חסידות · ספרי חסידות נוספים

# מאור ושמש

רבי קלונימוס קלמן אפשטיין

**ספריית אור ברסלב** · or-breslev.co.il

# מאור ושמש

רבי קלונימוס קלמן אפשטיין

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מאור-ושמש/
הקובץ נוצר ב־19 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

# תוכן העניינים


**הקדמת בן המחבר** ..... 5
**בראשית** ..... 7
**נח** ..... 22
**לך לך** ..... 35
**וירא** ..... 54
**חיי שרה** ..... 62
**תולדות** ..... 72
**ויצא** ..... 96
**וישלח** ..... 111
**וישב** ..... 124
**חנוכה** ..... 141
**מקץ** ..... 144
**ויגש** ..... 158
**ויחי** ..... 170
**שמות** ..... 186
**וארא** ..... 196
**בא** ..... 207
**בשלח** ..... 230
**רמז ט"ו בשבט** ..... 256
**יתרו** ..... 257
**משפטים** ..... 291
**לפרשת שקלים** ..... 306
**הפטרה לשבת ור"ח** ..... 310
**תרומה** ..... 315
**תצוה** ..... 322
**כי תשא** ..... 328
**פורים** ..... 341
**ויקהל** ..... 353
**פקודי** ..... 367
**ויקרא** ..... 371
**לפרשת החודש** ..... 377
**צו** ..... 381
**שמיני** ..... 383
**תזריע** ..... 396
**מצורע** ..... 407
**רמזי פסח** ..... 408
**רמזי שיר השירים** ..... 423
**רמזים לשביעי של פסח** ..... 428
**אחרי מות** ..... 432
**הפטרת מחר חודש** ..... 439
**קדושים** ..... 444
**ל"ג בעומר** ..... 450
**אמור** ..... 452
**בהר** ..... 457
**בחוקתי** ..... 462
**במדבר** ..... 469
**שבועות** ..... 478
**רות** ..... 491
**נשא** ..... 500
**בהעלותך** ..... 507
**שלח** ..... 514
**קרח** ..... 523
**חקת** ..... 537
**בלק** ..... 561
**פנחס** ..... 573
**מטות** ..... 595
**מסעי** ..... 611
**דברים** ..... 625
**רמזי בין המצרים** ..... 646
**ואתחנן** ..... 648
**שבת נחמו** ..... 667
**רמזי ט"ו אב** ..... 669

**עקב** ..... 671
**ראה** ..... 687
**בהפטרת שבת ור"ח** ..... 707
**שופטים** ..... 708
**כי תצא** ..... 724
**כי תבוא** ..... 741
**נצבים** ..... 764
**ראש השנה** ..... 776
**וילך** ..... 797
**הפטרת שבת שובה** ..... 804
**יום כיפור** ..... 811
**האזינו** ..... 812
**סוכות** ..... 823
**רמזי קהלת** ..... 858
**רמזי הושענא רבה** ..... 866
**רמזי שמיני עצרת** ..... 869
**שמחת תורה** ..... 875
**וזאת הברכה** ..... 880
**השמטות** ..... 887
**מאמרים מלוקטים** ..... 893

# הקדמת בן המחבר

**הקדמה מבן המחבר.**

**לכבוד מרן אביו זצל"ה מתגבר. ויפתח שפתיו וידבר.**

ישמחו המיחלים ויגילו המקוים אתם הרי ישראל הרמים אפרתים דודים נבונים ידידים ראו בעיניכם יפעת נועם וזיוו קדושים למרום וקדוש נעימות יתנו מקהלות ורבבות סולו קדשו למלך מלכים נצח בהגלות נגלות אור המזהיר רז נפלא המאיר לארץ ולכל יושניה מנורת **המאור** כפתורי' ופרחי' **ושמש** מרפא בכנפיה היא הכרך הנורא מחברת הקודש אשר מבטן האדם הגדול כענקים יצא ממקום קדוש יתהלך השאיר אחריו ברכה ה"ה כבוד אמ"ור הרב הקדוש אור ישראל חסידא ופרישא המקובל האלקי המפורסם לשבח כק"ש מו"ה קלונימוס קלמן הלוי עפשטיין זצוקלל"ה הלא המה כידודי אש אשר מפי קדשו התמלטו גחלים בערו ממנו ויט לבבות בני ישראל אחרי עבודתו יתברך באמת והי' מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו ובמועדי ה' דרוש דרש להמסתופפיו בצל קדושתו. ואתה שנים טרם הלקח ארון אלקים נכתבו כתבי קודש הללו ע"י מיוחדים שבאנשים מדעתו הקדושה אחד אחד מה ששמעו מפי קדשו בימים ההם ורבות כתב בעצמו ובכבודו. ומה שנכתב ע"י זולתו הֶרְאה לפניו ואת אשר יבחר הוא הקדוש והנה קרוב להסתלקותו צוה לקבץ יחד כל החידושים הנפזרים לכרך אחד וראינו יקרת המאמרים בעיניו עד מאד וכי הגדיל תועלתם לפני עדת ישראל שימצא בהם כ"א משיבת נפשו להתהלך במועצות ודעת לפני ה' באור החיים. ובעו"הר מאת הוסרה העטרה מעל ראשינו ועלה לשכנו רבים התאוו לאמר מי ישקנו מים מנהרות נחלי עדנו אחרי כי שמוע עוד קולו מלהבות אש חדלנו וברקי זיקות לפידיו עתה שככו מי יתן ויצא כנוגה זיו הדרת קדושת חידושי תורתו ויהיו לנו לעינים ואני הצעיר כאלה רבות הקשבתי לכן נתתי נפשי בכפי ובכל כוחי נתעודדתי לקבעם בדפוס ולהפיצם בישראל ומה' ישאו ברכה האנשים אשר היו בתומכי ידי הם וכל אשר להם יעלו לזכרון בהיכל ה'. ופני עליון אחלה שבזכות מצוה דרבים אזכה גם אנכי להבנות ממנו. והנה כבוד אדומ"ור הרב הגאון המובהק בוצינא קדישא חכם הכולל נ"י ע"ה פ"ה כק"ש מוהר"ר ליבוש ליפשיטץ נ"י ויופיע אבד"ק וישנצא והגליל. אשר החזיק על ידי בהסכמתו קרא שם הספר הלזה מאור ושמש כי כשמו כן הוא ברקיע השמים הוא למאורות להאיר על הארץ גם לזכר צדיק שם כבוד אא"מו זצל"ה כי חושבנא דדין כחושבן קלונימוס קלמן בן אהרן הלוי בצירוף י"ב אותיות של שמו דהיינו קלונימוס קלמן. ואתה הקורא חביב אודיעך עוד פה שאל תתמה על החפץ כאשר תמצא כתוב בספר הקדוש הלזה שני פרושים זא"ז

(אבטיחך כי רק מעט מן המעט כאלה תמצא) אשר לפי הנראה בהשקפה ראשונה בקנה אחד עולים או אחד בשני כלולים כי כזאת קרא לסיבה אשר אודיעך הנה. הנה דרכו בקודש הי' ידוע שלא אמר שום חידוש כ"א מה ששם ה' בפי קדשו לשעתו וכפי אשר רוח ה' נשאו ככה מתלקחת מאמריו הבריקו וממעין גנים נוזלי לבנון מים חיים נבעו ולפעמים על פסוק א' או מאמר מז"ל אמר בזמנים מתחלפים שהי' נראה ענין אחד פעם בקצרה ופעם בארוכה והשומע כתב כל דבר בעתו כאשר שמע. ובהגיע התור ללקוט שושנים ולאספם כאחד לא יכול המאסף לשמור סדרם בהקדם הנאמר ראשון ראשון ולאחר המאוחר ויען שהי' הכרך למראה עיני קדשו ולא עמד ע"ז ואולם עוד הקפיד על מי שרצה להכחיד דבר מדבריו בעבור שנראה בכבלים או בעבור שנמצא מהם כתוב על איזה ספר ובפירוש אמר שלאחר פקיחת העין יורגש מה שהוסיף לשבח או בשנותו את טעמו לכן גם אנכי יראתי לנפשי לשנות דבר מדעתי. ועתה באתי בשאלתי לפני כבוד אחב"י ומה גם לפני בני הנעורים בהיות אולי ימצא בו איזה דבר אשר יקשה ממנו או יתדמה בעיניהם כי זה הוא דבר פשוט לבל יעלה על לבם חלילה להוציא דבה על כבוד אא"מו הרב הקדוש המחבר זצ"ל הנ"ל רק לתלות החסרון הידיעה בעצמם אשר לא יוכלו להשיג כי כבד מהם הדבר או יכול להיות שנפל באיזה מקום איזה טעות סופר עכ"ז יראתי לשלוח יד לשנות ולתקן שום דבר מדעתי וסמכתי על המעיין באמת וצדק שלא לקנטר ח"ו שיבין הדבר לאשורו ויתחמם כנגד אורו ויומתק בחכו דברו. והנה נמצא אחד מיוחד מיקירי ק"ק קראקא כבוד ידידי ואו"נ הרבני המופלג ומושלם הנגיד הגביר נדיב ונכבד המפורסם כבוד מו"ה זאב וואלף בהרבני המופלג הנגיד הגביר המפורסם מו"ה יצחק שעהנבערג נ"י. זכרה לו אלהי לטובה אשר חפץ וחשק להוציא הספר הנחמד הלז לאור עולם לחלקם ביעקב ולהפיצם בישראל גם לתת לכסף מוצא ופזר הון עתק והוזל רב כסף מכיסו לכל הנצרך להדפסה. אמרתי לפעלא טבא יישר כחו וחילו ויהי ה' למשען לו וחפץ ה' בידו יצליח תשואת חן חן לו ישלם ה' פעלו ותהי' משכורתו שלימה מעם ה' אלהי ישראל יהי ה' עמו ובכל אשר יפנה יצליח וזכות וצדקת כבוד א"א הרב המחבר זצל"ה יעמוד לו ולזרעו תמיד כל הימים הלא כה שיח אחיכם השופך רוח נדכו המסיים בשלום ושלום בכפלים יקשיב עליון קול ברכתי ברכת שלום וחיים ונזכה לאור שבעתים ויהי' אור הלבנה כאור החמה בשמים למלאות חורבות ציון וירושלים אמן. היום יום ה' עשרה ימים לחודש טבת.

הק' אהרן בלא"א הרב הקדוש מו"ה קלונימוס קלמן הלוי עפשטיין זצל"ה.

## בראשית

**בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ**. ר"ת עולה כ"ב לרמ"ז שבכ"ב אתווין דאורייתא נבראו כל העולמות.

**בראשית ברא אלקים את השמים וכו' והארץ היתה תהו ובהו וכו' ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור ויבדל אלהים כו'**. האונקלס תרגום בראשית ברא אלקים בקדמין ברא ה' וצריך להבין הלא רש"י מבאר בפירש שאי אפשר לפרש מלת בראשית שבתחלה ברא אלקים את השמים ואת הארץ כמבואר ברש"י ונראה דבא לרמז דהנה עצמותו ית"ש היא בלתי מושג ואין שום רעיון ומחשבה תפיסה בי' כלל רצ"ל המחשבה של כל המחשבות אין תופס עצמותו ית"ש והוא נעלם מכל רעיון וזה נקרא בספרי הקדושים אור דלא ידע ואכי' נושאי הכסא המקדשין אותו בכל יום ואומרים מלא כל הארץ כבודו שואלין אי' מקום כבודו ואין סוף לאחדותו והוא ממלא כל עלמין ולעצמותו אין להעריך שום דמות ושום אור וכשעלה במחשבה לפניו ית"ש לברוא את העולם צימצם אלקותו ית"ש ועשה מקום פנוי להעולמות והצימצם ההוא הי' סיבה לגלוי העולמות וזהו שאמר התנא נתעטף הקב"ה באור וברא את העולם אמנם הצמצום ההוא מחמת גודל בהירתו לא הי' כח בהכלים לסבול האור ההוא והי בלתי אפשרי שיתקיימו שהיו נבטלים מגודל בהירת אור קדמון והי' העולם תהו שלא הי' ביכולת שיתקיימו ע"כ הוצרך המאציל לצמצום עוד אלקותו כדי שהכלים יוכלו לסבול האור ההוא וישיגו מעט מעט האור הראשון ונעשה עולם התיקן כי ע"י הצימצום השני נתקיימו הכלים ומזה נבא לבאר בראשית ברא אלקים תרגום אונקלוס בקדמין ברא ה' ר"ל בתחלה ברא אלקים היינו הצימצום ופי' בתחלה ברא הצימצום כדי שיהי' מקום פנוי להעולמות כי שם אלקים מורה על צימצום האור כנודע אך הכלים לא היו יכולים לסבול האור ההוא מגודל בהירת והיו נבטלין נגדו והי' עולם התהו וזהו והארץ היתה תהו ובהו ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור פי' שאחר עולם התהו נעשה עולם התיקן דהיינו יהי אור ויהי אור ר"ל שנעשה צימצום שני. ועי"ז הי' אור להכלים שיהיו יכולים להשיגו. ולמעלה מזה האור הוא בחינת חשך כי דבר שהוא בלתי מושג מכונה בשם לחשך כמאמר הכתוב ישת חשך סתרו וזהו ויבדל אלקים בין האור ובין החושך ר"ל שהבדל עשה הקב"ה בין האור הבא ע"י הצימצום השני שהי' אפשר להשיג בין האור הקדמון המכונה בשם חושך מחמת שלא הי' באפשרי להשיגו ודו"ק ודברים אלו נרמזים בעץ החיים ובעמק המלך.

**ורוח אלקים מרחפת על פני המים ויאמר וכו' וירא אלקים את האור כי טוב ויבדל הנה** אמרו חכמז"ל ראה במעשה דור אנוש ודור המבול ודור הפלגה שאינם כדאי להשתמש

בו וגנזו לצדיקים לעתיד לבא ויש להבין הלא הקב"ה אין שייך שנוי רצון לפניו שנאמר שתחלה בראה ואח"כ גנזה ויראה לרמז בזה ע"פ מאמר חז"ל ורוח אלקים מרחפת זהו רוחו של משיח וביאר הדברים כי אמרו חז"ל שבעה דברים קדמו לעולם ואחד מהם שמו של משיח. וכוונתם כי תכלית בריאת העולם הזה הי' ימות המשיח שאז יהי' בירור העולמות ומלאה הארץ דעה את ה' וזהו פירש ורוח אלקים מרחפת זהו רוחו של משיח ויאמר אלקים יהי אור וכו'. וירא אלקים את האור כי טוב זהו אורו של משיח שזה הי' כוונת בריאת העולם וזה האור שאדם מביט בו מסוף העולם עד סופו ואור זה תחילת כוונתו ולא הי' רק על עת שיתבררו העולמות ויתעלו הנצוצות הקדושות ותבדל הקדושה ויפלו הקליפה וזהו שרמזו חכמז"ל שראה במעשה דור המבול ודור הפלגה שצפה אשר לא יהי' ברור העולמות עד שיתעלו הנצוצות שנפלו ע"י דור המבול ודור הפלגה אשר נציצות ההם מפוזרות בכל דור ודור ע"כ נגנז האור ההיא היא אורו של מלך המשיח שכן הי' תחלת כוונת הבריאה שבימות המשיח יהי' ברר העולמות ולא הי' בזה שנוי רצון כלל רק שלא נתקיימו המחשבה וכוונת הבריאה עד ביאת גואלנו ב"ב.

**ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור** ראוי לשים לב בכל מקראות הללו שבמעשה בראשית שאצל בריאת האור נאמר ויהי אור ולא נאמר ויהי כן ובמעשה יום שני שהיא הבדלת המים נאמר ויהי כן וכן במעשה יום שלישי אצל הקוות המים נאמר ויהי כן וכן אצל תדשא הארץ דשא. ובמעשה יום רביעי שהוא בריאת המאורות נאמר ויאמר אלקי' יהי מאורות כו' עד להאיר על הארץ ויהי כן. ואח"ז נאמר ועש אלהי' את שני המאורות הגדולים כו' ויש לדקדק בזה שהרי כבר נאמר ויהי כן שכבר נבראו המאורות ומה זה שנאמר אח"כ ויעש אלהים את שני המאורות. גם למה לא נאמר ויהי כן אחר גמר הענין של עשיית המאורות. ובמעשה יום חמישי גבי ישרצו המים כו' לא נאמר ויהי כן. וכן אחר ויעש אלקי' את התניני' הגדולים לא נאמר ויהי כן. ובמעשה יום ששי אצל בריאת האדם נאמר נעשה אדם בצלמינו כדמותינו לא נאמר ויהי כן. רק אח"כ נאמר ויאמר אלקי' הנה נתתי לכם כו' עד לכם יהי' לאכלה נאמר ויהי כן. וכל זה צריך התבוננו' וביאור עוד יש לדקדק בדברי האגדה שמביא רש"י ז"ל על פסוק וירא אלקי' את האור ויבדל ראה שאין העולם כדאי להשתמש בו והבדיל לצדיקים לעתיד לבא מנ"ל לרש"י הלא אמרו חכמז"ל שכל מעשה בראשית נבראו ביום א' וגם המאורו' פי' רש"י שנבראו ביום א' רק שנתלו ברקיע ביום ד'. א"כ מנין שזה האור שנברא ביום א' אור אחר הוא ונגנז שמא הוא אותן המאורות שנתלו ברקיע ביום רביעי. ויראה כי הנה השי"ת ברא כל העולמות לכבודו שיעבדוהו זרע ישראל עם קרובו. אמנם למען יהי' בחירה ורצון ברא

השי"ת העולמות מוטבעים כל אחד על טבעם שאין אחד משנה את טבעו ואין השמש עולה במערב לעולם. וכן כל הטבעים אינם משנים את תפקידם. שאם היו משנים טבעם לפעמים לא הי' מקום לטעות. והיו כל בני אדם רואין שאין הבירה מתנהגת בלא מנהיג ולא הי' בחירה ורצון. לכן ברא השי"ת הכל על דרך הטבע למען יהי' מקום לטעות בכדי שיהי' בחירה ורצון. אמנם אעפ"כ נתן השי"ת לאדם מקום להתבונן בו שגם הטבע יש לה מנהיג ובידו לשנותה לאשר יחפוץ. ואחד מהבחינות בזה הוא אור הראשון של ששת ימי בראשית שאמרו חכמז"ל שאדם צופה בה מסוף עולם עד סופו וכשראה השי"ת שאין העולם כדאי להשתמש בו הבדילו וגנזו לצדיקים לעתיד לבא. ואמרו צדיקי הדור שהאור נגנז בהתורה והצדיקים המזככים את עצמם ולומדין התורה לשמה. הם מוצאין אור הזה. ועי"ז הם יודעין העתידות שיהי' אח"כ. וזהו שגנזי לצדיקים לעתיד לבא. פי' שיהיו יודעין עי"ז העתיד לבא. ודבר זה לא נשאר על דרך הטבע. כי אדם אחד רואה ע"י אור זה ושאר אנשים אינם רואים. ואם הי' הדבר נשאר בטבעו היו הכל שווין בו. כאשר עינינו רואים שהארץ הוטבעה בטבע שתהי' מוציאה דשאים ע"י מאמר השם תדשא ארץ ועדיין הדבר מתנהג כן. שבכל מקום שיקובץ מעט עפר אפילו בכלי היא מוציאה דשאים. ובשאר נבראים נמצאים אשר לא נשארו בטבעם שנבראו כגון מים בתחלת הבריאה הוציאו דגים ושרץ המים ע"י מאמרו ית"ש ישרצו המים ואעפ"כ לא נשאר זה שיהי' דבר זה מתמיד בטבעו לעולם. שבאם הי' דבר זה נשאר על הטבע הי' מחויב שבאם ישים האדם מים בכלי ראוי שיתהוו בתוכם דגים כדרך שהארץ מוציאה דשאים לעולם גם אנו רואים הרבה יאורים קטנים שיש בהם דגים מרובים והרבה נהרות גדולות שאין בהם. וטעם הענין הוא שיהי' האדם מכיר עי"ז השגחת פרטיות של הבורא ית"ש. וכאשר השי"ת חפץ במעשי האדם החפץ במצות הוא מזמין לפניו שיתהוו דגים בהנהר ושיובלו אליו לכבוד שבת. ובזה נבוא אל הביאור על נכון בעו"ה שכל דבר שנשאר על טבעיו ובקיומו נאמר בו ויהי כן שהוא לשון הוי' וקיום. ע"כ ביום א' אצל בריאות האור לא נאמר ויהי כן כי לא נשאר בטבעו כמו שאמרנו כי אחד מביט בו כאשר הי' בתחלת הבריאה ושאר אנשים אינם משיגים אותו. אכן הבדלת המים ומקוות המים וכן מה שהארץ מוציאה דשאים נשאר לעולם ע"כ נאמר בהם ויהי כן וגם גבי מאורות נאמר ויהי כן שזה נשאר בטבעו שהחמה לעולם זורחת במזרח ואינה משנה לעולם מאשר נבראה. אמנם אח"כ נאמר ויעש אלקי' את שני מאורות הגדולים שרומזים על החמה והלבנה העליונים כנודע והם אינם מתנהגים ע"פ הטבע לכן לא נאמר בהם ויהי כן כי ע"י מעשה בני אדם ורב השתדלותם במצות ומעשים טובים הם מתעלים כנודע וכן בהשרצת נפש

חי' במים לא נאמר ויהי כן כמו שאמרנו שלא נשאר בטבעו. וגם בבריאת התנינים לא נאמר ויהי כן כי לא נשארו שניהם בקיומם כמאמר חכמז"ל שמלח הקב"ה את הנקבה לצדיקים לע"ל ובבריאת אדם שנאמר נעשה אדם בצלמינו כדמותינו לא נאמר ויהי כן כי האדם ג"כ לא נשאר על טבעו שהדבר מסור ביד האדם להרע או להטיב שאם יזכך את חומרו ומקדש את עצמו ע"י התורה והמצות יהי' בצלם ובדמות. ואם לא יוכשר במעשיו ח"ו אזי מותר האדם מן הבהמה אין. משא"כ אצל הנה נתתי לכם את כל עשב נאמר ויהי כן מפני שדבר זה מוטבע לעולם שאי אפשר לאדם שיתקיים בלי אכילה. ומזה מצאו חכמז"ל בעלי האגדה להוכיח שנגנז אור הראשון מחמת שלא נאמר בו ויהי כן ומתורץ הכל היטב בעז"ה.

**ויאמר אלקי' יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים ויעש אלקי' את הרקיע כו' ויאמר אלקם יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה.** ראוי לשום לב מפני מה המים אינם בחשבון הנבראים שלא נאמר בהם לא לשון בריאה או יצירה או עשיה. ונראה בזה דהנה עיקר הבריאה היתה כדי שידעו הכל מאלקותו ית"ש ויכירו כח מלכותו. והנה באורייתא ברא קב"ה עלמא ותורה דאצילות אין בה השגה ועלי' נאמר ואהי' אצלו אמון וכו' שהיתה אלפים שנה קודם שנברא העולם ותורה דבריאה גם היא נקראת פנימיות התורה ותורה דיצירה הוא עולם המלאכים והיא ג"כ גבוה ובעולם העשי' היא פשטית התורה לכן ניתן לנו פשטית התורה והפנימיות היא מכוסה ממנו שאם לא הי' מכוסה ממנו פנימיות התורה היינו פוגמים ח"ו בפנימיות כדורות הראשונים שהיו יודעים פנימיות התורה והיו פוגמים הרבה לכן לא ניתן לנו רק פשטיות התורה. וע"י שנלמוד פשטות התורה ונפלפל בה ונשמור אותה נזכה להשיג הפנימיות והנה עיקר עבדות ה' היא להשיג אלקותו ית"ש ולהדבק בא"ס ב"ה וזאת היא גבוה מעל גבוה ולאו כל אדם זוכה לזה ובאיזה דרך ישכון האור לבא להשגה זאת לזה תקנו לנו חז"ל שיקרא אדם ק"ש שחרית וערבית שיקרא שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד על כוונה זו שימלך לקב"ה למעלה ולמטה וד' רוחות העולם וכשיאמר פסוק זה בבוקר ובערב בכוונה זו ובהשתוקקת גדול עד כלות הנפש אליו ית"ש יוכל להיות דבוק בו ית"ש כל היום וכל הלילה אך מי שעדיין לא תיקן מדותיו כראוי ולא שבר תאוות הגשמיות לא יוכל לקרוא פסוק זה ולומר אחד על הכוונה זו ברור וצלול כי מחשבות זרות עדיין שולטין בו ומבלבלין אותו וכפי מה שמזדכך עצמו כן הוא ממלך אותו ית"ש בשעת אמירת שמע ישראל. ועצה היעוצה לזה שיוכל לומר אחד שלא יבלבלו אותו המחשבות זרות כ"כ היא שילמוד הרבה קודם התפלה משניות גמרא וזוהר על כוונה זו שע"י לימודו יוכל

לומר שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד כדת וכנכון ואם ילמוד על כוונה זו בודאי יזכה להמלך להקב"ה על כל העולמות עליונים ותחתונים. ולזה צריך זריזות גדול שילמוד הרבה ולא יעבור ח"ו זמן התפלה וידוע שהתורה נקראת מים ומאלה הדברים נבוא לבאר הכתובים ויאמר אלקים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים פירש שהתורה נקראת מים ולכן אינה בחשבון הבריאה הנבראים כי התורה קדמה אלפים שנה לעולם רק זאת היתה אמירה צורך גבוה יהי רקיע בתוך המים ר"ל שיהי' ווילון פרוסה בין פנימיות התורה לפשטות התורה פירוש שפנימיות התורה תהי' מכוסה שלא ידע כל אחד מפנימיות התורה כדי שלא יפגומו ח"ו כדורות הראשונים ויעש אלהים את הרקיע ר"ל ע"י מאמרו של מלך יתכסה פנימיות התורה וראתה חכמתו ית"ש ליתן עצה אל האדם אשר ירצה לזכות אל פנימיות התורה על זה כתיב ויאמר אלקים יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ר"ל שילמוד פשטיות התורה שהיא תחת השמים ר"ל עולם העשי' ובכוונה עצומה ועל ידי זה יבוא למדריגה שיוכל לקבל עליו עול מלכות שמים ולהמלך את הקדוש ב"ה בשמים ובארץ ובד' רוחות העולם בשעת ק"ש בתיבת אחד ועי"ז יזכה לפנימיות התורה ואמר עוד הכתוב ותראה היבשה ר"ל ע"י אמירת אחד יוכל כל אדם להבין בעצמו אם הוא יבש חלילה או יש בו לחלוחית קדושה כי כפי הזדככות כן יזכהו לקבל ע"ע עול מלכות שמים בשעת ק"ש והבן.

**ויאמר אלקי' תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע. עץ פרי עושה פרי וכו'** פי' רש"י תדשא הארץ דשא. תתמלא הארץ ותתכסה לבוש עשבים יש לדקדק לפי פרש"י הי' לו לומר תדשא הארץ עשבים. שמלת תדשא הוא לשון לבישת הארץ עשבים. שמלת תדשא הוא לשון לבישת הארץ עשבים. וא"כ טוב יותר לומר תדשא הארץ עשבים ומה הוא דשא. גם יש לדקדק. מה הוא לשון מזריע זרע. גם על כפל הלשק עץ פרי עישה פרי. ונראה בזה. דהנה כשעלה ברצונו הפשוט לברוא את העולמות צמצום אלקותו ית"ש מעילה לעלול ונשתלשלו העולמות ואור א"ס ב"ה מתנוצץ לכל העולמות מעולם הגבוה לעולם השפל הגשמי אך בעולמות העליונים מרגישין אור אלקותו וית"ש. ובעולמות התחתונים היא בהעלם ואין שום נברא בעולם שאין אור א"ס ב"ה מתנוצץ בו ואפי' בדומים ועשבים והנה עינינו רואות שאפילו הדומים עולים מן הארץ מפני שהם משתוקקין לחזור להעלות לשרשן כדאיתא באור החיים על פסוק ויכולו השמים והארץ וכל צבאם שכל צבא מעלה ומטה כולן משתוקקין לאור אלקותו ית"ש ותיבת ויכולו הוא מלשון כלתה נפשי וכן איתא באר"י ז"ל כשהצמחין עולין מן הארץ אז הוא זמן עליות העולמות. ואיתא בגמרא אין לך עשב מלמטה שאין לו מלאך מלמעלה המכה אותו ואומר לו גדל. ולכאורה ענין

הכאה זו אינו מובן ולהבין זאת נראה כי הקב"ה ברא כל העולמות ע"י כ"ב אותיות התורה ונקודות וטעמי התורה ע"י צרופי שמות ששם הוי' ב"ה מצטרף עם כל אות ואות בפנים ואחור ועם הנקודות. וא"כ אין שום דבר בעולם שלא יהי' לו חלק באיזה אות מאותיות התורה או באיזה נקודה. ואות ההוא או הנקודה ההוא יש לו חלק בשם הוי' ב"ה לכן משתוקקין כל הצמחין והאילנות להעלות לשרשן. ואיתא בכתבי האר"י ז"ל שצרופי האותיות נקראת הכאה שע"י שמכה אות באות ומצטרף אות לאות הוא בחינת הכאה. וזהו פי' אין לך עשב מלמטה שאין לו מלאך מלמעלה המכה אותו ואומר לו גדל ר"ל שאין לך שום עשב שאין לו צירוף וע"י זה יש לו חלק בשם הוי' ב"ה וע"י הצריף ההוא הוא משתוקק לעלות לשרשו. וע"י מה הן מתעוררין לעלות לשרשן הוא ע"י הצדיק שלומד תורה לשמה ליחד קודשא ב"ה ושכינתי' ומדבק עצמו באותיות התורה ובצרופי שמות ומיחד ומדבק ומקשר עצמו באין סוף ברוך הוא עי"ז היא נותן חיות והתעוררת לכל הנבראים כולם לדוממים ולצומחים ולחיים ולמדברים שישתוקקו כולם לעלית לשרשן כי לכולם יש חלק באותיות התורה ובצרופי שמות. ועל ידי שהצדיק מעורר המ"ן מתתא לעילא הוא מדבק עצמו באבות הקדושים וממשיך החסד הגדול על כנסת ישראל וכן מפורש על פסוק וכל שיח השדה טרם יצמח כו' ואדם אין כו' ופי' רש"י וכשבא אדם כו' והתפלל עליהם יצמחו נמצא למידן שהכל תלוי בתפלת הצדיק וכל שכן על ידי היחודים והנה שם של ע"ב יוצא מהפסוקים ויסע ויבא ויט כדאיתא בזוה"ק פ' בשלח ואיתא שם ויסע זה אברהם ויבא זה יצחק ויט זה יעקב ר"ל שהאבות הקדושים הנה שרשן משם ודשא הוא ג"כ יחוד מלשון דש כידוע למביני דעת ומזה נביא וביאור ויאמר אלקי' תדשא ארץ דשא ור"ל שהצדיק והי' מיחד העולמות התחתונים עם עולים העליונים. ויעירר מיין נוקבין ויגרום שכל הברואים כולן ישתוקקו להעלות לשרשן היינו ע"י התעוררותו של הצדק יתייחדו העולמית ותתכסה הארץ עשבים וע"ז מרמז לשון דשא עשב ר"ל עי"ז היא מדבק את עצמו לאבות הקדושים וממשיך החסד הגדול על הכנ"י ולזה מרמז תיבת עשב ע"ב ש' ר"ל שממשיך החסד שהוא שם של ע"ב והשי"ן רומזי' לאבות הקדושים ששרשם משם כמאמר הזוה"ק הנ"ל וזהו עשב מזריע זרע ר"ל זאת נעשה ע"י שהצדיק מזריע ומעורר מ"נ מתתא לעילא ועוד כנגד זה מים דכורין מעילא לתתא היינו השפעות טובות עץ פרי עושה פרי ר"ל הצדיק שהוא נקרא עץ פרי עושה פרי שממשיך רחמים וחסדים גדולים על הכנסת ישראל אמן.

**ויאמר אלקים ישרצו המים שרץ נפש חי' ועוף יעופף כו' ויברא אלקים את התנינים הגדולים ואת כל נפש החי' הרומשת וכו'** והנה אמרו חכז"ל שזה לויתן ובת זוגו וצינן

את הזכר והרג את הנקבה ומלחה לצדיקים מפני שראה הקב"ה שאין העולם מתקיים אם יפרו וירבו ולפי פשוטו קשה הלא הקב"ה יודע ומביט עד סוף כל הדורות ואיך שייך בו שתחלה בראם שנים ואח"כ צינן והרג וא"כ נמצא חלילה חסרון בידיעתו ית"ש אמנם יראה לרמוז בזה מהות עסק תורתינו הקדושה כי הנה העבדות העיקרי היא עסק התורה לשמה והיא יותר קשה על האדם לקיים מכל עשיות המצות כי ביותר יעמוד היצר לבל יתן מקום לעסוק בתורה לשמה וגדול כח עסק התורה לשמה עד שאמרו חז"ל שיונתן בן עוזיאל בשעה שעסק בתורה כל עוף הפורח עליו נשרף ויראה לרמוז באגדה זו שעוף רומז על המלאכים משרתי מעלה שהם נקראים מעופפי' כמו שכתוב בדניאל והאיש גבריאל כו' מועף ביעף וביאור הדבר שהוסיף כח בלמודו בתורה עד שהמלאכים נעשו ונתעלו בבחינת שרפים. אמנם עסק התורה לשמה באם הי' האדם משיג בעולם הזה תכלית העסק התורה לשמה והי' מיחד עצמו בלמודו עם הנשמות שבג"ע ששם היא תכלית העיקרי אז לא הי' ביכולת להשאר בעולם הזה מגודל עריבות ומתיקות השגת האור ההוא ע"כ נקצב העסק התורה לשמה שלא להשיגה על תכליתה בעולם הזה וכל העסק שלא לשמה יש בה בחינות הרבה וח"ו באם הי' האדם שם תכלית עיקר עסקיו רק שלא לשמה לבד בלי תערובות מחשבה טובה ג"כ לא הי' העולם מתקיים וע"כ ניתן ג"כ גבול שלא יהי יכולת באדם להפריד עצמו ח"ו לעסוק רק שלא לשמה ואת זה לעומת זה עשה אלקים טוב בתכליתו ורע בתכליתו ואולם צינן מעט התלהבות עסק התורה לשמה בכדי שיוכלו העוסקים להתקיים בעולם גם תשש כח הרע לבל ישלוט על האדם לעסוק שלא לשמה בתכליתו וזה מאמר הכתוב ויאמר אלקים ישרצו המים שרץ נפש חי' התורה נקראת מים כענין שנאמר הוי כל צמא לכו למים וביאור הדברים שהתורה תפרה ותרבה חיות האדם וזהו נפש חי' ועוף יעופף על הארץ על פני רקיע השמים רומז שעסק תורתו והבל פיו תעופף על כל העולם ותעלה לרקיע ועוף הוא כנוי לתורה כמו שאמרו חכמז"ל בברכות אין עוף אלא תורה שנאמר והתעיף כו' גם ירמוז על המלאכים כו' והאיש גבריאל וכו' יעופף על הארץ לשמוע תורתך כענין שאמרו בחגיגה שהיו מלאכי השרת מתקבצין לשמוע ויברא אלקים את התנינים הגדולים ואת כל נפש החי' הרומשת אשר שרצו המים למיניהם כי יש לרמוז בזה כי התנינים הוא מלשון תנינא לשון לימוד ור"ל שברא עניני הלימוד ונכתוב בלשון רבים כי שני דרכים הם האחד דרך חיים והטוב שהיא עסק התורה לשמה ודרך הב' הלמוד שלא לשמה ח"ו הרע בתכליתו ושניהם הלומדין הם יכולים להיות גדולים בתורה בערכם אכן זה פנה לימין לעסוק בתורה לשמה ולחזות בנועם ה' וזה פנה לשמאל לבחור בדרך הרע

לשום כל מגמתו לבקש השררה והממון ועשה תורתו קרדום לחפור בה את הכל עשה זה לעומת זה וזה רמזו חכמז"ל באמרם שצינן את הזכר רומז שהלומד בתורה לשמה והוא בבחינת דכורא צינן אותו מעט לבל יתבטל ממציאתו לגודל נעימות עסק התורה לשמה ולא יהיה באפשרי שיתקיים בעולם והרג את הנקבה פי' לימוד שלא לשמה שהיא בחינת נוקבא הרגה והתש כחה לבל יחרבו העולם ע"י העסק התורה שלא לשמה וזו מה שסיים הכתוב ואת כל נפש החי' וכו' למיניהם פי' שהקטנים בערכם מהלומדים הם ג"כ למיניהם יש לומד מעט לשמה ויש הרבה הכל לפי בחינתו ומדריגתו שהרבה פנים לתורה לשמה והרבה אופנים נקראים שלא לשמה ואשרי מי שבוחר בטוב יזכה לחזות בנועם ה'.

**ויברא אלקי' את האדם בצלמו בצלם אלקי' עשה אותו וכו'** בפירש"י ז"ל בדפוס העשוי לו שהכל נברא במאמר והוא נברא בידים שנאמר ותשת עלי כפיך נעשה כחותם וכו'. וכן הוא אומר תתהפך כחומר חותם הנה פרושו סתום וחתום בלתי מובן ונראה שבא לרמז ונקדים מאמר הכתוב וידעו כי ערומים הם ויתפרו עלה תאנה ויעשו להם חגורות הנה הכתיב זה צריך ג"כ הבנה ורש"י פי' בדבר שקלקלו בו נתקנו ועדיין קשה למ"ד עץ שאכל אדה"ר חטה היתה א"כ מדוע בחרו בעלה תאנה גם מה הועילו בחגורת לבד שאף שחגרו א"ע בחגורות אעפ"כ נשארי ערומי' ונראה לפרש ונקדים ג"כ פי' רש"י בראשית אמר ר' יצחק לא הי' צריך להתחיל כו' ומה טעם פתח בבראשית משום כח מעשיו הגיד לעמו וזה ג"כ צריך ביאור והנראה בזה ע"פ מה שאמרנו כמה פעמים שהשי"ת ברא עולמו לעובדו להללו ולשבחו כמאמר חכז"ל בראשית בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית שישראל היו עיקר שעשועי השם שצפה שהם יקבלו התורה הקדושה ושיקיימו אותה ויקבלו עליהם עול מלכותו ואמר בתיקונים באורייתא ברא קב"ה עלמא ופורשו שעם אותיות התורה נבראו כל העולמי' כמאמר חכמז"ל ואהי' אצלו אמון אני הייתי כלי אומנתו של קב"ה שהבריאה היתה ע"י כ"ב אתוון דאורייתא ואמרו בזה"ק שכמה רבי רבבות עולמות תלוין בקוץ התחתון של הה' וק"ו בכל הה' ומכ"ש בכל האותיות וצרופיהם ברל"א שערים וישראל שמקיימין את התורה בדחילו ורחימו ומקבלין עליהם עול מלכותו ית"ש הן מקיימין את כל העולמות ועיקר קבלת עול מלכותו ית"ש הוא ע"י מה שאנו אומרי' פעמים בכל יום שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד ושלשה שמות הללו ה' אלהינו ה' נקראין יד ימין ר"ל הי"ד אותיות שבהם וחלופו האותיות הללו היינו האותיות שאחרי אותיות הללו הנכתבים בצד החצון של המזוזה הם נקראין יד שמאל ושניהם הם כ"ח אתוון וכנגד זה הם כ"ב אותיות התורה וחמשה

אותיות מנצפך שהם בין הכל כ"ז ועם הכולל הם כ"ח כי כל האותיות נתגלגלו ויצאו משם הוי' ב"ה כידוע ולכן האותיות שבפסוק ראשון של התורה הם ג"כ כ"ח לרמוז שע"י הכ"ז אותיות ועם הכולל העולה כ"ח בהם נברא העולם וישראל שמקיימין הכ"ז אותיות ע"י שמקיימין את התורה הם מקיימין את כל העולמות וזהו מאמר רבי יצחק מה טעם פתח בבראשית משום כח מעשיו הגיד לעמו רומז על הכ"ח אותיות של התרין ידין והכ"ז אותיות של אלפא ביתא ושעם הכולל עולה כ"ח שע"י אותיות הללו נבראו וניצרו כל המעשים וכל העולמות הגיד לשון המשכה כמו נגיד ונפיק ר"ל שהמשיכם לעמו והם מקיימים אותם ועי"כ מתבטלין מעליהם כל המקטריגי' הנוגעים בנחלה אשר הנחיל לעמו והנה אמרו חכמז"ל על פסוק עוטה אור כשלמה שנתעטף הקב"ה באור וברא את העולם ורמזו בזה כי הש"י צמצום אורו שיהי' מקום לעמידת העולמות והצמצום הראשון הי' בשם אהי' ומלואיו שהם נקראים לבושיו ית"ש שמצמצמים אורו יתברך שיהי' מקום פנוי לבנין העולמות ואח"כ המשיך לתוכן שמות הוי' ששם הוי' הוא שם העצם כידוע מכתבי האר"י ז"ל והשמות ההוי' הם פנימיות העולמות ומאירין דרך המקיפין והשלשה מלואי שם אהי' שהם קס"א קנ"א קמ"ג עולין כמנין חותם עם הכולל שהם חותמו יתברך כידוע ושמותיו יתברך שהם אהי' הוי' אדני הם הצלם אלקי והצדק ע"י שהוא מזכך א"ע וקדושתו הוא ממשיך עליו קדושות השלשה שמות הללו שהם הצלם אלהים אמנם אדם אין צדיק בארץ כו' ושמעתי מאדמו"ר הרב הקדוש מוהר"יי מלובלין זצלה"ה שאמר שבדורות הללו אין צדיק שלא יהי' בבחינת בעל תשובה שכל אחד צריך לתקן איזה פגם גם אמר הוא ז"ל שלכן השם אהי' היא שם של עולם התשובה שלשון אהי' פרושו שמכאן ואילך אהי' עובד ה' והנה ידוע מפסוק ויפח באפיו נשמת חיים שבתחלת בריאת האדם ויצירתו ברחם ניתן בו נפש החיוני שהוא הדם המקיימת הגוף ומחי' אותו ואח"כ כאשר האדם מגביר שכלו על החומר היא זוכה לנפש השכלות ואח"כ כשאדם מזכך עצמו יותר והיא זוכה לבחינות רוח אז הוא מזוכך ויש יכולת בידו לדבר דברים ברורים בכל לב לפני השם כמו שתרגם אונקלוס ויהי האדם לנפש חי' והוה באדם לרוח ממללא שרומז שממלל אמריו לפני השם ברורים מכל סיג ומחשבה זרה וטרם שזוכה אדם לבחינת רוח עדיין אין תפלתו זכה וברורה ולנשמה אין האדם יכול להמשיך רק בעת דביקתו בשבת או בחול בעת התפלה או בעת התבודדות בינו לבין קונו וכאשר האדם זוכה לנפש ריח נשמה אז הוא ממשיך עליו ג"כ שמות המקיפים שהם מגינים עליו מכל המקטרגים והוא חוסה בצלם שהשם קס"א הוא במנין צלם עם הכולל והשם קנ"א ג"כ עולה צל אל וכן מלוי שם קמ"ג עולה בצל והכל הוא ע"י עסק

התורה וקיום המצות וזה מאמר הכתוב וידעי כי ערומים הם ר"ל שהם ערומים מחמת שנתערטלו מהמצוה שהיתה בידם ויתפרו עלה תאנה ויעשו להם חגורת ר"ל ויתפרו עילה כמנין תשב פי' שע"י תשובתם העלו עליהם תאנה רומז לג' שמות הללו קס"א קנ"א קמ"ג שעם הכולל עולה תאנה שהקיפו עצמן וחסו בצל מלואי שמות אהי' ויעשו להם חגרת חגרת בגי' תורה שקבלו על עצמן מכאן ואילך שיקיימו התורה והנה האדם הוא עולם קטן ודוגמת כללות כל העולמות אמנם בבריאות העולמות צמצום השי"ת אלקותו תחילה בשמות אהי' שיהיה מקום לעמידת העולמות ואח"כ המשיך לתוכן שמות הפנימי' שהם שמות הוי' ובאדם הוא להיפך שתחלה ממשיך האדם עליו פנימיות שהם נפש רוח נשמה ואח"כ ממשיך עליו השלשה מלוי שם אהי' שהם עולים בגי' חותם וזהו רומז רש"י שהכל נברא במאמר והוא נברא בידים שכל עילם ועולם נברא באות אחת או בנקודה אחת והאדם שהוא כולל מכל העולמות נברא בידים רומז לכ"ח אתוון שהם נקראים ידים והם כמנין כ"ז אותיות שבאלפא ביתא ועם הכולל הם כ"ח שהאדם שהוא עולם קטן וכלול מכל העולמות היתה בריאתו שנאמר ותשת עלי כפיך נעשה כחותם רומז לשלשה מלואי שם אהי' שהם עולים חותם וכן הוא אומר תתהפך כחומר חותם רומז שבאדם הוא בהיפך מבריאות העולמות שהגם שהוא עולם קטן שבבריאת עילמות הי' החותם תחלה שתחילה נתהווה הצמצום ע"י מלואי שם אהי' שהוא חותם כנזכר ונרמז על פסוק עוטה אור כשלמה ואח"כ נמשך לתוכן פנימיות ההוויות שהם נשמית העולמות ובאדם הוא להיפך שבתחילה צריך להמשיך על עצמן בחינות נפש רוח ונשמה ואח"כ הוא זוכה לבחינת המקיפים וזהו תתהפך כחומר חותם. ודו"ק:

**ויברא אלקים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו זכר ונקבה ברא אותם** רש"י ויברא אלקים את האדם בצלמו בדפוס העשוי לו שהכל נברא במאמר והוא נברא בידים שנאמר ותשת עלי כפיך נעשה כחותם כו' וכן הוא אומר תתהפך כחומר חותם. בצלם אלקים ברא אותו פירוש לך שאותו צלם המתוקן לו צלם דיוקן יוצרו הוא. זכר ונקבה ברא אותם ולהלן הוא אומר ויקח אחת מצלעותיו וגו' מדרש אגדה שבראו שני פרצופין בבריאה ראשונה ואח"כ חלקו דברי רש"י סתומין והם בלתי מובנים א' שאמר שהכל נברא במאמר והוא נברא בידים מה משמיענו בזה ומה איכפת לנו אם נברא במאמר או בידים. וכבר תרצנו זאת בעז"ה בדרוש הקודם לזה. אולם באנו כאן לחזור עליו בשביל דבר מה שנתחדש בהרחב הביאור בעז"ה. ובשביל שאר הדקדוקים שיתורצו בעז"ה. ב' שאמר אותו צלם המתוקן לו דמות דיוקן יוצרו הוא איך יעלה על הדעת להדמות הצורה ליוצרה אשר עצמותו ית"ש לית מחשבה תפיסה בי' כלל ואין להעריך אליו שום דמות

כמאמר הכתוב ואל מי תדמיון אל. גם לשון המתוקן לו אינו מובן שהוא לשון עתיד שמתוקן עבורו ליתן לו והי' לו לומר שנברא בו. ונראה לרמז דהנה כשאמר משה לפני ה' הנה אנכי בא אל בני ישראל כו' ואמרו לי מה שמו מה אומר אליהם וגו' ויאמר אלהים אהי' אשר אהי' וגו' ויאמר כה תאמר אל בני ישראל אהיה שלחני אליכם. מצינו ששם ראשון שנגלה בו הקב"ה לגאול את ישראל נגלה בשם אהי' ונזכר שם ג' פעמים אהי'. והענין הוא כך דהנה עצמותו ית"ש לית מחשבה תפיסה בי' כלל וכשעלה במחשבתו ית"ש לברוא את העולם הי' עיקר כוונת הבריאה שיכירו מלכותו ית"ש לכן העולם המחשבה הוא שם אהי' שכן עלה במחשבה לפניו אברא את העולם ואהי' מלך עליהם. וצימצום אלהותו וברא את העולמות ע"י כ"ב אותיות התורה ואין לך דבר בעולם שאין לו חלק ואחיזה באיזה אות מאותיות התורה. ואדם נברא בכח המדבר ובו כלולים כל הכ"ב אותיות שהוא מדבר אותם בפיו ויש לאדם ה' מוצאות הפה והן כנגד מנצפך. לכן נקרא האדם עולם קטן שהוא כלול מכל אותיות התורה שנבראו בהם כל העולמות. והנה אהי' במלוי יודין בגי' צלם ואהי' עם כל המלואים בגי' חותם וכוונת בריאת האדם הי' למען יעבוד את השי"ת וישתוקק בלבו אליו ובכל יום ויום יקבל על עצמו לאמר מעתה אהי' עובד ה' באמת ומאז בעת הבריאה ניתן בו כח ההוא שאם ישתוקק אליו ית"ש באמת ויתחרט על מה שפגם ויקבל על עצמו לאמר מעתה אהי' עובד ה' באמת יוכל להמשיך עליו אור קדושת עולם המחשבה שהוא שם אהי' עם כל המלואים וזהו החותם של הו"ר שע"י שישראל עושים תשובה וכל אחד מתחרט על מה שפגם וצועק בלב נשבר ובתשובה עצומה וגומר בלבו מעתה אהי' עובד ית"ש באמת. בזה אנו ממשיכין השם אהי' עם כל המלואין שהוא בגי' חותם והוא מקיף אותנו וסוכך עלינו לבל יגע בנו שום מגע נכרי. וזה שנתגלה הקב"ה לגאול את ישראל נתגלה בשם אהי' שזה הוא שם הראשון שעלה לפניו ית"ש כשעלה במחשבה לפניו לברוא את העולמות ונזכר שם ג' פעמים אהי' כנגד ג' שמות אהי' עם המלוחין ומזה נבא לבאר בעז"ה. ויברא אלהים את האדם בצלמו פי' רש"י ז"ל בדפוס העשוי לו שהכל נברא במאמר והוא נברא בידים ור"ל כל העולמות נברא כל אחד במאמר אחד ר"ל באות אחד מאותיות התורה. והוא נברא בידים פי' שאותיות של השמות ה' אלקינו ה' הם י"ד אותיות ואותיות שאחרי אותיות השלשה שמות המכונים ליד שמאל כמו שבארנו בדרוש הקודם הם ג"כ י"ד אותיות ושניהם הם כ"ח ובאדם כלולים הכ"ב אותיות היינו שמדבר בפיו ומוציאם בה' מוצאות הפה שהם כנגד אותיות מנצפך כו' ועם הכולל הם ג"כ כ"ח וזהו והוא נברא בידים שכלולים בו הכ"ז אותיות ועם הכולל הן כ"ח כדי שיקבל ע"ע עול מלכותו ית"ש. וזהו

כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים ור"ל שהודיע להם כח אלקותו ית"ש כנאמר למעלה ה' אלקינו ה' וכו' כדי שיעבדוהו וילמדו תורתו ואותיות התורה הם ג"כ כ"ח כו' ועי"ז יתן להם כל השפעות טובות. ואמר עוד נעשה כחותם וכו'. וכן הוא אומר תתהפך כחומר חותם. כלומר בעת הבריאה ניתן בו כח מהשם אהי' עם המלואין שעולה בגי' חותם כמו שאמרנו למעלה שבריאת האדם הי' בשביל שירבה בעבודתו ית"ש ובכל יום ויום יקבל על עצמו עול מלכותו ויתחרט על מה שפגם ויגמור בלבו לאמר מעתה אהי' עובד את ה' באמת. ועי"ז יוכל להמשיך השמות אהי' עם המלואין שהם בגי' חותם לבל יגע בנו שום מגע נכרי שנקבל אנחנו כל ההשפעות טובות. וזהו נעשה כחותם שנעשה על מנת שיעלה מ"נ וימשיך ההשפעות מהמוחין שהן שמות אהי' עם כל המלואין והן בגי' חותם. בצלם אלקי' ברא אותו שאותו צלם המתוקן לו צלם דיוקן יוצרו הוא פי' ששם אהי' במלוי יודין בגי' צלם. והוא שם ראשון שעלה במחשבה לפניו כו' ואם האדם מזכך עצמו יוכל להמשיך ע"ע הצלם אלקי' כו'. ואתי שפיר המתוקן לו כי הגם שניתן בו מעת הבריאה מ"מ אינו זוכה בו עד שמזכך עצמו וזהו אותו צלם המתוקן לו היינו המתוקן עבורו אם יזכה להשיגו. צלם דיוקן יוצרו הוא ר"ל הוא השם אהי' שהוא השם ראשון של יוצרינו שהוא בגי' צלם כו' ואמר עוד זכר ונקבה ברא אותם מדרש אגדה שברא ברי' ראשונה שני פרצופין ואח"כ חלקו ור"ל שתחלת הבריאה הי' שיהי' בבחינת שני פרצופין זכר ונקבה היינו שיעלה מ"נ מתתא לעילא דרך כל העולמות עד המוחין וישפיע לכל העולמות וזהו בחינת זכר וגם יהי' בבחינת נוקבא שיקבל השפעות טובות מעילא לתתא. וזהו שאמרו במדרש רבה אנדרוגינוס בראו דהיינו כמו שאמרנו שיהי' בו בחינת דכר ונוקבא כו' רק אח"כ שפגם ניטל זאת ממנו וזהו ואח"כ חלקו יהי רצון שיתוקן הכל בב"א.

**וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד וכו' ויכל אלקי' ביום השביעי מלאכתו וכו'** ופי' רש"י בשר ודם שאינו יודע עתיו ורגעיו צריך להוסיף מחול על הקודש. הקב"ה שיודע עתיו ורגעיו נכנס בו כחוט השערה וכו' הנה עדיין אין זה מספיק שהרי אעפ"כ כלה מלאכתו בששי ולא בשביעי אף שהי' בצמצום ויראה ע"פ מאמר חז"ל שהשדים נבראו בע"ש בין השמשות ועדיין הי' צריך לברוא להם גופים וקידש היום ולא בראם. והנה אמרו חכז"ל על פסוק שלמעלה וירא אלהים כו' והנה טוב מאוד טוב זה יצ"ט מאוד זה יצה"ר. טוב זה החיים מאוד זה המות. ולבאר זאת נראה ע"פ מה דמרגלא אצלינו שהשי"ת ברא עולמו לכבודו ובשביל ישראל שנקראו ראשית שהם יקבלו עליהם עול מלכותו ולמען יהי' הבחירה והרצון כדי שיקבלו שכר על מעשיהם הטובים צמצום

השי"ת אלקותו מעילה לעלול ומעולם לעולם ועשה מסכים ופרסה בין עולם לעולם שהם מצמצמי' אור אלקותו וקדושתו בצמצום אחר צמצום עד העולם הגשמי באופן שאין שום דבר נמצא אף בעולם העשי' ועולם הגשמי אשר אין מתנוצץ בו אור קדושתו כי בלעדי זה לא הי' להם שום קיום לזה מרמז הכתוב מלכותו מלכות כל עולמים והפסוק מלכותו בכל משלה והאדם המקבל עליו עול מלכותו ובא לדבק עצמו בשרשו צריך להסיר כל המסכים עד שישיג נועם אלקותו ב"ה אור העליון אור א"ס ב"ה והנה אצל מדת מלכות נאמר ורגלי' יורדות מות ר"ל שהיא המדרגה הקרובה אל מקום מדור החצונים אשר באם ח"ו הי' העולם מתגשם יותר לא הי' ביכולת האדם לשוב משם להדבק באור העליון מחמת עביות חומר הגשמיות אמנם הש"י ברוב רחמיו כי חפץ חסד הוא לבל ידח ממנו נידח אמר לעולמו די לבל יתגשם יותר כי ראה חכמתו ית"ש להגביל הגבול ולהתחים התחום אשר עי"ז יוכלו ברואיו להשיג אלקותו מחמת הצמצומים והשתלשלות העולמות וגם יוכלו להעלות הנצוצות והקדושות ואף מעולם הגשמי לרום המעלות ולזה לא נבראו גופים להשדים כי ראה חכמתו ית"ש לבל יתגשם העולם יותר והלא גם עתה נאמר ורגליה יורדות מות וד"ל. אשר ע"כ צריך כל אדם להיות זריז למהר ולשוב לתקן אשר עיות מחמת שנעלם ממנו עד היכן נתרחק מהקדושה פן ואולי יתגשם כ"כ אשר לא יוכל קום ועל זה רמזו חכמז"ל שקידש היום ולא נבראו הגופים של השדים. ר"ל שמחמת קדושת שבת כי הופיע ית"ש קדושתו על העולמות נתעלו ולא נתגשמו ע"כ לא נבראו להם הגופים וזהו פי' הפסוק ויכל אלקים ביום השביעי כו' ר"ל עם יום השביעי היינו קדושת שבת בזה כלה מלאכתו לבל יתגשם יותר וזה מרמז רש"י בשר ודם שאינו יודע עתיו ורגעיו צריך להוסיף מחול אל הקודש ביאורו שצריך למהר ולשוב מאשר העוה ולהוסיף מחול אל הקודש מפני שאינו יודע עד היכן נתרחק ויצא מהקדושה לבל יתגשם הרבה ולא יוכל קום ח"ו אבל הקב"ה שיודע עתיו ורגעיו נכנס בו בכחוט השערה ר"ל שתיחם העולם בצימצום רב כחוט השערה והוריד קדושת שבת לבל יתגשם יותר ועד היכן שגזרה חכמתו שיתגשם נתגשם לא הוצרך להוסיף ולא לגרוע ותיחם והגביל עד כחוט השערה ולזה רמזו חכמז"ל והנה טוב זה החיים מאוד זה המות ר"ל כי רגליה יורדות מות כנ"ל קרוב מאוד למקום מדור החצונים ע"כ הוריד השי"ת קדושת שבת לבל יתגשם עוד בכדי שיוכלו להשיב הכל לשרשו כי ישרים דרכי ה'.

**אלה** תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות ה' אלקי' כו' יראה ליתי טעם על ה' זעירא של בהבראם גם על כפל השמות ה' אלהי' כי הנה ידוע מאמר חכמז"ל על פסוק כי ביה ה' צור עולמי' שהעולם הבא נברא ביו"ד ועוה"ז נברא בה'. אכן דרשו חכמז"ל

בהבראם בה' בראם. ויראה שע"כ הה' היא קטנה שיראה האדם להקטין אצלו עניני העוה"ז והתענוגים ואולי מרמז ע"ז גם הזו"הק בהבראם באברהם כי כמו שאברהם מאס בתענוגי עוה"ז ושם לבו וחפצו רק להודיע אלקותו לכל באי עולם ולפרסם כי הוא לבדו ברא כל העולמות כמו כן יתנהגו כל באי עולם. ואולי לזה מרמז מלת אלה תולדות שכל מקום שנאמר אלה פסל את הראשונים. ר"ל שפוסל כל עניני עוה"ז שנבראו בששת ימי בראשית שלא לרדוף אחר התענוגים והבלי העולם רק להקטין הכל בעיניו כאשר הה' של בהבראם היא קטנה שבה נברא עוה"ז וע"כ באו כפל השמות ה' אלקי'. ר"ל מי שמתנהג כן ומקטין בעיניו עניני עוה"ז ורק בתורת ה' חפצו מהפך בזכותו מדת הדין למדת הרחמים וזה מרומז ביום עשות ה' אלקי' כו' שמשם אלקי' שהוא מרומז לדין עושה שם הוי' שהוא שם החסד והרחמים על הכנ"י א'.

**באופן** אחר נ"ל ליתן טעם על הה' זעירא ועל דרשת חכמז"ל בהבראם באברהם ע"פ המדרש אלה תולדות השמים והארץ. אלה פוסל הראשונים. ומה פסל תהו ובהו מלמד שברא הקב"ה עולמות ומחריבן דין הניין לי' ודין לא הניין לי'. והענין הוא כך כי כשנשתלשלו העולמות מעולם לעולם עד העוה"ז הגשמי נשכח מהם אלקותו ית"ש וסברו בעצמם שאין עליהם אדון ומושל וכל אחד אמר אנא אמלוך לכן נחרבו. והעיקר שצריך לידע שהוא ית"ש רב ושליט עיקרא ושרשא דכל עלמין ולהכניע מפניו כאברהם שאמר ואנכי עפר ואפר וע"י איש כזה מתקיים העולם בזכותו וזהו בהבראם באברהם שמחזיק עצמו במדת אברהם להיות עניו ונכנע מפניו ית"ש לא כדורות הראשוני' שכל אחד אמר אנא אמלוך וע"כ נחרבו וע"ז מרמז ג"כ הה' זעירא ר"ל שיחזיק כל אדם עצמו קטן ושפל לפני ית"ש ועי"ז יהי' קיום להעולם וק"ל.

**ויצו ה' אלקי' על האדם לאמר מכל עץ הגן אכול תאכל ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל כו' עד ותקח מפריו ותאכל ותתן גם לאישה כו'** לכאורה יקשה מאין בא הטעות לאדם הראשון יציר כפיו של קב"ה שיעבור על מצות השם בפרט שעדיין לא הי' בו היה"ר עד אחר אכילתו. והנראה ע"פ מאמר חכז"ל שהארץ שינתה מצות השם אשר צוה לה תדשא הארץ דשא כו' עץ פרי עושה כרי כו' והארץ לא עשתה כן רק ותוצא הארץ כו' ועץ עושה פרי והעץ עצמו אינו פרי נמצינו למדי' ששני מינים נמצאי' באלנות אחד שהעץ עצמו הוא פרי והב' שאין טעם בהעץ רק בהפרי והנה בג"ע אשר נטע ה' נאמר ויצמח ה' אלקים כו' כל עץ נחמד למראה וטוב למאכל פי' שהיה העץ עצעו טוב למאכל ולכן באמור השם לאדם מעץ הדעת כו' לא תאכל דימה בנפשו שלא נצטוה רק שלא לאכול

מהעץ עצמו אבל לא על הכרי ואף בהשאת הנחש לא נזכר רק לא תאכל מכל עץ הגן לכן טעה אדם ואכל מפריו כי דימה בנפשו שלא נצטוה על אכילת הפרי ונכון.
**ויצו ה אלקי' כו' ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל כו' ויאמר הנחש כו' כי יודע אלקי' כו' והייתם כאלקי' יודעי טוב ורע כו' ותפקחנה עיני שניהם וידעו כי ערומים הם כו' ואירא כי ערום אנכי כו'**. יש לומר בזה דרך אסמכתא כי הנה האדם הבא לעבוד ה' צריך להזהר לבל יסתכל בחסרון חברו כלל ולא יחזיק עצמו לחכם להיות מבין על חברו ועל דרכו כי האדם יראה לעינים וה' יראה ללבב. גם האדם המסתכל בחסרון חברו הוא מחמת גאותו שמחזיק עצמו לערך מה כי אם הי' נכנע ומכיר חסרונו ועיותו יחזיק לחברו טוב ממנו ולא יסתכל בחסרונו כלל רק מחמת שהוא בגדלות בעיני עצמו לכן לא ישרה בעיניו דברי ודרכי חברו וזה הי' מעלת יעקב אבינו ע"ה שהי' איש תם שלא הי' מחזיק עצמו לחכם להבחין בדרכי חברו. ויש לסמוך זאת על מאמר הכתוב ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו מחמת שעי"ז יכנס בך היצה"ר וגאות וימלא לבך להבחין בדרכי חברך האם טוב אם רע מחמת שתחזיק עצמך לחכם וזה הי' פתוי הנחש והייתם כאלקי' יודעי טוב ורע שע"י אכילת העץ תתחכם שתדע להבחין דרכי זולתך אם טוב אם רע ותשיג השגה שאינך משיג עתה וזהו וידעו כי ערומי' הם לשון והנחש הי' ערום כי ע"י אכילת מהעץ נכנס בו היצה"ר וגאוה אשר עי"כ החזיקו עצמם לערומים וחכמים גדולים בעיני עצמם וזה ג"כ מאמר אדם ואירא כי עירום אנכי שאני מתירא מחמת שאני רואה עצמי שלבי מתנשא בי לאמר שאני ערום וחכם ובאתי לידי גאוה ונתירא מאד מזה וק"ל.
**ויצר ה' וגו' כל חית השדה ואת כל עוף השמים ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו** יש להבין בזה הרבה א' כבר עמד רש"י ז"ל שהמקרא מסורס והי' לו לומר וכל נפש חי' אשר יקרא לו האדם הוא שמו גם אמר כל חית השדה ולא אמר בהמה ולהלן אמר ויקרא אדם שמות לכל הבהמה גם מה שאמר לראות מה יקרא לו האדם למה לא קרא הקב"ה בעצמו גם מה לשון לראות הלא הכל גלוי לפניו וכבר ידע חכמת יציר ככיו אמנם ידוע כי להצומח קראו חכמים כח המגדל נפש הצומחת ובאמת אין זה נפש רוח חיים רק כח המגדל אכן הבעלי חיים יש להם נפש חי' שיש לו חיות לילך ולבקש טרפו ושאר פעולותיו. אמנם גם הנפש הזה לא משמים הוא ואינה מהעליונים והראי' על זה שהרי אמרו חז"ל שאדם נברא כלול מעליונים ותחתונים שלא יהי' קנאה במעשה בראשית שביום א' נבראו שמים וארץ בשני רקיע לעליונים בשלישי יבשה לתחתונים כו' בששי נברא אדם כליל מעליונים ותחתונים נראה מזה שנפשות הבעלי חיים אינם מהעליונים שא"כ הי' קנאה במ"ב והנה לכל נברא יש לו

שורש למעלה והבעלי חיים שרשם הם חיות המרכבה וכל שמות הבעלי חיים כולם הם צרופי אותיות הקדושות והשם מורה על קדושת הדבר ההוא ששם שור משורש החיות שנקרא שור וכן כל השמות והצדיק האוכל לשובע נפשו הוא ממשיך תחלה חיות הדבר המאכל ההוא לתוכו מעילא לתתא ואח"כ מקשרו ומעלהו ע"י אכילתו או ע"י ראיות הדבר ההוא כי זה תכלית בריאת העולם להעלות כל הברואים ולקשרם בא"ס ב"ה. לכן אמרו חכמז"ל עם הארץ אסור לאכול בשר מפני שאינו יודע להמשיך החיות אל המאכל ולקשרו בא"ס וגם אמרו חכמי האמת כי הגם שהגוים אוכלים בהמות ושורים וכבשים אין אכילתם רק בשר הבהמיות שבו אמנם אינם אוכלים השור עצמו שהוא החיות הקדושה אשר בו מפני שאינם ממשיכין אותו וזה הי' הענין הבאת הבעלי חיים לאדם שהביאם כדי שימשיך עליהם את שורש חיותם וזה הי' ג"כ ענין הקרבנות שהכהן המשיך החיות אל הבהמה עד שיבא בקרבה קצת רצון שתרצה להעלות על המזבח ותבחר בזה דוגמת הדבר שמצינו באלי' שברח הפר אצלו גם במדרש ויקרא מצינו דוגמא לזה וזה שאמר הכתוב לראות מה יקרא לו האדם נפש חי' הוא שמו ביאורו שכל מה שקרא לו האדם זו היא נפש החיות של שורש שמו.

## נח

**אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים הי' בדורותיו כו'** יש לדקדק דכאן כתיב צדיק תמים ולהלן כתיב כי אותך ראיתי צדיק לפני ולא נכתב תמים והנה פי' רש"י על זה ידוע אמנם עוד יש לאלקי מילין לפרש כי בדקדוק נכתב כאן תמים ולהלן לא הוצרך כן כי יש שני מיני צדיקים היינו מדריגה אחת של צדיק שהולך תמיד בתמימות בתורה ותפלה ומע"ט ואינו יודע להעמיק בחכמה דהיינו חכמות אלקותו ית"ש רק הולך בפשטות בלמודו ותפלתו וזה הצדיק אינו יכול להתחבר את עצמו עם בני אדם כלל וכלל כי נחשב לו שבני אדם יבלבלו אותו מעבודתו וגם אין לו שכל גדול לקרב בני אדם לעבודת השם ית"ש מחמת ששכלו בעבודתו הוא קטן מאוד והולך בתמימות שלו לבדו דהיינו בהתבודדות בלי חברת בני אדם כנ"ל ויש מדרגת צדיק שהולך בחכמה ודביקות לקיים בכל דרכיך דעהו כמאמר חכמז"ל וזה הצדיק יוכל להתחבר א"ע עם כמה בני אדם מחמת שהילוכו בקדושה ובחכמה בדביקות גדול והגם שמתחבר את עצמו עם אנשים אינם מבלבלים מחשבתו כי הוא קשור בחכמה עילאה ודביקות בבורא ית"ש וזה הצדיק אינו נקרא תמים כי הולך בהתחכמות נגד היצה"ר לקרב רחוקים וזה מצינו אצל יעקב אבינו שנקרא איש תם ופי' רש"י שאינו יודע לרמות אבל עשו קרא עליו ויעקבני זה

פעמים ותרגם אונקלוס ויחכמיני כי עם מי שהי' צריך לילך ברמאות היינו בחכמה הלך בחכמה כמאמר הכתוב עם נבר כו' וזה הוא דרך יותר גבוה ממדריגות תמימי' בלא שכל כמובן ליודעים וזה פי' הכתובים כי קודם בנין התיבה הי' בבחינת תמים שאינו יודע לרמות דהיינו שהלך בתמימות ולא חבר עצמו לבני דורו לקרבם לעבודתו ית"ש והלך בהתבודדו' בפני עצמו ע"כ נקרא תמים שאינו יודע לרמות לקרבם לחכמה אמנם אח"כ שאמר לו הקב"ה עשה לך תיבת כו' והי' עוסק בבנין התיבה ק"כ שני' וכוונת הש"י הי' כדי שישאלו בני דורו מה זאת וישיב להם שהקב"ה רוצה להביא מבול לעולם אולי יעשו תשובה כמבואר ברש"י נמצא ממילא כל הק"כ שנה שעסק בבנין התיבה הי' צריך לעסוק עם בני אדם הרבה אולי יחזירם למוטב וצדיק שצריך לעסוק עם בני אדם רשעים ממילא צריך התחכמות גדול ואינו יכול לילך בתמימות רק צריך להתחכם בכדי שלא יבלבלו אותו הרשעים מעבודתו כמו יעקב עם עשו ולבן ע"כ אחר בנין התיבה נאמר לו כי אותך ראיתי צדיק ולא נאמר תמים כי אז בחר נח לעצמו לילך בהתחכמות כנ"ל ועלה במדריגה יותר ממדריג' התמימות והבן:

**עוד** בפסוק הנ"ל יש לדקדק על מלת הי' שהוא כמיותר או הוא בדורותיו הי' לו לומר ונראה עפ"י פשוטו דהנה עיקר עבדות ה' שיהי' תמיד בשמחה כי מדת העצבות מזיק מאוד לעבודת הבורא ועיין בספר הישר לר"ת גנות מדה זו של העצבות ומטבע האדם הרוצה לעבוד ה' באמת שיש לו מעט עצבות מחמת שמעשיו אינם ישרים בעיניו שדומה לו תמיד שממעט בעבדות ה' ע"כ צריך להתחזק עצמו נגד מדה זו להיות תמיד בשמחה וביותר יש לאדם עצבות כשהולך בתום ושוקד בעבדות ה' באמת ורצונו ותשוקתו תמיד להרבות כבוד שמים בראותו שח"ו בני דורו אינם הולכים בדרך הישר לד' אזי מעשיהם של אותו הדור הם מעציבים מאוד את הצדיק ובפרט בראותו שבני דורו מכעיסים נגד ה' אזי ביותר הוא נעצב וצריך אז התחזקות יותר ויותר לעבוד את ה' בשמחה כדי שלא יפול ח"ו במדת העצבות ח"ו וזה פירוש הפסיק איש צדיק תמים הי' בדורותיו ר"ל שמשבח את הצדיק נח שאפילו בדורותיו שהיו רשעים ומכעיסי' נגד רצונו ית"ש הי' מתחזק בצדקתו לעבוד את ה' ית"ש בשמחה וזה נרמז במלת והי' כדאיתא בכמה מקומות במדרש שכל מקום שנאמר והי' הוא לשון שמחה וק"ל.

**עב"פ הנ"ל** אלה תולדת נח וכו' צדיק תמים הי' בדורותיו ופרש"י יש מהם דורשים לשבח וכו' את אלהים התהלך נח ויולד נח שלשה בנים כו' והנה לכאורה קשה לפירש רש"י דיש מהם דורשים לשבח וכו' דהא כתיב את האלהים וכו' ופירש רש"י באברהם כתיב התהלכתי לפניו נח הי' צריך סעד לתמכו אבל אברהם הי' מתחזק בצדקו כו' הרי

נח הי' קטן מאד מאברהם גם קשה מה ויולד נח הוי למימר והוליד נח שלשה בנים כפירש רש"י בפרשת בראשית על הוליד היא לשון היפעיל שהיא מוליד כו' ויולד היא כו' ונראה דהעיקר הוא אתעריתא דלתתא והנה הצדיק היא המתעורר לכל בני דורו להתעורר בתשובה ועל ידי אתעריתא דלתתא יש לו אתעריתא דלעילא והנה איתא בזוהר הקדוש על הא דאשה מזריע תחלה יולדת זכר מחמת דטפה דדכירא גובר עליו ובהפך היא להפך והנה העקר תולדת של צדיקים היא מעשים טובים כפירש רש"י והנה נח לא התעורר כ"כ אתעריתא דלתתא כידוע מספרים הקדושים ע"כ הי' תחל אתעריתא דלעלא כדאיתא ונח מצא חן היא מצא אבל כביכול הש"י לא מצא והנה כשיש אתעריתא דלתתא מתחילה ואמר כך גובר אתעריתא דלעילא טיפה דדכורא ממילא יש חסדים מגולים רחמים פשוטים מה שא"כ כשבתחלה היא אתעריתא דלעילא ואח"כ דלתתב אזי טפה דנוקבא גוברת וממילא אין השפעה בשלימות וזה הי' אצל נח ע"כ גבי אברהם כתיב אשר התהלכתי לפניו שהוא אתעריתא דלתתא מה שא"כ גבי נח כנ"ל ע"כ כתיב את האלהים התהלך נח כפירש רש"י כנ"ל שהי' צריך סעד לתומכו דהיינו אתעריתא דלעילא כו' על כן כתיב ויולד נח שהוא לשון לשון לידת זכר שהוא מזריע תחילה דהיינו שבא התעוררת מלמעלה תחלה דהיינו כ' על כן לא כתיב והוליד נח שהי' משמעו הוליד לנקבה דהיינו אשה מזריע תחלה דהיא אתעריתא דלתתא דהא כאן לא הי' אתעריתא דלתתא כי"ל ומה שדורשין לשבח בדורותיו כש"כ אולי הי' בדורו של אברהם הי' צדיק יותר זה הי' באתעריתא דלעילא ע"י זה הי' צדיק בדורותיו כש"כ אולי הי' בדורו של אברהם הי' צדיק יותר אבל באמת לנגד אברהם לא הי' נחשב לכלום דאברהם הי' מתחזק בצדקו מאליו והי' מתעורר באתעריתא דלתתא כנ"ל.

**עוד** בפסוק הנ"ל אלה תולדות נח וכו' הדקדוק הוא מבואר במדרש כל המפרשי תורה כל מקום שנאמר אלה פוסל את הראשונים מה פוסל כאן ונראה לי לפרש ג"כ ע"פ פשוטו כי הנה כל צדיק וצדיק אחז דרכו בעבודתו לפי שכלו להצטדק עם ה' ובודאי אם יש עוד צדיקים בדור אשר עובדים השם באמת אזי יכול הצדיק לאחוז דרכו ואינו צריך להתחזק יותר ויותר כי יש לו עוזרים לקיום העולם כי כל צדיק עושה מעט פעולה לשכינה להתקיים העולם אבל אם ח"ו אין לצדיק עוזרים לעבודת הבורא אזי צריך התחזקת גדול לעבודתו לילך בכל יום ויום בהתאמצת לעבודת הבורא חדא שלא יפול ח"ו ממדרגתו מחמת שאין לו עוזרים וחדא לקיום העולם שלא יתמוטט ח"ו ובפרט בעת שהצדיק הוא יחיד בדורו שאין צדיקים כלל בלעדו ובני דורו תועים והולכים ומרשיעים בכל עת יותר ויותר אזי צריך להצדיק היחיד בדורו להתאמץ עצמו כמעט בכל יום ויום

יותר לקיום העולם שלא יתמוטט ח"ו ברשעת הדור. ע"כ צריך בכל יום ויום להוסיף על צדקתו יותר ויותר וצריך לחשוב בעיניו שמעשיו שעשה עד היום אינם נחשבים לכלום כי רואה שהדור המה מרשיעים יותר ע"כ צריך להצדיק יותר וזה פירוש הפסוק אלה תולדות נח וכו' רצה לומר שפסול מעשים ראשונים בכל יום ויום להתחזק עצמו יותר בעבודתו מחמת איש צדיק תמים הי' בדורותיו רצה לומר שראה בכל יום ויום שדורותיו מרשיעים יותר ע"כ פסל הראשונים והתחזק עצמו כקדם להצטדק יותר ויותר כי חשב בעצמו אולי מחמת מעשיו עדיין אינם כהוגן ע"כ הדור מתמוטט וע"כ התחזק יותר בצדקתו וק"ל.

**צוהר תעשה לתיבה** יש לפרש ע"פ רמז כך דהנה צדיקים יש להם להפך מדת הדין למדת הרחמים ע"י שמהפכים התיבות לצרופים אחרים ועושים מתיבת צרה ומהפכים לתיבת רצה כמבואר בכוונת בין המצרים לכוון בתיבת רצה שתהפוך צרה לרצה ובזה ממתיקים הגבורות לחסדים יש עוד צירף בתיבת צרה לתבת צהר דהיינו שיעשה חסדים מגולים שיאיר ה' פניו לישראל ובאור פני מלך חיים וזה הוא צהר תעשה לתיבה שיתהפכו תיבת צרה לצהר ומפרש הכתוב ע"י מה כי יש כח ביד הצדיקים להפוך מדת הדין לרחמים לעשות מצרה צהר ומפרש הכתוב ואל אמה תכלנה מלמעלה דהיינו ע"י תשובה נהפך מדת הדין לרחמים וזה ידוע שהעולם הבינה הוא עולם התשובה שנאמר לבבו יבין ושב והיא נקראת אימא עילאה שהיא אם כל חי וזה הוא ואל אמה תכלנה כו' אל אמה תכלנה שתכסף לתשובה עילאה כי ה' ואלף ממוצא אחת באחע"ה ופתח התיבה בצדה תשים דהנה עולם הבינה המרומזת לתשובה היא נקראת ג"כ ה' ראשונה של שם הוי ואיתא בגמרא שבת למה כרעא דה' תלוי ולמעלה פתוחה צר כי הבא לטמא פותחין לו ואי בא למהדר לעיל בהאי דהיינו בפתח הצר שלמעלה עיין שם וזה פתח התיבה דהיינו בתיבת ה' בצדה תשים שילך בפתח הצר למעלה ועי"ז תוכל לעשות מצרה צהר.

**ויעש נח ככל אשר צוה אותו אלהים כן עשה** פירש"י זה בנין התיבה ויאמר ה' בא אתה וכל ביתך אל התיבה כו' מכל הבהמה הטהורה תקח לך שבעה שבעה איש ואשתו ומן הבהמה אשר לא טהורה היא שנים איש ואשתו ויעש נח ככל אשר צוהו ה'. ופירש"י ויעש נח זהו ביאתו אל התיבה והנה יש לדקדק מאי לך דכתיב תקח לך הל"ל תקח שבעה שבעה כו' מאי לך גם מאי איש ואשתו מאי שייך אישות בבהמה גם מאי אשר לא טהורה היא. וידוע מאמר הגמרא עקם הכתוב כמה תיבות שלא להוציא דבר מגונה כו' ונראה דהנה אדם הראשון תיקן כל החיות והבהמות בקריאת שמות כדכתיב ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו כו' ועל כן כשנפל אח"כ הגם שעשה תשובה אח"כ ובפרט בשבת

קודש כששר מזמור שיר ליום השבת תיקן הכל ונמחל לו הכל מ"מ החיות והבהמות לא נתקנו בכך וע"כ הי' אסור באכילת בשר משא"כ גבי נח כדבעינן למימר לקמן בס"ד דהנה כתיב בזוהר הקדוש נח ותיבה חדא הוא ופירושו בקצרה דידוע דהי לוחות וארון הברית דהיינו שהצדיק מחויב להכניס ג"כ כל החיצוניות הקדושה לקדושה דהיינו כל מילי דעוה"ז להכניס בקדושה כידוע והנה נח עשה תיבה דהיינו כל דברי עוה"ז הן דוממים וצומחים וב"ח הכל הכניס לקדושה וזה הי' בנין התיבה דהיינו ארון הברית ונח נכנס לתיבה ולקח הכל אתו דהאדם כולל כלו כל הבריות וכל דצח"מ כידוע ולקח הכל אתו עמו אל התיבה ותיקנם ע"י תשובה שעשה נדאיתא במדרש והנה כשרוצה האדם לעשות תשובה צריך לאחוז באבות העליונים והנה ידוע שאברהם יצחק יעקב האבות העליונים הם חכמה בינה ודעת והם רגלי המרכבה ובמרכבה יש ד' חיות נושאות ומנושאות עם הכסא וארי' הוא חסד ושור הוא גבורה והיא תשובה והנה אברהם ידוע הוא ארי' ויצחק הוא שור ויעקב נשר ואדם. וזה מכל הבהמה הטהורה דהיינו שור תקח לך שבעה שבעה דהיינו ע"י תשובה מדת שור גבורה שהיא בינה דמינה מתעוררין הדינים ושם חמשים שערי בינה והשער הנו"ן היא סגור אפילו למשה רבינו ע"ה והעיקר רק מ"ט שערים דכל הבע"ת יכול לכנוס בהם וזה תקח לך שבעה שבעה דהיינו ע"י תשובה מ"ט שערי בינה איש ואשתו דהיינו שיהי' היחוד קוב"ה ושכינתיה. ומן הבהמה אשר איננה טהורה דהיינו ארי' שנים דידוע דאהבה הוא מדת החסד לאברהם ארי' אהב"ה הוא גימטרי' אחד דהיינו היחוד איש ואשתו יחוד קוב"ה ושכינתא גם מעוף השמים שבעה שבעה דהיינו מדת נשר שהיא רחמים שהוא כללת המדות אעפ"כ העיקר היא תשובה וזה שבעה שבעה דהיינו מ"ט שערי תשובה ויעש נח ככל אשר צוהו כירש"י זהו ביאתו לתיבה דהיינו שתיקן כל הדצח"מ מה שלקחם אתו עמו ונח ותיבה חדא היא ותקנו וזהו תקח לך דייקא שבעה מפני שהוא לקחם אתו עמו מחמת שהאדם כלול מכל הברואים כידוע שנקרא עולם הקטן ותיקן הכל ע"י שאחז בתשובה דרך האבות כנ"ל על כן הותרה לנח לאכול בשר בעל חי משא"כ לאדם לפי שנח לקחם אתו עמו כל הברואים ועשה תשובה כדאיתא במדרש הנ"ל ובזה תקן הכל הדצח"מ על כן הותר לנח ולבניו לאכול בשר עד"ז משא"כ אדם הראשון לא תקנם רק בקריאת השמות אבל לא לקחם אתו עמו כנ"ל לתקנם על כן אח"כ כשחטא ונפלו כל הברואים כידוע הגם שהוא עשה תשובה ואמר מזמור שיר ליום השבת מ"מ הם לא נתקנו והי' אסור לאכול בשר עד נח ובניו לפי שתיקן נח הכל והכניס אותם בתיבה דהיינו כנ"ל שהכניס כל הברואים דהיינו כל

הניצוצים שהי' בכל הדצח"מ הכניס הכל לקדושה ונתיחד הכל דהיינו נח ותיבה חדא הוא כנ"ל ודו"ק ותבין.

**מכל הבהמה הטהורה תקח לך שבעה שבעה איש ואשתו ומן הבהמה אשר לא טהורה היא שנים איש ואשתו**. הדיקדוקים המה עבו א' מה זה לשון שבעה שבעה הי' די בפעם אחד שבעה כמ"ש בלא טהורה שנים וכו' ולא כפל שנים שנים ב' מה זה לשון איש ואשתו שאין שייך בבהמות לשון אישות כידוע ג' הדקדוקים של הגמרא יותר לשון אשר לא טהורה היא והי' די מן הבהמה הטמאה הדרשות הגמרא במקומה עומדת ללמד לאדם לדבר שלא להוציא דבר מגונה מפיו בודאי יש עוד רמז מה יותר לשון ועוד מה זה הלשון תקח לך הלא מאליהם באו כידוע פירוש רש"י ז"ל ולפענ"ד נראה לפרש בדרך רמז כי בודאי נח הצדיק תמים עשה מצות ה' לקבץ להתיבה הברואים שידע שלא קלקלו בשרשם כי ידוע שיש במרכבה הקדושה ארבע חיות הקודש פני שור ופני ארי' ופני נשר ופני אדם. ולכאורה איך יש במרכבה מן החיות הטמאות ח"ו הס להזכיר אך בודאי שם הם בקדושה שכליות קדושים אשר אין בהשגת בני אדם כי אם לנביאים הקדושים אשר ירדו במרכבה. אך להבין קצת מקצת שכל השתלשלות העולמות הי' מן הארבע חיות הנ"ל עד למטה ולמעלה הן כחות קדושת דהיינו כח השור להתגבר האדם א"ע בכל הנ"ל שבקדושה להכניע היצ"הר ושונאי השם כמ"ש בכור שורו הדר לו וקרני וכו' וכח בחינת ארי' ג"כ להתגבר א"ע להיות גבור כארי לעבודת הבורא ולהדבק בשורשו בקדושה לעבודת השם ולהדבק במדת נשר להיות רחמים על ברואי השם כמדת נשר שיש לו רחמנות ונמצא בשרשם המה רוחניות קדושות רק בהשתלשלות למטה בגשמיות בארץ נמצא ארי' מן החיות טמאות וגם נשר מעופות אבל למעלה מרמזים בקדושה רוחניות והאדם התחתון העובד ה' באמת ידבק א"ע בשורש אדם עליון בדביקת עליון ע"י מידותיו הקדושים שמקשר כל המדות בקונו דהיינו במדת שור וארי' ונשר לדבק עצמו ע"י מדות אלו ושרשו באין סוף ב"ה וב"ש נמצא מקשר כל העולמות התחתונים והברואים בהבורא ב"ה וב"ש ומתקנם עד שורשם ומעלה אותם לקדושה והעיקר הכל היא ע"י תשובה שמדבק עצמו במ"ט שערי תשובה וע"י תשובה עילאה יוכל לקשר הכל בשרשם ומיחד כל העולמות והברואים באין סוף ב"ה ונעשה יחוד גמור כמו איש ואשתו בגשמיות ורומז ברוחניות. וזה פירוש הכתובים תקח לך שבעה שבעה דהיינו משורש הבהמה שלמעלה שבמרכבה תקח לך לעצמך שבעה שבעה דהיינו ז' פעמים ז' העולים מ"ע שערי תשובה כדי לקשרם במרכבה עילאה. ומן הבהמה אשר לא טהורה היא דהיינו שורש

ארי' שבמרכבה עילאה ששם אין שום טומאה ח"ו רק לא טהורה תקח לך לעצמך הרמז לעשות שנים איש ואשתו ליחד שני עולמות ביחוד איש ואשתו יחוד גמור וד"ל ודו"ק.
**ואני הנני מקים את בריתי אתכם כו' ואת כל נפש החי' אשר אתכם בעוף ובבהמה ובכל חית הארץ אתכם כו'** ויש לדקדק יתור לשון אשר אתכם וגם נאמר עוד הפעם ובכל חית הארץ אתכם הלא זה נאמר לו אחר שיצאו מן התיבה ובוודאי הלכו כל הבהמות והחיות והעופות לדרכם בכל העולם ולא היו עמו כמו בתיבה ואיך שייך לומר אתכם ונראה לפרש דהנה הבורא ית"ש ברא כל העולמות עליונים ותחתונים שיכירו כולם אלקותו ומלכותו אפילו הבהמות והחיות ועופו' וכן הי' בשעת הבריאה שאמר אדה"ר לכולם בואו ונשתחוה כו' וכן עשו וקבלו עליהם עול מלכותו אמנם לאחר שנתקלקלי הדורו' ושכחו כולם את הבורא אשר בראם ונפלו ממדריגתם ונשאר על האדם שיזדכך מעשיו עד שימשיך אלקותו ית"ש על כל הנבראים ושיבא לכולם השתוקקות לעבודתו כמקדם ויכירו כח מלכותו ובמה יוכל האדם להמשיך אלקותו ית"ש על הנבראים הכל ע"י התורה והעבודה זו תפלה שע"י עוסקו בתורה והתאמצותו בתפלה ובשירות ותשבחות ומזמורים באמרו הללו ה' מן הארץ תנינים כו' החי' וכל בהמה כו' ומדבק עצמו בדביקות ה' אזי ממשיך אלקותו עליהם שיבא לכל ברי' חיות אלקותו ית"ש וכן כשלומד תורה ומדבק עצמו בעת למודו ותפלתו באותיות התורה ובפנימיות אשר שם שורש כל הברואי' כי אין לך שום נברא בעולם שלא יהי' לו שורש באותיות התורה אזי ממשיך חיות אלקותו ית"ש עליהם גם בעת האכילה וגם במלבושיו ממשיך ג"כ חיות אלקות על הנברא' ומקשר אותם למעלה כאשר כבר אמרנו מזה במקום אחר וזהו מחמת שהאדם הוא עולם קטן ונכללו בו כל העולמות העליונים ותחתונים ע"כ יוכל להתחבר עצמו עמהם בתורתו ותפלתו להעלותם ולהמשיך להם אור אלקותו וממילא צדיק כזה יוכל לקיים כל העולם כולו שלא יתמוטט ח"ו מחמת שממשיך כח אלקותו ית"ש על כל הנבראים וזהו פי' הפסוקים ואני הנני מקים את בריתי אתכם ר"ל שתכלול כל הברואים אתכם בעת עבודתכם לה' וזהו את כל נפש החי' אשר אתכם כו בעוף ובבהמה ובכל חית הארץ אתכם ר"ל שתכלול את כל הנבראים הן הבהמות והן החיות ועופות תכללו אותם אתכם וממילא יבא בהם חית אלקותו ויהי' קיום העולם ובדרך זה נוכל לפרש הפסוק זאת אות הברית כו' את קשתי נתתי בענן כו' והי' בעננ ענן על הארץ ונראתה הקשת בענן כי אמרנו כשהצדיק הולך בצדקו ועובד ה' בדביקות גדול בעת למודו ותפלתו אזי הוא מקשר כל הברואים בהבורא ית"ש וממילא הוא קיום העולם שלא יתמוטט ח"ו והנה צדיק כזה צריך להדבק בבוראו ית"ש וכבר אמרו חכמז"ל האיך

נוכל להדבק בו כי אש אוכלה הוא ותרצו הדבק במדותיו מה הוא רחום כו' וכבר מבואר בס' תומר דבורה להרמ"ק ובס' חסד לאברהם איך שיוכל האדם לבא לכל המדריגות הנזכרי' בי"ג מדות וממילא צדיק כזה אשר מדבק את עצמו לבוראו בכל מדותיו ומקשיר כל הברואים בהבורא ית ש בוודאי הוא מבטל כל הדינין וממתיק אותם לרחמים גדולים ומקיים העולם וזהו פי' הפסוק זאת אות הברית כו' את קשתי בענן כו' ר"ל הצדיק כזה אשר מקשר לעצמו כל הנבראים להמשיך עליהם חיות אלקותו ית"ש הוא אות ברית לעולם והי' בעננ ענן על הארץ שיהי' ח"ו התעוררי' דינין כענין שנאמר סכותה בענן כו' ונראתה הקשת בענן ר"ל שיתגלה הצדיק בדור הצדיק נקרא קשת כלשון במדרש קשיות שהוא מוקש לי שיכול לבטל הדינים והגזירות רעות ויהי' זכרון ברית לעולם ר"ל הצדיק ההוא יקיים העולם שלא יתמוטט ח"ו. ועפ"י זה נוכל לפרש הפסוקים ויחל נח איש אדמה כו' וישת כו' ויתגל כו' ויקחו שם ויפת את השמלה כו' וישימו על שכם שניהם וילכו אחורנית ויכסו כו' כי עפ"י דברים הנ"ל באחוז הצדיק דרכו לקשר הכל בבורא ית"ש ע"י תורתו ותפלתו הקדושים בהזדככות חומרו אז גם אחר למודו ותפלתו יוכל לאכול ג"כ בקדושה ולהלביש מלבושים טובים ויקרים ולדור בדורות נאות כי יוכל לקשר הכל בהבורא ב"ה ולהעלות נצוצות קדושות שבהם אבל אם ח"ו אינו עובד ה' באמת בדביקות גדול כו' ורוצה ליקח לעצמו מדריגה זו להעלות נ"ק ממדריגות תחתיני' מאכילה ושתי' ודורות נאות ועדיין לא הזדכך חומרו מכל וכל וממילא לא יוכל להיות דבוק כל כך שיוכל להעלות נ"ק ממדריג' התחתוני' וע"י זה יוכל לכול ח"ו לעומקא דתהומא וזהו מרומז בהפסוקי' ויחל נח איש אדמה ויטע כרם וישת כו' ר"ל שהתחיל עבודתו תיכף להעלות נ"ק ממדריגות תחתיני' ויחל לשון התחלה ע"כ וישכר ויתגל ר"ל שנפל ממדריגתו עד שלקחו שם ויפת את השמלה ר"ל המלבושים שנתלבשו במדריגת התחתונים וישימו על שכם שניהם ר"ל שהטו שכמם לקבל עליהם עול מלכות שמים בדביקות גדול וילכו אחורנית ר"ל בעת שחזרו לרדת מדביקות למדריגות התחתונים לא היו שקועים בהם רק דרך אחורנית היינו שלא שמו מגמתם רק על העבודה והתפלה ודביקות ולא שמו מגמתם על עולם התחתון ובזה ויכסו את ערות כו'.

**במדרש** את קשתי נתתי בענן את קשיות דבר שהוא מוקש לי אפשר כן אלא קשין דפרי עכ"ל המדרש עי' במתנת כהונה והמדרש זה הוא תמוה מאוד והנראה לפרש בפשוטו דהנה איתא במדרש אין כאלקינו מי כאלקינו פי' אין כאלהינו. אבל הצדיק הנקרא מי הוא כאלקינו שהקב"ה גוזר והצדיק מבטל כמבואר זאת בכל הספרים והנה עיקר הקשת בענן היא אות על בטול הגזירה אבל כשיש צדיק בדור אינו צריך לקשת כמבואר בגמ'

כתובות במעשה דרשב"י וריב"ל שלא נראה קשת בימיהם שהם בטלו הגזירות רעות ולא נצטרכו לקשת וזה פירש המדרש את קשתי נתתי בענן את קשיותי היינו הצדיק ששוה בהקש לקב"ה שמבטל גזרות רעות כמו הקב"ה וזה שהוא מוקש לי שדומה לי כביכול לבטל גזרות רעות כמונו ומקשה המדרש אפשר כן ר"ל שיהי' הצדיק דומה ממש לקב"ה ומתרץ אלא קשין דפרי פי' כמו הקש דפרי שהיא טפל לפרי כן הצדיק הוא טפל לקב"ה ואעפ"כ בדבר זה הוא דומה לקב"ה לבטל הגזירות רעות ואין צריך לקשת בימיו וק"ל.

**ויהי** כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים ויהי בנסעם מקדם וימצאו בקעה בארץ שנער וישבו שם ויאמרו איש אל רעהו הבה נבנה לנו עיר ומגדל כו' פן נפוץ כו' וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל כו' ויאמר הבה נרדה ונבלה שם שפתם כו' הדקדוקים רבו א' שאמר הכתוב וימצאו בקעה לפי פירש"י על בנסעם מקדם שנסעו מקדמונו של עולם איך שייך על זה וימצאו בקעה הלא לא שייך לומר שמצאו בקעה רק באם שהיו נוסעים ממקום אחר שייך לומר שמצאו מקום אחר אבל על מה שנסעו מקב"ה איך שייך לומר על זה שמצאו בקעה ב' קשה שאמר הכתוב שמצאו בקעה בארץ שנער הלא נמרוד הוא שהשיאם עצה זו כמו שפי' רש"י שהמריד כל העולם כולו בעצתו דור הפלגה והוא הי' מלך שנער והי' הבקעה בארץ מלכותו איך שייך לומר שמצאו ג' שאמר הכתוב הבה נבנה לנו עיר ומגדל הלא כל כוונתם בבנין זה הי' מיראתם פן יפוצו כמאמר הכתוב פן נפוץ ומסתמא בנו המגדל שיחזיק את כולם ולמה בנו עיר עוד קשה שאמר הכתוב וירד ה' לראות איך שייך בו ית' שירד לראות הלא הכל גלוי לפניו הגם שפירשו ז"ל שבא ללמד לדיינים שלא יפסקו עד שיראו הרבה פנים לתורה גם קשה שאמר הכתוב הבה נרדה ונבלה שם שפתם הלא כל כוונתם הי' במעשה זה למרוד בו ית"ש וא"כ מה יועיל במה שבלבל את לשונם שלא יוכלו לעשות מעשה הלא במחשבתם הרע יפגמו יותר גם קשה על לשון ונבלה הי' לו לכתוב ונבלבל כמו שמצינו בכמה מקומות בתנ"ך. והנראה בזה בנקדים לשום לב מה הי' כוונתם בבנין זה הלא היו חכמים גדולים להרע ולא היו עושים דבר בלי דעת ומה הי' דעתם בזה. וכבר נתעוררו על זה הקדמונים וז"ל דהנה כשעלה ברצונו הפשוט לברוא את העולמות צימצם אלקותו ית"ש מעילה לעילול והשתלשלות אחר השתלשלות כדי להטיב לברואיו למען ישיגו את אלקותו שהוא רב ושליט עיקרא ושרשא דכל עלמין ולית אתר פנוי מני' ופנימיות העולמות וחיצונות העולמות כולם מלאים מאלקותו יתברך כי אם לא הי' מצמצם אלקותו היו הנבראים מתבטלים ממצאותם מחמת גודל הבהירות וע"י הצמצומים וההשתלשלות אפשר לברואיו להשיג אלקותו ולעבדו ולדבק בו וכדי שיהי' בעולם שכר ועונש נשתלשלו

העולמות מעילא לעלול עד שיש מקום לטעות אחר הע"ז חלילה כדי שיבחור האדם בטוב וימאס ברע ויקבל שכר ולא יאכל נהמא דכסופא ועיקר עבדות ה' הוא שישיג האדם שהוא ית"ש עיקר ושרשא דכל עלמין והפנימיות העולמות וחצונית העולמות הכל הוא אחדות פשוט אך זאת אי אפשר להשיג עד שיזכך עצמו מכל וכל וימסור נפשו בכל עת ורגע בכל מעשיו ותנועותיו והצדיקים במעשיהם הטובים מעוררין מיין נוקבין מתתא לעילא ומורידין השכינה הקדושה לארץ שיהי' שכונתו בתחתונים שכל הברואים ידעו מאלקותו ית"ש כמו שהי' ראשית המחשבה והרשעים ע"י מעשיהם הרעים מסלקים השכינה וזהו פי' הפסוק וישאו את התיבה ותרם מעל הארץ ומלת תיבה מרמז לשכינה וכן הוא בזו"הק ר"ל ע"י מעשיהם הרעים הרימו וסלקו השכינה מעל הארץ ועי"ז מתעוררי' גבורות ודינין קשים ר"ל. והנה באורייתא ברא קוב"ה עלמא. ודברנו מזה למעלה בפ' בראשית שע"י אותיות התורה ברא הקב"ה העולמות כי שם ההוי' ב"ה מצטרף עם כל אות ואות וע"י שם הוי"ה ב"ה נתהוו כל העולמות כי שם ההוי' ב"ה מורה על זה שהוא ית"ש הי' הוה ויהי' והוא מהוה כל ההויות והשם הוי"ה ב"ה הוא שם העצם נשמת כל העולמות וגם יש עוד שמות הקדושים אשר בהם נבראו העולמות והנה שם אלקים מורה אשר לו ית"ש כח וגבורה לשדד המערכת להמציא מה שהוא רוצה ולבטל ממציאות מה שהוא רוצה. אך השם זה מחמת שהוא מורה על כח וגבורה הוא מצטרף עצמו בק"כ צרופי אלקי' עד שנשתלשל משם זה. עד שגם ע"ז נקראו אלקים אחרים והחיצונים יש להם יניקה משם זה. וכשישראל עושין רצונו של מקום הם ממשיכין אור שם הוי' ב"ה להאיר על שמות אלקי' ומרחיקים החיצונים שלא יתאחזו ויניקו מהשמות אלקי' דקדושה ומפילי' החיצונים לעומקא דתהומא רבה ומתגלים החסדים אור ההוויות על הכנ"י. וזהו שאנו מתפללין יהא שמי' רבא מברך ר"ל ששמות ההוי' ב"ה יאירו על שמות אלקי' ותתבטל אחיזת החיצונים אך לא באמירה לבד תלי' מילתא. רק ע"י כשרון מעשינו אם האדם חותר לבקש אלקותו ית"ש שהוא הי' הוה ויהי' וזאת אי אפשר להשיג כי אם שיקדים לעצמו הזדככות הגופניות והמדות אחר זה יוכל להשיג אחדותו ית"ש ויוכל להמשיך שהוויות יאירו על שמות אלקי' אבל אם עדיין לא נזדכך לא ישים מחשבתו לעיין במציאתו ית"ש כי לא ישיג ויוכל לבא גם לידי טעות ח"ו רק שצריך לזכך את עצמו בתחלה כנ"ל וע"י כשרון מעשיו הוא מוסיף כח בפמליא של מעלה וע"י מעשי' לא טובי' חלילה הוא כח להשטן שיוכל ח"ו לבטל את ישראל מעבדות ה' ולהבין איך נתוסף כח להשטן הן אמת ע"י שאדם הולך אחר תאות לבו הוא מוסיף כח להס"א כנאמר כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים. אך עיקר

הכח ניתוסף בו ע"י שאדם הגשמי ההולך אחר שרירות לבו ומשים מגמתו ושכלו לעיין במציאת אלקותו אדם כזה בא לידי טעות עד שבא לידי כפירה חלילה ובזה מוסיף כח להשטן שהוא אלקים אחרים ובערך זה הי' נמרוד וחבריו וכדומיהם שהלכו אחר שרירות לבם ועיינו במציאות אלקותו ית"ש והיו מעוררי' בזה ש"כ ופ"ר דיני' ורצו להוסיף כח להשטן ודברים אלו נרמזים בפסוקים אלו ויהי בנסעם מקדם ופי' רש"י שנסעו מקדמונו של עולם ר"ל שהלכו אחר שרירות לבם הרע. וימצאו בקעה בארץ שנער ר"ל שמצאו עמקות במלכות שבכתר כי שנער בגי' כתר וארץ מרמז על מדות מלכות אמנם מחמת שהלכו אחר תאות ושרירות לבם הרע ורצו לעיין במציאות אלקות לא יוכלו להשיגו ובאו לידי טעות וכפירה וזה שאמרו הבה נבנה לנו עיר ומגדל ר"ל שרצו לעורר הפ"ר דינין להוסיף כח להשטן כי עי"ר בגי' פ"ר. עיר ומגדל עם הכולל בגי' השטן ומחמת שלא הי' מי שיעורר מים נוקבין הוצרך הקב"ה בלתי התעוררות מלתתא להאיר שמות ההוויות על שמות אלקים כדי להחליש כח הס"א שלא יתאחזו בשם אלקי' דקדושה וזהו וירד ה' לראות את העיר ואת המגדל ר"ל שהוריד אור שמות ההוויות שיאירו על שמות אלקי' ועי"ז נחלש כח הס"א שלא יתגברו על הקדושה וזהו ויאמר ה' נרדה ונבלה שם שפתם ר"ל אפיל בהם פגימה שלא יהי' להם כח לפני הקדושה כי נבלה הוא לשון השפלה וירידה ונבלה הוא אותיות לבנה כי גם היא על שם זה נקראת כי נפגמה בעו"הר יהי רצון שתתמלא במהרה אמן.

**ויהי** מושבם ממשא באכה ספרה הר הקדם ואלה משפחות בני שם למשפחותם ללשונותם בארצותם לגויהם. ויש לדקדק מה לנו לחשוב המקומות שישבו את עצמם הלא אין ידוע לנו מקומות הללו והמדרש רבה כתב על כמה מקומות שמות אחרים להבינם וגם שמות אלו אין ניכרים לנו גם יש לדקדק במשפחות חם ויפת נאמר בארצותם בגויהם וכאן אצל בני שם נאמר לגויהם ע"כ אמרתי הכתובים האלו מודיעים לנו גודל מעלת עם בני ישראל מהיכן מוצאם ומובאם ע"פ ההקדמה אחת המבואר בס' יצירה וז"ל כ"ב אותיות יסוד שלש אמות ושבע כפולות וי"ב פשוטות ולשון אמות הוא כמו שרשים שהשלשה אותיות אמ"ש הם כמו אם לבנים שהאם הוא מקור לבנים כן הם השלשה אותיות אמ"ש מקור לכל האותיות עוד איתא באותה המשנה שלש אמות אמ"ש יסודן כף זכות וכף חובה ולשון חק מכריע בנתים ולולא דמסתפינא אמינא פי' המשנה זאת כי השלשה אותיות אלו הם השרשים של כל העולמות וכל כוונת הבריאה שהי' ליתן שכר טוב לצדיקים ולפרוע מן הרשעים כמבואר בפרקי אבות וזה הי' המחשבה של ראשית הבריאה שיהי' כף זכות וכף חובה ר"ל שיהי' הבחירה חפשית ביד האדם

והאדם יוכל לבחור באיזה דרך שירצה וה' קבע באדם אבר אחד הוא הלשון שעל ידו יכול להכריע בין כף זכות לכף חובה דהיינו ע"י עסק התורה והתפלה וזה פי' לשון חק מכריע בנתים דהיינו ע"י הלשון יכול האדם להכריע עצמו בין כף זכות לחובה כמאמר הכתוב החיים והמות ביד הלשון. נחזור ללשון המשנה שלש אמות אמ"ש מ' דוממת שי"ן שורקת א' אויר מכריע בנתים ופי' זו הבבא שמשלשה אותיות אלו יצאו השלשה יסודות מים אש אויר וכמו שמשלשה יסודות אלו הגשמיים הנראה לעינינו נרכבו כל הברואים התחתונים כפי הנראה בחוש הראות שכל הברואים נרכבו משלשה יסודות הגשמיים כמו כן הם שלשה יסודות רוחניים אשר מהם נרכבו כל העולמות רוחניים ועיין פי' הדברים בזוהר פ' וארא ברעיא מהימנא ותמצא נחת תראה משם אפס קצה דברים אלו איך משלשה יסודות אלו נבראו כל העולמות דקים מן הדקים. וזה פי' המשנה בספר היצירה בסדר השלישי שלש אמות אמ"ש יסודן כף זכות וכו' שלש אמות אמ"ש סוד גדול מופלא ומכוסה וחתום בששה טבעות ויצא מהם אויר מים אש ומהם נולדו אבות ומאבות תולדות. הרי מבואר בפי' שהג' אותיות הנ"ל הם סוד מופלא ומכוסה ר"ל שהם השרשים של כל העולמות והם סוד מופלא ומכוסה אשר הדבור והמחשבה אסור בהם וזהו הרצון הקדום קודם כל העולמות. והנה אמרו ז"ל בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית וישראל עלה במחשבה ר"ל שצפה המאציל שיהיו ישראל עם קרובו שיכריעו עצמן לכף זכות לסגל בתורה ובמצות ויטיב להם בכל מיני טובות כי זה הי' תכלית הבריאה להטיב לברואיו וזה הי' המחשבה הקדומה וזה מרומז באות מ' של אמ"ש שהיא מ' דוממות המרמזת למים חסד ודוממות ר"ל ראשית המחשבה הקדומה מלשון קול דממה דקה כי הדבור אסר שם כי ישראל עלה במחשבה נמצא שצירף הראשון הוא משא. ר"ל המ"ם המרמזת למים חסד הוא ראשית המחשבה הקדומה. וזה מגלה לנו התורה הקדושה בבני שם שמהם יצאו עם בני ישראל. וזהו ויהי מושבם ר"ל נשמת עם בני ישראל היו מיושבים ממשא ר"ל מהשלשה אותיות אמ"ש ומצרוף משא כנ"ל שם הי' מושבם של נשמת בני ישראל בשורש החסדים ראשית המחשבה הקדומה בואכה ספרה ר"ל אשר משם ומשורש זה נאצלו הספירות הקדושות. הר הקדם ר"ל קדמונו של עולם והוא רחום יכפר עון וזהו שסיים הכתוב אלה בני שם למשפחותם ללשונותם בארצותם לגויהם ר"ל בשביל הגוים שבעים האומות צריכים עם בני ישראל להתחזק בלשונם להכריע לכף זכות בכדי שיהי' קיום העולם שלא יתמוטט ח"ו מחמת הגוים המכעיסים נגד רצונו ית"ש צריכים בני ישראל עם קרובו להתחזק לקיים העולם ולהשפיע כל טוב אמן.

**ויאמר ה' הן עם אחד ושפה אחת לכולם כו' ועתה לא יבצר כו' הבה נרדה ונבלה שם שפתם כו'** הנה על פסוקים האלו נתעוררו כל הקדמונים להבין חטא דור הפלגה מה הי' דעתם אשר עונשם יהי' בלבול לשונם ולהפיצם על פני כל הארץ כי כל עונש צריך להיות על אחת משני פנים או שיהי' מדה כנגד מדה או שיהי' העונש לביטל מחשבת העושה הרשע והנראה עפ"י הפשוט לרמז כי ישרים דרכי ה' כי הנה ידוע וכבר דברנו מזה כי עיקר הבריאה הי' בשביל ישראל שיעבדו אותו ויטיב להם בכל מיני הטובות והאלקי' עשה שיראו מלפניו הכתוב בתורתו הקדושה עונשים לאיש אשר יעבור על רצון הבורא ב"ה בכדי שיתחזקו בני ישראל בתורתו הקדושה ובמצותיו הטובי' ויזכו לחזות בנועם ה' ואת זה לעומת זה עשה אלקי' ברא שבעים אומות המבלבלים את בני ישראל מעבודתם וע"י שאומה הישראלית מתחזקי' בכל עוז להחזיק את עצמם בתורתו הקדושה ושלא לעבור על אחת ממצות ה' ע"י זה מקבלים שכר הצפון וזוכים לכל טוב ולמען יהי' קיום לכבשה הלזו בין הזאבים הטורפים הללו עשה הקב"ה ברוב רחמיו וגודל אהבתו לזרע ישראל פרוד בין האומות שכל אחד מן האומות יש לו עבודה זרה אחרת ולכל אחד לשון אחר למען לא יהי' אחדות ביניהם לא כן עם בני ישראל אשר יש להם תורה אחת ולשון אחד לשון הקודש ועובדי' לה' אחד ועי"ז שאין להאומות אחדות ביניהם עי"ז יוכלו בני ישראל להתקיים ביניהם ולהתחזק באמונתם ובדתם הקדושה ובלשונם הקדוש מחמת שאין כל האומות מסכימים יחד לדת אחד וללשון אחד ולזה מרמז הכתוב כמה פעמים בפרשה ומאלה נפרדו איי הגוים בארצותם ללשונותם כו' ר"ל שנעשה פרוד ביניהם ע"י לשונותם אמנם נמרוד הרשע כשראה שבא אברהם אבינו לעולם והעיר ממזרח הבין שיתנוצץ ממנו אור גדול ויבנה ממנו אומה הישראלית שיעבדו לה' אחד רצה לעשות פעילות ברשעו לבטלם ושיהי' יכולת להאומות להתגבר כנגדן מה עשה קבץ כל האומות הנפרדות והשתדל שיהי' ביניהם אחדות ושיהי' להם לשון אחד שידברו כולם בלשון הקודש דווקא ועי"ז יהי' להם כח להתגבר על אומה הישראלית ח"ו לבטלם מעבודת ה' אמנם אלקינו ית"ש לא כן ידמה כי פזור לרשעי' נאה להם כו' ורק להצדיקי' נאה הכינוס וזהו מאמר הכתוב ויאמר ה' הן עם אחד כו' ושפה אחת לכולם ר"ל רצון האומות הרשעי' שיהי' ביניהם אחדות ושידברו כולם בלשון אחד בלשון הקודש כי לשון אחת המובחרת ועתה לא יבצר כו' פי' בתמי' ח"ו שיהי' זאת שתתקיים מחשבתם חלילה הבה נרדה ונבלה שפתם כו' אשר לא ישמע איש היינו שיהי' לכל אחד לשון אחר ויפץ ה' כו' ר"ל שמאז והלאה יהי' תמיד פריץ ומחלוקת בין הרשעים ועי"ז יוכלו בני ישראל עם קרובו להתחזק בעבודתם וגם ע"י זה יהי' לכבשה הלזו קיום בין הזאבי' וזה נוכל לכוון

בדברי חכמז"ל במס' פסחי' בפ' האשה צדקת פזרונו כו' צדקה עשה הקב"ה שפזרן לבין האומר כו' עד בהא נחתי ובהא סלקי כאשר אמרנו שמחמת שפזר הקב"ה את ישראל בין כל האומות והאומות הם בפרוד לכל אחד אמונה אחרת ולשון אחר אין כולם מסכימי' לדעה אחת ולמה שמסכים זה אין מסכים זה וישראל הם מפוזרין בין כולם ע"כ יש להם קיום ביניהם כי כל אחד ירא לכלות את הנמצאים ביניהם פן יאמרו עליו שהוא מלכות קטיעא וע"י זה יש לאומה הישראלית קיום בעולם עד עולם וק"ל.

## לך לך

**ויאמר ה' אל אברם לך לך כו'** ופי' רש"י לפי שהדרך גורמת לשלשה דברים ממעטת פרי' ורבי' וממעטת את הממון וממעטת את השם לכך הוצרך לשלשה ברכות הללו שהבטיחו על הבנים ועל הממון ועל השם יש לדקדק בדברי רש"י ז"ל לפי כרושו הי' לו לכתוב בתחלה ואברכך ואח"כ ואעשך לגוי גדול כי חזינין שמיד שמתחיל אדם לצאת לדרך מיד ביציאתו מביתו ממעטת את הממון כי יוצרכו לו להוציא הוצאות יותר מכפי הצורך אליו בביתו ואח"כ שהוא מוחזק בדרך ממעט בפרי' ורבי' ואחר שנתרחק הרבה מביתו נתמעט השם שהולך למקום שאין מכירין אותו והי' צריך לכתוב בתורה ההבטחה כסדר ואברכך ואעשך ואגדלה שמך ונ"ל לפרש עפ"י פשוטו דהנה ידוע כי הצדיק כשהוא יושב בביתו מקרבין אליו כמה בני אדם לשמוע ממנו תורה ומוסר ושידריכם לעבודת השם ויש לפעמי' אצל הצדיק אלפים נפשות שבאים אליו לשמוע ממנו תורה ומוסר וממילא כשבאין אליו הרבה בני אדם הוא מכניס אותם בביתו להאכילם ולהשקותם כמאמר התנא יהי' ביתך פתוח לרווחה ויש לו הוצאות הרבה עליהם אמנם כשהצדיק נוסע בדרך אינו יכול לקרב הרבה בני אדם מכמה טעמים וגם מטעם שאינו יכול להכניסם ולהאכילם כדרכו בביתו נמצא כשאמר הקב"ה לאברהם לך לך הי' מתירא שלא יהי' ביכולתו להתנהג בדרך כמנהגו בביתו לקיים הכנסת אורחי' כאשר הי' מקיים בביתו וגם לא יתקרבו אליו הרבה בני אדם בדרך כאשר עינינו רואות שאי אפשר לקרב בדרך כ"כ כמו בביתו וגם מחמת ההוצאות בדרך לא יוכל להכניסם כדרכו בביתו ע"כ הבטיחו הקב"ה בהבטחות אלו היינו ואעשך לגוי גדול ר"ל שיתקרבו אליך הרבה בני אדם בדרך כמו בביתך ויותר וגם מה שאתה מתייר שלא תהי' יכול להכניסם להאכילם ולהשקותם בדרך כמו בביתך מחמת ההוצאות הדרך על זה הבטיחו ואברכך בממון וכו' וק"ל:

**ויאמר ה' אל אברם לך לך מארצך וממולדתך כו'** במדרש שמעי בת וראי והטי אזנך ושכחי עמך ובית אביך ויתאו המלך וכו' להבין המדרש נקדים לבאר הדקדוק שבפסוק

זה לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך כו' כי נכתב שלא כסדר בהיפוך הענין כי מתחלה כשאדם רוצה ליסע ממקום אביו ואמו וממולדתו אל ארץ אחרת מתחלה מנתק רגליו מביתו היינו מאביו ואמו ואח"כ ממולדתו היינו משפחתו הסמוכים אליו ואח"כ כשהוא נוסע מהם דרך ארצו היינו מדינתו בא למדינה אחרת וא"כ מהראוי הי' להכתב בהיפך מבית אביך וממולדתך ומארצך. גם קושיות הא"ח שנאמר ויאמר ה' אל אברם ולא נאמר קודם אמירתו וירא ה' אל אברם ואח"כ ויאמר מזה נראה שלא הי' בהתגלות ולהבין הענין נ"ל כי מבואר ברמב"ם הלכות דעות שטבע בני אדם ממשיכים אחר בני מדינתו ומכ"ש אחר בני משפחתו שנתגדל ביניהם ומכ"שכ נשמע שמושך טבעו יותר ויותר אחר טבע אביו ואמו שנתגדל על ברכם הן להיטב מעשיו או להרע ובהיות אביו ואמו ובני משפחתו ובני מדינתו המה רשעים והאדם הירא ה' רוצה לפרוש ממעשיהם מקודם צריך להתרחק עצמו ממעשה בני מדינתו שיותר נקל לו לפרוש ממעשיהם משיפרוש ממעשה בני משפחתו ומכ"שכ ממעשה אביו ואמו אמנם אחר שכבר פירש ממעשה בני מדינתו אזי נקל לו אז לפרוש ממעשה בני משפחתו ואחר שיפרוש ממעשיהם אזי יוכל אחר זה לפרוש גם ממעשה אביו ואמו הגם שהם משורשים אצלו אחרי כי כבר עלה במדריגה אחר מדריגה הדרך הזה למד השי"ת את אברהם אוהבו שאמר לו להתרחק ממעשיהם עד קצה האחרון ע"כ אמר לו מתחילה לך לך מארצך ר"ל שימשיך עצמו ממעשה בני מדינתו ואח"כ ממולדתך ר"ל ממעשה בני משפחתו ואח"כ מבית אביך היינו שלמדו שילך מדריגה אחר מדריגה עד שיפרוש ממעשיהם עד קצה האחרון ולפ"ז שפיר מסמיך המדרש לפסוק זה הפסוק שמעי בת וראי כו' ושכחי עמך ובית אביך ר"ל שמעי בת כי בתחלה כל עוד שלא נזדכך כראוי נאמר שמעי שאינו בהתגלות רק שמועה מרחוק ואח"כ כשנזכך אז וראי היינו אח"כ יוכל להיות בהתגלות יותר ומפרש הפסוק אח"ז ע"י מה יוכל להזדכך שיבוא להתגלות ע"כ נאמר מקודם ושכחי עמך היינו לפרוש ממעשה בני מדינתו ואח"כ ובית אביך לפרוש ממעשה אביו ואמו ואז ויתאו המלך יפיך היינו אח"כ תוכל לדבק את עצמך באין סוף ב"ה וב"ש וק"ל.

**במדרש** רבה פ' ל"ט אמר ר' לוי כשהי' אברהם אע"ה הולך בארם נהרים וראה אותם פוחזין ואוכלין ושותין אמר הלואי לא יהי' לי חלק בארץ הזאת כיון שהגיע לסולמה של צור וראה אותם עוסקים בניכוש בשעת הניכוש ועודרין בשעת העדור אמר הלואי יהי' לי חלק בארץ הזאת ואמר לו הקב"ה לזרעך נתתי את הארץ הזאת עכ"ל המדרש הזה אומר דורשיני וכי מפני שראה אותן עוסקים בניכוש ובעדור אמר הלואי יהי' לי חלק בארץ הזאת. ועוד דהוה לי' למימר בתחלה עודרין בשעת העדור ואח"כ נוכשין בשעת

הנכוש דהא תחלה עודרין וחופרין בקרקע ואח"כ כשצומחין הזרעים והדשאי' בתבואות עוקרין ונוכשין העשבים הרעים מן הטובים כידוע ולמה נקט המדרש בהיפך. ונראה דהנה ידוע מספרי הקודש דמתחלה עיר פרא אדם יולד ואין לו יצה"ט רק יצה"ר עד י"ג שנים שנעשה בר מצוה ואז בא אליו היצ"הט ומתחיל במצות תפילין אז מתעורר לבו בקרבו לעבודת הש"י לאט לאט אבל הוא עדיין מלא פניות ובלבולי מחשבות. ע"כ החיוב מוטל על כל מי שחפצו ורצונו לקשר א"ע בו ית"ש שיעקור כל המחשבות הרעות מלבו וממוחו ואח"כ כשהולך ומתחזק בעבודת ית"ש ובא בשנים וכבר הוא מושרש בעבודת השם ית"ש זמן זמנים טובא אעפ"כ מדרך הצדיקים החסידים האמיתיים לפשפש עדיין ולחפור ולעדור במעשיהם ובכל דבר ודבר ולמצוא חסרונות בעצמו עד שהוא בעיניו כאלו לא התחיל כלל לעבוד השי"ת ועושה תשובה מחדש וזה נקרא עדור היינו שחופר מחדש כמו עדור שהוא תחלת עבודת הקרקע. וזה ביאור המדרש הנ"ל כיון שהגיע לסולמה של צור ר"ל ע"ד וסולם מוצב ארצה של צור פי' ע"ד צור העולמים כלומר סולם של צור היינו בעליות והלוך של צור עולמים וראה אותם עוסקים בנכוש בשעת הנכוש דהיינו כנ"ל שמתחלת ימי הנעורים והילדות הם עוקרים ומנכשין כל הרהורים ופניות ומחשבות לא טובים מלבם וממוחם וזה קרוי' ניכוש שעוקרין העשבים לא טובים ועודרים בשעת העדור ר"ל גם אחר שבאים בימים עדיין חופרין ומפשפשין במעשיהם ומחזיקין עצמם כאלו לא עבדו את השם מעולם כנ"ל וזה קרוי' עדור בעבודת הקרקע אמר הלואי יהי' לי חלק בארץ הזאת הבטיחו הקב"ה לזרעך נתתי את הארץ הזאת וכך יהיו מתנהגים בניך הצדיקים כנ"ל וק"ל.

**עוד** ויאמר ה' אל אברם וכו' ואגדלה שמך. פי' רש"י הבטיח לאברהם אבינו שיעשה אותו לגוי גדול שיהי' לו גוי גדול שיעבדו את הש"י כי זה הי' עוקר מגמתו שיעבדו זרעו את הש"י ושמא תאמר שלא יתקיים הקדושה לעולם רק לפי שעה על זה אמר ואברכך הוא דבר המתרבה תמיד לשון ברכה פי' שיתקיימו תמיד בקדושה ויהי' כן לעולם גוי גדול ואגדלה שמך פי' בני אדם שאין מכירין אותו רק שיהיו שומעין את שמו יראו ויפחדו משמעו ויהי' גדול בעיניהם והוא מה דאיתא במדרש אפילו ספינות שבים מתברכין בשבילך פי' שיזכרו את שמו שיאמרו זכותא דאברהם יגן עלינו ויהיו ניצולים מסערה וגלי הים בזכותך וע"י זה יתגדל שמך שיהיו נענין בזכות הזכרת שמך וק"ל.

**ויאמר ה' אל אברם לך לך וילך אברם כאשר דבר אליו ה כו'**. וכבר עמדו בזה כל המפורשי' מה זה הלשון לך לך ונ"ל דהנה ידוע מספרי קודש כי אברהם אבינו ע"ה חקר ודרש למצוא אלקי שיעבוד אותו ובתחלה חקר ודרש באצטגנותו את החמה ואת הלבנה

והכוכבים ועמד על תכליתם שוב חקר ודרש בעולם המלאכים והשיג כל השרים לכל שר ושר הממונה על כל דבר עד תכליתם והבין שאין אלו אלקות עד שהגיע לא"י וחקר ודרש והשיג שיש מנהיג שאי אפשר להשיגו שבאמת בארץ ישראל שם השגחות השי"ת בעצמו כדכתיב עיני ה' אלקיך בה כו' והבין שזה המנהיג הוא למעלה מכולם וכי הוא לבדו הוא האלקי האמיתי אשר לו יאתה העבדות ועבד ה' בכל לבו. אמנם הי' סבור שכבר השיג כל אשר אפשר להשיג ויותר מזה אין להשיג ושכבר הגיע לתכלית העבודה ושאינו צריך להשתדל לעלות במדריגה יותר. מחמת שאין להשיג יותר. ובאמת הי' עדיין בפתח השער אשר הצדיקי' אמיתים מבקשים תמיד מאת השי"ת פתחו לי שערי צדק יעויין בס' הקדוש נועם אלימלך על פסוק זה. ומדרך הצדיקי' האמיתים לפשפש תמיד במעשיהם בהכנעה יתירה בכל יום ויום יותר ויותר ועי"ז הם משיגים בכל יום השגה יתירה כי תמיד הוא בעיניהם שלא יצאו עדיין חובתם בהעבודה ועי"ז הם זוכים להשיג עד מקום שורשם מקור מתצב נשמתם ולזה בא הש"י ואמר לו לך לך ר"ל שצריך אתה לילך אליך כי עדיין לא הגעת עד שורש נשמתך וצריך אתה להכניע כדרך הצדיקים האמיתים הנ"ל שתדע שעדיין אתה בפתח השער כנ"ל ולא השגת כל אשר יש להשיג עדיין וצריך אתה להתאמץ בעבודה שתלך אליך היינו שורש נשמתך ויש לומר שלזה כיון המדרש שמביא הפסוק שמעי בת כו' ויתאו המלך יופיך כו' והשתחוי לו ודרש המדרש ויתאו המלך יופיך ליפותך בעולם ר"ל שתעלה במדריגה יותר גדולה וע"י מה והשתחוי לו ר"ל שתכניע מפניו כנ"ל. וילך אברם כאשר דבר אליו ה' ר"ל שכן עשה לעלות במעלות יותר ויותר כאשר הורהו הש"י. וזה מרומז בזו"הק על פסוק וילך אברם כו' דהא יציאה בקדמיתא עבדו ר"ל שכבר יצא לחקור ולדרוש מציאות אלקות רק עתה הלך הלך וגדול במדריגה אחר מדריגה כנ"ל ודו"ק.

**ברש"י** ד"א ואעשך לגוי גדול זה שאומרים אלקי אברהם כו' יכול יהי' חותמין בכולן ת"ל ויהי' ברכה בך חותמין כו' יש להבין איך מרומזים האבות הקדושים בפסוק זה ונ"ל כי הנה ידוע מספרי' הקדושים שהש"י ב"ה משפיע כל מיני השפעות טובות בני חי ומזוני ע"י הצדיקים שהם ע"י מעשיהם הטובים מקבלים השפע מהשי"ת ומשפיעם לכל העולם והנה ידוע שאברהם אבינו ע"ה הי' הראשון אשר הודיע מאלקותו ית"ש לכל באי עולם והכניס גרים תחת כנפי השכינה והודיע חסדי השם לכל באי עולם ע"י זה הכניס בלבבם יראת ה' יראה הרוממת שהוא מדרגת אהבה שיראו מלפניו מחמת שהיא רב ושליט ועושה חסד עם בריותיו וידוע שממדת אהבה וחסד באים הבנים וע"כ נאמר באברהם הרבה ארבה את זרעך שהוא הי' משפיע שפע בנים לעולם ויצחק הי' ממשיך

שפע העושר להעולם כי כן מצינו שהיא הי' צנור העושר שנאמר ויזרע יצחק כו' וימצא בשנה ההיא מאה שערים כו' יעקב היא הבריח התיכון כליל משניהם אשר כולל כל השפעות טובי' וזאת מרומז בפסוק ואעשך לגוי גדול ופי' רש"י זה שאומרין אלקי אברהם שהבטיחו על הבנים שתשפיע שפע בנים לעולם אשר באים ממדת אהבה מדת החסד מדרגת אברהם ואברכך פי' בממון זה שאומרים אלקי יצחק אשר היא הצנור המשפיע עושר לעולם ואגדלה שמך זהו לשון גדול מלשון גודלין את הפסולות הוא יעקב שהוא כלול מכל המדות זהו שאומרים אלקי יעקב והנה העיקר לכל ההשפעות אשר הצדיק ממשיך הוא ע"י היראה יראה הרוממת שמכניס בלבבם וע"י זה הם נעשים טהורים ומוכנים וכלים מוכשרים לקבל השפע ואברהם אבינו הי' זאת מדרגתו שהכניס גרים תחת כנפי השכינה במה שהכניס יראה הרוממת בלבבם וטיהר אותם מכל גלוליהם להכינם לקבל כל ההשפעות וזהו והי' בריכה מקוה המים המטהר את ישראל שיקבלו כל השפעות טובו' וזהו העיקר מדריגת הצדיקים וזהו מרומז ברש"י י"ל בך חותמין ר"ל שזהו עיקר העבדות וק"ל:

**וילך אברם כאשר דבר אליו ה' וילך אתו לוט** יש לדקדק למאי נ"מ פרט הכתוב שהלך אתו לוט ומה מרמז בזה ונ"ל ע"פ הצחות כי אברהם אבינו ע"ה עיקר תשוקתו הי' לעשות רצון השי"ת והגם שהבטיחו הקב"ה בברכות גשמיות לא שם לבו לילך לא"י רק בשביל לקיים מצות בוראו ולא שם לבו כלל וכלל להבטחת הברכות רק הלך עבור כי ציווהו השם אמנם לוט למה רץ ועל מה רץ רק בשביל ששמע שהבטיח הקב"ה לאברהם הברכות בממון ובבנים ובשם נשאו לבו ללכת ג"כ אולי יתברך גם הוא וכן הי' שנתברך בשביל אברהם וזהו וילך אברם כאשר דבר אליו ה' ר"ל לקיים מצות בוראו אבל לוט הלך רק אתו כדי שיתעשר וזהו וילך אתו לוט כדי שיתברך אתו וק"ל.

**ויעבר אברם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה והכנעני אז בארץ** ויש לדקדק למאי נ"מ נכתב בכאן והכנעני אז בארץ והנה רש"י ז"ל מישב זאת. אמנם יש עוד לרמז בזה דהנה מצינו שעיקר תשוקת אברהם אע"ה הי' להשיג אלקותו ית"ש שזה הי' כל מגמתו וחקר ודרש הרבה עד שנתגלה לו מעט מעט עד שבא למדריגות גדולות בגלוי אלקותו ית"ש וזהו ויעבור אברם בארץ ר"ל שעבר בארץ עליונה היינו שהלך למעלה ממדריגות ארץ הנקרא מלכות כידוע והלך למדריגת יותר ויותר עד שהגיע למקום שכ"ם ר"ל למדריגת הכתפים היינו זרועות עולם דהיינו שהשיג מדריגתו ממש מדת החסד שהוא זרוע ימין וזהו עד מקום שכם ר"ל כנ"ל ואז הבין שיש עוד למעלה מדריגות גדולות יותר ויותר וחקר ודרש אותם כדי להשיגם וזהו פי' עד אילון מורה ר"ל שהלך במדריגה עד שהשיג

אילן הקדוש הנקרא אילון מורה ר"ל מדריגת בינה אבל לא השיג מה למעלה והיה תמיד חוקר ודורש ומשתוקק כדי להשיג יותר וידוע שכל מה שאדם רוצה להשיג ואינו משיגו עדיין הולך בדרך משא ומתן ושוקל בדעתו הדבר מאוד עד שישיגו וזהו והכנעני אז בארץ כנעני לשון תגר כידוע כלומר שהלך כדרך התגרים במשא ומתן להשיג כמו שמצינו בתנאים ואמוראים לשון זה נושא ונותן בהלכה. כן הי' אברהם הולך בעמקות גדול להשיג יותר. וזהו וירא ה' אל אברם ר"ל שהשיג מה שרצה ויעתק משם ההרה ר"ל שהלך יותר להשיג השגות גדולות ויסע אברם הלוך ונסוע הנגבה הנגב"ה בגי' ס"ה כמבואר ברבינו בחיי ז"ל שהוא שם אדני פי' שהי' לו שם השגה גדולה במדת מלכות בכל עשר ספירות של מלכות שמים או י"ל הלוך ונסוע הנגבה שהלך להשיג מדריגת חכמה שהיא למעלה מהכתפים כי נגבה מרמז לחכמה כמו שאמרו חכמז"ל הרוצה להחכים ידרים ודו"ק כי נכון הוא.

**ויעבור אברם בארץ כו' וירא ה' אל אברם ויאמר לזרעך אתן את הארץ ויעתק משם ההרה מקדם לבית אל כו' בית אל מים והעי מקדם כו'** הנה חכמז"ל מנו זאת בין הנסיונות שנסהו הקב"ה לילך מארצו ומבית אביו ולא הרהר אחר מדותיו ולכאורה יקשה מה הוא הנסיון אחר שהבטיחו הקב"ה הבטחות כאלו בשורות הזרע ועל הממון והשם מה יהרהר ולא יצדק הנסיון רק אחר שבא הרעב ולא על ציווי הנסיעה. גם יש לדקדק למה לא גילה לו השי"י המקום שיסע שם והנה רש"י ז"ל מביא דרשת חכמז"ל שהוא כדי ליתן לו שכר יותר עי"ש לדעתינו יתורץ עוד כי הנה הש"י ראה גודל השתוקקותו של אבינו אברהם איך חשקה נפשו לעבוד את הש"י באמת ולהשיג השגות גדולות השגת אלקותו ית"ש ולבא לידי הזדככות גדול עד שיהיה נפשו קשורה באור א"ס ב"ה וראה חכמתו ית"ש שקשה עליו לבא לידי מדריגה זו בהיותו בביתו אצל בני מדינתו ומשפחתו ובית אביו ע"כ צוה לו הש"י שיתרחק משם אל ארץ אחרת ויבקש מקום אשר משם יוכל בנקל לבא לידי ההזדככות להשיג רוממות האל ית"ש ולא גילה לו הש"י המקום רק שמעצמו ישתדל לחתור בשכלו לבקש המקום המוכנת להשגה זו וכן עשה אברהם והבין וחקר ודרש עד כי מצא ארץ הקדושה המקודשת מכל הארצות אשר בה אבן השתי' מקום מוכן לבהמ"ק של מטה שמכוון כנגד בהמ"ק שלמעלה וכאשר עמד על המחקר שזאת הוא המקום אשר אמר לו השם אל הארץ אשר אראך ששם יהי' התגלות אלקותו ית"ש כמאמר הכתוב ללכת ארצה כנען ויבא ארצה כנען אז וירא ה' אל אברם ואמר לו לזרעך אתן את הארץ לומר יפה כיוונת ובזה יתורצו השני דקדוקים הנ"ל שבאמת הוא נסיון גדול שאמר לו הש"י שילך מארצו ומבית אביו לבקש המקום אשר

שם יעבוד אותו ולא גילה לו המקום לכוונה הנ"ל כדי שמעצמו יחקור בשכלו עד שיבא על האמת והנה אף שהבטיח לו הש"י הבטחות גדולות על הזרע ועל הממון והשם אמנם לערך גודל החשקות וההתלהבות אשר בערה בלב אברהם אע"ה הי' הכל כאין כי לא שם לבו רק עבדות ה' יתעלה. ומעתה נבא אל ביאר הכתובים ונקדים עוד הקדמה אחת כי הנה ידוע שהאדם העובד ה' בדביקות גדול בתורה ובתפלה הוא משיג השגות גדולות והולך ומדבק את עצמו בעולמות העליונים מעולם לעולם מעשיה ליצירה ולבריאה ולאצילות עד שיכול לדבק את עצמו לא"ס ב"ה. ולפעמים איש הירא דבר ה' ויודע בנפשו שאין מבלבלים אותו המחשבות ותאות הגשמיות כי שבר התאות ותקן מדותיו ובעת עמדו בתפלה בדביקות גדול ומוציא מפיו המזמורים ושירות ותשבחות בחשקות גדול באהבת ה' ופתאום נטלה ממנו ההתלהבות אשר בערה בו ואינו יכול לומר הדבורים בחשקות וההתלהבות אשר הי' בו עד עתה איש אשר כל אלה לו כנ"ל לא יתעצב הרבה כי יוכל לתלות שבא בהעולם אשר עמד בו עד מדריגת עתיקא אשר בו קשה להשיג כלשון עתיקא שהוא מעותק משכל האנושי ויבטח בה' ויתחזק במעוזו בתפלתו ואמירת המזמורים כאשר יוכל יאר ה' פניו אליו ויכניס בלבו השתוקקות ואהבת ה' יעלה ויבא ממדריגה למדריגה בעולם שלמעלה מזה העולם אשר עמד בו מתתא לעילא ממדריגה התחתונה מאותו העולם עד רום המעלות שגם שם יהי' קשה עליו להשיג וזה יקרא בשם עתיק שבעתיקין וכמו כן מעולם לעולם אמנם לא כל הרוצה ליטול את השם יבא ויטול רק מי שידע בנפשו שתיקן המדות ואין מבלבלים אותו מחשבות הזרות ר"ל היוצא מדברינו שצריך העובד את ה' להתחזק בתפלתו ודביקותו בהבורא ית"ש וילך הלוך ונסוע ממדריגה למדריגה ומעולם לעולם עד יגיע לרום המעלות אשר אין להשיג עוד וזאת ירומזו לנו המקראות קדושים אשר לפנינו ויעבור אברם בארץ ר"ל במציעות ובסגולת הארץ הקדושה עד מקום שכ"ם נוטריקון שם כבוד מלכותו ר"ל שהשיג מלכות שמים עד אלון מורה ר"ל ומשם עלה למדריגה עד שבא עד אילנא דחי' שמשם יוצא היראה אילון מורה הוא לשון אילן הקדוש אשר מרמז על מדריגת בינה שמשם יוצא היראה להבין איך ליירא מפני ה' ולעבדו. ויעתק משם ר"ל שבא למדריגת עתיקין כנ"ל מקדם לבית אל כי מדריגת עתיקין הוא גבוה יותר ממדריגת המלכות שמים ע"כ נאמר מקדם שהוא קדום במדריגה וגבוה יותר בית אל מים הוא מערב כידוע ליודעי חן שמערב הוא כנוי למדת מלכות. והעי מקדם נוטריקון הע"י הוא עתיק יומין והוא מקדם ר"ל שהיא גבוה יותר במדריגה אז כשבא למדריגה זו ויקרא בשם ה' ה ברחמיו יאיר עינינו בתורתו הקדושה.

**ויהי** כאשר הקריב לבא מצרימה ויאמר אל שרה אשתו הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את כו' ואמרו אשתו זאת והרגו אותי ואותך יחיו אמרי נא אחותי את למען יטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך והנה הדקדוק הוא מבואר מה זה שאמר הכתוב למען יטב לי בעבורך האם חלילה הי' כוונת אברהם אבינו שיטיבו לו בכסף ובזהב עבורה והי' די באמרו וחיתה נפשי בגללך ונראה כי מדרך הצדיק לקרב בני אדם לעבודתו ית"ש ללמד אותם שלא ימשכו את לבם אחר התאות הגופניות רק לדבק א"ע בו הש"י והנה צדיק כזה צריך לשמור א"ע מלעשות איזה דבר לפני בני אדם שיהי' נראה להם שהוא לא טוב הגם שבאמת זה הדבר עושה הצדיק בלי שום סיג ופסולת ע"ד והיתה נקי' מה' ומישראל וע"ד ומצא חין בעיני אלקים ואדם והנה א"א ע"ה הי' הראשון אשר למד בני דורו דעת שימאסו בהבלו עולם ותענוגין ויבחרו לדבק את עצמם בעבודתו ית"ש והנה מדרך הרשעים שהולכים אחר התאות בוררי' להם מה שאפשר למצוא להם היותר הדור והיפה למלאות תאותם לא כן ההולכים בדרך ה' שקר החן והבל היופי והנה אברהם אבינו לקח הצדקית שרה אמנו אשר אמרו חז"ל שהוא היתה מהשלשה יפיפיות שעמדו בעולם והי' ירא לנפשו פן יחשדהו אנשי דורו אשר הי' מלאי' מסיגי' התאות רודפי' אחרי' כי עבור למלאות תאותו נשא אותה ודרכיהם דרכיו חלילה והיא רצה ללמד אותם דעת וחכמה שלא ירדפו אחר התאות ויהי' זאת להם להתנגדות וזהו מאמר הכתוב ויהי' כאשר הקריב לבא מצרימה והי' רצונו ללמד שם דעת ומוסר לאנשי מדינה זו אשר מלאי' תאות ושטופי זמה ויאמר אל שרי אשתו הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את כו' ואמרו אשתו זאת הוא לקח לעצמו היפה בנשים ואותנו יזהיר שלא להסתכל ביופי אין תוכו כברו הוא מיקל לעצמו ומחמיר לאחרים וזהו והרגו אותי ר"ל יפילו אותי ממדרגת כמאמר חכמי האמת מאן דנפל מדרגוהי מיתה הוא לגבי' ואותך יחיו ר"ל הותרה הרצועה לילך אחר התאות ע"כ אמרי נא אחותי את ולא אשתי ומזה ילמדו מוסר ודעת הגם שהייתי יכול ליקח אותך לאשה כמאמרם ז"ל שאין אבות לגוי כפי' רש"י ז"ל אעפ"כ אינו לוקח אותה לאשה מחמת שמואס בתאוה ועי"כ יהי' ביכולתו לקרב ב"א למאוס ג"כ בתאות הגופניות וזהו למען יטיב לי בעבורך ר"ל שיטיבו אותי על ידיך וחיתה נפשי בגללך שלא יפילו אותי ממדרגות וע"י זה אוכל לקרב אותם לעבודתו ית"ש וק"ל ע"ד הפשוט:

**ויהי** כבוא אברם מצרימה כו' ויראו אותה שרי פרעה ויהללו אותה אל פרעה כו' ופי' רש"י ז"ל כבואם לא נאמר למד שהטמין אותה בתיבה כו' ולכאורה יקשה האם לא ידע אברהם שיחפשו בתיבה עבור המכס כמנהג המדיני על וילך למסעיו פי' רש"י ז"ל

שפרע הקפותו וקשה מה משמיעיני רש"י ז"ל בזה והיכן מרומז זה בהפסוק והיכן מרומז שבתחלה נטל בהקפה והנראה לפרש ובתחלה נבאר תחלת הפרשה ע"ד הרמ"ז בפסוקי' ויעבור אברם בארץ עד מקום שכם עד אלון מורה וצריך להבין מה משמיע לנו הכתוב בזה ואיזה תועלת נמשך לנו מזה שנסע אברם עד מקום זה או עד מקום אחר גם שאמר הכתוב וירא ה' אל אברם ויאמר לזרעך כו' ויבן שם מזבח כו' הנראה אליו תיבות הנראה אליו הוא כמיותר והנראה דהנה כבר אמרנו שאברהם אבינו עליו השלום הי' חותר תמיד לבקש מציאתו ית"ש ולהשיג את אדון העולם אשר ברא כל העולמות ומסר נפשו בכל עוז על זה עד שעלתה תשוקתו לפני אדון יוצר כל והאיר עיניו והשיג שאלקינו הוא היוצר והוא הבורא והוא האדון מלך העולם כמאמרם בגמ' עד שלא בא אברהם לא הי' מי שקרא לקב"ה אדון עד שבא אברהם וקראו אדון ר"ל שהשיג אלקותו שהוא אדון העולם ומלכותו בכל משלה וגם כבר אמרנו בדרושי הקודמי' שאברהם אבינו הבין בשכלו שיש עולמות עליונים ממדת המלכות והי' מבקש כמטמונים להשיג העולמות העליונים לכן כתיב ויעבור אברם בארץ עד מקום שכם עד אילון מורה ר"ל שאברהם הי' עובר ממדריגה למדריגה ע"י מלכות שמים עד מדת החסד שהן הכתפון כאשר כבר כתבנו בדרושים הקודמים עד אילון מורה ר"ל עד האילן הקדוש מדריגת בינה שהיא הרת עולם שמדת חסד יש לו אחיזה שם וכשעלה אברהם עד מדריגת חסד הבין והשיג בשכלו שיש עולם גבוה מחסד וזהו בינה שכל העולמות יצאו משם אך לא עלה עדיין למדריגה זו רק הבין שיש עולם גבוה כזה וזהו עד אילון מורה ר"ל עד האילן המורה משם כל העולמות גם מורה הוא לשון הריון ר"ל עד בינה שהיא הרת עולם והבין שעד שם יכולה המלכות להתעלות וזהו ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו ר"ל שבנה מזבח על זה שהבין שיש עולם בינה שנראים שם כל העולמות. והי' חותר לבקש לעלות למדריגת בינה וזהו ויעתק משם ההרה מקדם לבית אל ויע אהלה בית אל מים והעי מקדם פי' שהיה מיחד שם הוי' עם המלכות שהיא שם אדני וזהו בית אל מים שבית אל היא מלכות והעי מקדם ר"ל שהי' מיחד שם אדני עם שם הוי' כי מלת והעי בגי' צ"א כמספר הוי' אדני. וזה נעשה מיחוד שם אדני שהיא מלכות עם שם הוי' ב"ה שהוא מקדם ר"ל קודם וגבוה יותר ממדת מלכות ושם אדני וע"י יחוד הוי' ואדני מתעלה המלכות עד בינה וכשעלה למדריגה זו ליחד שם הוי' עם אדני הבין בשכלו שהמלכות צריך להתעלות עד חכמה וחכמה ובינה הן תרין ריען דלא מתפרשין כי כשהמלכות אינו מתעלה אלא עד בינה עדיין לא נמתקו הדינין והגבורות לגמרי ששם עדיין יש קצת גבורות שבינה הדינין מתערין מנה לכן צריך המלכות להתיחד עם שם אהי' ולהתעלות עד חכמה וזהו ויסע אברם הלוך ונסוע

הנגבה ר"ל שהי' הולך ונסוע להעלות למדריגות חכמה ונגבה רומז לחכמה ע"ד הרוצה להחכים ידרים ולהעלות המלכות עד חכמה ויפיל אחיזת החיצונים לגמרי וישפיע השפעות טובות ורחמים על הכנ"י ומחמת שבמלכות יש אחיזת החיצונים הרבה מאוד אשר החיצונים רוצים להמשך השכינה אליהם ולינק ממנה למען יפרדו את בני ישראל ממלכות שמים שלא יהיו יונקים מן הקדושה ואברהם רצה לפעול זאת לדורי דורות שבכל עת שיצטרכו בני ישראל לחסדים ולרחמים יהי' היכולת בידם לעשות יחודים ולהעלות את המלכות עד מדריגת חכמה להשפיע משם כל השפעות טובות כי מעשה אבות סימן לבנים לכן ירד אברם למצרים שמצרים היא קרוב לא"י יותר משאר ארצות והשכינה שורה שם יותר מבשאר הארצות ומצרים היא מקום אחיזה לחצונים יותר מבשאר ארצות וירד למצרים להעלות משם השכינה עד חכמה להפרד ממנה אחיזת החיצונים לגמרי אמנם כששרי האומות מבינים שאנו רוצים להעלות המלכות ולהפרד החיצונים ממנה הם מתגברים ומקטריגין מאוד. ע"כ צריכים אנו להעלות המלכות בסוד כדי שלא יבינו שרי האומות ולזה מרמז הפסוק תקעו בחדש שופר כדי להעלות המלכות בכסה ר"ל בסוד שהם לא יבינו מעשי השופר וכוונתו ונכסה זאת מהם שאנו מעלין ע"י השופר המלכות עד חכמה וכל זאת פעל אברהם אבינו במעשה ירידתו למצרים. וזהו ויהי כאשר הקריב לבא מצרימה ויאמר אל שרי אשתו הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את. פי' דאיתא בזו"הק ובתיקונים שהמלכות נקרא שרי והטעם מובן כי שרי הוא מלשון שררות ומלכות וזהו ויאמר אל שרי אשתו כו' כי אשה יפת מראה את ע"ד שפירשנו על פסוק ורחל היתה יפת תאר ויפת מראה ותרגם אונקלוס ויאיא בחזיא ואמרנו שמלת יאי"א הוא ר"ת ה' אלקינו ה' אחד כי רחל הוא כנוי למלכות כידוע ור"ל ע"י שאנו מקבלים בכל יום עול מלכות שמים בפ' שמע ישראל נוכל להשיג אחדותו ית"ש וזהו שכתוב בכאן ויאמר אל שרי אשתו הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את ר"ל שאנו מיחדין בכל יום על ידך ה' אלקינו ה' אחד אבל מה נעשה ששרי האומות רוצים להמשיך אותך אליהם ויתגברו הדינין ח"ו על הכנ"י אמרי נא אחותי את ר"ל התיחד עצמך עם שמות הוי' אהי' ועלה עד חכמה בסוד סודות שלא יבינו שרי אומות כי אמירה היא בחשאי למען יטב לי בעבורך וחיתה נפשי בגללך כי כשהמלכות מתעלה עד חכמה מקבלת השפעות טובות ומורידין אותם לכנ"י ואמר הכתוב ויהי כבוא אברם מצרימה ופי' רש"י כבואם לא נאמר כו' מלמד שהטמין אותה בתיבה ר"ל שהטמין הדבר בסוד והעלה המלכות עד חכמה באופן שלא יבינו השרי האומות מזה ואמר הכתוב ויראו אותה כו' ר"ל שאע"פ שכיסה הדבר אעפ"כ היו מתבוננים ויהללו אותה אל פרעה ר"ל

שהיו מקטרגים ורצו להמשיך את השכינה אליהם אמנם שלא יכלו שכבר עשה אברהם פעולתו והיחודים ע"כ וינגע ה' את פרעה כו' ע"ד שרי ר"ל עבור זה שרצו להמשיך השכינה אליהם ואחר זאת שנתעלה מדת המלכות עד חכמה מתתא לעילא נמתקו כל הדינין בשרשן וזהו בחג הסוכות אנו עושין מעשינו בפרהסיא בלולב ואתרוג בלי שום פחד מחיצונים כי כבר נמתקו הגבורות ואנו יכולים למשוך כל השפעות טובות וחסדים גדולים על הכנ"י וכל זאת פעל אברהם אבינו ע"ה וזהו ויעל אברם ממצרים ר"ל אחר שפעל זאת במצרים והעלה את המלכות עד חכמה ואחיזת החיצונים נפלו ממנה עלה ממצרים ואמר הכתוב ואברם כבד מאוד במקנה בכסף ובזהב פי' ע"י שהי' מיחד העולמות מתתא לעילא הי' ממשיך כל השפעות טובות וגמר אומר הכתוב וילך למסעיו מנגב עד בית אל ר"ל שמתחלה הלך מתתא לעילא ממלכות עד חכמה ואחר שהי' מיחד המלכות מתתא לעילא עד חכמה הי' ממשיך השפעות טובות וחסדים מעילא לתתא מחכמה למלכות וזה מנגב היינו חכמה כמו שאמרנו עד בית אל ר"ל עד בית אל ר"ל מלכות ופי' רש"י שבחזירתו פרע הקפותיו ר"ל בחזירתו מעילא לתתא אז היה מגלה מה שהי' מקיף ומסתיר השכינה כשהיה מעלה אותה עתה בחזירתו מעילא לתתא עשה מעשיו בפרהסיא שכבר נמתקו הגבורות בשרשן ויוכל בלי פחד למשוך כל ההשפעות וכל הרחמים והחסדים על הכנ"י אמן.

**עוד** על הפסוק וילך למסעיו ופי' רש"י בחזירתו פרע הקפותיו נראה לרמז בדבריו הקדושים עד המקום אשר הי' שם אהלה בתחלה כו' אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשונה ויקרא שם אברם בשם ה' ופי' רש"י אשר עשה שם בראשונה ואשר קרא שם אברם בשם ה' וגם י"ל ויקרא שם עכשיו בשם ה' אינו מובן על נכון ונראה לפרש שהתורה הקדושה מרמזה לנו בזה מוסר השכל לעבודתו ית"ש דהנה כתיב לעיל ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה וכו' וכל הפרשה עד ויעל אברם ממצרים כו' הגם שזה נחשב לאברהם אבינו בין הנסיונות יש להבין מה הנסיון הלא לא אמר לו הקב"ה בפירוש שילך למצרים אדרבה שקצת מדרשים חושבים לו לאברהם לקצת חטא ואומרים שנענש ע"ז בלקיחת שרה מחמת שהלך למצרים מדעתו בלי רשות מקב"ה וצריך להבין זאת על מה עשה ככה לברוח מא"י מחמת הרעב הלא הוא ראש להבוטחים בה' והוא בזבז הון ועושר על הכנסת אורחים עתה יברח מחמת פחד הרעב והנראה דהנה ידוע שכל מגמותיו של אותו הצדיק הי' לקרב כל באי עולם תחת כנפי השכינה להורות להם הדרך לעבוד לה' באמת כמו שהעיד עליו הכתוב ואת הנפש אשר עשו בחרן שהי' מגייר גיורם ע"כ כאשר צוה לו ה' לילך לא"י דהיינו לארץ כנען וכתבנו למעלה שעמד על המחקר

שיותר בנקל לבא לידי השגה גדולה בארץ ישראל מחוצה לארץ וכך עלתה בידו באמת שהשיג שם השגות גדולות כמו שאמרנו בדרושי' הקודמים על פסוק ויעבור אברם בארץ עד מקום שכ"ם והי' רצונו להודיע זאת לבני א"י לגלות להם השגת אלקות וכי המקום ההוא כשר ומתוקן לזה אמנם לא עלתה בידו כי לא רצו לקבל ממנו להתגייר בא"י כמו בחרן וזה מרמז לנו הפסוק ויהי רעב בארץ ע"ד לא רעב ללחם כו' רק לשמו דבר ה' ע"כ תמה אברהם ע"ז מאוד שהקב"ה צוה אותו ללילך לא"י וכל מגמתו היה להכניס הגרים תחת כנפי השכינה ועתה לא נתקיימה מחשבתו ע"כ וירד אברם מצרימה והי' כוונתו אולי בח"ל יוכל לגייר יותר מבא"י ע"כ נחשב לו לנסיון כי כוונתו היה לשמים ולא ברח מפני הרעב אמנם גם שם לא פעל ולא מבעי' שלא גייר גרים אבל הוא ואשתו היו בסכנה גדולה ח"ו ליפול לעמקי הקליפות מחמת שמצרים הוא בעמקי הקליפות כידוע ונפל גם הוא קצת ממדרגתו שהי' לו בתחלה בא"י ונשכח ממנו ההשגה שהי' לו בא"י אבל מחמת גודל אהבתו ותשוקתו בהשי"ת ולא עזב ה' חסדו ואמתו שיכול לעלות ממצרים הוא ואשתו ולא נפלו מאמונתם השלימה כמבואר כל זה בזוה"ק ע"ש וזה שמעיד עליו הכתוב וילך למסעיו מנגב עד בית אל עד המקום שהיה שם אהלה בתחלה ר"ל שעשה פעולות רבות ותפלות ובקשות הרבה שיבא למדריגה הראשונה שהי' קודם לכתו למצרים וזה אשר הי' שם אהלה בתחלה ר"ל למדריגה שהיה קודם מהו שפי' רש"י שבחזירתו פרע הקפותיו ר"ל שבחזירתו נתגלו לו השגות שהשיג מקודם ופרע מלשון ופרע את ראש האשה דהיינו שנתגלו לו הקפותיו ר"ל מה שהי' מכוסה ממנו ועתה בחזירתו לא"י נתגלו לו הקפותיו שהי' מכוסה ממנו כי כל דבר המכוסה הוא מוקף ויקרא שם אברם בשם ה' ר"ל שהתחיל לקרוא מחדש בקול חזק בשם ה' כמקדם שיתגלו לו מעיינות החכמה כמקדם וזהו שפי' רש"י ז"ל ויקרא שם עכשיו בשם ה' ר"ל שיתגלה שם ה' כמקדם ודו"ק.

**וירק את חניכיו ילידו ביתו שלשה מאות ושמנה עשר וירדוף כו' ויחלק עליהם לילה כו'** ופי' רש"י עפ"י מדרש רבה אליעזר לבדו הי' והוא גי' שי"ח ולכאורה צריך להבין דהא באמת כתיב את חניכיו שלשה מאות ושמנה עשרה ועפ"י פשוטו אינו מרומז על אליעזר לבדו ונראה עפ"י הרמז דהנה איתא בגמרא ברכות תפלות אבות תקנם ונראה לפרש עד הרמז שר"ל שהאבות בצדקתם וכושר מעשיהם פעלו שיועיל התפלה והנה אברהם תיקן תפלת שחרית יצחק תיקן תפלת מנחה יעקב תיקן תפלת ערבית והיינו ר"ל שכל אחד פעל שתועיל התפלה ההוא והוא לשון תיקן והנה התפלה נקרא שיח כדכתיב ויצא יצחק לשוח כו' גם אמרו חכמז"ל אין שיחה אלא תפלה וכו' והנה בפ'

בראשית כתיב וכל שיח השדה טרם כו' ואדם אין לעבוד את האדמה ופי' רש"י שלא הי' מי שיתפלל על הגשמים ע"ש בדברי רש"י ז"ל ולדברינו ת"ל מפורש בקרא בפרוש שהוא מרמז התפלה שלא הי' מי שיתפלל כי מלת שיח מרמז על התפלה וזו וכל שיח השדה טרם יהי' בארץ כו' מחמת שאדם אין וק"ל ויש להבין למה באמת נקרא התפלה בלשון שיח ויראה כי שיח הוא שין י"ח וידועי מספרי קודש כי שין מרמז לשלשה האבות הקדושים וי"ח הוא הח"י ברכות של תפלה על המכוון הנ"ל שהתפלות אבות השלשה תקנום וזה יש לרמז בהפסוק וירק את חניכיו שלשה מאות ושמנה עשר ר"ל שיח זו תפלה והיינו שע"י התפלה נצח להשונאים וזה רמזו חכמז"ל בדבריהם אלעזר לבדו הי' ר"ל אל עזרו ע"י התפלה כדכתיב במשה ויקרא שמו אליעזר כי אלקי אבי בעזרי והנה שהגם שאברהם תיקן רק תפלת שחרית אמנם אברהם הי' הכללות של השלשה אבות כאשר ברכו והבטיחו הש"י ואעשך לגוי גדול זה שאומרי' אלקי אברהם ואברכך זה שאומרי' אלקי יצחק ואגדלה שמך זה שאומרים אלקי יעקב הרי אברהם נתברך שהוא יהי' הכללות של שלשתן ובו נכללו כולם ובתפלה שתיקן אברהם נכלל גם תפלת מנחת וערבית כידוע ליודעי חן ולזה כתיב ויחלק עליהם לילה ויכם היינו שע"י תפלת ערבית נצח אותם ויכם וק"ל:

**ומלכי צדק כו' הוציא לחם ויין כו' ויברכהו ויאמר ברוך אברם לאל עליון כו' וברוך אל עליון אשר מיגן כו' ויתן לו מעשר מכל** הנה חכמז"ל דרשו על פסוק נאום ה' לאדוני שב לימיני כו' על דברי מלכי צדק שהי' ראוי הכהונה לצאת משם ועל שהקדים ברכת עבד לברכת רבו ע"כ ניטלה הכהונה משם וניתנה לאברהם הנה בוודאי דרשת חכמז"ל הוא אמת אמנם ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא ע"כ נראה לרמז בפסוקים אלו שלפנינו שיהי' מרומז שעתה ניטלה הכהונה משם וגם יש להבין מה הי' חטאו של שם שניטלה ממנו הכהונה כי דרשת חכמז"ל שהוא על שהקדים ברכת עבד לרבו יש לעיין קצת הלא גם בזה שבח שם את הש"י ונ"ל דהנה הקב"ה ברא כל העולמות להיטב לברואיו ואין רוצה להעניש אפילו את האומות רק רוצה שיטיבו מעשיהם ויתנהגו עמהם במדת החסד ומכ"ש עם ישראל עם קרובו אמנם מחמת שמעשי בני אדם גורמים בעצמם לעורר ח"ו הדיני' בעולם אבל אין זאת נחת רוח לפניו רק מזה יש להקב"ה תענוג בעולם כשיש צדיק בדור שיוכל למתק הגבורות בשרשן שלא יצאו לעולם רק יהי' התגלות החסדים דהיינו להעלות הגבורות למעלה למקומם ולהמשיך החסדים למטה מזה יש לקב"ה כביכול תענוג גדול והנה ידוע שמדריגת אברהם אבינו ע"ה הי' החסד ואהבה רצה לומר שימשוך החסד עליון לתתא שיתנהג הקב"ה עם כל העולם בחסד ובוודאי ברדיפתו את

המלכים ג"כ לא הי' כוונתו ח"ו להרוג שום ברי' רק להציל את לוט רק הקב"ה בעצמו היכם כמבואר בגמרא שדו עפרא והוי חרבא כו' אבל כוונת אברהם לא הי' להרוג שום ברי' והראי' שאח"כ כתיב אחר הדברי' האלה כו' אל תירא אברם ופי' רש"י שהי' מתירא לעונש מחמת הריגת המלכים מחמת שכל מגמתו הי' רק על חסד נחזור לענינינו כאשר אמר לו מלכי צדק ברוך אברם לאל עליון כו' קישר מדריגת אברהם למעלה באל עליון היינו בא"ס ב"ה ואח"כ אמר ברוך אל עליון אשר מיגן כו' ולא אמר ברוך לאל עליון כו' כוונתו הי' להמשיך הגבורות לתתא נשמע מדבריו שלדעתו הוא תענוג להש"י מהגבורי' שהכה את המלכים וזה אינה מדריגת הכהנים כי מדרגתם הוא להמשיך החסדים לתתא ולהעלות הגבורי' להמתיקן בשרשם ע"כ לקח הקב"ה ממנו הכהונה ונתנה לאברהם כי ראה חכמתו יתברך שזה דרכו ומדריגת אבינו אברהם וגם אברהם אבינו הבין זאת ממלכי צדק שהוא אינו מסטרא דכהני רק מסטרא דשמאלא לעורר הגבורות על כן נאמר ויתן לו מעשר תיכף סמוך לדברי מלכי צדק ר"ל ע"י שראה אברהם והבין מדבריו שהוא מסטרא דלויאה נתן לו חלק הלויים ולא חלק הכהנים וק"ל.

**ויאמר מלך סדום אל אברם תן לי הנפש כו' ויאמר אברם כו' ולא תאמר אני העשרתי כו' אחר הדברים האלה הי' דבר ה' כו' שכרך הרבה מאוד ויאמר אברם מה תתן לי ואנכי הולך כו' והנה בן ביתי כו'** לבאר המשך פסוקים אלו מפני מה עתה אחר מעשה של מלחמת המלכים כמו שכתב רש"י ז"ל אחר סמוך וכו' בקש מהש"י מה תתן לי. והנה רש"י ז"ל מפרש יעו"ש ולדרכינו יתישב על נכון כי הנה יש להבין הטעם שלא רצה אברהם אבינו ליקח כלום מכל הרכוש שהשיב למלך סדום הלא השליך נפשו לנגד עבור הצלתו ומפרעה לקח כמש"ה ואברם כבד מאוד כו' אמנם יש לומר כי מחמת זה לא רצה א"א להנות מרכוש סדום עבור כי היו צרי עין כמו שכתב בהם באנשי סדום נשכח הרגל מבינינו וכו' ע"כ לא רצה ללחם לחם רע עין כמ"ש אל תלחם לחם כו' וזה מרומז בפסוק ולא תאמר אני העשרתי את אברם ולא נאמר פן תאמר כי הי' אצלו כוודאי שיאמר כן על כי היו צרי עין אמנם פרעה לא הי' צר עין כל כך ע"כ הי' יכול ליטול ממנו אח"ז הי' אברהם אבינו דואג פן ואולי לא עשה כשורה שהי' ח"ו מהכפוי טובה שנתן לו הש"י והזמין לו עושר רב ולא רצה לקבלו ע"כ תיכף אחר הדברים האלה שהי' דואג אמר לו הש"י אל תירא כו' שכרך הרבה מאוד אף בעולם הזה שיהי' לך עושר רב וע"כ כשראה אברהם שטוב עשה שלא קבל רכוש מצרי עין הי' מצער בעצמו כי כל ביתו ונדבת לבו בהכנסת אורחים הי' ניזון ע"י דמשק אליעזר כמו שאמר התרגם פרנסה דביתא הדין כו' ועבד הוא מסטרא דגבורה הוא ג"כ מצרי עין על כן ביקש מהש"י שיתן

לו בן שיתנהג הנדיבות בטובי עין ע"כ אמר לו הש"י לא יירשך זה כ"א אשר יצא ממעיך כו' שיהי' טוב עין יבורך כמותך וק"ל.

**ויאמר מה תתן לי ובן משק ביתי הוא דמשק אליעזר** והנה יקשה לדרשת הגמ' על מלת דמשק שדולה ומשקה מתורת רבו לאחרים א"כ לאיזה ענין הזכיר אברהם אבינו בהתנצלותו לפני הש"י ובן משק ביתי הוא דמשק אליעזר כי לפי דרשת הגמרא הוא דברי שבח לאליעזר והי' די באמרו מה תתן לי ובן משק ביתי הוא יורש אותי ע"כ נראה שדברי חכמז"ל בגמרא הנ"ל רמזו לנו על ענין אחר שצריך לידע ולהודיע לבני אדם המחברים את עצמם לצדיקים שלא ילמדו את עצמם לעשות כתנועותיהם והנהגותיהם כמצות אנשים מלומדה היינו מפני שהצדיק הוא עושה כך יעשה הוא ג"כ כמוהו כי זה הוא לא טוב מאוד רק שילמד לעשות כפי שכלו באמת לאמתו לעבוד את הש"י בלב נכון. וזה הוא שאמר א"א ובן משק ביתי הוא דמשק אליעזר שדולה ומשקה מתורת רבו לאחרים פי' שדולה ומשקה שלומד אותם לעשות מצות אנשים מלומדה לעשות מה שרבו עושה וזה לא טוב והשיב לו הש"י לא ירשך זה כי אם אשר יצא ממעיך כו' ועדיין הי' ירא אברהם שגם יוצאי חלציו יעשו מצות אנשים מלומדה בלא לב נבון וחכם ע"כ הוציא אותו החוצה ואמר לו ספור הכוכבים ויאמר לו כה יהי' זרעך פי' דוגמת הכוכבים שהם בעלי שכל כדכתיב והמשכילים יזהירו כו' והכוכבים אינם מקבלים בהירות המאורות זה מזה רק כל אחד הוא מאיר בפני עצמו וע"כ המאורות של הכוכבים אינם דומים זה לזה והבטיחו הש"י שכן יהי' זרעו שיעבדו את הש"י כל אחד לפי שכלו ולא יעשו מצות אנשים מלומדה רק הכל באמת והבן.

**ויהי אברם בן תשעים ותשע שנים כו' ויאמר אליו אני אל שדי התהלך לפני כו'** פירוש רש"י אני הוא שיש די באלקותי לכל ברי' לפיכך התהלך לפני ויש להבין מה זה שיש די באלקותי לכל ברי' ונ"ל לפרש דהנה ידוע שהבורא ב"ה ברא עולמות ברצונו הפשוט כדי שיתגלה מלכותו בעולם על כל ברי' וברי' ועיקר הבריאה הי' להיטיב לברואיו והגם שברא מדות ומדרגות להעניש גם זה הי' כדי שיראו מלפניו ואעפ"כ שיתוף בו מדת הרחמים כדי להקל העונש אפילו מן הפושעים וכבר אמרנו פי' המשנה בעשרה מאמרות נברא העולם והלא כו' אלא ליתן שכר כו' ולהפרע כו' איך תלוי נתינות שכר טוב בשביל שנברא העולם בעשרה מאמרות יותר מאלו הי' נברא במאמר אחד וגם על העונש קשה יותר הלא אין הקב"ה חפץ במיתתן של רשעים ואין נחת רוח לפניו כביכול לענוש שום ברי' אפילו מן האומות כ"ש ישראל וא"כ איך שנאמר שבשביל להרבות עונש להרשעים ברא העולם בעשרה מאמרות אמנם יש לפרש כך דהנה עצם אלקותו

ית"ש אי אפשר להשיג בשום שכל נברא אפילו לשיכליים העליונים ע"כ ראה חכמתו של הקב"ה לצמצם אלקותו בכמה צמצומים כדי שישיגו הנבראי' מעט מן המעט ע"י הצמצומים בהירת גודל אלקותו ית"ש וצימצם את עצמו בעשרה מיני לבושים שהם עשר ספירות שעל ידם יכולם לקבל מעט הבהירות להשיג אלקותו ית"ש ועשר ספירות דאצילות התלבשו א"ע בעשר ספירות דבריאה ועשר דבריאה בעשר דיצירה ועשר דיצירה בעשר דעשי' וע"י הצמצומים אלו יכולים בני אדם לקבל מעט השגה באלקותו מעט מעט מלמטה למעלה ולהסיר הצמצומים והמסכים בהדרגה מעט מעט עד שנהי' יכולים לקבל הבהירות גדול לדבק עצמינו בא"ס ב"ה בהדרגה וזה הוא עיקר השכר שאנו מקבלים מאת הבורא עבור שברא אותנו בעולם הגשמי בכמה וכמה אלפים צמצומים ומסכים שמכסים אלקותו ית"ש ואנחנו בכל כוחינו משברים המסכים הצמצומים כדי להשיג אלקותו ית"ש ולדבק בו זה הוא השכר נמצא מה שיש יותר צמצומים על ידי זה זוכה אדם לשכר יותר שמשבר הצמצומים וחופש וחוקר לדרוש אלקותו ית"ש עד שמשבר כל המסכים וישיג אור אלקותו ית"ש ואם לא הי' כל כך צמצומים הי' אור אלקותו ית"ש מאיר יותר לזה העולם והי' בקל לבא לידי השגה ולא הי' השכר כל כך כשנשיג אלקותו ע"כ שפיר אמר התנא כדי ליתן שכר טוב לצדיקים שמקיימים את העולם שנברא בעשרה מאמרות ר"ל אפילו כשנברא בעשרה לבושים ולבושים תוך לבושים וכנ"ל ואעפ"כ מתאמצים בעבודתם להשיג אלקותו עי"ז יש שכר הרבה לצדיקים שאינם מניחים עצמם להתגשם בגשמיות העולמות ומדבקים עצמם ברוחניות העולמות ממילא יש קולא להרשעים שאין להם עונש כ"כ כשחוטאים כי אלו נברא העולם בפחות מעשרה לבושים הי' בהירות אלקות מאיר יותר ולא הי' כל כך גשמיות בעולם והי' עונש הרשעים יותר ע"כ עלה ברצונו הפשוט לעשות כל כך לבושים שיהי' גשמיות הרבה כדי שנקל עליהם העונש וזהו לפרוע מן הרשעים ר"ל להקל מעליהם ולא יענשו כ"כ כי מאבדים את העולם שנברא בעשרה מאמרות ר"ל בהרבה צמצומים שקשה מאוד לפרוש את עצמם מן הגשמיות. ונחזור לענין הנ"ל שהקב"ה ברא כ"כ גשמיות בעולם העשי' כפי שהיה משער ברצונו שיהיה אפשר להתחזק ולדבק עצמו באלקותו ע"י התורה ותפלה ויהי' יוכל לחזור לשרשו ואלו היה בורא עוד מעט גשמיות יותר היינו שהיה מעט קל פות יותר לא היה אפשר לחזור לשרשו וזהו שאמרו בגמרא שהי' העולם מותח עד שאמר הקב"ה לעולמו די ר"ל די הגשמיות ואלו היה יותר גשמיות לא היה אפשר לחזור לשרשו מחמת התגברות הקליפות כאשר אמרנו בפ' בראשית על מאמר חכז"ל שהשדים נבראו בע"ש בין השמשות וקידש היום ולא נבראו הגופים ופרשנו שם

כוונתם שלא יתגשם העולם עוד יותר כדי שיוכלו ב"א לחזור לשרשם כלל הדברים מכל הנ"ל שהקב"ה ברא ברצונו הפשוט כל כך מותרות בעולם רק עד שיוכל האדם להבין להשליך המותרות ולברור הפנימיות כדי שיחזור לשרשו כמו שבורר אדם החטה מן המוץ כך ברא הקב"ה בכל העולמות כל כך לבושים כדי שיוכל לברור הפנימיות מתוך הלבושים ולהשליך המותרות לנוקבא דתהומא רבא למקום המותרות כידוע למבינים וזהו סוד עליות העולמות שיש בכל ע"ש שנאמר ויכל אלקים ביום השביעי מלאכתו כו' ר"ל כשכלה הקב"ה ולא ברא מותרות בעולם דהיינו גופי' לשדים כנ"ל עי"ז ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו היינו שקדש היום והיו יכולים כל העולמות לחזור לשרשן להשתוקק לדבק את עצמם באלקותו ית"ש וזה הי' רצונו הפשוט בבריאות העולמות כדי שישתוקקו כל העולמות לקבל אלקותו עליהם וזהו ויכל אלקים לשון השתוקקות וכסיפות מלשון כלתה נפשי שהיה לקב"ה השתוקקות ותענוג בבריאת העולמות מחמת ויכולו השמים והארץ וכל בבאם היינו שכל הנבראים היו משתוקקים לקבל אלקותו ית"ש והשליכו המותרות לנוקבא דתהומא וזהו קדושת שבת שבכל שבת יש עליות עולמות שכל העולמות משתוקקים וחוזרים להדבק לשרשם והפסולת והמותרות נופל למטה וזה לית שולטנא אחרא בכולהו עלמין כי הולכים ונופלים לנוקבא דתהומא רבה.
ונחזור לביאור הפסוק הנ"ל אני אל שדי התהלך לפני ר"ל שאמר הקב"ה שיראה לבא למדריגת קדושת שבת דהיינו עליות העולמות להדבק בשרשן וזהו התהלך לפני ר"ל שילך במדריגה ממטה למעלה עד לפני ממש בעליות העולם וע"כ אמר לו אני אל שדי ופי' רש"י שיש די באלקותי לכל ברי' היינו כנ"ל שאמר לעולם די שלא יתגשם יותר רק כדי שיוכלו לחזור לשרשם וזהו שיש די באלקותי לכל ברי' היינו שכל ברי' תוכל להשליך המותרות ולדבק עצמו בו ית"ש לבוא לפנימיותו ית"ש ע"כ גם אתה התהלך לפני כנ"ל והי' תמים היינו שתשליך המותרות ממש להסיר הערלה לקבל המלה ותשליך המותרות לנוקבא דתהומא רבא כמו שאני בראתי עולמי בשם שדי שאמרתי לעולמי די שהשלכתי המותרות לנוקבא דתהומא רבא כן תעשה אתה ואז תבא לעליות העולמות כרצונך ודו"ק כי נכון הוא.
**עוד** בפסוק הנ"ל יש לדקדק מי שנאמר בו הן רשמים ושמי רשמים לא יכלכלוך והוא ממלא כל עלמין יאמר התהלך לפני גם נזכיר דברינו על פי' רש"י על פסוק אני אל שדי שיש די באלקותי עוד יש לדקדק מה שאמר לו הקב"ה וארבה אותך במאוד מאוד והלא כבר הבטיח לו קודם לכן להרבות זרעו כעפרות תבל ולבאר הפסוקים נקדים תחלה מה שאמרנו בפסוקים ויכולו השמים וכו' ויכל אלקי' ביום השביעי כו' וישבות ביום השביעי

מכל מלאכתו כו' ויברך כו' ויקדש וכו' ופי' רש"י ויברך ויקדש ברכו במן וקדשו במן ולכאורה אינו מובן הלא המן לא ירד עד דור המדבר ואיך שייך בשבת בראשית ברכו במן קדשו במן ונראה לרמז דהנה כשעלה ברצונו הפשוט לברוא את העולמות עיקר כוונתו הי' להיטב לברואיו דהיינו שיתגלה מלכותו על כל הברואים וידעו שהוא אחד יחיד ומיוחד שזאת הוא עיקר הטובה להשיג עריבות נעימות ידודות אלקותו ית"ש ואין מלך בלא עם ע"כ עלה ברצונו לברוא העולמות שיכירו מלכותו ויקבלו הטובות אכן עצמותו ית"ש בלתי אפשרי להשיג לכן צמצום אלקותו ית"ש לתת מקום להעמדת העולמות והנה ע"י צמצום הראשון ג"כ אי אפשר להשיג ע"כ ראה המאציל בחכמתו לעשות צמצומים אחר צמצומים והשתלשלות אחר השתלשלות עד שיהי' די לכל העולמות והאצל והופיע לכל העולמות מאור א"ס ב"ה מהעולמות העליונים עד סוף כל העולמי' ואין שום דבר הן בפנימיות העולמות והן בחוצוניותם שלא יהי' בהם ניצוץ הקדוש מא"ס ב"ה רק שהוא בהעלם מסובב בקליפות כדי שתהי' הבחירה חפשית ויהי' שכר ועונש וע"י שהצדיק מזדכך עצמו ע"י אותיות התורה וע"י המצות ומעשים הטובים ומדבק עצמו בא"ס ב"ה הוא מעורר כל הנבראי' שישתוקקו לחזור לעלות לשרשם כי בכולם יש נינוץ הקדוש מא"ס ב"ה המחי' אותם אך אין כל אדם יוכל לזכות לזה מעורר מ"נ רק מי שעובד את הש"י במסירת נפש בכל רגע בכל מעשיו ותנועותיו צדיק כזה מעורר מ"נ ליחד עולמות העליונים עם עולמות התחתונים ומתגלים כנגדן מים דכורין ממשיך השפעות טובות על הכנ"י וכן הם ר"ת של מ"נ מסירת נפש כי צריך לזה מסירת נפש והצדיק הזה עושה בכל יום היחוד שלם והנה אין יחוד בלא דכר ונוקבא שהנוקבא משתוקק ומוליד מים דכירין ומיום שנברא העולם עד שיהי' ברורי עולמות בלתי אפשר להיות שום יחוד בלא התעוררו' מים נוקבין מתתא לעילא ע"י מ"נפש והשתוקקות גדול שיהי' מעורר כל הברואי' להשתוקק לעלות לשרשם והוא מיחד עולמות העליונים עם התחתונים אמנם כשעלה ברצונו לברוא את העולם שלא הי' עדיין אתעריתא דלתתא הי' היחוד מני' ובי' ולהבין מעט מזעיר הענין יש לפרש שעברה לפניו התענוג והשעשועי' שיקבל מעם קרובו ישראל שהם ישתוקקו אליו ית"ש במסירת נפשם זאת היתה לפניו מים נוקבין ובכל ששת ימי בראשית קודם שנברא האדם הי' היחוד מני' בי' שלא הי' אז מי שיעורר איתערותא דלתתא לכן לא הי' התגלות העולמות כדכתיב וכל שיח השדה טרם כו' ואדם אין כו' עד שנברא אדם הראשון ובו ביום עשה תשובה ואמר מזמור שיר ליו' השבת ואמ' לכל הברואים בואו ונשתחוה כו' ונתקדש היום של שבת והי' עליות העולמות שנתעיררו כל הברואים ונשתוקקו להעלות לשרשן ולא הוצרך עוד הש"י לעשות האיתערותא מני'

בי' כי הי' איתערותא דלתתא ולהבינך הטעם שעלה ברצון הש"י שמששת ימי בראשית והלאה לא יהי' היחוד רק ע"י איתערותא דלתתא הוא כי כשהיחוד הוא מתתא לעילא מסתמא עומדים מסכים שמבדילים ורוצים לבטל את הצדיק מעבודתו והצדיק מוסר נפשו בכל רגע בזה הוא מסיר המסכים המבדילים וכל עוד שקמים עליו יותר הוא מוסר נפשו על קדושת שמו ית"ש עד שמסיר כל המסכים ונמתקן הגבורי' בשרשם ואז היחוד כולו רחמים וממשיך השפעות ואין שיעור משא"כ כשהיחוד הוא בלתי איתערותא דלתתא אי אפשר שלא יהי' בו קצת דין ודי למבין וזהו פי' ויכולו השמים והארץ כו' פי' כשנתקדש היום של שבת בראשית הי' בכחו של אדם הראשון לעורר כל הברואי' שישתוקקו לחזור לעלות לשרשן והי' העליות העולמות וזהו ויכולו כו' לשון תשוקה וכן פי' האור החיים שכל הברואי' כולן השתוקקו לאלקותו ית"ש ואז ויכל אלקים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה כו' המלאכה של ששת ימי המעשה שהי' היחוד נעשה מני' בי' וזה מדויק במלת מלאכתו ר"ל בלי התעוררו' מתתא עתה שנתקדש היום של שבת והי' השתוקקי' העולי' כלה הש"י מלאכה זו ור"ל שיהי' היחוד מאז ע"י איתערותא דלתתא וישבות ביום השביעי מכל מלאכתו כו' גם כנ"ל ויברך אלקי' את יום השביעי ויקדש אותו ופי' הש"י ברכו במן וקדשו במן רמזו בדבריהם על האמור שמעתה לא יהי' היחוד רק ע"י איתערותא דלתתא שיעלו התחתונים מים נוקבין מתתא לעילא כי מן ר"ת מים נוקבין והברכה היא כאשר אמרנו כי בהיות היחוד ע"י איתערותא דלתתא אז יושפעו רחמי' גמורין בלי תערובת דין וקדשו במ"נ ר"ל ע"י מה ברכו ע"י שקדשו שבכל שבת ישתוקקו הנבראי' ע"י קדושת שבת לעלות לשרשן ויהי' עליות העולמות ויעוררו מ"נ וזהו שפי' רש"י אני אל שדי שיש די באלקותי לכל ברי' ר"ל שאצלתי מאורי א"ס אפי' לברי' פחותה כדי שישתוקקו לעלות לשרשם וע"כ ואתה התהלך לפני ר"ל שתיחד העולמות ע"י שתעורר מ"נ מתתא לעילא וזהו לפני ר"ל קודם ממני היינו טרם שאעורר אני המ"ד והי' תמים ר"ל שיהי' היחוד בתמימות היינו כולו רחמים ואתנה בריתי ביני ובינך שיהי' יחוד קוב"ה ושכינתי' וארבה אותך במאוד מאוד פי' ע"ד שאמרו חכמז"ל למה נאמר בכל מאודך לפי שיש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו לכך נאמר בכל מאודך נמצא שמלת מאודך מורה על מסירת הנפש היותר חביב וזהו דבר שאין לו שיעור וזהו ארבה אותך במאוד מאוד ר"ל שארבה בך התלהבות ותשוקה למסור נפשיך לעבודתי לאין שיעור וע"י תתעורר מ"נ מתתא לעילא ותעורר מ"ד לגלות החסדי' ורחמי' פשוטי' ויהי' היחוד בשלימות. כן יהי רצון.

## וירא

**וירא אליו ה' כו' וירץ לקראתם כו' וישתחו ארצה** במדרש אמר אברהם עד שלא מלתי היו עוברים ושבים באים אצלי תאמר משמלתי אינם באים כו' אמר לו הקב"ה כו' עד אני ופמליא שלי נגלים אליך הדא הוא דכתיב וישא עיניו וירא והנה כו' וירא כו' וירא בשכינה וירא במלאכים להבין דברי המדרש והמקראות ע"פ דאיתא במדרש הנעלם פ' לך לך על פסוק הי' דבר ה' אל אברם במחזה מחזה הוא תרגום לישנא סתום ממלאכי עילאי דלא ידעי בהא בגין דלא הוה מהיל כו' דלא יהי' לון פטרא דקב"ה ממלל עם בר נש ערל כו' אימתי אתגלי עלי' באתגלי' דמלאכי עילאי כד יהיב לי' ברית קימא קדישא ע"ש דבריו באורך היוצא מדברי המדרש הנעלם שעד שלא מל אברהם לא דבר אתו הש"י בהתגלות המלאכים וזה יש לומר כוונת המדרש רבה הנ"ל עכשיו אני ופמלי' שלי נגלים עליך ר"ל שיהי' בהתגלות לפני המלאכים שלא יקטרגו עוד ואדרבא יסכימו שאדבר עמך כנ"ל וזהו וירא בשכינה וירא במלאכים ר"ל שהיתה יכולה השכינה להתגלות עליו עתה בהתגלות המלאכים ולא עוד אלא וירץ לקראתם וישתחו ארצה ר"ל בזה שנעשה אברהם רגל ימין של הכסא והמלאכי' הם נושאי הכסא נמצא שאברהם הוא למעלה מהמלאכים וזהו וישתחו ארצה לשון רבים ר"ל שאברהם הוריד המלאכים למטה ממדריגתו וקאי וישתחו על המלאכים שהכניסם למטה ממנו.

**וירא אליו ה'** ויש לדקדק דהל"ל וירא ה' אל אברהם ונראה לי כי איתא בספרים הקדושים דיש לאדם לעשות עצמו מרכבה לשכינה בכל אבר ואבר אבר פלוני מרכבה להוי' בניקוד זה ואבר פלוני להוי' בניקוד אחר והברית קודש הוא מרכבה להוי' בניקוד מלאכום וכן בכל אבר ואבר מרכבה להוי' בניקודו הרומז עליו כדכתיב ומבשרי אחזה אלקי והנה אברהם אבינו ע"ה קודם שנימול לא היה יכול להיות מרכבה בשלימות לכל השמות הוי' ב"ה כי היה חסר הברית קודש המרומז לשם הוי' בנקודתו הרומז אליו וזה הסמוכות הפרשה שבפרשה הקודמת כתיב מענין המילה וסיים נמולו אתו ושפיר מתחיל הפרשה וירא אליו פי' בגופו בכל אבריו נתגלה מעצמו מני' בי' ד' פי' שם הוי' נתראה ונתגלה מאליו מאבריו הקדושים שכל אבר ואבר היה מאיר ומתנוצץ משם הוי' בנקודתו הרומז אליו ונעשה מרכבה קדושה בשלימות בכל אבריו וזאת הי' אחר שנימול כי אז הי' יכול להיות מרכבה שלימה כי הי' מאיר בו גם שם ההוי' בניקוד מלאפום הרומז לברית קודש כידוע ושפיר כתיב אליו ר"ל שנתגלה מעצמו בו כדכתיב ומבשרי אחזה אלהי כו' וזה מרומז וירא אליו ה' היינו כל השמות הוי' ב"ה בנקודתו כולם כתאחדו ביחוד אחד וזה נתגלה אליו אחר המילה ודו"ק:

**וירא אליו ה' כו' והוא יושב פתח האוהל כחום היום כו' והנה שלשה אנשים נצבים עליו כו'** רש"י פתח האוהל לראות אם יש עובר ושב ויכניסם בביתו כחום היום הוציא הקב"ה חמה מנרתיקה שלא להטריחו באורחים ולפי שראהו מצטער הביא עליו מלאכים בדמות אנשים והדקדוקים רבו א' שעיקר כוונת הקב"ה שלא להטריחו באורחים היה מפני שיום שלישי למילתו היה והיה חולה הלא היה יכול הקב"ה לרפאות אותו מיד בכדי שיאחז צדיק דרכו להכניס אורחים. ב' הקב"ה הוציא חמה מנרתיקה והיה אור השמש חמה מאוד ואברהם ישב לו פתח האוהל אשר שם החמימות שולט מאוד. ג' שלא מצינו קודם לזה שהיה אברהם מבקש אחר אורחים בחוץ רק האורחים באים אצלו לביתו ועתה יצא לו לחוץ ומלבד דרשת חכז"ל שמחמת החום לא באו אצלו עוד יש לאלקי מילין. ד' הקב"ה שלח אליו מלאכים בדמות אנשים וכי לא הי' ביכולתו של הקב"ה לשלוח אליו אנשים והי' נותן בדעתם לילך אף שהיה חם מאוד גם מה דאיתא במדרש שאחד הי' בדמות סדקי ואחד בדמות נווטי ואחד בדמות ערבי מפני מה נתגשמו כזאת גם איתא במדרש שאמר אברהם עד שלא מלתי היו העוברים ושבים באים אצלי תאמר משמלתי אינן באים אצלי כו' יעו"ש גם זאת צריך הבנה מדוע לא יבאו אצלו אחר שמל וקיים מצות בוראו וז"ל כי הנה ידוע מספרים קדושים גם בעיני ראיתי זאת מצדיקים בעת שבאו לדביקות גדול והיו מדבקים עצמם בעולמות עליונים עד שכמעט היו מתבטלים ממציאתם ולא היו יכולים כמעט להשאר בזה העולם עד שהיו צריכים להגשם את עצמם באיזה דבר גשמי שיביטו על איזה דבר או חפץ להשתעשע בו או שיסתכלו באיזה איש. ובזה יתגשמו עצמם מעט ויוכלו להוריד עצמם מדביקתם להשאר בזה העולם ובאם לא הי' מצוי להם דבר להתגשם בו הוצרכו לילך חוצה להביט על איזה דבר אף על איזה דבר טמא. ונבא אל הענין הנה אברהם אבינו אחר שמל בא כל כך להשתוקקות ודביקות והתלהבות גדולה עד שבלתי הי' באפשריותו שיסבול גשמיות העולם הזה ומה גם לסבול הערלים האלו להכניסם בביתו כי היה אז בהזדככות גדול כמבואר בפרשה שלמעלה והי' יכול כמעט להבטל ממציאות מחמת אהבת ה' אשר בערה בו. ע"כ ישב בפתח האהל והביט על איזה דבר להתגשם בו שירד קצת מדביקתו ויוכל להשאר בזה העולם וזה מרמז והוא יושב פתח האוהל כחום היום ר"ל מחמת אור ההתלהבות והחמימות שהי' דבק באורות העליונים לזאת ישב בפתח האהל להסתכל על איזה עובר ושב כאמור אמנם הש"ית ידע כי לא יוכל להתגשם על ידי הסתכלותו בערלים נכרים כי לא יוכל להסתכל בהם כלל ובאם שיביט בהם אז יהיו נעשים גל עפר כמעשה דרשב"י אחר שיצא מן המערה וגם הם לא יהי' ביכילתם לילך אצלו כי לא

יוכלו לסבול אור קדושתו ע"כ שלח אליו הש"ית מלאכים קדושי מעלה בדמות אנשים שהם בעצמותם קדושים וטהורים שיוכל לסבול אותם אמנם נתגשמו עד שנדמה אחד לדמות סדקו כו' כמאמר המדרש בכדי שיתגשם מעט שיוכל להשאר בזה העולם וזה מכוון שאמר עד שלא מלתי כו' תאמר משמלתי אינם העוברים ושבים באים אצלי ר"ל היינו כאמור שלא היו יכולים לסבול קדושתי ודו"ק כי נכון הוא בעז"ה.

**או** יאמר על המדרש הנ"ל שאמר אברהם עד שלא מלתי היו העוברים ושבים באים אצלי תאמר משמלתי אינם באים אצלי אמר לו הקב"ה עד שלא מלת היו ערלים באים אצלך ועכשיו אני ופמליא שלי באים אצלך להבין זאת כי לכאורה יש לדקדק מה השיב לו הש"י שהוא ופמליא שלו יבאו אצלו אחרי שהי' חשקות אברהם לקיים הכנסת אורחים והנראה כי מדריגות יש לצדיקים שמקרבין כל אדם אפילו רשעים מקרבין אותם לפי שעה לעבודת השם ואף שאינו מקרב עצמו רק לפי שעה ואח"כ יפסיק והולך אחר התאות הגשמיות המוטבעים אצלו. אמנם העיקר הקרבות אשר הצדיק מקרב אליו הם אותם אנשים המתאמצים עצמם לעבודת הש"י באמת לאלו מלמד הצדיק דרכי ה' והם אנשי עצתו. אמנם לא יוכל לקרב כל אדם וחלילה לשנוא אף אותם שהם מכת הראשונה היינו שאינם הולכים בדרך האמת כמאמר התנא ואוהב הבריות ומקרבן לתורה אף שיוכל לקרב אותם רק לפי שעה יפה שעה אחת כו' אמנם לא כל כך שיהיו אנשי עצתו מחמת שאין הצדיק יוכל לסבול עוביות וחומריות בני אדם כאלו וזה יש לכוון במאמר המדרש שאמר אברהם עד שלא מלתי היו העוברים ושבים באים אצלי ר"ל שהייתי מקרב אף הערלים כי הייתי יכול אז לסבול אותם לקרבן לעבודתו ית"ש תאמר משמלתי אינם באים אצלי מחמת גודל הבהירות כאשר אמרנו בדרוש הקודם לזה לא אוכל לסבול אותם אחר שמלתי ואת מי אקרב לעבודתך והשיב לו הש"י עכשיו אני ופמליא שלי ר"ל שיצאו ממך זרע קודש יצחק ויעקב ובניו שנים עשר שבטי יה ע"י זכות המלה ואותם תקרב והם ימשכו השכינה בתחתונים והיינו אני ופמליא נבא אצלך לשרות שכינתי ביניכם ע"י יוצאי חלציך זרע קודש ועל ידם יהי' קיום העולם וק"ל.

**וירא ה' כו'** ופי' רש"י לבקר את החולה ויש לדקדק דתיבת את החולה הוא מיותר לא הי' לרש"י לומר רק לבקרו ונראה דהנה אמרו בגמרא מרגלית היתה תלוי' בצוארו של אברהם וכל חולה שהי' רואה אותו הי' מתרפא מיד ונ"ל דהנה יש כמה מדריגות צדיקי' יש שממשיך רפואה על החולה מחמת מעשיהם שמברכין בידיו ממש את החולה וע"י זה נתרפא ויש שממשיך הרפואה ע"י שרואה הצדיק את החולה ולמעלה מזה מדריגת הצדיק אשר אם החולה רואה אותו מיד מתרפא וזה הוא מחמת שהוי' הקדושה ב"ה

שורה על הצדיק וכשהחולה רואה את צדיק הזה מעורר בלב החולה הרהור תשובה ומשעבד את לבו ואביו בשמים וע"י זה נתרפא כדאיתא בש"ס כל זמן שיהי' ישראל משעבדי' את לבם כו' מיד היו מתרפאין וזהו מרומז בגמרא מרגליות היתה תלוי' בצווארו של א"א שכל חולה שהי' רואה אותו מתרפא מיד ר"ל ע"י השראת שם הוי' שהיתה שורה עליו עי"ז נתרפא החולה וזו היא המרגליות טובה מרמזת לשם הוי' ב"ה וזהו פי' הפסוק וירא אליו ה' היינו שנתגלה עליו שם הוי' ב"ה והיתה שורה עליו באלוני ממרא באלוני הוא לשון אילן ממר"א בגי' רפ"א ר"ל שהוי' ב"ה הוא אילן הרפואות שמשם נמשכים כל החסדי' וכל הרפואות ונתגלה כל זאת על אברהם אבינו ע"ה וזהו שפי' רש"י לבקר את החולה ר"ל זאת היתה הסגולה לרפאות כל מיני חולה שהי' מסתכל באברהם הי' נתרפא כמאמרם ז"ל מרגליות טובה כנ"ל ומסיים הפסוק והוא יושב פתח האוהל כחום היום ר"ל הגם שהי' בחמימות והתלהבות גדול ומדריגה גדולה אעפ"כ הי' בהכנעה גדולה לפניו ית"ש והי' נדמה בעיניו תמיד שהוא רק בפתח האוהל ולא נכנס עוד לשום מדריגה וק"ל:

**ואברהם ושרה זקנים באים בימים חדל להיות לשרה אורח כנשים וכו' אחרי בלותי היתה לי עדנה ואדוני זקן כו' למועד אשיב אליך כו'** מהראוי להבין איך אמנו שרה תהי' ח"ו מחוסרת אמונה שלא להאמין בנפלאות הבורא ית"ש שיוכל ליתן לה זרע אף בעת זקנתם ונראה לפרש כי ידוע שהזיוג צריך שיהי' בקדושה ובטהרה מאוד ובשמור גדול אמנם אעפ"כ מן הנמנע הוא להמשיך נשמה הטהורה מעולם עליון להכניסה בעולם זה השפל והגשמי רק על ידי שיסתבך קצת גשמיות בהזיוג אף שהוא בקדושה ובטהרה כי הגוף נעשה ע"י גשמיות הזיוג ואי אפשר להמשיך הנשמה רק על גוף ולהגוף צריך קצת גשמיות והנה אברהם ושרה כבר נזדככו גופם מאוד מאוד ולא הי' להם שום מציאות להתערב בזיוגם איזה שמץ גשמיות וזיווגם הי' בקדושה ובטהרה בלי שום גשמיות כלל כמבואר בזוה"ק על פסוק ואת הנפש אשר עשו בחרן כו' שהיו מולידים בזיווגם נשמת גרי' וד"ל וזהו שנאמר ואברהם ושרה זקנים אין זקן אלא שקנה חכמה היינו שהיו בהזדככות גדול באים בימים ובהם נאמר מה שלא נאמר בשאר צדיקים שלא נאמר בהם באים בימים רק בסוף ימיהם וכאן נאמר באים בימים ור"ל שבאו באורים גדולים הברורים מאוד בלי שום תערובת גשמיות כלל וזהו חדל להיות לשרה אורח כנשים ר"ל שלא הי' לה טבע גשמי כשאר נשים לכן אמרה אחרי בלותי ר"ל מלשון בלתי ובלעדי היינו שאני בלעדי עצמי שאינני בי שאין בי שום גשמיות היתה לי עדנה איך אוכל לבא לשום קצת גשמיות שהוא תחת הזמן ר"ל מלשון עדן וזמן ואדוני זקן ר"ל דבק בהש"י

מאוד כלשון זקן זה קנה חכמה וגם אינו ביכולתו להיות לו שום שמץ גשמיות וזאת מן הנמנע להמשיך הגוף רק ע"י קצת מהגשמיות כאמר וזאת הי' תמי' שרה אמנו וע"ז השיב לה הש"י היפלא מה' דבר למועד אשוב אליך ר"ל להמועד שהוא לשון זמן ועידן אשיב לך היינו שתחזור ותשוב עוד קצת תחת הזמן למען תוכלו להתערב קצת גשמיות שיתבנה הגוף ולשרה בן ודו"ק היטב.

**ויקומו משם האנשים וישקיפו על פני סדום כו' וה' אמר המכסה אני מאברהם כו' ויפנו משם האנשים וילכו סדומה ואברהם עודנו עומד לפני ה'** הדקדוק מבואר כי המכסה אני מאברהם הי' צריך לכתוב קודם ויקומו משם האנשי' גם אחר שכבר נאמר ויקומו משם האנשים למה נאמר שוב ויפנו משם האנשים וכפי הנראה הוא מיותר גם מה שנאמר וילכו סדומה הוא בלתי מובן כי אחר זה נאמר ויבאו שני המלאכים סדומה וכפי הפשטות הלא כבר נאמר וילכו סדומה והנה רש"י פי' על סדומה כמו לסדום ע"ש מ"מ יקשה הי' לכתוב בפי' לסדום גם על הלשון עודנו עימד לפני ה' והנה במדרש איתא על פסוק ויבאו שני המלאכים סדומה בערב והחיות רצוא ושוב כמראה הבזק כו' ר' יהודא בשם ר' סימון בשם ר' לוי בר פרטא כזה שהוא בוזק גפרית לכירה וגם זאת צריכי' אנו להבין לקשר הפסוק והחיות רצוא ושוב לפרשה זו גם להבין דברי ר' יהודא ונקדים כי הנה ידוע שאברהם אבינו הי' מדריגתו חסד וכל עיקר מגמתו הי' להמשיך חסד עליון על כל הברואים גם המלאכים אשר נשלחו לייסר אנשי הסדום בפרעניות המה ג"כ מלאכי חסד כמבואר ג"כ במדרש והיו מאחרים קצת אולי ישובו הרשעים מדרכם הרעה ויתהפך מדת הדין לרחמים ולא יאבדו ולכך אמר ה' המכסה אני מאברהם כו' כי הוא מקור החסד אולי ימשיך אברהם עליהם חסד עליון שלא יאבדו כי חפץ חסד הוא ית"ש ויתעלה כי בחסד יוכל להיות המתקת הדינין לכך נאמר למען הביא ה' על אברהם אשר דבר עליו כי כל מקום שנאמר דבר ר"ל מרמז על דין וקשה כידוע ופי' אולי על ידי אברהם שהוא מקור החסד יכללו הגבורות בהחסדים וימתקו הגבורות בשרשם לכך אף שנאמר ויקומו משם האנשים כו' נאמר אח"כ ויפנו משם האנשים כי אף שהלכו חזרו והמתינו מעט אולי ימליץ אברהם עליהם. לכך נאמר וילכו סדומה ר"ל אף שהיו כבר בסדום ואברהם עודנו עומד לפני ה' ר"ל שחזרו והביטו אל אברהם שעודנו עומד לפני ה' לעורר החסדים אולי ימשיך עליהם החסד עליון ולא יאבדו וזה מרמז המדרש ויפנו משם האנשים מלמד שאין עורף למלאכים ר"ל עורף הוא קשה והנכון שאין דין ומשפט אצלם כי מלאכי רחמים הם ואין המשפט אצלם במהירות להנקם מהם וממתינים אולי ישובו או ימשיך אברהם עליהם חסד ולזה יסמיך המדרש לפרשה זו והחיות רצוא ושוב ר"ל שהמלאכים אף

שכבר היו בסדום חזרו ואף שהיו רצים בשליחותם שבו והמתינו אולי ישובו ולא יאבדו וזה דברי ר' יהודא על כמראה הבזק כהדין שהוא בוזק גפרית לכירה ר"ל כמי שמשטח גפרית על האש שאינו נותן רק מעט מעט אף הם היו מתונים בדבר שלא להנקם מהם אולי יומשך עליהם חסדים להמתיק הדינים ואם כן הוא בהאומות כ"ש לישראל עם קרובו שיומשך עליהם חסד עליון הרחמים פשוטים להמתיק כל הדינין אמן.

**וה' פקד את שרה כאשר אמר ויעש ה' לשרה כאשר דבר.** יש לדקדק על הכפל הלשון גם על לשון פקד הל"ל זכר את שרה. והנראה לתרץ דהנה בגמ' אמרו בראש השנה נפקדו שרה רחל וחנה להבין הדבר מפני מה דוקא בר"ה והענין הוא כך כי בעולמות התחתונים יש קטרוג מסטרא דדינא כי עולמות התחתונים נתהוו בימין ושמאל כידוע אמנם מציאת עולמות נתהוו מעולם המחשבה שנקרא הרת עולם שהיא אם כל העולמות כמו הרה תקריב ללדת שממנה נתהוו כל העולמות ובעולם המחשבה שם אין אחיזה בסטרא דדינא לקטרג שם כי אין שם ימין ושמאל וזהו שנאמר אצל רחל אסף אלקים את חרפתי ר"ל האסיף אותה למקום שאין רואה ומקטרג ולזה כיון רש"י ז"ל הכניסה למקום שאין רואה כנ"ל לכך שרה רחל וחנה שהיו עקרות והיה צריך הקב"ה לשדד להם המערכת היה צריך להביאם לעולם המחשבה ששם אין קטרוג כלל וידוע שראש השנה נקרא הרת עולם שהוא מדריגת עולם המחשבה וע"כ נפקדו בראש השנה ר"ל שאז נתגלה עולם המחשבה כאמור וזהו וה' פקד את שרה פקד מלשון פקדון וגניזה שהטמין אותה בעולם המחשבה ששם אין קטרוג ומשם נמשך עליה הרחמים והחסד וע"כ ויעש ה' לשרה כאשר דבר ותהר ותלד כו' וק"ל.

**במדרש** אמר ר' תנחומא בר רבי חייא בשם ר' הושיעא תורגמנא אין לך שבת ושבת שאין קורין בה פרשתו של לוט יע"ש והמדרש הזה אומר דרשוני וגם המתנת כהונה דחק עצמו לפרש דבריו וע"ד הרמז נוכל לומר דהנה איתא בגמרא דשבת כל השומר שבת כהלכתו אפילו עובד ע"ז כאנוש מוחלין לו ויש לדקדק אמאי נקט הגמרא עובד ע"ז כאנוש דוקא וכבר צוחו קמאי דקמאי בזה. והנראה לפרש דהנה כל עבודתינו להבורא ית"ש הוא לברר הנצוצין ולהעלות הכל למעלה ע"י תפלתינו ולמוד תורתינו הקדושה ובכל תפלה ותפלה הוא עליות עולמות אך אין דומה תפלת חול לתפלת שבת כידוע למעיינים בכתבי האר"י ז"ל. כי בתפלת החול אין עלי' יותר מבינה כידוע ובשבת הוא עליות עולמות עד אבא הנקרא בשם עתיקא קדישא כידוע ליודעים כדאיתא בסדור האר"י בכוונת תפלת מוסף שבת בכוונת אי"ה וזה למעלה משם הוי' ב"ה כי הוי' נקרא בשם ז"א ועתיקא קדישא הוא מוחין לז"א וזהו דוקא בשבת ואז שוה הנוקבא עם ז"א עד חכמה דאבא

כמבואר שם וד"ל. ואיתא בספר רבינו בחיי בפ' נח על פסוק ונעשה לנו שם כי חטא של דור אנוש הי' שהיו עושים התחלה מן הסוף ע"ש ביתר דבריו הקדושים וזהו הקיצוץ. ע"ז מרמזים הפסוקים וזה החילם וכו' אז הוחל כו' ר"ל לשון התחלה כלומר שהיו עושים התחלה מן הסוף יע"ש היוצא לנו מזה שלא היו מודים מה למעלה משם הוי' בוודאי כי הלא לא היו מודים רק בשם אדני וממילא ע"כ שלא היו מודים בעליות העולמות של שבת עד אבא נמצא כל השומר שבת כהלכתו ר"ל כסדר הליכות העולמות ממילא מודה ומתקן החטא של דור אנוש כי הוא תשובת המשקל וזהו אפילו עובד ע"ז כאנוש מוחלין לו והנה עיקר הכוונה הוא כדאיתא בזוה"ק אבא יסד ברתא וד"ל. וזהו שרמזו לנו חכמז"ל אין לך כל שבת ושבת שאין קורין בו פרשתו של לוט דהיינו אבא יסד ברתא וכבוד אלקים הסתר דבר והוא רחום יכפר עון.

**וישכם אברהם בבוקר ויחבוש את חמורו כו' ויבקע עצי העולה ויקם וילך אל המקום אשר אמר לו האלקים כו' ויקח אברהם את עצי העולה וישם על יצחק בנו כו' וילכו שניהם יחדיו** ויש לדקדק איזה דקדוקים חדא דהל"ל ויבקע עצים לעולה תו קשה למה שם עצי העולה על יצחק בנו ומה אשמעינן התורה בזה גם מה הוא הלשון אלקים יראה לו השה כי הי' די באמרו אלקים יראה השה לעולה בני גם על לשון ולא חשכת דהל"ל ולא מנעת או ולא חדלת ונראה דהנה ידוע שאברהם אבינו אחז בשרשו מדת החסד והי' שוקד תמיד שיתנהג העולם במדת החסד ואפילו על הרשעים שבדור אנשי סדום הי' מתפלל עליהם וכן מצינו במדרש שאמר אברהם לקב"ה אתה אוחז את החבל בתרין ראשין כו' אם אין אתה מוותר ציבחר לית עולם מתקיים מזה נראה בעליל שכל מגמתו היה שיתנהג העולם במדת החסד כדי שיהי' קיום העולם אמנם יצחק בנו היה רוצה שיתקיים העולם במדת הגבורה ופחד ואיש אשר יחטא לאלקיו ונשא חטאו ענש יענש תיכף ומיד בכדי שידעו כל הברואים שאית דין ואית דיין מחמת כי ראה שעבור שהתנהג הש"י עם עולמו ברב חסד קודם דור המבול ע"כ פרצו גדר עולם ע"כ מוטב יותר שיתנהג העולם במדת הפחד והנה איתא במדרש והובא ברש"י ז"ל בראשית ברא אלקים בתחלה עלה במחשבה לברוא העולם במה"ד וראה שאין העולם מתקיים שתפו מדה"ר למדה"ד וברא את העולם ולהבין זאת האיך שייך שנוי רצון לפניו ית"ש ח"ו אמנם האמת כי לא נשתנה רצונו ולא ישתנה והכל הי' גלוי לפניו ית"ש ובאמת עלה במחשבתו הקדומה לברוא את העולם במדת הדין בכדי שיראו באי עולם לפניו ויהי' יראתו על פניהם לבלתי יחטאו ותיכף ראתה חכמתו ית"ש שבאם יהיה ח"ו המשפט חרוץ על כל אשר יחטא שיענוש תיכף אין העולם מתקיים ע"כ שיתף הקב"ה מדה"ר למדה"ד ר"ל שירחם הש"י

על החוטא להאריך אפו אולי יתנחם ושב ורפא לו וזה הוא ששיתף מדה"ר למדה"ד. אמנם לא נשתנה ח"ו כלל רצונו כי כל האומר קב"ה וותרן כו' רק שתיכף ראתה חכמתו ית"ש שלא יתקיים העולם בלתי אריכת אפים וכן מצאנו באמת שאמר הקב"ה הביאו עלי כפרה על שמיעטתי את הירח ולכאורה אינו מובן הלא בדין עשה הש"י על שקטרגה כמבואר בדברי חכמז"ל. אמנם לדברינו יבא על נכון שהכפרה הוא על שהעניש אותה תיכף בלי אריכת אפים. נחזור לענינינו דאברהם ויצחק בנו היו מתנגדים במדותיהם בזה אברהם היה משתוקק והי' כל מגמתו ותשוקתו שינהג הש"י את העולם במדת החסד ויצחק בנו הי' רצונו שיתנהג העולם במדת הגבורה לירא ולפחד את העולם בכדי שיטיבו מעשיהם ולא יענשו. והנה כאשר אמר הש"י לאברהם על דבר העקידה שיעלה את בנו לעולה. ומצינו בספרים וכבר דברנו מזה שהעולה היא באה על ביטול מצות עשה או על הרהורי עבירה. ולכאורה יקשה מאוד מה חטא אברהם או יצחק בנו שיתחייבו עולה הלא קיימו כל התורה כולה כמאמרם ז"ל. ולדברינו יובן שכל אחד מהשני צדיקים הנ"ל הרהר אחר השני. אברהם הרהר אחר מדותיו של יצחק שרצונו להנהיג העולם במדת הדין והיה הדבר קשה בעיניו שהי' ירא לנפשו פן ח"ו לא יתקיים העולם ומהראוי לפי דעתו שיתנהג העולם במדת החסד. ויצחק הי' ג"כ מהרהר על מדותיו של אביו אברהם כי לדעתו טוב יותר שיתנהג הש"י עם עולמו במדת הגבורה והפחד בכדי שיראו מלפניו ולא יחטאו ועתה שאמר הש"י לאברהם שיעלה את יצחק בנו לעולה הי' מסתפק מי הוא אשר הרהר שלא כהוגן ונתחייב העולה אם הוא חייב העולה מחמת שצדק בנו יצחק ממנו או הדין עמו ויצחק הוא אשר נתחייב העולה עד לבסוף הכריע אברהם שיצחק הוא אשר נתחייב העולה כי צדקו דבריו מדברי בנו והראיה ממה שאמר הקב"ה הביאו עלי כפרה על שמיעטתי את הירח ובאמת הלא חטא חטאה ומדוע יביאו עליו כפרה אלא ע"כ שאף שחטאה הי' לו לית"ש להתנהג אתה במדת החסד ולא להענישה מזה מוכח שיצחק הוא אשר נתחייב העולה. ומעתה נבוא אל הביאור וישכם כו' ויבקע עצי עולה ר"ל שבקע את העצה לעולה היינו מי שנתחייב העולה והי' הדבר מסופק אצלו על אחת משתי פנים אם הוא חייב או בנו כאמור וזה לשון ויבקע שבקע את העצה לשנים שהיה הדבר שקול אצלו והי' מסתפק בזה כל השלשה ימים עד אחר השלשה ימים הכריע ממה שצוה הקב"ה להביא עליו כפרה שצדקו דבריו ובנו הוא החייב העולה על הרהוריו אז ויקח אברהם את עצי העולה וישם על יצחק בנו ר"ל ששם עליו שהוא הוא החייב אז ויאמר יצחק אל אברהם כו' ואיה השה לעולה ר"ל איה וממה הוכחת שאני הוא החייב אולי לא כן אבי כי צדקו דברי מדבריך. על זה השיב לו אברהם אלקים

יראה לו השה כו' ר"ל ממה שצוה הש"י להביא עליו כפרה מזה מוכח שצדקו דברי וזה מדויק במלת לו כמאמרם ז"ל הביאו עלי כפרה. וממה שאלקים יראה לו השה ר"ל עבורו מזה מוכח שצדקו דברי אז וילכו שניהם יחדיו ר"ל שהסכים יצחק לסברת אביו. ויבאו אל המקום כו' ויעקוד את יצחק בנו שנכללו הגבורות בחסדים כדאיתא בזוה"ק שנכלל אשא במיא וע"כ לעתיד יבקש יצחק רחמים עבור בני ישראל כדאיתא בגמרא במס' שבת שיטעון יצחק כמה שנותיו של אדם כו' מזה נראה שנמתקו גבורותיו של יצחק ויקרא אליו מלאך ה' כו' עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה ולא חשכת את בנך ר"ל שאתה יראת שיתנהג העולם במדת הדין כסברת בנך ונתאזרת במדתך להמתיק הגבורות שלא יתנהג העולם במדת הגבורה המרומז לחשך וזה לא חשכת כו' ויקרא מלאך ה' שנית כו' יען אשר עשית את הדבר הזה כו' ולא חשכת כו' ברך אברכך והרבה ארבה את זרעך ככוכבי השמים ר"ל מדה כנגד מדה יען אשר לא הנחת שיתנהג העולם במדת הגבורה המרומז לחשך ע"כ יאירו בניך ככוכבי השמים שהם מאירים לעולם ואין בהם שום לקוי וחשכות כידוע וכחול אשר על שפת הים פי' שיהיו בניך מגינים על הדין כחול שהוא נגד הים שלא יצא חוץ מגבולו וישטוף ח"ו העולם כך יהיו זרעך מגינים נגד הדינין להמתיקן בשרשם וירש זרעך את שער אויביו היינו הדיני' והגבורות יהיו על שונאי ישראל וישראל ירשו את שער אויביהם אמן בב"י אמן.

## חיי שרה

**ואברהם זקן בא בימי'** וה' **בירך את אברהם בכל** להבין סמוכות הפרשיות נראה עפ"י מה דאיתא בזו"הק רבי אליעזר שאילו לאבוה אמר האי מערתא לאו כפילתא הוא כו' עד הוא דבשמא קדישא דאיהו מכפילא כו' וע"ש וקצור דבריו להבין מעט מזעיר הוא שאברהם קשר לשרה בהי"א ראשונה שנקראת מכפילה ע"ש שהיא כפולה בשם הוי' כמאמר הזו"הק דלא הוה בשמא קדישא אות אחרה מכפילה בר איהו והוא נקראת צרור החיים ושם קשר אותה והנה יש זיווגא תתאי וזיווגא עילאה ואמרו חכמז"ל על מאמר הגמרא וכשאתה יוצא לדרך המלך בקונך וצא כו' דהיינו כשיוצא לדרך שאינו בזיווגא תתאי ע"כ יקשר את עצמו בזיווגא עילאה והיינו בתשובה שהיא הי"א עילאה והיא נקראת זיווגא עילאה מחמת שחכמה ובינה תרין רעין דלא מתפרשין והיא הוי' ואהי' כדאיתא בספרים הקדושי' וע"כ עתה שמתה שרה וקשרה בהי"א עילאה כנ"ל והוא נשאר יחידי בעולם בלא זיווגא תתאי הי' צריך לקשר עצמו בזיווגא עילאה כמאמרינו הנ"ל היינו בעולם התשובה בינה היא עילאה וזה הוא סמיכות הפרשיות כי למעלה כתב

ואח"כ קבר אברהם את שרה כו' אל מערת שדה המכפלה ומשמעו כנ"ל בזו"הק וכאשר פרשנו ע"כ יוצדק אחריו ואברהם זקן בא בימים ר"ל שהוצרך לזיווגא עילאה ע"כ בא בימים ר"ל ימים העליונים כדאיתא בזו"הק וה' בירך את אברהם בכל ר"ל אחר שקישר א"ע בעולם הבינה השפיע עליו השם החמשים שערי בינה כי כל בגי' חמשים.

**ויקח העבד עשרה גמלים כו' וכל טוב אדוניו בידו** פי' רש"י שטר מתנה כתב ליצחק על כל אשר לו כו' נראה לפרש בדרך רמז כי הנה כתיב עולם חסד יבנה כי עיקר בנין העולמות הוא ע"י חסד והנה ידוע כי שם ע"ב הוא בחסד והנה אנחנו מתפללי' אני והו הושענא כי אני והו הם שני שמות משם של ע"ב וגי' אני והו הוא בגי' ע"ח גי' שלשה הויות גי' מזלא והנה אליעזר התפלל ועשה חסד עם אדוני אברהם כי רצה למשוך השפעת החסד עליון ממזל העליון משלשה שמות הוי' אשר הם מקור הי"ג תיקוני דיקנא שהם רחמים גמורים וכן מצינו בפרשתו של אליעזר בפסוק ותרד העיינה ותמלא הוא ר"ת וה"ו הוא שם אחד מהע"ב שמות רמז לדברינו הנ"ל והנה השם וה"ו גי' שם אהו"ה שהוא גושפנקא דחתום בי' שמיא וארעא והוא יוצא מר"ת את השמים ואת הארץ כדאיתא בספרי הקבלה והוא גי' טוב י"ז וזהו ויקח העבד עשרה גמלים מגמלי כו' וכל טוב אדוניו בידו היינו י"ז המרמז לשם והו שם אהו"ה אחד מהשמות של ע"ב שהוא בחסד מדריגתו של אברהם וע"י העקידה שנכלל אשא במיא ומיא באשא כדאיתא בזו"הק הושפעו החסדי' גם על יצחק וזה יש לרמז בדברי רש"י ז"ל שטר מתנה כתב ליצחק על כל אשר לו וזה מבואר בהפסוק ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק דהיינו כמאמרינו הנ"ל שאחר העקידה נכללו החסדי' גם ביצחק כמאמר הזו"הק שנכלל אשא במיא וכו' ודו"ק.

**ויהי כאשר כלו הגמלים לשתות כו' ויקח האיש נזם זהב בקע משקלו ושני צמידים על ידיה עשרה זהב משקלם כו'** ויש להבין למה מבאר הפסוק כמה הי' משקלם וכבר דרשו חכמז"ל וגם אנחנו נאמר בעז"ה דהנה איתא בספרים כאשר בא אברהם מהעקידה והתחיל להשתדל בזיווגו של יצחק והבין הס"מ שיצאו אורות גדולים מזיווג קדוש כזה. עמד אחורי הדלת של אברהם לשמוע המקום שרוצה לזווגו משם בכדי שידע לקטרג וכאשר שמע שצוה אברהם את אליעזר שילך לבית בתואל ולבן אז שמח שמחה גדולה כי ראה שיצא משם עשו הרשע והחדיל לקטרג אדרבה עלה בלבו לסייע אמנם אליעזר נאמן ביתו של א"א אזר כגבור חלציו להכניע כוחות הדינים מרכבתו של עשו הרשע ולהגביר כח הרחמים. והנה שורש הדינים הן הק"כ צרופים אלקים דקדושה אשר משם יונקים החיצונים כידוע והיותר קשים הם החמשה הראשונים נגד החמשה אותיות

אלקים הפשוטים וחמשה פעמים אלקים עולה בגי' ת"ל מספר שק"ל והנה נמצא בספרי קודש שלמתקם צריך למעט המספר אחד בז"א ואחד בהשפעתו למלכות שישאר חת"ך והוא שם של רחמים הממונה על הפרנסה וזהו סוד מחצית השקל ר"ל לחצות המספר שקל להמעיט השנים כי החמשה פעמים אלקים הם ג"כ נגד חמשה אותיות מנצפ"ך ושני אותיות הראשונים הם היותר קשים כמובא בספרי קודש ע"כ בהחסיר מהם שנים נמתקין הדינין היותר קשים ונחזור לענינינו כאשר בא אליעזר ראה תוקף הדינין על רבקה הרמוזים בר"ת וכדה על שכמה שהם ר"ת עשו. גם נזכר שם חמשה פעמים וכדה וחמשה פעמים כ"ד עולה ק"כ רמז הק"כ צרופי אלקים ע"כ ויקח האיש נזם זהב שעולה עם הכולל יב"ק מספר הג' שמות של רחמים אהי' הוי' ואדני. בקע משקלו ר"ל בקע והחליק מספר שק"ל העולה לחמשה פעמים אלקים החסיר שלא ישאר רק חת"ך שם של רחמים. ושני צמידים על ידיה עשרה זהב משקלם. ר"ל שהכניס יו"ד בתיבת עקב העולה שני פעמים אלקים להמתיק גם השני פעמים אלקים הראשונים ומעקב יעשה יעקב בצרוף היו"ד שיעקב הוא מקור הרחמים על הכנ"י ופעל שיצא ממנה יעקב מדת הרחמים להכניע כחו של הדינין של עשו ודו"ק.

**הנה אנכי נצב על עין המים כו' והיה הנערה אשר אומר אליה כו' וירץ העבד לקראתה כו' ותכל להשקותו ותאמר גם לגמליך אשאב כו' ותמהר ותורד כו'. והאיש משתאה לה כו' ויהי כאשר כלו הגמלים לשתות ויקח העבד כו'** הדקדוקים רבו בפרשה הלז א' דפי' רש"י אותה הוכחת ראויה היא שתהי' גומלת חסדים וכדי לכנוס בביתו של אברהם כו' הנה הי' הסימן הלז לראות אם היא גומלת חסדים ויקשה מה הוא הגמילות חסד כ"כ שישאל איש מעט מים ויותן לו מי הוא המונע דבר קטן כזה מהמבקש ממנו ואף מה שנתנה לגמלים לשתות אינה ראי' כ"כ. ב' והאיש משתאה לה מחריש לדעת ההצליח ה' דרכו אם לא מה הי' מסופק הלא ראה שהצליח לפי סימנו. ג' צריכין להבין מפני מה בכל הפרשה כלה שנאמרה נערה כתיב נער וקרי נערה ונ"ל לתרץ הכל בענין אחד ונוכל לומר שכוונת אליעזר הי' באותו הסימן לראות אם היא כדאי וראוי' לכנוס בביתו של אברהם היינו אם היא נקי' מפריצת עריות מכל וכל כי אף אם הי' בה כל המעלות ומדות טובות אם לא שמרה עצמה מעריות מכל וכל אינה ראוי' לכנוס לביתו של אברהם להדבק בגוף קדוש כזה וניסה אותה על זה והנה מדרך הנשים הפרוצות בושת להבזות את עצמן בעיני רואיהן לעשות איזה עבדות נקלה בפניהם ובפרט נגד האיש שרוצה לזנות עמה וזה הי' כוונת אליעזר לעשות סימן זה שאמר והיה הנערה אשר אומר אליה הטי נא כדך כו' ואמרה שתה וגם לגמליך כו' אותה הוכחת כו' היינו כאמור שהוא סימן שאינה פרוצה

בעריות ע"כ לא תבוש לעשות אף מלאכה בזויה בכדי לגמול חסד ויפה פי' רש"י כדי היא לכנוס בביתו של אברהם כי מזה יתברר שהיא בתולה כשירה. וכן הי' כמבואר בפסוק ויהי כאשר אמר לה הגמיאיני נא מעט כו' ותאמר שתה וגם לגמליך כו' ותשקהו אמנם הי' יכול להסתפק פן ואולי כוונתה במה שהשקיתה אותו הוא מחמת לעשות לעצמה איזה קרבות אתו לטעם איזה דבר לא טוב ע"כ למען תוציא את עצמה מחשד זה ע"כ ותכל להשקותו ר"ל שכלתה מהר להשקותו ותיכף אמרה וגם לגמליך אשאב כו' ותשאב לכל גמליו להראות שאין כוונתה חלילה לשום דבר מגונה רק בכדי לגמול חסד ותשאב לכל גמליו אף שהיא מלאכה בזוי' וכנ"ל להודיע שהיא כשירה והאיש משתאה לה כי אחר הברור הזה עוד הי' מסתפק ולא נתברר לו מכל וכל ולא יצא הספק מלבו והי' משתומם אולי עוד יש איזה שמץ מגנות זה ע"כ למען יתברר לו הכל על נכון שלא יהי' שום ספק בלבו ניסה אותה פעם שנית בזה שנתן לה המתנות נזם זהב כו' כי הנה מדרך הפרוצות בושות ליקח אתנן מהמזנה עמה בפני רואים לכך עשה הנסיון היינו ויהי כאשר כלו הגמלים לשתות כו' ויקח האיש נזם זהב כו' וראה שלקחה ממנו בפני כל האנשים אשר היו אתו אז ידע בברור שהצליח ה' דרכו כי צנועה וכשירה היא והיא כדאי לכנוס בביתו של אברהם אבינו והנה איתא בזו"הק על פסוק ליל שמורים הוא לה' הובא שם הפסוק וכי ימצא איש נערה בתולה כתיב נער וקרי נערה עד לא קבלות דכר נקראת נער וכד קבלות דכר איתקראית נערה יעו"ש ואחרי שכאן נתברר שהיא בתולה כשירה שעדיין לא קבלית דכר ע"כ נקראת נער וגם כוונת אליעזר היה שיזמין לו ה' בתולה כשרה שעדיין לא קבלית דכר ע"כ אמר גם הוא בלשונו נער אמנם כשחזר וספר הדברים לפני לבן לא אמר רק והי' העלמה שהוא שם התואר לבתולה כי לא רצה לגלות שעשה לעצמו סימן לנסות אותה אם כשרה בזה ודו"ק.

**ויהי כראות את הנזם כו' וכשמעו את דברי רבקה לאמר כה דבר אלי כו'** ויש לדקדק על מלת לאמר שהוא מיותר שאינו שתאמר לזולת גם בפסוק הקדום ויקח האיש נזם זהב בקע משקלו כו' ופי' רש"י רמז לשקלי ישראל עדיין אינו מיושב כי האיך מרומז במה שהשים הנזם על אפה שהוא מרמז על שקלי ישראל ולאיזה ענין הזכיר בתורה ששם אותם על אפה גם האיך מרומז בשני צמידים שקאי על התורה כפי' רש"י במה ששם אותם על ידיה ונראה לי ע"פ מה דאיתא בגמרא דמנחות דף צ"ט ע"ב כל הקורא ק"ש שחרית וערבית קיים והגית בו יומם ולילה יעו"ש. עוד אמרו חכמז"ל על פסוק והריחו ביראת ה' שמשיח צדקינו שיתגלה במהרה בימינו לא למראה עיניו ישפוט כו' רק יהי' מורח ודאין שע"י חוש הריח יבין הכל וכן מצינו בצדיקים בזוה"ק מעלה זו גבי האי ינוקא

בנו של רב המנונא סבא שהכיר ע"י חוש הריח בתנאי' שלא קראו ק"ש. והנה בשליחות הלז הי' כדי שיבא מזה הזיווג הקדוש השתלשלות הקדוש יעקב ושנים עשר שבטי יה עד השתלשלות משיח צדקינו ומצינו בש"ס שמע ישראל אמרו השבטים ליעקב אביהם כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבינו אלא אחד הרי מבואר שהתחלת והתיסדות קריאת שמע הי' ע"י יעקב ובניו וזה שרמז לה אליעזר על כל השתלשלות הקדושה עד משיח צדקינו ויקח האיש נזם זהב בקע כו' ר"ל שיצאו ממנה יעקב ובניו שיתיסדו קריאת שמע שאנו אומרים בכל יום בבוקר ובערב ועל זה מרמז מלת בקע שהוא ר"ת קריאת בקר ערבית ושני צמידים על ידיה מרומז בשני הצמידים לתורה שבכתב ולתורה שבע"פ שיתיחדו ויהיו מצומדים והיינו כמאמרם ז"ל כל הקורא ק"ש שחרית וערבית כאלו קיים והגית בו יומם ולילה ולא ימוש כו' כל זאת רומז לה שיצאו ממנה זרע קודש יעקב ובניו י"ב שבטי יה שעל ידם יתקיים זאת ואשים הנזם על אפה בזה רומז לה שיצאו ממנה השתלשלות משיח צדקינו שיהיה מורח ודאין ויריח ביראת ה' וזהו מרומז במלת אפה שמרמז אפה על חוש הריח והצמידים על ידיה ר"ל שרומז לה במה ששם אותם על ידיה כאומרם ז"ל שי"ד פרקי היד מרמזים על הי"ד אותיות ה' אלקינו ה' שבקריאת שמע עשרה זהב משקלם מרמז לעשרת הדברות המרומזים בק"ש כדאיתא בירושלמי והנה בפסוק הראשון של ק"ש שהוא שמע נמצאים כ"ה אותיות וזהו ויהי כראות את הנזם ואת הצמידים כו' וכשמעו כו' לאמר כה כו' ר"ל שהבין שהי מרמז לה על האמירת שמע שבפסוק זה יש כ"ה אותיות שזאת יאמרו יעקב ובניו שבטי יה וזהו מדויק בתיבת לאמר כ"ה אז אמר בא ברוך ה' ודו"ק.

**ועתה אם ישכם עושים חסד ואמת עם אדוני הגידו וכו'** ויש לדקדק אומרו חסד ואמת כי רש"י פי' בפ' ויחי שיעקב אמר ליוסף ועשית עמדי חסד ואמת שהחסד שעושי' עם המתים הוא חסד של אמת ולפי"ז אין ענין חסד ואמת לכאן גם מה שהפציר עליהם להגיד לו דוקא אם רוצים לעשות החסד ואמת עם אדוניו הל"ל אם תרצו להוליך אתי את רבקה או לאו ולבאר הדבר נקדים לבאר מפני מה לא רצה אברהם ליקח לבנו אשה מבנות הכנעני אשר הוא יושב בארצם כי הלא גם מהם הי' יכול לברור איזה בתולה כשירה במדות ישרות ובפרט מבני חת שהיו מיוחסים כפי דאיתא במדרש רבה ומפני מה מאס בהם ונראה על פי מה דאיתא במדרש הנעלם על פסוק וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו אילן אבהתא אברהם יצחק ויעקב ר"ל שראה שעתידין לצאת ממנו יצחק ויעקב והנה ידוע שיצחק מרמז למדת גבורה ויעקב למדת האמת וזה מרומז בפסוק כי ידעתיו למען אשר יצוה כו' לעשות משפט וצדקה כידוע שמשפט הוא גבורה וצדקה

מרמזת למדת אמת מדתו של יעקב שממנו יבנה מדת אמת וזהו תתן אמת ליעקב חסד לאברהם שהאיש ההולך בדרך אמת מכונה לשם יעקב והוא ממשיך החסד לאברהם נמצא למדין מכל זאת שנתגלה זאת לאברהם שממנו יצא זרע קודש יעקב שהוא מרכבה למדת אמת והי' צריך עתה בעת שבא לזווג את יצחק שיתן לו זיווג אשר יוכל להבנה על ידי מדת האמת והנה איתא בגמרא ג' דברים צוה כנען את בניו ואחד מהם הוא אל תדברו אמת נמצא שכנען מאס במדת האמת ולא חפץ בו כי על כן צוה את בניו שירחיקו את מדת האמת רק לדבק עצמם בשקר ולכך מאס אברהם בבנות כנען כי הי' צריך לעשות השתדלות להמשיך מדת אמת לעולם ע"י הזרע שיצא מיצחק וזה אשר רמז להם אליעזר באמרו אם ישכם עושים חסד ואמת את אדוני הגידו לי ר"ל תגידו לי אם חפצים אתם במדת האמת לא ככנען שמואס בו כי על ידי מדת האמת ימשך החסד בעולם כמאמר הכתוב תתן אמת ליעקב וחסד לאברהם תגידו לי ואוכל להדבק בכם זרע אברהם אשר זה מגמתו וחפצי וזהו חסד ואמת ואם לא תחפצו בזה אפנה כו' ודו"ק.

**במדרש** אמר ר' אחא יפה שיחתן של עבדי אבות מתורתן של בנים שהרי פ' אליעזר שנים וג' דפים הם אמרה ושינה ושרץ מגופי תורה ואין דמו מטמא כבשרו אלא מרבוי המקרא רשב"י אומר טמא הטמא ר' אליעזר בר' יוסי אומר זה וזה עכ"ל ויש לדקדק אמאי קורא המדרש תורתן של בנים הלא תורת ה' היא או תורת משה כדכתיב זכרו תורת משה עבדי גם יש לדקדק הלא יש כמה אלפי' רבבות הלכות התלוי' בשערה כדאיתא בחגיגה הלכות שבת חגיגות ומעילות כהררים התלוים בשערה יע"ש א"כ למה נקט דוקא הדרש שאין דם השרץ מטמא כבשרו והנראה בזה עפ"י דאיתא בגמרא במס' מעילה פ' ד' פעם אתת גזרה המלכות גזירה כו' שלחו לרשב"י ולר' אליעזר בר' יוסי כשהיו מהלכין בדרך נשאלה שאלה זו בפניהם דם שרץ שיהי' דמו מטמא כבשרו מנלן כו' עקם פיו ר' אליעזר בר' יוסי זה וזה כו' יצא לקראתם בר תלמין אמר רצונכם שאבא עמכם (ר"ל לעוזרם) בכה רשב"י ואמר שפחה של בית אבא נזדמן לה מלאך ג' פעמי' ואני אפילו פעם אחת לא אלא יבא הנס מ"מ ע"ש ואיתא במדרש על פסוק ישלח מלאכו כו' שנזדמן לו לאליעזר שני מלאכים אחד להוציא את רבקה כו' נמצא שיפה כחו של אליעזר יותר מהתנאים הנ"ל שהם חדשו בדרך זה שהלכו בה חדושי תורה על השאלה שנשאלה בפניהם בהיותם בדרך ולא נזדמן להם שום מלאך רק בר תלמין ולא עמדה להם זכות תורתם ר"ל שחדשו הם דרשות אלו מרבוי המקרא מר אמר מזה וזה ומר אמר מטמא הטמא אליעזר עבד אברהם בכל שלשה דפים לא חדש דבר רק אומרה ושינה ונזדמנו לו שני מלאכים וז"ל המדרש יפה שיחתן של עבדי אבות היינו בזה יפה שיחתן וכוחם שנזדמנו לו המלאכים

מתורתן של בנים דייקא שהי' תורתם של הבנים היינו התנאים רשב"י ור אליעזר בר' יוסי שהם בעצמם חדשו הדרש שיהי' דם השרץ מטמא כבשרו מרבוי המקרא ולא נזדמן להם שום מלאך וזה שסיים המדרש שהרי פרשתו של אליעזר שנים ושלשה דפים הם אומרה ושינה כלומר שלא חדש דבר רק שאמר ושינה ונזדמנו לו המלאכים ודם השרץ מגופי תורה ולא נאמרה בפרוש בתורה רק שהבנים היינו התנאים הנ"ל הם בעצמם שחדשו המדרש לרבות שיטמא הדם כבשרו מרבוי המקרא שמצאו התנאים הנ"ל רק מרבוי אות אחת ולא נזדמן להם שום מלאך ודו"ק היטב כי נכון הוא.

**ויקראו לרבקה ויאמרו אלי' התלכי עם האיש הזה ותאמר אלך** ויש להבין אחר שמתחלה הסכימו על הדבר ואמרו מה' יצא הדבר לא נוכל לדבר אליך כו' ועתה חזרו ושאלו את רבקה התלכי והנה רש"י ז"ל פי' מכאן שאין משיאין את האשה אלא מדעתה אמנם עוד יש לאלקי מילין כי הנה רש"י ז"ל פי' על פסוק ויאמר אחי' ואמה ובתואל היכן הי' כו' ובא מלאך והמיתו ולפי הנראה המלאך הזה הי' מלאך גבריאל מלאך הגבורה וזה מרומז כי כמה פעמים נמצא בפרשה זו האיש והאיש יבא אל האיש כו' ועוד כמה פעמי' וכדאיתא בש"ס במס' ברכות אין איש אלא גבריאל שנאמר והאיש גבריאל ע"כ כשמת בתואל פתאום הבין לבן הרמאי כי נמצא ביניהם הבא עם אליעזר המלאך גבריאל הממונה על הדינים ע"כ אמרו אל רבקה התלכי עם האיש הזה ר"ל האם לא תפחדי מהמלאך הזה הממונה על הגבורות הנקרא איש כנ"ל אמנם היא השיבה אלך כי באמת מצינו ברבקה שהיתה בת שלש שנים ועשתה כמה גבורו' שהשקותה עשרה גמלי' וכל האנשי' אשר היו אתו וזה אינו עפ"י הטבע רק ששמשה בשם של גבורה היוצא מר"ת אתה גבור לעולם אדני וזה מרומז בפסוק ותאמר גם לגמליך אשאב כדאיתא ברבינו בחיי ובשאר מפרשי הקדושי' וגם רבקה בעצמה היתה בחינו' דינא רפיא כדאיתא בזו"הק ע"כ אמרה שאינה מפחדת כלל רק תלך ודו"ק.

**ויצחק בא מבא באר לחי ראי והוא יושב בארץ הנגב** במדרש רבה מהיכן בא מהר המורי' ולכאורה יקשה הלא זאת הי' ג' שנים קודם כי מהעקידה עד עתה הי' ג' שנים דוק ותשכח עוד במדרש הנ"ל בא מבא אתא ממיתא וצריך ביאור והנראה דאיתא בכתבי האר"י ז"ל שקודם העקידה הי' יצחק מעלמא דנוקבא והוא עלמא דמותא כמו שמצינו גבי דוד המלך שהי' גם הוא מעלמא דנוקבא ולזאת לא הי' לו חיים רק מנין השנים שנתן לו אדם הראשון ומחמת העקידה משם זכה יצחק שנתקשר בעלמא דדכורא וזכה לחיים ומזה הטעם קודם העקידה לא הי' ליצחק זיוג בהאי עלמא כי מחמת שהי' גם הוא מעלמא דנוקבא ומיד שבא מהעקידה בתבשר אברהם שנולדה בת זוגו כמבואר

ברש"י ז"ל וזה ביאור הפסוקים ויצחק בא מבא באר לחי ראי הוא עלמא דנוקבא כידוע וגם הגר קראה שם זה שנאמר ע"כ קראה לבאר באר לחי ראי וכן מבואר בזו"הק ופרושו שהי' הולך ונסוע מעולם זה להתדבק בעלמא דדכורא וזה והוא יושב בארץ הנגב כי כבר אמרנו בפ' לך לך שנגב רומז לחכמה כמאמרם הרוצה להחכים ידרים והוא עלמא דדכורא עלמא דחיי כמו שנאמר והחכמה תחי' את בעלי' ור"ל שנתדבק בחכמה וזהו שאלות המדרש מהיכן בא כלומר מהיכן זכה למדריגה זו ומפרש מהר המורי' כלומר על ידי העקידה שנעקד בהר המורי' משם זכה להדבק בעלמא דדכורה וע"כ זכה לזיוג וזה שמרמז המדרש אתי ממיתא ר"ל שהלך ונסע ובא מעלמא דנוקבא עלמא דמותא ונתדבק בעלמא דחיי וזה מרמז הפסוק וישא עיניו וירא והנה גמלים באים ר"ל כנ"ל שאחר שנמתק ובא לעלמא דדכורא עלמא דחיי אז זכה לזיוג כו' כנ"ל.

**או** יאמר בדרך אחר דהנה יש לדקדק בפסוקים הנ"ל א' דכל הפסוק הוא לכאורה מיותר לאיזה צורך מודיע לנו הכתוב מאיזה מקום בא והי' די שיאמר ויצא יצחק לשוח בשדה כו' וירא והנה גמלים באים וגם המשך הפסוק בא מבא אין לו ביאור דהוה לי' לכתוב ויצחק בא מבאר לחי ראי עוד קשה אומרו והוא יושב בארץ הנגב הלא לפי הנראה מפסוק הקודם ויצחק בא כו' מורה שהי' נוסע ולא ישב במקום אחד ונראה לפרש דהנה כתיב כל הנחלים הולכים אל הים כו' ויראה לפרש כי כל ההשפעות הולכים מספירות הקדושי' אל הים היינו אל מלכות שמים והים אינינו מלא אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת כי המלכות שמים נתונה בידי הצדיקים להגביה אותה ולמשוך לה השפעות מספירות עליונות כל צדיק וצדיק לפי מדותיו אברהם אבינו המשיך לה ההשפעות לפי מדתו וכמו כן כל הצדיקי' וכשהצדיק רואה שמעשי בני אדם גורמי' ח"ו להמשיך תגבורת הדינין למדת המלכות אזי מקשר הצדיק את מדת המלכות למעלה בספירת בינה ע"י התשובה שמעורר את בני דורו לתשובה ועי"ז נמתקין כל הדינין בשרשן כי אע"פ שבינה דינין מתערין מנה אעפ"כ נמתקין הדינין בשרשן מחמת שחכמה ובינה הם תרין ריעין דלא מתפרשין וחכמה הוא מקור הרחמים ע"ד והחכמה תחי' את בעלי' והיא כוללו' כל ההשפעות טובו' בני חי' מזוני רויחא וע"י שמעלים מדת המלכות עד עולם הבינה נמתקין הדינין ומשפיעי' למדת המלכות כל ההשפעות טובו' ממקור הרחמי' שהוא חכמה עילאה והנה כבר אמרנו שהאבות המשיכו למדת המלכות כל אחד לפי מדתו אברהם אבינו המשיך חסדים יעקב אבינו המשיך מדת הרחמים לפי מדתו שהוא מדת ת"ת והנה יצחק אבינו קודם העקידה הי' ממשיך למדת מלכות כפי מדתו פחד יצחק להראות לבאי עולם דאית דין ואית דיין כדי שיראו מלפניו ית"ש אמנם

אחר העקידה שהמתיק א"א את דיניו ונכלל אשא במיא כמבואר בזו"הק הסכים גם הוא למדת החסד והעלה מדת המלכות לעולם הבינה להמשיך לה השפעו' טובו' ממקור הרחמים חכמה עילאה והנה איתא בזו"הק ובשאר ספרי' הקדושי' שמדת מלכות נקראת באר לחי ראי מחמת שהיא נקראת אספקלריא דלא נהרא כ"כ ויש לצדיקים אחיזה להשגה וזהו לחי ראי שמשיגי' בה הצדיקי' הנקראי' חיים משא"כ שאר ספורי' העליונים שהשגה קשה בהם יותר והנה ידוע שלעת המנחה הדינין מתעוררי' ע"כ מתפללי' תפלת מנחה להמתיק הדינין והנה איתא בגמרא שיצחק תיקן תפלת המנחה שנאמר ויצא יצחק לשוח בשדה אין שיחה אלא תפלה מעתה נבא אל ביאור הפסוקי' ויצחק בא כו' פי' בא לשון שקיעה והסתלקות כמו כי בא השמש ור"ל שהתורה מלמדת לנו שאחר העקידה נמתק יצחק מדיני הגבורה אשר הי' שורשו עד אז מבא לבאר חיי ראי ר"ל שנשתקעו הגבורות מדתו של יצחק מלבא למדת המלכות שנקראת באר לחי ראי כו' כי אחר העקידה נמתקו דינם והסכים לחסד למדתו של אביו כנ"ל והביאור שנשתקעו הגבורות אשר המשיך יצחק עד עתה במדת המלכות ממדת גבורה שהי' מדתו והוא יושב בארץ הנגב ר"ל שהעלה המלכות עד עולם הבינה והמשיך לה רחמים וחסדים מחכמה עילאה הנקראת נגב כאשר אמרנו בדרוש הקודם ע"ד הרוצה להחכים כו' כאשר אמרנו שחכמה ובינה הם תרין ריען דלא מתפרשין וע"ז מביא הפסוק ראי' על זה שנמתקו דיניו והסכים גם הוא שיתמתקו הדינין בשרשן והוא ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב היינו שתיקן תפלת המנחה והיינו להמתיק הדינין המתעוררין לעת ערב שהוא זמן תפלת המנחה מזה ראי' שנמתקו דיניו וגם הוא הסכים שיומשכו רחמים גדולים והשפעות טובו' בני חיי ומזוני מחכמה עילאה למדת המלכות שיתנהג העולם ברחמים פשוטים אמן.

**ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק כו' ותקח הצעיף ותתכס** ופי' רש"י ותרא את יצחק שראתה אותו הדור ותוהא כו' הלשון הדור ותוהא צריך ביאור והנראה לומר בדרך רמז דהנה התועלת הנמשך להנוסע אל הצדיקים הוא דהנה כל דרך איש ישר בעיניו ובפרט הלומד ועוסק בעבודה ידמה בנפשו שכבר הוא במדריגת צדיק אמנם כשבא אצל הצדיק נופל עליו פחד ומורא ורואה אז שמעשיו אין נחשבים כלום ונופל ממדריגתו שהי' נחשב בעיניו לצדיק ובעל מדריגות ובא למדריגת תשובה להפשפש במעשיו ורואה שאינם כהוגן וגם כשרואה עבודת הצדיק שהם גדולים מאוד יפול עליו הבושה שהוא מתבייש ממעשיו ומדותיו ויראה לתקנם ולעבוד עבודת ה' ביתר שאת וביתר עוז זה הוא התועלת הבא להנוסעים להצדיקים. והנה ידוע שיצחק הוא מדת יראה עולם התשובה שהי' הוא מנהיג בני דורו שיראו מאוד מפני הקב"ה ויעשו תשובה על מעשיהם וזה

מרמז לנו הפסוק ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק ותפול מעל הגמל גמל הוא לשון גמול היינו שנפלה ממדריגתה הראשונה שסברה שעשתה עד עתה שום גמול ומע"ט בעולם נפלה מזה ובאתה לעולם התשובה כאשר אמרנו שזהו התועלת נמשך להבאים אצל הצדיק וזה מרמז לנו רש"י שראתה אותו הדור ותוהא ר"ל הדור מלשון הדרי בי שראתה מדריגתו לשוב אל ה' בתשובה שלימה ותוהא על מעשיו הראשונות לתקנם ביתר שאת ויתר עוז ובאתה לעולם התשובה עולם הבינה אשר מתפשטין משם חמשים שערי בינה וצריך להשב באמת לתקן כולם. והנה יש חמשה חלקים לכל נשמה היינו נפש רוח נשמה חיה יחידה אשר צריך הבעל תשובה לתקן הכל ולשוב באמת בכל חמשה חלקיו להמשיך עליהם החמשים שערים הנ"ל והנה חמשה פעמים חמשים עולה ר"נ כמנין צעיף שעולה גי' ר"נ וזה מרמז הכתוב ותקח הצעיף ותתכס ר"ל שתקנה כל חמשה חלקים ע"י החמשים שערים הנ"ל ותתכס כי ע"י התשובה נעשה האדם מכוסה מכל המקטריגים והבן.

**בגמרא** דזבחים דף ס"ב בני אחתי' דר' טרפון הוי יתבי קמי דר' טרפון פתח ואמר ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה יוחני אמרו לי' קטורה כתיב קרי עלייהו בני קטורה ויש להבין דברי חכמים וחדותם דהנה איתא במדרש הנעלם דכל פרשה זו מרמז על הנשמה ועל הגוף הנשמה נקרא אברהם יעו"ש. והנה איתא בזוה"ק שמתחלה נותנין לאדם נפש זכה יתיר נותנין לו נשמה כו' עד שזוכה ע"י מעשיו הקדושים לכל החמשה חלקים נפש רוח נשמה יחידה חיה וידוע מספרים הקדושים שכל חלק כלול מעשרה קדושות ולזה מרמז הכתוב ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל וכבר אמרנו שבא בימים מרמז שבא ונתדבק באורות עליונים וה' ברך כו' בכל ר"ל שזכה יתיר עד שנתנו לו כל החמשה חלקי נשמה אשר לאו כל אדם זוכה לזה וכל אחד מהחמשה חלקים כלול מעשרה עולה הכל חמשים כמנין כל וזה מרמז ר' טרפון ויוסף אברהם ר"ל שהוסיף בקדושה וישא אשה שמה יחנ"י נוטריקון יחידה חי' נשמה יתירה ר"ל שזכה עד שנתנו לו נשמה יחידה חי' שאין איש אחר זוכה לזה. והם לא הבינו דבריו ואמרו לו בני קטורה כתיב ע"כ קרי עלייהו בני קטורה כפי' רש"י שאינם בני תורה ודו"ק.

**ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלקים כו' וישב יצחק עם באר לחי רואי** ולכאורה יש לדקדק דהל"ל וישב יצחק בבאר לחי ראי ונראה לישב בדרך הרמז ע"פ דברינו בדרושים הקודמים שע"י העקדה נמתק יצחק מדיניו הקשים והסכים לדעתו של אברהם שיתנהג העולם במדת ארך אפים שלא יעניש הש"י מהר ובזה יהי' קיום העולם. והנה ידוע שעיקר עבדות הצדיקים להמשיך שפע לכנ"י ממוחין עילאין מזל העליון הנקרא מזל"א

שהוא גי' ע"ח מנין שלשה הוויות ב"ה שהם י"ב אותיות ועם המקור הוא י"ג הם הי"ג מכילין דרחמי י"ג תיקוני דיקנא עילאה ומשם יומשך שפע בני חיי מזוני לכנ"י. וכן איתא בגמ' בני חיי ומזוני לאו בזכותא כו' אלא במזלא תלי' מלתא דהיינו בהי"ג תיקוני דיקנא הנמשכים מהג' הויות י"ב אותיות והמקור וגם בענין הדגלים אמרנו שהי' לכל רוח שלשה שבטים הרמז הוא לשלשה הויות כדי שיומשך מכל צד לכנ"י השפעות טובות מהי"ג מכילין דרחמי ועי"כ יהיו נשמרין מכל דבר רע ומכל פגע ואויב הרוצה להשטין ולקטרג על הכנ"י וידוע מספרי קודש שכל אות משם הוי' כלול משם הוי' נמצא השלשה הויות שהם י"ב אותיות הם י"ב הויות בכללם. והנה ידוע שיש ארבעה מלו' בשם הוי' ב"ה היינו ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן. גם ידוע מספרי קודש שכל הוי' רומז לעשר ספירות עשר קדושות. עתה נבא לבאר הכתובים ע"ד הרמז ויברך אלקים את יצחק בנו וישב יצחק עם באר לחי ראי ר"ת של "יצחק "עם "באר "לחי "רואי בגי' שי"ב רומז לי"ב הוויות העולה שי"ב דהיינו שיצחק אבינו המשיך רחמים וחסדים גדולים על הכנ"י ממזלא אילעה י"ג מכילין דרחמי הנמשכים מהשלשה הויות והמקור אשר השלשה הויות שהם י"ב אותיות כל אות כלול משם הוי' ב"ה גם סופי תיבות של עם" באר" לחי" רואי" עולה ר"ס שהם גימ' של עשרה הויות כאשר אמרנו שכל הוי' כולל עשרה קדושות עשרה הויות קדושות. גם ר"ת של "באר "לחי "רואי עולה רל"ב מספר הארבעה מילאוי"ם של הוי' שהם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן והרמז שיצחק אבינו המשיך שפע קודש וכל הרחמים הפשוטים וחסדים מגולים לכנ"י ממוחין עילאין מי"ג תיקוני דיקנא עילאה מכילין דרחמי אמן.

## תולדות

**ואלה תולדת יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק** הנה הדקדוק ידוע מה בעי ללמדינו שאברהם הוליד את יצחק גם יש לדקדק הוה לי' לומר אברהם הוליד יצחק מאי את ונראה לפרש בדרך הרמז דהענין הוא שהשי"ת ב"ה ברא כל העולמות כדי להיטב לברואיו שכן דרך הטוב להיטב ורצונו יתברך הי' שיתנהגו בריותיו זה עם זה ג"כ במדת החסד ולדבק בדרכיו מה הוא רחום וכו' ועי"ז הם נעשים מרכבה למדת החסד ולמדת הרחמים ויומשכו עליהם חסדים גדולים ורחמים פשוטים ממקור הרחמים. והנה מעשרה דורות שמנח ועד אברהם קלקלו הדורות מעשיהם עד שבא אברהם אבינו ע"ה וקיים העולם ע"י שאחז במדת החסד להאכיל ולהשקות לכל באי עולם ולימד לבני דורו שיתנהגו חסד זה עם זה אח"כ בא יצחק בנו ואחז במדת הגבורה והפחד לימד לבני דורו שיראו ויפחדו מלפני הבורא ית"ש ושיתנהג העולם במדת הפחד בכדי שידעו דאית דין

ואית דיין. והנה חלילה לחשוב שכל אחד מהצדיקים הנ"ל לא אחז רק במדתו שזה הי' ח"ו פרוד כידוע רק כל אחד אחז במדתו וכל שאר הספירות והמדות היו כלולים במדתו רק שהיו נבטלים במעוטם נגד המדה שהי' מוחזק בה אח"ז בא יעקב ונעשה מרכבה למדת הרחמים מדה הממוצעית בין השני מדות הנ"ל והכריע ביניהם והטה כלפי חסד שיכריע קו הימין מדת החסד ושיוכללו החסדים בגבורות ועי"ז נתקיים העולם ויתקיים לעולם שיתנהג העולם במדת הרחמים וזה נוכל לרמז שיתף הקב"ה מדת הרחמים למדת הדין כנ"ל. ועתה נבא לפרש הפסוקים ע"ד הרמז ואלה תולדות יצחק בן אברהם קאי על יעקב כמאמרם ז"ל ביצחק ולא כל יצחק שעיקר הזרע הי' נקרא על יעקב ומכרש הכתוב אח"ז אברהם הוליד את יצחק ר"ל ע"י יצחק שיצא ממנו יעקב מדה הממוצעת מדת הרחמים נטה הקו לצד ימין מדת החסד מדתו של אברהם וזהו אברהם הוליד את יצחק ר"ל שע"י תולדות יצחק שהוא יעקב כנ"ל. גם אברהם נולד עם יצחק כי יעקב נטה הקו לצד ימין חסד של אברהם וכאמור ויהי' מלת את פירושו עם היינו שגם אברהם שהוא חסד נולד עם יצחק היינו שע"י שיצחק הוליד את יעקב שהוא מרכבה למדת ת"ת קו המכריע ומטה כלפי חסד ע"י נולד גם אברהם מדת החסד ודוק היטב כי נכון הוא.

**ואלה תולדת כו' אברהם הוליד את יצחק** פירש"י אלה תולדות כו' יעקב ועשו האמורים בפרשה הנה יש להבין מאי בעי רש"י בזה פשיטא זיל קרי בי רב הוא אלא דרש"י ז"ל רמז לדבר חכמה כי כל דבריו ברוח הקודש עוד יש להבין למה לי אברהם הוליד את יצחק הא כבר כתיב יצחק בן אברהם עיין בפי רש"י ומפרשים ע"ז תרוצים ונראה דהענין הוא כך כי ידוע שיצחק אבינו עבד את השי"ת ביראה ואברהם באהבה ויעקב אבינו ע"ה באהבה וביראה והנה אברהם עבד רק באהבה כי אחד הי' אברהם אדם הגדול אבל באמת שאר בני אדם צריכים מתחלה לעבוד את הש"י ביראה תתאה היינו יראת עונש ואח"כ יוכל לבא לאהבה ומאהבה יבא ליראה עילאה שהיא יראה הרוממות כי אם יתחיל באהבה יוכל לבא לכמה מכשלות מפני היצה"ר שמפני שיהי' בשמחה יבא לידי גאוה ולידי שחוק והוללת ע"כ צריך לעבוד מתחלה ביראה ולכבוש היצה"ר ביראה כידוע להמתחברים אל הצדיקים ואח"כ כשמוחזק בתמימות ובצדקות יבא אח"כ ממילא למדת אהבה וזה הי' כוונת יצחק שלמד את ב"א ליל ביראה בעבדות הש"י והודיע להם שאית דין ואית דיין בעולם כי זה הוא העבדות האמת וכן אנחנו בניו מחויבים ליל כך בתחלה ביראה ואח"כ באהבה כנ"ל וזה מרמז הכסוק ואלה תולדת יצחק בן אברהם אברהם פי' זה היה התולדות והולדות של יצחק בן אברהם שידוע ומפורסם שמדתו הי' לעבוד את ה' ביראה הי' הולדה שלו אח"כ אברהם פי' מדת אהבה שע"י שהאדם הולך

בעבדות השי"ת ביראה באמת ובתמימות נולד לאדם אברהם היינו מדת אהבה שבא ממילא לאדם אח"כ כידוע למבינים אברהם הוליד את יצחק פי' אח"כ בא ליראה עילאה יראה הרוממות ופי רש"י ז"ל ברוח קדשו ומרמז על זה דלמה לא נלך בהתחלה במדת אהבה מדת אברהם ע"ה לזה מרמז רש"י ז"ל יעקב ועשו האמורים בפרשה פי' שיעקב ועשו מרמזים על היצה"ט והיצה"ר כדאיתא בספרי קודש ע"כ לפי שיש יצה"ר בעולם אם ילך אדם מתחלה במדת אהבה יוכל ח"ו ליכול בכמה מכשולות כאמור ע"כ צריך אדם מתחלה להתחיל עבודתו במדת היראה ומשם יבא לידי מדת אהבה כנ"ל ודו"ק.

**עוד** נוכל לומר דרך רמז כי איתא במדרש שאלו האומות לאבנימני הקרדי ולבלעם נזדווג לאומה זו אמרו הפילסיפי' הללו להאומות תלכו לבתי כנסיות ולבתי מדרשות שלהם אם תראו תינוקת מצפצפי' בקולם אין אתם יכולים להם שנאמר הקול קול יעקב כו' כל זמן שהקול קול יעקב אין הידים ידי עשו ע"ש וזה אלה תולדות יצחק וידוע שיצחק הי' לו בן עשו הרשע אשר חורש מחשבות לבלוע ח"ו אומה הישראלית ומורה יעלה על ראש איש הישראלי איך נוכל להתקיים מפניו על זה מרמז רש"י ז"ל יעקב ועשו האמורה בפרשה אמורה הוא לשון המתקה וחבה כלשון את ה' האמרת כו' ולשון רכה כלומר שיומתקו כל הדינין ע"י התנוקת של בית רבן ע"י קריאת הפרשה לפני רבים ואפילו ע"י קריאת התנוקת פרשה אחת אין כל אומה ולשון תוכל לשלוט בהם ומכ"ש ע"י גדולים העוסקים בתורה ונמתקו כל הדינים ויומשכו רחמי' וחסדי' גדולים על ישראל אמן.

**עוד** בפסוק הנ"ל לתרץ למה נאמר אברהם הוליד את יצחק כי ידוע שלשה אמות אמש הם השרשים של כל העולמות אויר מים אש והם השלשה אותיות י" "ה "ו וה' אחרונה היא המקבלת כל השפעות מהשלשה אותיות ראשוני' כמו היסוד עפר המקבל כל השלשה יסודות וד"ל והם האבות העולם והנה הם הפכיים כולם השלשה היסודות רק שבאים מאחדות הפשוט ע"כ באים לאחדות וכל הברואים הם מורכבים מהד' יסודות להורות שבאים מאחדות פשוטי והולכים לאחדות וממים יצא אש היינו אברהם הוליד את יצחק ע"כ ממילא כשנתגלו השני יסודות ממילא מוכרח להתגלות המכריע ביניתם היינו האויר כידוע ליודעים וזה יעקב האמור בפרשה וד"ל ויעתר יצחק כו' כי כן הוא בוודאי שיצחק ורבקה ידעו שמוכרח להתגלות היסוד השלישי המכריע בין מים לאש כנזכר לעיל וגם כן ידעו שיצא אתו הפסולת כולה דהיינו את זה לעומת זה והתאמצה רבקה שיהי' הפסולת על כל פנים נקבה להפכו שיהי' עשו נקבה וזה שאמר המדרש שזה שטוח על פניו ומתפלל שכל בנים שיהי' לו יהי' מצדיקת הזאת וזו מתפללת בזויות אחת שכל בנים שיהי' לה לא יהי' אלא מצדיק זה יוכל לומר כוונתם הי' כך שידעו שיגלה

מהם יסוד המכריע ויצא סריחו עמו והי' רצונה שיהי' נקבה וידוע מאמרם ז"ל איש מזריע תחלה יולדת נקבה וזהו תפלת רבקה שכל בנים שיהי' לה לא יהי' אלא מצדיק זה דהיינו שהוא מזריע תחלה ויהי' נקבה כי תלתה החסרון שבוודאי היא תגרום שיולד עשו כי הוא בת רשע ויהי' אחד בוודאי אחר אחי' כמובן ע"כ בקשה שהוא מזריע תחלה ויהי' נקבה כי מחמת שתלתה החסרון בה ע"כ התאמצה היא שיהי' עכ"פ נקבה ולא יוכל להרשיע כ"כ ויצחק מתפלל שהיא תזריע תחלה בכדי שיבא יעקב מצדו ויהי' צדיק גמור בלי שום ערוב רע ויעתר לו ה' לו ולא לה ר"ל שנשמע תפלת יצחק שהיא תזריע תחלה לידת יעקב ועל מה שהתפללה היא על עשו שיהי' נקבה לא נשמע תפלתה וק"ל.

**ואלה תולדת יצחק בן אברהם** יש לדקדק לפי פי' רש"י יעקב ועשו האמורי' בפרשה הלא כל מקום שנאמר ואלה מוסיף על הראשונים ומה מוסיף שייך בעשו ונקדים לפרש המדרש אברהם נקרא אברהם יצחק נקרא אברהם יעקב נקרא אברהם אברהם נקרא ישראל כו' הענין הוא דהנה איתא בגמרא שמשה רבינו ע"ה התפלל תקט"ו תפלות כמנין ואתחנן ויש להבין למה דוקא כמנין זה ונראה עפ"י דאיתא בגמרא חגיגה פ' אין דורשין מן הארץ לרקיע מהלך ת"ק שנה ושבעה רקיעים הם ועובי של כל אחד מהלך ת"ק שנה וכן בין כל רקיע ורקיע רגלי החיות כנגד כולן כו' עד כסא הכבוד כנגד כולן ועיין שם בתוס' ובחדושי אגדות העולה מדבריהם שם פירוש הפייט שבקדושת ראש השנה במוסף כף רגל חמש מאות חמש עשרה ישרה לכסא היינו חמש עשרה פעמים חמש מאות דהיינו מן הארץ לרקוע ושבעה רקיעין וששה אוירין שביניהם וכף רגל חשיב לי' אויר הרי ט"ו פעמים ת"ק ויש להבין מהו הענין של חמש מאות שנה ונ"ל כי הנה כתיב ביה ה' צור עולמים דרשו חכמז"ל שעוה"ז נברא ב"ה דהיינו כל העולמות שלמטה מן המוחין העליונים הנקראים עוה"ב למטה מן המוחין נברא ב"ה והענין הוא שצמצם הקב"ה אור קדושתו בה' אחרונה שבשם הוי' ב"ה כדי שיוכלו הנבראים לקבל קדושתו ולא יתבטלו ממציאתם והנה זאת ה"ה נכללת בעשרה קדושות וכל קדושה כלולה מעשר נמצא העשרה קדושות עולי' מאה ה' פעמי' מאה הוא סוד חמש מאות שנה ומצאתי זאת בס' מגלה עמוקות וזה סוד מלוי שם שדי העולה ת"ק ע"ד שאמרו בגמרא שדי שאמר לעולמו די וכתבנו בדרושי' הקודמי' שר"ל שכך גזרה חכמתו ית"ש שישתלשלו העולמות בכדי שיוכלו הנבראים לקבל אור קדושת אלקינו ולא יתבטלו ממציאתם מחמת גודל הבהירות אור א"ס ב"ה ואם הי' משתלשלין יותר לא הי' ביכולת הנבראים להעלות העולמות מחמת חומרם העב ע"כ גזרה חכמתו שלא יתפשט יותר ואז יוכלו הנבראים לזכך אף חצוניות העולמות ע"י מעשיהם הטובים בתורה ובתפלה להופיע גם בעולמות

החיצונים קדושת ההוויות ב"ה ולהבריח הקליפות והדינים שלא יתאחזו אף בחיצוניות העולמות כי שם שדי הוא שומר שלא יניקו הקליפות מהקדושה ומבריחים אותם ע"כ קבעו שם זה במזוזה וזהו סוד קדושי' רוממי שדי תמיד כו' ר"ל הקדושי' ע"י עסק תורתם ומעשיהם הטובים ועוצם תפילתם מאירים אור קדושת ההוויות על שמות אלקים ומבטלים הדינין ומגרשים הקליפות שלא יתאחזו בקדושה אף בחיצוניות העולמות וע"י זה מרוממים את השם שדי אשר מרמז לזה להבריח הקליפות נחזור לענינינו לבאר סוד שהתפלל משה תקט"ו תפילות ר"ל שעלתה תפלתו עד כסא הכבוד ונתאמץ להבריח כל הקליפות ולהכניע כל הדינים ולהאיר אור קדושות ההוויות אור המוחין על כל העולמות ובקע בתפלתו דרך כל הצמצומים והסיר אותם וזה נרמז בתקט"ו תפילות ר"ל ט"ו פעמים חמש מאות שנה כו' והנה היושב על הכסא הוא דמות אדם ונמצא בש"ס ובזוהר הקדוש שופרא דיעקב הוא שופרא דאדם קדמאה והענין הוא כשעל' ברצונו הפשוט לברוא את העולמות ישראל עלה במחשבה ר"ל השעשועים והתענוגים שיהי' לו מיעקב אשר יהי מטתו שלימה מיחד כל העולמות מתתא לעילא זאת עלה במחשבתו עבור זה ברא כל העולמות וזהו סוד שופרא דיעקב הוא שופרא דאדם קדמאה ר"ל כשופרא והתענוגים שיהי' לו מיעקב הוא שופרא דאדם קדמאה שבעבור התענוגים אלו ברא הש"י כל העולמות וזה סוד דמות יעקב חקוק בכסא וזה סוד ועל הכסא כו' אדם יושב על הכסא ר"ל כי ישראל עלה במחשבה שופרא דיעקב היינו התענוגים שיהי' לו מיעקב הוא שופרא דאדם קדמאה ולזה מרמז הכתוב אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ודרשו חז"ל באברהם ר"ל שראה המאציל שיהיה אברהם וממנו יצא יצחק ומיצחק יצא יעקב אשר יהי' לו ממנו תענוגים כנ"ל ע"כ ברא את העולמות וזה פי' המדרש אברהם נקרא אברהם יצחק נקרא אברהם יעקב נקרא אברהם ר"ל שעל כולן נאמר בהבראם שדרשו חכמז"ל באברהם כי עבור כולן נבראו העולמות היינו שיצא יעקב אשר עלה במחשבה אברהם נקרא ישראל יצחק נקרא ישראל יעקב נקרא ישראל ר"ל שכולן נבראו עבור ישראל שעלה במחשבה וזהו מרומז יעקב אשר פדה את אברהם ר"ל גם אברהם נברא על סובב זה עבור התענוגים שיהי' לו מיעקב שיהי' מטתו שלימה וכנ"ל. והנה עיקר הגורם שיצא יעקב הוא יצחק ורבקה והנה יצחק ורבקה עולה בגי' תקט"ו על דרך הנ"ל כסא הכבוד כנגד כולן ר"ל שגם בהכסא יש עוד צמצומים הנ"ל הרמוזים בט"ו פעמים חמש מאות ועל הכסא מראה אדם ישראל אשר עלה במחשבה כנ"ל נמצא שהכסא הוא רגלין של אותו האדם וזה פי' הכתוב ואלה וכו' ואלה עולה בגי' מ"ה בגי' אדם כי אלה עם הג' אותיות עולה ל"ט כדאיתא בשבת מנין הל"ט מלאכות דרשו חכמז"ל מן אלה הדברים כו'

ועם הוא"ו של ואלה שהוא הפעולה עולה מ"ה מספר אדם רומז לאדם קדמאה ישראל אשר עלה במחשבה דמות יעקב אשר חקוק שם תולדות יצחק ר"ל שהוא תולדה ליצחק ולרבקה כאשר פרשנו המדרש אברהם נקרא ישראל יצחק נקרא ישראל כי הכל נברא עבור זה שישראל עלה במחשבה וכנ"ל ויצחק ורבקה הם רגלין אליו כי יצחק ורבקה עולה תקט"ו אשר בכסא כנ"ל כי כסא הכבוד כנגד כולן נמצא שרק יעקב לבדו נרמז בתיבת ואלה והוא באמת מוסיף על הראשונים כי הוא המובחר שבאבות.

**ויעתר יצחק לה' לנוכח אשתו כו'** איתא בזוה"ק א"ת ויעתר אלא ויחתר דחתר לגבי מזלא על בנין דהא בהאי אתר תלוין בנין וכדין ויעתר כו' ע"ש וכן איתא במדרש ויעתר ויחתור דאית אתרא דקריין לחתירה עתירה ע"ש וקיצור הפירוש הזוהר והמדרש הנ"ל הוא כך שמשך ממזל העליון שהוא השלשה הוויות שגימ' מזל"א שהם המקור של הי"ג תקוני דיקנא עילאה שהוא מקור הרחמים משך משם בנים וזהו ששינו המלה א"ת ויעתר אלא ויחתר. כי נמצא מזל תתאי ומזל עילאה היינו מזל עילאה הוא נוצר חסד מזל תתאה הוא ונקה והבנים באים ממזל עילאה ע"כ יצדק יותר לשון חתירה ר"ל שחתר למזלא עילאה אמנם צריך לדעת מהיכן הוציאו המדרש והזוה"ק שמשכו הבנים ממזלא וי"ל דמרומז בר"ת של "ויעתר "יצחק "לה' "לנוכח "אשתו שעולים הר"ת למנין מז"ל מזה הוציאו שמשך משם הבנים וק"ל.

**עוד** בפסוק הנ"ל יש להבין מלת לנוכח והנה רש"י פי' זה עומד בזוויות זו ומתפלל גם זה יש להבין מה משמיעינו בזה ונראה ע"פ מאמרם ז"ל כי בני חיי מזוני לאו בזכותא תלי' מלתא אלא במזלא תלי' מלתא ופירושו ידוע בספרים הקדושים שפירשו במזלא היינו במזלא עילאה שמשם באה השפע לכנ"י והנה יצחק אבינו הי' מדתו מדת צפון שנמשך מעולם הבינה והי' רוצה למשוך שפע הבנים מעולם החכמה ועד שם הגיע בתפלתו ואמרו חכז"ל הרוצה להחכים ידרים נמצא ששם עיניו ולבו לצד דרום ורבקה הי' מדתה מדת דרום כי לא היתה מאש הגבורה כמו יצחק וקצת רמז לזה במדרש הנעלם פ' זו שפירש בת בתואל בתו של אל וכוונה בתפלתה לעולם הבינה לצד צפון שגם משם באים בנים כמש"ה וצפונך תמלא בטנם וזה נוכל לרמז במלת ויעתר שפירשו בו חכז"ל שהוא לשון עתר שמהפך התבואה ר"ל שהפך יצחק בתפלתו להמשיך שפע הבנים ממדריגה שהיא הפך מדתו ומסתמא גם היא עשתה כן וזהו מרמז הפסוק לנוכח אשתו כי היא כוונה בתפילתה לעולם הבינה והוא כוון בתפלתו לעולם החכמה כנ"ל וגם זאת ירומז במאמר הכתוב ויעתר לו ה' ר"ל שהפך מדתו אשר שם הי' שורשו לו ה' דייקא היינו מקום אשר הי' שורשו הפך כעתר כנ"ל להתפלל למקום החכמה הפך מדתו שהיה

מעולם הבינה וזה מרומז גם בפי' רש"י ז"ל זה עומד בזוויות זו ומתפלל וזו עומדת בזוויות זו ומתפללת ר"ל שהוא הי' מתפלל למקום החכמה היינו להמשיך שפע הבנים דרך מקור החכמה והיא כוונה בתפלתה עד עולם הבינה היפך מדתה ודו"ק היטב.

**ויאמר ה' לה שני גוים בבטנך** פי' רש"י שני גאים זה אנטונינוס ורבי שלא פסקה מעל שולחנם לא צנון ולא חזרת כו' יש לרמז בדבריו הקדושים ע"פ מאמר חכמז"ל עכשיו שולחנו של אדם מכפר ונראה שהוא ע"ד זה דהנה הדרך הצדיקים ההולכים בתורת ה' ואינם רודפים אחר התאות ואינם אוכלים רק מה שצריך להם מההכרח לקיום גופם לעבודת הש"י ממילא באכלם על שולחנם המה מושכים את ידם אף באמצע אכילתם ואף שהיצר בוער להסיתם ולעשות להם חשק לאיזה דבר טוב מהמאכל או מהמשקה הערב יותר הם מצננים את יצרם שלא לאכול ולשתות עוד ואדרבה דואגים וחוזרים בתשובה על אשר כבר אכלו פן ואולי אכלו או שתו יותר מכדי קיום גופם וזה צנון וחזרת לשון צינן וחזרה כנ"ל שמצננין את יצרם וחוזרים בתשובה על אשר עשו לא כן הרשעים שאף אם יזדמן להם שעשו איזה מצוה בהתלהבות וחשק גדול מחמת תאות האכילה ושתי' הם מצננים עצמם וחוזרים מהתלהבותם זה מחמת תאוותם ההבל והן אצל הצדיקים והן אצל הרשעים יוצדק הצינון והחזרה וק"ל.

**ואחרי כן יצא אחיו וידו אוחזת בעקב עשו**. ויש להבין ענין האחיזה בעקב עשו והנראה דהענין הוא כך דיעקב ועשו מתנגדין זה לזה עשו וכת דלי' רוצים להגביר כוחות הדינין הנאחזים בשמות אלקים העולה בגי' הטבע מחמת שכופרים במציאות אלקות המהוה כל ההויות ואומרים שהעולם מתנהג ע"פ הטבע. אמנם יעקב ובניו בני ישראל עם קרובו מגבירים שמות הוויות הקדושים מחמת שמאמינים בקב"ה שהוא רב ושליט עקרא ושרשא דכל עלמין עילת כל העילות עי"ז מופיעים אור קדושתו ית"ש אור ההוויות הקדושים על שמות אלקים ומאירים בהם ונמתקין כל הדינין וממילא נתבטל כחו של עשו וכת דלי' ונכנעים לפני הקדושה והנה שורש כל הדינין הם הק"כ צרופי אלקים דקדושה והיותר קשים הם שני פעמים אלקים הראשונים כמבואר בכתבים ושני פעמים אלקים עולה בגי' עקב אמנם כשמתגלה עליהם אות יו"ד שבהוי' מקור הרחמים אזי נמתקים ונעשה מהם יעקב הרומז לת"ת מקור הרחמים והנה אם תקח מתיבת עשו מנין עקב אזי ישאר ר"ד ר"ל ירידה היא לו כי יתבטל ולא יהי' לו כח להתגבר על סטרא דקדושה אומה הישראלית וזה פירש הפסוק וידו אוחזת בעקב עשו ר"ל היו"ד אוחזת בעקב של עשו העולה במספר שני פעמים אלקים היותר קשים ומופיע בהם אור הרחמים להמתיקם מהגבורות ומורידין הדינין שיהיו נכנעין לפני הקדושה ושיהיה ירידה לעשו

ולכת דלי' ומתיבת עקב נעשה יעקב אשר הוא מרכבה למדת הרחמים ועם הוי"ו של וידו יהי' יעקב מלא רחמים גמורים כי הוי"ו רומזת להתפשטות החסדים ממקור הרחמים כרצון העליון ואותה נטל יעקב למשכון מאלי' שיבא ויבשר גאולת בניו במהרה אמן.

**ויגדלו הנערי' ויהי עשו איש יודע ציד כו'** ותרגם אונקלוס על איש ציד גבר נחשירכין וראיתי בציוני' על התרגו' הזה שהי' דמות נחש חקוק על ירכו יש עוד לאלקי מילין כי כל מגמת שר של עשו ונגע בכף ירכו שראה שלא יכול לעשות שום דבר ליעקב לבלבל אותו מעבודתו רק ע"י תורה שבע"פ ללמוד שלא לשמה לפלפל להתיהר כי זה עיקר המלחמה ובזה קל למאוד ללמוד תורה שבע"פ שלא לשמה כידוע בעו"ה בדור הזה שכמעט אין גם אחד שילמוד תורה לשמה לשם פעלה ובזה עוקר את האדם משרשו ית"ש וזהו ידוע מזוהר משפטים שהתנאין נקראו ירכים וגם בגמרא דרשו על פסוק חמוקי ירכיך כו' עיין דרשתם וזהו איש יודע ציד ותרגום גבר נחשירכין ר"ל שבזה יודע לצוד את הבריות שלומדי' התורה שבע"פ חדושי התנאי' הנקראי' ירכין בזהימת הנחש בהשאת היצר להתיהר ולקנטר ח"ו רחמנא ליצלן יזכינו להתקשר באור התורה לאור באור החיים אמן.

**כי ציד בפיו** פי' רש"י ומדרשו בפיו של עשו שהי' צד ורמוהו בדבריו כו' איך מעשרין את המלח ואת התבן הנה כמה מפרש"י תורה הקשו למה שואל דוקא על מלח ותבן הלא כמה דברי' שאינם חייבים במעשר ותו למה דוקא על חומרה זו של מעשר שאל אותו ונראה לרמז כי ידוע שעשו הוא היצ"הר המסטין ומסית לאדם לחטוא ועומד תמיד לבלבל האיש הישראלי מעבודת הבורא וזה הי' ידוע ליצחק שעשו זה לעומת זה נגד יעקב לבלבלו מעבודתו ח"ו ואין לעשו חלק כלל בהקדושה והנה ידוע שהדברים שחייבי' במעשר הן האוכלים העקריי' והמוץ והתבן והמלח שאינם עיקר המאכל פטור מן המעשר והענין הוא כי המעשר הוא חלק הקדושה כנודע וכל דבר מאכל מחויבי' אנו ליתן מעשר ממנו והוא חלק הקדושה שע"י זה נתקדש מותר המאכל שיהי' ראוי לאכילה אבל דבר שאינו של מאכל אין לו חלק בקדושה ע"כ אין צריך לעשרו אמנם כל דבר צריך לצרף לקדושה דהיינו שלוקחי' מלח לתקן המאכל ותבן לשכוב עליו וכדומה שאר דברים שנעשים כסוי לאדם ללבוש הדבר וע"י זה יש להדבר עלי' לקדושה וידוע שלעתיד יהי' היצ"הר מלאך הקדוש כי ע"י בא האדם וזוכה לעו"הב ע"י שמסית האדם לחטוא והוא מננחו כידוע המשל בזו"הק לבן המלך והזונה וע"ש ונבא אל הענין שזה הי' טענות עשו עם אביו שלו ג"כ יש חלק בהקדושה אף שהוא מסית ומתנגד כמובא בשם הזו"הק הנ"ל וזה פי' שאלתו אבא האיך מעשרין את המלח ואת התבן רומז בזה שהמעשר ממלח ותבן עולה ג"נ שהוא כנגד ג"נ סדרי דאורייתא ע"כ יש גם למלח ותבן

חלק בקדושה אע"פ שאין עיקר המאכל רק שהוא לתקון המאכל או לצורך האדם כאשר כתבנו למעלה וע"כ גם לו יש חלק בקדושה אע"פ שאינו מעיקר הבריאה כי עיקר הבריאה הוא יעקב הנקרא ישראל וק"ל.

**עוד** בפסוק הנ"ל תרגם אונקלוס על כי ציד בפיו ארי מצידי' הוה אכיל ורבקה אוהבת את יעקב ונ"ל לדקדק גם כל המפירשי' הקשו איך נבין זאת שיצחק הצדיק אהב את הרשע עבור זה שאכל מצידו ונראה שבא לרמז דהנה כתיב ואהבת את ה' כו' בכל לבבך ודרשו חכמז"ל בכל לבבך בשני יצרך ביצ"הט וביצ"הר ולכאורה אינו מובן איך יכול אדם לעבוד את השי"ת ביצ"הר אמנם ע"ד הפשוט דהיינו שהיצ"הר מסית את האדם לחטוא ולילך אחר שרירות לבו והאדם כופף אותו ואינו שומע לו ואומר שילך אצל הרשעים כדאיתא במדרש הנעלם על פסוק הלא כל הארץ לפניך הפרד נא מעלי כו' ע"ש בזה הוא עובד את השי"ת ביצ"הר אכן אח"כ כשהולך היצ"הר מאתו והולך אצל הרשעים והצדיק עובד את עבודתו עבודה תמה אזי הצדיק הזה מחזיר את הרשעים אח"כ בתשובה ומוציא את בלעו מפיו של היצ"הר ומצידו הוא אוכל ר"ל מה שצד היצ"הר את נשמת הרשע מוציא הצדיק אח"כ ומחזירה להקדושה וזה מרומז בהפסיק ויאהב יצחק פי' את הקב"ה אהב את עשו ר"ל עם היצ"הר הנקרא עשו כאשר כתבנו בדרוש הקודם לזה כאשר כרשנו דרשת חכמז"ל בכל לבבך בשני יצריך ביהצ"ט וביצ"הר והיינו שלא רצה לשמוע בקול היצ"הר המסיתו ודחוהו שילך אצל הרשעים אח"ז כתיב כי ציד בפיו ותרגומו ארי מצידי' הוה אכיל אכיל הוא לשון זיוג ע"ד את הלחם אשר הוא אוכל כפי פי' רש"י שם ר"ל שעשה יחידים וזיווגם ע"י שהעלה הניצוצי שהוציא בלעו מפיו של היצ"הר והחזיר את הרשעים בתשובה וכנ"ל אכן רבקה לא היתה במדריגה זו כ"כ לעבוד את הש"י ביצ"הר כיצחק רק עבודתה הי' ביצ"הט לבד ולזה כתיב ורבקה אוהבת את יעקב כי יעקב רומז ליצ"הר ור"ל שאהבתה להש"י לא הי' רק את יעקב לבד דהיינו היצ"הט ולא היתה יכולה להוציא בלעו מפיו של היצ"הר ודו"ק.

**עוד** יש לרמז בפרש"י ששאל עשו אבא האיך מעשרין את התבן וכו' להבין הענין למה הי' שאלתו דווקא על מלח ותבן י"ל דהנה כל עיקר עבודת האבות הקדושי' להביא הכל אל האחדות דהיינו ליחד כל העולמות מעילא לתתא ומתתא לעילא לא כן עשו הרשע הוא ההיפוך מעולם הפירוד אכן רצה לרמות לאביו שרוצה באחדות וזה רומז בשאלתו האיך מעשרין את התבן כו' תבן הוא בינה (לשון תבונה) חמשים שערי בינה המעשר מחמשים הוא חמשה מלח עם ג' אותיות שבו עולה פ"א המעשר שלו שמינה הרי ח' וה' עולה א' ח' ד' כלומר שרומז לאביו שרוצה ג"כ באחדות ודו"ק.

**ויזרע יצחק בארץ ההוא כו' וימצא מאה שערי' כו'** ופי' רש"י אומד זה למעשרות להבין פי' רש"י הנה ידוע שכל העבדו' שאדם עושה לעבודתו ית"ש נקרא בשם זריעה כמ"ש אור זרוע לצדיק וכל מה שהצדיק עובד ה' בכל עבודה ועבודה הוא בא להשגה יותר להשיג אלקותו יתב"ש מה שלא הבין מקודם ונפתחו לו שערים עליונים לילך יותר יותר בעבודתו ולזה נקראו השגת האלקות בשם שערים ע"ד דברי הזו"הק על פסוק נודע בשערי' לפום שעורי' דלבי' היינו מה שאדם משער בשכלו להבין מה שלא הבין עד עתה הי' אצל הצדיק כאלו נפתח לו שער לכנס בו מה שהי' סתום אצלו עד עתה וזהו ויזרע יצחק כו' ר"ל שסוגל מצות ומעש"ט הרמוז בלשון זריעה כאמור וימצא מאה שערי' ר"ל מאה השגות שהשיג אלקותו ית"ש מאה פעמי' על מה שהבין מקודם וזהו מרמז פי' רש"י ז"ל אומד זה למעשרות ר"ל שכל ההשגות הנרמז בלשון אומד דהיינו שעורי' דלבי' הי' הכל בקדושה וזהו למעשרות הנ"ל כי מעשר רומז לקדושה והבן.

**עוד** בפסוק הנ"ל ויגדל האיש וילך הלוך וגדול עד כי גדל מאוד ועבודה רבה יש לדקדק על הלשון עבודה רבה ונראה בדרך רמז כי צריך לדעת כי א"א לבני אדם להבין מעשיו ודרכיו של הצדיק עד היכן מגיע השגתו מחמת שהצדיק הוא מופשט מגשמיות העולם הזה ואי אפשר לאדם שהוא מלובש בגשמיות זה העולם להבין השגות הצדיק עד היכן מגיע והוא במעשיו הקדושים וע"י עוסקו בתורה ובתפלה הוא המאיר לארץ ולדרים עליה ובפרט לאלו המתדבקים אליו וזורע בלבם אור הקדושה והתלהבות לעבודתו ית"ש וכל מה שהם עשים הוא הוא הגורם והמעורר וע"כ יקראו מעשיו הטובים בלשון זריעה שהוא זורע ומצמיח התלהבות הקדושה בלבות בני אדם הקרובים אליו והצדיק הזה בכל יום הולך וגדול וכמחז"ל בגמ' דתענית האי ת"ח דמיא לפרצודא דתותי קאלי כיון דנבט נבט. והנה הצדיקים גדולי הדור בבואם למדריגה גדולה ולהשגת המוחין יש ביכולת בידם להעלות נצוצים קדושים ממדריגות הנמוכים ליחד את הש"י בכל דרכיהם והנהגותיהם ואף בדברם דברים פשוטים כדבר איש אל רעהו כנרמז בפסוק בכל דרכיך דעהו והצדיקים כאלו המה מנהיגים עסקיהם הכל בהרחבה גדולה והכל בחכמה אמנם זאת לדעת כי כן קבלתי מרבותי הצדיקים נ"ע כי אף לאיזה צדיק שכל רחב כזה שיכול ליחד העולמות ולעשות יחודים בחכמתו בכל ענייניו לא יסמוך על זה רק שמחויב לעבוד את בוראנו בעמל וביגיעה רבה ובמעשה ממש ולא יסמוך רק על חכמתו לבד כמאמר חכמז"ל כל שחכמתו מרובה כו' וזה ביאור הכתובים ויזרע יצחק בארץ ההיא ר"ל שהי' מסגל תורה ומצות ומעשים טובים ועי"ז זרע בלבות בני אדם ובפרט להאנשים המתקרבים אצלו אורות גדולות וקדושות עצומות וימצא כו' מאה שערים

ומפרש התרגום על חד מאה בהשערוהו כאשר כתבנו כי אי אפשר לשער ולהשיג גודל קדושת הצדיק וילך הלך וגדול עד כי גדל מאוד כמאמר הגמרא שזכרנו האי ת"ח דמי' כו' שבכל יום ויום הלך וגדל בהשגות עצומות ויהי לו מקנה בקר כו' ר"ל שגדל כחו אף חכמתו עומדת לו להשיג השגות עצומות ולעשות יחודים אף בהתנהגותו בעשירות והרחבה רבה ואף כי מתנהג עצמו ובני ביתו כאחד המלכים בכל ענייניו יכול להיות בדביקות בהש"י ועבודה רבה ר"ל שאעפ"כ אינו סומך א"ע על חכמתו רק שמתחזק את עצמו בעבדות הש"י במעשה ביגיעה ובעמל ובתפלה שהיא עיקר העבודה שהיא בלב בהתאמצות ודביקות גדול.

**עוד** בפסוק הנ"ל ופי' רש"י עד כי גדל מאוד שהיו אומרים זבל פרדותיו של יצחק ולא כספו וזהבו של אבימלך ויקנאו אותו פלשתים כו' לבאר הענין כי הנה לכל אדם יש קטנות ראשון וגדלות ראשון. קטנות שני וגדלות שני. ולהבין מעט נאמר דהנה האדם המתחיל מעט לעבוד את הש"י יש לו קטנות השכל כי לא יוכל ליתן עצות בנפשו איך לעבוד הבורא באמת עד שבא לגדלות ראשון שיש לו שכל להבין איך לשית עצות לגפשו לעבוד את ה' באמת אך כל זמן שלא נזדכך החומר לגמרי לבטל ממנו כל התאות הגשמיות ולא תיקן לגמרי כל החטאת נעורים נופל ממדריגתו ובא לקטנות שני וצריך ליתן עצות בנפשו בהתעוררות רב שיזדכך לגמרי ואז בא למדריגת גדלות שני דהיינו דביקות הבורא ית"ש ויוכל לעבוד את ה' בכל תנועותיו אפילו בעסקו בעניני עוה"ז אינו מזיק לו כלל שיפול ח"ו ממדריגתו בעבודת הבורא בדביקות רק שבעת התורה והתפלה הוא דבק מאוד ויש לו כמעט התפשטות הגשמיות. ואחר התפלה בעת שעוסק בעניני עוה"ז דהיינו באכילה ושתי' או בהתעסקו בדירות נאות וכדומה הוא הכל מקשר למלכות שמים ומי שחנן ה' אותו בבינה שבא למדריגה זו גדלות שני לזה האדם חונן ה' בכל טוב בדירות ומלבושים וכלים וסוסים ובהמות מחמת שיש לו שכל לקשר הכל להבורא ב"ה ולא יזיק לו העשירות ועל צדיק כזה יש קנאה גדולה מרשעי הזמן על מה שרואים שיש לצדיקים חלק בעניני עוה"ז וזה פירש הפסוק ויגדל האיש וילך הלוך וגדול עד כי גדל מאוד פי' שבא למדריגת גדלות שני וזה מרמז רש"י עד שאמרו זבל פרדותיו של יצחק ולא כספו וזהבו של אבימלך הנה זבל לשון דביקות כמש"ה יזבלני אישי ור"ל הזבל ר"ל הדביקות שהי' ליצחק בעת פרידתו מהדביקות הגדול שהי' לו בעת התפלה והי' עוסק בעניני עוה"ז ולא הי' לו אז רק השארת המוחין הם יותר מכספו וזהבו של אבימלך ר"ל כסף וזהב מרמז ליראה ואהבה כידוע ורצונינו בזה שהשארת המוחין שיש לצדיק גדול שבא למדריגת ג"ש הם יותר מהיראה ואהבה שיש לאבימלך

היינו להאיש אשר מתחיל להכנס בעבודה כי אבי פירושו רצון מלשון ואבית תהלה היינו שאין לו רק רצון לעבוד עבודת המלך מה"מ הקב"ה ע"כ ויהי לו מקנה בקר כו' ועבודה רבה ר"ל מחמת עבודתו רבה שיש לו שכר גדול וגדלות המוחין לעבוד את הש"י בכל עניני עוה"ז. עי"ז נתן לו הש"י מקנה כו' ועי"ז ויקנאו אותו פלשתים כאמור למעלה ובזה יובנו שאר הכתובים שבפרשה ואבימלך הלך אליו מגרר כו' ויאמרו ראו ראינו כו' אם תעשה עמנו כו' כאשר לא נגענוך וכאשר עשינו עמך רק טוב ונשלחך בשלום אתה עתה ברוך ה' והנה נבאר המשך הפסוקים גם יש לדקדק כי מלת רק הוא למותר וגם תיבת עמך אין לו הבנה והי' די וכאשר עשינו לך טוב ולדרכינו יבואר דהנה בעו"ה מחמת הקנאה שמקנאים הרשעים את הצדיק כנ"ל מחמת זה מוכרח הצדיק לעקור דירתו ממקומם מחמת גודל הקנאה והשנאה שאין יכולים לראות בטובת הצדיק שחנן אותו ה' וזו הטובה שעושים להצדיק שמניחים אותו לילך מאתם עם כל אשר לו ואינם גוזלים וחומסים רכושו לטובה גדולה יחשב אצלם כי לפעמים נמצאים רשעים גדולים מהם שאף לוקחים כל אשר להצדיק כי הוא כמעט כהפקר אצלם והרשעים כאלו אשר בסבתם הוכרח הצדיק לעקור דירתו מהם אחר שהצדיק עוקר דירתו מרגישים החסרון של העדר הצדיק כי בהיות הצדיק דר אצלם הי' להם שפע בזכותו ובהעדרו נחסר מהם זאת כידוע מאמר חכמז"ל יציאת צדיק מן המקום עושה רושם וכשמרגישים ההעדר אזי חוזרים ומפייסים את הצדיק אשר גרשו מאתם וזהו פירוש הפסוקים ואבימלך הלך אליו מגרר ואיתא במדרש מגרר מגורר שכל הלילה גזלו וחמסו אותו גזלנים והרגיש העדר הצדיק ממנו לזאת הלך אליו לפייסו כי לכאורה מלת מגרר הוא מיותר למאי נפקא מני' מאיזה מקום הלך וכבר ידענו שאבימלך מלך גרר ומשם הלך וגם לפי דברי המדרש שפי' מגרר מגורר עדיין לא ידענו מאי משמיענו בזה. ולדברינו יוצדק שע"כ הלך אליו לפייסו מגרר מחמת שהי' מגורר כפי פי' המדרש ע"כ הלך לפייסו וזה הי' הפיוס ראו ראינו כי הי' ה' עמך ע"כ נעשה שלום אם תעשה עמנו רעה כו' בעבור זאת שלא נגענוך שלא לקחנו מאתך כלום וזהו כאשר עשינו עמך רק טוב רק הוא מיעוט ור"ל עמך ר"ל אצלך הוא רק טוב היינו טובה מועטת מה שלא גזלנוך אמנם אצלינו הוא טובה גדולה מה ששלחנוך בשלום אתה עתה ברוך ה' ר"ל כי הצדיק ע"י קנאת הרשעים מבלבלים אותו מעבודתו שאינו יכול לעבוד עבודתו בדביקות גדול כדרכו כמובן ליודעים. אמנם עתה כשפייסו אותו ועשו שלום אתו אמרו לו אתה עתה ברוך ה' שתוכל לברך את הש"י כדרכך ויהי' עולה בידך העבודה בשלימות בלי שום קטרוג כלל ודו"ק כי נכון הוא מאוד.

**וכל הבארות אשר חפרו כו' וימלאום עפר ויאמר אבימלך כו' וישב יצחק ויחפור את בארות המים כו' ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצאו שם באר מים חיים כו' עד ואבימלך הלך אליו מגרר כו' ראו ראינו כי הי' ה' עמך כו'**. ולכאורה יש לדקדק כי הפסוק וכל הבארות כו' הוא כנכנס בין הדביקים כי אחר שסיים הפסוק הקדום ויקנאו אותו פלשתים הי' לסמוך ענין לו ויאמר אבימלך כו' לך מעמנו כו' גם צריך להבין דברי המדרש על פסוק ויגידו לו על אודות הבאר כו' ויאמרו לו מצאנו מים איני יודע אם מצאו או לא כשהוא אומר וימצאו שם באר מים חיים הוי אומר שמצאו כו' ולכאורה אינו מובן ונראה דהענין הוא כך דאיתא בזוה"ק שהבארות שחפרו האבות הוא סוד האמונה והוא סוד טלית והתפילין יעו"ש בכרשה זו וידוע מספרי הקודש שהכ"א אזכרות שבתפילין של ראש רומזים לשם אהי' שהוא גימ' כ"א וכן בשל יד והארבעה פרשיות שבתפילין רומזים לשם הוי' ב"ה בין הכל שלשה שמות אהי' הוי' אהי' שלשתם עולים במספר "חיים שהם המוחין הנמשכים לשבעה מדות הקדושים. והנה ידוע שהאבות הקדושים הם הם שפרסמו אמונת אלקי עולם להודיע לכל באי עולם מאלקותו וכי הוא שברא כל העולמות ומהוה כל ההוויות והמשיכו השכינה בתחתונים והוא סוד התפילין להמשיך מוחין עילאין על העולמות התחתונים וזה הי' ענין הבארות שחפרו האבות הקדושים ולזה תמצא בפסוקים ז' בארות היינו וכל הבארות אשר חפרו מעוט בארות שנים שלשה בארות שקרא להם שמות עשק שטנה רחובות הרי חמשה ויכרו שם עבדי יצחק באר הרי ששה ויבאו עבדי יצחק ויגידו לו על אודות הבאר אשר חפרו ויקרא אותה שבעה הרי שבעה והפסוק וישב יצחק ויחפור את בארות המים אינם בחשבון כי זה קאי על בארות ראשונות שחזר וחפרם. והשבעה בארות רומזים לשבעה מדות הקדושים וזה מרמז וימצאו שם באר מים חיים רמז למוחין שהם השלשה שמות אהי' הוי אהי' בגי' חיים ר"ל שהמשיך המוחין להמדות וזה מרמז המדרש איני יודע אם מצאו אם לא מצאו רומז שאינו יודע אם המשיך המוחין להבארות הללו שרומזים להשבעה מדות כשהוא אומר מים 'ח'י'י'ם הוי אומר שהמשיכו השלשה שמות שהם גי' חיים כנ"ל לתוך המדות ועתה נבא לביאור הפסוקים כי מתחלה כתיב ויקנאו אותו פלשתים ויקשה מדוע יקנאו אותו הלא ידעו שהוא קדוש עליון כי כבר למדו האמונה מאברהם אבינו שישב בארץ פלשתים ימים רבים ולמדם סוד האמונה ופרסם אלקותו ית"ש לכל בני דורו. לזה כתיב וכל הבארות אשר חפרו וכו' בימי אברהם אביו כו' היינו סוד האמונה שנתגלה בימי אברהם סתמום פלשתים. היינו ששכחו הכל ונסתם מהם וימלאום עפר מלשון עפרורות וגשמיות שנתגשמו ונפלו מכל האמונה ע"כ אמרו ליצחק לך מעמנו כו' וישב יצחק

ויחפור כו' ויקרא להן שמות כשמות אשר קרא להן אביו כו' שקרא והמשיך להבארות השמות אשר קרא והמשיך לתוכם אביו אברהם היינו השלשה שמות הקדושים הנ"ל סוד התפילין ושיב נתפרסם אלקותו ונתפשטו מעט העוביות הגשמיות ע"כ כתיב אחריו ואבימלך הלך אליו מגרר וכו' ויאמרו ראו ראינו כי היה ה' עמך כו' ר"ל שהרגישו גודל השגתו להמשיך מוחין עילאין לתוך המדות ע"כ פייסו אותו וק"ל.

**עוד** בפסוק הנ"ל הנה י"ל על לשון ויחפרו אשר חפרו מדוע לא כתיב לשון כירה ויכרה כמו כי יכרה איש בור והנראה דבא לרמז דהנה עיקר העבדות הוא שהאדם ימסור את נפשו על עבדות הש"י מחמת התלהבות והדביקות והתשוקה לא לשום פני' אחרת זה הוא הנקרא עובד ה' באמת והנה כבר כתבנו למעלה כי הגם שאברהם אבינו הי' מדתו מדת החסד ויצחק אחז מדת הפחד והגבורה אעפ"כ הי' כלולם זה מזה כי חלילה לקצוץ בנטיעות ח"ו כידוע ליודעים והנה ע"כ נקראו העובדי' ומעשיהם בפרסום אלקותו ית"ש בשם חפורות באר כמאמרינו בדרוש הקדום מחמת שכל מעשיהם של האבות הקדושים הי' במסורת נפשם על קיום מצות בוראם ועל זה רומז בא"ר שהוא נוטריקין בידך אפקיד רוחי ועתה נבא לבאר הפסוקים וכל הבארות אשר חפרו כו' סתמום פלישתים ר"ל ששכחו ונסתם מהם סוד האמונה שהמשיך אברהם ע"ה מחמת קילקול מעשיהם של פלשתים וישב יצחק ויחפור את כו' שחזר יצחק לגלות סוד האמונה ופרסום אלקותו ע"פ מדתו ושלא לחשוב ח"ו שכל אחד מאבותינו הקדושים אחז מדתו לבד והי' ח"ו קיצוץ לזה בא הכתוב לרמז בלשון חפירה כי חפר נוטריקין חסד פחד רחמים ורצונינו כי כל אחד מהאבות הי' כלול מכל המדות כולם כאשר כתבנו מזה בדרושים הקודמים ע"כ לא נכתב בלשון ויכרו כי בא לנו הכתוב לרמז סוד זה והנה נחל נוטריקין נוצר חסד לאלפים שהוא תיקון אחד מהי' ג מכולין דרחמי וזה מרמז לנו הכתוב ויחפרו עבדי יצחק בנחל היינו שגם יצחק שהי' מדתו גבורה ופחד אעפ"כ המשיך רחמים וחסדים גדולים מדיקנא עילאה וימצאו שם באר מים חיים באר רומז שעשו במסירת נפש כנ"ל מים חייס ר"ל שהמשיכן לתוך המדות המוחין עילאין סוד השלשה שמות אהי' הוי' אהי' שהם גי' חיים כמ"ש בדרוש הקדום ודו"ק וה' יראנו נפלאות.

**ויהי כי זקן יצחק כו' ויקרא את עשו בנו כו' צא השדה וצודה לי ציד וכו' ורבקה שומעת בדבר יצחק אל עשו בנו כו' ורבקה אמרה אל יעקב בנה לאמור הנה שמעתי את אביך מדבר אל עשו אחיך לאמור כו'** וכל הפרשה הדקדוקים בפרשה זו רבו א' השני פעמים לאמור הם מיותרי' שאינם לאמר לזילת ב' האיך סמכה רבקה ליתן ליעקב עצה כזו אולי יחר ליצחק עליו ויקללנו ועיין ברש"י ז"ל ג' יצחק אמר לעשו בא אחיך

במרמה כו' שהוא לשון רמאות לפי פשוטו הלא הוא בעצמו הסכים על הברכות וגם חלילה לחשוב על יעקב שבא בעקב ורמי' ח"ו הלא הוא הי' מדתו אמת ועיין ברש"י ונ"ל לפרש דאיתא במפורשי' על הקרי והכתב דלעיל דהקרי הוא וצודה לי ציד בלא ה' והכתיב הוא בה' שרומזת שאמר לו החמשה הלכות שחיטה שיזהור בהם ולהבין הענין לאמתו דהנה יצחק הי' רוצה להמשיך הברכות אלו מה' ראשונה שבשם הוי' שהוא מדריגת בינה שורש יצחק וע"כ אמר לו שיזהור בה' הלכות שחיטה ועי"כ יוכל למשוך הברכה אליו מה' ראשונה וע"י המטעמים יבין יצחק אם הזהיר בהם או לא כי איתא בספרים הקדושים שהשיג יצחק בהמטעמים מה שהשיג יעקב במראת הסולם ע"כ ציוה לו על החמשה הלכות שחיטה באם יקיים עשו זאת ויכוון במעשיו לכוונה הנ"ל אזי יוכל למשוך אליו הברכה מה' הנ"ל והנה רבקה אמנו כששמעה כל זאת יודעות הייתה בעשו שבוודאי לא יקיים דברי אביו כמבואר במדרשי' שהביא נבלות ע"כ אמרה ליעקב אבינו שהוא יביא לאביו המטעמים ויכוון הכוונה הנ"ל להמשיך לו הברכה מה' ראשונה שירשו של יצחק ועי"ז ידעה בוודאי שיברכהו אביו והגם שיתוודע אח"ז שלא יחרה כלל כ"כ יהי' מכוון הכוונה כראוי ואביו ירגיש זאת בהמטעמים וכן הי' באמת שהסכים על הברכות כי כן הי' שהרגיש שעשה הכל על נכון ובכוונה הראוי גם רבקה כשעשתה את המטעמי' כיוונה לזה ע"כ בטח לבה וידוע כי יעקב אבינו הוא מבחינת דעת ושרשו הוא למעלה מקום גבוה ורמה וכיון יעקב אבינו ע"ה שימשוך אליו הברכה ממקום גבוה ורמה שהוא שרשו ועתה נבא אל ביאור הפסוקי' ורבקה אמרה אל יעקב בנה לאמור דקדקה במלת לאמור אל פנימיות האמירה דהיינו שאמרה לו הכוונה שיכוון בהמטעמים ואמרה אח"כ הנה שמעתי את אביך מדבר אל עשו אחיך כו' ר"ל מה שדבר אל עשו וצודה לי צידה בה' המורה על החמשה הלכות שחיטה שיהי' נזהר בהם ידעתי שלא יקיים דבריו כדאיתא במדרשים וזו הוא לאמר הביאה לי ציד כלומר שלא יקיים הכתיב בה' ולא ישאר רק ציד האמורה לבד וזו הקרי ע"כ לא תפחד מאביך ועתה שמע בקולי וכו' ואעשה מטעמים לאביך על כוונה שמבקש אביך הראוי אליו לפי בחינתו וזאת מדויק במלת לאביך כלומר למדריגתו והנה יעקב אבינו קיים כל זאת והנה ידוע שבינה אתפשטותה עד הוד וכל ספירה כלולה מיוד עולה חמשים וזה שאמר יצחק לעשו ואוכל מכל וכו' כל גי' חמשים היינו שהרגשתי בהמטעמי' שהמשיך להם מה"ה ראשונה מדריגת בינה שהוא שרשו ע"כ ואברכהו גם ברוך יהי' כי הוא ראוי לברכה כנ"ל כשמוע עשו כו' ויאמר בא אחיך במרמה ר"ל מרמה לשון רמה והתנשאות פי' כי הי'

ממשיך הברכה ממקום גבוה ורמה בחינת יעקב כי עשה הכל על הכוונה אשר חפצתי ע"כ גם ברכתי אותו ודו"ק.

**ועתה שא נא כליך תליך וקשתך וצא השדה וצודה לי צידה** והנה יש לדקדק על רבוי הכלים שצוה לו ליקח הלא בקשת לבד הי' די לצוד גם יש לדקדק על לשון שא הל"ל קח נא ונראה דהנה צריך הבנה איך יצחק אבינו רצה לברך את עשו הרש"י ואין ספק כי הכיר בו שהוא רשע כדמשמע מגמ' מגילה שדרשו על פסוק יוחן רשע ע"ש ובהכרח לומר שרצה יצחק שיעשה עשו תשובה מקודם כדי שיהי' כלי מוכן לקבל את הברכות וגם המעשים אשר הי' שקול בהם לכף זכות או לכף חוב יכריע אותם בתשובתו לכף זכות ויקשר את עצמו למעלה ואז יוכל לקבל הברכות וזהו פי' הפסוק ועתה עפ"י דרשות חכמז"ל במדרש אין ועתה אלא תשובה שנאמר ועתה ישראל כו' רצונו בזה שיעשה תשובה שא נא כליך תליך ר"ל תגבה בכלים שלך שתהי כלי מוכשר לקבל הברכות וכל דברי' אשר היו תלוי' אצלך ושקולים לכף זכות או לכף חובה תכריע אותם לכף זכות וצא השדה ר"ל שתדבק א"ע לשדה תפוחין קדישין וצודה לי ציד ר"ל שתצדד עצמך לי ואז תוכל לקבל הברכות ע"י שתצדד מעשיך לקרב עצמך להקדישה. והנה יש להבין מה הי' דעתו של יצחק לברך את עשו שהי' מצדד צדדי' ומבקש תחבולת כדי לברכו י"ל דהנה ראיתי אצל צדיקים שמקבלים הנאה היינו איזה מתנה מרשעים ועי"כ היו יכולים להכניעם שלא יצליחו ברשעתם וכן ג"כ כאן כי יצחק הי' יודע שאין עולם הזה ראוי ליעקב ובניו כמאמר חכמז"ל יאה עניותא ליהודאי עד ביאת הגואל בב"י שאז ימלא שחוק פינו וישמח ה' במעשיו אמנם הי' ירא יצחק מעשו שלא ידחוק את בני יעקב בגלות עד למאוד ע"כ ציוה לו צא השדה וצודה לי ציד היינו שיקבל הנאה ממנו ובזה יכניעו שלא ישעבד הרבה בבני יעקב ולא יוכלו להרשיע הרבה ולפ"ז יתורץ קושית רש"י ז"ל על פסוק הן גבור שמתיו לך כו' זו הוא ברכה שביעי' כו' וע"ש ולדברינו אתי שפיר כי אחר שבא יעקב וקבל הברכות ושם אותו גבור לעשו וכל אחיו נתן לו לעבדי' וממילא נכנע עשו שלא יהי' לו הכח להרשיע ולהשתעבד הרבה בבני יעקב ע"כ קאמר שפיר ולך איפא מה אעשה בני כי אין מן הצורך לקבל מאתך הנאה ולא לברך אותך ובזה יובנו דברי חכמז"ל על וירח את ריח בגדיו דורשו חכז"ל ריח בוגדיו כי עד עתה הי' הדבר שקול אצל יצחק אם הוא יעקב או עשו כדכתיב ולא הכירו עד שהריח ריח בוגדיו בזה נתאמת אצלו שהוא עשו והריח הבוגדי' שיעמדו ממנו לזה ברכו תיכף שלא יוכלו להרשיע וק"ל.

**עוד** בפסוקים הנ"ל בהתעורר עוד איזה דקדוקים א' יצחק אמר לעשו ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי זה בלתי מובן שיצחק אבינו יבקש מטעמים הערבים לחיך הלא הצדיק אוכל לשובע נפשו ולאיזה צורך יבקש מטעמים גם בדברי רבקה נאמר ונשנה כמה פעמים ואעשה אותם מטעמים לאביך כאשר אהב אביו. גם מה שהשיב יצחק לעשו הן גביר שמתיו לך יעויין שם ברש"י ועוד לאלקי מילין גם למה בחרה רבקה דוקא בגדי עזים ולא כבשים. ואף לדברי חכמז"ל שאחד יהי' לקרבן פסח כו' הלא גם כבש ראוי לק"פ גם מלת טובים צריך ביאור אמנם יראה לי לרמז בזה כי הנה מיצחק אבינו לא נעלם שיעקב ראוי לברכות יותר מעשו אמנם יצחק אבינו הי' מדתו גבורה וידע בנפשו כי גם אם יברך את עשו לא תחול הברכה כי אם בדין ובאם לא יזכו לא יעשו הברכות פרי ועל אופן זה שם מגמות פניו בברכתו לפקוד עשו בדינו הקשה ולזה אמר לו שיעשה לו מטעמים כאשר אהב כי הנה אמרו חכמז"ל סימנא מילתא היא וליכול אינש בריש שתא קרא ורובי' כו' וחכז"ל מנעו מאתנו מלאכול בראש השנה דברים חמוצים וחריפים והטעם כי המשכת הברכות הוא לפי ענין המאכלים ודברים מתוקים הם ממדת חסד והחמוצים הם ממדת גבורה לזה אוכלים בר"ה דברים מתוקים ודבש ויצחק אבינו הי' מדתו מדת גבורה אהב ג"כ מאכלים עזים וחריפים המעוררין מדתו ולכן צוה לו להביא לו מטעמים כאשר אהב היינו הרומזים למדתו כדי לעורר סטרא דגבורה. אמנם רבקה אמנו יראה לנפשה פן בברכתו לעשו יצא מפיו איזה דבר שיזיק ליעקב לכן ציותה ליעקב בנה שיקדמנו ויקח גדיי עזים טובים ר"ל שהעזים הרומזים לדין כידוע ותעשה אותם טובים ר"ל שתמתקם ר"ל שימתיקו הגבורות ואף שיהיו המאכלים חמוצים כמדתו אמנם יהיו כבר גבורות ממותקים. ועתה נבא לבאר הפסוקים לך כו' וקח לי כו' גדיי עזים טובים כאשר אמרנו שיעשה העזים טובים שימתיקם ואעשה אותם מטעמים לאביך כאשר אהב ר"ל שתמתיק הגבורות בשרשן כנ"ל ותתן את המטעמים ואת הלחם לחם אותיות מחל גם אותיות חלם כידוע שנקודת חולם רומז לרחמים גם לחם בג' מזלא שהוא מנק שלשה ההוויות שהם מקור הרחמים כל זה להאיר על הגבורות להמתיקם להמשיך על יעקב גבורות ממותקים ולזה הביא לו יין המשמח לבב אנוש ג"כ לכוונה זו להמתיק הגבורות בכדי שיברכהו בשובה ונחת וכן עלתה בידו וברכו הוי גביר לאחיך ביאור שמדת הגבורה יחול על אחיו ועליך יומשכו הרחמים ואח"כ כשבא עשו כתיב ויחרד יצחק חרדה גדולה כו' כנ"ל שנתעורר אז מדתו מדת הגבורה והפחד. ולזה אמר יצחק הן גביר שמתיו לך ר"ל מזה שחזר למדתו פחד יצחק מזה הרגיש שאז כשברך ליעקב חלו

הגבורות על ראש עשו ועל כן אין מקום לברכך כי כבר חלו עליך הגבורות ועל יעקב ובניו נתעוררו הרחמים פשוטים כן יהי רצון.

**ויגש יעקב אל יצחק אביו וימשהו ויאמר הקול קול יעקב והידים ידי עשו**. ודרשו חכמז"ל כשהקול קול יעקב אין הידים ידי עשו ויש להבין כי לכאורה משמעות הפסוק הוא ח"ו אינו כן כמובן גם יש להבין מפני מה קול ראשון נכתב חסר ונקדים לבאר הפסוק וישב יצחק ויחפור את בארות המים וכו' ויקרא להן שמות כשמות אשר קרא להם אביו כו' וימצאו שם באר מים חיים כו' ויקרא שם הבאר עשק כו' ויקרא שמה שטנה כו' ויקרא שמה רחובות. לבאר הענין קריאת שמות הללו דהנה ידוע כי למעלה מחכמה ובינה אסור להרהר ובחכמה ובינה ניתן רשות קצת מה לדבר בהם אבל לא להרחיב הדבור מפני שהם מוחין והם פנימיות העולמות ולמטה מהם מתחילין המדות חסד כו' עד מלכות וכשאין המוחין מתפשטין בהמדות הם בבחינות קטנות היינו אחיזת החיצונים ויש תערובת טוב ברע ח"ו וכשהצדיק ממשיך המוחין עילאין להמדות הם מתמלאין מרצון עליון בחסדים מגולים בהשפעות טובות ונקרא אז בבחינות גדלות וזה נעשה הכל ע"י הצדיק כי כל זמן שהצדיק לא נזדכך מכל וכל והוא עדיין בקטנות המוחין שאינו יכול לשום עצות בנפשו להמלט מהמדות הרעות שלא יתבלבלו אותו היינו כשרוצה לאחוז במדת אהבת ה' מבלבל אותו מחשבת אהבה מגונה וכן בכל המדות אמנם כשנזדכך ע"י מסירת נפשו והסיר ממנו תאות הגשמיות ותיקן כל המדות שלא יהי' לשום מדה מגונה אחיזה בו לבלבלו הן באחיזתו במדת אהבת ה' שלא יתעורר בו ח"ו אהבה חיצוניות אזי נגד זה ממשיך במדות עליוניות המוחין עילאין שלא יהיה שום אחיזה לחיצונים בהמדות ואז נקרא בבחינה גדלות ומתמלאין המדות ברצון העליון והנה בינה אמא עילאה התפשטותה עד הוד היינו בחמשה מדות ונכללים ביסוד ע"כ נקרא מדת יסוד כל כי נכללין בו כללים החמשה מדות להשפיע למלכות כי כל ספירה כלולה מעשרה ומדת היסוד מקבל השפע החמשה מדות בכדי להשפיע למלכות ע"כ נקרא כל שהוא בגי' חמשים ואחר זה משפיע למלכות כללים כל הה' מדות ע"כ נקראה כלה כי היא כללים דכללים ובינה היא עולם התשובה אמא עילאה נקראת רחובות ששם אין דבר המיצר רק כולו רחמים והוא קול פנימי קלא דלא משתמע וזה מרמז הפסוק חכמת בחוץ תרונה ברחובות תתן קולה. ר"ל שמעולם הבינה מתפשטין הקולות בתוך המדות והן הז' קולות שבמזמור לדוד ונכללים בחמשה כי היסוד והמלכות הם הכללים וכללים דכללים וד"ל והנה יש חמשה חסדים וחמשה גבורות החסדים מכונים בשם הוויות והגבורות בשמות אלקים וכשהצדיק מיחד העולמות מתתא לעילא ע"י מ"נ עד

בינה שהוא ה' עילאה ובינה דביקה בחכמה כי הם תרין ריעין דלא מתפרשין שהיא יו"ד אז הוא ממשיך המוחין להמדות ואמא עד הוד אתפשטת ומתגלין אותן הה' קולות ה' הוויות ומאירין שמות ההוויות על החמשה שמות אלקים ונכנעין הגבורות תחת החסדים ונכללין בהם ונעשה כולו חסד ורחמים וה' הוויות עולה מספרם ק"ל וזה נעשה הכל ע"י שהצדיק מיחד העולמות עד בינה קול פנימי ובינה דביקה בחכמה ע"י זה נמשכין החמשה הוויות ומאירין על הגבורות שמות אלקים ונכללים הגבורות בהחסדים וזהו שופר שלעתיד שעליו נאמר כנשוא נס כו' וכתקוע שופר תשמעו שנתעורר קול שופר שאותו קול שופר הוא מעולם התשובה עלמא דחירות ומזה נבא לבאר הפסוקים וישב יצחק ויחפור את בארות המים אשר חפרו בימי אברהם אביו ואיתא בזוה"ק שהבארות רומזים על מעיינות החכמה ורוצה לומר שגם יצחק הי' חותר וביקש למצוא מעיינות החכמה כמו אביו ויקרא להן שמות כו' ר"ל שאיזה מדריגה אשר השיג קרא לה שם הראוי' לפי אותה ההשגה ולפי הבחינה אשר הי' אז וזהו ויחפרו וכו' וימצאו שם באר מים חיים רומז למדת אברהם שהוא חסד ויריבו רועי גרר ר"ל שהי' עליו עוד מקטרגים ששם עדיין אחיזת החיצונים ועומדים נגדו לבלבלו במחשבת חיצוניות כמבואר למעלה ע"כ קרא שמה עשק ויחפרו באר אחרת ויריבו גם עליה ויקרא שמה שטנה רומז למדת גבורה ששם אחיזת חיצוני' יותר שרוצים לעורר גבורות חלילה. כי שטנה הוא מרמז לקטרג יותר מעשק כי עדיין לא הי' בבחינה המשכת המוחין עילאין על המדות להבריח את החיצוני' מכל וכל ויעתק משם ויחפור באר אחרת ולא רבו עלי' כו' ר"ל שהשיג עולם התשובה ה' עילאה אשר אין שם אחיזה להחיצונים לקטרג ולבלבל במחשבות חיצוניות ע"כ קרא שמה רחובות שהוא עולם התשובה ועל מדריגה זו נאמר וברחובות תתן קולה כנ"ל שהוא קול פנימי והוא קול יעקב ומעתה נבא לבאר הפסוקים אשר לפנינו ויגש יעקב אל יצחק אביו ר"ל שיצחק השיג מדתו של יעקב כו' ויאמר הקול קול יעקב ר"ל הה' הוויות קדושות שמספרם עולה ק"ל ע"י מה נמשכים הה' הוויות להאיר על המדות קול יעקב ע"י התעוררות בינה עילאה עולם התשובה שהוא קול פנימי קול יעקב משם נמשכים אורות ההוויות מאירות על המדות להבריח כל אחיזת החיצונים שלא יהי' להם שום אחיזה אף בהמדות שהם זרועות עולם וזהו והידים ידי עשו ר"ל שלעשו אין אחיזה רק בהידים שהם זרועות עולם ולא למעלה מהמדות ע"י כשמשיכין הקול פנימי קול יעקב שאין שם שום אחיזה להחיצונים שיאיר על המדות אזי נכנעין כל כחות החיצונים שלא יוכלו להרע לישראל וזה דרש הגמרא כל זמן שקול קול יעקב אין ידים ידי עשו כנ"ל כי נתבטלין ואין להם שום שליטה אמן.

**עוד** בפסוק הנ"ל והפירוש הוא כך כשקול ח"ו הקול יעקב ר"ל שאינו ממילא בדחילו ורחימו ליחד קו"בה ושכינתי' אזי ח"ו גורמי' שהידים ידי עשו וממילא כשקול יעקב אינו קול שממילא בכוונת הלב לשמה ונקרא קול יעקב מלא אז אין ידים ידי עשו שאין לו שום שליטה וכדרשת חכמז"ל כל זמן שהקול קול יעקב היינו שהוא מלא אז אין הידים כו' וזה ירומז בהפסוק והי' בית יעקב אש ובית יוסף להבה כו' דהיינו שכל עבודת יהי' באש ולהבה בהתלהבות אהבה ויראה אז ובית עשו לקש וק"ל.

**עוד** בפסוק הנ"ל דהנה האיש הישראלי צריך לעבוד את הש"י בכל חלקי נפשו שהם נרנ"ח דהיינו שידבק כל חלקי נפשו באותיות התורה ותפילה בפנימיות הקדושה שבאותיות וכשאדם מדבק כל חלק מחלקיו הנזכרים בקדושת פנימיות האותיות אזי מדבק בה' פרצופי' העליוני' כידוע לי"ח ונעשה מכל חלק מחלקיו קומה שלימה כי בכל חלק נדבק בפרצוף שלמעלה וכן בכל חמשה חלקיו וכל פרצוף נקרא הוי' וחמשה פרצופי' הם חמשה הויות הם החמשה חסדי' שנכללים בהם החמשה גבורות בימין ועי"ז נמתקו הגבורות בשרשן כמובן וה' הויות גי' ק"ל וזה הפירש הקול קול יעקב כו' דהיינו שע"י קול יעקב שמדבק באותיות התורה ותפילה כל חמשה חלקיו ומדבק א"ע בחמשה פרצופי' שהם חמשה הויו"ת שעולים ק"ל אזי אין "הידים ידי עשו פי' שאין "ידים דהיינו ימין ושמאל רק הכל נכלל בימין שהוא רחמים שמאירים החמשה הויות על שמות אלקים ונכללי' שמות אלקים בהויות ורחמים עלינו ועל כל ישראל אמן.

**ויגש יעקב כו' ויאמר הגישה לי כו' ויגש לו ויאכל ויבא לו יין וישת כו' וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כו' ויתן לך** פי' רש"י והמדרש יתן ויחזור ויתן ועוד פי' המדרש על ויתן לך יתן לך אלקותו יתן לך כבושיהון הנה יש לדקדק הרבה א' מלת לו השני הוא מיותר כיון דכבר כתיב ויגש לו ויאכל הי' די שיכתוב ויבא יין וישת ב' וירח את ריח בגדיו ויברכהו ולא פי' מה הוא הברכה זאת ואם הוא סובב על ברכת ויתן לך למה הפסיק במאמר ראה ריח בני בין ויברכהו לויתן לך ג' דברי יצחק ראה ריח בני למי אמר ראה כו' ד' גם את עשו בירך הנה משמני ארץ יהי' מושבך ומטל השמים מעל הרי גם את עשו בירך במשמני ארץ ובטל כמו ליעקב ומה רבותא דיעקב בברכה זו גם להבין דברי פי' רש"י והמדרשי' הן בדבריהם שיתן ויחזור ויתן שהוא בלתי מובן כלל האם קצרה חלילה ידו ית"ש מליתן בפעם אחת די שלא יצטרך ליתן לו פעם שני' גם המדרש יתן לך אלקותו יתן לך כבושיהון אין לו הבנה ולבאר כל זאת נקדים הנה כתיב עוטר אור כשלמה ופירשו בספרי' הקדושי' שהש "ת כביכול צמצם אורו ואלקותו בכמה מלבושי' וצמצומים כדי שיוכלו נבראי' להשיג ניצוץ אחד מאלפי אלפי' רבבות מעריבות

אלקותו שלולא זאת לא הי' אפשר להשיג מחמת גודל הבהירו' כמבואר כמה פעמי' בדרושי' הקודמי' ואף מה שמשיגי' הוא רק כמאן דארח ריחא כי להשיג עצם אלקותי הוא מן הנמנע רק מתוך פעולותיו ונפלאותיו אנו מכירין ומשיגי' מציאות אלקותו ואחדותו ית"ש והנה בבחינה זו הם ג"כ מדריגת הצדיקים שהם מלבושים בקשתם במלבושי' שאין השומע דבריהם מבין פנימיות מחשבתם ומדמה שהוא מדבר דברים פשוטי' אמנם האמת אינו כן רק פנימיות מחשבתם הוא למעלה למעלה עד אין תכלית ואפילו המלאכים אינם מבינים המכוון של תפלתם רק השי"ת לבדו כי הוא היודע המחשבות וכדרך שפרשנו המדרש על פסוק ויעתר פי' המדרש מלמד ששפך תפלתו בעושר ואמרנו כי הנה מדרך הצדיקי' להעלים התפלה להלביש אותה בדבר אחר כדי שלא יהי' עלי' קטרוג כי המחשבה ופנימיות התפלה גם המלאכים אין ידוע להם ולזה למי שצריך בנים יש עצה שיתפלל על עשירות וידוע שלמה לו לאדם עשירות רק בשביל בנים להלבישם ולהנעילם ולהחזיקם לת"ת ולהשיאם ולשדך אותם עם ת"ח ממילא הוא תפלה על בנים וכן עשה יצחק ששפך תפילתו בעושר היינו שהי' צריך בנים והתפלל על עשירות ותוכן מחשבתו על הבנים ולאו דוקא בתפלה רק אף בדברי אחרי' שאינם מעניני תפלה רק שמדברי' דברי' אחרי' מעניני העולם יכולי' לקשר מחשבתם ולהעלים בתוך הדבורי' תפלתם וכן בזמן שבהמ"ק הי' קיים הי' בחינה זו בקרבן שאדם מקריב בהמה על גבי המזבח ועלה לרצון לפני הש"ית ובוודאי אין חפץ לה' באלים רק שעיקר מה שעלה לרצון לפניו הוא כוונת הלב שהאדם המביא הקרבן כשהי' רואה שחיטת הבהמה וזריקת דמה והפשיטה ונתיחה וכשנקטרת ונשרפת ע"ג האש הי' חושב שכל זה הי' מהראוי להעשות בו בעצמו מפני חטאיו ונשבר לבו בקרבו עד שבא לידי מסירות נפשו על הש"י וע"י עליות העשן למעלה נעשה מאודם לבן ונתגלה לובן העליון ונעשה כולו רחמים וזהו אשה ריח נחוח כמאן דארח ריחא ועתה בעו"ה התפלה היא במקום קרבן ג"כ על בחינה זו ואין להאריך בזה וזה פי' הפסוק רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם ר"ל שהשי"ת עושה רצון יראיו היינו הרצון שלהם ומחשבתם וע"י מה ע"י ששועתם ישמע ויושיעם שהוא שומע קול שועתם לבד שהוא קול פשוט ובזה מלובש כוונת תפילתם והש"י בעצמו היא היודע ומכיר והנה ידוע שבעשרה מאמרות נברא העולם שהם עשרה קדושות וע"י הי' תתאה מלכות שמים מתנהגים כל העולמות ומלכות שמים תולה במעשה תחתונים שהיא כנ"י היינו כשהם מטיבין מעשיהם אזי מדת מלכות מוליכות מעשיהם למעלה ואומרי' חזי במאי ברא אתינא לגבך ומוסיפי' כח בפמליא של מעלה כדכתיב תנו עוז לאלקים ועי"ז מקבלת שפע חדשה ומשפעת

למטה כדכתיב כל הנחלים הולכי' כו' כידוע מספרי קודש ובזו"הק מביא דוגמא על זה מאור הנר שכבה שעומד למטה ולמעלה ממנו אור וכשעולה העשן נדלק האור למעלה ולכאורה הוא להיפך כאשר יעיד על זה חוש הראות דאדרבה הנר שלמטה שכבה נדלק על ידי עליות העשן לנר הדולק למעלה ונדלק ממנו אמנם הענין הוא מחמת שעולה העשן מלמטה נתרבה אור וכח לנר שלמעלה הדולק עד שיש בו כח להדליק הנר שלמטה שכבה וכן אנו במעשים מוספי' כח למעלה שע"י זה יורד ההשפעה למטה וכן בכל יום ויום ע"י תורתינו ועשיות המצות מעלי' אנחנו מ"נ ועי"ז נשפעין רחמים וחסדים גדולים על הכנ"י ואפילו אם ח"ו נגזר איזה גזירה לא טובה בר"ה נתהפך הכל לטובה על ידי תשובה וסגול המצות ומעשי' הטובי' בכל יום ויום לא כן הרשעים אומות העילם אחר שכבר נגזר עליהם לרעה בר"ה כן יקום ולא יתבטל וזה פי' הפסוק לעשות משפט עבדו כו' דבר יום ביומו ר"ל שבכל יום יוכל להתחדש עליהם לטובה ולבטל כל הגזירות לא כאו"ה שתלוים רק ביום א' הוא ר"ה ומזה נבוא לביאור הפסוקים ויגש לו ויאכל כפי אשר ביארנו למעלה שיעקב אבינו המשך לו במטעמים כפי בחינתו מעולמי' העליונים וזהו ויבאו לו לו דייקא היינו מבחינתו של יעקב היינו מבחינו' דעת המשך לו יין ע"ד דאיתא בזוה"ק חמרא ללואה היינו להמתיק את הדינים של יצחק ולשמוח אותו כי יין ישמח כו' והנה איתא במדרש כשבא יעקב אצל אביו התפלל שיר המעלות כו' בצרתה לי כו' ולכאורה האיך הי' לו עת להתפלל. אמנם ע"ד דברינו הנ"ל שהצדיקים מלבישים תפילתם בתוך דבורים פשוטים וכן עשה יעקב אבינו אמנם יצחק אבינו הריח בהם וזהו ויגש וישק לו וירח את ריח בגדיו בגדים היינו מלבושים שהלביש יעקב אבינו בתוכם את תפלתו הריח בהם יצחק ע"כ ויברכהו ומהו הברכה ויאמר ראה ריח בני והיינו שאמר להקב"ה ראה ריח בני והתפלל על יעקב בני שיתקבל תפלת בנו פי' ויאמר לקב"ה כריח שדה כו' ויתן לך ופי' רש"י יתן ויחזור ויתן ע"ד הפסוק כל הנחלים הולכים אל כו' אל מקום שהנחלים כו' כאשר פרשנו למעלה ומובא בספרים קדושים היינו ע"פ המדרש יתן לך אלקותו כפי פי' המתנת כהונה לשון חוזק ר"ל שיתן לך כח ליתן תוקף ועוז למעלה לעורר מה' להשפיע השפעות טובות למטה וזהו יחזיר ויתן ויתן לך כבושיהון לשון בהדי כבשי דרחמנא שהוא לשון סוד והעלמה ר"ל ויתן לך מה שבפנימיות בקשת הצדיק ע"ד שפרשנו לעיל על פסוק רצון יראיו יעשה כו' וזאת נעשה בכל יום ויום לכנסת ישראל ואף אם ח"ו נגזרה איזה גזירה לא טובה מתבטלת ע"י תפלת הצדיקים ומעשיהם הטובים וגם זה מרומז ויתן ויחזור ויתן ר"ל שבכל יום ויום יכולים בני ישראל לחדש

השפעות טובות משא"כ לעשו לא אמר ויתן רק משמני הארץ יהי' מושבך כו' היינו שלא ברכו רק יהי' מושבך ר"ל מה שנגזר עליו אמנם לא יוכל לשנות מאומה דו"ק.

**ויתן לך האלקים כו'** במדרש תן לך כיבושיהון וכבר כ' למעלה בזה ויש לפרש ע"פ פשוטו ע"ד דאיתא בש"ס ר"ה נושא עון חד אמר נושא וחד אמר כובש יעוי"ש וזו ויתן לך כיבושיהון היינו כובש הדינים או שיש לומר כיבושיהן הוא לשון סוד ור"ל שבירכו שיתגלה לו סודות התורה שהוא סוד אלקותו יתברך עוד יש במדרש ויתן לך האלקים כו' שיתן לך אלקותו ועיין במ"כ ונ"ל ע"ד צדיק מושל ביראת אלקים מי מושל בי צדיק שהקב"ה גוזר גזירה וצדיק מבטלה וזה יתן לך אלקותו שיהי' אלקותו ית"ש נמסר ביד הצדיק וק"ל.

**עוד** בפרש"י ויתן ויחזור ויתן כו' וגם בעשו לא נאמר לשון נתינה או ברכה רק יהי' מושבך כו' לשון קיים וטעמא בעי ונ"ל ע"פ פשוטו דהנה מצינו בר"ח ב"ד שיצא ב"ק כל העולם ניזון בשביל חנינא בני וחנינא בני די לו בקב חרובין כו' והענין הוא דהנה הצדיקים ע"י היחודים ממשיכים שפע מעילא לתתא ואינם מחזיקים השפע לעצמם מה שנשפע להם רק נותנים צדקה ולשאר דברים שבקדושה ואינם מחזיקים השפע שנשפע להם מיום זה ליום המחרת כי בכל יום עושין יחודים דבר יום ביומו ואין יחוד יום זה דומה ליחוד של יום אחר ע"כ כל מה שהמשיכו ביום זה ע"י היחוד שעשו ביום זה מחלקין לצדקה ולדברים שבקדושה באותו יום עצמו וביום שלאחריו עושים יחודים אחרים וממשיכים השפעות אחרים ומחלקין ג"כ באותו יום וכן בכל יום ויום כן מתנהגים תמיד וזהו ויתן ויחזור ויתן כו' ר"ל כנ"ל שבכל יום מחלקין לדברים שבקדושה כל מה שנשפע להם ועי"ז יחזור ויתן להם השפעות אמנם לא כן עשו הרשע מה שנשפע לו מחזיק לעצמו וע"כ אמר לו יהי' לשון קיום שיהיה לו ויחזיק לעצמו בלתי עשות צדקה בממונו. וע"פ סוד נאמר כי הנה השי"ת עלה ברצונו הפשוט לברוא את העולמות עבור האומה הישראלית שראה חכמתו ית"ש שיקבלו מלכותו עליהם ויעבדוהו ויעלו העולמות מתתא לעילא ויהיה לו תענוגים ושעשועין ולעומת זה ישפיע להם טובות וחסדים גדולים וזה הי' חפצו ורצונו כי חפץ חסד הוא להטיב לברואיו אמנם הי' גלוי לפניו שיהי' זמן אשר יתרשלו בניו בעבודתו ויהי' קטרוג ח"ו שלא יוכל להשפיע להם מטובתו ע"כ האלקים עשה שייראו מלפניו כדמיון האב אשר מגביה שבטו על בנו ידידו ואין דעתו ליסרו רק ליראות אותו כדי שישוב הבן ויכנע מלפניו וכאשר יכנע יכמרו רחמי האב על הבן מרים השבט וישוב וירחמהו כן מתנהג עמנו אבינו אב הרחמן ברא כוחות הדינין למען נירא מלפניו ית"ש ונשוב לעבודתו. וצדיקי הדור מעוררים את לבות בני האדם שיעשו תשובה

ומעוררים עולם התשובה עלמא דחירות וממשיכין הקדושות ואור ההויות שיאירו על שמות אלקים כוחות הדינין וממתיקים אותם לכוללם ברחמים גמורים על כנ"י יהי רצון מלפניו שגם עתה יעורר רחמים עלינו רחמים פשוטים וחסדים מגולים ויסיר מעלינו שבט אפו. וכן מצינו באדון הנביאים משה רבינו ע"ה כאשר עשו ישראל מה שעשו ונתעוררו הדינין עמד ונתאמץ בתפלה להגביר כח הרחמים על הכנ"י עולם התשובה ושם נאמר שנתעטף הקב"ה כש"ץ ואמר לו אם יעשו בני כסדר הזה אז אמחול לעוונותיהם ר"ל אם יעשו ויתנהגו כסדר הזה במדותי להתנהג במדת הרחמים וחנינות ולעצור במדת הרגזנות ולהתרחק משקרים וכן בכולם כמבואר בס' תומר דבורה מהרמ"ק זצוקל"הה. אז אעורר עליהן במדת הרחמים י"ג מכילין דרתמי דארוך אשר מקורם שלשה הויות העולים בגימ' מזל"א והי"ב אותיות אשר בהם עם המקור הם י"ג הם שורש הי"ג תיקונים ובזה יומתקו כל הדינים. אכן מצינו במרגלים שהוצרך משה רבינו ע"ה לעורר רחמים על כנ"י ולא הזכיר רק ט' מדות והן ט' תיקונים שבזעיר אנפין ומקורם שלשה אותיות הראשונים של שם הוי' שהוא 'י'ה'ו וכל אות הוא כלול מג' אותיות שהן עולים ט' ר"ל כי בז"א הוא דכר ונוקבא והתיקונים הם רק של זכר ע"כ לא נרמז רק ג' אותיות של שם יה"ו והג' אותיות במילוי אלפי"ן עולים ט"ל ובהזכיר הט' מדות של רחמים הי' מעלה מ"נ מתתא לעילא עד עולם האריך ומוריד שפע רחמים משם מעילא לתתא כי אין שם תערומת דין רק רחמים פשוטים וזהו פרש"י ויתן לך האלקים מטל השמים ר"ל ט"ל הוא מספר הג' אותיות 'י'ה'ו שהם מקור הט' תיקונים שבז"א הנקרא שמים ויחזור ויתן לך עוד ט"ל שני פעמים ט"ל עולה בגי' 'מ'ז'ל'א מספר שלשה הויו"ת עם מקורם הם י"ג תיקונא דיקנא שבארוך כידוע להוריד רחמים פשוטים מעולמות עליונים אשר אין שם תערובות דין ולהאיר למטה שיהיה רק רחמים וחסדים גדולים על כנ"י אמן.

**הנה משמני הארץ יהי' מושבך ומטל השמי' מעל** יש לרמז דהנה ידוע שהנס של חנוכה הי' ע"י פך שמן הנמצא כדאיתא במס' שבת וע"י השמן שאנו מדליקין בנרות חנוכה אנו מאירים בעולמות העליונים וממשיכים למטה השפעות טובות משמן עליון הרומז לחכמה כידוע מאמר חז"ל הרואה שמן זית בחלום יצפה לחכמה וכל הנסים ונפלאות שנעשים בעולם הכל נעשה בחכמה כידוע פלאות חכמה וד"ל ונמתקים הגבורות בשרשן שלא יהי' שליטה לחיצונים כלל רק חסדים ורחמים יתגלה עלינו וזהו פי' הפסוק הנה משמני הארץ כו' היינו ע"י השמן הנמצא בארץ בימי חשמונאים אזי יהי' מושבך ר"ל שישיב האויב לאחור ויתיש כוחו שלא יוכל להרע לישראל 'ו'מ'ט'ל השמים מעל ר"ל שעי"ז יתגלו האורות וחסדים הרמוזים 'ב'ט'ל כידוע שנהפכו הדינים לרחמים אמן.

**ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה** פרש"י ולמה הזכיר יציאתו אלא מגיד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם שבזמן שהצדיק בעיר הוא הודה הוא זיוה הוא הדרה יצא משם פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה פרש"י זו תמוה מה זה השלשה לשונות הודה זיוה הדרה שכולם פירושם לשון יופי ולמה הביא שלשה לשונות על לשון יופי ע"כ נ"ל לפרש דהנה העבדות של הצדיק בעירו הוא שיתגלה עבדות אלקותו ית"ש בשלימות באמת ובתמים אבל זה ידוע שלעולם יש התנגדות לצדיק בעבודתו ית"ש כי הסט"א אינו מניח שיגלה כבוד שמים בפרהסיא ע"י מעשה הצדיקים כי יתבטל הבחירה ע"כ יש התנגדות גדול על הצדיקים האמיתים ועיקר עבודתם כדי לנצח לסט"א וע"כ מוכרחים המתנגדים להודות לצדיק שעבודתו היא אמת ויציב וזהו פי' בזמן שצדיק בעיר הוא הודה ר"ל שמוכרחים כל השונאים להודות לצדיק שעבודתו היא אמת ויציב וזהו דרך האמת לבורא ב"ה כמו שצדיק עושה וכשיצא משם אין להם למי להודה ופי' הוא זיוה כי כל זמן שצדיק בעיר נותן חיות לכל בני עיר ומעורר חיותם לעבוד לה' לבדו וזהו זיוה כי זיו היא חיות כמו זיוי לאילנא והוא הדרה ר"ל כל זמן שצדיק בעיר ע"י עבודתו מעורר ב"א לתשובה והיא הדרה לשון הדרה בי שחוזר בתשובה על העבר וכשיצא הצדיק מן העיר אין מי שיעורר לבות בני אדם בתשובה וזהו פנה הדרה.

## ויצא

**ויצא יעקב כו'** במדרש מאי ויצא הלא כמה גמלין כו' מלמד שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם שכל זמן שצדיק בעיר הוא הודה הוא זיוה הוא הדרה יצא משם פנה הודה פנה זיוה פנה הדרה ויש לדקדק על כפל הלשון זיוה הודה הדרה הלא ע"פי הפשטות כולם לשון יופי הם וגם על לשון עושה רושם שאינו מובן עפ"י הפשטות כי מי רואה הרושם ולהבין הענין הנה כשעלה ברצונו הפשוט לברוא העולמי' הנה תכלית הבריאה הייתה עבור כי ראה המאציל גודל התענוגים שיהי' לו מאומה הישראלית צדיקי הדור שע"י מעשיהם הטובים יעשו יחודים ועליות העולמות מתתא לעילא ויורידו השפעות רחמים גמורים על הכנ"י להמתיק הדינין בשרשן והנה הי' רצון המאציל להטוב לברואיו שיקבלו שכר טוב על עבודתם שיהי' בחירה ורצון שכר ועונש ע"כ ברא המדות והפכן אהבה ויראה והתפארת ונצחון והודי' הכל בקדושה ר"ל אהבת השם ולירא מפניו ולפארו ולנצח היצ"הר ושונאי השם ולהודות אליו ולהודו' על האמת והפכיהן ר"ל אהבה גרועה ויראה חצוני' וכן כולם וגם ברא עולם התשובה אימא עילאה אשר עד הוד התפשטותה שאף אם ח"ו יפילו ב"א באחד מן המדות ויחזרו בתשובה לשנוא השקר רק

להודות על האמת ולהרחיק מן הנצחין שאינו לשמים וכן כולם יהי' ימינו פשוטה לקבל שבים ויתעלו המדות ויוכללו בשרשן עולם התשובה ויתוקן אשר נפגם ויושפעו משם החסדי' והרחמי' והנה הצדיק אשר בעיר מחמת שהוא מתנהג את עצמו במדת האמת ובכל המדות בקדושה ובטהרה ודוחה השפלות ע"י זה מעורר את בני עירו והמדבקי' בו ומישר לבבם שלא יהי' ביניהם קנאה ושנאה ותחרות רק שכל אחד יודה לחבירו על האמת ושלא ירצה אחד לנצח את חברו בהבלי הזמן וכן בכל המדות המגוני' ר"ל וגם מעורר לבבם בתשובה שלימה ועי"ז נכללי' הדינין בשורשן ומורידים חסדים פשוטי' מעלמא דחירא וזה פי' המדרש כ"ז שהצדיק בעיר וגם יש לומר שלשון עיר הוא לשון התעוררו' ודביקות והצדיק הוא מדריגות יסוד המיחד נצח והוד כנודע הוא הודה ר"ל מעורר את לב בני העיר להאחז במדת הוד ובו כלול מדת הנצח כנודע שנצח והוד הן תרי פלגי גופא הוא זיוה ר"ל מעוררי לבבם להאחז במדת התפארת מדת האמת מדריגת יעקב כלול כל הפרצופי' וזה מרומז בלשון זיוה כמאמרם ז"ל שופרי דיעקב ונודע שמדת התפארת הוא כיללי' הח"וג הוא הדרה ר"ל שהוא מעלה אותם לעולם התשובה והדרה הוא מלשון הדרי בי והנה ידוע שכל דבר שבקדושה אף שנפסק הבהירו' והגדלות אעפ"כ נשאר רשימה ממנה ולזה מרמז המדרש יצא הצדיק מן העיר ר"ל אף שנפסק גודל הדביקו' והקדושה אעפ"כ מחמת הרשימה אשר נשאר אשר מרומז בדברי המדרש שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם פנה הודה כו' פנה הדרה ר"ל שפונים הרחמים והחסדי' המגולי' מעולם התשובה להמתק כל הדינין אמן.

**עוד** במדרש הנ"ל ובפי' רש"י ז"ל יש לדקדק על לשון פנה הודה כו' דה"לל יצא הודה כו' ונ"ל כי בהיות הצדיק בעיר אזי כל ההשפעי' נשפעי' לבני העיר ע"י תפלת אותו הצדיק שמתפלל בעדם שיצליחו בכל ענייניהם אעפ"כ הדבר הוא בנסתר שבני העיר אינם תולי' המעלה בהצדיק כי עצתם אשר גם הם מתפללים על עצמם להש"י הם מדמים בנפשם שתפלתם בלבד היא הגורמת שתתקבל ואינם יודעים כי תפלת הצדיק היא העיקר והיא הגורמת שתעלה תפלתם ותתקבל לפני אדון כל ויש כת גרוע מהם אשר הם עצמם אינם מתפללי' כלל על עצמם רק הצדיק בעצמו מחמת גודל זכותו ועוצם בתפלתו עליהם עי"ז הם נשפעי' בכל טוב אמנם הם אינם תולי' זאת בצדקת הצדיק ואומרי' כי דרך מקרה הוא ודבר טבעי ואינו ניכר צדקת הצדיק בפרסום גלוי לכל רק ביציאת הצדיק מן המקום מעת יחסרו ההשפעות אשר השפיע הצדיק עליהם אז יעידין ויגידון כילם כאחד כי צדקת הצדיק ותפילתו הוא הגורמי' ההשפעו' הטובו' אשר הי' נשפע עליהם בהיותו במקום והנה כבר הקדמנו בדרוש הקודם לזה שאף בהסתלקות עיקר הבהירות

וגדלות הקדושה אעפ"כ נשאר רשימה באותו המקום גם ראי' לזה קדושת שבת שבמש"ק בהסתלקות הנשמה היתירה אעפ"כ רשימתה נשארה כידוע למבינים ולזה מרמז המדרש שבזמן שהצדיק בעיר הוא הודה הוא זיוה כו' ונאמר בכולם הוא שהוא לשון נסתר כאשר אמרנו שבעוד שהצדיק בעיר אינם מכירים טובתו והיא נסתרת מהם עד שיצא משם שאז מרגישים שהי' הכל בזכותו כי בצאתו מן העיר נחסר מהם כל אלה אמנם אחרי כי אף בצאתו נשאר רשימת קדושתו ואינה מסתלקת מכל וכל ע"כ מרמז המדרש יצא משם פנה הודה פנה זיוה כו' כי פנה הוא מלשון ויפן אחריו ר"ל שמניח אחריו הרשימה והנה הוא כאלו חוזר לאחוריו להשפיע כל טוב כי אף שנסתלקה עיקר הקדושה נשאר הרשימה וזה מרומז ג"כ בהמדרש שיציאת צדיק מן המקום עושה רושם כאשר אמרנו בדרוש הקודם וק"ל.

**ויפגע במקום וילן שם כו' ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו כו'** פי' רש"י ז"ל התחילו האבנים להיות מריבות זו עם זו כו' מיד עשאן הקב"ה אבן אחת וזהו ויקח את האבן כו' ויש לפרש דברי רש"י ז"ל בדרך הרמז וגם כי יש לדקדק על יתר ההי"א של מאבני המקום כי לרמז על מקום הידוע כבר נרמז בתיבת ויפגע במקום כפי' רש"י ז"ל ונ"ל כי תורתינו הקדושה באה ללמד לנו דרכי השם לעבודתו ית"ש שהעיקר העבודה היא בתורה ובתפלה להללו ולשבחו וזאת צריך לידע שחלילה וחלילה לגשם שום תיבה או אות בתורה ובתפלה לחשוב שהמה פשוטי דברים ח"ו רק שצריך לחשוב בעת עמדו בתפלה שבכל תיבה ואות ואף בנקודה קטנה תלוי' אלפי אלפי' עולמות אשר יש להם קיום וחיות מקדושת האותיות וזה מרומז במאמרם ז"ל שהוא מקומו של עולם ר"ל כי אורייתא וקב"ה כולו חד ובאם אינו מחשב זאת אזי הוא מגשם תפלתו ואין תפלתו תפלת הצדיקי' כי העיקר לחשוב כנ"ל וע"י כן מדבק את עצמו ברוחניות האותיות ומעורר מוחות העליונים והנה זאת הוא דבר קשה מאוד אעפ"כ מחויב כל אדם להתפלל כפי השגתו במוחין ובמחשבת רוממות ראל ית"ש וזה הוא עיקר העבודה שהיא בלב ובמחשבה ברוממותו ית"ש ועי"כ האותיות עצמן משתוקקי' ומתעוררי עצמם למשוך ההארה הרוחניות מוחין העליוני' וכל אות ואות משתוקק להמשיך על עצמו הארות כל המוחין למשל בתיבת ברוך כל אות ואות מאותה התיבה חשקה ותשוקתה למשוך על עצמו קדושות המוחין המכונה בשם ראשים לכך פעם אחת דובר האדם הצדיק אות בית במוח יותר גדול ופעם אות אחרת כי איזה אות מהתיבה אשר גובר על חברו מושך הארת הקדושה אצלו אמנם הקב"ה למען יתקדשו כולם באור קדושת המוחין מיחד כל תפלת הצדיק בהבל אחד בסקירה אחת ועי"ז מתיחדים כל האותיות וזה מרומז בפסוק ובפי'

רש"י ז"ל ויקח מאבני המקום הם אותיות התפלה כידוע שאותיות מכונים בשם אבנים כמבואר בס' יצירה המקום ר"ל שהם מקום של העולמי' כאשר אמרנו וישם מראשותיו ר"ל שהתפלל במוחי' גדולי' הנמשכים מבחינות המוחין המכוני' בשם ראש ואז התחילו האותיות המכוני' בשם אבני' להיות מריבות כו' עלי יניח צדיק את ראשו ר"ל שתשוקת כל אות ואות להתעלה ולהדבק למשוך אור השפע והקדושה מיד עשאן הקב"ה אבן אחת היינו שמיחד כולם ע"י תפלת הצדיק כנ"ל ולזה מרמזת ההיא של המקום ר"ל מקום הידוע שהוא מקומו של עולם וק"ל.

**עוד** בפסוק הנ"ל פי' רש"י ז"ל עשאן כמין מרזב סביב לראשו שירא מפני חיות רעות התחילו מריבות זו את זו זאת אומרת כו' מיד עשאן הקב"ה אבן אחת וזהו שנאמר כו' ולכאורה יש לדקדק מה זה הצלה שעשאן כמין מרזב סביב לראשו האם לא יוכלו החיות לקפוץ ולדלג מעל למרזב וגם אף אם יציל את ראשו שאר הגוף לא פלט ונראה לפרש על דרך הרמז כי פירשו חכמז"ל על פסוק ויפגע במקום מלמד שתיקן יעקב תפלת ערבית. והנה ידוע שאברהם אבינו ע"ה תיקן תפלת שחרית כי היא מדתו היא מדת החסד והוא ממשיך מדת החסד על באי עולם ויצחק הוא מדת הפחד והיראה תיקן תפלת המנחה שאז הדינין גוברין בעולם והתקין בתפלתו להמתיק הגבורות בשרשן מעל בני ישראל והדינים יחולו על שונאי ישראל ויעקב הוא הבריח התיכון המחבר שתי הקצוות ומטה כלפי חסד להכלל הגבורות בחסדים ותיקן תפלת ערבית מדבק מדת יום בלילה שיוכללו הגבורות בחסדים למשוך השפעות רחמים בעולם וזה מרמז לנו הפסוק ופי' רש"י ז"ל ויקח מאבני המקום אבני לשון בנין הם אבות הקדושים אשר ע"י נבנה העולם המקום זה הקב"ה שהוא מקומו של עולם היינו שיעקב אבינו לקח את מדתם מדת החסד והיראה שהם הצינורות אשר על ידם נמשכים ההשפעות לעולם ולקחם הוא לכללם בו וזה שפי' רש"י ז"ל עשאן כמין מרזב ר"ל שהוא לשון צינר הממשיך ההשפעות לעולם סביב לראשו היינו שהם למעלה מראשו כידוע שמדריגתם הם קודמים אליו והתחילו האבנים מריבות זו את זו זאת אומרת עלי יניח כו' היינו שכל אחד מהמדות רצה להמשיך השפעתו ע"י יעקב היינו אברהם רצה להמשיך ע"י מדת החסד להטות כלפי חסד ויצחק רצה להטותו כלפי מדת הגבורה מיד עשאן הקב"ה אבן אחת היינו שיעקב כלול משניהם והיה כולל הגבורות והחסדים והוא הבריח התיכון מקצה אל קצה וד"ל ודו"ק.

**ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש כו' והנה ה' נצב עליו כו' ופרצת ימה וקדמה כו'** והנה אמרו חכמז"ל ויפגע הוא לשון תפלה במקום הוא הר המורי' וילן שם כי בא השמש ששקעה לו החמה פתאום מלמד שתיקן תפלת ערבית ויש לדקדק אחרי ששקעה החמה

פתאום נמצא שעדיין היה ראוי להיות יום מהיכן נלמד שתיקן תפלת ערבית דלמא תיקן תפלה אחרת גם הלא נאמר ויפגע במקום המרמז לתפלה קודם כי בא השמש ומהיכן יצא לחכמז"ל שתיקן תפלת ערבית גם איתא במדרש ויפגע במקום שנעשה כל העולם לכניו ככותל גם זה צריך הבנה ונראה לפרש ע"ד ששמעתי מגדולי רבותי כי בנסוע הצדיק ממקום למקום אזי השם הוי' ב"ה הולכת לפניו לתור לו דרך הנכון ולהיכן השם הוי' הולכת שם ילך הצדיק אף שהצדיק אינו יודע באיזה דרך ילך לבו נכון ובטוח לילך אחרי ההוי' ב"ה ומזאת נדע באם הצדיק אינו במדריגה זאת שיראה השם הוי' ב"ה הולכת לפניו אעפ"כ יוכל להרגיש הקדושה ובזה יבחן הצדיק אם הוא הדרך הנכון לפניו באם הצדיק ההוא אינו נפסק מדביקתו בהבורא ב"ה באותו הדרך ההולך אזי ידע שזה הוא הדרך הנכון לפניו אמנם כשיראה שנפסק ממנו הדביקות אזי יעמוד ולא ילך עוד בו כי לא זה הדרך אשר ישכון בו אור קדושת ההוי' והנה יעקב אבינו הי' ירא לנפשו לילך לחוץ לארץ שלא ימנעוהו המסכים המבדילים מלהיות דבוק בהש"י כאשר היה בארץ הקדושה כי גם יצחק לא הורשה לצאת מא"י אך שהי' יעקב מוכרח לצאת במצות אביו וכאשר בא להר המורי' ששם שער השמים ומאז ולהלן התקרב לצד חוץ לארץ כי ירושלים הוא באמצע העולם וסוף ארץ ישראל אזי מצד שהתקרב לצד חוץ לארץ אזי נפסק מעט מהדביקות וכשראה יעקב אבינו שנפסק מהדביקות אזי נשאר עומד ומשתומם והיה ירא לילך מאז ולהלן פן ואולי אין זה הדרך הנכון לפניו וזה מרמז המדרש שנעשה העולם לפניו ככותל ר"ל כמחיצה שאינו יכול לעבור. וילן שם הוא מלשון תלונה שהתלונן על שהוא מוכרח לצאת לחוץ לארץ ומפרש הכתוב מה הוא תלונתו כי בא השמש היינו שנפסק ממנו הבהירות הקדושה ומיד ויפגע במקום שהתפלל על זה שיאיר לו הש"י מתוך החשיכה חשכת המסכים תגבורת הדינין השולטים בחוץ לארץ שלא יוכלו להפסיקו מבהירות קדושתו. וזה הוא בחינת תפלת ערבית לזמר העריצים השולטים בלילה ועל זה מרמזים חכמז"ל שתיקן תפלת ערבית שהיא פתח פתח זה להתפלל להאיר לו מתוך החשיכה תגבורת הדינין ובשרו הש"י שנתקבלה תפלתו שלא יהיה לו שום מניעה אף בחוץ לארץ ולהיות דבוק בקדושתו ית"ש ויבא על נכון מאמר הכתוב ופרצת ימה וקדמה כו' כי ופרצת הוא שבירה ורעיצה ושברון היינו שישבור כל המסכים המבדילים בחוץ לארץ ויהיה דבוק בקדושת אלקותו כמו בא"י ודו"ק.

**ויחלום והנה כו' ויקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי כו' אין זה כי אם בית אלקים וזה שער השמים** איתא במדרש ויקץ יעקב ממשנתו והוא תמוה ונ"ל דהנה ידוע שעיקר עבודת האדם לבא לתכלית השלימות בעבודתו ית"ש

להשיג אלקותו ית"ש הוא ע"י התורה והתפלה ולא יוכל להיות אחד בלא שני כי לא ע"ה חסיד וגם בתורה לחוד לא ישלים נפשו כמאמר חכז"ל כל האומר אין אלא תורה אין לו תורה כי בוודאי ע"י עסק התורה לשמה יכול לבא לקדושה גדולה כשלומד לשמה ומדבק עצמו בנפשו רוחו ונשמתו באותיו' התורה אמנם אעפ"כ לא יוכל לבא לעיקר הירא' והאהבה וההשתוקקות לעבודתו ית"ש ולהשיג אלקותו רק ע"י התפלה במ"נ ובהתהלהבות כידוע מכל ספרי הקדושים. והנה ידוע מאמר חכמז"ל ויפגע במקום שתיקן תפלת ערבית הנה לא ידע עד עתה סוד התפלה איך היא גדולה ומצינו שנטמן יעקב בבית מדרשו של שם ועבר ולמד תורה נמצא ידע סוד התורה אמנם לא בא להתגלות אלקותו ית"ש עד עתה שנתגלה עליו אחר שעמד על סוד התפלה. וזה פי' המדרש ויקץ יעקב משנתו ממשנתו ר"ל מתורתו שנתעורר ע"י התפלה הזאת והבין שלא בא לתכלית ההשגה ע"י התורה לחוד ואמר אכן יש ה' במקום הזה ר"ל ע"י התפלה הזאת יוכל להבין יותר התגלות אלקות ממה שהשיג עד עתה ע"י התורה לחוד ואנכי לא ידעתי סוד זה אין זה כי אם בית אלקים ר"ל כי ע"י התפלה בהתעוררות והתלהבות יכול האדם לבוא ליראה הרוממות אשר יקרא בלשון חכמז"ל בית כמאמר חכז"ל חבל על דלית ליה דרתא כו' וזה שער השמים כי התפלה היא עיקר שער השמים לבא להשגת אלקות ויראת שמים אוצר הטוב את השמים כי ירחת ה' היא אוצרו ודו"ק היטב כי נכון הוא.

**וידר יעקב נדר לאמר אם יהי' אלקי' עמדי ושמרני בדרך הזה כו' ושבתי בשלום אל בית אבי והי' ה' לי לאלקי' וכו'** והנה יש לדקדק חדא מה שכבר הקשו המפורשים למה אמר יעקב אם יהי' בלשון ספק אחר שכבר הובטח מפי הש"י והנה אנכי עמך ושמרתיך גם יש לדקדק דכאן אמר אם יהי' אלקים עמדי ושוב אמר ושבתי בשלו' כו' והי' ה' לי לאלקי' למה מזכיר כאן שם ההוי' ב"ה והי' די לומר והי' לי לאלקי' והנראה דהנה לכאורה יש ליתן טעם למה את אברהם ציוה הש"י והרשה לו לצאת לח"ל וליצחק לא הרשה ויעקב יצא לח"ל דהענין הוא כך דהנה ידוע שחוץ לארץ הוא שליטת הדינים שהיא תחת יד השרים המכוני' בשמות אלקי' והנה אברהם אבינו מחמת שהי' מדריגתו מדת החסד והי' כולו חסדים והמשיך חסדים לעולם הי' יכול להיות גם בח"ל שהי' לו כח להמתיק הדינים ולהכניעם שלא יוכלו להזיק לו ולא לעולם אמנם יצחק שהי' מדתו מדת הפחד והגבורה אף שנמתק ע"י העקידה אעפ"כ הי' שורשו מדת היראה והדין ואם הי' יוצא לח"ל ששם מקום הדינים הי' מעורר ח"ו הדיני' בעולם ע"כ נאמר לו גור בארץ הזאת פי' גור הוא לשון יראה כמו ויגר מואב פי' מחמת שאתה מקור היראה ע"כ מהראוי שתשאר

בארץ הזאת שהוא ארץ פלשתים שהיא נחשב ג"כ מא"י ויעקב ע"י שהי' בריח התיכון ממוזג מהחסדים והגבורו' והי' מטה כלפי חסד כידוע לכן הותר לו לצאת לח"ל וגם ליעקב נאמר ופרצת ימה וקדמה כו' כאשר אמרנו על פסוק ויפגע במקום שנתן לו השם הכח לשבר הקליפו' והמסכי' ע"כ הי' יכול לצאת לח"ל לאפוקי ליצחק לא נאמר רק לך ולזרעך אתן את הארצות האל דווקא והנה ידוע כי עיקר המתקת הדינין הם שנכללים בשורשן ועתה נבא לבאר הפסוקי' בתחלה אמר יעקב אם יהי' אלקי' עמדי ושמרני בדרך כו' ר"ל כשהי' הולך לח"ל והוצרך להמתיק הדיני' ולהכניעם אז אמר אם יהי' אלקי' עמדי כו' ושמרני כי השמירה תהי' ע"י אלקי' בקדושה להכלל הדינים בשרשם משא"כ בשובו בשלו' לא"י אמר והי' ה' לי לאלקי' שיוכללו הדינים ויומתקו ברחמי' כמדתו שהוא בריח התיכון כאמור וזה ירומז בדברי הזו"הק וז"ל אמר ר' יוסי לאו הכי אלא אמר השתא אם יהי' אלקי' עמדי דינא אצטריכנא לנטרא לי עד דאיתוב בשלום אל בית אבא כיון דאיתוב בשלום איתכלילנא רחמי בדינא ואתקשר בקשורה מהמנא לאתכללא חד ע"כ מרומזים בו דברינו וק"ל.

**ויאמר לו לבן אך עצמי ובשרי אתה כו' ויאמר לבן ליעקב הכי אחי אתה ועבדתני חנם הגידה לי כו'** והנה יש להבין מה הי' כוונת לבן באמרו אך עצמי ובשרי אתה ועיין בכלי יקר גם יש להבין דבריו באמרו הכי אחי אתה ועבדתני חנם דמשמע דאם לא הי' אחיו הי' מהראוי שיעבדהו חנם וכי דינא הכי גם יש לדקדק על אמרו הכי אחי אתה הלא לא הי' אחיו כ"א בן אחותו והנראה דהנה בעל הגדה אומר ולבן בקש לעקור את הכל ולכאורה יקשה במה בקש לעקור את הכל והנראה דהנה איתא במדרש ויספר ללבן את כל הדברים האלה סבור אתה ממון אני טוען מילין אני טעון ופי' שטען ברכות שברכו אביו ומסתמא סיפר לו הברכות ובהם הי' הברכה הוי גביר לאחיך ששם יצחק את יעקב גביר על עשו ורצה לבן ברשעו לבטל תיכף ברכה זו העיקרות ורצה שיעקב יהי' לו עבד לא גביר ובזה רצה לבטל הברכה אמנם כי בחלה נפשו פן ירגיש יעקב בדבר ולא ירצה לקבל על עצמו העבדות ע"כ אמר לו בחליקת לשונו אך עצמי ובשרי אתה היינו ששנינו כמו עצם אחד וגוף אחד ואף שתעבדיני לא תהי' בגדר עבד לזולתך רק כעובד את עצמך ושוב אמר לו הכי אחי אתה ר"ל שבאם הייתי לך לאח היית מתירא לעבדיני פן תבטל הברכו' אמנם אתה עצמי ובשרי ולא תהי' כלל בגדר עבד וגם זאת לא יהי' בחנם רק הגידה לי מה כו' אמנם יעקב אבינו הבין כוונת הרשע ורמיותו אעפ"כ לא מנע את עצמו מלעבדו מחמת שצפה ברוח קדשו שמוכרח ליקח בנותיו להעמיד שבטי יה ובאמת הניח הברכות לאחרית הימים כדאיתא בספרים הקדושים עתה דעו

וראו מחשבת הרמאי הזה שביקש לעקור הכל היינו לבטל הברכות וזה אשר שלח יעקב ע"י המלאכים לעשו אחיו עם לבן גרתי כפי' רש"י לא נעשיתי שר וחשוב כו' ואין לך להתרעם על הברכות ע"ש וק"ל.

**ועיני לאה רכות ורחל היתה יפת תואר ויפת מראה** ות"א ועיני לאה יאין ורחל הוית שפירא בריוא ויאיא בחזיא והנה התרגום הוא לכאורה תמוה שמתרגם על רכות יאין ועל יפת מראה ג"כ יאיא גם א' של תיבת יאיא הוא מיותר לגמרי שהיה די לכתוב יאי ונ"ל לפרש ע"ד הרמז כי הנה ידוע מספרים הקדושים שרחל נקרא עלמא דאיתגליא. ולאה נקרא עלמא דאיתכסיא ולהבין קצת מה הוא איתגליא ואיתכסיא דהנה העבדות צריך להיות בתחלה שיקבל האדם על עצמו באמת עול מלכות שמים לידע כי הבורא ב"ה הוא רב ושליט ומלכותו בכל משלה וזה הוא באיתגליא כי דבר זה הוא גלוי ומפורסם שאין עולם בלא מנהיג ואחרי שהאדם מקבל על עצמו עול מלכותו באמת ורוצה לעבוד אותו כעבד את רבו בכל מיני עבדות שיאות למלך הכבוד אזי הש"י מקרבו ומכניס אותו להיכלו היכלות הפנימים ושם יתוודע לו יותר מגדולת האלקים ונופל עליו בושה והכנעה גדולה ולבו נשבר בקרבו מאוד ובא מעבודה זו שקבל עליו מלכות שמים כנ"ל הנקרא עלמא דאיתגליא מחמת שהוא דבר נגלה ומפורסם להכנעה ותשובה שלימה שהיא בלב נשבר ונקרא עלמא דאיתכסיא כי עבודה זו עיקרה בלב ומוח ובהעלם גמור ומכוסה מעין כל וזה הוא מרמז התרגום ועיני לאה רכות מתרגם ועיני לאה יאין ר"ל נוטריקון של יאין ה' אלקינו ה' ן'. ר"ל ההוי' הנקרא אלקינו היא הוי' של עולם התשובה עולם הבינה אשר מתפשטין משם נו"ן שערי בינה. ורחל היתה כו' מתרגם ויאי"א בחזוא נוטריקון של יאי"א ה' אלקינו ה' אחד כי רחל היא עלמא דאתגליא עולם המלכות שצריך העובד ליחדה ולקשרה בעולמות העליונים באור ההויות ב"ה כי זאת היא תכלית עבודתינו ונוכל לו' שאל זה מרמזים הפסוקים אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה כי עיקר היחוד יעשה ע"י שיקבל האדם על עצמו עול מלכותו בק"ש שחרית וערבית ביחוד שמע ישראל שהם כ"ה אתוון שחרית וכ"ה אתוון ערבית שעולה חמשים לקשרה בעלמא דאיתכסיא המרומזת בהנו"ן של ויאי"ן וצריך לברך שבע ברכות בשחרית שתים לפניה ואחת לאחריה ובערבית שתים לפניה ושתים לאחריה וזה שאמר יעקב אעבדך שבע שנים מרמז לשבע ברכות הנ"ל ברחל בתך הקטנה היינו לקבל עליו עול מלכות שמים המרומז ברחל ועי"ז בא לבהירות גדול עלמא דאיתכסיא מרומז בלאה כאמור ואמר למה רמיתני ר"ל שהגבהתני מאוד לעולם טמיר ונעלם מזה והשיב לו מלא שבוע זאת וניתנה לך גם את זאת בעבודה כו' עוד שבע שנים אחרות ר"ל שתתאמץ ביתר שאת

ויתר עוז לתקן השבעה שערים שבנפש כמוזכר בספר יצירה ואז תשיג עולמות עליונים ויהי' בך כח והשגה ליחד העולמות העליונים ותחתונים כמובן.

**וירא ה' כי שנואה לאה ויפתח את רחמה כו'** והנה י"ל כתיב ויאהב גם את רחל מלאה משמע שגם את לאה אהב ואיך אמר הכתוב כי שנואה היא גם ידוע קושית הזו"הק שחלילה לחשוב שיעקב שנא את לאה ולהבין זאת נקדים לפרש הכתוב ועיני לאה רכות כו' ות"א על רכות יאין ורחל היתה יפת כו' ותרגם אונקלוס שפירא בריוא ויאי' בחזוא והנה הדקדוקים בתרגום זה כבר הזכרנום בדרוש הקדום והנראה בזה ע"פ הזוה"ק לתרץ השני כתובים המכחישים זא"ז פעם אחת כתיב הנה עין ה' כו' ופעם אחת כתיב עיני ה' ומתרץ שבעולמות העליונים אשר שם רק רחמים פשוטים בלי שום תרעובת דין כלל ושם נכלל השמאל בימין הוא מכונה בשם עין אחת אמנם בהשתלשלות העולמות הם כביכול שתי עינים ימין ושמאל ולהבין דברי הזוה"ק קצת נראה דהנה כשברא המאציל העולמות שלשל קדושתו ואורו הפשוט מעילה לעלול למען יוכלו הנבראים להכיר אלקותו וצמצם שכינתו בעשרה קדושות ג' ראשונות וה' מדות וכללותם ביסוד ומלכות והנה בג' הראשונות אין לנו רשות להתבונן בהם ואין להשיגם ועיקר התנהגות העולמות רק ע"י המדות הנקראים ה' חסדים וה' גבורות ואור קדושת ההוויות מאיר בהם ועיקר עבודתינו להמתיק הגבורות להכלל אותם בשורשם הג' ראשונות אשר שם רחמים פשוטים בלי שום תערובת דין כלל ושם נכללים הגבורות בהחסדים והנה חמשה הויות עולה ק"ל מספר עי"ן דע"כ בעולמות העליונים אשר שם נכללים הגבורות בהחסדים הוא רק עין אחת ר"ל החמשה חסדים הכלולים במקורם הם ה' הויות בגי' עי"ן וזה מרמז הפסוק ועיני לאה רכות ר"ל כי לאה הוא עלמא דאיתכסיא אשר שם נכללים הגבורות בהחסדים על ידי שרשם מדת הכתר כי בתיבת רכות נמצא תיבת כתר וזה שת"א ועיני לאה יאין ר"ל מספר יאין עולה ע"א כי שם נכלל השמאל בימין והוא עין אחד כדברי הזוה"ק הנ"ל והנה כל העולמות והמרכבות כלולים במקורם שרשם העליון כמבואר בכתבים בכוונת אלקי אברהם כו' האל הגדול כו' וזה מרמז הפסוק וירא ה' כי שנואה לאה ר"ל כי שם הוא מקור המרכבה הנרמז בתיבת שנואה היינו "שור "נשר "אריה והוא"ו מרמזת לאדם נורא שבתיבת שאנן וההי"א בסוף היא פעולה ע"כ ויפתח את רחמה ר"ל שפתח עליה והיה מעורר עליה הרחמים אור הכתר וק"ל.

**עוד** יש לפרש בפסוק הנ"ל ע"ד שפרשנו המדרש רבה יתרו א"ר דימא דמן חופאה בכ"ב אלפים מלאכי השרת ירד קב"ה ליתן תורה לישראל שנאמר רכב אלקים רבותים אלפי ושמא תאמר מתוך שרבים היו דחוקים היו ת"ל שאנן השקט ושאנן. ולכאורה יקשה

מה יעשה ר' דימא בדרש שדרשו חכמז"ל במס' ע"ז דף ג' ע"ב על אותו פסוק ופירשו אלפים שאנן ואמרנו דהנה יש להבין מה הם הכ"ב אלף מלאכי השרת ולמה דוקא מנין זה ונ"ל דהנה באורייתא ברא הקב"ה עלמא ור"ל בכ"ב אתוון אשר עלו ונכללו ונצטרפו ברל"א שערים רל"א צרופים ואור א"ס עשרה קדושות מאיר בהם ובהם ברא הקב"ה כל העולמות כמבואר בספרי קודש וזה סוד כ"ב אלפים מ"ה הם סוד הכ"ב אתוון כל אות כלול מעשרה למאות וממאות לאלפים והם הם הכ"ב אלפים מ"ה שירד הקב"ה להר סיני ליתן התורה והנה שורש הקדושות הם העשרה קדושות כנ"ל ועשרה פעמים כ"ב עולה ר"ך ובפסוק זה נאמר רכב אלקים כו' ע"כ צריכים אנו ג"כ לדרשת חכמז"ל אלפים שנאן ושמא תאמר מתוך שרבים היו דחוקים היו ר"ל שדחקו א"ע לעלות וכל אחד אמר אנא אמלוך כאשר היה בעולם התוהו קודם התיקון כמבואר בכתבים ע"ז אמר שאנן שאנן והשקט וזה מרמז הפסוק וירא ה' כי שנואה לאה כי בכאן הי מקום לטעות ח"ו בלאה שהיא דחקה עצמה להכנס לפני רחל ח"ו היתה מעולם התוהו בלי תיקון ע"ז מעיד הכתוב וירא ה' כי שנואה ר"ל שאנן כאשר פרשנו בדרוש הקודם שהוא"ו מרמזת לנורא מדת הת"ת מכוונת נגד הנו"ן שבתיבת שאנן היינו שלא היתה מעולם התוהו והבן.

**ותהר לאה ותלד בן כו' ותהר עוד ותלד בן ותאמר הפעם אודה את ה' ע"כ קראה שמו יהודה ותעמד מלדת ותרא רחל כי לא ילדה ליעקב ותקנא רחל באחותה ותאמר הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי ויחר כו' ויאמר התחת אלקים אנכי אשר מנע ממך כו'** ויש לדקדק הרבה חדא מאי אשמועינן בזה שעמדה מלדת אחר שנולד יהודה ומאי נפקא לי בזה וגם הלא באמת ילדה אח"ז עוד שני בנים גם משמע שמחמת זה שאמרה הפעם אודה את ה' כו' ע"כ ותעמוד מלדת ולא ילדה עד אחר זמן וצריך להבין מה חטאה בזה גם יל"ד ולהבין הסמיכות ותרא רחל אל ותעמוד מלדת וכי קנאת רחל היתה בלאה עבור שפסקה מלדת אדרבה קנאתה הי' יותר בעת לידתה גם על לשון הפסוק ותרא רחל כי לא ילדה ליעקב הלא היה די לומר כי לא ילדה ותו מאי ואם אין מתה אנכי. והנה דרשת חכמז"ל ג' חשובים כמתים ידוע ותו יל"ד על לשון הפסוק ויחר יעקב כו' אשר מנע ממך פרי בטן אדרבה מפני שמנע ממנה ע"כ בקשה ממנו שיתפלל עלי' ומה חרה אפו בה גם לשון התחת אלקים אנכי אין לו פירוש. ונראה דהנה איתא בזוה"ק שלאה היתה מעלמא דאיתכסיא על כן גם מעשיה היה באיתכסיא וזה שרמזו חכמז"ל שהלכה על פרשת דרכים כו' לפי שלא נראו מעשיה לכל רק באיתכסיא היתה צנועה גדולה ורחל היתה צנועה בפרהסיא שהבינו כולם שהיא צדיקת לאפוקי לאה היתה מעלמא דאיתכסיא ע"כ ילדה ששה בנים כשם שמעלמא דאיתכסיא יצאו ששה קצוות כידוע

כן ילדה ששה בנים עיין בזוה"ק באריכות על כל השבטים. והנה ראובן שמעון לוי היו כנגד שלשה אבות וכשילדה את יהודה הבינה לאה שהוא כנגד מדת מלכות והנה משם ולמטה מתחיל עלמא דפרודא וסברה לאה שלא יוליד יעקב שוב עוד על כן אמרה הפעם אודה את ה' ואמרה שיר ושבחה על זה שזכתה שיצא ממנה כל ד' רגלי המרכבה ושוב לא יוליד עוד יעקב ומפני כך ותעמוד מלדת כי נענשה על זה על שחשבה כך. והנה גם רחל סברה כך שכבר נולדו כל השתלשלות שהיה ראוי ליצא מיעקב אבינו מאחר שראתה שנולד יהודה מדת המלכות הקדושה ומשם יפרד כו' ואם יוליד יעקב שוב לא יהי' דוגמת המרכבה על כן כתיב ותרא רחל כי לא ילדה ליעקב דייקא פי' הגם שתלד לא יהיה נחשב ליעקב תולדה לפי שכבר יצא ממנו כל המרכבה מלאה כו' ולזה ותקנא רחל באחותה כו' ואם אין מתה אנכי כי' שבקשה שיעקב אבינו יתפלל עבורה שאעפ"כ תוליד בנים שיהיו מכוונים נגד פרקי המרכבה ואם לא תהי' כמתה כידוע שהצדיקים נקראים חיים ולהיפך תולדות לא טובים נקראים מתים כידוע. לזה חרה אף יעקב בה ואמר לה התחת אלקים אנכי פי' וכי סבורה את שאני תחת אלקים היינו מלמטה תחת מדת מלכות ושוב לא אוליד בנים שיהיו מכוונים כנגד מדות העליונים הקדושים לא כן רק ממך מנע פרי בטן כי כעת את עקרה אבל לי יהיה עוד בנים שיהיו מכוונים כנגד מדות עליונים פרקי המרכבה כנודע מזוה"ק כשמעה זאת אז אמרה הנה אמתי בלהה בא אלי' כו' ודו"ק.

**ותהר עוד ותלד בן ותאמר הפעם אודה כו' ותעמוד מלדת** ולכאורה יקשה על מה מרמזים השני תיבות ותעמוד מלדת כי לכאורה המה מיותרים והנראה דהנה הארבעה אשר צריכין להודו' יורדי הים ואינך הנה דוקא אחר שכבר יצאו מן הצער ההוא אשר היו בו לגמרי אז צריכין להודו' לה' שקבלו כל הטובה היינו אחר שכבר עלה מן הים והחולה כבר נתרפא לגמרי וכן כולם וכן בכל ההצלות והישועו' אחר שכבר יצא מן הצער שהי' לו צריך להודות וכן מרומז בגמרא בפי' ארבעה צריכין להודו' מי שהי' חולה ונתרפא מלשון ונתרפא משמע לגמרי וכן גבי אידך משמע שיצא מן הצער אשר היה בו ולא צריך עוד לטובה בזה והנה שמעתי מאדמ"ו הרב הקדוש מו' יעקב יצחק מלובלין הכ"מ זלה"ה במעשה דחוני המעגל במס' תענית שהתפלל על הגשמים עד שירדו גשמים מרובי' ולא היו צריכים להם עוד ובקשו ממנו שיתפלל עליהם שלא ירדו עוד אמר להם שיביאו לו פר הודאה יעוין שם והביאו לו והקריב ופסקו הגשמי' אמר אדמ"ו זלה"ה שהכוונה הי' כנ"ל כי אחר שהקריב פר הודאה בזה רימז שכבר יצאו מן הצער לגמרי ואינם צריכים עוד להטובה וממילא יפסקו הגשמי' וזה מרומז בפסוק שלפנינו אחר שאמרה

לאה הפעם אודה את ה' וקראה שמו יהודה לשון הודאה ממילא הראה בעצמה שכבר קבלה כל הטובה בבנים ואינה צריכה עוד לטובה זו על כן ותעמוד מלדת עד אח"כ ע"י הפעולת שנתנה שפחתה לאישה נתן אלקי' שכרה וילדה עוד אח"ז יק"ל.

**ותרא לאה כי עמדה מלדת כו' ותאמר לאה בא גד ותלד זלפה שפחת לאה בן שני ליעקב ותאמר לאה באשרי כי אשרוני בנות ותקרא את שמו אשר** ונראה לי לפרש על דרך שפרשתי כבר על פסוק ותאמר הפעם אודה את ה' כו' ותעמוד מלדת היוצא שם מדברינו שעבור זה נענשה על כי נתנה הודאה על בניה ונמצא שהוא גמר הטובה ע"כ עמדה מלדת עיין בדף הקדום בד"ה ותלד בן ע"כ הוכרחה להפציר בתפלה ובתחבולות שתלד עוד ונתנה שפחתה ליעקב ע"כ כאשר ילדה זלפה קראה את שמו גד שהוא מלשון מזל כי ידוע מאמר חכמז"ל בני חיי מזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא תלי' מלתא כי מזל"א בגי' ג' הוויות והם המקור להשפיע משם בנים ממזל עליון למזל התחתון והיתה לאה חוזרת להוציא בנים ממזל עליון להשפיע למטה ע"כ קראה שמו גד מלשון מזל כאמור וכשילדה בן שני אמרה כי אשרוני בנות כי כשמזל העליון משפיע לעולם התחתון נקראים עולמות התחתונים בשם נוקבא שמקבלת השפע ומכונים בשם בנות וזהו כי אשרוני בנות ותקרא את שמו אשר ר"ל שנתנה שבח והודאה להש"י בלשון אשרי לא בלשון הודאה כי הודאה משמע שכבר קבלה כל טובתה ובאמת היתה משתוקקת להוליד עוד והתפללה על זה ודו"ק.

**וילך ראובן בימי קציר חטים וימצא דודאים בשדה ויבא אותם אל לאה אמו ותאמר רחל אל לאה תני נא לי מדודאי בנך ותאמר לה המעט קחתך את אישי ולקחת גם מדודאי בני ותאמר לה לכן כו'** להבין דבר זה נקדים דהנה ידיע מספרים הקדושים שיש יחוד עליון ויחוד תחתון היינו יחוד עליון הוי' אהיה הוא בינה ותפארת ויחוד תחתון הוי' אדני והם נקראים עלמא דאתגליא ועלמא דאיתכסיא הי"א עילאה והי"א תתאה ומתיחדים שניהם ע"י הוי"ו יעקב בריח התיכון כי שניהם משתוקקים להתיחד עם הוי"ו מדת הת"ת זה להשפיע וזה לקבל ההשפעה וידוע שרחל נקרא בשם עלמא דאיתגליא ה' תתאה ולאה דאיתכסיא ה' עילאה ושוקקת שת הם להתיחד ע"י יעקב מדת ת"ת עתה נבא לבאר רמז הפסוקים וילך ראובן בימי קציר חטים היינו שבא להיחוד הנקרא קציר ע"ש מחצדי חקלא וימצא דודאים בשדה דודאים בגי' אדני היינו היחוד הוי' אדני ויבא אותם אל לאה אמו ר"ל שהיה מעלה היחוד לעלמא דאיתכסיא המכונה בשם לאה אמו ר"ל כי היא אם הבנים כי משם נתגלו העולמות ותאמר רחל תני נא לי מדודאי בנך ר"ל כי היחוד הזה שייך לי שאני מעלמא דאיתגליא ותאמר לה המעט קחתך את אישי הוא

מדת התפארת מדת יעקב ולקחת כו' את דודאי בני היינו היחוד המובא לי שהעלה בני אלי אז אמרה לכן ישכב עמך הלילה ר"ל שהסכימה שיהי' יחוד לילה זו עמה והבן.
**ויאמר אליו לבן אם נא מצאתי חן בעיניך נחשתי ויברכני ה' בגללך ויאמר נקבה שכרך עלי ואתנה ויאמר כו' ויאמר לבן הן לו יהי כדברך כו' ויפרץ האיש מאוד מאוד כו' וישמע את דברי בני לבן לאמר לקח יעקב מכל אשר לאבינו כו'** נראה לפרש הכתובים בדרך הרמז כי חכמז"ל דרשו על פסוק אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד אורך ימים למיימינים בה היינו שעוסקים לשמה ובשמאלה היינו שעוסקים שלא לשמה עושר וכבוד הנה לבן הרשע רצה לבלבל מחשבת יעקב אבינו שלא יעסוק בעבודתו לשמה רק שלא לשמה המכונה בשמאל וזה מרומז בפסוק ארמי אובד אבי ר"ל אבי מלשון רצון כמש"ה ולא אבה ר"ל שאבד הרצון של יעקב אבינו שלא יהיה עובד את ה' לשמה רק רצה לבלבלו שיעבוד שלא לשמה וזה אשר אמר לבן ליעקב נחשתי ויברכני ה' בגלליך גלל הוא לשון פרש ופסולת ר"ל ע"י העסק שלך שלא לשמה אשר הוא אצלך כפסולת נתברך בעושר כמאמר הכתוב בשמאלה עושר וכבוד ע"כ אמר לו נקבה שכרך עלי ואתנה ר"ל שרצה להביאו ליד מדת השמאל שהיא במדרגת נוקבא שהוא עבודה שלא לשמה ועי"ז יהי' לו השכר בעושר וכבוד וזה אשר רמזו חכז"ל במדרשים הן לו שאמר הן לא ר"ל הן לא עולה בגי' פ"ו כמנין אלקים רצונו להביא לקטנות המוחין המרומזים בשם אלקים אמנם יעקב אבינו אזר כגבור חיל להפר מחשבות ערומים ודבק א"ע בתורה ועבודה לשמה ליחד קו"בה ושכינתי' וזה מרומז בהכתיב הן לו כפשטי' שעולה בגי' צ"א מספר הוי' אדנ"י ולא די שלא פעל לבן בו להדיחו מדרכיו הטוב אדרבה ע"י התאמצו בתורה ומעשים טובים לשמה הוציא ניצוצות קדושות חיותו של לבן להעלותם למעלה וזה מרומז בפסוק ויפרוץ האיש כו' ר"ל שפרץ בלבן פרצות להוציא בלעו מפיו חיות הקדושה אשר היה לבן יונק ממנה וזה שאמרו בני לבן לקח יעקב את כל אשר לאבינו היינו שכל חיות הקדושה שהיה לבן יונק ממנה לקח יעקב והוציא ממנה ומאשר לאבינו עשה את כל הכבוד כבוד היינו לבוש כי ר' יוחנן קרא למאני מכבדותי' היינו שהניצוצות הקדושים אשר הוציא מלבן והעלה אותם למעלה עשה מהם לבושים בעולמות עליונים כמבואר בספרי' הקדושים שבעליות העולמות הפנימיות של עולמות התחתונים נעשה לבושים בעולמות העליונים או י"ל כבוד בגי' ל"ב היינו שהעלה אותם לחכמה ששם ל"ב נתיבות כידוע וק"ל.
**ויקח לו יעקב מקל לבנה לח לוז וערמון ויפצל בהן פצלות לבנות מחשוף הלבן אשר על המקלות ויצג את המקלות אשר פצל ברהטים בשקתות המים אשר כו' ויחמנה כו'**

**ותלדן הצאן עקודים נקודים וטלואים** נוכל לומר בדרך רמז שתורתינו הקדושה מרמזת לנו בזה ומלמדת את בני אדם לעבוד את ה' באמת ובתמים ובדביקות והתלהבות גדול ליחד קוב"ה ושכינתיה בכל עת ורגע. והנה ידוע שהעולמות נבראו ע"י אותיות התורה וע"י צרופי שמות הקדושים וכשהאדם מיחד השמות וצרופיו הקדושים בורא בהם העולמות השייכים לצרופי השמות אשר מיחד והנה כשאדם עושה היחודים צריך ליחד ג"כ ראותיות של השמות עם הנקודות והטעמים אך לאו כל אדם זוכה לזה כי צריך לזה קדושה ופרישות גדול ולא כל הרוצה ליטול את השם כו'. ושמעתי מרבותי הקדושים זלה"ה באף שאין לאדם קדושה ופרישות יתירה ולא יוכל ליחד יחודים כנ"ל אזי יעבוד עבודתו עבודה זו תפלה בד"ור מאוד בהתלהבות יתירה והשתוקקות גדול ובמסירת נפש אז אף שאין מיחד יחודים רק מתפלל כפשוטו בהתלהבות גדול ובמ"נ אזי כל היחודים אשר הם ראוים לתפלתו ליחד אותם השמות על אותו דבר שמתפלל עליו הם מתיחדים ממילא ועולים למקור שרשם בעולמות העליונים ומשפיעים שפע הדבר שהוא מתפלל עליו והנה ידוע שעשרה קדושות הן ה' חסדים וה' גבורות ואור ההויות מאיר בהם נמצא שכללות העולמות הם עשר הוויות קדושים ועיקר עבודתינו להכלל הגבורות בהחסדים שיומתקו הגבורות ויסכימו להשפיע החסדים על הכנ"י והנה חמשה הוויות עולה בגי' ק"ל. וזהו ויקח לו יעקב מקל לבנה ר"ל שהמ"ם היא הפעולה. והכוונה שלקח והוריד השפעות החסד מן חמשה הויות של חסד שעולה ק"ל לבנה ר"ל מלובן העליון המרמז לחסד לח לוז וערמון המרמזים למוחין גדולים עליונים יעויין בסתרי תורה פ' ויצא.

**ויפצל בהם כו' מחשוף הלבן** שיתגלו החסדים העליונים אור ההורות הקדושים שיאירו בהמוחין וזהו ויצג את המקלות אשר פצל ברהטים ר"ל ברהיטי המוחין בשקתות המים הוא מעין השפע העליון להשפיע שפע קדושות וחסדים מגולים על הכנסת ישראל אשר תבאן הצאן לשתות הוא צאן קדשים עם בני ישראל לקבל ההשפעות קדושות ע"י החסדים ויחמנה בבואן לשתות היינו אף שלא יהיו מיחדים השמות וצרופיו רק שיחמו את עצמם בהתלהבות גדול ובהשתוקקות רב ובמ"נ ויחמו הצאן אל המקלות היינו בהתפללים בהתלהבות גדול וחמום גדול ותלדן הצאן עקודים נקודים וטלאים היינו האותיות ונקודים והטעמים של יחודי השמות יהיו נולדין מעצמן ויהיו מתיחדין ממילא ע"י התפלה שיהיה בהתלהבות ודביקות ויפעלו פעולתם להשפיע חסדים גדולים והמשכיל יבין.

**והמצפה אשר אמר יצף ה' ביני ובינך כי נסתר איש מרעהו** הפסוק הזה הוא לכאורה אינו מובן ע"פ הפשוט ונראה לפרש ע"ד הרמז כי הבורא ב"ה אי אפשר להשיג עצמותו

רק מציאותו אפשר להשיג ע"י פעולותיו והנה היה הרצון המאציל שיתגלה מציאותו שיוכלו הנבראים להשיג אלקותו ע"כ השתלשל העולמות מעולם לעולם עד תהומות הארץ ועצם אלקותו שוכן בתוכם כי בלעדו לא הי' שום קיום לעולם כמש"ה אפס בלתך שבלעדו לא הי' שום קיום לשום נברא רק מחמת אור אלקותו השוכן בהנבראים ע"י זר יש להם קיום וכל הברואים הם הכל כמו לבוש לפנימיות אלקותו השופע בהם להחיותם וע"י פעולת הנבראים שאנו רואים שיש חיות בהנבראים בבני אדם וחיות ובהמות ושאר כל הדברים ע"י זה אנו משיגים שיש אלקי המהוה כל ההוויות ומחיה את כולם ע"י זה אנו משיגים אלקותו ית"ש נמצא שכל הגופים הם לבושים לאור אלקותו השוכן בתוכם וכמו כן כל העולמות העליונים אף הרוחנים כל עולם הוא כמו מלבוש לעולם שלמעלה ממנו עשיה ליצירה ויצירה לבריאה וכ"כ עד א"ס ב"ה רק שבעולמות העליונים הם בדקות גדול ואינו כאשר בחיצוניות העולמות שהגופים הם הלבושים לאור החיות המאיר בהם והם אינם דבר אחד כי זה חומרי וזה רוחני אמנם באורות עליונים אף הלבושים הם נשמות להעולם שלמטה הימנו כמבואר דברים אלו בספרים הקדושים ומרומז בגמרא כיצד ברא הקב"ה את העולם נתעטף באור וברא את העולם שנאמר עוטה אור כשלמה נמצא שהלבושים העליונים הם אורות והנה מה הם האורות אותיות התורה כמאמר חכז"ל בראשית ברא באורייתא ברא הקב"ה העולם כמאמרם ז"ל בעשרה מאמרות נברא העולם דהיינו ע"י המאמר עצמו יהי אור יהי רקיע וכן כולם עם האותיות והפנימיות שבהם בהם נתעטף הקב"ה וברא העולמות כולם החיצוניות והפנימיות המחי' אותן היינו אור האותיות היוצא מדברינו שאין לך שום דבר בעולם מנקודה התחתונה אף בעולם השפל הזה שלא יהי בו קדושת אלקותו ית"ש המחיה אותו וזה הוא הפנימיות אשר בו וכמו כן בעולמות העליונים כל עולם הוא כמו מלבוש לאור פנימי מעולם שלמעלה ממנו המאיר בו להחיותו וזו היא עורר עבודת איש הישראלי בעבודתו בתורה ובתפלה וקיום המצות לזכך גם החומריות ולידע שבכל דבר גשמי נמצא דבר רוחני המחיה אותו וצריך להעלות הכל לשרשו אור קדושתו ית"ש המהווה והמחיה הכל ע"י זה יוכל להשיג מציאות אלקותו המחיה את כולם ושגם אור זה הוא רק כמו מלבוש לעולמות שלמעלה וכמו כן עד א"ס ב"ה ויוכל לבא ע"י זה לדביקות והשגה גדולה וזה הי' תכלית הבריאה שע"י הלבושים ישיגו אור הפנימי וזה הוא תענוג גדול לו ית"ש שבא האדם על סוד זה שיתגלה לו הפנימית העולמות וזה לא יפול להיות רק על ידי הזדככות החיצונים. אמנם לא כן הרשעים שאינם רואים רק החיצוניות ואינם שמים על לבם להתבונן שיש עוד פנימיות אור המחיה אותם ממילא נשארים בגופים מתים בלי

חיות ונדמה להם שהעולם נוהג כמנהגו בגשמיות גמור וזה הוא החילוק אשר בין ישראל עם קרובו ובין האומות ובין צדיק לרשע וזה מרמזים הפסוקים והמצפה אשר אמר ר"ל המצפה הוא מלשון מלבוש כמו ויצף אותו היינו כל הלבושים של העולמות שנבראו ע"י מאמרו ית"ש והיינו אשר אמר ע"י אמירה של הקב"ה נתלבש הפנימיות בחיצונים יצף ה' ביני ובינך זה הוא המסך המבדיל ביני לבינך ר"ל כי יעקב ובניו מאמינים ומתבוננים בכל דבר אף הגשמי נמצא בו אור רוחני המחי' אותו ועי"ז הם מקשרים את עצמם בהפנימיות ומזככים כל דבר לקרבו לשורשו האור הפנימי אשר בו. לא כן לבן הרשע וסיעתו שאינם משגיחים רק בחיצוניות ועי"ז אינם יכולים להבן מעלת יעקב ומדריגתו בהדבקו בקדושת אלקותו ית"ש ועי"ז נסתר איש מאת רעהו וד"ל.

## וישלח

**וישלח יעקב מלאכים לפניו** ופי' רש"י מלאכים ממש וי"לד על תיבת לפניו שהוא כמיותר גם קשה להבין איך הי' עשו הרשע יכול לראות במלאכי מעלה אישים רוחנים הלא מצינו שפי' רש"י על פסוק כראות פני אלקים שיעקב הודיע לעשו שראה מלאכים בכדי ליראו ויאמר שראה מלאכי' מזה משמע שדבר גדול הי' זאת אצל עשו לראות מלאכים ועתה ישלח יעקב בעצמו מלאכים לעשו ונראה להקדים מה שמבואר בזו"הק ובשאר ספרים הקדושים שכל דבר רוחני הבא מעולם העליון לעולם התחתון צריך אותו דבר להתגשם קצת במלבוש בכדי שיוכל עולם זה לסובלו ואף תורתינו הקדושה כשנתנה הקב"ה לישראל לעולם התחתון הוצרך לגשם אותה להלבישה בספורי מעשה כמבואר בזו"הק גם ידוע שהצדיק ע"י תורתו ותפלותיו וכן בכל המצוה אשר יעשה אותה הצדיק יברא מלאך ובעת אשר הקב"ה שולח מלאך להצדיק לאיזה דבר הצריך לו אי אפשר להמלאך לבא בזה העולם התחתון כי הוא רוחני מאוד אזי צריך המלאך להתגשם בדבר ולהתלבש באיזה מלבוש שאינו רוחנו כ"כ כהמלאך והיא כי המלאך נברא ע"י צרופי אותיות אשר בהמצוה שעשה הצדיק אשר האותיות ההם הם לבושי אור הטמיר והנעלם של המצוה ואותם האותיות עצמם הם המלבוש אשר יתלבש בהם המלאך בעת בואו לעולם התחתון עבור למלאות חפץ הצדיק ומעתה נבין דברי הפסוק בפרשה שלמעלה ויעקב הלך לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלקים ויאמר יעקב כאשר ראם כו' ויש להבין תיבת כאשר ראם ולדברינו יוצדק כי כאשר ראם הכירם שהם נעשו ונתלבשו מלבושי תורתו ומצותיו וצרופי יחודיו אז מלאו לבו להשתמש בהם כי הכיר בהם שבאו להשתמשותו כי נעשו ונבראו ע"י צרופיו ויחודיו אמנם כאשר רצה לשלחם

אל עשו הבין שעוד הם רוחנים מאוד לגשת אליו וצריכים הם להתלבש יותר בגשמיות מכפי אשר היו בעודם לפניו ע"כ נאמר וישלח יעקב מלאכים לפניו ר"ל ששלח והפשיט מהם המלבושים הרוחנים שהי' בהם עתה וישלח מלשון הפשטה מלשון משלחי גלימא דאינשי היינו שהפשיט מהם מלבוש המלאכים אשר הי' בהם בעודם לפניו כי הוצרך לגשם אותם עוד יותר שיהיו נראים לפני עשו כאנשים ממש ונתן הפסוק טעם לדבר אל עשו אחיו היינו שהוצרך לגשם אותם שיהיו ראוים לעמוד לפני עשו אחיו וק"ל.

**עוד** בפסוק הנ"ל כו' עד ארצה שעיר שדה אדום וי"לד לאיזה צורך מזכיר הפסוק מקומות אלו גם מה ראה על ככה להשתמש במלאכים כי הי' יכול לפעול שליחותו זה ע"י אנשים והנראה דהנה איתא במדרש שגם רבקה ברכה את יעקב בלכתו מהם ואמרה לו כי מלאכיו יצוה לך כו' לשמרך כו' והנה עיקר המלאכים השומרים את האדם מכל דבר רע הוא מלאך הברית כי ע"י ששומרים את הברית קודש אזי מלאך הברית שומר אותו האיש שלא יקרבו אל החיצונים להחטיאו ושלא יוכלו להרע לו בשום דבר והנה איתא בתקונים ג' אותות הם אות שבת ואות תפילין ואות מילה מי שאינו שומר אותות אלו אינו יכול לבא למדת האמת לקבל את אלקותו ית"ש באמת אמנם יעקב ע"י ששמר אות הברית כאשר מצינו שאמר לראובן כחי וראשית אוני כידוע גם מצינו ששמר אות שבת כדרשת חכז"ל על ויחן את פני העיר שקבע תחומין ע"כ זכה לבא למדת האמת להאמין באל אמת כי הוא לבדו אלקותו אין עוד זולתו ולזה מרמזים הפסוקים וישלח יעקב מלאכים לפניו ר"ת וימל ר"ל ע"י ששמר אות ברית מילה ע"כ נתקיימה בו ברכת אמו כי מלאכיו כו' שהי' לו שמורה ע"י מלאך הברית אל עשו אחיו ר"ת את ערלת אחיו היינו וימל את ערלת אחיו שמל את ערלת לב אחיו להכניעו שלא יוכל להרע לו ולכנ"י גם ר"ת אל עשו אחיו ארצה הם אין עוד אמת אלקינו ר"ל שבא עי"ז למדת האמת להאמין ביחוד האל שאין עוד זולתו שעיר שדה אדום ר"ת שמר שבת אחת ר"ל גם ע"י ששמר כהלכתו ע"ד שאיתא בגמרא אילמלא שמרו ישראל שבת אחת כו' וק"ל.

**עוד** בפסוק הנ"ל כו' עם לבן גרתי כו' ויהי לי שור וחמור כו' עד למצוא חן בעיניך ופי' רש"י עם לבן גרתי לא נעשיתי שר וחשוב אלא גר אינך כדאי לשנוא אותי על הברכות שברכני אבי ד"א עם לבן גרתי ותרי"ג מצות שמרתי והנה השני פרושי אינם מובנים מה שאמר לא נעשיתי שר וחשוב לכאורה לא יוצדק לפי המדרש שהי' לו ששים רבוא כלבים שומרי הצאן וי"א שני פעמים ס' רבוא מזה נוכל לשער רבוי הצאן והעבדים שומרי הצאן ואיך יומצא שר גדול כזה גם מה שאמר ותרי"ג מצות שמרתי יקשה על מה שלח אליו כזאת והאם בזה יתרצה עשו להתפייס אתו ואם עבור זה יהפך לו לאוהב הלא יוסיף

לשנוא אותו כי כן דרך הרשעים לשנוא את עובדי השם גם מה ששלח לו ויהי לי שור כו' למצוא חן בעיניך באיזה צד ימצא עבור זה חן גם מה שפי' רש"י וזו אינה מן השמים ואינה מן הארץ גם כן איני מובן כי הבהמות יגודלו מהעשבי' ומצמחי האדמה והרי הם הכלל מטל השמים ומשמני הארץ והנראה דהנה ידוע שעיקר העבדות השם הוא שילמדו את תורתו הק' לשמה בד"ור לעשות נחת רוח ליוצרו בלי תערובת שום מחשבת פסול ואם לומד לאיזה פני' אחרת לעשות עטרה לעצמו שיהי' לו לכבוד ולתפארת או לקנטר ח"ו אזי בזה נותנים כח לסט"א ח"ו כידוע מכל ספרי הקודש והמוסר שעיקר הוא הלמוד התורה לשמה ועי"ז אין כח בשום אומה ולשון לשלוט בישראל כמו שאיתא במדרש פ' תולדות אמר ר' אבא בר' כהנא לא עמדו פלסופין בעולם כבלעם בן בעור וכאבנימוס הגרדי נכנסו כל או"ה אצלם אמרו תאמר שאנו יכולים להזדווג לאומה זו אמר להם לכו וחזרו על בתי כנסיות ועל בתי מדרשות שלהם אם מצאתם שם תינוקת מצפצפים בקולם אין אתם יכולים להם שכך הבטיחם אביהם ואמר להם הקול קול יעקב בזמן שקולו של יעקב מצוי בבתי כנסיות אין הידים ידי עשו ודקדקו לומר דוקא תינוקת מצפצפים בקולם כי התינוקות אין להם שום פני' ומחשבת פסול שנוכל לחשוד אותם לכבוד עצמם הם דורשים כי אינם יודעים לעשות רע ע"כ לא תוכלו להם ונוכל לומר שזאת מרומז בפסוק הקול קול יעקב שתיבת קל הראשון הוא חסר והוא מלשון קלות ופי' הפסוק שאם אין הלמוד במחשבות קדושות בדו"ר רק שהוא שלא לשמה הוא נחפז וקל אזי ח"ו וידים ידי עשו מכוון לדברינו והנה איתא בספר הקדוש מאור עינים שחבר הקדוש האלקי מו' נחום מטשאר נאבלי על הפסוק אורך ימים בימינה ובשמאלה עושר וכבוד ומפרש בגמרא למיימינים בה היינו שעוסקים לשמה אורך ימים כו' ולעוסקים שלא לשמה עושר וכבוד ומקשה בגמ' ולמיימינים עושר וכבוד ליכא ומתרץ שלמיימינים כ"ש עושר וכבוד העולה מדברי הרב הקדוש כי להמיימינים העושר והכבוד הוא רק דרך כ"ש ואינו מפורש בהפסוק כי באמת אין העושר והכבוד בא להם במזומנים רק מידי יום ביומו מזמין להם הקב"ה שפע טוב בעת הצטרכותם יע"ש ונראה שזה ג"כ מרומז בברכת יצחק שברך ליעקב אמר לו ויתן לך האלקים ופי' רש"י ויתן ויחזיר ויתן כי הצדיקים העוסקים בתורתו אין להם כל הברכה והעושר בפעם אחת במזומן והענין הוא כי הצדיק מואס בעניני העולם וכל התענוגים וכסף וזהב שבעולם מאפס ואין נחשבו לו ע"כ כאשר יזמין לו הש"י שפע ברכה בכסף או בזהב הוא מבזבז על צדקה ושאר צורכי מצוה ואינו מניח לעצמו כלום ותמיד הם מיחלים לחסדו ע"כ נותן להם הקב"ה פעם אחרת וכמו כן לעולם וזהו פי' ויתן ויחזיר ויתן לא כן הרשעים והעוסקים שלא לשמה רק להתגדל

ולהתיהר רודפים אחר הכבוד ותענוגות בני אדם וכאשר בא לו השפע מאתו ית"ש שכר למודו בעוה"ז הנה עינו רעה לפזר הממון כי ירא לנפשו אולי יחסר לו לרדוף אחר תענוגי הבלי הזמן יעויין לעיל בפ' תולדות על פסוק זה וכבר אמרנו שזה הי' כוונת לבן שהי' רוצה לבלבל את יעקב שיהי' עבודתו שלא לשמה ושיתן עינו רק בממון ואמר לו נקבה שכרך שהוא לשון נוקבא ושמאלית כאשר אמרנו לעיל בפ' ויצא בד"ה ויאמר אליו לבן אמנם יעקב אבינו נתחכם כנגדו והחזיק עצמו באמונתו בעבודה שלימה בלתי לה' לבדו וזהו ויבא יעקב שלם ודרשו חכמז"ל שלם בתורתו היינו שהיה בתכלית השלמות שלא היה יכול לבן לבלבל מחשבתו מלעסוק בתורתו לשמה והנה יעקב ידע שטימת עשו אחיו וקנאתו בו וזה אשר שלח אליו להוציא הקנאה מלבו לא נעשיתי שר וחשוב היינו מה שאצלי הוא שר וחשוב זה לא נעשיתי כי אבי ברכני ויתן ויתן והכוונה שאלמוד ואעסוק בתורתו לשמה שאהי' צריך לברכת ויתן ויחזור ויתן כנ"ל ואז יקוים בי הוי גביר לאחיך אמנם לא כן עמדי כי עם לבן גרתי כפי' השני שתרי"ג מצות שמרתי ואעפ"כ ויהי לי שור וחמור כו' מזה נראה שלא הייתה עבודתי שלימה ע"כ יש לי רב הון וכמוני כמוך ואנשים אחים אנחנו ע"כ מראוי שאמצא חן בעיניך וק"ל עוד יש לפרש לא נעשיתי שר וחשוב עפ"י דרך הפשוט כי הנה דרך הממון באם יש לאיש עושר ונכסים הלא תגדיל רוחו ותזוח נפשו עליו להיות מתנהג כשר וחשוב לא כן אנכי אף שיש לי שור וחמור וכו' לא נעשיתי שר וחשוב כו' אצלי היינו אצל עצמי לא נעשיתי כן וק"ל.

**עוד** יש לפרש דברי רש"י הנ"ל דהנה עוד יש לדקדק על לשון שור וחמור ועבד ושפחה הכל בלשון יחיד ואף שפי' רש"י שכן דרך ב"א לקרות לשור וחמור בלשון יחיד אמנם אצל עבדים ושפחות לא מצינו כן ונראה דהנה שורש והתכלית גדול לעבדות השם הוא מדות הסתפקות שלא לרדוף אחר המותרות וכל זמן שאדם רודף אחר המותרות הן באכילה ושתי' והן בשאר התאות קשה לו לבא לידי התכלית האמיתי וצדיקי הדור הם נקראים יסוד העולם כי הם במדריגת מדת יסוד אשר ע"י מעשיהם הטובים הם משפיעים כל הטובות בעולם והם הם הצנור והשביל אשר על ידם באים כל ההשפעית וממילא באים ההשפעות עליהם והם מסתפקים א"ע במועט ההסתפקות ומחלקים ההשפעות וכל טיב לכנ"י כמו שמצינו בר' חנינא בן דוסא כל העולם ניזון בשביל חנינא בני ר"ל ע"י השביל וצנור שלו וחנינא בני די לו בקב חרובין ר"ל שמסתפק א"ע במעט ההסתפקות והנה יצחק אינו בירך את יעקב בטל השמים ובשמני הארץ כו' ולפי דעת עשו היה הכל כפשוטו ועיקר הברכות היו בצרכי עוה"ז כאשר מאמינים רוב ההמון שעוה"ז ותענוגיו ההבלים הם העיקר לקבץ הון רב ולהיות חשוב בעולם ע"כ קנא את יעקב אמנם יעקב לא

עשה זאת לעיקר כי באמת דרשו חכמז"ל כל הברכות על דרכים אחרים פנימים יעויין בדבריהם ע"כ שלח לו לא נעשיתי שר וחשוב ר"ל אינו מחזיק א"ע לשום שר וחשוב כי אין לי צורך בכל זאת ואין לי תענוג מזה ויהי לי שור וחמור כו' ר"ל עבורי די בשור אחד וחמור אחד ועבד אחד כאשר מצינו בר' חנינא בן דוסא וק"ל.

**עוד** בענין הנ"ל ובפי' רש"י ז"ל על גרתי ותרי"ג מצות שמרתי מה הודיע לעשו בזה וגם יש לדקדק על ואיחר עד עתה מה הודיע לי בזה האם לא ידעינן שאיחר עד עתה מאחר שלא בא מקודם ובוודאי הי' ליעקב איזה כוונה בזה גם על הזכרתו בלשון יחיד שור וחמור כו' ונ"ל לפרש דהנה במדרש איתא שיעקב אבינו בשליחותו זה היה רצונו שיחזיר את עשו בתשובה ונ"ל דהנה האמת הוא בעבודת האדם את הבורא ית"ש שיהיה באמת ובתכלית השלימות כי יכול האדם לקיים כל המצות וללמוד הרבה אבל שיהיה באמת לאמיתו לשמה שיהיה נדבק על ידי התורה והמצות להבורא ב"ה זה קשה מאוד לאדם אפילו לעשות מצוה קטנה בשלימות באמת לאמיתו מעומקא דליבא כי לזה צריך הזדככות רב להזדכך חומרו מכל התאות הגשמיות ומכל חטאות הנעורים בתשובה שלימה אז יכול לבא לעבוד את ה' באמת לאמיתו ובאם לאו אזי נותן ח"ו עוד כח להס"א בתורתו ותפלתו שלא לשמה וביותר קשה לו לאדם לעשות תשובה שלימה על מה שנדמה להאדם שעוסק בתורה ועבודה תמיד ואינו רואה בעצמו שום חסרון בעבודתו וסובר בעצמו שהוא צדיק גמור ועל מה ישוב נמצא נשאר בסכלותו ואין תרופה למכתו ובאמת מי שאינו משגיח על עצמו בלי הפסק לתקן מעשיו הראשונים ולמצוא חסרונות בעבודתו בכל שעה שאינם בשלימות ושיתחרט בכל עת ולהרהר בתשובה שלימה על החסרון השלימות שהי' לו בעבדות בוודאי הוא עדיין רחוק מהבורא ב"ה וכל העבדות שלו אינו כלום כמו ששמעתי מאדמ"ו הרב מו"ה יצחק מלובלין זלה"ה על הגמרא ועכשיו שנברא יפשפש במעשיו ויש שני נוסחאות בגמרא נוסחא אחת יפשפש במעשיו ונוסחא אחת ימשמש במעשיו ואמר הוא ז"ל החילוק שבין השני נוסחאות הוא כך יפשפש במעשיו הוא לחפש אחר העברות למצוא אותם לעשות תשובה עליהם ופי' ימשמש הוא אם אינו נמצא לו עברות בפועל אזי ימשמש במעשיו הטובים שלו אם הם כתקנם כי א"א לעשות בלי חסרון כי ימצא בהם איזה פני' ח"ו או שהי' לו לעשות אותם ביותר דביקות ויותר בד"ור נמצא מכל הנ"ל שהצדיקים האמיתים ההולכים בדרך ה באמת לאמיתו בעומקא דליבא הם תמיד בתשובה שנמצא להם תמיד חסרונות בעבדות שלהם ומי שהולך בדרך זה אזי כל הטובות עוה"ז אינו חשוב אצלו לכלום ואינו נהנה מהם כלל והנה איתא במדרש אין ועתה אלא תשובה שנא' ועתה ישראל כו' ומעתה נבא לבאר הכתובים עם

לבן גרתי ואחר עד עתה ר"ל שתרי"ג מצות שמרתי ואעפ"כ ואחר עד עתה שלא באתי לתכלית האמיתי עד עתה הוא תשובה כמאמרנו שיותר קל לאדם לקיים כל המצות והחוקים ולעשות תשובה באמת ובתמים. וזהו פי' המדרש ששלח לו כל השליחות להחזירו בתשובה כי לכאורה יקשה היכן מרומז זאת בתו"הק. ולדברינו יוצדק שבמלת ועתה נרמז התשובה ושלח לו ברמז שהוא אף שקיים כל התרי"ג מצות אעפ"כ לא בא לתכלית האמיתי עד כי בא למדריגת התשובה מכ"ש שהוא צריך לעשות תשובה וזהו ששלח לו ויהי לי שור וחמור כו' הכל לשון יחיד כי מי שעושה תשובה אינו נחשב לו כל בעוה"ז לכלום אדרבה הוא עליו למשא וכן נרמז באברהם אבינו ע"ה ואברם כבד מאוד במקנה וכו' ר"ל שהיה הכל עליו כמשא כבד וגם ליעקב לא הי' נחשב כל הרכוש לכלום וזה שפי' רש"י ז"ל לא נעשיתי שר וחשוב כי ע"י העושר והכבוד הנ"ל לא נחשב בעיני עצמו לשר וחשוב רק תמיד הי' נכנע גדול בעיני עצמו מחמת התשובה והכנעה שהי' לו לפניו ית"ש ע"כ נאמר בכולם לשון יחיד שור וחמור כו' ר"ל שלא היה חשוב הכל בעיניו רק כאלו הי' לו רק שור אחד ואיני מחזיק את עצמי לגביר ושר וחשוב עליך ע"כ אין לך לשנוא אותי ע"כ אמצא חן בעיניך וד"ל.

**וישלח יעקב מלאכים כו'** במדרש שאלו או"ה לאבנימוס הגרדי נזדקק לאומה זו אמר להם לכו אל בתי כנסיות ולבתי מדרשות אם שמעתם לתינוקות שמצפצפין בקולם אין אתם יכולים להם שנאמר הקול קול יעקב והידים ידי עשו עיי"ש בזמן שהקול קול יעקב אין הידים ידי עשו וקשה דאדרבה בפסוק כתיב איפכא קול יעקב והידים ידי עשו ותו קשה למה אמר להם תינוקות מצפצפין בקולם ולמה לא אמר להם שגדולים לומדים תורה אז לא תוכלו להם כו' ונראה לי דידוע מאמר חז"ל כל העוסק בתורה שלא לשמה נוח לו שלא נברא וכל העוסק בתורה לשמה כל העולם כולו כדאי הוא לו כו' ונותנין לו מלכות כו' ועיין בספרי הקודש באריכות היכן היא הלימוד לשמה ולאו כל אדם זוכה לזה לבא בנקל כי אם אחרי יגיעה רבה ואיתא בספרי קודש שבלימוד שלא לשמה נותן כח לסט"א ע"כ אמר להם אבנימוס הגרדי לכו אל בתי כנסיות ובתי מדרשות אם שמעתם שהתינוקות של בית רבן מצפצפים בקולם דוקא לפי שהוא דוקא הבל שאין בו חטא משא"כ לימוד של גדולים שיש בו כמה וכמה בחינות כנ"ל וחלילה שלא לשמה ניתוסף להם כח חלילה וידוע שכל שלומד לשמה אזי כשאותיות יוצאין מפיו של הלימוד האותיות מלאים בקדושה בדחילו ורחימו לאפוקי כשלומד שלא לשמה חלילה אזי האותיות הם ריקים וקלים כדאיתא תורתו של דואג משפה ולחוץ וזה והקול קול יעקב הקל כתיב חסר וא"ו והוא לשון קל וזה הקל קול יעקב דהיינו שקולו הוא

קל שאינם לומדים לשמה אז והידים ידי עשו חלילה וממילא כשאין קל קול יעקב אלא הקול קול יעקב שהוא מלא אבנים שלימות באהבה ויראה ובקדושה אז אין הידים יד עשו שולטין אמן.

**ויירא יעקב מאוד כו' ויאמר יעקב אלקי אבי אברהם ואלקי אבי יצחק ה' האומר אלי שוב כו'** ויש לדקדק למה אמר ואלקי אבי יצחק הא לעיל כתיב ופחד יצחק מפני שאין הקב"ה מיחד שמו על הצדיקים בחייהם ומפני מה אמר עתה ואלקי יצחק והנה רש"י ז"ל מתרץ זאת. אמנם ראוי להבין כוונת יעקב בזה גם למה הזכיר שם המיוחד ה' האומר אלי גם זאת מתרץ רש"י ועוד לאלקי מילין ונ"ל דהנה איתא בספרים הקדושים על מה שאנו תוקעים בר"ה תקיעה שברים תקיעה שהוא בר"ה הוא מדת יצחק כדאיתא בספרים הקדושים על ויקרא את עשו בנו הגדול לדון את כל באי העולם כי הוא המקטרג היותר גדול על הכנ"י ע"כ אנו תוקעים בשופר להמתיק את יצחק ותקיעה הוא כנגד אברהם אבינו שהוא חסד לימין יצחק ויעקב שמדתו רחמים לשמאל יצחק ויצחק שהוא מדת הדין הוא באמצע להמתיק את דינו שנצא בדימוס. והנה בכאן שראה יעקב אבינו שעשו בא ועמו ארבע מאות איש ונתירא מאוד מחמת שהוא ענף יצחק מדת הגבורה גבורות קשים מאוד ע"כ להמתיקו התחיל להתפלל ע"ד התקיעות של ר"ה ועשה המתקה ע"כ התחיל אלקי אבי אברהם מדת החסד ואלקי אבי יצחק באמצע ואח"ז הזכיר ה' האומר אלי הזכיר שם המיוחד המרומז לרחמים ושיהיה מדת יצחק באמצע להמתיק דיניו וע"כ לא אמר ופחד יצחק וגם אמר ואלקי אבי יצחק בוי"ו הכל לעשות המתקות להדינים וק"ל.

**ויקח מן הבא בידו מנחה לעשו אחיו עזים מאתים כו' גמלים מניקות כו'** והנה יש לדקדק למה תפס הכתוב לשון מנחה ולא לשון מתנה ונ"ל דהנה יש עוד לדקדק בפסוק ויאבק איש עמו כו' ודרשו חכמז"ל שהעלו אבק עד כסא הכבוד ויש להבין מה הוא האבק ונ"ל להקדים לפרש הפסוק וגם הולך לקראתך וארבע מאות איש עמו כו' ויירא כו' ויש להבין מה הוא המורא הגדול לפני ד' מאות איש אחרי שמצינו במד"ר שמחנה יעקב היה רב מאוד כאשר כבר הזכרנו והגם שמצינו במדרש שהיו כולם קטורי תגא אמנם יש עוד לאלקי מילין גם יש להבין מה דאיתא במדרש ששלח לו כולן בעלי מומין וגם מה דאיתא במדרש שעישרן כל זאת צריך להבין ונ"ל ע"ד דאיתא קצת הדברים בלקוטי תורה מהאר"י ז"ל אמנם אינו מפורש שם הטוב בביאור ונבא לפרש הדברים כי כוונת יעקב היה בזה המנחה לשלוט כל הגבורות והדינים על עשו ולמשוך על עצמו החסדים כי מצינו בספרים הקדושים שנמצאים ת' עלמין דכסופין בקדושה הם רחמים פשוטים והנה את זה לעומת זה כו' נמצאים ד' מאות עלמין אשר בהם נאחז עשו הרשע

והלך לקראת יעקב סטרא דקדושה ללחום עמו וזה שנרמז וגם הולך לקראתך וד' מאות איש עמו ר"ל לקראתו וכנגדו ע"ד האמור את זה לעומת זה והנה ידוע ששורש הדינין הם ש"ך לפ"ר כמובא בספרי הקודש ולכן רמז לו במנחה זו והשליך כל הדינין על עשו וכת דילי' כי בפסוק ראשון עזים מאתים כו' נמצא בסופי תיבות שמנה ממי"ן שעולה בגי' ש"ך. ובפסוק שני גמלים מניקות נמצאים שבעה ממי"ן שעולים גימ' פ"ר וכוונתו הי' להשליך כל הדינים עליו וזה אשר מרמז המדרש שהיו בעלי מומין ר"ל שכיוון להממי"ן שבסופו תיבות של המנחה ומה שעישר אותם הוא רמז לשבר תקיפות של עשו כי כל הבהמות ששלח לו היה מנין תק"פ הם מנין תיבת עישר כמנין שעיר עזאזל לשבר תוקף של עשו כמובן. והנה עוד נמצאים ש"י עולמות בקדושה ונמצא בזוה"ק שאותן הש"י עולמות נחלקים לימין ולשמאל היינו ר"ז עולמות כמנין אור לימין וק"ג עולמות לשמאל כמנין מנחה. ע"כ אמרו חכמז"ל הוי זהיר בתפלת המנחה מחמת כי אז מתחילין להתגבר כוחות הדינין וצריך להמתיקם ויעקב במנחתו הי' כוונתו לשבר תוקף הדינין שיחולו על עשו וכת דלי' ולהגביר הרחמים על בני ישראל עם קרובו ע"כ אמר ויקח מן הבא בידו מנחה לעשו אחיו ר"ל שהק"ג שהם מצד השמאל שעולים במספר מנחה יהיו על עשו אחיו וזה רמזו חכמז"ל בדבריהם שהעלו אבק עד כסא הכבוד ר"ל שאבק בגי' ק"ג העלה אותם עד כסא הכבוד ר"ל שהעלה הדינין להכלל אותם בימין להוריד רחמים על הכנ"י. וע"י זה ככה את עשו להיות נכנע לפניו ונכנעו הדינים ונעשה רחמים גמורים על הכנ"י אמן.

**ויצו את הראשון כו' גם את כל ההולכים אחרי העדרים לאמר כו'** ויל"ד אם בא הכתוב לפרש הי' לו לפרש גם את יתר העדרים ואם בא לעשות כלל לא הי' לו לחשוב רק אחר ויצו את הראשון הי' לו לכתוב ויצו גם את כל ההולכים אחרי העדרים ונ"ל דהנה יעקב אבינו הקדוש ראה ברוה"ק את הד' גליות אשר יגלו בניו בין האומות ובכל דור ודור יעמדו עליהם האומות אשר ירצו להרע להם והנה האבות הם סימן לבנים והשתדלותם היה עבור בניהם הכנ"י כאשר היא ע"י שנכנע לפני עשו והשתחוה לפניו נסתמו טענותיו ונכמרו רחמיו ונהפך לו לאוהב לבל הרע לו עוד כן בכל דור ודור ובכל הגליות כאשר יגלו בניו בין האומות וירצו להרע להם ח"ו תיכף כאשר יכנעו בני ישראל לפניהם ולא יעמדו כנגדם בתקיפות רק בדברי ריצוי ומקבלים עליהם עול גליות ימתקו ולא יהי' ביכולתם להרע להם בשום אופן ויכמרו רחמי האומות עליהם וזהו אשר מרמז הפסוק ויצו את הראשון גם את השני גם את השלישי ר"ל נגד השלשה גליות הראשונים גם את כל ההולכים ר"ל גלות הרביעי שנמכרנו למלכים רבים ממלכות למלכות ומאומה

לאומה כדבר הזה תדברון כו' במוצאכם אותו ר"ל תכנעו לפניהם ותקראו אותם אדונים ואת עצמיכם תחשבו לעבדים ובזה יכמרו רחמיהם עליכם להטיב עמכם אמן.

**ויקם בלילה הוא כו' ויעבר את מעבר יבק כו' ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו כו' וירא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו** ונ"ל לפרש בדרך הרמז דהנה על כל בי' עשרה שכינתא שריא כי ברוב עם הדרת מלך וכל דבר שבקדושה יותר טוב לעשות באגודה מלעשות יחידי אף כשיש להצדיק התבודדות ומתפלל ביחידי יוכל להרים עצמו יותר ולעלות במעלות מעלות יותר מבהתפללו ביחד עם שאר העם אעפ"כ יוכל להיות עליו קטרוג ויוכל ח"ו ליכול למטה אמנם בעשות הדבר שבקדושה באגודה אזי אין עליו קטרוג והא ראי' שאף שהצדיק מתפלל ומרים עצמו בעולמות העליונים אעפ"כ אינו יכול לומר קדושה בפחות מעשרה וזה מרמז לנו הפסוק ויעבר את מעבר 'י'ב'ק נוטריקון 'יחוד 'ברכה 'קדושה כמבואר בזו"הק היינו שעבר למעלה מאלו מדריגות למעלה במדריגות גדולות יותר ויותר יעקב לבדו כי כל בני ביתו אשר אתו לא יוכלו כ"כ לעלות במדריגות גדולות עמו ע"כ ויותר יעקב לבדו שהי' מרים עצמו יותר מהם וזהו ויאבק איש עמו שהי' קטרוג עליו כנ"ל וירא כי לא יכול לו כי אעפ"כ לא הי' יכול לעשות לו כלום כי הצדיק הגדול אשר יוכל לעלות כ"כ במעלות טובות אין הקטרוג יוכל לעשות לו כלום ויגע בכף ירכו היינו ע"י הקטרוג ניטל ממנו תמכן דאורייתא המכונים בשם ירכים כמו שהם מעמידים הגוף כך התמכים דאוריתא המה מעמידים להצדיק ועל ידי הקטרוג ניטל ממנו התמכין דאורייתא ונופל למטה והבן.

**ויאבק איש עמו עד עלות השחר כו' וירא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו כו' ויאמר שלחני כו' ויאמר אליו מה שמך ויאמר יעקב כו' כי אם ישראל כו'** והנה יש להבין שיעקב אמר לא אשלחך כי אם ברכתני והמלאך שאלו מה שמך ולא מצינו שברכו וגם הי' יכול לברכו אף בלא שידע שמו ונראה דהנה איתא בזוה"ק על ויגע בכף ירכו שנגע שרו של עשו בתמכי דאורייתא והענין הוא כך דהנה נודע מדברי הרמב"ם ז"ל בפי' המשניות במס' אבות שהפליג מאוד שלא להנות מבריות והגדולים שבדורו והאחרונים כולם יחלקו עליו והתירו להנות מבריות שאל"כ אי אפשר להתקיים ויתבטל התורה ח"ו ע"ש בדברי קדשם והנה שרו של עשו רצה לקלקל שלא יהי' תמכי דאורייתא וממילא יתבטל התורה חלילה לגמרי ובזה יהיו הידים ידי עשו שולטת חלילה וזה שפירש הת"א על עשו איש יודע ציד נחש ירכון עיין במפרשי תורה פרושם על התרגם ואנו פרשנו נחשירכון שנחש אורב על הירכון היינו התמכי דאורייתא כדברי הזוה"ק. והנה איתא בזוה"ק שבעו"הז הת"ח ניזונים ע"י העמי הארצות ובעולם הבא יתפרנסו הע"ה ע"י הת"ח ועיקר חיותם

יהי' רק ע"י הת"ח והנה מצינו בגמרא שגם בעוה"ז יותר מה שבעל הבית עושה עם העני העני עושה עם הבעל הבית. ודורשים זה מן הפסוק שם האיש אשר עשיתי עמו בועז ע"ש. והנה ודאי ראוי והגון לת"ח שלא יהנה מכל איש כידוע ליודעי חן אמנם מתחלה כ"ז שהצדיק עדיין לא נזדכך לגמרי והוא באמצע העבודה אי אפשר לו לדקדק כ"כ ממי שיקח שא"כ אפשר שיתבטל לגמרי מהתורה והעבודה ח"ו והנה אחר שנזדכך הצדיק אזי הוא הוא אשר מושך כל השפע בעצמו כדאיתא בגמרא על פסוק שמעו אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה שהת"ח ניזונין בזרוע וכל העולם ניזון בשביל חנינא בני כו' ואז לא מקרי נהנה מבריות אדרבה הוא המביא השפע והם ניזונים ממנו נמצא הת"ח ניזון משל עצמו. ועתה נבא לבאר הפסוקים וירא כי לא כו' ויגע בכף ירכו כדברי הזוה"ק שנגע בתמכי דאורייתא וכוונת השר הי' לפגום שלא יהי' מחזיקי תורה ועי"ז יתבטל התורה חלילה בכדי שישלטו ידי עשו ע"כ אחר שבקש המלאך ממנו שלחני ויאמר לא אשלחך כ"א ברכתני. פי' שתחזור לתקן אשר קלקלת בהתמכין דאורייתא אז אמר לו המלאך מה שמך כו' עד כי אם ישראל פי' דאיתא במפרשים שישראל הוא לשון ישר אל ונ"ל הפירוש היינו שיהיה במדריגה גדולה בהזדככות גדול ואז יהי' הוא המביא שפע לעולם ויזונו הכל בזכותו וזה הי' ברכתו לא יעקב כו' כ"א ישראל ר"ל במדריגה גדולה ובמדריגה זו יהיו בניך הצדיקים ואליהם לא נגע הפגם כי לא הם הנהנים רק מהנים ומשפיעים לכל באי עולם בזכותם ומדידהו קא אכלי וק"ל.

**ויאמר לא יעקב יקרא עוד שמך כו' כי שרית עם אלקי' ואנשים ותוכל וישאל יעקב כו' ויאמר למה זה תשאל לשמי כו'** ויל"ד מה זה כי שרית עם אלקי' היכן מצאנו שירותו עם אלקי' ורש"י פי' עם מלאכי' אך עדיין יש להבין אמאי קרא להמלאך אלקי' כו' כי הנה איתא במדרש שהמלאכים ע"י שגולו מסטורין של הקב"ה נדחו ממחיצתם קל"ח שנה כי המלאך אינו רשאי לגלות סוד שליחתו ונוכל לומר שע"כ לא רצה המלאך לגלות את שמו ליעקב כי ידוע ששמות המלאכים נשתנים לפי השליחות שמשתלחים והשליחות אינם רשאים לגלות כנ"ל אמנם כאשר יעקב לא רצה להניח את המלאך אז אמר המלאך עתה אני מוכרח לגלות לו ויהיה לי התנצלות שאף הקב"ה עושה רצון הצדיקים והקב"ה גוזר והצדיק מבטל והצדיק גוזר והקב"ה מקיים ע"כ אם הקב"ה עושה רצון הצדיקים אנו עאכו"כ כן הוא במדרש וזה מרומז בהפסוק כי שרית עם אלקי שרית הוא לשון שירות אחרי שאף הקב"ה כביכול עושה שירות הצדיקים ומכ"ש ועם אנשים היינו המלאכים אשר מתלבשים בעולם זה בדמות אנשים כמאמר המדרש ע"כ וישאל יעקב ויאמר הגידה לי שמך ויאמר למה זה תשאל לשמי ר"ל הרי הצדיק יש לו כח להלביש למלאך איזה

לבוש שירצה כפי רצונו כפי הצורך הזמן כידוע מספרים ושמי נשתנה עפ"י השליחות ואחרי שאני מוכרח לעשות רצונך כפי הק"ו הנ"ל ממילא תוכל לשנות את שמי ע"כ למה זה תשאל לשמי ודו"ק.

**ויבא יעקב שלם עיר שכם כו' ויחן את פני העיר** פי' במדרש ויבא יעקב שלם שלם בממונו והנה יש לדקדק האיך הי' שלם בממונו אחר כל המתנות שהוכרח ליתן לעשו ואיך יאמר המדרש שלא חסר יעו"ש גם יש לדקדק על לשון הכתוב עיר שכם משמע שכבר הי' בשכם ואח"כ נאמר ויחן את פני העיר גם על הלשון את פני העיר גם להבין דברי רש"י ז"ל שלם בתורתו גם לבאר דברי המדרש על ויחן את פני העיר אטלס תיקן להם ומוכר בזול מטבע תיקן להם גם מרחצאות תיקן להם מה הי' לו לתקן תקנות אלו אחרי שעדיין לא נקבע בתוך העיר והנראה דהנה כבר אמרנו שלבן בקש לבלבל את יעקב שיהי' עסק תורתו שלא לשמה להביאו למדת שמאל עבור עושר וכבוד כמבואר אורך ימים כו' ובשמאלה עושר וכבוד. אמנם יעקב אבינו אזר כגבור חיל והי' נאחז בימין לעסוק רק לשמה והיה לו אורך ימים ובמכ"ש עושר וכבוד כדברי הגמרא והחילוק שבין עושר זה לעושר זה הוא שהעושר הבא מסטרא דימינא אין בו שום קטרוג ולא יכול להיות בו אחיזת חיצונים כי הוא ממקום גבוה מאוד אמנם עושר הבא מסטרא דשמאלא יכול לבא בו איזה חסרון מחמת שיוכל להיות בו אחיזת החיצונים והנה יעקב ע"י אחיזתו בימין והי' עוסק בתורתו לשמה שלא לשום עושר וכבוד לא היה יכול להיות שום חסרון ופגם בעושרו והנה ידוע שהאבות הקדושים מכונים בשם כתפין שהם הזרועות עולם אברהם זרוע ימין יצחק זרוע שמאל ויעקב המחבר הזרועות הלב המחבר הכרכין ועתה נבא לבאר הכתובים והמדרש ויבא יעקב שלם ופי' המדרש ורש"י ז"ל שלם בתורתו ר"ל שלמד תורתו בתכלית השלימות לשמה וע"כ הי' שלם בממונו שלא חסר כלום מחמת אותן הדורונות שנתן לעשו ר"ל שלא הי' מוכרח עליהם רק מרצונו נתן כי לא הי' יכול להיות שום חסרון וקטרוג על ממונו מחמת שהיה העושר בא לו ממקום גבוה מאוד כאשר אמרנו עיר שכם עיר מלשון התעוררות שכם הוא לשון כתפין מלשון ויט שכמו והכוונה שהתעורר הכתפין זרועות עולם מדריגת אברהם ויצחק והוא הכריע ביניהם והטה כלפי חסד כנודע ויחן את פני העיר פני הוא לשון ראש וקודם ר"ל שהמשיך מוחי' עליונים להדרועין ועי"ז השפיע השפעות גדולות וחסדים מגולים על בני דורו וזה מרמז המדרש שתיקן להם מטבע ומכר בזול ותיקן מרחצאות הרמז הוא שהשפיע כל טוב על בא עולם זה מרמז המדרש על ויחן שקבע תחומין ר"ל ששמר שבת כי שבת מרמז למוחין עליונים אשר משם בא השפע ורב טוב על בית ישראל אמן.

**ויאמר אלקים אל יעקב כו'** וישב שם במדרש מביא המעשה דר' לוי בר סיסי ששאלו אותו שלשה שאלות ואחת מהם הוא הפירוש הפסוק אגיד לך כו' אם רשום למה אמת ואם אמת למה רשום ומאריך המדרש בזה מאוד גם דרשו שם אם חשב אדם לעשות מצוה כו' שהרי יעקב ע"י שאיחר נדרו נתבקרה פנקסו ומסיים שם אחרת נדרך קום עלה בית אל וישב שם ולכאורה צריך להבין ההמשך והדרש אשר סובב על מדת האמת והתרחקות השקר לכאן בפסוק זה ותחלה נקדים לפרש הפסוק ויקרא לו אל אלקי ישראל ודרשו חכמז"ל שהקב"ה קרא ליעקב אל ולכאורה הוא בלתי מובן ונ"ל דהנה כתיב ויהי בשכון ישראל כו' עד ויהיו בני יעקב שנים עשר וכבר האריכו המפרשים לפרש חבור הפסוקים אלו ואענה גם אנכי בעז"ה דהנה כבר הארכנו בזה בכמה מקומות ומובא בספרים דהקב"ה ברא העולמות עבור התענוג והשעשועים שיהי' לו מאומה הישראלית אשר שרשם הם האבות הקדושים שהם המרכבה אל שכינת כבודו אשר על ידם יתפרסם אלקותי בעולם שיודיעו איך לאהבו ואיך לירא מפניו ולפארו והנה זה האחד הי' אברהם אשר אחז במדת האהבה והודיע חסדי אל לכל באי עולם וע"י זה המשיך חסדים גדולים בעולם כשבא יצחק אחז במידות הגבורה מדת היראה להודיע דאית דין ואית דיין שיראו מפניו והנהיג את בני דירו שיעבדו את השם במדת היראה כשבא יעקב הבין שלא יתקיים העולם רק במידת הרחמים שאף אם יתקלקלו ח"ו בני העולם מעשיהם ויחטאו כנגדו ח"ו אם יתחרטו וישובו בתשובה שיתמלא הקב"ה עליהם ברחמים ע"כ אחז במדת תפארת מדת האמת להתרחק מן השקר למדת התפארת הוא ממוצעת בין חי"ג מרכבות אברהם ויצחק כי מידתו ממוזגת מחו"ג שיכללו הגבורות בהחסדים כשיתעוררו בני אדם בתשובה ומדת האמת היא אמצעית בין י"ג מכ"ד כי יעקב הוא המבריח מן קצה אל קצה ע"כ נאמר תתן אמת ליעקב וממנו נמצאו שנים עשר שבטי יה והיא היה המקור להם מספרם י"ג כנגד י"ג תקונים י"ג מכ"ד כלולים באור ההויות כולם רחמים פשוטים תיקוני אריך להוריד משם רחמים על כנ"י בלי שום תערובות דין והנה י"ג הויות עולה בגימ' של"ח גם ר"ת של הפסוקים ויהי בשכון ישראל כו' עד וישמע ישראל עולה עם הכולל של"ח ע"כ נאמר אח"ז ויהיו בני יעקב כו' ר"ל יעקב ושנים עשר בניו הם כנגד י"ג תיקונים י"ג הויות אשר עולים של"ח כי יעקב ע"י שאחז במדת האמת הי' שרשו ממקור י"ג תיקונים והוא וי"ב בניו כולם הם י"ג נגד הי"ג תיקונים אשר רומזים למדת האמת כמבואר בכתבים אצל כוונת חנוכה ובזה יבוא על נכון ויקרא לו אל כו' שהקב"ה קראו ליעקב אל ר"ל אחרי שבא למדת האמת ואחז בה בתכלית השלימות הי' דבוק בשורש עליון מדת אל תיקון הראשון מהי"ג תיקונים ע"כ

קודם שקיים נדרו הי' עליו קיטרוג מחמת שכבר קראו הקב"ה אל מעל דבוקו במדת האמת וכל זמן שלא קיים נדרו הנה הוא חסר עדיין בשלימות האמתי ובזה מיבן המדרש איחרת נדרך קום עלה בית אל כי תיבות בית אל הם בגימ' באמת ושב שם ר"ל צריך אתה להאחז במדת האמת בתכלית השלימות להדבק במקור העליון של י"ג תיקונים תיקוני אריך להוריד רחמים פשוטים על כנ"י עד סוף כל הדורות ומעתה יבוא על נכון אריכות המדרש על פסוק זה קום עלה בית אל שמרמז למדת האמת כאמור ע"כ מביא כל הדרש אם חושב אדם לעשות דבר מצוה ר"ל שצריך להתאחז במדת האמת בתכלית השלימות שאפילו רק חושב לעשות מצוה צריך לקיימו וק"ל.

**וירא אלקי' אל יעקב עוד בבואו מפדן ויברך אותו ויאמר לו אלקי' אני אל שדי כו' ויעל מעליו אלקי' במקום אשר דבר אתו** ופי' רש"י ז"ל אינו יודע מה מלמדינו ונראה לי דאיתא במדרש על פסוק ויעל מעליו אלקי' מכאן שהצדיקים הם מרכבתו של מקום והענין הוא דכבר כתבנו כמה פעמים באריכות שהקב"ה שלשל כביכול ממנו העולמות אלפי אלפי' רבבות עד שבא זה העולם הגשמי וצמצם בו אלקותו בכמה וכמה מלבושים ורצה העולם להרחיב יותר עד שגער בה הקב"ה והעמידו וזה שאמרו ז"ל למה נקרא שמו שדי שאמר לעולמו די שלא יתרחב יותר לפי שכביכול שיער בחכמתו שעד כאן אפשר לאדם לחזור בתשובה אחר התגשמיותו ואם היה העולם נתגשם יותר לא היה אפשר לנתק א"ע מהגשמיות מחמת חומריות העביות וחלילה היה האדם כמוכרח לחטוא ולא היה באפשרי לחזור בתשובה וזה שאמר הכתוב אשר ברא אלקים לעשות שלא ברא לחצונים גופים אלא ברא רוחות ולא הספיק לברוא הגופי' עד שנתקדש היום והיינו מטעם הנ"ל שאם נבראו להם גופים היה העולם נתגשם יותר מדאי כנ"ל והעיקר העבדות לאיש הישראל להעבור כל המסכים והמלבושים ולבא אל פנימית הקדושה ויזכך החיצוניות והמלבושים עד שגם המלבושים יאירו באור הבהיר והנה האדם נברא בצלם אלקי שהוא אור המקיף כדאיתא בספרי קודש וצריך לזכך א"ע עד שיאורו הכלים והמלבושים יחד עם אור הפנימי והמקיף ואז נעשה האדם מרכבה לשכינה הקדושה עד שאין מפריד השי"ת מעמו כלל וכלל לעולם ושורה עליו השכינה משא"כ קודם שנזדכך והנה אברהם אבינו ע"ה קודם המילה נאמר לו אני אל שדי התהלך לפני והי' תמים ונאמר לפי שאברהם אף שהי' מתחזק בעצמו בצדקו יותר מנח כדאיתא במדרש וברש"י ז"ל אעפ"כ קודם המילה שלא נזכך עדיין מכל וכל היה צריך עדיין חיזוק וסעד מהשי"ת ע"כ אמר לו השי"ת אני אל שדי פי' שדי באלקותי לכל ברי' דהיינו שגם לו צריך הסיוע מהשי"ת הנרמז בשם שד"י היינו שאמר לעולמו די שלא יתרחב יותר בכדי שיוכל

האדם לזכך חומרו התהלך לפני והי' תמים ר"ל אחר שימול א"ע ישיג תכלית השלימות והזיכוך שיתהלך לפניו מעצמו והבן והנה אברהם אבינו הוצרך לילך למצרים כמש"ה וירד מצרימה לשבר הקליפות שבח"ל וזה יהי' גם לו סיוע לזכך הכלים והמלבושים ואז ויעל אברם ממצרים שהי' לו עלי' ע"י זה וכן יעקב אבינו הוצרך לילך לח"ל ולישב אצל לבן זמן רב ג"כ לכוונה הנ"ל בכדי שיזדכך חומרו משא"כ יצחק אבינו לא הי' צריך לירד לח"ל מחמת שנתקדש על העקידה ונזדכך חומרו וכליו ואפשר שלזה כיוונו חכמ"זל במה שאמרו אתה קודש קדשים כו' והנה כבר כתבנו לעיל בפ' ויצא שיעקב אמר אם יהיה אלקים עמדו ישמרני כו' ושבתי בשלום אל בית אבי והי' ה' לי לאלקי' ודקדקנו שבתחלה אמר והי' אלקי' עמדו ולסוף אמר והי' ה' לי לאלקי' ואמרנו שנתירא יעקב לצאת לח"ל והבטיחו הש"י שיהי' לו שם אלקים לשמירה שיוכל לשבר תוקף הקליפות ולהכניעם בשרשם עד שיבא לא"י אל בית אביו אז יזדכך גופו ויבא לתכלית השלימו' אז יהי' ה' לו לאלקי' היינו שיכללו הדינים בהחסדים להמשיך חסדים גמורים על כנ"י יע"ש בדברינו והנה בבוא יעקב אבינו לשכם שהוא תחלת א"י ויקן לו חלקת השדה ויקרא לו אל אלקי ישראל פי' ע"ד כל הדר בא"י כמו שיש לו אלקי אמנם עדיין לא נגמר לבא למדריגתו כל זמן שלא בא אצל אביו והי' צריך עדיין לסיוע אלקי ולשמירה שם אלקי' כמו שהתנה בתחילה ושבתי בשלום אל בית אבי ע"כ נאמר וירא אלקי כו' עוד בבואו מפדן כו' ויאמר לו אלקי' אני אל שדי שהי' צריך עדיין לשמירה שם אלקים ולסיוע ועזר וסעד לתמכו גם הי' לו עוד סבות מיתת רחל וסיבת דינה עוד אחר שנתקרב לבית אביו אז ויעל מעליו אלקים במקום אשר דבר אתו פי' שמכאן ואילך נסתלק מעליו שם אלקים כי לא הי' צריך עוד לשמירה ונסתלקו מעליו כל הדינים והאיר כל הכלים והלבושים והמסכים עד שהאיר אותם שיאירו יחד הכלים ואיר הפנימי ובמקיפין בשוה כולם יחד מאירין ואז נעשה ונגמר להיות מרכבה וצורתו חקוקה בכסא הכבוד וע"ז אמר המדרש מכאן שהצדיקים הם מרכבה לשכינה ודו"ק.

## וישב

**וישב יעקב בארץ מגורי אביו** איתא במדרש מצינו באברהם שגייר גיורים כו' ביעקב שגייר גיורים ואף ביצחק שגייר גיורים שנאמר בארץ מגורי אביו ויש לדעת הלא בדורו של יצחק היו בעולם גם גיורי אברהם מדוע דייק הכתוב בארץ מגורי אביו עכ"פ הי' לו לכתוב בארץ מגורי אבותיו וי"ל דהנה כבר אמרנו ונמצא בכל ספרי קודש שעיקר תכלית בריאת העולם הי' עבור התענוגים שראה המאציל שיהיה לו מאומה הישראלית

האבות הקדושים אשר פרסמו אלקותו וכל אחד הנהיג את בני דורו כפי מדריגתו אשר היה דבק בהבורא ית"ש אברהם היה דבוק ונאחז במדת החסד והודיע חסד אל לכל בני דורו והנהיגם לעבוד את השם מתוך אהבה ובשמחה רבה בא יצחק בנו והבין שלא יתכן לעבוד במדריגה זו רק בשמחה כי יכול ח"ו לבא לידי קלקול מזה כי יוכלו ההמון לבא ח"ו לידי הוללות התחיל להנהיג את בני דורו במדת הפחד והיראה להודיע להם דאית דין ואית דיין אשר יכול ח"ו לעניש לטוברי רצונו וצריך לירא מפניו ושיהיה תמיד רק פחד אלקים לנגד עינוו וממילא כשהוא הי' מנהיג הדור היו כולם כפופים תחתיו וחזרו לעבוד את אלקים במדריגתו ואף דורו של אברהם אשר היה בימי יצחק חזרו לעבדו במדת הפחד כשבא יעקב הבין שגם במדה זאת לבד לא יתכן לעבדו פן יבאו ח"ו לידי עצבות ומרה שחורה אשר היא מדה גרועה מאוד ע"כ התחיל הוא להנהיג את בני דורו במדה הממוצעת כי הודיע לבני דורו איך ימין ה' פשוטה לקבל שבים ואף אם ח"ו מקלקלי' השורה אם מתחרטים ונכנעים באמת לפני הבורא ב"ה מעוררים מדת הרחמים מדת התפארת אשר היא מרכבה ליעקב ומרחם על בריותיו ממילא לא יבאו לידי עצבות רק שיחזרו בתשובה ומעתה תהיה היראה שיראו את ה' יראה הרוממות וגם זאת היא אהבה כי יעקב הוא הבריח התיכון ממוצע בין מדריגת אברהם ויצחק ע"כ אמר הכתוב בארץ מגורי אביו ר"ל גיורי אביו היינו יצחק כי אז כשהיה יצחק מנהיג הדור היה הוא מגייר גם את גיורי אברהם אשר החזיר אותם למדריגתו נמצא כשבא יעקב לא מצא רק גיורי אביו וק"ל.

**עוד** בפסוק הנ"ל דהנה אמרנו בדרוש הקודם וכבר נזכר זה כמה פעמים שהאבות הקדושים הם הם המרכבה אשר פרסמו אלקותו ית"ש כל אחד לפי מדרגתו הודיע איך לעבוד את ה' אברהם במדת החסד יצחק במדת היראה והפחד יעקב ראה שאין העולם מתקיים ע"י הגבורות לבד ח"ו ע"כ המשיך מדת הרחמים לעולם היינו אף שיבא אחד מבניו לידי קלקול ועבירה על אחת ממצות ה' אם אחר הוודעם ישובו ויכלמו ממעשיהם ויכנעו בהכנעה גמורה לפני המקום ויתחרטו באמת על פשעם אזי יתעורר מדת הרחמים לרחם על עמו וכבר אמרנו שיעקב ובניו הם היו המרכבה לי"ג תקוני דאריך מקור הרחמים ר"ל שהמשיך רחמים על הכנ"י שיאריך אפו עמהם עד שיחזרו בתשובה שלימה. והנה שורש הי"ג תקונים הם הג' הוויות ובהם י"ב אותיות וקיצו של יו"ד הוא המקור לכולם ונמצא בספרים הקדושים שכל מדה רומזת להוי' אחת כן יעקב הי' הוא המקור משנים עשר בניו והוא המשיך הרחמים אור ההויות שיאירו על שמות אלקים כוחות הדינין פחד יצחק להכניעם ולהמתקם שיחזרו לרחמים פשוטים.

זה מרומז בהפסוק וישב יעקב ר"ל 'י'ש'ב בגי' י"ב הוויות המרומזים לי"ג אותיות של ג' הוויות יעקב ר"ל שעם יעקב שהוא המקור להם אשר הוא עם בניו י"ב שבטי יה הם המרכבה לי"ג תקוני דאריך בארץ מגורי אביו ר"ל יעקב עם בניו השפיעו אור ההויות רחמים הפשוטים על שמות האלקים להמתיקם בארץ כנען ר"ל ע"י שיכנעו לפני המקום אחר חטאם וישובו מדרכם הרעה יעוררו מדת הרחמים אור הי"ג תקוני דיקנא להאיר על הדינים להמתיקם בשרשם שיחזרו לרחמים גמורים אמן.

**וישב יעקב בארץ מגורי אביו** במ"ר בארץ מגורי אביו מגיורי אביו שאברהם מצינו שגייר גרים כד"א ואת הנכש אשר עשו בחרן וביעקב מצינו שגייר גיורים כד"א הסירו את אלהי הנכר כו' וביצחק לא מצאנו שגייר גיורים רק בכאן מרומז בארץ מגורי אביו מגיורי אביו שממילא נלמד מכאן שגייר יצחק גיורים עד כאן המדרש ויש לדקדק לפי פירוש מה וישב יעקב בארץ מגורי אביו שאם הוא יעקב בעצמו גייר גרים הי' לו להושיב עצמו בין אותם הגרים שהוא גייר מה לו להושיב עצמו בין הגרים שגייר אביו אך הענין כך הוא שמצאנו בכל דור ודור שצדיקים מלמדים התלמידים המתחברים אליהם דרכי ה' והאיך יתקנו בתשובה את אשר קלקלו והאיך יתקנו את נשמתם אבל מעטים הם שיתקנו לגמרי א"ע אצל צדיק אחד שלא יצטרכו אח"כ אחר הסתלקות הצדיק ליסע לצדיק אחר לתקן את נשמתם והנה מצאנו באברהם אבינו ע"ה שגייר גיורים ואעפ"כ לא הי' להם קיום ולא נתקנו לגמרי כדאיתא בפרקי ר"א והוא מרומז ג"כ בפסוק וכל הבארות אשר חפרו עבדי אביו בימי אברהם אביו סתמום פלשתים וימלאום עפר וכבר פרשנו לעיל במקומו והנה יצחק אבינו ע"ה למדם אח"כ אחר מות אביו כמרומז בפסוק וישב יצחק ויחפור את בארות המים אשר חפרו וכו' ויקרא להן שמות כשמות אשר קרא להן אביו דהיינו שחזר ולמדם ויפתח להם שכל וחכמות לעבודת הש"י והנה אעפ"כ לא הועיל להם רק אח"כ כשבא יעקב אבינו ע"ה הוא חזר ולמדם ותיקנם לגמרי וזה פירוש הפסוק וישב יעקב פי' שהי' לו התישבת בארץ מגורי כדפי' במדרש מגיורי אביו דהיינו הגרים שגייר אביו ועדיין לא הי' בתיקנם לגמרי והוא ישיב אותם ותקנם לגמרי כנ"ל וק"ל.

**במדרש** וישב יעקב מצאנו שאברהם גייר גיורים כדכתיב ואת הנפש אשר עשו בחרן יעקב גייר גיורים כדכתיב הסירו את אלקי הנכר כו' יצחק לא מצאנו שגייר גיורים כו' מדכתיב וישב יעקב בארץ מגורי אביו כו' מגיורי אביו הרי שיצחק אבינו גייר גיורים עיין במדרש ויש להבין האיך שייך הסמיכות של ואלה תולדות יעקב יוסף לזה שגייר גיורים ושגם אברהם ויצחק גיירו גיורים ונראה לפרש ע"פ דאיתא בספרי קודש שאברהם אבינו ושרה כ"ז שלא הולידו לא הי' זיווגם הקודש לריק חלילה רק בזיווגם הקדוש המשיכו

נשמת הגרים וכן זיווג של כל הצדיקים הגם שהם בזקנתם מולידים נשמת הגרים בזיווגם הקדושים והנה יעקב אבינו אחר שהוליד בנימין ושוב לא הוליד עוד נמצא שמכאן ואילך בזיווגם הקדוש המשיך נשמת גרים וזה ג"כ ידוע מספרי הקודש שגלות מצרים הי' למען להוציא ניצוצות הקדושים שהוא נשמת גרים כדאיתא על פסוק כי לגוי גדול אשימך שם ע"ש וזה וישב יעקב בארץ מגורי אביו ודרש המדרש גיורי אביו והכוונה שהולידו נשמת גרים יעקב אחר הולידו את בנימין וכן אברהם ויצחק כן שהולידו נשמת גרים ע"כ הוצרך לירד למצרים להוליד שם נשמת הגרים שנודע שזאת עיקר הכוונה בגלות מצרים. וזה מרומז בדברי רש"י ז"ל בקש יעקב לישב בשלוה קפץ עליו רוגזו של יוסף ירצה בזה שיעקב רצה להוליד נשמת הגרים בארץ מושבו קפץ עליו רוגזו של יוסף ועי"ז נתגלגל הדבר ובא למצרים ואתי שפיר החבור אחר זה אלה תולדות יעקב יוסף ודו"ק.

**ויאמר אליהם שמעו נא החלום הזה אשר חלמתי והנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה והנה קמה אלומתי וגם נצבה והנה תסובנה אלומותיכם ותשתחונה לאלומתי**

והנה יש לדקדק מה זה מאלמים אלומים ואם כפי' רש"י עמרין מאסרין אסרין הל"ל בפירוש מקשרין עמרים. ותו מה זה קמה אלומתי וגם נצבה שהוא כפל לשון ונראה לפרש בדרך רמז דהנה מצאנו בישראל כמה מיני צדיקים כל אחד לפי מעלתו יש שהם בעלי מדות טובות ויש שהם בעלי תורה שהם גדולים בתורה ויש שהם בעלי צדקות ולכל אחד מהצדיקים מתחברים אליו בעלי אסופות ת"ח שבדור ושאר נשמות שבישראל ללמוד ממעשיהם ולתקן א"ע והנה הגם שבוודאי טוב מאוד התחברות הלז אמנם העיקר הוא להתחבר א"ע לצדיק כזה שיוכל לתקן נשמות ישראל כי זה הוא הצדיק אשר הוא דוגמת צדיק העליון שמקשר את הכל כידוע מספרים הקדושים אמנם איך נדע הדבר מי הוא במדריגת צדיק שלמעלה שמקשר את הכל יש ב' סימנין בדבר. הסימן אחד הוא כך שהנה ידוע שכל עשר ספירות הקדושות לכל אחד יש מדה זה מדת החסד וזה מדת הצמצום וזה מדת התפארת וכן כולם כידוע אמנם מדת צדק אינה מדה בפני עצמה רק הוא מעביר השפע מלמעלה למטה תמיד נהר דנגיד תמיד ולא פסק מקבל ומשפיע וחוזר תמיד ומקבל מלמעלה ומשפיע למטה ואינו מדה בפני עצמה כידוע מספרים הקדושים וכן זה הצדיק שלמטה ג"כ צריך שיהיה דוגמתו שלא יחזיק לעצמו בשום מעלה רק הוא מקבל ומשפיע לאנשים המתחברים אליו ולא כן שאר בעלי המדות בישראל חסידים חכמים נבונים שאעפ"כ הם מחזיקים א"ע שיש להם המעלה שהוא בה ובצדיק כזה יוכל להיות ביטול כי כל אחד אומר אנא אמלוך מחמת שמחזיק א"ע לבעל המדריגה וצדיק כזה אינו יכול לקשר נשמות ישראל אבל מי שהוא בבחינת צדיק דלמעלה אינו נחשב

בעיניו לכלום דוגמת צדיק שלמעלה שאין בו שום מדה רק מה שמקבל מלמעלה כדי להשפיע למטה ע"כ נקראת מדת יסוד כל כי הוא כולל כל המדות להשפיע למלכות והוא מקשר הכל וצדיק כזה יוכל לקשר נשמות ישראל להעלותם ולקשרם בשרשם בקשר אמיץ וחזק כי הוא דוגמת צדיק שלמעלה שלא הי' בו ביטול והבן זה. והסימן השני הוא שמי שהוא במדריגת צדיק שלמעלה הוא במדריגת להבה דוגמת צדיק שלמעלה מדת יסוד שהוא מקשר כל הספירות כשלהבת בגחלת. וכן צדיק שלמטה צריך להלהיב את לב המתחברים אליו שישתוקקו תמיד להתקשר להבורא ית"ש ושיתלהבו כשלהבת אש לעבודתו ית"ש עבודה זו תפלה צדיק כזה הוא דוגמת צדיק שלמעלה דוגמת יוסף הצדיק שנקרא ג"כ להבה כדכתיב ובית יוסף להבה. ולצדיק שיש בו בחינות הללו אליו ראוי שיתחברו נשמות ישראל כי צדיק כזה יכול לקשר נשמותיהם לאביהם שבשמים בשרשם העליון בצרור החיים מקור נשמתם ודברינו ירומזו בדברי יוסף אל אחיו שהבינם איך מדריגתו הוא דוגמת צדיק שלמעלה ובהם אין הבחינה הזאת ואמר שמעו נא כו' והנה אנחנו מאלמים כו' ות"א מאסרין אסרין ר"ל מקשרין נשמות ישראל בתוך השדה ר"ל חקל תפוחין קדישין וע"כ בא השדה בה' שמרמז להשדה הידוע היינו שהיינו מקשרין נשמות ישראל לכביכול אני ואתם אמנם החילוק אשר בינינו כי הנה קמה אלומתי וגם נצבה ר"ל אשר אני מקשר שאני במדריגת צדיק כידוע לזה הי' קיום ומצב כי אני דוגמת צדיק שלמעלה מדת היסוד המקשר כל העולמות. לכן היה ביכולתי לקשר הנשמות בשרשם למעלה מקור הנשמות ונוטריקון של 'נ'צ'ב'ה 'נשמתם 'צרורה 'בצרור 'החיים והנה תסובנה אלימותיכם ותשתחונה לאלומתי ר"ל הגם שגם אתם הייתם מקשרים נשמות ישראל אעפ"כ אינכם במדת יסוד צדיק של מעלה המקשר הכל רק בשאר בחינות ובאמת אין העולמות מתיחדים ומתקשרים רק במדת יסוד ע"כ הכל צריכים להתחבר ע"י בחינתי וזהו והנה תסובנה אלומותיכם ותשתחונה לאלומתי כנ"ל כי אין שום יחוד וקשור נעשה רק ע"י מדת צדיק יסוד עולם והבן.

**וילכו אחיו כו' וישלחהו מעמק חברון ויבא שכמה כו' והנה תועה בשדה כו'** והנה צריך להבין האם יש לחשוב על שבטי יה קדושי עליון שישנאו את אחיהם שהי' צדיק יסוד עולם עד שרצו להרוג אותו ואחר שלא הרגוהו מכרו אותו לעבד וע"פ פשטות הדברים קשה מאוד להבין. והנה רש"י ז"ל פי' על שכמה מקום מוכן לפורעניות צריך ג"כ להבין שיהי' המקום גורם ונ"ל דהנה כשעלה ברצונו הפשוט לברוא העולמות הי' כל המקומות מלאים מאור א"ס ב"ה וצמצם המאציל שכינתו ועשה מקום פנוי אשר שם יבראו העולמות. והנה למען כי רצונו הפשוט הי' להטיב לברואיו שיהי' שכר ועונש ע"כ ברא

עולמות והחריבן ר"ל כאשר נמצא בכתבים שקודם עולם התיקון יצאו האורות מעורבבין דו"ר ולא על הסדר ונשברו ונפלו מהם נצוצין הקדושים לעמקי הקליפות ועשה המאציל זאת בכדי שע"י עסק התורה והתפלה של אומה הישראלית אשר יברא יבררו הנצוצות הקדושים ויעלו אותם מעמקי הקליפות ויקבלו שכר טוב על מעשיהם אחר זה היה עולם התיקון ונבררו העולמות ומאשר נתברר אז מזה נבראו העולמות העליונים והתחתונים והנה דור המבול היו נאחזים עוד בקליפות קשים מאוד וראה המאציל שקשים מאוד לתקנם ונשטפו במי המבול ולא נברר מהם רק נח אח"ז היה דור הפלגה ג"כ קשים מאוד ולא יוכלו להתקיים ולא נברר מהם רק השבעים אומות אשר ראה המאציל שיהיה ביכולתינו לסובלם ולהתקיים ביניהם וכל אותם הנשמות שלא נתקנו אז ירדו למצרים הנקרא ערות הארץ וע"י הגלות בחומר ולבנים והתיכנו בכור הברזל נבררו הנשמות העשוקים בקליפות אמנם לא כולם ומה שנשאר עוד יוברר מעט מעט עד ביאת משיח צדקינו שיהי' אז ברור הגמור כמבואר הכל בספרים הקדושים והנה בשכם שם היה מקום אשר נפלו שם נצוצות רבים וגברו שם מאוד הקליפות שעשקו הנצוצי' ע"כ היו שם קלקולי' רבים שם היה ירבעם אשר חטא והחטיא ולא רצה לשוב בתשובה כדאיתא בגמ' שאמר לו הקב"ה חזור בך ואני ואתה ובן ישי נטייל בג"ע ושאל מי בראש יע"ש מזה נראה שהיה מעולם התהו שגם הם אמרו כל אחד אנא אמלך כידוע והנה יעקב ובניו כשראו קושי המקום אשר גברו שם מאוד הקליפות רצו לתקן ולהעלות את הנשמות העשוקים שם והנה אם הי' שלום ואהבה בין כולם הי' נעשה זאת על ידיהם תיכף אמנם הקב"ה לא רצה שיתבררו רק מעט מעט ע"י מעשה התחתונים עם בני ישראל ע"י תורת ותפלות של דורו' הבאים למען הרבות שכרם ע"כ העיר ביניהם קצת שנאה והתחלקות כמ"ש נורא עלילי' על בני אדם ע"כ הוכרחו למכור את יוסף למצרים ונתגלגל עי"ז שבא יעקב ובניו למצרים לברר הנצוצי' ע"י עול הגלות ואשר ישאר עוד יתברר מעט מעט כנ"ל וגם ידוע שע"י העשרה הרוגי מלכות נתבררו נצוצי' רבים ע"כ נמצא בכוונת האר"י ז"ל לכוון באל נקמות ה' אל נקמות הופיע שינקום ה' נקמת הריגת הקדושי' הללו ואם הי' התיקון נעשה אז לא הי' נצרכים אלו הקדושי' ליהרג והי' נעשה התיקון ע"י השבטים בעצמם וזה היה כוונת יעקב אשר שלח את יוסף לאחיו לעשות תקון זה ולזה מרמזים הפסוקים הנה אחיך רועים בשכם מקום מדור הקליפות לכה ואשלחך כו' ואף יוסף נזדרז לכוונה זו אמנם כאשר ראו קושי הקליפות שלא יתקנו ע"כ רצו להרוג את יוסף (והי' בדעתם שיתוקן זאת ע"י הריגתו אח"ז הבינו שגם בהריגתו לא יתוקן זאת) ע"כ הוכרחו למכרו למצרים ולזה מרמזים הפסוקי' וימצאהו האיש והנה הוא תועה בשדה

ר"ל שהיה תוהה ומחשב לתקן זאת וישאלהו האיש כו' ויאמר את אחי אנכי מבקש ר"ל את הנצוצין והנשמות הקדושי' העשוקים אנכי מבקש לתקנם ולהעלותם מעמקי הקליפו' וזה הסוד מרומז בתיבת שכמה ר"ת 'שברי 'כלים 'מעולם 'התהו לתקן זאת אמנם כאשר לא עלתה בידם והוצרכו למכור את יוסף ושב ראובן כו' אמר "אנה "אני "בא ר"ל שתיבות "אנה "אני הם ר"ת של אל נקמות ה' אל נקמות הופיע אשר מכונים על ההרוגי מלכות והי' מתאונן שעתה שלא נעשה התיקון יוכרחו להיות העשרה הרוגי מלכות ואשר ישאר עוד יתברר מעט מעט עד ביאת משיח צדקינו שיהיה ב"ב אמן.

**וישמע ראובן ויצילהו מידם כו' ויאמר אליהם ראובן כו השליכו אותו אל הבור כו' למען הציל אותו מידם להשיבו אל אביו כו' ויפשיטו את יוסף כו' והבור ריק אין בו מים** ובמדרש מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו ולכאורה קשה מה הוא הצלות ראובן במה שציוה להשליך אותו אל הבור אשר בו נחשים ועקרבים ובפרט לפי דרשת חכמז"ל שרו"הק העיד עליו שכוונתו הי' למען הציל אותו מידם ובזו"הק איתא למען הציל אותו להשיבו אל אביו אף מת גם זאת לכאורה אינו מובן שזאת יהי' ההצלה גם קשה מפני מה הפשיטו הכתונת הפסים מעליו האם הי' הכתונות הפסים אשר עליו למחסה ולמסתיר מפני הנחשים ועקרבי' ונ"ל עפ"י פשוטו דהנה ידוע שיעקב מסר ליוסף השם כ"ב אותיות היוצא מברכת כהנים ובפרט השם "פסים אשר הוא מסוגל לחן ולשמירה ולכן עשה לו כתונת "פסים בכוונה זו עפ"י היחוד וצרוף של השם כ"ב אותיות והנה אחי יוסף היו מסופקים ביוסף שראו אותו הולך במקום סכנה למדבר והלך יחידי ושום מורא לא עבר על ראשו ובפרט במה שהלך אצל אחיו שהי' יודע בהם שהיו שונאים אותו אם הוא סומך א"ע על צדקו או רק על סמך השמירה שעשה לו אביו במה שהלבישו כתונת הפסים שהוא מסוגל לשמירה כנ"ל כי בוודאי עשאו אביו עפ"י כוונה השם של כ"ב אותיות כנ"ל ולמען יעמדו על המבחן הפשיטו מעליו הכתונת ואם גם אז לא יוזק הוא בוודאי מחמת צדקו והוא מהראוי שצדיק באמונתו יחי' ואם אינו צדק כל כך אזי יוזק אמנם ראובן במה שאמר השליכו אותו אל הבור לא היה כוונתו שיפשיטו מעליו הכתונת ולא הי' יודע שכן יעשו וע"כ הי' לבו נכון ובטוח שלא יוזק מחמת שמירת אביו שעשה לו ושפיר אמר הכתוב ורו"הק העיד עליו למען הציל אותו מידם להשיבו אל אביו וק"ל.

**וישבו לאכל לחם וישאו עיניהם ויראו והנה אורחת ישמעאלים באה מגלעד וגמליהם נושאים נכאת וצרי ולוט הולכים להוריד מצרימה** פי' רש"י ז"ל ידוע למה פרסם הכתוב את משאם עיין ברש"י אבל יוכל לומר שהכתוב מרמז דבר גדול כי ידוע מכל הענין

יוסף עם השבטי יה הי' לגלגל הדבר הנאמר לאברהם כי גר יהי' זרעך כו' כי מוכרח הדבר שירד יעקב עם בניו למצרים לסבול עול השיעבוד לברר שם כל נצוצי הקדושה כנ"ל ואח"כ ואחר הבירור יהי' יכולים לקבל התורה מפי הקב"ה פא"פ ע"י משה רבינו ע"ה והוא יהיה הגואל אותם ממצרים וע"י יהי' נתינת התורה לישראל ויתגלה הרצון הקדום שהי' בבריאת העולמות ישראל עלה במחשבה שיהי' עם אחד שיקבלו תורתו הקדושה ע"י משה וזה ידוע שמשה הי' בחי' דעת של כל ישראל ע"כ נקראו דור דעה וגם יעקב אבינו הי' בחי' דעת שהי' מחבר הקצוות אברהם ויצחק וגם נאמר בזוהר הקדוש ובכתבי האר"י ז"ל שמשה הי' מלגו ויעקב מלבר עיין בדבריהם וגם יוסף היה בחי' הדעת כמבואר בדבריהם הנ"ל ע"כ נאמר ויקח משה את עצמות יוסף עמו כי הי' משורש שלו ע"כ הוצרך להתגלגל הדבר שירד יוסף למצרים וע"י יהי' ירידת יעקב אביו עם השבטים והם עשו הפעולה ע"י מעשיהם הטובים שיהי' הגאולה ע"י משה רבינו ע"ה ונתינת התורה וזהו מרמז הפסוק וגמליהם נושאים נכאת כי נכא"ת גימטריא עם האותיות דעת עם הכולל לרמז כי הדעת יורד למצרים עם יוסף וצר"י ול"ט מרמז כי תיבת צר"י ול"ט גימ' מש"ה והוי"ו של "וצרי מרמז ליעקב כידוע כי וי"ו היא הבריח התיכון כמבואר בכל הכתבים ע"כ כל זאת הי' להורידו מצרימה להגלות וזה נזדמן ליוסף שבירידתו למצרים נחת ג"כ נשמת משה עמו עם הדעת לגלות ע"כ הריח אותו הצדיק ריח בשמים כי הריח הריח של הדעת עם משה ירד עמו והיה בטוח שיהי' הגאולה ע"י ויקבלו התורה משם יתברך שמו וזהו שמרמז בזוהר הקדוש שגלות מצרים הי' הדעת בגלות ודו"ק.

**ויהי בעת ההיא וירד יהודה מאת אחיו כו' ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה' כו' ותסר בגדי אלמנותה מעלי' ותכס בצעיף ותתעלף ותשב בפתח עינים אשר כו'** פי' רש"י ז"ל ורבותינו דרשו בפתחי של א"א כו' והוא תמוה ונראה דאיתא במדרש רבה בפ' זו ראובן עסק בשקו ובתעניתו שבטים עסקו במכירתו של יוסף והקב"ה עסק לברוא אורו של משיח ע"ש להבין הענין דאיתא במדרש אין לך שבת ושבת שאין קורין פרשתו של לוט ועיין במתנת כהונה שפי' אולי בזמניהם היו קורין פרשתו של לוט בכל שבת ע"ש והוא תמוה ונראה דיש להבין מה זה הענין של יהודה ותמר שיצא מהם נשמת משיח צדקינו שיב"ב שיהיה ע"י חציפות וט"י כלתו הגם דאיתא במדרש שהי' ע"י השי"ת ששלח ליהודה המלאך הממונה על התאוה ע"ש אעפ"כ יש להבין להשכיל דבר זה ונראה כי איתא בספרי קודש שטעם איסור הערוות היא לפי שאסור להשתמש בשרביטו של מלך ע"ש והנה איתא בזו"הק על פסוק ה' בחכמה יסד ארץ אבא יסד ברתא עיין בספרי הקודש באריכות הפירוש והנה בביאת משיח ב"בי יהיה זה שתעלה המלכות הקדושה

למעלה למעלה עד עתיקא קדישא והצדיקים ימשיכו אז השפע ממזל עילאה מי"ג ת"ד עילאי למלכות ומשם לכנ"י והנה בכל שבת שבת יש דוגמא זו שהצדיקים מושכים שפע מעתיקא קדישא ממזלא עילאה שהוא שלשה שמות הוי גימטרא מזלא מי"ג ת"ד לכ"י בסוד שבת שין בת כדאיתא בספרי הקודש ע"ש והנה סוף מעשה במחשבה תחלה וכן הי' ענין לוט שבא על בנותיו ויצא ממנו נשמת משיח והוכרח להיות כן דוגמא שלמעלה שאבא יסד ברתא וזה שאמר המדרש שאין לך כל שבת ושבת שאין קורין בו פרשתו של לוט היינו בכל שבת ושבת נעשה דוגמא זה שהצדיקי' מעלים ומיחדים את המלכות בסוד ע"ק וממשיכים משם השפע לכנ"י והיינו אבא יסד ברתא כנ"ל וזה בכל שבת ושבת ומיבן המדרש היטב ובזה יובן הגמרא במס' שבת כל השומר שבת כהלכתו אפילו עובד ע"ז כאנוש מוחלין לו כו' וכבר מובאי' דברינו אלה בפ' וירא ע"ש והנה אמרנו פי' הגמרא אסתר קרקע עולם היא בדרך רמז שפשטה את עצמה מתאות הבהמות ומהגשמיות והיתה אצל עצמה כעפר ואפר דוגמא כאשר מצינו בר' אליעזר שהיה דומה כאלו כפאו שד וזה מרומז בדברי חכמז"ל אסתר קרקע עולם היותה והנה בכאן שהקב"ה עסק לברא אורו של משיח שיצא מיהודה ותמר דוגמא שלמעלה אבא יסד ברתא כי אין אדם נמנע מלקרא לכלתו בתו וע"כ הזמין השי"ת ושלח מלאך הממונה על התאות כו' כדי שיבא לידי כך שיצא נשמת משיח והנה הצדקת תמר הבינה זאת ברוח קדשה והוא פתחה זאת כדכתיב ויוגד לתמר כו' ותכס בצעיף ותתעלף וחלילה לצדקת הזאת שיעלה בדעתה איזה תאוה הבהמיות ובהכרח שפשטה א"ע מתאות הגשמיות כאשר אמרנו אסתר קרקע כו' והיתה אצל עצמה כעפר ואפר וזה רמזו חכמז"ל שישבה בפתחו של אברהם אבינו שנאמר בו ואנכי עפר ואפר והנה כבר כתבנו שעל ידי יהודה ותמר נתהוה נשמת משיח ועל ידי זה תתיחד מלכותא קדישא בחכמה עילאה בסוד ע"ק שיהי' נמשך השפע ממזלא עילאה סוד הג' ההוויות מקור הי"ג ת"ד לכ"י וזה מרומז 'ויהי 'ער 'בכור יהודה ר"ת של ויהי ער בכור עולה ע"ח מספר שלשה הוויות של רחמים כי מכאן התחיל להתנוצץ נשמת משיח שעל ידו יתייחדו העולמות להעלותם לרום המעלות ולהוריד השפע משם לכ"י כי ער בכור יהודה הוא היה עיקר בעלה של תמר ואונן לא היה אלא בסוד יבום והנה איתא בספרים קדושים שזיווג יהודה עם תמר היה לתקן נשמת ער כו' להחזיר אותם בסוד גלגל והעיקר הי' ער כי הוא הי' הבכור ואונן בא ליבום את תמר לתקן נשמת ער אלא שלא רצא לתקנה ושחת ארצה עד שהוצרך הדבר שיתתקן ע"י יהודה ע"ד האמור למעלה וזה ירומז בדברי הכתוב ותאמר אם תתן ערבון עד שלחך

פי' שנחלק תיבת ערבון לשני תיבות ער"בון ובון מלשון בן ר"ל ער בן עד שלחך תיבת ש"ל"ח"ך עולה בגי' משיח שע"י יברא אורו של משיח צדקנו בב"י אמן.

**ויוגד לתמר לאמר כו' ותשב בפתח עינים** במדרש בפתחו של א"א שכל העינים מצפים לראותו ויש להבין שלא מצינו זאת שמצפים לראות פתחו של א"א אמנם נ"ל דהנה נמצא במדרש על פסוק צדקה ממני שיצא ב"ק ממני ומאתי יצאו הדברים ר"ל שמן השמים סייעוהו לאותה המעשה שיצא מלכות בית דוד ונשמת משיח שיתגלה במהרה ע"כ נתעורר יהודה קדוש עליון לדבר זה והנה גם לתמר נתגלה סוד זה והיא גם היא נתכוונה לדבר זה לעשות יחודים קדושים להוריד נשמת משיח ממקום חצבה ושרשה בעולמות העליונים. והנה נמצא בגמרא ובמדרש ששה דברים קודמים לעולם ומהם הוא תשובה ונשמת משיח נמצא אנו למדים ששניהם הם ממקום ומשורש אחד והנה תשובה היא מדריגת בינה אימא עילאה אשר אור הפנימי הוא שם של ס"ג ולבושה הוא שם של אהי' במלוי יודי"ן עולה קס"א ונתכוון לעשות היחודים הקדושים לזווג האורות ע"י דעת המזווג המדות להוריד נשמת משיח ולזה מרמזים הפסוקים ותסר בגדי אלמנותה מעליה ותכס בציף ותתעלף ר"ת עולה ס"ג בציף ת"א בעיפא עיפא עולה קס"א ר"ל ותכס לשון מלבוש שהלבישה א"ע במספר קס"א מילוי שם אהי'. גם בציף ותתעלף ותשב בפתח עינים אשר על דרך הר"ת עולים קס"א 'על 'דרך 'תמנתה ר"ת דעת נתכונה לכוונה הנ"ל לעולם הבינה להוריד משם נשמת משיח והנה אצל אברהם מצינו שמסר את נפשו להציל את לוט כשרדף אחר החמשה מלכים. ולכאורה אינו מובן שימסור את נפשו' עבור לוט הלא ידע דרכו כי נסע מקדם ודרשו חכמז"ל שהסיע א"ע מקדמונו של עולם אמנם באמת היה מחמת שראה ברוה"ק שיתנוצץ ממנו נשמת דוד ומשיח ע"כ אמר המדרש שפיר שישבה בפתחו של א"א ר"ל שעשתה כמו שעשה א"א שמסר נפשו להוריד נשמת משיח בעולם שכל העינים מצפים לראותו שיתגלה ב"ב אמן.

**ויוסף הורד מצרימה כו' ויהי איש מצניח כו' ויהי אחר הדברים האלה ותשא אשת אדוניו כו' וימאן כו' ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחטאתי לאלהים כו' ויהי כהיום הזה ויבוא הביתה לעשות מלאכתו ואין איש מאנשי הבית שם בבית ותתפשהו בבגדו לאמר שכבה עמי ויעזוב בגדו בידה וינס ויצא החוצה.** גמרא רב ושמואל חד אמר מלאכתו ממש גם התרגום אונקלס מפרש למבדק בכתבי חושבני' צריכים להבין מפני מה דווקא בכתבי חושבני'. וחד אמר לעשות צרכיו עמה אלא שנראה לו דמות דיוקנו של אביו כדאיתא בתוספת של ר' משה הדרשן מדכתיב ואין איש מאנשי הבית שם בבית משמע דאיש מאנשי הבית לא הי' שם בבית אבל איש אחר הי' שם בבית וע"כ

צ"ל דיעקב היה כדמשמע ברש"י בפ' ויחי וצריכים ג"כ לעמוד על עיקר הדברים כי כפשוטים אי אפשר להבין שזאת תעלה על מחשבת יוסף הצדיק גם הדקדוק מפני מה נאמר וחטאתי לאלהים לשון עבר הול"ל ואחטא גם מה שנאמר וחטאתי לאלהים ולא נאמר לה'. גם איתא במדרש רבה ותשא אשת אדוניו את עיניה מה כתיב למעלה מן הענין ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה התחיל ממשמש בעיניו ומסלסל בשערו ומתלה בעקבו אמר הקב"ה אני מגרה בך את הדוב מיד ותשא אשת אדוניו וכו'. ג"כ צריכים להבין וכי ח"ו תעלה גיאות כזאת על דעת יוסף הצדיק ונראה לי לפרש בדרך רמז ע"פ מה דאיתא במדרש רבה בפ וירא גם הובא בזו"הק על פסוק והאלהים נסה את אברהם כתיב נתת ליראיך נס להתנוסס מפני קושט סלה נסיון אחר נסיון וגידולין אחר גידולין בשביל לנסותן בעולם בשביל לגדלם בעולם כנס הזה של הספינה עכ"ל ופירש המדרש הלז הוא כך כי אין הקב"ה צריך לנסות את הצדיק כי השי"ת בוודאי יודע כל מחשבות בני אדם אף קודם שבאו לעולם מה שתעלה אח"כ במחשבת לבם לזאת השי"ת אין צריך לנסיון כי יודע האמת רק השי"ת נותן לו הנסיון בשביל לגדלו בעולם ולפרסמו שידעו ושיכירו כולם גודל צדקתו וקדושתו וגם כאן רצה השי"ת בזה הנסיון להראות גודל צדקתו של יוסף ולא יהרהרו עליו שום שמץ ונדנוד עבירה ע"פ הדרך שיבואר למטה כי הדרך הישר אשר צדיקים הולכים בו הוא ע"פ מה דאמרו חז"ל שכר מצוה מצוה ושכר עבירה עבירה שמצוה גוררת מצוה ועבירה גוררת עבירה בפירוש הברטנורה כשהאדם עושה מצוה בשלימות אז הוא שכרו שמזדמנים לו מן השמים עוד מצוה אחרת ולהיפך הוא ג"כ בעבירה ונראה לו שבוודאי מן השמים הוא התשלום שכר הלז מדה כנגד מדה שכפי מדת המצוה אשר יעשה האדם אזי ג"כ כפי מצוה זו יזדמן לו מצוה אחרת דמיון המצוה אשר עשה מקודם וג"כ הוא להיפך בעבירה שכפי עבירה אשר יעשה האדם חלילה אזי יזדמן לו עבירה אחרת הדומה לעבירה הראשונה וזאת ידוע שאין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא וכשיזדמן לו לאדם איזה הרהור עבירה שיגרה בו היצ"הר אזי יפשפש במעשיו כי בוודאי עשה עבירה כבר הדומה לזו העבירה אשר מסיתו היצ"הר ויעשה תשובה עליה ואז ינצל משכר העבירה ומגרירותי'. ובזה נבוא לביאור פרשה זו כי ידוע שהשכינה הקדושה ירדה למצרים עם יוסף הצדיק כמו שנאמר ויהי ה' את יוסף ויהי הוא לשון צער שהשכינה ירדה בהגלות ובוודאי כיון שהשכינה ג"כ היתה עמו בוודאי שמר עצמו מכל חטא ועון ומשום נדנוד עבירה ובפרט מהגיאות כי אמרו כל המתגאה הוא דוחק רגלי השכינה ועם יוסף היתה השכינה שרוי בוודאי לא הי' בו גיאות כלל אף שמיני שבשמינית והפירוש הוא כך ויהי יוסף יפה תואר היינו ששמר

מאד הגוף והאברים בטהרה גדולה ובקדושה יתירה ויהי יפה ומנוקה מכל עון ופשע ויפה מראה הוא הנשמה המאירה שלא פגם אותה כלל באיזה נדנוד חטא וסלסל השער היינו השערות עליונות היינו הי"ג ת"ד גם המשמש העינים ומה שהי' מתלה בעקבו הוא הכל עשה יחודים בעולמות עליונים כאשר פרשתי כבר יעו"ש ותמצא נחת. אך הבני אדם אשר עיני בשר להם לא ידעו ולא הבינו כוונת הצדיק בזה ויחודיו וסברו שיש לו גיאות במשמש העינים ובסלסול השערות והקב"ה רצה זאת לגלות להם שאין בו גיאות כלל לכך התרחש לו הנסיון הלז באשת פוטיפר המכונה גם כן בשם היצ"הר ותאמר לו שכבה עמי וידוע מאמר חז"ל כל המתגאה כאלו בא על עריות וכאלו בא על אשת איש נמצא שהגיאות הוא שקול כעריות נמצא שבאם היה ח"ו בו איזה נדנוד גאות גשמי' אזי הי' נכשל באשת פוטיפר כי שכר עבירה עבירה כפי ההקדמה דלעיל היינו שמזדמנים לו לעשות עבירה אחרת כפי דמיון עבירה אשר עשה מקודם והוא הי' ניצול ועמד על הנסיון בזה הוצרכו כולם להודות וידעו הכל שאין בו שום גיאות כלל ואז התנשא מעלת קדושתו וצדקתו בפועל ובבירור וע"פ דברים האלה נוכל לומר ג"כ מה דאיתא (והביטו אחרי משה עד בואו האוהלה שחשדוהו בא"א הוא ג"כ שחשדו אותו שיש לו גיאות בזה מה ששם אהלו חוץ למחנה שאין כבודו לישב ביניהם לכן חשדוהו ג"כ באשת איש כי הכל חד כנ"ל) ועבירה גוררת עבירה דמיון העבירה ראשונה וכאשר ראה יוסף הצדיק שמסיתו לעבירה זו ואז פשפש במעשיו הראשונים וזהו שת"א למבדיק בכתבי חושבני' אולי ואולי עבר איזה עבירה הדומה לזו אם ח"ו נכשל בגיאות ששקול כעריות אך לא מצא עצמו כלל באיזה עבירה הדומה וזהו שאמר וחטאתי לשון עבר כי אמר האם עברתי מכבר עבירה הדומה לזו זהו אינו וזהו וחטאתי לאלהים כי הע"ז מכונה בשם אלהים אחרים כי לא מצא עצמו שעבר איזה עבירה אף גיאות כמו שאמרו חז"ל כל המתגאה כאלו עובד ע"ז ע"כ אינו ראוי לאותו מעשה כי גם כבר לא פגם בשם אלהים הקדוש להביא ח"ו עצמו לממשלת אלהים אחרים וע"כ לא שמע לדבריה לשכב אצלה להיות עמה. אך כן דרך היצ"הר להצדיקים גדולים שאינו יוכל לתפוס אותו להחטיאו אך כאשר בא הצדיק להתבודדות גדול ומפשפש במעשיו וחושב לעצמו שהוא גרוע שבגרועים והוא לאפס ולאין אדרבה הוא חושב לעצמו שהוא מלא עבירות כן דרך הצדיקים המתבודדים עצמם ועושים תשובות גדולות אזי תחבולתו של היצ"הר להביא הצדיקים הללו בעצבות גדול ובמרה שחורה ח"ו שיאמר לנפשו שהוא מלא עבירות ואז יוכל לתופסו ח"ו להכשילו באיזה דבר. אך הצדיק צריך זאת להבחין תיכף שזאת הוא מחשבת היצ"הר וצריך תיכף לצאת מגדר הלז שלא להחשב לעצמו

שהוא מתבודד עצמו כדרך הצדיקים לשוב על עוונותם רק להביא עצמו לתוך שמחה וינצל מהכשלת היצ"הר וזאת היתה מעשה דיוסף הצדיק שראה היצ"הר שלא יוכל להכשילו רק כאשר התבודד כדרך הצדיקים וחשב עצמו לאפס ולאין וזהו ואין איש מאנשי הבית שם בבית ר"ל שבא למדריגות התבודדות גדול כאלו אין שום אחד מאנשי הבית שם בבית והיה מתבודד עצמו אז רצה היצ"הר לתופסו להביאו במרה שחורה ועצבות שהוא מלא עבירות ואז היה יוכל ח"ו להכשילו וזהו ותתפשהו בבגדו היינו בעבירות מלשון בבגדו בה היינו להביאו לעצבות לעשות תשובה על רוב העבירות וע"י העצבות היה יוכל להכשילו ע"כ עשה לו יוסף הצדיק עצה זאת ויעזוב בגדו בידה וינס ויצא החוצה ר"ל שעזב עצמו מהתבודדות וממחשבת אשר חשב לעצמו לאפס ולאין כדרך הצדיקי' רק כעת עזב הדרך הלז וינס ויצא החוצה שאחז עצמו במדת התפארת וזהו דמות דיוקנו של אביו ראה היינו מדת יעקב הוא התפארת והחזיק עצמו בשמחה ועי"ז ניצל ממחשבת היצ"הר וידעו הכל שיוסף הוא הצדיק יסוד עולם ודו"ק וזהו פירוש הפסוק וראה אם דרך עוצב בי ואז תחבולות היצ"הר להכשילו כנ"ל אז נחני בדרך עולם כפי שנאמר וינס ויצא החוצה והבן.

**ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח ויהי בבית אדוניו המצרי** יש לדקדק מה זה ויהי ויהי שהוא לשון צרה ח"ו כידוע ונראה דאיתא במדרש רבה על ויהי איש מצליח גבר קפוז פירש מתנת כהונה גבר קפוז איש מקפיץ כלומר צהל ושמח ולב טוב מדלג על ההרים תרגום מקפז ע"כ וצלחו הירדן לפני המלך ופי' מתנת כהונה וצלחו את הירדן שעברו בחפזון ובמהירות ובשמחה ונקדים עוד מה דאיתא במדרש ששכינה ירדה עם יוסף הצדיק למצרים והוא גלות השכינה וכתיב בכל צרתם לא ולא צר כי באמת תרוייהו איתא נמצא היה ליוסף הצדיק צער גדול מגלות השכינה הקדושה ומה גם צער גלותו מבית אביו ואחיו הצדיקים כי גם שהיה מושל בכל עשירות של פוטיפר והיה מושל בכל אשר לו אעפ"כ הי' בגלות בין המצרים ומרוחק מבית אביו ואחיו הצדיקים ואין לך צרה גדולה מזו ואעפ"כ בכל זאת עשה עצות בנפשו להרחיק מלבו כל העצבות שזהו מניעה גדולה שבכל המניעות בהיות אדם סר וזעף כידוע מדברי קדושים עליונים והסיח דעתו מדאגתו וצערו וצרתו בהיותו מרוחק מבית אביו והיה בשמחה תמיד כדי שיהיה יוכל לעבוד הש"ית בשמחה ומטוב לב מרב כל והיה אוכל ושותה ומסלסל בשערו כדאיתא במאמרם ז"ל והכל כדי שיהיה שמח וטוב לבב מרוב כל כי כן שמעתי פירוש המשנה משנכנס אב ממעטין בשמחה פי' ממעטין את צער ודאגות בשמחה פי' עם שמחה ע"י שמחה שיש לאדם הוא ממעט גלות השכינה והצרות שהי' לו בהיותו בגלות בין העכו"ם

המשיך את הצרות על בית אדוניו שהיו עובדי כו"ם ועל המצרים. וזה ויהי ה' את יוסף פי' צער גדול היה ליוסף על גלות השכינה שהיתה עמו במצרים להשתתף עמו בצערו שהי' לו על פרידתו מבית אביו ע"ש בכל צרתם לו צר כנ"ל. ויהי איש מצליח כדפי' המדרש גבר קפוז דהיינו שהיה בשמחה וטוב לב לעבודת הש"ית והגם שהי' בצער וזה ויהי ר"ל הגם שהי' בצער בלשון ויהי אעפ"כ איש מצליח כפי' המדרש שהיה גבר קפוז ר"ל שהי' שמת וחדי בחפזון ובמהירות כדפי' במתנת כהונה כנ"ל ע"כ הי' תמיד בשמחה ובטוב לב לעבודת הש"ית ובזה המתיק הצער מהשכינה ומעצמו כמאמר ממעטין בשמחה והמשיך כל הצרות על כל העכו"ם וזה ויהי ר"ל צרה בבית אדוניו המצרי ר"ל שהמשיך כל הדאגות ועצבות על בית אדוניו המצרי כנ"ל ודו"ק.

**ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח ויהי בבית אדוניו המצרי** השלשה ויהי אין להם שום פירוש ויש לרמוז בזה כי הצדיק הזה נכנס לגלות כנ"ל כדי לעשות הכנה לאביו והשבטים ולכל ישראל כדי שיהיו יכולים לסבול הגלות ועול השיעבוד ולעשות התיקון המכוון בהגלות כנ"ל והשכינה הקדושה ירדה עמו מיד לעלות כמבואר בזוהר הקדוש ע"כ התחזק א"ע ועשה לעצמו מגן מהחיצונים שלא ישלטו בו ולא יהיה להם שום אחיזה בגופו ונשמתו ח"ו וידוע שתיבת מגן מרמז לשלשה שמות א"ל כמבואר בכוונת הקפות של הושענא רבה שאנו עושים לעצמם בהקפות מגן מהחיצונים שלא ישלטו בנו וזהו הרמז השלשה ויהי כי שלשה פעמים ויה"י גימטריא שלשה פעמים א"ל ושלשה פעמים א"ל גימטריא מג"ן לרמז שיוסף עשה לעצמו מגן שלא ישלטו בו המצרים וזהו הרמז במדרש בפרשה זו בתחלת הסדרה משל לנפח שהיה פתוח באמצע פלטיא וכו' גץ אחד יוצא משלך וגץ אחד משל בנך ואתה שורפו מרמז כנ"ל שג"ץ גימטריא מג"ן ר"ל שמגן שעשה יעקב לעצמו ומגן שעשה יוסף לעצמו על ידי השמות א"ל היו שורפים כל אלופי עשו ושני פעמים מג"ן גימטריא מקו"ם דהיינו השם יתברך שהוא מקומו של עולם.

**ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה ויהי אחר הדברים האלה ותשא אשת אדוניו את עיניה אל יוסף כו'** פי' רש"י ידוע כיון שראה עצמו מושל התחיל אוכל ושותה ומסלסל בשערו אמר הקב"ה כו' אני מגרה בך את הדוב מיד ותשא אשת אדוניו וגומר אבל זה לא נזכר בפסוק שסלסל בשערו כו' ונוכל לומר שהפסוק מרמז כאן כך דהנה ידוע שכתוב אלה תולדות יעקב יוסף שהיה לו דמות דיוקן יעקב ואמרינן שופרא דיעקב שופרא דאדם הראשון כי שניהם יעקב ויוסף באו לתקן חטא אדם הראשון שחטא בג"ע ע"כ כמו שחטא אדה"ר ע"י אשה כן הי' צריך להיות התיקון ע"י אשה רעה וגם זה מבואר שיוסף הי' מרכבה למלאכי מעלה הנושאים המרכבה וזהו פי' הפסוק ויהי יוסף יפה תוא"ר

נוטריקון תמונ"ת אד"ם ראשו"ן ויפה מראה הם נוקריקון מיכא"ל רפא"ל אוריא"ל שהיו מתלבשין ביוסף לסייע להתיקון ע"כ ותשא אשת אדוניו כו' שרצה להכשילו ע"י מעשה רעה וקב"ה עוזרו ולא יכלה לו ע"כ הי' התיקון שלם ע"י דייקא והי' מושל במצרים ושם נבררו כל ניצוצי קר"י של אדם הראשון כמבואר בכתבי האר"י ז"ל וזה הי' על ידי נסיון יוסף כנ"ל.

**ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה** פרש"י והיא ממאמרם ז"ל התחיל אוכל ושותה ומסלסל בשערו ובמדרש איתא ממשמש בעיניו ומתלה בעקבו ומסלסל בשערו ויש להבין יוסף הצדיק שהיה במדריגת צדיק יסוד עולם עליון יהיה מסלסל בשערו דוגמת נערים הפוחזים שהם בני עוה"ז חלילה שיהי' הדברים כפשטן ונראה כי יוסף הצדיק בהיותו בין הערלים השטופים בזימה בפרט במצרים שהוא ערות הארץ והוא הי' בנעוריו ברתיחת הדמים כדאיתא במדרש רבה ששאלה מטרוניתא את רבי אפשר הי' ליוסף לעמוד על נסיונו ברתיחת הדמים נגד אשת אדוניו ע"ש מה עשה אותו צדיק הדביק את מחשבתו תמיד לעולמות העליונים בחכמה העליונה עד שהי' דבוק באין סוף ב"ה בדביקות גמור ואז לא הזיק אותו כלל הגם שהי' בין הערלים שטופי זימה כדאיתא בשם הרב הקדוש בוצינא קדישא מוהר"דיב ז"ל על מאמרם ויבא הביתה לעשות מלאכתו שנראית לו דמות דיוקנו של אביו כי היא קשטה א"ע בפניו ובגדים שלבשה שחרית לא לבשה ערבית ובכל פעם בקשוטין אחרים קשטה א"ע כדי להמשיך את לבו אלי' והוא יוסף הצדיק בראותו התכשיטין והתפארת שהיא עושה בכל יום אזי דבק א"ע למדת תפארת ישראל ולא השגיח על גשמיות הדבר אלא על רוחניות הדבר כידוע מדברי קדושים עליונים וזה חד אמר לעשות צרכיו כו' אלא שנראית לו דמות דיוקנו של אביו שהוא מדת תפארת ישראל עכד"ק זצוק"ל. ונחזור לענינינו אל דברי המדרש ורש"י ז"ל כיון שראה עצמו מושל התחיל להיות ממשמש בעיניו פי' כיון שהי' מושל ויכולת בידו לעשות מה שבלבו והי' ירא מיצ"הר שהוא האויב והשונא גדול מה עשה התחיל בתחבולות לעשות מלחמה נגדו התחיל למשמש בעיניו דאיתא בגמרא אצל רבי בשעה שהעביר ידיו על עיניו קיבל עול מ"ש וזהו ממשמש בעיניו ר"ל שקיבל תמיד עומ"ש ומסלסל בשערו כי ידוע מספרים הקדושים כי השערות מרומזים על עולמות עליונים כמאמר הכתוב תסלסלה ותרוממך והתחיל יוסף הצדיק למשמש בשערות הזה עולמות עליונים ומתלה בעקבו כדאיתא בספר החסידים כשבא לאדם חלילה הרהורים רעים יתלה עצמו בציפורנו על עקבו וילך מאתו ההרהורים רעים וזה מתלה בעקבו כדי להסיח דעתו מהרהורים רעים ולאחוז דרכו בקודש להיות מדובק בעולמות העליונים

וממילא יובן אמר הקב"ה אתה מסלסל בשעריך חייך שאני מגרה בך את הדוב מיד ותשא אשת אדוניו את עיניה אל יוסף פי' כיון שאתה יכול לתת לך עצות בנפשיך שלא ליתן מקום ליצר הרע בהרהורים רעים רק שאתה משגח עצמך ומדבק א"ע תמיד בעולמות העליונים אזי אנסה את עצמך באשת אדוניך כיון שאתה יכול להפשיט א"ע מגשמיות העולם ולאחוז עצמך בדוגמתו ברוחניותו של דבר ודבר עד שאתה דבוק בחי העולמים בא"ס ב"ה מיד ותשא אשת אדוניו את עיניה אל יוסף והוא יוסף הצדיק עמד בנסיון ונראה לו דמות דיוקנו של אביו ואחז במדת התפארת ישראל כנ"ל וע"כ כשעמד בנסיונו נקרא יוסף הצדיק והי' מאמר הקב"ה חייך שאני מגרה בך את הדוב לטובתו מאחר שהי' ממשמש בעיניו ומסלסל בשערות המה העולמות העליונים שהיה יכול לפשוט עצמו מהגשמיות ולאחוז בכל דבר ודוגמתו שהמה רוחניות הדברים המה העולמות העליונים ע"כ נסהו באשת אדוניו וגירה בו את הדוב מאחר שהיה לו כח ועצות ותחבולות לעשות עם היצ"הר מלחמה כנ"ל ודו"ק.

**עוד** יש לרמוז במדרש הנ"ל שהיה מתלה בעקביו וכו' דהנה יש לדקדק עוד בפרשה זו בפסוק וימאן ויאמר הן אדוני כו' אינני גדול ואיך אעשה כו' וחטאתי לאלקי' וי"לד חדא היה לו לומר ואחטח לאלהים לא לשון עבר וגם מה היה דעתו להסירה מתאוותה במה שאמר לה שיחטא לאלקים ובפרט במה שאמר לפני' חשיבתו אצל בעלה הלא בזה יגדל תאוותה אצלו ונ"ל בהקדם לפרש הפסוק לאלה תולדות יעקב יוסף כו' והוא נער כו' דהנה כשעלה ברצונו הפשוט לברוא העולמות היה העיקר עבור השעשועים שיהיה לו ממעשה האבות שיפרסמו אלקותו ית"ש והנה כבר אמרנו שעיקר תכלית הבריאה הי' עבור יעקוב מבחר שבאבות מדרגת דעת הממוצע בין אברהם ויצחק חו"ג והוא הי' מעורר רחמים עצומים הי"ג ת"ד קדישא דאריך על הכנ"י על ידו ועל ידי הי"ב בניו שבטי יה והנה מצינו בזו"הק שאות וא"ו שבשם הוי' ב"ה מרמז ליעקב והויו השני שבמלוי ו' מרמז ליוסף כי התפשטות החסדים והרחמים מעולם הת"ת מדת יעקב הוא ע"י יוסף שנקרא יסוד ונקרא כל כללות הה' חסדים כל אחד כלול מעשרה עולה חמישים בגימ' כל והוא משפיע אותם במלכות ה' תתאה ע"כ נקראת כלה ועי"ז הורדת הרחמים אור ההויות אשר מאירים על השמות אלהים המרמזים לדינים ממתקים אותם בשרשם ונהפכים לרחמים הכל ע"י יוסף הצדיק כמבואר בזו"הק על פסוק אלה תולדות יעקב יוסף והנה איתא בזוהר שם ששם "אהוה הוא גושפנקא דחתום בי' שמיא וארעא מדת הדעת ונרמז בר"ת "את "השמים "ואת "הארץ כי על ידו מהוה המאציל כל ההויות ושם זה בגימ' י"ז ולזה מרמז הפסוק אחר שאמר אלה תולדות יעקב יוסף אמר ויוסף בן שבע

עשרה שנה ר"ל שע"י יוסף נמשך קדושת ואור השם של בן י"ז הוא שם הקדוש אהוה ושנה שהוא בגימ' ספירה ר"ל שממשיך אור השם למלכות והוא נער את בני בלהה ר"ל שהוא המשמש והמשרת לזה להמשיך אור קדושת הל"ב נתיבות החכמה להה' תתאה למדת מלכות כנ"ל להמתיק כל הגבורות וכל הדינין והנה נמצא במדרש ע"פ וירא אדוניו כו' שבעיניו ראה שר הטבחים שה' היה עם יוסף ובאמת היה שר הטבחים אחד משרים הגדולים המרמזים לדינין קשים אך ע"י קדושת יוסף הצדיק נמתק ונתבטל כל כך עד שהיה רואה קדושת יוסף הצדיק עין בעין וזהו שאמר לה יוסף הן אדוני לא ידע את ר"ל שקודם שהמתקתיו לא ידע ועתה שהמתקתיו אותו רואה בעיניו גודל קדושת וחטאתי לאלהים ר"ל שהסרת המדת אלהים המרמז לדינין ואיך אעשה ר"ל שאיני בגדר זה שיהיה לי תאוה רעה כזה וזה מרמז המדרש שהיה יוסף מתלה בעקביו ר"ל בעקב שעולה שני פעמים אלהים שהם היותר קשים שבחמשה פעמים אלקי' שהם כנגד ה' אותיות מנצפ"ך וממשמש בעיניו ר"ל שהי' בו כח למשמש בעינים ר"ל בהחמשה חסדים וחמשה גבורות כל אחד כלול מהו"יה ב"ה ועולה הכל שני פעמים עין לכוללם בעין אחת ר"ל שיכללו הגבורות בהחמשה חסדים כאשר פרשני דברי הזוהר הקדוש על הנה עין ה' כו' לעיל ומסלסל בשעריו שהיה מסלסל בשעריו דאריך ת"ד קדישא להוריד מהם רחמים פשוטים קדושת עליונים על הכנ"י אמן.

**ויספר שר המשקים את חלומו ליוסף ויאמר לו כו' והנה גפן לפני ובגפן שלשה שריגים והיא כפורחת עלתה נצה כו' וכוס פרעה בידי ואקח את הענבים ואשחוט אותם אל כוס פרעה ואתן את הכוס על כף פרעה ויאמר לו יוסף זה פתרונו שלשה השריגים כו' וירא שר האופים כי טוב פתר ויאמר אל יוסף כו'** והנה יש להבין למה לשר המשקים פתר לטוב ולשר האופים לרעה הלא זה רשע היה והא ראיה שלא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו ועיין בזוה"ק שדבריו סתומים מה שכתוב ששר המשקים בשר בשורה טובה ליוסף ע"כ פתר לו לטובה והנראה לי הענין כך הוא שמדרך קדושי עליונים העומדים בפרץ המגינים על הדור להמשיך רחמים ממקור הרחמים על כנסת ישראל וכל הדינין ממשיכים על שונאי ישראל והנה ידוע מספרים הקדושים כי גפן מרומז על כנסת ישראל כדכתיב גפן מצרים תסיע וענבים ג"כ מרומז על ישראל כדכתיב כענבים במדבר מצאתי כו' ממילא גפן הוא טוב ויין איתא בגמרא הרואה יין בחלום כו' יש שותה וטוב לו ויש שותה ורע לו ואיתא בספרים שיין מרומז על הדין שכל זמן שלא יצא היין מכח אל הפועל הוא טוב כאילן הגפן וכענבים שהם טובים ומשיצא מכח אל הפועל הוא דין כדאיתא בספרים על חוה שסחטה אשכול של ענבים ע"ש ועל נח שנשתכר ביינו שמרומז על הדין

וגם כו"ס איתא שמרמז על הדין שבגימ' אלהים שהוא מדת הדין והנה השר המשקים התחיל והנה גפן לפני ובגפן שלשה שריגים וזה הכל טוב שהוא מרמז על כנסת ישראל עיין במדרש ובגמרא מה שדרשו על זה ושוב ספר לו וכוס פרעה בידי כו' שהוא מרומז על הדין כי כו"ס בגימ' פ"ו כמנין אלהים ואקח את הענבים ואשחט אותם אל כוס פרעה היינו שהוציא את הדין מכח אל הפועל דוגמת מאמרם ז"ל על חוה שסחטה ענבים ע"ש שהוא מורה על תוקף הדינין וסיפר לו ואתן את הכוס על כף פרעה ר"ל שהדינים הלכו הכל אל פרעה אל עובדי כו"ם כיון ששמע יוסף הצדיק זה שמח שאמר לו בחלומו כל העבדות שלו שהרחמים יהי' על כנ"י ותוקף הדין על שונאי ישראל שהם עובדי כו"ם וכן ראה בחלומו גפן הם כנסת ישראל ובגפן שלשה שריגים כפי' המדרש וחכמינו ז"ל כהנים לוים ישראלים ע"ש נמצא הרחמים הוא על כנ"י ואקח את הענבים ואשחט אותם אל כוס פרעה ואתן את הכוס על כף פרעה דהיינו כנ"ל שהדינים הלכו אל פרעה ע"כ כיון ששמע יוסף הצדיק בשורה טובה ממנו ע"כ פתר לשר המשקים לטובה.

## חנוכה

**וישב יעקב בארץ מגורי אביו** פרש"י ז"ל ד"א וישב יעקב הפשתני הזה נכנסו גמליו טעונים פשתן הפחמי הזה תמה אנה יכנוס כל הפשתן הזה פקח אחד משיב לו ניצוץ אחד יוצא ממפוח שלך ששורף את כולו כך יעקב ראה כל האלופים הכתובים למעלה תמה ואמר מי יכבוש את כולם מה כתיב למטה אלה תולדות יעקב יוסף דכתיב ויהי' בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ניצוץ אחד יוצא מיוסף שמכלה את כולם הנה הענין הוא שבאמת ניצוץ אחד של קדושה כשהוא באמת ואמונה שורף את כל האלופים של עשו. והנה הן הן הדברים שנאמרו במשל שהביא רש"י ז"ל והמדרש רבה איתא בדוגמא במשנה במסכת בבא קמא גץ שיצא מתחת הפטיש ויצא והזיק חייב. גמל שהי' טעון פשתן ונכנס לחנותו של חנווני והדליק את הבירה בעל הגמל חייב. הניח חנוני נרו מבחוץ החנווני חייב ר' יהודא אומר בנר חנוכה פטור מפני שעשה ברשות (עיין בשל"ה פ' וישב מה שפירש על המשנה הזאת) והמשנה הזאת מרמז הך גופא דאיתא במדרש ורש"י ז"ל. והענין הוא כי רבים וכן שלימים בדעת וביראת ה' עושים עצות לעבודת שבלב זו תפילה ויש רבים מהם שמתפללים בינם לבין עצמם כדי לכוין הטוב אבל האמת הוא שלא להפריש עצמו מהציבור ולענין הכוונה היא עיקר ההתחלה לעמוד א"ע כדי ליחד קוב"ה ושכינתא כל או"א כפי שכלו וכוחו וכוונתו וכשמכוין א"ע כך הגם שא"א לכוין בכל התפילה מראש ועד סוף לית לן בה כי יש צדיק שהוא מקשר את כולם יחד והוא

מיחד את הכל והעיקר כשיש לו התחלה מכל אחד ואחד לפי כחו ושכלו ניצוץ של קדושה הוא מיחד את הכל בקדושה שלמעלה בעולמות העליונים דוגמת מה שמצינו בשונמית ששאל אלי' אלישע מה יש לך בבית ואמרה כי אם אסוך שמן ואמר לה כי טוב הוא צאי ושאלי כלים כו' והנה בזה יובן הא דאיתא במסכת שבת מאי חנוכה דת"ר כשנכנסו היוונים להיכל טמאו כל השמנים שהיו בהיכל ונשאר פך אחד של שמן שהיה חתום בחותמו של כה"ג ולא היה לו להדליק כי אם לילה אחד ונעשה נס ודלקו ח' ימים לשנה אחרת קבעום בהלל והודאה (עיין במפורשים למה עושים חנוכה שמונה ימים הלא הנס הי' רק ז' ימים עיין בב"י) והנראה לי מאחר שהיה מקום שתחול הברכה דהיינו פך אחד שהי' חתום בחותמו של כה"ג שהוא הקדושה הגדולה וניצוצים קדושים הגם שהיה מעט אעפ"כ יחדו הצדיקים והקדושים שבדור הכל למעלה והמשיכו מי"ג מדות של מעלה את הברכה למטה עד שהי' נגלה במנורה הטהורה הנס שדלק ח' ימים שהתנוצץ האור של מעלה למטה וזה נוכל לרמוז במה שאמרו שמצאו פך אחד שהוא בגימ' י"ג ת"ד שהוא רחמים גמורים ומיוחד ביחוד גדול וזה שהי' חתום בחותמו של כה"ג ע"כ שפיר היה הנס גם ביום הראשון מאחר שהעיקר ההמשכה שהמשיכו את הנס הי' ביום הראשון של חנוכה שימשיכו שיאיר מלמעלה מי"ג ת"ד למטה וכן הי' ושפיר עושין ח' ימים חנוכה מאחר שעיקר המשכת הנס הי' ביום שחנו ממלחמה ביום כ"ה כסליו ומצאו פך אחד שהוא בגימ' י"ג ת"ד שמצאו דהיינו שהשיגו השגה גדולה עד לשם כנ"ל ומשם המשיכו את הנס על כל ח' ימים וממילא מסולק תמיהת המפורשים ודו"ק. ונחזור לענינינו שהעיקר הוא שהתחלת הכוונה יהיה באמת ואמונה כל אחד לכי שכלו וכוחו וכוונתו הגם שלבסוף נופל משכלו ליכא למיחש תו כי מאחר שהצדיק הדור מוציא הקדושות שהם ניצוצים קדושים מה שפעלו ועשו כל אחד לפי שכלו ומוחו אזי הוא מיחד את כולם כי כולם נקראים ביתו כדאיתא בית אהרן בית הלוי בית ישראל ברכו כנ"ל והוא מייחד ומדליק הנרות למעלה במנורה עליונה הקדושה ומשם ממשיך שמן הוא השפעות קדושות למטה על כנ"י ונוכל זאת לרמז בהא דאיתא בגמרא דשבת ת"ר מצות נר חנוכה נר איש וביתו ומהדרין נר לכל או"א ומהדרין מן המהדרין בש"א כוחת והולך ובה"א מוסיף והולך וידוע פי' התוס' שמהדרין מן המהדרין קאי על נר איש וביתו ואנן פוסקים כב"ה שמוסיף והולך נמצה להלכה למעשה הפסק נר איש וביתו ומוסיף והולך כב"ה והוא מרמז כנ"ל נר איש וביתו דהיינו שהצדיק הדור הוא מייחד את כולם כי כל שיש בו איזה ניצוץ קדושה ומכוין לפי שכלו וכוונתו לעבדות הש"י הוא מקשר אותו ביחד לכל החברים ועושה מכולם יחוד למעלה וזה נר איש וביתו וכשיש איזה

התחלה בקדושה אזי עושה הצדיק שיוסף והולך כל אחד ואחד יותר ויותר בקדושה וזה שהלכה כב"ה שמוסיף והולך ודו"ק ונחזור למשל שהביא רש"י ז"ל והמדרש רבה על וישב יעקב הפשתני הזה נכנסו גמליו טעונים פשתן והמשנה במסכת בבא קמא גץ שיצא מתחת הפטיש ויצא כו' והוא מרמז להנ"ל שניצוץ אחד מיוסף דהיינו מהצדיק שהוא מייחד הכל למעלה בעליון ונקרא נינוץ אחד ושורף כל אלופי עשו וזה גץ שיצא מתחת הפטיש כו' ועיין בשל"ה הקדוש בפרטות הפי' על דרך הרמז הלז ותבין דברי הנ"ל ונראה לי לפרש סוף המשנה הניח חנווני נרו מבחוץ החנווני חייב בדרך הזה (וזה שלא כדברי הפירש של"ה הקדוש בענין אחר) והענין הוא שהצדיק צריך שיעשה דבריו למעלה בהצנע ובהסתר מפני השרים שלמעלה בכדי שלא יבינו ולא יקטרגו חלילה על הכנ"י ואם חלילה עושה בפרהסיא והוא מזיק חלילה הוא חייב בדבר חוץ מנר חנוכה שאז הי' הנס בפרהסיא ובפומבי' גדול ואין שום מורא ופחד מהשרים שלמעלה ומצוה להניח על פתח ביתו בחוץ לפרסומא ניסא כדאיתא בפוסקים וזה הניח חנווני נרו בחוץ החנווני חייב דהיינו כשהצדיק מפרסם היחוד שעושה ואינו עושה בצינעא שלא ירגישו בו ועי"ז בא קטרוג חלילה על הכנסת ישראל אזי החנווני חייב פי' שהוא נתפס על הדבר (ומצאנו רמז בגמרא שהצדיק קרוי חנווני דאיתא המתחבר עצמו לצדיקים ות"ח אמרו משל הנכנס לחנותו של בושם אע"פ שלא לקח כלום אעפ"כ קלט את ריח טוב ע"ש) וזה שאמר ר' יהודא אומר בנר חנוכה פטור מפני שעושה ברשות דהיינו כנ"ל שאז אין שום מורא מהשרים שלמעלה ומצוה לפרסומי ניסא ודו"ק ותבין.

**במסכת** שבת ת"ר מצות נר חנוכה נר איש וביתו והמהדרין נר לכל אחד והמהדרין מן המהדרין ב"ש אומרים פוחת והולך ובה"א מוסיף והולך נראה בדרך רמז כי הצדיקים הזוכים לנפש הקדושה וזוכים אל הרוח אזי יוכל לתקן את כל המחוברים עמו הנקראים ביתו כמו בית אהרן כנ"ל ומושך עליהם אור קדושה כמבואר והפיקחין עושין חשבון ותשובה על מעשיהם ואינם סומכים עצמם הכל על הצדיק לבדו ומתקנים לעצמם שיהיו זוכים לנפש הקדושה ואל רוח ממללא והנה בתשובה מדריגות מדריגות יש ויש שעושין תשובה על תשובה הראשונה שחוששין שהתשובה שעשה בראשונה לא היתה בשלימות כראוי וזה מרומז בהגמרא הנ"ל מצות נר חנוכה "נר ר"ת "נפש "רוח חנוכה ר"ל שהוא מחנך את עצמו לעבודת הש"יתב נר איש וביתו דהיינו שהוא מתקן עצמו וביתו דהיינו כל המחוברים עמו כנ"ל והמהדרין ר"ל שעושין תשובה בפני עצמן ואינם סומכים הכל על הצדיק לבדו "נר לכל א' שרואין לתקן א"ע נפ"ש רו"ח והמהדרין מן

המהדרין שעושין תשובה על התשובה ראשונה בש"א פוחת והולך שהם פוחתים את עצמם ובית הלל אומרים מוסיף והולך שמעלים בקודש כנזכר לעיל ודו"ק.

## מקץ

**ויהי מקץ שנתים ימים כו'** במדרש רבה אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו זה יוסף ולא פנה אל רהבים ושטי כזב בשביל שאמר זכרתני והזכרתני ניתוסף לו שתי שנים המדרש הלז פליאה וכולם קמאי דקמאי צווחי על המדרש הלז לפרשו כי היכן הי' בטחונו בהש"ית כיון שסמך עצמו על שר המשקים ועי"ז נענש וניתוסף לו שתי שנים כמאמר המדרש הנ"ל והאיך שייך לומר אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו זה יוסף ונקדים לבאר הפסוק בפ' וישב כי אם זכרתני אתך שלשון כי אם הוא בענין תנאי שהתנה עמו בענין הזכירה גם תיבת אתך מיותר ואין לו שחר גם מה שאמר והזכרתני אל פרעה כי זכירה שייך בדבר הנשכח מאדם ובא אחר ומזכירו אותו דבר ע"ז שייך זכירה וכאן מה זכירה שייך כאן אצל פרעה אל יוסף שלא יודעו ומכירו כלל מקודם לכן אך ע"פ דרכינו שתמיד אנחנו עסוקים מענין אל ענין יתישב הכל על נכון שהשי"ת ברא כל העולמות והשתלשלותם בכדי שיתגלה שכינתו בתחתונים להיות כל הברואים ובאי עולם מכירין שבח רוב גדלו ואלהותו ית"ש והוא לבדו מנהיג כל העולמות ויתחזק האמונה שהוא לבדו ואין עוד בלתו ומתחלה הופיע לנו הש"י ממעון קדשו ע"י נביאים הקדושים שהיו מתנבאים באספקלריא המאירה והיה נראה לעין כל התגלות שכינתו אשר מתגלה להנבאים לצרכי עמו בני ישראל ועי"ז נתחזק האמונה שלימה אצל בני האדם להאמינו שהש"ת משגיח בהשגחה פרטית על כל מעשי בני האדם ועל מחשבותיהם ואח"כ שסילק נבואתו מהם לטעמים הידוע עדיין היו משתמשים בבת קול ג"כ הי' לטעם הנ"ל להתחזקות האמונה ועוונותינו הרבים גרמו כל אלה שאין לנו לא נביאים ולא בת קול אך זאת נשאר לנו קשקוש פעמוני קודש שמשרה רוח קדשו על צדיקי הדור בכל דור ודור הכל הוא בשביל התחזקות האמונה כנ"ל כדאיתא בהקדמה לספר "הפלאה על מאמר עין רואה ואוזן שומעת וכו' שבתחילה בימי הנביאים היו בבחי' ראיה וזה הוא עין רואה ואח"כ היו משתמשים בב"ק והוא ואזן שומעת כו' ייעו"ש וכל רצונו של הש"יתב הוא רק בשביל התגלות אלהותו בתחתונים ועי"ז יתחזק האמונה שע"י שהצדיק הדור עושה פעולה ע"י תפילתו הזכה שע"י נתרפא החולה ונפקדה העקרה אשר הי' מתפלל עלי' עי"ז נראה לעין הבני דורו התגלות אלהותו ששומע לתפילת הצדיק המעתיר אליו ונשרש האמונה בלב כל או"א גם הצדיק הדור צריך שלא לחשוב ח"ו איזה דבר גשמי' בהתפעלו איזה

דברים הצריכים לבני אדם רק כוונתו יהיה שיתגלה על ידו אלהותו ית"ש ויתחזק האמונה כי זולת זה אינו נחשב לצדיק כלל וכן הוא הדבר באם שהצדיק עושה איזה פעול' ומוציא מכח אל הפועל איזה דבר בתפילתו הוא עצמו ג"כ מתמי תמי' גדולה על עצמו שהקב"ה שומע לתפילת נבזה ואינו הגון וכדאי' כאשר הצדיקים חושבים תמיד על עצמם שהמה גרועים יותר מגרוע שבגרוע וזאת להם לפלא אשר השי"ת שומע לתפילתם ונתחזק האמונה ג"כ אצל הצדיק בבחינה יתירה מקודם כאשר שמעתי מאדמו"ר הרב הקדוש המנוח מו"ה אלימלך זצוק"ל על פסוק תנו לכם מופת כי אצל מכשפים בהיות עושים איזה פעולה ע"י כשפיהם אין זאת להם לפלא כי המה יודעים בטוב שבהיות עושים מעשי כשפיהם כך וכך מוכרח הדבר לבא אך הפליאה היא לזולתם אשר אינם יודעים האיך נעשה מעשי הכישוף ואז הפליאה הוא על מעשי הכישוף ולא על הדבר הנפעל כי הנפעל מוכרח להיות ע"י דבר הפועל מעשי הכישוף אבל אינו דומה טומאה לטהרה באלף אלפי אלפים הבדלות מהיות מעשי הצדיק ותפילתו פועלים איזה דבר אז הדבר ההוא ג"כ לפלא בעיני הצדיק ששומע הקב"ה לתפילתו כי אינו מוכרח וזהו תנו לכם מופת שאמר פרעה להם שיעשו דבר שאראה שאתה עצמיכם תתפלאו עליו ואז אדע בוודאי שהשית"ב שומע לתפילתכם וזהו תנו לכם מופת אזי אראה שגם לכם הוא לפלא ודפח"ח ונחזור לענינינו שהשי"ת הופיע רוח קדשו על צדיקי הדור בשביל התגלות אלהותו להתחזק האמונה גם כוונת הצדיק הוא בשביל דבר זה ולא לכבוד עצמו הוא דורש לבני אדם רק לקרב לבם להשי"ת להשתרש האמונה והבטחון בלבם כי אין רצונו של הצדיק הוא להיות מפורסים כי זאת הוא ביטל להצדיק מתורה ותפילה מחמת טרדות בני אדם המטרידים אותו כי יותר טוב לצדיק בהצנע לכת אך הכוונה של הבורא ב"ה הוא בהתפרסמותו להצדיק להתגלות אלהותו להתחזק האמונה והבטחון אליו ית"ש כנ"ל ובזה נבוא לביאר הפסוק כי זאת המורא עלה על ראשו של יוסף בהיות שהשר המשקים ישיב על כנו ופרסם את יוסף שעושה פלאות בתפילתו לפעול מעשי בני אדם הצריכים לטובתו ויוסף הי' ממאן להתפרסם רק כשיצטרך לפרסומו על כל העולם ויתגלה אלהותו על כל העולם כאשר באמת כך הי' לזאת אמר לו כי אם שהוא כעין תנאי שהתנה עמו שלא להזכירו לפני שום אדם רק זכרתני אתך דייקא היינו הזכירה תהיה רק אתך במחשבתך ובלבבך ולא לזולתו רק והזכרתני אל פרעה ר"ל השכירה תהיה בעת שהפרסום יהיה צריך שעי"ז יתגלה אלהיתו ית"ש בכל העולם ויתחזק האמונה בכל העולם אז והזכרתני הוא כעין זכירה על דבר הנשכח משום אדם כי עד כעת היה כעין שכחה אצל שר המשקים שלא הזכירו כלל וצדקו דברי המדרש הנ"ל אשרי הגבר אשר

שם ה' מבטחו זה יוסף שבטח בהשי"ת ולא רצה להתפרסם ע"י שר המשקים וע"י שאמר זכרתני והזכרתני ר"ל ע"י שהתנה עמו כעין תנאי שלא לפרסמו רק להזכירו במחשבתו כנ"ל עי"ז ניתוסף לו שתי שנים שאז הוצרך להתגלות ולפרסם אלהותו ולהתחזק אמונתו ית"ש על כל העולם ואז נתפרסם בהזכרתו אל פרעה והבין ולשון ניתוסף כך מורה שלא הי' עונש רק ע"י שתי שנים אלו ניתוסף לו שנתפרסם על ידו אלהותו ית"ש על כל העולם לכן לא כתיב נשתהא והבן.

**עוד** על מדרש הנ"ל אשרי הגבר וכו' ונקדים ג"כ הפסוק כי אם זכרתני אתך כו'. דהנה כי בהיות אדם צריך לאיזה ענין הן בני חיי ומזוני או שאר דברים אזי הוא נוסע להצדיק הדור שיפעול לו בתפילתו הדבר הצריך לו והצדיק עושה מבוקשו ומוציא מכח אל הפועל הדבר שביקש ממנו אך אין כוונת הצדיק בזה הפעולה להראות דבר פלא שיפעול לו דבר מה שאי אפשר לפעול זולתו ח"ו אין כוונת הצדיק לדבר זה כלל רק עיקר מגמת הצדיק שיעלה על מחשבת המבקש פלאות הבורא ית"ש שהוא שומע לתפילת הצדיק ותמיד שיזכור הדבר שמתפעל לו יזכור תמיד פלאות הבורא ב"ה וישתוקק ע"י דבר זה לעבודת הש"ית באמת. גם שמעתי מצדיקים עצה ע"ז שאדם יצייר במחשבתו צורת אותו הצדיק שהפעיל לו מבוקשו ועי"ז יזכור תמיד פלאות הבורא כנ"ל בהזכרתו הדבר טובה שהשפיע עליו וזהו שאמר יוסף הצדיק לשר המשקים שרצה להביאו לאמונת אלהותו ית"ש אמר לו כי אם זכרתני אתך שאמר לו בלשון תנאי שבשביל כך משפיע לו טוב בפתרון החלום עליו לטובה שתזכיר עי"ז פלאות הבורא ע"כ אמר לו כי אם זכרתני אתך תיבת אתך דייקא שתזכור אותי תמיד בלבך ומחשבתך שעל ידי השפיע עליך הש"ית כל טוב ועי"ז יבוא בו אמונת אלהות שיהי' משוטט תמיד במחשבתו פלאות הבורא (וגם זהו הפירוש ועשית נא עמדי חסד ועשית מלשון קונה וכונס כדפירש"י ע"פ ואת הנפש אשר עשו בחרן ותיבת חסד מוסב על ועשית ופירושו כך הוא ועשית חסד היינו החסד שהושת לך ע"י בפתרוני עמדי דייקא שתזכור אותי תמיד במחשבתך להזכיר פלאות הבורא כנ"ל) כי זאת כל עיקר מעשה הצדיק. ומה שכתוב אח"כ והזכרתני אל פרעה והוצאתני מן הבית הזה הוא ענין אחר בפני עצמו ואינו מוסב על כי אם כו' רק פירש"י והזכרתני ממילא שבטוח אני בהש"ית שאהיה נזכר לפני פרעה אבל אין מבוקשו הי' משר המשקים שהוא יהיה המזכיר ובזה צדקו דברי המדרש רבה הנ"ל אשרי הגבר אשר שם ה' מבטחו ולא פנה אל רהבים כו' כי לא הי' סומך כלל על שר המשקים רק היה בטוח בהש"ית והבן.

**וידבר פרעה אל יוסף בחלומי הנני עומד על שפת היאור והנה מן היאור עולות שבע פרות בריאות בשר כו' והנה שבע פרות אחרות עולות אחריהן דלות ורעות תואר מאוד ורקות בשר כו' ותאכלנה הפרות הרקות והרעות כו' ותבואינה אל קרבנה ולא נודע כי באו אל קרבנה ומראיהן רע כאשר בתחילה כו' ויאמר יוסף אל פרעה כו' שבע פרות הטובות שבע שנים הנה כו' ולא יודע השבע בארץ מפני הרעב ההוא אחרי כן כי כבד הוא מאוד**. פירש"י ז"ל ולא יוודע השבע הוא פתרון ולא נודע כי באו אל קרבנה ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם וישיתהו על ארץ מצרים כו' הקושיא הוא מפורסמת מאד מי עשאוהו יועץ למלך הי' לו לפתור החלום ולשתוק. ונראה לי דהנה יש לדקדק גבי החלום גופא שמספר התורה החלום של פרעה כתיב גבי והנה שבע פרות אחרות עולות כו' ותעמודנה אצל הפרות על שפת היאור ובסיפור של פרעה ליוסף השמיט זה ולא כתיב ותעמודנה אצל הפרות על שפת היאור גם יש לדקדק גבי החלום גופא כתיב ודקות בשר משמע שהיה עליהם בשר רק שהיו כחוש ודק וגבי הסיפור כתיב ורקות בשר משמע שהיו ריקנים מבשר מכל וכל גם יש לדקדק שבסיפור החלום ליוסף כתיב ותבואינה אל קרבנה ולא נודע כי באו אל קרבנה ומראיהן רע כו' ובחלום גופא לא נאמר ולא נודע כי באו אל קרבנה כו' ונראה בזה דאיתא בזוה"ק פ' מקץ ר' חייא אמר פרעה בעי לנסאי ליוסף ואחליף לי' חלמא כו' אחרי הודיע אחורי היית ע"ש (רק שבזו"הק אינו מפורש כלל האיך אחליף ליה החלום והאיך אמר לו טעות ובדברינו יובן בעז"ה) דהנה בהחלום ראה פרעה שבע פרות יפות מראה ובריאות בשר ולכאורה מהו הלשון בריאות שהוא לשון בריא וקיים הול"ל מלאות בשר כדכתיב ההיפוך גבי רעות דקות בשר או הול"ל עבי בשר או הול"ל טובי בשר והוי דבר והיפוכו אלא הרמז הי' בזה בריאות בשר שהוא לשון בריאות וקיימות שרמזו לפרעה שע"י שבע השנים הטובות יהי' קיום לארץ בשבע שני הרעב הא כיצד כאשר אמר יוסף הצדיק בפתרונו יעשה פרעה כו' ויפקד פקידים על הארץ כו' ויקבצו את כל אוכל כו' ולא תכרת הארץ ברעב כו' וע"כ כתיב גבי החלום גופא ותעמודנה אצל הפרות על שפת היאור דהיינו שהפרות הרעות דהיינו שבע שני הרעב יהיה לכם סמיכה ע"י שבע שנים הטובות כנ"ל וזה ותעמודנה אצל הפרות וע"כ ג"כ בחלום גופא לא כתיב ותבואנה אל קרבנה ולא נודע כי באו אל קרבנה ומראיהן רע כאשר בתחילה לפי שזה שקר שלא ראה כך בחלום אדרבה בחלום הראו לו ששבע שני רעב יתפרנסו ע"י שבע שנים של השובע ומפני כך הראו לפרעה החלום אלא כדי שיקבוץ התבואות בשבע שני השבע לצורך שבע שני הרעב והנה פרעה שינה הסיפור החלום לפני יוסף כדאיתא בזו"הק הנ"ל וע"כ אמר לו בסיפור החלום שראה רקות בשר

שמשמע ריקנים מבשר מכל וכל גם אמר לו ותבואנה אל קרבנה ולא נודע כי באו אל קרבנה וזהו שקר ענה לו ע"כ בפתרון החלום אמר לו ולא יוודע השבע בארץ מפני הרעב ההוא כפרש"י ז"ל שזה פתרון ותבואינה אל קרבנה ולא נודע כי באו אל קרבנה וזה אמר לו יוסף הצדיק לפי דבריו שאמר לו ותבואינה אל קרבנה ולא נודע כי באו אל קרבנה ואח"כ אמר לו הפתרון האמת ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם כו' יעשה פרעה כו' ויקבצו את כל אוכל כו' ולא תכרת הארץ ברעב כו' שזה פתרון של ותעמודנה אצל הפרות שיהיו נסמכים על הפרות הטובות כנ"ל וזה פתרון של בריאות בשר כנ"ל ופתרון של דקות בשר ולא רקות בשר כנ"ל ע"כ הוצרך יוסף הצדיק ליתן לו העצה ועתה ירא פרעה כו' לפי שבזה הראה לפרעה מה שטעה בסיפור החלום אליו ונהפך הוא מדבריו כנ"ל ע"כ אמר לו פרעה אחרי הודיע כו' כפי' הזו"הק אחורי היית בחלומי כנ"ל ואין נבון וחכם כמוך ומתורץ כל הקושיות הנ"ל ודו"ק.

**ויאמר יוסף אל פרעה חלום פרעה אחד הוא את אשר האלהים עושה הגיד לפרעה שבע פרות הטובות שבע שנים הנה ושבע השבלים הטובות שבע שנים הנה חלום אחד הוא ושבע הפרות הרקות והרעות שבע שנים הנה ושבע השבלים כו' יהיו שבע שני רעב הוא הדבר אשר דברתי אל פרעה אשר האלהים עושה הראה את פרעה** והנה יש לדקדק חדא למה מתחילה כתוב לשון הגיד אשר האלהים עושה הגיד לפרעה ולבסוף כתוב לשון הראה את אשר האלהים עושה הראה לפרעה ועיין ברש"י ז"ל ותו יש לדקדק למה כתיב ושבע פרות הרקות יהיו שבע שני הרעב למה כתיב לשון יהיו שבע כו' הול"ל כדלעיל ושבע השבלים הרקות שדופות הקדים שבע שנים הנה חלום אחד ולמה גבי שבע שני הרעב אמר יהיו שבע שני רעב ולא קאמר כן גבי שבע שבלים הטובות יהיו שבע שני השבע ותו יש לדקדק מה זה הוא הדבר אשר דברתי אל פרעה את אשר האלהים עושה הראה כו' היכן דבר יוסף כן אל פרעה. ואי מה שאמר לו לעיל את אשר האלהים עושה הגיד לפרעה הא לעיל קאמר לו הגיד לפרעה ולא הראה את פרעה ולמה אמר הוא הדבר אשר דברתי אל פרעה למה לי' כלל לומר הוא הדבר אשר דברתי אל פרעה את אשר האלהים עושה והא כבר אמר לו תיכף מתחילה חלום פרעה אחד הוא את אשר האלהים עושה הגיד לפרעה ולמה לי' לשנותה לומר לו הוא הדבר אשר כו' אטו אם לא אמר הוא הדבר אשר דברתי וכי לא ידעינן זה מה שאמר מתחילה את אשר האלהים עושה כו' וחכם כמו יוסף הצדיק יאמר דברי מותר חלילה והול"ל זה בסוף הפתרון הוא הדבר אשר דברתי אשר אלהים עושה כו' ולא מתחילת הפתרון לכפול דבריו והנראה לי בדבר כי איתא בזו"הק שעל כן היה רעב בעולם כדי שכל הכסף שבעולם יבא למצרים

והקב"ה הבטיח לאברהם אבינו ע"ה ואחרי כן יצאו ברכוש גדול ובא ליד ישראל כל כסף וזהב שבעולם עי"כ נמצא למידין שהרעב לא היה גזירה מפורשת דווקא רק שהוא סיבה כדי שישראל יצאו ברכוש גדול והראייה לזה כשבא יעקב אבינו ע"ה למצרים ביטל את שאר החמשה שנים שהי' ראוי להיות עוד רעב בארץ ושבע שני רעב שפתר יוסף הצדיק הוא פתר כן וחלום הולך אחר הפתרון כדאיתא בגמרא דברכות אבל שבע שני השובע הי' נגזר באמת בפירוש שיהי' כך אבל על רעב הי' ביד יוסף הצדיק והוא פתר כך כפי טעם הזו"הק כנ"ל ומשם בארה ביאר הפסוק הנ"ל ויאמר יוסף אל פרעה חלום פרעה אחד הוא אשר האלהים עושה הגיד לפרעה שבע פרות הטובות שבע שנים הנה ושבע שבלים כו' חלום אחד הוא שע"כ כתיב הגיד שכבר נכרז כך ברקיע שיהי' שובע בעולם שעל זה מכריז השי"ת בעצמו כדאיתא בגמרא דברכות ואמר לי' עוד ושבע פרות הרקות והרעות כו' ושבע שבלים יהיו שבע שני הרעב פי' שזה גזר יוסף הצדיק שיהי' שבע שנים רעב ע"כ אמר יהיו שני רעב שעכשיו יתהוו כך שיהיו שבע שנים רעב וזה פירוש הפסוק שאח"כ שאמר יוסף הצדיק הוא הדבר אשר דיברתי אל פרעה פי' אני דיברתי זה הדבר שיהיה שבע שני הרעב אשר האלהים עושה הראה את פרעה פי' שיהיה בדרך ראייה בעלמא בחלום פרעה והוא פתר אותו כך שיהיה רעב שבע שנים ע"כ לא כתיב אשר אלהים עושה הגיד לפרעה לפי שלא הגיד אלהים בכרוז שיהיה רעב רק יוסף הצדיק רצה לפתור כך החלום שפתרון יהיה על ז' שני רעב כטעם הזו"הק הנ"ל ע"כ כתיב הראה לפרעה ולא הגיד כנ"ל ועי"ז מתורצים כל הקושיות שהקשינו לעיל וק"ל.

**ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם כו' יעשה פרעה ויפקד פקידים על הארץ וחמש את הארץ מצרים כו' ויקבץ את כל אוכל כו' ויצברו בר תחת יד פרעה אוכל בערים ושמרו כו' והיה האוכל לפקדון כו'** נוכל לדקדק מה שאמר ירא פרעה איש נבון וחכם כו' מה לו לבחור איש נבון וחכם לדבר זה הא לא היה צריך רק לפקידים לצבור הבר בכל המקומות שבמצרים מה צריך לזה איש נבון וחכם להשותו על ארץ מצרים ונוכל לומר בדרך רמז כי ידוע מה שאמרו חז"ל ואכלת ושבעת שיהיה ברכה מצוי במעיו כי בשנת זול האוכל מתברך במעים ובשנת רעבון הוא להיפוך ח"ו כי הענין הוא כך כי העיקר האכילה הוא להעלות הרוחניות שבאותו דבר מאכל למקום שרשו למקום עליון והרוחניות קדושה שבכל דבר הוא חיות של אותו דבר ובלתי זאת לא היה קיים לאותו דבר ובשנת זול הוא ע"י שנשפע לכל התבואות החיות הרוחניות ולכל דבר ודבר הרוחניות ששייך לאותו דבר והוא חיותו והמשכה הוא ממקום עליון היינו מחכמה ובינה והוא חיות המאכל ובאוכלו אח"כ המאכל הלז הוא מעלה כל החיות הקדושה שיש באותו מאכל למקום

שרשו ובזה עושה נחת רוח להבורא ית"ש משא"כ בשנת רעבון הוא ע"י שלא נשפע להתבואה ושאר דברי מאכל הרוחניות קדושה לתוכם אזי התבואה נתרוקנה מהקדושה ואין שביעה מהמאכל הלז כי העיקר השביעה הוא מהקדושה והרוחניות שבכל מאכל וזהו צדיק אוכל לשובע נפשו שאוכל רק להשביע את הנפש עליון היינו שכוונתו רק לאכילת הרוחניות החיות שיש במאכל למקום ישרשו ע"כ יאכלו ענבים וישבעו וזהו הברכה שבמעים כי עיקר מגמתם רק לרוחניות כנ"ל ולא לגשמיות המאכל אבל אותם בני אדם שדעת בהמה להם שאין כוונתם לרוחניות המאכל רק לגשמיות המאכל אזי אוכלים אכילה גסה ואין שובע להם וזהו הרעב שתמיד רעב נפשו כי הנפש אין לו חיות רק בהמשיך אליו הרוחניות וזהו בטן רשעים תחסר וזהו שאמר יוסף ועתה ירא פרעה איש נבון וחכם היינו שיבחור איש צדיק גדול שיוכל להמשיך להאוכל הנשמר הרוחניות קדושה מחכמה ובינה וזהו נבון וחכם הוא חכמה ובינה וחמש את ארץ מצרים חמש הוא ה"א להמשיך מחכמה ובינה לה"א תתאה להשפיע שפע טובות בעולמות התחתונים כנ"ל ויצברו בר תחת יד פרעה בר היינו חוץ מלשון כל שאין תוכו כברו היינו גשמיות המאכל שהוא נראה בחוץ הוא יהיה תחת יד פרעה והיה האוכל לפקדון בארץ דהיינו שצריך להמשיך למאכל ולתבואות הרוחניות קדושה והעיקר האכילה יהיה הרוחניות המאכל הוא הפנימיות המאכל הנפקד בו והיינו האוכל לפקדון ועי"ז יוכל להיות שבועה בהמאכל והבן.

**ויכר יוסף את אחיו והם לא הכירהו** ואיתא בגמרא והובא בפרש"י ז"ל שהניחם בחתימות זקן לכך הכירם והם לא הכירוהו לפי שהניחוהו בלא חתימת זקן ועכשיו בא בחתימת זקן והנה לכאורה קשה שאעפ"י שכן מדרך הטבע בטביעת עין שלא להכיר אדם שיצא בלא חתימת זקן ובא בחתימת זקן אעפ"כ חכמים גדולים כאחי יוסף הי' להם להכירו ונראה לי בדרך רמז כי מדרך הצדיק שהולך ממדריגה למדריגה בכל יום ע"כ אי אפשר להבין דרכי הצדיק שבכל יום ויום נשתנה טעמו לשבח וגם צורתו נשתנת לפי הילוך דרכו והילוכו בקודש כידוע למבינים והנה ידוע זאת שהשכינה הקדושה נסתלקת מיעקב אבינו ע"ה כל אותן הכ"ב שנה שפירש יוסף הצדיק מיעקב אבינו ע"ה ואם רבי לא שנה ר' חייא מנ"ל מכ"ש שנסתלקה מהשבטים הקדושים משא"כ יוסף הצדיק שהי' הולך ממדריגה למדריגה בכל יום כדכתיב וירא אדוניו כי ה' אתו והשכינה שרתה עליו ופתר את החלומות ברו"הק והיה הולך בכל יום במעלות העליונות עד אחזו בי"ג ת"ד עילאה ומשך משם רחמים גמורים גדולים וחסדים מגולים ומוסיף והולך בכל עת ובכל רגע משא"כ השבטים הקדושים כשנסתלקה השכינה מאתם נשארו על עמדם

כבתחילת פרישת יוסף הצדיק מאתם שהיו אחיזתם בי"ג ת"ד עילאה כך עמדו על עמדם ולא היו יכולים אח"כ ללכת ממדריגה למדריגה לפי שפירשה השכינה מאתם כנ"ל וזה ויכר יוסף את אחיו לפי שלא הוסיפו דרכם והילוכם בקודש מיום שפירש מאתם וזה שהניחם בחתימת זקן ובאו בח"ז דהיינו שנשארו על עמדם ולא הוסיפו בעבודתם כלל כנ"ל לכך הכירם והם לא הכירוהו לפי כשהלך מאתם היה עדיין רך בשנים ולא הי' לו כח אז עדיין להשיג השגה בי"ג ת"ד עילאה ואח"כ הלך ממדריגה למדריגה עד שהלך בדרכו והילוכו בקודש בי"ג ת"ד עילאה ממדריגה למדריגה וזה שיצא בלא חתימת זקן ובא בחתימת זקן לכך לא הכירוהו אז.

**ויאמר אליהם מרגלים אתם לראות את ערות הארץ באתם ויאמרו אליו כנים אנחנו** ונראה בדרך רמז כי עיקר תיקון הברית לחדם ובפרט בדורות הללו שאין אדם נמלט ממנו וצריכים תיקון הענין הוא כך לחבר עצמו אל הצדיק כי הצדיק נקרא כל כידוע מספרים הקדושים כי הוא מקושר עם כל להש"ית אפילו עם תאוות הגשמיות הוא מקושר עד למאוד בהש"ית ביתר שאת ועוז ועי"ז שמקושר האדם עם הצדיק והצדיק מקשר הכל להש"ית עי"ז גם האדם המחובר להצדיק נתבטל אצלו יבטל ג"כ מתאוות גשמים ויש לו תיקון גמור כי מה שקלקל תחילה במדת יסוד הנקרא כל עתה ע"י התחברות להצדיק הנקרא כל ומחובר לטהור וקדוש הרי הוא כמוהו בבחי' כל שהוא המדה שקלקל בה מתחילה ועתה נתקן הכל וזה שאמר להם יוסף מרגלים אתם מרגלים הוא מלשון רגלים שהוא תיקון הברית לראות את ערות הארץ באתם פי' לראות הוא לשון תיקון והכשר (כמו רואה אני את דברי אדמון) שחתם רוצים לתקן את את ערות הארץ את עון הרגלים באתם שאתם רוצים לתקן זאת באתם אל הצדיק לחבר עמו בשביל התיקון והוא אזיל לטעמי' כי הוא אמר לאביו שהם חשודים על העריות וצריכים תיקון הברית ואמרו אליו כנים אנחנו לא היו עבדיך מרגלים כנ"ל וק"ל.

**ויאמר אלינו האיש אדוני הארץ בזאת אדע כי כנים אתם כו' והביאו את אחיכם הקטן אלי ואדעה כו'. ויאמר אליהם יעקב אביהם אותי שכלתם יוסף איננו ושמעון איננו ואת בנימין תקחו עלי היו כולנה ויאמר ישראל למה הרעותם לי להגיד לאיש העוד לכם אח ויאמרו שאול שאל האיש לנו ולמולדתנו לאמר העוד אביכם חי היש לכם אח ונגד לו על פי הדברים האלה כו' ויאמר אליהם ישראל אביהם אם כן איפוא זאת עשו קחו מזמרת הארץ בכליכם כו' ואת אחיכם קחו וקומו שובו אל האיש ואל שדי יתן לכם רחמים לפני האיש ושלח לכם את אחיכם אחר ואת בנימין ואני כאשר שכלתי שכלתי.** הדיקדוקים רבו גם רבו מאוד מה זה שהי' אמר עלי היו כלנה מהו כלנה גם קשה היכן

הוא מבואר ההכרח שהיו אומרים ליעקב שהיו מוכרחים להגיד לו שיש להם עוד אח. ועוד מה הוא הטעם שסיפרו לאביהם ששאל אותם העוד אביכם חי כי השאלה הזאת ששאל אותם העוד אביכם חי אינו מההכרח לגלות על האח ועוד דפירש המדרש אפילו עצי עריסותינו גלה לנו מה הוא הלשון עצי עריסותינו גם צריכים להבין מה הוא מזמרת הארץ בכליכם מהו לשון זמרת ומפני מה אמר דווקא ואל שדי יתן לכם רחמים דווקא בשם שדי גם תיבת שכלתם צריכים לפרש גם נוכל לדקדק מפני מה התאכזר כך יוסף הצדיק שהי' ידוע לו מגודל הצער שיהי' לאביו באם יקחו ממנו גם את בנימן ויהי' נשאר יחידי גם מפני מה לא צוה את אחיו שיביאו את אביהם ויבחנו דבריהם שכנים המה ומפני מה צוה דווקא להביא את בנימין ונראה לי לפרש בדרך רמז וסוד כי כל העולמות נכללים בהעשר ספירות המה המדות ואע"פ שהספירות כלול כל חד בחברי' כשלהבת הקשורה בגחלת אעפ"כ צריכים המה להתיחד באחדות הפשוט ליחד אותם בא"ס ב"ה וע"י שנתייחדו המדות ונקשרים בא"ס ב"ה נמשכים שפע טובות מעולמות העליונים לעולמות התחתונים וידוע ג"כ מספרים הקדושים ששתי המדות המה המקשרים כל העשר ספירו' כנ"ל הם מדת תפארת שהוא סוד יעקב ומדת צדיק שהוא סוד יוסף צדיק יסוד עולם הם המקשרים המדות בא"ס ב"ה ויעקב שהוא תפארת ממשיך ההשפעות מעולמות עליוני' ומשפיע אותם לסוד צדיק וע"י צדיק נתחלק ההשפעה לעולמות התחתונים ובלתי יסוד צדיק א"א להשפיע לעולמות התחתונים וזהו סוד צדיק עליון וסוד צדיק תחתון וזהו אלה תולדות יעקב יוסף שע"י יוסף הצדיק שהוא סוד צדיק יכול יעקב שהוא תפארת להמשיך ההשפעה מעילא לתתא ומתתא לעילא ע"י התקשרות הספירות וע"י סוד צדיק כנ"ל וזהו כי בן זקונים הוא לו היינו זקנה העליון והבן ואיתא בזו"הק כאשר פי' יוסף מאביו ולא היה יכול יעקב אבינו להשפיע לעולמות התחתונים כנ"ל כי לא הי' אצלו מדת צדיק והי' בעת ההיא בנימין תחתיו במדריגת סוד צדיק להשפיע ע"י כנ"ל גם השבטים קדושים הי' ג"כ כ"א מיחד ומקשר המדה שהוא משרשו כי השבטים המה המרכבה הקדושה כידוע. וזהו שהתווכח יעקב עם השבטים באם תקחו ג"כ את בנימין שהוא עתה במדריגת סוד צדיק אזי אצטרך להאחז החבל בתרין ראשין דהייני שאהיה מוכרח להיות מדת תפארת שהיא מדתי להמשיך השפע מעולמות עליונים גם אצטרך להיות מדת צדיק מדת דכר הוא הברית סוד צדיק להיות משפיע לנוקבי' ומשם לעולמות התחתונים וזהו יוסף איננו שהוא מדת צדיק ושמעון איננו ג"כ נחסר להיחוד שהוא מרכבה לאחד מי"ב צירופי הוי' ואת בנימן תקחו שהוא עתה במדריגות סוד צדיק עלי היו כלנה היינו כל היחודים ומדות אצטרך בעצמי לקשר כל המדות כי בלתי זאת

לא יהי' קיום עולם לכך ויאמר ישראל למה הרעותם לי להגיד לאיש היש לכם אח שהוא במדת צדיק כנ"ל ויוסף הצדיק היה שואל זאת מאחיו העוד אביכם חי פירוש העוד אפשר לאביכם להיות לו החיות היינו ליחד ולהשפיע עוד כל השפעות מעילא לתתא בלתי יסוד צדיק היש לכם אח שהוא בסוד צדיק וכאשר ראה יוסף שבנימין לא בא עי"ז הרגיש שבנימין הוא מוכרח להיות בסוד צדיק לכך בלתי אפשרי להפרד מאביו לכך התחכם יוסף לעשות פירוד בין הדביקים שיביאו גם את בנימין למצרים ואז לא יהי' ליעקב אצלו מדת צדיק ויצטרך יעקב לעשות כל הצטדקאות שיתגלה ליסוד צדיק ואז יתגלה יוסף ממילא שהוא סוד צדיק הראשון כנ"ל זה הי' תוכן כוונתו שיתגלה ממילא. וזהו ויאמרו שאול שאל האיש לנו ולמולדתינו כפירוש המדרש אפילו עצי עריסותינו גלה לנו היינו סדר הזיווגים לאמר העוד אביכם חי כפירוש הנ"ל ומוכרחים אנו להגיד לו ע"פ הדברים האלה שזאת הי' מובן לו שבלתי אפשרי להשפיע בלתי יסוד צדיק ויאמר אליהם ישראל אביהם אם כן איפוא זאת עשו באם כן שמוכרח אני לשלח את בנימין ונעשה פירוד בין הדביקים לזאת תיחדו היחודים כפי שאומר לכם היינו קחו מזמרת הארץ בכליכם היינו תיחדו היחודים בשמות הקדושים שהוא ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן קנ"א קס"א קמ"ג מילואי שמות הוי' ואהי' העולים תרפ"ז בגימ' מזמרת וזהו בכליכם כלומר אתם שהגוף הוא כלי לנשמה ואל שדי יתן לכם רחמים היינו מדת צדיק המכונה בשם אל שדי ושלח לכם את אחיכם אחר היינו שיתגלה מדת צדיק הראשון הוא כפרש"י ז"ל ואני כאשר שכלתי שכלתי היינו מלשון בינה ושכל שאני אצטרך לפי העת שבנימין אין אצלי אצטרך לעשות בכל השכליות שלי היינו שאצטרך לעשות בהשכל שאהי' מדת תפארת ומדת צדיק והבן.

**ויאמר אליהם ישראל אביהם אם כן איפוא זאת עשו קחו מזמרת הארץ בכליכם והורידו לאיש מנחה מעט צרי ומעט דבש נכחת ולוט בטנים ושקדים** והנה יש לדקדק מאי מזמרת הארץ עיין פירש"י ז"ל ותו אין מובן כלל מאי מתנה זה לאדון הארץ כמוהו ובמה נחשב הוא ובפרט במתנה קטנה כזו מעט צרי ומעט דבש כו' ונראה דאיתא בספרי קודש אהא דאיתא בני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא תליא מלתא פי' במזל העליון שהוא תלת מוחין עילאין שהוא ג' הויות גימטריא ע"ח כמספר מזל"א ומשם נמשך מי"ג ת"ד עילאה רחמים גמורים וחסדים מגולין לכנ"י ונמשך לכנ"י בני חיי ומזוני רוויחא והנה יש לשם הוי"ה ב"ה ד' מילואים ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן ולשם אהי' ג' מילואים קנ"א קס"א קמ"ג כידוע והנה כולם גימ' תרפ"ז כידוע והנה זה ג"כ ידוע מספרי הקודש דש ה' חסדים וה' גבורות וצריכים להמתיקם. והנה ה' פעמים אלהים

גימ' ת"ל והנה איתא בכתבי האר"י ז"ל כשמשפיע לנוקבי' נחסר שנים ונשאר תכ"ח עיין שם באריכות והוא גימ' מת"ך והוא שם הממונה על הפרנסה והחותך חיים לכל חי ונשפעים לכנ"י פרנסה וחיים ובזה יובן שאמר להם ישראל אביהם א"כ איפוא זאת עשו ור"ל מאחר שיש קטרוגים ודינים למעלה עליכם א"כ צריכים אתם למשוך ממזל עילאה לכנ"י ולכווין בהוי"ה אהי' ובמילואיהם כנ"ל וזהו קחו מזמר"ת שהוא בגימטריא תרפ"ז כגימ' כל המילואים משמות הנ"ל ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן קנ"א קס"א קמ"ג 'בכליכם 'והורידו 'לאיש 'מנחה גימטריא הר"ת ע"ח כגימ' מזל"א דהיינו למשוך ממזלא עילאה ולמשוך מי"ג ת"ד עילאה לכנ"י ולהמתיק את ה' שמות אלהים גימ' כנ"ל שהוא חת"ך כנ"ל החותך 'ח'י'ם גימ' אהי' הוי' אהי' כידוע ולסלק כל המקטריגים והדינים מכם ולמשוך רחמים וחסדים מגולים עליכם וזה 'קחו 'מזמרת הארץ עד סוף הפסוק הר"ת עם הכולל גימ' חת"ך לרמוז כנ"ל ודו"ק והבן כל הנ"ל כי להיות שיש עליהם דינין מה' פעמים אלהים גימ' ת"ל נתן להם עצה למשוך המוחין עילאין שהוא כל המליאין גימט' מזמר"ת כנ"ל ולהמתיק הה' פעמים אלהים לעשות מהם גימ' חת"ך שהוא ר"ת מעט צרי כו' כנ"ל כאשר יבואר לקמן בפסוק וירא את בנימן אחיו בן אמו כל זה באריכות ע"ש ועי"ז יומשך להם רחמים גדולים וזה ואל שדי יתן לכם רחמים כנ"ל ודו"ק.

**וישא עיניו וירא את בנימין וכו' ויאמר אלהים יחנך בני** להבין למה בירכו דווקא בזה הלשון ועיין פרש"י ז"ל ונראה דאיתא בהפטורה של שבת חנוכה והוא בזכרי' סימן ב' מי אתה הר הגדול כו' והוציאה את אבן הראשה תשואות חן חן לה ויש להבין הכפל חן חן הול"ל תשואות חן לה ומאי חן חן ונראה דאיתא בכתבי האר"י ז"ל כוונת על הדלקות נר חנוכה ובקצרה הוא להדליק נר "חנוכה ר"ת נח"ל והוא ר"ת "נוצר "חסד "לאלפים שהוא מזלא עילאה כידוע שיש מזל עליון ומזל תחתון ויכווין למשוך ממזלא עילאה לכנ"י אור ושפע וכל מיני השפעות טובות והנה נר חנוכה מצוה להניחה למטה מעשרה כדי למשוך מספירות העליונות לכנ"י ובשבת מחויב להדליק תחילה נר חנוכה ואח"כ של שבת כדי להעלותה מעט מעט מתתא לעילא תחילה נר חנוכה עד נצח והוד בעצמה כידוע ואח"כ נר שבת יש לה עלוי ביותר כידוע והנה יש פלוגתא בפוסקים במוצאי שבת אם להדליק תחילה נר חנוכה ואח"כ להבדיל או להיפוך והנה שמעתי מאדומו"ר בוצינא קדישא מוה' יעקב יצחק הלוי מק"ק לובלין זצק"ל שאמר בשם הגאון איש אלהים המנו' מוה' שמואל שמעלקי זצוק"ל אב"ד דק"ק ניקלשבורג שבזה הלכה כט"ז להבדיל תחילה ואח"כ להדליק נר חנוכה וכן מנהגינו ונראה ליתן טעם לדבר עפ"י האמת ועפ"י הדברים הנ"ל כי האיך ידליק תחילה נר חנוכה קודם הבדלה כי מאחר

שעלתה בשבת לעליי' הגדולה והרמה אין צורך לנר חנוכה להעלותה על ידו רק אחר שהבדיל והלכה לה קדושת שבת אז מן הצורך להעלותה ע"י נר חנוכה וע"כ צריכין תחילה להבדיל ואח"כ להדליק נר חנוכה ולהעלותה ודעת לנבון קל והנה איתא ג"כ בכתבי האר"י ז"ל לכווין בתיבת חנוכה שהוא "חנה "כו "חנה הוא גימ' ס"ג והוא שם ס"ג למשוך משם שפע ברכה ובני חיי וכל טוב לכנ"י והנה השכינה הקדושה נקראת אבן כדאיתא בספרים הקדושים על פסוק אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה דקאי על השכינה הקדושה נחזור להפטורה הנ"ל שאמר הנביא מי אתה הר הגדול כו' והוציא את אבן הראשה דהיינו השכינה הקדושה מוציאה השפעה ממוחין עילאין ממזלא עילאה כנ"ל שהוא אבן הראשה תשואות חן חן לה ונצרף תיבת חן אל ל' של לה הרי אותיות נח"ל שהוא מזלא עילאה למשוך משם לשכינה הקדושה השפעות ורחמים גדולים ותיבת ה' של לה מרמז על ה' הקדושה כידוע גם תצרף ה' של תיבת לה עם תיבת חן הראשון הרי אותיות מצורפים לתיבת חנה שהיא גימ' שם הקדוש שם ס"ג למשוך משם השפעות קדושות לשכינה הקדושה ומשם לכנ"י למטה וידוע שיש צדיק עילאה וצדיק תתאה ויוסף הוא צדיק עילאה ובנימין הוא צדיק תתאה וזה וישא עיניו וירא את בנימין אחיו בן אמו דייקא כידוע ליודעים והיו ביחד צדיק עליון וצדיק תחתון אז נתכווין יוסף הצדיק להמשיך השפעה לכנ"י ע"י בנימין הצדיק ממזלא עילאה שהוא גימטריא נח"ל כנ"ל והוא ר"ת נפשינו "חכתה "לה' שע"י התעוררות מ"נ שאנחנו מעוררים לקשר שם כל נשמות ישראל נמשך ממזלא עילאה השפעות טובות וחסדים פשוטים ורחמים מגולים לכנ"י שלמעלה ומשם לכנסת ישראל שלמטה וזה ויאמר אלהים יחנך בני והנה "יחנך הוא גימ' "מזלא ויוד של יחנך הוא שימוש שהוא מזלא עילאה שהוא נוצר חסד לאלפים ונפשינו חכתה לה כנ"ל דהיינו למשוך משם השפעה לשכינה הקדושה ע"י שני צדיקים שהיו ביחד אז יוסף הצדיק ובנימין הצדיק כנ"ל והבין.

**וישא עיניו וירא את בנימין אחיו בן אמו וכו' ויאמר אלהים יחנך בני** ויש לדקדק מאי אמר בני הלא היה אחיו וגם מאי שתרגום אונקלוס מן קדם ה' יתרחם עלך ברי אמאי תרגם מן קדם ה' ולא אמר ה' ירחם עלך ונראה לומר בדרך רמז דהנה כמה קדמונים מונין מצות נר חניכה בהתרי"ג מצות וצריך למודעי אמאי חושבים מצות דרבנן בהתרי"ג מצות הגם שמצות מגילה יש לה מעט רמז בתורה כמבואר בגמרא עד שמצאו כתוב בתורה עיי"ש בהגמ' אבל מצות נר חנוכה לא מצינו שום רמז בתורה ואיך מנו אותו בין התרי"ג ונראה לומר מעט רמז כי מבואר בסידור האר"י ז"ל ובמשנת חסידים לכווין בכל לילה מימי חנוכה בהדלקה למדה אחת מן שלש עשרה מדות הרחמים עד ליל ח' הוא

מדה נוצר חסד ובמדה זו יוכלל כל השאר מדות יש לומר כך כי ר"ת של "נוצר "חסד "לאלפים הוא אותיות נחל ור"ת "להדליק "נר "חנוכה הוא ג"כ אותיות "נחל ע"כ רמוזים נרות חנוכה במדת נוצר חסד לאלפים והנה תיבות נוצר חסד לאלפים הם גימטריא תר"ג בלא הוי"ו של נוצר כי בתורה כתיב נצר חסד בלא וי"ו אם אנו חושבים האותיות של שלשה תיבות אלו חוץ השם הנח"ל הרמוז בר"ת הם תשעה אותיות נמצא המספר של שלשה תיבות נוצר חסד לאלפים עם האותיות חוץ השם נח"ל עולים תרי"ב ועם השם נחל הם תרי"ג נמצא בתיבות נוצר חסד לאלפים מרומז תרי"ג כנגד מצות התורה ותיבות להדליק נר חנוכה עם השלשה כוללים ועם מספר השם נח"ל עם ארבעה תיבות להדליק נר חנוכה נח"ל עולה תרי"ג ג"כ נמצא מרומז שפיר מצות נר חנוכה בתורה וכלול בתרי"ג מצות התורה וזה ידוע ע"פ כתבי האר"י ז"ל שיוסף הצדיק היה שרשו בתרי מזלות נוצר ונקה שהם מזל עליון ומזל התחתון ע"כ המשיך כל השפעות ממזל עליון למדת מלפות ע"כ רמוז שמו יוסף עולה שתי פעמים שלשה הויות שהם גימטריא "לחם "ומלח כי שלשה שמות הם י"ב אותיות עם השורש הם מרמזים לי"ג מדות כמבואר בכמה מקומות במקדש מלך ע"כ היה לו כח להמשיך ממזל עליון דהיינו ממדת נ"ח כל השפעות טובות וזהו שאמר לבנימין אלהים יחנ"ך בני רמז לו שימשוך מנח"ל הנ"ל שגימטריא נחל הוא יחנ"ך דהיינו מנוצר חסד כל השפעות למלכות שהוא מרמז לשם "בן שהיא מלכות וזה בני דהיינו שם "בן וזהו שתרגם אונקלוס מן קדם ד' יתרחם עלך ברי ר"ל מן קדם ד' דהיינו ממדת נ"ח שהוא באריך שהוא קודם השם הוי' יתמשך עלך רחמים למדת מלכות שהוא מרמז לבנימין ודו"ק.

**וישא משאת מאת פניו אליהם ותרב משאת בנימן ממשאת כולם חמש ידות וישתו וישכרו עמו** ויש לדקדק מה הלשון משאת הול"ל וישא מתנות ותו מאי מאת פניו הול"ל וישא מתנות ממנו אליהם ותו מאי ותרב משאת בנימין כו' חמש ידות הל"ל חמש חלקים מאי ידות ותו מאי אשמועינן בזה התורה הקדושה בזה הפסוק וישא משאת כו' ותרב משאת בנימין חמש ידות מאי נפקא לן מיני' מזה והתורה הקדושה היא ניצחית ותו מאי וישתו וישכרו עמו והנראה לי בזה כי הנסיון להבחין להכיר איזה צדיק האמיתי כי יש כמה בחינות בצדיקים אבל להכיר איזה הוא צדיק האמיתי שהוא כנגד צדיק יסוד עולם שלמעלה הבחינה האחת היא בנסעם אל הצדיק אמיתי אזי בבואם אליו בראותם צורתו הקדושה ותואר פניו מלהיב לבבם בעבודת ה' וכל מה שעושים שם הוא היה העושה וינטלם וינשאם בקדושה אזי היא בחינה אחת שהוא בחי' צדיק יסוד עולם כידוע עוד יש בחינה אחרת כי יש כמה וכמה ת"ח צדיקים שנוסעים אל הצדיק והם עושים מצות

ומעשים טובים גם בביתם ומתפללים ג"כ בביתם בהתלהבות גדולה ומה הוא הבחינה אצלם להבחין בנסעם אל הצדיק להבחין אם הוא צדיק האמיתי כנ"ל יש עוד בחינה לפניהם להבחין בכור הבחינה אם בבואם אל הצדיק הגדול אזי אין יכולים להתפלל וללמוד כאשר הם בביתם וכהה התלהבותם מעט דמיון כנר לפני האבוקה שכהה מאורו לפני אבוקה כן הם נופלים ממדריגתם בבואם אליו ואח"כ נתלהב לבם כאור שלהבת של גחלי אש של הצדיק אזי הסימן הוא כי הוא צדיק אמיתי והוא נגד מדת יסוד של מעלה כנ"ל וזה ביאור הפסוק וישא משאת מאת פניו פי' כי משאת הוא לשון וינטלם וינשאם הוא לשון גבהות והתנשאות וזה וישא משאת מאת פניו אליהם כי בבואם ביחד אל יוסף הצדיק אזי נתלהב לבבם והוגבה לבבם בהתנשאות מאת פניו ר"ל דהיינו מצורתו הקדושה אליהם ותרב משאת בנימין ממשאות כולם חמש ידות פי' חמש פעמים י"ד גימטריא יי"ן שהוא סוד יין המשומר שהוא עולם הבינה לפי שבנימין היה נקרא ג"כ צדיק כמבואר בדברינו לעיל בשם הזו"הק על כן בא הוא במדריגה יותר גדולה משאר אחיו הרי בחינה אחת בצדיק האמיתי שניתוסף בהאנשים הנוסעים אליו הארה גדולה והתלהבות אש ויוגבה לבבם בדרכי השם ועוד קאמר לנו התורה הקדושה הבחינה השנית הנ"ל סימן שנופלים ממדריגתם בתחילה בעומדים לפניו כנר לפני האבוקה זה סימן הוא שהוא בבחינת צדיק יסוד עולם וזה וישתו וישכרו עמו וזה הי' מה ששמעתי מפי הרב המגיד בוצינא קדישא מ"מ דק"ק קאזניץ זצוק"ל שאמר וישכרו הוא לשון בלבול הדעת שנתבלבלו דעתם ולדברינו ולענינינו הנ"ל הוא כפתור ופרח שפי' שנפלו מתחילה ממדריגתם בבואם אליו כנר לפני אבוקה וזהו וישתו וישכרו עמו כנ"ל ודו"ק. **א"י** וישא משאת מאת פניו כו' ולכאורה מהו הלשון משאת כנ"ל ונראה בדרך רמז דהנה ידוע מהתועלת הגדול להתחבר עצמו אצל הצדיק והעיקר ע"י ריאת פניו של הצדיק מביא קדושה גדולה אל האדם כדאיתא בגמרא האי דמחדידנא מחבראי דחזינא לר' מאיר וכל עוד שהאדם מחובר יותר אל הצדיק הוא מתקדש ביותר ומושך הצדיק עליו יותר אור וקדושה. והנה השבטים הקדושים כשישבו במסיבה ביחד שזימן אותם יוסף הצדיק והתחברו עם יוסף שהוא היה בחינת צדיק יסוד עולם משך עליהם אור וקדושה גדולה ע"י הסתכלות אור פניו הקדוש וזה פירוש הפסוק ברמז וישא משאת מאת פניו אליהם ומשאת הוא לשון אור מלשון המשנה אין משיאין משואות שנטל אור מאת פניו דהיינו ע"י ריאת פניו הקדוש משך עליהם אור וקדושה ותרב משאת בנימין ממשאות כולם חמש ידות דהנה בנימין הצדיק נתקרב אצלו יותר ויותר מאחיו הופיע עליו יותר קדושה חמש ידות כנגד ה' בחינת נפש רוח נשמה חי' יחידה ודו"ק.

## ויגש

**ויגש אליו יהודה במדרש רבה ויגש אליו יהודה כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו כו'** יש לרמז בזה כך דהנה כי ראה יהודה שצריך לקרב עצמו אל האיש הזה וראה שצרתו צרה מאד ע"כ היה מוכרח ליחד היחודים הצריך לדבר זה לקרב הדיעות ומחשבות יחד וידוע שהשם אהוה הוא שם הדעת שהוא גושפנקא דחתום בי' שמיא וארעא כידוע כמה פעמים בספר מקדש ששם הזה הוא שם הדעת ע"כ כשהי' מכוין בזה השם חיבר עצמו עם יוסף וזהו הרמז בר"ת "ויגש "אליו "יהודה הוא גימטריא י"ז והוא מספר שם "אהוה וגם השם הזה הוא מספר קטן של שם הוי' ב"ה לרמז שאי אפשר לאדם לבוא לבחי' הדעת לקשר ולחבר איזה התחברות הקדושה כ"א שיקטין א"ע תחילה ע"כ כשהקטין יהודה א"ע ע"כ קירב עצמו ליוסף ויבוא לבחי' הדעת שנתחברו יחדיו יהודה ויוסף וזהו פי' המדרש הנ"ל כי הנה המלכים נועדו ר"ל נתחברו יחדיו זהו יהודה ויוסף ועי"ז כשנתחברו יחדיו יהודא ויוסף ושאר כל אחיו היו באותו מעמד ע"כ נתגלו כל הי"ב צירופי הוי' של כל י"ב שבטי "יה שכל אחד מהם הי' נגד צירוף אחד מהשם וכל הי"ב צירופים עולים שי"ב ורמוז בתיבות "שמות "בני "ישראל הר"ת הוא שי"ב וזהו רמוז בפסוק כי הס"ת של "ויגש "אליו "יהודה עם הכולל עולה שי"ב כי בעת הזאת נתגלו הי"ב צירופים של השם הוי' ב"ה ונתעוררו כל הרחמים עליהם ונמשך להם משם חיים וזהו אמצע אותיות של "ויגש "אליו "יהודא עולים בגימטריא חיים גימטריא אהי' הוי' אהי' הם המוחין הגדולים וע"י היחודים אלו המשיך ונתגלה להם יוסף שהוכרח להתוודע להם ע"י השמות הקדושים האלו כנ"ל.

**וישלחני אלהים לפניכם לשום לכם שארית בארץ ולהחיות לכם לפליטה גדולה** יש לדקדק כי השלשה תיבות לשום לכם שארית בארץ היא כמו מיותר לגמרי כי הי' די כשאמר וישלחני אלהים לפניכם להחיות לכם וכו' ויש לפרש דהנה כל המשא ומתן של השבטים שהי' עם יוסף מחמת שהי' ידוע להם שיהודה הוא המלך וסברו שיוסף רוצה להיות מולך עליהם ולא רצו לקבלו עליהם למלך מחמת שידעו שיהודה הוא המלך אבל באמת היה שקב"ה הוא סיבת כל הסיבות וסיבב שבע"כ ישתחו ליוסף והי' צריכים כולם להיות נכנעים כל ימיהם ליוסף וזהו ידוע מה דאיתא בגמרא ר"ה נושא עון כו' לשארית נחלתו מקשה הגמרא לשארית נחלתו ולא לכל נחלתו ומתרץ הגמרא למי שמשום עצמו כשריים לזה הקב"ה מעביר על כל פשעיו וזה א"א לאדם לשום א"ע כשריים רק כשהוא בעצמו נכנע ובפרט כשהיא אדם גדול ומכניע א"ע לפני קטן ממנו ועושה עצמו כשריים אצל הקטן אזי הקב"ה מעביר על כל פשעיו וזהו שרמז להם יוסף

וישלחני אלקים לפניכם לשום לכם שארית ר"ל לכם דייקא לעשות עצמיכם כשיריים לפני שתהיו נכנעים לפני ועי"ז יהיה לכם תקומה להחיות לכם לפליטה גדולה ר"ל שיעבור ה' על פשעיכם לעו"הב וזהו הפליטה גדולה וק"ל.

**ולא יכול יוסף להתאפק לכל הנצבים כו' ויאמר יוסף אל אחיו גשו נא אלי ויגשו ויאמר אני יוסף אחיכם אשר מכרתם אותי מצרימה. ועתה אל תעצבו ואל יחר בעיניכם כי מכרתם אותי הנה כי למחיה שלחני אלהים לפניכם כו' וישלחני אלהים לפניכם לשום לכם שארית בארץ ולהחיות לכם לפליטה גדולה** ויש לדקדק דרש"י פירוש על גשו נא אלי שהראה להם שהוא מהול מנא לי' לרש"י זאת ומאי דווקא הראה להם סימן זה שהוא מהול הלא היו לו סימנים אחרים היינו במכירה שאמר להם כי מכרתם אותי מצרימה מזאת לא הי' ידע שום אדם זולתם והי' להם סימן מובהק גם שאר סימנים ועוד קשה מה זה שאמר להם אשר מכרתם אותי מצרימה מלת מצרימה מיותר הלא זאת נראה שנמכר למצרים הו"ל אשר מכרתם אותי ותו לא גם מה שאמר כי מכרתם אותי הנה מתיבת הנה משמע בשביל שמכרו אותו דווקא הנה למצרים ע"כ אל יחר בעיניכם משא"כ באם היו מכרוהו לזולת מצרים וצריכים זאת להבין גם מה שאמר וישלחני אלהים לפניכם לשום לכם שארית בארץ וכי כן בשבילם לבד היתה זאת לטובה הלא בשביל כל העולם כולו שוה לטובה היתה זאת כדי להחיותם ברעב ומה אמר דווקא לפניכם גם מה שאמר לפליטה גדולה נראה כמיותר. ונראה לי לפרש כי גדולים מעשי אלהינו בסבבו סיבובים לבני אדם בפרט לישראל עם קדושו והכל הוא לטובה אות מאתו ית"ש לבני ישראל אך מחמת טחות עיניהם בראות שכל הסובבים הוא לטובה כי נראה כדבר והפוכו וכשהש"ית הוא מוציא מכח אל הפועל אז נראה בעליל שתמיד עיני ה' לנו וה' דורש אותנו לטובה והנה זאת ידוע מספרים הקדושים שעיקר גלות מצרים היתה בשביל להעלות הניצוצים הקדושים שנפלו ונבלעו בארץ מצרים שהוא דבר והפוכו במקום אבי אבות הטומאה שהמה שטופי זמה מאד כידוע והי' ע"י שאדם הראשון פירש מאשתו ק"ל שנה ונבלע בארץ מצרים ועיקר גלות מצרים הי' להעלות אותם הניצוצות למקום שרשם לקדושה עילאה ולעשות אותה כמצולה שאין בה דגים היינו שלא להשאר בה שום ניצוץ קדושה במקום הטומאה וכן עשו ואז נגאלו והתיקון הלז לא הי' יכול להיות כ"כ בשאר ארצות כמו בארץ מצרים כי הוא קרוי' ערות הארץ והמה שטופי זמה לכן שם הי' יוכל להיות תשובת המשקל על ניצוצים הקדושים בזה שהי' גדורים מערוה וזהו שאמרו חז"ל בזכות שלשה דברים נגאלו אבותינו ממצרים ואחד מהם הוא שלא שינו את לשונם והיינו שהיו גדורים מערוה כי ברית הלשון מכוון לברית המעור והיינו

תיקון אות ברית קודש לכך הוכרחו דווקא לגלות מצרים לתקן את אות ברית קודש והוא תשובות המשקל באותו מקום השטופי זמה שם יוכל להיות התיקון להעלות הניצוצות הקדושות שנפלו באותן ק"ל שנה ולא הי' דבר נקל הוא זה לתקן דבר זה עד שרשו ולא הי' באפשרי ביד בני ישראל להעלות כך כל הנצוצים הקדושים לכך הי' הקב"ה מסבב סיבובים במכירת יוסף דווקא שהוא סוד צדיק שומר הברית ודווקא למצרים שהוא דבר והיפוכו אבי אבות הטומאה ערות הארץ שטופי זמה ושם ניסהו הקב"ה אותו באשת פוטיפר ועמד בניסיון ולא פגם את אות ברית קודש וזאת בלתי אפשרי הי' באיזה משאר האחים כי אולי לא יעמדו בנסיונם ודווקא יוסף הצדיק שהוא סוד צדיק שומר הברית הוא יכול לעמוד בנסיון זה בשמירת הברית והוא המשיך דבר זה למצרים שהתחיל לתקן שם תיקון הברית מפגימת אד"הר. ומעשה אבות סימן לבנים שבעקבותיו דרכו אח"כ בני ישראל בארץ מצרים בגדירת הערוה שגדרו עצמם ועשו התיקון הזה בשלימות בתיקון שמירת הברית והעלו כל הניצוצים עד שעשאו כמצולה שאין בה דגים וזולת יוסף שהמשיך זאת לא היה כח ביד בני ישראל למשוך ולתקן זאת רק ע"י המשכת יוסף הצדיק היו יוכלו אח"כ בני ישראל לתקן זאת עד שרשו והיו יכולים להעל ממצרים והי' הגאולה ע"י יוסף ע"י שהתחיל להמשיך דבר זה וזהו שאיתא במדרש ע"פ הים ראה וינוס ארונו של יוסף ראה כו' ומשם בארה ביאור הפסוקים שלפנינו ויאמר יוסף אל אחיו גשו נא אלי היינו שהראה להם שהוא מהול היינו שהראה להם שלא פגם את אות ברית קודש כי עמד בנסיונו ותיקן שמירת הברית במצרים שהוא ערות הארץ כנ"ל בכדי שיוכלו אח"כ בניהם לדרוך בעקבותיו שיגדירו עצמן מן הערוה כנ"ל כדי לתקן זאת עד שרשו ועל ידי זה יגאלו ויוכל להיות להם הגאולה שלימה וזהו שאמר להם אשר מכרתם אותי מצרימה דווקא כי במצרים דווקא יוכל להיות התיקון ההוא משא"כ במקום זולתו כאשר פרשתי לעיל. וזהו שאמר להם ואל יחר בעיניכם כי מכרתם אותי הנה דייקא הנה למצרים כי מכירתם הי' עושה פעולה זו שיהי' להם אח"כ הגאולה כפי שפרשתי ומה' הי' דבר זה בכדי שיוכל להיות להם הגאולה ודבר זה ההכרחי הי' וזהו שאמר להם וישלחני אלהים לפניכם לשום לכם שארית בארץ ולהחיות לכם היינו כי ע"י המשכת דבר זה בתיקון שמירת הברית עי"ז היה יכולת אח"כ בבני ישראל לתקן זאת עד שרשו ולהעלות כל הניצוצים ואז זמן הגאולה באה משא"כ בזולת המשכתו לא הי' יכולת בידם לתקן זאת עד שרשו וזהו ולהחיות לכם לפליטה גדולה שיהיה להם פליטה מהגלות ויגאלו גאולת עולם אמן.

**עוד** על פסוק הנ"ל ולא יכול יוסף להתאפק לכל הנצבים עליו ויקרא הוציאו כל איש מעלי כו' ולא עמד איש אתו בהתוודע יוסף אל אחיו ויתן את קולו בבכי כו' ויאמר יוסף אל אחיו אני יוסף כו ועתה אל תעצבו כו' כי למחיה שלחני אלהים לפניכם כו' כי זה שנתים הרעב בקרב הארץ וישלחני אלהים לפניכם לשום לכם שארית בארץ ולהחיות לכם לפליטה גדולה ועתה לא אתם שלחתם אותי הנה כו' מהרו ועלו אל אבי כו' רדה אלי אל תעמוד כו' כי עוד חמש שנים רעב פן תורש כו' והנה עיניכם רואות ועיני אחי בנימין כי פי המדבר אליכם. הדיקדוקים רבו מאד בפרשה א' מפני מה לא הי' יכול עתה להתאפק יותר מקודם. ב' מה הוא הלשון נצבים עליו הול"ל יושבים לפניו. ג' שאמר הוציאו כל איש מעלי במשמעות לשון זה יש שגם אחיו יצאו בהכללות כל איש. ד' מפני מה האריך הכתוב בלשון ויתן את קולו בבכי הול"ל ויבך והיתה עומדת תיבה זו במקום הארבעה תיבות. ה' כי כבר נאמר כי למחיה שלחני אלהים לפניכם ולמה נאמר אח"כ פעם שנית וישלחני אלהים לפניכם לשום לכם שארית בארץ ולהחיות לכם לפליטה גדולה ונראה כשפת יתר ושוב נאמר ועתה לא אתם שלחתם אותי הנה והוא מיותר. ו' מה שאמר יוסף וכלכלתי אותך שם כי עוד חמש שנים רעב פן תורש כו' קשה וכי חכם גדול כיוסף יתהלל ביום מחר לאמר וכלכלתי אותך כו' מי יודע מה יולד יום אם יהי' בחיים חיותו ומי יודע אם לעת כזאת יהי' עוד שליט ומושל כהיום. ז' שאמר והנה עיניכם רואות ועיני אחי בנימין כי פי המדבר אליכם דרשו בבראשית רבה והובא ברש"י ז"ל כי פי המדבר אליכם בלשון הקודש והוא ראי' מבוררת על האחוה כבר טענו ע"ז גאוני קדמאי וברורו בראיות שגם במצרים יוכל לספר בלשון הקודש ועכ"ז עדיין יש לדקדק האיך שייך ראי' בדבר הנשמע שאמר והנה עיניכם רואות כו' כי פי המדבר אליכם והיל"ל והנה אזניכם שומעות כו' הגם שמצינו בתורה דוגמא זו דהיינו וכל העם רואים את הקולות זאת משמיע לנו הכתוב גבורות הבורא ית"ש להראות דבר הנשמע כפרש"י שם משא"כ כאן. ח' והגדתם לאבי את כל כבודי במצרים ואת כל אשר ראיתם ומהרתם והורדתם את אבי הנה מהו שייכות זה לזה וכי בשביל שיראה כבודו של יוסף ירד יעקב למצרים למקום טומאה מארץ ישראל ונראה לי לפרש ע"פ דרשת חז"ל ע"פ ויגש אליו יהודא מענה רך משיב חמה כי מדה זו להיות משיב חמה ע"י מענה רך בלתי אפשרי זולת ע"י הכניעה שיכניע עצמו בפני אותו איש הרוצה להשיבו מהחמה ובפרט אם גדול רוצה להשיב חמה של הקטן ממנו צריך להכניע עצמו יותר ויותר כפי ערך גדולתו יהיה ענוותנותו והכנעתו אך מדת הכנעה קשה להשיגו מחמת הסתת היצה"ר המסיתו להיות חושב עצמו שהוא בעל מעלות ומדריגות ומנשאו ומגדלו

ומרומם אותו במחשבתו ע"כ צריך פעולות יתירות לבער היצ"הר ומחשבה זו מלבו ובהיותו בא להכנעה אזי ממילא הוא מפשט קצת מגשמיות כי הגיאות והתנשאות הוא מחמת הגשמיות ותאוות עו"הז אך בהיותו בא למדת הכנעה וחושב עצמו לאפס ולאין אזי מופשט הוא קצת מגשמיות וכל אחד כפי גודל הכנעתו אזי יותר ויותר מופשט מגשמיות ונשאר ברוחניות ואז מתדבק עצמו בעולמות עליונים ונעשה מרכבה לאותו דבר המושך על עצמו היינו ההכנעה וזה הוא פירש המאמר אם פגע בך מנוול זה משכהו לבה"מד אם הניחו מוטב ובאם לאו יקרא ק"ש כו' יזכור לו יום המיתה ונוכל לומר מפני מה דווקא יום המיתה וח"ו שיבוא בו עצבות כי כבר הפליגו בו בגנות מדה זו וע"כ דרכינו כך הוא פירושו שיהי' רואה את הנולד ויעמוד על סוף דבר שיהיה מוכרח לבא לפירוד היינו לפירוד הנשמה היהולי מגוף הגשמי זה הוא סוף כל אדם להיות הנשמה מופשטת מהגשמי' לזאת יראה תיכף בעודו בחיים חיותו לבוא למדה זו היינו להפשיט עצמו מגשמיות עוה"ז וישאר אצלו רק הרוחניות לבד ואז יהיה מדובק בעולמות עליונים וינצל מיצ"הר הרוצה להחטיאו. וזה ידוע וראיתי כן מצדיקים גדולים שבהיותם מדבקים עצמם בעולמות עליונים והמה מופשטים ממלבושי גופניות והשכינה שורה עליהם ומדברת מתוך גרונם ופיהם מדבר נביאות ועתידות ואותם הצדיקים עצמם אינם יודעים אח"כ מה שהיו אומרים כי המה דבקים בעולמות עליונים והשכינה מדברת מתוך גרונם ואיתא במדרש רבה ויגש אליו יהודה כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו ומן הסתם השבטים הקדושים בפרט יהודה שהיה מלך ובגשתו אל יוסף להיות משיב חמה ע"י מענה רך להשיב להם בנימין אחיהם והיה צריך לבא להכנעה יתירה כפי גודל גדלותו שהיה מלך היה צריך יותר לבא להכנעה יתירה וכן שאר השבטים ובודאי הפשיטו מעליהם כל מלבושי גופניות ונשארו רק ברוחניות כאלו היו בלא גופים ודבקו עצמם בעולמות עליונם ובהיותם עושים כך היא מבלתי ספק שבוודאי הביאו למטה כל המרכבה הקדושה כי הם המה המרכבה הקדושה ובוודאי נתגלה אז כל המרכבה הקדושה עם כל מלאכי מעלה אשר למרכבה ועפ"ז ביאר הפרשה שלפנינו ולא יכול יוסף להתאפק שהי' בוער בו ההתלהבות והקדושות מהמרכבה הקדושה שנתגלו וזהו לכל הנצבים עליו היינו המלאכים כמש"ה ויבואו בני האלהים להתיצב שהמה בבחי' נצבים כי אינם בבחי' מהלכים רק נצבים תמיד על עמדם יעמודו ויקרא הוציאו כל איש מעלי ר"ל אותו שהוא בבחי' איש היינו שאינו מופשט מהגשמיות זה יוציא לחוץ היינו כל האנשים שהיו עומדים שם זולתם דהיינו זולת אחיו ואז גם יוסף הפשיט עצמו ובא לדביקות גדול ונשאר רק ברוחניותו וזהו ויתן את קולו בבכי בכ"י עולה ל"ב כי

הבי"ת הראשונה הוא רק פעולה והמה ל"ב נתיבות החכמה שדבק עצמו בחכמה עילאה בעולמות עליונים ואז היתה שכינה מדברת מתוך גרונו של יוסף הצדיק וזהו שאמר פעם שנית וישלחני אלהים לפניכם כו' ולהחיות לכם לפליטה גדולה היינו שיהי' לישראל קיום בגלות וכל הפרשה כולו היה מדבר עתידות והוא עצמו לא הי' יודע מה שהוא אומר כי השכינה היתה מדברת מתוך גרונו כנ"ל וזהו שאמר להם והנה עיניכם רואות ועיני אחי בנימין כי פי המדבר אליכם ר"ל כי פי המדבר ואני איני יודע מה שהייתי מדבר וזהו ראי' שאני אחיכם שדבקתי עצמי בעולמות עליונים ככם ונשלמה המרכבה ושייך שפיר לשון ראי' שראו שלא הי' יודע מה שהיה מדבר מפני שהי' דבוק בעולמות העליונים כנ"ל ואח"כ אמר להם באם שהמורא הזאת יעלה על ראשו של אבינו מלירד למצרים מפני שלא יוכל בארץ מצרים לדבק עצמו וליחד בעולמות העליונים כבארץ ישראל. לזאת אמר להם והגדתם לאבי את כל כבודי במצרים ואת כל אשר ראיתם שאני כ"כ בגדולה ואעפ"כ יכולתי לדבק עצמי בעולמות עליונים לזאת תראו כי אין המקום גורם כלל לכן לא יהיה פחד מלבא הנה ומהרתם והורדתם את אבי הנה ונתישבו כל הדקדוקים הנ"ל והבן.

**לכלם נתן לאיש חליפות שמלות ולבנימין נתן שלש מאות כסף וחמש חליפות שמלות**

ויש לדקדק מהו לשון חליפות הול"ל נתן לאיש שמלות ונראה כי ידוע שהש"יתב נתן באדם ימין ושמאל דהיינו יצ"הט ויצ"הר כדי שהאדם יעשה מהשמאל מיצ"הר יעשה ימין ודוגמתו נעשה ג"כ למעלה מהשמאל נעשה ימין והנה לפעמים נראה להצדיק שעשה עבירה ועושה תשובה עלי' ובאמת אין זה עבירה והוא היה סיבה מן השמים שיעשה דווקא זה המעשה רק לעיניו נראה כך והדוגמא מצינו בהשבטים במכירת יוסף שאמרו איש אל אחיו אבל אשמים אנחנו על אחינו כו' ע"כ בא עלינו הצרה הזאת ובאמת היה מהש"יתב כמאמר יוסף כי למחיה שלחני אלהים לפניכם ודוגמתו מצינו במדרש רבה במעשה יהוד' ותמר על פסוק צדקה ממני שיצאה בת קול ממני יצאו דברי כבושים שעי"ז נבנה משיח בן דוד והנה הצדיק אינו מאמין בעצמו לדין עצמו לכף זכות שלא עשה עבירה בהדבר שעשה מחמת שמתירא דלמא הדבר נעשה ע"י היצ"הר שמכשילו רק הצדיקים הגדולים שעולמם ראו בחייהם המה רואים הכל ויודעים תיכף האמת לאמיתו שכל מה שעשו הגם שנראה לעבירה הוא באמת טוב וסיבה היה הדבר מן השמים בהכרחי שיהיה כך והשמאל נחלף לימין אבל הצדיק אשר לא הגיע למדריגה זו אינו יודע זאת ועושה תשובה על הכל רק בעו"הב שם סוד ה' נגלה עליהם שזה שעשו שהיו סוברים שהוא מהשמאל אדרבא חילוף היה הדבר והי' מימין והנה

השבטים שהכירו עצמם עם אחיהם יוסף הצדיק ונתחברו אליו והופיע בקדושתו עליהם שיחלפו השמאל בימין וזה לכולם נתן לאיש חליפות שמלית כו' פי' שיחליף שמלות מלשון שמאלית "באלף שיחליף השמאל בימין ולעשות משמאל ימין והופיע בקדושתו הגדולה עליהם שיכירו שגם השמאל הוא ימין בענין אותם שעולמם ראו בחייהם כן השפיע עליהם שיראו האמת בדוגמת המכירה שנדמה להם שהיה מהשמאל ובאמת היה מימין ומצוה גדילה והכרחי מן השמים כן כל המעשים שאין מכירים בעצמם אם הוא מהשמאל ונדמה להם לעבירה הכירו אז שהוא חילוף הדבר מהשמאל שהוא ימין ולבנימין נתן שלש מאות כסף פי' שלש מאות הוא בגימטריא שם אלהים במילואו כסף הוא בגימ' עץ רומז לשם הוי"ה ב"ה כידוע מהספרים שהוא רחמים ומחמת שלבנימין היה אוהב יותר מהם ומקורב עמו יותר משאר אחים השפיע עליו קדושה יותר גדולה וחמש חליפות פי' ה' גבורות חליפות שמלות שהיה מחליף השמאל לימין כנ"ל ודו"ק.

**ויזבח זבחים לאלהי אביו יצחק** י"ל מפני מה דווקא לאלהי אביו יצחק ומדרש רבותינו ידוע ונראה לי כי אברהם הוא ימין הוא מדת חסד ויצחק הוא מדת גבורה ויעקב הוא הבריח התיכון המבריח מקצה אל הקצה ונכלל השמאל בימין וממתקת הגבורות בשרשם ומתחילה היה גם יעקב ממשיך מדתו של אביו יצחק כדאיתא בזו"הק וישב יעקב בארץ מגורי אביו מגורי היינו מדת הפחד של יצחק אך כשראה שמוכרח לבוא למצרים וישארו בניו בגלות המר ולא יהיה ח"ו קיום להם בהגלות אז המתיק הגבורות בשרשם ונכלל השמאל בימין גבורה בחסד ויתנהג תמיד בחסד בכדי להיות קיום לישראל בהגלות המר וידוע דהזבחים היינו שלמים וזהו ויזבח זבחים היינו שעשה שלום לאלהי אביו יצחק שהמתיק הגבורות בחסדים ונכלל שמאל בימין ואז נעשה שלום להם להשפיע שפע טובות בעולם לישראל להיות להם קיום בהגלות המר כנ"ל ודו"ק.

**ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה** נראה דהיינו שמות השבטים היינו זכות השבטים שהם בני ישראל עומד לישראל במצרים דהיינו בכל צער שישראל בתוכם באים הם עם בני ישראל במצרים להגן עליהם.

**ובני ראובן** "**חנוך** "**ופלא** "**חצרון** "**וכרמי** הנה מצינו לחכמינו ז"ל שדורשים השמות ע"כ גם אני ארמז בעזרת השם בשמות אלו רמז מה דהנה מצינו שראובן היה ראשון לבעלי תשובות שהיה עוסק בשקו ובתעניתו על בלבול יצועי אביו והנה אמרו חז"ל מקום שבע"ת עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד כי הצדיקים גמורים כל אחד נכווה בחופתו של חבירו וכל אחד יש לו מדריגה מיוחדת לפי מעשיו אבל הבעלי תשובה יונקים מעולם התשובה שהוא עולם הבינה ודבק בשלשה ראשונות שחכמה ובינה הן

תרין רעין דלא מתפרשין ומושך מחכמה שהוא פלא עליון ומי"ג ת"ד ששרשם בשלשה הויות הוא גימ' מזלא ומושך משם בני חיי ומזוני שבמזלא תלי' מלתא וחסדים גדולים ורחמים גמורים על כנ"י עד שהם נקראים כרמי כרם ה' צבאות וזה מרומז בפסוק ובני ראובן פי' הבע"ת נקראים בני ראובן מפני שראובן ראשון לבעלי תשובות כנ"ל חנך גימ' "מזלא פי' שהם יונקים ממזל עליון מי"ג ת"ד ששרשם שלשה הויות בגמטריא "מזלא "ופלוא פיר' שיונקים מפלא עליון וחצרן חצר "נון פי' נון רומז לנון שערי בינה והבע"ת הוא דבוק בבינה וזה חצרן חצר נון פי' שהוא בחצר ודירה של נון שערי בינה וכרמי פי' שפועל רחמים וחסדים גדולים על כנ"י עד שהם נקראים כרמי כנ"ל ודו"ק.

**ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גשנה ויבואו ארצה גשן ויאסר יוסף מרכבתו ויעל לקראת ישראל אביו גשנה וירא אליו ויפול על צואריו ויבך על צואריו עוד ויאמר ישראל אל יוסף אמותה הפעם אחרי ראות את פניך כי עודך חי** נוכל לדקדק שנאמ' ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גשנה מפני מה לא הודיע לנו הכתוב ביאותו אל יוסף וחזרתו דיעקב להראות לו הדרך ומהו שכתוב תיכף ויבואו ארצה גשן גם דרשו חז"ל שמפני כך לא נפל יעקב על צוואר יוסף שהי' קורא ק"ש. ומקשים העולם באם הי' אז עונת ק"ש מפני מה לא היה יוסף קורא ק"ש ג"כ גם מה שאמר יעקב אמותה הפעם מדרש רבותינו ז"ל ידוע ועדיין יש לנו דברים בזו. ונראה לי לפרש בדרך רמז וסוד עפ"י מה שהרחבתי הדבור בפ' מקץ ע"פ עלי היו כלנה עיי"ש ותמצא נחת כי המיחדים מהספירות הקדושות המה שלשה דהיינו דעת בסוד משה ותפארת בסוד יעקב ומדת צדיק הוא סוד הברית הוא סוד יוסף הצדיק המה השלשה המיחדים ומקשרים כל המידות ומשפיעים מעילא לתתא וכל ההשפעה המה משפיעים לסוד הברית הוא מדת צדיק ומדת הברית הוא המשפיע לעולמות התחתונים היינו למדת המלכות הוא סוד יהודה הוא המלכות שמים וזה הוא היחוד השלשה עוד נראה להקדים לפרש לידע לדרוך בדרכי השם יתברך מקטנם ועד גדולים היינו שמתחילת בימי נעורים בעת ביאת אצלו היצ"ט המתחיל להתלהב לבו לילך בדרך ה' תמימה אז היצה"ר הוא המבקש תחבולות להבטלו ממעשיו הישרים ומראה לפניו כאלו המה הרים גדולי' ומים עמוקים ואז צריך האדם להחזיק עצמו במעודו להרגיש היצה"ט על היצה"ר ואותם הזמנים נקראים ימי קטנות ובהיותו מחזיק עצמו לעבודת השי"ת אז בא הוא לגדלות היינו שמשיג לאיזה שכליות ונקרא גדלות ראשון ואחר כך נופל קצת ממדריגתו מחמת שעדיין היצה"ר מגביר עליו ונקראת קטנות שני אז יראה להתחזק עצמו בכל האפשריות והצטדקאות לעבודת השי"ת בתשוקה גדולה ובהתלהבות גדול אז בא אח"כ למדריגת

היותר גדלות ולשכלייית יתירות ו"ו נקרא גדלות שני שאז הוא נדבק במוחין עילאין ואינו נופל שוב ממדריגתו ונשאר בדביקותו הם המה הדרכים הישרים המטיבים ללכת בהם בדרכי השי"ת. ונחזור לענינינו שיעקב הוא תפארת הוא המיחד ומקשר המדות ומשפיע לסוד יוסף הוא משך "הוא"ו הברית קודש ויוסף הוא המשביר למדת מלכות והוא מחלק לאכסניא ההשפעות וזה היה כוונת יעקב בירידתו למצרים בכדי להתחבר אליו מדת צדיק שהיה פרוד ממנו עד כעת כי זולת מדת צדיק בלתי יכולת לקבל ולהוריד השפעה כנ"ל ומבשרי אחזה אלקי וקודם התגלות של יוסף הצדיק היה בנימין במקום צדיק וע"י בנימין היה מוריד ומעביר השפעה כמבואר בפ' מקץ בשם הזו"הק ייעו"ש אך לא יכול יעקב להיות תמיד בהיחוד כי לא היה אצלו מדת מקור צדיק רק בנימין היה במקומו והוא לא היה בשרשו מדת צדיק רק מה שעשאו יעקב במקום יוסף לזאת לא היה יוכל יעקב להיות תמיד מיחד ומקשר המדות להשפיע מעילא לתתא אלא לאיזה עתים אשר היה צריך להוריד ההשפעה ע"כ היה נסיעתו ליוסף בכדי שיהיה מיחד עצמו עם מקור מדת צדיק ואז יוכל להיות תמיד מיחד ומקשר המדות בלי הפסקה ויעקב ירא לנפשו באם ח"ו נפל קצת יוסף ממדריגתו ושוב אינו יכול לדבק עצמו בעולמות עליונים להיות מרכבה למדת צדיק לקשר עם יעקב ע"כ שלח את יהודה לפניו אל יוסף להורות לפניו "גשנה נוטריקון גדלות שני היינו להורית ליוסף שיבוא לגדלות שני למוחין עילאין "ונון של "גשנה הוא "נון רבתי "נון עילאה המה "נון שערי בינה מעולמות עליונים בכדי להוריד השפע ע"י החמשה חסדים וזאת מרמז ה' של גשנה כי התפשטות מבינה עד יסוד הוא חמשה לכך נאמר תיכף ויבואו ארצה "גשן שבבוא יהודה אל יוסף נתיחד גם כן עמו שהוא המלכות המחלק אכסניא ואז באו כולם למדה זו של גדלות שני וזהו ויבואו ארצה 'ג'ש'ן ונתיחדה כל המרכבה וזהו ויאסר יוסף מרכבתו היינו למדתו הוא מדת צדיק ויעל לקראת אביו שהיה עלי' ויחוד עם אביו "גשנה היינו למדה הנ"ל וירא אליו ויפול על צואריו ויעקב רצה לבחון זאת אם עדיין נשאר יוסף בסוד צדיק ולא פגם זה הוא הבחינה שקרא ק"ש ובאם שח"ו הי' יוסף פוגם באיזה דבר חלילה אזי היה מבלבל את יעקב אבינו מיחודו אך יוסף הצדיק עמד בצדקו ולא הי' מבלבל ליעקב כלל אז היה ידע יעקב בבירור גמור שעדיין עומד בסוד צדיק הראשון ואז יוכל לקשר כל המדות כנ"ל בלי הפסקה וזהו שאמר הכתוב ויאמר ישראל אל יוסף אמותה הפעם ר"ל שלא אמות אלא פעם אחת ואז תפסיק ההתקשרות בעת שיבוא עת וזמן פרידתי מן העולם אבל לא קודם וזהו אחרי ראות את פניך כי עודך חי ר"ל שאתה בבחי' חי היינו במדה שלך ואזי אהיה ג"כ תמיד בבחי' חי כדפרישות בפ' מקץ שאוכל להתייחד תמיד בלי הפסקה וזהו

שדרשו ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה שעיקר חיותו היה אותם השבע עשרה שנה שהיה במצרים ועפ"י דברים אלה יובן כי אז היה יוכל להיות מיחד ומקשר תמיד מבלי הפסק ודוק והבן.

**ויאמר ישראל אל יוסף אמותה הפעם אחרי ראות פניך** הנוטריקן של תיבת "הפעם הוא "פדיון "עשרה "הרוגי "מלכות ודי למבין.

**והיה כי יקרא לכם פרעה ואמר מה מעשיכם ואמרתם אנשי מקנה היו עבדיך מנעורנו ועד עתה גם אנחנו גם אבותינו בעבור תשבו בארץ גושן כי תועבת מצרים כל רועה צאן** הנה איתא בזו"הק שבסיפורי מעשיות מרומזים סודות עמוקים והנה גם בכאן יש לרמוז שאמר להם יוסף הצדיק שיאמרו לפרעה שהם עבדים למלך העולם שהוא אלהים גם אנחנו וגם אבותינו אנחנו עבדים לאלהינו מלך העולם בעבור תשבו בארץ גשן ולזה "אנשי "מקנה "היו ר"ת אלהינו מלך העולם מנעורינו ועד עתה היינו עובדי השם גם אנחנו גם אבותינו היינו עבדי אלהינו מלך העולם וק"ל.

**ויאמרו אל פרעה לגור בארץ באנו כו' כי כבד הרעב בארץ כנען כו' ויאמר אל יוסף לאמר אביך ואחיך באו אליך ארץ מצרים לפניך היא כו'** הדקדוק מבואר מה לו לפרעה לאמור ליוסף אביך ואחיך באו אליך מה היה מבשרי שבאו וכי בלא מבשריתו לא ידע שבאו ונראה עפ"י דרשת בעל הגדה ויגר שם מלמד שלא ירד יעקב אבינו להשתקע אלא לגור שם וזהו שהיו רוצים להוציא זאת ממחשבתי פרעה שלא יהיה חושב עליהם בשביל שיוסף כאן מלך לזאת באו ג"כ לכאן להיות ג"כ שרים נכבדים אחיהם של מלך לכך אמרו לו להוציא זאת מלבו רק באנו לכאן לגור להיות גרים כי אין מרעה לצאן כי כבד הרעב בארץ כנען ולא להיות לנו לחשיבות גדולה אבל פרעה לא כן ידמה רק היה מדמה שבאו לכאן בשביל להתנשאות בחשיבות גדולה וזה שאמר פרעה ליוסף אביך ואחיך באו אליך ר"ל אליך דייקא בכדי להיות להם גדולה וחשיבות על ידך שאתה מלך ואתה אחיהם ואעפי"כ אין אני מקפיד על זה רק ארץ מצרים הוא לפניך במיטב הארץ הושיב כו' כנ"ל והבן.

**ויאמר פרעה אל יוסף לאמר אביך ואחיך באו אליך ארץ מצרים לפניך הוא במיטב הארץ כו' ישבו בארץ גשן ואם ידעת ויש בהם אנשי חיל ושמתם שרי מקנה על אשר לי** הנה גם בכאן מרומז בסיפורי מעשיות כנ"ל בשם הזו"הק והנה איתא בגמרא שקודם מותו אמר יעקב אבינו לבניו שמא יש פסול במטתי כאברהם כו' וכיצחק כו' שיצא ממנו עשו כו' פתחו כולם ואמרו שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד פתח ואמר ברוך שם כבוד מל"ו ועשו היחוד וזה כל עבודתם

היו לעשות היחוד שיהיה ה' אחד ושמו אחד ולזה מרמזים הפסוקים הנ"ל ארץ מצרים לפניך היא דהיינו שהוא שלכם שתעשו בהם כרצונכם במיטב הארץ כו' ישבו בארץ גשן דהיינו "גשן "גש "לנון שערי בינה דהוא עולם התשובה ושמתם "שרי "מקנה "על ר"ת של "שרי "מקנה "על הוא שמע ותיבת "אשר "לי הוא אותיות ישראל דהיינו שמע ישראל כנ"ל שזה עבודתם היה לומר שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד ליחד יחודים שיהיה ה' אחד ושמו אחד אמן וק"ל.

**ויאמר פרעה אל יעקב כמה ימי שני חייך ויאמר יעקב אל פרעה ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה מעט ורעים היו ימי שני חיי ולא השיגו את ימי שני חיי אבותי בימי מגוריהם**. הנה גם בכאן מרומזים בסיפורי מעשיות כנ"ל בשם הזוהר הקדוש דאיתא בספרי קודש שיש ה' חסדים גימטריא ק"ל וה' גבורות גימטריא ת"ל והעיקר העבדות של הצדיקים שיהיו נכללין הה"ג בהה"ת שיאירו הה' חסדים בהה' גבורות וזהו "תלפיות שכל פיות פונים בו דהיינו שכל פיות מתפללין להמתיק הה"ג שגימ' ת"ל כידוע דהיינו להמתיק הדינים בשרשם למעלה למעלה ולמשוך ממוחין עילאין שהוא ג' הויות שהוא י"ב אותיות ועם המקור הוא אח"ד שהוא י"ג מכילין דרחמים י"ג ת"ד ולמשוך ממזל עליון בני חיי ומזוני לכנסת ישראל והנה כשנמתקין הדינים כנ"ל אזי נחסר מה' פעמים אלהים שעולים ת"ל כנ"ל נחסר אחד ונשאר משפט שהוא גימט' תכ"ט וזה משפט לאלהי יעקב דייקא שע"י נעשה המתקה הנ"ל שהוא בריח התיכון המבריח מקצה אל הקצה. וזה דכתיב ברוך ה' אלהי ישראל מהעולם ועד עולם אמן ואמן דהנה יש לדקדק מאי אמן ואמן הכפל של אמן ומאי מרמז ונראה כנ"ל דאיתא בכתבי האר"י ז"ל כשנמתקין הדינים בשרשם אזי נחסר אחד מה' פעמים אלהים שגימ' ת"ל כנ"ל ונשאר גימ' 'מ'ש'פ'ט כנ"ל וכשמורידין לנוקבי' נחסר עוד אחד ונשאר תכ"ח והוא חת"ך החותך חיים לכל חי והוא שם הממונה על הפרנסה כידוע ונמשך רחמים וחסדים טובים ומגולין על כנ"י ונעשה יחוד הוי"ה ואדנ"י הוא ר"ת "פותח "את "ידך שעולה גימ' צ"א כמספר הוי"ה ואדנ"י וסופי תיבות חת"ך החותך חיים לכל חי ונמשך פרנסה טובה וחיים וכל טוב לכנ"י וכ"ז נעשה ע"י יעקב אבינו שהוא ממתיק כל הדינים כדאיתא בגמרא ישגבך שם אלהי יעקב מכאן לבעל הקורה שיאחז בעובי הקורה שעליו שעליו להמתיק את הדינין ולמשוך רחמים לכנ"י וזה ברוך ה' אלהי ישראל מהעולם דהיינו מעולם העליון עד העולם דהיינו עלמא תתאי יהי' נמשך ברכה מהבריכה העליונה וממזלא עילאה לכנ"י אמן ואמן שני פעמים אמן גימט' יעקב דהיינו כנ"ל שעל ידו נמתקים הדינים ונמשך השפע לכנ"י והנה כתיב אלה תולדות יעקב יוסף שהוא ג"כ מיחד והוא ממתיק ג"כ כל הדינים עד

שנכללים הגבורות בהחסדים וזהו ויכלכל יוסף את אביו כו' כי ה' חסדים כל אחד הוא נכלל מיו"ד מדריגות וה' גבורות כל אחד נכלל ג"כ מיו"ד מדריגות הרי כל אחד גימ' כ"ל שעולה נו"ן ויוסף פעל שיהיו נכללים הה"ג בהה' חסדים והנה כל או"א עולה כ"ל שהוא חמשים כנ"ל והגבורות נכללים בהחסדים וזה ויכלכל יוסף שהוא אותיות כ"ל כ"ל כנ"ל וזה נעשה ע"י יוסף הצדיק שהוא ממתיק ג"כ כל הדינים כנ"ל ונחזור לענינינו שזה הי' עבודתו של יעקב אבינו עם השבטים הקדושים שיתייחד השם הוי"ה באדנ"י שהוא גימ' פא"י כנ"ל ולהמתיק הה"ג שיהי' נכללים בהה"ח ה פעמים הוי"ה גימט' ק"ל כנ"ל ויאירו הה"ח בהה"ג שיהי' כולו חסדים ויהיה נמשך כל טוב לכנ"י ויהיה ה' אחד ושמו אחד. והנה איתא במדרש רבה על פסוק הבא נבוא אני ואמך ואחיך להשתחות לך ארצה. וכבר הגיע תחיית המתים להיות בימיו ע"ש כי עבודתו של יעקב והשבטים ובפרט יוסף הצדיק הי' עיקר עבודתם שיבוא המשיח בימיהם ע"י היחוד הוי"ה באדנ"י כנ"ל וע"י שיאירו הה"ח גימ' ק"ל בהה"ג כנ"ל. וזהו ויאמר "פרעה "אל "יעקב ר"ת 'פ'א'י כנ"ל כמה ימי שני חייך פי' מה עבודתך להש"ית כל ימי חייך ולזה ויאמר "יעקב "אל "פרעה ג"כ אותיות 'פ'א'י בר"ת. ושני פעמים אמן גימ' יעקב כנ"ל ורומז בזה שעל יעקב מוטל ליכנס בעובי הקורה ליחד הוי"ה ואדנ"י שעולה מספרם פא"י וזאת הי' מהות השאלה של פרעה והתשובה של יעקב בדרך רמז ולזה ימי שני מגורי שלשים ומאת שנה פי' שזה עבודת כל שני מגורי שיאירו הה"ח שגימ' ק"ל כנ"ל בהה"ג ויהי' חסדים טובים נמשכים לכנ"י ויתיחד הוי"ה באדנ"י ביחוד גמור שגימ' פא"י כנ"ל ויהי' ה' אחד ושמו אחד ויבוא משיח צדקנו ולזה תמצא שמרומז 'מ'ש'י'ח בר"ת "ימי "שני "חיי ולא השיגו את ימי שני חיי אבותי בימי מגוריהם פי' שגם המה הי' עבודתם בכך ליחד הוי"ה באדנ"י ולמשוך רחמים וחסדים גדולים לכנ"י ועבודתם הי' גדולה מעבודתי ואמר דרך ענוה. והנה מרומז פעם שנית אותיות 'מ'ש'י'ח בר"ת "ימי "שני "חיי אבותי לרמוז על שני משיחים משיח בן יוסף ומשיח בן דוד שיבואו בב"י אמן והבן.

**הא לכם זרע וזרעתם את האדמה כו'** ויש להבין הא יוסף פתר את החלום שיהי' שבע שני הרעב ועכשיו לא עברו רק שני שנים משני הרעב ולמה נתן להם זרע לזרוע ועיין ברש"י ז"ל ונראה דרך פשוט דאיתא דכל הרעב שהי' הי' סיבות וגילגולים שיבוא כל הכסף מכל המדינות לארץ מצרים כדי למלאות דבר ה' אשר דבר לאברהם אבינו ע"ה ואחרי כן יצאו ברכוש גדול כדאיתא בספרי קודש על פסוק כספכם בא אלי ועיין בספר נועם אלימלך על פסוק זה והנה בשנה ראשונה לקט יוסף הצדיק כל הכסף מארץ כנען ומארץ מצרים ומכל הארצות כדכתיב וילקט יוסף את כל הכסף הנמצא בארץ מצרים

ובארץ כנען כו' ויבא יוסף את הכסף ביתה פרעה ויתום הכסף מארץ מצרים ומארץ כנען וראה יוסף הצדיק שכבר יש די והותר למלאות דבר ה' ואחרי כן יצאו ברכוש גדול וא"כ ל"ל הרעב בחנם וביטל בתפילתו את ימי הרעב ואמר הא לכם זרע וזרעתם את האדמה כנ"ל וק"ל.

**והיה בתבואות ונתתם חמישית לפרעה וארבע הידות יהי' לכם לזרע השדה ולאכלכם ולאשר בבתיכם ולאכול לטפכם**. ונראה בדרך רמז הענין הוא כך שהעיקר הכל לקבל האדם על עצמו עול מלכות שמים בראשונה כההוא תורא דהבין עליו עול בקדמיתא והוא נקרא ה' בתראה שהוא עולם היראה ואח"כ ילך משם למעלה כי זה השער לה' צדיקים יבואו בו והיינו דכתיב כי ביה ה' צור עולמים כי העו"הז נברא בה' תתאה וההּ' תתאה דבוק בה' עילאה וה' עילאה דבוק בעולם המחשבה והיא יו"ד ראשונה מהשם הוי"ה ב"ה וזה כי ביה ה' צור עולמים ע"כ העיקר הוא הכל לדבק עצמו בה' תתאה ביראת שמים ומשם ע"י תשובה גדולה יכול להדביק עצמו עד ה' עילאה שהוא תשובה עולם הבינה ומשם יוכל למשוך בני חיי ומזוני ורחמים גמורים וחסד ממזלא עילאה מי"ג ת"ד ומעולמות שלמעלה מאין סוף ב"ה שפע וחסדים גדולים ורחמים גמורים לכנ"י ולכל העולמות שהם ארבע עולמות כידוע מספרים הקדושים וזה מרמז הפסוק והיה בתבואות פי' והי' הוא שמחה בתבואות פי' הכנסה וביאה לאיזה דבר קדושה ונתתם חמישית לפרעה פי' חמישית הוא רומז לה' תתאה (שהיא ע"י יראת שמים) שהיא גימט' 'ח'מ'ש'ה תביאו אותה לפרעה. פרעה הוא לשון התגלות דהיינו לעולם הבינה עולם התשובה הנקרא הרת עולם כי משם התחיל להתגלות העולמות כי למעלה הוא עלמא דאתכסי' כידוע (וזה ונתתם חמישית לפרעה ור"ל דהיינו ה') ור"ל ע"י יראת שמים תתדבק ע"י תשובה בה' עילאה ומשם יוכל ממילא להדבק עצמו בא"ס ב"ה וממילא תמשיכו משם כל השפעות טובות לארבעה העולמות ויהי' לכם כל השפעות טובות וזה וארבע הידות ידות הוא לשון מקום ועולם יהיה לכם ולאכלכם ולאשר בבתיכם ולאכול לטפכם דהיינו שיהי' כל מיני השפעות וברכות טובות בכל העולמות לכל הדברים ולכל הברואים אמן.

## ויחי

**ויחי יעקב** פרש"י ז"ל ע"פ חז"ל למה פרשה זו סתומה לפי שכיון שנפטר יעקב אבינו נסתמו עיניהם ולבם של ישראל כנ"ל פי' עיניהם הוא מלשון עיני העדה שפירושו חכמי העדה גם כאן ר"ל שנסתלק מהם החכמה והשכל שנסתלקה מהם רו"הק מחמת שנפטר יעקב ולא הי' מדריגת ראי' עוד בעולם כל ימי הגלות ועוד נראה לי ליתן טעם לשבח

למה הפרשה זו סתומה לפי שהפרשה של מעלה עם פ' ויחי מחובר להורות לנו דרכם והילוכם בקודש של יעקב אבינו ע"ה עם השבטים עם זרעם ובפרט עיי"ן נפש שהיו מיחדים יחודים גדולים בישיבתם במצרים בשלוה והיו מושכים השפעות לכנ"י מג' המוחין עילאין שהם ג' הויות שגימ' מזל"א כנ"ל ולזה מרמזה לנו הפרשיות כי הר"ת מהפרשה שלמעלה עם פ' זו ויחי דהיינו "ויאחזו "בה "ויפרו "וירבו "מאד "ויחי "יעקב "בארץ ר"ת גימ' מזל"א כנ"ל גם היו מכונים לשמות 'א'ה'י'ה 'ה'ו'י'ה 'א'ה'י'ה גימ' 'ח'י'י'ם ולזה מרומז בר"ת "ויחי "יעקב עם סיום הפרשה שלמעלה "ויפרו "וירבו "מאד גימט' ס"ח כמספר 'ח'י'י'ם כנ"ל גם היו מכוונים בשם ס"ג ולזה ר"ת 'ג'ש'ן "ויאחזו "בה "ויפרו "וירבו "מאוד ר"ת גימ' ס"ג גם היו מכוונים לשם ב"ן לזה ר"ת "ויפרו "וירבו "מאד גימ ב"ן כנ"ל לזה מחובר סיום הפרשה של מעלה עם פ' ויחי מבלי הפסק כלל לרמז על כוונתם הגדולה כנ"ל.

**ויקרבו ימי ישראל למות וכו'** והנה יש לדקדק דהול"ל ויקרבו ימי יעקב למות כדפתח ויחי יעקב בארץ מצרים כו' ובפרט לפי הידוע שיעקב נקרא כשהיה במדריגה קטנה וישראל כשהי' במדריגה גדולה א"כ פשיטא דהול"ל ויקרבו ימי יעקב למות ונראה דאיתא בזוהר הקדוש דמתחילה יש באיש הישראלי נפש הקדושה המלובשת בנפש החיונית כו' וזהו הנפש שממשיכין לו אביו ואמו לפי כוונותיהם בשעת הזיווג זכה יתיר נותנין לו רוח זכה יתיר נותנין לו נשמה והנה מי שזוכה לרוח זהו שיכול לדבר דיבורים קדושים הן בתורה והן בתפילה בלי מחשבות לכן נקרא בתרגום אונקלוס רוח ממללא שיכול לדבר דיבורים קדושים וטהורים מבלי מחשבת פסול חלילה ומי שזוכה לנשמה זהו שיכול לכוון מחשבות קדושות זכות וטהורות ויכול לזכות עוד יותר אל חיה ויחידה שהוא מדריגות יותר ויותר כידוע והנה לאו כל אדם זוכה לנשמה ומי שזוכה לנשמה הוא יכול לנהוג את הדור ולהיות נקרא רבי משא"כ מי שלא זכה עדיין לנשמה והנה הנפש והרוח מתלבשים באדם ושורים בו משא"כ הנשמה הוא רק בשעה שמתפלל בכוונה עצומה ובהתלהבות גדולה וכן בשעה שעוסק בתורה בדו"ר אז שורה הנשמה על האדם ההוא משא"כ בשאר היום רק מה שנשאר לו מהשארת הנשמה וזה נקרא השארת הנפש ונחזור לענינינו דהנה יעקב אבינו לפעמים נקרא יעקב ולפעמים ישראל זהו לפי מדריגתו כי הנשמה שזכה יעקב אבינו נקרא ישראל ונפש ורוח שלו נקרא יעקב ולפי העת והזמן שהיה אז במדריגה כך נקרא אז בפסוק או יעקב או ישראל עיין במפורשים באריכות והנה איתא בגמרא יעקב אבינו לא מת כו' מה זרעו בחיים אף הוא בחיים כי כל ישראל הם בחינת נפש יעקב אבינו רק מדריגת ישראל זה מת ונסתלק עד שבא משה

רבינו ע"ה כידוע מספרי קודש ולזה א"ש דלא כתיב ויקרבו ימי יעקב למות דיעקב אבינו לא מת רק כתיב ויקרבו ימי ישראל למות דזה בחינה הנקרא ישראל כנ"ל זה קרבו למות כנ"ל ודו"ק.

**ויאמר יעקב אל יוסף אל שדי נראה אלי בלוז בארץ כנען ויברך אותי ויאמר אלי כו' ונתתי את הארץ הזאת לזרעך אחריך אחוזת עולם כו' ועתה שני בניך כו'** והנה יש לדקדק למה לא כתיב נראה אלי בבית אל כמו שקרא לו יעקב שם המקום כדכתיב בפ' ויצא ויקרא שם המקום ההוא בית אל ואולם לוז שם העיר לראשונה גם בפ' וישלח יש לדקדק דכתיב ויבא יעקב לוזה אשר בארץ כנען הוא בית אל לענין מה מביא הפסוק את שם הראשון לוז ומה מרמז בזה השם הראשון ולא קרא לו בשמו שקרא לו יעקב ובפרט שהשית"ב אמר לו קום עלה בית אל ושב שם כפירש"י ז"ל לפי שאחרת את נדרך לעשות ובא לך כל אלה כו' וכתיב אחריו ויאמר יעקב אל ביתו כו' ונקומה ונעלה בית אל ואעשה שם מזבח לאל העונה אותי ביום צרתי וכתיב אחריו ויבא יעקב לוזה כו' הוא בית אל ל"ל דקרא בשמו הראשון לוז הול"ל ויבוא יעקב בית אל כמו שאמר לו השית"ב קום עלה בית אל כנ"ל ונראה דהפסוק מרמז דבר גדול בזה שקרא לוז דהנה כתיב שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה פירושו הוא כך דהנה העיקר העבדות הוא שלא לילך אחר תאוות עוה"ז רק ידע נאמנה שהעיקר חיותו של התאוות עוה"ז הם רוחניותו של דבר ובזה ישים דעתו של רוחניותו של הדברים שכל הדברים של עוה"ז הם ציונם לדברים העליונים והם כלים לדברים הרוחנים העליונים וכל דבר שנאה ביותר ויפה ביותר הרוחניות שלה ג"כ יותר גדול וקדוש למשל הלאנט קאריט שמצויר בה העולם וכל כפר וכפר וכל עיר ועיר וכל כרך וכרך לכפר הציון קטן רק נקודה קטנה במאד ועל עיר נקודה יותר גדולה ועל הכרך הציון גדול ביותר ועל עיר מלוכה הציון יותר גדול והנמשל ממילא מובן לכך ארץ ישראל הוא יפה למשובח בכל דבר מכל הארצות שבעולם ולא תחסר כל בה לפי שרוחניות שלה מכוון לארץ העליונה ע"כ הכלי יותר משובח ומפואר בכל מיני יופי מכל הארצות שבעולם ע"כ בא אזהרות גדולות בארץ ישראל שלא לטעות אחר גשמיותה וכי תאוה היא לעינים רק להביט אל רוחניות הדברים שהוא קודש והנה כל הדברים גשמיים נקראים אלה שהוא דבר ממש ויש ומי נקרא עולם המחשבה כידוע מספרי קודש ואדם צריך להביט אל רוחניות הדברים כנ"ל ולחבר הגשמיות אל הרוחניות אל שרשו למעלה נמצא מחבר "מי עם אלה דהיינו עולם המחשבה הנקרא "מי עם עולם המעשה הנקרא "אלה שהוא דבר ממש ויש כנ"ל "ומי עם "אלה הרי שם אלהים ומרמז למדריגה עליונה למאד שנקרא "אלהים "חיים כידוע וזה פירוש הפסוק שאו מרום עיניכם וראו

מי ברא אלה מי דווקא דהיינו עולם המחשבה הנקרא מי כנ"ל ברא אלה דהיינו כל הדברים גשמיים הנקראים אלה כנ"ל והנה מי שאין עושה כנ"ל ואין מביט לרוחניות של דברי גשמיות רק שמתאוה אל הגשמיות של הדברים והולך אחר התאוה הרי דבוק בהטבע של העולם "ואלהים גימטריא "הטבע אזי הוא תחת אלהים ושורין עליו דינים וקטרוגים מלמעלה כי דבוק בקטנות ולכך כתיב וירא ישראל את בני יוסף ויאמר "מי "אלה פירש"י מי אלה שאינם ראוין לברכה שירבעם יוצא מאפרים כו' ולדברינו הפי' "מי "אלה כו' דהיינו שלא יהיה מחברים מי אלה כנ"ל ונרגן מפריד אליף ממילא אינם ראוין לברכה עד שהתפלל יוסף הצדיק כו' משא"כ כשמביט בכל הדברים אל שרשן שהוא הרוחניות ומחבר "מי עם "אלה כנ"ל אזי דבוק הוא "באלהים "חיים שהוא עולם הבינה כידוע מספרי הקודש והנה מצינו בגמרא דכתיבות שרבינו הקדוש קודם מותו זקף עשר אצבעותיו למעלה כו' ולא נהנת מעוה"ז אפילו באצבע קטנה והוא היה רק ניצוץ של יעקב אבינו ע"ה כדאיתא בספרי הקודש וע"כ קרא על עצמו ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה ע"ש והיינו כנ"ל שלא הביט אל גשמיותן של כל הדברים רק הביט אל רוחניותן של דבר ודבר וחיבר "מי עם "אלה כנ"ל ואז היה דבוק "באלהים חיים כנ"ל ומכ"ש יעקב אבינו גופא שלא נהנה מן העו"הז כלום רק היה דבוק "באלהים "חיים כנ"ל והוא היה המובחר שבאבות והנה באדם יש עצם קטן הנקרא "לוז שלא נהנה מעץ הדעת לפי שאין לו שום הנאה ממאכל כל ששת ימים רק מסעודת מוצאי שבת כידוע והוא חי לעולם וממנו יהיה תחיית המתים לכל הגוף לע"ל ויהי כחמירא לעיסא כדאיתא בזו"הק והנה מי שלא נהנה מעו"הז רק כנ"ל שמביט אל רוחניותן של כל הדברים נקרא ג"כ לוז שהוא במדרגת עצם לוז הנ"ל ומי הוא שיכול להתפאר בכך שלא נהנה כלל כל ימיו מעו"הז רק מצינו גבי רבינו הקדוש כנ"ל ומכ"ש יעקב אבינו שהיה המובחר שבאבות ורבינו הקדוש היה רק ניצוץ ממנו ולזה כתיב לעיל בפ' וישלח ויבא יעקב לוזה כנ"ל דהיינו שבא במדריגת לוז כנ"ל הגם שהיה בארץ כנען ששם כל תאוות עוה"ז בכל מיני יופי והידור מכל ארצות שבעולם אעפ"כ לא הביט רק אל רוחניות של כל דבר ודבר כנ"ל והיה דבוק "באלהים "חיים כנ"ל וע"כ אמרו חז"ל יעקב אבינו לאמת מחמת שהוא מדריגת לוז ויברך אותו כו' ואת הארץ אשר נתתי לאברהם וליצחק לך אתננה ולזרעך אחריך אתן את הארץ דהיינו שיהיה זרעו ג"כ כמותו שלא להביט אל גשמיותן של הדברים ולא ליהנות מעוה"ז רק להיות דבוק "באלהים "חיים כנ"ל לחבר "מי "לאלה כנ"ל וזה ולזרעך אחריך דייקא שיהיה כמוך במדריגה זו כנ"ל ולזה כתיב ג"כ כאן בפרשה "אל "שדי נראה אלי בלוז דייקא כנ"ל ונתתי את הארץ הזאת לזרעך אחריך

דייקא כנ"ל אחוזת עולם דהיינו כשיהיו במדריגה כמוך אזי יהיה להם אחוזת עולם ולא יהיה יכולים שום אומה ולשון שבעולם לגרשם מא"י וכן נזכה לבוא למדריגה זו ונבוא לארץ ישראל בביאת משיח בב"י אמן ודו"ק.

**ויברך את יוסף ויאמר האלהים אשר התהלכו אבותי לפניו אברהם ויצחק האלהים הרועה אותי מעודי עד היום הזה. המלאך הגואל אותי מכל רע יברך את הנערים ויקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק וידגו לרוב בקרב הארץ**. ראוי להבין מה היתה כוונת יעקב אבינו ומה היא ברכה זו שיקרא בהם שמו ושם אבותיו גם מדוע כפל הלשון שאמר ושם אבותי אברהם ויצחק שהי' די באמרו ושם אבותי לבד וכי לא ידענו שהם אברהם ויצחק ונראה לי לפרש בדרך רמז כי הנה ידוע שהשפע אשר הושפע ע"י אתערותא דלתתא הוא כולו חסד כי העיקר הוא אתערותא דלתתא ליחד ולקשר הכל מתתא לעילא מעולם אל עולם עד אין סוף ב"ה ומשם ההשפעה יורדת ע"י השתלשלות עד למטה בעולם התחתון. עוד נקדים לבאר הפסוק בפ' בחוקותי וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור. קשה דהול"ל בהיפוך אברהם יצחק ויעקב אך ידוע הוא כוונת התקיעות בר"ה תקיעה שברים תרועה התקיעה הוא נגד אברהם ושברים נגד יצחק תרועה נגד יעקב כי אברהם הוא כולו חסד והוא ימין ויעקב הוא רחמים משמאל ויצחק שהוא גבורות יהי' באמצע ויהי' נמתק בשרשו בין החסד והרחמים כי כל השנה הוי יצחק משמאל ואברהם הוא ימין ויעקב הוא הבריח התיכון המחבר הקצוות כולל הגבורה בחסד אך בר"ה שכל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון ועת דין הוא ושלא להתגבר ח"ו מדת שמאל לזאת אנו עושים על ידי אתערותא דלתתא שיהיה אברהם ימין ויעקב שהוא רחמים משמאל ויצחק באמצע בכדי להמתיק בשרשו כנ"ל משני צדדים היינו טעמי דשופר וכוונת התקיעות אך אם ח"ו מעשי התחתונים גורמים ויש התנגדות גדול להתגברות הדינים ח"ו למדת גבורה אז יעקב שהוא רחמים ואינו כולו חסד רק ע"י שהוא הבריח התיכון והוא הכולל הגבורה בחסד ונעשה מדת רחמים אז כשהוא מצד שמאל לא יוכל להמתיק הדינים מחמת מעשי התחתונים הגורמים התגברות הדינים ואז הקב"ה ברחמיו המרובים הרוצה לזכות עמו בני ישראל עושה פעולה אחרת להמתיק הדינין היינו שמעמיד ליעקב מצד הימין ואברהם מצד שמאל ויצחק באמצע ואז נמתקו הדינים בשרשם כי יעקב שהוא רחמים כשהוא מצד ימין הוא ממתיק יותר ואברהם שהוא כולו חסד גם מצד שמאל ממתיק ואז נמתקו הגבורות בשרשם. וזהו שמפרש הפסוק בתוכחה שאז התגברות הדינים מאד ע"י מעשי התחתונים אשר המה גורמים להתגברות הדינים כנ"ל אזי וזכרתי את

בריתי יעקב היינו שיהי' יעקב ראשון היינו מצד הימין ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור היינו יעקב מימין ואברהם בשמאל ויצחק באמצע והארץ אזכור שיהיה קיום לעולם עי"ז ומשם בארה ביאר הפסוק שלפנינו כי כשבקש יעקב לברך את בני יוסף נסתלקה שכינה ממנו לפי שעתיד ירבעם ואחאב לצאת מאפרים ויהוא ובניו ממנשה ואזי יהיה התגברות הדינים מאד ואז התפלל יעקב שיהיה אז קיום לעולם ולא יכלה העולם בהתגברות הדינים ועשה פעולה זו הנ"ל להיות הוא מדת ימין וזהו שאמר האלהים אשר התהלכו אבותי לפניו דייקא היינו ע"י שהיה מחזיק מאליו ע"י אתערותא דלתתא ולא כמ"ש אצל נח את האלהים התהלך נח שהיה צריך סעד לתמכו שלא היה ע"י אתערותא דלתתא אבל אצל אבותיו של יעקב הי' ע"י אתערותא דלתתא וזהו לפניו דייקא וזהו המלאך הגואל אותי מכל רע הוא ג"כ ע"י אתערותא דלתתא מתתא לעילא עד א"ס ב"ה יברך את הנערים היינו ישפיע להם שפע טובות מעילא לתתא ואף שיהיה אז התגברות הדינים מאד אעפ"כ יומתקו הדינים ע"י פעולה זו היינו ויקרא בהם שמי ושם אבותי כו' היינו שאהיה אני ראשון מצד ימין ושם אבותי אברהם ויצחק היינו אברהם משמאל ויצחק באמצע וזהו הוא"ו הנוספת של ויצחק כי הוא"ו הוא הבריח התיכון כמו שנאמר ואלהי יעקב בתוספת וא"ו של ואלהי מפני שהוא הבריח התיכון כמובן גם כאן מורה לנו הוא"ו של ויצחק שהוא יהיה הבריח התיכון באמצע ואז יהי' המתקות הגבורות בשרשם וזהו וידגו לרוב בקרב הארץ שאז יהי' קיום לעולם והבן.

**ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמורי בחרבי ובקשתי** דהכלל הוא דהעיקר הוא להיות עמל ויגע לעבודת הש"ית תמיד יומם ולילה בתורה ותפילה לישא עמל עול מלכות שמים אח"כ כשהוא עושה כן באמת ואמונה בא מזה למדריגה להיות כל מעשיו הגשמיות דהיינו אכילה ושתיה ושאר ענינים ג"כ עבודה גדולה להוציא הניצוצים הקדושים כידוע להשומעים מרבותינו הקדושים נ"ע קדושי עליונים אבל לאו כל אדם זוכה לכך רק אחר יגיעה רבה וכבר עברו עדן ועדנים בעבודת הש"ית באמת ואמונה אזי נתונים לו מן השמים זאת המתנה להיות גם עסקיו הגשמים ג"כ עבודה גדולה ועושה יחודים גדולים בהם וזה הוא עיקר העבדות כידוע מדברי הקדושים העליונים דזה ואני נתתי לך שכם אחד. ואמר הרב החסיד המפורסם בוצינא קדישא איש אלהים מו"ה משה זצוק"ל מפשעווארסק 'ש'כ'ם הוא ר"ת "שולחן "כסא "מנורה דהוא התנהגות העו"הז ע"י שולחן כסא ומנורה דהיינו שהצדיק יש בידו כח התנהגות עוה"ז בשולחן כסא ומנורה וידוע דהתנהגות העו"הז הוא בא ע"י מדת מלכותו הקדושה וזה מרומז ג"כ בתיבת 'ש'כ'ם "שם "כבוד "מלכותו כדאמרו חכמז"ל למשל בת מלך שהריחה

ציקי קדירה שהביאו לה עבדי' בחשאי שהכוונה שהניצוצים שמלובשים במילי דעולם הזה כגון בדירה ובמלבושים ובאכילה ובשתיה שהוא סוד גדול שמלובשים בהם ניצוצים קדושים ואורות עליונים רק שהוא בלבושים וסוד גדול וצדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם וזה הביאו לה עבדי' בחשאי ומפני שהוא בסוד גדול ואתאמר בלחישא ובחשאי ולאו מלתא אוושא וזה ואני נתתי לך דהיינו לצדיק של הדור נותנים לו כח להתנהג בממשלה בכסא שולחן מנורה יותר משאר ת"ח שבדורו ולו המלוכה כדאמרו צדיק מושל וזה שכם אחד על אחיך דהיינו כנ"ל שולחן כסא ומנורה כדברי מהור"מ הקדוש זצוק"ל וכדברי "שם "כבוד "מלכותו דהוא מצד המלכות דהתנהגות עו"הז על ידי שהביאו לה עבדי' בחשאי כנ"ל וקאמר הפסוק אשר לקחתי מיד האמורי דהיינו כיצד בא לידי כך ומפרש הפסוק שמתחילה הי' עמל ויגיעה באמירה לגבוה בתורה ותפילה ויגיעה רבה עי"כ זכה הצדיק אח"כ להיות עולה לגדולה להיות מושל בהתנהגות עו"הז בכסא שולחן ומנורה וזה אשר לקחתי מיד האמורי דהיינו לשון אמירה בחרבי ובקשתי בצלותי ובבעותי דהיינו ע"י תפילות הקדושות וע"י החכמה הקדושה שהי' עמל ויגע בהם עי"כ זכה אח"כ לכסא שולחן ומנורה כנ"ל ודו"ק.

**ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים הקבצו ושמעו בני יעקב ושמעו אל ישראל אביכם** הנה רש"י ז"ל מביא מדרש חז"ל ביקש יעקב לגלות את הקץ ונסתלקה ממנו שכינה כו'. והנה יש להבין למה מתחילה כתיב האספו ואגידה כו' ואח"כ כתיב לשון הקבצו הול"ל הכא והכא בלשון אחד ותו מאי ושמעו אל ישראל אביכם מאי צוה להם איזה צוואה לעשות שישמעו לו והלא לא צוה להם כלום בעת הזאת רק ברכם ולמקצתם הוכיחם אבל לא צוה להם כלום לעשות איזה דבר שישמעו לו גם יש להבין במאמר חז"ל ביקש יעקב לגלות את הקץ ונסתלקה ממנו שכינה ממ"נ אם היה מן הראוי לגלות את הקץ למה נסתלקה ממנו שכינה ואם אינו מן הראוי לגלות את הקץ מה עלה על דעת יעקב אבינו שביקש לגלותם ונראה לי כי הנה איתא בסנהדרין שריב"ל שאל למשיח אימתי אתי מר ואמר לי' היום א"ל ריב"ל לאליהו ז"ל הא לא אתי היום א"ל אליהו היום אם בקולו תשמעו והדברים מובנים ע"פ פשוטם ע"פ הגמרא דרמי קראי אהדדי כתיב אחישנה וכתיב בעתה ומשני הגמרא זכו אחישנה לא זכו בעתה וזה שאמר המשיח היום אתינא שתלוי הדבר ביד ישראל אם עושין תשובה אזי אחישנה ואתי היום. והנה יעקב אבינו רצה שיתחיל עולם התיקון בימיו ע"י שכל השבטים יעשו תשובה כראוי אזי יהי' כדאיתא בזו"הק שגם כשכנסי' חדא יעשו תשובה כראוי אזי בוא יבוא הגואל במהרה הגם שששים ריבוא ביחד לא יעשו עדיין תשובה

כראוי וזה היה כוונת יעקב אבינו ע"ה ואמר האספו שהוא לשון טהרה כדכתיב ויאסף מצרעתו דהיינו שיטהרו לבם בתשובה כראוי אזי יתקיים בהם זכו אחישנה ואגידה לכם שהוא לשון המשכה כמו נגיד ונפיק שאמשיך לכם עתה את אשר יקרא אתכם באחרית הימים דהיינו ביאת המשיח שיהי' אחישנה ועל זה נסתלקה שכינה ממנו שלא הי' עדיין העת ונסתלקה השכינה הימנו ולא הי' יכול להביא' לתשובה עילאה כאשר הי' כוונת יעקב ע"ה מאחר שנסתלקה ממנו שכינה ע"כ אמר להם מאחר שא"א לבא לידי תשובה אמיתית כאשר בלבבו עכ"פ הקבצו ושמעו כו' כאשר נפרש כי הנה שמעתי מפה קדוש איש אלהים בוצינא קדישא הקדוש המנוח אב"ד ור"מ דק"ק נשכיז זצ"ל שאמר ששורש מה שנוסעים אל הצדיקים יהי' עיקר הכוונה לא כיש מי שנוסעים עבור תפילה ויש מי שנוסעים עבור תורה ויש מי שנוסעים עבור שיראו מדריגות לא זה הוא הנסיעה העקרית אלא העיקר הנסיעה יהי' רק עבור לבקש הש"ית לידע לירא מהש"ית היראה הרוממות ולידע כי הוא עיקרא ושרשא דכל עלמין והאיך יוכל לבוא לזה העיקר הוא ע"י התחברות הצדיקים וזה כבר אמרתי דרשו ה' ועוזו בקשו פניו תמיד דר"ל דרשו את ה' דהיינו בתפילה ועוז היינו תורה שנקרא עוז ועל כל זאת בקשו פניו תמיד דהיינו לבקש הש"ית תמיד לבא למדריגה האיך לירא מפניו זה הוא עיקר אחר כל התפילה והתורה לבקש את הש"ית שיבא לידי יראה הרוממות ולידע כי הוא עיקרא ושרשא דכל עלמין ולית אתר פנוי מיני' כדאיתא בתיקוני הזוהר הקדוש וכאשר צוה דוד המלך ע"ה לשלמה בנו דע את אלהי אביך וכו' ונראה שזה מרמז במ"ש יעקב אבינו הקבצו ושמעו בני יעקב פי' כשתקבצו בקיבוץ ביחד דהיינו כשיש קיבוץ וכנסי' אצל הצדיק אזי ושמעו אל ישראל אביכם פי' אל תקרא אֶל בסגול אלא אֵל בצירי ור"ל ושמעו הוא לשון הבנה כמו כי שומע יוסף שתבינו אֵל ישראל אביכם דהיינו אלהי ישראל הוא אביכם ותדעו את מי אתם עובדים ותיראו מפניו זה יהי' עיקר הקיבוץ לא מפני שתשמעו תורה או תפילה או ליראות מדריגות אצל הצדיק אלא תעשו עיקר הנסיעה כדי לידע מהש"ית והאיך לירא מפניו כנ"ל ואמר אח"כ ראובן בכורי אתה כחי וראשית אוני יתר שאת ויתר עז נראה לפרש ע"פ מה שאמרו חז"ל לא היה אדם פותח בתשובה עד שבא ראובן כו' וזהו שמלמד יעקב אבינו לבעלי תשובה שלא להיות חושב שכבר עשה תשובה שלימה ושוב עדיין אין צריך עוד לתשובה לא זו הדרך ומקום שבעלי תשובה עומדים רק צריך להיות תמיד בכל עת וזמן יותר ויותר לשוב בתשובה שלימה ע"י התורה הקדושה להגות בה יומם ולילה לא ישבותו וזהו שאמר יעקב ראובן בכורי אתה ר"ל שאתה הוא הבכור לתשובה יתר שאת ר"ל מלשון שאת וספחת שתמיד אתה צריך להיות בתשובה ולהחזיק

עצמך לשאת ונגע ותמיד לשוב בתשובה שלימה גם הוא לשון התנשאות שתמיד צריך אתה להתנשאות עצמך בתשובה ע"י התורה והבן. ועפ"ז נוכל לפרש ג"כ הפסוק וזאת אשר דבר להם אביהם דבר הוא לשון קשה ר"ל שאף גם כולם הוכיח ג"כ שישובו כולם בתשובה שלימה לעשות עליי' לשכינתא הנקראת זאת כידוע והבן.

**האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים** פי' דהענין הוא כך שהצדיק הדור כל עבודתו הוא למשוך רחמים וחסדים טובים לכנ"י וכשהוא רואה שיש חלילה קטרוגים על כנ"י אזי מעלה את כ"י להעולמות עליונים אשר שם מקור הרחמים והחסדים ועין לא ראתה ואי אפשר לבוא שם איזה קטרוג חלילה והוא מקום סתימא דכל סתימין וממילא נמשך על כ"י כל טוב ורחמים וחסדים טובים וזה האספו פי' תכניסו במקום סתימא דכל סתימין והוא מלשון אסף אלקים את חרפתי ופרש"י שם הכניסה במקום שלא תראה כנ"ל ע"ש וכן כאן פי' האספו למקום שלא תראה דהיינו להעולמות העליונים מקום סתימא דכל סתימין דהוא מקור הרחמים. ואגידה לכם פי' לשון המתקה כלשון אגדה שממשיך את לבו של אדם. את אשר יקרא אתכם באחרית הימים פי' שאז נמתק כל הדינים שנקראים אחרית הימים כי רגלי' יורדת מות ויהי' נמתק כל הדינים אשר יקרא באחרית הימים ויהי' רק טוב ורחמים גמורים על כנ"י אמן וק"ל.

**הקבצו ושמעו בני יעקב ושמעו אל ישראל אביכם**. הפסוק הוא כולו מקשה ונראה לפרש הענין הוא כך כי בהתאסף עדרי צאן קדשים אל הצדיק העיקר היא של אסיפה שיהיו כולם באחדו' אחד ויהיו מבקשים הכל רק תכלית אחד למצוא את הש"י דכל בי' עשרה שכינתא שרי' ובוודאי אם יש יותר מעשרה בוודאי יש יותר גילוי שכינה וכל אחד ואחד ישמע לחבירו ויהי' קטן בעיני עצמו ויהי' רוצה לשמוע איזה דבר מחבירו איזה בחינה האיך לעבוד את הש"י והאיך למצוא את הש"י וכן כולם יהיו כך וממילא כשאסיפה הוא על זה הכונה אזי ממילא יותר מה שהעגל רוצה לינק הפרה רוצה להניק ממילא הש"י מקרב עצמו אליהם ונמצא עמהם ונפתח להם ממילא כל הישועות וכל הברכות וכל השפעות טובות ממקור הרחמים ורחמים גדולים וחסדים טובים ומגולים נמשך על כנ"י. מה שאמר הכתוב הקבצו ושמעו בני יעקב פי' כשיש קיבוץ יהי' הקיבוץ ע"ד המבו' ומפרש הפסוק ושמעו בני יעקב פי' שאתם בני יעקב שמעו עצמיכם זה לזה כדתיב גבי מלאכים ומקבלין דין מן דין ושמעו לשון קיבוץ כנאמר וישמע שאול את העם דהיינו שכל או"א יקבץ עצמו לחבירו ויהי' נכנס אליו לשמוע ממנו אתה דבר לעבודת השי"ת ויהי' נתבטל אצלו וכן חבירו אליו ומפרש הפסוק עוד יותר ושמעו אל ישראל אביכם פי' שהשמיעה דהיינו האסיפה תהי' על הכונה זו אל ישראל אביכם כלומר

שתבקשו את אביכם שבשמים ואל תקרא אל בסגו"ל אלא אל בצר"י וממילא ושמעו אל ישראל אביכם דהיינו אל ישראל אביכם ישמע לכם ויענה אתכם במרחב וימלא לכל א"וא משאלתו לטובה ורחמים וחסדים טובים יהי' נמשך על כנ"י אמן.

**בסודם אל תבא נפשי ובקהלם אל תחד כבודי כו' ארור אפם כי עז ועברתם כי קשתה אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל**. והנה לכאורה אינו מובן שיעקב אבינו ע"ה לא יברך השני שבטי' הקדושי' אלו שמעון ולוי הגם שברכם בכללות ישראל כדכתיב ויברך אותם עיין ברש"י ז"ל אעפ"כ בפרטיות לא מצינו שברכם רק קנטרם וכגון זו צריך למודעה. ונראה דהנה מדרך איש הישראלי שזוכה ליראה אמיתת ועובד את השי"ת באמת הגמור זהו מוציא חסרונות תמיד אצל עצמו וקטן ושפל תמיד בעיני עצמו ומוציא תמיד עבירות שעשה הגם שהם קלים כשערה הם בעיניו כעובי הקורה ומתרעם על עצמו ועי"ז כשבאים בני אדם לדבר עמו נראה כמי שכועס אבל באמת שכועס על עצמו על קיצורו בעבודות השם כנ"ל וזה ששמעתי מפי הרב החסיד המפורס' בוצינא קדישא מו"ה נפתלי כי' אב"ד דק"ק ראפשוטץ שאמר שזהו דאיתא בגמרא האי ת"ח שרתח אורייתא הוא דרתח בי' דהיינו כנ"ל ע"י שלא עסק בתורה כראוי לו בדחילו ורחימו וכדומה ושלא קיום מצות התורה כראוי לו עי"ז הוא בכעס על עצמו וצדיק כזה אינו יכול להיות עם הבריות רק הוא בפ"ע עובד ה' לפי שכועס תמיד על עצמו על איזה ביטל שאירע לו דהיינו לדבר עם הבריות במילי דעלמא וכדומה לפי שמבטל מעבדות ה' אז ולכן אי אפשר לו להתערב עם הבריות כנ"ל ולכן צריך תמיד להיות בהתבודדות בפ"ע אבל דרך זה הגם שהוא מדריג' גדולה אעפ"כ אין זה אמת לאמיתו והוא עדיין בסטרא דמרה שחורה וצריך לידע נאמנה כשיזדמן לו איזה ביטל כגון לדבר עם בני אדם וכדומה במילי דעלמא שזהו ג"כ עבדות ה' וצריך לעבוד ה' בכל אופנים שבעולם לא באופן אחד תמיד כמאמר הכתוב בכל דרכיך דעהו. וצריך להיות תמיד בשמחה והגם שמקצר לפי דעתו בעבדות ה' בכמה ענינים ומצער א"ע אעפ"כ צריך להיות אח"כ תיכף בשמחה ויהי' דעתו מעורבת עם הבריות כמו שאמרו חז"ל לעולם יהי' דעתו של אדם מעורבת עם הבריות וכמו שאמרו חז"ל אעפ"כ מבעי' לי' לאינש למילף נפשי' בניחותא. ונחזור לענינו כי שמעון ולוי לפי מדריגתם שהיו במדריגה גדולה והיו עובדים את ה' ביראה אמיתית עי"כ היו בכעס על עוברי עבירה כידוע ממעשי שכם כדכתיב ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי אחי דינה איש חרבו כו' ויהרגו כל זכר ולא היו יכולים להתערב עם הבריו לפי שהיו נראים תמיד ככועסים על הבריות ובאמת אורייתא הוא דקא מרתחי להו כנ"ל וזהו שאמר להם יעקב אבינו שמעון ולוי אחים כלי חמס מכורותיהם שהם תמיד ביראה גדולה ועי"כ היו

בכעס על עצמם כנ"ל ויקרא בל"א פרום ועי"כ אי אפשר להם להתערב עם הבריות כנ"ל והם בפ"ע בהתבודדות ובסוד שהוא בסודם על תבוא נפשי שאין רצוני בהם בהנגתם לפי שהוא מסטרא דמרה שחורה והגם שמקהילים א"ע לפעמים ביחד ג"כ הוא במרה שחורה ואינ' אז בשמחה כדמבעי' להוי וזה ובקהלם אל תחד כבודי פי' תחד הוא לשון שמחה וחדוה מלשון ויחד יתרו כי הגם שלפעמים שמתאספים ביחד הם אינם בשמחה רק במרה שחורה כנ"ל ולזה אמר ארור אפם כי עז פי' מה שהם בכעס כ"כ הוא מפני עז ואין עז אלא תורה כדכתיב ה' עוז לעמו יתן דהיינו כנ"ל אורייתא דקא מרתחי להו. ועברתם כי קשתה ואיתא במדרש רבה עברתם כו' ע"ש לענינינו ולדברינו הוא מכון עברתם כי קשתה מחמת שהם ביראה גדולה עי"כ הם כועסי' על עצמם שנדמה להם שעברו על איזה דבר עבירה כנ"ל הגם שהוא כחוט השערה בעיניהם קשה מאד כאלו עברו עבירה קשה וחמורה כנ"ל ע"כ אמר אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל דהיינו שיהי' מעורבי' דעתם עם הבריות בין עם אנשים שהם במדריגה קטנה ונקראים בלשון יעקב ובין עם אנשים שהם גדולי הערך ונקראים בשם ישראל עם כולם יהיו דעתם מעורבת בהם ויהיו תמיד בשמחה וזהו עבודה שלימה כנ"ל ודו"ק.

**אסרי לגפן עירה ולשרקה בני אתונו כו'** כי איתא בזוהר הקדוש ובספרים הקדושים שיש שני קליפות עיר ואתון והנה בזיווג בקדושה מכניעים אותם וקושרים אותם שלא ישלטו בעולם והנה אשה נקראת גפן כדכתי' אשתך כגפן פוריה כו' והחתן הוא במדריג' צדיק יסוד עולם הנקרא שורק שנקרא מלאו"פים ואיתא בגמרה זכו איש ואשה אז שכינה שרויה בינהם ושם י"ה בינהם עיין במס' סוטה וזה אסרי לגפן עירה פי' שמתקשרים ע"י גפן דהיינו ע"י אשה שנקראת גפן כנ"ל אוסרים את הקליפה עירו ונכתבה עירה מלא בה"א ויש רמז בזה לשם י"ה שהוא בין איש ואשה כנ"ל שעי"ז שכינה שרויה ביניהם ועי"ז נקשר הקליפ' הנקרא עירו שלא תשלוט בעולם ולשרוקה פי' ע"י שורק דהיינו החתן שהוא דוגמת צדיק יסוד עולם בני אתונו דהיינו שע"י החתן נקשר הקליפה הנקרא בן אתון שלא ישלוט בעולם רק השכינה שרויה בינהם ויש יחוד קדוש ע"י וממילא נמשך כל הטובות לכנסת ישראל אמן.

**וירא מנוחה כי טוב ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבול ויהי למס עובד**. הענין הוא דידוע אור שברא הקב"ה ביום ראשון אדם צופה ומביט בה מסוף העולם עד סופו וגנזו לצדיקים לעתיד לבא והענין כי כל ימות החול מלובש האור והקדושה בכמה לבושים ואי אפשר לראות האור והקדושה מפני ההתלבשות אבל בבא שבת קודש בא שבת מנוחה ואז נתגלה האור הגנוז לצדיקים לכל או"א לפי מדריגתו ואיתא בגמרא דשבת

הוא אחד משמים בעו"הב נמצא יש לכל אחד כור ואבן בוחן לראות מדריגתו בעו"הב לפי הקדושה שיש לו בשבת קודש כך יש לו ששים פעמים בעוה"ב והכל לפום עבידתי' ועבודתו מי שטרח ועמל בערב שבת יאכל בשבת כן לפי עבודתו עבודת הקודש בתורה ותפילה בעול מלכות שמים כן נתגלה את האור כי טוב אור הגנוז לצדיקים ונקרא ג"כ נשמה יתירה שהוא מעולם העליון לפום עבידתיה בששת ימי המעשה בתורה ותפילה בעול מלכות שמים כן נותנים לו הנשמה יתירה וזה וירא מנוחה פי שבת קודש בא שבת בא מנוחה כי טוב פ' דאז נתגלה את האור כי טוב רב טוב הצפון לצדיקים ואת הארץ כי נעמה ויט שכמו לסבול פי' כשנוטה שכמו לסבול דהיינו כנ"ל ש'כ'מ'ו ר"ת שם "כבוד "מלכותו לסבול היינו כשנושא עליו עול מלכות שמים ועובד בעמל ויגיעה בתורה ותפילה וסובל עליו עול מלכות שמים ומפרש הפסוק ויהי למם עובד דהיינו היצ"הר נעשה לו עובד כדכתיב טוב נקלה ועבד לו למס הוא רמז על היצ"הר ונעשה לו עבד כנ"ל.

**א"י** וירא מנוחה כי טוב ויט שכמו לסבול ויהי למס עובד כי העיקר הוא להצדיק העובד להש"י באמת ואמונה להמשיך רחמים וחסדים גדולים לכנסת ישראל שיהי' מייחד יחודים מהכתפים הקדושים שהוא למעלה מהזרועות הקדושים למדת מלכות ולהמשיך ה' חסדים שהוא גימ' ק"ל כידוע מספרים הקדושים על כנ"י וזה וירא מנוחה כי טוב ר"ל כדפרשתי לעיל ומפרש הפסוק עוד ויט שכמו לסבול פי' שממשיך הכתפים אל כנ"י וזה ויט שנוטה שכמו דהיינו מהכתפים של מעלה לסבול דהיינו אל מלכות שמים דהמדה הזאת היא סובלת ונושא הכל כידוע ומפרש הפסוק עוד ואחר שפועל כן אז ויהי למס עובד פי' למ"ס גימ' ק"ל דהיינו ה' חסדים דהוא ה' הויות גימטר' ק"ל עובד דהיינו שממשיך הה' הויות על כנ"י ופועל רחמים וחסדים על כנ"י אמן.

**גד גדוד יגודנו והוא יגוד עקב** כי איתא במסכת עדיות אליהו בא להשוות את המחלוקת ולעשות שלום בעולם ואיתא בספרים הקדושים שאליהו התשבי נקרא מתושבי גלעד כי אתי מגד עיין בספר הגילגולים פי' על ענין אמרם ז"ל אליהו בארבע ע"ש וזה רמז יעקב ברו"הק גד גדוד יגודנו פי' מגד יבא אליהו מתושבי גלעד שהוא מגד כנ"ל גדוד יגודנו פי' שיאסוף ויעשו אגודה כולם שיעשו שלום בין כולם שלא יהי' מחלוקת בעולם וזה גדוד יגודנו הוא לשון אגודה שיעשו כולם אגודה בשלום וקאמר אימתי יהיה זה לזה אמר והוא יגוד עקב פי' מה שיעשה אגודה זה יהיה בסוף עקב דהיינו בעקבות משיחא וק"ל.

**בן פורת יוסף בן פורת עלי עין בנות צעדה עלי שור וימררהו ורובו וישטמהו בעלי חיצים כו'** ותש באיתן קשתו ויפוזו זרועו ידיו מידי אביר יעקב ומשם רועה אבן ישראל

הפסוק הלז אין לו פירוש כלל עפ"י פשוטו והמקרא אומר דרשוני ונראה לי שמרמז הפסוק על מדריגת הצדיק דהנה הצדיק אמיתית הולך ממדריגה אל מדריגה בהשגות עד שהולך דרך כל העולמות דהיינו עולם הגלגלים ועולם המלאכים שנקראים שכלים נפרדים שכל אחד ממונה על ענין אחר לעשות שליחותו ועולם הספירות שם אין נקראי' שוב שכלים נפרדים כי שם הוא יחוד גמור כשהלבת קשורה בגחלת עד שהולך עוד יותר למעלה למעלה במוחין עילאין עד הגיע עד א"ס ב"ה ששם אפיסת השגה ולית מחשבה תפיסא בי' כלל ומשם ממשיך שפע ברכה והצלחה ורחמים פשוטים וחסדים מגולים לכנ"י והנה איש הישראלי בהתקרבו אל העבודה זו תפלה שהוא גדולה מכל דבר שבעולם כדאיתא בספרים הקדושים ובפירוש איתא בגמרא במס' ברכות גדולה תפילה יותר ממעשים טובים ע"ש ובפרט בדורינו העיקר הזדככות לבא לידע אלהותו ועבדות השי"תב העיקר הוא התפילה מעת שבא הבעש"ט הקדוש זצוק"ל הציץ וזרח אור התמצצות קדושות התפילה בעולם אל כל מי שרוצה לגשת לעבודת השי"ת אבל צריך לזה לבא לתפילה זכה שימוש חכמים הרבה ליגיעה יומם ולילה בתורה ובמעשים טובים עד שעי"ז יכולים לבא באמת לידע להתפלל ביראה ואהבה רבה כידוע למבינים והנה הצדיק האמיתי הולך בתפילה דרך כל העולמות עד שהגיע למוחין עילאין ומשם עד אין סוף ב"ה שהוא אפיסת השגה ואז כשמגיע לשם אזי מושך משם שפע ברכה והצלחה בבני חיי ומזוני רווייחא ובריאות הגוף ורפואות הנפש וכל טוב לכנ"י וכגון דא צריך להודיע שנקרה לפעמים ליראי ה' המתאמצים בתפילה ושופכים נפשם להשי"ת באמת לפי שכלם ביראה ואהבה ובהתלהבות ולפעמים באמצע התפילה נדמה להם שנפלו מכל השכלות ואינים יודעין היכן הם ומצערים בעצמם אבל באמת ולפעמים הגם שאינם במדריגות הצדיק הגדול ההולך עד מקום אפיסת השגה וממשיך משם שפע כנ"ל אעפ"כ יקרה להם מקרה טהור מחמת שמפשיטים א"ע מגשמיות באים ג"כ עד מקום אפיסת השוה כנ"ל ולכך נדמה להם בקרבם שאינם יכולים להתפלל מפני כן אשרי חלקם וגורלם המגיעים לזה ובזה יגל יעקב ישמח ישראל על כי זכה לכך וממילא נמשך שפע טובות משם על כנ"י וזהו עיקר בהתפילה להתפלל עד הגיע למקום אפיסת השגתו אזי ידע כי אז אינו רשאי ללכת יותר וישמח בחלקו כנ"ל והנה כבר כתבנו באם אדם רוצה לבא לתפילה זכה בהתפשטות הגשמיות אזי צריך לזה יגיעה רבה בתורה ומע"ט ובקשות הרבה לזכות לבא לתפילה זכה כי יש הרבה מסטינים ומקטריגים על האדם למעלה שאין מניחים אותו לעלות ולבוא אל היכלות הם האותיות והתיבות של התפילה כידוע להמתאבקים בעפר הצדיקים עד אח"כ בשימוש חכמי' ובתורה ובקשות

הרבה שזוכה לבוא למדריגות שיוכל להתפלל תפילה זכה ואז מאירים לו מלמעלה שיבא לתפילה זכה בהתפשטות הגשמיות באמת וילך בהשגתו עד מקום אפיסת השגתו ידע אז שהוא במקום גבוה כנ"ל ואז נמשך השפע מהם לכנ"י על ידו כנ"ל ומשם בארה היא הביאור הפסוק שהתחלנו בו פורת יוסף בן פורת פי' פורת הוא לשון פירות כדאיתא במדרשים וזה פי' בן פורת יוסף שזה הפירות של יוסף דהיינו הצדיק האמיתי שהוא בדוגמת יוסף הצדיק צדיק יסוד עולם וקאמר הפסוק בן פורת עלי עין פי' שהשגתו הוא עלי עין פי' מלמעלה לה' חסדים שהוא ה' הויות שגימטריא "עין והוא למעלה מעין שהשגתו מלמעלה עוד יותר שהשגתו במוחין עילאין עד א"ס ב"ה ומשם מושך השפע לכנ"י וקאמר הפסוק בנות צעדה כו' פי' הצדיקים הקטנים הם נקראים בשם בנות שהם נקבי' המקבלים משא"כ הצדיק הגדול שהוא נקרא דכר שהוא משפיע תמיד לכנ"י משא"כ הצדיקים הקטנים שהם אינם במדריגה להיות משפיעים תמיד ונקראים בנות צעדה על שור פי' הם הולכים בהשגתם במקום שיש השגה שם והוא צעדה עלי שור ושור הוא לשון הסתכלות כידוע וקאמר הפסוק וימררהו ורובו וישטמהו בעלי חיצים פי' שיש על הצדיקים הקטנים קטרוגים גדולים למעלה וכן למטה עד ותשב באיתן קשתו פי' ותשב הוא לשון התישבות בשובה ונחת באיתן קשתו איתן ידוע הוא מזוהר שהוא לשון תנאי לשון לימוד קשתו הוא תפילה ובקשה כדכתיב בחרבי ובקשתי הוא תפילה כדפירש"י ז"ל ור"ל ע"י התורה ובקשות גדולות ויפוזו זרועי ידיו פי' ויפוזו הוא לשון בהירות אור כפז שהוא מאיר כן יפוזו ויאירו זרועי ידיו פי' שהיא במקום שיש השגה דהיינו במקום זרועות עולם במקום שיש השגה מהתחלת ז' ימי הבנין ומפרש הפסוק אח"כ מידי אביר יעקב מהיכן בא האור והשגה לבחינת הנקרא ידים הוא ממקום גבוה יותר שהוא מדת יעקב שהוא עולה עד הדעת המחבר הקצוות משם זרועה אבן ישראל פי' כפי התרגום אונקלס אבהן ובנין פי' משם רועה אבהן ובנין פי' ממקום החכמה שנקרא אבא עילאה משם נמשך שפע על המדות שלמטה שנקראי' בנים דהיינו ת"ת נקרא בן כדכתיב בני בכורי ישראל ומשם נמשך השפע לכנ"י וזה משם רועה אבן ישראל ודו"ק היטיב כי עמוק עמוק הוא והבן.

**ברכות אביך גברו על ברכות הורי עד תאוות גבעות עולם תהיין לראש יוסף ולקדקוד נזיר אחיו** והנה יש להבין מאי עד תאוות גבעות עולם האיך שייך לשון תאוה הכא ועיין בתרגום ומאי גבעות עולם גם מאי לשין ולקדקוד והנראה לי בזה כי ידוע מספרים הקדושים ומזוהר הקדוש ומכתבי האר"י ז"ל כי מתחילה עלה ברצון הקדוש לברוא את העולם בכדי להטיב לברואיו אבל מתוך שבריאות העולמות משתלשלין ע"י צימצומים

רבים כידוע שמתוך שהיה הבהירות גדול מאד מאד הוצרך להיות ע"י צימצומים רבים וכל צימצום הוא דין כידוע וכל העולמות הולכין על דרך דכר ונוקבא משפיע ומקבל עד אין קץ ואין תכלית עד שנשתלשל לזה העולם השפל וע"י מעשי הצדיקים מוספין השפע לכנ"י כדכתיב תנו עוז לאלהים וע"י הולך אח"כ השפע מעילא לתתא ואם חלילה ישראל הולכים בדרך לא טוב אזי הדינים חלילה רוצים לקטרוג עליהם אזי עצה היעוצה לעורר עליהם שיתגלה עליהם רעווא דרעוואין דהיינו רצון הקדים שברא את העולמות להטיב לבריות בלי שום התעוררות כלל רק היחוד הי' מני' ובי' ויתגלה עליהם עתיקא קדישא לכן מצינו בים שהיה הקיטרוג גדול על ישראל הללו עוע"ז והללו עובדי ע"ז מה כתיב שם ואתם תחרישו שמשה רבינו אמר להם שלא יתפללו כלל כי לא יועיל התפילה מפני הקיטרוגים ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי ואיתא בזו"הק אלי דווקא בעתיקא תלי' מלתא דהיינו כנ"ל שיתגלה עתיקא קדישא רצון הקדום כי שם אין צריך התעוררות התחתון כלל כי שם אינו בדרך דכר ונוקבא משפיע ומקבל רק רחמים גמורים כי רצון הקדום הי' מני' ובי' וד"ל והנה ידוע ליודעים הגם שחו"ב הם תרין רעין דלא מתפרשין אעפ"כ בינה נקראת הרת עולם לשון הריון שמשם ניכר העובר ומשם יוצא העולם הה"ח והה"ג ודינין מנה מתערין אבל חכמה מוחא ונקרא אבא ושם רחמים גמורים והוא בסוד עתיקא קדישא כנ"ל שהוא רעווא דרעווין לדבוק ברצון הקדום לכל הרצונות והוא רחמים גמורים וידוע שנחלת יעקב אבינו הוא נחלה בלי מצרים כדכתיב ופרצתה ימה וקדמה כו' וכל המענג את השבת נותנים לו נחלה בלי מצרים והוא בסוד עתיקא קדישא כנזכר לעיל כי סוד שבת הוא ג"כ ממילא מני' ובי' וזה ברכות אביך גברו דהיינו נחלה בלי מצרים בסוד עתיקא קדישא על ברכות הורי הוא לשון הריון דהיינו עולם הבינה שנקרא הרת עולם שמשם העולם מתחיל ליצא ודינין מתערין מינה כנ"ל הגם שכל עונג וחדוה בה כידוע אעפי"כ ברכות אביך שהוא אבא עילאה גברו ומעולים ביותר על ברכות הורי דהיינו על העולם הבינה כנ"ל עד תאוות גבעות עולם דהיינו עד התחלת הרצון הקדום ששם התחיל הרצון שיהיו בריאות העולם וזה עד תאוות גבעות שהתחיל התאוה והרצון שיהיה עולם להטיב לברואיו בסוד עתיקא קדישא תהיין לראש יוסף דהיינו על צדיק שנקרא יוסף כידוע דהיינו שיתגלה מצחא דעתיקא קדישא רעווא דרעיוין בלי שום התעוררות התחתון "ולקדקד גימ' "יצחק דהיינו הדינים שהם מדת יצחק ע"ה נזיר אחיו נזיר הוא לשון הפרשה והבדל כפרש"י דהיינו שכהיו נבדלים כל הדינים והקטריגים מאחיו ויהיה רחמים גמורים וחסדים טובים לכנסת ישראל אמן והבן.

**כל אלה שבטי ישראל שנים עשר וזאת אשר דבר להם אביהם ויברך אותם איש אשר כברכתו ברך אותם**. הענין הוא כך דאיתא בגמרא דר"ה ברית כרותה היא לשלש עשרה מדות שאינן חוזרות ריקם מלמד שנתעטף כו' כל זמן שבני יעשו כסדר הזה אני מוחל להם כל עוונותם ופי' הגאונים ז"ל כל זמן שבני יעשו כסדר הזה דייקא דהיינו שנוהגים א"ע במדות הקדושים האלו אז אני מוחל להם ולא די באמירה לבד רק ג"כ יעשו דייקא אז מועיל אמירה וברית כרותה שאינן חוזרות ריקם ונראה שמפני כך הלכה פסוקה שאין הי"ג נאמרים רק בציבור כשיש מנין ולא ביחידות מפני שאין תלוי' באמירה לבדה רק בהעשיי' אם עושים המדות כנ"ל והנה בהציבור כשיש מנין אזי בכל אחד נמצא איזה מדה מי"ג מדות בזה מדה רחום בזה מדה חנון בזה ארך אפים בזה רב חסד אזי קורא אני שפיר כ"ז שבני יעשו כסדר הזה אזי אני מוחל כו' לאפוקי ביחיד וק"ל והנה ידוע שמקור הרחמים והחסדים באים מהשורש של י"ג ת"ד והם שלשה שמות הוי"ה והם י"ב אותיות והמקור הוא י"ג וגימ' 'א'ח'ד והוא מזלא עילאה שמשך נמשך הרחמים והחסדים טובים והמגולים על כנ"י. ונחזור לענינינו כי יעקב אבינו בירך את השבטים המשיך עליהם ממקור הרחמים ממזלא עילאה. והנה השבטים היו י"ב כנגד י"ב צירופי הוי"ה ויעקב אבינו עמהם הוא היה המקור שלהם אזי הם י"ג וגימ' אחד והמשיך להם ממקור הרחמים כל הברכות לכל או"א מן השבטים לפי מדתו והתנהגותו ממדת הי"ג מד"ר הקדושים כן המשיך הברכות כנ"ל כל זמן שבני יעשו כסדר הזה כדפירשו הגאונים ז"ל יעשו דייקא כן המשיך לכל אחד ואחד מהשבעים לפי מדתו שעשה וכן לכולם המשיך כל הי"ג מדות שלמעלה כיון שהיה בנמצא אצל כולן כל הי"ג מדות היה ממשיך לכל שבט בפ"ע ג"כ כל הטובות והשפעות מכל הי"ג ת"ד עילאה כיון שהיו כולן ביחד ובהם היו נמצא כל הי"ג מדות לכן המשיך לכל או"א הי"ג מדות ש"ר הם ת"ד וזה כל אלה שבטי ישראל שנים עשר דהיינו שהם היו י"ב כנגד י"ב צירופי הויות וזאת אשר דבר להם אביהם ויברך אותם פי' שהוא צירף א"ע עמהם נמצא הם גימ' י"ג ובגימ' אחד דוגמא המקום והשורש של הי"ג ת"ד שהוא בגימ' אחד איש אשר כברכתו פי' לפי מדתו שאחז ונהג א"ע במדות מי"ג ת"ד בירך אותם פי' משך להם מבריכה עליונה וממילא נמשך להם לכל אחד ואחד מהשבטים כל הי"ג ת"ד עילאה כדאיתא כל זמן שבני יעשו כסדר הזה יעשו דייקא כדלעיל ובירך אותם לכולם במקור הרחמים של הי"ג תיקוני דיקנא ודו"ק.

מה שאומרים בסיום הספר של חמשה חומשי תורה "ח"ז"ק ג' פעמים שהוא גימטריא משה. הכוונה הוא נראה לפי דאיתא בגמרא דברכות פרק אין עומדין (ברכות דף ל"ב) ד'

דברים צריכים חיזוק תפילה ומע"ט תורה ודרך ארץ פירש"י ז"ל ד"א כגון סוחר בסחורתו אומן במלאכתו בעל מלחמה במלחמתו עוד יש לפרש ד"א קאי שישא אשה גם בעת זקנתו כמאמר חז"ל ביבמות נשא אשה בנערותו ישא אשה בזקנתו הי' לו בנים בנערותו כו' וזה נקרא דרך ארץ כמו שאמרו בהגדה את ענינו זו פרישות ד"א. והנה השלשה דברים תפילה תורה ומע"ט ישנם בכל אדם שצריכים חיזוק לאפוקי דרך ארץ דהיינו מו"מ ואומנות כנ"ל שאינם בכל אדם וגם דרך ארץ הנ"ל דהיינו שנשא אשה בנערותו ישא אשה בזקנותו ג"כ אינו בכל אדם והלואי שיזכה כל אדם להאריך ימיו באשתו הראשונה עד מאה שנים ולא יצטרך לישא אשה אחרת נמצא דעיקר התחזקות הוא בג' דברים דהיינו תורה ותפילה ומע"ט שהוא בכל אדם ובכל זמן לאפוקי ד"א כנ"ל והנה במשה רבינו ע"ה לא שייך בו שהי' צריך להתחזק בד"א לפי שפירש מן האשה לגמרי ומכ"ש שלא היה סוחר ואומן כנ"ל רק השלשה דברים הנ"ל דהיינו תורה ותפילה ומעש"ט נוכל לומר בו במשה רבינו ע"ה ובוודאי הי' מתחזק בו משה רבינו ע"ה מה שלא היה יוכל שום ברי' בעולם לעשות כמוהו ע"כ אנו אומרים בסיום ספר מחמשה חומשי תורה 'ח'ז'ק 'ח'ז'ק 'ח'ז'ק ג' פעמים לרמוז על ג' דברים הנ"ל שצריכים חיזוק והוא בגימט' משה לאפוקי הדבר הרביעי שהוא דרך ארץ שאינו בכל אדם ובפרט במשה רבינו ע"ה לא היה כי אם ג' דברים הנ"ל ע"כ צ"ל ג' פעמים חזק שהוא בגימטריא משה כי הוא התחזק את עצמו בשלשה דברים הנ"ל. ונזכה להתחזק כמותו אמן.

חסלת פרשת ויחי

## שמות

**ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו וכו'**. הנה חז"ל אמרו כל מקום שנאמר ואלה מוסיף על הראשונים וראוי להבין מה הוסיף כאן ויראה לרמוז ע"פ מה שאמרו חז"ל כל מקום שגלו ישראל שכינה עמהם ירדו למצרים שכינה עמהם שנאמר הנגלה נגליתי וכו' והנה למעלה בפר' ויגש נאמר אל תירא מרדה מצרימה אנכי ארד עמך וכו' תיבת אנכי רומז למדריגה גדולה ששם הבטיחו הקב"ה שהוא בעצמו ובכבודו ירד עמו בחי' לבדו ואולם זה הבטיחו שירד עמו תיכף בעת ירידת יעקב אבינו שאז עדיין לא התחיל השיעבוד ולא ירדה עדיין פמלי דליה אמנם אחר שמת יעקב ויוסף ויתר השבטים והתחיל השעבוד מצאנו בזוהר הקדוש דנחית קב"ה ושכינתיה וכמה מאה אלפין רתיכין ג"כ כדי להיות בגלות עם ישראל וזהו מעת שהתחיל השיעבוד ואילך וזהו רומז הכתוב ואלה שמות ואלה מוסיף על הראשונים שבעת ירידת יעקב לא

ירד עדיין רק הש"ית בעצמו ובכבודו לא פמלי' דליה ועתה כשהתחיל הגלות ירדו גם המלאכים ושמות רומז לשמותיו ית' ורומז ג"כ להמלאכים שהם משתנים בשמותיהם בני ישראל היינו בני ישראל סבא וזהו הבאים לשון הוה מצרימה את יעקב ביאורו שבאו להיות עם יעקב בגלות ואמר אח"כ ג"כ איש וביתו באו איש זה הקב"ה שנקרא איש מלחמה וביתו היא השכינה דאיהו בית דלי' באו ג"כ להיות בגלות את יעקב וכמדומה לי שהדברים האלה נרמזו בזו"הק אעפ"כ אין מדרש בלא חידוש ודו"ק.

**עוד** ירמז ואלה שמות בהקדם עוד לדקדק מהו לשון הבאים הא כבר באו והיה לו לומר אשר באו והנראה לרמוז כי הנה ידוע שעיקר בריאת העולם הזה החומרי והגשמי הי' כי הש"ית משתעשע בזה כשאדם מזכך עצמו מתוך עומק החומריות והגשמיות ומדבק עצמו לשרשו ועי"ז יש יכולת ביד האדם לזכך עצמו ולקשר עצמו לשרשו היא על ידי התורה שכל הברואים כולם יש להם אחיזה בתורה או באות או בנקודה וזולת זה לא היו יכולין להתקיים וע"י שיש להם אחיזה באותיות התורה ובנקודותיה ואותיות התורה ונקודותיה כולם נאצלו ויצאו משם הוי' ב"ה ועי"ז יש יכולת ביד האדם לחזור ולקשר עצמו לשרשו ולקשר עצמו בא"ס ב"ה ואולם העיקר לזה שיחזור האדם להזדכך ולקשר עצמו לשרשו הוא ע"י הצדיקים שהם דביקים תמיד במחשבתם למעלה בעולמות העליונים והם הם המקשרים נפשות עם בני ישראל לשרשם ע"י שמעוררין את לבם לשוב אליו יתברך ועפ"ז יבואר מאמר ז"ל במדרש והארץ היתה תהו ובהו וכו' אלו מעשיהם של רשעים ויאמר אלהים יהי אור אלו מעשיהם של צדיקים ואיני יודע באיזה מהם חפץ כשהוא אומר וירא אלהים את האור כי טוב הוי שהוא חפץ במעשי צדיקים ולא במעשי הרשעים ולכאורה הוא תמוה דהאיך יעלה על הדעת לומר שחפץ במעשי הרשעים אמנם הנראה בזה שמעשי הרשעים ביאורו מה שהרשעים שבים מדרכם הרעה ואף על פי כן אמר במדרש שהקב"ה חפץ יותר במעשי הצדיקים שהם צדיקים מעיקרם כמו שאמרנו מפני שהצדיקים הם הם הגורמים לרשעים שישובו ע"י שהם מעוררים לבבם לעזוב דרכם ולשוב אליו יתברך ולקשר עצמם לשרשם והנה איש אשר אלה לו שהוא מדבק עצמו לשרשו צריך שיעלה מדריגה אחר מדריגה שעיקר השתלשלות העולמות מלמעלה למטה עד העולם הזה החומריי היתה על כוונה זו שיחזור האדם מתתא לעילא מעולם העשי' לעולם היצירה וממנו לעולם הבריאה וממנו לאצילות עד שיקשר עצמו בא"ס אמנם כאשר האדם הולך מעולם לעולם יוכלו ח"ו החיצונים להתאחז בו ולבלבלו מדביקותו שהאוירים מלאים מהם ולכן איתא בזוהר הקדוש שהעלי' הוא בכח שם מ"ב שכאשר האדם מכוון בשם מ"ב השם הלז נעשה לו עטוף

ומלבוש לנשמתו ורוחו לבל יתאחזו בו התיצונים בעלייתו מעולם לעולם ויש בזה כמה יחודים והכל מסתעפים משם מ"ב שהוא לו למחסה ולמגן בפני החיצונים וכמו כן באם האדם זוכה ויכול לכוון שם זה בעת פטירתו מה טוב להעטיף נשמתו להסתיר אותה בפני החיצונים וזה נרמז בכתוב ואלה שמות 'ו'א'ל'ה גימטריא מ"ב שהשמות והיחודים היוצאים משם מ"ב הם באו מצרימה רומז לעולם הזה שהוא נקרא מיצר ים מפני רוב הצימצומים שבו ורומז שהשמות הללו באים עם בני ישראל לעולם הזה שהוא מיצר ים בכדי שיהיה להם למחסר ולמסתור מן המקטריגים והחיצונים הרוצים להאחז בהם איש וביתו באו בית רומז לצירוף כמאמר הספר יצירה שלשה אבנים בונות ששה בתים כ"א בא עם הצרופים השייכים לשרשו בכדי שיהיו לו לעיטוף ומגן בפני החיצונים ויוכל לדבק עצמו לשרשו.

**עוד** יראה לימר מה שהוא מוסיף על הראשונים במילת ואלה עפ"י מאמר המדרש שהשבטים הזכרו כאן בשמותיהם על שם גאולת ישראל ראובן שנאמר ראה ראיתי את עני עמי שמעון על שם וישמע אלקים לוי ע"ש שנתחבר להם הקב"ה ונתגלה מתוך הסנה כמאמר הכתיב עמו אנכי בצרה עיי"ש והוא לכאורה תמוה שהרי הכתוב אומר למעלה שנקראו על שם המאורע בעת לידתם ראובן כי ראה ה' בעניי כי עתה יאהבני וכו' וכן שמעון כי שנואה וכו' עוד יש להתבונן במה שנאמר למטה ויאמר ה' ראה ראיתי את עני עמי וכו' ואת צעקתם שמעתי וכו' וארד להצילו וכו' ועתה הנה צעקת בני ישראל בא אלי וכו' הנה הכתוב הזה כולו מיותר שהרי כבר נאמר ראה ראיתי ואת צעקתם שמעתי נ"ל כי ידוע שתורתינו הקדושה היא נצחיית וישנה בכל עת וזמן מחמת כי רוח הקודש הוא דבר שאין לה הפסק והגם כי בעת שנאמר רו"הק הוא על ענין שהוא באותו זמן אעפי"כ נתלבש באותו רו"הק ענין נצחיי וא"ס ולכן כמו כן בקריאת שם השבטים הגם שנקראו בשמות ע"ש המאורע כמבואר בהפסוקים מ"מ כיון שנקראו בשמות עפ"י רו"הק בוודאי שנתלבש בקריאת שמותם ענין נצחיי וזהו כוונת מאמרם ז"ל שהשבטים הוזכרו כאן ע"ש הגאולה ראובן ע"ש ראה ראיתי את עני עמי כו' וכן כולם והענין הוא כי כל אחד משבטים בבואם למצרים המשיך משרשו גאולת מצרים לעתיד לבוא ראובן המשיך ענין ראיתי את עני עמי וכן כולם שיראה ה' בעניות של ישראל וישמע צעקתם בהתחננם אליו ית"ש ויתחבר להם בכל צרתם לו צר כביכול וכמו שאמרו חז"ל שבזכות השבטים נגאלו ישראל וזהו פי' ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה כו' ר"ל שבעת בואם למצרים אלה שמותם ע"ש ביאתם למצרים שנרמז בשמותם ענין המשכתם גאולות העתידות וזהו הבאים לשון הוה כי בכל הגליות זכות השבטים עומד לנו לגאלינו וזהו ואלה מוסיף על

הראשונים היינו שנתוסף ענין קריאת שמותם ע"ש ביאתם למצרים להמשיך הגאולה על אשר מקודם לכן נקראו ע"ש המאורע וזהו ג"כ פי' הפסוקים ראה ראיתי את עני עמי כו' ועתה הנה צעקת בני ישראל באה אלי כו' ועתה דייקא צעקת בני ישראל כבא המה השבטים בעצמם צעקתם ותפלתם להמשיך הגאולה בביאתם למצרים מיד הנה עתה שהגיע הזמן להגאל בא אלי צעקת השבטים כי עד כה עדיין לא הגיע זמן הגאולה לשמוע צעקת השבטים הגם שהתפללו מיד בביאתם למצרים על הגאולה וכאמור והבן.
**ויאמר ה' ראה ראיתי את עני עמי כו' ואת צעקתם שמעתי מפני נוגשיו וכו' וארד להצילו וכו' אל ארץ זבת חלב ודבש** לדקדק יש קצת שהיה ל"ל את צעקתם אני שומע לשון הווה שאז הרי עדיין היו צועקים מידי יום ביומו מצרת השעיבוד גם מה לבשר להם תיכף שביאתם תהי לארץ טובה זבת חלב הלא לעת כזאת רב להם אם ינצלו מהעבודה הקשה אשר עובד בם ויראה לומר כי הנה ידוע שהשי"ת ברא כל הברואים לכבודו להללו ולשבחו ובפרטות לישראל עם קדושו שהם משבחים ומהללים לשמו הגדול בכל עת אמנם עיקר עבדות ה' הן בתורה הן בתפילה צריך שתהי' מתוך שמחה כמאמר הכתוב תחת אשר לא עבדת וכו' בשמחה ובטוב לבב מרוב כל וזהו עיקר נחת רוח לפניו יתברך כשישראל משמיעין קולם בתורה או בתפילה מתוך שמחה וחדוה ועבדות ה' הנעשה מתוך עצבות הוא פוגם מאוד בעולמות העליונים ולכן הזהירו חז"ל שלא יתפלל אדם לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות וכן אמרו בגמרא שקודם הלימוד הוי אמרי מילתא דבדיחותא מטעם דכתיב עבדו את ה' בשמחה אמנם האדם אשר עיני בשר לו אינו יכול להבחין זאת לאמיתו אם עבדותו הוא מתוך שמחה כראוי או לא שהגם שיראה לו שעובד מתוך שמחה יוכל להיות שיש בו קצת עצבות רק הבוחן לבבות הוא היודע האמת אם הוא מתוך שמחה כראוי או לא וזהו ביאור הכתוב ויאמר ה' ראה ראיתי את עני עמי כלומר שרואה אני את ענים שמחמתו אי אפשר להם לעבוד עבודתם לשמו יתברך מתוך שמחה והם עובדין אותי מתוך עצבות מחמת צרת השעיבוד ואין נחת רוח לפני בזה ואולם את צעקתם שמעתי מפני נגשיו תיבת מפני הוא כמו לפני בא יום ה' שביאורו קודם בא וכאן ג"כ ביאורו שמאז קודם שנגשו אותם שמעתי את צעקתם שהיה קולם ערב עלי בעת צעקתם כהרימם קולם בהלל וזמרה מתוך שמחה וגמר אומר כי ידעתי את מכאוביו פי' שאל תדמה לשפוט למראה עיניך שגם כעת הם עובדים בשמחה שאני הוא הבוחן לבות וידעתי את מכאוביו שאי אפשר להם שתהיה עבודתם בשמחה מצרת השעיבוד וכן תאמר להם שאעלה אותם אל ארץ טובה ורחבה וכו' ויהיה להם רחבת ידים ואז ישמחו וירננו ויעבדיני מתוך שמחה ויהיו נחת רוח לפני.

**עוד** יאמר בהקדם עוד לדקדק שהיה די באמרו ואת צעקתם שמעתי ומפני נוגשיו מיותר גם וארד להצילו יקשה מדוע בחר בלשון ירידה שהוא בלתי מתואר אצלו יתברך כלל ואוציאם מיד מצרים ונראה לבאר ע"פ המדרש ראה ראיתי אתה רואה ראי' אחת וכו' שבאים לסיני לקבל התורה כו' ואני רואה ראיית מעשה העגל שנאמר ראיתי את העם הזה כו' כי ידעתי את מכאוביו כמה עתידים להכאיביני במדבר והנה איתא בכתבי האר"י ז"ל על מאמר אני ולא מלאך שהטומאה היתה גדולה במצרי' שאפי' המלאכים יראה ללכת שם שלא יתגשמו שמה באויר הטמא ואם ישראל היה שם אף רגע יותר היו כשקעים ח"ו בנו"ן שערי טומאה לכן כביכול ירד השית"ב בעצמו ונתגלה במצרים וגאל את הישראל גוי מקרב גוי כו' כעובר הנשמט וכו' והנה כבר כתבנו למעלה בפ' ויחי שביציאת מצרים נתגלה על כנסת ישראל המוחין עילאין והיה ההתעוררות מני' ובי' כמו בשעת בריאת העולם שהיה היחוד מני' ובי' וזה שפי' הז"הק פ' בשלח בעתיקא תלי' ע"ש לפי שהיו בירידה התחתונה אילולי שהשי"ת הוציאם בחפזון וזה פי' הפסוק ראה ראיתי את עני עמי אין עני אלא מדעת היינו שהם בשפלות כאשר אמרו במדרש אני רואה מעשה העגל כו' ואת צעקתם שמעתי מפני נוגשיו פי' ששכחו להתפלל כראוי רק הם צועקים מפני צרתם וענויים שעושים להם המצריים ואין להם שכל להתפלל אלי כי ידעתי את מכאוביו כפי' המדרש הנ"ל ולכן וארד להצילו מיד מצרים וארד דייקא שאני צריך בעצמי לירד לשם ולעוררם תחילה בלי איתערותא דלתתא. ועתה הנה צעקת בני ישראל באה אלי דייקא כדברי הזוהר בפסוק מה תצעק אלי אלי דייקא בעתיקא תלי' מלתא כדברינו למעלה.

**ויאמר משה כו' מי אנכי וכו' וכי אוציא את בני ישראל וכו' ויאמר כי אהיה עמך וזה לך האות וכו'** פירש"י מי אנכי מה אני חשוב לדבר עם המלכים וכו' כי אהיה עמך השיבו על ראשון ראשון שאמרת מי אנכי לא שלך היא וכו' כי אנכי שלחתיך ותצליח בשליחותי כאשר ראית הסנה עושה שליחותי ואיננו אוכל כך תלך בשליחותי ואינך ניזוק עכ"ל והוא תמוה שהכי הי' משה ירא מפני פרעה שהוא מלך שלא יהרגנו שזה לא יעלה על הדעת שודאי ידע משה רבינו ע"ה שהש"ית כל יכול ולא יגיע לו היזק מזה ושאדרבה שיעשה לו כבוד רק שאלתו הי' מה אני חשוב לדבר עם המלכים שמפני ענוותנותו לא רצה ליטול עטרה לעצמו שיגיע לעמוד במקום גדולים וא"כ אין התשובה שלא יוזק מתישבת על שאלתו. אמנם יראה לבאר ע"פ מה בשמעתי מאמ"ור איש אלקים קדוש רבינו אלימלך על פסוק כשופר הרם קולך שביאורי הוא שכמו שהשופר אינו מתגאה בקול היוצא ממנו אם הוא יפה ונעים כך הדורש ומרים קולו בתוכחת מוסר לא

יתגאה כלל. והנה משה רבינו ע"ה נתיירא שכשיעשה דבר גדול כזה לגאול את ישראל ע"י ושיהי' בגדולה יותר מכל ישראל אפילו מאחיו אהרן שהי' מפורסם לנביא ה' יבוא עי"ז להתנשאות בעיני עצמו וילכד במוקש הגאוה לכן לא רצה ליטול עטרה זו אמנם השי"ת למדו איזה דרך ישכיל אור להנצל מזה ושלא יתנשא מזה השליחות כי הנה הש"ית ברא כל ברואיו קטנות עם גדולות בצביונם ותוארם וקומתם זה גדול מזה וזה קטן מזה וזה משונה בטבעו מזה הכל כמו שעלה ברצונו יתברך ולא גרם לזה מעלת ברי' זו שיהי' תוארו נאה ושפלות ברי' זו שתהיה בלתי נאה רק הכל הי' מפני שעלה ברצונו הפשוט לברוא כל אחד בתואר המיוחד לו שאין שייכות לומר כלל שמעשי ברי' זו גרמה לה שתהיה נאה מחברתה וכמו כן כשמגביה השי"ת לאדם רצונו כך שיהי' הוא הראש ולא שמעלתו ומעשיו גרמו זה וזה שהראה הקב"ה למשה דוגמא מהסנה שהסנה הזה הוא השפל שבאילנות בתוארו וקומתו ובודאי לא יתנשא לומר שמפני חשיבותו בחר בו הש"ית ומזה יוכל משה רבינו ע"ה ללמוד שיהיה ג"כ כמוהו ולא תהיה נודעת לו ההתנשאות שלו כמו שאינו יודע הסנה משום התנשאות מדוע בחר בו הש"ית כמו שהי' מרגלא בפי אדמ"ור הקדוש מו"ה יעקב יצחק הלוי זצוק"ל על המשנה חביב אדם שנברא בצלם אלקים חיבה יתירה נודעת לו וכו' והבנתי מדברי קדשו הפי' שזו היא יתירה ועודף ללא צורך שיהיה האדם יודע מזה ושיתגאה במה שנברא בצלם אלקים וזה שפרש"י שהשיבו על ראשון ראשון שאמרת מי אנכי לא שלך היא כ"א שלי פי' שאני הוא שרצוני שתהיה אתה השליח כמו שהיה ברצוני לברוא כמה מיני ברואים זה נאה מזה ולא גרמה לזה מעשי הברי' הזאת שתהי' נאה בתוארה ועי"ז לא תפול בשחיתות הגאוה ואהיה עמך וזה המראה אשר ראית בסנה לך האות כנ"ל ותצליח בשליחותי כאשר ראית הסנה עושה שליחותי ואיננו אוכל כו' כי' שתלמוד מהסנה שתצליח בשל חותך שלא להתנשא בו ולבוא לידי גיאות ע"י שכמו שהסנה עושה שליחותי ואיננו אוכל שבודאי הסנה אינו משיג שום התנשאות מזה שהרי הוא השפל שבאילנות ולא גרמה לו חשיבתו ואין לו שום גאוה כך תלך בשליחותי ולא תהיה ניזוק כלומר שלא יגיע היזק לנפשך ליפול בשחיתות הגאוה.

**ויהי** בימים הרבים ההם וכו' ויאנחו ב"י מן העבוד' ויזעקו ותעל שועתם אל האלקי' מן העבודה וישמע אלקי' וכו' וירא אלקי' וכו' י"ל למה בחר בלשון זעקה ולא נאמר ויתפללו הגם שהיא ג"כ מעשרה לשונות של תפלה כנזכר במדרש אעפ"כ טעמא בעי למה לא נאמר ויתפללו וכתב לשון זעקה ושועה עוד י"ל באמרו ותעל שועתם אל האלקים מן העבודה תיבות מן העבודה נראה מיותר שכבר כתב ויאנחו ב"י מן העבודה עוד י"ל

מהלשון וידע חלקים לכאורה אין לו ביאור ונ"ל כי ידוע מהגמרא גדולה תפלה יותר ממע"ט גם איתא במדרשים ובזוהר מעלת התפלה שהיא במקום עבודה אמנם יש עתים שאין התחלה יכולה לעלות למעלה מפני הקטרוגים שמפסיקים כחומת ברזל כ"ש כי עונותיכם מבדילים והתקנה לזה אי' בזוה"ק לזעוק מעומקא דליבא בכל כוונתו שהיא רק קול לבד בלא דיבור והוא נקרא זעקה ושועה ומזה אין המקטרגים יודעי' רק הקב"ה בעצמו פונה לזעקה זו כשהיא באמת מעומקא דליבא ועונה לקוראיו וזה חשוב יותר יותר מהתפילה שהיא בדיבור בחיתוך אותיות ותיבות שמבינים המלאכים ויוכל להיות קטרוג עלי' לא כן בזעקה הנ"ל בלא דבור השי"ת לבד יודע מחשבותיו ומבוקשו וממלא משאלות לבו לטובה וכדא' בשם האר"י ז"ל על פסוק שומע תפלה עדיך כל בשר יבואו שפי' שמה שצריך להשמיע התפלה שהלא השי"ת יודע מחשבות ויודע בקשת כ"א והי' די רק להרהר מגמתיו וצרכיו במחשבה אמר הכתוב עדיך כל בשר יבואו למען ישמעו ב"א שהצדיק מתפלל וילמדו גם הם להתפלל ע"ש באריכות אכן כשיש קטרוג אזי תקנה לזעוק בקול פשוט בלא דיבורי' כנ"ל ואז נשמע תפלתו כי השי"ת רצון יראיו יעשה ועתה נבוא לביאר הכתובי' וימת מלך מצרים פיר' שהיתה לו ירידה ושכלות שזה נקרא מיתה כידוע ועי"מ היתה שפלות ואומר הכתוב ויאנחו בנ"י מן העבודה מלת ויאנחו פירש לשון הנחה ר"ל שהניחו התפלה שהיא בחיתוך אותיות ותיבות שנקראת עבודה רק ויזעקו היינו בקול לבד וזה' ויאנחו מן העבודה שהניחו העבודה שהיא תפלה בפה כשעשו כך אז ותעל שועתם אל האלקים מן העבודה ר"ל שעלתה השועה שהיא ג"כ מעומקא דליבא כנ"ל יותר למעלה מהתפלה בפה שנק' עבודה ופי' מן העבודה ר"ל יותר מן העבודה ואמר אחר כך וישמע אלקים את נאקתם פי' הגם שנאקה בחינתה קטנה מבחינת זעקה ושועה אעפ"כ נשמע ג"כ אח"כ ועי"ז ויזכור אלקים את בריתו וגמר אומר וידע אלק' ר"ל שמפני זה נשמע צעקתם מחמת שלא ידע ממנה כ"א הש"י לבדו וע"כ לא הי' עלי' שום קטרוג כנ"ל.

**ומשה היה רועה כו' וינהג את הצאן אחר המדבר ויבא אל הר וכו' וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה** נראה בדרך רמז ע"פ מה שאמרנו למעלה בפ' ויחי בפסוק ושמע' אל ישראל שהעיקר כל העבדות הוא להבין ולהשכיל שיש אלקים המושל ומשגיח בדרכי הפרטיות ומנהיג את כל העולמות ולית אתר פנוי מני' אמנם צריך לזה יגיעות גדולות להשיג זה באמת לאמתו וצריך להתבודד ולדקדק היטיב בכל עניניו ולהשגיח על עצמו בכל תנועה ותנועה וגם שיהא לבו בוער כאש להבה בהתלהבות והשתוקקות להבורא ית"ש אזי יוכל לבוא לזה לידע מאלהותו ית' באמת לאמיתו וזה עיקר הכל

כמאמר דהע"ה דע את אלהי אביך וכו' וזו עיקר הנסיע' להסתופף בצל צדיקי הדור כדי שיבוא לזה לידע דאיהו עיקרא ושרשא דכל עלמין ובזה נבוא לביאור הכתוב ומשה הי' רועה דאי במדרש כ"מ שנא' הי' מתוקן לכך מששת י"ב וביאור הכתוב שמשה היה מוכן להיות רועה ישראל ומנהיגם משי"ב ומנהג את הצאן רומז לישראל שנקראים צאן קדשים אחר המדבר מלת המדבר מל' דבר אחד לדור שהוא לשון מנהיג ר"ל שהי' מנהיג את ישראל אחר השי"ת שהוא הדבר והמנהיג כל העולמות לידע אלקותו ית"ש ויבא אל הר האלקי' חרבה רומז שהמתיק הדינים כמחז"ל מפני מה נקרא שמו חורב שמשם ירדה חורבה לא"ה ועי"ז וירא מלאך ה' אליו שהשיג מציאות אלקותו ומפ' הכתוב ע"י מה השיג זאת אמר בלבת אש ר"ל שהי' לבו בוער תמיד כאש להבה לעבודת הבורא ית' מתוך הסנה ר"ל שאף שהגוף הוא בעביות וחומריות דוגמת סנה אעפ"כ אם לבו בוער תמיד להבורא ית"ש אז יוכל להשיג השגה הנ"ל.

**ויאמר משה הנה אנכי וכו' מה שמו מה אומר אליהם ויאמר אהיה אשר אהי' ויאמ' עוד אלקי' וכו' ה' אלקי אבותיכם אלקי אברהם וכו'** יש להתבונן בכונ' מרע"ה מה שאמר שישאלו מה שמו שאם נאמ' שכונתו שישראל לא יאמינו בשליחותו ולכן ישאלו על שם ה' א"כ גם אם יאמר להם אהי' שלחני וכו' שמא לא יאמינו לו ויאמרו שבודה הכל מלבו גם אומרו ה' אלקי אבותי' במה יתאמן להם הדבר באמרו זאת גם אומרו אלקי אברהם וכו' למה כפל ה' ג' פעמי והי' די לומר אלקי אברהם יצחק ויעקב ונראה לפרש עפי' מאמר דהע"ה כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך וכו' שגם מדברים הנראים בעולם התחתון הזה נוכל לדעת גדולת יוצרינו ונפלאות בוראינו מהילוך השמש והירח וכוכבי השמים והגלגלים גם מתבל ומלואה ימים וכל אשר בהם נוכל לראות שהשי"ת מלא כל הארץ כבודו ומנהיג את כל העולם כולו כמבואר כל זה בספרי המחקרים ובח"ה עניני הבחינה בברואים וכן בכל עולם ועולם רואים נפלאות הבורא שהוא בורא כל העולמים ואין עוד בלתו וזאת הי' דרך הקודש לאאע"ה שלא רצה לעבוד מצות אנשים מלומדה ללמוד מתרח אביו לעבוד ע"ז רק רצה להשיג המציאות ביגיעתו ושכלו שמתחלה סבר שהשמש הוא המנהיג ובראותו שקיעתה ביום ראשון ולמחר עלתה ממזרח כיום אתמול הבין שמוכרח להיות גם לה מושל ומנהיג וכן ללבנה ולכוכבים ולגלגלים עד שהשיג ממקור חכמתו מציאות אלקותו ית' שהוא המנהיג ובורא כל וכן יצחק אבינו בראותו את אברהם אביו שלא רצה לעשות מצות אנשים מלומדה גם הוא דרך בעקבותיו וחקר ג"כ מציאת אלקותו כפי דרכו דרך הקדש עד שהשיג מציאת אלקותו ית' וכן יעקב לא רצה ללמוד מאבותיו לעשות כמעשיהם מבלי שהשיג בשכלו לכן יש כמה שמות להקב"ה

שכל א' וא' כפי עבודתו עבודת הקודש והשגתו יקרא שם להש"י שאאע"ה שהיתה בחינת עבודתו במידת אהבה וחסד ולהכיר גדולתו קראו הגדול ויצחק שהיתה בחינתו לעבדו ביראה ופחד קראו הגבור ויעקב בבחינת עבודתו קראו הנורא וזה הגדול הגבור והנורא שמרמז שכל א' מהאבו' קרא לו שם כפי השגתו ובזה נבוא לבאר שמשה אמר להש"ית כשישראל ישאלו שמו האיך נקרא כפי בחינתם שיוכלו לעבדו בבחינת שם זה מה כוונתו מה שמו מה אומר אליהם ויאמר אלקים וכו' כה תאמר וכו' אהי' שלחני אליכם פי' השם אהי' ביאורו שאהי' נקרא לכל א' כפי בחינת עבודתו ר"ל שתאמר להם שלא יעשו מצות אנשים מלומדה ללמוד ממך לעבדנו בהשם שקראת כפי בחינתך לכך ויאמר עוד וכו' אלקי אבותיכם אלקי אברהם וכו' ויחד ה' על כל א' וא' ר"ל שתלמדו מהאבות שכל א' עובד כפי בחינתו ויגע להשיג מציאותו ולא מצות אנשים מלומדים לכן כל אחד קרא לי שם כפי בחינתו ואמר אח"כ זה שמי לעלם ר"ל שהשם הקדוש שם אהי' שאמרתי לך היא נעלם וסוד מופלא ומכוסה וזה זכרי לדר דר ר"ל זכרון ה' מורה שגם לדר דר היינו לדורות הבאים אהי' נקרא לכל א' כפי בחינתו והשגתו דווקא והבן. **עוד** נוכל לפרש בהקדם לדקדק מה שאמר לו הש"י ג"פ שם אהי' ועוד יקשה למה אמר ה' אלקי אבותיכם וכו' הי' די במה שאמר שם אהי' שיאמר להם כשישאלו ממנו שמו עוד י"ל אומרו זה שמי לעולם וזה זכרי השני לשונות שמי וזכרי ומפני מה לעלם חסר וא"ו ודרשו חכמינו ז"ל ידוע ונראה עפ"י מ"ש למעלה שיש עתים שאין התפלה יכולה לעלות מפני המקטריגים והדינים שיש למעלה והתקנה למשוך ממוחין עילאין שמות ההוויו"ת רחמים גדולים וחסדים מגולים על כ"י ואז נמתקים כל הדינים עוד ידוע שכהשם הוי"ה היא כסדר בר"ת של הפסוק הוא מורה על רחמים פשוטים וכשהוא בס"ת מורה שהרחמים הם בתוך הדינים ועדיין אינם רחמים פשוטים והנה בגלות מצרים היו קטריגים גדולים על ישראל כדמצינו שאפילו שנגאלו והיו אצל הים היה עדיין קטרוג גדול הללו עע"ז והללו עע"ז מכ"ש בהיותם במצרים שהיו קטרוגים גדולים ודיני קשים ר"ל והראי' שקושי השעבוד היה משלים הזמן שעדיין היו רחמים מעורבים בתוך הדיני' ולא היו עדיין רחמים פשוטים ע"כ סירב משה בשליחות והנה בששים רבוא ישראל בוודאי היו חכמים גדולי' ובעלי רו"הק שהבינו זאת מהשמו' שהרחמי' הם עדיין מעורבים בתוך הדיני' ע"כ אמ' מרע"ה ואמרו' לי "מה "שמו מה אומר אליהם וכו' שמרומז השם הוי"ה בס"ת וזה מורה שרחמים אינם פשוטים והאיך אפשר להיות הגאולה כשישאלו אותי כך מה אשיב להם (ומרומזים דברי אלה ברמב"ן פ' זו) ואמר לו ה' אהיה אשר אהיה שהוא רחמים עי"כ יכולים ליגאל והוסיף עוד לאמר כה תאמר

לב"י אהיה שלחני אליכם פעם ג' ר"ל באם שישאלו עוד הלא ב' פעמים אהיה עולה מ"ב שהוא שם של גבורה והאיך אפשר ליגאל עדיין ע"כ אמר לו פעם ג' אהי' ששלשה פעמים אהיה גי' ס"ג ושם ס"ג הוא בבינה כידוע שהיא עלמא דחירו' יובל הגדול ומשם היה הגאולה ממצרי' כידוע מזה"ק בפסוק וחמושים עלו ב"י ואמר עוד כה תאמר וכו' אלקי אבותיכם אלקי וכו' לפי שבבינה הגם שהיא עלמא דחירו מ"מ דינין מתערין מינה כידוע וא"כ עדיין ישאלו איך אפשר שיגאלו ע"כ אמר לו עוד שיאמר להם מההמשכה ממוחין עילאין שהם הג' שמות הויות שנמשכין משם י"ג ת"ד עילאין שהם חב"ד וזו אלקי אברהם אלהי יצחק יאלקי יעקב היינו חב"ד שמשם יכולין להמתיק כל הדיני' ולמשוך משם רחמים גמורים וחסדים מגולים ועי"ז יהיה להם הגאולה וזה שא"ל השי"תב זה שמי לעלם ח' וא"ו שהוא לשון העלמה שהשמות הללו הם בהעלם גדול והם מוחין עילאין ועמוק עמוק מי ימצאנו וזה זכרי לדר דר ר"ל שע"י שמות הללו שהן מוחין עילאין יכולין בכל דור ודור להמתיק הדיני' שהם בבחי' נוקבא ולמשוך על כ"י רחמים גמורים וחסדים מגולים שיהיה בבחי' דכר ולא נוקבא וז"ש וזה זכרי שיהיה בבחינת זכר רחמים גמורים לדור דור פי' שבכל דור ודור יכולים לפעול ולהמשיך רחמים גדולים על כ"י אמן.

**ויאמר משה אל ה' בי אדני וכו' כי כבד פה וכו' ויאמר וכו' מי שם פה כו' ויאמ' שלח נא ביד תשלח ויחר וכו'** י"ל מפני מה מיאן משה בשליחות עד שחרה בו אף ה' ועשתה רושם כדברי ר' יוסי שנאמר הלא אהרן אחיך הלוי עוד צריך לדעת מה שייכי' הרושם להליכתו שאחר עשיית הרושם הלך תיכף ונוכל לומר בדרך רמז כי הנה יש צדיקים שבחי' עבודתם היא בבחי' גבורה להמשיך גבורות על שונאי ישראל ויש ג"כ צדיקי' שעבודתם ג"כ בבחי' גבורה להמתיק הגבורו' בשורשם מעל ב"י ויש צדיקים אשר הם מצד החסדי' וצדיקים כאלו אינם יכולים להמתיק הגבורות מעל ישראל וכן אין יכולים להמשיך הגבורות על שונאי ישראל רק להמשיך תמיד חסדים גדולים ורחמי' על כ"י וכן הצדיקי' שהם בבחי' גבורה אין יכולים להמשיך חסדי' רק להמתיק הדיני' על ב"י או להמשיך הגבורו' על שונאי ישראל אך הצדיק הגדול שהוא הכוללת של כל המדות יכול לפעול בכולם להמשיך חסדים על כנ"י ולהמתיק הדיני' מעליהם ולהמשיך הגבורו' על שונאיהם והכל נעשה ע"י מעשה ודבור ומחשבה שמביא במעשה ובדבר ובמחשבה כל המדות למקור העליון בי"ב צירופי הוי"ה שבמלכות שמים שמשם נפעלו כל המדות כ"א לפי מדתו וזהו שאמר משה אל ה' בי אדני ב"י גי' י"ב שהם י"ב צירופי הוי"ה אדני הוא מלכות שמים היינו שבי נכללים הי"ב צרופי הוי' שבמלכות שמים ואני כולל החסדים לכן לא איש דברים אנכי דיבור הוא לשון קשה דהיינו הקשות שהם הגבורות

אינם בי כי כבד פה וכבד לשון אנכי "כבד עולה כ"ו מנין שם הוי' כבד פה היינו התגלות וכבד לשון הוא ה' מוצאות הפה המדובקי' להחיך שדבוק בהמוח ורומז למוחין גדולים היינו שהן בהתגלות והן בנסתרות שבי היינו במוחין בכולם נכלל בי הוי' ב"ה ואני מצד הגבורות רק כולו חסד ואיך אוכל לילך בשליחות להמשיך גבורות על פרעה ועמו ואמר לו הש"י מי שם כו' אלים או חרש או עור כו' והוא מרמז לדיני וגבורות הלא אנכי ה' שאין השגות מדת החסד מחמת מעשי הצדיק רק השגה זאת הוא במתנה מהש"י אשר חנן להצדיק ההוא וכמו כן אתן לך במתנה מדת הגבורה ג"כ ותוכל לפעול גם גבורות בשליחות ואעפ"כ אמר משה בי אדוני שלח נא כו' שעדיין אין בי מדת גבורה לכך ויחר אף ה' במשה ר"ל שהביא במשה מדת הגבורה שהוא בחי' אף ולכן אמרו חז"ל שעשתה רושם שנא' הלא אהרן אחיך הלוי שהכהני' הם מדת החסד והלוים הם בחי' גבורה לזה אמר שמשה היה ראוי להיות כהן מדת חסד ואהרן לוי מדת גבורה ומחמת המיאין בשליחות להיותו מצד החסד וכנ"ל הוכרח שיהיה לוי מדת גבורה להמשיך דינים על פרעה על עמו.

## וארא

**וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי ה' לא נודעתי להם כו' לכן אמור לבני ישראל אני ה' וכו'** פרש"י לא הודעתי אין כתיב כאן אלא לא נודעתי לא נכרתי להם במדת אמיתית שלי שעליה נקרא שמי ה' נאמן לאמת דברי וכו' להבין הדברים בפנימיות נראה דהנה אברהם אבינו לקח למדתו מדת החסד ועבד במדת החסד להש"ית ובא יצחק אבינו ולקח למדתו מדת הפחד לידע דאית דין ואית דיין ובא יעקב אבינו ולקח למדתו מדת הרחמים שהוא הבריח התיכון יושב אוהלים כידוע מספרי קודש והנה קיום העולם לא הי' אפשר להתנהג במדת החסד לבד לפי שע"י השפעת רוב טובה חטאו דור המבול ואנשי סדום כידוע וגם ע"י מדתו של יצחק לבדו ג"כ לא הי' באפשרי שתהיה הנהגת העולם דהיינו שיעשה דין תיכף בעוברי עבירה ג"כ לא היה יכול העולם להתקיים רק במדתו של יעקב שהוא התמזגות הדינין ברחמים זהו קיום העולם כדאיתא ותשב עליו באמת דהיינו מדתו של יעקב שהוא מדת אמת ורחמים וכדפי' הרב הקדוש איש אלקים מו"ה מנחם מענדל זצוק"ל מרימנוב על הגמרא נאמר ברית במלח ונאמר ברית ביסורין מה מלח ממתקת הבשר אף יסורין ממרקין וכו' דהיינו מה מלח אם מוסיף יותר מכשיעור אי אפשר לקבל הנאה מהבשר רק דווקא אם נמלח כשיעור כך היסורין יהיו ממוזגים שיהיה יכולת לקבלם ויהיו ממוזגים ברחמים נמצא ע"י מדתו של יעקב

הוא קיום העולם והנה בימי יעקב אבינו הגם שהיה מרכבה למדת ת"ת שהוא מדת הרחמים אעפ"כ לא נתגלה המדה הזאת עדין מכח אל הפועל לפי שכל ימיו היו בצער מעשו ולבן ומבניו כידוע ומכ"ש בניו שהיו בשיעבוד וגלות מצרים לא נתגלה מדת של יעקב אבינו ע"ה עד עת הגאולה ממצרים נתגלה הרחמים על הכ"י שהוא מדת יעקב ויצאה מדתו מכח אל הפועל וזהו וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב וי"ו של ואל מרמזת על מדתו כידוע באל שדי רומז שעדין הי' בצמצום ולא נתגלית מדתו מכח חל הפועל עדין על הכ"י וזהו שמי ה' לא נודעתי להם כידוע שהוא מדתו של יעקב מדת אמת רחמים לא נודעתי להם עדין כדפרש"י לא נכרתי להם במדת אמיתית שלי שעליה נקרא שמי ה' נאמן לאמת דברי שהוא מדת יעקב מדת אמת ככתוב תתן אמת ליעקב ולכן אמור לבני ישראל אני ה' כו' דהיינו שמכאן ואילך יתגלו הרחמים על הכ"י שהוא מדת אמת.

**לכן אמור לבני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם וכו' והצלתי וכו' וגאלתי וכו' והייתי לכם לאלהים וידעתם כי אני ה' אלהיכם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים** ראוי להתבונן באמרו והייתי לכם לאלהים וידעתם כי אני ה' הא כבר אמר למעלה אמור לבני ישראל אני ה' גם הלשון כפול והייתי כו' וידעתם כו' שהי' די באמרו וידעתם כי אני ה' גם בברכות פליגי בהמוציא אי לשעבר משמע אי להבא משמע ומסיק דרבנן סברי דלשעבר משמע והכי קאמר כדמפקינא לכו עבידנא לכו מילתא כי היכי דידעתון דאנא דאפקית לכו דכתיב וידעתם כי אני ה' אלהיכם המוציא וכו' והוא ג"כ בלתי מובן מהו הכוונה במילתא דעביד בהדייהו שזה מילתא דפשיטא שלאחר שיצאו ידעו שהוא יתברך הוציאם אך נראה לומר ע"פ מאמרם ז"ל באבות כל המקבל עליו עול מלכות שמים מעבירין ממנו עול מלכות ועול ד"א וכל הפורק ממנו עול מ"ש נותנין עליו עול מלכות ועול ד"א. כי האדם צריך שיהי' עליו עול מ"ש בכל עת ובכל רגע הגם שקשה זאת מאוד ולא דבר קטן הוא שיבוא האדם לידי מדה זאת שיהי' עליו עול מלכות שמים תמיד. אך העצה לזה הוא שירגיל האדם את עצמו מעט מעט בכל פעם עד שירגיל א"ע שיקבל תמיד עול מלכותו ית' וכשירגיל א"ע כך אזי ההרגל תִעָשה אצלו לטבע ויהיה נקל לו אח"כ לקבל עליו עול מלכות שמים תמיד ועי"ז מעביר ממנו עול מלכות ולא יהיה לו שום יראה ופחד ממשא מלך ושרים ועפ"ז יתבארו הכתובים לכן אמור לבני ישראל אני ה' פי' כמאמרם ז"ל במסכת ר"ה אני ה' זהו מלכות ר"ל שתקבלו לו עול מלכותי ועי"ז יופרק מאתכם עול מלכות בשר ודם ואז והוצאתי אתכם וכו' והצלתי אתכם מעבודתם שממילא לא יהי' עליכם עול סבל מלכות מצרים ועבודתם מחמת

שקבלתם עליכם עול מלכות שמים והעצה לבוא לידי מדה זו רמז באמרו והייתי לכם לאלהים אלהי"ם גימטריא הטב"ע ר"ל שתרגילו עצמכם מעט מעט עד שיוקבע אצליכם ויהיה ההרגל נעשה לטבע וכשתעשו כן אז וידעתם כי אני ה' אלהיכם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים אני ה' אלהיכם דייקא שקבלת עול מלכותי היא שעמדה לכם שעי"ז נפרק מאתכם עול פרעה ועמו ועפ"ז יובנו ג"כ המשך יתר הכתובים ג"כ. ונקדים לשון המדרש שמובא למעלה ג"כ וזה לשונו בא דבר אל פרעה מלך מצרים המשל אומר מן שטיא לית הנייא אלא מן קצייא וידבר משה לפני ה' לאמר וכו' עכ"ל המדרש ופי' המ"כ בשם הערוך שמן עצי שטים אין הנאה לאדם ממנו אלא א"כ יקציצנו ויעשה ממנו כלים או יסיקנו כך פרעה אינו ראוי אלא ללקות ויש לתמוה על המדרש שהביא אח"כ תיכף פסוק וידבר משה לפני ה' ולא פי' עליו כלום ומה ענינו לכאן וע"פ דברינו יובן שמשה אמר להם לישראל שיקבלו עליהם עול מלכות שמים ועי"ז יופרק מעליהם סבל מצרים ולא תיראו מהם כלל אך ישראל מחמת קוצר רוחם וקשי עבודתם לא יכלו לבוא לידי מדה זו לקבל עליהם עול מלכות שמים מרוב פחד פרעה ועמו שהי' עליהם לכך אחר שאמר הכתוב שלא שמעו אל משה מקוצר רוח גמר אומר בא דבר אל פרעה מלך מצרים ופי' בו המדרש שאין פרעה ראוי אלא ללקות ור"ל כי אחרי אשר בנ"י אין להם יכולת לקבל עול מלכות שמים מקוצר רוח ורוב עבודה מן ההכרח שאין פעולה אחרת רק שילקה פרעה בעשר מכות ואז יראו בני ישראל בחוש שפרעה הוכה עבורם תהיה הרווחה בלבם לקוצר רוחם ויוכלו לקבל עליהם עול מלכות שמים אמנם משה חשש אולי אמץ פרעה את לבבו ולא יאבה לשלחם והרי רצון הש"ית הוא שלא יצאו עד שירגילו א"ע תחלה בקבלת עול מלכות שמים והם עדיין לא יכלו לבא לזה עד כה לזה אמר הכתוב וידבר משה לפני ה' לאמר וכו' ואיך ישמעני פרעה לכאורה מלת לאמר מיותר ולדברינו יובן היטב שמשה רצה לפעול בדיבורו זה שיהי' האמת כן שלא ישמע לו פרעה עד שילקה וזהו וידבר משה לפני ה' לאמר הן וכו' ואיך ר"ל שמשה אמר לפני הש"ית שמוטל עליו לאמר דבר זה כדי שיפעל בדיבורו שלא ישמע אליו פרעה כדי שיכוהו בעשר מכות וילמדו ישראל לקבל עליהם עול מלכות שמים טרם יצאו ממצרים ולזה יעתיק המדרש פסוק זה כמובן וזה שאמרו ז"ל דכי מפקינא לכו עדינא לכו מילתא דידעתון דאנא דאפקית לכו שנאמר וידעתם כי אני ה פי' שלא אוציא אתכם עד שאכה פרעה שתהיה לכם הרווחה לקבל עליכם עול מלכות שמים טרם תצאו ודו"ק.

**בא דבר אל פרעה מלך מצרים** במדרש המשל אומר מן שטיא לית הניא אלא מן קציא עיי"ש יש לרמז בלשון חכמים ע"פ רמז דהנה הבורא ב"ה ברא את עולמו להיטיב לברואיו

לקבל ממנו כל טובות והשפעות אבל מחמת שלא יבעטו הברואים ברא מדת גבורה כדי שייראו מלפניו ולא שיתנהג במדת הגבורה ח"ו כי אין נחת רוח לפניו ית' אפילו בעונש האומות כדאיתא במדרש וברש"י בקשו מ"ה לומר שירה אמר הקב"ה מעשי ידי טובעין בים ואתם אומרים שירה. רק כשנתמלא סאתם ואינם עושים תשובה ע"י התראות הרבה אזי ע"כ מוכרח להתנהג במדת הגבורה להענישם כדי שיראו ישראל ויקחו מוסר כמבואר ברש"י ע"פ ואני אקשה כו' מאחר שהרשיע והתריס כו' וכן מדתו של הקב"ה מביא פורעניות על א"ה כדי שישמעו ישראל וייראו שנאמר הכרתי גוים כו' אמרתי אך תיראו אותי תקחו מוסר עכ"ל נמצא שגם לענוש א"ה אין נ"ר לפניו ית"ש רק לאחר כמה התראות מענישם כדי שישראל ייראו ממנו ית"ש ויקבלו מוסר והנה הגבורות הם ש"ך דינים כמבואר בכתבי האר"י ז"ל וזהו פי המדרש הנ"ל מן שטיא לית הניא 'ש'ט'י"א גי' ש"ך ר"ל מן הש"ך דינים לית הניא להקב"ה להתנהג בהם רק מה הנאה להקב"ה מן 'ק'צ'י'א גי' ירא ר"ל שמזה יש הנאה להקב"ה שע"י 'ש'ט'י'א יבואו ישראל לירא מפניו כנ"ל והבן.

**וידבר משה כן אל בני ישראל ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה וידבר משה כו' הן בנ"י לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים** והקשו המפורשים מאי קושיא הלא בנ"י לא שמעו רק מקוצר רוח ונ"ל דאיתא בספרי קודש דאדם הוא דוגמת עשר ספירות הראש נגד ג' ראשונות והזרועות נגד זרועות עולם תרין שוקין נגד נצח והוד והם תרי פלגי גופא ובריתא הוועור מכריע בנתים ובת זוגו והלב מחבר כל הגוף והוא באמצע ושם רוח חיים בינא ליבא כידוע ושפתים הם ג"כ תרין פלגא כידוע מכוונת הערבה ובריתא לשון מכריע בנתים והם מכוונים כנגד תרין שוקין שהם נצ"ה אלא שהעולמות העליונים הם מוחין לעלמא תתאי ועולמות תתאי הם לבושים להעליונים כידוע ואיתא בזוה"ק מסטרא דיובלא נפקי ממצרים עיי"ש והוא בינה עלמא דחירות ובינא ליבא כו' והוא רוח חיים כנ"ל והנה כשדבר משה לבנ"י עדיין לא נתגלה עלמא דחירות דהוא לבא רוח חיים והיה עדיין עליהם עבודה ויגיעה רבה מהמקטריגים כידוע מזו"הק ומדרשות מה ולא שמעו כו' מקוצר 'ר'ו'ח היינו כנ"ל שלא נתגלה עליהם רוח חיים הוא בינה כנ"ל ומעבודה קשה כנ"ל ויאמר משה הן בנ"י לא שמעו אלי ר"ל בלשון נחותא הן אמת וצדק מה שלא שמעו ישראל אלי שצדקו מאד כנ"ל ואיך ישמע אלי פרעה ואני ערל שפתים פי' שהשפתים היינו יכין ובועז כידוע עדיין לא נפתחו ולא הוכרע בנתים בברית הלשון וכן ממילא בעולמות התחתונים תרין פלגא דגופא עדיין לא הוכרע

בנתים ולא נגמר היחוד והאיך יכולין להגאל וזה מרומז בזו"הק שכתב שהדיבור הי' בגלות מצרים ודו"ק.

**ויקח עמרם את יוכבד דודתו** כבר עמדו בזה הקדמונים למה לקח עמרם דודתו שסופה להאסר ומה גם שהי' מוכן לצאת מזה הזיווג משה ואהרן שהתורה ניתנה ע"י ויראה לו' עפי"מ ששמעתי מגדול א' מצדיקי זמנינו טעם למה מותר ליקח את בת אחיו או בת אחותו ואסור ליקח דודתו ואמר כי בכל העולמות הם בחי' דכר ונוקבא והמקבלים ההשפעה המה למטה ממדריגת המשפיעים וכן בכל הזיווגים צריך להיותכן שהמשפיע יהי' גדול מהמקבל ע"כ מותר ליקח ב"א או ב"א כי הוא המשפיע והיא המקבלת ממנו ע"כ הוא גדול במדריגה בדור למעלה ממנה ואסור בדודתו שלא תהי' המקבלת למעלה במדריגה מהמשפיע ודפח"ח. ובאמת כן הוא בכל השתלשלות העולמות המשפיע גדול יותר מהמקבל אמנם בסדר לימוד התורה אינו כן שלפעמים התלמוד גדול יותר מהרב וזה תכלית הלימוד להקטין א"ע וללמוד מכל אדם גם מן הקטנים ממנו כמאמר הכתוב מכל מלמדי השכלתי ע"כ רמז לנו עמרם בזיווגו שלקח את דודתו שהיא למעלה במדריגה ממנו כדי שיצא מאתם שורש התורה על ידי משה רבינו ע"ה שיהיה סדר הלימוד ג"כ כך שלא יבוש הגדול לקבל מן הקטן ממנו וק"ל.

**הוא אהרן ומשה אשר אמר להם ה' הוציאו את ב"י מארץ מצרים כו' הם המדברים אל פרעה כו' הוא משה ואהרן** במדרש וברש"י יש מקומות שמקדים משה לאהרן ויש מקדים אהרן למשה לומר לך ששקולין הן ועדיין יש לדקדק אם הרמז הוא לידע ששקולים הן עכ"פ הי' צריך בפסוק ראשון להקדים משה לאהרן והיה לו לכתוב הוא משה ואהרן אשר אמר כו' הם המדברים כו' הוא אהרן ומשה והיה ג"כ משמע ששקולים הן וכו' ע"כ נ"ל ע"פי פשוטו שבדקדוק נכתב כך עפי"מ שאמרו חז"ל בש"ס ומד"ר ע"פ הנגלה נגלתי לבית אביך בהיותם במצרים שזה היה ע"י אהרן וכן ע"פ ואודע לכם בארץ מצרים ואומר לכם איש שיקוצי עיניו השליכו כו' שאותו הנבואה לאהרן נאמרה במצרים קודם שנגלה הקב"ה למשה בסנה ע"כ לא רצה משה לקבל השליחות מפני שידע משה רבינו שאהרן אחיו היא נביא קודם ממנו ואמר להם נביאות במצרים על הגאולה שע"כ הוכיחם לבער ע"ז מביניהם כדי לקרב הגאולה וזה היה הרבה קודם התגלות הש"י למשה בסנה שהיה אהרן נביא לישראל ואמר להם שיעשו תשובה כדי שיגאלו כמבואר במדרש בכ"מ ובפרש"י שמות ע"פ גם מתמול כו' אבל לפרעה לא היה אהרן נביא קודם למשה כמבואר בהפסוקי' שלפנינו שהיה משה רבינו עיקר כי עליו בהתגלות הראשין האמור בפ' שמות נאמר ועתה לכה ואשלחך אל פרעה והוציא את עמי

כו' נמצא בשליחות לפרעה היה משה רבינו קודם בנבואה ואח"כ אהרן וע"כ בדקדוק נאמרו פסוקים הנ"ל הוא אהרן ומשה אשר אמר להם ה' הוציאו את ב"י מארץ מצרים כי אצל בנ"י לצאת מן הגלות היה אהרן נביא קודם למשה כנ"ל אבל בדברם לפרעה היה משה קודם כנ"ל ע"כ כתב הם המדברים אל פרעה כו' הוא משה ואהרן כי אצל פרעה הוקדמה נבואה למשה כנ"ל וק"ל.

**א"י** ויש להבין ג"כ סמיכת הפסוקי' שבפסוק הקודם כתיב ואלעזר בן אהרן כו' אלה ראשי אבות הלוים מה שייכות יש לפסוק זה עם הפסוק שלאחריו הוא אהרן ומשה אבל נראה עפ"י הקדמה קטנה מה שמבואר בכתבי האר"י ז"ל ע"ז הפסוק ותלד לו את פנחס אלה ראשי אבות הלוים כי בפנחס נתעברו נשמת נדב ואביהוא וזהו ותלד לו את פנחס הריבוי של את מרמז שנתעברו בו אלו שני הנשמות של נ"ו וזהו ואלה ראשי אבות הלוים קאי על פנחס לבד ונאמר עליו אלה ראשי כו' כי היו בו ג' נשמות שלו ושל נ"ו וד"ל ע"כ יפה שייך הפסוק שלאחריו הוא אהרן ומשה דהנה נודע שבעת מיתת נ"ו נאמר וידום אהרן כו' שקבל שכר על שתיקתו נמצא בעת הסתלקות נדב ואביהוא בוודאי לא הלכו נשמות גדולות כאילו ח"ו נע ונד רק מיד נתלבשו בפנחס הגם שאמרו ז"ל שאחר מעשי זמרי זכה לאלו הנשמות בעת הזאת היה בהתגלות אבל מיד בעת הסתלקותם נתלבשו בו כמו שמרמז כאן האר"י ז"ל בדיבור אלה ראשי כו' נמצא בעת הזאת היה אהרן גדול ממשה מפני שני טעמים אחד שקיבל באהבה רבה גם שנית כי ביום ההוא טעה משה באכילת החטאת מחמת הקצף שקצף על אליעזר ואיתמר ואהרן כיון ההלכה שאמר ואכלתי חטאת היום היטב בעיני ה' והודה לו משה נמצא בעת הסתלקות נו"א ונתלבשו בפנחס היה אז אהרן גדול ממשה וזה רמזו לנו סמיכת פסוקים אלו אלה ראשי אבות הלוים שמרמז על פנחס לבד מחמת שנתלבשו בו נשמת נ"ו ואז היה אהרן גדול ממשה ע"כ נאמר הוא אהרן ומשה לומר לך שבעת הזאת שפנחס היה לראשי אבות הלוים היה אז הוא אהרן ומשה כנ"ל דו"ק.

**א"י** בפשיטות עפ"י הקדמה הנ"ל וסמיכת הפסוקי' שקאי הוא אהרן ומשה על שעה שנתעברו נשמת נ"ו בפנחס היינו בעת שקינא לאלהיו במעשי זמרי והיה אז אהרן גדול ממשה עפ"י מאמר חז"ל ע"פ והמה בוכים על פתח אוהל מועד שנתעלמה הלכה ממשה שהבועל ארמית קנאין פוגעין בו ופנחס ראה מעשה ונזכר הלכה עוד אמרו בעגל עמד משה נגד ששים ריבוא וכאן נתרשלו ידיו אלא כדי שיבוא פנחס ויטול את שלו ע"כ אחרי שכתוב אלה ראשי אבות הלוים שמרמז על פנחס שנתעברו בו נשמת נ"ו בעת

מעשי זמרי אמר אח"כ הוא אהרן ומשה מפני שאהרן נשאר אז במדרגיתו ומשה רבינו נפל אז ממדריגה כאמור וק"ל.

**עוד** י"ל בדרך רמז והוא מרומז קצת בזו"הק ע"פ מה שאמרנו למעלה שעיקר הוא ההתמזגות להמתיק הדינין ברחמים ולמשוך הרחמים על הכ"י ולהמשיך הדינים על שונאי ישראל והנה בזמן שצריכין הכ"י מדת החסד אז צריך לפעול שגם הדינים יסכימו אל החסדים ולאכללא השמאל בימין ובזמן שצריך למשוך הדינים על שונאי ישראל אז צריך לפעול שגם החסדים יסכימו להדינין על שונאי ישראל וזאת ידוע מספרי קודש שאהרן שהוא כהן מדתו מדת החסד ומשה רבע"ה שהוא לוי מדתו מדת גבורה מסטרא דלוים שהוא גבורות קדושות וזה הוא אהרן ומשה אשר אמר כו' הוציאו את בני ישראל מארץ מצרים שלהוציא את ישראל שצריך לזה מדת החסד והרחמים אהרן קודם למשה ונכלל משה באהרן לפעול להכ"י מדת החסד הם המדברים וכו' דיבר הוא לשון קשה כידוע וזהו הם המדברים אל פרעה פי' כשהוצרכו להתנהג במידת הדין הקשה ולהביא המכות על פרעה שישלח את ישראל מארצו אז הוא משה ואהרן משה קודם לאהרן ונכלל אהרן במשה לעשות דין בשונאי ישראל ולהביא המכות על פרעה ועמו.

**וידבר ה' אל משה לאמר אני ה' דבר אל פרעה מלך מצרים את כל אשר אני דובר אליך ויאמר משה לפני ה' הן אני ערל שפתים ואיך ישמע אלי פרעה ויאמר ה' אל משה ראה נתתיך אלקים לפרעה ואהרן אחיך יהיה נביאך** לדקדק יש מאי זה שאמר הקב"ה למשה לאמר אני ה' מה שייכות יש לזה בכאן ב' מה שאמר דבר אל פרעה את כל אשר אני דובר אליך ג"כ אינו מובן שהל"ל דבר אל פרעה את אשר אדבר אליך מה זה אשר אני דובר שמשמע שאותו הדיבור בעצמו שאמר לו הקב"ה אני ה' יאמר לפרעה והוא תמוה ושארי הדקדוקים יתבארו מעצמם ונראה עפ"י פשוטו דהנה כתיב סוד ה' ליראיו י"ל כך דהנה יש להבין מה זה סודות התורה שקוראין כל ישראל סודות התורה שאין לומר שהכוונה כיל חכמת הקבלה וכתבי האר"י ז"ל וזוהר הקדוש דהנה לשון סוד הוא דבר שאי אפשר לגלות לאחרים כלל והלא כל הקבלה וכתבי האר"י והזוהר יכולין לגלות לאחרים ולפרשם ביתר שאת וא"כ כיון שנתגלה אין זה סוד אבל מה הוא סוד שאי אפשר לגלות לשום אדם הוא סוד ה' ר"ל עצם אלקות שהוא היה והוה ויהיה והוא עקרא ושרשא דכולי עלמין זה אי אפשר לגלות לשום ברי' רק כל אדם משער לעצמו השגת אלקות לפי שכלו ולפום שעורין דלבי' וכל מה שהאדם מזכך עצמו ויגע עצמו יגיעת הרבה להשיג כך ישיג בשכלו הזך יותר ויותר ומה שמשיג שכלו באלקותו י"ת זה אי אפשר לגלות לשום אדם מעמקי לבו מה שהוא בלבו ושכלו הגם שיכול לדבר

לאחרים ולהכניס בלבם מציאת אלקות ויראתו ית"ש אבל כל מצפוני לבו אי אפשר לגלות להם כידוע לכל חי שנכנס לעבודה באמת ע"כ זה נקרא סוד כי הוא סוד באמת שאי אפשר לגלות לשום אדם מה שהוא אצלו בנקודת הלב והמחשבה רק כ"א מובן לפי יגיעתו והזדככות חומרו ומה שאדם משיג יותר השגות אלקות בכלל ובפרט דהיינו שבא למדריגות גדולות בהשגות אלהות ע"י הזדככות יותר לזה האדם קשה יותר לפרש ולגלות מצפוני לבו לאחרים כי יש לו יותר בלבו ובמחשבתו אשר אי אפשר לגלות ולפרש מצפוני לבו וזהו סוד ה' ליריאיו ר"ל שנשאר תמיד אצלם בסוד שא"א לפרש שמה שאדם יותר ירא שמים הוא יותר אצלו אלקותו יתברך בסוד יותר אשר א"א לגלות מצפוני לבו וא"א להבין ממנו פחותי הערך גודל ההשגות שהשיג מאלהותו יתברך ומי שהוא עדין אינו גדול כ"כ בהשגה במציאת אלהותו י"ת יכול יותר לפרש לאחרים מה שבלבו כי אין לו עמקות לבבו כ"כ כמו גדול הערך כנ"ל ויכולין פשוטי העם לקבל ממנו יותר ממי שהשיג הרבה כנ"ל וע"כ אם אדם שהוא גדול ביראת ה' בהשגות גדולות ממציאת אלהותו ית"ש רוצה לגלות מצפוני לבו שיבינו אחרים ממנו צריך למתורגמן דהיינו לאדם קטן ממנו שיכול להבין דבריו והוא ישמיעם לאחרים כדי שיבינו מחמת שישמעו מקטן הערך ע"כ יהיה יכולין לקבל ולהבין ומזה תבין שכך היה סדר לימוד כל תורתינו הקדושה נכנס אהרן ולמד פרקו אח"כ נכנס וכו' כדאיתא בשבת עיי"ש נחזור לפירוש הכתובים הנ"ל דאיתא בזוהר פ' הנ"ל ע"פ ולקחתי אתכם לי לעם כו' וידעתם כי אני ה' אלקיכם וז"ל פקודא דא קדמאה לכל פקודין ראשיתא קדמאה לכל פקודין למנדע לי' לקב"ה בכללא אי בכללא למנדע לי' דאית שלתא עלאה דאיהו רבון עלמא וברא עלמא כלא וכו' באריכות עיי"ש נמצא כשרצה הקב"ה לגאול את ישראל מהגלות צוה למרבע"ה להכניס בלב כ"י מציאותו ית"ש כמאמר הזוהר הק' למינדע לי' בכללא דאיהו ברא כל עלמין כו' ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ר"ל רוח הוא החיות של האדם ע"כ לא יוכלו להבין עדיין מציאת אלהותו ית"ש ממשה מחמת שהיה עדיין שכלם קצר מחמת השעיבוד ועתה נחזור להכתובים הנ"ל וידבר ה' אל משה לאמר אני ה' ר"ל שהקב"ה צוה למשה לאמר לאחרים שידעו שאני ה' ר"ל לגלות להם סוד מציאת אלהותו שהוא רבון ושליט וכו' ומיד אמר לו בא דבר אל פרעה את כל אשר אני דובר אליך ר"ל מה שאני דובר אליך להודיע אלהותי שאני רבון ושליט זה תדבר אל פרעה שידע אלהותי ית"ש ע"כ השיב משה הן אני ערל שפתים ואיך ישמע אלי פרעה ר"ל כנגד השגתי שאני משיג אלהותך ומציאתך א"א לפרש ולהטעים לאחרים שיבינו ממני גודל מציאתך דהיינו ק"ו הנ"ל הן בני ישראל לא שמעו אלי וכו' ר"ל לא הבינו ממני מחמת

שגודל שכלי א"א לצמצם כ"כ להבינם לפחותי הערך מכ"ש לפרעה ע"כ אמ' לו הקב"ה נתתיך אלקי' לפרעה ואהרן אחיך יהיה נביאך ר"ל מתורגמנך כתרגום אונקלס שהוא יפרש דבריך להטעימם שידע מציאת אלהותי.

**כי ידבר אליכם פרעה לאמר תנו לכם מופת ואמרת אל "אהרן "קח "את מטך והשלך לפני פרעה יהי לתנין כו'** יש לרמז במה שהראה לו דווקא למופת במה שיתהפך המטה לתנין ולא הראה לו מופת גדול מזה והלא זה אפילו תינוקות שבמצרים היו יודעין לעשות כמו שאמרו תבן אתם מכניסין לעפרים כו' דהנה איתא בספרים הקדושים דעשר מכות אשר הוכו המצריים באו מעשר קדושות היינו עשר ספירות ובאו מתתא ולעילא ולזה הסימן של העשרה מכות הוא בשלש שלש דצ"ך עד"ש באח"ב כידוע שהעשרה קדושות ג"כ נחלקים לשלש שלש מדריגות כידוע והכה לפרעה סט"א בעשרה כתרא דמסאבא מלעילא לתתא דהיינו מכות דם הכה ממלכות דקדושה אל מדריגה ראשונה של ס"א ונטל ממנו א' מאדם נשאר דם והביא עליהם מכות דם וצפרדע הוא לשון צפור דע והכה מדת יסוד שהוא התקשרות ותענוג בהם והביא בהם צפרדע וע"כ כתיב בהו ותבאש הארץ שנהפך התענוג ולא יוכלו להנות משום דבר מחמת ריח רע של הצפרדעים וכנים ג"כ מכוון יעוי"ש מספרי הקודש מזה ולזה י"ל ג"כ במה דכתיב "כנם חסר י' והך את עפר הארץ והיה לכנם דהנה סימן ראשון הוא "דצך גי' "קי"ד וכן "לכנס עם הג' אותיות ועם הכולל של תיבה גי' כן דהיינו "כנם גי' ק"י וג' אותיות והכולל הוא קי"ד והנה איתא בכתבי האר"י ז"ל גי' של "דצך "עדש "באחב הוא "תקא והנה המכות באו מעשרה קדושות כנ"ל וגי' "תנין עם הכולל הוא "תקיא רומז "לדצך "עדש "באחב עם עשרה קדושות שהן גי' ג"כ תקי"א ולזה הראה לו מופת זה יהי "לתנין שיבוא עליו העשר מכות כנ"ל וק"ל.

**כה אמר ה' כו' הנה אנכי מכה במטה אשר בידי על המים אשר ביאור ונהפכו לדם כו' ויאמר ה' אל משה אמור אל אהרן קח מטך ונטה ידך על מימי כו' ויעשו כן משה ואהרן כו'** יש לדקדק כי מתחלה אמר הש"י למשה שיאמר לפרעה הנה אנכי מכה במטה אשר בידי שמשה בעצמו יעשה הכאת היאור ע"י המטה ולבסוף נעשה ע"י אהרן מפני שהיאור הגין על משה כפרש"י וא"כ נתן מקום לפרעה לומר משה בדאי הוא וטוב טוב היה שיאמר מיד שאהרן יכה היאור. עוד יקשה מאד אמרו ויעשו כן משה ואהרן כו' מורה שהמכה נעשתה ע"י שניהם וכנראה הנה משה לא עשה דבר עוד ראוי להתבונן באמרו כאן אמור אל אהרן קח מטך ונטה ידך ובמכת צפרדע נאמר נטה את ידך במטך שינוי הלשון צריך ביאור ונ"ל ע"פ פשוטו ע"פ דברי הזו"הק בפסוק פ' בשלח ואתה

הרם את מטך כו' הרם מלשון תרומה והפרשה ופירושו שצוה לו שיפריש המטה ולא יעשה עמו שום פעולה רק בנטיית יד לבד יעוי"ש ויתכן גם כאן לומר כן דמה שאמר הש"י למשה לומר לפרעה הנה אנכי מכה במטה אשר בידי לא הי' המכוון שיגמר מכח הכאת משה לבד המכה של דם רק שאחרי הכות משה במטה יגמר אהרן ע"י נטיית היד לבד ואהרן לא יעשה שום תנועה בהמטה וע"י משה לבד לא נגמר המכה כפירש"י מפני שהיאור הגין עליו וזהו שאמר ה' למשה אמור אל אהרן קח מטך כו' כלומר קח לשון הפרשה שיקח המטה מלפניו ולא יעשה שום פעולה עמו כיון שכבר החל משה לפעול פעולה בהמטה רק שלא גמר וא"כ נגמר המכה ע"י פעולת שניהם כי משה עשה פעולה בהמטה ואהרן אח"כ גמר הדבר ע"י נטיית היד לבד וא"ש אמרו אח"כ ויעשו כן משה ואהרן אכן במכת צפרדע להיותה רק ע"י פעולת אהרן לבד נאמר נטה את ידך במטך שאהרן עשה פעולת המכה בעצמה ע"י נטיית ידו בהמטה וק"ל.

**ויאמר משה לפרעה התפאר עלי למתי אעתיר לך ולעבדיך ולעמך כו' למען תדע כי אין כה' אלהינו כו' ויצא משה ואהרן מעם פרעה ויצעק משה אל ה' על דבר הצפרדעים אשר שם לפרעה** יש לדקדק קצת מפני מה נאמר על דבר הצפרדעים ולא נאמר כן אצל שאר מכות על דבר הערוב רק נאמר סתם ויעתר אל ה' ונראה לי לפרש ע"פ מה דאיתא בגמרא על מה דאמר דוד המלך ע"ה ה' לא גבה לבי וכו' כיון שאמר כל אותם שירות ותשבחות שבספר תהלים זחה דעתו עליו. אמרה לו הצפרדע אל יזוח דעתך עליך כו' ע"ש והמה אומרים בכל יום שירות ותשבחות הרבה עד אין קץ וסוף. וכשמו כן הוא הצפר דע שיש בהם דעת ושכל לשבח הש"ית בשירות ותשבחות. וכאן אצל פרעה כשהביא הקב"ה את הצפרדעים ורצפרדעים עשו רצון קונם ומסרו עצמם למיתה על קידוש השם כמו דאיתא בגמרא פסחים בפרק מקום שנהגו מה ראו חנני' מישאל ועזרי' שמסרו עצמן לשריפה נשאו ק"ו לעצמן מצפרדעים שהצפרדעים מסרו עצמן על קידוש השם כמו שנאמר ובתנוריך והפילו עצמן אף לתנור כגזירות הש"ית ועל כן נמלטו כדכתיב וימותו הצפרדעים מן הבתים מן החצרות ומן השדות אבל לא מהתנורים ובוודא בעת שמסרו עצמם על קידוש השם בוודאי אמרו שירות ותשבחות יותר ויותר בעת קידוש השם השירות ההם הי' לשברון לב ולנכאה רוח שלא הי' יוכל לשמוע שירות ותשבחות לזאת ויקרא פרעה למשה ולאהרן להסיר הצפרדעים שלא ישמע עוד קולם בשירות ותשבחות וידוע שבעת שישראל פותחים ואומרים שירה אף המלאכים צריכים לשתוק כמו שפירש"י על פסוק קדמו שרים אחר נוגנים וכמו שהי' ביהושע שאמר שמש בגבעון דום היינו דום מלומר שירה כי הוא יאמר שירה מכ"ש בעת שהתפלל משה

להש"ית ומתפלל בתפילות ושירות ותשבחות בוודאי הי' מוכרחים הצפרדעים לשתוק מלומר שירות ותשבחות וזה שנאמר ויצעק משה אל ה' על דבר הצפרדעים י"ל על דבר מלשון דיבור היינו בעת שהוא התפלל היו צריכים הצפרדעים לשתוק מלדבר בשירות כי קצה פרעה בחייו מהשירות ותשבחות של הצפרדעים יותר ממה שהי' קשה עליו הצפרדעים עצמן ודו"ק.

**ויאמר משה לפרעה התפאר עלי כו' להכרית הצפרדעים ממך ומבתיך רק ביאור תשארנה כו' למען תדע כי אין כה' אלהינו וסרו הצפרדעים ממך ומבתיך ומעבדיך ומעמך רק ביאור תשארנה** יש להבין אמרו רק ביאור תשארנה מה לנו אם ישארו ביאור או לא גם מה שחזר ואמר וסרו הצפרדעים ממך ומבתיך ומעבדיך ומעמך כו' הלא כבר אמר אעתיר לך ולעבדיך ולעמך כו' ממך ומבתך כו' ויש לפרש דהנה מדרך הכישוף שיתבטל במים כדאיתא בש"ס סנהדרין והטעם כי הכישוף הוא מצד הטומאה לזאת יתבטל בעברו במי מקוה טהרה ע"י טהרת מים גם מדרך הכישוף באם רוצים המכשפים לבטלו אח"כ אין ביכולתם לבטלו בהדרגה מעט מעט רק כולו כאחד דווקא וגם שלא יושאר שום רושם ממנו. והנה משרע"ה היה רוצה להראותם בחוש המופתי כי יד ה' היתה בם ולא ע"י מעשי כשפים כאשר חשבו פרעה וחכמיו לזה אמר לו למען תדע כי אין כה' אלקינו ר"ל שתדע שכל הפעולות הללו מעשי ה' המה ומבלעדו בלתי באפשרי שום נמצא שיעשה זאת כי וסרו הצפרדעים ממך ומבתך ומעבדיך כו' כלומר שיתבטלו בהדרגה מעט מעט ולא בפעם אחת וגם רק ביאור תשארנה ולא יתבטל ע"י טהרת המים כדרך הכישוף וא"כ דעו נא וראו כי גדולים מעשי ה' והוא פעל אלה וק"ל.

**והפשתה והשעורה נכתה כי השעורה אביב והפשתה גבעל והחטה והכוסמת לא נוכו כי אפילות הנה** התורה נצחיית היא ויש להבין הרמז במה שכתב ענין זה בתו"הק ורש"י פירש אפילות הנה מדרש תנחומא פלאי פלאות נעשה להם שלא לקו הענין הוא כבר כתבנו בשם האר"י ז"ל דהמכות באו עליהם מתתא ולעילא ומלעילא ולתתא והנה ברד הי' מספירה חסד שבקדושה הכה לנצחים של הסט"א והנה איתא בכוונות על ולמלשינים אל תהי תקור כי לעשות דינים בשונאי ישראל צריך שיסכים ג"כ מדת החסד על הדינים וכן להמשיך חסדים על כנ"י צריך שיסכים מדה"ד וזה שמובא ברש"י ז"ל ע"פ ויהי ברד ואש מתלקחת נס בתוך נס כו' ואיתא ג"כ במדרש משל לשני לגיונות קשים שהי' מלחמה ביניהם כו' עשו שלום ביניהם יעוי"ש ולזה בא ברד ממדת החסד כנ"ל שצריך גם מדת החסד להסכים עם מדה"ד לעשות נקמה בשונאי ישראל והכה בנצחים על הסט"א כנ"ל והנה ידוע שיש ק"ך צירוף אלהים ויש חמשה גבורות ועיקר העבדות

להמתיק אותם שירדו הדינין על שונאי ישראל וחסדים לכ"י וחמשה אלהים גימטריא ת"ל וזהו שאמר לו משה לפרעה רק אל יוסף פרעה 'ה'ת'ל לבלתי כו' 'ה'ת'ל דייקא גימ' חמשה אלקים. וידוע מספרי הקודש שפשתן רומז לסט"א וחיצונים וכן שעורה כדאיתא בגמרא שעורים נעשו יפים צא ובשר לסוסים ולחמורים וזהו והפשתה והשעורה נכתה כי השעורה אביב והפשתה גבעל 'א'ב'י'ב 'ג'ב'ע'ל גי' ק"כ רומז לק"כ צירופי אלקים שירדו הדינים על מצרים שהוא הסט"א והנה בכל דור ודור הוא כן שע"י תורה ומצות ומע"ט של ישראל מכה בסט"א כל או"א מישראל לפי מדרגתו בקדושתו אזי מכה בסט"א בהמדה שכנגדו בהיפוך אכן אבותינו במצרים לא היו עדיין ראויין לכך שלא הי' להם תורה ומצות כמ"ש ואת ערום ועריה ונעשה הכל ע"י משרע"ה ואהרן הכהן וזהו מרומז לנו בתורה בהוה ועתיד כי הפשתה והשעורה נכתה כנ"ל והחטה כו' 'ח'ט'ה גי' כ"ב רומז לכ"ב אותיות התורה והוא פשטות של תורה והכוסמת כו' רומז לרזי התורה שהוא לשון התכסות לא נכו כי אפילות הנה רומז שנמשך על ישראל מפלא העליון חסדים מגולים ורחמים פשוטים וזהו פלאי פלאות נעשה להם היינו פלאי פלאות חכמה העליונה דו"ק.

## בא

**בא אל פרעה כו' למען שתי אותותי אלה בקרבו ולמען תספר באזני בנך כו' את אשר התעללתי במצרים ואת אותותי אשר שמתי בם וידעתם כי אני ה'** י"ל מה זה הלשון אותותי ולא אמר מופתי גם מה זה למען תספר באזני בנך אינו מובן גם וידעתם כי אני ה' אינו מובן שה"ל לומר וידעו כי אני ה' ויש לפרש דהנה איתא במדרש גם בפירש"י דהקב"ה לקח מפרעה הבחירה אחר חמש מכות ראשונות והגם שכך דרכו ית"ש יפעל פעמים שלש עם גבר ואם אינו עושה תשובה אז הקב"ה גבה דלי' אעפ"כ יש לעיין בזה בשגם שמצינו שדרכו ית"ש הוא טוב ומטיב לברואיו הי' לו להאריך אפו עוד ולא ליקח ממנו הבחירה כלל אולי ישוב אבל נראה לומר כך דהנה ידוע קושית הרמב"ם ושאר קדמונים על הבחירה והידיעה והאמת תירוץ הוא שאע"פ שהקב"ה יודע הכל וצופה ומביט עד סוף כל הדורות מה שיחשוב אדם וכ"ש המעשים אעפ"כ רצה הקב"ה שיתגלה לכל באי עולם מעשה כל א' וא' ע"י בחירתו וכשבוחר אדם בטוב ע"י כמה וכמה נסיונות אזי נתגלה לכל גודל בחירתו ונתוודע לכל עולם הידיעה שהי' להקב"ה מקודם וז"ש אצל אברהם אבינו ע"ה אחר נסיון עקידה עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה ופירשו כל הקדמונים שנתגלה לכל הידיעה כמובן וגם להכך הקב"ה מתרה ברשעים כ"פ כדי שיתגלה לכל גודל רשעתם וידעו הכל ויתברר אצלם הידיעה שהי' להקב"ה

מקודם גם ידוע שע"י אותות ומופתים של מצרים נתפרסם לכל חידוש העולם שהקב"ה חדשו ובראו ועשה בו כרצונו כידוע לכל מכל ס' קודש ע"כ אנו אומרים בכל קדושי שבת וי"ט זכר ליציאת מצרים כי הקידוש בשבת וי"ט הוא להעיד על אלקותו ית' שברא עולמו בששה ימים וינח ביום השביעי דהיינו להעיד על חידוש העולם וזה נתגלה ביותר ביציאת מצרים ע"כ אומרים זכר ליצ"מ בכל הקידושין גם זאת נתברר ע"י שבת וי"ט ויצ"מ שכל שכר ועונש הגם שעיקר הבריאה היה ליתן שכר ועונש כדי שלא יהי' נהמא דכסופא כידוע מספרים אעפ"כ מצונו בש"ק שהוא מעין עה"ב והוא תענוג גדול לבני ישראל והקב"ה נתנו במתנה לישראל כמאמר הגמ' מס' שבת מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני מבקשה ליתנה לישראל לך והודיעם נמצא נתן הקב"ה לישראל שכר קודם שסיגלו הם מע"ט ונתגלה ע"י שבת שהקב"ה נותן שכר מתנת חנם וע"י יצ"מ נודע שנותן עונש שלא ע"י הבחירה וע"י שניהם שבת ויצ"מ נתגלה אמונת אלהי עולם שברא וחדשו ונותן שכר ועונש כפי רצונו הגם שיש בחירה ורצון כנ"ל וזהו פי' הפסוקים הנ"ל למען שתי אותותי ר"ל שע"י פרעה נתגלה הסוד שבת וי"ט שנקרא אותותי כידוע שע"כ פטורים מתפילין כמאמר חכמינו ז"ל וזהו למען תספר באזני בנך כו' ר"ל כי המצות עשה של שבת היינו זכור וכו' אינו אלא בפה דווקא שהקידוש והבדלה דווקא ע"י דבור הם שצריך לספר לבני ביתו דווקא בשינון הקידוש של שבת כי ע"י זה נתברר חידוש העולם וע"י יצ"מ וזהו למען תספר באזני בנך דהיינו הקידוש וסיפור יצ"מ שבו שעי"ז נתגלה לכל העולם שהקב"ה חידש העולם כולו והוא עלת כל העלות ע"כ כתיב את אשר התעללתי במצרים ר"ל שע"י יציאת מצרים נודע לכל שהוא פעל הכל וזהו התעללתי ר"ל שאני פעלתי הכל וזה נודע ע"י אותות ומופתים של מצרים וזהו וידעתם כי אני ה' ר"ל שע"י הנ"ל נתגלה לבני ישראל שאני ה' כנ"ל.

**או** יאמר בא אל פרעה כו' למען שתי אותותי אלה בקרבו כו' וידעתם כי אני ה' ע"ד רמז דהנה ידוע שעשר מכות היו ע"י עשר ספירות דמלכות והנה מכה ראשונה דם הי' מן מלכות שבמלכות כנ"ל עד ברד הי' ע"י חסד שבמלכות והנה ידוע ג"כ ליודעים שהה' תתאה רומז למלכות והוא"ו שבשם רומז לששה קצוות מחסד עד יסוד וי"ה שבשם מרמז לשלשה ראשונות כידוע הנה עד מכות ארבה נתגלה אותיות ו"ה שבשם הוי' ב"ה כי היו שבעה מכות משבעה ספירות התחתונות עד חסד כנ"ל והם מרמזים לאותיות וה' שבשם וממכת הארבה ואילך רצה הקב"ה שיתגלה אותיות י"ה שבשם כמובן מסדר המכות שמכות הארבה הי' מבינה שזה רומז לה' ראשונה שבשם וחשך הי' מספירת חכמה שרומז ליו"ד שבשם וזהו למען שתי אותותי ר"ל שתי אותיות ראשונות של שם

הוי"ה ב"ה דהיינו י"ה ותיבת 'א'ל'ה בגי' 'י'ו'ד 'ה'י עם הכולל וזהו וידעתם כי אני ה' ר"ל שיתגלה כל שם הוי"ה ב"ה ועי"ז נוכל להבין הכתוב ויבא משה ואהרן אל פרעה ויאמרו כו' כי אם מאן אתה לשלח כו' הנני מביא מחר ארבה קשה הלא עדיין לא אמר הקב"ה למשה שיביא מכת הארבה רק אח"כ נאמר לו נטה ידך על ארץ מצרים בארבה וקודם לכן לא מצינו שציווהו הקב"ה להתרותו במכת ארבה אבל ע"פ הנ"ל שפיר שהבין משה מעצמו מסדר המכות שבאו כסדרן ממטה למעלה ממילא ידע שעתה יביא מכה מבינה שהיא ספירה שמינית וזה ידוע שכל ספירה היא שם הוי"ה א' וממילא הם כלולי' חד בחברי' וממילא מתתא עד בינה הם שמנה הויו"ת וזהו שאמר מעצמו הנני מביא מחר ארבה ר"ל שיביא מכה מספירה שמינית שהיא כוללת שמנה הויו"ת שהם גי' 'א'ר'ב'ה וד"ל ומכת חשך הי' מחכמה שהיא ספירה היותר למעלה שאין השגה בה כלל ע"כ נקרא חשך כי בדבר שאינו משיג הוא חשך וזהו פי' המדרש מהיכן בא חשך למצרים מחשך של מעלה שנאמר ישת חשך סתרו דהיינו ממקום שהוא סתום שאין בו השגה כלל וזהו ולכל בני ישראל הי' אור במושבותם כי חכמת אדם תאיר וכו' והוא רחום יכפר.

**עוד** נראה לפרש דהנה י"ל שלכאורה תיבת אלה מיותר ונראה בזה עפ"י מאמרינו למעלה מהעשר מכות היו ע"י עשר ספי' ומכל ספי' יצאה מכה א' על פרעה והיה מנגע לפרעה ורפוא לישראל ועי"ז נתבטלו כל היו"ד מדות שבס"א ושבעה מכות ראשונות יצאו מהז' מדות מתתא לעילא ועדיין היה צריך להביא עליו עוד ג' מכות מהג' ראשונות כדי שתתבטל הס"א מכל וכל שכ"ז שלא נתבטל הס"א לגמרי לא הי' באפשרי שיצאו ישראל ממצרים לכן אמר הקב"ה למשה בא אל פרעה וכו' אותיות אלה היינו שיביא עליו עוד ג' מכות מג' ראשונות והיה מרמז אותם במלת "אלה "שהאלף רומזת לכתר שהוא אמון מופלא ומכוסה והלמ"ד רומזת לחכמה שהוא מגדל הפורח באויר והה"א רומזת לבינה שהיא ה' עלאה ומשה הבין שהמכה הח' תבא על פרעה מבינה כנ"ל שיש בו ח' הוויו"ת שעולה ר"ח כמנין ארבה כנ"ל ובזה הלשון הוא נגוף למצרים ורפוא לישראל שרמוז להם ברכה ארבה את זרעך ולמצרים נעשה מזה מכת הארבה.

**עוד** י"ל במלת אלה עפ"י מה דאיתא בכתבי האר"י ז"ל ע"פ ויאמר פרעה מי ה' וכו' שהי' לפרעה אחיזה בשתי אותיות "מי שבשם אלהים ורצה לכלל החסדים בגבורות ולהפך מדת רחמים למדה"ד וז"ש מי ה' ולא היה ביכולתו מחמת שנשארו עדיין ג' אותיות "אלה בשם אלהים שלא הי' לו אחיזה בהם והנה ידוע שכל אות מהשם הוא שם שלם וג' אותיות הם ג' שמות אלהים והם בגמטרי' רנ"ח כמנין חר"ן וידוע ששם אלקי' יש לו ק"ך צירופים כידוע מס' יצירה ה' אבנים בונות ק"ך בתים נמצא שמגיע לכל אות כ"ד

צירופים ולג' אותיות ע"ב צירופים וז"ש הכתוב למען שתי אותות אלה בקרבו רומז לג' אותיות משם אלהים שלא היה לו אחוזה בהם ובהם יעשה נסים ונפלאות שג' שמות העולים כמנין "חרן בהם יהיה חרון אף על פרעה והצדיקים מהפכים מדה"ד למדה"ר וממתיקין הגבורות בשורשן וממשיכין בג' אותיות הנ"ל שיש להם ע"ב צירופים כמנין "חסד חסדים מגולים על כנסת ישראל אמן.

**עוד** בפ' הנ"ל בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו וכו' למען שיתי וכו' י"ל וכי מאי זה נתינת טעם שבשביל כך יבוא אל פרעה מפני שהשי"ת הכביד את לבו ויראה לומר עפ"י מה שיש להתבונן בפ' ואלקים ניסה את אברהם שהלא הוא יתברך הבוחן כליות ולב ובודאי ידע שאברהם אבינו לא יהרהר אחרי מידותיו ומה צורך לנסותו אמנם כבר תירצו בזה והובא למעלה ג"כ שהיה צדיק יבחן להראות לבאי עולם גודל צדקת הצדיק ועי"ז מתקדש שם שמים וזה פי' הפסוק והאלקים ניסה לשון כנס על הגבעה שהקב"ה הרים את אברהם שתתודע צדקתו לעני כל ויאמנו דברי השם בגודל מעלת אברהם (כמאמר הכתוב כי ידעתיו למען אשר יצוה) וכן להיפך ברשעת הרשע הגם שהוא יתברך היודע שהוא רשע גמור מ"מ לעיני הבריות נראה ששב מדרכו הרעה והקב"ה יודע שלבו בל עמו ומודיע לבריות גודל רשעתו והנה אצל מכת הברד אמר פרעה חטאתי וכו' ה' הצדיק והראה עצמו כאילו שב בתשובה והקב"ה ידע האמת שאין פיו ולבו שוין גם משה רבע"ה אמר לו ואתה ועבדיך ידעתי כי טרם תיראון וכו' אמנם המון העם לא היו יודעין האמת ורצה הקב"ה לאמת דבריו וע"כ הכביד לבבו רק לפרסם רשעו כאשר הוא האמת לכן אמר למשה בא אל פרעה כי אני "הכבדתי וכו' "הכבדתי גימטריא אמת שתבוא אליו כדי שאודיע לכל האמת שהוא רשע גמור ויתקדש שם שמים שיראו שעדיין מקשה ערפו ומשפטי ה' אמת.

**עוד** יאמר בא אל פרעה כי אני ולתרץ ענין הנתינ' טעם ונקדים עוד לדקדק שמשמעות הכתוב מורה שמשה לא היה ברצונו לילך עוד וזה לא מצינו שיהי' משה מסרב מלילך רק טרם שהתחיל לילך בשליחותו יתברך אבל אח"כ לא מצינו שיהי' מתירא מלילה גם למה נתן טעם למכה זו יותר מבמכות אחרות ולמה באמת הכביד את לבו במכה זו יותר מבאחרות והי' לו להכביד את לבו תיכף במכה הרביעית כמובא ברש"י שהקב"ה מתרה באדם פעמים ושלש כמאמר הכתוב הן וכ' פעמים שלש עם גבר אמנם נראה עפי"מ שכל מעלה בהעשר מכות יצאו מהעשר קדושות מתתא לעילא והכו העשרה כתרין דמסאכא ומכת ארבה יצאה מבינה וידוע שבינה הוא עולם התשובה ולכן אחר שנשלמו הז' מכות הי' מתירא משה שמא ע"י שהמכה השמינית תצא מבינה ויתפשט

עולם התשובה מעילא לתתא עד מקום ערות מצרים יגרום זאת שגם פרעה יעשה תשובה ושוב לא יצאה מכה הט' והי' מחכמה וכתר ולא יתבטלו החיצונים מכל וכל לזאת הבטיח לו השי"ת שהוא הכביד את לבו ולא יעשה תשובה וזהו בא אל פרעה ואל תדאג שמא יעשה תשובה ע"י מכה זו כי אני הכבדתי וכו'.

**עוד** יש לרמוז בפסוק זה ונקדים הפסוק ומושב ב"י אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה ויהי מקץ שלשים וכו' יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים ואמרו חז"ל שזהו אחד מהדברים ששינו לתלמי וכתבו בארץ מצרים ובשאר ארצות ופי' הכתוב ששלשי' שנה וארבע מאות שנה הוא מברית בין הבתרים ואילך שאז נאמר לו כי גר יהי' זרעך וגם זה צריך ביאר שאם החשבון הוא מאותו היום ואילך מדוע נאמר לו כי גר יהי' זרעך הלא הוא בעצמו ג"כ הי' בכלל הגלות גם ישים לב על פסוק שלמעלה ויסעו בני ישראל מרעמסס סכותה וכו' למה לא נזכר כאן כלל ארץ מצרים ובפרשיות הקודמים לא נזכר רעמסס רק ארץ מצרים כענין שנאמר בהוציאך את העם ממצרים והוצאתי את צבאות וכו' ממצרים ומה נשתנה כאן שהוזכר רעמסס הגם שמושב בני ישראל היה בארץ רעמסס מ"מ הי' לומר ויסעו ב"י מארץ מצרים מארץ רעמסס אמנם יש לרמוז בזה כי הנה עיקר כונתו י"ש בבריאת העולמות הי' כדי להטיב לברואיו אך ברא מדת גבורה כדי שיראו מלפניו לבל נפגום חלילה כדי שיוכלו לקבל הטובות מאתו יתברך והנה ידוע ששמות הויות הם רחמים והגבורות הם שמות אלקים ומשם אלקים נשתלשלו כל הצימצומים עד שגם הס"א נקראת אלקים אחרים והחמשה אותיות של שם אלקים כל אות הוא שם בפני עצמו והם ה' שמות אלקים גם אותיות מנצפ"ך הם ה' שמות אלקים וה' פעמים אלקים עולה ת"ל והם ת"ל גבורות ופרעה היה לו אחיזה בשם אלקים והי' רוצה להגביר הת"ל גבורות ע"כ אמר מי ה' אשר אשמע בקולו שלא רצה ששם הוי' ב"ה יופיע על השמות אלקים כדי שימתקו הגבורות ויתגלה החסדים וע"כ כפר בהש"י ולא האמין בהשגחה פרטיות שהוא ית"ש בידו לשדד המערכות ולעשות בעולמו כרצונו רק העולם מתנהג ע"פ הטבע שהוא שם אלקים בגמטרי' הטבע. והנה עיקר עבדות הש"י להמתיק הגבורות להעלותן לשרשן והשמות הויות יופיעו על שמות אלקים נמתקים הגבורות בשרשן ואז הגבורות נהפכין לרחמים ואחיזת החיצונים נופלים לעומקא דתהומא רבה ונתגלו חסדים ורחמי' גדולים על כנ"י. וזהו ה' הוא האלקים ר"ל כשהשם הוי"ה מופיע על שם אלקי' והגבורו' נמתקין בשרשן והחסדי' נתגל' אז גם השם אלקים נהפך לרחמים שהוא שם הוי"ה ואז נראה בעליל גלוי לכל העולם שגם הטבע הוא בהשגחה פרטיות מאתו ית' והוא ית' ביכולתו לשנות הטבע ולשדד המערכות. וזהו

שאנו מתפללין יהא שמי' רבא מברך היינו שאנו מתפללין ששם הוי"ה יופיע ע"ש אלקים ויהי' ביטול חיצונים מכל וכל ואז יהי' ה' מלא כמו שהי' בעת הבריאה כמאמר הכתוב ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים והנה במצרים היה שליטת הת"ל גבורות והן היו מסכים מבדילים מלידע שמו ית' שבני ישראל לא יכלו לעבוד אתו ית' מעומקא דלבא בדעה והשכל וזהו שאי' בספרים שבמצרים הי' הדעת בגלות והנה כשנתיחדו הוי"ה ואהי"ה נמתקין הגבורות בשורשן ונתבטל אחיזת החיצונים ויוד פעמים הוי"ה ואהי' עולים בגי' עת וזהו ואני תפלתי לך ה' עת רצון ר"ל שאנו מתפללין שיתיחדו שמות הוי"ה עם אהי' שעולים כמנין ע"ת ועם הד' אותיות שבשם הוי"ה ב"ה עולה בגימ' דעת ומשה הי' שורש הדעת והיה בכחו ליחד שמות הוי"ה עם שמות אהי ונמתקו הגבורות בשורשן ונתבטלו כחות הת"ל גבורות אשר רצה פרעה להגביר ועי"ז יצאו ישראל ממצרים. ומזה נבא לביאור הפסוק ויסעו בני ישראל מרעמסס סכתה רעמסס בגי' ת"ל ופי' שנתיחד הדעת ויצאו ב"י מתחת שליטת הת"ל גבורות שמרומזים בתיבת רעמסס ונסעו משם ולהיכן נסעו אומר הכתוב סכותה היינו שבאו לסוכה עליונה שהיא יחוד הוי"ה אהי' ומדברינו אלה נדין מאמר הכתוב ומושב ב"י אשר ישבו במצרים שלשים שנה וארבע מאות שנה פי' שהיו במצרים תחת שליטת הת"ל גבורות ושליטתן התחיל להתנוצץ מיום שנגזר בין הבתרים כי גר יהי' זרעך שאלמלא לא הי' אז התגברות הדינים לא הי' הגזירה ויהי מקץ שלשים שנה וארבע מאות שנה יצאו כל צבאות ה' מארץ פי' שהי' קיצן של הת"ל גבורות ונתבטל כחן יצא הדעת מהגלות דהיינו שנתיחד שמות הוי"ה עם שמות אהי' וזהו כל צבאות ה' היינו השמות הקדושים ודברינו אלה נרמזי' בפ' בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ר"ת של "כי "אני "הכבדתי עולה כ"ו כמספר שם הוי"ה ב"ה וס"ת של אל" פרעה כי אני" הכבדתי" את" לבו" עולה תע"א כמנין עשר הוי"ות ועשר אהיו' עם הכולל ופי' שפרעה לא האמין בשם הוי"ה כנ"ל ואמר הקב"ה למשה בא אל פרעה כי אני הכבדתי את לבו ובדברים אלו רמז לו שיודיע לפרעה משם הוי"ה שנרמז בפסוק זה וגם שיתיחד שמות הוי"ה עם שמות אהי' ועי"ז יתבטלו כחות הת"ל גבורות אשר פרעה נאחז בהם ויוכלו לצאת ממצרים. ואגב זה נבין מאמר הכתוב כשלחו גרש יגרש אתכם מזה שתיבת כשלחו אין לו פי' וע"פ דברינו יובן היטיב ששורש הדינין הוא הס"מ והי' שר מצרים והוא הסית את פרעה ונתן בלבבו להשתעבד בישראל ואח"כ כשנתיחד הדעת וכלה כח הדינין ממילא כלה גם כח הס"מ ואמרו בגמ' שס"מ הוא השטן ותיבת השטן בגי' שס"ד כמנין כשלחו וזהו כשלחו כלה כלומר כשיכלה כח השטן שמשלח בלב פרעה להרע לכם גרש יגרש אתכם מזה.

**א"י** בא אל פרעה כי אני הכבדתי וכו' י"ל בזה שלכאורה משמע שמשה לא רצה לילך אל פרעה על שראה שפרה מסרב לשלחם שתיב' כי אני משמעו נתינת טעם בא אל פרעה כי אני הוא שהכבדתי את לבו ואיננו מסרב מעצמו ומה בכך יהי' איך שיהי' אינו רוצה לשלחם ולמה יבוא אליו עוד קשה מה שהקשו המפרשים אם נטל ממנו הבחירה למה נענש ובמדרש אם ללצים הוא יליץ שהקב"ה מתרה באדם פעמים ושלש ואם אינו חוזר בו הוא נועל את לבו מן התשובה עדיין קשה הלא בסוף עשה תשובה שהלך בעצמו למשה ולאהרן וצעק קומו צאו כו' עוד י"ל על תיבת אלה שלכאורה מיותר ה"ל למען שיתי אותותי בקרבו גם קשה מה שאמר למען תספר וכו' הלא בניסים שראו בשבע מכות הראשונים הי' די לספר גודל מעלת הניסים של יציאת מצרים גם הלשון וידעתם כי אני ה' אינו מדוקדק הי"ל וידעתם את ה' ונראה בזה כי צריך להבין מה שצוה לנו ית"ש להזכיר יצ"מ בכל יום הגם שבמה שאנו מזכירים גודל הנס ג"כ מצוה גדולה לפי פשוטו אך להבין תכלית המכוון בזה נרא' שהקב"ה ברא כל העולמות והיה עיקר רצונו ית' כדי שידעו כול' שהוא ית' מהוה כל הויות והוא שופע חיות בכולם ואם חלילה יסתלק חיותו מהם אף רגע א' יהיו אפס ותהו וזהו ומלכותו בכל משלה וזהו עיקר עבדות ה' שישיג אדם שכל הדברים וכל הברואים וכל ההויות אינם קיימים אלא בחיותו ית' ואי אפשר לעשות שום תנועה קלה בלתי רצונו ית"ש ואפי' התורה והמצות שאדם עושה אין להחזיק טובה לעצמו כלל כי האדם אינו עושה שום דבר רק השי"ת בעצמו כמו ששמעתי מצדיקי' פי' על פסוק כי טוב זמרה אלקינו שהשי"ת מזמר בעצמו לפי שכל הדברים שאדם עושה הכל הוא מאתו ית' ואם האדם משיג זאת בוודאי הוא נכנע מלפניו ית' מחמת שיודע בעצמו שהוא כאפס ואין ועי"ז יוכל להשיג חכמת התורה ונעשה דבוק בו ית"ש משא"כ אם מתגאה חלילה לומר אני חכם או שמחזיק עצמו באיזה מעלה ומדה הוא נפרד חלילה מהקב"ה ואצ"ל אם הוא מתגאה חוץ מעבדות ה' בוודאי אוי לו ואוי לנפשו אלא אפי' אם מתגאה בעבדות ה' חלילה שמחזיק עצמו לעובד ה' נפרד מהקב"ה ועושה בזה מסך מבדיל בינו לאביו שבשמים כמו שאז"ל אין אני והוא יכולים לדור כאחת ושמעתי מהרב המגיד הקדוש רבינו יחיאל מיכל מ"מ דק"ק זלאטשוב פי' הפ' אנכי עומד בין ה' וביניכם שאם האדם מחזיק עצמו לאיזה בר מעלה עושה בזה מסך המבדיל וזהו אנכי פי' ע"י שמתגאה לומר אנכי בר מעלות ומדות טובות הוא הוא העומד בין ה' וביניכם שבזה הוא מעמיד מסך המבדיל רק שצריך האדם לידע שהוא כאפס ואין רק שהקב"ה הנותן בו חיות לעשות דבר גדול או קטן והוא מהוה כל הויות לכן אין ראוי לשום בריה לומר אנכי כ"א לו ית' נא' לומר אנכי מפני שהוא מהוה כל ההויות אבל

האדם אם אומר אנכי או אני היינו שמחזיק עצמו לשום בן מעלה ומרגיל בזה ומתגבר והולך במדה זו הוא נפרד מהש"י עד שיוכל לבוא עי"ז שיהי' כופר בעיקר חלילה. ואיתא במדרש על פסוק ויאמר פרעה אל יוסף אני פרעה מאני של פרעה אנו למידין אני של הקב"ה פי' לזה כי יוסף הצדיק הי' פותר החלום לפרעה ובזה נתן בו חיות וע"י יוסף נתגדל פרעה בעולם ומושל בכל העולם והי' מהראוי שיהי' נכנע לפני יוסף והוא היה מתגאה עליו ואמר אני פרעה ועי"ז היה סופו מרה כלענה ואפשר לומר שאילולי זאת שנתגאה פרעה באמרו אני פרעה היו ישראל משועבדין לו ד' מאות שנה כמו שנגזר עליהם רק מפני שאמר אני פרעה וכפר בעיקר לכך שלח בו הקב"ה אותות ומופתים ונלקה ביוד מכות עד שעשה תשובה והודה בע"כ שהוא כאפס ואין והקב"ה הוא מהוה כל הויות ועושה בעולמו כרצונו ומזה אנו למדין אני של הקב"ה פי' ממה שאירע לפרעה ע"י שאמר אני פרעה אנו למידין אין לשום ברי' לומר אני כ"א להבורא ית נאה לומר אני ה' ומזה נבוא לביאור הכתובים שמשה לא רצה לילך אל פרעה מחמת שראה שהוא מסרב ואמר לו הקב"ה בא אל פרעה כי אני הכבדתי וכו' פי' מחמת שאמר אני פרעה גרם לי שהכבדתי את לבו כדי שילקה עד שיעשה תשובה וזהו שאמר הכ' למען שיתי אותותי אלה בקרבו הנה כל מקום שנאמר אלה פסל את הראשונים פי' שאכה אותו עד שיתחרט על דיבוריו הראשונים ויודה שהוא כאפס ואין ולפי"ז לא ניטל ממנו הבחירה כלל רק מחמת גאותו הכביד הקב"ה את לבו וכשהוכה עוד בנגעים עשה תשובה וגמר אומר ולמען תספר באזני בנך וכו' פי' שתספר להם שהאותות ששמתי במצרים היה בשביל גאות פרעה שע"י זה נלקה בי' מכות כדי שילמדו מזה מדת ההכנעה ובזכרנו בכל יום יציאת מצרים ישימו אל לבם שמה שנלקו המצרים היה מחמת גאותם ויוסיפו עי"ז מדת ההכנעה ואז וידעתם כי אני ה' פי' שתדעו מזה שאין לשום ברי' לומר אני כ"א להבורא יתברך לו נאה לומר אני ה'.

**ויושב את משה ואת אהרן אל פרעה וכו' מי ומי ההולכים ויאמר משה בנערינו ובזקנינו נלך בבנינו ובבנותנו בצאננו ובבקרנו נלך וכו' ויאמר אליהם וכו' לא כן לכו נא הגברים וכו'** לדקדק יש למה פרט משה כל אלו הלא די באמרו בנערינו ובזקנינו והנל בכל גם למה הקדים נערים לזקנים הלא מן הראוי לחלוק כבוד לזקנים אפילו בדיבור ונראה לרמוז בזה כי הנה פרעה הרשע היה לו אחיזה בשמות אלקים שעשה מסך ומבדיל ששמות הויות הקדושות לא יאירו בשמות אלקים ונודע שיש ק"ך צרופי אלקים והכל בקדושה ומשם ולמטר יונקים הס"א משמות אלקים ופרעה היתה מגמתו להגביר הס"א שיניק משם אלקים וזאת ידוע למביני דעת ששמות הויות הם גדלות דמוחין ושמות אלקים הם קטנות

דמוחין והשמות הויות הם נשמת עולם אצילות וכשמאירין בשמות אלקים אז מתהפכין השמות אלקים מדין לרחמים ונעשה יחוד בכל העולמות וכל העולמות מתעלים דהיינו עולם הכסא ועולם המלאכים וממילא גם עולם העשי' מתעלה כי כל העולמות מתמל' רב שפע מעולם האצילות שהוא שמות הויות וזה שאנו מתפללין יהא שמיה רבא מברך דהיינו שיתרבה שיאירו השמות הויות בשמות אלקים ואז לעלם ולעלמי עלמיא יתברך רק שכל העולמות יתברכו ויתעלו ויהיה ה' אחד ושמו אחד והנה ידוע שעולם הכסא הוא שור אדם נשר ארי' ואדם נרמז בצאן במאמר הכתוב ואתנה את צאן מרעיתי אדם אתם וזה נרמז בהכתובים שפרעה שאל מי ומי ההולכים ויאמר משה בנערינו ובזקנינו נלך נערינו רומז לקטנות דמוחין ובזקנינו רומז לגדלות דמוחין ופי' שיאירו השמות הויות בשמות אלקים בבנינו ובבנותנו היינו בחינ' דכר ובבחי' נוקבא בצאננו ובבקרנו נלך רומז לעולם הכסא שהם חיות הקודש וכנ"ל שהכל יתעלה ע"י שיתגלה עולם האצילות ויהיה ה' אחד ושמו אחד ופרעה אעפ"י שנלקה כבר מ"מ לא רצה להודות בזה שיאירו שמות הויות בשמות אלקים ושיתמלאו כל העולמות שפע מעולם האצילות אך ע"י שנלקה הסכים ע"ז עכ"פ שהגבורות לא יתגברו עוד וזהו ויאמר לא כן לכו נא הגברים ר"ל שדי לכם שילכו הגבורות מכם ויסורו מאתכם ותצאו מהגלות אבל שיתמלאו כל העולמות שפע מעולם האצילות ע"ז לא רצה להסכים שיתגלו שמות הויות ושיהיה ה' אחד ושמו אחד עד שנלקה במכות בכורות והודה בע"כ.

**ויאמר ה' אל משה נטה ידך וכו' וימש חושך וכו' לא ראו איש את אחיו כו' ולכל בני ישראל היי' אור במושבותם כו' ויקרא פרעה אל משה וכו' ויאמר משה כה אמר ה' כחצות הלילה וכו'** ופרש"י כחצות הלילה כהחלק הלילה וכו' שאין חצות שם דבר עיי"ש. להבין הענין נראה כי הנה אמרו על פסוק ויבדל אלהים בין האור ובין החושך שמתחילה היו האור והחושך משתמשין בערבובי' עכ"ל ואין הפי' שהי' שעה א' יום ושעה אחת לילה רק שהיו שניהם יחד וכמו דאי' במדרש את האור זה מעשיהן של צדיקים וחושך זה מעשיהן של רשעים ע"כ והוצרך להבדיל בין הטוב ובין הרע שיהי' כולו טוב כי מה שהי' עד עכשיו בערבוביא היו אוכל ופסולת מעורבין זב"ז ולא היה כל א' בפני עצמו כי הי' עדיין בהחשך קצת טוב שנפל שם בסוד עולמות הנפילים והיה צריך לתקן זה ולהעלות האור מן החושך שיהיה ברורי עולמות וזהו עץ הדעת טוב ורע וזהו עיקר כל עבדותינו כי זה הוא שעשועים לפניו ית' שיהיה שכר ועונש ע"י הבחירה ורצון שיבור לו האדם איזה דרך ישכון אור ולהבדיל בין הטוב ובין הרע וישאר הרע בתהומא רבא ולהעלות הטוב והנה הגם שהקב"ה קרא לאור יום ולחשך קרא לילה אעפ"כ מצינו

צדיקים שעליהם אמר דוד המלך ע"ה ולילה כיום יאיר כחשיכה כאורה ומצינו רשעים אשר במחשך מעשיהם ועליהם נאמר כסיל בחשך הולך והנה מצינו בקדושת שבת שכל איש ישראלי ירגיש בנפשו קדושה יותר מבחול כיתרון האור מן החשך וזה פי' מה יום מיומים מה גבר בגוברין שקדושת שבת הוא כולו אור והוא נבדל מן החשך וע"י מה היא הבדלה ע"י שאדם מכין עצמו בששת ימי המעשה ועכ"פ כשהוא מתפלל. והנה בו' ימים מתפללין י"ח תפלות וצריך לשהות שעה א' קודם התפלה ושעה אחת אח"כ וכתב באו"הח דשעה מועטת סגי ועכ"פ בין הכל נחשוב ששה שעות ועם הי"ח שעות של ח"י תפלות הם כ"ד שעות ובאלו הכ"ד שעות לפי מה שיתפלל בכוונה וימשיך ע"ע הקדושה ויברור הטוב מן הרע כ"כ תחול עליו קדושת שבת ויש אנשים צדיקים ששוהים שעה ממש קודם התפלה ועי"ז ישיג קדושת שבת קודם. וזהו תוספת שבת והכל הוא לפי ההבדל והבירור שבורר הטוב מן הרע. ואי' בכתבי האר"י ז"ל כלהו בחכמה אתברירו ולאחר הבירור נשאר החושך לבדו ולא היה בו שום עירבוב מהאור ולזה במכת חשך שבא מחכמה כתיב וימש חשך שהיה חשך ועב בלא שום אור 'ולכל 'בני 'ישראל 'הי' 'אור 'במושבותם ר"ת עולה כ"ו מנין הוי"ה ר"ל שהי' להם אור הקדושה משמו יתב' שהוא כלו טוב שעליו אמרו חז"ל ראה שאין העולם כדאי להשתמש בו וגנזו לצדיקים וזה שפירש"י כחצות כהחלק לילה שאין חצות שם דבר של חצי פי' שלא הי' דווקא בחצי לילה כי באמת כתיב ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה משמע שכל הלילה היה מכה מצרים לזה פירש"י כהחלק לילה לומר שכל הלילה הי' מתחלק למצרים חשך ולישראל הי' אור כדאיתא במד' שהאיר להם כל הלילה כיום של תקופת תמוז ובכל הלילה כשהיו ישראל מקריבין הפסח ואוכלין אותו הי' מכת בכורים למצרים ובזה יתורץ קושי' הגמ' מה שלא אמר בחצות כי לא הי' בחצות ממש ומה שכתב ויהי בחצי הלילה וה' הכה וכו' ג"כ אין פי' חצי לילה ממש רק כ"ז שהיו ישראל אוכלין הפסח ועי"ז היו מבררין ומבדילין בין האור ובין החושך וכשהיו אוכלין בשכונה זו הי' להם אור ולמצרים שבשכונה זו הי' חושך ומגפה וזהו בחצי הלילה פי' ג"כ שנחלק כל הלילה למצרים חשך גמור ולישראל לילה כיום יאיר.

**ויאמר ה' אל משה עוד נגע א' וכו' אחרי כן ישלח וכו' כשלחו כלה גרש וכו'** יש לדקדק שתיבת כשלחו נראה כמיותר והול"ל אחרי כן ישלח כלה גרש יגרש אתכם גם תיבת כשלחו אין לו ביאור כלל גם תיבת כלה אין לו פירוש כלל והיל"ל כולו ונראה בזה דהנה עיקר גלות מצרים הי' שמצרים שמו כל מגמותם להפריד את ישראל מהש"ית ולבלבלם שלא יוכלו לעבדו כראוי וכן עתה בגלות המר הזה ועל זאת אף אם יביאו כל

אילי נביות שבעולם לא יכופר להם כמו שאמרו בגמ' על פסוק תחת הנחושת אביא זהב תחת ר' עקיבא וחביריו מה יביאו פי' תחת מה ששמו מגמתם שישראל יעברו על דברי ר' עקיבא וחביריו מה יביאו שיכופר להם ובזה מתורץ מה שהקשו המפרשים הלא גזירה היתה מלפניו ית' שישראל יהיו בגלות כמו שנאמר כי גר יהי' זרעך ולמה נענשו ותרצו מחמת שהיו משעבדין בישראל יותר ממה שהי' ברצונו ית' ותירוץ זה אינו מספיק הלא כתיב ועבדום וכו' ומי יודע עד כמה תכבד העבודה ושמעתי מצדיקים תירוץ ע"ז שנענשו מפני שלא היתה כוונתם לעשות רצונו ית' כ"א להנאת עצמן ולרשעתן גם זאת עדיין אינו מספיק ומה בכך כיון שהיתה הגזירה מלפניו ית' אבל לפי מה שכתבנו מתורץ היטב שנענשו מחמת שהיו מתכוונים להכעיס הבורא שעיקר רצון הבורא שגזר על ישראל גלות הי' כדי שיכניעו לבבם ע"י קושי השיעבוד ויעבדו אותו ית' באמת והם לא די שמשעבדין בישראל בקושי גם עושים תחבולות וחושבים מחשבות להפריד את ישראל מאביהם שבשמים שלא יוכלו לעבדו ית' וע"ז נענשו כ"כ כנודע שישראל היו שקועים כ"כ בטומאת מצרים עד שכמעט אם היו ח"ו עוד רגע א' שם בהגלות לא הי' אפשר שיתעוררו לחזור בתשובה לפניו ית' ומהיכן בא להם למצרים שירשיעו כ"כ בישראל אלא השר שלהם הי' מכניס בלבם זאת כי אין לו חילוק אם יכבד עליהם השיעבוד או לא אלא מגמתו להפרידם ולבטלם מעבודתו ית' ומעייל זאת בלבהון לכן כשנפרע הקב"ה מאומה נפרע מאלהיה תחילה היינו משר שלה מפני שהוא הכניס בלבם להרע לישראל רעה גדולה הזאת שלא יכולו לעבדו. והשר של מצרים הי' אז הס"מ עצמו ואמרו בגמ' הוא השטן הוא היצר הרע לכן במצרים שבנ"י לא היו יכולין להתעורר מעצמם לחזור בתשובה שלימה לפניו ע"י המצרים כנ"ל לכן כביכול הוכרח הקב"ה להופיע אור בהירות אלהותו בעולמות התחתונים ונתבטלו הקליפות ונתבטל ג"כ השר שלהם ונתלהב לב בני ישראל לעבודת ה' לעשות תשובה שלימה לפניו ית' וכן הי' שעשו תשובה ויצאו משם וזהו וארד להצילו מיד מצרים כלו' כביכול ירידה הי' אצלו ית שהוצרך להופיע אור בהירות אלהותו ית' לעולמות התחתונים כדי להצילו מיד מצרים ובזה נבא לביאור הפסוק ויאמר ה' אל משה עוד נגע א' כו' היינו מכת בכורות וידוע שמכת בכורות יצאה מכתר כנ"ל שהמכות יצאו כסדרן מע"ס מתתא לעילא ותיבת בכורת נוטריקון בו כתר אח"כ ישלח אתכם מזה מפני שאז יופיע אור בהירות אלהותו ית' לעולמות התחתונים ויתבטל השר שלהם שהוא השטן שהוא גימ' שס"ד כמנין 'כ'ש'ל'ח'ו והיינו כשלחו כלה שהשר שלהם שהי' משלח בלבם לעשות תחבולות

להפריד את ישראל מאביהם שבשמים יתבטל ויכלה מחמת אור בהירות אלהותו ית ואז גרש יגרש אתכם מזה כנ"ל.

**דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו וכו'** איירו בגמרא אין נא אלא לשון בקשה בבקשה ממך הזהירה על כך שלא יאמר אותו הצדיק ועבדום וענו אותם קיים בהם ואחרי כן יצאו ברכוש גדול לא קיים בהם ויש להקשות הלא ביזת הים הי' הרבה יותר מביזת מצרים וא"כ אז בביזת הים יראה אותו הצדיק שקיים בהם ואחרי כן יצאו ברכוש גדול ומה צורך לשאלה זו שהיא קצת דרך הערמה והמפרשים תירצו שבאם לא היו שואלין כלום יהיה לאותו הצדיק צער ממצרים עד עת קריעת י"ס והוא דחוק שהרי זמן מועט היה מצאתם עד קריעת י"ס גם מה הועילו בשאלת כלים הרי כל זמן שלא היה קריעת י"ס עדיין לא היו בטוחים אם ישאר להם מה ששאלו פן ירדפו אחריהם אמנם נראה בדרך פשוט דהנה איתא במדרש שעיקר מה שצעקו מה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל היה בשביל ממונם שהשאילום ולכן היה מן ההכרח לצוות על שאלה זו כדי שיתנו לב לרדוף אחריהם להציל את ממונם ועי"ז יהיה לישראל ביזת הים ובלא זה לא היו רודפים אחריהם ומוסרין נפשם ולכן ביקש ממשה להזהירם על כך כדי שעי"ז יבואו לידי ביזת הים שהוא רכוש גדול יותר מביזת מצרים.

**ויאמר משה כה אמר ה' כחצות הלילה אני יוצא כו'** ופרש"י כחצות הלילה כהחלק הלילה שאין חצות שם דבר של חצי וכו' וכבר ביארנו למעלה ג"כ ועוד לאלקי מילין ונקדים מה שאמרו בברכות ודוד מי הוי ידע פלגא דלילי' אימת השתא משה לא הוי ידע וכו' ומסיק בגמרא דמשה נמי הוי ידע והאי דאמר כחצות שלא יטעו אצטגניני פרעה ויאמרו משה בדאי הוא ע"כ וגם זה אינו מובן שהרי עד השתא הודו למשה ואמרו אצבע אלקים הוא ומשום שהם יטעו בפלגא דלילה ולפי דעתם תהיה המכה כרביע שעה קודם או מאוחר יחזיקו עי"ז את משה לבדאי זה אין הדעת סבלו שכשיראו שגופא דעובדא הוא אמת שבאה המכה יאמינו בודאי שבאה לזמן הקבוע רק שהם טעו בשעות דעבוד אינש למיטעי בחצי שעה וגם אם נאמר שאעפי"כ למיחש מיהו בעי שמא יאמרו משה בדאי הוא קשה דכי מפני חשש רחוק כזה ישנה משה הלשון שנאמר לו מפי הקב"ה ונראה (ע"פ פסוק דתהלים יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי) ופי' הכתוב דהנה ידוע דערב דקרא מכי ינטו צללי ערב שהוא משש שעות ומחצה ומאז מתערין הגבורות ובתחילת הלילה הוא זמן הגבורות ושליטת רחיצונים מתחילת הלילה עד חצי הלילה כמאמר הכתוב בו תרמוש כל חיתו יער ומחצי הלילה ואילך דאתי קב"ה להשתעשע עם הצדיקים שבג"ע מתבטל שליטת החיצונים ונופלים לעומקא דתהומא

רבא והרחמים מתגברין ופרעה וחרטומיו היו חכמים מחוכמים שעליהם אמר הכתוב ואבדה חכמת חכמיו וכו' והיו יודעין זאת דמכי ינטו צללי ערב עד חצי הלילה הוא זמן שליטת החיצונים ומחצי הלילה ואילך הרחמים מתגברין וזהו חצות לילה שהלילה נחצית ומתחלקת לשני דברים דהיינו שבחצי הלילה הראשונה שולטין הגבורות ובחצי הלילה השני' מתעוררין הרחמים והקב"ה אמר למשה שיביא מכת בכורות בחצי הלילה ממש נמצא שנשתנה הלילה הזו מכל הלילות שכן כל הלילות נחלקת החצי הלילה השני' מהחצי הראשונה שבחצי הראשונה הדינין מתגברין ובחצי האחרונה הרחמים מתגברין ובלילה זו גם מחצי לילה ואילך היה התגברות הדינים על מצרים ועל ישראל שהיו עסוקים בתחילת הלילה במצות קרבן פסח ומצות ומרורים נהפך להם גם החצי הלילה הראשונה מדין לרחמים נמצא שבלילה הזו לא הי שום התחלקות רק כל הלילה היתה שוה לרחמים על ישראל ולדין על המצרים והיה משה חושש שבאם לא יודיע לחכמי פרעה זאת מקודם שבלילה זו לא תהיה שום התחלקות בין חצי' הראשונה לחצי' השניה רק יאמר להם סתם בחצות הלילה תהיה מכת בכורות לא יאמינו לדבריו שהיתה המכה בחצות לילה ממש ויאמרו משה בדאי הוא ושהמכה התחילה קודם חצות בעת שליטת החיצונים ואין המכה מסטרא דקדושה אלא מסטרא דלהון כי מסטרא דקדושא אי אפשר שתבוא המכה בחצי הלילה או אחר חצות שאז כולו רחמים לכן לא יאמינו שמאת ה' היתה זאת ע"כ הודיעם משה במה שאמר להם כחצות שלילה זו לא תחלק כשאר לילות ופי' לא שאמר להם כחצות היינו או קודם מעט או מאוחר מעט רק אמר להם כמו בשאר לילות כשמגיע חצי הלילה ממש הלילה מתחלקת מדין לרחמים כמו כן ברגע זו ממש אני יוצא בתוך מצרים וישלטו הגבורות כמו בחצי הלילה הראשונה ומת כל בכור וכו' ולא תתחלק חצי הלילה האחרונה מחצי' הראשונה וזהו כחצות כלומר כעת שהלילה נחצית ומתחלקת כל השנה דהיינו בחצי הלילה ממש שאז הרחמים מתגברין באותה הרגע אני יוצא בתוך מצרים וכו' והלילה הזה לא תתחלק כנ"ל נמצא שקבע להם משה אותו הזמן ממש שנאמר לו מפי הקב"ה רק הודיע להם שבלילה הזאת לא תהיה שום חצות רק כל הלילה רחמים על ישראל וכולו דין על האומות ובזה מבואר פירוש רש"י כחצות הלילה כהחלק הלילה כלומר כמו העת שיש התחלקות בלילות של כל השנה באותו העת בלילה הזאת לא תהיה התחלקות שאני יוצא בתוך מצרים וישלטו הגבורות במצרים כמו בחצי הלילה הראשונה וגמר אומר שאין חצות שם דבר פי' שכאן אין חצות פירושו שתחלק הלילה לחצאין שבלילה זו לא תהיה התחלקות רק

כחצות פירושו כמו עת שהלילה מתחלקת בלילות אחרות באותו הלילה ילקו המצרים בבכוריהם אותו העת וד"ל.

**ויאמר ה' אל משה ואל אהרן וכו' החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה** ופרש"י ז"ל על תיבת הזה שנתקשה משה בנולד הלבנה עד שהראה לו הקב"ה באצבע וכו' יש להבין מפני מה נתקשה משה כ"כ במולד הלבנה עד שהוצרך הקב"ה להראות לו באצבע ועוד האיך יתואר אצל הקב"ה לשון אצבע הגם שרש"י ז"ל כ' כן לשבר את האזן מ"מ היה לו לכתוב סתם עד שהראהו הקב"ה עוד יש לדקדק על תיבת הזה הלא הלבנה היא בחי' נוקבא והי' ל"ל הזאת ויראה לרמוז בזה עפ"י פסוק ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור וירא אלקים את האור כי טוב ויבדל וכו' ואמרינן בגמרא אור שנברא בששת ימי בראשית אדם מביט בו מסוף העולם ועד סופו כיון שראה שאין העולם כדאי להשתמש בו עמד וגנזו לצדיקים לעתיד לבוא וגבי משה כתוב ג"כ ותרא אותו כי טוב הוא ואמרינן שנתמלא הבית כולו אורה ויש להבין היכי משמע ממילת כי טוב שנתמלא הבית כולה אורה גם על היש אומרין שנולד מהול יש לדקדק שהיה לו לכתוב ותרא אותו כי מהול הוא ונראה בכל זה כי הנה השי"ת ברא כל העולמות ועיקר רצונו היה כדי להיטב לברואיו אכן מעצם בהירות אלקותו ית"ש בלתי אפשרי לקבל הטובה ההיא שהיינו מתבטלים ממציאות ע"כ צמצום אלקותו ית"ש בצמצומים רבים כדי שנוכל לקבל הטובה ואיתא בכתבי האר"י ז"ל משל ע"ז שאם אדם רוצה להביט בהשמש אינו יכול עד שיעשה חלונות ומסכים כן הק"ו באלף א"אל הבדלות באור העליון ועיקר ההטבה הוא שישיג עריבות נעימות אלקותו ית"ש וישראל עלו במחשבה תחילה מפני שהיה גלוי לפניו יתברך שישראל עם קדושו ייחדו העולמות התחתונים עם העולמות העליונים וישיגו שהכל הוא אחדות הפשוט וזאת לפניו יתברך שעשועים גדולים וכדי שנוכל להשיג אחדותו ית"ש צמצום אלקותו בצמצומים והוכרחו לצאת הי' ספירות והספירה הראשנה עדיין נקראת ג"כ אין סוף לפי שהוא דבוק בא"ס ונקראת מקור והשני נקרא מעין והוא חכמה והשלישית נקראת נהר והיא בינה ומשם יוצאין נחלים והתחיל עולם חסד יבנה ובינה הוא עולם התשובה ושם של בינה הוא שם אהיה ואמרינן בגמרא שהתשובה קדמה לעולם פי' כי החוטא פוגם בז' המדות דהיינו שהיה לו איזה אהבה רעה או יראה רעה או התפארות או שרצה לנצח חבירו שיודה על שקרו או שאינו מודה על האמת או שיש לו תאות רעות ר"ל את הכל צריך לתקן ולעשות תשובה ותשובה היא מעולם הבינה לכן התשובה קדמה לעולם ושמעתי שמה שנקרא השם של תשובה בשם אהיה מפני שצריך הבעל תשובה לומר מה שעבר אין ומעתה אני

מקבל עלי שאהיה עובד ה' באמת וכל ימי חיים חיותו צריך להחזיק עצמו במדה זו ולא להתפאר לומר צדיק אני כמאמרינו לעיל שאין לשום ברי' לומר אני אלא להבורא ית"ש לבד ויש עוד עולם התשובה גבוה מבינה והוא נקרא דעת ושם שלו אהו"ה היוצא מפ' "את "השמים "ואת "הארץ והוא גושפנקא דחתים בי' שמי' וארעא ואיתא בספרים שדעת הוא במקום כתר מפני שכתר בלתי אפשר להשיגו ולית מחשבה תפיסא בי' להיותו דבוק בא"ס ע"כ יצא הדעת שהוא המדבק עולמות התחתונים עם העולמות העליונים הארצות עם הרחניות וכולם הם רצונות והדעת הוא רצון כל הרצונות וזה סעודה ג' של שבת רעוא דרעוין ומזה תבין מה דאיתא בס' ברית מנוחה יש שם אהו"ה הוא למעלה משם אהיה ושם אהו"ה מורה ג"כ על התשובה שהוא ג"כ מלשון עדיין אין אני כלום ורצוני להיות מכאן ואילך עובד ה' והאיש אשר הוא שפל בעיני עצמו עד שאינו יכול לדמות עצמו אפי' לרמה ותולעה זוכה אל הדעת ויכול לקשר עולמות התחתונים עם עולמות העליונים ומשה היה בחי' דעת מחמת שהיה עניו מאד מכל האדם ואהרן היה ג"כ מבחי' דעת כאמרם ונחנו מה ועי"ז זכו אל הדעת ומשה היה שושבינא דמלכא היינו שהיה מפאר ומרומם את השי"ת בעיני כנסת ישראל ומלמדם תורה ומצות ואהרן היה שושבינא דמטרוניתא שהיה מפאר ומרומם הכנסת ישראל לפני השי"ת אף שחטא א' מהם היה מלמד עליו זכות לפני הקב"ה ועי"ז נתיחדו עולמות עליונים עם עולמות התחתונים ושם של אהו"ה עולה י"ז כמנין טוב וזהו ויאמר אלהי' יהי אור ויהי אור וירא אלהים את האור כי טוב הוא שם של אהו"ה העולה טוב וראה שאין העולם כדאי להשתמש בו וגנזו לצדיקים לע"ל וזהו ותרא אתו כי טוב הוא ותצפנהו שלשה ירחים פי' ותרא אתו כי טוב הוא שהוא מבחי' דעת ששם שלו אהו"ה שעולה בגימ' טוב ותצפנהו ג' ירחים שהסתרתו בשלשה ראשונים ומזה נבא לביאור הפסוק ויאמר ה' אל משה ואהרן בא"מצ לאמר החדש הזה לכם ראש חדשים פי' התחדשות הדעת ששם שלו אהו"ה שבגימ "הזה לכם ראש חדשים פי' שהוא ראש להתחדשות המוחין ראשון הוא לכם לחדשי השנה פי' שהוא ראשון לספירות כי ספירה עולה בגימ' שנה ופי' רש"י נתקשה משה במולד הלבנה פי' כשהלבנה מתיחדת עם השמש ומקבלת ממנה הוא יחוד עליון שאז מתיחדים עולמות עליונים עם עולמות תחתונים ונתקשה משה איך לעשות יחוד גדול כזה עד שהראה לו הקבה באצבע פי' שהראה לו הקב"ה שע"י שהאדם משפיל עצמו מאוד והוא בעיניו כאפס ותהו זוכה אל הדעת ששם שלו אהו"ה שעולה במילוי יודי"ן כמנין "אצבע והוא המדבק והוא גושפנקא דחתי בה שמיא וארעא ועי"ז יכול ליחד עולמות עליונים עם עולמות התחתונים והבן.

**א"י** החדש הזה לכם ובפירש"י נתקשה משה וכו' ונראה לפרש עפ"י מ"ש למעלה בשם ס' ברית מנוחה שהשם אהו"ה הוא קודם לשם אהי' והנה השם אהיה הוא ראש לשם הוי' כמבואר בפ' שמות שאמר הקב"ה למשה תחלה שם אהיה אשר אהיה ואח"כ שם הוי"ה וזה ידוע שכל התורה כולה הוא שמותיו של הקב"ה וכל העולמות נבראו בהתורה דהיינו ע"י צרופי שמות הקדושים נבראו כל העולמות והיינו ע"י צירופי אותיות התורה שנצטרפו כל האותיות לשמות הקדושי' ע"כ כשצריכים לעורר רחמי' ולהמתיק הגבורות בשרשן צריך לעשות פדיון וסדר הפדיון שקודם צריך לספור כמספר השם אהו"ה שהוא בגימ' טוב והוא הטוב הגנוז כנודע ומהטוב הגנוז ממשוכי' לשם אהי' ומשם אהי' לשם היי"ה ומשם לאדני' למתק הגבורות בשם אדני כידוע ושם אהו"ה במילוי יודין גימ' אצבע כנ"ל וסודו ידוע למביני' וזהו פי' הפסוק החדש הזה היינו התחדשות של שם אהי' שגימ' "הזה לכם ראש חדשים היינו שזה השם הוא ראש להתחדשות העולמות ראשון הוא לכם לחדשי השנה היינו כשצריכי' לחדש איזה התחדשות למתק הגבורות ולעירר רחמי' לחדש בעולם חסדים ונפלאי' חדשים זה השם הוא ראשון למתוק כנ"ל וע"י שם זה עם שאר השמות הקדו' יכולים להאיר אורות חדשים ולמלאות פגימות וחסרון הלבנה וזהו פירש"י נתקשה משה כו' היינו כנ"ל שלא ידע מאיזה ייחוד יכול להמשיך לתוכה אורות העליונים ולמלאות פגימתה עד שהראה לו הקב"ה באצבע כנ"ל דהיינו ע"י שם אהוה שעולה במילוי יודין כמנין אצבע.

**א"י** כי י"ל על מאחז"ל שהראה הקב"ה באצבע ואמר לו כזה ראה וקדש משמע שהראהו בשעת מולדה וזה דבר שאי אפשר כי אז כ"כ בקטנות עד שנעלמה מעין כל חי כמחז"ל כ"ד שעה מיכסי סיהרא ונקדים הפסוק ויעש אלהים את שני המאורות כו' ואי' בגמ' שאמרה הלבנה א"א לשני מלכי' שישתמשו בכתר א' אמר לה הקב"ה לכי ומיעטי עצמך ולפיוסה הרבה צבאי' ולא נתפייסה עד שאמר לה הקב"ה צדיקים יקראו על שמך ע"כ והנה עיקר העבדות להשלימות של צדיקים הוא בענוה כי עקב ענוה יראת ה' וזהו צדיקים יקראו על שמך ר"ל כמו שהלבנה מיעטה עצמה כן הצדיקים ממעטין עצמם שלבם נשבר ונדכה ונבזים בעיניהם והנה כבר אמרנו לעיל שמשה ואהרן היו ענוים מכל באי עולם כאומרם ונחנו מה ונדמו ללבנה שמיעטה עצמה לפיכך זכו שניהם לדיבור של קידוש החדש וזהו פי' הפסוק החדש הזה לכם פי' התחדשות זה של ענוה לכם הוא שאתם חדשתם דבר זה וזהו שאמר ונתקשה משה על מולד הלבנה פי' כשראה משה שהלבנה קטנה כ"כ במולדה עד שא"א לראותה נתקשה ואמר בלבו שעדיין אינו במדריגה זו בתכלית העניוות כמו הלבנה במולדה שהיא מתכסה מעין כל מחמת

קטנותה וכמו כן צריך האדם ג"כ להיות אפס ואין והראהו הקב"ה באצבע כמאמרינו לעיל שאצבע עולה כמנין אהו"ה במילוי יודין ושם זה רומז על ענוה כפירושו שמעתה רוצה להיות ועדיין אינו בכלל עובדי ה' ואמר למשה כזה ראה וקדש כלו' באם תהי' בתכלי' העניוות כמו מולד הלבנה אז ראה וקדש ר"ל שתוכל לעבוד השי"ת בלב שלם ואז יהיה לע"ל אור הלבנה כאור החמה וזהו ראשון הוא לכם לחדשי השנה פי' שלכל התחדשות שצריך הצדיק לחדש בעבדות ה' התחדשות של ענווה יהיה עיקר וראשון ה' יזכינו להיות מהעובדים אותו באמת אמן.

**או** יאמר החודש הזה לכם וכו' בדרך רמז כי חדשי השנה הם שנים עשר כנגד י"ב צרופי הוי' ומצינו איזה צרופים שהם מצד גבורות והם הצרופים שהה' קודמות לי"ו ומהם צרופי תמוז ואב ולזה המן הרשע התחכם להפיל פור אל איזה חודש שהצירוף שלו הוא מגבורות ויצא לו על חודש אדר שהצירוף שלו הוא גם כן גבורות אך צדיקי הדור הם העומדין בפרץ ומהפכין מדה"ד למדת הרחמים וצירוף של חודש ניסן הוא כולו רחמים ולזה בחודש ניסן יכולין הצדיקים לפעול בתפילתם שאותם הצרופים מהחדשים המורים על גבורות שיתהפכו ג"כ לחסדים ורחמים גם הי"ב נשיאים שהקריבו קרבנות בניסן כ"א ביומו היו ג"כ נגד י"ב חדשי השנה שהי' לכל אחד יו"ט ביום הקריבו וכ"א היה מקריב נגד חודש אחד והיה מהפך הצירוף גבורות לרחמים לבעבור שהחודש ניסן הוא הראש לכל החדשים לחדשי השנה וכמו שכל אדם הראש הוא העיקר לכל הגוף כך כל חדשי השנה המה נכללים אחר החדש ניסן דכולא בתר רישא גריר ולזאת בחודש ניסן יכולין הצדיקים לפעול רחמים לכל השנה וזה מרומז באמרו החודש הזה לכם ראש חדשים פי' שהוא הראש לכל החדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה פי' שכל החדשים נכללין בו ותוכלו לפעול רחמים בחודש הראשון לכל חדשי השנה כנ"ל.

**ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר החדש הזה לכם ראש חדשים וכו'** ובפרש"י נתקשה משה על מולד הלבנה וכו' במכילתא דרש שנתמעט אהרן מכל הדיברות ובכאן ג"כ נתמעט שהוא לא יאמר לישראל רק בשביל שאהרן עשה וטרח כמשה חלק לו כבוד זה שכללו עם משה בדבור אבל לא שיאמר שישראל וקשה להבין הטעם מ"מ לא כללו ג"כ עם משה במצוה זו שיאמרו שניהם לישראל מטעם זה שטרח כמשה גם מפני מה שיתקשה במולד הלבנה וכבר דברנו בזה ועוד לאלקי מילין והנה על פ' בראשית ברא אלקים וכו' פרש"י וז"ל אמר ר"י לא הי' צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם וכו' ומה טעם פתח בבראשית משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים וגם זה אינו מובן שהרי כמה דברי יראת שמים ודרכי עבדות ה'

לאין שיעור נלמד ונרמז מבראשית עד החודש הזה והנראה לרמוז בזה ע"פ פשוטו שם בראשית בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית ולהבין שורש הדבר. דהנה הבורא ב"ה ברא עולמו כדי להטיב לברואיו ואין מלך בלא עם וצפה הקב"ה שיקבל תענוג ושעשועין מעם קרובו ישראל שהם יכולין לקבל טובת הבורא ובשבילם ברא העולם ע"י אותיו' התורה ברל"א שערי' פנים ואחור וכל אות ואות יש לו אחיזה בשם הוי' ב"ה ואין שום דבר בכל העולמות שאין לו אחיזה באיזה אות או נקודה מאותיות התורה ואותיות התורה הם כ"ב וחמשה אותיות מנצפך והתורה נארגת על רמ"ח מצות עשה והכל נתגלה ע"י משה רבינו שהוא הדעת של כל ישראל. והנה חז"ל אמרו שפני משה כפני החמה ופני יהושע כפני לבנה והענין הוא שהלבנה לית לה מגרמא כלום אלא מה שמקבלת מהשמש וכשהוא מתקרבת אל השמש לקבל ממנה אז היא כנקודה קטנה מאוד ואינה נראית לכל וכמעט שמתבטלת ממציאות ואח"כ כשמתרחקת מהשמש היא מאירה מכח השמש שמאיר בה כן התלמיד צריך לבטל את עצמו כשהוא מתקרב אצל רבו ויכול רבו להופיע בו אור תורתו וקדושתו ע"כ נדמה משה להשמש שהוא הדעת וע"י נתגלה כל התורה ויהושע ללבנה שמקבלת מן השמש והנה השם של אהו"ה הוא שם של הדעת כמ"ש למעלה ונרמז בפ' את השמים ואת הארץ והשם הזה כלולים בו כל העולמות וכל זה נרמז בפ' החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה כי החדש 'הזה לכם 'ראש 'חדשים הר"ת עולים רמ"ח ורומז להתורה שנארגת על רמ"ח מ"ע והס"ת של החדש' הזה' לכם' הם מש"ה ובצירוף תיבת ראש' הס"ת השמ"ש ותיבת הז"ה גימ' י"ז כמנין שם אהו"ה שהוא השם של דעת כנ"ל והר"ת של 'ראשון 'הוא 'לכם 'לחדשי 'השנה עולה מאתים ושבעים כמנין עשר הויו"ת עם העשר מידות גם יו"ד פעמים כ"ז עולה ג"כ ע"ר ונרמז כאן כ"ז אותיות התורה שהם קשורים בשמות הויות הקדושות ומזה נבוא לביאור החודש הזה לכם ראש חדשים ונרמז כאן שמצוה זו לא היתה שתאמר ע"י אהרן שהוא לא הי' בחי' הדעת רק ע"י משה שהוא בחי' הדעת ועל ידו נתגלית התורה והם מקבלין ממנו כמו הלבנה שמקבלת אורה מן השמש. ע"כ נרמז בפ' זה הס"ת משה שהוא בחי' הדעת והוא בחי' שמש שהלבנה מקבלת ממנה ונרמז ג"כ השם אהו"ה שהוא גושפנקא דחתים בי' שמיא וארעא ורמ"ח מצות וכ"ז אותיות התורה הכלולים בשמות הויות הקדושות וזהו שפי' רש"י נתקשה משה במולד הלבנה ר"ל שנתקשה משה איך אפשר שתקבל הלבנה מהשמש כשמתקרבת אל השמש הלא היא אז כנקודה קטנה והראה לו הקב"ה באצ"בע ר"ל ששם אהו"ה במילוי יודי"ן עולה אצבע ופי' ע"י השם הזה שהוא גושפנקא דחתים בי' שמיא וארעא והוא השם של הדעת

ומשה הי' ג"כ בחי' דעת ויוכל לקשר וליחד כל העולמות ואז מקבלת הלבנה אור מן השמש וזהו שאמר ר"י לא הי' צריך להתחיל את התורה אלא מהחדש הזה שבו ג"כ נכלל כל הכ"ז אותיות ורמ"ח מצות והשם אהו"ה כמו בבראשית ומה טעם פתח בבראשית משום כח מעשיו הגיד לעמו.

**דברו אל כל עדת כו' בעשור לחדש ויקחו להם איש שה לבית אבות כו' ואם ימעט כו' במכסת נפשות כו' תכסו על השה והיה לכם למשמרת כו'** הדקדוקים רבו הא' הלא הפסח היה כשר גם מן העזים ככתוב בפסוק למה נאמר ויקחו להם שה לבית אבות ב' למה נאמר לבית אבות ולא נאמר למשפחות היה יותר קיצור לשון ג' מאי זה לשון במכסת נפשות ולא נאמר במספר נפשות או במנין נפשות ומה זה לשין תכסו על השה ולא נאמר תספרו על השה ויותר קשה אמאי צריך דווקא ביקור ארבעה ימים לא פחות ולא יותר ונראה לפרש עפ"י רמז דאיתא בז"הק בעשור לחודש הזה כו' וז"ל בעשור אמאי בעשור אמר ר' אבא בזמנא דאנהיר יובלא לסיהרא דכתיב ביובלא בעשור לחדש השביעי כו' וזה ידוע שסטרא דיובלא מרמז לבינה שמסטרא דבינה יצאי ישראל ממצרים וע"כ נזכר חמשים פעמים יציאת מצרים בתורה לרמז שע"י עולם הבינה יצאו שיש בו חמשים שערים וזה ג"כ ידוע שעולם הבינה נקרא עולם התשובה שנא' ולבבו יבין ושב גם אי' בגמ' ומדרשים שתשובה נברא קודם לעולם דהיינו עולם הבינה שהיא נקראת הרת עולם כי עולם חסד יבנה כי מחסד היה התגלות הבריאה כידוע ליודעי' בחכמה וגם ידוע כי הבינה נקרא אימא עלאה דהיינו אם כל חי כי משם יצא הולדה דהיינו העולם וע"כ נקראת ג"כ אמא דכולה כי כמו שהתינוק כשהוא ירא מאיזה דבר המפחידו בורח לכסות עצמו תחת סינר של אמו כן מי ששב בתשובה הוא נתכסה באמא עלאה מכל המקטריגי' שלא ישלטו עליו כידוע וזהו ידוע בעת שהגיע הקץ לצאת ממצרים ולא היה ביד ישראל שום מצוה כדאי' בגמ' ובמד' ע"כ אמר הקב"ה להם המצוה של פסח כידוע וממילא ג"כ היו צריכים לעשות מקודם תשובה על עבירות שבידם כי לרשע אמר אלהים מה לך לספר חקי גם במדרש אי' שבזכות התשובה שעשו כ"א מהם יצאו ממצרים כדאי' ג"כ בגמ' משכו וקחו לכם צאן משכו ידיכם מע"ז וקחו לכם צאן של מצוה נמצא שבעשור לחדש הי' מתחיל להאיר להם העולם התשובה בשעה שלקחו להם הקרבן כנ"ל מהזו"הק דאנהיר יובלא דהיינו עולם התשובה וזהו פי' הפסוקים בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שה לבית אבית דהיינו שיתעוררו עצמם בתשובה עלאה וזהו ויקחו להם "שה ר"ת שערי התשובה היינו שיקחו להם שערי התשובה לבית אבות ר"ל כשאדם רוצה לעשות תשובה שלימה צריך לתקן מה שקלקל הוא וגם

לתקן חטא אבותיו דהיינו ברא מזכה אבא ע"כ אנחנו אומרי' אנחנו ואבותינו חטאנו כדי לתקן ג"כ חטא האבות וזהו "שה לבית אבות שה לבית היינו לעשות תשובה מה שקלקלו הוא ובני ביתו ואם ימעט הבית מהיות משה ר"ל שאינו יוכל להתעורר עצמו וב"ב בתשובה מחמת עצמו ולקח הוא ושכינו ר"ל יקרב עצמו לשכינים טובים לצדיקים וע"י יתעורר בתשובה שלימה ע"י השכינים הקרובים אל ביתו במכסת נפשות ר"ל שע"י שיתעוררו בתשובה שלימה יהיו מכוסים מהמקטריגי' של היצ"הר שהנפשות שלהם יהיו מכוסים בעולם הבינה וזהו תכסו על הש"ה ר"ל ע"י התשובה תהיו מכוסים בעולם הבינה מכל הקטרוגי' וזהו דאי' בזו"הק אשרי נשיא פשע כסוי חטאה שע"י התשובה נעשה מכוסה מהחטואי' שלא יקטרגו עליו וממילא כשעשו תשובה בשעת לקיחת השה כנ"ל נכנסו בשערי התשובה כסדר המעלות ואי' בזו"הק אימא עד היד אתפשטת ר"ל כי יש חמשה ספי' מבינה עד הוד "חגת "נה הם הם חמשה ספירות ויש לומר הפירוש כי עיקר התשובה הוא לתקן מה שקלקל בכל המדות דהיינו באהבה רעה ויראות רעות והתפארות שלא לשמה ונצחון שלא לשמה והודי' שלא לשמה הכל צריך לתקן וממילא כשמתקן בתשובה המדות הנ"ל שיהיה הכל לשמים דהיינו לאהוב ה' ולירא מפניו ולפאר לבורא ית' ולנצח היצ"הר ולהודות על האמת ממילא בא להלל ולהודות לה' בשירות ותשבחות וזהו פי' והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום היינו כנ"ל כשהתחילו להתעירר עצמם בתשובה מבעשור לחודש שהתחיל להאיר להם סטרא דיובלא דהיינו עולם התשובה ממילא תקנו כל יום ספירה א' ובכל ספירה נכנסו לעשרה שערים משערי תשובה דהיינו ביום י"א התחילו לתקן מדת החסד מה שקלקלו באהבות לא טובים וביום י"ב מדת גבורה כו' עד ארבעה עשר תקנו מדת הנצחוני' ושחטו את הפסח מנצחו להיצ"הר ובליל ט"ו באו למדת הוד ע"כ נתגלו כל החמשים שערי' של הבינה ואז אמרו הלל והודו לה' כי טוב ויצאו ממצרים בשירות ותשבחות ואתי שפיר כל הדקדוקים הנ"ל כמובן.

**וככה תאכלו אותו מתניכם חגורים נעלכם ברגליכם וכו' ומקלכם בידכם ואכלתם אותו בחפזון וכו' והיה היום הזה לכם לזכרון וכו' שבעת ימים וכו'** ראוי לשום לב בטעם מצוה זו מדוע תהיה אכילתה בדרך חיפזון דווקא הלא אכילת הפסח היתה קודם חצות ולא יצאו מפתח ביתם עד הבקר. עוד נתבונן במה שאמר בעל הגדה מצה זו שאנו אוכלין על שום מה על שום שלא הספיק וכו' שנאמר וכו' וגם צדה לא עשו להם ועדין טעם זה צריך ביאור אמנם יש לפרש ע"פ מה שאמרנו למעלה על פסוק מכל עץ הגן אכול תאכל ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל וכו' ורבותינו נחלקו בזה מאיזה עץ אכל אד"הר ויש לשאול

מאין ידע אדם הראשון איזה עץ הוא עץ הדעת טוב ורע אם לא שנאמר שהש"ית הראהו לו וזה אינו כמשמעות הכתוב אך יש לומר שעיקר הציווי הי' לבל יתמשך אחר תאוותו לאכול המאכל מפאת שהוא ערב לחיך ונחמד למראה ולקוץ בזולתו רק שתהי' אכילתו לקיום גופו בלבד ולבל יהי' חילוק בעיניו בין הנחמד למראה או לא רק אכילתו תהי' לשובע נפשו שיהיה נכון לעבודת בוראו וזהו מאמר הכתוב מכל עץ הגן אכול תאכל פי' שמותר אתה לאכול מכולם רק שלא יהיה הבדל בעיניך לאכול מזה מצד שתתאוה לו מחמת שהוא ערב לחיך ולקוץ בזולתו הבלתי ערב כמוהו ההבדל הזה נאסר לך וזהו ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ר"ל שלא תבחין באכילתך לאכול מזה מפני שהוא טוב טעם ולקוץ באחר אשר הוא בעינך רע ונוכל לומר שלא הי' העץ הדעת עץ פרטי רק על כולם בשוה נצטווה לבל יבקר בין טוב לרע מצד התאוה ורז"ל נחלקו לאיזה מין נתאוה תאוה גופנית ולסיבה זו ירדו אבותינו למצרים לזכך חמריותם ולשבר תאותם ע"י עול השיעבוד כדי שיתוקן חטא אד"הר ולזה נצטווינו לאכול בפסח לחם עוני שהוא תפל בלי מלח ובלי שום תיקון לכוונה הזאת להורות שלא ימשך אדם אחר תענוגות בני אדם המדומות ולכן נקראת המצה לחם עוני מפני שהעני אין בידו לבחור מאכל אשר יתאוה ויחמוד ומוכרח לאכול מן הבא בידו אף הבלתי ערב לחיכו כן גם אנחנו אוכלין מצה מעיסה בלתי מתוקנין שיהיה שוה לנו המתוק ואיננו מתוק רק לקיום נכשינו לעבודתו ית"ש ונקדש עצמינו ע"י אכילת מצה שבעת ימים לנגד שבעים שנה ימי שנותינו שנדע עי"ז שמן הצורך להשליך מנגד כל חמדת העולם ומאויו וזה רמז לנו במאמר הזה מצה זו שאנו אוכלין על שום מה וכו' שלא הספיק וכו' וגם צידה לא עשו להם פי' שאנו לוקחין מוסר מאבותינו שהי' במדריגה זו שלא נמשכו אחר תאוותם להכין להם צידה מתוקנת ועריבה רק אכלו בצאתם עוגות מצות בלי תיקון כן אנחנו נעשה כמעשיהם וביאור דבריו מצה זו שאנו אוכלין כלומר מה צריך לכוון באכילת מצה ואמר על שום שלא הספיק וכו' וגם צידה לא עשו וכו' שנתכוון שכמו שאבותינו השליכו התאוות אחרי גיווס כן גם אנחנו מגמתינו לפעול זה ע"י אכילת המצה שנרגיל עצמינו לזכך החמריות ולשבר כח התאוה ולזה ציוה לנו הש"ית לאכול הפסח בחפזון ג"כ כי ידוע שאכילת חפזון אף מעדנים העריבים לא ימתקו לחיך כאכילת המתינות ואריכת השלחן להורות ג"כ כנ"ל שלא לאכול למלאות תאוותו רק לצורך חיי נפש לעבודתו ית"ש וגמר אומר והי' היום הזה לכם לזכרון פי' שתזכרו זאת לעולם מדוע נצטוו לאכול הפסח בחפזון שהוא לשבר כח התאוה וגם שבעת ימים מצות תאכלו שתהי' זאת על לבבכם כל הימים.

**וילכו ויעשו בנ"י כאשר צוה ה' את משה ואהרן כן עשו** ופרש"י להגיד שבחן של ישראל שלא הפילו דבר מכל מצות משה ואהרן ומהו כן עשו אף משה ואהרן כן עשו ולכאורה השבח הזה הוא תמוה וכי במצוה הראשונה שנצטוו לא יעשו כאשר נצטוו ועיין בשפתי חכמים והנראה בזה כי הנה כשאמר הקב"ה למשה ואהרן מצות החדש הזה מצינו שתחילה ציוה על כל עבודת הקרבן פסח שהם לקיחתו מבעשור ושחיטתו בין הערבים ונתינת דמו על המשקוף ועל שתי המזוזות וסדרי אכילתו ואח"כ אמר והי' הדם לכם לאות על הבתים ומשמעות הכתוב הוא שהם יעשו כל עבודתם לשם שמים ולא על צד שמירה רק שע"י המצוה תהיה ועברתי בארץ מצרים וכו' והי' הדם לכם אבל לא שהם יעשו עבור זה שיהיה להם לשמירה אמנם משה רבינו אמר להם משכו וקחו וכו' והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות מן הדם אשר בסף ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר ועבר ה' לנגוף וכו' הנה משמעות ציווי משה רבינו מורה שאמר להם שישמרו את עצמן דהיינו שלא יצאו מפתח ביתם ושיתנו מן הדם על המשקוף ועל המזוזות ועבר ה' וכו' ולא יתן המשחית לבוא אל בתיכם וכו' שהמשמעות הוא שהדם יתנו על צד שמירה אבל בני ישראל כוונו מדעתם לעשות כאשר צוה השם את משה פי' שעשו הדברים לפעלם כמו שצוה ה' כדי לעשות רצון קונם. וזהו שפרש"י להגיד שבחן של ישראל שלא הפילו דבר מכל מצות משה ואהרן עכ"ל פי' שעשו כמו שנצטוו משה ואהרן מפי השם שבציווים לא נאמר שום משמעות שיעשו ההזאות על צד שמירה וכן עשו הם לקיים מצות בוראם ואף משה ואהרן כן עשו ר"ל שעכ"פ לישראל היתה להם שמירה ע"י ההזאות אבל משה ואהרן לא היו צריכים לשמירה זו כלל אעפ"כ כן עשו לקיים מצות בוראם.

**והיה כי יביאך ה' וכו' שבעת ימים תאכל מצות וכו' והגדת לבנך וכו' בעבור זה עשה ה' לי וכו' והיה לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך למען תהי' תורת ה' בפיך וכו' ושמרת את החוקה הזאת למועדה מימים ימימה** ופי' רש"י על והגדת לבנך בבן שאינו יודע לשאול הכתוב מדבר והכתוב מלמדך שתפתח לו אתה. ובפ' שני' נאמר והיה כי ישאלך בנך מחר לאמר מה זאת ופירש"י זה תינוק טיפוש שאינו יודע להעמיק שאלתו וסותם ושואל מה זאת ואח"כ נאמר והיה לאות על ידיך ולטוטפות בין עיניך וכו' יש לדקדק למה אמת בפ' הראשונה כיבר הכתוב מתינוק שלא יהי' יודע לשאול כלל ובפ' שני' דיבר הכתוב מתינוק ששואל מה זאת אלא שאינו יודע להעמיק השאלה ולא להיפך או לכלול שאלת התם ושאינו יודע לשאול בפ' אחת וע"כ שבפ' ראשונה מדבר בענין שלא יהי' להתינוק דבר חידוש לשאול ופ' הב' מדברת בענין שיהיה לו דבר חידוש שישאל מה זאת וזה

צריך ביאור מה בין זו לזו גם מ"מ בפ' הראשונה נאמר והי' לך לאות ופ' שניה נאמר סתם והיה לאות גם מה שדרשו חז"ל לך לאות ולא לאחרים לאות יש להבין שמשמעות הכ' מורה פשוטו דמלת לך קאי אתרווייהו שיהי' לך לאות על היד וגם לזכרון בין העינים והרי בתפילין של ראש אדרבה המצוה שלא יכסה אותם כמו שדרשו חז"ל מפ' וראו כל עמי הארץ שזו תפילין של ראש עוד יש לדקדק מדוע שינה הלשון שבפ' הראשונה כ' ולזכרון בין עיניך ובפ' שניה נאמר לטוטפות בין עיניך ולא נאמר לשון אחד בשניהם עוד נשים לב באמרו למען תהיה תורת ה' בפיך הלא עיקר שתהיה תורת ה' באדם הוא בלב ובמוח גם יש להבין באמרו ושמרת את החוקה הזאת למועדה מימים ימימה וכו' שעל מה נאמרה אם על אכילת מצה אין שייך לקרותה חוקה כי אכילת מצה הוא מצוה שיש טעם באכילתה גם היה לו לכתוב ושמרת קודם והיה לך לאות ואם נאמר על תפילין מהו מימים ימימה שפי' משנה לשנה הלא תפילין זמנם בכל יום ונראה לומר בכל זה ע"פ מאמר חז"ל ששבת וי"ט פטורין מן התפילין מפני שהם עצמן אות והאות של פסח הוא אכילת מצה וא"כ מה שאדם עושה בהתפילין כל ימות השנה דהיינו שממליך עליו מלך מ"ה הקב"ה ועל כל העולמות ומקבל על עצמו עול מלכותו ית"ש על רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו צריך לעשות ג"כ בשבת וי"ט להמשיך על עצמו קדושה עליונה ולקבל על עצמו עול מלכותו ית"ש כמו בהנחת תפילין אף שבשבת וי"ט יכול להמשיך קדושה עליונה יותר מבימות החול מכל מקום הכל הוא ע"י שממליך את הקב"ה על כל העולמות ומקבל ע"ע עול מלכותו ית"ש רק שבחול עושה זאת ע"י הנחת התפילין ובשבת וי"ט ע"י פיו בשבת ע"י הקידוש ובפסח ע"י אכילת מצה שהיא אות ומזה נבוא לביאור הכתובים שבעת ימים מצות תאכלו כדי שתקבל על עצמך עול מ"ש ע"י אכילת מצה כמו ע"י התפילין שאכילת מצה נקראת אות כמו תפילין והגדת לבנך כלומר כאן אין הבן יכול לשאול מה זאת שהרי אינו רואה שום דבר רק שאוכלין ושותין ושמחים לכן אתה תפתח לו זאת שאנו צריכין לקבל עלינו עול מלכות שמים ע"י אכילת מצה כמו כל השנה ע"י התפילין ולכן אמר הכתוב והיה לך לאות ולא לאחרים לאות שאינם רואים שום דבר אלא שאוכלין ושותים ושמחים ולזכרון בין עיניך פי' מחמת שאינו עושה שום מעשה שייך לשון ולזכרון שיזכור עתה בפסח מה שהוא פועל כל השנה בהנחת התפילין בין עיניו ולזה גמר אומר למען תהיה תורת ה' בפיך פי' שתקיים תורת ה' דהיינו שתקבל עליך עול מלכות שמים תעשה זאת בפיך פי' ע"י אכילתך המצה ואמר עוד ושמרת את החוקה הזאת למועדה מימים ימימה פי' שתשמור החוקה הזאת של תפילין ע"י אכילת המצה כפסח שהוא מימים ימימה דהיינו משנה לשנה מפסח לפסח אבל בשאר ימות

השנה צריך אתה לשמור החוקה של תפילין ע"י הנחת תפילין ממש ובפ' השניה הכתוב מדבר בהנחת תפילין של כל השנה לכך כתוב כי ישאלך בנך וכו' ופירש"י זה תינוק טיפוש שאינו יודע להעמיק שאלתו אבל לשאול סתם יודע מחמת שהוא רואה המעשה שאנו עושין דהיינו שרואה הנחת התפילין לכן שואל מה זאת ואמרת אליו בחוזק יד הוציאנו ה' ממצרים שנהי' עבדים לו ית"ש וצריכים אנו לקבל עלינו עול מלכותו ע"י הנחת תפילין לכך נאמר כאן ולטוטפות בין עיניך שקאי על התפילין ממש.

## בשלח

**ויהי בשלח וכו' ולא נחם אלקים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא כי אמר אלקים פן ינחם העם וכו' ויסב וכו' ים סוף וחמושים וכו'** כבר עמדו בזה הקדמונים מפני מה בתחילה נאמר העם סתם ואח"כ אמרו חמושים עלו בנ"י והי' לו לומר לשון אחד בשניהם גם יש להבין על אמרו ולא נחם אלקים דרך ארץ פלישתים כי קרוב הוא וכו' הלא מבואר דגבולי ארץ ישראל שארץ פלישתים בצפונה של ארץ ישראל וים סוף בדרומה וא"כ באם היו הולכין דרך ארץ פלישתים לא היו הולכין כלל לצד ים סוף והרי הקדוש ב"ה רצה להראותם קריעת ים סוף בכדי שיתפרסם יכלתו לכל העולם שיכירו כח גדולתו ואם היו הולכין דרך ארץ פלישתים לא היו באים לצד ים סוף ולא הי' מקום לקרוע הים מפניהם ומה צורך לטעם כי קרוב הוא אחרי שהש"י בלעדי זאת הוליכם דרך מדבר ים סוף כדי לקרוע הים שיתפרסם אלהותו בעולם גם אמרו פן ינחם העם בראותם מלחמה ופרש"י כגון מלחמת העמלקי וכו' הלא אם היו הולכין דרך ארץ פלישתים לא היו פוגעין כלל בגבול עמלק כי עמלק יושב בארץ הנגב והם היו הולכים לצד צפון והיו נכנסין לארץ ישראל בלי שום מלחמה מקודם והנראה לומר בכתובים הללו נרמז תוכחת מגולה לאנשים המקרבין את כל הבא לידם שמראין עצמן להם שהם חפיצים להיות מעובדי השם הגם שאין תוכם כברם מקרבין אותם ואומרין שבזה מתרבים כבוד שמים ובאמת טועין הם בזה שלא די שאינם עוזרים כלל בעבדות השם אלא שגם מבלבלים את העובדי השם אם הם עמם בצוותא חדא וכמה דברים מקולקלים מתנוצצים על ידם ומי לנו גדול ממשה רבינו ע"ה אב החכמים ואב לנביאים שודאי כוונתו הי' להרבות כבוד שמים במה שקירב את הערב רב ואעפ"כ היו כספחת לישראל וגרמו להם כמה רעות כמובא בספרי קודש ועד עתה הם הגורמים אריכות הגלות וקושי השיעבוד והי' גלוי לפניו ית' שיגרמו לישראל כמה דברים מקולקלים ויבלבלו אותם מעבדות השם ולא רצה לומר בפי' למרע"ה שירחק אותם מפני שהבחירה נתונה ביד האדם ולאשר יחפוץ יטנה ואולי

ישובו מדרכם אבל רצון השם לא הי' שיקרב אותם משה רבינו והנה אם בני ישראל לבדם היו יוצאים ממצרים ולא הי' נדבק בהם הע"ר היה הש"ית מוליכם מיד לארץ ישראל דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא ושם תכלית העבודה ולא היו צריכים לניסי הים והמן ומתן תורה במדבר כי בית הבחירה הוא מעולה מכל המעלות כמו שחושב בעל האגדה האחרון אחרון חביב שהוא בנין בית הבחירה. אך שצפה הקב"ה שבאם יבואו תיכף לארץ ישראל והערב רב בתוכם יצמח לישראל כמה מכשולות רעות ח"ו לכן הקיפם דרך המדבר י"ס אולי בראותם שסגר עליהם המדבר ופרעה וחילו רודף אחריהם ברכבו ופרשיו וגם יראו מלחמת עמלק עי"ז יתנו לב לשוב ויתפרדו כל פועלי און וידוע מספרים שכל מקום שנאמר העם סתם פירושו הערב רב וזה ביאור הכתוב ולא נחם וכו' כי אמר אלהים פן ינחם העם פי' שמפני זה לא הוליכם דרך קרוב ד"א פלשתים מפני ששם לא יראו שום דבר המבהיל אותם שיתנו לב לשוב ולכן הסיבם פן ינחמו בעת שיראו מלחמה דהיינו מלחמת פרעה וגם מלחמת עמלק וישובו מצרים ויתפרדו מעל בני ישראל ושיעור הכתוב כן הוא שמפני זה לא הוליכם דרך פלשתים והסיבם דרך המדבר פן יועיל שינחמו העם ושבו וגמר הכתוב ואמר וחמושים עלו בנ"י מארץ מצרים פי' שלא כן בני ישראל הם היו מוכנים לעבודת בוראם והיו דבוקים בעולם התשובה וזהו וחמושים עלו בנ"י שהיו דבוקים בשער הנו"ן שהוא עולם התשובה ועשו תשובה באמת.

**ויהי וכו'** יש לרמוז עוד בפסוק זה בהקדם לדקדק עוד שבכל הפרשיות כולן קרא אותם הש"ית עמו שלח עמי ויעבדוני וכאן אמר בשלח פרעה את העם סתם גם יש לדקדק על אמרו וחמושים עלו בני ישראל מה משמיענו בזה ורש"י פי' אין חמושים אלא מזוינים וגם זה בלתי מובן למה הוצרכו לזיין ויראה ע"פ פשוטו כמו שאמרנו לעיל דהעם סתם פי' הערב רב שעלו אתם והם קשים לישראל כספחת ואינון ערבוביא בישא המסיתים והמדיחים את ישראל תמיד מעבדות ה' והם עשו עגל מסכה וכ"ז שיש עוד מהם בעולם הגאולה מתעכבת בעו"ה ואיתא בספרי קודש שאדם יכול להכיר אותם ומחויב לזרז עצמו נגדם לעשות עמהם מלחמה כדי שלא יגרר אחריהם חלילה והאמת שכוונת משרע"ה היתה לטובה ולש"ש אמנם הם לא עשו אלא לפנים מחמת יראה ופחד שנכל עליהם כשראו הגבורות והניסים ויראו לנפשם ונתגיירו אמנם הקב"ה הוא צופה ומביט וראה שהם ירצו להפריד עמו ישראל מאתו ית"ש ע"כ לא רצה להוליכם דרך ארץ פלשתים כי הקליפה של פלשתים קרובה היא לקליפת מצרים והיא קשה ואם הי' מוליך אותם דרך שם היו הערבובי' בישא מתגברין והיו מסיתים את ישראל חלילה מאחריו יתברך עד שלא יהי' באפשרי שיחזרו בתשובה ואם כשהוליכם דרך מדבר י"ס וראו

קריעת הים וגודל הניסים שנעשו להם ואעפ"כ החטיאו את ישראל קל וחומר אם היה מוליך אותם דרך פלשתים שהקליפה קשה וקרובה לקליפת מצרים וח"ו שלא היתה תקומה לשונאיהם של ישראל ואף שהוליך הקב"ה אותם דרך המדבר י"ס מ"מ הוצרכו בני ישראל לזיין עצמן נגדם שלא ינצחו אותם וזה אמרו ויהי בשלח פרעה את העם היינו הע"ר שהם עם סתם שגם הם הלכו עם ישראל אז ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא פי' שטומאת ארץ פלשתים וקליפותיה קרוב לארץ מצרים כי אמר וכו' בראותם מלחמה ושבו מצרים פי' כשיראו מלחמת היצר של ארץ פלשתים ינחמו הם ג"כ ויסורו מאחרי ה' ויסיתו וידיחו את ישראל לשוב מצרים (שיחזרו לקליפת מצרים וטומאתם) ומה אם כשהקיפן דרך עקלתון וראו הניסים של קריעת י"ס אמרו נתנה ראש מכ"ש באם היו הולכין דרך ארץ פלשתים ששם התגברות הקליפיות מכ"ש שהערבובי' בישא היו מחטיאים אותם לזה הסיבן דרך מדבר י"ס ואעפ"כ וחמושים עלו בנ"י שהיו מזיינים עצמן לנגד הערב רב שלא לגרור אחריהם ובמ"ר איתא וחמושים אחד מחמשים עלו ויש לרמוז בו שבפסוק שמע ישראל יש בו כ"ה תיבות ואנו קוראים אותו פעמים בכל יום הרי חמשים אותיות וזהו אחד מחמשים עלו רומז לתיבת אחד שבפסוק שמע ישראל שפעמים בכל יום עולה לחמישים אותיות ורומז שהיו מזיינין עצמן לנגד הע"ר במה שהיו מקבלין עליהם עול מלכות שמים פעמים בכל יום.

**וה' הולך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך ולילה בעמוד אש וכו'** יש לרמוז בזה כי הנה המצות מכונים בשם יום ועבירות מכונים בשם לילה ומלמד אותנו הכתוב שאם אדם עושה מצוה לא יחזיק טובה לעצמו שעשה אותה כראוי וכנכון אע"פ שעשה אותה בחשק גדול ובלבת אש היראה והאהבה אעפ"כ יחזיק בעצמו שעדיין לא עשאה בשלימות ואינה מאירה כ"כ ולהיפך כשעשה עבירה קלה תהי' בעיניו כחמורה וכאילו עשאה בחימום אש היצר ובחשק גדול ועי"ז יוסיף אומץ להתחזק א"ע בעשיית המצות לעשות אותם בחשקות יותר לש"ש ובלי שום פני' ויברח מן העבירה ויבער בו אש הקנאה לנקום בעצמו ע"י שיעשה תשובה על חטאיו באמת כי החטא יגדל בעיניו ואיש אשר אלה לו הוא ההולך בדרכי ה' ומתקן מעשיו כראוי וזהו יש לסמוך בפסוק וה' הולך לפניהם פי' העובדי השם אשר שמים ה' לנגד עיניהם תמיד יומם בעמוד ענן פי' שהמצות שעושין שהם בחי' יום הם מחזיקין בעיניהם שעדיין יש בהם חשכות כענן מחמת שמוצאין תמיד חסרון בעבודתם ולילה בעמוד אש פי' שעל העבירות שעשה להם בחי' לילה הוא מלא אש נקם עצור בעצמותיו ומתחזק לעשות תשובה כאילו עשאה

בחימום אש היצר הגם שהיא עבירה קטנה מחזיק עצמו לגדולה וזהו ללכת יומם ולילה שעי"ז הוא מתקן מעשיו שמתחזק בעשיית המצות ועושה תשובה על העבירות.

**ויחזק ה' את לב פרעה וכו' ובני ישראל יוצאים ביד רמה** הנה תיבת ביד רמה בלתי מובן שמשמע שיצאו בגאות ובקומה זקופה ח"ו אמנם יראה שרומז בזה מה שאמרו בזוהר הקדוש וז"ל ת"ח כד נפקו ישראל ממצרים רוחיהון הוי תביר בגווייהו והוי שמעת אינון תושבחן ולא יכלי למחדי ובשעתה דכולהו אוכלסין ורתיכין נפקו בשכינתא כולהו אריכו תושבחן ושירין קמי' קב"ה ואתער הקב"ה רוחיהון דישראל וכו' וקל תושבחן דהוי שמעין הוו חדאן וניחין ברוחיהון כו' וזה רומז כאן ובני ישראל יוצאים ביד רמה רמ"ה נוטריקון רנת מלאכי השרת דהיינו שע"י רנת מלאכי השרת והשיר שאמרו עי"ז היתה יציאתם בשמחה.

**ופרעה הקריב וישאו בנ"י את עיניהם והנה כו' ויאמר משה אל העם כו'** הנה י"ל מהו לשון וישאו בנ"י את עיניהם שמשמעותו שהסתכלו לפניהם והאיך ראו שמצרים נוסע אחריהם הל"ל ויביטו בנ"י אחריהם והנה כו' ב' אמרו והנה מצרים נוסע אחריהם ויראו מילת אחריהם מיותר ומשמעותו מורה שעיקר היראה היה להיותם אחריהם והלא אילו היה באים נגדם והים אחריהם יותר היה להם לירא ג' מלת התיצבו נראה כמיותר ועוד יש לדקדק בפסוק ויאמר ה' אל משה מה תצעק כו' היכן מצאנו שהתפלל משה אז או שיאמר לישראל שיצעקו הם אדרבה אמר להם התיצבו כו' ובז"הק על פסוק מה תצעק אלי וז"ל לאו עי"דן צלותא הוא והוא תמוה ונקדים לבאר הפסוקים של ויסע מלאך וגו' ויבא בין מחנה וגו' ויט משה את וגו' הנה איתא שבג' פסוקים אלו משולב שם של ע"ב ובו יצאו ישראל ממצרים ובזו"הק כתיב השמות של ויסע כסדרן והשמות של ויבא למפרע ושל ויט כסדרן גם אי' במד' ויסע זה אברהם ויבא זה יצחק ויט זה יעקב וצריך להבין הדברי' עוד אי' במדרש בזכות אברהם נקרע הים לישראל וכן בזכות יצחק וכן בזכות יעקב ויש לפרש כל זה הנה אברהם נקרא איש חסד שהיה ממשיך חסדי' על כל העולם ובפרט על כנסת ישראל והחסדים הם ה' הויו"ת של רחמים שעולה מספרם ק"ל ויצחק הוא בחי' יראה לידע דאית דין ואית דיין וצריכים אנו להמתיק הגבורות בשורשן שלא יצאו כלל על כנ"י ויעקב הוא הבריח התיכון שהוא רחמים והוא ממתיק הדיני' בשורשן וממשיך רחמים על כנ"י והנה אי' מים זה אברהם שמים רומז לחסד שכמו שטבע של מים לילך ממעלה למטה כסדר בהתפשטות גדול כן מהצורך שיתמשכו החסדים על כנ"י מעילא לתתא בלי עיכוב והנה שורש התיבה של ויסע אינו כ"א "סע כי הב' אותיות ראשוני' שהם וי"ו ויו"ד הם פעולה וזה פי' ויסע זה אברהם שהיה ממשיך

על כנ"י ה"ה הויות של רחמים שהם בגימ' ק"ל כמנין "סע וע"כ השמות של פסוק זה הם כסדרן בהתפשטות כמו מים שרומז לחסד ואש רומז לגבורו' מדת יצחק שכמו שטבע של אש לעלות למעלה כן צריך להעלות הגבורי' ולהמתיקן בשרשן שלא יצאו כלל לכן השמות של ויבא הם למפרע באותיות "תשרק שרומז לגבורות כידוע וצריך להעלותן ולהמתיקן בשרשן ויט זה יעקב בריח התיכון והוא הממשיך רחמים על כנ"י וממתיק הדיני' בשרשן והיא ג"כ התפשטות לכן השמות של ויט ג"כ כסדרן והנה כתיב ויבן ה' אלהי' את הצלע ודרשו חז"ל ולמד שבראו הקב"ה ד"ו פרצופי' ואח"כ נסרו והנה כוונת הנסירה אשר אנו משימים כל מגמת פנינו כל ימים נוראי' שיהיה הזווג פא"פ ובכתבי האר"י ז"ל אי' שבאם חלילה היתה הבריאה תיכף פא"פ לא היה תקומה ח"ו וטעמו אי' ג"כ שם רק בהעלם וצריכי' אנו לבאר הטעם כי בכל העולמות כלם יש פנימיות וחיצוני' רק שהחיצוניות שבעולם העליון הוא פנימיות בעולם שלמטה הימנו וכן מעולם לעולם עד סוף כל העולמות ומעשה צדיקים יוכיחו כמו שעינינו רואות שאכילתם ושתייתם ודבורם הגשמי' מכווני' בהם יותר ממה שאנו מכווני' בתורתינו ובתפלתינו והנה בהפנימיו' ממש א"א שיהי' שם אחיזת החיציני' רק בהחיצוני' העולמות שם הוא אחיזת החיצונים גם זאת אנו רואים לכשיתראו שני אוהבים יחד לשמח הם יושבים פא"פ מפני שהשמחה הוא מהצורה דהיינו מהפנימיות ששורה על הפנים והצורה שהוא צלם אלקים ששם מצח ועינים ודיקנא ודומיהם ע"כ בלתי אפשרי שתהי' שם אחיזת החיצונים כ"כ אכן באחוריים כמעט שאין שם אפי' חיתוך אברים ויכולין החיצונים להאחז חלילה ולזאת באם היתה הבריאה תיכף פא"פ והי' שם אחוריים אז הי' אחיזת החיצונים גדול מאוד עד שלא היתה תקומה חלולה ע"כ נבראו דו פרצופים ואחור באחור שלא יהיה אחוריים ולא תהיה אחיזה להחיצונים וע"ז אנו מצפים שיהיה בירור העולמות כשיהיה רצון מלפניו יתברך ואז יתבטלו החיצונים (כמאמר הכתוב ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ) ויהיה הזיוג פא"פ והנה במצרים היה אחיזה להחיצונים כ"כ עד שהיה בלתי אפשרי לצאת מהגלות ושיזכו לקריעת י"ס רק שהקב"ה ברוב חסדיו עשה למענו והופיע להם פנימיות אלהותו ממש מעתיקא קדישא אשר שם אין אפילו בחי' דו"נ והשפיע פנימיות אלהותו גם בהאחוריים וממילא נתבטל אחיזת החיצונים גם מהאחוריים ונבקע להם הים ומעתה נבוא לביאור הפסוקים וישאו בני ישראל את עיניהם והנה מצרים נוסע אחריהם היינו שראו שיש אחיזת חיצונים באחורים וזהו לשון אחריהם ויראו מאד ויצעקו בני ישראל אל ה' וכו' ויאמר משה אל העם אל תיראו התיצבו הוא מלשון עמידה ואין עמידה אלא תפילה והנה שירות ותשבחות נקרא תפילת מיושב

ותפילת בלחש הוא תפילת מעומד והוא שנתן להם עצה שיתפללו תפילת מעומד שהוא יחוד שעומד לפני ה' והוא בעולם המחשבה שאין בו אמורה כלל וזהו פי' ואתם תחרישון שתהיו בעת התפילה בעולם שאין בו אמירה והיה משה סבור שע"י תפילה ויחוד זה יבקע הים וזהו פי' ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי לאו עידן צלותא כלומר שביחוד זה לא יתבטל אחיזת החיצונים אלא בעתיקא תלי' שיתגלה העתיקא דהיינו הפנימיות ממש וממילא יתבטלו אחיזת החיצונים מכל וכל וזהו ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם כלומר שהאיר הקב"ה פנימיות אלהותו ית"ש אף באחוריים וזהו ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמוד מאחריהם וזהו ויבא בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל שנתבטל אחיזת החיצונים ע"י מה שפירש הכתוב ויהי הענן והחושך ויאר את הלילה כלומר שהופיע הקב"ה בהירות אלהותו אפילו בחשכות החיצונים ויולך ה את הים ברוח קדים ברוח קדמונו של עולם עזה כל הלילה עזה רומז אל בהורות הגדול שהופיע בכל חשכות של החיצונים ונתבטל אחיזתן ועי"ז וישם את הים לחרבה וכו'.

ע"י ופרעה הקריב כו' ויראו מאד ויצעקו בני ישראל אל ה' ויאמרו אל משה המבלי אין קברים במצרים לקחתנו וכו' ויאמר משה אל העם אל תיראו כו' ה' ילחם לכם ואתם תחרישון יש לדקדק הדקדוק שכל המפרשים קדמונים ואחרונים מדקדקים מאי היה היראה שיראו בני ישראל בראותם המצרים רודפים אחריהם הלא הקב"ה הודיע אותם מקודם שיהיה כן שירדפו אחריהם ואכבדה בפרעה ובכל חילו כו' אמאי נפל עליהם יראה זו שיצעקו לה' ב' יש לדקדק שמאחר שנראה מפסוק שצעקו אל ה' שתפסו אומנות אבותם מה זה ויאמרו אל משה המבלי אין קברים כו' שנראה כמו תערומות על משה ולא מצינו שנענשו על זה ג' מה זה לשון המבלי אין כו' היה לו לומר הלא יש קברים כו' מה זה לשון המבלי אין ד' מה שאמר להם ואתם תחרישון למה ישתקו בעשות להם נס גדול כזה ונראה לפרש עפ"י פשוטו דהנה ידוע מכל ספרי קודש שאין לאדם לירא משום דבר רק מפני ה' בורא כל העולמים וממילא כשהאדם ירא מה' אינו מיתרא משום דבר המפחיד כי כל מיני יראות הנמצאים בעולם המה כדי לעורר עצמו ליראת השם הרוממות וממילא כשיש לאדם יראה רוממות מה' ית' אינו מפחד משום דבר בעולם כי א"א לשום דבר המפחיד לשלוט באדם הירא מהשם ית וגם זאת ידוע מי שיש לו תמיד מורא שמים עליו ממשיך על עצמו קדושת אלהותו ית' ובא לדביקות גדול בהשם ית' שכמעט בטל מן המציאות ואינו רואה ואינו שומע שום דבר מפחיד בעולם כי הוא דבוק באין דהיינו בא"ס ב"ה הנקרא בזוה"ק מדת אין ומשם ממשיך קדושה גדולה עליו והיינו מאי"ן יבא עזרי כמבואר בתיקונים זוהר הקדוש ע"ש ועתה נבוא אל ביאור הכתובים

הנ"ל דהנה ידוע כשישראל יצאו ממצרים באו לדביקות גדול בהשם ית' כמו שנאמר ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי אלי דייקא ר"ל שבאו לדביקות גדול בהשם ית ממש וזה הי' כל מגמתם בהוצאת מצרים שיהיו דביקים בהשם וממילא לא יהיה להם שום יראה חיצוניות לפחד משום דבר אבל כשבאו ליראה חיצוניות אזי ראו שאינם דביקים במדת אין עדיין. וזהו פי' הפסוק ופרעה הקריב כו' ויראו מאד שנפל עליהם פחד מצרים אז הבינו שעדיין אינם דביקים בהשם כראוי כי שבאם היו דביקים ממש בהשם לא נפל עליהם שום יראה חיצוניות וכשראו שהם יראים ממצרים אזי צעקו לה' ע"ז דהיינו שעשו תשובה על זה שיש להם יראה חיצוניות ועדיין לא באו למדת אין כנ"ל וזהו שאמרו למשה המבלי אין כו' ר"ל שעדיין לא באנו למדת אין להיות דבוקים בהשם ממש במדת אין למה יצאנו ממצרים טוב הי' להם קברים במצרים יותר משיהי' במדבר בלא דביקו' גדול כזה ע"כ אמ' להם משה התיצבו כו' ה' ילחם לכם ואתם תחרישון ר"ל שתבואו למדת אין דהיינו לדביקות גדול שיהיה כמעט ביטול מציאות מחמת התגלות אלהותו ית"ש שכמעט לא יהיה בכם כח הדיבור מחמת דביקות גדול וזהו ואתם תחרישון ודו"ק.

**וישאו בני ישראל את עיניהם כו' וייראו מאד ויצעקו כו' ויאמר משה אל העם אל תיראו התיצבו וראו את ישועת ה' כו'** יש להבין מה היתה יראתם הלא ידעו מזה שירדפו מצרים אחריהם ושינצלו מהם ולזה ציום שישובו ויחנו לפני פי החירות אמנם יש לומר בזה כי הנה עינינו רואות בעת אשר יהיה איש ישראלי בצרה שלא תבוא אז יקבל עליו עול מלכות שמים ויאמר שמע ישראל ודבר זה נהוג בין כללות עמינו וכל מנהגן של ישראל תורה הוא ומן הצורך לתת לב מאיזה שורש נסתעף זה והנראה לומר בזה בשום לב עוד על עיקר מצות שמע שמצותה לאמרה במסירת נפש ואם ענין המסירת נפש הוא רק להיות נכון לקדש שמו יתברך בעת אשר יבוא לידי נסיון הנה קשה הלא מצות שמע הוא מצוה תמידית וא"כ כשהיו ישראל שרויין על אדמתם ולא היתה שום אומה ולשון שולטת בהם בהם ומי יכריחם להפר בריתם ח"ו ובמה קיימו אז מצות המסירת נפש אמנם עיקר ענין המסירת נפש הוא בעת אשר יקבל עליו האדם עול מ"ש באהבה רבה ותשוקה גדולה והוא מדבק מחשבתו באור א"ס ב"ה ומרוב עוז אהבתו ודביקתו באור העליון וירא המנוחה כי טוב נכספה וכלתה נפשו שתשאר דבוקה באורו יתברך ותשתוקק לשוב אל אדוני' מרוב נעימות ועריבות אהבת הש"ית והנה האיש אשר אלה לו וזאת עבודתו אינו צריך לבוא לידי נסיון אחרי אשר מחשבתו דבוקה ונפשו תתעדן באורו ית"ש וגם בלי הנסיון יערב לו שישאר דבוק בא"ס ב"ה וימסור נר"נ שלו עד כי קשה

אצלו פרידתו יקל בעיניו פרידת העולם השפל והנה זאת היא כללות כוונות בני ישראל באמרם שמע ישראל בעת אשר יצר להם ח"ו כי כל מאורעות האדם המה נסיונות מאתו יתברך האם יוכל לקבל עליו הנסיון מחמת אשר הוא עובד ה' וע"כ נכון שיאמר שמע ישראל ויכוין באם הש"ית מנסה אותו האוכל לקבל עבודתו הנני נכון לקבל אלהותו מרוב אהבה ולהשאר דבוק באור העליון וזה פירוש תפילתינו בשבת בתפילת מנחה ועל מנוחתם יקדישו את שמך כלומר בעת מנוחתם יקדישו שמך ומרוב כל לא מתוך צער ח"ו כי העבודה אשר היא מתוך הצער הוא עבודת היראה ועדיין אינה עבודה תמה כי העיקר העבדו' הוא מאהבה וזהו כוונת הפסוק וישאו כו' ויראו מאד שבאו למדריגות יראת ה' ויצעקו בני ישראל אל ה' שהתפללו מתוך היראה ובתפילה כזו עדיין יכולה מדת הדין ח"ו לשלוט מפני שהיא ממדת גבורה ויאמר משה אל העם אל תיראו שלא תתפללו מתוך היראה התיצבו וראו כו' שתהיו במדריגת המלאכים שהם נקראים נצבים שתעבדו את הש"ית מאהבה כמו המלאכים ועי"ז וראו את ישועת ה' כי מאחר שתקבלו עליכם עול מלכותו יתברך ותמסרו נפשיכם מגודל האהבה כנ"ל לא יהיה צריך לנסות אתכם ותושעו במהרה.

**ויאמר ה' אל משה מה תצעק אלי דבר אל בני ישראל ויסעו כו'** ואיתא בזוהר הקדוש מה תצעק אלי לאו עידן צלותא הוא אלי דייקא בעתיקא תלי' ומאמר זה הוא סתום ונקדים הפסוק ה' ילחם לכם ואתם תחרישון מלת ואתם תחרישון אין לו פי' ואגב נבאר גם הפסוק ויאמר ה' אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים כו' והענין הוא דעיקר עבדות השם היא לעשות כל הענינים בהתלהבות גדול ובתשוקה גדולה שישתוקק להתדבק באורות העליונים כאשה שמשתוקקת לבעלה בזה הוא מעלה מ"ן ומיחד העולמות מתתא לעילא ומתגלה כנגדן מ"ד וממשיך השפעות טובות ורחמים פשוטים על הכנ"י והנה אדם אשר עבודתו על דרך זה ומתדבק עצמו בהעולמות העליונים יוכל להרגיש בעצמו הערות מהעולמות העליונים ובימות החול לא ירגיש זאת כי אם רגע חדא בעת עמדו בתפילה ובשבת שהיחוד נעשה מני' ובי' ואז הוא עליות העולמות יוכל להרגיש זאת כל יום השבת. והנה אם ח"ו כשמעשה התחתונים אינם בקו היושר והקב"ה רוצה להיטיב עם עמו ישראל לעשות להם ניסים ונפלאות הוא מעורר היחוד מני' ובי' כדי שיתגלה מ"ד ופועל ניסים ונפלאות לישראל. והנה ע"י אתערותא דלתתא הוא מעלה המ"ן עד המלכות ומלכות מעלה המ"ן לעולם שלמעלה הימנו וכן מעולם לעולם עד בינה ומבינה למעלה אין בכח שום האדם להעלות מ"נ ושם צריך להיות היחוד מני' ובי' ר"ל שבינה תעלה מ"נ לעולם שלמעלה ממנו וכן מעולם לעולם עד העתיקא

ונתגלו המ"ד ועי"ז נפעל ניסים ונפלאות לישראל ולעורר סוד העתיקא אי אפשר ע"י האדם רק נתעורר היחוד הזה מני' ובי' כנ"ל והנה מצינו שלחם נקרא אשה כמאמר הכתוב לחם אשה ריח ניחוח והנה בשעת קריעת ים סוף הי' קיטרוג על ישראל כמו שאיתא בגמרא שאמר מד"הד לפני הקב"ה הללו עובדי ע"ז כו' והוצרך להתעורר סוד עתיקא כדי שימתקו הגבורות בשרשן ויושפע עליהם חסדים גדולים ורחמים פשוטים שיקרע הים לפניהם וכשראו בני ישראל שהים סגור בפניהם ופרעה רודף אחריהם תפסו אומנות אבותם ויצעקו אל ה' אך ע"י תפילתם לא הי' באפשרי שיקרע הים לפניהם לפי שע"י אתערותא דלתתא אין מתעלין המ"נ אלא עד בינה כנ"ל והן הוצרכו שיתעורר עליהם רחמים מעולם העליון ובינה תעלה מ"נ לעולם היותר גבוה ממנו כו' עד עתיקא והוצרך הקב"ה לעשות היחוד מני' ובי' כנ"ל וזהו פי' הפסוק מה תצעק אלי לאו עידן צלותא הוא ר"ל עתה אין העת להתפלל כי לא יופעלו ע"י התפילה שיקרע להם הים כי ע"י אתערותא דלתתא לא יעלו המ"נ אלא עד בינה והן צריכים ליחוד גבוה אשר אין כח ביד האדם לעורר יחוד זה וצריך אני לעורר היחוד מני' ובי' וזהו אלי דייקא כלומר יחוד זה תלוי' בי בעתיקא תליא ר"ל שכינה תעלה מ"נ לעולם שלמעלה ממנו וכן מעולם לעולם עד העתיקא ומשם נתגלו מ"ד וע"י יחוד זה יקרע הים לפניהם וזאת אי אפשר ע"י אדם רק מני' ובי' כנ"ל וזהו שאמר משה לישראל ה' ילחם לכם ואתם תחרישון ר"ל לחם הוא בחי' נוקבא כנ"ל ור"ל הוא יעשה היחוד מני' ובי' ואתם תחרישון כלומר תחרישון מלהתפלל כי לא תפעלו בתפילתכם וזהו ויאמר ה' אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים פי' כשבאו ישראל אל מדבר סין כתיב וילונו כל עדת בני ישראל והיו מתרעמין על משה על שהוציאם ממצרים כמאמר הכתוב בשבתינו על סיר הבשר כו' והיו בבחי' קטנה ולא היה יכולת בידם להעלות מ"נ והוצרך הקב"ה לעשות היחוד מני' ובי' כדי שירד המן לישראל שהיה מעולם גבוה שהוא מאכל המלאכים וזהו הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ר"ל שיעשה היחוד מני' ובי' בלא אתערותא דלתתא כדי שירד המן לישראל.

**ואתה הרם את מטך ונטה את ידך על הים ובקעהו**. יש לרמוז בזה כי הנה ידוע בספרי קודש כי פסוק שמע ישראל ובשכמל"ו הוא היחוד העליון ובפסוק שמע יש בו כ"ה אותיות ובשכמל"ו יש בו כ"ד אותיות ועולים שניהם מ"ט כנגד מ"ט שערי בינה שניתנו למשה רבינו ע"ה והגם שאמרו בגמרא שלא אמר משה רבינו ע"ה בשכמל"ו הוא רק שלא נכתב בתורתינו הקדושה אכן בע"פ אמרו ג"כ ונמסר לו בתורה שבע"פ והנה כבר הקדמנו שע"י שישראל מיחדין הש"ית באהבה גדולה הם נושעים עי"ז מכל צריהם.

אמנם מדריגת משה רבינו עלתה על כולם וזה שציוה לו הש"ית הרם את מטך מלשון הרימותי את ידי אל ה' לשון תפילה את מטך הם המ"ט אותיות הק"ש שאתה צריך ליחד השם ונטה את ידך על הים ים עולה חמישים וזהו ובקעהו שתבקע הים ויהיה ב' פעמים כ"ה כנגד פסוק שמע של שחרית ופסוק של ערבית וזהו ויבואו בני ישראל בתוך הים שיבואו בין השני הק"ש ועי"ז ינצלו שק"ש תגין עליהם.

**ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל וילך מאחריהם ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמוד מאחריהם. ויבוא בין מחנה מצרים ובין מחנה ישראל ויהי הענן והחושך ויאר את הלילה ולא קרב זה אל זה כל הלילה. ויט משה את ידו על הים ויולך ה' את הים ברוח קדים עזה כל הלילה וישם את הים לחרבה ויבקעו המים** ואיתא בזו"הק שבג' פסוקים אלו נרמזים הע"ב שמות והוא סוד קריעת י"ס וראוי לשים לב אם בפסוקים אלו נרמזים הע"ב שמות אשר ע"י שמות הקדושים האלו נקרע הים לפני בני ישראל מסתמא גם פירוש הפסוקים אלו מורים על סוד קריעת י"ם וצריכים אנו להבין איך יתפרשו פסוקים אלו על סוד קריעת י"ס גם קשה שאיתא בזו"הק ש"ג פסוקים אלו "ויסע "ויבא "ויט ויסע זה אברהם ויבא זה יצחק ויט זה יעקב קשה הלא יעקב הוא הבריח התיכון בין יצחק לאברהם וא"כ היה לו להיות הפסוק ויט באמצע שהוא רומז ליעקב והוא הבריח התיכון גם לתרץ קושית הזו"הק מפני מה הפסוק ויט הוא כולו ביושר הלא יעקב הוא ממוזג מדו"ר והיה לו להיות חציו ביושר וחציו הפוך ונקדים הפסוק כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל ודרשו חז"ל עתידין הצדיקים להיות מחיצתן לפנים ממה' והם ישאלו אותם מהיפעל אל כו' ולהבין הענין דהנה המאציל צימצם אלהותו יתברך וברא העולמות כמו שהארכנו בזה בכמה מקומות והובא בספרים ואיתא בכתבי האר"י ז"ל במשנת חסידים דעולם הכסא שהוא עולם הבריאה ועולם המלאכים שהוא עולם היצירה ועולם העשי' יש בהן תערובת טוב ורע דהיינו בעולם העשי' הפסולת רבה על האוכל וקדושה שבו הוא בהעלם ובעולם היצירה יש ג"כ תערובת טו"ר רק לא כבעולם העשי' ובעולם הבריאה הפסולת שבו היא מעט מזעיר עכ"ד והנה בכל העולמות "ביע יונקים החיצונים מהקדושה כענין חשמל נוגה ואם מעשה התחתונים ח"ו הן שלא בכשרון הן נותנים ח"ו כח לסט"א שיונקים מהקדושה ועושים מסך ומבדיל ח"ו ומקטריגים על ישראל וצריך האדם להגביר כח הקדושה ע"י כשרון מעשיו כ"כ עד שבכל העולמות "בי"ע יתפרדו אחיזת החיצונים לבל ינקו מהקדושה ומעלה הניצוצין הקדושין מבין הקליפות. ואז אין השטן ואין פגע רע לקטרג והצדיקים ע"י יחודים הן ממשיכים אור א"ס ב"ה על כל העולמות ואחיזת החיצונים נתבטל ואין להם כח להניק

מהקדושה וזהו מלאים זיו ומפיקים נוגה נאה זיום בכל העולם שמחים בצאתם וששים בבואם עושים באימה רצון קונם ר"ל הצדיקים ע"י יחודם הן ממשיכין אור א"ס בה' על כל העולמות ונתמלאין מזיו אור אלהותו ית"ב ומפיקים נוגה ר"ל שמוציאין הנוגה לבל תניק מהקדושה ומפיקים הוא מלשון ויפק רצון מה' והן מעלין ניצוצין הקדושים וזהו שמחים בצאתם ר"ל שהניצוצים הקדושים שמחים בצאתם מתוך עומק הקליפות וששים בבואם ר"ל ששששים בבואם אל הקדושה ואז עושים באימה רצון קונם ואיש אשר כזה שמזדכך עצמו מכל וכל ע"י כשרון מעשיו ומפריד החיצונים מהקדושה בכל העולמות "ביע הוא מתעלה ומתדבק בא"ס ב"ה נמצא הוא לפנים ממלאכי השרת וזהו שאיתא בכל ספרי הקודש ובגמ' שהצדיקי' גדולים ממה' מפני שהם דבוקים בא"ס בה' וזהו פי' הגמרא עתידין הצדיקים להיות מחיצתן לפנים ממה' לפי שמזדככים את עצמם ומגבורים כח הקדושה ומפרידין אחיזת החיצונים מהקדושה בכל העולמות "ביע הן מתדבקים באור א"ס בה' והנה כבר הארכתי בזה בכתבים שלי על פסוק וזכרתי את בריתי יעקב מפני מה נזכר יעקב תחילה ותוכן הדברים שם כי בעת התגברות הדינין ח"ו צריכים לעלות הגבורות לשרשן למקורם העליון ושם ישראל עלה במחשבה תחילה ונכלול הגבורות בהחסדים ונעשה כולו רחמים וברי"ה שאז אין כ"כ התגברות הדינין רק שהוא עת המשפט די אם הם כסדרן אברהם יצחק יעקב נכלל ג"כ יצחק באברהם ויעקב ונעשה כולו חסד כולו רחמים והיינו טעמי דשופר שאנו מכוונים תש"ת אברהם יצחק יעקב והנה בקריעת י"ס היה קיטרוג על ישראל כנודע מפני שהיה אחיזת החיצונים כמאמרינו לעיל הופיע הקב"ה אור בהירות אלהותו בסוד הע"ב שמות סוד העתיקא ונתבטלו אחיזת החיצונים ונמתקו הגבורות בשרשן ויצחק נכלל באברהם ויעקב ונעשה כולו חסד כולו רחמים ועי"ז נקרע הים לפני ישראל לכן הג' כתובים אלו "ויסע "ויבא "ויט שבהם רמוזים הע"ב שמות שהוא סוד קריעת ים סוף שנתגלה סוד העתיקא ונתבטלו אחיזת החיצונים ויצחק נכלל באברהם ויעקב לכן מרמזים הג' כתובים אלו ג"כ על אברהם יצחק יעקב ולכן כתיב ויט לבסוף שמרמז על יעקב לפי שנכלול יצחק באברהם ויעקב נמצא יעקב בשמאל ואתי ג"כ שפיר שהפסוק ויט הוא כולל ביושר שנכללו הגבורות תחת החסדים ונעשה כולו חסד כולו רחמים ונפעל ניסים ונפלאות לישראל שנקרע הים לפניהם ודברים אלו נרמזים ג"כ בפי' הפסוקים ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל ויעמוד מאחריהם ר"ל שהשכינה הקדושה נקראת מלאך אלהים כידוע למביני דעת והוא עולם הכסא ובשעת קריעת י"ס נתגלה סוד העתיקא והקב"ה העלה את בני ישראל למעלה מכל העולמות ונתדבקו בא"ס ב"ה כדי שיתבטל

אחיזת החיצונים ולא יחול עליהם שום קטרוג וזהו ויסע מלאך האלהים ההולך לפני מחנה ישראל ר"ל אותו המלאך ההולך תמיד לפני מחנה ישראל וזהו השכינה ויעמוד מאחריהם ר"ל שישראל נתדבקו בא"ס ב"ה והיו למעלה מכל העולמות ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמוד מאחריהם ר"ל עמוד הענן רומז לעולם היצירה ששם עדיין מעונן כי שם אין הבהירות מאיר כ"כ שיש שם תערובת טו"ר וזהו ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמוד מאחריהם שישראל היו למעלה מכל העולמות ויהי הענן והחשך למצרים ר"ל שנתבטלו אחיזת החיצונים מהקדושה ונשארו בחושך ונפלו לעומקא דתה"ר ויאיר את הלילה לישראל שנתעורר אליהם סוד העתיקא ולא קרב זא"ז כל הלילה ר"ל שלא קרב הסט"א להקדושה להניק ממנה ח"ו שיכולו לקטרג על ישראל ויט משה את ידו על הים ויולך ה' את הים ברוח קדים ר"ל ברוח קדמונו של עולם ושם ישראל עלה במחשבה עזה הוא התורה שנקראת עוז והה"א רומז לחמשה חומשי תורה וישם את הים לחרבה ר"ל ע"י שנתגלה סוד העתיקא נתבטלו אחיזת החיצונים ונפעל ניסים ונפלאות לישראל ועי"ז וישם את הים לחרבה ויבקעו המים.

**ויסר את אופן מרכבותיו וינהגהו בכבידות כו**' יש לדקדק מפני מה לא נאמר אופני מרכבותיו ונראה לפרש דאיתא בכתבי האר"י ז"ל שפרעה היה לו אחיזה בשתי אותיות מ"י של שם אלהים וז"ש מי ה' אשר אשמע בקולו ועי"ז נתגלגל הדבר שירדו אבותינו למצרים מפני שהיה לו אחיזה במדה"ד והנה יש ה' גבורות כידוע והם ה' שמות אלקי' וה' שמות עולה ת"ל וזהו מקץ שלשים שנה וארבע מאות שנה יצאו כל צבאות ה' כו' רומז שאחר הת"ל שנה דהיינו אחר שנמתקו הגבורות העולה ת"ל יצא כל צבאות ה' מארץ מצרים והנה שם אלוקי' הגם שהוא שם הדין וגבורה מ"מ הוא קדוש ונורא שרומז שהוא אלהי עולם אלהי האלהים ובעל היכולת ואשר לו כח והממשלה וכשנמתקין הגבורות בדרך שיתבאר דהיינו שמחסרין א' ממנין ת"ל ונשאר תכ ט אז הוא המתקה וכשמחסרין עוד א' ונשאר תכ"ח כמנין חת"ך אז הגבורות נמתקין ביותר שגם הגבורות מסכימין עם החסדים להטוב עם ישראל כי שם זה הוא שם של רחמים החותך חיים לכל חי ויוצא מפסוק "פותח "את "ידך מס"ת שלו והנה כשהגיע העת לגאול אבותינו ממצרים הוצרך להמתיק הגבורות כ"כ עד שיחסיר מת"ל הגבורות כנ"ל כ"כ עד שישאר חת"ך וזהו פי' הזוהר ויסר את אופן מרכבותיו מאי אופן מרכבותיו מרכבותיו דפרעה ומאן איהו אופן דילהון ההוא ממנא דשליט עליהו ע"כ דהנה אפ"ן בגימ' קל"א כמנין סמא"ל וזה מודה על הדין וזה היה שרו של פרעה ולזה היה לו אחיזה ב"ב אותיות הנ"ל של שם הדין וזשה' ויסר את אופן מרכבותיו דהיינו שהסיר שר של מצרים כמוזכר בזוהר הקדוש

היינו שהסיר הס"ם ונמתקו הגבורות וזה שאמר הפסוק וינהגהו בכבידות דהיינו של אחר המתקה נשאר תכ"ח כמנין "בכבדת בגימ' חתך שחתך חייהם של מצרים והחסד והרחמים היה על כנ"י

**וירא ישראל את היד הגדולה וכו' ויראו העם את ה' ויאמינו בה' ובמשה עבדו אז ישיר משה כו'** ויש לדקדק למה הוצרכו לאמונה הלא ראו בעצמם את היד הגדולה וכבר צווחו בזה מפרשי התורה גם מה דאיתא במדרש וז"ל אז ישיר משה הה"ד נכון כסאך מאז אמר ר' ברכי' בשם ר' אבהו אע"פ שמעולם אתה לא נתישב כסאך ולא נודעת בעולמך עד שאמרו בניך שירה כו' משל למלך כו' אמרו ישראל באמת עד שלא בראת עולמך היית אתה ומשבראת אותו אתה הוא אלא כביכול עומד כו' אבל משעמדת בים ואמרנו שירה לפניך באז נתישבה מלכותך וכסאך נכון הוי נכון כסאך מאז באז ישיר ע"כ והמדרש הזה הוא תמוה מפני מה לא נתישבה מלכותו עד שאמרו שירה באז ונראה לפרש דהנה שירה בא השמחה מי שהוא בשמחה מזמר ומשבח אבל מי שהוא בבחי' יראה ובפרט יראה גדולה אשר נופל על אדם פחד ואימה בוודאי זה אדם אינו יוכל לומר שירה כי שירה הוא רק מחמת אהבה ושמחה וישראל באותו שעה על הים היו בבחי' יראה כמו שנאמר וייראי העם את ה' ע"כ בוודאי לא היו יכולים לומר שירה כי לא הי' להם השמחה רק היו משתוקקים שעתיד להתגלות להם עולם האהבה והשמחה ואז יאמרו השירה באהבה ושמחה ובזכות האמונה הזאת זכו מיד לבא למדריגת אהבה ושמחה ואמרו מיד השירה וזהו תשורי מראש אמנה בזכות האמונה שהאמינו בה' שיבואו להם מדריגת אהבה באו מיד למדריגת אהבה ואמרו מיד שירה וזה פי' הפסוק וירא ישראל את היד הגדולה ועי"ז הגיע אליהם היראה כמאמר ויראו העם את ה' ולא יכלו לומר שירה וגמר אומר ויאמינו בה' אז ישיר היינו שהאמינו הגם שעכשיו אנחנו בבחי' יראה אעפ"כ נזכה לע"ל לאהבה ואז נשיר בשמחה רבה וזה שפי' רש"י ז"ל מכאן לתחיית המתים מן התורה וז"פ אז דהיינו לעתיד וזה הי' רצונו ית' שיהי' להם בחי' יראה כזו ויאמינו בו לפיכך נתן להם תיכף מתנה טובה ואמרו שירה בשמחה וזה פי' המדרש הנ"ל אז ישיר הה"ד נכון כסאך מאז כו' אמרו ישראל באמת עד שלא בראת עולמך אתה הוא כו' אלא כביכול עומד כו' מפני שלא היה עד עתה שום אדם בבחי' זו הנ"ל דהיינו מחמת היראה הגדולה ופחד ומורא השכינה ירא לנפשם מלפתוח פה לומר שירה וזמרה לפני הקב"ה עד שבזכות אמונה שהאמינו בה' שיפתח להם שערי אהבה ואז ישירו זה הי' שעשועי השם שהי' כביכול נחת רוח מזה הבחי' שהי' אז לכל ישראל זאת הבחינה של היראה ופחד גדול מפניו ית' וזהו בחי' מלכות לירא מפניו ועד עתה לא נתגלה הבחי' הזאת לכל העולם

ע"כ שפיר אמר המדרש לא נתישבה מלכותך עד שעמדנו על הים ואמרנו לפניך שירה באז ישיר ר"ל כנ"ל שבאו לבחי' יראה כנ"ל ויראו לומר שירה מחמת היראה רק שבאו לאמונה שישיגו לעתיד מדריגת אהבה ואז ישירו וזהו ויאמינו אז ישיר לעתיד ובזכות זאת האמונה באו מיד למדריגה זו ואמרו מיד שירה ונתישבה מלכותו יתברך ודו"ק וע"פ דרכינו זה נפרש ג"כ ויאמינו בה' ובמשה עבדו אז ישיר וכו' כמאמרינו לעיל שישראל באותו שעה היו בבחי' יראה ולא יכלו לומר שירה אבל יודעים היו דרך אמונה שמשה הוא במדריגת אהבה ויש לאל ידו לומר שירה וע"י שיתדבקו עצמן במשה יעזור להם השי"ת על ידו שיזכו גם הם למדריגת אהבה ויחד כולם יודו לאל ית' בשירות ותשבחות וזהו ויאמינו בה' שיזכו למדריגת אהבה כנ"ל ובמשה עבדו ר"ל שהאמינו גם שמשה עבד ה' הוא במדריגת אהבה ועל ידו יכלו לומר שירה כנ"ל ואז ישיר משה ובני ישראל אז ע"י אמונה זו אמרו יחד משה ובני ישראל את השירה הזאת כנ"ל.

**ע"י** וירא ישראל את היד כו' ויאמינו בה' כו' אז ישיר משה ובני ישראל. ראוי לתת לב על אמרו וירא ישראל כו' ויאמינו הלא אין אמונה כזו אמונה שלימה אם יאמין האדם אחר שראה הנס. והנראה בזה ע"פ מדרש חז"ל בגמרא שדרשו מכאן רמז לתחית המתים מן התורה שאז לעתיד ישיר משה ובני ישראל והנה ידוע כי עיקר האמונה היא שבכל השגות שישיג האדם מן הצורך שידע ע"י השגה זו שעדיין נשאר לו בהענין ההוא דבר שאין באפשרי שישיגו רק שיאמינו בתורת האמונה בהשם. והנה תכלית האמונה היא אמונת תחית המתים מפני אשר בלתי אפשרי לאדם להשיגו ולראותו עתה בעולם הזה כ"א מן הצורך להאמינו בתורת האמונה. וזהו פירוש הכתוב וירא ישראל כו' ויאמינו כו' אז ישיר וכו' ביאורו שע"י שראו באו לאמונת תחית המתים והאמינו שאז לעתיד ישיר משה ובני ישראל שיחיו כולן בתחית המתים וק"ל.

**עוד** במדרש הנ"ל אז ישיר כו' הה"ד נכון כסאך מאז מעולם אתה כו' אמר ר"ב בשם ר"א אע"פ שמעולם אתה כו' משל למלך וכו' מה בין מלך לאגוסטס כו' כך אמרו ישראל באמת עד שלא בראת עולמך היית אתה ומשבראת אותו אתה הוא אלא כביכול עומד שנאמר עמד וימודד ארץ אבל משעמדת בים ואמרו בניך שירה נתישבה מלכותך עכ"ל הנה המדרש הזה מעין חתום והנראה פי' הוא ע"פ דברי חז"ל במדרש שיר השירים שעלו מן הרחצה וכו' לפני השירה כתיב ויוסיפו בני ישראל לעשות הרע לאחר השירה כתיב ויעשו בני ישראל הרע כו' תחילת עשי' אלא כבר מחלה שירה לשעבר וכו' ע"כ היוצא לנו מדבריהם ז"ל כי האומר שירה מוחלין לו עוונותיו וכן אמרו ג"כ בזו"הק שכל האומר שירת הים בכוונה ובשמחה מוחלין לו כל עוונותיו ונקדים עוד דברי הרב הקדוש דק"ק

בארדיטשוב זצוק"ל על תפילותינו בר"ה ויכון בחסד כסאך ותשב עליו באמת שפירושו שאם יכון בחסד כסאך שתדין אותנו במדת החסד ורחמים אז תשב עליו באמת משא"כ באם ח"ו יושב על כסא הדין אז צדיקי הדור מהפכין מד"הד לרחמים וכביכול אין מניחין אותו לישב על כסא הדין וע"פ זה יתבארו דברי המדרש הנ"ל שכך אמרו ישראל עד שלא בראת וכו' ומשבראת כו' בכביכול עומד שנאמר עמד וימודד ארץ וכו' שפירוש הפסוק הוא כמו שדרשו חז"ל שמדד הארץ האם קבלו עליהם השבע מצות וכיון שלא קבלו עליהם ראה ויתר גוים שהתיר ממונם וע"כ היה עומד שעדיין לא נתישבה כסאו מפני שהיה צריך לדון אותם ולישב על כסא הדין ואין זה ישיבה קבוע אצלו בכביכול כי חפץ חסד הוא וע"כ כתיב עמד וימודד כו' אבל משעמד בים ואמרו ישראל שירה וכבר אמרו ז"ל שמפני השירה מוחלין כל העוונות ולא הי' הצורך לישב בדין אז נתישבה כסא הרחמים שהיא ישיבה האמיתית וזהו אע"פ שמעולם אתה נכון כסאך מאז ישיר שנתכונן כסא הרחמים מפני שנמחלו להם כל עוונותיהם.

**עוד** במדרש הנ"ל אז ישיר משה הה"ד נכון כסאך מאז אמר ר' ברכיה בשם ר' אבוה אע"פי שמעולם אתה לא נתישבה כסאך ולא נודע בעולמך עד שאמרו בניך שירה לכך נאמר נכון כסאך מאז כו' משל למלך שעשה מלחמה ונצח ועשו אותו אגוסטס אמרו לו עד שלא עשית המלחמה היית מלך עכשיו עשיתך אגוסטס מה כבוד יש בין המלך לאגוסטס אלא המלך עומד על הלו' ואגוסטס יושב כך אמרו ישראל באמת עד שלא בראת עולמך היית אתה ומשבראת אותו אתה הוא אלא כביכול עומד שנאמר עמד וימודד ארץ אבל משעמדת בים ואמרנו לפניך שירה באז נתישבה מלכותך וכסאך נכון הוי נכון כסאך מאז באז ישיר ולהבין המדרש הזה מתחילה נקדים המדר' ר' בנאי אומר בזכות אברהם נבקע הים בעבור מה שעשה שנאמר ויבקע עצי עולה ונאמר ויבקעו המים ר' עקיבא אומר בזכות יעקב נקרע הים שנאמר ופרצת ימה וקדמה גם איתא שם ד"א תשורה מראש אמנה באיזה זכות אמרו ישראל שירה בזכות אברהם שהאמין בהקב"ה שנאמר והאמין בה' מראש שניר בזכות יצחק וחרמון בזכות יעקב גם בזוהר הקדוש איתא שאבות הקדושים בעצמן היו מזדמנין שם בשעת קריעת ים סוף וז"ל הזו"הק על פסוק ואנכי אעלך גם עלה שיעקב דחל דלמא לא אחמי בפרקנא דבני וגבורין דעבדות להו והבטיח לו הקב"ה גם עלה למחמי בפורקנא דברך וגבורן דעבדית להו וההוא יומא דנפקו ישראל ממצרים סילק קב"ה ליעקב אמר לי' קום חמי בפורקנא דברך דכמה חיילין וגבורן עבידת להו ויעקב הוה תמן וחמא כולא הה"ד וירא ישראל את היד הגדולה גם שם ר' אבא אמר כולהו אבהתא אזדמן תמן בכל האי כורקנא הה"ד ויוציאך בפניו מאי

בפניו אילן אבהתא ר' אליעזר אומר ויוציאך בפניו דא אברהם בכוחו דא יצחק הגדול דא יעקב ולהבין כל זה נראה דהנה הקב"ה ברא כל העולמות היה עיקר רצונו ית"ש כדי להטיב לברואיו וכדי שנוכל לקבל הטובות הוצרך לצמצם אלקותו ית"ש בצימצומים וצימצומים הם בחי' גבורות ולא ח"ו שכוונתו היה להתנהג עם הגבורות אלא אלקים עשה שיראו מלפניו כדי לקבל הטובות מאתו ית"ש לכן שותף עמו מדות הרחמים ולא שהיה ח"ו שינוי רצון ועיקר ההטבה שנוכל להשיג אלקותו ית"ש וישראל עלו במחשבה תחילה כי היה גלוי וידוע לפניו ית"ש שישראל עם קדושם ישיגו אחדותו ית"ש ויקשרו עולמות עליונים בעולמות התחתונים הארציות עם הרוחניות שיגברו השכל על החומר היצה"ט על היצ"הר וזאת לפניו ית"ש שעשועים גדולים כי זאת היתה עיקר רצונו מית"ש בבריאת עולמית ומי שמגבר השכל על החומר דהיינו היצר הטוב על היצר הרע וממליך את הקב"ה על רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו ועל נפשו ורוחו ונשמתו וזהו בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך האיש כזה זוכה ונעשה מרכבה לשכינה הקדושה כמו שמצינו באבות הקדושים שעד שבא אברהם אבינו לעולם קילקלו דורות הראשונים והי' אז שכינתו בעליונים ובא אברהם אבינו לעולם והוא הי' הראשון שמסר נפשו על קדושת שמו יתברך לפרסם אלהותו יתב' על העולם ועי"ז הוריד השכינה למטה לארץ וזכה ונעשה רגל לשכינה היינו הוא פתח איך שיקרב אדם א"ע להבורא יתברך וכן יצחק וכן יעקב כולם מסרו נפשם על קדושת שמו ית' לפרסם אלהותו בעולם ונעשו מרכבה לשכינה דהיינו שעל ידי עבודתם הגבוה הורידו השכינה לארץ והן רגלי הכסא וכן כל איש אשר מסר נפשו ורוחו לפרסם אלהותו בעולם זוכה ונעשה מרכבה לשכינה רק זאת הוא בלתי אפשר כי אם שידבק עצמו באבות הקדושים לילך בעקבותיהם כדאיתא כל אדם מחויב לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב וזהו כל שלא כיון באבות לא יצא פי' כי ע"י תפלה יכולים להשיג השגות אלהות וזאת אי אפשר להשיג אלא ע"י שידבק עצמו באבות הקדושים לילך בעקבותיהם כי הם רגלי הכסא וע"י יוכל להשיג השגות אלהות וזהו מה דאיתא שצורתו של יעקב חקוקה בכסא פירוש שם ברצון כל הרצונות הי' חקוקת האבות שיהיו נושאי הכסא שבכל מקום שיהי' השראת השכינה יתלבש אלהותו ית"ש בהם ודוד המלך הוא רגל הרביעי שבכסא מפני שגם הוא הקים עולה של תורה אע"פ שהי' מלך היה ממליך להקב"ה על כל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו ומסר נפשו לפרסם אלהותו ית"ש בעולם והנה בקריעת י"ס הי' אז התגלות אלהות והשיגו ישראל אז השגה גדולה עד שאמרו זה אלי ואנוהו וכולם מקטנם ועד גדלם היו יודעים מאלהותו ית"ש שהוא מלך יחיד בעליונים ובתחתונים שאפילו עוברים

שבמעי אמם אמרו שירה וזאת לא היה באפשר בלתי שיזדמנו שם האבות כי אי אפשר השראת השכינה בלא המרכבה והאבות הקדושים היו נושאי הכסא וכן איתא במדרש ובזו"הק שהאבות היו שם בקריעת י"ס ובזכותם נקרע הים ואז היה התגלות אלהות ונתוודע ונתפרסם אלהותו על כל העולם מה שלא היה מבריאת העולם עד היום ההוא אף שהאבות היו משיגים אלהותו ית"ש והורידו השכינה לארץ אעפ"כ לא היו יודעים אלא הם בעצמם וגם אחריהם היו יחידי סגולה מי שהלך בעקבותיהם אבל בקריעת י"ס נתוודע ונתגלה אלהותו על כל העולם שהוא מלך על כל העולמים ומלכותו בכל משלה ומזה נבוא לביאור המדרש הנ"ל הה"ד נכון כסאך מאז אמר ר' ברכיה בשם ר' אבוה אע"פ שמעולם אתה לא נתישבה כסאך ולא נודע בעולמך עד שאמרו בניך שירה על הים פי' שעד שירת הים לא נתוודע ולא נתפרסם אלהותו ית"ש על כל העולם שעדיין לא השרה שכינתו בזה העולם שהוא ע"י אבות הקדושים שהם רגלי הכסא ולא נתפרסם אלהותו על כל העולם והיינו לא נתישבה כסאך ולא נודע בעולמך עד שאמרו בניך שירה על הים ואז השרה שכינתו בתחתונים על ידי נושאי הכסא שהם האבות ונתפרסם אלהותו על כל העולם משל למלך כו' מה כבוד יש בין מלך לאגוסטס כו' כך אמרו ישראל עד שלא בראת עולמך היית אתה ומשבראת אותו אתה הוא אלא כביכול עומד שנאמר עמד וימודד ארץ אבל משעמדת על הים ואמרנו לפניך שירה באז נתישבה מלכותך וכסאך נכון שאז היה התגלות אלהות ע"י אבות הקדושים שהם נושאי הכסא וגם השירה הוא בחי' דוד שהיה נעים זמירות ישראל והוא רגל רביעי שבכסא ואז נתפרסם אלהותו על כל העולם כולו והבין כל יציר כי הוא יוצר הכל ומלכותו בכל משלה וזהו נתישבה מלכותך וכסאך נכון.

**עוד** נראה לפרש במדרש הנ"ל כי הנה הקב"ה ברא עולמות אבי"ע וצריכין אנו ליחד העולמות מתתא לעילא והנה ע"י קרבנות נתקרבו ונתייחדו העולמות ועתה התפלה היא במקום קרבן וחז"ל סדרו לנו סדר התפלה מסדר הברכות עד תפלת ש"ע ואיתא בכתבי האר"י ז"ל שעד ברוך שאמר נקרא תפלת העשי' ומברוך שאמ' עד ברכות יוצר אור נקרא תפלת היצירה ומברכת יוצר עד ק"ש היא תפלת הבריאה ומק"ש עד ש"ע היא תפלת האצילת. והענין הוא שידוע שעולם העשי' היא מלא קליפות והן מבלבלין את האדם בעת תפלתו במחשבות זרות וע"י שהאדם נותן שבח והודי' להקב"ה בסדר הברכות ומקבל על עצמו עמ"ש בק"ש קטנה בזה הוא מבריח מאצלו הקליפיות של עצמותיו שגרם ע"י מעשיו לא טובי' ובזה הוא מטהר העולם עשי' ואח"כ כשאומרים פסוקי דזמרה אנו מחברים עצמינו עם המלאכים להודות ולהלל למלך העולם שאנו

אומרים הללו את ה' מן השמים וכו' ועי"ז אנו מטהרים עולם היצירה לזמר עריצים ולהכרית כל הקוצים הסובבים את השושנה העליונה ולכך נקראת פסוקי דזמרה ובמה שאנו אומרים שירת הים אנו מחברים עולם היצירה עם עולם הבריאה שהוא עולם הכסא כידוע למב"ד ואח"כ בברכת יוצר אנו מדבקים עצמינו עם שרפי מעלה וחיות הקודש שהן עולם הבריאה עולם הכסא להקדיש ליוצרינו בנחת רוח ובזה אנו מכינים הכסא למלך רם ונשא ואח"כ ע"י ק"ש שאנו מיחדין להקב"ה על כל העולמות במס"נ נתגלה עולם האצילות על עולם הכסא ואז אנו דובקים באחדותו ית"ש ויש לאל ידינו להתפלל לפניו ולהוריד שפע מאצילות אל כל העולמות והנה קודם שאמרו ישראל שירה על הים לא נתיחד עולם היצירה בעולם הבריאה ע"כ לא הי' הכסא נכון עד שאמרו ישראל שירה על הים מאז והילך אנו אומרים שירת הים בכל יום לחבר עולם היצירה בעול' הבריאה ועי"ז אנו מכינים הכסא למלך רם ונשא בברכת יוצר כנ"ל. ומזה נבוא לביאו' המדרש הנ"ל אז ישיר משה הה"ד נכון כסאך מאז א"ר ר"ב בשם ר"א אע"פי שמעולם אתה לא נתישבה כסאך עד שאמרו בניך שירה ר"ל שע"י אמירת השירה נתחבר עולם היצירה בעולם הבריאה ומאז ואילך אנו אומרים אותה בכל יום ובזה אנו מכונים הכסא כנ"ל ונתישבה מלכותו וכסאו נכון הוי נכון כסאך מאז ר"ל מאז שאמרו ישראל שירה על הים נכון כסאך שאנו אומרים מאז השירה בכל יום כדי לחבר עולם היצירה בעולם הבריאה ועי"ז כסאך נכון כנ"ל.

**עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה זה אלי ואנוהו אלהי אבי וארוממנהו**. הענין הוא דהנה כל ההשפעות והישועות יוצאין מי"ה שהן חכמה בינה תרין רעין דלא מתפרשין רק שצריך לזה אתערותא דלתתא היינו שע"י כשרון מעשינו אנו מיחדין הה' תתאה עם הויו ונעשה יחוד גמור ויורדין ההשפעו' והישועות על כנ"י מח"וב והנה בגמ' איתא ישא אדם אשה ואח"כ ילמוד תורה שהנושא אשה ע"י שמתיחד אדם עם אשתו שהן ד"ונ גורמים יחוד בו"ה ועי"ז גורמים שי"ה מתיחד בו"ה ונעשה יחוד גמור וזאת רומז לנו הכתוב עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה ר"ל י"ה שהן ח"וב זאת הוא לי לישועה פי' שמשם יוצאין כל הישועות על כנ"י זה אלי ואנוהו ר"ל זה הוא בחי' דכר ותיבת אנוהו נוטריקון אני והוא ואני רומז לשכינה שהיא ה' תתאה ואותיו' ה"ו שבתיבת ואנוהו רומז ליחד ז"ונ ור"ל שהשפעות יורדין מח"וב ע"י שאנו מיחד הז"ונ דהיינו הה' עם הוי"ו וזה ואנוהו כו' אלהי אבי וארוממנהו ר"ל כשיהי' יחוד גמור דד"ונ ארוממנהו עוד יותר לי"ה דהיינו לח"וב רעין דלא מתפרשין שהחכמה נקראת אב כידוע.

**כי בא סוס פרעה ברכבו ופרשיו בים וישב ה' עליה' את מי הים ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים ותקח מרים הנביאה וכו' ותען להם מרים שירו לה' כי גאה גאה סוס ורוכבו רמה בים** הכתובים אלו כולם מקשה א' לכאורה מיותר כל הפסוק כי בא סוס פרעה שכבר כתיב למעלה שמפני זה אמרו שירה והי' לו לומר תיכף אחר שירת משה שירת מרים ולמה לי בין השירות פסוק זה שאין לו שחר לכאורה ב' קשה מסתמא אמרו הנשים שירה יחד עם משה וישראל כי אפילו עוברות שבמעי אמן אמרו שירה ומכ"ש הנשים עצמן שלא יוכלו להתאפק לבלום פיהם מלומר שירה ג' מפני מה כתיב אצל שירת הנשים שאמרו שירה מחמת כי בא סוס פרעה וגומר ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים ואצל שירת האנשים מצינו שלא אמרו שירה אלא עד שפלט הים את המצרים כנאמר וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים ואח"כ אמרו שירה גם קשה למה לא אמרה מרים כל השירה כולו ונראה דהנה לזמר לפניו יתברך בשירות ותשבחות זאת בא מצד אהבה שמחמת גודל אהבה נשאו לבו לומר לפניו שירה אבל מצד היראה אי אפשר לומר שירה רק אם היראה היא מחמת אהבה כענין שנאמר והתהלכתי בתוככם ופי' אטייל עמכם בג"ע ולא תהיו מזדעזין לפני יכול לא תהי' מתיראין ת"ל והייתי לכם לאלקים וענין טייל הוא אהבה ושעשועין ומגודל אהבה שמשיג רוממותו ית"ש הוא מתירא מלפניו ואם היראה היא על בחינה זו אז יכול לשורר לפניו בכל עוז הגם שהוא מתירא מלפניו היראה זו היא מצד אהבה וכל כמה שאינו משיגה גודל האהבה עד שהוא מתירא מפני רוממותו ית"ש אין לבו מנושא לומר שירה הגם שהוא בשמחה ושמחה מה זו עושה אם אין השמחה מחמת גודל אהבה המביאו לידי יראה הרוממות והנה אצל הים ראתה שפחה מה שלא ראה יחזקאל הנביא והשיגו אז השגות אלקותו ית"ש ומגודל התענוג והשעשועין שהשיגו אז נזדזעו מפני הדר גאונו ונשאו לבן לומר שירה וזהו פי' וירא ישראל את היד הגדולה וגומר ויראו העם את ה' ר"ל ע"י שראו גודל הניסים באו לבחי' אהבה כ"כ עד שהשיגו על ידה יראה הרוממות ויאמינו בה' ובמשה עבדי פי' שיש בחי' אמונה שהיא למעלה יותר מיראה הרוממות כידוע למב"ד ובני ישראל השיגו אז גם בחי' זו אז כשהשיגו השגות אלו ישיר משה ובני ישראל כל השירה כולה עד ה' ימלוך לעולם ועד שהיא עיקר השירה שתיבת ימלוך הוא לשון עתיד ור"ל שהיו בבחי' אין כלומר עדיין לא עבדתי ולא קבלתי עמ"ש על נכון רק אני מאמין בו ורוצה לקבל עול מלכותו ית"ש ומרים אע"פי שהיתה נביאה מ"מ היתה בחי' נוקבא ולא השיגה היראה הרוממות ואילו המתינה עד שאמר משה היתה יכולה לומר כל השירה אבל היא לא המתינה רק תיכף כשראתה שבאו המצרים אל תוך הים ושבו המים עליהם ובני ישראל

הלכו ביבשה בתוך הים מיד ותקח את התוף בידה ואמרה שירה ע"כ לא זכתה לומר אלא פסוק ראשון בלבד וזאת מרמז לנו הכתוב כי בא סוס פרעה ר"ל תיכף ומיד כאשר באסוס פרעה וגומ' מיד ותקח מרים הנביאה את התוף בידה ר"ל שתפסה בחינות אהבה לבד לומר שירה ולא המתינה על משה לפיכך לא השיגה לומר אלא פסוק זה לבד ואח"כ כשאמר משה ובני ישראל את השירה חזרו ואמרו גם הנשים עמהם את כל השירה עד תומה וק"ל.

**ותקח מרים הנביאה וכו' ותען להם מרים שירו לה' כי גאה גאה וכו'** יש לדקדק כנ"ל מה חידשה מרים הנביאה בדבריה אלה כי בוודאי אמרו הנשים שירה עם משה וכל ישראל יחד כי מצינו בגמ' אפילו עוברים שבמעי אמם אמרו שירה על הים א"כ בוודאי גם אמם אמרו כבר שירה כי גאה גאה סוס ורוכבו רמה בים ומה לומר פעם שנית דברים שאמרו כבר ונראה לפרש ע"פ דאיתא בגמרא שהשירה הזאת נקראת שירה לשון נוקבא אבל לעתיד יהי' נקרא שיר לשון דכר וזהו שירו לה' שיר חדש דהיינו יאמר ישראל שיר חדש ולא שירה חדשה כי בעת הזאת הי' ישראל במדת נוקבא ע"ש בגמ' ע"כ י"ל הפ' שלכך אמר משה וכל ישראל בלשון עתיד אשירה לה' ר"ל שהי' רוצה לומר בלשון דוכרא שיר ולא שירה ע"כ אמר אשירה שר"ל שאז בעת הגאולה העתידה אז נשיר לה' אבל מרים הנביאה גם לעתיד היא נוקבא ע"כ מה להמתין עד לעתיד טוב גם בעת הזאת לשור מיד שירו לה' ע"כ אמרה לכל הנשים אנחנו למה לנו לומר לשון עתיד אשירה לה' עלינו לעת עתה מיד לומר שירו לה' כי גאה וכו' מה להמתין לעתיד כי אנחנו בחי' נוקבא תמיד ע"כ מיד נשיר לה' כי גאה גאה וכו'.

**עוד** על פסוק הנ"ל ותקח מרים הנביאה אחות אהרן את התוף בידה ותצאן כל הנשים אחרי' בתופים ובמחולות ותען להם מרים שירו לה' כי גאה וכו' יש לדקדק מה בא להשמיענו בזה שהוציאה כל הנשים ולהכין הוציאן גם קשה על מלת ובמחולות שנראה כמיותר ובתורתינו הקדושה אינו מיותר אפילו אות אחת עוד יש לדקדק מפני מה אמר משה אשירה לה' שהוא לשון עתיד והיא אמרה לשון הוה שירו לה' ונראה לרמוז בזה ע"פ מה דאיתא בגמ' עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם וכל אחד מראה באצבעו זה ה' קוינו לו ופרש"י מחול סביב כמו מחול הכרם ולהבין הדבר נראה דהנה כשעלה ברצונו הפשוט לברוא את העולם צימצום אלקותו ית"ש ונעשה עיגל ואח"כ ברא את העולמו' בקו הישר וכל העולמות ממשיכין אלהותו יתב"ש בשוה עד שנתגשם העולם והתחיל להיות ברורי עולמות ונעשו צימצום דהיינו בעולם העליון צימצום אלהותו מעט ובעולם התחתון ממנו צימצום יותר וכן עד סוף כל העולמות ואנו

משיגים אלקותו מתתא לעילא שצריכים אנו לברר הניצוצית הקדושות ולילך ממדריגה למדריגה וכל העולמות וכל הברואים הם בבחי' דכר ונוקבא בחי' משפיע ומקבל כי העולם היותר גבוה משפיע לעולם התחתון ממנו וכן הקטן צריך לגדול ללמוד ממנו כי כל דבר שהוא בקצוות יש לו סוף וראש ומראשו עד סופו הוא רחוק וכל שהוא למעלה מן הסוף הוא קרוב יותר להראש כן כל שהוא למעלה למעלה מעולם התחתון הוא קרוב יותר לא"ס ב"ה ולכן הקטן צריך לגדול ללמוד ממנו עבדות השם כי הוא משיג יותר ומשפיע לקטן ממנו אבל לעתיד יתקן כל אחד חלק נשמתו עד שרשו ויעלו הניצוצין הקדושים והחיצוניות יתבטלו מכל וכל ויופיע אז אור בהירו' אלקותו בכל העולמות ויהי' העיגול והקו שוה ולא יהי' אז בחי' ד"ונ כי כולם בשוה ישיגו אור אלקותו ית"ש כמו בדבר עגול שאין ראש וסוף ולא יצטרך עוד שום אחד ללמוד מחבירו כמו במחול הכרם שהוא מקו האמצעי קרוב לכל העיגול בשוה כן אז ישיגו כול' מאור הבהירו' אלקותו בשוה כדכתיב ולא ילמדו עוד איש את רעהו כי כולם ידעו אותם מקטנם ועד גדלם וזהו פי' הגמרא עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים והקב"ה יושב ביניהם פי' לע"ל ישיגו הצדיקים השגה גדולה מאור העליון אשר אין שם בחי' ד"וכ ואין שום אחד מהם יצטרך ללמוד מחבירו כי אז יתגלה אור בהירות אלקותו בכל העולמות ויהי' עיגול עם הקו בשוה כמו מחול הכרם שמקו האמצעי הוא קרוב לכל העיגול בשוה וזה כונת הקפות שאנו מקיפין בהו"ר ובשמיני עצרת אנו עושים הקפות בסוד נקבה תסובב גבר להמשיך ע"י הקפות את אור העליון אשר אין שם בחי' דכר ונוקבא וזאת היתה כונת מרים הנביאה שהוציאה כל הנשים אחריה ועשתה עמהם הקפות בסוד נקבה תסובב גבר כדי להמשיך אור עליון אשר אין שם בחי' ד"ונ ולכן אמר משה אשירה לה' מפני שמשה אמר בבחי' ד"ונ שלא הופיע עדיין אור הבהירות העליון לכן אמרו אשירה שעדיין לא השיגו משלם השגת אלקות לכן אמרו לשון עתיד כשאשיג אז אשיר אבל מרים המשיכה בהקפתה אור עליון והשיגו אז אשר אין אפשר להשיג יותר לכן אמרה שירו עתה שהשגתם הי' מה שאי אפשר להשיג יותר וזהו פי' הפ' ותקח מרים וכו' ותצאן כל הנשים אחרי' בתופים ובמחולות פי' שעשתה עמהם הקפה כמחול הכרם בסוד נקבה תסובב גבר ובזה המשיכה אור עליון אשר אין שם בחי' ד"ונ ותען להם מרים שירו לה' פי' שעתה השגתם השגה גדולה כל כך מה שא"א להשיג יותר לכן שירו עתה לה'.

**ויאמר יי אל משה הנני ממטיר לכם וכו' ולקטו דבר יום ביומו למען אנסנו הילך בתורתי אם לא והי' ביום השישי והכינו את אשר יביאו והיה משנה על אשר ילקטו יום יום יש** לדקדק מה זה דבר יום ביומו הי' לו לכתוב ולקטו יום ביומו וגם מה זה למען אנסנו הילך

בתורתי אם לא הלא מה תורה היה להם אז הגם שרש"י ז"ל כתוב שקאי על תורת המן עדיין צריכין אנו למודעי גם זאת יש לדקדק מה לשון משנה הי' לו לומר והי' כפול וגם לשון ילקטו יום יום אינו מובן שהי' לו לכתוב על אשר לקטו יום יום כי קאי על העבר במדידת העומר ימנאו שכבר לקטו משנה ע"כ הי' לכתוב אשר לקטו ולא ילקטו. ונראה לפרש ע"פ רמז כך דהנה בודאי גם עתה לא נתנה תורה אלא לאוכלו מן ר"ל כי מי שרוצה לקבל עליו עול תורה צריך בעל בטחון בה' שלא לרדוף אחר פרנסה כל היום רק ממעט בעסק ועסוק בתורה ותפילה ובודאי קב"ה יזמין לו פרנסתי בכל יום ויום הגם שנאמר וברכך בכל אשר תעשה שמעתי הפירש מהרב הקדוש מהו' מרדכי אב"ד דנשחיז זצק"ל שעקימת שפתיו הוי מעשה לענין מלקות בוודאי מדה טובה מרובה שעקימת שפתיו הוי מעשה לענין זה שיקיום בו יברכך בכל אשר תעשה שיתברך לך הפרנסה ע"י עקימת שפתיו בתורה ובתפלה וממילא כשהאד' עוסק בתורה לשמה יותר אזי יהי' בטוח שיהי' פרנסתו יותר בריוח וכל מה שעוסק אדם בתורה ובתפלה יותר בדביקות יהי' פרנסתו יותר מצוי בריוח כי זה עיקר עבודת האדם בעו"הז כמאמר המשנה אלו דברים שאדם אוכל פירותיהו בעו"הז וכו' ות"ת כנגד כולם ובודאי יוכל האדם להיות בטוח בזה שע"י עקימת שפתיו בתורה ובתפלה בא לו פרנסתו וזהו פי' הפסוק הנני ממטיר לכם וכו' דבר יום ביומו ר"ל דבורים שלך שתדבר בתורה ובתפלה מזה תלקט לך פרנסה כי כמו שיהי' הדבורים שלך בתורה ובתפלה לשמה יותר אזי יהי' לך פרנסה ברויח יותר וזהו למען אנסנו הילך בתורתי אם לא ר"ל אם לא ילך בתורה לשמה לא יהי' לו פרנסה ויהי' צריך לרדוף כמו קורא בהרים וגבעות וטרחות רבות בשביל פרנסה אבל אם ילך בתורתי אזי לקוט פרנסתו מדבריו ממש וזהו פי והי' ביום השישי והכינו את אשר יביאו כי יש מדריגת צדיקים גדולים שיש להם בטחון גדול כ"כ ע"י תורתם ותפלתם שהם יכולים להכניס גם בלבות ב"א חשק התורה ותפלה ובטחון בה' וזהו ויהי ביום השישי דהיינו מדריגת צדיק הגדול הנקרא שישי כי מדת צדיק היא מדריגה שישית ממדת החסד זה הצדיק יש לו הכנה כ"כ בעבודת הבורא ב"ה שיוכל ללמוד לאחרים מדת הבטחון וזהו משנה ור"ל והי' משנה שיוכל ללמוד לאחרים שיהיה להם פרנסה ע"י התורה והיינו ילקטו יום ביומו ר"ל שילמוד אותם בני אדם שהמה ג"כ ילקטו פרנסתם יום יום מתורה ותפלה שלהם כנ"ל.

**עוד** על פסוק הנ"ל ויאמר ה' אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים ויצא העם ולקטו כו' הדקדוקים רבו א' איך שייך אצל לחם לשון מטר. ב' מהו ולקטו איך שייך לקיטה אצל המן הלא כולו היה בלי פסולת ולקיטה שייך אצל דבר שיש בו פסילת אזי

צריך לברור הטוב מן הרע אבל המן כולו טוב היה והיה לו לומר ולקחו גם קשה באמרו ותעל שכבת הטל ופרש"י ובמקום אחר הוא אומר וברדת הטל מלמד שהי' המן מונח בקופסא טל מלמעלה וטל מלמטה קשה מה משמיע לנו בזה ומה מעליותא הוא שמונח בקופסא. ד' שאמר הכתוב לקטו ממנו איש לפי אכלו עומר לגלגולת קשה למה קרא את המדה בלשון עומר גם מהו לשון גלגולת והיה לו לומר עומר לנפש. ה' כתיב ויהי ביום הששי לקטו לחם משנה שני העומר לאחד ויבואו כל נשיאי העדה כו' ויאמר אליהם הוא אשר דבר ה' שבתון שבת קודש כו' קשה למה לא אמר דיני שבת במן קודם שבאו אליו אף שרש"י ז"ל פי' שעל זה נענש מרע"ה שכללו הכתוב עד מתי מאנתם כו' מ"מ צריכים אנו להבין כוונת משה בזה גם קשה מה שנתעוררו קדמאין למה לא ירד המן בשבת ונראה בזה דאיתא במשנה א"ר יהושע בן לוי עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות ופי' הברטנורא כל הנאה וקורת רוח שיש לכל צדיק בעולם הבא הוא שלש מאות ועשר פעמים כנגד כל תענוג עו"הז לכאורה אין להבין הפי' הזה כי לכאורה משמע בין עני שלא היה לו תענוג עו"הז ובין עשיר שהי' לו כל מיני תענוג בעו"הז ונתן להם לעולם הבא ש"י פעמים תענוג על מה שהי' להם בעו"הז אף שהעשיר אין צדיק יותר מן העני ואין הדין נותנת כן הלא העני הוא עובד ה' כמו העשיר ולמה יחסר חלקו בעבור שלא היה לו תענוג עוה"ז אך הפי' הוא כן כי העיקר העבדות של אדם הוא להגביר השכל על החומר ולמעט עצמו מכל תענוגי העו"הז ומי שהוא מואס בתענוג עו"הז ומכניע החומר וממשיך א"ע אחר השכל ואינו רוצה בהנאת ותענוגי העו"הז והגם שיש לו עושר וכבוד אינו נהנה ממנו כלל רק מה שצריך לעבדות הבורא ב"ה כפי אשר משבר חומרו ותאוותיו בעו"הז כן יהיה לו ש"י פעמים תענוג בעו"הב נמצא כל מי שהוא מואס יותר בתענוג עו"הז יגדל חלקו יותר בהש"י עולמות בעו"הב כי זה עיקר עבדות ה' שלא ליהנות מתענוגי עו"הז כלל כמו שמצינו ברבינו הקדוש שהי' עשיר גדול וזכה לשתי שולחנות וקודם פטירתו זקף עשר אצבעותיו למעלה ואמר רבש"ע גלוי וידוע לפניך שיגעתי בי' אצבעותי ולא נהנתי אפילו באצבע קטנה כי כן צריך להיות הרוצה לילך בדרכי התורה ועבודה והנה המן הי' מאכל רוחני' כדכתיב לחם אבירים אכל איש וירד מעולם גבוה ממקום שנוזל משם בני חיי ומזוני לישראל ואמרינן בגמרא בני חיי ומזוני לאו בזכותא תלי' מלתא אלא במזלא וכשירד לארץ נתגשם כי אפילו מלאכים כשבאו לאברהם אבינו נתלבשו בדמות אדם לכן עיקר מצות המן הי' שיכוין באכילתו להשיג עבדות ה' ע"י ולא להנאת עצמו וללקוט ולברור הקדושה ולהניח את הגשמיות שבו לכן הצדיקים היו לוקטים הקדושה והיו מניחים הגשמיות ולכן היו אוכלים אותו כמו

שהי' והרשעים היו לוקטים הגשמיות כי היו מכוונים באכילתן להנאת עצמן ומניחים הקדושה לכן היו חוזרים לתקן אותו בטחינה וזה שטו העם ולקטו דהיינו השוטים היו לוקטים הגשמיות ומניחים הקדושה לכן טחנו אותו כנ"ל ומזה נבוא לביאור הפסוקים הנ"ל ויאמר ה' אל משה הנני ממטיר לכם לחם מן השמים פי' קודם שירד לארץ הי' רוחני' לכן שייך אצלו לשון מטר וכשירד לארץ נתגשם ונקרא לחם ויצא העם ולקטו מחמת שנתגשם הי' צריך לקיטה דהיינו ללקוט הקדושה ולהניח הגשמיות כנ"ל ולכן הי' מונח בקופסא טל מלמעלה וטל מלמטה כי שני פעמים ט"ל עולה בגימ' מזל"א שמורה על מקומו מהיכן הוא ורד מעולם העליון כנזכר וצוה הקב"ה לקטו ממנו איש לפי אכלו עומר לגלגולת כלומר שלא יכינו להנאתן אלא להעלות הקדושה שיהי' להם ש"י עולמות לעו"הב כי עמ"ר בגימטרי' ש"י וגלגולת רומז לעו"הב שהוא המוח והיינו איש לפי אכלו עמר לגלגולת ר"ל לפי מה שיכוין באכילתו אל הקדושה כן יהיו הש"י עולמות שלו אם לא יכוין להנאת עצמו כלל יגדיל חלקו יותר בהש"י עולמות ואם יכוין להנאת עצמו ג"כ מעט יקטין תענוג בהש"י עולמות לעו"הב והצדיקים היו אוכלים אותו על טהרות קודש והיו טועמין מעין עולם הבא ואמר הכתוב ויהי ביום הששי לקטו לחם משנה שני עמר לאחד פי' כי ביום הששי ירד המן ג"כ על שבת קודש וירד בקדושה יתירא יותר מבימות החול שקדושת שבת הוא מעולם הכתר ולכן אנו אומרים בשבת קדושת כתר כי אז נתגלה עולם הכתר לכן ויהי ביום הששי לקטו לחם משנה שני עמר לאחד כלומר שהי' במן ביום הששי קדושת כתר והיינו שני עמר לאחד כי שני פעמים עמר עולה בגימ' כתר כי שני פעמים ש"י הוא כמנין כת"ר והצדיקים שהיו משיגים ע"י המן הקדושה העליונה הי' רואים בו כי ביום הששי הקדושה יותר גבוה בו לכן כתיב ויבואו כל נשיאי העדה ויגידו למשה מה זאת שאנו משיגים היום בהמן קדושה עליונה יותר משאר כל ימות השבוע ואמר להם משה הוא אשר דבר ה' שבתון שבת קודש לה' מחר לכן ירד המן על ש"ק בקדושת שבת שהוא שני פעמים ש"י והוא בגימ' כת"ר ובמה שאתם מכונים לכבוד שבת אתם משיגים היום בהמן קדושת שבת ולכן לא אמר להם מקודם דיני מן בשבת מפני שלא ידע אם ישיגו הקדושה שבו ולכן לא ירד המן בשבת כי בשבת אין שם ברורי עולמות כי אם עליות עולמות ולא היה באפשר שיתגשם והוצרך לירד בששי בקדושת שבת קודש ודו"ק.

**ותעל שכבת הטל והנה על פני המדבר דק מחספס כו'** פי' רש"י ובמקום אחר הוא אומר וברדת הטל וגו' הטל יורד על הארץ והמן יורד עליו וחוזר וירד טל עליו כו' להבין הענין למה הי' טל מלמעלה וטל מלמטה היא ע"פ דאיתא בני חיי ומזוני לאו בזכותא תלי'

מלתא אלא במזלא תלי' מלתא ודברנו מזה בכמה מקומות שמזלא גימט' ג' הויות ובג' הויות הוא י"ב אותיות ועם המקור הן י"ג והן י"ג מכ"ד ומשם יורד השפעת בני חיי מזוני והי' המן יורד לישראל ממקום גבוה מאד ממזל עליון וע"י אכילתם המן נזדככו ויכולו לשמור התורה ולכך כקרא המן לחם אבירים שהוא לחם המלאכים ר"ל שהוא ממקום גבוה כ"כ שהמלאכים ניזונין ממנה וכמו שדרשו ז"ל שנבלע באיברים ר"ל שמזכך את האברים כדי שילכו בתורה ועבודה וזהו למען אנסנו הילך בתורתי אם לא. והנה עיקר התורה הן רמ"ח מ"ע שהל"ת הן כלולים במ"ע ומזה נבוא לביאור ותעל שכבת הטל והנה על פני המדבר דק מחספס ר"ל שהמן הי' ממקום גבוה ע"כ עי"ז כל האכלו נעשה גופו דק כלומר שנזדכך מהגשמיות מחספס גימטריא רמ"ח ר"ל שע"י אכילת המן נתאמצו שיכלו לשמור התורה שהיא רמ"ח מ"ע כמנין מחספס ורש"י ז"ל מרמז בדבריו שעי"ז הי' כח המן גדול כ"כ מפני שהי' על מלמעלה וטל מלמטה פי' ששני פעמים ט"ל עולה בגימ' מזל"א ור"ל שהי ממקום גבוה מאד ממזל עליון ולכך נזדכך אבריהם ע' אכילתו.

**הנה** כל הקדמונים נתנו טעם לשבח מפני מה לא ירד המן בשבת ואענה גם אנכי חלקי דהנה פעם אחד כתיב שטו ולקטו משמע שהלכו למרחוק ללקוט ופעם אחד כתיב שהי' סביב למחנה ופרש"י ז"ל להצדיקים נפל המן בפתח אהליהם כדי שלא יצטרכו לילך אחריו והמון עם הוצרכו לילך למרחוק ללקוט אותו והנה כתיב המרבה לא העדיף והממעיט לא החסיר עכ"פ גם הכשרים שלא לקטו מיום זה למחרתו עכ"פ ליום זה הי' לוקטי' עד שיאמר די הגם שבאו לביתם וימודו בעמר לא העדיף אעפ"כ מי יוכל לשער בעת לקיטתו לזה יוכל להיות שגם בין הכשרים הי' אנשים שחששו בעת לקיטה שמא עדיין אין בידם עמר שלם ולקטו יותר מעט והנה אם הי' המן יורד בשבת הגם שלא יצאו חוץ לתחום ללקוט וגם לא הוציאו מרשות לרשות שהי' נושאים אותו מאהל לאהל עדיין יש לחוש שמא ילקטו יותר על מדת עמר מעט והוי המותר טלטול שלא לצורך.

**וידי משה כבדים ויקחו אבן וישימו תחתיו וישב עלי' ואהרן וחור תמכו בידיו וכו' ויהיה ידיו אמונה עד בא השמש כו'** יש להבין מה זה שהיה ידי משה כבדים ומפני מה היה ידי משה כבדים ומה זה שלקחו אבן וישימו תחתיו הלא אהרן וחור תמכו בידיו וגם זה קשה הבנה מה הוא זה שהיה ידיו אמונה מה לשון אמונה היה לכתוב היה ידיו פרושות עד בא השמש ונראה לפרש ע"פ פשוטו דהנה קשה עוד אמאי היה מלחמת עמלק כ"כ חמור יותר ממלחמות מצרים ושאר מלחמת אומת שהיה משה רבינו צריך לעשות פעולת רבות כאלו מה שלא עשה במלחמת פרעה וחילו ומה גם נראה שלפני הש"י היה מלחמת עמלק קשה שהכתיב בתורה מלחמה לה' בעמלק מדר דר

וגם מה שאמרו בגמ' וכי ידיו של משה עושת מלחמה או שוברת מלחמה אלא כשהיו ישראל משעבדין את לבם ומסתכלין כלפי מעלה היו נוצחין ואם לאו היו נימוקין צריך הבנה הלא הכל היה ביום אחד ומהיכי תיתא שביום אחד יהיה עת שמסתכלין כלפי מעלה ועת להיפך ח"ו אבל נראה לומר דהנה איתא בזו"הק שמלחמת עמלק היה למעלה ולמטה ע"כ היתה כבידה כ"כ ויראה לפרש הדבר דהנה קליפות עמלק היה לעקור ישראל מאמונה שלימה בה' יתברך ומבלבל מחשבתם באמונת רעות ח"ו כמו שמנינו בזוהר הקדוש שמיד שאמרו ישראל היש ה' בקרבינו אם אין מיד ויבא עמלק הגם שדברי הזו"רק הם עמוק עמוק מאד ע"ש עכ"פ עפ"י פשוטו מרמזים הפסוקים כשבאו ישראל לאיזה ספק בהאמונה אזי בא עמלק לנתק אותם יותר ויותר מאמונת אלהי עולם לגמרי ח"ו וזה ידוע שכוחי של משה רבע"ה להכניס בלב ישראל אמונת אלהי עולם ב"ה וב"ש וזהו שושבינא דמלכא שהיה משתדל בכל כוחו להכניס בלב ישראל אמינת אלהי עולם ברוך הוא וברוך שמו ע"כ כשראה משרע"ה שבא עמלק הרשע ובלבל את ישראל חגר מתניו כנגדו ואמר ליהושע שהוא ילך כנגדו עם אנשים צדיקים בהתגלות והוא אזר מתניו כנגדו להחזיק את ישראל באמינה יתירה וזה פי' כאשר ירים משה את ידו ר"ל כוחו כי יד נקרא כח כידוע מרש"י ותרגום ר"ל כוחו של משה היה להגביר אמונה בלב ישראל כשגבר ידו והחזיקו באמונה וגבר ישראל וכאשר יניח ידו כו' ר"ל כשלא היה יכול לקבוע בלבם שורש האמונה אזי גבר עמלק וזהו שאמרו בגמרא בשעה שהיו משעבדים את לבם לאביהם שבשמים דהיינו בסוד אמונה שלימה וגבר ישראל וכאשר נתבלבל מחשבתם ר"ל שעשתה פעולת עמלק רושם בלבם לבא לספיקות ח"ו אזי וגבר עמלק וזהו וידי משה כבדים ר"ל כוחו של משה היה כבד עליו להחזיקם באמונה ויקחו אבן ור"ל אבן שתיה שהיא אמונת ישראל דהיינו מלכות שמים וישימו תחתיו ותמכו בידיו ר"ל לחזקו שיהיה כח בידיו לשרוש בלב בני ישראל אמונה שלימה וזהו ויהי ידיו אמונה עד בא השמש ר"ל שגבר ידו והתחזק את כל ישראל באמונה שלימה ואז ויחלוש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב והנה בעו"ה עדיין מרקד בינינו זאת הקליפה של עמלק לבטל מישראל אמונת אלהי עולם בכל דור ודור וזהו מלחמה לה' בעמלק מדר דר שאין השם שלם וכסא שלם עד שיתבררו כל הברורים ויחזיקו ישראל באמונה שלימה בהשי"ת ויהיה ה' אחד שמו אחד ב"ב.

## רמזי ט"ו בשבט

**בגמרא** בט"ו בשבט ר"ה לאלנות יש לרמוז בזה ע"פי משנת ספר יצירה המליך אות צדיק בלעיטה וקשר לו כתר וכו' וצר בהם דלי בעולם ושבט בשנה והמסס בנפש זכר ונקיבה ולפר' מאמר זה נראה כי הנה המידה העיקרית אשר יתואר האדם בה בשם צדיק הוא למשול תאוותיו ולהתגבר נפש השכלית לבל ימשך אחר תאוות החומריות לבקש מעדנים לנפשו למלאות כרסו מהם רק אכילתו בהשכל לצורך קיום גופו שיהי' נכון לעבודת בוראו וכמאמר הכתוב וצדיק אוכל לשובע נפשו שמתוך שאכילתו בהשכל וחכמה רק לקיום נפשו לעבוד את ה' הוא נקרא צדיק ואיש כזה הוא ממשיך שפע וחיות לכל העולמות ולכן אמרו חז"ל בכל יום ב"ק יוצאת ואומרת כל העולם ניזון בשביל חנינא בני וחנינא בני די לו בקב חרובין מע"ש לע"ש וביארנו בו שי"ל שבזכות זה שחנינא בני איננו מבקש כלל תענוגי העוה"ז רק מסתפק עצמו בקב חרובין לזה כל העולם ניזונים בזכותו ואדם כזה הוא דוגמת דלי שהוא כלי ששואבין בו מים מן הבאר כמו כן הצדיק ההוא הוא דולה שפע ממקור מים חיים שהם המוחין עלאין וממשיך אותם על העולמות כולם וכל הבריאים מדצח"ם כולם מקבלין שפע וחיות עי"ז והנה מטבע האדם שבימות החורף המאכל ערב לו ותאוות האכילה מתגבר יותר מבימות החמה שמחמ' החממות איננו מתהנה כ"כ באכילתו אמנ' בעת שהקור מתגבר מאוד ג"כ לא יערב לו לאכול ולשתות מחמת חוזק הקרירות אכן בחודש שבט שחוזק הקור מתמעט קצת אזי ינעם לאדם באכילתו יותר מבשאר ימות השנה וע"כ אז בחודש שבט העת היותר נכון למשול על תאותו שלא למלאות תאותו במאכלים ועי"ז שמקיש עצמו במותר לו ושובר תאותו ומגבר השכל על החומר עי"ז הוא ממשיך בעת הזאת חיות חדש לכל הנבראים מדצח"מ ובאילנות ניכר זאת שמאז והלאה מקבלין כח ללבלב ולהתנוצץ והנה האוכל לשובע נפשו ומכלכל מעשיהו במשפט לבל ימלא בטנו כפי מרבית תאותו רק מה שצריך לו בהכרח לצורך קיום גופו אז מאשר אין מיעיו מלאים ביותר והם מורידים המאכל בנחת והמסס טוחן המאכל כראוי ומתעכל כאשר יאות והכח הדוחה הוא דוחה הפסולת לחוץ אינם עולים אידים מעופשים למוחו ולכן מוחו צלול ודעתו ישרה ומעשיו בנחת ועי"ז הוא אהוב למעלה ונחמד למטה שיכול להשוות דעתו עם כולם אכן באם האדם נוטה אחרי תאות הבהמית וממלא כריסו מחמ' תאותו ועי"ז מחמת רוב המאכל אין ההימסס יוכל לטחנו כראוי והמאכל מתעפש ומעלה אידים ועישונים אל מוחו ועי"ז מוחו מתבלבל ואין לו דעה ישרה מיושבת ואינו יכול להשוות דעתו עם הבריות וזה יש לרמוז במשנת ספר יצירה המליך אות צדיק בלעיטה לעיטה הוא אכילה כמו הלעיטני

נא וביאורו שהשי"ת צר עולמו שיהי' הצדיק יכול להמליך א"ע על הלעיטה למשול עלי' לבל יתמשך אחר התאוה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה (ר"ל שתהי' אכילתו מצורפת בצדק שיאכל כדי שיהי' נכון בכוחו לעבוד בוראו) וצר מהם דלי בעולם כנזכר שהצדיק הוא דוגמת דלי מחמת שדולה שפע ממקור העליון ומשקה כל העולמות וכל הברואים דצח"מ ושבט בשנה שבשבט עי"ז שאז הוא הזמן גורם לריבוי התאוה והצדיק מתגבר עלי' הוא מוריד חיות חדש ותענוג לכל הברואים והמסס בנפש זכר ונקיבה כנ"ל שע"י שהצדיק עיש' מעשיהו ביושר ואכילתו היא במשפט יש כח בהמסס לעשות פעילתו ולטחון כראוי ובזה יתבאר ג"כ הפ' מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך כי הנה איתא בספרי קודש הי"ב חדשי השנה הם כנגד הי"ב צרופי הוי' וכנגד י"ב שבטי יה והחודש שבט וצירוף שלו הם כנגד אשר ואפשר לרמוז שלזה החודש שבט עולה לנגד אשר ש"א"ש"ר נוטריקן "ראש "שנות "אילנות שהוא בט"ו בשבט שההתנצצות האילנות בשבט הם ע"י שהצדיק ממשיך להדצח"מ אז חיות חדש ותענוג חדש וזהו מאשר שמנה לחמו שמן רומז להחכמה ורומז שע"י שאכילתו שהוא לחמו בהשכל וחכמה עי"ז יתן מעדני מלך פי' שממשיך עידון ותענוג ממלך מ"ה לכל הנבראים שכולם מקבלין על ידו חיות חדש ותענוג ויש לרמוז זה ג"כ בפ' ברוך מבנים אשר ידוע שבני חיי ומזוני במזלא תלי' מלתא שהוא מזל עליון מקור החכמה וע"י שהצדיק הוא מדבק עצמו בהחכמה יש בו כח להמשיך ברכה שהיא ברכת בני חיי וכו' והי' רצוי אחיו רומז כנ"ל שיוכל להשוות דעתו עם כל אדם ויהי' אהוב ומרוצ' להם כנ"ל וטובל בשמן רגלו ר"ל שהוא דבוק בחכמה עילאה וממשיך משם שפע לכל העולמות.

**עוד** יש לרמוז במשנה הנ"ל שתיבת צדיק במילאו ככתוב כאן עולה ר"ד ותיבת שבט עם הכולל עולה שי' ב ונמצא ר"ד עם שי"ב עולה י"ה ראש ותיבת שבט עם תיבת דלי עולה שנה וזהו רמז שבט ובשבט ר"ה ותיבת שבט עם הכולל שעולה שי"ב הוא גימ' של י"ב צריפי הוי' רמז שמתעורר בו הי"ב צרופי הויות של רחמים גם תיבת שבט עם הג' אותיות עולה שי"ד רומז לשם שד"י שהיא השם של שמירה מפני החיצונים שלא יתאחזו בישראל שבעת שהוא ר"ה הוא משפט לאלקים וע"כ צריכים שמירה עם בנ"י שלא יתאחזו בהם החיצונים ח"ו ודי למבין.

## יתרו

**וישמע יתרו כהן מדין חותן משה את כל אשר עשה אלהים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים ויקח יתרו חותן משה את ציפורה אשת משה אחר**

**שלוחיה ואת שני בניה אשר שם האחד גרשון כי אמר גר הייתי בארץ נכריה ושם האחד אליעזר כי אלהי אבי בעזרי ויצילני מחרב פרעה וכו' ויאמר אל משה אני חותנך יתרו בא אליך ואשתך ושני בניה עמה כו' ויספר משה לחותנו את כל אשר עשה ה' לפרעה ולמצרים על אודות ישראל את כל התלאה אשר מצאתם בדרך כו' ויחד יתרו כו' ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל אתכם מיד מצרים ומיד פרעה אשר הציל את העם מתחת יד מצרים** ראוי לשים לב אל הפסוקים האלו ואין המקראות האלי אומרים אלא דורשוני דהנה יש לדקדק מה הוא דכתיב למשה ולישראל עמו למה הוציא למשה מכלל ישראל שלפי הנראה מהפסוק לא היו הטובות של משה שוים לטובות של ישראל וצריך להבין החילוק בין טובות משה לטובות ישראל עוד יש לדקדק על פסוק ויקח יתרו כו' ואת שני בניה אשר שם האחד גרשון כו' קשה הלא מה שהשמיענו הכתיב בפ' שמות הטעם שקרא משה לבנו גרשון היא להודיענו שקרא משה שם על שם המאורע אבל הוא בוודאי לא גילה לשום אדם בשעה שקרא השם הזה לבנו מאיזה טעם הוא קורא לבנו השם הזה כי אין דרך לגלות הטעם הכמוס לבני אדם בשעה שקרא וא"כ קשה מהיכא ידע יתרו הטעם שקרא לבניו שמות גרשון ואליעזר ועוד קשה למה חזר והכתיב לנו הטעם הואיל וכבר כתיב בפ' שמות ומה משמיע לנו הכתוב כאן בזה שנראה כמיותר עוד קשה כתיב ויספר משה לחותנו את כל אשר עשה ה' לפרעה ולמצרים על אודות ישראל מילת על אודות ישראל הוא ג"כ כמיותר שזאת ידוע שעל אודות ישראל נלקה פרעה גם מה הוא את כל התלאה אשר מצאתם בדרך שהוא מלחמת עמלק וזאת שמע מקודם בואו ומחמת זאת בא כמו שפרש"י ז"ל מה שמועה שמע ובא קריעת י"ס ומלחמת עמלק ומה היה לו לספר זאת עוד קשה כתיב ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל אתכם מיד מצרים ומיד פרעה אשר הציל את העם מתחת יד מצרים למה הכפיל הכתוב אשר הציל אתכם אשר הציל את העם ונראה בזה דהנה יש ב' בחינות בעבודת ה' ית' יש אשר הוא עובד הש"יתב תיכף מנערותו ונושא בעולה של תורה מקטנותו מחמת אהבת השי"ת מחמת גדלותו ורוממותו ית"ש ויש אשר בנערותו הולך אחר שרירות לבו אך אם בא עליו יסורים אז מתעורר א"ע ומחפש דרכיו ועושה תשובה על מעשה נעוריו ועוזב דרכיו הרעים והולך בדרכי תורה ועבודה והחילק שבין ב' בחינות האלו הוא מי שמתחזק בתורה ועבודה מקטנותו מחמת גדולתו ורממותו ית"ש הוא הולך וגדול מיום ליום ומשיג השגות אלהותו י"ש בכל פעם יותר ויותר ומי שלא נטה שכמו לעבודת הבורא ב"ה עד ששלח השי"ת עליו יסורים לפעמים יוכל חלילה ליפול מעבודתו כי הקב"ה הוא בעל הרחמים ומיד שצועק אליו ית' הוא עוזר לו כי בכל צרתם לו צר ועוזר

לו מצרתו וכשחזר ומטיב לו יוכל לשכוח חלילה טובות השי"ת כמו שנאמר ורם לבבך ושכחת כו' וצריך האיש ההוא התחזקות גדול שיתחזק היטיב בעבודת השי"ת לבל יפול עוד ממנו אמנם בין הצדיק אשר הוא בצדקו מקטנותו ובין הבע"תש צריך זאת לקבוע בלבו כיתד שלא תמוט אשר עוה"ז הוא כאין והוא בעוה"ז כגר בארץ נכריה כמו שאמר דוד המע"ה כי גר אנכי בארץ וכל תאוות עוה"ז וכל חמדתה הם הבל הבלים ועיקר הוא לתקן מעשיו בעוה"ז להכין א"ע לעולם הבא כמו שאמר התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין והצדיק אשר הולך בצדקו מנערותו הוא בוודאי מואס בתאוות ובחמדת הגשמיות עוה"ז והוא בזה עולם כגר בארץ נכריה והבע"תש צריך לקבוע זאת בלבו כדי שלא יתרשל מעבדות ה ובגרים יש ג"כ ב' בחינות יש אשר מקרב א"ע תחת כנפי השכינה מחמת שחזר על כל הע"ז שבעולם ורואה שהבל המה מעשה תעתועים ואין בעולם כי אם הבורא ית"ש הוא מנהיג כל העולם כולו ונתגייר לעשות רצון הבורא ית"ש ויש אשר מגייר א"ע מחמת פחד כגרי האריות וזה אשר מגייר א"ע מחמת פחד הוא קשה לישראל כספחת והן הערבוביא בישא כמו הערב רב וכל התלאות וכל הרפתקאות שהגיעו לישראל הכל היה מחמתן שהם מבלבלין את ישראל מעבדות ה' ומפרידין איתן מהשי"ת והגרים אשר באו לחסות תחת צל כנפי השכינה מחמת שרואים גדולתו ית"ש שהוא הכל יכול אדרבא המה טובים לישראל שהן מקדשין שם שמים בפרהסיא וזהו החילק בגרים והב' בחינות שאמרנו לעיל בין צדיק מעיקרו ובין איש אשר נטה שכמו לעול תורה ועבודה מחמת שהיה צר לו ועי"ז נתעורר לעבוד את השי"ת הן היו משה וישראל כי משה לא הי' בשיעבוד כלל שכל שבט לוי לא נשתעבדו לעבוד את מצרים ומכ"ש משה רבינו שנתגדל בפלטרין של מלך רק תיכף מקטנותו היה לבו ברור וצלול לשמים כמו שמצינו במדרש שהלך וסייע לכל אחד ואחד מישראל בעבדות מצרים וכל זה היה מחמת שהיצר לו גלות ישראל וגלות השכינה וגם היה מצטער בעצמו על שלא הלכו ישראל בדרך הישר כל זה היה מחמת שהי' עובד את השי"ת באמת לאמיתו והיה משתוקק על כבוד המקום ועל כבוד ישראל ומאס בעוה"ז כי אף שיתרו נתן לו אשה וממון הרבה עזב את הכל והלך לרעות את צאן יתרו אחר המדבר כדי שיתבודד שם בעבודת השי"ת וע"י שהלך מקטנותו בדרכו השם ית' ונטה שכמו לעבודת הבורא בה' היה הולך וגדול עד כי גדל מאד והשיג השגות אלהות וע"י נעשו כל הניסים והנפלאות במצרים ובים ובני ישראל נתערבו בגוים ולמדו מעשיהם ונתן הקב"ה עליהם עול מצרים והיו משעבדים בהם בקושי ומחמת זה נתעוררו וחזרו בתשובה שלימה כמו שכתוב ויאנחו בני ישראל מן העבודה ויזעקו כו' והקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו הגדולים הוציא

אותם מתחת יד סבלות מצרים לכן לא השיגו כ"כ כמו שהשיג משה רבינו והב' בחינות שבגרים הם יתרו וערב רב שהערב רב גיירו א"ע מחמת יראה שראו המכות שבאו על המצרים ויראו לנפשם ועי"ז נתגיירו ולא היה כוונתם לש"ש לכן בא על ידם לישראל כל התלאות בדרך בענין מלחמת עמלק ואלמלא משה שישב בתענית כל היום וכפיו פרושות השמימה בתפילה כל היום היו נופלים ביד עמלק ויתרו בא להתגייר מחמת שחזר על כל ע"ז שבעולם וראה שאין בהם ממש ושמע גודל הניסים והנפלאות שעשה הקב"ה במצרים ובים וראה שהבורא ית"ש הוא מהוה כל הויות ומלכותו בכל משלה לכן בא לחסות תחת כנפי השכינה ויט שכמו לסבול עול תורה ועבודה ומצות ועד עתה לא הי' מכיר ומבין כ"כ מעשים הטובים של משה רבינו ועכשיו שהשיג שהוא ית"ש הוא מלך עולם ולו אנו צריכים לעבוד אז הבין שכל מעשיו של משה הי' לעשות רצון הבורא ב"ה והעולם הזה לא הי' נחשב בעיניו למאומה והוא הי' בזה העולם כגר בארץ נכרי' ולא הי' מפחידו שום דבר בעולם כי ה הי' בעוזרו שהי' משים בטחונו בו ית"ש והבין שזאת הי' כוונת משה בקריאת השמות אשר קרא שם האחד גרשון כי אמר גר הייתי בארץ נכרי' כלומר שתמיד הי' קובע זאת בלבו שהוא בזה העולם כגר בארץ נכרי' וגם הבין שעל זה קרא שם השני אליעזר ע"ש כי אלהי אבי בעזרי שהי' משים בטחונו בהש"ית ומזה נבוא לביאור הכתובים וישמע יתרו כהן מדין חותן משה את כל אשר עשה אלהים למשה ולישראל עמו כלומר ששמע הטובות שעשה אלהים למשה שזכה שנתגלה אליו הש"ית ודבר עמו פא"פ וע"י נעשו כל הניסים והנפלאות במצרים ובים ושמע הטובות שעשה אלהים לישראל כי הוציא ה' את ישראל ממצרים והבין שמפני זה זכה משה יותר מהם כי שתיכף מקטנותו מאס בתאוות ובחמדת הגשמיות עו"הז מכל וכל והי' מחזיק א"ע בזה העולם כגר בארץ נכרי' כנ"ל לכן נשא לבו של יתרו לילך למדבר לארץ ציי' לשמוע דברי אלהים חיים והי' מקדש ש"ש על כל העולם וכל שרי האומות השליכו את אלילי כספם ואת אלילי זהבם כששמעו שנתגייר יתרו והי' חושש שמא לא יקבל אותו משה והי' שולח אליו אל יחשדני שאין כוונתי לשמים בוודאי כוונתי לשמים כי שמעתי הניסים והנפלאות שעשה הקב"ה על ידך וזכית יותר מכל ישראל מזה הבנתי שמחמת זה זכית כ"כ מחמת שכל מעשיך הי' לעשות רצון יוצרך תיכף מקטנותך מאסת בזה העולם והיית בעיניך בזה העולם כגר בארץ נכרי' ועתה אני יודע כוונתך שקראת השמות האלו לבניך וזהו ויקח יתרו חותן משה כו' ואת שני בני' אשר שם האחד גרשם כי אמר גר הייתי בארץ נכרי' ושם האחד אליעזר כי אלהי אבי בעזרי כלומר שאני יודע שע"ז קראת אותו גרשם ע"ש שאתה מחזיק עצמך בזה העולם כגר בארץ נכרי' ושם

השני אליעזר כי אלהי אבי בעזרי כלומר ע"ש ששמת בטחונך בהקב"ה ועתה גם אני בא עתה לחסות תחת כנפי השכינה וכוונתי למאוס בתאוות ובחמדת הגשמיות עו"הז ולעבוד את הש"ית באמת לאמיתו ומשה הי' חושש כי למיחש מיהו מבעי' שמא אין כוונתו כ"כ לש"ש וגר שבא להתגייר מודיעים לו קצת חומרות וקצת עונשיו לכן כתיב ויספר משה לחותנו את כל אשר עשה אלהים לפרעה ולמצרים על אודות ישראל את כל התלאה אשר מצאתם בדרך כלומר שסיפר לו שכל אשר עשה ה' לפרעה ולמצרים הכל הי' על אודות ישראל ולא בשביל הגרים ואדרבא מחמתן בא לישראל סיבות וצרות כי מלחמת עמלק לא בא לישראל אלא מחמתן וזה את כל התלאה אשר מצאתם בדרך היינו מלחמת עמלק שסיפר לו כל התלאות שבא לישראל הי' מחמת הגרים שקשה גרים לישראל כספחת כל זה סיפר משה ליתרו חותנו ברמז כדי שיבין כוונת משה בזה הסיפור שאם הוא בא להתגייר ג"כ כמו שנתגיירו הם מחמת פחד למה הוא לו ויתרו הבין כוונת משה בסיפור זה ורצה להצדיק א"ע בפני משה שכוונתו היא בלתי לה' לבדו בלא שום פני' אחרת לכן אמר לו שהוא יודע זאת שבחינות בחינות יש ואעפ"כ גם זאת הבחינה של גרים אלו ג"כ היא טוב וגם ע"ז אנו צריכים להודות כי לע"ל הכל יתוקן וזהו ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל אתכם מיד מצרים כלומר על זה בוודאי אנו צריכים להודות לאל ית' כי מזה יגיע תועלת גדול שעי"ז השיגו השגות גדולות ואתם בית ישראל בוודאי תעבדו את הש"ית כי יעקב חבל נחלתו ואפילו ע"ז אנו צריכים להודות להש"ית אשר הציל את העם דהיינו הערב רב אף שעתה הם מבלבלים את ישראל מעבדות השם אבל לעתיד יתוקן הכל עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים כי בדבר אשר זדו עליהם פי' ככי מחשבות שמכווין לעשות רצונו כן הוא משיג השגות אלהות וזדון הוא מחשבה והוא מלשון זדון לבך השיאך ודו"ק.

**עוד** על הפסוק הנ"ל וישמע יתרו כהן מדין חותן משה את כל אשר עשה אלהים למשה ולישראל עמו כי הוציא ה' את ישראל ממצרים ויקח יתרו חותן משה את צפורה אשת משה כו' ואת שני בניה אשר שם האחד גרשם כי אמר גר הייתי בארץ נכריה ושם האחד אליעזר כי אלהי אבי בעזרי ויצילני מחרב פרעה ויבא יתרו כו' ובניו ואשתו אל משה אל המדבר כו' ויאמר אל משה אני חותנך כו' ואשתך ושני בניה עמה ויצא משה כו' ויספר משה לחותנו את כל אשר עשה ה' לפרעה ולמצרים על אודות ישראל את כל התלאה אשר מצאתם בדרך ויצילם ה' ויחד יתרו כו ויאמר יתרו ברוך כו' עתה ידעתי כי גדול ה' על כל אלהים כו' והנה יש לדקדק איזה דקדוקים חדא דרש"י פי' וישמע יתרו מאי שמועה שמע ובא קריעת י"ס ומלחמת עמלק וכבר צווחו בזה קמאי דקמאי מנ"ל

לרש"י ז"ל זה הלא בפירוש כתיב בפסוק מה ששמע את כל אשר עשה האלהים למשה ולישראל עמו כפירש"י ז"ל גופא שם בפירושו בירידת המן ובבאר ובעמלק ועל כולם אשר הוציא כו' זו גדולה מכולם א"כ למה פירש"י ז"ל כאן מה שמועה שמע כו' קריעת ים סוף ומלחמת עמלק לחוד שעי"ז הי' עיקר ביאתו לכאן ותו קשה למה בא יתרו לכאן אל משה אל המדבר כיון שע"י ששמע הניסים והנפלאות שעשה ה' למשה ולישראל התבונן שה' גדול מכל אלהים ובא לידי השגה שיש בורא עולם שהוא אלהי ישראל א"כ למה הוצרך לטלטל את עצמו ממקום תחנותו אל המדבר מקום תהו יליל ישימון ולטלטל צפורה ושני בני' עמה ללכת לשם בשלמא אם הי' משה וישראל נוסעים תיכף ממצרים אל א"י מקום זבת חלב ודבש הי' שפיר שהביא אליו אשתו ושני בניו למקום תחנותו ואם שבא למשה רבע"ה להתגייר ולהיות גר צדק ע"י מילה וטבילה כדת וכדין ולא להיות גר תושב לבד הלא לא מצינו בסדרה שום פסוק שיורה עליו שהתגייר במילה וטבילה כדין גר צדק ולהיות גר תושב לבד להיות לו אמונה באלהי עולם אלהי ישראל הי' די לו במקומו בשמעו הניסים והנפלאות כנ"ל. ותו יש לדקדק קושית הזו"הק מאי את שני בני' הי' לו לומר ואת שני בניו כדכתיב אח"כ ויבא יתרו חותן משה ובניו ואשתו אל משה כו' ועיין בזו"הק מה שתירץ. ותו יש לדקדק מה שמביא כאן טעם על קריאת השמות בניו שם האחד גרשם כו' ושם האחד אליעזר כו' מה שייכות יש כאן טעם קריאת השמות של בניו הלא עיקר מקומו בפ' שמות ותלד בן ויקרא את שמו גרשם כי אמר גר הייתי בארץ נכרי' אבל כאן אין זה מקומו ותו יש לדקדק ויאמר אל משה אני חותנך יתרו בא אליך ואשתך ושני בני' עמה ופרש"י ז"ל אם אין אתה יוצא בגיני צא בגין אשתך ואם אין אתה יוצא בגין אשתך צא בגין שני בני' מה הי' כוונת יתרו בזה שיצא לקראתו ויעשה לו כבוד חלילה להאמין זאת על יתרו. ותו ויספר משה לחותנו את כל אשר עשה ה' לפרעה ולמצרים כו' את כל התלאה אשר מצאתם בדרך ויצילם ה' והלא זה שמע יתרו מקודם כי על כן בא למשה אל המדבר כדכתיב וישמע יתרו כו' ותו עתה ידעתי כי גדול ה' מכל אלהים כו' מה עתה ידעתי הלא ידע זאת מקודם בואו אל משה רבע"ה והענין הוא כי עבדות הש"ית הוא דבר יקר עד למאד כי גדול ה' ומהולל מאד וצריך האדם הרוצה לקבל עליו באמת עבדות השם צריך ליגע את עצמו ביגיעת הגוף והנפש יומם ולילה לא ישקוט ולא ינוח וכולו האי ואולי כי הגם שבא לידי השגה באלקות קצת מאלף אלפים וריבוא רבבות לערך טיפה מן הים צריך שימור גדול כי נופל ממנו וצריך יגיעת בשר ונפש לדרוש ולחקור תמיד כדכתיב בקשו פניו תמיד ואז נותנים לו יותר השגה ונופל ג"כ מזה וצריך אח"כ ליגע א"ע תמיד עד שנותנים לו מן השמים כידוע מפי ספרים קדושים

ומפי קדושי עליונים והנה בתחילה כשמגיע בן אדם לי"ג שנה ומתחיל להניח תפילין אז נותנים לו מן השמים השגה וקדושה גדולה ואם הוא משגיח עליו והי' נשאר בקדושה הלז הי' יכול להלוך מידי יום ויום יותר ויותר רק שאח"כ נופל מהקדושה ומהמתנה שנותנים לו וצריך לעבודה יגיע רבה תמיד עד שמגיע לידי השגה קצת והנה הש"ית חושב מחשבות לבל ידח ממנו נידח שולח לזה העולם בכל דור ודור צדיקים גדולים שיש להם נשמות קדושות וגבוהות עד למאד והם בהשגה גדולה ובקדושה גדולה ותמיד אש המזבח תוקד בהם בהתלהבות ביראה ואהבה רשפי אש שלהבת יה והנה אנחנו בני ישראל מצווים במצוה מן התורה הדבק בתלמידי חכמים וכמו שפירש רש"י ז"ל על פסוק ולדבקה בו אפשר לומר כן כו' אלא הדבק בתלמידים חכמים והנה בנסוע האיש הישראלי אל הצדיקים שבדורו ומקרב א"ע בתשוקה ואהבה רבה אל הצדיק אזי כמים פא"פ הצדיק משפיע אליו בקדושתו להיות לו יתד נאמן בהקדושה שלא יפול הנופל ממנו והנה מצינו כשיצאו ישראל ממצרים השפיע עליהם הש"ית ברוב רחמיו וחסדיו הגדולים קדושה גדולה ובאו לידי השגות גדולות ובפרט בבואם לים כדאיתא בחז"ל ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל הנביא והנה אח"כ נפלו מזה בבואם למרה ולא יכלו לשתות מים ממרה כי מרים הם כדאיתא במפרשים ועיין ברבינו בחיי ובבואם לרפידים רפו ידיהם מתורה ומצות ובא עליהם עמלק ימ"ש ולא מצאו עזר לשעבד לבן לאביהן שבשמים כ"א ע"י משה כדאיתא במס' ר"ה עד ויחן שם ישראל נגד ההר שבאו להר סיני ובאו לקבלת התורה וכמה ימרוהו במדבר כו' והנה כששמע הניסים והנפלאות שעשה הש"ית לישראל בא לידי השגה שה' אלהי ישראל גדול מכל אלהים והאמין בו יתברך באמונה שלימה והי' בבחינת גר תושב שקיבל עליו שלא לעבוד אלילים ומקיים שבע מצות בני נח והיה מסתפק עצמו בזה הבחינה רק כששמע מלחמת עמלק דהיינו שנפלו ישראל ממדריגתם העליונה ומקדושתם העליינה הגדולה והנפלאה שהי' להם ובפרט בעת קריעת ים סוף ונפלו אח"כ במלחמת עמלק עד שהוצרכו להרמת ידי משה רבע"ה כדאיתא בר"ה ע"פ והיה כאשר ירים משה וכו וגם מלחמת עמלק מרמז למלחמת יצה"ר כידוע וכששמע זאת שאפשר ליפול מהקדושה לפי שעבדות השי"ת הוא גדול עד למאד ולא כל הרוצה ליטול את השם יבא ויטיל תיכף בלא יגיעות בשר והנפש וצריך לעזר צדיקי הדור כמו שהיה במלחמת עמלק נשא ק"ו בעצמו אם בני ישראל הקדושים והטהורים יכלו ליפול מקדושתם ע"י היצ"הר מכ"ש הוא ע"כ שנס מתניו ויבא אל משה רבע"ה לדבק א"ע אליו שע"י כן יוכל לעמוד בקדושתו משם בארה הוא הביאור הסדרה וישמע יתרו כו' את כל אשר משה כו' ופרש"י מה שמועה שמע ובא פי' ע"י מה בא

אל משה רבע"ה היה לו לישב במקומו ולהיות גר מושב כנ"ל ועל מה בא לטלטל עצמו אל מקום תהו ומדבר לזה פרש"י קריעת י"ס פי' שבאו ישראל לידי השגה גדולה עד למאד כנ"ל ומלחמת עמלק פי' ואח"כ נפלו ממדריגתם כנ"ל עד שהיו צריכין שמשה ישעבד את לבן לאביהן שבשמים על כן בא למשה רבינו לדבק א"ע אליו שישעבד לבבו ג"כ לאבינו שבשמים כמו שהי' במלחמת עמלק והיה ירא שמא לא ירצה משה רבע"ה לקבלו ולקרב אותו ע"כ לקח עמו אשתו ובניו ובא עמו בהלכות טוען להיות שמשה רבינו ע"ה קרא שמות לבניו שם האחד גרשם כי אמר גר הייתי בארץ נכריה והיה כוונתו לשרוש שרשים של קדושה בבנו גרשם שיהיה בבחי' גר בעוה"ז כנ"ל ולהיות נכנע כידוע מנ"ל ששמא גרם שנאמר אשר שם שמות בארץ אל תקרי שמות אלא שמות כידוע וכאמרם ז"ל מאי רות שיצא ממנה דוד שריוהו כו' ושם האחד אלעזר כי אלהי אבי בעזרי כו' והיה משריש בבנו אליעזר מדת הבטחון שיהיה באמונה ובבטחון וזה היה טענות יתרו למשה רבינו להיות שקראת שמות לבניך להיות משריש בם קדושה כנ"ל ועכשיו שהנחת בניך אצלי ואצל אשתך הרי הבנים נופלים מקדושתם והם מתנהגים בטבעם כאשר רואים אצלי ואצל אשתך בתי ציפורה ע"כ תקרב אותנו אל הקדושה ולא תאבד הקדושה שהשרשת בשני בניך וזה פי' ויקח יתרו כו' את ציפורה כו' ואת שני בניה אשר שם האחד גרשם כי אמר גר הייתי בארץ נכרייה ושם האחד אליעזר כי אלהי אבי בעזרי כו' והשרשת בהם קדושה ועכשיו הם בני דהיינו שמתנהגים כאשר רואים אצלי ואצלה ונקראים בני ולא בניך וזה אני חותנך יתרו בא אליך ואשתך ושני בניה עמה פי' שמתנהגים בטבעם כאשר רואים אצלה ואצלי וחלילה שתאבד כל יגיעתך ועבודתך וזהו פי' רש"י ז"ל אם אין אתה יוצא בגיני ר"ל שלא תרצה ליצא מקדושתך ולדבק עמי כי זה נקרא נפילה לצדיק אם מתחבר א"ע לבני אדם פחותים כידוע מפי סופרים ומספרים הקדושים צא בגין אשתך שתקרב אותה ואם אין אתה יוצא בגין אשתך צא בגין שני בניך דהיינו שלא תאבד מה שהשרשת בהם קדושה כנ"ל ויהיה חלילה קריאת שמותיך לריק ויצא משה לקראת חותנו כנ"ל ויספר משה לחותנו את כל אשר עשה ה' לפרעה וכו' את כל התלאה אשר מצאתם בדרך כפירש"י קריעת י"ס ומלחמת עמלק דהיינו שלאחר השגה הגדולה שהיה להם בקריעת י"ס נפלו אח"כ במלחמת עמלק כנ"ל ויצילם ה' ר"ל שהשם יתברך הצילם ובאו אח"כ שוב להשגה גדולה ויחמר יתרו ברוך ה' אשר הציל כו' עתה ידעתי כי גדול ה' מכל אלהים פי' ע"ב העבדות ה' הוא יקר וגדול עד למאד ולא תיכף הרוצה ליטול את השם יבוא ליטול רק ע"י יגיעות גדולות והתחברות אל הצדיקים

ויקח יתרו עולה וזבחים כו' ויבא אהרן וכל זקני ישראל לאכל לחם כו' והתחבר עצמו ג"כ עם אהרן וזקני ישראל ודו"ק.

**עוד** בפסוקים הנ"ל וישמע יתרו כהן מדין כו' ויקח יתרו כו' ואת שני בניה אשר שם כו' ושם האחד כו' ויצילני מחרב פרעה כבר דיברנו מזה וכי מה בא להשמיענו שכתוב הטעם בקריאת שמות של בניו ולכאורה הוא כמיותר ומקימו צריך להיות בפ' שמות שכתוב שם הטעם של גרשם היה לו לכתוב שם גם טעמו של שם אליעזר גם מי גילה לו טעם שמות בניו של משה ומסתמא משה לא גילה לו שאין מן הדרך לגלות טעם הכמוס גם קשה הלא הצלתו מחרב פרעה היה קודם שבא ליתרו לגור שם היה לו לקרות להבכור אליעזר ולשני גרשם והנראה בזה דהנה יתרו הגם שפירש א"ע מע"ז קודם שבא משה אצלו כמו שאיתא במדרש שנידוהו לו בני עירו ולכך שלח את בנותיו לרעות צאנו מ"מ היה מאמין ואינו מאמין ולא רצה להודות באחדותו ית"ש שאין בלעדו עד שיצאו ישראל ממצרים ושמע קי"ס ומלחמת עמלק בא אל משה להתגייר ואמר עתה ידעתי וצריך להבין הלא מ' שנה היה הצדיק משה רבינו מתגורר בביתו של יתרו ובוודאי יום ולילה לא ישבות מעבדות ה' ואילו היה ביתרו ניצוץ טוב היה נתלהב ויקד כיקוד אש לעבודת השי"ת כשראה גודל עבודתו של משה להשי"ת ובכל זאת לא נתן אל לבו להתגייר וע"י ששמע קריעת י"ס ומלחמת עמלק נדבו לבו לצאת אל המדבר ולהתגייר אך על זה יש לתרץ אינו דומה עבדות הצדיק בביתו לעבדותו כשהוא בארץ נכריה שמסתמא הוא מסתיר דרך העבדות שלו מבני אדם והוא הצנע לכת ומסתמא הסתיר משה דרך עבודתו מיתרו כ"כ עד שלא ירגיש בו אפילו שהוא יהודי וע"כ לא קרא שם הראשון אליעזר ע"ש אלהי אבי בעזרי כדי שלא ירגיש יתרו כלל אפילו כחוט השערה מעבודתו הגם שלא יגלה לו טעמו של דבר מ"מ מי שהוא בר דעת יוכל להרגיש מזה שלכך קרא שמו אליעזר ע"ש אלהי אבי בעזרי ויבין מזה שהוא יהודי ויפנה מחשבתו אליו להסתכל על מעשיו ותנועותיו ויחקור אחריו עד שישיג עבודתו ומשה רצה להסתיר דרכו ע"כ קרא שמו גרשם כי אמר הגם שירגיש טעמו של דבר מה בכך מזה לא יתבונן כלל שהוא יהודי וכשקרא שם השני אליעזר לא היה בביתו של יתרו ולכן לא נאמר שם בפ' שמות שם בן השני שקריאת שמו היה בדרך בשובו למצרים שאז מל אותו במלון ע"כ לא היה באפשרי שיתרו ילמוד ממשה אפילו כחוט השערה כשהיה בביתו ע"כ לא נתן אל לבו להתגייר עד ששמע קי"ס ומלחמת עמלק וזהו שאמר הכתוב ואת שני בניה אשר שם האחד גרשם כו' שיתרו היה חושש שמשה לא יקבל אותו שיחשדהו שלכך בא להתגייר מפני שרואה את ישראל בגדולה ולא לש"ש ועל זה איתא מי גר אתך עליך יפול וראי'

לדבר אילו היה כוונתו לש"ש למה לא נתגייר כשהיה משה אצלו כל השנים האלו לזה בא יתרו לנקות עצמו לפני משה רבינו שלא יחשדוהו ע"כ רימז בדבריו במה שכתוב ואת שני בניה אשר שם האחד גרשם כלומר שאל יקשה בעיניו על שלא נתן אל לבו להתגייר מקודם בעת שהיה משה בביתו מפני שלא הרגיש אז כלל במשה שהוא עבד ה' כי הסתיר דרכו בפניו מכל וכל אפילו בקריאת שם לבניו קרא לראשון גרשם הגם שהיה מן הצורך לקרוא לו אליעזר לטעמי' כדי שלא ירגיש יתרו מעבדותו של משה הגם לפי המאורע היה מן הראוי לקרוא בהיפך ואעפי"כ קרא אותו גרשם כדי להסתיר דרכו לזה אמר אשר שם האחד גרשם ושם האחד אליעזר כלומר לראשון קראת גרשום ולשני אליעזר ע"כ לא היה מקום כלל להתבונן אפילו כמלא נימא להבין דרך העבדות ממך כי כשקראת לבנך השני לא היית אצלי אבל האמת שאני חפץ להתגייר בלב שלם רק כדי לעבוד את השי"ת באמת ולא מחמת גדולה וכבוד חלילה וק"ל.

**או** ירמוז בפסוקים הנ"ל וישמע יתרו כו' ויקח יתרו כו' ויבוא יתרו חותן משה ובניו ואשתו אל משה אל המדבר אשר הוא חונה שם הר האלהים וכו' ויצא משה לקראת חותנו וישתחו וישק לו וישאלו איש לרעהו לשלום ויבואו האהלה ויספר משה לחותנו את כל התלאה אשר מצאתם בדרך ויצילם ה' ויחד יתרו וכו' עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים כי בדבר אשר זדו עליהם כו' בהתעורר עוד איזה דקדוקים א' בתחילה הזכיר שם אלקים את כל אשר עשה אלהים ואח"כ כי הוציא ה' בשם הוי' ב' שאמר אשר הוא חונה שם הר האלהים שאין לו שום פירוש כפשוטו והי' לו לומר אשר הוא חונה שם בהר האלהים ג' כתיב וישתחו וישק לו ופרש"י ז"ל וישתחו וישק לו איני יודע מי השתחוה למי כשהוא אומר איש לרעהו מי הקרוי איש זה משה ור"ל שבא רש"י לפרש שמשה השתחוה ונשק ליתרו אבל יתרו לא נשק למשה כלל וקשה מה בא להשמיענו בזה ומה שבח הגיע למשה מזה שנשק לערל או איזה תועלת הגיע מנשיקה זו ד' שאמר הכתוב את כל התלאה אשר מצאתם בדרך כו' תיבת התלאה אין לו שחר והיה לו לומר את הקורות אותם בדרך ונראה לרמוז בזה דהנה פרעה אמר מי ה' אשר אשמע בקולו ואיתא בספרי' שפרעה היה לו אחיזה בשתי אותיות של שם אלהים באותיות מי לכן אמר מי ה' אשר כו' והאמין לשם אלהים לבד ולא האמין בשם הוי' ב"ה ור"ל שפרעה רצה להגביר השם אלהים שלא יופיע בו השם הוי' ב"ה שבשם אלקים יש ק"כ צירופים והכל בקדושה והסט"א יונקים מהשם אלקים עד שנקראת גם אלהים אחרים וכוונת פרעה היה להגביר הגבורות לשלוט בישראל שלא יצאו לעולם מתחת ידו אבל הקב"ה הופיע השם הוי' על שמות אלקים ונמתקו בשרשן והי' נגוע למצרי' ורפיא לישראל שהרשעי'

מהפכין מדה"ר למדה"ד ומשם הוי' יצא עליהם עשר מכות והיה נגוע למצרים ורפוא לישראל ונפל אחיזת החיצונים מכל וכל ונתבטל ממשלתם ויצאו ישראל ממצרים והנה יתרו היה מיועצי פרעה שחשב תחבולות איך להגביר על ישראל שלא יצאו מתחת יד פרעה לעולם ויתרו היה כומר לעבודה זרה והיה יודע כח שמות אלקים ולא האמין גם כן ששם הויה הוא למעלה משם אלקים ומושל עליו לשדד המערכת כרצונו וכששמע שבני ישראל יצאו ממצרים והמצרים נלקו ביוד מכות נפלאות הבין שיש כח המושל על כחות אלקים לבטל אותם וא"כ אין בע"ז ממש נתחרט על שעבד ע"ז ועל שיעץ על ישראל רע ובקש לעשות תשובה והנה השם של עולם התשובה הוא ס"ג ובינה שהוא עולם התשובה מני' מתערין הגבורות לצאת ושם הראשון של שמות אלקים דקדושה הוא אלקים חיים והגבורות אין נמתקין אלא בשרשן ר"ל בגבורות כי שם ס"ג מורה קצת על גבורות כענין שנאמר כולו ס"ג יחדיו נאלחו ושם בבינה הוא הוי' בניקוד אלקים וע"כ הגם שיתרו שמע ביציאת מצרים והאמין שיש כח המושל על כחות אלקים ובא להתגייר מ"מ זאת לא האמין ששם הוי' המושל על כל שמות אפילו על שם הראשון להפכו לרחמים זאת לא השיג ועי"ז לא הי' לבו שלם לגמרי כראוי לחסות תחת כנפי השכינה וכשיצא משה לקראתו ונשק לו ובחינו' נשיקין הוא התדבקות רוחא ברוחא וא"כ ע"י שנשק משה ליתרו נתדבק רוחו של משה ביתרו ונמשך לבו אליו ועי"ז נתקרב יותר לתשובה ממה שהי' מקודם והיה יכול משה לספר לו אח"כ נפלאות הבורא ב"ה ואילולי שנשק לו מקודם לא היה יוכל לספר לו כי לא האמין לו וע"י הנשיקה נתקרב לבו למשה ע"כ האמין מה שספר לו ועי"ז הודה יתרו ששם הוי' ב"ה הוא גדול מכל שמות אלקים ומושל עליהם להמתיקן ולהפכן לרחמים גמורים עכנ"י. ומזה נבוא לביאור וישמע יתרו כהן מדין חותן משה את כל אשר עשה אלקים למשה ולישראל עמו פ' ששמע מה שעשה מדת הדין לישראל שנשתעבדו תחת יד פרעה ועבודת הפרך עבדו בהם המצרים ואעפ"כ כי הוציא ה' את ישראל ממצרים ר"ל ששם הוי' הוציא אותם ממצרים ונתבטל ממשלת הגבורו' מישראל והבין שיש כח המושל שמושל על שמות אלקים דהיינו השם הוי' ב"ה נתחרט על שיעץ רעות על ישראל ונדבו לבו לשוב בתשוב' שלימה ולהתגייר. ויבא יתרו חותן משה אל המדבר אשר הוא חנה שם הר אלקים פי' שיצא אל המדבר כדי לעשות תשובה ומלת חנה גימטריא ס"ג והוא שם של עולם התשובה וזהו אשר הוא חנה ר"ל שהשיג התשובה שהוא שם ס"ג שם הר אלקים ר"ל השם ס"ג הוא שם הר אלקים ור"ל שהוא המושל על השם שהוא ראשון לשמות אלקים דהיינו אלקים חיים כנ"ל ובבינה השם הוי' בניקוד אלקים ועל כל זאת לא האמין ששם הוי' הוא המושל על כל שמות

אלקים להפכן לרחמים גמורים וע"י הנשיקה שנשק משה ליתרו נתדבק רוחו של משה ביתרו ונתקרב לבו אליו ופעל משה ע"י נשיקתו שיתרו האמין אח"כ מה שספר לו ששם הוי' הוא המושל על כל שמות אלקים להפכן לרחמי' גמורים וזהו ויצא משה לקראת חתנו וישתחו וישק לו ופ' רש"י אינו יודע מי השתחו' למי ר"ל שאם הי' יתרו משתחוה למשה ומנשק לו היה יכול להגיעו למשה היזק חלילה מנשיקת יתרו שהיתה מתדבק רוחו של יתרו במשה לזה פרש"י כשהוא אומר איש לרעהו מי הוא הקרוי איש זה משה ור"ל שמשה נשק ליתרו וזהו שבחו של משה שע"י נשיקתו נתקרב יתרו להקב"ה כראוי אבל יתרו לא נשק למשה כלל כדי שלא יגיע נזק למשה ע"י נשיקתו ע"כ כתיב אח"כ ויספר משה לחותנו כו' את כל התלאה אשר מצאתם וכו' פי' כי הגבורות הקשים הן ה' פעמים אלקים מאותיות מנצפ"ך וה' פעמים אלקים עולה בגי' ת"ל וזה את כל התלאה ר"ל שספר לו מה שנתגברו עליהם החמשה שמות אלקי' שעולים ת"ל וזהו התלאה ר"ל ה' שמות אלקים שהן ת"ל. ויצילם ה' ר"ל ששם הוי"ה ב"ה הציל אותן מהם מפני ששם הוי"ה הוא המושל על כל שמות אלהים להפכן לרחמים ויתרו האמין למשה כל מה שסיפר לו ויחד יתרו ויאמר עתה ידעתי כי גדול ה' מכל האלהים ר"ל שהוא גדול מכל שמות אלקים כנ"ל כי בדבר אשר זדו עליהם כי זדו בגי' 'א'ה'ו'ה ושם 'א'ה'ו'ה הוא שם הדעת והוא ג"כ תשובה כמו שהארכנו במקום אחר ושם זה הוא ההמתקה הגדולה שהגבורות נעשין רחמים גמורים על כנ"ל.

**ויספר משה לחותנו את כל אשר עשה אלהים לפרעה ולמצרים על אודות ישראל את כל התלאה אשר מצאתם בדרך ויצילם ה' ויחד יתרו על כל הטובה אשר עשה ה' לישראל אשר הצילו מיד מצרים**. יש לדקדק למה סיפר משה לחותנו אשר עשה ה' לפרעה ולמצרים אי נאמר שסיפר לו ניסי יציאת מצרים ממש הלא רש"י פירש מה שמועה שמע ובא קריעת י"ס ומלחמת עמלק ממילא כששמע ניסים המאוחרים בוודאי שמע ניסים הקודמים ואי נאמר שסיפר לו ניסי קריעת י"ס ומלחמת עמלק כמו שנאמר את כל התלאה אשר מצאתם בדרך דהיינו מלחמת עמלק ג"כ קשה הלא כבר שמע זאת בביתו כי הלא בשביל זה בא לגייר ולמה לו לחזור את הדברים לספר לו דברים שכבר שמע וגם יותר קשה הפסוק שאח"כ ויחד יתרו על כל הטובה אשר עשה ה' לישראל שהצילם מיד מצרים ולא שמח במפלת עמלק וגם שלשון מיד מצרים משמע יציאת מצרים ולא זכר טובות קריעת ים סוף ע"כ נ"ל לפרש ע"פ פשוטו דהנה סדר עבודת ה' ב"ה וב"ש הוא כך דהנה האדם עד י"ג שנה הוא בשני ערלה ביצ"הר לבד ונשקע בכל המדות היצ"הר ואח"כ בבוא י"ג שנה ונכנס בו היצ"ט אזי קשה לפרוש ממדות

המגונות שנשרש בקרבו כידוע כי צדיק ראשון ברובו ונכנס טענת היצ"הר בלבו מקודם הרבה מה עשה הקב"ה שחפץ חסד הוא אזי בפעם ראשון שמתעורר לב אדם בתשובה אזי מאיר לו הקב"ה הארה גדולה עד מאד שנפל עליו התעוררת גדול מאד וזהו הנותן יד לפושעים אבל הארה זו מיד נשכח ממנו ונסתם ממנו כדי שיחפש ויחקור מעצמו ע"י תורה ותפילה ומעשים טובים ע"י בחירה ורצון וכל מה שהולך אדם בעבודה יותר נתגלה לו יותר מה שהיה לו בהשקפה ראשונה שהאיר לו הבורא ית' וזהו שאיתא בספר רוקח שאין חוזק בחסידות כתחילתו ר"ל שבתחילת החסידות מראה לו הקב"ה הארה גדולה אבל אח"כ נסתם ממנו זאת ההארה עד שצריך לנקש אחרי' היטב לחזור לחסידות הראשון שהתחיל וזהו נקרא בכתבים גדלות ראשון ר"ל שהקב"ה מאיר מעצמותו לבאר אלהותו ית' ואח"כ בא אדם לקטנות השכל שנסתם ממנו השכל הראשון ואח"כ צריך התאמצות רב לבוא לשכל הקדום ולהשתוקקת שהי' לו בהתחלה וכן הי' מתנהג הבורא ב"ה עם ישראל ביצ"מ בתחילה בליל ראשון של פסח האיר להם הקב"ה הארה גדולה התגלות אלהותו ית"ש שהאיר להם חמשים שערי בינה כביאר בספרים ויצאו ממצרים בחשק גדול משארותם צרורות בשמלותם מחמת הבהירות הגדול שהאיר להם הש"ית הארה גדולה יצאו באמונה רבה ובטחון גדול בהש"ית ואח"כ מיד נסתם מהם אותו הארה ונפלו מאותו הארה כמה פעמים עד שהי' להם הכנה רבה ומס"נ על הים ואח"כ ג"כ היה להם הכנה מעט מעט ונפלו כמה פעמים מאמונה דהיינו במלחמת עמלק וגם שאר ענינים רק מחמת שהי' להם בהירות גדול בליל ראשון אזי בכל עת נפילתם הזכירו עצמן גודל בהירות שהי' להם בפעם ראשון דהיינו חוזק החסידות של התחלה אזי זה הי' התחזקותם שהיו יכולים לעורר עצמם בכל עת נפילתם לחזור לאמונתם הראשון עד שבאו למתן תורה. והנה איתא בגמ' גר שבא להתגייר צריך להודיע לו תחילה מקצת עונשין של מצות אולי יחזור בו וזה הוא פי' הכתובים הנ"ל כי ראה משה רבינו גודל החסידות של יתרו שבא בהתלהבות גדול להתגייר והבין שהאיר לו הקב"ה בהירות גדול אבל ידע סדר המדריגות שחסידות ראשון יסתום ממנו ויהי' צריך להתגברות גדול שיתחזק עצמו ע"כ עשה העצה זאת וסיפר לחותנו את כל אשר עשה ה' לפרעה ולמצרים כו' ואת כל התלאה אשר מצאתם בדרך ר"ל שסיפר לו גודל הבהירות שהי' לישראל וגם הנפילה שהי' להם בדרך כמה פעמים עד מלחמת עמלק נפלו כמה פעמים עד שהיו צריכים רחמים גדולים שיצילם ה' ויתחזקו באמונה ובכוונה זאת סיפר לו כל המאורעות כדי שיבין שגם הוא יפול מחסידות הראשון אשר הופיע לו הש"ית אולי יחזור בו מיד כי לא יהי' יכול להתחזק עצמו והשיב לו יתרו בדבורים אלו ויחד יתרו על כל הטובה אשר

עשה ה' לישראל אשר הצילו מיד מצרים ר"ל שדיבר למשה שמבין מאין הי' התחזקות לישראל שלא יפלו לגמרי זה הי' מחמת שהיו זוכרים תמיד הארה ראשונה דהיינו אשר הצילו מיד מצרים בהארה גדולה ועי"ז לא יכלו ליפול לגמרי והי' הוא ג"כ בטוח הגם שיפול לפעמים ח"ו יזכור לעצמו הארה ראשונה של ההתחלה ויתחזק א"ע ולא יכול וק"ל.

**וירא חותן משה וכו' ויאמר מדוע אתה יושב לבדך וכל העם נצב עליך מן בוקר כו' ויאמר משה לחותנו כי יבוא אלי העם לדרוש אלהים כי יהי' להם דבר בא אלי ושפטתי בין איש ובין רעהו כו'** יש לדקדק על מלת לבדך שנראה כמיותר והי' לו לכתוב מדוע אתה יושב וכל העם נצב עליך. עוד יש לדקדק על פסוק כי יהי' להם דבר בא אלי כי מלת בא אינו מובן שהוא משמע לשון יחיד ולשון עבר והיה לו לכתוב כי יהיה להם דבר יבואו אלי גם מלת ושפטתי ג"כ אינו מובן כי הוא ג"כ לשון עבר והיה לו לכתוב ואשפוט בין איש ובין רעהו ונראה בזה דהנה כשבאו אנשים לאיזה צדיק שיפעול להם איזה דבר הצריך להם העיקר הוא שהצדיק יקשר ויקרב נשמתן למקום שרשן להבורא ית"ש והדבר ההוא ממילא נפעל והצדיק כזה צריך להיות עולה ויורד דהיינו שהוא צריך להיות תמיד דבוק בהש"ית בדביקות נפלאה ואם הוא צריך לדבר עם אנשים צריך לירד קצת מדביקתו אך לא לגמרי אלא גם אז צריך להיות דבוק בהש"ית אך בעת לימודו ובעת תפילתו צריך להיות דבוק יותר בהש"ית ואז יגיע תועלת לאיש ההוא שמדבר עמו אבל אם ידבר עם איזה איש ולבו לא נכון ודבוק בהש"ית לא די שלא יגיע תועלת לאיש ההוא שמדבר עמו אלא אפילו ישחית עבודתו חלילה והנה אם אחד תבע מחבירו ממון ובאמת אינו מגיע לו רק שמדומה לו כן אם הב"ד יוציאו לאור דינו שאינו מגיע לו אז צריך התובע לעשות תשובה על שתבע את חבירו חנם או אם יהיה ריב בין איש לאשתו וא' זכאי וא' חייב אז צריך החייב לעשות תשובה ולתקן הדבר ההוא והנה הצדיק הדור הוא כלילת כל ישראל והוא תמיד דבוק בתשובה ולפעמים נופל לו במחשבה שיעשה תשובה על איזה עבירה והוא לא חטא כלל בזו עבירה כי אם דקה מן הדקה למשל שנופל לו במחשבה שיעשה תשובה על גזל והוא לא חטא כלל רק שמדומה שחטא באבק דאבק גזל בוודאי אחד מסיעתו פגם בזו עבירה ובמה שהצדיק עושה תשובה על דוגמא זו מעורר תשובה בלבו של זה שחטא בזו העבירה ומתחרט האיש ההוא על מה שעשה וממילא אינו תובע עוד את חבירו בחנם או אם כבר גזל אזי הוא משיב את הגזילה אשר גזל ובזה נתקן הפגם מה שרצ' לגזול את חבירו כי הצדיק קירב נשמתו להבורא יתב"ש שיעשה תשובה ושוב לא יצטרך עוד לטעון אותו לד"ת כי הוא מעצמו

נותן לו בתשואת חן וכן הוא בכל הדברים ובכל הענינים במה שהצדיק עושה תשובה על איזה ענין מעורר בזה את מי שפגם בזה לעשות תשובה ובזה נתקן הפגם וגם הענין גופא וזהו ביאור הפסוק וירא חותן משה את כל אשר הוא עושה לעם ויאמר מה הדבר אשר אתה עושה לעם ויאמר מדוע אתה יושב לבדך וכל העם נצב עליך מן בוקר עד ערב פי' שראה שמשה ישב כל היום בדביקות השי"ת אף שהיו עומדים סביב כל העם ומסתמא היה ביניהם אנשים שפלי הערך שהם בבחי' נצבים כי הצדיק הוא בבחי' הולך ואיש אשר מעשיו אינם בכשרון הוא בבחי' עומד ומסתמא היה שם ג"כ אנשים שהם בבחי' נצבים אעפי"כ לא היו מבלבלים אותו וזהו מדוע אתה יושב לבדך פי' נבדל מן העם בדביקות נפלאה וכל העם נצב עליך פי' שהם בבחינת נצבים דהיינו שפלי ערך עומדים עליך מן בוקר עד ערב ואעפי"כ אינם מבלבלים אותך והיה יתרו מתמה ע"ז ויאמר משה לחותנו כי יבוא אלי העם לדרוש אלהים פי' שהם באים אלי ללמוד ממני עבדות ה' ואם ארד מהדביקות לגמרי לא יהיה להם תועלת כלל וא"ת מאחר שאתה נבדל מהם בדביקות האיך יוציאו לאור דינם שבין אדם לחבירו ובין איש לאשתו אמר הכתוב כי היה להם דבר בא אלי פי' אם פגמו באיזה דבר בא אלי הרהור תשובה על אותו ענין ובזה אני מעורר תשובה לאיש ההוא הפגם בענין זה ועושה תשובה על זה ומתחרט בחרטה גמורה ובזה הוא מתקן הפגם ההוא וממילא הוא מתרצה לחבירו ואינו עושה לו עול וזהו ושפטתי בין איש ובין רעהו מיד שאני מעורר אותו לעשות תשובה הוא מתחרט ע"ז והוא עומד אצלי ותיכף כשבא לביתו אף שלא דברתי עמו בנידון זה הוא מתרצה לחבירו מחמת שכבר נתעורר על ידי בתשובה וזהו ושפטתי שכבר שפטתי אותו כנ"ל ע"כ כתיב לשון עבר כנ"ל.

**עתה שמע בקולי וכו' הי' אתה לעם מול האלקים והבאתה את הדברים אל האלקים והזהרת אתהם את החוקים ואת התורות והודעת להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון וגומר והקל מעליך וכו'** הדקדוק הוא הלא העצה שנתן יתרו למשה שיבחר אנשי חיל שישפוטו את העם הי' כדי שלא ישא עליו טורח משא העם ולא יביאון אל משה אלא דבר הקשה וא"כ מה אמר הכתוב והבאתה את הדברים אל האלקי' שמשמע שהוא יביא את הדברים לפני אלקים ויגיד להשרים איך ישפטו בין איש לרעהו וקשה אם לא יביאון אל משה איך ידע להביא את הדברים לפני אלקים. גם נבאר מכילתא שאיתא שם על פסוק והודעת להם את הדרך ילכו בה זו בית חייהם שיורו להם דרך פרנסתן באיזה מ"ום יתעסקו והמכילתא זו פליאה וכי גם זאת יצטרך משה לשאת משאת העם הזה באיזה מ"ום יתעסקו והנראה בזה דאיתא בספרי הקדו' משה הי' גילגול הבל ויתרו

הי' גילגול קין והחלק רע של הבל וקין נתגלגל באנשי סדום והיו רעים בממונם שגזלו זה את זה ודייני סדום היו מסייעים לעוברי עבירה שהתירו להם לגזול זה את זה ועיותו את הדין ועתה נתגלגלו באותן האנשים שבאו לפני משה למשפט כן כתיב בליקוטי תורה של האר"י ז"ל ומשה ויתרו רצו לתקן אותן הגילגולים לכן יתיר יתרו פרשה אחת בתורה שהיא מדברת בעסק המשפטים ומשה רצה לתקן אותן ע"י שבאו לפניו לדין והוציא להם את הדין לאמיתו ובפרט כשבא לפניו משפט שהי' דומה ממש להמשפטים שבאו לפני דייני סדום והם הטו את הדין ומשה הציל את העושק מיד עושקו עי"ז רצה לתקן אותן הגילגולים והנה כל עניני משפטים באים ע"י קנאת איש מרעהו שמדומה בעיניו שחבירו נכנס במו"מ שלו ונוטל פרנסתו ממנו יורד עמו עד לחייו וגוזל אותו ואם הצדיק מתפלל עבור בני ישראל שיתן להם השי"ת די מחסורם בריוח ומשפיע להם עושר וכבוד וכל טוב איש אשר כזה אם יבואו לפניו בני אדם למשפט שנכנס אחד בתחומו של חבירו יוכל ללמדם ולדבר על לבם הלא השי"ת הוא הזן ומפרנס ויש די באלהותי להריק שפע ברכות לשניכם עד בלי די וילמוד אותם שיתעסקו במשא ומתן באמונה ולא ישיגו גבולם זה את זה ולא יגזול איש את רעהו ואם ככה יעשה לא יקנא איש את רעהו ויתרבה שלום בעולם ולא יגישו עוד אל המשפט כי יהיה שלום בינותם ועי"ז יתוקן גם אשר קילקלו בגילגול ראשון בעניני גזילות ועולות ודברים נרמזים כאן כי משה ישב לשפוט את העם להוציא לאור משפטם כדי לתקן אותם מה שקילקלו בגלגול ראשון כשנתגלגלו לאנשי סדום כנ"ל והבין יתרו שעי"ז לא יתוקן הדבר על נכון כי הגם שהיום יברר להם את הדין איך יעשו למחר יבואו אליו למשפט על עסק אחר שיגזלו זא"ז או ישיגו גבול זא"ז וכל זמן שלא יתבטל מביניהם הקנאת והשנאות לא יתוקן הדבר על נכון ע"כ נתן לו עצה למשה ואמר לו היה אתה לעם מול האלהים ר"ל שאתה תהיה לעם להתפלל עבורם מול האלהים והבאת את הדברים אל האלהים ר"ל ההצטרכות שלהם בני חיי ומזוני רויחא ותשפיע להם השפעות טובות ע"י תפילתך ואז והזהרת אתהם את החוקים ואת התורות והודעת להם את הדרך ילכו בה ופי' המכילתא זו בית חייהם פי' שיורו להם הדרך איך יתעסקו במו"מ בכשרון שלא יגזלו איש את רעהו ולא ישיגו גבולם ועי"ז יתבטלו מצות ומריבות קנאות ותחרות ויתוקן גם מה שפגמו בגילגול הראשון וזהו והקל מאתך ר"ל ע"י דרך זה תוכל בקל לתקן אותם וגם כל העם יבא על מקומו בשלום ר"ל שיבואו לידי תיקון כנ"ל.

**בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני ויסעו מרפידים ויבואו מדבר סיני ויחן שם ישראל נגד ההר** ופרש"י ז"ל למה הוצרך לחזור

ולפרש מהיכן נסעו והלא כבר כתיב שברפידים היו חונים אלא להקיש נסיעתן מרפידים לביאתם למדבר סיני מה ביאתם בתשובה אף נסיעתן מרפידים בתשובה ויחן שם ישראל כאיש אחד בלב אחד אבל שאר כל החניות בתערומות ובמחלוקת ומשה עלה אל אלהים וכו' ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים כי לי כל הארץ ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש כו' יש לדקדק מה בא רש"י ז"ל להשמיענו בזה שהחניה זו היה באחדות עוד יש לדקדק מה זה שהכפיל הפסוק אם שמוע תשמעו בקולי עוד קשה ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וכי כל ישראל כהנים היו ונראה לי לפרש עפ"י הגמרא דרש ההוא גלילאה עלי' דר' חסדא ברוך רחמנא דיהב אוראין תליתאי לעם תליתאי ע"י תליתאי ביום תליתאי בירח תליתאי וקשה מה משמיענו האי גלילאה בזה מעליותה שהכל היה תליתאי וכי מאי איכפת לנו שניתנה התורה הקדושה בחודש השלישי או באיזה חדשים משאר חדשי שנה ומאי מעליותא בחודש סיון טפי משאר חדשים שבירך האי גלילאה לרחמנא על שנתן בו את התורה ומאי איכפת לנו ע"י מי ניתנה לנו התורה גם צריך להבין מה שחשב ה' פעמים תליתאי ונראה בזה דהנה י"ב מזלות יש לי"ב חדשים וחודש ניסן אייר סיון הן כנגד אברהם יצחק ויעקב וסיון הוא כנגד יעקב ומזל סיון הוא תאומים שהוא כנגד יעקב שהוא מחבר הקצוות וכובש הגבורות תחת החסדים שבכל ספירה יש ה"ח וה"ג והוא מחבר אותם יחד וכובש הגבורות תחת החסדים ונעשה כולו חסד וממשיך החסדים העליונים על כנ"י דהנה בכל ספירה וספירה יש ה' הויות של רחמים שהן ה' חסדים הנ"ל ויש ה' גבורות ג"כ כנגדן ובעולם העליון שם יש ה' ה' הויות של רחמים ואין שם שום דין כלל רק כולו רחמים ואין שייך שם המתקות הדינין כי אין שם שום דין כלל רק כולו חסד ואיש אשר הוא עובד את השי"ת באמת לאמיתו הוא הולך באור פני מלך חיים יוכל לכבוש הגבורות תחת החסדים וממתיק הגבורות בשרשם ויוכל להמשיך החסדים העליונים על כנ"י וזה היה יעקב אבינו ע"ה שהיה מחבר הקצוות וכובש הגבורות תחת החסדים והביא הכל אל האחדות והיינו תאומים א' תמים שהכל בא אל האחדות ונתחברו יחד ויעקב יש לו ג' חדשים שלימים ניסן אייר סיון וגבי רבקה כתיב והנה תומים בבטנה חסר א' מפני שעשיו היה רשע ואינו רוצה בהאחדות ואין לו כי אם ב' חדשים תמוז ואב ואף הם אינם שלימים כי בחודש אב אין לו כי אם ט' ימים וגבי מתן תורה מאס הקב"ה בעשיו ובחר ביעקב כדכתיב הופיע מהר פארן וזרח משעיר למו ואתא מרבבות קודש שעשיו לא היה רוצה בהאחדות לכן מאס הקב"ה בעשיו ובחר ביעקב לכן ניתנה התורה בסיון שהוא מזל תאומים ששאר כוכבי לכת אין להם דיבר ולשון ומזל תאומים

הוא צורת אדם ויש לו דיבר ולשון והוא יעקב שהוא מחבר הקצוות וכובש הגבורות תחת החסדים וממתיק הגבורות בשרשם וניתנה התורה בזה החודש שאז נתגלו החסדים העליונים ע"י יעקב אבינו וחמשה חומשי תורה הן כנגד ה' הויות של רחמים לכן כתיב ויהי ביום השלישי בהיות הבוקר ויהי קולות וברקים כו' כתיב קלת חסר וי"ו שרומז על ה' הויות של רחמים שהן בגימטריא ק"ל שאז נכללו הגבורות בהחסדים ונמתק הגבורות בשרשם ע"י יעקב שהוא מחבר הקצוות והוא מחבר הדינים עם החסדים ונקרא תליתאי ונתגלו החסדים העליונים על כנ"י בשעת מ"ת ע"י יעקב וזהו פי' הגמרא הנ"ל דרש ההוא גלילאה עלי' דרב חסדא יש לרמוז בזה כי גלילאה בגימ' ע"ט וג' הויות עולים ע"ח והם י"ב אותיות נמצא תיבת גלילאה בלא א' בגימטריא ג' הויות שהן י"ב אותיות ועם א' של גלילאה הוא י"ג אותיות רומז לי"ג מכילין דרחמין וזהו דרש ההוא גלילאה עלי' דרב חסדא כי' שאז במתן תורה נמשך ע"י הי"ג מדות של רחמין הרב חסד ברוך רחמנא דיהיב אוראין תליתאי לעם תליתאי ע"י תליתאי ביום תליתאי בירח תליתאי כי אז בחודש תליתאי שהוא מזל תאומים נכבשו הגבורות תחת החסדים ונתגלו החסדים העליונים וניתנה התורה הקדושה בו ביום ברב חסד וזאת הי' ע"י יעקב שהוא מחבר הקצוות ונקרא תליתאי שהוא השלישי שמחבר את הגבורות עם החסדים ועי"ז בא הכל אל האחדות ונתגלו החסדים הגדולים על כנ"י וזהו שחישב ה' פעמים תליתאי שרומז על ה' הויות של רחמים שאז נתגלו ה' ההויות של רחמים וכל המדות נכללו בהחסדים ע"י יעקב שהוא תליתאי וזהו שפרש"י ז"ל שאז היו חונים כולם כאיש אחד בלב אחד כי אז בא הכל אל האחדות ע"י יעקב שהוא מחבר הקצוות. ועתה אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים פי' אם תקבלו תורה שבע"פ ג"כ כי תורה שבע"פ היא עיקר כי תורה שבכתב יש להם לאו"ה ג"כ שהתורה נכתבה בעי"ן לשון ותורה שבע"פ עליו נאמר כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים שאסור ללמוד תורה שבע"פ לעכו"ם כמו שדרשו חז"ל על פסוק לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום שאסור ללמוד לעכו"ם תורה שבע"פ ואי אפשר להיות תורה שבכתב בלא תורה שבע"פ רק שניהם יחד בהתחברות והן ג"כ תאומים ואמר הפסוק אם תקבלו תורה שבע"פ ג"כ והייתם לי סגולה מכל העמים כלומר ע"י שתקבלו תורה שבע"פ תהיו אתם חביבים לפני מכל העמים כי על תורה שבע"פ נאמר כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים כנ"ל וגמר אומר הכתוב ואתם תהיו לי ממלכת כהנים פי' שבעולם העליון יש כהן גדול והוא חסד עליון ובעולם התחתון ממנו שם מיכאל כהן גדול אפוטרופס דישראל והוא ג"כ חסד ואמר הכתוב אם תקבלו תורה שבכתב עם תורה שבע"פ תהיו ממלכת

כהנים כלומר שתהיו מלכים על הכהנים העליונים שתהיו מושלים בהן להמשיך חסדים העליונים על כנסת ישראל והבן.

**ויסעו מרפידים כו'** ויחן שם ישראל נגד ההר ומשה עלה אל האלהים ויקרא אליו ה' מן **ההר לאמר כה תאמר לבית יעקב כו'** והנה יש לדקדק על תיבת לאמר דהוא מיותר דהא כתיב תיכף כה תאמר כו' ונראה דבא לרמוז בזה דהנה איתא בזו"הק ובספרים הקדושים דהכל תלוי באתערותא דלתתא והבא לטהר מסייעים לו והנה בבואם אל הר סיני הי' אתערותא דלתתא כי ויחן ישראל פרש"י ז"ל כאיש אחד בלב אחד ועשו הם הכנה לפי מדריגתם ומשה עלה אל האלהים דהיינו שהוא הכין עצמו בהכנה היותר גדולה מכל ישראל ועלה אל האלהים ובאתערותא דלתתא איתער מלעילא ויקרא אליו ה' מן ההר פי' שקרא אליו השם המיוחד שם ההוי"ה ב"ה שהוא מדריגה גבוה יותר ממה שהכין א"ע כי יותר מה שהעגל רוצה ליניק כו' לאמר כה תאמר פי' שה' אמר לו לאמר אל בני ישראל כה פי' כמו שאתה עשית והכנת ח"ע בהכנה דרבה ונגד זה בא אתערותא דלעילא כפלי כפלים עד אין שיעור ותכלית ממה שהי' אתערותא דלתתא כן לאמר לישראל שגם המה יעשו כן תמיד ואז באתערותא דלתתא יתעורר מלמעלה ויבא מלמעלה השפעות טובות ורחמים גדולים אמן.

**אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים כו'** להבין זה מה זה על כנפי נשרים עיין בפרש"י ומפרשים ונראה לי דאיתא במדרשים שיש כמה נובלות עיין שם ונובלות חכמה של מעלה תורה וכו' ונשרים הוא מלשון פירות הנושרים מלשון המשנה בסוכה או תחתי' מפני הנשר שהוא לשון נובלות. והנה על הים באו לידי השגות גדולות וראתה שפחה על הים כו' ואמרו זה אלי אפילו עוברות שבמעי אמם אמרו זה אלי כדאיתא בגמרא במדרשים וגם איתא בזו"הק ויצאו אל מדבר שור שראו שם מראות נכלאות ובאו לידי השגה למעלה מנובלות שלמעלה וזהו ואשא אתכם על כנפי נשרים ודו"ק.

**ועתה** אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים כו' הענין הוא שישראל המה פנימיות של כל העולמות לא מבעי' בזה העולם בוודאי שהגוים הם קליפות סביב הפירי כל גוים סבבוני זאת ירושלים בתוך הגוים כו' אלא אפילו בהעולמות העליונים ג"כ ישראל המה הפנימיות של כל העולמות והשפע הולך דרך ישראל כידוע מספרים הקדושים והנה סגולה פרש"י אוצר חביב והנה מדרך האוצר להיו' גנוז בחדרי' הפנימים בפנימיות הבית וזהו והייתם לי סגולה מכל העמים שאתם תהיו הפנימיות של העולם וק"ל.

**ויענו כל העם יחדיו ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה וישב משה את דברי העם אל ה' ויאמר ה' אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן כו' ויגד משה את דברי העם אל ה'**
כבר דקדקו כל מפרשי התורה על שכתוב ויגד משה הלא כבר כתיב למעלה וישב משה את דברי העם ואח"כ לא מצינו בפסוק זה שאמרו הקב"ה שיאמר לישראל וא"כ למה חזר והגיד עוד דברי העם ונקדים מה דאיתא בגמרא כשאמרו ישראל נעשה ונשמע אמר הקב"ה מי גילה רז זה לבני הלשון שמלאכי השרת משתמשין בו שנאמר עושי דברו לשמוע בקול דברו שעושין קודם ששומעין וקשה הלא לא מצינו שאמרו ישראל קודם מ"ת נעשה ונשמע שכאן לא כתיב רק כל אשר דבר ה' נעשה רק אח"כ כתיב דבר אתה עמנו ונשמעה ועל זה הוכיחם משה על שלא רצו לשמוע מהקב"ה בעצמו גם צריך להבין ולקרב אל השכל איך אפשר לעשות דבר קודם ששומע איך יודע מה לעשות ואפילו אצל המלאכים השכל מנגד זאת וכי האיך יודעין מה לעשות אם לא שומעין מפי הגבורה מקודם. ונראה בזה דהנה הקב"ה נתן לישראל התורה שהיא תרי"ג מצות רמ"ח מ"ע ושס"ה מצות ל"ת ונקראים בזו"הק תרי"ג עיטין דהיינו ענות שעל ידם יבוא האדם להכיר את בוראו וענין עצה שייך בדבר אשר האדם חפץ להשיג איזה דבר והוא מסופק אם לעשות אם לאו נותנין לו עצה ככה תעשה וככה לא תעשה וצריך להבין מה היו ישראל חסירין שהוצרך הקב"ה ליתן להם עצות והענין הוא דהנה מצינו קיים אברהם אבינו כל התורה כולה אפילו דקדוקי סופרים וכן יצחק וכן יעקב וצריך ג"כ להבין איך היו יודעין שזו מצוה לעשותה וזו עבירה שלא לעשותה אך הענין הוא מי שרוצה להשיג ולהכיר את הבורא ב"ה צריך לזה שקידה רבה ולפנות מחשבתו מזה העולם מכל וכל ויום ולילה לא יחוש רק להשתוקק ולהתלהב אל הבורא ב"ה ומחשבתו תהי' חושב תחבולות תמיד אעשה כך וכך אולי עי"ז אוכל להשיג אחדותו ית"ש ואשמור עצמי מזה שלא לעשות והכל כדי להשיג אחדותו ית"ש וצריך שלא לעשות בשום אבר תנועה גדולה או קטנה רק מה שהמוח שלו יחשב לעשות תחבולה להשיג אחדותו ית"ש ואיש אשר כזה הוא משיג אחדותו ית"ש והקב"ה מעיד בעצמו עליו שכל עשיותיו היו כהוגן וכראוי כמו שמצינו בא"א ע"ה ששקד תמיד להשיג את הבורא ב"ה וכשראה השמש סבר שהיא הבורא ואח"כ ראה שהיא נברא והי' מעיין בשכלו עד שהשיג עולם המלאכים וראה ג"כ שהם נבראים והי' מעיין עוד יותר ויותר ומבקש תכלית האמת עד הא"ס ב"ה והי' מחשב תחבולות ועושה פעולות אולי עי"ז ישיג אחדותו ית"ש ע"כ הכתיב הקב"ה עליו וישמר משמרתי מצותי חקותי ותורותי וכן יצחק ויעקב עשו תחבולות תמיד כדי להשיג אחדותו ית"ש ע"כ ממילא קיימו כל התורה כולה אע"פ שלא שמעו שלא השתמשו

ברמ"ח אבריהם לעשות שום דבר גדול או קטן אלא מה שעי"ז ישיגו אחדותו ית"ש ע"כ לא הוצרכו שינתן להם התורה וכן מלאכי מעלה שהן רוחניות הן מתלהבין תמיד בלי הפסק להשיג אחדותו ית"ש ולעשות נ"ר לפניו ע"כ הן חושבים תמיד לעשות דבר מה לפניו ית"ש אולי יהי' זאת לנ"ר לפניו כדי שישמעו אח"כ מפי הגבורה יפה עשיתם וזהו עושי דברו מחמת גודל השתוקקת כדי לשמוע בקול דברו אח"כ יכה עשיתם זאת היו דרכי האבות הקדושים ע"י שחתרו תמיד לבקש להשיג אחדותו ית"ש עשו כל עשייתם שיהי' לנחת רוח ליוצרם כדי שעי"ז ישיגו אחדותו ורוממותו ית"ש ע"כ זכו שהכתיב עליהם הקב"ה ששמרו דרך ה' אבל אח"כ שירדו בני ישראל למצרים ונתערבו ביניהם והיו משוקעים בטומאת מצרים עי"ז לא היה להם לב להתבונן להתלהב להבורא ב"ה כמו האבות הקדושים ע"כ הוצרך הקב"ה ליתן להם התורה הקדושה שהן תרי"ג עצות שעל ידם יזכו להשיג אחדותו ית"ש וכשבא משה וישם לפניהם את כל הדברים האלה אשר צוהו ה' ויען כל העם יחדיו ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה פי' כששמעו מפי משה רבינו שהקב"ה רוצה ליתן להם התורה נתלהבו מאד והשתוקקו בתשוקה עזה להשיג אחדותו ית"ש מעצמותם כמו האבות הקדושים ומעצמותם יעשו כל עשיותם לעשות נ"ר ליוצרם ובוראם וישמעו אח"כ מפי הגבורה יפה עשיתם וכשעשיותם יהיה על בחינה זו ממילא לכו בדרכי התורה אע"פ שלא ישמעו מקודם וזהו שאמרו קודם מ"ת כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע ור"ל נעשה מעצמינו ונשמע אח"כ מפי הגבורה יפה עשיתם וישב משה את דברי העם אל ה' ר"ל מתחילה לא אמר משה אלא תשובה על שליחותו שישראל רוצים לקבל אלהותו ית"ש וכשאמר הקב"ה למשה הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך ר"ל שישמעו בדברי עמך התורה והמצות כדי שידעו איך לעשות ויגד משה את דברי העם אל ה' ר"ל שהגיד לו שרצונם לעשות ולקיים התורה בלתי שמיעה מקודם שתשוקתם עזה לחתור ולבקש בכל כחם ומוחם להשיג גדולות רוממותו ואחדותו ית"ש כמו האבות הקדושים כנ"ל אבל לפניו ית"ש נגלו כל תעלומו' וידע שתשוקתם אינו אלא לשעה ואעפי"כ כיון שהבחירה ביד האדם אל אשר יחפוץ יטנה אמר הקדוש ב"ה למשה לך אל העם וקדשתם כו' ר"ל שיכינו עצמם ג' ימים ואולי על ידי שיתקדשו עצמם ג' ימים מקודם יזכו לבחינה זו ואח"כ כשנפלו ממדריגת' אמרו למשה דבר אתה עמנו ונשמעה ולא כתיב ונעשה אלא ונשמעה ור"ל נשמעה תחילה כדי שנדע איך לעשות ובבחינה זו יוכל כל האדם להיות עובד ה' שישמע קודם ולא יעבור על דברי חכמים רק יקיים כל התורה כולה עי"ז יוכל להשיג רוממותו ית"ש ועל זה אמר הקב"ה הטיבו את אשר דברו לשמוע תחילה ומי יתן והי' לבבם זה ליראה אותי

כל הימים שיעשו ויקיימו מה שישמעו מפי חכמים ותלמידיהם ולא יעברו רצוני ותהי' גם זאת לפני לנחת רוח.

**ויוצא משה את העם לקראת האלהים ויתיצבו בתחתית ההר לקראת האלקי'** פרש"י מגיד שהשכינה יצאה לקראתם כחתן היוצא לקראת כלה והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ה' באש ויעל עשנו כעשן הכבשן כעשן הכבשן פרש"י לשבר האוזן נכתב עיי"ש ויחרד כל ההר מאד. והנה הגם שנכתבו תיבת אלו לשבר את האוזן מ"מ יש בהם רמז מה והענין הוא כי כתבנו למעלה בפ' בשלח והובא בספרי' שע"י אתערותא דלתתא הוא מעלה מ"נ ומתגלין כנגדן מ"ד והנה כבר אמרנו והובא בכתבים שלי ע"פ ואד יעלה מן הארץ והשקה את פני האדמה ר"ל שע"י שהאדם מתעורר עצמו בעת התפלה ובלימוד התורה ההבל היוצא אז מפיו אנו רואים בחוש כמו ענן והענן ההוא מעלה מן הארץ ומעלה מ"נ ועי"ז והשקה את פני האדמה ר"ל שנתגלה כנגדן מ"ד ומוריד השפעות טובות ואיתא בזוה"ק בהקרבת הקרבנות בהקטר האברים אם העשן העולה למעלה הי' לבן כולו בידוע שהקרבן הוא מרוצה ועתה בעו"ה חרב בה"מ התפלה היא במקום קרבן ובהקבץ הציבור יחד ומתפללין ומתעוררין את עצמן בתשוקה גדול' הן מעלין מ"נ ע"י הבל שיוצא מפיהם וכנ"ל שאנו רואים בחוש שמהבל פיהם עולה ענן עב כמו עשן. והנה כתיב אף חובב עמים כל קדשיו בידך והם תכו לרגליך וכו' ונוכל לפרש דאית' בזוה"ק ע"פ ה' מסיני בא וזרח משעיר למו וכו' קרא הקב"ה לס"ם ואמר לי' תבעו אורייתא דולי אמר מה כתיב בה אמר לא תרצח וכו' (ואתחנן קמי') אמר מרא דעלמא כולו אי אתייהב לי כל שולטני דילי אתעבר דהא שולטני דילי על קטלא איהו וכו' אי ניחא קמך הא עמא בנוי דיעקב להון אתחזי למהיב אורייתא וכו' וכולהו יהיבו לי' נבזבזין הה"ד לקחת מתנות בני אדם עיי"ש וזהו אף חובב עמים ור"ל גם בשעה שחובב העמים ורצה ליתן להם את התורה נתגלה להם באף ר"ל שלא גלה להם מה שכת' בתורה אלא לא תרצח לא תגנוב לא תנאף שהם אף ועברה ולא רצו לקבלה ועי"ז כל קדושיו בידך ר"ל שנתן להם התורה והם תכו לרגליך פי' שהם תכו עצמם בתחתית ההר והנה אמרנו על סיום מסכת פי' על תיבת מסכת והובא בכתבים שלי דידוע באורייתא ברא קב"ה עלמא היינו שאותיות התורה עלו ונצטרפו ברל"א שערים אלפא ביתא והצירוף הראשון הוא א"ל ב"ם וסוף הצירוף של א"ל ב"ם הוא כ"ת והוא שורש המקור לשאר הצירופים ומ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין וזהו מס"כת ועיקר השגות התורה הוא ע"י אחדות כמאמר הכתוב ויחן שם ישראל נגד ההר בלב אחד כאיש אחד ושם נפסק זהומתן וכל שבט ושבט תיקן צירף הוי' שלו ואמרו נ"ונ בתשוקה גדולה מקירות לבם והעלו מ"נ ונתגלה כנגדן מ"ד שירד

הקב"ה בשמי מרום ליתן להם התורה ושבו להשגו' התורה עד צירוף הראשון שהוא שורש המקור לשאר הצירופים ועל פי דרכינו זה נבאר הפסוקי' ויוצא משה את העם לקראת האלהים פי' רש"י מגיד שהשכינה יצאה לקראתן כחתן היוצא לקראת כלה פי' שע"י אמירתן נ"ונ היו מעלין מ"נ ונתגלה כנגדן מ"ד ויצאה שכינה לקראתן כחתן היוצא לקראת כלה פי' הכלה מעלת מ"נ ומקבלת שפע מן החתן כן היו מעלין בני ישראל המ"נ ויצאה שכינה לקראתן וקבלו את התורה ויתיצבו בתחתית ההר ר"ל שאז הי' מצבם בהאותיות שאחר ההר דהיינו אחר הה' הוא וי"ו ואחר הה' השני' ג"כ וי"ו ואחר רי"ש שי"ן שהן שי"ב בגימטריא כמנין י"ב צירופי הויות ופי' שאז נפסק זהומתן וכל שבט ושבט תיקן צירוף הוי' שלו. והר סיני עשן כולו ר"ל ע"י אתערותם שאמרו נ"ונ בתשוקה רבה העלו מ"נ בהבל פיהם שעלה כעשן וע"י זה נתעוררו מ"ד וירד הקדוש ב"ה על הר סיני וזכו ישראל להשגות התורה עד צירוף ראשון שסוף הצירוף ההוא הוא כ"ת כנ"ל ועשן בגי' כ"ת וזהו עשן כולו שע"י ההבל פיהם שעלה כעשן זכו לכל השגות התורה עד אותו צירוף שסופו הוא כ"ת והוא שורש המקור לכל הצירופים גם כ"ת הוא לשון כיתה ור"ל שע"י האחדות שהיה אז ביניהם כנ"ל זכו לכל אלו השגות הגדולות והנפלאות ויעל עשנו כעשן הכבשן פי' עשנו בגימ' תכ"ו ופי' ע"י שתכו עצמן לרגלי ההר ברשפי שלהבת אהבה ואמרו נ"ונ היו מעלין בהבל פיהם כמו אברהם אבינו כשעמד בניסיון למען אהבתו יתברך והושלך לכבשן האש וזהו ויעל עשנו היינו המ"נ של ישראל כנ"ל כעשן הכבשן ר"ל כהמ"נ שהעלה אברהם אבינו כשהושלך לכבשן האש ובתיבת כבשן מרומז ג"כ שם נג"ב כי כנ"ב עולה בגי' ע"ב ושי"ן מרמז לשלשת האבות והבן.

**והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד ה' עליו באש ויעל עשנו כעשן הכבשן** וצריך להבין איך שייך אצל השכינה הקדושה הענין עשן וכי אש השכינה אש גשמיי גם מה שאמר הכתוב ויעל עשנו כעשן הכבשן צריך להבין למה כעשן הכבשן הגם שרש"י פי' שהוא רק למשל לשבר את האוזן מ"מ אין המקרא יוצא מידי פשוטו ונראה לרמוז בזה דהנה איתא בזו"הק פ' שמות פתח ואמר דודי לי ואני לו הרועה בשושנים מי גרם לי שאני לדודי ודודי לי מפני שהוא מנהיג עולמו בשושני' מה שושן יש בו ריח והוא אדום מוצק' אותו והוא מתהפך ללבן ולעולם ריחו לא זז כך הקב"ה מנהיג עולמו בדרך זה שאלמלא כן לא יתקיים העולם בשביל האדם החוטא והחטא נקרא אדום כד"א אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו מקריב קרבנו לאש שהוא אדום וזורק הדם סביב למזבח שהוא אדום מדת הדין אדום מוצקין אותו ועולה העשן כולו לבן ואז האדם נהפך ללבן נהפך מד"הד למד"הר ותא חזי וכו' וכתיב להקריב לי חלב ודם כנגד זה אדם מקריב חלבו ודמו ומתכפר לו זה

אדום וזה לבן מה השושן שהוא אדום והוא לבן אין מוצקין אותו לחזור כולו לבן אלא באש כך הקרבן אין מוצקין אותו לחזור כולו לבן אלא באש וכו' א"ר יוסי כשהיה בהמ"ק קיים אדם מקריב קרבנו בענין זה ומתכפר לו עכשיו תפלתו של אדם מכפר לו במקום הקרבן כי האי גוונא עכ"ל ולהבין ענין זה כשהקרבן נקרב ע"ג המזבח והעשן עולה כולו לבן יתכפר לחוטא האדמימות של החטא הענין הוא כי ע"י שהאדם מתחרט על שעבר על רצון הבורא ב"ה ותבער בו אש התשובה כיקוד אש ומגודל תבערת יקוד אש התשובה אשר בוער בקרבו אם היה אפשר לעשות בעצמו מה שעושין בקרבן ממש הי' עושה ומי שתבער בו אש התשובה כל כך מגודל החמימות אשר בקרבו כתגבר בתוכו כח האש ונתמעט דמו שהוא אדום שתשריפהו האש ונהפך ללבן ע"כ אח"כ כשמקריב הקרבן על גב המזבח ונקרב הדם שהוא אדום ונהפך ללבן באש והעשן עולה לבן עולה עם העשן האתערותא דילי' עד הכסא כבוד ועל כן הי' שם דבר המעלה עשן כדי שיעלה עד לשמים וע"י שעם העשן שהוא לבן עולה הלבנינות של אדם שנהפך מאדום ללבן ע"י אתערותא דילי' מעורר העשן האש שלמעלה ויורד על המזבח האש שלמעלה ותאכל את העולה כמו למשל אם תכבה נר ובעוד שחומו בהפתילה והעשן שלו נמשך ועולה למעלה דק ולבן מאד אם תאחז אותו נר אז תחת נר הדולק ירד השלהבת עליו ודולק כן ע"י שהעשן עולה לבן ע"י אתערותא דלתתת מתעורר אתערותא דלעילא וירד ארי' של אש ע"ג המזבח ועתה התפלה היא במקום קרבן והנה אם האדם מתפלל בהתלהבות גדול ובתשוקה גדולה ורשפי שלהבת י"ה תבער בו נתגבר בקרבו כח האש ותשרף את חלבו ודמו ונהפך האדום ללבן וההבל היוצא מפיו נראה בחוש שהוא כמו עשן והבל ההוא עולה עד כסא כבוד ובעשן הזה הוא כל המחשבות והיראה והאהבה של התפלה והעשן הזה תעלה לריח ניחוח לפני ה' ועי"ז מעורר מ"ד כמו המשל שהבאתי לעיל והנה עינינו רואות כשמבעירין עצים לחים השלהבת אינו עולה כי אם מעט שאין בו חמימות כל כך והעשן הוא עב מאד ומראהו שחור אבל בכבשן שמבעירין בו ח' או ט' ימים מחמת שהחמימות הוא גדול מאד אין נראה העשן כי אם מעט והוא דק מאד עד שכמעט שאין העין קלטתו ומראהו לבן מאד ולראש שלהבת יתדמה מפני לבנונותיו והנה כשאמרו ישראל נעשה ונשמע אמרו בהתלהבת גדול ובתשוקה עזה ותבער בם רשפי שלהבת יה כנ"ל ומגודל החמימות תשוקתם נתמעט דמם ונשרף ונתהפך האדמימות שלהם ללבן ומהבל פיהם נעשה עשן והעשן ההוא הי' כולו לבן מפני גודל חמימות האש אשר הי' בוער בקרבם והעשן ההוא עלה עד הכ"כ והי' מעורר אתערות' דלעילא ונגלה עליהם הקב"ה וירד באש ליתן להם התורה וזהו פי' הפסוק והר סיני עשן כולו פי' שהם התיצבו

בתחתית ההר וע"י שאמרו נו"נ בתשוקה גדולה עד שתבער תשוקתם כלפיד אש ההבל פיהם עלה על הר סיני כעשן מפני אשר ירד עליו ה' באש פירוש קודם אשר ירד עליו ה' באש וע"י אתערותא דלתתא היו מעוררין אתערותא דלעילא כנ"ל וא"ת שאתערותם לא היתה בתשוקה גדולה ובחמימות רב רק כמו עצים לחים שאין בהם חמימות אלא מעט והעשן שלו עב ומראהו שחור ת"ל ויעל עשנו כעשן הכבשן שיש בו חמימות גדול מאוד והעשן העולה ממנו דק ולבן מאוד כנ"ל וכמו כן העלו עשן בהבל פיהם מחמת גודל חמימות תשוקתם שהי' בקרבם ונתעורר על ידי הבל פיהם אתערותא דלעילא וירד הקדוש ברוך הוא באש משמי מרום ונתן להם התורה הקדושה.

**ויאמר ה' אל משה רד העד בעם פן יהרסו אל ה' לראות ונפל ממנו רב וגם הכהנים כו'** והנה רש"י ז"ל פי' רד העד בעם התרה בהם שלא יעלו בהר פן יהרסו שלא יהרסו מצבם לעלות לצד ההר כל ההריסה מפרדת אסיפת הבנין אף הנפרדים ממצב האנשים הורסים את המצב ויש לדקדק לפי פרש"י היה עיקר האזהרה שלא יתפרדו עצמן מהגבול שהוגבלו לעלות לצד ההר מטעם שירצו לראות וא"כ הול"ל פן יהרסו לעלות אל ה' לראות ומה פן יהרסו אל ה' לראות וכן קשה כתיב אח"כ והכהנים והעם אל יהרסו לעלות אל ה' פן יפרוץ בם הול"ל ג"כ אל יהרסו לעלות אל ה' לראות העיקר הכוונה שלא יעלו לצד ההר היה שלא ירצו לראות ונראה שבא לרמוז מה שאיתא בספרים הקדושים ובזו"הק כי השם הוי' הקדוש מרמז על כל עשר ספירות הקדושות כי היוד מרמז לחכמה וקוצו של יוד מרמז על החכמה מאין תמצא והוא נעלם והה"א הראשונה על בינה עולם התשובה וחו"ב הן תרין רעין דלא מתפרשין ובה"א הראשונה אין רשות להרהר כמאמר הכתוב מקצה השמים ועד קצה השמים ודרשו ז"ל מקצה השמים ועד קצה השמים אתה שואל וכו' ומכ"ש למעלה מה"א ראשונה דהיינו היו"ד וקוצו של יו"ד שאין רשות להתבונן כלל וזה פי' הפסוק בפ' בשלח היש ה' בקרבינו אם אין פי' הזו"הק שרצה לבחון ולידע אם יש ה' בקרבם ר"ל אם הוא בחי' עולם הנקרא י"ש ואם בבחי' אין ובזה שהתבוננו עליו עשה פירוד וקציצה ח"ו זה היה החטא שלהם עכ"ד והנה השי"ת הזהיר למשה רבע"ה להזהיר לישראל עד למאד לשמור את עצמן באותיות ההוי' שהוא שם הקדוש והנורא שלא להתבונן בהם הגם שכל אות משם הוי' מרמז על מה שמרמז הכל הוא אחדות הפשוט ואם חלילה וחלילה יהרהרו להתבונן בהם יוכלו לבא לידי קיצוץ ופירוד להיות קיצוץ בנטיעות ח"ו ומכ"ש ביו"ד וקוצו של יו"ד ששם אין רעיון ומחשבה נתפס בו כלל והוא אפיסת השגה וזהו ויאמר ה' אל משה רד העם בעם פן יהרסו אל ה' לראות פי' שלא יהרסו חלילה אותיות הוי' ב"ה כי הכל אחדות הפשוט כי אם ח"ו

יתבוננו להרהר בו ונפל ממנו רב ויאמר משה אל ה' לא יוכל העם לעלות אל הר סיני כו' פי' ה"ר הוא ר"ת ה"א ראשונה סיני בגימ' ק"ל שהוא ה' חסדים של עתיקא ור"ל שאפילו בה"א ראשונה לא יוכלו להתבונן כי חו"ב הן תרין רעין דלא מתפרשין ועליהם כתיב הנסתרות לה' אלקינו ומכ"ש יו"ד וקוצו של יו"ד שהוא באפיסת הרעיון כלל כי אתה הטדותה בנו לאמר הגבל את ההר וקדשתו פי' הה"ר ר"ת הה"א ראשונה כי שם אין התבוננת כלל ר"ל הגבל את ההר היינו ה"א ראשונה וקדשתו שלא להרהר בה ומכ"ש למעלה למעלה שאין להתבונן בו כלל רק ברצוא ושוב וליחד בתכלית היחוד והבן.

**וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר אנכי כו'** הנה על תיבת לאמר עמדו כל המפרשי תורה ופרש"י ידוע ועוד יש לאלקי מילין עפ"י פשוטו וגם למה נאמרו הדברות כולן בלשון יחיד הגם ע"ז תירצו במדרש רבה עיי"ש אבל יש לפרש עפ"י פשוטו דהנה איתא בפ' ואתחנן ה' אלהינו כרת עמנו ברית בחורב לא את אבותינו כרת ה' את הברית הזאת כי אתנו אנחנו אלה פה היום כלנו חיים פנים בפנים דיבר ה' עמכם בהר מתוך האש הכתובים תמוהים מאד שאמר משה שלא את אבותינו כרת ה' את הברית הזאת אלו אמר לא את אבותינו בלבד רק גם אתנו היה שפיר אבל שכתוב שלא את אבותינו כרת ה' את הברית קשה להולמו כי מתן תורה היה רק לאביהם של הדור ההוא שדיבר משה עתה עמהם כי זה היה סוף ארבעים שנה סמוך למיתתו של משה ממילא היה כמעט רוב הדור שלא היה עדיין בעולם בשעת מ"ת כי כל בני עשרים מתו במדבר ופחותים מבני עשרים היה נערים אז במ"ת ואמאי אמר לא את אבותינו כרת הברית כו' גם מה זה פנים בפנים דיבר ה' עמכם דייקא הלא קטנים היו אז ע"כ נראה שהפסוקים הם מתרצים התיבת לאמר כי איתא בגמרא כל הדר בא"י דומה שיש לו אלהי והדר בח"ל דומה כמו שאין לו אלהי וגם איתא בגמרא שכל התורה לא ניתנה רק לקיימה בא"י עיין גמרא הוריות ובשאר מסכת וגם איתא שישראל בח"ל עובדי ע"ז בטהרה הן וגם איתא בזו"הק בפ' יתרו במאמר ומשה עלה אל האלהים וז"ל כל הדר בא"י כו' מאי טעמא משום דזרעא קדישא לארעא קדישא סלקא ושכינתא באתרה יתבה והאי בהאי תלי' ומשה לא קאמר אלהיך אלא לאינון דהוי זמינין למיעל לארעא קדישא ולקבלא אפי שכינתא ומה דלא אמר אלהינו משום דהא משה לא זכה למיעאל לארעא ובג"כ אלהיך וודאי בכל אתר עיי"ש וזהו פי' הפסוקים לא את אבותינו כרת ה' את הברית הזאת כי הם לא הלכו לא"י ולא ניתן להם התורה רק לאלו שהלכו לא"י כמאמר הזו"הק הנ"ל וזהו כי אם אתנו אנחנו אלה פה היום כי הם הלכו לא"י ולהם נתנו התורה וממילא הם עמדו על הר סיני הנשמות שלהם ובהם דיבר הקב"ה פנים בפנים ר"ל בפנימיות נשמותיהם

כי הם היו אז בלא גופים רק בפנימיות נשמתם לבד וזהו שאמר משה רבינו אנכי עומד ביניכם ר"ל שרק הוא לבד היה מפסיק בין הקב"ה ובין הנשמות אלו כי הוא לבדו היה בגוף ולהם נאמר התורה בלשון יחיד אנכי ה' אלהיך כי הנשמות הם אחדות כי לא היה נפרדים הגופם לאמר להם אלהיכם וכו' וזהו שפיר וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר ר"ל לאמר דייקא לדור שילכו לא"י כי רק להם ניתנו התורה כמאמר הזו"הק הנ"ל.

**איתא** במדרש אנכי ה' אלהיך הה"ד פנים בפנים דבר ה' עמכם אמר ר' אבדימי דמן חיפה כ"ב אלף ירדו עם הקב"ה לסיני שנאמר רכב אלהים רבותים אלפי שנאן הנאים והמשובחים יכול אע"פי שהיו רבים דחוקים היו ת"ל שנאן והשקט אדני בם אין כתיב ביוד אלא באלף דלית אדוני של כל העולם בם ד"א ה' בם רבנין אומרים שמו של אלהים היה מעורב עם כל אחד ואחד מיכאל וגבריאל אמר הקב"ה לישראל לא בשביל שראיתם פנים הרבה תהיו סבורים שמא אלהות הרבה בשמים דעו שאני הוא ה' אחד שנאמר אנכי ה' אלהיך יש לדקדק על שאמר כ"ב אלף ירדו עם הקב"ה לסיני שנאמר רכב אלהים רבותים הלא מריבותים אינו משמע כי אם כ' אלף כי ריבוא הוא עשרת אלף ובגמרא איתא י"ח אלף ירדו עם הקב"ה לסיני שנאמר רכב אלהים רבותים אלפי שנאן אל תקרי שנאן אלא שאינן פי' רבתים חסר שני אלפים ולפי הגמרא אתי שפיר אלפי שנאן שאינן אבל לפי המדרש אינו מובן האי אלפי שאנן שדרש כ"ב אלף ירדו מרכב אלהים רבתים ומרבתים אינו משמע אלא כ' אלף ועוד אלפי שנאן דרשינן שאינן א"כ חסר יותר ונראה בזה ונקדים תחילה הפסוק וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים ואת ההר עשן וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק יש לדקדק שמכאן משמע שהיו רואים את הקולות ההם לאחר מתן תורה שאמרו למשה דבר אתר עמנו והעשרת הדברות שמעו מפי הגבורה ואפילו למ"ד שלא שמעו מפי הגבורה אלא אנכי ולא יהיה לך ששני דברות הראשונים הבינו ושאר הדברות שמעו מפי הגבורה ג"כ רק שלא היו מבינים ומשה היה מפרש להם ובגמרא איתא כל הנהנה מסעודת חתן ואינו משמחו עובר בה' קולות ואם משמחו מה שכרו זוכה לתורה שניתנה בה' קולות ופריך הגמרא והא איכא וכל העם רואים את הקולות ומשני הן אותן הקולות דקודם מ"ת ומן הפסוק מוכח שהיו רואים את הקולות לאחר מ"ת ולהבין זאת נקדים המדרש אמר ר' שמואל בר נחמיני אמר ר' יהונתן מה הוא קול ה' בכח אפשר לומר כן והלא מלאך אחד אין כל ברי' יכולים לעמוד בקולו שנאמר וגויתו כתרשיש וקול כקול המון עאכ"ו הקב"ה שכתוב בו הלא את השמים ואת הארץ אני מלא צריך לדבר בכח אלא קול ה' בכח בכח כל הקולות וצריך להבין מהו בכח כל הקולות ואיתא עוד במדרש קול ה' בכח בכח של כל אחד ואחד הבחורים לפי

כוחן והזקנים לפי כוחן והנערים לפי כוחן ונראה בכל זה דהנה כשהציבור נאספים יחד להתפלל או ללמוד או לאיזה מצוה לפעמים נראה לכל אחד ואחד שהוא מכוין א"ע לש"ש יותר מחבירו שאם היה יודע שאין כוונתו לשמים כראוי ונכון היה מתחזק א"ע יותר ויותר לעשות בלתי לה לבדו רק שמדומה לו שעושה בדחילא ורחימא אשר אין בן אדם עושה יותר ממנו ואין זה דרך הישר רק צריך שידמה לו שחבירו עובד את השי"ת יותר ויותר ממנו ועי"ז הוא מתחזק א"ע בעבדות ה' יותר כי האדם צריך תמיד לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי וזהו שאמרו בגמרא לעתיד כל צדיק וצדיק נכוה מחופתו של חבירו ולכאורה קשה וכי זה התענוג יהיה לעתיד שיכוה מחופתו של חבירו אלא הענין הוא כמו שאמרנו שבעוה"ז נדמה לכל אחד ואחד שהוא עובד הש"ית יותר מחבירו ולעתיד כשיתן הש"ית לצדיקים שכר בשביל מעשיהם הטובים יתן לכל או"א כפי מעשיו כן ישיג השגות אלהותו ית' ויראה שחבירו השיג יותר ממנו ויבין שחבירו כיון במעשיו הטובים בעו"הז לש"ש יותר ממנו ולכן השיג יותר ממנו וקנאת סופרים תרבה חכמה ויתחזק עי"ז בעבדות ה' יותר ויותר וישיג עי"ז השגות אלהות יותר וזהו כל אחד נכוה מחופתו של חבירו פי' לשון התלהבות ע"י שיראה שחופתו של חבירו גדולה משלו תבער בו אש ויתלהב נפשו לעבודת הבורא ית"ש יותר וישיג השגות אלהות יותר וזהו שאיתא בגמרא כד הוי מפטרי רבנן מבי ר' אמי אמרו לי' הכ עולמך תראה בחייך פי' שברכו שיראה ג"ע שלו בחייו ומסתמא אם יראה עולמו בחייו יראה ג"כ עולמות של צדיקים אחרים ג"כ בחייו ויראה ששכרן מרובה משכרו ויבין שבוודאי הם צדיקים יותר ממנו ועי"ז יתחזק בעבדות ה' יותר וזהו עולמך תראה בחייך ובקבלת התורה כולן אמרו נו"ן וע"י הדיבור שאדם הי' מוצא מפיו נברא מלאך כמו שאיתא באבות כל העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד וע"י אמירת נו"ן של כל או"א נברא מלאך אחד דהיינו ע"י צירופי אותיות שהוציא מפיו נברא נשמה ולא בבחינה שאמר זה אמר זה כי כל אחד אמר כפי הכנת לבו וכפי התלהבות שלו כן הוציא הדיבורים מפיו לכן כל אחד לפי בחינתו שאמר נו"ן כך עשה צירוף ויחוד ומזה נברא דוגמתו מלאך ודוגמת זה קיבל חלק תורתו ואפילו מה שתלמיד וותיק עתיד לחדש קיבל מהר סיני כי כל הנשמות היו במעמד הר סיני ואמרו נו"ן וכפי הצירוף והיחוד שעשה באמירתו כן נעשה מזה חלק תורתו ומי שהכין את לבו יותר לשמים בהשתוקקת ובהתלהבות יותר עשה צירופים ויחודים גבוהים יותר וקיבל חלק תורתו יותר גבוה והשיג השגות אלהות יותר וזהו שאיתא כיון שאמרו ישראל נו"ן ירדו ששים ריבוא מלאכים וכתרים בידיהם והיו מכתירין לכל או"א שני כתרים אחד כנגד נעשה ואחד כנגד נשמע הן היו

אותן המלאכים שנבראו ע"י דיבורם יהיו מכתירין אותו בחלק תורתו ובשעה שאמרו נו"נ הי' נדמה לכל אחד ואחד שהוא מכוין א"ע לשמים יותר מחבירו שאם הי' יודע שעדיין אין כוונתו ברור וצלול לשמים הי' מתחזק א"ע יותר אלא שנדמה לו שאמר בתשוקה ובהתלהבות גדול אשר אין שום אדם יכול לכוין יותר ממנו וכיון שנגלה עליהם ממהקב"ה ואמר אנכי ה' אלהיך ראה כל או"א הצירופים והיחודים שלו ושל חבירו ואז ראה שהצירופים והיחודים של חבירו היו גדולים וגבוהים משלו והשיג השגות אלהות יותר והבין שמסתמא חבירו הכין את לבו יותר לשמים וגם נתלהב יותר לקבל עול מלכותו ית"ש יותר ממנו והקול שלו שאמר נו"נ עלה לשמי מרום יותר מקולו לכן השיג יותר ממנו וזהו פי' המדרש הנ"ל אמר ר' שמואל בר נחמני אמר ר' יהונתן מהו קול ה' בכח אפשר לומר כן כו' אלא מהו קול ה' בכח בכח כל הקולות פי' שהקב"ה נגלה עליהם כפי הקולות שאמרו נו"נ ואיש אשר אמר בהתלהבות יותר ובכוונה ברורה יותר לשמים הי' משיג אז יותר השגות אלהות ית"ש ור' שמלאי מפורש יותר הבחורים לפי כוחן והזקנים לפי כוחן כל אחד לפי הקול שיצא ממנו בהתלהבות ובתשוקה כן השיג השגות אלהותו ית"ש וזה פי' הפסוק וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים שראו הקולות שלהם שאמרו נעשה ונשמע וראו הצירופים שנעשו ע"י אמירתם וגם המלאכים שנבראו ע"י צירופי אותיות של הקולות שלהם ואת הלפידים היינו התלהבות שלהם וזה שפרש"י ז"ל שהיו רואים את הנשמע פי' שהיו רואים מה שהם בעצמם היו משמיעים בקולם שאמרו נו"נ וראו הצירופים והיחודים אשר עשו חבריהם ע"י אמירת נו"נ וגם המלאכים שנבראו ע"י הצירופים כי המלאך אפשר לראות ועי"ז ראו שחביריהם השיגו יותר מהם ואז ידעו שעדיין לא כוונו לבם לתכלית האמת בלתי לה' לבדו וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק פי' שראו וגמרו בדעתם שהם רחוקים מהש"ית וע"כ הראה להם הקב"ה זאת אחר מ"ת דהיינו אחר עשרת הדברות כדי שיבינו שהיה להם להיות יותר הכנה ויותר התלהבות בהדיבור של נעשה ונשמע והיו משיגים יותר בהדיברות ממה שהשיגו עתה ויאמר משה אל העם אל תיראו פי' אעפי"כ כוונתכם רצוי' לפני המקום ב"ה ומה שהראה אתכם אלהים את הצירופים של חביריכם שהם גבוהים משלכם זה הי' לבעבור נסות אלהים אתכם בא נסות הוא מלשון התנשאות והתרוממות ולבעבור תהיה יראתו על פניכם פי' שתתחזקו עצמיכם יותר בעבדות הש"ית וזהו פי' הגמרא הני קולות דקודם מ"ת הוי פי' שראו לאחר מ"ת הקולות שאמרו נו"נ קודם מ"ת ומזה נבוא לביאור המדרש הנ"ל אנכי ה' אלהיך הה"ד פנים בפנים דבר ה' עמכם פי' בפנימיות אלהות ית"ש הי' מדבר עם פנימיות ישראל אמר ר' אבדימי דמן חופה כ"ב אלף ירדו עם הקב"ה לסיני

ופירש הרב המגיד הקדוש רבינו יחיאל מיכל מ"מ דק"ק זלאטשוב זצוק"ל שירד הקב"ה על הר סיני עם כל הכ"ב אותיות שבאלפא ביתא עם כל הרל"א שערים ולפרש הדבר דהנה הקב"ה צמצם אלהותו וברא את העולמות ע"י אותיות התורה ואותיות ונקודות הן אורות גדולים ושכליות גדולים והן החיות של העולמות וכל האותיות הם כינוי ולבוש לשם הוי"ה ושם הוי"ה ב"ה הוא נשמת כל העולמות ושם אדנ"י הוא לבוש והיכל לשם הוי"ה ושם אלהים הוא ג"כ לבוש והיכל לשם הוי"ה ב"ה והם פנימיות של העולמות התחתונים מהם וכן בכל העולמות מה שהוא לבוש בעולם העליון הוא בעולם התחתון ממנו פנימיות וכשאמרו ישראל נו"נ כל או"א ע"י דיבורו נברא מלאך היינו ע"י צירופי האותיות שהוציא מפיו נברא מלאך ולא בבחינה שאמר זה אמר זה וכל אחד לפי בחינתו שאמר נו"נ כן עשה צירופים ויחודים ומי שאמר בהתלהבות יותר מחבירו עשה יחוד גדול מחבירו וכל או"א עשה צירופים באמירתו נו"נ מה שלא עשה חבירו ונצטרפו כל הצירופים של כל הכ"ב אלפא ביתא ומזה יצא כל התורה כולה לכל אחד ואחד חלק תורתו כפי הצירופים אשר עשה וכל או"א כפי בחינתו שאמר נו"נ כן הי' בבחינת החיות נושאי הכסא כדאיתא בזו"הק שכל אחד כפי התגברות שלו בעבדות ה' כן הוא בבחינת החיות נושאי הכסא יש אשר הוא בבחינת שור ויש אשר הוא בבחינת נשר ויש אשר הוא בבחי' ארי' והצדיקים יכולים להכיר בפני איש באיזה בחינה הוא מהכסא ובאלו צירופים שעשו ישראל באמירתם נו"נ נגלה עליהם הקב"ה ונתן את התורה שאלו הצירופים הם כל התורה וזה פי' המדרש הנ"ל כ"ב אלף ירדו עם הקב"ה לסיני פי' שהקב"ה ירד לסיני עם כל הכ"ב אלפא ביתא עם כל הרל"א שערים היינו שיצטרפו כל הצירופים של הכ"ב אלפא ביתא ע"י דיבורם של ישראל שאמרו נו"נ כל אחד לפי בחינתו שנאמר רכב אלהים רבתים אלפי היינו הכ"ב אלפא ביתא וזאת היא רכב אלהים שכל אחד הי' לו אחיזה במרכבה הקדושה כפי עבודתו שעבד באמירתו שנא"ן הוא רומז לארבעה חיות נושאי הכסא שר"ת של 'ש'נ'א'ן הוא 'שור 'נשר 'אריי' ו'נו"ן הוא נו"ן פשוטה שרומז לאדם והן האבות הקדושים אברהם הוא אריי' ויצחק הוא שור ויעקב הוא נשר וכולן כלול באדם אדני בם אין כתיב ביו"ד ה"א אלא באל"ף דל"ת אדוני של כל העולם בם פי' שהפנימיות של הכסא הוא שם אדנ"י ורבנן אומרים שמו של אלהים מעורב עם כל או"א פי' ששם אלהים הוא פנימיות של הכסא אמר הקב"ה לישראל לא בשביל שראיתם פנים הרבה תהיו סבורים אתם שמא אלהות הרבה בשמים דעו שאני הוא ה' אחד שנאמר אנכי ה' אלהיך פי' כמו שראיתם המרכבה דהיינו החיות הקודש המרומזים במלת שאג"ן כנ"ל וכמו שדרשו התנאים שהראה להם החיות הקודש שבתוך

המרכבה דהיינו או שם אדנ"י או שם אלהי"ם שהשמות אלו הם נשמת עולם הכסא אמר להם הקב"ה לא בשביל שראיתם הרבה פנים דהיינו שראיתם הפנימיות של עולם הכסא דהיינו שם אדנ"י או שם אלהי"ם הנ"ל תהיו סבורים שהרבה רשויות יש ח"ו דעו כי אנכי ה' אחד ר"ל תבינו כי נשמת וחיות כל העולמות דהיינו אפילו נשמת שם אדנ"י ואלהי"ם הוא שם הוי"ה ב"ה כי הוא שם המיוחד והוא חיות ונשמת כל העולמות ומהשם הוי"ה מתגלגלים כל השמות וכל הצירופים של כל הרל"א שערים ומשם הוי"ה ב"ה יצא כל התורה כולו וזהו ה' עוז לעמו יתן ר"ל השם הוי' נתן העוז דהיינו התורה לעמו וזהו לבש ה' עוז כו' דהיינו שכל התורה וכל העולמות הם לבושים לשם הוי' ב"ה והוא הפנימיות של התורה וכל העולמות. וזהו פי' המדרש רבה הנ"ל פנים בפנים דבר ה' עמכם ר"ל שבפנימיות דפנימיות דבר ה' עמם כי הגם שפנימיות הכסא הוא שם אדנ"י אבל פנימיות שם אדנ"י הוא שם הוי' ב"ה וזהו פנים בפנים דבר כנ"ל והבן.

**עוד** במדרש הנ"ל אנכי ה' אלהיך הה"ד פנים בפנים דבר ה' עמכם כו' אמר ר' אבדימי דמן חופה כ"ב אלף ירדו עם הקב"ה לסיני שנאמר רכב אלהים רבתים אלפי שנאן הנאים והמשובחים יכול אע"פ שהיו רבים דחוקים היו ת"ל אלפי שנאן שאנן והשקט אדני בם אין כתיב ביו"ד אלא באל"ף דל"ת אדוני של כל העולם בם וכו' אמר הקב"ה לישראל לא בשביל שראיתם פנים הרבה תהיו סבורים שמא אלהות הרבה בשמים דעו שאני הוא ה' אחד שנאמר אנכי ה' אלהיך לפרש המדרש הזה נקדים להבין מה דאיתא בגמרא 'א'נ'כ'י 'אנא 'נפשי 'כתבית 'יהבית והנראה בזה דאי' בזו"הק ג' בחינות יש באדם מתחילה נותנים לו נפש זכה נותנים לו רוח זכה יתיר נותנים לו נשמה זכה יתיר נותנין לו נשמה לנשמה ונקראת חי' והנה הנפש היא מעשי והרוח היא מיצירה ונשמה היא מבריאה ונשמה לנשמה היא מאצילות ובמה יזכה האדם לבחינות אלו נתן לנו הקב"ה התורה הקדושה פרד"ס דהיינו "פשט "רמז "דרוש "סוד והפשט הוא כנגד נפש ורמז נגד רוח ודרוש הוא נגד נשמה וסוד הוא נגד נשמה לנשמה וצריך האדם בתחילה לעסוק בפשטות התורה ולשמור ולקיים אותה ובזה הוא מזכך נפשו וזוכה אל הרוח וכמו שהארכנו בזה במקום אחר והנה עיקר והיסוד הוא פשטות התורה שכל עוד שלא הזדכך נפשו כראוי ע"י פשטות התורה לא יוכל לעסוק בפנימיות התורה שסכנה היא לו וכמו שאמר אדומ"ור רבינו אלימלך זצוק"ל בסודם אל תבוא נפשי מי שאין לו אלא בחינת נפש לבד אל יבוא לעסוק בסודות התורה רק ע"י שמזדכך נפשו בעסקו בפשטות התורה זוכה אל הרוח ויוכל לבא לידי דרשות התורה וזוכה אל הנשמה ומשיג רמזי התורה ואח"כ זוכה חי' ומשיג סודות התורה והנה מצינו שיש כמה וכמה פנים לתורה כדאי' בגמ' שיש

עי"ן פנים לתורה וגם שיש מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא וכן בדרוש רמז וסוד יש כמה וכמה פנים לתורה לאין שיעור וכל אחד ואחד כפי הזדככות נפשו כן משיג בפשטות הת רה העי"ן פני' ומ"ט פנים וכפי בחינתו ברוח ונשמה שלו כן הוא משיג בפנימיות התורה כי התורה ניתנה בכ"ב צירופי א"ב ברל"א שערי' פנים ואחור ובלבד שילמוד לשמה ישיג כפי בחינתו הן בפשטות הן בפנימיות הרבה פנים אליבא דאמת כמו שמצינו שבכל דור ודור חכמי ישראל מחדשין חידושין בתורה ומה שדרש זה לא דרש זה וכולם מכוונין אליבא דאמת והנה הקב"ה צימצום אלקותו י"ש ע"י עשר קדושות והבחינה התחתונה של העשר קדושות הוא מלכות ומלכות יכונה בשם נפש לאלקותו ית"ש כי המלכות היא לבוש להעשר קדושות והעש"ק בה נכללים וכשנתן הקב"ה התורה לעמו ישראל נתן הפשטות התורה שהיא בכתב בבחינות נפש שלו ובפשטות התורה נכלל הפנימיות כדי שע"י שיעסוק האדם בפשטות יזדכך נפשו ואח"כ ישיג הפנימיות הנרמז בה כמאמרינו לעיל וזהו פי' הגמרא הנ"ל אנכ"י "אנא "נפשי "כתיבת "יהבית כלומר שפשטות התורה כמו שהיא בכתב נתן הקב"ה בבחי' נפש שלו ובהפשטות נרמז הפנימיות כדי שיזדכך האדם נפשו ע"י עסק פשטות התורה וישיג לפנימיות הנרמז בה וע"פי זה יובן מאמר המדרש רבה הנ"ל אנכי ה' אלקיך הה"ד פנים בפנים דבר ה' עמכם פי' בכמה וכמה פנים לתורה לאין שיעור דבר ה' עמכם שבמעמד הר סיני השיגו כולם כל התורה כולה עם כל הצירופים ועם כל הרל"א שערים אמר ר' אבדימי דמן חיפה כ"ב אלף ירדו עם הקב"ה לסיני הפי' הוא כמו ששמעתי מהרב המגיד הקדוש דק"ק זלאטשוב זצוק"ל כנ"ל היינו עם כל צירופי כ"ב אלפי ביתא ברל"א שערים ירד הקב"ה על הר סיני ובמעמד הר סיני השיגו כל התורה עם כל הצירופים יכול אע"פ שרבים היו דחוקים היו פי' הואיל שיש הרבה פנים לתורה יש בהן פרושים שהן דחוקים ת"ל שנאן שאנן והשקט ר"ל שכל הפרושים והרמזים והסודות כולם מכוונים אליבא דאמת ופירושם נכון ואם ילמוד תורה לשמה ישיג כפי בחינתו כל עין פנים ומ"ט פנים ב'פ'ר'ד'ס אליבא דאמת אדני בם אין כתיב ביו"ד אלא באל"ף דל"ת אדוני של כל העולם בם ר"ל הפשטות התורה שהוא על הכתב נתן הקב"ה בבחינות מלכות שהיא אדני כנ"ל תאמרו הואיל וראיתם פנים הרבה שמא אלהות הרבה בשמים ר"ל הואיל ויש כמה וכמה פנים לתורה לכל אחד כפי בחינתו תאמרו שזאת היא עיקר העבדות להשיג פירושי התורה ת"ל אנכי ה' אלהיך פי' שעיקר הוא להשיג ע"י עסק התורה גדולות רוממותו ואחדותו יתברך שמו.

**איתא** במדרש רבה זכור ושמור בדיבור אחד נאמרו נוכל לפרש ע"פ ששמעתי מפה הקדוש הרב רבינו אלימלך זצוק"ל על פסוק וידבר אלהים את כל הדברים האלה

לאמר אנכי ה' אלהיך כי לכאורה מלת לאמר הוא כמיותר ופי' הוא ז"ל שהקב"ה נתן לנו התורה והמצות וכל התורה כולה הוא כלול באנכי ה' אלהיך כי זה עיקר הכל אם אדם מקבל אלהותו ית"ש עליו עי"ז הוא שומר ומקיים את כל התורה שלא לעבור על לא תעשה חלילה ומקיים המצות עשה וכל התורה והמצות הם נתיב אשר על ידם נוכל לידע מאלהותו ית"ש וזהו וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר אנכי ה' אלהיך פי' שבכלל אנכי הוא כל התורה כולה ולכן דבר הקב"ה כל דבור ודבור בפני עצמו כדי שנוכל לבוא ע"י שנדע אלהותו ית"ש וזהו וידבר אלהים את כל הדברים האלה כדי לאמר אנכי ה' אלהיך כלומר ע"י קיום המצות והתורה נוכל להשיג השגות אלהותו ית"ש וכל התורה כולה היא תלוי' באנכי דהיינו אם האדם מאמין באלהותו ממילא בוודאי מקיים התורה והמצות כראוי ואם חלילה אינו מאמין באלהותו ממילא אינו רוצה לקיים התורה והמצות וכל העשרת הדברות כמו שהן כתובים בדברות הראשונות כך הם כתובים בדברות האחרונות חוץ ממצות שבת שבדברות הראשונות כתיב זכור ובדברות האחרונות כתיב שמור כי כל מצות של שבת הן לאוין ואין בו מצות עשה אלא אחד דהיינו זכור את יום השבת לקדשו והשאר מצות שבת הן לאוין שלא יעשה מלאכות ולאו הוא בשב ואל תעשה והמצות עשה שבו הוא ג"כ לזכור את יום השבת והוא רק במחשבה רק שחז"ל דרשו זכרהו על היין ונמצא הן תלוין זה בזה אם הוא זוכר שהיום שבת ממילא אינו עושה מלאכה ואם שוכח שהיום שבת הוא עושה מלאכה וזכור הוא מ"ע ושמור הוא ל"ת נמצא שמור הוא כלול בזכור שאם זוכר את השבת שומר הלאוין שבו ואם שוכח את השבת יוכל לבוא חלילה לידי זה שיעבור על איזה לאו שבו כמו כן הוא כל התורה כולה אם הוא זוכר באלהותו ית"ש הוא מתאמץ ומתחזק עצמו שיעשה כל המצות כהוגן ושלא לעבור חלילה על שום ל"ת ואם שוכח חלילה יוכל לבא עי"ז שיעבור ח"ו על התורה כמו במצות שבת שכל מצותי' הן לאוין ומצות עשה שלה אינו אלא זכור כנ"ל נמצא אם הוא זוכר את השבת ממילא הוא שומר את השבת דהיינו מצותיה השייכים בו ואם אינו זוכר את השבת יגרום לו לעבור חלילה על מצותי' ונמצא השמור כלול בזכור כן כל התורה כולה תלוי' בדבור אנכי וזהו זכור ושמור בדבור אחד נאמרו פי' בדבור אחד הוא הכלול דהיינו אנכי שם נאמרו זכור ושמור דהיינו אם יזכור שהוא ית"ש הוא אלהים ממילא ישמור כל התורר כולה כמו במצות שבת שבדברות ראשינות כתיב זכור ובדברות האחרונות כתיב שמור שזה תלוי' בזה כן כל התורה כולה הוא כלול באנכי נמצא שבדיבור אנכי יש ג"כ זכור ושמור דהיינו כנ"ל שאם יזכור שהוא אלהים ישמור תורתו כנ"ל והבן.

**וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים ואת קול השופר ואת ההר עשן וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה כו'** המקראות אלו קשה להבינם כי ממשמעות הכתובים אלו משמע שאחר העשרת הדברות אמרו אל משה דבר אתה עמנו ואל ידבר עמנו אלהים וגם במשנה תורה נכתב יותר מפורש שדבר אתה עמנו כו' הי' אחר עשרת הדברות א"כ קשה מאי וכל העם רואים את הקולות כו' הלא הקולות ולפידים הי' קודם עשרת הדברות וגם זאת צריך להבין מאמר חז"ל שאמרו תורה צוה לנו משה כו' ששתי דברות ראשונות שמעו כל ישראל מפי הקב"ה ושאר דברות שמעו מפי משה קשה להולמו שרש"י ז"ל פי' כל הדברים האלה לאמר מלמד שאמר הקב"ה כל העשרת הדברות בדיבור אחד א"כ אמאי לא שמעו ישראל יותר מאנכי ולא יהי' לך לבד ונראה לפענ"ד לפרש ע"פ שאמרנו כבר על פסוק משה ידבר והאלהים יעננו בקול בקולו של משה זה ג"כ קשה להבין מאי בקולו של משה גם המדרש רבה הנ"ל רמוה מאד בפ' זו על פסוק קול ה' בכח בכוחו לא נאמר אלא בכח בכח כל אחד ואחד הנערים לפי כחן ובחורים לפי כחן וזקנים לפי כחן ג"כ אינו מובן זה המדרש ותמוה ע"פ הנ"ל אם דבר ה עם כל אחד לפי כוחו אמאי עמדו מרחוק ואמרו למשר דבר אתה עמנו וגם אמאי לא שמעו כל העשרת הדברות ונראה לפרש כך דהנה בשעה שבא משה בשליחות ה' לישראל בכ' כה תאמר לבית יעקב כו' וישם לפניהם את כל הדברים האלה כו' ויענו כל העם יחדיו כו' כל אשר דבר ה' נעשה וממילא אמרו נשמע ג"כ בפעם הזאת בוודאי לא בכוונה אחת אמרו כולם נעשה ונשמע רק כל אחד אמר נו"נ לפי שכלו והשגתו שהי' ברצונו לקבל התורה כל אחד לפי חשקו והכנתו שהי' לו לקבלת התורה ובוודאי כל או"א לפי מדריגתו אמר נו"נ ובוודאי הבחורים שהי' שכלם קטן היו אומרים לפי שכלם נו"נ והזקנים שהי' שכלם גדול יותר היו אומרים בשכל יותר נו"נ ונערים לפי שכלם ובכל מדריגה ומדריגה דהיינו בנערים ובחורים וזקנים הי' בכל כיתה וכיתה מדריגות מדריגות שכל א' הגדול מחבירו הי' לו הכנה יתירה לקבלת התורה וכפי הכנתו הי' לו התלהבות לומר נו"נ בהתלהבות גדול יותר ויותר ובוודאי משה רבינו ע"ה היה אומר ג"כ נו"נ יותר מבשכל כולם וכפי הכנתם כך נגלה להם הקב"ה במתן תורה לכל א"וא כפי הכנתו בדיבר נעשה ונשמע כך זכה לשמוע מפי הקב"ה נתינת התורה וזהו פי' המדרש הנ"ל קול ה' בכח בכוחו לא נאמר אלא בכח בכח כל אחד ואחד ר"ל כפי כח של כל א"וא שאמר נו"נ כך שמעו כל אחד קולו של הקב"ה וממילא משה רבינו שדיבר בהכנה יתירה נעשה ונשמע שמע יותר מכל ישראל וזהו אלהים יעננו בקול בקולו של משה כפי כוחו שאמר נו"נ כך שמע קול ה' בהדברות וזהו ג"כ ידוע ממדרשים ומגמרא שכל דיבר ודיבר

שאדם מוציא מפיו בתורה ותפילה נברא ממנו מלאך אחד ומפירש במשנה עשה מצוה אחת קנה לו פרקליט אחד ע"ש וגם במדרשים נימצא ברבה שכל דיבר ודיבר שיוצא אדם בתורה ותפילה נברא מלאך א"כ ממילא באמרו ישראל נעשה ונשמע ברא כא"ו מישראל שני מלאכים וזהו ידוע שהמלאך שנברא מדברי אדם הוא כפי שכלו שאדם מניח בזה הדיבר כך גדול כח המלאך וממילא לא היה המלאכים שוים בהדריגתן רק כפי כח של כא"ו שאמר בהתלהבות יותר נו"נ נברא מלאך היותר קדוש ויותר גדול ואלו המלאכי' שנבראו מדבריהם בקולות שאמרו נו"נ אלו מלאכי' בעצמם נתגלו להם בשעת מ"ת וע"י שגילה להם הקב"ה אילו המלאכי' שנבראו מקולות שלהם ידעו והבינו בעצמם שהיה להם לומר נו"נ ביתר עוז ותעצומות והבינו שע"י הכנה שלהם כך שמעו קול ה' בהדיברות וכך הבינו הפי' של הדיברות לפי כח קולם שאמר בנו"נ והבינו שקול של משה רבינו ע"ה היה יותר גדול משלהם וע"כ מובן יותר מהם ושמע יותר מהם ע"כ שפיר כתיב וכל העם רואים את הקולות ר"ל שראו הקולות שלהם בעצמם דהיינו המלאכים שלהם כי מלאכים נקראו קולות כדאיתא ברבינו בחיי ז"ל ומביא הפסוק ברן יחד כוכבי בקר ויריע כל בני אלהים וברקים ג"כ נקראו מלאכי' כדאיתא ברבינו בחיי ע"ש ונוגה כאש ומאש יוצא ברק ע"ש וזהו ראו הקולות והלפידים הידועים דהיינו הקולות שלהם בעצמם והמלאכים שנבראו מעצמם וגם קול השופר מרמז לתשובה שעשה כ"א כי שופר מרמז לתשובה ואז הבינו בעצמם שלא היה להם כח לקבל יותר מכפי הכנתו וידעו שההכנות משה היה גדול משלהם וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק ואמרו למשה דבר אתה עמנו כי אתה השגתה יותר ויותר הרבה ממנו ומוטב לשמוע ממך ע"כ שבח הקב"ה אותם במשנה תורה הטיבו אשר דיברו מי יתן והיה לבבם זה להם כל הימים שידעו בעצמם שחסרו בעבודה ורוצים להבין יותר ורוצים להיות להם הכנה יתירה מעד עתה ובזה יתרצו כל הדקדוקים ועוד כמה דקדוקים הרבה.

## משפטים

**ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם כו'** פירש"י כל מקום שנאמר אלה פוסל את הראשונים ואלה מוסיף על הראשונים כו' מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני ולמה נסמכה כו' דינין לפ' מזבח לומר לך שתשים סנהדרין אצל מזבח הנה תירוץ של רש"י ז"ל הוא קצת תמוה הלא מפורש בתורה פעם אחת בפ' בהר סיני פרש"י שם מה ענין שמיטה אצל הר סיני והלא כל המצות נאמרו מסיני אלא מה שמיטה נאמרו כללותיה ופרטותיה מסיני אף כולם נאמרו כללותיהן ופרטותיהן מסיני א"כ למה צריך רש"י

ללמוד מואלה מיותרא דויי"ו להורות זאת והלא שם למד ממקרא מלא שכל המצות נאמרו בסיני וכבר הרגיש בזה אור החיים הקדוש זצ"ל גם קשה מהו לשון מוסיף על הראשונים שמשמע שיש כאן תוספת על הראשונים והיה לו לומר ואלה הוא כראשונים כו' גם קשה על מה פרש"י למה נסמכה פ' דינין אצל המזבח לומר לך שתשים סנהדרין אצל המזבח והלא מצינו שהיו הסנהדרין חוץ לירושלים כמו שאמרינן בגמרא עשר מסעות נסעה השכינה וכנגדן נסעו סנהדרין מעיר לעיר כמו שחשב שם בגמרא המקומות וגם כשהיתה בירושלים לא היתה אצל המזבח אלא בלשכת הגזית ואדרבה שאסורה לישב אצל המזבח שהמזבח הי' מקודש יותר אפילו מעזרת הכהנים ונראה לפרש עפ"י פשוטו כן דהנה ידוע שנתינת התורה הקדושה היה באש וברתת וזיעה כמבואר בכל מקום וזה היה רק בעשרת הדברות לבד אבל חז"ל למדו בג"ש במסכת ברכות שכל המצות וכל לימוד התורה צריכה להיות ברתת וזיעה עי"ש שדרשו על פסוק והודעת לבניך יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב מה להלן ברתת וזיעה אף כאן ברתת וזיעה ע"כ בעל קרי פטור מק"ש מחמת שא"א לומר ולקבל עול מלכות שמים ברתת וזיעה ע"ש בפרש"י בגמרא נמצא למידין מכאן שהתורה אינה ניקנית לאדם אלא א"כ לומד באימה וביראה וברתת וזיעה וכל לימוד התורה ועשיית המצות צריכין להיות וללמוד בהתלהבות גדול דהיינו ברתת וזיעה כמו שקיבלו אבותינו את התורה על הר סיני וצריך האדם לפשפש במעשיו היטיב ולהרהר בתשובה קודם הלימוד ולא כמצות אנשים מלומדה רק שישבר את לבו על מעשיו בעת עמדו להתפלל או ללמוד ולקבל עליו לבל יחזר עוד עליהם כמו שהיה מרגלא בפומי' של אדומו"ר הרב הקדוש רבינו יעקב יצחק הלוי זצוק"ל מק"ק לובלין על פסוק ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חוקי זה קאי על מי שלומד תורה ואינו עוזב את דרכיו הרעים ומהרהר עליהם בתשובה קודם הלימוד וע"י שעושה תשובה קודם הלימוד הוא לומד באימה ויראה ברתת וזיעה וכשהאדם לומד ספרי מוסר וכדומיהן ע"י שהן מעוררין את האדם לתשובה נקל הוא זאת שילמד באימה וביראה אבל כשלומד פלפולי הש"ס והלכות ובפרט דיני ממונות מאד מאד קשה ללמוד באימה וביראה אדרבא שיוכל לבא חלילה לידי התפארות ח"ו כשיחדש איזה חידוש בלימודו לכן צריך ביותר קודם שישב ללמוד דיני ממונות לעשות תשובה ויתחרט על חטאיו וילמוד אותה באימה ויראה וברתת וזיעה אבל בעו"ה נתמעטה הדורות ונשכח כל זאת לא מבעי' שאין לומדים תורה ברתת וזיעה אלא אפילו אינם מתפללים בהתלהבות כמו שמצינו בדורות ראשונים שר"ע כשהיה מתפלל אדם מניחו בזויות זו ומצאו בזויות אחרת מרוב כריעות והשתחויות דהיינו ברתת וזיעה ובוודאי היה לומדים ג"כ כך כמו

שמצינו בהרבה תנאים שליהטה אש סביבותיהן כנתינתן מסיני בעת לימודם הגם שהיו לומדים פילפולי אורייתא וזהו ביאור הרש"י ז"ל ואלה המשפטים פי' רש"י ז"ל ואלה מוסיף על הראשונים מה אלו מסיני ר"ל כי העשרת הדיברות נאמרו בסיני באימה וביראה ברתת וזיעה ובהתלהבות גדול וכשהאדם לומד ענינים כאלה דברי מוסר הם מעוררים אותו לעשות תשובה והוא לומדם באימה ויראה כנתינתן מסיני ומלמדינו הכתוב במילת ואלה המשפטים אף אלו מסיני דהיינו לימוד הדינים של התורה מסיני ר"ל נלמד מסיני שיהיה הלימוד של תורה הנגלית דהיינו לימוד המשפטים והדינין יהיה ברתת וזיעה והתלהבות כמו בסיני ומלמדינו הכתוב כשהאדם ירצה ללמוד המשפטים והדינין ועיקר הדינין הם דיני ממונות כמו שאמרו בגמרא הרוצה להחכם יעסוק בדיני ממונות שצריך להוסיף יותר ולעשות תשובה קודם הלימוד וילמוד באימה ויראה כי כשלומד דיני ממונות בקל יוכל לבא לידי התפארות בחידשו איזה חידוש לכן צריך לחזק א"ע יותר ויותר לעשות תשובה קודם הלימוד וזהו ואלה הוא מוסיף על הראשונים דהיינו שצריך להוסיף ולחזק א"ע לעשות תשובה קודם הלימוד וללמוד באימה ויראה יותר מכשלומד ספרי מוסר כי הראשוני' הן מעוררין את האדם כשלומד אותן וממילא נופל עליו אימה ופחד בעת לימודו וגמר אומר מה הראשוני' מסיני כלומר מה הראשונים נאמרו בסיני ברתת וזיעה כו' וצריכים אנו ללמוד ברתת ובזיעה כמו שמוכח מהגמרא הנ"ל והודעת לבניך וכו' אף אלו מסיני לכן צריכים אנו ג"כ ללמוד אותן באימה וביראה ברתת ובזיעה ולמה נסמכה פ' דינין לפ' מזבח לומר לך שתשים סנהדרין אצל המזבח ר"ל הפי' ג"כ כנ"ל כי מזבח מרמז לעבודה דהיינו עבודת הקרבנות ועתה היא התפילה במקום קרבן כדאיתא בגמרא תפילת כנגד תמידין תקנו ע"ש וזה ידועה שיותר יוכל אדם להתפלל בהתלהבות וברתת וזיעה מללמוד בהתלהבות ורתת וזיעה ע"כ מרמז רש"י ז"ל שתשים סנהדרין אצל כו' ור"ל לימוד התורה והמשפטים שהם הסנהדרין יהיה כמו מזבח דהיינו עבודת התפילה כך יהיה הלימוד התורה בהתלהבות גדול וברתת וזיעה או יאמר אלא לומר לך שתשים סנהדרין אצל המזבח נוכל לפרש עפ"י פירש"י לעיל ע"פ ואם מזבח אבנים תעשה לי לא תבנה אתהן גזית כי חרבך הנפת עלי' כו' ופרש"י שהמזבח נברא להאריך ימיו של אדם וברזל נברא לקצר לכן אין זה בדין שיונף המקצר על המאריך וכו' נמצא אנו למידין שעל ידי המזבח שמקריבין שם קרבנות ואם האדם מביא קרבנותיו בוודאי הוא עושה תשובה קודם שיקריבנו קרבנו על המזבח ויתכפר לו כי בלא תשובה זבח רשעים תועבה רק על ידי שעושה תשובה מקודם ומקריב אח"כ את הקרבן על גבי המזבח אז מתכפר ועי"ז הוא מאריך ימיו ושנותיו והסנהדרין הן עיני

העדה ומי שחננו האל ית"ש להיות רב ומנהיג ישראל ועיני כל ישראל אליו הוא צריך תמיד להיות בהכנעה גדולה ובלב נשבר ולפשפש דרכיו תמיד כמעט בכל רגע ולעשות תשובה עליהם כי בלתי אפשר להיותו נקי בלא חטא כמו שאי' בזוה"ק אשר נשיא יחטא בכולם כתיב אם יחטא ובנשיא כתי' אשר נשיא יחטא בוודאי יחטא כי לפעמים הוא מתגאה על הציבור ומתנהג א"ע ברבנות או שיטה איזה דין חלילה אפילו בשוגג הכלל אי אפשר להמלט מן החטא ואם לא יעשה תשובה חלילה לא יאריך ימים כמו שאמרו חז"ל אוי לרבנות שמקברת את בעליהם לכן צריך לפשפש במעשיו תמיד ולשוב עליהם והש"י בוודאי ימחול לו ויאריך ימיו ושנותיו בטוב ובנעימים וזה הפי' למה נסמכה פ' דינין אצל המזבח לומר לך שתשים סנהדרין אצל המזבח כלומר מי שהוא יושב על כסא הוראה צריך תמיד להיות בהכנעה ובתשובה כדי שתביאנו הרבנות לידי אריכות ימים כמו המזבח שנברא להאריך ימיו של אדם ע"י הבאת קרבנותיו בתשובה כן הרב צריך תמיד לעשות תשובה ועי"ז יאריך ימיו ושנותיו כנ"ל והבן.

**עוד** על פסוק הנ"ל ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם תרגום אונקלס ואילין דיניא די תסדר קדמיהון יש לפרש בדרך רמז דהנה הקב"ה ברא כל העולמות להיטיב לברואיו שיקבלו כל הברואים טובתו ית"ש ומה שברא הקב"ה מדת גבורה ג"כ ביארנו כמה פעמים שאין רצונו ית"ש להתנהג ח"ו במדת הגבורה להעניש ח"ו רק שרצה שיראה מפניו שלא לעבור על מצוותיו ואם ח"ו עוברים על רצונו רצה ג"כ שיעשו תשובה ולא להעניש ח"ו אפילו אם כבר קבלו הבעלי גבורת המשפט מב"ד שלמעלה מועיל תשובה כדי להחזיר הבעל דין ורוצה הקב"ה מאד להמתיק הגבורו' שלא יצאו לפועל ע"כ בעת שיש צדיקים בדור יכולת בידם להמתיק הגבורות בשרשם שיהפכו הגבורות לחסדים דהיינו גדול כח הצדיקים שמהפכים מדה"ד לרחמים ר"ל שימתקו הגבורות בשרשם לחסדים והנה זאת ידוע ג"כ לכל יודעי תורתנו הקדוש' שכל הגבורות ומשפטים יוצאים משם אדנ"י ומשמות אלקי"ם כי השם אדני ושמות אלקים מורים גבורות גדולות ויש ליתן טעם פשוט ע"ז הוא כך כי שם אדנות הוא שם תואר לכל מיני מושל שיהי' הן גדול או קטן כי כל מי שמושל על חבירו הוא אדון שלו וממילא העבד יש לו מורא מפני רבו ע"כ יש כמה וכמה מיני יראות ופחדים בעולם מחמת שיש כמה אדונים ומושלים בארץ אבל שורש היראה הוא לירא מפני אדון העולם ית"ש כי הוא אדוני האדונים ע"כ מי שמקבל עליו מורא שמים באמת אינו מתירא משום דבר שבעולם המפחיד כי הוא דבק בשורש היראה שכל אדנות מקבל משם כמאמר התנא כל המקבל עליו עול תורה מעבירין ממנו עול מלכות כידוע וגם שם אלקים הוא ג"כ גבורות כנ"ל שהוא ג"כ שם תואר לממשלה

והוא ג"כ לשון אדנות כמו נתתיך אלקים לפרעה פרש"י אדון ומושל עליו ויוכל לומר אלקים על מושלים אחרים כמו שמצינו אלהים אחרים שהשם הזה מתפשט על כל מיני מושל ע"כ מורה ג"כ גבורות כי המושל ואדון יש לו להעניש למי שמושל עליו לפי כוחו אבל שם הויה ב"ה הוא כולו רחמים כי שם זה הוא רק שם עצם להבורא ב"ה וב"ש ואין לשום נברא שם זה שיכול לקרוא ח"ו איזה נברא בשם הוי' אפילו מלאכים הקדושים אינם נקראים בשם קדוש הזה כי הוא מורה שמהווה כל הויות שבעולם ואין יוכל לקרוא שם זה רק לבורא כל העולמים שהוא מהוה כל הויות ולא אחר ע"כ שם הויה ברוך הוא הוא כולו רחמים כמובן ע"כ כשצדיקים רוצים להמתיק הגבורות שיהי' מהם חסדים צריכים להביא השמות אדני או אלהים לשם הויה ב"ה דהיינו ע"י תשובה עילאה אזי נקרא הקב"ה אלקי אלהים ואדוני האדונים וכשמכיר האדם כח אלהותו ית"ש שהוא אלהי אלהים ואדוני האדונים שהוא הי' מהווה כל העולמות ולו לבדו הכח והממשלה אזי נוטל הכח וממשלה מכל מיני אדונים ומושלים ומחזירו לשמו ית' לבד ואין להם שום כח להעניש ולהפחיד כי רצונו ית"ש הי' בבריאות העולם שידעו כל הברואים מלכותו יתב"ש שהוא לבדו מושל העולם ואין בלתו ואז דרכו להיטיב לכל הברואים וזהו המתקות הגבורות בשרשם להביא השמות אדנות ואלקים לשמות הויות כי שמות הויות מורים רחמים גמורים ושמות אדנות ואלקים מורים גבורות כנ"ל נמצא כשמאירים שמות הויות בשמות אלקים ואדנות נמתקו הגבורות בשרשם כנ"ל ונחזור לביאר התרגם הנ"ל ואילין דינייא דתסדר קדמיהון ר"ל כשתרצה למתק הדינים והגבורות תראו שתאיר שמות הויות בשמות אדני ואלקים והנה אותיו' הקודמין לשם אדני הם עולים שם ב"ן דהיינו שם הויה במילוי ההי"ן והוא כך כי לפני א' מה אתה סופר ע"כ אין לאלף אות הקדום ולפני האות ד' הוא גימ"ל ולפני אות נו"ן הוא אות מ"ם ולפני אות יו"ד הוא אות טי"ת נמצא אותיות הקודמין לשם אדנ"י "ג"מ"ט עולים שם ב"ן כנ"ל נמצא ע"י שם הוי"ה במילוי ההי"ן נמתק שם אדני באותיות הקדומין לו כנ"ל ואותיות הקודמין לשם אלקים עולים ס"ג דהיינו שם הוי' במילו היודי"ן והוי"ו במילוי אל"ף כידוע והוא כך לפני א' מה אתה סופר אות הקדום ללמ"ד הוא כ' אות הקדום לה"א הוא ד' אות הקדום ליו"ד הוא טי"ת אות הקדום למ"ם הוא למ"ד נמצא כשמסדרין אותיות הקודמין לשם אלקים דהיינו "כ"ד"ט"ל עולים שם ס"ג כנ"ל ובזה נמתק שם אלקים כנ"ל וזהו אילין דיניא דתסדר קדמיהון ר"ל שתמתיק השמות המורים דינים וגבורות בשמות הויות המרמזים באותיות הקודמין כנ"ל וזהו קדמיהון. והוא רחום יכפר עון.

**אם חבל תחבל שלמת רעך עד בא השמש תשיבנו לו כי היא כסותה לבדה היא שמלתו לעורו במה ישכב והי' כי יצעק אלי ושמעתי כי חנון אני** הדקדוק הוא קשה מאד שפסוק מתחיל בלשון זכר תשיבנו לו ומיד כתיב לשון נקבה כסותה לבדה שהוא לשון נקבה ומיד חזר ללשון זכר הוא שמלתו לעורו והוא לשון זכר ע"כ ע"פ פשוטו אין אנו מבינים ע"כ אומר הפסוק הזה דרשוני וי"ל ע"פ רמז כך דהנה ידוע שעצם אלקותו ית"ש א"א להשיג רק כשעלה לפניו ית"ש ברצונו הפשוט לברוא העולמות שיתגלה מלכותו על הברואים צמצם עצמו בלבושים כדי שיתגלה אלהותו ית"ש ומה הוא לבושו ית"ש דהיינו התורה הקדושה הם לבושים להקב"ה כמאמר הכתוב לבש ה' עוז התאזר ר"ל שלבש לעצמו התורה הנקרא עוז ועל ידי התורה הקדושה נתגלה אלקותו ית' ואיך לעבדו באמת אבל צריך לזה שעכ"פ ילמוד התורה לשמה כנ"ל ועי"כ יוכל להשיג ע"י התורה גדלות אלקותו ית' וגם צריך ליחד קוב"ה ושכינתא ע"י לימוד התורה לשמה כי השכינה היא ג"כ נתלבשה בתורה וע"י עסק התורה יוכל ליחד קב"ה ושכינתא אבל אם ח"ו אינו לומד תורה לשמה בדו"ר רק ח"ו להתיהר באיזה פני' שלא לשמה אזי גורם כמה רעות בעולם וגם פוגם בתורה ובקב"ה ובשכינת' וזהו רמז הפסוקים הנ"ל אם חבל תחבל שלמת ריעך ר"ל שתעשה פגם בלבושו של ריעך דהיינו בתורה הקדושה שהיא לבושי הקב"ה ושכינתא כי הוא נקרא ריעך כמאמר חמז"ל דרשו ריעך וריע אביך אל תעזוב על הקב"ה ונתן התורה עצה אם ח"ו עשית כך עד בא השמש תשיבנו לו ר"ל תראה מיד לעשות תשובה באותו יום להרהר בתשובה ואז יהי' עלי' להתורה שלמד שלא לשמה וזהו תשיבנו לו כי היא כסותה לבדה נאמר לשון נקבה כי הוא מרמז לשכינתא כי התורה היא לבוש השכינה והיא שמלתו לעורו ר"ל וגם השכינה עם התורה הקדושה הם לבושים לאור א"ס ב"ה וב"ש כי אורו ית"ש א"א להשיג לשום ברי' בעולם רק ע"י התורה הקדושה ושכינתא וזהו שמלתו לעורו כי ע' מתחלף בא' באותיות אחהע במה י'ש'כ'ב ר"ל במה יש כ"ב אותיות אם לא בהתורה שיש בו כל צירופי הכ"ב אותיות והם כולם לבושים לקוב"ה ושכינתא והוא רחום יכפר עון.

**מלאתך ודמעך לא תאחר בכור בניך תתן לי וגו' ואנשי קודש תהיון לי ובשר בשדה טריפה לא תאכלו לכלב תשליכון אותו** יש לדקדק מה ענין חיבור של מלאתך ודמעך לבכור בניך וגם איך חיבר לכאן ואנשי קודש תהיון לי גם קשה וכי בזה יהיו אנשי קודש שלא יאכלו בשר טריפה עוד צריך להבין מפני מה צוה הכתוב להשליך אותו לכלב הגם שדרשות חז"ל אמת ויציב מכל מקום נכון ליתן טעם מספיק לזה ונקדים להבין מה שנאמר בפ' שקלים זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל בשקל

הקודש וגו' העשיר לא ירבה והדל לא ימעיט ממחצית השקל וצריך להבין מפני מה השווה הכתוב בצדקה זו שיתנו העני והעשיר בשוים מחצית השקל ואם ירצה ליתן יותר על מח"ש למה לא יוכל וכי איזה היזק יגיע או איזה קילקול יבא מזה שירבה העשיר ליתן יותר על מח"ש ואם גזרה התורה שהעני לא יפחות עכ"פ מה יפסידה אם ירבה העשיר ליתן יותר. ונקדים עוד להבין המשנה באחד באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאים וצריך להבין מה ענין כלאים אצל שקלים גם ראוי ליתן טעם לשבח על מנהגן של ישראל שנהגו ללבוש מלבוש נכרים בפורים גם מה ראו חז"ל על ככה שאמרו חייב אינש לבסומי בפורי' עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. ונראה לרמוז בזה דהנה אם לא הי' חטא אד"הר שאכל מעץ הדעת הי' דבק בעץ החיים ואכל וחי לעולם וע"י שאכל מעץ הדעת נתערב רע בטוב וטוב ברע וגרם מיתה לעולם וכתיב ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם ובתורתו של ר' מאיר כתנות אור באל"ף שאם יזכה יוכל לעשות מעי"ן אל"ף שהי' דבק בעץ החיים וע"י החטא נתחלף מאור לעור. ועיקר העבדות הוא להפריד הרע מטוב לברר האוכל מתוך הפסולת ולעשות מעור אור להתדבק בע"הח. והנה האבות הקדושים שמו מגמת נפשם בכל יכולתם להפריד הרע מטוב ואברהם הפריד מעצמותו הרע לבד והטוב לבד ולזה הוליד את יצחק שהי' צדיק ואת ישמעאל ויצחק הפריד ג"כ מעצמותו הטוב לבד והרע לבד ויצא ממנו יעקב ועשו והנה יעקב אבינו שם מגמת פניו להפריד הרע מטוב ולהוציא מעשו החלק הקדושה שהי' בו מיצחק ע"כ השתדל ליקח ממנו הבכורה שהבכורה היא קדוש ואח"כ השתדל א"ע ליקח ממנו הברכות כדאי' בסבא קדישא פ' משפטים יעו"ש וע"י מה לקח הברכות ע"י שלבש את בגדי עשו כדכתיב ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול החמודות וגו' ותלבש את יעקב בנה הקטן יעו"ש בסבא הנ"ל והלבושים אלו היו של אד"הר שחמדן עשו מן נמרוד והן היו כתנות עור וע"י שלבשן יעקב תיקן הלבושין אלו ועשה מעור אור וע"ז קיבל יעקב את הברכות וזהו וירח את ריח בגדיו ויברכהו שריח ג"ע הריח יצחק וזהו ע"י שתקן יעקב הלבושין אלו ועשה מעור אור ויברכהו והוציא יעקב את עשו מהקדושה ועל זאת נטר שנאה עשו ושר דילי' ליעקב ויתנכלו עליו להרגו בשביל זאת שהוציאו מהקדושה ולא יכלו למעבד לי' כלום שיעקב הי' תקיף מכל סטרין ונגע בכף ירכו כדאיתא בסבא הנ"ל כתיב וירא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו וההוא ירך דרווח מיעקב וההוא ירך הוא בלחישו דילי' עד דאתא שמואל מאי בלחישו דלא משיב נבואה כד אתא שמואל נטל ההוא ירך וסלקי מהאי אתר וחטף לי' מני' ומהאי זמנא אתעדי ולא הוה לי' חולקא בקדושה כלל קב"ה לא קפח ולא דחי לי' מכולא בגין דנטל שמואל

ירך דילי' אלא יהיב לי' חולקא חדא מאי איהו יהיב לי' ההוא ירך דסוטה בטן דסוטה חלף האי ירך ובטן דאעדי מני' ובשביל שלא יקטרג נתנו לו גם שעיר ר"ח ושעיר יו"הכפ והנה הירכין הן תרין סמכי קשוט שהן סמכי של הגוף והן תרין פלגא דגופא והן סומכין לתפארת והן נצח והוד ובתקונים נקראים בתפילת אליהו סמכי קשוט מאזני צדק ונוכל לומר שמפני זה נקראים מאזני צדק משום שהן תרין פלגא גופא שהן סומכין את הגוף ע"כ צריכין להיות שוה בשוה במשקל שאם יתגבר אחד על חבירו לא יסמכו את הגוף ונשאר צולע על ירכו וזאת עיקר עבודתינו לתקן הירכים שהן נו"ה שיתאחדו באחדות גמור פא"פ ועי"ז נמשך שפע מחכמה דרך נצח והוד ליסוד שהוא צדיק ועפי"ז יתורץ מה שהקשו קדמוני זמנינו כתיב יכין ובועז בשם נקראים ואיתא על צדיק אחד העולם עומד וע"פ דברינו אלה יובן היטיב שע"י שהצדיק מתקן הירכים הוא מיחדן באחדות גמור ונעשו חד ונמשך שפע מחכמה לצדיק שהוא יסוד דרך נו"ה ולהבין מה דאיתא בסבא הנ"ל כד אתא שמואל נטל ההוא ירך וסלקי מהאי אתר וחטיף לי' מני' הענין הוא כך דאיתא בסבא הנ"ל פתח ואמר שמעו הרים את ריב ה' ואתנים מוסדי איתא שם לבר מגופא אתנים אינון תנאים עמודים סומכים לבר מגופא וכו' בזמנא דאינון לגבי תורה שבכתב איקרון איתנים לגבי תורה שבע"פ אקרון תנאים ושרו של עשו נגע בכף ירכו היינו בהתמכין דאורייתא ר"ל שנטל השפע ממחזיקי תורה שלא יוכלו חלילה להחזיק ידי לומדי תורה כדאיתא בזו"הק בפ' וישלח ע"פ ויגע בכף ירכו יעו"ש ושמואל לא הי' צריך סעד לתמכו שלא הי נהנה משום אדם ע"כ עד שאתא שמואל לא הי' באפשרי להמשיך נבואה מנו"ה כי הסט"א נאחז שם נגע בכף ירך יעקב וכד אתא שמואל שלא הי' נהנה משום אדם כדאיתא בגמרא הרוצה שלא להנות אל יהנה כשמואל ומכיון שלא הי' נצרך לשום אדם לתמכו הי' לומד תורה מתוך רחבה ובזה תיקן ההוא ירך ומשיך נבואה מנו"ה ע"כ זאת היא עיקר עבודתינו ליחד נו"ה ביחוד גמור לתקן הירכים וע"י מה אנו יכולים לתקן הירכים ע"י תורה שבע"פ שנתן ע"י התנאים שם סומכין לתורה שבכתב וצריכים אנו להחזיק ידי לומדי תורה כדי שיכולו לעסוק בתורה תמיד ומה היא תורה שבע"פ היינו לקיים כל הגדרים והסייגים שעשו חז"ל ולשמור עצמו ממאכלות אסורות אפילו הן רק מדקדוקי רבנן וע"י מה יוכל האדם ללמוד תורה בטהרה ע"י שהוא משומרי הברית כי ברית המעור גורם ברית הלשון היינו אם שומר עצמו מכל דבר רע הוא לומד תורה בטהרה ועי"ז הוא מדבק עצמו עם אשתו בקדושה ובטהרה וזוכה לבנים צדיקים קדושי עליון וזהו חגור חרבך על ירך גבור ר"ל שהכובש את יצרו נקרא גבור דהיינו שהוא כובש את יצרו ומתגבר עליו לשבר תאותו ועיקר התאוות שצריך האדם לשבר הן תאוות

המשגל והיינו חגור חרבך על ירך גבור שאם חוגר עצמו כגבור בענין זה לשמור עצמו שיהיו יוצאי ירכו כולו זרע אמת בזה הוא מתקן הירך ושולט על עשו שלא יוכל להתגבר על כנ"י בחרבו והוא ממשיך שפע על כנ"י מחכמה דרך נו"ה ליסוד שהוא תיקן הירכים שיתאחדו פא"פ. והנה בקום עלינו אדם המן הרשע ורצה להגביר על כנ"י לקטרג אותנו שהי' לו אחיזה בהירכים הוצרכו ישראל לתקן הירכים וקבלו על ידי מרדכי התורה שבע"פ כי הוא הי' מאנשי כנ"הג שסדרו לנו התורה שבע"פ כדאיתא שכפה עליהם הר כגיגית ופי' התו' על תורה שבכתב אמרו נעשה ונשמע רק על תורה שבע"פ כפה עליהם הר כגיגית והדר קבלוהו בימי מרדכי כדי לתקן הירכים כנ"ל וזהו שאיתא בסבא הנ"ל מרדכי הוה אחמי לי' להההוא רשע דהמן ההוא ירך דילי' ור"ל שאחמי לי' שהוא ואסתר תקנו הירכים מרדכי ע"י תורה שבע"פ ואסתר ע"י ששמרה א"ע שלא יגע בה אחשורוש ובזה יובן מה שאיתא בגמ' שלזה הי' קיבץ בתולות שנית שאמרו אין אשה מתקנאת אלא בירך חברתה ומה הוא הלשון בירך חברתה אלא שהם רצו להמשיך הירך אצלן ע"כ קבצו בתולות שנית לאחשורש כדי שאסתר תתקנא בהם ותתרצה לאחשורש ואסתר המשיכה הירך אצלה ושמרה א"ע ונתנה להן בטן דסוטה וע"כ תקנו מרדכי ואסתר הירכין ונתיחדו נו"ה פא"פ ונתדבקו ישראל אז בעץ החיים שהופיע אז כל יום פורים אור החכמה על כל העולמות ובכל שנה ושנה בימי הפורים האלה מתנוצץ אור החכמה ומופיע על כל העולמות יותר מיום השבת ובשבת אנו מחליפין לבושינו מפני שבשבת אנו יוצאין מע"הד ונדבקין בעץ החיים שאור החכמה מופיע בשבת ע"כ פושטין לבושי חול שהן כתנות עור ולובשין בגדי שבת שבשבת אנו דביקים בעץ החיים ונעשה מעור אור ובפורים שאור החכמה מופיע כל היום יותר מבשבת ע"כ המנהג הוא להלביש בגדי נכרים להראות שע"י לבושין אלו יוכל האדם להדבק בעץ החיים אם יתקן אותן הלבושין לעשות מעור אור וע"כ תיקנו לשלוח מנות בפורים לרמוז שצריכין להחזיק ידי לומדי תורה כדי לגרום יחוד בסמכי קשוט כנ"ל וכדי שלא יקטרג יהבי לי' בטנא דסוטה ולזה אמרו חז"ל חייב אינש לבסומי בפוריא שיהי' לו חלק מה וזהו פירוש המשנה באחד באדר משמיעין על השקלים ועל הכלאים ר"ל שבאדר מתנוצץ העת שנהפך מיגון לשמחה ואנו צריכים לתקן הירכים כדי שיתאחדו באחדות גמור פא"פ ויופיע בימי הפורים אור החכמה כנ"ל ע"כ היו משמיעין על השקלים היינו על צדקה להתמיך ידי לומדי תורה ועל הכלאים היינו שלא יגרום ח"ו עירבב ופסול ביוצאי ירכו רק יתגבר על יצרו כנ"ל ועי"ז מתאחדין התרין סמכי קשוט באחדות גמור כנ"ל ובזה יבואר פי' הפסוק זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקודש ר"ל התרין סמכי קשוט

שהן תרי פלגא גופא ונקראין מאזני צדק צריכין להיות במשקל שוה בשוה שלא יתגבר אחד על חבירו כנ"ל וזהו זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל ר"ל שיתנו צדקה זו על כוונה זו שיהיה מחצית השקל בשקל הקודש היינו שיהיו המאזני צדק שוה בשוה במשקל שאם יתגבר אחד על חבירו לא יתאחדו באחדות שוה בשוה ולא יהיה נסמך הגוף עליהם וישאר צולע על ירכו וזהו הטעם שהעשיר לא ירבה והדל לא ימעיט כדי שלא יגביר אחד על חבירו כנ"ל ומזה נבוא לבאר הכתובים הנ"ל מלאתך ודמעך לא תאחר פי' הטיפות הקדושות מכונים בשם דמע כי הדמע הוא יוצאת מהמוח והטיפין קדושים יוצאין ג"כ מהמוח ואמר הכתוב מלאתך ודמעך לא תאחר ור"ל שלא תתן הדמע שלך לאחר היינו שלא במקום מצוה רק תתדבק עצמך בקדושה ועי"ז בכור בניך תתן לי ר"ל שיהי' בכור בניך בכור אמת וממילא גם כל יוצאי ירכך יהיו צדיקים וזהו ואנשי קודש תהיון לי ע"י שתהיו משומרי הברית תלמדו תורה בטהרה ותהיו נקראין אנשי קודש וע"י מה יזכה האדם לבחינה זו אמר הכתוב ובשר בשדה טרפה לא תאכלו ר"ל ע"י שישמור האדם א"ע ממאכלות אסורות אפילו הן רק נדנוד דרבנן יוכל לבוא שישמר עצמו מכל דבר רע וילמוד תורה בקדושה ובטהרה ועי"ז יתקן הירכים לבל יתאחז בהם הסט"א וזהו לכלב תשליכון אותו ר"ל המספר של תיבת לכלב עולה בגימט' פ"ב ועם האותיות של ג' תיבות אלו לכלב תשליכון אותו עולה צ"ה כמנין המן ור"ל שע"י שיתקנו שיתיחדו הירכין באחדות גמור ישליכו את המן זרע עמלק שהוא סטרא דעשו לבל יתאחז בהקדושה.

**ועבדתם את ה' אלהיכם ובירך את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך כו'** יש לדקדק שהתחיל הפסוק בלשון רבים ועבדתם את ה' אלהיכם וגמר אומר בלשון יחיד ובירך את לחמך כו' ונראה בזה דהתורה הקדושה מלמדת אותנו איך לעבוד את השי"ת והן אמת באיזה בחינה שיהיה שאדם עובד את השי"ת אם כוונתו לשמים בוודאי הוא מקובל לפני השי"ת אך עיקר עבדות ה' הוא שישתתף האדם עם הציבור בכל העניני העבודה הן בתורה והן בתפילה ולא בד בבד כמו שאמרו חז"ל חרב על הבדים חרב על שונאיהם של ת"ח שעוסקים בתורה בד בבד רק צריך שישתתף עם הציבור ובפרט בשעת התפילה צריך כל אדם ליזהר מאד מאד להתפלל עם הציבור יחד ואם מתפלל עם הציבור יהיה מובטח שפרנסתו תהיה מזומנת לו בכל יום ברווחה וברכה תהיה מצוי' במעשי ידיו וע"י תפלת ציבור יכולים לבטל כל הגזירות קשות ורעות ר"ל וכבר אמרנו זאת ברוב עם הדרת מלך פי' כשנאספין הציבור יחד להתפלל אזי הם מבטלים כל הגזירות קשות ומביאים את המלך מלכו של עולם לידי החזרה שחוזר ממה שגזר על

בנ"י ח"ו איזה גזירה קשה ואומר הדרו בי ממה שגזרת עליהם וזהו ברוב עם הדרת מלך פי' אם נאספים רוב עם יחד בתפילה אזי הדרת מלך הקב"ה אומר הדרי בי ממה שגזרת עליהם וממשיכין על כנ"י ע"י תפילתם השפעות טובות וזהו פי' הפסוק ועבדתם את ה' אלהיכם פי' לשון רבים ואיזה עבודה שהיא בלב הוי אומר זו תפילה ואמר הכתוב אם תעבדו ביחד את ה' אלהיכם דהיינו שתתפללו יחד עם הציבור ובירך את לחמך ואת מימך פי' שיברך את פרנסתך שתהיה לך פרנסה טובה ורחבה גם ובירך את לחמך ואת מימיך קאי על התורה אם תתפללו עם הציבור תשיגו השגות התורה והסירותי מחלה מקרבך נוכל לפרש דהנה כתיב ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם כלו תפלות דוד בן ישי ופי' הרד"ק כי דוד המע"ה היה מתפלל על כל הענינים שצריכים ישראל עד ביאת משיחינו על החולים שיתרפאו ועל הבריאים שלא יחלו ועל פרנסתם שיתברכו ולבטל מהם כל הגזירות קשות ולעתיד כשיבוא משיח צדקנו ב"ב אז יתבטלו כל הדינין ולא יצטרכו עוד להתפלל על שום דבר כי אז יתקיימו בישראל כל הטובות ונחמות שנתנבאו הנביאים על בית ישראל וזהו ברוך ה' אלהי ישראל מן העולם ועד העולם פי' לעתיד כשיודו כל האומות שהוא ית"ש הוא מלך על כל העולם ואז יתבטלו כל הדינין ולא יצטרכו ישראל עוד לתפילת דוד המע"ה וזהו כלו תפילת דוד בן ישי שאז יהיה לישראל כל טוב וזהו פי' והסירותי מחלה מקרבך כי ע"י שהאדם מתפלל עם הציבור הוא ממשיך כל השפעות טובות על כנ"י ומבטל כל הגזירות קשות מעל כנ"י ולא יצטרכו עוד להתפלל על שום דבר גשמיי' כי אם הגאולה שלימה שתהיה ב"ב וזהו והסירותי מחלה מקרבך פי' שאסור התפילה מקרבך מחלה הוא מלשון ויחל משה לשון תפילה פי' שלא תצטרכו להתפלל עוד על שום דבר גשמיי' כי ע"י תפילות ציבור ירדו כל השפעות טובות לישראל וכל הגזירות קשות יתבטלו ולא יצטרכו להתפלל עוד אלא על הגאולה שלימה שתהיה ב"ב אמן.

**עוד** על פסוק הנ"ל ועבדתם את ה' אלהיכם וברך את לחמך ואת מימך והסירותי מחלה מקרבך לא תהיה משכלה ועקרה בארצך את מספר ימיך אמלא ואת אימתי אשלח לפניך והמתי את כל העם כו' ויש לדקדק שהיה לו לומר ואברך את לחמך כו' ונראה ע"פ פשוטו דהנה איתא מאן דבעי למהוי חסידא יקיים מילי דברכות יש לומר כך דהנה בכל מיני דומם צומח חי שבעולם יש בהם ניצוצות הקדושות שצריכים אנחנו ב"י לעלות אותם לשורשם וכשאדם אוכל או לובש איזה מלבוש לעבודת השם ית' כדי לקיים נפשו לעבודתו ית"ש אזי יש עלי' לאותו ניצוץ הקדוש שיש בו ועיקר במה שמעלה הניצוצין הוא הברכה שמברך על האכילה והשתיה בקדושה אז ע"י הברכה ההוא מעלה הדבר

ההיא למעלה לשורשו וזהו שאיתא בגמ' ברכות שמקשי קראי אהדדי השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם ונאמר כי לה' הארץ ומשני כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה נמצא כשמברך האדם בקדושה על אכילתו ושתיתו אז קונה הדבר ההוא כאלו בראו וממילא כשאוכל בקדושה כנ"ל אזי היא לו האוכל והמשקה לרפואה לכל מיחושיו וממילא ע"י ברכות גורם עוד שפע שישפיע הקב"ה עוד מזון לעולם וממשיך השפע על כנ"י לבדו ולא יהיה אחיזה לחיצוני' בהשפע עליונה כי כנ"י מקבלת השפע מעולמות עליונים ומשפעת לתחתונים ואם ח"ו אינו מברך לקב"ה על מזונו אזי גורם חלילה הסתלקות השפע מעולמות עליונים שלא יושפע מהעולמות עליונים לכנ"י ומעט השפע שיירד לצורך קיום העולם חוטפים החצונים ח"ו וזהו פי' הפסוקים הנ"ל וברך את לחמך ר"ל שתברך על מזונך בקדושה ובטהרה והסירותי מחלה בקרבך ר"ל שהמאכל תהיה בעצמו רפואה לחולים ולא תצטרך לרפואות ולא תהיה משכלה ר"ל שלא תשכל השפע מכנ"י לחיצונים חלילה וגם לא תהיה עקרה ר"ל שלא יתעכב השפע בעולמות העליונים רק תרד השפע תמיד מעולמות עליונים לארצך דהיינו לכנ"י הנקרא ארצך את מספר ימיך אמלא ר"ל ספירות ובהירות העולמות עליונים שנקראים ימים אמלא אותם תמיד שפע להריק לתחתונים או הפי' כפשוטו את מספר ימיך אמלא ר"ל שהקב"ה ימלא שנותכם שתאריכו ימים ואת אימתי אשלח לפניך כו' ר"ל הפי' כך כי כשאדם הולך בעבודת הבורא ב"ה באמת ומרחיק עצמו מן השקר אזי הוא דבק בהקב"ה כי שמו של הקב"ה הוא נקרא אמת וכשהשם של הקב"ה נקרא על האדם אזי אימתו מוטלת על הבריו' וזהו את אימתי אשלח לפניך ר"ל כשתלך באמת אזי שמו של הקב"ה נקרא על אדם והמותי את כל העם ר"ל שתיפול פחדיך על כל העמים כשיראו ששם ה' נקרא עליך ויראו ממך כנ"ל.

**ושלחתי את הצרעה לפניך וגרשה את החוי את הכנעני ואת החתי מלפניך לא אגרשנו מפניך בשנה אחת פן תהיה הארץ שממה ורבה עליך חית השדה מעט מעט אגרשנו מפניך וכו'** יש לדקדק דהנה התורה היא נצחית ובכל דור ודור ובכל זמן אנו צריכים לקיים כל התורה שלכך נקראת תורה שהיא מורה לנו הדרך אשר נלך בה ומה מלמדינו הכתוב בזה בדורות הללו גם יש לדקדק שאמר הכתוב לא אגרשנו מפניך בשנה אחת פן תהי' הארץ שממה ורבה עליך חית השדה הלא הוא יתב"ש הוא בעל היכולת כולם ויכול לעשות שיגרש אותם בשנה ולא ירבה חית השדה ונראה בזה הקב"ה נתן לפני האדם שני דרכים ואמר ובחרת בחיים ונתן הבחירה והרצון ביד האדם כדי שימאס ברע ויבחר רק בטוב ולכן צימצם אלהותו ית"ש כדי שיהי' מקום לטעות ואדם יתגבר על יצרו ויבחר

בחיים והנה כשהאדם רוצ' לכנס בדרכי התורה ועבודה והכין את לבו וצועק לאביו שבשמים שיהי' בעזרו שיוכל לעבוד אותו באמת ובתמים להגביר היצ"ט על היצה"ר כמדומה בעיניו אם ישקוד על עבודתו זמן מעט יהיה לבו ברור וצלול ולא יפגום עוד כלל ויוכל לומר גירא בעינא דשטנא ובאמת אינו כן אלא בכל יום ויום יש לו מלחמת היצר בענינים שונים וכל עוד שמכניעו בענין זה הוא מגביר עליו בענין אחר ולמה תהי' כזאת הלא הוא צועק במר נפשו לפני השי"ת שיסיר ממנו לב האבן והוא ית"ש הוא בעל היכולת כולם ויכול לגעור בו שלא יסית אותו עוד כדי שיוכל לעבוד את הש"י עבודה גבוה ורמה אך הענין הוא כך שהאדם הוא בבחינת הולך דהיינו שבכל יום ויום הוא כובש את יצרו ומשבר תאוותו מעט והיצה"ר עומד נגדו והוא מתחזק יותר בעבדות ה' ומכניע את היצה"ר עוד מעט וביום מחר הוא עומד נגדו בענין אחר והאדם מתגבר נגדו וכובש את יצרו גם בזה הוא מכניע עוד מעט לכן מתחילה בנערותו כשמתחיל לכנוס בעבדות השם צריך לשבר תאוות הגשמיים ואיש אשר כבר כבש היצה"ר בענינים אלו צריך לדקדק על עצמו אולי מסיתו היצה"ר באיזה ענין דקה שלפי הנראה היא מצוה ובאמת אינו כן אלא שהוא רוצה לפרוש לו מצודה וכל שהוא נכנס יותר בעבדות השם ית' צריך לדקדק על עצמו יותר ויותר אפילו בדבר שהוא כחוט השערה צריך לכבוש היצה"ר ולהגביר עליו ולכן הקדוש ב"ה מדקדק עם הצדיקים כחוט השערה שזו היא מלחמתם עם היצר כי בדברים הגשמיים כבר כבשו אותו ואין זו עבודה לכן הוא בחי' הולך שעבודתו בכל יום גדולה מיו' אתמול ומלאך הוא בחי' עומד כי אין ביניהם שום יצה"ר וכאשר עובד את השם יתב' היום כן אתמול תמול שלשום וכן מחר אבל האדם הוא בחינות הולך שהולך וגדול בכל יום ויום בעבדות האל יתב"ש וזו העבודה היא שעשועין לפניו ית"ש ולכן הצדיקים המה גדולים מן המלאכים ומחיצתם תהי' לע"ל לפנים מן המלאכים והשי"ת עשה זאת כדי שיתגבר על היצה"ר למען הרבות שכרו שיהי' גדול יותר מן המלאך ואם יסיר ממנו היצר הרע תיכף כשיתחיל לכנוס בעבדות ה' אזי יתבטל ממנו הבחירה ויהי' ג"כ בבחי' עומד כמלאך כאשר עובד היום כן מחר ויהי' מלאך גדול ממנו כי מלאך הוא רוחני' והאדם אף אם ינטל ממנו התאוות מכל וכל עדיין הוא קצת גשמיי' שהוא בעולם הגשמי' והקב"ה רוצה לזכות את ישראל לכן מגרה בהם היצה"ר כדי שיתגבר על יצרו ויהי' שכרו הרבה מאד מן המלאכים ובמה יוכל האדם להכניעו את יצרו הרע ע"י שהוא רואה כל מה שהוא מתחזק א"ע בעבדות ה' יותר עדיין היצ"הר מעורר בלבבו ענינים בלתי טובים בענינים שונים נשבר לבו בקרבו ואמר מסתמא אין כוונתי ברור לשמים ועושה תחבולות יותר נגד היצה"ר וע"י הכנעה זו

מתחזק א"ע וכובש את יצרו מעט מעט עד שמכניע מכל וכל ומזה נבוא לביאר הפסוקי' הנ"ל ושלחתי את הצירעה לפניך וגרשה את החוי ואת הכנעני ואת החתי פי' שע"י הכנעה שבך תגרש השלשה קליפות הקשות וצירעה הוא מורה על הקטנות והוא מלשון צעיר אנכי לימים ואמר הכתוב לא אגרשנו מפניך בשנה אחת פי' שלא אגרש אותם מפניך תיכף בפעם אחת דהיינו שתכניע את לבך ותצעק לפני שאסיר ממך היצה"ר פן תהיה הארץ שממה פי' שהארצות שלך תהיה רוחניות ושממה הוא מלשון שמים ואז ינטל ממך הבחירה ותהי' בחי' עומד כמלאך ורבה עליך חית השדה כלומר שהמלאך יהי' גדול ממך וחית השדה היינו חיות הקודש שהמלאכים נקראים חיות הקודש יהיו גדולים ממך כי המלאך הוא רוחני' לגמרי והאדם הוא בעולם הגשמי' ויש בו קצת גשמי' אלא מעט מעט אגרשנו מפניך כדי שיהי' שכרך גדול מן המלאכים ע"י שמתגבר על יצרו בכל יום הוא בבחי' הולך ושכרו יהי' גדול מן המלאכים כנ"ל.

**ויבא משה ויספר לעם את כל דברי ה' ואת כל המשפטים ויען כל העם קול אחד ויאמרו כל הדברים אשר דיבר ה' נעשה** פי' רש"י ז"ל את כל הדברים מצות פרישה והגבלה ואת כל המשפטים שבע מצות בני נח ושבת וכיבוד אב ואם וכו' שניתנו להם במרה כבר צווחו קמאי דקמאי על רש"י זו על מה שפי' אלו מצות ב"נ למה הי' לו להחזיר להם כאן קודם מתן תורה שבע מצות ב"נ וחולקים כולם מפרשי התורה על רש"י זו ונראה לי לפרש ע"פ פשוטו שצדקו דברי רש"י ז"ל בזה כי יש עוד לדקדק בפסוק זה וגם בפ' יתרו נאמרו הפסוקים אלו בפ' כה תאמר וכו' ויענו כל העם וכו' כל אשר דבר ה' נעשה הוי לי' לכתוב כל אשר ידבר אלינו ה' נעשה מה אשר דבר ה' נעשה שהוא לשון עבר שמשמע שדבר ה' כבר הלא עדיין לא שמעו כלום מה' וגם יותר קשה מה שכתב כאן בפ' משפטים ויכתוב משה את כל דברי ה' וכו' ופרש"י מבראשית עד מתן תורה וישכם בבקר ויבן מזבח וכו' וישלח את נערי וכו' ויקח משה חצי הדם וכו' ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם ויאמר כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע קשה למה היה צריך משה לכתוב התורה מבראשית עד מתן תורה קודם מתן תורה ואח"כ לבנות מזבח ולהעלות עולת שלמים ואח"כ לזרוק הדם על העם ואח"כ לקרות לפניהם כל התורה מבראשית עד מתן תורה כמו שכתו' ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם הי' לו לכתוב את התורה מבראשית עד מ"ת אחר מתן תורה והיה לו לכתוב כסדר התורה למה הי' לו לכתוב קודם מתן תורה וגם למה היה צריך לקרות להם התורה מהתחלה עד מ"ת קודם מתן תורה וגם זאת קשה שבפעם הראשון נאמר כל אשר דבר ה' נעשה ולא כתי' נשמע ואח"כ כשקרא לפניהם ספר הברית אמרו נעשה ונשמע ונראה לפרש הכל ע"פ

פשוטו כך דהנה כל שבע מצות ב"נ וגם שבת כבוד אב ואם ודינין הם מצות נמוסיות שהשכל מחייב אותן וגם הם חוקי המדינה אשר א"א להיות קיום עולם בלעדם וזהו ידוע שאנחנו עם בני ישראל מחויבי' לקיים כל מצות התורה הקדוש' אפי' השכליות כדי לעשות רצון קונינו ולא יהי' שום חילוק בינינו בין מצות שכליות ובין מצות שמעיות רק הכל צריכי' אנחנו לקיים מחמת שציונו הכל מהבורא ית"ש וכך אנו צריכי' לקיים הכל מחמת שאנחנו עבדיו והוא אלהינו ולא מחמת נימוסית ח"ו רק מחמת הציווי מפי הבורא ית"ש וזה הוא נחת רוח לפניו שאמר ונעשה רצונו על כן הוכרח משה רבע"ה להחזיר לבני ישראל קודם מתן תורה השבע מצות והמצות שבמרה כדי שיקבלו עליהם מעתה מחמת מצות בוראינו ית"ש ולא מחמת נימוסית וחילוק שבין אדם עושה מחמת נימוסית ובין מחמת ציות הבורא הוא כך כשאדם עושה מצוה נימוסית עושה אות' בכל יום ויום בשוה בכונה אחת כדי לקיים העולם אבל אם עושה המצוה מחמת ציות הבורא י"ש עושה אותה מצוה בכל יום בכונה אחרת דהיינו שבכל יום ויום שיש לו יותר אהבה וירא' מפני הקב"ה עושה המצוה יותר בהתלהבות אפי' המצות שכליות כמובן ע"כ החזיר לפניהם שבע מצות ב"נ שיבינו שעדיין לא עשו שום מצוה לכבוד הבורא ב"ה רק מחמת נימוסי' ומעתה צריכים לקבל על עצמם לעשות אפי' השבע מצות ב"נ מחמת ציות הבורא ב"ה כדי שיבינו ויעשו בכל יום ויום רצון הבורא ויבוא לשכליות חדשות בכל יום ויום ע"כ כשהחזיר לפניהם המצות שעשו כבר והבינו שלא עשו אותן כתקונם ע"כ אמרו כל אשר דבר ה' נעשה ר"ל מה שדיבר ה' כבר דהיינו השבע מצות בני נח אנו רוצים לעשות אותם מחדש לכבוד בוראינו ית"ש וע"כ נאמר ויכתוב משה את כל דברי ה' ושפיר פירש"י מבראשית עד מתן תורה כי הצריך לו שיקבלו עתה מחדש השבע מצות וגם כל אשר ניתן להם במרה בטבילה והרצאת מים וכריתות הברית על המצות נימוסית והמצות שמעיות וכל התורה ע"כ הקריב קרבנות וזרק עליהם הדם וקרא לפניהם התורה מבראשית עד מ"ת כדי שיקבלו עליהם עתה מחדש המצות ב"נ ושאר המצות ששמעו עד עתה מפי משה לעשות אותם מחמת מצות הבורא ית"ש כנ"ל וגם רוצים לקבל עוד מצות חדשות ע"כ בסוף כשקרא לפניהם התורה אמרו נעשה ונשמע ר"ל שאנו רוצים לעשות המצות שעשינו כבר בדרך השכל עתה אנו מקבלים על עצמינו לעשות מחמת ציווי הבורא ב"ה וגם אנו רוצים לשמוע עוד מצות מהבורא ית"ש ובזה יתורץ הרש"י ז"ל ג"כ בפ' יתרו על פסוק ביום הזה באו מדבר סיני פי' רש"י שם ביום ההוא לא נאמר רק ביום הזה שיהי' דברי תורה בעיניך בכל יום כחדשים הרש"י הזה תמוה הוא הלא עדיין לא ידעו כלום מהתורה שהלא ביום מחר עלה משה למרום וביום השלישי בא ואמר

להם פרשת ממלכת כהנים ושאר הפרשה ומהיכן נלמד מכאן מתיבת הזה שיהי' דברי תורה בעיניך כחדשים אבל ע"פ דברינו הנ"ל אתי שפיר שהרי הבינו בעצמם שכל מצות ב"נ שעשו עד עתה לא עשו כלום כי הכל הי' מצות אנשים מלומדה מחמת נימוסית ע"כ באו בכוונה זו לעשות מעתה מחדש מחמת מצות הבורא ב"ה ועי"ז יהיה בעיניהם כחדשים ממש בכל יום ויום כנ"ל.

## לפרשת שקלים

**זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקודש** ובגמרא אמרינן באחד באדר משמיעין על השקלים כדי שיקרב בניסן מתרומה חדשה וצריך להבין דהנה התורה הקדושה היא נצחית ומה שייך המצוה זו עתה בגלות המר ונקדים הגמרא שלשה דברים נתקשה למשה וסימנן 'משה 'מנורה 'שקל 'החודש ונתקשה על מחצית השקל שכתיב לכפר על נפשותיכם במה יתרצה האדם לקב"ה עד שהראה לו הקב"ה מטבע של אש ויש לדקדק אם הי' בדורו של משה מטבע של שקל הי' משה יכול להבין מחציתה גם קשה מפני מה אין כתיב בתורה שם המטבע כי שקל אין זה שם מטבע גם צריך להבין מה זה שהראה לו הקב"ה מטבע של אש וכי מטבע של צורה יש בשמים והלא שם הכל רוחניות ומהיכן ידע משה כמה היא שקולה ונקדים עוד מה דאיתא בגמרא דמגילה כשאמר המן הרשע ועשרת אלפים ככר כסף אשקול ע"י עושי המלאכה אמר הקב"ה רשע כבר קדמו שקלי בניי לשקליך גם הגמרא זו אינו מובן וכי תעלה על הדעת שבמה שהמן רצה לשקול עשרת אלפים ככר כסף יבטל זכות הצדקה מישראל ונקדים עוד מה דאיתא בגמרא דסנהדרין הנך ג' רועי בקר דהוי קיימו ושמעינהו רבנן דקאמרי חד אמר אם בכיר ולקש כחדא יינץ דין הוא אדר כו' גם הגמרא זו אינה מובן ונראה בכל זה דהנה הקב"ה ברא כל העולמות הי' עיקר רצונו ית"ש בבריאת העולמות כדי להיטיב לברואיו ועיקר ההטבה הוא שנשיג אלהותו ית"ש כי מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיע והמלכות רוצה שבני מדינתו יכירו אותו מי הוא המטיב עמם ועצמותו ית"ש בלתי אפשר להשיג לכן צימצם אלהותו ית"ש מעילה לעילה ומעילה לעלול כדי שנוכל להשיג מציאותו ית"ש מתתא לעילא וזאת הי' נגלה לפניו ית"ש שישראל עם קדושו יעוררו את עצמם מהגשמיות ויגברו השכל על החומר ועי"ז נוכל להשיג מציאות אלהותו ית"ש מתתא לעילא והנה צימצם אלהותו ית"ש הוא מה שמצינו נתעטף הקב"ה באור וברא את העולם היינו שע"י אותיות התורה ברא את העולם כמו שאיתא במדרש ואהי' אצלו אמון א"ת אמון אלא אומן שנסתכל הקב"ה בתורה וברא את העולם היינו

ע"י צירופי אותיות שהן כ"ב אלפא ביתא ומהם יצאו רל"א שערים ובהם נברא העולם ואותיות התורה הן אורות גדולות ואפילו אורות אי אפשר לקרותן רק לשבר את האוזן וכל האותיות הם יוצאים משם הוי' ב"ה ושם הוי' ב"ה הוא פנימיות התורה ופנימיות העולמות וכשצימצם אלהותו ית"ש יצאו עשר קדושות והן ה"ח וה"ג וגם הה' גבורות ממקום שהן מתערין שם הן חסדים ומתפשטים לתתא ושם הן גבורות ולא שרצה הקב"ה להתנהג עם הגבורות חלילה אלא אלהים עשה שיראו מלפניו וה' הויות ש"ר הן חסדים וה' גבורות הן שמות אלהים ושם אלהים לעילא הוא חסד רק שמשם זה הן מתערין הגבורות ומתפשטין לתתא ע"י צירופים עד ששם ע"ז נקרא ג"כ אלהים אחרים שיש להם אחיזה בשם אלהים ושם אלהים הוא הטבע ששם אלהים עולה בגימ' הטבע ומי שאומר שהכל הוא דרך הטבע אזי הוא כופר בעיקר ועי"ז הוא נותן כח בהגבורות ומתגברין הגבורות ואיש אשר הוא מגביר השכל על החומר דהיינו היצ"ט על היצה"ר יוכל לכלול הגבורות תחת החסדים ומעורר הי"ג מכ"ד י"ג ת"ד עלאה הלובן עליון וממשיך ה' חסדים על כנ"י שהוא עין ה' אל יראיו עינא פקיחא שהן ה' הויות ש"ר שהן בגימ' עין ומאירין הה' הויות של רחמים על ה' גבורות ונכללו הגבורות תחת החסדים ונמתקו הגבורות בשרשם ונתגלו החסדים העליונים על כנ"י וזהו ה' הוא האלהים שאפילו הדרך הטבע הכל הוא בהשגחה עליונה בעינא פקיחא וזהו שאנו מתפללים יהא שמי' רבה מברך היינו שיאירו הה' הויות ש"ר על כל העולמות ויתבטלו הדינין מכל וכל ועיקר שמות הגבורות הם ה' שמות אלהים וה' פעמים אלהים עולה בגימ' ת"ל וכשהגבורות הקדושים מתגברים אז הוא משפט לאלהים וזהו ר"ה ואיתא בכתבי האר"י ז"ל בכוונת ר"ה שע"י שישראל עושין תשובה בר"ה הן מאירין הה' הויות ש"ר על הגבורות וממילא נחסר מן הגבורות ונמתקין הגבורות בשרשם ואם ממתיקין אותם בעולם העליון נחסר עוד אחד מהם ואינם יכולים לשלוט כ"כ ואם ממתיקין אותם בנוקבא במלכות נחסר עוד אחד ונשאר תכ"ח ונעשה מזה שם חת"ך שהוא רחמים וזה שם של פותח את ידך שר"ת עולה צ"א כמנין הוי' ואדנ"י וסופי תיבות חת"ך וזהו רחמים החותך חיים לכל חי ואם נחסר מהם יותר יתבטלו הדינין יותר ולבטל אותם מכל וכל אי אפשר כי הם צורך גבוה רק מה שאנו מחסרים מהם שלא יהיו שלימים מאירים הויות ש"ר שהוא עין ה' על הגבורות ונתגלו החסדים על כנ"י והדינים שורים על שונאי ישראל ופרעה לא הי' מאמין באלהותו ית"ש שהוא משגיח בעליונים ובתחתונים בעינא פקיחא רק אמר שהכל הוא דרך הטבע והי' לו אחיזה בשם אלהים לכן אמר מי ה' אשר אשמע בקולו שלא הי' יודע השם הוי' ב"ה וגם המן הרשע כפר בעיקר ורצה להגביר ה' שמות אלהים שהי' רוצה שיכללו

הה' חסדים תחת הגבורות שהם הה' שמות אלהים ח"ו שהם בגימ' ת"ל והי' לו ג"כ אחיזה בשם אלהים וזהו שאיתא בגמרא משל לבעל החריץ ובעל התל היינו שהמן רצה להגביר הת"ל וכן בכל זמן ובכל דור הקמים על ישראל רוצים להגביר הת"ל חלילה לכן תקנו חז"ל באחד באדר משמיעין על השקלים פי' באחד באדר מעוררין לבב בני ישראל ומשמיעין אותם שיעשו תשובה ויגברו השכל על החומר כדי שלא יתגברו הגבורות חלילה שהם ה' שמות אלהים שעולים ת"ל כמנין שקל ובמה שישראל עושין תשובה ומעש"ט הן מאירין הה' הויות של רחמים שהן עין ה' אל יראיו על הגבורות ונחסר מן הגבורות ונכללין תחת החסדים ומתגלין החסדים העליונים על כנ"י וזהו מאמר הרועה אם בכיר ולקיש כחדא יינץ דין הוא אדר פי' ששם הוי' יש לו ד' מלואין שהם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שהם עולים רל"ב כמנין בכי"ר וזהו אם בכיר ולקש כחדא יינץ דהיינו שהמילואין של שם הוי' שעולין בכיר ולקש הן שמות הגבורות שעולין ת"ל כמנין לק"ש כחדא יינץ שהם מתגרין זה בזה והויות של רחמים מחסרים מן הגבורות אפילו רק חדא דין הוא אדר פי' שאז מאירין החסדים העליונים על כנ"י ויינץ הוא מלשון וכי ינצו אנשים וזהו פי' הגמרא כשאמר המן הרשע עשרת אלפים כ"כ אשקול פי' שהמן הי' רוצה להגביר הגבורות שעולין ת"ל כמנין שקל כנ"ל אמר לו הקב"ה רשע כבר קדמו שקלי בנ"י לשקלך פי' שהם נותנים מחצית השקל ר"ל שגורמים שלא יהי' השקל שהוא גימ' ת"ל שלם רק מחסרים אותו וע"י תשובתם וצדקתם הם מאירים הה' הויות ש"ר על הגבורות ומחסרים הגבורות ונכללים תחת החסדים וזהו פי' הפסוק זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקודש פי' שיראו להכשיר מעשיהם בתשובה ומעש"ט שיחצו השקל ר"ל שיחצו הגבורות שעולין כמנין שקל שלא יהיו שלימים ואז יתגברו החסדים על הגבורות ויכללו הגבורות בהחסדים ויתגלו החסדים העליונים על כנ"י ונתקשה משה ע"ז איך הוא באפשרי לכבוש הגבורות הקשים תחת החסדים עד שהראה לו הקב"ה מטבע של אש פי' מטבע אש הוא בגימ' תכ"ב ועם הוא"ו אותיות הוא בגימט חת"ך פי' שע"י מטב"ע א"ש שהוא גימ חת"ך נהפכו הגבורות לחסדים ונגאלו ממות לחיים ע"י חת"ך חיים לכל חי וק"ל.

**בגמרא** סנהדרין בפרק כהן גדול מאמר אחד הנך ג' רועי בקר דהוו קיימי ושמעינהו רבנן דקאמרי חד אמר אם בכיר ולקיש כחדא יינץ דין הוא אדר ואם לאו לית דין אדר וחד אמר אם תור בצפר בתלג ימות ובטיהרה בטול תאינה ודמוך ישלח משכיה דין הוא אדר ואם לאו לית דין אדר וחד אמר אם קידום תקיף לחדא יהא יפח בליעך נפק לקיבליה דין הוא אדר ואם לאו לית דין אדר ועברוה רבנן להאי שתא ע"כ המאמר ובוודאי כל דברי רבותינו

חז"ל באגדתא הם סודות נוראים ובוודאי גם בכאן יש רמיזא דחכמתא ויראה לפרש הרמז כך דהנה אמרו חז"ל בר"ה לתקופת מניסן מנינן נראה לרמוז בזה שמילת תקופת מורה לתוקף הגבורות כידוע שבעת התקופה מתעורר הדינין ע"כ צריכים לשום איזה ברזל על כל דבר מאכל כידוע ועיין בזו"הק מזה שבכל התקופה מתעוררים הגבורות ורוצים ח"ו לשלוט בעולם ואז צריכים הצדיקים להמתיק הגבורות בשרשם ולעורר הרחמים בעולם שיתגלו החסדים והנה ידוע אשר בכל שנה ושנה חוזרים הדברים לשורשן כמאז מקדם ולכן בחודש ניסן שהי' אז התגלות החסדים בעולם ונמתקו הגבורות בשרשן שאז נגאלו אבותינו ממצרים והיה קריעת ים סוף ממילא בכל חודש ניסן חוזר הדבר לשורשו ומתגלים החסדים ונמתקו הגבורות ע"כ אמרו חז"ל לתקופת מניסן מנינן ר"ל לתוקף הדינין מניסן מנינן שצריך להגביר החסדים המתגלים בחודש ניסן והנה גם בחודש אדר אשר הוא אחרון לחדשי שנה וידוע שנעוץ סופן בתחילתן ע"כ גם באדר הוא התגלות החסדים ויכולים ג"כ למתק הגבורות בשורשם ומה גם גודל הנס שנעשה בו בימי מרדכי ואסתר שנגאלו ממות לחיים ובכל שנה חוזר הדבר לשרשו ממילא יש התגלות החסדים בחודש אדר ומיתוק הגבורות בשרשן וגם מצינו לחז"ל במגילה שאמרו ויעבור מרדכי שעבר עיקומא דמיא והדבר צריך הבנה אמנם יש לומר הפי' שעבר את עבר הנהר היוצא מעדן כמאמר הכתוב בעבר הנהר ישבו אבותיכם שרמז בזה האר"י ז"ל שנשמת האבות נמשכים מחכמה עילאה למעלה מבינה הנקרא נהר ושם בחכמה אינו ניכר בין ימין ושמאל ע"כ משם נמשכים כל הנפלאות וניסים לישראל וזהו ויעבור מרדכי שעבר מעבר הנהר ודבק בחכמה ע"כ הי' יכול לפעול רחמים גדולים על ישראל ונעשה יחוד גדול והנה זאת ידוע ג"כ כי עיקר המתקת הגבורת הוא להמשיך אורות הויות שיתגלו במלכות וימתקו הגבורות שבמדת המלכות ויהיה עלי' למלכות עד מוח חו"ב ועי"ז מתגלים כל החסדים למטה ונמתקו כל הגבורות בשרשם והנה שמות הויות הם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן והם בגימ' בכור וזהו שאמר הרועה אחד אם ביכר ולקש כחדא יינץ ר"ל שאם השמות הקדושים שהם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שהם בגימ' בכו"ר ולקש שמרמז למדת מלכות כי היא מדה אחרונה לכולם וגם הוא צירוף שקל שמרמז לצדקה שנותנים ישראל מחצית השקל בחודש אדר והוא מרמזת ג"כ למדת מלכות וזה אם בכיר ולקש כחדא יינץ ר"ל שיאירו ויתנוצצו יחד השמות של מוחין עילאין למטה במלכות ויתגלו החסדים בעולם דין הוא אדר ר"ל שלזה ראוי שנקראו אדר שכן ראוי שיתגלו באדר החסדים גדולים וימתקו הגבורות וחד אמר אם תור בצפר בתלג ימות רמז בזה כך כי ידוע שפני השור משמאל והוא רמז לגבורות וזהו אם התור בצפר בתלג ימות ר"ל שיהיה ח"ו התגברות

הדינין מפני שור שאפילו בצפר ר"ל בעת הבוקר שמתעורר תמיד חסד יתגברו הדינין ח"ו דהיינו בצפר בתלג ימות אעפי"כ בטיהרה בטול תאינה ידמוך ר"ל שיתגלו כ"כ החסדים ויתגברו על הגבורות ויכסו הגבורות בשורשם ע"י שיתנוצץ השמות הקדושים שמתנוצצים משמות אהיה שהמלואים של השמות אהיה המרמזים למקיפים שמקיפים הגבורות שלא יצאו ויכנסו מכל וכל והשלשה שמות קס"א קנ"א קמ"ג דהיינו המילואים של השמות הנ"ל הם תאנה בגימ' וזהו בטיל תאנה ידמוך ר"ל שהגבורות יומתקו באורות שגימטריא תאנ"ה הנ"ל דין הוא אדר וחד אמר אם קידום תקיף לחדא יהיה ר"ל שיתגברו הגבורות כנ"ל שרוח קדים הוא עזה שברוחות ר"ל אם יתגברו הגבורות כמו רוח קדים עזה ואעפ"כ יהא יפח בלועך נפק לקיבליה ר"ל שהבל פיך שיוצא מפיך הן בתורה הן בתפילה יגביר עצמו על הגבורות ויתבטלו הגבורות במאמר פיך בעלמא אפילו בלא יחודים וכוונת גדולות דין הוא אדר ר"ל שבאדר יש כך כח גדול לישראל שאפילו בהבל פיהם בלבד ימתקו כל הדינין והגבורות והרוחות רעות שלא ישלטו כלל וכלל בעולם.

## הפטרה לשבת ור"ח

**והי' מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחות לפני אמר ה'.**
הדקדוק הוא למה כתיב מתחילה מדי חדש בחדשו ואח"כ שבת הא שבת הוא תדיר והוי תדיר ושאינו תדיר ותדיר קודם וה"ל להקדי' שבת מתחילה ונראה דידוע מפי סופרים ומפי ספרים הקדושים שבר"ח יש נפש יתירה ובשבת וביו"ט נשמה יתירה לפי שבר"ח יש עליות השכינה זאת עולת חודש בחדשו שהשכינה נקראת זאת כידוע מספרים הקדושים וע"כ אומרים כתר בר"ח והנה ידוע שמדריגה התחתונה שבעולמות העליונים הנקראת מלכות היא כתר לעולמות התחתונים וכן עולם לעולם שמלכות שבעולם העליון היא כתר לעולם התחתון ממנו והנה איתא בגמרא כתיב שני המאורות הגדולים וכתיב את המאור הקטן וכו' לפי שקטרגה הלבנה ואמרה אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד אמר לה הקב"ה לכי ומעטי את עצמך אמרה וכו' אמר לה צדיקים יקראו על שמך וכו' לפיכך הרבה צבאיה ונרא' ביאורו בקיצור לפי שהקב"ה שילשל העולמות מטה מטה עד מקום שיהיה לאפשרי לאדם לחזור אחר כל המעשים שיתעסק בעוה"ז לבוא לתשובה ואלו הי' משתלשל העולם בעוביות וגשמיות יותר מעט לא הי' באפשרי כלל לחזור בתשובה אח"כ וזה שאמר לעולמו די שלא ישתלשל יותר כדכתבנו כמה פעמים בדברינו בביאור יותר מרווח בארוכה עיי"ש והנה בתחילה ויברא אלקים את שני המאורות הגדולים ואמרה הלבנה אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד דהיינו

שתהי' הבהירות גדולה מאד ועי"ז בטל הבחירה ורצון וזה אי אפשר להשתמש בכתר אחד ואמר לה הקב"ה לכי ומעטי את עצמך דהיינו כדי שיהי' הבחירה ורצון ויהי' שכר ועונש אמרה לפי שאמרתי דבר הגון וכו' לפי שירא' שיהי' אי אפשר לבא לתשובה ע"י עביות וגשמיות העולם אמר לה צדיקים יקראו על שמך דהיינו ע"י הצדיקים דהיינו שהם יהיו מעוררים בתשובה כל העולם שיוכלו לנתק א"ע מגשמיות ועביות העולם ולימנו בך ימים ושנים דהיינו ע"י שבתות וימים טובים שהם מקראי קודש ויש נשמות יתירות עי"ז יכולים כל בשר לבא לתשובה וזה לפיכך הרבה לה צבאיה דהיינו כנ"ל שעי"ז דהיינו ע"י צדיקים ושבתות וימים טובים שיש עלי' לשכינה הקדושה ע"י צדיקים עי"כ יכולים כל בשר לעשות תשובה. והנה בר"ח יש עלי' לשכינה וגם נפש יתירה ובשבת יש עלי' יתירה לשכינה ונשמה יתירה וזה מבוא לאדם לעשות תשובה שלימה והנה כשר"ח חל להיות בשבת אזי יש עלי' גדולה לשכינה מאד מאד ונעשה יחוד גדול בעולמות העליונים יותר כפול ומכופל משהי' ר"ח בחול ועי"כ יכולים כל בשר לנתק א"ע מהגשמיות לחזור בתשובה שלימה יותר משאר ר"ח. וזה מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו דהיינו כשיחול ר"ח בשבת אזי יבא כל בשר להשתחות לפני לפי שהקדושה תהי' גדולה עד למאד מאד ותהי' התעוררות התשוב' בכל בשר כנ"ל ומפני שזה אין שכיח תמיד שיהי' ר"ח חל בשבת ע"כ כתיב ר"ח קודם שבת לפי שר"ח לא שכיח יותר משבת כדאיתא בשם הגאון מו"ה ישעי' פיק ז"ל על הגמרא דר"ה מדוע הולכת כו' היום לא חודש ולא שבת מכלל דחודש ושבת מבעי' לי' למיזל דקשה למה כתיב חודש מקודם שבת הא תדיר ושאינו תדיר וכו' ומתרץ הוא ז"ל דדבר שאינו שכיח חודש תדיר יותר משבת ור"ל שאמר לה לא חודש היום ר"ל שלא חודש תדיר יותר משבת כי חודש לא שכיח יותר משבת ע"כ לענין שאינו שכיח הוא ר"ח תדיר יותר משבת כי שבת שכיח יותר מר"ח כי הוא אמר לה מדוע הולכת אליו היום לא חודש שר"ל כי אינו חודש היום ולמה את הולכת אליו ובדבר שאינו יותר אינו ר"ח משבת ע"כ הקדים חודש כאן וכך הוא גם כאן ששבת ר"ח לא שכיח ע"כ לענין לא שכיח חודש תדיר לא שכיח משבת ע"כ אמר חודש קודם כנ"ל.

**א**"י והי' מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחות לפני אמר ה' ויצאו וראו בפגרי האנשים וכו' ראוי להבין מדוע הזכיר ר"ח קודם לשבת הלא שבת הוא בתדירות יותר מר"ח ותדיר קודם כנ"ל עוד נשים לב על אמרו כל בשר מדוע לא אמר כל אדם ועוד יש לעיין על מלת יבא לשון יחיד שלפי הלשון הי' לו לומר יבאו כל בשר לשון רבים והנראה בזה כי הנה השי"ת ברא עולמו להטיב לברואיו והשתלשל

עולמו בצימצומים רבים ולבושים כדי שיהי' בחירה ורצון ביד האדם לעשות הישר בעיניו ואולם אמר לעולמו די לבל יתפשט יותר למטה כי לא הי' באפשרי אז לאדם לשוב לשרשו ולהעלות העולמות כמו שאמרנו כמה פעמים וזה ידוע מספרי קודש מהריבוי גלגולים שמתגלגל האדם עבור חטאו והרבה פעמים יארע שיגרמו חטאות האדם שיתגלגל בבהמו' טמאים ועופות טמאים ובדומם ובצומח ובאם שמתגלגל בבהמה טהורה ותשחט ותהי' כשרה ותאכל בקדושה ובטהרה אז יהיה תיקון להמגולגל וכן בכל המאכלים יש ניצוצות קדושים שיש עלי' ע"י שנאכלים בקדושה ובטהרה ובברכה תחילה וסוף והנה ידוע לחכמים שכל הניצוץ שהוא במאכל החשוב לבני האדם אותו הניצוץ הוא גבוה ונקל להצדיק להעלותו משא"כ דבר שאינו חשוב כל כך הניצוץ שבו ג"כ אינו גבוה כ"כ ויש טורח להעלות אותו הניצוץ וידוע מספרי הקודש שבשבת קודש כל ניצוצים שבמאכלים הם גבוהים מאד ובקלות יש להם עלי' ובי"ט ור"ח אין להם כ"כ עלי' כמו בשבת קודש ובזה יובנו דברי הזוהר הקדוש בפ' יתרו ר' יצחק פתח ואמר ויברך אלקים את יום השביעי וכו' וכיון דלא משתכח בי' מזונא מה ברכתא אשתכח בי' אלא הכי תני כל ברכאין דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין וכו' עכ"ל גם מאמר חז"ל שאמרו ברכו במן וקדשו במן צריך ביאור האיך שייך לומר ברכו במן אחר שלא ירד כלל המן להם בשבת אמנם הפשט הוא כך כי הנה ידוע שהמן הי' יורד מן העולם עליון שהי' קדוש במאד כמאמר חז"ל ובזוה"ק שהי' לחם שמלאכי השרת ניזונין ממנו לחם אבירים וזה כוונת אמרם ז"ל ברכו במן פירושו שמפני שקדושת היום השבת היא גדולה מאד עד שיש במאכלי שבת קודש ניצוצים גבוהים למאד לזאת המה דוגמת קדושת המן וזהו אמרם ברכו במן וכו' וזה נרמז ג"כ בדברי הזוהר הקדוש הנ"ל ונבא אל ביאור הכתובים שהתחלנו והי' מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחות וכו' פי' שיש עלי' להניצוצות שמגולגלים בהמאכלים ובפרט בבשר ששם יש ניצוצים גבוהים וקדושים עד למאד וזהו יבא כל בשר להשתחוות וכו' כלומר שהניצוצות המגולגלים בבשר שהוא מאכל החשוב וכאמור למעלה יהי' להם עלי' וישתחוו לפני כבודו ית"ש ומפני שהניצוצות הקדושים המה אחדות אחד דבוקים למעלה לזה יאמר יבא כל בשר וכו' לשון יחיד והקדים ר"ח לשבת מתתא לעילא כלומר הגם שבר"ח אין הניצוצי' גבוהים כ"כ כמו בשבת קודש אעפ"כ בין בחודש בין בשבת יבא כל בשר להשתחוות לפני אמר ה' ואמר אחר כן ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי כו' כלומר הרשעים הפושעים בי שאינם אוכלים בקדושה ובטהרה רק למלאות תאוותם הגופני ע"ז אמר והיו דראון לכל בשר פי' שיהיו לחרפות לכל בשר שלא היו מעלין הניצוצין שבבשר הגם

כי המה גבוהים ובנקל להעלותם ומכ"ש הניצוצים שבמאכלים אחרים שאינם גבוהים כ"כ ודו"ק.

**א"י** והי' מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחוות לפני אמר ה' כו' יש להבין מפני מה נאמר מדי חדש בחדשו קודם שבת בשבתו ומהראוי להקדים התדיר לשאינו תדיר וי"ל כי הנה ידוע שבכל שבת קודש יבוא לו לאדם נשמה יתירה ושמעתי מאדומו"ר רבן שכבה"ג הרב מו"ה יצחק מלובלין זצוק"ל ששמע מרבו הקדוש מו"ה בעריש זצ"ל שבר"ח בא בחינת נפש ולא רוח ונשמה רק בשבת קודש שבא לו לאדם נרו"נ כל חד לפים מעלתו ובהיות האדם מושך עליו קדושת שבת מושך עליו נרו"נ יתירה ובהמשכת קדושת ר"ח נמשך רק בחי' נפש ובשבת ור"ח באם ימשוך האדם עליו מקודם קדושת שבת ומזכה לנרו"נ אזי לא ירגיש אח"כ כלל בחי' ר"ח מפני שכבר הגיע לקדושה גדולה מזו ע"י בחי' שבת וממילא יהיה בטל בחי' נפש ר"ח לזאת ימשוך עליו מקודם קדושת ר"ח ויגיע לבחי' נפש ר"ח ואח"כ ימשוך קדושת שבת וזהו אמרו והיה מדי חודש בחדשו ואח"כ מדי שבת בשבתו פי' והיה הוא לשון שמחה היינו המשכת קדושה ימשוך מקודם קדושת ר"ח כדי שירגיש בחי' נפש ר"ח ואח"כ ימשוך קדושת שבת והבן.

**ובדרך** אחר נוכל לפרש עפ"י דברי חז"ל על פסוק ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים את המאור הגדול וכו' ואמרו במדרש רבה שווים נבראו ונתמעטה הלבנה על שקטרגה ואמרה אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד אמר לה הש"ית לכי מעטי עצמך ואח"כ הפיס דעתה והרבה צבאיה שהם הכוכבים וכו' אמר הקב"ה הביאו עלי כפרה על שמעטתי את הירח וזהו שנאמר אצל שעיר ר"ח חטאת לה' ע"כ ויש להבין מה היתה טענת הלבנה שאמרה א"א כו' גם מה שאמר הקב"ה הביאו עלי כפרה צריך ביאור אמנם הענין הוא כי הנה מצאנו כשהקב"ה ברא אדם הראשון היה מביט באור שברא ביום ראשון מסוף העולם ועד סופו והי' מציץ ומביט בכל העולמות התחתונים ועליונים ומשתמש במלאכים כי כל האורות ובהירות מעולמות עליונים הי' משפיעי' עליו בלי מסך והבדלה כלל גם הדורות אח"כ הוא קין ושארי דורות הסמוכים לו השתמשו ג"כ במלאכים וכל האורות ובהירות מהויות ושמות הקדושות היו מאירים עליהם ועי"ז שהשיגו תיכף באורות עליונים בשמות והויות הקדושות בלתי זכוך החומריות הגוף עי"ז קצצו בנטיעות והלכו ועבדו ע"ז ובאותם אורות הקדושות הנשפע עליהם השתמשו באותם הקדושות לעבוד נכריה עבודתם וכל זאת היה מחמת שהשיגו תיכף באורות והויות הקדושות בלתי זיכוך חומריות כי בראשית הבריאה

היה ברצונו הפשוט שאורות עליונים ישפיעו לתחתונים בלי מסך והבדלה וכאשר ראה הקב"ה מעשיהם הרעים אזי גנז מהם האורות ולא יביטו בהם רק בהיות האדם מזדכך נפשו וגופו מאד ומפשיט עצמו מגשמיות עוה"ז ועולה למעלה מעולם אל עולם עד שהוא משיג האורות והקדושות והויות ושמות הקדושות אז אינו יוכל לטעות עצמו עוד כי כבר הזדכך חומריותו ולא נשאר בו חומריות כלל ומשיג אלהותו ית"ש בתשוקה גדולה והמאור הגדול הוא שם הוי' ב"ה שהוא גדלות המוחין והמאור הקטן הוא השם אדני כידוע ובראשית הבריאה שוים נבראו כמו שנאמר את שני מאורות הגדולים היינו שם אדני והוי' היו מאירים ומצהירים למטה שיקבלו בני אדם להשיג ולהביט באורות השמות הוי' ואדני אך עי"ז יוכלו יותר לעשות מעשיהם הרע כמו שנזכר לעיל זאת היתה טענת הלבנה א"א לשני מלכים כו' כי הבינה שעי"ז שהאורות מהשמות מאירים כ"כ למטה בלי מסך והבדלה כלל עי"ז יבואו ב"א לטעות עצמם כי ישיגו השגות בהשמות בלתי זיכוך חומריותם כמו שהיה באמת שאף שהקטין הלבנה ולא היה השם אדני מאיר כ"כ לב"א בלי מסך המבדיל אעפ"כ טעו ב"א ועבדו ע"ז מכ"ש אם היו כל המאורות מאירים לב"א מכ"ש שיטעו עצמם יותר לזאת אמר לה השי"ת לכי ומעטי עצמך ר"ל שגנז האור הלבנה היינו השם אדני והביאו לקטנות המוחין ר"ל שב"א לא ישיגו כל האור השם אדני רק קצת מדבר קטן רק אחר הזדכך חומריותו ישיג מעולם אל עולם עד האורות גדולים עליונים ושם הם שוים כמו שנבראו ואז לא יטעה עצמו כלל כי כבר הזדכך חומריותו לזה אמר השי"ת הביאו עלי כפרה על שמעטתי את הירח כי צדקה בדבריה והבן ונחזור לענינינו שהתחלנו והיה מדי חודש בחדשו וכו' כי בחול אי אפשר להשיג כ"כ בהאורות עליונים כבשבת כי אז יש עליות עולמות למעלה למעלה מאד ואז בשבת קודש נוכל להשיג השגות גדולות באורות העליונים ושם הוי' ואדני היינו השמש וירח הם שווים כמו שנבראו אבל בחול אין לאדם כ"כ קדושה גדולה כבשבת והוא מעט בקטנות ולא יוכל להשיג לאורות השווים באורות עליונים אבל לעתיד אז ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים ויהי' אז הזדככות החומריות מכל וכל אז יהיו האורות עליונים היינו השמש וירח הוא השם הוי' ואדני יהיו מאירים למטה לב"א ויזכו לראות האורות שווים כמו שנבראו בבריאה הקדומה זאת מרמז לן הפסוק והיה מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו כו' ר"ל שאז לעתיד שיהיה הזדכך החומריות אז נוכל להשיג בחודש היינו באור הלבנה הוא השם אדני נוכל להשיג בו שוה להשם הוי' היינו שנוכל להשיג האורות שוה אף בחול כמו שעתה הוא מושג לנו בשבת כמו שמבואר לעיל. וזהו שפייס הקב"ה את הלבנה בזאת שישראל יהיו מונין ללבנה פי' שישראל יזדככו

את עצמם אחר כך חומריותם וישיגו אז מאור הלבנה כבמאור החמה שווין כפי הנ"ל ודו"ק והבין.

## תרומה

**וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי כו'** פי' רש"י לי לשמי תרומה הפרשה יפרישו לי ממונם נדבה יש לפרש ע"פ פשוטו פירש"י הנ"ל דהנה כשאדם רוצה לבא באמת לאמתו לעבוד הבורא ב"ה באמת לאמתו ליחד קב"ה ושכינתא בכל עבודותיו צריך לזה פרישות גדולה מבני אדם שלא יתחבר א"ע לבני אדם שאינם הגונים רק לצדיקי הדור לפעמים לראות עבודתם השלימה ועיקר להתבודד במחשבתו תמיד להסתכל רוממות אלהותו ית"ש זהו מדריגה אחת ועוד צריך מדריגה אחרת שלא יאהב לקנות ממון הרבה רק צריך להיות במדת הסתפקות להסתפק במועט כי אם ח"ו יהיה אוהב כסף אזי לא יהי' יוכל כלל לעבוד ה' באמת והשני מדריגות אלו הם חיוב גדול לכל מי שרוצה לכנוס להיות עובד ה' באמת וזהו פי' כוונת הרש"י הנ"ל עם פסוק הנ"ל ויקחו לי כשתרצו ליקח כביכול קב"ה דהיינו אלהותו ית"ש לשמי דהיינו לדבק קב"ה ושכינתא וזהו לי לשמי תרומה הפרשה מאת כל איש ר"ל צריך מקודם לפרוש עצמך מאת כל איש שלא להתערב עצמך עם ב"א רק להיות בהתבודדת גדולה וזהו תרומה מאת כל איש וגם צריך לפרוש א"ע מתאוות ממון וזהו יפרישו לי ממונם ר"ל שצריך לפרוש עצמו מממון שלא ירדוף אחר ממון רק הסתפקות ואז ידבנו לבו להי' ויהי' יוכל ליקח לי לשמי כביכול דהיינו ליחד העולמות העליונים עם התחתונים בא"ס ב"ה וב"ש כמובן. ואמנם יקרה לפעמים שנדמה לאדם שנצרך לממון ונותן עיניו בממון לפי שעה באומרו שלאחר זמן יהי' פרוש לשמו יתברך ע"כ סיים רש"י ואמר נדבה ר"ל שיהי' מיד בלי יניח לימים הבאים כי זה חילוק בין נדר לנדבה שנדבה אומר הרי זו ומפריש מיד ונדר אומר הרי עלי שמקבל על עצמו להפריש לאחר זמן והבן.

**עוד** על פסוק הנ"ל בהתעורר עוד איזה דקדוקים וידבר ה אל משה לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי פרש"י ז"ל ויקחו לי לשמי לכאורה מלת לאמר הוא מיותר גם יש לדקדק שאמר הכתוב ויקחו שמשמע אפילו לא ירצו ליתן ברצון יקחו מהם בע"כ וכן הוא באמת ששלש תרומות נאמרו כאן ועל מחצית השקל היו ממשכנין וא"כ איך אמר הכתוב אח"כ אשר ידבנו לבו שמשמע שיתנו מרצונם הטוב גם צריך להבין הלא תורתינו הקדושה היא נצחית

ונוהגת בכל דור ודור בכל עת ובכל זמן איך שייך מצוה זו עתה בזמן הזה ובזוה"ק מאריך בזה שהכתובים אלו מרמזים לדורות ומפרש ויקחו לי תרומה היינו שיקח האדם לעצמו התרוממות לעבודת הבורא ב"ה מאת כל פי' שזאת יוכל להשיג ע"י שמדבק עצמו אל הצדיק שנקרא כל עיי"ש אמנם לא כאו"א יוכל להתבונן ולדעת מי הוא הצדיק האמיתי אשר בכוחו לרומם נשמות ישראל לאביו שבשמים לקשר אותם בשרשם שידבק עצמו אליו והענין הוא דהנה קוב"ה וישראל ואורייתא חד ובאורייתא ברא קב"ה עלמא דהיינו ע"י כ"ב אתווין דאורייתא וכל אות ואות הוא כלול בשם הוי' ב"ה וכל איש מישראל יש לו חלק באות מאותיות התורה וזהו שאנו אומרים אתה אחד ושמך אחד ומי כעמך ישראל גוי אחד אחד בגימטריא י"ג הן י"ג מכ"ד והן ג' הויות וג' פעמים אחד הוא ט"ל והן טל אורות ולכן אנו אומרים אתה אחד בשבת במנחה שאז הוא רעוא דרעוין ונתגלין הט"ל אורות וזהו כל העוסק בתורה טל תורה מחייהו ר"ל ע"י עסק התורה יוכל האדם להתדבק בהטל אורות שהן החיות של כל העולמות אמנם צריך שתקדים התשובה לעסק התורה כמו שאמר אדומו"ר הרב הקדוש רבינו יעקב יצחק הלוי זצוק"ל מלובלין כל הלומד בלא תשובה עליו הכתוב אומר ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חוקי וענין זה הובא כמה פעמים בכתבים שלי באריכות איך לבוא לידי תשובה אמיתית לאו כל אדם זוכה אלא מי שהוא צדיק גמור הוא דבוק תמיד בתשובה עלאה ולכן נקרא הצדיק כל כי תיבת כל גימט' חמישים ר"ל שהוא דבוק בנו"ן שערי תשובה ועי"ז הוא ממשיך השפעות טובות מעולם התשובה רק ע"י שמדבק עצמו אל הצדיק ממנו יקח איך לבא לידי תשובה האמיתית וכי תאמר איך נדע מי הוא אשר הוא דבוק תמיד בתשובה הלא יוכל היות שרואים מאדם מעשי נגלות שלו הן בלתי הגון על נכון ואעפי"כ לבו נשבר בקרבו ויקוד כיקוד אש בקרבו בהתלהבות גדולה להבורא ב"ה ע"ז הודיעו לנו חז"ל מי הוא הצדיק באמת שאיתא בגמ' מה בין נדר לנדבה נדר האומר הרי עלי נדבה האומר הרי זו ואיתא שם שהחסידים הראשונים היו מביאין כבשן לעזרה וסומכין את ידן עליו ושחטן כדי שלא יבואו לידי מעילה הרי שקראו חז"ל צדיקים לאותן שמדקדקים על עצמן כחוט השערה בעבדות השם כי מעשה הנגלות הן הוכחה על הפנימיות והן אמת שצריך להיות הצנע לכת אבל מ"מ גם מעשה הנגלות שלו צריכים להיות בכשרון שלא יהי' בהם שום דופי וזה ביאור הכתוב וידבר ה' אל משה לאמר היינו שידבר אל בני ישראל לאמר לדורות הבאים ויקחו לי תרומה פי' שיקחו לעצמן התרוממות בעבודת הבורא ב"ה ופרש"י ויקחו לי לשמי פי' לי בגימ' מ"ם רומז לתורה שניתנה למ"ם יום והוא המ"ם רבתא מלמרבה המשרה ומשם נשתלשל השם הוי' ב"ה והוא ושמי' חד ור"ל

שילמוד אדם תורה עד"ז שע"י עסק התורה יתדבק בו ית"ש ויגרום בלימודו יחוד קוב"ה ושכינתא וממי יוכל לקבל לתת עצות בנפשו איך לבוא לידי השגה זו אמר הכתוב מאת כל ר"ל מאת הצדיק שנקרא כל ומי הוא הצדיק אשר אליו יתדבק האדם ללמוד ממנו עבודת השם אמר הכתוב איש אשר ידבנו לבו פי' נדבה הוא האומר הרי זו כנ"ל ור"ל זהו הצדיק האמיתי מי שמעשיות הנגליות הן בכשרון בלי שום דופי שנוכל לומר עליו במזומנים כמראה באצבע זו הן המעשים טובים שלו שמעשה הנגליות הן הוכחה על פנימיות מעשיו ומחשבתו ניכרת מתוך מעשיו הטובים מצדיק כזה אשר הוא מדקדק על עצמו כחוט השערה ממנו תקחו את תרומתי ר"ל ממנו תוכלו ליקח התנשאות לעבודת השם יתברך.

**עוד** על פסוק הנ"ל וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי הדקדוק הוא למה נאמר תרומה שהוא לשון התנשאות הי' לו לומר ויקחו לי נדבה כמו שכתוב אח"כ איש אשר ידבנו לבו ונראה בזה דהנה כתיב ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ודרשו חז"ל בתוכו לא נאמר אלא בתוכם מלמד שכל אחד ואחד מישראל יראה את עצמו כאילו קדוש שרוי בתוך מעשיו שהאדם צריך לזכך את עצמו מכל מיני גשמיות כדי שיהי' מרכבה לשכינה הקדושה כי קוב"ה וישראל ואורייתא חד הן ובאורייתא ברא קוב"ה עלמא וכוונת הבריאה הי' כדי שיהי' שכינתו בתחתונים ועל כוונה זו ציוה לעשות משכן כדי שיצמצם שכינתו בתחתונים ובמשכן הי' ציור ותבנית של כל העולמות כמו שאיתא במדרש יודע הי' בצלאל לצרף האותיות שנבראו בהם שמים וארץ ואדם הוא עולם קטן כלול מכל העולמות לכן אם האדם מזכך עצמו מכל וכל ומקדש את רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו זוכה ונעשה מרכבה לשכינה והשכינה מדברת מתוך גרונו וכבר אמרתי על פסוק ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו שהפסוק הזה הוא בלתי מובן שאמר הכתוב ככל אשר אני מראה אותך היל"ל ככל אשר אני מראה לך כי תיבת אותך מורה על עצם הגוף ומשמעות שלו שאני מראה אותך לאחרים. גם שאמר את תבנית המשכן כו' קשה הלא המשכן שלמעלה שהראה למשה הוא עצם המשכן והמשכן שעשו ישראל הוא תבנית המשכן שלמעלה שמכוון כנגד משכן שלמטה ואיך שייך לומר אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן אדרבה המשכן שהראה למשה הוא עצם המשכן עוד קשה שאמר וכן תעשו לשון רבים וכי כל ישראל יעשו המשכן גם מהיכן יבינו לעשותו כמו שראה וכי אפשר לקרב לשכל האדם להבינו שיעשה כמתכונת דבר רוחני' ויובן ג"כ ע"פ דרכינו כי משה רבינו ע"ה הזדכך א"ע מכל מיני גשמיות עד שנעשה כולה רוחני'

ונעשה מרכבה לשכינה והי' הוא תבנית משכן שלמעלה וממנו היו יכולים ללמוד בני דורו איך לעבוד את השי"ת לזכות אל השגות משה רבינו וזהו פירוש הכתוב ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם כלומר שכל איש הישראלי יזכך עצמו מכל וכל כדי שיהי' מרכבה לשכינה אמנם לאו כל אדם יודע באיזה דרך ישכון אור לדעת מהיכן יבוא לזכות להשגה זו אמר הכתוב ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן כו' ור"ל ככל אשר אני מראה אותך לבני דורך את תבנית המשכן ר"ל שאתה הוא תבנית המשכן שלמעלה וכן תעשו פי' ואתם תלמדו לעשות כמו כן שתהיו מרכבה לשכינה כי כל האדם יוכל לבוא להשגות משה רבינו היוצא לנו מדברים אלו שתכלית העבודה הוא לזכך א"ע ויעשה מרכבה להשכינה כדי שתהיה שכינתו בתחתונים כמו שהי' כוונת הבריאה שתהי' שכינתו בתחתונים ויתגלה מלכותו במהרה והנה אמרנו על פסוק מלכותך מלכות כל עולמים היינו שמדת המלכות הוא החיות של כל העולמות אך הוא מסובב בקליפות והקדושה הוא בהעלם וצריכים אנו להעלות המ"ש שתתיחד עם דודה ויתגלה מלכותו על כל העולמות ויהי' ה' אחד ושמו אחד ומדת המלכות נקראת אדני כמאמר הכתוב ואם אדונים אני איה מוראי ונודע שכל ספירה מעשר ספירות הוא כלול מכל העשר ספירות נמצא שיש עשר פעמים אדני וצריכים אנו להעלות כל מדות אדני ולבנות חומת השכינה ולדעתי שזה ג"כ כוונת של מאת אדני הקודש כי כל מדת אדני כלול מכל העשר קדושות ונתרבה למאה והי' כוונת של המאה האדנים להעלות ולבנות כל קומת השכינה כל היו"ד מדות אדני שהם כלולים מכל העשר קדושות והנה יו"ד פעמים אדני עם הכולל עולה בגימ' תרנ"א כמנין תרומה וזהו ביאור הכתוב ויקחו לי תרומה ר"ל שתנשאו המדת מלכות שהוא יו"ד פעמים אדני כמנין תרומה כנ"ל שתתיחד עם השם הוי' ב"ה ויתגלה מלכותו במהרה ויו"ד פעמים הוי' אדני עולים בגימ' תתק"י ואיש אשר ידבנו לבו עולה בגימ' תתקכ"ב י"ב עודף על מנין יו"ד פעמים הוי' אדני ורומז לי"ב גבולי אלכסון י"ב שבטי יה שהם י"ב צירופי הוי' ועם המקור הן י"ג מכילין דרחמי וזהו ויקחו לי תרומה כלומר שתנשא את המ"ש העולה כמנין תרומה כנ"ל איש אשר ידבנו לבו כלומר שתתיחד הוי' אדני והיו"ד הויות יופיעו אל היו"ד מדות אדני ויתבטלו הקליפות הסובבים המלכות שמים ויתגלו הי"ג מכ"ד על הכנ"י ואז יהיה ה' אחד ושמו אחד.

**ועשו ארון עצי שטים אמתים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי קומתו וגומ' ועשית כפרת זהב טהור אמתים וחצי ארכה ואמה וחצי רחבה ועשית שני כרובים וגו'** ואיתא במדרש ד"א ועשו ארון מפני מה בכל הכלים האלה כתיב ועשית ובארון כתיב ועשו אמר ר' יהודה בר שלום אמר לו הקב"ה יבואו הכל ויעסקו בארון כדי שיזכו כולם

לתורה הענין הוא עפ"י שאמרנו למעלה שכל איש הישראלי יש לו חלק באות מאותיות התורה ועיקר עסק התורה שילמוד למען יחוד קוב"ה ושכינתא וכפי כוחו שיוכל לעסוק בתורה יקבץ על יד הגם שאינו יוכל ללמוד כל התורה כולה אם יעשה על כונה הנ"ל לעשו' נ"ר ליוצרו ובוראו הוא רצוי' כהובא במדרש ע"פ וקובץ על יד ירבה שהשוטה אומר מי יוכל ללמוד כל התורה נזיקין ל' פרקים וכו' והחכם אומר אלמוד היום שני פרקים ולמחר שני פרקים וכו' גם איתא במדרש ע"פ ועשו ארון הה"ד שדי לא מצאנוהו שגי כח וכו' אלא כך אמר אליהוא לא מצינו כח גבורתו של הקב"ה עם בריותיו שאין הקב"ה בא בטרחות עם בריותיו לא בא על האדם אלא לפי כוחו אתה מוצא כשנתן הקב"ה התורה לישראל אילו הי' בא אליה' בחוזק כוחו לא היו יכולים לעמוד שנאמר אם יוספים אנחנו לשמוע וגו' אלא לא בא אליהם אלא לפי כוחן שנאמר קול ה' בכח בכוחו לא נאמר אלא בכח לפי כוחו של כל או"א ולכך הביא המדרש הזה על פסוק ועשו ארון להורות לנו שיעסוק האדם בתורה כפי כוחו אשר יוכל להשיג רק שיהי' על כונת הנ"ל והנה אמרנו כמה פעמים והובא בספרי קודש באורייתא ברא קוב"ה שמשם הוי' ב"ה נשתלשלו הכ"ב אתוין דאורייתא ברל"א שערים נמצא כל אות ואות היא כלולה משם הוי' ב"ה ובשם הוי' כלולים כל העשר ספירו' שיו"ד ה"א הן המוחין והוא"ו הוא הששה קצוות והה"א תתאה היא מלכות נמצא הכ"ב אתוין עולין בגימ' ר"ך כי בכל אות ואות יש שם הוי' ב"ה שהוא כולל מעשר ספירות לכן עיקר עסק התורה צריך להיות עד"ז דהיינו שידבק עצמו באותיות התורה בעת לימודו וליחד האותיות עם השם הוי' ב"ה הגם שעבדות זה הוא יקר מאד ולאו כל אדם זוכה לזה כי אם יחו"ס עכ"ז כל אחד מישראל יש בו חלק מהתורה וע"י עסקם בתורה לעשות נ"ר ליוצרם נעשה היחוד זה ואיתא בזוה"ק השם הוי' נקרא אמה. ומזה נבוא לביאור ועשו ארון כתיב ועשו שיבואו כולן ויעסקו בארון כדי שיזכו כולם לתורה כנ"ל עצי שטים שטים בגימ' שט"ן ור"ל שהתורה היא עצה נגד השטן כמאמר חז"ל בראתי יצה"ר בראתי לו התורה תבלין ורמז לנו הכתו' גודל יקר העבדות של עסק התורה איך תהיה אמר הכתוב אמתים וחצי ארכו אמה הוא שם הוי' כנ"ל ובשם הוי' הוא ד' אותיות נמצא אמתים וחצי הן עשר אותיות היינו שעסק הלימוד תהי' ליחד השם הוי' מתתא לעילא דרך העשר ספירות ואמה וחצי רחבו אמה וחצי הן ששה אותיות דהיינו שצריך לתקן ע"י עסק הלימוד הששה מדות ואמה וחצי קומתו הן ג"כ ששה אותיות נמצא הכל יש כ"ב אותיות רומז שצריך ליחד ע"י לימודו הכ"ב אותיות עם השם הוי' ב"ה שיעלה למספר ר"ך כנ"ל ועשית כפורת זהב וגומ' אמתים וחצי ארכו אמתים וחצי הן עשר אותיות ואמה וחצי רחבו הן ששה אותיות

ועשית שנים כרובים כרובים גימ' שני מאות ושבעים ושנים ונשאר על ר"ך שהן מספר הכ"ב אתווין נשאר עוד נ"ב ועם הששה עשר אותיות הנרמזים בהאמות של הכפורת כנ"ל יש ס"ח כמנין חיים כמספר אהי' הוי' אהי' ורומז אם האדם לומד עד"ז שמיחד הכ"ב אתוין עם השם הוי' ב"ה זוכה לחיים הנצחים.

**ועשית שנים כרובים זהב מקשה תעשה אותם משני קצות הכפורת.** יש לפרש ע"פ רמז דהנה הארון מרמז לתורה כנ"ל וזה ידוע מכל ספרי הקודש כשאדם רוצה ללמוד תורה לשמה אזי צריך קודם כל לימוד לעשות תשובה קודם שמתחיל ללמוד כי אדם אין צדיק בארץ כו' ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חוקי ע"כ צריך האדם קודם הלימוד לפשפש במעשיו לעשות תשובה ולמצוא לעצמו חסרונות במעשיו ורצה מעתה להיות עובד ה' באמת ללמוד ולעשות וגם אחר הלימוד כשפוסק מלימודו אחר שלמד השעורין דילי' צריך לפשפש אם היה לו איזה פני' ח"ו בלימודו או ח"ו איזה כוונה אחרת שלא לשמה וצריך להרהר בתשובה על שלא הי' לימודו כהוגן ח"ו נמצא כל ימיו בתשובה וכן בכל עשיית המצות צריך ג"כ לעשות תשובה מקודם ואח"כ כנ"ל וזהו פי' הפסוקים הנ"ל דהנה הארון מרמז לתורה והכפרת מרמז לתשובה כמו תשובה מכפרת על עונותיו וזהו לשון כפורת דהיינו שתעשו תשובה קודם הלימוד התורה וזהו ועשית שנים כרובים זהב ופירש רש"י פרצוף תינוק להם דהיינו שצריך האדם לעשות ויהיה נכנע בעיניו ונדמה כתינוק בן יומו שלא עשה עדיין כלום מצות ומעש"ט ושני פעמים צריך האדם לעשות תשובה ולעשות לעצמו כתינוק דהיינו קודם הלימוד ואחר הלימוד כנ"ל וזהו שנים כרובים ר"ל שני פעמים צריך אדם להחזיק עצמו כרביא דהיינו כתינוק ב"י דהיינו קודם הלימוד ואחר הלימוד כנ"ל וצריך לחברם יחד וזהו משני קצות הכפורת דהיינו שתעשו תשובה קודם הלימוד ואחר הלימוד בלי שום הפרש ביניהם וזהו מקשה תעשה אותם משני קצות הכפורת וזהו פי' הפסוק שכתוב אח"כ ואל הארון תתן את העדות ופי' אינו יודע מה מלמדינו שהרי כתיב למעלה וע"פ דברינו הנ"ל אתי שפיר שהכתוב מרמז לנו שאחר שתעשה הכפורת דהיינו תשובה שיתכפר לך כל עונות ע"י תשובה אח"כ תוכל ללמוד בקדושה ובטהרה וזהו ואל הארון תתן את העדות אחר שתעשה תשובה כנ"ל.

**ועשית את הקרשים למשכן עשרים קרש לפאת נגבה תימנה וארבעים אדני כסף כו' ולצלע המשכן השנית כו' עשרים קרש וארבעים אדניהם כסף כו' ולירכתי המשכן ימה תעשה ששה קרשים ושני קרשים תעשה למקצעת המשכן כו' והיו שמונה קרשים ואדניהם כסף ששה עשר אדנים כו' ועשית בריחים כו' חמשה לקרשי צלע המשכן האחד וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן השנית וחמשה בריחים לקרשי צלע**

**המשכן לירכתים ימה והבריח התיכן בתוך הקרשים כו'** ויש לרמוז בפסוקים אלו ע"פ מדרש רבה בפ' זו על פסוק ועשו ארון וז"ל ד"א שדי לא מצאנוהו שגיא כח בשעה שאמר הקב"ה למשה עשה לי משכן התחיל מתמי' ואומר כבודו של הקב"ה מלא עליונים ותחתונים והוא אומר עשה לי משכן כו' לכך אמר משה יושב בסתר עליון אר"י בר רבי סימון יושב בסתר הוא עליון על כל בריותיו מהו בצל שדי בצל שעשה בצלאל בצל אל בצל רחום בצל חנון אין כתיב כאן אלא בצל שדי בצל שעשה בצלאל לכך נאמר יושב בסתר עליון בצל שדי יתלונן אמר הקב"ה לא כשם שאתה סבור כך אני סבור אלא כ' קרש בצפון וכ' בדרום וח' במערב ולא עוד אלא שארד ואצמצם שכינתי בתוך אמה על אמה הנה המדרש הזה הוא תמוה מרישא ועד סופו ואמר דרשוני ע"כ יש לפרש ע"פ רמז כך דהנה איתא במדרש וזו"הק שכל מעשה משכן וכליו הי' דוגמת מעשי בראשית ר"ל כמו שמעשי בראשית נבראו בחכמה ובתבונה ובדעת כמו שנאמר ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה ובדעתו תהומות נבקעו כן במעשי משכן נאמר וימלא אותו רוח אלהים בחכמה ובתבונה ובדעת כו' וכן דרשו חכמי הגמ' במסכת ברכות יודע הי' בצלאל לצרף האותיות שנבראו בהם שמים וארץ ע"ש ור"ל הפי' המדרש והזוהר והגמרא ע"פ פשוטו כך כמו שכוונת הש"ית הי' בבריאות שמים וארץ הי' כדי שיתגלה מלכותו על כל העולם דהיינו להיות שכינתו בתחתונים כך הי' כוונת הבורא ב"ה במעשי המשכן להיות שכינתו בתחתונים ע"י עשיית המשכן וכליו ע"כ כמו שברא הקב"ה העולמות ע"י צירופי שמות התורה ע"י חכמתו ובינתו ודעתו ית"ש כדי שיתגלה מלכותו על כל מעשי בראשית כך הי' צריך במעשי משכן לעשות ג"כ ע"י צירופי אותיות ושמות הקדושים כדי שע"י הכוונה בצירופי השמות שיהי' לבצלאל בשעת עשיית המשכן ע"י צירופי השמות ימשוך קדושה עליונה על המשכן וכליו שיתגלה עליהם התגלות השכינה ע"י צירופי אותיות ושמות הקדושים וזהו יודע הי' בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהם שמים וארץ כי הי' צריך ממש להמשיך הצירופי שמות שנבראו בהן שמים וארץ כי המשכן היה דוגמת בריאת שמים וארץ כדי שיתגלה מלכותו ית"ש על כל העולם והכל הי' ע"י חכמה ובינה ודעת שנתן לו הקב"ה לצרף השמות בכל כלי וכלי שהי' דוגמה עליונה ממש וכן עשה וזהו פי' המדרש הנ"ל ד"א שדי לא מצאנוהו שגיא כח כו' בצל אל בצל רחום בצל חנון לא נאמר אלא בצל שדי בצל שעשה בצלאל ר"ל ע"י צירופים ויחודים בשמות שעשה בצלאל זה הי' צל כביכול להמשכות אלהותו ית"ש ועל המשכן וכל כליו והנה יש לומר בוודאי הי' כוונת בצלאל בעשיית המשכן גדול כ"כ אשר א"א לשום ברי' להשיג כוונתו הגדולה שממש עשה המשכן כמו שעשה כביכול הבורא שמים וארץ בכוונה אחת כביכול ע"כ

בוודאי א"א לשום אדם להשיג היחודים וצירופי השמות הקדושים שעשה בצלאל כדי להמשיך הבורא ב"ה במשכן ובכלים אבל אעפי"כ התורה הקדושה נתנה רשות לדרוש ולחקור כדי להבין מעט מן המעט מעשי אלהינו י"ש ע"כ יש לרמוז כך דהנה מעשי המשכן הי' כדי להמשיך הבורא ב"ה לשכון בתוכינו ונאמר שבטי יה עדות לישראל ר"ל ע"י י"ב שבטי יה יש עדות שהקב"ה שורה בישראל והנה הי"ב שבטים הי' כנגד י"ב צירופי שמות הוי"ה ב"ה כל שבט נגד צירוף אחד משם הוי' ב"ה ועיקר ההמשכה שיכול האדם להמשיך אלהותו ית"ש לתתא הוא ע"י השמות הקדושים הוי"ה אהי"ה אדנ"י כידוע מהזוה"ק והתיקונים ליחד בכל ברכה הוי' אדני מעילא לתתא ומתתא לעילא הוי' אהי' עיין בתיקוני זוהר והנה בי"ב הויות יש מ"ח אותיות ע"כ הקרשים במשכן הי' מ"ח קרשים להמשיך הי"ב צירופי הויות ותחת המ"ח קרשים הי' צ"ו אדנים וצ"ו עולה מספר א"ל אדנ"י וזהו השם שצריכים ליחד בעולם עשי' עיין בסידור האר"י בכוונת התפילה נמצא עולים כל מספר האדנים א"ל אדנ"י שכך עולה א"ל אדנ"י צ"ו ואח"כ הי' ששה עשר בריחים כמו שמוזכר בתורה חמשה בריחים לקרשי כו' האחד וחמשה בריחים לקרשי צלע המשכן השנית וחמשה בריחים לירכתים והבריח התיכון הרי ששה עשר בריחים הגם שרש"י ז"ל מפרש שעם בריח התיכון הי' ט"ו אעפי"כ מהכתוב משמע ששה עשר הי' נמצא מספר האדנים צ"ו וששה עשר בריחים עולים בין הכל קי"ב וזהו מספר אהי' הוי' אדנ"י נמצא הי' מרמזים הקרשים ואדנים והבריחים על המשכות השמות הקדושים אלו כדי שיתיחדו השמות האלו וימשוך קדושת אלהותו ית"ש ע"י השמות הקדושים אלו על הקרשים ואדנים והבריחים והוא רחום יכפר עון. וזהו פי' המדרש הנ"ל אמר הקב"ה לא כשם שאתה סבור אני סבור אלא כ' קרש בצפון וכ' בדרום וח' במערב ר"ל כנ"ל שמספר הקרשים יהי' מ"ח כמנין אותיות שבי"ב צירופי הויות ע"י צמצום שכינתי וארד למטה לשכון עליהם והוא רחום יכפר עון. ולפי רש"י ז"ל שהי' חמשה עשר בריחים עם בריח התיכון יחסר אחד למנין יב"ק שמות תוכל ליקח הכולל להחשבון כי כך הוא הכלל בהחשבון שעל אחת לא דק בכל מקום כי מצטרף הכולל.

## תצוה

**ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור כו'** יש לדקדק תיבת אליך הוא מיותר שהיה לו לכתוב ויקחו שמן זית כו' ויש לפרש שהתורה מרמזת לנו התועלת שיש בחברת הצדיקים שיש תועלת להצדיק שמתחברים אל אנשים יראי ה' וגם יש תועלת לאנשים המתחברים להצדיק התועלת להצדיק הוא כך דהיינו

כשנוסעים חברת אנשים להצדיק מחמת שבא בלבם איזה התעוררות שרוצים לעבוד ה' באמת ואינם יכולים ליתן עצות לנפשם איך ומה יכולים לעבוד ה' באמת ובאים לצדיק בהתעוררות זו לשמוע מן הצדיק תורת ה' ועצות איך לעבוד ה' וע"י אתערותא זאת גורמים לצדיק שבא לו קדושה גדולה מהבורא ב"ה שכליות חדשות לחדש בתורה חידושים עצות טובות והנהגות טובות איך לעבוד ה' באמת כל אחד ואחד לפי שכלו וזהו תועלת. הצדיק שהקב"ה משפיע לו שכליות חדשות בתורה ועבודה בשבילם וממילא התועלת שלהם מבואר שמקבלים מהצדיק קדושות ופרישות ועצות טובות לעבודת הב"ה ונחזור לפי' הפסוק הנ"ל ואתה תצוה את בני ישראל ר"ל שהתורה מדבר להצדיק הגדול שבדור אשר מצוה לבני ישראל איך לעבוד ה' ע"פ התורה הקדושה וגם תצוה הוא לשון התחברות שר"ל שהצדיק מחבר עצמו לבני ישראל להיות עמם בצותא וחברותא חדא אזי התועלת גדולה לצדיק שהם יקחו אליך שמן זית זך ר"ל שהם גורמים שישפיע הקב"ה להצדיק שכליות גדולות המרמזים לשמן ששמן מרמז לחכמה עילאה וזהו ויקחו אליך ר"ל שהם גורמים לך ע"י התעוררות שלהם שתקח אתה השמן זית זך המרמז לחכמה גם עוד תועלת אחרת להצדיק מאותם בני אדם הבאים אצלו לשמוע ממנו תורה ועצות לעבודת הבורא ב"ה דהנה בוודאי כשבאים בני אדם להצדיק לדרוש ולחקור אחר עצות ועבודת ה' בוודאי באים בהכנעה גדולה ובשברון לב גדול ע"כ בהתערותא זו מביאים בלב הצדיק ג"כ הכנעה גדולה בלבו וגם לבו נשבר בקרבו שמחשב בלבו איך באו אלי אנשים כשרים וצדיקים לשמוע עצות לנפשם איך לעבוד ה' ואני בעצמי צריך לשמוע וליתן עצות לנפשי כי איני יודע איך לעבוד ה' באמת וממילא נשבר לבו בקרבו ע"ז וזהו הכנעה יתירה בא לו מחמת אלו בני אדם אשר באו בהכנעה אצלו הגם שדרכו של הצדיק להיות תמיד לבו נשבר אעפ"כ כשבאים בני אדם יראים ושלימי' אצלו משבר לבו יותר ויותר וזהו ויקחו אליך שמן זית ר"ל שיקחו אליך מדריגה זו שתבוא שתהיה כשבר ויהיה לך מרירות גדולה על עונות ועל החסרונות שלך כמו שאמר שיהיה מרורים כזית כי זית טבעו מר מאד כן תגרמו לך חברת הצדיקים שתתמרמר מאד בלב נשבר וזהו כתית ר"ל שתהיה משובח ודכאי לבב ונכנע גדול למאור לקבל המאור העליון להעלות נר תמיד כשהאדם הוא בהכנעה אזי יוכל לעלות נרות ויחודים תמיד ולעלות נשמות בני ישראל לקרבם להבורא ב"ה וב"ש.

**ולקחת את שתי אבני שהם ופתחת עליהם שמות בני ישראל כו' ועשית חשן משפט כו' ומלאת בו מלאת אבן ארבעה טורים אבן טור אדם פטדה וברקת הטור האחד והטור השני נפך כו' והיו על לב אהרן בבואו לפני ה' ונשא אהרן את משפט בנ"י על לבו לפני**

ה' **תמיד** נראה עפ"י רמז דהנה צדיקים שבדור עליהם מוטל תמיד שיראו להפך מדה"ד למדה"ר ולהמתיק הגבורות בשרשם וע"ז היה מרמזים ג"כ הבגדי כהונה לכפר על בני ישראל כידוע דרשת חז"ל שכל אחד מהבגדים היה מכפר על עבירה אחרת ובוודאי הבגדים בעצמם בלא לבישת הכה"ג בהם לא עשה כלום כי אם בעת התלבש הכה"ג בבגדים בוודאי היה מיחד העולמות שהיה שייך לאותו בגד אשר לבש ועי"ז היה מעורר רחמים על ישראל שיתכפרו עונותיהם וזהו שדרשו חכמי הגמרא עודו על מצחו מכפר אין עודן על מצחו אינו מרצה ועיקר הכל שעל ידו יוכל הצדיק להפך מדה"ד לרחמים הוא שצריך לדבק עצמו במדת אין דהיינו שלא יהיה נחשב בעצמו לכלום רק להיות תמיד בבחינת מה כמו מדת משה רבינו ע"ה שהיה במדריגת מה ע"י כך היה עומד תמיד בפרץ בפני המקטריגים להפך מדה"ד למדה"ר כך צריך כל צדיק וצדיק לאחוז דרכו בקודש לדבק עצמו במדת מה עי"ז יוכל להפך מדה"ד למה"ר וזהו פי' הפסוקים הנ"ל ולקחת את שתי אבני "שהם דהנה ידוע כי אותיות נקראו אבנים בספר יצירה וזהו ולקחת את שתי אבני "שהם ר"ל תקח שתי אותיות מתיבת "שהם שהוא צירוף מש"ה ולקחת מדת משה דהיינו שתי אותיות מ"ה ממש"ה והוא תיבת "שהם וע"י שתקח לעצמך שתי אותיות הנ"ל דהיינו מ"ה משהם ותהיה במדריגת מה ופתחת עליהם שמות בני ישראל ר"ל שתחרוט ותצור על שמות בני ישראל ג"כ מדריגת מה דהיינו שיהיה נכנעים בתשובה שלימה ויהיה נזכרים לפני ה' תמיד לרצון וזהו ג"כ מרמזים ארבעה טורי אבן בחשן כי אותיות של אבנים שבחשן עולים מ"ה אותיות דהיינו כך אדם פטדה ברקת המה י"א אותיות נפך ספיר יהלם המה ג"כ י"א אותיות לשם שבו אחלמה המה ג"כ י"א אותיות תרשיש שהם ישפה המה י"ב אותיות ובהצטרפם יחד עולים מ"ה אותיות בלי אותיות הפעולה רק כנ"ל שזהו מרמז שיאחז הכה"ג עצמו במדת מה ואז יהיה תמיד בתשובה ועי"ז ונשא את משפט בני ישראל על לבו ר"ל שתרוממם וינשא את המשפטים דהיינו הדינים והגבורות שיהיה על בני ישראל ירומם אותם לפני ה' ר"ל לשרשם שהיה קודם התגלות וימתקו בשרשם ולא יצאו לשלוט ח"ו על ישראל רק שיתגלה חסדים ורחמים על כנ"י.

**ועשית את מעיל האפוד וכו'** ויכתוב כאן "אפד מלא בוא"ו והי' פי ראשו וכו' לפיו סביב מעשה אורג וכו' יש לרמוז בזה עפ"י הכתוב זכור את אשר עשה לך עמלק וכו' אשר קרך בדרך וכו' והי' בהניח לך מכל אויביך מסביב תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח ויש לדקדק שהרי מצינו בספרים הקדושים שהתורה היא נצחית ונוהגת בכל עת ובכל שעה וא"כ ראוי לשום לב האיך שייך המצוה הזאת בזמנינו בזמן הגלות המר הזה

ולהבין זאת נקדים לפרש המשנה במס' מגילה מגילה נקראת בי"א ובי"ב ובי"ג ובי"ד ובט"ו לא פחות ולא יותר ויש לדקדק דהל"ל לא קודם ולא מאוחר מאי לא פחות ולא יותר ונראה דהנה ידוע מפי סופרים ומפי ספרים דהעיקר הוא שיהי' אחדות בישראל והוא רגל אחד שכל התורה כולה נסמך עליו כידוע מגמרא גבי הילל עם אותו הגר ע"ש ופסוק מלא הוא גם חלילה כשישראל עוע"ז אם יש שלום ביניהם אזי אין שום שטן יכול להם כדכתי' חיבור עצבים אפרים הנח לו ולהפוך חלילה בביטול מצוה זאת ע"י שנאת חנם נחרב בית שני כדאי' בגמרא וכל המתקת הדינים תלוי' בזה כי אהבה גימט' אחד שהוא גימ' י"ג ועי"ז יכולים הצדיקים להמשיך י"ג ת"ד על כנ"י ממקור העליון שהוא מזלא עילאה גימ' ג' הויות מספרם ע"ח כמנין "מזלא כידוע שמשם נמשך הי"ג ת"ד וכל זה ע"י אהבה שאוהבים ישראל זה את זה בלב שלם ועי"ז נמשך י"ג ת"ד לכנ"י ועוד אהבה הוא שם המפורש בנקודות ידועים כדאיתא בסידור האר"י ז"ל על סדר העבודה דיה"כ והכהנים והעם וכו' השם הנכבד והנורא מפור' שהוא אהבה בנקודותיו עיי"ש אע"פ שבסידור של האר"י ז"ל כתוב שהשם המפורש הוא שם "אהכה ויוצא מפסוק של ס"ת לא" תאונה" אליך" רעה" אמנם בסידור של ר' שבתי ראשקאוויר כתב בשם קדמון אחד שהנוסחא הישרה היא שם של אהבה עיי"ש ובזה יובן שמאריכין הכהנים כשעולין לדוכן בברכה שמברכין קודם נשיאת כפים אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וצונו לברך את עמו ישראל "באהבה ומאריכין בתיבת "אהבה שהוא שם המפורש כנ"ל כדאיתא בגמרא שהיו מברכין את העם בשם המפורש וזה כנ"ל והנה איתא במדרש והובא ברש"י ז"ל אשר קרך בדרך שהוא לשון קרירות משל לאמבטי רותחת כו' ולדברינו הנ"ל היינו לשון קרירו' שכיבה האש אהבתם וקיררו אותה שהיו מתחילה בחמימות ובהתלהבות לאהוב זה את זה ועמלק הביאם לידי קרירות וצינן את אהבתם מלאהוב אחד את חבירו וע"י מה הקרירם הי' ע"י התנשאות וגאוה שעמלק גימט' ר"ם שהוא לשון התנשאות וגבהות וגאוה מפני שעיקר הדבר שמביא לאהוב אחד את חבירו הוא ע"י שכל אחד ואחד שפל ומבוזה בעיני עצמו שמוצא תמיד חסרונות בכל מעשיו ורואה את צדקתו ומעשיו של חבירו וגדול מאד בעיניו עי"כ אוהב את חבירו והוא באחדות עמו לאפוקי אם הוא גדול בעיני עצמו והוא בגאוה אזי ממילא רואה חסרונות של חבירו ועי"כ הוא שונא אותו לפי שחבירו שפל מאד בעיניו ו'ע'מ'ל'ק גימטרי' ר"ם והוא קירר את ישראל מחמימותם והתלהבותם שהי' להם מקודם לאהוב זא"ז כנ"ל והנה ידוע מספרי הקודש שיש ה' חסדים וה"ג ועבודת הצדיקים הוא להמתיק את הה"ג ע"י שממשיכין ממקור העליון רחמים גמורים מי"ג מכילין דרחמי שהוא מזלא גימ' ג' הויות כנ"ל שהוא מקור

לי"ג ת"ד ועי"כ הוא נמתקים הה"ג ונמשך הה"ח על כנ"י והנה קריאת המגילה היא בה' זמנים הנ"ל י"א י"ב י"ג י"ד ט"ו כדי להמתיק הה"ג הנ"ל ע"י מזלא עלאה כנ"ל ולמשוך הה"ח לכנ"י ובכל יום מהימים הנ"ל נמתיק מהה' גבורות בכל יום אחד ובפורים גופא נמתקים כולם ונמשכים על כנ"י חסדים טובים ומגולים וכל השפעות טובות וזה מגלה נקראת מגלה בלא יוד גימ' מזל"א שהוא מקור הי"ג מדות של רחמים שהם י"ג ת"ד עלאה נקראת בי"א בי"ב ובי"ג י"ד ט"ו ה' זמנים כנ"ל ולא פחות פי' לא פחות מה' זמנים הנ"ל כי פחות אינו מועיל להמתיק את הה"ג הנ"ל ולא יותר כי אין צריך יותר והבין ושפיר מתורץ שנקט לשון לא פחות ולא יותר ומשם בארה הוא ביאור הפסוק זכור את אשר עשה לך עמלק שהמצוה הזאת שייך גם בזמנינו דהיינו זכור את אשר עשה לך עמלק אשר קרך בדרך כנ"ל שהקרירך מחמימותך ומהתלהבותך שהי' לך לאהוב כל אחד ואחד את חבירו וע"י מה הקרירך ע"י גאוה והתנשאו' שהוא ר"ם גי' עמל"ק ולזה בהניחלך ה' אלהיך מכל אויבך מסביב דהיינו לאחר שתסיר ממך הקליפו' והמקטריגים שהם שונאי' באמת את האדם ע"י סיוע שהקב"ה עוזר את האדם שאילמלא עוזרו אינו יכול לו כידוע וזה בהניח לך ה' אלהיך מכל אויביך מסביב וכו' בארץ אשר ה' וכו' דהיינו שתכנס בארץ העליונה שהוא מלכות שמים שהוא עבדות הצדיקים אמיתים וזה השער לה' צדיקים יבאו בו תמחה את ז'כ'ר ע'מ'ל'ק ר"ל שתמחק תיבת 'ז'כ'ר מתיבת ע'מ'ל'ק וישאר מעמלק י"ג שהוא גי' 'א'ה'ב'ה ואהבה גי' 'א'ח'ד והוא שם המפורש כנ"ל ש'א'ה'ב'ה הוא שם המפורש כנ"ל שע"י מחית עמלק יהי' השם שלם דהיינו כנ"ל כשתמחה מ"עמלק תיבת זכר נשאר מ'ע'מ'ל'ק י"ג שהוא גימט' אהבה ובזה יובן מאמר חז"ל על פסוק ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו "אחד שעתה לא כשאני נכתב אני נקרא נכתב בהוי"ה ונקרא באדני ולע"ל יהי' כולו נקרא בהוי"ה פי' כנ"ל כי לעתיד בביאת משיחנו ב"ב יהיו ישראל אוהבים זא"ז ויהיו באחדות גמורה זה עם זה ואפילו העכו"ם יאמרו לישראל בית יעקב לכו ונלכה כו' ועי"כ הקב"ה יאהוב את ישראל ג"כ אהבה גדולה עד אין שיעור ואין חקר ושני פעמים 'א'ה'ב'ה הוא גימ' שם הוי"ה וזהו נקרא בהוי"ה לעתיד שיתיחד הקב"ה עם הכנסת ישראל וממילא יתיחד הכל מנקודה קטנה שבארץ עם כל הברואים שבעולם עד למעלה למעלה עד אין סוף ב"ה כי אהבה גימט' 'א'ח'ד ויהי' נקרא השם המפורש שהוא שם אהבה בשלימות כי לע"ע אין נקרא השם המפור' הנ"ל מחמת שחסר אהבה עדיין בין ישראל שאינם באהבה גמורה זה עם זה כדמבעי למהוי אבל לעתיד יתוקן זאת ותהי' אהבה שלימה בין ישראל וכן תהי' אהבה בין כל הברואים כדכתיב וגר זאב עם כבש וארי' בבקר וכו' ומחמת שתהי' אהבה שלימה

בין ישראל ע"י כך יתיחדו הכל ויהי' יחוד גמור מנקודת הארץ עם כל הברואים עד למעלה למעלה עד א"ס ב"ה ואז יהי' השם נקרא ככתיבתו דהיינו ב' פעמים 'א'ה'ב'ה הוא הוי"ה בגי' כנ"ל ואז יתגלה השם המפורש שהוא אה"ב"ה כנ"ל והוא גימ' 'א'ח'ד וזה ביום ההוא וכו' ושמו 'א'ח'ד ר"ל שיהי' שמו נקרא 'א'ח'ד שהוא 'א'ה'ב'ה שהוא שם המפורש כנ"ל ודו"ק והבן ובזה יובן הגמרא דמס' ר"ה על פסוק והי' כאשר ירים משה את ידו וגבר ישראל וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה וכו' אלא כ"ז שהי' ישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו מתגברין וכו' ויש לדקדק על לשון מסתכלין כלפי מעלה מאיזה כלפי מעלה הל"ל כ"ז שישראל משעבדין את לבם לאביהם שבשמים הי' מתגברין וכו' ותו מאי שייכות לזה שירים משה את ידו שעי"כ הי' מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם באיזה אופן הי' זה אלא הענין הוא שידוע ממדריגתו של מרע"ה הי' מדת ענוה שהי' עניו ושפל מכל אדם אשר על פני האדמה והי' כל אדם חשוב ממנו בעיני עצמו וזה הי' עבודתו להביא את ישראל ג"כ למדריגה זאת שיאהוב כל אחד את חבירו ע"י שיהי' שפל בעיני עצמו וחבירו יהי' במעלה גדולה ממנו ועי"כ יאהב את חבירו כנ"ל וזה כאשר ירים משה את ידו פי' ידו ר"ל כחו פי' כאשר ירים משה את ידו דהיינו כחו ומדריגתו שהוא מדת ענוה באמת והי' בישראל גם כן מדת ענוה ואז הי' מסתכל כל א' מעלה של חבירו והי' שפל מאד בעיני עצמו ועי"כ אהב כל אחד את חבירו באהבה שלימה עי"כ היו נוצחים את עמ"לק שהוא גימ' ר"ם שהי' מביאם לידי גאוה וגדלות וגבר ישראל וזה מרמז הגמרא הנ"ל כ"ז שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה ר"ל שהיו מסתכלין כל אחד ואחד על מעלה של חבירו ובזה היו משעבדין את לבם כנ"ל והיו מתגברין כנ"ל ונחזור לקדמות הענין הפסוק ועשית מעיל האפוד שידוע מהגמרא שמעיל מכפר על לשון הרע שהוא בא מחמת גאוה והתנשאות שעי"כ מדבר לשון הרע על חבירו ושונא אותו שהוא מדת עמל"ק שגימ' ר"ם כנ"ל וכן אפוד מכפר על ע"ז וידוע ששנאת חנם שקולה כנגד ע"ז וג"ע וש"ד ונמצא ע"י מעיל האפוד שלבש כה"ג הי' מכפר על ישראל על גאוה שהוא מדת עמל"ק שגימ' ר"ם כנ"ל ע"כ מרומז בפסוק הנ"ל שפה "לפיו "סביב "מעשה "אורג ר"ת 'ס'מ'א'ל שהוא שרו של עמלק כידוע כדי לתקן ע"י מעיל האפוד שלבש כה"ג לשון הרע ושנאת חנם ולנצח את עמל"ק שהוא 'ס'מ'א'ל ע"כ נכתוב אפוד מלא בוא"ו שמעיל האפוד גימטריא עמל"ק עם התיבה לרמוז שהי' מכפר על מעשי עמלק היינו גאוה ולשה"ר כנ"ל.

## כי תשא

**וידבר ה' אל משה לאמר ראה קראתי בשם בצלאל כו' ואמלא אותו רוח אלהים בחכמה ובתבונה ובדעת כו' ויאמר ה' אל משה לאמר ואתה תדבר אל בני ישראל לאמר אך את שבתותי תשמרו כי אות היא ביני וביניכם לדורותיכם לדעת כי אני ה' מקדישכם כו' ושמרתם את השבת כו' ששת ימים יעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון קודש לה' כו' ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם ברית עולם ביני ובין בני ישראל אות היא לעולם כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש** הדקדוקים רבו למעלה. א' השייכות של שמירת לכאן ומדרש רבותינו שלא לדחות שבת מפני מלאכת המשכן אינו מדוקדק כי היה לו לכתוב זאת בצוואת מלאכת המשכן בפ' תרומה ומה ענינה לכאן לפ' קריאת בצלאל. ב' כי עיקר שמירת שבת בכאן למלאכת המשכן עפ"י דרשת חז"ל שלא תדחה השבת מפני מלאכת המשכן זו לא שייכת רק לבצלאל ולאהליאב ושאר חכמי לב ולא לשאר ישראל שאינם עוסקים בעבודת מלאכת המשכן ומפני מה נאמר ואתה תדבר אל בני ישראל לאמר אך את שבתותי תשמרו והוא לכללות ישראל. ג' שאמר הכתוב לדעת שאני ה' מקדישכם אינו מובן כי כמה פעמים מצינו בתורה מצות שמירת שבת ולא נאמר הטעם לדעת כי אני ה' מקדישכם רק כאן ובכל מקום שמירת שבת כתוב הטעם כי ששת ימים עשה ה' וכו'. ד' שאמר הכתוב ששת ימים יעשה מלאכה היינו כעין ציווי לעשות מלאכה בששת ימי החול הלא יש בני אדם שאינם עושים מלאכה בחול אעפי"כ מצווים המה על שמירת שבת. ה' למה נאמ' כאן שבת שבתון ובמקומות אחרים נאמר רק שבת סתם. ו' שאמר הכתוב ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורתם ר"ל שהם יקדשו את השבת לדורתם וזה אין לו שחר הלא השבת הוא קדוש ועומד מששת ימי בראשית. ז' שאמר הכתוב וינפש מהו לשון וינפש הגם שחז"ל דרשו ויו אבדה נפש מ"מ עדיין צריכים למודעי ונראה לפרש ע"פ שכתבנו לעיל בפ' תרומה מה שכתב במדרש רבה ובהזוה"ק שמעשי המשכן היה דוגמת מעשי בראשית ויש לפרש כך כי כוונת הבורא ב"ה וב"ש היה במעשי בראשית כדי שתתגלה מלכותו בעולם ויהיה עיקר שכינתו בתחתונים כי לפניו נחת רוח גדולה כביכול בשנעשה וניכר מלכותו וכבודו בתחתונים זה היה עיקר כוונתו ית"ש במעשי בראשית כמו כן היה כוונתו ית"ש אחר חטא הדורות שסילקו השכינה למעלה למעלה כמבואר במדרש היה כוונתו ית"ש לעשות משכן שתהיה שכינתו בתחתונים ע"י המשכן כמו שכתוב ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם לכן כמו שמעשי בראשי' נבראו בחכמה ובתבונה ובדעת כמו שאה"כ "בחכמה יסד

ארץ כונן שמים "בתבונה"ובדעתו תהומות נבקעו כמו כן נאמר בבצלאל ואמלא אותו רוח אלהים בחכמה ובתבונה ובדעת וזהו שאמרו חז"ל יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בו שמים וארץ עיין בפ' תרומה ומשם תראהו והעולה מזה שעיקר כוונת מעשי המשכן היה כדי להשרות שכינתו בתחתונים וע"כ היה צריך בצלאל לידע כל צירופי שמות שעל ידם נבראו שמים וארץ לכווין בהם במעשי המשכן דוגמת שמים וארץ ממש כדי שתשרה שכינתו על מעשי ידיו ע"י כוונתו ביחודים וצירופי שמות לקדש כל דבר ודבר ע"י מחשבותיו הקדושים וכוונתו הטובה שהיה לו בכל כלי וכלי ולאו כל אדם זוכה לזה לעשות בגשמי ולכווין ברוחני שיוכל למשוך אלהותו ית"ש על כל מעשי ידיו הגשמיים כי לזה צריך הזדככות גדול הרבה ע"כ יש הרבה בני אדם שאינם מבינם זאת בשכלם איך אפשר במעשי בני אדם הגשמיים למשוך בהם שתשרה שכינתו במעשי ידיו וגם יש קצת בני אדם אשר להם שכל שמבינם שיש כח באדם הגשמי להמשיך קדושה גדולה מלמעלה למטה אשר כמעט תתגלה התראות השכינה על מעשי אדם אבל מדמים בנפשם אשר להם ג"כ כח הזה למשוך במעשי ידיהם השראת אלהותו ית"ש ומופת חותך על זה אשר יש ביכולת אדם למשוך השראת השכינה בתחתונים וע"י איזה בני אדם יש יותר כח למשוך קדושת שכינתו לתחתונים הוא שמירת שבת קודש אשר כל אדם רואה ומבין אשר יש השראת קדושה לכל אדם בשבת ואינו דומה קדושת שבת לכל אדם בשוה רק יש בני אדם אשר מרגישים יותר קדושה בשבת ויש שאינם מרגישים כ"כ רק מעט מן המעט ויש שיש להם הרבה קדושה מאד אשר כמעט כל רואיהם יכירם בהם כי הם זרע בירך ה' אשר חנן אותם בבינה יתירה כמבואר בזוה"ק אשר יש לכל ישראל נשמה יתירה בשבת אבל לא לכל אדם בשוה כי יש ממשיך נשמה יתירה מעשיה ויש מיצירה ויש מבריאה ויש מאצילות ואפילו בכל העולם יש דרגין דרגין עיין שם בזוה"ק והכל הוא לפי הכנת בני אדם אשר מוכן מערב שבת לשבת וכ"ש מחד בשבת לשבת אשר ממשיך על עצמו קדושת שבת בכל ששת ימי המעשה וכפי המשכתו בששת ימי המעשה כך מרגיש קדושת שבת בשבתו כל חד וחד לפום קדושתו ופרישתו בימי החול כך מרגיש בשבת יותר קדושה וזה כמעט נראה בחוש לכל אדם שאין קדושת שבת שוה בכל אדם ע"כ הקדושת שבת היא מופת על השראת השכינה בתחתונים וגם היא מופת אשר לאו כל אדם זוכה שימשיך על ידו השראת השכינה רק ע"פ כוונתו כך ממשיך על עצמו ויש בני אדם אשר להם הזדככות גדולה אזי יכולים למשוך יותר התגלות אלהותו ית' על התחתונים אפילו על מעשי גשמי אם עושה המעשה זאת בכוונה גדולה ויחודים גדולים יכול למשוך קדושות אלהותו ית"ש על זה המעשה ונחזור לביאור

הכתוב הנ"ל וידבר ה' אל משה לאמר ראה קראתי בשם בצלאל בן אורי בן חור כו' ואמלא אותו רוח אלהים בחכמה ובתבונה כו' לחשוב מחשבות לעשות כו' פי' שהקב"ה רצה שע"י מעשי בצלאל יתגלה שכינתו על מעשי ידיו והוא הגון לעשות המשכן שהוא מלא חכמה תבונה ודעת ויודע לצרף האותיות שנבראו בהם שמים וארץ ויוכל לחשוב מחשבות קדושות כשעושה בזהב ובכסף ובנחושת ובכל מלאכת המשכן ליחד יחודים ולצרף צירופי שמות על כל דבר ודבר להמשיך לתוכו חיות וקדושה מקדושה עליונה כנ"ל כדי שיהיה משכן להשראת השכינה והבין הקב"ה אשר יש כמה וכמה בני אדם אשר יהיה קשה להם להבין איך אפשר שע"י מעשי בשר ודם יהי' השראת השכינה וגם הבין הקב"ה אשר יש כמה וכמה בני אדם אשר ידמו בנפשם אשר להם ג"כ הכח להמשיך על מעשי ידיהם השראות השכינה ע"כ להוציא מלבם השני דעות אלו וכדי לקרב אל שכל אנושי להבין שיש באפשרית להמשיך לדברים גשמיים הקדושה עליונה אמר הקב"ה למשה שיאמר לישראל שמקדושת שבת יכולין להבין את זאת וזהו ויאמר ה' אל משה כו' אך את שבתותי תשמרו כו' לדעת כי אני ה' מקדישכם ר"ל שתשמרו את השבת על אופן זה שתדעו ותכירו כי אני ה' מקדישכם כלומר שתרגישו בעצמיכם קדושת שבת ותראו שיש כח ביד הקב"ה להשרות קדושתו בתחתונים וזהו לדעת כי אני ה' מקדישכם כי כל אחד יראה ויבין שיש בו בשבת קדושה יתירה מבימות החול וזהו השראת אלהותו ית"ש וע"כ ע"י שבת ושמירתו כל אחד ואחד מרגיש יותר קדושה ע"י הכנות שלו שהיה לו בחול כך מרגיש בשבת יותר קדושה והתגלות אלהותו ית"ש יותר ויותר ויתבטל הדיעה זו שחושבים אשר א"א להמשיך שכינתו בתחתונים כי כל א"וא יבין בשכלו ויראה בעין אשר בכל שבת ושבת יש יותר התגלות אלהותו ית' בתחתוני' מבחול וגם נגד בני אדם שחושבים שיש גם להם כח להמשיך קדושת אלהותו ית"ש על מעשי ידיו נאמר לי ששת ימים יעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם שבת שבתון קודש לה' ופי' רש"י ז"ל שבת מרגוע ולא שבת עראי ר"ל אע"פ שיעשה מלאכה בימי החול יראה להרגיש בקדושת שבת שיש לו השראת יתירה בשבת מחמת שיש התגלות אלהותו ית' בשבת וזהו עדות גמורה שבוודאי בשעת עשיית מלאכה בחול היה ממשיך על מלאכתו ג"כ קדושה עליונה הגדולה ע"כ בבואו שבת קודש מרגיש ע"י מלאכה שעשה בחול בקדושה מרגיש בשבת יותר קדושת שבת ומברך יותר בהתגלות אלהות שיש בשבת וזהו לאו כל אדם זוכה שימשוך במלאכת חיל קדושה גדולה אשר ישיג על ידה בשבת קדושה יתירה רק ליחידי סגולה אשר להם חכמה ומדע אשר יודעים לקשר כל עבודתם בקב"ה אפילו עובדין דחול ע"כ נאמר להם ששת ימים יעשה מלאכה וביום

השביעי יהיה לכם שבת שבתון קודש לה' ר"ל שתרגישו זאת שע"י עשית מלאכה בחול יהיה לכם יותר קדושת שבת דהיינו שבת שבתון קודש לה' רצה לומר שבא הכתוב להשמיענו שכל אחד ואחד מרגיש את קדושת שבת כפי בחינתו וכפי הכנותו בימי החול שזה עיקר הכונה שזכר כאן אצל המשכן אזהרת שבת ולכן נקרא כאן שבת שבתון כלומר שהוא שבת שיש בו שבתות הרבה דהיינו כל א' וא' משיגו כפי בחינתו וזהו שבת שבתון כנ"ל ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורתם היינו שבכל דור ודור מוטל על הצדיקי הדור להמשיך קדושת השבת אף על האנשים פחותי ערך אשר הם עוסקים בעניני העוה"ז וטרודים ממלאכתם כל ימי החול שאף הם ירגישו ג"כ קדושת שבת כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש פי' דהנה כתיב ויכל אלהים ביום השביעי וכו' וזהו אחד מהדברים ששינה לתלמי המלך ויכל אלהים ביום השביעי וישבו' ביום השביעי אשר בגמ' והאמת הוא כמ"ש ז"ל ויכל אלהים ביום השביעי מה העולם חסר מנוחה באה שבת באה מנוחה והענין הוא כי כל ששת ימי המעשה היו כל הברואים רחוקים משרשם כי בבריאת העולמות צימצם אלקותו יתב"ש ונשתלשלו העולמות מעילא לתתא וצימצומים רבים עד עולם התחתון דהיינו עולם הגשמי ונתגשם העולם ובכל ימי החול קשה מאוד לעורר את עצמו ולהמשיך את עצמו לשרשו וכיון שהגיע שבת הוריד הקדוש ברוך הוא קדושת שבת על כל העולמות והרגישו כל הברואים הקדושה של שבת מה שלא הרגישו כל ימי החול מפני גישום העולם ובשבת קודש התחילו להרגיש הקדושה אשר יופיע עליהם והתחילו להשתוקק ולהתנוצץ לעלות להדבק בשרשן וזהו עליות העולמות שע"י מסירת נפש מתעלין כל העולמות מתתא לעילא עד שנדבקין באין סוף ברוך הוא ומאין בא להם השתוקקות זהו מפני שהוריד הקדוש ברוך הוא קדושת שבת על כל העולמות התחילו כולן להשתוקק וכלתה נפשו להעלות להתדבק בשרשן וזהו ויכל אלהים ביום השביעי ר"ל שביום השביעי בא לכל הברואים כלות הנפש להשתוקק להעלות לשרשן שויכל הוא מלשון כלתה נפשי עיין במאמרינו פ' בראשית ושם הרחבנו הדיבור בענין זה אך מה שנוגע לכאן מה שאמרנו שבשבת הוריד הקב"ה קדושה עליונה שכל אחד ירגיש את קדושת שבת וזהו וביום השביעי שבת וינפש ר"ל שהקב"ה הוריד ביום השביעי בחינה קטנה שבקטנות מקדושת אלהותו ית"ש דהיינו בחינות נפש אלקותו כביכול שכל אחד ירגיש את קדושת שבת כל אחד כפי בחיינתו וכפי הכנותו כנ"ל ומזה יוכל כל אדם להבין שכל אדם יוכל להמשיך לעצמו קדושה עליונה כ"כ עד שנעשה מרכבה לשכינה וממילא יבין גם את זאת שמכ"ש שהוא באפשרית להמשיך לדברים גשמיים קדושה

עליונה ע"י יחודים וצירופי שמות שיהיו ראוים למשכן להשראות השכינה כנ"ל עי"ז תבינו כי לא כל אדם ראוי למלאכת המשכן למשוך שכינתו על מעשי ידיו רק בצלאל כי יראו כולם בקדושת שבת שלהם כמה גדול כח קדושתם בשבת יבינו בעצמם שאין ראוי לזה יותר מבצלאל ודו"ק וזהו השייכות של פרשת שמירת שבת לפרשת בצלאל ויתרצו כל הדקדוקים הנ"ל.

**או** יש לומר סמיכת שמירת שבת למלאכת המשכן כי ידוע שהמשכן נעשה לכפר על מעשה העגל ונדבת המשכן הי' לתקן מה שפרקו נזמי זהב לעגל כמפורש במדרש רבה וברש"י ז"ל וידוע ג"כ שצריך האדם לתקן כל חטא וחטא שלא ישאר שום רושם כלל וכלל א"כ צריך לתקן מה שקלקל במעשה ובמחשבה וזה שקלקלו במעשה בחטא העגל בנדבתם שפרקו נזמי זהב זה תיקנו בנדבת שנתנו למלאכת המשכן אבל מה שקלקלו בחטא המחשבה לא נתקן עדיין לזה נתן להם הקב"ה תיקון שישמרו שבת כי כל השומר שבת כהלכתו אפילו עובד ע"ז בדור אנוש מוחלין לו כי עיקר שמירת שבת הוא במחשבה דהיינו שמור וזכור וזהו רק במחשבה כי הדיבור אסור בשבת ע"כ השבת הוא תיקון לחטא המחשבות זרות שהי' להם ע"כ אחר ציווי השם על מלאכת המשכן לתקן חטא המעשה צוה להם שמירת שבת לתקן גם חטא המחשבה ויכופר להם לגמרי חטא העגל על ידי שמירת שבת.

**ויתן אל משה ככלותו לדבר אתו בהר סיני שני לחות העדות לחות אבן כתובים באצבע אלהים** ואח"כ כתיב כל פרשת העגל ואחר מעשה העגל ותפילת משה נאמר ויפן וירד משה מן ההר ושני לחות כו' והלחות מעשה אלהים כו' חרות על הלחות וישמע יהושע כו' וישבר אותם תחת ההר כו' יש דקדק הלא כתיב קודם מעשה העגל ויתן אל משה ככלותו כו' שני לחות כו' הי' לו לכתוב שם והלחות מעשה אלהים כו' חרות על הלחות אמאי כתוב זה אחר מעשה העגל עוד צריך להבין מאי ויתן לשון מתנה שדרשו חז"ל שנתנו למשה במתנה ככלה לחתן קשה הבנה אמאי הי' צריך ליתנה למשה במתנה וגם לשון אצבע אלהים צריך הבנה הגם שמצינו כמה תוארים שמתוארים להבורא ב"ה אבל כאן צריך יותר להבין וגם קשה שדרשו חז"ל וישבר אותם תחת ההר יישר כחך ששברת מאי ישר כח הזה ונרא' לפרש כי יש עוד לדקדק שדרשו חז"ל חרות על הלחות חירות ממלאך המות חירות משיעבוד חירות מן היסורים הלא זה כתיב אחר מעשה העגל בבוא משה קרוב למחנה ובעת הזאת כבר המשיכו על עצמם המלאך המות וגם השיעבוד ואמאי כתוב כאן חרות הי' לו לכתוב למעלה כנ"ל ונראה לומר כך דהנה משה רבינו ע"ה ביקש מהקב"ה מה שמו לעיל בפ' שמות ואמר לו הקב"ה השם אהי' ושם הוי'

ה ב"ה כי הם השמות הקדושים של הקב"ה והם השמות היותר עליונים מכל השמות הקדושים שבתורה אבל מצינו עוד שם אחד גבוה יותר משם אהי' והוא שם אהו"ה עיין בברית מנוחה שכתב שזה השם יותר גבוה משם אהי' כי מן שם אהו"ה יוצא שם אהי' וגם בספר שתי ידות פי' על הזוהר כתוב שם ששם אהו"ה הוא יותר גבוה משם אהי' והוא בגימטריא טו"ב וזהו הטוב הגנוז אשר הי' אדם מביט בו מסוף עולם עד סופו וגנזו הקב"ה לצדיקים וע"כ בפ"נ אנו ממשיכים הרחמים משם טו"ב זה לשם אהי' ומשם אהי' לשם הוי"ה כידוע בסדר הפדיון ע"כ נוכל לומר שלוחות ראשונות נתנו הקב"ה למשה בהר ממקום גבוה הזה מטוב הגנוז דהיינו משם אהו"ה הנ"ל והשם אהו"ה הנ"ל במילוי יודי"ן כזה אל"ף ה"י וי"ו ה"י גימטריא אצבע ושם לא הי' השגה לשום ברי' וגם שם הוא רחמים גמורים בלי שום תערובת דין כלל וכלל ע"כ נתן הקב"ה למשה הלחות מזה העולם וזה נתן לו לבדו במתנה גמורה ולא לשום אדם אחר כי א"א לשום אדם להשיג משם איזה השגה וע"כ מזה העולם הי' חירות גדולה מכל המקטריגים ע"כ כתיב ויתן אל משה ככלותו ר"ל שניתנה לו לבדו במתנה ככלה לחתן וכשם ככלה המאורסת לחתן אסורה לכל העולם ע"כ מרמזה לנו התורה שהלוחות אלו היו למשה לבדו במתנה ככלה ולא ליתנם לישראל ע"כ מפורש הכתוב כתובים באצבע אלהים ר"ל כתובים משם אהו"ה העולה במילוי אצבע כנ"ל וזה לא הבין משה בתחילה כשנתנו לו הלוחות ממקום גבוה כזה שאין נותנים הלוחות רק לו לבדו וסבור שנתנו ג"כ בשביל ישראל ע"כ הורידם בחזקה כידוע ממאמר חז"ל ואח"כ כשבא קרוב למחנה וראה המעשה הרע הזה והסתכל בלוחות וראה מעשה אלהים חרות על הלוחות חירות ממלאך המות והבין מזה שזה אין שייכות לישראל הלוחות אלו כי הם המשיכו על עצמם המלאך המות והבין שלא נתנו הלוחות אלו רק לו לבדו מתנה ע"כ שברם תחת ההר וע"כ השכים הקב"ה על ידו ודו"ק.
**וירא העם כי בושש משה לרדת מן ההר ויקהל העם על אהרן ויאמרו אליו קום עשה לנו אלהים כו' כי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה הי' לו כו'** מהראוי לשים לב האיך תלו שאלתם מאהרן לעשות להם עגל מסכה במה שלא ידעו מה הי' לו למשה וכי מה ענין זה אל זה עוד יש להתבונן בגוף המעשה לפי פשוטו הלא יפלא על דור דעה כהם אשר הקדימו נעשה לנשמע מה ראו על ככה שחזרו מדבריהם ממש תוך כדי דיבור בעוד שהמלך במסיבו הלא דבר הוא וגם התרגום שתרגם על עשה לנו אלהים עבד לנא דחלין צריך ג"כ הבנה אכן ביאור הענין הוא כי הנה כל תכלית מעבודתינו ית"ש בתורה ומצות ומעש"ט הוא בכדי להוודע ממציאותו ית"ש ויתעלה ולמדחל מני' בגין דהוא עיקרא ושרשא דכולו עלמין ולית אתר פנוי מני' מבלתי תערובות שום יראה

אחרת אמנם למען גודל מעלות יראה זו קשה מאד לבוא למדריגתה מבלתי הקדם לה הדרגת יראה אחרת אשר ממנה ילמד ליראה את השם הנכבד והנורא יראת הרוממות כנ"ל ולדעתינו על כוונה זו הזהירה לנו תורתינו הקדושה על יראת תלמידי חכמים וזאת עצה היעוצה לכל איש ישראלי כאשר בא יבוא אל הצדיק שבדור והנה ירא מגשת אליו וגם רמוס חצריו מיד יתבונן בשכלו ויאמר לנפשו מה זה אנכי ירא לנפשי הן לא יעשה לי הצדיק דבר מה לרעה ח"ו אין זה כי אם ממציאות קדושת השם ית"ש ויתעלה אשר כאן נמצא אצל הצדיק השוכן אתו ודבוק בו ומזה מגיע עלי היראה ההוא והנה ידרוש נא ק"ו לעצמו עאכ"ו להיות חרד וירא מפני מלך מלכו של עולם אשר הוא ממלא כל חללא דעלמין ולית אתר פנוי מני' ונראה בזה ביאור מאמר חז"ל בש"ס התמוה לעין כל על פסוק ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלהיך כו' אטו יראה מלתא זוטרתא היא אין לגבי משה מילתא זוטרתא היא עכ"ל וכבר עמדו בזה המפרשים כי מה הועילו בזה שתירצו אין לגבי משה מילתא זוטרתא היא והלא אלה הדברים דבר משה אל ישראל וכי משום דלגבי דידי' מילתא זוטרתא היא גם בעיני ישראל תקטן אכן לדברינו הנ"ל י"ל המכוון כן כי הנה עם בני ישראל שהיו בדורו של משה ומה מאד יראו ממנו כמאמר הכתוב וייראו מגשת אליו כו' הנה הי' נקל לפניהם להגיע אל מדריגת יראת רוממות אלהותו ית"ש ולזה הטיבו אמרם חז"ל אין לגבי משה כו' כלומר לאותם שהיו גבי משה ומחמת יראה הגדולה אשר הי' להם ממנו מלתא זוטרתא היא לגבי דידהו להגיע ליראת השם הנכבד והנורא וכאמור אכן הנה יש יראה חיצונית והיא ללא הועיל תהיה ללמוד ממנה מדריגת יראת שמו יתברך ויתעלה וצריך האדם להשמר ממנה ויש לומר בזה כוונת מאמר חכמינו ז"ל בש"ס שמעון העמסוני היה דורש כל האתין שבתורה כשהגיע לאת ה' אלהיך תירא פירש עד שבא ר' עקיבא ודרש את ה' לרבות ת"ח עכ"ל ולכאורה יפלא על התנא שמעון העמסוני אשר היה יודע לדרוש כל האתין שבתורה כולה ולא יבצר ממנו מאומה זולת האחד אשר לא היה יודע לדרוש כר' עקיבא לרבות ת"ח אמנם עפ"י דרכינו יתכן כי הן אמת אשר שמעון העמסוני ידע ג"כ לדרוש את ה' לרבות ת"ח אכן הנה הוא ובני דורו היו במדריגה גדולה ולדידהו ולדכוותי' גם יראת ת"ח היה נחשב בעיניהם למדריגה שפילה ליקח ממנה לעבוד את ה להגיע על ידה ליראת רוממותו ית"ש ולזאת לא רצה לדרוש לרבות ת"ח אכן כאשר בא ר' עקיבא וראה הדורות מתמעטים ובלתי היו באפשרותם להגיע תיכף אל תכלית יראת השם אם לא הקדים לפני' יראת ת"ח לזאת עמד ודרש את ה' לרבות ת"ח ונבוא אל הענין והוא כדברים האלה קרה לאבותינו במדבר וכאשר היה רועם משה רבינו ע"ה עמהם אזי היה להם

הדרגה גדולה להגיע אל מעלת יראת הרוממות אכן כאשר עלה משה רבע"ה לשמים ונשתהה שם ונפלו ממדריגתם הקדומה ולמען גודל התלהבות תשוקתם הנכבדה להגיע אל יראת הרוממות שאלו מאת אהרן לעשות להם דבר מה שיגיע להם יראה מאותו דבר בכדי שיוכלו לבוא עי"ז למדריגת יראת הרוממות של א"ס ב"ה והיתה כוונתם אז לש"ש אמנם בזה טעו מה שתפסו יראה חיצוניות כי היא לא תתכן כלל וכלל להגיע ממנה אל יראת השם לכן ויצא העגל הזה וזה ביאור אמרם לאהרן עשה לנו אלהים ותרגומו עבד לנא דחלין כלומר שביקשו שיעשה להם אהרן איזה דבר שייראו ממנו כי זה משה האיש אשר העלנו מארץ מצרים לא ידענו מה הי' לו ולזאת אין לנו הדרגת יראה כמו שהיו לנו בעוד שהיה משה רבינו עמנו והבן ויתכן לפי האמור המכוון בפסוק שבפרשה זו ויאמר ה' אל משה ראיתי את העם הזה והנה עם קשה עורף הוא ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם ואכלם ע"כ ולפי פשוטו יקשה כי תואר קשה עורף לא יתכן לתאר כי אם מי שתקיף בדעתו וכאשר גזר אומר כן יקום ולא ישנה בעד כל הון משא"כ באם שפעם אומר כה ומיד אומר היפוכו אין זה קשיות עורף ואדרבה הוא רך בדעתו וא"כ לפי פשוטו הלא העם הזה לא יתכן לתוארם כלל בתואר קשה עורף כי הם חזרו במעט זמן מדיבורם הקדום שקיבלו עליהם ואמרו נעשה ונשמע ועפ"י דרכינו ביאורו נכון כי הן אמת אחרי שכוונתם בזה היה לש"ש כנ"ל הנה המה קשה עורף שכאשר קיימו וקיבלו עליהם במעמד הר סיני כן עתה עודם ברצונם הקדום וכל השתדלותם בענין הזה היה למען הגיע ליראת השם ולזאת אמר השי"ת למשה ועתה הניחה לי ויחר אפי בהם כו' כלומר מאחר שכוונתם היה לשמי אך בזה חטאו שתפסו יראה חיצוניות לכן הניחה לי ובשצף קצף אשר יחר אפי בהם מעט על טעותם ואח"כ ואכלם "ואכלם הוא לשון תשוקה כמו כלתה נפשי שמיד אשתוקק אליהם כי לכל העם בשגגה.

**ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת** יש לדקדק מה זה שאמר בלשון חטא הלא היא שיגג וגם צריך להבין שאמר מחני נא מספרך מאיזה ספר ונראה לומר ע"פ פשוטו דהנה איתא בגמרא שלשה ספרים נפתחים בר"ה אחד של צדיקים גמורים ואחד של רשעים גמורים וא' של בינונים צדיקים נחתמים לאלתר לחיים רשעים נחתמים לאלתר למיתה בינונים תלוים ועומדים כו' ומקשים העולם למה לי ספרי הבינונים אם הם תלוים ועומדים אם יכריעו עצמם לזכות יכתבו בספרי הצדיקים ואם ח"ו לא יכתבו בספרי הרשעים ויש לומר תירוץ על קושית העולם כי לכך צריכים הבינונים ספר בפני עצמן כי הם נקראי' בעלי תשובה כי כך איתא זכו ר"ל ע"י תשובה הכריעו עצמם לזכות ע"כ צריכים ספר לבעלי תשובה בפני עצמם כי לפעמים הבע"ת

יותר מן הצדיק ע"כ צריכים ספר בפ"ע וגם איתא בגמרא לא היו ישראל ראוים לאותה מעשה רק להורות תשובה נמצא יכולים לומר כשבא משה למחנה וראה את העגל ואמר מי לה' אלי ויקרבו אליו כל בני לוי ואמר להם הרגו איש את אחיו ואיש את רעהו ואיש את קרובו וכן עשו בני לוי ע"כ מה שעשו בני ישראל תשובה באותו שעה היה מחמת יראת עונש דהיינו הריגה וזה ידוע ג"כ מגמרא שתשובה מיראה נעשה מזדונות שגגות ע"כ שפיר אמר משה ועתה אם תשא חטאתם ר"ל כבר עשו תשובה רק שהיה מיראה ונשאר מהעון רק שוגג וביקש מהקב"ה שהקב"ה ימחול להם לגמרי ולא יהיה אפילו שוגג וזהו שאמר ועתה שהוא לשון תשובה תשא חטאתם לגמרי ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת ר"ל אם לא תרצה למחול להם השוגג למה לי הספר של הבינונים כנ"ל וזהו ספרך אשר כתבת ר"ל הספר שהיא רק בכתיבה ולא נחתם עדיין כי השני ספרים דצדיקים ושל רשעים המה נחתמים וספרן של בינונים הוא בכתב לבד ע"כ אם לא תרצה למחול להם לגמרי מחני נא מספרי הבינונים כי משה החזיק עצמו לבינוני ככל ישראל כי אם אין אתה רוצה להראות לנו גודל מעלת התשובה אזי קושית העולם במקומה עומדת למה לי ספרן של בינוני וק"ל.

**ועתה אם נא מצאת חן בעיניך הודעני נא את דרכך ואדעך כו' וראה כי עמך הגוי הזה ויאמר ה' אל משה גם את הדבר הזה אשר דברת אעשה כי מצאת חן בעיני ואדעך בשם ויאמר הראני נא את כבודך ויאמר אני אעביר כל טובי על פניך כו' ויאמר לא תוכל לראות את פני כו' ויאמר ה' הנה מקום אתי כו' ושכתי כפי עליך עד עברי והסירותי את כפי וראית את אחרי ופני לא יראו** הנה הפסוקים אלו קשים להבינם ע"פ פשוטו וכל מפרשי תורה קדמונים ואחרונים כ"א מפרש לפי דרכו ואענה גם אני חלקי יוכל להיות שדברי כלולים בדבריהם ז"ל תחילה נדקדק הדקדוקים מה ביקש משה תחילה לידע דרכיו ית"ש ואח"כ ביקש יותר לראות כבודו ית' ופרש"י ומפרשי התורה ידועים וגם מה זה לשון ואדעך וגם שאמר לו לא תוכל לראות את פני הלא בבקשה לא נאמר רק לראות כבודו שיהיה איך שיהיה ולא בפניו וגם מה זה לשון ושכתי כפי והסירותי את כפי וראית את אחרי ופני לא יראו ונראה לפרש בבקשת משה רבע"ה שאמר הודעני נא את דרכך שביקש מהקב"ה להודיעו לו כל דרכי התשובה כי תשובה נקרא דרך כמו שמצינו בכתבי האר"י ז"ל על פסוק הנותן בים דרך שמפרש כך בים הם החמישים שערים שבבינה שהם שערי תשובה שכל החמישים שערים נקראו דרכים שע"י התשובה יכול אדם לבוא לעבודת ה' ב"ה באמת וידוע הכתוב שובה ישראל עד ה' אלהיך ר"ל שצריך לעשות כ"כ תשובה עד שיבוא להשיג ה' אלהיך וזהו עד ה' אלהיך

וזהו שביקש משה מהקב"ה להראות לו דרכי התשובה עד ה' אלהיך וזהו ואדעך ר"ל שביקש כל החמישים שערים שבבינה עד שיבוא עד ה' אלהיך וזהו ואדעך לשון עד והשיב לו הקב"ה גם את הדבר הזה אשר דברת אעשה ר"ל שאראה לך כל דרכי התשובה וזה ידוע שלא השיג משה השער החמישים ע"כ ביקש הראני "נא את כבודך ר"ל ביקש להשיג השער החמישים שהשער החמישים שבבינה דבוק בחכמה ע"כ ביקש הראני נא את כבודך וידוע שכבוד מרמז לחכמה שכבוד גימ' ל"ב הם ל"ב נתיבות החכמה ע"כ ביקש להשיג מעט מן החכמה וזהו שרצה לראות כבודו יתברך וממילא ישיג השער החמישים שבבינה אבל הקב"ה לא הודה לו על זה שלא ישיג השער החמישים מהאי טעמא גופא כי חו"ב הן תרין ריעין דלא מתפרשין א"כ השער החמישים דבוק תמיד בחכמה וכשישיג השער החמישים ישיג ג"כ בחכמה וזהו א"א כי חכמה דבוקה בכתר ושם א"א לשום ברי' שבעולם להשיג כי הכתר דבוק בא"ם ב"ה וב"ש אשר אי אפשר להשיג לשם שכל שום ברי' ע"כ בשביל זה לא השיג גם השער החמישים כנ"ל וע"כ אמר לו הקב"ה לא תוכל לראות פני כי פניו נקרא חכמה כמאמר הכתוב חכמת אדם תאיר פניו ע"כ אמר לו לא תוכל לראות פני כי שם אין השגה כלל מחמת שפני חכמה חכמה דבוקה בכתר כנ"ל וזהו שאמר לו ונצבת על הצור ר"ל שתוכל לעמוד על הדינים שנקראים בשם צור שהוא לשון חוזק ותעמוד עליהם לבטלם בכח התשובה וזהו ושכתי כפי עליך עד עברי ר"ל שאני מכסה עליך במדת החסד שהוא נקראת כף ימין של הקב"ה שר"ל שהקב"ה יפרוש ימינו עליו עד שיעברו כל הגבורות מעליו בשביל ישראל וגם ע"י תשובה יזכו שישיגו כל השערי תשובה שהיא למעלה מחסד כידוע וזהו והסירותי את כפי ר"ל שדרך החסד תשיג עולם הבינה שהוא למעלה מעולם החסד ועולם הבינה היא אחורי החכמה וזהו וראית את אחרי ר"ל עולם הבינה ופני לא יראו ר"ל עולם החכמה שהיא פני הבינה לא תוכל לראות ודברים אלו נרמזים קצת ברבינו בחיי בשם הרמב"ן ז"ל רק שפרשתי דבריהם קצת מפורש יותר והוא רחום יכפר עון.

**ובמה יודע אפוא כי מצאתי חן בעיניך אני ועמך הלא בלכתך עמנו ונפלינו אני ועמך מכל העם אשר על פני האדמה** הדקדוק מבואר מה הוא הלשון ובמה יודע אפוא לא הל"ל רק ובמה יודע כי מצאתי חן ונ"ל לפרש ע"פ מה דפרשו על פסוק הנאמר באיוב איפוא היית ביסדי ארץ ופירשו איפה שלך היכן היתה כי אדם הראשון הוא הי' כללות כל נשמות ובו היו כל הנשמות העתידים לבוא לעולם הרבה מהם היו כלולים במצחו של אדם הראשון והרבה נשמות היו בחוטמו והרבה בשפתים ובעינים והרבה נשמות היו תלוים בדקנו ואדה"ר הי' כמו איפה לכל הנשמו' והיא העיקר עבדות בכדי שכל

או"א יתקן את שורש נשמתו כפי שורשו באיזה איפה שהי' באדה"ר וזה שאמר הקב"ה לאיוב איפוא היית ביסדי ארץ ר"ל איפה שלך היכן היתה באדה"ר כן הוא במדרש רבה בפ' כי תשא ור"ל כי אדה"ר הוא הי' איפה לכל הנשמות כי באם לא חטא אדה"ר רק הי' מתקן הכל כפי רצונו של הקב"ה שברא ובכדי שיתקן הכל אז לא הי' צריך להולדו' דורות רבים כי הוא הי' המתקן עצמו עם כל הנשמות שהיו בו רק כאשר חטא והי' השבירה ונפיל' להנשמות בחטאו לכך הוצרך להוליד דורות רבים היינו הנשמות שהיו באדה"ר בכדי שכל נשמה ונשמה תתקן שרשו באותו איפה שהי' אז באדה"ר וזהו שאמר שלמה המע"ה בקהלת לבד ראה זה מצאתי את אשר עשה האלקים את האדם ישר היינו שכונת הקב"ה הי' רק ליצירת אדה"ר לבד והוא יתקן הכל והמה בקשו חשבונות רבים ר"ל בחטאו הוצרך להוליד דורות רבים היינו הנשמות שהיו כלולים בו בכדי שכל אחד יתקן את שורש נשמתו באותו איפה שהי' באדה"ר וזהו העיקר עבדות וזהו בהיות הקב"ה שורה בישראל אזי יכולת לעבוד ולהמציא עצמו באיזה איפה שהי' באה"ר ולתקן את שורש נשמתו אבל באם ח"ו אין השכינה שורה בישראל בפרט בגלות המר הזה בלתי אפשר להמציא עצמו באיזה איפה שהי' ולתקנה וזהו שאמר ובמה יודע איפוא ר"ל היכן ימציאו עצמם ישראל כ"א באיזה איפה שהי' באדה"ר בכדי לתקן את שורש נשמתו הלא בלכתך עמנו ר"ל כשתשרה שכינתך בינינו אזי נוכל להמציא עצמנו כל אחד באיזה איפה שהי' בכדי לתקן את שורש נשמתו וק"ל.

**ויאמר הראני נא את כבודך וכו' ויאמר ה' הנה מקום אתי ונצבת על הצור והי' בעבור כבודי ושמתיך בנקרת הצור ושכותי כפי עליך עד עברי** לפי פשוטו אין פירוש להפסוק הנ"ל ונראה ע"פ הרמז דהנה יש לומר שכל כונת משה רבע"ה היה בשאלתו ובבקשתו באומרו הודיעני נא וכו' או הראני נא את כבודך לא הי' כונתו רק שכל חפצו ורצונו הי' לידע איזה דרך לבקש רחמים על ישראל למחול להם לגמרי עון העגל וידע בשכלו שיש איזה מקום אצל הבורא ב"ה אשר שם לא יגיע שום פגם ע"י שום חטא ובודאי שם הוא רחמים גמורים בלא שום תערובות דין כלל רק שעדיין לא השיג המקום הזה שעדיין לא הודיע לו הקב"ה זה המקום ע"כ ביקש לידע זאת המדריגה כדי להמשיך משם רחמים גמורים על ישראל כדי למחות העון עגל לגמרי והי' עת רצון אז והודיע לו הקב"ה ואמר לו הנה מקום אתי כו' כי אמת הוא המקור הרחמים אשר אין בו שום תערובת דין כלל הם הי"ג תקונא דיקנא עלאה שעליו נאמר ועתיק יומין יתיב לבושא כתלג חיור ושער רישא כעמר נקי כי שם אינו מגיע שום פגם ושם כולה לבן ורחמים גמורים כשאני צריכים להמשיך רחמים אנו ממשיכים משם ולמטה להמתיק כל הדינין

שבז"א יש בבינה ובכל העולמות וזהו לא ידע משה עדיין עד עתה שהודיע לו הקב"ה בפסוק הזה איך להמשיך הרחמים מי"ג ת"ד עלאה וזהו שאמר לו הנה מקום אתי ר"ל שיש אתי מקום להוריד משם רחמים גמורים להתיק הדינין ונצבת על הצור ר"ל שתוכל לעמוד על הגבורות שנקראים צור והי' בעבור כבודי ושמתיך בנקרת הצור ר"ל כשיאיר לפניך כבודי ותדע איך לבקע תיבת צור כי תיבת צור הוא צדי"ק וי"ו רי"ש והנה תמונת צדי"ק הוא יו"ד נ"ון "צ" כזה ואם יפריד היו"ד מהנו"ן יהי' בגימ' סמ"ך כי יו"ד עשרה ונו"ן חמישים הוא סמ"ך דהיינו ששים ואם יבקע הרי"ש דהיינו לעשות ביקוע ברי"ש יהי' שני ווי"ן ושני פעמים וי"ו היא י"ב נמצא סמ"ך עם י"ב הם בגי' ע"ב והוא חסד וזהו ושמתיך בנקרת הצור ר"ל שתעשה ניקורים בתיבת צור לבקע הצדיק והריש יעלה ע"ב שהוא חסד ועם אות וי"ו של צור יעלה ע"ח שהוא גימ' מזלא שהוא שלשה שמות הוי"ה עם המקור הם הי"ג ת"ד עלאה כמבואר כמה פעמים בכתבי האר"י ז"ל ששלשה הויות עם המקור הם הי"ג ת"ד עלאה וזהו ושכתי כפי כי שכת"י גימטר' עשרה פעמים ע"ב עם יוד אותיות המילוי של ע"ב וזהו ע"י שתמשוך הי"ג תיקונים ותגלה בכל העולמות הרחמים ויאירו כל העשר ספירו' בשם ע"ב עם העשר אותיות שגימט' שכת"י כפ"י גימט' עם התיבה והכולל קי"ב הוא היחוד אהי' הוי' אדני וזהו שתעורר הרחמים כנ"ל הי"ג ת"ד עלאה ויאירו כל הספירות בשם ע"ב ויהי' היחוד השלם אהי' הוי' אדני וזהו עד עברי שיעברו כל הדינים והגבורות ויתגלו הרחמים על הכנ"י אמן.

**פוקד עון אבות על בנים ועל בני בנים על שלשים וכו'** והנה דקדק הרב רבינו יחיאל מיכל מ"מ דק"ק זלאטשוב ז"ל מפני מה כתיב בפ' זו פוקד עון אבות על בנים ועל בני בנים על שלשים ועל רבעים ובפ' יתרו כתיב על בנים על שלשים ועל רבעים ואילו בני בנים לא כתיב. והנראה בזה לתרץ הדקדוק הנ"ל דהנה יש לדקדק ע"ד שכאן כתיב נוצר חסד לאלפים וגם בדברות ראשונות ואחרונות ועושה חסד לאלפים ובסוף פ' ואתחנן כתיב שומר הברית והחסד לאוהביו ולשומרי מצוותיו לאלף דור ועיי"ש פרש"י שהוא דחוק קצת שמ"מ גם כאן נזכרו גם שניהם אוהביו ושומרי מצותיו עוד קשה שכתוב שם ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו וכו' הלא הוא ית"ש הוא ארך אפים ומפני מה הכתיב כאן ומשלם לשונאיו לא יאחר וכו' והנראה בכל זה דאיתא בזוה"ק כתיב פוקד עון אבות על בנים וכתיב בנים לא יומתו על האבות אלא הפי' כשהאדם חוטא חלילה ופוגם את נפשו הבנים אשר יוליד קודם שעשה תשובה נדבק בהם זוהמת אביהם והגם שהם רוצים לילך בדרך טובים הזוהמא אשר דבוק בהם ע"י עון אביהם אינו מנחת אותם להטות אל דרך הטוב והזוהמה נוטה אותם אל תאוות היצר וקשה לפרוש מהם הזוהמה זו עד

אחר ג' דורו' והגם שהקב"ה אינו מעניש אותם על עון אביהם עכ"פ הזוהמא של אביהם נדבק בהם ועי"ז גם הם ירדפו אחר תאוות היצר ונענשים ולפי זה נוכל לומר שיש חילוק בין עוברי עבירה לתאבון ובין עוברי עבירה להכעיס דהיינו מי שעשה עבירה לתאבון הזוהמא שלו מזיק לבניו אחריו עד אחר ג' דורות אבל מי שעושה להכעיס מזיק הזוהמא שלו לבניו אחריו עד אחר ד' דורות ומדה טובה מרובה על מדת פרעניות ע"כ המצות אשר עשו לא ינוכה להם בעבור העבירות אלא על העבירות יקבלו ענשם כל א' כפי אשר חטא זה עד ג' דורות וזה עד ד' אבל המצות שעשו שכרם נשמור להם עד אלפים דור ולפי זה אתי שפיר שבפ' יתרו כתיב סתם לא תשתחוה להם ולא תעבדם נוכל לפרש דקאי על לתאבון כדאיתא בגמרא לא התאוו ישראל לעבוד ע"ז אלא כדי להתיר להם עריות בפרהסיא לכן לא כתיב שם בני בנים אלא על בנים על שלשים ועל רבעים שרעות אביהם אינו מזיק לבניו אחריו אלא עד ג' דורות חוץ ממנו אבל כאן כתיב נושא עון ופשע ופרש"י עונות אלו הזדונות פשעים אלו המורדים שאדם עושה להכעיס ותיכף אח"כ כתיב פוקד עון אבות על בנים ועל בני בנים על שלשים ועל רבעים י"ל שקאו על הפושע להכעיס דסמיך לי' וע"ז כתיב על בנים ועל בני בנים שרעות של העושה להכעיס מזיק לבניו עד אחר ד' דורות חוץ ממנו ובשניהם כתיב נוצר חסד לאלפים כי שכר מצותם נשמר להם עד אלפים דור כנ"ל אבל בפרשת ואתחנן כתיב ומשלם לשנאיו על פניו להאבידו ותרגם אונקלוס ומשלם לסנאוהי טבון דאינון עבדין קדמוהי בחייהון לאבדיהון במה הכתוב מדבר אי כשעושה לתאבון או להכעיס הלא שכר מצותם לא ישולם להם בעוה"ז רק נשמר עד אלפים דור ואצלם כתיב אריכת אפים אלא וודאי הכתוב מדבר בטועה על הראשונות ממהר הקב"ה ליתן לו שכר מצותיו בזה העולם כדי להאבידו וא"כ תמה זכות מצותיו שינצור לו חסד עד אלפים דור הואיל וטעה על הראשונות אין לו זכות עוד אעפ"כ מדה טובה היא מרובה ע"י מעט שעשועין שקבל הקב"ה ממנו קודם שטעה על הראשונו' נוצר לו חסד אבל לא לאלפי' דור הואיל שתמה זכותו אלא נוצר לו חסד לאלף דור וע"כ כתיב שם לאלף דור כנ"ל.

**ומשה לא ידע כי קרן עור פניו בדברו אתו וירא אהרן וכל בני ישראל כו' וייראו מגשת אליו ויקרא אליהם משה כו' ויכל משה מדבר אתם ויתן על פניו מסוה כו' ובבוא משה לפני ה' לדבר אתו כו' יסיר את המסוה עד צאתו כו'** יש לדקדק מי הודיע למשה כי קרן עור פניו שנתן על פניו מסוה הלא נאמר ומשה לא ידע ולא מצינו שהודיע לו שום אדם כי קרן אור פניו וגם זאת קשה למה נתן כלל מסוה על פניו הלא בדבר עם ישראל לא הי' מסוה על פניו כי כן כתיב ובבא משה לפני ה' לדבר אתו יסיר את המסוה עד

צאתו ויצא ודבר אל בני ישראל את אשר יצוה ואח"כ השיב את המסוה על פניו למה נתן אח"כ מסוה על פניו וכי לא הגון וראוי הי' שייראו בני ישראל מפניו בעת שאינו מדבר עמם וגם צריך להבין ענין המסוה מה הי' וכי היה הולך תמיד בכסוי על פניו ככלה ועל הדקדוק ראשון כבר הרגיש האור החיים ז"ל. ונראה לפרש ע"פ פשוטו דהנה ידוע כי בצלם אלהים עשה את האדם מה זה צלם אלהים ר"ל שצלם אלהים הוא כך דהנה ידוע ששמות הקב"ה הם אהי"ה הוי"ה אדנ"י וכשהאדם מקדש א"ע כל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו והולך בקדושה תמיד אזי שורה על פניו שמות הקדושים אלו וזהו צלם אלהים ית"ש ממש דהיינו שמותיו ית"ש וזהו שנאמר וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך ר"ל ג"כ כנ"ל שיראו שם הוי"ה על פניו ממש ואז יראו ממך ובוודאי גם עתה בדור הזה ראיתי כמה זכאי הראות שאמרו שראו על איזה אדם שם הוי"ה על פניו כראוי ובוודאי על משה רבינו ע"ה שזיכך עצמו מכל וכל הי' שורה על פניו ממש כל השמות של הקב"ה דהיינו אהי' הוי' אדני שהם גימט' עם הכולל מסוה וזהו הי' המסוה וקרן עור פניו ממש ע"כ יראו מגשת אליו רק בבא משה לפני ה' ית"ש לדבר אתו אזי נתבטלו האורות שהי' שורה עליו כנר לפני אבוקה כי כך איתא בגמרא פסחים למה צדיקים דומים לפני השכינה כנר לפני אבוקה ע"כ בטל המסוה הנ"ל מעל פניו אבל בבוא לפני בני ישראל מיד הי' שורה ממש הקדושה שקיבל מהשכינה דהיינו השמות הנ"ל שהם גימט' מסוה וזהו קרן עור פניו ויתרצו כל הדקדוקים שפיר וגם כשדיבר עם בני ישראל את אשר יצוה ירד קצת ממדריגתו כי צריך הרב לצמצם שכלו כשלומד עם התלמידים ע"כ ג"כ בדבר עם ישראל בטל קצת מן הבהירות שלו ע"כ כתיב ויכל משה מדבר אתם ויתן על פניו מסוה כי מיד שפסק מדבר אתם היתה שורה הבהירות גדולה עליו כנ"ל.

## פורים

**בגמרא** הקורא את המגילה למפרע לא יצא קראה ע"פ לא יצא קראה תרגום בכל לשון לא יצא כו' והלועז ששמע אשורית יצא קראה סירוגין נתנמנם יצא יראה לרמוז בזה עפ"י מאמר חז"ל שלחה אסתר לחכמים כתבוני לדורות וכו' וראוי להבין מה הי' כוונתה בזה גם ראוי להבין אמאי הוצרכו לסמוך מן התורה הלא כל הנביאים שהיו בזמן הזה כתבו ספריהם כגון דניאל עזרא נחמי' חגי זכרי' ומלאכי ובפרט כי נבואה זו וודאי הוצרכה לדורות אמנם יראה לרמוז כי הנה כבר ביארנו במקום אחר אשר בימי הפורים מתנוצץ מוח החכמה דרך המלכות שמים כידוע בכתבי האר"י ז"ל אשר מרדכי מרמז להחכמה עלאה שהוא מרי דכי ואסתר מרמזת למלכות שמים כמאמר הכתוב

ותלבש אסתר מלכות ודרשו חז"ל שלבשה רוח הקודש וגם איתא בכתבי האר"י ז"ל כי תיבת מגילה בלא יו"ד עולה בגימ' ע"ח מספר ג' הויות שיש בהם י"ב אותיות ועם הכולל עולים י"ג שהם שורש הי"ג מכילין דרחמי שנמשכים ע"י המגילה ובכל שנה ושנה בימי הפורים מתנוצץ המוחין עילאין דרך המלכות ומתמתקין הגבורות ע"י קריאת המגילה ועי"ז יכולין הצדיקים לבטל כל גזירות רעות מחמת שנפתחין אורות הקדושים והמשכת חסדים כמו שהי' בימי מרדכי ואסתר שנעשה להם ניסים וזאת היתה בקשתה כתבוני לדורות ר"ל שגם לדורות יהי' יכולין להמתיק הגבורות ולהמשיך חסדים ואורות הקדושים על הכנ"י ע"י קריאת המגילה בימי הפורים ויהיו נעשים ניסים ונפלאות בכל דור ודור עי"ז וזה רמזו הקורא את המגילה למפרע לא יצא פי' בו האור המאיר שאם קורא את המגילה כדרך סיפורי מעשיות שאז למפרע נעשו ניסים ואינו מעלה על לבו אשר הש"ית עושה לנו ניסים ונפלאות בכל דור ודור בזכות הקריאה לא יצא קראה ע"פ לא יצא יש לרמוז כי הנה החילוק אשר בין תורה שבכתב לתורה שבע"פ הוא כי בתורה שבכתב נרמז כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש אשר אין קץ וסוף למה שנתחדש ועתיד להתחדש וליכא מידי דלא רמיזא באורייתא ובכל שעה אדם מוצא בה שכליות חדשים ויוכל למצוא סודות גדולים וחידושי תורה חדשים משא"כ בתורה שבע"פ אין נרמז בה וזה ג"כ יש לומר שהי' בקשת אסתר כתבוני לדורות ר"ל שיעשו מזה תורה שבכתב אשר בכל עת ימצאו בה שכליות חדשים ורזין דאורייתא כמו בשאר תורה שבכתב וזה יש לרמוז כאן הקורא ע"פ לא יצא כלומר שעושה מזה תורה שבע"פ ואינו נותן אל לבו שיוכל למצוא בכל שנה ושנה במגילה זו שכליות חדשים ורמזי תורה עד אין שיעור וקץ לא יצא. קראה תרגום בכל לשון לא יצא רומז כי מפני שנמשך בקריאתה אורות עליונים והמשכת חסדים וכשקראה בלשון נכרי הוא ממשיך ההשפעות אל עם ולשון ההוא ולכן הלועז ששמע אשורית יצא שאינו נותן תוקף ללשון אחר.

**קראה** סירוגין רומז ע"פי מאמר חז"ל במגילה י"ט ותכתוב אסתר וכו' את כל תוקף מ"ד כולה תקפו של אחשורוש ומ"ד מאיש יהודי תקפו של מרדכי ומ"ד מאחר הדברים האלה תקפו של המן ומ"ד מבלילה ההוא תקפו של נס ויראה לרמוז כי הנה כבר נכתב למעלה אשר כל שנה ושנה היכולת לפעול ע"י מקרא מגילה שיעשה לנו ניסים ונפלאות אמנם לא כל העתים שוות לצורך הנם לפעול בשוה כי לפעמים המלך קשה וגוזר ח"ו גזירות על ישראל ולפעמים אשר המלך מתנהג בחסד עם ישראל רק יועציו יועצים אותו להרשיע ולכן צריך לפעמים להכניע את תוקף המלכות עצמו ולהטות לבבו להטיב לעם ה' וצריך לקרות ולכון בתקפו של אחשורוש אשר נהפך לבבו להטיב להכניע תוקף

מלכות הרשעה ובאם המלכות מתנהגת בחסד רק יועציו רשעים צריך לכוון בתוקפו של המן להכניעם כמו שנפל המן הרשע ולפעמים אשר נצרכים אנו לניסים ונפלאות ולרומם קרן הצדיקים וזה נפעל ע"י קריאת תקפו של מרדכי ושל נס. וזה רומז קראה סירוגין יצא שכפי צורך השעה צריך שתסוב אופן הקריאה. ומתנמנם רומז שכשיש ח"ו הסתלקות המוחין מעל הכנ"י ואין ביכולתם להמשיך המוחין עילאין אל המלכות אז היא בבחינת שינה וזה שאמר המן ישנו עם אחד ואמרו חז"ל שאמר אלהיהם ישן הוא ולכן נאמר ויקץ כישן ה' ויך צריו אחור שאז ע"י מרדכי ואסתר חזרו המוחין דחכמה להתנוצץ דרך המלכות שמים ונמתקו הגבורות בשרשן ומה שפי' בגמרא נתנמנם נים ולא נים תיר ולא תיר דקרי לי' ועני ר"ל שהגם שהוא בבחי' ישן במקצת שאינו יכול להמשיך מוח החכמה כראוי. אמנם אינו בבחי' ישן לגמרי רק בבחי' נים ולא נים דקרי לי' ועני שיכול לחזור אל בחי' ער אז יוצא ג"כ כנ"ל.

**כתיב בפ' צו**

**ומפתח אוהל מועד לא תצאו שבעת ימים עד יום מלאת ימי מלאיכם כי שבעת ימים ימלא את ידכם כאשר עשה ביום הזה צוה ה' לעשות לכפר עליכם ופתח אוהל מועד תשבו יומם ולילה שבעת ימים כו'** יש לדקדק על כפל הדברים שכפל ואמר תשבו יומם ולילה שהרי כבר אמר לא תצאו שבעת ימים גם אמרו כי שבעת ימים ימלא את ידכם יש לדקדק שהיה לו לומר בשבעת ימים ימלא את ידכם וכמו שדקדקו בזוה"ק על פסוק ששת ימים עשה ה' וכו' שהיה לו לומר בששת ימים ויראה לפרש על דרך רמז עפ"י מאמר חז"ל במגילה על פסוק ויאמר לה המלך מה לך אסתר כו' עד חצי המלכות וינתן לך ודרשו ז"ל חצי המלכות ולא כל המלכות ולא דבר שחוצץ במלכות ומה ניהו בנין בהמ"ק וראוי להבין מה עלה על דעת אחשורש שתבקש כל המלכות גם מפני מה חשב אשר בקשתה יהיה בנין בהמ"ק דווקא גם במה הוא חוצץ במלכות אמנם יש לרמוז כי הנה ידוע מאמר הזוהר הקדוש אשר בימי שלמה הות סיהרא באשלימותא בלי פגימו ורומז כי עיקר כוונת בנין הבית היה שיהיה שכינתו בתחתונים ויתגלה מלכותו יתברך בעולם וידע כל פעול כי השם פעלו ולכן בימי שלמה שנבנה בית המקדש וארמון על משפטו היה המלכות שמים בהתגלות על העולם והי' מוח החכמה מתנוצץ דרך המלכות ולכן היו כל האומות נכנעים תחת יד ישראל והיו מודין במלכותו יתברך ואז היו מתגלים החסדים על הכנ"י ויורד להם כל ההשפעות והאומות היו מקבלים רק התמצית אכן אחר כן אשר בעו"ה חרב בית מקדשינו נאמר ואת עיני צדקיהו עור שרומז שנתכסית המלכות שמים ונפגם הירח וגברו המים הזדונים ולא נשאר כ"א בבחי'

נקודה קטנה ממלכותו יתברך אשר כל איש ישראל בעת קראו את שמע ומקבל עליו עול מלכות שמים כ"א לפי בחינתו הוא מתדבק בנקודה זו ובונין מעט מעט קומת השכינה ומאז שנחרב בהמ"ק נסתלקו מוחין דהחכמה מהמלכות עד ישקיף ויירא ה' שיקוים בנו ומלאה הארץ דעה את השם ויבנה בית מקדשינו ויחזרו מוחין דהחכמה להתנוצץ דרך המלכות ויתבטלו החיצונים אמנם כעת הזאת בעת החורבן המלכות היא בבחי' יניקה כמו התינוק שאינו מכיר בחי' אבריו וידיו ורגליו מה הם עד שמתחנך כמו כן כביכול צריך כל האדם לבנות קומת השכינה מנקודה הקטנה ע"י שיתקן כל השבעה מדות שהם אהבה יראה התפארות נצחון הודיה תענוג ממשלה שלא ישתמש בכולן רק לעבדות השם ועי"ז ידבק עצמו למידות השבעה רועים שהם מרכבה להשני זרועות ותרין ירכין וגוף וברית המשפיע למלכות ועי"כ תחזור המלכות לבחי' גדלות והנה גם בגלות נבוכדנצר היו החרש והמסגר אלף וגם אנשי כנסת הגדולה שלמדו עם בני ישראל להטיב מעלליהם ולכן זכו שנפקדו לקץ שבעים שנה מפני שחזרו ובנו קומת השכינה ואין קומה בלי ראש וע"כ חזרו המוחין להתנוצץ ומפני זה שמו אחשורש והמן מגמת פניהם לבטל בנין בהמ"ק כי ראו אשר קרוב העת שיחזר להבנות ע"י שתגמר בנין קומת השכינה ויחזרו מוחין דהחכמה להתנוצץ ויבנה בהמ"ק והנה ידוע בכתבי הקודש שאסתר רומזת למלכות שמים כמאמר הכתוב ותלבש אסתר מלכות ומרדכי רומז להחכמה כידוע בכתבי האר"י ז"ל והנה ידוע שהמוחין דבינה יכולין להמשיך בכל יום ובכל יום מתנוצצים אל המלכות אך המוחין החכמה אינם מתנוצצים כל ימי השבוע רק בשבת בעת התפילה עד שיבנה בית המקדש ויתגלה מוח החכמה במהרה בימינו ומלאה הארץ דעה וזה שאמר המן ישנו עם אחד ואמרו חז"ל שאמר אלוקיהם ישן הוא רומז להסתלקות המוחין מהמלכות ונשארת בבחי' שינה ולכן כשראה אחשורש שהצדיקים שבדור בונין קומת השכינה וקרובים לגמור בנינה אז התחיל לפחד שלא יבנה בית המקדש ולזה אמר לאסתר המלכה עד חצי המלכות וכו' אסתר הוא רומז למלכות שמים כנזכר למעלה וחצי המלכות רומז על שמוח הבינה לבד רק מתנוצץ להמלכות גם בעת החורבן כל יום ויום ולא מוח החכמה ולכן הלבנה אינה במלואה ורומז שהסכים שיומשך מוח בינה למלכות ויבנה חצי קומת מלכות אבל לא הסכים שיומשך מוח החכמה כי אז יבנה כל קומת המלכות ויבנה בהמ"ק ולזה אמר עד חצי המלכות ותעש ולא כל המלכות שלא רצה ליתן רשות לבנות בית המקדש ואז יהיה מתנוצצים גם מוחין דחכמה ויהיה המלכות בלי פגם ולא דבר שחוצץ למלכות דהיינו כשיבנה מלכות שמים יבנה בית המקדש ותתבטל מלכותו וזהו שאמרו חז"ל ולא דבר

שחוצץ למלכות דהיינו בנין בית המקדש כנ"ל ע"ז לא רצה להסכים והנה בשעת הקמת המשכן ג"כ היה כוונתם להיות שכינתו יתברך בתחתונים ע"כ היו צריכים ג"כ להמשיך כל השבעה רועים אל המלכות וליחד שכינתי' ע"י בעלה ועי"כ יתמשך ג"כ מוח החכמה אל המלכות ותהיה התגלות מלכותו יתברך בעולם ולכן אמר ומפתח אוהל מועד לא תצאו שבעת ימים וכו' פתח אוהל מועד רומז להמלכות שהוא השער לה' צדיקים יבואו בו ורומז שהשבעה יומין עלאין שהם הז' מדות תראו שלא יצאו מפתח אוהל מועד שהיא המלכות רק תראו שע"י מעשיכם תתיחד השכינה עם הששה קצוות עד יום מלאת ימי מלואיכם פי' עד שתתמלא השכינה עם הו' יומין עלאין מה שצריכין להתמלאות שיתמשך לתוכן מוח החכמה ותהיה סיהרא באשלימותא כי שבעה ימים ימלא את ידכם מהחכמה עלאה ואח"כ אמר כאשר עשה ביום הזה שהמשכתם מוח החכמה אל המלכות דרך המידות כן צוה ה' לעשות גם לדורות הבאים עד יערה עלינו רוח ממרום ויחזרו כל הדברים לשרשם ואז יקוים בנו ומלאה הארץ דעה את ה' ולזה אמר עוד ופתח אוהל מועד תשבו יומם ולילה שתחברו מדת יום למדת לילה ויתיחד תפארת ומלכות.

**איתא** בגמרא והשתי' כדת אין אונס אמר רב ענן משום רבי מאיר כדת של תורה מה דת של תורה אכילה מרובה משתי' אף סעודתו של אותו רשע אכילה מרובה משתי' לעשות כרצון איש ואיש לעשות כרצון מרדכי והמן. והדקדוק הוא איך מצינו שמרדכי והמן היו שרי המשקים בסעודה זו ועפ"י פשוטו נראה שהגמרא דילן מרמזת לנו כאן על ענין הבחירה שניתנה חפשית לאדם אל אשר יחפוץ יטנה שכן גזר מלכו של עולם שיהיה כח ביד האדם לבחור באיזה דרך שירצה כמאמר הכתוב ראה נתתי לפניך וכו' ובחרת בחיים וזהו שכתוב כאן והשתיה כדת אין אונס ר"ל עניני תאוות אכילה ושתי' אין אונס רק שהבחירה היא ביד האדם לבחור איזה דרך שירצה כי כן יסד המלך היינו מלכו של עולם שכל מקום שכתוב במגילה זו מלך סתם משמש קודש וחול וא"כ נוכל לומר שקאי על מ"ה הקב"ה והוא יסד כן לעשות כרצון איש ואיש זה מרדכי והמן ר"ל מרדכי והמן מרמזים על יצ"ט ויצה"ר ויסד המלך לעשות כרצונם פי' שהבחירה תהי' חפשית ביד האדם והאדם יבחור באשר ירצה וה' יורינו שנבחור בחיים.

**עוד** יש לפרש הגמרא הנ"ל והשתי' כדת כו' כדת של תורה מה דת של תורה אכילה מרובה משתי' פי' רש"י אכילת המזבח מרובה משתיתו פר ושלשה עשרונים סולת לאכילת המזבח ונסך חצי ההין יין אף סעודתו של אותו רשע אכילה מרובה משתי' יש לומר בדרך רמז דהנה איתא בזוה"ק כתיב אכלו רעים שתו ושכרו דודים ר"ש אמר כו' אבל רזא דמלה אכלו רעים לעילא שתו ושכרו דודים לתתא א"ל ר' אליעזר מאן אינון

לעילא כו' א"ל יאות שאילתא אתר עלאה דאינון באחדותא ובחדותא דלא מתפרשין לעלמין אקרון רעים הה"ד ונהר יוצא כו' שתו ושכרו דודים אילן אינון לתתא דאקרון דודים לזמנין ידיען והא אוקמינא ת"ח באינון עלאי כתיב בהו אכילה בלא שתי' מ"ט מאן דאית לי' גרבי דחמרי אכילה בעיא ובגין דתמן שריא חמרא דמנטרא כתיב בהו אכילה ובאינון תתאי דבעיין שקי' כתיב בהו שתי' וכו' וע"ד באילין אכילה ובאילין שתיה אילין רעים ואילין דודים א"ל ר"א אתחזי דהא דודים חביבותא אינון אמאי אינון תתאי א"ל אינון דתאבון דא לדא ולא משתכחין תדיר אקרי דודים ואינון דמשתכחי תדיר ולא מתכסי' ולא מתפרשין דא מן דא אקרו רעים וע"ד אילין דודים ואילין רעים אילין ברעותא באחדותא תדיר ואילין בתיובתא לזמנין ודא הוא שלימתא דכולא בגין דתתברך כנ"י כו' וחכמה ובינה נקראין רעין דלא מתפרשין ותמיד הן מתיחדין באחדות גמורה וע"כ נקראין רעין שדרך האיש להתיחד תמיד עם רעיתו וזו"נ נקראים דודים שדרך של דודים שאינם תמיד ביחד רק לעתים מתראין זה עם זה ומשמחין זה את זה כן זו"נ אין יחודם יחוד תמידיי לכן אצל הרעים כתיב אכלו רעים שרומז על היחוד כמו כי אם הלחם אשר הוא אוכל דהיינו שהן מתיחדין תמיד באחדות גמורה ואצל הדודים כתיב שתו מחמת שיחודם אינו תמידי רק לעתים ידועים. והנה בימות החול הוא יחוד זו"נ שאינו יחוד שלם ובשבת שהמלכות מתיחדת ומתעלה עד חכמה אז היחוד הוא בשלימות ונתגלה מוח החכמה ומופיע על כל העולמות אך זאת אינו כל היום רק בעת קדושת כתר אבל בפורים נפעל ע"י מרדכי ואסתר שמוח החכמה נתגלה ומופיע על כל העולמות כל היום והארה זו נשאר לנו לכל הדורות שבכל שנה ושנה בפורים נתגלה מוח החכמה כל היום ומאיר על כל העולמות וזהו והשתי' כדת כדת של תורה מה דת של תורה אכילה מרובה משתי' פי' שיחוד הרעים שכתיב בהן אכלו הוא מרובה מיחוד הדודים שכתיב בהם שתי' ור"ל כשהיחוד הוא בשלימות מאיר מוח החכמה על הדודים והן נכללים באור החכמה אף סעודתו של אותו רשע כו' ר"ל היום שנקבע לנו לסעודה ולמשתה ושמחה בסבת אותו רשע וזהו פורים אכילה מרובה משתי' ר"ל שבפורים נתגלה מוח החכמה ומאיר אף על הדודים והן נכללין באור החכמה כל היום כולו.

**בגמרא** מרדכי מן התורה מנין שנאמר ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור ומתרגמינן מרי דכיא ויש להבין מפני מה המציאו חז"ל למרדכי רמז מן התורה דווקא גם צריך להבין מה הוא ענין שמרדכי יורמז בסימני הקטורת והענין הוא דהנה בסטרא דקדושה יש עשר קדושות כמ"ש בתיקונים כתפילות אליהו עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר ובסט"א הן אחד עשר והמן ועשרת בניו היו מהי"א בחינות של הסט"א והנה בהקטורת היו י"א

סמנים שהקטורת הי' נעשה לטהר עולם העשי' שבעשן הקטורת נברר ונגרש הסט"א לעומקא דתהו"ר וע"כ הי' י"א סמנים כדי להבריח הי"א בחינות של הסט"א והנה אחת מן הסממנים הי' החלבנה שריחו רע מאוד ומזה למדו חז"ל כל תפילה שאין בה פושעי ישראל אינה תפילה כי שבהקטורת הוצרכו ג"כ לערב החלבנה הגם שריחו רע והנה בהקטורת הוצרכו לשחוק הסמנים הטיב הדק הדק הטיב מפני החלבנה שהי' מעורב בו כדי שיתערב יפה עם הסממנים הטובים עד שלא ירגישו כלל אם יש כאן חלבנה לגמרי שנתבטל ריחו וממשות שלו לגמרי בתוך שאר הסממנים מגודל השחיקה כן צריך הצדיק לשחוק את הרשעים המורדים הדק הטיב שיתבטלו לגמרי תחת הטוב כאילו לא היו בעולם כלל כמו שהוצרכו לשחוק הדק הטיב את החלבנה עד שנתבטל לגמרי תחת הסמנים הטובים שבקטורת ולא הי' ניכר בהם כלל והנה באיזה סם מסממני הקטורת הי' עיקר הכח לבטל ולגרש הסט"א אמר הכתוב ראש מר דרור ומסתמא עיקר הכח ההוא הי' בהסם שהוא ראש לכל הסמני הקטורת וכן מרדכי הי' העיקר לצדיקים שבדורו שהוא פעל ושחק הדק הטיב את המן ויו"ד בניו שנתלו ונתבטלו מן העולם לגמרי כאילו לא היו על העולם כלל וע"כ נרמז מרדכי בסממני הקטורת ראש מר דרור ומתרגמינן מרי דכיא כי כמו שהיה בכח מר דרור שהוא ראש לסממני קטורת לבטל ולגרש ולבער הסט"א מכל וכל כן הי' מרדכי שביטל את המן הרשע ועשרת בניו שנמחקו ונעקרו מן העולם וזהו כוונת הגמרא חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי ר"ל שהאדם צריך לבסם את הרע שיוכלל תחת הטוב כ"כ עד שלא יודע שהי' רע מעולם רק להמתיקו תחת הטובות והחסדים אשר שגם הרע יתהפך לטובות ולחסדים על כנסת ישראל.

**בגמרא** מה ראתה אסתר שהזמינה להמן פליגי בה תנאים ואמוראים עיי"ש וצריך להבין עוד גם את זאת מפני מה הזמינו שני פעמים לשני סעודות והלא גם בסעודה הראשונה היתה יכולה לגלות למלך כמו בסעודה שני' ולא עוד אלא כשרצתה לעשות הסעודה שני' בקשה למלך יותר מפעם ראשונה שבסעודה ראשונה לא נאמר אלא אם המלך טוב ובפעם שני' כתיב לתת את שאלתי ולעשות את בקשתי. ואגב נבאר גם הפסוק ותכתוב אסתר המלכה כו' ומרדכי היהודי את כל תוקף לקיים את אגרת הפורים הזאת השנית שלכאורה אינו מובן מהו לשון תוקף וכי גם לזאת היו צריכין תקיפות והנראה בזה דאיתא בתיקונים פורים אתקריאת ע"ש יום כפורים עיי"ש וזהו יום כפורים שיום כפור הוא כפורים והענין הוא דהנה בר"ה אז הוא עת המשפט והשטן מקטרג על ישראל כמו שכתוב ויבואו בני אלקים להתיצב כו' ונתן לנו הקב"ה עצה לתקוע שופר בר"ה

ובזה נתערבב השטן אך זאת אינו אלא לפי שעה נתן לנו הקב"ה את יום הכפורים שאז גם הקטיגור נעשה סניגור שעולה ואומר מי כעמך ישראל והקב"ה מוחל עונותיהם של ישראל וע"י מה נהפך הקטיגור לסניגור ביוה"כ ע"י השעיר שהקב"ה נתן לנו עצה לשחדו ליתן שעיר לעזאזל והנה מצות השעיר הוא שצריך להביא שני שעירים בעיו"כ שיהיו שווין בקומה ובמראה ובדמים ולהגריל עליהם וכשהשטן רואה שהוא חשוב כ"כ אצל ישראל שנותנים לו שעיר שהוא דומה לשעיר אשר לה' בכל מעלותיו נשתתק מלקטרג עוד עליהם אך כל כמה שלא קבל השוחד מהם אינו רוצה לדבר עליהם טובות שחושש שמא לא יתנו לו למחר ע"כ בעיו"כ כשרואה שהזמין הכהן השני שעירים נשתתק מלקטרג עוד וביו"כ כשמקבל השוחד הוא עולה ולומד עליהם סניגוריא ואין שטן ואין פגע רע והקב"ה מוחל עונותיהם של ישראל ע"כ כל האוכל ושותה בתשיעי כאילו התענה תשיעי ועשירי כי בעיו"כ נשתתק מלדבר קטגוריא מפני הבטחון שהבטיחו לו ליתן לו מחר שוחד הן בטוחים שהקב"ה ימחול להם מחר עונותיהם ע"כ אוכלים ושותים בעיו"כ והב' סעודות שעשתה אסתר להמן היו דמיון עיו"כ ויו"כ שע"י סעודה ראשונה נשתתק ובסעודה שני' פעלה להשבית אויב ומתנקם כמו ביו"כ שאנו פועלים ע"י השעיר שהקב"ה ימחול עונותיהם של ישראל שביו"כ אין שטן ופגע רע. ומרדכי ואסתר פעלו שביום פורים לא יהי' שום קיטרוג על ישראל כמו ביו"כ וזהו ותכתוב אסתר כו' את כל תקף לקיים את אגרת הפורים הזאת השנית פי' תקף בגימ' שעיר ור"ל שהודיע להם את גודל חשיבות של ימי הפורים שבימי הפורים אין שום שטן ופגע רע כמו ביו"כ ע"י השעיר וע"כ ראוי לקיים את ימי הפורים לדורות וזאת היתה כוונת אסתר בסעודה ראשונה הי' כוונתה כעין הגרלה שהי' הגורל להשוות הס"ם להשם ע"כ אמרה אם על המלך טוב יבוא המלך והמן היום ע"כ הי' השוחד להמן שהתפאר מאד לפני חכמיו ואשתו שאסתר השוותה אותו בשוה עם המלך כענין הגורל ובעת הסעודה ראשונה אמרה למלך אם על המלך טוב לעשות בקשתי יבוא המלך והמן אל המשתה אשר אעשה להם ומחר אעשה כדבר המלך כי בסעודה השני' היתה כוונתה לקרבן העזאזל ממש ובזה נעשה הקטיגור סניגור דהיינו שנהפך לב אחשורוש לטובה ודיבר טוב על ישראל וגחלים חותה על ראש ס"ם דהיינו המן וזה הוא הפי' הגמרא מה ראתה אסתר שהזמינה להמן כו' אמר חד תנא מבית אביה למדה פי' רש"י ז"ל אם רעב שונאך כו' דהיינו כוונת השעיר יו"כ וזהו מבית אביה למדה דהיינו מהתורה הקדושה שהיא בית אבינו וזהו לקיים את כל תוקף לקיים מצות שעיר שגימטריא תקף ע"כ אנו נותנים בפורים צדקה לגוים על כוונה הנ"ל.

**בלילה** ההוא נדדה שנת המלך ויאמר להביא את ספר וכו' וימצא כתוב אשר הגיד כו' יראה לרמוז בזה כי הנה איתא בספרי קודש שחציו של מגלת אסתר הוא פסוק זה וחציו של מגלת רות הוא פסוק ויהי בחצי הלילה וכן במגלת שיר השירים ורומז בו כי בעת ההיא כל האדם מתעורר משינתו והבא לעבוד עבודת השם ראוי לבל יתעצל מלעמוד אז ויעמוד על משמרו לשפוך שיחו לפני יוצרו ולהגות בתורה כי אז בעת ההיא הקב"ה משתעשע בנשמות הצדיקים אשר בג"ע ואז נקראים ונזכרים כל זכותי הצדיקי' ומעורר רחמים בעולם וכל המתאמץ בעת ההוא לקום ולעסוק בתורה לשמה הקב"ה מקשיב לקולו וכל זכיותיו נקראים אז לפני המלך ה' צבאות ונסתם פיות מקטריגיו והנה ידוע שיש ג"ע דאצילות וג"ע דבריאה וג"ע דיצירה וג"ע דעשי' וג"ע דעשי' הוא ג"ע התחתון וג"ע דבריאה הוא הנקרא ג"ע העליון וג"ע דאצילות הוא טמיר ונעלם אשר עין לא ראתה אלקים זולתך והש"י משוטט אז בעולם הבריאה ועיקר שעשועיו בנשמת הצדיקים אשר בג"ע העליון שהוא בעולם הבריאה וידוע אשר במעשים הטובים שעושים בני ישראל הם נותנים השפעה וחיות גם לאו"ה ושריהם כי אילולי זאת לא נתקימו בעולם ובזמן שבהמ"ק הי' קיים היו מקריבין פרי החג כנגד ע' אומות שישבו בשלוה וגם עתה אשר בעו"ה הבית חרוב אעפ"כ הם נשפעים מתפלות עם בני ישראל ותורתם ובעו"ה המה מקבלים הרבה מאד ולכן המה מוכרחים בע"כ להסכים בטובת ישראל למען ייטב להם בעבורם ואין להם פה לקטרג עליהם מפני שמקבלים טובה מאתם והנה ידוע ליו"ח אשר השמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן הם כסדרן הויות דעולמות 'א'ב'י'ע ושם ס"ג היא בעולם הבריאה וזה נרמז בפסוק זה בלילה ההוא נדדה שנת המלך שדרשו חז"ל נדדה שנת מלכו של עולם נדד"ה בגי' ס"ג שם הוי' דבריאה רומז שאז בחצי הלילה אשר הש"י שט בעולם הבריאה ועיקר שעשועיו בנשמות הצדיקים אשר בג"ע דבריאה ואז נקראים כל זכותי הצדיקי' אז אמר מלכו של העולם להביא את ספר הזכרונות מזכותי ישראל ומזכות מרדכי הצדיק ויהיו נקראים לפני יתב' וימצא כתוב אשר הגיד מרדכי על בגתנא וכו' רומז שאז נקרא ג"כ הטובה שעשה מרדכי לאחשורש ועי"ז נסתם פה שרו המקטרג מפני הטובה שעשה לו ועי"כ גברו זכותי ישראל ונצמח להם ישועה.

**ובכל מדינה ומדינה וכו' שמחה וששון וכו' ורבים מעמי הארץ מתיהדים כי נפל פחד היהודים עליהם וכו' וכל האחשדרפנים והפחות וכו' כי נפל פחד מרדכי עליהם ושאר היהודים נקהלו ועמד על נפשם ונוח מאויביהם והרג בשונאיהם וכו' ונוח בארבעה עשר בו וכו' והיהודים אשר בשושן נקהלו בשלשה עשר בו ובארבעה עשר בו ונוח בחמשה עשר וכו'** יש לדקדק בזה הרבה. א' מה פחדו כ"כ הלא בכל מדינות המלך

אשר מהודו ועד כוש לא נהרגו רק חמשה ושבעים אלף אשר לא יגיע גם אחד לעיר ובודאי לא הרגו כ"א את אשר היצר והציק להם יותר מדאי ומדוע פחדו כולם וכל האחשדרפנים והפחות. ב' אמרו ונוח מאויביהם והרוג בשונאיהם הלא הרגו טרם שנחו ממלחמתם והי' לומר בהיפך והרוג בשונאיה' ונוח מהם גם נקהלו ועמד על נפשם נראה מיותר גם ונוח בארבעה עשר ונוח בחמשה עשר נראה מיותר והיה לו לומר נקהלו בשלשה עשר ובארבעה עשר ובחמשה עשר עשו יום משתה ושמחה שזהו דבר ידוע שמשפסקו להלחם נחו. ויראה לרמוז בזה ויבואר ג"כ מאמר חז"ל אם כל המועדים יהיו בטלים ימי הפורים לא בטלים וזה צריך טעם וביאור וגם יתבאר מאמר חז"ל שאמרו חכם עדיף מנביא וזה צריך הבנה מאי עדיפתו ונקדים תחילה מאמר חז"ל על פסוק קימו וקבלו היהודים שבתחילה בשעת מתן תורה כפה עליהם הר כגיגת וקבלו התורה מיראה והדר קבלוה בימי אחשורש והקשו בתוס' מה הי' צורך לכופם הלא אמרו נעשה ונשמע ובתנחומא איתא שהכפי' הי' על תורה שבע"פ ומה שאמרו נעשה ונשמע הי' על תורה שבכתב וגם זה עדיין אינו מובן כי מפי הגבורה לא שמענו רק אנכי ולא יהי' לך וא"כ האיך האמינו למשה את התורה אשר כתב להם יותר מאשר אמר להם ע"פ את אשר נצטוה מפי הגבורה הלא גם התורה שבכתב לא ידעהו רק על פי משה גם למה לא קיבלו ברצון התורה שבעל פה הלא דור דעה היו ומה טעם קיבלו התורה שבע"פ יותר בימי אחשורש ויראה לבאר כל זה ע"פ מה שאמרו על פסוק ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון כו' ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו כה' אלהינו בכל קראינו אליו וגם זה ראוי להבין כי בעו"ה עינינו הרואות אשר העכו"ם מלעיגים עלינו ועל תורתינו ואי' הבטחתינו אמנם ביארנו הדבר ע"פ מאמר הזוה"ק אורייתא וקדוש ב"ה וישראל חד וביארנו מעט דבריו הקדושים ג"כ עפ"י מאמר דהמע"ה לפנים ארץ יסדת ומעשי ידיך שמה המה יאבדו ואתה תעמוד וכלם כבגד יבלו כלבוש תחליפם ויחלופו ואתה הוא ושנותיך לא יתמו בני עבדיך ישכונו וזרעם לפניך יכון הכתובים הללו משמיעים לנו מעלות עם בני ישראל הדביקים בו יתברך כי כל מעשי השמים והארץ יתחלפו הגם כי בשורש אצילותם הכל אחדות הפשוט מ"מ הם רק לבושי אחדותו יתברך וישראל עם קרובו אשר המה מתדבקי' ע"י התורה הקדושה בחכמה עלאה כמאמר חז"ל שהתורה נובלת חכמה של מעלה והלומד תורה לשמה הוא מתדבק על ידה באחדותו יתברך ויתעלה וזה הי' מעלת אבותינו אברהם יצחק ויעקב אשר בזכותם אנו חיים וברית כרותה מאת ה' לזרעם עד עולם מפני שנתדבקו בחכמה עילאה ועי"ז השיגו כל התורה קודם

שניתנה ולכן לא יתחלפו נשמת הצדיקים בהחלף שמים וארץ כמאמר הכתוב שמובא למעלה כלבוש תחליפם ויחלופו ואתה הוא ושנותיך לא יתמו ואז כשיתחלפו שמים וארץ וכל צבאם בני עבדיך ישכונו וזרעם לפניך יכון שהם ישארו קיימים לעולם מפני שהם מתאחדים באחדות ממש ודבקים בחכמה עלאה אשר היא רזא דמחשבה והיולי של כל העולמות ולכן לא יתמו בהחלף מעשי ששת הימים אמנם כל זה הוא למתדבק ביראה עלאה ובחכמה עלאה ומקשר א"ע לשרשו ע"י קדושתו וטהרתו ועי"ז יוכל לפעול שיעשה ניסים ונפלאות על ידו כמאמר חז"ל שהקב"ה גוזר והצדיק מבטל וצדיק אשר כזה כל העמים מפחדים ממנו ונותנים לו כבוד ויקר כמו שראינו בעינינו כמה צדיקים אשר הגוים פחדו מהם מפני הידור קדושתם אשר היא נכרת בפניהם מחמת דביקותם בחכמה עילאה כמאמ' הכתוב חכמת אדם תאיר פניו לכן אמרה התורה כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים וכו' ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה כי מי גוי גדול אשר לו אלהי' קרובים אליו כה' אלהינו בכל קראינו אליו כי באמת המתדבק בחכמה עלאה ובבינה וה' קרוב אליו כי מתדבק עצמו לשרשו וגם נענה בתפלתו בקראו אליו ונפעלים ע"י ניסים ונפלאות איש אשר כזה באמת כל האומות נותנים תפארת ויקר כאשר עינינו רואות בכמה צדיקי הדורות האלו ג"כ אמנם באם אדם עוסק בתורה שלא לשמה אינו קרוב לה' ולזה אין לו כבוד מהאומות להללו ולשבחו לחכם ונבון. ועפ"ז יתבאר מאמר חז"ל חכם עדיף מנביא כי הנביא אינו יכול לחדש דבר על התורה כמאמר חז"ל אלה המצות שאין נביא רשאי לחדש דבר מפני שיניקת הנביאים היא למטה הרבה מאד מהחכמה עלאה לכן אין להם רשות לחדש דבר על התורה שהיא נובלת החכמה אך חכם המתדבק בהחכמה עלאה שהיא למעלה מן התורה יכול לחדש דברים שלא שמעתן אוזן מעולם כמאמר חז"ל בכמה מקומות שהתנאים היו דורשים מה שלא נשמע מעולם ואפילו משה רבינו לא עמד עליהם כמו שמצינו אצל ר' עקיבא וזה אמרו מ"ח נביאים עמדו לישראל וכולם לא הוסיפו על התורה חוץ ממקרא מגלה מפני שאז המשיכו מוח החכמה כמו שאמרנו על מאמר חז"ל ויעבור מרדכי שעבר עורקימא דמיא שרומז שעבר את עבר הנהר כידוע שבינה נקראת נהר ונתדבק בהחכמה וע"כ יכלו לחדש מקרא מגילה מפני שנדבקו בשורש התורה ובחכמה עלאה ולכן אמרו חז"ל שכפה עליהם הר כגיגית שלא רצו לקבל תורה שבע"פ מפני שזה לא רצו לקבל עליהם שכל חכמים שבדורות יהיה הרשות נתונה להם לחדש דברי תורה ולגזור גזירות כגון שניות לעריות וכדומיהן הגם שהאמינו למשה על דברי התורה זה היה מפני שראו גודל קדושתו וקירון עור פניו ודביקתו בחכמה עלאה ומי יאמר ששאר חכמים ישיגו מדריגה זו ואולם

בימי אחשורש שראו שגם ע"י מרדכי נעשו ניסים ונפלאות וזה היה שנדבק בא"ס ב"ה והמשיך מוח החכמה כמו שביארנו ולכן ראו שכל צדיקי הדורות וחכמיהם האמיתיים הם כדאי לחדש דברים ולכן קבלו אז עליהם גם מה שיחודש ע"י חכמי הדורות וזה ביאר מאמר חז"ל אם כל המועדים יהיו בטלים ימי הפורים לא בטלים מפני שבפורים מתגלה מוח החכמה ומתנוצץ מוח החכמה כל היום משא"כ בשבתות וי"ט שאין מתנוצץ מוח החכמה במלכות רק בשעת התפילה ולעתיד יקוים ומלאה הארץ דעה כמים לים מכסים ולא ילמדו עוד איש את רעהו כי כולם יודעים אותי מקטנם ועד גדלם כי אז יתגלה מוח החכמה בעולם דרך המלכות אז יהיה כל הימים בבחי' ימי פורים שנתגלה מוח החכמה דרך המלכות ולכן יתבטלו כל האורת המתנוצצים במועדות כי הם יהיו כשרגא בטיהרא לנגד גודל הבהירות של מוח החכמה כי אז יהפוך אל העמים שפה ברורה יחד לקרוא כולם בשם המיוחד מחמת התגלות החכמה עילאה וזהו ימי הפורים לא בטלים כי יתגלה מוח החכמה כמו בפורים כל היום וזהו שרבים מעמי הארץ מתיהדים כי הבינו והכירו חכמת אלהותו והודו לאמונת ישראל כי נפל פחד היהודים עליהם ופחד מרדכי וכל האחשדרפנים מנשאים את היהודים מחמת שנתגלה חכמה עלאה שהמשיך מרדכי אל מלכות שמים כדאיתא בכתבי האר"י ז"ל עיין בדבריהם הקדושים כי בפורים מתגלה מוח חכמה דרך המלכות ע"כ ידעו כל האומות מעלות מרדכי ואסתר וכל ישראל יקרבו את עצמם אל השם ית' מחמת התגלות קדושתו בעולם והנה איתא בזוה"ק ששבת נקרא קודש ויו"ט נקרא מקראי קודש כי בשבת מתגלה מוח החכמה וחכמה נקרא קודש בעצמו וביו"ט מתגלה מוח בינה ולכן נקרא מקראי קודש ולא קודש בעצמו נמצא למדן מדברי הזוה"ק שהחכמה נקרא קודש ע"כ שבת נקרא קודש ולא מקראי קודש עיין בכתבי האר"י מזה שבשבת מתגלין מוחין דחכמה בתפילת מוסף ע"כ אסור בעשיית מלאכה ונקרא מנוחה דניחא דכולא בי' וכל דינין מתעברין מני' וזהו ביאור הכתובים הנ"ל נקהלו ועמדו על נפשם ונוח מאויביהם והרוג בשונאיהם ביאור הדבר שנקהלו ועמדו על שורש נפשם שנתגלו עליהם מוח החכמה וגודל הקדושה והשיגו הקדושה שלשבת וזהו ונוח מאויביהם ר"ל שהשיגו מוח החכמה שנקרא נוח ניחא דכולא ע"כ נאמר ששאר היהודים נקהלו בשלשה עשר ונוח בארבעה עשר רמז שביום ארבעה עשר נתגלו להם המוח חכמה דרך מלכות כנ"ל שהיא מוח שבת שהוא יום המנוחה ויותר שהם השיגו המוח כל היום והיהודים אשר בשושן נקהלו בשלשה עשר ובארבעה עשר ונוח בחמשה עשר ר"ל שיהודים אשר בשושן המשיכו המוח חכמה שיתגלה כל היום גם ביום חמשה עשר וזהו ונוח בחמשה עשר כמובן.

# ויקהל

**ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אלהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש** ופי' רש"י והוא לשון הפעיל שאינו אוסף אנשים בידים אלא הן נאספים על פי דיבורו יש לדקדק בדברי הכתובים האלו מה זה לשון אלה הדברים אשר ציוה ה' לעשות וכי שייך בדיבורים עשי' וגם היה לו לכתוב אלה מצות אשר צוה ה' לעשות או אלה מעשים אשר צוה ה' לעשות וגם הסמיכות מה הוא שמירת שבת למלאכת המשכן ודרשו חז"ל לומ' שאין דוחה כו' כבר כתוב לעיל בפ' תשא בפ' ראה קראתי בשם בצלאל ויותר קשה כאן שכתוב לעשות אותם וכל מצות שבת הוא עיקר שלא לעשות כידוע לכל שכל אסורי שבת הם רק לאוין וגם קשה לשון רש"י ז"ל שאינו אוסף אנשים בידים רק הם נאספים על פי דיבורו קשה וכי קרא משה לכל אחד ואחד מישראל שיבוא לאסיפה זו הגם שיוכל לומר שציוה להכריז ע"י איזה אנשים היה לו לכתוב כך כמו שכתב לקמן ויצו משה ויעבירו קול במחנה וכאן כתיב ויקהל משה משמע שמשה בעצמי אסף אותם וזהו קשה הבנה איך אסף אותם עפ"י דיבורו בעצמו ונראה לפרש עפ"י פשוטו כך דהנה מצאנו וראינו בכל דור ודור גם בדורות הללו כשיש צדיק בדור שמקדש עצמו ומזכך עצמו בכל אופני הקדושה ועוסק תמיד בתורה ובתפילה ובמצות ובמעש"ט לשם פעלם לה' לבדו לזה האיש נאספים בכל דור ודור אסיפת חבירים הרבה לשמוע ממנו תורת ה' ועצות טובות לעבודת הבורא ב"ה ושאר ענינים ולתפילה ג"כ מחמת שהצדיק הזה מאיר עיניהם בכמה ענינים איך לעבוד ה' באמת ובהתלהבות ומעורר אותם לתשובה שלימה וכך היה נהוג בימי התנאים ואמוראים שהיה להם ישיבות גדולות וזמן אסיפה בשבתא דריגלא לדרוש להם התורה ודרכי ה' באמת כידוע מדברי חז"ל בתלמוד בכמה מקומות בב"מ וב"ב ועיקר האסיפה היה בשבת כי בשבת יש להצדיק הזה קדושה גדולה והשגות גדולות בתורה ומוסר ויכול להורות לעם ה' דרכי ה' ע"פ דבורו הקדוש וטוב ולזה הצדיק יש לו אסיפה וקיבוץ חבירים כמעט בכל שבת ושבת אנשים וחבירים אחרים כי שבת נקרא שבת מלכתא ומלכות פה תורה שבע"פ קרינן לה ר"ל כנ"ל שכל צדיק שמקדש פיו ולשונו בתורה ובתפילה אזי יש לו בשבת כח בפה לפרש תורה שבע"פ ע"פ תורה שבכתב וזהו פי' הכתובים הנ"ל ויקהל משה את כל עדת בנ"י ר"ל שזה היה מחרת יוה"כ שירד משה מן ההר בקדושה גדולה שקיבל בהר ארבעים יום ע"כ היה נאספים כל ישראל אליו מחמת שידעו שישמעו ממנו דיבורים קדושים תורת חדשות שלא שמעו עדיין מעולם וזהו שפי' רש"י ע"פ דיבורו הם נאספים ר"ל ע"פ שהיה לו דיבורים קדושים

נאספים אליו מעצמם לשמוע ממנו תורת ועצות לעבודת השם וזהו פי' ויאמר אלהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם ר"ל כמו שאתם נאספים אלי מחמת שאתם שמעו ממני דבורים קדושים ותורת חדשות כן תעשו גם אתם לקדש עצמיכם בכל קדושת כדי שתהיה לכם ג"כ דבורים קדושים ותהיה יכולים לאסוף אנשים חבירים לקבל מכם תורת וקדושת ועצות לעבודת ה' וזהו הסמיכות ששת ימים כו' וביום השביעי יהיה לכם קודש ר"ל שיהיה לכם קדושה יתירה בשבת והיה לכם כח לקבץ ב"א להורות להעם הדרך ה' לעבודתו ית"ש.

**או** יש לומר אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם ששת ימים כו' וביום השביעי יהיה לכם קודש דהנה מצינו בכל מצות שבת לא נאמר רק לאוין ולא מצאנו שום מצות עשה בשבת רק מצות עשה של שבת מצאנו בדברי חז"ל שסמכוהו על המקרא זכור את יום השבת לקדשו שצריך לקדש השבת בכניסתו וביציאתו על היין ועיקר הוא הקידוש בפה ממש וזהו הדיבור שצריך לומר הקידוש בשינון בחיתוך הדיבור הן בכניסתו והן ביציאתו בהבדלה ג"כ מצוה הוא הדיבור וזהו אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם ששת ימים כו' ר"ל שמצות שצוה השם בשבת למצות עשה דהיינו לעשות אותם דווקא הם רק אלה הדברים ר"ל דיבורים שנצטווינו לאמר הקידוש בשבת בדיבור זהו מצות עשה של שבת הגם שהסעודת שבת ג"כ מצוה אבל לא נמצא להם רמז בתורה בעשרת הדברות רק קודם מתן תורה בפ' המן שכתיב אכלוהו היום כי שבת היום כו' שדרשוהו חז"ל על שלש סעודות ואח"ז לא נמצא בתורה רמז לסעודת שבת ע"כ לא מצינו שום מצות עשה של שבת יהיה נרמז בתורה רק הקידוש בדיבור פה בעשרת הדברות עצמם כנ"ל.

**עוד** על הפסוקים הנ"ל בהתעורר עוד איזה דקדוקים ויקהל משה את כל עדת בנ"י כו' אלה הדברים כו' לעשות אותם ששת ימים כו' לאמר זה הדבר אשר צוה ה' לאמר כו' קחו מאתכם תרומה לה' כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה' יש להעיר בזה הרבה א' אמרו אלה הדברים הול"ל אלה מעשים שבדברים לא יתכן לשון עשי' כנ"ל ב' אמרו ששת ימים תעשה מלאכה כו' משמעותו מורה שמצות עשה היא לעשות מלאכה בימי המעשה והלא אם יבחר האדם בעבודת ה' כלימיו ולא יעשה כל מלאכה קדוש יאמר לו וייטב בעיני ה' גם מה ענין שבת לכאן ואם לאמור שאין מלאכת המשכן דוחה שבת כבר נאמר זה למעלה בפ' כי תשא אך את שבתותי תשמרו שמלמד ע"ז גם אמרו אשר צוה ה' לאמר מילת לאמר מיותר שלמי יאמרו עדת ישראל גם קחו מאתכם מלת מאתכם מיותר ודי לאמר קחו תרומה גם כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה' תיבת את אין לו קישור שהיה לו לומר יביא תרומת ה' זהב ובאמרו יביאה את תרומת כו' יראה ביאורו שעם תרומת

ה' יביא זהב וכסף כו' ומהו התרומה עצמה אמנם יראה לבאר עפ"י פשוטו כי הנה כבר נאמר זה כמה פעמים שעיקר כוונת בריאת העולם היה למען תהיה שכינתו בתחתונים ושתהיה אור קדושתו יתברך בעולם הזה ולזה הכוונה נצטוו ג"כ על מלאכת המשכן כמאמר הכתוב ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם והמשכת אור קדושתו יתברך אל המשכן היה ע"י שכל מה שהביאו למלאכת המשכן הזמינוה בפה שהם מביאים נדבה זו לצורך מלאכת המשכן שישכון כבוד ה' בו וכמאמרינו למעלה ע"פ ויקחו לי תרומה שקיחה אינו אלא בדברים וכמו שאמרו חז"ל על פסוק קח את אהרן וכן קח את הלוים והזמנה מילתא היא שע"י הזמנה זו המשיכו קדושה אל הנדבה ההיא וכן כל דבר ודבר שהביאו הביאו בתבערת יקוד נדבת לבם ודברי בפיהם שהם מביאים לשם נדבת מלאכת המשכן ועי"ז היה יכולת ביד בצלאל לחבר האוהל להיות אחד כלי מוכן להשראת קדושתו יתברך שכבר חלה קדושה בכל אחד מחפציו ע"י מביאיהם והנה עתה בעו"ה אשר אין לנו משכן ומקדש ה' צריך האדם להמשיך קדושה אל כל מעשיו וכמאמרם בזוה"ק על פסוק ואכלו אותם אשר כופר בהם שמה שאיכות הכפרה היה ע"י האכילה הוא מפני שע"י שהאדם מזמין הקרבן בפיו לחטאתו או לאשמו או לזבחי שלמים הוא ממשיך קדושה אל הקרבן ההוא ואח"כ הכהנים בעבודתם ע"י גודל יחודיהם בסדרי העבודה הם מוסיפים בו קדושה על קדושה עד שאח"כ ע"י אכילת הקרבן חלה הקדושה שבו על האדם ומשתברין ע"י אכילה זו כל תאוותיו הגשמיות שהם כוחות היצה"ר ועי"ז מתכפר החטא שעשה מפאת היצה"ר כי כלה גרש יגרש מתוך האדם ע"י אכילה זו וכן בכל עניני אכילת האדם הנה בפ' ב' דביצה אמרו חז"ל על שמאי הזקן שכל ימיו היה אוכל לכבוד שבת כיצד מצא בהמה נאה היה אומר זו לשבת מצא אחרת נאה הימנה מניח את השניה ואכל את הראשונה אבל הילל מדה אחרת היתה בו שכל מעשיו היו לש"ש שנאמר ברוך ה' יום יום ותני נ"ה בש"א מחד בשבך לשבת ובה"א ברוך ה' יום יום ביאור דבריהם הוא עפ"י מאמרם בזוהר יתרו ר"י אמר כתיב ויברך אלקים את יום השביעי וכתיב במן וביום השביעי שבת לא יהיה בו כיון דלא משתכחו בי' מזוני מה ברכתא אשתכח בי' אלא הכי תאנא כל ברכאין דלעילא ותתא ביומא שביעאה תלין כו' דהאי יומא מתברכין מני' כל שיתא יומין עלאין וכל חד וחד יהיב מזוני לתתא כל חד ביומוי מההיא ברכה דמתברכין ביומא שביעאה עכ"ל נחזור לענינו ולכן תיקנו לנו הראשונים ז"ל לומר כל יום בשיר של יום היום יום ראשון בשבת היום יום שני בשבת וכן בכל יום כדי להמשיך בפיו ע"י אמירתו קדושת שבת אל היום ההוא וכן בכל מעשה אשר יעשה יאמר שעושה זה כדי להרויח לקנות בריוח צרכי עונג שבת ועי"ז תשרה קדושה במעשי

ידיו או באם תהיה כוונתו במעשהו ליתן צדקה ויאמר שהוא עושה כדי ליתן צדקה ממה שירויח או להכניס אורחים בזה ג"כ הוא ממשיך מעין קדושת שבת ויזכה עי"ז להניח ברכה אל תוך ביתו ולהמשיך שפע אל ימי המעשה מברכאין דיומא שביעאה גם באם זאת כוונתו ודיבורו בכל מעשהו הוא גורם לעצמו שכאשר יכנס לשבת תגדל השפעת קדושה אליו שהרי הכין עצמו לשבת כל השבוע ועי"ז תגדל ג"כ השפעת שבת להריק אל ימים הבאים וע"ז רמזו ז"ל באמרם מי שטרח בע"ש יאכל בשבת וזהו הוא ענין שמאי והילל ששמאי היתה מדתו להכין עצמו בפיו לשבת הבאה ועי"ז כל מאכל שאכל מחמת שהכין את הבהמה הזו בפיו מתחילה לכבוד שבת חלה עלי' קדושה מקדושת שבת הבאה ובאכלו המאכל קיבל קדושת שבת הבאה מאחד בשבת ואילך וב"ה היתה מדתו בכל מעשיו לש"ש וממילא נמשך קדושה אל כל מעשיו וקדושת שבת קיבל משבת שעבר וכמאמר הזוה"ק דכל חד וחד יהיב ביומוי מהאי ברכה דמתברכין ביומא שביעאה וזה אמרו ז"ל בה"א ברוך ה יום יום ואיש אשר לו יש בו כח להמשיך עליו ועל כל העולם כולו שפע ברכה מברכאין דיומא שביעאה וממילא מי שבוטח בה' ומאמין בו יתברך כי הוא המריק שפע ברכה ע"י הכנה זו שהאדם מכין עצמו לכבוד השבת או לעשות צדקה וגמ"ח בכל עסקיו איש כזה הוא נותן נדבות בלב שמח ונפש חפיצה ומקבל את השבת מתוך רוב שמחה והא בהא תלי' להגדיל קדושתו להבא משא"כ איש אשר יעשה כל מלאכה בלי התבוננות כבהמה אז כשיגיע השבת יהי' עליו לעול ולמשא כי יפריעו ממעשיו וידמה אליו שמפסיד בזה במה שמתבטל ממלאכתו גם במעשה הצדקה ג"כ אי אפשר לו ליתן בטוב עין מאפס ההתבוננות כי כל כבוד עשרו הוא מתוסף ע"י הכנות הקדושה שהוא מכוין. ומעתה נבוא לביאור הכתובים ויקהל משה כו' אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם מלת אותם כמו ויתנכלו אותו שפי' בו רש"י ז"ל כמו אתו עמו באורו שאלה הדיבורים אשר צוה ה' שכל מה שתעשו תעשו אתם פי' שתאמרו הדיבורים בכל עשיתכם וביאר אח"כ מה הם הדיבורים ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש כלומר שכל מה שתעשו בששת ימי המעשה תעשו באופן זה שתזכירו ותאמרו שאתם עושים זאת בשביל שביום השביעי יהיה לכם קודש וצריך לענגו וכמו שעשה שמאי הזקן שכשקנה בהמה באחד בשבת אמר בפיו שקונה אותה לכבוד שבת ואח"כ צוה ג"כ דוגמתו במלאכת המשכן שכל מה שתתנו תזמינוהו ג"כ בפה כדי להמשיך בו קדושה עליונה וזהו אמרו זה הדבר אשר צוה ה' לאמר לאמר דייקא שתאמרו בפה שאתם לוקחים תרומה לשם ה' ועי"ז קחו מאתכם תרומה לה' פי' שע"י שתזמינו נדבתכם בדיבור ובמעשה לשמו יתברך עי"ז תרימו עצמכם אל ה'

ותשיגו קדושתו יתברך ואמר אח"כ כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה' זהב וכו' ביאורו שכשהאדם עושה זה שנצטוה למעלה שכל מה שיעשה יאמר בפיו שעושה לכבוד שבת או כשיתן נדבה יאמר שנותן לשם ה' אדם כזה הוא נדיב לב באמת שמאמין ובוטח שלא יחסר לו ע"י מה שמבזבז להוצאות שבת ונדבות ושעי"ז יריק עליו שפע וברכה מברכאין דלעילא וכמו שאמרנו למעלה הנה אדם כזה הוא ממשיך ברכה והשפעות טובות עליו ועל כל ישראל וזה אמרו כל נדיב לב יביאה את תרומת ה' פי' מי שהוא נדיב לב באמת ומאמין באמונה שלימה שלא יחסר ע"י מה שינדב ואדרבה יורק עליו שפע וברכה הנה איש כזה יביא את תרומת ה' פי' עם תרומתו והתרוממותו אל ה' יביא מעילא לתתא השפעות טובות ועושר וכבוד וזהו זהב וכסף ונחושת ודו"ק.

**עוד** בפסוקים הנ"ל ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה לעשות אותם ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת שבתון לה' כו' ופירש"י ז"ל הקדים הכתוב אזהרת שבת לצווי מלאכת המשכן לומר שאינו דוחה את השבת וקשה הא כבר פירשו זאת בפ' כי תשא ששם ג"כ נאמר אזהרת שבת אצל מלאכת המשכן ועוד קשה שבכאן נכתב אזהרת שבת קודם למלאכת המשכן ובפ' כי תשא נכתב אזהרת שבת אחר מלאכת המשכן שמקודם נאמר ראה קראתי בשם בצלאל ואח"כ נכתב אזהרת שבת עוד יש לדקדק שבפ' כי תשא נאמר ראה קראתי בשם בצלאל שאמר הש"ית זאת למשה לבדו וכאן בפ' ויקהל נאמר ויאמר משה אל בני ישראל ראו קרא ה' בשם בצלאל כו' משמע שזה צוה לישראל שבצלאל יעשה דווקא המשכן ועוד קשה שבתחילה לא פירש שמו של בצלאל רק וכל חכם לב בכם יבואו ויעשו כו' משמעותו שנצטוו כל חכמי ישראל שיעשו מלאכת המשכן ואח"כ הי' עיקר הציווי לבצלאל ונראה לפרש עפ"י המדרש בפ' תרומה ד"א שדי לא מצאנוהו שגיא כח והבאתי למעלה בפ' זו משעה שאמר הקב"ה למשה עשה לי משכן התחיל מתמי' ואומר כבודו של הקב"ה מלא עליונים ותחתונים והוא אומר עשה לי משכן וכו' לכך אמר משה יושב בסתר עליון כו' מהו בצל שדי יתלונן בצל אל בצל רחום בצל חנון אין כתיב כאן אלא בצל שדי בצל שעשה בצלאל כו' וזה המדרש לכאורה הוא סתום וחתום מהו המשמעות שבצל שדי שיהיה משמע בצל שעשה בצלאל גם המדרש שבפ' ויקהל דאיתא כל הבינה שהי' בבצלאל משל שדי הי' ג"כ צריך ביאור מפני מה דווקא משם שדי ויראה לפרש בכל זה דאיתא בגמ' יודע הי' בצלאל לצרף האותיות שנבראו בהם שמים וארץ ומצינו בזוה"ק ובספרי קודש שהמשכן הי' דוגמת מעשי בראשית יש לפרש כך כמובא לעיל כמה פעמים כי כוונת הבורא ב"ה הי' במעשי בראשית שיתגלה מלכותו בעולם ויהיה שכינתו

בתחתונים ובריותיו ידעו מאלהותו ית"ש אך מחמת גודל בהירות קדושת אלהותו לא יכלו בני אדם לקבל הבהירות ההוא למשל כמו שבלתי אפשר להביט בזוהר החמה בעת תוקף בהירתו כך ק"ו באלף אלפי אלפים הבדלות בבהירות אלהותו ית"ש לכך עילות כל העילות שילשל העולמות זה למטה מזה וכל מה שהעולמות המה יותר למטה הרוחניות שבו יותר קטן והבהירות אינו מבהיק כ"כ והוא מצומצם כדי שמאותו בהירות יוכלו בני אדם לקבל בהירות שלמעלה ממנו ולבא במעלות מעולם אל עולם ושיוכל לקבל אח"כ האורות היותר גדולים עד א"ס ב"ה ואמרו חז"ל בשעה שברא הקב"ה את העולם הי' מרחיב והולך כו' עד שגער בו הקב"ה והעמידו וכו' דכתיב אני אל שדי אני הוא שאמרתי לעולם די וביאור הדבר שראה הש"ית שבאם יתפשט עוד ויתגשם יותר אז לא יהיה ביכולת באדם לחזור ולקשר עצמו בשרשו לא"ס ב"ה לכך אמר הש"ית לעולמו די לבל יתגשם יותר ועיקר שעשועי הש"ית הם בהיות האדם מזכך חומריותו ובוחר בטוב ומקשר עצמו בשרשו ולכן הוריד הקב"ה קדושת שבת שהוא נחלה בלי מצרים והוא התפשטות הרוחניות בלי שום גשמיות ובאם הי' התפשטות הגשמיות קצת יותר לא הי' יכולת אח"כ להתפשט קדושה של שבת שהיא התפשטות הרוחניות ולכן אמר לעולמו די לבל יתגשם יותר רק כפי מה שיוכל לסבול הרוחניות אח"כ שהוא קדושת שבת וזהו שאמרו נכנס בו כחוט השערה ופירושו שבשבת עשה גבול ותחום להגשמיות שלא יתפשט יותר עוד ע"י קדושת שבת לא יהי' כח בהגשמיות אף בששת ימי החול להתגשם יותר כי התפשטות קדושת שבת הוא מתנוצץ אף בששת ימי המעשה וזהו שברא הש"ית העולם באל שדי שאמר לעולמו די לבל יתרחב ויתגשם יותר ועיקר הכוונה הי' בבריאת העולם להיות שכינתו בתחתונים אמנם אח"כ שקלקלו הדורות את מעשיהם כמו דור המבול ודור הפלגה וע"י מעשיהם הרעים נסתלקה השכינה ונכסה ונתעלם ההתגלות אלהות ואח"כ במתן תורה פסקה זוהמא ואז הי' התגלות אלהות והשראת השכינה בתחתונים אכן אח"כ חזר הקילקול לאיתנו ע"י מעשה עגל ועי"ז עשו מסך המבדיל ולא הי' התגלות אלהות לכן צוה הש"ית לעשות המשכן עם כל כליו כדי להשרות השכינה בתוכו ויתגלה אלהותו ביניהם כמו שא"ה ושכנתי בתוכם ובזה יהי' נשלם כוונת הבריאה בראשית המחשבה שיהי' התגלות אלהותו ולכן אמרו שהמשכן הי' דוגמת מעשי בראשית מפני שהיה נשלם בו כוונת הבריאה ולכך היו צריכים לבנות המשכן בכוונות גדולות מאד למשוך בו רוחניות גדולה ושלא יתגשם איזה דבר בבנינו רק שיהיה בגשמיות כשיעור שיסבול הרוחניות היותר גדול וכמו שתיחם הקב"ה את העולם שלא יתרחב ויתגשם אף כחוט השערה כמו שאמרו נכנס בו כחוט השערה

כך היו צריכים כוונה רבה בבנין המשכן שלא יתגשם יותר מכשיעור הצריך להמשכת הקדושה אפילו כמלא נימה כי אם הי' הגשמיות יותר קצת אף כחוט השערה לא היה עולה הכוונה על מכונה וזהו דוגמת מעשה בראשית ובצלאל הוא האיש אשר נתן בו הש"ית חכמה בינה ודעת והי' יודע להמשיך הרוחניות הצריך להמשכן ולכל כלי וכלי אותו רוחניות הצריך לו ושלא יהיה הגשמיות יותר מהצריך להסבלת הקדושה ולא יותר אף כמלא נימא וזהו שאמרו ז"ל בצלאל הי' יודע לצרף האותיות שנבראו בהם שמים וארץ כפי' הנ"ל וממילא יובן וזהו פי' המדרש הנ"ל בצל שדי בצל שעשה בצלאל היינו כפי שמבואר לעיל שתיחם בבריאת העולם בשם שדי שאמר לעולמו די לבל להתגשם עוד יותר אף כחוט השערה הכוונה זו עצמה היה צריך בצלאל לבנין המשכן וכליו לבל להתגשם יותר אף כחוט השערה גם עפי"ז יובן המדרש שבפ' זו הנ"ל דאיתא כל הבינה שהי' בבצלאל משל שדי הי' שפי' ג"כ שעשה גשמיות כל כלי רק כפי הצריך לרוחניות וזה ג"כ ביאור שם שדי שאמר לעולמו די שלא יתגשם יותר ועפ"י דברינו יובן על נכון.
ועתה נבוא אל ביאור הפסוקים כי זאת צריך למודעי שמהיכן למד בצלאל לבנות המשכן בכוונות האלו לבל להתגשם בו אף כחוט השערה יותר מהצריך זאת למד מקדושת שבת בראשית שהמשיך הקב"ה קדושת שבת שהוא התפשטות הרוחניות בכדי שלא יתפשט הגשמיות עוד להלן אף על חוט השערה כמו כן למד עצמו מזה לבנין המשכן שלא להתגשם בו כלל יותר רק כפי הצריך לקיום סבלות הרוחניות ולא יותר כלל רק למשוך בו התפשטות הרוחניות לכך נאמר בפ' כי תשא ראה קראתי בשם בצלאל כי בוודאי משה רבינו ע"ה לא הקפיד ע"ז מפני מה בצלאל הוא מקורב יותר למלאכה זו מזולתו כי ישוער כי הוא יותר הגון להמשיך בו הרוחניות כפי הצריך ואמר לו אח"כ השי"ת מהיכן ילמוד זאת בצלאל לבנות המשכן וכליו בכוונות אלו לבל להתגשם בו קצת יותר אף כחוט השערה לכך אמר לו הש"ית אח"כ אך את שבתותי תשמרו כי מכוונת שבת ילמוד בצלאל כוונת המשכן לבל להתגשם כלל יותר אף כחוט השערה וכמו שהמשיך הקב"ה קדושת שבת שהיא התפשטות הרוחניות כך ימשוך בו הרוחניות בהתפשטות לכך נאמר אח"כ אזהרת שבת וכאן בפ' ויקהל נאמר כאן הציווי לישראל להביא נדבתם כמושא"ה קחו מאתכם תרומה לה' כל נדיב לבו כו' והי' רוצה הש"ת שלא יתגשמו בהבאת נדבתם כי יתלהבו בהתלהבות גדול להביא למצוה זו נדבת המשכן יביאו הרבה מאד בכדי להיות גדול מאד ובזה יתגשמו ולא יביאו בכוונה עצומה הנ"ל להמשיך בו התפשטות הרוחניות כפי הנ"ל ובהיות שבני ישראל יתגשמו בהבאת נדבתם לא יהי' ביכולת אח"כ ביד בצלאל להמשיך בו הרוחניות כ"כ כפי הכיוון בציווי השי"ת ב"ה לכך

הקדים כאן אזהרת שבת לבני ישראל קודם לנדבת המשכן בכדי שבני ישראל ילמדו מקדושת שבת לבל להתגשם נדבתם רק מכשיעור הסבלות הקדושות הרוחניות והעיקר הוא להמשיך בנדבתם התפשטות הרוחניות וזאת ילמדו עצמם מקדושת שבת כפי הנ"ל ואז יהי' אח"כ יכולת ביד בצלאל להמשיך בו הרוחניות על מכונו כציווי הש"ית וא"כ הבאת נדבתם בהמשכת הרוחניות לבל להתגשם ילמדו מקדושת שבת א"כ ידעו ויבינו כמו שקדושת שבת אינו שוה לכל נפש רק כל או"א כפי הכנתו בששת ימי המעשה דהיינו כפי יותר הכנתו בקדושה בששת ימי המעשה כך יגדיל עליו קדושת שבת ממילא יובנו שיש לבצלאל יותר קדושה מקדושת זולתו ממילא הוא ראוי ונכון והגון לבנין המשכן יותר מזולתו ולא יקפידו על זה מפני מה הוא נבחר להתקרב למלאכה זו יותר מזולתו כי יבינו זאת מקדושת שבת שבצלאל הוא היודע יותר לכוין להמשכת הרוחניות ולא להתגשם כלל יותר אף כחוט השערה ועל פי זה יובן דכתיב ויבואו כל החכמים העושים את כל מלאכת הקודש כו' ויאמרו אל משה לאמר מרבים העם להביא כו' והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות אותה והותר ותיבת אותה הוא מיותר לכאורה הול"ל רק לעשות גם מפני מה נאמר אותה לשון נקבה אך עפ"י הנ"ל אתא שפיר דכוונת בנין המשכן הוא לעשות עלי' לשכינתו הקדושה ביניהם בזה העולם התחתון וזהו תיקון ועשי' כי הרוחניות היותר למטה בצימצום גדול וע"י מעשי בני אדם המעלים אותה הקדושה למעלה למעלה ע"י מעשיהם הקדושים אז אותו הקדושה מאירה יותר ויותר מבראשונה קודם ירידתה למטה ע"כ בזה העלי' נעשה תיקון ועשי' ושכינתי' היא נוקבא וזהו שאמר הכתוב והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות אותה דהיינו עשי' ותיקון השכינה ע"י בנין זה יהי' יכולת לעשות עלי' לשכינתי' אבל אם יהיה יותר גדול קצת בגשמיות אף כחוט השערה בהבאת נדבתם לא יהי' יכולת לעשות עלי' לשכינתי' כנ"ל לכך ויכלא העם מהביא והבן.

**קחו מאתכם תרומה לה' כל נדיב וכו' ושמן למאור ובשמים לשמן המשחה וכו' וכל חכם לב בכם יבואו ויעשו את כל אשר צוה ה' את המשכן וכו' ואת מנורת המאור וכו' ואת שמן המאור וכו'** ויש לדקדק למעלה בנדבת בני ישראל כתיב שיקחו שמן למאור בשמים לשמן המשחה ובחכמי לב כתיב שיבואו ויעשו כל אשר יצוה ה' וכו' כתיב מנורת המאור ושמן המאור הלא העדיין לא האיר המנורה וגם השמן עדיין לא האיר עד אחר הקמת המשכן בשעת עבודה כשהדליק הנרות וגם הבשמים כתיב למעלה לשמן המשחה בחכמי לב כתיב שמן המשחה הלא עדיין לא משחו ממנו כלום הי' גם כאן לכתוב שמן למשחה אבל יראה לפרש ע"פ הנ"ל שכתבנו תועלת גדולה שיש

בהתחברות פשוטי העם לצדיקי הדור כי פשוטי העם אין להם לב להבין איך לעבוד ה' באמת ואיך לעשות כל מעשיה' בבהירות שיאירו כל מעשיהם לה' רק ע"י שמתחברים עצמם לצדיקי הדור והם מעוררים לבבם בהתלהבות ע"י דבריהם הקדושים ואז יבינו איך לעבוד ה' באמת וצדיק הדור אשר כל עבודותיו הם בהירים ומאירים בכל העולמות ע"כ בהתחברות' אליו מאיר גם בנשמות ישראל שיאירו מעשיהם ג"כ ויעלו ריח ניחוח לה' בבשמים וזהו פי' הפסוקים הנ"ל קחו מאתכם ר"ל שפשוטי העם יקחו מעצמם נדבתם לה' כל מה שכתו' בפרשה כדי להאיר להם בנשמתם הארה וקדושה ע"י הצדיקים וזהו שמן למאור ר"ל שיקחו נדבתם כדי להאיר להם ע"י הצדיקים וכל חכם לב בכם ר"ל החכמים הם הצדיקים אשר להם שכל גדול יכולים לעשות מעשיהם ע"פ שכל שיאירו כל מעשיהם וגם להאיר ולהדליק נשמת ישראל שיאירו וזהו שכתב בחכמי ישראל שיבואו ויעשו כל המעשים ומנורת המאור ושמן המאור ושמן המשחה כי כל מעשיהם מאירים מאד להם ולכל ישראל.

**ויבאו האנשים על הנשים כל נדיב לב הביאו וכו' כל כלי זהב וכל איש אשר הניף תנופת זהב לה' וכל איש אשר נמצא אתו תכלת וארגמן ותולעת שני וכו' כל מרים תרומת כסף ונחושת הביאו את תרומת ה' כו'** יש לרמוז בסדר הכתובי' האלו שבתחילה הביאו תנופת זהב ואח"כ תכלת וארגמן ואח"כ כסף ונחושת יש לומר כך דהנה נדבת המשכן הי' לכפר על חטא העגל והנה תשובה צריך להיות כך שצריך האדם לתקן הכל מה שפגם במדות דהיינו מה שפגם באהבת רעות או ביראת רעות ח"ו או בהתפארות רעות ח"ו דהיינו גאוה ושאר התפארות לא טובים וכן שאר המדות לא טובים הכל צריך לתקן בתשובה שלימה דהיינו לאחוז במדת אברהם אבינו לאהוב ה' באמת שורש האהבה וכן ביראה צריך לאחוז במדת יצחק לירא מפני ה' ית' וכן בהתפארות צריך לאחוז במדת יעקב שהוא שורש התפארת לפאר להבורא יתברך באמת וממילא כשאוחז האדם במדריגת האבות הקדושים ממילא מגביה כל האהבת הנפילים ויראת הנפילים והתפארות הנפילים לשרשם ויתוקן הכל וזהו הי' כוונת בני ישראל בנדבת המשכן כסדר המדריגות דהנה איתא במדרש פ' זו זהב זהו אברהם שנבחן בכבשן וכסף זהו יצחק שנצרף ע"ג המזבח ונחושת זהו יעקב שנאמר נחשתי וכו' וזהו פי' הפסוקים הנ"ל ויבאו האנשים על הנשים כל נדיב לב הביאו וכו' כל כלי זהב הביאו ר"ל בתחילה הביאו זהב לתקן האהבת הנפילים והביאו זהב לאחוז במדריגת אברהם לתקן שורש אהבה ואח"כ הביאו תכלת וארגמן כי תכלת הוא מרמז לירא' פחותה כי תכלת היא מדת מלכות שבידה להעניש לכל העוברים על רצונו וזהו תכלת וארגמן מרמז למלאכי מעלה שבידם

ג"כ כח להעניש ואח"כ הביאו כסף ונחושת להרים הכל למדת יצחק ויעקב לתקן כל היראת רעות והתפארת לא טובים ואחזו במדת יצחק ויעקב לרומם הכל לשרשם כמובן. **כל איש ואשה אשר נדב לבם אותם וכו' הביאו בני ישראל נדבה לה'** הנה הכתוב הזה נראה כולו מיותר שהרי כבר פרט הכתוב נדבת כולם כמו שנאמ' ויבאו כל איש אשר נשאו וכו' כל נדיב לב הביאו וכל יותר הכתובים אשר נפרט כל פרטי נדבתם למה לי כל זה הפסוק כל איש ואשה וכו' הביאו בני ישראל נדבה לה' ונראה לפרש ע"פ פשוטו כי אמרו חז"ל האומר על קן צפור יגיע רחמיך ועל הטוב יזכר שמך משתקין אותו כי עושה מדותיו של הקב"ה רחמנות ואינם אלא גזירות וגם איתא בגמרא לא יאמר אדם אי אפשי בבשר חזיר אלא אפשי והקב"ה גזר עלי ר"ל כי יש כמה עבירות אשר גם בעיני אדם מאוס בטבע לא ידמה בעיני אדם אשר אינו עושה הדבר הזה מחמת שהוא מאוס בעיניו רק צריך לשבר הטבע ויראה שיעשה רק מחמת גזירת המלך לעבדיו וכן כמה מצות שהשכל מחייבם לעשותם לא יעשה מחמת שהשכל מחייבם רק יעשה הכל מחמת ציות הבורא ב"ה שגזר כך כאדון על עבדיו וע' לעיל בפ' משפטים מזה הענין זהו בעסק כל המצות אבל במצות צדקה צריך לעבוד ה' בהפך ממדריגה הנ"ל כי הנה טבע האדם לאהוב הרבה הממון ולרדוף אחר הממון ומכ"ש שלא לחסרו דהיינו לפזרו לצדקה הוא נגד הטבע ע"כ צותה התורה במצות הצדקה לא ירע לבבך בתתך לו כי טבע ב"א שמיצר בחסרון ממונו ע"כ צריך האדם לשבר עצמו שלא ירע לבבו רק יתן באהבה וזהו קשה מאד אבל יש עוד מדריגה גדולה בצדקה אצל יחידי סגולה שממש מצפים בכל רגע מתי יבוא לידם איזה עני או שאר גמילות חסדים לעשות וכשהקב"ה מזמין להם איזה דבר לעשו' צדקה אזי יש להם שמחה גדולה מאד כאלו ה' נתן להם איזה מתנה טובה וכן איתא בזוה"ק שהמסכנא הוא דורן לבעה"ב כי באמת היא למי שחנן ה' לו דעה ובינה מבין זאת בשכלו כל מה שנותן צדקה וגמילת חסד הוא מתנה לו מאת הש"ית שזיכה אותו במתנה זו להאכיל עניים ולהלביש ערומים ולהכניס כלות ויתומים לחופה ומשבח ומפאר להבורא ית"ש שזיכה אותו במצות אלו וזהו פי' הפסוק הנ"ל שכך נתנו בני ישראל נדבתם למשכן בשמחה ובטוב לב שחשבו להקב"ה לנדבה להם שזיכה אותם במצוה זו וזהו הביאו בני ישראל נדבה לה' ר"ל שחשבו זאת לנדבה לקב"ה שזיכה אותם בכך.

**ועשה בצלאל ואהליאב וכל איש חכם לב אשר נתן ה' חכמה ותבונה בהמה לדעת וכו' ויקרא משה אל בצלאל ואל אהליאב כו' לקרבה אל המלאכה לעשות אותה.** הנה הכתובים אלו סותרים אלו את אלו מתחילה כתיב ועשה בצלאל ואהליאב וכל איש

חכם לב אשר צוה ה' משמע שכבר עשו ואח"כ ויקרא משה אל בצלאל ואל אהליאב וכו' לקרבה אל המלאכה לעשות אותה שעתה ציוה אותם לעשות המלאכה הלא כתיב בפסוק הקודם שכבר עשו ונראה לפרש ע"פ פשוטו ע"פ המדרש בפרשה זו וז"ל תן לחכם ויחכם עוד זה בצלאל בשעה שאמר הקב"ה למשה עשה המשכן בא ואמר לבצלאל וכו' אמר לו בצלאל והיכן התורה ניתנה אמר לו משה משאנו עושים אנו עושים את הארון אמר לו רבינו משה אין כבודה של תורה בכך אלא אנו עושים הארון ואח"כ המשכן לפיכך זכה שנקרא על שמו שנאמר ויעש בצלאל את הארון עד כאן המדר' והנה בגמ' ברכות אמרו בהיפוך וז"ל בצלאל על שם חכמתו נקרא בשעה שאמר הקב"ה לך אמור לבצלאל עשה משכן וארון וכלים הלך משה והיפך הדברים ואמר לבצלאל עשה ארון וכלים ומשכן אמר לו רבינו משה אדם בונה בית ואחר כך מכניס כלים לתוכו כלים שאעשה להיכן אכניסם שמא כך נאמר לך עשה משכן וארון וכלים ע"כ הנה דברי הגמ' הם להיפך ממש דברי המדרש הנ"ל ואין סברא שיהי' פלוגתא רחוקה כ"כ במציאות ונראה להשוות דבריהם ז"ל ע"פ מאמר הגמר' שבת כל אדם שיש בו תורה ואין בו יראת שמים דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות ומפתחות החיצוניות לא מסרו לו בהי עייל מכריז ר' ינאי חבל למאן דלית לי' דרתא ותרעא לדרתא עביד ע"ש גם הגמרא זו סותרת את עצמו מהיפך להיפך כי מדברי ת"ק משמע כי היראה היא קודמת לתורה כי המשיל היראה למפתחות החיצוניות ואח"כ אמר ר' ינאי חבל על דלית דרתא דהיינו התורה ותרעא לדרתא עביד ר"ל ויש לי יראה בלא תורה ועשה התורה לעיקר ויראה לטפל ונראה הכל לפרש על פי מאמר בהקדמת תקוני הזוהר ז"ל דרגא חמישאה ביראת ה' אוקמוה מארי מתניתין כל הקודם יראתו לחכמתו חכמתו מתקיימת וכל הקודם חכמתו ליראת חטאו אין חכמתו מתקיימת דכל הקודם חכמתו ליראת חטאו דומה למי שמסרו לו מפתחות הפנימים וכו' ארח רזא אדני תמן י' יראת ה' ואיליז ד' אתווין אינון מפתחות החיצונים דלה י' מן יהו"ה איהו חכמה וד' אתווין דהאי שמא אינון מפתחות הפנים כו' ע"ש באורך כי גם התקונים מקשה זה הקושי' הלא אין בור ירא חטא ע"ש ויש לפרש מעט לפי חלישות כח שכלי כך כי הנה איתא בזוה"ק אית יראה ואית יראה וכמה דרגין ביראת ה' כמו שמבואר בהקדמת התקונים כמה מדריגות יראה והנה כתיב ראשית חכמה יראת ה' כי בוודאי א"א לאדם לעשות שום דבר הן תורה הן תפילה הן שאר עובדת ומעשים טובים בלתי שיקדים אצלו איזה יראת שמים כי זה בוודאי שערי השמים אשר בלעדו א"א ליכנס לשום תורה ותפילה ועבודה בלתי שיקדים לו יראה וראשית היראה היא יראת חטא שירא מן העונש וזה ידוע שאין צדיק

בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא ע"כ צריך כל אדם להיות כל ימיו בתשובה כמאמר חז"ל שוב יום אחד כו' כי בלתי תשובה א"א לילך ולהתחיל שום תורה או עבודה כנזכר לעיל בדברינו כמה פעמים בשם רבינו מו"ה יעקב יצחק הלוי מלובלין זצ"ל שאמר סמך ע"ז הפסוק ולרשע אמר אלהים מה לך לספר חוקי ע"כ צריך כל אדם קודם שמתחיל ללמוד או להתפלל להרהר בתשובה אבל בוודאי אם עדיין אין לאדם תורה בוודאי א"א לבוא לעיקר היראה שהיא יראה עלאה מחמת שהבורא ב"ה איהו עקרא ושרשא דכל עלמין זה א"א להשיג רק שצריך להיות מקודם בעל תורה וע"י התורה יוכל להשיג בכל יום יותר גדלות ורוממות אלהותו ית"ש ע"כ לאחר שנעשה אדם בעל תורה צריך אח"כ לעשות תשובה יתירה כי עיקר התשובה היא לידע כמה גדול כח הפגם ולפני מי פגם וזה אי אפשר רק אחר שיודע עיקרו התורה הגם שקודם שמתחיל ללמוד צריך ג"כ לעשות תשובה אבל זה נקרא יראה תתאה אבל אחר שנעשה חכם בתורה אז יודע שורש ועיקר היראה עלאה מחמת גדולתו ורוממותו יתברך שמו וזהו הרמז בתקונים הנ"ל י' של אדני תמן יראת ה' כי אדני היא מדת מלכות והיא כרסיא דדינא כידוע מהזוה"ק ותקונים ע"כ היוד של אדני מרמז ליראת העונש כנ"ל וזהו ידוע ג"כ כי היו"ד של אדני מרמז לחכמה תתאה כי יוד רמז לחכמה בכל מקום ויוד של הוי"ה היא חכמה היא מרמזת ליראה עלאה דהיינו אחר שהוא חכם בחכמת התורה אז בא ליראה עלאה שהוא שוה לאהבה ולפעמים גדולה מאהבה אשר א"א להאריך בזה כאן ועפ"ז אתי שפיר המדרש הנ"ל שאינו סותרים עם הגמרא שלנו כי כך מתחיל המדרש על זה הפסוק תן לחכם ויחכם עוד וכן הוא בגמרא ה' יהיב חכמה לחכימן ופי' הוא כנ"ל מי שיש בו חכמה תתאי דהיינו יראת שמים ויראת חטא ע"כ יוכל ללמוד תורה ולהתפלל כי כן צריך קודם לימוד התורה ועבודה צריך תחילה יראה ותשובה כנ"ל דאל"כ אסור להתחיל ללמוד כנ"ל ע"כ מי שיש בו חכמה תתאי ה' יהיב לי' יותר חכמה דהיינו שמבין בתורה ויכול לבוא ליוד של הוי' שהיא חכמה עלאה וזהו תן לחכם ויחכם עוד כנ"ל ומפרש כיצד הוא זאת ואמר זה בצלאל אתה מוצא בשעה שאמר הקב"ה למשה עשה המשכן בא ואמר לבצלאל אמר לו מה המשכן הזה אמר לו שישרה הקב"ה שכינתו בתוכו ומלמד לישראל תורה אמר לו והיכן התורה ניתנה אמר לו משאנו עושים את המשכן אנו עושים הארון אמר לו רבינו משה אין כבודה של תורה בכך אלא אנו עושים הארון ואח"כ משכן דהיינו כך היה משא ומתן של משה עם בצלאל שמשה רבינו אמר לו שצריך לעשות הכנה להשראת השכינה לקבל החכמה עלאה שהיא התורה אמר לו בצלאל א"א ללמוד תורה תחילה קודם היראה דהיינו שצריך תחילה לבוא למדריגת אדני שהוא היכל הוי'

דהיינו כיסוי להוי' דהיינו כמו ארון לתורה כי בתחילה קודם לימוד התורה צריך יראה ותשובה שהוא מרמז לארון וכפורת כנ"ל בדברינו בפ' תרומה וזהו שאמר לו אין כבודו של תורה בכך ללמוד תורה קודם שבא למדריגת יראה ע"כ אמר לו אלא אנו נעשה ארון תחילה דהיינו לעשות תשובה ולקבל יראת שמים המרומז ביו"ד של אדני ואח"כ אנו עושים המשכן להשראת השכינה ללמוד תורה מפי הקב"ה ופי' הגמרא היא ג"כ על זה הכוונה כי בגמרא לא נזכר שהמשכן נעשה ללמוד תורה מפי הקב"ה כמו שאיתא במדרש ע"כ נוכל לומר שמשכן הנאמר בגמרא מרמז לשם אדני דהיינו יראה תתאי וארון מרמז לתורה ע"כ אמר בצלאל דרכו של אדם לבנות בית תחילה ואח"כ מכניס כלים לתוכו דהיינו מרמז ליראה ואח"כ ללמוד תורה המרמז לחכמה עלאה ואמר לו בצלאל היית וידעת ר"ל צל של אל הוא אדני כנ"ל נמצא מובן מכל הנ"ל שקודם צריך האדם להיות כלי מוכן לקבל חכמת התורה דהיינו להיות מקודם יראת חטא גדול ובעל תשובה באמת ואח"כ יכול לבוא לחכמה עלאה לחכמת התורה ולהשגות אלהות וזהו פי' הכתובים הנ"ל ועשה בצלאל ואהליאב וכל איש חכם לב ר"ל שעשו מקודם תשובה ויראת חטא כדי שיהי' יכולים לקבל חכמת אלהות לעשות מלאכת המשכן עפ"י חכמת התורה ואח"כ צוה להם משה לעשות מלאכת המשכן ממש ולפי' הנ"ל גם הגמרא שבת אתי שפיר כי יראה היא שער לתורה כנ"ל ותורה שער ליראה פנימיות דהיינו חכמה עילאה ולזה צריך דרתא קודם לתרעא כנ"ל ודו"ק.

**עוד** על פסוק הנ"ל ועשה בצלאל ואהליאב וכל איש חכם לב אשר נתן ה' חכמה ותבונה בהמה לדעת לעשות את כל מלאכת וכו' ויקרא משה אל בצלאל כו' ויקחו מלפני משה וכו' והם הביאו אליו עוד נדבה בבקר בבקר ויבואו כל החכמים וכו' מרבים העם להביא וכו' ויצו משה ויעבירו וכו' איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה כו' ויכלא העם מהביא כו' הדקדוקים רבו במקראי קודש הללו א' אמרו ועשה בצלאל לשון עבר שמשמע שכבר עשה ואח"כ אמר ויקרא משה ויקחו מלפני משה שאח"כ הוא שלקחו לעשות לא קודם ב' אמרו חכמה ותבונה בהמה לדעת מהראוי שיאמר חכמה ותבונה ודעת בהמה כמאמרו למעלה מזה בחכמה ובתבונה ובדעת גם גוף הפסוק של ועשה כו' לדעת הרכתו וקישרו צריך ביאור ומילת לדעת אין לו ביאור ג' מאד יקשה ממה שבאו החכמים עושי המלאכה ואמרו מרבים העם ממה ידעו ממרבית העם להביא הלא הם לקחו מלפני משה ועשו כל אחד בביתם כמאמר הכתוב ויקחו מלפני משה והעם לא הביאו אליהם כ"א אל משה גם מה להם אם ירבו להביא וישתייר לאוצרות בית ה' ולמה חרדו לבא אל משה שלא יביאו עוד גם אמרו ויעבירו קול כו' אל יעשו

עוד מלאכה היה לו להכריז שלא להביא עוד ואם נאמר שקורא ההבאה מלאכה וכמו שפירש"י בפסוק והמלאכה היתה דים היה לו לסיים ג"כ בלשון עשי' ויכלא העם מלעשות והנראה בזה עפ"י שאמרנו למעלה ג"כ דהנה עיקר הכוונה בבריאת העולם היה כדי שיהיה שכינתו בתחתונים וזה ג"כ ענין ציוויו יתברך על מלאכת המשכן וכמאמר הכתוב ועשו לי מקדש וכו' ולכן אמרו חז"ל יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהם שמים וארץ שבריאת שמים וארץ וציוויו מלאכת המשכן ענין אחד להם שתופיע אור קדושתו יתברך בעולמות התחתונים והעושים במלאכת הקודש היו מיחדים יחודים גדולים בכל עשי' ועשי' שהיו עושים למלאכת המשכן וע"כ מילא השי"ת את העושים במלאכת הקודש בחכמה ובתבונה ובדעת שהם ענינים המוזכרים בבריאת שמים וארץ כי היה צריך לזה קדושה יתירה והזדככות גדולה שיפעלו בייחודם במלאכתם לעשות מקום מוכן להשראת שכינתו יתברך ולהוציא מכח אל הפועל כוונת הבריאה ואולם איש אשר חונן ה' אותו ומזכהו לעלות בסולם המדריגה כזו בוודאי הוא מחזיק א"ע לאין ומחזיק א"ע לאינו ראוי למדריגה זו כי מי שמחזיק את עצמו לראוי והוא יקר בעיני עצמו אין הש"ית מזכהו למדריגות כאלו וכמו שאמרו ג"כ שכל מה שזכה משה רבע"ה היה מחמת גודל ענותנותו שהיה מחזיק עצמו לאינו ראוי שיתגלה השי"ת אליו וכמאמרם בשכר שלש זכה לשלש ולכן בצלאל ויתר חכמי לב כשראו שנבחרו מאתו יתברך לקרבה אל המלאכה מלאכת הקודש כזה אז הוסיפו קדושה על קדושה ועבודה על עבודה מחמת שעדיין לא החזיקו את עצמן שיהיו שלימים במדע והשכל הזה לעשות משכן לכבודו יתברך ומחמת גודל קדושתו במלאכת העבודה הזו המשיכו קדושה ורוח נדיבה בלב עם בני ישראל שכשאלו היו עסוקים בעבודה והיו מקישים במקבות ובכלי מלאכתם היה נכנס תבערת יקוד אהבה ונדבה בלב עם בני ישראל להביא עוד יותר ויותר אמנם כבר אמרו ז"ל זמן תורה לחוד וזמן תפילה לחוד והענין הוא שהיחודים שנעשים בעולמות העליונים המה מיוחדים לכל מצוה ומצוה לא ראי זה כראי זה והנפעל ע"י התפילה אינו היחוד שנפעל ע"י התורה ואי אפשר לערבב היחודים של זה בזה ולכן ג"כ בפורים זמן המשלוח מנות וזמן הסעודה אינם ביחד מטעם זה וכמו כן אלו המביאים הנדבה למלאכת המשכן פעלו בהבאתם יחודים אחרים ואלו העושים היו מיחדין ג"כ יחודים אחרים שהם מיוחדים לעשות המלאכה ולכן כל זמן שהיו אלו מביאין לא היו העושים יכולין ליחד כראוי היחודים של מלאכת העשי' ומעתה נבוא לביאור הכתובים שכשהודיעו משה ובצלאל שקרא ה' בשמו ובשם יתר החכמים שהם יעשו עבודת מלאכת המשכן והם לא היו מחזיקין עצמן שיהיו שלימים בהזדככות ובמדע לעשות

מלאכה יקרה כזו ולצרף צירופים כאלו שנבראו בהם שמים וארץ ומפני זה היתה כל עבודתם וכל עשיתם בעבדות ה' לבקש מלפניו יתברך שהוא יתן להם מדע והשכל לדעת לעשות את כל אשר צוה ה' וזהו מאמר הכתוב ועשה בצלאל ואהליאב וכל איש חכם לב אשר נתן ה' חכמה וכו' שכל עשיתם וכל מגמתם היה לבקש מלפני השי"ת שהוא יתברך יורם שידעו לעשות מלאכה כזו שצריך לה יחודים וצירופים כאלו יעשו פעולות ועבודות קדושות שיהיו נכונים וראוים לזה וזהו לדעת לעשות שלא החזיקו את עצמם עדיין שהיו בהם דעה למלאכת הקודש כזאת ועשו הכנות קדושות שיחוננם ה' לדעת לעשות ואחר שכבר הי' להם הכנות אלו אז ויקרא משה וכו' לקרבה אל המלאכה וכו' ויקחו מלפני משה וכו' ואז בעת התחילם לעשות במלאכתם במקבות וכלי ברזל המיוחדים למלאכתם ע"י גודל יחודיהם שהיו מיחדים כזה עי"ז שולח התעוררו' רוח נדיבה בלב בני ישראל להביא עוד נדבות וזהו ויקחו וכו' לעשות אותה והם הביאו אליו עוד נדבה שע"י שהם התחילו לעשות שולח התעוררו' זה בלב בנ"י להביא עוד ועוד. אמנם כשאלו הי' עסוקים בהבאה ובהיחודים שנעשים ע"י הנדיבות וההבאה לא היו אלו יכולין לעשות היחודים שלמלאכת העשי' כראוי ולכן הרגישו בזה שמרבין העם להביא ולכן באו אל משהו אמרו שמרבין העם להביא ואי אפשר להם ליחד היחודי' של מלאכת העשי' בכל עוד שאלו מיחדין היחודי' של ההבאה אמנם משה רבינו הרגיש בזה ג"כ שמה שאלו מרבין להביא הוא מחמת שנתעורר להם בלבם ע"י עושי המלאכה ולכן צוה להכריז שלא לעשות המלאכה עדי יתקררו מעט מתשובת ההבאה שגורם להם העשית המלאכה עי"ז ממילא יכלא העם מהביא ואז יחזרו לעשות מלאכתם ויחודים הצריכים לה.

## פקודי

**אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה עבודת הלוים ביד איתמר בן אהרן הכהן** ראוי להבין שאמרו חז"ל כל מקום שנאמר אלה פוסל את הראשונים ומה בא לפסול כאן במלת אלה הגם שאפשר לומר שפוסל מעשה עגל הלא נאמרו כמה סדרות אחר מעשה העגל כי גם פרשת תרומה תצוה נאמרו אחר מעשה העגל גם אמרו משכן העדות צריך להבין למה נקרא המשכן עדות ומדרש חז"ל ידוע גם אמרו אשר פקד על פי משה צריך להבין הלא משה בעצמו הוא הנותן חשבון על המלאכת המשכן והי' לו לומר אשר פוקד מאת משה והי' המשמעות שפקד ונתן חשבון לאחרים ממה שהי' תחת ידו מנדבת המשכן וגם הלשון על פי משה אינו מדוקדק שהי' לו לכתוב ע"י משה גם

אמרו עבודת הלוים ביד איתמר אינו מובן מה מלמדינו כאן אצל חשבון מלאכת המשכן שהרי עדיין לא נתמנו הלוים עליו רק אחר שהוקם המשכן כמה חדשים בעת המסעות אז נתמנו הלוים לשאת אותו ויראה לומר ע"פ פשוטו ע"פ מדרש רבה בפ' זאת וז"ל ד"א איש אמונת זה משה כו' ומשה היה גזבר לעצמו על מלאכת המשכן אלא בשעה שאמר לו הקב"ה למשה שיעשה המשכן מיד ויבואו כל איש וגו' לכמה ימים הביאו כל הנדבה אמר ר' יוחנן לשני בקרים הביאו והותר שנאמר והמלאכה היתה דים נכנס משה אצל בצלאל ראה שהותיר מן המשכן אמר לפני הקב"ה רבון העולם עשינו את מלאכת המשכן הותרנו מה נעשה בנותר אמר לו לך ועשה בהם משכן לעדות הלך משה ועשה בהם כיון שבא ליתן חשבון אמר להם כך וכך יצא למשכן וביתר עשיתי משכן לעדות הוי אלה פקודי המשכן משכן העדות עיין במדרש הנה המדרש הזה אין לו שחר כלל ואומר דרשוני ויש לפרש כך דהנה כבר כתבנו למעלה הרבה מזה שעיקר כוונת מלאכת המשכן היה כדי שישרה בארץ להיות מקום להשראת השכינה והיה צריך לזה הכנות וקדושות גדולות והקב"ה צוה למשה על מלאכת המשכן שיביאו כל ישראל נדבתם בנדיבות לב נמו שכתוב בפרשה והתורה העידה על ישראל גודל נדבת לבם שהי' בזריזות גדולה ע"כ נוכל לומר שהיה כ"כ נדבת לבם הטהור כ"כ בקדושה גדולה וכוונה עצומה אשר כל או"א מישראל הי' מיחד יחודים גדולים במחשבתם בעת הבאת הנדבות וגם היה להם השתוקקות והתלהבות גדולה באהבה רבה וביראה גדולה בעת הבאת נדבתם אשר ע"י כוונתם ואהבתם ויראתם הי' בהם כח להמשיך קדושה גדולה כ"כ על כל דבר ודבר כדי להמשיך השכינה למטה על מעשיהם והי' כוונתם אז להשראת השכינה על מעשי ידיהם והוקיר עוד קדושה ע"י מחשבתם להמשיך ג"כ קדושה לדורות הבאים ג"כ וזהו כוונת הכתוב בפרשת ויקהל ויבואו כל החכמים העושים כו' איש איש ממלאכתו כו' אל משה ואמרו מרבים העם להביא מידי העבודה למלאכה ר"ל שהחכמים הבינו בעת מלאכתם הרגישו גודל הקדושה בכל דבר ודבר מנדבת המשכן שהאירו בני ישראל בכל דבר כ"כ קדושה רבה אשר יש די והותר מן הקדושה אשר צריך לעת עתה להשראת השכינה רק הי' כוונתם בגודל התלהבותם בנדבתם שיאירו עלינו עד סוף כל הדורות מאיר לנו בעת לימוד התורה של מלאכת המשכן ונדבת המשכן מאיר לנו ללבבינו גודל אהבה ויראה שלהם עד שיאיר לנו ג"כ איזה הארה בעת לימוד מעשה המשכן למשוך עלינו מעט קדושה בכל עת לימוד התורה הזאת וכן מצינו שכן צוה לנו הקב"ה שעסק התורה יהיה חשוב לפניו ית"ש כאלו עשינו המעשה בידים כי כך אמרו חז"ל זאת תורת העולה כל העוסק בתורת העולה כאלו הקריב עולה וכן כמה וכמה מצות שאינם מצוים בזמן

הזה אזי עסק תורתינו הוא במקום המעשה דהיינו מצינו שנצטווינו לקרות פרשת פרה קודם פסח ושאר דברים כיוצא באלו שמפורש הרבה בגמרא ובמדרשים שעסק בתורה הוא חשוב ומקובל לפניו ית"ש כאלו עשינו הדברים עצמן בפועל ממש רק שצריך לזה כוונת הלב לכוין בעסק התורה באהבה ויראה גדולה כדי להמשיך הקדושה הזאת עלינו כמו בעת שהי' הדבר בפועל וזה הי' כוונת ישראל בנדבת המשכן להמשיך עלינו ג"כ הקדושה שלהם בעת עסקינו בפרשיות אלו וכל זאת הבינו החכמים העושים במלאכת המשכן אשר יש יותר קדושה בנדבת המשכן מה שצריך לעת עתה אבל לא היו יכולים לשער בשכלם כמה צריך לעת עתה ומה שישאר לדורות ע"כ באו למשה כנ"ל וזהו פי' המדרש הנ"ל ומשה הי' גזבר לעצמו על מלאכת המשכן ר"ל שלא הי' באפשריות שום אדם לשער בשכלו גודל הקדושות והיחודים שהאירו בני ישראל בנדבתם רק משה בעצמו הבין גודל שכליותם אעפי"כ נכנס משה אצל בצלאל להבין ביותר וראה שהותיר מן המשכן כנ"ל ר"ל שראה בשכלו שיש קדושה יתירה בנדבת המשכן יותר מן הצורך לעת עתה ואמר לפני הקב"ה רבון העולם עשינו את המשכן והותרנו מה נעשה בנותר אמר לו לך ועשה בהם משכן לעדות ר"ל כנ"ל שאמר לו הקב"ה שמותר הקדושה שהאירו בני ישראל בנדבתם יותר מהנרצה מהם בעת הזאת גודל קדושתם ואהבתם ויראתם והתלהבותם תניח בתורה בפרשיות של מעשי המשכן והתורה נקראת עדות כמאמר הכתוב ארון העדות לוחת העדות כי התורה היא עיקר העדות ועדות בגימטריא תלמוד וזהו שאמר לו הקב"ה ובנותר תעשה משכן לעדות ר"ל בעת שיעסקו ישראל בפרשיות המשכן יהי' להם כח להמשיך ולעורר הקדושות ועולמות העליונים שנתעוררו אז במעשי המשכן בפועל וכך עשה משה בכותבו התורה הניח קדושה גדולה שהבין ביתר שאת ועוז ותעצומות של ישראל בנדבתם הכל הניח בתורתינו הקדושה כדי שנוכל לעורר לבבינו בעת עסקינו בפרשיות אלו במעשי המשכן למשוך עלינו כמעט השראת השכינה ולעורר היחודים שנעשו מאז וזהו שאמר המדרש כיון שבא ליתן חשבון אמר כך וכך יצא למשכן וביתר עשיתי משכן לעדות ר"ל כך קדושת היה די למשכן לעת עתה להמשיך השכינה במעשי ידינו וביתר הקדושות עשיתי משכן לעדות ר"ל עשיתי משכן לתורה הקדושה שנקראת עדות כדי להמשיך בכל דור ודור קדושת המשכן בעת לימודם הפרשיות אלו אבל לזה צריך אדם התעוררת גדולה בכל שנה ושנה בעת עוסקו בפרשיות אלו וצריך ללמוד בכל שנה ביתר תשובה ואהבה ויראה משנה שעברה כי בשנה העברה עדיין לא מצא הקדושה שהניח משה רבינו וכל ישראל במלאכת המשכן ע"כ צריך כל אדם לפסול את הלימוד שלמד באשתקד ולמצוא לו איזה חסרון בלימודו

וילמוד עתה ביתר שאת ועוז ותשובה יתירה אולי ימצא הקדושה זו למשוך עלינו קדושת המשכן וכלים לקבל איזה השארת אלהותו ית"ש מזה. וזהו פי' הפסוקים הנ"ל אלה פקודי המשכן משכן העדות ונאמר אלה פוסל את הראשונים ר"ל כנ"ל שצריך האדם לפסול מעשיו הראשונים שלמד עד עתה מצות המשכן וצריך עתה מחדש ללמוד מעשי המשכן כדי שימצא במעשי המשכן מה שפקד משה רבע"ה בתורה במעשי המשכן וזהו אשר פוקד על פי משה ר"ל מעשי המשכן נגנז בתורה על פי משה שר"ל ע"פ דיבורו ממש שאמר להקב"ה רבש"ע מה נעשה בנותר ואמר לו הקב"ה ובנותר תעשה משכן לעדות ר"ל תננוז בתורה וזהו עשה ע"ש משה עבודת הלוים ר"ל שזהו עבודת הצדיקים הנלוים אל ה' בעבודתם שממשיכים על עצמם ע"י התורה הקדושה בעת לימודם השארת אלהותו ית"ש וזהו עבודת הלוים ביד איתמר ר"ל ע"י לימודם כי איתמר הוא לשון לימוד כמאמרם בגמרא איתמר שהוא לשון לימוד בן אהרן הכהן שיהי' במדריגת בן אהרן הכהן שע"י לימוד תורתו יהי' מתלמידיו של אהרן הכהן לאהוב שלום ורודף שלום אז יהי' יכול בעת לימודו בפרשיות המשכן להמשיך היחודים והאורות שגנזו משה בפרשיות אלו.

**ובהעלות הענן מעל המשכן יסעו בני ישראל בכל מסעיהם** וסמיך לי' ויקרא אל משה יש לרמוז הסיום של זה הספר עם התחלה של הספר ויקרא כך כי רמזנו לעיל בפ' תרומה על פי הקדמה כוללת שכתבנו הרבה פעמים בסדרות אלו כי כוונת המשכן הי' דוגמת מעשי בראשית כדי להיות מקום להגלות השכינה בתחתונים ע"כ היה נעשה ע"י בצלאל שהי' יודע לצרף האותיות שנבראו בהם שמים וארץ עיין לעיל בכוונת הקרשים שהיו מ"ח קרשים כי הי' כוונתו להמשיך כל י"ב צירופי הויה ב"ה כי יש י"ב צירופי הוי' נגד י"ב שבטי יה והי"ב צירופים הם נגד י"ב חדשי שנה ע"כ אנו צריכים לכווין בכל ר"ח צירוף אחד השייך לאותו חודש ובי"ב שמות הויות יש מ"ח אותיות ע"כ הי' מ"ח קרשים במשכן להמשיך כל הי"ב צירופים של י"ב שבטים ומשה רבינו ע"ה היה כולל כל ישראל כי הי' דעת כל ישראל ע"כ נוכל לומר כי הוא נגד חודש העיבור כי חודש העיבור הוא כולל כל השנה כי חדשי העיבור הם כדי להשוות שנות הלבנה עם שנות החמה ומשה היה פני חמה וגם נקרא חודש העיבור כי בעיבור כלול כל הולד כמו אשה עוברה ובמשה הי' כלול כל ישראל בסוד העיבור ע"כ אמר האנכי הריתי את כל העם הזה ע"כ מרמז סיום הספר הזה בכל מסעיהם ויקרא ר"ת של שלשה אותיות אלו עולים מ"ח לרמז שמעשי המשכן הי' כלול הי"ב צירופים של השבטים עם משה רבינו הכולל כולם העולים למ"ח אותיות וא' של ויקרא עם מ"ח אותיות עולה מ"ט לרמוז על משה רבינו שנתגלו לו מ"ט שערי בינה ולכן א' זעירא לרמוז שבשער הנו"ן אין לו השגה ויש

עוד לרמוז בסיום זה הספר כי ר"ת וסופי תיבות של בכל מסעיהם עולים בגימטריא יב"ק שהם השמות הקדושים אהי' הוי"ה אדני לרמוז שהשלשה שמות אלו האירו לישראל בכל מסעיהם ודו"ק.

חסלת פ' פקודי וספר שמות חזק ונתחזק.

## ויקרא

**ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאוהל מועד לאמור וכו'** פי' רש"י ובמדרש רבה לכל דברות ולכל אמירות ולכל צוויים קדמה קריאה לשון וכו' עיין שם להבין הענין מפני מה הוצרך לקריאה לכל הדברות ולכל וכו' נראה ע"פ דברי המדרש רבה בשלשה מקומות עמד משה מן הצד בסנה עמד משה מן הצד עד שאמר לו הקב"ה אם אין אתה גואלם אחר גואלם ואצל הים עמד ג"כ מן הצד עד שאמר לו הקב"ה אם אין אתה בוקעהו אין אחר בוקעהו גם בסיני וכו' גם באוהל מועד וכו' עיי"ש והענין ההוא מלמד להצדיקים שבכל דור ודור שלא לדמות בדעתו שראוי לאותו השג' שהושג הגם שהוחזק זה כמה פעמי' שנגלה לו כ"א צריך להכניע את עצמו ולהחליט בדעתו שאינו ראוי לדבר זה להשיג איזה השגה או לפעול איזה פעולה ואף שהוא רואה שמוכן לדבר זה יותר משאר בני אדם אעפ"כ יגמור בדעתו שאינו ראוי שצריך להיות בגדר ענוה והכנע' מאד עד שיהי' מוכרח מן השמים לאותו השגה. וזה הענין הי' ג"כ במשה רבינו ע"ה שלכל דברות ולכל אמירת ולכל צוויים קדמה קריאה שהשי"ת הי' צריך לקרוא לו כי מרע"ה עמד מן הצד שהי' מוחלט בדעתו שאינו ראוי לקבל אותו דיבור לאמור לישראל רק שיהי' ע"י אחר עד שקרא הש"ית ואמר לו שא"א ע"י אחר.

**עוד** על פסוק הנ"ל ויקרא אל משה וגו' ופרש"י ז"ל הקול הולך ומגיע לאזניו וכל ישראל לא שומעין וכו' מאהל מועד מלמד שהי' הקול נפסק וכו' יש להבין הלא כבר אמרו ישראל במעמד הר סיני דבר אתה עמנו וכו' והקב"ה עשה להם רצונם ולא שמעו רק השתי דברות ראשונות מפי הקב"ה וא"כ שוב מה בא ללמדינו כאן שלא היו שומעים שאר הצוויים וקול הקריאה הלא מאז ידענו זאת. ונראה לרמז כי כל העולמות נבראו ע"י כ"ב אותיות התורה והעולמות העליונים המה מופלאים ומכוסים כי נשארו במחשבה הקדומה עד שהי' השתלשלות העולמות שנשתלשלו עד עולם הדיבור שמשם התחילו התגלות העולמות כי דבר שהוא במחשבה הוא מכוסה ומשבא לכח הדבור הוא מתגלה אבל בעולמות שהמה למעלה מעולם הדבור אי אפשר לצייר בהם שום ציור באות או נקודה כי דבר ציור הוא דבר גשם ומה שהציור גדול נתגדל הגשם והעולמות שהמה

למעלה יותר הציור הוא יותר קטן מאד מאד וחליל' ואיסור לצייר בהם שלא להתגשם אבל בעולם הדבור שהוא בהתגלות ודבר התגלות הוא בלבושים אפשר לצייר בהם איזה ציור באות או נקודה כי כבר נתגשם בלבושים ומה שהעולם יותר למטה הלבוש יותר גדול גם הציור בו נתגדל אבל בעולמות שהמה למעלה מעולם הדבור כל מה שהעולם למעלה הציור הוא יותר קטן כנ"ל וזהו מרמז א' זעיר' דויקרא לבעבור כי משרע"ה הי' לו השגה בעולמות שהמה למעלה מאד והי' הציור בהם יותר קטן מאד ומאד ואליו הי' בא הקריאה מהעולמות העליונים שהמה למעלה מעולם הדבור מה שלא השיגו בהם בני ישראל כי לבני ישראל לא הי' להם השגה רק מעולם הדבור ולמט' ולזה לא היו שומעין בני ישראל את קול הקריאה שבא מעולם המחשבה וזהו הפירוש שלא הי' הקול יוצא חוץ לאוהל מועד רומז שלא הי' יוצא לעולם הדבור והבן.

**עוד** על פסוק הנ"ל ויקרא אל משה וידבר ה' אליו וגו' הא' של ויקרא היא זעירא וכבר דיברו ע"ז כל המפרשים ועוד לאלקי מילין לרמוז בה גם אמרו חז"ל ביומא ויקרא וידבר למדך תורה ד"א שלא יאמר אדם דבר לחבירו אלא א"כ קורהו. ולכאורה קריאה זו מה טיבה ומה ד"א יש בזה כשעומד עם חבירו שלא יאמר לו דבר אא"כ קראו גם אמרו ז"ל הובא ברש"י לכל הדברות ולכל האמירות ולכל הצווים קדמה קריאה וכו' יכול אף להפסקות היתה קריאה ת"ל וידבר לדיבור היתה וכו' ומה היו הפסקות משמשות ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה ובין ענין וכו' וגם זה צריך ביאור מה התבוננות שייך בזה ואמאי לא ידע שמאם מן הצאן וגו' או ואם מן העוף וגו' שהם ענינים נפרדים והנ"ל כי הנה מדרך מלכותא דארעא כששר משרי מלוכה בא לפני המלך להקדים פניו בברכת שלום כדרך שרי המלוכה שמקדימין פניו בתודה והמלך צריך לצוות אל השר דבר מעניני עבודת המלך אין זה מד"א שיצוה עליו אז בבואו ליתן תודת שלומו רק מנימוס המלכות לקבל מאתו תשורת השלום ולפטרו מלפניו מבלי שיאמר לו אז שום ציווי ואח"כ יצוה להאחד מהעומדים לפניו שיקראנו במכוון כדי לצוות עליו עניני הנהגות עבודת המלך ובאם השר נכבד מאד והמלך רוצה להראות לו חיבה יתירה אז ימסור הדבר להמטרנותא שלאחר שיצא השר מלפני המלך בהפנותו שכמו ללכת מהקבלת פניו שתקראנו המטרנותא ושתאמר לו שהמלך יש לו לדבר אליו דבר וזה הוא כבודו ומפאת הד"א. וזהו שאמרו חז"ל למדה תורה ד"א שלא יאמר אדם לחבירו אא"כ קורהו שפי' ג"כ כנ"ל שבאם חבירו נכנס אליו להקביל פניו אין זה מדרך ארץ שבאם צריך לצוות אותו שום ציווי שיצוה לו אז תיכף בבואו לפניו רק אחר שיפטר מלפניו מהקבלת פניו יקראנו כדי לומר לו מה שצריך לדבר אליו והנה למעלה בפ' פקודי נאמר

שהקים משה את המשכן ויכס הענן את אוהל מועד וכבוד ה' מלא את המשכן ואח"כ נאמר ולא יכול משה לבוא אל אוהל מועד וכו' ואח"כ ויקרא אל משה וגו' ויש לשאול מדוע לא נתיחד אליו הדיבור תיכף בעת הכסות הענן את האוהל מועד ולמה אמר תחילה ולא יכול משה לבוא וגו' ואח"כ ויקרא אל משה לזה אמרו חז"ל למדה תורה ד"א מפני שתיכף לאחר הקמת המשכן שנאמר וכבוד ה' מלא וגו' היתה אז כענין הקבלת פני השכינה כביכול והיה הש"ית מתנהג עמו במדת ד"א כעין מלכותא דארעא שלא לאמור לו ענין ציווי עבודת המלך בעת הקבלת פנים והנה ידוע מהזו"הק שאתווין רברבין הם מהה' עלאה ואתווין זעירין הם הה' תתאה דא שמיטה ודא יובלא ואצל אברהם נאמר ויקרא מלאך ה' אל אברהם ויאמר וכו' ואמרו חז"ל שהי' המלאך קורא והדיבור מדבר וכאן אצל משה רבינו נאמר סתם ויקרא אל משה ולא פירש מי הקורא ואח"כ נאמר וידבר ה' שהדבור היה מאתו כביכול בעצמו ובכבודו והקריאה היא סתם לזה רומזת הא' זעירא שהיא מדת מלכות שמשה זכה שהיתה הקריאה ע"י המטרונתא בעצמה ושהא' זעירא קראה לו והדיבור הי' מאתו כביכול בעצמו כמו שנאמר וידבר ה' יכול אף להפסקו' היתה הקריאה פי' שגם בין ענין וענין היתה הקריא' ממדת המלכות ת"ל ויקרא וגו' וידבר לדיבור היתה הקריאה וכו' ומה היו הפסקות משמשות ליתן ריוח למשה להתבונן וכו' פי' שע"י שנפסקה השגתו מעט הוא נותן לב אז להתבונן ולפשפש בעצמו שעדיין אינו בתכלית השלימות וצריך עדיין לשוב בתשובה ולזכך את עצמו יותר בתכלית ההזדככות וזהו ליתן ריוח למשה להתבונן מלשון ולבבו יבין ושב כידוע שבינה היא עולם התשובה שבין פרשה לפרשה שנפסקה מעט השגתו הי' שב בתשובה שעדיין אינו בתכלית ההזדככות שלא תפסוק השגתו והוא מתבונן לזכך עצמו יותר ויותר.

**או** יש לפרש ויקרא אל משה למה נכתב א' זעירא יש לומר הפי' כך ע"פ פשוטו ע"פ משנה דאבות כל הבורח מן הכבוד הכבוד רודפת אחריו כי יש כמה מדריגות בבורח מן הכבוד שיש בני אדם שחושבים בעצמם שמגיע להם איזה כבוד מחמת מעלתם שהם חכמים ולומדים ושאר מעלות רק שבורחים מפני הכבוד מחמת שהם ענוים זה אין נקרא בורח מן הכבוד אבל באמת צריך האדם באמת להיות שפל בעצמו לידע גנות מידותיו ולא ימצא בעצמו שום מעלה הגם שרואה שבני אדם עושים לו כבוד צריך להיות לבו נשבר בקרבו יותר ויותר ולחשוב בעצמו שאינו כדאי לכבוד זה וכ"ש ק"ו בן בנו של ק"ו שלא יחשוב בעצמו שמגיע לו איזה כבוד זה האדם הוא באמת בורח מן הכבוד ולזה הקב"ה רוצה שיהיה לו כבוד כמאמר הכתו' אשכון את דכא כי מי שהוא מדוכה בעיניו ויודע באמת בעצמו שאינו ראוי לשום כבוד אזי הכבוד הוא נמאס בעיניו ולזה הקב"ה

בוחר בו שיהי' לו כבוד והנה מצינו אצל משרע"ה שהיה שפל בעיני עצמו ולא היה נחשב בעיני עצמו כלל שיגיע לו ח"ו איזה כבוד ולזה בחר בו הקב"ה והיה לו כל הכבוד ואיתא בזו"הק בפרשה זאת בשעה שקרא הקב"ה למשה היה יוצא הקול מלמעלה הצריף של אוקיר אנוש מפז רק שמשה לא ראה רק הצריף של ויקרא נמצא למידן שתיבות ויקרא מרמז לצריף אוקיר דהיינו כבוד שהקב"ה עשה כבוד למשה שקרא אותו לבדו לבוא אל אוהל מועד לדבר אתו ולזה מרמז הכתוב זאת באלף זעירא דהיינו ויקר אל משה ר"ל לכך זכה משה ליקר וגדולה דהיינו כבוד גדול כזה מחמת שהיה בעיני עצמו זעיר מאוד ולא נחשב בעיני עצמו לכלום לזה מרמז הא' זעירא ע"כ זכה ליקר כי מאן דאיהו זעיר באמת איהו רב.

**או** יש לומר למה נכתב א' זעירא על פי מאמר חז"ל בעוקצין עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות ופי' הברטנורא ז"ל כלומר שההנאה וקורת רוח שיש לכל צדיק וצדיק בעולם הבא הוא שלש מאות ועשר פעמים כנגד כל העולם הזה שאין העולם הזה כלו אלא חלק משלש מאות ועשר ממה שיש לכל צדיק וצדיק נחלה לעולם הבא והנה הברטנורא הזה צריך פי' כי לפום רהיטא יש לפרש שיש לכל צדיק וצדיק תענוג בעולם הבא ש"י פעמים יותר ממה שהי' לו תענוג בעולם הזה א"כ אם הי' לאדם יותר תענוג בעוה"ז נמצא יש לו שם ש"י פעמים ככה תענוג ואם לא הי' לו תענוג גדול בעוה"ז אין לו רק ש"י פעמים לפי התענוג שהי' לו נמצא לפי זה ח"ו מגיע לרשעים שיש להם תענוג גדול בעוה"ז יהיה להם ש"י פעמים ככה תענוג בעוה"ב בשביל שכר מצות שלהם וגם יש כמה צדיקים שיש להם ג"כ בעוה"ז איזה עושר וכבוד ותענוגים ויש צדיקים כמותם שאין להם שום עושר וכבוד ח"ו לא יהי' להם בעוה"ב רק ש"י פעמים שהי' להם בעוה"ז לפום רהיטא יהי' ח"ו עיוות הדין. אבל יש לומר בכוונת הברטנורא כך הוא להיפך כפי שמובן עד עתה רק באמת הוא כך כי העיקר העבודה של אדם הוא להגביר השכל על החומר ולמעט עצמו מכל תענוגי עוה"ז ומי שמכניע החומר יותר ואין רוצה בהנאות ותענוגי עוה"ז רק כל חשקו וכסופו הוא בעבדות הבורא ב"ה וממשיך א"ע תמיד אחר השכל הגם שיש לו עושר וכבוד אינו נהנה ממנו כלל רק מה שצריך לעבודת הבורא כפי אשר מכניע חומרו ותאוותיו כך יש לו בעוה"ב ש"י פעמים ככה מה ששיבר תאוותיו בעוה"ז וזהו פי' הברטנורא הנ"ל והבאתי זאת לעיל ובוודאי מצינו במשה רבינו ע"ה שהכניע החומר שלו לגמרי ולא נהנה כלל מעוה"ז כי הי' כ"ך ימים בהר ולא אכל ולא שתה ובוודאי בעתם הי' על הארץ בוודאי ג"כ לא נהנה מעה"ז ע"כ הי' הש"י עולמות שלו גדולים יותר משאר הש"י עולמות של שאר הצדיקים וזהו ויקרא אל משה ר"ל היקר של

משה דהיינו הש"י עולמות של משה שהם בגימט' יק"ר היו גדולים מחמת שהי' אצלו א' זעירא ר"ל שהי' עולם הזה קטן בעיניו ולא נהנה ממנו כלל ע"כ היו הש"י עולמות שלו גדולים מאד וזהו ויקר א' אל משה כנ"ל.

**או** י"ל למה נכתב א' זעירא ע"פ מאמר חז"ל וראית את אחורי כו' מלמד שהראה הקב"ה למשה קשר של תפילין ויש להבין מהיכן למדו הדבר הזה מתיבת אחורי שהוא קשר של תפילין ומה זה הכבוד למשה שהראה לו הקב"ה הקשר של תפילין ויש לומר כך ע"פ מה שכתבנו למעלה בפרשת כי תשא שאמר משה להקב"ה הראני נא את כבודך שביקש משה מהקב"ה להשיג מספירת חכמה עיין לעיל ויש לומר עוד לפרש ולתת טעם לזה שביקש משה להשיג מספירת חכמה ולמה נקרא חכמה כבוד כי איתא בגמ' מגילה שדרשו חז"ל על פסוק ליהודים היתה אורה זו תורה כו' ויקר זו תפילין שנאמר וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך כך איתא הלשון בגמרא נמצינו מכאן כי מי שהולך בתפילין יש לו כבוד אפילו מן האומות שיראים ממנו ויש לומר הטעם כי ידוע שהתפילין מרמזים למוחין גדולים ובפרט למוח חכמה ע"כ מי שהולך בתפילין בקדושה ממשיך לעצמו המוח חכמה וחכמת אדם תאיר פניו ע"כ יראים ממנו אפילו האומות ויש לו כבוד ג"כ כמאמר הגמרא הנ"ל ע"כ הי' זאת כוונת משה בבקשתו באמרו הראני נא את כבודך שישיג סוד התפילין דהיינו שישיג סוד החכמה ובאמת א"א לשום אדם להשיג בחכמה הגם שיוכל למשוך על עצמו בתפילין מוח החכמה אבל להשיג א"א אבל הקשר של תפילין שהוא סוף חכמה והיא ראש בינה כי חכמה ובינה הם תרין רעין דלא מתפרשין יוכל האדם להשיג ובבינה השיג משה ע"כ השיג הקשר של תפילין והנה הקשר שאנו עושים הוא על ציור אל"ף כמו שמצינו שמצייר התיקוני זוהר השם הוי"ה בצורת אל"ף ונראה כמו הקשר שלנו כמובן ליודעי בינה ע"כ שפיר נאמר וראית את אחורי שהשיב לו הקב"ה שביקש להשיג החכמה שזה אי אפשר אבל וראית את אחורי היינו סוף החכמה שהוא קשר של תפילין וזהו פי' הפסוק ויקרא אל משה ר"ל שמשה השיג סוד התפילין שנקרא ויקר כדרשת חז"ל הנ"ל ויקר אלו תפילין אבל לא השיג כל התפילין רק הקשר לבד וזהו א' זעירא של ויקרא שמרמזת על הקשר של תפילין שהיא בדמות אל"ף כמובן כנ"ל.

**דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם** ראוי להבין מה משמיענו באמרו מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם שהרי פרט אח"כ אם עולה קרבנו מן הבקר זכר תמים יקריבנו כו' ואם מן הצאן כו' ולפי פשוטו כל הכתוב נראה מיותר ויראה לפרשו על דרך רמז

כי הנה בטעמי הקרבנות העירו מפרשי תורתינו כי אין צורך לה' בעולות אילים וחלב מריאים גם חז"ל אמרו על הפסוק ריח ניחוח נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני. וגם זה צריך ביאור כי הלא כל המצות כולם הם גזירות המלך ועיקרם לעשות רצון יוצרינו יתברך ויתעלה ומה נשתנו הקרבנות לכתוב בהם ריח ניחוח ויראה לרמוז בזה כי הנה ידוע ליו"ח כשעלה ברצונו הפשוט לברוא את העולמות כולם צמצם את עצמו בלבושים וצימצומים רבים והאציל וברא עולמות אבי"ע עד העולם הזה הגשמיי ואמרו חז"ל שהעוה"ז נברא בה' ויש לרמוז שה' רומזת על מלכות שמים כידוע כי כל הברואים כולם שבעה"ז מורים על מלכותו יתברך שבראם מאין ומלכותו בכל משלה ועיקר שעשועי רצונו הקדום לברוא העולמות הי' בנשמת ישראל שיבראו כמאמר חז"ל ישראל עלו במחשבה תחילה שהם יהיו מיחדים כבוד מלכותו מלכות כל העולמים ומעלים אותה לא"ס ב"ה על ידי שיקשרו את כל העולמות וכל הנבראים התחתונים וכל העולמות אבי"ע להעלות אותם לשרשם כי כולם חוצבו ממקור אחדות הפשוט וצריך האדם להתבונן גם מכל הנבראים הגשמיים שאין בירה בלא מנהיג ולמצוא מכולם אור מלכותו יתברך ולקשר את כל המושגות אצלו בכל החושים הן בחוש הראי' הן בשמיעה ובטעם וריח כולם יקשרם באור א"ס ב"ה ועי"ז הוא מקשר המלכות שמים המושלת בכל והיא הה' תתאה ומיחד אותה עם הו' הכוללת וי"ו קצוות מחמת שמדבק עצמו במדת השבעה רועים ועי"כ הוא בא לתשובה ודביקות גדול בחכמה עילאה והוא מקשר את המלכות בהחכמה ובבינה ועי"ז השלם ונתקשרו הה' תתאה והו' ב"ה שהם חכמה ובינה וממשיכין מוח חכמה אל המלכות שמים דרך המדות וזה הי' ענין הקרבנות בזמן שבהמ"ק הי' קיים שהיו מקשרים גם הנבראים הבהמיים אל שרשם ומתקשר הכל בא"ס ב"ה ועי"ז נמתקין הגבורות בשרשן ונתמשכין חסדים והשפעות טובות על הכנ"י. והנה ידוע כי עולם חסד יבנה שהתגלות העולם הוא ממדת חסד ואברהם אבינו נקרא איתן האזרחי שהוא נוטריקין א' זרח מפני שהי' הראשון אשר הזריח מדה זו לעולם ונתדבק במדת החסד ונעשה לה מרכבה והאדם הנדבק בגמילות חסדים ובצדקות הוא נדבק במדת אברהם אבינו וממשיך חסדים על הכנ"י ועי"ז נמתקין הגבורות ע"י מדת אברהם ומדת יעקב הכולל הו' קצוות שהם חסד ורחמים ונכללין הגבורות שהם מדת יצחק בהחסדים ויורדין השפעות טובות אל הכנ"י וזהו אמרו ז"ל אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה וכו' 'מ'כ'ם נוטריקון מכבוד מלכותו רומז שאם יקריב המלכות שמים אל השם הוי"ה ב"ה שהוא מדת תפארת ע"י שמקשר גם הבהמיות בא"ס ע"י הקרבנות עי"ז מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם בקר רומז לאברהם שהוא מדת חסד שמתגלה

בעת הבוקר וגם נאמר בו ואל הבקר רץ אברהם וצאן רומז ליעקב כידוע בכתבי האר"י ז"ל שנאמר בו לך נא אל הצאן ופירושו שע"י מדת אברהם ויעקב הכולל הו' קצוות יומתקו הגבורות תקריבו את קרבנכם פי' שתקריבו ותמשיכו לעצמכם השפעות טובות לכל צרכיכם. וזהו שאמרו חז"ל ריח ניחוח נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני רומז שנעשה רצונו הקדום שיתקשרו כל העולמות וכל הנבראים לשרשם על ידי הצדיקים אשר עלו במחשבה תחילה.

**אדם כי יקריב מכם קרבן לה' גו'**. דקדק רש"י ז"ל מפני מה לא נאמר איש כי יקריב וגו' עיי"ש ויש לפרש כי המביא קרבן צריך מקודם להכניע א"ע ולשוב בתשובה שלימה ולחשוב בדעתו שחו"ו בחטאו מכריע כל העולם כולו לחוב כמאמר חז"ל לעולם צריך אדם לראות א"ע חציו זכאי וחציו חייב וכו' ובעשותו המצוה יהי' מכריע כל העולם לכף זכות וידוע שהחטא של אדם הראשון אף שהי' כעין שוגג כמו שאמר האשה אשר נתת עמדי וגו' אעפי"כ הי' חמור מאד כיון שהי' אדם הראשון לכל באי עולם לזאת בחטאו הכריע את כל העולם כולו עד סוף כל הדורות ע"כ הי' נחשב לו לחטא חמור וכן האדם המקריב קרבן על חטאו יחשוב בדעתו שבחטאו הכריע ח"ו כל העולם כולו ויכניע וישפיל א"ע מאד וישוב בתשובה שלימה ובזה יתקן בחינת חטא אדה"ר וזהו פי' הפסוק אדם כי יקריב מכם פי' שיחשוב בדעתו בבואו להקריב שבחטאו הכריע ח"ו כל העולם כולו כמו שהכריע אדה"ר וישוב בתשובה שלימה בהכנעה גדולה ואח"כ כשיקריב קרבנו מכריע כל העולם לזכות ויתקן בחי' חטא אדה"ר וזהו אד"ם שהוא מתקן לחטא אדה"ר כי יקריב מכם קרבן לה' ופי' לאחר שהקריב קרבנו הוא כולו לה' שהכריע כל העולם לכף זכות והבן.

## לפרשת החודש

**ויאמר ה' אל משה ואל אהרן גו' החודש הזה לכם ראש חדשים** פירש"י ז"ל שנתקשה משה במולד הלבנה עד שהראה לו הקב"ה באצבע וכו' וזה אינו מובן מה נתקשה ויבואר ג"כ מאמר חז"ל באחד בניסן ר"ה למלכים ולרגלים ואמרינן בגמרא למלכים למאי נ"מ לשטרות דתנן שטרי חוב המוקדמין פסולין והמאוחרין כשרים עוד הקשו שם לרגלים באחד בניסן הוא בט"ו בניסן ומשני רגל שבו ר"ה לרגלים יש לרמוז בזה עפ"י מאמר חז"ל ויהי ביום כלות משה עשר עטרות נטל אותו היום להבין הענין בפנימיות נקדים מאמר חז"ל על פסוק ויעש אלהים את שני המאורות הגדולים וגו' שנתמעטה הלבנה ע"י שקטרגה ואמרה אי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד וענין מיעוט הלבנה

הוא שמקבלת אורה מאור השמש ומאמצע החודש עד סופו היא מתקרבת אל השמש מעט מעט וכל מה שמתקרבת יותר מתמעט אורה יותר עד המולד שאז היא קרובה מאד להשמש ולכן אינה נראית כלל אז ומהמולד ואילך חוזרת ומתרחקת מהשמש מעט מעט ומתרבה אורה עד ט"ו בו שאז היא כנגד השמש ממש ואור השמש מאיר אל עבר פניה ונשלם פגימתה ולעתיד תתמלא פגימת הלבנה כאמור ויהי' אור הלבנה כאור החמה וידוע שמדת מלכות נקראת ירח דלית לה מגרמא כלום רק שמקבלת מהט' העליונות והיא רק בבחי' נקודה קטנה וכל מגמתינו לבנות קומת השכינה ולהמשיך לתוכה ט' נקודות מט' העליונות שתהי' ג"כ כלולה מיו"ד ואז נבנית קומתה בבחי' ראש ואברים וכפי מעשי עם בני ישראל ועבודתם לבוראם ית"ש ויתעלה כן ממשיכין לתוך מדת המלכות שתבנה קומתה וליחד קוב"ה ושכינתי' ולעתיד לבא יהי' בשלימות היחוד ומלאה הארץ דעה את ה' וידוע בספרי קודש שהנקודה שבמדת מלכות שלא נתבטלה הוא בחי' כתר שבה ולע"ל כשיהי' תכלית בירור העולמות ושלימות היחוד יומשך לתוך המלכות הבחי' היותר העליונות מכל ספירה וספירה שהוא בחינת כתר שבכל אחד והנה אז בעת בנין מלאכת המשכן שהי' רצונו יתברך להשרות שכינתו בתחתונים כאמור וכבוד ה' מלא את המשכן ואלולי שחטאו אח"כ הי' אז תכלית הבירור וע"כ בעת הקמת המשכן היה היחוד בשלימות כידוע מספרי קודש ונמשך אז ג"כ הט' בחי' כתר שבט' העליונות אל המלכות ולזה לא היה יכול להקים את המשכן אלא משה לבדו שמשה ע"י גודל קדושתו ושכליותיו שהיה לו ביתר שאת מכל ישראל היתה היכולת בידו לבנות כל קומת השכינה שתתיחד עם דודה בתכלית היחוד וזה רמזו חז"ל עשר עטרות נטל אותו היום פי' שבאותו היום נטלה מדת מלכות הט' בחי' כתר בט' העליונות והנקודה שבה הוא ג"כ בחי' כתר שבה שלא נתבטל והיה לה עשר עטרות והנה אז במצרים אמרו חז"ל שהראה לו הלבנה בעת המולד שרומז על המלכות שבעת שהיו ישראל במצרים לא היתה רק בחי' הלבנה בעת המולד שהוא נקודה קטנה מאד ולא השיג משה איך אפשר להמשיך אל נקודה קטנה כזו בחי' ראש ואברים ושתתמלא כל קומתה עד שהראה לו הקב"ה "באצבע כמאמרינו למעלה שהוא רומז לשם "אהוה במילוי יודין והנה כבר אמרנו למעלה על מאמר חז"ל שאלמלא שמרו ישראל שני שבתות מיד היה נגאלין שרומז על השני שבתות שמר"ח ניסן ואילך שבניסן נגאלו ובניסן עתידים לגאל וע"כ בעת הזאת הזמן גורם שתתקבל תשובת בני ישראל כשיחזרו בתשובה שלימה ועי"ז ימשיכו אל מדת המלכות שפע הי"ג מכילין דרחמי וחסד ה' מלאה הארץ ויקבלו המלאכים המלמדים זכות על ישראל עוז וממשלה לזכות את ישראל וכל גרדיני נימוסין

ושרי האומות יוסרו ממשלתם שגם מה שקיבלו כבר גזר דין על ישראל יקרע גזר הדין ולא ישלטו בהם כלל וזה יש להסמיך ולרמוז בדברי חז"ל באחד בניסן ר"ה למלכים ואמרו בגמרא שהוא למלכי ישראל ומאי נ"מ לשטרות רמזו לנו בזה שבאחד בניסן הזמן גורם שיקבלו מלאכי ישראל שממונים ללמד זכותם עוז וממשלה ללמד זכות עליהם ולקרוע רוע גזר דינם וזהו שרמזו מאי נ"מ לשטרות ששטרו חובה מוקדמין פסולין ר"ל שגזר הדין שכבר יצא על ישראל יקרע ע"י תשובתם והמאוחרין כשרין כמובן שמלאכי הרחמים כותבין זכותם מכאן ולהלאה שיצא גזר דינם לטובה וישועה ונחמה והנה איתא בכתבי האר"י ז"ל שהב' מזלות נוצר ונקה הם כללות הדיקנא עילאה שהוא הי"ג מכילין דרחמי ואיתא שם ג"כ שבמזל נוצר יש בו ג' הויות ובמזל ונקה יש בו ג' שמות אהיה וזאת ידוע בכוונות שחייב אדם לטהר עצמו "ברגל שרומז שצריך לכווין היחוד שם הוי' בשם אהיה מלאים ביודין שעולים כמנין "רגל ובכל רגל מתיחד שם הוי' א' שבמזל נוצר עם שם אהיה אחד שבמזל ונקה וזהו שרמזו ז"ל באמרם "רגל שבו ר"ה לרגלים רומז שהשם הויה הא' שבמזל נוצר הוא כללות ומקור כל הג' הויות וכן השם הא' שלאהיה שבמזל ונקה הוא המקור לכל הג' שמות אהיה ובחג הפסח מן הצורך לייחד השם הא' של שמות הוי' עם הראשון משמות אהיה וזהו שרגל שבו ר"ה לרגלים ודו"ק.

**בגמרא** פסחים שואלין ודורשין בהלכות פסח קודם לפסח שלשים יום רשב"ג אומר שתי שבתות ואמרינן שם בטעמא דרשב"ג שהרי משה עומד בר"ח ומזהיר להם על הפסח שנאמר החודש הזה כו' יש לדקדק אמאי נקט לשון שתי שבתות לא י"ד יום כדקאמר ת"ק ל' יום או שני שבועות גם אמרו חז"ל שאלמלא שמרו ישראל שני שבתות מיד היו נגאלין וזהו צריך ביאור גם יש לשום לב על מה שלעולם מתחילין ספר ויקרא קודם לפסח והקדמונים נתנו סי' פקדו ופסחו סגרו ופסחו פי' שלעולם קורין קודם לפסח או פ' צו בשנה פשוטה או מצורע במעוברת וכל זה טעמא בעי גם שמעתי מהרב הקדוש רבינו מנחם מענדיל זצוק"ל מרימאנוב שהמנהג הי' מקדם כשסיים הקורא לקרות פרשת ויקרא שמסיימת "לאשמה "בה היו הקהל עונין אחריו לאל אשר שבת מכל המעשים ביום השביעי שהוא ר"ת "לאשמה "בה וזה צריך למודעי מה ענין רמז זה לסיום פ' ויקרא ונראה לומר בכל זה כי הנה אמרו חז"ל ע"פ משכו וקחו לכם צאן משכו ידיכם מן העבודה זרה שישראל בהיותם במצרים היו עוע"ז וכמו שהזהיר להם הנביא ג"כ איש שקוצי עיניו השליכו ובגלולי מצרים אל תטמאו וכשהגיע את גאולתם הזהירם השי"ת שישובו בתשובה על עון ע"ז שבידם ועי"ז יגאלו וידוע מאמר חז"ל שבכל עבירות אין המחשבה מצטרפת להמעשה חוץ מעבודה זרה נמצא שהיו ישראל צריכין לשוב ולתקן

את אשר עוותו במחשבה ובמעשה והעיקר תיקון לעון ע"ז הוא שמירת שבת כהלכתו כמו שאמרו חז"ל כל המשמר שבת כהלכתו אפילו עובד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו והנה השבת נקראת שבת מלכתא שהוא בחי' מדת מלכות ולכן בשבת מצוה לומר שירות ותשבחות יותר מכל ימי השבוע מפני שהמלכות נקראת פה כידוע ושבת הגדול הוא מסטרא דבינה יובל הגדול כידוע וע"כ הזהירם משה פ' משכו וקחו לכם וכו' מר"ח ואילך כדי שיתקנו באותן השני שבתות שיש להם עדיין קודם פסח עון ע"ז שבידם שהתיקון לע"ז הוא שבת כדלעיל ובשבת ראשון תקנו עון המעשה שהשבת הוא בחי' מלכות פה כדלעיל ועקימת שפתיו הוי מעשה שמה שאומר שירות ותשבחות בשבת בדו"ר הוא מכפר לו עון המעשה ובשבת השני שהוא שבת הגדול מסטרא דבינה עולם המחשבה על ידי' תקנו מה שפגמו במחשבה ועי"ז מתיחדת הה' תתאה בה' עלאה וזכו לגאולה מסטרא דה' עלאה שהוא עלמא דחירות והנה בניסן נגאלו ובניסן עתידין לגאל וכמו שאז יצאו ממצרים ע"י ששבו בתשובה ושתקנו מה שפגמו באותן השני שבתות שמר"ח ניסן ואילך כן ג"כ זמן תשובה לכל הוא לתקן פגם העוונות ע"י אותן השבתות וזהו שאמרו ז"ל שאלמלא שמרו ישראל שני שבתות מיד נגאלין שרומז כנ"ל שע"י השני שבתות יכולין לתקן המעשה והמחשבה וליחד הה' תתאה בה' עלאה ולהמשיך הגאולה מעלמא דחירות וע"כ דווקא נקט רשב"ג בלשונו ששואלין ודורשין קודם לפסח שתי שבתות מפני שעיקר תלוי לשוב בתשובה שלימה באותן השני שבתות כדי לתקן פגם העוונות במחשבה ובמעשה כדי שיזכו לגאולה השלימה כמו שזכו אבותינו אז וע"כ מתחילין לקרות לעולם פרשת ת"כ קודם הפסח והסי' פקדו ופסחו מפני שהקרבנות מכפרין על המחשבה ועל המעשה כמאמר חז"ל שהעולה מכפרת על הרהור הלב וקריאת הפרשה הוא במקום קרבן כאמור ונשלמה פרים שפתינו וצו רומז על ע"ז כמו שדרשו חז"ל מפסוק כי הואיל הלך אחרי צו שעיקר מה שהרהור ג"כ צריך כפרה הוא עבודה זרה ופ' מצורע שקורין קודם הפסח במעוברת הוא ג"כ מטעם זה שעיקר טהרת המצורע היתה שע"י ששב בתשובה שלימה ותיקן פגם העוונות שהנגעים באים עבורם עי"ז נטהר מצרעתו וגאולת ישראל ג"כ תלוי' בתשובה שאם ישראל עושים תשובה מיד נגאלין ולכן מסיימת פ' ויקרא בתיבות "לאשמה "בה שהוא נוטריקון "לאל "אשר "שבת "מכל "המעשים "ביום "השביעי שכמו שהקרבנות מכפרין כן שמירת שבת ג"כ מכפרת שכל השומר שבת כהלכתו מוחלין לו על כל עוונותיו וכשנזכה לשמור שבת כהלכתו נזכה לגאולה העתידה כמו שאמרו ז"ל אלמלא שמרו ישראל שני שבתות מיד נגאלין.

## צו

**שייך לשבת הגדול**

**וידבר ה' אל משה לאמר צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבוקר ואש המזבח תוקד בו** יש לרמוז בזה כי הר"ת של "צו "את "אהרן "ואת "בניו "לאמר עולין בגימ' ק"ל כמנין ה' הויות שהם ה' חסדים והר"ת של "זאת "תורת "העולה "היא "העולה "על "מוקדה "על "המזבח "כל "הלילה "עד "הבוקר עולין כמנין השבת ורומז כמו שאמרנו למעלה ג"כ עפ"י מאמרם ז"ל שכל המשמר שבת כהלכתו אפילו עובד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו וע"כ אמרו שאלמלא שמרו ישראל שתי שבתו' מיד היו נגאלין שהשבת מכפרת על המעשה והטעם עיין למעלה ושבת הגדול שהוא מעולם הבינה עול' המחשבה מכפר על המחשבה ובניסן עתידין ליגאל ולכן אלמלא שמרו אותן השתי שבתות שקודם הפסח שהם שבת הגדול ושבת שלפניו מיד היו נגאלין ולזה קורין לעולם פ' צו קודם הפסח והסי' פקדו ופסחו לרמוז שכמו שהקרבנות מכפרין על המחשבה והמעשה כן השבת מכפרת ועיין כל זה למעלה באריכות וזה רומז כאן ג"כ שר"ת של זאת וכו' עולי' כמנין השבת לרמוז שהשבת מכפר כמו הקרבנות והר"ת של צו וכו' עולין כמנין ה' הויות כדלעיל בסמוך לרמוז שע"י שמירת שבת אנו ממשיכין על הכנ"י הה' הויות החסדים וגמר אומר ואש המזבח תוקד בו שרומז שהגם שבשבת אנו מצווים על הבערת אש שלא לעורר כוחות הדינין ואשו של גהינם כידוע אבל אש של המזבח אדרבה מצוה היא להבעירו אפילו בשבת שזה האש הוא משורש גבוה וממקום קדוש הוא ומוסיף אומץ בקדושה.

**ומפתח** אוהלמועד לא תצאו שבעת ימים עד יום מלאת וגו' כאשר עשה ביום הזה צוה ה' לעשות לכפר עליכם ופתח אוהל מועד תשבו יומם ולילה שבעת ימים. יש לדקדק שהכתוב השני הוא מיותר שכבר אמר ומפתח אוהל מועד לא תצאו שבעת ימים ואם נאמר שבפסוק הראשון היינו יכולין לומר שאינו מצוה אלא על הימים והוסיף בפסוק הב' לצוות אף על הלילות ג"כ א"כ די בפסוק הב' לבד שמפורש בו תשבו לילה ויומם שבעת ימים גם מה שדרשו ז"ל והובא בפרש"י לעשות זה מעשי פרה לכפר זה מעשי יוה"כ שכהן השורף הפרה טעון פרישה שבעה וכן כהן הגדול קודם יום כפורים וראוי לשום לב היכא רמיזא אלו הב' שמרמז דווקא ויש לומר בזה כי הנה כבר אמרנו בפ' בא שענין פסח מצרים שהי' לקיחתו מבעשור הוא ע"פ מה שכתוב האר"י ז"ל שענין גלות מצרים הי' ע"י שפרעה הי' לו אחיזה בב' אותיות משם אלקים (דהיינו באותיות ה"י) שהוא קטנות. דמוחין כידוע וכל מגמתו הי' שהשמות הוי' שהם גדלות דמוחין לא

יאירו תוך שמות אלקים והי' לו אחיזה באותיות ה"י משם אלקים ונשאר אל"ם שהם אותיות גבורות והסי' כל דאלם גבר שכל מגמתו הי' שאותיות החסדים לא יאירו לתוך אותיות הגבורות ולזה אמר מי ה' שרצונו הי' שהשם הוי' לא יתגלה ולא יאיר לתוך שמות אלקים וידוע שה' אותיות יש להם ק"כ צרופים ואחיזתו לא היתה רק בב' אותיות שבהם מ"ח צירופים והשם אלהים שהוא חמשה אותיות הוא ה' שמות אלקים שכל אות משם הוא שם בפ"ע וה' פעמי' אלקי' עולה ת"ל שהם ת"ל גבורות ומגמת פרעה הי' להגביר הת"ל גבורות ועי"ז ישארו ישראל בגלות תחת ידו אמנם הש"י ברוב רחמיו כשראה שהם משוקעים במ"ט שערי טומאה וח"ו ישתקעו בשער הנו"ן ולא תהיה להם תקומה לעולם ולכן הוריד לעולם אור הנ' שערי קדושה שהם נו"ן שערי תשובה שהוא עולם המחשבה ונתבטל אחיזת החיצונים ויצאו ישראל ממצרים ולכן הי' לקיחת השה מבעשור שש"ה נוטרי' שערי התשובה ומבעשור לחודש ואילך כל יום נתגלו י' שערים משערי הקדושה עד ליל חמשה עשר שבליל חמשה עשר נתגלו היו"ד העליונים מהנו"ן שערים ונתבטל אחיזת החיצונים ע"י אור הגדול ההוא ולכן נקרא אותו שבת שהי' בו לקיחת השה אז במצרים שבת הגדול לרמוז על כל זה שהר"ת הם ש"ה לרמוז על לקיחת השה והוא נוטרי' שערי התשובה שע"י לקיחת השה נתגלה עולם התשובה בעולם והס"ת הם ת"ל שרומז על הת"ל גבורות שהיה פרעה רוצה להגביר ואותיות האמצעים שהם ב'ג'ד'ו' עולים כמנין ה"י שהם השני אותיות שהי' לפרעה אחיזה בהם גם הגדול עולה מ"ח שרומז שהי' נאחז במ"ח צירופים משם אלקים וע"י שנתגלה בעולם עולם התשובה נתבטל אחיזת החיצונים וזה ג"כ הענין פרישת כה"ג קודם יו"הכ שבעשי"ת אנו ממשיכין עלינו השערי תשובה עד יום הכיפורים שאז נתגלה השער הנו"ן ומאירין יחד כל הנ' שערי תשובה והמשכות השערי בינה הוא ע"י הז' המדות שתחילה צריך לתקן הז' המדות ולכן הי' צריך לפרישׁ שבעה כנגד הז' מדו' וזהו ג"כ ענין פרישת כהן השורף את הפרה שהי' צריך פרישת שבעה ותיקוני שריפת הפרה הי' שבעה משבעה כמבואר בפ' חוקת במדרש שהם שבעה דברי' שכ"א נכתב שבעה פעמים בפ' עיין שם לרמוז שצריך לכלול את הז' מדות זה בזה ולהמשיך הז' מדות בכל א"וא מהמדות וזה רומז הכתו' שתחילה אמר ומפתח אוהל מועד לא תצאו שבעת ימים ואמרו בזוהר שמה שלא נאמר בשבעת ימים רק שבעת ימים שרומז על השבעה יומין עלאין שצריך להמשיך אותן אל המלכות ואמר אח"כ ופתח אוהל מועד תשבו יומם ולילה שבעת ימים פי' שימשיכו השבעת ימים לכל יום ויום ועי"ז יתיחד מדת יום במדת לילה וישפיעו טובות על הכנ"י וזהו שאמר הכתוב כאשר עשה ביום הזה צוה ה' לעשות לכפר שדרשו ז"ל

לעשות זה מעשה פרה לכפר זה מעשה יוה"כ שרומז שגם ביוה"כ ובעשית הפרה צריך לכוון בפרישת השבעה ימים כדי לכלול הז' מדות זה בזה ועי"ז ימשיכו עליהם אור המוחין עלאין.

## שמיני

**ויהי ביום השמיני קרא משה כו' ויקחו את אשר צוה משה גו' ויקרבו כל העדה ויעמדו לפני ה' ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה'** יש לדקדק כפי הנראה שזה הדבר קאי על הקרבנות הי' לו לכתוב למעלה קודם ציווי הקרבנות וכך הי' צריך לומר ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל ויאמר אליהם זה הדבר אשר צוה ה' תעשו כו' גם אמרו ויקרבו כל העדה ויעמדו לפני ה' יש להבין הלא עדיין לא נראה ה' אליהם עד אחר הקרבת הקרבנות ויראה לפרש עפ"י פשוטו דהנה איתא שיום השמיני למלואים היה ר"ח ניסן ועשר עטרות נטל אותו היום ראשון למעשי בראשית כו' ויש לפרש ראשון למעשי בראשית שאלמלא הקרבנות לא נתקיימו שמים וארץ כי כך איתא במס' תענית אלמלא המעמדות לא נתקיימו שמים וארץ וגם עכשיו שבטלו הקרבנות נשלמה פרים שפתינו כי כל העוסק בפ' העולה כו' וזהו ראשון למעשי בראשית ר"ל שזה יום ראשון שנתקיים על ידו שמים וארץ וכל מעשי בראשית וגם עיקר מעשי בראשית הי' כדי להתגלות השכינה בתחתונים כנזכר כמה פעמים בדברינו וזה היום נתגלה השכינה בתחתונים לעיני כל העם כמאמר הכתוב וירא כבוד ה' אל כל העם וזהו הי' כוונת בריאת שמים וארץ וזהו ראשון למעשי בראשית וזהו ידוע ג"כ מאמרי הגמרא הנ"ל בתענית שתקנו כ"ד משמרות כהונה ועל כל משמר ומשמר הי' מעמד בירושלים שהיו מתפללים ומתענים על אחיהם הכהנים שיקובל קרבנותם לרצון לפני ה' עיין הרמז שמצאו חז"ל בתורה על המעמדות והנה יש לומר שגם בכאן נמצא הרמז על המעמדות כי זה ידוע שביום השמיני למלואים הי' התגלות השכינה בתחתונים ונתכפר להם מעשה העגל ע"י הקרבנות מה הי' דווקא ע"י אהרן כאשר צוה משה להם לכך נאמר ויקרבו כל העדה ויעמדו לפני ה' ר"ל שהתפללו לפני ה' שיקובלו הקרבנות שלהם לרצון ויתגלה השכינה ע"י קרבנותיהם וזהו ויעמדו לפני ה' כי אין עמידה אלא תפילה שנאמר ויעמוד פינחס ויפלל וגם אצל אברהם אבינו וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד שם וזהו ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' מעשו ר"ל זה הדבר עצמו שתתפללו על אחיכם הכהנים שיקובל לרצון מעשי קרבנותם תעשו לדורות במעמדות וירא אליכם כבוד ה' ר"ל תזכו להתגלות אלהות.

**עוד** על פסוק הנ"ל ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן גו' ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת וגו' ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת וגו' ויקחו את אשר צוה גו' ויקרבו כל העדה ויעמדו לפני ה' ויאמר משה זה הדבר אשר צוה. ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה' ראוי להתבונן במקראי קודש אלו כי לא נזכר כלל בפסוק שנצטוה משה מפי הגבורה לומר כן לאהרן ויפלא לומר אשר משה בדה מלבו ומעצמו אמר לו מה שלא נצטוה עוד נשית לב על אמרו ואל בני ישראל תדבר גו' מדוע לא אמר משה בעצמו לישראל כמו שאמר לאהרן גם מה שאמר וירא אליכם כבוד ה' וגו' מה הי' חסר שיאמר וירא אליכם ה' וגו'. אמנם הנה תורתינו הקדושה רמזה לנו דרך ישכון אור בעסק עבודתו ית"ש והוא כי הנה הצדיק הרוצה לקרב לבבות בני ישראל לעבודתו ית"ש ולהלהיבם ולעוררם בתשובה צריך לשום בהשכל מאד מועצת לנפשו לבלתי יגדיל לו עונותיהם עונות עם בני ישראל ופשעיהם לכל חטאתם ואת אשר פגם בנפשו אף כחוט השערה ידמה בעיניו כהר גבוה ועי"ז יבוא לידי הכנעה גדולה ולתשובה האמיתית ועם בני ישראל אשר קרבתו יחפצון ודבקים בהצדיק הזה כאשר יראו גודל הכנעת הצדיק ושפלותו והמעט אשר פגם גדול בעיניו יותר ויותר מכל אשר הריעו והעוו המה מזה יקחו מוסר ואז יכניע לבבם ויאנחו מאד בשברון מתנים ולב ויבואו לתשובה האמיתית ונבוא אל הענין והוא כי הנה ביום השמיני למלואים הוכן לכפר על מעשה העגל ולהיות התגלות אלהותו ית"ש ויתעלה וידוע כי ערך קרבן הוא לפי ערך החטא באם החטא גדול הי' צריך להביא קרבן גדול ואם קטן קטן כנודע מהמעשה שהובא בזוה"ק באיש אחד שציוו עליו להביא פר לעולה על הרהור מזה למד חומר החטא מגודל הקרבן שציוו עליו ומיד נדר לבל יחטא עוד ונעשה חסיד גדול וזהו ביאור הכתובים שלפנינו כי ביום השמיני שהוכן לכפר על אותו המעשה ע"י אהרן קרא משה לאהרן אחיו להורות לו דרך האמור וזהו ויאמר אל אהרן קח לך דייקא עגל בן בקר לחטאת וגו' ר"ל שיביא קרבן גדול לכפר עליו לפי ערך הפגם אשר ישער בנפשו כי גדול עונו ואמר אח"כ ואל בני ישראל וגו' שעיר עזים לחטאת וגו' כלומר שאינם צריכין רק קרבן קטן בכמות לבל יחשב עליהם עון חמור וכאמור למעלה ולזה יאמר אח"כ ויקרבו כל העדה ויעמדו לפני ה' וגו' עמידה היא לשון עכבה שעיכבו א"ע לפני ה' בתשובה ובהכנעה גדולה ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וגו' ר"ל כמורה באצבע ואומר זה הדבר וגו' אשר אתם בהכנעה גדולה כעת מחמת אשר ראיתם הכנעת אהרן כן צוה ה' שתעשו ורוצה ה' בעמו שיעשו תשובה כזו שיבואו לידי הכנעה ושפלות הגם שיראו שבעיני הצדיק אינו גדול כ"כ את אשר חטאו ולזה יאמר וירא אליכם כבוד ה' וגו' פי' וירא הוא מלשון רואה

אני את דברי אדמון כלומר שחשוב וגדול בעיניכם כבוד ה' את אשר הבינו מעצמם ערך גודל החטא בראותם הכנעת אהרן.

**עוד** על פסוק הנ"ל ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן וגו' עגל בן בקר לחטאת וגו' ואל בני ישראל וגו' כבר נדברנו בזה ועוד לאלקי מילין ונשים לב מדוע איחר לקרוא להם עד יום השמיני גם מדוע לא שימש משה רק שבעת ימי המלואים ולא יסף עוד לכהן גם ראוי להבין מאמרי חז"ל בגמרא במאי שימש משה שבעת ימי המלואים בחלוק לבן שאין בו אימרא וזה צריך פי' אמנם נ"ל עפ"י מאמר חז"ל אין מעמידין פרנס על הציבור אלא א"כ קופה וכו' וכוונתם כי כל פרנס אשר הוקם על הציבור לישא בעדם רינה ותפילה ולעמוד בפרץ בעד עם ה' מן הראוי שיהיה נכנע לפני בוראו וע"כ אם בא לכפר בעד עמו אז נתקבלה תפילתו יותר באם גם הוא נמצא בו שמץ מעט מעוותיכם כי אז יכנע יותר ותשתוחח נפשו מאד וזהו מאמר חז"ל ששימש משה בחלוק לבן שאין בו אימרא כי הנה ידוע כי מעשה המשכן כולו וכל הקרבנות הכתובים בפרשה כולם באו לכפר על מעשה העגל ושתשרה שכינה ביניהם משם ואילך וע"כ משה רבינו ע"ה מפני אשר לא הי' בו שום שמץ ממעשה העגל לא נגמרה הכפרה על ידו כ"א ע"י אהרן וזהו בחלוק לבן שאין בו אימרא שלא היה בו שום שמץ והי' מלובן ממעשה עגל אמנם מה ששימש משה בשבעת ימי המלואים הי' כמובא במדרש רבה ע"פ קחו עמכם דברים ושובו אל ה' ממשל החיות שסרחו על מלכם הארי' ויראו לנפשם לגשת לפניו והשועל אשר הוא פקח בהחיות עשה בערמה ודבר על לבם שילכו עמו לפני מלכם והוא ידבר בשבילם כי יש לו כמה מאות משלים ממה שידבר עבורם וכאשר הלכו עמו והלך מעט החזיר פניו ואמר ששכח מאה מהם ונסתפקו בהנשארים וכו' עד כי בהגיעו אל חצר המלך אמר ששכח כולן וכל אחד ידבר עבור עצמו וכן משה כאשר קרבם לפני השי"ת אמר שכל אחד יקח כפרה בעד נפשו ומה שלא שימש מאז ואילך הוא מפני מאמרם ז"ל ששימש בחלוק לבן שאין בו אימרא ביאור הדבר שלא הי' בו שום דופי ושמץ ממעשה העגל וע"כ לא נגמרה כפרת העגל על ידו וזהו בחלוק לבן שהי' מלובן מכל דופי וזהו מאמר חז"ל בפסוק קרב אל המזבח והובא ברש"י ז"ל שהי' אהרן בוש אמר לו משה למה אתה בוש לכך נבחרת ופי' בו אדומ"ור הרב הקדוש רשכב"ה רבינו אלימלך זצוק"ל לכך נבחרת לפי שאתה בוש בשכן הצורך להכניע לפני ה' ואז יוכל לכפר על בני ישראל ולפי דברינו יתבארו יותר דבריו ממאמר חז"ל שאין מעמידין פרנס על הציבור אא"כ וכו' וכמו שאמרנו כי הפרנס אשר בו שמץ דבר ממה שעיוותו הציבור יוכל לכפר יותר ויותר ממה שלא הי' בו כי אז אינו בא לידי הכנעה כ"כ כמו בשיש בו ודי להבין.

**עוד** על הפסוקים הנ"ל ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן ולבניו ולזקני ישראל ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת ואיל לעולה תמימם והקרב לפני ה' ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת ועגל וכבש בני שנה תמימם לעולה גו' ויקרב אהרן אל המזבח וישחט את עגל החטאת אשר לו ויקריבו בני אהרן את הדם אליו גו' ויקרב את קרבן העם ויקח את שעיר החטאת אשר לעם וישחטהו ויחטאהו כראשון ויקרב את העולה ויעשה כמשפט. הדקדוקים רבו כאן א' מה שהקשה בזוה"ק איך שייך לומר ואיל לעולה תמימים הלא קרבן עולה לא הי' כאן אלא איל אחד ואיך שייך אצלו תמימם שהוא לשון רבים ולהלן אצל עולות בני ישראל שהי' עגל וכבש שם שייך שפיר תמימם אבל אצל עולה שלו לא שייך לשון רבים תמימם. ב' מפני מה נאמר אצל החטאת שלו ויקריבו בני אהרן ואצל העולה שלו נאמר וימציאו בני אהרן ואת העולה המציאו אליו וגו' עוד קשה אצל חטאת העם כתיב וישחטהו ויחטאהו כראשון ואצל עולות העם כתיב ויעשה כמשפט מפני מה לא נא' גם כאן ויעשה כראשון. ונראה לפרש דהנה הקרבנות אלו באים לכפר על מעשה עגל ובחטא העגל לא היו כולם שוים בו יש שחטאו במחשבה ובמעשה והיו צריכים כפרה על המחשבה ועל המעשה ויש שלא חטאו אלא במחשבה לבד ולא היו צריכים כפרה אלא על המחשבה לבד ואהרן לא חטא במחשבה כלל אף שבמעשה ג"כ לא חטא שכוונתו הי' בלתי לה' לבדו מ"מ הי' צריך כפרה על המעשה מחמת שכוונתו לא הי' יודע שום האדם והיה חילול השם בדבר לכן הי' צריך כפרה על המעשה וזה ידוע שחטאת בא על המעשה ועולה בא על הרהור הלב נמצא שאהרן לא הוצרך להביא עולה שהוא לא חטא במחשבה כלל ולא ציותה התורה עליו להביא עולה אלא מחמת הקטירוגים שהיה שם ובמה שהקריב את העולה היה מעלה את הגבורות לשרשן ע"י מחשבתו הזכה וכשאמר משה לאהרן שהקב"ה צוה שיביא עולה היה אהרן סבור של כך אמר לו משה שיקרב עולה שפגם במחשבה והיה מפשפש היטיב שמא חטא חלילה במחשבה ופשפש ולא מצא שהיה יודע בעצמו שכוונתו היה בלתי לה' לבדו אך בשעה שהקריב את העולה והוא היה מפשפש ובדק היטיב שמא יש כאן איזה הרהור חלילה ומצא שיש עירבוב חטא של בניו ויהיה מה שיהיה מדכתיב בו זרה בוודאי היה פוגמים והם כבר היו פוגמים אצל הר סיני כמה שכתוב ואל אצילי בני ישראל לא שלח ידו ואיתא שעדיין נתחייבו אצל הר סיני ופגמו אז במחשבה וזאת ויצא אהרן בשעת הקרבת העולה אבל מצדו לא נתחייב להביא עולה כי הוא לא חטא בהרהור כלל אלא שהתורה צוה לו שיביא עולה כדי שימתיק הגבורות בשרשם במחשבתו ע"י עשות העולה ומזה נבוא לביאור הפסוקים ויאמר אל אהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת

ואיל לעולה תמימם פי' לא שחטא חלילה בהרהור אלא כדי שיעלה הגבורות לשרשן כי ע"י הקיטרוג יצאו הגבורות משרשן ועתה במה שיקרב את העולה וע"י היחודים שיעשה במחשבתו בהקרבת העולה יחזרו הגבורות לשרשן ויכבשו תחת החסדים ואז יהיו תמימי' וזהו ואיל לעולה כדי שיעלה הגבורות לשרשן ויהיו תמימם ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת ועגל וכבש בני שנה תמימם וכן הוא פשוט מחמת שהיו שנים אמרה כתוב תמימם שהם היו צריכים עולה שחטאו בהרהר הלב ויש שחטאו ג"כ במעשה והיו צריכים אף חטאת ולכך נאמר אצל החטאת שלו ויקרבו בני אהרן מפני שמזה ידע אהרן שצריך כפרה על המעשה וזה הפגם היה קרוב אצלו ולא היה צריך לפשפש אחריו לכך כתיב ויקריבו שהוא לשון הושטה שהיה קרב לו הפגם הזה אבל אצל העולה שלו נאמר וימציאו שהוא לשון מציאה כלומר שהוא לא פגם כלל רק אחר שפשפש היטיב ואחר עיון רב מצא חטא בניו שפגמו במחשבה כנודע וזאת לא היה קרב אצלו שהוצרך לפשפש ולבדוק אחר זה עד שמצא לכן נאמר כאן וימציאו בני אהרן שהוא לשון מציאה כנ"ל שכשנתן לו הדם ועיקר הכפרה היא בדם אז מצא שבניו פגמו במחשבה וגמר אומר הכתוב ואת העולה המציאו אליו לנתחי' כלומר שעוד שהיו נותנים לו עוד נתח להקריב מצא יותר את חטא בניו ולכך נאמר אצל חטאת העם וישחטהו ויחטאהו כראשון מפני שבקרבן חטאת הושוו לו שאף אהרן היה צריך כפרה על המעשה כמותן אבל אצל עולות העם נאמר ויעשה כמשפט שבקרבן עולה לא היה שוים לאהרן שאהרן לא היה צריך כפרה על ההרהור ולא הביא עולה אלא כדי להעלות הגבורות בשורשן והם נתחייבו להביא עולה לכפר על הרהר הלב לכן נאמר כמשפט שנתחייבו לכפר על הרהור הלב כנ"ל וק"ל.

**ויקרבו בני אהרן גו' וישחט את העולה וימציאו בני אהרן וגו' ואת העולה המציאו אליו לנתחי' וגו'** יש להבין על שינוי הלשון הכתוב מדוע בחטאת נאמר לשון הקרבה והוא לשון הרגיל בתורה ובעולה שינה הכתוב ונאמר לשון המצאה שזה אינו נמנה בתורתינו הקדושה זולת כאן אמנם יש לרמז כי הנה ידוע מאמר חז"ל כי החטאת מכפרת על שגגת מעשה החטא והעולה מכפרת על הרהר הלב כנ"ל ואולם הכפרה העקרית לא היתה בהקרבת הקרבן כ"א להיות תוהא על מעשה העבירה ולגמור בלבבו לבל ישוב לכסלה ויכנע מאד לפני בוראו על אשר העווה ואז הקרבן גומרת הכפרה ומצינו בחיבורי קודש כי כהני ה' בבא אדם לפניהם לכפר על נפשו ראוי ראשונה להכניע לב החוטא עדי ישוב בכל לב טרם יקרבו הקרבן ורמזו ללוים המדברים בשיר לעורר בקול נעים עדי נשבר לב החוטא בקרבו אז נרצה לו לכפר עליו ואמנם מעשה החטא היה יקל להחוטא להזכיר

עצמו כי המעשה הפרטה יקל לעלות על זכרונו אכן אדם אשר היה צורך כפרתו על הרהוריו אשר לא טובים וכמעט רגע יעברו לאדם הרבה מחשבות על רעיוניו מבלי משים על לב כי המה נגד רצון הבורא יתברך והגם כי יעורר לבבו לאחת מהנה עם כל זאת יעברו רובם מזכרונו מלידע לשום עליהם אמנם כהני ה' ומשרתיו אשר רוח ה' נססה בם והיו זריזין בעבודת בוראם ראוי להזכירו עם הקרבת הקרבן שיזכיר עצמו לאחדים כל מזימותינו וישלחו בנפשו התעוררות על כל מחשבותיו ובכל חלק מחלקי העבודה נזכר המביא קרבן יותר ויותר וזהו אמרו וישחט את העולה וימציאו בני אהרן אליו את הדם לשון מציאה ומילת את הוא כמו עם ורמז בזה שעם הקרבת הדם פעלו שימצא את אשר נאבד ממנו ואת העולה פי' המחשבות שהיה מן הצורך להעלותם המציאו אליו כמו לשון מציאה שמצא אותם על ידם לנתחי' פי' על ידי כל נתח מהקרבן נזכר יותר ויותר ולכן בחטאת נאמר ויקריבו אליו מפני שהיה קרוב להזכיר אותן מעשה החטא שישוב עליו אל ה' אבל העולה היא על הרהור כנ"ל לכן שינה הכתוב את לשונו ודי להבין.

**וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים ויבוא משה ואהרן אל אוהל מועד ויצאו ויברכו את העם וירא כבוד ה' אל כל העם** יש לדקדק שתיבות אלו וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים הוא מיותר לגמרי כי בוודאי אחר שגמר סדר כל הקרבנות בוודאי היה יורד מעל גבי המזבח ולמה לי זאת לאשמעינן שירד אחר עשית החטאת והעולה והשלמים עוד צריך להבין אמרו ויבוא משה ואהרן אל אוהל מועד גו' ולא פי' למה נכנסו עוד הפעם ופי' רש"י עפ"י ברייתא דת"כ שנכנס ללמדו על מעשה הקטורת קשה הלא בוודאי לא היה אהרן נכנס לשמש כלל בעבודה אם לא למד תחילה כל סדר עבודה גם מה שפי' רש"י עוד ד"א כיון שראה אהרן שקרבו כל הקרבנות ונעשו כל המעשים ולא ירדה שכינה לישראל היה מצטער ואומר כו' אמר לו למשה משה אחי כך עשית לי שנכנסתי ונתביישתי מיד נכנס משה עמו ובקשו רחמים וירדה שכינה לישראל עדיין צריך להבין שהלא גם עתה ואמרו בשביל שנכנס משה עמו לאוהל מועד ירדה השכינה בשביל משה ועדיין לא יצא אהרן מידי בושה ויראה לרמז כך דהנה הצדיק אשר לו יד ושם להעלות ולקשר נשמות בני ישראל בשורשם ולהעלותם למעלה לשרשם הן בעת שדורש ברבים לעורר לבבות בני ישראל לתשובה הן בעמדו להתפלל עבודת התפילה בפני העמוד והוא שליח ציבור לעדתו וממילא השליח ציבור צריך לקשר כל הנשמות שמתפללים עמו ולהעלותם למעלה ולעורר לבבם בעת התפילה בהתעוררת גדולה בתשובה הצדיק כזה בעת שמעורר לבבות בני ישראל בתשובה אזי המחשבות זרות של הציבור נופלים על זה הצדיק מחמת התעוררת שהכניס

בלבם ומחמת התקשרותם עמם אזי כל מחשבתם נופל על הצדיק ומבלבלים את הצדיק מעבודתו אותן המחשבות של העולם כידוע לכל משכיל וגם איתא במדרש כשמתפללי' עשרה ב"א ואחד יורד לפני התיבה עליו נאמר כשושנה בין החוחים עיין במדרש כמו החוחים עוקצים לשושנה העומדת ביניהם כך עוקצים המחשבות ב"א לשליח ציבור וגם כך שמעתי מפי אדומו"ר מו"ה אלימלך זצוק"ל שאמר בשביל הרב ר' בער מראוונא שאמר בשם הבעש"ט שהדורש ברבים נמשל למרא וחצינא שמשליך הזבל מהבית לנקות את הבית ונתלכלך בעצמה כך הוא השליח ציבור הן בעת הדרשה הן בעת עומדו לפני העמוד שמזכך בני אדם שמעוררים בתשובה ע"י והוא נופל קצת ממדריגתו עי"ז מחמת שמחשבות של העולם נופלים עליו וכן היה בעת שהיה בהמ"ק קיים והמזבח על מכונו והיה הכהן עובד עבודה ומכפר בעד עמו היה נופלים עליו המחשבות האנשים אשר היה מקריב קרבנותיהם לכן היה הלוים יודעים וגם הכהנים עי"ז מחשבות אנשים ההם אם כבר הרהרו בתשובה שלימה אם לאו ואם עדיין לא נגמרו להלהיב הלבבות בתשובה שלימה בהתלהבות כראוי אזי הי' הכהן מרמז לבן לוי איזה רמז והתחילו לנגן בהתעוררות יותר ובנעימה יתירה הצריכה להתעוררת זו כדי לעורר האיש ההוא שהביא הקרבן לתשובה שלימה וכן איתא בספר ברית מנוחה ע"ש ועצה היעוצה להצדיק הנ"ל שלא יזיק לו המחשבות והרהורים של העולם אשר מעורר לבבם לעבודתו ית"ש שמעתי מאדומו"ר הרב מו"ה מנחם מענדיל מפריסטק זצ"ל שיראה שיבוא כל המתפללים בזה הציבור בעת שמתחיל החזן להתפלל בפני העמוד ועכ"פ לא יאחרו לבוא מעת שמתחיל בקרבנות כי בפרשת הקטורת הוא יכול לקשר אותם יחד ועדיין הוא בעולם עשי' ואז כשמקשר אותם אתו עמו בעולם העשי' באמירת הקטורת אזי אח"כ בעת שמתחיל החזן לילך מעולם לעולם בעת הזמירות בעולם היצירה ובשעת ברכת ק"ש בעולם הבריאה ולן בתפילה באצילות כידוע אזי לא יזיקו מחשבתם כלל מחמת שקישר אותם בשעת אמירת הקטורת ודפח"ח ע"כ יש לומר שלכך היה צריך הכהן להקטיר הקטורת בין דם לאברים מפני כי עיקר גמר הכפרה היה נגמר בעת עליות העשן מהקטרת האברים אז היה נגמר היחוד של הקרבן ולכן היה מקטיר הקטורת תחילה והיה מקשר בעת הקטורת כל מחשבות הציבור כי לכולם חלק בקרבנות הציבור והיה מקשר אותם בעת עשית הקטורת ע"כ היה אח"כ מקטיר האברים ונגמר היחוד בקדושה שלימה וזהו ביאור הכתובים הנ"ל וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים ר"ל כשהקריב כל הקרבנות של הציבור ממילא קישר אותם למעלה בהתעוררת תשובה ונפל עליו מחשבתם והרהורים שלהם ונפל ממדריגתו וזהו ירידה אצל הצדיק ע"כ נאמר וירד מעשות גו' ר"ל שירד ונפל

ממדריגתו ע"כ אמר למשה משה אחי כך עשית לי ונתביישתי כי זה הוא ביוש גדול אצל הצדיק בעת שנופל קצת מקדושתו ע"כ נאמר ויבוא משה ואהרן אל אוהל מועד ופי' שנכנס עמו ללמדו על מעשה הקטורת ר"ל שלמדו משה איך לקשר את הציבור בעת עשית הקטורת ולא יזיקו לו מחשבתם בעת היחוד וזה לא היה אהרן יודע מעיקרא הגם שידע עיקר כוונת הקטורת אבל זאת יוכל להיות שלא היה יודע ולימד אותו משה אז בעת הזאת ויצאו ויברכו את העם ודו"ק.

**במדרש** רבה אמר ר' ברכי' אמר ר' יצחק וכו' הקב"ה הראה למשה גלגולת של אש והראה לו אם ניקב קרום של מוח טריפה ע"כ להבין הענין נראה לומר כי הנה הש"י השתלשל אלהותו ית' בלבושים וצמצומים רבים עד שורש מטה מטה וע"י עבדות האדם בעבודת בוראו והזדככות חומריותו ובקשתו את ה' הוא מסיר פעם אחר פעם הלבושים עד שבא ללבוש דק שיוכל להשיג מציאת הש"י ונפלאותיו אמנם מהותו אין באפשרי לשום ברי' שבעולם להשיגה ובאם חלילה רוצה להתבונן במה שלא הורשה ולהשיג מהותו יתברך הרי הוא כנוקב שם וזהו ונוקב שם יומת וזהו פי' המדרש שהראה הקב"ה למשה גלגולת של אש שאם ניקב קרום של מוח טריפה קרו"ם גימט' שמ"ו כי כל הע' טריפות יש להם סודות נעלמים הרבה מאד ועל מה המה מרמזים וניקב קרום של מוח יש לרמוז על שרוצה להשיג מהותו יתברך שהוא ושמו אחד וזה אי אפשר רק דרך מלבושים יוכל להשיג פעולתו וכל פעם יותר בדקות וזה ה' מלך גאות לבש שאי אפשר להשיג גדולתו כי אם דרך מלבושים וצימצומים.

**א"י** וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים ויבוא משה ואהרן אל אהל מועד ויצאו ויברכו את העם וירא כבוד ה' אל כל העם יש לדקדק כנ"ל מה משמיעני הכתוב בזה שאמר וירד מעשות החטאת וגו' שנראה כמיותר עוד קשה על שכתב ויבא משה ואהרן אל אוהל מועד ופרש"י למה נכנס משה עם אהרן ללמד על מעשה הקטורת קשה כנ"ל וכי כל שבעת ימי המילואים שלמד משה ואהרן סדר הקרבנות לא למדו מעשה הקטורת עד אותה שעה שהוצרך להקטיר ונראה בזה שהתורה מורה אותנו כאן בפסוקים אלו תכלית הדרך האמיתי לעבודת ה' כי לפעמים כשהאדם הולך בדרך הטוב והישר ונכנס בעבדות ה' שיעור שני פתחים אח"כ הוא מתפלל עבור הצטרכות ישראל תמיד ונושא את כפיו ויברכם וכדומה לו שזה הוא עיקר עבודת ה' לא בזה הדרך ישכון אור ובאמת הוא מצוה גדולה להתפלל עבור הצטרכות ישראל אך אם ברור אצלו כשמש שאינו מבלבל אותו מעבודת ה' כלל אפילו כחוט השערה אדרבא שינטלם וינשאם את לבן של הבאים אליו ומקשר אותן לשרשן שילכו

בדרכי תורה ועבודה אז יוכל לישא עליו עול של ציבור ולתבוע צרכיהן מהש"י אבל אם מבלבל אותו מעבודת ה' אפילו מעוטא דמעוטא אז לא די שאינו מגיע תועלת להאנשים הבאים אליו אלא אף הוא נופל ממדריגתו כי באמת זאת קשה מאד לישא על עצמו עול של ציבור שאז אינו יכול לעבוד עבודתו כראוי ונכון שע"י שהוא נושא עליו עול צבור בתפלות ובתחנונים הוא נופל ממדריגתו וכן כל דבר שהוא צרכי צבור דהיינו להוכיח אותם אם אינו יודע לקשר אותן לשרשן הם מורידים אותו ממדריגתו ועיקר הוא שיראה לקשר אותן לשרשן שיביאו לידי תשובה באמת ושילכו בדרך הישר וממילא יורד להם כל השפעות טובות מן השמים כמו שאמרתי על פסוק וידבר ה' אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל אמור להם וגו' ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם שלכאורה קשה שבתחילה כתיב שאהרן ובניו יברכו את בני ישראל ואח"כ ואני אברכם דהנה הקב"ה אמר לאהרן ולבניו שיברכו את ישראל והיו סוברים כפשטן שישאו את כפיהם ויברכם לכן כתיב אחר זה ושמו את שמי על בני ישראל כלומר שאין זה עיקר אלא שהעיקר שישימו את שמי על בני ישראל פי' שיכנסו את שמי בלבם שיקשרו אותן לשרשן שילכו בדרך הטוב והישר ואני אברכם פי' אז יחולו עליהם הברכות שברכום אבל אם אינו יכול לקשר אותן לשרשן כל עבודתו הוא לריק שאינו מגיע להם תועלת מברכתו ומתפלתו וגם משחית עבודתו שיורד ממדריגתו. ומזה נבוא לביאור הפסוקים וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם וירד מעשות החטאת והעולה והשלמים פי' ע"י שנשא עליו עבודת ציבור ויברכם ירד ממדריגתו יותר ולא יכול עוד לעשות היחודים לקשר העולמות העליונים עם העולמות התחתונים כבתחילה שעשה בעבודת הקרבנות וזהו וירד מעשות החטאת וגו' פי' שירד ממדריגתו שהי' לו בעשות הקרבנות ויבוא משה ואהרן אל אוהל מועד ופרש"י למה נכנס משה עם אהרן ללמדו על מעשה הקטורת פי' כיוון שראה משה שירד ממדריגתו נכנס עמו ולמדו שיוכל לקשר את ישראל לשרשן וזהו ללמדו על מעשה הקטורת ויצאו ויברכו את העם וירא כבוד ה' אל כל העם פי' אחר שלמדו זאת שיוכל לקשר אותם לשרשם ויצאו ויברכו את העם פי' אח"כ ברכו את העם וירא כבוד ה' אל כל העם שע"י שהי' מקשר אותם לשרשם נראה כבוד ה' אל כל העם וגו'.

הגם שלפי הנראה המה הדברים עצמן שנאמרו למעלה בדף ק"כ על זה הפסוק עצמו. אמנם המעיין בדברייי יראה ויבין שבחי' בחי' יש.

**וידבר** ה' אל משה כו' דברו אל בני ישראל לאמר זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ. כל מפרסת פרסה ושסעת שסע פרסות מעלת גרה בבהמה אותה תאכלו

אך את זה גו' את הגמל כי מעלה גרה הוא ופרסה איננו מפריס וגו' ראוי להבין אמרו זאת החיה אשר גו' והי' לו לומר זאת הבהמה. גם אשר על הארץ נראה מיותר. גם מדוע התחיל מגמל ויתכן לומר בזה כי הנה דברנו זה כמה פעמים שעיקר עבדות האדם הוא לזכך חומריותו ולשוב לשרשו לקשר עצמו בא"ס ב"ה ושיזהיר עליו אור אלקותו יתברך וצריך להסיר כל המסכים המבדילים בינינו לבין אלהינו ע"י טהרה וקדושה שימשיך על עצמו וישוב בתשובה שלימה להסיר המסכים שנעשו ע"י עונותיו. והנה כל מאכל ודבר גשמי הוא חוצץ בפני אדם לבל יראה אור הבהיר ואולם במאכלים טהורים אשר התירה תורתינו הקדושה בכולם ימצאו ניצוצות קדושות וגם יזדמנו נשמות קדושות מגולגלין בהמאכלים והאוכלים בקדושה ובטהרה אזי ממשיך עליו קדושה יתירה אשר בהמאכלים ההם כי הי' שואב אליו הנפש הקדושה אשר הי' עטוף בתוך המאכל הזה ויוכל לבא לידי זה ליראת ה' האמיתית ולשבור המסכים המבדילים ולחזות בנועם ה' וגם הבהמות הטהורות יש להם שורש למעלה בהשור מהחיות אשר הנה מרובעות לכסא ונשר וארי' שנאסרו לנו נוכל לומר שאריה נאסר להיותו כולו מסטרא דגבורה ונשר נאסר להיותו מצד הרחמים אשר אין בהם ממדת גבורה והיינו ממשיכין מדת הרחמנות יותר ממה שיש ביכולת לסבול. והנה ידוע כי את זה לעומת זה עשה אלקים ויש ג"כ מרכבה טמאה והמטמא עצמו במאכלים אסורים הוא ממשיך עליו כח הטומאה עד שכמעט אין יכולת לשורש נשמתו להסיר המסכים שמוסיף במאכלים האסורים ההם ואולם במאכלים הטהורים ואכילתן בקדושה הוא מוסיף קדושה על עצמו ע"י העלאת ניצוצות הקדושות כנ"ל. ומפני זה אמרו ז"ל האי בר בי רב דיתיב בתעניתא ליכול כלבא לשירותא מפני שאכילת הצדיקים הוא טוב להם וטוב לעולם שמתקנין ע"י אכילתן נשמות המגולגלות ומעלין הנצוצות הקדושות ומסירים ע"י אכילתן מסכים המבדילים ע"י הקדושה שנתוסף עליהם וזהו רמז לנו הכתוב זאת החיה אשר תאכלו ביאורו זאת החיה מהחיות המרובעות לכסא אשר היא מכל הבהמה אשר על הארץ שבארץ התחתונה היא בהמה ואח"כ הורנו הכתוב מהות האכילה ואמר כל מפרסת פרסה כל הגם שהוא דבר גשמיי שעושה מסך המבדיל מלשון פורס מפה. אמנם ושוסעת שסע פרסות שיכול ע"י אכילתה בקדושה לשסע ולחלק הפרסות והמסכים. מעלת גרה מלשון ויגר מואב כלומר שע"י שמוסיף על עצמו קדושה הוא מוסיף יראה ה'. או יאמר כי גרה בגימטריא יצחק והוא שמעלה ע"י אכילתו פחד יצחק אל הראשית חכמה כידוע ליו"ח. אותה תאכלו כלומר כן תאכל ואולם ימצאו אנשים אשר הגיעו למדריגה זו שמשיגין יראת ה' ע"י אכילתן אמנם פוסלין מחשבתם במה שמחזיקין טובה לנפשם במדריגתו

ומבקשים תשלום על מעשיהם הטובים הנה האנשים ההם אין ביכולתם להסיר מסך המבדיל ולראות איזה דרך ישכון האור וזהו אמרו אך את זה לא תאכלו וגו' את הגמל את זה כמו עם זה ביאורו עם כוונה זו לא תאכלו את הגמל פי' לבקש תגמול מעשיו ומבאר הכתוב כי מעלה גרה וגו' פי' הגם שמעלה גרה ומגיע ליראת ה'. אמנם ופרסה איננו מפריס. מפריס זה כמשמעו ופרש"י לשון סדיקה כלומר שהמסך המבדיל והפרסה אשר לפניו אינו יכול לסדוק ולהסיר רק לא יבקש תגמול מעשיו אזי יוכל להסיר המסך כנ"ל.

**א"י** מכל הבהמה גו' מפרסת פרסה גו' מעלת גרה בבהמה אותה תאכלו וגו' יש לרמוז כי סימן יש איזה כשירה או טריפה כי בדבר כשר אין הדבר ההוא חוצץ בפני הקדושה באכלו מהם ואדרבה הוא הנותן לו כח יותר לעבודת הש"ית משא"כ באוכל דבר טמא הוא חוצץ בפני הקדושה ועושה מסך המבדיל בינו לבין המקום ב"ה כנ"ל וזהו מרומז בפסוק מכל הבהמה גו' מפרסת פרסה וגו' מפרסת הוא לשון שבירה כמו שתרגום אונקלס סדיקא ופרסה הוא לשון פריסת פרוכת ומסך וזהו מכל הבהמה גו' מפרסת פרסה גו' היינו שמשבר המסך המבדיל וחוצץ בפני הקדושה ע"י אכילתה ושוסעת שסע פרסות שמשבר ומכתת כל החציצין כנ"ל מעלת גרה בבהמה גו' גרה הוא לשון גירות והיינו שיגיע ע"י האכילה לידי הכנעה ומעלת השפלה עד שיהי' בעיניו כגר בארץ אותה תאכלו פי' ע"ד בחינה זו תאכלו שתבואו ע"י האכילה לידי הכנעה להכניע את החומר והבהמיות שלו אל נפש השכלית ועי"ז יסיר כל החציצין ומסכים ויבוא בזאת אל הקודש.

**עוד** על פסוק הנ"ל זאת החיה אשר תאכלו וגו' פירש"י ז"ל מלמד שהי' משה אוחז בחיה ומראה אותה זאת תאכלו וזאת לא תאכלו כו' אף בשרצי המים אחז מכל מין ומין ומראה להם וקשה וכי משה קניגי הי' כקו' הש"ס פ' אלו טריפות (חולין דף ס' ע"ב) ונראה לומר כי יש סימנים להכיר בכל דבר האם טהור הוא או לא למי שחננו ה' בדיעה ויבין מהרוח טהרה שיש בדבר הזה כי טהור הוא וכן להיפך ואיש כזה לא יבוא לידי טעות חלילה להתיר האיסור או לאסור המותר וכמו שפירש הרב החסיד מזלאטשוב זצוק"ל בתפילת ר' נחוניא בן הקנה שלא אכשל בדבר הלכה שלא אומר על דבר טמא טהור וכו' היינו שהתפלל שלא יוכל להוציא דבר טעות מפיו ומוצא שפתיו שיטעה חלילה בדבר הלכה רק יבין ויכיר מהדברים מה המה וכאמור וזהו האמור כדברי רש"י ז"ל שאחז משה וכו' והראה להם וכו' היינו שהראה להם איך להכיר ולא יוכלו לבוא לידי טעות לעולם רק יבינו בעין שכלם ורוח ה' אשר נוססה בם האם טהור טהור וכו'.

**אל תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ השורץ ולא תטמאו בהם ונטמתם בם כי אני ה' אלהיכם והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ולא תטמאו את נפשותיכם בכל השרץ הרומש על הארץ כי אני ה' גו' זאת תורת הבהמה והעוף וכל נפש החיה הרומשת במים גו'**. יש לפרש הפסוקים אלו דהנה מנהגן של ישראל תורה היא ובוודאי מה שנהגו הצדיקים הקדמונים רומזו במעשיהם סודות גדולים ונוראים וצריכים אנו להבין מנהגן שנהגו בימי קדם שאחר כלות ימי החג פסח או אחר חג הסוכות היו לומדים הלכה תוספת ומחדשין בו חידושין דאורייתא ובוודאי לא הי' כוונתם לעשות להם שם ולבנות מגדל בתוכו לאמר אני גדול בתורה ומפולפל בהלכה רק כוונתם הי' לש"ש ולהבין זאת הוא עפ"י מאמרינו שאביא לקמן בס"ד שאמרנו שהכריתת ברית של דוד ויהונתן היתה שתתעלה המלכות דהיינו הה' תתאה מתתא לעילא ומתיחדת עם יה"ו שהן חו"ב ודעת ומקבלת מהן השפעות טובות וממשיך השפעות טובות על כנ"י ועיקר שהוא ממשיך על כנ"י חכמה בינה דעת שישיגו השגת אלהות לעבדו בחכמה ובבינה ודעה והשכל ובהם נכללו כל החסדים והשפעות טובות ובשבת יש לה עלי' עד אבא שהוא חכמה וממילא חו"ב הן תרין רעין דלא מתפרשין והדעת הוא המחבר שהוא מקבל מן חכמה בינה ומשפיע למלכות לכן בשבת הוא ממשיך לכנ"י הקדושות עליונות שהן חכמה ובינה ודעת והכל הוא ע"י מעשה התחתונים ע"י תורה ומצות ומעש"ט של כנ"י וביו"ט אינה מתעלה אלא עד בינה וממשכת המוחין של בינה דעת על כנ"י אם הן מתכשרין מעשיהם לאביהם שבשמים ומחמת שבשבת נתגלה מוח חכמה על כנ"י אינו ניכר הרשימה אחר השבת מחמת שהוא מוח גדול וביו"ט אינה מתגלה אלא מוח בינה ניכר הרשימה אחר יו"ט לכן אנו עושים היום שאחר יו"ט אסרו חג שהוא בינה כדי להמשיך בזה מוח בינה אבל אחר שבת אי אפשר להשיג גודל המוח והי' מרגלא בפומא דאנשי מעשה שלאחר שבת אין להם הארה בתפילה כראוי ובאמת הוא כן אך תדעו נאמנה שהאדם צריך להתגבר אחר שבת דווקא ולהזדכך עצמו כדי שיתפלל בהתלהבות ובתשוקה גדולה כמו שאמרתי וספרתם לכם ממחרת השבת דהיינו שיספור א"ע ממחרת השבת שיראה להתפלל בהתלהבות גדולה ביום שאחר השבת וזאת היא לאות אם התפלל ביום שלאחר השבת בהתלהבות ובתשוקה גדולה בוודאי השיג בשבת מוח החכמה ונתעורר הרשימה ממנו וכן הי' במצרים שבליל הראשון של פסח נתגלה מוח החכמה על כנ"י ואח"כ נסתלק מהם ונשאר רשימה ממנו למחרת הפסח ובאים לספירה ובשבוע ראשון של הספירה אנו ממשיכין המוח חכמה להספירות ובשני אנו ממשיכין מוח בינה להספירות ובשבוע ג' אנו ממשיכים הדעת לספירות ובשבוע ג' של

הספירה מתחיל ר"ח אייר והצירוף של חודש אייר הוא דעת שהצירוף שלו הוא "יתהלל "המתהלל "השכל "וידוע וכו' ושם "מה הוא דעת ומי שהוא חכם ומבין מדעתו יוכל לידע שגם הצירוף של ר"ח מרחשון יורה על הדעת לכן נהגו אנשי קדמוני זמנינו ללמוד בר"ח אייר ובר"ח מרחשון הלכה תוס' מפני שביו"ט נתגלו קדושות עליונות על הכנ"י שהן בינה דעת וצירוף של ר"ח אייר ור"ח מרחשון מורים על הדעת ונתכשרו חדשים אלו להשיג דעת התורה יותר מבשאר חדשים והיה זאת להם לאות אם נתוסף להם דעת יותר ומחדשין חידושין דאורייתא יותר מבשאר חדשים אז ידעו שהשיגו בהחג הקדושות העליונות ולכן אנו קוראים ברוב השנים פ' שמיני תיכף אחר הפסח שבפרשה זו נזהרו ישראל שירחיקו עצמן ממאכלות אסורות ואי אפשר לבוא להשגות התורה עד שישמור א"ע ממאכלות אסורות מכל וכל ובפסח שישראל אכלו מצה נתקדש פיהם ע"י אכילת מצה ותיכף אחר פסח אנו קוראים פ' שמיני כדי שנשמור עצמינו ממאכלות אסורות ונזכה להשגות התורה ואפילו מן דבר שאינו אסור אלא משום חומרא בעלמא יש לו לאדם ליזהר מהן ובפרט לחקור שלא לאכול אלא מן שחוט כשר עצהיו"ט וכל דבר הצריך סימן או בדיקה מן תולעים צריך להחמיר על עצמו לעשות כדת וכנכון ואז יוכל לבא להשגות התורה אבל אם הוא מיקל לעצמו אפילו בדבר שאינו אלא חומרא בעלמא אפילו אם יתנהג בדרכי חסידות ופרישות על כל הצדדי' ושוקד על פתחי תורה ועבודה יום ולילה לא יוכל להשיג הקדושות עליונות על נכון כמו שהובא בתוס' בשם הירושלמי עד שאתה מתפלל שיכנסו דברי תורה לתוך פיך התפלל שלא יכנסו מאכלות אסורות לתוך מעיך הרי לך ירושלמי מפורש שאי אפשר להשגות התורה כי אם שיהיה נזהר ממאכלות אסורות ואלה הדברים שדברנו נרמזים כאן בפסוקים אלו אל תשקצו את נפשותיכם בכל השרץ השורץ ולא תטמאו בהם ונטמתם בם פי' שע"י שאינו נשמר ממאכלות אסורות נטמא בהם ששורה עליו רוח טומאה והמאכל מטמטם את לבו ואינו יכול להשיג השגות התורה לכן הזהירה תורה אל תשקצו את נפשותיכם במה שאסרתי לכם כי ע"י שתאכלו מה שאסרתי לכם ונטמתם בם שהמאכל מטמטם את לבו והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני לכן צריכים אתם ליזהר ממאכלות אסורות ואז יש מקום להקדושה עליונה לשרות עליכם והייתם קדושים ואם האדם נזהר בכל אלה כמו שאמרנו לעיל שורה עליו הקדושה עליונה ואז יכול ללמוד התורה ולהשיג השגות התורה וזהו פי' זאת תורת הבהמה וגו' ר"ל ע"י שתקדשו עצמיכם ממאכלות האסורות אז תזכו לתורה וזוכה כ"כ להשגה בתורה שע"י לימודו הוא מעלה כל העולמות ואפילו מלאכי השרת מתעלין ע"י לימוד תורתו ובונה בלימודו קומת השכינה וזהו שגמר אומר

הפסוק זאת תורת הבהמה והעוף פי' שזוכה כ"כ להשגת התורה שע"י לימודו באים כל העולמות לעלי' ואפילו המלאכי שרת וזהו והעוף היינו מלאכי מרום שנקראו עופות השמים וכל נפש חיה היינו שכינה הקדושה שנקראת נפש חיה הרומשת במים פי' ע"י התורה שנקראת מים הוא מתעלה ודו"ק.

## תזריע

**וידבר ה' אל משה לאמר גו' אשה כי תזריע גו'** פי' רש"י ז"ל אמר ר' שמלאי כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף במעשה בראשית כך תורתו נתפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף יש לומר בקיצור כי הנה איתא במדרש אשה כי תזריע הה"ד אחור וקדם צרתני אמר ר' יוחנן כו' אמר ר' שמואל בר נחמן בשעה שברא הקדוש ברוך הוא אדם הראשון אנדרוגינוס בראו אמר רשב"ל בשעה שנבראו דו פרצופים נברא ונסרו הקב"ה לשנים הענין בקיצור דמ"א חדא ומ"א חדא ולא פליגי כי האדם נברא כדי להשפיע קדושה לכל העולמות כידוע תנו עוז לאלהים והוא בחי' דכר ויש לו כח לקבל השפעות טובות מכל העולמות כמד"א לקחת מתנות באדם והוא בחינת נוקבא וזהו פי' אנדרוגנוס בראו דהיינו שיש שני בחינות יחד בחי' דו"נ כמובן וח"א דו פרצופים וכו' פי' והוא בחינה אחרת כי האדם בהולך בקדושה אזי הוא בחינת פנים כי יונק מפנימיות העולמות הנקרא בשם פנים כמובן ואם ח"ו הולך בדרך לא טוב אזי יונק מאחוריים של העולמות שיש אחיזת ס"א באחוריים והוא אחור וקדם צרתני כמובן ועד"ז נוכל לפרש גם כאן כפי הנ"ל כי האדם בשני בחינות הנ"ל או בחי' פנים או בבחי' אחור ואיתא למה נברא אדם בשישי כדי שיכנס לסעודה מיד אי נמי יתוש קדמך במ"ב ואמת הוא כך אם הולך בתום בקדושה ויונק בחי' קדם דהיינו בחי' פנים אזי כולם נבראו בשבילו והוא היה ראשית המחשבה אזי הוא קדום וכולם נבראו בשבילו כדי שיכנס לסעודה מיד ואם ח"ו הולך מעיוקל אזי יונק מאחוריים כנ"ל אזי יתוש קדמך והנה כשאדם הולך בקדושה ומזכך את עצמו אזי כל תפילתו ותורתו מתקבלים למעלה כל פי' שאומר בתורה לכבוד שמים כמו שמבין בשכלו לצורך העולם אזי מקבלין למעלה תורתו כמו שמצינו אלעזר בני אומר כו' ושאר מעשיות בגמרא שקב"ה מקיים דרשת חכמים וזהו כוונת פי' רש"י הנ"ל כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה כו' כנ"ל או הוא בבחי' אחור או בבחי' קדם כנ"ל כי כולם לא נבראו אלא בשבילו כך תורתו לא נתפרשה כו' ר"ל לא נתפרשה למעלה שיקובל פירושו למעלה למעלה רק אחר תורת בהמה חיה ועוף ר"ל שיתקן בתורתו כל

שנבראו בששת ימי בראשית אזי תורתו מתפרשת למעלה כאשר יאמר הפי' בתורה כך יקובל למעלה ולמטה כמובן.

**עוד** בפסוק הנ"ל וידבר ה' אל משה לאמר גו' אשה כי תזריע וילדה זכר כו' מדרש והובא ברש"י ז"ל אמר ר' שמלאי כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף במעשה בראשית כך תורתו נתפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף אף שדברי המדרש הלז נראים פשוטים יש לנו דברים בגו לפרשו עפ"י רמז וסוד ונקדים לבאר סמיכת הפרשיות מה שסיימה הפרשה הקודמת זאת תורת הבהמה והעוף וכל נפש החיה הרמשת במים ולכל נפש השורצת על הארץ להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל הדקדוקים רבו מפני מה נאמר וזאת תורת הבהמה והעוף ולא נאמר ביניהם חיה רק כאמר בפ"ע וכל נפש החיה הרומשת במים ולא נאמר נפש חיה הרומשת על הארץ ומה הוציאה מן הכלל כי אח"כ נאמר ולכל נפש השורצת על הארץ ולא נאמר נפש החיה גם מה שנאמר בזו הסדרה כל מקום החיה כמו כל נפש החיה ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל כולה נאמר החיה בה' ידיעה מה ששייך הה"א ומה הודיע לנו בה גם בתחילת הפרשה נאמר דברו אל בני ישראל לאמר זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ ומדרש רבותינו ידוע ללמד שבהמה בכלל חיה ועדיין יש ללמוד מה בשנותו את טעמו דווקא כאן ללמד שהבהמה בכלל חיה הול"ל במקום אחר ונראה לי לפרש כי ידוע דכל דבר שהוא בעולם התחתון יש לו שורש מלמעלה כי כל עשב יש לו כוכב הממונה עליו מלאך שאומר לו גדל כמו כן דומם צח"ם הכל נשרש בעולמות עליוניות וכל דבר אשר יש לו נפש חיה כמו בהמות חיות ועופות המה בשרשם בחיות הקודש שבמרכבה הקדושה וע"י האדם העוסק בתורה ומצות ה' יתברך הוא מדבק ומקשר הכל למעלה בשורשו וממשיך השפעה וחיות מעילא לתתא לכל דבר ודבר באכילת הצדיק שהוא אוכל מאכליו בקדושה ובטהרה מדבק כל דבר בשורשו כל מאכל ומאכל בשורש השייך לאותו מאכל וזהו שאמר הכתוב ביחזקאל ומתוכה דמות ארבע חיות וזה מראיהן דמות אדם להנה ועוד נאמר שם ודמות פניהם פני אדם ופני ארי' אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאל לארבעתן ופני נשר לארבעתן ופי' רש"י מפני מה נאמר דמות אדם להנה הא כמו כן היה דמות ארי' ושור ונשר ופי' רש"י מפני שדמות אדם הוא דמות יעקב אבינו הוא החשוב שבכולם מפני כן אמר דמות אדם להנה ועפ"י דברינו ידויק על נכון כי כל נפש החיוני' אשר על הארץ כמו הבהמות וחיות ועופות המה בשרשם בחיות הקודש שלמעלה כמו החיות בשורש ארי' שבמרכבה והבהמות בשורש שור שבמרכבה ועופות בשורש נשר שבמרכבה והכל הוא

נשרש למעלה ע"י האדם המקשר הכל למעלה זהו שנאמר דמות אדם להנה וזהו שנאמר ופני ארי' אל הימין כי ארי' הוא הגבור שבחיות והוא מדת גבורה ע"כ הוא בימין שהוא במדת אברהם אבינו מדת החסד להיות נכלל הגבורה בחסד ויהיה כולו רחמים ופני השור לשמאל אף שמדת השור הוא ג"כ גבורה שהוא הגבור שבבהמות אעפ"כ אין מדתו מדת גבורה כמו מדת ארי' ע"כ אף בשמאל נוכל להמתיק מדת השור ופני נשר הוא מדת יעקב שהוא רחמים גמורים והכל נמתקים ע"י הצדיק שממתיק ומקשר הכל למעלה לשרשו וממשיך ההשפעה מעילא לתתא מהחיות הקדושות וזהו שנאמר דמות אדם להנה והנה למעלה במרכבה נקראים הכל חיות אף דמות השור והנשר נקראים חיות כמש"ה ומתוכה דמות ארבע חיות ומשם בארה הוא הביאור הפסוק שלפנינו וזאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ ר"ל באם תאכלו מאכלכם רק בקדושה ובטהרה אז אף הבהמות וארציות היינו מהגשמיות נעשה קדושה ונדבק הכל למעלה בחיות הקודש וזהו הבהמה בכלל חיה היינו שאף הגשמיות נדבק בחיות וקדושות של מעלה וזהו שאמר הכתוב זאת תורת הבהמה והעוף הבהמה הוא השור שבמרכבה והעוף שהוא הנשר שבמרכבה שהמה למעלה רחמים גמורים וכל נפש החיה הרומשת במים חיה הוא בדמות ארי' שבמרכבה שהוא נמתק במים שהוא מדת החסד לאברהם ולזה כתיב "בה' הידועה היא החיה הידועה שבמרכבה הקדושה ולכל נפש השורצת על הארץ ר"ל כל הארציות והגשמיות אדם הצדיק מדבק הכל למעלה בחיות הקודש שבמרכבה להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל ובין החיה הנאכלת ר"ל אותם החיות אשר נאכלים למטה ובכללם גם הבהמות ועופות הנקראים ג"כ חיות למעלה הכל נדבק למעלה נמצא נזכרים בפרשה של מעלה שלשה החיות שבמרכבה היינו דמות ארי' ושור ונשר לכך נאמר אח"כ אשה כי תזריע זהו תורת אדם הוא החיה הרביעי שבמרכבה החשוב שבהחיות הנ"ל כמו שאמר הכתוב דמות אדם להנה שהכל נקשר למעלה ע"י האדם הצדיק וזה ודברי ר' שמלאי כשם שיצירתו של אדם אחר כל בהמה חיה ועוף במעשה בראשית ר"ל במרכבה הקדושה הכל נמתק ע"י האדם הצדיק כך תורתו נתפרשה אחר תורת בהמה חיה ועוף ר"ל שכל בהמות חיות ועופות נדבק למעלה ע"י תורת אדם הצדיק המדבק הכל למעלה וממשיך השפעה מעילא לתתא והבן.

**עוד** יש לרמז במדרש הנ"ל כי הנה יש לדקדק איך תלה הטעם שלכך תורתו מתפרשת אחר בהמה חיה ועוף מפני שיצירתו הי' אחר כל בהמה חיה ועוף הלא היצירה ראוי' שתהי' אחר בהמה חיה ועוף כדי שימצא הכל מוכן וכמו שאמרו חז"ל כנ"ל אבל התורה

הקדושה אינה אלא בשביל האדם איך יתנהג עם בהמות חיות ועופות מאיזה מהם יפרוש עצמו ואיזה מהם יאכל מן הראוי הוא שבתחילה יתפרש תורתו איך יתנהג עם עצמו ואח"כ תורת בהמות חיות ועופות איך יתנהג עמהם ומה גם שהתורה היא קודמת לעולם לזאת ראוי היא להיות נתפרשות קודם לכל דבר. ונראה בזה דאיתא בתקונים ובזה"ק אלמלא לא חטא אדה"ר לא היינו צריכים להבדיל בין איסור להיתר בין כשר לפסול בין טומאה לטהרה והיינו לומדים פנימיות התורה אך ע"י שחטא אד"הר נתערבו טוב ברע לכן אנו צריכים להבדיל את עצמינו ממאכלות אסורות ומטמאות כדי לברר האוכל מתוך הפסולת ולהעלות הניצוצות הקדושים. והנה בעולם עשי' הפסולת רבה על האוכל הרבה והקדושה שבעולם העשי' הוא בצימצום גדול ובעולם היצירה אין שם כ"כ פסולת כמו בעולם העשי' ואעפי"כ מעורב בו טו"ר ובעולם הבריאה הקדושה רבה על הפסולת ואין שם פסולת כי אם מעט מזעיר והעולם אצילו' כולה קדושה לכן מי שיש לו נשמה מעולם האצילות אין חטא בא על ידו ששם אין שום אחיזה לסט"א כלל וכנגד ד' העולמות אלו יש ד' תורות תורה דאצילות ותורה דבריאה ותורה דיצירה ותורה דעשי' פשטות התורה היא דעשי' ודרוש התורה היא היצירה ורמזי התורה היא דבריאה וסודות התורה היא דאצילות וכנגדם יש באדם נפש רוח נשמה יחידה הנפש היא דעשי' לכן הנפש נוטה לתאות הגשמיות לכן צריך האדם לזכך נפשו שיבדיל את עצמו ממאכלות האסורות ומטמאות אפילו בדבר שאינו אלא מדרבנן וצריך כל אבריו והעינים והפה לשמור אותם שלא לפגום אותם חלילה שהם ג"כ מדברים הנוגעים לתיקון הנפש ואם מיקל לעצמו אפילו בדרבנן אינו מתקן נפשו כראוי ואי אפשר לו שיזכה לרוח רק אם הוא שומר את עצמו מכל וכל הוא משיג פשטות התורה ואח"כ זוכה לרוח ומשיג דרוש התורה ואח"כ זוכה לנשמה ומשיג רמזי התורה ומנשמה הוא בא ליחידה ומשיג סודות התורה לכן בתחילה כתיב ויברא אלקים את התנינים הגדולים ויברא רומז לעולם הבריא' ושם הוא תערובת מעט של הסט"א בהקדושה ואח"כ כתיב ויאמר אלקים תוצא ארץ נפש חיה למינה בהמה ורמש וגו' ויעש אלקים וגו' כתיב בהם מעולם הבריאה עד עולם העשיה והאדם צריך להעלות הנצוצות להעולם האצילות לכן נברא אח"כ להעלות הניצוצות לכן אח"כ כתיב ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלקים ברא אותו וגו' ויברא רומז לעולם הבריאה ונשמה הי' מעולם האצילות כמו שכתו' בצלמו ואח"כ כתיב וייצר ה' אלקים את האדם עפר מן האדמה וייצר רומז לעולם היצירה ובעולם היצירה צריך תיקון ע"י התורה של פשטי התורה של טומאה וטהרה ואיסור והיתר וכשמתקן א"ע ושומר א"ע מכל איסור ופסולו טומאה אז מתקן א"ע ואת עולם היצירה שיכול למשוך

על עצמו בחי' רוח ע"י שעוסק בדרשות התורה מה שדרשו חז"ל שזה כשר וזה טריפה וזה טמא וזה טהור וממשיך על עצמו בחי' רוח מעולם היצירה ואח"כ יוכל למשוך על עצמו בחי' נשמה ויזכה לתורת הבריאה ויכול להשיג הרמזי תורה ואח"כ יוכל להשיג תורת אצילות דהיינו סודות התורה אבל אם אינו מתקן א"ע ע"י פשוטי התורה ודרשות התורה דהיינו שאינו משמר א"ע מאיסורי תורה וטומאה ופסול אזי אינו מתקן את עולם עשי' ויצירה ואינו יכול לבוא לרמזי התורה ולסודות התורה כנ"ל וזהו כשם שיצירתו של אדם היה אחר יצירת בהמה חיה ועוף שנברא שגם יתקן עולם היצירה דהיינו שאדם בלול מכל העולמות ועיקר הבירור הוא מעולם העשי' ויצירה ולכן נברא מעולם היצירה אחר יצירת בהמה חיה ועוף שיש להם ג"כ חלק מאלו עולמות להעלות אותן לכך תורתו אינה מתפרשת אלא אחר כל בהמה וכו' ור"ל אם אינו משמר עצמו ממאכלים אסורים ומטומאה וטהרה אינו יכול לבוא לשום השגות התורה כנ"ל.

**אשה כי תזריע וילדה זכר וגו'** במדרש הה"ד אחור וקדם צרתני אמר ר' יוחנן אם זכה אדם נוחל ב' עולמות העולם הזה והבא אמר ר' שמואל בר נחמן בשעה שברא הקב"ה אדה"ר אדרוגינוס בראו א"ר לקיש בשעה שנבראו דו פרצופים נברא ונסרו הקב"ה לשנים וצריך להבין איך תלה המדרש הזה בפסוק אשה כי תזריע ובתחילה נקדים המשנה דאבות רבי אומר איזה דרך ישרה שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה שאין אתה יודע מתן שכרן של מצות גם המשנה זו אומרת דרשיני ונראה בזה דהנה אמרו חז"ל אשה מזרעת תחילה יולדת זכר איש מזריע תחילה יולדת נקיבה וביאור הענין שעיקר העבודת ה' היא שיזכך האדם א"ע עד שנעשה דבוק בו ית"ש ואז הוא מייחד העולמות מתתא לעילא ומעורר מ"נ מתתא לעילא וממשיך עי"ז השפעות טובות על כנ"י מעילא לתתא אף שהקב"ה יכול להמשיך כל השפעות טובות בלא זה אך כשברא הקב"ה את העולם רצה שכל השפעות טובות יתמשכו ע"י אתערותא דלתתא לכן כשהאדם מעורר את עצמו מלמטה ומזכך את עצמו מן החומריות מכל וכל ומשתוקק להשיג השגות אלהות כאשה שמשתוקקת לבעלה ומקשר העולמות התחתונים בעולמות העליונים הוא מעורר מ"נ וממשיך השפעות טובות ואורות העליונים על הכנ"י וקודם שברא הקב"ה את העולם כשעלה ברצונו הפשוט לברוא את העולם כדי להטיב לברואיו הי' היחוד מני' ובי' שאז לא הי' מי שיעורר ואחר שברא הקב"ה את העולם נמשכין כל השפעות טובות ע"י אתערותא דלתתא שמיחד העולמות העליונים עם העולמות התחתונים וזהו אשה מזרעת תחילה יולדת זכר שבאם יש אתערותא דלתתא תחילה יורדים ההשפעות בבחינת דכר ברחמים

בהתפשטות משא"כ כשאין אתערותא דלתתא ואיש מזריע תחילה אז יורדין ההשפעות בבחי' נוקבא שהוא בצימצום. והנה המיחד הראשת הי' יעקב אבינו אף שאברהם אבינו היה מיחד ומקשר העולמות אך מדתו הי' מדת חסד וע"י החסד לבד אי אפשר שיתנהג העולם שכן מצינו בדור המבול שהופיע להם הקב"ה טובות הרבה ומרדו בו ויצחק הי' ג"כ מקשר ומיחד העולמות אך מדתו מדת גבורה וע"י גבורות לבד ג"כ אי אפשר שיתנהג העולם והמיחד האמיתי הוא יעקב שהוא מדת תפארת והוא הי' המחבר חו"ג שהוא בריח התיכון והוא המחבר הששה קצוות ומיחד העולמות העליונים עם עולמות התחתונים ומכניע הגבורות תחת החסדים ונמתקו הגבורות בשרשן וממשיך השפעות טובות על כנ"י. וזהו שאמר רבינו הקדוש איזה דרך ישרה שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם פי' שיזכך א"ע מן החומריות מכל וכל וע"י אתערותא דלתתא שהוא משתוקק להשיג השגת אלהות הוא מיחד העולמות העליונים עם עולמות התחתונים וממשיך השפעות טובות על כנ"י והיא מדת תפארת מדתו של יעקב אבינו שהוא הי' מחבר הקצוות ומשפיע למלכות וזהו שרמז הברטנורא בשם הרמב"ם כל שהיא תפארת לעושיה היינו שילך בכל המדות בדרך האמצעי ולא יטה לאחד משני קצוות והביא משל ע"ז ורומז בדבריו הקדושים שיתפוס מדתו של יעקב אבינו שהוא תפארת והוא הי' המחבר הקצוות כלומר שיתפוס מדת תפארת שיחבר הקצוות וייחד העולמות העליונים עם עולמות התחתונים וזהו כל שהיא תפארת לעושיה פי' ליחד תפארת ומלכות שנקראת עשי' נגד הספירות שלמעלה ותפארת לו מן האדם כלומר שיורדין כל השפעות על ידו מן האדם העליון היושב על הכסא והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה פי' שכנ"י דהיינו מלכות הוא ה' תתאה ונקרא קלה כידוע מכתבי האר"י ז"ל ובעשית המצוה צריך ליחד הה' תחאה עם יה"ו ואז מאירין היה"ו בהה' תתאה ונתיחדו העולמות כולן עד אין סוף ב"ה וזהו הוי זהיר מלשון אור וזוהר כלומר שתאיר היה"ו שהן אותיות הוי' במצוה קלה פי' ע"י המצות תאיר ותזהיר אותיות של ה"ו"י בה' תתאה שהיא המלכות שמים שנקראת קלה וזהו ה"ו"י זהיר במצוה קלה כבחמורה בעשית מצוה קלה כבעשית מצוה חמורה שאין אתה יודע מתן שכרן של מצות כלומר שהעיקר מתן שכרן של הצדיקים הוא ליחד כל העולמות בא"ס ב"ה וזהו שאי"ן אתה יודע פי' יודע הוא מלשון והאדם ידע וביאורו כשאתה יודע ומיחד כל העולמות לקשרם למקום שנקרא אי"ן זהו מתן שכרן של מצות וזהו שכר שאין לשערו ועין לא ראתה אלהים זולתך. ומזה נבוא לביאור אשה כי תזריע וילדה זכר פי' מי שהוא משתוקק להשיג השגות אלהות הוא דוגמת אשה שמשתוקקת אל בעלה כי תזריע פי' שע"י אתערותא

דלתתא הוא מזריע שמעורר מ"נ וילדה זכר היינו מ"ד שהן השפעות טובות דהיינו שהוא מייחד העולמות העליונים עם העולמות התחתונים מתתא לעילא וממשיך השפעות מובות מעילא לתתא הה"ד אחור וקדם צרתני פי' שהקב"ה ברא את האדם שיהי' מעורר ומיחד מתתא לעילא וממשיך השפעות טובות מעילא לתתא וזהו אחור וקדם צרתני פי' שמיחד מתתא לעילא ומעילא לתתא אמר ר' יוחנן אם זכה אדם נוחל ב' עולמות עוה"ז והבא פי' אם זכה אדם שהזיכך את עצמו מהחומריות מכל וכל הוא נוחל ב' עולמות העוה"ז והבא היינו שממשיך השפעות טובות וגם הקדושה העליונה ואורות עליונים משל עוה"ב לזה העולם ע"י שמיחד עולם הזה ועולם הבא אמר ר' שמואל בר נחמן בשעה שברא הקב"ה אדה"ר אנדרוגינוס בראו שאחר הבריאה באים כל השפעות ע"י אתערותא דלתתא שאדם מיחד העולמות העליונים עם עולמות התחתונים אבל בשעה שעלה במחשבה ראשונה לפניו ית' לברוא את העולם כדי להטיב לברואיו הי' היחוד מני' ובי' וזהו בשעה שברא הקב"ה את אדה"ר היינו בראשית המחשבה אנדרוגינוס בראו הי' היחוד מני' ובי' ופירש ריש לקיש את דבריו בשעה שנבראו דו פרצופים נברא שהי' הכל חד ונסרו הקב"ה לשנים וצריך האדם ליחד עולמות עליונים עם העולמות התחתונים ע"י אתערותא דלתתא ע"י מ"נ והי' היחוד פא"פ וזהו אשה כי תזריע וילדה זכר שע"י המ"נ תרד ההשפעה בבחינת דכר והבן.

**אדם כי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו הכהנים גו'** נראה לי לפרש כי כשמתחיל להתנוצץ יראת ה' בלב האדם בא לאדם התלהבות וחשקות לעבודת הש"ית ומלהיב בלבו כלפיד אש לעשות רצון הבורא או שיש לו מדריגה זו שיוכל לדבק עצמו בהש"ית ובתורתו איזה שעות או שבא לו בהירות קדושות ועכ"ז בהיות לו מדריגות הנ"ל משיאו היצר לחטוא ליוצר לחשוב מחשבות שהוא צדיק ובעל מדריגות כיון שרואה עצמו שיש מעט התלהבות ודביקות ובהירות כנ"ל שמוח ישמח בהם ולצדיק יחשב בעיני עצמו זהו הסתת היצה"ר לחשוב מחשבות זרות ההם ובהיות כן חושב הוא נופל למטה מכל המדריגות וזהו פי' הפסוק אדם כי יהיה בעור בשרו שא"ת הוא מלשון משיאין משואות שיש בו איזה התלהבות לעבודת הבורא או ספחת הוא לשון דביקות שיש לו איזה דביקות בעבודת הש"ית או בהרת הוא מלשון בהירות שיש לו איזה בהירות בעבודת הבורא ית"ש והיה כל מקום שנאמר והיה הוא לשון שמחה שיש לו בזה שמחה להחשיב עצמו לצדיק. בעור בשרו לנגע צרעת מהעונג והשמחה הלז בא לו נגע כי לנגע יחשב לו כמו שאמרו אין למעלה מעונג ואין למטה מנגע ורפואתו יהי' ע"י שידבק עצמו לצדיקי

הדור ללמוד מהם הכנעה ושברון לב להחשיב עצמו לאפס ולאין ושב ורפא לו וזהו והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו הכהנים ר"ל לחבר עצמו לצדיקי הדור ונרפא כנ"ל.

**עוד** על פסוק הנ"ל אדם כי יהיה בעור בשרו שאת גו' או בהרת גו' יש לתת לב להבין למה תלה הכתוב מראות נגעים וטומאה וטהרה דווקא עפ"י הכהן כי ראוי לתת לב להבין סימני נגעים אבות הטומאה שאת ובהרת ואיתא במשנה בהרת עזה כשלג שאת כצמר לבן והם האבות הטומאה דווקא בבחי' הלבנונית ביותר ואם כהה מראיתו בהסגר הוא סימן טהרה וצריך עוד להסגר י"ל הטעם ע"פ פשיטא כך הוא כי עיקר חיות האדם הוא הדם כי הדם הוא הנפש כי נפש האדם הוא שורה בהדם ואם אדם הולך בקדושה ומזכך את עצמו הן בעשית המצוה או בעסק תורה ותפילה אזי פניו מצהיבות שנראה בפניו אדמימות מחמת שנתגלה בפניו קדושת נפשו ואם ח"ו הולך בדרך לא טוב אזי גורם במעשיו שנעקר ממנו הנפש כידוע מגמרא כל הכועס כו' ואיתא בזוה"ק שע"י הכעס נעקר נשמתו ממנו וא"א להחזירה רק ע"י תשובה עלאה והלואי יחזירהו וחוש הראות רואה שבשעת הכעס נעשה אדם לבן ביותר והולך ממנו כל אדמימות שבפניו וזהו סימן הסתלקות הנפש הקדושה וגם איתא כל המלבין פני חבירו כו' הוא ג"כ מחמת שנוטל ממנו החיות שלו שאזל סומקא ואתא חיורא נמצא מכאן אנו למדין שהלבלינות באדם מראה הסתלקות החיות וממילא כשילך מאדם החיות שלו הוא נקרא טמא כידוע ע"כ כשנסתלק כל החיות נקרא אבי אבות הטומאה וממילא כשילך מקצת חיות הוא ג"כ טמא ובוודאי בשעת הכעס או בשעת הלבנת פנים כל אדם מכיר הסתלקות החיות כי נשאר כולה לבן אבל בעבירה קלה כל דהוא ג"כ נעקר מאדם איזה חיות קדושה מאיזה אבר שפגם בו ונשאר אותו אבר בלא חיות ונראה בו הסתלקות החיות דהיינו הלבנינות כנ"ל באותו אבר וזה לא ניכר לכל אדם כי לא נלבן רק אבר אחד ואפילו לא כולה רק מקצתה כי שיעור בהרת הוא כגריס סימן טומאה שמראה בעצמו שהלך החיות הקדושה מזה האבר ע"כ אי אפשר לאדם אחר לעמוד ע"ז רק הכהן שהולך תמיד בקדושה הוא מבין איך נטמא וגרם הסתלקות החיות מאותו אבר ע"כ בשהוכהה מראיתו בהסגר הראשון הוא סימן שחזר בתשובה מעט והמשיך לעצמו מעט חיות באבר ההוא שהלך הלבנינות מעט והוכהה מראות הלבנינות ע"כ הוזכר עוד שישוב בתשובה שלימה להחזיר כל החיות לאותו אבר וילך הלבנינות לגמרי ויטהר כמובן.

**עוד** יש לרמז בזה וגם בפסוק שלאחריו והובא אל אהרן הכהן או אל אחד מבניו הכהנים וראה הכהן את הנגע בעור הבשר ושער בנגע הפך לבן ומראה הנגע עמוק מעור בשרו נגע צרעת הוא וגו' לכאורה אינו מובן שאמר הכתוב וראה הכהן את הנגע גו' ושער בנגע הפך

לבן וכי מאין יודע הכהן שעתה נהפך ללבן הלא לא ראהו קודם לכן שלא הי' לבן. ונראה לפרש דהנה בוודאי הרשעים שפרקו עול מלכות שמים מעליהם בפרהסיא יוכל האדם לשמור עצמו ולהתרחק מהם שרואה שמעשיהם בלתי טובים אבל אלו שמראין עצמם שהן מיושבי בית המדרש ומתנהגין בחסידות ופרישות ובקרבם ישימו ארבם ועושין מעשה זמרי ומבקשין שכר כפינחס מאיש כזה צריך האדם לשמור א"ע ויתרחק ממנו כמו שמתרחקים משור שחור ביומי דניסן כי משחית עבודת הכשרים כשבא לכנסי' יחד עמם לתורה או לתפילה מחמת שיש בו ניצוץ הקדוש הנוטה אל שרשו רק שהוא מעורב טוב ברע וכשבא לכנסי' יחד עם עובדי השם הניצוץ נוטה אל שרשו אל הקדושה ונפשו משוקע בתאוות רעות ועי"ז הוא מביאם לעצבות או לעצלות והם נופלים מהתלהבות שלהם ומתשוקתם והעובד ה' באמת יוכל לידע זאת כשרואה שנופל מההתלהבות שלו בתחילתו או בתורתו בוודאי הוא מחמת שיש בכנסי' זו איזה מן הצבועין שמראה עצמו לכשר והנגע שלו הוא בפנים וזהו פי' הפסוק אדם כי יהי' בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת ואיתא בספרים שהן שמות העבירות פי' שיהי' בעור בשרו העבירות דהיינו שבקרבו ישים ארבו ומתראה לבני אדם איש טוב וישר והובא אל אהרן הכהן והובא הוא מלשון כי בא השמש פי' ע"י שבא לכנסי' יחד עמהם גורם שהעובד ה' שנקרא בשם כהן הוא נופל מההתלהבות שלו או אל אחד מבניו הכהנים פי' שגורם לאחד מתלמידיו של העובד ה' שנופל מההתלהבות שלו וראה הכהן את הנגע בעור הבשר פי' שעובד ה' שמכונה בשם כהן הוא רואה שפנימיות שלו הוא רע מאד ושער בנגע הפך לבן פי' שהוא מהפך עצמו ללבן שהוא מ"ע לבני אדם לאיש טוב וצדיק אבל באמת ומראה הנגע עמוק מעור בשרו שבקרבו הוא משים ארבו ותוך שלו הוא רע מאד נגע צרעת הוא וטמאו הכהן.

**ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא** נראה לומר ג"כ ע"פ פשוטו כי האדם צריך לקדש עצמו אפילו במותר לו וכ"ש שלא יתאווה למותרות רק צריך להסתפק די הסיפוק בכל אופנים הן במאכלים הן בכל הדברים צריך להשליך המותרות וידוע שהשערות הראש הם מותרות בגוף ע"כ צריכים הכהנים בעבודתם והלוים לגלח השערות להראות שאינם רוצים במותרות רק די הסיפוק בלבד וכ"ש בשימרט ראשו לגמרי שלא יצמחו עוד הוא סימן טוב באדם שהשליך כל המותרות ממנו ע"כ הוא סימן טהרה וזהו שאמר קרח הוא טהור הוא.

**או** י"ל הפסוק קרח הוא טהור הוא ואם מפאת פניו ימרט ראשו גבח הוא טהור הוא יש לרמז כך דהנה כשאדם מתפלל בדו"ר בהתלהבות ודביקות אי אפשר שלא יעשה

תנועות באבריו כידוע מזוה"ק כי אדם הישראלי שמאיר בו קדושת נשמתו ע"כ א"א לעמוד על עמדו בתפילתו רק מנענע עצמו כמו הנר בשעה שדולק ומאיר נראה השלהבת כמו מנענע עצמו עיי"ש ע"כ א"א לאדם שמתפלל בדביקות שיתפלל בלא תנועות ובאיזה אבר שעושה התנועה באותו אבר מתגלה יותר קדושת נשמתו ומראה בתנועתו באיזה מקום אחיזתו בעולמות עליונים ויש בני אדם בעת דביקותם בתפילה עולים במחשבתם עד עתיקא ויש עד מוחין עלאין עד י"ג תקונא דיקנא וזהו פי' הפסוק ואיש כי ימרט ראשו ר"ל בעת דביקותו בתפילה אוחז עצמו בראשו שכמעט רוצה לעקור שערות ראשו קרח הוא הוא סימן שעלה במחשבתו עד עתיקא כפי' רש"י בחומש בקרחתו בעתיקותא כמובן כי שם בעתיקא אין שום השגה כלל והוא כמו העורף שאי אפשר לאדם לראות עורף שלו כך הוא מדת עתיקא שאין יכול להשיגו ואם מפאת פניו ימרט ראשו ר"ל שיעשה תנועה בעת תפילתו שאוחז את ראשו בפניו זהו מראה שעלה המוחין בי"ג תיקונא דיקנא וזהו גבח הוא שהוא גימט' י"ג וטהור הוא וה' יכפר עון.

**א"י** ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא ואם מפאת פניו ימרט ראשו גבח הוא טהור הוא. פרש"י משפוע קדקוד כלפי פניו קרוי גבחת ומשפוע קדקוד כלפי אחוריו קרוי קרחת ועדיין לא פירש"י מפני מה כלפי פניו קרוי גבחת מה לשון גבחת לפנים וכמו כן לא פרש"י מפני מה כלפי אחוריו קרוי קרחת מה לשון קרחת לאחוריו ואף שפי' רש"י אצל קרחת וגבחת שנאמר אצל בגדים כאילו נכתב באחריתו או בקדמיתו עדיין יש להקשות מנין זה לפרש כן שיהי' פירושו באילו נכתב באחריתו או בקדמיתו ונראה לי בדרך רמז כי השי"ת השתלשל העולמות מעולם אל עולם מאצילות לבריאה ומבריאה ליצירה ומיצירה לעשי' והשתלשל כן העולמות עד אין ערך ואין שיעור עד העולם התחתון הזה ובהעולמות אשר השתלשל יותר למטה בצימצום יותר קדושת אלהותו בלבושים יתירים ובכל דבר ודבר שבעולמות התחתונים נטמן בו קדושת אלהותו אך הוא בלבושים ומסכים גדולים וזאת עלה כך ברצונו הפשוט לבראות העולמות כך בהשתלשלות בכדי להיות בחירה ורצון ושכר ועונש כי בעוד שהאדם מטיב דרכו ללכת בדרכי הש"ית אזי המסכים ולבושים הגשמיים נופלים ונתגלה ויצהיר ויאיר לאדם קדושת אלהותו ית"ש שהיה נטמן בכל דבר ודבר אבל לזה צריך יגיעות רבות לזכך עצמו ולטהר עצמו בקדושות יתירות להיות מחשבתו תמיד זכה וברורה לעבודת ה' ית"ש בכל ענינים בתורה ותפילה ומעש"ט אבל זאת ג"כ קשה מאד לבא למדריגה זו שיהי' תמיד לאדם מחשבה זכה וברורה זולת שמקודם צריך לתקן השבע מדות כמו אהבה ויראה התפארות נצחון וכדומה שלא לאהוב רק דברים אשר המה לעבודת הבורא ב"ה וכמו כן

היראה ישאר המדות וכאשר כבר תיקן הז' המדות יוכל אח"כ לבוא למדריגה זו שיוכל להיות לו תמיד מחשבה זכה בלי מחשבת פיגול הן לתורה ותפילה ומעש"ט וגם זאת צריכים למודעי שלא לבקש המותרות הן אהבה ויראה ותענוג וכדומה רק מה שנוגע לו לעבודת הבורא ב"ה זולת באהבת ויראת הש"ית אין שיעור ואין ערך ואף ממותרות המוחין ימנע עצמו היינו שבהיות אדם בעל מדריגה ובא עד מקום שרואה שאין לו עוד השגה להלן כי המקום שרואה שאין לו בו עוד השגה יראה שלא לחשוב יותר כי אותו מקום נקרא עתיק שהוא נעתק ומכוסה וכמוס ממנו ולא ניתן לו רשות לחשוב יותר כי הוא נחשב כמו מחשבה זרה מחמת שרואה שלא ניתן לו רשות להשיג יותר והוא חושב בו נקרא מחשבה זרה והוא מותרות המוחין שלא לחשוב יותר רק מה שרואה שמשיג וניתן לו רשות וזהו שלא ניתן רשות לשאול מה למעלה וכו' רק עד מקום שרואה שיש לו השגה בי"ג ת"ד הורשה לו לחשוב ולא ביותר שמובדל ממנו חלילה לו לשאול מה למעלה וזהו פי' הפסוק ואיש כי ימרט ראשו היינו שימרט שערותיו המה השערות עליונות הוא זקן עליון כי כל שער יש לו מעין תחתיו הצומח ממנו כמו שנאמר באיוב לשטף תעלה עיין במדרש על זה הפסוק המה מעיינות החכמה וזהו שערות עליונות היינו שימרט ממנו המותרות המוחין שלא לחשוב למעלה באותו מקום שרואה שלא ניתן לו רשות לחשוב בו הוא נקרא מותרות כמו שערות הראש שהמה מותרות ואינו חושב רק עד אותו מקום שרואה שניתן לו רשות קרח הוא טהור הוא היינו שפי' רש"י משפוע קדקוד כלפי אחוריו שאינו רואה אותו מקום היינו שלא ניתן לו רשות לראות ולהשיג שם שום דבר כי הוא נעתק וכמוס ממנו כמו אחוריו ואם מפאת פניו ימרט ראשו פנים נקרא אותו מקום שרואה שניתן לו רשות להשיג בי"ג ת"ד גב"ח הוא גב"ח גימטריא י"ג ת"ד כנ"ל טהור הוא והבן.

**או** יאמר איש כי ימרט וגו' כי הנה יש להבין עוד הלא אם ימרט ראשו אין כאן שום מראה מד' מראות נגעים ומה צריך הכתוב להשמיעני שהוא טהור שהוא דבר פשוט. ונראה לרמוז בזה דהנה עיקר עבדות ה' הוא שיזכך האדם א"ע מן החומריות ואז זוכה להשגות התורה לתורה דבריאה ולתורה דאצילות דהיינו לרמזי תורה ולסודות התורה כמאמרינו לעיל כמו שהיו אבותינו מזככים א"ע בימי הספירה ובאו להשגות התורה במ"ת אך האדם יש לו יצה"ר אף שיצ"ט ג"כ אתו אעפ"כ היצה"ר מסיתו בכל יום ויום לבל ילך בדרך טובים לכן צריך האדם להגביר היצ"ט על היצה"ר ולהכניע היצה"ר תחת היצ"ט שיצ"ט הוא מסטרא דימין ויצה"ר הוא מסטרא דשמאל ובמה שהוא מגביר היצ"ט על היצה"ר דהיינו הימין על שמאל מתגבר גם בעולמות העליונים הימין על

שמאל ונכללו הגבורות תחת החסדים ונמתקו הגבורות בשרשן ומאירין החסדים על הגבורות ונעשה כולן חסדים ובהנחת תפילין הוא מכניע היצ"הר תחת היצ"ט לכן אנו אומרים בלשם יחוד להכניע עבד תחת אדוניו ושפחה תחת גבירתה ועשר קדושות הן ובכל אחד יש שם הוי"ה ושם אלקים ושמות הויות הן חסדים ושמות אלהים הן גבורות וכשמגביר הימין על השמאל מתגברין החסדים על הגבורות ומאירין השמות הויות על שמות אלקים ונעשה כולה רחמים וזהו וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא אלקים ששמות הויות מאירין בשמות אלקים שהם בגימטריא ה'ט'ב'ע ועי"ז יוצאים למעלה מן הטבע וזאת ידוע ששמות הויות הן פנימיות העולמות ושמות אלהים הן בחינת אחורים וכשמיחד העולמות העליונים עם העולמו' התחתונים והגבורות נכללו תחת החסדים מאירין השמות הויות בשמות אלקים ונתברר גם בחינת אחורים ונעשה היחוד פנים אל פנים ומתיחדין ההויות עד א"ס ב"ה ונמשכו הי"ג מכילין דרחמים על כנ"י והוא פלא עליון פלאות החכמה ונמשוך פלאות וניסים על כנ"י וזהו דו פרצופים בראו ונסרו לשנים כדי שיהי' היחוד פא"פ וזהו שאנו מתפללין יהא שמי' רבא מברך היינו שהויות יאירו בהשמות אלקים ויתיחדו הויות עד א"ס ב"ה ומזה נבוא לביאור הפסוק ואיש כי ימרט ראשו פי' אם יזכך א"ע ומיחד העולמות העליונים עם העולמות התחתונים ומכניע הגבורות תחת החסדים ויוד הויות של רחמים שהן פנימיות העולמות מאירין על יוד שמות אלהים שהן בחינת אחוריים ונתברר גם בחינת אחוריים ויוד הויות הם בגימטריא ר"ס כמנין ימר"ט עם הכולל וזהו כי ימרט ראשו שראש הוא עיקר של כל הגוף והיינו שמיחד היוד הויות שהן בגימריא ר"ס כמנין ימרט עם הכולל (עם שמות אלהים) קרח הוא טהור הוא פי' שגם בחי' אחוריים נתלבנו ותבררו וזהו שפרש"י משפוע קדקוד כלפי אחוריו קרוי קרחת פי' שגם בחי' אחוריים נתבררו כנ"ל ואם מפאת פניו ימרט ראשו פי' ואם היחוד של יוד הויות שהן בגימטריא ר"ס נעשה פא"פ 'ג'ב'ח הוא טהור הוא פי' שממשיך הי"ג מכילין דרחמין על הכנ"י שהן בגימ' י"ג כמנין 'ג'ב'ח וזהו שפרש"י משפוע קדקוד כלפי פניו קרוי גבחת כי בפנים יש הדיקנא וזהו מפאת פניו ימר"ט ר"ל שמאיר העשר הויות בהפנים ומעורר הדיקנא ובדיקנא יש י"ג מכילין וזהו גב"ח הוא ר"ל שמעורר הי"ג תיקונא דיקנא של רחמים וטהור הוא.

## מצורע

**ויצא הכהן אל מחוץ למחנה וראה הכהן והנה נרפא וגו'** יש לדקדק תיבת והנה הוא מיותר לגמרי שהי' לו לומר ולכתוב וראה הכהן שנרפא וגו' ויש לפרש ע"פ פשוטו

דאיתא במדרשים הקדמונים ובפרט באור החיים הקדוש שרפואת המצורע תלוי דווקא בהסגר ובישיבה מחוץ למחנה להודיע שאין החולה ורפואתו תלוי בטבע כי מטבע החולאת המצורע הוא עיפוש הדם כידוע וזה בא לאדם מעצבות וממרה שחורה ע"כ מהראוי הי' שתהי' רפואתו כדרך כל הרפואות בדרך הטבע לעסוק בסמים המשמחים אותו ולישב בסוד המשחקים וישיבת אדם בדד גורם לו עצבות יותר ויותר ע"ש בדבריהם ז"ל. ונ"ל ליתן סעד לדבריהם ז"ל כי בוודאי רפואת המצורע הוא עיקר תלוי' בתשובה שלימה ועזיבת החטא לגמרי ובוודאי מדרכי תשובה להיות לבו נשבר מאד מחמת מרירות החטא ובוודאי כשאדם מתבודד לבדו יוכל לפשפש במעשיו היטיב ולשבר לבו באמת בהכנעה גדולה וזהו טהרתו אבל קשה ע"ז כי ע"י שבירת לבו ועצבון על עוונו יגבר החולי יותר כי כן מדרך הטבע כנ"ל אבל זאת הוא באמת מי שמשבר לבו לגמרי בהכנעה גמורה לפני הבורא ית' בוודא יביא לו שמחה גמירה מזה העצבות כידוע מזוה"ק על פסוק עבדו את ה' בשמחה עיי"ש אבל זאת הבחינה אינו מבין אדם על עצמו ולא שום אדם אחר אם יש לאדם בעל תשובה שמחה מחמת שתמיד ממרמר בשברון לב על עוונו רק גדולי הצדיקים או כשאדם הולך זמן רב בתמידיות בזה הדרך שמשבר לבו לגמרי בהכנעה גמורה לעבודת הבורא ב"ה באמת אזי מרגיש ג"כ בבואו השמחה בלבו בעת תשובתו הרמתה בהכנעה גמורה ופי' הפסוק כך הוא ויצא הכהן וראה והנה ואין והנה אלא לשון שמחה כידוע במדרש על פסוק והנה אהרן אחיך וגו' וראך ושמח בלבו וזהו הפי' שראה הכהן והנה דהיינו זה המצורע נשבר בלבו בקרבו כ"כ עד שבא ג"כ לשמחה מחמת תשובה אז נרפא הנגע בוודאי שמחל לו הקב"ה כי בוודאי עשה תשובה נכונה כתיקונו כמובן.

## רמזי פסח

**רמזי פסח ופי' על ההגדה**

**בגמרא דפסחים אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הנר וכו'** יש לרמוז בזה כי הנה ידוע כי החמץ הוא בחי' היצה"ר ומצה רומזת להיצ"ט וידוע מאמר חז"ל אין בין מים העליונים למים התחתונים אלא כמלא נימא וביאורו שאין בין היצ"ט להיצה"ר שהן בחי' מים העליונים ומים התחתונים אלא כמלא נימא שצריך להזהר כחוט השערה לבל יטה מדרך החיים רק לילך במשרים ומפני זה אמרו חז"ל שה' פתוחה מן הצד שהבא לשוב בתשובה נכנס דרך שם ולמטה היא פתוחה שח"ו היוצא מדרך הטובה יוצא דרך שם וזהו הבא להיטמא פותחין לו שמניחין השער פתוח כהה' שהיא פתוחה למטה

והבא לטהר מסייען אותו שמראין לו שידחוק דרך שם לכנוס אכן ח"ו כשהאדם נוטה מדרך הטובה אזי הוא גורם להסגר הפתח לפניו ונמשך רגל הה' למעלה ונעשה חי"ת וצריך לדפוק על דלתי התשובה עד שיפתחו לו כמו שאמרו בזוה"ק על פסוק געו חית קנה שפי' שיגרע החי"ת ויעשה ממנה ה' וכן הקוף של קנה יגרע רגלה מפני שקו"ף הוא מאותיות שקר ויעשה ממנה תיבת הנה אלקיכם יבא וכו' וכל זה הוא ע"י תשובה ומע"ט ולהמתיק הגבורות בשרשן ולהמשיך אליהם אורות הרחמים העליונים. וזהו אור לארבעה עשר פי' כשממשיך הארה לארבעה עולמות שהם כלולים כ"א מעשר קדושות בודקין את החמץ לשם בדק הבית שסודקין ומחלקין החי"ת של חמץ ונעשה מזה תיבת מצה או יאמר אור לארבעה עשר פי' כשמאיר נר"ן חי' שלו שהן ג"כ כלולים כ"א מעשר קדושות כנודע בודקין וכו' כנזכר.

**עבדים היינו לפרעה במצרים וכו' ואילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו וכו' ואפילו כולנו חכמים וכו' מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים וכו' ומעשה בר"א וכו' עד שבאו תלמידיהם וכו' ברוך המקום וכו' כנגד ארבעה בנים דברה תורה וכו'**. לבאר כ"ז נקדים להעיר א' אמר ואלו לא הוציא הקב"ה את אבותינו וכו' ומשועבדים היינו וכו' מה צורך לספר זאת שאלו לא הוציא היינו משועבדים שהוא דבר שאין צורך להשמיענו לגודל פשיטתו ב' למה אמר אלו לא הוציא וכו' משועבדים היינו וכו' לשון משועבד עדיין אינו מורה על גודל העבדות והי' לו לומר עבדים היינו כמו שפתח בלשון הזה גם מה טעם לסיפור יציאת מצרים הלא עברו עלינו כמה גליות וה' עזרנו ולא נצטוינו בסיפורם ומה נשתנה גלות מצרים שמצוה לספר יציאתו. ויראה בזה ע"פ מאמר חז"ל בזכות ג' דברים נגאלו ממצרים שלא שינו את שמם ולא שינו את לשונם וכו' ויש להתבונן מה שלא שינו את שמם ומה מעלתו גם אמרו שלא שינו את לשונם איך היה באפשרי לדבר לשון הקודש תמיד הלא בין עם לשון אחרת התגוררו אשר לא הבינו לשון הקודש והיו מוכרחין לדבר עמהם בלשונם גם מהו גריעות שינוי הלשון גם אמרו חז"ל שהרשעים אינם יודעים את שמם בקבר וזה טעמא בעי מדוע אינם יודעין שמם ולבאר כל זה נראה ע"פ מאמר חז"ל עד שאתה מתפלל שיכנסו בך דברי תורה התפלל שלא יכנסו בך מאכלות אסורות והענין הוא כי הנה כל מיני דיבורי' מכל מיני לשונות כולם הם ע"י צירופי הכ"ב אותיות התורה הקשורים בה' מוצאות הפה שאי אפשר לדבר שום דיבור בעולם רק ע"י אותן הכ"ב אותיות ונקודותיהן שהם הם אותיות תורתינו הקדושה ולכן כשהאדם שומר פיו ולשונו דהיינו ששומר עצמו שלא יפגום ברית הלשון במאכלות אסורות וגם שלא ידבר שקרים ולה"ר וליצנות ודומיהן

אז פיו ולשונו הם בקדושה ואינם תחת הס"א שאין אחיזת החיצונים בה' מוצאות פיו ואז אף אם ידבר בשארי לשונות דבוריו הם בכלל לשון הקודש שעיקר לשון הקודש ביאורו שלשונו אשר בפיו שקשורים בה הכ"ב אותיות היא קדושה ע"י ששומרה מכל דברים הפוגמים ברית הלשון ולכן נכנסין דברי תורה בתוך מעיו שאין אחיזת החיצונים בדיבוריו שהם צירופי אותיות התורה ואינם יכולין לבלבלו אכן באם ח"ו האדם פוגם ברית הלשון במאכלות או בדיבורים האסורים כרכילות ולצנות ושקרים ודומיהם אדם כזה הוא מכניס פיו ולשונו תחת הסט"א ולכן יש להם אחיזה לבלבל גם תורתו ותפלתו בשקר והתפארות ח"ו ואז אף אם ידבר בלשון קודש אינו בכלל לשון הקודש באמת שאין לשונו אשר בפיו קדושה ולזה ג"כ הרשעים אינם יודעים שמם בקבר ששם האדם שניתן לו מעריסתו ג"כ צירוף קדוש כפי שורש נשמתו ואדם שאינו מכניס דיבוריו וצירופיו אותיות התורה תחת הסט"א נשאר לו שם זה וצירוף זה שיש לו כפי שורשו בקדוש' משא"כ כשאדם פוגם דיבוריו ומשתמש בצירופי אותיות התורה לצרפן לדבר בהם דיבורים אסורים וצירופין אסורים כנבלות פה ורכילות אזי גם לשמו נעשה צירוף אחר מהס"א ולכן אינו יודע אז שמו שאין לו שם זה עתה שהי' לו מקודם וזאת היתה מעלת ישראל שלא שינו את שמם שנשאר להם שמותם וצירוף הקדוש שהי' לשמותם שלא נשתנה ח"ו לצירוף אחר מצד הסטרא אחרא וגם לא שינו את לשונם ביאורו כנזכר לעיל שעיקר השתנות הלשון הוא מפאת הדיבורים שאם האדם שומר עצמו מדיבורים אסורים אז אף ידבר בכל הלשונות כולן עדיין לשונו הוא לשון הקודש וח"ו כשפוגם פיו בשקרים ולצנות ודומיהן אף כשמדבר בלשון הקודש אין זה לשון הקודש כנזכר שאין לשונו קדושה ואבותינו במצרים לא שינו את לשונם מקדושתה כמובן והנה בכתבי האר"י ז"ל שאחיזת פרעה היה במיצר הגרון ופרעה אותיות הערף שהיה לו אחיזה בעורף והוא כי כל החיצונים מגמתן לבלבל את ישראל מעבודת השם כדי שתרד אליהם השפעת הקדושה הראויות לירד על הכנ"י ופרעה היתה מגמתו לעסוק הקול היוצא ממיצר הגרון לבוא לבחי' דיבור ע"י שיבלבלם בשקרים ודומיהן כדי שישתעבדו תחת הסט"א ע"י שלא ידברו הדיבור בקדושה וזהו שאמרו בזוה"ק שבמצרים היה הדיבור בגלות שלא יכלו לדבר הדיבור בדחילו ורחימו כראוי ולזה נקרא פרעה אותיות פה רע שכל מגמתו היה להביא דיבור פיהם אל הרע שהוא הסט"א וזה שאמר משה כי כבד פה וכבד לשון אנכי ואיך ישמענו פרעה שהרי הגאולה העיקרית הוא להוציא הדיבור מהגלות שהוא עתה בהגלות וא"כ איך ישמעני פרעה שאוכל לגאלם ע"י דיבורי אליו מאחר שהדיבור הוא בהגלות תחת ידו ולכן אבותינו בזכות שנלחמו מלחמת מצוה ולא

הניחו את הסט"א להתגבר עליהם בזה מחמת שלא שינו את לשונם ושמרו ברית הלשון שלא יהיה נפגם לכן נגאלו בזכות זה ובחי' הגאולה היה ע"י שהאיר הקב"ה על הדיבור אור המוחין עלאין שהם אהיה הויה אהיה שהם גימטריא ס"ח ונתבטל אחיזת החיצונים מהדיבור ולכן אנו קורין לחג הזה פסח לא חג המצות מפני שעיקר הגאולה היה ע"י השפעת המוחין עלאין אל הפה וזהו פסח נוטריקון פה סח שנמשך על הפה השפעת המוחין שהם גימ' ס"ח ומטעם זה סיפור יציאת מצרים נוהג לדורות מפני שמתעורר העת שיצא אז הדיבור מהגלות לדבר דיבורים באמת ולזה בכל שנה ושנה בעת הזאת הסיפור הזה מועיל לטהר דיבורו ולהוציאו מתחת הסט"א ולהביאו אל הקדושה כמו שהיה אז בצאתם ממצרים שנגאל הדיבור וזהו עבדים היינו וכו' ואלו לא הוציא הקב"ה וכו' משועבדין היינו לפרעה פי' כי לולי ה' עזרנו והשפיע אור המוחין עלאין להוציא הדיבור מהגלות היינו משועבדין לפרעה פי' שהיינו משועבדים בדיבורינו תחת הסט"א שהוא הפה רע שלא היה במעשינו לבטל הקליפות מבלבול הדיבור ולכן אפילו כולנו חכמים וכו' מצוה עלינו לספר וכו' תיבת לספר יש לפרשו מלשון ספיר פי' שאפילו מי שהוא חכם גדול ונבון ויודע את התורה לא יחזיק עצמו במעלה זו שכבר דיבוריו הם ברורים ונקיים וקדושים רק המצוה לספר פי' להאיר ולברר הדיבור ולקדשו ע"י סיפור יציאת מצרים שהסיפור הזה מועיל לטהר הדיבור כנזכר שאז הזמן גורם לפעול זה מפני שנגאל הדיבור בעת הזאת וזה רומז ג"כ באמרו מעשה בר"א וכו' והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה עד שבאו תלמידיהם וכו' שידוע מאמר חז"ל שמע השמע לאזניך מה שאתה מוציא מפיך שעיקר קבלת עול מלכות שמים הוא בדיבור הקריאת שמע והרוצה לקבל עליו עול מלכות שמים באמת ובדו"ר צריך שישמור שלא יפגום ברית הלשון ושיהיה דיבורו ברור ונקי כדי שלא יאחזו החיצונים לבלבלו בעת שמקבל עליו עול מ"ש וכנ"ל והנה אותם החכמים המשיכו קדושה גדולה כ"כ בדיבורם ע"י סיפור יציאת מצרים עד שגם תלמידיהם הראינו קדושה ההיא וגם עליהם נמשך קדושה ע"י רבותיהם וע"כ באו ואמרו שהגיע זמן קריאת שמע פי' שאנו מרגישין גודל קדושה העליונה שנמשך לדיבורכם שע"י דיבור קדוש כזה שנתקדש ע"י הסיפור יציאת מצרים ראוי לקבל עליו עול מ"ש באמת ובדו"ר וזה יש לרמוז ג"כ באמרו אח"כ ברוך המקום ברוך הוא ר"ל שתחילה צריך להמשיך קדושה וברכה אל המקום שהוא היה מוצאות הפה מקום הדיבור שלא יהיה בהם אחיזת החיצונים ואח"כ ראוי לומר ברוך הוא שהוא להמשיך ברכה ממקור העליון אל הדיבור ואמר אח"כ כנגד ארבעה בנים ד"ת אחד חכם וכו' שלכולם צריכי' אנו להודיע שעיקר הכל הוא לקדש ולטהר הדיבור ע"י סיפור יציאת

מצרים ואמר חכם מה הוא אומר מה העדות והחוקים והמשפטים וכו' שהחכם שואל על העדות מדוע צריך האדם להעיד בפיו בשעת עשית המצות שהוא עושה המצוה לשם יחוד קוב"ה ושכינתי' אפילו אותן המצות שהם נעשים במעשה בלי דיבור ואף אתה אמור לו כהלכות "הפסח פי' שע"י הדיבור הוא ממשיך אור המוחין עלאין שעולין ס"ח אל הפה ומייחד קוב"ה ושכינתיה ואין מפטירין אחר הפסח אפיקומן מלת מפטירין פירושו לשון התחלה כמו פוטר מים כו' ואפיקומן ביאורו כמו שאמרו חז"ל אפיקו מנייכו ור"ל אין מפטירין שאין התחלה לשום מצוה רק באם תהיה אחר הפסח אפיקומן פי' שיפנה כלי דיבורו שיהיה אחר "הפסח פי' שיהיו מרכבה אל השכינה שהוא בחי' פה ושימשך עי"ז אור הס"ח שרומז למוחין עלאין שע"י שמקדש ומטהר כלי דיבורו בעסק התורה ודיבורי התפילה עי"ז פיו הוא מרכבה אל הפה שרומז לשכינה הקדושה וס"ח שרומז למוחין עלאין שנמשכין על הפה ע"י הדיבור ורשע מה הוא אומר מה העבודה הזאת לכם וכו' שהרשע אומר שזאת שרומז אל הדיבור ואל התורה שבע"פ כידוע הוא אצלו עבודה שאין הנאה ממנו רק כאדם העובד עבודה קשה ואף אתה הקהה את שיניו שיניו לשון שונה פי' שתקהה משנתו ששאלתו מורה שמעולם לא היה עסקו בתורה לשמה ולא השיג מתיקות עבדות השם הבא מדיבור בדו"ר ע"כ הוא אצלו עבודה והגדת אליו בעבור זה עשה ה' לי וכו' פי' שעיקר הגאולה היתה לגאול הדיבור שיהיו יכולין לדבר דיבורים בתורה ובתפילה בדו"ר בשכר שלא שינו את לשונם שלא פגמו ברית הלשון כנ"ל ואלו היה שם לא היה נגאל שמכיון שלא השיג טעם מתיקות הדיבור בדו"ר בוודאי שפגם ברית הלשון וע"כ יש אחיזת החיצונים בדיבורו וע"כ אלו היה שם לא היה נגאל וכן שאלת התם הוא על הדיבור מה זאת זאת מורה על הדיבור כידוע ואמרת אליו בחוזק יד הוציאנו כו' שעיקר הגאולה היתה לגאול הדיבור שנעסוק בתורה דווקא בדיבור בדו"ר וכן שאינו יודע לשאול וכו' וזה רומז ג"כ מה שאמר ר"ג כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח לא יצא י"ח דלכאורה טעמא בעי אמאי לא יצא בעשי' בלי אמירה ועפ"י דברינו הנ"ל יבואר היטיב שהעיקר העבדות הוא ע"י הדיבור בדו"ר בפרט במצות פסח שאז הזמן מתעורר שנגאל הדיבור לכן הוא מחויב לומר כן ובאם לאו לא יצא.

**ואילו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים וכו'** יש לדקדק מה משמיענו בעל הגדה היא פשיטא אם לא הוציא הקב"ה את אבותינו היינו משועבדים עדיין ועוד קשה למה פרט בנינו ובני בנינו ולא אמר עד סוף כל הדורות ויש לרמוז בזה ונקדים תחילה מאמר בעל הגדה על

אחת כמה וכמה טובה כפולה ומכופלת למקום עלינו לכאורה ג"כ קשה הרי פרט אותם הטובות באמרו ט"ו פעמים דיינו ועוד לכאורה הלשון כפול כמה וכמה כפולה ומכופלת ונראה בזה דצריך להבין מה היה גלות מצרי' וגאולת מצרים גלות מצרים היתה שהיה בחי' דעת בגלות והיה קשה מאד על איש הישראלי אפילו לעורר לבו לדבר לפני ה' מעומקא דלבא וגאולת מצרים היתה בלתי אתערותא דלתתא רק שהקב"ה ברוב רחמיו נתגלה בבהירות גדולה דהיינו שנתגלו המוחין עלאין ונתבטלו ממשלות החיצונים ואז השיג כל איש הישראלי השגה גדולה אלהותו ית' אבל השגה זו לא היתה אלא לשעה וניטלה מהם השגה זו וזהו כוונת הספירה שצריכים אנו לתקן מדותינו שבע מדות כדי שנזכך עצמינו כראוי ונוכל להשיג השגה זו בקבלת התורה ועיקר הם ה' מדות דהיינו שלא לאהוב רק לה' לבדו ולירא מפניו יראת הרוממות ושלא להתפאר בשום התפארות בלתי לה' לבדו ולנצח היצה"ר ושלא יודה רק להשי"ת ואיש אשר כזה מתקן מדותיו ממשיך על כנ"י ה' הויות של רחמים ושבוע השישי שבספירה הוא יסוד הוא בחי' צדיק שהוא כלול כל המדות הנ"ל ומקשר אותם מתתא לעילא ומעילא לתתא נמצאים הה' הויות כפולות ובשבוע הז' הכל כלול במלכות ונעשה יחוד גמור ונמצאים החמשה הויות עוד פעם כפילות וזהו פי' על אחת כמה וכמה היינו ה' הויות של רחמים שעולה מספרם ק"ל בגימטריא שני פעמים כמה כפולה היא יסוד הכולל ומכופלת היינו מלכות וזהו פי' הרי אנו ובנינו ובני בנינו אנו הם ג' אבות שהם חכמה בינה דעת ובנינו הם תרין ידין ובני בנינו הם תרין ירכין שהן נצח והוד כידוע בזוהר שמיני עפ"י עטרת זקנים בני בנים לימודי ה' כידוע בסידור האר"י ז"ל.

**חכם מה הוא אומר מה העדות והחוקים והמשפטים אשר צוה ה' אלוקינו אתכם ואף אתה אמור לו כהלכות הפסח אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן** יש להעיר מה דבר חכמה יש בשאלה זו שנקרא בה חכם גם מה התשובה על שאלתו במה שאין מפטירין. גם מה בין שאלת החכם לשאלת הרשע שכמו שבשאלת הרשע אנו מדייקינן ממלת לכם לכם ולא לו כן יש לדייק במלת אתכם ג"כ ויראה כי הנה ידוע מספרי קודש שחג המצות נקרא עבור זה פסח על שם פסח שפסח פי' דילוג שהמוחין מתגלין בו בדילוג בלי סדר המדריגות שסדר המדריגות הוא קטנות ראשון גדלות ראשון קטנות שני גדלות שני ובפסח בחי' הגדלות מתגלין תחילה מפני שהאורות באין מעילא לתתא בלי מיין נוקבין דהיינו בלא אתערותא דלתתא רק שהיחוד הוא מני' ובי' וזהו שאלת החכם מה העדות והחוקים והמשפטים וכו' וידוע מכתבי האר"י ז"ל שעדות חוקים ומשפטים מרמזין לחב"ד וידוע שהכוסות מרמזין לקטנות דמוחין והמצות לגדלות דמוחין שכמו שאנו

מסדרין הג' מצות בלילי פסח בבחי' חב"ד ושואל החכם למה צוה ה' אתכם שתעשו אתם עניני חג המצות ואכילתן לרמוז על המוחין מאחר שהתגלות המוחין הוא מני' ובי' בלי אתערותא דלתתא פי' כי בכל המצות שאדם עושה אז בעשית המצוה דהיינו כמו תפילין אז בהנחתו. התפילין מושך מעילא לתתא המוחין דתפילין וכן בשאר מצות שאדם עושה אז בעשיתו המצוה זו אז מושך מעילא לתתא המוחין דמצוה זו וכן סוכה ולולב כשקיים מצות סוכה אזי מושך המוחין דסוכה וכן לולב משא"כ בלא עשיות המצות כי באם שאינו עושה המצוה אזי אינו מתגלה המוחין דמצוה כי הכל תלוי באתערותא דלתתא ע"י עשיתם המצות מתגלין המוחין דכל מצוה ומצוה שאדם עושה אבל בפסח הוא התגלות המוחין מני' ובי' בלי שום אתערותא דלתתא לכן שואל החכם למה צוה ה' אלהינו אתכם שתעשו ענינים אלו דהיינו מצות ואכילתן לרמוז שעל ידם תמשיכו המוחין עילאין למה לכם כל אלה מאחר שהתגלות המוחין באין אליכם מני' ובי' בלא אתערותא שלכם וזהו השאלה היא חכמה נפלאה והתשובה היא שאין מפטירין ר"ל שאנו עושין ע"י אכילת ושארי הענינים בחי' כלי להשארת המוחין שההתגלות המוחין שמתגלין בלילי פסח חוזר ומסתלק ואנו עושין בחי' כלי שלא יסתלקו לגמרי וזהו אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן נוטריקון אפיקו מ"נ פי' שמגמתינו שע"י ההשארת המוחין נוכל לחזור ולהמשיך ע"י מיין נוקבין שמעלין ע"י ספירת העומר אחר הפסח בכדי שיחזרו ויתגלו המוחין בחג השבועות וזהו התשובה היא גם כן דרך חכמה.

**עוד** ירמז באמרו אין מפטירין וכו' כי הנה ידוע ממאמר הכתוב נפש שבעה תבוז נופת שהשבע מדבר אינו מבקש עוד אכן בענין הקדושה והתגלות מציאת אלהותו ית"ש אינו כן כי כל מה שהאדם משיג הקדושה יותר צריך עוד להיות נכסף ומתאווה ולזכך עצמו שישיג יותר כי למציאתו ית' אין סוף ושיעור ותכלית וכל מה שהאדם משיג יותר נפשו יודעת מאד שעדיין לא השיג כטיפה מן הים ואז ע"י שהאדם יש לו אתערותא דלתתא לבקש מציאותו ית' יותר מעורר ע"י אתערותא דלעילא ויורדין ממילא השפעות טובות והרקת ברכה עד בלי די וזהו אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן מלת מפטירין פירושו לשון סיום כמו המפטיר בנביא ור"ל שהגם שבפסח מתגלין אורות ומוחין עליונים מאד וקדושה גדולה מכל מקום צריך האדם שלא יסיים מלאפוק מיין נוקבין כי להשגת קדושה עליונה אין קץ וממילא מתעורר אתערותא דלעילא להריק שפע מיין דכורין ויורדין השפעות טובות מבני חיי ומזוני ועל זה רומז מלת אפיקומן שהג' אותיות הראשונות אפ"י הוא עולה כמנין הוי"ה אדנ"י והוא הר"ת של פסוק "פותח "את "ידך

והוא בגימט' צ"א ורומז שיורד עי"ז שפע פרנסה בם אפיקמ"ן גימטריא רפ"א שיורד עי"ז רפואה שלימה לכל חולי ישראל.

**והיא שעמדה לאבותינו ולנו כו'** יש להבין על אמרו והיא שעמדה שפשוטו מורה שזכות האמור למעלה עמדה להם והרי לא נאמר למעלה מזה דבר גם אמרו והיא שעמדה לשון נקבה צריך הבנה והנראה לרמז בזה כי הנה שורש עבודתינו הוא לידע ולגמור בלב שלם גודל האמונה שהשי"ת הוא עיקרא ושרשא דכולי עלמין ולית אתר פנוי מני' ולהיות נכסף בכל לב ונפש להדבק באורו ית"ש וכאשר קשורה בכל כללות עם בני ישראל גודל האמונה באחדותו ית"ש אזי להם העוז והכח להכריח גם האומות עולם כולם שיודו בע"כ לאחדותו ית"ש ואז אין לאו"ה שליטה כלל וכלל על עם בני ישראל וכמו שיהי' במהרה בימינו לימות המשיח כאמור ביום ההוא יהי' ה' אחד וכו' וזהו נקרא בפי חכמי האמת בחי' דכורא מפני שכוחם גדול וחזק בהאמונה אכן באם ח"ו נופלים ממדריגתם מגודל האמונה ואינן מיחדים הש"ית בכל לב אז אין בכוחם להכריח האו"ה לעיקר האמונה ויכולין האו"ה לשלוט בהם ח"ו אילולי רחמי השי"ת עלינו וזהו נקרא בחי' נוקבא לבעבור שרש כוחם בהאמונה וזהו אמרו והיא שעמדה כו' פי' כשהם ח"ו בבחי' נוקבא אז הם מעוכבים מלקבל הטובות המוכן להם וזהו שעמדה לאבותינו לשון עכבה כמו ותעמוד מלדת. שלא אחד בלבד פי' כשאינם דבוקים ואחוזים באחד בלבד להאמין בכל לב באחדותו ית"ש אזי עמד עלינו לכלותינו אלא וכו' והקב"ה מצילנו מידם דהיינו ברצונו הקדום שהוא מדת וחנותי את אשר אחון אעפ"י שאינו כדאי והגון כמאמר חז"ל.

**וירא את ענינו זו פרישות דרך ארץ כמה שנאמר וירא אלהים את בני ישראל וידע אלהים**. ראוי לשום לב היכן נרמז זה בהפסוק של וידע אלהים ונקדים קושית הט"ז באו"ח על מה שנקרא השבת שלפני הפסח שבת הגדול מפני שנעשה אז נס גדול שלקחו אז השה לקרבן בעשור לחודש ואסרוהו בכרעי המטה ובאותו הפרק הי' בעשור לחודש חל בשבת והקשו שהי' לקבוע יום טוב זה בעשור לחודש גם אם לא יחול כמו כל המועדים שנקבעו על ימי החודש ויראה בזה כי הנה שכל עיקר עבודתינו הוא להעלות העולמות כולן לשרשם ולקשרם בא"ס ב"ה ובפרט אחר חטא אדה"ר שנפלו הרבה ניצוצות הקדושות לבין החיצונים וצריכין דורות הבאים לתקן חטא זה ולהעלות הניצוצות לשרשן ולבטל אחיזת החיצונים מהקדושה וביטול אחיזת החיצונים הוא ע"י שממשיכין שמות הויות שהם גדלות דמוחין אל השמות אלהים שהם קטנות דמוחין ועי"ז מתבטל אחיזת החיצונים שעיקר אחיזתן הוא בשמות אלהים כידוע אמנם צריך לזה אתערותא דלתתא שהוא בתשובה ומעש"ט שעי"ז מתעורר אתערותא דלעילא

וימשכו אורות הגדלות דמוחין שהם שמות הויות אל השמות אלהים ועי"ז נמתקין הגבורות בשרשם ומתגלין החסדים ובכל שבת הוא התגלות החסדים והמתקות הגבורות ע"י ההכנה שעושין בימי החול אך שהוא רק בבחי' גדלות ראשון ואולם בהיותם בגלות מצרים שהי' אז תגבורת הדינין כמאמר חז"ל הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז ולא הי' להם שום אתערותא דלתתא בכדי להמתיק הגבורות והוצרך המאציל העליון לעורר מדתו שהיא וחנותי את אשר אחון אע"פ שאינו כדאי ולעשות היחוד מני' וביי' בלי אתערותא דלתתא כדי להביא גדלות גדול ומוחין עליונים מאד שהם בחי' גדלות שני בכדי שיתבטל אחיזת החיצונים שהי' אחיזתם גדולה כ"כ עד שלא הספיק בגדלות ראשון אמנם זה הי' בעת יציאתם ברגע זו ממש שאז נתגלה מיד אור הגדלות שני מפני שהיו צריכין לצאת בחפזון מפני שהיו משוקעים במ"ט שערי טומאה וזה לא הי' באפשרי זולתי בהתגלות הג"ש מיד בלי סדר המדריגות אכן בעת לקיחת השה שרצו להתחיל בזה לבטל הע"ז והקליפה של מצרים באסרם השה בכרעי המטה וזה ג"כ לא הי' באכשר מחמת תגבורת הדינין רק על ידי התנוצצות אור הגדלות שני ואז בעשור לחודש עדיין לא הי' הזמן הגאולה שיתנוצץ אור הג"ש בלי סדר המדריגות שסדר המדריגות הם גדלות ראשון ק"ש ג"ש כידוע ולכן לא הי' באפשרי ליקח השה כ"א בשבת ששבת הוא עת התגלות החסדים וכל שולטני רוגזין ומארי דדינין כולהו ערקין וממילא מתגלה אור הגדלות ראשון ויקל לבוא להתנוצצת הג"ש על סדר המדריגות ולכן לא הי' באפשרי שיעשה נס זה כ"א בשבת ולא בחול ולכן נקבע לעולם ענין הנס על השבת שקודם הפסח ומפני שבפסח היחוד הוא מני' וביי' ע"כ בליל א' של פסח הוא אסור בזיווג כי כשיש אתערותא דלתתא והיחוד הוא על מיין נוקבין אז מותר בזיווג משא"כ כשהיחוד הוא מני' וביי' בלא מ"נ ע"י אתערותא דלתתא אסור בזיווג וזהו וירא את ענינו זו פרישות דרך ארץ פי' שבהיותם במצרים לא הי' מעשיהם גורמים להעלות המ"נ לעורר הזיווג ע"כ הי' אסורין בד"א שנאמר וירא אלהים את בני ישראל וידע אלהים פי' שנמתקו שמות אלהים ע"י שהי' היחוד מני' וביי' כי וידע לשון זיווג כמו וידע האדם כו' ר"ל שהיחוד הי' מהבורא ב"ה בעצמו בלי אתערותא דלתתא כ"א מאלקים כמובן.

**ויוציאנו ה' ממצרים לא ע"י מלאך ולא ע"י שרף כו' אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו כו'** יש לפרש דהנה כבר דברנו מזה שבגאולת מצרים לא היה להם אתערותא דלתתא ומעשיהם לא גרמו להמתיק הגבורות כמו שאמרו חז"ל הללו עובדי ע"ז וכו' ועדיין לא היה להם מצות ופרקליטין להגאל ע"י להמתיק הגבורות ושיתבטל אחיזת החיצונים רק לאשר היה גאולתם ופדות נפשם האיר מזיו עצמות אלהותו ית"ש בתוך לבושו השמות ועי"ז

החיצונים בטלים ומתבטלים ממציאותם לגמרי לגודל הארת קדושתו ית"ש ונקרא אצל חכמי האמת רצון קדום וידוע מאמר חז"ל העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד ואמנם הכל לפי ערך העשיית המצוה יש עשית מצוה שנברא ממנה מלאך ובעשות אחת מכל מצות ה' ביותר התלהבות אזי נברא ממנו שרף וזהו ויוציאנו ה' ממצרים לא ע"י מלאך פי' שלא היתה הגאולה ע"י מליצת המלאכים הנבראים מזכיות ישראל כי לא הספיק זכותם לזה אלא הקב"ה בעצמו דהיינו בזהירות זיו עצם אלקותו ובכבודו הם לבושי השמות שהתנוצץ עצמות אלהותו אל הלבושים וכאמור ומאליהם נתבטלו החיצונים מתוך גודל התגלות קדושתו ית"ש.

**אלו עשר מכות כו'** ואלו הן יש לפרש כפל הלשון עפ"י מה שפירש אדומו"ר המנו' מו"ה רבינו אלימלך זצוק"ל במשנת ארבעה אבות נזיקין שכתבו התוס' אית דוכתא דתני הן ואית דוכתא דלא תני הן ופירש דאית דוכתא דתני הן פי' שהצדיקים ממשיכין בלימודם שיהיה כן כגון ארבעה ראשי שנים הן ואית דוכתא דלא תני הן שהצדיקים ממשיכין בלימודם שלא יהיה כן כגון ארבעה אבות נזיקין וזהו אמרו כאן ואלו הן ופירושו ג"כ להמשיך שיהיה כן שילקו האומות כמו שלקה פרעה ומצריים.

**כמה מעלות טובות למקום עלינו אלו הוציאנו ממצרים כו'** ראוי לשית לב על מה שמונה והולך טובותיו ית"ש שעשה עמנו ונתן קנצי למילין הלא אלפי אלפים וכו' הטובות ונפלאות שעשה עמנו גם הלשון אינו מדוקדק שהיה לו לומר כמה מעלות טובות ממקום עלינו שהיה משמעו על קבלת טובות משמו ית"ש אמנם הפי' פשוט כי הנה הצדיק אוכל לשובע נפשו ואינו מבקש מותרות וכל מה שמשפיע לו השי"ת די לו בכדי להחיות את נפשו ואם משפיע עליו השי"ת ברוב רחמיו וחסדיו איזה השפעה יותר מכדי קיום החיות אזי זאת נחשב להצדיק לטובה רבה והשפעה גדולה לא כן הרשעים מבקשים מותרות ובטן רשעים תחסר וכל מי שיגיע לו מהטובות מעוטים המה בעיניו וכלא היו נחשבים אליו וזהו אמרו כמה מעלות טובות למקום עלינו פי' שזה טובה הוא שמגיע להשי"ת כביכול מעלינו שכל מה שעשה לנו די בעינינו ואין אנו מבקשים מותרות ואילו הוציאנו וכו' היה ג"כ דיינו ולא בקשנו יותר.

**מצה זו שאנו אוכלים על שום מה על שום שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם ממ"ה הקב"ה וגאלם** יש להבין במהות השאלה מה היה קשה לו מפני מה אנו אוכלין מצה הלא הש"י צוה לנו שנאכל מצות שבעה ימים גם התירוץ אינו מספיק שהרי עודם במצרים נצטוו על אכילת המצה קודם שנגאלו ועשו להם צדה לדרך אמנם יראה עפ"י מאמר בעל הגדה למעלה ואפילו כולנו חכמים כולנו נבונים וכו'

מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים שכל המרבה לספר כו' ויש להתבונן בטעם סיפור זה מהו ויראה כי הנה ידוע מה שאמרו בספרי קודש על מאמר בעה"ג אני ולא מלאך אני ולא שרף כו' שישראל היו משוקעים במצרים במ"ט שערי טומאה והטומאה היתה גדולה כ"כ עד שגם המלאכים נתיראו ללכת שם שלא יתגשמו באויר הטמא ומפאת מעשיהם לא היה באפשרי שיגאלו רק שהמאציל העליון קיים מאמרו למעני למעני אעשה ונתיחד מני' ובי' בלא אתערותא דלתתא והופיע עליהם פנימיות אלהותו ונתבטל אחיזת החיצונים ויצאו מהגלות וכן בכל מצוה ומצוה הנה אמרו חז"ל שיצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ואילולי שהקב"ה עוזרו אינו יכול לו וכן אמר אדומו"ר הרב הקדוש רבינו אלימלך זצוק"ל על פסוק הללויה כי טוב זמרה אלהינו וכו' שכביכול שהשי"ת הוא המזמר שאלמלא הקב"ה עוזרו לא הי' האדם יכול לומר אפילו דיבור אחד ומופת לזה הוא מעת יציאתם ממצרים שהי' אז טרודים ביציאתם והכינו עצמן לדרכם ונשאו אח"כ הבצק בשמלותם ובוודאי לא היה באפשרי שישמרהו אז מחימוץ אם לא כי ה' עזרם וזיכה אותם שלא יחמוץ עיסתם כדי שיקיימו מצות אכילת מצה וזהו שאמר ואפילו כולנו חכמים כו' מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים פ ' מי שהוא חכם ונבון לא ידמה בנפשו שחכמתו עמדה לו לקיים המצות רק שיקח ראיה מיציאת מצרים שאילולי שהשי"ת הוציאם למענו לא היה באפשרי שיגרמו ע"י מעשיהם אתערותא דלעילא הגם שהיו שישים ריבוא והיה בהם הרבה חכמים וצדיקים ואעפי"כ לא היה מעשיהם גורם אתערותא דלעילא ולכן כל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח שכל מה שמרבה לספר יותר להעמיק בנס יציאת מצרים ואיך שהיו משוקעים ולא היה באפשרי שיגאלו אם לא שהשי"ת גאלם למען שמו מכיר הוא יותר ויותר שאין האדם יכול לעשות מאומה ובכלל סיפור יציאת מצרים הוא ג"כ לספר איך שהשי"ת עזרם בזה שלא החמיץ עיסתם הגם שהלכו בדרך ועיסתם בשמלה על שכמם ולא היה באפשרי לשמור מחימוץ רק בעזר אלהים לא החמיץ ומזה ידע שכל המצות כולם אין האדם עושה מאומה אם לו שהשי"ת עזרו וזהו אמרו מצה זו שאנו אוכלים על שום מה פי' איך אפשר לאכול מצה שתהיה משומרת וודאי הלא דבר גדול הוא מאד שלא יהיה בו שום חשש כלל וכלל אפי' ממשהו חמץ ואיך אפשר לקיים מצוה זו כתיקונה ואמר על שם שלא הספיק בצקם של אבותינו ר"ל שאנו סומכין שה' בעזרינו שלא יהיה במצות מצה שום חשש כמו שעזר השי"ת את אבותינו בצאתם ממצרים הגם שאז לא היה באפשרי להם כלל וכלל לשומרה מחימוץ כהלכתו כן אני בוטח בה' שהוא יעזור לנו לקיים מצות מצה כהלכתה.

**שתי אלה רגע תביא לעוצית בפסח** יראה לרמוז בזה וגם במה שאמר למעלה על אחת כמה וכמה טובה כפולה ומכופלת כו' כי הנה ידוע שבפסח הוא עת התגלות החסדים והמתקות הגבורות כמו שהיה אז בצאתם ממצרים שנתגלו עליהם חסדים עליונים ונמתקו הגבורות וידוע שיש ה' גבורות וה' חסדים שהם ה' הויות וכן ה' גבורות והמתקות הגבורות הוא ע"י שהשמות הויות מאירין לתוך הה' גבורות ועי"ז נמתקין ומסכימין ג"כ לטובת הכ"י וזהו שנאמר ותעל שוועתם אל האלקים וכו' וירא אלהים את בני ישראל וידע אלקים הוזכר על תשועתם שם אלקים שהוא מדת הדין להורות שגם מדת הדין הסכימה לטובות הכנ"י ולהיפך בפורעניות מצרים הוזכר השם הוי' ב"ה שהוא מדת הרחמים כמו שנאמר וה' הכה כל בכור וכן בכל מכה וגם על טביעת מצרים בים נאמר השם הוי' וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים וכן הרבה כתובים להורות שגם מדת הרחמי' הסכימה על זה לאבד את מצרים וזהו מאמרו שתי אלה הנה שתי פעמים אלה עולה חסד לרמז שגם מדת החסד יסכים על זה לאבד את אדום היושב בארץ עוץ כמו שאבדו המצרים בפסח שהסכים גם מדת הרחמים ע"ז וזה רומז ג"כ באמרו על אחת כמה וכמה טובה כפולה ומכופלת כי ב' פעמים כמה עולה ק"ל כמנין ה' הויות החסדים ורומז שכמה וכמה שהם רומזים לה' הויות שר' נעשו כפולים שגם הה' גבורות נהפכו לחסדים על הכנ"י והסכימו לטובתם.

**כי לו נאה כי לו יאה כו'** שיר זה הוא מיוסד עפ"י א"ב מפני מה נתיסד בההגדה ביציאת מצרים דווקא ונראה כי הגאולה יציאת מצרים היה שהשיגו אז כל השמות הקדושים ונגלה להם הבהירות ואורות וקדושות מהשמות הקדושים המה המלאוים של שם הוי' ב"ה והמה ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן והשם ע"ב הוא שם של חס"ד שהוא בגימ' ע"ב והוא השם הגדול הנתגלה להם אז ביציאת מצרים ובקריעת ים סוף והמילוי של שם ע"ב הוא יודי"ן ושל מ"ה הוא אלפי"ן ושל בן הוא ההי"ן וזהו אותיות י' א' ה' כסדר הזה המה המילואים הנ"ל וזהו שאיתא בסידור האר"י ז"ל בכוונת אמן יהא שמי' רבא שכוונת יהא שמי' רבא היא שבאותיות יה"א נעשה שם י"ה רבה וגדול כי הם האותיות הממלאים הה"א שבו שבאות זה לבד משתנים המלואים של שם אלהים אחד מחבירו ובחג הפסח שאז הם הצירופים של שמות אהיה שלא כסדר רק יו"ד תחילה ואח"כ אל"ף וה"א וזהו יא"ה ולכן אנו אומרים השיר זה בחג הפסח כי אז הוא הצירוף של שמות אהיה יא"ה וגם נא"ה ויאה גימ' ע"ב גימ' חסד כנ"ל ובשם זה יצאו ממצרים ונקרע להם הים.

**הפטרת יום א של פסח**

**ויחנו בני ישראל בגלגל ויעשו את הפסח בארבעה עשר יום לחודש בערב בערבות יריחו ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח מצות וקלוי בעצם היום הזה וישבות המן ממחרת באכלם מעבור הארץ ולא היו עוד לבני ישראל מן ויאכלו מתבואת ארץ כנען בשנה ההיא** יש להעיר בזה א' בעצם היום הזה הוא מיותר גם אין לו ביאור שמשמעותו מורה שלא אכלו רק באותו היום ולא אח"כ וזה אין לו ביאור גם אמרו וישבות המן ממחרת באכלם מעבור הארץ מורה מזה שאכילת עבור הארץ גרם הסתלקות המן שע"י שאכלו תחילה מעבור הארץ נסתלק המן וזה טעמא בעי ויראה לרמוז כי הנה אמרו חז"ל שאמר ששת ימים תאכל מצות וכו' שבעת ימים וכו' מה שביעי רשות אף ששי רשות יכול אף יום ראשון רשות ת"ל בערב תאכלו מצות הכתוב קבעו חובה ויש להבין הלא משמעות הכתוב מורה שאנו מצווים ועומדים לאכול מצה כל שבעה ואיך יוציא הכתוב ממשמעותו אמנם הענין מבואר עפ"י מה שהקשו בזוה"ק מפני מה היו השתי לחם שבחג השבועות באין מחמץ וז"ל שם למלכא דהוי לי' בר יחידאי וחלש יומא חד תאיב למיכל אמרו יכול ברא דמלכא מיכלא דאסוותא דא ועד דיכול לי' לא ישתכח מיכלא ומזונא אחרא בביתא עבדי הכי כיון דאכל האי אסוותא אמר מכאן ולהלאה ייכול כל מה דאיהו תאיב ולא יכול לנזקא לי' עכ"ל וביאור הענין בתוס' ביאור הוא כי כמו שבחולי הגוף יש אשר הרופא משער בחכמתו שאכילת סממנים האלו בוודאי מועילין לחולי זו באם יאכלם סכום כך וכך ימים רצופים אמנם יש לך אדם שחליו כבד עליו וצריך ליקח אותן הרפואות כמה רצופים ויש לך אדם שאינו חולה רק מעט ולזה פעמים שאין הרופא מצוהו ליקח הסממנים רק פעם אחת ובלבד שישמור עצמו איזה ימים אח"כ מדברים המזיקים לחולי זו כדי שלא תחזור החולי עליו ואחר שיעברו סכום הימים יהי' טוב לפניו לאכול כל מה שירצה ולא יזיק לו עוד וכן הדבר בענין אכילת המצה שאכילת המצה היא רפואה לכל איש ישראלי שלא תזיק כל השנה אכילת החמץ לנפשו וזאת שיערה חכמתו יתברך שמו שאכילת מצה כל שבעה יהי' די לכל איש ישראלי להגן עליו שלא יחלה חולי הנפש מחמת אכילת החמץ כל השנה שהשארת הקדושה שישאר לו ע"י אכילת המצה מגינה עליו אמנם לא כל אדם שוה בזה שיש אדם אשר תיכף באכילה הראשונה זוכה אל הדעת והשכליות וקדושות של אכילת המצה ששוב לא יזיק לו אכילת החמץ אחר הפסח ובלבד שישמור עצמו מאכילת חמץ ז' ימים וע"ז אמרו חז"ל שאכילת הששה ימים רשות. אמנם לאדם שעדיין לא די לו באכילת פעם אחת שתהיה לרפואה לנפשו זה באמת צריך לאכול כל שבעה ולכן כל המקראות שרירין וקיימים שהכל לפי מה שהוא אדם שיש די לו באכילת הערב לבד ויש שצריך לאכול

ששה ימים ויש שצריך לאכול כל שבעה ולכן אכלו ישראל המן ארבעים שנה במדבר ולא ניזונו ע"י מאכלים אחרים מפני שאכילת המצה היא לרפואה שלא יזיק אכילת החמץ כל השנה וכשהלכו במדבר ולא עשו הפסח במדבר מחמת שלא מלו א"ע כמבואר בדברי חז"ל ולא יכלו לקיים מצות מצה כהלכתה שעיקר מצותה היא בעת אכילת הפסח שנאמר על מצות ומרורים יאכלוהו ובפרט לר' אבי' דאמר מצה בזמן שאין הפסח נוהג דרבנן ואפילו לרבא דסבירא לי' מצה בזמן הזה דאורייתא אפשר דערל גרע טפי ומאי דדרשינן בו אינו אוכל אבל אוכל הוא במצה ומרור היינו רשות וכן יראה מדברי הרמב"ם בפ"ט מהלכות ק"פ ה"ח ולכן לא הי' להם מיכלא דאסוותא שלא יזיק להם כל השנה אכילת החמץ והוכרחו שיאכלו המן ולא מאכל אחר והנה אמרו חז"ל שהעוגו' שהוציאו ישראל ממצרים טעמו בהם טעם מן ויש לשאול הרי קדושת המצות למעלה מקדושת המן שהמצות הם ממוחין דחכמה והמן הוא שנקרא לחם אבירים לחם שמלאכי השרת אוכלין אותו ואין השגת מלאכי השרת למעלה כ"כ וכן אמרו חז"ל שאין התינוק יודע לקרות אבא עד שיטעום טעם דגן שרומז ג"כ למוח החכמה כנ"ל אמנם הענין הוא שהמוחין שמתגלין בעת אכילת המצה שהם מוחין דחכמה הם מסתלקים אך שהשארת המוחין שנשאר להם ע"י ההתגלות ההוא בזה טעמו טעם מן. והנה ידוע ממאמר חז"ל שאין הנחת תפילין בחוה"מ של פסח מטעם דהמצה היא אות כמו תפילין יורה מזה שהמוחין שנמשכין ע"י התפילין יכולין להמשיך ע"י אכילת המצה לכן אחר שאמר ה' ליהושע עשה לך חרבות צורים ושוב מול את בני ישראל שנית נאמר ויחנו ישראל בגלגל שידוע שהמוחין של תפילין הם אהי' הוי' אהי' שעולין ס"ח כמנין בגלג"ל שרומז שאחר שמלו א"ע יכלו להמשיך על ידי אכילת המצה המוחין של תפילין שהם אהי' הוי' אהי' ע"י המילואים שלהם והנה המילואים של הוי' אהי' דהיינו ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שהוא המילואים של הוי' וקנ"א קס"א קמ"ג שהם המילואין של שם אהי' המה עולין תרפ"ז ועם הכולל עולין כמנין מצו"ת וקלו"י וזהו ויעשו בני ישראל את הפסח וגו' בערבות יריחו ירח הוא מדת מלכות ורומז שהעבירו והעלו המ"ש עד היו"ד וזהו ג"כ ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח מצו"ת וקלו"י בעצם היום הזה שרומז שנתגלו בעצם היום הזה שהוא בפסח ע"י אכילת המצה המוחין עלאין שהם שמות אהי' הוי' שהמילואים עולין כמנין מצו"ת וקלו"י ולכן וישבות המן באכלם מעבור הארץ שכיון שזכו לאכילת המצה שקדושתה היא למעלה מקדושת המן כמו שבארנו למעלה שהעוגות שהוציאו ממצרים שרומז להשארת הקדושה מאכילת המצה טעמו בהם טעם מן והי' להם מיכלא דאסוותא שלא יזיק להם אכילת החמץ כל השנה לא היו צריכין עוד אל המן וזהו ולא

הי' עוד מן ויאכלו מתבואות ארץ כנען בשנה ההיא שאחר אכילת המצה יכול לאכול כל השנה חמץ מתבואת הארץ שלא יזיק להם מחמת הקדושה שנשאר ע"י אכילת המנה. **עוד** על פסוק הנ"ל ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח מצות וקלוי גו' וישבות המן ממחרת באכלם מעבור הארץ ולא היה עוד לבני ישראל מן ויאכלו מתבואת הארץ יש לדקדק על כפל הלשון שהרי כבר אמר ויאכלו מעבור הארץ וכו' למה חזר ושינה ויאכלו מתבואת הארץ גם מה לשון מעבור הארץ הי' לו לומר מתבואת הארץ כדלקמן ויראה לומר כי הנה ידוע שהמצה מרמזת על היצ"ט וחמץ על היצה"ר והענין הוא שהמצה היא בלא טעם שאינו רק מקמח ומים ומצותה רומזת להורות לאדם לבל ירדוף אחר המותרות ומטעמים רק יגביר השכל על החומר ולא יאכל כי אם לשובע נפשו לא להשביע תאוותו ולכן מצות אפיקומן לאכלו על השובע לרמוז שכמו שהאפיקומן אינו נאכל לתאווה וחמדה רק לקיום המצוה כמו כן תהי' אכילתו של כל השנה בלי תאווה מתאוות החומריות וזהו שאמרו חז"ל בההגדה שלא הספיק בציקם של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם ממ"ה הקב"ה וגאלם שרומז שכל כך זיככו את עצמן ולא היתה באכילתם שום תערובת שאור שבעיסם שהוא היצה"ר עד שהגיעו להתפשטות הגשמיות והתגלות אלהותו ית"ש וזהו שלא הספיק בציקם להחמיץ דהיינו שלא היתה במחשבתם שום חימוץ ותאווה משאור שבעיסה שהוא היצר הרע עד שנגלה עליהם כו' שרומז שנזדככו כ"כ עד שזכו ע"י הזדככות החומריות שיתגלה עליהם אלהותו ית"ש והנה אמרו חז"ל על פסוק ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה וכו' שהעוגות שהוציאו ישראל ממצרים היו טעמו בהם טעם מן ור"ל כי הנה ידוע שהמן הי' מאכל רוחני' מאד כמו שאמרו חז"ל על פסוק לחם אבירים אכל איש וכו' לחם שמלאכי השרת אוכלים אותו שרומז בזה על גודל רוחניות המן ולכן נתעכבו אבותינו זמן ארוך במדבר ולא אכלו בלתי המן בכדי לזכך עצמן ולהעביר חומריותם מכל וכל כדי שירגילו נפשם לאכול בקדושה ובטהרה שגם בבואם אל ארץ נושבת ויאכלו מלחם הארץ שיאכלוהו ג"כ בהזדככות. וגם בצאתם ממצרים זיככו עצמן כ"כ עד שאכילת העוגות היתה בקדושה ובהזדככות דוגמת אכילת המן וזהו שהיו טועמי' בהם טעם מן והנה בבואם לא"י הי' הדור ההוא מאותם שכתוב בהם חיים כולכם היום וכתיב ויעבדו את ה' כל ימי יהושע ואכלו מתבואות הארץ ג"כ בהזדככות ובלי תאוות החומריות והעבירו מעצמם כל הארציות והגשמיות וזהו ויאכלו מעבו"ר האר"ץ לשון מעביר ראשון ראשון שהעבירו כל הארציות והגשמיות מאכילתם ולכן וישבות המן ממחרת באכלם מעבו"ר האר"ץ פי' שמפני שאכילתם הי' בהזדככות ובהעברת הגשמיות לא היו צריכים עוד לזכך עצמן ע"י המן ולכן נשבת המן וזהו ויאכלו

מתבואת הארץ שאכלוהו בקדושה ובהזדככות בבחי' המן. ויריחו סוגרת ומסוגרת מפני בני ישראל כו' ר"ל כי יריחו מרמז על השכינה הקדושה שנקראת ירח סוגרת ומסוגרת פי' שהיתה חותם בתוך חותם שהוא ג' מילואין של שם אהי' כדאיתא בכוונת להו"ר מפני בני ישראל אין יוצא ואין בא פי' מפני הזדככות וקדושות בני ישראל לא הי' יוצא השפעה לחיצונים ואין בא שלא הי' באפשרי לחיצונים לבא ולהיות להם שום אחיזה בקדושה.

## רמזי שיר השירים

**שיר השירים אשר לשלמה ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודיך מיין.** הנה כבר עמדו חז"ל על אמרו כפל הלשון שיר השירים ודרשו מזה שכל השירים קודש וזה קודש קדשים ועדיין יש לשאול על שנשתבח שלמה בעצמו. ב' העירו ג"כ על אמרו מנשיקות פיהו מדוע בחרו ישראל נשיקות בפה יותר מכל הנשיקות האברים. גם על אמרו כי טובים דודיך מיין דרשו חז"ל ערבים עלי דברי דודיך יותר מיינה של תורה. וגם זה צריך ביאור ויתכן לרמוז בזה ע"פ מאמר חז"ל בפסוק נושא עון וכו' לשארית נחלתו למי שמשים עצמו כשריים ואולם העצה לבא לידי מדה זו הוא עפ"י אהבת חבירים ודיבוק חבירים ועיקר אהבת חבירים הוא שאיש את אחיו יעזורו בתורה ובתפילה לשפוך שיח יחד וכל אחד מרעהו יקח מוסר בראותו כי חבירו זריז יותר בעבודת הש"ית ויגמור בדעתו כי עבודת חבירו מעולה מעבודתו ועי"ז ישבר לבו בקרבו ויבוא לתכלית הענוה והשפלות וזה האות לכל איש הקרב אל עבודת הש"ית באם אחר תפילתו יראה בנפשו כי עדיין לא יצא ידי חובתו הגם כי בעת תפילתו נכספה וגם כלתה נפשו מגודל השתוקקת להדבק בהא"ס ב"ה עם כל זאת כל אשר יוסיף האדם לבקש אהבת ה' ודביקותו כן יותר ויותר יפקחו עיני שכלו להבין כי עדיין לא הגיע גם לקצה העבודה כי הוא דבר שאין לו שיעור וערך ותפילה כזו במסירת נפש ורו"נ לגודל ההשתוקקת להדבק בהא"ס ב"ה הוא בבחי' אותיות פורחות וכל אשר יוסיף להדבק בנר"נ דילי' באור א"ס ב"ה כמו כן ישיג שעדיין לא יצא ידי חובתו ועי"ז יעשה עצמו כשיריים ותפילת ועבודת ריעיו יהי' בעיניו גדולה מאד לערך עבודתו הנה איש כזה עבודת תפילתו היא יקרה בערכה ובאם ח"ו להיפך שידמה בנפשו כי תפילתו היא זכה וצלולה ויחזק טובה לנפשו הנה זה מורה על כי תפילתו היא גשמיות וע"כ נשאר לו זכרון במוחו כי התפילה שהיא בבחי' התדבקות רוח ברוח היא רוחנית כמעט שלא נשאר לו רושם מתפילתו במחשבתו שידמה שהגיע לערך מה וזהו שיר השירים פי' באם נעשה שיריים ע"י השירים שהם השירות והתשבחות והתפלה אשר לשלמה פי' שהוא מפני אשר יאתה תפילתו למלך

שהשלום שלו ע"כ נעשה בעצמו כשיריים ואח"כ מבאר הכתוב בחי' התפילה ישקני מנשיקות פיהו כי תפילתו הי' בגודל התדבקות רוח ברוח שהוא בבחינת נשיקות פה לפה וזהו כי טובים דודיך מיין ודרשו חז"ל ערבים עלי דברי דודיך יותר מיינה של תורה פי' כי אדם כזה שתורתו ותפילתו היא בהתדבקות רוח ברוח ערבים עליו דברי דודיך שהם חביריו העובדים השם ברוך הוא יותר מיינה של תורה שעסק בעצמו.

**שיר השירים אשר לשלמה וכו'** נראה לפרש ע"פ רמז ונקדים לפרש הפסוק שנאמר וידבר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה ואלף. הש"י ב"ה ברא העולמות עד אין שיעור וערך בכדי להשיג על ידי מלכותו ואלקותו יתברך ויש למעלה מכל העולמות עולם המחשבה ובזה העולם שום מחשבה לא תפיסא בי' כלל ובלתי אפשרי לצייר שום נקודה ומחשבה בזה העולם והעולמות שלמטה הימנו בריאה יצירה עשיה נקראים עולם הדיבור המביטה ע"י כ"ב אותיות התורה כי הדיבור מביטה ע"י הצטרפות הכ"ב אותיות אחת אל אחת וזאת לא יוכל להיות זולת המחשבה הקודמת להדיבור ולחשוב קודם הצטרפות האותיות ואח"כ הדיבור נחתך והדיבור ומחשבה נתיחד אבל בהעולם המחשבה לא תפיסא בי' שום ציור ואות ולא שום משל ולא שום מחשבה תפיסה בה אבל למטה מזה העולם יש הציור של כ"ב אותיו' התורה ונמשכים אל העולם אבי"ע וכל אות ואות מהכ"ב אותיות יש בו רמז מקום נחצבו מקור השורש שלו ואל"ף מרמז לראשית המחשבה ולסוף המעשה כמש"ה אני ראשון ואני אחרון וכו' והציור של האל"ף יו"ד למעלה ויו"ד מלמטה וי"ו באמצע ומספרו עולה הוי' וכל הג' עולמות בי"ע נקראים עולם הדיבור ויש בהם שלשה ציור האלפין והם ג' הויות קדושות והרמזות האותיות המה משל לעולם המחשבה כי בעצם העולם המחשבה לית שום מחשבה ומשל תפיסא בי' כלל וכלל אך ע"י הכ"ב אותיו' המרומז כל אות על מקור שרשו נוכל לשער מה הוא העולם המחשבה והמה כמו משל לעולם המחשבה וזהו פי' של פסוק וידבר שלשת אלפים משל היינו שדיבורי הי' עולה כך דרך העולמות העליונים הנ"ל היינו שלשה עולמות בי"ע וזהו שלשת אלפים "כי בכל העולם יש בו ציור כ"ב אותיות ויש שלשה אלפים והמה כמו משל לעולם המחשבה כנ"ל וע"י שירותיו ותשבחותיו הי' מקשר העולם הזה שהיא ה' תתאה שהיא מלכות שמים הי' מקשר באין סוף ב"ה והוא פלא עליון וזהו ויהי שירו "חמשה היינו ה' תתאה "ואלף שהיה מקשר "באלף בא"ס ב"ה וזהו המרמז לנו לנו שיר "השירים ר"ל שירותיו הי' ה' שירים ר"ל שהי' מקשר ה' אחרונה בפלא עליון בא"ס ב"ה וק"ל.

**לריח שמניך טובים וכו' על כן עלמות אהבוך וכו'** יש לרמוז בזה ע"פ הזו"הק על פסוק היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך כי הצדיק העובד ה' בקומו בחצות הלילה לעבודת בוראו יתברך ועוסק בתורה הוא יושב בג"ע ונשמת ישראל מקשיבים לקולו וזהו היושבת בגנים שהוא יושב אז בג"ע חבירים מקשיבים וכו' שהנשמות מקשיבים קולו וכמו כן מי שחננו ה' דעה ובינה ונפקחו עיניו אז בבואו אצל הצדיקי הדור יכול להריח אצלם מריח ג"ע וכל מיני בשמים ועכ"פ גם מי שאינו בערך זה אע"ג דאיהו לא חזי מזלי חזי ומרחוק יוכל לבוא התעוררת בנפשו ושורש נשמתו להריח מעבודת הצדיק ושתמשך נפשו אליו גם כאשר יזכירהו לפני המתאוים לשמוע דבר ה' יעורר להם שכל בעבודת ה' ותשתוקק נפשם אליו יתברך וזהו לריח שמניך טובים שהתורה נמשלה לשמן שעסק תורת הצדיק נותן ריח טוב שמן תורק שמיך שמן הוא כינוי להשכל העליון ופירושו שבהזכרת שמיך תורק שכל לעובדי השם השואפים ומתאווים לעבודתו ע"כ עלמות אהבוך פי' ע"כ שצדקת הצדיק ניתן ריח למרחקים ליראי ה' ולחושבי שמו עלמות אהבוך ביאורו כי גם האנשים הצעירים לימים מלשון בן מי זה העלם אהבוך על ידי זה.

**הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה כו'** הנה כבר קדמנו בזה למעלה כי עיקר ושורש עבודת ה' היא אהבת חבירים וע"י יוכל אדם לבא לעבודת ה' האמיתים בראותו כי חביריו המה שואפים ומתאווים לעבוד השם בתורה ובתפילה אז ילהיב לבבו גם הוא להתאחד אתם וכל מעשי חביריו יהיו גדולים בעיניו ממעשי עצמו וביותר צריך זריזות לזה בדור הזה אשר בעו"ה הצליח מעשה שטן והחבילה מתפרדת וצריך זהירות גדולה להנצל מזה וזהו שאמרו חז"ל על דורו של ר"י בר' אילעא שהיו ששה תלמידים מתכסין בטלית אחת ועוסקים בתורה פירושו שהיה שלום ואחדות ואחוה ביניהם והיו מתאחדין יחד לעסוק בתורה וזהו פירוש הכתוב הגידה לי שאהבה נפשי ביאורו שהצדיק מתחנן להכנ"י הגידה לי איכה תרעה פי' באיזה ענין צריך לרעות ולהנהיג את בני ישראל גם הוא לשון ריעות פי' במה לקשרם יחד שיתאחדו כאחד איכה תרביץ בצהרים פי' באיזה ענין הוא להרביץ תורה שתהיה לשמה ומאירה כצהרים ורוח הקודש משיבו שלמה אהיה הוא מלשון שלום שתראה שיהיה שלום ביניהם או מלשון שלמה והוא מלבוש והוא ג"כ שיתאחדו יחד כמו תלמידי ר"י בר' אילעא כעוטי' על עדרי חביריך פי' שתעשה עיטוף מלשון עוטה אור כשלמה על עדרי חביריך שיתקשרם יחד לעבוד ה' ואז יבואו לעסוק בתורה לשמה.

**לססתי ברכבי פרעה דמיתך רעיתי**. נקדים לבאר הפסו' משכני אחריך נרוצה כי הש"י ב"ה ברא ויוצר הכל בכדי להשרות שכינתו בתחתונים והוא ע"י שבני ישראל מקשרים ומיחדים מתתא לעילא ומעילא לתתא כי זולת אתערותא דלתתא אי אפשר להמשיך הקדושה מעילא כי תמיד צריך להיות קודם אתערותא דמיין נוקבין ואח"כ ממשיכין מ"ד ואף שדרכו של איש לחזור אחר אשה כמו שאמרו בעל האבידה מחזיר על אבידתו אעפ"כ לענין אתערותא דנוקבא קודמת אבל בקדושת אלהותו ית' לא שייך שיחזיר על אבידתו לכן תמיד צריך להיות ההשתוקקת ואתערותא דלתתא בכדי להמשיך מ"ד מעילא לתתא. ומשם בארה משכני אחריך נרוצה ר"ל שהקב"ה אומר זאת לישראל משכני ר"ל מן הראוי הוא שתמשיך אותי ע"י אתערותא דלתתא אחריך נרוצה ר"ל שהכל הוא מאתי כי אף אתערותא דלתתא הוא ע"י שהקב"ה מעורר לבם כדי להמשיך המ"ד וזהו פי' לססתי ברכבי פרעה ר"ל כמו בסוסי רכב פרעה שהראה להם דמות נקבתם בים סוף כמו כן דימיתך רעיתי ר"ל שגם אתם תהיו מעוררים תמיד מתתא המ"ן ולהמשיך מלעילא המיין דכורין כנ"ל והבן.

**נאוו לחייך בתורים צוארך בחרוזים תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף** נראה לי לפרש עפ"י מאמרם ז"ל אין להקב"ה בעולם הזה אלא ד' אמות של הלכה ועיקר לימוד התורה היא ללמוד תורה לשמה כמבואר בכ"מ ולבוא לקנות מדה זו ללמוד תורה לשמה הוא ע"י כמה בחינות ונזכיר קצת מהם אחד לראות לקשר כל ה' מוצאות הפה בכ"ב אותיות התורה ע"י התחברות פנימיותיו לכ"ב אותיות התורה יוכל לבוא לידי קנית מדה זו ב' שיראה שתפילתו תהי' זכה וברורה בדחילו ורחימא עי"ז יהיה יוכל ג"כ ללמוד התורה בדו"ר כי זה בלא זה אי אפשר ג' שילמוד התורה בכדי להמשיך ע"י השפעות טובות בעולם ולא ח"ו לעורר הגבורות רק להמשיך החסדים מגולים ורחמים פשוטים השלשה מדות ההם מרמז להן הפסוק הזה נאוו לחייך בתורים ר"ל לבוא לידי קניות מדה ללמוד תורה לשמה שתהיה נאה ומקובלת צוארך בחרוזים ר"ל חרוז הוא מלשון יחוד שנתיחד כמה דברים שנחרזים בפסול אחד היינו ליחד ולקשר הה' מוצאות הפה עם הכ"ב אותיות התורה גם ליחד התורה ותפילה כנ"ל תורי זהב נעשה לך וזהו הבחינה שלישית הנ"ל לבוא ללמוד התורה שתהיה ברורה וזכה כזהב טהור עם נקודות הכסף ר"ל ללמוד בכדי להמשיך חסדים שכסף מרמז לחסד.

**בגמרא** אמר ר' יהודא שאל ר' ישמעאל את ר' יהושיע כשהיו מהלכין בדרך מפני מה אסרו גבינות נכרים וכו' השיאו לדבר אחר אמר לו ישמעאל אחי איך אתה קורא כי טובים דודיך או כי טובים דודייך אמר לו כי טובים דודייך אמר לו אין הדבר כן שהרי

חבירו מלמד עליו לריח שמניך טובים וצריך להבין למה דווקא השיאו לפסוק זה ונראה לרמוז בזה הן אמת מי שזוכה ללמוד תורה לשמה הוא דבר טוב מאד ומכ"ש מי שזוכה ללמד אך לא זהו עיקר עבודה מה שנראה בעליל לארץ שהיא עוסק בתורה ועבודה אלא גם בעת שאינו עוסק ואינו עושה שום דבר יהיה לבו בוער כרשפי אש אהבה ויראה ומאיש אשר כזה יכולים ללמוד אהבת ה' ויראת ה' אף כשאינו שומע ממנו שום דבר רק בראיה בעלמא שהוא רואה אותו אף שאינו אומר לו שום דבר נכנס בו רוח אחרת ונתלהב נפשו לעבודת ה' וזהו שאנו רואים לפעמים יש חכמים גדולים בתורה ואינם מקובלים בעיני הבריות ללמוד מהם ויש אנשים אשר הם אינם גדולים כ"כ וכל עלמא אזלי בתרייהו ומשתוקקים מאד לשמוע מהם איזה דבר ושותים בצמא את דבריהם זהו מחמת שתמיד תוקד בהן אש של יראה ואהבת יוצרם וזהו שמצינו בגמרא שחז"ל כשגזרו על איזה דבר לא גילו הטעם עד תריסר ירחי שתא מפני שהם היו דבקים תמיד בו יתברך התקבל דבריהם אף כשלא נתנו טעם לדבריהם וזה הסימן הוא מובהק מאיזה איש ללמוד תורה מפיהו אם הוא מקבל ממנו עבדות השי"ת אף כשלא אמר לו שום דבר ואינו רואה ממנו שום עובדא רק כשרואה אותו מתלהב לבו בקרבו לעבודת ה' ילמוד תורה מפיהו שזאת היא לאות שהוא עובד תמיד את השי"ת במחשבתו באהבה עזה לכן יכול להדריך במחשבתו את כל באי עולם בדרך הטוב והישר ואיתא בזו"הק שהלוים הם בחי' יין שיין הוא רמא קלא לכן נבחרו הלוים לשיר וכהן הוא בחינת שמן ששמן הוא בחשאי אף כשהורק מכלי לכלי לא נשמע קולי וכן הוא עבודת כהן שעושה יחודים במחשבתו ומקשר העולמות העליונים עם עולמות התחתונים בעבודת הקרבנות וזהו פירוש המשנה שאל ר' ישמעאל את ר' יהושע מפני מה אסרו גבינות עכו"ם ר"ל שהיה ר' ישמעאל רוצה שר' יהושע יאמר לו הטעם של דבר והשיב לו ר' יהושע שאין זה עיקר לידע הטעם רק העיקר הוא לידע מאיזה הרב נשמע הדבר ההוא ואינך צריך לידע הטעם כי בוודאי חכמי המשנה הם צדיקים גדולים ועבודתם גבוה כ"כ שתמיד מחשבתם דבוקה בו ית"ש ותמיד בוער בלבם אהבת השי"ת לכן נתקבלו דבריהם אף שלא גילו הטעם של דבר לכן השיאו לדבר זה אמר לו ישמעאל אחי איך אתה קורא דודיך או דודייך וחוץ מה שאמר לו פי' הפסוק רמז לו ג"כ בדברים אלו שהאהבה שאנו אוהבים להשי"ת צריך להיות גבוה יותר מיין דהיינו מבחי' יין שהוא רמא קלא רק שהאהבה תהיה תקוע כ"כ בלבו עד שמגודל האהבה לא יוכל לשקוט ולנוח מחשבתו אפילו רגע אחת רק תמיד תהיה מחשבתו דבוקה באהבת הבורא ב"ה שהרי חבירו מלמד עליו לריח שמניך טובים ושמן הוא בחשאי וזאת הי' בחי' כהן שהי' עבודתו במחשבתו

שהיה עושה יחודים גדולים במחשבתו ומקשר עולמות העליונים עם עולמות התחתונים ועבודת כהנים היתה גבוה יותר מעבודת הלוים שהם בחי' יין לכן אינך צריך לידע הטעם כי דבריהם הם גחלי אש אהבה ומחשבתם דבוקה בו ית"ש ותמיד בוער בלבם אהבת השי"ת לכן התקבל דבריהם אף כשלא גילו הטעם שלהם כנ"ל והבן.

## רמזים לשביעי של פסח

**וישב הים לפנות בוקר לאיתנו ומצרים נסים לקראתו וינער ה' את מצרים בתוך הים גו'** ודרשו חז"ל לאיתנו לתנאו הראשון שהתנה הקב"ה עם הים בשעת הבריאה שיבקע לפני בני ישראל כשיצאו ממצרים ולכאורה אינו מובן הלא הים נבקע לפני בני ישראל בלילה ואז קיים תנאו ולא לפנות בוקר כששב על המצרים ואיך שייך לומר וישב הים לפנות בוקר לאיתנו לתנאי הראשון גם יש לדקדק על שאמר הכתו' ומצרים נסים לקראתו למה היו נסים לקראתו אדרבא היו להם לברוח להלן ממנו וכי תאמר שזאת היה בלא דעת שהמם ה' להם מהומה גדולה וניטל מהם הדעת הלא מה שאמר הכתוב ויהם את מחנה מצרים זה היה קודם לכן כמה שכתוב וינהגהו בכבידות ונרא' בזה עפ"י מה דאיתא בגמרא עשרה דברים נבראו בע"ש בין השמשות פי האתון ופי הארץ ופי הבאר והכתב והמכתב והלוחות וקבורתו של מרבע"ה ואילו של אברהם אבינו וכו' וצריך להבין למה נבראו אלו עשרה דווקא בע"ש בה"ש עוד קשה הלא כל אלו לא נבראו בע"ש בה"ש אלא כדי בעת כשיתגלה כל אחד בעתו לא יהיה אז התחדשות הבריאה כי אין חדש תחת השמש קשה למה עשה הקב"ה לשנות סדר הבריאה ונראה בכל זה דהקב"ה ברא כל העולמות כולן להללו ולשבחו שידעו מהבורא ב"ה ועד עולם העשי' כל הברואים כולן יודעים ומציאותו ית' ובעולם העשי' נתגשם העולם ויוכל הנבראים לבוא לידי שכחה חלילה מציאותו ית"ש וכל זמן שהוא בעולם הגשמיי יותר הוא נתגשם יותר ואפילו האדם יוכל לישא עליו בימי נערותו עול תורה יותר כי אז עדיין לא האריך ימים על העולם הגשמיי ולא נתגשם כ"כ עדיין שישכח לגמרי מהבורא ית' ובימי זקנתו שרואה שהוא מאריך ימים כסבור שלעולם יחי' והכל הוא דרך הטבע ועולם כמנהגו נהוג למה שאנו רואים שלעולם החמה יוצא במזרח ושוקעת במערב וכן הלבנה מהלכת בכל חודש בשוה ושמעתי מאדומו"ר הקדוש המנו' מו"ה אלימלך זצוק"ל על פסוק הנה נא זקנתי לא ידעתי יום מותי כלומר מחמת שאני זקנתי והארכתי ימים בזה העולם עי"ז לא ידעתי יום מותי פי' אינני זוכר את יום המיתה שמדומה לו בעיני שאחי' לעולם וזה דרך הטבע שעולם כמנהגו נוהג וזאת הוא תורת האדם ומכ"ש דברים גשמיים כמו דוממים

או צומחים או בהמות וחיות שאין להם שום שכל בוודאי כל שהם יותר בזה העולם נתגשמו יותר לכן אחר שגמר מלאכת שמים וארץ ביום הששי ואז ירדה קדושה העליונה של שבת ואז ידעו כל הנבראים כולן מאחדותו ית"ש שהוא בראם וכל זמן שהם זוכרים את הבהירות העליון הם עושים רצונו ית"ש אבל לכשיתרבה הימים בעולם ויבואו לידי שכחה חלילה מהבהירות שהיה אז יוכל להיות שיעברו רצון הבורא חלילה שיתדמה להם שאין מי שימשול בהם אלא עולם כמנהגו נהוג לכן גזר הקב"ה אז בעת ההיא תיכף אחר הבריאה על כל הנבראים כולם כשירדה הקדושה העליונה כשיבואו לידי שכחה לאחר זמן יזכירו את עצמן מהבהירות העליון שהיה אז בע"ש בה"ש וירגישו בעצמן גם עתה הבהירות כמו שהי' אז ואף לאחר זמן יזכירו זאת עד סוף כל הדורות לכן ברא אלו עשרה דברים בע"ש בה"ש מפני שעשרה דברים אלו הם בטבע גשמיים מאד האתון הוא גשמיי עב שבבהמות וכן פי הארץ וכן כולם ברא את אלו בע"ש בה"ש דווקא כדי שאז ישיגו גם הם הקדושה עליונה כדי לאחר שיתרבו הימים ויבואו לידי שכחה יזכירו גם הם את עצמן בהירות ההוא שהי' אז בע"ש בה"ש כשירדה קדושה של שבת וכל אחד ואחד בזמנו בעת שיבואו לידי שכחה יזכיר א"ע הבהירות ההוא ובשעת מעשה שהזכיר א"ע מהבהירות היה משתוקקת מאד ובא לגדלות שכל ונעשה רוחני כמו האתון שהי' לו אז שכל לדבר ומעת ההוא והלאה הוא זוכר זאת עד סוף העולם ואינו עובר על רצונו ית"ש וגם כל הבהמות זוכרים הארה זו ואינם עוברים על רצונו ית"ש וכן כל העשרה דברים כיון שבאו לידי שכחה הזכירו א"ע הבהירות ההיא ובשעת מעשה נעשה רוחני וניתנה התורה על לוחות האבן מן השמים כדי ומאז והלאה כל הדוממים זוכרים זאת ועושים רצון הבורא עד סוף העולם וכן אילו של א"א בשעה שהזכיר א"ע הבהירות ההוא רץ בעצמו להקרב ע"ג המזבח שעשה א"א ואח"כ הוא זוכר זאת עד סוף העולם וכן הוא בכל הנבראים בשעה שהיו באים לידי שכחה הזכירו א"ע מהבהירות ההוא של ע"ש בה"ש שלמעשי בראשית ובשעת מעשה הם משתוקקים מאד ומאז והלאה הם זוכרים זאת עד סוף העולם והם עושים תמיד מאז והלאה רצון הבורא ב"ה וכן היה בים שאיתא במדרש שהים לא רצה להבקע לפני בני ישראל וזה היה מחמת שבא לידי שכחה וסבור שיוכל לעשות מה שהוא רוצה ושכח שהוא ית"ש הוא אדון העולם והכל יכול ושמעתי בשם הרב הקדוש המנו' דק"ק ניקלשבורג ז"ל על המדרש בקשו מלאכי השרת לומר שירה אמר הקב"ה מעשי ידי טבעו בים ואתם אומרים שירה דהיינו שמלאכי השרת בקשו לומר שירה כדי שישמעו מצרים נעימות הקול שלהם ויצאו נשמתם כמו שהיה בסנחרב וחיילותיו ששמעו שירה ממלאכי השרת ויצא ונשמתן אמר הקב"ה מעשי ידי

טבעו בים כלומר שהמצריים טבעו את מעשי ידי שהם ישראל בים דהיינו שהשליכו אותם ליאור וצריך אני להפרע מהם מדה כנגד מדה שיטבעו בים והים לא רצה להקרע לפני בני ישראל ששכח ממציאות הבורא הזכירו הקב"ה התנאי שגזר עליו בששת ימי המעשה ועל כל הנבראים לכשיבואו לידי שכחה אזי יזכירו א"ע מהבהירות העליון שהי' אז בע"ש בה"ש כשירדה הקדושה העליונה של שבת וכיון שהזכירו הקב"ה זאת השיג הים גם עתה הבהירות ההיא וזכרה שלא נברא העולם אלא בשביל ישראל והי' משתוקקת ורצתה לעשות רצון הבורא ית"ש ונקרע לפניהם ואף לאח"כ לפנות בוקר נשאר בו רשימה של האור ההוא ובני ישראל שהיה להם הכנה לזה היה בהם כח לסבול האור ההוא ואדרבא שהשיגו אז השגה גדולה ומצריים לא היו יכולים לסבול אפילו הרשימה שנשאר בים מן האור ההוא והיו נסים לקראתו ומשתוקקים לאור ההוא ולא היה בהם כח לסבול ונתבטלו יין המציאות ויצאו נשמתן וזהו ויהי ענן והחשך ויאר את הלילה ודרשו ז"ל שהיה אור לישראל וחושך למצרים פי' שאותו אור שהיה מאיר לישראל הי' חושך למצרים שלא יוכלו לסבול את האור ההוא ועתה נבוא לפי' הפסוק וישב הים לפנות בוקר לאיתנו פי' שהקב"ה הזכירו לים התנאי של ששת ימי בראשית שהתנה עם כל הנבראים כשיבואו לידי שכחה יזכירו א"ע את הבהירות שהיה להם אז בע"ש בה"ש וכיון שהזכירו היה משתוקקת ועשתה רצון הבורא ויקרע לפני בני ישראל ואף לפנות בוקר כששם היה שם לאיתנו לתנאו הראשון היינו שעדיין היה בו רשימה מאותו בהירות האור וזהו וישב הים לפנות בוקר לאיתנו לתנאו הראשון שאף לפנות בוקר נשאר בו רשימה מאותו אור ומצרים נסים לקראתו פי' שהיו משתוקקים ורצים לקראת אותו אור אך לא היה בהם כח לסבול אפילו הרשימה של אור ההוא ונתבטל מן המציאות וזהו וינער ה' את מצרים בתוך הים פי' שבטלו מן המציאות ויצאו נשמתם שלא היו יכולים לסבול האור שהשפיע אז הקב"ה בים כנ"ל.

**תפול עליהם אימתה ופחד בגדול זרועך ידמו כאבן עד יעבור עמך ה' עד יעבור עם זו קנית** ודרשו חז"ל עד יעבור עמך ה' זו ביאה ראשונה עד יעבור עם זו קנית זו ביאה שניה ויש לדקדק דאי' בזו"הק תני' כל בר נש דאמר שירתא דא בכל יומא ומכוון בה זכו למימרה לזמני דאתי דהא אית בה עלמא דעבר ועלמא דאתי ואית בה יומי דמלכי משיחא ולפי הזוהר קשה לכאורה האיך דרשו חז"ל עד יעבור עמך ה' זו ביאה ראשונה עד יעבור עם זו קנית זו ביאה שני' הלא אנו מצפים עוד גם על ביאה שלישית שתהי' במהרה והפ' משמע נמי על העתיד כמו תפול או ידמו שמשמע על העתיד עוד קשה כשאמר שירתא דא עדיין לא הי' אפילו ביאה ראשונה שעדיין לא נכנסו לארץ וא"כ

לפי מה שדרשו חז"ל אמרו כל הפסוק כולו על העתיד לחוד ובשירה אית בה מעבר והוה ועתיד עוד יש לדקדק שהתורה הקדושה היא נצחית בכל זמן ובכל עת ובכל אדם וצריכים אנו להבין מה מרמז אותנו הפסוק הזה עתה בדורינו ונראה בזה דאיתא בכהאר"י ז"ל דהסדר וד' כוסות והמצות המה מרמזים על קטנות ראשון וגדלות ראשון קטנות שני וגדלות שני ולהבין זאת מעט איך שייך זה בכל אדם וכל אדם יוכל להשיג זאת כנאמר מבשרי אחזה אלקי נראה להבינו בדרך משל לתינוק קטן שאין לו דעת אינו מציית לאביו עד שמפחידו בשבט ומחמת פחד ההכאה הוא עושה רצון אביו אבל לציית לאביו מאהבה מזה אינו יודע כלל ואח"כ כשנתגדל התינוק יש לו דעת ומבחין שהוא מקבל טובות מאביו ואביו מהוה אותו על העולם הוא עושה רצון אביו מאהבה מחמת שיודע שאביו מטיב עמו ואעפ"כ יש לו ג"כ יראה אף שאינו ירא מהכאת שבט יש לו יראות אחרות עד שבא לגדלות השכל יותר ויודע ומבין חכמתו וגדולתו של אביו אז עושה רצון אביו מאהבה מחמת גדולתו ורממתו של אביו כן הוא בעבדות ה' בתחילה כשאדם רוצה לכנוס בפתחי תורה ועבודה צריך לשום על הלב יראת עונש אשר הוא ית' נוקם מעוברי רצונו וזהו יראה חיצוניות ולאו יראה עיקרית וזה נקרא קטנות ראשון ששכלו הוא קטן מאד להבחין גדולתו ית' ואז הוא עדיין משוקע בקליפות ונפשו נוטה אל תאוות הגשמיות ומה שעובד את הש"ית אינו כי אם מחמת יראת עונש וצריך האדם לשקוד על דלתי תורה ועבודה ולא ישקוט ולא ינוח עד שיצא מבחינה זו וישבר תאותו ועי"ז בא לגדלות השכל שהוא יודע ומבין שהקב"ה מהוה אותו בעולם וכל הטובות והחסדים הם מאתו ית' ועובד את הש"י מאהבה ואז נפשו זכה והחומר שלו נזדכך אך עדיין לא לגמרי ולפעמים יוכל לבא עוד לאיזה מחשבה רעה או לאיזה תאוה חלילה ועדיין יש בו אחיזה מהקליפות מעט מחמת שעובד עבור תשלום גמול וזה נקרא קטנות שני וצריך לעבוד עבודת עבודה ולזדכך עצמו יותר עד שהי' לבו חלל בקרבו ואז נתבטל ממנו הקליפות מכל וכל וזוכה לגדלות השכל ומשיג השגות אלהותו ית' ונעשה דבוק בו ית' וזה נקרא גדלות שני וזהו תכלית עבודה האמיתית ועתה אינו זוכה להשגה זו כי אם יחידי סגולה שהם עובדי' עבודת עבודה ועבודת משא עד שמזככים את עצמן מכל וכל ואי"ה לעתיד כשיבוא משיח צדקנו אז יופיע הקב"ה אור אלהותו ויתבטלו החיצונים מכל וכל ויהי' מלאה הארץ דעה את ה' ונזכה כולנו להשגות אלהותו יתבר' ומתחילה קודם שנכנס בפתחי עבודה הקב"ה מראה לו גדלות שני אבל זאת הוא רק על רגע חדא ואז הוא משתוקק מאד וצמאה נפשו אל ה' לכן אין חסידות כתחילתו אבל אינו יודע מה זאת שעדיין הוא בקטנו השכל ותיכף נוטל ממנו השגה זו וחוזר לקטנות

ראשון וצריך לתקן קטנות ראשון וזוכה לגדלות ראשון ואח"כ צריך לתקן קטנות שני וזוכה לגדלות שני ואנו צריכים להפיל תחינתנו ולשפוך שיח לפני המקום ב"ה שהיא ית' יפל על החיצונים אימה ופחד ויתבטלו ממנו ונוכל ולבוא לגדלות ראשון ולגדלות שני ולא נצטרך ללחום מלחמה הקשה מלחמת היצר לכן הי' במצרים שהיו בני ישראל בגלות ת"י מצרים ופרעה ועמו היו מושלים בהם והיו בני ישראל משוקעים בטומאת מצרים והיו בקטנות השכל מאד מחמת שקליפות מצרים היו מסכים ומבדילים ובליל ראשון של פסח הופיע הקב"ה אור בהירות אלהותו ית' על העולם ונתבטלו החיצונים ואז השיגו ישראל השגות אלהותו ית"ש ותיכף ניטל מהם השגה זו וחזרו לקטנות ראשון ובאים לספירה וזאת היתה כוונת הספירה שהיו מזככים את עצמן והיו מתקנים הקטנות ראשון ובאים לגדלות ראשון ואח"כ היו מזככים א"ע יותר והיו מתקנים קטנות שני וזכו לגדלות שני במ"ת וזהו כוונת הפסוק תפול עליהם אימתה ופחד בגדול זרועך ידמו כאבן עד יעבור עמך ה' זו ביאה ראשונה פי' שהקב"ה מפיל על החיצונים אימה ופחד והם נופלים מן האדם וזוכה לגדלות ראשון וזהו עד יעבור עמך ה' זו ביאה ראשונה היינו שיבוא תחילה לגדלות ראשון ואח"כ כשזוכה האדם לגדלות ראשון אעפי"כ עדיין יש בו אחיזת החיצונים מעט והקב"ה מפיל עליהם אימה ופחד והם נופלים ממנו מכל וכל וזוכה לגדלות שני וזהו עד יעבור עם זו קנית זו ביאה שני' דהיינו גדלות שני והשתא אתי שפיר שיש בפסוק זה מעבר והוה ועתיד שכן הי' במצרים וכן הוא עד סוף כל הדורות והבן.

## אחרי מות

**וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבתם לפני ה' וימותו. ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבוא בכל עת אל הקודש כו' בזאת יבוא אהרן אל הקודש בפר בן בקר לחטאת ואיל לעולה כו' ומאת עדת בני ישראל יקח שני שעירי עזים לחטאת ואיל אחד לעולה כו' והיתה זאת לכם לחוקת עולם לכפר על בני ישראל מכל חטאתם אחת בשנה וכו'** וצריך להבין מה ענין סמיכת עבודת יו"הכ למיתת בני אהרן גם צריך להבין שאמר הפסוק אל יבוא בכל עת אל הקודש בזאת יבוא אהרן משמע שלא יבוא אלא כסדר הזה אבל בסדר הזה יוכל לבוא בכל עת שירצה וכן איתא במדרש רבה אמר ר' יהודא בר סימון צער גדול הי' לו למשה לדבר זה אמר אוי לי שמא נדחף אהרן אחי ממחיצתו יש עת לשעה וכו' אמר הקב"ה לא כשם שאתה סבור אלא בכל שעה שרוצה לכנס יכנוס רק שיכנס כסדר הזה הרי לך בפירוש שכסדר הזה הי' יכול

לכנוס בכל שעה שרוצה ואח"כ כתיב אחת בשנה שמשמע אחת בשנה דווקא ולא יותר. ונראה בזה בהקדם מה דאיתא באבות עשה מצוה אחת מכריע כל העולם כולו לכף זכות ולהבין זאת איך יכול אדם אחד להכריע את כל העולם כולו לכף זכות. נראה דהנה כל ישראל הם מקושרים יחד בקשר חזק ואמיץ באחדות גמור וכולם הם משורש אחד כמו שכתוב באיוב איפה היית ביוסדי ארץ וכו' ודרשו חז"ל שכל נשמות ישראל היו תלוים באיפה של אד"הר מהן במוח מהן בחוטם בעיניו בלב בידים ברגלים בשערות לאין מספר וכל נשמה הוא קומה שלימה כן יהי לעתיד כשיתקן הכל וכן הי' קודם שחטא אד"הר ואח"כ כשחטא אד"הר נפלו בשבירה ונפל מהנשמות קדושות נצוצין קדושין בדומם ובצומח ובחי ובמדבר ולכל שורש נשמה יש כמה אלפים רבבות נצוצין וצריך האדם לתקן שורש נשמתו ולהעלות כל הנצוצים השייכים לשורש נשמתו ובמה שהוא מזדכך נפשו ועושה מעשיו לשמים הן בדירה והן בכלים בזה הוא מעלה הניצוצים שהם בדומם ואח"כ כשהוא זוכה לרוח הוא מעלה הנצוצים שבצומח. ואח"כ כשזכה לנשמה אז הוא מעלה הנצוצים שבחי והכל ע"י תשובה וכשזוכה ליחידה אז עדיין צריך לתקן איזה פני' דקה שהי' לו בעבודת הקודש בתורתו או באיזה מצוה ובמה שעושה תשובה על זה הוא מעורר בתשובתו את האנשים השייכים לשורש נשמתו ג"כ שיעשו תשובה אף שהם עדיין צריכים לתקן מעשיהם יותר מ"מ הואיל והם משורש נשמתו מעורר אותן ע"י תשובתו הרמה וזהו שאמרינן בגמרא שהי' זה בן גילו של זה דהיינו שהיו שניהם משורש נשמה אחת ובמה שהוא מקרב אותן לעבדות ה' בזה הוא מעלה אותן הנצוצים שמדבר וכל עוד שאינו מעלה כל הניצוצין השייכים לשורש נשמתו מוכרח לבוא בגילגול פעם אחרת עד שמתקן כל הניצוצים השייכים לשורש נשמתו ומי שיש לו נשמה שאין לה ניצוצים לתקן אינו יכול לקרב בני אדם לעבודת ה'. וזהו שאמרינן בגמרא אין ממנין פרנס על הציבור אא"כ קופה של שרצים תלוי מאחוריו היינו שהנשמה שלו יש לה ניצוצים קדושים שנפלו בשבירה והוא צריך להעלותן איש אשר כזה יכול לקרב בני אדם לעבדות ה' שהם משורש נשמתו שצריך לתקן נשמתו כראוי אבל אם אין לנשמה שלו ניצוצים לתקן זה אינו יכול להיות פרנס על הציבור גם אין מאריך ימים אלא עד שמתקן נשמתו והוא במהרה יכול לתקן נשמתו לבדו אבל איש אשר צריך להעלות נצוצי נשמתו יכול לקרב בני אדם לעבודת הבורא ב"ה ע"י תשובתו הרמה על איזה פני' או על איזה התפארות דקה מעורר אותן ג"כ שיעשו תשובה וזהו כל העושה מצוה אחת מכריע כל העולם כולו לכף זכות שמעורר אותם ומקרבן לעבדות ה' אך איש אשר כזה שיש בכחו לקרב נשמות ישראל לעבדות ה' צריך ליזהר שלא יקרב אלא מבקשי ה' שרוצים

לכנוס בפתחי תורה ועבודה ועכ"פ אותן אנשים שהם מתחרטים לפעמים מעצמן על מעשיהם בלתי טובים אבל הרשעים שמעולם לא עלה בלבם שום הרהור תשובה את אלה לא יקרב כי הם מבלבלים עבודתו הגבוה ומעכבים אותו מלכנוס לקדושה ומזה נבוא לביאור הכתובים וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבתם לפני ה' וימותו פי' שנשמת נדב ואביהוא היו נשמות גבוהות שלא היו להם ניצוצים שנפלו בשבירה והיו מתקנים אותן במהרה לכן לא האריכו ימים אבל נשמתו של אהרן היו לה ניצוצים הרבה לכן על ידי עבודתו הגבוה וע"י תשובתו הרמתה היה מקרב אותן לעבדות ה' וע"י שהי' מתקן אותן האנשים ומקרב אותן לעבודת הבורא ב"ה השיג קדושה עליונה יותר שהי' מתקן בזה את נשמתו יותר שהן היו משורש נשמתו הזהיר הכתוב אותו שלא יקרב אלא אותן החפצים לבקש דרכי ה' ומתחרטים על מעשיהם הרעים מעצמן לפעמים אבל לרשעי הדור שמעולם לא עלה על רעיונם כלל שום הרהור תשובה את אלה לא יקרב אלא אותן החפצים לבקש דרכי ה' כנ"ל וזהו דבר אל אהרן אחיך שבכחו לקרב נשמות ישראל אל הקדושה ואל יבוא בכל עת אל הקודש פי' שלא יהיה סבור שבכל עת שיקרב איזה בר ישראל אפילו לרשע גמור שמעולם לא הרהור בתשובה יכנס אל הקדושה לא בכל עת שיקרב אנשים יכנס אל הקדושה אלא בזאת יבוא אהרן אל הקודש בפר בן בקר לחטאת ואיל לעולה ור"ל עפ"י מה שאמרו חז"ל שהפר מכפר על הכהנים ועל טומאת מקדש וקדשיו וכן השעירים מכפרים על טומאת מקדש וקדשיו וגם כאן יש לרמוז שיבוא אל הקודש ע"י תשובה על טומאת מקדש דהיינו על איזה פני' ומחשבה זרה שהי' לו באיזה עבודה מעבודת הקודש בתורה או בתפילה או באיזה מצוה ועי"ז הי' מקרב גם מאת עדת בני ישראל שרצונם להתכפר בכפרת שעירי עזים דהיינו שהם עושין תשובה עכ"פ לפעמים על טומאת מקדש מהתורה ומהתפילה ועל מעשיהם הבלתי הגונים אבל אם יקרב לרשע עריץ עי"ז לא יכנס להקדושה וזהו פי' המדרש רבה הנ"ל לא כשם שאתה סבור אלא בכל שעה שרוצה לכנס לפני יכנס אלא שיכנס כסדר הזה דהיינו שלא יקרב כי אם אותם המשתוקקים לכנוס בדרכי תורה ועבודה ומתחרטים על מעשיהם הלא טובים ומה שאמר הכתוב אחת בשנה היינו שביום הכפורים הי' יכול לקרב אל הקדושה אפילו הריקנים שבהם כי אז יש התעוררות תשובה על כולם. אבל בכל עת לא יוכל לבוא אל הקודש רק ע"י שיקרב המצפים אל הקדושה ומתחרטים על מעשיהם בלתי הגונים והבן.

**א**"י וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבתם לפני ה' וימותו כו' נראה לפרש דהנה איתא בגמרא בקשו חכמים לגנוז ספר קהלת מפני שדבריו סותרים זה את זה

שכתוב כי לכלב חי הוא טוב מן האריה המת ופעם כתיב ושבח אני את המתים שכבר מתו מן החיים אשר המה חיים עודנה ותרצו בגמרא עיי"ש ונראה לפרש עפ"י זוה"ק וכמדומה שכך פי' הזוהר הקדוש זה הפסוק דהנה איתא בספרי האר"י הקדוש על זה הגמרא אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף איתא שם שעדיין לא יצאו כל הנשמות מהחדר הנ"ל כי כל הנשמות שהם בזה העולם הם כולם נשמות בסוד הגילגול שצריכים כל הנשמות לתקן מה שפגמו בגילגולים העברו ויש נשמות הרבה שנתגלגלו פעמים הרבה עד אין שיעור כי אם חסר אפילו מצוה דרבנן צריך להתגלגל עבורו לתקן נמצא אותה נשמה שבאה בסוד הגילגול זו הנשמה טועמת בכל פעם בעת הסתלקות מזה העולם טעם מיתה וכשנבראת פעם אחרת לתקן מה שפגמה בגילגול הקדום ונקצב לה כמה שנים להיות בזה העולם עד שתתקן מה שצריכה לתקן בזה הגילגול ובעת שתיקנה הצריך לה מסתלקת מזה העולם וטועמת טעם מיתה וכן בכל עת שתבוא לזה העולם כל פעם ופעם טועמת טעם מיתה ועד עתה לא נבררו כל הנשמות לתקנם מכל וכל ויש נשמות שתקנו כל צרכם בזה העולם עד שורשם למעלה וזאת הנשמה אינה צריכה שוב לבוא בזה העולם בסוד הגילגול ואינם טועמים טעם מיתה עוד רק יכולה לבוא בזה העולם בסוד העיבור באיזה צדיק לסיוע לעבודת השם ולגלות לו סודי התורה וזה ג"כ נחת רוח לנשמה בג"ע שמסייע לעבוד ה' בזה העולם אבל זאת הנשמה שבאה בזה העולם בסוד העיבור אינה טועמת שוב טעם מיתה כי יכולה ללכת מזה הצדיק בכל עת שתרצה ובפרט כשתקנה מה שהי' צריך לצדיק הזה אזי הולכת מאתו אפילו כשהצדיק עדיין בחיים חיותו וזהו פי' הפסוק הנ"ל ושבח אני את המתים שכבר מתו ר"ל אותם מתים אשר מתו זה שנים רבות ולא באו שוב לגילגול בזה העולם זה המתים בוודאי יש להם שבח הרבה שבוודאי תיקנו כל הצריך להם ולא יצטרכו להתגלגל עוד וזהו יש להם שבח מהחיים אשר המה חיים עדנה שהחיים אלו אינם יודעים אם לא יבואו עוד הפעם לזה העולם בסוד הגילגול ויצטרכו לטעום טעם מיתה כמה כעמים וכמדומה לי שזה הפי' בעצמו כתוב בזו"הק. והנה איתא שנדב ואביהוא הי' נשמות גדולות וצדיקים גמורים ועיין באור החיים בפירושו שכתב על בקרבתם לפני ה' שמיתתם הי' בסוד עליות נשמה עיי"ש. והנה מצינו אצל פנחס בקנאו קנאת ה' במעשה זמרי פורחת נשמתו ממנה בזו הרגע ונתלבשו בו נשמת נדב ואביהוא בסוד העיבור ואיתא פנחס זה אליהו ומצינו שאליהו לא מת ולא טעם טעם מיתה וקבורה וגם איתא בכוונות על פסוק אנא ה' הושיעה נא שיש לכוון בתיבת 'א'נ'א 'אליהו 'נדב 'אביהוא שר"ת 'א'נ'א הם שלשה נשמות אלו ויש לומר הפירוש מחמת שהם תיקנו כל צרכם בעת שהיו בעולם ולא היו צריכים לבוא

שוב בסוד הגילגול בזה העול' רק בסוד העיבור ונשמה שבא בסוד העיבור אינה טועמת שוב טעם מיתה רק מסייע לעבוד ה' בזה העולם והולכת ממנו בעת שתרצה ע"כ נדב ואביהוא ואליהו לא מתו שוב רק באו בזה העולם בסוד העיבור. וזהו פי' אחרי מות שני בני אהרן בקרבתם לפני ה' ר"ל כיון שמתו בפעם הזאת הי' שוב אחר מיתתם שלא מתו עוד הפעם כי לא באו שוב בגילגול לטעום עוד הפעם טעם מיתה רק בפעם הזאת הי' אחרי כל מיתתם שלא מתו עוד הפעם רק באו בסוד העיבור וזהו ושבח אני את המתים שכבר מתו כנ"ל ר"ל שלא יצטרכו עוד לטעום טעם מיתה ואם ח"ו שגיתי ה' יכפר עון. **וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אני ה' אלהיכם כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו וכמעשה ארץ כנען אשר אני מביא אתכם שמה לא תעשו ובחוקותיהם לא תלכו את משפטי תעשו ואת חוקותי תשמרו ללכת בהם אני ה'**. יש לדקדק מה זה לשון ללכת בהם מה לשון הליכה שייך בשמירת המצות ונראה לפרש הפסוקים אלו דהנה מצינו שאבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב היו מחזרים בכל העולם כולו כמעט אולי ימצא איש אשר רוח ה' בו למען ילמדו ממנו עבודת ה' והיו נוסעים ממקום למקום וממדינה למדינה עבור זאת עד שזכו שמלאכי מעלה היו לומדים עמהם תורה ומצינו שאברהם אבינו שלח את יצחק בנו לבית מדרשו של שם ועבר וגם יעקב נטמן י"ד שנים בבית מדרשם כדי ללמוד תורה מפיהם כי אי אפשר לידע מאחדותו ית' אלא עי"ז שישמש לרב שדומה למלאך ה' צבאות ובלא זה אפילו אם יתנהג בכל מיני קדושות ופרישות לא ישיג אחדותו ואל יאמר האדם מי הוא זה ואיזה הוא אשר מלאו לבו להיות שר ושופט עלי להדריכני בנתיב המצות ואני גדול ממנו רק ישפיל עצמו עד לעפר ויכתת רגליו וישמש את רבו אשר הוא מורה לו הדרך אשר ילך בו לעבודת הבורא כי בעו"ה זאת הי' גלות מצרים על אשר לא רצו לקבל את משה רבינו לרב עליהם כמו שכתו' מי שמך לאיש שר ושופט עלינו והוצרך משה לברוח משם ואף לאחר כך כשהלך בשליחות של מקום אמרו לו ירא ה' וישפוט וכו' ואלמלא קבלו עליהם את משה רבינו תיכף מתחילה שידריך אותם לעבודת הש"י היו נגאלים קודם והיו יוצאים בקדושו' עליונות יותר וגם אח"כ כשבאו לארץ הקדושה היו פונים איש לכרמו ואיש לזיתו ולא חשו להקביל פני רבם להורות להם הדרך ילכו בה וגם מצינו בפנחס ויפתח שנהגו שרירות בעצמן ולא רצה זה לילך אצל זה והיצ"הר הי' מתגבר והולך בזה עד שלא רצו לקבל תוכחה מהנביאים אדרבא שהצדיקים האמיתים היו מסתירים א"ע כמו שכתוב לא אהי' איבש. זאת הי' עיקר חטא שלהם שהיו מואסין באותן הצדיקים שהיו מחמירים עליהם עבדות ה' והוכיח אותן ובחרו באותן שהיו מיקל

להם עבדות ה' ועי"ז נחרב בעו"ה מקדש ראשון ושני ובעו"ה עדיין השטן מרקד רח"ל שעוזבים את אנשי אמת ומדבקין עצמן לאותן המקילין בעבדות ה' וישימהו לרב ולקצין עליהם ובאמת בלתי אפשר להשיג ולידע על נכון מהש"י כי אם ע"י שילך להצדיקים האמיתים ולקדושים אשר בארץ המה מהם יוכל לידע דרכיה' באמת ובאיזה דרך ישכון אור. וזהו פי' הפסוקים וידבר ה' אל משה לאמור דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אני ה' פי' שעיקר עבדות הוא להשיג אחדותו ית"ש וע"י מה יוכל האדם להשיג השגה זו אמר הכתוב כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו שהיו עוזבים למשה רבינו ולא קבלו מוראו עליהם וכמעשה ארץ כנען אשר אני מביא אתכם שמה לא תעשו ששם ג"כ היו מבזים את הצדיקים האמיתים ומקבלין אותם אנשים לרב וחשוב אלו שהיו מקילין להם בעבדות ה' ככה לא תעשו רק את משפטי תעשו ואת חוקותי תשמרו ללכת בהם פי' שתלכו אחר הצדיקים האמיתים שהם מורין לכם לשמור משפטי וחוקותי אני ה' אלהיכם פי' ע"י צדיקים אלו תוכלו להשיג אחדותו ית"ש כנ"ל והבן.

**א"י** את משפטי תעשו ואת חקותי תשמרו ללכת בהם אני ה' אלהיכם נראה לפרש ע"פ פשוטו ע"פ מה דאיתא בגמרא ב"ב אלמלא זכו ישראל לא ניתן להם רק תורה שבכתב וספר יהושע בלבד וצריך להבין כי איתא בהיפך רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצות ומה זכות זאת שלא הי' להם כ"א תורה שבכתב וספר יהושע בלבד. ונראה לקרב זאת אל השכל דהנה מצינו שאבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב וי"ב שבטי יה עבדו ה' בכל לבם ולא הי' להם תורה כלל הגם שמצינו שקיים אברהם אבינו כל התורה כולה עד שלא ניתנה צריך להבין זאת אך האמת הוא כך שעיקר בריאות העולמות הי' רצון בורא ב"ה וב"ש בשביל שיתגלה מלכותו בעולם על כל הנבראים שבעולם והנה אבותינו הקדושים היו חוקרים ודורשים זאת מעצמם בעומק שכלם והשכלתם ודרישתם בכל ברואי העולם עד שבאו מעצמם על מציאותו ית"ש מחמת גודל תשוקתם וחקרותם שחקרו ודרשו היטיב תמיד בכל עודם את ה' ומנאו אותו מלא כל הארץ כבודו ומחמת גודל פרישותם וחוזק שכלם ע"כ לא היו צריכים שהקב"ה יתן להם התורה כי עיקר נתינת התורה לישראל לא הי' רק לידע מציאותו ית"ש ע"י התורה הקדושה והם באו לזאת השגה בלא נתינת התורה להם רק מעצמם מחמת הזדככותם וקדושתם נתגלה להם אלהותו ית"ש אבל שנתמעטו הדורות ונחלש כח שכלם להשיג מציאות אלהותו מעצמם מחמת שבאו בגלות מצרים ונתערבו בגוים נתמעטו שכלם לחפש ולחקור ולדרוש מציאת אלהותו ית"ש מעצמם אז הוצרך הקב"ה להתגלות להם מציאותו ע"י אותות ומופתים ונתינת התורה בפומבי' כדי לבוא לידי מציאת אלהותו

ית"ש ולקבל עול מלכותו ית' ע"י עסק התורה והלואי והלואי. וזהו פי' הגמרא אלמלא זכו ישראל ר"ל שהי' שכלם חזק כ"כ כמו באבות הקדושים שהי' חוקרים ודורשים אחר מציאת אלהותו ית' לא הי' נותן להם רק תורה שבכתב וספר יהושע בלבד כי הי' די להם ע"י תורה שבכתב וספר יהושע בלבד להשיג אלהותו ומציאותו ית' אבל לא זכו ונתמעט בכל דור ודור יותר השכל והתשוקה לדרוש ולחקור אחר מציאת אלהותו ע"כ הוצרכו הדורות לכתוב בכל דור ודור פירושו התורה כדי להבין התורה כדי שיהי' יכול לבוא ע"י השתדלות העסק התורה לבוא קצת למציאות אלהותו יתב' ולקבל עול מלכותו ית' נמצא עיקר כוונת נתינת התורה לישראל לא הי' רק שידעו כולם מציאת אלקותו ית' ויקבלו עול מלכותו עליהם תמיד וזהו פי' הפסוקים הנ"ל את משפטי תעשו ואת חוקותי תשמורו ללכת בהם אני ה' ר"ל שע"י שמירת המשפטים וחוקים תבואו להשגת אלהותו ית' וידעו שאני ה' אלהיכם וזהו ללכת בהם שתבואו להשגות אלהות כי ע"י הליכה בא האדם למקום מבוקשו שרוצה ללכת שם לכך נקרא השגת אלהות בשם ההליכה כמו שמצינו והתהלכתי בתוככם כך הכוונה גם כאן ללכת בהם ר"ל להשיג בהם שאני ה' אלהיכם.

**או יאמר ע"פ** שאמרו חז"ל על פסוק והתהלכתי בתוככם והייתי לכם לאלהים והתהלכתי בתוככם אטייל עמכם בג"ע יכול שלא תהיו מזדעזעים ממנו ת"ל והייתי לכם לאלהים שיהי' מוראי עליכם ותזדעזו ממנו והנה זה ידוע שעיקר עבודת האדם להבורא ב"ה הוא מאהבה כי לית פולחנא כפולחנא דרחימתא כן איתא בזו"הק שעיקר העבודה הוא האהבה הגם שצריך האדם להקדים מדריגת יראה קודם מדריגת אהבה אבל אינו עבודה עיקרית רק עבודת אהבה היא העיקר ואחר עבודה זאת ר"ל כשבא אדם לעבודה זאת לאהוב ה' ולעבוד אותו מחמת גודל תשוקתו ית' ואהבתו אח"כ בא למדריגת יראה רוממות יראת הבושה הגדולה מפני גדולתו רוממותו כדאי' בספרי' הקדושים וזהו פי' הפסוקים הנ"ל את משפטי תעשו ואת חקותי תשמרו ללכת בהם ר"ל שתעשו המצות מאהבה ותענוג ושעשועים בהתורה ומצות כמו שפירשו והתהלכתי בתוככם ר"ל אטייל עמכם בג"ע כי הטיול נקרא הליכה וזהו ללכת בהם ר"ל שתעשה מאהבה ותענוג שיהי' בעיניכם כטיול שנקרא הליכה ואעפי"כ אעפ"י שתבואו למדריגה זו לאהבה רבה שנקרא הליכה וטיול אעפי"כ תדעו שאני ה' אלהיכם ר"ל תהי' ג"כ יראים ממני כנ"ל.

## הפטרת מחר חודש

**ויאמר לו יהונתן מחר חודש ונפקדת כי יפקד מושבך ושלשת תרד מאד ובאת אל המקום אשר נסתרת שם ביום המעשה וישבת אצל האבן האזל ואני שלשת החצים צדה אורה לשלח לי למטרה והנה אשלח את הנער לך מצא את החצים אם אמר אומר לנער הנה החצים ממך והנה קחנו ובואה כי שלום לך ואין דבר חי ה' ואם כה אמר לעלם הנה החצים ממך והלאה לך כי שלחך ה' וגומ' ובסוף כתיב ודוד קם מאצל הנגב וכו' ויבכו איש את רעהו עד דוד הגדיל** הדקדוקים רבו למעלה א' כתיב ונפקדת כי יפקד מושבך ופי' רש"י ז"ל ונפקדת ונזכרת קשה מפני מה לא כתיב ונזכרת כי תיבת ונפקדת תופס ג"כ לשון חסרון ומתראה כאלו הלשון כפול ונפקדת כי יפקד וכו'. ב' מהו תרד מאד גם מה שאמר הכתוב ובאת אל המקום אשר נסתרת שם ביום המעשה אינו מובן כלל איזה יום המעשה ונראה לרמוז בזה אהבת דוד ויהונתן שגדלה כ"כ שאמר דוד עליו נפלאה אהבתך לי מאהבת נשים והיה אהבה שאינה תלוי' בדבר והענין הוא כתוב בכתבי האר"י ז"ל שבשם יהונתן כלולים ג' אותיות משם הוי"ה ב"ה דהיינו יה"ו ודוד רומז למלכות שהיא ה' תתאה והנה כתיב ויעש אלהים את שני המאורות הגדולים את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה ודרשו חז"ל על שקטרגה הלבנה ואמרה אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד אמר לה הקב ה לכי מעטי את עצמך לפיכך פייסה ואמר לה צדיקים יקראו על שמך ודוד הוא הקטן והנה כתיב כי יד על כס יה נשבע הקב"ה שאין הכסא שלם ואין השם שלם עד שימחה זכר עמלק והי' מגמת נפשם של יהונתן ודוד למלאות פגימות הלבנה שיתיחדו האותיות יה"ו עם הה' תתאה ואיתא בזוה"ק שהשם הוי"ה ב"ה אותיות י"ה הן המוחין והאותיות ו"ה הן המדות והנה כשנשפע שפע מי"ה להוי"ו היא משפיע אל הה' אבל אם מעשה התחתונים גורמים ח"ו שהשפע שהשפיע אינו יורד מיו"ד ה"י אל הוי"ו איך תוכל להשפיע אל הה' שוי"ו הוא ז"א וההה' הוא נוקבא דז"א ואם אין שפע להז"א מהיכן ישפיע אל הנוקבא ואז גם אותיות וי"ו ה' איהו בפרודא והנה המוחין הן ג' חכמה בינה דעת וכל א"וא היא קומה שלימה ובכל אחת כלול השם הוי"ה וג' הויות הן י"ב אותיות ועם המקור הן י"ג וה' הי"ג תיקוני דיקנא שהוא אור פני מלך חיים והשפע הולכת מהמקור של הי"ג תיקונים להמוחין ומהמוחין להמידות ואם ח"ו מעשה התחתוני' גורמים אז ח"ו הנהר יחרב ויבש והשפע אינו הולכת מהמקור להמיחין ומשם להמדות וזהו שדרשו ז"ל על פסוק לא אבוא בעיר נשבע הקב"ה שלא יבוא בירושלים של מעלה עד שיבוא בירושלים של מטה דהיינו עד שיתיחד השם שיפיע מהמקור להמוחין ומהמוחין לששה קצוות ומשם

למלכות ואז יהיה היחוד פא"פ ויתעלה המלכות עד המוחין ותקבלת שפע מהמוחין עצמם והנה כשאמר הקב"ה להלבנה לכי מעטי את עצמך נתמעטה עד נקודה קטנה וכמעט שנתבטלה ממציאות ואין לה מגרמה כלום עתה בגלות המר רק מה שנשפע עלי' ע"י הוי"ו קצוות ועיקר עבודתינו שיתעלה המלכות ויתיחד עם המוחין ואז יהיה השם שלם והכסא שלם והנה אמרנו לעיל ששהם הוי"ה ב' ה י ה הוא המוח כי י"ה רמז לחכמה ובינה ודעת וה' הן המדות וג' מוחין ה' נמצא בהמוחין הן ג' חצי שם הוי"ה דהיינו בכל מדה מהמוחין הוא שם י"ה דהיינו בחכמה י"ה ובבינה י"ה ובדעת י"ה כי כל אחד נקרא פרצוף שלם כידוע ליודעים והנה אמרנו למעלה שאהבת דוד ויהונתן הי' כי בשם יהונתן כלול יה"ו מאותיות הוי"ה ב"ה והיה מגמת יהונתן להמשיך המוחין להמלכות שיהיה היחוד פא"פ ויתעלה המלכות ונקבלת שפע מהמקור המוחין וזהו פי' הכתובים הנ"ל ויאמר לו יהונתן מחר חודש ונפקדת פי' שבתחילת המולד הלבנה היא נחסרת והיא בנקודה קטנה וזהו שאמר לו יהונתן לדוד שרומז למלכות שנקרא קטן כנ"ל אמר לו מחר חודש שהיא עת מולד הלבנה ונפקדת שהוא לשון חסרון שהלבנה אז בחסרון כי יפקד מושבך כלומר שיחסר מושב שלה שהיה קודם מיעוטה כמבואר בהאר"י ז"ל ושלשת תרד מאד כי הלבנה אז בירידה מאד ח"ו כמעט שנתבטלה ממציאות ואין לה מגרמה כלום ובאת אל המקום אשר נסתרת שם ביום המעשה ר"ל שעתה היא בבחי' העלמה והסתר כאשר היתה ביום המעשה שאמר לה הקב"ה לכי מעטי א"ע ואני שלשת החצים צדה אורה לשלח לי למטרה פי' שיהונתן השים מגמת נפשו ליחד הג' מוחין שהן ג' חצי שמות הוי"ה דהיינו שיתיחדו שלשה שמו' י' ה' בשלשה שמות ו"ה והם השלשה חצים דהיינו שלשה חצאי שמות כי י"ה חצי השם ויתיחדו בו"ה ויאיר המלכות במלואו וזהו ואני ר"ל אני יהונתן שכלול בי ג' אותיות משם הוי' ב"ה שלשת החצים צדה אורה לי פי' איחד ג' מוחין שהן ג' חצאי שמות הויות כנ"ל שיאירו כי אורה הוא לשון אור לשלח לי למטרה ר"ל שיאירו למלכות ומטרה מורה על מלכות שעתה בגלות המר הוא כמטרה לחץ והנה אשלח את הנער לך מצא כו' הנער זה המלאך הנקרא נער גם זה הוא מהאר"י ז"ל אם אמר אומר הנה החצים ממך והנה ר"ל שנתקרבו לכאן פי' שנתיחדו ונתקרבו החצאי שמות י"ה הנ"ל אל הוי"ו ה"י ומאירין לכאן אל המלכות קחנה ובואה ר"ל שנעשה היחוד שלם אין דבר חי ה' ר"ל שנתעלה המלכות עד המוחין והיחוד הוא פא"פ ומקבלת שפע ממקור המוחין שהוא אור פני מלך חיים ואם כה אמר לעלם הנה החצים ממך והלאה ר"ל שהמוחין הן רחוקים עדיין מהמלכות שאין מאירים הי"ה בו"ה אז אין יחוד ויש פירוד בעולמות לך כי שלחך ה' שעדיין אין עת הקמת

המלכות ואין השפע הולכות ממקור המוחין להמדות ואין השם שלם ובעו"ה מחמת מעשה התחתונים לא הועיל פעולתו ועבודתו של יהונתן והוצרך דוד לברוח ולבסוף כתיב ודוד קם מאצל הנגב פי' נגב הוא מלשון יבישות כמו ארץ הנגב נתתני ור"ל הקמה יש למלכות מהנגיבות והיבישות שלא יהיה הנהר יחרב ויבש רק שיזול שפע ממקור העליון להמלכות וע"י מה אמר הכתוב ויבכו שניהם פי' בכי גימטריא ל"ב ושני פעמים בכי הוא עולה ס"ד ועם הכולל הוא ס"ה כמנין אדני שהוא מלכות ור"ל ע"י שבכו שניהם על גלות השכינה היו גורמים הקמה למלכות וזהו ודוד קם מאצל הנגב ר"ל אעפ"י שלא נתיחד אז היחוד לגמרי הקמה היה אז להמלכות מהנגיבות והיבישות ע"י ויבכו שניהם כנ"ל וגמר אומר הכתוב עד דוד הגדיל כו' רומז בזה ע"י הצדיקים שבוכים ומתאבלין תמיד על גלות השכינה גורמים ייחודים עד דוד הגדיל ר"ל עד שיתגדל מלכות שמים ויתעלה ויתיחד עם המוחין ואז יהיה מלאה הארץ דעה את ה' וביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד אמן.

**הנער בא ודוד קם מאצל הנגב ויפול לאפיו ארצה וישתחו שלש פעמים וישקו איש את רעהו ויבכו איש את רעהו עד דוד הגדיל ויאמר יהונתן לדוד כו' ה' יהי' ביני וביניך ובין זרעי ובין זרעך עד עולם**. הנה הכתוב הזה בלתי מובן שאמר ודוד קם מאצל הנגב שעדיין אין בזה סימן ידוע להכיר המקום ההוא גם אמרו עד דוד הגדיל יותר היה ראוי לומר ודוד הגדיל ומלת עד אינו מובן ויראה לפרש בדרך רמז עפ"י מאמר חז"ל שאהבה שאינה תלוי' בדבר זו אהבת דוד ויהונתן. והנה ענין אהבת דוד ויהונתן רומז כי דוד הוא הה' תתאה משם הוי' ב"ה ובשם יהונתן יש בו ג' אותיות הראשונות משם הוי' כנ"ל ואהבתם רומז לאהבת הקב"ה עם הכנ"י שעליה נאמר אני לדודי ודודי לי ועלי תשוקתו ונאמר אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבוזו לו. והנה בשעת מתן תורה שאמרו ישראל נעשה ונשמע והי' האהבה אז שלימה בלי שום אחיזת החיצונים כלל שהי' אז ביטול אחיזת החיצונים מגודל השפעת אורות העליונים לכן נתיחד הקב"ה אז אתם פנים בפנים כמאמר הכתוב פנים אל פנים דבר ה' עמכם אכן ח"ו כשאין ישראל עושין רצונו של מקום אז הזיווג אחור באחור בסוד דו פרצופים ואין הזיווג פנים בפנים שלא יתאחזו החיצונים בהאחוריים לינק מהקדושה. והנה אמרו חז"ל בשעה שמלכי מזרח ומערב מניחין עטרותיהן בראשיהן ומשתחוין לחמה מיד כועס הקב"ה. ועוד אמרו חז"ל בשעה שהקב"ה זוכר את בניו שהם שרוים בצער בין האומות העולם הוא מוריד שתי דמעות לים הגדול ושני הסמיכות רומזים על ענין אחד עפ"י מאמרם ז"ל כל הכורע כורע בברוך וכל הזוקף זוקף בשם. והנה ידוע שכוונות הכריעות וההשתחוואות

הוא שבההשתחוואה הכיון הוא להמשיך השפעות הי"ה אל הו"ה והזקיפה צריך לכוין להעלות מ"ש אל הוי"ו. והנה כשמעשה עם בני ישראל גורמים שמעלין מ"נ מההתעוררת והתשוקה שלהם לעשות רצון קונם עי"ז הן מעוררים המ"ד להמשיך עליהם השפעות האורות העליונים ועי"ז נעשה היחוד אז יורד עליהם השפעה ממזלא עילאה שהוא י"ג ת"ד עלאה שהוא לובן העליון שאין שם שום שחרות כלל ונקראת בשם זקן מלא רחמים ואז נעשה השם שלם וההשפעה יורדת מהיו"ד אל ה' עילאה ומהה' מקבלת הוי"ו להריק על הכנ"י כל טוב. אכן כשאין ישראל עושין רצונו של מקום אז שרי האומות ממשיכין אצלם מדת המלכות ומפסיקין בין ישראל לאביהם שבשמים ומקבלין הן ההשפעה שהיתה ראוי שתרד על הכנ"י והנה עתה בעו"הר בזמן הגלות שאין הזיווג כראוי ואין ההשפעה יורדת ביושר על הכנ"י ועי"ז הנהר יחרב ויבש ואין הכנ"י מקבלין השפעות המוחין עלחין אז השכינה הקדושה מתלבשת בבחי' נער שרומז שכמו שנער הקטן אין לו שכל עדיין כן כביכול הוא הסתלקות המוחין האורות העליונים וכנ"י היא מנוגבת מכל טוב. וזה ידוע שכוונת ספירת העומר הוא להמשיך אורות העליונים על הכנ"י ולהעלות הכנ"י ממדריגה למדריגה עד יום מתן תורתינו שאז מתעורר עליהם בכל שנה הענין שהי' ביום קבלת התורה שנתייחד השם יתברך עליהם פנים בפנים ובאם הי' מעשה התחתונים גורמים להעלות מ"נ ולעורר הזיווג כראוי עד שכל ישראל היו מיחדין את לבם לאביהם שבשמים יחד כאחד אז הי' התקרבות הגאולה אכן שאין במעשיהם כדי להעלות מ"נ לעורר היחוד אז השם ית' ברוב רחמיו מעורר היחוד מני' ובי' ופותח שער האורות העליונים שיאירו יחד על הכ"י וממילא נתבטלין החיצונים מגודל בהירות ואורות העליונים וזהו בשעה שהקב"ה זוכר את בניו ששרוין בצער בין אומות העולם כו' פי' שע"י שאין הזיווג כראוי ושרי האומות מקבלין ההשפעה שהיתה ראוי שתרד על הכנ"י וישראל הם בצער ובדוחק ביניהם אז הקב"ה מוריד שתי דמעות לים הגדול פי' הנה שני פעמים דמעה עולה רנ"ח ועם המלות הוא ר"ס כמנין עשר הויות שרומז שהגם שאין מעשיהם גורמים לעורר הזיווג עכ"ז הש"ית מעורר היחוד מני' ובי' ומריק על הכנסת ישראל כל אורות העשר ספירות שהם עשר הויות שעולים ר"ס. ועי"ז מתבטל אחיזת החיצונים שמתבטלין ממציאותן מגודל הבהירות וזהו ג"כ רמזו במאמרם ז"ל בשעה שמלכי מזרח ומערב מניחין עטרותיהן בראשיהן ומשתחווין לחמה כו' רומז כמו שאמרנו למעלה שהשתחואה רומזת על המשכות ההשפעה מלמעלה למטה שרומז שהם ממשיכין ההשפעה שהי' ראוי לירד מהז"א על הכנ"י מיד כועס הקב"ה עליהם ומוריד הדמעות שהוא רומז לאורות העליונים היורדים ממקום גבוה מאד שנקרא עיני

ה' ועי"ז מתבטלין החיצונים הרוצין לינק מהקדושה והנה ידוע שהמוחין עילאין הם חכמה ובינה שהם נקראים תרין רעין דלא מתפרשין וזהו רומז הכתוב הנער בא רומז למרכבת השכינה הקדושה כמבואר למעלה שהיא בבחינות נער שרומז לקטנות השכל שהיא הסתלקות המוחין ודוד קם מאצל הנגב הנה דוד רומז למלכות שמים שבעו"ה היא נגובה ויבשה כמאמר הכתוב הנהר יחרב ויבש ומן הצורך להקימה ולבנות קומות השכינה וזהו ג"כ ויפול לאפיו ארצה כמאמר הכתוב סוכת דוד הנופלת וישתחו כו' רומז שדוד ויהונתן עשו היחוד ורמז בהשתחוו' להמשיך האורות העליונים על כנ"י שהן שלש אותיות ראשונות משם הוי' ב"ה אל הה' תתאה וישקו איש את רעהו רומז כמאמר הכתוב ישקני מנשיקות פיהו שרומז ליחוד קב"ה ושכינתיה והמשכות המוחין עלאין אל המלכות שמים שהם בחינות ריעים דלא מתפרשין. ויבכו איש את רעהו רומז לתרין דמעין הנ"ל שהן רומזים לעשר הויות שהמשיכו על הכנ"י ממוחין עלאין עד דוד הגדיל רומז שכל כך צריך שתהי' תכלית העבודה עד שיוגדל המלכות שמים שתהי' לו הקומה שלימה ואז תהי' הגאולה שלימה ועי"ז יהי' השם שלם. וזהו ה' יהיה ביני וביניך כמובן. **ויאמר יהונתן לדוד לך לשלום אשר נשבענו שנינו אנחנו בשם ה' לאמר ה' יהיה ביני וביניך ובין זרעי ובין זרעך עד עולם** הדקדוק הוא מהו לשון לשלום לכאורה אינו מובן וגם ה' יהיה ביני וביניך כו' הול"ל ה' יהיה עד ביני וביניך כו' ונראה לרמוז בזה דהנה איתא בגמרא הנפטר מחבירו אל יאמר לו לך בשלום אלא לך לשלום שהרי יתרו שאמר לו למשה לך לשלום עלה והצליח דוד שאמר לאבשלום לך בשלום הלך ונתלה מהראוי להבין החילוק שיש בין תיבת לשלום ובין בשלום והנה איתא באבות איזה אהבה שאינה תלויה בדבר זו אהבת דוד ויהונתן והנה אמרנו לעיל בשם האר"י ז"ל להבין זאת מה ראה יהונתן לכרות ברית עם דוד באהבה גדולה ועזה כ"כ עד שאמרו חכמי המשנה על אהבתם כל האהבה שאינה תלויה בדבר כאהבת דוד ויהונתן אינה בטילה לעולם דהנה ידוע שדוד הוא מלכות כמו שאיתא שהוקם עולה של תורה בעולה של מלכות ומלכות שמים היא ה' תתאה ומתיחדת עם יה"ו ומקבלת מן י"ה שהן חי"ב ע"י הוי"ו שהיא דעת השפעות טובות וממשיך השפעות על כנ"י והנה הפנימיות של אברהם אבינו היא חכמה שהיא יו"ד של שם הוי' ויצחק הוא בינה שהיא ה' עלאה ויעקב הוא הבריח התיכון שהוא מחבר הששה קצוות והוא הדעת שהוא הוי"ו של שם הוי' והוא מחבר חו"ב כי אברהם הוא חסד ויצחק הוא גבורה ויעקב הוא מחבר אותן ועושה שלום בין חסדים לגבורות ומכניע הגבירות תחת החסדים שיסכימו עם החסדים לטובת הכנ"י ויעקב הוא מקבל מן י"ה ומשפיע לה' תתאה וכשהמלכות דהיינו הה' תתאה הוא מתעלה ומתיחדת

עם יה"ו אז נשלם היחוד ונעשה השם שלם ובשמו של יהונתן הוא כלול ג' אותיות משם הוי' ב"ה דהיינו אותיות יה"ו לכן כרתו ברית יחד יהונתן ודוד שיהונתן רצה להמשיך הוי"ו בהה' תתאה כדי שיתיחד יה"ו עם הה' תתאה ויעשה השם שלם ותהיה הגאולה שלימה בימיו ולכן אנו קוראים ההפטרה זו בשבת מחר חודש מפני שבשבת יש לה עלי' למלכות עד חכמה ואנו קוראים ההפטרה זו כדי להמשיך בזה חסדים מגולים והשפעות טובות על כנ"י על כל החודש כולו הבא ואיתא בפסוק ויעקב איש תם ותרגום אונקלוס ויעקב גבר שלים ור"ל הפי' כנ"ל שיעקב הוא העושה שלום ביין חסדים לגבורות ומכניע אותן לכן נקרא גבר שלים וזהו שאמר יהונתן לדוד לך לשלום ור"ל שיתעלה הה' תתאה שהוא מלכות למעלה עד הוי"ו שהוא יעקב והוא נקרא שלום וזהו לשלום ר"ל שיעלה למעלה אל הוי"ו שהיא יסוד שרומז ליעקב הנקרא שלום שהיא עושה שלום בין חסדים לגבורות שיהיה בהתחברות עם הג' אותיות יה"ו ויהיה השם שלם משא"כ כשכתיב לך בשלום אז הפי' הוא שילך לעצמו ביושר בשלימות ולא יעלה למעלה להתחבר עם הוי"ו ויהיה פירוד בינו לבין הוי"ו לכן לא עלתה לאבשלום ונתלה מחמת שנתפרד הה' מן הוי"ו ולא היה השם הויה שלם עי"ז לא הצליח וזהו אשר נשבענו אנחנו בשם ה' לאמור ה' יהיה ביני וביניך ר"ל שבשמו של יהונתן יש יה"ו ודוד הוא מלכות דהיינו הה' תתאה שאותיות יה"ו יהיה ביחוד עם מלכות בית דוד שהוא ה' תתאה וזהו ה' יהיה ביני וביניך דהיינו כשיתיחד היה"ו עם הה' תתאה יהיה השם ביני וביניך דהיינו השם הוי' ב"ה ויהיה השם שלם ובין זרעי ובין זרעך עד עולם שיתיחד השם על ידם.

## קדושים

**וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלהיכם וכו'** ופרש"י ז"ל מלמד שנאמרה פרשה זו בהקהל מפני שרוב גופי תורה תלויין בה קדושים תהיו הוי פרושים וכו' ודברי רש"י צריכים ביאור מה מלמדינו בזה שפרשה זו נאמרה בהקהל ועוד מסתמא כל המצות הנהגות בכללות ישראל נאמרו בהקהל. ונרא' בזה דהנה הרמב"ם כתב בהלכות דיעות אם איש הישראלי דר באיזה מקום שיש בו דיעו' רעות ומנהיגים לא טובים צריך לברוח מן המקום ההוא וצריך ללילך ממקום למקום וממדינה למדינה עד שיבא למקום תורה ודיעות ישרות ומנהיגים טובים שם יקבע מקום מנוחתו ואם אינו מוציא שום מקום אשר ייטיב לו צריך להתבודד במדברות וביערות כדי שיברח מדיעות רעות ומאנשי רשע והאמת הוא שכן צריך האדם לברוח ליערות ולפרוש עצמו מן המון עם כדי שינצל מדיעות רעות וממעשים רעים אך

זאת אינו מועיל אלא להנצל מן הדברים המעכבים עבדות השי"ת אבל להשיג הקדושה העליונה אינו זוכה עד שידבק עצמו אל אנשי השם עובדי ה' באמת ולהשתתף עמהם יחד בעבודה רבה הן בתפילה והן בלימוד התורה ועיקר המצות הכל יהיה בכנסי' יחד עם מבקשי ה' ואז יוכל להשיג הקדושה העליונה ולפי הרוב העם המתקבצין יחד לעסק עבדות ה' כן שורה עליהם הקדושה עליונה כמו שאמרו חכמי המשנה לפי רוב הקהל כך הן מברכין כי לפי רוב הקהל כן משיגים הקדושה עליונה שברוב עם הדרת מלך אבל אם האדם ירצה לפרוש עצמו מן הציבור ולהתבודד עצמו להתפלל ביחיד או לשום עיקר עבדות ה הנעשה בכנסי' יחד בלתי אפשר שישיג הקדושה העליונה ולא עוד אלא שיוכל לנטות חלילהמרוב גופי תורה אם יתבודד עצמו ויפרוש מן הציבור כמו שאיתא בגמרא על פסוק חרב על הבדים ואיתא שם ולא עוד אלא שמתטפשים וכו' שאי אפשר לשום נברא להיות ביחיד זולת הבורא יתברך שהוא יחיד ומיוחד וזהו אחד יחיד שאינו אפשר לשום נברא להיות ביחיד אלא להבורא ית"ש שהוא אחד יחיד ומיוחד לכן צריך האדם לדבק עצמו עם עובדי ה' ולהיות בכנסי' יחד עמהם לכל עבודת הקודש וזהו פי הפסוק וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל כל עדת בני ישראל לפי' רש"י מלמד שנאמרה פרשה זו בהקהל כי פרשה זו של קדושים תהיו בהקהל היינו שאי אפשר לאדם שיזכה אל הקדושה אלא א"כ שיהיו בכנסי' יחד עם הקהל בעבדות ה' מפני שרוב גופי התורה תלוין בה דהיינו תפילה בציבור ודומיהן וגמר אומר הכתוב קדושים תהיו הוי פרושים פי' שבפרשה זו נצטוו ישראל להיות קדושים ויוכל האדם לטעות שהפי' הוא קדושים תהיו דהיינו שאם יתבודד עצמו ויפרוש עצמו מן הציבור יזכה אל הקדושה לכן נתחכם רש"י ופירש קודם לזה מלמד שפרשה זו נאמרה בהקהל דהיינו שאינו זוכה אל הקדושה אלא בהקהל עצמו עם הציבור מבקשי ה' אבל מה שנצטוו להשמר מן הדברים המעכבים לעבדות ה' כנ"ל לזה טוב התבודדות ולזה מדויק רש"י מלמד שפרשה זו של קדושים נאמרה בהקהל זו דווקא וזהו שאיתא במדרש רבה קדושים תהיו יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני קדושתי למעלה מקדושתכם פי' יכול כמוני שהאדם ירצה להתבודד להיות ביחיד ויסבור שעי"ז ישיג הקדושה העליונה ת"ל כי קדוש אני קדושת למעלה מקדושתכם שאין זה אלא בהבורא ב"ה לבדו שהוא יחיד ומיוחד אבל אם האדם ירצה להמשיך עליו קדושת הבורא ב"ה אי אפשר אלא בהקהל יחד לעבדו שכם אחד כנ"ל.

**עוד** על פסוק הנ"ל וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלהיכם איתא במדרש רבה אמר הקב"ה למשה לך אמור לישראל בני כשם שאני פרוש כך תהיה פרושים כשם שאני קדוש כך תהיה קדושים

הה"ד קדושים תהיו המדרש הזה תמוה מאד א' הלא הקב"ה אינו בא בטרוני' עם בריותיו ח"ו וכי אפשר לאדם להיות קדוש כה' או איך אפשר לכל עדת בני ישראל להיות פרושים ובפרט איך אפשר להיות פרושים כקב"ה כביכול ונראה לפרש עפ"י פשוטו דהנה דרכי השם יתברך שצריך האדם לילך בהם לעבודתו ית"ש הם הרבה אבל העיקר עבדות ה' הוא מאהבה כדי שיכול לבוא עי"ז לדביקות בהשי"ת והנה יש ב"א שסוברים שדרך עבודה להשם ית' להגיע לדביקות הוא בהתבודדות בהתבודד עצמו חדר לפנים מן החדר ולומד שם ואינו מדבר לשום אדם בעולם ואינו מתראה לשום אדם שזה הוא עיקר עבודה לבוא לדביקות אבל זה אינו אמת גמורה כי יוכל להיות שיתבודד כמה שנים ולא ידבר לשום אדם כלל ולא יבוא לאמת כלל וכך שמעתי פעם א' מאדומו"ר הרב המפורסם מו"ר אלימלך מליזענסק זצוק"ל פי' על פסוק אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאום ה' שאמר הוא ז"ל ר"ל שאם יתבודד אדם בחדר מיוחד בסתר ויהיה סבור שזה עיקר עבודה אבל הקב"ה אמר ואני לא אראנו ר"ל שגם אני כביכול לא אראנו בו רק עיקר העבודה הוא שיתחבר אדם עצמו עם בני ישראל צדיקים וכשרים ועי"ז יכול לבוא לעבודה להשם באמת ללמוד ממעשיהם הטובים כי העיקר הוא התבודדות המחשבה לחשוב תמיד ברוממות אלהותו ית' הגם שהוא בתוך קהל רב ידבק מחשבתו תמיד בהבורא ית' כמו שכתב בעל חו"ה בשער הפרישות כי עיקר הפרישות הוא שידמה אדם בעצמו כשהוא בבית מלא בני אדם כריק מהם ר"ל שידבק עצמו במחשבתו בהבורא ב"ה שכמעט לא ידע שיש כאן עמו שום אדם ובפרט בעת התפילה צריך אדם לבוא לדביקות גדולה עד שלא ידמה בעצמו שיש כאן שום ברי' רק הבורא ב"ה וזהו עיקר התבודדות וגם בעת דברו עם בני אדם פחות הערך לא יתערב נפשו עמהם רק יהיה פרוש במחשבתו מהם ויחשב ברוממות אלהות ית' וזהו פי' הפסוקים הנ"ל שפרשה זאת נאמרה בהקהל דווקא לכל עדת בני ישראל קדושים תהיו ר"ל פירושים תהיו דהיינו הגם שתהיה בהקהל עדה קדושה ביחד תהיה פרושים כ"א לעצמו לדבק ולקשר עצמו במחשבתו בהבורא ית' ויהיה כאלו אתה לבדו בלי שום אדם כמאמר החכם הנ"ל שיהיה הבית מלא ב"א כריק מהם כנ"ל וזהו כוונת המדרש הנ"ל כשם שאני פרוש ר"ל כמו שכביכול פרוש הגם שהוא ממלא כל עלמין ומסבב כל עלמין ולית אתר פנוי מני' אעפי"כ הוא מובדל מכל גשם כן תהיו גם אתם הגם שתהיו בתוך קהל עם תהיו פרושים מהם רק להיות דבוק בהשי"ת ולא תתערבו בהם בגשמיותם ותהיו קדושים.

**או יאמר** קדושים תהיו כו' כי שמעתי פי' המדרש שכתב קדושים תהיו יכול כמוני ת"ל כי קדוש אני ה' קדושתי למעלה מקדושתכם שמעתי בימי נעורי פי' בשביל הרב

המפורסם מו"ה בער מראווני זצוק"ל קדושתי למעלה ר"ל הקדושה של הקב"ה למעלה היא מקדושתכם ר"ל שבני ישראל גורמים למעלה קדושה בכביכול ע"י מעשיהם הטובים וזהו קדושת למעלה היא מקדושתכם שאתם מקדשים עצמיכם למטה כך שמעתי ודפח"ח ונראה לתת סעד לדבריו הקדושים להבין מעט יותר דבריו הקדושים דהנה הקב"ה ברא כל העולמות כולם בחכמה כמו שנאמר כולם בחכמה עשית מלאה הארץ קניניך והפי' הוא כך כי ספירת החכמה היא ראשונה לעולמות כי כתר א"א לדבר בו כלל וכלל כידוע מספרי האר"י ז"ל והחכמה היא נשמת כל העולמות עד נקודה תחתונה שבתהומות הארץ וכל מי שרוצה לבוא להשגות אלהות ישיג חכמת אלהותו ית"ש מכל הברואים שבעולם ואפילו מברי' קטנה שבקטנות שבעולם יוכל לראות ממנו חכמת אלהותו ית"ש וממילא כשיסתכל האדם בחכמת אלהות שבכל הברואים שבעולם שכולם בחכמת אלהותו נבראו והם חיים וקיימים בחכמתו ית"ש שנתן חיות להיות להם קיום בעולם ועי"ז יוכל לבוא לחכמה עלאה להיות דבוק בהחכמה עלאה ולמשוך משם כל השפעות טובות דהיינו פלאות החכמה כי משם באה כל השפעות טובות חיי בני ומזוני כי החכמה תחי' כו' נמצא כשאדם חוקר ודורש ומבקש מציאות אלהותו ית"ש וראה שהכל דבוק בחכמה ומקשר חכמה תתאה בחכמה עלאה ועושה יחוד גדול בכל העולמות כנ"ל זה הוא הצדיק אשר חלק לו ה' שכל ובינה לקשר גם נשמת ב"א בהבורא ב"ה כי הוא דבוק בחכמה נמצא נקרא הוא כמו נשמה לעם בני ישראל כמו כביכול בחכמתו הוא נשמת כל העולמות כן הצדיק הנ"ל הוא נשמת בני ישראל כי הוא מחי' אותם בתורתו ושכלותו לקרבם לעבודתו ית"ש להתלהב הלבבות להבורא ית"ש. וזהו ידוע שתיבת קדוש נקרא חכמה כידוע מזוה"ק וזהו פי' קדושים תהיו ר"ל שתהיו דבוקים במדת החכמה ותהי' אתם חיות של ישראל למשוך להם כל השפעות טובות וגם שכל לעבודת הבורא ב"ה כי קדוש אני ר"ל כמו שאני במדת החכמה שנקרא קדוש קדוש בראתי כל העולמות כמאמר הכתוב כולם בחכמה עשית והוא חיות כל העולמות כן תהיו גם אתם קדושים ר"ל תהיו דבוקים בחכמה שנקרא קדוש ותהיו אתם חיות של כל העולמות למשוך השפעות טובות מלמעלה למטה וזהו פי' דברי קדוש מו"ה בער הנ"ל קדושתי למעלה מקדושתכם כשתהיו דבוקים בהחכמה תפעלו יחודים וקדושות גדולות בכל העולמות ותהיה נחת רוח לפני מי שאמר והי' העולם.

**ועפ"י** הנ"ל נוכל להבין פי' הפסוק איש אמו ואביו תיראו שיהי שייכות לפסוק קדושים תהיו כי מי שהולך בעבודה כנ"ל להיות דבוק בחכמה כנ"ל זהו מדריגות אהבה כי מי שמשיג חכמת אלהותו ית"ש ממילא מתלהב לבו בעבותת האהבה גדולה בבורא ית"ש

וידוע שחכמה ובינה הן תרין רעין דלא מתפרשין וממילא מי שרוצה ועובד ה' בתשובה עלאה שהוא ג"כ תשובה מאהבה והנה כפי' רש"י ע"פ והתהלכתי בתוככם והייתי לכם לאלהים אטייל עמכם בג"ע יכול לא תהיו מזדעזעים ממני ת"ל והייתי לכם לאלהים ר"ל כנ"ל שאפילו שעובד ה' מאהבה שהוא נקרא טיול בג"ע אעפי"כ צריך להיות ירא ג"כ להזדעזע מפני ה' וזהו ידוע שחכמה ובינה נקראים בזו' הק אבא ואמא שחכמה נקרא אבא ובינה נקראת אמא עיין בזו"הק בהרבה מקומות וזהו ג"כ ידוע שמבינה דינין מתערין מנה ע"כ יותר שכיח לבוא ליראה מעולם הבינה שהיא אימא עלאה כידוע אבל חכמה היא כולה אהבה ע"כ נאמר הגם שקדושים תהיו כנ"ל שתהיו דבוקים בחכמה ובבינה עילאין אעפי"כ איש אמו ר"ל מעולם הבינה שנקראת אמא ואביו הוא עולם החכמה הנקרא אבא תיראו תהי' לכם יראה ג"כ אע"פ שתהיו דבוקים באהבה תהיו יראים ג"כ כנ"ל וזהו ואת שבתותי תשמרו כי ידוע שגם בשבת מתגלין מוחין דאבא ואמא כידוע מספרים וממילא בא לאדם מדריגת אהבה בשבת אעפי"כ ג"כ בשבת צריך לאחוז במדריגת יראה ג"כ וזהו ואת שבתותי דהיינו במדריגת אהבה המרומז לשבתות דהיינו חכמה ובינה תשמרו תהיו יראים ג"כ כי שמירה היא היראה כידוע.

**א"י** ענין סמיכת איש אמו ואביו תיראו לקדושים תהיו וענין סמיכו' ואת שבתותי תשמרו לאיש אמו ואביו תיראו נראה כי הנה ידוע דאב הוא חכמה ואם היא בינה שנקרא אימא עלאה ובינה היא תשובה בחינת יראה וצריך האדם לתקן את מעשיו תחילה ולשוב בתשובה שלימה ואח"כ זוכה לחכמות התורה לקדושה עליונה לכן הקדים אם ואב לואת שבתותי תשמרו ששבת הוא ג"כ דוגמא זו שהיא זכור ושמור וזכור הוא בחינת אהבה שהוא מ"ע ושמור הוא בחינת יראה שהיא ל"ת ואף שבתורה כתיב זכור קודם לשמור מ"מ כשאדם נכנס לשבת בתחילה צריך להיות בבחינת יראה שיפשפש במעשיו של ימי השבוע ויתקן אותם ואח"כ הוא בא אל התענוג לכן הסעודה של ליל שבת הוא כנגד שמור שהוא בחי' יראה כנ"ל וסעודת שחרית היא כנגד זכור.

**וכי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וערלתם ערלתו את פריו שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קודש הלולים לה' ובשנה החמישית תאכלו את פריו להוסיף לכם תבואתו אני ה' אלהיכם**. יש לדקדק מה זה ונטעתם כל עץ מאכל הי' לו לומר כל עץ פרי מה זה עץ מאכל. וגם עיקר מצות ערלה צריך להבין למה אסרה התורה פירות אילנות שלשה שנים רצופים אפילו בהנאה וגם למה דווקא בשנה הרביעית צריך פדיון כל הפירות. ונראה להקדים שגם המדרש רבה הוא תמוה מאד על זה הפסוק ונטעתם כל עץ מאכל הה"ד עץ חיים היא למחזיקים

בה כו' אלו נאמר לעמלים בה לא היתה תקומה לשונאי ישראל. אלא למחזיקים כו' והנה המדרש מאריך מאד ואינו מפורש מה שייכות הפסוק הזה לפסוק ונטעתם כו' ונראה לפרש ע"פ פשוטו דהנה כוונת הבורא ב"ה וב"ש היה בזה שנתן לבני ישראל ארץ הקדושה מחמת שהוא ארץ אשר אוירה מחכים כי הוא מכוון כנגד ארץ עליונה אשר היא נקראת מלכות שמים וממילא בקל יכול אדם לבוא שם לעבוד ה' באמת אבל אלי' וקוץ בה מחמת שהיא ארץ זבת חלב ודבש וכל התענוגים של העו"הז ג"כ שכיח בה ע"כ יוכל אדם ח"ו למשוך עצמו לגשמיות ולשכוח לעבוד ה' באמת ובפרט כשבאו ישראל לארץ מצאו בתים מלאים כל טוב וזיתים וכרמים מלאים פירות ובוודאי יכולים מיד לימשך אחר הגשמיות ע"כ עצה היעוצה לזה שנתן הקב"ה לישראל שידע האדם כל טוב שנותן לו השם יתברך לא נותן לו בשביל עצמו רק כדי להיות משפיע מטובו לאחרים והש"ית לא עשה אותו רק כמו גזבר על כל הטוב כדי לחלק לעניים ולא לחשוב בעצמו כלל שהיא שלו רק שיהי' בו רק חלק כחלק העני ובזה יוכל האדם לבוא לעבודת ה' באמת וזה הי' מדריגת זבולן וישששכר שהי' יוצא בפרקמטיא בימים ובדרכים כדי להשפיע ללומדי תורה וזהו הדרך הנכון וישר לכל אדם כי בצל החכמה בצל הכסף אבל זאת העבודה הוא עבודה קשה מאד שיהי' אדם עוסק בעבדות האדמה תמיד או בשאר עבדות וסחורות בשביל אחרים ולא יחשוב בו לעצמו יותר משאר עניים ואביונים ע"כ הזהירה התורה הקדושה כי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל ר"ל שתהי' כוונתכם בשעת נטיעה מיד לנטות עץ שיהי' למאכל לאחרים ולא לבדך רק להשפיע לאחרים וזהו פי' המדרש הה"ד עץ חיים היא למחזיקים בה כו' ר"ל שיהי' כוונתכם בעת התעסקות בעו"הז להיות מחזקים בלומדי תורה וזהו כל עץ מאכל כנ"ל אבל זה קשה מאד להרגיל אדם עצמו שיהי' כל כוונתו בעבודתו רק להחזיק לאחרים ע"כ אמרה תורה שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל ואסרה תורה אפילו בהנאה שלא להנות מעבודתו כלל וממילא מורגל שלא להחזיק טובה לעצמו כי רואה שהקב"ה אסר כל הפירות של עבודתו אפילו בהנאה ובשנה הרביעית מוכרח לפדות הפירות ולהעלות לירושלים ליתן לכהנים ולוים ולהודות לשם זהו ג"כ להרגילו שלא יחזיק לעצמו טובה יותר בהפירות מבאחרים וממילא שמורגל ארבעה שנים רצופים שלא ליהנות מפירותיו יהי' מורגל בקל בשנה החמישית להיות מחזיק לאחרים בעבודתו שיתן לו השם יתברך עושר ונכסים.

## ל"ג בעומר

**ויאמר יעקב לאחיו לקטו אבנים ויקחו אבנים ויעשו גל ויאכלו שם על הגל ויקרא לו לבן יגר שהדותא ויעקב קרא לו גלעד**. הנה צל"ד מה משמיענו הכתוב בזה שלקטו אבנים ועשו גל ובוודאי נרמז בזה דברים העומדים ברומו של עולם וגם צריך להבין החילוק בין יגר שהדותא שקרא לו לבן ובין גלעד שקרא לו יעקב שלכאורה הכל חד ואין ביניהם אלא שזה בלשון תרגום וזה בלשון אשורית. ונראה לפרש ובתחילה נקדים מה דאיתא בגמרא כ"ד אלף תלמידים היו לר' עקיבא ומתו בימי הספירה מתחילת ימי הספירה עד ל"ג בעומר ובל"ג בעומר פסק מהן המיתה ובוודאי היום הזה גרם להם שנהפך להם ממות לחיים ומה יום מיומיים. ומה זאת שאנו עושין ביום הזה הילולא דר' שמעון בן יוחאי גם נבין המנהג בכל תפוצות ישראל שעושין ביום ל"ג בעומר קשתות ובוודאי מנהג ישראל תורה היא ונרמז בזה סוד גדול וגם שנקבע ל"ג בעומר ופורים ביום אחד גם צ"לד הגמרא רבי נטע נטיעה בפורים וביקש לעקור ט' באב ולא הודו לו חכמים ונראה בכל זה דהנה עיקר עבדות ה' הוא להמתיק הגבורות בשרשן ולהמשיך חסדים מגולים על כנ"י והכל ע"י תשובה ותשובה היא ה' עלאה והיא בינה ועשר קדושות הן והן עשר הויות ובכל קדושה יש ימין ושמאל וימין הוא רחמים ושמאל הן גבורות וצריך לכלול השמאל בימין ולהעלות לשרשן לבינה שמינה מתערין הגבורות לצאת ושם בשרשם הן חסדים ואף שבינה היא חסד מ"מ משם התחילו העולמות לצאת עולם חסד יבנה לכן מתערין מני' הגבורות ומעולם העליון ממנו יצאו שרשי העולמות אך מה שבעולם העליון גבורות בעולם התחתון ממנו הן חסדים. והנה ידוע שיש ה' גבורות וה"ח והקשה שבגבורות הוא הוד שיסוד הוא כללות ומלכות היא כללות דכללות אף שגבורה הוא ג"כ דין מ"מ היא קרובה יותר לבינה לשרשה לכן אינה קשה כ"כ כמו הוד וכל אחד הוא כלול מעשר נמצא הוד שבהוד הוא הקשה שבכל הגבורות וע"י תשובה שהיא בינה הוא מעלה הגבורות לשרשן למקורן וממשיך החמשה חסדים על כנ"י והגבורות מסכימין עם החסדים שיתגלו על הכנ"י וזאת היא כוונת הספירה שאנו ממשיכין החמשה חסדים ע"י צדיק שהוא יסוד למלכות ובשבוע הראשון נמשך החסד ראשון למלכות והואיל שלא נמשך עדיין אלא הוא כמעט נתבטל וכן בשני עד שבוע חמישי שנמשך החסד החמישי למלכות אז מתעוררים גם ד' חסדים הראשונים ג"כ ומאירין יחד כל החמש חסדים על החמשה גבורות ונמתקו כל הגבורות בשרשן לכן בשבוע חמישי הוא יו"ט דהיינו פסח שני ול"ג בעומר שאז נמתקו כל הגבורות בשרשן וביום ל"ג לספירה שהוא הוד שבהוד נמשכו כל החמש חסדים להחמשה גבורות כנ"ל שיסוד הוא כללות ומלכות

הוא כללות דכללות ונמתקו ביום ל"ג לספירה כל הגבורות בשרשן לכן אנו עושים יום זה יו"ט וזאת הי' בכוחו של ר' שמעון ב"י להעלות כל הגבורות לשרשן ולהמשיך חסדים מגולים על כנ"י והנה ידוע ששמותן של רחמים הן הויות ושמות הגבורות הן שמות אלהים ולהמתיק שם אלהים הוא נמתק ע"י חלופי אותיות שלפניו דהיינו שאותיות א"מ אל"ף משם אלהים וגם האות מ"ם משם אלהים לא יתחלפו שהאל"ף אין לו אות הקדום לו שהוא אות ראשונה שבאותיות ולפני המ"ם הוא ג"כ מ"ם רק הלמ"ד מתחלפת בכ"ף וה' בד' והיו"ד בטי"ת והוא שם 'א'כ'ד'ט'ם ובזה נמתק שם אלהים ויש עוד מיתוק יותר דהיינו שלא ליקח האותיות 'כ'ד'ט רק מספרם שהן בגימטריא ל"ג ואל"ף מ"ם והוא שם 'א'מ'ג'ל שבזה נמתקו גם האותיות 'כ'ד'ט ומאירין ההויות על שם 'א'מ'ג'ל ועי"ז נמתקו כל הה' גבורות בשרשן וזהו בטחו בה' עדי עד דהיינו השם של חילופי אותיות והשם של המספר כל אחד בגימט' ע"ד ומלת הוד יתפרש בשני פעמים דהיינו שיודה. וגם שיודה וישבח להש"ית שעושה לנו ניסים ונפלאות ומצינו שאמר רבי הזהרו בכבוד חבריכם דהיינו שזה יודה לדברי זה ותלמידי ר' עקיבא מתו מפני שלא נהגו אחוה ביניהם דהיינו שלא היו מודים זה לדברי זה ולא היו מתקנים מדת הוד כראוי וביום ל"ג לספירה שהוא הוד שבהוד שאז נמתקו כל הגבורות בשרשן והגבורות מודין להחסדים נתקן זו המדה לכן נהפך להם היום הזה ממות לחיים ור' שמעון ב"י הי' תמיד מזהיר לחברייא דילי' על האחדות והי' מעלה הגבורות לשרשן ע"י תשובה והגבורות מודים להחסדים שיתגלו על כנ"י לכן אנו עושין ביום הילולא דילי' יו"ט שיום ל"ג בעומר שהוא הוד שבהוד נמתקו כל הגבורות בשרשן ונמתקו אפילו האותיו' 'כ'ד'ט במיתוק של המספר שהוא ג"ל ול"ג בעומר הוא ג"ל ר"ל שנתגלה אז שם אמג"ל שם של המתקה כנ"ל ואנו מודים ומשבחים לאל ית"ש ע"ז שביום זה הגבורות מודים להחסדים ומסכימין שיתגלו על הכנ"י וזהו הוד שבהוד. וזהו רבי נטע נטיעה בפורים וביקש לעקור תשעה באב שפורים הוא הוד ויין רומז לבינה שהוא עולם הבינה יין המשומר ולכן אנו עושים בפורים משתה יין רומז שע"י תשובה נמתקו ביום זה כל הגבורות בשרשן ונתגלה שם 'א'מ'ג'ל. ותמוז ואב הן נצח והוד תרין פלגא דגופא לכן כתיב ותקע כף ירך יעקב שבאב שהוא הוד נתעוררו הגבורות ורבי רצה להמתיק בפורים ע"י המשתה יין היינו ע"י תשובה שיין רומז לבינה והוא עולם התשובה כנ"ל ורצה להמתיק בפורים ע"י משתה היין היינו ע"י תשובה כל הגבורות בשרשן ועשה המתקה של המספר שיתגלה שם 'א'מ'ג'ל ובזה רצה לבטל הגבורות מכל וכל שלא ישלטו עוד כלל ובזה הי' מעקר ט' באב וזהו רבי נטע נטיעה בפורים פי' שעשה בפורים המתקה גדולה ובזה רצה לעקור ט' באב ולא הודו לו חכמים

שהן לא היו במדריגה זו עדיין ולכך נקבעו פורים ול"ג בעומר ביום אחד ששניהם הן הוד ובשניהם נתגלה שם 'א'מ'ג'ל וזהו שאנו עושין בל"ג בעומר קשתות שבקשת יש שלשה גוונין והן מורין על גבורות ויש בו סביב לבנינות ג"כ וכתיב ונראתה הקשת בענן וראיתיה לזכור ברית עולם דהיינו שע"ז נראה הקשת להראות שלא נמתקו הגבורות בשרשן והקב"ה עושה חסד עם העולם למען זכות שלשת אבות הקדושים שג' גוונין אלו רומזים ג"כ לג' אבות ואנו צריכים להעלות הגבורות לשרשן ולהמשיך הלבנינות עליון שכל הגוונין יכללו בגוון לבן וזהו דאיתא בזוה"ק כשיתראה הקשת מקושט בגוונין צפה לרגלי של משיח היינו שהגוונין יהיו מקושטין שתאיר בהם הלבנינות עליון צפה לרגלי של משיח שהגבורות יתכללו בהחסדים והנה קשת הוא חצי גלגל דהיינו ג"ל שאנו צריכים להמתיק הגבורות בהמתקה גדולה שיתגלה השם 'א'מ'ג'ל והמתקה זו צריך להיות 'ב'ח'ג'ת 'ב'נ'ה'י וזהו ג"ל ג"ל שני פעמים ג"ל ובימי ר' שמעון ב"י לא נראתה הקשת שלא נצרכו בימיו לזכות אבות שהוא הי' מעלה הגבורות לשרשן בהמתקה גדולה של שם 'א'מ'ג'ל לכן אנו עושין בל"ג בעומר קשתות שהוא חצי גלגל דהיינו ג"ל רומז שהיום הזה שהוא הוד שבהוד נתגלה שם 'א'מ'ג'ל ול"ג בעומר הוא ג"כ ג"ל שהי' המתקה 'ב'ח'ג'ת 'ו'ב'נ'ה'י וזה שני פעמים ג"ל. ומזה נבוא לביאור הפסוקים ויאמר יעקב לאחיו לקטו אבנים ויקחו אבנים ויעשו ג"ל ר"ל שלבן רדף אחר יעקב וביקש לעקור את הכל והי' מעורר כל הגבורות הקשים על הכנ"י ח"ו ויאמר יעקב לאחיו לקטו אבנים ר"ל האותיות שנקראים אבנים כידוע פי' שאמר להם לקטו אותיות שלפני אותיות של שם אלהים ובזה יהי' המתקה כנ"ל ויקחו אבנים פי' שלקחו אותיות 'כ'ד'ט ויעשו ג"ל פי' שעשו המתקה של המספר שהוא עולה ג"ל ויאכלו שם על הג"ל פי' שעשו היחוד ונתגלה השם 'א'מ'ג'ל ונמתקו כל הגבורות בשרשן והודו שיתגלו החסדים על כנ"י ויקרא לו לבן יגר שהדותא פי' ע"י שהמתיקו הגבורות בשרשן הוכרח לבן להודות על החסדים שיתגלו על הכנ"י לכן קרא לו יגר שהדותא בלשון תרגום שהודה אבל לא לגמרי ויעקב קרא לו גלעד ר"ל שני המתקות הנ"ל המתקה של חלופי אותיות והמתקה של המספר שעולה ג"ל ומספר של שני שמות של המתקות אלו עולה מספרו של כאו"א ע"ד וזהו ג"ל ע"ד דו"ק והבן.

## אמור

**במדרש** רבה ד"א אמור אל הכהני' הה"ד יראת ה' טהורה עומדת לעד אמר ר' לוי מיראה שנתיירא אהרן מלפני הקב"ה זכה ונתנה לו הפרשה הזו שאינה זזה ממנו ולא מבניו

ולא מבני בניו עד סוף כל הדורות וכו'. צריך להבין שלכאורה נראה שבעו"ה נפסק זאת שכלנו טמאי מתים ודברי התנאים ברוח הקודש נאמרה ונראה בזה ע"פ מה דאיתא בגמרא מנין לבעל קרי שאסור בדברי תורה ודרש הגמ' שאף לר' יהודא שאינו דורש סמוכים בכל התורה במשנה תורה דרש ולמדו בגמרא מן והודעת לבניך ולבני בניך וסמיך לי' יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב מה להלן ברתת ובזיע ובאימה וביראה אף כאן באימה וביראה ברתת ובזיע נמצא למידין מכאן שאי אפשר לו לאדם שישיג תכלית יראת ה' אלא אם נזהר בטבילת עזרא וכן פרש"י למעלה בד"ה שאני בהמ"ז הביא רש"י לשנא אחרינא שאני תפלה דלית בי' קבלת מלכות שמים אבל ק"ש דאית בי' קבלת מ"ש שמקבל את הש"י לאדון ולמלך מיוחד אסור להרהר בו עד שיטבול הרי שבלתי אפשר לידע מההיא יראה שילמוד ויתפלל ברתת ובזיע כי אם שיהי' נזהר בטבילת עזרא ואם הוא לומד או מתפלל ואינו נזהר בטבילה זו אי אפשר בשום אופן להגיע לגופי תורה ומצות ואם הוא לומד ספרי קבלה והוא בלתי טהור יוכל לבוא חלילה ע"ז לידי אפיקורסות ובזמנים הקודמים שהי' דבר ה' יקר בימים ההם ולא היו יודעים מיראת הרוממת כלל זאת הי' מחמת שהיו לומדים תורה ולא נזהרו בטבילה זו והכת ש"ץ ימ"ש שהיו אז בימים ההם ומזה נעשו אפיקורסים שלמדו ספרי קבלה בטומאת הגוף והיה העולם שמם עד שבאו שני המאורות הגדולים לעולם הבעש"ט הקדוש ואדמ"ור הרב רבינו אלימלך נבג"מ והם פתחו שער לה' צדיקים יבואו בו שלא יהרהר אדם שום הרהור תורה עד שיטבול עצמו לקריו שחכמי הגמרא לא בטלהו אלא מפני שאין רוב הציבור יכולין לעמוד בה אבל אותן האנשים הרוצים להשיג גופי התורה ומצות צריכין להיות נזהר מאד בטבילה זו ועוד זאת אנו למידין מסמיכת הכתובים והודעת לבניך ולבני בניך וסמיך לי' יום אשר עמדת וכו' שזאת ג"כ בלתי אפשר ללמוד לתלמידים ולהכניס בלבם יראת ה' אם אינו נזהר בטבילה זו הכלל העולה מזה מי שהוא לומד פשטות התורה בלתי טהור אזי אינו יכול להשיג בשום אופן מה היא יראה ומי שהוא לומד ספרי קבלה ואינו זהיר בטבילה זו יוכל לבוא חלילה לידי אפיקורסות והוא מטמא נפשות ישראל הנגררים אחריהם אבל אם האדם מקדש ומטהר עצמו מקטנותו וכל ימיו הוא לומד על טהרת הקודש הוא משיג יראת הרוממות והוא יכול לקרב את נשמת ישראל להבורא ב"ה ולהכניסם בגופי התורה ומצות ויראת שמים ואור קדושתו מופיע על תלמידיו ותלמידי תלמידיו ההולכים בעקבותיו עד סוף כל הדורות ועינינו הרואות אשר עדיין זורח בעולם אור קדושות שני המאורות הנ"ל וזהו פי' המדרש הנ"ל הה"ד יראת ה' טהורה עומדת לעד ר"ל כשיראת ה' טהורה ר"ל שלומד בטהרה שהוא זהיר בטבילת עזרא כנ"ל היא

עומדת לעד אמר ר' לוי מיראה שנתיירא אהרן מלפני הקב"ה זכה ונתנה לו הפרשה הזו שאינה זזה ממנו ולא מבניו ולא מבני בניו עד סוף כל הדורות פי' ע"י שאהרן נהג עצמו בקדושה ובטהרה כל ימיו השיג פנימיות היראה כ"כ שאור קדושתו מופיע על תלמידיו ותלמידי תלמידיו עד סוף כל הדורות וזה פי' הפסוק ג"כ אמור אל הכהנים בני אהרן פי' שתאמר לעובדי השם שמכונים בשם כהן שיהיו תלמידי אהרן שגם הם יתנהגו על טהרת הקודש כמו אהרן ואז לנפש לא יטמא בעמיו ר"ל שלא יטמא שום נפש מישראל המתקרבת אליו ואדרבה שיקרב נשמות ישראל להבורא ית' ואור קדושתו יופיע עד סוף כל הדורות כנ"ל.

**ועשיתם ביום הניפכם את העומר כבש תמים בן שנתו לעולה לה'** יש לרמוז בפסוק זה כי הנה ידוע בספרים הקדושים אשר בלילי פסח נפתחין מוחין עלאין ואח"כ במשך ימי הספירה בכל יום צריך האדם ליכנס בשער אחד משערי הקדושה עד חג השבועות שאז היא הקדושה הגדולה קדושת קבלת התורה ומי שערב לבו לגשת אל הקודש והוא מעובדי ה' ושומרי מצותיו יוכל לשער בעצמו שנתתוסף לו תוספת קדושה בימים ההם אכן צריך האדם להמשיך על עצמו הקדושה שתהי' לו השארה על משך כל השנה וזהו ועשיתם ביום הניפכם את העומר שאז היא ההתחלה מימי הספירה וליכנס בשערי הקדושה כבש מלשון ועלה בכבש שתעשה לך מעלה ומדריג' שתמשוך על עצמך קדושה כ"כ בן שנתו שתהי' לך על כל השנה כולה מהשארת הקדושה לעולה שתוכל לעלות.

**ובקצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך בקצרך ולקט קצירך לא תלקט לעני ולגר תעזוב אותם אני ה' אלהיכם** הדקדוק הוא מה ענין פאה לבין מועדות עוד יש לדקדק למה כתוב הכתוב לשון פאה דווקא ולא אחד משארי לשונות המורין ג"כ על לשון סוף ולהבין זאת נקדים תחילה הפסוק וספרתם לכם ממחרת השבת כו' עד ממחרת השבת כו' ממושבותיכם תביאו לחם תנופה שתים שני עשרנים סלת תהיינה כו' גם כאן אינו מובן שאמר הכתוב שני עשרנים ונוכל לטעות ולפרש שכל אחת תהי' משל שני עשרונים וטוב היה לו לומר עשרון עשרון הלחם אחת ונקדים עוד הפסוק של פ' קדושים לא תקיפו פאת ראשכם וכו' וצריך להבין טעם מצוה זו ונראה בכ"ז דעיקר עבדות ה' הוא להמתיק הגבורו' בשרשן ולהמשיך החסדים עליונים על כנ"י הי"ג ת"ד הלבנונית עליון כמו שכתוב ושער רישיא כעמר נקי וזהו כוונת הספירה שאנו סופרים חמישים יום שנזכך עצמינו בימי הספירה כדי שנזכה להשגות התורה בחג השבועות ועד הוד הוא התפשטות ויסוד הוא הכוללות ומלכות הוא כללות דכללות לכן נקראת מלכות כלת וצריך האדם לתקן מעשיו בימי הספירה עד ל"ג ימים שהוא שבוע חמישי

שבספירה שהוא הוד שבהוד שכל אחד הוא כלול מעשר לכן עיקור תיקון המדות היא עד ל"ג בעומר ומכאן ואילך מתחיל להתנוצץ אור חג השבועות וזהו שאיתא ג' גרנות למעשר בהמה ואחד מהן כפרוס עצרת דהיינו ט"ו יום קודם לעצרת שט"ו יום קודם עצרת מתחיל להתנוצץ אור החג ואם בני ישראל מתקנים מעשיהם בימי הספירה יכולים להמשיך בחג הי"ג ת"ד הלבנונית עליון ויכולים לשמוע הקולות כמו בסיני כמו שכתוב קול גדול ולא יסף דהיינו שאינו פוסק לעולם ומי שהוא מקרב את הכנ"י לאביהם שבשמים יוכל להמשיך הי"ג ת"ד שהן ושער רישי' כעמר נקי ועמר הוא בגימטריא ש"י וזהו עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות היינו שיוכל להמשיך הי"ג ת"ד שהן ושער רישי' כעמר נקי שעמר הוא בגימ' ש"י וזהו עמר לגלגולת היינו שהשערות תלויין במוח ואיתא בכוונת שבחג השבועות נתגלה עולם הכתר ולהבין זאת מעט הוא עפ"י מה דאיתא בגמרא לעולם יכנס אדם שני פתחים ויתפלל שני פתחים ס"ד אלא שיעור שני פתחים והפירוש הוא כך כי השער אשר בו נכנסים לעבודת ה' הוא היראה דהיינו שתחילה צריך ליראה מפני השי"ת יראת העונש דאית דין ואית דיין וזהו יראה החיצוניות ולאו יראה עיקרית ויש עוד שער אחד לכנוס בו לעבודת ה' היא אהבה ואהבה כזו היא ג"כ בחי' יראה דהיינו שירא לעבור על המצות פן יהיו נגד רצונו ית"ש ומי שהוא רוצה לכנוס בשני שערים אלו דהיינו מי שהוא רוצה לכנס בחדרי תורה ועבודה צריך לכנס תחילה דרך שני שערים אלו וזהו לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים ויתפלל שצריך לכנוס בשני שערים אלו יראה ואהבה וזה זה השער לה' צדיקים יבואו בו ר"ל ע"י שיכנס בשער אחד משני שערים אלו ושוקד על העבודה הוא הולך ממדריגה למדריגה עד שנוחל ש"י עולמות היינו שיוכל להמשיך הי"ג ת"ד שהן ושער רישי' כעמר נקי ומצינו שא"א הי' עובד את השי"ת מאהבה ונכנס בתחילת עבודתו בשער אהבה ויצחק שהיה עובד את השי"ת מיראה נכנס בתחילת עבודתו בשער היראה וכל אחד היה הולך ממדריגה למדריגה במדתו עד שהשיג השי"ת עולמות היינו הי"ג ת"ד ויעקב היה הבריח התיכון בחי' דעת ודעת הוא במקום כתר שהוא היה מחבר שני השערים יחד ושני פעמים ש"י עולה בגימטריא כתר לכן יצא ממנו י"ב שבטי יה והוא המקור של הי"ב שבטים וכולם יחד הן י"ג לכן אומרים שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד ואחד בגימ' י"ג והעשר קדושות מתתא לעילא מתחילין במלכות ומלכות הוא בחי' יראה ושני שערים הנ"ל שער אהבה ושער היראה שניהם הם בחי' יראה כנ"ל ויראה היא שם אלהים ופאה בגימ' אלהים והן שני פאות שהן שני שערים ושני פעמים אלהים בגימ' עק"ב ועם היו"ד אותיות של השמות אלהים בגימ' יעקב דהיינו שיעקב הוא המחבר לשני פאות אלו שכל

אחד עולה עד ושער רישי' כעמר נקי ונתגלה הכתר ששני פעמים ש"י עולה בגימ' כתר כנ"ל לכן צותה התורה הקדושה לא תקיפו פאת ראשכם ר"ל שלא תגרמו ח"ו שהפיאות יתפרדו מן הראש אלא שפרו מעשיכם בדרך שני פאות אלו ויהיו תלוין ועומדין במוח ויוכלין להמשיך הי"ג ת"ד וזהו עד ממחרת השבת וכו' והקרבתם פי' לאחר שתזככו עצמיכם בימי הספירה והקרבתם וכו' ממושבותיכם תביאו לחם תנופה שתים ולחם הוא רומז לי"ג ת"ד שלח"ם בגימ' מזל"א והיינו לחם תנופה שתים ר"ל מזל עליון ומזל תחתון שני עשרנים סלת תהיינה פי' שני שערים אלו שער יראה ושער אהבה ששניהן הן בחי' מלכות כנ"ל שהיא עשירית לספירה סלת תהיינה שיתקנו מעשיהם בימי הספירה דרך שני שערים אלו עד שיהיו ברורים ומנוקים מכל סיג ויהיו תלויין במוח שהוא ושער רישי' כעמר נקי ויתחברו שני השערים יחד ויתגלה הכתר בחג השבועות ששני פעמים ש"י עולה בגימ' כתר לכן סמך הכתוב לחג השבועות ובקצרכם את קציר ארצכם לא תכלה פאת שדך לקצור ר"ל שבכל דרכך אפילו בקצרות השדה תראה שהפיאות לא יתפרדו ח"ו מהמוח והבין.

**במדרש** רבה אמר ר' לוי הרי שחרשת וזרעת ועדרת וכסחת וקצרת ועמרת ודשת ועשית תבואה בגרנין אם אין הקב"ה מוציא לך מעט רוח שתזרה מהיכן אתה חי הוי אם אין אתם נותני' לי אלא שכר הרוח הוי מה יתרון לו שיעמול לרוח ר"ש ברבי נסב איתתא צווח ר' לכל רבנין ולא צווח לבר קפרא וכו' עד דלא תימר למיגס אתיתי אלא על דלא צווחא יתי עם חבירי אמר ר' אלעזר כתיב ולא אמרו בלבבם וכו' ישמור לנו מרוחות רעות ומטללים רעים ואימתי באלו שבע שבועות שבין פסח לעצרת תני ר' חייא שבע שבתות תמימות תהיינה אימתי הן תמימות בזמן שישראל עושין רצונו של מקום וכו' ד"א והבאתם את עומר וכו' ולהבין למה הביא המדרש מעשה דבר קפרא כאן ומה שייכות מעשה זו לעומר ונראה דימי ספירה הן מורים על האחדות כדאי' בספרי' הקדושים ולכן מתו תלמידי ר' עקיבא בן פסח לעצרת מפני שהימים אלו מורין על האחדות והן לא נהגו כבוד זה לזה ולכן הביא מעשה דבר קפרא באמצע דרשות העומר שלא חרה לבר קפרא אלא על שלא הזמין אותו עם חביריו שבימי הספירה צריך האדם לתקן מדה זו של האחדות ועי"ז זוכה להשגות התורה בחג השבועו' כמו שכתוב ויסעו מרפידי' ויבואו מדבר סיני ויחן שם ישראל נגד ההר ופרש"י שהיו כולן בלב אחד כאיש אחד ולכן זכו להשגות התורה במ"ת ואח"כ הביא המדרש שבע שבתות תמימות אימתי הן תמימו' בזמן שישראל עושין רצונו של מקום ב"ה שזהו רצון הבורא שיהיו כ"י בלב אחד כאיש

אחד באהבה ואחוה ואח"כ הביא המדרש ד"א והבאתם את העומר ר"ל ע"י אחדות תוכל לבוא בחג השבועות שהוא הקרבות העומר להשגות התורה כנ"ל.

## בהר

**וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמור דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם ושבתה הארץ שבת לה' שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור כרמך כו' ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת לה' שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור כו' והיתה שבת הארץ לכם לאכלה כו' תהי' כל תבואתה לאכול** הדקדוקים רבו כאן א' על מה שפירש"י מה ענין שמיטה אצל הר סיני אלא מה שמיטה נאמרה כללותיה ופרטותיה ודיקדוקי' מסיני אף כל המצות כולן כו' הלא רש"י למד זאת בפרשת ואלה המשפטים מיתורא דוי"ו של ואלה כנ"ל וא"כ הקושיא במקומה עומדות מה ענין שמיטה אצל הר סיני ב' שאמר הכתוב ושבתה הארץ שבת לה' קשה על לשון ושבתה שהוא פועל יוצא והוא מלשון הוה שתהיה כן ממילא ובאיזה המצאה יהיה כן והלא שביתת הארץ תלוי באדם שלא יחרוש ולא יזרע ומה גם אפילו אם לא יחרוש ולא יזרע אעפי"כ הארץ לא תשבות שהוא מגדלת תמיד צמחים והכתוב בעצמו אמר שהספיח שיעלה בשבועות לא יקצור וא"כ במה תשבות הארץ גם קשה שאמר הכתוב והיתה שבת הארץ לכם לאכלה הלא מה שיהיה לאכול בשביעית הוא משנה השישית כמאמר הכתוב וצויתי את ברכתי לכם בשנה השישית וכו' ולא משבת הארץ גם מה הוא כל תבואתה לאכול מילת כל אינו מובן אך להבין ענין שמיטה מה היא נראה דהנה הקב"ה ברא כל העולמות כדי שידעו כל הברואים מאלהותו ית"ש ולא יעברו רצונו ולא ישנו את תפקידם ששים ושמחים לעשות רצון קונם והנה כתיב ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי עושה פרי ותוצא הארץ דשא וכו' ועץ עושה פרי ופירש"י שהארץ עברה על הצווי שהקב"ה אמר לה שתוציא עץ פרי עושה פרי שיהיה טעם העץ כטעם הפרי והיא לא הוציאה אלא עץ עושה פרי ושמעתי מהרב הקדוש דק"ק מעזיבוז שי' שהארץ עשתה עבירה לשמה שהיתה יודעת שהאדם יעבור על ציות המקום ואם יהיה הוא תחילה לחטא לא יהיה לו תקומה ח"ו לכן עברה היא תחילה על הציווי כדי שיהיה לו במה להתנצל עכ"ד גם נוכל לומר שחטא הארץ גרם חטא אדם כי מה שנתאווה חוה לאכול מעץ הדעת היה מפני זה שטעם עצו ופריו שוין כאמור ותרא האשה כי טוב העץ למאכל ולא כתיב הפרי העץ ואלולי הארץ ששינה תפקידה היה בכל העולם טעם עץ והפרי שוים ולא היה מתאוין לעץ הדעת שבג"ע וע"י ששינה

תפקידה לא היה בכל העולם שיהיה טעם העץ והפרי שוין לכן התאוו תאוה לעץ הדעת שבג"ע שבראו הקב"ה כרצונו והיה בו טעם עצו ופריו שוין ויש פנים לכאן ולכאן ואם נאמר שחטא הארץ גרם חטא אדם צריכה הארץ תחילה לתקן את אשר עותה ועי"ז ישוב גם האדם בתשובה ולפי הסברה שכוונתה היה לטובה בזה צריך האדם לשוב בתחילה ולהזכך עצמו ועי"ז תזדכך גם הארץ והן אמת שזה בזה תלוי' אך העיקר תיקון הארץ תלוי באדם כי אף שבדבר זה שינה הארץ תחילה שלא הוציאה עץ פרי מ"מ הוציאה תבואתה בלא חרישה וזריע כמש"ה ואדם אין לעבוד את האדמה ר"ל שיתפלל על הגשמים בפירש"י ואח"כ שבא אדם והתפלל על הגשמים עלו פירותיה ואילו חרישה וזריעה אין כתיב ואח"כ כשחטא אדם כתיב וקוץ ודרדר תצמיח לך והוצרכו לחריש ולזרוע וזה כתיב אחר חטא דור המבול זרע וקציר וכו' אבל קודם החטא אדם הוציאה תבואתה כפי רצון הבורא ב"ה בלא חרישה וזריעה כלל וכן יהיה לעתיד כשיתוקן הכל כמו שאית' עתידה ארץ ישראל שתוציאה גלוסקאות לכן אם האדם שב בתשובה שלימה ומתקן מעשיו כראוי ומשים בטחונו בו ית' שמו שהוא זן ומפרנס מקרני ראמי' וכו' גם הארץ מזדככת ומתחרטת על ששינה תפקידה בימי בראשית ושבה לעשות רצון הבורא להוציא תבואתה בלא חרישה וזריעה עד בלי די וראי' לזה שגם עתה שב"א חורשין וזורעין ואין הארץ מוציאה תבואה אלא לפי מעשה ב"א ואם ח"ו אינם מטיבים מעשיהם הארץ משנה פירותי' ותחת חטה תצא חוח ותחת שעורה באושה כדאיתא במסכת תענית סדר תענית אלו האמור ברביעה ראשונה אבל צמחים ששנו מתריעין עליהם מיד ופירש"י צמחים ששנו שהגשמים ירדו בעתן וצמחו הזרעים ונשתנו כמו תחת חטה יצאו חוח ותחת שעורה באושה או שינוי ואחר מתריעין עליהם מיד וכל חומר תענות הנוהגת באחרונות נוהגת בראשונות מיד הרי שעל עצירת הגשמים לא היו מתענין אלא כפי הסדר שיוכל להיות שנעצרו הגשמים לאיזה סיבה אחרת ולא ע"י מעשי בני אדם ועל צמחים ששנו מתריעין מיד שהארץ אינה משנה מעשי' אלא ע"י מעשי ב"א הרי שהזדככות הארץ תלויה בהזדככות האדם וכשבאו ישראל להר סיני ופסקה מהן זוהמת הנחש ע"י שתקנו מעשיה' בתשובה בימי הספיר' עי"ז נזדככה גם הארץ ונתחרטה על ששינה תפקידה בימי בראשית ורצה לקראת הבורא ב"ה וחלה ורעדה מפניו ית"ש כאמור ההרים רקדו כאלים גבעות כבני צאן מלפני אדון חולי ארץ כו' אך עדיין לא היה לה הזדככות כ"כ שתוציא תבואתה בלי חרישה וזריעה עד שיבואו לארץ ישראל ואוירא דא"י מחכים ויוכל האדם לשלוט ביצרו ולתקן מעשיו וגם הארציות של א"י אינו מגושם כ"כ כמו בשארי ארצות שהיא מקודשת משאר ארצות ושם יזרעו

שש שנים לשם קדושה דהיינו רק לקיום גופם שיוכלו לעסוק בתורה ועבודה ולא לשם תאות עוה"ז ולא להרבות הון ובזה מקדשין הארץ ובאה הארץ עי"ז לידי זיכוך יותר ומתחרטת יותר על שינוי של ימי בראשית ותוכל להוציא תבואתה בשנה השביעית אף אם לא יחרשו ולא יזרעו ויספיק תבואה די והותר בשפע רב לאין שיעור שכן מצינו ביצחק אבינו שכתוב אצלו ויזרע יצחק בארץ ההיא וימצא בשנה ההיא מאה שערים וכו' ודרשו ז"ל כמה שאמדוהו הי' מאה פעמים כן וזאת הברכה הי' מחמת שיצחק זרע שדותיו לשם קדושה ולא לשם תאות עו"הז לכן נתקדשה הארץ ונזדככה והוציאה גם מכחה בלי זריעה מאה פעמים ככה וזהו ענין שמיטה שנצטוו ישראל בבואם לארץ ומזה יראה האדם שלא ינטה שכמו אחר טרדות הזמן יותר מן ההכרחי וה' ישלח ברכה והצלחה במעשי ידיו עד בלי די ועתה נבוא לביאור הפסוקים הנ"ל וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר כלומר במעמד הר סיני שנזדכך ישראל מזוהמת הנחש ועי"ז נזדככה גם הארץ כנ"ל אמר הקב"ה למשה שיאמר להם כשיבואו לארץ שאוירא דא"י מחכים וגם הארציות אינו מגושם כ"כ כנ"ל ושם יזרעו שש שנים לשם קדושה ובזה יקדשו הארץ ותבוא לידי תשובה גמורה על השינה של ימי קדם ותוציא בשנה השביעית תבואתה עד בלי די בלא חרישה וזריעה וזהו כי תבואו אל הארץ אשר אני נותן לכם דייקא שאוירא דא"י מחכים כנ"ל ושבתה הארץ שבת לה' ר"ל שם תשוב הארץ לה' בתשובה שלימה על ששינה תפקידה בימי בראשית ומהיכא תביא לה תשובה אמר הכתוב שש שנים תזרע שדך לשם קדושה ושש שנים תזמור כרמך לשם קדושה ובזה תתקדש הארץ ותזדכך כ"כ ותשוב בתשובה שלימה לפניו ית' על השינה ואז יהיה ובשנה השביעית שבת שבתון יהי' לארץ ומה היא הקדושה אע"פ ששדך לא תזרע וכרמך לא תזמור אעפ"כ והיתה שבת הארץ לכם לאכלה ר"ל שתוציא תבואתה בלא חרישה וזריעה עד בלי די וזהו כל תבואתה לאכול ר"ל שיהי' לך כל הצטרכות שלך מתבואתה של שנה השביעית וזהו אם ישים בטחונו בו ית' אבל אם ידאג מה יאכל בשביעית שלא יחרש ולא יזרע אז לא תוציא הארץ פירות בשביעית והקב"ה יעשה למען רחמיו המרובים שיצוה את הברכה בששית וזהו כי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא כו' וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית וזאת תהי' מצד הרחמנות כנ"ל.

**במדרש** רבה וכי תמכרו ממכר לעמיתך הה"ד מות וחיים ביד לשון תרגום עקילס מיצטרא מוכירין מות מכאן וחיים מכאן הנה המדרש הזה הוא פליאה מאי ענין פסוק זה של מות וחיים לכאן גם מה זה מות מכאן וחיים מכאן ויראה לבאר כי הנה כבר אמרנו על פסוק אם בחוקתי תלכו ע"ד שביאר בחפץ ה' על מאמר התנא אני עמל ומקבל שכר

והם עמלים ואינם מקבלין שכר שביאורו הוא שכשהאדם עמל במ"ומ וכוונתו בעמלו כדי להשתכר די מחסורו למען יוכל לעסוק בתורה מבלי טרדות מזונות אז הוא מקבל שכר על עמלו במ"ומ מלבד עסק התורה יען שהוא משים עסקו במ"מ עילה לעסק אכן באם ח"ו האדם מטריד עצמו בעסקים וכוונתו לצורך דברים בטלים לצבור הון למלאות תאוותו מהנאות הכוזבות אז התאוות הללו מוציאין אותו מן העולם וכמו שאמר אח"כ אני רץ לחיי העוה"ב והם רצין לבאר שחת ולכן האדם העוסק במ"ומ הוא כאלו נתון בכף מאזנים ובידו להטות עצמו לחיים ולהפכו ח"ו והנה הר"ת של 'וכי 'תמכרו 'ממכר הוא אותיות 'מ'ו'ת והס"ת הם רי"ו שהם גימ' גבורה אמנם המילואים של אותיות מות כזה מ"ם וי"ו תי"ו הם עולים ע"ב שהוא בגימ' חסד שכשעוסק במ"ומ הוא בכדי להתפרנס ממעשי ידיו ומיגיע כפו לעסוק בתורה בלי טרדא אזי הוא ממשיך חסד על עצמו ממקור החסד שהוא שם של ע"ב ועושה מאותיות רי"ו סופי תיבות של וכי תמכרו ממכר הנ"ל צירוף הע"ב שמות ונמתקים הגבורות. ובאם ח"ו מבלה בהבל ימיו במ"ומ שלא לצורך התכלית האמיתי הוא הולך למות ורץ לבאר שחת. וזהו פי' המדרש הנ"ל וכי תמכרו ממכר הה"ד מות וחיים כו' ר"ל שהאותיו' הר"ת של וכי תמכרו ממכר הם אותיות מות והמילואים של אותיות מות הם חסד שהוא חיים שהלשון המדברת בעסקי מו"מ יש בה להטות לחיים ולמות וזהו מות מכאן וחיים מכאן שהר"ת של וכי תמכרו ממכר הם מו"ת והמילואים שלהם הם חסד שהוא חיים כנ"ל והבן.

**וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו כו' אל תקח מאתו נשך ותרבית ויראת מאלהיך כו' אני ה' אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים לתת לכם את ארץ כנען להיות לכם לאלהים**. ודרשו חז"ל יציאת מצרים האמור ברבית למה נאמר אמר הקב"ה אני הוא שהבחנתי במצרים בין טיפה של בכור לטיפה שאינו של בכור אני הוא שעתיד ליפרע ממי שתולה מעותיו בנכרי ומלוה לישראל ברבית ודרשות חז"ל בוודאי הם אמת ויציב אבל עדיין לא יספיק שבכל המצות כולן יוכל האדם לגנוב דעת הבריות ובכל המצות הי' לו להזכיר יציאת מצרים לפי דרשות חז"ל ועוד לתת לכם את ארץ כנען למה נאמר בריבית. ונקדים תחילה מה שכתוב למעלה מן הענין ולא תונו איש את עמיתו וכו' ועשיתם את חקותי ואת משפטי תשמרו ועשיתם אותם וישבתם על הארץ לבטח ונתנה הארץ פריה ואכלתם לשובע וישבתם לבטח עלי'. גם בפסוקים אלו יש להעיר שכתוב ועשיתם את חקותי זה לא תעשה ואת משפטי תשמרו זהו מ"ע והיינו אם תשמרו כל התורה כולה יהי' השכר שישבו על הארץ לבטח ולא יותר וכי זו הוא תורה וזו שכרה ועוד למה כפל הענין וישבתם לבטח עליה. ונראה בזה עפ"י מאמרינו לעיל

שכל כוונת השמיטה היא להורות אם האדם יתקן מעשיו כראוי ויבטח בה' ותזדכך גם הארץ ותתן פרי' בלי חרישה וזריעה ובפרט בארץ הקדושה שמקודשת מכל הארצות ואוירא דא"י מחכים שם יוכל האדם לתקן מעשיו כראוי והארץ אינה מוציאה פירותי' אלא לפי מעשי בני אדם כנ"ל שעל הצמחין ששנו היו מתריעין מיד כנ"ל לכן יראה האדם לעשות תורתו קבע ומלאכתו עראי ולא ינטה שכמו להטרדות הזמן כי מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש ולפעמים אף שהאדם רודף אחר טרדות הזמן כל הימים לרבות את הלילות אינו עולה בידו כי אם לחם צר ואם יבטח בשם ה' ויט שכמו לתורה ועבודה בוודאי יתפרנס בנקיות כמו שעינינו רואות שבכל דור ודור יש כמה צדיקים אשר נטו שכמם לעבוד עבודת הקודש והם מתפרנסים בכבוד גדול מאת ה' מן השמים ומהן ילמדו בני דורם לבטוח בהש"ית כמו מצנצנת המן שהניח אהרן לפני ה' למשמרת לדורות שממנו יקחו מוסר שלא לעסוק בהבלי עולם ומאת ה' ירד פרנסתם כן בכל דור ודור יש צדיק אחד שפרנסתו הוא דרך נס והוא לאות לבני דורו כצנצנת המן לכן יראה האדם שלא להרבות בפרקמטיא יותר מכדי פרנסתו ואם יזכהו ה' בעושר והון לא יאמר ארדוף עוד אחר פרקמטיא ואשיג שלל רב יותר וגם בזה לא ישקוט אלא שנותן גם לאחרים בעיסקא כמו שעינינו רואות בעוה"ר אם זוכה האדם לאיזה סך מוסיף עוד משא ומתן על מ"מ שלו הקבוע ויתן לאחרים למחצית שכר ועל אחיהם בני ישראל המדולדלים לא ישימו עיניהם להחזיקם בגמילות חסד לבל יפולו לא זו הדרך אלא יעסוק בפרקמטיא כפי הצורך פרנסתו ומהמותר יעסוק בגמילות חסדים ובצדקה ואז טוב לו יהי' שהוא יוכל לעסוק בתורה ועבודה וגם יחזיק ידי אחיו שילוה להם בלי עיסקא וגם אחיו יוכלו להתפרנס בנקיות וכל עצמה של א"י לא ניתנה להם לישראל אלא ע"מ כן שישבו איש תחת גפנו ואיש תחת תאנו ויתפרנסו בנקיות ולא ירבו בסחורה אלא כפי צורך פרנסה ובמותר יעסקו בגמילת חסדים ובצדקה ואם היו אוחזים את דרכם שלא להרבות בסחורה לא היו גולים אך על ידי שהיו מרבים בסחורה בכל מקום והיו נוסעים לחוץ לארץ אחר פרקמטיא נתערבו בגוים וילמדו מעשיהם לכן הקיאה הארץ אותם וזה ביאור הכתוב ועשיתם את חקותי ואת משפטי תשמרו היינו שתלמדו כדי לשמור ולעשות ללמוד וללמד ועשיתם אותם וישבתם על הארץ כו' לבטח עלי' ר"ל שיעלו למדריגה גדולה כ"כ שישבתם על הארץ יהי לאות כמו צנצנת המן ואחרים ילמדו מהן לבטוח בהש"ית וזהו וישבתם על הארץ כדי לבטח ר"ל שאחרים ילמדו מהם לבטוח בו ית"ש ונתנה הארץ פריה כמאמרינו לעיל שאם יבטחו בה' נתנה הארץ פריה בלא חרישה וזריעה ואכלתם לשובע פי' כי האדם אשר הוא משים כל מגמתו לעבודת הבורא

ומשבר תאוותו כל מה שאוכל אפילו דבר מיעוט הוא שבע שאינו אוכל למלאות כריסו וזהו ואכלתם לשובע ר"ל כל מה שתאכלו תהיה לשובע וישבתם לבטח עלי' ר"ל גם אתם תעלו יותר למדריגת בטחון עי"ז כי מדות בטחון אין לו שיעור וזה פירוש הכתוב כי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו כמו שפירש"י אל תניחהו שירד ויפול ויהי' קשה להקימו אלא חזקהו משעת מוטת היד ותלוה לו והזהיר הכתוב אל תקח מאתו נשך ותרבית פי' שלא תקח ממנו שום דבר שעי"ז יתרבה ממונך שלא טוב הדבר לעסוק בסחורה יותר מן ההכרח לכן לא תתן לו אפילו בעסקא רק תגמול חסד עמו ותלוה לו בחנם ואל תרבה בסחורה ואמר הכתוב אני ה' אלהיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים לתת לכם את ארץ כנען פי' ע"מ כן הוצאתי אתכם מארץ מצרים ונתתי לכם את ארץ כנען כדי שישבו איש תחת גפנו ואיש תחת תאנו ולא ירבו בסחורה רק יעשו גמילות חסדים זה עם זה בממונם וגם אומר להיות לכם לאלהים ר"ל אם תעשו כן תשיגו אלהותו יתברך שמו על ידי שלא יחתרו לבקש מזונם אלא ההכרחי ויעשו תורתם קבע וגם בממונם יעשו צדקות וגמילות חסדים ישיגו אלהותו ית"ש כנ"ל.

## בחוקתי

**אם בחקותי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם ונתתי גשמיכם בעתם וכו' והשיג לכם דיש את בציר וכו' וישבתם לבטח בארצכם ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד והשבתי חיה רעה מן הארץ וחרב לא תעבור בארצכם** פירש"י ונתתי שלום שמא תאמרו הרי מאכל והרי משתה אם אין שלום אין כלום ת"ל וכו' מכאן שהשלום שקול כנגד הכל וכו'. יש לדקדק דהוי לי' להקדים השלום קודם ונתתי גשמיכם ובמקום ונתתי גשמיכם הוי לי' למימר ונתתי שלום ואח"כ ונתתי גשמיכם כיון שהשלום שקול כנגד הכל הוי לי' להקדי' החשוב קודם עוד י"ל כי מקודם נא' וישבתם לבטח בארצכם והוא השלום ומפני מה חזר ואמר אח"כ פעם אחרת ונתתי שלום בארץ ונראה לי דהפסוק מורה לנו גודל מעלת השלום בלי מחלוק' כי המחלוקת היא מדה גרועה מאד ועיקר המחלוקה היא באה מחמת קנאה שכל אחד מקנא בחבירו ועיקר הקנאה היא בעשירים כי עני לבו נשבר ונדכה כי קנאת אדם הוא באיש הדומה לו בערכו כמו שאמרו ז"ל כלום מתקנא אלא חכם בחכם וכו' א"כ מה לעני לקנא העני חבירו בעניותו אבל העשיר המרבה הון ואוהב כסף לא ישבע כסף ומי שיש לו מנה מבקש מאתים והעשירות אינה עבור חפצי שמים ויש בזה קנאה שנאה ועי"ז נתהוו קטטות ומחלוקת אבל העשירות אשר היא עבור הש"י לעשות בו חפצי שמים אין בזה העשירות קנאה ושנאה כלל וזהו

מרמז לנו הפסוק ונתתי גשמיכם בעתם וכו' ר"ל אף שארבה לכם ואשפיע לכם כל שפע טוב וישבתם לבטח בארצכם ונתתי שלום בארץ ר"ל שלא יהי' לכם שום קנאה כלל וכלל זה על זה ויהי' לכם שלום גדול כי עשירות שלכם יהי' עבור חפצי שמים ולא יהי' בו קנאה ושנאה כלל וזאת צריך למידע שהמחלוקת היא מדה גרועה מאד כידוע ואין להאריך כי ידוע לכל אך זאת צריכין למידע שע"י המחלוקת יוכל האדם לבוא בלילה ח"ו למקרה בלתי טהור כי הקליפות מתדבקים בו אבל כשיש לו שלום אין לו לפחוד מזה כלל וזהו שאמר הכתוב ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד ר"ל כנ"ל שלא תחרידו ובל תפחדו מאיזה מקרה רע ח"ו כי והשבתי חיה רעה מן הארץ זאת מרמז על הקליפות שישבתו ויתבטלו מארץ ולא תפחדו כלל מאיזה מקרה בלתי טהור ואף לא תצטרכו לקרות קריאת שמע על מטתו וזהו וחרב לא תעבור בארצכם ר"ל ק"ש נקרא חרב פיפיות ר"ל שאף בלא ק"ש לא יוכלו להדבק בכם איזה קליפות כי יתבטלו מגודל השלום שיהי' בכם.

**או** יאמר אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם וכו' כי הש"י ברא כל העולמות ומלואם ע"י התורה הקדושה בצירופי השמות המרומז בכל אות ואות מאותיות התורה ובני ישראל בעוסקם בתורה הקדושה נותנים כח וחיות לכל העולמות וברואים כי כן הי' רצונו הפשוט בנתינתו התורה לעמו ישראל כי בעת עוסקם בתורה הקדושה באיזה ענין אזי המה נותנים בזה הדבר חיות היינו בעוסקם בתורה בענין בריאת שמים וארץ אזי המה נותנים כח וחיות לשמים וארץ כן בכל דבר ודבר לכך צריכים לעסוק בתורה בדו"ר כדי ליתן כח וחיות לכל דבר ודבר בעוסקו ממנו בתורה הקדושה וזהו שאמ' הכתוב אם בחקתי תלכו ר"ל שתלמדו התורה בדו"ר כל כך ותתנו כח וחיות בעולמות כמו שאני בראיתם אותם בתורה הקדושה הנקרא חקה וזהו בחקתי היינו כאשר אני חקקתי חקת התורה להבראות על ידה העולמות כמו כן גם אתם תלמדו על זה האופן שתתנו חיות לעולמות וזהו ועשיתם אותם עשיה היא בריאה כמש"ה ביום עשות אלקים את השמים ואת הארץ אם תלמדו התורה בזה האופן ונתתי גשמיכם בעתם ר"ל שתשפיעו לכם השפעות טובות וגדולות מבריכה העליונה ותשרה ברכה עליכם.

**א"י** אם בחקתי תלכו וכו' ועשיתם אותם ונתתי גשמיכם בעתם וכו' פרש"י ז"ל יכול זה קיום המצות כשהוא אומר ואת מצותי תשמרו וגומר הרי קיום המצות אמור הא מה אני מקיים אם בחקתי תלכו שתהיו עמלים בתורה. יש לשום לב על פרש"י שאין זה במשמעות התיבות של אם בחקתי תלכו שתהיו עמלים בתורה והי' לומר אם בחקתי תנהגו או תעיינו גם לשון אם שהוא לשון ספק אינו מובן שהרי הוא חיוב ואינו רשות

גם העירו קדמונינו על מה שאמר אם בחקתי תלכו ונתתי גשמיכם בעתם וכו' הלא שכר מצוה בהאי עלמא ליכא ומה זה שהבטיח שכרם בעולם הזה ומה גם שעיון התורה הוא דבר גדול מאד והבטחת הגשמים בעתם הוא שכר קטן מאד לערך גודל יקר עיון התורה ויראה לבאר ע"ד שפירש בחפץ ה' על מאמר התנא מודה אני וכו' ששמת חלקי מיושבי בית המדרש וכו' שאני משכים והם משכימים אני משכים לדברי תורה והם משכימים וכו' אני עמל והם עמלים אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלין שכר והקשה שהוא כפול שהרי די באמרו אני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים אני רץ לחיי עוה"ב והם רצים וכו' וממילא ידעינן שלעמל תורה יש קיבול שכר ולעמלם אין קיבול שכר ופירש הוא ז"ל כי הנה גם העובד ה' ועוסק בתורה מן ההכרח הוא שיעסוק גם במעט דרך ארץ להחיות את נפשו ונפש ביתו אמנם העובד ה' גם בעת שהוא עוסק בעסקי' לצורך פרנסתו עיקר כוונתו הוא בעסק זה כדי שיהי' לו ממה להתפרנס למען ימצא מרגוע לנפשו לעסוק אח"כ בתורה וכל עסק מלאכתו הוא עבור עסק התורה ואדם כזה שתורתו קבע ועיקרית אצלו כשהוא משכים לקום באשמורת הבוקר שאז עדיין אינו זמן עסק לעסוק בסחורה אז הוא קובע לו העת ההיא לתלמוד תורה כדי לעמוד אח"כ בתפלה מתוך דברי תורה ואח"כ ג"כ כשמוכרח לעסוק בעסקיו מ"מ כל כוונתו הוא להשתכר פרנסתו שיוכל לעסוק בתורה ומפני זה הוא מקבל שכר גם על עמלו וטרחו לצורך פרנסתו הגם שהוא עסק של רשות משא ומתן מאחר שכוונתו למען יוכל לעסוק בתורה ובמצות יש לו קיבול שכר גם על העסק של רשות ההוא ג"כ מלבד שכר עסק התורה ואולם יש אנשים רקים אשר אין שמים על לבם דבר ה' ותורתו וכל מגמתם בשכבם ובקומם לאסוף הון רב ומבלים בהבל כל ימיהם בחמדת תבל וזה מאווים בבוקר השכם וכל היום כולו הנה אדם כזה אין לו בעמלו שום שכר ואדרבה העסקים ההם יריצוהו אל הבור לירד לבאר שחת וזהו כוונת התנא אני עמל והם עמלים פי' שאני עמל במלאכה ובעסקי' כמותם ואעפ"כ אני מקבל שכר על עמלי והם עמלים ואינם מקבלין שכר מפני שאני משכים לדברי תורה וכל מגמת עמלי היא לצורך עסק התורה והם שאין שמים לב לעמול לצורך התכלית האמיתי לכן תקותם למפח נפש ע"כ דפח"ח וע"ד זה הוא ביאו' הכתוב ג"כ אם בחקתי תלכו פי' שאם הליכתם שאתם מתהלכים לעשות מלאכתיכם להביא טרף לביתכם תהי' בשביל חקותי שהוא כדי שתוכלו לעסוק בתורה שלא מדוחק ומלת בחוקתי ביאורו בשביל חקותי כמו בראשית שפירשו חז"ל בשביל ראשית וזהו שפרש"י שתהיו עמלי' בתורה פי' שהעמל שאתם עמלים לצורך פרנסה תהי' אלא בשביל התורה שתוכלו אח"כ לעסוק בתורה ולא תהיו טרודים בדאגת פרנסה

אז בעשותכם זאת גם הש"י יעשה את שלו להזמין פרנסתכם בלי טורח וזהו אמרו ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה שבראותו כי כונתכם רצוי' בעמלכם כדי לעסוק בתורה ע"כ יברך את מעשי ידיכם שלא תצטרכו להטריד עצמיכם הרבה ותוכלו לעסוק בתורה מתוך הרחבה וכמו שאחז"ל על חסידים הראשונים מתוך שחסידים היו מלאכתן מתברכת ולכן אמר אם בחוקותי בלשון ספק מפני שאין זה חיוב דווקא לעסוק במ"ומ שהרבה עשו כרשב"י ומלאכתן היתה נעשית ע"י אחרים כר"א בן חרסום ודומיהן.

**ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדופו כו'** נראה לי לפרש בדרך רמז על פי מה דפרשתי על פסוק שברך לבן את אחותו רבקה ואמר אחותינו את היי לאלפי רבבה וכפי הנראה שברכה גדולה היא וכי תצא ברכה כזו מפה חנף ורשע גמור כמותו אך נראה דבקרבו ישים ארבו כי ראה שעל ידה יבנה אומה הישראלית ויתאחדו באחדות גמור ויתיחד שמו של הקב"ה על ידיהם כמש"ה שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד וישראל יתאחדו כמש"ה ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ ורצה לבן הרשע להפריד אלף שלא להיות באחדות רק בהתחלקות ובריבויות וזהו שאמר את היי "לאלפי רבבה ר"ל שהאלף היא אחדות כי היא אחד תהי' רבבה היינו בהתחלקות רבויות ולא יהי' כלל באחדות אבל משה רבינו אמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל ר"ל שהרבבות היינו ההתחלקות יבוא באלף היינו באחדות גמור כי עיקר העבדות הוא שיתיחד הכל ביחוד גמור ויהי' ה' אחד ושמו אחד והאחדות הוא ע"י הה' תתאה שהיא מלכות שמים על ידה יתאחד הכל ביחוד גמור עד הכתר וזהו שאמר הכתו' ורדפו מכם חמשה היינו ה' תתאה שהוא מלכות שמים מאה דהיינו שתרדפו מכם ההתחלקות שאינו באחדות מדה זאת לא יהי' בכם רק יתיחד הכל ביחוד גמור ומאה מכם ר"ל אותו האיש המתעלה במעלות דרך כל העשר ספירות וכל ספירה כלולה מעשר גימ' מאה והוא היחוד גמור וזהו ומאה מכם רבבה ירדופו ר"ל שתרדפו כל ההתחלקות רבוים רק יתאחד שמו הגדול באחדות הפשוט.

**בשברי לכם מטה לחם ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד והשיבו לחמכם במשקל ואכלתם ולא תשבעו** כבר העירו בזה החברייא של רשב"י בזוהר חדש שהקללות שבתירה אינם כפי פשוטם לבד ונרמז בהם גנזי נסתרות ברוב ברכות ובכתוב הזה ג"כ יש להשים לב שהפשוט בו הוא בלתי מובן א' אמרו ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד וכו' הלא אמרו חז"ל שבזמן שהפת מרובה בתנור הוא נאפת יפה וא"כ אינו דבר רע מה שיאפו בתנור אחד ומה שפירש"י מחוסר עצים אינו יוצא ממשמעות הלשון גם לשון מטה לחם אינו מובן מה ענין מטה אצל לחם ויראה לרמוז בזה עפ"י מה דמרגלא בפינו להקדים שהשם ית' ברא עולמו להטיב לברואיו שכל יושבי תבל יכירו וידעו מעוצם

אלהותו ומלאה הארץ דעה את ה' כו' ולמען יהיה שכר לשומרי מצותיו גזרה חכמתו שיהיה מקום לנטות ימין ושמאל לבחור בטוב או בהפכו והרע מבחין את הטוב והמגביר השכל על החומר לבלתי לכת אחרי התאוות המדומות לפי הזדככותו מאיר אל עבר פניו מנועם אור אלהותו ית"ש אכן הנה אדם אין צדיק כו' ובכל דבר אשר ינטה האדם מאורח מישור הוא נותן ח"ו כח לסט"א ונעשה עי"ז מחיצה המבדלת בינו לבין קונו כמאמר הכתוב כי עוונותינו הבדילו ע"כ מן הצורך להשיב אל ה' להסיר מסך המבדיל ולחזות בנועם ה' ולהמתיק הגבורות בשרשן וזהו ג"כ כל כוונת הספירה ושעיר המשתלח ושעיר ר"ח להפך מדה"ד למדת הרחמים שגם הגבורות יסכימו בטובת הכנ"י וכמאמר חז"ל שהצדיקי' מהפכים מדה"ד למדה"ר גם אמרו גדולה כוחה של תשובה שמהפכת העוונות לזכיות והנה אמרו חז"ל במס' אבות בן בג בג אומר הפוך בה והפוך כו' ובה תחזי וסיב ובלה בה ומנה לא תזוע ונתיגעו המפרשים ליתן טעם לשם זה וגם אני נאמר לרמוז בזה עפ"י מאמר חז"ל אדם הראשון דו פרצופים נברא ונסרו הקב"ה ועשה גם לזה וגם לזה והנה כוונת הנסירה ידוע שכל מגמת עבודתינו הוא שיהיה היחוד פא"פ והיינו טעמא דשופר והיינו טעמא דלולב ודסוכה וגם בשעת מתן תורה נתיחד הקב"ה עם הכנ"י פא"פ כמאמר הכתוב פנים אל פנים דיבר ה' עמכם וענין היחוד הוא שהמאציל העליון הוריד העשר בחינות מלכות שבעשר קדושות שכל אחת מהקדושות כלולה ג"כ מעשרה וע"י ייחודי הצדיקים ומעשיהם הטובים מתיחדין העשר בחינות מלכות ומתעלות למקומם וזהו רמזו חז"ל בפרק עשרה מאמרות שחשבו שם עשר פעמים עשרה לרמוז על העשר קדושות שכל אחת כלולה מעשרה ועי"ז נעשה השם שלם שהה' תתאה נקשרת בהה' עלאה ע"י הוי"ו שהוא ז"א וזהו אני לדודי ועלי תשוקתו שאות ד' עם אות וי"ו יעשה ממנו ה' ואות ד' עם אות יו"ד ג"כ נעשה ה' וזהו "דודי שע"י היחוד מתקשרים שני ההי"ן ונמשך עליהם השפעה מהיוד עלאה שבשם הוי' ולעתיד יהיה היחוד האמיתי פנים בפנים ולא יופסק עוד כמאמר הכתוב והיו עיניך רואות את מוריך ולא יכנף עוד כו' וזהו רמזו חז"ל במשנה בן בג בג אומר הפך בה והפך בה כו' הנה כפל שמו בן בג בג גם כפל ואמר הפך בה והפך בה כי שני פעמים בג שעולה ה' רומז לשני ההי"ן ובג בהיפוך הוא גב וזהו הפוך בה והפוך כו' בכפל מפני שהנצרך שיהופך הב"ג ב"ג לג"ב ג"ב שרומז כשיחוד פא"פ יש גב לזה וגב לזה וזהו ובה תחזי כמובן וסיב ובלה בה רומז שיומשך על הכנ"י הי"ג מכילין דרחמי שהם י"ג ת"ד וכמו שאמרו שבשעת מתן תורה נגלה עליהם כזקן מלא רחמים אמנם בשעת מ"ת הגם שהיה היחיד פנים בפנים הנה היה לו הפסק אח"כ אבל לע"ל לא יופסק עוד וזהו ומנה לא תזוע ואולם היתד שהכל תלוי בה היא

התשובה כמאמר הכתוב זבחי אלהים רוח נשברה ונאמר שובו אלי ואשובה אליכם וע"י התשובה נמשך עליהם השפעה מי"ג מכילין דרחמי שהן ג' הויות שיש בהם י"ב אותיות עם המקור הם י"ג והם המזלא עלאה שג' הויות עולים כמנין "מזלא וזהו בשברי לכם מטה לחם פי' כשיהיה לכם לפני לב נשבר ונדכה אז מטה לחם לח"ם הזה כמנין "מזלא ומטה הוא לשון הטי' רומז שע"י שתקרעו לבבכם בתשובה שלימה תטו עליכם השפעות המזלא עלאה שעולה לחם ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד עשר נשים רומז לעשר בחינות המלכות שבעשר הקדושות ואפו הוא לשון תיקון שהאפי' הוא תיקון הלחם רומז שיתוקנו העשר נשים שהם המלכות נוקבים דז"א שבעשר הקדושות ותנור הוא כבשן שהוא עגול ורומז לכתר שכשיתוקנו העולמות יתעלו הספירות אל הכתר וגם "ואפו בלא וי"ו הפעולה עולה כמנין "לבנה" ותנור אותיות "נרות רומז שכיתוקנו כל הבחי' מלכות שבעשר הקדושות ויאירו יחד תהיה הקומה שלימה ותתמלא פגימת הלבנה שרומז לכנ"י והשיבו לחמכם במשקל כו' במשקל רומז שכשיחוד שלם אז הזו"נ הם ברזא דמתקלא שהם שקולים יחד זה בזה כמו הכף מאזנים שהם שקולין זה כנגד זה וזהו והשיבו לחמכם במשקל רומז שע"י שיהיה היחוד שלם יושב לכם מעילא לתתא השפעת "המזלא עלאה שעולה "לחם ואכלתם ולא תשבעו רומז שתאכלו השפעת טוב הארץ העליונה מנועם אור אלהותו ית"ש ולא תהיו שבעים מזה מחמת שתהיו מתאווין ומשתוקקים בכל עת להשיג עוד יותר ויותר מהשגת אלהותו יתב"ש.

**או אז יכנע לבבם הערל ואז ירצו את עונם וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכר והארץ אזכר**. צריך להבין מהו ואז ירצו את עונם שמשמעות ירצו הוא לשון רצון הלא אם יכנעו לבבם בתשובה לא ירצו עוד את עונם אדרבא שיתחרטו עליהם והול"ל יכופר עונם גם קשה מה שהקשה המדרש והזוה"ק מפני מה לא נאמר זכירה ביצחק והמדרש תירץ שעפרו של יצחק מונח לפני כסא כבוד גם זאת אינו מובן וכי לסימן הוא צריך הלא אין שכחה לפני הש"י וזוכר כל הנשכחו' הוא מעולם ונראה ע"פ מה דאיתא בגמ' דר"ה מפני מה קוראין התוכחות שבספר ויקרא קודם חג השבועות והתוכחה שבמשנה מורה קודם ר"ה כדי שתכלה השנה וקללותי' ותחיל השנה וברכותי' והנה קודם ר"ה אז היא העת שיתעורר כל אדם בתשובה שממשמשין ובאין ימי הדין אשר ירעדו ויפחדו אז מאימת הדין והקב"ה מוחל עוונותיה' ומהפך להם מדת הדין למדה"ר וע"י תשובה הם ממתיקין הגבורות לבל יחולו עליהם עוד וממשיכין השפעות טובות ורחמי' גדולי' על כנ"י ומצינו שגם חג השבועות נקראת ר"ה כמו שאיתא ובעצרת נידונין על הפירות האילן וימי ספירה היא העת לעשות תשובה

ולתקן מה שעיות ואם בני ישראל עושין תשובה שלימה בימי הספירה הקב"ה מוחל להם עוונותיהם ומהפך להם מדה"ד למדה"ר ותכלה השנה וקללותיה ובחג השבועות שהוא ר"ה תחיל השנה וברכותיה ושמעתי בשם הבעש"ט ז"ל על פסוק ביום ההוא יבוקש עון בית ישראל ואיננו וצריך לדעת הואיל וימחול להם עוונותיהם למה יתבקש עוד ואמר הוא ז"ל כי השב מאהבה זדונות נעשו לו זכיות וא"כ יקבלו שכר עליהם לכן יתבקש עוד כדי להרבות שכרן וזהו ביום ההוא יבוקש עון בית ישראל בשביל להרבות שכרן ואיננו ר"ל שלא יהיו עוד עוונות אלא זכיות וזה פי' הפסוק או אז יכנע לבבם ר"ל שיעשו תשובה שלימה והזדונות נעשו להם זכיות ואז ירצו את עוונם ר"ל שאז ירצו שיבוקש עוונם בשביל להרבות שכרן וירצו הוא לשון רבים שהם והוא ית"ש ירצו בכך ואמר הכתוב וזכרתי את בריתי יעקב כו' שע"י תשובה הם מוספין כח בפמליא של מעלה ואז יש כח בהחסדי' להשפיע כל מיני ישועות טובות ונחמות וכל מיני ברכות על הכנ"י ומהגבורות נסתלק ההשפעה לגמרי והם נכללים בהחסדים ומסכימין על כל השפעות טובות שירדו לכנ"י וזכור הוא לשון דכורא בחי' משפיע וזהו וזכרתי את בריתי יעקב ר"ל שיעקב הוא חסד ורחמים יתן בו כח שיהיה בחי' משפיע להשפיע כל טוב על כנ"י ואף את בריתי יצחק ולא נאמר זכירה ביצחק שיצחק שהוא גבורות לא יהיה בבחי' דכורא להשפיע אדרבא יסתלק מהגבורות ההשפעה לגמרי ויכללו בהחסדים באברהם ויעקב ואף את בריתי אברהם אזכור שאברהם הוא חסד הגדול אתן בו כח להשפיע כל מיני טובות ישועות ונחמות על כנ"י אמן.

**וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור כו' וזכרתי להם ברית ראשונים אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים לעיני הגוים להיות להם לאלהים אני ה' אלה החוקים והמשפטים והתורות אשר נתן ה' בינו ובין בני ישראל בהר סיני ביד משה.** נראה לי לפרש כי הש"ית הראה לישראל עם קדושו שיהיו המתקות הדינים והגבורות ע"י האבות הקדושות כמו שהי' במצרים שנפדו ממצרים בזכות אבות כידוע במדרש ובכל ספרי קודש גם הי' המתקת הדינין במצרים שנפדו על ידה ע"י שעתידין היו לקבל התורה כמו דפירשו על פסוק בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלהים על ההר הזה היינו שיקבלו התורה והיא הזכות העומדות לישראל אף שבאותו עת היו ערום מכל מצוה רק בזכות שיתיחד אח"כ שמו של הקב"ה ויעבדו אח"כ אלהים בזכות זה נגאלו וזהו שמרמז לו הפסוק וזכרתי את בריתי יעקב כו' וזכרתי להם ברית ראשונים אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים הנ"ל כמו שיצאו ממצרים בזכות אבות כמו כן יומתקו הדינין והגבורות ויופדו מכל צרות והמתקה השני' הוא להיות

להם לאלהים ר"ל ע"י שתעבדו אח"כ הש"ית בזכות זה יומתקו הדינים מכם כמו שהי' במצרים ע"י ההתגלות השם הגדול הוא השם של ע"ב שנתגלה להם במצרים ונמתקו הדינים על ידו. גם בזכות אבות הקדושות ובזכות י"ב שבטי י"ה המה י"ב הויות שנתגלה להם כל השמות הקדושות ונפדו ויצאו ביד רמה וזהו שמרמז הפסוק בני ישראל בהר סיני ר"ת של "ישראל "בהר "סיני עולה ע"ב הוא השם של ע"ב הנ"ל ור"ת וסו"ת עולים שי"ב גימט' י"ב הויות המה שבטי יה על ידיהם יהי' המתקת הדינים ויפדו מהם כמו שהי' במצרים. חסלת פ' בחקתי וספר ויקרא חזק.

## במדבר

**וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד באחד לחודש השני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים לאמר.** הדקדוק הוא תיבת לאמר מאי לאמר הא לא נאמר אח"כ כלום שאמר להם משרבע"ה זה המצוה ונראה לי כי איתא שאמירה היא בחשאי ודיבור הוא בהכרזה כי הרמת קול. ואיתא אין לך יפה מן הצניעות לפי שהלוחות הראשונות ניתנו בפומבי' נשתברו עוד איתא במאמרם אילו היו יודעים אומות העולם כמה משכן יכה להם היו מקיפין אותו כו' שמתחילה הי' דיבור יוצא והיו אומות העולם נתרזין כו' ואח"כ כשהוקם המשכן נתייחד הדיבור אל משה רבינו במשכן בחשאי וזה ביאור הכתוב שלפנינו וידבר ה' אל משה ר"ל בהכרזה והשמעות קול בפרסום במדבר סיני כי שם הי' בפומבי' כנ"ל וקאמר הפסוק אח"ז באהל מועד כו' בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים לאמר פי' באהל מועד הי' הדיבור בחשאי וזהו לאמר כנ"ל. ועל דרך הכנימי הענין הוא כך דאיתא בספרים הקדושים דיש קטנות ראשון וגדלות ראשון וקטנות שני וגדלות שני ולהבין הדבר קצת דהנה דבר הזה נמצא ג"כ באדם רהיינו מתחילה אדם עיר פרא יולד והוא בקטנות וזה כקרא קטנות ראשון וכשבא לשכל להכיר את מי שאמר והי' העולם ומתחיל לעבוד את הבורא ית"ש זה נקרא גדלות ראשון ואז צריך לעבוד בכל כוחו הן בתורה והן בתפילה והן בעבודת המצות וצריך ליגיעה רבה בפירסום בכל כוחו מחמת שקשה לבוא תיכף ליראה ואהבה באמת אלא אחרי יגיעה ועבודה מחמת שיוצא מקטנות ראשון. ואחר גדלות ראשון יש קטנות שני שנופל אדם ממדריגתו הקדום ואח"כ צריך להחזיק א"ע להבין תחבולות היצר ולחזור לעבודת הש"ית ואח"כ בא לגדלות שני ואז אינו צריך לעבוד בעמל ויגיעה רבה רק יכול לעשות הכל בחשאי ובמחשבה הן תורה והן תפילה שלא יהי' נראה כ"כ בפירסום ואעפי"כ הכל יכול להיות ביראה ואהבה רבה אע"פ שאין נראה לבריות וזה מדריגה גדולה. וזה נרמז בפסוק הנ"ל וידבר ה' אל משה

במדבר סיני פי' מתחילה הוא בדיבור בהכרזה ובפרסום כנ"ל שלכתחילה צריך האדם לעשות עבודת הש"ית בהרמות קול ובפירסום שיש עליו טורח גדול נגד הקטנות ראשון. במדבר ידוע דרשת חז"ל שצריך להיות הפקר כמדבר היינו שצריך האדם להפקיר א"ע ולעבוד את הש"ית בפומבי' וגמר אמר הכתוב ברמז אח"כ באוהל מועד באחד לחודש השני פי' כשבא לחידוש השני דהיינו בגדלות שני כנ"ל אז לאמר פי' אז יוכל לעשות הכל בחשאי ובמחשבה כנ"ל.

**וידבר** ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד באחד לחודש השני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים לאמר וכו' שאו את ראש כל עדת בני ישראל למשפחותם וכו'. והנה יש לדעת לאיזה צורך הזכיר הכתוב את יום הדבור והשנה ונ"ל בהקדם לפרש הכתוב אל יתהלל חכם בחכמתו וכו' כי אם בזאת יתהלל המתהלל וכו' השכל וידוע אותי והנה יש לדקדק כי לשון יתהלל משמע מפי אחרים ויותר היה לכתוב יהלל והענין כי עיקר העבדות הוא שלא יחשב בעיני הריצים להכנס בעבדות ה' שום מעלה של חכמה או גבורה או עושר כי צריך לדעת שהכל הוא מאתו ית"ש אשר לו הכח והחכמה והעושר ולא יתפאר את עצמו באחת משלש אלה ולא בשום מעלה בעולם רק בידעות ה' וממילא מי אשר נחלט זאת בלבו באמת ובאמונה ממילא שלא יפאר אף הוא את אחרים בשום מעלה ממעלות הזמניות לאשר הם בעיניו לכלום ולא יהלל ויפאר רק את הצדיקים ההולכים תמיד בתורת ה' ועובדים אותו באמת וזאת מחויב הצדיק הדור להכניס בלבות בני אדם שהכל לא יחשב בעיניהם וממילא לא יפארו שום ב"א רק את הצדיקים העובדים את ה' ועי"ז יתקדש כבוד שמים כי יכניס יראת ה' בלבות בני אדם בזאת אשר ילמדם דרך ה' שלא יחשב בעיניהם שום מעלה וצדיק כזה הוא מיחד את הכנסת ישראל להקב"ה ומעלה ומקשר נשמתם לשרשם מתתא לעילא ויוכל להעלות אף את הגדולים אשר בארץ למקור נשמתם וזה פי' הפסו' אל יתהלל חכם בחכמתו וכו' ר"ל שכל כך לא יחשב בעיני העובד את ה' מעלות הזמניות עד שגם לא יוכל להלל ולפאר את אחרים בשום מעלה רק בידיעת ה' ית"ש והנה ידוע מספרי הכוונות שהצירוף של חודש אייר הוא השם היוצא מר"ת "יתהלל "המתהלל "השכל "וידוע וגו' אשר שם זה הוא סוד תפילין של ר"ת וזה מרמזים הפסוקים הנ"ל וידבר ה' וכו' במדבר סיני ר"ל ששם הי' הקיבוץ הגדול אשר נתקבצו שם כל ישראל אל משה לשמוע ממנו דבר ה' למדו ה' שיכניס בלבם מדה זאת אשר לא יחשב בעיניהם שום מעלה כ"א יראת ה' כאשר נתבאר בהפסוק אל יתהלל וכו' וכאשר פרשנו וזה מרומז בתיבות באחד לחודש השני אשר הצירוף המאיר ביום זה הוא היוצא מר"ת של יתהלל המתהלל וכו' ובזה יתקדש כבוד שמים ויהי' יחוד אשר יתיחדו

הכנ"י עם הקב"ה וזה מרומז בתיבות בשנה השנית כי שנה גימ' ספירה ר"ל מדת יסוד אשר היא הספירה השני' מתתא לעילא מקום היחוד שאו את ראש ר"ל צדיק כזה יוכל להעלות גם את הראשי בני ישראל לקשרם ברום המעלות שורש נשמתם ודו"ק.

**א**"י בזוהר הקדוש בתחלת פרשה זו וידבר ה' אל משה במדבר סיני כו'. ר' אבא פתח ויברא אלהים את האדם בצלמו וגו' האי קרא אתמר. ת"ח בשעתא דברא קב"ה לאדם עבד לי' בדיוקנא דעלאי ותתאי והוה כליל מכולא והוה נהוריה נהיר מסייניא עלמא עד סייפי עלמא והוו דחלין מני' כלא כו' והוה מסתכל בחכמתא לעילא ותתא כיון דסרח אתמעטו פרצופין וחכמתא אסתלקת מניה ולא הוה מסתכל אלא במילי דגופיה לבתר אוליד בנין מעלאי ותתאי ולא אתישבו דא ודא עד דאוליד בר ומניה אשתלים עלמא דאקרי שת והא אוקמוה ועכ"ד עלמא תתאה לא אשתלים ולא הוה שלים ולא אשתכח בקייומיה עד דאתא אברהם ואתקיים עלמא אבל לא אשתלים עד דאברהם אשתכח ביה בעלמא ואחיד ביה בימינא כמאן דאחיד בימיניה למאן דנפיל אתא יצחק ואחיד בידיה דעלמא בשמאלא ואתקיים יתיר. כיון דאתא יעקב אחיד באמצעיתא בגופא ואתכלול בתרין סטרין אתקיים עלמא ולא הוה מתמוטט ועם כל דא לא אשתלים בשרשוי עד דאוליד תריסר שבטין ושבעין נפשאן ואשתלים עלמא ועכ"ד לא אשתלים עד דקבילו ישראל אורייתא בטורא דסיני ואתקם משכנא כדין אתקיימו עלמין ואתבסמו עלאין ותתאין כיון דאורייתא ומשכנא אתוקמו בעא קב"ה למפקד חילוי דאורייתא כמה חיילין אינון דאורייתא וכמה חיילין אינון דמשכנא כו' אוף הכא בעא קב"ה למפקד חיילין דאורייתא וחיילין דמשכנא וכלהו הוו כחד ולא מתפרשי דא מן דא כלא כגוונא דלעילא דהא אורייתא ומשכנא לא מתפרשי דא מן דא ואזלין כחדא ובגין כך חייליהון עאלין בחושבנא לאשתמודעא גבייהו בר אינון אחרנין דלית לון חושבנא ובגין כך כתיב וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד. אי באהל מועד אמאי במדבר סיני אלא חד לאורייתא וחד למשכנא בהאי ובהאי באחד לחודש השני בשנה השנית בלא חד והאי אקרי חדש זיו רמז להההוא ירחא ושתא דנהיר לסיהרא דהא כדין עלמין כלהו אשתכחו בשלימו לצאתם מארץ מצרים לאשתמודעא דהא כד נפקו ישראל ממצרים בחודש הראשון הוה עכ"ל. והנה באמת דברי הזוהר הקדוש סתומים וחתומים באלף עזקין ולאו כל מוחא סביל דא לעמוד על סודו הפנימים. אמנם רצונינו להבין דברי קדשו ע"פ התפשטות וגם סוף דבריו הנ"ל לאשתמודעא דהא כד נפקו ישראל ממצרים בחדש הראשון הוה הוא לכאורה בלתי מובן וכי מהכא נפקא והלא ידענו זאת מתורתינו הקדושה בהפרשיות אשר לפנינו ולהבין הענין הנה ידוע להמעיין בספרים הקדושים

כי בתחלת הבריאה קודם חטא אד"הר הי' היחוד פא"פ והמוחין העליונים היו מאירים בהמדות ולא הי' שום מעוט אמנם אחר שחטא והגיע הפגם אשר נתמעטו הפרצופים ונסתלקו המוחין וזאת עיקר עבודתינו לתקן העולמות להאיר מוחין העליונים בהמדות לתקן הקומה למען יפחדו וירעדו כל העולמות מדיוקנא דאדם והנה כאשר באו אבותינו הקדושים הי' עבודתם לתקן העולמות ואברהם אחז במדת החסד אשר מכונה בשם זרוע ימין ויצחק במדת הגבורה זרוע שמאל ויעקב הוא הבריח התיכון כולל שתי המדות מכונה בשם לבא הממוצע בין הזרועות. אמנם לא תקנו רק המדות כביכול המכונה בשם גופא אמנם לא האירו המוחין העליונים עד אשר קבלו ישראל התורה הקדושה בהר סיני אשר הי' אז התגלות המוחין ונתיחדו אז הכנ"י עד כתר עליון כאשר גם אנחנו מייחלים לקבל הארה זאת גם ביום מחר בחג הקדוש הבא לקראתינו. אמנם ידוע שגם ע"י עסק התורה לבד לא נוכל להאיר הארת המוחין רק בהצטרף גם העבודה אשר הכהנים בעבודתם התקשרו א"ע במחשבתם בעולמות העליונים והאירו המוחין הקדושים שיאירו על המדות והעבודה זו תפילה אשר עתה היא במקום הקרבנות ואי אפשר לבוא לתכלית השלימות להארת המוחין רק על ידי עסק התורה והתפילה וגם בהמשכן היה עסק התורה והעבודה כי הכהנים היו צריכים לעסק התורה לדעת דיני הקרבנות וע"י עסק התורה בלי התאמצות בתפילה בכוונה עצומה ותפילה בלי עסק התורה לא נוכל לבא לתכלית השלימות הארת המוחין על המדות ולזה מרמז הזו"הק כי אף אחר שתקנו האבות הקדושים המדות הזרועים והגופא כמבואר בדבריו הקדושים לא אתבסם עלמא ולא אשתלים עד דקיימו ישראל בטורא דסיני וקיבלו התורה ואתקם משכנא המכוון לדברינו כי הארת והתגלות המוחין העליונים הי' רק ע"י עסק התורה והעבודה. וזהו אשר מרמז בדבריו הקדושים חילוי דאורייתא וחילוי דמשכנא והנה ידוע מספרים הקדושים שבליל א' דפסח נכנסו המוחין גדלות שני אמנם לא הי' רק לשעה בכדי להוציאם ממצרים ואח"ז נסתלקו וצריך לתקן זאת מיום ליום עד חג השבועות שאז מתגלים המוחין הגדלות שני כאז צאתם ממצרים וזהו כוונת הספירה לתקן המדות מאחת לאחת עד יום הקדוש המוכן לקבלות התורה. וע"י התאמצות גם בתפילה יתגלו האורות העליונים כי מי אשר אינו עוסק בתורה ובתפילה בדו"ר לא יכול לבוא לתכלית השלימות לקבל הארה הגדולה אשר אנחנו מקוים אליה ביום הקדוש הבא ודווקא ע"י שניהם התורה והעבודה זו תפילה וזה מרומז בזו"הק הנ"ל חילוי דאורייתא וחילוי דמשכנא כו' וכולהו הוין כחד ולא מתפרשין דא מן דא. וזה נוכל לרמז דברי המשנה במס' אבות שמעון הצדיק כו' הוא הי' אומר על שלשה דברים העולם עומד על התורה ועל

העבודה ועל גמילות חסדים מכוין לדברי הזו"הק כי לא אתבסם עלמא עד דקיימו ישראל על טורא דסיני ואתקם משכנא וע"י שניהם אתקיים עלמא והי' עומד בלי התמוטטות וגמילות חסדים ר"ל שיש ע"ז שני גמילות חסדים אחד אשר גמלנו יוצרנו בנתינת תורתו הקדושה ולמדנו לעובדו ואשר אנחנו גומלים אתו חסד לקיים העולמות ולהעמידם על מצבם. וזה ירומז בהפסוקים אשר התחלנו בהם וידבר ה' כו' במדבר סיני באוהל מועד ר"ל כדברי הזוהר הקדוש. וכאשר פרשנו דבריו הקדושים שמרמז על תורה ועבודה וע"י שניהם בדחילא ורחימא יוגרם הארת המוחין התחדשות גדלות שני. וזה מרומז בדברי הפסוק באחד לחודש השני שע"י התורה והעבודה זו תפלה יתיחדו העולמות מתתא לעילא בתכלית היחוד המרומז במלת אחד ויתחדש גדלות שני ויאיר הארת הכתר במדת חכמה שהיא ספירה שני' מעילא לתתא כאשר אמרנו בדרוש הקדום כי שנה גימטריא ספירה כנ"ל ויאיר הארת הכתר בחכמה כאמרם ז"ל נובלת חכמה היא תורה. לצאתם מארץ מצרים ר"ל שאז יתגלה ההארה אשר האיר ה' ברחמיו בלי התעוררות בצאתם ממצרים הוא גדלות שני. ואחרי שעתה הי' התחדשות השני בההארה זו ממילא בליל א' של פסח הי' התחדשות ראשון ובזה יובנו דברי הזוהר הקדוש הנ"ל לאשתמודעא דהא כד נפקו ישראל ממצרים בחודש הראשון הוה והבן.

**שאו** את ראש כל עדת בני ישראל למשפחותם לבית אבותם כו' להבין מפנימה במספר בני ישראל כתיב למשפחותם לבית אבותם וגבי מספר בני הלוים כתוב פקוד את בני לוי לבית אבותם למשפחותם ונראה בזה כי המספר היה לתקן את מה שפגמו כדאיתא בספרי הקודש והיה המספר לתקן הנשמות והנה אבותם שמתו במצרים לא היו מתוקנים כ"כ והיה המספר כאן כשהוקם המשכן לתקן כל הנשמות דהיינו סמ"ך ריבוא שהוא כלל נשמות ישראל כידוע ונתקנו הנשמות המגולגלים וזה נרמז בקרא דכתיב במספר בני ישראל לגולגלתם במספר שמות כל זכר לגלגלתם שתקנו במספר זה את הנשמות המגולגלים וע"כ כתיב במספר ישראל למשפחותם לבית אבותם ר"ל שמשפחותם תקנו את האבות הקודמים משא"כ גבי שבט לוי שהאבות הלוים היו קדושים גם במצרים כידועי ממאמרם ז"ל והלוים נפקדו מחודש ולמעלה שהיו עדיין קטנים ולא נודע מה יהיה סופם אם יהיו צדיקים לכשיגדלו ע"כ כתיב לבית אבותם למשפחותם פי' שיעמוד להם זכות אבותם למשפחותם שיהיה אלו צדיקים כשיגדלו לפי שיעמוד להם זכות אבותם הקדושים.

**עוד** על פסוק הנ"ל בהקדם איזה דיקדוקים עוד ישאו את ראש כל עדת בני ישראל כו' ואתכם יהיו איש איש למטה איש ראש לבית אבותיו הוא לכאורה קשה דהיה לו

לכתוב לבית אבותיו יהי' דלשון הוא אינו עולה שפיר גם קשה שאח"כ כתיב ויקח משה ואהרן את האנשים האלה אשר נקבו בשמות הי' לו לכתוב אשר נתפרשו בשמות עוד יש לדקדק שכתיב אח"כ אלה הפקודים אשר פקד משה ואהרן ונשיאי ישראל שנים עשר איש אחד לבית אבותיו היו גם כאן אינו מובן שאמר הכתוב איש אחד לבית אבותיו שהוא לשון יחיד ומסיים אח"כ הכתוב היו לשון רבים ונראה בזה דהנה אצל הלוים כתיב ויפקוד אותם משה עפ"י ה' ופירש"י ז"ל אמר משה לפני הקב"ה כו' הלך משה ועמד על פתח האוהל והשכינה מקדמת לפניו ובת קול יוצאה מן האוהל ואומרת כך וכך תינוקות יש באוהל כו' ובוודאי גם המספר של ישראל היה ג"כ עפ"י רו"הק וכוונת המספר לא היה בשביל לידע מנינם רק לנשא אותם למעלה למעלה מכל העולמות לבל יחול עליהם שום קיטרוג רק רחמים וחסדים מגולים לכך נאמר שאו שהוא לשון נשיאות ראש וזאת אי אפשר אלא ע"י צדיקי הדור שהן כללות נשמות ישראל והן יכולים לקשר עצמם עם נשמות בני ישראל ולקרב אותן להבורא ית"ש וצדיק כזה יוכל להשפיע להם קדושה עליונה ע"י שהוא יחד עמם בכנסי' והן מעוררין את עצמם בעסק תורה או תפילה והצדיק ההוא שהוא שורש נשמתן מיחד א"ע בכללות נשמתן ומיחדם במוח שלו ומקשר אותן בשרשן בעולמות עליונים בנשמתן ונמצא כלול זה הצדיק בסוד העיבור וזהו שאמר מרע"ה אנכי הראתי לעם הזה ועי"ז ממשיך עליהם קדושה עליונה אבל מי שאין לו התעוררות מעצמו כלל שהצדיק יוכל לקבל אותו בסוד העיבור לזה אינו יכול לנשא ולהמשיך עליו קדושה עליונה לכן צוה הקב"ה את משה ואהרן שאו את ראש כל עדת בני ישראל ר"ל שהם היו כללות נשמות כל ישראל צוה הקב"ה שהם ינשאו את ישראל למעלה מכל העולמות וימשכו עליהם קדושות עליונות ואז לא יחול עליהם שום קיטרוג רק רחמים וחסדים גדולים ומגולים ואמר הכתוב ואתכם יהיו איש איש למטה איש ראש לבית אבותיו הוא ר"ל שנשיא כל שבט ושבט הוא הכללות של שבטו והוא יכול לדבק עצמו עם שבטו ולקבל אותם במוח שלו בסוד העיבור לכן כתיב אח"כ ויקח משה ואהרן את האנשים האלה אשר נקבו בשמות ר"ל שלקחו את האנשים אשר קיבלו את נשמות ישראל בסוד העיבור כדי לגדלם ולהשפיע עליהם קדושות עליונות וזהו אשר נקבו בשמות לשון נוקבא ר"ל כנקבה המקבלת את העיבור כדי לגדלו ואחר הפקידה כתיב אלה הפקודים אשר פקד משה כו' איש אחד לבית אבותיו היו ר"ל שאיש אחד היה מקבל נשמות בית אבותיו בסוד העיבור כדי להמשיך עליהם קדושות עליונות וחסדים מגולים לכן כתיב היו שכל נשיא השבט נכלול בו כל השבט וזהו איש אחד לבית אבותיו היו כמובן כנ"ל.

**וידבר** ה' אל משה ואל אהרן לאמר איש על דגלו באתות לבית אבותם יחנו בני ישראל מנגד סביב לאהל מועד יחנו והנה יש להבין מאי לשון באותת לבית אבותם עיי"ש בפירש"י ז"ל ונראה ג"כ לבאר קצת מה היה ארבעה דגלים ובכל צד היה ג' שבטים דהנה הקב"ה ברא את העולם כדי להטיב לברואיו וכדי להשרות שכינתו בתחתונים ומתחילה היה עיקר דירתו בתחתונים עד שקילקלו הדורות וסילקו השכינה מארץ ואח"כ באו האבות הקדושים כו' עד שבא משה רבינו ע"ה וכו' עד שהוקם המשכן ואז נתבסם העולם והנה איתא אין מזל לישראל פי' האין מקור החכמה פלא העליון הוא מזל לישראל כי ידוע שהעיקר הוא למשוך הרחמים משלשה שמות הויות והוא המקור לי"ג מכילין דרחמים הנקראים י"ג ת"ד שהיה נמשך על כנ"י ע"י אהרן הכהן וזה נרמז בקרא כשמן הטוב יורד על הזקן זקן אהרן שיורד עפ"י מדותיו והנה השלשה שמות הויות הם גימ' מזלא והם י"ב אותיות ועם המקור הם י"ג והם שורש לי"ג מכילין דרחמים והנה השבטים אמרו ליעקב אבינו קודם מותו שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד לפי שהם היו י"ב שבטים והם כנגד י"ב צירופי הויות ועם יעקב אביהם היו י"ג גימ' "אחד ועונה יעקב אביהם אחריהם ב"ש"כ"מ"ל"ו לפי שכשעשה היחוד ע"י ונמשך הי"ג מכ"ד על כנ"י וכסדר הזה צוה להם שישאו מטתו ג' שבטים מכל צד כי ידוע שהשבטים הם כנגד י"ב צירופי הויות כנ"ל לכן בכל רוח ורוח הי' ג' שבטים דהיינו ג' צירופי הויות ועם המקור הם י"ג להמשיך הי"ג מכ"ד עכנ"י והיו כן בכל רוח ורוח מסביבין שיהיה בכל ארבע רוחות מסביב נמשכים הי"ג מכ"ד על הכנ"י וזה נרמז בקרא איש על דגלו באותות לבית אבותם פי' באותות ממש דהיינו בכל רוח ורוח יחנו סביב לאוהל מועד ג' שבטים דהיינו ג' צירופי הויות דהיינו י"ב אותיות הקדושים ועם המקור הוא י"ג כנגד י"ג מכ"ד ונגד המקור שהוא ג' שמות הויות עם המקור שהוא שורש לי"ג ת"ד דהיינו להמשיך מכל רוח ורוח י"ג מכילין דרחמי על כנ"י וזהו מנגד סביב לאוהל מועד יחנו דהיינו סביב סביב בכל צד ופינה יהיה רחמים דהיינו י"ג מכילין דרחמים על כנ"י אמן.

**וידבר** ה' אל משה לאמר הקרב את מטה לוי והעמדת אותו לפני אהרן הכהן ושרתו אותו הנה יש להבין מאי ושרתו אותו וכי הם היו משרתים של אהרן הכהן עיין פרש"י. ותו יש להבין בפסו' שלאחריו ונתת את הלוים לאהרן ולבניו נתונים נתונים המה לו מאת בני ישראל קשה מאי ונתתה וכו' נתונים נתונים המה לו וכי המה מתנה לגמרי לאהרן ולבניו שיהיו עבדי' לו זה לא מצינו בשום מקום שהלוים יהיו עבדים ומשרתים לכהנים ותו יש להבין הפסוק שלאחריו ואת אהרן ואת בניו תפקוד ושמרו את כהנתם וכו' מה הי' צריך לצוות על זה עכשיו ופשיטא שישמרו את כהונתם כי כבר נצטוו

בתורת כהנים על זה ומאי שייכת זה הפסוק הכא גבאי פרשת לוים. ונראה לי בדרך רמז כי ידוע כי מתחילת בריאת העולם נתאווה הקב"ה להיות שכינתו בתחתונים כנ"ל בכמה מקומות ובקימת המשכן וכל כליו אז ירדה השכינה בתחתונים כדאיתא באריכות בספרי הקודש והנה הגם שאין לנו עכשיו משכן ומקדש אעפ"כ ע"י התורה הקדושה והתחברות ואסיפות ישראל יחדיו לעבודת הש"י שורה השכינה בתחתונים והצדיקים שבישראל יכולים למשוך רחמים גדולים על כנ"י להמתיק כל הדינים והגבורות בשרשן כידוע והנה הצדיקים אינם שוים במידותם יש שמדתו מדת חסד ויש שיש לו זאת המדה ויש צדיקים שהם באים ממדת הגבורה והם צריכים לשמור מאד ומאד שלא לעורר הגבורות מצד מדתם כי חלילה יכולין להחריב העולם רק צריכים להרגיל א"ע במדת החסד והרחמים ולהמתיק הגבורות בשורשן וזה ידוע לכל כי הכהנים מדתם הי' מדת החסד והלוים מדתם הי' מצד הגבורות. וזה מרמז התורה הקדושה הקרב את מטה לוי והעמדת אותו לפני אהרן הכהן ושרתו אותו פי' שהם ישרתו את אהרן הכהן שמדתו לגמרי במדת החסד והם ירגילו א"ע ג"כ במדת החסד ולא להשתמש במדתם במדת גבורות שלא יחריבו את העולם וזה ונתתה את הלוים לאהרן ולבניו נתונים נתונים המה לו דהיינו כנ"ל שהם לגמרי יבטלו מדתם מדת הגבורה ויתבטלו לגמרי לגבי אהרן הכהן ובניו וירגילו א"ע במדת הכהנים לגמרי וזה מרמז לנו הפסוק ג"כ ושמרו את כל כלי אוהל מועד כי ידוע מספרי הקודש כי יש עצמות וכלים ובכלים יש גבורות הקדושים וזה ושמרו את כל כלי אוהל מועד וכו' פי' שישמרו שלא ישתמשו במדת הגבורות שנקראים כלים רק הם במתנה נתונים נתונים לאהרן ולבניו הכהנים ויתערבו לגמרי עם הכהנים וקאמר אח"כ הכתוב ומזהיר לכהנים כי יש לחוש שלא ילמדו הכהנים ממדת הלוים להיות אצל הכהנים שמץ מה מצד הגבורות הקדושים מחמת שיתערבו א"ע הלוים עמהם לזה קאמר הפ' ואת אהרן ואת בניו תפקוד ושמרו את כהונתם פירש כנ"ל שישמירו א"ע שלא ילמדו א"ע מהלוים כלל רק ישמרו את כהונתכם להיות קיימים במדתם במדת החסד למשוך רחמים וחסדים על כנ"י.

**במדרש** רבה ד"א הביאני אל בית היין בשעה שנגלה הקב"ה על הר סיני ירדו עמו כ"ב אלף רבבות של מלאכים שנ' רכב אלהים רבותים אלפי שנאן והיו כולם עשוין דגלים דגלים שנא' דגול מרבבה כיון שראו אותן ישראל שהן עשויין דגלים התחילו מתאוין לדגלים אמרו הלואי כך אנו נעשים דגלים כמותן לכך נאמר הביאני אל בית היין זה סיני ודגלו עלי אהבה אמרו אלולי הוא מגדיל עלי אהבה וכן הוא אומר נרננה בישועתך אמר להם הקב"ה מה נתאויתם לעשות דגלי' חייכם שאני ממלא משאלותיכם שנאמר ימלא ה'

כל משאלותיך מיד מודיע הקב"ה אותם לישראל ואמר למשה לך עשה אותם דגלים כמו שנתאוו איש על דגלו באותות. המדרש הזה בלתי מובן שאמר כיון שראו אותן ישראל שהן עשויין דגלים דגלים התחילו מתאוין לדגלים וצריך להבין החמדה זו מה היא ואם נאמר שחמדו לעבוד את השי"ת כמו מלאכים גם בלא דגלים נמי מן הראוי שאדם יכסוף ויחמוד לזה לעבוד עבודה כמו מלאך ועוד צריך להבין הענין דגלים של המלאכים מה היא וכי דגלים של מפות היו להם גם המדרש הזה אין ראשו סופו שמתחיל הביאני אל בית היין בשעה שנגלה הקב"ה על הר סיני ירדו עמו כו' וראו ישראל המלאכים עשויין דגלים נתאוו לדגלים ואח"כ גומר הפסוק ודגלו עלי אהבה אלולי הוא מגדיל עלי אהבה וענין דגלים גומר בפסוק אחר ונראה בזה דהן אמת שעם בני ישראל הקדושים צריכין להיות יחד בקשר אמיץ וחזק באחדות גמור באהבה ואחוה וריעות אך עכ"פ צריך האדם להתבונן ולידע ערכו ודוגמתו לאיזה איש יקרב א"ע כמו שאיתא במדרש צדיק כתמר יפרח מה תמר זו יש בו פירות ויש בו עלין ולולבין וגומ' כך ישראל יש מהן בעלי מקרא בעלי משנה בעלי אגדה לכן צריך האדם להכיר ערכו באיזה מקום יהיה מקומו ובין איזה אנשים יהי' מנוחתו אשר יוכל להשיג ערך עבודתו ליוצרו ואם מי שהוא בערך הגדולים לא יאמר אשב בין קטני ערך ושם אוכל להשיג עבודת הבורא ב"ה אף שמדומה לו כן ויוכל להיות שאמת אתו ע"י שישפיל עצמו ישיג אלהותו אעפי"כ לא יצא מגבול ערכו אלא יצפה להשי"ת שיהיה בעזרתו ויוכל גם כאן בין הגדולים לבוא למדת הכנעה וכן קטן ערך לא יאמר אדחוק את עצמי לישב בראש קרוב להרב כדי שאשמע דברי אלקי' יוצאים מפה קדוש מדבר לדעת עצה ומזימה לעבודת הבורא ב"ה אלא ישב במקומו הראוי לו ואל ידחוק א"ע יותר ממחיצתו ומצפה להשי"ת שיהיה בעזרו ויוכל לשמוע דברי הרב אפילו בריחק מקום וכן מצינו שחנו ישראל רחוק מן הארון דרך מיל כמו שלמד בגזירה שוה נאמר כאן מנגד ובהגר נמי כתיב מנגד וכו' עיי"ש ולאעלו במעלות לדחוק א"ע שיהיו קרוב לארון ושם היו חונים אהרן ומשה ויכולים לשמוע מפיהם דברי תורה רק כל אחד חונה במקומו הראוי לו ומהיכא נתאוו לזה שכל אחד יכיר ערכו אמר המדרש הביאני אל בית היין והמדרש הזה בעצמו איתא בפ' יתרו ושם איתא יכול אעפ"י שרבים היו דחוקים היו תלמוד לומר שאנן והשקט ואיתא שר"ת "שאנן הוא "שור "ארי' "נשר ונון פשוטה רומז לאדם שבמרכבה ורומז שירד הקב"ה על הר סיני עם כל המרכבות והן מלאכי ימין ושמאל מזרח ומערב ואין שים מלאך היה משתוקק למקום חבירו ולא דחק את חבירו לכנוס למחיצתו כמו שאיתא שם יכול אעפ"י שרבים היו דחוקים היו ר"ל שהיו דוחקים זא"ז שאחד יכנס למחיצת חבירו ת"ל שאנן שאנן והשקט

ר"ל שכל אחד עמד במקומו שאנן והשקט אף שלכל אחד היה נדמה שבמקום חבירו שם הוא התגלות השכינה יותר אעפי"כ לא זז ממקומו הראוי לו וזה פירוש המדרש הנ"ל ד"א הביאני אל בית היין בשעה שנגלה הקב"ה על הר סיני ירדו עמו כ"ב אלף רבבות של מלאכים שנאמר וכו' והיו עשויין כולן דגלים דגלים פי' שחנו איש על מחנהו ואיש על דגלו ולא זז שום אחד מהם ממחיצתו אפילו לראות יקר תפארת גדולת הבורא ב"ה אלא כל אחד עמד במקומו שאנן והשקט והיה מצפה אם יעזור לו ה' יראה במקומו הראוי לו וכשראו ישראל זאת התחילו מתאווין לדגלים אמרו הלואי אנו נעשים דגלים כמותן ר"ל הלואי שיהי' בינינו מדה זו שיכיר כל אחד מקומו הראוי לו ולא ידחוק את חבירו לעלות למעלה אלא יצפה להקב"ה ויעזור לו שיוכל ממקומו להשיג ולשמוע עבדות ה' לכך נאמר ודגלו עלי אהבה וכו' אמרו אלולי הוא מגדיל עלי אהבה ר"ל אלולי הוא אם יהיה רצונו ית"ש מגדיל עלי אהבה שאהוב אותו ית"ש אף אם אשב במקומי אשיג אהבתו ית"ש ואם לא יהיה רצון הבורא ית"ש אף אם אעלה השמימה לא אשיג מקטן ועד גדול ואמר המדרש וכן הוא אומר נרננה בישועתך ר"ל בזה נרנן בישועתו אם הוא יושיע נשיג אלהותו ית"ש ולא בזה תלוי' שנדחוק עצמינו למחיצות חבירינו הגדולים ממנו אמר הקב"ה מה נתאוויתם לעשות דגלים ר"ל שלא יצא איש ממדריגתו לדחוק עצמו למקום חבירו רק ידע ערכו הראוי לו ולא יכנס למחיצת חבירו חייכם שאני ממלא כו' ומדריגה זו למדו ישראל מסיני שראו המלאכים נעשים דגלים שלא נכנס אחד בתחום חבירו מיכאל נכנס בתחום גבריאל וכו' רק כל אחד עמד על מקומו ומשם השיגו כל אחד כפי שכלו כך נתאוו ישראל ואמרו הלואי אנו עושים כך שלא ידחוק אדם את חבירו לכנס לפנים ממדריגתו הראוי לו ואמר הקב"ה למשה עשה להם כך ר"ל הואיל שנאוויתם לדגלים שלא יכנס אחד בתחומו של חבירו רק כל אחד ירצה לקבל כפי הכנתו עשה להם כך מחנה לוים לחוד מחנה ישראל לחוד כל אחד על דגלו אלו מן המזרח ואלו מן הדרום וכו' שלא יכנס כל אחד רק אצל דומם לו כמו שמבואר במדרש שכל השבטים של הדגלים היו שייכים להדדי כל דגל ודגל לפי הראוי לו והבן.

## שבועות

**בחדש** השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים כו' ויסעו מרפידים ויבאו מדבר סיני ויחנו במדבר ויחן שם ישראל נגד ההר פרש"י ויסעו מרפידים מת"ל לחזור ולפרש מהיכן נסעו כו' אלא להקיש נסיעתן מרפידים לביאתן למדבר סיני. מה ביאתן למדבר סיני בתשובה אף נסיעתן מרפידים בתשובה. ויחן שם ישראל כאיש אחד בלב אחד כו'. ויש

לרמוז בזה עפ"י מאמר חז"ל במס' שבת בפרק ר"ע דף פ"ח דרש ההוא גלילאה עלי' דרב חסדא בריך רחמנא דיהיב אוריאן תליתאי לעם תליתאי על ידי תליתאי ביום תליתאי בירחא תליתאי ולהבין מהו שבח זה החודש נאמר כי הענין הוא כי הנה אמרו חז"ל בראשית בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית והענין הוא כי העיקר שהכל תלוי בו הוא שיהי' אהבה ואחוה בתוך בני ישראל (וכמאמר חז"ל שבמצות ואהבת לרעך כמוך תלוי כל התורה כולה) שבזמן שיש שלום בישראל השכינה שרוי' ביניהם מפני שכללות נשמות ישראל הם ס' ריבוא והתורה היא ס' ריבוא אותיות שכל אחד מישראל שורש נשמתו הוא באות אחת מהתורה (וזה מרומז בתיבת ישראל כי התורה מסיימת בתיבת 'י'ש'ר'א'ל נוטריקון 'יש 'ששים 'ריבוא 'אותיות 'לתורה) לכן כשיש שלום ביניהם ואהבה ואחוה וריעות הם עלולים לקבל התורה שע"י ההתחברות שיש ביניהם נעשית התורה שלימה וכל אחד נקל לו לקשר עצמו לשרשו שבתורה. ולכן אז בשעת מתן תורה שחנו שם בלב אחד באהבה ואחוה כמו שפרש"י מפני זה זכו לקבלת התורה ולגלוי שכינתו יתברך עליהם פנים בפנים ונגלה אז עליהם כזקן מלא רחמים שרומז שנמשך עליהם השפעה מגדלות המוחין ומי"ג ת"ד שהוא לבנונית העליון שאין שם שום שחרות ותערובת דין כלל. והנה ידוע שהמוחין עילאין הם אהי' הוי' אהי' שהם גימטריא חיים (וזהו באור פני מלך חיים) שאז בשעת מ"ת ע"י האחדות שביניהם הי' היחוד והזיווג האמיתי פנים בפנים ונמשך השפעות המוחין שהם הי"ה משם הוי' אל הו"ה וחיים הוא גימטריא לולב שרומז ג"כ על האחדות כמאמר חז"ל הרואה לולב בחלום אין לו אלא לב אחד לאביו שבשמים ולכן נפרדה הרשומות שבלולב פסול שצריך שלא יהי' שום פירוד ח"ו רק בלב אחד כאיש אחד ומפני זה נתן הש"ית התורה לעמו בירחא תליתאי מפני שאז הוא מזל תאומים והבקי במזלות יראה שהם פנים אל פנים שרומז על האחדות והאהבה שהוא מן הצורך בעת קבלת התורה וזה אמרו ויסעו מרפידים כו' הנה רפידים נוטריקון רפוי ידים. שהעצלות ג"כ מזיק לעסק התורה לעבודת הש"ית. גם רפידים אותיות פרודים ורמז בזה שנסעו מהעצלות והפירוד והתחברו יחד באהבה לעבוד ה'. וזהו שפרש"י מה ביאתן למדבר סיני בתשובה אף נסיעתן מרפידים בתשובה ויחנו במדבר לשון חן רומז שהמשיכו עליהם מדת נוצר חסד והי"ג מכילין דרחמי שנוצר חסד הוא ר' ת בהיפך אתווין ח"ן ויחן שם ישראל ויחן בלא וא"ו הפעולה עולה ס"ח כמנין 'ח'י'ם לרמוז שהמשיכו עליהם שמות המוחין עלאין שהם אהי' הוי' אהי' שעולים כמנין חיים. והם הם תפילין דמרא עלמא שרמזו עליהם חז"ל.

**ועתה** אם שמוע תשמעו בקולי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגולה מכל העמים כו' וצריך להבין מה הוא הלשון סגולה כי הי' יכול למצוא לשון אחר של חיבה והנראה בזה בהקדם הגמרא הנ"ל במס' שבת בפרק ר"ע דף פ"ח דרש ההוא גלילאה עלי' דרב חסדא בריך רחמנא דיהב אוריאן תליתאי לעם תליתאי על ידי תליתאי ביום תליתאי בירחא תליתאי. ופרש"י ז"ל אוריאן תליתאי תורה נביאים כתובים לעם תליתאי כהנים לוים ישראלים על ידי תליתאי משה תליתאי לבטן מרים אהרן משה ביום תליתאי לפרישה בירחא תליתאי שהוא סיון חודש השלישי. ולכאורה אינו מובן כי הלא עתה עדיין לא ניתן רק תורה לבד ואם כי אף מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש ניתנה למשה כמו שאחז"ל א"כ הוי יותר ומה שפי' רש"י ע"י תליתאי משה תליתאי לבטן מרים אהרן משה קשה ג"כ כי הלא לא ניתנה התורה רק ע"י משה וגם מה נ"מ מהמנין הנ"ל שהוא תליתאי והנראה כי עיקר העבדות הוא להמתיק הדינים הנרמזים בה' תתאה להעלותה אל המוחין העליונים כאשר הי' ביום הקדוש הזה אשר נתגלו הארת המוחין י"ג תיקוני דיקנא על החמשה פרצופים להמתיק הדינים ולכללם בהחסדים ולהאיר על נפשות בני ישראל על נפשם רוחם ונשמתם אור קדושת המוחין וזה ע"י התורה הקדושה בג' בחינותי' 'פ'ר'ד'ס. כי הפשט הוא הנפש והרמז והדרוש הוא הרוח והסוד הוא הנשמה. וזה נרמז בדברי הגמרא דרש ההוא גלילאה כו' בריך רחמנא דיהב אוריאן תליתאי הוא כאמור 'פ'ר'ד'ס שהוא נגד נפש רוח נשמה לעם תליתאי אשר יש להם 'נ'ר'ן ע"י תליתאי כי מכ"ש משה רבינו אדון הנביאים שהי' לו 'נ'ר'ן קדושים ביום תליתאי שהי' שבת קודש שיש בו שלש קדושות זו למעלה מזו אשר נגדם הם השלש סעודות כנודע בירחא תליתאי שהוא סיון שהי' בו ג"כ ג' קדושות כי ביום ר"ח התחיל לקרבם להקדושה ואח"ז יום הגבלה ואח"ז יום הקדוש והנורא והזכיר וחישב בגמרא החמשה שבחים הנ"ל כנגד החמשה פרצופים אשר האיר ה' ברוב חסדיו מהמוחין העליונים להמתיק הדינין ולקשר את הכנ"י לקוב"ה ולהאיר עליהם מהי"ג תיקוני דיקנא עלאה. והנה שורש הי"ג תיקוני דיקנא הם השלשה הויות אשר בהם י"ב אותיות והמקור הוא י"ג והוא סוד סגול כי סגול הוא ג' נקודות ג' יודי"ן וכל יו"ד הוא סוד הוי' הקדושה והמשכת הקדושה בחמשה הפרצופים עולה ט"ו הויות הוא סוד י"ה של שם הוי' הנרמז במוחין עליונים ולזה מרמז הפסוק ועתה אם שמוע תשמעו בקולי כו' והייתם לי סגולה מכל העמים ר"ל על ידי קבלת התורה בג' בחינות 'פ'ר'ד'ס אשר מרמזים על כפש רוח ונשמה כאמור והייתם לי סגולה ר"ל שיומשך עליהם סוד הג' הויות הקדושים שהם סוד סגול ג' נקודות שהם מרמזים לג'

הויות י"ג תיקוני דיקנא רחמים הפשוטים על נפשם רוחם ונשמתם להמתיק כל הדינים וזאת יהי' רק על בני ישראל עם קרובו לא על שאר העמים.

**שבעה** שבועות תספר לך מהחל חרמש בקמה תחל לספור שבעה שבועות ועשית חג שבועות לה' אלהיך מסת נדבת ידך אשר תתן כו'. לכאורה קשה שהפסוק מתחיל שבעה שבועות תספר לך וכו' ועשית חג שבועות היינו שחג הזה הוא על שפירות השבועות ואח"כ אמר מסת נדבת ידך אשר תתן שאין לו שייכות למה שאמר למעלה ואמרתי על זה פירוש כי בחג השבועות נתגלה העולם הכתר וסופי תיבות של נדבת" ידך" אשר" הוא כתר אך עדיין צריך למודעי למה תלוי הכתוב זאת בנדבת יד והלא כתר הוא בראש ונראה לרמוז בזה דהנה גם בתחילת הפסוק שבעה שבועות תספר לך בסופי תיבות של שבועות" תסכר" לך" ג"כ אותיות כתר שאנו צריכים לעשות שני כתרים כתר לזעיר כתר לנוקבא למלכות וזעיר הוא עולם שנקרא זעיר אנפין ודוגמתו הוא באדם שהוא עולם קטן כלול מכל העולמות ומצינו באדם פנים קטן ופנים ארוך והאדם יוכל להמשיך הזעיר אנפין והארוך שהוא כלול מכל העולמות לכן יוכל להמשיך ע"י מעשיו המוחין עליונים אך זאת אי אפשר אלא מתקן בתחילה את נפשו דהיינו המדות ר"ל שלא לאהוב אלא להבורא ב"ה ותורתו ועבדיו ולהתגבר על יצרו ושלא לפאר אלא להש"ית ולתורתו ועבדיו ולנצח היצ"הר ויודה על האמת וישבר תאוות עו"הז מכל וכל ואז זוכה לגדלות המוחין אבל כשאינו מתקן מדותיו דהיינו הגוף איך אפשר להמשיך מוחין אם כל הגוף וכל לבב דוי בוודאי גם הראש לחלי ולכן צריך בתחילה לתקן הגוף דהיינו המדות וזהו ראשית חכמה יראת ה' בתחילה צריך להיות ירא שמים ואח"כ זוכה אל החכמה ובזו"הק הקשה דהול"ל סוף החכמה יראת ה' אלא שמעילא לתתא החכמה היא ראשית שראשית החכמה היא כתר אבל מתתא לעילא לזכות ולבוא אל החכמה השער לכנוס בחכמה היא ירא ה' בתחילה צריך לתקן המדות ואם אין מתקן מדותיו כראוי אזי אי אפשר בשום אופן לבוא להמוח והמדות מתחילין מחסד שמבינה התחיל העולמות לצאת עולם חסד יבנה וחסד וגבורה הם אברהם יצחק והם שני זרועות עולם ואברהם הוא קו הימין ויצחק הוא קו שמאל וכל אחד הוא כלול מחמשה שעד הוד הוא התפשטות לכן הן חמשה חסדים וחמשה גבורות וחסדים הן שמות הויות של רחמים וגבורות הן שמות אלהים וצריך האדם לתקן מדותיו כנ"ל עד שמתקן גם הידים כראוי ובזה נכללו הגבורות תחת החסדים ושמות הויות מאירים על שמות אלהים ונעשה כולו רחמים ונתגלו המוחין הגדולים עולם הכתר וזהו שבעה שבועות תספר לך כו' ר"ל בימי הספירה צריך האדם להזדכך עצמו ולתקן מדותיו ועשית חג שבועות לה' אלהיך מסת נדבת ידך אשר תתן

ר"ל חג השבועות תעשה ממה שתקנת המדות דהיינו הידים שהן שני זרועות עולם וכל אחד הוא כלול מחמשה כנ"ל וע"י נתגלה הכתר דזעיר ודמלכות.

**ויאמר** ה' אל משה הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך וכו' ויגד משה את דברי העם אל ה' פירש"י ז"ל על ויגד משה וגו' תשובה על דבר זה שמעתי מהם שרצונם לשמוע ממך אינו דומה כו' רצונינו לראות את מלכנו. וכל העם רואים את הקולות כו' ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו כו' להבין הענין כבר מבואר בדברינו למעלה שלבוא לתכלית התורה הקדושה אפילו לפשטות התורה צריכים לשבר תאוות הגשמיות ומכ"ש לרמזי התורה שצריכים להתפשטות הגשמיות ולהיות כל חשקו בתורה שהתורה נקראת מאורסה כארוסה כי מי שחושק באמת להתורה הקדושה אזי היא מרמזת לו ברמז כדאיתא בזו"הק. ומכ"ש ליותר פנימיות התורה שצריך קדושה והזדככות יותר ויותר והנה הש"ית אמר למשה רבינו ע"ה הנה אנכי בא אליך 'ב'ע'ב 'ה'ע'נ'ן גימטריא 'ב'ר'מ'ז בעבור ישמע העם וכו' פי' כי יש מדריגות שמיעה ויש מדריגות יותר עליונה שהיא ראייה והנה הש"ית אמר למשה שיבואו למדריגת 'ש'מ'י'ע'ה שהיא די לפניהם שלפי הזדככותם אינם ראוין רק למדריגת שמיעה ואנכי בא בע"ב הענ"ן גימט' ברמ"ז כנ"ל דהיינו רמזי תורה והם השיבו רצונינו לראות את מלכנו דהיינו לבוא למדריגת ראייה והנה כשראו כדכתיב וכל העם רואים את הקולות כפירש"י רואים את הנשמע אזי וירא העם וינועו כו' ובקשו ממשה רבינו דבר אתה עמנו ונשמעה דהיינו שנזכה רק למדריגת שמיע"ה כנאמר להם מתחילה הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע דייקא בדברי עמך כנ"ל.

**וכל** העם רואים את הקולות ואת הלפידים ואת קול השופר ואת ההר עשן וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות ויאמר משה אל העם אל תיראו כי לבעבור נסות אתכם בא האלהי' ולבעבור תהי' יראתו על פניכם לבלתי תחטאו. הדקדוק הוא בגמרא דברכות איתא דהני קולות הן קולות דקודם מ"ת וכאן משמע שהיו אחר הדברות שאמרו דבר אתה עמנו ונשמעה והדברות שמעו מפי הגבורה ועוד יש לדקדק שאמר להם משה כי לבעבור נסות אתכם בא וכו' במה ניסה אותם שהראה להם הקולות לראות היעמדו בניסיון. ונראה דהנה תכלית עבדות ה' הוא להשיג אחדותו ית"ש עד שנעשה דבוק בא"ס ב"ה ואף אם יזכה למדריגות אעפ"כ לא ישקוט ולא ינוח שאין זה עיקר שכל זמן שרואה ושומע עדיין אינו דבוק בא"ס ב"ה רק צריך לילך ממדריגה למדריגה עד שנעשה דבוק בא"ס ב"ה ואז הוא למעלה מכל העולמות לכן אינו רואה ואינו שומע שום דבר רק שמשיג מציאת א"ס ב"ה

כמו שכתוב כי לא ראיתם כל תמונה ואומר אל מי תדמיוני ואשוה לכן אם הוא רואה או שומע איזה מדריג' צריך לזהר מאד שלא לפנות אליו ויחשבנה בעיניו אלא ימאס בה שאדרבא זאת הוא למופת שעדיין לא הגיע לתכלית האמיתי וכן מצינו באברהם אבינו שהי' חותר ומבקש לידע מאלהותו יתברך הי' מעיין בתחבולה בחמה ולבנה ומזלות עד שידע שהם נבראים ואפילו בעולם המלאכים ושרפים וחיות הקודש היה חותר ומבקש ומעיין ודורש בשכלו עד שהשיג גבולם ולא השקיט עד שהשיג הא"ס ב"ה שברא כל העולמות כולן ונתדבק בו ית"ש כן צריך האדם לדחות מאצלו כל המדריגות של כל העולמות כולן עד שנעשה דבוק בא"ס ב"ה ולפעמים מנסים לאדם בזה לראות אם יפנה למדריגות ואם ח"ו פונה אליהם יוכל לבוא ח"ו לידי טעות ואיתא בזו"הק שהי' כמה כיתות במ"ת שפנו עצמם אל הקולות ולפידי' ועי"ז לא זכו לתכלית התורה. וזה פי' הפסוקים הנ"ל וכל העם רואים את הקולות ואת הלפידים וכו' וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק ר"ל שהיו רואים אחר מתן תורה שבמ"ת היו רואים קולות ולפידים וזה הוא לאות שלא באו עוד לתכלית השלימות שאם היו דבוקים בו ית' לא היו רואים ושומעים מאומה כנ"ל ועל זה דוה לבם וזהו שאמרו בגמר' הני קולות קודם מ"ת הוי ר"ל כיון שהיו רואים קולות ולפידים לא הגיעו לתכלית השלימות כמו קודם מתן תורה וינועו ויעמדו מרחוק ר"ל שיראו לנפשם שהם רחוקים מא"ס ב"ה ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות פי' שמשה נתעלה יותר מהם ונתדבק בא"ס ב"ה והשיג התורה הקדומה אשר עלי' נאמר ואהי' אצלו אמון וזהו ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו שאתה דבוק בא"ס ב"ה ואל ידבר עמנו אלהים כי אין אנו שומעים מפי הגבורה אלא כפי ערכינו קולות ולפידי' ומתיראין אנחנו פן נמות ר"ל שעל ידי זה יבואו לנפילה יותר ממדריגתם חלילה ונפילה ממדריגה זהו בחי' מיתה ויאמר משה אל העם אל תיראו כי לבעבור נסות אתכם בא האלהים ר"ל שהוא מנסה אתכם אם תפנו אליהם או אם תמאסו אותם לבעבור תהי' יראתו על פניכם לבלתי תחטאו.

**אחת** דבר אלהים שתים זו שמענו כי עוז לאלהים ולך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו נראה לפרש הפסוק זה דהנה קוב"ה ואורייתא וישראל חד ולא כאחד שבמספר שיש אחריו שני אלא הכל הוא אחדות הפשוט כי נשמות ישראל נאצלו מעצמותו ית"ש והקב"ה יהב אורייתא לישראל מעצמותו יתב' ושמעתי מאדומ"ור רבינו אלימלך זצוק"ל על פסוק וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר אנכי ה' אלהיך שכל התורה כולה נתן הקב"ה כדי שנוכל להשיג אלהותו ית"ש. וזהו וידבר אלהים את כל הדברים האלה כדי שנוכל לומר אנכי ה' אלהיך שבלתי אפשר להשיג אלהותו ית"ש אלא כשיקיים כל

התורה כולה נמצא כל התורה היא נכללת באנכי וגם ברבינו בחיי איתא שתרי"ג מצות הן כללים והפרטים אין להם שיעור ובזו"הק איתא ג"כ שהן תרי"ג עטין ר"ל שהן עצות לאדם איך יוכל להשיג אלהותו ונמצא שאנכי הוא כללות ועיקר של כל התורה והקב"ה הי' יכול לכלול כל התורה בפסוק אנכי וכמו ששמענו ממנו ית"ש שתים בדיבור אחת כן היינו שומעים כל התורה בדיבור אחת ולמה פרט כל מצוה ומצוה בפני עצמה אלא הקב"ה רוצה לזכות את ישראל עם קדושו לפיכך הרבה להם תורה ומצות ואם הי' כולל כל התורה באנכי היינו מצווים ועושים אל על אנכי ולא הי' שכר גדול כ"כ לפיכך הרבה לנו תורה ומצות כדי שנהיה מצווים ועושים על כל התורה ויתרבה שכרינו וזהו אחת דבר אלהים שתים זו שמענו ומזה תוכל להבין שגם כל התורה הי' יכול לכלול באנכי כי עוז לאלהים לכן בכוחו להשמיע כל התורה בדיבור א' ולמה פרט כל מצוה ומצוה בפני עצמה כדילהרבות שכר כנ"ל וזהו ולך ה' החסד שפרט כל מצוה ומצוה בפני עצמה כי אתה תשלם לאיש כמעשהו ר"ל כדי שישלם שכר כמצווה ועושהו וזהו כמעשהו.

**או** יאמר אחת דבר אלהים וכו' דהנה הקב"ה נתן תורה לישראל מעצמותו ית"ש וכל התורה היא חד שכל המצות נכללים באנכי כמאמרינו לעיל וכל המצות נכללים חד בחברי' והקב"ה נתן תרי"ג מצות ומי יוכל לקיים כולן שהרבה מצות נאמרים לכהנים וללוים ובפרט בגלות המר הזה שהרבה מצות תלוין בארץ ומצות הקרבנות והמקדש שעתה בעו"הר חסר לנו כל זאת אך אם יש בינינו אהבה ואחדות וכל חד כולל עצמו בחברי' ויש לכל אחד חלק בתורתו של חבירו ואיתא כל העוסק בפ' הקרבנות כאלו הקריב קרבן וכל העוסק במלאכת המקדש כאלו נבנה בה"מק בימיו לכן אם נשמתו נוטה ללמוד מסכתת קדשים ונשמתו של זה נוטה איזה מס' אחרת וכן במצות ומעש"ט זה נזהר טפי במצוה זו וזה נזהר טפי במצוה זו כדאיתא בגמרא במה זהיר טפי ואם כל אחד ואחד כולל א"ע בחברי' באחדות גמור והתורה הוא ג"כ באחדות גמור כנ"ל הקב"ה משלם לכל אחד ואחד שכר כל התורה כולה אם בעצמו לא קיים כל התורה הואיל שכל חד הוא כלול בחברי' באחדות גמור. וזהו אחת דבר אלהים שתים זו שמענו שכל התורה היא אחדות הפשוט והקב"ה הי' יכול להשמיע כל התורה במלת אנכי כי עוז לאלהים אך מי יוכל לקיים כל התרי"ג מצות אך אם יש בישראל אהבה ואחדות הקב"ה עושה חסד זה שמשלם לכל אחד שכר כל התורה כנ"ל וזהו ולך ה' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו ור"ל כמעשה שלו ית' שנתן לעמו ישראל תורה שהיא כוללת וכל מצוה ומצוה כלולה בחברתה כן משלם לכל אחד ואחד שכר כל התורה אם כל אחד כלול בחברי' באהבה ואחדות.

**במדרש** רבה כיון שאמרו ישראל נעשה ונשמע אמר הקב"ה מי גילה רז זה לבני שהקדימו נעשה לנשמע כמו שמלאכי השרת מקדימין נעשה לנשמע כדכתיב עושי דברו לשמוע בקול דברו ולכאורה אינו מובן שלכאורה אין זה סוד עמוק להקדים נעשה לנשמע שגם אם המלאכים לא יקדימו נעשה לנשמע מן הראוי היא שמין אנושי יקדים נעשה לנשמע שב"ו שאין יודע עתיו ורגעיו צריך שלא יחמוץ המצות אלא מיד שבא לידו המצוה יעשנה תיכף ולא להתישב בדבר כדאמרינן בגמרא כל מה שתוכל לעשות בכחך עשה אך באמת הענין הוא כך שב"ו צריך לחטוף המצות עד שלא ישמע שמי יודע מה יולד יום אבל מלאכי השרת שהם קיימים לעולם אין צריכים לעשות שליחותם עד שלא ישמעו ואעפי"כ הן עושים רצונו ית' בזריזות ובמהירות גדיל מפני שבוער בקרבם אהבת הבורא ב"ה לא ישקטו ולא ינוחו אף רגע אחת מעבודתם וישראל כשהיו במעמד הר סיני אף שמכח טבע אנושי היה מן הראוי שיקדימו נעשה לנשמע כנ"ל מ"מ הן לא הקדימו מחמת זה אלא מפני רשפי אש אהבה שהיה בוער בקרבם ומגודל תשוקתם לעשות רצון יוצרם הקדימו נעשה לנשמע על בחינת המלאכים שמקדימין נעשה לנשמע מגודל התלהבות וזה פי' המדרש כיון שאמרו ישראל נעשה ונשמע אמר הקב"ה מי גילה רז זה לבני שהקדימו נעשה לנשמע כמו מלאכי השרת ר"ל שלא היו מקדימין נעשה לנשמע בבחי' בני אדם שאינם יודעים עתיו כנ"ל אלא בבחי' מלאכים מגודל אהבתם לבורא ב"ה.

**בגמרא** פסחים פ"א ד' ר' יוסף ביומא דעצרתא אמר עבדי לי עגלא תלתא אמר אי לא האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא עיי"ש בדף ס"ח ע"ב הלא יפלא הפלא ופלא אשר ר' יוסף בעצמו התפאר ח"ו ואין זה מגדר מדת ענוה ומה גם שר' יוסף אמר במס' סוטה לא תתני ענוה דאיכא אנא והשתא ביומא דעצרתא שבקי' לחסודתי' אתמהא עוד ראוי להתבונן במקראי קודש בפרשת יתרו בפ' בחודש השלישי א' בפסוק ויגד משה כו' ולא נאמר מקודם לכן כלל מה אמרו ישראל ורש"י פירש שאמרו רצונינו לראות את מלכנו וכי מי אמר להם שלא יראו וגם על שינוי הלשון של מעלה הוא אומר וישב משה וכו' וכאן נאמר ויגד משה כו' ב' הלשון הנה אנכי בא אליך בעב הענן וכו' צריך ביאור ג' הלשון ויתיצבו בתחתית ההר ומה שדרשו חז"ל מלמד שכפה עליהם ההר כגיגית וכו' לפי פשוטו יקשה מה צורך לכפי' הלא ברצונם כולם כאחד אמרו נעשה ונשמע ד' למה הזהיר הקב"ה שנית למשה רבינו באמרו רד העד בעם פן יהרסו אל ה' לראות כו' הלא די באזהרה ראשונה שכבר הזהירו על ככה כאמור בפסוק לך אל העם וקדשתם כו' גם למה זה מאן משרע"ה לקיים ולילך בשליחותו ית"ש כאשר צוהו שנית באמרו לא יוכל העם לעלות וכו' עד שאמר לו הקב"ה עוד הפעם לך רד ועלית וכר ה'

גם מדרש רז"ל וירד משה מיד וידבר אלקים וכו' צריך הבנה וי"ו גם מה שחזרו בני ישראל שאמרו דבר אתה עמנו ונשמעה וכו' מה העבירם מרצונם הקדום שאמרו רצונינו לראות את מלכינו ולהבין כל זה נקדים מאמר חז"ל במס' סוטה מה שעשתה החכמה עטרה לראשה עשתה ענוה עקב לסוליתא שנאמר ראשית חכמה יראת ה' ונאמר עקב ענוה יראת ה' יעויי"ש למדבריהם למדנו שמדת ענוה היא מדריגה גדולה יותר מכל המדריגות כי היראה שהיא עטרה לחכמה ולגבי ענוה היא סוף המדריגה ולזה כאשר רצה השי"ת ב"ה לשבח את אדון הנביאים שבחו במדת ענוה וזולתה בלתי באפשרות להיות במדריגת יראת הרוממות וכל מה שיזדכך האדם יותר יגיע עליו גודל ההכנעה ושפלותו ויראה ויפחד מרוממותו ית"ש ויתעלה ומי שהוא במדריגת מדת ענוה והכנעה האמיתית לא ישתוקק להשיג מעלה ומדריגה היותר גדולה מהיכנתו והשגתו ונבוא אל ביאור הכתובים המובאים בפתיחת דברינו כי הנה בתחילה אמר השי"ת לישראל ע"י משה אם שמוע תשמעו בקולי וכו' ר"ל שישמעו ע"י נביא אמנם הם אמרו רצונינו לראות מלכנו כמאמר חז"ל רק באמת לא הוכנו למדריגה כזו והיה זה שלא לרצון לבורא ית"ש ע"כ להוציאם מדיעה זו אמר גם למשה הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע כו' דהיינו במעביות הענן וערפל כפירש"י שזו מדריגה שאינו גבוה כ"כ ר"ל שאמר השי"ת למשה שגם אתה א"א להשיג המדריגה שהם רוצים ואולם גם משרע"ה אמר שרצונו לראות וכו' ולא נתרצה במדריגת מעביות הענן ולזה רומז בפסוק ויגד משה את דברי העם אל ה' פירושו שמשה רבינו בעצמו הגיד את דברי העם שאמר רצונינו לראות את מלכינו והוא גם הוא אמר שרצונו לראות מלכו ולזה לא נאמר וישב משה וכר רק ויגד משה וכו' שעבור עצמו הגיד שרצונו וכו' וכאשר ראה השי"ת את רצון משה ובני ישראל לזה צוה למשה לך אל העם וקדשתם וכו' כי אולי ע"י פרישותם והזדככותם יגיעו למדת הענוה והכנעה האמיתית ולא ישתוקקו למדריגה למעלה מהיכנתם אכן אעפי"כ עמדו במדריגתם ולא הגיעו למדת הענוה האמיתית רק במדת היראה שהיא עקב ענוה וסופה וע"ז רומז בפסוק ויוצא משה את העם לקראת אלהים ר"ל למדת היראה המרומז בתיבת אלהים ולזה אמר אח"כ ויתיצבו בתחתית ההר פירושו שהיו תחת ההר במדריגותן שהר סיני היה במדריגות ענוה כמו שדרשו חז"ל בפסוק למה תרצדון הרים וכו' והם לא היו עדיין במדריגה זו כ"א הגיעו למדריגה שהיה אצל ההר בתחתית דהיינו שהגיע למדריגת יראה שהיא עקב ענוה ולזה רמזו רז"ל שכפה עליהם ההר כגיגית ר"ל שהר סיני היה במדריגה יותר גדולה מהם ולזאת כאשר ראה הבורא ית' שעמדו במדריגת היראה ולא הגיעו למדת הענוה לזאת אמר שוב שנית רד העד בעם פן יהרסו כו' "לראות דייקא ר"ל

שאם ישתוקקו לבוא למדריגה גדולה לראות מלכם עי"ז ונפל ממנו רב כלומר שיפולו ח"ו הרבה גם מהשגתם אשר היו בה אמנם גם משרע"ה הגם שהיה אדון הנביאים לא היה אז עדיין במדריגת תכלית הענוה האמיתית ולזאת השיב להשי"ת לא יוכל העם וכו' כי אתה העדותה וכו' כמובן מפשוטו ואמר לו השי"ת לך רד וכו' ר"ל רד ממדריגה זו שרצית לראות וכו' וירד משה וכו' ר"ל שבא לכלל ענוה ובושה מיד וידבר אלקי' וכו' כמובן וזה כוונת המדרש רז"ל וירד מיד וידבר וכו' המובא בפתיחת דברינו ואחר שבאה עליהם ג"כ מדת הכנעה והענוה לאחר מתן תורה אמרו דבר אתה עמנו ונשמעה כו' שכבר הגיעו למדת הענוה וחזרו מרצונם הקדום לראות את מלכם ואמר הקב"ה הטיבו כל אשר דברו כאמור בפ' ואתחנן כי זה היה רצונו ית"ש ויובן עפי"ז מאמרם ז"ל במדרש שם משם זכו ישראל לנביאים עיי"ש גם מה שנאמר שם שאמר הקב"ה מי יתן והיה לבבם זה ליראה אותי כו' ומה השבח הזה שלא היו רוצים אח"כ ללמוד מפי הגבורה ולפי דרכינו יתכן לנכון כי מתחילה לא היו במדריגת הענוה האמיתית ונכספו לעלות במדריגה גבוה מהשגתם רק אח"כ כששמעו דברי אלקים חיים באו למדת הענוה והבינו האמת שרצו מתחילה מדריגה שהיא למעלה מהשגתם ואמרו דבר אתה עמנו וכו' ומפני אשר נזדככו להגיע למדת הענוה האמיתית משם זכו לנביאים והנה ידוע מדברי קדושי עליונים שבכל ימים טובים חוזר הדבר לאיתנו הראשון ובחג השבועות מי שמזכך ומטהר א"ע זוכה לפי מדריגתו לקדושה גדולה מעין קדושת ישראל במעמד הקדוש ביום הקדוש הזה בהר סיני וכמו שאז נפתח שער ענוה לישראל וכאמור כן בכל דור ודור חוזר להיות כן לכל מי שמטהר ומזכך א"ע ביום הקדוש הזה לבוא למדת ענוה וזהו אמר ר' יוסף לבעבור היותו זוכה למדת ענוה כמאמרם ז"ל לא תתני ענוה וכו' לזאת אמר אי לאו האי יומא דקא גרים ע"י הזדככות ביום הקדוש הזה לבוא למדת ענוה וכאמור א"כ כמה יוסף איכא בשוקא הגם שהם ת"ח וגדולים אם לא היה להם מדת ענוה אינו כלום לזאת שמח ביום הזה שזכה ע"ו למדת ענוה.

**עוד** על הגמרא הנ"ל ר' יוסף ביומא דעצרתא אמר עבדי לי עגלא תלתא אמר אי לאו האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא והקשה הבאר היטיב והלא ר' יוסף היה ענו שאמר לא תתני ענוה דאיכא אנא ואיך היה מתפאר בתורתו ונראה לי לפרש דלא קשה מדה אדרבה לו נאה לומר דברים כאלה דאיתא במדרש מה שעשתה חכמה עטרה לראשה עשתה ענוה עקב לסוליתא כתיב ראשית חכמה יראת ה' וכתיב עקב ענוה יראת ה' ולהבין זאת נראה דהזו"הק הקשה דהוי לי' לכתוב סוף החכמה יראת ה' שחכמה היא למעלה מיראה אך הענין הוא בתחילה כשרוצה לזכות לתורה צריך לכנוס בשער היראה

יראה תתאי כמו שאמרנו על מה שאיתא בגמרא כל מי שיש בו תורה ואין בו יראה דומה לגזבר שמסרו לו מפתיחות הפנימיות ומפתיחות החיצוניות לא מסרו לו בהי' עייל מכריז ר' ינאי חבל על דלית לי' דרתא ותרעא לדרתא עביד ולכאו' נראה כסתרי אהדדי למעלה קרא לתורה מפתיחות פנימיות וליראה חיצוניות ובא ר' ינאי לסייע ומכריז חבל על וכו' ומשוה היראה לדרתא דהיינו פנימיות והתורה לתרעא דהיינו חיצוניות אך הענין שבתחילה צריך לכנס בשער היראה יראה תתאי ועי"ז זוכה לחכמה זו תורה ואע"פי משזכה לחכמה לא הגיע עדיין לתכלית העבדות עד שזוכה ליראה הרוממות לכן המשיל מתחילה התורה לפנימיות והיראה לשער דהיינו יראה תתאי שהיא שער לחכמה ור' ינאי מכריז על אדם שהגיע לתורה ולא הגיע ליראה הרוממות שהחכמה היא שער ליראה הרוממות וזהו ראשית חכמה יראת ה' ר"ל יראה הרוממות היא ראש לחכמה וענוה היא גבוה מחכמה ומי שזוכה לענוה אצלו היא בוודאי יראה הרוממות כמו יראה תתאי אצל החכמה וזהו מה שעשתה חכמה עטרה לראשה ר"ל שיראה הרוממות היא ראש לחכמה עשתה ענוה עקב לסוליתא ר"ל שאצל ענוה היא יראה הרוממות כמו יראה תתאה אצל חכמה שהיא השער ומדברים אלו נבין הגמרא הנ"ל שעדיין יש להבין למה לא אמר בחג השבועות אמר עבדי לי עגלא ונראה דהנה יש פלוגתא בגמרא חד אמר בויי"ו בסיון ניתנה התורה וחד אמר בז' בו ולמ"ד בז' ניתנה התורה אנו עושים יום ויי"ו יו"ט מפני שהוא יום החמישים דספיר' יומא דכנישא ולכך נקרא עצרת ולא מפני שבו ניתנה תורה ויום הוי"ו הוא השער ליום ז' שבו ניתנה תורה ר"ל שביום זה קודם קבלת התורה צריך להיות ירא וחרד שמא לא תיקן מעשיו כראוי בימי הספירה וצריך לתקן עצמו ביום שלפניו כדי שיזכה לתורה במתן תורה כמו שכתוב ויהי ביום השלישי וכו' ויחרד כל העם אשר במחנה רצה לומר אף שהזדככו עצמם בימי הספירה השמיע הקדוש ב"ה קולות וברקים קודם מתן תורה שיחרדו ויפחדו וישימו על נפשם לתקן עוד מעשיהם כדי שיזכו לתורה וזהו שכתוב מן השמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה אך לזו היראה צריך מי שלא זכה עדיין לתורה שיראה זו היא שער לתורה אבל מי שזכה לתורה אין צריך ליראה זו שהוא השיג יראת הרוממות ור' יוסף שזכה לתורה לא הי' צריך ליראה זו ביומא דעצרתא שהוא יום קודם קבלת התורה אך מחמת ענותנותו לא הי' מחזיק עצמו לגדול רק לקטני ערך דהיינו שיש לו יראה תתאה שהיא השער לכנס לבא אל התורה ואע"פ שנדמה לו שהוא מקטני ערך שאינו משיג יראת הרוממות מ"מ מחמת גודל ענותנותו שמח בחלקו ועבדי לי' עגלי תלתא ר"ל ביום ראשון של חג שבועות שהוא יומא דכנישא והוא שער למחרתו דהיינו שביום זה צריך כל האדם לירא מפניו ית"ש כדי שיזכה לתורה כנ"ל לכן

הי' שמח ר' יוסף על שהי' לו יראה זו אע"פ שהשיג יראת הרוממות אך מגודל ענותנותו לא החזיק עצמו אלא ביראה זו וצוה לעשות לו עגלא תלתא אמר אי לאו האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא ר"ל שאין להם אפילו יראה זו ולכן שמח שזכה עכ"פ ליראה זו כנ"ל.

**ואמר** ר' יהושיע בן לוי מאי דכתיב לחייו כערוגת הבושם כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה נתמלא כל העולם כולו בשמים ומקשה הגמרא וכוין שמדיבור ראשון נתמלא דיבור שני להיכן הלך הוציא הקב"ה הרוח מאוצרותיו והי' מעביר ראשון ראשון שנאמר וכו' ואמר ר' יהושיע בן לוי כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה יצאה נשמתן של ישראל שנאמר נפשי יצאה בדברו ומקשה הגמרא ומאחר שמדיבור ראשון יצתה נשמתן דיבור שני האיך קבלו ומתרץ הוריד טל שעתיד להחיות בו מתים והחיה אותם שנאמר גשם נדבות תניף אלהים וכו' ולכאור' יש לדקדק על קושיות הגמרא וכיון שנתמלא מדיבור ראשון דיבור שני היכן הלך וכי אי אפשר להתמלאות עוד מבושם אחר וגם לפי המשמעות ששייכים השני מאמרים של ר' יהושיע ב"ל זה לזה וצריך להבין והנראה בהקדם הפסוק בפ' ואתחנן שאמרו ישראל הן הראנו ה' אלהינו וכו' ועתה למה נמות וכו' אם יוספים אנחנו לשמוע את קול ה' אלהינו עוד ומתנו וכו' קרב אתה ושמע את כל וכו' וגם בפ' יתרו כתיב אשר בקשו ישראל את משה רבינו ויאמרו אל משה דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות והש"י הסכים לדבריהם ואמר הטיבו כל אשר דברו ולכאורה יקשה מהו ההטבה אדרבה וכי לא היה טוב להם לשמוע מפי רב וכו' ואם לא חרה אף ה' בהם עבור זה עכ"פ מהו השבח. ונ"ל כי הנה ידוע מדרכי הצדיקים ההולכים בדרך ה' בהתאמצותם בתורה או בתפלה בגודל ההתלהבות בהרגשם עריבות ומתיקות אלקותו יתברך עוד מעט אשר אינם בטלים במציאותם לגודל החשוקת לדבק עצמם באלקותו ית' בעלותם מהיכל להיכל ומעולם לעולם עד בואו למקום העליון אשר שם אינו משיג שום השגה רק כמאן דאריח ריחא וגם זאת הוא בדרך שלילה כי שם אינו נתפס כלל בשום רעיון ובהשיגו זאת מגודל חשקו לדבק עצמו באלהותו ית' לא יחפוץ עוד לשוב לעולם התחתון הגופני אמנם המאציל העליון אשר חפץ עוד בעבדות הצדיק ההוא בעו"הז הנה מראה לצדיק ההוא כי מלא כל הארץ כבודו וגם בעו"הז ימצא העריבות וריחא דא ועי"ז הוא שב וחפץ בחיים בעו"הז כי מרגיש שגם בעולם הזה ימצא וירגיש העריבות אלקותו ית' וזה נקרא בזו"הק מאן דעייל ונפק כי מי שאינו יכול לשוב מגודל החשוקה בסוד והחיות רצוא ושוב נקרא עייל ולא נפיק והנה זאת הי' טענות ישראל כי הרגישו גודל הקדושה והעריבות אשר נפשם יצאה בדברו הדברים הקדושי'

ומגודל חסדי אל אשר החי' אותם בטל התחי' ר"ל הקדושה העצומה מעולם העליון אשר ע"י שהרגישו שהוריד הקב"ה קדושה כזאת גם לעו"הז עי"ז חזרו לגופם ע"כ טענו דבר אתה עמנו ונשמעה וכו' ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות ר"ל מגודל הקדושה פן ילהב לבנו ונשיג השגה גדולה עד למאד אשר לא נחפוץ עוד לשוב ונעייל ולא נפיק וזאת היתה מחמת גודל תשוקתם לדבק את עצמם למקור הקדושה ואולי לאו בכל יומא איתרחיש ניסא כי יחוד כזה שיתמלאו כל העולמות התחתונים מאור קדושתו ית' לא ימצא בהתמדה וע"כ אמר הש"י הטיבו כל אשר דברו כי באמת הי' חפצם ורצונם לשמים כי היו רוצים לעבוד את הש"י ולעסוק בתורתו ועבדתו בעו"הז ואמר הש"י מי יתן וכו' ולדברינו יתבארו השני מאמרים של יב"ל הנ"ל אשר מאמר הראשון הוא פירו' למאמר השני היינו הראשון הי' סתום ונתבאר פירושו ע"י מאמר השני כי בהמאמר הראשון אמר שנתמלא העולם כולו בשמים ולא נתבאר לנו מה הם הבשמים ולאיזה צורך הי' ע"ז אמר מאמר השני שעל כל דיבור ודיבור יצאה נשמת' רצונו לגודל התשוקה והתלהבותם לדבק בשורשם ולא חפצו עוד לשוב לעו"הז מחמת גודל העריבות שהשיגו והרגישו אור קדושתו יתב"ש והוריד הקב"ה טל של תחי' ר"ל כאשר אומר במאמר ראשון שנתמלא העולם כולו בשמים ר"ל העריבות וקדושה העליונה מהעולם היותר עליון אשר שם אין שום השגה רק כמאן דאריח ריחא הוריד קדושה גם לעולם הזה וכאמור למען יחשקו לשוב לעו"הז וע"ז מקשה הגמרא וכיון שמדיבור ראשון נתמלא דיבור שני להיכן הלך רצונו שאחר שירגישו הקדושה בעו"הז האיך יחשקו לדבק שוב בעולמות העליוני' ובאמת צריך להיות בסוד והחיות רצוא ושוב לשוב למקור הקדושה ועולמות העליונים וע"ז מתרץ הגמרא שהוציא הקדוש ב"ה רוח מאוצרותיו והי' מעביר ראשון ראשון בכדי שעל כל דיבור ודיבור יעלו ברום המעלות וירדו שוב למען לא יתבטלו ממציאותם כמאמר השני שהוריד טל של תחי' להחיות אותם הוא הורדות הבשמים נמצא השני מאמרים צריכים הם זה לזה ואחד הוא הפירוש להשני ודו"ק.

**וא"ר** יהושיע בן לוי בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה רבש"ע מה לילוד אשה בינינו וכו' עד אמר לו הקב"ה למשה החזיר להן תשובה אמר לפניו וכו' אמר לו אחוז בכסא כבודי וחזור להן תשובה וכו' להבין מה הוא אחוז בכסא כבודי דהנה איתא במדרש ומשה עלה אל האלהים עלה בזכות אבות וירד בזכות אבות שנאמר לקחת מתנות באדם ואין אדם האמור כאן אלא אברהם שנא' האדם הגדול בענקים הוי ומשה עלה אל האלהים ויקרא אליו ה' מן ההר בזכות ההר ואין ההר אלא אבות וכו' וזכות אבות עולה ויורדת עמו נמצא המדרש הזה הוא פירושו של הגמרא המימרא של

ריב"ל הנ"ל אחוז בכסא כבודי וידוע שהאבות הם הכסא כבוד שלמעלה ית"ש ע"כ אמר הקב"ה למשה בשעה שבקשו מלאכי השרת לשרפו בהבל פיהם אחוז בכסא כבודי דהיינו לאחוז בזכות אבות שהם הכסא ודי למבין.

**אמר** רבי שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן מאי דכתיב לבבתני אחותי כלה לבבתני באחת מעניך בתחילה באחת מעיניך לכשתעשי בשתי עיניך והוא תמוה לכאורה. ונראה לפענ"ד דאיתא בספרי קודש שיש ה' חסדים וה' גבורות והנה ע"י לימוד התורה וקיום המצות נכללין הגבורות בהחסדים ונעשה כולו חסדים ועי"ן גימ' ק"ל שהוא ה' הויות וזהו מתחילה באחת מעיניך לכשתעשי בשתי עיניך דהיינו עשרה הויות גימטריא שתי פעמים עי"ן וק"ל.

## רות

**ולנעמי** מודע לאישה איש גבור חיל ממשפחת אלימלך ושמו בועז ותאמר רות המואביה אל נעמי אלכה נא השדה ואלקטה בשבלים אחר אשר אמצא חן בעיניו ותאמר לה לכי בתי מגלה זו נכתבה ע"י אנשי כנסת הגדולה ובוודאי נרמז בה דברים העומדים ברומו של עולם ולא הסיפור מעשה בלבד. ויש לרמוז בפסוקים אלו דהנה בדורות שהיו קודם הבעש"ט ר' ישראל זצוק"ל אף שהיו עוסקים בתורה ועבודה מ"מ לא שמו לבם לתקן אשר פגמו עד ימי זקנה ולא ידעו כחה של תשובה עד היכא מגיע. עד שעיר וקדיש מן שמיא נחית הוא הבעש"ט ז"ל ואחריו בא הרב הקדוש רבינו אלימלך ז"ל והם פתחו השער לה' שטוב לעשות תשובה בעוד שהוא איש דהיינו בימי נערותו שהאדם צריך לתקן אף מה שפגם בגילגול הראשון ומכ"ש מה שפגם מקטנותו ובימיהם התחילו להתעורר פרחים וציצים בתשובה ע"י שהם היו דבוקים תמיד בתשובה הרמתה היו ממשיכים את עולם התשובה על כל העולם והתעוררות תשובה בימי נערותו בא לאדם על ידי שמדבק עצמו בצדיקי הדור אך שני בחינת צדיקים יש יש צדיק אשר הוא מתחזק בצדקו תמיד והוא באמת צדיק גמור אבל אינו דבוק בתשובה שמכיר א"ע שהוא צדיק וזה אינו יכול להמשיך ולהדריך נערי בני ישראל שיתקנו מעשיהם בתשובה מחמת שהוא עצמו אינו דבוק בתשובה ויש צדיק יותר גבוה שאפילו על מעשיו הטובים הוא ממשמש אותם אם הם ברור וצלול בלתי לה' לבדו בלא שום פני' אחרת ותמיד הוא דבוק בתשובה שמא עשה אחת מהמצות באיזה פני' אפילו דקה מן הדקה ואחר צדיק זה ירדוף האדם וישיג וידבק עצמו בו ועל ידו יוכל לתקן מעשיו ולהגיע לתכלית עבדות ה' ועל כזה נאמר מקום שבעלי תשובה עומדים כו' כי בכח זה הצדיק לקרב ולתקן נשמות

ישראל לעבדות ה ע"י תשובה. וזאת נרמז בפסוקים אלו ולנעמי מודע לאישה נעמי רומז לתשובה שהוא נועם עליון כידוע. וזהו ולנעמי מודע לאישה ר"ל לעולם התשובה. יש צדיק שהוא דבוק בתשובה שהוא אוהב נאמן לאישה ר"ל להקב"ה שהוא אדון של עולם התשובה איש גבור חיל ר"ל שהוא מתגבר על יצרו ממשפחת אלימלך ושמו ב"ו ע"ז פי' ב"ו עו"ז שכל התורה בקרבו כידוע שאין התורה מתקיים אלא במי שנעשה שכן לעפר היינו שלבו נכנע בתשובה. ותאמר רות המואביה אל נעמי פי' רות רומז לדוד כדאיתא במדרש זכתה ויצא ממנה דוד שרוה להקב"ה בשירות ותשבחות ורות הוא למפרע תו"ר וכנסת ישראל ליונה מתלי לכן נערי בני ישראל משולים לתו"ר וזו ותאמר רות המואביה אל נעמי ר"ל שנערי בני ישראל מתעוררים בתשובה וזו אל נעמי שרומז לתשובה כנ"ל אלכה נא השדה היינו לחקל תפוחין קדישין ר"ל לזמר להקב"ה בשירות ותשבחות ואלקטה בשבלים ר"ל אלקטה הנצוצים שנפלו על ידי שפגמתם וע"י מי אוכל לבוא לידי תיקון אמר הכתוב אחר אשר אמצא חן בעיניו ר"ל אלך אחר צדיק שהוא דבוק בתשובה תמיד שהוא מודע לאישה של נעמי אולי אמצא חן בעיניו ויתקן אותי ותאמר לה לכי בתי בוודאי צריך האדם לרדוף אחר צדיק כזה ולדבקה בו.

**ולנעמי** מודע לאישה איש גבור חיל ממשפחת אלימלך ושמו בועז וכו' וכל הפרשה ונראה לפרש מקראי קודש אלו ע"ד רמז כי הנה איתא בספרים הקדושים שנעמי מרמז לנועם עליון עולם התשובה מדת בינה המרומז לה' עלאה שבשם הוי' ב"ה ורות מרמזת למדת מלכות ה' תתאה והנה כל עבודתינו בעסק התורה והתפלה לתקן את הה' תתאה מדת המלכות להמתיק הדינים ולהשפיע עלי' חסדים גדולים מאורות העליונים וזאת ע"י התשובה שעושין אומה הישראלי בזה מעוררים את עולם התשובה מדת בינה המרומז לה' עלאה להשפיע רחמים גדולים על הכנ"י ובזה יש כח להכנ"י להעלות מדת המלכות עד המוחין עלאין הי"ג מכילין דרחמי ומעולם לעולם עד הכתר דאריך אשר זה הוא סוד והתגלות המוחין בחג הקדוש הזה יום מתן תורתינו וע"כ נאמר ורות דבקה בה כי זה הוא תשוקת מדת המלכות לעלות תמיד אל חיק אמה ה' עלאה כאשר אמרנו שנעמי היא בחי' ה' עלאה ורות היא בחינת ה' תתאה וע"י התשובה והמעש"ט של בני ישראל עם קרובו יש בידם כח להעלות מדת המלכות לעולם הבינה ולעורר ההשפעות ממוחין העליונים הי"ג תיקונים דאריך על הכנסת ישראל וע"י זה יוכל להיות הגאולה שלימה ב"ב וזה ירומז במקראי קודש ולנעמי מודע לאישה כו' ממשפחת אלימלך ושמו בעז ר"ל בעז מרמז להי"ג תיקונים אשר שרשם הם הג' הויות אשר בהם י"ב אותיות ועם המקור שהוא שורש להי"ג תיקוני' הוא י"ג כי "בעז בגימטריא ע"ע שהוא סוד ג' הויות

הקדושים ואיש נעמי הוא עולם החכמה ומרמז הכתוב של נעמי שהוא עולם הבינה מודה לאישה כו' ממשפחת אלימלך ושמו בעז רצונו שאף לאיש נעמי שהוא חכמה אין לו רק ידיעה ממדריגת הי"ג תיקונים דאריך המרומזים במילת "בעז כי שם אין שום השגה כלל אף לעולמות העליונים ותאמר רות אל נעמי אלכה נא השדה ואלקטה בשיבלי' אחר אשר אמצא חן בעיניו ר"ל לאשר חשקה וחפצה של מדת מלכות לעלות אל חיק אמה וידוע שאין למדת מלכות עלי' רק ע"י המצות ומעש"ט של הצדיקים ע"ה אמרה רות המרמזת למדת מלכות אלכה כו' ואלקטה כו' ר"ל שתלך ללקט המעש"ט של הצדיקים המסגלי' מעש"ט לעשות נחת רוח ליוצרם וזהו אשר אמצא חן בעיניו ותאמר לה לכי בתי כי גם עלמא עלאה עולם הבינה המכונה בשם נעמי רצונה בזה בכדי להעלות מדת המלכות ויתיחדו כדי להשפיע רב ברכות ממקור הרחמים הי"ג מכילין דרחמי ותלך ותבוא ותלקט אחר הקוצרים ר"ל כי הצדיקים נקראים מחצדי חקלא כי הם במעשיהם הטובים ובתפילתם קוצרים ומכריתים כל החוחים והקוצים מארי דדינין אשר רוצים להרע לכנ"י ויקר מקרה חלקת השדה לבעז אשר ממשפחת אלימלך ר"ל שהיה למדת המלכות המרומזת ברות עלי' לעולם הבינה ומשם עד עולם העליון המרומז במלת אלימלך עד הי"ג תיקונים דאריך המרומז במלת בעז כאשר אמרנו אמנם לא היה רק דרך מקרה שעוד לא היה על צד העמדה וקיום ובדרך זה יתפרשו גם יתר המקראות עד ויאמר לה בעז לעת האוכל גשי הלם ר"ל שאוכל מרמז ליחוד כמבואר בספרים הקדושים ואמר בעז המרמז להי"ג תיקונים דאריך שלעת האוכל שהיא היחוד תגש הלם ר"ל שתגש ותתחזק שם בקיום גמור כי גם תיבת הל"ם עולה ע"ח עם האותיות סוד השלשה הויות הקדושים עם המקור שורש הי"ג תיקוני' כנ"ל וטבלת פתך בחמץ ר"ל שמלת חמ"ץ עולה חק"ל מספר היחוד הוי' אהי' הוי' אדני שהוא חקל תפוחין קדישין והמבין יבין לפרש גם יתר המקראות על סדר זה עד ותאמר לה נעמי חמותה בתי הלא אבקש לך מנוח אשר ייטב לך ר"ל שאמרה אימא עלאה למדת מלכות הלא אבקש לך מנוח ר"ל שיהיה היחוד דרך מנוחה וקיום לא דרך מקרה הלא בעז מודעתנו כאמור שהוא מרמז על הי"ג תיקוני דאריך אשר אין בנו השגה בו רק בדרך ידיעה כנ"ל הנה הוא זרה את גורן השעורים הלילה ר"ל שהוא זרה ומפזר את הדינים המרומזים במלת גורן אשר מספרי ג' פעמים אלקים עם הכולל וגם שערה מרמז לגבורות הלילה מרמז לגלות שדומה ללילה ורצונו שמעולם ההוא מתעוררים הרחמים הגדולים למתק את הדינים ולהכניע כחם שיתפזרו ולא יוכלו להרע להכנסת ישראל. ורחצת וסכת ושמת שלמותיך עליך ר"ל שתתפשט ממלבושי הדינין ותתקשט במלבושי שבת כפי' רש"י ז"ל ור"ל

שתעלה לעולמות העליונים מדריגת שבת אשר אין לסטרא דדינא אחיזה לשם כו' ובאת וגלית מרגלותיו ר"ל שתעלה מדת המלכות עד בחינת הרגלין שהם נצח והוד דעתיקא העומדים במקום נוצר ונקה כנודע מספרים הקדושים וכו' עד ויאמר מי את ותאמר אנכי רות אמתך ופרשת כנפיך על אמתך כי גאל אתה ר"ל ששם מקור הרחמים והגאולה ע"כ התחננה לפניו על עמה כנ"י שיעורר רחמים העצומים לגאול אותם מגלות החל הזה ויאמר ברוכה את לה' הטבת חסדך האחרון מן הראשון לבלתי לכת אחרי הבחורים כו' ר"ל שדבקת עצמך בעולמות העליונים דיקנא עלאה המכונה בשם זקן כביכול. הטבת בזה יותר מאשר עשית בראשונה כי עד עתה לא רצית לעלות רק עד מדריגת זעיר רק עלית לרום המעלות. והי' בבוקר אם יגאלך טוב יגאל ר"ל שעיקר הגאולה תלוי' בתשובה ומעש"ט איתערותא דלתתא לעורר רחמים עליונים ועיקר התשובה והאתערותא הוא על ידי ההכנעה כי כאשר האדם הוא מכניע את עצמו וחוזר בתשובה שלימה עי"ז בא האתערות' ומעורר דעת העליון כי זה סוד הדעת שיודע לפני מי חטא. וע"כ משה רבינו שהי' בסוד הדעת נאמר בו והאיש משה עניו מאד וידוע מספרים הקדושים ששם הדעת הוא 'א'ה'ו'ה שעולה טו"ב וע"כ אמר העולם העליון למדת המלכות הכנ"י אם יגאלך טוב ר"ל שתבוא הגאולה ע"י ההכנעה שהוא סוד הדעת שהוא מרומז במלת 'ט'ו'ב שהוא בגימ' י"ז מספר שם 'א'ה'ו'ה שם הדעת יגאל ואם לא יחפוץ לגאלך היינו שבאם ח"ו לא יתעוררו לב הכנ"י להכניע א"ע בתכלית ההכנעה וגאלתיך אנכי היינו מעצמי אעורר את הרחמים הגדולים לגאול אותם במהרה בימינו אמן.

**ותרבה** בנערות בועז ללקט עד כלות קציר השעורי' וקציר החטים ותשב את חמותה צריך לדעת מה מלמדינו הכתוב בזה ונקדים תחילה המדרש ותשב נעמי ורות המואביה כלתה עמה השבה משדה מואב זו ששבה משדה מואב והמה באו בית לחם בתחילת קציר שעורים א"ר שמואל ב"ר נחמן כל מקום שנא' קציר שעורים בקציר העומר הכתוב מדבר קציר חטים בשתי לחם הכתוב מדבר קציר סתם משמע לכאן ולכאן גם המדרש זה סתום שאמר השבה משדה מואב זו ששבה משדה מואב מאי מחדש לנו המדרש הלא הפסוק עצמו מפורש כן ששניה' שבו משדה מואב כמו שכתוב ותשב נעמי ורות וכו' גם זאת אינו מובן מה שאמר ר' שמואל ב"ר נחמן שלכאורה מה משמיענו בזה. ונראה לרמוז בזה דהנה ענין קצירת העומר הוא כשיצאו ישראל ממצרים יצאו מתחת יד יצ"הר והלכו אחר עצת היצ"ט אך במה הי' אז כחם להטות אליות' שעדיין לא הי' להם תורה ומצות אלא ע"י שהקב"ה חפץ לגואלם הי' מגלה להם בלי אתערותא דלתתא מוח החכמה בליל ראשון של פסח ואז מקטנם ועד גדלם ידעו מאלהותו ית"ש שהוא רב

ושליט עיקרא ושרשא דכל עלמין אך זאת הי' כמו נהמי דכסופא מחמת שבאו להשגה זו בלתי התעוררות ומאן דאכיל דלאו דילי' וכו' לכן נלקח מהם השגה זו תיכף כדי שיעבדו עבודת הקודש וימאסו ברע ויבחרו בטוב כנאמר ובחרת בחיים ולשון בחירה אין שייך אלא בשני דברים הנראים שניהם כאחד טובים לזה צריך בינה להבחין בין הטוב ובין הרע למשל שיש אבנים שנראים לכאורה שהן אבנים טובים ובאמת אינם שווים כלום ומי שאינו מבין עליהם ולוקח אותן לעצמו הוא משחית עצמו מאד ויוכל לבוא ח"ו לידי עניות לכן צריך האדם להתבונן מאד לידע בין טוב לרע כי גם ממדת עו"הז נראים לטוב והעיקר צריך האדם לתקן מדותיו בתחילה דהיינו אהבה יראה התפארות נצחון הודי' דהיינו שלא לאהוב אלא הש"ית ותורתו ועבדיו בלבד ויתגבר על יצרו ולירא מפניו ית"ש יראת הרוממות ולא יפאר אל הש"ית ותורתו וצדיקי הדור ולנצח היצ"הר ולהודות על האמת וישבר תאוותו ואח"כ בא לגדלות השכל להשיג אלהותו ית"ש וזהו ראשית חכמה יראת ה' שכל טוב לכל עושיהם ר"ל לכשיהיה יראת ה' בקרבו ויתקן מדותיו ואח"כ בא לגדלות השכל אבל אם החכמה קודמת ליראת חטא אין חכמתו מתקיימת לכן לא נתקיימה בהם מוח החכמה שנתגלה להם אז בליל ראשון של פסח מחמת שהי' חכמתם קודם ליראת חטא שעדיין לא תיקנו מדותם ובאו לספירה שיתקן כ"א מדותיו בימי הספירה ע"י תשובה וישיגו השגות התורה במ"ת וכמו שיש בכל עשיותיו של אדם המעשה והדיבור והמחשבה דהיינו השכל איך לדבר ולעשות המעשה ההוא כן יש באדם כנגדן נפש רוח נשמה הנפש הוא נפשו של אדם ורוח היינו ריח ממללא ר"ל שהוא מדבר דברי אלהים חיים ברורים וכלולים בלתי לה' לבדו ונשמה היא השכל ועד שלא מתקן נפשו כראוי אינו יוכל לזכות אל הרוח ומכ"ש לנשמה אלא בתחילה צריך לתקן מדותיו דהיינו הנפש ועי"ז זוכה לרוח דהיינו לרוח ממללא כנ"ל ואח"כ זוכה לנשמה דהיינו לגדלות השכל שמשיג השגות התורה והשגות אלהותו ית"ש והכל צריך לתקן על ידי תשובה ובימי הספירה צריכים אנו לתקן עצמינו להמתיק הגבורו' בשרשן שיתיחד המלכו' שהיא ה' תתאה עם היו"ד ה"ח וח"ו הירח עם השמש ויהי' אור הלבנה כאור החמה וישתמשו שניהם בכתר אחד ואז יתגלה מוח החכמה ואם היחוד אינו שלם כ"כ לא נמתקו הגבורות עדיין כראוי ואי אפשר שיתגלה מוח החכמה ובזו"הק קורא לפעמים לנעמי נשמה ולפעמים נשמה לנשמה ורות רומז לרוח כמו שאיתא זכתה ויצא ממנה דוד שרוה להקב"ה בשירות ותשבחות ורוח הוא רוח ממללא כנ"ל. ובועז רומז לגבורות ב"ו ע"ז. נחזור לענינינו שע"י שמתקן נפשו ע"י תשובה זוכה לרוח ואח"כ זוכה לנשמה וזאת היא כוונת הספירה שיתקנו מדותיהם ע"י תשובה והקרבת העומר הוא ג"כ רומז

לתשובה כי מתחילין למנות הספירה לטהר נפשותם בימי העומר כמובן ליודעים ועי"ז המתקו כל הגבורות בשרשן ונתגלה במ"ת מוח החכמה והשיגו השגות אלהות והשגות התורה ולחם רומז לתורה כנאמר לכו לחמו בלחמי ושתי לחם היינו שתי תורות תורה שבכתב ותורה שבע"פ ונעמי רומז גם לעולם התשובה שהוא נועם עליון כנ"ל. ומזה נבוא לביאור ותשב נעמי ורות המואבי' כלתה עמה השבה משדה מואב ואמר המדרש זו ששבה משדה כו' ר"ל שנעמי לבד רומז לתשובה והמה באו בית לחם בתחילת קציר שעורים אמר ר' שמואל ב"ר נחמן כל מקום שנאמר קציר שעורים בקצירת העומר הכתוב מדבר ר"ל שקציר עומר רומז לתשובה כנ"ל ובזה מפורש ר' נחמן והמה באו בית לחם בתחילת קציר שעורים היינו שנעמי ורות שהם נשמה ורוח הם באים ע"י תשובה על ידי שמתקן נכשו כראוי זוכה לרוח שע"י קצירת העומר שטהרו עצמן בימי הספירה באו לקציר חטים דהיינו למ"ת וכ"מ שנאמר קציר חטים בשתי לחם הכתוב מדבר היינו שתי תורות תורה שבכתב ותורה שבע"פ דהיינו שאח"כ זוכה לנשמה ומשיג השגות התורה וזה פירוש הכתוב ותדבק בנערות בועז ללקט עד כלות קציר השעורים וקציר החטים כי' ותדבק בנערות בועז הן נערות השכינה הקדושה שהן שבע נערות הראויות לתת לה מבית המלך ללקט עד כלות קציר השעורים וקציר החטים ר"ל ללקט הנצוצים הקדושים ע"י תשובה עד כלות קציר השעורים ר"ל עד סוף התשובה ר"ל שתקנו בעומר עם הספירה עד שהי' מתקן הכל ע"י תשובה ונעשה היחוד שלם כנ"ל ולא הי' שום קטרוג כלל ונתגלה מוח החכמה והשיגו השגות התורה וזהו וקציר חטים שרומז לשתי תורות כנ"ל ועי"ז מה בא להשגה זו אמר הכתוב ותשב את חמותה ר"ל שמדבק עצמו בתשובה שחמותה שהיא נעמי רומז לתשובה ר"ל שביום מ"ת הי' עלי' למלכות עד בינה וחכמה לקבל הכתר כמובן.

**ורחצת** וסכת ושמת שלמותיך כו' ודרשו במדרש אלו בגדים של שבת הובא ברש"י ז"ל י"ל הפירוש כך דהנה נעמי אמרה לרות שתלכה לעשות מעשה זו לדבקה בבועז בדרך מצות יבום והנה אע"פ שידעה ברות שהיא צדיקת אעפ"כ היתה יראה שמא ח"ו תעשה זאת באיזה תאווה גשמיות לכן נתנה עצות לנפשה איך לעשות דבר זה בקדושה שלא יאחז בה הסט"א ואמרה לה ורחצת וסכת דהיינו כמו כוונת הרחיצה של שבת להסיר מלבושי חול וסט"א כידוע בכוונת המקוה של שבת ושמת שלמותיך עליך זהו בגדי שבת דהיינו להמשיך עלי' נר"ן של שבת וזהו מרומז בבגדי שבת ועי"ז תהי' יכולה לעשות זאת בקדושה ולא בסט"א והכתוב מעיד עליה ותעש לכל אשר צותה חמותה ר"ל שיכלה להמשיך עליה נר"ן של קדושה ולפשוט הגשמיות ודי למבין.

**ויאמר** בועז ביום קנותך השדה כו' ומאת רות המואביה אשת המת קנית להקים שם המת על נחלתו ויאמר הגואל לא אוכל לגאול לי פן אשחית את נחלתי גאל לך אתה את גאלתי כי לא אוכל לגאול וזאת לפנים בישראל על הגאולה ועל התורה לקיים כל דבר שלף איש נעלו ונתן לרעהו וזאת התעידה בישראל ויאמר הגואל לבועז קנה לך וישלוף נעלו הנה יש להבין מאי לא אוכל לגאול לי פן אשחית את נחלתי ורש"י ז"ל פי' שטעה בעמוני ולא עמונית והוא עפ"י דרשות חז"ל ותו מאי וזאת לפנים בישראל ותו דהול"ל קודם וזאת לפנים כו' זה הפסוק ויאמר הגואל לבועז קנה לך וישלף נעלו ואח"כ הול"ל וזאת לפנים כו' על הגאולה כו' שלף איש נעלו ונתן לרעהו כו' כי מיד שאמר הגואל גאל לך אתה את גאולתי כי לא אוכל לגאול הול"ל הסיפור מעשה תיכף כי אמר הגואל לבועז קנה לך וישלף נעלו ואח"כ הול"ל הדין והמנהג שהיה נהוג מאז לשלוף נעלו וזאת לפנים בישראל כו' שלף איש נעלו כו' ונראה לי עפ"י הזו"הק שכוונת יבום הוא משום דאין לו מנוחה וצריך למשוך נפש המת בלא בנים לבא לזה העולם בנפש הולד הנולד מהיבמה כדאיתא בסבא בפ' משפטים והנה לזה היה צריך היבם לפשוט א"ע מכל תאוות הגשמיות והיה צריך להתפשטות הגשמיות רק לכוון למשוך רוח ונפש המת לזה הזרע ולא כל אדם זוכה לכך והנה איתא ג"כ בגמרא דיבמות כל הבא על יבמתו לשם נוי כו' כאלו פוגע בערות אשת אחיו והנה בכאן אצל רות היו צריכין למשוך נשמת מחלון ע"י ביאה זו להקים שם המת על נחלתו והנה בועז הצדיק כשאמר כן לגואל ביום קנותך השדה מיד נעמי ומאת רות המואביה כו' להקים שם המת על נחלתו הביא בועז הצדיק לגואל שיבוא באותו הפעם להתפשטות הגשמיות והבין עד היכן צריך לפשוט א"ע מהגשמיות כשרוצים ליבם והבין שלאו כל מוחא סבול דא ואי אפשר לו לבא לזה שיכוין כן בחמת ע"כ השיב לבועז לא אוכל לגאול לי פן אשחית את נחלתי פי' כדאיתא בגמרא דהוי כאלו פגע בערות אשת אחיו כנ"ל גאל לך אתה את גאלתי כי ידע שזה הענין יכול בועז הצדיק אבל לא הוא לזה שפיר סמיך לי' הפסוק וזאת לפנים בישראל פי' זה הוא הפנים דהיינו הפנימיות בישראל על הגאולה פי' כשהיה רוצים לגאול את הנשמה ורוח של המת שיהיה לו מנוחה ועל התמורה פי' כי הנה יש עולם התמורה ר"ל וכשהיה רוצים לגאול את הנשמה ורוח מעולם התמורה ולהביאם לזה העולם שיהיה לו קיום ומנוחה להנשמה וזה הכוונה בפסוק לקיים כל דבר שלף איש נעלו פי' כדאיתא בספרי הקודש פי' על הפסוק גבי משה רבינו ע"ה של נעליך מעל רגליך וכן גבי יהושיע שפי' הוא לפשוט א"ע מזה העולם עיי"ש וזה שלף איש נעלו לפשוט א"ע מגשמיות העולם ונתן לרעהו פי' למסור א"ע במסירת הנפש להשי"ת ב"ה

הנקרא רעהו כדאיתא רעך וריע אביך כו' וזאת התעודה בישראל ע"כ שפיר כתיב אח"כ ויאמר הגואל לבועז קנה לך וישלף נעלו פי' דהיינו דכתיב סתם וקאי הן על הגואל שהיה לו לפי שעה התפשטות הגשמיות מה ששם בלבו בועז הצדיק והן על בועז הצדיק שהי' לו בוודאי התפשטות הגשמיות מכל וכל רק משך הרוח ונשמה לזה הולד ע"י היבום הקדוש הזה ונולד עובד וכל השתלשלות הקדוש הזה ע"כ מתורץ דכתיב וישלוף נעלו ולא פי' מי נתן למי י"א קונין בכליו של קונה ובועז נתן לגואל וי"א קונין בכליו של מקנה וגואל נתן לבועז כדאיתא בגמרא דבבא מציאה ולפי דברינו הנ"ל ניחא דכתיב סתם וישלוף נעלו דקאי על שניהם כנ"ל.

**וזאת** לפנים בישראל על הגאולה ועל התמורה לקים כל דבר שלף איש נעלו ונתן לרעהו וזאת התעודה בישראל. והנה הכתוב הזה כולו מקשה א' אמרו וזאת לפנים בישראל משמעות פשוטו מורה שזה אינו רק מנהג שנהגו בו מלפנים והרי דין חילופין הוא דין מדיני תורה ואינו מטעם מנהג גם אמרו וזאת התעודה בישראל הנה מלת תעודה מצינו שהתורה הקדושה נקראת תעודה כמא' הכתו' לתורה ולתעודה גם אמרו בזו"הק שתעודה מורה על תלמוד ירושלמי שאין בו מחלוקת ולכן אין זה מובן מה שאמר וזאת התעודה בישראל שנראה ממשמעותו שזה הוא עיקר התורה של ישראל וזה אין לו הבנה. ויראה לרמוז בזה ע"פ מאמר הכ' ויוצא משה את העם לקראת האלהים מן המחנה ויתיצבו בתתית ההר וגם בזה יש לשום לב א' מה שהעירו חז"ל על אמרו לקראת האלהים וביאורו בו שהש"י כביכול שבא לקראתם כחתן היוצא לקראת כלה גם על אמרו בתחתית ההר הוקשה ג"כ הלשון לחז"ל וביארו ע"ז שכפה כוליהם ההר כגיגת אמנם עוד לאלקי מילין לרמוז בזה כי הנה כשעלה ברצונו הפשוט לברוא את העולם היתה תכלית הכוונה להטיב לברואיו ברוב טובו אמנם לבל יאכלו נהמא דכסופא דמאן דאכיל דלאו דלי' בהיתר לאסתכולי באפי' וכמאמר חז"ל גימל דלת גמול דלים ומ"ט מהדר אפי' דדלת מהג' דמאן דיכול דלאו דלי' וכו' לכן צימצם הש"י מדת מלכותו בצימצומים ולבושים רבים מעילה לעלול עד העולם הגשמי הזה כדי שיהי' מקום לטעות ולנטות לימין או לשמאל ולבחור בטוב או בהפכו למען יגדל שכר המזכך עצמו ומקשר עצמו לשרשו ומדבק עצמו בהש"י והנה ענין הדביקות בו ית' הגם שבמהות עצמיותו ית"ש אין בו השגה כלל ולית מחשבה תפיסא בי' כלל אמנם מציאותו יוכל האדם להשיג ע"י הבחינה דברואיו וע"י שהאדם משיג מציאותו יתברך בזה הוא נדבק בו ית' ולכן לעתיד כשתמלא הארץ דעה את השם אז יהיו הכנ"י דבוקים בו כמאמר הכתוב ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד שרומז ג"כ על יחוד הקב"ה עם הכנ"י שישראל קרואים בשמו יתברך

כמאמר הפייט ושמנו קראת בשמך ובכתוב ג"כ נאמר והי' כל הנקרא בשם ה' ימלט וגם בשעת מתן תורה נתיחד הש"י עם הכנ"י פנים אל פנים ונגלה אז עליהם כזקן מלא רחמים שרומז שהופיע עליהם אור הלובן העליון שאין בו שום שחרות ושום תערובות דין כלל והוא מקור הי"ג ת"ד עילאה והנה כשמעשה בני ישראל גורמין ליחד עצמם עם בוראם ע"י שמקשרין עצמם לשרשן ועל ידי זה היחוד הוא פנים בפנים אז נשפע עליהם שפע לובן העליון וכשמתגלה הלבנונית העליון מתבטל אחיזת החיצונים שבטלים ממציאתן מגודל הבהירות אכן כשמעשה הכנסת ישראל גורמין ח"ו הסתרת פנים אז מתגברת הסטרא אחרא והממוני' ושרי האומות שמעכבין השפע והכנ"י הם בחוסר כל ואולם הש"י ברוב רחמיו וחסדיו הגדולים שתל לנו בכל דור ודור צדיקי עולם כמאמרם ז"ל אין העולם פחות מל"ו צדיקים והם מהפכין מדת הדין למדת הרחמים וכל צדיק הוא בחינת יוסף שהוא יסוד עולם המקשר הכנ"י אל הקב"ה והוא המשפיע אל הכנ"י ולכן נקרא יוסף כלכל מפני שהוא כולל בתוכו הה' חסדי שמקבל מהספירות העליונות וכוללם יחד להשפיעם על הכנ"י והה' גבורות נכללים בהה' חסדים והנה שורש ומקור של יוסף הוא יעקב שהוא הדעת ויעקב העמיד י"ב שבטים כנגד הי"ב צירופי הוי' והי"ב צירופי הוי' שרשם הג' הויות שהם י"ב אותיות ועם המקור הם י"ג שהם י"ג ת"ד ויוסף הוא מקשר עצמו בהדעת וממשיך השפע מהי"ג ת"ד על הכנ"י וזה ידוע שבכל עולם ועולם עד המקור העליון אי אפשר השפע לירד מעולם לעולם רק ע"י בחי' יוסף שהוא בחי' המשפיע על מדת מלכות מה שקיבל מהספירות ולכן יוסף בגימטריא ו' הויות שהם הששה קצוות שהוא כולל ומשפיע על מדת המלכות והנה ידוע שהחסדי' הם שמות הויות והגבורו' הם שמות אלהים וההמתקה הוא ע"י אותיות הקודש על שם אלהים שהוא שם 'א'כ'ד'ט'ם (דהיינו שאות א' אין אות קודם לו והוא עומד במקומו ולפני הל' הוא כ' ולפני הה' ד' ולפני היו"ד ט' ואות המ"ם סתומה האות שלפני' היא ג"כ מ"ם) והגבורות נמתקין ע"י הצדיקים שהם מהפכין מד"הד למד"הר. וזהו רומז הכתוב ויוצא משה את העם לקראת האלהים רומז שהמתיק הגבורות מעל הכנ"י ע"י השם שהוא לקראת שם אלהים שהוא שם אותיות הקודמים לו כנ"ל ועי"ז ויתיצבו בתחתית ההר הנה אותיות שהם תחת אותיות ההר ואחריהם שאחר הה' הוא וי"ו וכן אחר הה' השני' ואחר הרי"ש הוא שי"ן ועולה שי"ב כמנין י"ב צירופי הוי' שרומז שקבלו אז ישראל השפעת מקור הי"ב צירופי הוי' שהם הי"ב אותיו' של הג' הויות הראשונות ועם המקור הם י"ג וזהו עלית למרום שבית שבי שרומז עלהי"ב צירופי הוי' שעולים כמנין שב"י ולכן נגלה הש"י עליהם אז כזקן מלא רחמים שנתגלה עליהם השפעות הלובן העליון

מהו רומז כאן וזאת לפנים בישראל רומז במלת לפנים שהוא מוסב על ראשית מחשבת הבריאה (וכדרש חז"ל ג"כ ע"פ מרום מראשון מקום מקדשינו שדרשו מראשון עד שלא נברא העולם) שאז בראשית המחשבה ישראל עלו במחשבה ובשבילם נבראו העולמות ע"י שעלה לפניו י"ש השיעשועין שיהי' לו מהזדככות שיזדככו ישראל את עצמן מעומק החומריות וע"י זה יעלו מדת המלכות לקשרה עם הששה קצוות ולכן עבור זה נשתלשלת מדת מלכותו עד העו"הז הגשמי' בכדי שיהי' בחירה ורצון לבחור בטוב ובתמורתו ומזה מקבל הש"י תענוג כשהם מואסים ברע ובוחרים בטוב ועי"ז יזכו לגאולה השלימה שע"י שיקשרו עצמן לשרשם ויקבלו עול מלכותו עליהם יהי' היחוד שלם ותמלא הארץ דעה את השם וזהו וזאת לפנים בישראל נ"ל הגאולה ועל התמורה וכו' פי' שלכן היתה זאת לפנים בראשית המחשבה לברוא אומה הישראלית שיהי' להם מקום לזכך עצמן ולהביא הגאולה וגם שיהי' מקום תמורה להמיר טוב ברע הוא כדי לקיי"ם כ"ל דב"ר כל נקרא מדת יסוד ודבר הוא מדת מלכות וביארו שע"י הזדככותם ובוחרים בטוב יתיחד "כל עם "דבר שהוא יסוד ומלכות ולכן שלף איש נעלו ונתן לרעהו איש זה הקב"ה שנקרא איש מלחמה "נעלו גי' יוס"ף שהוא ששה הויות ורעהו הם הכנ"י שנקראים אחיי ורעיי שע"י היחוד מקבלים הכנ"י השפעות ששה ההויות וזאת התעודה בישראל רומז שזה צריך להמשיך ע"י התורה שהוא ששה סדרי משנה שע"י זה נמשכים ששה הויות על הכנסת ישראל אמן.

## נשא

**וידבר** ה' אל משה לאמר נשא את ראש בני גרשון גם הם לבית אבותם למשפחותם הדקדוק הוא מפני מה אצל בני קהת נאמר תחילה למשפחותם ואחר כך לבית אבותם ואצל בני גרשון נאמר לבית אבותם תחילה גם יש לדקדק על תיבת נשא שהנו"ן נראת כמיותר שהי' די באמרו שא כמאמר הכתו' שא את ראש המלקוח שא את מספר שמותם ונראה דאיתא בגמרא מי שהוא ובנו ובן בנו בני תורה שוב אין התורה פוסקת מהם לעולם שנאמר לא ימושו מפיך וכו' אמר ה' מעתה ועד עולם עיי"ש. אמנם הבטחה זו אינו אלא למי שדורך בעקבי אבותיו ואוחז דרכם בקודש לילך גם הוא בדרכי תורה ועבודה ומבקש להתעזר בזכות אבותיו שיגיע מעשיו למעשי אבותיו הקב"ה מאיר עיניו במאור תורה בזכות אבותיו אבל אם הוא אינו מיגע עצמו כלל לא יועיל לו זכות אבותיו כלל כמאמר חז"ל לא יגעתי ומצאתי אל תאמין וכל אדם אם ישקוד על התורה ועבודה ישיג השגות התורה כי כתר תורה מונח וכל מי שירצה יזכה בה והחילק בין מי שיש לו שלשלת

היוחסין ובין שאר האנשי' אשר אינם מיוחסים הוא כך שמי שאין אבותיו היו צדיקים צריך לעבוד עבודת עבודה ועבודת משא בשקידה רבה ועי"ז יוכל לבוא להשיג השגות התורה וקדושה עליונה ומי שיש לו שלשל' היוחסין זכות אבותיו עומדת שלא יצטרך לעבוד כ"כ ויוכל להשיג בנקל יותר משאר אנשים אך אעפ"כ בלא שום יגיעה אי אפשר לו להשיג שום דבר רק גם הוא צריך לחתור ולבקש תמיד את ה' בכל לבבו ובכל נפשו ובאם יעמול בתורה ובעבודה אזי ישיג יותר מבאם יעמול כ"כ שאר אנשים אשר אינם מיוחסים כי לזה זכות אבותיו מסייעו שבאו לו השגות בנקל יותר משאר אנשים ודרך האמיתי הוא הגם שהוא מיוחס גדול לא יבטח על זכות אבותיו כלל רק יתאזר כגבור חלציו ויתאמץ לעבוד עבודת הקודש בשקידה רבה עד אשר ישיג מעצמותו בלתי זכות אבות ע"כ אצל בני קהת נאמר תחילה למשפחותם להורות הגם שהיו מיוחסים משלשה דורות קהת לוי יעקב לא בטחו בזכותם רק כנסו עצמם משפחות משפחו' לעבוד עבודת הקודש וקדושתם אשר השיגו היתה ע"י עבודתם ולא ע"י זכות אבות אבל בני גרשון אותה הקדושה שהי' להם מאביהם שהי' בכור קדוש מרחם אותה קדושה אי אפשר להשיג ע"י עבודתו כי אכילו אם יעבוד כל ימיו על זה לא יהי' בכור א"כ אותה הקדושה שהי' לבני גרשון מצד שהי' גרשון בכור קדוש מרחם אותה קדושה לא הי' להם אלא מצד אביהם ולא מצד עבודתם לכך נאמר בהם תחילה לבית אבותם אבל בבני קהת יוכל להיות שכל קדושתם לא הי' אלא מצד עבודתם כנ"ל לכן כתיב למשפחותם תחילה כנ"ל ועל הדקדוק שדקדקנו לעיל שהי' די באמרו שא כו' נראה לפרש דאי' במדרש רבה מהיכן נתחוו ישראל לדגלים שבשעת מתן תורה ראו ישראל מיכאל ודגלו גבריאל ודגלו התחילו מתאווין לדגלים והנה מרכבה עילאה הוא מדת האבות אברהם בימין יצחק בשמאל ויעקב באמצע ודוד במערב ודמות החיות פני ארי' לימין פני השור משמאל ופני נשר באמצע וכן מיכאל בימין גבריאל בשמאל אריאל במזרח רפאל במערב שכן הוא אחדות הפשוט אבל אם מעשי התחתונים גורמים חלילה קיטרוגים למעלה ומתעורר עליהם דינין ח"ו אז צריכין אנו להמתיק הדינין וצריכים אנו להעלות מדת יצחק שיהי' באמצע ואברהם בימין ויעקב בשמאל כדי שיתכלל יצחק בין אברהם ליעקב ועי"ז נמתקין הגבורות בשרשן ועיין בזו"הק פ' אמור בכוונות התקיעות דר"ה ואם צריכים המתקה יותר אז צריכים לעשות המתקה יותר גדולה דהיינו שיהי' יעקב בימין ויצחק באמצע ואברהם בשמאל וזה הוא המתקה היותר גבוה ושוב אין שום כח לקטרג רק כל הדינים נמתקים בשורשם ועיין במאמרינו פ' בחוקתי על פסוק וזכרתי את בריתי יעקב כו'. והנה כשאנו עושין המתקה שיהי' יעקב בימין ויצחק באמצע ואברהם בשמאל אז סדר

המרכבה נשר בימין שור באמצע ארי' בשמאל וזהו המיתוק הגבוה שהגבורות נכללין תחת החסדים והרחמים גדולים מתגברין על ישראל ושוב אין שטן ואין פגע רע. והנה כשהוקם המשכן ורצה הקב"ה להשרות שכינתו בתחתונים קיטרגו כל מלאכי מעלה על ישראל קיטרוג גדול מאד וביותר על הלוים שהם היו שומרי משמרת הקודש וע"י עבודתם ושירתם שרתה השכינה בהם לזה היו הלוים צריכין שמירה שיומשך עליהם הרחמים הגדולים לבל ישלוט עליהם שום קיטרוג. לכן כתיב אצל בני קהת שהיו נושאי הארון נשא את ראש בני קהת ר"ל מלת 'נ'ש'א הוא נוטריקון 'נשר 'שור 'ארי' וביאורו שיומשך עליהם הרחמים הגדולים על ידי ההמתקה יעקב בימין יצחק באמצע ואברהם בשמאל שהם נשר שור ארי' ועי"ז יהי' להם שמירה לבל יחול עליהם שום קיטרוג ואח"כ אמר הכתוב נשא את ראש בני גרשון גם הם פי' הגם שעבודת בני גרשון לא הי' נקודש הקדשים שהם הארון והשולחן מ"מ גם הם צריכים שמירה ע"כ כתיב גם אצלם 'נ'ש'א שמרומז למה שכתבנו 'נשר 'שור 'ארי' ועי"ז הי' להם שמירה לבל יחול עליהם שום קיטרוג כנ"ל.

**וידבר** ה' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם למעול מעל בה' ואשמה הנפש ההיא והתוודו את חטאתם אשר עשו והשיב את אשמו בראשו וחמישיתו יסף עליו ונתן לאשר אשם לו ואם אין לאיש גואל להשיב האשם אליי האשם המושב לה' לכהן מלבד כו' אשר יכפר בו עליו וכל תרומה לכל קדשי בני ישראל כו' ואיש את חדשיו וכו' איש אשר יתן לכהן לו יהיה הנה התורה נצחית היא ועומדת לעד לדעת ממנה דרכי השם והנראה לרמז בפרשה זו כי הנה הדרך האמת לצדיקים המתהלכים לפני ה' שבאם חלילה נכשל בחטא אף גם בשוגג ואפילו על קל שבקלות אזי מיד יעשה תשובה ע"ז בלב נשבר ונדכה כי בהכשל אדם בחטא בשוגג ולא עשה תשובה עי"ז בא חלילה לעבור במזיד כמאמרם ז"ל עבירה גוררת כו' והנה האיש הצדיק ההולך בקדושה הוא מתקן כל בריאות העולם ע"י מעשיו כי כל העולם לא נברא אלא בשביל האדם ובהיותו מתנהג בעבודת השי"ת אזי נותן תיקון לכל הבריאות ושרשי העולם המה אויר מים אש וע"י הטבח מעשי הצדיק יתוקנו שרשי העולמות שהם אמ"ש כידוע מספר יצירה שלש אמות אמ"ש אויר מים אש ובאם חלילה מעוות דרכיו והולך אחרי שרירות לבו הרע ונקראבתינת נוקבא אזי הוא גורם קלקול בעולם ומהפך אמ"ש לאש"ם היפך מעלות הצדיק שהוא בחינת דכורא שמתקן שרשי העולמות שהם "אמש כמ"ש בספר יצירה זכר באמ"ש ונקיבה "באשם והנה הגם בעוות אדם דרכיו והולך בעצת היצר הלא בשובו מדרכיו וחי ומתקן לעשות "מאשם לאמ"ש ע"י לימודו בתורה לשמה והתמדתו

בו כמ"ש חז"ל אם היה רגיל ללמוד דף אחד ילמוד שני דפים וכו' אמנם הנה מבלתי חברת הצדיק והדבקו בו קשה לעשות תשובה כהוגן וכמעט בלתי באפשרות כלל ומה גם בדורות הללו נתמעטו הלבבות אך העיקר לחבר א"ע לצדיקי הדור ולקדושים אשר בארץ המה אשר הם יקשרו את נפשו לשורשו ויורו לו לשוב באמת ובלב שלם אל ה' וירחמהו ויתוקן כל שרשי הבריאה ובהיותו דבוק ונכסף להצדיק והצדיק מקשר נשמתו למעלה בשרשו גם כוחו יפה לעשות תיקוני תשובה בפ"ע כראוי משא"כ בשבתו בביתו ולא יתחבר לצדיקי הדור ומדמה לעצמו כי יש לאל ידו לתקן אשר עיוות אזי אין לו תקנה והוא נשאר בשטותו ובמדריגת נוקבא וזהו המרומז במקראי קודש המובאים לפנינו איש או אשה אשר יעשו מכל חטאת אדם כו' היינו שוגג כמובן ועי"ז באם ח"ו לא תיקן מיד אשר עיוות אזי הוא בא למעול מעל בה' וכו' היינו מהשוגג בא לידי מזיד שלשון מעילה הוא במזיד ועי"כ ואשמה הנפש ההיא כו' ר"ל שבא לבחי' נוקבא וגורם קלקול בשרשי הברואים שהם "אמש ומהפך "לאשם וזהו ואשמה כו' ואמר אח"כ והתוודו את חטאתם ויעשו תשובה וישוב וניחם על הרעה אשר עשה אז והשיב את אשמו וכו' ר"ל שיתוקנו שרשי הברואים כמקדם וזהו והשיב את אשמו כו' שישיב ויעשה "מאשם "לאמש וחמישיתו יוסף עליו כו' היינו שיעסיק בתורה לשמה וזהו וחמישיתו חמשה חומשי תורה ויוסיף ללמוד כאמור שאם היה רגיל ללמוד דף א' ילמוד שני דפין כו' ועי"ז יתוקן שרשי הברואים ויהי' כמקדם ויהיה בבחי' דכורא ולזה אמר עתה לשון זכר כמובן ומתחילה אמר לשון נקבה הנפש ההיא כו' ואם אין כאיש גואל להשיב האשם כו' רומז באם אין ידו משגת לגאול את נפשו מרדת שחת ולשוב בתשובה באמת וקצרה ידו להושע מעצמו להשיב האשם כו' היינו לתקן שרשי העולם ולהשיב לעשות "האשם "לאמש וכאמור למעלה הנה תו"הק היא נותנת לו עצה היעוצה לזה ואומר האשם המושב לה' לכהן כו' ר"ל הצדיק הוא נקרא כהן דהיינו לומר שילך לצדיקי הדור והם יתקנו להשיבו בתשובה באמת וע"י הצדיק יושב "האשם "לאמש מלבד איל הכיפורים אשר יכפר בו עליו כו' היינו לומר כי כאשר ילך להצדיקים והם יקשרו נשמתו בשרשו למעלה וישיבוהו בתשובה באמת אז כל התיקוני תשובה אשר יעשה מעצמו יהיה לאל ידו לעשותם כראוי ויקובלו לריח ניחוח ולרצון יהיו לפני ה' וזהו אשר יכפר בו עליו ר"ל שיעשה מעצמו תיקוני תשובה לכפר בו על כל אשר חטא על נפשו מלבד התיקון שנותן לו הכהן הצדיק וכל תרומה לכל קדשי בני ישראל אשר יקריבו לכהן לו יהיה כו' ר"ל וכל תרומה כו' היינו לשון התרוממות והתנשאות כלומר כל התרוממות לכל קדשי בני ישראל להרים קדושת בני ישראל הנה כל זה הוא מהתקרבות להצדיק מזה יהיה לו

התרוממות קדושתו וזהו אשר יקריבו לכהן כו' מאשר מקרב א"ע לכהן הצדיק לו יהיה התרוממות והתנשאות לקדושה ואומר ואיש את קדשיו לו יהי' כו' כלומר ואיש אשר ידמה בנפשו כי לו יהיה יד וכח לרומם קדושתו מעצמו גם מבלתי הדבקו להצדיק איש אשר יתן לכהן לו יהיה כו' כלומר מאשר היה ראוי האיש הזה ליתן את נפשו לתקן לכהן הצדיק והוא לא יחפוץ קרבת הצדיק כ"א עולה על במתי הגאוה לאמור אשר לו יהיה יד וכח לתקן בעצמו את שורש נשמתו לזה באתה תו"הק בסמיכת הפרשה איש איש כי תשטה אשתו כו' לומר לרמז כי האיש כזה הנזכר אשר איננו רצונו לבוא להצדיק הוא נשאר בשטותו והוא בבחי' נוקבא וזהו כי תשטה אשתו לשון שטות ומעלה בו מעל כו' היינו שנופל בכל פעם יותר ויותר בשחיתות היצר ובהסתו להביאו לידי הזדה וזהו ומעלה בו מעל עד סופו שיצטרך לבוא לכהן שיתקן אותו כי לו הכח לקשר את נשמתו בשרשו למעלה ולהביאו לידי תשובה אמיתית ויעשה אז בעצמו תיקוני תשובה לרצון לפני שמו ית' ויתעלה.

**וידבר** ה' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם איש או אשה כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לה' מיין ושכר יזיר כו' יש לרמז עפ"י מה ששנינו בש"ס נדרים תניא אמר שמעון הצדיק מימי לא אכלתי אשם נזיר אלא פעם אחד פעם אחת בא אדם אחד מן הדרום וראיתיו שהוא יפה עינים וטוב רואי וקוצותיו סדורים תלתלים אמרתי לו בני מה ראית כו' אמר לי רועה הייתי כו' העבודה שאגלחך לשמים אמרתי לו בני כמותך כו' עליך הכתו' אומר איש כו' כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לה' יש להבין מה שאומר שהיה קוצותיו סדורים לו תלתלים ומאי נפקא לן מזה שהודיענו מיופו שערו ושאר שבחי' מנויי גופו גם מה שאמר לו עליך הכתוב אומר איש כי יפליא כו' אין לו הבנה לפי פשוטו אמנם נראה המרומז במקראי קודש איש כו' כי יפליא וכו' הנה ידוע כי פלא מרמז לפלא עליון שהוא חכמה עליונה לנדור נדר כו' נדר ידוע שהוא נ" דר שדירתו בעולם הבינה שהוא נו"ן שערי בינה ופי' איש כזה שהוא במדריגה כזאת דהיינו שיפליא כו' שהוא חכמה עליונה וגם לנדר נדר כו' שהוא בנו"ן שערי בינה כנ"ל נזיר להזיר לה' כו' כלומר שרוצה לעשות נזר ועטרה לשמו ית"ש מיין ושכר יזיר ר"ל שימתיק הדינים המרומז ביין ושכר כידוע ליודעים ומזה יעשה עטרה ונזר לה' במה שימתקו הדינים וימשיך רחמים על כנ"י וע"ז רומז באמרם הנ"ל אמר ר' שמעון הצדיק כו' שבא אלי אדם אחד וראיתיו שהיה יפה עינים וטוב רואי וקצותיו סדורים לו תלתלים כו' פי' שהיה צדיק ומתוקן בכל מדותיו יפים אף נעימים וע"ז אמר לו עליך הכתוב אומר איש כי יפליא כו' כוונתו למה שרמזנו בפסוק הזה וכאמור.

**וידבר** ה' אל משה לאמר דבר אל אהרן כו' כה תברכו את בני ישראל אמור להם יברכך ה' וישמרך יאר ה' פניו אליך ויחנך ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום. פרש"י ז"ל יברכך שיתברכו נכסיך וישמרך שלא יבואו עליך שודדים ליטול ממונך. יאר ה' פניו אליך כו' איתא במדרש זה מאור תורה שיאיר עיניך ולבך בתורה כו' עיי"ש כבר העירו בזה מפרשי תורה למה לא כתיב דבר להם רק אמור להם. ובזה כראה לי כי הפסוק ירמוז שמי שבא לברך את ישראל צריך שיהי' בו מדה זו שיהי' אוהב אותם אהבה עזה כנפשו וכלבבו ואפילו לפחות שבפחותים מישראל יאהב כנפשו ועי"ז הוא מפאר אותם לפני אביהם שבשמים בכמה מעלות טובות ועי"ז הוא מעורר רחמים וחסדים גדולים וממשיך עליהם כל מיני ברכות. וזה נרמז בתיבת אמור להם ר"ל שתיבת אמור הוא מלשון את ה' האמרת היום וביאורו שהקב"ה צוה לכהנים כה תברכו את בני ישראל אמור להם פי' במדה זו תברכו את בני ישראל דהיינו שתאהבו אותם אז תהיו ראוים לברך את ישראל ועל פרש"י והמדרש שהבאתי לעיל יל"ד כי לפי פירושם הי"ל להקדים ברכות התורה לברכת הממון שהתורה היא ברכה נצחית וברכת הממון היא ברכה זמניות אך האמת הוא מי האיש אשר חננו ה' בעושר וגדולה וברכו גם במאור תורה שאינו מניח עסק התורה בשביל טרדת הזמן מתת אלקים הוא כי לאיש אשר יש לו עושר וגדולה מתגבר יצרו עליו שירום לבבו מאחיו וגם יטרדהו בטרדת הזמן ע"כ קשה מאד לאיש אשר אלה לו להתגבר על יצרו ולילך בדרכי התורה ועבודה ולעסוק בהם והבטיח לנו הש"ית הגם שיברך אותו בממון אעפי"כ יאר עינינו ולבנו בתורתו שנעסוק בה ע"כ מקדים הכתוב ברכת הממון לברכת התורה כלומר הגם שיברך אותך בממון ויש מקום להיצ"הר להתגבר להטריד אותך בהבלי הזמן יאר ה' פניו כו' אעפי"כ יאיר עיניך ולבך בתורה כנ"ל.

**א**"י יברכך ה' וישמרך כו' ואגב נבאר גם התרגום אונקלוס מהכתובים אלו יברכינך ה' ויטרינך ינהר ה' שכינתיה לותך וירחם יתך יקבל ה' שכינתיה לותך כו' מה שמתרגם יקביל ה' שכינתי' לותך אין לו שחר אמנם הענין הוא שהכהנים בעת שעולים לברך את ישראל צריכים לשום מגמת פניהם לכוין לעורר עליהם הי"ג תיקונים שהזכיר משה בתורה ופעם אחד הזכיר ע' תיקונים דזעיר וי"ג וע' הן כ"ב וצריכים הכהנים לכווין להמשיך הי"ב תיקונים שיאירו להט' תיקונים ולהמשיך אותם על כנסת ישראל וזה ב"ך יברך ישראל ר"ל ע"י הי"ג תיקונים וט' תיקונים שהן עולים כ"ב כמנין ב"ך יברך ישראל והנה מברכת כהנים יוצא השם כ"ב ויש דיעות בין המקובלים מהו השם כ"ב. ודעת המקדש מלך הוא שהשם כ"ב הוא השם הוי' ב"ה במילוי אלפין שהוא שם מ"ה עם השם אדני שהמילוי של שם מ"ה הן יו"ד אותיות והמילוי של שם אדני הוא י"ב

אותיות ובהצטרף שניהם יחד הן כ"ב ונראה לי שמרומז בברכת כהנים כדעת המקדש מלך הנ"ל כי 'יברכך 'ה' 'וישמרך הר"ת עולים כ"ו מספר הוי' והס"ת עולי' מ"ה ירמוז השם הוי' של מ"ה שהמילוי שלו הוא יו"ד אותיות ומתיבות יאר עד שלום הן י"ב תיבות רומז לשם אדני שהמילוי שלו הן י"ב אותיות כי הכהנים בשעה שמברכין את העם הן מיחדין הוי' אדני שמעלין המלכות להתיחד עם שם מ"ה ובזה נמתקין כל הדינים בשורשם והרחמים מתגברין ונמשך כל מיני ברכות על ישראל מהתיקונים עילאין. וזהו פי' התרגום ינהר ה' שכינתי' ר"ל שיופיע השכינה עלאה עליך יקבל ה' שכינתי' היינו שכינה תתאה שתתעלה ותתיחד עם השם מ"ה ותקבל כל מיני ברכות מהלובן עליון ותשפיע אותם על עם בני ישראל אמן.

**ויקריבו** נשיאי ישראל ראשי בית אבותם כו' ויביאו את קרבנם לפני ה' שש עגלות צב ושני עשר בקר כו'. ויאמר ה' אל משה לאמר. קח מאתם והיו לעבוד אח עבודת אהל מועד כו' יל"ד הלא בפרשת הקודמת נכתב כל ענין עבודת הלוים האיך נפקד איש איש על עבודתו ועל משאו מה ישאו בני קהת ומה ישאו בני גרשון ובני מררי האיך מלאו לבן של נשיאים להתנדב עגלות ובקר לשאת המשכן וכליו עליהם דבר שלא נצטוה משה מפי הקב"ה ומצינו שהקב"ה הסכים על ידם שאמר למשה קח מאתם ובוודאי כוונתם הי' רצוי' וצריך לדעת מה הי' כוונתם בזה ונראה ע"פ פשוטו כי למעלה בפ' פקודי מחשב הכתוב משקל הזהב והכסף של המשכן זהב תשע ועשרים ככר ושבע מאות ושלשים שקל והכסף הי' מאת ככר ואלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקל והנחושת הי' שבעים ככר ואלפים וארבע מאות שקל וחוץ מזה הי' הקרשים שהיו כבידן גדול מאד והעמודים והאדנים והתכלת והארגמן וקלעי החצר ועורות אילים ועורות תחשים מי יוכל לשער את כובד משאם והנה המשכן נעשה דוגמת מעלה ואצל חיות הקודש כתיב נראים נושאים והם נשאים כו' שהם נישאים עם הכסא ורצה הקב"ה להראות ששכינתו שורה במשכן ע"כ צוה שהלוים ישאו את המשכן וכל כליו שמדרך האנושי אי אפשר לשאת את כל המשא הכבד הזה אפילו אם היו הלוים מרובים יותר כפלי כפלים כאשר היו ובפרט לפעמים היו צריכים לילך ממסעי למסעי איזה ימים יום ולילה ובלתי אפשר לאדם לשאת משא דרך רחוקה מזה יבינו כולם שהלוים ינשאו עם המשכן ולא שהם נושאים את המשכן כמאמר חז"ל הארון נושא את נושאיו ובזה נתקדש שם שמים וידעו כולם שהשכינה שורה בישראל אמנם מי שהיה מקטני אמנה הי' יכול למצוא מקום לטעות ולומר שהלוים נושאים המשכן ותחת משא כבידה יכנסו לוים הרבה כ"כ עד אשר יכולו לסבול את המשא אשר תחתיהם. לזה רצו הנשיאים לקדש שם שמים לעיני

כל והתנדבו שש עגלות צב ושני עשר בקר דהיינו לכל עגלה שני בקר ועל עגלות אלו יטענו כל משא המשכן ויראו בעליל שאינו מדרך הטבע לטעון על עגלה אחת ששית המשא של המשכן ולא ישתבר. ומה גם שלא ילכו בעגלה אחת אלא שני פרים ולא ייעפו ולא ייגעו וחוץ מזה הן בהמות שאין להם אלא נפש הבהמיות. מזה יראו כולם שהקב"ה משרה שכינתו ביניהם שהם נשאים עם המשכן והפרים אלו הן חיים וקיימים עד היום כדאיתא בגמרא ומדרש נמצא ע"י שהתנדבו הנשיאים העגלות והבקר נתקדש שם שמים לעין כל. לכך הסכים הקב"ה עמהם ואמר למשה קח מאתם.

## בהעלותך

**וידבר** ה' אל משה לאמור דבר אל אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות פרש"י ז"ל למה נסמכה פ' המנורה לפ' הנשיאים לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה אז דעתו בשלא הי' עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו אמר לו הקב"ה חייך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות בהעלתך על שם שהלהב עולה כתוב בהדלקתן לשין עלי' שצריך להדליק עד שתהא שלהבת עולה מאליה. להבין זאת וגם מאי ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותי' וכו' כאשר צוה והול"ל ויעש כן אהרן כאשר צוה וכו' ואל מול פני המנורה העלה וכו' ותו האיך שייך לכאן הפסוק וזה מעשה המנורה מקשה עד ירכה עד פרחה מקשה היא ונראה ע"ד קנאת סופרים תרבה חכמה ובוודאי למצוה גדולה לקנאות במעשי צדיקים ולהשתוקק לעשות כמעשיהם ולילך בנתיבות' וזה יכול כל האדם לקנאות במעשי הצדיקים ולעשות כמעשיהם אבל זה הוא מתנה מהש"י שיש צדיק שיכול לקרב נשמת ישראל להש"י ולהלהיב אותם עד שיוכלו לדבר דברים בלהבי אש הן בתורה והן בתפלה ודיבור כזו שהוא בלהבי אש ובדו"ר עולה למעלה תיכף וצדיק כזה לאו כל אחד יוכל לבוא לזה לעשות כזה רק הוא מתנה מהש"י ולאו כל מוחא סביל דא אין יוכל לבוא לזה אלא צדיק שהוא כאפס ואין בעיני עצמו והוא כולו מוקשה אצל עצמו ונבזה בעיניו זה יוכל לבוא לזה וזהו בהעלתך פירש"י על שם שהלהב עולה פי' שלהב הוא אותיות הב"ל דהיינו ה' מוצאות הפה ול"ב דהיינו התורה שמתחלת בב' ומסיימת בל' וזה הבל עד שתהא עולה מאלי' דהיינו שיהי' ההבל עולה מיד למעלה וא"ל הש"י לאהרן חייך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות כו' שהוא מתנה גדולה ופי' הכתוב ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה העלה נרותיה דהיינו נשמות ישראל העלה אל מול פני המנורה העליונה כאשר צוה ה' את משה ולא להנאתו כלל אלא מחמת ציוו

הש"ית אליו מפרש הפסוק אחריו וזה מעשה המנורה פי' מי יכול לגרום זאת מקשה כו' עד ירכה עד פרחה מקשה היא פי' שהוא בעיניו כולו מוקשה מקטן ועד גדול אינו מוצא בעצמו שום לחלוחית חשיבות רק מוקשה בעיניו והוא נבזה בעיניו זהו הצדיק יכול לגרום כנ"ל או נוכל לפרש מקשה זהב עד ירכה עד פרחה מקשה היא פי' שיהי' חביבין בעיניו כל ישראל מקטן ועד גדול יאהב אותם אהבה גמורה וזה עד ירכה עד פרחה מקשה היא לשון עשת אחד ר"ל שיתיחד עם כל ישראל באהבה ואחדות גמור.

**או** יאמר בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות. קושיות רש"י למה נסמכה וכו' וקושי' שני למה לא נאמר בהדלקתך. ואף לפי תירוץ רש"י ז"ל נצרכנו להבין למה צריך כל כך להדליק עד שתהא שלהבת עולה מאליה ונבוא לביאור הדברים כי הצדיק מכונה בשם כהן שמעלה נשמתן של בני ישראל להדביקם בא"ס ב"ה וב"ש ובזמן שבני ישראל נתאספו יחד באגודה שלימה לבוא אל הצדיק הוא מלהיב לבבותם לעבודת הש"ית אך אחר פרידתם מהצדיק נכבה ההתלהבות שהי' להם לזה תירץ רש"י שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות הם נשמת בני ישראל להש"ית והיא גדולה מכל קרבנות הנשיאים והכתוב מלמד להצדיק הוא הכהן המעלה נשמתן של בני ישראל שצריך כ"כ להלהיב לבבות בני אדם לעבודת הש"ית באף שיהי' אל מול דהיינו מנגד מרחוק מפני המנורה הוא הצדיק המאיר לכל העולם בצדקתו יאירו שבעת הנרות היינו נשמת בני ישראל שיהי' להם התלהבות אף אחר פרידתם מהצדיק ויהי' ההתלהבות שלהם עולה מאליה באף שלא יהיו תמיד אצל הצדיק הוא הכהן אעפי"כ ילהיב לבבם. ונאמר אח"כ ויעש כן אהרן וכו'.

**ויהי** בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' כו' ובנוחה יאמר שובה ה' וכו'. וכירש"י ז"ל עשה לו סימניות מלפניו ומלאחריו וכו' כדי להפסיק בין פורענות לפורענות ע"כ יש לדקדק מה זה פורענות ראשון שמביא רש"י ועוד קשה מפני מה דווקא עשה סימניות נוני"ן והלא גם אחד משאר אותיות התורה הי' הפסק וביותר קושיות הזו"הק מפני מה הנוני"ן הפוכין וכדי להבין הענין נבאר כי כשברא הקב"ה את עולמו הי' רצונו הפשוט להטיב לברואיו וברא את עולמו בשביל ישראל שנקראו ראשית שישיגו אלהותו ואחדותו ית"ש וזה הי' ראשית השעשועים לפניו ית"ש שיכירו כח מלכותו אך עצמות אלהותו ית"ש א"א להשיג כי הוא א"ס ב"ה וצימצם שכינתו בתוכינו שע"י הצימצם נוכל להשיג מציאותו שהוא א"ס ב"ה. והנה הצימצומים מורים על גבורות והתפשטות מורה על חסד וכך הי' רצונו הפשוט להתנהג את הכנ"י בחסד אבל הצימצומים המורים על הגבורות הוא רק לעוברי רצונו כי אלקים עשה שייראו מלפניו ויחזרו בתשובה ואז

ינהג אותם בחסד וכדומה לזה פי' הרב הקדוש מו"ה יעקב יצחק זצוק"ל מפשיסחא על הפסוק משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה ר"ל משמים השמעת דין דהיינו כשיש ח"ו התעוררות הגבורות על הכנ"י ואו"ה גוזרין גזירות זה אינו רק להשמיע כדי שיעשו תשובה וכשהארץ יראה ר"ל שחוזרין בתשובה תיכף ושקטה והגבורות אינם עושים שום רושם כלל על כנ"י ואף אם גזרו גזירות ח"ו על כנ"י הם בטלין ומבוטלין ועליהם נאמר עוצו עצה ותופר כו' ומטיב לכנ"י ברוב רחמיו וחסדיו הגדולים כמו שעלה ברצונו קודם בריאות העולמות והנה איתא בסכר יצירה בשלשים ושתים נתיבות פליאות החכמה וביאורו של"ב נתיבות הם כ"ב אותיות התורה ועשר קדושות וכשעלה ברצונו לבראות עולמו באו לפניו כ"ב אותיות התורה בהיפוך אתוון בסדר תשרק וזה מורה על גבורות ודא הוא סליק ולא נחית כי רצון הש"ית שימתקו הגבורות בשרשם ולא ברא את העולם עד שבאה לפניו הבי"ת וזה הוא כסדר א"ב כי הא' נכללת בב' עלאה ומורה על חסד ודא הוא סליק ונחית מתתא לעילא ומעילא לתתא להמשיך על כנ"י חסדים טובים כרצונו הטוב וברא את עולמו והנה בסדר הא"ב הנו"ן מרמזת על השכינה כידוע ליו"ח כי נ' מרמז על ה' חסדים ונו"ן שערי בינה גם הי' במלואו ה' פעמים יו"ד עולה נו"ן ונו"ן במלואו היא ג"כ ן' בסוד נאמן כפוף נאמן פשוט כשם שיש לעילא נו"ן שערי בינה כמובן יש לתתא נו"ן שערי תשובה ועל דא הנו"ן מרמזת על ה' עלאה וה' תתאה כי נעץ תחילתן בסופן וסופן בתחילתן ועל זה הנו"ן רומזת על שכינה הקדושה שהיא עמנו בגלות כמש"ה ונתתי משכני בתוככם. והגם שלא נאמר נו"ן באשרי יושבי כו' אעפי"כ חזר דוד וסמכה ברו"הק שנאמר סומך ה' לכל הנופלים כדאיתא בגמרא נמצא שהנו"ן היא סמיכה לכנ"י בסדר הא"ב הרומז על חסד וגם הנו"ן היא חרב נוקמת נקם ברית כשהוא בהיכוך אתווין בסדר תשרק שהיא גבורה כנ"ל ועד"ז יבואר הכתוב ויסע מלאך אלהים כו' ויסע עמוד הענן מפניהם ויעמוד מאחריהם ר"ל הענן רומז להב' נונין דהיינו הנו"ן שהיא סמיכה לכנ"י נסע מפניהם ור"ל כסדר הא"ב שהוא חסד והנו"ן השני' שהיא חרב נוקמת הלך לאחוריהם ור"ל בסדר תשרק שהוא גבורה לעשות נקמה במצרים ועפי"ז יבואו אלו הפסוקים על נכון כי כתיב בכרשה הקודמת בסופה וענן ה' עליהם יומם בנסעם מן המחנה פי' וענן ה' היא הנו"ן שהיא סמיכה לכנ"י עליהם יומם שהוא חסד אבל כשהיו ח"ו התעוררות הגבורות היתה הנו"ן הפוכה בסדר תשרק שהוא חרב נוקמת והנה כבר ביארנו זה שבני ישראל לא היו נוסעים ממקום חניתן עד שראו התעוררות הגבורה ח"ו וזה הי' כוונתם במסעות לקבל עליהם עול גלות ממקום למקום ולזה אמר הכתוב בנסעם מן המחנה ר"ל שהיו התעוררת הדינים ועל זה עשה תיכף

סימן דהיינו נו"ן הפוכה הרומזת על זה וזש"ה ויהי בנסוע הארון דהיינו שנתחייבו גלות וכיון שקבלו עליהם תיכף נתגלו הרחמים והחסדים והגבורות נהפכים על שונאי ישראל ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויביך ולא כנ"י וינוסו משנאיך מפניך שלא יתקיימו עצתם על זרע ישראל ובנוחה יאמר ר"ל כשנחו דהיינו שהי' כולו חסד והי' הנו"ן שהיא סמיכה לכנ"י דהיינו כסדר הא"ב אמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל ר"ל אלפ"י דהיינו בסדר הא"ב שהוא כולו חסד והגבורות ימתקו בשרשן אמן.

**א"י** ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויביך כו' פרש"י עשה לו סימניות מלפניו ומלאחריו כו' להבין קצת הנונין הפוכו' למה הנון הפוכה כזה ן דהיינו הרחב למעלה והקצר למטה דהוא כדמות יו"ד למטה הוה לה להיות הפוכה כדרכה כזה ן דהיינו הקצר כדמות יו"ד למעלה והרחב למטה יע"ד הידוע מספרי קודש דשם הוי' הקדוש כסדר הוא רחמים גמורים וה' האחרונה יונקת מהוי"ו והוי"ו מה' הראשונה וה' ראשונה מהיו"ד של השם הקדוש ובאם חלילה כשנתהפך ע"י מעשה התחתונים אז חלילה השפעה אינה יורדה להה' תתאה אז חלילה כביכול פגם והריסה בקומה העליונה כמבואר שם כל מקים שהוי' מהופכת מרמז לדין כמבואר בכוונת המן שאמר כל "זה "אינינו "שוה "לי שהפך השם שיהיה היו"ד למטה ח"ו לגרום דין על ישראל וזה מרמז כאן בנו"ן הפוכה שמורה שנתהפך חלילה הוי' ביויד למטה כמו שהנו"ן הפוכה ביו"ד למטה מרומז על זה שנתהפך הוי' ביו"ד למטה והתפלל משה שיתהפך הוי' ויהיה היו"ד למעלה וזה ויהי בנסוע הארון שמורה חלילה על דין ויאמר משה קומה ה' פי' שע"י תפילתו היה הקימה העליונה כסדר וזהו קומה ה' פי' שיקום השם הוי' כסדר ביו"ד למעלה ונתקנת הקומה שיהיה השם הוי' כסדר כנ"ל ויפוצו אויביך וינוסו משנאיך מפניך שלא יהיה שליטת החיצונים חלילה רק רחמים גמורים.

**א"י** ויהי בנסוע הארון וכו' עשה לו סימניות כו' וקשה כנ"ל מפני מה הנונין הפוכים ובזו"הק תירץ מפני מה פני' של הנו"ן הפוכה לצד הימין אך זאת הקושי' במקומה עומדת מפני מה ראשה של הנו"ן היינו יו"ד שהוא הראש של הנו"ן הפוכה למטה כנ"ל ולהבין הענין כך הוא שכך דרכה של התשובה שצריכים אנחנו להשיב להשי"ת לעלות במעלות מעלות מתתא לעילא עד העולמות עליונים ומתחילה לבא בשער הראשון עד שער החמישים של שערי בינה אך אם ח"ו יש קטרוג רב מסט"א ובני ישראל צריכים לשוב במהרה אזי אי אפשר לעלות במדריגת מתתא לעילא כי בעולמות התחתונים יש צימצומים ולבושים רבים ויש אחיזה לסט"א ויבלבלו ח"ו תשובתם מלבוא לעילא לעילא והקב"ה ברחמיו הגדולים על כנ"י מגלה את בהירתו משערים עליונים ומעולמות

עליונים שאין בהם צימצומים ומשפיע מהם על עם בני ישראל ועי"ז בני ישראל שבים בתשובה שלימה ואין לסט"א אחיזה בהם וזאת מרמז הפיכת הנו"ן למטה להפסיק בין פורענות לפורענות דהיינו בעת כשיהיה קטרוג רב ח"ו הקב"ה משפיע למטה מבהירות עליון ומעולמות עליונים בכדי שלא יהיה אחיזה לסט"א כלל ובני ישראל ישובו בתשובה שלימה ויפסק הפורענות ויתגלה חסדיו וטובותיו על בריותיו.

**ויהי** העם כמתאוננים רע באזני ה' וגומר ותבער בם אש ה' וגומר ויתפלל משה אל ה' ותשקע האש כו' והאספסף אשר בקרבו התאוו תאוה וגומ' וישבו ויבכו גם בני ישראל ויאמרו מי יאכלנו בשר כו' ויאמר משה אל ה' למה הרעת לעבדך וגומ' לשום את משא כל העם הזה עלי האנכי הריתי את כל העם הזה אם אנכי ילדתיהו כי תאמר אלי שאהו בחיקך וגומ' ואם ככה אתה עושה לי הרגני נא הרג כו' ואל אראה ברעתי כו' ויאמר ה' אל משה אספה לי שבעים איש מזקני ישראל וגומ' ואל העם תאמר התקדשו למחר ואכלתם בשר וגומ' עד חודש ימים עד אשר יצא מאפכם והיה לכם לזרא כו' ויאמר משה שש מאות אלף כו' הצאן ובקר ישחט להם ומצא להם וגומ' ויאמר ה' אל משה היד ה' תקצר וגומ' ויקרא את שם המקום ההוא קברות התאוה כי שם קברו את העם המתאוים כו' ותדבר מרים ואהרן במשה על אודות כו' צריך להבין כתיב ויהיה העם כמתאוננים ולא פירש על מה היתה התאונה והיה לו לפרש כמו שפירש הכתוב אח"כ בענין התאוה שאמרו מי יאכלנו בשר גם צריך להבין טענות משה במה שאמר הצאן ובקר ישחט להם הגם שרש"י כתב לפי שלא אמר ברבים חיסך לו הכתו' מ"מ אין הדעת סובלת מי שכתוב בו בכל ביתי נאמן הוא יאמר אין המקום מספיק אך הענין הוא דהנה יסוד גדול בעבדות ה' להרחיק עצמו מעצבות ומרה שחורה רח"ל בכל האפשרות שמצינו בזו"הק שעצבות הוא שמץ ע"ז עיי"ש והמופת לזה דמי שהוא עצבון משוטט במוחו מחשבות ע"ז ע"כ צריך להתרחק מהעצבות מאד ומאד כי הוא מביא את האדם לכל מיני עבירות והעצבון תחילתו הוא שמתגבר בקרבו תאוות אכילה כאשר עינינו רואות האיש אשר הוא שרוי במר"ש רח"ל אוכל בתאוה ורעבתנות ובמהירות ומתאוות אכילה נמשך אחר תאות אחרים כגון משגל ודומיהן ולתת עצות לנפשו להתגבר על יצרו לשבר תאות היצר אי אפשר כי אם שידבק עצמו לצדיקים ומהן ילמוד אורחת חיים אך הצדיק אשר כבר הוא מזוכך מכל וכל ממנו אינו יכול ללמוד האיש אשר הוא משוקע בתאות כי הצדיק הזה הביא הכל אל הקדושה על כן הוא אוכל ושותה משמנים ויין ולובש בגדים נאים ויפים ויושב בדירות נאות ובכל אלה הוא עובד עבודתו הגבוה שמעלה נצוצין קדושים ומכניס הכל אל הקדושה ואיך יוכל השפל ערך ללמוד ממנו שאינו רואה ממנו שום

עבדות מענינים אלו שהוא צריך אלא צריך להתדבק עצמו לצדיק אשר לא הגיע עדיין למעלות הצדיק הנ"ל רק הוא בתוך העבודה דהיינו בתוך ההזדככות דהיינו שלא הזדכך עדיין לגמרי רק שהוא עסוק בה עדיין ולפעמים הוא נתפס באיזה דקה מן הדקה וצדיק זה הוא עושה גדרים וסייגים לעצמו ושומר עצמו גם מן המותר לו כדי לזכך עצמו כראוי ויוכל השפל ערך ללמוד ממנו איך לעשות גדרים לעצמו להתגבר על יצרו וזהו שאמרו חז"ל אין ממנין פרנס על הציבור אלא א"כ קופה של שרצים תלוי' לו מאחוריו ר"ל שיש לו עדיין מה לתקן וע"י שהוא מתקן עצמו בתשובה הוא ממשיך תשובה גם על הציבור כיון שיש לו חלק מה עמהם בעניני עוה"ז אבל מי שמתקן עצמו מכל וכל אין עבודתו על דרך זה כלל איך יוכל להמשיך עליהם שיעשו תשובה מכיון שאינם רואים ממנו שום דבר כנ"ל ולכך נבחר אהרן לכהן מפני שהי' בו שמץ מה מניהם כנ"ל והיה יכול להביאם אל תשובה ועפ"י דברי אלה יתבאר פרשה זו ויהי העם כמתאוננים רע באזני ה' פי' שנפלו לעצבות והוא מגזירת אונן ותבער בם אש ה' כי מרה שחורה הוא שנוי ומשוקץ שהוא שמץ ע"ז כנ"ל ע"כ נענשו ויתפלל משה ותשקע האש אך נמשך להם ע"י העצבות שהתאוו תאוה ויאמרו מי יאכלנו בשר כמאמרינו לעיל שתאות אכילה נמשך ממרה שחורה ע"כ כתיב ובעיני משה רע שמשה היה יודע בעצמו שהוא מזוכך מכל וכל מהגשמיות א"כ איפו יוכל לתקן אותם כיון שאין בו שום שמץ מניהם ע"כ אמר לפני הקב"ה למה הרעת לעבדך וכו' לשום את משא כל העם הזה עלי וכי אפשר שיבואו על ידי לידי תיקון האנכי הריתי לעם הזה אם אנכי ילדתיהו פי' כי הריון מורה על המחשבה שהוא בהעלם והלידה מורה על המעשה והנה הולד ע"י שהי' בבטן אמו וילדתו בחיקה יש בו מטבע האם וזהו שטען משה האנכי הריתי וכו' כלומר אילו הריתי אותם ואם ילדתיהם וכהולד יש בו מטבע האם היה ביכולתי לתקן אותם אבל הואיל שאין מחשבותי מחשבותיהם ואין מעשי מעשיהם שאין בו אפילו שמץ מה מהם א"כ איך אוכל לתקן אותם ואם ככה את עושה לי ר"ל לשאת אותם עלי הרגני נא הרג ר"ל הורידני ממדרגתי שנפילה ממדריגה היא בחי' הריגה כדי שיהיה לי אחיזה מה עמהם ועי"ז אוכל לתקן אותם ויאמר ה' אל משה אספה לי שבעים איש מזקני ישראל ר"ל זאת אי אפשר להוריד איתך ממדריגתך רק תאסוף לי שבעים איש והן בערך זה שיש להם אחיזה מה עמהם ומהם יכולים ללמוד מה שהם צריכים כנ"ל וגם השבעים איש מחמת שהן צדיקים גדולים הן יכולים להיות דבוקים בך א"כ באמצעותיהם יהיו הפשוטי עם דבוקים אליך ועי"ז יבואו לידי תיקון ואל העם תאמר התקדשו למחר ואכלתם בשר עד אשר יצא מאפכם והיה לכם לזרא פי' כי מטבע האדם אמרי שמילא תאותו כל צרכו

ואכל אכילתו גסה נמאס בעיניו לאכול עוד אבל קודם שמילא כריסו הוא מתאווה להמאכל למלאות תאוותו אבל הקב"ה אמר שיתן להם מין בשר אשר תיכף כשיתחילו לאכול יתמאס בעיניהם וזהו ואכלתם בשר וגומ' עד אשר יצא מאפכם והיה לכם לזרא ר"ל תיכף בהתחלתם לאכול יהיה להם לזרא וימאס בעיניהם ומשה לא הבין כוונתו של הקב"ה במה שאמר והיה לכם לזרא וסבר שכוונת הקב"ה היא שיתן להם די שיאכלו וימלאו כריסם עד שאח"כ יהיה להם לזרא וימאס בעיניהם לכן טען לפניו הצאן ובקר ישחט להם ר"ל הן אמת שתוכל להספיק להם די תאותם אבל זאת יגרום להם שיתמשכו אחר תאוות אחרות שע"י תאות המאכל נמשך תאות אחרות כגון משגל ודומיהן וזה דבר שאין לו שיעור וא"כ מה יהיה בסיפם ויאמר ה' אל משה היד ה' תקצר וכו' ר"ל וכי קצרה ידי מליתן להם די תאותם ואעפי"כ תיכף כשיתחילו לאכול ישובר תאותם וימאסו אותה מלאכול והפסוק מעיד שכן היה שכן כתיב והבשר עודנו בין שיניהם טרם יכרת ואף ה' וגו' ר"ל כשהי' הבשר עודנו בין שיניהם טרם יכרת בשיניהם לאכול ואף ה' חרה בהם וגו' ע"כ קרא למקום ההוא קברות התאוה כי שם קברו את העם המתאוים ר"ל כי שם נקבר תאותם שטרם אכלם נמאס לפניהם כנ"ל ולא נמשכו עוד לתאות אחרים אך אעפי"כ זאת נשאר ע"י התאוום לאכול בשר לש"הר שהוא נמשך ע"י תאות אכילה כמאמר חז"ל גדולה לגימה כו' וכן איכל קורצא בי' מלכא ואפי' אהרן ומרים שהיו צדיקים גדולים ע"י שלא נזדככו א"ע כמשה והי' להם אחיזה מה עמהם כנ"ל נתפסו בעון לש"הר על ידי העם המתאוים הגם שכוונת מרים ואהרן הי' לש"ש הי' בו קצת לשון הרע כמאמר רש"י והמרגלים הוציאו דבת הארץ לכך נסמך לכאן ותדבר מרים ואהרן במשה ואח"כ פ' מרגלים והבן.

**והמן** כזרע גד הוא ועינו כעין הבדולח פי' ע"ד גד הוא מזל כדאיתא בגמרא גד גדי וסנוק לא וידוע כי אין מזל לישראל פי' האין הוא מקור העליון משם מזל לישראל מי"ג ת"ד ממקור העליון שם שלשה שמות הוי' גימט' מזל"א וזה והמן כזרע גד הוא ועינו כעין הבדולח דהנה בזו"הק באדרא הקשה כתיב עין ה' וכו' וכתיב עוני ה' וכו' עיי"ש ותירץ כי באריך כתיב עין כי נכלל כולה בימין ובז"א כתיב עיני כי שם יש ימין ושמאל וכתיב שם כי בעין ארוך מרמז לכולה לבן כי שם נקרא עינא חוורתא לגמרי כי שם אין תערובות דין כלל אבל בז"א אית לפעמים איזה אדמימות בעינים ח"ו עיי"ש. וזהו שמרמז כאן והמן כזרע גד ר"ל שהמן בא ממזלא עלאה דהיינו מן ארוך ושם נקרא עין אחד והיינו ועינו לשון יחיד כעין הבדולח כי שם כולא חיוורתא ולית בי' שום אדמימות כי נכלל כולה בימין ולית שום תערובות דין שם כלל וכלל כנ"ל.

**א"י** והמן כזרע גד הוא ועינו כעין הבדולח לכאורה אינו מובן מאי ועינו שמשמע ריאת העין וביאר הדברים הוא שאמרו חז"ל מפנימה מיהדר אפי' דדל"ת מגימ"ל שהוא גומל דלים שהמקבל בוש להסתכל בפניו של הנותן בכדי שלא יבוש המקבל והש"י הוא גומל דלים לב"י בהמן אך לא צריך למיהדר אפי' כי המן הי' רק לזכך נשמתן ולבוא להזדככות גדול בכדי להשרו' שכינתו ביניהם וע"י המן נזדככו עד לבוא במ"ע שערי קדושה לזה אמר הכתוב והמן כזרע ג"ד שהוא גומל דלים אך לא כשאר גומלי דלים שצריך למיהדר אפי' כי עינו כעין הבדל"ח בגימ' מ"ט שערי הקדושה שבאו למ"ט שערי קדושה ואדרבה הראה להם פנים שוחקות ועין טובה להמשיכם לשכינתו.

## שלח

**וידבר** ה' אל משה לאמור שלח לך אנשים וכו' בפירוש שלח לך רבו גם רבו פירושים מה הלשון לך גם צריכים להבין הענין כי הקב"ה הוא היודע מה שיהי' ומגיד מראשית מה שיהי' באחרית שהמרגלים יוציאו דבת הארץ ומפני מה הסכים לשלוח ומה גם שצוה למשה לשלוח כי פשט משמעות הקרא שלח הוא צוה לשלוח גם תימה מה אנשים צדיקים וההקיש יוכיח וילכו ויבואו מקיש וכו' ומבוא' ששמותם מכוערים א"כ לא היו צדיקי' גם קשה מפני מה נאמר למטה יוסף למטה מנשה ולא נאמר כן אצל מטה אפרי' שהוא ג"כ ממטה יוסף. ובהקושיות הנ"ל נתחבטו כל הגדולים מפורשי התורה. ולבאר הענין זה נקדים האר"י זלה"ה מה שאמר יוסף לאחיו מרגלים אתם כונתו הי' על אותם מרגלי' שירגלו ארץ ישראל דהיינו שהי' למרגלים עיבור נשמות השבטים והוא מאמר סתום והענין הוא כך כי יש צדיקים בעולם שיש יכולת בידם להאיר לארץ ולדרים והמה גדולים וגבוהים מאד אך יצרם גדול מהם שלא יוכלו לעמוד כנגדו והצדיק שהוא ראש הדור הוא המתקן נשמתם ויוכל לתקנם ע"י שימשוך לאותה נשמה גדולה איזה נשמה קדושה מאיזה צדיק ולחברם יחד כי טובים השנים מאחד שיוכלו לגבר על יצרם הרע וזהו עיבור נשמה ואעפ"כ הבחירה היא ביד איש להטיב או להרע חלילה. ואם אעפי"כ הוא מושך עצמו ח"ו אל הסט"א אזי הנשמה שהיתה נתחברת לו בעיבור תלך ממנו והוא ישאר יחידי כפי מעשיו אשר יעשה והשי"ת הי' יודע שהמרגלים עתידים לטעות עצמם להמשיך עצמם אל הסט"א לזה צוה הש"ית למשה רבינו שימשוך לכ"א מהמרגלים נשמה יתירה וקדושה מאד ע"י עיבור ומשה כן עשה ומשך לכ"א מהמרגלים נשמת שבטו דהיינו לשמוע בן זכור הדבוק אליו נשמת ראובן וכן כולם ונבוא בזה אל ביאור הפסוק שלח לך שאמר הקב"ה למשה שאתה תשלח עמהם נשמות אחרים שהשלוח

מאותם נשמות המה ממך ולא מב"י דהיינו למשוך להם עיבור נשמות צדיקים כדי לסייעם ואולי יעכבו אותם מלטעות כי הבחירה ביד איש בפרט שהי' לכ"א עזר. ועתה יוצדק תיבת אנשים צדיקים שזאת נאמר על נשמת שבטים הקדושים גם לגדי בן סוסי הוצטרך להמשיך אליו נשמת יוסף הצדיק אבל להושע בן נון לא הוצטרך להמשיך אליו נשמת השבט כי יהושע הי' צדיק גדול ולא הי' צריך לעבור נשמה אעפי"כ הוסיף לו אות אחד על שמו שלא יולכד במצודתם אך כאשר הטעו המרגלים אזי תיכף פרחה מהם נשמות השבטים הקדושים ונשארו יחידים והמרגלים הטעו עצמם אל הסט"א להוציא דבה. אך כלב הי' דעתו ומחשבתו זכה להש"ית ולא כרחה ממנו נשמת יהודה לכך נאמר ויעלו בנגב ויבוא עד חברון שזה הפסוק נאמר על כלב לבדו כי נאמר ויביא לשון יחיד שכלב לבדו הי' בא לחברון ואעפ"כ נאמר ויעלו לשון רבים כי זאת נאמר על כלב ועל נשמת שבטו שהי' בתוכו בסוד העיבור כנ"ל.

**עוד** על פסוק הנ"ל וידבר ה' אל משה לאמר שלח לך אנשים ויתרו את ארץ כנען כו' איש אחד איש אחד למטה אבותיו תשלחו כו' וישלח אותם משה כו' על פי ה' ופרש"י שלח לך לדעתך אני איני מצוה לך אם תרצה שלח הנה כבר נתחבטו בזה כל מפרשי התורה על פירש"י דקשה הא כתיב בפירוש וידבר ה' אל משה כו' שלח לך וכתיב מיד אח"כ וישלח אותם משה כו' על פי ה' משמע שצוה לו השם יתב' שישלח אותם ונראה לי ע"פ פשוטו דהנה ראוי לדקדק בפ' זו כמה דקדוקים א' מה לשון ויתורו היל"ל לרגל. ב' למה כתב את ארץ כנען לכאורה תיבת את הוא אך למותר. ג' למה אמר איש אחד איש אחד הוי ל"ל שנים עשר איש שלחו. ד' מה זה שכתוב אח"כ למטה אבותיו הי' לו לומר למטה אבותיהם. ה' מפני מה שלח י"ב אנשים הלא שני אנשים הי' די לשלוח כמו שמצינו אצל יהושע שלא שלח רק שני אנשים לכן נראה לי שבאמת הקב"ה צוה למשה שישלח מרגלים אך לא צוה יותר משנים כי לפניו ית"ש הכל גלוי וידוע שרק שנים מהם שהם יהושע וכלב ישארו באמונתם והם לבדם ישבחו את ארץ ישראל והנשארים הלכו מעצמן מפני שבאו בני ישראל לפני משה בערבוביא כמו שמצינו במשנה תורה שהוכיחם משה על כך שנאמר ותקרבון אלי כולכם כו' נשלחה אנשים לזה הוצרך משה למלאות תאוותם והם הוציאו דבת הארץ ועפי"ז יבוא הכל על נכון שלח לך אנשים ומעוט אנשים שנים והם יתורו ל' לא ניתר מהם דהיינו שהם ישארו את ארץ כנען פי' את לשון עם כלומר שהם ישארו בשבח א"י וגם שיהיו מבאי הארץ ולזה אמר הכתוב איש אחד איש אחד דהיינו אותן השנים למטה אבותיו ולא כתיב למטה אבותיהם כדי שלא תטעה לפרש דקאי על כל הי"ב שבטים לזה אמר הכתוב למטה אבותיו דהיינו

אבותיו של איש אחד איש אחד רומז לשנים הנ"ל וישלח אותם משה על פי ה' כולם אנשים היינו צדיקים ומיעוט אנשים שנים אבל הנשארים לא הלכו ע"פ ה' רק מעצמם הלכו כנ"ל ולפי"ז פירש"י הוא כך אני איני מצוה לך לשלוח י"ב איש רק ב' ואם ילכו יותר חייהם שאני נותן להם מקום לטעות כו' כי הש"ית הוא בוחן לבות וכליות ומגיד מראשית אחרית והבן.

**ויאמר** משה אל ה' ושמעו מצרים כי העלית בכחך את העם הזה מקרבו ואמרו אל יושב הארץ כו' אשר עין בעין כו' והמתה את העם הזה כו' מבלתי יכולת ה' כו' ועתה יגדל נא כח ה' כאשר דברת לאמר ה' ארך אכים כו' יש לדקדק מה שייכות זה לזה בשביל ששמעו כי עין בעין כו' ושאר הניסים הגדולים שעשית עם בני ישראל יאמרו מבלתי יכולת הלא גם אם לא עשה הש"ית עמהם כל הטובות היו או"ה אומרים כן אם המיתם ח"ו במדבר ולאו כ"ש הוא וכדי להבין נקדים מאמר חז"ל על פסוק ועתה יגדל נא כו' כאשר דברת כו' כשעלה משה רבינו למרום מצאו להקב"ה שהי' כותב ה' ארך אפים אמר משה להקב"ה לצדיקים אמר לו הקב"ה אף לרשעים א"ל רשעים יאבדו א"ל הקב"ה חייך שתצטרך לכך כו' המאמר הזה אינו מובן כי מה זה שמשה רבינו הי' קץ בטובתם של ישראל ח"ו והלא כמה וכמה פעמים עמד בפרץ לפכי הש"ית להשיב חמתו אף כשחטאו לכן נראה לפרש שהענין הוא כך. כי הש"ית ברא העולמות להטיב לברותיו ונתן לבני אדם הבחירה והרצון כדי שיהיה שכר ועונש ונתן לנו עצה ובחרת בחיים והנה אם לא הי' אריכות אפים לפניו לא הי' הבחירה ביד האדם כי באם כשיחטא האדם יענשו הקב"ה תיכף הרי בע"כ יוכרח לשוב מדרכו הרעה מחמת יראת העונש שלא יענישנו הקב"ה ולא מחמת הבחירה והקב"ה רצה לזכות את ישראל ונתן להם הבחירה שיהיה הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים וזה הוא ע"י שהוא ארך אפים והנה הצדיקים בוחרים בטוב ואומרים נחפשה דרכינו אולי חטאנו וזה שלא הענישנו הש"ית היא מפני שארך אפים לפניו ולהרשעים יש מקום לטעות כשרואים דרך רשעים יצלחו אז אומרים שלום יהי' לנו כי בשרירות לבי אלך והקב"ה רצה להודיע לברואיו מדה זו כמו ששנינו עשרה דורות מאדם ועד נח כו' להודיע כמה ארך אפים לפניו וכתיב בדור המבול לא ידון רוחי באדם כו' והיו ימיו מאה ועשרים שנה כדי שיתוודע להם דרכי ה' צדיקים ילכו בם ופושעים יכשלו בם והנה כל זה כשמציאות אלהותו לא הי' עדיין בהתגלות ומאז לא נתוודע לכל שהקב"ה מאריך אפו בכל זמן כי עדיין יש מקום לטעות אבל כשנתגלה מציאות אלהותו ית"ש לעין כל כמו בדור המדבר יש לחשוב שאינו מאריך אפו כשחוטאין לפניו ורצה הקב"ה להודיע לברואיו שגם בהתגלות אלהותו יש אריכות אפים לפניו. וזה פי'

המאמר הנ"ל מצאו להקב"ה שהי' כותב ארך אפים אמר משה לצדיקים כלומר לצדיקים תודיע מדה זו אמר הקב"ה אף לרשעים אודיע אמר משה רשעים יאבדו אינו ר"ל למה תאריך אף לרשעים חלילה כי משה ידע דבר זה שהבריאה לא ישתנה והבריאה הי' שיהי' בחירה ורצון וזה דווקא ע"י אריכות אפים כנ"ל אכן צ"ל שמשה אמר שלא יתגלה מדה זו לרשעים ויאבדו מן העולם ועדיין לא ידעו מדותיו ית"ש הגם שכבר נודע להם בדור המבול אך בהתגלות אלהות לא נודע להם אמר הקב"ה חייך שתצטרך לזה. והנה אצל עון מרגלים עמד משה בתפילה ואמר ושמעו מצרים כי העלית בכחך כו' כי אתה ה' בקרב העם הזה אשר עין בעין נראה אתה כו' ואמרו הגוים מבלתי יכולת כו' ר"ל שבהתגלות גדול כזה החטא יותר גדול ואם תמיתם ח"ו יש מקום לטעות ויאמרו שאין אריכות אפים לבניו ית"ש מפני שזה הוא בלתי האפשרי שיהי' מאריך אפו כ"כ שהראה חיבתו להם כ"כ בהתגלות אלהותו עד שראו כל האומות שה' בקרב העם ועמוד הענן עומד עליהם והם חטאו לפניו כ"כ יאמרו האומות שבוודאי כ"כ לא יש אריכות אפים ועל ידי זה יאמרו שכל מה שהם עושים רשעות לישראל יפה עושים שאם שלא כדין עושים למה אין מענישים מפני שיראו שגם לישראל אין נוהג במדת ארך אפים ע"כ אמר שיאמרו אומות העולם שאין ארך אפים לפניו כעת אבל אם תאריך אפיך לע"ע לא יהי' להם כ"פ וזהו פי' הגמרא עתידין או"ה לומר כך ע"כ ביקש משה רחמים שגם בעת הזאת יאריך אפו ויתגלה מדת ארך אפים לכל האומות אפילו בעת שהחטא גדול יותר. וזהו ואמרו מבלתי יכולת ה' ר"ל שבעת כזאת א"א להתנהג במדת ארך אפים ולזה אמר ועתה יגדל נא דהיינו בהתגלות יגדל נא כו' כאשר דברת לאמר ה' ארך אפים שיאמרו האומות שה' מאריך אפו תמיד על ישראל וזה שאמר הכתוב ויאמר ה' סלחתי כדבריך ואמרו חז"ל במסכת ברכות עתידין או"ה לומר כן. כי לכאורה אין הלשון מדוקדק מה זה עתידין דמשמע תמיד בכל דור הול"ל אם לא אסלח להם יאמרו כן עכשיו ולפי מה שכתבתי אתי שפיר שמשה ביקש רחמים שאם לא יודיע להם כאן אריכות אכים יאמרו תמיד מבלתי יכולת בהתגלות אלהותו ית"ש להאריך אפו. וזה שהשיב לו הקב"ה סלחתי כדבריך שעתידין או"ה בכל דור לומר כן אבל עכשיו כשאסלח לב"י ידעו הכל שתמיד הוא מאריך אפו גם בהתגלות אלהותו ית"ש לעין כל כמו שהי' בדור המדבר כנ"ל.

**ועתה** יגדל נא כח ה' כאשר דברת לאמר ה' ארך אפים ורב חסד נושא עון ופשע ונקה וכו' פוקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים וכו' ויאמר ה' סלחתי כדבריך. ויש להבין מאי זה ועתה יגדל נא כח ה' ואמאי לא הזכיר ואמת ואמאי הזכיר בעת הכעס פוקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים ותו מאי סלחתי כדבריך הול"ל סלחתי מאי

כדבריך. ונראה ע"פ דאיתא דקב"ה נתאוה שיהי' שכינתו בתחתונים אלא מפני עבירות מסלקים שכינתו כדאית' במדרשים ובשאר ספרי הקודש והנה המרגלים שהלינו את כל עדת בני ישראל ויבכו כל העם בלילה ההוא על מיעט אמונה גרמו סילק השכינה מתחתוני' והתפלל משה רבינו עליו השלום שלא יכלה את כולם חלילה רק יפקוד עונם על הבנים ובני בנים כדאי' בגמרא כתיב בנים לא יומתו על האבות וכתיב פוקד עון אבות על בנים וכו' ל"ק כאן שאוחזין מעשי אבותיהם בידיהם וכו' ע"כ התפלל משה רבינו ע"ה שיהי' מאריך אף ויפקוד עונם על בנים כשיהיו אוחזין מעשי אבותיהם בידיהם ואם יהיו צדיקים יוותר להם לגמרי וזה ועתה יגדל נא כח ה' פי' שיגדל כח ה' דהיינו שם אדנות שהוא מלכות שמים כי ע"י כביכול נסתלק מעל הארץ הלזו כנ"ל ע"י מיעוט אמונה שהי' בהם כנ"ל והתפלל שישרה שכינתו בהם והארץ יאיר מכבוד שם אדנות כאשר דברת לאמר ה' ארך אפים כפרש"י ז"ל אף לרשעים ורב חסד ולא הזכיר ואמת כיון שע"י מדת אמת לא יתקיימו חלילה כמאמרם ז"ל שאלו לחכמה וכו' והנפש החוטאת תמות וכו' עיי"ש כי ע"פ מדת אמת אין תקנה לחוטאים והזכיר נושא עון ופשע פוקד עון אבות על בנים שלשים ועל רבעים שיפקוד עונם על הבנים שהם ישאו עונם כשיאחזו מעשי אבותיהם בידיהם על זה אמר ויאמר ה' סלחתי כדבריך פי' שיפקוד עוונם על הבני' כמ"ש ובניכם יהיו רועים במדבר ונשאו את זנותיכם וכו' כמו שביקש משה רבינו ע"ה וזה סלחתי כדבריך.

**עוד** על פסוק הנ"ל ועתה יגדל נא כח ה' כאשר דברת לאמר ה' ארך אפים וכו' קשה מה לאמר גם צריכים להבין שמשה ביקש רחמים על בני ישראל והי' צריך להתעורר מדת הרחמים והוא ביקש במדת ונקה לא ינקה פוקד עון אבות וכו' וכפשוטו נראה שהוא מעורר ח"ו משפט בעידן רותחא ואם הי' מזכיר כל השלשה עשרה מדות לא הי' מן הנמנע מלהזכירם כי הכל כלול חד בחברי' אך שבכאן לא הי' מזכיר כל הי"ג מדות רק מה שהי' צריך להתעורר הרחמי' מפני מה הזכיר מדת ונקה וכו' גם צריכים להבין מה הלשון יגדל נא וכו' ולבאר הענין כאשר ברא הש"י העולמות להיטיב לברואיו שיוכלו לקבל חסדיו ואם הי' הבריאה בלתי לבושים וצימצומים מן הנמנע הי' לקבל את בהירתו ומה עשה נתעטף עצמו בלבושים הנאצלים מבהירתו והלבושים ההם המה בהירות גדול ואורות גדולים מה שא אפשר לאדם לשער במוחו ומחשבתו כי הכל דבוק חד בחברי' בא"ס ב"ה וברא עמם העולמו' וברי איו וצימצם בהירתו בכדי שיוכלו ברואיו לקבל חסדיו ואם יש ח"ו איזה קטרוג מסט"א על ב"י אזי הצדיק הדור שבכל דור ודור עומד בפרץ בפני בני דורו לבטל מהם הקטרוג בתפלתו וממתיק הגבורות בשרשם ונימתק

השם אדנ"י בשם הוי' שהוא ממתיק הגבורות ברחמים ומשפיע ומושך חסד ורחמים מהש"י על כנ"י ומבואר בזוה"ק כי כאשר יחטא האדם איזה חטא גורם רע ח"ו עד דור רביעי דהיינו הבנים שיש לו קודם דיתיב בתשובה המה אוחזים בקליפות מאותו חטא. ומעתה נבוא לביאר הדברים כי ידוע שנתעטף הקב"ה ואמר וכו' דהיינו שיעשו תשובה ועי"ז יתדבקו באותם הלבושים בי"ג מכילין דרחמין שברא עמהם העולמות אני מוחל להם לזה אמר משה רבינו ועתה יגדל נא כי עתה הוא לשון תשובה שיביאם לתשובה יגדל נא כח אדני דהיינו שיבוא השם של אדני בגדלות דהיינו בהויות ויהי' המתקת הגבורות בשרשם כמש"ה ה' מלך גאות לבש דהיינו שבהיות ה' מלך היא מדת הוי' שהוא כולו רחמים ויכלול בו הגבורות להמתיקם אז גאות לבש כי אז גדולת הש"י ב"ה שיש המתקת הגבורות ויתגלה חסדיו על בנ"י כי רצון הש"י רק להטיב לברואיו בחסדיו ולא לעורר המשפט כאשר דברת לאמר שהקב"ה אמר אם יעשו לפני כסדר הזה שיתדבקו בתשובה ואף אם רק יאמרו לפני הי"ג מכילין דרחמין אני מוחל להם והכליג בעתירתו להוציא מקום להמתקות הגבורות פוקד עון אבות וכו' דהיינו שהחטא הוא לבנים עד דור רביעי מחמת חטא אביהם ומהדור העגל עד כעת במרגלים עדיין לא עבר דור רביעי ואף דכבר נזדככו ע"י תפלת משה ותשובה עתה באותו החטא חזר להם הזהומא מעגל ובאו להחטא הזה ונקראים שוגגים מחמת שחטא אבותם גרמו להם ותמחול להם על שגגתם לזה אמר סלח נא לעון העם הזה כגודל חסדיך כי זאת חסד הוא מהבורא י"ש שפוקד עון עד דור רביעי ועי"ז החטא מהבנים נקרא שוגג ע"י אביהם.

**וידבר** ה' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבואו אל ארץ מושבתיכם וכו' והקריב המקריב קרבנו לה' מנחה סלת עשרון בלול ברביעית ההין שמן ויין לנסך רביעית ההין וכו' או לאיל תעשה וכו' שלישי' ההין כו' והקריב על בן הבקר וכו' חצי ההין וכו' הקהל חקה אחת וכו' חוקת עולם לדורותיכם וכו'. וקשה מה סמיכת הפרשת ההם לפרשת של מרגלים ורש"י ז"ל תירץ עיי"ש אך נוכל לומר בענין אחר גם נבאר שפ' קרבנות כבר אמורים גם קשה מה חקת עולם וכו' תינח בזמן שבה"מק קיים שלא בזמן המקדש מאי איכא למימר ונקדים מה שאמרו חז"ל בברכות פרק שלישי ואמר ר' שמואל בר כחמיני אמר ר' יהונתן מה דכתיב שמר רגליך כאשר תלך אל בית אלקים וקרוב לשמוע מתת כסילים זבח כי אינם יודעים לעשות רע שמר רגליך וכו' שמר עצמך וכו' אמר רבא וכו' מביאין קרבן ואין עושין תשובה וכו' ואינם יודעים אם על טובה הם מביאים אם על הרעה הם מביאים ע"כ העיקר בהבאת הקרבן היא תשובה ומקודם היו עם בני ישראל סוברים שבהבאת הקרבן הם מתכפרין בלתי תשובה אכן לא כן הדבר כי

העיקר היא התשובה ע"כ הי' הש"י מלמדם עתה שלא בהבאת הקרבן לבד תלוי הדבר בלתי שיהי' תשובה שלימה עם הקרבן והי' מלמדם בזה הפרשה המדריגת התשובה והש"י נתן התורה לעמו ב"י ללמוד ממנה עבודת התשובה להשתוקק תמיד לאחדותו ב"ה לילך מתתא לעילא לבא אל מדריגת התשובה המה חמשה מדריגת המה נפ"ש רו"ח נשמ"ה חי"ה יחיד"ה ומתחילה לבא אל מדריגת הנפש ואח"כ אל מדריגת הרוח היינו לדבר דברי קדושים וברורים במחשבה זכה וצלולה להש"י כמש"ה ויהי' האדם לנפש חיה ותרגומו לרוח ממללא דהיינו שיכול לדבר דבורים קדושים ברורי' וצלולים להש"י כנ"ל ואח"כ אל מדריגת נשמה ואח"כ למדריגת חי' דהיינו להדביק עצמו בחי חיים וכאשר בא אל הארבעה מדריגת האלו ממילא מדבק עצמו באחדותו ית' והבעל תשובה צריך לכל הפחות לבא אל שלשה מדריגות נר"ן לעשות מהם קומה שלימה ולהודות להש"י בתפלה שהיא במקום עבודות הקרבנות שזאת היא חיינו בהגלות המר במקום עבודת הקרבנות שהי' במקדש. ובזה נבוא אל ביאר הדברים שהש"י מלמד לבני ישראל האיך דרכה של התשובה עם הקרבנות שלא היו יודעים מזה עד כעת וזה הדרך הנכון שיעשו תשובה שלימה לבטל מהם החיצוניות ולפנות מהם הקליפות וישארו ברור וזיכך כסלת עשרון בלולה שיביאו עצמם אל עשרה קדושות ברביעית ההין שמן היא החכמה דהיינו רביעית מהארבעה מדריגת נרנ"ח הנ"ל שצריך לעלות בהם עד לבא אל יחידה שהיא מדריג' חמישית לבא באחדותו ולדבק עצמו באחדותו ב"ה בא"ס ב"ה וצריך קודם לבא בחלק רביעי היא מדריגת הנפש ונשאר עוד שלשה מדריגות שהם רנ"ח וכאשר בא כבר אל מדריגת הנפש צריך להביא עצמו אל החלק שלישית מהשלש' מדריגות הנשארים דהיינו מדריגת רוח ולזה אמר הכתוב אח"כ ויין לנסך שלישית ההין שהיא מדריגת רוח ועוד נשאר שני מדריגות נ"ח לזה אמר הכתוב ויין תקריב לנסך חצי ההין דהיינו חלק חצי משני מדריגות שנשארים דהיינו למדריגת נשמה לאלו שלשה מדריגות צריך בעל תשובה לבא לכל הפחות לזה אמר חקת עולם אף בהגלות המר כי נשלמה פרים שפתינו בתפלה ובתשובה לעלות במדריגות עליונות.

**וידבר** ה' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם בבואכם אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה והי' באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה' ראשית עריסותיכם חלה תרימו תרומה כתרומת גורן כן תרימו אותה כו' יש לדקדק הגם שבאמת גם חלה נקראת תרומה לה' למה לא כתיב בפירוש באכלכם מלחם הארץ חלה תתנו לה' מפני מה כתיב תרימו תרומה לה' ועוד יש לדקדק הא כתיב בפי' בפסוק ב' ראשית עריסותכם חלה תרימו הי' יכול לומר באכלכם מלחם הארץ ראשית עריסותכם חלה תרימו ביאור

הדברים הוא כך הקב"ה ברא את עולמו כדי שנעבוד אותו ושנדע שמלכותו בכל משלה ועבודה זו צריכה להיות ביראה ואהבה ויראה הוא ק"ש שהוא קבלת עול מ"ש ואהבה זו תפילה וצריך לילך מתתא לעילא בתחילה יראה יאח"כ אהבה ואחר מדת אהבה נבוא ליראה העליונה דהיינו יראת הרוממות כי אית יראה ואית יראה ואח"כ נבוא למדת עניה שהיא למעלה מיראה כדכתיב עקב ענוה יראת ה' ואמרו רז"ל כל מי שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת ומשלו משל למי שהי' לו דרתא שצריך לעשות תרעא לדרתא ובתפילה צריך להיות ב' יראות דהיינו יראת שמים שהיא קודמת לאהבה ויראה זו הוא פתח א' כמש"ה ראשית חכמה יראת ה' כנ"ל ויראה הב' הוא פתח שני כמש"ה עקב ענוה יראת ה' כנ"ל ותפילה שהוא אהבה היא באמצע נמצא לאהבה יש ב' יראות ומזה יובן מפני מה יש י"ב צירופי הוי' וכ"ד צירופי אדני כי לכל אהבה המורה על שם הוי' יש ב' יראות כנ"ל ויראה מורה על שם אדנ"י נמצא שלי"ב הויות צריך להיות כ"ד צירופי אדני וזה שא"ה זה היום עשה ה' כו' ר"ל "זה היום היינו י"ב שעות היום הם נגד י"ב צירופי הוי' ולפי"ז צריך להיות כל היום דבוק באהבת השם אך זה אינו בנמצא כי אם לצדיקים שהם דבוקים תמיד בהשי"ת ושאר המון עם הלואי שיקבלו עליהם עול מ"ש היינו שיהיה להם יראה שהוא נגד "אדני ועפי"ז יתבארו הכתובים הדק היטיב בבואכם אל הארץ דווקא כי העיקר העבדות היא בא"י שרוב מצות תלוין בה והיה באכלכם מלחם הארץ ר"ל כשתרצו ליחד קוב"ה ושכינתי' כי אכילה הוא לשון יחיד כמו כי אם הלחם אשר הוא אוכל ואמר הכתוב כשתעשו יחוד תרימו תרומה לה' פי' שתרוממו את השכינה הקדושה למעלה ובמה יכולין לעשות היחוד אמר הכתוב ככה תעשו ראשית עריסותיכם דהיינו תיכף שתקימו ממטתכם מלשון הנה ערשינו רעננה חלה דהיינו תפילה מלשון ויחל משה שיהיה תפילתכם סמוך למטתכם וממילא צריך תחילה לקבל עול מ"ש ועי"ז תרימו תרומה ר"ל תעשו היחוד וזה שאחז"ל שיעור חלה לבעה"ב אחד מכ"ד ולנחתום אחד ממ"ח כי לכאורה אינו מובן מפני מה שיערו חז"ל בשיעור זה דייקא אבל לפי מה שכתבתי הוא נכון דהיינו לבע"הב ר"ל שאר ההמון עם דיים אם יקבלו עליהם עול מלכות שמים שהוא נגד שם "אדני שהוא כ"ד צירופים כנ"ל והלואי שיהיה להם מורא שמים שעה אחת ביום שהוא אחד מכ"ד צירופין אבל נחתום דהיינו הצדיק הדור שהוא משפיע כנחתום והצדיק הוא דבוק כל היום באהבת השם וזה הוא אחד ממ"ח שי"ב צירופי הויות הם מ"ח אותיות והבן.

**עוד** על פסוק הנ"ל וידבר ה' אל משה לאמור דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם בבואכם אל הארץ אשר אני כו' ראשית עריסותכם חלה תרימו תרומה כתרומת גורן כן תרימו

אותה כו' מראשית עריסותכם תתנו לה' כו' ופרש"י בבואכם אל הארץ משונה ביאה זו מכל ביאות כו' אבל זו נאמר בה בבואכם משנכנסו בה כו' נתחייב בחלה נראה לי על דרך רמז בבואכם אל הארץ שתיכף כשהאדם מתחיל לכנוס בארץ דהיינו לקבל עליו עול מלכות שמים שנקראת מלכות שמים ארץ כידוע ראשית עריסותכם פי' לכתחילה וראשית כשאדם הולך לישן וזהו ראשית עריסותכם חלה הוא לשון תפילה לשון ויחל משה כנ"ל פי' כשהולך לישן יתפלל וימסור נפשו בפקדון להשי"ת כשאמר בידך אפקיד רוחי ויכוין להפקיד רוחו ונשמתו בתוך שאר נשמות ישראל כדי שיהיה לו למחר מוחין חדשים כידוע באריכות מזו"הק ומשאר ספרי הקודש ובזה מרים ג"כ השינה שיהיה ג"כ קודש כמו שפיעל בתפילה וזהו כתרומת "גרן כן תרימו איתה פי' גרן הוא מלשון גרון היא תפילה שהיא בגרון וקאמר הכתו' אח"כ מראשית עריסותיכם תתנו כו' פי' שתיכף מראשית שתקימו מהמטה בביקר בבוקר תיכף תתפללו בעד כל ישראל שיהיו בריאים ויהיו להם כל טוב כמו שהי' נוהג הרב הקדוש איש אלקים המנו' מו"ה משולם זוסע זצוק"ל שהיה אמר בבוקר בבוקר תיכף בקומו ממטתו צפרא טבא על כל ישראל וברכות ותפילות בעדם וזהו תתנו לה' תרומה לדורותיכם דהיינו בעד כל הדורות ישראל שירומו וינשאו עד למעלה למעלה אמן. זה בשם הרב הקדוש המנו' בוצינא קדישא מוה' מנחם מענדיל זצוק"ל מפריסטעק בשינו קצת דברים על אופן אחר.

**ויאמר** ה' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל וכו' ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם לדורותם ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת והיה לכם לציצית וכו' לבאר המאמר מפני מה מצות ציצית שקולה כנגד כל המצות ולהבין הענין כי הצדיק הדור המאיר באור תורתו ותפילתו לכל בני דורו אוחזים בתפילתם נשמות בני ישראל שצריכים עלי' והמה הנשמות אוחזים עצמם בשיפולי תפילת הצדיק היא השתוקקות המשיך מתפילתו האהבה ויראה והיא כעין ציצית שבשיפולי הבגד וההתפשטות האהבה ויראה מתפילתו המה הכנפים המתפשטים ואוחזים בה נשמות ב"י להיות להם עלי' ואמר הכתוב ועשו להם ציצית דהיינו שהצדיק הדור יתפלל תפילתו בהשתוקקות גדול כ"כ שיהיה באהבה ויראה המשיך מתפילתו כעין ציצית שיוכל לאחוז עמה נשמות בני ישראל שצריכים עלי' על כנפי בגדיהם כי הבגדים המה מצות ומעש"ט שיהיה להם כנפים המה האהבה ויראה ונתנו על ציצית דהיינו באותן הנשמות האחוזות בציצית שבתפילתו הזכה יתן הכנף דהיינו כנף אחד מאותן שני כנפות דלעיל שהמה האהבה ויראה יומשך להם כנף רחד ואיזה מהכנף היא פתיל תכלת דהיינו לצמוד ולפתול להם תכלת שהיא דומה

לכסא הכבוד היא היראה ועי"ז יהיה להם עלי' כמש"ה ויקחנו בציצית ראשו שיהיה להם ראש ועלי'.

## קרח

**ויקח** קרח בן יצהר בן קהת בן לוי ודתן ואבירם ואון בן פלת בני ראובן פרש"י ז"ל פרשה זו יפה נדרשת במדרש רבי תנחומא ויקח קרח לקח את עצמו לצד אחד כו' וזהו שתרגם אונקלוס ואתפליג כו' גם אמרו ז"ל שלקח מקח רע לעצמו וצריכים להבין מה הענין מקח רע גם הלשון של ת"א ואתפליג כי לשון הפלגה משמע שנתחלקו שני דברים שהיה דבוקים יחד ונתפלגו גם קשה בן קהת בן לוי כו' פרש"י ולא הזכיר בן יעקב שביקש רחמים על עצמו שלא יזכר שמו וכו' קשה מהיכן משמע דבר זה אי מפני שלא נאמר בן ישראל כמו בהתיחסו על הדוכן הא כמה פעמים נאמרו יחוסיהם של השבטים בתורה ולא יחס אותם הכתוב אלא עד שבטם ולא עד יעקב ולבאר הענין שהקב"ה ברא העולמות בהשתלשלות בהירות וצימצומים רבים שצימצום את בהירתו בלבושים רבים וברא בהם את העולם ומלואו בכדי שיוכלו לקבל חסדיו והשפעות טובותיו על בריותיו כי באם היה הבריאה בבהירות העליון מן הנמנע היה לקבל את בהירתו ע"כ השתלשל את קדושת בהירתו זה למטה מזה עד שברא בהם העולמות וכל ההשתלשלות העולמות אף שהמה נחות דרגא זה מזה אעפי"כ אין הפרש ביניהם כי הכל דבוק חד בחברי' וכלול חד בחברי' והכל אחדין דלא מתפרשין אך צדיקי הדור המה העומדים בצל אל ע"י שיש בהם דעת היא המידה העליונה שבשלשה מדות חו"ב וד' המה היודעים הפרש שבהשתלשלות קדושה אף שהמה ריעין דלא מתפרשין כמו שאמרו ז"ל בברכות הבדלה בחונן הדעת מפני שהוא חכמה קבעוה בברכת חכמה כי בדעת נוכל להבין ההפרש שבין הקדושות אף שכלול חד בחברי' והקב"ה ברא העולמות בשתי מדות היינו בגבורה ורחמים וכוונת הבריאה היתה שיכלול מדת הגבורה במדת הרחמים והעיקר כוונת הבריאה היתה רק להטיב לברואיו הוא מדת החסד רק השי"ת צירף לה מדת הגבורה בכדי שיהיה שכר ועונש והכוונה היה לכלול הגבורה ברחמים היינו לכלול שמאל בימין וקרח במחלקותו הפריד מדת הרחמים ממדת הגבורה והטה עצמו רק למדת הגבורה כי לא רצה לכלול בימין לכך ת"א ואתפליג כי השני דברים שהיה כלול זה בזה הגבורה ברחמים הפרידם זה מזה וידוע כי אברהם היא מדת הרחמים ויצחק מדת גבורה ויעקב הוא הבריח התיכון המחבר שתי הקצוות וכולל גבורה בחסד וקרח עשה פירוד בין הגבורה והרחמים ע"כ

לא נאמר אצלו בן יעקב כי הפריד עצמו ממדת יעקב ויעקב התפלל על זאת שלא יזכר שמו על קרח כי קרח הפריד עצמו ממדתו כנ"ל.

**עוד** בפסוק הכ"ל ויקח קרח בפרש"י פרשה זו יפה נדרשת במדרש רבי תנחומא כו' בן יצהר בן קהת בן לוי ולא הזכיר בן יעקב שבקש יעקב רחמים על עצמו שלא יזכר שמו על מחלקותם שנאמר ובקהלם אל תחד כבודי וכו'. והנה לכאורה הוא תמוה ולמה התפלל שלא יזכר שמו במחלוקתו של קרח דווקא ולמה לא התפלל שלא יזכר שם של בנו לוי וכי קהת ויצהר שהיו ג"כ צדיקים גדולים ולמה הקפיד על שמו דווקא ונראה לתרץ בהקדם משנה י"ג פרק ה' דאבות וז"ל כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים וכו' איזהו מחלוקת שהיא לשם שמים זו מחלוקת הלל ושמאי ושאינה לשם שמים זו מחלוקת קרח וכל עדתו וכו' והנה ידוע לכל דברי אדומ"ור איש האלקים מו"ה אלימלך זצוק"ל בשפרו נועם אלימלך שפי' על מחלוקת קרח וכל עדתו שדקדק בדברי המשנה הנ"ל שאמרו ז"ל ושאינה לשם שמים זו מחלוקת קרח וכל עדתו הול"ל ושאינה לש"ש זו מחלוקת קרח ומשה ואהרן ומפרש הוא ז"ל שקרח הי' חולק עם עדתו שהם בעצמם ג"כ היו שונאים זא"ז וכל אחד רצה להיות ראש רק מפני שרצו לחלוק על משה רבינו ואהרן עשו שלום לפי שעה וזהו מחלוקת קרח וכל עדתו שבין קרח ועדתו הי' ג"כ מחלוקת ע"ש בספרו הקדוש. והנה ארחיב ביאור ואוסיף נופך משלי. דהנה יש לדקדק במשנה הנ"ל למה לא אמר המשנה זו מחלוקת בית שמאי ובית הלל ולמה נקט מחלוקת שמאי והלל ונראה דנקט דווקא שמאי והלל לפי ששמאי והלל חלקו לש"ש דווקא זה אמר הלכה כך הוא כך צריך להיות תכשיטי כלה וזה אמר לא כך אלא כך הוא ההלכה וכך צריך להיות תכשיטי כלה ולא הי' כוונתם לשום פני' בעולם כלל רק לש"ש כנ"ל לאפוקי תלמידיהם דהיינו בית שמאי ובית הלל הי' בנמצא ביניהם כמה וכמה שכוונתם הי' לאיזה פני' שזה אמר שרבי שלי גדול ביותר ואיש האלקים וזה אמר שרבי שלי גדול ביותר והי' מעורב בניאות וגדלות וכדומה פניות אחרות והגם שהי' קיום למחלוקת שלהם ג"כ זה הי' מפני שהי' במחלקותם מעורב עם אמת זה נתן קיום להחזיק המחלוקת שיהי' קיום אבל כולה לשם שמים לא הי' כ"א מחלוקת שמאי והלל גופייהו שהי' צלול וברור לשם שמים על כן נקט התנא איזה מחלוקת שהיא לש"ש זה מחלוקת שמאי והלל דווקא. וההיפוך הי' מחלוקת קרח וכל עדתו וכפי' אדו"מו זצוק"ל הנ"ל שלא הי' כלל בו שום נידנוד אמת כלל וכלל אפילו כחוט השערה ע"כ לא הי' קיום כלל כמי שפי' רש"י כל דבר שקר שאין בו קצת אמת אין לו קיום ומיד בבוקר הי' קץ וסוף למחלוקת ונגמר הדבר מיד ונעשה דין בהם ואילו הי' במחלוקת קרח מעט מעורב באמת כל שהוא הי' חלילה נמשך

המחלוקת. ומאין הי' נמשך זה שלא הי' במחלוקת קרח שום נידנוד אמת והלא קרח הי' פיקת גדול והי' לו לערב במחלוקתו כל שהוא מאמת והי' לו קיום זמן מה זה בא מחמת שיעקב אבינו ע"ה ראה זה ברו"הק והתפלל שלא יזכר שמו של יעקב במחלוקתם כידוע שמדת יעקב אבינו ע"ה היתה מדת אמת ואלו הי' נזכר שמו של יעקב אבינו ע"ה היתה חיזוק חלילה למחלוקת וזה שפרש"י ז"ל ולא נאמר בן יעקב לפי שיעקב ביקש רחמים על עצמו דייקא שלא יזכר שמו במחלוקתו של קרח וגו' כדי שלא יהי' שום תערובת אמת כלל וממילא תתבטל המחלוקת תיכף ומיד כנ"ל.

**עוד** על פסוק הנ"ל ויקח קרח בן יצהר בן קהת בן לוי כו' פרש"י ז"ל ולא הזכיר בן יעקב לפי שיעקב בקש רחמים כו' יש לדקדק מה קושי' למה לא הזכיר בן יעקב מה"ת להזכירו אדרבא הא גופא קשי' למה הזכיר בן כו' עד לוי עוד יש לדקדק בפסוק ויקהלו על משה ועל אהרן כו' ופרש"י ז"ל כולם שמעו דברים בסיני מפי הגבורה כו' לא אתם לבדכם שמעתם בסיני אנכי ה' אלהיך כל העדה שמעו וקשה מה הי' כוונתם בזה שכולם שמעו בסיני אנכי וכו'. ותו קשה שקרח פקח הי' מה ראה לשטות זה לחלוק על משה ואהרן ומה שפירש"י ז"ל נתקנא על נשיאותו של אליצפן בן עוזיאל היכן מרומז זה בפסוק ונראה לי דהענין הוא כך דמצינו שהעבירה האמורה מכה לפני' ולאחרי' כאמרם ז"ל גבי אברהם אבינו וירדוף עד דן שם תשש כחו שראה שבניו כו' וגם אמרו ז"ל על פסוק פר' חקת וירעו לנו מצרים ולאבותינו שהאבות מצטערים בקבר כשפורענות בא וכו' גם כתיב בפירוש פוקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים דהיינו באם האדם חוטא אזי מגיע הפגם עד דור רביעי וצריכים הם לעמל ויגיעה רבה להסיר מעליהם הפגם של אביהם הראשון וה"ה למפרע מכה החטא עד דור רביעי אל האבות הקודמים. והנה אמרתי על פסוק בפ' יתרו דבר אתה עמנו ונשמעה וכו' גם בפ' ואתחנן כתיב ותקרבון אלי כל ראשי כו' ותאמרו הן הראנו כו' ועתה למה נמות כו'. ויש לדקדק הלא הם בעצמם אמרי היום הזה ראינו כי ידבר אלהים את האדם וחי וחזרו תיכף ואמרו למה נמות. אמנם הענין הוא כך שישראל במעמד הגדול הזה ראו מראות גדולות מרכבות העליונים ויראו בעצמם שלא יבואו לידי טעות חלילה כאשר מצינו בהארבעה שנכנסו לפרדם ויראו לנפשם שלא יבואו ח"ו לקצץ בנטיעות והא ראיי' ששמטו שור מהארבע חיות נושאי הכסא ע"כ אמרו דבר אתה עמנו ונשמעה כו' פן נמות פי' נפול ממדריגה שלנו כאמרם מאן דנפל ממדריגה שלו מיתה היא לגבי' שלאו כל מוחא סביל לראות מראות כאלו ע"כ אמר הקדוש ב"ה הטיבו כל אשר דברו כו' ליראה אותי לכי שהבין כוונתם שאמרו זאת מחמת יראת ה' שלא יבואו ח"ו לידי טעות. ופן נהג ה' עמהם אח"כ

כשהוקם המשכן צוה שלא לבוא בקדשי הקדשים רק כה"ג ביו"הכ וגם בשעת סילוק המסעות צוה הקב"ה ושמו אותם איש כו ולא יבאו לראות ועשה משמרת למשמרת שלא יביטו בדברים המקודשים וגם אמרו ז"ל אין לך יפה מן הצניעות לפי שמעמד הר סיני הי' בפומבי שלטא בי' עינא בישא. אמנם קרח הי' מנושאי הארון הי' מתאוה לראות בשעת פרוק המשכן והארון וכלים המקודשים אמנם הנשיא אליצפן בן עוזיאל מסתמא הי' מזהיר אותם שלא יבאו לראות וזה הי' קנאתו של קרח על נשיאותו של אליצפן בן עוזיאל על שמנע אותו מלהביט וזה מרומז בפסוק כי כל העדה כו' ופירש"י ז"ל כל העדה שמעו וקושיתו מה זה נשתנה עכשיו ממעמד הר סיני שכולם שמעו וראו מראות נפלאות ועתה מונעים אותו מלהביט בארון וכליו אין זה רק כי מדעתם עשו לעצמם התנשאות זה על זה ומדוע תתנשאו כו' ע"כ אמר להם משה זאת עשו קחו לכם מחתות כו' והי' האיש כו' כלומר מהקטורת תבחנו שהקב"ה רצינו וחפצו שרק כה"ג יקטירו והזר הקרב יומת ר"ל שיהי' בצניעות לא כאשר הי' במעמד הר סיני שראו כולם מראות גדולות ונפלאות וכאשר בקשו ישראל בעצמם דבר אתה עמנו ונשמעה וכאשר הסכים הקב"ה עמהם. ונחזור לענינינו דהנה קרח פגם עד מאד במחלוקתו שכפר בתורה מן השמים. וכבר אמרנו שהפגם מגיע למפרע עד דור רביעי נמצא הי' מהראוי שיגיע הפגם עד יעקב חלילה ובאמת לא מצינו בפסוק שהזכיר רק עד לוי לרמז שעד שם הגיע והוא דור שלישי למפרע ע"כ הקשה רש"י ז"ל למה לא הזכיר בן יעקב ע"כ מתרץ רש"י ז"ל שיעקב בקש רחמים כנזכר לעיל. ועיין באור החיים הקדוש ותמצא שחטא כוגם למפרע עד דור רביעי.

**עוד** על פסוק הנ"ל ויקח קרח כו' פירש"י ולא הזכיר בן יעקב שיעקב בקש רחמים על עצמו שלא יזכר שמו במחלוקתו כו' ויקמו לפני משה כו' חמשים ומאתים נשיאי עדה כו' ויקהלו על משה כו' כלם קדושים ופרש"י כולם שמעו דברים בסיני מפי הגבורה כו' יש להבין למה בקש יעקב אבינו שלא יזכר שמו דווקא במחלוקתו של קרח יותר מעל שאר חטאים וגם מכני מה לקח קרח דווקא ר"ן איש. גם במה שפירש"י כולם שמעו דברים מסיני מכי הגבורה הא הי' די באמרו כולם שמעו דברים מסיני ולאיזה צורך סיים רש"י מפי הגבורה ותו קשה על שפקח הי' מה ראה לשטות זה גם רש"י ז"ל הרגיש בזה אמנם לפרושו קשה יותר שאיש חכם ונבון כזה שצפה ברו"הק על כמה דורות יטעה לומר שמשה בדה הכל מלבו ולבאר כל זה נקדים מה דאיתא במדרש מה אמור למעלה בענין ועשו להם ציצית אמר קרח הריני חולק עליו ומבטל את דבריו מה עשה עמד וכנס ר"ן איש והלבישן טליתות שכולן תכלת כו' ואמרו לפני משה טלית שכולה תכלת חייבת

בציצית או פטורה כו' ייע"ש וצריך להבין מפני מה חלק דווקא על מצות ציצית הא גם על שאר מצות הי' יכול להשיב אכן נראה לי ע"פ מה דאיתא בזו"הק כהנא הוא מסטרא דימינא ולואי מסטרא דשמאלא אמר ר' יהודא שמאלא אתכליל תדיר בימינא וקרח בעי לאפכא ימינא לשמאלא שיכלול הימין בשמאל וביאורו דהנה הקב"ה רצונו הפשוט הי' בבריאת העולמות להטיב לברואיו ולנהג עולמו בחסד הגם שעלה במחשבתו הקדום לברוא את העולם במד"הד כיון שראה שאין העולם מתקיים שתפו למד"הד במד"הר ומד"הד הוא רק שיראו מלפניו והגביר מד"הר על מד"הד ומדת החסד הוא מסטרא דימין ומדת הגבורה והדין מסטרא דשמאל והימין מתגברת תמיד על שמאל כמו שאנו רואין שגם בברואיו הוא כך שהימין גוברת תמיד ומבשרי אחזה אלהי שמד"הר שהוא מסטרא דימין גוברת על מד"הד והנה אברהם אבינו הי' מסטרא דימין ומדת אהבה כמוש"ה אברהם אוהבי והי' כל מגמתו ורצונו שהקב"ה ינהג עולמו רק במדת החסד לבד ולא יהי' דין כלל ויצחק אבינו הי' מסטרא דשמאלא מדת היראה ורצה שלעולם יהי' אדם ירא שמים ואם לא ירא אדם מהש"ית יהי' עונש ח"ו ויעקב הוא הבריח התיכון המחבר את הקצוות וכולל וממתיק הגבורות שהם בשמאל וכוללם בימין. אמנם כל זה הוא כשמדת יצחק שהוא יראה הוא בצד שמאל ומדת אברהם מדת אהבה הוא בצד ימין יכול יעקב להמתיק הגבורות בהחסדים ולכלול השמאל בימין מפני שהימין הוא החסד גוברות על השמאל שהוא גבורה אבל באם הי' מדת יצחק מדת יראה מצד ימין לא הי' באפשרי של יעקב להמתיק הגבורות בהחסדים מפני שהימין גוברות תמיד ולזה בא מדת יצחק בצד שמאל והש"ית נתן לנו תורה ומצות להורות לעם ה' דרכי ה' שיתנהגו כך שיתגבר תמיד הימין על שמאל דהיינו החסדים יתגברו על הגבורות ויכללו הגבורות בהחסדים וימתקו דהיינו שיהי' כלול השמאל בימין כנ"ל. וקרת רצה להפוך שיבוא מדת שמאל שהוא גבורה לימין דהיינו שיהי' יצחק בימין ח"ו וזה פי' הזו"הק הנ"ל קרח בעי לאפכא שמאלא לימינא וזה אי אפשר בשום אופן כי אם הי' ח"ו יצחק בימין ואברהם בשמאל אז לא הי' באכשרי של יעקב להמתיק את הגבורות של יצחק כי עתה שיש גבורה מדת יצחק בשמאל אזי יש כח ביעקב להמתיק את הגבורות של יצחק מפני שהימין מדת החסדים גוברות אבל ח"ו כשיהי' יצחק בימין א"א למתקן וד"ל וזה שטעה קרח במצות ציצית מפני ששמע שאמר משה הכנף כתיל תכלת ותכלת רומז לדין כמו שאיתא בזו"הק כל גווני טבין לחלמא לבר מתכלא כו' והי' סבור שתכלת הוא עיקר ושמדת יצחק הוא עיקר מפני שהי' לוי ושהלוים המה מסטרא דגבורה ולכן רצה שיבוא מדת יצחק בימין ולזה עשה טליתות שכולן תכלת שזה מרמז על יותר הדין ואמר להם משה אעפי"כ חייבת

בציצית שלבן הרומז על רחמים הוא עיקר ולזה לא צוה לעשות יותר מחוט אחד של תכלת כדי שיתבטלו הדינים וימתקו הגבורות בהחסדים ולפי דעתו של קרח שיהי' מדת יצחק בימין לא הי' ביכולתו של יעקב להכליל הגבורות בהחסדים. וע"כ ביקש יעקב רחמים שלא יזכר שמו במחלוקתו ובהא ניחא שלקח קרח ר"ן איש כי ר"ן מורה על גבורות כמו שאמר בעל הגדה כמה לקו על הים חמשים ומאתים מכות וזה שפי' רש"י ז"ל כולם שמעו כו' מפי הגבורה פי' שהתורה ניתנה במדת גבורה ואתי נמי שפיר מפני מה חלק דווקא על מצות ציצית כי עיקר טעותו הי' במצות ציצית ושאר הדקדוקים מתבארים מאליהם ודו"ק.

**ולהבין** הדברים מעט ביתר ביאור נ"ל ע"פ דברי הקדוש האר"י זלה"ה שחוט של תכלת הוא רומז למדת מלכות דינא דמלכותא דינא כדאיתא האי שחור אדום הוא אלא שלקה ע"כ צריך ז' חוטין לבן וחוט א' של תכלת כדי להמשיך לה לבנונית ממוחין עילאין להמתיק מדת המלכות הרומז לדין שתתלבן ותהי' כולה רחמים רק מעט מזעיר צריך קצת דין להראות הרצועה כדי לירא מפניו ולזה מרמז התנא באמרו זמן ק"ש היא משיכיר בין תכלת ללבן ופירש בגמרא בין תכלת דידה ללבן שבה לפי שע"י ק"ש היה ממשיכין רחמים גדולים מלבנונית עליון ממוחין עלאין להמתיק אותה שתהי' ג"כ לבן כולה רחמים רק מעט ממעט יהי' ניכר קצת תכלת כנ"ל וקרח הי' לוי והיה רוצה להגביר מדתו שהוא מדת גבורה לזה הלבישן טליתות שכלו תכלת תכלת דייקא ועמדו לפני משה לטעון כנגדו שהיא פטור' מן הציצית מק"ו כדי להגביר מדתו ומשה רבינו ע"ה אמר להם שהיא חייבת בציצית שיעשה ז' חוטין לבן וחוט א' של תכלת כדי להמתיקה כנ"ל שתהי' כולה רחמים כנ"ל והבן.

**במדרש** רבה פ' י"ח ד"א ויקח קרח ויחלק ויקבץ וידבר ויצו קרח אינו אומר אלא ויקח מה לקח לא לקח כלום אלא לבו נטלן אמר הכתוב מה יקחך לבך ומה ירמזון עיניך וכו' א"ר לוי למה חלק קרח על משה אמר אני בנו של שמן בן יצהר שנאמר תירושך ויצהרך שגר אלפיך וכו' ולא עוד אלא שכתוב אלה שני בני יצהר וכו' וכי יש לשמן בנים אלא זה אהרן ודוד שנמשחו בשמן המשחה אהרן נטל כהונה ודוד מלכות אמר קרח ומה אלו שנמשחו בשמן בלבד נטלו כהונה ומלכות אני שאני בנו של שמן אינו נמשח ונעשה כהן ומלך מיד נחלק על משה וכו' והנה להבין המדרש הלז מה זה שאמ' שאני בנו של שמן אינו נמשח ונעשה כהן מלך בתמיה ולכאורה המדרש הלז תמוה וכי איזה שייכות יש לשם שקרוי לאביו יצהר שהוא לשון שמן שמפני כך יהיו קרח כהן שהוא בן שמן אתמהי'. והמדרש אומר דרשוני נראה לי לפתוח פתח להבין קצת המדרש הנ"ל

והענין הוא כי עלה ברצונו הפשוט לברוא את העולם כדי להיטיב לברואיו והשתלשל העולמות כל כך עד העו"הז שהיא עולם הגשמי' כדי שיהי' הבחירה והרצון חפשית ביד האדם להימין או להשמאיל כדי שעי"כ יהי' שכר ועונש והנה כתיב כולם בחכמה עשית שבחכמה אתברירת הכל רק שבחכמה עילאה עדיין היתה בהעלם גדול ולא ניכר עדיין העולם עד שבבינה התחיל העולם להבראות ועדיין שם ג"כ היא בהעלם עד שע"י שלשה קוין והוא שלשה אבות נברא העולם והתחלה היתה ע"י מדת חסד לאברהם כדכתי' עולם חסד יבנה והוא נקר' קו הימין ואח"כ קו השמאלי והת"ת מכריע באמצע והנה החכמה עלאה משפיע בימין חסד והבינה משפיע בשמאל ומקוין האלה נמשכו הכהנים והלוים הכהנים מקו הימין והיא מדת החסד כנ"ל בשם הזו"הק כהנא הוא מסטרא דימינא ולואי מסטרא וכו' והלוים מקו השמאל והיא מדת גבורה והם מסטרא דגבורות הקדושות כנודע והנה איתא בגמרא על פסוק לכו חזו מפעלות אלקים אשר שם שמות בארץ אל תקרי שמות אלא שמות כדדרשו חז"ל ראובן ראו מה בין בני וכו' ואיתא ר' מאיר דייק בשמא. ונחזור לענינינו להמדרש הנ"ל כי קרח דייק בשמא שאביו קרוי יצהר שהוא לשון שמן וידוע מספרים קדושים ששמן הוא רומז לחכמה עלאה וכדאי' בגמרא דברכות הרואה שמן זית בחלום יצפה לחכמה ועפ"ז נבין שאמר שהוא נמשך מחכמה עלאה שהוא משפיע לחסד שהוא קו הימין שמשם באו הכהנים אנשי החסד לפ"ז ראוי הוא להיות כהן איש החסד מסטרא דימין ולא להיות לוי שהוא מסטרא דגבורות שהוא קו השמאלי ע"כ חלק על דברי משה רבינו ע"ה שעשה אהרן אחיו לכ"הג.

**במדרש** רבה דרש רבא מאי דכתיב שמש ירח עמד זבולה מלמד שעלו שמש וירח לזבול אמרו לפניו רבש"ע אם אתה עושה דין לבן עמרם נצא ואם לאו לא נצא וכו' הנה המאמר המד' הלז לכאורה תמוה וכי מאי איכפת לשמש וירח המחלוקות של קרח על משה ואהרן ויובן ע"פ מאמרם ז"ל על פסוק ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן וכו' והובא ברש"י ז"ל שוים נבראו ואמרה הלבנה א"א לשני המלכים שישתמשו בכתר אחד אמר לה הקב"ה לכי ומעטי את עצמך ולהפיס דעתה הרבה לה צבאי' ואמר לה צדיקים יקראו על שמך דוד הקטן יעקב הקטן והענין הוא כי באמת כן הי' רצונו הקדום שיהי' אחד גדול ואחד קטן כי אי אפשר שישתמשו שני מלכים בכתר אחד כנ"ל וכן נשתכלל העולם מתחילת בריאתו תיכף עד לעתיד לבוא שלא ימצא בעולם שני אנשים שוים וכן בכל דור ודור ודורשיו שיהיו שני ראשים שוים בממשלה אחד אלא א"כ שהאחד ימעט א"ע לפני השני וכן בצדיקים הוא ג"כ כך הגם שיש שני צדיקי' גדולים שהם שוים שניהם בערך השגות מציאות

אלהות ומדותיהם ג"כ שוים אעפ"כ זאת בלתי אפשר שיהיו שמם הטוב יצא בעולם בשוה שיהיו בשוה בעיני הבריות זאת בלתי אפשר רק אחד יגביהו ה' ואחד ימעיטו ה' והנה אז כשהלבנה אמרה לפני הקב"ה אי אפשר לשני וכו' השיב לה הקב"ה לפי שאתה מבין את זאת והשגת זאת שכך צריך להיות ע"כ מעטי א"ע לפני השמש ולהפיס דעתה הרבה צבאי' וגם צדיקים יקראו על שמך יעקב הקטן דוד הקטן לפי שהצדיקים יכולים ג"כ למעט את עצמם והם בזה הבחינה שיהיו נכנעים וקטנים ואז באותו הפעם פעלה הלבנה במיעוטה לבל ישונה זאת הדרגה לעולם שישמשו שני דברים בשוה או שני אנשים שיהיו בשוה בממשלה רק אחד צריך להמעיט לפני חבירו והנה קרח רצה ג"כ להיות כהן גדול כמו אהרן ורצה שיהיו שני מלכים בכתר אחד ולא רצה למעט א"ע ע"כ שמש וירח עמדו ועלו לזבול ואמרו אם אתה עושה דין לבן עמרם נצא וכו' לפי שקרח הי' רוצה לבטל ולשנה את תפקידם מה שהם פעלו אז בשעת המיעוט שהם מורים ומלמדים לבני אדם שאי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד והוא רצה להשחית עבודתם לכן אמרו אם אתה עושה דין נצא ואם לאו לא נצא שא"כ לא פעלנו מאומה בהמיעוט ולהבין למה עלו לזבול דווקא ולא לשחקים דהוא ג"כ למעלה מן הרקיע שבו קבועים המאורות נראה ע"פ דאיתא במדרש נשא דף רנ"א שהרשעים סילקו השכינה עד הרקיע ערבות ועמדו האבות והורידו השכינה וכו' עד יעקב הורידה לרקיע ד' שהוא זבול עמד לוי והורידה מזבול לשחקים עמד קהת והורידה משחקים לרקיע עמד עמרם והורידה מרקיע למלון עמד משה והורידה לארץ והנה כשיש שלום בין בני ישראל אזי שכינה שרוי ביניהם ובאם יש מחלוקת חלילה ביניהם אזי מסלקים השכינה מעליהם וזה ידוע מספרי הקודש שחמה ולבנה מרמזים לשמש וירח שלמעלה נמצא שלוי מקור השבט הורידה מזבול עד שהצדיקים שאחריו הירידו השכינה לארץ וקרח כאשר חלק על הכהונה ורצה לסלק השכינה הקדושה כמו שנאמר אתה וכל עדתך הנועדים על ה' על כן נסתלקו השמש וירח שרומזים לאורות שלמעלה כידוע עד הרקיע זבול ושם עמדו עצמם ששם הי' השכינה בתחילה עד בוא לוי והורידה כנ"ל.

**וידבר** ה' אל משה לאמר הרמו מתוך העדה הזאת ואכלה אותם כרגע ויפלו על פניהם ויאמר משה אל אהרן קח את המחתה כו' ויש לדקדק מה זה הלשון הרומו הול"ל לשון הבדלו כאמור למעלה בפסוק ותו קשה מה ויפלו על פניהם מה היה כוונתם בנפילה ונראה לי כי ידוע לכל בני ישראל שהצדיק מגין על הדור ואפרש קצת להבין הדבר האיך הוא מגין הענין הוא כך שהצדיק בכל דבר מצוה ובכל עסק של מצוה הן בתורה ובתפילה היא מקשר עצמו עם כל ישראל כדתקנו הקדמונים לומר בכל דבר לשם יחוד כו' בשם

כל ישראל והרבה עמל ויגיע ועבדות גדול יש להצדיק לקשר עמהם הגם שנמצאים בעו"הר ביניהם כמה וכמה בעלי מדות רעות ובעלי עבירות עד שכמעט ממשיכים איתו למטה חלילה וחלילה אעפי"כ לא זז אותן מחבבן עד שנמשך למטה ממדריגתו הקדושה ומקשר עצמי עמהם כדי שעי"כ יוכל להעלות את תפילתם ותורתם ומצותם שיהיה עולה למעלה למעלה להיות כתר ונזר ועטרה כביכול על ראשו של ממ"ה הקב"ה ועי"כ נמשך עליהם מלמעלה כל השפעות טובות ורחמים וחסדים טובים פשוטים ומגולים ואם הצדיקי הדור לא היו מקשרים עצמם עם כל ישראל אז לא היתה תקוה חלילה ללא טובים שבהם שבישראל כי תורתם ומצותם בעצמם אינם יכולים לעלות למעלה מפני הקטרוג ובפרט שהוא בלא דו"ר דלא פירחת לעילא כידוע מזו"הק וממילא היה נפסק חלילה החיות וההשפעות מלמעלה להיות יורד ומשתלשל עליהם והיו ספו תמו ונכרתם חלילה וחס וע"י הצדיקי הדור שמקשרים עצמם עמהם הם מגינים עליהם כנ"ל ונחזור לענינינו ומשם בארה ביאור הפסוק כי וילונו כל עדת בני ישראל כו' על משה ועל אהרן לאמר אתם המיתם את עם ה' ויהיה בהקהל העדה על משה ואהרן וכו' והנה ממילא מובן איך שחטאו חטא שאין למעלה ממנו כי הצדיק הדור ובפרט משה רבינו ע"ה רועה נאמן שמסר משה עצמו על ישראל ומגין עליהם כו' שמקשר עצמו עמהם והוא יגיעה ועמל גדול כו' והם הקהלו עצמם על משה ואהרן לאמר אתם המיתם עם ה' ע"כ וידבר ה' אל משה לאמר הרמו מתוך העדה פירש שתרימו עצמיכם למעלה מהם ולא תקשרו עצמכם עמהם ועי"כ ואכלה אותם כרגע שיהי' נפסק מהם חיותם מאחר שלא יתקשרו עצמם עמהם כו' מדה כנגד מדה כי כן מדותיו של הקב"ה מכ"מ והנה משה רבינו ואהרן בשמעם דבר זה הבינו מדברי השי"ת שהדבר תלוי' בהם ושהוא פותח להם פתח שידעו שעיקר תלוי בהם כמש"ה ועתה הניחה לי ודרשו ז"ל שפתח לו פתח ע"כ תיכף ומיד אדרבא קשרו עצמם עמהם וירדו יותר למטה וזהו ויפלו על פניהם פירש כששמעו משה רבינו ואהרן כה"ג לא רצו לרומם עצמם מהם אדרבא קשרו עצמם עמהם יותר כידוע מסוד נפילת אפים והיא לקשר עצמו אפילו עם נשמות הרשעים שבגיהנם כדי להעלותם וזהו ויפלו על פניהם בסוד נפילת אפים ואח"כ ויאמר אל אהרן קח את המחתה עם הקטורת ג"כ להגין עליהם עוד ביותר.

**וידבר** ה' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל וקח מאתם מטה מטה לבית אב מאת כל נשיאהם לבית אבותם שנים עשר מטות וכו' והנחתם באוהל מועד לפני העדות אשר אועד לכם שמה והיה האיש אשר אבחר בו מטהו יפרח והשכותי מעלי את תלנות בני ישראל ויש לדקדק דהול"ל והיה האיש אשר בחרת בו שכבר נבחר אהרן להיות כה"ג

כדכתיב למעלה והיה האיש אשר יבחר בו הוא הקדוש ומה זה אשר אבחר בו דמשמע לעתיד ותו קשה מה זה והשכותי מעלי את תלונות בני ישראל אכתי יהיה קשה למה נבחר אהרן מכל הקדושים שבישראל שיהיה הוא כה"ג וראש לכל הקדושים שגם הם קדושים כאמרם מתחילה כי כל העדה כולם קדושים פרש"י כי כל העדה שמעו בסיני אנכי ולא יהיה לך יהיה קושיתם מהיכא תיתא יהיה אחד נבדל מחבירו יותר ומפני מה פרח מטה שלו ונראה לי בדרך רמז אשר תרמוז התורה הקדושה שהוא נצחית מוסר השכל שלא יתמהו זרע ישראל שבכל דור ודור אשר בוחר השי"ת איש אחד מכל ישראל הגם שיש כמה וכמה בישראל קדושים וטהורים גדולים וחכמים ונבונים כמוהו ואפשר ביותר ממנו אלא הכלל הוא כך שידוע שהקב ה אמר אני אשכן את דכה ושפל רוח ומי שהוא שפל רוח ביותר עליו יוכל השכינה הקדושה לשרות עליו והר סיני יוכיח וכמאמרם ז"ל כל המשפיל א"ע הקב"ה מגביהו שהעיקר הוא שפלת רוח שיהיה כאין בעיני עצמו ויהיה מחפש בכל עת ועונה ושעה ורגע האיך לעבוד את השי"ת כדכתיב בקשו פניו תמיד וכל מי שבא יותר בשער האין הוא יכול להיות יותר מרכבה להשכינה הקדושה והוא היותר גדול בדורו ונעשה ראש הדור ונחזור לענינינו שבני ישראל היו מתרעמים לאמר אתם המיתם עם ה' להיות שר"ן איש היו כלם ראשי סנהדראות קדושי עליונים ולפי מה דאיתא במפורשים היה נחשון בן אמינדב ג"כ בתוכם שהיה קדוש עליון כמפורסי' והיה תמי' גדולה להם למה נבחר אהרן קדוש ה' יותר מכלם להקריב קרבנות ע"כ צוה להם השי"ת כך שיש להם עוד זמן כי כל מי שיטה את לבו לשבור אותו לאלף שברים ויהיה יותר אין ושפל אזי יהי' נבחר הוא להיות ראש וכה"ג ר"ל שיהיה ראש הדור לקשר כל הדור בהשי"ת שהוא יהיה מרכבה להשכינה הקדושה ומשם בארה הוא הביאר בדרך הרמז וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל וקח מאתם מטה מטה לבית אב כו' פי' מי שהוא מטה א"ע יותר למטה וזה מטה מטה מאת כל נשיאהם לבית אבותם היינו מגדוליהם שהם הגדולים בחכמה ובמדות טובות כל מי שיהיה יותר מטה מטה שיהיה מטה א"ע יותר להיות כאין זה האיש אשר אבחר בו פי' עד עתה יש להם זמן כל מי שיהיה יותר שפל רוח ומטה עד לאין זה יהיה לראש הדור ע"כ כתיב כל איש אשר אבחר בו לרמוז גם לדורות אשר אבחר בו מטהו יפרח כל מי שיהיה בדור יותר שפל רוח ומבקש הקב"ה והוא בא לשער האין באמת לאמתו יוכל הוא להיות מרכבה להשכינה הקדושה והוא באמת ראש הדור ושפיר מובן והי' האיש אשר אבחר בו מטהו יפרח כי הוא יפרח כחבצלת השרון וצדיק כתמר יפרח (ותיבת מטהו קאי אדלעיל אשר

אבחר בו מטהו ר"ל שאבחר בשפלת רוחו) ולא פרח רק מטה אהרן כי הוא היה היותר נכנע גם עתה על כן בחר בו ה'.

**עוד** על פסוק הנ"ל דבר אל בני ישראל וקח מאתם מטה מטה לבית אב כו' ואת שם אהרן תכתוב על מטה לוי כו' והיה האיש אשר אבחר בו מטהו יפרח כו' ויהי ממחרת כו' והנה פרח מטה אהרן לבית לוי ויצא פרח ויצץ ציץ ויגמל שקדים לכאורה הוא תמוה מה זה שכתוב והיה האיש אשר אבחר בו מטהו יפרח הלא הכל גלוי וידוע לפני כסא כבודו היה לו לומר ומטה אהרן יפרח ועוד תמי' למה אמר יפרח והא באמת גם הגמול שקדים ועוד יש לדקדק בפ' ויוצא פרח ויצץ ציץ ויגמול שקדים שהוא אך למותר הול"ל ויצא פרח ויגמול שקדים וביותר קשה על תיבת ציץ שהיה די באמרו ויצא פרח ייצץ ויגמול שקדים ועוד יש לדקדק למה שקדים דווקא ובזה כבר צווחו קמאי ובתראי ונ"ל דהנה השי"ת ברא את עולמו ועיקר תכלית הבריאה היה להוציא רפ"ח נצוצין קדושים שנפלו בסוד ורוח אלקים "מרחפת על פני המים ולהעלותן והנה צדיקים גמורים מתקנים הכל בשרשם ואינם יכולים להעלות הנצוצות רק הבעל תשובה יכול להעלות הנצוצים הקדושים וזה פי' במקום שבע"ת עומדים צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד והנה נשמת העולמות הם שם הוי' בה' ושם "אדני הוא לבוש והשם אהיה היא המקיף ואורות המקיפין הם מבהיקין ובהירים יותר מאורות הפנימים כי שם אהיה היא מורה על תשובה מלשון עתיד שהבע"ת צריך לו' תמיד אהיה עובד ה' באמת עדיין לא השגתי שום מציאות אלהית רק שאני מקבל עלי מהיום שאהיה עובד ה' ותשובה הוא מעלמא דאתכסיא שמ"ט שערי תשובה נמשכים ממ"ט שערי בינה וזהו בעלמא דאתכסיא והנה הצדיק הדור שזיכהו השי"ת להתגדל כבודו הוא מחמת שהיה דבוק תמיד בתשובה עלאה ועפי"ז נבוא לביאר הכתובים הנ"ל שהקב"ה צוה למשה קח מאתם "מטה "מטה לבית אב ר"ל הם רוצים להיות כהנים גדולים דבר זה א"א רק מי שהוא דבוק במ"ט שערי תשובה ולזה קח מאתם מט"ה ר"ל מ"ט שערי תשובה וה"ה רומזת לה' עלאה ומחמת שדבר זה תלוי בתשובה הבחירה הוא ביד האדם כמאמר הכל בידי שמים כו' לזה כתיב והיה האיש אשר אבחר בו כלומר מי האיש שאחפוץ בו מטהו יפרח ר"ל שמ"ט ש"ת שלו "יפרח יוכל להוציא רפ"ח נצוצין קדושים ולא אמר ומטה אהרן "יפרח כי הבחירה ביד האדם היא ויוכל להיות שאחד מהם יהיה דבוק יותר בש"ת ובאמת אהרן היה דבוק יותר במ"ט ש"ת וזה שכתוב והנה "פרח "מטה אהרן ויוצא "פרח ר"ל שע"י שאהרן הכהן היה דבוק במ"ט שערי תשובה הוציא רפ"ח ניצוצין ועי"ז ויצץ ציץ לשון מראה שהיה מאיר ומבהיק ציץ נזר הקודש על אהרן שנשאר בכהונה גדולה ויגמול שקדים שקדים

עולה בגימ' תנ"ד ועם הכולל הוא בגימ' תנ"ה מספר שם אהיה במלואיו קס"א קנ"א קמ"ג ר"ל ויגמל שקדים שנתעלה אהרן ע"י ויגמל שקדים שהיה דבוק תמיד במ"ט ש"ת שמרמז על אהיה וזה היה אור מאיר כנ"ל.

**ויאמר** ה' אל אהרן אתה ובניך ובית אביך אתך תשאו את עון המקדש ואתה ובניך אתך תשאו את עון כהנתכם וכו' ועבדתם עבודת מתנה אתן את כהנתכם כו' הענין הוא ע"פ מה דאיתא במס' הוריות פ' שלישי ת"ר כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן שיורד על פי מדותיו כמין שני טיפין מרגליות היו תלויות על זקנו של אהרן א"ר פפא כשהוא מספר כו' והי' משה דואג כו' ועדיין הי' אהרן דואג שמא נהניתי בשמן המשחה יצתה ב"ק מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד כו' ע"כ. ושמעתי פי' הדברים מכאמ"ור רשכב"ה בוצינא קדישא מו"ה אלימלך זצוק"ל כי הנה מדרך הצדיקים ההולכים בדרך האמת בעבודתו ית"ש להיותם תמיד בדאגה ולחשוד א"ע פן ואולי נהנו מהעו"הז הגם שעושים כל דבר ודבר לש"ש אעפי"כ חושב על עצמו וחש שעושה הכל בשביל הנאת גופו לבקש גדולה לעצמו וכדומה. ולזאת הנה גם אהרן הכהן מורה עלה על ראשו פן נהנה ממה שנמשח לכהן גדול איזה הנאה גופניות לכבוד ולתפארת שלא לשם שמים. וזהו אמרם חז"ל שהי' דואג שמא נהניתי בשמן המשחה כלומר שמא נהנה ממה שהגיע לו הגדולה והשררה הזאת על ידי שנמשח בשמן המשחה ויצתה ב"ק וכו'. והנה הגם שלפעמים הצדיק משער בנפשו כי כל מה שעשה הי' הכל בלתי לה' לבדו ולא לשום הנאת עצמו אעפי"כ לא יבוא מזה לידי התנשאות וזאת ישיב אל לבו כי כל עבודתו עבודת הקודש באמת הוא מתנה מאתו ית"ש אשר זיכהו בהמעשים הטובים האלה ולא ע"י הזדככותו וזהו מאמר הכתובים המובאים לפנינו ויאמר ה' אל אהרן כו' אתה ובניך אתך תשאו את עון כהונתכם פי' שתמיד תדאגו אולי אתם מקצרים בעבודת הכהונה דהיינו שאתם עושים לכבוד עצמיכם ולהנאתכם וכדומה. והנה הגם שתדעו בבירור גמור כי כל כוונתכם רצוי' היא לשמו יתברך ויתעלה בהזדככות גדול אעפי"כ לא תרימו ראש ויאמר לזה אשר עבודת מתנה אתן את כהונתכם פי' שהוא במתנה מן השמים והוא נקרא בספרים הקדושים מ"ד ולא מחמת סיבת מעשיכם שהוא מ"נ וע"י זה לא תבואו לידי שום התרוממות והתנשאות כלל וכלל.

**ואתה** ובניך אתך תשמרו את כהונתכם לכל דבר המזבח ולמבית לפרוכת ועבדתם עבודת מתנה אתן את כהונתכם וכו' וכתיב כל תרומת הקדשים אשר ירימו בני ישראל לה' נתתי לך ולבניך ולבנותיך אתך כו' ברית מלח עולם הוא לפני ה' כו' נראה לי הכלל בזה שהבורא יתב"ש הוא נותן מתנת חנם לבריות ואין אחד בא בשכרו אפילו צדיקים

גמורים אין להם לתלות במעשיהם הטובים רק כל מה שמגיע לאדם טובה הוח מתנת חנם מחמת שהבורא ית"ש רצונו להטיב לברואיו ולא זו בלבד שבתענוגי העוה"ז הוא כך כי אפילו הצדיק הדור העובד ה' ומשיג אלקותו ית"ש צריך לידע שגם זה הוא מתנת חנם שחננו הקב"ה חכמה דעה בינה והשכל ומצינו כשהבדיל הש"ית בין מים העליונים למים התחתונים התחילו מים התחתונים בוכין ואמרו למה נגרע והיו רוצין שיהיו הם למעלה והבטיח להם הקב"ה שבשכר זאת לא ישבית ברית מלח עולם לפי שרצונם הי' שיהיו מעל לרקיע אע"פ שרצון זה אינו דרך הישר כי אין להרהר אחר מדותיו ורצונו ית"ש הי' שיהיו למטה אעפ"כ נתן להם הקב"ה מתנה זו שלא ישבית ברית מלח עולם וזה הי' מתנת חנם כי אין שום ברי' בעולם שיקבל שכרו. והנה אהרן הכהן הגם שהי' צדיק גמור אעפי"כ לא הי' יכול להחזיק טובה לעצמו וגם השגות הקדושה לא הי' מצדו רק מה' היתה זאת. וזה פי' הפסוק הנ"ל ואתה ובניך אתך תשמרו את כהונתכם כו' עבודת מתנה אתן את כהונתכם שזה הכל במתנות חנם ולא שמעשיכם גרמו לכם שאתן לכם כ"ד מתנות כהונה ולא זו בלבד אלא אפילו כל תרומות הקדשים אשר ירימו לה' דהיינו אפילו כל מה שב"י מנשאים ומרוממים לה' בקדושה דבר זה ג"כ נתתי לך הוא ג"כ במתנה ברית מלח עולם הוא כמו שברית מלח אע"פי שמים התחתוני' שאלו שלא כהוגן שהרהרו אחרי מדותיו רק מחמת שכוונתם הי' לטובה ובשכר זה הבטיחם הקב"ה שלא ישבית ברית מלח עולם. ולזה הוא מתנת חנם אף אתם אל תחזיקו טובה לעצמכם ותדעו שמאת ה' היתה זאת מחמת שרצה להטיב לברואיו כנ"ל.

**ועבד** הלוי הוא את עבודת אוהל מועד והם ישאו עונם חקת עולם לדרותיכם וכו' ונחשב לכם תרומתכם כדגן מן הגורן וכמלאה מן היקב והנה יש לדקדק בפסוקים אלו מאי ועבד הלוי הוא. וכבר הובא בזו"הק כמה וכמה פירושים על זה. ואענה גם אני את חלקי ותו מאי והם ישחו עונם ועוד יש לדקדק בפסוק ונחשב לכם תרומתכם כדגן מן הגורן וכמלאה מן היקב שאין לו פירוש לכאורה לפירש"י ז"ל דהול"ל סתמא ונחשב לכם תרומתכם כתרומה גדולה מאי כדגן מן הגורן וכמלאה מן היקב. ונראה דאיתא במסכת ר"ה חד אמר כובש וחד אמר נושא. ונראה דמר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי דהנה ידוע דהעיקר בהאדם רק המחשבה והכוונה רחמנא לבא בעי והנה מדרך האיש הישראלי ההולך בדרך אמת לעשות הכנה קודם כל דבר שרוצה לעשות הן לתפילה עושה מקודם הכנה מכמה ענינים כל אחד לפום מה דמשער בשיעורין דילי' לפי שכלו ומוחו שעושה מצות ומעש"ט מקודם ומהרהר בתשובה או לומד תורה קודם וכדומה שאר הכנות והנה אם אח"כ עומד ומתפלל ויוכל להתפלל לפי שכלו בדחילו ורחימו

אזי בוודאי מה טוב ומה נעים ואשריו שהי' המחשבה טובה והמעשה ג"כ טוב והגם שבעמדו להתפלל אח"כ אינו יכול להתפלל אעפ"כ הכל הולך אחר ראשית המחשבה וכן להיפוך חלילה לעבירה הכל הולך אחר המחשבה ואם הוא בלא מחשבה הוי לי' שוגג בעלמא. ולכך כשהאדם מהרהר בתשובה אזי הש"ית נוטל המחשבה של העבירה ונשאר מעשה בעלמא בלא מחשבה והוי לי' שוגג בעלמא ומוחל לו וזה הוא מ"ד כובש פירש"י שמכביד הזכיות למטה דהיינו שמצרף המחשבה של המצוה וההכנה להמצוה או לתפילה להמעשה המצוה בעצמה ואזי מכביד הכף של הזכיות. ומ"ד נושא דהיינו שהש"י מחשב ומצרף המחשבו' וההכנו' טובו' והרהורי תשובה נגד מחשבות של העבירות ונוטל המחשבות של העבירות ומשליכם ונשאר שוגג בעלמא ובזה נעשים קלים הכף מאזנים של העבירות ובזה נושא עון והנה איתא בס' ברית מנוחה שבשעה שהיו מביאים קרבן לב"המק הי' מסתכל הכהן העובד בבעל קרבן והבין מחשבתו ואם הבין שאינו עושה תשובה כראוי עדייו אזי רמז הכהן העובד ללוים שיזמרו ניגון לעורר בעל הקרבן להרהר בתשובה ואזי הלוים בשירם ובזמרם הביאו לבעל הקרבן שיהרהר בתשובה לפי שהם בשירם ובזמרם היו ממשיכים מי"ג ת"ד עלאה ממזל העליון שהוא מזלא עלאה שהוא שלשה הויות של י"ג מדות והם י"ב תיבות ועם המקור הוא י"ג מכילין דרחמים והיו ממשיכים לעולם הבינה שהוא עולם התשובה ומשם נמשך תשובה לבעל הקרבן ומהרהר בתשובה וממשיכין י"ג ת"ד עלאה ממזלא עלאה וממקור העליון שהוא נקרא אריך אנכין והיו ממשיכין המוחין עלאין שהם שמות הויות והמילואין דהיינו ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן כידוע ועי"ז הי' נמחל לבעל הקרבן ונעשה נושא שנוטלין ומבטלין המחשבות של העבירות ועל השוגג לבד שהוא מעשה בלי מחשבה הי' מכפר הקרבן של הבהמה בהמה נגד מעשה בהמיות שהוא מעשה בלי מחשבה לפי שנושא עון כנ"ל ע"י י"ג מכילין דרחמים שנמשך על ידיהם ואחד מהמדות הנ"ל הוא נושא עון כידוע ומשם בארה הפסוקים שלפנינו ועבד הלוי הו"א והוא גימטריא י"ב ועם התיבה הוא גימט' י"ג שהוא י"ג ת"ד שע"י עבדות הלוי נמשך ממקור אריך אנפין שנקרא הוא כדברי הזו"הק ומשם נמשך לי"ג י"ד עלאה וזה ועבד הלוי הוא את עבודת אוהל מועד והם ישאו עונם שע"י עבודתם ישאו עונם שיהא נושא עון כנ"ל חקת עולם לדורותיכם ונחשב לכם תרומתכם כדגן מן הגורן וכמלאה מן היקב. וקאמר עוד הפסוק ונחשב לכם תרומתכם פי' שהרמה שלכם שאתם מרימים הכנ"י שהוא מלכות שמים שתרימו אותה ע"י מה שאתם ממשיכין מי"ג ת"ד ממזלא עלאה ההויות עם המילואים שהם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן להמתיק אותה שתהי' כולה רחמים גמורים וזה כדג"ן מן הגרן גר"ן כתיב חסר וא"ו פי'

אם תיטול תיבת דג"ן מן גר"ן אז נשאר ר' פחות ד' וכמלא"ה מן היק"ב פי' אם תיטול אותיות מלא"ה מן יק"ב אזי נשאר מן יק"ב ל"ו תצרף ל"ו מן יק"ב עם ר' פחות ד' מן תיבת גר"ן שנשאר מן גר"ן כנ"ל אזי עולה ביחד רל"ב במכוון כמספר ד' הויות והמלואים שהם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן ובזה ונחשב לכם תרומתכם שתגביהו את כנ"י להמתיקה להמשיך לה לבנינות מלובן עלאה מי"ג ת"ד שיהי' כולו רחמים גמורים וחסדים גדולים על כנסת ישראל אמן.

## חקת

**וידבר** ה' אל משה ואל אהרן לאמר. זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה עול. פירש"י ז"ל לפי שהשטן ואומות העולם מונין אתישראל לומר מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה לפיכך כתב בה חקה גזירה היא מלפני כו'. ויש לדקדק למה כתב זאת חקת התורה הול"ל זה חק התורה כדכתיב זה הדבר ועוד יש לדקדק מה לאמר לאמר שני פעמים. אכן נ"ל דאיתא כל הנביאים נתנבאו בכה ומשה נתנבא בזה הדבר ולהבין החילוק דהנה על תורת משה אסור להוסיף אפילו אות אחת דכתיב אלה הדברים שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה וכל הנביאות שנתנבאו הנביאים דבריהם רמוזים בתורה וכמו שאמרו חז"ל במס' תעניות מי איכא מידי דכתיבי בכתובים דלא רמיזי באורייתא ופירש"י שהחומש הוא יסוד נביאים וכתובים ובכולן יש סמך למצוא מן התורה. לזה אמרו כה שהוא כמו פי' על התורה שדבר האמור בתורת משה זה נרמז בתוכו וכה פירושו אבל תורת משה הוא עצמה תורה וכל המצות שבה אמרם הקב"ה בפירוש לכן נתנבא בזה ר"ל זה הדבר בעצמו צוה הש"ית בהדיא ע"כ נקרא תורה שבכתב זה ותורה שבע"פ היא מה שהתנאים ואמוראים נתנו טעם למצות ועיקר הדינים שבתורה שבע"פ רמוזים בתורה שבכתב ואמרם משה רבינו מפי הש"ית ולכן נקרא' תורה שבע"פ זאת שהיא בחי"ס שמקבלת עיקר דברי' מתורת משה והנה תורה שבכתב מותר ללמדם לאו"ה כמו שמצינו שמשה רבינו כתבה באר היטיב דהיינו בעי"ן לשון אבל תורה שבע"פ שהם טעמי התורה והמצות אסור ללמדה לגוי דכתיב לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום. ואין טעם לזה למה אסור ללמדם טעמי התורה רק גזירת הכתוב היא וזה פי' הפסוק זאת חקת התורה דקאי אהתורה שבע"פ שנקראת זאת. לזה פירש"י ז"ל לפי שהשטן ואו"ה מונין את ישראל מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה ולמה אסור לגלות תורה שבע"פ לפיכך כתב בה חוקה שדבר זה היא גזירת המלך אשר צוה ה'

לאמר פי' על התורה שבע"פ צוה ה' לאמר פי' כי על תורה שבע"פ מותר לחדש חידושין ומצוה לחדש כל הימים שאנו עוסקים בה אפילו אם יחי' איש אלף שנים אין די באר פירושה של תורה כי ארוכה מארץ מדה אבל תורה שבכתב אסור לחדש דבר מעתה. וזהו לאמר כלומר זאת חקת התורה שקאי על התורה שבע"פ שנקרא זאת אשר צוה ה' לאמר חידושין שמותר לחדש בה משא"כ בתורה שבכתב כנ"ל.

**א"י** זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמור וכו' ויקחו אליך פרה וכו' איתא במדרש רבה אמר ר' יוסי ברבי חנינא רמז שכל הפרות בטילות ושלך קיימת וכו' לבאר הענין ובו יבואר ג"כ תיבת לאמר דאית' בגמרא על פסוק כנחלים נטוי וכו' כאהלים נטע מה ענין אהלים אצל נחלים אלא לומר לך מה נחלים מביאין את האדם מידי טומאה לידי טהרה אף אהלים מביאין את האדם לידי טהרה ע"כ והנה הפרה שצוה הקב"ה ליקח הוא רק לטהר את האדם מטומאתו וזה הי' בזמן המקדש אבל עתה בעו"ה שחרב ב"המק אין לנו טהרה אלא כשאנו לומדים ועוסקים בתורת פרה ובמצותיה עי"ז אנו נטהרין. וזה פירש הפסוק זאת חקת דהיינו מצות פרה שהיא חקה והיא כדי לטהר התורה אשר צוה ה' לאמר ר"ל שתאמרו ותעסקו בתורת ה' הוא ג"כ מטהר וזה שקאמר המדרש הנ"ל ויקחו אליך רמז שכל הפרות בטילות ושלך קיימת ר"ל שאפילו בזמן הזה שאין לנו פרה שלך קיימת פי' שלך היינו התורה שנקרא על שמך כמו שאמר הכתוב תורת משה עבדי וע"י תורתך שיתעסקו יוטהרו כנ"ל.

**א"י** וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר לכאורה מלת לאמר השני הוא מיותר כנ"ל גם פרש"י ז"ל צריך ביאור שכ' לפי שהשטן ואו"ה מונין את ישראל מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה לפיכך כתיב בה חקה ובמדרש איתא חקה חקקתי גזירה גזרתי ואין לך רשות להרהר אחרי' ולכאורה הלשון כפול הן בהשאלה שמונין את ישראל מה המצוה הזאת ומה טעם יש בה והי' די באומרו מה המצוה הזאת וגם מה שאמ' המדרש חקה חקקתי גזירה גזרתי הוא ג"כ כפל והי' די באמרו גזירה גזרתי ואין לך רשות וכו' והנראה בזה הוא ע"פ פסוק אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי דהנה הקב"ה ברא עולמות רוחנית ומלת רוחנית מורה על דבר שהוא למעלה מן השכל ואין השכל יכול להלמו והוא עולם המחשבה אך שרצונו ית"ש הי' שיכירו וידעו נבראיו ממציאות אלהותו ית' נשתלשלו העולמות מני' ובי' עד שנברא עולם הגשמיי' ומי שמכשיר מעשיו לאביו שבשמים יש לאל ידו להעלות העולמות וליחדן עד א"ס ב"ה ומי שאינו מכשיר מעשיו כראוי נשאני שקוע ח"ו בעלמא דפרודא והנה כל העולמות כולם קיומם הוא ע"י התורה הקדושה שהיא חיות של כל העולמות

וידוע שיש תורה שבכתב ותורה שבע"פ ויש פנימיות התורה ותורה נגליות וכנגדן יש באדם נפש רוח נשמה ונשמה לנשמה ובכמה מקומות בארתי איך יתנהג האדם ויזכה לפנימיות התורה ומי שזוכה אל פנימיות התורה יוכל להעלות העולמות וליחדן עד א"ס ב"ה והנה עולם הגלגלי' הן מתנהגי' ע"י משפטי כוכבים ומזלות והן נקראים חקת שמים וארץ מפני שחק ניתן מאתו ית"ש שכל אחד יתנהג כפי חקו הקצוב לו דהיינו השמש יתחיל לזרוח במזרח תמיד ולשקוע במערב וכן הלבנה והכוכבים מהלכים תמיד כפי חקם וכן כל צבא השמים וחיותו וקיומו של עולם הגלגלים הוא ע"י התורה הנגליות שאף היא נקראת חקה שחק נתן זאת תעשה וזאת לא תעשה דבר זה מותר ודבר זה אסור וזהו אם לא בריתי יומם ולילה ר"ל אם לא שישראל שומרים התורה הנגליות שמקיימים המצות עשה כהלכתו ונזהרים ממצות לא תעשה חוקות שמים וארץ לא שמתי ר"ל לא נתקיימו משפטי כוכבים ומזלות שנקראים חוקות שמים וארץ מפני שקיומם הוא ע"י התורה הנגליות שנקרא חקה והנה חקות שמים וארץ מתנהגים כפי טבעם וחקם הניתן להם מאת המקום ב"ה ולא ישנו את תפקידם אך הצדיק אשר זכה לפנימיות התורה הוא דבוק בא"ס ב"ה והוא למעלה מכל העולמות יוכל לשדד המערכת אף שלפי המזל אינו עולה כהוגן יוכל הוא לבטל זאת ולהפך הדבר מרעה לטובה באם שיש צורך בדבר שיתקדש ש"ש על ידו כי נשמת הצדיק היא למעלה מהם שהוא דבוק בא"ס ב"ה וזהו הקב"ה גוזר והצדיק מבטל הצדיק גוזר וקב"ה מקימה ובאמת בשכל האנושי אין להבין זאת שהצדיק יוכל לבטל גזירות המקום ב"ה רק שרצונו ית' גזר כן שהצדיק הדבוק בו ית"ש יהי' לו כח וממשלה לבטל גזירות רעות ולגזור גזירו' טובות כמו שאין להבין טהרת אדם טמא שצריך להיות דווקא ע"י כהן אם הכהן אומר טהור הוא טהור ואם אומר טמא הוא טמא אף שהכהן הוא ע"ה ואין יודע דיני נגעי בני אדם וטומאתן והוא צריך לשאול לת"ח מה יאמר טמא או טהור והת"ח מבין הדבר על בוריו אעפ"כ אינו מועיל אמירת הת"ח רק דייקא הכהן צריך לומר טהור אתה או להיפך ודבר זה אין השכל יכול להלמו אלא חקה הוא מאתו ית' שאמירת טהור או להיפך צריך דווקא להיות ע"י הכהן כמו כן גזר הקב"ה שהצדיק ימשול בגזירתו לבטלה מרעה לטובה. וזהו ביאור הכתוב וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר זאת חקת התורה פי' ע"י התורה נגליות מתקיימים חקות שמים וארץ כנ"ל ותיבת זאת מורה על התורה נגליות כמו שמראה באצבע זאת היא ור"ל מה שמתנהגים חקות השמים וארץ כפי טבעם וחקם ולא מתבטלים מפני שיש להם חיות ע"י התורה נגליות שישראל מקיימים אבל אשר צוה ה' ר"ל אבל הצדיק אשר זכה לפנימיות התורה הוא דבוק בא"ס ב"ה והוא למעלה מכל העולמות זהו אשר צוה

צוה הוא מלשון צותא דהיינו שהוא תמיד בדביקות ה' היינו שם הוי' ב"ה שהוא נשמת ופנימיות התורה הוא בבחי' לאמר ר"ל שיש לו כח וממשלה לומר דבר ולבטל גזירות המקום ב"ה מרעה לטובה ולשדד המערכת העולה כפי המזל וזהו שפי' רש"י ז"ל לפי שהשטן ואו"ה מונין את ישראל מה המצה זאת ומה טעם יש בה ור"ל תרי תמיהי מידכר דכירי כאן א' מה המצוה הזאת מה זאת ענין דביקות הצדיק האיך יכול הוא להיות דבוק בא"ס ב"ה אשר הוא למעלה מכל העולמו' שזאת לא יבינו בשכלם ולשער אשר הצדיק יוכל להיות דבוק בהש"י וגם מה זאת אשר צוה ה' שטהרת אדם יהי' דווקא ע"י כהן אף שהוא ע"ה ואינו יודע מה שהוא אומר ב' מה טעם יש בה שע"י אמירת הצדיק נתבטלה הגזירה לזאת הביא המדרש הלשון כפול חוקה חקקתי גזירה גזרתי ר"ל אני חקקתי החקה שטהרת אדם תהי' דווקא ע"י כהן אף שהוא ע"ה וגם חקה חקקתי חקה הוא נגליות התורה כנ"ל חקקתי הוא ל' מחשבה שהצדיק אשר הוא דבוק בעולם המחשבה גזרה גזרתי שהצדיק ימשול בגזירותי לבטל גזירות רעות כפי רצונו ולגזור גזירות טובות ישועות ונחמות על ישראל ואני אקיים אותן ואתה אין לך רשות להרהר אחריה כי לפי שכלך בלתי אפשר שתבין זאת ע"כ הוא לפניך חקה בלא טעם אבל לפני הצדיק הנ"ל אשר יוכל לשדד המערכת אינה חוקה שכך צריך להיות שכן עלם ברצונו הפשוט.

**א"י** וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר זאת חקת התורה כו' והנה ראוי להבין כפל מילת לאמר כנ"ל גם מה לשון חקת ואם כוונתו על הפרה שמטהרת טמאים ומטמאת טהורים היה ראוי לומר זאת חקת הפרה והנראה לרמוז בזה כי הנה השי"ת ב"ה ברא תבל ומלאה להטיב לברואיו וברא להם כל צרכם הן במזון והן ברפואות שאם צריכים רפואה נבראו עבור זה עשבים טובים למינהם וגם יצר מלאכים הממונים לרפאות בני אדם באם צריכים לכך ח"ו גם כל יתר צרכיו נבראו עבורו לטובתו ואולם אם אדם הולך בדרך התורה אזי הטבע משועבד לתורה כדכתיב אם בחוקותי תלכו וכו' ונתתי גשמיכם כו' ואם אדם מקלקל דרכיו חלילה ונוטה מדרך הטובה ללכת בשרירות לבו הרע ועצת יצרו אז תקנתו שיעשה תשובה שלימה ויעזוב דרכו הרע ואמרו חז"ל בב"ב דרש ר' פנחס ב"ח מי שיש לו צער או חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש רחמים עליו כו' וכוונתם כי העיקר תולה ביד הצדיק לתקן כל הדברים שקלקל בהעוותו מדרך הישר ואז התגבר הרע חלילה והיא תחת הטבע וצריך לרפואה או שאר הצטרכות אז החכם ישיבנו לדרך הטובה ושב ורפא לו גם החכם יבקש עליו רחמים גם אמרו חז"ל מרגליות טובה היתה תלוי בצווארו של אברהם אבינו ע"ה שכל החולה שרואה אותה מיד מתרפא ופי' הכותב ז"ל שכוונתם באמרם בצוארו של א"א דהיינו בדיבורו ובגרונו

שגזר אומר ע"ז שיתרפא והועילה תפילתו ודיבורו כמאמר הכתוב ותגזור אומר ויקם לך וזהו שכל החילה שהי' רואה אותו מיד מתרפא ביאר הדבר שאם אדם רואה את הצדיק האמיתי ומסתכל בצורתו הקדושה והוא מתפלל עליו מיד מתרפא וכן כל שאר צרכי בני אדם בני חיי ומזוני כולם תלוין בתפילת הצדיק כמאמר חז"ל הקב"ה גוזר והצדיק מבטל ואמרו ג"כ בגמרא גבי נגעים כנגע נראה לי בבית אפילו הוא חכם ויודע שהוא נגע לא יאמר נגע נראה לי אלא כנגע והטעם שטומאת נגעים וטהרתו היא תלוי ביד כהן שכל זמן שהכהן לא טימא את הנגע עדיין בטהרתו עומד שכן הוא גזירת הכתוב והנה ידוע שהצדיק העובד השי"ת ומתפלל בקדושה ובטהרה ובהזדככות גדול הוא מכונה בשם כהן והוא הכהן האמיתי והכל תלוי' בידו לרפאות את הנגעים וכל מיני חלאים בדיבורו והטעם נראה עפ"י מה ששמעתי מרופא מומחה שאמר לי שהוא מבין מעמקי חכמת הרפואות שכל מיני חלאים ר"ל מתהוים ע"י קלקול אוירים ורוחות רעים והוא שכאשר יעוות אדם דרכו להטות מהדרך הישר אז סר השמירה מעליו והרוחותלא טובים רוצים לדבק בהאדם הזה ולקלקל את טבעו ועי"ז יוכל לבוא לידי חולאים רעים רח"ל וכן במניעת הפרנסה הוא ג"כ ע"י המשוטטים באוירים הרוצים להדבק בהאדם ולהביאו לידי עניות כמו שאמרו בש"ס פרק ע"פ שר דעניותא נבל שמי' וכו' ושורה במקום מיאוס והם מונעים ממנו פרנסתו שלא יצליח בעסקיו ומונעים את הקונים ממנו או את המוכרים לו וכשהצדיק מתפלל עבורו אז מופרחים הרוחות רעות ליללך ממנו וחונה מלאך ה' סביבו ובכל אשר יפנה יצליח כמו שמצינו בספר חסידים עיי"ש והכל תלוי' באמירת הצדיק הגם שנגזרה הגזרה בעולמות העליונים יש כח ביד הצדיק לבטל הגזירה וכל המלאכים והממונים אין להם רשות לעשות מה שנצטוו עליהם לעשות מהגזרה אחרי שהצדיק ביטל הגזרה מכל וכל ע"י דיבורו הקדוש לפי שדרכו והלוכו בקודש בעסק התורה שהיא למעלה מכל העולמות ששם אין שום גזירה וכשהצדיק מדבק א"ע בא"ס ב"ה אזי ממשיך רחמים גדולים על כנ"י ממקורות העליונים וזהו ביאור הפסוק זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר פי' זאת החוקה היא עפ"י התורה ומהו החוקה אשר צוה ה' לאמר ביאורו כי כן צוה ה' שיהיה כח להצדיק לבטל כל הגזירות ע"י אמירתו ודיבורו וכל זה הוא עפ"י התורה שדבוק בה ועי"כ מתדבק בא"ס ב"ה וממשיך רחמים על כנסת ישראל ממקור העליון ואין רשות לשום מלאך וממונה להרהר אחריו כי חקה חקקתי גזירה גזרתי וכו' והבן.

**או** יאמר זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר וכו' והוא כי ענין פרה אדומה היא חוקה בלי טעם שמטהרת את הטמאים ומטמאת טהורים כמאמר חז"ל בגמרא ובמדרשים ואין

באפשרי לחקור סוד טעמה כלל והיא חוקה יותר מכל המצות שבתורה אמנם באמת הנה שנינו בי"ג מדות שהתורה נדרשת בהן שכל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא לזאת הנה ג"כ מצות פרה אדומה יצא מהכלל שאר מצות ללמד שהוא חקה בלי טעם ולא ללמד על עצמו בלבד יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא שגם כל המצות המה חוקים בלי טעם אעפ"י שאפשר לומר בהם טעם אעפי"כ א"א להבין פלאי סודותי' וטעמי' וכמו שייסד הפייטן בפיוט פרשת פרה אין לחקור סוד חידותיך המפורשות סתימות והגליות עלומות המבוארות חתומות וכו' ומצאנו מופת חותך על זה שלמה המע"ה שאמר אתי אל ואוכל לפי שנתפרשה טעמי המצות של המלך שלא ירבה לו סוסים שלא ישיב העם מצרימה ולא ירבה לו נשים פן יסורו את לבבו והנה שלמה המלך ע"ה בוודאי שמר לנפשו מאד בהרבות לו סוס שלא ישיב את העם מצרימה וכן בהרבות לו נשים שלא יסורו לבבו אעפי"כ נכשל מפני שאין להבין פלאי טעמי המצות הגם כי נראים גלוים וזהו ביאור הכתוב זאת חוקת התורה וכו' פי' שידוע דתיבת זאת הוא מורה על דבר הנגלה ונראה שמורה עליו באצבע לומר זאת הוא כנ"ל ובאת רו"הק לומר שהגם כי דברים נגלים המה אעפי"כ המה צפונים ונקראו חקה כבלי טעם וזהו אשר צוה ה' לאמר כו' פי' כי כן צוה ה' לאמר לישראל על כל המצות אף גם על הגלוים ידעו עם בני ישראל שהמה גזירות וחוקת בלי טעם וחקר כלל וכלל.

**א"י** וידבר ה' אל משה ואהרן לאמר זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר הנה תיבות לאמר השני הוא מיותר כי כבר כתיב וידבר ה' אל משה ואהרן לאמר תו יש להבין התרגום אונקלוס שפי' על זאת חקת התורה דא גזירת אורייתא ונראה דהנה ואיתא במדרש בתורתו של ר' מאיר היה כתיב כתנות אור באלף לפי שאלו לא חטא אדם הראשון בעץ הדעת לא היה טומאה וטהרה כשר ופסול אסור ומותר כידוע מספרי הקודש רק אחר החטא נתגשם הוא וגם התורה נתלבשה בגשמיות ויש טומאה וטהרה כשר ופסול אסור ומותר והנה איתא בזו"הק על פסוק כה תאמר לבית יעקב ודרשו חז"ל אלו נשים ואח"כ ותגיד לבני ישראל אלו האנשים מה הקדים הנשים אצל מתן תורה לפי שגבי אדם הראשון לא היה הדיבר להאשה רק לאדם שיאמר לחוה כדכתיב ויצו ה' אל האדם לאמר כו' ע"ש לפיכך היסתה אותו לאכול מעץ הדעת מחמת קנאה על שלא בא הדיבור לצוות לה ע"כ אצל מתן תורה צוה הקב"ה לאמר מתחילה לנשים ואח"כ לאנשים עיי"ש היוצא לנו מדברי הזו"הק שעל מילת לאמר הנאמר גבי אדם הראשון ויצו על האדם לאמר זה האשה בא אח"כ שנתגשם האדם ונתלבשה התורה הקדושה

בטומאה וטהרה כנ"ל וזהו זאת חקת התורה וידוע זאת הוא לשון נוקבא ופי' התרגום שפיר דא גזירת אורייתא דהיינו טומאה וטהרה כשר ופסול אסור ומותר זה בא מכח אשר צוה ה' לאמר דהיינו גבי אדם הראשון שצוה ה' לאמר דהיינו לאשה כנ"ל ודו"ק.

**א"י** וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר כו' ויש לדקדק הכפל של לאמר דהול"ל זאת חקת התורה אשר צוה ה' ויקחו אליך פרה אדומה כו' ומה אשר צוה ה' לאמר והלא כבר כתוב למעלה לאמר ונראה שהתורה מרמז לנו האיך לעבוד את השי"ת כי השי"ת ב"ה ברא העולם לכבודו כדי להללו ולשבחו ומחויב האיש הישראלי לידע שהוא עיקרא ושרשא דכל עלמין ולית אתר פנוי מני' וכל עשיותיו יהיו לכבוד שמים וליחד המעשה והדיבור אל המחשבה ובפרט בתפילה שסידרו לנו אנשי כנה"ג סדרו לנו התפילה במקום קרבן שמחויב האיש הישראלי ליחד הדיבור עם המחשבה שלא יתפגל התפילה חלילה והנה אנשי כנה"ג סדרו לנו מקודם פסוקי דזמרה ותפילת יוצר קודם ק"ש וש"ע כדי שהאדם ילהיב א"ע בשירות דוד המלך ע"ה ובפסוקים המדברים בגדולת ובנפלאות הבורא ב"ה עד שיכרית כל החוחים והקוצים הסובבים השושנה העליונה כדי שיבוא למחשבה זכה וברורה וצלולה בשמונה עשרה ליחד הדיבור עם המחשבה וכן בתורה הקדושה כשלומד ג"כ יהיה כוונתו כך לידע דלית אתר פנוי מני' ואם חלילה וחלילה שכח רגע אחת מהשי"ת אז תיכף יחזור לקדושתו והנה איתא בגמ' לא כשאני נכתוב אני נקרא נקרא באדני ונכתוב בהוי"ה כי האדנות של הבורא ית"ש נגלה ונראה לכל מעשה שמי' וארץ והשמש והירח והכוכבים ואילנין ודשאין וכל הבריות שניכר בהם אדנות הבורא ית"ש וחיות הפנימי שלהם הוא נסתר ונעלם מעיני כל חי והוא הנקרא הוי' ב"ה כי שם הוי' הוא חיות ופנימיות של כל העולמות כנ"ל ומחויב האיש הישראלי ליחד הכל באחדות גמור וליחד "אדני עם הוי' דהיינו ליחד הדיבור והמעשה אל המחשבה והנה ידוע ששם "אדני נקרא זאת שהוא דבר הנראה לעין שנוכל עליו לומר זאת היא הדבר וחיות הפנימי הוא הוי' והיא רשימה ונקרא חקת שהוא לשון חקיקה ורושם נחזור לבאר ביאור הפסוקים שלמעלה וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר זאת חקת התורה פי' זאת היא המעשה הנגלה והנראה שנוכל לומר עליו זאת והוא שם "אדני כנ"ל חקת התורה פי' חק ורושם שהוא חיות הפנימי אשר צוה ה' פי' שיחבר הוי' שהוא ה' ר"ל זאת חקת התורה אשר צוה ה' שיחבר זאת אל חקת דהיינו שיחבר הוי' אל אדני דהיינו שמיחד המעשה והדיבור אל המחשבה לידע דלית אתר פנוי מני' ומיחד כל הדברים אל הוי' ב"ה שהוא חיות הפנימי של כל הברואים לאמר פי' שילמוד זאת לבני ישראל שיכלו הם לחבר וליחד המעשה והדיבור אל המחשבה

הקדושה דהיינו יחוד אדני בהוי' ואח"כ דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה הוא דיבור אחר מצות פרה אדומה ודו"ק.

**במדרש** רבה זאת חקת זה שאמר הכתוב מי יתן טהור מטמא לא אחד כגון אברהם מתרח חזקיה מאחז יאשיה מאמון כו' ר' חנן בן פזי פתח קרא בפ' פרה שיש בה משבעה שבעה שבע פרות שבע שריפות שבע הזיות שבע כיבוסין שבעה טמאים ז' טהורים שבעה כהנים ואם יאמר לך אדם חמשה הן א"ל משה ואהרן בכלל שנאמר וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר זאת חקת התורה כו' ר' יצחק פתח כל זה נסיתי בחכמה אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני כו' אמר שלמה על כל אלה עמדתי ופרשה של פרה אדומה חקרתי ושאלתי ופשפשתי אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני כו' א"ר יוסי ברבי חנינא אמר לו הקב"ה למשה לך אני מגלה טעם פרה אבל לאחר חוקה כו' רבי אחא בשם רבי חנינא אמר בשעה שעלה משה למרום שמע קולו של הקב"ה שיושב ועוסק בפר' פרה אדומה ואומר הלכה בשם אומרה רבי אליעזר אומר עגלה בת שנתה ופרה בת שתים אמר לפניו רבון העולמים יהי רצון שיהי' מחלצי אמר לו חייך שהוא מחלציך הדא הוא דכתיב ושם האחד אליעזר שם אותו המיוחד ולפרש דרשת המדרש זה נראה בהקדם מה שאמרו חז"ל בכל הפרות היו צריכים לערב מאפר פרה שעשה משה במדבר וראוי לשום לב מפני מה דווקא במצות פרה הוצרכו לערב ממעשי ידי משה גם אגב זאת יפורש מה שדרשו חז"ל ע"פ וביום פקדי ופקדתי שאין פורענות בא שלא יהי' בו קצת מן החטא עגל שלכאורה הוא בלתי מובן מכיון שלא היו ישראל ראוים לאותה מעשה אלא להורות תשובה לרבים הי' להם להתכפר לגמרי אך הענין הוא דהנה עיקר מעשה פרה באה על תשובה כמו שאמרו חז"ל המשל תבוא אמו ותקנח כו' ורמזו בדבריהם הקדושים שהפרה באה על תשובה שנקרא אימא עלאה והנה אמרו חז"ל חמשים שערי תשובה הן וכולן נתגלו למשה חוץ משער הנו"ן וזהו ותחסרהו מעט מאלהים עיין בדבריהם כי שער הנו"ן הוא דבוק בחכמה וחכמה הוא מאין תמצא אך כשיהי' ברורי עולמות אז יתגלה אף שער הנו"ן ויהי' מלאה הארץ דעה את ה'. והנה תכנית התשובה הוא לתקן המדות וכל אחד לפי בחינתו בתשובה כן נפתחו לו שערי תשובה יש שלא נפתח לו רק ד' או ה' שערים ומי שעושה תשובה באהבה יותר פותחין לו עשר שערים ומי שמשתוקק עוד יותר לעשות תשובה מאהבה פותחין לו שערים יותר וזהו שבמקום אחד אמרו חז"ל זדונות נעשו לו כשגגות ופעם אמרו שנעשו לו כזכיות ותרצו בגמרא כאן מאהבה כאן מיראה כי העושה תשובה מאהבה נפתח לו שערי תשובה יותר ממי שעושה מיראה אבל שיתגלה לו כל מ"ט שערי תשובה לא מצינו כי אם במשה רבינו שהוא התקין א"ע

כל כך עד שהשיג כל המ"ט שערים. והנה כשבא דבר גדול לישראל במעשה עגל אמר להם משה אתם חטאתם חטאה גדולה ועוררם לעשות תשובה וע"י תפילתו עליהם הי' מעורר עליהם המ"ט שערי תשובה אך לא לגמרי עד שעשה פרה אדומה ובזה המשיך עליהם כל המ"ט שערים ולהמשיך כל המ"ט שערים במעשי פרה לא הי' בכח שום אדם כי אם במשה רבינו שהוא השיג כל המ"ט שערים כנ"ל. והנה הפרות שנעשו זולת משה נעשו כפי בחינות ראשי הזמן ההוא בתשובה והם לא זכו להשיג כל המ"ט שערים כמשה ע"כ לא המשיכו במעשה פרה שלהם כל המ"ט שערים לכן היו צריכין לערב מאפר פרה שעשה משה שהוא המשיך במעשיו כל המ"ט שערים כדי שאותו האיש שיצטרך לטהר א"ע באפר פרה יתעורר עליו כל המ"ט שערים ואולי יזכה לתשובה עלאה ויתגלו לו כל המ"ט שערי תשובה. ובזה יובן שלא נתכפר להם עון העגל לגמרי כי בעון העגל שהי' ע"ז דרבים פגמו עד השער הנו"ן בהמוחין ושער הנו"ן לא נתגלה לשום ברי' כנ"ל וא"כ הגם שמשה רבינו עמד בפרץ לפניהם ועורר עליהם המ"ט שערים נתקן עון העגל עד שער החמישים ונתכפר להם אבל מה שפגמו בשער הנו"ן לא הי' באפשר לתקן כי גם משה לא השיגו ע"כ אינו באפשר שיתכפר מעשי העגל לגמרי עד לעתיד כשיהי' ברורי עולמות ויתגלה השער הנו"ן אבל חטא אחר שהפגם שלו הוא בהמדת ע"י תשובה נתכפר לגמרי. וע"פ דברינו אלה יתבאר המדרש הנ"ל זאת חקת זש"ה מי יתן טהור מטמא פי' עולם התשובה נקרא מ"י כדאיתא בזו"הק ונרמז בפסוק אם עונות תשמר יה אדני מ"י יעמוד וזהו מי יתן טהור מטמא ר"ל ע"י תשובה יוכל הטמא לזכות אל הטהרה ויוכל לזכות להשיג כל השערי תשובה חוץ משער הנו"ן וזהו לא אחד כלומר חוץ משער אחד דהיינו שער הנו"ן כנ"ל ואמר המדרש כגון אברהם מתרח חזקיה מאחז כו' כולם אחזו דרכי תשובה עד שתקנו מעשי אבותיהם ומסיים שם המדרש מי עשה כן מי צוה כן מי גזר כן לא יחידו של עולם כו' אמר הקב"ה חקה חקקתי ר"ל שזאת הוא חקה מלפניו ית"ש שלא נתגלה שער הנו"ן לכן נסמך לזה ר' חנן בן פזי פתר קרא בפ' פרה ור"ל שר' חנן אמר שהפסוק של מי יתן שמורה על זאת שנתגלו המ"ט שערי תשובה נפתר בפרה ובא להשמיענו שמשה המשיך במעשיו בפרה אדומה כל המ"ט שערים וזהו שחישב כאן ז' פעמים ז' שעולה מ"ט להורות שבפרה שעשה משה נמשך כל המ"ט שערי תשובה כנ"ל וזהו שחישב אצל הפרה את משה לכהן כי הוא העיקר במעשה הפרה כנ"ל ואח"כ אמר המדרש שעל פרה אדומה אמר שלמה המלך אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני מפני שלא תיקן מדותיו כמשה ע"כ לא השיג כל המ"ט שערים ע"כ לא הי' יכול לעמוד על סודה וזהו שאמר לו הקב"ה למשה לך אני מגלה

טעם פרה אבל לאחר חוקה מפני שמשה השיג כל המ"ט שערים שזהו סוד פ"א כנ"ל ועי"ז יובן גם מה שאמר רבי אחא בשם רבי חנינא בשעה שעלה משה למרום שמע קולו כו' ר' אליעזר אומר עגלה בת שנתה כו' פי' שנה בגימטריא ספירה וזהו עגלה בת שנתה ר"ל העגל הפגם שלו הוא בספירה ראשונה של בינה כי בכל ספירה יש עשר ספירות ופגם העגל הוא בשער הנו"ן בכתר דבינה ופרה בת שתים ר"ל פרה היא משתי ספירות מחכמה ובינה שהן תרין רעין דלא מתפרשין וכשראה משה רבינו שהשיג כ"כ מה שלא השיג שום ברי' זולתו חוץ ממשה ועמד על סוד פרה אדומה ביקש מלפני הקב"ה שיהא מחלציו והבן.

**עוד** במדרש הנ"ל רבי יצחק פתח כל זה נסיתי בחכמה אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני כתיב ויתן אלהים חכמה לשלמה כו' ותרב חכמת שלמה מחכמת כל בני קדם מה היתה חכמתן של בני קדם כו' ויחכם מכל אדם אדם הראשון מה היתה חכמתו כו' הימן זה משה כו' וכלכל זה יוסף כו' דרדע זה דור המדבר שהי' בהן דעה. בני מחול שמחל להם הקב"ה במעשה העגל כו' וידבר על העצים וכי אפשר לאדם לדבר על העצים אלא אמר שלמה מפני מה מצורע נטהר בגבוה שבגבוהים ובנמוך שבנמוכים בעץ ארז ובאיזוב כו' וידבר על הבהמה ועל העוף וכי אפשר לאדם כו' אלא אמר מפני מה בהמה ניתרת בשני סימנין והעוף בסימן אחד כו' אמר שלמה על כל אלה עמדתי ופרשה של פרה אדומה חקרתי ושאלתי ופשפשתי אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני מי כהחכם ומי יודע פשר דבר מי כהחכם זה הקדוש ב"ה שכתוב בו ה' בחכמה יסד ארץ ומי יודע פשר דבר זה הקב"ה שפירש את התורה למשה חכמת אדם תאיר פניו אמר רבי יודן גדול כחן של נביאים שמדמין דמות גבורת של מעלה לצורת אדם שנאמר ואשמע קול אדם בין אולי. ורבי יהודה ברבי סימון אמר מהכא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם מלמעלה. ועוז פניו ישונא שהוא משתנה ממדת הדין למדת רחמים לישראל ע"כ המדרש. והנה המדרש הזה כולה מקשה מה זה דקאמר ופרשה של פרה אדומה חקרתי ושאלתי ופשפשתי אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני. לכאורה הוא סותר א"ע דקאמר מתחילה חקרתי ושאלתי ופשפשתי משמע שהשיג בה השגה ואח"כ אמר אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני משמע שלא השיג כלום ותו מה לשון אמרתי אחכמה והיא רחוקה מה זה לשון והיא רחוקה הול"ל אמרתי אחכמה ולא הבנתי או לא השגתי ותו קשה הסמיכות דקאמר חכמת אדם תאיר פניו אמר רבי יודן גדול כחן של נביאים שמדמין דמות כו' בשלמא הסמיכות דקאמר מיד מי כהחכם ומי יודע פשר דבר זה שפיר שקאי אהקב"ה שהוא פירש את התורה למשה רבינו אבל זה הפסוק חכמת אדם תאיר פניו אמר רבי יודן גדול

כחן של נביאים כו' מה שייכות להכא ותו קשה אמר רבי יודן גדול כחן של נביאים שמדמין דמות גבורת של מעלה לצורת אדם מה זה לשון דמות גבורת של מעלה הול"ל כדמצינו בגמרא גדול כחן של נביאים שמדמין צורה ליוצרה עיי"ש אבל מה זה לשון דמות גבורת שלמעלה וצריכים אנחנו להבין דברי חכמים וחידותם. ונראה לי להבין קצת דהנה הש"ית ברא העולמות כולם כדי להטיב לברואיו והעיקר תלוי באדם באם הוא עושה רצונו של מקום אזי מוסיף כח בפמליא של מעלה כדכתיב תנו עוז לאלהים והיינו כשאינו מסיר דעתו מהש"ית ונותן לב שלית אתר פנוי מני' ובכל מקום שנותן עיניו רואה אלהותו והולך דרך הישר ופנה למעלה דרך קו הישר עד עולם התשובה שהוא עולם הבינה ומשם מתדבק בחכמה עלאה כי הם תרין ריעין דלא מתפרשין עד שמתדבק באין סוף ב"ה ומשם ממשיך השפע דרך כל העולמות וכל העולמות נהנין ממנו שמשתלשל השפע עד עו"הז הגשמיי. והנה אלהים עשה שייראו מלפניו וברא העולמות שהם מצד הגבורות וכשמתגברין הדינין חלילה מחמת מעשים לא טובים ח"ו אזי יש כח ביד הצדיקים שמדבקין עצמם בעולם התשובה שהוא עולם הבינה וממתיקין הדינין בשרשם וחכמם ובינה הם תרין ריעין דלא מתפרשין ממילא יש כח ביד הצדיקים למשוך מחכמה עלאה מפלאות החכמה מפלא עליון ניסים גדולים ורחמים פשוטים וחסדים מגולים על כנסת ישראל והנה הגם שיש כח בצדיקים למשוך מפלא עליון ניסים גדולים אעפי"כ לקרב הגאולה אין בידם לבדם רק בזמן שיהי' עת רצון שכל ישראל יעשו בעת אחד תשובה שלימה ואז יתדבקו בעולם הבינה דהיינו שישיגו ויבואו בשער הנו"ן שיזכו נעתיד ומשם ימשיכו מחכמה עלאה מפלא עליון ניסים גדולים ויהי' גאולה שלימה והנה ידוע מספרים הקדושים שפרה אדומה מרמז על תשובה ומשם בארה הוא הביאר המדרש רבה הנ"ל. ר' יצחק פתח כל זה נסיתי בחכמה אמרתי אחכמה כו' על כל אלה עמדתי ופרשה של פרה אדומה חקרתי ושאלתי ופשפשתי אמרתי אחכמה כו' דהיינו שהגיע לעולם התשובה שהוא עולם הבינה ועל כן אמר שאלתי ופשפשתי בה כלשון שאמר בגמרא יפשפש במעשיו שהוא לשון תשובה כן שלמה המלך בא בעולם הבינה שהוא עולם התשובה שהוא סוד פרה אדומה. והנה בינה וחכמה עילאה הם תרין ריעין דלא מתפרשין והי' עובד למשוך מפלא עליון ניסים גדולים להיות גאולה שלימה בימיו וזה אמרתי אחכמה מאחר שבא לעול' הבינה אמרתי אחכמה למשוך מפלאות החכמה מפלא עליון שיהי' הגאולה בימיו ואמר והיא רחוקה שראה שהיא רחוקה עוד זמן הגאולה עד שיהי' עת רצון שכל ישראל יעשו תשובה שלימה ואז יהי' הגאולה שלימה והעיקר הטעם לפי ששער הנו"ן עצמו משערי הבינה לא השיג אפילו

משה רבינו ע"ה עד לעתיד שנזכה לבא בשער הנו"ן כדאי' באור החיים בפ' בלק ע"כ לא יכול שלמה המלך ע"ה להשיג ואמר אמרתי אחכמה והיא רחוקה וכו' וקאמר המדרש מי כהחכם זה הקב"ה כו' ומי יודע פשר דבר זה הקב"ה שפירש את התורה למשה וכו' חכמת אדם תאיר פניו אמר ר' יודן גדול כחן של נביאים שמדמין דמות גבורות שלמעלה לדמות אדם פי' כנ"ל שעל ידי תשובה עילאה הגם שמתגברין חלילה הגבורות שהוא מהשמאל גדול כחן של נביאים שע"י שמתדבקין בעולם הבינה והעולם הבינה עם חכמה עילאה הם תרין ריעין כנ"ל ביחודא חדא וממשיכים רחמים גדולים ופשוטים שהיא מדת יעקב אבינו שהוא מדת ת"ת ומשם ממשיך רחמי' גדולי' וחסדים מגולים זה שמדמין דמות גבורות שלמעלה לצורת אדם שהוא צורת יעקב אע"ה כידוע מספרים הקדושי' וזה הפירש חכמת אדם תאיר פניו פי' שע"י תשובה שהוא עולם הבינה והוא דבוק לחכמה וזה חכמת אדם ממשיך רחמים גדולים ע"י מדת ת"ת שהוא פני אדם דמות יעקב אבינו ע"ה ותאיר פניו עד שמביא הארה גדולה אבל אין רצונו לומר שבא לחכמה עליונה שזה אפילו שלמה לא השיג ורבי יהודא ברבי סימן אמר מהכא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם מלמעלה יובן ממילא ועוז פניו ישונא פי' עוז היינו מדת גבורה שלמעלה שבא משמאל פניו ישונא ונשתנה מדת הדין למדת הרחמים וזה ע"י תשובה שהוא עולם הבינה שדבוק לחכמה עלאה וזה חכמת אדם תאיר פניו וזה סוד פרה אדומה שמרמז על התשובה שהוא עולם הבינה ודבוק לחכמה ושפיר מובן המדרש ומתורץ כל הדקדוקים שהקשינו למעלה ושפיר דרשינון סמוכים והוא דבר דבור על אופניו והוא כפתור ופרח ודו"ק והבן.

**ויבאו** בני ישראל כל העדה מדבר צין וכו' ותמת שם מרים ותקבר שם ולא היה מים לעדה ויקהלו על משה ועל אהרן וכו' וידבר ה' אל משה לאמר קח את המטה והקהל את העדה וכו' ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו והוצאת להם מים מן הסלע וכו' ויקח משה את המטה וכו' ויאמר להם שמעו נא המרים המן הסלע הזה נוציא לכם מים וכו' וירם משה את ידו ויך את הסלע וכו' ויאמר ה' אל משה ואל אהרן יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל וכבר פירשו כל המפרשי' הראשוני' והאחרונים להבין החוט השערה של החטא והנה רש"י ז"ל פירש לפי שלא היו מכירין אותו לפי שהלך הסלע וישב לו בין הסלעים כשנסתלק הבאר והיו ישראל אומרים להם מה לכם מאיזה סלע תוציאו לנו מים לכך אמר להם המורים סרבנים לשון יוני שוטים מורים את מוריהם המן הסלע הזה אשר לא נצטוינו עליו נוציא לכם מים וכו' והמה דברו לסלע אחר וכו'. והנה יש להבין באמת מה איכפת לי' למשה ואהרן לאיזה סלע שידברו לו

שיתן להם מים ואי משום שאמר הקב"ה ודברתם אל הסלע משמע סלע הידוע זה אינו ראיה גדולה שמשום הכי יכעוס עליהם הגם שמצינו כמה פעמים שאף שנכתב בה"א היא לאו דווקא והוי לי' לדבר אל סלע איזה שהוא ואי משום שאמר להם הקב"ה בפירוש דווקא מאותו סלע א"כ קשה על ישראל למה לא המתינו על אותו סלע שאמרו משה ואהרן שהש"י דיבר שיתן מים והדבר קשה מאד להלמו ועוד צריכים להבין מה זה לשון שמעו נא המורים ופרש"י ידוע כנ"ל שבלשון יוני שוטים ועדיין אנו צריכים למודעי ותו קשה מה לשון נא שהוא בכל מקום לשון בקשה ונראה לי כי איתא בגמ' שלשה פרנסים טובים עמדו להם לישראל ושלשה מתנות נתנו על ידם המן בזכות משה הבאר בזכות מרים עמוד הענן בזכות אהרן מתה מרים נסתלקה הבאר וחזרה בזכות שניהם וכו' והנה המון העולם סוברים כשהי' איש צדיק מופת הדור בדורו כשנסתלק סוברי' שא"א עוד לצדיק אחר לעשו' כמעשיהו אבל באמת הוא טעות גמור וחסרון האמונה כי אין מעצור לה' להושיע ברב או בקטן מן הראשון כדאיתא בגמ' אמר לי' ר' פפא לאביי מ"ש לראשונים דאתרחש להו ניסא ומ"ש לדדן דלא אתרחש לן ניסא אי משום תנוי אנן עדיפנא מניהו דבשני דרב יהודא כולא תנוי בנזיקין הוי וכו' ואולי רב יהודא כי הוי שליף חד מסאני אתי מטרא א"ל ראשונים הוו מסרו נפשייהו על קדושת השם עיי"ש נמצאינו למידן כי העיקר הוא תלוי בצדקת הצדיק אם הוא צדיק לאמתו שמוסר נפשו על קדושת שמו ית' הש"י עושה ניסים ונפלאות על ידו בכל דור ודור אעפ"י שאין גדול כ"כ בתורה והנה ישראל ידעו שהבאר בזכות מרים והבאר הי' סלע והי' מתגלגל עמהם כ"מ שהולכין כפרש"י והנה כשמתה מרים פסקה הבאר ולא הי' מים ויקהלו על משה ואהרן להוציא להם עוד מים וירב העם עם משה וכו' ולמה הבאתם את קהל וכו' כי היו סוברים שאי אפשר עוד למשה ולאהרן להוציא להם עוד מים שאין בכחם הדבר הזה רק מרים הנביאה הי' אותו מדריגה בה אבל לא להם ע"כ רבו עם משה רבע"ה וצעקו למה העליתנו ממצרים והנה הקב"ה אמר למשה רבינו קח את המטה וכו' כמאמרם ז"ל חזרה הבאר בזכות שניהם והוצאת להם מים וכו' ויקח משה את המטה וכו' ויקהלו משה ואהרן את הקהל על פניהסלע והנה ישראל עמדו על הסלע של מרים וקנה כל צדיק וצדיק יש לו שורש אחר ורצון משה רבינו הי' להוציא להם מים מסלע אחר לא מאותו סלע של מרים וכל הקהל עמדו אצל סלע של מרים שסברו שצריך דווקא אותו סלע של מרים מאחר שכבר היא פתחה הנס שיצא מים מאותו סלע לכך יהי' להם ג"כ קל להוציא להם מים מאותו סלע אבל דעת משה רבינו ע"ה לא הי' כן כי רצה הוא בזכותו ובזכות אהרן לפתוח להם שער חדש שיצא מאותו שער שהוא שרשם הנס שיהי' להם

מים מסלע אחר שיבחרו לפי דעתם שלכל צדיק יש לו שורש אחר לעשות הנס שעשה הצדיק מלפניו לא באותו שורש ודרך של הצדיק הראשון ואם היו ישראל מסכימים עם משה רבינו ע"ה אזי היה תמיד בנקל להביא מים לצדיקים בעת הצטרך כמו צנצנת המן המונח לדורות דהיינו שפתוח עד היום השער מזונות שפתח מרבע"ה כן הי' עם מים אבל בשביל המחלוקת על המים קשה להביא מים בעת הצטרך וכמאמר עובדיה הנביא ואכל כלם לחם ומים שקשה הי' מים יותר מלחם עיי"ש לכך אמר להם משרע"ה שמעו נא ואין נא אלא לשון בקשה המרים ר"ל אתם סבורים שאני משורש של אחותי מרים המן הסלע הזה נוציא לכם מים ר"ל מאותו סלע של מרים אני איני משרשה לפיכך רצה להוציא להם מים מסלע אחר ובזה עשה שלא כסדר כי לא הי' לו לעבור על רצון ישראל בכדי שלא יהי' להם אח"כ איזה תלונה לאמר ח"ו בזה הסלע יש בו כח ולסלע אחר אין בו כח לפיכך ויאמר ה' וכו' יען לא האמנתם בי להקדישני.

**וידבר** ה' אל משה לאמר קח את המטה והקהל כו' ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו כו' וירם משה את ידו ויך את הסלע במטהו פעמים ויצאו מים רבים ותשת העדה ובעירם. יש להבין למה הכה פעמים ומה שפי' רש"י ז"ל לפי שבראשונה לא הוציא אלא טיפין לפי שלא צוה כו' אינו מובן לפי פשוטו כלל למה בראשונה לא הוציא מים רבים למה שפי' רש"י ז"ל הוא דוחק גדול. ותו יש להבין מאיזה ויצאו מים רבים הול"ל ויצאו מים כדכתיב בציווי ודברתם אל הסלע כו' והוצאת להם מים מן הסלע ולא כתיב מים רבים. ונראה לי כידוע מספרי הקודש כי יש שמות היוצאים ע"י מספר האותיות והתיבות ויש צירופי שמות היוצאים ע"י הכאות האותיות ויש צירופי שמות ע"י פשוט ומשולש ומרובע כידוע והנה תיבות סלע כשתחשוב האותיות ע"י הכאה זה בזה דהיינו בראשון אות ס' ואח"כ ס"ל ואחר כך תיבת סל"ע עולה ש"י והנה כשתכה שני פעמים כך עולה כמנין כת"ר ועולה במספר שבע פעמים מי"ם וכיוון להמשיך מים דהיינו ריבוי חסדים ממדריגה העליונה מספירת כת"ר דהוא כולו חסדים ולכך יצא מים רבים ולפי שהוא עולה ז' פעמים מים ומה שתמצא עשרה יותר בז' פעמים מי"ם שעולה תר"ל. והצירופים הנ"ל עולים כמנין כת"ר לזה יש ג"כ עשרה כשתחשוב ה' מן תיבת הסלע כדכתיב ויך את הס"לע ושני פעמים ה' עולה עשרה כי כיוון למשוך מספירות כת"ר מלמעלה דרך כל העשר ספירות עד למטה. ועולה שפיר החשבון במספר ז' פעמים מי"ם לכך כתיב ויך את הסלע במטהו פעמים כנ"ל ויצאו מים רבים לפי שהמשיך המים ממדריגה גבוה עד למאד כנ"ל והנה הציווי לא הי' כך שימשוך המים ממקום גבוה כזה על זה איתא במדרש נורא עלילה על בני אדם על שלא עשו רצון עליון הגם שאין כ"כ

מובן החטא וכדאיתא נמי בפרש"י ז"ל בפ' וזאת הברכה על פסוק תריבהו על מי מריבה נסתפקת לו לבוא בעלילה ע"ש ודו"ק.

**עוד** על פסוקים הנ"ל וידבר ה' אל משה לאמר קח את המטה והקהל את העדה כו' ודברתם אל הסלע לעיניהם כו' וירם משה את ידו ויך את הסלע וגומר ויאמר ה' אל משה כו' יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל לכן לא תביאו כו' ראוי לשום לב מה הי' כוונת משה שלא עשה כמו שאמר לו הקב"ה גם צריך להבין מה היה גודל החטא כ"כ עד שעי"ז נקנס עליו שלא יכנס לארץ ישראל והנראה בזה דהנה מתחילת הבריאה עד עולם אי אפשר להשיג מציאות השי"ת כי אם ע"י עבדיו הנביאים והצדיקים הקדושים אשר על ידיהם נפעל ניסים ונפלאות ומשדדים המערכת על ידם רואים כל אפסי ארץ כי יש אלקים בישראל כמו שמצינו בכל תנ"ך ובגמרא כמה מעשיות שע"י הנפלאות שעשו הצדיקים נתקדש שמו ות"ש וכל הגוים הודו שאין אלהים כי אם בישראל והנה יש צדיקים אשר פועלים ניסים ונפלאות ע"י דיבורם ויש אשר פועלים ע"י איזה מעשה ויש ע"י תפילה ופשוטי העם אינם משיגים זאת למה הוצרך לזה מעשה ולזה דיבר ולזה תפילה שאינם יכולים להבחין זאת למה צריך לזה מעשה ולזה דיבר כו' אך הצדיקים הן יודעים ע"י תורה והמצות כי יש לנו כמה מצות התלוים בדיבר כגון לימוד תורה וברכת הנהנין וכיוצא בה וכמה מצות יש התלוים במעשה כגון הנחת תפילין ועשית ציצית וסוכה וכדומיהן ויש כמה מצות התלויות במחשבה כגת ק"ש ותפילה העיקר בהן היא המחשבה ומנינו ג"כ במצרים עשה משה הניסים במעשה במטה ובפיח הכבשן ובים אמר לו הקב"ה דבר אל בני ישראל לאו עידן צלותא כלומר אינך צריך לתפילה רק בדיבר בעלמא תפעל זאת וכמה פעמים הוצרך משה לתפילה ועכ"פ ע"י הצדיקים עבדי ה' שפועלים ניסים ונפלאות בקרב ישראל בין ע"י מעשה בין ע"י דיבר בין ע"י תפילה נתקדש שמו ית"ש ולהבין ע"י מה נתקדש שם שמים יותר לכאורה נראה דהנה כל העולמות וכל הברואים כולן שורשן למעלה שיש להם אחיזה בהאותיות התורה וכל אשר בשם יכונה היא אותיות וכן אברי האדם הן ג"כ אותיות כגון יד או רגל הן אותיות מהכ"ב אתיוין והצדיק ע"י שעושה מעשה ביד או באחד משאר האברים שהן אותיות מעורר שרשי למעלה ופועל עי"ז ניסים ונפלאות ומשדד המערכת ובדיבר יש ה' מוצאות הפה שבו כלולין כל הכ"ב אתווין אך הוא דיבור בעלמא וע"י הדיבור מעורר כל הכ"ב אתווין ומחשבה היא למעלה מן הדיבר נמצא לכאורה יראה כשהצדיק פועל ע"י מעשה איזה נס אז נתקדש ש"ש יותר משפועל ע"י דיבר כי כשפועל ע"י מעשה אינו מעורר ע"י המעשה למעלה כי אם איזה אותיות אם עושה ביד אינו מעורר למעלה רק שני אותיות

י"ד וכן כשעושה באחד משאר אבריו אינו מעורר רק האותיות של האבר ואעפי"כ עוזר לו הקב"ה שפועל ניסים וכשפועל ע"י דיבר הוא משמש בכל הכ"ב אתווין ומעורר למעלה כל הכ"ב אותיות וכ"ש ע"י תפילה שהוא המחשבה שהוא למעלה מן הדיבר אינו חידש כ"כ כמו שפועל ע"י עובדא שאינו מעורר כי אם איזה אותיות ואעפי"כ פועל כן יראה לכאורה אבל האמת הוא ע"י עובדי לפעול ניתן להסט"א כנאמר והידים ידי עשו ע"כ המכשפים פועלים פעילותיהם ע"י עשיות איזה מעשה והדיבר ניתן לישראל לבד כאמור והקול קול יעקב וכן הוא אומר כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו בה' אלקיני בכל קראינו אליו לכן במצרים כשעשה משה ניסים במטה לא האמינו שדבר ה' הוא אך אמרו כשפים היא ובמכות בכורות לא עשה משה שום מעשה לא במטה ולא נטה ידו השמימה רק אמר כה אמר ה' כתנות הלילה וכו' והאמינו המצרים כי דבר ה' הוא ושלחו את ישראל ועפ"י דברים האלה יתבארו הפסוקים הנ"ל כי הקב"ה אמר למשה ודברתם אל הסלע לעיניהם ובזה יתקדש שמו הגדול שאבן אשר לא הוציא מים מעולם ואין שם מקום מים יוניא עתה ע"י שידבר אליו משה בשליחות המקום ב"ה וטעה משה וסבר מה אם אפעול ע"י הדיבר שבו כלולין כל הכ"ב אתיוין כנ"ל יתקדש ש"ש מכ"ש אם אפעיל ע"י מעשה שלא אשמש כי אם באיזה אותיות מהכ"ב אתווין ואעפי"כ יוציא מים בוודאי יתקדש ש"ש ייתר לכן וירם משה את ידו ויך את הסלע שהיה סבור שבזה יתקדש ש"ש יותר כנ"ל אך ע"י עובדא יכולים המכשפים ג"כ לפעול כנ"ל נמצא שלא נתקדש ש"ש במה שעשה ע"י עובדא שיכולין העם לומר מעשי כשפים הוא וזהו שאמר לו הקב"ה יען לא האמנתם בי להקדישני לעיני בני ישראל כי יסברו העם שמעשה כשפים הוא ומפני זאת נענש שלא נכנס לארץ ישראל.

**וישלח** משה מלאכים מקדש אל מלך אדום כה אמר אחיך ישראל כו' נעברה נא בארצך לא נעבור בשדה ובכרם ולא נשתה מי באר דרך המלך נלך לא נטה ימין ושמאל עד אשר נעבור גבולך. והנה יש לדקדק מה הוצרך לומר לא נעבור בשדה ובכרם הכי יעלה על הדעת שיעברו בשדה וכרם מקום שהוא לא דרך בני אדם אפילו הגרועים שבגרועים להשחית שדות וכרמים ותו מה לא נשתה מי באר מי בורות הי"ל ופרש"י ידוע לכל. ותו דרך המלך נלך לא נטה ימין ושמאל מה לא נטה ימין ושמאל פשיטא כשהיו הולכים בדרך המלך בוודאי לא יטו ימין ושמאל והדברים צריכים ביאור להבין כוונת משה וישראל בשלחם אליו דיבורים האלה. ונראה לי כי כל הענין הוא כי כוונת הש"ית הי' בבריאת האדם בעו"הז להוציא ניצוצות הקדושים שבכל דבר ולהחזירם למעלה אל מקום הרמתה כידוע מספרים קדושים והניצוצים הם הנשמות הקדושים השייכים

לשרשו ולכל אדם יש ניצוצים השייכים לשורש נשמתו דווקא. לכן יש לכל צדיק אנשים הנוסעים אליו להתדבק עצמם עמו והם ענפים משורש נשמתו וע"י התקרבותם אליו הוא מעלה ומקשר את נשמתן בשרשן למעלה והם ניצוצים שלו שצריך להעלותן וכשהאדם מתקן את עצמו אז ממילא באים אליו כל הניצוצים שלו השייכים לשורש נשמתו כדי לתקנם דהיינו הן ממאכלים ומשקים וחפיצים ובגדים מכל הדברים שבעולם יש בהם ניצוצים קדושים שהמה נשמות קדושים וממילא באים הם לאדם הצדיק בלי שום טורח כדי שיתוקנו אותם הניצוצות על ידו כי כל הדברים נמשכים אל המקור והשרש וכדאיתא בגמרא לא גלה הקב"ה את ישראל בין העכו"ם אלא כדי שיתוספו עליהם גרים דהיינו הניצוצים קדושים השייכים להם וכדפרשו המפורשים על פסוק שהבטיח הקב"ה לאברהם אבינו ע"ה ואחרי כן יצאו ברכוש גדול דהיינו הניצוצים הקדושים והן הן הנשמות שהרויחו בהגלות והוציאו כל הניצוצים הקדושים ע"כ אסור לדור עוד באותו מצרים שהיו ישראל שם כי הוציאו אז כל הניצוצים ונשאר ריקם מכל כמאמרם ז"ל על וינצלו את מצרים עשאם כמצודה שאין בה דגים כו' וכיצד נעשה אדם צדיק באמת לאמתו הוא כך כי יש באדם ימין ושמאל דהיינו יצ"הט שהוא מסטרא דימינא ויצ"הר שהוא מסטרא דשמאלא וכשהאדם גובר על היצ"הר ועושה משמאל ימין ממילא נעשה כך למעלה משמאל ימין אדם כזה הוא אדם שלם וצדיק לאמתו והוא זוכה להעלות ניצוצים קדושים השייכים לשרש נשמתו והנה דבר זה צריך הצדיק לשמור א"ע מאד מאד מאותם בני אדם שאינם משרש נשמתו לרחק מהם ר"ל בוודאי צריך לאהוב כל אחד ואחד מישראל רק שצריך ליזהר שלא לייגע א"ע כדי להעלותן ולקשרם בשרשם כי עי"כ יכול חלילה הצדיק ליפול למטה ממדריגתו וצריך לשמור מאד א"ע מהם והמשכיל יבין זה והצדיק בעברו דרך המקומות שאינם שייכים לשורש נשמתו הוא שומר א"ע לעשות איזה יחוד שמה אפילו מעט מזעיר כי עי"כ יבואו הניצוצים אליו ממילא והוא אינו חפץ בהם שעי"כ יפול הנופל ממנו אלא מקצר ועולה מהר במקומות הללו עד בואו אל מקומו ושרשו ואז אוחז צדיק דרכו והלוכו בקודש ונחזור לבאר ביאור הפסוקי' הנ"ל דהנה בנ"י רצו לעלות לא"י דרך ארץ אדום. והנה ארץ אדום אינו שייך כלל וכלל לישראל עד לעתיד כידוע והניצוצים שהי' שם לא יהי' שייכים לשרשם לע"ע והנה רצו הישראל לשמור עצמם בעברם דרך שם שלא לעשות שום יחוד שם. וזה ששלח משה וישראל אל מלך אדום נעברה נא בארצך לא נעבור בשדה ובכרם ר"ל שד"ה ידוע שהוא חקל תפוחים קדושים ובכר"ם הם העולמות העליונים אילנא דחיי כרם ה' צבאות דהיינו להוציא ניצוצים נשמות ישראל משם דהיינו שלא נלך דרך ארצך באותו מדריגות

והליכות עולמות הקדושים שאנו רגילים לילך. ולא נשתה מי בא"ר ר"ל אפילו היחוד של "בידך "אפקיד "רוחי שהוא ר"ת בא"ר שהוא קטן מאד גם זה לא נעשה דרך המלך נלך לא נטה ימין ושמאל דהיינו לעשות מהשמאל ימין רק הכל כפשוטו נעשה עד אשר נעבור גבולך כדי שלא תזיק לנו וגם לך לא נעשה דבר כי לא נוציא שום ניצוצים השבוים אצלך כך הי' כוונתם כדברים האלה ואעפי"כ ויאמר אליו אדום לא תעבור בי פן בחרב אצא לקראתך.

**עוד** על פסוקים הנ"ל וישלח משה מלאכים מקדש אל מלך אדום כה אמר אחיך ישראל אתה ידעת את כל התלאה כו' וישלח מלאך ויוציאנו ממצרים והנה אנחנו בקדש וכו' נעברה נא בארצך וכו' וימאן אדום נתון את ישראל עבור בגבולו כו' מהראוי להתבונן מה ראה משרבע"ה להכניע א"ע ולבקש ממלך אדום מה שלא נאמר לו מפי הגבורה ואם הי' רצונו ית"ש שיעברו דרך ארצו בוודאי מההכרח הי' להניחם לעבור מבלתי בקשתו והכנעתו. ומה גם מה שקראו אח שאמר לו כה אמר אחיך ישראל וכו' הלא דבר הוא וכבר פירש"י בזה ועוד יש לאלקי מילין גם יש להבין במ"ש וישלח מלאך ויוציאנו ממצרים כו' הלא בעל הגדה דרש ויוציאנו ה' ממצרים לא ע"י מלאך ולא ע"י שרף ולא ע"י שליח אלא הקדוש ב"ה בכבודו ובעצמו כו' ורש"י ז"ל פירש מלאך זה משה. לזמנם הנראה לנו הענין הוא כך דהנה כבר נאמרו הרבה טעמים מפני מה גלות מצרים הוא נמשך יותר מכל הגליות ויש לומר הטעם לפי דעתי לפי שבמצרים קודם ירידת אבותינו לשם היו שם אברהם ושרה ע"ה והם ראו ברוח קדשם את הגלות מצרים והתפללו על הדבר גם מצינו בספרים הקדושים שהאבות הם סימן לבנים ומה שאירע לאבות הי' סימן לבנים דהיינו וינגע ה' את פרעה נגעים גדולים ואת ביתו על דבר שרי אשת אברם כו' ופרש"י ז"ל ע"פ דיבורה היא אמרה למלאך הך והכה והי' סימן לבנים על עשר מכות שהכה את מצרים וגם מה שהי' אברהם כבד מאד במקנה בכסף וזהב הי' סימן לרכוש גדול שיהי' להם בצאתם ממצרים וכן כל הדברים גם בבבל היו שם אברהם ושרה ובוודאי הרגישו ברוח קדשם מהגלות שיהי' שם והתפללו על בניהם וכן בגלות יון בא"י היו שם האבות אכן בארץ אדום לא הי' בו מדרך כף רגלי האבות הקדושים. לזאת עתה בבואם לקדש מקצה גבול אדום ראה משה רבינו ע"ה ברוח קדשו את גלות אדום ולבעבור זאת רצה לעבור דרך ארצו להתפעל עי"ז להקל כובד הגלות וכל זאת היתה מגמת פני משה רבע"ה ונתקרב אליו בבקשה גדולה וקראו אח כדי לקרב דעתו ולפייסו שיוכל לעבור דרך ארצו ויתפלל על בני ישראל על כובד הגלות ועל אריכתו. וזהו אמרו אל מלך אדום נעברה נא בארצך לא נטה וכו' עד אשר נעבור רק דרך העברה לפי שכל כוונתו לא הי'

רק להאמור פה וזה רמז משרע"ה בדיבורו שאמר וירדו אבותינו מצרימה כו' ונצעק וכו' וישלח מלאך כו' והוא רמז על הנסיעה של אברהם אבינו ושרה למצרים ואז וישלח מלאך וכו' היינו המלאך שאמרה לו שרה הך והכה והי' סימן לבנים וע"י זה ויוציאנו ממצרים בכבודו ובעצמו כמאמר בעל הגדה לא ע"י מלאך כו' וכן עכשיו רצה משה רבע"ה לעשות כן כמו שעשו אז האבות ולזה הכניע א"ע כל כך. אבל וימאן אדום נתון את ישראל כו' על כן בעו"ה נתארך גלות אדום על שלא ניתן לאבותינו הקדושים ולא למשה רבינו ע"ה שום מדרך כף רגל עבור בגבולה עד שיעלו מושיעים וכו'.

**ויאמר** ה' אל משה עשה לך שרף ושים אותו על נס והי' כל הנשוך וראה אותו וחי ויעש משה נחש נחושת וישימהו על הנס וכו' כבר הרגיש רש"י ז"ל למה עשה משה דווקא נחושת אלא אמר משה הקב"ה קוראו נחש ואני אעשנו של נחושת לשון נופל על לשון ואין זה פי' מספיק כי היכן מצינו שהקב"ה קראו נחש הא לא כתיב בפסוק רק עשה לך שרף אכן נ"ל דאיתא בגמרא ורש"י ז"ל מביא לשון הגמרא וכי נחש ממית או מחיה אלא בזמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים היו מתרפאים וכו' להבין הענין דהנה רפואה באה ממדת תפארת שאותיות "תפארת הם אותיות "רפואה ומדת תפארת הוא יעקב אבינו כמ"ש תפארת ישראל שהוא הבריח התיכון המחבר את הקצוות וממתיק וכולל הגבורות בהחסדים דהיינו השמאל בימין ומגביר הימין על השמאל וזה הוא דרך רפואות כי עיקר הרפואות כשהאדם אינו במזג השוה צריך לעסוק ברפואה עד שיחזיר המזג לטבעו ומזג הטבעו היא שהימין תגבר על השמאל וזהו בחי' יעקב והנה ידוע שדמות יעקב חקוק על כסא הכבוד דכתיב ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם מלמעלה וידוע דהיינו אדם היינו יעקב היינו משה שכולם היו כוללים נשמת כל ישראל גם הצדיקים שבכל דור ודור נקראים יעקב כי הצדיק הדור כולל כל ישראל ועי"ז כשהאדם מדבק עצמו בהצדיק הדור הנקרא יעקב אזי הצדיק ממשיך עליו מאדם העליון שהוא דמות יעקב בני חיי ומזוני וזה פי' המאמר מרגליות טובה הי' תלוי בצוארו של אברהם אבינו וכל חולה שהי' מסתכל בו מיד נתרפא וכשנפטר מן העולם תלאו בגלגל חמה פי' תלה הרפואה בגלגל חמה שהוא משה כאומרם ז"ל פני משה כפני חמה וזש"ה שמש מרפא בכנפי' כי שמש הוא יעקב כידוע והוא משה כנ"ל ותלה אברהם אבינו הרפואה ביעקב ר"ל שיסתכלו בפני הצדיק הדור וע"י הסתכלות בפני אדם הצדיק יתעוררו בתשובה שלימה ויהי' דבוק באדם שלמעלה ועי"ז יתרפאו ואיתא במדרש על פסוק זהב וכסף ונחושת זהב כנגד אברהם כסף כנגד יצחק נחושת כנגד יעקב ע"ד נחשתי ויברכני ה' בגללך והשתא אתי שפיר שעשה משה נחש הנחושת

כיון שאמר לו הקב"ה וראה אותו וחי הי' צריך לעשות התפעלות שע"י הבטה יתרפאו לזה עשה נחושת שהוא בחי' יעקב לרמוז שיסתכלו בפני אדם הצדיק וזה פי' הגמר' בזמן שהיו ישראל מסתכלין כלפי מעלה ר"ל שהיו מסתכלין בהצדיק הדור וע"ז נתעוררו בתשובה שלימה והיו דבוקים למעלה ומשעבדים את לבם לאביהם שבשמים ר"ל שהיו דבקים באביהם דמות יעקב החקוק על כסא הכבוד אז מתרפאין כי הצדיק הי' ממשיך עליהם חיות חדש מן אדם שלמעלה דמות יעקב מדת תפארת שהוא רפואה כנ"ל.

**על** כן יאמר בספר מלחמת ה' את והב בסופה ואת הנחלים ארנון ואשד הנחלים וכו' ונשען לגבול מואב ומשם בארה וכו'. יש לדקדק מה על כן דמשמע לכאורה דקאי אקרא שלפניו כמו שפרש"י ז"ל ובאמת אין לו שייכות למקרא שלפניו כי לפי פרש"י קשה למה דווקא בנס זה הזכירו ניסי ים סוף ומפני מה לא הזכירו ג"כ בשאר ניסים ניסי ים סוף. ונ"ל דאיתא במדרש אלמלא לא הכה משה את הסלע לא הי' מחלוקת ופלוגתות בין התנאים ואמוראים כי כל אחד היה יכול להשיג תיכף האמת והלכה ברורה וצלולה בלא שום פילפול רק מחמת שהכה משה את הסלע נתרבה המחלקות והפילפול אבל לאחר העיון הטיב יוצא הדין לאמתו והמדרש הזה הוא פלא שאין לו שום רמז בתורה אמנם נ"ל שהמדרש הוציא דבריו מפסוק זה ע"כ ר"ל דקאי אפרשה שלפניו דהנה בפ' שלמעלה כתיב וירם משה את ידו ויך את הסלע וכו' וע"ז אמר הכתוב על כן דהיינו מפני שהכה משה את הסלע יאמר בספר מלחמת ה' כלומר שצריך ללמוד במלחמה ופילפול אבל שמשיגים האמת יש ביניהם אהבה וזה שאמר הכתוב את והב בסופה כמו שאמרו חז"ל מלחמה שע"י הספר אהבה יש בסופה והשתא אתי שפיר המדרש הנ"ל אמנם נתן לנו הש"י עצה שאף לאחר שהכה משה את הסלע אעפ"כ אפשר להשיג תיכף האמת אמתת הדברים דהיינו כשהאדם עושה תשובה שלימה ומקבל עליו עול תורה ועול מ"ש באמת ומתפלל בכוונה עצומה ולומד תורה לשמה עי"כ יוכל להשיג מיד ביאור ואמתת התורה וע"י מה מדבק האדם עצמו בתשובה ע"י שהוא סומך א"ע על הצדיק דהיינו כנ"ל כמה פעמים שיתחבר אל הצדיק הדור והוא יעוררו בתשובה שלימה וזה פי' הפסוק ואת הנחלים ארנון "ונחלים הוא לשון תפלה נח"ל ר"ת "נפשינו "חכתה "לה' "ארנון לשון רינון שירות ותשבחות ואשד הנחלים היינו שעיקר התפלה היא אשר נטה לשבת פי' שמטה א"ע לתשובה "ער שמעורר נפשו לתשובה שלימ' וע"י מה יוכל לעורר נפשו לתשובה ונשען לגבול מואב היינו שמדבק א"ע בהצדיק שנקרא גבול מואב שהוא דבוק לחכמה שנקראת אב ומשם בארה ר"ל שע"י שהוא דבוק בתשובה ותפלה יוכל להשיג ביאור התורה בלא פילפול ומלחמה הוא הבאר אשר אמר ה' למשה אסף

את העם ואתנה להם מים פי' שיוכל להשיג פי' התורה כמו שניתנה למשה כמו שאמ' הש"י למשה ואתנה להם מים ר"ל שאלמוד להם התורה בלי מלחמה ופילפול כנ"ל.

**א**"י ע"כ יאמר בספר מלחמת ה' את והב בסופה ואת הנחלים ארנון. הנה המקרא הזה אין לו הבנה לפי פשוטו וע' פרש"י ז"ל. ונראה לרמז בזה כי הנה הש"ת ברא את העולם רק להטיב לברואיו כידוע שמדרך הטוב להטיב אמנם למען אשר תהי' יראת ה' על פניהם לבלתי יחטאו לזאת השתלשל העולמות למטה ויש כמה וכמה מקטריגים ומסטינים העומדים לבקש דין מלפני ית"ש על מעשי בני אדם כמש"ה והאלהים עשה שיראו מלפניו כלומר שעשה מדת הדין שהוא אלהים כדי שיראו מלפניו והנה כשבית המקדש הי' קיים היו הקרבנות מכפרים תמיד של בין הערבים הי' מכפר על עבירות של יום ותמיד של שחר הי' מכפר על עבירות של לילה ועכשיו שחרב בית מקדשינו בעוה"ר כבר תיקנו לנו סדר הקרבנות וכל העוסק בפרשת עולה כו' והתורה הקדושה היא עומדת במקום קרבנות כמו שדרשו חז"ל בפסוק זאת התורה לעולה כו' כיון שזאת התורה. לא עולם כלומר כיון שנתן לנו הש"ת התורה אינו צריך לא לעולה ולא למנחה כי הוא במקום הכל לכפר לנו על כל עוונותינו והנה דרשו חז"ל בפסוק ויעבור ה' על פניו ויקרא כו' מלמד שנתעטף הקב"ה כש"ץ ולימדו סדר תפילה וכו' אם יעשו לפני כסדר הזה אני מוחל להם עוונותיהם ופירשו רבותינו הקדושים כוונתם שאמרו אם יעשו לפני כסדר הזה וכו' דהיינו שיתנהגו בהי"ג מדות מה הוא רחום אף אתה רחום וכו' ועי"כ יהיו ממשיכין על בני ישראל כל הטובות ורחמים וחסדים מהמקור של רחמים דהיינו מי"ג תיקוני דיקנא עלאה להמשיך משם עד סוף המדריגה שהיא מלכות קדישא וכל השפעות טובות ונחלים קדושים יהיו הולכים אל הים שהוא מלכות קדישא ומשם יתברכו עם בני ישראל. וימתקו כל הדינים קשים אשר מתעוררין ח"ו על כנסת ישראל ואז כל הנחלים הקדושים המה מלאים ששון ושמחה רינה וצהלה ממה שמקבלים כנ"י השפעות טובות ורב חסד ורחמים גמורים. ונבא אל הענין כי ידוע מספרים קדושים כאשר חלילה המקטרגים מקטרגים על כנ"י אז בכל צרתם לו צר וכאילו הם עומדים לקטרג כביכול על כבודו ית"ש ויתעלה והוא נקרא מלחמות ה' כידוע שיותר מה שהעגל רוצה ליניק פרה רוצה להניק ומחמת הקיטרוג אזלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש ח"ו וזהו המרומז במקרא קודש הנ"ל ע"כ יאמר כו' פי' יאמר הוא לשון המתקה וחביבות כמש"ה וה' האמירך וכו' שהוא לשון אהבה וחיבה יאמר בספר מלחמות ה' כו' פי' בספר ע"י התורה הקדושה שהיא במקום הקרבנות וכאמור למעלה וע"י עסק התורה נמתקו כל הדינין שהמה מלחמות ה' דהיינו מפני שהמקטרגים מקטרגים כביכול עליו ית"ש וכנ"ל.

את והב בסופה כו' פי' וה"ב בגימטריא י"ג מדות כלומר את וה"ב דהיינו כשמתנהג בי"ג מדות לדבק בדרכיו ית"ש אז ימשך רחמים וחסדים מהי"ג תיקונא דיקנא עילאה ממקור של רחמים עד סוף כל המדריגות שהיא מלכות קדישא וזהו בסופה כלומר סוף המדריגות מן וה"ב שהוא י"ג מדות של רחמים ע"י הדבקו בהם ימשיך מהם עד סוף כל המדריגות השפעות טובות ונחלי ששון ושמחה להתברך בהם כנ"י וגם בסופה הוא ים דהיא מלכות קדישא וזהו ואת הנחלים ארנון כלומר שאז כל הנחלי השפעות המה ברנן ושמחה וארנון הוא לשון רנן שהשפעות הולכים בשמחה מהנחלים הקדושים אלהים היא מלכות קדישא ומשם מקבלים כנ"י כל השפעות קדושות חיי אריכא ומזונא רויחא ובנים ורפואות ורב טוב לבית ישראל אמן.

**אז** ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר ענו לה באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם במחוקק במשענותם כו' אין פירוש לדברי השירה הזאת כי לא אמרו רק עלי באר והיכא רמיזא כאן שירות ותשבחות ונקדים לזה דברי המדרש דאיתא במדרש אמר רבי יודן גדול כחן של נביאים שמדמין דמות גבורת שלמעלה לצורת אדם שנאמר ואשמע קול אדם בין אולי ורבי יהודא ברבי סימון אמר מהכא ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם מלמעלה והנה בגמרא איתא בלשון אחר גדול כחן של נביאים שמדמין דמות צורה ליוצרו והוא היפוך המדרש וכדי לבאר המדרש הוא כך דהנה יש ה' מילואים של שם הוי' ב"ה המה ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן והנה שם ע"ב הוא נגד אברהם שהוא חס"ד גימ ע"ב ושם ס"ג נגד יצחק ושם מ"ה נגד יעקב וזהו דמות כמראה "אדם עולה מ"ה ואדם הוא יעקב כמבואר בדברינו לעיל שיעקב חקוק על כסא הכבוד וג' אבות הנ"ל ממשיכים ומשפיעים ומבהיקים האירות העליונים מג' שמית הנ"ל לשם ב"ן נמצא שהשם מ"ה הוא נגד יעקב הוא הבריח התיכון שממתיק את הגבורות בשרשם וזה פי' המדרש א"ר יודן גדול כחן של נביאים שמדמין דמות גבורות של מעלה לצורת אדם פי' שממתיקין את הדינין והגבורות דייקא ע"י צורת אדם ר"ל שם מ"ה העולה "אדם כנ"ל כי זה השם הוא נגד יעקב הממתיק וכולל הגבורות דכתיב ואשמע קול אדם כו' ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם זה יעקב והנה כשמעשה התחתונים גורם אז מאירים השמות ההוי' כסדרן מעילא לתתא מיו"ד לה' כו' וזה היה רצון האבות אכן חלילה כשאין מעשה התחתונים גורם אינו כן ומתחיל להאיר מה"י תתאה וזה לא היה רצון האבות וע"ז כתיב אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה פי' היחוד שמאסו האבות היינו שיתחיל להאיר מהה' תתאה היתה לראש פינה מחמת שמעשינו אינן גורמים להאיר כסדרן והנה כשאדם רואה שהיחוד אינו בשלימות שאינו מאיר כסדר זה מורה על התעוררת הדינים חלילה אז צריך לבקש ולחתור חתירה אפילו

למדה זו שמאסו הבינים פי ע"י אתערותא דלתתא יוכל לילך מעלה מעלה עד שיודבק ביו"ד ומשם ישפיע כסדר מעילא לתתא וזה פי' מאת ה' היתה זאת היא נפלאות בעינינו פי שגם אבן שמאסו הבונים היא נפלאות לשון מכוסה ממנו וגם לזה צריך אתערותא דלתתא אבל אחר שנעורר בתשובה ונהיה דבקים בה"י תתאה ומשם נוכל להעלות וליחד המלכות שמים שנהי' רבקים ביו"ד ויאירו כסדר הזה דהיינו כנ"ל זש"ה זה היום עשה ה' היינו שיאיר ההוי' כסדר והנה כבר ביארנו שכל המסעות לא נסעו ישראל עד שראו שהיחוד של מלכות שמים אינו כתקנה וקבלו עליהם עול גלות והי' אתערותא דלתתא ואח"כ היו מעלין ומיחדין המלכות למקומה וזה פי' הפסוק אז ישיר ישראל קאי אמה שכת' למעלה ויסעו ויחנו ר"ל שאחר כל המסעות שהי' אתערותא דלתתא ויחנו שהיו בשלימו' ישיר ישראל עלי באר היו מעלין את הבאר היא מלכות כידוע ענו לה ר"ל שעשו יחוד להמלכות כי ענו לשון יחוד וד"ל וע"י מה עשו היחוד ע"י באר חפרוה שרים פי' שמאסו הבונים דהיינו האבות כנ"ל לשון וחפרה הלבנה אותו הבאר כרוה נדיבי העם ועל ידי זה הי' אתערותא דלתתא ובמה כרוה במחוקק היינו בהתורה הקדושה שנקראת מחוקק.

**א"י** אז ישיר ישראל את השירה הזאת עלו באר ענו לה. ואיתא במדרש מפני מה לא נזכר שם משה מפני שנתענש על ידי המים ואין אדם מקלס לאיספקלטור שלו כו' ויש עוד לאלקי מילין מפני מה לא נזכר משה בשירה זו. ונקדים תחילה מה דאיתא בגמרא וממדבר מתנה כיון שאדם עושה עצמו כמדבר שהוא מופקר לכל תורה ניתנה לו במתנה שנאמר וממדבר מתנה כיון שניתנה לו במתנה נחלו אל שנא' וממתנה נחליאל וכיון שנחלו אל עולה לגדולה שנאמ' ומנחליאל במות ואם הגבי' עצמו הקב"ה משפילו שנא' ומבמות הגי ולא עוד אלא ששוקעין אותו בקרקע שנ' ונשקפה על פני הישימון ואם חזר בו הקב"ה מגביהו שנאמר כל גיא ינשא גם במקום אחר איתא מאי את אויבים בשער אמר ר' חייא בר אבא אפילו אב ובנו רב ותלמידו שעוסקים בתורה בשער אחד נעשו אויבים זה לזה ואינם זזין משם עד שנעשו אוהבים זה לזה שנ' את והב בסופה אל תקרא בסופה אלא בסופה והנה צריך להבין ולשים לב שחז"ל עשו סמך לדבריהם הקדושים הפסוקים אלו ולפי דרשות חז"ל אינו מובן מלת על כן יאמר כו' כי מה שייך הדרוש שדרשו שת"ח כעשו אוהבין בסוף להענין שלמעלה שאומר על זה על כן והנראה בזה עפ"י מה דאיתא בגמרא הקורא בלא כעימה והשונה בלא זמרה עליו הכתוב אומר כו' והענין הוא שעיקר עבדות ה' היא שישיג אדם פנימיות התורה וידבק עצמו בא"ס ב"ה אך אי אפשר לאדם להשיג פנימיות התורה אם לא שילמוד תחילה פשטות התורה

על בורי' ולא המדרש עיקר אלא המעשה שלימד על מנת ללמד לשמור ולעשות ואם הוא לומד למען יתגדל בה אינו משיג הלכה אליבא דאמת לכן עצה היעוצה לאיש אשר יחפוץ להשיג שמעתתא אליבא דאמת תיכף בקומו בחצות לילה ישפוך תחינות ובקשות לפני המקום ב"ה ויפשפש במעשיו ויעשה תשובה עליהם ואח"כ יזמר זמירות שירות ותשבחות לפני מלך מהולל בתשבחות קודם לימודו ואח"כ ילמוד בכוונה עצומה לשמור ולעשות בוודאי ישיג הלכה ברורה אליבא דאמת כמו שניתנה למשה בסיני לכן אצל דוד המלך כתיב וה' עמו ודרשו חז"ל מלמד שהלכה כמותו בכל מקום מפני מה זכה דוד לכל זה מפני שהי' נעים זמירות ישראל וקם בחצות לילה וקיבל עליו עול מ"ש והי' משורר שירות ותשבחות לאין שיעור לפני יוצרו לכן כשלמד אח"כ השיג הלכה ברורה אליבא דאמת כמו שניתנה מסיני אבל מי שאינו עושה תשובה ואינו אומר שירות ותשבחות קודם לימודו הוא משחית עצמו ועבודתו חלילה וזהו שאיתא בגמרא הקורא בלא נעימה ר"ל שאינו עושה תשובה טרם קריאתו ונועם רומז לתשובה שהיא נועם עליון. והשונה בלא זמרה ר"ל שאינו אומר שירות ותשבחות קודם הלימוד עליו הכתו' אומר כו' ובמדרש איתא שקודם שהכה משה את הצור היו ישראל לומדים תורה שבע"פ הלכה ברורה בלא פילפול ואחר חטא מי מריבה נסתר מהם הלכ' ברורה ונתרבה המחלוקות והפילפול בין ת"ח זה אוסר וזה מתיר ועפ"י דרכינו זה נבאר שכל הענין מדבר מכבוד התורה איך האדם יוכל לזכות להשגות התורה ונבוא לביאור למעלה בפ' זו כתיב הענין של מי מריבה על זה אמר הכתוב ע"כ כלומר ע"כ ע"י מי מריבה יאמר בספר מלחמות ה' פי' ע"י מי מריבה לומדים ישראל בספר דהיינו התורה ע"י מלחמות ה' ור"ל שנתרבה המחלוקת והפילפולים בין ת"ח זה אוסר וזה מתיר ואף עפי"כ את והב בסופה ודרשו חז"ל לבסוף נעשו אוהבין זה לזה שנתברר להם הלכה וע"י מה יזכה האדם שיתברר לו ההלכה כסולת נקי' אמר הכתוב ואת הנחלים ארנון נחלים רומז לתפילה כנ"ל וארנון הוא מלשון רינון כנ"ל ור"ל ע"י שהוא מרנן ומזמר להקב"ה בתפילתו יוכל להשיג הלכה ברורה אך ע"י שירות ותשבחות לבד בלא תשובה אינו מועיל כי אם יצרף לזה גם תשובה עמם וזה שאמר הכתוב ואשד הנחלים אשר נטה לשבת ער ונשען לגבול מואב כלומר שהתפלות יהיו על דרך זה שע"י תפילתו ומזמוריו ינטה עצמו לשוב מאחרי יצה"ר שנקרא ע"ר וידבק עצמו אל צדיק הדור שנקרא אב החכמה וזהו ואשד הנחלים אשר נטה לשבת ער ור"ל שפיכות התפילות מקירות לבו שנקראים נחלים יהיו עד"ז אשר נטה לשבת ער פי' אשר ע"י התפילות והמזמורים ינטה לשבת מאחרי יצה"ר הנקרא ע"ר ונשען לגבול מואב כלומר וישען עצמו לגבול הצדיק הנקרא אב החכמה ואם בדרך

זה ילך הכתוב מבטיח לו משם בארה ר"ל ע"י תשובה ושירות ותשבחות יזכה לביאור התורה כי בארה הוא מלשון באר את התורה הזאת ולאיזה ביאור יזכו אמר הכתוב הוא הבאר אשר אמר ה' למשה אסף את העם ואתנה להם מים ר"ל שיזכו לביאור התורה ע"י השירות ותשבחות שהקב"ה ישפיע עליהם אור התורה וזהו ואתנה להם מים ר"ל שיזכו לביאור התורה כנ"ל שאתן להם מים דהיינו תורה שנמשלה למים וגמר אומר הכתוב אז ישיר ישראל פי' כשראו בני ישראל שנאבד מהם הלכה ברורה ע"י מי מריבה היו משוררים שירות ותשבחות על דרך הנזכר למעלה ועי"ז נתברר להם הלכה וזהו עלי באר ענו לה ר"ל כשכנסת ישראל אומרת שירה על דרך הנ"ל עונה לה הקב"ה שיעלה לה באר התורה מבורר היטיב ולכן לא נזכר משה בשירה זו שממנו לא נאבד הלכה ברורה והי' לומד התורה באר היטיב אף שלא אמר שירה אבל בני ישראל שנאבד מהם הלכה ברורה הוצרכו לעורר עצמם בשירות ותשבחות כדי שיתגלה הלכה לאמיתה כנ"ל.

## בלק

**וירא** בלק בן צפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי. ויגר מואב מפני העם וכו' ויאמר מואב אל זקני מדין עתה כו'. יש להבין על אמרו כל אשר עשה ישראל לאמורי ולא אמר מה אשר עשה לעוג מלך הבשן שהיה יותר גבור עד שנתירא משה רבע"ה ממנו ואמר לו הקב"ה אל תירא אותו וכו' עוד קשה קושית רש"י ז"ל ויאמר מואב אל זקני מדין הלא מעולם היו שונאים זא"ז ומה שתירצו ז"ל משל לשני כלבים כו' עד מיראתן של ישראל עשו שלום כו' עדיין אנו צריכים למודעי. ועוד ראוי להתבונן על אמרו עתה ילחכו הקהל את כל סביבותינו מה זה לשון הקהל הול"ל ישראל או העם מה הקהל. הענין הוא כך שהעיקר הכל הוא התחברות ישראל שיהי' אהבה ואחוה וריעות ביניהם והדבר הזה פועל ישועות גדולות ומסלק כל המקטריגים כדכתיב חבור עצבים אפרים כו' הנח לו. וכן שמעתי מפי אדומ"ור בוצינא קדישא מו"ה אלימלך זצוק"ל כששאל אותו ביחוד הצדיק המפורסם בוצינא קדישא אחיו מו"ה משולם זושא זללה"ה הייתי אז אצלם כששאל אותו בז"הל אחי למוד לי זה שאתה הוא פועל ניסים ונפלאות ומעשים נוראים שאוכל ג"כ לפעול כך. כלל הדברים בקיצור שהשיב לו אדומ"ור שהוא ע"י התחברות הצדיקים ואהבה וחיבה וריעות ביניהם עי"כ נפעלים ונעשים כל הניסים וכל הפעולות והמעשים נוראים והודה הצדיק הנ"ל לדבריו ואמר בוודאי כי זה עיקר הכל. ואיתא ג"כ בגמרא דסנהדרין כינוס לצדיקים נאה להם ונאה לעולם דהיינו כנ"ל. והנה ידוע שבזמן הזה שבאו על ישראל בלק ובלעם הי' הדור ההוא עדה שלימה שכבר מתו דור המדבר

שנגזר עליהם כו' והם היו מוכנים לבוא לא"י חוץ מאותן כ"ד אלף שמתו בדבר בלעם ע"י עצה של בנות מואב אח"כ אבל מתחלה היו כולם קדושים עדה שלימה והי' ביניהם אהבה וחיבה ואחוה ושלום ועי"כ נפלו לפניהם שני מלכי אמורי סיחון ועוג מלך הבשן שהיו שקולין ככל ז' מלכי כנען לפי שהי' שלום ואהבה וחיבה ביניהם כידוע שבימי אחאב המלך הגם שהיו עוע"ז ומפני השלום שהי' ביניהם כבשו כל המלחמות ומכ"ש כאן בימי משה רבינו ע"ה שהי' שלום ביניהם והיו קדושים שמכ"ש שכל שונאיהם היו נוכלים תרתם וזהו אמרו וירא בלק וירא הוא לשון הבנה (כמו וירא וירץ לקראתם שדרשוהו חז"ל לשון התבוננות) וביאורו שהבין שכל אשר עשה ישראל והכו מלכים אדירים היו בשביל לאמורי פי' כמו את ה' האמרת היום שהוא לשון גודל אהבה וריעות שהצלחתן הי' מפני תוקף האהבה אשר ביניהם ע"כ ויגר מואב מפני העם ויאמר מואב אל זקני מדין שהגם שמעולם היו שונאים זה לזה עשו שלום ביניהם לדמות אל ישראל עם הקדוש כי הקליפה הולך אחר הקדושה כקוף בפני האדם אכן באמת לשוא עמלו כמו שאמרו חז"ל כינוס לרשעים אוי להם כו' ואיתא בזו"הק שארי בחיבורא וסיימי בפרודא ע"כ ויאמר וכו' עתה ילחכו הקהל ביאורו הקהל דייקא שמפני אשר הם נקהלים יחד באהבה וחיבה ע"כ ילחכו וכו' כלחוך השור את ירק וכו' פי' בלחיכה אחת ובלי טורח ועמל כי מפני התחברותם נעשים להם ניסים ונפלאות בלי טורח כלל כנ"ל.

**עוד** על פסוקים הנ"ל בהתעורר עוד איזה דקדוקים א' הדקדוק הנ"ל הלא עוג מלך הבשן הי' מלך גבור יותר מסיחון מלך האמורי ולמה נתיירא כשראה מה שעשו ישראל לאמורי ולא נתיירא כשראה מה שעשו ישראל לעוג עוד קשה שאמר הכתוב ויגר מואב מפני העם מאד כי רב הוא. וכי נצחונם הי' על שהיו עם רב הלא הם בעצמם ראו את ישראל נוצחים שלא כמנהג העולם כמו שפירש"י ז"ל מה ראה מואב ליטול עצה ממדין כיון שראו כו' עיי"ש וא"כ מה הוא הנתינת טעם כי רב הוא גם קשה על אמרו כי רב הוא הי' לו לומר כי רב הם שמלת הוא היא לשון יחיד ואין שייך אצל רבים. ונראה בזה דהנה הצדיקים ע"י יחודם בשמות ההויות הקדושים מעוררין הרחמים על כנ"י והסט"א נתכנע לפני הקדושה. אך לאו כל אדם יכול לפעול ע"י כוונתו בשמות הקדושים כי לא בכוונה לבד תלי' מלתא רק אם הוא עובד את הש"ית באמת ולומד מורה לשמה בד"ור איש אשר כזה הגם שאינו מכוין בשמות הקדושים כיון שכל מוציא שפתיו הוא בקדושה ובטהרה ע"כ בכל אמרותיו הן בלשון הקודש והן בשאר לשונות הוא מעורר למעלה הכ"ב אתוין דאורייתא מפני שהוא עוסק בתורה לשמה א"כ ממילא נתייחדו היחודים ונפעל ניסים ונפלאות לישראל ושורש לזה שיתיחדו היחודים הוא כשיש אחדות בישראל כנ"ל כמו

שמצינו בגמרא דורו של אחאב אע"פ שהיו עובדי ע"ז ירדו למלחמה ונצחו מפני שהי' אחדות ביניהם וכ"ש כשיש אחדות בישראל והן עושקים בתורה לשמה מיחדין ע"י דיבורם השמות ההויות הקדושים ובזה המה מכניעים את כל נגדם וכל מה שהם אומרים בפיהם הקב"ה ממלא רצונם והנה יניקות הסט"א הוא מהקדושה כנ"ל לפיכך בלק שהי' מכשף גדול הביט מתוך עומק חשכת הקליפות אל הקדושה שיניקתו הי' מהקדושה וראה שישראל מעוררין באמירת פיהם השמות הויות של רחמים ומכניעים הסט"א לפני הקדושה והבין שזאת הוא מפני שיש ביניהם אחדות כנ"ל והם כולם כאיש אחד בלב אחד לכן ירא לנפשו מפניהם וזה ביאור הכתוב וירא בלק בן ציפור את כל אשר עשה ישראל לאמורי פי' ראה מה שישראל פועלים ע"י אמירתם כי הר"ת של "וירא "בלק "בן "ציפור "את "כל "אשר "עשה "ישראל "לאמורי עולה רל"ב כמספר השמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן ור"ל שראה שע"י אמירתן הן מיחדין השמות הויות ש"ר והבין מה שבכוחם להמשיך כ"כ ע"י אמירתם הוא מפני שיש אחדות ביניהם וירא לנפשו מפניהם. וזהו ויגר מואב מפני העם ומחמת מה אמר הכתוב כי רב הוא ר"ל הגם שרב הם יכולים להקרא בלשון יחיד הוא שיש אחדות ביניהם וכשיש אחדות ביניהם הם מפילים כל הקמים עליהם על ידי אמירה בלבד. לזאת ירא מואב מפני בני ישראל.

**ועתה** לכה נא ארה לי וכו' ויאמר בלעם אל האלהים בלק בן צפור כו' הנה העם היוצא ממצרים כו'. עתה לכה קבה לי כו' לא תאור את העם כי ברוך הוא כו' מה אקוב לא קבה אל כו' כי מראש צורים אראנו כו' הנה ברך לקחתי וברך ולא אשיבנה וכו' ראוי לתת לב למה בחרו בלשונות האלה שהם ארה וקבה ולא אמר לכה קלל לי שמשמעותו יותר לשון קללה ומצאנוהו משתמשין בו בהרבה מקומות יותר מלשונות הללו ובפרטות לשון קבה שהוצרך רש"י ז"ל לבקש דמיון לשורש המלה יעו"ש גם אמרו לא תאור את העם כי ברוך הוא יש להבין מה זה נתינות טעם וכי לא הי' באפשרי לקלל את מי שהוא ברוך גם אמרו ברוך הוא לשון יחוד הי' לו לומר ברוכים הם. גם הנה ברכת ברך וכו' ברך לקחתי וברך ולא אשיבנה נראים לשונות כפולים. גם ראוי להבין כוונת הרשעים האלה כי הלא ידעו מעלת עם בני ישראל וחיבתם לפני המקום ב"ה. וירא לרמוז בזה ע"פ מאמר הזו"הק אורייתא וקוב"ה וישראל רד וביאור הדבר כי הנה בעצמיות אחדותו ית"ש אין בו שום השגה כלל ולית מחשבה תפיסה בי' ואפילו העולם היותר עליון אינו משיג כלל מעצמיות אחדותו רק ממציאותו ועיקר כל עבדותינו הוא להתאחד ולקשר עצמינו בא"ס ב"ה ולקשר נשמתינו לשרשן לצור חוצבנו משם ולהתאחד באחדותו ית"ש ע"י גודל הדביקות וההזדככות המעשה והדיבור והמחשבה ובאמצעות עסק התורה

שהוא אמונת שעשועים יום מים ואמרו חז"ל שקדמה לעולם אלפים שנה שרמזו ג"כ על הפלגות גודל דביקות התורה באחדותו ית"ש מה שאין הפהיכול לדבר והלב לחשוב עד שאמרו שקדמה לשבעת ימי בראשית אלפים שנה וזהו אורייתא וקוב"ה וישראל חד שמתאחדין באחדותו ית"ש. ולכן נאמר עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו וכו' שרומז ג"כ שאין באפשרי להשיג דביקות נשמותיהון של ישראל באחדותו ית"ש מפני שהם דבוקים במקום שאין בו השגה אמנם אינו נקל לבוא למדריגה זו. והבא לעבוד ה' לקשר עצמו לשרשו צריך לעלות מתתא לעילא ולהכרית כל החוחים והקוצים המעכבים דרכו כי כל עוד שלא זיכך עצמו כ"כ עד שבא לעולם המחשבה עדיין יש מקום להמקטריגים לעמוד כנגדו ולבלבלו ובפרט כשהאדם בא לקבל עליו עול מלכות שמים אז צריך לשנס אתמתניו בכלעוז כי המקטריגים והמבלבלים עומדים לנגדו לבלבלו בכל היכולתם אבל מי שזכה לזכך עצמו עד שבא לעולם המחשבה אז אין מקום לסט"א להאחז בו כי אין יניקה להחיצונים מזי"ב ולמעלה ואז הוא נכסה מכל המסטינים וזהו הי' חפוי עניי כבוד על ישראל במדבר שהיו במדריגה שנכסין בהם מכל המקטריגים. ולכן אמרו ז"ל שמי שטעה בשיטים הי' הענן נקפל מכנגדו שרמזו שמפני שחטאו נפלו ממדריגתם ומדביקותם ולכן באו למקום שיש בו התגלות. ולכן אמרו חז"ל על פסוק ויראו כל העדה כי גוע אהרן אל תקרא ויראו אלא וַיִּרְאוּ פי' שאז נפלו ממדריגתם למקום שיש בו אחיזה להחיצונים ולכן נלחם עמם הכנעני מלך ערד. והנה ידוע מאמר הכתוב ישת חשך סתרו שרומז שהעולמות העליונים שאין בהם השגה נקראים חשך מחמת העדר ההשגה בהם שאי אפשר להשיגם ולדבר בהם והז' מדות הם נקראים מאורות מפני שהורשה להתבונן ולדבר בהם. והנה אמרו חז"ל פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה. ולכאורה יקשה להבין מפני מה בימי משה מצאנו כמה פעמים שניסו אבותינו את המקום ובימי יהושע נאמר ויעבדו העם את ה' כל ימי יהושע ולא מצאנו להם שום חטא הגם שהי' מדריגתו למטה הרבה מאד ממדריגת מרע"ה אמנם הענין הוא כי יען שהיתה מדריגת משה גבוה הרבה כבחינת חמה שאי אפשר להסתכל בה מגודל הבהירות לכן לא היו יכולין ישראל להתדבק במדריגתו ונפלו ממדריגתם כמה פעמים אבל מדריגת יהושע היתה נוחה לישראל להתדבק בה כבחינת לבנה שנוח להסתכל באורה ולכן עלתה בידם להתדבק במדריגה זו. ונבוא לביאור הכתובים כי הנה כל מגמת הרשעים האלה הי' להפריז האלוף ולהפסיק את ישראל משרשן כמו שאמרנו על מאמר בעל הגדה שלבן ביקש לעקור את הכל שרומז שביקש לעקור את יעקב אבינו להפרידו משרשו כמאמר הכתוב ארמי אובד אבי מלת אבי הוא לשון רצון (כמו ולא אבה ה'

אלהיך לשמוע אל בלעם). ופירושו שביקש לאבד את יעקב ולהפרידו מרצון העליון. וכן הרשעים הללו בלק ובלעם זאת היתה כוונתם וזהו ששלח לו בלק לכה נא ארה לי שביאורו שתפילם ממעלתם ומקשרם הגבוה שיהיו אחוזים רק במקום שנקרא אור שהוא למטה בזי"הב וזהו לשון ארה לשון אור ותפרידם מעולם המחשבה שנקרא חשך ועי"ז יהי' בהם אחיזת החיצונים לקטרג עליהם ובלעם שהי' שונאם יותר אמר לשון קבה כי בלק הגם שרצה להורידם ממדריגתם למקום שיש בו השגה עדיין ישארו דבוקים במאורות העליונים שהם ג"כ אחדות הפשוט. אכן בלעם רצה להפרידם לגמרי ממקום הקדושה להביאם לעלמא דפרודא. וזהו לשון 'ק'ב'ה לשון ק"ב ומדה רומז על עלמא דפרודא שיש לו שיעור והוא בחי' קב ולזה אמר הש"ית לא תאור את העם כי ברוך הוא פי' שלא תוכל להורידם כלל ממדריגתם אפילו למקום שנקרא אור כנ"ל כי ברוך הוא שהם דבוקים הגבה למעלה במקור הברכות שעל זה רומז תיבת ברוך כידוע ואין שם שום יניקה לסט"א. לכן אין באפשרי להזיזם משם כלל. ולזה אמר ברוך הוא ולא אמר ברוכים הם מפני שרומז לעולם המחשבה שאין בו השגה ונקרא בלשון הוא כידוע. וזהו שאמר בלעם מה אקוב וכו' כי מראש צורים אראנו פי' שאני רואה שאיני יכול לעשות להם מאומה מפני שהם חזקים וקשים בשרשם בראש צורים שרומז לראשית המדריגות כידוע. ומזה יתבאר ג"כ כפל הלשון ברך לקחתי וברך ולא אשיבנה ע"פ מה שאמרנו על פסוק אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבור את פי ה' אלהי לעשות קטנה או גדולה. כי הנה כל מגמת הרשע הי' שיהי' מקום להדינים לחול ולשלוט בהם ח"ו וידוע שעיקר תגבורת הדינין הוא בשם אלקים וכשמסתלקת המ"ם משם אלקים נשאר אלהי שהוא שם רחמים ולבוש הנשמות וישראל מתכסין בו מהמקטריגים ושם ההוי' במילואו הוא רחמים וכשיש ח"ו פירוד בין האותיות מתגברין הדינין. וזהו אמרו לא אוכל לעבור את פי ה' אלהי לעשות קטנה או גדולה פי' ביכולתי להקטין שם ההוי' שלא יהי' שלם ח"ו או גדולה פי' להגדיל שם אלהי לעשותו שם אלהים במ"ם. והנה ידוע שע"י השתנות קריאת התיבות בנקודתם יכולין לשנות הענין שרוצין להמשיך מלמעלה ולכן מצינו השתנות נוסחאות בעניני התפילה בנקודתם כמו חֵי העולמים או חַי עולמים שכל אחת מהנוסחאות רומזת לפי דרכה והלוכו בקודש ולכן אין להלעיג על אדם שמשנה לפעמים נקודת התיבה כי אחר כוונת הלב הן הן הדברים ושמא יש לו איזה כיון במה שמשנה והנה בלעם הרשע כשחזר על כל הצדדים ולא עלתה בידו להרע לישראל שם מגמתו לשנות הנקודות מתיבת ברוך כי תיבת ברוך כנקודתו וכהלכתו רומז למקור כל הברכות כידוע וכשאמר הש"ית כי ברוך הוא רצה לשנות תיבת ברוך שישתנה ללשון

בֶּרֶך שהוא משמעות אחרת שאינו לשון ברכה רק לשון רכות שלא יהיו קשים וחזקים כי בספר תורה אינו מנוקד ויכולין אנו לקרות הנה בָּרוך לקתתי ובֶּרַך ולא אשיבנה ופירושו שלקחתי מהש"ית לשון ברכה על ישראל ולא אוכל להשיבנה ללשון ברך שיהי' משמעותו לשון רך בלתי חזק רק בע"כ מוכרח אני לברכם.

**ויען** בלעם ויאמר אל עבדי בלק אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבור את פי ה' אלהי לעשות קטנה אי גדולה ויש להתבונן מה לשון בית מה מדה הוא בית מלא זהב וכי דרך למדוד בבתים כסף וזהב הול"ל כלים מלאים כסף וזהב או כיסים מלאים כסף וזהב ותו קשה הדיקדק הנ"ל מאי לעשות קטנה או גדולה הול"ל לעשית טובה או רעה כאשר אמר לבלק הלא אל מלאכיך שלחתי לאמר אם יחן לי בלק כו' לא אוכל לעשות טובה או רעה מלבי מה הוא קטנה או גדולה איזה דבר קטן או גדול וצריכא למודעי ונראה ע"ד הנ"ל דהענין הוא כך דהקב"ה ברא את העולם וברא את העולם עפ"י טבע והנה האומות העולם סוברים שהעולם כמנהגו נוהג אבל אנחנו קבלנו מהאבות העולם אפילו קודם מתן תורה שהעולם מתנהג עפ"י השגחה פרטיות לשלם לאיש כמעשיהו והראייה מדור אנוש שהציף שליש העולם ובדור המבול ששטף את כל העולם וישאר אך נח הצדיק ובניווגם מהפיכת סדום אשר הפך ה' באפו ובחמתו והצדיקים ממשיכים את "ההויות לתוך "הטבע שהיא בגימטריא "אלהים ומיחדים הכל כי ה' הוא "האלהים והרשעים מפרידין ומאבדין את העולם לפי שהולכים אחרי הטבע לבד ומפרידים השם "הויה "מהטבע שהוא גימ' "אלהים ובעו"ה בזמן הגלות כביכול אין השם שלם כי יש פירוד בין י"ה לחצי שם האחרון כידוע והצדיקים כל כוונתם שמיחדין במחשבתם השם הוי"ה לשם "אלהים שהוא "הטבע ובזה הם מקיימים העולם וממשיכים "ההויות ממקור הרחמים מי"ג ת"ד עילאה לתוך "הטבע שהוא גימ' "אלהים ומיחדים השמות ה' הוא "אלקים ומקטנים השם אלהים לעשותו שם אלהי כנ"ל כידוע כי שם "אלהי הוא לבוש הנשמה ומסתיר אותה ממקטריגים כמאמרינו בכל יום מה שתיקנו לנו חז"ל אלהי נשמה שנתת בי כו' וממשיכים שמות "ההוי"ה משלשה שמות "ההוי"ה שהוא מקור הי"ג ת"ד עילאה שהמה נקראו גדלות המוחין ועי"ז מקטינים השם "אלהים וכאמור והנה בלעם הרשע ימ"ש כל רצונו היה להפוך למשוך אחרי הטבע ולעשות פירוד בשם הוי' חלילה כאשר נעשה פירוד בעו"ה אח"כ בזמן הגלות ונעשה כביכול השם קטן שכל הנשמה תהלל "יה דייקא די לעולם להשתמש בשתי אותיות מהשם עד ביאת הגואל בב"א לזה היה ג"כ כל כוונת בלעם הרשע לעשות כביכול השם של רחמים קטן ולהגדיל שם "אלהים שיהיה חלילה התגברות הדינין ר"ל והשי"ת ברוב

רחמיו מפיר עצת גוים הניא מחשבות עמים ובע"כ שם רסן בפי בלעם הרשע שיהיה מוכרח לברכם ולמשוך רחמים גדולים ממקור עליון כידוע לא קם בישראל כמשה אבל באו"ה קם ומנו בלעם והם ברכות עליונות עד למאד ונבוא אל ביאור הפסוק ויען בלעם ויאמר אל עבדי בלק אם יתן לי בלק מלא ביתו כו' ר"ל המילוי של בית הוא ת"י והוא בגימטריא "כישף וזהו מלא ביתו דייקא ביתו של בלק לא יוכל לעבור את פי ה' אלהי לעשות קטנה או גדולה ר"ל כנ"ל לעשות קטנה היינו לעשות השם "הויה קטנה להפרידו חלילה או גדולה ר"ל להגדיל שם אלהים שהוא מקור הדינים והגבורות לפי שאין בידו כלל וזהו שאמר לא אוכל לעבור את פי ה' "אלהי ר"ל שלא יוכל לעבור את פי ה' וכו' היינו שם "הויה להקטינו חלילה "אלהי ר"ל שם אלהי שהוא לבוש הנשמות ומסתירו מהדינים אינימי יכול לעבור להגדולות ולעשותו גדול שיהיה "אלהים שהוא התגבורת הדינים ר"ל כי לא יוכל לעבור כלל לפי שמוכרח הי' מאת ית"ש ויהיה שם הוי"ה שלם שהוא שם רחמים ושם "אלהים יהיה בקטנות היינו אלהי ורחמים עלינו ועל כל ישראל.

**ויעמד** מלאך ה' במשעול הכרמים גדר מזה וגדר מזה הנה התורה הקדושה היא נצחית ללמד לדורות עולם ומה זה בא הפסוק ללמדינו ונראה הענין בשום לב על מה שנקראו הימים שבין י"ז בתמוז לט"ב בין המצרים וטעמא בעי ולא שמעתי הפירוש מימי ולא ראיתי בספרים פירושו ונראה לומר דהנה כבר כתבנו למעלה שרשעים במעשיהם הרעים ממשיכים את ההנהגות העולם עפ"י הטבע שהוא גימ' "אלהים והוא גבורות ודינים וגורמין חורבן העולם חלילה אמנם הצדיקים במעשיהם הטובים ממשיכים את שמות הקדושים דהיינו הויות הקדושים גדלות המוחין לתוך שם אלהים וממתיקים הדינים והנה ידוע שבעתים הללו בין י"ז בתמוז לט"ב גברו הדינים והמקטריגים עד למאד עד שנחרב הבית המקדש ואז בעת מעשה חרבן הבית נסתלקו "הויות למעלה למעלה והיה הסתלקות הויות רק באותו הרגע ואח"כ מיד חזרו לזרוח כבראשונה שלא להאחז חלילה שליטת החיצונים ועי"ז היה קיום העולמות והנה נמצא כתיב בספר הכוונות להאר"י ז"ל שבימים האלה יש לכוין בג' הראשונות של הש"ע בתפילה בחתימה ראשונה יש לכוין האותיות שקודם "להההויה דהיינו שם "טדה"ד ובחתימה שני' של הש"ע יכוין האותיות שאחר שם "הוי"ה דהיינו שם "כוזו עיי"ש ונראה לי הענין כי הנה הדבר הידוע מדברי הקדושים העליונים ובספרים קדושים שבכל הזמנים חוזרין הדברים כמו שהיה בזמן הראשון דהיינו בימי הפסח מתעוררים החסדים כמו שהיה בפסח מצרים וכן בשבועות וכדומה וממילא בימים שבין י"ז בתמוז לט"ב מתעוררים הדינים ומקטריגים כמו שהיה בשעת החרבן ושריפת הבית ולזאת נראה עצה היעוצה עסוק

בפשטות התורה בימים הללו ולא בנסתרות ומובן ממילא ליודעי דעת וג"כ יראה לאחוז במדות טובות בי"ג מדות וזה לדעתי נרמז בדברי כוונת האר"י ז"ל הנ"ל דהיינו לכוין שמות אלו בחתימת ג' ראשונות שם טדה"ד ושם "כוזו כי שם טדה"ד גימ' כ"ב דהיינו שרומז לכ"ב אותיות התורה ללמוד בהתמדה בתורה הקדושה בימים אלו ושם כ"ו"ז"ו בגימטריא ה' אחד דהיינו לייחד השמות ולאחוז בי"ג מדות כ"ש חז"ל ויעשו לפני כסדר הזה כו' כמבואר בדברינו למעלה פ' חקת ובזה נבין מה שנקראו הימים ימי צרה שמי"ז בתמוז לט"ב בין המצרים לפי שהשם הוי"ה הוא בין שני שמות דהיינו השם טדה"ד לפניו כנ"ל והשם כ"ו"ז"ו לאחריו כאמור וזהו בין המצרים בין הגבולים דהיינו השני שמות הנ"ל כדי שלא יאחזו בו החיצונים חלילה וזהו רומז בפסוק שהתחלנו ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים וכו' ר"ל שעומד מלאך ה' היינו מלאך של רחמים במשעול הכרמים היינו כרם ה' צבאות בית ישראל גדר מזה וגדר מזה היינו מצד הזה לשם הוי"ה הוא גדר וציון שלא יאחזו בו המקטריגים והדינים וכן מצד השני שם טדה"ד מלפניו ושם כ"ו"ז"ו מלאחריו שהוא נכתב ג"כ על המזוזה לשמירה ובזה ישמרנו השם ויצילנו מכל רע ואך טוב לישראל והבן.

**עוד** בפסוק הנ"ל ובפסוק שלאחריו ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים גדר מזה וג"מז ותרא האתון את מלאך ה' ותלחץ אל הקיר ותלחץ את רגל בלעם אל הקיר ויוסף להכותה ויוסף מלאך ה' עבור ויעמוד במקום צר אשר אין דרך לנטות ימין ושמאל ותרא האתון את מלאך ה' ותרבץ תחת בלעם ויחר אף בלעם ויך את האתון במקל הדקדוק הוא כנ"ל מה בא הכתוב להשמיענו בזה שהמלאך עמד במשעול הכרמים ומה יתרון לנו בזה. עוד יש לדקדק כתיב גדר מזה וגדר מזה ואח"כ כתיב ותלחץ אל הקיר מפני מה בתחילה קראו הכתוב גדר ואח"כ קיר גם קשה מה משמיענו בזה הכתוב ויך את האתון במקל מה איכפת לנו במה שהכה האתון אם במקל או באבן או בדבר אחר ואם בא לפרוש למה לא נתפרש גם בהכאות ראשונות במה הכה אותה. ונראה לרמוז בזה דהנה אנשי כנס"הג תקנו לנו לקרות פרשיות של כל השנה וקבעו לנו לקרות פרשת בלק סמוך לבין המצרים ובוודאי יש סוד בדבר והנראה ע"ד הנ"ל דהנה ימי המצרים הן ימי התגברות הדינין וצריך להמתיק ע"י שמות הויות ש"ר אך הסט"א הוא מתגברת ומקטרגת על ישראל לזאת צריך להמתיקן בהעלם בכדי שלא יבינו הסט"א ע"ד הכתו' בתחבולות תעשה מלחמה ואיתא בהאר"י הקדוש ז"ל שבימים אלו צריך לכוין בשני ברכות הראשונות שבתפלה בברכה הראשונה לכוין האותיות הקודמין של שם הוי"ה דהיינו 'ט'ד'ה'ד והאותיות שלאחריו דהיינו 'כ'ו'ז'ו צריך לכוין בברכה שני' כמובא לעיל והעיקר הוא כמאמרינו

למעלה שלא בכונה לבד תלי' מלתא רק בעובדא תלי' לעסוק בתורה לשמה וממילא נתיחדו היחודים כראוי וכשישראל עוסקים בתורה שבע"פ לשמה שאין או"ה יודעים מתורה שבע"פ שעליהם נאמר כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים שאין להם תורה שבע"פ אזי הן פועלים ע"י עוסקן בתורה שבע"פ שיתיחדו הירודים באופן שלא יבינו הסט"א ולא יכולה לקטרג שישראל פועלים ע"י עוסקן בתורה שבע"פ שהיא כלולה ג"כ מכ"ב אתוין דאוריתא להמשיך הי"ג תיקונים והט' תיקונים שעילים כ"ב והשם 'ט'ד'ה'ד הנ"ל עולה ג"כ כ"ב והשם שלאחר אותיות השם הויה ב"ה הוא 'כ'ו'ז'ו עולה ל"ט כמספר שם הויה וי"ג תיקונים כי נפעל ע"י עוסקן בתורה שבע"פ שהשם הויה ב"ה מאיר בהשני שמות אלו דרך העלמה והסתר שלא יבינו הסט"א בכדי שלא יכולה לקטרג ועי"ז נמתקין הגבורות ונמשך רחמים עכנ"י מהי"ג תיקוני דיקנא וזרו שאמרו חז"ל בגמ' על תורה שבע"פ הדר קבלוהו בימי אחשורש כי המן הרשע רצה להגביר כח הדינין לקטרג על ישראל לכן עמדו ישראל וקבלו על עצמם תורה שבע"פ שע"י עסק התורה שבע"פ יכולין להמתיק הדינין וליחד שמות ההוי"ת של רחמים דרך העלמה להמשיך חסדים עכנ"י וזהו שהצירוף של החודש תמוז הוא וכל זה" איננו" שוה" לי" לרמוז כמו שבימי מרדכי נמתקו הגבורות ע"י שקבלו עליהם לעסוק בתורה שבע"פ כן בימים האלו צריך לעסוק בתורה שבע"פ יותר מבשאר דברים והצירוף של חודש אב היא "הסכת "ושמע "ישראל "היום כי על פסוק זה דרשו ז"ל הסכת עשו כתות כתות ועסקו בתורה מפני שבימים אלו שהוא עת תגבורת הדינין צריכין ישראל לעסוק בתורה שבע"פ כדי להמתיק הגבורות בהעלם ולהמשיך הי"ג תיקונים וט' תיקונים שע"י עסק התורה שבע"פ ממילא נתיחדו השני שמות 'ט'ד'ה'ד 'כ'ו'ז'ו וזהו שאיתא בכונת האר"י ז"ל לכוין שני שמות אלו בשני ברכות הראשונות של תפלה כדי ששם הוי' יאיר בתוכם דרך העלם כנ"ל ועי"ז נמתקין הגבורות ונמשך רחמים וחסדים עכנ"י והנה ידוע שמקור הרחמים הן שמות הויות הקדושות והדינין הן אותיות 'מ'נ'צ'פ'ך והן ה' שמות חלקים אשר מהם נשתלשל ק"ך צירופי אלהים והדינין היותר קשים הן שני שמות אלהים משני אותיות ראשונות של מנצפ"ך וזה לעומת זה עשה אלהים וכשם שיש בהקדושה ש"י עלמין דכספוא כח הצדיק כן יש הטומאה ש"י עולמות והן אותיות קר"י והנה הגבורות נמתקין ע"י שהצדיק מיחד השמות הויות של רחמים והן מאירין על שמות אלקים אך בעת תגבורת הדינין צריך ליחד בהעלם על דרך הכתוב בתחבולות תעשה לך מלחמה כנ"ל והנה כשבא בלעם נגד ישראל רצה להגביר כוחות הדינין לקטרג על ישראל אך בתחילה סבור שלא יצטרך להגביר כוחות הדינין הקשים ביותר שהם שני שמות אלקים משני אותיות ראשונות של

מנצפ"ך אלא אם לא יעורר עליהם רק הדינים שאינם קשים כל כך יוכל ג"כ לקלל אותם אך ישראל באו כנגדו ע"י עסוקם בתורה בכח הש"י עולמות דקדושה שהן כח הצדיק ע"י עסק תורתו ונתיחד ע"י עסק תורתם השני שמות טדה"ד כ"ו"ז"ו ושם הוי' ב"ה האיר בתוכם בהעלם ובזה המתיקו כל הגבורות ולא היה כח לבלעם לקלל את ישראל ומזה נבוא לביאור הפסוקים הנ"ל ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים פי' משעול הוא שביל שאין הכל יודעים ממנו תיבות "כרמים גימ' ש"י וזה ויעמוד מלאך ה' במשעול הכרמים פי' מלאך ה' היינו הרחמים במשעול הכרמים פי' בשביל של רש"י עולמות ור"ל בהעלם היה נמשך הרחמים גדר מזה וגדר מזה ר"ל שנמשך אז הרחמים ע"י שני שמות טדה"ד "כ"ו"ז"ו והן גדר לשם הויה ב"ה מלפניו ומלאחריו שיאיר בתוכם דרך העלם שלא יבינו הסט"א ועי"ז נמשך על הכנ"י הי"ג תיקוני' והט' תיקוני' כנ"ל ותרא האתון את מלאך ה' ותלחץ אל הקיר אתון רומז לסטרא דמסאבא ור"ל כשראה הסט"א שהרחמין מתגברין בכח הש"י עולמות דקדושה ותלחץ אל הקיר ר"ל גם הסט"א הלך נגד הקדושה בכח הש"י עולמות שלה שהן אותיות קרי' כענין שנאמר ויקר אלקים אל בלעם לשון טומאה כדי להגביר הדינין ויוסף מלאך ה' עבור ויעמוד במקום צר אשר אין דרך לנטות ימין ושמאל ר"ל שלא הועיל לבלעם כל פועלותי' רק הרחמים נתגברו עד שלא הי' בכח הס"א לנטות עצמו ימין ושמאל וזהו ויוסף מלאך ה' עבור היינו שנתוסף הרחמים כ"כ עד שלא הי' להדינין אלו דרך לנטות ימין ושמאל ותרא האתון את מלאך ה' ותרבץ תחת בלעם רומז שלא הי' להדינין אלו כח לעמוד לפני הקדושה ויחר אף בלעם ויך את האתון במקל ר"ל כשראה שאין מועיל כוחות הדינין הנ"ל להגביר על הקדושה ויך את האתון במקל ר"ל במק"ל עולה בגימ' קע"ב כמספר שני שמות אלקים ור"ל שרצה להגביר השני שמות אלקים שהן משני אותיות ראשונות של מנצפ"ך שהן הדינין הקשים ביותר אך כל זאת לא הועיל לו כלום בתחבולותיו ולא אבה ה' אלקים לשמוע אל בלעם ויהפוך ה' אלהיך את הקללה לברכה.

**כי** מראש צורים אראנו ומגבעות אשורינו כו' כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל נראה לרמוז ששני כתובים אלו מורים על ענן אחד הגם שאין סמוכין להדדי והענין הוא שבאמת העולם לא נברא אלא בשביל ישראל כמאמר הכתוב בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית וכל העולמות הן כדאי לצדיק אחד כדאיתא בגמרא כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה אך עתה בגלות המר אין או"ה מאמינים זאת וכמדומה להם שבשבילם נברא העולם אבל לעתיד כשיהי' ברורי עולמות ואז ידעו כולם מה' מקטנם ועד גדלם וכל ישראל יהיו צדיקים ויהיו כל העולמות כדאי לכל אחד ואחד מישראל אשר לא כן

עתה שצדיקים המה מועטים לכן כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה אבל לעתיד יהיו ראוים כל העולמות אפי' לקטן שבישראל וכל יושבי תבל ושוכני ארץ יאמינו אז זאת שכל מה שנברא ראוי אפי' לקטן מישראל כמאמר הכתוב והחזיקו עשרה אנשים מכל לשונות הגוים בכנף איש יהודי וזה פי' הכתיב כי מראש צורים אראנו ר"ל מראשית היצירה אראנו שהוא ראש להיצורים ובשבילו נברא העולם אך עתה אין או"ה מאמינים זאת ע"ז אמר כעת רצה לומ' יבא עת ר"ל לעתיד יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל ר"ל שיודו או"ה ויאמרו כל מה שפעל אל היינו בריאות עולמות הכל נברא בשביל יעקב היינו בחינה קטנה ולישראל היינו בחינה גדולה ור"ל שבשביל אחד מישראל אפילו לקטן שבהם ראוים כל העולמות להברא בשבילו וק"ל.

**ויען** ויאמר הלא את אשר ישים ה' בכי אותו אשמור לדבר. ויש להבין דהול"ל את אשר שם ה' בפי בלשון עבר דהא בלק אמר לו מה עשית לי לקוב אויבי לקחתיך והנה ברכת ברך והל"ל מה אעשה כל אשר שם ה' בפי אותו דברתי מה זה לשון להבא אשר ישים עוד יש לעיין דהול"ל אותו אדבר מה לשון אשמור לדבר עוד נשים לב מה לשון ויען ויאמר הול"ל ויאמר הנא את אשר כו' מה ויען. ונראה בזה בדרך פשוט ע"פ מאמר חז"ל מברכותיו של אותו רשע ניכר מה הי' בלבו לקללם ביקש לומר שלא יהי' להם בתי כנסיות ובתי מדרשות ובסוף אמר להם על כרחו מה טובו אהליך יעקב וכו' שיהי' להם בתי כנסיות ובתי מדרשות. וכן כנחלים נטיו כגנות עלי נהר כאהלים נטע ה' כארזים עלי מים כלם היו בלבו להיפוך ע"ש והנה בלעם הרשע ראה ששם הקב"ה בפיו ברכות לישראל ובאמת הי' הוא שונא לישראל יותר מבלק ואמר לבלק שיתן עצות בנפשו שכל מה שיאמר לו הקב"ה ברכות לישראל יחשוב הוא בלבו קללות היפוך הברכות שישים בפיו. ובזה לא יהיו הברכות כלל כי אחרי כוונת הלב הן הן הדברים וזהו ויען פי שהי' לו עינוי מהברכות שבירכם בע"כ ששם ה' דבר בפיו. ויאמר הלא את אשר ישים ה' בפי מכאן ולהלאה כל אשר ישים ה' בפי אותו אשמור פי' כל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא לשון לא תעשה. וכן כאן פי' אשמור לדבר לשון לאו פי' שהכוונה שלי יהי' לאו לשון שמירה הוא לאו כנ"ל. וזה אותו אשמור לדבר שיהי' כוונתו לאו. דהיינו שלא יקיימו הברכות אבל הקב"ה מיפר עצת רשעים וכששם הברכות בפיו הי' מוכרח לדבר ולא הי' יודע כלל מה שמדבר כנ"ל.

**וישא** בלעם את עיניו וירא את ישראל שוכן לשבטיו ותהי עליו רוח אלהים. ופירש"י ז"ל וישא בלעם את עיניו בקש להכניס בהם עין רעה כו' שוכן לשבטיו ראה כל שבט ושבט שוכן לעצמו ואינן מעורבין ראה שאין פתחיהן מתכוונים זה כנגד זה ותהי עליו

רוח אלקים פי' בזו"הק עליו על ישראל שרתה השכינה שלא יוכל לקללם. ונראה בדרך פשוט שהוא מדה כנגד מדה לפי שהם שמרו א"ע לבלתי להסתכל כ"א בפתחו של חבירו לראות בעסקיו כדי שלא יכניס בו עין הרע לזאת מדה כנגד מדה הגין עליהם הש"ית ברחמיו לבל ישלט בהם ג"כ עין הרע מבלעם הרשע ימ"ש. גם י"ל הכוונה שאין פתחיהן מכוונים זה כנגד זה דהנה הכלל הוא שכל צדיק יאחז דרכו והלוכו בקדושה ופתח לו פתח לעצמו ולא לעשות מצות אנשים מלומדה דהיינו לפי שראה רבו כך עשה או חביריו עושים כן גם הוא יעשה כמעשיהם ותנועותיהם לא כן הדרך כ"א כל אחד יפתח לו פתח ושערי קדושה בפני עצמו וזהו ראה שאין פתחיהן מכונים זה כנגד זה היינו שלא הסתכל אחד לילך בפתח שפתח חבירו בקדושה כ"א כל אחד הלך בפתחו אשר פתח לעצמו לזאת ותהי' עליו רוח אלקים ששרתה עליהם שכינה כנ"ל.

**א"י** על פרש"י הנ"ל ראה שאין פתחיהן מכונים. יש לרמוז בזה כי הנה ידוע שסט"א הוא תמיד לעומת הקדושה כקוף בפני אדם וכשהאדם רוצה לכנוס אל הקדושה ולקבל עליו עול מלכותו ית"ש אז מתחזקת הסט"א לעומתו להלחם בו ולבלבלו ולכן צריך האדם לפקוח עינים על כל דרכיו ובתחבולות לעשות מלחמה כי כשרואין המקטריגין את הפתח שפתח לו האדם לעבוד את ה' מתחזקין לעמוד לשטן לו באותו הפתח ולבלבלו ולכן צריך האדם לפתוח לפניו דרך אחר אשר לא ידעו ולא יבינו המקטריגים לבלבלו וכן בכל עת ובכל שעה צריך האדם לבחור לו דרך חדש ופתח אחרת להנצל מן המבלבלין ומקטריגין כי עי"ז יתבלבלו המסטינין העומדים לשטן לו כשיראו שלא הועיל להם מה שעמדו לנגדו לסגור הפתח לפניו אשר פתח מקודם לכן מכיון שהאדם נטה לדרך אחר ולפתח חדש אשר לא ידעו מקדם ועי"ז יוכל להנצל מידם ולעלות מדריגה אחר מדריגה עד ינחה עליו רוח ה' וכן אין הדבר שוה בכל אדם כי כל אדם צריך לדרוך לפי שורש נשמתו בקדושה ולפי שכלו והנה בלעם הרשע שהי' מקור הטומאה ושורש רע נשא ג"כ עיניו ולבו לבלבל את ישראל ולהפרידם מדביקותם וראה שאין פתחיהן מכוונים רומזו בזה שראה שכל מה ששם מגמתו לעמוד ולבלבל דרכי עבודתם ולסגור לפניהם הפתח אז הם עשו בערמה לפתוח להם בכל עת כל איש מהם פתח חדש אשר הוא לא ידעו מקדם וזהו שוכן לשבטיו שכל שבט מהם הי' לו שביל בפני עצמו ופתח בפני עצמו בכל עת ומפני זה לא הי' יכולת בידו לעשות להם כל מאומה כי נחה עליהם רוח ה' ע"י עבודתם ודביקותם בא"ס ב"ה וזהו ותהי' עליו רוח אלהים ופי' בזוה"ק עליו על ישראל ובע"כ הוכרח לברכם והבן.

## פנחס

**וידבר** ה' אל משה לאמר פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי לכן אמר הנני נותן לו את בריתי שלום ופו' והנה יש לדקדק על אמרו השיב את חמתי על הסרת האף והחמה הול"ל הסיר את חמתי וגם ראוי לשום אל לב כי בוודאי אין לך אות אחת מיותר בתורתינו הקדושה והכל לתכלית המכוין ולכאורה בקנאתי הג' הוא מיותר כי הי' די באמרו ולא כליתי את בני ישראל אך הענין הוא באוריתא ברא קוב"ה עלמא וכל הברואים בכללם הם דצח"מ הכל נבראו באותיות התורה כמ"ש בזו"הק באורייתא ברא קוב"ה עלמא ובאותיו' בראשית ברא אלקים וכו' נבראו שמים וארץ ובאותיות יהי מאורות נבראו שמש וירח וכו' וכן כל העולמות העליונים הכל נבראו ע"י אותיות התורה כמבואר בספר יצירה שלשה אותיות בונין ששה בתים ה' אותיות בונים ק"ך בתים ומכל צירוף נברא עולם אחד וגם עדיין מתנהג העולם ע"י צירופים והצדיקים עושים צירופים טובים וממשיכים השפעות טובות על כנ"י ואם ח"ו שישראל אינם עושים רצונו של מקום ב"ה אזי ממשיכים צירופים לא טובים ח"ו וגם בנקודות יכול האיש המשכיל להפוך מצירופים לא טובים לצירופים טובים וכן ח"ו להיפוך וזה היה כוונת בלעם הרשע במה שאמ' הנה בָּרַך לקחתי וּבֵרַך ולא אשיבנה ולכאור' מלת וּבֵרַך הוא מיותר אך הרשע הזה הי' מצפה להפוך הצירוף בָּרֵך וּבֵרַך לצירוף בָּרַך וּבָרַך ואז הוה משמע לשון רכות ואיך שיהי' לא היה משמעו לשון ברכה ואז לא הי' מוכרח לברך את ישראל לולי הקב"ה ברוב רחמיו נתן לו רסן וחכה בפיו לבל יוכל לשנות שום נקודה וזה שא"ה הנה ברך לקחתי וברך ולא אשיבנה בשום נקודה אחרת להוציא ממשמעות ברכה העולה מזה שהכל תלוי' בצירופים הן לטוב והן לרעה ח"ו והצדיקים הופכים מצירוף רע לצירוף טוב והנה כשזנו בני ישראל את בנות מאוב פגמו בברית קודש הנקרא חותם כמש"ה וצאצאיו חתם באות ברית קודש והפכו מצירוף חותמי לצירוף חמתי ונסתלק מהם הצלם אלהים והענין כי השומר הברית שופע עליו בחינת אור מקיף שהוא בחי' שם "אהיה והשם הזה במילוי יודין בגימ' "צלם עם הכולל וג' שמות "אהיה במילוי ההי"ן בגי' חותם עם הכולל שלהם ע"כ כשפגמו בני ישראל הברית קודש נסתלקו מהם המקיפי' ואז שלטה בהם המגפה ר"ל ובזה מבואר מאמר חז"ל שאמרו אברהם אבינו ע"ה יושב על פתחו של גהינם ואינו מניח לזרע ישראל לפול לגיהנם חוץ ממי שבועל ארמית שנמשכה ערלתו ואינו מכירו אם הוא בר ישראל והענין כי כל זמן שחותם אות ברית קודש עליו והוא בחי' מקיף אז אין אור הגיהנם שולט בו והבועל ארמית שפגם באות ברית קודש נסתלק מעליו חותם

המלך ואז אור הגיהנם שולט בו ר"ל וזה צירוף חמתי ח"ו ופנחס כשקנא על ברית אז הפך הצירוף חמתי לחתמי וזה שאמר הכת' השיב את חמתי כלומר שהשיב והפך את חמתי לצירוף חתמי ומפורש הכתוב במה ואתה לו לפנחס לגרום ככה ואמר בקנאו את קנאתי וכו' בקנאתי ונזכר כאן ג' פעמים קנא כמנין חותם עם הכולל שלהם כלו' ע"י ששמר פנחס את הברית זכה לבחי' חותם בחי' מקיפים והמקיפים מגינים עליו מלמעלה כצל ע"כ לא הי' לבני שמעון שליטה עליו וגמר אומר הכתוב לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום כי ע"י ששמר הברית זכה לבחי' ברית שלום בחי' חותם להשפיע צירופים טובים לבחי' מלכות ואמר והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם שגם בניו יהיו שומרי הברית ויהי' צלם וחותם אלהים שופע עליהם וע"ז ישפיעו עלינו שפע וברכה מבחי' צדיק לבחי' מלכות אמן.

**א**"י וידבר ה' אל משה לאמר פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי לכן אמר הנני נותן לו את בריתי שלום והיתה לו ולזרעו אחריו כו' ויכפר על בני ישראל ושם איש ישראל המוכה כו' הכתובים אלו כולם מקשה א' מה זאת גודל התפארות שהכתוב מתפאר בפנחס שהרג לזמרי וכי לפנים משורת הדין עשה הלא הדין כן שקנאין פוגעין בו רק שהוא זרז עצמו למצוה שלא יקדמנו אחר ומצינו כמה וכמה שהיו זריזין מקדימין למצות ואעפ"כ לא נכרת להם ברית עולם על זאת ב' שאמר הכתו' לכן הנני נותן לו את בריתי שלום לכאורה אין זה מדה במדה כי מה ענין ברית שלום אצל קנאת ה' צבאות ג' אמרו ויכפר אל בני ישראל לשון עתיד ואיתא על זה מדכתיב ויכפר לשון עתיד שמעשה פנחס מכפרת גם לדורות ולכאורה אין להבין יקר תפארת גדולות מעשה פנחס שכל כך יפעל בקנאתו שמכפרת אף לעתיד ד' שאמר הכתוב ושם איש ישראל בויו"ו שהפעולה מורה שקאי על דסמיך לי' וסמיכה זו אינו מובן משום ויכפר על בני ישראל נכתב שם איש ישראל המוכה הגם שרש"י ז"ל הרגיש בזה ופי' כשם שייחס את הצדיק לשבח כו' מ"מ קשה הי' לו ליחסי למעלה כשפרסם הכתוב גנותו ליכתוב מי הוא זה ונראה לרמוז בזה דהנה הקב"ה ברא כל העולמות רק להטיב לברואיו כדי שידעו נעימות עריבות ידידות אלהותו ית"ש לכן צימצם אלהותו ית"ש בצימצומים רבים לאין שיעור עד שנברא עולם העשי' שיהי' מקום לטעות ח"ו כדי שיהי' בחירה ורצון כדי שיבחר האדם בטוב וימאס ברע ולכן נפלו ניצוצים קדושים של נשמות קדושות ונתערב טוב ברע ואין דבר בעולם אפילו בדוממים שלא יהי' בו ניצוץ הקדוש רק שהוא מכוסה בכמה לבושין ונפילת הניצוצין בא מז' מלכין קדמאין כידוע למשכילין ועיקר עבדות ה'

היא שיברר ניצוצי נשמתו המפוזרין ולהעלותן למעלה למקום שנחצב משם וכשהניצוץ הקדוש נתעלה נשארו הקליפות בלא חיות ונופלים הקליפות לעומקא דתהום רבא ואין להם כח להחטיא את האדם ובמה יתכן לאדם לברר ניצוצי נשמתו שימסור גופו ונפשו תמיד על קדושת שמו יתב' הן בעשיית המצוה והן בתורה ותפילה ובפרט ביחוד שמע ישראל פעמים בכל יום ולהבינך ענין מ"נ היא כי כשהאדם בחיים חיותו הוא מוכרח לאכול ולשתות ולדירה ולמלבושים ולשאר הצטרכות אך דרך האמת הוא שצריך לשים כל מגמת נפשו בכל מעשיו ועניניו שיהי' בלתי לה' לבדו כדי לחזות בנועם ה' ונפשו יצמא לטעום עריבות ידידות נעימית אלהותו ית"ש וכל ימי חיים חיותו ישתוקק מתי אבא וארא באור פני מלך חיים ואיש אשר כזה מגמת נפשו בעת התפילה כשפושט מחשבתו מזה העולם נפשו טועם מעט עריבות נעימות מאור עליון בעת ההוא נפשו חשקה מאד בכל עוז להתדבק באורות העליונים ובשעה שבא לו חשק נמרץ ההוא היא מאד בחייו ואם הי' באפשרו להפשיט נפשו מהגוף להתדבק באור עליון הי' שימח בעשותה ולבו כואב לו על שנפשו קשורה בגוף שעי"ז הוא נמנע מלהעלות להתדבק באור עליון. ובעת הזאת גם גופו נזדכך כי מחמת גודל השתוקקת שבוער בו כלפיד אש להתדמות לעליונים גם הגוף מתנשא למעלה וזאת מועיל לו הגם שאחר התפילה התשוקה אינה כ"כ עצומה כמקדם מכל מקום הגוף אינה נוטה עוד לשום גשמיות רק שהיא עובד עבודת הקודש בכל מעשיו ועניניו הן באכילה ושתיה הן בשאר ענינים בכל הוא משמש לעבודתו ית"ש ובזה הוא מעלה ניצוצי נשמתו המפוזרים ואם תמיד ישקוד על תשוקתו ובכל יום ויום יתאמץ יותר ויותר להשתוקק לדביקות הבורא ב"ה נזדכך גופו עד שהחומר נהפך ג"כ לצורה והראשון בעולם הי' חנוך שהוא הי' משתוקק כ"כ להתדבק באור עליון עד שממש לא יכול לסבול גופו ומגודל תשוקתי נזדכך גופו ונעשה רוחניי' עד ואיננו כי לקח אותו אלקים לשמש לפניו במרום לכן כל עליות העולמות הולכים על ידו מפני שהוא הי' בזה העולם ונתעלה ואליהו ז"ל ג"כ מחמת גודל השתוקקת שלו נזדכך גופו כל כך שלא טעם טעם מיתה וקבורה ועלה בסערה השמימה לכן הוא תמיד שליחא דרחמנא לסייע לעושי מצוה שלא ישלוט בהם הסט"א לבלבל אותם ובפרט המצוה שאין בה פני' כגון ברית מילה שהילד אין לו שום פני' בזה וגם אביו שימח לעשותה שם הוא מצוי ותמיד הוא מליץ על ישראל להמשיך להם השפעות טובות ומשבית המקטריגים הקמים על ישראל הגם לאו כל אדם זוכה שיזדכך גופו מכל וכל רק אליהו לבדו זכה לזה אמנם מי שעושה איזה מצוה או איזה מעשה טוב במסירות נפשו בהשתוקקת רב על דרך הנ"ל ובשעת עשייתו תשוקתו להתדבק

באור עליון וכמעט אם הי' באפשרי להסתלק מעולם הזה ברגע זו ולעלות לעולם העליון הי' נתמלא שמחה כי לדבר זה הוא משתוקק איש אשר כזה בשעת מעשה נזדכך גופו ונתלבש בו אליהו ז"ל ונפעלים על ידו ניסים ונפלאות ואיש אשר כזה יש לאל ידו לברר ולהעלות ניצוצין קדושין ופנחס בשעה שקינא קנאת ה' צבאות אחזתו תשוקה גדולה להתדבק באור עליון שכמעט נפשו יצאה מגופו מגודל השתוקקת ועי"ז נזדכך גופו ונתלבש בו בחי' אליהו ז"ל והי' כמלאך ולא ראוהו אנשי שבט שמעון כשנכנס אצל זמרי והרבה ניסים נעשה לו ובעבדתו זו העלה ניצוצין שהיו מפוזרין בין הקליפות ומגודל השעשועין שהי' לפניו ית"ש אז ממעשה פנחס הבטיח לו הקב"ה שתמיד יתדבק באור עליון ויהי' דומה למלאך ה' צבאות כנאמר ויעל מלאך ה' מן הגלגל ודרשו ז"ל מלאך ה' זה פנחס ולכן פעל בקנאתו שמכפרת לדורות שנתלבש באליהו שהוא תמיד מליץ על ישראל ומזה נבוא לביאור פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי ר"ל שקינא את קנאתי במס"נ כ"כ בהשתוקקת רב עד שגופו נזדכך ובזה השיב את חמתי מעל בני ישראל ולא כליתי אותם לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום פירש כי ד' תיבות אלו "לכן "אמור מלא בוי"ו "הנני "נותן ג"כ מלא בוי"ו הן בגימ' ט' מאות ששים ושמונה כמנין "פנחס "אליהו "מלאך "הברית ותיבות "לו "את "בריתי "שלום ר"ת שלהם אלבש עולה ש"ל"ג כמנין אליהו זכור לטוב עם הכולל ופירש ששכרו הוא שאליהו נתלבש בפנחס והוא מלאך הברית ולכן כתיב ויכפר שהוא מכפר גם לדורות ואחר שהכת' מפאר גודל מעלות פנחס שנזדכך גופו והעלה ניצוצין הרבה משבחו עוד הכתוב ושם איש ישראל המכה וגו' ור"ל שגם איש ישראל החוטא העלה ג"כ ושם האשה המוכה ר"ל נשמתה העלה ג"כ כי נשמת החטאים האלה בנפשותם היו ראוים שיפלו לעומקא דתהומא רבא ולא יהי' להם תקנה והוא פעל במסירת נפשו אשר הי' לו שהעלה אותם משם שיתגלגלו בגלגולים כ"כ עד שיתקנו וכן איתא בספר הגילגולים שנשמותיהן היו נשמות גבוהות אח"כ.

**עוד** בפסוקים הנ"ל פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי פרש"י ז"ל ולפי שהיו השבטים מבזים אותו הראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו עגלים לע"ז והרג נשיא שבט מישראל לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן. ויש לדקדק וכי לא ידעו השבטים שהוא בן בנו של אהרן רק שהיו מבזים אותו לפי שמצד אם שהוא אבי אמו אינו מיוחס שפיטם אבי אמו עגלים וכו' והאיך יהי' לו חוצפה שיהרג נשיא וא"כ מה מועיל זה שהפסוק מיחסו אחר אהרן אעפ"כ יהיו מזלזלין אותו מצד אמו שפיטם אבי אמו עגלים וכו' הענין הוא כך דכתיב ויקח אהרן את אלשיבע בת עמינדב אחות נחשון ולמדו חז"ל

מכאן הנושא את אשה צריך לבדוק באחי' והנה ידוע זאת מדברי ספרים ומפי סופרים שהעושה את המצוה צריך לעשות לשם שמים ולא להנאתו והנה בכאן בפנחס שהרג לנשיא וקנא קנאת ה' צבאות בוודאי הי' עובדא גדולה אך שהיו אומרים שעשה זאת מחמת טבעו שהוא מצד אם שפיטם אבי אמו עגלים לע"ז ומסתמא גם אחי' היו עובדי ע"ז ורוב בנים הולכין אחר אחי האם על כן הוא אחז במדת הרציחה כמדת עובדי ע"ז שהמה רוצחים נמצא מה שהרג את הנשיא הי' מחמת טבעו שמצד האם שיש בו שכלות זה של עע"ז שהמה רוצחים על כן הרג את הנשיא אבל לא עשה זאת מחמת מצוה וקנאת ה' צבאות אבל באמת העיד ה' עליו בתורה שעשה זאת רק לש"ש ויחסו שהי' בן אלעזר בן אהרן הכהן דהיינו שהם חשדו שאלעזר הכהן לא דקדק לבדוק באחי' כאביו אהרן הכהן שדקדק כמאמרם ז"ל העיד הכתוב שאלעזר הוא בן אהרן הכהן דהיינו כשם שאביו אהרן הכהן בוודאי דקדק עד למאוד לבדוק באחיה כמו שלמדו חז"ל ממנו כך גם אלעזר בנו ג"כ דקדק ונשא אשה צדקת ואחיה היו צדיקים נמצא שפנחס עשה זאת לש"ש ולא מחמת הטבע ומשם בארה הוא שפרש"י ז"ל לפי שהיו השבטים מבזים אותו הראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו עגלים לע"ז דהיינ כנ"ל שחשדהו שלא עשה זאת לש"ש רק מחמת שפלות שדומה לאחי אם שהם עע"ז ויש להם מדת הרציחה לפיכך בא הכתוב ויחסו אחר אהרן פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ר"ל שפנחס הוא בן אלעזר והו' מיוחס גם מצד האם שהיו אחיה צדיקים ובאמת היו אחיה צדיקים שהם תרעתים שמעתים בני קני כמאמרם ז"ל שהיו כולם מיושבי לשכת הגזית והם בני יונדב בן רכב ואבי אמו יתר הי' ג"כ צדיק כמו שאלעזר בן אהרן הכהן והוא בוודאי מיוחס גם מצד האם שהי' אביה צדיק קדוש השם והוא עמינדב ואחיו צדיק והוא נחשון בן עמינדב כן פנחס בן אלעזר גם כן מיוחס מצד האם שהיו כולם צדיקים וזה בא הכתוב ויחסו אחר אהרן ר"ל כנ"ל כשם שאהרן הכהן נשא אשה צדקת ואביה הי' צדיק וארי' הי' צדיק וקדוש ה' שהוא נחשון בן עמינדב כן הי' פנחס ג"כ מיוחס מצד האם ועשה העובדא זאת רק לש"ש. וזה פי' הפסוק פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ר"ל כמו שאלעזר בן אהרן הכהן הי' מיוחס מצד האם כמפורסים שהעיד הכתוב בתורה על אהרן הכהן ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב אחות נחשון שמכאן למדו חז"ל כנ"ל כן פנחס הי' בן אלעזר ר"ל שאביו אלעזר הכהן ג"כ דקדק כמו אביו אהרן הכהן ונשא אשה צדקת ואבי הי' צדיק ואחי' היו צדיקים ורוב בנים הולכין אחר אחי האם נמצא הי' פנחס צדיק ועשה עובדא זאת רק לש"ש ולא מצד הטבע כנ"ל השיב את חמתו מעל בני ישראל ר"ל על כן השיב את חמתי לפי שעשה לש"ש ולא מצד הטבע לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום ודו"ק.

**עוד** בפסוקים הנ"ל וידבר ה' אל משה לאמר פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל וכו' תחת אשר קנא לאלהיו ויכפר על בני ישראל והקשה המדרש וכי קרבן הקריב שנאמר בו כפרה אלא ללמדך שכל השופך דמן של רשעים כאלו הקריב קרבן ואענה גם אנכי חלקי על קושית המדרש דהנה אנשי כנה"ג סדרו לנו קריאות הפרשיות של כל השנה וקבעו לקרוא פ' פנחס בין המצרים וליתן טעם לשבח על זה נקדים הגמרא דברכות אמר רבי יוסי פעם אחת הייתי מהלך בדרך ונכנסתי לחורבה אחת מחורבות ירושלים להתפלל בא אליהו ז"ל והמתין לי כו' ואמר לי בני מה קול שמעת בחורבה זו ואמרתי לו שמעתי בת קול שמנהמת כיונה ואומרת אוי לבנים שבעוונותיהם החרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי וגליתים לבין או"ר ואמר לי חייך לא שעה זו בלבד כו' הקב"ה מנענע ראשו ואומר אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו כך כו'. והנה שמעתי מפי רבינו הקדוש מו"ר מנחם מענדיל זצוק"ל מרימאנוב שאמר מצינו שהקב"ה מקיים כל התורה כמו שאמרו ז"ל מנין שהקב"ה מניח תפילין ובמקורות אחרים איתא שהוא רופא חולים וקובר מתים ומרחם על האביונים מנין שהקב"ה עושה תשובה אמר הוא ז"ל מצינו שאמרו בגמרא שלשה דברים הקב"ה מתחרט עליהם בכל יום ואחד מהם הוא על שברא היצ"הר שנאמר אשר הרעותי עכ"ד. ומי המביא את הקב"ה כביכול לידי חרטה הן המה אישים הישראלים אשר הם חרדים לעבודתו ית"ש הגם שקשה עליהם עול השיעבוד וכל ימיהם הן בחיי צער ודוחק וגם העת ההוא שבין המצרים שהוא זמן תגבורת הדינין ועושים מסך ומבדיל בין ישראל לאביהם שבשמים ואין נוח לעבודת הבורא כ"כ ככל השנה ובזמן הזה התגברו על ישראל וקיטרגו עד שהביא כביכול את הקב"ה לידי מדה להחריב את ביתו ועד עתה בזמן הזה מתגברין ומקטריגין על ישראל ואעפי"כ הן מתגברין על היצ"הר ועוסקים בתורה ובמצות בכל נפשם מזה מקבל הקב"ה שעשועין גדולים ומתחרט על שהחריב את ביתו והגלה את בניו לבין האומות ואומר אשרי למלך שמקלסין אותו בביתו כך וכו' וכפרש"י ז"ל שם ומתחרט על שהגלה את ישראל וחפץ לקבל נפוצות עמו ולבנות את ביתו. וזהו פי' הגמרא ר' יוסי נכנס לחורבה אחת מחורבות ירושלים להתפלל ובחורבה זו הי' שליטת החיצונים וגם ר' יוסי בוודאי נעצב על חורבנה ואין השכינה שורה מתוך עצבות ואעפי"כ התגבר לעבודת הבורא ולהתפלל בשמחה ובזה עשה יחוד גדול וכביכול הביא את הקב"ה לידי חרטה וזה הוא הבת קול ששמע שמנהמת ביונה ואומרת אוי לבנים שבעוונותיהם החרבתי את ביתי וכו'. והנה אם לא הי' נתבטל התמיד לא היה בחרב בית המקדש וכשנתבטל התמיד מיד הובקע העיר כדאיתא בגמרא בי"ז בתמוז בטל התמיד ונבקע העיר והנה כל

כוונות הקרבנות הן שע"י היו עליות העולמות למלאות פגימות הירח שנתמעט ואצל קרבן ר"ח מצינו בפירוש בגמרא שדרשו ע"פ ושעיר עזים אחד לחטאת לה' הביאו עלי כפרה על שמעטתי את הירח שמלכות שמים נתמעט משלמה עד צדקיהו ואצלו נאמר ואת עיני צדקיהו עור. ועתה בעו"הר שבוטל התמיד ואין לנו לא מזבח ולא קרבן ואין שיור רק התורה הזאת הבטיח לנו הקב"ה כשנעסוק בפרשת הקרבנות מעלה עלינו כאילו הקרבנום ע"ד ונשלמה פרים שפתינו וגם תפילה תקנו במקום התמידין ע"כ כמו שהי' בתמידין ישראל במעמדן כמו כן עתה שהתפילה היא במקום התמיד צריך האדם להתפלל עם הציבור וכשם שהקרבנות נקרבו ברעוותא דנפשא ולבא כן צריך התפילה להיות מתוך עומק הלב בהתלהבות ובתשוקה וביותר בזמן הזה בין המצרים צריך האדם להתגבר כארי לתורה ולתפילה כי כשהאדם מתעורר עצמו בעת הזאת בתורה ותפילה הוא פועל התקרבות הגאולה יותר מכל השנה כמו שאמרנו לעיל ע"י שהאדם מתגבר בעת הזאת בעבודתו הוא מביא את הקב"ה כביכול לידי חרטה לכן קבעו לנו חז"ל לקרות פ' פנחס בין המצרים כדי שנקרא פרשיות כל הקרבנות לעורר למעלה ענין הקרבנות שכולם כוונתם להביא את הקב"ה כביכול לידי חרטה כמאמר חז"ל הביאו עלי כפרה. גם כל העולמות היו נוטלין מלק מכל קרבן. וגם הסט"א נטלה חלקה. וביום הכפורים היו שולחין שעיר לחלקם ובחג הסוכות היו ישראל מקריבין עיי"ן פרים בשביל הע' שרים כדי שיהי' להם קיום בעולם ע"כ אנו קוראין עתה פ' הקרבנות על כוונה זו ג"כ להראות לשרי האומות מה שגרמו ע"י קיטרוגם אשר גם לעצמם גרמו רעה כי כשהי' בה"מק קיים היו מקריבין עבורם קרבנות להמשיך עליהש ג"כ שפע להראות להם שלא יקטרגו עוד יותר ובפרט שאנו קוראים אותה בשבת קודש שאין להם כח כ"כ לקטרג. ע"כ אנו פועלים על ידי קריאתינו פ' זו בין המצרים שאנו מביאים את הקב"ה כביכול לידי חרטה וגם השרי אומות אין מקטרגים כ"כ וע"י זה בכל שנה בעת הזאת נבנית מעט קומת השכינה עד שיעזור הש"ית שנקרא פ' זו בעת הזאת בכל כוונת נפשינו בלתי לה' לבדו על כוונה הנ"ל בוודאי יצמח מזה גאולה שלימה. ואיתא בזו"הק ז"ל עיקר הקרבן הי' הדם שנתלבן ונעשה רחמים לכן אם האדם עובד את הש"ית במס"נ וממעט את דמו ע"י העבודה נתלבן הדם ומתכפר כמו קרבן. ומזה נבוא לביאור דהנה ע"י מעשה זמרי נתגברו הסט"א וקטרגו על ישראל עד שהי' דבר בעם ופנחס מסר נפשו לנקום נקמת ה' מזמרי מסתמא נתמעט דמו וכיפר על העם כמו קרבנות ובמסירת נפשו עשה יחוד גדול והביא את הקב"ה כביכול לידי חרטה והשיב מחמתו שלא לכעוס עוד על ישראל רק להשפיע להם חשדים וזה פי' הפסוק פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את

חמתי. השיב הוא לשון תשובה ור"ל שהביא את הקב"ה ע"י מסירת נפשו לידי תשובה ושלא יבער עוד חמתו בהם רק ישפיע להם חיים וכל טוב ואמר הכתוב אח"כ ויכפר על בני ישראל ר"ל שנתמעט דמו בעובדא זו ונתלבן הדם וכיפר על בני ישראל כמו קרבן ממש והבן.

**בני** גד למשפחותם לצפן משפחות הצפוני לחגי משפחת החגי לשוני משפחת השוני והנה נדייק בשמאי כדמצינו בספר אור החיים הקדוש שדורש ג"כ בסדרא הזה השמות והנה התורה הקדושה היא נצחית ומלמד אותנו במדת הצדקה האיך לנהוג א"ע כי ג"ד מרומז על הצדקה שהוא ר"ת "גומל "דלים והנה הראשון הוא במדת הצדקה שצריך ליתן להעני בצנעה ובסתר שלא יבוש כידוע מגמרא דחגיגה דר' ינאי חזי להאי גברא דיהיב זוזי לעני בפרהסיא וכו' אמרלו מוטב דלא יהיבת לי' וכו' ועוד שנית הוא במדת הצדקה שצריך ליתן להעני בשמחה גדולה כדכתיב ואל ירע לבבך וכו'. והנה שמעתי מבוצינא קדישא הרב הקדוש מו"ה מנחם מענדיל זלה"ה מפריסטיג שאמר שראה בספר קדמון שעל כן לא מברכים ברכה על הצדקה כמו על שאר המצות מפני שצריך ליתן בשמחה והמון עם רובא דרובא אינם נותנים בשמחה ע"כ אין מברכין על הצדקה עכ"ד עוד צריך במדת הצדקה ליתן ולחזור וליתן כדכתיב נתן תתן לו ודרשו חז"ל אפילו מאה פעמים. ונחזור לבארה הוא הביאר הפסוק הנ"ל שהתחלנו בו בני גד למשפחותם דהיינו שהפסוק מרמז לנו על מדות הצדקה דהיינו ג"ד ר"ת גמול דלים כנ"ל לצפון משפחת הצפוני דהיינו לשון בצנעה לשון צפון וטמון ומכוסה דהיינו שיתן בצנעה להעני לחגי משפחת החגי דהיינו לשון שמחה וחדוה לשון חג ומועד דהוא עת שמחה כן יתן בשמחה לשוני משפחת השוני דהיינו ר"ל שוני הוא לשון שנים דהיינו לחזור הדבר כמה פעמים דהיינו ליתן ולחזור וליתן וזה לשוני משפחת השוני.

**ותקרבנה** בנות צלפחד בן חפר בן גלעד בן מכיר וכו' אבינו מת במדבר והוא לא הי' בתוך העדה הנועדים על ה' בעדת קרח וכו' למה יגרע שם אבינו וכו' כי אין לו בן תנה לנו אחוזה בתוך אחי אבינו ויקרב משה את משפטן לפני ה'. והנה יש לדקדק דאיתא במדרש כיון ששמעו פרשות חלוקת הארץ מפי משה מיד תבעו את חלקם מגיד שחכמניות היו וקשה האיך שמעינן מכאן שחכמניות היו מה חכמה גדולה עשו בזה ותו יש להבין בפסוק מה כונתם היה בזה שאמרו כי בחטאו מת ותו דאיתא בזוהר הקדוש בחטאו מת בחטא וי"ו מת מה היתה הכונה בזה ותו מה הוא זה דכתיב ויקרב משה את משפטן בנו"ן רבתי והנראה דהענין הוא כך דהנה יש להבין מה זה הי' שדור המדבר שהיו גדולים וקדושים עד למאד ששמעו כולם בסיני אנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה וראו כולם בהקיץ

עין בעין את המרכבות הקדושות ושמעו את הקולות ואת הלפידי' ואת האש והמה זכו לראות מה שלא ראו אח"כ בדורות אחרים כמה נביאים כדאי' בדברי חז"ל ומהיכן נתהוו התערומות והתלונות שהיה להם כמה פעמים כדמצינו מפורש במקרא ובא להם כמה מכשולות כידוע עד שלא זכו לבוא לארץ ישראל אלא דהענין הוא כך הגם שהיו נקראים דור דעה אעפ"כ לא היו להם זה בכחם ליחד את הששה קצוות אל הדעת ומה שהיו נקראים דור דעה הוא מחמת שהיו משורש משה רבינו ע"ה שהוא דעת כל ישראל והוא עיקר הדעת וע"כ בכל הדורות שאח"כ אפילו בימי אמוראים כשהיו אומרים דבר חכמה ודעת היו אמוראי' קוראים להם משה כדמצינו כמה פעמים בגמרא משה שפיר קאמרת שלפי שהי' מתנוצץ אז בו ניצוצית מבחי' משה שהוא הדעת כידוע אבל בני דורו של משה רבע"ה לא היו יכולים לאחוז בדעת וליחד כל הששה קצוות בדעת שלימה ע"כ נכשלו כמה פעמים עד שבסוף לא באו לא"י ובזה נכון מה שפרש"י ז"ל לשמות מטות אבותם ינחלו משונה נחלה זו מכל וכו' וכאן מתים יורשים את החיים וכו' שאחר שנטלו הבנים חלקוה לפי האבות שיצאו ממצרים וכו' וכן איתא במסכ' בבא בתרא והיא תמוה לכאורה למה באמת משונה נחלה זו מכל הנחלות שהמתים ירשו את החיים ולפי מה שכתבנו ניחא לפי שיוצאי מצרים לא זכו ליחד הששה קצוות בדעת לכך לא באו לא"י כי הדור שבא לא"י זכה לדעת כדכתיב ולא נתן לכם לב לדעת עד היום הזה וכתיב בהו ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום ולפי שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריי ובפרט להם שזכו לשמוע בסיני עשרת הדברו' וראו עין בעין הניסים והנפלאות ועשו הכנה לבניהם אחריהם שמהראוי הי' שיהי' זכרון בארץ הגם שלא זכו לייחד הוי"ו קצוות בדעת כנ"ל אעפ"כ היו משרש משה רבע"ה ונקראו דור דעה על כן הי' משונה נחלה זו מכל הנחלות שהמתים ירשו את החיים לפי שחזרו הנחלה ליוצאי מצרים כפרש"י הנ"ל כדי שיהי' להם זכרון ג"כ בארץ ע"כ חזרה נחלה ליוצאי מצרים ובזה הי' כאלו הם ג"כ נחלו את הארץ והנה בנות צלפחד כששמעו פרשת חלוקת ארץ ישראל שהוא שהמתים יירשו את החיים והבינו זה שהוא מטעם כדי שיתוקן מה שפגמו בדעת כנ"ל על כן שפיר אמרו אבינו מת במדבר והוא לא הי' וכו' כי בחטאו מת ופי' בזו"הק בחטא וי"ו דהנה ידוע שהוי"ו הוא הבריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה והוא הדעת שהוא מייחד ששה קצוות ע"י הדעת בבינה ומשם אל החכמה כידוע מספרי הקודש והיא לא הי' מיחד הוי"ו קצוות בדעת וזה בחטא וי"ו מת על כן רצו שהוא ג"כ יהי' לו חלק בארץ ע"י שהמתים ירשו החיום כנ"ל ויוכלל הוא ג"כ שיהי' לו זכרון בארץ ויתוקן מה שפגם הוא בדעת כנ"ל ולזה תבעו תנה לנו אחוזת נחלה בתוך אחי אבינו שעי"ז

יהי' שהמתים ירשו את החיים כנ"ל ויתוקן מה שפגם בדעת שהוא המייחד הכל בבינה ומשם אל החכמה וזה מגיד שחכמניות היו ר"ל שהיו רוצים שיתוקן הכל מה שפגם בדעת עד החכמה והם היו חכמניות על כן כתיב ויקרב משה את משפטן בנו"ן רבתי דהיינו בינה נו"ן שערים שבה ומשם אל החכמה וזה את משפטן לפני ה' שהוא למעלה מהוי"ה כידוע מספרים הקדושים ויובן ג"כ הפסוק שאח"כ ויאמר ה' אל משה כן בנות צלפחד דוברות ופרש"י יפה תבעו שהוא כנ"ל שרצו שיהי' אביהם ג"כ נכלל עם דור דעה שיזכו לא"י כנ"ל ויתוקן מה שפגם הוא בדעת כנ"ל ודו"ק והבן.

**א"י** ותקרבנה בנות צלפחד בן חפר בן גלעד בן מכיר בן מנשה למשפחות מנשה בן יוסף וכו' אבינו מת במדבר והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על ה' כו' למה יגרע שם אבינו מתוך משפחתו כי אין לו בן תנה לנו אחזה בתוך אחי אבינו ויקרב משה את משפטן לפני ה' ויאמר ה' אל משה לאמר כן בנות צלפחד דברת נתן תתן להם כו' בזו"הק איתא אבינו מת במדבר וז"ל כמה כאבין על כאבין באמרו אבינו ומשמעות הזו"הק שמת על שדיבר דבר שלא כהוגן ומפרש תיבת במדבר לשון דיבר ודברי הזו"הק ההיא הוא סתום ואין לו פירוש גם צריך להבין מפני מה כאמר בתורה משפטן בנו"ן רבתי והנראה לרמוז בזה ונשים לב להבין מה היה מחלוקת השבטים עם יוסף ויוסף הביא את דיבתם רעה אל אביהם ונראה דהענין הוא כך כי משיח בן דוד ומשיח בן יוסף אין זה יכול להיות בלא זה ולשניהם אנו צריכין אך השבטים לא הבינו זאת ויוסף ראה ברו"הק שממנו יצמח משיח ויהודה ראה שממנו יצמח משיח ע"כ היה מחלוקת ביניהם שהשבטים רצו שמשיח יהיה משבט יהודה ויוסף רצה שממנו יהיה עד שהקב"ה עשה שלום ביניהם כמאמר הכתוב הנה אני לקח את עץ יוסף אשר ביד אפרים ונתתי אותו עליו את עץ יהודה ועשיתם לעץ אחד והיו אחד בידי וצריכין אנו לשום מגמת פנינו על משיח בן יוסף שלא ימות במלחמה שיעשה עם האומות טרם בוא משיח בן דוד ויהיה קיום למשיח בן יוסף עם משיח בן דוד ועתה בעו"ה בגלות המר הזה שאנו בדיוטא התחתונה ר"ל אנו צריכין להתעורר עצמינו להמשיך הרחמים על כנ"י ולהמתיק הדינים והנה הקב"ה ברא כל העולמות ע"י עשר ספירות והן עשר הויות חמשה הויות הן של רחמים וחמשה הויית הן גבורות והן אותיות מנצפ"ך שמהן נשתלשל ק"ך צירופי שמות אלקים עד שהסט"א יונקת מהקדושה וצריכין אני ליחד השמות הויות של רחמים שיאירו על החמשה גבורות שיתלבנו גם הם וימתקו ויתכללו תחת החסדים וזהו כי עין בעין יראה בשוב ה' ציון ר"ל כי חמשה הויות מספרם ק"ל כמנין עי"ן ועשר הויות הן ה' של חסדים וה' של גבורות וכשיתחדו החמשה הויות ש"ר בהחמשה הויות ש"ג אז ימתקו

כל הגבורות בשרשן וישוב ה' את שבות ציון כי יתבטל אחיזת החיצונים לגמרי ור"ל כי עין בעין פי' כשהחמשה הויות ש"ר שעילה מספרם עי"ן יאירו ביחוד גמור על החמשה הויות של גבורות שהן ג"כ עין אז יראה בשוב ה' ציון והנה למעלה בעולם העליון שהיא האריך אנפין אשר שם אין ימין ושמאל רק כולו רחמים שם אין רק עין אחת כולו חסד כולו רחמים ומשם יוצאין הי"ג מכ"ד מזל עליון והכלול של הי"ג מכ"ד הן נוצר ונקה ונוצר כתיב ג"כ בנו"ן רבבי שהם אתווין רבבין רומזים לעולם האריך אנפין והאתווין זוטרין לזעיר אנפין והנו"ן רומז לעינא פקיחא מז' העליו' שהנו"ן הוא לשון נונא כמו שתרגום המתרגם על יהושיע בן נון בר נונא שהיא מזל דגים לכן נוצר היא הכולל של הי"ג מכ"ד שבו הנו"ן רבבי שרומז לעיני פקיחא עלא מזל עליון וצריכים אני ליחד מתתא לעילא ולהמשיך העיני פקיחא עילאי מהאריך אנפין לזעיר אנפין שיאיר הרחמים הגדולים של האריך על הזעיר שימתקו כל הגבורות והחשכות יתהפך ג"כ לאור ואחיזת החיצונים יפולו לעומקא דתה"ר ואז יהיה הגאולה שלימה והנה בהנו"ן יש נו"ן כפופה ונו"ן פשיטה והציור של הנו"ן כפופה היא יו"ד בראשה וגופה היא וי"ו ורגל שלה כפופה רומז שהשפע הולך מהיו"ד להוי"ו בלי צימצם ואח"כ מתעקמת השפע בצמצום קצת כדי שלא תלך השפע גם להסט"א והנו"ן פשוטה רומז על העתיד שיתבטל הקליפות לגמרי אז תלך השפע ממקור העליון בלי שום צימצום כלל יהנה בנות צלפחד היו חכמניות ואיתא בהאר"י ז"ל ה' בנות צלפחד הן ה' גבורות הקדושות ותבעו בנות צלפחד עבור אביהם יוסף שהיו משבטו והיו רוצים בקיום של משיח בן יוסף שיהי' לו תקומה בפני משיח בן דוד ויקוים הפסוק ועשיתם לעץ אחד והיו אחד בידי ע"כ באו לפני משה וטענו אבינו מת במדבר פי' אבינו קאי על יוסף הצדיק שהיו משבטו ואמרו שהיה מת במדבר ר"ל על שהביא את דיבתם רעה אל אביהם ועפ"י דרכינו מובן הזו"הק כמה כאבין על כאבין באמרו אבינו שקאי על יוסף הצדיק ושם הי' מחלוקת שהביא את דיבתם רעה לכך טענו למה יגרע שם אבינו מתוך משפחתו ר"ל למה תהיה כזאת חלילה שיגרע שם אבינו אם לא יחיה משיח בן יוסף ח"ו תנה לנו אחוזה כו' כלומר ע"כ תנה לנו אחוזה כדי שעי"כ יהיה קיום למשיח בן יוסף ולא ידע משה לתת עצות לנפשו שהיה מתירא ליתן להם שלא יהיה ח"ו העברת נחלה כי אצל הבת יוכל לבא לידי העברת נחלה ולא יועיל מה שיתן עתה נחלה הגם שיהי' טובה לפי שעה מ"מ מה בכך הלא יוכל לבא לידי העברת נחלה מה עשה משה ויקרב משה את משפטן לפני ה' וכתיב משפטן בנו"ן רבבי רומז שהיה מעלה הגבורות של שבט יוסף עד האריך אנפין שהנו"ן רבבי רומז לעולם האריך כנ"ל והמשיך חיות מעולם האריך למשיח בן יוסף שיהיה לו לעתיד תקומה לפני

משיח בן דוד וכנאמר ועשיתם לעץ אחד והנו"ן פשוטה רומז על העתיד כנ"ל וזהו לפני ה' והבן.

**א"י** ותקרבנה בנות צלפחד כו' ותעמודנה לפני משה כו' אבינו מת במדבר והוא לא הי' כו' למה יגרע שם אבינו מתוך משפחתו כי אין לו בן תנה לנו אחוזה כו' ויקרב משה את משפטן לפני ה' וכו' כן בנות צלפחד דוברות נתן תתן להם כו'. ופירש"י ז"ל שנתעלמה ממנו הלכה בשביל שאמר כל הדבר הקשה כו' וראוי להתבונן הלא משפט זה אינו קשה כ"כ ומדוע לא ידעו לפסוק זה גם מה זה שאמרו שלא הי' בעדת קרח ובחטאו מת מה ענין זה לבקשת נחלה להזכיר שמת בחטאו. גם אמרו למעלה לאלה תחלק הארץ בנחלה כו' לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעיט נחלתו צריך ביאור כי למ"ד של יוצאי מצרים נתחלקה הארץ א"כ יכול להיות שהגם שהשבט כעת מועט באוכלסין כגון שבטו של שמעון מ"מ יהי' לו נחלה רבה מחמת שהי' מרובה באוכלסין בעת יציאת מצרים גם אמרו על פי הגורל יחלק הארץ כו' ופירש"י שם שאעפ"י שלא היו החלקים שוים שהרי הכל לפי ריבוי השבט חלקו החלקים לא עשו אלא ע"י הגורל והגורל הי' ע"פ רוה"ק ובזה ג"כ יש להבין למה הפילו הגורל כיון שלא היו החלקים שוין ולא הי' באפשרי שתפיל בהפך גם ראוי לתת לב למאמר חז"ל שהגורל הי' צווח ונראה לרמוז בזה כי הנה ידוע שהש"ית ברא העולמות לכבדו להללו ולשבחו ולספר הודו ושלשל העולמות בצימצום אחר צימצום ובעת הבריאה נפלו כמה אלפים ניצוצים קדושות כידוע ועיקר עבודתינו להוציא היקר מזולל ולהעלות הניצוצין לשרשם עד שנזפה שיהי' בירור העולמות ושיתבררו העולמות אז תהי' הגאולה השלימה ותרי' תחית המתים. וגם האבות הקדושים זאת היתה כל מגמת עבודתם לברר העולמות ולהעלות כל ניצוצות הקדושות לשרשם בכדי שתהי' הגאולה שלימה בימיהם אמנם לא הספיקו לתקן הכל ולכן כל אחד מישראל חובה עליו להעלותן כפי יכולתו וזאת היתה כוונת הש"ית במה שהנחילנו הארץ הקדושה כי היא מבחר כל הארצות כידוע ממאמר חז"ל שכל הארצות שותין מתמצית של א"י ולשם נתגלגלו הניצוצות היותר קדושים בכדי להעלותם ובאם לא היו חוטאין היו מבררין הכל על מקום מנוחתם ולא היו צריכין לגלות אמנם מפני חטאינו הצרכנו לגלות בכדי לתקן ע"י הגלות כל הפגמים ולברר העולמות והנה הניצוצות נפלו בדצח"ם ולכן צריך האדם בכל עסקיו הן באכילתו ובשתיתו ומלבושיו ונות ביתו בכולם יתכוין להעלות הניצוצים שבדצח"ם לקשרם לשרשם ולכן ע"ה אסור לאכול בשר שבבשר כבר הועלה הניצוץ מדומם וצומח עד שבא לבחי' חי ואז מן הצורך להעלותו לגמרי לשרשו ולכן צריך אז לתקונים רבים לשחיטה כשרה ע"י שוחט כשר ירא השם ואח"כ צריך למליחה בכדי

שיעולה עי"ז לעלות לשרשו ולכן ע"ה שהוא בעצמו צריך עלי' ע"י הצדיק ואיך יעלה הניצוצין ולכן אנו רואים שיש צדיקים שנוסעין אליהם הרבה יראת שמים ויש צדיקים שאין נוסעין להם כ"כ וכן בעניני הדירות ומלבושים והמאכלים יש מהם שיש להם הכל בהרחבה ויש מהם שאינם כ"כ בריוח והכל הוא מפני שזה הצדיק יכול להעלות הנשמות והניצוצים הקדושים ולקשרם לשרשם יותר לכן הנשמות והניצוצין הקדושים שבדצח"ם נמשכים למקום שתהי' להם עלי' וזה ביאור הכתוב לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעיט נחלתו פי' לאיש רב פעלים וצדיק גדול תרבה נחלתו שתתן לו נחלה רבה שבה ניצוצות רבות ויקרות ואין הכוונה על אורך ורוחב השדה וכרם רק על דיבר הניצוצות שהם נחלתו באמת ולו יאתה להעלותם. ולמעט תמעיט נחלתו פי' לאדם שאינו גדול הערך כ"כ להעלות הניצוצות הקדושות תתן לו נחלה שיש בה ניצוצות מועטים וזה ג"כ רמזו חז"ל במה שאמרו בית כור רע נישום כנגד בית סאה טוב שרמזו ג"כ שלהצדיק הגדול מחבירו נותנים לו בית סאה שהוא טובה ויש בה ניצוצות קדושות וגבוהות כמובן ולזה הי' הגורל מפני שלא הי' ביכולת לידע שיעור כוחו של כ"א מישראל להעלות הניצוצין הקדושים לכן הי' הגודל מודיע זאת וצווח שהוא עלה לפלוני במקום פלוני. והנה בנות צלפחד להיותם נקבות הי' משה רבינו מסתפק בהם אם יהי' יכולת בידם להעלות הניצוצין מה שהי' ראוי לחלק אביהם והם מפאת מדת ד"א לא רצו לדבר בפרהסיא שהיכולת בידם מכאת צדקתם להעלותם הניצוצות הנ"ל כי שבאמת צדקניות היו וחכמניות כמו שאמרו חז"ל רק סבבו הדברים ואמרו אבינו מת במדבר והוא לא הי' כו' כי בחטאו מת באותם הדיבורים שדיברו לפני משה רבינו ע"ה קשרו נשמת אביהם לשרשם במה שאמרו שלא חטא חטא אחר רק אותו חטא שמת בי וכבר נתכפר במיתתו ונסתלק הפגם שפגם והעלו נשמתו לשרשה על ידי הדיבורים החלו והראו בזה שכחן יפה לקשר נשמת אביהם לשרשה וכמו כן יוכלו להעלות הניצוצים מחלקו ולכן אמרו למה יגרע שם אבינו מתוך משפחתו כי' שכבר נשמתו עלתה לשרשו למה יהי' נחסר לו הניצוצים שהיו משורש נשמתו וצריכין להתעלות ע"י ורמזו בזה שהם תחתיו ובמקומו להעלות אותן הניצוצות ולכן ויקרב משה את משפטן לפני ה' וכתיב משפטן בנו"ן רבתי רומז לנו"ן שערי בינה שקישר משה רבינו ע"ה בעולם המחשבה להשיג שם ולידע אם כדבריהם כן הוא שנתקשרה נשמת אביהם לשרשה ולכן אמר לו הש"ית כן בנות צלכחד דוברות וכו' כנ"ל.

**א**"י ותקרבנה בנות צלפחד בן חפר כו' ואלה שמות בנותיו מחלה נועה וחגלה ומלכה ותרצה כו' למה יגרע שם אבינו כו' תנה לנו אחוזה בתוך אחי אבינו כו' ויקרב משה

את משפטן לפני ה'. הענין הוא כשעלה ברצונו ית"ש לברוא את העולם עיקר רצונו הי' כדי להטיב לברואיו אך כדי שנוכל לקבל הטובות ולא נתבטל ממציאות צימצם אלהותו ית"ש מעילה לעלול עד שנברא עולם התחתון עולם העשי' שיש מקום לטעות ח"ו כדי שיהי' הבחירה חפשית ביד האדם ובמה שהאדם מואם ברע ובוחר בטוב מכניע את יצרו ועובד את יוצרו בזה עושה נ"ר ליוצרו ובוראו והוא ית"ש מקבל ממנו תענוג ושעשועין יותר מכל העולמות ואיש ההוא הוא כלי מוכשר לקבל טובות הבורא ב"ה ומדת עונש לא נברא אלא כדי שיראו מלפניו שלא יעברו רנונו כדי שיוכלו לקבל טובות הבורא ב"ה כדאיתא בזו"הק ע"פ אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא. תוכן הדברים שם הקב"ה ממית להסט"א לבל יכלו להחטיא את האדם ומחיה להניצוץ הקדוש ועשר קדושות הן בכל עולם ועולם אפילו בעולם העשי' יש עשר קדושות שארץ ישראל מקודשת בהן כדאיתא במשנה עשר קדושות הן ועשר קדושות הן עשר הויות ובשם הוי"ה יש ב' ההי"ן וה' תתאה רומז למלכות שמים שעולם הזה נברא בה"י כמאמר הכתוב בהבראם בה"י בראם וע"י שהאדם מקבל עליו עול מ"ש וממליך להקב"ה על הששה קצוות דהיינו מעלה ומטה ולד' רוחות השמים שהיא וי"ו נעשה דבוק בה"י עלאה וממשיך חסדים מגולים על הכנ"י ממקור הרחמים שהוא יו"ד והעשר הויות הן ה' חסדים וה' גבורות ולהמתיק הגבורות לבטל גזירות רעות ולהמשיר חסדים עכנ"י אי אכשר רק ע"י אתערותא דלתתא דהיינו ע"י שהאדם ממליך להקב"ה במס"נ על רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו ועושה תשובה באמת מתוך אהבה לעשות נ"ר ליוצרו בזה הוא מעלה את הגבורות לשרשן לעולם הבינה שהיא ה' עלאה ומאירין ה' הויות של רחמים על הגבורות ונמתקין הגבורות בשרשן וממשיך חסדים מגולין על כנ"י מי"ג מכ"ד שהוא מקור הרחמים ואיתא באר"י ז"ל ה' בנות צלפחד הן ה גבורות עיי"ש. אך מחמת שהן היו גבורות קדושות מחמת שצדקניות היו היו משתוקקים ומצפים מתי יתעלו וימתקו בשרשן ובאו לפני משה לבקש על נפשם שהוא יעלה אותן לשרשן ואמרו לפניו למה יגרע וכו' ר"ל למה יגרע בלתי לעלות לשרשינו הלא אנו חפצים ומסכימים על החסדים. וזהו תנה לנו אחזה ר"ל תיבת אחז"ה בגימט' כ"א כמנין אהי' ופי' תן לנו עלי' לעולם הבינה שהוא שם אהי' ואמר הכתוב ויקרב משה את משפטן לכני ה' ר"ל שהי' מקרב את המשפט שהן הגבורות לנו"ן שערי בינה לשרשן שהוא שם אהי' וזהו לפני ה' ששם אהי' הוא לפני שם הוי"ה ששם הוי' הוא תפארת ושם אהי' הוא בינה והבן.

**וידבר** משה אל ה' לאמר יפקוד ה' אלהי הרוחות לכל בשר איש על העדה אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם ואשר יוציאם ואשר יביאם וכו' ויאמר ה' אל משה קח לך

את יהושע בן נון איש אשר רוח בו וסמכת את ידך עליו וכו' ונתת מהודך עליו וכו' ובמדרש וסמכת את ידך כמדליק מנר לנר ונתתי מהודך מהודך ולא כל הודך כמערה מכלי אל כלי. ולכאורה יש סתירה בדברים שהתחיל ואמר כמדליק מנר לנר שלא יגיע שום חסרון לנר הראשון ואח"כ אמר כמערה מכלי אל כלי ולא ימלט שאם ישפוך אדם מכלי אל כלי שלא יחסיר מכלי הראשון אך הענין הוא ע"פ מה שכתוב בכתבי האר"י ז"ל שלכל אדם מישראל יש לו שתי נפשות נפש אחת הבהמיות והיא מתלבשת בדם האדם שממנה באים כל התאויות ונפש אחת השכליות הבאה מצד המלכות דקדושה ומחויב כל איש ישראל להגביר הצורה על החומר לבל ילך אחר תאוות לבו הבאה מצד הנפש הבהמיות רק ישתדל תמיד להגביר נפש השכליות הבאה מצד מלכות דקדושה להיות יראת ה' חופף עליו כל היום לבל יטה אחר שרירות לבו וכשתיקח בחי' נפש מבחי' מלכות אז הוא כלי מוכן לקבל בחי' רוח הבאה מעולם הת"ת בחי' תורה כדי שיוכל לדבר דבורי תורה ותפלה בהתלהבות ובדביקות כמו שתרגום אונקלס על פסוק ויהי' האדם לנפש חיה לרוח ממללא ובתיקון א"ע בבחי' רוח אז יוכל להמשיך עליו בחי' נשמה מעולם הבינה עולם הנשמות עולם התשובה ומי שזכה לבחי' זו הוא יכול להיות מנהיג ומורה דרך לעם ה' לפי מדריגתו דהיינו אם זכה לבחי' 'נ'ר'ן מיצירה יכול להנהיג אנשים הפחותים ערך מעולם היצירה וכן בבריאה היוצא לנו מזה שאינו יכול להנהיג את כל בחינ' כללות נשמות ישראל עד שיזכה לבחי' 'נ'ר'ן מהאצילות ולפיכך כתוב בכתבי האר"י ז"ל שבזמן הזה לא שכיח נשמות מאצילות עד שנזכה לזמן הגאולה והאיש הצדיק הדור אשר יתקן א"ע בחי' נפש רוח מאצילות וכשישראל ישיבו בתשובה שלימה אזי יכול הצדיק הזה להמשיך עליו בחי' נשמה מאצילות וזה יהי' גואל צדק והוא יורה דרך לכל כללות ישראל והצדיק אשר זכה לבחי' נשמה מאיזה עולם יש לאל ידו להאיר על צדיק אחר אשר כבר הכין את עצמו בבחי' נפש רוח אך עדיין לא בא אל בחינת נשמה יכול הצדיק הזה להאיר עליו בנשמתו ודבר זה יש ביד כל צדיק וצדיק אך ליתן לו חלק ממש מנשמתו כדי שגם הצדיק האחר יהי' לו בחי' נפש רוח נשמה זהו סכנה להצדיק הזה כי נותן לו ממש מנשמתו ויכול להיות פגם בנשמתו מזה ח"ו ולזה צריך להיות חכם גדול איך להתנהג בדבר ואעפ"כ לא יוכל להתרשל ולומר כי סכנה היא לי וירא אני לנפשי אך צריך למסור נפשו ורוחו ונשמתו בשביל אהבת ישראל כדי שגם לצדיק הזה יגיע מחלק מנשמתו וידוע כי נשמת משה רבינו ע"ה הי' מבינה דאצילות ובינה עד הוד אתפשטות כי מבינה עד הוד יש ה' ספירות וכל אחד כלול מעשר הרי נו"ן שערי בינה שכולם נתנו למשה. וזה פירש הכתוב יפקוד ה' אלהי הרוחות לכל בשר איש

על העדה אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם כי משה רצה שיהי' לבני ישראל מנהיג שיהי' ראוי להנהיג את כל כללות ישראל ודבר זה אי אפשר עד שיזכה לנשמה מעולם הבינה דאצילות בחי' משה וזה שאמר הכתוב קח לך את יהושע בן "נון איש אשר רוח חיים בו כלומ' שכבר הכין א"ע בבחי' רוח דאצילות ולא חסר לו כי אם נשמה מעולם הבינה דאצילות וזה שאמר המדרש וסמכת את ידך עליו כמדליק מנר לנר כלומר מאחר שכבר הכין יהושע א"ע בבחי' רוח דאצילות לזה אמר וסמכת את ידך עליו כמדליק מנר לנר היינו שמשה נצטוה להאיר עליו בנשמתו רק כמדליק מנר לנר שלא יחסר שום דבר מנר הראשון רק בהארה לבד וגמר אומר ונתת מהודך עליו מהודך ולא כל הודך כמערה מכלי אל כלי ר"ל על בחי' השנית שדברנו לעיל שאם הצדיק רוצה לתת לו חלק ממש מנשמתו צריך לזה שימור רב אולי לא ישאר לו ח"ו כלום וצריך לראות שגם לו וגם לצדיק הזה יהי' להם בחי' נשמה ולא יחסר לו רק מעט כמערה מכלי אל כלי וז"פ ונתת מהודך עליו מהודך ולא כל הודך כמערה מכלי היינו ע"פ דברינו שזכרנו לעיל שאם תתן לו בחי' נשמה מבינה דאצילו' שזה הי' בחי' משה כי משה זכה לבינה דאצילות והוא בחי' הודך כי מבינה עד הוד אתפשטות וז"ש מהודך ולא כל הודך שגם לך ישאר בחינתך ולא תתן לו רק כמערה מכלי אל כלי אך משה רבינו ע"ה מחמת גודל אהבתו את ישראל עשה יותר ממה שנצטוה כמ"ש רש"י ז"ל ע"פ ויסמוך את ידיו עליו בעין יפה יותר ממה שנצטוה וכו' עד שנתן לו יותר ממה שנצטוה וז"ש במדרש האזינו כשהתחיל יהושע לדרוש לא השיג משה רבינו ע"ה מחמת כי נתן לו מחלק נשמתו וחסר לו.

**א**"י וידבר משה אל ה' לאמר. יפקוד ה' אלהי הרוחות לכל בשר איש על העדה. אשר יצא לפניהם כו' ויאמר ה' אל משה קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו וסמכת את ידך עליו והעמדת אותו כו' ונתת מהודך עליו למען ישמעו כל עדת בני ישראל והנה יש לדקדק מאי איש אשר רוח בו ותו הנ"ל דאיתא במדרש וסמכת את ידך עליו כמדליק מנר לנר ונתת מהודך עליו כמערה מכלי אל כלי והוא תמוה מה כוונת המדרש ותו כנ"ל למה בפעם ראשון אמר המדרש כמדליק מנר לנר ואח"כ כמערה מכלי אל כלי הענין הוא כך שהש"ית ברא את האדם לכבודו לעבדו בלב שלם ונפשו מאד וזה ע"י הנשמה חלק אלהי ממעל שנתן בתוך האדם שהנשמה נאצלת מכבודו ומכרת בכבודו האיך לעבדו אבל בתחילה האדם עיר פרא יולד ועד י"ג שנים אינו שורה בו עדיין היצ"ט והנשמה בו בהעלם עד בא אור לארבעה עשר שבודקין את החמץ לאור הנר כדאיתא בספרי הקודש והנה הגם שקוראים נשמה הוא בדרך כלילות אבל לאו כל אדם זוכה לנשמה הלואי שיזכה כל האדם בבוא י"ג שנים שיהי' בו הנפש הקדושה דלאו כל אדם

זוכה בקלות אלי' רק אחר יגיעות רבות יגיעת הגוף והבשר עד בואו אל אמונה שלימה בהזדככות גדול כעין ראיי' בעיני הבשר כן יהי' בהאמונה ויראה בעיני השכל יחודו ויאמין שמלא כל הארץ כבודו באמונה שלימה ובשמחה גדולה ואז זוכה לנפש הקדושה וכשמתגבר עוד יותר ויותר גדול בחזקה עד שזוכה לדבר דיבורים קדושים הן בתורה הקדושה הן בתפילה אז זוכה לרוח שהוא רוח ממללא שהוא רוח הקודש והוא מדריגה גדולה וכשמתגבר עוד יותר ויותר עד שזוכה למחשבות הקדושות וזכות אז זוכה לנשמה שהוא מדריגה גדולה וגבוה ולאו כל אחד זוכה לנשמה. ומי שזוכה לנשמה הוא יכול לנהוג את הדור אבל מי שלא זכה אל הנשמה אי אפשר לו להיות מנהיג הדור. והנה הצדיק הגדול יש בכוחו למשוך לתלמידו הראוי לכך את הנשמה איזהו שהוא רוצה למשוך עליו וזה הי' הסמיכות שהי' סומך הרב לתלמידו שהי' נוהג בימים הקדמונים והנה הנפש והרוח הם שורים בתוך האדם תמיד אבל מדריגת הנשמה אינה שורה בתוך האדם רק לעתים כשהצדיק הוא בשמחה גדולה ובדביקות גדול אז שורה עליו הנשמה לפי שהוא מדריגה גדולה עד למאד והיא אינה בתוכו רק חופפת עליו לעתים כשמכין א"ע בהכנה דרבה ונבוא אל הבארה הוא ביאור הפרשה שהתחלנו בו בפסוק שביקש משה רבינו ע"ה יפקוד ה' אלהי הרוחות לכל בשר איש על העדה אשר יצא לפניהם דהיינו שיתן לישראל ראש ומנהיג הדור כפי' רש"י ז"ל מנה עליהם מנהיג שיהא סובל כל אחד ואחד לפי דעתו ואמר הש"ית למשה רבינו ע"ה קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו דהיינו כנ"ל ר"ל דהיינו שזכה כבר לרוח ונפש ואינו חסר לו להנהיג את הדור רק מדריגת הנשמה שע"י יהי' רבי וראש להדור לכך וסמכת את ידך עליו על זה מפרש המדרש הנ"ל כמדליק מנר לנ"ר דהיינו נ"ר הוא ר"ת נפש רוח ר"ל שהוא כבר זכה לנפש ורוח והוא כמדליק מנר לנר דהיינו מנפשו ורוחו של משה לנפשו ורוחו של יהושע שיש לו כבר נפש ורוח ואינו צריך רק להלהיבו ביותר הזדככות אור שיאור ביותר והעמדת אותו כו' לפני ה' ונתת מהודך עליו דהיינו מהנשמה שלך (שהוא מבינה כדכתיב ונשמת שדי תבינם ובינה עד הוד אתפשטות כידוע) שעי"כ זכה משה רבינו ע"ה לקירון עור פניו שהי' מצד הנשמה שהיא מבינה וחכמה ובינה הם תרין ריעין דלא מתפרשין וכתיב חכמת אדם תאיר פניו וע"כ אמרו חז"ל פני משה כפני חמה (ר"ל חמה שלמעלה שהיא ת"ת) וזה ונתת מהודך עליו דהיינו מהנשמה שלך דהיינו שתמשוך עליו נשמה מבינתך שתהי' חופפת עליו כנ"ל. וזה עליו דווקא שתהי' חופפת עליו לאפוקי ברוח כתיב אשר רוח בו כנ"ל לכך קאמר המדרש ונתת מהודך עליו כמערה מכלי אל כלי דהיינו למשוך לו נשמה כנ"ל מבינתך לפי שהוא כלי מוכן לקבל הנשמה וזה כמערה מכלי אל כלי

דהיינו מכלי מלא לכלי ריקן שעדיין לא זכה לנשמה רק שמשה רבינו ע"ה ימשוך עליו נשמה שיהיה רבי ומנהיג הדור כנ"ל ודו"ק היטיב.

**א**"י וידבר משה לפני ה' לאמר יפקוד ה' אלהי הרוחות לכל בשר איש על העדה אשר יצא לפניהם ואשר יבוא לפניהם אשר יוציאם ואשר יביאם וכו' ויאמר ה' אל משה קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו וסמכת את ידך עליו כו' ונתת מהודך עליו כו' ראוי לשים לב על ככה מה ראה משה ליתן עצה להקב"ה לפקוד איש על העדה הלא הוא ית"ש מנהיג כל העולמים ואיך יתכן לילוד אשה ליתן עצה למלכו של עולם איך ינהיג את עדתו גם קשה אשר יצא לפניהם ואשר יבוא לפניהם אין לו פירוש עוד קשה רז"ל דרשו וסמכת את ידך עליו כמדליקין מנר לנר ונתת מהודך עליו כמערה מכלי אל כלי וכוונתם בזה כמו שמדליקין מנר לנר אינו נחסר כלום מנר הראשון כן לא נחסר מנביאות משה רבינו וכן כמערה מכלי אל כלי וזה אינו מובן בשלמא המדליק מנר לנר אין הראשון נחסר כלום אבל המערה מכלי אל כלי הראשין נחסר ונראה בזה בהקדם מה שדרשו חז"ל ונתת מהודך ולא כל הודך מצינו למידן פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה גם דבריהם ז"ל צריכים ביאור שמכאן אינו משמע רק שמשה היה גדול מיהושע אבל לא לדמות משה לחמה ויהושע ללבנה מאין הוציאו זאת וליכא מלתא דאמרו רבנן דלא רמיזא באורייתא והנראה בכל זה דהנה מצינו שדורו של משה כמה פעמים היו מתרעמין ומתלוננים עליו אעפ"י שראו יקר תפארת גדולתו שעשה ניסים הרבה ועיר גבורים עלה חכם והוריד עוז מבטחה ועל כל זאת לא שמו לבם גם באו לידי טעות ודורו של יהושע היו עובדי ה' באמת והכתוב העיד עליהם ויעבדו בני ישראל את ה' כל ימי יהושע וכל ימי הזקנים וגומ' ובוודאי לא היה זאת חלילה מחמת פגם משה ח"ו אך הענין הוא כן מחמת גודל בהירות השכל של משה וגודל קדושתו שנתעלה ותר מכל הנבראים והוא היה מובחר היצורים שעלה למרום ולקח התורה ממקום רם ונשא אשר אין שום מלאך ושרף יכול לעלות שם ע"כ לא היו יכולים בני דורו להשיג שכלו אפילו בחינותינו הקטנים לא השיגו ואעפי"כ שמו רעיונם ושכלם להעמיק ולעיין בבחינותנו לכן באו לידי טעות שהטעות בא ע"י שמעמיק בשכל בדבר עמוק ואין המוח שלו יכול לסבלו להשיגו על בריו כמו מי שרוצה להביע בשמשואינו יכול מגודל בהירתו שעיניו כהות ומפני זה היה ההכרח שיסתלק משה למרום וימלא מקומו איש כפי שכלם אשר יכולו לסבול וממנו יכלו להשיג דרכו עבודה על נכון כפי מוח שלהם וכן מצינו באליהו ז"ל כשבא להר אלהים וילן שם כו' והנה דבר ה' אליו כו' ויאמר קנא קנאתי כו' השיב לו הקב"ה לאליהו על טענתו שאמרו עזבו וכו' ואת אלישע בן שפט מאבל מחולה תמשך

לנביא תחתיך לכאורה אינו מובן מה השיב לו הקב"ה לאליהו על טענתו שאמר עזבו וכו' וכי אם אלישע יהיה במקומו שהוא תלמידו ישמעו לו יותר ממנו ולפי דברינו אלה מובן על נכון שמחמת גודל הזדככות שנזדכך אליהו לא היו בני דורו יכולים להשיג מוחין דילי' ולא הי' באפשרו לקבל ממנו אורחות חיים לכן כשהיה מתנצל אליהו לפני ה' ית"ש קנא קנאתי וגומ' השיב הקב"ה לו דבר זה הוא ששכלם אין משיג גודל בהירתך וקדושתך לכן תמשח את אלישע לנביא תחתיך שהוא קטן ממך ויוכלו להשיגו וממנו ילמדו אורחות חיים כפי שכלם וכשאמר הקב"ה למשה עלה אל הר העברים וכו' הבין משה מחמת הגיע עת הסתלקותו עמד לבקש על נפשו ואמר יפקוד ה' אלהי הרוחות לכל בשר איש על העדה שיוכל להלוך כנגד רוחו של כל אחד ואחד ואף גם זאת אבקש אשר יצא לפניהם ואשר יבא לפניהם והענין הוא כי הר"ת של "אשר "יצא "לפניהם "ואשר "יבא "לפניהם עולים בגימטריא פ"ז כמנין "לבנה ור"ל משה ביקש מאת הקב"ה שהאיש ההוא אשר ימלא את מקומו יהי' בבחי' לבנה כמו שהלבנה אין לה מגרמה כלום רק מה שהיא מקבלת מן החמה כן ישפיע הוא להאיש אשר יתמנה על העדה המוחין והקדושות שלו ולא ישכח קדושות עבודתו מן העולם השיב לו הקב"ה אמלא משאלותיך אך הגם שהרב רוצה להשפיע מקדושתו לתלמידו מ"מ צריך התלמיד להיות כלי מוכשר דהיינו מתחילה צריך להיות אתעריתא דתלמיד שיתוקן לקבל מרבו וישתה בצמא את דבריו ותלמיד כזה אין לך רק את יהושע לכן נאמר קח לך את יהושע בן נו"ן איש אשר רוח בו ר"ל שהוא כלי מוכשר לקבל קדושתך וסמכת את ידך עליו כמדליק מנר לנר ור"ל שטבע הנר הנכבה ועדיין מעלה עשן אחר הכיבוי אם יקחנו תחת נר הדלוק ימשוך השלהבת עליו מנר שלמעלה מחמת הניצוץ שיש בו שעדיין מעלה עשן עי"ז יורד עליו השלהבת מנר הדלוק למעלה כן יסמוך את ידיו על יהושע ע"י אתערותא דילי' שיקרב א"ע למשה ומשתוקק לקבל חכמתו ונתת מהודך עליו כמערה מכלי אל כלי ור"ל שהמערה מכלי גדול אל כלי קטן צריך לעשות פה קטן בכלי גדול כדי שיוכל לשפוך דרך הפה לכלי קטן שאם לא יעשה פה קצר לכלי הרחב אז כשישפוך ממנו לכלי קטן ישתפך לצדדים ולכלי הקטן לא יבא כן צוה הקב"ה למשה שישפיע מחכמתו ליהושע דרך צימצם מעט כדי שיוכל לקבל חכמתו.

**א"י** יפקוד ה' אלהי הרוחות לכל בשר איש על העדה אשר יצא לפניהם ואשר יבוא לפניהם אשר יוציאם ואשר יביאם ולא תהי' עדת ה' כצאן אשר אין להם רועה ויאמר כו' קח לך את יהושיע בן נו"ן כו' להבין כפל הלשון שאמר אשר יצא לפניהם כו' אשר יוציאם כו' גם אמרו ולא תהיה עדת ה' כצאן כו' הלא היו להם עיי"ן סנהדרין שנחה

עליהם רוח ה' ומדוע אמר שיהיו בלי רועה ויראה לרמוז בזה שהכתוב מורה לנו מעלת מנהיגי מנהילי וראשי הדורות ואיזה הדרך אשר יורו לעם בני ישראל כי הנה העיקר התפעלות צדיקי הדורות והשרידים אשר ה' קורא כרשב"י וחביריו וגם אחריו בסוף הימים שהופיע אור רבינו יצחק לוריא ואחריו שהתנוצץ ניצוץ הבעש"ט וגם יתר צדיקי הדורות מאז ועד עתה היתה מגמתם לקשר נשמות עם בני ישראל לשרשם ולהסיר מעליהם המסיכים המבדילים והתאוות הגשמיות בכדי שתהיה נשמותיהם קשורה בשורשה לבל יוכלו ח"ו להנתק משרשם וגם שתהיה יראת הבורא ב"ה ע"פ אפילו בחדרי חדרים לבלי לעבור בזדון אפילו על קל שבקלות מדיקדוקי סופרים ואיכות התקשרות נשמותיהם הוא ע"י שמפשיטין א"ע מהגשמיות ויוצאין מתוך חומריותם לגמרי לקשר נשמותיהן בא"ס ב"ה ועי"ז ממשיכין ג"כ אתם נשמות עם בני ישראל לקשרם בשרשם אמנם כבר אמרו זה בשם הבעש"ט ז"ל שהגם שנקשר הנשמות למעלה בשרשם צריך לראות לבל יתבטלו ממציאתם ושיוכלו לחזור להגשמיות רק שישארו דבוקים באופן שגם אף אם יתעסקו בגשמיות לא תפרד מחשבתם מהבורא יתברך וגם בעסקם בגשמיות יהיה מגמתם לעבודת הבורא ב"ה וזאת היא עבודה בבחי' קטנות כידוע אמנם הצדיק שהגיע למדריגות התפשטו' הגשמיות מ"מ באם תהיה עבודתו בהסתר ובהתבודדות לא יוכלו המסתופפים בצילו ללמוד ממנו סדר העבודה ודרכי הדביקות בבורא יתברך ושיכלו גם הם לעשות זאת להפשיט עצמם מהגשמיות כפי יכולתם לכן מן הצורך הוא שיהיו צדיקי הדור עבודתם בהתגלות ושיהיה כראה לכל שגם כשהן בין חבירות אנשיהם הם מפשיטין עצמם מגשמיות ומדבקין עצמם בא"ס ב"ה ועי"ז יוכלו השותים מימהם ג"כ ללמוד מאתם לדבק בעת תפילתם עכ"פ באומרם מזמור אחד או באומרם שמע ישראל ועי"ז ילמדו מעט מעט להוסיף אומץ ודביקות בא"ס ב"ה ולכן כשנאמר למשה רבינו שיסתלק מן העולם ביקש מלפני השי"ת שיפקוד עליהם איש אחד אשר יוכל להפשיט עצמו מהגשמיות בכדי שיוכלו ללמוד ממנו לעשות כמעשיהו וזה שביקש משה יפקוד ה' וכו' איש על העדה אשר יצא כו' פי' שאשר יצא ויפשוט עצמו מהגשמיות לקשר עצמו בא"ס ב"ה ולקשר נשמת עם בני ישראל לשרשם ושיהיו במדריגה זו שגם כשיהיו בין אנשים יוכל להפשיט עצמו מהגשמיות זאת תהיה לפניהם פי' גם בשבתו ביניהם לא בהתבודדות לבד בכדי שיוכלו ללמוד זאת ממנו ואשר יבוא פי' שמה שיוריד עצמו מעט מדביקתו להתעסק בגשמיות לצורך קיום העולם תהיה ג"כ לפניהם בכדי שילמדו ג"כ סדר העבודה בעת העסק בגשמיות איך ומה לכוין לעבודת הבורא אשר יוציאם פי' שג"כ יוציאם ויקשר נשמותיהם למעלה ויסיר מעליהם התאוות הגשמיות ואשר יביאם

פי' שיחזרו ג"כ כדי שלא יתבטלו ממציאתם וכמו שאמרנו למעלה בשם הבעש"ט ז"ל ולזה אמר קח לך את יהושיע וכו' ואמרו חז"ל את שבדוק לך ושאתה מכיר שהוא לא מש מתוך אוהלך וראה גודל התפשטותך מהגשמיות ולמד ממך איך לדבק עצמו בא"ס ב"ה ולקשר נשמות ישראל לשרשם ואותו תמנה עליהם וממנו ילמדו וכן יעשו ודו"ק.

**וביום** השביעי מקרא קודש יהיה לכם כל מלאכת כו' ראוי לתת לב מדוע נצטוינו בחג הפסח גם על יום השביעי שיהי' מקרא קודש ולא בסוכות הגם שנצטוונו על יום שמיני עצרת הוא רגל בפני עצמו ונראה לומר בזה כי הנה כל מיני הרהורים הן בעיקר אמונה הן כשנולד לאדם ספיקות על צדיקי הדור וכן הקושיות שנולד לאדם אפילו בתורה כולם הם מאחיזות קליפיות שיש בהאדם שהיא ע"י שלא בירור עדיין מידותיו הרעות ועדיין הוא משוקע בתאוות הגשמיות וצריך תחילה לברר מידותיו מכל סיג ופסולת וע"י כך יוכל לבטל הירהורים הרעים ועיקר בירורו המדות הם בימי הספירה כידוע והנה ידוע מכתבי קודש שבשבוע הראשונה מה ספירה צריך להמשיך מוח החכמה שנפתח בלילי פסח אל המדות ובשביעי של פסח בא מוח החכמה אל התגלות שאז הוא יסוד צדיק המשפיע והנה ידוע ששבת הוא קודש מפני שאז הוא התגלות המוחין מעצמם ויו"ט הוא מקרא קודש מפני שאינו מתגלה מוח החכמה מעצמו רק צריכין להמשיך בו המוחין אכן בשביעי של פסח מתגלה מוח החכמה ע"י שנפתחו המוחין בלילי הפסח וע"כ הוא יו"ט מקרא קודש ומפני זה אמרו צדיקי דורינו שטוב אז לשקוד על דלתי הצדיקים מפני שיכולים להמשיך אז קדושה על כל השנה וע"י התגלות החכמה שמתגלה אז יכולים הצדיקים להפר חכמת האומות ומחשבותיהם הרעות שחושבים על עם ה' ואבדה חכמת חכמיהם. וזהו אמרו וביום השביעי מקרא קודש יהיה לכם ופירוש שהקודש שהוא החכמה עילאה כידוע יהי' לכם מעצמו ועי"ז יתבטלו עצות האומות וחכמתם ותופר עצתם. וזהו כל מלאכת עבודה הם האומות העוסקים במלאכת עבודה (כש"ה יום ולילה לא ישבותו ודרשו חז"ל על האומות) לא תעשו שלא תוכלו להרע לעם ה' כי החכמה הקדושה תגין עליהם.

**א"י** וביום השביעי מקרא קודש יהי' לכם כו' נראה לי בדרך רמז כי ידוע כוונת הספירה היא כדי לתקן המדות ממדת חסד עד מלכות הוא שבע מדות ובשבוע ראשונה של הספירה היא חכמה שצריך להמשיך מוח החכמה במדת חסד וביום השביעי של הספירה אז היא המשכות המלכות בחכמה ואז נגמר החכמה ונשלמה אבל ביום שביעי של פסח שהיא יום השישי של הספירה אז אינו נשלם מדת חכמה רק היא רשומה לגדלות החכמה כעין רושם כי ההשלמה היא ביום השביעי בהמשכת הכוללת מוח

החכמה למלכות של חסד ואיתא בהאר"י ז"ל שרשימה גדולה מההשלמה וזהו וביום השביעי שהוא יום הששי של הספירה מקרא קודש שאז יש רשימת גדלות החכמה והיא רק כעין קריאת קודש היינו רשימה יהיה לכם כל מלאכת כו' כי רשימה גדולה מהשלמה כנ"ל.

**ובחדש** השביעי באחד לחודש מקרא קודש יהי' לכם כו' ועשיתם עולה לריח ניחוח כו' מלבד עולת החודש ומנחתה ועולת התמיד ומנחתה ונסכיהם כמשפטן לריח ניחוח אשה לה' והנה יש להבין שלא מצאנו בכל הקרבנות של כל המועדות בפסוק שיהיה כתיב תיבת כמשפטן אלא בר"ה ובסוכות ג"כ כתיב כמשפטם במספרם כמשפטם ביום הז' וכבר דרשו רבותינו ז"ל על השינוי דכתיב כמשפטם במ"ם יתירה כדאמרו ז"ל בשני ונסכיהם ובשישי ונסכיה ובז' כמשפטם מ"ם יו"ד מ"ם מי"ם הרי רמז לניסוך המים בחג ולפי"ז צריך להבין למה כתיב גבי ר"ה כמשפטם במ"ם יתירה ונראה דהתורה הקדושה מרמז לנו גבי ר"ה וגבי יום שביעי של סוכות שהוא הושענא רבה ויש כ"א יום בין ר"ה להושענה רבה והנה שמעתי מהצדיקים רבותינו זכרונם לברכה שבין המצרים מי"ז בתמוז עד ט' באב הוא ג"כ כ"א יום הם כנגד כ"א יום שבין ר"ה עד הושענא רבה אלא שאלו בין המצרים הם בהעלם שמן ר"ה עד הו"ר הם באתגליא והנה לכך קורים אנו בס"ת תמיד בבין המצרים פרשת פנחס ששם מוזכרים כל הקרבנות של כל המועדות וקורין הקרבנו' של פסח ושבועות ושל ר"ה ושל סוכות וע"י אותיות של הפרשת קרבנות שקורין בימים האלו נעשה כלי שיוכל למשוך אח"כ במועדות בזמנם אורות לכלים ההם כידוע לנבונים והנה ידוע ששבעים פרים היה מקריבין בחג הסוכות נגד שבעים אומות והם פוחתים והולכים כידוע והנה היו מקיפין את המזבח בחג הסוכות בכל יום הקפה אחד וביום הו"ר שבעה פעמים וכן אנחנו עושים כן ומקיפים עם הד' מינים בכל יום פעם אחד וביום הושענא רבה ז' פעמים שבכל יום היו ממתיקין את המשפט ע"י הקרבנות שהיה מקריבין בכל יום ומלך וציבור נכנסים לדין המלך נכנס תחילה כו' כדאיתא בגמרא והנה בכל יום ע"י הקרבן היו ממתיקין את המשפט ובכל יום היה כנגד עשירית אחד משבעים אומות וביום השביעי היו מקיפין שבעה פעמים כנגד כללות ז' עשירית על כן בכל יום לא כתיב גבי הקרבנות רק כמשפט שהוא כנ"ל לאפוקי ביום ז' שהוא כלליות השבעים אומות על כן כתיב כמשפטם לשון רבים על כן חיבוט ערבות ביום הושענא רבה שנסתיימו הדינים על האומות ובשמיני עצרת הוא חדוה ושמחה על ישראל כדאיתא בספרי הקודש ולפי"ז שפיר בר"ה ג"כ שהוא משפט כללי על כל באי

עולם כתיב ג"כ כמשפטם כדכתיב גבי יום השביעי של סוכות שהוא יום הושענא רבה ודו"ק והבן.

**ביום** השמיני עצרת תהי' לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו. יש לרמוז בפסוק זה כי הנה ידוע מאמ' קדמונינו אשר כל באי עולם בר"ה יכתבון וביום צום כפור יחתמון והנה אמרו במסכתת ר"ה שצדיקים נכתבין לאלתר לחיים ובינונים תלוים ועומדים עד יו"הכ אם ישובו בתשובה יכתבו בספר החיים עם הצדיקים והנה האנשים המבקשים את ה' ומסתופפים בצל הצדיקים להורות להם דרכי ה' ודרכי תשובה הנכונה ואף כי שאור שבעיסה מעכב מכל מקום כוונתם לטובה וכל אוות נפשם לשוב בתשובה שלימה לעבוד ה' לאנשים האלם הגם שלא זכו מעשיהם מכל וכל הכתוב מבשרם שירוחמו מן השמים. ורנה בידוע אשר גמר החתימה נעשית בהושענא רבה וביום השמיני עצרת הפתקין נמסרין לזה מבשר הכתו' וביום השמיני "עצרת עדת "צדיקים "רחמים "תהי' שכל המסתופפים בצילם יהיו לרחמים אכן עדיין לא ידענו האם יהי' הדבר קל ומהר להפעל בלי שיצטרכו הצדיקים לעבוד עבודה ולהרבות ולהפצר בתפילה לזה אמר תהי' לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו פי' שהדבור יהי' מסור בידכם שלא תצטרכו לעשות עבודת התפילה הרבה עוד יש לרמוז שהכתו' מבשר לצדיקים האמיתים אשר הם ממשיכין שפע טוב מעילא לתתא על עם בני ישראל שביום השמיני עצרת תהי' לכם עצרת הוא ל' אסיפה ( כמו עצורה בעצמותיה עצרו כח ) פי' שיהי' נאסף לכם ממלאים ברכת ה' שפע כל טוב להריק לעמו ישראל גם ירמוז כי הנה הגם שנגזר על האדם איזה גזירה ונחתם גזר דינו מפני אשר לא שב עדיין כראוי בכל לב יש לאל יד צדיקי הדור לעצור הגזירה ושלא תצא הפתקא שלו עד ישוב אל ה' וירחמיהו ויקרעו גזר דינו וזהו ביום השמיני עצרת וכו' עצרת כמשמעו שיהי' בידכם העוז והכח לעצור הגזר דין שלא יצא.

## מטות

**וידבר** משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ה'. ראוי לתת לב על אמרו זה הדבר אשר צוה ה' הכי יעלה על הדעת שמשה אמרה מפי עצמו ח"ו ועיין ברש"י ואמנם הרבה פנים לתורה. ונראה לי בדרך פשוט כי הנה מצאנו הרבה מצות מתורתינו הקדושה שתלויות במעשים דווקא כסוכה ולולב ותפילין וכדומה יש כמה וכמה מצות התלוים בדיבור פה כי הדיבור הגם שנראה להמון העם שהוא דבר קל אעפי"כ כוחו גדול עד למאד כידוע מספרים הקדושים והנה במצורע מצאנו שתלוים

טומאתו וטהרתו בדיבורו של כהן אם אומר טמא הוא טמא ואם אומר טהור הוא טהור אבל קודם הזדקקו לכהן אינו עדיין טמא ולאח"כ ג"כ כל זמן שלא אומר לו הכהן טהור אינו כלום. והנה בכאן בהתרת נדרים הן גבי איש שהוא ביד החכם או ג' הדיוטות והן גבי אשה שתלוי' באביה או בעלה הגם שנתנהו להם בידם הדבר שאסרו על עצמם ולא מועיל כלום רק דייקא צריכין שיאמרו להם בפירוש בדיבור או החכם מותר לך או האב ובעל מופר לך. ואז מותרים בדבר ההוא שאסרו להם מקודם הרי כי המצוה ההיא תלוי' בדיבור דייקא. לפי"ז אתי שפיר וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר דייקא פי' בדיבור תלי' מלתא אשר צוה ה' והגם שהחכם וג הדיוטות או האב ובעל יתנם בפיהם הדבר הנאסר להם בנדר ושבועה אינו מועיל כלום רק דייקא בדיבור תלי' התרה שיאמרו בפירוש מותר לך או מופר לך כנ"ל.

**א"י** וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ה' יש לדקדק אמאי אמר דווקא לראשי המטות. ונראה בזה דאיתא במדרש על פסוק את ה' אלהיך תירא ואותו תעבוד ובו תדבק ובשמו תשבע. אם יש בך כל המדות הללו אז בשמו תשבע ואם לאו אי אתה רשאי לשבע. עוד שם אם יש בך יראה כאברהם שנאמר בו עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה וכיוסף שנאמר בו את האלהים אני ירא. כאיוב שנאמר בו כי ירא אלהים וסר מרע. ואותו תעבוד שאין לך עבודה אחרת אלא זו אז בשמו תשבע אתה רשאי לשבע בשמו ואם לאו אין אתה רשאי לשבע ואדם כזה שיהיו בו כל המדות הנ"ל אין בנמצא כי אם יחידי סגולה וראש נשיאי ישראל ובפרשה זו משמיענו דיני נדרים ושבועות. אכן לא אמר פרשה זו כי אם לראשי המטות שהן יראים וחרדים להשם יתב' יראות רוממות ודבוקים בו יתברך להם הי' צריך להזהיר לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה. אבל אנשים שאין בהם כל המדות הנ"ל אינם רשאין לשבע אפילו באמת לכן כתיב וידבר משה אל ראשי המטות שבא להשמיענו שאפילו באמת לא ישבע שום אדם כי אם יחידי סגולה שיש בהם כל המדות הנזכר במדרש הנ"ל.

**עוד** וידבר משה אל ראשי המטות וכו' קשה למה לא כתיב וידבר ה' אל משה כמו שמצינו בכל התורה כולה ואם נאמר מפני שלא אמר פרשה זו כי אם לראשי המטות הלא מצינו כשלא נצטוה אלא לאהרן נאמר וידבר ה' אל משה דבר אל אהרן אף כאן נכתוב וידבר ה' אל משה דבר אל ראשי המטות ונראה בזה ובהקדם נבין מה דאיתא בגמרא היתר נדרים פורחות באויר שאין להם מקרא מפורש מן התורה וקשה הלא קל וחומר היא מה האב והבעל יכולין להפר הנדר בלי שום טעם רק שאמר אי אפשי בו הוא מופר מכל שכן יחיד מומחה שיכול להתיר הנדר בפתח חרטה. ועוד מה הוא הלשון פורחות באויר

ונראה בזה ע"פ מה דאיתא במדרש ויחל משה אמר ר' ברכיה בשם ר' מלבו בשם ר' יצחק שהותר נדרו של יוצרו שאמר לו הקב"ה נשבעתי זובח לאלהים יחרם וכו' מיד ישב משה כזקן והותר נדרו ומסתמא הי' הקב"ה מדבר אז עם משה בהעולם העליון בעולם שאין בו השגה אשר אין שם שום מלאך יכול להשיג אותו ועולם שאין בו השגה נקראת אויר כמו שאין השגה באויר. וזהו פי' הגמרא היתר נדרים פורחות באויר שאין להם מקרא מפורש פירש היתר נדרים ביחיד מומחה למד משה מהקב"ה בהעולם העליון שאין בו השגה לכן אין צריך להיות מקרא מפורש ובזה נתיישב מפני מה לא נאמר וידבר ה אל משה מפני שלא אמר לו הקב"ה אלא משה למד מהקב"ה שהוא יתברך עשה כן בעצמו. וזהו ביאור הכתוב וידבר משה אל ראשי המטות וכו' זה הדבר שלמדתי ממנו יתברך צוה ה' שיחיד מומחה יכול להתיר נדרים ודו"ק.

**א"י** וידבר משה אל ראשי המטות וכו' פרש"י חלק כבוד לנשיאים וכו' מה ראה לאמרה כאן למד שהפרת נדרים ביחיד מומחה וכו' זה הדבר וכו' מוסיף עליהם משה שנתנבא בלשון זה הדבר וכו'. קשה האיך נלמד מכאן שיוכל החכם להתיר הנדר והלימוד על זה הוא רק כדאמרינן היתר נדרים פורחין באויר גם קשה האיך נלמוד בכאן שהפרת נדרים ביחיד מומחה דלמא צריך דווקא שלשה מומחין עוד קשה מפני מה נשתנה מצוה זו מכל מצות שבתורה שכתיב אצל ציוו המצוה ויאמר ה' אל משה דבר אל בני ישראל גם בכאן היה צריך לכתוב ויאמר ה' אל משה דבר אל ראשי המטות כנ"ל גם קשה מפני מה פירש בכאן רש"י על לשון זה הדבר שמשה הוסיף ולא פי' במקום אחר שהי' גם כן אמר בלשון זה הדבר כדמצינו כמה פעמים בתורה שאמר בלשון זה הדבר ולבאר הענין צריכי' להבין מפני מה יותר הנדר על ידי פתח חרטה הא בשעה שנודר הי' בדעתו שהנדר יתקיים ומפני מה ע"י פתח חרטה יותר הנדר אך הענין הוא כך כי מצינו שישראל נודרים בעת צרתם כי כאשר בא על איזה אדם צרה ר"ל הוא ע"י שפגם בחטאיו ויש עליו קטרוג מסטרא דדינא ובא עליו צרה וצוקה ח"ו והוא צריך להשיב בתשובה שלימה שינחם ה' על הרעה אך בעת צרה אי אפשר לעשות תשובה שלימה כי הקטרוג עליו רב גם אינו בישוב הדעת לעשות תשובה שלימה כראוי ע"כ הוא נודר נדרים להקל מעליו הדינים קשים אך ע"י הנדר עדיין אין הדינים מתבטלים רק ע"י תשובה שלימה ושב ורפא לו אך הנדר הוא רק שיהיו הדינים תלוים ועומדים ולא יחולו עליו עד דישוב בתשובה שלימה אך אין כל אדם זוכה לבוא לעשות תשובה שלימה כראוי ובפרט שאין חבוש מתיר עצמו וכאשר בא אל הצדיק הוא מבין חטאו בשרשו גם התשובה שצריך לחטאו אזי מלהיב בלבו יראת ה' ומביא אותו לתשובה שלימה אותו

תשובה שראוי לחטאיו ויודע ישוב ונחם ה' על הרעה ומבטל ממנו הדינים הגזור עליו וזהו הפתח חרטה אשר יותר הנדר על ידו כי כאשר בא ושב בתשובה שלימה אזי הוא ממתיק הדינים והגבורות בשרשם למפרע וממילא אין מקום לנדר לחול וזאת אי אפשר רק ע"י הצדיק כנ"ל ואמרינן בברכות דף ל"ב ויחל משה שהפר לו נדרו וכו' היינו שהי' כעת דינים קשים על בני ישראל ובתפלתו בטל מהם הדינים והמתיק הדינים והגבורות בשרשם ממילא הביא להש"י כביכול לחרטה וממילא בטל הנדר ע"י משה רבינו גם אמר עכשיו שנשבעתי מי מפר לי אבל אחרים מוחלין לו וכו'. ומעתה נבוא לביאור הפסוקים כי זאת למד משה מעצמו שהתרת נדרים ביחיד מומחא שהוא ג"כ הי' ביחיד והיתר לו נדרו ע"י פתח שפתח לו הקב"ה שאמר ועתה הניחה לי וכו' ע"כ לא נאמר ויאמר ה' אל משה כי התרת נדרים הבין זאת מדעתו שנצטוה מהש"י ע"כ לא נאמר ג"כ זה הדבר אשר צוה ה' לאמר כדרך שנכתוב אצל כל המצות פי זאת למד מעצמו שנצטוה כיון שראה שהותר הנדר ע"כ פי' בכאן רש"י ז"ל זה הדבר שהוסיף משה וכו' כי מצוה זאת נתנבא משה כאלו נאמרה לו בפירוש מפי הש"י ע"כ אמר זה הדבר שזה דבר עצמו ראה שנצטוה ממילא מכח שראה שהתיר הנדר והבן.

**א"י** וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ה' איש כי ידור נדר לה' או השבע וכו' לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה ופירש רש"י אל ראשו המטות חלוק כבוד לנשיאים וכו' ומה ראה לאומרה כאן למד שהפרת נדרים ביחוד מומחה ואם אין היחיד מומחה מפר בג' הדיוטות הדיקדוק הוא שבתחילה למד רש"י מראשי המטות שחלק כבוד לנשיאים ואח"כ אמר שאומרה ללמוד מזה היתר נדרים ביחיד מומחה אם כן לא נשמע שחלק כבוד לנשיאים שהוצרך לומר אליהם ללמוד מזה היתר נדרים ליחיד מומחה גם קשה שמילת לאמר נראה כמיותר גם ככל היוצא מפיו יעשה נראה כמיותר עוד קשה הדיקדוק הנ"ל מפני מה לא נאמר כאן וידבר ה' אל משה כמו בכל התורה כולה ונקדים המשנה היתר נדרים פורחין באויר והענין הוא כי צריך להבין היתר נדרים שיהי' כח ביד האדם לבטל דברי חבירו והנראה בזה כי כשהאדם מוציא דיבר מפיו עושה רושם למעלה ואפי' המחשבה של אדם פורחות לעילא ועושה רושם לכן אם בדר על איזה ענין לא יוכל לבטל את דבריו כי מבטל הרושם שלמעלה שלאותו הדיבר ויוכל ח"ו לבא לידי היזק אך הצדיק שהדיבור שלו הוא למעלה אפי' ממחשבה של פשוטי עם הוא מושל על הדיבור של פחות ערכו לבטלו והא ראיי' שכתוב אח"ז נדרי אשה שהיא ברשות אבי' או ברשות בעלה הם מפירין לה נדרים וזה מפני שהיא ברשותן והן למעלה ממנה הן מושלין על הדיבר שלה לבטלו אפילו בהפרה

בעלמא ומזה מובן מי שהוא למעלה מחבירו יוכל לבטל דברי חבירו ומפני זה לא הי' מן הצורך לכתוב בפירוש התר נדרי איש שמובן מנדרי אשה ולא נכתב היתר נדרים ביחיד מומחה אלא ברמז לכן יש כח ביד הצדיק לבטל גזירות רעות כמו שאי' הקב"ה גוזר והצדיק מבטלה מפני שהדינין יוצאין מעולם הדבור שעליהם נאמר בדבר ה' שמים נעשו והצדיק הוא דבוק בא"ס ב"ה שאפילו מחשבה אסור בו לכן יוכל למשול על הדיבור לבטל גזירות רעות שכן מצינו במשה רבע"ה דאיתא במדרש ויחל משה מלמד שהתיר נדרו של יוצרו שאמר לו הקב"ה מה אעשה לשבועה שנשבעתי אמר לפניו רבש"ע אני אתיר את נדרך מיד וכו' ומפני זה הי' יכול לבטל גזירות המקום כי הגזירה יצאה כביכול מעולם הדיבור ומשה הי' דבוק בא"ס ב"ה לכן הי' מושל לבטל דיבורו של מקום כביכול ומזה הבין משה מי שמדריגתו למעלה מחבירו יוכל לבטל דברי חבירו ולהתיר את נדרו. וזה פי' המשנה היתר נדרים פורחין באויר ר"ל שהיתר נדרים למד משה מעולם העליון ממה שהתיר נדרו של יוצרו מזה הבין מי שהוא למעלה ממדריגות חבירו יוכל לשלוט על דיבור של חבירו לבטל נדרו ואם אין יחיד מומחה שהוא למעלה ממדריגת הנודר מפר בג' הדיוטות מפני שכח ב"ד יפה להפקיר ממונו של אדם כ"ש לבטל דיבורו ולכן לא נאמר כאן וידבר ה' אל משה כי לא נאמר לו בפירוש שהיתר נדרים ביחיד רק הוא הבין כן כנ"ל. ונבוא לביאור הכתוב וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר ובמלת לאמר רמז להן שיש כח באדם לאמר דבר ולבטל דברי אחרים הפחותים ממנו ופירש"י אל ראשי המטות חלק כבוד לנשיאים ללמדם תחילה כו' ומה ראה לאומרה כאן בנדרים למד שהיתר נדרים ביחיד מומחה. ר"ל בזו הפרשה נרמז היתר נדרים שהוא ביחיד מומחה ור"ל מי שהוא באמת גדול מחבירו בבחינתו יכול לבטל דברי חבירו ומוכח מלא יחל דברו אבל אחרים מוחלין לו ואין הדבר תלוי בנשיא או ברב אלא אם הוא בבחינה זו שדיבורו הוא למעלה מדיבור של חבירו יכול לבטל דברי חבירו ולהתיר לו נדרו ואם לאו אינו יכול להתיר נדרו ובא להשמיענו אף שבכאן חלק כבוד לנשיאים ללמדם תחילה כמו בכל הדברות מ"מ לא חס על כבודם בגוף הענין למסור הדבר של היתר נדרים לנשיא שהוא יתיר ביחיד אלא אם באמת בחינתו למעלה מחבירו יוכל להתיר ביחיד אפילו אם הוא אינו נשיא ואם לאו צריך להצטרף עמו עוד שנים שכח ב"ד יפה להפקיר ממונו של חבירו וכ"ש לבטל דיבורו וגמר אומר איש כי ידור נדר לה וגו' לא יחל דברו. וכאן נרמז הוא לא יתל אבל אחרים מוחלין לו ומי הוא אשר יוכל לבטל דברו ולהתיר את נדרו אמר הכתוב ככל היוצא מפיו יעשה ר"ל איש אשר גם למעלה מקשיבים לקולו ככל היוצא מפיו כן יעשה וכן יקום ופי' שיוכל לבטל בדיבור

היוצא מפיו הרושם שעשה חבירו למעלה ע"י הדיבור שהוציא מפיו הוא יכול להתיר נדרו ביחיד.

**זה** הדבר אשר צוה ה' פירש"י ז"ל משה נתנבא בכה אמר ה' והנביאים נתנבאו בכה אמר ה' מוסף עליהם משה שנתנבא בלשון זה הדבר להבין זה ע"פ מאמר חז"ל שנסתכל משה באספקלריא המאירה וכל הנביאים נתנבאו באספקלריא שאינה מאירה ואיתא פי' בספרי הקודש כי משה נסתכל באספקלריא המאירה דהיינו מספירות הת"ת שהיא נקראת אספקלריא המאירה וכל הנביאים התנבאו ממדריגה העשירי הוא מלכותא קדישא והיא נקראת ה"י תתאה וזה אספקלריא שאינה מאירה שאינה מאירה בעצמה רק מה שמקבלת מספירות שעליו דרך יסוד כידוע מספרים קדושים שהוא כלי לקבל האור דרך מעבר היסוד קדישא ספירות שעליו ואז מאירה לפי המשכה שנמשך עליו ולפי היחוד כידוע וזה שפירש"י ז"ל משה נתנבא בכה והנביאים נתנבאו בכה וזה ידוע מספרים הקדושים כי מלכותא קדישא נקראת כ"ה מוסף עליהם משה שנתנבא בזה הדבר נ"ל לרמז כי ז"ה ר"ת זיי"ן זכר ה"י ר"ת ה"י הי"א תתאה שהוא מלכותא קדישא שנתנבא מת"ת כשהוא ביחוד עם מלכותא קדישא כידוע ליודעים וזה שנתנבא בז"ה הדבר שהוא אספקלריא המאירה כנ"ל.

**איש** כי ידור נדר לה' או השבע שבועה לאסר אסר על נפשו לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה. ויש להתבונן מאי הלשון לא יחל דברו הול"ל לא יעבור על דברו גם למה נכפל ידור נדר השבע שבועה הול"ל ידור לה' או השבע לאסר וכו' גם ככל היוצא מפיו יעשה מיותר. ונראה כי הנה השורש העיקרי הוא לאדם לאחת בתשובה כי הוא מדריגה גדולה כמאמרם ז"ל מקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד שם ובפרט בדורות הללו כולם נקראים בעלי תשובה כי כן שמעתי מצדיק אחד ראש הדור זצק"ל ובפרט כי מקרא כתוב כי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא ואם האדם עושה תשובה באמת ואוחז בשורש התשובה בתשובה עילאה כמו שמצינו בספרי הקודש הוא במדריגת ותגזור אומר ויקם לך הקב"ה גוזר והוא מבטל בדבורו אפילו בלא תפלה רק מה שמוציא מפיו כן יקום והנה בבע"ת שאמרנו יש מדריגות מדריגות יש מהם שמקשרים א"ע בכל נו"ן שערי תשובה ויש מהם שמקשרים רק במ"ט שערי תשובה הצד השוה שבהם שיש בהם כח בדבורים הקדושים היוצא מפיהם כן יקום ויתקיים כדמצינו כמה מעשיות בספרים הקדושים וכאשר שמענומצדיקי הדור זצוק"ל וזה איש כי ידור נדר לה' נד"ר הוא לשון נו"ן דר פי' שמקשר א"ע בנו"ן שערי תשובה או השבע שבוע פי' לשון שבעה פעמים שבעה שהוא מ"ט ר"ל מ"ט שערי תשובה לאסר איסר על נפשו

פי' שמקשר את נפשו בנו"ן ש" תאו במ"ט שערי תשובה ואומר הכתוב לא יחל דברו פי' איש כזה לא יתפלל בדברו בדרך חפילה ותחנונים אם צריך לאיזה דבר יחל הוא לשון ויחל משה שהיא לשון תפילה רק ככל היוצא מפיו יעשה פי' כאשר יאמר ויגזור בפיו כן יתקיים וכמדומה שכן הוא בספר נועם אלימלך או לא יחל דברו פירש לשון המתנה ומתון (כמו גבי נח ויחל עוד שבעת ימים) שהוא לשון מתון כי יש בתפילות שמעכבין אותם למעלה הגם שכבר פעל צדיק בתפלתו בעולמות העליונים עדיין מעוכב השפע מלרדת מעולמות העליונים למטה כי דנים אותו בעולמות התחתונים אם ראוי לאותו שפע לרדת למטה ויש מקטריגים על התפילה עדיין כמו שמצינו בספרי הקודש לאפוקי כשבעל תשובה כזה שאמרנו למעלה שאוחז בכל נו"ן שערי תשובה או אפילו במ"ט שערי תשובה זה יש לו כח גדול שנענה בתפילתו תיכף ומיד ואינו צריך להמתין עד שתעשה בקשתו רק תיכף ומיד נענה בתפילתו וזה לא יחל דברו פי' שאינו צריך להמתין על דברו שהתפלל או גזור אומר על איזה דבר אלא ככל היוצא מפיו יעשה פי' שיתקיים תיכף כנ"ל.

**ואשה** כי תדור נדר לה' ואסרה אסר בבית אביה בנעוריה. ושמע אביה את נדרה ואסרה אשר אסרה על נפשה והחריש לה אביה וקמו כל נדריה וכו' ואם הניא אביה אותה ביום שמעו כל נדריה ואסריה אשר אסרה על נפשה לא יקום וה' יסלח לה וכו' וצריך להבין מפני מה אין משמיע לנו הכתוב דין נדרי איש אשר הוא עדיין ברשות האב גם יש לדקדק על הלשון וקמו כל נדריה הלא אין כאן אלא נדר זה שהחריש לה אביה ולשון כל נדריה משמע כל הנדרים שנדרה מקטנותה ועד זקנותה. ונראה לבאר דהנה נדרים הם שני מינים לפעמים אדם עושה איזה נדר ומודר הנאה מאיזה מאכל ומשקה או מאיזה מלבוש ותכשיטים ואם שאר דברים מחמת כעס ח"ו וכעם בא מגיאות כי כשאדם נכנע אינו כועס כלל וזהו נדרי רשעים ועל זה אמרו בגמרא הנודר כאילו בונה במה והמקיימו כאילו הקריב עליו קרבן וראיתי פשט על הגמרא כי רובא דרובא הנדרים באים מחמת כעס הוא קופץ ונודר וכעם בא מגיאות כי כשאדם נכנע אינו כועס כלל וזה פי' הגמרא הנודר כאילו בונה במה כי מסתמא הנדר בא מגיאות והוא מלשון כל אחד בונה במה לעצמו והמקיימו פי' שאינו מתחרט על הכעס ועל הגיאות ההוא ועל הנדר זה שבא מחמתו רק עדיין עומד במרדו ומקיימו כאלו הקריב עליו קרבן כאלו הקריב קדשים בחוץ ולפעמים אדם נודר בהשכל ודעת כדי לעשות לעצמו סיג וגדר לעבדות ה' הוא אוסר עליו אף מן הדבר המותר ואדם אשר יבחר בנדר כזה הוא הקדוש והיינו אמר ר' שמעון הצדיק מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא אלא אחד פעם אחת בא אדם

אחד נזיר מן הדרום וראיתי שהוא יפה עינים וטוב רואי וכו' אמרתי לו בני מה ראית להשחית את שערך זה נאה אמר לי רואה הייתי לאבא בעירי וכו' ופחז יצרו עלי אמרתי לו רשע למה אתה מתגאה כעולם שאינו שלך וכו' העבודה שאגלחך לשמים מיד עמדתי ונשקתיו על ראשו אמרתי כמותך ירבו בישראל נוזרי נזירות וכו' לכן אכל אשם נזיר זה מפני שראה שכוונתו הי' לשמים לעשות סייג וגדר מחמת שרוב המון עם נודרים נדרים מחמת כעס לכן מוטל על כל אחד ואחד מישראל להדריך בניו תיכף בקטנותם שעדיין אינם ניתנם בו יצר טוב והוא לפתח חטאת רובץ וכל עשיותיו הן מעשה יצר הרע לכן צריך להדריכם להשגיח עליהם שלא יהי' קשה עורף וכעסן רק שיהי' מתון וכשאין רוצה לאכול איזה דבר על האב לכופו שיאכל דווקא כדי להניעותו ממדותיו הגרוע הזאת ואם החריש לו האב פעם אחת ושתים אזי הוא מרגיל א"ע במדה זו ובכל יום מתגבר והולך בו ונשאר בו כל ימיו כעסן וגיאה. וזו היא מה שאמר בגמרא המקדש את האשה על מנת שאין עלי' נדרים ונמצא עלי' נדרים אינה מקודשת לפי שיכול לומר אי אפשי באשה נדרנית. לכאורה אינו מובן מה בכך שהיא נדרנית מאיזה מאכל או מאיזה משקה או מאיזה תכשיט ומה חסרון יש בזה ולפי מאמרינו נתיישב כי מסתמא שנמצא עלי' נדרים היא כעסנית מקטנותה בלתי אפשר עוד להניעותה ממדתה מחמת שהיא נשרשת במדה גרוע הזאת לכן על האב להשגיח על בניו כשהם קטנים ואם יש לו בן זכר מסתמא הולך לבית הספר ורבו מדריך אותו בדרך הישר ואין צריך הכתוב להזהיר את האב עליו אבל בנותיו צריך הכתוב להזהיר את האב כי אם לא ישגיח עליהם בקל ישארו בקילקולם חלילה וזה פי' הפסוק ואשה כי תדור נדר לה' ואסרה איסר בבית אביה בנעוריה ומסתמא עשתה זאת מחמת כעס וגיאות כי עדיין אינו יצר הטוב בקרבה והוא לפתח חטאת רובץ. והחריש לה אביה היינו שלא יכוף אותה שתעבור דווקא על דיבורה רק וקמו כל נדריה פי' לעולם היא נשארת בקילקולה שבגדלות קשה לשבר את הכעס וגיאות ואמר הכתוב ואם הניא אביה אותה ביום שמעו כל נדריה וכו' לא יקים פי' לא יתקיים בה המדה הגרועה הזאת כי הניא אביה אותה פירש תיכף כששמע הניא אותה פעם ושתים עד שנטה אותה לדרך טוב וישר וק"ל.

**ויקצוף** משה על פקודי החיל שרי האלפים ושרי המאות הבאים מצבא המלחמה ויאמר אליהם משה החייתם כל נקבה הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם כו' ויקרבו אל משה הפקודים אשר לא לפי הצבא שרי האלפים והמאות ויאמרו אל משה עבדיך נשאו את ראש כו' ונקרב את קרבן ה' וגומ' לכפר על נפשותינו לפני ה' כו' ראוי לשים לב על ככה מה ראו לשטות זה שלא הרגו תיכף במלחמה את נשי מדין שנכשלו בהם בני ישראל

ובפרט צדיקים גדולים כמו שרי האלפים והמאות יטעו בדבר גדול כזה גם יש לדקדק מדכתיב אחר הרמת מכס ויקרבו אל משה שרי האלפים וגומ' משמע שלא הביאו את קרבנם עד שהרים משה את המכס כפי הכתוב בפרשה קשה למס לא נתעוררו להביא אתקרבנם לכפר עליהם על הרהור הלב תיכף כשבאו מהמלחמה ונקדים מה דאיתא במדרש על פסק ויכל אלהים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה וישבות ביום השביעי וכו' שנתעסק הקב"ה להבראות את השדין וברא את רוחן ובא להבראות גופן וקידש השבת והמדרש הזה אין לו פורש ואגב נבאר מה דאיתא בגמרא פסיעה גסה נוטלת אחד מחמש מאות ממאור עיניו של אדם ומהדרה לי' בקדושא דבי' שמשא וצריך להבין מאין יצא זאת לחז"ל שהפסיעה גסה נוטלת אחד מת"ק ממאור עיניו של אדם והרפואה לזה הוא קדושה דבי' שמשא והנראה בזה דהנה הקב"ה ברא כל העולמות כדי להטיב לברואיו ולא ברא את העולם אלא בשביל ישראל עם קדושו שהם יקבלו הטוב ההוא כנאמר בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית שהיה גלוי וידוע לפניו ית"ש שמכל אומה ולשון לא יקבל שום תענוג אלא מעם ה' הישראלי שהם יעשו רצונו אף שהם בעולם הגשמיי' וקשה עליהם מלחמות היצ"הר ושיעבוד מלכיות אעפי"כ הן מתחזקין בכל עוז ואמיץ כח לעשות נחת רוח ליוצרם ולקבל עליהם עול מלכותו ית"ש ומזה הוא ית"ש מקבל תענוג ושעשועין יותר מכל העולמות לכן צימצם אלהותו ית"ש מעילה לעלול עד עולם העשי' שיש מקום לטעות ח"ו שיהיה הבחירה חפשית כדי שיקבל תענוג מעמו ישראל ע"י שימאסו ברע ויבחרו בטוב ואילמלא היה צימצם יותר מעט לא היה באפשרי להתעורר לחזור לעלות לשרשו מפני שכ"כ היה נתגשם כמו שהובא במדרש שהעולמות היו מותחין והולכין עד שאמר להם הקב"ה די וזהו שם שדי שאמר לעולמו די ואיתא בזו"הק שהעולמות היו מותחין והולכין היינו שנתגשמו העולמות ע"י צימצומים ואלמלא שאמר להם די היו מתגשמים יותר עד שלא היה באפשרי להתעורר ולהשתוקק לחזור לעלות לשרשו למקום שנחצב משם ולהבין זאת הוא כי כל הענין הקליפיות והחיצוניות המטים את האדם מדרך הטובה להפכו נקראים בשם ש"ד והיו העולמות מותחים והולכין דהיינו שנתרבה הקליפיות בעולם שהן הש"ד ואלמלא נתרבה עוד יותר לא היה העולם יכול לעמוד והופיע הקב"ה אור קדושתו על העולם שהוא היו"ד ונצטרף היו"ד עם הש"ד ונעשה שם שדי ובזה נתבסם העולם שלא יתגשם עוד יותר וזהו שהמילוי של שם שדי בגימ' ת"ק ומן הארץ לרקיע ת"ק שנה וכן עוביו של רקיע וכן מרקיע עד לרקיע מרני שהיו"ד שהיא נקודה עליונה היא דבוקה בה' עלאה והאירה היו"ד בה' עלאה ונתרבה לעשיריות וה' פעמים יו"ד עולה חמישים ואח"כ נתרבה למאות וה' פעמים מאה

עולה ת"ק ומה' עילאה יצאו העולמות ת"ק על ת"ק וזהו פי' המדרש שנתעסק הקב"ה בבריאות השדין ר"ל שנתרבו הקליפיות ע"י הצימצומים המטעין את האדם ואלמלא עוד רגע שהיו מותחין והילכין היה העולם נתגשם יותר עד שנברא להם גופים והיו יכולים להטעות את האדם כ"כ עד שלא היה באפשרי להתעורר לחזור להעלות לשרשו מיד קידש את השבת ר"ל שהופיע הקב"ה אור קדושתו שהוא היו"ד והיא קדושת שבת ובשבת היא ביטל החיצוניות ונתבסם העולם לכן נשארו הן בלא גופים כי בשבת הוא ביטל החיצוניות ועפ"י דברינו אלה מובן בגמרא פסיעה גסה נוטלת אחד מת"ק ממאור מיניו של אדם ר"ל מי שרודף אחר הבלי הזמן וזהו פסיעה גסה (כמאמר חז"ל אני רץ והם רצים שר"ל שרצים ורודפים אחר הבלי העולם) ואותה הריצה מתוארת בשם פסיעה גסה והיא נוטלת אחד מת"ק ר"ל שגורם חלילה פגם בשם שדי שמילואו עולה ת"ק וע"י מרוצתו בהבלי העולם כל אחד לפי ערכו הוא נוטל חלק מה ופוגם בשם זה וממעטו כביכול וזהו ממאור עיניו של אדם ר"ל שהשם הזה שעולה מילואו ת"ק הוא מאיר עיניו של אדם לעבודתו ית' לבל יטריד עצמו בהבלי העולם ויתעורר לחזור לשרשו ובמה שהוא רודף ומסתבך בהבלי הזמן מתגבר עליו היצ"הר ונעשה לו מסך ומבדיל שלא יוכל חלילה להתעורר לעבודתו י"ש וכשנוטל חלק מה ח"ו מהמילוי של שם שדי העולה ת"ק מתגברין הקליפות שהן ש"ר שהן מסיכים ומבדילים לבל יופיע עליו אור קדושתו י"ש להאיר עיניו בעבודתו י"ש ומהדרה בקדושה דבי' שמשא ר"ל בשבת קודש שמופיע לכל העולמות אור קדושה העליונה שהיא היו"ד אז היא ביטל החיצוניות ואז כל אחד ואחד לפי בחינתו נתבטל ממנו המסך המבדיל ומשתוקק לקדושת אלהי עולם ומתחרט על שרדף כל ימי השבוע אחר הבלי הזמן וזהו עליות העולמות בשבת שאיתא בספרים הקדושים. ומזה נבוא לביאור דהנה כשבא העם למלחמות מדין וראו את נשי מדין אף שמידי מעשי יצאו מידי הרהור לא יצאו וע"י שנתפסו שבאו לידי הרהור נתגבר עליהם החיצוניות ונעשה להם מסך ומבדיל לעבודתו י"ש לכן באו לידי טעות ולא הרגו את נשי מדין לכן קצף עליהם משם החיתם כל נקבה והגם שפשפשו במעשיהם לא הבינו מאין בא להם טעות זה ולא זכרו מזה כלל שפגמו במלחמה קצת בהרהור עד שאמר הקב"ה למשה וחצית את המלקוח ולהרים את המכס מתופי מלחמה נפש אחד מחמש מאות ובזה רמז להם שצריכים לתקן החלק אחד שניטל מהמילו של שם שדי העול' ת"ק ומן העם צוה להרים מכס אחד מחמישים שהם התפללו על יוצאי לצבא המלחמה ומסתמא הי' בתפלתם איזה פני' שאם הי' תפילתם זכה וברורה על נכון לא הגיע לתופשי המלחמה שום מכשול לכן צוה להם להרים מכס אחד מחמישים ורמז

להם שצריכים לעשות תשובה על שלא היתה תפלתם זכה וברורה על נכון וזהו אחד אחוז מן החמישי' ר"ל שער אחד מנו"ן שערי בינה שהוא עולם התשובה וכשראו שרי האלפים הרמת המכס הזכירו א"ע שפגמו בהרהור כשהיו במלחמה ועי"ז באו לידי טעות שהחיו את נשי מדין מיד קרבו לפני משה שיקח מידם קרבן לכפר על הרהור הלב שלא יצאו ידי חובתו.

**ויקרבו** אל משה הפקודים אשר לאלפי הצבא וכו' ויקח משה ואלעזר הכהן את הזהב מאתם כל כלי מעשה ויהי' כל הזהב התרומה וכו' אנשי הצבא בזזו איש לו וכו' קשה מהו הלשון בזזו איש לו וגם נראה כמיותר כי נשמע מפסוק יתר הבז כפרש"י לעיל אף כי הוא שלא במקומו ומקומו לעיל בחלוקות המלקוח גם קשה שאלפי הצבא היו מביאים קרבנות הללו על הרהור הלב ומתכפרים כנאמר מאת שרי האלפים ושאר העם במה נתכפרו על הרהור לבם גם מבואר במדרש שבפירק נזמיהם ושאר כלי זהב היו שנים מהלכים אחד הי' מפחם פניהם ואחד הי' מפרק א"כ אף הרהור לא הי' בכאן אך הענין כך הוא כי הרהורי' רעים החלים בב"א היא רק באותו איש שיש לו גבהות לב ועי"ז נמשכו כל הרהורים ומעשים רעים ואיש אשר לו נפש דכא ורוח נמוכה ושפלה ניצול מהרהורים רעים ואנשי הצבא אף שהיו שנים אחד מפחם פניהם וכו' ולא הי' להם הרהור בראית העין כי הי' חשך משחור תארם על ידי שהיו מפחם פניהם אף על פי כן בהפרק הכלי זהב נתגלה המקום אשר תעד התכשיטים ובראיה כל דהו על אותן המקומית שנתגלו לא יצאו ידי חובת הרהור והיו צריכים האלפי הצבא להביא הקרבנות על הרהור והביאו אותם הכלים עצמה היינו אצעדה וצמיד שהמה הכלי מעשה שעל ידיהם באו למעשי הרהר ואנשי הצבא היו ג"כ צדיקים כמו שמפורש שניך כעדר הרחלים כו' ועשו פעילה להציל נפשם מהרהר הלב אמר הכתיב אנשי הצבא בזזו איש לו ר"ל בזזו שבזו את נפשם בעיני עצמם והי' להם רוח נמוכה ונפש שפלה ועי"ז ניצלו מהרהר הלב והאלפי הצבא היו צדיקים יותר ורצו לצאת אף מהרהור כל דהו ע"כ הביאו הקרבנות לכפר עליהם ודו"ק.

**א"י** ויקרבו אל משה הפקודים אשר לאלפי הצבא שרי האלפים ושרי המאות ויאמרו אל משה עבדיך נשאו את ראש אנשי המלחמה אשר בידינו ולא נפקד ממנו איש. ונקרב את קרבן ה' איש אשר מצא כלי זהב אצעדה וצמיד טבעת עגיל וכומז לכפר על נפשותינו לפני ה'. ויש לדקדק בזה מה הוא הלשון עבדיך נשאו את ראש מה הוא לשון נשיאת ראש אצל מלחמה ומה הוא אשר בידינו. וגם קשה שהקריבו קרבן לכפר עליהם וכי משום שהצליחו במלחמתן שלא נהרג מהם איש צריכים כפרה וזה תמי'. ואף שדרשו

חז"ל שאמרו מידי מעשה יצאנו מידי הרהור לא יצאנו האיך שייך לתלות הבאת הקרבן משום שלא נפקד ממנו איש עוד קשה מה הוא הלשון כל כלי מעשה גם הפסוק אנשי הצבא בזזו איש לו נראה כמיותר לכאורה מה משמיענו הכתוב בזה שכבר נשמע מפסוק שלמעלה יתר הבז וכו'. ונראה בזה דהנה הקב"ה צוה לנקום נקמת בני ישראל מאת המדינים וכן עשה משה ושלח מהם אלף למטה והיו שרי האלפים ושרי המאות יראו לנפשם פן יכשלו בם פשוטי העם חלילה כמו בראשונה ואיתא במדרש שהיו מקשיטים הזונות שלהם במלחמה שני' יותר מבראשונה ועל עצמם היו בטוחים שלא יקלקלו ח"ו רק יראו לנפשם על שאר העם. ואיתא במדרש שראשי העם היו הולכים אל הזונות שנים שנים והי' אחד מהם מפחם פניהם ואחד מהם היה מסיר התכשיטים מעליהם כדי שתהא נמאסת והעיקר לשבר תאות היצר למאס הדבר ההוא בכל מיני מיאוס ויכול האדם למאס הדבר עד שיקיא מחמת מיאוס והאור המאיר כתב בשם הרב הקדוש ר' בער ז"ל פי על מה דאיתא בגמרא ר' עקיבא כשראה אשת טורנוסרפוס בכה ושחק ורקק וכתב שרקק שהי' ממאס בעצמו את הדבר הגשמיי עד שהי' נמאס בעיניו מאד עד שהוצרך להקיא. לכן היו ראשי אנשי המלחמה מפחמים פני הזונות כדי שיהיו נמאסים מאד. וגם יתר העם היו בעצמם יראים לנפשותם לכן חוץ ממה שעשו שרי האלפים והמאות היו בעצמם מבזים בלבם את הדבר הגשמיי בכל מיני ביזה ומיאוס. והנה כשחזרו מן המלחמה כתיב ויצאו משה ואלעזר וכו' ויקצוף משה על פקודי החיל שרי האלפים ושרי המאות וכו' ויאמר אליהם החייתם כל נקבה הן הנה היו בדבר בלעם וכן והי' משה חושד אותם פן קלקלו חלילה לכן החיו את הנקבות והיו צריכים שרי האלפים והמאות לנקות את עצמם לפני משה רבינו והיו מתנצלים לפני משה שאל יחשד אותם חלילה ואמרו לו אדרבה היינו מנשאים את ראשי עם בני ישראל למעלה למעלה ולא נכשל מהם אפילו אחד בעבירה חלילה ובמה היינו מנשאים אותם במה שהיינו עושים בידינו והא ראי' שאנו רוצים להקריב קרבן את כל התכשיטין על הרהור שמא אחד מהם בא לידי הרהור כמדרש חז"ל אם מידי מעשה יצאנו מידי הרהור לא יצאנו ואם אנו רוצים להקריב התכשיטין על ההרהור ראי' גמורה שלא נכשל אפילו אחד ממנו בעבירה חלילה. וזה ביאור הכתוב ויקרבו אל משה הפקודים אשר לאלפי הצבא שרי האלפים ושרי המאות ויאמרו אל משה פי' שאמרו לו אל יחשד רבינו משה שחלילה נכשל אחד ממנו בעבירה מחמת שלא הרגנו את הנקבות אדרבה עבדיך נשאו את ראש אנשי המלחמה פי' שהיינו מנשאים אותם למעלה שלא חטא אפילו אחד מהם ובמה היינו מנשאים אותם אמר הכתוב אשר בידינו פי' אשר היינו עושים בידינו היינו שאחד

מהם הי' מפחם פניהם ואחד מהם הי' מפרק תכשיטין והא ראי' וגמר אומר הכתוב ונקרב את קרבן ה' וכו' לכפר על נפשותינו. ואם אנו מקריבין כל התכשיטים עלינו על ההרהור היא ראיי' ברורה שלא נכשל ממנו אפילו אחד ואמר הכתוב ויקח משה ואלעזר הכהן את הזהב מאתם כל כלי מעשה פי' כל כלי שמביא לידי מעשה ח"ו הכל נתנו לכפר עליהם על ההרהור. ואמר עוד הכתיב אנשי הצבא בזזו איש לו פי' אע"פ שראו ששרי האלפים והמאות מפחמים פני הזונות ומסירים התכשיטין מעליהם כדי למאסם אעפי"כ לא הי' די להם במה שעשו שרי האלפים והמאות רק הם בעצמם היו מבזים בלבם את הדבר הגשמיי בתכלית הביזה מאד מאד. וזהו אנשי הצבא בזזו איש לו פי' שהיו מבזים בלבם כל אחד ואחד את הדבר ההוא בתכלית הביזה.

**ומקנה** רב היה לבני ראובן ולבני גד עצום מאד ויראו את ארץ יעזר כו' והנה המקום מקום מקנה ויבואו בני גד ובני ראובן ויאמרו אל משה כו' הארץ אשר הכה ה' לפני עדת ישראל ארץ מקנה היא ולעבדיך מקנה ויאמרו אם מצאנו חן בעיניך יותן את הארץ הזאת לעבדיך לאחוזה אל תעבירנו את הירדן והנה יש להבין מה היה כוונתם של בני ראובן ובני גד צדיקים וקדושים כאלו שהיו מעדה השלימה מבאי הארץ מאותן הכתוב עליהם חיים כולכם היום יחפצו לשבת בחוץ לארץ שהיא ארץ סיחון ועוג ולא ירצו לעלות לארץ הקדושה לטול שם נחלה בא"י ונראה כי ידוע כי הארץ אשר הנחיל השם לאבותינו היא קדושה במאד ואברהם אבינו ע"ה השתוקק במאד אחר א"י כדאיתא בזו"הק באריכות ומשה רבינו ע"ה השתוקק מאד לבא שמה כי אין תורה כתורת א"י ואוירה מחכים כידוע ושם אין הקליפות שולטים כנמצא בספרים הקדושים וכל הדר בא"י יש לו אלהי וכל הדר בחוץ לארץ וכר כדכתיב לתת לכם את ארץ כנען להיות לכם לאלהים וזה היתה הכוונה בנתינות א"י לישראל להיות להם לאלהים אלא שחוץ לזה ישן שם עוה"ז עד אין שיעור ואין תכלית והיא מעולה מכל הארצות שבעולם כידוע והנה גבי מלחמות סיחון ועוג היתה המלחמה רק לשם שמים לפי שלא היתה כוונתם לדור שם ולאחוז בה לאחוזה רק שהיו מחריבין אותה כדכתיב החרם כל עיר כו' לקיים מצות לא תחיה כל נשמה שהם האמורים מז' אומות שנאמר עליהם לא תחיה כל נשמה רק שארצם נחשבת מחוצה לארץ כמו שנאמר זאת הארץ אשר תפול לכם בנחלה ארץ כנען לגבולותיה ושם נכתב כל גבולי א"י מארבע הרוחות אבל ארץ סיחון ועוג היא מחוץ לארץ ע"כ היתה מלחמות סיחון ועוג לגמרי רק לש"ש. לא כן מלחמות לכבוש הגם שהיא מלחמות מצוה אעפ"י כן יש שם איזה פני ג"כ ואחיזה ליצ"הר ג"כ לבלבל המחשבה שהי' הכוונה ג"כ במלחמה כדי לירש א"י שהיא ארץ זבת חלב ודבש והוא מעולה מכל הארצות שבעולם

בשביל תענוגי העולם הזה והנה בני גד ובני ראובן זאת היתה כוונתם להיות שמלחמה זאת היתה רק לש"ש ולא לשום פני' אחרת אבל שם במלחמות א"י יראים שלא יהי' להם שם שום פני' מצד היצ"הר בשביל תענוגי העו"הז ע"כ חפצים להשאר וליטול נחלה בארץ סיחון ועוג ולילך אח"כ בראש במלחמות ארץ כנען. ובוודאי יהי' כוונתם ג"כ רק לש"ש כיון שלא יטלו שם שום נחלה בא"י לא יכוונו בשביל תענוגי עו"הז רק לשם שמים וזה שאמרו הארץ אשר הכה ה' לפני עדת ישראל ארץ מקנה היא ר"ל שהכה ה' לפני עדת ישראל לפי שכוונתם הי' רק לש"ש ולא לשם אחוזת נחלה כי היא רק ארץ מקנה ולא לאחוזת נחלה. ולזה ויאמרו אם מצאנו חן כו' יותן את הארץ הזאת לעבדיך לאחוזה אל תעבירנו את הירדן כדי שיהי' כוונתם רק לש"ש כנ"ל והנה משה רבינו ע"ה לא הבין כוונתם והוכיחם בתוכחות גדולים כה עשו אבותיכם בשלחי אותם מקדש ברנע כו' והנה קמתם תחת אבותיכם וכו'. ולזה ויגשו אליו ויאמרו ופירשו שכוונתם יהי' רק לש"ש בחון ככסף וזהב בלי שום סיג ופסולת ופני כלל רק לש"ש לנקום נקמת ה' ועמו לקיים מצות לא תחיה כל נשמה וזה לא נשוב אל בתינו עד התנחל בני ישראל איש נחלתו. ולכך כתיב ביהושע והחלוץ עובר לפניהם דקאי על ראובן ובני גד לפי שהי' כוונתם רק לש"ש לכך הלכו בראש המלחמה וכששמע משה רבינו ע"ה דבריהם הוטב בעיניו ויאמר להם משה אם תעשון את הדבר הזה וכו' ועבר לכם כל חלוץ את הירדן לפני ה' כנ"ל דייקא שכוונתם לש"ש ואז והייתם נקיים מה' ומישראל והיתה הארץ הזאת לכם לאחוזה לפני ה' וכנ"ל דייקא שכוונתם לפני ה' היינו רק לש"ש וק"ל.

**ויבאו** בני גד ובני ראובן ויאמרו אל משה ואל אלעזר הכהן ואל נשיאי העדה לאמר עטרות ודיבק ויעזר ונמרה וחשבון ואלעלה ושבם ונבו ובעון הארץ אשר הכה ה' לפני עדת ישראל ארץ מקנה היא ולעבדיך מקנה יש לדקדק בזה מה ראו בני גד ובני ראובן ליטל חלקם בארץ הזאת הלא בבואי הארץ כתיב ואתם הדביקים בה' אלהיכם כו' וכי אפשר לומר בצדיקים גדולים כמוהם שיחבבו את הארץ הזאת מפני שהיא ארץ מקנה ולא יחבבו את ארץ ישראל שהיא ארץ הקדושה ועוד יש לדקדק מה משמיע לנו הכתוב בחשבי שמות הערים ולכאורה המה מיותרים והיה די לנו באמרו הארץ אשר הכה ה' וכו' ארץ מקנה וכו' ויש לרמוז בזה עפ"י מה דאיתא בגמרא אמר ר' הונא ברי דרב יהודא א"ר אמי לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור שנים מקרא ואחד תרגום ואפילו עטרות ודיבון ופי' רש"י ז"ל שאין בו תרגום וצריך לקרותו ג"פ בעברי ולכאורה קשה על פירש"י אם הוא קורא עטרות ודיבון ג פעמים בעברי האיך שייך לומר בעטרות ודיבון שנים מקרא וא"ת ובתוס' הקשה אמאי נקט עטרות ודיבון שיש לו מ"מ תרגום

ירושלמי היה לו לומר ראובן ושמעין או פסוקי אחרינא שאין להם תרגום כלל ויש לומר משום הכי נקט עטרות ודיבון אע"ג שאין בו תרגום ידוע אלא תרגום ירושלמי וצריך לקרותו ג' פעמים בעברי מ"מ יותר טוב לקרות פעם שלישית בתרגום וצריך להבין הלא כתיב בת"ח שלפנינו על עטרות ודיבון מכלילתא ומלבשתא ואם נאמר שמעתק מתרגום ירושלמי מפני מה לא כתיב אצל ויבנו התרגום הנ"ל ונראה לרמוז בכל זה דהנה כתיב נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים וכו' וידבר משה אל העם וכו' אלף למטה אלף למטה לכל מטות ישראל וכו' וצריך להבין מפני מה צוה משה להיות דווקא אלף למטה ונראה דאיתא בספרי קודש שכ"ב אותיות התורה יש לכל אות ואות צירופים מכל כ"ב אותיות התורה ועינינו הרואות דהנה האלף נכתב ע"י צירוף וכן כולם וכולם נכללים בשם הויה ב"ה לכן שם הוי' מצטרף בכל צירופי אותיות הן בא"ב והן בא"ת ב"ש ואיתא בספר יצירה שהם שלש אמית ושבע כפולות וי"ב פשיטות והי"ב פשוטות הן י"ב שבטי יה ויש לכל שבט ושבט שלו צירוף אחד בהאלף בית שבו הולך לעבודת ה' וכשהיו ישראל על מעמדם היה לכל שבט ושבט נוסח תפילה עפ"י צירוף שלו בהאלף בית ונכלל בשם הוי' ב"ה והנה אומם המדינים היה קליפה עצומה יותר מסיחון ועוג כי המחטיאו יותר מן המהרגין והנה ידוע שזה לעומת זה עשה אלהים כמו שיש בסטרא דקדושא עשר קדושות כמו כן כנגדם בסט"א יש עשר טומאות בכללם וזהו מה שאמרו בגמרא דבלעם היה נביא כמשה פי' כמו שמשה הי' יונק נביאתו ממקום גבוה בסטרא דקדושא כן היה בלעם יונק בסט"א ובני ישראל היו צריכין לתת נקמת ה' במדין להכניע קליפה שלהם שהיא מקור הטומאה שלא יכשלו בם עוד עם בני ישראל ועיקר הוא להכניע מקור שלהם שהם כנגד כתר חכמה בינה ואז ואבדה חכמת חכמיו ובינת נבוניו תסתר והם מבולבלים ממש ואינם יכולים לעשות שום דבר בכשופיהם וממילא יהיו בטלים ומבוטלים כל כוחות הטומאה ע"כ היה משה רבינו בוחר מכל שבטי ישראל אלף למטה היינו שבחר מכל שבט ושבט אנשים צדיקים שיודעים הצירוף הא"ב שלו כדי שכל שבע ושבט יכניע הקליפות עפ"י צירף אלף בית שלו מכל וכל והנה שמות הערים הן ט' כוחית הטומאה ועטרות ודיבון הם כנגד כתר חכמה ובינה לכן תרגום המתרגם על עטרות מכלילתא שהיא מלשון כלילא היינו כתר ועל ודיבון שהיא כנגד חכמה בינה תרגום המתרגם מלבשתא שחכמה בינה הם חיות של כל העולמות וכל העולמות הם לבושים לחכמה בינה לכן תרגום המתרגם מלבשתא היינו חכמה בינה שהם מלובש בהעולמות וזהו פי' הגמרא אמר ר' הונא ברי' דר' יהודא אמר ר' אמי לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הציבור שמו"ת הטעם כי התורה היא הפנימיות והתרגום היא

בחינת אחורים ויש שם אחיזת החיצונים לכן צריך האדם לקרות פעם ג' תרגום כדי ליתן חיות לסט"א שיהיה יונק מעט מסטרא דקדושא שלא יקטרג ח"ו וקאמר הגמרא אפילו עטרות ודיבון אל יאמר האדם איך אקרא כאן התרגום ואתן כח להקליפה הקשה חלילה שהיא כנגד כח"ב אעפי"כ טוב יותר לומר פעם ג' התרגום וזה היה ג"כ כוונת בני גד ובני ראובן להכניע הקליפה הקשה שלהם לאבד חכמתם ולעקר שרשיהם לבל יכלו עוד להרע לבני ישראל לבלתי יחטאו ועל זה שמו מגמת פניהם ומסרו נפשם על קדושת השם מפני שהיה זאת בכוחם שגד רומז למזל עליון וראובן רומז לבינה כי ראובן היה ראש לכל בעלי תשובה ותשובה עילאה נקראת בינה וחכמה בינה הם אחד וזהו ביאור הכתובים ויבאו בני גד ובני ראובן וכו' וחשבו ט' שמות הערים שהם ט' כוחות הטומאה והיו"ד לא היה מן הצורך לפרטו שאם הט' כוחות יהיו נבטלין העשירי ממילא יהי' בטל יזה פי' הפסוק עטרות ודיבון וכו' הארץ אשר הכה ה' לפני עדת ישראל ארץ מקנה פי' שהיא ארץ גשמיות המחטיא את האדם ולעבדיך מקנה שי' שיש כח בידינו להכניע הקליפות האלה כי עטרות ודיבון הם כנגד כח"ב ובני גד ובני ראובן רומזים לזה כי גד רומז למזל עליון וראובן לבינה וחכמה בינה הם אחד כנ"ל ויש כח בידינו להכניע את עטרות ודיבון דהייני לאבד את חכמתם ופת בינתם ויהיו מבולבלים ממש ולא יכלו עוד להרע לבני ישראל בכשפיהם וממילא יהיו כל הכוחות הטומאה בטל וזהו לכן יותן את הארץ הזאת לעבדיך לאחוזה לכן כשהיו בונים אותם כבר היו מכניעים את הקליפות ונסרח חכמתם ונטרדו לכן אצל ויבנו בני גד את דיבון ואת עטרות אין מתרגם המתרגם מכלילתא ומלבשתא כמו שמתרגם כאן לפי שאז כבר נאבדה חכמתם ונסתר בינתם והיו מבולבלים ממש כנ"ל.

**ואנחנו** נחלץ חושים לפני בני ישראל וכו' ויאמר אליהם משה וכו' אם תחלצו לפני ה' למלחמה וכו' קשה מה הוא הלשון נחלץ חושים גם קשה מה שאמר משה אם תחלצו לפני ה' למלחמה מה לפני ה'. ולבאר הדבר שיש כמה חושים באדם חוש הראיה וחוש השמיעה והמישוש וכאשר מתבודד האדם ומקשר עצמו בהשי"ת אזי כל החושים הנ"ל יבטלו ממנו ויוכללו בהמוח ובל רואה ובלתי יודע מה שנעשה לפניו כי כל החושים יוכללו בהמוח מחמת השתוקקת להש"ית ומדבק עצמו במוחות עליונים ומקשר עצמו בא"ס ב"ה ובני גד ובני ראובן אמדו למשה גדרות צאן נבנה למקנינו פה ועירם לטפינו ר"ל שעול משא מטפינו ונשינו ומקנינו נשליך מעצמינו שלא לבלות ימינו בגשמיות רק נתבודד עצמינו בעבודת הש"ית לקשר עצמינו בהש"ית בפרט בעת צאת למלחמה צריכים קדושה וטהרה מאד ולקשר עצמם בהש"ית ואמרו ואנחנו נחלץ חושים ר"ל מלשון ולא

נמצא חולץ מהם לשון המשכה ר"ל שיומשכו כל חושינו במוחין עלאין לדבק עצמינו בהש"ית בהשתוקקת גדול שיתבטלו כל חושינו ולקשר עצמינו באין סוף ב"ה והיינו דאמרו עד אשר אם הביאונם אל מקומם ר"ל לדבק חושינו במקום עליון בא"ס ב"ה לפיכך אמר אליהם משה אם כך כוונתכם הטובה אם תחלצו לפני ה' ר"ל לקשר עצמיכם בא"ס ב"ה הסכים לדבריהם וק"ל.

## מסעי

**אלה** מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותם ביד משה ואהרן ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה' ואלה מסעיהם למוצאיהם וכו'. יש לדקדק בזה שלכאורה הוא מיותר תיבת לצבאותם הלא כשיצאו ישראל ממצרים עדיין לא היו חונים בדגלים רק בערבוביא יצאו ועוד קשה על ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם והדר כתוב ואלה מסעיהם למוצאיהם ובזה הדיקדוק כבר הרגישו מפורשי התורה ונראה בזה כי עדיין גם זאת צריך להבין מה זאת שמצינו בספר הזה לפעמים כתיב לצבאותם או בצבאותם ולפעמים כתיב על צבאותם והנה כשעלה ברצונו הפשוט לברא את כל העולמות הי' נגלה לפניו י"ש שיקבל תענוג ושעשועים מעושי רצונו והם בני ישראל עם קדושו מחמת שהם בעולם השפל בעולם הגשמיי וקשה עליהם עול שיעבוד מלכיות ומלחמת היצר ואעפ"כ הם עושים רצון הבורא ית"ש מקבל מזה תענוג לאין שיעור ואף שמעולמות העליונים מצבא מעלה הוא ג"כ מקבל תענוג אך תענוג זה הוא תענוג תמידיי מחמת שאין ביניהם שום יצה"ר ושיעבוד מלכיות לכן הטבע שלהם הוא לעבוד להשי"ת תמיד בלי הפסק כלל בהתלהבות גדול ובתשוקה גדולה ביראה ואהבה כמו שטבע החמה והלבנה שהם יוצאים בכל יום תמיד לעשות רצון יוצרם ותענוג תמידיי אינו כל כך תענוג אבל מישראל עם קרובו הוא מקבל תענוג גדול מחמת לפעמים אדם נתפס באיזה דבר חלילה מחמת שהוא בעולם השפל ואעפ"כ הוא חוזר בתשובה לפניו ומשתוקק לעשות נחת רות ליוצרו ולעבדו באמת ביראה ואהבה מזה הוא מקבל תענוג גדול אשר בעבור זה עשה ברצונו לפניו י"ש לברוא כל העולמות והנה אדם שיהי' לו יראה הרוממות כמו מלאך ה' צבאות לא מצינו כי אם חד בדרא או תרי בדרא ושמעתי מפה קדוש הרב בוצינא קדישא ר' זושא זצוק"ל שהי' מתפלל כמה שנים שישיג יראה הרוממות כמו מלאך ה' צבאות והן אמת שהוא י"ש מקבל תענוג מכל מדה טובה שאדם עושה אם הוא עושה המצוה לעשות רצון י"ש באמת אף שאינה בתכלית היראת הגדולה כמו יראת המלאכים מחמת שאדם הוא בעולם השפל אבל התכלית העבדות

הוא להשיג יראת המלאכים וכבר הי' בעולם צדיקים אשר השיגו יראת הרוממות יותר מן המלאכים ומאד מאד הוא קשה להשיג יראה זו לכן צריכין אנו לדבק עצמינו במאכלי צבאות משרתי עליון שהם עובדים לפניו י"ש בתשוקה גדולה כמו שאנו אומרים ונותנים באהבה רשות זה לזה וביראה הרוממות כמו שאנו אומרים עונים באימה ואומרים ביראה ואם האדם עובד את הש"י באמת בתום לבבו כל אחד ואחד לפי שכלו ומשתוקק להשיג יראת המלאכים ומדבק עצמו בצבא מעלה ובזה עושה שעשועין לפניו י"ש יותר מן המלאכים ונעשה דבק במלכות שמים והוא למעלה מהמלאכים לכן אנו אומרים בכל יום קדושת יוצר שבזה אנו מדביקים עצמינו בצבא מעלה ובקדושת מעומד אנו למעלה מעולם המלאכים לכן לפעמים כתיב לצבאותם או בצבאותם כי שהאדם צריך לדבק עצמו בצבא מעלה דהיינו להשתוקק להשיג יראה הרוממת כמו צבא מעלה ואם הוא מדבק עצמו בצבא מעלה ועובד הש"י באמת בכל לבבו אף שעדיין אינו משיג יראת המלאכים הוא י"ש מקבל מזה תענוג גדול לאין שיעור ואז הוא למעלה מצבא מעלה לכן נאמר לפעמים בצבאותם פי' שהוא דבוק בצבא מעלה ולפעמים נאמר על צבאותם היינו למעלה מצבא מעלה והוא מלשון על גביהם וכשיצאו ישראל ממצרים עדיין לא השיגו שום דבר אך כשראו הניסים והנפלאות שעשה הש"י עמהם בהוציאם ממצרים היו משתוקקין לעבדיהו שכם אחד באמת ותשוקתם הי' לירא מפניו י"ש יראת הרוממת כצבא מעלה ובזה היו מדביקים עצמם במלאכי מעלה. וזה ביאור הכתובי' ואלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותם פי' שהיו מדבקים עצמם בצבא מעלה במה שהיו משתוקקים להשיג היראה שלהם וכשהאדם משתוקק לעשות רצון יוצרו באמת ולהשיג יראת הרוממות של מלאכי מעלם אף כשעדיין אינו משיג הוא ית' מקבל תענוג יותר מן המלאכים כמו שבארנו למעלה ומשה רבינו ראה שהם עושים בתשוקתם תענוג גדול לפני י"ש יותר מן המלאכים והם למעלה מהם לכן נאמר ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה' שפי ה' הוא גם כן גבוה יותר מעולם המלאכים כידוע למבין והם נדבקו יותר גבוה שהיא על פי ה'.

**א"י** אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותם ביד משה ואהרן. ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם ע"פ ה' ואלה מסעיהם למוצאיהם ויש להבין מה זה הוא דכתיב אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותם וכי לא ידעינן זה ממילא משיצאו מארץ מצרים היו המסעות הללו. ומה גם ביד משה ואהרן פשיטא ע"י יצאו ותו מה שדקדקו כל המפורשים ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם וחזר כתוב בשינוי ואלה מסעיהם למוצאיהם והנה הדרך לבא לעבוד את הש"ית הוא מה דאיתא במשנה קנין התורה

במ"ח דברים שהתורה נקנית בהם וקוב"ה ואורייתא חדא הוא ואחד מהם הוא בדיבוק חברים וזה הנהגה צריך מאד ומאד בדור הזה ויש להבין למה כתוב בדיבוק חברים ולא כתיב באהבת חברים אלא דיבוק חבירים פירושו הוא כך דהנה יש להבין מה זה תועלת בהתאספו בני ישראל יחד ממוצאיהם למסעיהם יחד אל הצדיק התועלת היוצא מהם הוא כך דהנה כל דרך איש ישר בעיניו ומחזיק עצמו לצדיק וחסיד ולמדן ובעל מדות טובות מאחר שאינו רואה בעצמו שום שמץ קצת דבר ויצרו גדול ממנו והגדיל לעשות וילך הלוך וגדול. משא"כ בהתאסף ביחד אל הצדיק ושם מוצא אצל הצדיק אנשים יראים ושלימים גדולים בתורה ובמדות ואנשי שם צעירים בימים ומתאמצים בעבודת הש"ית ואף זקנים בשנים ואעפי"כ המה נכנעים אל הצדיק ומשתוקקים לעבודת הש"ית וכן דבר והפוכו בהמצאו עשירים גדולים ואעפי"כ המה נשברים ונכנעים עד למאד לפני הצדיק. וכן עניים לפי צערם הם מפני עצמם ודעתם מעניות וצערם ומתאמצים לעבוד הש"ית בשמחה. והנה בראותו כל זה אזי אם לבו כאבן ימס בקרבו כמים ונעשה נכנע ונשבר לבו בקרבו לפני כל אחד ואחד ורצונו ממש לכנוס בכל אחד ואחד מחמת שמחה ואהבה ולבו נשבר בשברי שברים על כל אולתו שהי' לו בראשונה (מה גם זה בראותו להצדיק אזי בטל ממילא בפ"ע ונעשה כאין וממילא נופלים ממנו מדות הראשונים וזה הכל בדיבוק חבירים ודי למבין וממילא ע"י כך נפרד ממנו כל השפלות וימים הראשונים יפלו) ויוצא ממיצר וארציות ויוכל לבא לעבודת הש"ית באמת כדמרגלי' בפומי' דאדומ"ור איש אלקים מו"ה יעקב יצחק זצ"ל מק"ק לובלין ברוב עם הדרת מלך פירושו דאיתא בספרים קדושים מז' מלכים שמתו כל אחד אמר אנא אמלוך עד וימלוך הדר ושם לא כתיב וימת וזה הדר מרי' שמיא וכו' פי' שמהדר שכל עבודתו יתן הוד והדר למרי' שמיא הקם עלמא יחידאי שזהו קיום העולם וזה נעשה ע"י אסיפת חבירים אצל הצדיק נתבטל כל אחד מפני חבירו וכו' וזה ברוב עם הדרת כו' פירש כשיש אסיפה אז הדרת מלך פי' שמתהדר המלך עליון על כל העולמות וזהו אמר אדומ"ור הדר מרי' שמיא. נחזור לענין הפרשה אלה מסעי בני ישראל כל מקום שנאמר אלה פוסל הראשונים מסעי הוא לשון סיעת תבורה וכתות כשנעשים מסעי בני ישראל אל הצדיק דהיינו שנופל ממנו שפלות הראשונים ומדות הראשונים אשר היו על כל אחד ואחד והנה ע"י מי נעשה זאת שכל אחד ואחד יכנע לפני חבירו ורצונו לכנוס בו מחמת אהבה והוא דיבוק חבירים כנ"ל זה נעשה ע"י הצדיקים שעושים זאת. וזה הפירש אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותם שכ"א יוצא ממצרים פי' מארציות ואז נעשה צבאות ביחד בלב אחד. וע"י מי נעשה זאת קאמר הפסוק ע"י משה ואהרן על ידיהם נעשה זאת דהם הצדיקים שבדור.

והנה דרך הצדיק להקטין עצמו ולתלות הגדולה בבעלי' דהיינו אל הש"ית דהוא עושה זאת הפעולה שיהיו כולם באגודה אחד ובדיבוק החבירים ולא מידו היתה זאת. וזה ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה' דהיינו מה שיצאו כ"א ואחד ממוצאיהם למסעיהם דהיינו סיעות וחבורות כנ"ל שיבואו לנסוע כולם בהתאסף ביחד זה היא ע"פ ה' וחזר ואמר ואלה מסעיהם למוצאיהם וכ"מ שנאמר ואלה מוסיף על הראשונים דהיינו שנוסף להם זכיות קדושה נוסף על המצות ומעש"ט שהי' להם כבר וכל אחד ואחד הוא מלא זכיות מוסף על הראשונים. וזהו ואלה מוסיף כנ"ל מסעיהם היינו החבורות והסיעות כשחוזרים למוצאיהם הם מלאים זכיות מוסף על הראשונים ודו"ק.

**א"י** אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאותם ביד משה ואהרן כו'. ע"פ דקדוקים הנ"ל ולבאר הפסוקים נקדים לבאר סדר תפילת הדרך שצריך האדם להתפלל קודם יציאתו לדרך כידוע שבהיות האדם בביתו יוכל יותר לשמור את עצמו מפיתוי יצ"הר ובדרך הוא יותר נקל ללכוד במצודתו דהיצ"הר. ע"כ האיש הנוסע לדרך צריך קודם יציאתו להתפלל ולהזדכך נפשו לשוב בתשובה שלימה שלא יכשול ח"ו במצודת היצ"הר ואם הוא עושה כן נסיעתו עושה רושם שמעלה ממקומות נסיעתו הניצוצות הקדושות שנפלו באותם מקומות. וידוע שהש"ית הוליך עם בני ישראל במדבר ארבעים שנה כדי להעלות הניצוצות הקדושות שנפלו שם והיו צריכים קודם נסיעתם להזדכך נפשם שבלתי יכשלו במצודת היצ"הר בדרך ובנסיעה ראשונה ממצרים עדיין לא הי' להם השגה זאת להזדכך נפשם ולשוב בתשובה קודם נסיעתם אך הנסיעה הראשונה הי' ע"י משה ואהרן שהמה תקנו בתפילתם שנסיעתם יהי' זכה וברורה בדרך הישר להעלות הניצוצים הקדושים. ע"כ נאמר ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם כי ההוצאה הראשונה הי' ע"י משה ואהרן שהם תקנו בתפילתם שהדרך יעלה לרצון שיהי' זך וברור. אך אח"כ שבנ"י באו ג"כ להשגה זו שצריכים להזדככות קודם יציאתם והזדככו עצמם קודם כל נסיעה וכאשר נזדככו יותר קודם כל נסיעתם הי' הנסיעה יותר ברור וזיכוך להעלות הנ"ק וכאשר לא הזדככו עצמם כ"כ לא הי' הנסיעה כ"כ זך וברור ע"כ אמר הכתוב ואלה מסעיהם למוצאיהם ר"ל שהנסיעה היתה ברור כערך יציאתם באם נזדככו יותר קודם הנסיעה הי' הנסיעה יותר ברור וזיכוך והיינו הנסיעה הי' לפי מוצאיהם.

**ויסעו** מרפידים ויחנו במדבר סיני בספרים איתא שהפסוקים אלו מרמזים על המדריגות שבאו ישראל ממדריגה למדריגה והנה היצ"הר כשמתעה את האדם מדרך הטוב חלילה בתחילה משים בלבו של אדם עצלות ואם האדם לא יתגבר עליו בכל כוחו להיות זריז מתוך שהוא מתעצל לעמוד בבוקר לעבודת בראו מתוך כך הוא בא לידי ביטול תורה

ומתוך שאינו עוסק בתורה הוא בא לידי תאוות רעות חלילה ע"כ העיקר הוא להתגבר על יצרו צריך האדם לעשות כל מגמתו ולראות שיבוא לידי מדות הזריזות ומתוך כך הוא מזדרז את עצמו לעסוק בתורה והתורה מלמדו להזהר מתאוות רעות וממעשים רעים. וזהו ביאר הכתובים ויסעו מרפידים פי' כיון שהסיעו עצמם מן הריפוי ידים היינו מן העצלות ויחנו במדבר סיני היינו תורה שהיו עוסקים בתורה ויסעו ממדבר סיני פי' שע"י עסק התורה לא היו צריכים עוד לעשות תחבולות להתגבר על יצרם לעסוק בתורה רק בתחילה ואח"כ כעשה דברי תורה עריבים עליהם והיו עוסקים בתורה כאדם העושה בשלו ואין מי שימחה בידו והיתה התורה מלמדם איך לשבר התאוה וזהו ויחנו בקברות התאוה פי' שקברו את התאוה שלא היו מתאוים לתאוות רעות ויסעו מקברות התאוה ויחנו בחצירות דהנה כל זמן שלבו של אדם נוטה עוד לאיזה תאוה של עו"הז אפילו כל דהוא אפילו פעם אחת בשנה צריך הוא להיות יושב אוהל ולא יוכל עוד לצאת ולבוא בחצירות וברחובות פן יחטיאנו היצ"הר חלילה אבל אם שיבר כל התאוות ולבו הוא ברשותו כי הצדיקים הוא לבם ברשותם יכול הוא לצאת ולבא ברחובות ובחצירות ואעפ"כ יראת ה' על פניו ואינו חוטא כלל וזהו ויסעו מקברות התאוה פי' שכבר שברו כל התאוות ובאו למדריגה גדולה ממנה שהיו יכולים לצאת ולבא בחצירות וברחובות מהו ויחנו בחצירות ויסעו מחצירות ויחנו ברתמה דהנה האדם אשר כבר שבר כל התאוות ויראת ה' על פניו אפילו כשהולך בשוקים וברחובות הוא מושל ביצרו ואינו חוטא מתוך כך יוכל לבא שיהי' בוער בלבו יראת ה' ואהבת ה' כרשפי אש וכגחלי רתמים ומים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה אשר הוא אוהב את ה' ואת יראת ה' אשר בקרבו וזה ויסעו מחצירות מחמת שהי' יראת ה' על פניהם כ"כ שאפילו בעת שהיו הולכים בתצירות לא היו חוטאים כלל באו למדריגה גדולה ממנה ויחנו ברתמה שהי' יראת ה' ואהבת ה' בוער בלבם כגחלי רתמים ויסעו מרתמה ויחנו ברימון פרץ פי' אדם אשר יראת ה' בוער בלבו כגחלי אש יוכל ללמוד מכל הדברים שבעולם עבדות ה' ואפילו בדבר חיצוניות והוא מוציא הפנימיות ממנו כדאמרינון בגמרא ר' מאיר רימון מצא תוכו אכל וקליפתו זרק וזהו ויסעו מרתמה ויחנו ברימון פרץ פי' מחמת שהי' בוער בלבם יראת ה' כגחלי אש באו למדריגה גדולה ממנה שהרימון נפרץ לפניהם היינו בכל דבר חיצוניות היו מוצאים הפנימיות וזרקו הקליפות ויסעו מרימון פרץ ויחנו בלבנה פי' שהאדם ההוא בא עוד למדריגה עליונה ממנה שבא ללבנוניות עליון וממשיך חסדים על כנ"י וזהו ויסעו מרימון פרץ ויחנו בלבנה פי' שבאו עוד למדריגה עליונה ממנה שהשיגו לבנונית עליון ויסעו מלבנה ויחנו ברסה שבאו למדריגה עליונה עד שהיו יכולים להמשיך עשר הויות שהם

בגימטרי' ר"ס היו יכילין להמשיך אותם לעשר הקדושות ויסעו מרסה ויחנו בקהלתה פי' שבאו למדריגה עוד יותר עליונה שהיו יכולים להמשיך כל השפעות טובות ממלכות שמים שנקראת קהלתה שהיא כולל הכל.

**וידבר** ה' אל משה בערבות מואב על ירדן ירחו לאמר דבר אל בני ישראל ואמרת אלהם כי אתם עוברים את הירדן אל ארץ כנען והורשתם את כל יושבי הארץ מפניכם ואבדתם את כל משכיתם ואת כל צלמי מסכיתם תאבדו ואת כל במותם תשמידו והורשתם את הארץ וישבתם בה וכו' והתנחלתם את הארץ בגורל למשפחותיכם לרב תרבו את נחלתו ולמעט תמעיט את נחלתו וכו' ואם לא תורישו את ישבי הארץ מפניכם וכו' יש לדקדק בזה מה ענין והתנחלתם לכאן הלא לא בא הכתיב להשמיעיני אלא כשנבואו לארץ יורשו את יושבי הארץ וגם בא להזהיר אם לא יורישו הוי לי' לסמוך הפסוק ואם לא תורישו לפסוק והורשתם והדר לכתוב והתנחלתם ועוד מה היא לשון משכיתם ולשון מסכתם ועוד הוי לי' לומר לרבים תרבו נחלתם ולמעטים תמעיטו נחלתם מהו לרב לשון יחיד ונראה בזה דהנה אוירא דאי' מחכים וטוב היא מאד לעבדות ה' יותר משאר ארצות אך אם מטוהרה מקליפיות אבל אם הקליפיות חונים שם אזי הם עושים מסך ומבדיל חלילה וצריך האדם לגרש את הקליפות ההם ולקדש המקום ההוא ע"י עסק התורה והמצות ובזה ממשיך קדושה העליונה אל המקום ההוא ונתבטל בזה המסך ומבדיל מכל וכל ומאיזה כח הם באים הקליפות מכח שרי האימות שלמעלה אך לגרש הקליפות ולהסיר המסך ומבדיל להמשיך הקדושה העליונה אל המקום ההוא אינה ביכולת כל אדם ולזה צריך להיות איש תבונות רב וחכם גדול לידע באיזה כח לגרש הקליפות ולהמשיך קדושה העליונה אל המקום ואיש אשר בכוחו זאת והוא מגרש הקליפות ומבטל המסכים ומבדילים שעשו ממילא הוא מכניע גם השר שלהם ורנה עד שלא באו ישראל לארץ היו שם השבעה אומות אשר ע"י מעשיהם היו חונים שם הקליפות ובזה היה מסך ומבדיל בין ישראל לאביהם שבשמים והיו ישראל צריכים לגרש הקליפות מן הארץ ולקדש את הארץ בקדושה העליונה והיו ישראל צריכים לחלק את הארץ וכל אחד ואחד היה מגרש הקליפות הקשות לפי ערכו הגדול לפי גדלי והקטן לפי קוטנו איש אשר היא חכם ונבון וצדיק גדול היה מגרש הקליפות היותר קשות ואיש אשר אין חכמת אלקים בקרבו כ"כ היה מגרש הקליפות שאינם כ"כ קשות ומי יתבונן מי הוא הגדול ומי הוא הקטן לכך צוה הקב"ה לחלק את הארץ בגורל והגורל היה צוח ומודיע מי הוא הגדול ואיזה חלק יתנו לו וזהו ביאר הכתוב כי אתם עוברים את הירדן אל ארץ כנען והורשתם את כל יושבי הארץ מפניכם והם היו גורמים במעשיהם הרעים להמשיך

הקליפות אל הארץ ובזה היו עושים מסיכים ומבדילים ע"כ בא הכתוב להזהיר ואבדתם את כל משכיתם היינו לגרש הקליפות אשר אינם כ"כ קשות שעושים מסכים שהם ג"כ אינם קשות ואת כל צלמי מסכתם תאבדון היינו הקליפות הקשות שעושים יותר מסך ומבדיל ובמה שמגרש הקליפות נתבטל המסכים ומבדילום ואז נתבטלו ממילא ג"כ הקליפות הגבוהים היינו שריהם שלמעלה שהם בעולמות העליונים וזהו ואת במותם היינו שריהם שלמעלה תשמידו אך לזה צריך חכם גדול ולא כל הרוצה ליטול השם יבא ויטול אמר הכתוב והתנחלתם את הארץ בגורל שהגורל היה מודיע מי הוא הגדול ומי הוא הקטן לרב תרבו נחלתו פי' לאיש אשר ידיו רב לו בחכמה ובתבונה תרבו נחלתו יתנו לו לגרשות הקליפות הקשות ולמעט פי' איש אשר אין חכמת אלהית בקרבו כל כך תמעיט נחלתו פי' ימסרו לו לגרש הקליפות אשר אינם קשות כל כך ואח"כ בא הכתוב להזהיר ואם לא תרישו ופו' ובזה נתיישבו סמיכת קראי אהדדי

**וידבר** ה' אל משה לאמר צו את בני ישראל ואמרת אלהם כי אתם באים אל הארץ כנען זאת הארץ אשר תפול לכם בנחלה ארץ כנען לגבולתי' ופירש"י ומ"א אומר על ידי שהפיל הקב"ה שריהם של שבעים אומות מן השמים וכפתן לפני משה אמר לו ראה אין בהם עוד כח הענין הוא כך שמה שמלכי האומות לוחמים זה עם זה על איזה מדינה הגם שיש להם הרבה מדינות שיוכלו למלאות תאוותם ויצרם באלו המדינות שיש להם רק הענין הוא כך ששרים שלמעלה הם המביאים לכל תאוות ויצר הרע שבעולם שכל רצונם למשוך את האדם אחר תאיות יצר הרע ובפרט לאיש הישראלי כל מגמתם לנתק אותו מעבודתו עבודת השי"ת והנה האיש הישראלי שרואה זאת שרוצים להביאו לתאוות העולם השפל בלבושם או בלשונם אז צריך שלא לשמוע אליהם בשום אופן ולעשות היפוך מתאותם מה שהולכים אחר השר של המדינה שהוא רוצה לכפור בהשגחה של השי"ת ולמשוך אחר תאוות העולם כל שר של מדינה מושך בני מדינתו בתאוות אחרת והנהגות אחרות וצריך האיש הישראלי להיות חזק יאמיץ לבו כגבורים לגעור בתאוות שרוצה השר למשוך אותו ולא ללכת אחריו ובזה הוא משפיל את השר של מדינה ההוא ומחלישו מכחו של מעלה והנה הכוונה של מלכי אומות שרוצים לכבוש ואת שאר מדינות תחתיהם להיות מושלים עליהם כדי להרבות להם תאוות עוה"ז מכח השר שממונה על מדינה ההוא והוא יביא אותו אל תאוות העולם כי האומות העולם הולכים אחר שריהם של מעלה ורצונם של מלכי אומות העולם בהכבש מלכות אחרות שיהיה להם אחוזה בשר ההוא הממונה על המדינה כדי שיוסיף לו תאוה בעולם הזה כנ"ל משא"כ אנחנו מצווים שלא לשמוע לתאוותם ובזה נחלש כח השרי אומות מה שרוצים

להפרד בני ישראל משרשם וידוע שמעשה הכנענים מקולקלים מכל האומות כפירש"י ז"ל בפרשת אחרי בפסוק כמעשה ארץ מצרים כו' וכמעשה ארץ כנען אשר אני מביא אתכם שמה כו' ששרים של מעלה הביאו אותם תאוות גדולות וכפרו בהשגחה יותר מכל האומות עוע"ז ע"כ הזהיר השי"ת אותם שלא לילך אחריהם רק לדבק בשרשם של שורש הנשמות של מעלה ובזה יפלו השרים של ארץ כנען ויחלשו כחם וזה הפירוש צו את בני ישראל כו' כי אתם באים אל הארץ כנען ושם כל התאוות רעות מחמת השרים של מעלה יותר מכל המדינות שבעולם ע"כ זאת העצה זאת הארץ אשר תפול לכם "בנחלה פי' נוטריקון "נפשינו "חכתה "לה' כידוע בזה יפלו השרים שלמעלה ע"י נחלה שהוא ר"ת כנ"ל בזה יפול כל התאוות רעות משם בהדבק עצמיכם לשורש הנפשות וממילא יפלו השרים שלמעלה ארץ כנען לגבולותי' פי' לגבולותי' מה שגבלו השרים שלמעלה את ארץ כנען לגבולותי' בתאותיהם שיש להם גבול וקצה למטה משא"כ שורש התאוות למעלה הם בקדושה בלי סוף שורש וי"ו מדות עליונות ושרי אומות ממשיכים את המדות למטה אחר תאוות רעות ומדות רעות ומביאים את התאוות לגבול וקצה וסוף ע"כ תפול לכם "בנחלה כנ"ל ארץ כנען לגבולותי' פי' שיפילו ע"י "נחלה בנוטריקון כנ"ל את התאוות משרי אומות ומשיכים ומפילים למטה בגבולים וקצה וסוף תפילו אתם את השרים של מעלה בזה שאינכם עושים את התאוות רעות ומדות רעות אשר הם בגבולותי' רק "נפשינו "חכתה "לה' ולדבק בהשורש ואז יפלו שרי האומות תחתיכם וק"ל.

**א"י** צו את בני ישראל כו' זאת הארץ אשר תפול לכם בנחלה ארץ כנען לגבולותיה והי' לכם פאת נגב כו' ונסב לכם הגבול מנגב וגו' וגבול ים והי' לכם וגו' וזה יהי' לכם גבול צפון וגו' ויצא הגבול זפרונה וגו' והתאויתם לכם לגבול קדמה וגו' וירד הגבול. יש לדקדק למה חישב כאן גבולי ארץ ישראל מדרום למערב וממערב לצפון שהוא לצד שמאל מדרום לודזרח הי' לו לסדר שהוא לצד ימין כדאיתא בגמרא כל פינות שאתה פונה לא יהי' אלא לצד ימין. עוד קשה מפני מה בשאר הגבולים כתיב ונסב לכם הגבול או ויצא ובגבול מזרח כתיב וירד הגבול והנראה בזה דהנה בעולם המחשבה כולו חסד ואין שם ימין ושמאל כלל רק למטה כשהתחילו העולמות לצאת יש ימין ושמאל וימין הוא אברהם איש החסד ושמאל הוא יצחק פחד יצחק ומערב הוא דוד שהוא מלכות שהיא ג"כ גבורות שדינא דמלכותא דינא אך שאין קשים כ"כ כמו צפון ולהמתיק הגבורות מתחילה צריך להכניע מערב שהוא דין תחת דרום שהוא חשד ואח"כ כשהכניע את המערב תחת הדרום ונכללים הגבורות בהחסדים הולך אל צפון שהן הגבורות הקשים ומעלה אותן לשרשן למזרח ונמתקים שם בשרשן והגבורות מתוארנו בשם אש וטבע

האש לעלות וכשהגבורות נמתקין בשרשן יורדים החסדים למטה לדרום שהחסדים הן התפשטות ומתוארנו בשם מים וטבע המים לירד למטה וקודם שהמתיק הדינין הרפים אי אפשר להמתיק הגבורות הקשים שהגבורות מתגברין על החסדים אך אחר שהמתיק הדינין הרפים ונתגבר החסדים יכול אח"כ להכניע הגבורות הקשים תחת החסדים ולהעלות אותן לשרשן ונמתקין שם ויורדין השפעות טובות על הכנ"י לדרום שהוא חסד וכשרצו בני ישראל ליכנם לארץ ישראל היו צריכים להמשיך על ארץ הקדושה השפעות טובות מלמדם הכתוב איך יעשו וזה שאמר הכתוב יהי' לכם פאת נגב וגו' וגבול זה יהי' לכם גבולים כלומר מתחילה ילכו מדרום למערב להכניע הדינים הרפים ולכלול אותן תחת החסדים שהוא דרום ואח"כ כשנתגברו החשדים ילכו ממערב לצפון שהן גבורות הקשים ומעלה אותן לשרשן למזרח ושם הם נמתקין בשרשן ויורדין השפעות טובות על כנ"י לדרום שהוא חסד. לכן בגבול מזרח כתיב וירד הגבול שממזרח נמתקין הגבורות על כנסת ישראל לדרום כי מהמקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת וק"ל.

**וידבר** ה' אל משה לאמר אלה שמות האנשים אשר ינחלו לכם את הארץ אלעזר הכהן ויהושע בן נון ונשיא אחד נשיא אחד ממטה תקחו לנחול את הארץ ואלה שמות האנשים למטה יהודא כלב בן יפונה ולמטה בני שמעון שמואל בן עמיהוד למטה בנימין אלידד בן כסלון ולמטה בני דן נשיא בקי בן יגלי. והנה יש להבין קושית המפורשים למה לא נכתב אצל כלב בן יפונה תיבת נשיא. וכן גבי שמעון לא כתיב נשיא וכן גבי בנימין לא כתיב נשיא. כי מדן ואילך כתיב נשיא בכולם וצריך ליתן טעם בדבר והנה האור החיים הקדוש מביא בשם מפורש לפי שכלב בן יפונה הי' מפורסם לנשיא כי הי' נשיא גבי שלוח מרגלים לכך לא נכתב כאן תיבת נשיא ואצל שמעון לפי שחטאו בזנות לפיכך לא רצה הכתוב לזכור נשיא גבי שמעון וגבי בנימין אלידד בן כסלון הוא אלדד שהי' מתנבא במחנה והי' מפורסם לנביא ג"כ לא הזכיר אצלו נשיא ונראה לי ליתן טעם ותבלין בדבר קצת באופן אחר שהכתוב מרמז לנו דהעיקר הוא שהאדם יהי' כוונתו רק לש"ש ואז לא יפסיד כלום הגם שנראה לו שבעשותו המצוה יבוא לו הפסד או בממון או בכבודו לא יחוש כלום וסוף הכבוד לבוא ולא יפסיד כלום והנה איתא בזו"הק שכוונת המרגלים הי' מה שדברו על א"י לפי שידעו שהם לא יהיו נשיאים בא"י ע"כ רצו שלא יבואו לא"י כדי שיהיו נשיאים במדבר. והנה כלב בן יפונה הי' בין המרגלים והי' נשיא ולא חש על כבודו וכן אלדד ומידד לא חשו על כבודם כדכתיב בפ' בהעלתך וישארו שני אנשים במחנה שם האחד אלדד כו' פירש"י שאמרו אין אנו כדאי לגדולה זו ולבסוף התנבאו משה מת ויהושע מכניס לא"י ולא חשו על כבודם ולא ידעו כלל משום דבר רק לש"ש.

ונחזור לבארה שלכך לא כתיב כאן נשיא אצל כלב בן יפונה לפי שהוא השליך את הנשיאות שלו אצל שלוח מרגלים שאמר בשבחה של ארץ ישראל הגם שלא יהי' נשיא שוב בא"י על כן מרמז כאן הפסוק שלא הזכיר אצלו נשיא לפי שלא רצה להיות נשיא ולא חש על כבודו ועשה הכל לש"ש לפיכך נעשה נשיא להנחיל את א"י לשבטו. וכן אלידד הוא אלדד לפי שלא רצה להיות נשיא ולא חש על כבודו על כן נבחר הוא להיות נשיא להנחיל את א"י לשבטו ע"כ מרמז כאן שלא נכתב אצלו נשיא לפי שהוא השליך הכבוד מנגד ע"כ זכה להיות נבחר להיות ראש ונשיא לשבטו. והורה לנו הכתוב ללמד מזה שנעשה הכל לשם שמים ואז לא נפסיד כלום אדרבה במקומך ישיבוך ומשלך יתנו לך ואין אדם נוגע במה שמוכן לחבירו וק"ל.

**וידבר** ה' אל משה בערבות מואב על ירדן ירחו לאמר צו את בני ישראל ונתנו ללוים מנחלת אחזתם ערים לשבת כו' שש ערי מקלט וכו' ועליהם תתנו ארבעים ושתים עיר יש להבין מה זאת שלא הי' ללוים נחלה בא"י רק סך הכל מ"ח ערים ולא יותר ובאותן הערים ג"כ היו הרוצחים גם הם דרים שם ובשש הערים היו הרוצחין דרין בהם בחנם ולא היו מעלין שכר להם גם במ"ב הערים היה בהן דירה לרוצחין ומדוע לא נקלטו הרוצחין רק בערי הלוים ולא בערי שארי הי"ב שבטים עוד יש להבין על מאמר הכתוב שישב שם עד מות הכהן הגדול מפני מה ניתלת חזרתו במיתת הכה"ג האמת כי כבר פירשוהו חז"ל ואולם עוד לאלקי מילין והענין הוא שכשהאדם עובר עבירה בשוגג ומה גם עבירה חמורה כרציחה הגם שעשאה בבלי דעת אעפי"כ הפגם הוא גדול עד למאד ולא נזדמן לאדם דבר רק בשביל שעשה מתחילה עבירות ולא שם אל לבו לשוב עליהם על כן עבירה גוררת עבירה עד שבאת לידו עבירה הגדולה הזאת שהיא רציחה כמו שפי' רבותינו ז"ל במכות על פסוק והאלקים אנה לידו כאשר יאמר משל הקדמוני מרשעים יצא רשע והנה הגם שרוצה האדם לעשות תשובה על עבירה הגדולה הזאת אי אפשר לו לעשות תשובה כראוי מפני שאינו זוכר עבירות הקודמות לה שהביאוהו לידי עבירה זו וגם אין התשובות שוות ולא כל אדם זוכה לעשות תשובה שלימה מעומקא דלבא ולבוא לידי תשובה עלאה והתקנה לזה שידבק עצמו לצדיקי דורו שהם בעלי תשובות אמיתיים ובכל רגע עושין תשובה כאשר נודע וכן שמעתי מאדומו"ר הרב בוצינא קדישא איש אלקי מו"ה אלימלך זצוק"ל שאמר שעשה תשובה על חטאת ימי הנעורים וגם על מה שחטא בהיותו בבטן אמו וצער אותה אז וכן דרך הצדיקים הקדושים אשר המה בארץ שהומים יום ולילה על התשובה ומורים להנלוים אליהם כיצד יעשו תשובה וכמה דרכים ואופנים שונים בשערי התשובה וכשבעל העבירה נותן אל לבו להתחבר אליהם

הוא נושא ק"ו בעצמו אם אלו שהם קדושים מנעוריהם כך עושין תשובה על עבירה קלה שבידן ק"ו לאיש אשר גברו חטאיו ועברו ראשו ועי"ז הוא נזכר כל חטאיו בכל עת ובכל רגע ועושה תשובה עליהם מעומקא דלבא וגם הצדיקים מורין לו דרכי התשובה ותיקונים והנה ידוע שהלוים שרשם מגבורות ושורש שרשם מבינה ששם נו"ן שערי תשובה והם בעלי תשובה האמיתיים שהם נכנסין בשורש שלהם שהוא הנו"ן שערי תשובה והנה נאמר אם כהן המשיח וחטא לאשמת העם ביאורו שמה שמזדמן לכהן גדול חטא בשוגג והלא הוא אינו ראוי לאותה מעשה כי לא יאונה לצדיק כל און רק לפי שהדור צריך תיקון והם אינם יודעין לעשות תשובה כתקנה ע"כ מזדמן לידו השוגג הזה למען יגביה ע"י תשובתו כל התשובות של כל ישראל וזה אם כהן המשיח יחטא הוא לאשמת העם פי' לתקן עי"ז אשמת העם ועל כן הוצרך הרוצח בשוגג לנוס אל הלוים דווקא מפני שהם בעלי תשובות באמת ומתהלכין בנו"ן שערי תשובה וכשיבוא אליהם הרוצח בשוגג יתמרמר לבו ויתחרט על חטאו בשברון לב בכל עת ובכל רגע ויבא עי"כ לתשובה עלאה מעומקא דלבא וע"כ אם יצא יצא הרוצח מגבול עיר מקלטו וכו' אין לו דם שהוא כי יען אשר יצא מעיר מקלטו שהוא עיר הלוים רואים אנו שעוד איננו רוצה לשוב בתשובה שלימה שאל"כ לא היה זז מן הלוים אפילו כמעט רגע מיראתו מיצרו הרע שלא יקלקל תשובתו ומיציאתו ממקלטו נראה שלא גלה אלא מפני יראת גואל הדם שלא יהרגנו וע"כ אם ירצח אותו גיאל הדם פטור עליו ומפני טעם זה ג"כ הוצרך לישב בעיר המקלט עד מות הכה"ג הוא לפי שלא ימלט שלא יעשה הכה"ג בכל ימי חייו איזה עבירה בשגגה אשר ע"י תשובתה יעלה כל תשובות עם בני ישראל ואז יהיה תקנה ג"כ לזה הרוצח שתעלה תשיבתו עם תשובת הכה"ג לכן ישב עד מות הכהן כי כל ימי חייו יש לחוש אולי עיד לא בא ליד כה"ג שום דבר עבירה אפילו בשוגג ולא נתקבל עדיין תשובות זה הרוצח עוד יום מות הכהן הגדול שאז לא ימלט לאחד משני פנים או שכבר בא ליד הכהן איזה דבר עבירה בשוגג אשר ע"י תשובתו העלה תשובת עם בני ישראל וגם תשובת הרוצח בכללם ובאם לא בא לידי עבירה כל ימי חייו אפילו בשוגג הנה זה לאות כי בלא זה נתקבלה תשובות הדור וגם תשובות זה הרוצח ולא הוצרכו לזה שיארע כל און להכהן גדול ועי"כ ישוב הרוצח במות הכה"ג לארץ אחוזתו כנ"ל.

**ומגרשי** הערים אשר תתנו ללוים וכו' ואת הערי' אשר תתנו ללוים את שש ערי המקלט אשר תתנו לנוס שמה הרוצח ועליהם תתנו ארבעים ושתים עיר כל הערים אשר תתנו ללוים ארבעים ושמנה עיר וכו' קשה מה הוא הלשון מגרש גם קשה תיבת ערי המקלט אשר תתנו לנס שמה רוצח אין כאן מקומם לחשבון ערי הלוים גם קשה מפני מה

כאמר בראשונה שש עיר וכו' ואח"כ חושב והולך ארבעים ושתים עיר הוי לי' לכלול בבת אחת ארבעים ושמנה עיר גם קשה שאחר הפרט החשבון הנ"ל כולל אח"כ וכל הערים וכו' ארבעים ושמונה עיר. וכנראה שהיא שפת יתר ולהבין הענין כי ידוע שכל אוירים מלאים מקליפות חיצונים לזאת בתורה ובתפלה הנעשית בד"ור נגרשו הקליפות חיצונים שאינם יכולים לסבול הקדושה ונעשים האוירים זכה ובהירים וזהו שאמרו אין להקב"ה אלא ארבעה אמות של הלכה וד"ל אך א"י היא מקודשת מכל הארצות שאוירים מאירים ומצהירים שאין בהם מקליפיות חיצונים כי בה"מק שלמטה מכוון וכו' אך בשאר מקומות צריכים אנחנו לעשות התפעלות שיהי' נעשים האוירים בהירים ובשם הקדוש של מ"ב המורכב משבעה בתים ובכל ביח הוא ששה אותיות הוא השם הקדוש שם אב"ג בזה הש"הק יוגרשו הקליפיו' חיצונים ונעשו האוירים זכים וברורים וי"ב שבטי יה הם נגד י"ב צירופי הויות העולה מ"ח אותיות ע"כ הוליך הש"י הי"ב שבטי יה במדבר במקום נחש שרף ועקרב אשר לא עבר אדם שם בכדי לגרש משם הקליפיות חיצונים ולברר ולזכות האוירים שיהי' מזהירים ומצהירים ולהעלות משם הנ"ק שנפלו המכונים בשם רוצח כידוע והעיקר הקדושה היא בלוים לזכות האוירים לגרש הקליפיות חיצונים ע"כ נאמר ומגרש הערים אשר תתנו ללוים דהיינו שהלוים יגרשו הקליפיות שבאוירים להאיר אותם ואמר הכתוב שש ערי מקלט ואח"כ אמר הכתוב ארבעים ושנים עיר ר"ל בשם הקדוש שהוא של מ"ב המורכב משבעה בתים ובכל בית ששה אותיר היינו באותו השם הקדוש יוכלו לגרש הקליפיות חיצוניום להאיר האוירים ויהי' לנוס שמה הרוצח ר"ל להעלות הנ"ק שנפלו המכונים בשם רצח ואח"כ אמר הכתוב כל הערים אשר תתנו ללוים ארבעים ושמונה עיר ר"ל הם י"ב צירופי הויה העולים מ"ח גם השם הקדוש עם הרכבות הבתים ואותיות עולים מ"ח אתהן ואת מגרשיהן ר"ל לגרש בהם הקליפות חיצוניות להאיר האוירים ע"פ תבל והבן.

**ואת** הערים אשר תתנו ללוים את שש ערי המקלט אשר תתנו לנוס שמה הרוצח ועליהם תתנו ארבעים ושתים עיר כל הערים אשר תתנו ללוים ארבעים ושמונה עיר וכו' יש לדקדק בזה אמאי יעשו דווקא שש ערי מקלט לא פחות ולא יותר ועוד קשה שמשה הבדיל שלש ערי מקלט בעבר הירדן ואמרינן בגמ' שלא קלטו שבעבר הירדן עד שהבדילו גם בארץ ישראל קשה מה טעם לא קלטו שבעבר הירדן עד שהבדיל גם בארץ ישראל ועוד יש לדקדק על מה דכתיב ועליהם תתנו ארבעים ושתים עיר למה דווקא ארבעים ושתים עיר ועוד מה חזר ואמר כל הערים אשר תתנו ללוים ארבעים ושמונה עיר דנראה כמיותר. ונראה בזה דצריך להבין מהכין בא אל האדם שיבא לידי רציחה חלילה אפילו

בשוגג מסתמא אין זה עבירה ראשונה בידו ופתאום לא יבא לידי עון חמור כזה אך עבירה גוררת עבירה לכן אם רוצה לו לחזור בתשובה לשאול אל לבו מאין בא העבירה זו לידו ויפשפש במעשיו מה חטא קודם לזה עד שיתברר אצלו כל העבירות שעשה עד עבירה ראשונה שפגם באיזה מדה כי אם יפגום אדם באיזה מדה חלילה אפילו מעט מזעיר יכול לבוא חלילה לידי רציחה כי עבירה גוררת עבירה והמדות אשר צריך האדם להתבונן בהם הם שש דהיינו אם חטא באהבה רעה חלילה שאוהב מה שאינו שלו ע"ז יוכל לבוא לידי רציחה מחמת שחומד את של חבירו והרגו וכן ע"י יראה שירא מאיזה מדם ע"כ הורגו וכן ע"י התפארות כי הגיאה אינו מסתפק בכל חללי דעלמא וכן ע"י שרוצה לנצח דווקא את חבירו וכן אם חבירו אינו רוצה להודו על דבריו וכן ע"י תענוג כדאיתא במדרש שהנואף בא לידי רציחה נמצא אם פגם באיזה מדה מהשש מדות דהיינו אהבה יראה תפארת נצח הוד יסוד עבירה גוררת עבירה עד שמביא אותו לידי רציחה חלילה והמדה השביעית אינה מדה כי לית לה מגרמא כלל והיא בחינת נוקבא שמקבלת מהשש מדות ע"כ צריך הבעל תשובה להתבונן עד שיתברר אצלו באיזה מדה פגם וזאת אי אפשר עד שילך לצדיקי הדור כי לזה צריכא התבודדות גדול ושקידה רבה לכן אי אפשר שמתברר לו עד שילך אצל צדיקי הדור וגם שם צריך להיות כמה עידן ועידנין ומחמת שהצדיק הוא עובד הש"י אם ישיב החוטא אצלו ימים רבים בהמשך הזמן יתברר אצלו על נכון כי ע"י הצדיק יבא לידי שכל כי הצדיק עובד ה' כפי בחינתו ויתכן שהחוטא רוצה לשוב לבו מושכו לזה הצדיק שהוא עובד את ה' במדה זו שפגם החוטא והיום יזכור את עצמו בזכירה זו ולמחר באחרת עד שיתברר אצלו באיזה מדה פגם ויוכל לבא לידי תשובה גמורה ולכן הבדילו שש ערי מקלט כנגד שש מדות כי מדה השביעית אינה מדה שלית לה מגרמא כלום והיא בחינת נוקבא שמקבלת מהשש מדות ונתנו השש ערי מקלט ללוים כי הלוים היו צדיקים גדולים עובדי השם כל אחד ואחד לפי בחינתו שהי' עובד את הש"י באיזה מדה ותיכף כשישים הרוצח אל לבו לשוב בתשובה הי' לבו משכו אל העיר אשר שם יושב הצדיק שעובד את הקב"ה במדה זו שהרוצח פגם בה ושם בהמשך הזמן הי' יכול החוטא לתקן המדה אשר פגם בו ולא דווקא שאם הרג בעבר הירדן הי' צריך לנוס לעיר המקלט שבעבר הירדן או אם הרג בארץ ישראל הי' צריך לנוס לערי המקלט אשר בא"י אלא כל אחד ואחד הי' הולך למקום אשר שם יוכל לתקן המדה אשר פגם בה ומה שתלה הכתוב ישיבת הרוצח בערי מקלט עד מות הכהן הגדול כי אז מתעורר כל אחד ואחד לתשובה שלימה ומפשפש היטיב במעשיו לכן כל זמן שלא הבדילו השלש שבא"י אלו שבעבר הירדן לא היו קולטים

מפני שעדיין לא נתקנו נגד כל הששׁ מדות ומה יעשה מה שפגם למשל שפגם במדת נצחון ועדיין לא הבדילו העיר אשר יוכל לתקן מדה זו וכל הששׁ מדות יכולים לתקן ע"י שם של מ"ב והוא השם של "אנא "בכח כנ"ל וששׁ תיבות הראשונות הם כנגד ששׁ ערי המקלט וכל הקפיטל כולו הוא כנגד שנים וארבעים עיר. וזהו ביאר הכתוב ואת הערים אשר תתנו ללוים ששׁ ערי המקלט אשר תתנו לנוס שמה הרוצח כי ששׁ ערי מקלט הם כנגד הששׁ מדו' וצוה הקב"ה לתת אותם ללוים שהם צדיקים גדולים וכאשר ישב שם הרוצח אצלם יתבונן היטיב וישוב מכל העבירות שבידו עד אשר יתקן המדה שפגם בה ועליהם תתנו ארבעי' ושתים עיר רומז לשם של מ"ב כנ"ל כי על ידי שם של מ"ב היו מתקנים הששׁ מדות ואמר עוד הכתוב כל הערים אשר תתנו ללוים ארבעים ושמונה עיר כנגד י"ב צירופי הויות שעולם מספרם מ"ח וק"ל.

**ויקרבו** ראשי האבות למשפחת בני גלעד בן מכיר בן מנשה כו' ויאמרו את אדני צוה ה' לתת את הארץ בנחלה בגורל לבני ישראל ואדני צוה בה' לתת את נחלת צלפחד אחינו לבנותיו והיו לאחד מבני שבטי בני ישראל לנשים ונגרעה נחלתן מנחלת אבותינו כו' יש להבין מה זה הלשון ואדני צוה בה' הול"ל לאדני צוה ה' לתת את נחלת צלפחד כו' ולעיל בפ' פנחס במעשה דבנות צלפחד כתיב ויקרב משה את משפטן לפני ה' וכאן לא כתיב כן ויקרב משה את משפטן רק כתיב ויצו משה את בני ישראל על פי ה' לאמר כן מטה בני יוסף דוברים זה הדבר אשר צוה ה' לבנות צלפחד לאמר לטוב בעיניהם וכו' אך למשפחת מטה אביהם תהיינה לנשים וכו'. והנה המדרש לעיל על ויקרב משה את משפטן גם על כן בנות צלפחד דוברות כך כתובה פרשה זו לפני במרום כו' ידוע לכל אבל לפי פשוטו יש לפרש כך דהתורה לומדת אותנו כח של הצדיק דהנה בנות צלפחד בקשו מלפניו שיתן להם נחלה כי למה יגרע שם אבינו ממשפחתו על זה התפלל משה רבינו ע"ה לה' שיצוה שיתן להם נחלה בין בני ישראל. וה' עשה רצונו של הצדיק וצוה כן למשה רבע"ה שיתן להם נחלה בתוך אחי אביהם כאשר צוה משה רבינו להש"ית כן ציית לו ולפי זה יפורש על נכון הפסוקים שלמעלה ויקרבו ראשי האבות כו' את אדוני צוה ה' לתת את הארץ בנחלה בגורל ואדני צוה בה' כו' פירוש שמשה רבינו צוה להש"ית והי' הצווה כביכול שמשה צוה להש"ית לתת את נחלת צלפחד אחינו לבנותיו כמו דכתיב לעיל ויקרב משה את משפטן לפני ה' היינו כנ"ל שהם בקשו ממשה שיתפלל להש"ית שהש"ית יצוה למשה שיתן להם נחלה וכן עשה משה והתפלל עבורם כך וזהו ויקרב משה את משפטן כו' ונענה בתפילתו וצוה לו הש"ית שיתן להם נחלה ואמר כן בנות צלפחד דוברות נתן תתן וכו'. ועתה בקשו ממשה להיות שתפילתו עשתה

פירות שהנחלה יהי' להם בתוך אחי אביהם שלא תסוב נחלה ואם ינשאו לאחד משאר משפחות ושבטי ישראל לנשים יתוסף הנחלה לשאר השבטים וממשפחתן יגרע ע"כ בקשו ג"כ לקרב משפטן אבל הוא לא הי' צריך לקרב משפטן אלא ויצו משה את בני ישראל כו' כן מטה בני יוסף דוברים זה הדבר אשר צוה ה' ר"ל לבנות צלפחד לאמר לטוב בעיניהם אך למשפחת מטה אביהם תהיינה לנשים ולא תסוב כו' כי כאן לא היה צריך להתפלל על הסבת הנחלה מה שבקשו ממנו כי כך דינו שלא תסוב נחלה לכן לא כתיב כאן ויקרב משה את משפטן כו' כי לא התפלל עליהם כאשר התפלל על בנות צלפחד שצוה על ה' וה' עשה רצון הצדיק כאשר צוה עליו כי הצדיק גוזר והקב"ה מקיים ומזה נלמד כחם של הצדיקים עד היכן מגעת וזהו ואדני צוה בה' כנ"ל.

**ותהיינה** מחלה תרצה וחגלה ומלכה ונעה בנות צלפחד פירש"י ז"ל כאן מנאן לפי גדולתן זו מזו בשנים ונשאו כסדר תולדותן ובכל המקרא מנאן לפי חכמתן ומגיד ששקולות זו כזו והנה בנות צלפחד הוא רמז צ"ל פח"ד. והוא כשאדם הולך בדרך לא טובה ואינו חוזר בתשובה שלימה הוא בלא זרע ובן והוא בנוקבא ע"כ נאמר בנו"ת צל פח"ד הוא בנוקבא כשהוא בצ"ל פח"ד כידוע מספרים קדושים שמרומזים על חמשה גבורות קדושים וכשהאדם עושה תשובה שלימה אז נמתקים הגבורות. וזה ותהיינה מחלה שנמחלים עוונותיו. תרצה שהוא מרצה לפניו וחגלה ר"ת ח"ג לה שהוא יום טוב לה' שמתקן הימים ראשונים ועושה מהם ימים טובים. ומלכה שהוא מלכות שמים ונעה בנות צלפחד שמסתלק ונועה בנות צלפחד ממנו וזה רמז בפירוש רש"י ז"ל כאן מנאן לפי גדולתן דהיינו כנ"ל והבן.

חסלת פ' מסעי וספר במדבר חזק.

## דברים

**אלה** הדברים אשר דבר משה אל כ"י בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תופל ולבן וחצרות ודי זהב. פי' רש"י ז"ל אלה הדברים לפי שהן דברי תוכחות ומנה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני המקום ב"ה לפיכך סתם את הדברים והזכירן ברמז מפני כבודן של ישראל במדבר כו' בשביל מה שהכעיסהו במדבר וכן כל הפסוק זה מונה והולך המקומות שהכעיסו לפני המקום ב"ה עיי"ש ברש"י ז"ל הדיקדוקים רבו א' שכל מקום שנאמר אלה פוסל את הראשונים ומה פוסל את הראשונים שייך כאן. ב' שרש"י ז"ל כתב מפני כבודן של ישראל הזכירן ברמז ומה שאמר תיבות במדבר רמז להם מה שחטאו במדבר וכן כולם. וקשה הלא בכל המקומות שחטאו כנגדן עשו שם

מצות ומעש"ט כהובא במדרש ע"פ שחורה אני ונאווה שחורה אני במדבר שאמרו מי יתן מותינו במדבר ונאווה אני במדבר שעשו משכן ארון וכלים וכן בכל המקומות עיין במדרש. וא"כ מאין הבינו במה שאמר להם תיבות במדבר שבא להזכיר סרחונן שמא בא להזכיר שבחן עכ מוכרחים אנו אנו לומר כשאמר להם במדבר הזכיר להם גם קצת מן החטא כדי שלא יסברו שלספר בשבחן בא וא"כ איך כתב רש"י שאמר להם ברמז עוד קשה כפי הנראה לא הוכיחן על הסדר ומה שעשו ראשונה הזכיר באחרונה או באמצע. עוד קשה על מה שכתב רש"י ויהי בארבעים וגו' מלמד שלא הוכיחן אלא סמוך למיתה ומפני ד' דברים אין מוכיחין לאדם אלא סמוך למיתה א' שלא יהי' מוכיחו וחוזר ומוכיחו כו' ודבריו אינו מובן הלא מצות הוכחה היא אפילו עד מא"פ כמו שדרשו חז"ל הוכח תוכיח אפילו מאה פעמים והדקדוק הראשון נראה לתרץ שמצינו כמה פעמים שהוכיח משה את ישראל ונטל את שלו מתחת ידן וכמו שתעו נא המורים נגזר עליו לכן לא תביאו את העם וכו'. ויקצוף משה על פקודי החיל עי"ז נענש שנעלם ממנו הלכות געולי עכו"ם ועל זה נענש מפני שהוכיחן בגלוי והבין שטעה במה שהוכיחן בגלוי ולקח לעצמו דרך אחר היינו שיוכיחן ברמז לכן קיבל שכר על תוכחה זו כמו שאיתא במדרש על שהוכיח את ישראל אחר הקב"ה נאמר עליו מוכיח אדם אחרי חן ימצא וכך כתיב כאן אלה שפוסל דברי תוכחת הראשונים שעל הראשונים נענש ועל אלה הדברים קיבל שכר ויש עוד לאלקי מילין דהנה לא כל הרוצה ליטול את השם יבוא ויטול עטרה לעצמו שהוא יוכיח את ישראל אחרי הקב"ה וחן ימצא אדרבה לא די שלא ימצא חן אלא גם מתבזה כי הוא אינו יודע נגעי לבבות בני אדם מה שחסר להם לתקן ויוכל להיות שיבוא לאיזה קהילה וידרוש לפניהם שצריכין לתקן למשל ענין נדיבות או ביטול תורה והן לא פגמו בענינים אלו כלל שהם נדיבי לב ועוסקים בתורה יומם ולילה אזי דבריו לא יכנסו בלבם כלל. גם יחשב בעיניהם כאחד מן השוטים שאומר דברים שאינם ולהוכיח את ישראל אחר הקב"ה לזה צריך קדוש וטהור אשר יודע נגעי לבבות בני אדם מה שחסר להם לתקן ורוח ה' דבר בו ומלתו על לשונו מהענין שצריכים לתקן מוכיח כזה חן ימצא ודבריו נכנסים לאוזן השומעים דבריו ומביאין לידי תשובה אך הצדיק ההוא אינו רוצה להוכיח לשום אדם בגלוי לפרוש לו מה שעיוות וקילקל חדא שלא לביישו כמו שאיתא בזו"הק הוכח תוכיח וגו' ולא תשא עליו חטא וכו' הוא ז"ל שלא לפרוש לו החטא שלא לביישוהו. אך טעם זה לבד אינו מספיק שמסתמא דברה תורה מאיש אשר הוא רוצה לקבל מוסר שעל אלו שאינם רוצים לקבל מוסר אמר שלמה המע"ה אל תוכח לץ כו' והאיש אשר יחפוץ לקבל יקבל בצמאון דברי הצדיק אף אם יביישו. אך הענין

הוא שהצדיק הוא בעיני עצמו שכל ערך ואינו מאמין בעצמו פלל שלבו חלל בקרבו ודבריו יוצאים מן הלב ונכנסים אל הלב ע"כ חושב בלבו מה יועיל שיאמר לפניהם דברי כבושים הלא דברי אינם יוצאים מן הלב ולא יכנסו ללב השומע רק ע"י סיפורי מעשיות ושיחות חולין של הצדיק יוכל האדם לבוא לידי תשובה והענין הוא שהצדיק הוא מפשפש במעשיו תמיד ובמדותיו אם הם ברורים וצלולים בלתי לה' לבדו ולפעמים נופל לו במחשבתו איזה ספק באיזה מדה למשל שנופל לו ספק כחוט השערה במדות בטחון או באמונה ונדמה לו שהוא מחוסר בטחון או חסר אמונה מיד הוא רואה לתקן מדה זו ומחשבתו משוטטת במדה זו לתקן אותה ובעת הזאת שיחתו וסיפורי מעשיות שלו הן התנצלותו מענין זה וסיפר איזה מעשה מענין בטחון או אמונה וכל השומע מפיו המעשה ההיא נזכר בעצמו שהוא פגם במדות בטחון או אמונה ומתעורר עצמו לעשות תשובה ע"ז ולתקן מה שפגם וכי באמת דברי הצדיק נכנסין ללבו שכוונת הצדיק היא לשמים לתקן הספק שנולד לו בענין זה ואחר זמן נולד לצדיק איזה ספק מענין אהבה או יראה והשומע ממנו אז איזה סיפור מעשה מענין אהבה או יראה ונזכר בעצמו שהוא פגום בענין זה ויראה לתקן אותה ולפי המעשה שהוא שומע מן הצדיק כן נזכר בעצמו מה שהוא צריך לתקן ולפעמים מה שחטא אתמול שומע למחרתו ומה שפגם בקטנותו שומע אחר זמן רב כי הסיפור מעשיות של הצדיק הן כפי הספק שנולד לו. אך קודם הסתלקותו של הצדיק לעלות למרום אז הוברר אצלו שכוונתו לשמים כי אפילו פשוטי העם כשהגיע עת פטירתן כל מוצא שפתים לשמים ומפני זה אמרו רז"ל מצוה לקיים דברי המת שאז בוודאי כוונתו לשמים וכ"ש הצדיק בעת הזאת ע"כ קודם פטירתו מוכיח לאנשים שרוצים לקבל מוסר שאז לבו בטוח שדבריו יכנסו ללב השומעים. וזהו שכתב רש"י מפני ד' דברים אין מוכיחין את האדם אלא סמוך למיתה א' שלא יהי' מוכיחו וחוזר ומוכיחו פי' כשהצדיק הוא בחיים חיותו הוא מחזיק א"ע שדבריו אין יוצאין מן הלב ומתירא להוכיח שדבריו לא יכנסו לאוזן השומעת מחמת שאין יוצאין מן הלב ויצטרך להוכיחו פעם שנית ושמא גם בפעם השנית לא יצאו מן הלב לכן אינו מוכיח כלל אלא סמוך למיתה כנ"ל ובדרך רמז כשיצטרך הוא בעצמו לספר מאותו ענין. ומשה רבינו כשהגיע עתו שנתבקש בישיבה של מעלה הגם שלבו היה בטוח שישמעו דבריו ויקחו מוסר אעפי"כ לא רצה להוכיחן אלא דרך רמז מפני כבודן של ישראל וסיפר לפניהם איזה מעשה ונזכרו בעצמם מה שפגמו במדבר ולא שאמר להם תיבות במדבר לבד אלא ע"י הסיפור שלו נזכר מה שעשו במדבר וכן כולם לכן לא נכתבו על הסדר שלא הוכיחן בפירוש רק ע"י סיפור מעשיות וכפי המעשה ששמעו ממנו כן נזכרו בעצמם. ודברי

תוכחות אלו החזירן למוטב מיום ההוא והלאה כמו שכתוב ויעבדו בני ישראל את ה' כל ימי יהושע משא"כ קודם הסתלקותו אף שקבלו דבריו לא החזירן למוטב כמו דברים אלו לכך נאמר אלה שפוסל את הראשונים שלא באו לתכלית האמיתי כמו עתה.

**א"י** אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תופל ולבן וחצרות ודי זהב פירש"י ז"ל לפי שהן דברי תוכחות מנה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני המקום לפיכך סתם את הדברים והזכירן ברמז מפני כבודן של ישראל לכאורה קשה שבדברים אלו הי' משה רבינו מרמז בערבה בשביל מה שהכעיסו בערבה מול סוף שהכעיסו בים סוף ומה שתפלו על המן ודי זהב שעשו את העגל והלא משה דיבר כאן אם באי הארץ והם לא חטאו כלל בדברים אלו שבהם לא הי' איש ממתי מדבר רק כולם עמדו לחיים וכשחטאו אבותיהם עדיין הם לא היו בני עשרים שנה ועוד יש לדקדק כיון שבא לזכור ברמז המקומות הי' לו לזכור כסדר ולמה כתיב ודי זהב באחרונה שזו המעשה הי' קודם בערבה ועוד קשה שהתיבת אל הוא לכאורה מיותר והי' די לנו באומרו לכל בני ישראל ובתורתינו הקדושה אינו מיותר אפילו נקודה קטנה. ונראה ע"ד הנ"ל דהנה לא כל הרוצה ליטול את השם יבא ויטול לאמור לי נאה להוכיח את ישראל כי לזה צריך יראת שמים והתבוננות גדול ואינו בנמצא איש אשר היכולת בידו להוכיח את ישראל כי אם יחידי סגולה ואיש אשר בא להוכיח אותם בדברי מוסר צריך להתחזק בשני מדות אלו האחד שלא לבייש לשום איש מהשומעים כמו שראיתי מצדיקים שהיו מספרים איזה מעשה שלפי הנראה הי' הדברים שיחת חולין ממש וכל א"וא לקח לעצמו מזה המעשה מוסר גדול ואפילו היו שומעים מאה אנשים או יותר הי' נראה לא"וא שבשבילו דיבר הצדיק דברים אלו מחמת שכל א"וא הי' מוצא בדברי צדיק מוסר השכל לעניניו נמצא שלא הי' מבייש לשום ברי' כלל שלא ידע שום אחד למי המוכיח מוכיח והמדה השנית שצריך המוכיח להמליץ עבור ישראל לפני הבורא ב"ה כשמוכיח אותם ואיש אשר הוא מוכיח על אופן זה לו יאה להוכיח את ישראל וממי למידן זאת ממשה רבינו אבי החכמה כשבא להוכיח את ישראל והי' רוצה שלא לביישם כלל והי' מספר לפניהם המעשה של אביהם האיך חטאו וזה ג"כ אמר ברמז במדבר בערבה וכו' וכל אחד מישראל לקח עצמו מאלה הדברים מוסר גדול כי אין צדיק בארץ שלא יחטא כלל שיפגום בענינים האלו אף שהי' דקה מן הדקה אעפ"כ גם על זה צריך לשוב והי' מזכיר את עצמו ע"י ספורי הדברים של משה ומה שאמר אל כל ישראל וגם מהשהזכיר באחרונה ודי זהב מחמת שבאמרו ודי זהב הי' ממליץ עבור ישראל שכל מה שחטאו הוא בשביל רוב הזהב שהשפעת להם משל למלך כדאיתא במדרש ושם הוא

מביא שעל העגל הי' ממליץ כן והוא הי' ממליץ בזה על כל העבירות שעשו כי באמת היא מליצה גדולה כמו שמליצה היא טובה עבור העני שמחמת דחקות חלילה עשה שלא כהוגן כן היא המליצה עבור העשיר. וזה פי' הכתובים אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל פי' והוא מלשון אל חמי' ואל הלקח ארון אלקים) פירש עבור היינו עבור כל ישראל שבדברים אלו הי' ממליץ עבורם ובמה שהי' מספר לפניהם בערבה מול סוף הי' כל אחד לקח לעצמו מוסר והוא כא הי' מבייש אותם כלל ובאחרונה אמר ודי זהב ובדברים אלו הי' המליצה כדאי' במדרש בשביל זהב שהשפעת להם כנ"ל.

**א"י** אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה וכו' אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר עד קדש ברנע כו' הואיל משה באר את התורה הזאת פירש"י ז"ל לפי שהן דברי תיכחה ומנה כאן כל המקומות שהכעיסו כו' אחד עשר יום מחורב פירש"י שגם זה מן התוכחה אמר להם ראו מה גרמתם וכו' בעבר הירדן הואיל משה באר את התורה הזאת פירש"י בשבעים לשון פרשה להם ראוי להבין הלא בכל הסדרא עוד לא ביאר את התורה כלל רק פרשה זו עד פרשת ואתחנן כולה תוכחות ומוסרים עד התחלת עשרת הדברות ומי הראוי היה שיכתוב מקרא זה בפרשת ואתחנן קודם עשרת הדברות שנאמר שם וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל וכו' בעבר הירדן בגיא כו' שם הי' לו לכתוב הואיל משה באר את התורה הזאת ששם נאמרה פרשת עשרת הדברות ופרשת שמע ושארי המצות שהם מקור לכל התורה והנראה לי כי הנה מצאנו בספרי קודש וכן שמעתי מרובותי הקדושים נ"ע שהעיקר מעיקרי העבודה הוא להרהר בתשובה קודם ישיבתו ללמוד תורה או קודם עשיתו מעשה המצות ואדו"מור הרב בוצינא קדישא רשכ"ה מו"ה יעקב יצחק מק"ק לובלין זצוק"ל אמר שאם האדם אינו עושה תשובה קודם לימוד התורה עליו נאמר ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי כו' משא"כ שבאם מהרהר בתשובה קודם הלימוד אזי נקרא צדיק כמו שאמרו חז"ל בקידושין המקדש את האשה ע"מ שאני צדיק אעפ"י שהוא רשע גמור מקודשת שמא הרהר בתשובה וע"כ רשאי אח"כ ללמוד התורה הקדושה וזה נרמז כאן שלכך הקדים להם משה דברי התוכחות ומנה כאן את כל המקומות שהכעיסו לפני המקום לפי שהיה רוצה לבאר להם את התורה ע"כ רמז להם כללות כל העבירות שעשו עד אותו היום כדי שיהרהרו תשובה על כולם קודם שישמעו דברי התורה וזה ביאר הכתובים אלה הדברים כו' בעבר הירדן וכו' בין פארן וכו' שכל זה הוכיחם וכל כך מפני אשר הואיל משה באר את התורה הזאת ע"כ הוכיחם תחילה כדי שיעשו תשובה על כל עוונותיהם קודם שילמדו ממנו ביאר התורה.

**א"י** אלה הדברים כו' בערבה מול סוף בהדקדק עוד מפני מה נכתב כאן כמה עבירות מה שלא עשו כלום שהרי אלו שיצאו ממצרים ועשו אלו עבירות דהיינו מה שרמזו להם במדבר כפירש"י שאמרו מי יתן מותינו במדבר גם מול סוף מה שהמרו בים סוף המבלי אין קברים במצרים כו' וכן בנוסעם מתוך הים כו' גם ודי זהב שעשו את העגל בשביל רוב זהב וכו' אלו שעשו אלו עבירות כבר מתו כולם ולא נשאר כי אם אלו הנולדים במדבר ואלו לא חטאו כלל בעבירות הנ"ל והאיך הוכיחם בדרך כלל גם על אלו העבירות מה שלא עשו כלל ולא היו בעולם אז כלל ונראה לי לפרש ע"ד הנ"ל בדרך פשוט שאיתא בספרי קודש וכן ראיתי אצל רבותי הקדושים זצוק"ל כשהיו מוכיחם איזה אנשים לא היו מוכיחם לנוכח כך וכך עשית רק ברמיזא בעלמא ואם כך הילוכו בקודש הוא מעשה צדיק וכדומה וממילא נשבר לב השימע לשנים עשר קרעים ומהרהר בתשובה לפי שאם מוכיחים אותו לנוכח אז מתבייש בפני כולם ונשפך דמו והוא עבירה גדולה ע"כ צריך להטמין ברמז לפי"ז אתי שפיר לפי שמשה רבע"ה רצה להוכיח כל הדור ההוא דהיינו כל ישראל על כל עבירות שעשו כדי שיהרהרו בתשובה כנ"ל ע"כ פיהו פתח בחכמה דאם לא הזכיר רק בפרטות המקומות שהכעיסו הם לבדם דהיינו בערבה כפירש"י בשביל הערבה בשיטים בערבות מואב וכדומה המקומות שהכעיסו לפני השי"ת היו מתביישין על כן הזכיר כל המקומות בדרך כלל ברמז הגם שלא היו עדיין בעולם קצת מהן ובכמה מקומות לא היה כלל מהם עדיין בעולם כדי שיוכיחם גם מה שעשו במקומות מה שהכעיסו הם בעצמם ג"כ ויהרהרו בתשובה בלבם והכל בחכמה עשו כנ"ל.

**א"י** אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן במדבר בערבה מול סוף בין פארן ובין תופל ולבן וחצירות ודי זהב הנה יש לדקדק מה זה אשר דיבר משה אל כל ישראל וכי כל ישראל כאחד חטאו בחצירות במחלוקתו של קרח אל כל הקהל עשו את העגל וכן שאר הדברים שהזכיר לא היה דעת כולם שוים בו ובפרט שהדור הזה היו מאותן שכתיב בהם חיים כלכם היום עדה שלימה ולא עשו כלום אותם הדברים שהוכיח בהם שלא היו בעולם כלל כשחטאו אבותם ועשו אותן הדברים ומהם היו קטנים אז ומה זה שהוכיחם משה רבינו ע"ה בדברים אלו כנ"ל הענין הוא כך דהנה בהתאספו זרע ישראל ביחד אל איזה צדיק המפורסים בדורם הבחינה היא שיובחן בו לידע באמת שהוא בחינת צדיק יסוד עולם והוא כולל כל אותם אנשים שבאים אליו הוא כך הבתי' לו זה שנופל עליהם אימה ופחד בנוסעם אל הצדיק האיך באיזה אפין יתראו לפניו וכל אחד ואחד בוש מלפני חבירו מפני שבאים לו כל הענינים ומעשים לא טובים שעשה מימיו

ומהרהר בתשובה ומורא יעלה על ראשו שהצדיק יבין את כל מעשיו לא טובים אשר עשה עד הנה ונעשה שפל בעיניו עד למאד ובוש כל אחד מלפני חבירו ובבואו אל הבית והחדר שהצדיק חונה שם הוא במורא ופחד שממש אינו יודע היכן הוא מגודל הבושה והפחד שלא יאמר לו כל מעשיו שעשה עד הנה והצדיק אעפ"כ אינו אומר לו כלום בכל זה אינינו נבחן שהוא צדיק יסוד עולם באמת רק הבחינה האמיתית היא זאת כאשר ידוע ומפורסים מאדמ"ור איש אלקי' מו"ה אלימלך זצוק"ל שהי' עומד לפני ביתו וסבבוהו בני אדם בעגולה והוא הי' עומד באמצע וסיפר איזה מעשה באיזה ענין לפניהם וכל או"א מהם הי' לבו נשבר על שנים עשר קרעים וכל אחד מהם סבר שסיפר המעשה הזאת עבורו ומרמז על מעשיו אשר לא טובים אשר עשה. וזה סבר שאליו הדברים מגיעים כן הי' אצל כל אחד ואחד. הגם שהצדיק כוונתו בסיפר המעשה לאיזה ענין הצריך לו או שמכווין שיצא מהם איזה מוסר והנהגה אף עפי"כ עליהו לא יבול והם שוים לכל נפש השומעים דבריו וזה אפילו שיחת חולין של ת"ח צריכים לימוד ובזה הצדיק יבחן לידע ולהודיע אם זה כוחו אזי הוא בחינת ציון וצדיק יסוד עולם באמת ומשם בארה הוא ביאור הפסוקים שלפנינו אלה הדברים אשר דיבר משה דייקא וכן כל צדיק וצדיק אמיתי בדורו הוא משה כמאמרם ז"ל משה שפיר קאמרת במדבר בערבה מול סוף בין פארן ותופל ולבן וחצירות ודי זהב שבדיבורו שדיבר אל כל ישראל היה מגיע רמז מוסר אל כל אחד ואחד וכל אחד סבר שאליו הדברים מגיעים וכל אלו האנשים שדיבר להם משה רבינו ע"ה היו מגולגלים מאבותם וכל א"וא הבין דבר המגיע אליו וזה במדבר וכו' זה הרגיש כך ותופל ולבן וכו' וזה הרגיש כך וחצירות ודי זהב אלו הרגישו זאת ואלו הרגישו דבר אחר כל א"וא הבין הדברים שהיו מגיעים אליו וזה מרומז במדרש רבה בסדרא זאת אלה הדברים הלכה כו' אמר הקב"ה מרפא לשון עץ החיים ואין עץ החיים אלא תורה כו' ועליהו לתרופה ר' יוחנן ור' יהושע בן לוי חד אמר לתרפיון וח"א כל שהוא אלם וליעט הימנו לשונו מתרפאה ומצחצחה מיד בדברי תורה כו' שכן משה מתחילה אמר לא איש דברים אנכי ועכשיו ואלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל מרמז כנ"ל שהתורה מרפא לשון ועלהו לתרופה שיחת חולין שלו צריכה לימוד ודו"ק והבן.

**א**"י אלה הדברים וכו' ע"פ דקדוקים הנ"ל בנוסף נופך שקשה עוד מפני מה לא הוכיחם כסדר חטאם שחטאו כי מול סוף הוא החטא הראשון מנה אותו שלישי כן בערבה שהיא היתה האחרון לכולם מנה אותו שני' וכן ודי זהב היא העגל היא היתה ראשונה בשנה ראשונה לצאתם מארץ מצרים מנה אותו אחרון לכלם. ולבאר הענין כי צדיק אין בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא אף שהוא צדיק גדול ולא הפעיל רע כל ימיו אעפ"כ יש לו

לעשות תשובה על חטאת נעורים המה חטאים אשר אדם דש בעקבו ולא יזכרו ולא יפקדו ולא יעלו על לבו לעולם צריך האדם בעל תשובה לשומם לבו להזכיר פרט מעשיו שפעל בימי הקטנות ולעשות תשובה שלימה ושמעתי מצדיקים שצריך האדם לעשות תשובה אף על ימי העבור שהים בבטן אמו שגרם צער לאמו אף בימי הנקה שינק מדדי אמו ועשה לה צער באיזה נשיכה או צער אחר על כן מחויב אדם לעשות תשובה על חטאת נעורים אף שהחטאים קטנים מאד כי נעו מעגלותי' לא תדע מה החטא קטן גורם או מה החטא גדול גורם ואף שהחטא שהיא כחוט השערה מחויב להדמות לו כהר גבוה לעשות עלי' תשובה שלימה ולבא להתעוררת תשובה זו אי אפשר לבא רק ע"י צדיקי הדור המלמד דרכי תשובה ומעורר לבבם אף על חטא דקה מן הדקה ומבואר בזו"הק שהרוצה להוכיח בני אדם להביא אותם לתשובה שלימה אין לו למוכיח להוכיח את האיש לפרש לו לנוכח את מעשה חטאיו כנ"ל רק ישוח וידבר דברים על עצמו או דברים שיהי' נראה שמוכיח כל ישראל ומתוכם ילמוד כל יחיד ויחיד דרכי התשובה על חטאיו פרטי ואף שנאמר על כלל ישראל ידמה לכל איש ואיש כאלו היפרט חטאיו כמבוא' לעיל ולזאת צריך הצדיק הדור לעשות בשכל רב וזך שיוכיח את כל ישראל ויהי' מרומז בו פרטי כל איש ואיש לעוררם לתשובה אף על חטאת נעורים שהיא דקה מאד וזה שאמר הכתוב אשר דבר משה אל כל ישראל ר"ל שאמר דבוריו הזכי' ותוכחה על כלל ישראל והי' מרומז בהם לכל יחיד ויחיד פרטי מעשיו החטאים אשר עשה באותו מקום שחטא להתעורר לבבם להביאם לתשובה שלימה על חטאים קטנים כגדולים כמבואר לעיל לזאת הקדים להם מעשיהם אשר פעלו וחטאו אשר אין החטא גדול כל כך כמעשי העגל ולבסוף אמר ודי זהב הוא העגל ר"ל שהביאם לתשובה כ"כ על מעשי החטאים הקטנים כהחטא הגדול שהיא מעשה העגל שצריך האדם לעשות תשובה אף על החטא קטן כגדול וק"ל.

ה' אלהינו דבר אלינו בחורב רב לכם שבת בהר הזה פנו וסעו לכם ובאו הר האמורי הנה יש להבין מה זה לאמר הא כתיב בפירש ה' אלקינו דבר אלינו בחורב ולמה לי שוב תיבת לאמר. הענין הוא כך דאיתא בגמרא דסוכה לעתיד לבא מביא היצ"הר וכו' לצדיקים נדמה להם כהר ולרשעים נדמה להם כשער הללו בוכים והללו בוכים וכו' ויש להבין למה באמת לאלו נראה להר ולאלו נראה לשער אלא הענין הוא כך שלכאורה נראה לאנשים שיש להם מניעת מעבדות השם יתברך לזה מחמת הפרנסה לזה מחמת חובות לזה כך ולזה כך אבל באמת לעובדי הש"י הן המה הצדיקי אמת אין שום דבר בעולם להם מניעה מעבדות הש"י שנחשב להם כל מניעה לתבן ולקש ואין בעיניהם זה להר

ותל גדול כאשר נדמה לשאר אנשים שהוא הר גבוה ואצל הצדיקי אמת אפילו המניעה הוא גדול כהר אעפ"כ אינו נחשב בעיניהם רק לתבן וקש ושער בעלמא ולפיכך להיפך לפני הרשעים אפילו שהמניעה באמת כחוט השערה אעפ"כ נדמה להם להר גבוה ותל גדול ומבטל את עבודת השם מפני כך ולזה מדה כנגד מדה לעתיד לפני הרשעים נדמה לחוט השער ומראים להם שגדולה שבגדולות שבמניעות הוא הי' רק כחוט השערה אם הי' רוצה לעמוד כנגדה ולהצדיק מראים לו שהי' כהר גבוה ואעפי"כ לא השגיח עליו והי' נחשב אליו כתבן ושער נמצא מי שהגיע לעבודת השם באמת ולומד התורה לשמה אז כל המניעות מעו"הז נחשבו אליו כתבן ושער ואין צריך ליגע את עצמו בעבודה גדולה נגד מניעות או בתפילה נגד המחשבות אבל העיקר העבודה אצלו שיהי' יוכל לשפוך נפשו לפני ה' בדביקות גדול באהבה ושמחה וחיבה על זה הוא מייגע את עצמו זה הוא הר הגדול לפניו שיהי' יוכל לבא לזה באמת ובתמים ומשם בתרה זה הוא הרמז בפ' הזה ה' אלקינו דבר אלינו בחורב לאמר פירש מהמכוון מה דבר שדבר אלינו בחורב שלמדו וקבלו משם התורה כולו הי' המכוון ממנו וזה לאמר רב לכם שבת בהר הזה פי' שאל תאמרו על כל דבר מניעה שהוא הר ואל תיגעו ותעבדו עליו בעבודה גדולה אלא שתשחקו עליו וידמה בעיניכם כתבן וקש ושער רק על מה תייגע את עצמיכם אלא על זה פנו וסעו לכם ובאו הר האמורי פי' האמורי הוא מלשון אמירה וגם לשון חיבה פי' שעל זה הר שהוא הר גדול האמורי שתוכלו לאמר אמירה לפני ה' שיהי' בלשון חיבה ובדביקות ושמחה אל זה ההר פנו וסעו לכם על זה צריך לייגע את עצמו בעבודה גדולה לבא לזה באמת ובתמים ודו"ק.

**ואמר** אלכם בעת ההיא לאמר לא אוכל לבדי שאת אתכם ה' אלקיכם הרבה אתכם והנכם היום ככוכבי השמים לרב ה' אלהי אבותיכם יסף עליכם ככם אלף פעמים כו' הבו לכם אנשים כו' ותענו אותי ותאמרו טוב הדבר כו' ופרש"י ז"ל שבזה הי' מוכיחם שהי' להם להשיב ממי נאה ללמוד ממך או מתלמידך לא ממך שנצעערת עלי' ויש לדקדק שלפי המשמעות הי' יכולת בידו של משה לשאת אותם אלא שלא היו רוצים ללמוד ממנו והאיך אמר לא אוכל לבדי שאת אתכם ובאמת הי' ביכולתו לשאת אותם ב' שאמר והרבה אתכם פירש"י הגדיל והרים אתכם על דייניכם נטל את העונש מכם ונתנו על הדיינים הלא זה שייך לומר על דייני פחות ערך ממשה שהיא באפשר שיטען את הדין ח"ו אבל משה שלמד מפי הגבורה בוודאי לא הי' טועה בדין אין שייך כלל לומר שהרים אותם למעלה ממנו ג' על והנכם היום ככוכבי השמים לרוב פירש"י כחמה וכלבנה והלא אינם אלא שנים ונראה בזה עפ"י מה דאמרינן הארון נושא את נושאיו דהנה שמעתי

מפי הרב הקדוש בוצינא קדישא מו"ה מנחם מענדיל זצוק"ל והאופנים ינשאו לעומתם דהנה האיש אשר הולך ומחזיר ומסבב איך לעבוד הש"י ואינו יכול להשיג אותה ויש לו מסכים ומבדילים ואינו יכול ללמוד ולהתפלל כראוי ולבו מתמרמר עליו והולך בהכנעה ובמרירות לבו אל איזה צדיק אולי ימצא משם מרגוע לנפשו ויהי' לו תועלת אצל הצדיק בעבודת ה' אז גורם להצדיק גם כן הכנעה כי כשהצדיק רואה איך הוא משים כל מגמתו שיוכל לעבוד להש' ית ורואה הכנעה שלו אז נראה לצדיק שהוא טוב יותר ממנו ועי"ז הצדיק מתנשא בעבדות ה' ועבדותו אז גבוה מעל גבוה ואז יוכל הצדיק להנשא את ראש האיש ההוא בעבדות ה' ונמצא מגיע לשניהם תועלת גדול וזהו ארון. הוא הצדיק שהוא מלא תורה ונמשל לארון הוא נושא את נושאיו פי' הוא מנשא את ראש האנשים הבאים אליו בהכנעה שהיו גורמים בזה גם להצדיק נשיאת ראש בעבדות ה' וכן הוא בזוה"ק שאו שערים ראשיכם פי' העולמות התחתונים ישאו את העולמות העליונים שהם ראשים עליהם וזהו פי' הפסוק ואופנים ינשאו לעומת השרפים פי' אותם שהם בבחינת אופן שהם מחזרים ומסבבים אחר עבדות ה' ינשאו לעומת שרפים פי' שגורמים נשיאת ראש לצדיקים גדולים שהם בבחינת שרפים מה שאין כן אם האדם אינו מחזיר אחר עבדות ה' ואינו הולך לצדיק בהכנעה שיגיע לי אצל הצדיק איזה תועלת בעבדות ה' ונראה לו שהוא עובד הש"י כראוי והולך לצדיק בלתי הכנעה שמדומה לו שאין צריך לטובתו אז אינו גורם להצדיק נשיאת ראש בעבדות ה' וגם לאיש ההוא אינו מגיע שום תועלת מפני שהאיש ההוא אינו בבחי' אופן לכן לא יגיע ממנו נשיאת ראש להצדיק וממילא אין לאיש ההוא תועלת אצל הצדיק מחמת שהוא מחזיק עצמו ג"כ לצדיק ואי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד כחמה ולבנה שהם היו ראשונים שאמרו שאי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד ונבוא לביאר הפסוקים ואומר אליכם בעת ההיא לא אוכל לבדי שאת אתכם פי' שאינו יכול לנשא אתכם לעבדות ה' מחמת מה אמר הכתוב ה' אלהיכם הרבה אתכם הגדיל אתכם על דייניכם פי' שאין אתם באים אצלי בהכנעה רק שאתם בעיניכם צדיקים יותר מרבותיכם ואי אפשר לשני מלכים שישמשו בכתר אחד והנכם היום ככוכבי השמים כחמה וכלבנה שהם אמרו אי אפשר לשני מלכים כנ"ל לכן צריכים אתם לתפוס מדות הכנעה כלבנה שמעיטה את עצמה לכן ישראל מונין ללבנה. ה' אלהי אבותיכם יוסף עליכם פי' יוסיף עליכם מדות הכנעה "ככם פי' נוטריקין "ככבוד "מלכותו היינו לבנה שרומזת למלכות שמים ואז הבו לכם אנשים חכמים פי' אם תתפסו מדות הכנעה אפי' צדיקים שהם פחותים הרבה ממשה רבינו ינשאו אתכם לעבדות ה'.

**א**"י ואומר אליכם בעת ההיא לא אוכל לבדי שאת אתכם ואיתא במדרש יכול הייתי לטעון מאה כיוצא בכם כו' וקשה אם באמת הי' יכול לטעון מאה כיוצא בהם והמניעה לא היתה מצדו איך הוציא מפיו בלשון לא אוכל שנראה חלילה כאלו שקר דיבר. גם קשה שאמר עוד איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם אם הוא לא יכול לישא את משא העם מפני שהיו טרחנים איך התנה עם יהושע כשהסמיך אותו ע"מ שהן טרחנים וסרבנים ורוגנים והטיל עליו מה שהוא בעצמו לא יכול לשאת ונראה לרמוז בזה דהנה אצל משה כתיב ותרא אותו כי טוב הוא ותצפנהו שלשה ירחים ואיתא בזו"הק על זה הני שלשה ירחים הן תמוז אב טבת. והענין הוא נשמתו של משה נחצבת ממקום רם ונשא מהמוחין וירדה לעולם לתקן נשמת ישראל להוריד להם התורה מן השמים ובג' חדשים אלו הוא התגברות החיצוניות לכן בג' חדשים אלו הוא בהסתר שלא יתגברו החיצונים יותר ולהבינך אגלה טפת ואכסה טפחיים והנה שם הוי' ב"ה הוא נשמות וחיות של כל העולמות והוא שם העצם ושם אדני הוא היכל קדשו והוא היכל ולבוש לשם הוי' ב"ה וכל השמות והכנוים לבושים הם זה לזה כי כל התורה שמותיו של הקב"ה הן ע"י צירופן שהקב"ה צימצם אלהותו ית"ש מעילה לעלול כדי שיהי' באפשרי להשיג אלהותו ית"ש כמאמרינו לעיל שמשם הוי' ב"ה נשתלשלו כ"ב אתווין דאורייתא וכולן הן צירופים לאין מספר ושם הוי' ב"ה הוא מקור של כולן והוא מאיר לכל העולמות דרך לבושים דהיינו שהוא מאיר לשם אדנ"י ושם אדנ"י הוא פנימיות לשם שהוא למטה הימנו וכן כל השמות והכנוים מה שהוא לבוש לשם של מעלה הימנו הוא פנימיות לשם של מטה הימנו ולעתיד כתיב והיו עיניך רואות את מוריך ששם הוי' ב"ה יאיר בלי לבוש וצימצום כלל לא כן עתה עבודת הצדיקים הוא להמשיך אור עצמותו ית"ש דרך לבושים ליחד העולמות מתתא לעילא ולהמשיך אור אלהותו ית"ש שיתיחד שם הוי' ב"ה עם שם אדני ויאיר דרך לבושים לכל העולמות ויתמשך רחמים על כנ"י ועל שם הוי' ב"ה כתיב זה שמי לעולם לעלם כתיב שלא לאמרו בשפתיו רק יכווין אותו וכן הדין בש"ע כשאומר ברוך אתה ה' שיאמר שם אדני ויכווין השם הוי' ב"ה שיהיו משולבין יחד הוי' ואדני וע"י יחוד זה נמשכין המוחין להספירות ויורדין השפעות טובות על הכנ"י ובג' חדשים אלו תמוז אב וטבת איתא בזו"הק ובהאר"י ז"ל כוונת של ג' ראשונות בש"ע בברכה ראשונה יכווין האותיות שלפני שם הוי' דהיינו טדה"ד ובשני' יכווין האותיות שלאחר שם הוי' והן כוז"ו ובברכה ג' יכווין שם הוי' בא"ת ב"ש והן אותיות מצפ"ץ ולהבין זאת מפני שאז הוא תגבורת הסט"א ואם יכווין ביושר הוי' אדני כמו בשאר ימות השנה יניקו גם הם מהקדושה ויתגברו יותר לכן צריך לכוון על דרך הנ"ל כדי שילכו

ההשפטות בהסתר שלא יניקו גם הם מהקדושה וכשישראל הוצרכו לרחמים עמד משה בתפילה וביקש עליהם רחמים ופעם אחד הזכיר י"ג מכילין דרחמי ופעם אחד לא הזכיר אלא ט' והן י"ג מכ"ד וט' תיקוני דיקנא. וזהו בעת רצון יכולין אנו לעורר הי"ג מכ"ד וט' תיקונא דיקנא בגלוי לא כן בג' חדשים אלו שהוא התגברות הסט"א צריכים אנו לעורר הרחמים הגדולים דרך הסתר. וזהו שאנו מכוונים בראשונה האותיות שלפני שם הוי' שהן טדה"ד שהוא עולה בגימט' כ"ב כמנין י"ג מכ"ד וט' ת"ד והאותיות שלאחר שם הוי' ב"ה שהן כוז"ו עולין ט"ל ואיתא בגמרא ברית כרותה לט"ל שאינו נעצר לעולם והוא טל של תחי' והוא ג"כ רחמים והאותיות של א"ת ב"ש שהן מצפ"ץ עולין בגימ' שי"ן וש' מורה על גבורות ש' שורקת. אך ע"י שהשם הוי' ב"ה מאיר בו נמתק ונעשה רחמים וכל זה צריכים אנו לכוונים בין המצרים ג' שמות אלו כדי שיתיחד חכמה בינה דרך נסתר ברמז ויתמשכו רחמים על כנ"י וזהו ותצפנהו שלשה ירחים ר"ל בג' חדשים אלו אין מאירין המוחין גדולים של משה בקו היושר רק בהעלם דרך ג' שמות אלו כדי שלא יתגברו הסט"א כנ"ל. ומזה נבוא לביאר ואומר אליכם בעת ההיא לאמר לא אוכל לבדי שאת אתכם פי' הר"ת של "לא "אוכל "לבדי "שאת "אתכם עולין בגימ' שס"ב כמנין השמות שאנו מכוונים בין המצרים שמספרם עם הכולל עולה ג"כ שס"ב ור"ל שמשה אמר להן שבעת ההיא דהיינו בין המצרים המוחין של משה הן נעלמים וצפונים ואין מאירין בקו היושר דהיינו השם הוי' לשם אדני בלי לבוש רק חז צריכים אנו לכוין השם הוי ע"י ג' שמות אלו שעולים בגימט' שס"ב ויתיחד חכמה בינה ג"כ דרך נסתר בכדי שלא יבינו הסט"א. וזאת רמז להן בפסוק איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם. כי ר"ת של "איכה "אשא "לבדי הוא 'א'א'ל שהן בגימ' ל"ב והוא ל"ב נתיבות החכמה והוא היו"ד ור"ת של טרחכם ומשאכם וריבכם הוא טו"ו שהן בגימ' כ"א כשם אהי' שהוא בינה ובזה הוכיח אותן שהוא לא אמר לא אוכל לבדי שאת אתכם אלא עת ההיא שהוא בנעלם דהיינו בין המצרים והם סברו שמשה אמר כן על זמן תמידי השי"ת יורינו ויאיר עינינו בתורתו הקדושה אמן.

ה' אלהיכם הרבה אתכם והנכם היום ככוכבי השמים לרב. פירש"י ז"ל הנכם משולים כיום קיימים לעולם כחמה וכלבנה וככוכבים והנה במדרש רבה איתא רק ככוכבים דייקא ולא כחמה ולבנה שעתידין לעתיד לבא להתבייש שנאמר וחפרה הלבנה ובושה החמה עיי"ש. והנה יש להבין מה זה חיים וקיימים לעולם ככוכבים וכי חיו אותו הדור לעולם ככוכבים הלא מתו ומה זה הנכם קיימים לעולם הענין הוא כך דאיתא בגמרא אמרה הלבנה לפני הקב"ה א"א לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד אמר לה לכי מעטי

את עצמך. דהנה כל העולמות מקבלים ומשפיעים לדוגמא הארץ מקבלת השפע מן השמים והשמים מעולם שלמעלה והעולם שלמעלה מעולם העליון ועליון מעליון ממנו עד א"ס ב"ה וב"ש שהוא יחיד ומיוחד וכל שאר העולמות הם משפיעים ומקבלים משפיעים למה שלמטה מהם ומקבלים ממה שלמעלה מהם וגם הארץ מקבלת השפע מלמעלה ומשפיע לבני אדם ובני אדם ג"כ משפיעים ומקבלים כמובן לנבונים מתוך ספרים קדושים. והנה השמש מקבלת השפע מלמעלה ומשפיע ללבנה והיא משפיע ג"כ למטה והיא מקבלת ומשפיע ג"כ כשמש. וזה שטענה הלבנה א"א לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד אמר לה הקב"ה לכי מעטי את עצמך פי' שאעפי"כ צריך המקבל להיות קטן מהמשפיע ע"כ לכי ומעטי את עצמך והנה איתא בגמרא אין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלא נימא ארכיות ארכיות יש. נמצא כשיגיע זמנו של הצדיק זה שיהי' הוא בדורו המשפיע צריך אחר לדחוי לפניו כי ארכיות ארכיות יש ואין מלכות נוגעת בחברתה לאפוקי אם הצדיקים בדורם אינם רוצים זה להיות להם איזה התמנות רק רוצים שיהי' להם חברותא לעבוד את ה' ית"ש עם חבירים יחד להתחזק זה את זה לעבדות ה' אזי אין צריך לדחות אחר מפניו. והנה סגולה זאת מצאנו ראינו בכוכבים שאין כוכב אחד משפיע בחבירו כחמה ולבנה רק כל אחד הוא ממונה על איזה דבר ועל הסגולה המיוחדת לו וכל הכוכבים הם חבירים ביחד ועובדים הש"ית ומשם בארה זה הוא ככוכבי השמים שהם קיימים לעולם אף אתם קיימים לעולם בזמן שתהיו דוגמת הכוכבים שהם חבירים ביחד תהיו קיימים לעולם ולא יצטרכו לדחות אחד מפני חבירו כמו שנאמר לעתיד ולא ילמדו איש את רעהו וכו' ודו"ק והבן.

**א**"י ה' אלהיכם הרבה אתכם והנכם היום ככוכבי השמים לרב לכאורה מלת לרב נראה כמיותר והנראה בזה דאיתא קוב"ה ואורייתא וישראל חד. ואיתא באורייתא ברא קב"ה עלמא והענין הוא דהנה הקב"ה ברא כל העולמות להיטיב לברואיו שנוכל להשיג אלהותו ית"ש לכן צימצם אלהותו ית"ש ונשתלשלו העולמות מני' ובי' ומשלו חכמי האמת למי שרוצה להביט בשמש שצריך לעשות צימצומים כדי שיוכל להביט בה כן צימצם הקב"ה אלהותו ית"ש כדי שנוכל להשיג מעט מעט אלהותו ית"ש ונשלתלשלו העולמות מני' ובי' ויצאו י' מדות והן עשרה. הויות והן פנימיות וחיות של כל העולמות ומשם הוי' ב"ה נשתלשלו כ"ב אתווין דאירייתא נמצא כל אות ואות הוא דבוק בשם הוי' ב"ה ובכל אות ואות יש כל הכ"ב אותיות שכלאות ואות מצטרף עם כל הכ"ב אותיות והן רל"א שערים פנים ואחור נמצא בשם הוי' ב"ה נכללין כל הרל"א שערים פנים ואחור וע"י כל אות ואות נבראו כמה אלפים עולמות ובשם הוי' ב"ה יש ד' מילואים ע"ב ס"ג

מ"ה ב"ן ובכל אות מהמילואין יש כמה וכמה צירופי אותיות ובכל שם מד' שמות אלו נכללין רל"א שערים פנים ואחור ונודע שנוטריקון של ישרא"ל הוא "יש "ששים "ריבוא "אותיות "לתורה והפי' הוא שכל אוש ואיש מישראל יש לו חלק באות מאותיות התורה ואיתא בספרים שהאדם הוא מרכבה לשכינה וכל אבר ואבר מרמזין על רזין עילאין ומי שמזדכך עצמו וזוכה שנעשה מרכבה לשכינה יוכל להמשיך לעצמותו כל התורה כולה עם כל הצירופים שכן מצינו במשה שאיתא בילקוט ששני ידיו של משה הי' שני לוחות ויוד אצבעותיו היו עשרת הדברות וכל אדם יוכל להשיג ולבא למדריגת משה וכן מצינו בר' אליעזר הגדול שקודם פטירתו הגביה ידיו למעלה ואמר שני ידי הן שני תורות. ומזה נבוא לביאר ה' אלהיכם הרבה אתכם והנכם היום ככוכבי השמים לרוב פי' שאותיות כוכב כ"ו כ"ב ור"ל השם הוי' ב"ה שעולה בגימ' כ"ו ובו נכללין כל הצירופין של כ"ב אותיות התורה שהן רל"א שערים פנים ואחור וקודם הסתלקות משה היו ישראל במדריגה גדולה כ"כ שהשיגו כל הצירופים מד' שמות המילואים וזהו שאמר להם והנכם היום ככוכבי השמים לשון רבים שהשיגו אז כל הצירופים של ד' שמות הוי' ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן וזהו לר"ב שד' שמות הנ' ל עולין בגימ' לר"ב וגם רל"א שערים עם השורש עולה ג"כ רל"ב וגמר אומר הכתוב ה' אלהי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים ר"ל משה בירך אותן שישיגו עוד אלף ידות יותר ממה שהשיגו עתה וא"כ אין קצבה לברכתו של משה ויברך אתכם כאשר דבר לכם שזהו רצון הבורא ב"ה שישיגו ישראל אלהותו יתברך לאין שיעור וקצבה.

**או** יאמר ה' אלהיכם הרבה אתכם וכו' ה' אלהי אבותיכם יוסף עליכם וכו' קשה מפני מה דייקא אלף פעמים ומה שוב ויברך אתכם כאשר דבר לכם שאמרו לו משה אתה נותן קצבה לברכותינו וכו' אמר להם זו משלי הוא וכו' קשה מה זו משלי משמע שאותן הברכות שלו המה שהוא נותנם לישראל מאין הי' לו הברכות. ולבאר הדבר נקדים המאמר האר"י זלה"ה וז"ל האר"י ז"ל ישמח משה במתנת חלקו סוד ישמח משה במתנת חלקו כשעלה משה להר לקבל את התורה ניתנה לו אלף חלקים אור וכשעשו ישראל את העגל נאבדו ממנו בעון ישראל ואז נשאר לו חלק אחד לבד מכל האלף חלקים ולכן א' דויקרא זעירא ואמנם משה לא חטא שיאבדו ממנו רק בעון ישראל הי' זה ולכן הקב"ה משלים אותו אליו משל ישראל והם האורות והכתרים עדים של ישראל שהתנצלו מהם בחורב נטלה משה להשלים מה שנחסר לו ואמנם כל ע"ש בלילה חוזר משה לקבל אותם אלף חלקים שאבד ואז הוא מחזיר הכתרים שלקח מישראל כי כיון שניתן לו חלקו הוא שמח בחלקו ואינו מתאוה לחלקים של ישראל וחוזר להם חלקם ואינו אומר

אחר שאני לא חטאתי והם חטאו כבר אני זכיתי בחלקם ואקח את שלי ושלהם אמנם הוא שמח בחלקו ומחזיר את שלהם כי הלא עבד נאמן קראת לו וביאר מה מתנת חלקו ואמר שהוא כליל תפארת בראשו נתת לו וכו'. ובזה מבואר הכתוב שאמר יוסף עליכם ככם אלף פעמים ר"ל אותם האלף כתרים שניתן לו במתנה מעדים של ישראל הוא נותן אותם להם רק יושאר לו חלק אחד בכלל ישראל שמגיע לו חלק אחד שלו ואמרו לו משה אתה נותן קצבה לברכתינו שהם לא הבינו את הסוד הנ"ל לזאת פירש להם זהו משלי ד"ל אותם אלף חלקים אור המה בכוחי לתנם לכם כי המה שלי במתנה מאת הש"י אני מחזיר אותם אליכם אבל יותר אין בידי להוסיף לכם רק הש"י יברך אתכם וכו' כפתור ופרח.

**א"י** ה' אלהי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים וכו' הענין הוא מה שמבואר למעלה מעניני כוכבים שנמשלו להם ישראל כי זה נראה לעינים שהכוכבים מתנענעים א"ע ואין אנו רואים זה בחמה ולבנה זה הוא מחמת יראת השי"ת שיש להם הם מתנענעים א"ע באימה ופחד והנה אנו רואים מזוג של הפעמון שמקשקש בקרבו מחמת שנוגע בפנים ונרתע לאחריו הוא משמיע קול והנה ישראל נמשלו לכוכבים כאמור להם למעלה והנכם היום ככוכבי השמים שעובדין השי"ת ביראה ופחד ומתנענעים א"ע מחמת שהם נגערין באיזה הארה ונתרעים לאחריהם מחמת יראה וכן דרך בני ישראל הצדיקים לשוטט במחשבתו יראת ואהבת השי"ת ובזה הוא מתנענע בטבע שהנשמה מתקשקש בתוכו. והנה כל מדריגה והארה כולל עשרה וכל עשרה כלול מעשרה עד שמגיע לאלף וזה מדריגה עליונה וזה שאמר להם משה רבע"ה והנכם היום ככוכבי השמים ה' אלהי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים ופעמים הוא לשון פעמון פעימה וקישקש כלשון הולם פעם פעמון ורימון שהיא מדריגת הכוכבים להתנענע ולקשקש מחמת יראת הש"י והנכם היום ככוכבים במדריגה ויוסף עליכם ככם אלף פעמים שהיא מדריגה העליונה ודו"ק והבן.

**א"י** והנכם היום ככוכבי השמים כו' ה' אלהי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים הענין הוא כשיש בדור הרבה צדיקים אנשי מעשה ומופת אזי טוב לכל העולם ולכל הצדיקים בעצמם מפני כשהאדם זוכה והוא מטהר ומקדש א"ע עדיין אינו יודע אם הוא באמת לאמיתו צדיק או לאו רק זה הוא הסימן אם נענה בתפילתו וכדומה אם נעשה כדבריו אזי יוכל לידע שהוא חשוב למעלה אבל עדיין יוכל לבא לידי גיאות שהוא במעלה עליונה משאר בני אדם אבל כשיש הרבה צדיקים בדור אנשי מופת אזי אינו בא לידי גאוה כיון שהרבה בני אדם יכולים ג"כ דבר זה כידוע מספר תולדות יעקב יוסף

מהרב דק"ק פולנאי על מאמר ואם הגיס דעתו מקנה אף עולה כו' בשם הבעש"ט זצוק"ל עיי"ש בדברי קדשו עוד תועלת כשיש הרבה צדיקים אנשי מופת בדור אזי בוש כל צדיק מחבירו כידוע כי כל אחד נכוה בחופתו של חבירו כי לא הרי זה כהרי זה כל אחד יש לו מעלה משא"כ בחבירו משא"כ חלילה כשהם מועטים אזי אינו בוש וגדול מאד בעיניו והנה מצאנו בחמה ולבנה שנאמר בהם וחפרה הלבנה ובושה החמה אבל בכוכבים לא מצאנו בהם בושה וזה ביאור הכתוב בדרך הלצה שאמר להם משה רבינו ע"ה והנכם היום ככוכבי השמים לרוב דהיינו כל אחד אינו בוש ממעשיו וגדול מאד בעיני עצמו ככוכבים שאינם בושים כנ"ל ע"כ אמר אלהי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים דהיינו שיהיו הרבה צדיקים ואזי לא תבואו לידי גאוה ותהיו בושים זה מפני זה מפני מעלת חבירו שגדול ממנו כנ"ל.

**ואצוה** את שפטיכם בעת ההיא לאמר שמע בין אחיכם ושפטתם צדק בין איש ובין אחיו ובין גרו ופירש"י ז"ל ובין גרו זה בעל דינו שאוגר עליו דברים הענין נראה לי דידוע שהעיקר הוא התחברות באמת בין החבירים זה גורם כל הישועות והמתקת הדינים כאמרם ז"ל על פסוק חיבור אפרים עצבים הנח לו ואפילו אי איכא כנסי' חדא באמת לאמיתו בהתחברות ואהבה וחיבה תוכל הגאולה לבא עי"ז כשהם צדיקים כדאיתא בזו"הק וזה נרמז כאן כי ידוע אשר שמע הוא לשון אסיפה מלשון וישמע שאול את העם וכו' וזהו שמוע בין אחיכם ביאורו שתתאספו ביחד באהבה ואחוה וריעות ועי"ז ושפטתם צדק כידוע מספרי קודש כי צדק הוא מדת מלכות ודינא דמלכותא ומשפט הוא רחמים והוא עמודא דאמצעיתא שיהיה צדק נמתק ברחמים בין איש ובין אחיו ובין גרו דהיינו בעל דינו שאוגר עליו דברים כפירש"י ר"ל שמסולקים כל הדינין ונמתקים ברחמים ונתגלה בעולם רחמים גמורים וחסדים מגולים ע"י התחברות כנ"ל.

**ותקרבון** אלי כלכם ותאמרו נשלחה אנשים לפנינו ויחפרו כו' את הדרך אשר נעלה בה ואת הערים אשר נבא אליהן וייטב בעיני הדבר כו' ראוי להבין מה הלשון ויחפרו היה לו לומר ויתורו עוד יש לתת לב על אמרו וייטב בעיני הדבר ויקשה קושית רש"י שאם בעיני משה היה טוב למה אמרה בתוכחות עוד אמרו ויאמרו טובה הארץ הלא מרגלים גינו אותה והוציאו דיבה עלי' ועיין ברש"י ז"ל אמנם הענין הוא עפ"י מה שאמרנו למעלה בפ' מסעי כי מה שבקשו בני ראובן ובני גד את ארץ סיחון ועוג היתה כוונתם לש"ש יעו"ש באורך (וכן עתה באו ברמאות למשה לרמות אותו יעו"ש במפרשים לפי דרך המדרש שדרשו ויחפרו פירושו לגלות מטמוניות שחפרו הכנענים וטמנו בארץ) ולדרכינו יתכן שכך אמרו למשה רבינו שאין רצונם שיספרו המרגלים בשבח הארץ בזבת חלב ודבש

מפני אשר אין כוונתם לתאוות חמדת תענוגי תבל ומאכלים הערבים רק כוונתם לנחול את הארץ הקדושה מפני אשר אוירה מחכים בתורה ואין תורה כתורת א"י ושם שער השמים שיעלו התפילות דרך שם כידוע ועל זה שמו מגמת פניהם בביאת הארץ וענין שילוח מרגלים כבר פירש האלשיך הקדוש מפני שהגם שידעו עפ"י הנביא הנאמן את דרכם עם כל זאת אינו דומה שומע דבר הנאמר בנבואה לבדה לשומע דבר מפי איש נאמן אשר ראה אותו בחוש הריאות ועיני בשר למען ידעו בחוש את הדרך אשר יעלו בו ובאיזה הערים אשר יבואו בהם בראשונה ומפני זה שלחו המרגלים וזהו ביאור הכתוב באמרם ויחפרו לנו את הארץ לשון חרפה שהיא שאינם רוצים לשמוע בשבחה למען תהיה כוונתכם רק לשם שמים ואדרבא מרוצים הם שיגנו איתה המרגלים למען תהיה ביאתם בלתי לה' לבדו להגות בתורתו וענין שילוח מרגלים היא רק שישיבו אותנו דבר ביאורו באיזה לשון הם מדברים ומה צרכם לדעת זאת יעויין במפרשים גם למען ידעו הדרך והערים בחוש לא בתורת אמונת הנבואה כנ"ל וע"כ כששמע משה דבריהם הוטב בעיניו מפני כי האמין לדבריהם אשר יכוונו לשם שמים וזה אמרו וייטב בעיני הדבר ולפי דרכינו גם זה היה מן התוכחות מה שאמר וישיבו אותנו דבר ויאמרו טובה הארץ כי המרגלים עשו היפך השליחות שהרי ישראל אמרו שאין חפצם בשבח משמני הארץ ודשנה מפני אשר כוונתם רצוי' בלתי לה' והמרגלים לא כן עשו רק אמרו באנו אל הארץ וגם זבת חלב ודבש וזה פרי' ומעלו בשליחות ישראל נוסף על מה שגינו אותה באמרם אפס כי עז העם.

**ונפן** ונסע המדברה דרך ים סוף כאשר דבר ה' אלי ונסב את הר שעיר ימים רבים ויאמר ה' אלי לאמר רב לכם סב את ההר הזה פנו לכם צפנה ואת העם צו לאמר אתם עברים בגבול אחיכם בני עשו היושבים בשעיר וייראו מכם ונשמרתם מחד כו' ויאמר ה' אלי אל תצר את מואב ואל כו' האמים לפנים ישבו בה עם גדול ורב ורם כענקים וכו' והמואבים יקראו להם אמים ובשעיר ישבו החורים לפנים וכו' וידבר ה' אלי לאמר אתה עובר היום את גבול כו' וקרבת מול בני עמון אל תצרם ואל תתגר בם וכו' והעמנים יקראו להם זמזמים יש לדקדק בזה כאן משמע שבפקודת המקום סבבו את הר שעיר שלא נסעו מכאן עד שאמר להם הקב"ה רב לכם כו' ולא מצאנו בשום מקום שצוה הקב"ה לסבב את הר שפיר ועוד יש לדקדק על פסוק והאמים לפנים ישבו בה חדא מה לנו לידע מי ישב בה קודם ועוד שאמר הכתוב והמואבים יקראו אמים והלא בזה הפסוק עצמו כתיב והאמים לפנים ישבו בה הרי שעד שלא קראו להם שם זה נקראו אמים וגם בפסוק ובשעיר ישבו החורים לפנים והפסוק והעמונים יקראו להם זמזמים נראים כמיותר

לכאורה מה משמיעני בזה ונראה לרמוז בזה דהנה הקב"ה נתן לאברהם אבינו ע"ה ארץ עשרה עמים ובני ישראל לא כבשו אלא ז' אומות וקני קניזי וקדמוני שהם שעיר ומואב ועמק לא כבשי וכתב האר"י ז"ל על ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום וכו' שהם ז' מלכין קדמאין שנפלו בשבירה וג' הראשונות לא נפלו אלא הם בבחינת ביטל ולהבין זאת דקב"ה ברא כל עלמין היתה עיקר הכוונה להטיב לברואיו כי אין מלך בלא עם אך שהיה רוצה שלא יאכל נהמא דכסופא אלא עפ"י מעשיו הטובים וכדי שיהי' שכר ועונש היה מוכרח לברוא מדת הנפילים וזה לעומת זה עשה אלקים לכן תפלו ז' מדות בשבירה ונתערב טוב ברע ויוכל האדם לטעות מאהבה טובה לאהבה רעה וכן בכל הז' מדות וכל האדם לבא לידי טעות חלילה ואם האדם יהי' מואס ברע ובוחר בטוב עושה בזה נחת רוח ליוצרו ושכרו מאתו תצא שיוכל לברר הניצוצות הקדושות ולהענות אותם אל הקדושה. וכתב עוד האר"י זלה"ה שכנגד שלשה הראשונות הם קני קניזי וקדמוני שהם שעיר ועמון ומואב ושעיר הוא כנגד כתר שהוא עולם דלית מחשבה תפיסה בי' רק שאנו צריכים לשער אותו. ומואב הוא לנגד חכמה שאב הוא חכמה. ועמון הוא כנגד בינה שנועם הוא בינה ולהבין החילוק שבין שבירה לביטול הוא כך שז' מדות נפלו בשבירה ונתפזרו הניצוצות והכלים נשתברו ונתערב טוב ברע לכן אפשר לברר הנינוצות ולהעלות אותם אל הקדושה ע"י כשרון מעשיו שימאוס ברע ויבחר בטוב אבל שלש הראשונות אינם בשבירה כי אם בביטול וזה לעומת זה עשה אלהים לכן גם השלש קליפות שכנגדו אף הם עדיין בחוזקם ע"כ אי אפשר לברר הניצוצות דהיינו להכריע אותם שיודו הכל שהוא אחד ושמו אחד כי בהקדושה עצמה אין בו השגה ואסור להרחיב הדיבור בזה ואפילו הרהר אסור בה. ועל זה נאמר מקצה השמים ועד קצה השמים ודרשו חז"ל מקצה השמים ועד קצה השמים אתה רשאי לדרוש ואי אתה רשאי לדרוש מה למעלה ומה למטה וזה לעומת זה ברא אלהים לכן ג"כ אסור להכניס מחשבתו ולעיין בחכמת החיצונים כדי לבטל אותם ולהכריע אותם שיודו הכל שהוא אחד ושמו אחד מחמת שהם בתקפם עדיין כמאמרינו לעיל וזה הוא מינות שעל זה נאמר אל תקרב אל פתח ביתה ודרשו מז"ל זה מינות ואמרינן בגמרא שאל בן דמא בן אחותו של ר' ישמעאל את ר' ישמעאל כגון אני שלמדתי כל התורה כונה מהו ללמוד חכמת יונית קרא עליו מקרא זה לא ימוש ספר התורה הזה מפיך והגית בו יומם ולילה צא ובדוק שעה שאין יום ואין לילה ותלמיד חכמת יונית הרי לך שאפילו לאדם שלמד כל התורה כולה לא הניחו ר' ישמעאל ללמוד חכמת יונית היינו חיצונים ואפילו בימי המקדש לא הי' ביכולת לבטל אותם עד שיבא לציון גואל ואז יהי' מלאה הארץ דעה את ה' ויהי' אז ברורי עולמות

ויודו הכל שהוא אחד ושמו אחד לכן לא כבשו ישראל אלא ז' עממין מפני שהי' בכחם לבטל אותם אבל ארץ שעיר ומואב ועמון לא כבשו מפני שהם כנגד שלש ראשונות והם בתקפם ואי אפשר לבטל אותם עדיין. והנה כתר הוא שכל העולמות הם שם בהעלם וחכמה הוא היעולי עולמות דהיינו שם היו ג' שרשי עולמות במחשבה והיינו דאיתא בספר יצירה שלש אמות אמ"ש ושלש אמות הם ג' שרשי עולמות "אויר "מים "אש והם. אותיות אמ"ש שהם כמו אם לבנים והם יו"ד ה"י וי"ו יה"ו ובינה ה"א הרת עולם שכל העולמות וכל הברואים היו שם בהריון דהיינו במחשבה. ועתה נבוא לביאר הפסוקים ונסב את הר שעיר ימים רבים וכו' פי' שבני ישראל שמו מגמת פניהם לבטל המוחין של הקליפות ויאמר ה' אלי לאמר רב לכם סב את ההר הזה. פי' דבר גדול עשיתם שסבבתם אותה אבל לבטל אותה אי אפשר פנו לכם צפונה פי' תנו דעתכם אל הסתום וצפון בדבר זה שאין ביכולת עתה לבטל אותה ואת העם צו לאמר אתם עוברים בגבול אחיכם בני עשו היושבים בשעיר ונשמרתם מאד כלומר תשמרו מאד שאל תכנסו לעיין בחכמתם לבטל אותה כי היא כנגד כתר וכמו שבכתר אין בו שום אחיזה ולית מחשבה תפיסא בי' כן זה לעומת זה מהקליפה שגם שכנגדה חזקה ואסור לחשוב בזה כל עיקר ואי אפשר לבטל אותה וגם על מואב צוה הקב"ה אל תתגר בם ואמר הכתוב האמים לפנים ישבו בה כלומר שהיא כנגד חכמה ששלשה אמות אמ"ש היינו שלשה שרשי עולמות "אויר "מים "אש לפנים ישבו בה פי' היו שם במחשבה קודם בריאת העולמות עם גדול ורב ורם כענקים פי' שהוא עולם גבוה שאין בו השגה לכינך הקליפה שכנגד החכמה שזה לעומת זה היא ג"כ קשה וחזקה לכן אי אפשר לבטל אותה והמוחבים יקראו להם אמים פי' שהמואבים יקראו להקליפה שלהם אמים פי' שפחד ומורא הוא לספר הימנו וקראו להם אמים מלשון אימה ובשעיר ישבו החורים לפכים פי' ששעיר הוא כנגד כתר ששם היו לפנים קודם בריאת עולמות חכמה ראשונה של יו"ד מלכין ור"ת של חרי"ם היא "חכמה "ראשונה "יו"ד "מלכין וגם על בני עמון צוה הקב"ה וקרבת מול בני עמון אל תצרם ואל תתגר בם ואמר הכתוב מפני מה מפני שהעמונים יקראו להם זומים פי' שהיא כנגד בינה שהיא עולם המחשבה ואין בו השגה לכן את זה לעומת זה הקליפה שכנגדה היא ג"כ אין בה אחיזה והיא בתוקפה לכן אי אפשר לבטל אותה וזמזמים היא מחשבה והיא מלשון עשה ה' כאשר זמם לשון מחשבה ולעתיד אז יהי' מלאה הארץ דעה ויהי' אז ברורי עולמות אז יודו כולם שהוא אחד ושמו אחד ויבטלו החיצונים מכל וכל. **ואשלח** מלאכים ממדבר קדמות אל סיחון מלך חשבון דברי שלום לאמר. והנה יש לדקדק האיך שלח לסיחון דברי שלום ה' הש"ית אמר לו החל רש והתגר בו מלחמה.

ראה נתתי בידך את סיחון (ועיין בטו"ר וברמב"ן והאלשיך ז"ל שהקשו ג"כ קושי' זו ע"ש) והנראה לתרץ כי רש"י ז"ל הביא בפרשת בראשית אמר ר' יצחק לא הי' צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם ומה טעם פתח בבראשית משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים שאם יאמרו האומות ליסטים אתם שכבשתם כו' ואמרו להם כל הארץ של הקב"ה הוא בראם ונתנה לאשר ישר בעיניו ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לאשר ישר בעיניו ע"כ נמצא שע"י התורה שכח מעשיו הגיד לעמו שברא את כל העולם כולו ע"י נטלו ישראל בהתר את ארצות הגוים וידוע לכל שהתורה נקראת שלום כדכתיב דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום. עפי"ז יפרש הפסוק כפשוטו ואשלח מלאכים ממדבר קדמות כפירש"י ז"ל היא התורה שקדמה לעולם אל סיחון כו' דברי שלום ר"ל לא שפתח אליו לשלום כלל וכלל רק לאמר פי' דברי שלום היא התורה שהיא נקראת דברי שלום לאמר שע"י התורה לא יוכל סיחון לאמר שהם ליסטים כי הארץ שלו היא וברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו ע"כ הארץ שלנו היא ובדין אנו נוטלין ממך ארצך שהש"ית נתנה לנו וק"ל (ודעת לנבון נקל לפרש הפסוק אעברה בארצך כו' עד אשר אעבור את הירדן אל הארץ פי' שיקחו להם ארצו לחלוטין אח"כ וזהו אעברה בארצך שבאמת עברו דרך סיחון ועוג אל הירדן לארץ ולא בקשו ממנו לשלום כלום ודו"ק).

**כי** רק עוג מלך הבשן נשאר מיתר הרפאים הנה ערשו ערש ברזל הלא הוא ברבת בני עמון תשע אמות ארכה וארבע אמות רחבה באמת איש והנה יש להתבונן בפסוק זה כי האיך אפשר לפי פשוטו להבין זאת כי לפי מאמרי חז"ל במס' ברכות פרק הרואה שמשה רבינו ע"ה הכה בקרסולו והי' ל' אמו' עד קרסולו והאיך אפשר שיהי' ערשו רק תשע אמות ארכה וארבע אמות רחבה ולפי פרש"י ותרגום באמת עוג לא ידעינין אמתו ומידתו האיך הוא ועוד יש להבין הלשון של באמת איש הולך באמתו אך הענין הוא כך דאיתא בספר יצירה עשר ולא תשע ועשר ולא אחד עשר הנה מדריגות הקדושות נחלקות לעשרה וכדאיתא במשנה עשר קדושות הן ונחלקות ג"כ לארבע מדריגות כידוע מספרים קדושים ארבעה מיני מתכות ונמשלים בהם ארבעה מלכיות זהב וכסף ונחושת וברזל. והם סוד הארבעה מדריגות של הקדושה כדאיתא בספרים הקדושים וישראל נמשלו לעפר והנה עפר היא למטה מכולן שכל מיני מתכות באים ממנה וחוזרים אליו אבל לבסוף הוא מכלה את כל המתכות ועולה על כולן וכדאיתא המאמרם הכל הי' מן העפר והכל שב אל העפר אפילו גלגל חמה והכוונה על עפר עליונה שהיא הי"א והנה אצל הקדושה הכל הוא באחדות גמור כדאיתא כשלהבת הקשירה בגחלת וזה אין להבין

בשכל אנושי כלל האיך וכיצד הוא שהם מיוחדים בתכלית היחוד אבל מ"מ אמת כך הוא שהם מיוחדים זה בזה עד אין סוף ב"ה וב"ש ביחוד גמור ומדריגה הקטנה מארבעה היא מיוחדת היחוד גמור ועולה למעלה למעלה עד א"ס ב"ה וב"ש והנה אצל כל אדם ואדם מישראל יש אלו ארבעה מסכים מה שראה יחזקאל הנביא עליו השלום רוח סערה וענן גדול ואש מתלקחת ונוגה ומתוכה כעין החשמל הוא ניצוץ הקדוש שהוא חלק אלוקי ממעל ובאלו מסכים ארבעה נאחזים כל שרי אומות בהם להמשיך את איש הישראלי כל אחד מהם ממשיך אותו אל תאוה אחרת וענין אחר ולזה צריך האיש הישראלי להעביר מעליו את כל המסכים הנ"ל ולבוא לדביקות הגמור באין סוף ב"ה וב"ש ועי"כ נהרסים כל שרי אומות ממדריגתם ואינם מתיחדים אלא הם מתפרדין ונעשה על ידי איש הישראלי למעלה בקדושה יחוד גמור. והמדריגה התחתונה של המדריגות קדושות נתעלה ביחוד גמור למעלה למעלה עד אין סוף ברוך הוא וב"ש. אבל בסטרא אחרא הגם שאת זה לעומת זה והם מתדמים נגד הקדושה כקוף בפני אדם ונחלקים המדריגות של הסט"א ג"כ לארבעה אבל פתח בחיבורא וסיים בפירודא והם נחלקים כל מדריגה לבדה וגם אין להם המדריגה של עשרה כי הם עשתי עשרה או תשעה כי אם היה חלילה להם המדריגה של עשרה הי' חלילה להם יכולת לדמות לסטרא דקדושא בכל וכל אבל אצלם נתהפך "עשרה "לרעש דהיינו "עשר נתהפך להם "לרעש נמצא שאצלם בסט"א יש תרתי לריעותא לא יש אצלם מדריגה של עשר וגם עוד ריעותא שאין מתיחדים המדר גות שלהם מה שנחלקים ג"כ לארבעה מדריגות נגד הדרגה של קדושה שנחלק לארבעה כנ"ל כי הקדושה ארבעה מדריגות הנ"ל הם מתיחדים ביחוד גמור והמדריגה התחתונה נתעלה למעלה למעלה עד אין סוף ב"ה וב"ש ביחוד גמור אבל בסט"א כל אחד וא' לבד ואינו עולה עד עליונה ביחוד חלילה אבל בקדושה ע"י איש הישראלי המעביר מעליו המסכים הארבעה כנ"ל ומדבק עצמו באלקות באמת גמור ע"י מתיחדים כל המדריגות הארבעה הנ"ל עד למעלה למעלה ולא ניכר מה התחתונה ועליונה כי הם מיוחדים ביחוד גמור עד אין סוף ב"ה וב"ש משא"כ בסט"א הם מחולקים המדריגות וזה ידוע שסט"א מה שגבוה יותר הוא יותר בנקל לשבר אותה וזה העולם החומרי יותר מתאחזים הקליפות וצריך יותר התחזקות ואמיץ כח כדי שיוכל להכניע ולשבר אותם נמצא לשבר כח הברזל מה שמרומז נגד המדריגות הסט"א במדריגה העליונה נקל לאיש הישראלי לשבר כח ההיא מלשבר כח הנחושת וזהב וכסף המרומז בסט"א במדריגות התחתונים כי יש להם יותר כח והקליפות והחיצונים מתאחזים ביותר במדריגות התחתונים וקשה יותר לשבר אותם אלא א"כ ביגיעה רבה ועצום למאד. ומשם בארה הביאור הפסוק

שהתחלנו בו שהפסוק מרמז כחם של האומות של מלכי האמורי שלקחו את ארצם כדכתיב בפסוק ח' ויקח בעת ההיא את הארץ מיד שני מלכי האמורי אשר בעבר הירדן מנחל ארנון כו' כי רק עוג מלך הבשן כו' הנה ע'ר'ש'ו ע'ר'ש ברזל מרומז לנו כחו עד היכן הי' מגיע ע'ר'ש'ו ע'ר'ש ברזל דהיינו עשר נתהפך ל'ע'ר'ש ברזל נגד המדריגה העליונה שמרומז במדריגות של הסט"א שהיא נקל לשבר כחו משל כסף וזהב ונחושת שיש להם אחיזה יותר הקליפות החיצוניות כנ"ל וקשה מאד לכבוש אותם אבל זה הי' ברזל כנ"ל עוד מספר לנו התורה תשע אמות ארכה ולא עשר מדריגות כאשר היא בקדושה עשר קדושות כאשר לתבאר שאין להם מדריגות עשרה עוד מספר לנו התורה ארבע אמות רחבה באמת איש פירש שמה שנחלקים הסט"א לארבעה מדריגות כקוף בפני אדם נגד הקדושה כנ"ל אבל היא לגריעותא שאינם מתיחדים המדות כמדריגות של הקדושה שמתיחדים המדריגות עד שאין ניכר מה התחתונה ומה העליונה ונתעלה המדריגה התחתונה עד למעלה למעלה באין סוף ב"ה וב"ש ביחוד גמור. אבל אצלם וארבע אמות רחבה באמת איש במדה של איש של בן אדם שכל מדה ומדה היא בפני עצמו ואינם מתיחדים ולא כמדה אלקים שמתיחדים במדה יחדיו ידבקו ביחוד גמור עד א"ס ב"ה וב"ש ודו"ק והבן.

## רמזי בין המצרים

**ותרא** אותו כי טוב ותצפנהו שלשה ירחים ואיתא בזו"הק ש"ג ירחים הם תמוז ואב וטבת והנה פי' הזוהר הוא נעלם ונסתר שצריך להבין מה הצפינה והיכן הטמינה ולמה דווקא בג' חדשים אלו והנה כי עיקר העבדות להבורא ית"ש הוא התפילה כמאמר חז"ל איזה עבודה שהיא בלב זהו תפילה וכמו שכתבתי על פסוק ראשית עריסותיכם ייע"ש והנה עיקר התפילה הוא ג' ברכות ראשונות וג' אחרונות כמו שדמהו חז"ל ש"ג ראשונות הם כעבד שמסדר שבחו לפני רבו וג' אחרונות הם כעבד שמקבל פרס מרבו ונפטר והולך לו והמצעיות אינם רק צלותא והנה בשאר כל ימות השנה החסדים מגולים על כנ"י בלי שום קטרוג ואז התפילות של בני ישראל עולים בלי מסך המבדיל אך בג' החדשים הנ"ל הם התעוררת הדינים וקטרוג ולזה צריך שיהיה הצנע לכת עם ה' שגם בתפילה צריך להתפלל באופן שהמקטריגים לא ידעו ולא יבינו ואיתא בכוונת האר"י ז"ל בתפילה שבין המצרים צריך לכוין בברכות אבות באותיות הקודמין לשם הוי' דהיינו טדה"ד ובברכה שני' צריך לכוין אותיות המאוחרין לשם הוי' דהיינו "כ"ו"ז"ו ובברכה ג' צריך לכוין אותיות הוי' בחילוף א"ת ב"ש והטעם בזה כמ"ש שצריך שיתפלל בצניעות וצריך להצנע

השם הוי' ב"ה באופן שלא יבינו הסט"א היכן צפון ובאמת היא טמיר וטמון בשמות אלו דהיינו אותיות הקודמין עולין כ"ב שזה מורה על ט' מכילין דרחמי שהתפלל משה בפעם שני וי"ג מכילין דרחמי ש"ט תיקוני דיקנא יונקים ומקבלים האורות מי"ג ת"ד ואותיות המאוחרין עולה "על ושני אותיות הראשונים הם כ"ו כמנין שם הוי' וב' אותיות אחרונים עולה י"ג כמנין י"ג מכ"ד ת"ד והשם השלישי שהוא בחילוף א"ת ב"ש עולה שי"ן ושי"ן עולה שס"א עם הכולל כמנין שלשה שמות הנ"ל וזה פירוש הפסוק ותרא אותו כי טוב ותצפנהו כי משה עם טוב עולה שס"ב כמנין ג' שמות הנ"ל עם הכולל גם רמז שהצפינו לשם הוי' בשם טוב כי הוי' במ"ק עולה טו"ב וזה שם "אהוה גושפנקא דחתום בי' שמיא וארעא וזה הוא דווקא בג' חדשים הנ"ל כנ"ל.

**מה** שאומרים הקדושי עליונים שבתות שבין המצרים גבוהים עד למאד נראה לי מפני ששת ימי החול שבין המצרים הם נמוכים מאד והם בקטנות עד למאד וידוע שבשבת קודש הוא עליות עולמות ויש עלי' לכל ששת ימי החול ממילא יובן ששבתות שבין המצרים הם גבוהים עד למאד לפי שיש עלי' לכל הדברים שהיה בקטנות עד למאד ונתעלו עד למעלה למעלה משא"כ בשבתות של כל ימי השנה שאין ששת ימי החול קטנים ונמוכים למאד ממילא אין עלי' גדולה כשבתות שבין המצרים שנתעלו כל הדברים שהיו מטה מטה בעמקי התהום למעלה בקדושה.

**מה** שתקנו לנו הקדמונים בקריאת התורה שיזדמן תמיד פ' פנחס בשבתות שבין המצרים ובוודאי לכוונה גדולה היא ונ"ל כי ידוע דרשות חז"ל על פסוק לנטוע שמים וליסוד ארץ אלו הקרבנות שהבטיח הקב"ה לאברהם אבינו ע"ה כל זמן שזורין סדר הקרבנות מעלה עליהם כאילו הקריבום עיין במסכת מגילה בסופו על פסוק קח לך עגל משולשת כו' כבר תקנתם להם סדר הקרבנות כו' והנה בכל שנה הגם שאנו קורין ואומרים פרשת הקרבנות אין אנו קוראים אותו בספר תורה כהלכותיו למשל פרשת התמיד אנו קוראין אותו בכל יום אבל אין אנחנו קוראים אותו בספר תורה כתוב על קלף כשר ובצורות האותיות ותגים וטעמים וכן הקרבנות של מוספי שבת אין אנו קוראים בס"ת הכשרה ע"כ בשבתות שבין המצרים שבימים ההם בטלו הקרבנות בפועל בחורבן בהמ"ק בעו"הר קוראים אנחנו כל פרשת הקרבנות שהוא בפ' פנחס בספר תורה הכשרה בנקודות וטעמים וכל זמן שקורין בסדר הקרבנות מעלה עליהם כאלו הקריבום לפניו והוא תיקון גדול וק"ל.

**בזה המאמר מבואר הצירוף של החודש מנחם אב להפרשה.**

**בפסוק** "הסכת "ושמע "ישראל "היום הנה איתא בגמרא 'ה'ס'כ'ת עשו כתות כתות הנה כבר הרחבנו הדיבור במקום אחר שדיבוק חבירים הוא ממ"ח דברים שהתורה נקנית

בהם כמו שמבואר בפרשת מסעי שצריך בזה לדיבוק חבירים היפוך שנאת חנם שהי' אז בזמן החורבן שנחרב הבית ע"י שנאת חנם וצריכים אנחנו לחזק זאת מה שגברו ידי עשו ע"י פירוד ושנאת חנם בחודש הזה ולהיות אהבה ואחוה ודיבוק חבירים ולהתחזק בתורה. וכסימן הקדמונים מקומי עד שכבי קומי ומאן דמוסיף בתורה מוסיף לו ובזה יובן מה דאיתא במאמרם ז"ל במסכת מגילה ביקש רבי לעקור תשעה באב דאיתא בסוף מסכת סוטה משמת רבי בטלה ענוה ויראת חטא ופירושו היא כך רבינו הקדוש ז"ל הי' עבודתו כל ימיו להנהיג את תלמידיו בענוה ויראת חטא ולבטל כח ידי עשו שהוא הגורם לעשות פירוד ושנאת חנם. וכשמת רבי בטלה מתלמידיו זאת הנהגה של ענוה ויראת חטא נמצא בימי רבי הי' ענוה ויראת "חטא וזה גורם לקרב הגאולה וזה ביקש רבי לעקור תשעה באב אלא שיהי' הגאולה שלימה ולא יצטרכו להתענות בתשעה באב וק"ל. ונחזור למה שהתחלנו "הסכת "ושמע "ישראל "היום ודרשו חז"ל הסכת עשו כתות כתות בתורה כו' וזה צריך בחודש הזה דייקא שיעשו כתות כתות לענין דיבוק חבירים היפוך שנאת חנם להחליש ידי עשו שעושה פירוד בין הדביקים. כתות כתות בתורה והוא צריך ג"כ עכשיו לזה בזה החודש להתחזק בתורה ולהחליש ידי עשו בקולו של יעקב כמו שדרשו חז"ל וכסימן הקדמונים מקומי עד שכבי קומי כנ"ל וק"ל והצירוף הוי' כנ"ל דהיינו לייחד ה' דהיינו כנסת ישראל בוי"ו שהיא ת"ת מקור התורה וי"ו ליחד ביו"ד שהיא חכמה ע"י ה' ראשונה שהוא התשובה. ובזה נעשה יחוד גמור ומבטלין כל הדינין מכנסת ישראל וד"ל. וזהו שמסיים הסדרה בסוף הספר במדבר בערבו"ת מוא"ב ע"ל ירד"ן פי' בערבות הוא לשון עריבות ומתיקות מואב הוא חודש אב דהיינו שיהיו נמתקים הדינים מחודש אב. על ירדן ירחו כי' על הוא לשון התעלות במדריגה למעלה כלשון הוקם על על ירדן פי' שנתעלה למעלה בשרשם ונמתקו כל הדינים בשרשם וזהו 'י'ר'ד'ן 'י'ר'ד 'ד'י'ן ונתבטלים כל הדינין מכנסת ישראל. ירחו פי' היינו 'י'ר'ח וי"ו כנ"ל דהצירוף הוא ליחד הה' בוי"ו כנ"ל ונמתקים כל הדינים מכנסת ישראל אמן ודי למבין ומשכיל.

## ואתחנן

**ואתחנן** אל ה' בעת ההיא לאמר. פירש"י ז"ל אין חינון בכל מקום אלא מתנת חנם אע"פ שיש לצדיקים לתלות במעשיהם הטובים אין מבקשים מאת המקום אלא מתנות חנם כבר נתעוררו בזה מפורשי התורה הלא אסור לשמש ע"מ לקבל פרס ואיך אמר שיש לצדיקים לתלות במעשיהם הטובים. ונוכל לתרץ הגם שאסור לשמש ע"מ לקבל פרס. אך זאת מותר לצדיק לתבוע מאת המקום שיוסיף לו חיים בשביל לעבוד עוד את הש"ית

שכיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצות. אך גם לכי זה לא אתי שפיר הלשון לתלות במעשיהם הטובים כי הלא לא יתבעו חיים לעבודתו ית"ש בשביל מעשיהם הטובים רק לחשקם בעבודתו ית"ש. ונקדים המדרש אמר ר' מכאן שאין לשום ברי' כלום אנל בוראו כו אמר לו הקב"ה למשה וחנותי את אשר אחון מי שיש לו בידי ורחמתי במדת הרחמים אני עושה עמו. ומי שאין לו בידי וחנותי במתנת חנם אני עושה עמו. גם המדרש הזה אין לו פירוש דמי שיש לו בידו אמאי יצטרך לרחמים ונקדים עוד קושיות אדומ"ור הרב הקדוש רבינו אלימלך זצוק"ל כיון ששכר מצוה מצוה א"כ הצדיק הוא מוכרח להיות צדיק כי כשעשה מצוה שכרו שיעשה מצוה אחרת וכן לעולם. והנראה בזה דהנה בענין הבחירה והידיעה כבר נתעוררו קדמאי והרמב"ם ז"ל כתב כמו שהידיעה אינו מושג בשכל אנושי כמו כן הבחירה אינה מושגת בשכל אנושי. והאר"י ז"ל כתב שהדיעה היא למעלה מן הבריאה והבחירה היא בבריאה ולהבין זה הענין הוא מי שהוא הולך בתומו צדיק ועושה מצות ומעש"ט ע"פ התורה הקדושה ואינו מתחכם לעשות מגמת עבודתו כדי להתדבק באור אין סוף ב"ה נדמה לו שכוחו ועוצם ידו עשו לו את החיל הזה שמאס ברע ובחר בטוב ותבוע שכר מאת הקב"ה הואיל ומסר הקב"ה הבחירה ליד האדם הבחירה הוא בידו לאשר יחפוץ יטנה. ובאמת ע"פ פשטות התורה הבחירה ביד אדם כנאמר ובחרת בחיים אבל הצדיק האמיתי שכל מגמת נפשו בעבודתו להתדבק באור א"ס ב"ה ובפנימיות התורה שהיא קדומה לעולם אלפים שנה ושם קודם הבריאה אין שם אלא התורה הקדומה ונשמות הצדיקים וקודם הבריאה כשעלה ברצונו הקדום לברוא את העולם שם היא הידיעה אשר בלתי מושגת לשום נברא ומה שייך שם בחירה ששם הוא כולו טוב רק למטה בבריאה יש ימין ושמאל שם נאמר ובחרת בחיים כמו שמצינו באברהם אבינו עד שלא קיים התורה הי' עומד תחת המזל כמאמר חז"ל אברם אינו מוליד כו' ואחר שנכנס לגופה של תורה הי' למעלה מן המזל ושידד לו הקב"ה המערכת. הגם שהמזל הוא אמת וע"פ המזל ראוי להיות כן מ"מ הצדיק יוכל לשדד המערכת ולבטל הגזירה כיון שהצדיק הוא למעלה מן המזל כמו כן הגם ע"פ פשטות התורה הבחירה ביד אדם. אבל הצדיק שהוא למעלה ודבק בפנימיות התורה ושם הידיעה בלתי מושגת והצדיק ההוא נפשו יודעת מאד שהוא אינו עושה כלום ומה שהוא עובד את הש"ית הוא כמוכרח ואינו תובע כלום אצל בוראו. ולענין עונש מחזיק עצמו שהבחירה בידו והאיש ההוא שלא הגיע למדריגת הצדיק מחזיק א"ע שהבחירה בידו הן לטוב הן למוטב ותובע שכר מאת המקום ב"ה והקב"ה אינו מקפח שכר שום ברי' ונותן לו שכרו מדה במדה מעולם שיש בו השגה ואף גם זאת ברחמים כי האמת האמיתי

שאין לשום ברי' כלום אצל בוראו כי אלמלא עוזרו לא הי' יכול לו. והצדיק האמיתי שהוא דבוק בפנימיות התורה נפשו יודעת מאד שאין לו אצל הבורא ב"ה כלום כנ"ל הקב"ה נותן לו מעולם שאין בו השגה כלל שמשם יוצא החנינה של חנם כי העולם של וחנותי את אשר אחון אין בו השגה כלל ואפילו הנביא לא השיגו וצוח מדוע דרך רשעים צלחה וזה פי' המדרש מי שיש לו אצלי ורחמתי במדת הרחמים אני עושה עמו פי' האיש אשר לא עלה למדריגת הצדיק האמיתי נדמה לו שהבחירה בידו ויש לו אצלי שכר במדת הרחמים אני עושה עמו כי באמת אין לו כי כחומר ביד היוצר כן אתם בידי וגו' רק ברחמים אני נותן לו שרומז לעולם שיש בו השגה ומי שאין לו בידי ר"ל הצדיק האמיתי שנפשו יודעת שהוא אינו עושה כלום כמבואר למעלה ואין לו לתבוע שום שכר אז וחנותי את אשר אחון במתנת חנם אני עושה עמו כלומ' שגם אני מודד לו מדה כנגד מדה מעולם שאין בו השגה שממנו יוצא מתנות חנם וזה ביאור דברי חז"ל אע"פ שיש לצדיקים לתלות במעשיהם הטובים. פי' שמצד הבחירה מאסו ברע ובחרו בטוב והי' להם לתלות במעשיהם הטובים שכוחן ועוצם ידם פעל כל אלה ויקבלו עליהם שכר אין מבקשים מאת המקום אלא מתנת חנם ר"ל אין תשוקתם אלא להשיג עריבות נעימות ידידות אלהותו יתברך שיטעימן מעולם של וחנותי את אשר אחון שהוא עולם שאין בו השגה.

**ובדרך** רמז ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר. אדני אלהים כו' ולכאורה תיבת בעת ההיא נראה כמיותר גם מלת לאמר אך למותר והנראה בזה דהנה כל מגמת נפשו של משה שהפציר והרבה בתפילה שיכנס לארץ הי' כמו שאיתא בספרי קודש שאם נכנס משה לארץ ישראל לא הי' נבנת בית מקדשינו ע"י ילוד אשה ולא הי' שולטין בו מגע נכרים ולא גלו ישראל מעל אדמתם כי הי' ברורי העולמות ולפעול דבר גדול כזה להמתיק כל הגבורות שיהיה ברורי עולמות צריך ליחד יחוד גבוה מעל גבוה והנה יחוד הוי' ואדני הגם שגם לזה לאו כל אדם זוכה לזה מ"מ מי שהוא פושט מחשבתו מהבלי עולם ומעשיו הן לשמים ובעת תפילתו ותורתו ועשיות מצות מכוין לקבל עול מלכותו באמת עי"ז מיחד הוי' אדנ"י שהוא קול ודיבור ויחוד הוי' אדני הוא הקטן שביחודים והוא תפארת ומלכות ויחוד רם ממנו הוא אדני הוי' אהי' שהן קול ודיבור ומחשבה ומי שהוא זוכה לעשות יחוד זה הוא מעלה הגבורות לשרשן וממשיך רחמים על כנ"י אמנם יש יחוד גדול ונורא על כולם הוי"ה אהי"ה אהו"ה ושם אהו"ה הוא למעלה משם אהי' ששם אהי"ה הוא בינה ושם אהו"ה הוא דעת והוא גושפנקא דחתים בי' שמיא וארעא והוא נרמז בפסוק "את "השמים "ואת "הארץ וע"י שם זה נוכל ליחד כל העולמות מנקודה

התחתונה שבארץ עד אין סוף ב"ה ומעלה כל הגבורות לשרשן ונתבטלו החיצונים מכל וכל ונתגלה אלהותו יתברך על כל העולמות ועל זה אנו מקוים במהרה שיתבררו העולמות ע"י שם "אהוה ואז יהי' ה' אחד ושמו אחד ויחוד זה הי' בכוחו של משה ליחד שמשה הוא הדעת וכשהתפלל לפני הש"י שיכנס לארץ עשה בתפלתו יחוד זה שכוונתו הי' שיכנם לארץ ויתברר העולמות כנ"ל הגם שלא כעל בתכלתו אז שלא הי' רצון הבורא ב"ה אז מ"מ רמז לנו בפסוק זה היחודים שעשה בתפלתו הקדושה למען ידעו צדיקי הדורות איך ליחד יחודים וזהו ואתחנן אל ה' בעת ההיא פי' שעשר הויות ועשר אקיות עולים בגימט' "עת ותיבת ההוא כתיב בויו"ו והקרי היא ביו"ד הקרי עולה כ"א כמנין "אהי' והכתיב עולה י"ז כמנין אהו"ה נמצא בשני תיבות אלו משולבים יחד הוי' אהי' אהו"ה כי בתיבת עת הוא הוי' אהי' ובתיבת ההוא יש אהי' אהו"ה כנ"ל וזהו ואתחנן אל ה' בעת ההוא ר"ל שהתפלל משה בהיחודים שנרמזים בתיבות עת ההוא כנ"ל והב' מן בעת היא הפעולה ומה הי' כוונתו ביחודים אלו אמר הכתוב לאמר אדני יהוה ר"ל שיכנס לארץ כדי שיהי' ברורי עולמות ויהי' ה' אחד ושמו אחד ונאמר בפה ה' שם הוי' ב"ה אשר עתה בגלות הוא בנעלם ואנו מכוונים בשם אדני וזהו לאמר אדני "יהוה ר"ל שכוונתו של משה הי' שיהי' ה' אחד ושמו אחד ונוכל לומר בפה ה' השם הוי' ככתבו כמו שיהי' לע"ל.

**א**"י ואתחנן אל ה' בעת ההוא לאמר אדני ה' אתה החילות וכו' קשה מה נאמר בעת ההיא הא כ"מ שנאמר בעת ההיא לשון נוקבא היא עת לא טוב וכאן משה רבינו שהתפלל על עצמו בוודאי הי' לו לראות עת רצון להתפלל גם הוא מיותר מה לי בעת ההיא או בעת אחר גם תיבת לאמר הוא מיותר ואין לו שחר כי כל מקום שנאמר לאמר משמעו שנצטוה לאמר לבני ישראל ומה לאמר שייך כאן גם צריכים והבין מפני מה הזכיר כאן השני שויות אדני הוי'. לבאר הדרך שהקב"ה ברא העולמות עם כל הברואים הכל לכבודו ברא להללו ולשבחו ולספר הודו להיות התגלות אלהותו יתב' ושכינתו בתחתונים כבעליונים אך הרשעים המה דוחים רגלי השכינה ובעת גדלה רשעתם יותר אזי יותר הסתרת פניו מרקיע אל רקיע עד שנעלם בעולם ההענם כידוע ליודעי חן אך זה לעומת זה עשה אלקים שיש צדיקים בכל דור ודור אשר ממשיכים קדושת השכינה למטה ונתגלה קדושת ית' ובני אדם הדוחים רגלי השכינה במה הם דוחין כי באמת מלא כל הארץ כבודו ולית אתר פנוי מני' רק בני אדם אשר דעת בהמה להם וממשיכים עצמם אחר הטבע העולם שאוכלים ושותים ושמחים ועוסקים במשא ובמתן ואין ממשיכים עצמם כלום אחר אלהותו ית' בזה המה דוחין רגלי השכינה ובאמת הכל בטבע עשה אלהים כי גם

הטבע הוא מהבורא ית"ש כי הכל בחכמה עשה בעת שעובדין הש"י כתקון אין צריכים שידוד מערכות רק בחכמת הטבע הוא מנהיג עולמו ובכל רגע ורגע השגחתו פרטיות על כל העולמות וברואיו ולכולם יש כח וחיות מאתו יתברך בלי שום הפסקה כלל כמו שמצאנו דוגמא לזה בימי ר' שמעון בן שטח שצררו חכמים דוגמא לדורות להודיע כמה החטא גורם ע' במס' תענית אך בני אדם הממשיכים עצמם ומבלים כל ימיהם ושנותיהם רק בהטבע המה מפרידים אלהותו מהטבע כי אין ממשיכים עצמם אחר אלהותו רק בהטבע לבד בזה המה דוחים רגלי השכינה כביכול וצדיקי הדור במה המה ממשיכים קדושת השכינה למטה זאת היא העצה שממשיכים קדושת השכינה בחכמת הטבע היינו אף שאוכלים ושותים שהוא מעשי הטבעיות אעפ"כ תיכף ומיד התקשר ונפשם ורוחם ונשמתם באלהותו ית"ש ונתדבקו בא"ס ית"ש ממשיכים אלהותו בחכמת הטבע ובזה מחזירים קדושת השכינה ונתגלה בעולמות התחתונים מה שהי' נכסה בעין בנ"א כנ"ל וידוע ששם אלהים בגימטרי' הטבע היא קטנות המוחין ע"כ אליהו הנביא שצעק ה' הוא אלהים ג"כ תיקון בזה שהיו הדור מפרידים אלהותו מהטבע והיו ממשיכים עצמם רק אחר הטבע לבד ע"כ אמר ה' הוא אלקים היינו ה' הוא הוי' שהוא גדלות המוחין הי' ממשיך בחכמת הטבע והי' ממשיך התגלות אלהותו בעולם התחתון ובזה צדקו דברי חז"ל שהיו אומרים ביומא דשוקא אליהו שכיח היינו ביומא דשוקא שהעולם ממשיכים עצמם אחר הטבע במו"מ ובשאר דברי טבעיות הוא בא ומזכיר אותם ה' הוא אלקי' להמשיך קדושת השכינה בהטבע כנ"ל וזאת רימז לנו משה רבינו ופתח לנו שער האיך להמשיך קדושת השכינה למטה בעולמות התחתונים ואמר ואתחנן אל ה' ר"ל זאת היא תחינת מהשי"ת בעת ההיא הוא לשון נקיבה ר"ל בעת שיהי' עקתא ודינין ויהי' הסתרת פניו בעון ב"א כנ"ל לאמר אדני ה' ר"ל שצדיקי הדור יאמרו ה' אלקים היינו בתפילתם ובמעשיהם הטובים ימשיכו קדושת אלהותו בחכמת הטבע הוא שיכלול השם אלהי"ם הוא גימ' הטבע בהוי' כנ"ל ויהי' התגלות אלהותו ית"ש בעולמות התחתונים והבין.

**א"י** ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר אדני ה' אתה החילות וכו' להבין יש מה לאמר עוד למה אמר שני שמות אלו אדני אלקים תחילה בשם אדני ואח"כ בשם הוי'. והנראה כי הנה ידוע לכל שבחוצה לארץ אסור להזכיר השם ככתבו גם בארץ לא הותר רק במקדש ונוכל לומר שזהו היתה בקשת משה רבינו שיעבור את הארץ כדי שיבוא לבית הבחירה מקום שמותר להזכיר השם ככתבו וזהו ואתחנן אל ה' וכו' לאמר אדני הוי' וכו' פי' שזה היתה בקשתו שיאמר אדני ה' שהשם הוי' שאנו קורין עתה בשם אדני שיוכל לאמרו

בשם הוי' ככתבו כמו שהיו קורין במקדש ע"י שיעבור הירדן ויבוא לבית הבחירה וזהו ע"י שאעברה נא ואראה ההר הטוב והלבנון זה בית המקדש.

**א**"י ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר איתא בספרים שמשה רבינו התפלל תקט"ו תפילות כמנין ואתחנן וצריך להבין למה התפלל דוקא תקט"ו תפילות ולא פחות ולא יותר וגם צריך להבין המדרש שאיתא שם שלא הניח משה שום זויות ברקיע שלא נתחבט בה בשביל ישראל במעשה עגל ומסתמא עבורו ג"כ עשה כן ונראה לפרש עפ"י מה דאיתא בגמרא למה נקרא שמו "שדי שאמר לעולמו די שאלולי כן עדיין היו מותחין והולכים וקשה וכי לא היה יכיל ליתן די סיפוקם אפילו אם היו מותחים והולכים תמיד ולמה אמר לעולמו די ונראה דקב"ה ברא כל עלמין היה רצונו הפשוט רק להיטיב לברואיו אך שרצונו היה להטיב להם ע"י שיעשו שעשועין לפניו ית"ש לכן צימצם אלהותו ית"ש מעילה לעילה עד שברא עולם הגשמיי הזה ונתן לפניהם את הרע ואת הטוב כדי שיבחור אדם בחיים ע"י שימשול ביוצרו וימאוס ברע ויבחור בטוב ואין שום דבר שלא יהיה בו פנימיות אלהותו ממש ואף בזה העולם מאיר פנימיות אלהותו רק שהיא בהעלם מאד לכן יכול האדם לנטות א"ע לאיזה דרך שיבחר ואם האדם נתפס חלילה באיזה עבירה יכול להזכיר א"ע לחזור בתשובה לפניו מחמת פנימיות אלהותו שמאיר בזה העולם והבין הקב"ה בחכמתו אם יצמצם אלהותו יותר יתגשם העולם יותר ויהיה בלתי אפשרי שהאדם יוכל לנטות את עצמו לדרך הטוב לעשות רצונו ית"ש ולא יוכל לקבל הטובות מאת המקום ב"ה ועיקר כוונת הבריאה הי' כדי להשפיע להם טובה לכן אמר לעולמו די ואיתא בגמרא שמארץ עד לרקיע מהלך ת"ק שנה ועוביו של רקיע מהלך ת"ק שנה ובין רקיע לרקיע מהלך ת"ק שנה וכן בכל הרקיעים עד רקיע הז' ועד בכלל ורגלי החיות כנגד כולן ופרסות החיות כנגד כולם וכנ"ל ומילוי של שם "שדי עולה ת"ק כמנין שמארץ עד לרקיע ומרקיע עד לרקיע לכן צוה הקב"ה לכתוב שם שדי על המזוזה שעל ידי שם זה הוא מבריח הקליפות ויוכל האדם לזכור ולישא עליו עול מלכות שמים והנה שבעה רקיעים הם ושבע אוירין הם וכל רקיע מהלך ת"ק שנה ואויר של כל רקיע מהלך ת"ק שנה ומרקיע לארץ מהלך ת"ק שנה נמצא שהחיות הם ט"ו פעמים ת"ק וזהו כוונת הפייטין כף רגל חמש מאות וחמש עשרה ישרה לכסא כי רגלי החיות כנגד כולם שהם ט"ו פעמים ת"ק כמנין "ישרה שהוא תקט"ו וזהו פירש הפסוקים ורגליהם רגל ישרה כי רגלי החיות כנגד כולם ותיבת "ישרה עולה בגימטריא תקט"ו וזהו מה דאיתא במדרש שלא הניח משה זויות ברקיע שלא נתחבט עלי' פי' שתפילתו של משה היתה עצומה כ"כ שהיתה הולכת ובוקעת כל העולמות וזהו פי' ואתחנן שמשה התפלל תקט"ו

תפילות כמנין ואתחנן היינו שתפילתו של משה היתה עולה למעלה מכל העולמות עד עולם הכסא שהוא כנגד כולם שהם ט"ו פעמים ת"ק כנ"ל.

**אתה** החלות להראות את עבדך את גדלך ואת ידך החזקה אשר מי אל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורתיך זה הלשון יש לדקדק מה כמעשיך וכגבורתיך ואח"כ כתיב אעברה נא ואראה את הארץ הטובה איזה סמיכת שייך לראית גבורת השם לבקש בשביל זה אעברה נא וכו' ונראה כי מדרך בני אדם בשעה שבכעס על אח' והוא במדה של גבורות אזי אי אפשר לו בעת וברגע הזאת להשתמש במדת החסד. מה שאין כן אצל הבורא ית"ש נראה עין בעין אצליהם ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב באותו רגע בעצמו השתמש במדת החסד לישראל וגבורה למצרים דהיינו גבורות שבחסד ע"כ מכח זה שראה משה רבינו ע"ה זאת נתחזק לבו להתפלל הגם שאמר לו במדת הגבורה שלא יבוא לארץ אף על פ"כ אפשר לו באותו מדה בעצמו להתחסד עמו במדת החסד ויבא לארץ וזה אתה התלות להראות את עבדך את גדלך זו מדת החסד ואת ידך החזקה זו מדת הגבורות אשר מי אל בשמים וארץ אשר יעשה כמעשיך זו מדת החסד שהוא עושה תמיד עם כל הברואים. וכגבורותיך זו מדת גבורה ביחד להשתמש בהם ע"כ בקשתי אעברה נא ואראה את הארץ. הגם שאמרת במדת הגבורה שלא אבוא לארץ הא באותו מדה ג"כ בעצמו הוא חסד ודו"ק.

**ונשב** בגיא מול בית פעור ועתה ישראל שמע אל החקים ואל המשפטים אשר אנכי מלמד אתכם וכו' יש להבין מה ענין סמיכות זה לזה שכתב ועתה בוי"ו שהפעולה מורה שקאי על דסמיך ליה. משום ונשב בגיא מול בית פעור ישמע אל החוקים. בלא זה ג"כ אנו מחויבים לשמוע אל חוקי התורה גם קשה שאמר אשר אנכי מלמד אתכם איך תלה הגדולה בעצמו ונראה בזה דהנה קודם שנסתלק משה הוכיח את ישראל למען ילכו בדרך טובים והי' שוקד על טובתם עד סוף כל הדורות למען יתנו עצות לנפשם לבל יפלו ח"ו במצודת הסט"א וראה שהקליפה של בית פעור הוא קשה מאוד ובאם חלילה תתגברה. יכולה להרע לישראל ח"ו שלא יהי' להם תקומה קיבל על עצמו שנקבר בגיא מול בית פעור כדי להחליש כחה כמו שאיתא קברו של משה הוא כנגד בית פעור וכשהקליפה של ב"פ מתנשאת להתגבר רואת קברו של משה ותשוב אחור כל זה קיבל משה על עצמו לטובת ישראל שלא תתגבר עליהם וזה פי' הפסוק ונשב בגיא מול בית פעור ר"ל משה אמר כן על עצמו שהוא נתישב להיות קבור שמה לטובת ישראל כנ"ל ע"ז אמר ועתה שיש לכם סיוע זו ממני עד סוף כל הדורות שמע ישראל אל החקים ר"ל תוכלו

ליתן עצות לנפשותיכם איך להנצל מפחד היצה"ר לשמוע אל החוקים מפני שהיא הוא המסייע עד סוף כל הדורות אמר אשר אנכי מלמד אתכם.
**ושמרתם** ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון את כל החוקים האלה ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו כה' אלהינו בכל קראינו אליו ומי גוי גדול אשר לו חוקים ומשפטים צדיקים ככל התורה הזאת אשר אנכי נותן לפניכם היום. רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך כו'. הדקדוקים רבו וזה הדקדוקים מבואר שנאמר כי מי גוי גדול כו' האיך היא נתינת טעם על שהחוקים האלה היינו התורה היא חכמתם ובינתם לעיני העמים בשביל הטעם כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו שמשמע שהיא נתינת טעם ועוד קשה שבעו"הר נראה בזמן הזה שאנו שפלים ונבזים בעיניהם ואינם אומרים רק עם חנם ונבון הגוי הגדול הזה ועוד שאר דקדוקים כאשר יראה המעיין ומדקדק בכתובים ונראה לי ע"פ מה דאיתא בספרים קדושים. וגם שמעתי ממעשיות מקדושי העליונים כי כשאיש ישראלי הוא לומד התורה בהתלהבות ודביקות גדול אזי מתלהט אש סביבותיו ואז רואה הכל כאז במתן תורה שנפתח לישראל כל השבעה רקיעים וכאשר איש ישראני עוסק כך בתורה בהתלהבות כ"כ אזי גם תפילתו עשאה רושם למעלה ונתקבלה בעולמות עליונים ומשפיע שפע טובות לכל באי עולם המשתוקקים לתפילתו אף לאיש נכרי אשר לא מבני ישראל המבקש ממנו שיתפלל עבורו לפעול לו איזה דבר והצדיק הלז רואה שיהי' עי"ז קדוש השם אזי יוכל ג"כ לפעול לו תיכף בתפילתו וכאשר הצדיק פועל לו ענינו אזי רואה בעין הערל שקרוב ה' לתפילתו של הצדיק לקבלו תיכף ובזה נתעלו בני ישראל אף אצל הגוים כי רואים בחוש שהקב"ה קרוב אצלם לשמוע בתפילתם. וזה הוא ע"י תורתם הנעשות בהתלהבות אזי גם תפילתם נתקבל תיכף לפעול למעלה אבל אם אינם עוסקים בהתורה בהתלהבות כ"כ אזי גם אין תפילתם נתקבל כל כך ואז אין כבוד בני ישראל נתגדל בין אומות כי רואים שהש"ית רחוק מתפילתם שאין מקבל תפילתם ומשם בארה היא הביאור הפסוק כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון את כל החוקים האלה ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה. והטעם לזה שיאמרו שבני ישראל חכמים ונבונים ויתגדל כבודם בין האומות הוא בשביל כך שיהיו רואים כי מי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו כה' אלהינו בכל קראינו אליו עי"ז יהיו מוכרחים להודות שהש"ית ישמע תיכף בתפילתם וקרוב הוא לכל קוראיו באמת עי"ז יתגדל כבוד בני ישראל בין העמים. ומפרש הכתוב ע"י מה הקב"ה קרוב לתפילתם הוא ע"י ומי גוי גדול אשר לו חקים ומשפטים צדיקים

ככל התורה הזאת כו' הוא ע"י שעוסקים בתורה בהתלהבות גדול ולהט האש סביבותיו כאשר נתנה בסיני באש. אז תפילתו ג"כ פועלת למעלה ויתגדל כבוד בני ישראל גם אצל האומות ומזהיר הכתוב רק השמר לך ושמר נפשך מאד פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך כו' היינו באם ח"ו תשתכחו התורה ולא תעסקו בה כל כך בהתלהבות אז גם תפילתו לא תפעול למעלה כדאמרו חז"ל מסיר אזנו משמוע תורה כו' אזי גם תשפול כבודכם אצל האומות כנ"ל והבן.

**ונשמרתם** מאד לנפשותיכם כי לא ראיתם כל תמונה וכו' פן תשחיתון ועשיתם לכם פסל תמונת כל סמל תבנית זכר או נקבה. תבנית כל בהמה וכו' תבנית כל צפור וכו' תבנית כל רומש באדמה וכו' ופן תשא עיניך השמימה וראית את השמש ואת הירח כו' ונדחת והשתחוית להם ועבדתם אשר חלק ה' אלהיך אותם לכל העמים תחת כל השמים. קשה מאד שמקודם נאמר ראה למדתי אתכם וכו' יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך וכו' ונתקרבו לקבלת התורה והיו במדריגה גדולה מאד ואח"כ אמר להם פן תשחיתון ועשיתם לכם פסל ח"ו מאיגרא רמא לבירא עמיקתא. גם אינו מקומו כאן ומקומות של הפסוקים הנ"ל הוא בעשרת הדברות אחר שאמר להם לא תעשה לך פסל וכל תמונה הי' לו לאמר להם הפסוקים הנ"ל גם מה שאמר ופן תשא עיניך השמימה צריכים ג"כ להבין שכבר אמר שאין לעבוד רק להבורא יר"ש ולא לשום דבר אחר וכבר הזכיר שאין לעבוד לשום דבר נביא מה לו ברואי ארץ או שמש וירח. גם קשה הלשון אשר חלק ה' אלהיך אותם לכל העמים מה הלשון חלק שאין לו שחר. ולהבין הענין כי כבר אמר הכתוב אל מי תדמיוני ואשוה יאמר קדוש כי אין לדמות ולפנות להש"ית שום דבר ואף שכבר נאמר עיני ה' פותח יד וכדומה הוא רק לשבר את האוזן ובעצם אלהותו ית"ש אין לכנות שום דבר ושום מחשבה לא תפיסה בי' ואף שחכמינו ז"ל כינו קדושת אלהותו ית"ש שהוא כשלהבת הקשורה בגחלת היא ג"כ רק לשבר את האוזן רק שהיא בחינה יותר דקה להתבונן בגדולת יוצרינו אבל בעצם אלהותו מה דמות תערכו לו שח"ו אין לחשוב שום מחשבה ח"ו לשער ולכנות לו כי הכל עצם הבהירות שום מחשבה לא תפיסא בי' ואף המרכבה עליונה המה החיות הנושאות לכסא מכונים בשם שור נשר ארי' אדם ח"ו לדמות שהמה חיות דמות שור או דמות נשר כנ"ל רק הכל לשבר את האוזן מה שיכולה לשמוע ללמוד לבני אדם גדולת אלהינו אבל באמת הכל אורות עליונים שאין לדמות ולכנות לשום דבר גשמי' ח"ו וכאשר האדם מתוקן במעשיו והזדכך גופו ונפשו הוא מתדבק בהש"ית ורואה שהכל בהירות עולמות עליונים ואינו חושב ח"ו לדמות לשום דבר גופני' כי הכל אורות גדולים מה שאין לשער במחשבה כלל גם בעת שאנו

עוסקים בתורה ובתפילה ובכ"ב אותיות התורה ומזכירים התוארים בתפילה ומיחדים שמות הקדושים. חלילה וחלילה לגשם שום תואר או אות מכ"ב אותיות או שם כי הכל בהירות ואורות עליונים שאין לשער במחשבה כלל אך כאשר האדם אין מתוקן מאד בהזדככות הוא בא ח"ו במחשבה זרה וחושב ח"ו לדמות לאיזה דבר גופני' וזאת הזהיר הכתוב ונשמרתם מאד לנפשותיכם וכו' ר"ל להזדכך מאד גופם ונפשותם ולא לחטא כלל. ואמר הכתוב פן תשחיתון ר"ל שלא יהי' לכם הזדככות נפש ועשיתם לכם פסל ר"ל שיבוא על מחשבותיכם לדמות גדולת אלהינו לאיזה דבר גופני' ח"ו וחושב והולך תבנית זכר וכו' תבנית כל בהמה וכו' ר"ל שיעלה על מחשבתיכם ח"ו לכנות האורות העליונים לאיזה דבר גשמי' לזה אמר ונשמרתם מאד כי לא ראיתם כל תמונה רק הכל אורות ובהירות ועוד אמר הכתוב ופן תשא עיניך השמימה וכו' ר"ל שהזהיר את בני ישראל אף שאותות השמים יהיו מראים על איזה דבר רע שיהיה בעולם שלא יהיו יראים מדבר זה רק שיתפללו להשי"ת שהוא יוכל לשדד המערכת שיהפוך הכל לטובה כי מאותות השמים אל תחתו יחתו הגוים המה שהמה תחת המזל אבל לישראל כבר אמרו חז"ל אין מזל לישראל ר"ל שאינם תחת ממשלת המזל כי השי"ת משדד להם המערכת ואמר הכתוב ופן תשא עיניך השמימה וראית את השמש ואת הירח ר"ל שיהיה מראה אותותם על איזה דבר רע ונדחת והשתחוית להם ר"ל לא נעבד ממש רק שתפחד מהם זהו ג"כ כאלו עובד ע"ז ח"ו שחושב שיש בהם ממש כי אין לך להיות שום פחד מהם כי בני ישראל אינם תחת המזל וזהו שאמר הכתוב אשר חלק ה' אלהיך לכל העמים תחת כל השמים ר"ל יחתו הגוים המה שהמה תחת ממשלת המזל אבל בני ישראל אין להם לפחוד מאותותם רק להתפלל להשי"ת לשדד המערכות שיהפוך הכל לטובה ודו"ק והבין.

**א"י** ופן תשא עיניך השמימה וראית את השמש וכו' ועבדתם אשר חלק ה' אלקיך אותם לכל השמים תחת כל השמים ואתכם לקח ה' ויוצא אתכם מכור הברזל ממצרים להיות לו וכו' וכבר צוחו קמאי דקמאי מאי אשר חלק לכל העמים עיין בפרש"י ז"ל תו יש לדקדק מאי ויוציא אתכם מכור הברזל ממצרים הול"ל ויוציא חתכם ממצרים מאי הכונה בזה שהזכיר מכור הברזל. ונ"ל ע"ד הנ"ל דהנה ידוע כי בדור הפלגה חלק ה' ע' אומות כל אומה לשר אחד שהוא ממונה על אותה אומה והוא שופע על אומתו דרך המזלות ומערכת השמים ואומה הישראלי לקח הש"י לחלקו ולגרלו ואין עלי' שום שר ומזל וכוכב ואין מזל לישראל והם יכולים לשנות את המזל והנה המצרים בכשפיהם ובקסמיהם ובלעם הקוסם אסרו את ישראל בשלשלי דפרזלא תחת הסט"א

ותחת המערכת עד שסברו כולם שאי אפשר לעולם ולעולמי עולמים לצאת ממצרים אלא שהקב"ה ברחמיו וברוב חסדיו שידד את המערכת והיתר את ישראל משלשלא דפרזלא ושיבר דלתות נחושת ובריחי ברזל גדע. ומשם בארה הוא הביאור הפסוק שלפנינו ופן תשא עיניך וראית את השמש ואת הירח כל צבא השמים דהיינו המערכת והשתחוית להם ועבדתם דהיינו שתסבר שאתה תחת המערכת ואתה מושפע מהם אשר חלק ה' אלקיך אותם לכל העמים תחת כל השמים דהיינו כפשוטו אשר חלק השם דהיינו האומות הם לחלקם והם תחת המזלות והמערכת ואתכם לקח ה' ויוציא אתכם מכור הברזל ממצרים דהיינו ששיבר שלשלא דפרזלא שאסרו המצרים את ישראל תחת מערכת השמים ותחת הסט"א והש"י הוציא אתכם מכור הברזל ושיבר דלתות נחושת ובריחי ברזל גדע נמצא אתם למעלה ממערכת השמים ואתם יכולים לשנות את המערכת להיות לו לעם נחלה כהיום הזה ואתם חלק אלקי ממעל וק"ל.

**ובקשתם** משם את ה' אלהיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשיך יש לדקדק שפתח הכתוב בלשון רבים ובקשתם משם וסיים בלשון יחיד ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך הכל בלשון יחיד. ונראה לי דהנה האדם מחרב לזכך א"ע בהזדככו' גדול אבל עיקר הזדככות הוא ע"י תפלה בכונה והוא העיקר עבדות בדורות הללו שיהי' התפלה ביראה ואהבה רבה ועי"ז יוכל לבא לידי מעלות גדולות ורמות ולידי מדריגות גדולות כמו שאמר הרב החסיד בוצינא קדישא מו"ה משה זצוק"ל מפשעווארסק שזה רמז ד"המ ע"ה פנה אל תפלת הערער ולא בזה את תפלתם תכתב זאת לדור אחרון ודפח"ח אבל העיקר הוא להתכלל דווקא עם הציבור דווקא הגם שמתפללים במהירות או באריכות מחויב לדחוק את עצמו להתפלל דווקא בציבור ולא ביחידות ואז יוכל לבא לידי מדריגות גדולות והנה הגם שמתפללים אלף אנשים ביחד בציבור מ"מ אינו דומה תפלת זה האדם לזה האדם שכל אחד מוצא אלקותו יתברך לפי כוונתו והכנתו שעשה קודם התפלה. ונבוח אל ביאו' הכתובים ובקשתם משם את ה' אלהיך דהיינו בציבור לכן נכתב לשון רבים ובקשתם וסיים ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך וכו' הכל בלשון יחיד כי כל אחד מוצא אלהותו ית' לפי הזדככותו ולפי הכנותו כנ"ל וגם אח"כ כתיב בצר לך ומצאוך וכו' ושבת עד ה' אלהיך הכל בלשון יחיד כי התשובה טובה ביחוד כ"א בפני עצמו כי כל אדם יודע נגעו לבבו על מה לעשות תשובה לכן נכתב בלשון יחיד.

**כי** שאל נא לימים ראשונים אשר היו לפניך למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ ולמקצה השמים ועד קצה השמים כו' השמע עם קול אלהים מדבר מתוך האש כאשר שמעת אתה ויחי. או הנסה אלהים לבוא לקחת לו גוי מקרב גוי במסת באותות

ובמופתים ובמלחמה כו' ככל אשר עשה לכם ה' אלהיכם במצרים לעיניך. אתה הראת לדעת כו' ויש להבין מה זה שבא ללמד כאן על קומתו של האדם הראשון הענין כך הוא שהש"י השתלשל העולמות כדי שיוכלו להחזיר אליו שבאמת מצאנו מעת בריאת העולם שהש"י היתה עיקר שכינתו בתחתונים ודיבר עם אדם הראשון וגם עם קין דיבר ואדם הראשון הי' במעלה יותר ממלאכי מעלה והי' מלאכי מעלה צולים לו בשר כדאיתא במאמרי חז"ל עד אחר שנתקלקלו הדורות ואפילו אדם הראשון בעצמו אחר החטא כתיב ויתחבא האדם ואשתו כו' עד אח"כ שצרפו ונתלבנו בני ישראל בגלות ולקח אותם גוי מקרב גוי במסת באותות ובמופתים כו' ממצרים כדאיתא בספרים הקדושים שאח"כ במתן תורה במעמד הר סיני באו כמדריגת אדם הראשון מקודם החטא וראו עין בעין כבודו וחזר והשרה שכינתו ביניהם ומשם בארה שמשה רבינו אמר לישראל העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ כו' והפיץ אתכם בעמים כו' ובקשתם משם כו' ומצאתי כי תדרשנו כו' באחרית הימים ושבת עד ה' אלקיך ושמעת בקולו כי אל רחום ה' כו' כי שאל נא לימים ראשונים אשר היו לפניך למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ ולמקנה השמים עד קצה השמים כפי המדרש שקאי על אדם הראשון שהי' על הארץ ומגיע עד קצה השמים ואותו השיעור בעצמו הוא מקצה השמים עד קצה השמים הנהי' כדבר הזה או הנשמע כמוהו פי' שהי' באמת כך (שהרבה תמיהות מתקיימות עיי' פירש"י בכמה מקומות) כגון מאדם הראשון השמע עם קול אלהים מדבר מתוך האש כאשר שמעת אתה ויחי פי' שקאי אאדם הראשון שהי' כללות כל הקומות והי' שומע ויחי בוודאי. רק אח"כ כשנתקלקלו הדורות. או הנסה אלהים לבא לקחת לו גוי מקרב גוי באותות ובמופתים ובמוראים גדולים ככל אשר עשה כו' במצרים לעיניך פי' שאח"כ היה צריך לקחת לו גוי מקרב גוי כו' אתה הראת לדעת כו' כל זה תשים אל לבך שבאמת עיקר דירת השכינה היתה בתחתונים מתחילה בבריאת העולם ודיבר עם האדם וחי ודו"ק.

**לא** את אבותינו כרת את הברית הזאת כי אתנו אנחנו אלה פה היום כלנו חיים פנים בפנים דבר ה' עמכם בהר מתוך האש אנכי עומד בין ה' וביניכם כו' ויש להבין האיך קאמר לא את אבותינו כרת את הברית הזאת הא באמת צוה לאבותם התורה ותו מה זה כי אתנו אנחנו אלה פה היום כלנו חיים הא הי' כמה וכמה מזה הדור שלא היו במתן תורה. אמנם הענין הוא כך שמצאנו במאמרם ז"ל על פסוק ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו שקאי על ישראל במתן תורה שהי' מהם שפיתוהו רק בפיהם ולא הי' בלבם כך. וכן בעת קריעת ים סוף הי' עמהם פסל מיכה עד גלות הארץ והנה העיקר נתינת

התורה הי' רק שנלמד התורה באימה וביראה בהתלהבות אש כעת נתינת התורה בלהבי אש ועל זה הכיון הי' נתינת התורה שנחזור מזה העלמא דשקרא וכל תאוותיו ולהדבק למעלה ע"י התורה שהוא להב אש ונלמר אותה כנ"ל. עד שהאש תלהט סביב העוסק בה כנתינתה מאש. והנה הדור שהיו במתן תורה מצאנו שמהם פיתוהו בפיהם וכו' ונמצא שעיקר המכוין בנתינת התורה לא נתקיים בהם רק בדור ההוא שזכו לכנס לארץ הם היו העיקר שנתנה התורה והברית שהם היו בזה המדריגה שנא' בהם חיים כולכם היום ומשם בארה לא את אבותינו כרת את הברית הזאת פי' שבהם לא נתקיים המכוין בנתינת התורה. כי אתנו אלה פה היום כלנו חיים פירוש המכוין בנתינת התורה והברית היו על האנשים שהם במדריגה הדור הזה שהיו לומדים תורה כנתינתה פנים בפנים דיבר פי' פנימיות אלהותו יתברך הי' מדבר פנימיות שלכם וכל אחד שמע לפי פנימיותו וכוונתו הרצוי וגודל הכנתו בהתהלבות והנה שמעתי בשם הרב המגיד איש אלקי' מו"ה יחיאל מיכל מזלאטשוב זצוק"ל על פסוק אנכי עומד בין ה' וביניכם פי' כשאיש הישראלי מחזיק בעצמו שהוא מעולה באיזה מעלה בתורה או בעבדות ה' אזי הוא עושה מסך מבדיל בינו לבין קונו וזה אנכי שמי שמחזיק עצמו ליש וסובר שהוא במדריגה ישיות אז עומד בין כו' פי' שדבר זה הוא חוצץ ומסך מבדיל בין האדם להש"י ע"כ והנה הוא כתפוחי זהב במשכיות הכסף מצורף לדברים למעלה. פנים בפנים דיבר ה' עמכם כו' פירוש שהוא משגיח על פנימיות של איש הישראלי שיהי' בלהבת אש וזה פנים בפנים דיבר ה' עמכם בהר מתוך האש פי' פנימיותו בפנימיות שלכם שכל אחד השיג לפי פנימיותו וזהו כשהוא עצמו אין ונתבטל ממציאתו מחמת יראה ואימה שלומד מתוך אש כנתינתה ולא כשהוא בעצמו חשוב לדבר שהוא למדן וחסיד ובעל מעלה וזה שסמוך אחריו אנכי עומד בין ה' וביניכם כפי' הרב המגיד הנ"ל כשהוא במדריגת אנכי זה עומד בין וכו' ועושה מסך מבדיל ואינו משיג מהשגת אלהותו יתברך כנ"ל ודו"ק.

**שמור** את יום השבת לקדשו כו' ובדברות הראשונות נאמר זכור את יום השבת כו' ויש להבין מה שאנו אומרים בפזמן לכה דודי שמור וזכור בדיבור אחד כו' ולמה שונה הפייטן לכתוב שמור קודם זכור הענין דאיתא לעולם יכנס אדם שני פתחים ואח"כ יתפלל והרבה פרושים נאמרו על זה ועיקר הפרושים של שני הפתחים הוא יראה ואהבה שהם שני שערים ופתחים שעי"ז יוכל להתפלל ותעלה תפילתו למעלה כי צלותא בלא דחילו ורחימא לא פורחת לעילא והיראה היא מדת מלכות שמים והוא השער לה' צדיקים יבואו בו והיא הפתח ושער הראשון ואחריו הוא השער האהבה ואיתא בזו"הק תרי שבתות שבת דמעלי שבתא ושבת דיומא שבתא ושמור הוא מדת מלכות שבת

דמעלי שבתא וזכור הוא יומא שבתא ולפי זה שפיר יסד הפיוט שמור וזכור בדיבר אחד ברישא שמור והדר זכור כי יראת שמים הוא שער הראשון אשר צדיקים יבואו בו.

**כבד** את אביך וכו' למען יטב לך בגמרא מסכת ב"ק שאל ר' חנינא בן עגיל את ר' חייא בר אבא מפני מה בדברות הראשונות לא נאמר בהם טוב ובדברות האחרונות נאמר בהם טוב אמרלו עד שאתה שואלני למה נאמר בהם טוב שואלני אם נאמר בהם טוב אם לאו כלך אצל ר' תנחום בר חנילאי שהי' רגיל אצל ר' יהושיע בן לוי שהי' בקי באגדה אזיל לגבי' וכו' הואיל וסופן להשתבר וכי סופן להשתבר מאי הוי אמר ר' אשי ח"ו פסקה טובה מישראל ע"כ. הפי' הוא כך דאיתא בגמרא אור שברא הקב"ה ביום ראשון הי' אדם רואה בו מסוף העולם ועד סופו כשצפה בדור המבול ובדור הפלגה עמד וגנזו וירא אלהים את האורכי טוב כי טוב לגנזו שאין הרשעים כדאי להשתמש בו והנה יש לדקדק וכי כדאי הם הרשעים להשתמש באור של עכשיו וממ"נ בשביל איזה דבר שראוים במאורות של עכשיו לא יגנז ג"כ אור של יום ראשון אלא הענין הוא כך דאיתא במדרש נתעטף באור וברא את העולם שנאמר עוטה אור כשלמה נוטה שמים כיריעה פי' הכוונה על האור של הספירות והענין הוא כך שאור הראשון מעשר ספירות הוא דבוק בא"ש ב"ה וכל העשר ספירות הם מיוחדים בתכלית היחוד כשלהבת הקשורה בגחלת ומשתלשלים עד עולם המלאכים ושרים שלמעלה שהם שוטרים על זה העולם וממונים על הדין ונפרעים מן האדם על מעשיו והנה השתלשלות העולמות הי' כדי שיוכל לחזור מזה העולם ותאותו אל עולם שלמעלה וממעלה למעלה עד הדבק הכל לאור הראשון הדבק בא"ס יחד הכל ע"כ הכח והממשלה להם שיהיו יכילים לבטל כל הגזירות מהשוטרים על ידי שמדבקים עצמם באור הראשון עד א"ס ששם רחמים גמורים וזה הכח הוא ביד הצדיקים (וזה אור של יום ראשון אדם מביט בה מסוף העולם ועד סופו שיוכל האדם לראות הבהירות מקטן שבברואים מיחוש הקטנה וזה סוף העולם ועד סופו ומיחד עד שחוזר הכל לאור הראשון) וזה הפי' אור של יום ראשון וכו' מסוף העולם וכו' וראה שטוב לגנזו מפני הרשעים וגנזו לצדיקים לע"ל פי' לצדיקים העתידים לבוא שיש להם כח ליחד הכל על ידי אור הראשון שרואים הבהירות ומיחדים כל השתלשלות למעלה. משא"כ הרשעים אין להם זה הכח חלילה להדבק באור הראשון שהם מעלמא דפרודא. ומשם בארה שר"ח בר אבא השיב שאינו יודע כו' פי' מאי נפקא מני' אם נאמר בה טוב כלך אצל ר' תנחם שבקי בהגדות שאלו ואמר הראשונות ניתנו בפומבי' לא נאמר טוב שרומז לאור הראשון מה שאם כן דברות האחרונות הי' בחשאי והפנימיות הי' גדול מאד וע"כ נאמר טוב שרומז על האור הראשון. ע"כ השיב לו אלו הי' כתוב על הלוחות

הראשונות ונשברה חלילה פסקה טובה ולא היו יכולים לחזור ולהדבק באור הראשון ע"כ לא נאמר בהם טוב. רק בדברות האחרונות שלא נשברה נאמר טוב ודו"ק.

**את** הדברים האלה דבר ה' אל כל קהלכם וכו' קול גדול ולא יסף וכו' ותאמרו הן הראנו ה' אלהינו את כבודו ואת גדלו ואת קולו שמענו מתוך האש היום הזה ראינו כי ידבר אלהים את האדם וחי ועתה למה נמות כי תאכלנו האש הגדולה הזאת אם יוספים אנחנו לשמוע את קול ה' אלהינו עוד ומתנו כי מי כל בשר אשר שמע קול אלהים חיים מדבר מתוך האש כמונו ויחי קרב אתה ושמע וכו' יש לדקדק כי כל מפורשי התורה מפורשים קול גדול ולא יסף ולא פסק צריך להבין דלא פסק משמע דעדיין אינו פוסק ועוד קשה שהפסוקים נראים כסותרים אהדדי כתיב היום הזה ראינו כי ידבר אלהים את האדם וחי וכתיב ועתה למה נמות כי תאכלנו האש הגדולה הזאת אם יוספים אנחנו לשמוע וכו' כי מי כל בשר ועוד למעלה כתיב כי ידבר אלהים את האדם וכו' ואח"כ כתיב אלהים חיים ועוד מלת כמונו לכאורה הוא מיותר ונראה בזה דאיתא בזו"הק ונהר יוצא מעדן יצא אין כתיב אלא יוצא שהוא ייצא תמיד ואיתא שבינה נקראת רחובת הנהר והוא עולם התשובה והוא יוצא תמיד שבת קול מכרזת בכל יום שובו בנים שובבים ואז מתעורר כל אדם לתשובה וכל אחד מרגיש בעצמו העת הזאת שבאותו רגע בא אליו הרהר תשובה ואלמלא עולם התשובה לא היה העולם מתקיים וקוב"ה ברא עלמין עיקר כוונתו היה להטיב לברואיו רק שרצה הקב"ה לזכות את ישראל שיקבלו שכר טוב ולא יאכלו מנהמא דכסופא צמצם אלהותו ית"ש מעילה לעילה עד שברא עולם הגשמי' ואם האדם מזדכך את עצמו ומוסר גופו ונפשו להקב"ה אז מסיר כל המסכים ומבדלים ומשיג אלהותו ית' ועיקר שכר הטוב הוא השגות אלהותו ית"ש אך להשיג אלהותו ית"ש אי אפשר בלתי כי אם שיזדכך א"ע מהחומר מכל וכל ויעבוד את השי"ת במסירת נפשי וגופו וממונו באהבה הרוממות וביראה הרוממות עד כלות הנפש אליו ית' אז הוא משיג אלהותו ית"ש ונובלת חכמה של מעלה תורה פי' פשטות התורה היא נובלת חכמה של מעלה ופנימיות התורה הוא חכמה של מעלה עצמה והיא בינה שחכמה בינה תרין רעין דלא מתפרשין ולהשיג פנימיות התורה אי אפשר עד שיזדכך עצמו מהחומר מכל וכל וכל חמדת עו"הז היו בעיניו כלא ויהיה לו התפשטות הגשמיות אז יוכל להשיג פנימיות התורה ועולם התפארת והיא יו"ד שהיא יעקב ושם ג"כ עדיין פנימיות התורה וקול האחרון היא קול ה' יחולל אילות והיא מלכות ושם התורה מלובש בפשטות התורה שבכתב ותורה שבע"פ ופנימיות היא אספקלריא המאירה ופשטות התורה היא אספקלריא שאינה המאירה ופשטות התורה יוכל אדם להשיג אף שעדיין

אינו נזדכך מכל וכל מ"מ גם לזה צריך מסירת נפש (כי השגה) כדאמרינן בגמ' שמשה ראה מאספקלריא המאירה ושאר הנביאים ראו מאספקלריא שאינה המאירה והקב"ה כשנתן התורה לישראל היה מדבר עמהם מעולם הבינה והיינו פנים בפנים דיבר ה' עמכם מפנימיות התורה לפנימיות הנשמה ומשה רבינו שהיה לו התפשטות הגשמיות מכל וכל לפיכך הי ביכולתו לקבל הדיבר ההוא ובני ישראל שלא הכינו את עצמו כמשה לא היה בכחם לקבל הדיבר ההוא ועתה נבוא לביאור הפסוקים את הדברים האלה דיבר ה' אל כל קהלכם קול גדול ולא יסף פי' שהקב"ה דבר עמהם מעולם הבינה שהיא עולם התשובה שהוא קלא דלא פסק כמאמרינו לעיל ותאמרו הן הראנו ה' אלהים את כבודו זו חכמה שמלת "כבוד בגימ' ל"ב שהיא ל"ב נתיבות החכמה ואת גדלו היא בינה שהיא גדלות המוחין וחכמה ובינה הם תרין רעין דלא מתפרשין ואת קולו שמענו מתוך האש פי' ששמענו את הקול אבל לא השגנו מפני שעדיין לא נזדכך מהחומר מכל וכל היום הזה ראינו כי ידבר אלהים את האדם וחי פי' כי שם אלהים היא מלכות ששם אלקים מורה על הממשלה (שגם הסט"א נקראים ג"כ אלהים אחרים על שם שחלק להם השי"ת ממשלה) והיינו כי ידבר אלקים את האדם פי' אם הדיבור יהיה בבחינת מלכות שהיא פשטות התורה וחי היינו שיש בכוחם להשיג פשטות התורה ועתה למה נמות וכו' אם יוספים אנחנו לשמוע את קול ה' אלקינו היינו השם המיוחד עוד ומתנו שאין בכוחינו להשיג פנימיות התורה כי מי כל בשר אשר שמע קול אלהים חיים מדבר מתוך האש פירש כי שם אלהים לחוד הוא מורה על מדת מלכות כנ"ל ואלהים חיים מורה על עולם הבינה שהיא חיות של כל העולמות והיינו כי מי כל בשר אשר שמע קול אלהים חיים היינו מעולם הבינה כמוני פי' כערכינו שלא הי' לנו הכנה ראוי לזה ויחי לכן קרב אתה ושמע.

**ותקרבון** אלי וכו' ותאמרו הן הראנו וכו' היום הזה ראינו כי ידבר אלקים את האדם וחי ועתה למה נמות כי תאכלנו האש הגדולה וכו' ויש להבין הלא זה סותר למה שאמרו מקודם שהרי אמרו היום הזה ראינו כי ידבר אלקים את האדם וחי אמנם יראה לומר כי הנה ידוע אשר הקליפות הם רוח סערה וענן גדול ואש מתלקחת ונוגה וכו' ואותם ראה יחזקאל קודם שראה המרכבה והם סובבים הקדושה. וכל הנכנסין לפרדס ולעבור בעולמות העליונים צריכים לשבר ולעבור תחילה באותם הקליפיות והיותר קשה לעבור הוא בקליפות אש מתלקחת כי ח"ו יוכלין לשקוע בה ולכן הד' שנכנסו לפרדס לא יצאו כלם בשלום. והנה גם במעמד הר סיני שירדה עליו המרכבה ג"כ נאמר את כל הדברים האלה דיבר ה' וכו' מתוך האש הענן והערפל וכו' ויהי כשמעכם את הקול מתוך החשך

רומז גם כן על אותן הקליפות ולכן אמרו ועתה למה נמות כי תאכלנו האש הגדולה רומז ג"כ לקליפות אש מתלקחת הנ"ל ולכן בחרו במשה רבינו שיעבור ויקרב עבור' בכדי שישבר אותן הקליפות ברוב צדקתו כי יראו לנפשם לעבור בהם. כי מי כל בשר אשר שמע קול אלהים חיים מדבר מתוך האש כמונו ויחי. קשה מה שאמרו כמונו ר"ל אדם כמותם לא יכלו לשמוע דברי אלהים חיים אבל איש אחר ח"ו יוכל לקבל לשמוע דברי אלקים חיים ולבאר הדבר כי כבר פרשתי הפסוק וישב משה את דברי העם אל ה' שאף משה רבינו הפליג בדבר הזה שאמר ג"כ רצונינו לראות את מלכינו ומכל שכן שישראל עשו שלא כהוגן מה שביקשו לראות את מלכם כי אין לאדם אף שהוא צדיק גדול אין לו לבקש השגות גדולות רק מחויב לעבוד להשם יתב' מיראה ומאהבה ובמעשים טובים והשגות בעולמות עליונים יבואו לו ממילא כפי יחנן אותו השי"ת כי כאשר יבקש האדם השגות גדולות הוא אינו מדרך ענוה כי כבר אמרו חז"ל מה שעשתה חכמה עטרה לראשה עשתה ענוה עקב לסוליתא כמו שאמר הכתוב ראשית חכמה יראת ה'. גם אמר הכתוב עקב ענוה יראת ה'. וזש"ה והתיצבו בתחתית ההר ר"ל שהר סיני הי' במדריגת ענוה יותר מבני ישראל כי הוא הי' עניו מאד כידוע ובני ישראל אמרו רצונינו לראות את מלכינו והוא אינו מגדר ענוה כי לא הי' להם אז הזדככות גדול כ"כ והיו רוצים להשיג השגות גדולות מה שלא הי' להם לבקש אך אחר קבלת התורה הי' להם הזדככות יותר והיו אח"כ מבינים בעצמם שעשו שלא כהוגן מה שאמרו רצונינו לראות את מלכינו שביקשו השגות גדולות לזה אמרו כי מי כל בשר כו' ר"ל שיש בו עוד הבשריות שעדיין אין לו הזדככות חומריות. מדבר מתוך האש כמונו ויחי ר"ל כמונו ויחי ר"ל כמונו שלא הי' לנו הזדככות כ"כ ובקשנו גדולות ממנו ואעפי"כ עשה לנו נס שנשארנו בחיים ואמרו אח"כ קרב אתה ושמע כו' לזה אמר השם יתברך הטיבו את אשר דברו שבאו להזדככות ובמדריגה זאת שהבינו בעצמם שעשו שלא כהוגן שבקשו גדולות ועתה באו למדריגה ענוה יותר והבין.

**ושמעת** ישראל ושמרת לעשות אשר יטב לך ואשר תרבון מאד כאשר דבר ה' אלהי אבותיך לך ארץ זבת חלב ודבש שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך כו' והנה יש להתבונן מה זה ושמעת ושמרת לעשות אשר יטב לך ואשר תרבון מאד האיך צוה שנעבוד מחמת קיבול שכר ואדרבא מצינו באבות הציווי היפוך על תהיו כעבדים כו' ע"מ לקבל פרס ותו מה סמיכות הפרשה של שמע ישראל ואהבת בכל לבבך ובכל נפשיך ובכל מאדך ונראה אדרבא הפסוק לומד אותנו שלא נעשות המצות ע"מ לקבל פרס רק אדרבא להיות במסירות הנפש בכל

לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך כי ידוע כל מקום שנאר השמר אינו אלא לא תעשה וזה ושמעת ישראל ושמרת לעשות אשר יטב לך ואשר תרבון מאד פירוש ושמרת לעשות שלא לעשות ע"מ שיטב לך ואשר תרבון מאד כדי שיטב לך ותרבון מאד כאשר דבר כו' זבת חלב ודבש שלא לעשות ע"מ כן וזה שכתוב אחריו פרשת שמע ישראל פסוק של היחוד ואהבת כו' בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך פירוש במסירת הנפש ולא ע"מ לקבל פרס כדאיתא באבות ודו"ק.

**וקשרתם** לאות על ידך והיו לטטפת בין עיניך ופירש"י ז"ל על שם מנין פרשיותיהם נקראו טוטפות טט בכתפי שתים פת באפריקי שתים ראוי לשום לב להתבונן מה זאת שמצות תפילין שהוא חמורה כ"כ שהוא יסוד של כל דת יהודית לא נאמרה מנין פרשיותיהם בתורה אלא ברמז על שם המקומות הללו שבכתפי קורין לטט שתים ובאפריקי קורין לפת שתים הרי ארבעה והענין הוא דהנה הקדמונים סדרו לנו פרשיות של כל השנה ועל פיהם אנו קורין בשבת נחמו פ' ואתחנן ובוודאי גם זאת עפ"י סוד ובפרשה זו כתיב שלשה פעמים שמע. ועתה ישראל שמע אל החקים ויקרא משה אל כל ישראל ויאמר אליהם שמע ישראל וגו' וגם שמע ישראל של ק"ש. והענין דהנה הצירוף של חודש אב הוא "הסכת "ושמע "ישראל "היום ואיתא בספר יצירה המליך אות ט' בשמיעה וקשר לו כתר וצרפן זה בזה וצר בהם ארי' בעולם ואב בשנה נשמע מזה שבחודש אב המליך אות ט' בשמיעה ולהבין זאת דאיתא בגמרא ששאל ר' חנינא בן עגיל את ר' חייא בר אבא מפני מה בדברות ראשונות לא נאמר בהם טוב ובדברות אחרונות נאמר בהם טוב וכו'. אמר לי' הואיל וסופן להשתבר וחס ושלום פסקה טובה מישראל לכן בדברות האחרונו' שהן קיימים כתיב בהם אשר ייטב לך ומה היא טוב שכתוב בדברות האחרונות היא הטוב הגנוז כדאי' במדרש וירא אלהים את האור כי טוב ויבדל וכו' ודרשו חז"ל אור שברא הקב"ה בששת ימי בראשית אדם מביט בה מסוף עולם ועד סופו כיון שנסתכל בדור המבול ובדור הפלגה עמד וגנזו לצדיקים לע"ל והנה כשעלה ברצונו הפשוט לברוא את העולם צימצם אלהותו ית' מעילה לעליל ונשתלשלו העולמות מני' ובי' ויצאו עשר קדושות והן עשר ההויות וט' מהן הן בחינות דכורא שהן משפיעין והעשירית היא בחינות נוקבא שהיא מקבלת מהן וצריכין אנו ליחד מתתא לעילא ולהמשיך מעילא לתתא אור בהירות אלהותו יתברך על כל העולמות שיהי' ביטל החיצוניות מכל וכל ויתגלה אור אלוהותו ית' אור הקדמון שהוא טוב הגנוז ויהי' ה' אחד ושמו אחד וזה שאנו קורין בשבת נחמו פ' ואתחנן שנזכר בה כמה פעמים שמע כי מר"ח אב עד שבת זו הי' התגברות הדינין בט' ימים אלו ואח"כ שהחשכות הלך לו

אנו קורין פ' ואתחנן שנזכר בה כמה פעמים שמע שזאת נחמתינו שאנו מקוים לאל ית"ש שיגאול אותנו בקרוב ויתגלה הט' שהמליך בשמיטה שהוא הטוב הגנוז שהוא אור הקדמון וזהו שאיתא בספר יצירה שהמליך אות ט' באב כי בט' באב עשו המרגלים בכי' לדורות שלא אמרו טובת ארץ ישראל רק יהושע וכלב שאמרו טובה הארץ מאד מאד ואנו מצפים שיתוקן זאת במהרה והמליך אות ט' באב ר"ל שיתגלה הט' שהיא טוב הגנוז ואנו קורין בשבת נחמו הדברות האחרונות שכתוב בהן אשר ייטב לך ונחמתינו שלא יפסוק הטוב ההוא ממנו וזה סוד שאנו קורין בכל יום שמע ישראל בבוקר בתפילין שאנו מיחדין באמירת אחד מתתא לעילא הט' הויות וממשיכין אור בהירות אלהותו ע"י הע' הויות למלכות שהוא בחי' נוקבא וזהו אחד אח' הן ט' הויות וד' הוא כנ"י שהיא עתה בגלות המר בדלות ובגלות נאמר עלי' עני' סוערה לא רוחמה וע"י שאנו מיחדין הט' הויות מתתא לעילא באמירת אחד בתפילין אנו מעוררין התפילין דמרא עלמא שהוא ית"ש מתפאר בנו וממשיכין מעילא לתתא ע"י ט' הויות אור בהירות אלהותו על כנ"י שיהי' במהרה ה' אחד ושמו אחד והנה כתיב מבשרי אחזה אלוה דהנה האדם הוא קומה ודרכו של אדם שהראש הוא בגלוי וגופו מכוסה בלבושים כמו כן בריבוי רבבות הבדלות לאין שיעור המוחין הגדולים הן בלתי צימצם והכתפין ומכתפין למטה הוא בצימצם ע"י לבושים וע"י שאנו מיחדין בתפילין שאנו קורין בהן ק"ש אנו מיחדין מתתא לעילא הט' הויות ועי"ז אנו ממשיכים מאריך אנפין לז"א דהיינו מהמוח להכתפין ומכתפין למטה עכנ"י שהיא נוקבא בחי' מקבל ואנו מיחדין הט' הויות מתתא לעילא ומעיל' לתתא והיינו ב' פעמי' ט' וזה וט"ט בכתפי שתים ר"ל בהכתפין הן שני פעמי' ט"ט מתתא לעלא ומעיל' לתתא ופ"ת באפריקי שני פי' ע"י מה אנו מיחדין הט' הויות ע"י הוי' אדני שאנו מקבלין עלינו מלכות שמים שלימה באמירת ק"ש נתיחד הוי' אדני ואנו מיחדין מתתא לעילא עד שנתיחד חכמה בינה ונמשכין המוחין להמדות והנה עשרה פעמים הוי' אדני עולין בגימ' תתק"ו ועם נון שערי בינה עולין תתק"ס שהוא מנון לוגין שבמקוה לרמז שבעל קרי אסיר בקריא' שמע ובתפילין ושני פעמים פ"ת עולה בגימ' תתק"ס וזהו פת באפריקי שתי' ששני פעמי' פת עולה תתק"ס ובאפריקי רומז לסוד שמן כי שמן עם הכולל עולה במנין אפרקי.

**וידעת** כי ה' אלהיך הוא אלהים כו' לאוהביו ולשומרי מצותינו לאלף דור קושית רש"י ולהלן הוא אומר לאלפים וכו' כאן מאהבה כאן מיראה וזה התירץ דחוק כי כאן נאמר לאהביו ולשומרי מצותיו ולהלן גם כן נאמר לאוהביו ולשומרי מצותיו ולי נראה לתרץ בדרך פשוט כי להלן הוא אומר ועושה חסד לאלפים ר"ל שזה הוא כולו חסד היא

לאלפים דור וכאן נאמר הוא אלהים האל הנאמן שומר הברית והחסד ר"ל שהוא מדת גבורה "אלהים הוא החסד של גבורה הוא אינו מסכים לאלפים דור רק אעפ"כ הוא לאלף דור שגם הגבורות מסכימים לעשו' חסד לאלף דור וק"ל.

## שבת נחמו

**הפטורת שבת נחמו**

**נחמו** נחמו עמי יאמר אלהיכם וצריך להבין למה כפל הלשון נחמו נחמו ובודאי הנביא מרמז כאן איזה דבר כי בכל תנ"ך אינו מיותר אפילו אות אחת ונראה לרמוז בזה דאיתא בספר יצירה במשנה ראשונה בשלשים ושתים נתיבות פליאת החכמה חקק יה ה' צבאות. וצריך להבין למה כתב בלשון חקיקה ונראה דקב"ה ברא כל עלמין עיקר כוונתו הי' להטיב לברואיו אך הקב"ה רצה לזכות את ישראל שיקבלו שכר ולא יאכלו נהמא דכסופא לפיכך צימצם אלהותו מעילא לעילא עד שברא העולם הזה עולם הגשמיי שיוכל האדם לבא בזה העולם לידי שכרה מאלהותו ית"ש ואלמלא שברא עולם התשובה לא היה העולם מתקיים כמאמרינו לעיל ונהר יוצא מעדן שהוא עולם הבינה עולם התשובה שהיא יוצא תמיד ומשפיע תשובה לכל אחד כפי בחינתו וכפי הכנת לבו ואם האדם עובד את השי"ת באמת ומפשפש במעשיו ועושה תשובה באמת עושה בזה שעשועין לפניו ית"ש ומסיר המסכים המבדילים וקב"ה מופיע בהירת אלהותו ית"ש וזהו שכרו הטוב שעיקר השכר הטוב הוא השגת אלהותו ית"ש כשהקב"ה מופיע בהירת אלהותו יורדים אז כל ההשפעות טובות לעולם. והנה קוב"ה הוא עיקרא ושרשא דכל עלמין והוא ממלא כל עלמין ובתוך כל עלמין ומסבב כל עלמין ואין שום דבר הן בפנימיות והן בחיצוניות שלא יהי בו פנימיות אלהותו ממש וכשישראל עושים רצונו ית"ש ומתעוררים בתשובה שלימה נתגלה עולם הבינה עולם התשובה וכל אחד מישראל יבא לידי תשובה עילאה וימתקו הדינים בשרשם היינו בעולם הבינה שמני' מתערין הגבורות לצאת רק ששם הם במחשבה וצריכים אנו להתמתקן בשרשם שלא יצאו כלל ונכלל השמאל בימין יצחק באברהם ויופיע הקב"ה בהירת אלהותו ויתבטלו המסכים ומבדילים ואז תהי' הגאולה שלימה ועל זה אנו משימים כל מגמת נפשינו בימים נוראים להמתיק הגבורות בשרשם לכלול שמאל בימין ויצחק יסכים עם אברהם להמשיך חסדים מגולים על כנ"י. והנה עשר קדושות הם והם עשר הויות והן הן עשרת הדברות שכל דיבור מעשרת הדברות היא כנגד הוי'. ואיתא בזוה"ק שעשרה מאמרות שנברא בהם העולם הם כנגד עשרת הדברות כי עשרה מאמרות הם יו"ד הויות לכן תקנו לנו הקדמונים לקרות

ארבעה פעמים בשנה עשרת הדברות ובכל תקופה אנו קוראים אותה בתקופת טבת אנו קוראים העשרת הדברות שבפרשת יתרו ובשבועות אנו קוראים אותם והוא בתקופת ניסן ובתקופת תמוז אנו קוראים העשרת הדברות שבפרשת ואתחנן ובתקופת תשרי אנו קוראים עשרה מאמרות שנברא בהם העולם והם כמו עשרת הדברות כדי שנקבל עלינו מלכותו ית"ש ונאמין באחדותו שהוא ית"ש עיקרא ושרשא דכל עלמין והוא ממלא כל עלמין ובתוך כל עלמין ומסבב כל עלמין ושלש ראשונות הם כתר חכמה ובינה וכתר הוא עולם שאסור להרחיב בו הדיבור ואפילו הרהור אסור בה מחמת גודל רוממותו והוא דבוק בא"ס ב"ה ושם היו כל העולמות עדיין בהעלם וחכמה ובינה אע"פ שהם ג"כ עולמות שאין בהם השגה אך מחמת שמהם התחילו להתנוצץ אפשר קצת לדבר בם וחכמה הוא היהוליי עולמות היינו שג' שרשי עולמות היו שם במחשבה ובינה היא הרת עולמות דהיינו ששם היו כל העולמות בהריון נכרו שם כעבור באשה ומשם נולדו העולמות עולם חסד יבנה ואיתא שהאבות היו במוחין. והנה איתא שגאולת מצרים הי' באברהם וגאולה העתידה תהי' ביצחק ולהבין זאת נראה כי הגאולה הראשונה היתה מצד החסד שלא היו ישראל ראוים לכך אלא הקב"ה עשה עמהם חסד והי' אפשר לגואלם והיה מקפץ על הגבעות מדלג על ההרים בשביל לגואלם וגאולה אחרונה תהי' מצד הדין דהיינו שישראל יכשרו מעשיהם ויתעוררו בתשובה ויתגלה עולם הבינה עולם התשובה ויבואו ישראל לידי תשובה עילאה ויעשו שעשועין לפניו ית"ש וימתקו הדינים בשרשם ושמאל יכלל בימין ויצחק יסכים עם אברהם שיתגלו החסדים על כנ"י ויופיע הקב"ה בהירות אלהותו בכל העולמות ואז תהי' הגאולה שלימה ויודו הכל שהוא אחד ושמו אחד וכביכול הקב"ה יגאל עמהם כמו שדרשו חז"ל והשיב לא נאמר אלא ושב וכו' והיינו דאיתא בגמרא כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו שיצחק יאמר להקב"ה בא ונפשר אותם וכו' כי הגאולה האחרונה תהי' מצד הדין שהיא בינה ומבינה עד מלכות הן ח' הויות שהם עולים בגימ' ר"ח כמנין יצחק וזהו פירוש המשנה בספר יצירה שלשים ושתים נתיבות פליאת החכמה חק"ק פי' שבעולם הבינה הי' שם חוקקת העולמות ששם היו נכרים בעבור ומשם עד מלכות הוא ח' הויות שעולה מספרם ר"ח כמנין חק"ק כמנין יצח"ק. וזה פי' הפסוק נחמ"ו נחמ"ו עמי כי' ששני פעמים נחמ"ו עולה בגימט' ר"ח כמנין יצח"ק פי' שגאולה אחרונה תהי' מצד הדין שימתקו הדינין בשרשם ויצחק יסכים על החסדים ואז יתגלה בהירות אלהותו ית"ש ויודו כל הגוים שהוא אחד ושמו אחד. וזהו עמי כלומר אתי כביכול אף יגאל עמהם ועיי"ן מתחלפת באל"ף וזהו עמי כלומר

אמי שהיא עולם הבינה כידוע שהגאולה האחרונה יתנוצץ מעולם הבינה שהוא עולם התשובה שנקראת אימא עילאה ודוק.

## רמזי ט"ו אב

**א"ר** שמעון בן גמליאל לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכיפורים שבהן בנות ירושלים יוצאות בכלי לבן שאולין שלא לבייש את מי שאין לו ועוד גרסינין שם ת"ר בת מלך שואלת מבת כהן גדול בת כה"ג מבת סגן ובת סגן מבת משוח מלחמה וכו' וכל ישראל שואלין זה מזה כדי שלא יתבייש את מי שאין לו יש לדקדק הלא דרכו של אדם לשאול כלי משי ובגדי ארגמן שהם לכבוד ולתפארת ולמה אמר התנא כלי לבן שאולין דווקא עוד יש להבין מכיון שהיו לוקחין אותם לש"ש מה צורך לשאילה זו הלא ישאנה גם אם לא יהיה לה כלום ואין בזה בושה ונקדים מה דאיתא בספר מחברת הקודש מה חמשה עשר בשבט יגיד עליו ריעו חמשה עשר באב ודברים אלו צריכים ביאור ויראה לרמוז בזה כי הנה החודש אב תחילתו קשה עד אחר ט' באב ובשבת נחמו הגם שהחשכות חלף והלך לו האורות אין מתחילין להתנוצץ עד ט"ו בו והצירוף של חודש אב הוא "הסכת "ושמע "ישראל "היום שהוא ה"ו י"ה חצי השם למפרע וחציו כסדר שמורה שעד חציו של חודש הוא התגברות הדינין ובט"ו בו מתעוררין הרחמים וצריכין אנו להמשיך אורות העליונים מעט מעט כמי שישב במערה כמה זמנים באם פתאום יצא מן המערה לאור השמש בצהרים ישחית מאור עיניו שלא יוכל לסבול את האור כי יהל רק צריך להרגיל את עצמו מעט מעט עם האור כן הדברים ההוא שתמוז וחצי אב הוא עת התגברות הדינין והעולם חשך בעדם ובט"ו באב מתחילין האורות להתנוצץ וצריכים אנו להמשיכן מעט מעט עד שנסיר כל המסכים המבדילים וכן ביום הכפורים כי בר"ה הוא דין וביוה"כ מתעוררים הרחמים וצריכים אנו להמשיכין מעט מעט והצירוף של חודש שבט הוא "המר "ימירנו "והיה "הוא ה"י ו"ה גם השם הזה אינו כסדר רק אותיות ו"ה מפני שגם החודש טבת וחצי שבט הוא התגברות הדינין ובחמשה עשר בו מתחילין האורות להתנוצץ והצדיק יכול להמשיך בט"ו באב רחמים וחסדים על הכנסת ישראל ע"י שמצרף ו"ה של צירוף חודש שבט לי"ה של צירוף חודש אב ונמצא שם הוי' כסדר וכן בט"ו בשבט ממשיך רחמים עכנ"י ע"י שמצרף י"ה של חודש אב לו"ה של חודש שבט שיהיה השם כסדר וזהו פי' דברי ספר מחברת הקודש הנ"ל מה ט"ו בשבט יגיד עליו ריעו חמשה עשר באב שמצרפים צירוף של זה לזה בכדי להמשיך רחמים על כנ"י והנה השם הוי' ב"ה קוצו של יו"ד הוא כתר והיוד הוא חכמה והה' בינה

והם המוחין ואותיות ו"ה הם התולדות והנה בהמוחין אין שם רק לבנונית כולו רחמים ולמטה מהמוחין הוא גוונין אדום ירוק ושאר גוונים שמורין על גבורות הגם שמתערין הגבורות מהמוחין אין זאת מעצמותם רק ע"י הצימצומים נולדים הגבורות ומשלו חכמי האמת לשמש שבשמש אין שום גוון רק לבן ומי שרוצה להביט בה מרוב בהירתה אינו יכול וצריך לעשות חלון ואם גם ע"י חלון אחד אינו יכול להביט צריך לעשות עוד חלון עד שיוכל להביט בה ובין החלונות זורחת החמה בכמה מיני גוונין הגם שמביט בחמה ע"י החלונות אין רואה אותה כמו שהיא בעצם רק בגוונין נמצא החלונות מולידין הגוונין ועינינו הרואות מי שעיניו כהות אם יביט בנר יראה כמה מיני גוונים שונים ויראה לו שהוא רואה כדורים עגולים ואין זאת מטבע הנר רק מחמת שהוא אינו יכול להביט בו כמו כן השמש בעצמותה היא לבן רק ע"י שאדם אינו יכול להביט בה כי אם ע"י חלונות עי"ז נולדים גוונים אחרים וראיה לזה דאיתא בגמ' מפני מה החמה כשהיא במערב היא אדומה מפני שעוברת על פתחה של גהינם אבל מעצמותה היא לבן כמו כן בהמוחין אין שם רק לבנונית כולו רחמים וע"י שהן מאירין בהמדות ע"י צימצומים מזה יוצאים הגבורות ומי שמזדכך עצמו כראוי מסיר המסכים מעט מעט וממשיך הלבנונית עליון אל המדות וכולו הפך לבן טהור הוא ויתמשך רחמים עכנ"י ולהבין מה שהמוחין מתכנים שאין שם רק לבן שמלת לבן מורה ע"ש ל"ב נתיבות החכמה ונו"ן שערי בינה לכן נקראו הרחמים לבן ובחמשה עשר באב שמתחילין המוחין להאיר יוכל הצדיק להמשיך המוחין עלאין אל המדות ומקבלין המדות מהמוחין הלבנונות עליון ואור המקיף שלהם נעשה פנימי כי אור המקיף של המוחין חופף עליהם ומקיף אותן ומקבלין זו מזו כסדר השתלשלות שלהם ומי שהוא למעלה מאיר על שלמטה הימנו עם המקיף שלו וזאת אינו אלא לשעה כשהרחמים מתגברים מופיע הלבנונית אל המדות כי תמיד אור הפנימי שלמעלה הוא אור המקיף להמדה שלמטה הימנו לא כן עתה חופף על שלמטה הימנו עם המקיף לשעה והרי הוא כשאולין בידם ומזה נבוא לביאור לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב כו' שבהן בנות ישראל יוצאין בכלי לבן שאולין פי' בנות ישראל הן המדות שהן בחינות נוקבא שמקבלין מהמוחין עלאין וביום ט"ו באב שהרחמים מתגברין הן מקבלים הלבנונית עליון מהמוחין וזהו לבנות ישראל שהן המדות יוצאין בכלי לבן ר"ל שיוצאין בלבנונית עליון שמקיף עליהם לשעה וזהו שאולין וכל ישראל שואלין זה מזה פי' כשהוא כן גם נשמות ישראל מקבלין הארה ותוספת קדושה זו מזו ומי שנשמתו אינה מאירה מקבלת הארה ותוספת קדושה מנשמות הצדיק המאירה ואין בזה בושה כי גם המדות העליונות שואלין זה לזה ומקבלין זו מזו וזהו

שלא לבייש את מי שאין לו ר"ל שהמדות העליונות שואלין זה מזה ועי"ז גם בני ישראל מקבלין זה מזה הארה ותוספת קדושה ואין בזה בושה ואמר התנא בת מלך מבת כה"ג שכ"ג הוא חסד ומלכות הוא דינא דמלכותא דינא ומקבלת מהחסד וק"ל ודו"ק.

## עקב

**והי'** עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם ושמר ה' אלהיך לך את הברית ואת החסד וכו' הנה פרשת ואתחנן מסיים אשר אנכי מצוך היום לעשותם פרש"י ז"ל היום לעשותם ולמחר לקבל שכר עיין מה שפירשו המפורשים. והנראה לי כי איתא בגמרא ז' דברים נבראו קודם שנברא העולם וקחשיב ביניהו תורה תשובה וג"ע וכו' והנה ממילא משתמע כשהתורה נברא קודם שנברא העולם ממילא היא גדולה כמה פעמים מזה העולם כדאיתא בגמרא במגלה שראה הנביא כתובה פנים ואחור עיי"ש כמה שיער זה העולם כפי חשבון המגלה שראה וממילא מצומצם התורה בזה העולם עד למאד מאד וכשהאדם מייגע בתורה בזה העולם אזי זוכה לעתיד לגלות לו זה הדבר בעצמו וכל טעמי' ודקדוקים שידע שרש הדבר. וזה הוא העיקר כל תענוג ג"ע והנשמות הקדושות שמגלים להם טעמי תורה. והנה מצינו בזו"הק שהנשמות היו מגלים להתנא הקדוש רשב"י ז"ל תורה מה שאומרים בג"ע והי' שמח עד למאד שזכה לזה וכדמצינו באד"הר קודם החטא ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה ופירשו חז"ל לעבדה זו מצות עשה ולשמרה זו ל"ת כי שם הי' מקיים המצות באמת ע"פ הסוד עיין בספרים הקדושים כן עכשיו בעולם הנשמות זוכים לזה לנשמות הקדושים לקיים המצות ע"פ סוד ולומדים התורה הקדושה ע"פ סוד. נחזור לענינינו משם בארה היא הביאר סמיכת הפרשיות שמסיים אשר אנכי מצוך היום לעשותם כדפירשו חז"ל והובא בפירש"י ז"ל היום לעשותם ולמחר לקבל שכר וסמיך לי' הסדרה והי' עקב פי' עק"ב הוא נוטריקון "עדן "קודם "בריאה ר"ל שהשכר הוא בעדן שהוא קודם הבריאה של זה העולם ושם תשמעון את המשפטים האלה פי' שם תזכו לשמוע את המשפטים האלה מה שלא הבנתם בזה העולם התורה מחמת שהיא מצומצם עד למאד בזה העולם שאי אפשר להעולם להחזיק את התורה מחמת גדלה שהיא גדולה כמה וכמה פעמים מזה העולם והיא מצומצמת עד למאוד ושם בג"ע תזכו לשמוע את המשפטים ושמרתם ועשיתם אותם פי' כי שם תזכו לשמור ולעשות התורה כאדם הראשון בג"ע קודם החטא. ועל כל זאת ושמר ה' אלהיך לך את הברית ואת החסד פי' בזה העולם ג"כ ישמר לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך וק"ל.

**א"י** והי' עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם ושמר ה' אלהיך לך את הברית ואת החסד כו' הנה כבר עמדו עליו כל המפורשים ראשונים ואחרונים מהו לשון עקב גם צווחו כולם ע"פי רש"י שפי' עקב עקב ממש ולא פי' מלשון עקב אשר שמע אברהם בקולי עיין במפרשים. גם יש לדקדק פתח בלשון רבים תשמעון ושמרתם ועשיתם וסיים בלשון יחיד ושמר לך ואהבך עיין גם כן במפורשים ונראה לי בדרך רמז כי ידוע לכל המחברים עצמם לצדיקים כמה גדול כח ההתחברות כאמרו ז"ל אינו דומה המרובים העושים המצוה למועטים. כי הגם שיהי' גדול למאד מאד והוא ביחידי עושה דבר מצוה ורבים קטנים במדריגתם עושים ג"כ המצוה הזאת בעצמה אעפי"כ הרבים ההם יותר עושה מצותם פירות למעלה מגדול הזה הגם שהוא גדול למאד בצדקתו נמצא ממילא יובן שבהתאסף יחד בני ישראל הוא דבר גדול למאד רק העיקר ההוא שכל אחד ואחד הנאספים אל הצדיק אל יחשב לעצמו כלל לדבר ויש שהוא נחשב לצדיק או לאיזה דבר בין החברותא קדישא רק שידאג כי אולי חלילה הוא אינו ראוי להיות סניף לדבר מצוה ההיא והלואי שלא יפגום החברותא קדישא ע"י מעשיו והגם שלפי הנראה הוא אדם גדול אעפי"כ יפשפש במעשיו ויחשב כן כנ"ל וכן כל אדם מחברותא קדישא יחשב כן כנ"ל ובפרט האיש הצדיק הנאספים אליו יחשב כן כי במה נחשב הוא ויבטל את עצמו לגמרי וזה ידוע שכל בי' עשרה שכינתי' שרי' והוא קומה שלימה כידוע ובקומה שלימה יש ראש וידים ורגלים ועקבים כידוע מדברי קדושי עליונים נמצא שבהיות כל אדם כחשב א"ע לאין בהחברותא קדישא אזי נחשב לעצמו שהוא עקב בבחינת החברותא והם בבחי' הראש והגוף והאברים העליונים ובהיות כל אחד חושב א"ע לכך אזי המה פועלים שיפתח להם שערי שפע וכל טוב שבעולם והעיקר נמשך ע"י האיש שהוא נחשב יותר לאין ועקב וזהו ביאר הפסוק הנ"ל והיה עקב תשמעון את המשפטים האלה פי' תשמעון הוא לשון אסיפה כדכתיב וישמע שאול את העם ור"ל והי' עקב תשמעון כי בשעת אסיפה ביחד את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם דהיינו להקדושה היא התורה הקדושה ולאיזה דבר מצוה הי' כל אחד עקב דהיינו בבחי' עקב דהיינו מדריגה התחתונה שבקדושה בבחי' עקבים של הקדושה כנ"ל וקאמר הפסוק שפיר ושמר ה' אלהיך לך את הברית ואת החסד כו' בלשון יחיד כי העיקר הוא אותו הצדיק היכול יותר לתפוס הבחינה שהיא יותר אין מכולם ע"י הולך כל השפע ע"כ מסיים בלשון יחיד ושמר כו' לך ואהבך והרבך וכו' ודו"ק.

**א"י** והי' עקב תשמעון ע"פ הדקדוק הנ"ל דאיתא בחובת הלבבות מדת החסידים והפרושים הפריש צהלתו בפניו ואבלתו בלבו דהיינו מדריגת קדושי עליונים שהם

דביקים בא"ם והם בשמחה גדולה כי אין עצבות לפני המקום עוז וחדוה במקומו אבל בפנים לבו נשבר על שנים עשר קרעים מלא תשובה ויראת שמים והנה הצדיקים כאלו יכולים לבטל כל הגזירות והדינים משוטרים שלמעלה ויכולים להמתיק הדינים בשרשם ומשם בארה פי' הפסוק והי' עקב תשמעון והי' הוא לשון שמחה ועקב הוא לשון ענוה ושפלות דהיינו מדריגות הצדיקים גדולים כנ"ל שמחה וחדוה בפניו ויראה ותשובה בלבו קאמר הפסוק תשמעו את המשפטים האלה פי' תשמעו הוא לשון אסיפה מלשון וישמע שאול את העם כנ"ל שתאספו את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם פי' כל מקום שנאמר השמר אינו אלא לא תעשה פי' ושמרתם שלא יהי' הדינים ועשיתם אותם פי' מלשון עשי' ותיקון והמתקה שתמתיקו את הדינים בשרשם וזה ושמרתם ועשיתם אותם שלא יהי דינים כלל על ישראל ויהי' נמתקים הדינים בשרשם אמן ודו"ק.

**א"י** ע"פ הדקדוק מה זה שכר אם ישמעון את המשפטים וכו' ישמר את הברית והחסד אשר נשבע לאבותיך הלא בלא זה מחויב לקיים השבועה שנשבע להאבות הענין הוא כך שאנחנו מחויבים לילך בדרכי האבות כאשרהם עבדו להש"י באמת לא לתקות שום שכר בעולם ושכחו את עצמם כל עיקר דהיינו שלא היו רוצים להינות בזה העולם כלל וכלל אפילו מהפירות רק הניחו הכל לדורות הבאים שהם זרעם אחריהם כדאיתא במאמרם ז"ל שאם היו האבות העולם אוכלים שכרם בעוה"ז מה היו עושים דורות הבאים וכן אנחנו מחויבים לילך בדרכי האבות שלא לכוין א"ע כלל וכלל אפילו כל דהו אפילו להינות מפירות בזה העולם רק בכל דור ודור אדם אוכל בעוה"ז משכר מעשי אבותיו מה שהניחו הם שלא רצו להינות מעוה"ז והשאירו הכל לבניהם וכן מדור לדור נשאר שכר מעשים טובים של הצדיק הכל לזרעו כי הוא אינו רוצה לאכול כלל בזכות עצמו אפילו כל דהו רק מזכות מעשי אבותיו. וזהו ביאור הפסוק והי' עקב תשמעון וכו' לפי שמסיים הסדרא שלמעלה אשר אנכי מצוך היום לעשותם ודרשו חז"ל היום לעשותם ומחר לקבל שכר ולפי דברינו יהי' המקרא כמן חומר אשר אנכי מצוך היום לעשותם ולא היום ליטול שכר פי' שלא לכוין כלל ליטול שכר בעולם הזה אפילו מהפירות ע"ז קאמר והי' עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם פי' שתשמעון ועשיתם אותם ע"פ האופן האמור למעלה היום לעשותם ולא ירצה להינות כלל משכר בעו"הז אפילו מהפירות ע"ז קאמר הפסוק שלאחריו ושמר ה' אלהיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך פי' שישמור לך את הברית ואת החסד של האבות ויהי' לך עו"הז בזכות האבות ואהבך וברכך והרבך ובפ' נצבים כתיב והרבך מאבותיך פירש

מכח זכות אבות שהניחו לדורות הבאים יברכך והרבך והזכות שלכם יהי' קיים לדורות הבאים אחריכם ודו"ק.

**א"י** והי' עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם ושמר ה' אלהיך לך את הברית והחסד אשר נשבע לאבותיך וכו' ופרש"י ז"ל אם המצות קלות שאדם דש בעקביו תשמעון ושמר ה' וכו' וקשה אם יעשו ישראל רצונו יתברך כ"כ שישמעון אפילו המצות קלות מה צריכים לזכות אבות ונראה ע"פ פשוט דאיתא במדרש למה לא גילה הקב"ה שכר כל מצוה כדי שלא יניח אדם המצות קלות ששכרם מיעוט ויחזור אחר מצות חמורות ששכרם מרובה עכ"ל והנה כל זה שייך באדם אשר מוסר נפשו לעבודת הבורא ב"ה ומתאוה תמיד לעשות מצות הצריכים מס"נ או שיש בהם חסרון כיס לאיש ההוא צריכה התורה להזהיר שלא יניח המצות קלות כדי שלא יעבוד ע"מ לקבל פרס אבל רוב המוני עם דרכם לעשות המצות שהם נקל לעושיהם בלי יגיעה ובלי חסרון כיס אבל המצות שצריכים חסרון כיס או טרחה יתירה המה מתעצלים מלעשותם ומה תהא עליהם והבטיח להם הקב"ה להטיב להם בזכות אבותינו וזה כוונת רש"י ז"ל והי' עקב תשמעון אם המצות קלות שאדם דש בעקביו תשמעון פי' אפילו אם לא תשמעון אלא המצות קלות ושמר ה' אלהיך את הברית ואת החסד ואת השבועה אשר נשבע לאבותיך שיטיב לך בזכות אבותיך.

**א"י** והי' עקב תשמעון וכו' דהנה כתיב נוצר חסד לאלפים לאוהבי ולשומרי מצותי מצינו שאם האדם עובד את הש"י מאהבה זכותו עומדת לבניו עד אלפים דור אפילו הפירות יאכלו בעולם הזה ומהיכן הוא נוטל חלקו מחמת שהוא עובד את הש"י מאהבה והוא משיג רוממותו ית' ויודע שהכל מאתו ית' שאפילו המצות ומעש"ט שעשה לא מכוחו עשה אלא הקב"ה נותן לו כח לעשות מצות ומעש"ט ואינו תובע שום שכר מאתו יתברך כי הוברר אצלו שאין לשום ברי' אצל הבורא כלום והש"י מרוב אהבתו שהוא אוהב עושי רצונו נותן להם שכר טוב בנדבה כי חלקם אינם תובעים מאתו ית' ואדרבא הוא מודה ומשבח להש"י שבא לידו המצות ומעש"ט כי הנועם שהוא טועם בהמצות הוא אין שיעור כדאמרינן יפה שעה אחת בתשובה ומעש"ט בעו"הז וכו' וזהו שאמרו שכר מצוה מצוה פי' שהמצוה עצמה היא השכר וזכות מעשיהם הטובים יעמד לבניהם עד אלפים דור כמו שמצינו אבותינו הקדושים שהי' מבטלים א"ע כנגד הבורא ב"ה מכל וכל כמו שאמר אברהם אבינו ע"ה ואנכי עפר ואפר והקב"ה נתן לו שכר טוב וזכותם עומדת לעד ועדיין אנו חיים וקיימים בזכותם וזהו פי' הפסוק והי' עקב תשמעון והי' לשון שמחה ופירש אם בשמחה ובענוה תשמעון את המשפטים האלה כי עקב הוא

לשון ענוה אם תעבדון את הש"י מאהבה ובענוה שאין תובע שום שכר אדרבא הוא מודה להש"י שהגדיל עמו חסדו ששלח לידו המצות לעשות כמו שעשו האבות ושמר ה' אלהיך לך את הברית ואת החסד. ושמר הוא לשון המתנה כמו ואביו שמר את הדבר ופי' שקב"ה ימתין לך את הברית ואת החסד לבניך עד אלפים דור כאשר נשבע לאבותיך פי' כמו שהבטיח לאבות שזכותם יעמוד לבניהם לעד כמו כן זכותך יעמוד לבניך.

**א"י** והי' עקב תשמעון את המשפטים האלה דהנה הקב"ה צוה לעשות מצותיו יתברך והם חוקים ומשפטים הן הם המצות שאין בהם טעם והם למעלה מן השכל ובהם אי אפשר לחדש שום חידוש לא שכל לא סברא מפני שהם למעלה מן השכל ומשפטים הם המצות שיש בהם טעם ושם יוכל האדם לחדש חידושין באורייתא וביותר רוב משפטים הם בדיני ממונות וכדאמרינן בגמרא הרוצה להחכים יעסוק בדיני ממונות שהן כמעיין הנובע והאדם ההוא אשר ה' חלק לו בבינה שיכול לחדש חידושין ומורה לעם דרך ומשמיע אותם המשפטים מאד מאד צריך ליזהר שלא יגבה לבו בזה ואדרבה צריך להשפיל עצמו שאין החכמה שלו כי ה' יהיב חכמה מפיו דעת ותבונה רק ילמוד תורה לשמה וישפוט בצדק ולא יהי' מחמיר לאחרים ומקיל לעצמו רק שהוא עצמו ישמור ויעשה המשפטים שיהא נאה דורש ונאה מקיים וזה פי' הפסוק והי' עקב תשמעון את המשפטים האלה פי' שתהיו בהכנעה כשתשמיעון לעם את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם שגם אתם תשמרו ועשיתם שתהי' נאה דורש ונאה מקיים אז ישמור ה' אלהיך לך את הברית ואת החסד וכו'.

**וברך** פרי בטנך ופרי אדמתך דרשו רבותינו ז"ל הרבה דרשות במדרש רבה מה פרי אדמתך אין בהם חטא ועון אף פרי בטנך לא יהי' בהם חטא ועון עיי"ש עוד יש לפרש ע"פ מאמרם במסכת סוטה תניא רשב"א אומר טהרה בטלה טעם הפירות והריח ומעשר ביטלה שומן הדגן עיי"ש. נמצא כשישראל מתנהגים בקדושה וטהרה מתברכים הפירות וטעם טוב וריח טוב ופירות ודגן הם שמינים וזה וברך פרי בטנך ופרי אדמתך להקיש פרי בטנך לפרי אדמתך אם פרי בטנך הם מתנהגים בקדושה ובטהרה גם פרי אדמתך יהיו טובים בשומן ובטעם טוב וריח טוב וק"ל.

**ברוך** תהי' מכל העמים לא יהי' בך עקר ועקרה ובבהמתך והסיר ה' ממך כל חולי וכל מדוה מצרים הרעים כו' ונתנם בכל שונאיך. הענין כך הוא שהש"ית א"ס ב"ה השתלשל עולמות זה למטה במדריגה מזה עד השתלשל העולם הזה החומרי כדי שיהי' הבחירה ושכר ועונש כידוע מספרים הקדושים והנה בהשתלשל העולמות ברא שוטרים ממונים להפרע מן האדם העובר על רצונו ואם האדם זוכה להמשיך עצמו מתאות עו"הז

ולשבר אותם ולדבק עצמו באורות העליונים עד הדבק באור א"ס ב"ה בזה הוא משבר כל הכוחות של השרים שלמעלה שהם הם העיקר גרם לתאות עו"הז ותענוגיו כל שר משבעים אומות לתאוה ומדה אחרת ובהשבר איש הישראלי מתאוות עו"הז בלי למשוך אחריו ועושה תשובה אם עשה אחת מהנה לרוע אזי ממילא נשבר כוחתם למעלה ואינם יכולים לשלוט עליו לענוש אותו באיזה מיני יסורים ע"י שוטרים הממונים להשגיח ולקטרג על מעשי בני אדם ולהפרע מהם והנה מדרך רוב בני אדם שהולכים אחר יצרם ותאוותם ואינם עושים עד עת שהשליטו עליהם השוטרים הממונים להעניש אותם על מעשיהם לא טובים ע"י שהלכו אחר תאוות עו"הז ושמעו לקול יצ"הר שנמשך משרים שלמעלה ואם בבוא הפורעניות והיסורים עליהם עושין תשובה ומתעוררין עצמם להבין גדולתו נפלאות ית"ש. אבל זה הדרך אינו דרך הישר רק הדרך הישר הוא להכשיר מעשיו מעיקרא להתבונן בתורה שמספר מהפורעניות של הרשעים שהביא על רשעים על שעוברים על רצונו גם מספר התורה מנפלאות הבורא אז נכנע יצרו הרע ונשבר לבו בקרבו ומושך א"ע מתאוות עו"הז ומדבק עצמו באורות העליונים עד הדבק באור א"ס ב"ה כדאיתא בספר אור המאיר הקדוש פי' הפסוק גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך דהיינו שביקש המשורר שלא יצטרך שיבואו יסורים עליו ועי"כ יתעורר עצמו לעבודת הש"ית ולהבין נפלאותיו רק ע"י לימוד התורה הקדושה שמספר מנפלאות הבורא ית"ש ילמוד נפלאות ויבין וישכיל נפלאותיו ולא יצטרך ליסורין כלל. והנה יש עוד בחינה אחרת שאיש הישראלי יתעורר עצמו להתבונן בנפלאות הבורא ית"ש ולסור א"ע מתאוות היצ"הר וזהו כשמביא הש"ית פורעניות על אומות העולם עוברי רצונו אז מתעורר האיש הישראלי' בראותו נפלאות הבורא ית"ש להתחזק א"ע בעבודת הבורא ולדבק בו וגם נשבר לבו לב היצ"הר בקרבו בראותו הפורעניות והיסורין על עוברי רצונו וחוזר עי"ז בתשובה ועושה מעש"ט ורואה האיך לעשות שיבוא לדביקות הש"ית באמת כדכתיב הכרתי גוים כו' אמרתי אך תיראו תקחו מוסר וגם הצדיק הדבוק בו ית"ש לפעמים אינו מתחזק כ"כ בעבודת הבורא ונופל ממדריגתו כי תענוג תמידי אינו תענוג משא"כ בראותו הפורעניות והעונשים על או"ה עוברי רצונו אזי מתעורר בלב חדש יותר ויותר עי"כ להדבק בו ית"ש והנה זה ידוע כשישראל צדיקים וטובים ומשברים יצרם כנ"ל אזי ממילא נמשך על ישראל חסדים טובים ורחמים גמורים ועל האומות עוברי רצונו נמשכים כל הגבורות והדינים וזה נקרא גבורות שבחסדים ואז כשרואין ישראל הדינים והגבורות שמגיעים לעוברי רצונו אזי מתעוררים יותר ויותר בכח וחוזק ואומץ ובחכמה ובבינה יתירה להדבק באור א"ס ב"ה וב"ש ואזי נמשך להם עוד יותר חסדים ורחמים

גמורים וברכה ומשם בארה הפסוק שלפנינו ברוך תהיה מכל העמים פי' אם ישראל יהיו צדיקים ודביקים בו ית"ש כדכתיב מתחילת הסדרה והי' עקב תשמעון את המשפטים האלה ושמרתם ועשיתם אותם וכתיב ואהבך וברכך והרבך בכל מיני ברכות כדחשיב להו בקרא וקאמר עוד הכתוב עוד טובה וברכה וחסדים יבואו על ישראל מכח כל האומות וזה ברוך תהי' מכל העמים פי' שיבואו ברכות וחסדים ורחמים גמורים על ישראל מכח כל העמים שיבואו עליהם כל הגבורות והדינים והעונשים אזי תתעוררו ישראל להדבק בו ית"ש יותר משהי' מעיקרא אזי יבואו יותר ויותר ברכות על ישראל. לא יהי' בך עקר ועקרה פי' בין הצדיק המשפיע קדושה על ישראל ובין המקבלים ההשפעה ממנו זה פי' לא יהי' עקר מלהשפיע ולהוליד וזה המקבל לא יהי' עקרה מלקבל ההשפעה קדושה ואזי והסיר ה' ממך כל חולי וכל מדוה מצרים הרעים אשר ידעת לא ישימם בך ונתנם בכל שונאיך. פי' שלא יצטרכו יסורין כדי להתעורר יותר להדבק בו ית"ש כנ"ל באריכות. ונתנם בכל שונאיך שכל הדינים והיסורין יבואו על שונאי ישראל ויתעוררו ישראל יותר ויותר מכח היסורין ופורעניות והדינים שיראו שיבואו על שונאי ישראל יתעוררו לדבק בו ית"ש באמת יותר מעיקרא שהיו ג"כ צדיקים כדכתיב והיה עקב תשמעון כו' ושמרתם ועשיתם כו' הרי שהיו צדיקים וטובים מעיקרא אלא השתא יתחזקו עוד יותר ויותר לדבק בו ית"ש בהתחזקות יתירה ובחכמה ובבינה יתירה ואזי יבואו ממילא יותר ויותר חסדים דולים ורחמים גמורים מעיקרא שהי' ג"כ להם ברכות ורב טוב כדכתיב ואהבך וברכך והרבך כו' וזהו ברוך תהי' מכל העמים פי' מכח כל העמים שיראו ישראל את הדינים וגבורות פורעניות שיבואו על העמים ימשוך לישראל חסדים וברכות יותר מעיקרא וכל חולי ומדוה ויסורין לא ישימם בך שלא יצטרכו ליסורין כדי להתעורר להיות טובים ודביקים בו ית"ש ונתנם בכל שונאיך כנ"ל ודו"ק.

**כל** המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות למען תחיון כו' צריכים לבאר מה שנא' המצוה לשון יחיד הא הקדים הכתוב כל המצוה משמע כל המצות ופי' מדרש אגדה מעצמות יוסף עדיין הראיה דומה לנידון כי שם לא היה למצוה רק מכח צוואת יוסף הצדיק גם קשה שמתן שכרה בצדה שכתוב למען תחיון ובאתם וירשתם את הארץ שהיא ח"ו כעובד ע"מ לקבל פרס ואינו מן המדה אך כפי אשר אמרנו לעיל שיותר טוב ותיקון גדול לעשות מצוה באסיפת אנשים יראים ושלימים מלעשות ביחיד ועיקר האסיפה היא שכל אחד יהיה נחשב בעצמו לאין ולנכה רוח ולבזה נפש רק יכלול עצמו בחבירי' ובפרט לכלול עצמו באיזה צדיק וזאת היא היותר טוב וצדיק נקרא כל כידוע וזה אמר הכתוב כל המצוה ר"ל שאם רוצה לעשות איזה מצוה כתקנה באסיפת חברייא

עובדי השם אזי יכלול עצמו הוא הלשון כל לשון כוללות שיכלול עצמו בחברייא ובפרט לכלול עצמו בהצדיק הנקרא כל שהוא הכולל וזאת הוא המצוה אשר אנכי מצוך היום. **ובדרך** אחרת נוכל לומר לתרץ ג"כ הקושי' שני' שלא יהי' ח"ו כעובד ע"מ לקבל פרס כי יש כמה וכמה מצות אשר לא יוכל האדם לקיימם כגון מצות התלוית בארץ ומצות הנהגות דווקא בזמן המקדש ולא יאמר אדם שהמצות התלויות בארץ או במקדש שאין נהגים כעת בגלות המר א"כ פטור אני מהם ולא יעלו על זכרונו אכן לא כן הדבר כי כל איש מבני ישראל מחויב למצר עצמו ולדאוג שיוכל לקיים כל התורה עם כל המצות ואעפ"י שבלתי אפשרי לקיימם בגלות המר מחויב לדאוג ע"ז ולצפות בכל עת מתי יבוא עת רצון לגואלינו ולבוא אותנו לארצינו וכדי לקיים כל המצות לעשות נ"ר להבורא ית"ש לזה אמר הכתוב כל המצוה אשר אנכי מצוך היום תשמרון לעשות מלשון ואביו שמר את הדבר שמחויב לשמור ולצפות מתי יבוא עת הגאולה לקיים כל המצות שנצטווה לעשות נ"ר להבורא ית"ש לזה אמר הכתוב למען תחיון ורביתם ובאתם וירשתם את הארץ שהשי"ת יגאל אותך ותבוא לא"י ולבית המקדש ותוכל להפיק רצונך לקיים כל המצות התלוים בהם לעשות נ"ר להבורא ב"ה וב"ש והבין.

**ויענך** וירעיבך ויאכילך את המן וכו' למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם וכו' כי ה' אלהיך מביאך אל ארץ טובה ארץ נחלי מים עינות ותהומות יוצאים בבקעה וכו' ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם לא תחסר כל בה ארץ אשר אבניה ברזל ומהרריה תחצוב נחושת וכו' יש להבין במה הודיעם אכילת המן שלא על הלחם לבדו יחיה האדם הלא גם המן הוא לחם כמאמר הכתוב הנני ממטיר לכם לחם כו' גם באומרו כי על כל מוצא פי ה' וכו' היה לו די לומר בקצרה כי בדבר ה' יחיה האדם גם נשים לב על אמרו כי ה' אלהיך מביאך אל ארץ טובה ארץ נחלי מים הלא רצה לקבוע בלבם מדת הבטחון שעל כל מוצא פי ה' יחיה האדם וא"כ מה להם לברזל ונחושת לקבוץ הון אחר שהציע לפניהם שהעיקר הוא לבטוח בה' שיספיק להם די חיותם ומחסורם גם אמרו ארץ אשר לא במסכנת תאכל בה לחם נראה כסותר לפסוק כי לא יחדל האביון כו' גם היה לו לומר ארץ אשר לא בעניות תאכל בה לחם שלשון מסכן לא מצאנוהו בתורת משה רבינו שיתפרש בלשון עניות גם נבון מאמר חז"ל ארץ אשר אבניה ברזל אשר בוני' ברזל אלו תלמידי חכמים האיך יש לזה קישור למה שלפניו בהפסוק ויראה לרמז בכל זה כי הנה ידוע שהשי"ת ברא עולמו להטיב לברואיו שיכירו גדולתו ורוממותו מיימשלתו ומלכותו אמנם לעצמיות אלהותו ית"ש לא הי' באפשרי לשום נברא להכילו ולכן מן ההכרח הי' לצמצם עצמיותו בצימצומים

רבים בכדי שיוכלו הברואים לקבל שפע אור אלהותו ית' ורצה הקב"ה לזכות את ישראל שלא יאכלו נהמא דכסופא דמאן דאכיל דלאו דילי' בהית לאסתכולי באפי' ולכן נתן לפניהם את החיים ואת הטוב והפכם והבחירה חפשית והרשות כתונה לברור במה שירצו למען יקבלו שכר על בחרם בטוב ומאסם ברע ולזה מן ההכרח להיות שכר ועונש למען לא יבעטו ברוב הטובה ע"י שיתיראו ממדת הדין וזהו הענין עץ הדעת טוב ורע ושבירת הכלים שהוריד השי"ת עולמות הנפילים ונתערב טוב ברע ואור בחושך ונפלו נצוצית הקדושות בדצח"ם ונתלבשו בחיצוניות בכדי שיקבלו ישראל שכר על הזדככותם ועבודתם באמצעית עסק התורה והמצות שהם מבררים האוכל מתוך הפסולת ויקר מזולל ע"י הזדככותם ומעלים הניצוצית הקדושות לשרשן ומורידן הקליפות לנוקבא דתהומא רבא ולכשתבררו העולמות מכל וכל תמלא הארץ דעה את ה' ויבוא הגואל צדק והנה אבותינו אברהם יצחק ויעקב הם השיגו בשכלם שעיקר המכוין בבריאות העולם הוא לעשות בירור העולמות ולהפריד הקליפה מהקדישה ושמו כל יכולתם בזה ללקט הניצוצות הקדושות והראשון היה א"א ע"ה שהוא איתן האזרחי לשון א' זרח שהוא היה ראשון שהזריח אור אלהותו ית"ש בעולם התחתון ולכן נטע אשל בבאר שבע ואמרו חז"ל שנטע פרדס ובו כל מיני מגדים להאכיל כל העוברים ושבים להכניסם תחת כנפי שכינה ועי"ז היה מעלה הניצוצית הקדושות לשורשם ויצחק אבינו שהלך לארץ פלשתים ויעקב גר בארץ חם ובבית לבן הכל היה בכדי ללקט נפזרים מניצוצית הנדחים במקומות ההם ורצונם היה לברר העולמות בימיהם ותכלית מהבירור להביא הגאולה שלימה אמנם לא עלתה בידם לגמור הבירור אמנם פעלו שנשאר הרשימה מעבודתם שילכו ביניהם בדרכם שיעלה כל אחד הנצוצית הנוגעים לשרשו ולקשר נימא בנימא עד שנזכה לגאולה השלימה ב"ב ולכן שראה הקב"ה כוונת אבותינו הקדושים הרצוי' הבטיח להם לתת לזרעם ארץ הקדושה ששם לא ירדו עולמות הנפילים רק בחי' נשמות כידוע והוא מכוונת כנגד הנקודה האמצעית שנקרא אבן שתיה ולכן נקראת ארץ ישראל מפני שגם הארצות שבה הוא מזוכך מכל סיגים ומפני זה אוירה מחכים וזה יסייע להם להעלות העולמות כי חוץ לארץ הניצוצים הם מלובשים ומעוטפים הרבה בחיצוניות המלבוש אותם והבא לעבוד עבודת ה' להעלות העולמות וללקט הנצוצים צריך לשנס מתניו לבל יזיק לו החיצוניות המלבוש הניצוץ כי באם אינו יכול להעלות הניצוץ ולהוציאו ממסגר הקליפות לא די שלא הועיל כלום אלא שיכול ג"כ הניצוץ לקלקל אותו ולהשליכו ח"ו לבחי' הרע המלבוש להניצוץ ההוא ולא כן בא"י שגם הארציות שבה הוא מזוכך ולכן נקל למצוא פנימיות המאכל ושלא יזיק לו החיצוניות והנה המן היה ג"כ

מאכל מזוכך מאד והיה מדוגמת שקודם שחטא אדה"ר שאז היה לו כתנות אור באלף שגם החיצוניות שלו המלבוש להפנימיות היה ג"כ מזוכך אז והיה מאיר וכן היה גם המן דחיצונית שלו מזוכך ולכן היה נבלע באברים ולא נצטרכו לנקביהם מפני שלא היה בו שום סיג וזוהמא מחלק הסט"א ולכן היה נקל למצוא הפנימיות שבו והנה הניצוצית שנפלו בשבירת הכלים נקראים מוצא מפני שהם מותרות כביכול נגד הקדושה העליונה וזהו אמרו ויאכלך את המן כו' למען הודיעך כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם פי' שע"י המן שהוא מאכל מזוכך שגם חיצונית שבו אין בו תערובת סיגים ונקל למצוא בו הפנימיות שבו עי"ז תשיגו כי לא על הלחם לבדו שהוא גשמיות המאכל לבדו הוא חיותו של האדם אלא על כל מוצא פי ה' יחיה האדם שהעיקר החיות הוא הניצוץ שבהמאכל שהוא מוצא פי ה' כו' ואמר עוד כי ה' אלהיך מביאך אל ארץ טובה ארץ נחלי מים עינות ותהומות וכו' רומז להנחלים ומעינות החכמה שנובעים בה שהתורה נמשלה לעינות מים ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה מסכנות הוא לשון אוצר ובית הסתר להסגיר בו גנזיו כמו ויבן ערי מסכנות כו' וביאורו שלא יהי' הניצוצים הקדושים שבלחם הארץ ההיא כלואים ומסותרים בתוך החיצונית המלבוש אותו כמו שיש בח"ל שבחי' הרע מתגבר הרבה עד שקשה מאד להוציא הניצוצים אכן בא"י אינו כן מפני שלא תחסר כל בה ואפילו בהארציות שבה אין בו פגם וחסרת ואין בה לאחיזה להסט"א כמו בח"ל ואמר ג"כ ארץ אשר אבניה ברזל רומז עפ"י מאמר חז"ל הנ"ל שבוני' ות"ח שבה הם כברזל שכמו שברזל מחדד אחד את חבירו כן ת"ח שבה מפני שאוירה מחכים ומהרריה תחצוב נחושת וכו' הרים רומזים לאבות הקדושים (כמו שאמרו חז"ל על פסוק כי הרים ימושו) נחושת רומז ליעקב כדאיתא במדרש על פסוק זהב וכסף ונחושת ורומז שתמתיק הגבורות ע"י הזדככותך ותכלול מדת יצחק במדת אברהם ויעקב וזהו מהררי' תחצוב נחושת ר"ל שיכללו כולם במדת יעקב להשפיע רחמים על הכנ"י.

**א"י** כי ה' אלהיך מביאך אל ארץ טובה ארץ נחלי מים עינות ותהומות יוצאים בבקעה ובהר וכו' ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם לא תחסר כל בה ארץ אשר אבניה ברזל ומהרריה תחצוב נחושת יש לדקדק אם אמר ארץ לא תחסר כל בה שוב אין מן הצורך לפרוט השבחים ועוד יש לדקדק שלכאורה השבח שחשוב ארץ אשר אבניה ברזל ומהרריה תחצוב נחושת אינו שבח המעולה שבארצות כי ישארצות אשר חוצבים בו מהרהרים כסף וזהב ונראה כי הקב"ה הבטיח לאבית א"י ובוודאי לא הבטיחם מחמת שהיא ארץ שמינה כי אצלם לא היה חשוב למאומה תאוות עו"הז רק שהם היו מבקשים כמטמוניות את עבדות ה' ית' והיו חפצים ומשתוקקים מעינות החכמה והיינו הבארות

שחפרו האבות שחפרו את מעינית החכמה וראה הקב"ה גודל תשוקתם להשיג מעינות החכמה ונגלה אליהם ואמר להם שילכו לארץ כנען כי אוירה דא"י מחכים מפני שהוא מול א"י שלמעלה שהיא ארץ עליונה והוא נגד מעינות החכמה ושם תוכלו להשיג בנקל מעינות החכמה והבטיח הקב"ה להם לתת אותה לבניהם כדי שגם הם ישיגו מעינות החכמה ומפני שהיא מול א"י שלמעלה לכן היו יורדים לתוכה כל ההשפעות טובות מחמת זה הוא המעלה שבארצות אך בקל יוכל האדם שם להטעות אחר תאוותו מפני שמשיג שם כל חפצו לכן אם יש צדיק גדול בדורו הוא יכול להכריע את המון עם אחר הטוב לכן כל זמן שהיה בבה"מק כהנים צדיקים היה הכל על מכונו וזה שאמר הכתוב ארץ נחלי מים עינות ותהומות יוצאים בבקעה ובהר פי' שהם היה בידם יכולת להשיג מעינות החכמה ארץ אשר לא במסכנות תאכל בה לחם אך שאדם יכול להטעות אחר תאוותו מחמת שמשיג כל חפצו והבטיח לנו הקב"ה לא תחסר כל בה שלא יחסר בה צדיק שנקרא כל אשר בצדקתו ידריך את בני ישראל בדרך הטוב ארץ אשר אבניה ברזל פי' אנשים אשר הם עדיין בבחי' אבן שהם אתווין זוטרין יכולים להמשיך מיין נוקבין שהם אמהות כי ברזל ר"ת "בלהה "רחל "זלפה "לאה ומהרריה תחצוב נחושת דהיינו הצדיקים יכולים להמשיך מיין דכורין דנחושת זה יעקב.

**א"י** ארץ חטה ושעורה וגפן וכו' ארץ אשר לא במסכנות וכו' יש להבין שהי' די באמרו לא תחסר כל בה ומדוע פרט תחילה באמרו חטה ושעורה וכו' כנ"ל אח"כ כלל באמרו לא תחסר כל בה והלא באמרו שאין בה מחסור שום דבר יודעין אנו מזה שיש שם ג"כ חטה ושעורה וגפן מאחר שהכל בה. ונראה ע"פ מה שכתבנו למעלה אצל טענת בני גד ובני ראובן בפ' מסעי שרצו להשאר בעבר הירדן מפני אשר יראו לנפשם שלא ילחמו מלחמת א"י לתאוות המעדנים אשר בה ופירותיה הטובים ויתר דשנה וטובה והנה משה רבינו ע"ה בספרו בשבח א"י שהיא ארץ חטה ושעורה וגפן ותאנה ורימון זית שמן ודבש שהם דברים אשר הם תאוה לעינים בעו"הז ואולי יפול לב האדם עליו לדאוג שיוכל לבוא לידי שפלות ולידי ינ"הר ע"י שיגיע לדברים אשר הם מסייעים להרבות תאוות החומרי ופן יפול ממדריגתו ומעבודת הש"ית לזאת אמר להם משה רבינו כי לא יפחדו מזה כי הבא לטהר ולדחות היצ"הר ולהיות מעובדי ה' בנקל יוכל לסלק היצ"הר ולהרחיקו ממנו כי הוא ארץ קדושה וכל פירותי' הם מסטרא דקדושא. והנה ידוע בספרים הקדושים אשר הצדיק נקרא כל. וזה ביאור הכתוב כי משה רבינו מנה להם פרטות פירות א"י אשר לפי השקפה הם מחזקים תאוות החומריות. וזהו הגם כי הוא ארץ חטה וכו' וגפן וכו'

אעפי"כ לא תפחדו כי לא תמלטו מיד היצר הצורר לכם כי היא ארץ לא תחסר כל בה פי' שאין בה חסרון להצדיק הנקרא כל כי מפני קדושות א"י בנקל לדחות היצ"הר מעליו. **ועתה** ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה כו'. בגמרא דברכות אטו יראה מלתא זוטרתא היא אין לגבי משה מלתא זוטרתא היא משל למי שמבקשים ממנו כלי גדול ויש לו דומה לו ככלי קטן קטן ואין לו דומה לו ככלי גדול ויש להתבונן במאמר הזה כי אין המשל דומה לנמשל כי בשלמא כשמבקשים מאדם שיש לו כלי גדול דומה לו באמת ככלי קטן משא"כ כשמבקשים ממי שאין לו דומה לו אפילו קטן ככלי גדול וכאן הוא מבקש מישראל יראת שמים והוא דומה לכלי גדול ואין לו ומה זה לגבי משה מלתא זוטרתא היא וכי מפני שהוא לגבי משה מלתא זוטרתא ודבר קטן יאמר כן לכל ישראל כי אם ליראה והדרא קושי' לדוכתא אך הענין כך הוא דאיתא בגמרא מה שעשתה חכמה עטרה לראשה עשתה ענוה עקב לסולתא מה שעשתה חכמה עטרה לראשה כו' דכתיב ראשית חכמה יראת ה' הרי הוא יראת שמים עטרה לחכמה עשתה ענוה עקב לסילותא שנאמר עקב ענוה יראת ה' הרי אצל ענוה היראה היא עקב שלה להבין זאת הכלל הוא בוודאי העיקר החכמה דהיינו התורה תלוי ביר"ש כדאיתא במס' שבת חבל על דלית לי' דרתא ותרעא לדרתא עביד כי העיקר הוא ללמוד תורה בלהב אש ובאימה וביראה כנתינתה מתוך האש ורתת וזיעה והמדריגה הזאת היא מדריגה קטנה ונקראת יראה והיא מדת מלכות ויש מדריגה אחרת למעלה והיא מדת ענוה דהיינו שדבוק עוד יותר למעלה בעולמות עליונים עד אין סוף ב"ה וב"ש ושם לא שייך אימה ורתת וזיעה וכחד כי מחמת דביקות שהוא דבוק עד א"ס כביכול באהבה ובחיבה לא שייך שם פחד ורתת וזיעה רק יראה שעכ"פ צריך ג"כ ובושה (כמבואר ברש"י ז"ל פרשת בחוקתי ע"פ והתהלכתי בתוככם אטייל עמכם בג"ע ולא תהיו מזדעזעים ממני יכול לא תראו ממני ת"ל והייתי לכם לאלהים הגם שאין זה הענין ממש מ"מ מבואר למבין הדוגמא מזה הענין וק"ל) לפי"ז מבואר המאמר הנ"ל מה שעשתה חכמה עטרה לראיה דכתיב ראשית חכמה יראת ה' עשתה ענוה עקב לסילותא כנ"ל ודי למבין. וידוע שמדריגת מרבע"ה הי' שהי' ענו מאד. ומשם בארה הפסוק הנ"ל ועתה ישראל מ"ה ה' אלהיך שואל מעמך דהיינו שהוא מבקש ממך מדריגת מ"ה שהוא ענוה וקאמר אח"כ כי אם ליראה פי' שאעפ"כ יהי' לו יראה הגם שלא שייך רתת וזיעה ופחד אעפי"כ צריך לירא כנ"ל באריכות וזה ביאור המאמר בברכות שמקשה הגמרא אתו יראה מלתא זוטרתא היא שהמקשה הבין פי' הפסיק כפשוטו שהש"ית שואל מעמך רק ליראה כנ"ל והוקשה לו אטו יראה מלתא זוטרתא היא ומשני הגמרא אין לגבי משה כו' פי' מדריגת משה שהיא

ענוה יראה מלתא זוטרתא היא כנ"ל. ושפיר מביא המשל כלי גדול ויש לו דומה ככלי קטן כי לגבי ענוה יראה מלתא זוטרתא היא שמה שעשתה חכמה עטרה כו' עשתה ענוה עקב לסילותא כנ"ל ודו"ק.

**א"י** לתרץ הגמרא הנ"ל עוד קושי' אחרת כי הגמרא מתרצת אין לגבי משה מלתא זוטרתא היא הא מבואר הכתוב ללכת בכל דרכיו ולאהבה אותו אטו ללכת בכל דרכי ה' הי' מלתא זוטרתא לגבי משה הא ביקש הודיעני נא את דרכיך מבואר שלא הי' מלתא זוטרתא לגבי משה ללכת בכל דרכיו כי בוודאי לא מלתא זוטרתא אף לגבי משה ללכת בכל דרכי ה' אך נראה לבאר שכבר הקדמנו בפ' ואתחנן שאין לאדם לבקש השגות גדולות ונפלאות ממנו לעלות במעלות עולמות עליונים כי אין זאת מגדר ענוה רק מחויב לעבוד הש"ית בלב שלם וההשגות העולמות העליונים ממילא יבואו לו כפי אשר יחנן אותו השם עיי"ש באריכות ותמצא נחת. וזה נרמז בזה הפסוק שאמר משה ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך ר"ל השאלה הזאת ה' שואל מעמך ומה היא השאלה מפרש הכתוב כי אם ליראה את ה' אלהיך ללכת בכל דרכיו ר"ל שיהי' לך יראה מלכת בכל דרכי השם ית' היינו שיהי' לך יראה ופחד מלבקש להשיג השגות גדולות בדרכי השם כי אין זאת מגדר ענוה ויראה כזו היתה באמת זוטרתא לגבי משה וק"ל.

**א"י** ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלהיך ללכת בכל דרכיו ולאהבה אותו וכו'. בגמרא הנ"ל אמרינן אטו יראה מלתא זוטרתא היא אין לגבי משה מלתא זוטרתא משל וכו' וקשה הקושי' הנ"ל הלא משה אמר זאת לישראל ואצלם הי' היראה דבר גדול ואיך שייך לומר כי אם ליראה ועוד קשה הלא אמר ג"כ וללכת בכל דרכיו ולאהבה אותו. ואיך אמר להם שהקב"ה אמר להם שאינו שואל מהם כי אם ליראה שמשמע הוא ולא יותר ונראה לפרש דהנה כתיב ראשית חכמה יראת ה' משמע שעיקר התחלת העבדות ה' היא היראה שצריך להיות ירא שמים קודם שלמד תורה שהיא החכמה והלא אמרינן בגמרא אין בור ירא חטא. ובגמרא אמרינן אמר רבה בר רב הונא כל אדם שיש בו תורה ואין בו יראת שמים דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות ומפתחות החיצונות לא מסרו בהי עייל מכריז ר' ינאי חבל על דלית לי' דרתא ותרעא לדרתא עביד וקשה ג"כ אהדדי שמרבה בר רב הונא משמע שהתורה היא הפנימיות והיראה היא השער לכנס בה וצריך שתקדים היראה לתורה ומר' ינאי משמע שהיראה היא הפנימיות והתורה היא השער שר' ינאי קאי על רבה שאמר שאדם שיש בו תורה ואין בו יראה כו' ועלה מכריז ר' ינאי חבל על דלית לי' דרתא היינו שאין לו יראה ותרעא לדרתא עביד והמשיל היראה לדירה והתורה לשער ורבה המשיל להיפך

התורה למפתחות הפנימיות והיראה למפתחות החיצוניות ונראה בכל זה שהתחלות לימוד התורה ועשיית המצות צריך האדם להקדים טרם בואו להתחיל לעבוד הש"ית לשום מול פניו יראת העונש שאם יעבור ח"ו יענש ביסורים ר"ל וכן צריך להרגיל עצמו תמיד שיראת עונש יהי' נגד עיניו והיא השער שבה יכנס לעבודת ה' ובלא זה אפשר כמו בלתי יסוד ואם הוא ירא שמים יראת העונש זוכה אל אהבה שעושה רצונו ית"ש מאהבה ומשם זוכה אל היראה הרוממות בגין דהוא רב ושליט עיקרא ושרשא דכל עלמין ובזו"הק איתא לעולם יכנס אדם שיעור שני פתחים ויתפלל שיכנס לשני הפתחים אלו ליראת העונש ואהבה. ועי"ז יוכל להתפלל ביראת הרוממות ובזה אתי שפיר שרבה קאי על יראת העונש לכן אמר האדם שיש בו תורה ואין בו יראת שמים דומה לגזבר שמסרו לו המפתחות הפנימיות והחיצוניות לא מסרו לו שלגבי יראת העונש התורה היא פנימיות ומ"מ אם כבר יש בידו יראת העונש ולומד תורה ואין כוונתו שע"י תורה יבוא ליראת הפנימיות זו ג"כ דרך לא טוב ועל זה מכריז ר' ינאי חבל על דלית לי' דרתא היינו יראה הפנימיות ותרעא לדרתא עביד שלגבי יראה הפנימיות התורה היא השער לכנס בה לכן כתיב ראשית חכמה יראת ה' שצריך שתקדים יראת העונש לכל דבר והא דאמרינן אין בור ירא חטא היינו יראה הרוממות וזהו פי' הפסוק ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלהיך ללכת בכל דרכיו פי' כשתתחיל ללכת בכל דרכיו תקדים היראה תתאה היינו יראת העונש ולאהבה אותו פי' וע"י זה תזכה לעבוד את ה' בכל לבבך ובכל נפשך מאהבה וממילא תבוא על ידם ליראת הרוממות ומקשה הגמרא אטו יראה מלתא זוטרתא היא אפילו יראת העונש אינו מלתא זוטרתא היא ותירץ אין לגבי משה מלתא זוטרתא היא פי' לגבי משה שהשיג יראה הרוממות הי' יודע שיראת העונש הוא מלתא זוטרא אפילו לשאר בני אדם אך שמי שעדיין לא נכנס בה דומה עליו ככלי גדול אבל באמת הוא נקל להשיג אותה לכל מי שיחזור אחריה ודו"ק.

**הן** לה' אלהיך השמים ושמי השמים כו' רק באבותיך חשק ה' לאהבה אותם כו'. ראוי להבין מה לשון רק באבותיך גם מדוע נכתב לשון חשק הול"ל רצה ה' או כסף ה' אמנם הענין הוא כי יש כמה וכמה אנשים שמתפללים בכוונות השמות ואולם בדורות האלו אינם צריכים לזה וכן שמעתי מאדומ"ור בוצינא קדישא מו"ה אלימלך זצוק"ל שאמר שאין מתפלל ע"פ הכוונות ומה שמתפלל בסידור האר"י ז"ל הוא מפני שהשם הוי' נכתב שם בכתיבה תמה והוא גדול ולהבין הדבר באר היטיב הוא כך לפי שעיקר כוונת השמות הוא ע"פי נקודות שזה השם בניקוד כך מורה על זה ושם בניקוד כך מורה על ענין זה. והנה ידוע מספרי קודש שהנקודות הם נפש האותיות והטעמים והתגים הם רוח ונשמה

כדאיתא בתיקונים וממילא כשהאדם משים נפשו ורוחו ונשמתו ומיחדם באומרו האותיות והתיבות של התפילה אז כל השם שאומר בכל נפשו ורוחו ונשמתו ממילא השם הוא נעשה בנקודות ובהטעמים והתגים המורים על נפש רוח ונשמה של האותיות כנ"ל וכוונה זו עולה על כל הכוונות. והנה אמרנו טעם למה נזכרו האבות למפרע וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם כו' לפי שאיתא בספרי קודש אצל תקיעות ר"ה שהוא להמתיק דינו של יצחק והמתקה המובחרת שיהיה יעקב בימין שהוא רחמים ואברהם שהוא חסד בשמאל ויצחק באמצע וזהו המתקה שבכל המתקות כדאיתא בספרי המקובלים ולזה נזכר יעקב בראשונה וזכרתי את בריתי יעקב ואח"כ יצחק שהוא באמצע ואחר כך אברהם ונחזור לענינינו שהעיקר הוא שיתנהג האדם א"ע ביראה ואהבה ואמת והאדם שיש לו יראה ואהבה ואמת ומשים נפשו ורוחו ונשמתו בהתפילה בהתיבות והאותיות מאליהם נעשים הנקודות של השם והנקודות של יראה ואהבה ואמת הם "שבא "חולם "קמץ כידוע ליודעים שב"א הוא יראה וחול"ם הוא תפארת מדת יעקב שהוא אמת וקמ"ץ הוא מלשון וקמץ הכהן הוא חסד ולזה כל מי שמתנהג עצמו במדת האמת וגם מתפלל בדו"ר בכל כוחו מאליהם נתהווין ע"י זה הנקודות חולם שבא קמץ שהם ר"ת 'ח'ש'ק. וכבר ביארנו כי המובחר שבהמתקות הוא שיהי' יעקב מימין ויצחק באמצע ואברהם בשמאל וזהו רמז באמרו רק באבותיך חשק ר"ל שאבותיך שהם מדת תפארת הוא יעקב ויראה הוא יצחק ואברהם הוא אהבה יהיו דווקא כסדרן וזהו 'ח'ש'ק שהחול"ם שהוא מדת יעקב מימין והשו"א מדת יצחק באמצע והקמ"ץ מדת אברהם תהי' משמאל. וזהו אמרו חשק ה' לאהבה ביאורו שיהיו הדינים נמתקים ויהיו רק לאהבה וזהו הוא ההמתקה הנבחרת שבכל ההמתקות ככתוב בספרי קדושים ומפני זה חשק בה השם.

**והארץ** אשר אתם עוברים שמה לרשתה ארץ הרים ובקעות למטר השמים תשתה מים ארץ אשר ה' אלהיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלהיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה יש לרמוז בזה כי השי"ת ברא עולמו בכדי שיתגלה מלכותו ויתפרסם אלהותו בעולמות התחתונים ג"כ. וישראל עלו במחשבה תחילה שהם עיקר שעשועי השם ע"י שהם מזככים החומריות ובוקעים המסכים המבדילים לקשר את עצמם לשרשם ולהמשיך אור אלהותו ית"ש לעולם וכל משמורות הרקיע ושרפים ואופנים וחיות הקודש הם מחכים ומצפים להתעוררות התחתונים שע"ו אתערותא דלתתא יורדת ההשפעה לכל העולמות מעילא לתתא ולכן אמרו חז"ל שישראל מוסיפים כח בפמליא של מעלה שרומז ג"כ שע"י מעשי התחתונים ואתערותא דלתתא מתעורר אתערותא דלעילא

להשפיע לכל העולמות ועי"ז הקב"ה מתפאר בישראל עם קרובו כמאמר הכתוב תנו עוז לאלהים על ישראל גאוותו שע"י שהם נותנים עוז בפמליא של מעלה בהתעוררות שלהם מתגאה ומתפאר השי"ת בהם בכל העולמות ולכן כל צבא מרום ממתינים להבל פיהם של ישראל כמו שאמרו חכמינו ז"ל על חשמל שעתים חשות ועתים ממללות ובשעה שהדיבור יוצא מפי ישראל הם חשות ולא זו בלבד אלא שגם הקב"ה כביכול שעוצר ההשפעה עד שתהיה אתערותא דלתתא תחילה כדי שירדו השפעות טובות לכל העולמות על ידם ע"י שהם מקשרים כל העולמות אבי"ע בא"ס וממשיכין אור אלהותו ית"ש לכל העולמות וזה מאמר הכתוב והארץ אשר אתם עוברים שמה לרשתה ארץ הרים ובקעות וכו' הרים לשון התרוממות (וכמו שדרשו חז"ל בפסוק ולא ממדבר הרים) וביאורו שהשי"ת הבטיחם שקדושת א"י תסייע אותן לעבודת השם שהיא ארץ הרים שהאדם יכול לרומם עצמו בה ולעלות ממדריגה למדריגה להדבק בא"ס ב"ה ובקעות רומז שיהיו יכולים לבקוע חלוני רקיע ולהסיר כל המסכים המבדילין ולהמשיך אור אלהותו ית"ש לעולמות התחתונים למטר השמים תשתה מים וכו' מטר לשון משמר שתרגום של משמר מטרא ורומז שהם משקין מים שרומז להתורה והחכמה של מעלה למשמורות הרקיע ארץ אשר ה' אלהיך דורש אותה תמיד רומז שלא זו בלבד שכל המשמורות הרקיע מיחלין ומצפים להתעוררותם של ישראל אלא שגם השי"ת דורש אותה תמיד וממתין על אתערותא דלתתא שמעוררין הכנ"י תמיד עיני ה' אלהיך בה מראשית השנה ועד אחרית השנה רומז שמראשית המחשבה ועד אחרית המדריגות וכל העולמות כולם מיחלין ומצפים על התעוררות של הכנ"י.

**ארץ** אשר ה' אלהיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלהיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה ויש להתבונן האיך שייך אצל השי"ת לשון דרישה בשלמא אצל בשר ודם שייך לשון דרישה כדכתיב דרשו ה' ועוזו דרשו ה' בהמצאו אבל האיך שייך אצל הקדוש ברוך הוא שהכל גלוי וידוע לפניו לשון דרישה ותו יש לדקדק בראשון קאמר מראשית "השנה בה' ומסיים אחרית שנה בלא הי"א ראשונה אך הענין הוא כך דאיתא בגמרא אדם נידון בראש השנה כו' ושם בברייתא יש תנאים שאומרים אדם נידון בכל יום ויש שאמרו נידון בכל רגע והענין הוא שהשי"ת שופט את האדם בשעה שהוא טוב ונוהג בצדקות כדי לזכותו ורובא דעלמא עושים תשובה ומפשפשים במעשיהם בר"ה ע"כ נידונים ונשפטים אז על מעשיהם כדי שיזכו לאפוקי הצדיקים שמצדיקים מעשיהם בכל יום ושעה ורגע נידונים בכל יום בכל שעה ורגע כדי לזכותם עפ"י מעשיהם הטובים שעושין בכל עת ורגע לכן בכל עת שאדם עושה תשובה ומעש"ט מועיל לבטל הגזרה כמאמר ר' יצחק יפה

צעקה לאדם בין קודם גזר דין בין לאחר גזר דין כי השי"ת חפץ להצדיק בריותיו ועיקר המשפט היא בעת שמצדיק מעשיו ועישה תשובה ומעש"ט והשי"ת דורש וחוקר זאת כי זה ביד האדם כמאמר חז"ל הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים ע"כ שייך בה כביכול אצל השי"ת דרישה וחקירה שהוא חיקר ודורש אם אדם עושה תשובה ומעש"ט אז שופע אותו עפ"י מעשיו וזהו ביאר הפסוק ארץ אשר ה' אלהיך דורש אותה דהיינו כנ"ל אם רוצה אדם הישראלי לעשות תשובה ומעש"ט (וישראל נקראים ארץ כדכתיב והארץ לעולם עומדת ואתם תהיו לי ארץ חפץ) מראשית השנה ועד אחרית שנה פי' מראשית השנה דהיינו מראש השנה עד אחרית שנה ושנה לשון שינוי לכך כתיב מתחילה בפסוק "השנה בה' שקאי על ר"ה ועד אחרית שנה בלא ה' והוא לשון שינוי שיכול להשתנות ע"י תשובה ומעש"ט אפילו בסוף כמאמר ר' יצחק יפה צעקה לאדם ודו"ק.

**א"י** ארץ אשר ה' אלהיך דורש אותה וכו' עיני ה' אלהיך בה מראשית השנה ועד וכו' יש להבין מה לשון עיני ה' הי' די באמרו דורש אותה תמיד מראשית השנה ועד אחרית שנה אמנם הענין הוא שארצינו הקדושה מכוונת כנגד ארץ העליונה מדת מלכות שמים והנה כשהמלכות מקבלת השפעה מהעשר ספירות אז א"י שהיא מכוונת נגדה מקבלת ג"כ כל השפעות טובות כי א"י היא ראשונה לקבלת השפע היורד מלמעלה וזה רמז הכתוב ארץ כו' עיני ה' כי עין גימ' ה' הויות ובי"ת עינים הם עשרה הויות שהם עשר ספירות ושנה גם כן גימ' שפירה וזה עיני ה' דייקא ר"ל כל העשר ספירות מראשית השנה ועד אחרית שנה ר"ל מראשית המדריגה ועד ספירה העשירית וזהו עד אחרית שנה שהיא מקבלת כל ההשפעה היורדת למדת מלכות והבין.

## ראה

**ראה** אנכי נותן לפניכם היום ברכה כו' את הברכה אשר תשמעו אל מצות כו' והקללה אם לא תשמעו אל מצות ה' אלקיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום וסרתם מן הדרך אשר כו' והדקדוק מבואר לעיני הכל למה לא קאמר את הברכה אם תשמעו אל מצות כו' ותו מה זה היום דקאמר אשר אנכי מצוה אתכם היום הכלל הוא העיקר הכל לבא לדרך השי"ת באמת הוא ע"י דיבוק חברים כדאיתא בפרק אבות קנין תורה אחד ממ"ח דברים שהתורה ניקנת בהם הוא בדיבוק חברים וכבר כרשנו למעלה בפרשת מסעי הענין הזה באריכות האיך הוא דיבוק חבירים ע"י נסיעה אל הצדיק הדור שבזה שמתאספין ביחד עדרת צאן קדשים אל הצדיק כל אחד נתבטל בפני חבירו בראותו מעלת חבירו בתורה ובמצות ומעש"ט ונעשה שפל בעיני עצמו וחבירו גדול ממנו ואוהב את כל אחד ואחד

ורצונו ותשקו לכנוס ממש בכל אחד ואחד מחמת שמחה ואהבה וזה הוא העיקר שיראה כל אחד מעלת חבירו וליבוש מפניו דהנה בהיותו כל אחד בביתו כל דרך איש ישר בעיניו ומחזיק בעצמו ללמדן גדול וחסיד ובעל מדות טובות לפי שאינו רואה בעצמו שמץ דבר מנהו ויצרו גדול ממנו וילך הלוך וגדול עד כי גדל מאד בעיני עצמו משא"כ בהתאסף ביחד אל הצדיק נופל כל השפלות ממנו ששם מוצא אצל הצדיק אנשים יראים ושלימים וגדולים בתורה ובמצות וצעירים ממנו לימים ומתאמצים בעבודת השי"ת וכן זקנים בשנים ואעפי"כ המה נכנעים אל הצדיק ומשתוקקים לעבודת השי"ת וכן מוצא שם עשירים ואעפי"כ אינם הולכים אחר תאוות עוה"ז רק חביב בעיניהם עבודת השי"ת ונכנעים אל הצדיק וכן מוצא שם עניים ואביונים ואעפי"כ לפי עניותם וצערם המה משליכים הכל ומפנים דעתם ומתאמצים לעבודת השם יתברך בשמחה ואהבה והנה בראותו כל אלה בעיני פקיחא אזי אם לבו כלב אבן ימס לבו בקרבו ונשבר לבו על שנים עשר קרעים לפני כא"וא ורצונו לכנוס ממש בכל אחד ואחד מחמת שמחה וזהו בדיבוק חבירים ומה גם בראותו להצדיק שנוסע אליו אז נופל עליו פחד ויראה ורעדה ונתבטל בעיני עצמו ונופל כל השפלות ממנו ואז יוכל לקנות לעצמו שכל וחכמה האיך ללמוד תורה באימה ויראה והאיך לעבוד להשי"ת באימה ויראה מק"ו שאם שנופל עליו פחד ויראה מפני הצדיק ומתבונן למה מתירא ממנו זאת הוא מפני גודל קדושתו ופרישתו עאכ"ו מפני מ"ה הקב"ה אשר הוא קדוש ומשרתיו קדושים וזהו שפירשו מאמרם ז"ל את ה' אלקיך תירא לרבות ת"ח כי מזה היראה שמתירא מפני ת"ח הצדיק יוכל לבא ליראת ה' מק"ו כנ"ל וגם פירשו שזה פירוש מאמר חז"ל אין לגבי משה מלתא זוטרתא היא כי מכח שהיו יראים ביראה ופחד בראותם למשה רבינו ע"ה מזה הי' אצלם בנקל לירא מפני ה' מק"ו כנ"ל. והנה מכל הנ"ל יכול לבוא כ"א לידי עבודת הש"ית באמת ולעשות מצות בשכל ואהבה ויראה ולהשתוקק לעבודת הש"ית אבל בלא זאת אינו יודע כלום מהו יראת ה' והיאך הם עבודות השם והיאך לעשות מצוה ביראה ובאהבה ועוד תועלת גדול בהתאספם יחד אל הצדיק שבדור. כי ידוע שהנשמה נקרא נר כדכתיב נר ה' נשמת אדם ואמרו חז"ל למה צדיקים דומים לפני השכינה כנר לפני אבוקה ובהקבץ אסיפת צאן קדשים יחדיו אל הצדיק שבדור הרי מתרבים הנרות כי אינו דומה נר יחידי להרבה נרות ביחד שהרי אור הקדושה נתרבה ומייחד ודומה לאבוקה ואעפי"כ דומים לפני השכינה כנר לפני אבוקה ואז ממילא יוכל כל או"א מהם למשוך קדושה עליו ויכול אח"כ לידע היאך ומה לתת עצה בנפשו לעבוד את בוראו ביראה ובאהבה ושמחה לעסוק בתורה ובמצות בלהב אש שיהי' ע"י יחוד קוב"ה ושכינתא שהרי כל המצוה

בפ"ע הוא שם הוי' ב"ה שהרי מ"צ הוא יו"ד ה"י בא"ת ב"ש ועם אותיות ו"ה מהמצוה הרי אותיות הוי' בכל מצוה וכשעושה המצוה בלהב אש ודבק בדביקות עד א"ס ב"ה הרי נעשה יחוד קודשא ב"ה ושכינתא כידוע. ובהתאסף עדרת צאן קדשים ביחד אל הצדיק שבדור באופן הנ"ל אזי ממילא מברך ומתברך כ"א ואחד מהם בכל מה שצריך ונמשך לו שפע מעילא לתתא די סיפוקו והצטרכותו משא"כ כשאינם מתאספים ביחד כנ"ל הרי זה אינם יודעים כלום היאך לעשות המצוה בדחילא ורחימא והרי התורה והמצות שעושים הם בלי דעת ותבונה בלא דו"ר ולא פורתת לעילא כידוע ומפורסם מספר הזוהר הקדוש ומכל ספרי מוסר ומשם בארה הפסוק שלפנינו ראה אנכי כו' את הברכה אשר תשמעו פי' תשמעו הוא מלשון אסיפה מלשון (וישמע שאול את העם) ר"ל שתאספו ביחד כנ"ל וממילא מתברך כל אחד ואחד הרי הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלהיכם פי' שתשמעו ותאספו אל מצות ה' אלהיכם שהוא יחוד קודשא בריך הוא ושכינתא כידוע למבינים וקאי תיבת תשמעו אל תיבת ה' אלהיכם פי' שתאספו יתחברו ותתיחדו ביחוד ה' אלהיכם שהוא כנ"ל אל המצות שיהיו נעשים קוב"ה ושכינתא ביחוד גמור ע"י המצות שתעשו וזה בא הכל כשתאספו ביחד באסיפה ותיבת תשמעו קאי למעלה אאת הברכה כו' וקאי תשמעו ג"כ ומחובר לתיבת ה' אלהיכם כנ"ל אשר אנכי מצוה אתכם היום פי' שלא די בפעם אחד אלא היום תמיד בכל עת והיום תאספו ביחד כי בכל פעם שמאסף עצמו ביחד הוא מרויח בחינה אחרת חדשה וטובה יותר מבראשונה וזה היום. וההיפוך הוא הקללה אם לא תשמעו כנ"ל שתעשו המצות באסיפה וחיבור קב"ה ושכינתא דהיינו ה' אלהיכם כנ"ל וסרתם מן הדרך אשר אנכי מצוה אתפם היום פי' שאם לא תעשו כנ"ל הרי הוא סר מן המצוה אשר אנכי מצוה פי' שאינו יודע כלום היאך לעשות המצות והיאך ללמוד בד"ור והרי לא עשה ולא כלום וזהו וסרתם כו' הרי הוא כאלו סר מכל המצות הש"ית כנ"ל.

**עוד** בפסוקים הנ"ל ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה. את הברכה אשר תשמעו אל מצות כו' והקללה אם לא תשמעו אל מצות ה' כו' וסרתם מן הדרך כו' ללכת אחרי אלקים אחרים אשר כו' ויש לדקדק דהתחיל בלשון יחיד ראה אנכי וסיים בלשון רבים לפניכם אשר תשמעו דהוא לשון רבים. עוד קשה האיך שייך לשון ראה דהיינו שיראו האיך הוא נותן לפניכם ברכה וקללה וכי הוא דבר שיש בו ממש (ורש"י ז"ל פירש דקאי על ברכות הר גריזים כו' עיי"ש) ועדיין קשה האיך שייך לומר היום הא זה הי' בעבר הירדן שמה אמרו הברכות על הר גריזים כו' ותו מה היה נותן לפניהם משה רבינו ע"ה ברכה וקללה הלא הוא לא הי' נותן להם רק כדאמרו חז"ל ששה שבטים עלו לראש

הר גריזים כו' והלוים הפכו פניהם כלפי הר גריזים ופתחו בברכות כו' נמצא שהלוים אמרו הברכות והקללות ולא משה רבינו. ותו מאי את הברכה אשר תשמעו ותו מאי ואת הקללה אם לא תשמעו כו' וסרתם מן הדרך כו' ללכת אחרי אלקים כו'. וכי פשיטא הוא כשלא ושמעו אז וסרתם ללכת אחרי אלקים אחרים ורש"י ז"ל הרגיש בזה ע"ש והענין הוא כך שדבר זה מפורסם מפי ספרים ומפי סופרים שיש ביד הצדיקים שהולכים בדרך הנביאים למשוך ברכות מעולמות העליונים למי שרוצים. וכן למשוך קללות על שונאי ישראל כדמצינו בתנאים ואמוראים ובפרט החברייא החכמי הזוהר תלמידי הרשב"י וכן מדור אל דור יש צדיקים אנשי מופת שיש בידם זה הכח כידוע ומפורסם זאת בדורינו וכן יש כח ביד הצדיק למסור זאת לתלמידו ואיש אשר נותן דעתו בכל עת ורגע להיות אלהית שורה בו מוסר לו גם כן זה הכח שיהיה יכול למשוך ברכות למי שירצה וכן להיפוך וזה ענין סמיכה שהי' סומך משה רבינו ע"ה את ידיו על יהושע בן נון וכן מדור אל דור אבל העיקר הוא שצריך להודיע שהגם שיש כח ביד איזה צדיק לברך העיקר הוא שיברך לאיש הישראלי שיודע בו שרוצה לעבוד השי"ת זה מהראוי הוא לברכו שיצליח בכל דרכיו כדי שיוכל לעבוד את ה' ללמוד ולהתפלל בכוונה עצומה וליתן צדקה ולגדל בניו לתלמוד תורה בהרחבה. אבל לא לברך את מי שאינו מכיר בו מה טיבו שאפשר שהוא רשע וע"י הברכה שיברך אותו יצליח ברשעו והרשעים רוצים עד למאד שיברכו אותם אבל הוא אזהרה שלא לברך אותם הגם שהוא ספק אם הוא רשע לא יברך אותו כי יכול לבא קילקול גדול על ידי זה שיצליח יותר ברשעו ויעשה רשעות כפליים כמקדם ויהיה הצדיק הגורם זאת נענש חלילה עליו ונבוא אל ביאור הפסוקים הנ"ל ראה אנכי נותן פירש שמשה רבינו ע"ה אמר ליחידי סגולה ע"כ אמר ראה בלשון יחיד שרמז ליחידו סגולה שמסר להם הכח לברך את מי שירצו וכן להיפוך וראה ר"ל ראי' שכלית את הברכה אשר תשמעו פי' להם ברמז שיברכו את מי שמכירם שהם עובדי הש"י יברכו אותם שיצליחו בכל מעשי ידיהם כדי שישמעו עוד יותר אל המצות הש"י וזה את הברכה אשר תשמעו אל המצות וכו' וקאמר את הקללה ר"ל בדרך שלילה שלא תברכו אם לא תשמעו אל מצות וכו' פי' אם הוא לשון ספק פי' אם הוא ספק אם הוא רשע ואינו עובד ה' שאין אתה מכיר בו מה טיבו לא תברך אותו וקאמר וסרתם מן הדרך ללכת אחרי אלקים וכו' ר"ל כי ע"י הברכות שיצליחו עי"כ הרשעים מוסיפים רשעות והולכים אחרי אלקים אחרים היינו אחרי תאוות עו"הז ואחרי יצרם הרע כמאמרם ז"ל ע"פ לא יהי' בך אל זר וכו' זה היצ"הר שהוא אלקים אחרים לכן השמר והזהר שלא לברך אלא את זה שאתה מכירו היטיב שיעבוד את הש"י כנ"ל.

**עוד** בפסוקים הנ"ל ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וכו' את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלקיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום והקללה אם לא תשמעו אל מצות ה' אלקיכם וסרתם מן הדרך וכו' ללכת אחרי אלקים הדקדוק הוא מאי אל מצות ה' אלקיכם הול"ל אשר תשמעו במצות ה' אלקיכם ותו מאי כפל הלשון אשר אנכי מצוה אתכם הול"ל רק אשר תשמעו במצות ה' אלהיכם ולמה לי תו אשר אנכי וכו' ויובן על פי דאיתא כל מלי דרבנין אסמכהו אלאו דלא תסור מכל הדברים אשר יגידו לכם וכו' וכל העובר על דברי חכמים חייב מיתה גם איתא שכפה עליהם הר כגיגת היה על תורה שבע"פ שעושין חכמים גדרים וסיגים שלא היו רוצים מתחילה לקבל עד שכפה עליהם הר כגיגית. וזה ראה אנכי וכו' את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' אלקיכם פירש ע"ד אל המצות שבתורה שבכתב דהיינו חוץ מאלו המצות שנצטוו בפירוש בתורה שבכתב תשמעו עוד אל אשר אנכי מצוה אתכם היום דהיינו תורה שבע"פ וגזירות וסייגי' מה שאנכי מצוה אתכם לעשות וכן כל החכמים שבכל דור ודור והקללה אם לא תשמעו אל מצות ה' אלקיכם וכו' אשר אנכי מצוה אתכם היום דהיינו אם לא תשמעו עוד נוסף אל מצות שבתורה שבכתב לשמוע ג"כ אל אשר אנכי מצוה אתכם היינו תורה שבע"פ ללכת אחרי אלקים אחרים דהיינו ככופר בעיקר כמאמרם ז"ל כל מי שאומר חוץ מגזרה שוה אחד חוץ מדקדק אחד עיי"ש.

**עוד** בפסוק הנ"ל ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה את הברכה אשר תשמעו אל מצות ה' וכו' יש לדקדק למה אמר לשון אנכי ולא אמר אני נותן או הנני נותן וירא לומר ע"ד פשוט עפ"י מה ששמעתי מהמגיד הקדוש מו"ה יחיאל מיכל זצוק"ל מזלאטשוב ע"פ אנכי עומד בין ה' וביניכם וכו' שביאורו שמי שמחשב א"ע ליש ומתפאר בלבבו לאמר שהגיע לאיזה מעלה בלימוד או במעש"ט עי"ז הוא עושה מסך המבדיל בינו לבין השי"ת לבל יוכל להשיג מנועם אלקותו ית"ש וזהו אנכי שמה שהאדם מחזיק עצמו ליש באיזה דבר זה הוא "עומד בין ה' וביניכם אמנם לא כל העיתים שוות כי כשהאדם עומד לשפוך שיחו לפני ה' אז אם יעלה על לבבו לאמר מי אנכי לגשת לפני ממהקב"ה ויתבייש להתפלל בהתלהבות ולדבק עצמו בה' לא יוכל להתקרב עצמו לעבודת השם וימנע עצמו מעבודת התפילה ע"כ בגשתו להתפלל צריך לאמץ את לבבו והחלש יאמר גבור אני לבא בהיכל המלך וזהו אמרו ראה אנכי פי' שמה שהאדם מחזיק עצמו ליש דבר זה נותן לפניכם ברכה וקללה שבאם צריך להחזיק עצמו לברך לממ"ה הקב"ה ועי"ז מוכרח להתחזק להיות לאיש שלא יתבייש להדבק בו יתברך אז יבורך בברכה אכן באם

הוא מתנשא א"ע שלא לצורך כלל תהיה לו לקללה וזה שאמר אח"כ את הברכה אשר תשמעו וכו'.

**עוד** יש לרמוז בזה כי הנה כבר אמרנו כמה פעמים שהשי"ת ברא עולמו להטיב לברואיו ולכן ברא העולם בצימצומים רבים כדי שיהיה הבחירה והרצון לנטות ימין ושמאל לבחור בטוב או בהפכו בכדי שיגדל שכר המיימינים ובוחרים בטוב ומקדשין ומטהרין עצמן וזה ענין עולמות הנפילים שהוריד השי"ת בשבירת הכלים כידוע בכדי שהצדיקים יחזרו ויעלום לשרשם ע"י גודל הזדככותם ויקבלו שכר ע"ז וגם הרבוי הצימצומים הוא לטובת הרשעים ג"כ שיהיה להם תקומה כי באם היה הבהירות מאלהותו מאיר לעילם יותר לא היה להם פתחון פה לרשעים המטים מדרך הטוב ולא היתה להם תקומה כלל אמנם מעתה שנברא העולם בצימצומים רבים ונקודת האמת היא מוסתרת הרבה ובכל עסק מעסקי האדם יש למצוא ענק שיסבור שהוא לשם שמים בכדי שיהיה תירוץ לרשעים שטעו מחמת רבוי המסכים בכל דבר ודבר וזהו מאמר חז"ל בעשרה מאמרות נברא העולם וכו' והלא במאמר אחד יוכל להבראות אלא להפרע מן הרשעים שמאבדין את העולם שנברא בעשרה מאמרות וליתן שכר טוב לצדיקים וכו' אין הפי' כפי המובן לכאורה שהוא ח"ו להגדיל חימה ונקמה על הרשעים שמאבדין דבר גדול כזה רק הפי' הוא להיפוך שהעולם נברא ביו"ד מאמרות וכל מאמר הוא צימצום כידוע ואמרו שהלא במאמר אחד שהוא צימצום אחד היה יכול להבראות ולמה נתרבו הצימצומים כל כך אלא כדי להפרע מן הרשעים וכו' פי' שיהיה די לנקות מהם ע"י פרעון שבאם לא היו הצימצומים מרובים לא היתה אלהותו ית' נעלמת הרבה ולא היה שום תירוץ לרשעים ולא היתה תקומה להם כלל ע"כ נברא בצימצומים רבים שיהיה להם תקומה אחר העונש וגם ליתן שכר טוב לצדיקים שעי"ז שכרם מרובה מאד שהסירו מסכים רבים וזיככו עצמן כ"כ ובאם לא הי' הצימצומים רבים לא היה העבדות גדול כ"כ והנה איתא בכתבי האר"י ז"ל ע"פ ורוח אלקים "מרחפת שרומז שנפלו "רפ"ח ניצוצים בעת הבריאה וכל הבא לעבוד השם צריך להעלות אותן הניצוצות ע"י התקדשי והזדככותו ולהפריד הקליפה מהקדושה ועי"ז שמפריד אחיזת החיצונים הוא משיג נקודה האמיתית ועובד את השם באמת לאמיתו וזהו רומז באמרו "ראה "אנכי "נותן "לפניכם "היום "ברכה הר"ת גימטריא רפ"ח שעי"ז תקבלו ברכה ע"י שתזדככו עצמיכם ותעלו הרפ"ח ניצוצין ולכן אמר את הברכה אשר תשמעו אל מצות וכו' הר"ת של "תשמעו "אל "מצות הוא אמת שע"י שתפרידו הקליפה מהקדושה תזכו לעבוד ה' באמת ולהשיג נקודה האמיתית והבן.

**ונתתה** את הברכה על הר גריזים ואת הקללה על הר עיבל (הדקדוק מבואר לעיל) גם יש לדקדק וכי היה הלוים שהיו מברכים כל ישראל היו עומדים על הר גריזים הא היו עומדים למטה כמאמרם ז"ל במסכת סוטה ששה שבטים עלו לראש הר גריזים כו' והלוים הפכו פניהם כנגד הר גריזים כו' עיין ברש"י ז"ל שמתרץ זה ופי' כלפי הר גריזים עיי"ש ונראה לי לפרש בדרך רמז כי הצדיק שיש כח בידו למשוך ברכות אזי צריך למשוך ברכות ממקור הברכות דהיינו לילך ולדבק א"ע דרך כל העולמות העליונים עד האין סוף ב"ה ומשם ימשוך רחמים גדולים וחסדים מגולים דרך כל העשר ספירות ודרך כל העולמות עד שימשוך למטה לזה האיש שרוצה למשוך עליו הברכות וכן כשרואה חלילה שמתגברים הדינים חלילה אזי צריך שידע לייחד יחוד קדושה ברכה ולהמתיק הדינים בשרשם ויכול למשוך הדינים על שונאי ישראל וזה ונתת את הברכה על הר גריזים פי' "גריזים גמטריא כמנין עשר "הויות שהם גמטריא ר"ס כמספר "גריזם דהיינו שהברכות ימשוך דרך העשר הויות שהם עשר ספירות כידוע דהיינו מלמעלה להעשר הויות שהם העשר ספירות וזה על ר"ל לשון למעלה הר גריזים דהיינו שימשוך הברכות מלמעלה להר גריזים דהיינו מאין סוף ב"ה שהוא מקור הברכות משם ימשוך הברכות שאז יש קיום להברכות לאפוקי שלא למשוך ההשפעות רק מעולמות הקדושים רק משורש ומקור כל הברכות ימשיך הברכות כנ"ל ואת הקללה על הר עיבל פי' כשרוצה למתוק הדינים בשרשם ולמשוך הקללות על שונאי ישראל אזי צריך ליחוד ברכה קדושה לייחד אהיה הויה אדני אזי נמתק הדין בשרשו והקללות נמשכים לשונאי ישראל וזה ואת הקללה על הר עיבל "עיבל גמטריא קי"ב שהוא ר"ת "יחוד "קדושה "ברכה אהי' הוי' "אדני גימטרי' יב"ק וצריך להמתיק את הדין בשרשו ולמשוך את הדינים על שונאי ישראל.

**אלה** החוקים והמשפטים אשר תשמרון לעשות וכו' כל הימים אשר אתם חיים על האדמה אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים וכו' את אלהיהם על ההרים הרמים ועל הגבעות ותחת כל עץ רענן. יש לדקדק על אמרו כל הימים אשר אתם חיים אבד תאבדון וכו' וכי כל הימים הי' צריכים לעסוק בביעור הע"ז הלא יכלו מעשיהם בחודש או בשני חדשים להעביר הגילולים מן הארץ ולכל היותר הי' די בשנה. עוד יש לדקדק על אמרו את אלהיהם על ההרים הרמים ועל הגבעות הלא גם הע"ז שבבקעה ובארץ המישור היו צריכים לאבדם ולמה אמר על ההרים דווקא. ויראה לרמוז בזה כי הנה דבר זה מרגלא בפינו שהעולם נברא בבחירה ורצון בכדי שיהי' קיבול שכר על המעשים הטובים וגודל ההזדככות ופרישות האדם מן הגשמיות ומאשו ברע ותאוות

המדוממות וכל אדם צריך להסיר מעליו המסכים המבדילים ולזכך מדותיו מתתא לעילא בכדי שיהי' מרכבה למדות העליונות והנה אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב זאת היתה עבדותם להמשיך אור אלהותו ית"ש עליהם ולקשר עצמם בו יתברך ע"י שנתדבקו במדות הקדושות ונעשו מרכבה להם. ואברהם אבינו נעשה מרכבה למדת אהבה לעבוד השם מאהבה ולאהוב אוהבי השם ועובדיו ושלא להמשיך א"ע אחר אהבות רעות ותאוות הגשמיות. ויצחק אבינו נעשה מרכבה למדת היראה לידע דאית דין ואית דיין ולהגביר היצ"ט על היצ"הר ושלא להתיראות משום יראה חיצוניות זולת יראת השם ואת לרבות ת"ח ויעקב אבינו ע"ה נעשה מרכבה למדת האמת. אמנם החיצונים עמדו לנגדם לבלבלם מעבודתם שע"י שאברהם הוליד את ישמעאל נתאחז שרו במדת אהבה להגביר בעולם אהבות רעות ולרדוף אחר תאוית הגשמיות ולעשות מסך ומבדיל שיהי' קשה לעבוד ה מאהבה. ומיצחק אבינו יצא עשו ונתאחז במדת היראה וכמו שאמרו בזוהר בלק ע"פ ה' מסיני בא יזרח משעיר למו הופיע מהר פארן שקרא הקב"ה לס"מ ואתא קמי' ואמר לי' תבעי אורייתא דילי אמר מה כתיב בה אמר לי' לא תרצח אמר ח"ו אורייתא דא דילך היא ודילך יהא לא בעינא אורייתא דא וגו' אי את יהבה לי כל שולטנא דילי אתעבר דהא שולטנא דילי על קטולא איהו וכו' קרא לשרו של ישמעאל אמר לי' תבעי את אורייתא דילי אמר לי' מה כתיב בה דליג לי' ואמר לא תנאף אמר ווי אי ירותא דא אחסינן לי' קוב"ה ירותא בישא דאתעבר כל שולטנו וכו' הרי ששרו של ישמעאל כל מגמתו להגביר תאוות ניאוף שהוא אהבה רעה ולעשות עי"ז מסך ומבדיל לבל יוכלו לעבוד את השם מאהבה ח"ו. וכן שרו של עשו מגמתו להגביר הרציחות שהוא יראה וגבורה רעה ובזה הוא מבלבל עבדות השם ביראה. ולכן כל מגמתינו כל ימי חיינו להעביר גילולים ולהסיר ולסלק אחיזת החיצונים שנתאחזו במדת אברהם ויצחק ולזמר עריצים המעכבים עבדות ה' באהבה ויראה וזהו אמרו אלה החוקים וכו' אשר תשמרון לעשות וכו' כל הימים אשר אתם חיים על האדמה. אבד תאבדון וכו' את אלהיהם על ההרים הרמים ועל הגבעות וכו' הנה אמרו חז"ל אין ההרים אלא האבות ואין גבעות אלא האמהות ור"ל שכל הימים אשר הם חיים. זאת תהי' עבדותם להסיר ולאבד אחיזת החיצונים משרי האומות שנקראים אלהים אחרים מעל ההרים והגבעות שהם האבות והאמהות וזהו כוונת הנסירה שע"י שתתבטל אחיזת החיצונים יהי' זיווג פנים אל פנים וזהו אמרו ותחת כל עץ רענן כל עץ רומז להצדיק שנקרא כל ונקרא עץ ע"ד היש בה עץ ורומז שתראה לבטל אחיזת החיצונים שמעכבים ההשפעה ממדת היסוד צדיק מליחד על הכנסת ישראל ואז יומשכו על כנ"י כל מיני השפעות טובות.

**עוד** בפסוק הנ"ל אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים וכו' ואבדתם את שמם מן המקום ההוא לא תעשון כן לה' אלהיכם כי אם אל המקום אשר יבחר כו' לשכנו תדרשו ובאת שמה. ויש לדקדק בפסוק היאך אפשר לאבד את המקומות אשר כו' ותו יש להבין הסמיכות הפסוקים לא תעשון כן לה' אלהיכם וסמיך לי' הפסוק כי אם אל המקום אשר יבחר כו' ומסיים הפסוק לשכנו תדרשו ובאת שמה ומשמע חלילה שלא תעשון כן לה' אלהיכם כו' רק שם במקום אשר יבחר שם תעשון כן. אך הענין הוא כך כי הנה אם במקום אחד היו שם רשעים וקילקלו את המקום ההוא ואח"כ על אותו מקום באים צדיקים ועובדים שם הש"ית אז מגרשים כל הטומאה וכל הקליפות שהי' שורה על אותו מקום מחמת קילקול הרשעים כי הקליפות חיצונים אין להם שורש ויחוד חלילה לא למעלה ולא למטה וממילא מתבטלים בפני הקדושה כהמס דונג מפני האש וצריכים לנוס מן המקום ההוא משא"כ אצל הקדושה כשעובדים הש"ית על מקום אחד אזי יש שורש ומקום קדושה הן למעלה והן למטה כי אנו צריכים לכוין בכל התפילות לארץ ישראל ולירושלים ולבית המקדש ואל כותל המערבי ששם השכינה קבוע גם בחורבן הבית כדאיתא בחז"ל נמצא הקדושה יש לה מקום ושורש הן למעלה והן למטה ומפני כן אמרו עתידין כל בתי כנסיות ומדרשות שבחו"ל לקבוע בירושלים כי המקום קדושה שהי' שורה קדושה על מקום אחד אין שום כח לשום דבר שבעולם לבטל אותו קדושה מאותו מקום בשום ענין כי הקדושה יש לה שורש כי הקדושה נמשכה מעשר ספירות קדושות ואורות קדושות עד שהם משפיעים ומחירים אל שורש המקום מהו פי' הפסוק אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים פי' שבאותו מקום שהיו עובדים שם ע"ז והי' שורה על אותו מקום טומאה וקליפיות חיצונים אזי כשתעשו רצונו של המקום ב"ה כדמתחיל הפרשה אלה החוקים והמשפטים אשר תשמרון לעשות כו' כל הימים אשר אתם חיים וסמיך לי' אבד תאבדון פי' כשתעבדו להש"י באותן המקומות אזי יהי' הטומאה ממילא בטל ומבוטל בפני הקדושה וכדונג נמסים בפני הקדושה ואמר הכתוב לא תעשון כן לה' אלהיכם כו' לשכנו תדרשו ובאת שמה פי' אבל על המקום שעובדין הש"ית אזי הקדושה שורה באותו מקום ובלתי אפשרי לבטלה משם בשום ענין. ואמר הכתוב הטעם כי לשכנו תדרשו ובאת שמה פי' שאנו צריכים לכוין בכל התפילות לשכנו ר"ל לירושלים ולבית המקדש ואל כותל מערבי כנ"ל נמצא שיש למקום קדושה שורש למעלה ולמעלה והקדושה לעולם קיימת והבן.

**עוד** בפסוקי' הנ"ל אבד תאבדון את כל הקומות אשר עבדו שם הגוים וכו' את אלהיהם על ההרים הרמים ועל הגבעות ותחת כל עץ רענן ואבדתם את שמם וכו' לא תעשון כן

לה' אלקיכם כי אם אל המקום אשר יבחר ה' אלקיכם מכל שבטיכם לשום את שמו שם לשכנו תדרשו ובאת שמה הדקדוקים מבוארים למעלה מאי אבד תאבדון את כל המקומות וכי אפשר לאבד המקומות הא א"א (וגם מחוסר באמת לא נאסר במדרשו אלהיהם על ההרים ולא ההרים אלהיהם וא"כ מאי תאבדון כל המקומו') ותו על ההרים הרמים ועל הגבעות מה לי שהי' על ההרים הרמים ועל הגבעות או על ההרים קטנים גם מה ותחת כל עץ רענן ואם לא היה רענן אם הי' שם ע"ז ג"כ מחויבים לאבד משם ותו מאי לא תעשון כן לה' אלהיכם וכי תעלה על דעתך שישראל נותצין מזבחות עיין ברש"י ז"ל ותו מאי כי אל המקום אשר יבחר מכל שבטיכם כו' וכי מהיכן הי' יודעים המקום שהוא בית המקדש. והנה בגמרא אמרו ששמואל הרואה ישב עם דוד המלך ע"ה ולמד לו המקום עיין שם אעפי"כ בפירוש לא נכתב בתורה המקום של בית המקדש וא"כ האיך שייך לומר כי אם אל המקום אשר יבחר ה' אלהיכם מכל שבטיכם לשכנו תדרשו ובאת שמה ולא נכתב בשום מקום בתורה האיך הוא שנדרוש ונבא שמה. ונראה על דרך שאמרו במסכתת אבות מאד מאד הוי שפל רוח ואיתא משה קיבל תורה מסיני פי' שקיבל התורה מכח הר סיני שהי' שפל שבהרים והשי"ת נתן את התורה עליו וקרא לכל ההרים דהיינו הר הכרמל והר תבור בעלי מומין לגבי הר סיני לפי שהי' בהם גדלות ויוהרא ומהר סיני למד משה רבינו ע"ה להיות עניו ושפל רוח והנה איתא לא מרובכם מכל העמים חפץ כו' כי אתם המעט פירש רש"י ז"ל עפ"י המדרש לפי שאתם ממעטים עצמיכם אברהם אמר ואנכי עפר ואפר וכו' אבל או"ה מתגאים נתתי גדולה לנמרוד כו' נתתי גדולה לסנחרב אמר מי בכל אלהי ארצות כו' נתתי גדולה לנבוכדנצר אמר אעלה על במתי עב אדמה לעליון והנה האומות עובדים לכוכבים ומזלות ובוחרים הרים הרמים דווקא וגבעות ושם עושין צלמים למזלות למשוך עליהם מכוכבים ומזלות השולט במקום גבוה וכן תחת כל עץ רענן שהוא רענן ביותר והן אלני סרק שאינם עושים פירות שכל אלני פירות המה אינם רענן כל כך והם כפופים מה שא"כ אלני סרק המה רענן וגבוה והם בוחרים דווקא אלו המקומות הגבוהים אל הכוכבים והמזלות ומרמז הפסוק ברמז למנוע מדברים הללו דהיינו מגבהות ואבד תאבדון את כל המקומות דייקא דהיינו מדותיהם שמתנהגים בגדלות וגבהות וזה כפל הכתוב אבד תאבדון שהעיקר ע"ז צריך לשרש אחריה דהיינו לעקר הגבהות מכל וכל כמאמרם ז"ל מאד מאד הוי שפל רוח וקאמר הכתוב אחרי כן לא תעשון כן לה' אלקיכם פי' השי"ת שונא הגיאות כי אם אל המקום אשר יבחר מכל שבטיכם לשום את שמו כו' דהיינו מרע"ה דהוא הנבחר מכל השבטים ר"ל ממנו תלמודו אתכם כאשר הוא הי' עניו ושפל רוח מאד מאד כן תעשו

אף אתם ולזה מקום תדרשו ובאת שמה והשי"ת בחר בו וכן בית המקדש הי בחלקו של בנימין שהוא צעיר השבטים ושם השרה שכינתו וכן בכל דור ודור לשכנו תדרשו ובאת שמה ר"ל גם לשכינו תדרשו דהיינו המקום שהיה שורה השכינה בהר סיני דהי' נמוך מכל ההרים ושכן שם כבוד ה' על הר סיני ומאס בכל ההרים הגבוהים לפי שהקב"ה שוכן את דכא ושפל רוח וזה לשכנו תדרשו ובאת שמה ודו"ק.

**השמר** לך פן תעלה עולתיך בכל מקום אשר תראה כי אם במקום אשר יבחר ה' באחד שבטיך שם תעלה עולתיך ושם תעשה כל אשר אנכי מצוך. ויש לדקדק דהול"ל בכל מקום אשר תרצה ומה בכל מקום אשר תראה ותו למה לי כי אם במקום אשר יבחר כו' שם תעלה עולתיך הא כבר כתיב למעלה כי אם אל המקום אשר יבחר ה' כו' והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם וכו' יובן על דרך דאיתא בכל ספרי קודש ובזוהר ובמדרשים ליזהר מהסתכלות ומאד מאד צריך לקדש את הראיי' כדאיתא בספרי קודש והנה איתא הבעש"ט זצוק"ל ובשם מהרד"ב בכתבי קודש שלו ובספרי תלמידיהם הקדושים תקנות לזה האיך לעלות כל הראיות כל מה שהאדם רואה לעלותו לשרשו העליון אבל כל התקנות ההמה הם לקדושים אשר בארץ אבל לאו כל מוחא סבל דא ולאו כל אדם זוכה לזה רק התקנה הוא לדבק א"ע אל צדיקי הדור ואז ממילא נופל ממנו כל השפלות ושם נתקנו כל המחשבות שעלה על לבו מאז ומקדם אשר לא הי' טובים וזוכה אח"כ לטהר מחשבותיו ולעשות הכל כהוגן במחשבות קדושות וטהורות. וזה השמר לך פן תעלה עולתיך כידוע שעולה באה על הרהור ועל המחשבה. בכל מקום אשר תראה פירש שתעלה על דעתך לתקן את הראייות לא טובות כל מקום אשר תראה. ותרצה להעלות בעצמך את המחשבו' לא טובות קאמר הכתו' השמר לך. והוא לא תעשה כי אם במקום אשר יבחר ה' באחד שבטיך ר"ל צדיק הנבחר באחד שבטיך כל מקום שהוא באחד שבטיך שם תעלה עולתיך. ר"ל שם יעלו המחשבות דהיינו שיהיו להם עליי' לשורשם ושם תעשה כל אשר אנכי מצוך דהיינו שתזכה לעשות הכל כראוי והגון במחשבות קדושות וטהורות כשתלך אל צדיקי הדור כנ"ל.

**השמר** לך פן תעזוב את הלוי כל ימיך על אדמתיך. כי ירחיב ה' אלקיך כו' ואמרת אכלה בשר כי תאוה נפשיך לאכול בשר בכל אוות נפשיך תאכל בשר להבין הסמיכות של השני פסוקים אלו שמתחילה מצוה להשגיח על הלוי לתת לו מעשרותיו וסמיך ליה אכילת בשר תאוה הענין. הוא כך שכל השתלשלות העולמות היה כדי שיחזור האדם מכל העביות והחומריות של עוה"ז ופנה יפנה למעלה דרך השתלשלות מלמטה למעלה עד למעלה להדבק בע"ס הקדושות עד הדבק בא"ס ב"ה וגם אם הטעהו יצרו של

האדם ופנה אל רהבים ושטי כזב ומשך על עצמו מעילא לתתא דינים וגבורות אזי יחזור בתשובה וידבק עצמו בעולם התשובה שהוא עולם הבינה וימתוק את הדינים בשרשן כי מעולם הבינה דינים מתערין מני' וצריך להמתיק את הדינים בשרשן ולדבק עצמו משם למעלה עד א"ס ב"ה וממילא מתבטלים כל הדינים והגבורות שנמשכים מעולם הנפרדים משוטרים הממונים להתפרע מן האדם. ונמשכים מעילא לתתא כל החסדים ורחמים גמורים על ישראל וזה הוא הכלל שיהיה אדם דבוק בעולם התשובה והבינה ובזה מבטל כל הדינים והגבורות וממתיקים בשרשם וביותר שיש התרחבות לאדם יותר יבדק אדם א"ע לעולם התשובה והבינה כדאיתא רחובות הנהר כו' מים עמוקים כו' תוצאותיה חמישים שערי בינה וממילא מכלה כל הדינים והגבורות וממתקים בשרשם למעלה ומשם בארה הפסוק שלפניו השמר לך פן תעזוב את הלוי כל ימיך כו' ר"ל כידוע שהלוים הם משורש עולם הבינה והתשובה וזה השמר לך פן תעזוב את הלוי מלהיות תמיד דבוק בעולם התשובה והבינה מה שסמך ליה כי ירחיב ה' את גבולך ואמרת אכלה בשר כי ידוע שהבשר מרומז על הדינים והגבורות פי' שתהי' בהתרחבות ואמרת אוכלה בשר שתרצה לכלות את הדינים והגבורות בכל אוות נפשך תאכל בשר כן תעשה ותוכל כי תהי' תמיד דבוק בעולם התשובה והבינה ותכלה כל הגבורות והדינים ותמתיקם בשרשם בעולם הבינה כנ"ל.

**כי** ירחיב ה' אלהיך את גבוליך וכו' ואמרת אכלה בשר כי תאוה נפשך לאכול בשר בכל אות נפשך תאכל בשר יש לדקדק מאי כי ירחיב ה' את גבולך ואמרת אכלה בשר הכי בחוץ לארץ אסור לאכול בשר עיין ברש"י ז"ל למדה תורה דרך ארץ ועדיין צריך למודעי והנראה שרמז התורה הענין כך שהש"י ברא עולמו להטיב לברואיו רק מחמת שהשתלשל העולמות מאד עד למטה כדי שיהי' בחירה ורצון ושכר ועונש ע"כ ע"י מעשי הרשעים מתעוררים הדינים חלילה כי אלקים עשה שיראו מלפניו ולזה יש כח ביד הצדיק שהוא נקרא בעל תשובה שעושה תשובה תמיד על כל מחשבה ודבור ומעשה בכל עת ושעה יש כח בידו להמתיק הדין בשרשו כי בינה מינה דינין מתעוררין והצדיק שב מתתא לעילא לעולם הבינה והתשובה וממתיק הדינים בשורשם ואח"כ ממשיך הדינים על שונאי ישראל וגם צריך למשוך המוחין עלאין שהם שמות הויות שהם חיות העולמות אל שמות אלקים להמתיק אותן ואח"כ ממתיק את הדינין בשרשם אל עולם הבינה ודבר זה ידוע שה' הויות הם חיות של נפש האדם ונפש רוח ונשמה תלוים בהויות הקדושים כידוע מהספרים הקדושים וזה כי ירחיב ה' אלקיך את גבולך דהייגו שתהי' ברחובו' הנהר דהיינו עולם הבינה עולם התשובה ואמרת אכלה בשר פי' שתרצה לכלות

את הדינים כי בשר הוא דין וגם ש' מבשר ור' מבשר עולה כל אחד אלקים עם המלואים אל"ף למ"ד ה"י יו"ד מ"ם עולה שין וגם רי"ש הוא גימטריא אלקים בריבוע כידוע "א "אל "אלה "אלהי "אלהים גימטריא ר' קאמר עוד הכתוב בכל אות נפשך תאכל וכו' פי' אות ל' אותיות אות נפשך אותיות של נפשך דהיינו הויות שהם אותיות וחיות של הנפש בזה תאכלה בשר דהיינו שתמשוך הויות אל שמות אלקים ואז תכלה הדינים ותמתיק אותם בשרשם כנ"ל.

**כי** יקום בקרבך נביא או חולם חלום ונתן אליך אות או מופת ובא האות והמופת אשר דבר אליך לאמר נלכה אחרי אלהים אחרים ונעבדם לא תשמע אל דברי הנביא ההוא וכו' כי מנסה ה' אלהיכם אתכם לדעת הישכם אוהבים את ה' וכו' אחרי ה' אלהיכם תלכו ואותו תיראו ואת מצותיו תשמרו ובקולו תשמעו ואותו תעבודו וכו' והנביא ההוא או חולם החלום ההיא יומת וכו' ויש להבין מה לאמר דקאמר אשר דבר אליך לאמר נלכה הול"ל ובא האות והמופת אשר דבר אליך נלכה אתרי אלהים וכו' ותו יש להבין מה קאמר לא תשמע וכו' כי מנסה ה' אלהיכם אתכם וכו' קשה מה זה נסיון הוא כשאומר בפירוש לעבוד ע"ז הא בע"ז הדין הוא יהרג ואל יעבור ומהיכי תיתי הי' הא' בעולם לטעות אחריו ולשמוע בקולו שיהי' קרוי נסיון אם נשמע לדבריו או לא נשמע בקולו בשלמא אם היה אומר על עבירה אחרת לעבור הי' נסיון שפיר אם לשמוע לו או לאו משא"כ בע"ז מה"ת הי' הא' בעולם לטעות אחריו ותו קשה הפסוק אחרי ה' אלהיכם תלכו ואותו תיראו ואת מצותיו וכו' ובו תדבקון והנביא ההוא וכו' יומת וכו' דהול"ל מעיקרא הפסוק האחרון והנביא ההוא וכו' יומת ואח"כ יכתוב הפסוק אמרי ה' אלהיכם תלכו ואותו תיראו וכו' אז הי' שפיר אבל עכשיו מה שייכות הפסוק אחרי ה' אלהיכם תלכו וכו' לעמור באמצע ואח"כ הפסוק והנביא ההוא וכו' יומת כי דבר סרה וכו' שהוא שלא כסדר ותו שזה הפסוק אחרי ה' אלהיכם תלכו וכו' אין לו שייכות כלל בזה הפרשה אצל נביא שקר הול"ל זאת בפרשת היראה או בשאר פרשיות של מוסר ומה שייכות הכא. ונראה דהכסוק בא לרמוז דהנה מדרך המון עם כששומעין אומרים על אחד שעושה איזה אות או מופת תיכף הם נוסעים אליו ומאמינים לו כל מה שיאמר להם הגם שלא הי' מכירים אותו מכבר מנעוריו מה טיבו ומה הנהגותו אבל באמת זה אינו כלום כי הנסיעה להצדיק הוא שנלמוד א"ע מאורחותיו להיות שנודע מכמה וכמה שנים הנהגותיו וצדקותיו וחסידותיו אזי נוסעים אליו ללמוד אורחותיו ולעשות צוותא אליו אבל לא לעשות העיקר מאותות ומופתים הגם שלא נדע מה טיבו זה אינו כלום ואסור לנסוע אליו ואם תמצא לומר מה מזיקך דבר זה וכי אומר הוא לאיזה אנשים שנוסעים

אליו חלילה לעבור על קל שבקלות אדרבא הוא ג"כ מוכיח אותם על עבדות הש"י ומה איכפת לן מה שעושה אותות ומופתים אבל באמת תדע שזו לא טוב לדבק ולהתחבר עמו שלסוף כל סוף שקר אין לו רגלים ויבא מכשולות גדולות על ידו ויבאו לסוף חלילה לעבוד ע"ז ואת"ל האיך הוא תקנה להנצל ממנו מאחר שהוא קלא דלא פסיק שמראה אותות ומופתי' נפלאים וממשיך לב אדם לנסוע אליו אמנם התקנה העיקרת הוא שיהיה האדם מחבר א"ע עם צדיקי אמת מה שהוא מכיר מכבר שהם צדיקי אמת לחבר א"ע עם חבירים המקשיבים לקולם ויחזיק א"ע בתורה ובתפילה וידבק בדרכי ה' מה הוא רחום כו' מה הוא גומל חסדים כו' אזי ממילא ישפיל האיש המופת של שקר ויפול ממדריגתו וזאת רומז לנו הכתוב כי יקום בקרבך נביא או חלם חלום ונתן אליך אות או מופת. ובא האות והמופת פירש שיהיה כך שיהיה יוכל להראות אותות ומופתים אשר דבר אליך לאמר נלכה אחרי אלהים אחרים כו' ונעבדם פירש לאמר שיהיה נשמע ונאמר ע"י כן לבסוף שכוונתו הוא לעבוד אלהים אחרים. וזהו לאמר שמשמעותו שיהיה נאמר ונשמע כן ממוצא דבר מכלל לבסוף נלכה ונעבדה כו' על כן קאמר הכתוב שפיר לא תשמע אל דברי הנביא ההוא או אל החלום חלום ההוא כי מנסה ה' אלהיכם אתכם כו' שזה שפיר הוא נסיון אם תשגיחו על עבדות השי"ת דייקא ותתחברו א"ע אל צדיקי אמת שאתם מכירים מכבר שהם צדיקים ועובדי השם באמת ולדבק עמהם או שתלכו אחרי אותן האנשים שאין אתם מכירים אותם ותשגיחו על אותות ומופתים וזה הוא בוודאי נסיון מאחר שהנביא ההוא גם כן צווח ומזהיר על עבדות השי"ת כנ"ל וקאמר הכתוב ואת"ל מה נעשה להכיר האמת ע"ז קאמר אחרי ה' אלהיכם תלכו פיר' כמאמרם ז"ל הדבק בת"ח ובתלמידהם ואת מצותיו תשמרו ובקולו תשמעו ואותו תעבודו ובו תדבקון הדבק בדרכיו מה הוא רחום כו' מה הוא גומל חסדים כו' כפירש"י ז"ל ר"ל כשתחזיק א"ע בעבדות השי"ת באמת ותתחבר את עצמך לצדיקי אמת כנ"ל אזי קאמר הכתוב אחר כך והנביא ההוא או חולם החלום ההוא יומת פי' שיבוטל ויפול ממדריגתו ולא יהי' יכול להראות אותות ומופתים כנ"ל.

**לא** תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה כו' כי עם קדוש אתה לה' אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו ויש להתבונן מה זה כי עם קדוש אתה כו' לא תבשל גדי בחלב אמו מה זה סמיכות כי עם קדוש אתה כו' לכך לא תבשל גדי בחלב אמו הכלל הוא שאיש הישראלי מחויב למשוך א"ע מכל השתלשלות העולמות עד שהולך דרך כל המסכים עד הגיעו לעולמות העליונים הקדושים עד הדבק באין סוף ב"ה ובזה מיחד כל העולמות ביחוד עליון ולזה הי' הכיון של השי"ת בהשתלשלות העולמות עד

עולם החומרי והגשמי הזה כדי שיחזור האדם מכל זה השתלשלות עד למעלה למעלה וליחד הכל בא"ס ב"ה וב"ש ובאם עדיין לא הגיע האדם למדריגה זו שיוכל ליחד הכל בא"ס ב"ה אעפי"כ למדה התורה עצה לדבק א"ע בי"ג מדות שהם ה' ה' אל רחום וחנון כדאיתא מלמד שנתעטף הקב"ה כש"ץ ואמר כל זמן שאתם עושים לפני כסדר הזה כו' והם שלשה שמות "הוי"ה גימטריא "מזלא ובשלשה שמות יש י"ב אותיות ועם הכולל גימ' י"ג שהוא במספר "אחד ושלשה עשרה מדות הם קשורים ואחודים ביחוד גמור כשלהבת קשורה בגחלת כמובן ג"כ בפשוטא בפי' שלש עשרה מדות ה' ה' אל רחום וחנון שנראים שהכל אחד ה' ה' שתי שמות נראים אחד וכן אל רחים הוא מדות רחמנות וכן חנון הוא חונן ברחמונותו וכן שאר המדות נראים בפירושם שהם אחד הגם שיש בפי' קצת הפרש ביניהם כדאיתא במפורשים אבל באמת הם אחד מיוחדים בתכלית היחיד ובי"ג מדות ידבק איש הישראלי תמיד ויעשה כסדר הזה לנהוג במהותו ית"ש וממילא ימשוך מי"ג ת"ד כל החסדים והרחמים גמורים על ישראל ותמיד כל ימי חייו לא ידמה לאיש הישראלי שהוא נגמר במלואו וטיבו רק שעדיין לא הגיע לתכלית האמת להיות דבוק בי"ג מדות ועדיין לא הבשילו אשכלותיה ויעשה תמיד מצות ומדות ישרות כדי שיבא באמת להיות אוחז בי"ג מדות של מעלה ומהם ימשוך מי"ג ת"ד כל החסדים וטובות ורחמים אבל מי שידמה בעצמו שכבר הגיע לתכלית זה אינו כלום ואינו מועיל אם מדמה בעצמו כך לפעול למשוך מעילא לתתא מי"ג ת"ד אלא א"כ שהוא כאין בעיני עצמו ומתאמץ בכל כחו לאחוז בכל עת יותר בי"ג מדות ועושה תשובה תמיד אזי אדם כזה מועיל במעשיו הטובים באחזו בי"ג מדות למשוך מי"ג ת"ד כל החסדים ורחמים גמורים על ישראל וידוע שיש למעלה נובלת דוגמת נובלות הפירות כן יש נובלת חכמה וחכמת נפולים בשאר מדות נפולים מלמעלה בזה לא יאחז האדם רק ידבק עצמו למעלה במקור הי"ג ת"ד שהוא ג' שמות גימ' "מזלא והם גימטריא "אחד כנ"ל וזהו ביאר הכתוב לא תאכל כל נבלה פי' לא תעשו יחוד מהנובלת שנפלו מלמעלה (שאכילה הוא לשון יחוד כדכתיב כי אם הלחם אשר הוא אוכל) כי עם קדוש אתה לה' אלהיך לא תבשל גדי בחלב אמו פי' כי עם קדוש אתה שישראל נמשכים מקודש דלעילא לא תבשל גדי פי' גדי הוא לשון מזל (כדאיתא בשבת גד גדי) לא תבשל שלא ידמה לעצמו שהוא בשל מבושל ונגמר (מלשון הבשילו אשכלותיה) שידמה שהוא נגמר במלואו וטובו והוא דבוק בי"ג ת"ד שהוא "מזלא רק ידמה לעצמו שעדיין לא נגמר והוא בחלב אמו והוא יונק בחלב אמו שהוא תשובה עולם הבינה אימא עילאה שהוא "מזלא כנ"ל.

**א**"י לא תבשל גדי בחלב אמו יש לרמוז בזה דהנה בימים האלו ימי הרצון הממשמשים ובאים לקראתינו צריכין אנו לשוב בתשובה שלימה לפניו ית"ש ולהמשיך ע"י תשובה י"ג מכילין דרחמים עפנ"י לכן אנו אומרים בימים אלו עד יוה"כ בכל יום השלש עשרה מדות כדי לעורר הי"ג מד"ר עכנ"י כאשר היה ברצון הקדום שעלה ברצונו לברוא את העולם היה רק כדי להטיב לכנ"י והי"ג ת"ד הוא מזלא שמזלא עולה בגימ' ג' הויות והן י"ב אותיות ועם המקור הן י"ג כנ"ל בדיבר הקדום וזהו אין מזל לישראל ר"ל "האין היינו המקור של י"ג תיקוני דיקנא הוא מזל לישראל והן יעקב וי"ב שבטים ויעקב הוא המקור שלהם שהיה מרחם עליהם ומסר נפשו עבורם וע"י תשובה אנו מעוררים הי"ג מכילין כאשר היה ברצון הקדום שרצונו הוא רק להטיב לכנ"י בכל מיני טובות רק כשהשפע יורדת למטה שרי או"ה מקטריגים על ישראל לומר למה יזכו לחסדים גדולים כ"כ הקב"ה אומר להם כי חק הוא לישראל פי' חוקה חקקתי גזרה גזרתי מראשית הבריאה ואי אתה רשאי להרהר אחריה וזהו כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב הוא הפי' שכתב הרב הקדוש דק"ק בארדיטשוב בספר קדושת לוי דהיינו שרצונו ית"ש להיטיב לכנ"י והם רוצים לבטל רצונו ויש לאלהי יעקב עם או"ה משפט ע"ז שרצונו ית"ש להטיב לכנ"י בלי שום צימצום מבלי סוף כלל ולא כפרי שנתבשל ונגמר ששוב לא יתגדל יותר רק תמיד ישפיע להם רחמים על רחמים וטובות על טובות לאין סוף ושיעור וזה נרמז בפסוק לא תבשל גדי בחלב אמו כי גדי הוא מזלא כמחז"ל גד גדי וסנוק לא גד גדי הוא גימ' י"ז והוא שם של "אהוה שהוא ראש הרחמים שהוא בגימ' טוב "וחלב למפרע הוא נוטריקין "בכסא "ליום "חגינו וזהו לא תבשל גדי בחלב אמו ר"ל כשתמשוך בר"ה ע"י תשובה שהיא אימא עילאה השם של "אהוה שהוא מקור הרחמים המזל העליון תראה שלא יהיה בשום צימצום כדבר שכבר נתבשל ונגמר שלא יוגדל עוד יותר רק בלי שיעור וסוף יתוסף רחמים על רחמים ושפע טובות על טובות על כנ"י אמן כנ"ל.

**עשר** תעשר את כל תבואת זרעך כו' וכי ירבה ממך הדרך כי לא תוכל שאתו כי ירחק ממך המקום אשר יבחר ה' אלהיך לשום שמו שם כי יברכך כו' ונתת בכסף וצרת הכסף בידך והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך בו ויש לדקדק דלכאורה הלשון מהופך וכי ירבה ממך הדרך כי לא תוכל שאתו הול"ל אם לא תוכל שאתו כי ירבה ממך הדרך. ותו מאי לשון כי ירבה ממך הדרך שאין לו פי' ותו דהא כתיב כי ירחק ממך המקום לא הול"ל רק כי ירחק המקום ולא תוכל שאתו ולמה לי כי ירבה ממך הדרך כלל. ותו מאי ונתת בכסף שאין לו פי' לפי משמעו ותו מאי וצרת הכסף בידך שאין לו פי' כלל לפי משמעו וכי אפשר לצרור מטבעות בידו הול"ל ולקחת הכסף בידך מאי וצרת הכסף בידך שאין

לו פירוש לכאורה. ונראה דהנה בדורות שלפנינו כשהי' מגיע ר"ח אלול עשו תשובות גדולות בתעניתים ובסיגופים גדולים לשם שמים באמת ואמונה והנה בדורות הללו אנו תשושי כח וחלושים עד למאד ואי אפשר לעשות תעניתים וסיגופים. והנה איתא בכתבי האר"י ז"ל יחוד גדול על זה ר"ח אלול לכווין הפסוק הנותן בים דרך ובקיצור לכווין קס"א וס"ג גימטריא דרך ולכווין הוי' בנקודת צירי ונקודת סגול והם ס"ג בנקודת חירק כי נקודת סגול מורה על חסד ונקודת חירק מורה על נצח ועי"כ יכולין למשוך רחמים גדולים וחסדים מגולים מי"ג תקוני דיקנא והנקודת צירי הוא תשובה וי"ם הוא בגימט' חמשים דהיינו חמשים שערי בינה והוא צירי ויצייר שהוא ציור העולמות כולם ע"י תשובה ונקודת סגול הוא חסד לאברהם. וכן חירק הוא בנצח שהוא ימין פשוטה לקבל שבים וימין במלואו יו"ד מ"ם יו"ד נו"ן גימטריא 'ד'ר'ך ע"ש באריכות וזה כי ירבה ממך הדרך ר"ל הכוונה של היחוד 'ד'ר'ך לכוין כנ"ל כי לא תוכל שאתו ר"ל שלא תוכל לנשא א"ע לעשות היחוד של 'ד'ר'ך הנ"ל. כי ירחק ממך המקום אשר יבחר ה' כו' ר"ל שתהי' רחוק מהש"ית ע"כ לא תוכל לעשות היחוד וקאמר הפסוק אח"כ ונתת בכסף ר"ל לשון תאוה וחשקות והוא גימטריא קס"א ע"ה וצרת הכסף בידך וצרת הוא לשון צירי דהיינו הוי' בנקידת צירי כנ"ל שהוא ציור העולמים שהוא נו"ן שערי תשובה הכסף כנ"ל בידך היינו ימין במילואו שהוא גימטריא 'ד'ר'ך כנ"ל דהיינו נצח שהוא ימין שהוא נקודת חירק כנ"ל שהוא ימין. והלכת אל המקום אשר יבחר ה אלהיך בו ואז תוכל לעשות יחוד של דרך הנ"ל למשוך חסדים מגולים ורחמים גדולים מי"ג תקוני דיקנא עילאה על כנ"י אמן.

**מקץ** שבע שנים תעשה שמטה. וזה דבר השמטה שמוט כל בעל משה ידו אשר ישה ברעהו. ראוי להבין אמרו מקץ שבע שנים תעשה שמטה הלא השמטה היתה לבסוף שש ולא מקץ שבע כמאמר הכתוב שש שנים תזרע שדך וכו' ובשנה השביעית שבת שבתון יהי' לארץ וכו'. כי הנה ידוע אשר השנה היא שנ"ד ימים למספר הלבנה נמצא בשבע שנים הם שנ"ד שבתים כי מספר הימים של שנה אחת הוא מספר השבתות של שבע שנים. והנה ידוע אשר בימי החול אין אדם משיג כל כך קדושה ומה שמשיג הוא רק מפני התחברותו אל הצדיקים והיא אצלו רק בדרך הלואה יען כי אין השגה זו מחמת קדושתו והכנתו. אכן בשבת האדם משיג את שלו ממש וכל איש ישראלי יש לו בשבת קדושה משלו. אמנם בשכר שישראל משמרין השבתות של הז' שנים שני השמטה בשכר יש להם השנה השביעית שהוא כולו שבת ומשיגין אז אף בחול בחי' שבת וזו אמרו מקץ שבע שנים כו' ביאורו שבשכר השבע שנים ששמרת בהן השבתות תזכה אשר תעשה

שמטה וכו' 'ש'מ'ט'ה עולה שנ"ד פי' שכל השנ"ד ימים מכל השנה הזאת יהיו בבחי' שבת ואח"כ מבאר הכתוב מעלת השמיטה ואמר וזה דבר השמטה שמוט כל בעל משה ידו פי' שאז בשנת השמטה לא יצטרך לקדושה אשר היא בדרך הלואה כדרכו בימות החול משארי השנים לזאת אמר שאז שמוט כל בעל משה ידו שבשנת השמטה לא יצטרך להלואה זו כנ"ל.

**השמר** לך פן יהי' דבר עם לבבך בליעל לאמר קרבה שנת השבע שנת השמטה כו' נתן תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו כי בגלל הדבר הזה יברכך ה' אלהיך בכל מעשיך ובכל משלח ידך. והנה איתא בגמרא כי בגלל הדבר הזה כו' גלגל הוא שחוזר בעולם אם הוא לא בא בנו בא לכך או בן בנו להבין זאת שהוא לכאורה תמוה למה כתוב זה הכסיק כי בגלל הדבר לפי הדרש שגלגל הוא שחוזר בעולם אצל הברכות והוא לכאורה להיפך ונראה ע"ד דהעיקר הוא לעבדות הש"ית האמונה והבטחון כדאיתא באריכות בספרי הקודש וכדאיתא בחובת הלבבות שצורך הוא בעולם שיהיו פרושים מעניני ועסקי העולם ע"ש באריכות וכן שמעתי מצדיק אחד שצדיק וחסיד שבדור הוא צנצנת המן ובכל דור ודור יש צדיקים כאלו שהן צנצנת המן והדור ילמדו מהם אמונה ובטחון הנה שבת קודש שנצטווינו שלא לעשות שום מלאכה מורה על האמונה ובטחון להאמין בהש"ית שהוא זן ומפרנס ולא כמקצת בני אדם שהשבת עליהם לעול ולמשא ומצפים מתי יעבור השבת ויכולים לעשות מלאכתם שיפרנסו ממנה רק אדרבה ישתוקקו מתי תבא שבת יום מנוחה לפטור ממלאכה ויגיע כפי' רש"י ז"ל על ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך שיהי' בעיניך כאלו כל מלאכתך עשוי' ולא חסר כלום ויחזק באמונה ובבטחון וכן שמטה שהיא שנה שלימה ישתוקק מתי יגיע שנת השמטה ואז ממילא לא ירע עיניו באחיו האביון ולא יאמר כאנשי הבליעל קרבה שנת השבע שנת השמטה אדרבה ישתוקקו על שנת השמטה שיבוא ויפטור ממלאכה והש"ית יפרנס אותו בלא מלאכה ועבדות והיא מורה דרך לאדם להיות לו אמונה שלימה ובטחון בהבורא ית"ש שהוא זן ומפרנס לא כוחו ועוצם ידו מועיל לפרנסתו. והנה מזהיר הכתוב השמר לך פן יהי' דבר עם לבבך בליעל לאמר קרבה שנת השבע שנת השמטה ורעה עינך באחיך האביון ולא תתן לו. לא תאמר כן רק חזק עצמך באמונה ובבטחון כנ"ל וישתוקק כנ"ל ואז ממילא ולא ירע לבבך בתתך לו מפרש הפסוק השכר של אמונה ובטחון כי בגלל הדבר הזה יברכך. ולפי הדרש גלגל הוא שחוזר דהיינו ר"ל שאם הוא לא בא בנו הוא בא לכך דהיינו שאם הוא לא זכה שיפרוש א"ע מכל וכל מעסקי העולם רק שיעסוק בתורה ובמצות וצדיק באמונתו יחי' רק שצריך להתעסק בעסקי העולם מבטיחו התורה

הקדושה שבנו יבא לאמונה ובטחון באמת ואם לאו בן בנו בא פי' שבן בנו יבא לכך דהיינו שיזכה בן בנו לבא להאמונה ובטחון באמת לאמיתו דהכלל שלא יגרע מהצדיק עינו שאם הוא התחיל באמונה ובטחון הגם שלא זכה לגמרי באמת לאמיתו לכך זכה שבניו ובני בניו יבואו לכך.

**ששת** ימים תאכל מצות וביום השביעי עצרת לה' אלהיך לא תעשה מלאכה כו' קשה מפני מה לא נאמר כן בסוכות על יום השביעי עצרת כנ"ל כי גם יום השביעי של סוכות הוא ג"כ יום טוב. ונראה לי כי סוד אכילת מצה הוא סוד אמונה כידוע מספרים קדושים וכל ששת ימי המעשה צריך האדם להחזיק באמונה אבל בש"ק שאז נתגלה הדעת ויוכל להשיג יותר ואז הראיית דעת ואין צריך להיות כל כך באמונה כי בדבר הידוע ורואה אין שייך להאמין כי הוא בעצמו רואה ומשיג ומרגיש. אבל בחול צריך להחזיק באמונה כי אינו יוכל כ"כ להשיג בחול כבשבת רק צריך להיות באמונה שלימה כי ההשגה מושללת ממנו ע"כ צריך להיות באמונה משא"כ בש"ק כנ"ל. מהו ששת ימים תאכל מצות ר"ל שבששת ימי המעשה צריך להיות בסוד אמונה וביום השביעי עצרת לה' אלהיך ר"ל שבשבת קודש נתגלה הדעת ולא שייך אמונה בדבר הידוע.

**א"י** כי כל ימי האדם אשר על פני האדמה יש עליו מלחמה גדולה עם היצ"הר הרוצה להכשילו ולהחטיאו וצריך האדם להתגבר עליו ולהרגיש היצ"ט על היצ"הר ואף הצדיק גדול יש עליו מלחמה גדולה עם היצר הרע אף שאין היצ"הר יוכל לתפוס הצדיק בעבירה מגונה דהיינו ניאוף או גזילה ורציחה אבל בדברים דקים יוכל ח"ו כי כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו להכשילו בדבר דקה וקלושה מאד ולעבירה גדולה יחשב כי סביביו נשערה מאד ע"כ קטן וגדול שוים בזה שצריכים להתגבר ולהשמר עצמם מן הסתת יצ"הר כל ימי חייהם בעו"הז אבל לעתיד שיתבער ויתבטל היצ"הר אז הצדיקים יהיו בהשקט ובבטח בשעשועי הש"י וזהו פי' הפסוק ששת ימים תאכל מצות ששת ימים היינו ששת אלפי שנה כי שיתא אלפי שני הוו עלמא מצות הוא מלשון חרחור והוא מלחמה כמש"ה לריב ומצה תצומו הוא מלשון מצות וריב ומלחמה היינו שבכל ימי העו"הז יש לאדם מלחמה עם היצ"הר כנ"ל אבל וביום השביעי היינו האלף השביעי שיהי' כולו שבת ויתבטל היצ"הר מקרב הארץ עצרת לה' אלהיך אז יהי' להצדיקים שעשועים לפני הש"י בהשקט ובטח בלי שום מלחמה כלל וכלל.

**שבעה** שבועות תספר לך מהחל חרמש וכו' יש לרמוז בזה ע"פ הפסוק וספרתם לכם וכו' שבע שבתות תמימות תהינה ויש לדקדק על אמרו שבתות תמימות לשון נקבה גם על אמרו שבתות ולא אמר שבועות אמנם ירמוז בזה שצריך האדם להמשיך על עצמו

בשבתות שבימי הספירה בכל שבת תוספת קדושה עד חג השבועות כדי שיהי' יכול בחג השבועות לבוא לקדושת קבלת התורה וזהו שבע שבתות תמימות תהיינה לשון נקבה מפני שצריך לקבל בהם קדושה שהיא בחי' נוקבא המקבלת מדכורא וזהו תמימות תהינה שיהיו תמימים ושלימים ע"י שתקנה בהם שלימות וקדושה אמנם זה יתכן בשבת שהוא קודש ויכול האדם להמשיך בהם קדושה אכן בחול שהוא עת מו"מ ואדם מטריד א"ע בהם ומה גם שאמרו בגמרא אמר להו רבא לרבנן במטותא מיניכו לא תתחזו קמאי לא ביומי דניסן ולא ביומי דתשרי כו' וכוונתו מפני שהם ימי בצירת הכרמים ולקיטת התבואות ואסיפתן לבית ואם כן איך יוכל להתקדש עצמו והלא יפול ממדריגתו בימי החול אמנם ידוע מאמרם ז"ל כי בשעת בריאת העולמות היו נמתחים והולכים עד שאמר להם די וזהו שם "שדי שאמר לעולמו די וכוונתם כי מפני שנברא העולם בצימצומים ולבושים רבים ועיקר הכוונה בבריאה היתה שנזדכך החומריות ולהעלות כל העולמו' לקשר אותם באין סוף ב"ה ושתהי' התגלות אלקותו בעולמות התחתונים ואלולי שאמר לעולמו די היה מתפשט והולך ביותר צימצומים וביותר התלבשות ולא היה אפשר להעלות העולמות אליו יתברך וע"כ אמר לעולמו די שנתן השיעור לעולמו כפי מה שנוכל להעלות העולמו' ושיוכל להזהיר אור התגלות אלקותו בכל העולמות אכן השם "שדי הוא צימצום העולמות והקדושה היא בו בהעלם וצריך האדם להמשיך השם הוי' ב"ה שיזהיר אור אלקותו ומפני זה השם "שדי נכתב על המזוזות מבחוץ כי השם "שדי הוא מלבר והוי' מלגיו בכל העולמות וכל האיש הישראלי הוא מאחד השבטים והשבטים הם י"ב כנגד י"ב החדשים וכנגדם הם י"ב צירופי הוי' שיוכל כל איש ישראלי להמשיך אור אלקותו יתברך בכל חודש ובכל יום מימי החודש. והנה הי"ב הויות יש בהם מ"ח אותיות והמלואים משם "שדי שהן "שין "דלת "יוד עולים ת"ק וזהו שאמרו שמארץ עד לרקיע הוא מהלך ת"ק שנה שרומז ג"כ שכל העולם הוא בצימצום שם "שדי כנזכר שמלואו עולה ת"ק וזהו שבעה שבועות תספר לך לשון ספירות וציהירות שתעשה לך השבועות ברורים. מהחל "חרמש בגימ' ת"ק מ"ח שהוא ת"ק ממילוי שם "שדי ומ"ח אותיות משמות הוי' והוא שתמשיך שמות הוי' בתוך השם שדי וזה מהחל חרמש שתחל להמשיך שם הוי' אל השם שדי בקמה שע"י זה תשלים השיעור קומה ובאם תעשה כן תחל לספור שבעה שבועות שעי"ז יהי' ברורים וצלולים בשבעה שבועות.

## בהפטרת שבת ור"ח

**והיה** מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר להשתחות לפני אמר ה' כבר דקדקנו בזה שהרי תדיר ואינו תדיר תדיר קודם והי' ל"ל מידי שבת בשבתו ומידי חודש בחדשו ויראה לרמוז כי הנה. איתא בכתבו האר"י ז"ל שהבא לעבוד ה' ולשוב בתשובה יתענה הפסקה משני ימים בתחילת החודש אלול וכתב שם יחודים שייחד האדם בכל שעה ממ"ח שעות השני ימים הללו והכוונה הכוללת הוא שבכל הי"ב שעות היום וי"ב שעות הלילה ייחד הי"ב צירופי הוי' וי"ב צירופי אהי' עם ך"ד צירופי אדני בכל שעה צירוף אחר והנה עיקר התענית הוא בשביל היחודים הללו שכשהאדם עסוק בתענית הוא פירש עצמו ומתבודד עצמו בטהרה ויהי' לבו נכון לייחד הייחודים הנ"ל. אמנם בדורות הללו דחלשא עלמא ואי אפשר לעסוק בתענית צריך עכ"פ כל הבא לטהר ולעבוד ה' לקדש ולטהר עצמו במ"ח שעות הללו שהם כנגד המ"ח אותיות שבי"ב צרופי הוי' וליחד יחודים הנ"ל והנה הי ב צרופי הוי' מקורם ממזלא עילאה שהוא ג' הויות שהם י"ב אותיות וכל אות מהי"ב אותיות מה"ג הויות הראשונות הוא הוי' אחת עם המקור הם י"ג והם הי"ג ת"ד י"ג מכילין דרחמי ולכן כשהאדם מיחד היחודים הנ"ל באלו המ"ח שעות הוא מושך על הכנ"י הי"ג מכ"ד שאנו מזכירין אותן כל החודש ושיוכל למשוך על עצמו קדושה ודביקות על כל השנה הבאה לטובה שיוכל לדבק עצמו בא"ס ב"ה ולקשר כל העולמות לשרשם וזהו אמרו והי' מידי חודש בחדשו "חדש גימ' שי"ב כמנין י"ב צירופי הוי' ורומז שכשתיחד הי"ב צרופי הוי' ותמשיך אותם אל הכנ"י. "בחדשו פירש בחודש הראוי לו הוא חודש אלול ומדי שבת בשבתו רומז שעל ידי זה תמשיך קדושה ודביקות על השבתות הבאים עי"ז יבא כל בשר להשתחות לפני אמר ה' שתקשר כל העולמות וכל הברואים בא"ס בה' שיהיה כולם משתוקקים להדבק בו ית"ש ולזה אמר תחילה מדי חודש בחדשו ואח"כ מדי שבת בשבתו מפני שהחודש נכנס תחילה להשבתות שבו ומאותן השני ימים הוא ממשיך לקדש עצמו לקבל השבתות הבאים בקדושה.

**בגמרא** דר"ה ר"א אומר בתשרי נברא העולם וכו' ר' יהושע אומר בניסן נברא העולם וכו' הנה כבר הקשה האר"י ז"ל שהאיך מחולקים במציאות והאיך שייך כאן אלו ואלו דברי אלהים חיים ויראה לרמוז בזה כי הנה ידוע שמלבד היחוד שנזכר למעלה יש עוד יחוד לייחד כל העשר הויות ועשר אדנות שבכל העשר קדושות שבכל קדושה יש בה הוי' אדני וזהו שאמר ר"א בתשרי נברא העולם תשרי גימטריא עשר הויות ועשר אדנות שכוונת הבריאה היתה לדבר זה ליחד כל העולמות וכל ההויות ואדנות שבעשר קדושת

ור"י סובר בניסן נברא העולם הנה ידוע שניסן הוא חודש האביב א"ב י"ב שהוא ראשון לי' ב הצירופי הויות שכולל בתוכו כל הצירופים ורומז שצריך ליחד הי"ב צרופי הוי' עם צרופי אדני ובזה אלו ואלו דברי אלהים אינם שעי"ז ימשיכו עליהם עולם התשובה שהוא נקרא בשם אלהים חיים כידוע.

## שופטים

**שופטים** ושוטרים תתן לך בכל שעריך אשר ה' אלהיך נותן לך לשבטיך ושפטו את העם משפט צדק הענין הוא כך מי שהוא רוצה להיות עובד ה' באמת אזי מחויב תמיד להשגיח על מעשיו דהיינו לא מבעי' שלא יעשה חלילה מעשה לא טוב אלא אפילו המעשים טובים שעושה ותפילתו ולימודו ימשמש היטיב אם היו בדחילו ורחימא כראוי ואם הם זכים וצלולים בלי שום מחשבת פסול או אל איזה פני' וזהו שכוונו בגמרא יפשפש במעשיו ואמרי לה ימשמש במעשיו פי' יפשפש במעשיו הוא לראות אם לא עבר על לא תעשה או על עשה וימשמש במעשיו הכוונה היא למשמש במעשיו הטובים אם הם בכל תקוני' בדחילא ורחימא ובלי מחשבת פיסול ופני' כן שמעתי מאדמו"ר הרב מוה' יעקב יצחק לאנציטר זלה"ה וע"ז ג"כ הרמז במאמרם ז"ל צדיקים יצ"ט שופטן פי' ששופטים הם בעצמם את היצ"הט דהיינו תורה ומעש"ט שעשו שופטים הם אח"כ אם הם כראוי כנ"ל ואם מצאו במעשיהם הטובים איזה שמץ וקצת פיסול חלילה אזי עונשים הם א"ע ומקבלים עליהם בעצמם איזה יסורין ועונש כידוע והנה הצדיקים כאלה הממשמשים בכל עת בתורתם ועבודתם אם הם זכים וצלולים ועושים תשובה על זה צדיקים כאלה יש כח בידם להמתיק את הדינים בשרשם ולמשוך רחמים גמורים וטובית וחסדים על כנ"י ומשם בארה הפסוק הנ"ל שופטים ושוטרים תתן לך פי' שתתן לך בעצמך כנ"ל שצדיק צריך ליתן לו לעצמו שופטים לשפוט את היצ"הט שלו ושוטרים לענוש א"ע ולעשות תשובה בכל שעריך אשר ה' אלהיך נותן לך פי' דהיינו בכל שעורים דלי' שמשער בחכמה דהיינו החכמה שה' אלהיך נותן לך שנותן לו השי"ת במתנה שע"י יוכל לשער בשיעורין דילי' האיך לעשות תורה ומנות ומעש"ט את זה צריך לשפוט כנ"ל ( שעריך היא לשון נודע בשערים פי' בזו"הק בשיעורין דילי' ) ובכל השיעורין דילי' צריך לשפוט אם הם זכים וצלולים כנ"ל וקאמר הפסוק של אחריו ושפטו את העם משפט צדק פי' שהצדיקים שהם במדריגה זאת ושפטו את ישראל משפט צדק שימשכו על ישראל טובת וחסדים ורחמים גמורים ולהמתיק את הדינים בשורשם.

**א"י** שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך כו' פי' רש"י שופטים דיינין הפוסקים את הדין ושוטרים הרודין את העם אחר מצותם שמכין וכופתים במקל וברצועה עד שיקבל עליו את דין השופט ראוי לתת לב על זה הלא תורתינו הקדושה היא ניצחת ומלמדת לאדם דעת כל הימים וא"כ יקשה הלא בזמן שהיה ישראל שרוין על אדמתם ועושין רצון קונם מתוך עושר מי יקבל על עצמו להיות שוטר ולהכות איש ישראלי גם מה היה צורך להשוטרים אז בשמעם לקול מוריהם הלא באות נפשם יאותו לקבל עליהם דין דייניהם ויראה לרמוז בזה כי תורתינו מודעת זאת לנו מהות הדיין ופרנס המתמנה על הציבור (כי בעוה"ר כאשר עינינו רואות הרבה כאלו) שבאם שהדיין הוא בלתי הגון במעשיו ואין כוונתו לשם שמים ולהקים דגלי התורה ומשפטי הדת על תלם הנה דיין ופרנס כזה אין מוראו מוטלת על בעלי דינים ובעל דין קשה לא ישמע לו אכן באם הדור זוכה אשר פרנסיו ומנהיגיו המנהלים לעם בני ישראל המה צדיקי וחסידי הדור האמיתים אוהבי ה' ועבדיו וכל היוצא מפיהם ואשר יגזרו הקב"ה מקיים על ידיהם לגודל צדקתם וקדושתם הנה שופטים כאלו הם בעצמם השוטרים כי יפול על עמם גודל פחדם (כמאמר הכתוב וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך) ויגורו מפניהם כמפני חרב מלעשות עול וכל מוצא שפתיהם יחישו לקיימם מפני אשר ידעו כי דיבורם עושה רושם וזהו אמרו שופטים ושוטרים תתן לך ביאורו שתתן לך שופטים שיהיה הם השוטרים ג"כ וכוונתו שיראו מפניהם מחמת קדושתם כמפני השוטר אשר יש לאל ידו לרדותו ולהכותו במקל ורצועה ואז ושפטו את העם משפט צדק.

**א"י** שופטים ושוטרים תתן לך וכו' כי השם ב"ה ברא במאמרו שחקים וברוח פיו כל צבאם ושרפים העומדים ממעל לו המיימינים ומשמאילים לזכות ולחובה וממינים לשפוט תבל בצדק ותחתיהם כמה ממונים אחרים וגרדוני נימוסין אשר יתמסר בידם הפיתקין וגזר הדין לשלם לאיש כמעשהו ואין שום דבר למטה שאין לו שר למעלה ואולם את הכל נתן ביד עבדיו הצדיקים האמיתיים המתהלכים לפני אלקי' כמאמר חז"ל הקב"ה גוזר וצדיקים מבטלים והעוז בידם בכח צדקתם להמשיך רחמים על עמם ולקרוע רוע גזר דינם ולהריק אליהם שפע כל טוב ולברך את כל מעשי ידיהם ולהצדיקם במשפט ביום הדין וזהו אמרו שופטים ושוטרים ירמז להשופטים העליונים ולהשוטרין הממינים הגבאין המחזירין תדיר ונפרעין מן האדם תתן לך פי' שתראה בכח כושר מפעלותיך שיהיו נתונים נתינים בידך וזהו רמז באמרו אשר ה' אלהיך נותן לך לשבטיך כי כוונת הבריאה כן היתם ונתנם ה' לך שיהיו טפולים אליך וכבושים בידך ועי"ז ושפטו את העם משפט צדק.

**צדק** צדק תרדוף למען תחי' וירשת את הארץ אשר ה' אלהיך נותן לך קשה מפני מה נאמר כפל הלשון צדק צדק גם מה הוא הלשון תרדוף. והענין הוא דהנה העשר ספירות כולם הגם שהם מיוחדים בתכלית היחוד כידוע אעפ"כ בכל אחד ואחד יש להם מדה בפני עצמה חוץ מהאחרונה שאינה מדה בפני עצמה רק שהיא מקבלת מכל המדות שמשפיעים בה איזה מדה והנהגה והיא נוקבא ומקבלת והנה האיש הישראלי מחויב שלא להיות בבחינת נוקבא ומקבל רק שיהי' בבחי' דכר ומשפיע ע"י מעשיו הטובים ותורתו ותפלתו והנה כבר נתבאר שתכלית האדם הוא לדבק א"ע בע"ס הקדושים עד א"ם ב"ה והנה לבא לדבק במדריגה אחרונה מע"ס הקדושה היא מדת יראה ומלכות שמים אלא מי שהוא צדיק הוא בנקל לבא אל פתחי שעריה כדכתיב זה השער לה' צדיקים יבואו בו אבל לבא להשיג אל מדריגה של מעלה ממנה גם לצדיק צריך התחזקת גדול ורדיפה לבא שם ובקושי גדול הוא להשיג שם איזה השגה ונקרא מדריגה זה ממדריגה שלמט' ממנה דבר שאין בו השגה וצריך האדם לרדוף שם וזה ידוע שלשון רדיפה הוא שייך אל דבר שאינו מושג בקל וצריך לרדוף אחריו ולתפוש ולהשיגה הדבר ההיא ואיתא בזו"הק איהו צדק ואיהו צדקה. ומשם בארה צדק צדק תרדוף פי' שתראה להשיג את המדריגה שאינו מושג לך וצריך לדרוף להשיג את הצדק שיהי' בבחי' דכר ולא בבחי' נוקבא רק להשפיע ממנה השפעות לכך נאמר כפל הלשון כי איהו צדק ואיהו צדקה שצריך להשיג הצדק ולעשות עמה צדקה פירוש להשפיע טובות על הכנ"י למען תחיה וירשת את הארץ אשר ה' אלהיך נותן לך פי' למען תתי' שתמשוך מלמעלה חיים וממילא יהי' לך הארץ דהיא כ"י בירושה ומתנה וזה וירשת את הארץ זהו כ"י אשר ה' אלהיך נותן לך שזה בנקל לבוא בפתחי שעריה כנ"ל רק שרדיפה ויגיעה גדולה תרדוף להשיג המדריגה שלמעלה ממנה כנ"ל.

**א"י** צדק צדק תרדוף כו' עפ"י דקדוקים הנ"ל יובן עפ"י מה דאמרו חז"ל במסכ' שבת ויוצא אותו החוצה וכו' אמר לפניו רבש"ע נסתכלתי באיצטגנינות שלי שאיני ראוי להוליד בן אמר לו צא מאיצטגנינות שלך שאין מזל לישראל מאי דעתך דקאי צדק במערב מהדרנא ליה ומוקמינון ליה במזרח והיינו דכתיב מי העיר ממזרח צדק יקראהו לרגלו ובזה הראה השי"ת שבני ישראל אינם תחת ממשלת המזל ע"י שיש להם אחיזה בתורה שנבראת קודם הבריאת העולמות וכל העולמות יש להם חיות בהתורה וע"י שישראל עוסקים בתורה המה נותנים כח וחיות לכל העולמות ומזלות ע"כ אין מזל שולטת בהם אדרבא הם המושלים בהמזל כי המה נותנים חיות להם ע"י עסיקתם בתורה זאת מרמז לנו הכתוב צדק צדק תרדוף ר"ל התורה נקראת צדק ר"ל ע"י התורה יש שידוד מערכת

לישראל אף דמזל צדק קאי במערב נוכל לרדפו למזרח כמו שהראה הקדוש ברוך הוא לאברהם אבינו כי ישראל אינם תחת ממשלת המזל.

**א"י** צדק צדק תרדוף למען תחי' כו' לא תטע לך אשרה כו' ולא תקים לך מצבה אשר שנא כו' יש לחקור על אמרו צדק צדק כפל הלשון כנ"ל שהוא מיותר גם על אמרו לא תטע לך אשרה לפי פשוטו אין ענינו למקרא שלפניו גם אמרו אשר תעשה לך הוא מיותר גם איננו מובן לפי פשוטו למה קראו להמזבח על שם היחיד הלא לכלל כל ישראל נעשה. גם אמרו לא תקים וכו' אשר שנא ה' מה היא השנאה ומה טעמה אמנם יראה לרמוז בזה עצה וגבורה למלחמה עם יצר לב האדם כי האדם העובד ה' ית"ש צריך ליתן אל לבו לבל יגדל בעיניו מעשהו ועבודת בוראו גם אם הרבה עשה ותורת אלהיו בקרבו ישים מגמתו לידע ולהוודע אשר עדיין לא יצא ידי חובתו גם אפס קצה העבודה התמה ואם אמר יאמר העובד השם כי כבר הוא שומר אמונים ומקיים כל האזהרות והצווים ואי' איפה מקום להקטין מעשהו בעיניו לזה באתה תורתינו הקדושה להזהיר ע"ז ובפרטות בימים הקדושים והנוראים אשר רמזו חז"ל באמרם בזמן שיש דין למטה אין דין למעלה שכוונתם שאם האדם דן את עצמו מפני אשר יראה בעיניו ולבבו יבין קוצר עבודת בוראו ומפני זה ידכה ישוח ויכנע לפני אלהיו אז אין דין למעלה שאין דנין אותו למעלה במדת הדין אפס מכריעין אותו לכף זכות. וכיוצא בזה אמרנו על פסוק שופטים ושוטרים תתן לך שרומז בזה שיתן ויהי' לעצמו שופט ושוטר וישפוט את עצמו תמיד על קוצר עבודתו. וזה אמרו צדק צדק תרדוף ביאורו שהגם שכבר שמרה נפשך האזהרות והצוויים ואתה בגדר צדק אעפי"כ צדק תרדוף שתראה לרדוף צדקה לדעת ולמצוא כי עוד לא השלמת פעולת היום ולהצדיק מעשיך יותר ויותר מכאן ולהבא ועי"ז מכריעוך לזכות ולא תהי' נידח במדת הדין כנזכר וזהו אמרו למען תחי' וירשתה את הארץ רומז להארץ העליונה ואחר כן מורה לנו הכתוב מהות ההכנעה לאיש השלם במעשיו כי הנה ידוע כי רוב התורה והמצות הם מכונים בשם מזבח כמאמר חז"ל ששלחנו של אדם מכפר עליו וגם עסק התורה מכפר. וגם אצל התפילה מצינו כתוב אומר ונשלמה פרים שפתינו וזהו אמרו לא תטע לך אשרה כל עץ. הנה ידוע שצדיק נקרא כל וגם נקרא עץ כמאמר הכתוב היש בה עץ. ואשרה הוא מלשון אשרי לשון תהלה ותפארת ורמז שלא יבא בקרבך שום התפארות על עסק עבודתך שתחזיק עצמך לצדיק וזהו כל עץ כמובן. וזהו אמרו אצל מזבח וכו' אשר תעשה לך ביאורו שאם תעשה לך מזבח מהתורה או מתפילה או הכנסת אורחים שהיא ג"כ דוגמת מזבח כנ"ל ששלחנו של אדם כו' לא תהי' תפארתך בזה כי הרבה עשית. והאיש אשר יעלה אל לבו שום פני' בעבודתו יתברך להתברך מעט בלבבו

בזאת יבחן כי עוד לא תכון עבודתו ואחר זה רומז לנו הכתוב עוד ענין אחר להרגיש ע"י קוצר יד העבודה. כי הנה הגבר אשר הוקם על ונכון לבו בעבודת בוראו ראוי שיעלה במעלות גבוה מעל גבוה ולהוסיף יום יום שכל ואמיץ כח בעבודת הש"ית. אכן האיש אשר ישאר נצב במצב אחד ותפילתו היום כתמול שלשום בלי תוספות זה לאות כי עודנו במדריגה פחותה ולא השיג נעימות אור הש"ית ועבודתו וזהו לא תקים לך מצבה ביאורו שלא תשאר במצב אחד אשר שנא ה' אלהיך כי עבודה כזו בלתי רצוי' לפניו יתברך.

**או** יאמר צדק צדק תרדוף שבאם אתה רוצה להיות צדק אז צדק תרדוף דהיינו שתרדוף ותבריח את הצדק ממך שלא תהי' צדק בעיניך רק להיות שפל בעיניך למען תחיה וכו' כנ"ל.

**כי** יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם בין דין לדין כו' דברי ריבות בשעריך וקמת ועלית כו' ובאת אל הכהנים הלוים ואל השופט אשר יהי' בימים ההם ודרשת והגידו לך את דבר המשפט. הענין הוא כך כאשר אמרנו כמה פעמים שההשתלשלות הי' כדי לחזור מכל עביות וחומריות ולהדבק א"ע למעלה למעלה ולידע שהכל ציונים אל מדריגות העליונים. והנה צדיקי קדושי עליונים הם מדבקים א"ע עם כל בחינתם ומיחדים הכל למעלה למעלה לפלא עליון עד א"ס ב"ה ומשם ממשיכין המשפט דהיינו הרחמים גמורים לכנ"י והגבורות והדינים ממילא נמשכים על שונאי ישראל. והנה אם האיש הישראלי עדיין לא בא אל המדריגה הזאת ליחד הכל לפלא עליון והמדות הם אצלו בהתחלקות אזי העצה שיבא אל הצדיק שבדורו שיתפלל עליו ואזי מבוא הצדיק כל שהי' אצל האדם הזה בהתחלקות ומריבה אל מקום פלא עליון ומיחד הכל לשם וממשיך משם המשפט שהוא רחמים גמורים ומשם בארה פי' הפסוק כי יפלא ממך דבר למשפע פי' שתרצה להביא הדבר אל מקום פלא עליון ולמשוך משם המשפט הוא הרחמים גמורים בין דם לדם בין דין לדין דברי ריבות בשעריך פי' שיהי' דברי ריבות בהתחלקות אצלך וקמת ועלית אל המקום פי' ובאת אל הכהנים הלוים ואל השופט אשר יהי' בימים ההם פי' שתבוא אל הצדיק ושופט שיהי' בימים ההם ודרשת והגידו לך את דבר המשפט הגדה הוא לשון המשכה דבר חכמה (מלשון נגיד ונפיק) את דבר המשפע כידוע שמשפט מרמז לרחמים פי' שהצדיקים ימשיכו לך מפלא עליון שהיא החכמה את דבר המשפט שהיא רחמים גמורים כנ"ל.

**א"י** כי יפלא ממך דבר למשפט כו' ובאת אל הכהנים הלוים ואל השופט אשר יהי' בימים ההם כו' והאיש אשר יעשה בזדון לבלתי שמוע אל הכהן העומד לשרת שם את ה' אלהיך או אל השופט וכו'. קשה כי פליאת דבר המשפט מה הצטרכות אל הכהן כי הצטרכותו

רק אל השופט להגיד לו דבר המשפט כי לדבר זה נתמנה לשופט להגיד דברי משפט לכל אשר ישאל מאתו משפט ועוד מה דייקא דכתיב אל הכהן העומד לשרת שם את ה' אלהיך מה ראה לכתוב כאן העומד לשרת כו' גם ברישא כתיב אל הכהנים הלוים ואל השופט משמע דאי אפשר זה בלא זה רק לכהנים ולשופט ולבאר הדבר כי הספיקות דדינא הם מחמת העץ הדעת שאכל אד"הר כי מקדם הי' דבוק באילנא דחיי' וכשאכל מעץ הדעת טוב ורע נתבלבלו המחשבות ונפלו בהם ספיקות ומזה נתהווה תלמוד בבלי בכמה סכיקא דדינא ומחלוקות התנאים וכאשר איש הצדיק שמקשר עצמו בהש"ית ומדבק עצמו באילנא דחיי' עי"ז מגלין לו מקור החכמה ורזין עילאין דאורייתא בלי שום ספק כלל רק הלכות ברורות ופסוקות לזה אמרו חז"ל שדוד המע"ה שלא הי' ישן שיתין נשמין כי לא רצה לדבק עצמו באילנא דמותא רק באילנא דחיי' לכך נאמר אצלו וה' עמו שדרשו ז"ל שהלכה כמותו בכל מקום כי לא הי' אצלו שום הלכה בספק רק מבורר וצלול והבן וע"י שהאדם מדבק עצמו בצדיקים המתעוררים אותו לבוא ולשוב בתשובה שלימה עי"ז מדבק עצמו ורוחו ונשמתו ומחשבתו בא"ס ב"ה ועי"ז מגלין לו הלכות כרורות בלי ספיקות כלל כנ"ל אבל בהיפוך ח"ו נפלו כמה וכמה ספיקות בהלכותיו ובזה נבוא אל הביאור כי יפלא ממך דבר למשפט שיפול ספיקות בהלכותיו ודינים זאת נמשך מהעץ הדעת טוב ורע כנזכר לעיל ובאת אל הכהנים הלוים ואל השופט שא"א זה בלא זה ר"ל שמתחלה ילך אל הכהנים הלוים ר"ל לדבק עצמו בצדיקים ועל ידיהם ישוב בתשובה שלימה וידבק עצמו באילנא דחיי ואח"כ יתישבו לו דברי השופט אשר יאמר לו דבר המשפט יתישב בדעתו להלכה ברירה פסוקה ומבוררת אבל בהיפוך נאמר והאיש אשר יעשה בזדון לבלתי שמוע אל הכהן העומד לשרת שם את ה' אלהיך דייקא שאינו רוצה לדבק עצמו בצדיקים בכדי לקשר מחשבתו בהש"ית לכך נאמר או אל השופט או מחלקת בלתי קישור כנאמר ברישא ואל השופט כי עתה אף שישמע דברי השופט עדיין הספיקות לא נעקרו מלבו כי אינו דבוק באילנא דחיי וגמר אומר הכתוב ומת האיש ההוא. ר"ל שאינו דבוק באילנא דחיי רק באילנא דמותא כנ"ל.

**א"י** כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם בין דין לדין וכו' דברי ריבות בשעריך וקמת ועלית וכו' ובאת אל הכהנים הלוים ואל השופט אשר יהי' בימים ההם וכו' ראוי להבין מה דברי ריבות בשעריך גם הי' לו לומר ובאת אל השופט ואח"כ אל הכהנים הלוים שהרי הכהנים עיקר עסקם הי' בהלכות עבודת הקרבנות ומראות נגעים והי' לו לומר כסדר הכתוב שלפניו שדבר המשפט שהוא בין דם לדם ובין דין לדין שכתוב תחילה בהפסוק שייך אל השופט שהוא ראש הסנהדרין ועניני מראות שכתבאח"כ שייך אל

הכהנים והי' לו לומר תחילה ובאת אל השופט ואח"כ אל הכהנים הלוים. ונראה כי הנה ידוע בספרי קודש העיקר למוד התורה הוא שעל כל דבר אשר יוקשה לו ולא יבין לאשורו יהרהר בתשובה שלימה ועי"ז יסלק הקליפה מהלכה אמנם אי אפשר לבא לתשובה האמיתית כי אם ע"י התדבקות לצדיקי הדור שיורו לו דרכי התשובה ונקשרו נשמתו לשרשו ועי"ז יוסרו מעליו כל המסכים המבדילים ואז יבין הלכה ואמרו בזוהר הקדוש כי אלמלא צדיקי כל דור ודור המלמדים דרך ה' ח"ח שיראה דבר אחד בתורה על בריו ומצוה אחת על אמיתתה הגם שישאל לגדולים ממנו מה שיפלא מאתו אעפ"כ לא יבין על בוריו אם לא יקדים לעשות תשובה ולהסיר הקליפות והמקטריגים שמזה באים לאדם הקושיות שאינו מבין לימוד. כראוי וזה כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם בין דין לדין וכו' דברי ריבות בשעריך רומז לגופו של אדם כידוע מספר יצירה שבעה שערים בנפש דהיינו שיש עדיין דברי ריבות באדם שרומז להקליפות והמקטריגים ועי"ז מופלא ומכוסה ממנו דבר המשפט לזה אמר הכתוב העצה לזה הוא ובאת אל הכהני' הלוי' היינו אל צדיקי הדור האמיתים שנקראים כהנים לוים והם יורו לו דרכי התשובה להסיר מעליו המסכים המבדילים ויקשרו נשמתו בשרשה ואח"כ יבוא אל השופט אשר יהי' בימים ההם לשאול בדבר המשפט כי קודם לכי לא יועיל לו כלום לשאול לגדול הימנו מה שמופלא מאתו כי הגם שיאמר לו אעפ"כ טרם שיעשה תשובה אמיתית ע"פ הוראת צדיקי הדור לא ישיג שום דבר הלכה על מכונה והבן.

**לא** תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל פי' רש"י ז"ל אפילו אומר לך על ימין שהוא שמאל וכו' ע"ש הענין הוא כמבואר למעלה שהצדיק מיחד הכל שמאל בימין והימין בשמאל וממתיק הדינים בשרשם וממילא נעשה משמאל שהוא דין ימין שהוא רחמים גמורים וזה שפרש"י ז"ל אפילו אומר לך על שמאל שהוא ימין וכו' כנ"ל.

**שום** תשים עליך מלך אשר יבחר ה' אלהיך בו מקרב אחיך תשים עליך מלך וכו' והי' כשבתו על כסא ממלכתו וכתב לו את משנה התורה הזאת על ספר מלפני הכהנים הלוים ופרש"י ז"ל את משנה התורה שתי ספרי תורות אחת שהיא מונחת בבית גנזיו ואחת שנכנסת ויוצאת עמו והוא ע"י הגמרא דסנהדרין והנה אינו מובן מה הוא אחת שמונחת בבית גנזיו מאי מועיל לו זה הספר שמונח בבית גנזיו. ונראה דידוע מאן מלכי רבנין שהתלמידי חכמים הם מלכים כדכתיב בי מלכים ימלוכו והעיקר הגם שאדם ילמוד כל התורה וילמוד כל ספרי קודש ודברי חז"ל אינו מועיל לו לתשובה שלימה ולהסיר ממנו כל המסכים המבדילים אם אינו מתדבק לצדיקי הדור וקדושי ה' וכן שמעתי מאדומ"ור איש אלקים מו' אלימלך זצוק"ל כי בחר לו צדיק אחד בדור שהי' לו רבו ואת מי יבחור

לרבו אלופו ומיודעו כשיראה צדיק שהנהגותיו ביציאתו ובביאתו הוא מתנהג ע"פ התורה הקדושה ואינו מיקל כלום חלילה הן בדאורייתא והן בדרבנין ובתוך לבו הוא יקד יקוד אש ביחודים ומחשבתו ניכר מתוך מעשיו זה יבחור לו לרבי וזה שום תשים עליך מלך מאן מלכי רבנין אשר יבחר ה' אלהיך בו את מי יבחר מרמז הפסוק וכתב לו את משנה התורה פירש"י ז"ל שני ספרי תורות אחת שנכנסת ויוצאת עמו דהיינו שמתנהג בצדקות ביציאתו ובביאתו כנ"ל ואחת שמונחת בבית גנזיו שבתוך לבבו ובבית גנזיו הוא ברשפי אש של תורה ביראה ואהבה וביחודים ומחשבתו ניכרת מתוך מעשיו את זה תבחור ודבר זה יש להצדיק הנ"ל בקבלה מקדושי עליונים שהיו רבותיו שקיבל מהם וזה מלפני הכהנים הלוים דהיינו מהצדיקים שנקראו כן כנ"ל.

**א"י** והי' כשבתו על כסא ממלכתו וכתב לו את משנה התורה הזאת על ספר מלפני הכהנים הלוים והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו כו' לבלתי רום לבבו מאחיו כו' רש"י ז"ל פירש ע"פי מדרש חז"ל משנה תורה שתי תורת אחת שמונחת לו בבית גנזיו ואחת שנכנסת ויוצאת עמו והדרש הזה פשוטו כמו זר נחשב שיקח ספר תורה ויסגרנו סגור ומסוגר ולא יראנה כי להקריאה די לאחת שנכנסת ויוצאת עמו גם אמרו מלפני הכהנים הלוים בלתי מובן הכי להם לבדם ניתנה התורה למורשה הלא כל ישראל שוין בה. גם מה מקום ליתן סימן על מקום התורה הלא יוכל ליקחנה מהארון גם אמרו למען ילמד ליראה צריך ביאור הלא הרבה מלכי יהודה היו מובחרים בישראל בעבדות השם כדוד וחזקי' ויאשי' גם שאול בחיר ה' הוי ובוודאי היו מלאים יראת ה' גם טרם מלכם על ישראל. האמת כי לפי מה שפשוטו מורה הוא שיהגה בתורת ה' לבל יפול ממדריגתו ולמען יוסיף יראה על יראתו אמנם עוד לאלקי מילין ויראה לרמוז בזה ע"פי מאמר הקדוש אדומ"ור מו"ה אלימלך זצוק"ל אשר אמר כי אם יסתר איש במסתרים הרתק מאדם ויתבודד לבדו ללמוד יומם ולילה בתורה ויקיים מן הבא בידו אשר ימצא כתוב. ובלי רב וחבר הנה האיש אשר כזה יוכל להיות במחשך מעשיהו כל ימיו ולא יגה עלוו אור נעימות השם יתבר' ולא ידע את ה' וכבר מנו חז"ל במ"ח דברים שהתורה ניקנת בהם שמהם הוא שימוש חכמים ודיבוק חבירים ואמרו בזוהר כי תצא כי אלמלא צדיקי כל דור ודור המלמדים דרך ה' ועבודתו יתברך אי אפשר לאדם שיראה דבר אחד בתורה על בוריו ומצוה אחת על אמיתתה. ועיקר ויסוד שהכל תלוי' בה הוא להתאבק בעפר רגלי חכמי' צדיקי הדור כל ימי חלדו והם יפקחו עיני שכלו לחזות בתורתינו הקדושה אשר לא ראו עיניו קודם לכן אף אם קרא פעמים ושלש והם יגלו לו תעלומות ענין עסק התורה לשמה למען יוסיף לבוש מחמדי סודותי' ונכסף ומתאווה לבא בחצרות קדשה אשר

אין לזה ערך ושיעור ואמרו בזוה"ק שכל מה שיהיה נכסף להשיג יותר ויותר להתעדן בנעימות אור התורה הגם כי יפטור מן העולם טרם ישלים חוקו הנה שכרו ופעולתו לפניו לעמוד לקץ הימין ולהשיג אז אשר אותה וקותה נפשו ולא השלים חוקו ואז יתעדן בנעימות אור התורה והנה מדריגות התורה לשמה אין להם. שיעור ואחת מהם אשר בקומו בחצות הלילה יקיים מקרא היושבת בגנים חבירים מקשיבים לקולך השמיעני והוא שיקשר עצמו עם נשמת הצדיקים שבג"ע ויתאחד אתם להתעדן בנעימות עסק התורה ויקשר נפשו ורוחו ונשמתו בפנימיות אותיות התורה ולקשרם בא"ס בה' וליתד קוב"ה ושכינתא וגם זה הדרך אי אפשר להשיגו טרם ידבק עצמו בצדיקי הדור ולשקוד על דלתותם יום יום והמתאבק בעפר רגלוהם באמת ומקוה לְאור באור התורה הנה כל מה שלא השיג בעולם השפל הזה ישיג לקינו בג"ע וזהו תכלית תענוג העולם הבא להשיג האורות העליונים וליהנות מזיו השכינה תהו רמזו חז"ל באמרם שתי תורות יכתוב לו אחת שמונחת לו בבית גנזיו כוונתם שיחקוק ויכתוב בלוח לבו להיות נכסף ומתאוה לאור התורה וסודתי' ועל ידי זה תהיה התורה מונחת לו בבית גנזיו רמז לעולם הבא שתהיה שמורה לו להשיג אז וזהו רמז לנו הכתוב באמרו וכתב לו את משנה התורה וכו' מלפני הכהנים הלוים וכו' כהנים לוים דייקא ורמז לצדיקי הדור ומנהיגיו הנלוים אל ה' שיכתוב התורה על לוח לבו מאשר יורוהו ויפתחו לו שערי' לחזות בנועם ה' והיתה עמו וקרא בו כל ימי חייו ביאורו שיוסיף כל ימים לבקש בפנימיות התורה כפי אשר יורוהו הכהנים והצדיקי הדור. ועי"ז ילמד ליראה האמיתית ומפתחי השפלת ההתנשאות וזהו אמרו לבלתי רום לבבו מאחיו שכל זה יוכל ללמוד אצל צדיקי הדור כנ"ל.

**לא** יהיה לכהנים הלוים כל שבט לוי חלק ונחלה עם ישראל אשי ה' ונחלתו יאכלון ונחלה לא יהיה לו בקרב אחיו ה' הוא נחלתו כאשר דבר לו הענין הוא בדרך רמז שיש צדיקים גדולים שהם בטבעם ומזגם מצד הגבורות וצדיקים כאלו צריכים שמירה גדולה שלא להמשיך מלמעלה למטה לכנסת ישראל שום המשכה כדי שלא ימשיכו חלילה גבורות ודינים על כנ"י רק שצדיקים כאלו צריכים שיעסקו בתורה ותפילה ובמצות בלהב אש כפי מזגם וזה פירש הפסוק לא יהיה לכהנים דהיינו לצדיקים הלוים פי' שבאים מבחינת גבורות שהוא מדת הלוים חלק ונחלה עם ישראל כו' וקאמר הפסוק אשי ה' ונחלתו יאכלון פי' תורה ותפילה בלהב אש (יאכלון מלשון לכו אכלו בלחמי) ונחלה לא יהיה לו בקרב אחיו כו' ה' הוא נחלתו כו'.

**וכי** יבא הלוי מאחד שעריך מכל ישראל אשר הוא גר שם ובא בכל אות נפשו אל המקום אשר יבחר ה' ושרת בשם ה' אלהיו ככל אחיו הלוים העומדים שם לפני ה' חלק כחלק

יאכלו לבד ממכריו על האבות הנה הכתוב הזה צריך ביאור וביותר מה שנאמר לבד ממכריו על האבות שאינו מובן כלל ורש"י ז"ל פי' לבד מה שמכרו לו האבות בימי דוד ושמואל שנקבעו המשמורות שיטול זה שבת זה וזה שבת זה והנה לפירושו קשה הלא דבר זה ברוח הקודש על העתיד להיות והיה לו לומר לבד מאשר ימכרו האבות לשון עתיד וממכריו משמעותו שכבר נמכר אמנם יראה שכתוב ירמז לנו דרך בעבדות השי"ת כי הנה עיקר ההתדבקות לצדיקי הדור הוא כפי מה שראינו בימים הראשונים שכשנתעורר האדם מתרדמת הזמן ולבו היה בוער בקרבו כרשפי אש למצוא איזה דרך ישכון אור התשובה ולא מצא מנוח לאות נפשו אז בתבערת יקוד לבבו הי' נוסע לפני צדיקי הדור לפתוח לפניו פתחי התשובה ושיקשרו נשמתו לשרשו והצדיק אשר בחר בו ה' יש בכוחו להמשיך עולם התשובה על המבקש דרך ה' באמת שיוכל לתקן את כל אשר פגם מיום היותו על פני תבל ולהסיר מעליו המסכים המבדילים ולקשר נשמתו לשרשה ולא זו בלבד אלא שיוכל האדם המסתופף בצל הצדיק לפעול שתתוקן נשמתו מכל מיני פגם שפגמה גם בגילגולים הקודמים עד שורש שורשה אמנם כבר אמרנו זאת שכשהאדם רוצה להדביק עצמו אל הצדיק שיורהו מאורחותיו צריך להדביק עצמו היטיב אל אנשיו אשר גדלו על ברכיו מכבר והם יבינהו איככה יוכל לשאוב ממימיו הנאמנים כי מעצמו לא ישיג כלל דרכי הצדיק בלי דיבוק חבירים ואהבת חבירים אשר ידעו מדרכיו מלפנים וזהו מאמר הכתוב וכי יבא הלוי רומז לעובד השם שנקרא לוי מפני שנלוה אל השם להיות מעובדיו מאחד שעריך מכל ישראל אשר הוא גר שם פי' שכשיבא איזו אדם המבקש את השם מאחד מן המקומות שהוא גר שם שישראל הם גרים ונפוצים בארבעה רוחות עולם ובא בכל אות נפשו אל המקום אשר יבחר ה' רומז שיבא באות נפשו שתתאוה לשוב בתשובה אל המקום אשר יבחר ה' רומז אל הצדיק שבחר בו השם לנהל עם בני ישראל ולהדריכם בדרכי השי"ת הכתוב נותן העצה איך להתקרב אל הצדיק ואמר ושרת בשם ה' ככל אחיו הלוים העומדים שם לפני ה' ר"ל שיתקרב עם אחיו הלוים הנלוים אל השם העומדים שם לפני ה' ומתאבקים בעפר רגליו של הצדיק מכבר וישרת בשם ה' אתם עמם בצוותא חדא אז חלק כחלק יאכלו שמחלקם יהיה חלקו ותעלה בידו ללמוד עבדות ה' גם הוא ואמר אח"כ לבד ממכריו על האבות פי' לבד זה הנזכר ופעול עוד לתקן את אשר התמכר לעשית הרע בגילגולים הקודמים ואשר פגמו אבותיו עד שורש שורשם את הכל יוכל לתקן.

**שלש** ערים תבדיל לך וכו' ושלשת את גבול ארצך כו' וזה דבר הרוצח אשר ינוס שמה וחי כו' פן ירדוף גואל הדם אחר הרוצח וכו' כי ירבה הדרך כו' על כן אנכי מצוך לאמר שלש

ערים תבדיל לך כו' והנה לכאורה הוא תמוה הלא ארץ ישראל הי' ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה והי' בה שלש ערי מקלט והיה לערך מאה פרסאות בין תחילת גבול א"י לעיר מקלט וכן בסופו לעיר מקלט וכן מתחילת מקלט לעיר מקלט אחר ולפי"ז עדיין יכול הגואל הדם לרדוף אותו ולהכות אותו מכת נפש ומאי פן ירדוף גואל כו כי ירבה הדרך כו" ע"כ אנכי מצוך לאמר שלש ערים תבדיל לך עדיין הדרך רב מאד ויוכל הגואל הדם להרוג אותו ונראה שהתורה היא נצחית ומרמז אותנו שידוע מה שכתבנו בפ' העבר בפ' ראה בשם כתבי האר"י ז"ל שיכוין האדם בחודש אלול היחוד של הנותן 'ב'י'ם 'ד'ר'ך דהיינו שהוא גימטריא שם קס"א ושם ס"ג כמנין 'ד'ר'ך עיין לעיל ששם הרחבנו הדיבור עיי"ש ושם 'ה'ו'י בניקוד צֵירי הוא עולם התשובה כי ביה ה' צור עולמים עיי"ש לעיל בפ' הנ"ל. והנה איתא בגמרא על תכין לך הדרך מקלט מקלט כתוב על פרשת דרכים ועל פסוק וזה דבר הרוצח איתא בגמרא דבר הרוצח על רוצח שגלה לעיר מקלט יאמר רוצח אני והוא לכאורה לפי פשוטו של מקרא אינו על אופניו ואינו מובן דהא כתיב וזה דבר הרוצח אשר ינוס שמה וחי והאיך דרשו חז"ל לגנאי. ונראה דיובן עפ"י הנ"ל דדר"ך גימ' כנ"ל וגימט' שם הוי' בניקודתו כדלעיל שהוא מורה על עולם התשובה. והנה המצוה הי' על סנהדרי גדולה שימשכו על זה הדרך של ערי מקלט הכוונה הנ"ל שהוא בגימטריא 'ד'ר'ך וכל מי שהי' הולך על זה הדרך הי' מושך אותו לתשובה והנה הרוצח כשעבר ונסע לעיר מקלט הי' הדרך שגימטרי' כנ"ל הי' מושך אותו לתשובה שלימה וכשעבר בדרך הנ"ל הי' צועק ובוכה ומתודה ואמר רוצח אני בלב נשבר ונדכה שהי' מעורר אותו העולם התשובה והי' בתוך לבבו רשפי אש וצעק רוצח אני רוצח אני וממילא לא הי' הגואל הדם יכול לרצוח אותו בדרך הנ"ל מחמת התשובה שהי' עושה בדרך והי' מושך אותו ג"כ לתשובה וזה תכין לך הדרך גימטריא היחודים הנ"ל שימשכו הסנהדרין את הכוונות הנ"ל לזה הדרך של עיר מקלט. וזה שפרש"י והגמרא מקלט מקלט הי' כתוב על פרשת דרכים ויובן ממילא והי' מושך אותו לתשובה ושלשת את גבול ארצך כידוע ליודעים שלשה יודי"ן משם ס"ג ואל"ף הוא שם א"ל כידוע וגם ושלשת הוא מרמז על שם הוי' בניקוד צֵירי ושם קס"א בניקוד סגול ושם ס"ג בניקוד חירק ששלשה שמות בנקודות גימטריא דרך כנ"ל בסדרה בפ' ראה. וזה ושלשת את גבול וכו' וזה דבר הרוצח אשר ינוס שמה וחי דהיינו דיבור של הרוצח כדאיתא בגמרא כנ"ל דהיינו שצעק רוצח אני רוצח אני מחמת שבוער בלבו רשפי אש של תשובה בדר"ך כנ"ל וזה כן ירדוף גואל הדם כו' כי ירבה הדרך והכהו נפש כי' דהיינו שירבה ויתרחק ממנו הדר"ך המרמז לתשובה כנ"ל והכהו נפש כו' על כן אנכי מצוך לאמר שלש ערים תבדיל לך דהיינו בכוונה לשם

ד'ר'ך ולשלשה יודי"ן שבשם ס"ג כנ"ל ולשלשה שמות בניקודות הנ"ל ועי"ז לא יוכל לרצוח אותו מחמת שיתעורר עליו עולה התשובה כנ"ל.

**א"י** שלש ערים תבדיל לך בתוך ארצך כו' ואם ירחיב ה' אלהיך את גבולך כאשר נשבע לאבותיך ונתן לך את כל הארץ כו' כי תשמור את כל המצוה הזאת כו' לאהבה את ה' אלהיך כו' ויספת לך עוד שלש ערים על השלש האלה כו' והוא תמוה מאד מאי קאמר שאם ירחיב ה' את גבולך מפני שיהיו צדיקים גמורי' וזהו כי תשמור את כל המצוה הזאת לעשותה כו' לאהב' את ה' אלהיך ללכת בדרכיו כו' ויספת לך עוד שלש ערים על השלש האלה. הא אם הם צדיקים למה להם ערי מקלט שהוא בשביל מכה נפש בשגגה הא לא יאונה לצדיק כל עון (ובכתבי האר"י ז"ל מביא זה הקושי' עי"ש מה שמתרץ) ונראה שידוע מספרים קדושים ממיתת ז' מלכים שנתפזרו הנצוצים הקדושים. והעיקר ביאת הנשמה לעו"הז שיפעול בעודו בעו"הז להעלות כל הנצוצים הקדושים שנפלו שישנו בכל דבר ודבר ניצוצים קדושים שהם בשבירה יראה ויבין האדם כל זאת שכל דברים שלמטה הם רק ציונים לדברים רוחנים וקדושים ולהעלות הכל למעלה למעלה לשרשו ולא יכול עוד הדבר למטה יותר כידוע ליודעים המחברים א"ע לצדיקי וקדושי עליונים שבכל מעשה אשר יעשה האדם בהשכל ודעת יש בה כל העשר מדריגות הקדושים והעיקר העבדות הוא להעלותם מלמטה למעלה לאיתנה הראשון אל מקום אשר הי' שם אהלה בתחילה והנה ידוע מספרים קדושים שהעיקר השבירה הי' בהמדות בהשש קצוות דהיינו אהבה נפולה ויראה נפולה וההתפארות ונצחים והודי' והתקשרות הנפולים וצריך האדם בהשתמש מאחת מהנה מהמדות הנפולים לחזור אח"כ בתשובה ולהעלותם משבירה למקומם הראשון כידוע ליודעים בזה הוא מעלה ניצוצים של מלכים שמתו אל מקומם ואיתנם הראשון ומיחד הכל ביחוד עליון עד א"ס ב"ה הנה יש צדיקים שמנעוריהם הם צדיקים ושמרו את כל ז' מדות שלהם ולא קלקלו כלום ומה הם מתקנים בביאתם בעו"הז. ובאמת העיקר ביאתם כדי לתקן ולהעלות ניצוצין ממטה למעלה ממקום השבירה לאיתנם ומקומם הראשון אך אעפי"כ כשנתבונן בדבר ימצא ג"כ לצדיקים מנעוריהם ג"כ לתקן דהיינו כאשר כתבנו למעלה שבכל דבר מעשה יש עשרה מדריגות שדוגמתם בע"ס וכשעושה צדיק איזה מעשה בלא דעת ותבונה או כשעושה דבר מצוה או תורה ותפילה בלי דעת או בפני' דקה מן הדקה אזי הגם שבשלשה ראשונות דהיינו חב"ד לא הי' שם שבירה אעפי"כ שייך כביכול ביטול שנתבטל החב"ד של אותו דבר שעשה ודוגמתו למעלה נוגע ואינו נוגע לשם ושייך אעפי"כ שקילקל וביטל בחב"ד וצריך ג"כ הצדיק דמעיקרא לתקן החב"ד בתשובה שלימה לתקן הכל

בשרשו וזה אין ביכולת לתקן עתה רק בביאת המשיח במהרה בימינו. וזה ידוע שהשש ערי מקלט הי' לתקן השש קצוות. ולעתיד. והצדיקים יתקנו עוד מה שהי' ביטול קצת בשלשה מדריגות והם החב"ד ויהי' מושכים משם רחמים גמורים וחסדים טובים לכנ"י ומשם בארה לפסוק הנ"ל ואם ירחיב ה' אלהיך את גבולך כו' כי תשמור את כל המצוה הזאת כו' לאהבה את כו' וללכת בדרכיו דהיינו לעתיד בימי המשיח שתהיו צדיקים גמורים במדריגה עליונה אזי ויספת לך עוד שלש ערים דהיינו שלשה מדריגות 'ח'ב'ד תתקנו ותמשכו ממקורות הרחמים רחמים וחסדים טובים לכנ"י וזהו שמרמז לנו הפסוק למעלה וזה דבר הרוצח אשר יכה את רעהו בבלי דעת כו' פי' ע"ד ריעך וריע אביך זה הקב"ה דהיינו הקלקול הי' שעשה בלי דעת וביטול קצת בחב"ד וכן למעלה פ' ואתחנן סי' ד' פסוק מ"ב לנוס שמה כו' אשר ירצח את רעהו בבלי דעת דהיינו ג"כ שקילקול בזה שעשה איזה דבר בלי דעת ותבונה כדאיתא בדברינו למעלה באריכות. ויספת לך עוד שלש ערים דהיינו לתקן השלשה מדריגות החב"ד ויוכלין אח"כ למשוך ממקורין דרחמים חסדים טובים ורחמים גמורים לכנסת ישראל אמן ודו"ק.

**כי** תצור אל עיר ימים רבים להלחם עליה לתפשה לא תשחית את עצה וכו' רק עץ אשר תדע כי לא עץ מאכל הוא אותו תשחית וכרת וכו' הנה מקרא זה כבר דרשוהו חז"ל על תלמידי חכמים שאם הוא ת"ח הגון ממנו תאכל ואותו לא תכרות ואם אינו הגון אותו תכרות ועוד לאלקי מילין לבא על פרשי הכתוב ע"פי דחז"ל ויש לרמוז באמרו כי תצור אל עיר ימים רבים הוא ע"פ דרך שדרשו חז"ל על פסוק עיר קטנה שרומז על גיף האדם וגם כאן רומז שבאם תצור על גופך ימים רבים לשבור תאוות החומריות ולתפוש ולכוף את החומר תחת השכל אז אף אם עלה בידך והכנעת החומר ע"י תעניותך ופרישתך מהמותרות לא תשחית את העצה לנדוח עליו גרזן וכו' מלשון היש בה עץ שהוא אדם צדיק ופירושו שלא תרים יד נגד צדיקי הדור האמיתים לדמות שאינך צריך אליהם כי ממנו תאכל שבהאמת אתה צריך אליו ללמוד ממנו עבודת השם מלשון לכו לחמי בלחמי וגם בזכותו תאכל שהוא מריק שפע טוב על העולם ואותו לא תכרות שלא תפרוש ממנו ותכריתנו ממך רק העץ אשר תדע כי לא עץ מאכל הוא אותו תשחית וכרת פי' שאם הוא בלתי הגון תפרוש ממנו.

**א"י** כי תצור אל עיר ימים רבים להלחם עליה לתפשה לא תשחית את עצה לנדח עליו גרזן כי ממנו תאכל ואותו לא תכרות כי האדם עץ השדה לבא מפניך במצור וכו' הכתוב הזה אינו מובן ורש"י ז"ל כתב וז"ל הרי כי משמש בלשון דלמא שמא האדם עץ השדה להכנס בתוך המצור מפניך להתייסר ביסורי רעב וצמא כו' ועדיין אין זה

מספיק ויראה לומר ע"ד הכתוב עיר קטנה ואנשים בה מעט ובא אליה מלך גדול וסבב אותה וכו' ופירש"י עיר קטנה זה הגוף. ואנשים בה מעט אלו אברים של אדם. מלך גדול זה היצר הרע וכו' ואף אנו נאמר כאן ע"ד זה כי הנה נמצאים קצת בני אדם אשר התחילו ליכנס בדרכי התשובה וסיגפו עצמן בסיגופין גדולים איזה זמן ודימו בנפשם עי"ז שכבר הגיעו למדריגות הצדיקים וכי הם מבני עליה כאחד מגדולי הדור ועי"ז בבוא איש כזה אל הצדיק האמיתי לבו בל עמו להתקרב אליו ולהכנע מפניו כי מחזיק עצמו בחזקת שאינו צריך לזולתו הנה האיש אשר כזה גורם רעה לעצמו ולכל העולם כולו כי הצדיק האמיתי ע"י יחודיו שהוא מיחד כל העולמו' והעשר קדושות מתתא לעילא ומעילא לתתא הוא מתדבק בא"ס בה' וממשיך המוחין עילאין אל המדות וע"י זה שופע עליו אור כל העשר קדושות וממשיך השפעות טובות על כל העולם כולו והאיש הלזה אשר חושב שהוא גדול הערך ורוצה ליטול את השם שהוא צדיק אז לא די שלא פעל כלום בתשובתו וסיגופיו אלא שמוסיף לפגום נפשו יותר מכל מה שפגם מעודו כי ע"י ההתנשאות שלו ופרי גודל לבבו שמחזיק עצמו שזכה לעלות במעלות בזה הוא מדיח הקדושה השופעת על הצדיק האמיתי שלא תושפע ביושר על הצדיק ושתושפע לצדדין ומפריד עי"ז את הצדיק מדביקותו שהי' דבוק באור הקדושה העליונה שהיא התפשטות ונחלה בלי מצרים וע"י שמבלבלו ומפרידו מקדושתו ומדביקתו הוא מביאו במיצר וגבול ואז גורם להשפעה שממשיך הצדיק על הכנ"י ביושר שתושפע לצדדין וזהו אמרו כי תצור אל עיר ימים רבים וכו' עיר רומז לגוף האדם כנזכר וביאורו שבאם אתה עסוק ימים רבים במלחמת מצוה להכניע חומריות גופך ולהגביר השכל אל תדמה בנפשך להתדמות לגדולים ולהיות צדיק בעיני עצמך כי בזה אתה גורם השחתה להצדיק האמיתי מפני שאתה מדיח ממנו אור עשר הקדושות השופע עליו שיושפע לצדו שלא ביושר ועי"ז נפסק השפע השופע על הכני' ע"י הצדיק. וזהו אמרו לא תשחית את "עצה ע"ד היש בה עץ ביאורו שלא תגרום השחתה להצדיק שנקרא עץ ע"י שתסלק מאתו אור העשר קדושות שהם עשר הויות שהם גימטריא "גרזן וזהו "לנדוח "עליו "גרזן. עליו פירש כמו ועליו מטה מנשה שפירושו שלצדו היה מטה מנשה וכן כאן ר"ל לנדוח עליו שתדיח לצדו אור העשר הויות שהם גימ' "גרזן שיסתלקו מעליו כי ממנו תאכל מפני שאתה אוכל מהשפעה שהוא ממשיך לעולם לכן הזהר שאותו לא תכרות שלא תפרידנו מדביקותו באור העליון שהוא בהתפשטות בלי מצרים ותרידנו למקום שיש לו גבול ומצר וזהו אמרו כי האדם עץ השדה לבא מפניך במצור ביאורו שהצדיק שהוא אדם (דוגמת אדם העליון) והוא עץ השדה שהוא מגין על כל העולם הכי ראוי הוא "לבא "מפניך במצור

פירש שיבוא על ידך במצר וגבול על ידי שתפרידו מדביקתו שהיה דבוק באור העשר קדושות שהם בהתפשטות בלי מצר ודו"ק.

**במסכת ראש השנה תניא** ר"א אומר בתשרי נברא העולם בתשרי נולדו האבות וכו' בפסח נולד יצחק בראש השנה נפקדו שרה רחל וחנה בר"ה יצא יוסף מבית האסורים בר"ה בטלה עבודה מאבותינו וכו' ר' יהושיע אומר בניסן נברא העולם בניסן נולדו האבות בפסח נולד יצחק בר"ה נפקדה שרה רחל וחנה כו' יש להבין מה זה שכולם מודים שבפסח נולד וצחק ובר"ה נפקדה שרה רחל וחנה כו' ויצא יוסף מבית האסורים ובטלה עבודה מאבותינו במצרים ונראה עפ"י מה דאיתא בכתבי האר"י ז"ל שהקשה על מחלוקת חז"ל הנ"ל איך יחלקו במציאות ואיך יצדק אלו ואלו דברי אלהים חיים ותירץ הוא ז"ל שדברי שניהם אמת ובתשרי היה הר"ת עולם ובניסן היה הלידה והבריאה בהתגלות ועדיין אינו מובן ועוד כתוב שם על המאמר הלז ע"ש. ונבאר דבריו כי הנה כשעלה ברצונו הפשוט לברוא העולם היתה עיקר כוונת הבריאה ברצון הקדום כדי להטיב לברואיו וכדי שיתגלה מלכותו על הברואים ומסר כל המפתחות ביד המלכות שמים והמלכות יקבל כל השפעות טובות לחלק אספניא לכל הברואים ושם יש דין שדנין הבריאות לפי מעשיהם ומתחילה צימצום עצמו כביכול עד שהוציא נקודה שהוא מרמז אל קוצו של אות "יוד והיא נקרא עתיקא קדישא ואריך אנפין שהוא חיות כל העולמות ועדיין לא היה באפשרי להתגלות העולמות שלמטה עד שירד דרך צימצומים כידוע. והנה כל צימצום היא בחי' דין אלא שהיה מוכרח להיות כן מפני שלא היה באפשרי לברואים לקבל הטובה עד שנתצמצם לאות ה' ואח"כ לוי"ו קצות ומשם נמשכים י"ב צירופי הויות ואח"כ נתגלה ה' תתאה שהיא מלכות שמים ושם ב"ד דנין כל באי עולם והנה ידוע מכתבי האר"י ז"ל שי"ב צירופי הויות מהם נמשכים י"ב ראשי חדשים והם ניסן אייר כו' כל חודש וש לו צירוף אחר ובניסן מתחילין הצירופים של מלכות נוקבא דזעיר אנפין גולגלתא וב' אודנין וכו' עד אלול ובתשרי מתחילין הצירופין של זעיר אנפין עד אדר וכל העולמות צריכים להיות ע"י משפיע ומקבל וזה נקרא דכר וניקבא כידוע והנה כשזעיר אנפין מקבל מאריך אנפין מנקודא עילאה ונותן אח"כ לנוקבא שהוא מלכות שמים אזי כשיורד השפע מזעיר אנפין לנוקבא שהוא מלכות נתצמצם עוד והוא יותר דין משא"כ כשהנוקבא מקבלת בעצמה מנקודא עילאה אזי אינו כ"כ דין לפי שמה שהוא יותר למעלה אזי גם הצימצום הוא רחמים כידוע וזהו פלוגתת התנאים הנ"ל ר"א סבור בתשרי נברא העולם דהיינו בתשרי מתחילין הצירופים של זעיר אנפין כנ"ל ונברא העולם אז דהיינו שנתגלה מלכות שמים בעולם וממילא

יש שם דין שזעיר אנפין מקבל השפע מנקודא עילאה ומשפיע לנוקבא שהיא מלכות שמים ומחמת שנתצמצם השפע כל כך הוא דין וזהו שאיתא שם שם בכתבי האר"י ז"ל דדינין דדכורא תקיפין ברישא מפני שהיה ע"י צימצומים ומשם עוד נתצמצם לנוקבא שהוא מלכות שמים ור"י סבור בניסן נברא העולם דהיינו כנ"ל שניסן הוא מרמז על הצירופים של הנוקבא דזעיר אנפין כידוע ושם נברא העולם שהוא מלכות שמים וממילא כשהמלכות שמים מקבלת בעצמה מנקודה עילאה אין הצימצום כ"כ ולכן אין הדינים שלה קשים ע"כ ביאור דברי האר"י ז"ל והנה איתא בכוונת של ר"ה על תקיעה שברים תרועה תקיעה שהוא להמתיק את יצחק שהוא מרמז על דין שיהיה באמצע אברהם בימינו יעקב בשמאלו עיי"ש בספרי קודש כדי שיצחק יהיה נמתק בחסד לאברהם וזהו אברהם הוליד את יצחק דהיינו שגם הלידה של יצחק שרומז לגבורה היה בבחי' אברהם שהוא חסד שיומתקו הגבירות ויהיו נכללים בהחסדים ויתגלו החסדים על כנ"י והנה ידוע שפסח מרמז על חסד אברהם ור"ה מרמז על דין ופחד יצחק וכו' וזה מרמז הגמרא אפי' לר' אליעזר דאמר בתשרי נברא העולם נמצא נברא העולם בדין וזה ראש השנה מפני שאחר כן נתצמצום השפע מז"א לנוקבא שהוא מלכות שמים וכל צימצום הוא דין וכל מה שהוא יותר צימצומים הוא יותר דין כנ"ל אעפי"כ בפסח נולד יצחק כי עיקר בריאות העולמות היה ברצון הקדום כדי להטיב לברואיו ושיתגלה מלכותו בתחתונים אבל ע"כ היה מוכרח להיות ע"י צימצומים שזהו שורש הדין כדי לירא מפניו וזהו לידת יצחק כי יצחק הוא דין כדי לידע שאית דין ואית דיין והאלהים עשה שיראו מלפניו אבל ח"ו לא היה רצינו להתנהג עצמו בשורש הדין רק שהנהגה היתה ברצון הקדום להטיב לברואיו ע"כ גם כשיצא הצימצום דהיינו שורש הדין שהוא בחי' לידת יצחק הי' ברחמים רבים דהיינו בניסן שהוא שורש הרחמים ואברהם הוליד את יצחק דהיינו שאפילו הלידה של הגבורות היה ברחמים בכדי שיראו מלפניו יתברך ועל ידי זה יהיו נידונים בראש השנה ברחמים וע"כ מסכימים כל התנאים שבפסח נולד יצחק ר"ל שכל הדינים שמתעוררים בראש השנה ע"י מדת יצחק שמורה שאית דיין ומשפט אעפי"כ היה הכל ברצון הקדום כדי להטיב לברואיו ונמתק מיד הדין בשרשו ויוצא המשפט עפ"י אברהם ויעקב ויצחק נמתק מיד וממילא בר"ה נפקדו עקרות ובטלו הגזרות רעות ויצאו כל האסורים לחפשי ושאר כל הטובות לישראל כי כל התנאים מסכימים שבפסח נולד יצחק וכן בתשרי עתידים לגאול כמובן.

## כי תצא

**כי** תצא למלחמה על אויביך ונתנו ה' אלהיך בידך ושבית שביו וראית בשביה אשת יפת תאר כו' והבאתה אל תוך ביתך וכו' ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים וכו' והיה אם לא חפצת בה ושלחתה לנפשה וכו' הנה כבר דקדקנו על ביאור הכתובים לפי פשוטם ועוד יש להשים לב על מאמרם ז"ל לא דיברה תורה אלא כנגד יצ"הר שאם אין הקב"ה מתירה ישאנה באיסור וזה קשה להבין כי הלא כל צבאות ה' עם בני ישראל היוצאים למלחמה היו כולם צדיקים וקדושי עליונים מנוקים מכל סיג עין ואשמה עד שאמרו חז"ל שאם הקדים תפילה של ראש לשל יד עבירה הוא בידו וחוזר עליה מעירכי המלחמה מזה נראה כי לא נמצא בם שום שמץ דבר אשמה גם בקל שבקלות ואיך יעלה על הדעת שנצטרך לצדיקים כאלו להתיר להם אשת יפ"ת מדאגה מדבר פן יקחנה באיסור ויעשה תועבה כזו גם אמרו ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים גם על זה ראוי לשום לב כי על פשוטו יקשה מה נעשה לה אם ייטב בעיניה לבא בקהל ה' ושכחה עמה ובית אביה ואין נפשה שוקקה אליהם שתבכה על זה הגם אם נפרשו שתשיב בתשובה על אשר עשתה בגיותה בבית אביה ותבכה על זה עם כל זאת יקשה איך יצדק צווי על דבר שתלוי בטבע האדם וברכות לבו ולא כל אדם יכול לבכות אף אם ירצה בכך גם אמרו ושלחתה לנפשה שפירושו שישלחנה ברצונה ראוי להבין לאין ישלחנה שמא היא לא תחפוץ בשילוחין כי יישר בעיניה להיות בישראל וע"כ יראה לבאר הכתובים על דרך עבידת האדם לבוראו ית"ש ודרכי התשובה ולימוד התור' ובכרטות בימים הקדושים האלה מר"ח אלול ואילך שנפתחים בו השערי תשובה יותר מכל השנה והם ימי רצון וראוי לכל משכיל להתעורר בהם מתרדמות שנת העצלות ולפקוח עינים עוורות ולהכין לקראת אלהינו והנה האדם מעת שננער לצאת ממעי אמו ניתן בו יצ"הר והוא מוטבע בטבע החומריות ובכל משך ימי קטנותו טבעו משכו להשתעשעי בהבלי זמן ותאוות החומריות וגם אח"כ בהיותו בן י"ג שנה שאז ניתן בו היצ"ט מ"מ כבר הטבע נטבע ללכת אחר ההבל ותאוות המדומות ומעט מן המעט אשר יתעוררו אז בכל לבבם לבקש את ה' ולהשליך אחרי גיווס מעשי הנעורים ורוב סיג בני אדם הגם אם תבא בלבם אז חשקות וחפיצה לעסוק בדברי תורה בכל זה עוד לא יבוקשו התכלית האמיתי להתדבק ע"י התורה באור העליון אכן יהיה לימודם להשיג ע"י לימודם כבוד המדומה להתכבד בעיני בני אדם ולהגדיל בפניהם גם להשיג עי"ז תאוותם וחמדתם אל הממין ולעשותה קרדום לחפור בה ואח"כ כאשר יגיע לימי עשרים וכ"ד שנה אז המבקשים את ה' כל אחד לפי ערכו מתעורר בלבו לשוב ממבוכות שכיות חמדת הזמן לידע ולהבין כי לא זו הדרך

אשר יעשה אותו האדם להתהלך בו ולא זה התכלית המכוון בעסק התורה והכל לפי מה שהוא אדם זה מקדים וזה מאחר לשום על לבו והאיש הנבוב אשר רוח ה' נוססה בו ולבבו יבין ושב ראוי לו לפשפש ולחפש על מחשבותיו הקודמות בעסק התורה אשר היו ממולאים מבקשת הכבוד ותפארת לו מן האדם והנאות כוזבות ולתת כבוד לה' ולשכינתו הקדושה אשר שולחה בפשעינו בגלותינו ולזכך חומריותו ולהלחם עם יצרו המסיתו ומדיחו לעסוק בתורה עבור הנאות גשמיות ובקשת השררה ורדיפת הכבוד ולהתנחם בכל לבבו על ראשית עסקו בתורה שהיתה על כוונה זו ונתן בזה אחיזה להחיצונים והגם שתחילת עסק התורה וראשית תבואתה אין באפשרי שתהיה על הכוונה הנאותה כמו שאמרו על ביאור קושיות התיקונים שבמקום אחד אמרו חכמינו ז"ל אין בור ירא חטא ובמקום אחר אמרו כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת וכו'. וביארנו הענין כי בתחילת כניסת האדם אל עסק התורה והוא עדיין נעיר וריק ממנה אז אי אפשר לו שיקדים יראת חטאו כי עוד בל למד ליראה את השם מפני זה הותר לו בתחילת הכניסה לדרכי התורה לעסוק גם שלא לשמה ומתוך שלא לשמה יבא לשמה והמאור שבה תחזירתו למוטב ועל אותה השעה אמרו אין בור ירא חטא אכן אחרי אשר כבר למד ובא לכנוס בחדרי תורה ולהשתעשעי בפנינים ושתשתמר בחדרו בטנו ושתתקיים תורתו על אמיתה אז צריך שתקדם יראת חטא שהי' לימודו לתכלית האמיתי להדבק בה' ושלא יקוה לבני אדם לשום הנאה ותאוה גשמיות ואם לא כן נוח לו שלא ילמדנה כלל משיבלה כל ימיו בלימוד כזה להשיג ע"י לימודו חמדות הכזובות להשתמש בתגא דאורייתא וזה אמרו כי תצא למלחמה על אויבך הוא מלחמתו עם יצרו המסיתו לתאוות הגשמיות ולימוד התורה בשביל רדיפת כבוד אז ונתנו ה' אלהיך בידך הכתוב מבטיחך שתוכל לנצחו באם לא תרף מזה ושבית שביו ביאורו שתראה במלחמתך שתשבה אתה מאתו את שביו ששבה ממך הוא ראשית עסקך בתורה שהי' על כונה בלי נאותה ונעשק בידי החיצונים ואח"כ מורה הכתוב סדר הכניסה להמתחיל לכנוס לשביל התורה איך יהי' ואמר וראית בשביו אשת יפת תאר וחשקתה בה ולקחת לך לאשה ביאורו שהתורה נקראת אשה כמבוא' בהרבה כתובים גם היא מרמז לשכינה הקדושה שנקראת אשת חיל ואורייתא וקוב"ה וישראל חד וביאורו שאז כשיבא לאדם איזה התעוררות מיצ"ט לעסוק בתורה אשר בשבי' בין החיצונים אז בראשית לימודך הגם שתחשוק בה מצד הנאתך הלתוב מתירך שתקחנה לך לאשה ומתוך שלא לשמה יבא לשמה אמנם אח"כ והבאתה אל תוך ביתך ביאורו באם שתרצה שתכנוס התורה בחדרי לבך ושתתקיים חכמתך אז וגלחה את ראשה פי' שתגלח את ראשית עסק תורתך ולשוב בתשובה על

ראשיתו שהי' להשיג כבוד ותאוות המדומות ועשתה את צפרני' ביאורו עשי' הוא לשון גידול גם לפי פשוטו ופי' שתגדל אצלך הצפורנים שהם מרמזים למותרות וחיצוניות התורה שנתהוה ע"י עסק שלא לשמה ותראה לשוב על זה בכל לבבך ובכל מאדך בכדי להסיר את שמלת שביה מעליה היא קליפיות ולבושי התורה ואז וישבה בביתך שיתישב בלבך ותתקיים בידך ובכתה את אביה ואת אמה הנה המחשבה נקראת אב ואם כנודע ופירושו שתבכה ותשוב בתשובה שלימה מעומקא דלבא על המחשבות הקודמות אשר היו בעסק התורה להשיג קניני העו"הז ירח ימים רומז לחודש אלול אשר בו נפתחים שערי תשובה וזמן תשובה לכל היא לכל הבא להוציא ממסגר נפשו ולמשול על יצרו וא"כ אמר והי' אם לא חפצת בה ביאורו שבאם ח"ו אין לך שום חפיצה בה שתהי' לתכלית המכוון האמיתי רק לרדיפת הכבוד והבלי הזמן אז ושלחתה לנפשה ביאורו שטוב הי' לך שלא תלמדנה כלל משתלמדנה כל ימיך רק עבור הנאות העו"הז והשגות הממון וזהו ומכור לא תמכרנה בכסף שטוב לך שתשלחנה מאתך משתמכרנה בכסף והנאות ממון והבן.

**א"י** ע"ד הנ"ל כי תצא למלחמה וכו' ושבית שביו וראית בשביה וכו' והבאתה אל תוך ביתך וגלחה וכו' והסירה וכו' והי' אם לא חפצת בה ושלחת לנפשה וכו'. הנה כל מפורשי התורה הרבו לדקדק בהמשך כתובים האלו יעויין בדבריהם וקצת מדקדוקי הכתובי' הם כנ"ל ועוד רבו הדקדוקי' א' אמרו ושבית שביו מלת שביו מיותר גם מן הראוי לומר שביך גם אמרו וראית בשביה אשת יפ"ת יקשה לפי פשוטו שלשון זה מורה שאם תחשוק בה אחר שנשבית אז מותרת אכן באם תחשוק בה קודם זה אסורה גם אחר שישבנה וזה לא מצינו גם לפי פשוטו יקשה המשך הכתובים כי מקודם אמר וחשקת בה ולקחת לך לאשה ואח"כ ובעלתה והיתה לך לאשה משמעתו שקודם זה עוד לא היתה אשתו גם אמרו וגלחה את ראשה ועשתה את צפרניה צריך טעם למה וחז"ל נתנו טעם כדי שתתגנה בעיניו. אמנם הרבה פנים לתורה גם צריך הבנה על אמרו ובכתה את אביה וכו' מה נעשה לה אם לא ירע לה על עזבה אביה ואמה ולא תתעצב על זה כי ייטב לה בואה בקהל ה' גם יש לחקור על מלת כי שאמרו חז"ל שמשמש בארבע לשונות ובאיזה לשון משמש כאן והנה כבר קדמוני מפרשי התורה אשר פתרו הכתובים שמורים על מלחמת האדם עם יצרו ועל הימים הבאים לקראתינו ימים הנוראים ואולם פרטי תכסיסי מלחמת היצר נבוכו בהם רבים מבני עמינו מהם אשר חשבו להכניעו בתעניותם אשר ענו את נפשם אכן לא זו הדרך אשר יכניע בה היצר כי אף על אלה פקח עיניו להבאים בברית אתו ונלכדו בפח אשר טמן כי גנב את לבבם בחשבם כי

עלו במעלות ע"י תעניותם ובאמת נסוגו אחור והרבה אוילים אשר ילאו לעמוד בקשוי מלחמת יצרם בראותם כי כל אשר ייגעו לבקש תחבולות להכניעו כמו כן גם הוא יתחזק נגדם יותר וע"כ יחשבו כילא יוכלולו ומפני זה נרפים המה לעבודת בוראם ואף כי יבלבל מחשבותם בכל תורתם ותפלתם לא ישיגו לב לעמוד בפרץ ולקנות כלי קרב לעמוד על נפשם ולהתחזק בחק התורה והעבודה התמה אשר פרץ בהם פרצות וזה לא יתכן לעשות כן כי מלחמה זו חובה על כל באי עולם להלחם בכל עוז ועוד זאת ידעו בני עמינו כי עיקר מלחמת היצר היא על התפלה כי גם אם ירבה האדם לעסוק בתורה ומצות ולגמול חסד בגופו וממונו ולהחזיק יד עני ואביון על כל זה לא ישים היצר את כל תוקף מלחמתו מפני אשר בזה עוד לא יסתלק מכל וכל (וימצא מקום לתפוש אותם בלבותם בפניות ולחשוב מחשבות) אכן באם איש ישראלי יעמוד לשפוך שיח נוכח פני ה' ומקבל עליו עול מלכות שמים ואמרי פיו יביעו ממקור לבבו בלי תערובות סיג מחשבה הפוסלת וילהיב לבבו לנועם ה' עד שיהי' קרוב להתפשטות הגשמיות כמבואר בש"ע א"ח ויתר ספרי קודש הנה על זה יוציא היצר כל עוזו להלחם ולבלבלו כי זה יגע עדיו להכניעו יותר מכל המצות וע"כ יראה האדם להתגבר בזה ואם יראה כי כבד ממנו הדבר להתפלל תפלה כזו ישוב בתשובה שלימה על חטאת נעוריו ויתעצב אל לבו על מעלו אשר מעל למרות בה' ועי"ז יסיר מסך המבדיל בינו לבין אלקיו ואז יוכל לחזות בנועם דרך התפלה והאדם אשר זאת מגמת עבודתו יפקחו עיני שכלו להשיג אח"כ מהות התורה לשמה ולעשות המצות לפעלם בלתי לה' לבדו ויהא תוהא על הראשונות אשר עסק בתורה ובמצות שלא לשמה ויגמור בלבבו מאז והלאה להחזיק במעוז התורה והעבודה בכל נפשו ומאודו ואז יבין דרכי המצות על בורים וע"כ ראוי לאדם הבא להלחם מלחמת חובה זו להכניע היצר שיקדם פניו להתפלל תפלתו זכה וצלולה כנזכר כי היא ראשית אונו ביום קרב ומלחמה. וזהו אמרו כי תצא למלחמה מלת כי יש לפתרו בלשון אלא שהוא מד' לשונות של כי וביאורו שאי אתה רשאי להפטר ממנה אלא תצא למלחמה ואז ונתנו ה' אלהיך בידך ואחר כן מורה לנו הכתוב מהות כלי המלחמה. והוא ושבית שביו מלת שבי"ו השי"ן מרמז על הג' אבות כידוע ובי"ו עולים בגימט' י"ח כנגד הי"ח ברכות שבתפילה פי' שתקח אומנת אבותיך בידך שהיא התפילה שתיקנו הם. עוד נוכל לומר כי שבי"ו בגימטריא שי"ח שפירושו תפילה כמו שפירש בזו"הק על פסוק וכל שיח השדה טרם יהי' בארץ ובאם תעשה כן. אז וראית בשביה אשת יפת תאר רומז להתורה כמו שקראה שלמה המלך ע"ה אשת נעורים ויעלת חן וביאורו שאז יפקחו עיניך וראית שהתורה היא בשבי' אצלך מפני אשר עסקך בה שלא לשמה ואז וחשקתה

בה ולקחת לך לאשה שילמוד מכאן ואילך לשמה ומאהבה. ואח"כ והבאתה אל תוך ביתך כי' שתביאה אותה לעומק חדרי לבך. וגלחה את ראשה פי' שתגלח את ראשיתה אשר הי' העסק שלא לשמה ועשתה את צפרני' מלת ועשתה דרשו חז"ל לשון תיקון וצפרנים רומזים להמותרות פי' שתתקן את המותרות שנתת יד להחיצונים להתאחז בתורתך ועי"ז והסירה את שמלת שבי' מעליה שתוציאנה מגולתה ואז וישבה בביתך שתתישב על לבך. ובכתה את אביה ואת אמה רומז להשכל כנודע מספרים הקדושים ומהזו"הק שהשכל נקרא בשם אב ואם וירח ימים כבר רמזו בזה המפרשים על חידש אלול שאז תבכה ותתחרט על השכל אשר הי' לך עד כה הבלתי שלם כראוי כי יאורו עיניך ותרגיש בעוותתך ואח"כ אומר הכתוב והי' אם לא חפצת בה פי' שעדיין לא נפקחו עיניך ועוד אין לך חיך לטעום מתק התורה לשמה. אז עכ"פ ושלחתה לנפשה שלא תהי' עוד בשביה אצלך ומכור לא תמכרנה בכסף שלא תעשנה קרדום לחפור בה לא תתעמר בה פי' רש"י לא תשתמש בה. ויראה שרומז בזה ג"כ על מאמר חז"ל ודאשתמש בתגא חלף. תחת אשר עניתה פי' כי עד היום הי' עסקך שלא לשמה והבן.

**בזה הדיבור נפל איזה ט"ס**

**לא** תראה את שור אחיך או את שיו נדחים וכו' השב תשיבם לאחיך ואם לא קרוב אחיך אליך ולא ידעתו ואספתו אל תוך ביתך כו' והשבתו לו יש לתת לב על אמרו נדחים ולא אמר אבודים גם אמרו ואם לא קרוב אחיך אליך ולא ידעתו יקשה על פשוטו מאין יודע כלל שהוא של ישראל הלא אפשר שנאבד מעכו"ם. האמת כי לפי דעת חז"ל מתפרש בעיר שרובה ישראל. אמנם יש לרמוז בזה עצה לעבדות ה' כי עיקר ויסוד עבדות השם הוא לעשות המצות בדחילא ורחימא ובתשוקה רבה ואולם ראוי לעובד ה' לשקול בפלס מאזני שכלו את דרך חבירו ואהבתו ויראתו האם דרכו דרך ישרה או לא ובאם יראה בעיניו ולבבו יבין את מהות דרך רעהו כי ידרוך בנתיב עקלתון יתרחק מדרך ההוא ולא יאמר הלא מצווים אנו לדון כל אדם לכף זכות וא"כ אחרי כי אגמור בדעתי כי חבירו טעמו ונימוקו עמו באורחותיו אעשה כן גם אני לא יעשה כן רק יחשוב אולי חבירי העושה אלה רוח אחרת עמו ודרכו נסתרה ממני. אבל איש אשר לא ידע אותו איש ההוא וטובו ראוי שירחק ממנו עד קצה אחרון אכן לא יוכיח לאדם מומו על פניו לריב ולהתווכח אתו אם לא ידעו מלפנים שיקבל תוכחתו רק יצפון הדבר בלבו כי אולי אף אם יאמר לו לא ישמע אליו (וכמו שאמרו חז"ל כשם שמצוה לומר דבר הנשמע וכו' עיי"ש) עד אשר יתן חבירך אל לבו לקחת עצה ממך אז תסקל לפניו המסילה ותודיעהו דרך ישרה שיבור האדם ודרכי אהבת ה' ויראתו ואולם אם תדע בחבירך כי יקשיב לדבריך

ויקבל ממך באם תודיעהו כי הוא תועה בדרך אז חובה עליך להודיעו איזה הדרך ישכון אור העבודה וזהו רמז באמרו לא תראה שור אחיך רומז ליראת ה' שהוא מבחי' שמאל ופני השור משמאל. או שיו רומז לאהבה ונמיכות רוח כשה הזה שהוא בשפלות רוח ונמשכים זה אחר זה היינו שאם תראה אהבתו ויראתו נדחים מדרך הישר השב תשיבם לאחיך שתודיעהו דרך ה' ותשיב לו האהבה והיראה ע"י שתלמדהו אכן באם לא קרוב אליך פי' שאינו מתקרב לך ולא ידעתו פי' שאינך יודעו מלפניו האם יקבל ממך וישמע לשכל מילך אז ואספתו אל תוך ביתך שתצפין הדבר אתך והי' עמך עד דרוש אחיך אותו פי' עד שיעלה בלבו לקחת עצה ממך אז והשבות לו והבן.

**כי** יקרא קן צפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ אפרחים או ביצים וכו' שלח תשלח את האם וכו' יש לדקדק על אמרו בדרך שהרי גם בבית חייב לשלח באינו מזומן והוא מורד בו. ולפחות אם בא למעט בית שהוא סתמו מזומן הי' לו לומר בשדה וגם יתר דיקדוקי הכתוב הנם על ספר תיקונים ועוד לאלקי מילין. ויראה לרמוז בזה ענין גדול בעבודת הש"ית. כי הנה ידוע אשר בחודש אלול היא עת התעוררות תשובה לכל אדם יותר מכל השנה לשקול אורחותיו בפלס מאזני שכלו ולתקן את אשר עוות כי בימים האלו נפתחים השערי תשובה והי"ג מכילין דרחמי ומתנוצצים השמות הקדושים קס"א ס"ג העולים למנין דרך כמו שאמרנו בשבת הקדום והוא רמוז בכתוב הנותן בים 'ד'ר'ך אשר צריך לכוין זה הפסוק בר"ח אלול כנ"ל והנה ראינו בדורות שלפנינו טרם נתפשט בעולם נוגה אור דרך הבעש"ט זצוק"ל אשר בעת הזאת מר"ח אלול ואילך כל איש אשר נגע יראת ה' בלבבו והי' ירא וחרד מאימת הימים הנוראים הממשמשים ובאים היו נסגרים חדר בחדר להתבודד בלי חברת האדם בבתי כנסיות או בביתם ומהם אשר התענו תעניתים ועשו סיגופים ופרישות מבני אדם. אמנם הגם כי רחמנא לבא בעי וכל מעשה אשר יהי' כוונת עושהו בלתי לה' לבדו הוא טוב לפני אלהים. ואולם לא זו הדרך העיקרי בעבודת הש"ית רק העיקר והיתד שהכל תלוי בו ותוכן דרכי התשובה הנכונה המצא תמצא ע"י אהבת מבירים ודיבוק חבירים והתקרבות לצדיקי הדור וע"י זה יבא לתכלית ההכנעה כי יראה עבודת חביריו וגודל תבערת יקוד לבבם והתלהבותם לעבודת הבורא ב"ה ועי"ז ילמד לעשות גם הוא כמותם ויכיר עוותתו וישיב בתשובה שלימה והגם כי ידמה בנפשו אשר בעת התבודדתו יעורר לבבו יותר לשוב בתשובה ולהדבק בה' מאשר יהי' בחברת אוהבים וחבירים מקשיבים כי ע"י חברת בני אדם יפרד מדבוקתו עכ"ז יותר ראוי ונכון להחזיק במעוז אהבת חבירים ולקרב אותם לדרך ה' כי עי"ז יוכל להמשיך הארה לאורך ימים ע"י מה שמקרבם לעבודת הבורא ובהתבודדות אינו פועל

כ"א לשעתו והנה ידוע בתיקונים כי השכינה הקדושה נקראת קן ציפור והוא כי ציפור רומז לנשמות ישראל ובכל מקום אשר יוודעו יחד נשמות בני ישראל לעבוד ה' הן לתורה והן לתפילה השכינה שרויה ביניהם ומסתופפת עליהם כאם על בנים וזה אמרו כי יקרא קן צפור לפניך בדרך פי' כשתראה השראת השכינה ע"י התוועדות חבירים מקשיבים לעבודת הבורא ב"ה כאשר יוועדו נשמות עם בני ישראל לשוב בתשובה וזו אמרו בדרך רומז לעולם התשובה כידוע מאמר הכתוב הנותן בים דרך בכל עץ או על הארץ הן אם הם גדולי ערך ע"ד היש בה עץ הן אם הם במדריגה שלמטה מזה אפרוחים או ביצים הן אם הם בבחי' אפרוחים שכבר התחילו כנפיהם לגדל או שעדיין הם בבחי' ביצים דלית להון גדפין והאם רובצת על האפרוחים וכו' רומז לאימא עילאה שהוא עולם התשובה אז לא תקח האם על בנים שתרצה להתבודד ולפרוש עצמך מן הבנים ולקחת האם לבדה שהוא לעשות תשובה לעצמך בלי התחברות הבנים לא תעשה כן רק שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך פי' הגם שתצטרך לשלוח את האם ולהפסיק מעט מדביקותך ומדרכי תשובתך אשר היית יכול לעשות בעת התבודדותך בלי חברת בני אדם אעפי"כ שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח שמוטב שתפסיק מתשובתך והבנים תקח לך ותקרבם לעבודת הבורא ותתאחד אתם למען ייטב לך והארכת ימים שהארה אשר תקבל ע"י התקרבות ודיבוק חבירים יהיו לאורך ימים ולא תפסוק מהרה.

**א"י** כי יקרא קן ציפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ אפרוחים או ביצים והאם רובצת על האפרוחים או על הביצים לא תקח האם על הבנים שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך והארכת ימים לפי הפשט יש לדקדק אמרו אפרוחים או ביצים ואחר כך אמר לא תקח האם על הבנים ששם בנים בלתי מתואר על ביצים אמנם ידוע כי לכל מצוה יש לה סודות נעלמים הרבה מאוד נוסף על פשוטן וכבר האיר עינינו בזה התנא רשב"י ז"ל בכמי רזי תורה הנרמזים בזה ועפ"י דרכו למדנו שרמז לנו הכתוב דרך סלולה לאנשים המשוטטים לבקש דבר ה' בין צדיקי הדור כי ענין זה נחלק בין מבקשיו ויש אשר מבקשו להלהיב לבבו לתורה ומהם לתפילה או למצות אמנם אין זה עיקר המבוקש ושמעתי מצדיק אחד שאמר אני בקשתי את ה' ומצאתי את ה' ופירש הדבר שצריך שיחפש בכל לב לבא על אמיתת מציאותי לידע דאיהו עקרא ושרשא דכולי עלמין וממלא כל עלמין ולית אתר פנוי' מני' וכל המבקש זאת לעולם לא יאמר לעבודתו די כי כל אשר יוסיף ידע נאמנה אשר לא השיג עדיין כלל ולא ירום לבבו אפילו מקטן שבקטנים ובכל יום יוסף אימץ בעבודתו אמנם למבוקש הזה אין ראוי לאדם להשים פניו אל הצדיק לבדו בלי אמצעי כי לא יוכל להדבק בו לאמר אורח צדיקים כאור נוגה

בנסתרו ונראית פשוטה בגלוי' גם איך יוכל להתאחז בו והוא רחוק ממנו הגבה למעלה ורב הדרך ביניהם ואף כי אור שכינתו יתברך חופף כל היום על הצדיק ההוא האיש ההוא לא ישיג זה כי לא יבין דרכו והעצה בזה לאחוז תחילה בענפי הצדיק השותים מימיו והצועדים באורחותיו ומזה יעלה במעלות להשיג דרך הצדיק בעצמו ולהדבק באור העליון וזה שאמר כי יקרא קן ציפור לפניך בדרך מבואר בתיקונים שהשכינה הקדושה נקראת קן ציפור ואמר שאתה המבקש ה' כשיקרא לפניך השראת אור שכינתו בכל עץ פי' על הצדיק (ע"ד היש בה עץ) או על הארץ הוא מי שהוא למטה במדריגה מהצדיק אפרוחים הם נטיעים מגודלים בנעוריהם החוסים תחת כנפי הצדיק כאפרוח תחת כנפי אמו או ביצים הם הצעירים לימים יותר מהם כערך ביצה לנגד אפרוח והאם רובצת היא השכינה הקדושה החופפות עליהם ומרחפת על בנים גם ירמוז אל הצדיק אשר שאר ישוב בניו המדריכים בדרך ישרה נקראים צאצאיו ותולדותיו והוא חוסה עליהם בכנפיו לא תקח האם על בנים פי' לא תקח לחלקך את הצדיק לבדו תחילה שהוא על הבנים כי לא תדע נתיבו בלי אמצעי אפס שלח תשלח את האם הוא הצדיק ולא תדמה להדבק אליו בתחילת בקשתך רק ואת הבנים תקח לך ומהם יודע לך דרך הצדיק עצמו כי הם יודעים אורחותיו איך נמצא ה' אליו בבקשתו אותו למען ייטב לך וכו'.

**כי** תבנה בית חדש ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך כי יפול הנופל ממנו הענין הוא בדרך רמז אבל אין המקרא יוצא מידי פשוטה שהיא מצות מעקה היא מצות עשה אבל התורה הקדושה מרמז על האדם כאדם ב"ו המרמז על חבירו באצבע ומחוי לי' במחוג כן כביכול מרמז התורה על האדם להבין ברמז ומסתמא שייך הרמז על הפשוטה הגם שאין אנו יודעים האיך שייך הרמז זה מכוון על הפשוטה של זה והנה כבר כתבני כמה פעמים שהשי"ת ב"ה עשה השתלשלות העולמות עד העולם הזה השפל בכמה צימצומים ומסכים המבדילים בפני אדם ובפני הקדושה ועשה השי"ת בכיון כדי שיהיה בחירה ורצון ושכר ועונש עי"ז ואיש הישראלי מחויב לשבור כל המסיכים המבדילים ולהכניע הגוף אל הנשמה שהנשמה תאיר בהגוף ובכל המסכים שיהיו כולם מאירים באור הבהיר והגוף יאיר כהנשמה ועל ידי מה יוכל זאת ע"י התורה בדו"ר ומצות ומעשים טובים בלהב אש אזי מאיר לארץ ולהגופניות ולכל המסכים שיאירו ע"י אור התורה וע"י אור השבת שמאיר באור גדול ומאיר מכח הקדושה כל המסכים שיאירו ג"כ ולא יהיו מסכים כלל אלא אדרבא המסיכים יאירו לו ודרך המסכים יהי' יוכל לעבור דרך שם ולדבק א"ע בע"ס עד א"ס ב"ה שאין סוף ב"ה האציל אור הראשון מני' וב"י עד שבכביכול אין חילוק רק שזה עילה וזה עליל והשתלשל עוד אורות דהיינו ע"ס

הקדושות בהשתלשלת עד שהשתלשל עוה"ז השפל החומריי והאדם הצדיק מאיר כל הדברים החומריים והעבים עד שמאירין ומדבק באור החוזר מלמטה למעלה עד אור אין סוף ב"ה וזה שרמזו בחז"ל אור שברא הקב"ה ביום הראשון אדם מביט בו מסוף העולם ועד סופו דהיינו כנ"ל מסוף העולם דהיינו מסוף החומריות והעביות מאיר עד סופו דהיינו סופו למעלה למעלה עד א"ס ב"ה והנה העיקר הכל הוא ע"י היראה אמיתית שיהיה נרתע ברתת וזיע ופחד מפני השי"ת באמת הגם שנדמה לו שהוא עובד ה' באמת ידע בעצמו שאינו כלום שעדיין לא בא אל אמיתת עבדות השם ב"ה וכל עת שישיג יותר השגה ירגוש יותר מתיקות ויותר יראה בחכמה ודעת יתירה וירגיש שזה היראה שהיה לו מקודם וכן האהבה שהיה לו מקודם אינו נחשב לכלום ומבשרי אחזה אלקי כשהאדם רואה איזה דבר יפה מראה ותואר נראה לו יפה ואוהב את הדבר הזה וסובר שאין למעלה הימנו ואח"כ כשרואה דבר היותר יפה בתואר ומראה וכן בטעמים מבין שזה שלפניו כלא נחשב נגד זה ומתחילה הי' סבור על הדבר הזה שאין למעלה ממנו כן בעבדות הבורא יתברך ישכיל ויבין בכל פעם יותר ויותר ע"כ ידע באמת שעבדות שלו אינו כלום נגד מה שחייב לעבודת הבורא המתוקה בתכלית המתיקה והנחמד מכל מיני חמודות שבעולם והוא עדיין אינו משיג כלום ואינו יודע מה עבדות השם וכשהוא עושה כך תמיד ויש לו יראה גדולה בעבדות השם שאינו יוצא בעבדות כזה שהיא כלא ואפס ואופס נגד העבדות שמחויב לבורא כל ואינו בדמיונות להיות העבדות שלו טוב בעיניו שיוצא בזה העבודה וסובר שיש לו יראה ואהבה זה האיש שהוא בבחינה זאת הוא מייחד האדנו"ת בהוי"ה ומיחד הכל ומאיר הכל עד אור אין סוף ב"ה כנ"ל וידוע שהאותיות והתיבות נקראים בתים כדאיתא בספר יצירה שני אבנים בונות שני בתים כו'. ואיתא בראשי"ת בי"ת ראשי"ת וראשית הוא חכמה בחכמה יבנה בית. ואדם כזה כנ"ל הוא עושה צרופים טובים מחמת שיש לו יראה אמיתית שעדיין לא יצא בעבדות שלו ואין לו כלום יראה ואהבה אזי ראשית חכמה יראת ה' והוא מאיר הבתים מכח צרופי התיבות והאותיות שלו והנה האדם המשכיל יוכל להבין שעבדות שלו אינו כלום מכח שרואה בעצמו שנופל כמה פעמים ממדריגתו ואם הי' עובד ה' באמת לאמיתו לא הי' נופל ממנו ומוכח שלא הי' עדיין באמת עד שזוכה למדת היראה באמת לאמיתו אז הוא מתחיל להיות עובד ה' ונקרא זאת התלהבות בדרך ה' וזה השער לה' צדיקים יבואו בו ואז שוב אינו נופל מזה ואז מתחיל להיות הולך מכאן ואילך בעבודת הש"ית ומייחד אדנו"ת בהוי"ה ומאיר הכל מסוף העולם ועד סופו עד אור א"ס ב"ה ומשם בארה הפסוק שלפנינו כי תבנה בית חדש דהיינו שתעשה צרופים הנקראים בתים כנ"ל ועשית מעקה

לגגך פי' כי מעקה עם הכולל גימטריא יראה גג"ך גימטריא הוי"ה שהוא גימטריא כ"ו וזה ועשית מעק"ה לגג"ך שתיחד יראה שהוא היכל ושער שהוא אדנ"י לייחד לגג"ך שהוא הוי"ה ואהבה ליחד הכל הוי"ה באדנ"י כנ"ל. ולא תשים דמים בביתך פי' שלא תשים אצלך דמיונות שתהי' סובר שעשית הבתים באהבה ויראה כראוי והבחינה הוא על זה כי יפול הנופל ממנו שתראה שכמה פעמים נופל ממדריגתו מוכח שלא הי' באמת עדיין עד שמייגע עצמו לידע באמת שאינו עושה כלום ובא ליראה האמיתית כנ"ל ומייחד אדנ"י בהוי"ה ומאיר מסוף העולם ועד סופו כנ"ל ודו"ק.

**לא** תחרוש בשור ובחמור יחדו. הענין הוא בדרך רמז שיש בני אדם שעובדין הש"ית בתורה ותפילה אבל אינם רוצים לשבור הגופניות שלו לעבודת הש"ית זה דרך לא טוב רק שצריך האדם לשבר הגופניות וחומריות שלו לעבודת הש"ית וזה ידוע ששור הוא ממדריגה גבוה שהוא מלשון ראי' (כמו אשורנו ולא קרוב) בעולמות העליונים ובאורות העליונים. וצדיקים נקראים שור כמו שמצינו ביוסף הצדיק שנקרא שור וחמור הוא לשון חומריות המרמז על הגוף וזהו פי' לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו ופי' שלח תעבוד עבודת הש"ית בנשמה וחומריות יחד. דהיינו מבלתי ישבר מתחילה עביות חומריות שלו זה אינו כלום רק שצריך לשבר מתחלה כל החומריות שלו.

**או** יאמר כי ידוע שיוסף הצדיק נקרא שור. וחמור רומז על משיח בן דוד כאמור עני ורוכב על החמור וזהו לא תחרוש פי' לשון שתיקה (כמו ואתם תחרישון) שצריך שלא ישתוק מלהתפלל ולעשות מעשים טובים. בשור רומז למשיח בן יוסף. ובחמור רומז למשיח בן דוד וכאמור להתפלל שיבואו במהרה השני משיחין משיח בן יוסף ומשיח בן דוד ב"ב אמן.

**גדילים** תעשה לך על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה. הדיקדוק מה הלשון אשר תכסה הא כסות שמכסים בו בלילה פטור מציצית הול"ל אשר תלבש כמש"ה מקודם לא תלבש כו' ומה בה הול"ל בו. אמנם הענין הוא כך דהנה כתיב וה' בהיכל קדשו ה"ס כו' שהשם אדנ"י הוא היכל להשם הוי"ה ב"ה. והנה האדם מחויב לעשות הכל בדחילא ורחימא ולדבק א"ע עד א"ס ב"ה כאשר הארכנו מזה כמה פעמים לעיל עד שיאיר מלמעלה למטה הגדלות משם הוי"ה ברוך הוא עד למטה בשם אדנות ויהי' ה' בהיכל קדשו דהיינו שיאיר ארבע אותיות הוי"ה בארבע אותיות אדנ"י ויהי' יחוד וממילא יומשך מלמעלה כל החסדים ורחמים גמורים על כנסת ישראל ומשם בארה הפסוק גדילים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך דהיינו שיאיר גדלות שם הוי' ב"ה ע"ד

וה' בהיכל קדשו שהוא ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה שהוא כיסוי והעלם לשם הוי"ה ב"ה ולזה כתיב בה הרמוז לשם אדנ"י שהיא לשון נקבה ודו"ק והבן.

**א"י** גדילים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה הנה יקשה אמרו גדילים תעשה ולא אמר ציצית תעשה לך כמש"ה ועשו להם ציצית. עוד אמרו כנפות כסותך ולא אמר לבושך או בגדך כמו שאמר הכתוב על כנפי בגדיהם עוד אשר תכסה בה מיותר קצת לפי הפשט ויראה שנרמז בזה ענין נפלא כי השם ברא עולמו לכבודו להללו ולשבחו ולספר הודו ולא נבראת שום רגע אשר תהי' עת פנאי מבלי עבודתו יתברך. וכל מעשה האדם בספר נכתבין ועתידין ליתן דין וחשבון על כל מעשיהם. אמנם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא. לזה קדמה התשובה לעולם לשוב אליו יתברך בכל לב ותשובה נקראת אימא עילאה ואמר ע"ז הגאון הקדוש קדוש ישראל ואורו אב"ד דק"ק נשחיז נבג"מ על זה למה שנקראת כן מפני שכמו שהתינוק הקטן יחבא תחת כנף בגד אמו להסתר מגערת המאיים עליו כמו כן השב בתשובה הוא מתכסה בה מהמקטריגין עליו במעלו אשר מעל וינצל מן העונש ונקראת ג"כ בשם אהי"ה שהוא אהי"ה עבד ה' וסר למשמעתו מעתה כמו שפי' בזה צדיקי העולם וזה פי' מלת אהי' שרצונו להיות מכאן ואילך ומתואר גם כן בשם הר"ת עולם שאדם השב הוא מכוסה ונעלם מן המקטריגין כתינוק במעי אמו והרת לשון הריון וידוע כי שם אהי' הוא נקרא לבוש המקיף העולמות וההויות ומכסה אותן ושמות המילואים של שם הוי' ב"ה מתואר בשם גדלות דמוחין ומגמתינו בתפילת ר"ה להמשיך גדלות דמוחין מהד' מילואים של הוי' ב"ה אל הד' מילואים של שם אהי' ולהמתיק הגבורות בשרשן והשם קס"א במילוי יודין הוא כפול ויש גם בשם אהי' ארבע מילואים ומפני ששם אהי' הוא אור המקיף ולבושי ההויות נקראים הד' אותיות ד' כנפות מלשון כנפים מפני שהן מכסין בכנפיהם את ההויות. וזהו גדילים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה שתמשוך גדלות דמוחין לתוך שם אהי' שנקרא ארבע כנפות כנזכר כדי להמתיק הגבורות. וזהו אשר תכסה בה שאתה מתכסה בו מן המקטריגין בעת שובך אל ה' כמו שנתבאר כנ"ל.

**א"י** גדילים תעשה לך על ארבע כנפות כסותך אשר תכסה בה ראוי להתבונן על שנוי הלשון ממה שנאמ' למעלה ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם ולמה לא נאמר גם כאן ציצית תעשה לך גם למה לא אמר על כנפות בגדיך גם אשר תכסה בה משמעותו מורה על אותו שמכסה בו על משכבו בלילות והלא כסות לילה פטור מציצת כהובא לעיל. ויראה לרמוז בזה כי ע"פ מאמר דוד המע"ה אשרי נשוי פשע כסוי חטאה וגם זה צריך ביאור ויובן ע"ד מאמר חז"ל במס' ר"ה ב"ה אומרים ורב חסד מטה כלפי חסד היכי עביד

ר' אלעזר אומר כובש ר' יוסי בר"ח אומר נושא תנא דבי ר' ישמעאל מעביר ראשון ראשון וכך היא המדה ויש להבין באגדה זו מהו כובש ונושא ומהו ענינו גם על מאמרם מעביר ראשון ראשון פרש"י שהקב"ה מעביר עון הראשון מהעוונות וקשה לפי"ז כיון שאינו מעביר רק אחד מהו ראשון ראשון ויתבאר ע"פ מאמר חז"ל. מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה מחשבה רעה אין הקדוש ב"ה מצרפה למעשה ובארנו הענין כי הנה כל איש ישראלי אשר נגע יראת ה' בלבו להיות מעובדי השם וחושבי שמו ראוי לו להתגבר כארי בעת התעוררתו משינתו והושב לידו הפקדון מאשר בידו נפש כל חי לבל יתגרה בשינה רק יעמוד לשרת בקודש הן בתורה הן בשירות ותשבחות ולשפוך שית כמים לבו נוכח פני השם וכן. ראינו לאדומו"ר הרב הקדוש רשכב"ה מו"ה אלימלך זצוק"ל כי תיכף בעת שניער משינתו ואז בקול רעש גדול הי' מדבר אל לבו ואומר על נפשו אוי לך כי כלה הזמן בשינתך. אמנם לא כל העתים שוות בבני אדם כי פעם אשר נפש האדם חשקה לעמוד מיד בפעם הראשון שנינער משינתו ונפשו משתוקקת לזה. אמנם מאפיסת כחו מוכרח לישן עוד ופעם מפני מניעה אחרת בל יוכל לעמוד על משמרתו לעבודת הקודש ואף גם בעת שיקום ונפשו אותה לעשות מלאכתו מלאכת הקודש קל חיש מהר לפעמים אין גופו נקי עדיין ומן ההכרח להכין עצמו שעה או שתים טרם יוכל לקחת הספר ולדבר דבר מדברים העומדים ברומו של עולם וזמנין דאיתרמי שיעבור הזמן עד אחר עלות השחר ולא יכול לעשות מאומה ועם כל זאת בראשית מחשבתו רחש לבו דבר טוב לעבוד השם ובעודו על משכבו זאת היתה מגמתו ולא עלתה בידו ובוחן לבות וכליות הכל גלוי לפניו ואין נסתר מנגד עיניו ואינו מקפח שכרו על פרי מחשבותיו הטובות מראשית ראשיתם אף שלא יצאו מכח אל הפועל ואין צריך לומר על כוונתו הרצויה ומחשבתו הטובה אשר היתה בעת עשית המצוה ולימוד התורה. וח"ו להיפוך במחשבה רעה הקב"ה מעבירה מתחילתה וראשיתה אשר היתה בוערת בלבו איזה זמן קודם עשיתה כמאמר הנביא הוי חורשי און ופועלי רע על משכבותם וכו' וכן מסלק המחשבה של שעת עשיה ונשאר העון קל בערך וזהו מאמר ר"א כובש שהש"י ברחמיו מצרף כל מחשבת המצוה ולימוד התורה מתחילת עלותה על לב העושה עד גמר העשי' ואפילו אותן שלא באו לידי מעשה ועי"ז הזכות נעשה גדול בערך ומכריע הכף מאזנים ולהיפך כן הוא מאמר ר' יוסי ב"ח לענין העיונות שנושא עון פי' שנושא ומסלק מחשבת העון מתחילתו ועד סופו ועי"ז הוא קטן וקל הערך וזהו גם כן מאמר תנא דבי ר' ישמעאל מעביר ראשון ראשון ביאורו שהשי"ת מעביר שני עניני ראשון שהם המחשבה שקודם למעשה בשעת העשי' המוציאה את המעשה מכח אל הפועל וגם

ראשית המחשבה בתחילת עלותה על לבו איזה זמן קודם המעשה ועוד יש לפרש האגדה בדרך רמז ע"פ מאמר הכתוב תקעו בחודש שופר בכסא ליום חגינו כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב וביאור הכתוב כי הנה הש"י ברא עולמו להטיב לברואיו מחסדיו הגדולים ע"י שיכירו כח מלכותו ואלקותו אמנם מפני שלהתפשטות עצמיות אלהותו אין סוף ושיעור וקצבה ולית מחשבה תפיסא בו' כלל לזה צימצם אורו בצימצומים והאציל הספי' עד ספי' המלכות ומפני שבריאות העולם הזה היתה בבחירה ורצון לאדם להטות עצמו לאיזה דרך שירצה אם דרך החיים או ח"ו להפכו לזה נקבע מדת הדין והנהגת המשפט במדת מלכות לשפוט תבל בצדק כפום עובדיהון דבני נשא בכדי שיתיראו ממדת הדין וייטיבון מעלליהם וכל הנהגת העולם הכל ע"י ספי' המלכות המקבלת שפע דרך הספירות וזה רמז הכתוב בראשית ברא אלקים בראשית אותיות בתשרי שרומז שבעת בריאת העולם בתשרי נברא אז בהנהגת כסא הדין שרומז אליו שם אלקים כידוע ומרצון העליון אינו יוסד שום בחינת דין ולכן בכל תשרי שהשנה מתחדשות לטובת הכנ"י וכשהמלכות מקבלת דרך המדות וע"י צימצומים הנה כל צימצום הוא בבחי' דין ולכן המלכות שמים מתעלה אז לקבל השפע שלא ע"י המדות ולזה אמרו חז"ל דמיכסי בי' סיהרא ומסתקלת אז לעולם המתשבה לבחי' הרת עולם ולזה אנו תוקעים בשופר שהוא קול פשוט מעולם המחשבה וזהו מאמר הכתוב תקעו בחודש שופר בכסא ליום חגינו כי חק לישראל הוא משפט לאלקי יעקב (ודרשו חז"ל שהחודש מתכסה בי' ) ופי' הכתוב שלזה נתקע בשופר בכדי שירד החוק והשפעה לישראל לבדם ( מלשון ואכלו את חוקם ) והמשפט תהי' בבחי' יעקב שמדת אברהם הגם שהיא מדת חסד מ"מ הרי המשיך חסד גם על ישמעאל (וכמאמר הכתוב לו ישמעאל יחי' וכו' ) משא"כ מדת יעקב שהיא מדת רחמים רק על ישראל לבדם שהם לבדם צאצאי מעיו וכמו שאמרו חז"ל מכאן לבעל הקורה שיכנס בעובי הקורה והנה כל אורות הספירות והצימצומים הם אותיות הקדושים. וכמו שתרגום ירושלמי בראשית ברא וכו' בחוכמתא ברא קוב"ה ואמרו חז"ל באורייתא ברא קוב"ה עלמא. ומבואר בתיקונים שהאותיות הם נפש העולמות והנקודות הם הרוח. וטעמים הם נשמות העולמות לפי שעל ידי הטעמים מתנהג כוונת התיבה והענין וכן חיצוניות העולמות מתנהג ע"י הפנימיות ונשמת העולמות ולזה כל מגמתינו בר"ה בתפילה ותקיעות שופר להמשיך פנימיות העולמות אל אורות החיצוניות מהעולמות בכדי שיתנוצצו ג"כ ויתמלאו לבל יהי בהם שום פגימה ויתבטלו החיצונים ואמנם הכל תלוי בתשובה וכשישראל עושין תשובה שלימה מעומקא דלבא כראוי אז הם נכנסין לעולם המחשבה שהוא עולם התשובה ונכסין מן המקטריגים ואז כל

העולמות מתעלים על ידם מתתא לעילא ועי"ז מתנוצץ אור נשמת העולמות אל חיצוניות העולמות וממשיכין הגדלות דמוחין אליהם ועי"ז מתבטלין כל הדינין ולכן אנו עושים שני ימים ר"ה מן הדין מפני שאין בנו כח להעלות העולמות כראוי ביום אחד וזה נקרא גדולות העולמות. וח"ו כשאין עושין כן נשארים העולמות בבחי' קטנות וזה רמז ר' יוסי בר"ח במאמר נושא ביאורו שע"י תשובת בני ישראל ומחשיבותיהם הטובות הם מתנשאים לעולם התשובה ומקשרין הגבורות בשרשם ומעלין כל העולמות ועי"ז הם נכסין מכל המקטריגים ועי"ז הם ממשיכין ג"כ מעילא לתתא אור נשמת העולמות אל החיצוניות העולמות והכלים ומתקנים כל פגימתן ועי"ז אין מקום להחיצונים ומקטריגין להאחז וזהו כובש שהם כובשין ומורידין שפע אור נשמת העולמות אל הכלים ונמשכין על ידי זה חסדים על הכנ"י וזהו אשרי נשוי פשע כסוי חטאה שאשרי שאדם העושה תשובה מעולה שמעלה ע"י ומקשר הגבורות בשרשן ונכסה בעולם התשובה שהיא בחי' הרת עולם מכל המקטריגים על חטאיו והנה ידוע שענין ההמתקה הנעשית ע"י שופר ותפילת ר"ה הוא לשלוב מדות האבות שהם אברהם יצחק ויעקב דוד ולכלול מדת יצחק בין אברהם ויעקב ועי"ז נמתקין הגבורות ונמשכין חסדים על הכנ"י שיתדונו ברחמיו בארבעה פרקים שהעולם נידון שהם ראש השנה ויו"הכ וסוכות והו"ר וזה אמרו גדילים תעשה לך על ארבע וכו' גדילים לשון גדלות רומז שתראה להמשיך גדלות דמוחין אל הכלים והחיצוניות העולמות על ארבע פי' בשביל ארבע רומז לארבעה פרקים שיתדונו בהם ברחמים וזה תעשה ע"י כנפות כסותך אשר תכסה בה רומז לתשובה אמא עלאה שנכסה בה מן המקטריגין. גם ירמוז בלשון גדילים שפירושו לשון קליעה ושילוב וביאורו שתקלע ותשלב מדות הארבעה אבות לכלול הגבורות בהחסדים וזהו ג"כ ע"י תשובה ותקיעת השופ' שעולין לעולם המחשבה ונכסין על ידן מהמקטריגין.

**ואם** בשדה ימצא האיש את הנערה המארשה והחזיק בה האיש ושכב עמה וכו' כי ימצא איש נערה בתולה אשר לא ארשה ותפשה ושכב עמה ונמצאו ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה חמישים כסף ולו תהי' לאשה תחת אשר ענה לא יוכל שלחה כל ימיו הענין הוא כך בדרך רמז כי יש בני אדם מה שרואים את הצדיקים עושים הם עושים אחריהם ואין משברים את לבם לב האבן שיהי' לב בשר ונרפא כתיב בי' זה אינו כלום שאינם מייחדים כלום ואינם פועלים כלום במעשיהם אם לא שברו הקליפות מעליהם ולשבור את לבם על שנים עשר קרעים באמת ובתמים ולעשות הכל בהשכל ובחכמה ובדעת וביראה ופחד ורתת וזיע לא מצות אנשים מלומדה שסוברים שזה הוא היראה שעושי' סיגופים ותענית ולבם עדיין בתוקפו בקליפותיו וחיצונותיו והוא עושה הכל

בע"כ ובמלחמה זה אינו כלום וכלא ואפס ואופס הוא בעבודתו ובתפלתו ובתורתו עד שיבא לזה לשבור את לבו באמת ולהזדעזע מפני הש"י בתכלית היראה ופחד ומופת לזה שתשובה כזה בתענית וסיגופים לא זה הוא עיקר והתכלית התשובה והראי' לזה שהתשובה מז' דברים שקדמו לעולם וזה ידוע ג"כ להטועמים מעץ החיים שבתחילה הי' רצון ומהרצון נעשה חקיקה ומהחקיקה נשתלשל עד למטה עד עולם העשי' והנה התשובה הוא מהחקיקה שהוא הרבה מדריגות קודם עולם המעשה והאיך אשפר שזה הוא התשובה בתענית וסיגופים שהוא בעולם המעשה אלא בוודאי שעיקר התשובה בלב נשבר ונדכה זה הוא העיקר התשובה בחכמה ובבינה להבין גדולת יוצרינו ובוראינו בחכמה ובדעת והשכיל ולשבור לבו בקרבו וזה הי' קודם לעולם ודי למבין (והתעניות והסיגופים הן רק תפל ומכשירין שיבא ע"י כך ללב נשבר ונדכה כידוע ליודעים) ואם האדם עושה תשובה כך בבינת הלב כנ"ל אזי בא בחמישים שערי תשובה הם שערי בינה ומשפיע משם כל טוב וממתיק הדינים בשורשם כידוע וגם כשעושה תשובה כך בבחינת הלב ובשכלות הלב ומכיר גדולת הב"ה במוחין גדולים ומשבר לבו בקרבו אזי יש לו קיום לתשובה הזאת אצלו לעולם ויראת ה' טהורה עומדת לעד ושוב אינו נופל ממנו משא"כ כשעושה דוגמת המעשה שעשה איזה צדיק על דבר מצות אנשים מלומדה והצדיק עושה ואת העובדא בחכמה ובבינה ובדעת והוא אינו יודע לאיזה כיון ומכשירין שעשה הצדיק זאת הנהגה וזאת התענית והסיגוף אזי אין אצלו תמיד ובבא רוח מצוי' ומכ"ש רוח סערה אז נשאר ערום וערי' ואין לו שום יראה ואהבה ושבע תועבות בלבו ודי למבין. ומשם בארה הפסוקים שלפנינו ואם בשדה ימצא האיש את הנערה המארשה פי' (ע"ד תורה צוה לנו משה מורשה שתורה נקראת נערה) והחזיק בה האיש ושכב עמה פי' שהחזיק בנערה המאורסה לאיש פי' שהצדיק עשה זה הדבר ואירס אותה לעצמו בדעה ובינה והשכל ואדם אחר החזיק בה ועשה דרך אנשים מלומדה ג"כ בלא לב נשבר ולב טהור והחזיק בנערה המאורסה לאיש אזי כתיב אחריו העונש חלילה וקאמר הפסוק אחריו כי ימצא איש נערה בתולה אשר לא אורשה ותפשה ושכב עמה בתולה היא ר"ח אלול כידוע שדרך רוב בני אדם לעשות תשובה שלימה פי' שאין עושה דרך מצות אנשים מלומדה רק שעושה דרך לעצמו ולפי בחינתו ושכלו וזה נערה בתולה שהיא מחדש מה שלא עשה אחר עושה אחריו רק הוא בעצמו שכב עמה ונתייחד בה קאמר הכתוב אחריו ונתן האיש השוכב עמה לאבי הנערה חמישים כסף דהיינו שהוא משפיע בעולם התשובה שהוא חמישים שערי בינה וכסף הוא (מלשון נכסף נכספת לשון חמדה שהוא

עולם התענוג כידוע ) ולו תהי' לאשה לא יוכל לשלחה כל ימיו שהוא קיים אצלו לאורך ימים על דרך יראת ה' טהורה עומדת לעד כנ"ל ודו"ק.

**כי** תצא מחנה על אויבך ונשמרת מכל דבר רע. כי יהי' בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה וכו' ויתד תהיה לך על אזנך וכו' הנה חז"ל דרשו על פסוק זה מפני מה אצבעותיו של אדם משופות כיתידות שאם ישמע האדם דבר שאינו הגון ישים אצבעו לתוך אזנו וכן דרשו שמפני זה נבראת אלי' לאוזן שאם ישמע וכו' יכוף האלי' לתוכה ועדיין צריך ביאור למה נסמך פסוק זה לפסוקים שלפניו. ויראה לבאר בזה כי הנה כל איש אשר נפקחו עיני שכלו מעורון סכלות הזמן ומלא את ידו לערוך מלחמה וקרב למול יצרו ולטהר רעיוניו ולבו לעבודת הבורא ולקדש ולטהר גופו ואבריו לבל יגע בהם ערל וטמא מסטרא דמסאבא צריך לשמור ברית הלשון המכווין כנגד ברית המעור ולנצור לשונו מרע ולשים מחסום לפיו לבל ידבר דבר הנוגע ללשון הרע ואבק לה"ר ולבל ישא שמע שוא מכל דבר הנדבר בין אנשים כי ח"ו בזה הוא נותן כח לסטרא דמסאבא לטמאות בהירהורים רעים ובמקרה לילה ולפגום ברית המעור והעצה היעוצה להנצל מזה הוא לבל יהי' צייתן ולהוט לשמוע רוב דברים וישים עצמו כחרש לא ישמע זולת דברי תורה ודברים הנדברים במועצות ודעת איכה יוכל לעבוד ה' בדו"ר ובסוד אחר אל תבוא נפשו לשמוע דברים הנאמרים בחשאי ואז בנקל יוכל לתת מעצור לרוחו מדברי נרגן ממיעוט ידיעתו בדברים הנוגעים מזה לזה וזה אמרו כי תצא מחנה על אויבך להלחם מלחמת ונצוח יצרך. אז ונשמרת מכל דבר רע ר"ל דבורים רעים ורכילות כי יהי' בך וכו' "כי זה פי' לשון דבא ונתינת טעם שלזה תצטרך להשמר ביותר מזה כי אם לא תעשה כן יהי' בך איש אשר לא יהי' טהור וכו' שתתן ח"ו כח לס"א להתגרות בך ולטמאות אותך ולזה אמר בסמוך שהעצה לזה ויתד תהי' לך על אזנך וכו' שטוב שתתן אצבעך לתוך אזניך לבל תדע מדברים הנדברים שיהי' בהם ל"הר אם תגלן אח"ז וק"ל.

**כי** תשה ברעך משאת מאומה לא תבא אל ביתו לעבוט עבוטו בחוץ תעמוד והאיש אשר אתה נושה בו יוציא אליך את העבוט החונה ואם איש עני הוא לא תשכב בעבוטו השב תשיב לו את העבוט כבוא השמש ושכב בשלמתו וברכך וכו' יראה לפרש המשך הכתובים המלמדים טועים בינה ודעת בעבודת השי"ת לאשר נמצאים קצת אנשים ממבקשי ה' שכאשר מתחיל האור להתנוצץ עליהם ולהלהיב לבבם לעבודתו יתברך יבקשו גדולות לנפשם להופיע עליהם אור השראת השכינה גם יש אנשים קראם החובות הלבבות בעלי משכנות כי יבקשו משכון בשכר פעולתם שיהיה להם די מחסורם ומה נעים מאמר אדומו"ר רשכב"ה מרנא ורבנא אלימלך נבג"מ במשנת וכבר אמר אנא השם

פי' שצריך זמן רב וימים כבירים להעתיר בכל לב ולאמר אנא השם עד שישמע קולו ותתקבל תפילתו לרצון ומי האיש קדוש אשר הופיע עליו השי"ת רוח קדשו אינה אלא מתנת חנם באהבתו ובחמלתו על עמו לנהלם על ידו כמאמר הכתוב ונתתי משכני בתוככם שזה מתנה היא מאתו יתברך לבניו ועבדיו להשרות שכינתו עמם בגלותם ובכל צרתם לו צר כביכול ולשון משכני הוא לשון משכון וערבון שהשכינה ממושכנת לעמו עד עת קץ אשר יקבץ נידחינו ויפדה אותנו עמו בכביכול ומי שחננו השי"ת איזה השגת אור שכינתו יתברך יראה שיעלה מעלה מעלה כי כל עבודתינו להעלות השכינה וליחדה עם דודה ולא ישאר מטה מטה וזה פי' הפסוק כי תשה ברעך לשון משיאין משואות ופירושו כשילהיב ויבעיר לבבך בדביקות אורו יתברך לא תבוא אל ביתו לעבוט עבוטו פי' שלא תבקש לך השראת השכינה הממושכנת לנו טרם ינתן לך גם בא לרמוז מה שאמר החו"ה שלא תבקש ערבק בשכר פעולתך רק בחוץ תעמוד שכל שעה תדע אשר עדיין לא התחלת לכנס כלל והאיש אשר אתה נושה בו הוא ע"ד שאמר אדומו"ר רשכב"ה רבינו אלימלך נשמתו בג"מ ע"פ מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה שהוא לשון שואל ילוה שהקב"ה לוה דבר זה מעמך שכל המדות הם שייכים בהקב"ה חוץ מיראה וזהו והאיש זה הקב"ה אשר אתה ירושה בו יוציא אליך את העבוט היא השראת השכינה הקדושה ואם איש עני הוא מבואר בתיקונים שבכביכול בימי הגלות יתואר כן ולא תשכב בעבוטו פי' שלא תשאר מושכב עם אור החופף עליך אמנם תראה להעלות שכינה הקדושה ליחדא עם קוב"ה וזהו השב תשיב לו את העבוט ופי' כבוא השמש כשיתחיל לזרוח עליך אורו יתברך וזהו ייחוד העליון המרומז במה שאמר ושכב בשלמתו וכנ"ל.

**בגמרא** דף י"ח בראש השנה כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון וכו' אמר רב"ב ארי' וכולן נסקרין בסקירה אחת הנה יקשה קצת מה השמיעינו בזה שנסקרין כאתת כי אין זה דבר חדש לנגד כבודו יתברך אשר במאמרו ברא בריותיו כולם ויוצר עין הלא יביט גם לפי הפשט היה צריך לומר בסקירה אחד לשון זכר שהוא נופל על הלשון ויראה שהתנא רמז לנו עצה ותושיה לעבדות השי"ת והורה דרך תשובה הנכונה כי כבר היה לעולמים אנשי חיל אשר נגע יראת ה' בלבבם להקיץ מתנומתם ולישר אורחותם ועשו סיגופים והרבו לענות נפשותיהם למרק חטאתיהם ולהכין עצמם לקראת אלקינו אכן עדיין אין זה תשובה העיקריות ובעז"ה בדירות אלו שלח לנו עבדיו הצדיקים אשר פתחו הדרך לפנינו להורות כי תשובה העיקרית היא ליחד לבביני באהבת חבירים ולהסתכל ביתרון זולתו מעבדות השי"ת ומידיעת בוראן ושלא לראות חסרונו ח"ו ולהרחיק נרגן

מפריד המעורר מדנים ולהתגבר עליו ובפרט בדורות אלו אשר כל מגמת היצ"הר לאחוז בזה וצריך זהירות וזריזות גדול להלחם נגדי ודבר זה היותר צריך בימים האלה הקדושים והנוראים הבאים עלינו לטובה אשר הם עת משפט לאלקי יעקב וצריכים אנו לרחמים לצדקינו במשפט הגם שאנו בטוחים בחסדו הגדול אשר הוא מעביר אשמותינו בכל שנה ושנה ולזה הוכן למשפט החודש הזה כמ"שכ הר"ן ז"ל שאף שבניסן נברא הוקבע יום הדין בתשרי להיותו ימי רצון אשר נתרצה הקב"ה למשה רבינו ע"ה ואותו הרצון מתעורר עלינו בעת הזאת בכל שנה ושנה עם כל זאת הוא זמן המשפט וצריך להתעורר לתשובה שלימה יותר ויותר מכל השנה ועיקר התשובה להתאחד עם כל אחד ואחד באהבה ובלב אחד לעבוד השי"ת ולהטות שכם אחד ועי"ז מתעורר עולם התשובה ועולם הרחמים ועולם הרצון וזה רמז באמרו וכולן נסקרין בסקירה אחת פי' שצריך להתדבק ולהתקשר זה לזה ושנהיו נסגרין זה לתוך זה בלב כל אחד וזה רמוז במלת אחת שנהיו לאגודה אחת לעבוד השי"ת בכל לב וזהו שאמר אחת ולא אמר אחד לרמוז שמתעורר עולם התשובה ה' וכנרמז במשנת וכך היה מונה אחת ואחת עיי"ש.

## כי תבוא

**והיה** כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלהיך נותן לך נחלה וירשתה וישבת בה ולקחת מראשית פל פרי האדמה וכו' ושמת בטנא והלכת וכו' ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלהיך כי באתי אל הארץ כו' ולקח הכהן הטנא מידך והניחו לפני מזבח ה' אלהיך וענית ואמרת לפני ה' אלהיך ארמי אובד אבי וירד מצרימה וכו' וירעו אותנו המצרים ויענונו ויתנו עלינו עבודה קשה ונצעק כו' ויירא את עינו ואת עמלינו ואת לחצינו וכו' ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה וכו' כי תכלה לעשר וכו' היום הזה ה' אלהיך מצוך לעשות את החוקים ואת המשפטים ושמרת ועשית אותם בכל לבבך ובכל נפשיך ראוי לשים לב בפרשה זו הרבה א' מה טעם מצית בכורים הגם כי כל המצות השמעית הם גזירת המלך על עבדיו עם כל זאת נכון הדבר למצוא טעמים עליהם גם מה טעם אמירת ארמי אובד אבי במצוה זו יותר מבמצות סוכה או תפילין וציצית וגם עליהם נאמר כי לולא ה' שהיה לנו ביקש לבן לעקור את הכל ולא היו המצות מתקיימים כלל גם מה ענין סמיכת ירידת מצרים לארמי אובד אבי הלא לא מפני לבן ירדו אבותינו למצרים גם למה מזכירין יציאת מצרים אצל הבאת בכירים גם על ויירא את ענינו דרשו חז"ל בהגדה זו פרישות ד"א ואת עמלינו אלו הבנים ואת לחצינו זו הדחק ולפי דרש זה בלתי מובן מהו ענינים להזכירם אצל הבכורים וכל ענינים הללו

שייכים בשוה אצל כל המצות להזכירם כי יען אשר היינו משעובדים בקושי השיעבוד וה' ברחמיו הוציאני מעבדות לחירות ע"כ חובה עלינו לקיים מצותיו ומה נשתנה מצות הבאת בכורים לאמירה זו יותר מכולם גם אמרו ועניתי ואמרת בלתי מובן הלא אין לשון עני' נופלת רק על תשובת מי ששואל ממנו דבר גם לשון ועתה הנה הבאתי צריך ביאור שלשון ועתה מורה שמפני כל הכתוב למעלה נכיר ונדע שגם עלינו חובה מעתה להביא בכירים ועדיין אין בידינו מכל מה שבפרשה טעם מספיק להבאת הבכורי' גם ראוי להתבונן סמיכת המקראות שסמוך לפרשה זו פרשת ווידוי מעשר ואח"כ אמר היום הזה ה' אלהיך מצוך לשון היום הזה צריך ביאור ורש"י ז"ל פי' ע"פי מאמר חז"ל שבכל יום יהיו בעיניך כחדשים. ועדיין יש להתבונן על סמיכות מקרא זה למה שלפנינו. ובספר משנה תורה לכ"ע דרשינן סמוכין גם למעלה פרש"י אדם יורד לתוך שדהו ורואה תאנה שביכרה כורך עלי' גמי ואומר הרי זו בכורים יש להבין למה בחר בלשונו בתאינה יותר מכל שבעת המינים שחייבות בביכורים גם למה יכרוך עלי' גמי ועשב הלא טוב הי' לכרוך עלי' משיחה שהוא חזק יותר ולא ימוט משא"כ גמי שבקל ינתק ואיננו גם נשים לב לעיטור בכורים על מה היו באים ולבאר כל זה נאמר כי הנה הש"ית ברא עולמו לכבודו שיתפרסם אלהותו ית"ש לכל באי עולם וצוה לעם קרובו תורה ומצות אשר יעשה אותם האדם וחי בהם ועל ידם יתקרב האדם להבירא ב"ה ולדבקה בו אמנם לא תכון התורה והעבודה האמיתית רק כשיזדכך האדם תחילה נפשו הבהמיות המתאוה כי כל עוד שלא טיהר גופו וזיכך אותו מן החומריות עודנו הוא שקול בפלם מאזנים פעם יוגבר שכלו על החומר ויעשה מצוה ופעם הוא להיפוך ח"ו. לכן כל האדם הבא לכנוס בפתח עבדות ה' צריך תחילה להדיח מקרבו גיעול זוהמת הנחש הקדמוני אשר מצידו האדם חומד ומתאוה להבלי העולם ומאוויו הגשמיות וזוהמת הנחש בא לאדם ע"י חטא אד"הר והנה בחטא אד"הר נחלקו חז"ל בפרטו מה הי' ומהם אמרו שעיקר החטא הי' ע"י שמיהר להזדווג קודם שבת שבאם הי' ממתין ליום השבת לא הי' מקום לסטרא דמסאבא להתאחז בו. אמנם הכל הולך אל מקום אחד והיוצא מדבריהם שהחטא הי' ע"י שמיהר למלאות תאוותו מצד הסתות הנחש קודם זמנו. ולזה אמרו חז"ל על חוה שסחטה ענבים רמזו בזה שאכלה פגה קודם זמנו מצד התאווה כמאמר הכתוב כי טוב העץ למאכל וכי תאוה הוא לעינים וכו' ועי"ז גרמו מיתה לדורות ונאמר לאדם כי עפר אתה ואל עפר תשוב כי ע"י זוהמת הנחש שהוטל באדם אי אפשר להזדכך מהחומריות לגמרי רק ע"י קבורה שעל ידה יתעכל הבשר הבהמיות ויהיו נקיים מכל סיג לתחית המתים וזהו ענין חיבוט הקבר להפריד זהומת הנחש מהאדם והחטא אדם הראשון גרם לאבותינו שירדו

למצרים ללקט ניצוצות הקדושות שנפלו בק"ל שנה שפירש אד"הר מחוה וזהו ענין הגלות ושיעבוד מלכיות כמאמר חז"ל במשל בן המלך שתלה לו כיס של דינרין על צוארו וכו' מה יעשה הבן שלא יחטא. אמנם כשהמלך רוצה להטות בנו לדרך הטובה לבל יתהלך אחרי שרירות לבו הוא מדיחו בין אנשים המונים גסי הטבע שע"י עול השיעבוד והעבודה ישבר תאוותו ותערב לנפשו אח"כ וכן הוא באמת שיצאו אבותינו אח"כ ברכוש גדול מניצוצות הקדושות שהוציאו משם כידוע והלכו אח"כ למדבר ארבעים שנה ואכלו את המן כל הארבעים שנה למען יזדככו יותר וזאת היא העבדות העיקרי בכל האדם להגביר שכלו על נפשו המתאוה ולקדש עצמו גם במותר לו לבל יהי' להוט אחר התאוה. וכל דבר אשר תתאוה נפשו אפילו דבר המותר ראוי ונכון שירחיקנו כדי לשבר תאוותו ולא יאכלנו בעת תאוותו וע"י זה הוא מפריד מעצמו חלאות זהומת הנחש ומתקן חטא אד"הר וזהו טעם מצות הבאת בכורים כי מטבע האדם מצד חומריותיו ונפשו הבהמיות בעת יראה ביכורה בטרם קוץ באוות נפשו וחמדתו וגודל תאוותו בעודו בכפו יבלענה וחשש הש"ית פן בבואם אל ארץ חמדה וגפן ותאנה ורימון דברים שנפשו של האדם מחמדתן יתמשכו ח"ו אחרי תאוותם ויחזור הדבר לקלקולו ע"כ גזר אומר שיחסומו תאוותם ותאנה ורימון המתבכרים תחילה ימשוך ידיו מהם ובעת תגבורת יקוד תבערת התאוה אשר מטבע האדם שבדבר המתבכר וזה ימים אשר לא נמצא הפרי ההיא הוא חומד לה מאד אז מצווה מפי הגבורה שימשול ברוחו ועל כביר תאוותו ויכניע יצרו לשמור הפרי ההוא לשם הש"ית ולהעלותה למקום אשר בחר אל הכהן משרת דר מעון היודע להעלות הניצוצות הקדושים. וזהו רמזו חז"ל באמרם אדם יורד לתוך שדהו ורואה תאנה שביכרה כורך עלי' גמי ביאורו כמדומה לי ששמענוהו מאדומ"ור הרב הקדוש רשכב"ה מו"ה אלימלך זצוק"ל שהאדם היורד לתוך שדהו ורואה תאנה שביכרה ונפשו מחמדת לאוכלה ותבערת תאותו תוקד בקרבו אז יכרוך עלי' גמי ביאורו שיחסום בעד תאותו ויסגור בעדה על ידי שיזכור כי בשר הוא ומחר יעלו עשבים ודשאים על לחיו ועל מה זה נגזר על הגוף שיתבלה בעפר אם לא מחמת חטא אד"הר שהיתה ע"י שנטה אחרי התאוה וגרם עי"ז שנתדבק בו ובזרעו אחריו חלאת זהומת נחש הקדמוני שאי אפשר להפרידו אם לא ע"י מיתה וקבורה ועי"ז ישליך תאותו מנגד בכדי לזכך חומריותו בעודנו בחיים חיותו ולבל יוסף להתגאל בחמדת תבל ומטעמים העריבים לחיך ומחמת זה נקט תאינה שעץ שאכל אד"הר קא סבר שתאנה היתה וכמו שפי' רש"י על פסוק ויתפרו עלי תאינה בדבר שקילקלו בו נתקנו וזה הוא ג"כ טעם עיטור בכורים בפירות מאותו המין היותר יפים שיהי' מלחמתו וכבישת יצרו יותר גדול בערך שהגם שהם נאים ביותר

עכ"ז הוא כובש תאוותו ומושל ברוחו מתחילת לקיטתו עד שיביאם לבית הבחירה ולכן היו לנין ברחוב כמו ששנינו במס' בכורים בכדי שלא יפרוץ אחד מהם הדבר להתאוות אליהם ולאכלם בהיותו לבדו בבית מלון בדרך ולכן אחר שטרחו כל אותו הדרך ומשלו ברוחם וסבלו תאוותם עד שבא אל בה"מק אז בבואם לירושלים כל בעלי האומניות היו עומדים מפניהם מחמת שקידשו א"ע בכל אותו הטורח לזכך חומריותם ולכן אמר הכתוב וענית ואמרת לפני ה' אלהיך כו' ביאורו אחר שתענה את עצמך ותחסום תאוותך אז תבין גודל מעלת הזדככות החומר ותתן שבח והודי' למקום ב"ה שזיכה אותך למעלה זו ותאמר לפני ה' ארמי אובד אבי רומז לנחש רמאה נחש הקדמוני שביקש לאבד את אבי הראשון הוא אד"הר אבי כל באו עולם במה שהשיא את חוה לאכול מעץ הדעת ומפני זה הוכרחו אבותינו לירד מצרימה לתקן חטא אדם הראשון לזכך חומריותם ולהוציא משם ניצוצות הקדושות שנפלו לשם וכו' ויהי שם לגוי גדול עצום ורב וכו' שכן עלתה בידם שהוציאו ניצוצות הרבה מאד ולכן וירעו אותנו המצרים ויענונו וכו' הכל הי' כדי לזכך אותם ולצרפם ככסף בכור עוני שעי"ז נשבר כח תאוותם ומטעם זה מזכירין כאן מה שנעשה להם במצרים בפרישת ד"א והשלכת הבנים ליאור וגודל הדחק יען כי כל זה הי' לשבר כח תאוותם לבליתאוו לדבר ערוה ויהיו בחונים כזהב מכל סיג וחלאת זהומת הנחש. ולכן נצטווינו מצות בכורים בכדי שלא נמשך עוד אחר תאוות לבנו ולא יתערבו בתוכנו סיגי תאוות החומריות ומזה נבין מאמר הכתוב ועתה הנה הבאתי ביאורו ועתה אחר אשר כל זה עבר על נפשינו עבור חטא אד"הר שנמשך אחר התאווה על כן הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה ולא אתמשך עוד אחר תאוות הגשמיות שמטבעו להתאוות לפרי המתחדש משנה לשנה בעת שנתבכרה ומטעם זה סמך למצות הבאת בכורים ווידוי מעשר שגם מצות מעשר שני טעם העלאתו לירושלים הוא בכדי להזמין על שולחנו כהני ה' והלוים בכדי שילמוד מאתם סדרי עבודת ה' ואכילתם בקדושה והזדככות החומריות וכמו שאמר הרב בוצינא קדישא רבינו מנחם מענדיל מריאמנוב זצוק"ל על פסוק עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה שנה שנה למען תלמד ליראה את ה' וכו' שעל ידי שהי' מעלה מעשר שני לירושלים וקורא לעובדי ה' העומדים שם לשרת לפני ה' לאכול אתו עי"ז הוא לומד מהם יראת ה' ואח"כ אמר היום הזה ה' אלהיך מצוך לעשות את החוקים האלה ואת המשפטים ושמרת ועשית אותם בכל לבבך וכו' ביאור הכתוב שהיום הזה דייקא דהיינו אחר שעשית כל הנ"ל שהגברת השכל על החומר ומשלת ברוחך לכבוש תאוותך ונטהרת מזהומת הנחש אז ה' אלהיך מצוך לעשות וכו' שאז תזכה לעשות המצות בשלימותן בכל לבבך ובכל נפשך אחר שכבר

יצרך מסור בידך ובידך להטותו לאשר תחפוץ אבל קודם ששובר האדם תאוותו עדיין אין עשיתו המצות בשלימות והבן.

**א"י** והי' כי תבוא אל הארץ וכו' ובאת אל הכהן וכו' ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלהיך וכו' וענית ואמרת וכו' וירעו אותנו המצרים וכו' עד סוף הפרשה השקיפה ממעון קדשיך וכו' בהדקדק עוד כי יש להבין בפרשה זו הרבה א' אמרו הגדתי היום לה' אלקיך מדוע לא יאמר אלקינו לכלול גם עצמו ב' מה צורך הגדה זו גם מה טעם שמזכירין בהבאת בכורים מה שבקש לבן הארמי לעשות ליעקב אבינו יותר מבכל המצות כנ"ל וכבר דברנו בזה אמנם הרבה פנים לתורה גס מה צורך להזכיר כאן יציאת מצרים עוד יש להבין על אמרו השקיפה ממעון קדשיך וברך את עמך וכו' הלא אין מחסור ליראיו ודורשי ה' לא יחסרו כל טוב ולפי המובן אין צורך להתפלל על זה כי ראוי לבטוח בה' שהוא זן ומפרנס לכל ובוודאי לא יחסר דבר. אמנם נרמז בזה ענין פנימי כי הנה ידוע אשר עיקר כונת בריאות עו"הז הי' ותונן עבודתינו הוא להעלות העולמות והניצוצות הקדושות ולהבדיל הקליכה מהקדושה ובפרט אחר חטא אד"הר כנ"ל שנפלו הרבה נ"ק לבין החיצונים וכן ע"י קלקול דור אנוש ודור המבול והפלגה עד שבא אברהם אבינו ע"ה והתחיל להעלות הניצוצות הקדושות ולתקן חטא אד"הר וכן יצחק בנו העלה הרבה נ"ק עד שבא יעקב אבינו והוליד י"ב שבטי ישורין וידוע לחכמי האמת אשר כל ענין יעקב עם לבן ואשר עבדו בשתי בנותיו ובצאנו כל זה הי' כדי להעלות הנ"ק שהיו אצלו ומפני זה נתגלגל שרדף לבן אחריו כי עוד נשארו לתקן נ"ק ונתעלו אז באכול יעקב עמו על הגל והוציא בלעו מפיו וזה היתה ג"כ ענין ירידת אבותינו למצרים כדי להעלות הניצוצת כי לשם נתגלגלו כל ניצוצות דור המבול ודור הפלגה וזה הבטיח הש"י לאברהם אבינו שיצאו ברכוש גדול וכן הי' ועלתה בידם כענין שנאמר וינצלו את מצרים ודרשו חז"ל שעשוה כמצולה שאין בה דגים ורמזו ג"כ שהעלו את כל אשר מצאו שם במצרים ומפני שהנחילנו הש"י ארץ חמדה טובה ורחבה כי מפני גודל חשיבת ארצנו הקדושה מגולגלים שם הניצוצין היותר גבוהים גם באם היו מעלים הניצוצין שבארץ ישראל היו מתעלים עי"ז כל הניצוצין שבכל העולם והיו מתבררים העולמות מכל וכל ואולם באם יארע לאדם ניצוץ קדוש אשר נתקלקל הרבה הגם כי הוא ממקום גבוה אז באם האדם ההוא אינו אוכל המאכל אשר נתגלגל בו בקדושה ובטהרה רק נמשך אחר תאותו אז לא די שאין יכולת בידו להעלותו אכן ג"כ יש מקום שיתקלקל האדם ההוא ויפול בשחיתות קלקול הניצוץ ההוא כי יחטא ואשם באותו החטא אשר נתקלקל הניצוץ הזה ושמעתי מהרב הקדוש האלקי האב"ד דק"ק נשחיז זצוק"ל כי מפני זה יארע לבעלי

תשובה שחוזרים לקלקולן אח"כ מפני שאין נזהרין באכילתם לאכול בקדושה ועי"כ הניצוצים המגולגלים בהמאכלים ההם מושכים אותם אחורנית וכן אירע לאבותינו כי בבואם לארץ מלאה כל טוב ונמשכו אחר התענוג הגופני אז חזרו לסורן להיות עובדי ע"ז לסיבת אשר נתקלקלו מהניצוצית וזה מטעמי מצות הבאת ביכורים אל הכהן כי האדם היורד לתוך שדהו ורואה תאנה שבכרה הנה ישנו ניצוץ קדוש מגולגל בתוך התנאה ההיא אשר לו משפט הבכורה להעלותו קודם והנה כל אדם יתכן שיחזיק א"ע אשר עוד איננו שלם בתכלית השלימות. ומהראוי להיות ירא לנפשו ליגע בפרי ההיא כי באולי לא יהי' ביכולתו להעלות הניצוץ ההוא ואפשר שיפסיד גם מה שבידו ע"כ מן ההכרח הי' שילך אל הכהן אשר יהיה בימים ההם שהוא גדול מאחיו בחכמה ועובד את בוראו עבודה תמה. והוא יניפינו לפני ה' ויעלה הניצוצות ההם וע"י בואם לפני הכהנים והלוים ויתן להם חלקם בתרומות ובמעשרות ויראה גודל זריזותם בעבודתם ותוקף קדושתם. ואכילתם לפני ה' בקדושה אז יכנע לבבו לשוב בתשובה שלימה לבל יתמשך אחר חמדת תענוגות תבל ואל ישיא לבו בנועם הבלי הזמן ועי"ז יהי' יכולת בידו להעלות ניצוצין המגולגלים בפירות אשר ישאירו בביתו ויאכלם אח"כ ג"כ בקדושה ולזה היתה כונת מאמרו הגדתי היום לה' אלהיך וכו' מלת הגדתי יש לפתרו לשון המשכה (כמו נגיד ונפיק מן קדמוהי) פי' שאני נמשך היום לחלק ה' להדבק בו להעלות העולמות אליו ית' ולזה אמרו ה' אלהיך להורות שמחזיק את הכהן בערך היותר גדול הרבה בעבדות הש"י יותר מערך עצמו ויותר מתדבק בה' וקרוב אליו ולזה הביא הבכורים אל הכהן שיעלה הניצוצין שבהם וע"כ בא הסיפור אח"כ מיעקב ולבן וירידת אבותינו למצרים שהכל הי' להעלות הניצוצין וכאמור למעלה ולזה באה התפלה השקיפה ממעון קדשיך וכו' פי' שע"י הבאת בכורים והפרשות תרומות ומעשרות יזכהו הש"י שגם מהפירות הנשארים תחת ידו לצורך אכילתו יוכל להעלות הניצוצין שבהם בעצמו וח"ו לא יחטיאו אותו באכילתו מהם והיתה בקשתו שיברך את ישראל ואת האדמה אשר נתן לצו כלומר שיברך את ישראל שיהיה לאל ידם להעלות בעצמם הנ"ק וגם יברך את האדמה בניצוצות קדושות אשר לא ירעו אותנו ולא יסיגו אותנו אחורנית מעבודתו ית' כנ"ל.

**או** יאמר והיה כי תבוא אל הארץ וכו' ולקחת מראשית וכו' ושמת בטנא והלכת וכו' ובאת אל הכהן אשר יהי' בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלהיך כי באתי אל הארץ וכו' ולקח הכהן הטנא מידך והניחו לפני מזבח ה' אלהיך וענית ואמרת לפני ה' אלהיך ארמי אובד אבי וירד מצרימה וכו' וירעו אותנו המצרים ויענונו ויתנו עלינו עבודה קשה ונצעק וכו' וירא את ענינו ואת עמלינו ואת לחצינו וכו' ועתה הנה הבאתי

את ראשית וכו'. הנה כבר אמרנו בזה הרבה על כל מה שיש לדקדק בזה ועוד לאלקי מילין ונשים לב עוד על אמרו ולקח הכהן וכו' והניחו לפני מזבח ה' וענית ואמרת לפני ה' אלהיך וכו' ופי' רש"י שלקיחת הכהן היתה כדי להניף אותו ויש להבין למה הוצרך להניף קודם הקריאה ולמה לא יקרא תיכף בשעת ההבאה גם למה אומר הגדתי היום לה' אלהיך ואינו אומר לה' אלהינו גם תיבת ועתה אין לו קישור למה שלפניו. גם כבר דקדקנו למעלה מה שייכות לסיפור הזה בשעת הבאת בכורים יותר מבעשיית שאר המצות שרובם הם זכר ליציאת מצרים ומדוע לא נצטווינו לספר בהם גם כן מה שעשו לנו המצרים בגודל הלחץ והדחק. גם נשים לב למאמר בעל הגדה וירא את ענינו זו פרישות ד"א ואת עמלינו אלו הבנים מה ענין זה להבאת הביכורים ויראה לומר ע"פ הכתוב וכל שיח השדה טרם יהי' בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח כי לא המטיר ה' אלהים על הארץ ואדם אין לעבוד את האדמה וכו' פירש"י ומ"ט לא המטיר לפי שאדם אין לעבוד את האדמה ואין מכיר בטובתם של גשמים וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם התפלל עליהם וירדו וצמחו האילנות והדשאים וכו' הורה לנו הכתוב בזה שהגם שלכל הדברים הרוחנים והגשמים יש שרים הממונים עליהם כמאמר חז"ל שאין לך עשב מלמטה. שאין לו ממונה מלמעלה והך אותו ואומר לו גדל עם כל זאת לא ירדו הגשמים ולא צמחו האילנות והדשאים ולא נתנה הארץ יבולה קודם תפילת אד"הר מפני כי תכלית הבריאה הוטבעו אדניה שירידת ההשפעה תהי' ע"י התעוררות התחתונים שמעוררים אתערותא דלעילא ואלולי הצדיקים שבכל דור ודור שעל ידי תורתם ותפילתם וגודל תבערת תשוקתם להדבק בבוראם הם מייחדים כל העולמות מתתא לעילא ומעוררים ע"י זה אתערותא דלעילא והשפעה לכל העולמות ולכל הברואים ושיומשך שפע בני חיי ומזוני על הכנ"י הי' העולם חוזר לתוהו ובוהו ח"ו. וגם השכליות והרהורי תשובה שנופלים לתוך מחשבתו של אדם לתת עצות בנפשו איך יוכל לעבוד ה' הם באים ג"כ ע"י התעוררות הצדיקים שממשיכין המוחין עלאין דרך המדות על הכנ"י ואלולי זאת אל יתהלל חכם בחכמתו גבור בגבורתו לעשות חיל ולאסוף הון כי לא לנבונים עושר ולכן צותה התורה הקדושה ליתן להכהנים הכ"ד מתנות כהונה בכדי להכיר ולידע כי אלולי כהני ה' שע"י גודל יחודיהם שהם מיחדין כל העולמות בא"ס ית"ש הם ממשיכין השפעת כל הענינים לא הי' מתברך בשום דבר ונצטוונו לפדות בכור אדם להורות כי אלולי הכהנים שהם ממשיכין בני וחיי לא הי' מתברך בבנים וכן מעשר בהמה וראשית הגז ותרומה ודומיהן היו באים על כוונה זו בכדי לידע כי אלולי כהני ה' ועבדיו לא הי' מתברך בפרי אדמתו ושגר אלפיו ועשתרות צאנו ולכן אמרו חז"ל כל המביא דורון

לת"ח כאלו הקריב בכורים מפני שבכל דור ודור הוא כן שאיך השפעה יורדת רק על ידו צדיקי הדור האמיתים שהם הם הממשיכים ההשפעה וזה שמביא לו דורון הוא מורה בזה שהוא מכיר גודל הטובה שעושה עמו הצדיק ושכל ברכת ידיו באתה לו על ידי הצדיק לא בכוחו ועוצם ידו ולכן הוא כאילו הקריב בכורים שהיו באים ג"כ על כוונה זו וכאשר נבאר עוד ונבוא לביאור הכתובים שהנה חשש הש"ית שכשיבואו לארץ זבת חלב ודבש ויתעסקו בנחלת שדה וכרם ומרעה הצאן יבואו לחשוב כי בכוחם ועוצם ידם יעשו חיל ויתלו הכל בסבה טבעית שזה ששדהו עשתה תבואה הרבה הוא מפני שזבלה יפה ועידרה ונכשה וזה שצאנו פרוץ לרוב מפני שהי' לו רועה טוב ובקי באומנותו ויסורו לבם מאמונת הש"ית. לכן צוותה התורה הקדושה שראשית פרי האדמה יביא אל הכהן. והנה אמרה התורה במעשר שני עשר תעשר וכו' למען תלמד ליראה הגם כי המעשר שני לא הי' לכהנים וללוים שום חלק בו רק שהבעלים היו אוכלים אותו בירושלים עם כל זה היו לומדים מזה יראת השם ע"י שהיו מזמינין מרצונם על שלחנם את הלוים והיו מלמדין אותם דרך השם ומכ"ש בתרומה גדולה ובכורים שהיו נותנין אותם כולו לכהן אז שכשבא ליתן לכהן את שלו אז על ידי גודל בהירות קדושת הכהן מהשראת השכינה השורה עליו הי' נופל פחד ויראת השם על המביאים לו מתנותיו והיו חוזרים בתשובה שלימה על כל מעשיהם והיו נוח להם לבא לידי מדה זו לתת לבם לידע ולהבין שכל השפעתם וכבוד עשרם בא להם ע"י הכהן שהוא מיירד כל העולמות מתתא לעילא ומוריד מעילא לתתא השפעות טובות ולכן אמר ובאת אל הכהן אשר יהי' בימים ההם להורות שיבחר לו הגדול שבכהנים בכדי שיקשר אותו לשרשו ויקרבהו אל השם וישיבהו בתשובה שלימה ואז יקבע בלבו אמונת השם לידע ידיעה ברורה שלא בכוחו ועוצם ידו אסף הון רב רק שהוא מושפע מלמעלה ע"י תפלת הצדיקים. וזהו שפירש"י ז"ל ובאת אל הכהן וכו' ואמרת אליו הגדתי היום וכו' שאינך כפוי טובה אין הפירוש שיצטרך להגיד שאינו כפוי טובה לנגד השם רק הפירוש הוא שאינו כפוי טובה לנגד הכהן ושמכיר שכל הטובה הוא באה לו ע"י המשכת הכהן וזהו שאמר הגדתי היום לה' אלהיך ויחד שמו יתברך על הכהן דייקא להורות מה שאמרנו שמחזיק טובה אל הכהן שע"י ההשפעה שהוא ממשיך בגודל יחודיו הוא אוכל בסבתו ולכן כשבא אל הכהן והביא הביכורים ועדיין לא היתה מחשבתו זכה וצלולה מכל וכל בהבאת הבכורים הי' מן הצורך שיניף הכהן אותם וע"י התנופה הי' מעליהו ומקשרו לשרשו וזהו בסוד אור חוזר שהשכעה שירדה למטה הוא חוזר ומעלה אותה ולכן הי' מן הצורך להזכיר מעשה לבן שגם לבן היה רצונו ומגמתו להסיר את יעקב אבינו מאמונת אלהי עולם ומסר לו

לרעות צאנו שיטריד עצמו בעבודת הגשמיות ושיתלה סיבת פרנסתו בהשתדלות עסקיו ומרעה צאנו. וזהו ארמי אובד אבי (אבי רומז להמחשבה והרצון כמובא לעיל שביקש להטריד מחשבתו שיחשוב להשיג קניני העולם הזה ע"י עבדותו) וגם המצריים זאת היתה מגמתם להביא את ישראל לידי מדה זו לתלות סיבת קנין ענינים הגשמיים ברוב העבודה יומם ולילה. ולכן נתנו עליהם עבודה קשה בחומר ובלבנים וגם מנעו אותן בעבדותם מדרך ארץ והשליך זכוריהם ליאור וחשבו שהכל הוא מדרך הטבע וכאשר יתענו ברוב העבודה לא יפרו וירבו וכמאמר הכתוב הבה נתחכמה לו כן ירבה וכו' אמנם באמת לא הועיל להם תחבולותם וכאשר יענו אותם כן ירבה. ולכן הוקבע הסיפור הזה בהבאת הבכורים להכיר ולידע שהכל בא בהשפע מהש"ית ואין מועיל שום תחבולה וזהו שמזכירין פרישת דרך ארץ והשלכת הבנים ליאור שהכל ראו וידעו שאין העולם מתנהג על פי הטבע וההשתדלות בעניני העולם רק שהכל הוא בידי השמים ועצת ה' היא תקום להשפיל ולרומם ולא יועיל כל תחבולה בשום ענין בלי גזירת המקום ב"ה וזהו אמרו ועתה הנה הבאתי כו' עתה אחרי שאני יודע מכל זה שהכל בא בשפע מאתו יתברך שמו ולא יועיל שום תחבולה לאסוף הון ועיקר השפע היורדת היא ע"י אתערותא דלתתא ויחודי הצדיקים. לכן הנה הבאתי את ראשית כרי האדמה להחזיק טובה להכהן שנתברך בגללו.

**ובזה** יתבאר ג"כ המשך הכתובים שאמר כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך בשנה השלישית שנת המעשר ונתתי וכו' ואמרת לפני ה' אלהיך בערתי הקודש וכו' ככל מצותך אשר צויתני לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי לא אכלתי באוני ממנו ולא בערתי ממנו בטמא ולא נתתי ממנו למת כו' עשיתי ככל אשר צויתני השקיפה ממעון קדשיך וכו' וברך את עמך את ישראל ואת האדמה אשר נתתה לנו וכו' היום הזה וכו' ושמרת ועשית אותם בכל לבבך כו' ופרש"י ז"ל ככל מצותך לא הקדמתי תרומה לבכורים וכו' ולא שכחתי מלברך על הפרשות מעשרות וכו' עשיתי ככל אשר צויתני שמחתי ושימחתי בו השקיפה ממעון קדשיך עשינו מה שגזרת עלינו עשה אתה מה שעליך לעשות כו' ושמרת ועשית אותם בת קול מברכתו הבאת בכורים היום תשנה לשנה הבאה הנה כל זה צריך ביאור מה ענין תליות ברכות האדמה בקיום מצות הללו דייקא וביותר יש לשים לב מה שפירש"י הבאת בכורים היום תשנה לשנה הבא היכן מרומז ברכה זו שיזכה להביא בכורים עוד לשנה הבאה אמנם כבר אמרנו למעלה שענין הבכורים היתה להורות שלא בכוחו ועוצם ידו הוא עושה חיל רק שהברכה באה לו על המשכת השפע שמושכין הצדיקים ע"י ייחודיהם והנה איתא בכתבי האר"י ז"ל

שעיקר הברכה היא ע"י שיורדין ניצוצות קדושות בפרי הארץ ובפירות האדמה ובפירות האילנות שצריכים עלי' והעלאת הניצוצין הוא על ידי הזדככות אדם וקיום המצות שכשהזהיר לברך על המאכל ברכה הראוי לו הוא מעלה הניצוצין עי"ז או בזהירת נעילת ידים וכן בכל קיום המצות מתעלין הניצוצין הקדושים כל ניצוץ מתעלה במצוה הראוי לו כפי שרשו וכשהשי"ת מברך את עמו ישראל מזמין להם ניצוצות גבוהים וקדושים שאינם צריכין רק תיקון מעט והם מוסיפים קדושה ודביקות לאדם שמזדמנין לו להתעלות על ידו וההפוך הוא ח"ו שיורדין ניצוצית נפולים שנפלו למעמקים והם קשים להעלותן וקרובים מאד לקלקל את האדם אל בחי' הרע שנפל בו הניצוץ. והנה המצוה גוררת מנוה ועבירה גוררת כו' וכשהאדם מקדש ומטהר עצמו במותר לו ועושה המצות בשמחה מזדמני' לידו ניצוצות קדושות שאינם נפולים והם בחינות נשמות רק שנריכים איזה תיקון מעט והם עוזרים אותו להתקדש יותר ובכל מצוה שזהר בו האדם מזדמן לידו ניצוץ קדוש שצריך עלי' בדבר זה ועוזרו לקיים המצוה וכן ח"ו להיפוך בעבירה יוכל להזדמן לפניו ניצוץ שנפל בענין זה ומחטיאו יותר וזה שאמרו חכמינו ז"ל הביאו לפני עומר כדי שיתברכו לכם תבואה שבשדות ושתי לחם בעצרת כדי שיתברכו לכם פירות האילן שביאורו ג"כ שע"י קיום המצות בעומר ובשתי לחם ודומיהן מתברכים הפירות והתבואות בניצוצות שאינם נפולים ומוסיפים בהם קדושה והנה בהבאת הבכורים ג"כ שהיתה בשמחה רבה בקיבוץ עם רב מבני ישראל לעלות לציון ברנה ולפניהם תוף וחלל בזה היו ממשיכין שיתברכו בניצוצות קדושות שעוזרים לקיים המצות בשמחה רבה ולהיפוך ח"ו שהגם שהאדם עושה מצוה רק שעושה אותה בעצבות ובאנינות בלא שמחה הוא ממשיך שיזדמנו לו מצות המתקיימת עד"ז. וזהו מאמר הכתוב לא עברתי ממצותיך ופרש"י ז"ל שלא הקדמתי תרומה לבכורים רק שהבאתי בכורים שהיא מצוה המתקיימת בשמחה ולא אכלתי באוני ממנו שמצות אכילת מעשר שני בירושלים לא אכלתי באנינות ובעצבות רק בשמחה ולא בערתי ממנו בטמא ופרש"י בין שאני טמא והוא טהור ובין וכו' שנזהרתי לאכלו בקדושה ובטהרה ועי"ז ולא נתתי ממנו למת שע"י שקימתי המצות בשמחה ובקדוש ובטהר' לא נתתי מקום שאצטרך לבא לידי קיום המצות המתקיימת במת שהם מתקיימת באנינות וטומאה רק שיהיו כולם חיים וקיימים לכן השקיפה ממעון קדשך וברך את עמך ישראל ואת האדמה פי' שתברך את האדמה בניצוצות קדושות שיעזרוני לקיים המצות בקדושה ובטהרה ומתוך רוב שמחה וזהו שפרש"י ושמרת ועשית הבאת בכורים היום תשנה לשנה הבאה ביאורו שקיום המצות

שקיימת בשמחה גוררת מצוה דוגמתה שתזכה ג"כ לשנה הבאה לקיים מצות בכורים בשמחה רבה.

**א**"י והי' כי תבוא אל הארץ וכו' ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך וכו' ושמת בטנא והלכת אל המקום אשר יבחר וכו'. יש להבין על אמרו בטנא שהוא מיותר דמה לנו באיזה כלי שמביאים ואם אפשר לו שיביאם בידיו יכול ג"כ להביאם עוד למה לא אמר ושמת בסל או בכלי גם תורתינו הקדושה היא נצחית ומלמדת לאדם דעת כל הימים ועתה בעו"הר שאין לנו הבאת בכורים במה יקוים מקרא זה אמנם נרמז בזה ענין גדול אשר הורה השם לעבדיו הצדיקים העומדים בפרץ להגביר חסדי אלהינו על עמו ולהוריד אליהם שפע טובו ומורה להם לקשר כל העולמות אל הא"ס יתברך ויראה להם יראת רוממותו יתברך שהם מכירין גדולתו שזהו ראשית כל דבר וסוף כל דבר כמ"ש ראשית חכמה יראת ה' ונאמר סוף דבר וכו' את אלקים ירא ועוד נאמר עקב ענוה יראת ה' וצדיקים האלו הם מקשרין נר"ן מכל העולמות אל הא"ס ב"ה מתתא לעילא וע"י זה יכולין להשפיע ולמשוך חסדים מעילא לתתא ותגבורת הדינין אל העכ"ום וגם להמתיק הגבורות בשרשן ולסלק הדינין מעל בני ישראל והורה הכתוב שעיקר זה הם הנקודות שהם חיותן ונפשן של האותיות וע"י משתנים השמות שע"י נקודה זו ממשיכין מדת חסד ובנקודה זו מדת גבורה על שונאי ישראל וכן כל הענינים והנקודות הם ט' לנגד ט' ספירות הראשונות וספירות מלכות היא המקבלת שפע כל הט' כידוע ונרמז במש"ה כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא אכן לכל הדברים אי אפשר לבא כי אם ע"י שמחה שאין השכינה שורה מתוך עצבות אלא מתוך שמחה וכל זה רומז בפסוק והי' כי תבוא אל הארץ שאין והי' אלא לשון שמחה וכוונתו שתהי' בשמחה כי תבוא אל הארץ היא הארץ העליונה כידוע ליודעי חן וזהו אשר ה' אלהיך נותן לך נחלה שהיא הנחלה האמיתית אשר חנן ה' לצדיקיו וירשתה וישבתה בה פי' אחר שיתיישב דעתך בזה ותוכל להעלות העולמות אז ולקחת מראשית כל פרי פי' שתזכה לזה ע"י יראת השם שנקראת ראשית שנאמר יראת ה' ראשית דעת ופירש ולקחת מראשית מחמת ראשית כלוחר מחמת יראת ה' כל פרי האדמה מוסב על ולקחת שתיקח כל פרי. וכוונתו כל דברים הנקראים פרי כגון פרי בטן ופרי האדמה ודומיהם אשר תביא מארצך פי' שדברים אלו הם צריכים בארצך הוא הארץ התחתונה ושמת בטנ"א והלכת אל המקום מלת בטנ"א נוטריקון ט' "נקודות "אותיות ועל ידיהם והלכת אל המקום להעלות אותן מתתא לעילא אל הא"ס בה' שהוא מקומו של עולם ולהמשיך מעילא לתתא שפע כל טוב.

**א"י** ע"פי פשוט ע"ד הנ"ל וענית ואמרת לפני ה' אלהיך ארמי אובד אבי וירד מצרימה. הנה דקדקתי לעיל מה נשתנו מצות בכורים מכל שארי מצות התורה שיהי' צריך להזכיר מה שביקש לבי לעשות ליעקב אבינו ומה גם שאין זה שום נתינת טעם שמפני כך אנו מביאין ביכורים מפני שניצל יעקב אבינו מלבן דמה ענין זה לזה וגם הסיפור של יציאת מצרים צריך הבנה מאי שייכות יש על הבאת בכורים יותר ממצות אחרות. גם טעם של מצוה זו מה היא הגם שכל המצות הם גזרת המלך על עבדיו מ"מ כל מצוה יש לה טעם והנראה בזה שהתורה הקדושה באה לפקוח עינים לפני האדם לאשר האדם כל ימי חלדו יסובבוהו תלאות שונות שאינן דומות זו לזו ואין לך אדם שאין לו שעה דחוקה ושעה מרווחת אמנם האיש הנבון אם יביט בעינא פקיחא על כל מאורעי ומקרי הזמן המתהפכים עליו יראה בעיניו ולבבו יבין כי הכל הוא לטובה מלפני הש"ית להטיב באחריתו. ע"כ ראוי שיקבלם בסבר פנים יפות ואל יקוץ בהם אמנם ירדוף לדעת ולבוא על אמיתת טובתו במקרים האלו והשם יבינהו ויראהו הטובה ההיא וגם שכרו הרבה על שהאמין בה' וחשבה לו לצדקה ומי שאין עושה כן לא טוב עושה. והנה יעקב אבינו ע"ה עברו עליו עקין סגיאין שהוכרח לברוח שדה ארם מפני עשו וגם שם היצר לו לבן בכמה ענינים ומרוב צערו דבר יצא מפיו ואמר נסתרה דרכי מה' כמו שדרשו חז"ל במדרש קהלת על פסוק למה תאמר יעקב ותדבר ישראל נסתרה דרכי מה' וכו' דקאי על יעקב אבינו ע"ה ונענש עי"ז במכירת יוסף כמובא בפייט של ר"ה אשר עי"ז נתגלגל הדבר וירד יעקב אבינו למצרים. והנה באמת כל מקראות יעקב אבינו ע"ה הי' כוונת הש"ית לטובה והי' אחריתם לטובה וכמו כן כל מאורעות אשר יסבב השם לכל אדם לטובה הם מאתו יתברך כי כל מגמתו להטיב לברואיו. אכן לפעמים ינסה ה' את האדם העובד ה' בטובות אשר ישפיע עליו והאיש ההוא מפני שרצונו בעבדות השם. והטובה ההיא לפי דעתו ידמה שמטרדת אותו מעבדות השם ולא יישר בעיניו לקבלה וגם בזה צריך שלא יהי' כפוי טובה ואל יבעט חלילה בטובת המקום עליו. אמנם נכון הוא שידע כי הכל הוא לטובתו ניתן לו אף שלפי דעתו הוא מוטרד עי"ז מעבדות השם ובאם יבקש להוודע טובות המקום וישתדל ע"ז יפקח ה' את עיניו ויבין טובתו האמיתית. והנה גם לבן הרשע זאת היתה כל מגמתו בכל ענייניו עם יעקב אבינו להמרות את רוחו ולהטרידו בעסקיו כדי שיבטא בשפתיו ח"ו נגד פני עליון לבעט טובתו של מקום ולחשוב שנתן לו דבר המטריד אותו מעבודתו. ויעקב אבינו נתפש קצת בכוונת לבן הרשע באמרו לבסוף נסתרה דרכי וכו' וחשש הש"ית פן בעת שיביא את עמו לארץ שדות וכרמים שהם דברים שבהתעסקם מטרידין האדם מעבודת בוראו יבעטו בטובתו מחמת שלפי דמיונם הוא

דבר בלתי נאות להם לעבודתו ית"ש ועל כן צוה השי"ת להביא בכורים ולספר עליהם מה שאירע ליעקב אבינו עליו השלום וזהו ארמי אובד אבי שביקש להטרידו שיבעט ח"ו בטובת הבורא ב"ה ועי"ז נענש ונתגלגל הדבר שירד למצרים וזהו וירד מצרימה למען נזהר לבל נבעט בטובה שהשפיע עלינו ולהכיר שהם לטובה האמיתית לא לבלבל מעבודתו ולהודות לו ולהללו על כל הטוב ההוא וזה שכתב רש"ל ואמרת אליו שאינך כפוי טובה ובכל דרכיך דעהו הגם שאתה מושפע מכל טוב כנ"ל.

**עוד** נראה לתת טעם להבאת הביכורים ופי' הפסוק ארמי אובד אבי וכו' שכל מבקשי השם בימי נעוריהם טרם יסתבכו בטרדות העולם מבקשות מזונם ודומיהן ילהיב לבבם אל השם ואות נפשם לעשות רצונו ולעבדו אכן אחרשיתחילו להטריד עצמם בעסקי העולם ויתכבה מעט יקוד לבבם והתלהבותם בעבודת השם יוכלו ח"ו ליפול מעט מעט ולשכוח כל רצונם ומאווים אשר הי' להם בימי קדם לעבודת הבורא ב"ה והנה בני עלי' והשרידים אשר ה' קורא מועטים הם אשר הם עובדי השם באמת ואנשים הבינונים עיקר עבדותם להשם היא ההשתוקקת אשר להם בכל יום להיות עובדי השם ובעת שיתעורר באדם ההשתוקקות ההוא ויתחיל להבעיר לבבו לעבודת יוצרינו הגם אם האדם ההוא נאחז בשבך מעמקי הטרדות יוכל להמלט מהם ויחזור לעבוד ה' ומפני כן עיקר מאווי היצר להטריד האדם בעסקים רבים ולהקיף אותם מכל צד למען אשר יפלו מתבערת יקוד לבבם מעט מעט עד אשר ישכיח מלבו לגמרי רצונו ואות נפשו אשר הי' לו תחילה.

וגם לבן הארמי זאת היתה כוונתו להטריד את יעקב אבינו בקניני העולם כדי שיפול ח"ו ממדריגתו ועבודתו ויוכל אח"כ לאבד גם רצונו אשר הי' לו לעבוד השם וזהו שנאמר ארמי אובד אבי מלת אבי פי' כמו לא אבה בדרכיו הלוך וכמו לא אבה יבמי שהוא לשון רצון שרצה לאבד רצונו בעבדות השם וגם וירד מצרימה וכו' וירעו אותנו המצרים וכו' ויתנו עלינו עבודה קשה ואעפי"כ ונצעק אל ה' שעם כל התלאות לא שכחנו את השם. וניתן מאמרזה לאמרו על מצות בכורים וגם טעם גוף המצוה כי מפני אשר נתן ה' לעמו ארץ חמדה מלאה כל טוב מקניני העולם ופן באמצעות עסקם בזה יפלו מאש יקוד לבבם לעבודתו יתברך שמו ואחר כך יתמשכו מעט מעט אחר חמדת העולם עד אשר ישתכח מלבם שרצונם לעבוד ה' ע"כ הצריכם שראשית פרים לא יטעמו אותן אכן יעלום אל הכהנים כדי שיזכירו את עצמן שצריך האדם לעבוד ה' ואחר כך כשיבוא לפני הכהנים הזריזין בעבודתו ית' יומם ולילה והם יזכירוהו עד אשר יחזור למאוס בכל דברים המטרידים ולהיות עובד ה' והכתובים אשר צריך לאומרם מזכירין אותו לבל

יעמיק הרבה בטרדות קניני העולם כי זאת היתה כוונת לבן הרשע. וגם אבותינו עם היותם במצרים טבועים בעבודת הפרך לא שכחו את ה' אלהיהם בכל זאת.

**את** ה' האמרת היום להיות לך לאלהים וללכת בדרכיו וכו' וה' האמירך היום להיות לו לעם סגולה וכו' ולתתך עליון וכו' לתהלה ולשם ולתפארת ולהיותך עם קדוש וכו' ופרש"י שהאמרת הוא לשון המשכה והבדלה ואינו מספיק שרש"י ז"ל בעצמו כתב שאין לו עד במקרא גם אין לו שייכת יפה אצל את ה' האמרת שאצל ישראל שייך שפיר שהפרישים מכל הגוים ובחר בהם אבל לנגד כבודו יתברך אינו מתפרש יפה ויראה לבאר ע"פ פשוטו ע"פ מה ששמעתי מהרב הקדוש האב"ד דק"ק נשחיז זצק"ל שאמר שענין נסיעת אנשים אל הצדיקי הדורות הם על כמה פנים מהם מי שנוסע ללמוד שיוכל להתפלל בד"ור כראוי ומהם מי שנוסע עבור לימוד תורה לשמה ומהם מי שנוסע ללמוד ממנו מדריגות ואולם כל זה אינו הכיון העקרי והנסיעה העיקרת היא לבקש את ה' לידע ולהודע ממציאת אלהותו יתברך ודבר זה אין לו שיעור וערך כלל וכל אשר יוסיף להודע מהשגת מציאתו יתברך יוסף לידע שעדיין לא השיג כלל ולזה יוסיף כל יום לבקש את ה' יותר ויותר ואמר אדמ"ור הרב הקדוש רבינו אלימלך זצוק"ל על פסוק וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר אנכי ה' אלהיך שביאורו שכל הדברים אשר דיבר אלהים וכל המצות שצוה הוא ית' תכלית כוונתו קיומם ועשיתם הוא שידעלומר אנכי ה' אלהיך ושישיג בעשיתם ממציאותו יתברך. וזהו ביאור הכתוב את ה' האמרת היום להיות לך לאלהים האמרת הוא לשון אמירה ודיבר פי' שכל כונת אמירתך בלימוד התורה והתפלה תהי' לקבוע בלבך אמונת ה' שיהי' לך לאלהים ולהשיג אמיתת מציאותו יתברך וה' האמירך היום להיות לו לעם סגולה וכו' פירש שכל בריאת שמים וארץ שנבראו במאמרו יתברך כל אלו יו"ד מאמרות השם הי' בשביל ישראל שיהיו לו לעם סגולה (וכמאמר חז"ל בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית) ושיקשרו עצמם בא"ס ית"ש ושיהיו למעלה מכל העולמות וזהו לתהלה ולשם ולתפארת ולהיותך עם קדוש (לתהלה הוא עולם העשי' עולם דוד שאמר שירות ותשבחות ולשם הוא עולם המלאכים שמשתנים בשמותיהם ולתפארת הוא עולם הכסא שיעקב אבינו שמדתו מדת תפארת הוא כללות המרכבה הקדושה ולהיותך עם קדוש הוא עולם הספירות שנקרא קדוש) לה' אלהיך שתדבק בא"ס יתברך.

**א"י** את ה' האמרת היום וכו' וה' האמירך היום וכו' לעם סגולה וכו' ולתתך עליון על כל הגוים וכו' לתהלה ולשם וכו' רש"י ז"ל ביקש למצוא מקור לשון האמרת והאמירך ואף אנו נאמר פי' הכתובים עפ"י מה שאמרנו על פסוק סוד ה' ליראיו שעיקר לשון

סוד פירושו דבר שאי אפשר לגלותו ואין הכוונה על לימוד הקבלה שהוא דבר שהאדם רשאי ללמדו לזולתו אמנם הדבר שהוא סוד באמת הוא השגת מציאותו יתברך ויתעלה כמבואר בזוהר הקדוש פסוק נודע בשערים בטלה כל חד לפום שיעורין דיליה שזה הדבר המוטמן בלב כל איש לפי מדריגתו ולפי זריחת אור השי"ת ללב ההוא ואי אפשר שיבין אדם לזולתו השגה זאת שאף שיבנהו לא יבין כלל כי אם כל אחד משיג לפי מה שביקש את ה' וזה פי' סוד ה' ליראיו שמציאת בוראינו יתברך הוא סוד כמוס אצל יראיו שהם משיגום השגה גדולה ממציאותו יתברך וזהו פי' את ה' האמרת היום שלשון אמירה בכל מקום הוא דבר הנאמר בחשאי ובסוד. ודיבור הוא הנדבר בפרהסיא כלומר שאתה עשית את ה' יתברך סוד שהשגת אלהותו חסום בלבך וכמוס עמדך וה' האמירך היום שהוא יתברך גם הוא עושה אותך סוד וזה להיות לו לעם סגולה שלשת סגולה פירושו אוצר שהוא כמוס מן העין כמו כן אותו הצדיק הוא סוד והוא סתום ונעלם שאי אפשר להבינו גם הוא מכוסה מכל המקטריגין. ולתתך עליון על כל הגוים אשר עשה הם שרי האומות. שלא יוכלו להרע לישראל. ותזכה לזה על ידי שאתה מיחד העולמות ומקשרין בא"ס בה' והם נחשבין בפסוק כנ"ל לתהלה הוא עולם העשי' שהוא עולם השירות והתשבחות עולם דוד. ולשם הוא עולם המלאכים שהם משתנים בשמותיהם ולתפארת הוא עולם הכסא עולם האבות שיעקב שהוא כללם של האבות מדתו תפארת ולהיותך עם קדוש הוא עולם הספירות שנקראים קדוש. לה' אלקיך שתקשר את כל העולמות בא"ס בה' כנ"ל.

**ברוך** אתה בעיר וברוך אתה בשדה כו' ברוך אתה בבאך וברוך אתה בצאתך יש להבין שהי' לו לומר בהיפך ברוך אתה בצאתך תחילה שהרי תחילה אדם יוצא מביתו השדה ואח"כ הוא בא לביתו ודרשת חז"ל ידוע ועוד לאלקי מילין כי הנה בימים האלה הקדושים והנוראים הממשמשים ובאים לקראתינו לב כל אחד חרד מאימת הדין אשר כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון וספרי החיים וספרי המתים פתוחים לפניו יתברך. וראוי לכל אדם לחזור בתשובה שלימה וכל מה דכייף לאינש דעתי' טפי עדיף כי ידו פשוטה לקבל שבים ובפרט בימים הללו שהוקבעו לימי תשובה ועל ידי התשובה האדם נכסה מכל המקטריגין כידוע ומתמתקין כל הגבורות. והנה ידוע בספרי קודש שעיקרי הדינים הם פ"ר דינים הגם שיש גם כן ש"ך דינים עיקרם הם פ"ר ולזה אנו תוקעים בשופר שהוא קול ממחשבה שבלב להמשיך אור אלהותו יתב' מעולם המחשבה ולהמתיק שמות הדינים ע"י המשכות שמות רחמים ושופר נוטריקון שי"ן פ"ר ושי"ן רומזת לג' אבות הקדושים שע"י התקיעות שהם רומזים לג' האבות מתמתקין הפ"ר דינין וכן ג"כ

ממתיקין אותם ע"י כוונת התפלה באמירת ברוך אתה כידוע מכתבי האר"י הקדוש ז"ל ולזה אמרו בש"ע א"ח שמנהג העולם להתפלל בכריעה והוא כי הכריעה מורה על הכוונה כי הנה ידוע מכתבי האר"י ז"ל שהכריע שאנו כורעין בברוך אתה שבברוך צריך שיטה ראשו וכשאמר אתה יכרע וישחה כל גופו כדי להמשיך ה"ו אל ה"ה תתאה והגם כי דבריו עמוקים מני ים וכבוד אלקים הסתר דבר עכ"ז להבין קצת נאמר שע"י שהאדם כורע ומקבל עליו עול מלכות שמי' שלימה באימה וביראה ובשמחה ובמקום גילה שם תהיה רעדה עי"ז הוא ממשיך אור אלהותו יתברך אל מדת המלכות דרך המדות ומיחד השם הוי' ב"ה ועי"ז מתמתקין הגבורות כי בהסתלק הי"ו משם הוי' או ו"ה ישארו אותיות שהם בחי' דין ועל י"ז שהאדם ממשיך אור אלהותו יתברך לעולמות התחתונים הוא מושך שפע אור אותיות השם שתקבל ה"ה תתאה מה"ו וה"ו מה' עילאה משפע אור העליון והנה ידוע אשר ישנם י"ב צרופי הוי' כנגד י"ב חדשי השנה וע"י כוונת תקיעות ותפילת ר"ה וקבלת עול מלכותו יתברך האדם מושך שפע אור העליון על כל השנה שיתמתקו כל השמות ויתמשכו חסדים על הכנ"י מראשית השנה ועד אחרית השנה וזהו רומז בכתוב ברוך אתה בעיר "עיר גימט' פ"ר ורומז שע"י כריעת ברוך אתה שבש"ע וכוונתה תמתיק הפ"ר דינים ותמשיך ברכה וחסדים על הכנ"י וברוך אתה בשדה. 'ב'ש'ד'ה עם הכולל גימטריא שי"ב מספר גימטריא של הי"ב צירופי הוי' שתמשוך חסדים על כל השנה ושיומתקו כל השמות המורין על בחי' גבורה. ברוך אתה בבאך שתמשוך ברכה בבוא השנה ביום ר"ה על כל השנה. וברוך אתה בצאתך רומז שיתמשכו חסדים על כל השנה עד צאת השנה.

**ברוך** טנאך ומשארתך ברוך אתה כו' יתן ה' את אויביך וכו' ובשבעה דרכים וכו' ראוי להבין מדוע בחר לפרוט טנאך ומשארתך יותר משארי קנינים ורש"י פי' טנאך פירותיך ד"א טנאך דבר לח שאתה מסנן בסלים וגם זה צריך הבנה גם אמרו ברוך אתה בבואך וברוך אתה בצאתך לפי פשוטו היה ראוי להקדים יציאה לביאה אחרי אשר תחילה אדם יוצא מביתו ואח"כ חוזר ובא כמובא לעיל האמת כי חז"ל דרשוהו על ביאתו לעולם הזה ויציאתו ממנו והרבה פנים לתורה גם מן הצורך לתת לב על סמיכות ברכת ניצוח האויבים לברכות הקודמות גם מדוע בחר למנוסת האויבים שינוסו בז' דרכים ומה יחסר לנו אם ינוסו בחמשה וששה דרכים גם אמרו בדרך אחד יצאו אליך מה לנו בזה אם יצאו באחד או בשני דרכים ויותר והנראה לרמוז בזה כי הנה נדברנו בזה הרבה פעמים שעיקר עבדות השם הוא לשים מגמת פניו כל הימים בתורתו ותפילתו ומעשיו להשיג ע"י מציאות אלהותו יתברך ולידע ידיעה ברורה דלית אתר פנוי מני' והוא ממלא כל

עלמין וע"ז ישים תוכן כוונתו מעת קומו ממטתו עד עת שמוכרח לישן שנית לנוח גופו לא יפריד עצמו אפילו רגעא חדא מעבדות השי"ת ולקשר נפשו ורוחו ונשמתו בא"ס ב"ה גם טרם ישכב על משכבו יקבל עליו עול מלכות שמים ויפקוד את נפשו ביד יוצרו ואולם העת העיקרית לקשר ולדבק עצמו בא"ס ב"ה קבעו לנו אנשי כה"ג עפ"י אבותינו הקדושים שלש פעמים ביום ערב ובוקר וצהרים מפני אשר אין באפשרי לאדם להיות דבוק כל היום במוחין עלאין ובעת התפילה ידוע הדרך ליחידי סגולה לעלות בעולמות העליונים שהם אב"יע וכל צדיק לפי מדריגתו משיג בעת תפילתו ומרגיש בפרטות לפי בחינתו עליות העולמות באיזה עולם הוא עד שעולה לבחי' עתיק עתיקא ומקשר עצמו בא"ס ב"ה ומשיג עי"ז רק השערה ממציאותו יתברך אכן מהותו אי אפשר לשום בריה בעולם להשיג רק שמשער בשכלו מציאת אלהותו ויותר מזה לית מחשבה תפיסא בי' כלל והשגה זו תארוה חכמי האמת בשם לחלוחית מפני אשר אין שום השגה למהותו יתברך רק השגת מציאותו משער בעין השכל דלי' כדמיון לחלוחית הבלתי נרגש בחוש כלל והצדיק מתבטל אז ממציאותו לגודל דביקתו בא"ס ואולם גם בעת אמירת אשרי ובא לציון ופיטום הקטורת ועלינו שאז הוא ירידת העולמות כידוע יהי' הכל במתינות וע"י דביקותו הוא ממשיך אור א"ס ב"ה אל כל העולמות ואמנם קודם שיכנס לכל זה צריך לתקן כל המדות שלא המסתעפים מהשבע מדות שהם אהבה יראה התפארות נצחון וכו' שלא יאהוב אהבה רעה ולא לירא יראה זולת יראת הבורא ואת לרבות ת"ח וכן בהתפארות וכן חכמתו ובינתו שהן מסתעפים מ"ג הראשונות לא יתן מקום לבחי' הרע שיתאחז בהם והצדיק אשר כבר תיקן כל מידותיו ועובד עבודתו תמימה כל היום בלי הפסק הוא נכנס בשלום ויוצא בשלום בכל העליות העולמות ואין מקום להיצר לבלבלו רק מפני אשר קודם ביאת גואלינו עדיין לא נתבררו העולמות מכל וכל יש מקום להיצר לעמוד נגד הצדיק בכל יום בכתיחת ועבודתו והתחלת הכנסתו במלכות שמים אכן אחר שהתחיל לכנוס ילך בטח בלי שום בלבול כלל וזהו אמרו ברוך טנאך ופירש"י שהוא דבר לח ולפי דברינו יש לרמוז בזה אל הדביקות הצדיקים בא"ס ב"ה והשגת מציאות אלהותו ית"ש אשר תארוהו חכמי האמת בשם לחלוחית המשוער בשכל ומשארתיך רומז לעולמות אבי"ע שקדושתן מתוארת בשם השארת קדושה נגד הא"ס ב"ה והצדיק ממשיך ע"י דביקותו שפעל קדושה אל כל העולמות ברוך אתה בבואך פי' בבואך דרך העולמות לקשר עצמך במוחין עלאין וברוך אתה בצאתך מהם יתן ה' את כל אויביך וכו' ירמוז אל היצ"הר שלא ישלוט ויתגבר עליך בדרך אחד יצאו אליך ירמוז למה שאמרנו למעלה שלא יעמוד לנגדך רק בפתיחת הכנסתך בכל יום אל מלכות שמים וגם בזה

תגבר עליו אכן אחר שתתחיל לכנוס אז בשבעה דרכים ינוסו לפניך פי' שבכל השבע מדות לא יהיה לו אחיזה כלל וכלל.

**יצו** ה' אתך את הברכה באסמיך ובכל משלח ידיך נראה פי' הפסיק עפ"י מאמר הנביא הצנע לכת עם ה' אלקיך שצריך להבין מההוא ההצנע לכת שאם יסתר איש במסתרים ללמוד תורה ולתפילה גם זה ידעו בני אדם שהוא נסתר גם יש כמה מצות שצריך להיות עשיתן בפרהסיא ואי אפשר בענין אחר כגון הכנסת כלה הלוית המת וסוכה ותקיעות שופר ודומיהן אמנם עיקר הפי' הוא שתהיה מחשבתו גדולה ועמוקה הרבה מאד בעבדות השי"ת יותר מהנראה ממעשיו ומורשיו מלאים אהבת השם ויראת ה' וזה עיקר הצנע לכת שהמחשבה נעלמה מכל עין זולתו הבורא יתברך ומי שהולך בדרך זה להיות עיקר עבדותו במחשבתו יותר ויותר ממעשיו מן השמים מוסיפין לו דביקות המחשבה בעבודתו יתברך וגם מצות המעשיות שלו מתרבין בכל יום וזהו יצו ה' אתך את הברכה באסמיך שעיקר הסמוי מן העין הוא המחשבה פי' שיתברכו מחשבותיך ויתתוספו בעבדות השם ובכל משלח ידיך הם המעשים הטובים שיתברכו מצות המעשיות שלך ויתתוספו ג"כ כנ"ל.

**וראו** כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך והותירך ה' לטובה בפרי בטנך וכו' יראה לפרש סמיכות כתובים אלו כי הנה עיקר תפילת הצדיקים הוא שמדבקין עצמן וכל מחשבתם בהקב"ה ומקשרין כל הנמצאים וכל העולמות בא"ס ב"ה ועיקר לשון תפילה הוא לשון דביקות מלשון נפתולי אלקים נפתלתי ודביקות השי"ת ב"ה נקראת דביקות במוחין עילאין ואנשי כנה"ג סדרו לנו השלש תפילות שנתקנו עפ"י האבות ולא יותר מחמת שאי אפשר להיות דבוק כל היום במוחין עלאין ואחר התפילה כזו נשאר להצדיק ההוא השארת הקדושה מדביקותם ונקרא השארת המוחין אשר מפני זה יכול לפעול בכל דיבוריו אשר ידבר טובות על ישראל שיתקיימו כולן וזהו וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך ופי' חז"ל שזהו תפילין שבראש וכוונתם על המוחין עלאין שנקראים בשם תפילין שבראש וזהו והותירך ה' לטובה פי' שהשארת המוחין שיותר לך אחר התפילה יהיה שתוכל לפעול לטובה בפרי בטנך ופרי אדמתך שתוכל להמשיך כל טוב על ישראל.

**יפתח** ה' לך את אוצרו הטוב וכו' והלוית גוים רבים וכו' הנה סמיכות דברים אלו ירמזו ע"ד שאמרו רבותינו ז"ל אין לו להקב"ה בעולמו אלא אוצר של יראת שמים בלבד גם אמרו ג' מפתחות הם בידו של הקב"ה שלא נמסרו לשליח של חי' ושל גשמים ושל תחיית המתים ומצינו שלעת הצורך מוסר אחד מהם לצדיק הנצרך לו מפתח זה כגון

אליהו שהחי' בן הצרפות ואלישע ודומיהן וזהו פי' הכתובים שהצדיק אשר מתנהג ככל הכתוב בפרשה זו וכמו שפירשנו למעלה על פסוק יצו ה' אתך הנ"ל ובפסוק וראו כל עמי הארץ שמתדבק בתפילתו במוחין עלאין מוסרין לו מפתחות האוצרות להוריד מטר לעת הצורך ודומיהן גם ידמה אל אוצר הטוב של יראת שמים לתת מטר ארציך פי' ע"ד שכתוב יערוף כמטר לקחי שיהיו לו דיבורים ביראת השם נכנסין אל הלב השותים מימיו לזרום בעבדות השי"ת ולהלהיב לבבם והלוית גוים רבים פירושו לשון ילוה אישי אלי לשון חיבור שיוכל לחבר גוים רבים אליו שיהיו טפלים לו ולא יוכלו להרע לישראל לא בגופם ולא בממונם ואתה לא תלוה שלא תהיה ח"ו טפל אליהם.

**ידבק** ה' בך את הדבר עד כלותו אותך וכו' הנה ידוע מספרים הקדושים ומזוהר חדש אשר בכל הקללות האלו רומזים בהם נחמות גדולות ורב ברכות לבני ישראל ואף אנו נאמר לבאר בפסוק זה שהבטיח הקב"ה לעבדיו הצדיקים המתהלכים לפניו ומתדבקים בו שיחשוק בהם ובעבודתם יותר מעבדות כל צבאות מעלה המשבחים ומהללים לפניו יתברך וזהו אמרו ידבק ה' בך פי' שתהיה מדובק בו יתברך ע"י מחשבותיך הקדושים את הדבר מילת את פירושו עם כמו ויהי ה' את יוסף וביאורו שעם דבורך הקדושים ותפילתך הזכה תהיה מדובק בא"ס ב"ה עד כלותו אותך פירושו כמו כלתה נפשי ופי' כליתו לשון גודל החשוקה והחפיצה עד שיחפוץ בך השי"ת מעל האדמה השפלה אשר אתה בא שמה לרשתה גם ירמז בלשון כליון שמגודל דביקותך תהיה בטל ממציאות נגד כבודו יתברך.

**והיו** שמיך אשר על ראשך נחושת והארץ אשר תחתיך ברזל וכו' יש לרמוז בזה עפ"י מה שהקדמנו שעיקר עבדות ה' הוא לדבק עצמו בא"ס ב"ה בתורתו ותפילתו והנה ידוע ממאמר חז"ל במדרש ויקהל פרשה מ"ט נחושת זה יעקב שנאמר נחשתי ויברכני כו' וידוע מזו"הק ומספרי קבלה כי מדת יעקב נקראת בריח התיכון המבריח מקנה אל הקצה עד הא"ס ב"ה וזהו מרומז בפסוק והיו שמיך אשר על ראשך נחושת פי' שע"י תפילתך וכוונת השמות שתכווין תעלה במעלות ותדבק במדת יעקב שנקרא נחושת ועי"ז תקשר עצמך בא"ס ב"ה והארץ אשר תחתיך ברזל פי' שהדברים הנצרכים לך בעולם השפל אל הארציות תמשוך על ישראל מבחי' האמהות כידוע ליודעים וכמו שפירשו הקדמונים זלל"ה בפסוק וחיתה נפשי בגללך וכו' שפרנסה באה מבחי' האמהות "וברזל נוטריקון "בלהה "רחל "זלכה "לאה.

**האיש** הרך בך והענג מאד תרע עינו באחיו ובאשת חיקו וכו'. הנה כפי פשוטו יקשה אמרו הרך בך שהי' לו לומר הרך לבב. גם מהו לשון רך. גם אמר תרע עינו לשון רע

עין אין לו שייכות רק באדם שנותן עין רעה במה שיש ביד זולתו אבל בדבר שבידו ואינו רוצה ליתן לאחרים הי' יותר נופל לשון רע לבב. גם מלת חיקו מיותר שהיל"ל באשתו אמנם כבר אמרו בזוהר חדש שבכל הקללות שבתורה רמוזים בהם רב ברכות על הכנ"י. ואף אנו נאמר לרמוז בזה ע"פי הכתוב תקעו בחודש שופר בכסא ליום חגינו כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב ואמרו חז"ל בירחא דאתכסי' בי' סיהרא. וביאור הכתוב פתח האר"י הקדוש לפנינו הדרך להבין מעט כטיפה מן הים דברי חז"ל בזה ולהבין דבריו הקדושים נקדים מה שמרגלא בפינו כי הנה הש"ית ברא עולמו להטיב לברואיו מטובו הגדול ושיהנו מנועם אלהותו וכדי להגדיל שכר ברואיו לבל יאכלו נהמא דכסופא ושיזונו בזרוע בשכר מעשיהם נותן לפניהם הבחירה והבא לטמא וכו' והבא לטהר מסייעין אותו והרשות נתונה לבחור בטוב ובהפכו וגלל כן צימצום אור אלהותו ית"ש בהשתלשלות העולמות הנאצלים ונבראים והיצורים והנעשים כדי שלא יהי' אור אלהותו בהתגלות ויהי' בחירה ורצון ומלכותו מלכות כל העולמים שמלכות דאצילות היא נשמת העולמות בריאה יצירה עשי' אמנם ידוע שכל ספירה היא קומה שלימה וכלולים בה כל העשר ספירות. ולכן מדת מלכות לא ירדה לעולמות התחתונים בכל שיעור קומתה עם כל העשר קדושות הכלולים בה מפני שהיתה מלכותו יתברך מתגלה בעולם והיתה הבחירה מתבטלת כי כל הברואים היו מכירים להשתוקק לדעת את ה' ולהתקשר בא"ס ב"ה לכן לא ירד לעולמות התחתונים רק בחי' נקודה קטנה ממלכותו ית"ש ונקודה הזאת ירדה להיות חיות לכל הברואים ובכל הדומם צומח חי מדבר עד תהומות הארץ אין לך דבר שלא יהי' לו חיות ממלכותו יתברך. ונקודה הזאת היא בלי התפשטו' האברים וכל מגמת עבודתינו בתורה ובתפילה להמשיך חלי' הט' הנקודות העליונות שהם בחי' אברים וראש ולבנות ממנה קומה שלימה במוחין ובמדות ומפני זה אמרו חז"ל שאם לא כיוון לבו בפסוק ראשון של קריאת שמע לא יצא מפני שקריאת שמע הוא קבלת עול מלכות שמים ולכן צריך לקבל עליו עול מלכות שמים בתבערת יקוד האהבה ויראה ובכל רמ"ח חבריו ולהשים בזה כל שכלו ומוחו ובינת לבבו בכדי להמשיך ע"יז אל המלכות שמים המומין והמדות. וכל האדם הבא לעבוד ה' צריך להזדכך כל מדותיו שהם אהבה יראה התפארות נצחון וכו' שיאהב את ה' בכל נפשו ולבבו ומאודו ושלא יאהב שום דבר מאהבות המדומות ושלא להתיראות משום דבר זולת יראת הבורא ית"ש ויפאר ליוצרו ושלא תהי' בלבו שום התפארות בשום דבר ושלא יאהב נצחון רק נצוח היצר וכן כל המדות וגם יראה לטהר מחשבותיו שכל חכמתו ותבונתו ודעתו תהי' להשכיל ולהבין בידיעת בוראו ועי"ז הוא בונה קומת השכינה הקדושה

להמשיך לה המוחין והמדות וכשתושלם בנין קומת השכינה תמלא הארץ דעה את ה' ויתגלה מלכותו בכל העולמות וכל הברואים ידעו מאלהותו ית"ש כמאמר הכתוב אז אהפוך אל כל העמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ונאמר ולא ילמדו עוד איש את אחיו וכו' כי כולם ידעו אותי. ואז תהי' הגאולה שלימה ב"ב. ואמנם אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא ובכל חטא ועון נעשה מסך המבדיל בעד התגלות אלהותו לכן צריך לשוב בתשובה שלימה לתקן את כל פגם העון ולהסיר המסכים המבדילים ומה שמעכב התגלות אלהותו ומכסה נקודות המלכות שמים הם הגבורות והדינין וגלל כן בכל השנה כולה צריך להמתיק את הדינין ולהמשיך אור פנימיות אלהותו בכל העולמות באמצעות עסק התורה והתפילה ובכ"ד אתווין דאורייתא והנה ידוע שכל אות מהכ"ב אתווין הוא כלול מהעשר קדושות ועשר פעמים כ"ב עולה ר"ך שרומז שע"י הכ"ב אותיות התורה מתרככים קושי' הדינין ונמשך אור פנימיות אלהותו בכל העשר קדושות. והנה בר"ה שהוא יומא דדינא לדון בו כל באי עולם ואז מתגברין הדינין ומכסין נקודת המלכות וכמו שאמרו חז"ל דמכסי' בי' סיהרא ע"כ נצטוונו לתקוע בשופר שע"ז יומתקו הגבורות ויאירו יחד כל העשר הויות שבכל העשר קדושות ויוכללו הגבורות בהחסדים וצריך לאחוז בידו ולתקוע שי"ד ושופ"ר עולין ת"ר לשלק הש"ך ופ"ר דינין שעולים ג"כ ת"ר המעכבים התגלות המלכות שמים וההמתקה היא ע"י הדעת שיורד לה' הויו"ת החסדים ועי"ז נכללים הגבורות בהחסדים ומאירין יחד כל עשר קדושות והמלכות מקבלת הדעת מהם חסדים שעולים ק"ל וכוללת אותן והכל ע"י השופר שי"ד ושופר עם הארבעה אותיות של שופר עולים כמנין דע"ת ק"ל לרמוז על הדעת שיורד לה' הויות החסדים ע"י השופר שעולים בגימטריא ק"ל וע"י זה מסתלקים הדינין המעכבים בנין קומת המלכות שמים ומכסים על הנקודה. וזהו שאמרו חז"ל אמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם וכו' ובמה בשופר שרומז שע"י השופר מתמתקין הדינין ומתגלה מלכותו יתברך בעולם ונמשכין המוחין והמדות אל הנקודת המלכות. וזהו תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגינו כי חוק כו' ר"ל שמפני כן יתקעו בשופר בחודש תשרי כדי לגלות מלכותו יתברך שהוא בכסה ע"י הש"ך ופ"ר דינין וכמו שאמרו דאתכסי' בי' סיהרא שרומז על המלכות וע"י השופר מסתלקין הדינין וכל זה הוא ע"י הכ"ב אותיות שבכל השנה ההמתקה היא על ידי עסק התורה וקיומה שהיא כ"ב אתווין וגם בשופר כשהוא תוקע הוא מדבק הה' מוצאות הפה בשופר שקבועים בהם הברת הכ"ב אתווין שכל אות כלול מעשר קדושות וכ"ב פעמים עשר עולה ר"ך כנ"ל לרכך קושי הדינין ועי"ז מקבלת המלכות שמים השפעת הה' חסדים ומתיחד הקב"ה עם הכנ"י. והנה ידוע שהה'

עלאה הוא חמשין תרעין דבינה וה' הויות החסדים מקבלים כ"ה אורות וההּ' גבורות מקבלים כ"ה וכל אחד מהחסדים הוא כלל כולם ויש בכל אחד כ"ה אורות והמלכות מקבלת מההּ' חסדים קכ"ה אורות שה' פעמים כ"ה הוא קכ"ה שעולה כמנין חיק"ו עם הכולל וזהו רומז האיש הרך בך והענג מאד תרע עינו באחיו ובאשת חיקו. האיש רומז להקב"ה שנקרא איש מלחמה הר"ך ב"ך פי' ע"י הכ"ב אותיות שבכל אחד הוא כלול העשר קדושות שעולים ר"ך יומתקו הדינין ותרד השפעה מעד"ן נה"ר ג"ן היותר עליונים. וזהו והענג מאד 'ע'נ'ג נוטריקון 'עדן 'נהר 'גן. תרע עינו באחיו תר"ע לשון ריעו' ויחוד ורומז שיתיחד עם הכנ"י וישפיע אליהם אורות ההּ' הויות החסדים שעולים כמנין עי"ן וזהו תרע עינו באחיו רומז לכנ"י כמאמר הכתוב למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך. ובאשת חיקו אשת רומז למלכות שמים שנקראת אשת חיל שהמלכות תקבל הקכ"ה אורות שבה' ההויות החסדים שחיקו עונה קכ"ה עם הכולל כנ"ל ותהי' השפעת חסד ורחמים על הכנ"י אמן.

**והפלא** ה' את מכותך ואת מכות זרעך מכות גדולות ונאמנות וכו' והשיב בך את כל מדוה מצרים אשר יגרת מפניהם ודבקו בך הנה הבאתי למעלה שידוע מזוהר חדש ומשאר ספרי קודש שכל קללות הנאמרים בתורה בהם ברכות גדולות ומה גם ע"פ מאמר חז"ל שקללות שבמשנה תורה משה מעצמו אמרן וקשה לומר שאוהב ישראל כמותו אשר מסר עצמו עבורם יקללם כל הקללות ההם אם לא כי נרמזו בהם גנזי נסתרות והרבה ברכות ואף אנו נאמר על ב' פסוקים הללו ותחילה לדקדק על אמרו ונאמנות מהו ענין נאמנות גם בפסוק הב' שאמר והשיב בך קשה מאין ישיבם והי' לו לומר ונתן בך גם מהו לשון מדוה הי' לו לומר מכות גם מהו יגרת מפניהם ויראה לרמוז בזה כי הנה באם ח"ו נגזר על האדם איזה גזירה רעה ר"ל עדיין יש יכולת בידו לתקנה ולבטלה ע"י תשובה ומעש"ט אכן באם ח"ו נחתם הגזר דין ונמסר להגבאין המחזירין תדיר לפרוע מן האדם אזי קשה הדבר להחזיר הגזירה ועם כל זאת יש יכולת לצדיקי הדור והשרידים אשר ה' קורא שמכריעין את כל העולם כולו לכף זכות ע"י תשובתם ומעשיהם הטובים בידם יש יכולת להחזיר הגזירה ולכסות אותה ע"י שמקשרין הגבורות לשרשן ולבל תראה ובל תמצא שוב לעולם ומפני זה נאמרו הקללות הללו בלשון יחיד שהכל תלוי בצדיק המגין על דורו ובידו לסלקם ע"י תשובתו וזהו אמרו והפלא ה' את מכותך והפלא לשון מופלא ומכוסה שהש"י יכסה מכות הנגזרים עליך במקום פלא לבל יראו לעולם ואמר מכות גדולות ונאמנות ואמרו חז"ל נאמנות בשליחתן וביאורו שהגם שכבר נשתלחו ע"י השלוחין עכ"ז יכסם ה' ואח"כ אמר והשיב בך את כל מדוה מצרים כי הנה ידוע

ליודעים שמצרים הוא ערות הארץ במקום הטומאה ולכן נגאלו ישראל ממצרים בזכות שהיו גדורים בערוה כמאמרם ז"ל אחת היתה ופרסמה הכתוב שהגם שהיו בערות הארץ ובמקום הטומאה שהיא בהפך קדושות הברית עכ"ז לא פגמו בבריתם הקדוש והנה כל איש ישראלי צריך לראות שיתקן את אשר פגם בברית קודש ויעלה ניצוצות הקדושות שנפלו לבין הקליפות אפילו בשוגג ובמקרה לילה ויקבץ נדחים שנפלו למקום הטאומה ויהרג כל גופי המזיקים שהם נגעי בני אדם וזהו אמרו והשיב ה' בך את כל מדוה מצרים מדוה הוא לשון זב ורומז להוצאות ש"ז ואותן הניצוצות הקדושות שנפלו על ידך לערות הארץ ומקום מצרים ישיבם ה' לך וזהו אשר יגרת מפניהם שהם נגעי בני אדם ודבקו בך שידבקו ויחזרו למקום הקדוש וגם דבקו גימטריא "יבק שהיא גימ' של שמות "אהי' "הוי' "אדני שבכח יחוד השמות הללו תשיבם למקום הקדושה והבן.

**והיה** כאשר שש ה' עליכם להיטיב אתכם וכו' כן ישיש ה' עליכם להאביד אתכם וכו' והנה כבר הקדמנו אשר בכל הקללות רומזים בהם ברכות הרבה ונוכל לומר ע"פ מה שמצינו על פסוק בכל צרתם לו צר שהוא נכתב לא וקרינון לו ופירושו שכאשר כביכול הצרה מגעת עדיו יתברך אז ממילא מתבטלת ונעשה לא צר כי השי"ת עוז וחדוה ממקומו והשמחה אי אפשר שתהיה אלא א"כ נשכחה הצרה וא"כ מפני אשר בכל צרתם אז מפני זה נעשה לא צר ומסתלקות הצרה וזה שהבטיח לנו השי"ת שכאשר שש להטיב לנו כן ישיש וכו' ותהיה השמחה בעת אשר תהי' ח"ו גזירה על ישראל להשמידך. וא"כ אם לא אפשר שתסיר השמחה מלפניו יתברך שכן הבטיחנו ממילא מתבטלת הגזירה שהרי בכל צרתם לו צר ואין מקום לשמוח כשישראל בצרה וכמו שפירשו בזוהר חדש על פסוק גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתובה וכו'. יעלם ה' עד השמידך ופירושו שמלת יעלם הוא לשון העלמה והסתרה שהשי"ת יתסר אותם עד השמידך פי' כי הלא הבטיחנו השי"ת על ידי נביאיו כי כאשר השמים וכו' כן יעמוד זרעכם ושמכם וכו' וכן הרבה מקראות המורין ע"ז. וזהו דבר בלתי אפשרי שתהיה כלה בעדת ה' ואם כן מוכרח הדבר שיהיו הקללות נעלמים לעולם ועד וע"פי דרך זה אף אנו נאמר בפי' הפסוק שהבטחנו השי"ת שגם בעת השמד לא תסור השמחה מלפני כבודו יתברך ועי"ז בלתי אפשרי להרע לישראל מפני אשר בכל צרתם לא צר והשם יתברך משותף בצרתן של ישראל ומוכרח הוא שיתבטלו כל הגזרות מעל עמו ישראל.

## נצבים

**אתם** נצבים היום כלכם לפני ה' אלהיכם ראשיכם שבטיכם זקניכם ושטריכם כל איש ישראל. כו' וגרך אשר בקרב מחנך וכו' לעברך בברית וכו'. ראוי להתבונן על אמרו תחילה נצבים היום כולכם. ואח"כ אמר ראשיכם וכו' שהוא מיותר שהוא נכללו במילת כולכם. גם אמרו כל איש ישראל מיותר. גם מדוע התחיל בלשון רבים וסיים בלשון יחיד והנראה לומר בזה כי הנה ידוע אשר עיקר גדול מעקרי ושרשי העבודה ופתח התשובה הוא להתאחד כאחד ולהתקשר בעבותות אהבת חבירים ולהביט בחבירו מעלותיו ועבודת בוראו ולא יתבונן בעוותתו ועל ידי זה נכסף ומתאווה להתדמות אליו במעשים הטובים וישוב אל ה' בכל לבבו גם ע"י מדה זו אשר אין אדם שם על לב קוצר יד חביריו במצות ובמעשים הטובים לשנוא אותם עבורם ולא ידרוש רק טובתם ויתרון עבודתם עליו על ידי זה אין כח להמסטין לקטרג עליהם כמאמר הכתוב חיבור עצבים אפרים הנח לו ועי"כ השי"ת מתנהג גם כן עם ישראל ברחמיו ומעביר על פשעים ומתעורר עי"ז מדות ועובר על פשע וזהו אמרו אתם נצבים היום ביאורו שיש לכם התיצבות ותקומה לפני ה' מפני אשר ראשיכם שבטיכם זקניכם וכו' כל איש ישראל פי' שכולם הם כאיש אחד בלב א' לאהבה ואחוה וריעות גם ירמוז במלת כל אל הצדיק שנקרא כל כידוע שע"י התחברות אל הצדיקי הדור שהוא מקשר נשמותיהן לשרשם הם נעשים כאיש אחד וזהו לעברך בברית ובאלתו לשון ברית מורה על מדת גבורה ופי' שיהיה עובר על פשעם וימתקו הגבורו' ויתעוררו רחמי' עליה'.

**א**"י אתם נצבים ותחילה נבין עוד במלת לעברך בברית ופירש"י שכן דרך כורתי בריתות כענין שנאמר העגל אשר כרתו לשנים ויעברו בין בתריו. וגם זה צריך ביאור שאף על פי כן לא מצאנו לישראל שעשו כן. והנראה לרמוז בזה על פי מאמר הכתוב תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגינו ודרשו חז"ל ירח שהלבנה מתכסה בו והענין הוא על פי מאמר חז"ל בגמרא ראש השנה דף י"ח כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון וכו' אמר רבב"ח אמר ר"י וכולן נסקרין בסקירה אחת הנה ראוי להתבונן מאי מודיענו בזה שנסקרין כאחד ואם בא לומר שיפחדו מאימת הדין האיום והנורא הלא יותר יש להתפחד באם לא היה נסקרין כאחד כי באולי יצא משפט הצדיקים כאור נוגה ראשונה ואח"כ יהיה הם נידונין לבדם באין הצדיקים בקרבם להגין בעדם אמנם הנה ידוע ליודעי בינה אשר כל מגמת כוונת תקיעתינו ותפילתינו בר"ה הוא כי מפני אשר הוא עת משפט לאלקי יעקב ומקום משפט הוא במדת מלכות שמים ומפני אשר מלכותו מלכות כל העולמים גם בעולמות התחתונים ע"כ יש מקום להממונים התחתונים ג"כ להתקרב ויבואו בני אלקים

להתיצב על ה' ע"כ אנו תוקעים בשופר שהוא קול פשוט הבא ממוח ולב לעלות אל העתיקא שהוא הרצון הקדום ששם רחמים גמורים ולהמשיך משם רחמים אל המלכות שמים להשפיע לישראל וזה מאמר חז"ל דמכסי' בי' סיהרא שהוא רומז למלכות שמים כידוע ליודעים שהיא נכסית מפני המקטריגים ועולה אל הספי' הנעלמים וזהו מאמרינו בר"ה היום הרת עולם וכו' אם כבנים וכו' שמדרך האב לדבר עם בניו ולהמתיק סוד אתם במקום נעלם ונסתר וזהו בחי' הרת העולם שהעולם היה שם בבחי' הריון כידוע שעולם חסד יבנה והיה במדת בינה בבחי' העלם וידוע כי גם עבודות כהן גדול ביוה"כ היה הכל בבחי' העלם כידוע מספרים הקדושים ממהר"מק והאר"י זצוק"ל אשר רמזו במאמר הכה"ג אחת ואחת אחת ושתים וכו' שמילת אחת רומז לעולם התשובה שקדמה לעולם ועי"ז שישראל באין לבחי' העלם הם נכסין מכל המקטריגים וזהו מאמר חז"ל כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון שמעתי מאדומו"ר הרב הקדוש רשכב"ה מוה' יעקב יצחקמלובלין זצוק"ל שפי' שרומז על ישראל שעוברין לפניו יתברך כבני אדונים אחרי שהם בניו יתברך ומרון לשון מרות ואדנות וע"ז אמר רבב"ח אמר ר"י וכולן נסקרין בסקירה אחת פי' שהם נשגחים ונשפטים אז כשהם בבחי' אחת ירמז שע"י תשובתם ותקיעתם ותפילתם הם נכסין לבחי' הרת עולם שנקרא אחת והנה ידוע כי ספירת הויה שהוא זעיר אנפין הוא למטה מבחי' הרת עולם ושם אלקיכם שהוא מלכות כמאמר חז"ל בר"ה הוא סוף המדות וזהו אמרו אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלהיכם לפני דייקא שאתם נכנסין לבחי' הרת עולם שהוא למעלה מזעיר אנפין ומדת מלכות וזהו לעברך בברית ה' אלהיך ובאלתו שתעבור בתוך כל הגבורות וכל האלות ולא ירעו לך מפני שתהיה נכסה ממקטריגין כנ"ל.

**א**"י אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלהיכם ראשיכם וכו' הנה יש לדקדק על אמרו לשון נצבים ולא אמר עומדין כמי ואברהם עודנו עומד וכו' גם מלת לפני איני מדוקדק קצת והיותר היה לו לומר לנגד ה' ויראה לפרש עפ"י משנ"כ בר"ה די"ח בר"ה כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון מאי כבני מרון אר"י אמר שמואל כחיילות של בית דוד ופרש"י לשון מרות ואדנות ופירושו כי הנה עיקר כוונתינו בראש השנה להמליך עלינו ועל כל העולם כולו את מלך מ"ה הקב"ה ולהכיר אלהותו ית"ש ולזה אנו אומרים המלכיות גם המלך הקדוש והמלך המשפט ולזה אמרו רבותינו בר"ה מלך וציבור כו' מלך נכנס תחילה לדין מקמי דליפוש חרון אף וצריך להבין הכי משא פנים יש בדבר חלילה אמנם ירמז בזה על ישראל אשר הם בנים לה' ונקראים ממלכת כהנים והם בני פלטין של מלך הקדוש ויודעים להמליכו ולקבל אלהותו אשר זה הוא כל חפץ

ה' שיתגלה כבוד מלכותו ועיקר ההתגלות הוא בר"ה ומפני זה נידונין מקמי דליפוש חרון אף אחר שהם זהירין בכבודו ראוים שידונו בחסדי ה' וזהו שאמר הכתוב אתם נצבים פירושו כמו נצב מלך לשון אדנות כולכם היום דרשו חז"ל זה היום הוא ר"ה כמו ויהיה היום האמור באיוב א' ופירושו שמפני שאתם אדונים ובני עליון כולכם לזה דבר משפטיכם יבוא לפני ה' שהוא מדת הרחמים והוא בכבודו יהיה דיין לכם שהוא אלקיכם שקבלתם מלכותו עליכם וכמו שאמרו חז"ל בר"ה אני ה' אלהיכם זהו מלכיות. **א"י** אתם נצבים היום כולכם וכו' ראשיכם שבטיכם וכו' כל איש ישראל טפכם נשיכם וכו' לעברך בברית ה' אלהיך ובאלתו וכו' למען הקים וכו' ולא אתכם לבדכם וכו' כי את אשר ישנו פה וכו'. הנה כבר דקדקתי מדוע פתח בלשון רבים אתם נצבים וכו' ראשיכם טפכם וסיים בלשון יחיד כל איש ישראל לעברך בברית והי' לו לומר כל אנשי ישראל לעברכם וכו' גם ראוי להבין מהו לעברך בברית ופרש"י ידוע כנ"ל ודברי תורה כפטיש יפוצץ סלע גם יש להבין בפרש"י ע"פ מדרש אגדה למה נסמכה פרשת אתם נצבים לפרשת קללות לפי ששמעו ישראל ק' קללות חסר ב' חוץ מ"ט שבת"כ הוריקו פניהם וכו' התחיל משה לפייסם אתם נצבים היום הרבה הכעסתם למקום ולא עשה אתכם כלי' והרי אתם קיימים ועדיין בלתי מובן הפיוס הזה כי שמא קודם שהתרו בהם בכל האלות האלה עדיין לא היו ראוין לעונש משא"כ אחרי שומעם הקללות ואעפ"כ לא ישימו לבם להם אין זה מעלה ארוכה מה שלא נענשו קודם לכן ויראה לומר שמשה רבינו ע"ה נתן להם עצה איך ינצלו לבל יחול עליהם האלות האלה כי באמת באם ח"ו היו חלין מיד כשאין ישראל עושים רצונו של מקום ב"ה הי' קשה מאד להתקיים מפניהם ע"כ ניחם אותם משה רבינו ע"ה ומצא להם רפאות תעלה ומזור תרופה למחסה ולמסתור בפני הקללות האלה והוא כי עיקר התריס בפני הפורעניות הוא האהבה והאחדות וכאשר יש בישראל אהבה ואחדות וריעות בין זה לזה אין מקום לשום פורעניות לחול עליהם כמאמר הכתוב חבור עצבים אפרים הנח לו שביאור שאפילו באם הם ח"ו עובדי ע"ז ויש ביניהם התתברות בלי פירוד לבבות הם שוקטים ונחים באין שטן ופגע רע ומתרחקים עי"ז כל הקללות והיסורין וזהו אמרו אתם נצבים היום כולכם ר"ל אעפ"כ ששמעתם כל האלות הברית הכתובות למעלה אעפ"כ תהיו נצבים ותהי' לכם תקומה ע"י שראשיכם ושופטיכם זקניכם ושוטריכם כל איש ישראל שיהיו כולם בלב אחד ובאהבה הראשים והזקנים וכל ישראל כאיש אחד וזהו כל פירוש כולם יהיו איש ישראל היינו כאיש אחד וזהו אמרי לעברך בברית ה' אלהיך ובאלתו שע"י ההתחברות תוכל לעבור בין כל האלות ולא יגיעו עדיך כלל ולא יזיקו לך למען הקים אותך היום לו לעם פי' שע"י כן תהי' לך

תקומה שתנצל מכל מיני פורעניות ואח"כ אמר ולא אתכם לבדכם אנכי כורת את הברית כו' פי' שלא לדורו של משה לבד שהיו גדולי' הערך הובטח דבר זה להנצל מכל רע ע"י ההתחברות כי את אשר ישנו פה ואת אשר אינינו פה שאפילו כל דורות הבאים היבטח להם דבר זה לעבור בכל אלות הברית ושלא ירעו להם ע"י האחדות וההתברות שיהי' ביניהם וק"ל.

**א"י** אתם נצבים היום כולכם לפני ה' אלהיכם ראשיכם שבטיכם כו' טפכם נשיכם וכו' מחוטב עציך וכו' לעברך בברית וכי' לדקדק יש על אמרו אתם נצבים ולא אמר עומדים כנ"ל גם למה חשב בפרטות כל אחד מהנצבים ויראה לרמוז עפ"י המדרש ע"פ איזן וחיקר שעשה אזנים לתורה משל לקופה מליאה פירות ולא היתה יכולה להטלטל בא פיקח אחד ועשה לה אזנים וכו' והענין הוא כי אורייתא וישראל וקוב"ה חד שהתורה כולה שמותיו של הקדוש ב"ה והיא נובלת החכמה עילאה ואיהו וחכמתי' חד והצדיק המדריך את עם בני ישראל איך לעבוד את השם ולדבקה בו יתברך ולהשיג מציאותו ית"ש ובזה הוא מקשר אותם בשרשם להתאחר ולהתדבק באחדותו הפשוט הצדיק הזה הוא דוגמת יד ובית אחיזת הכלי שכמו שע"י יד הכלי נוח לטלטל את הכלי ולאחוז אותו כן ע"י הצדיק נוח להתאחז ולהתקשר באחדותו שהוא מורה דרך איך לחזור בתשובה ולהתקרב לבוראו וזהו שעשה אזנים להתורה פירוש שעשה את עצמו דוגמת אוזן הכלי שאדם מטלטל אותו ע"י אזנו כן הוא נעשה אוזן ובית יד להשיג על ידו התורה שהיא חכמתו ולהתדבק בחכמה עילאה ואולם גם יתר עם בני ישראל מקטנם ועד גדלם הגם שאין עבדות כולם זכה כ"כ מ"מ כולם הם גורמים התגלות אלהותו בעולם ובירור העולמות ע"י שהם נצרפים בכור עוני ובקושי השעבוד ועומדין באמונתם וזהו כל מגמת עבודתינו בעולם לברור העולמות עד שתתגלה מלכותו יתברך ויקוים בנו ומלאה הארץ דעה את ה' ואפילו על עמי הארץ אמרו חז"ל דאלמלא עלים לא מתקיימו אסכלי' שפירושו שת"ח דומים לפירות האילון והע"ה לעלים שאלמלא העלים אין הפרי מתגדל וע"י שהם מתקשרים יחד בעבותות האהבה ויש אחדות ביניהם והם סומכים ועוזרים להת"ח הם גורמים עי"ז שתשרה השכינה ביניהם ושלא ישלוט בהם שום רע ומדת הדין וכמאמר הכתוב הנ"ל חבור עצבים אפרים הנח לו ואמרו חז"ל ע"ז שאפילו ח"ו עובדים ע"ז ויש שלום ביניהם אין מדת הדין יכולה לשלוט בהם ואלמלא הערב רב שע"י מעשיהם המקולקלים נותנים מקום לאומות העולם לערער כבר היו מתבררין העולמות והיו כל האומות מוכרחין להודות באלהותו ית' והי' מקוים בנו מאמר הנביא אז אהפוך אל כל העמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' נמצא שכל אחד מישראל הוא בית יד

וכלי להשראות שכינתו בעולם ושתתגלה מלכותו בקרוב וזהו אמרו אתם נצבים היום כולכם וכו' פירש מלת נצבים כמו ויבוא גם הנצב אחר הלהב שבספר שופטים שפירושי בית יד של החרב כמו כן כאן פירושו שאתם כולכם בית יד ונצב להשראות שכינתו יתברך. וזהו לפני ה' אלקיכם שאתם כולכם גורמים התגלות אלהותו בעולם וזה שתשב ופרט ראשיכם שבטיכם כו' ולא זו בלבד אלא וגם טפכם ונשיכם וגרך כו' כולכם גורמים קיום התורה וזהו לעברך בברית ה' אלהיך.

**א"י** אתם נצבים וכו' ולתרץ ג"כ הדקדוקים הנ"ל ונוסיף בדקדוק השני שמכיון שאמר נצבים כולכם הרי כולם במשמע ולמה חזר ופרט אחר כן ראשיכם שבטיכם וכו' ויש לרמוז בזה ע"פ מאמר חז"ל בארבעה פרקים העולם נידון בפסח על התבואה וכו' בר"ה כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון ואמרינין מאי כבני מרון וכו' ר' יהודה אמר שמואל כחיילות של בית דוד ופרש"י שכך היו מונין אותן זאח"ז בצאתן למלחמה אמר רבב"ח אמר ר"י וכולן נסרקין בסקירה אחת גם בזה יש לדקדק שתחילה אמר שעוברין לפניו כבני מרון דהיינו אחד אחד כחיילות של בית דוד ואח"כ אמר שנסקרין בסקירה אחת כולם יחד וא"כ אין זה כתיילות של בית דוד גם הקשו הראשונים על מה נידונים בר"ה אם על החיים הרי בפסח נידונין על התבואה ובעצרת על הפירות וא"כ כי יהיב רחמנא שבעא לחיי הוא דיהיב גם מאי כל באי עולם והל"ל כל העולם ויש לרמוז בזה עפ"י מה שיש לשים לב על מה שבימים נוראים החיוב לומר המלך המשפט וכל פסוקי המלכיות ואנו ממליכין לאל עולם בכל התפילות הלא בכל השנה כולה הוא ג"כ מלך על כל האדץ ואנו מקבלין עול מלכותו ית"ש פעמים בכל יום ומדוע דווקא בימים הנוראים החיוב לומר פסוקי המלכיות והמלך הקדוש אמנם הענין הוא כי הנה כל כוונת בריאות העולם הראשית המחשבה בו הי' כדי שתתגלה מלכותו בתחתונים וכל הברואים יכירו וידעו ממלכותו יתברך וצימצום אלהותו יתב"ש ע"י עילה ועלול בהשתלשלת הי"ס ואבי"ע בכדי שיוכלו הברואים לקבל אור אלהותו וכל עולם הוא כלול מע"ס ונקודת המלכות נשתלשלה מראשית המחשבה בכל העולמות כמאמר הכתוב מלכותך מלכות כל העולמים שרומז שמדת המלכות נשתלשלה מראשית המתשבה בכל העולמות עד העולם העשי' והוא בצימצמום כ"כ עד שגם הסט"א יניקתם ממדת המלכות וע"י שנתצמצם כ"כ יש מקום לנטות ימין ושמאל בכדי שיהי' הבחירה חפשית למען יגדל שכר ההולכים בדרך הישר ולזה אנו אומרים בזמר לכה דידי מראש מקדם נסוכה סוף מעשה במחשבה תחילה שרומז שהגם שמלכות הוא סוף המעשה הוא במחשבה תתילה שראשית המחשבה בבריאת העולם הי' למען יתגלה מלכותו בתחתונים ולכן

כל עיקר עבדות ה' הוא שישים האדם כל מגמתו בתורה ובתפילה ובכל פרטי עבודתו לבנות קומת השכינה ולהעלות מדת המלכות שבכל העולמית מתתא לעילא עד ראשית המחשבה ועי"ז מתבטל אתיזת החיצונים שהם מסבבים ומפסיקים בינינו לבין אלקינו ומתגלה מלכותו יתברך והנה מאין בא זאת שהקליפות מסבב המלכות שמים ועושין מסך המבדיל הענין הוא כי בכל מיני עשיותיו של אדם כלולים עשר ספירות כי באם ירצה האדם לעשות איזה מעשה אזי מחשב תחילה בחכמתו ובינתו אם לעשות דבר זה אם לאו וכשגומר בדעתו לעשותו. הוא מפני שאוהב התועלת שיהי' לו בעשי' זו. וגם ירא מההיזק שיגיע לו כשלא יעשה דבר זה וגם התפארת שיש לעשי' זו. והוא נוצח המניעות המעכבין לעשות הדבר וכן כולם ואם האדם משים כל מגמת עשיתו לעשות נחת רוח ליוצרו ובוראו כלולים בכל מעשה ממעשיו העשר ספירות הקדושות ובזה בונה קומות השכינה ומעלה אותה ומיחד כל העולמות אכן חס ושלום להיפוך גורם ע"י מעשיו ח"ו שנאחזים החיצונים בהמדות ועל י"ז נעשה מחיצה המבדלת מלהכיר מלכותו יתברך שמו ולכן בעתים הללו ימים הנוראים שמגיע היקף השנה וזמן בריאת העולם וכוונת הבריאה היתה שתתגלה מלכותו בתחתונים ולכן העיקר העבדות אז להעלות מדת המלכות שבכל העשר ספירות שכל האחד מהספירות כלול מכל הי"ס כמו שהיתה בראשית המחשבה בזמן הבריאה שיתבטל עי"ז אחיזת החיצונים ויתגלה מלכותו בכל העולמות ולכן א'ש'ר'י עולה בגימטריא כמנין עשר פעמים הוי' אדני מנין ת'ת'ק'י מפני שצריך בחודש הזה ליחד כל בחי' המלכות שבכל העשר ספירות ולכן צריך לומר אז העשרה פסוקי מלכיות והמלך הקדוש ולכן טרם בוא יום ראש השנה צריך כל אדם לפשפש במעשיו היטיב הדק ואם ח"ו פגם באיזה מעשה או מדה הפגם מגיע בכל הספירות כי בכל מעשה כלולים כל הי' ספירות כנ"ל ולכן צריך למהר לתקן את אשר עיוות ועל ידי שמתקן המדות וכל מדה כלולה מי"ס הוא מעלה כל בחי' המלכות שבכל היו"ד ספירות כי כל ספירה כלולה מכל היו"ד רק מה שבעולם העליון הוא מלכות בעולם שלמטה ממנו הוא כתר וע"י שמתקן הפגם מתבטל אחיזת החיצונים ומתעלה המלכות שמים עד ראשית המחשבה וזהו פי' הגמרא בר"ה כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון ופירושו מאי כבני מרון כחיילות של בית דוד הנה באי עולם רומז לבחי' המלכות שבכל עולמות שמדת מלכות נשתלשלה למטה ובאה לעולם וכל באי עולם רומז לכל בחי' המלכות שבכל עולם ועולם שכולם יש להם עלי' אז בר"ה. וזהו כבני מרון כחיילות של בית דוד דהנה מלכות בית דוד רומז למלכות שמים שכל מגמת דוד המע"ה הי' לבנות קומת השכינה ולהעלות המ"ש כמאמר חז"ל ע"פ נאום הגבר הוקם על שהוקם עולה

של מלכות. ובר"ה המלכות מתעלה כמו שהוא מגמת נפשם של בית דוד שתתעלה מלכותו יתברך. וזהו כולם נסקרין בסקירה אחת פי' שבכל בחי' המלכות שהם באי עולם כנ"ל כולם מתעלין ומתיחדין יחד כאחד וזהו רומז בכתוב אתם נצבים היום כולכם כו' הנה מלת נצבים ביאורו כמו נציב מלך שבספר מלכים שהיא מלכות ואדנות ורומז שאתם נצבים כולכם ר"ל שאתם מקימים ומעלין המלכות שמים שהמלכות מתוארת בשם נציב כנ"ל לפני ה' אלהיכם רומז ע"ד מאמר חז"ל אני ה' אלהיכם זו מלכות ולפני ה' אלהיכם רומז שלפני בוא יום ר"ה שהיא זמן עליות המ"ש קודם לכן אתם מתקנים כל פגם כדי שתתעלה מלכותו יתברך. ולכן חזר ופרע ראשיכם שבעיכם כו' שחשב שם עשר בחינות זו למטה מזו לרמוז שהם ג"כ כלולים מעשר בחינות כנגד העשר קדושות ולכן ע"י קבלתם עול מלכות שמים הם מעלים בחי' המלכות שבכל קדושה מעשר קדושות. **הנסתרות** לה' אלהינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת יראה הפי' ע"פי מה שמצינו בשם האר"י ז"ל על פסוק לך דומי' תהלה. שומע תפילה עדיך כל בשר יבואו ופי' כי הנה ידוע לכל עובד ה' שאילו פינו מלא שירה כים וכו' אין אנו מספיקין להודות כו' על אחת מאלף אלפי אלפים וכו' מהטובות שעשה עמנו בכל עת גם מי יתנה תוקף תהילותיו שאפילו משרתי עליון אשר יש להם כמה ראשין ובכל ראש אלף פיות וכו' כמובא במדרש אין מספיקין לומר קצת מתהילותיו ועיקר עבדות ה' ותהילתו הוא בלב שיותר ויותר ממה שהפה יכול לדבר הלב יכול לחשוב וה' יודע מחשבות אדם. אמנם מהצורך לסדר שבחים ותהילות בפה דווקא הוא למען יוכלו ללמד הבאים אחרינו הבאים לעבוד את ה' שאם לא היו מתפללין ומשבחין לה' אלא בלב לא יהי' ניכר עבדות כזה לזולתו שיוכל ללמוד ממנו ע"כ מן הצורך ללמוד ולהתפלל בפה בכדי שיקחו מוסר הבאים לשמוע בשמעם דברים יוצאים מן הלב בגודל אהבת ה' ויראתו כן יעשו גם הם וזהו פי' לך דומי' תהלה פי' עיקר תהלתך הוא בדומי' ובמחשבה שומע תפלה פי' מה שהתפילה נשמעת מפי עבדי ה' בני ישראל הוא למען עדיך כל בשר יבואו לעבדך באמת שיהי' להם ממה ללמוד עבדות השם וזה ג"כ פי' הנסתרות לה' אלהינו פי' עבדות ה' ראוי שתהי' בהסתר שהוא במחשבה שהוא היותר נסתר מבני אדם והנגלות פי' מפני זה התורה והתפילה היא בהתגלות הוא לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת פי' שילמדו בנינו לעבוד ה' ולעשות כל מצותיו ולהגות בתורתו שאי אפשר ללמוד זה ממחשבת זולתו כי אם מנראה מתפילתו הזכה ולימוד תורתו כנ"ל.

**א**"י הנסתרות לה' אלהינו והנגלות לנו ולבנינו עד עולם כו'. יש לרמוז בזה כי הנה ידוע שעיקר העבדות בתורה ובתפילה ובכל המצות היא האהבה והיראה שעושה בה המצוה ההיא שכפי גודל אור התלהבות האהבה והיראה שיש לו בעשיתה כן תגדל המצוה. והנה במצות עשה הגם שעיקר המצוה היא פנימיותה שהוא הדו"ר שיש לו בעשיתה מ"מ אי אפשר שיקיים המצוה מבלי מעשה שיעשה בגופו ממש כהנחת תפילין וציצית ומזוזה וכן כולם. וכן עסק התורה והתפילה ג"כ אי אפשר לקיימן מבלי מעשה הדיבור בפה אכן המצות לא תעשה שהמצוה הוא רק שישב ולא יעשה כלל מעשה העבירה הנה כל קיומה אינה רק ע"י האהבה והיראה שבממשבה שע"י שאוהב את השם ומתירא מפניו הוא יושב ואינו עושה העבירה והמצוה ל"ת מתקיימת בלי שום מעשה כלל רק על ידי האהבה והיראה שבמחשבתו ועיקר האהבה והיראה הוא במוח ולב שע"י שהמוח מחשב והלב מבין בגדולות יוצר בראשית עי"ז הוא אוהב את השם ומתירא מפניו וזה ביאור מאמר חז"ל ע"פ זה שמי לעולם וזה זכרי וכו' שמ"י עם י"ה שס"ה וזכר"י עם ו"ה רמ"ח שהם שש"ה מצות ל"ת ורמ"ח מצות עשה. ויש להבין מדוע המצות לא תעשה מתעלים יותר שבא חשבונם ע"י ב' אותיות הראשונות משם הוי"ה ב"ה ולמצות עשה נחשבין אותיות האחרונות משם הוי"ה. ולדרכינו יובן היטיב שמפני שמצות ל"ת כל קיומם אינו תלוי רק במחשבה שע"י האהבה והיראה שיש במחשבתו ובבינות לבו הוא נמנע מלעשות העבירה ולזה חשבון מנינם הוא ע"י אותיות י"ה דאינון מוחא ולבא עולם המחשבה ומצות עשה מפני שאי אפשר לקיימם רק ע"י מעשה בפועל לזה נתמלא חשבונן ע"י אותיות ו"ה שהם ז' ימי הבנין עולם המעשה. והנה ידוע שהעבודה היא צורך גבוה כמאמר הכתוב תנו עוז לאלהים וע"י עבודת בני ישראל נתעלית השכינה הקדושה להתיחד עם דודה. ואולם עיקר יחודי העולמות העליונים ובנין קומת השכינה הם תלוים במחשבות המצות שכפי גודל יקר תבערת יקוד האהבה והיראה כן נעשים היחודים בעולמות העליונים שהרי הגם שנא' אל כביר לא ימאס שתפילות רבים אינם חוזרות ריקם אעפי"כ אנו רואים שזה כמה שנים שעברו אשר אנו מתפללים ומקיימין המצות ועדיין לא נגמר עליות השכינה ולא ביאת הגאו ה על ידי עשיתם יורה שהעיקר תלוי במחשבה ולכן מפני שעדיין לא היתה מחשבת המצות בתורה ובתפילה זך וברור מכל סיג. לכן עדיין לא נגמר היחוד ובירור העולמות שבמעשה המצוה הוא תועלת לעולמות התתתונים שבמעשה המצות הוא עושה כלי לקבל השפע מבריכה העליונה שנמשכת ע"י קיום המצוה וזהו אמרו הנסתרות לה' אלהינו פירוש הנסתר מהמצות שהם האהבה והיראה שיש לו בעשיתה הוא לה' אלהינו ר"ל שהוא צורך גבוה לבנות קומת

השכינה ליחד הדודים והעולמות העליונים. והנגלות רומז אל מעשה המצות שהמעשה הוא נגלות. הם לנו ולבנינו שהמעשה הוא כלי לקבל שפע טוב היורד מעילא לתתא על הכנסת ישראל.

**והיה** כי יבאו עליך וכו' ואתה תשוב ושמעת בקול ה' וכו' והותירך ה' אלהיך בכל מעשה ידך בפרי בטנך וכו' לטובה כי ישוב ה' לשוש עליך לטוב כאשר שש על אבותיך יש להבין מהו לשון והותירך שאינו מובן גם אמרו כי ישוב ה' לשוש עליך לטוב כאשר שש וכו' אינו מובן ג"כ שמשמעותו מורה שהוא נתינת טעם שמפני כן תותר לטובה מפני שישיב ה' לשוש עליך והטעם הזה אין לו קישור לפי פשוטו גם אמרו אח"כ כי תשמע בקול ה' אלקיך לשמור וכו' הכתובה בספר התורה הזה כבר הקשה רש"י ז"ל לעיל שלמעלה אמר בספר התורה הזאת לשון נקבה וכאן הזה לשון זכר ויראה לומר בזה עפ"י מאמר הכתוב בכל עצב יהיה מותר וביאור הכתוב כי הנה בדרכי התשובה מצאנו וראינו כיתות בני אדם אשר יחשבו כי התשובה הוא לענות נפש ולכן יתענו ויסגפו עצמן בסיגופים ובעת סיגופיהם יתנו שמחה בלבם בחשבם שעי"ז יעלו במעלות ומדריגות ויקנו שלימות ועל אופן זה תסובב תשובתם ואנשים כאלה סופם שלא יעלו בידם מאומה וישארו בהתגברות המרה שחורה רח"ל אמנם התשובה העיקרת ואורח הישר הוא עפ"י מה שיוצא לנו מספר הזוהר הקדוש שהקשה על פסוק עבדו את ה' בשמחה שאיך אפשר לאדם לעבוד ה' בשמחה והלא אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא ואדם השב צריך להתאינן על חטאיו ולהיות נעצב עליהם על הכעיסו את בראו ואיך תוכל להיות עבודתו בשמחה אמנם ביאור הדברים הענין הוא כי בתחילת עלות על לב האדם לעשות תשובה על גודל עיוותתו ויתחרט על מעלו אשר מעל אז אין מקום לשמוח כי יתעצב על אשר חטא והעוה אמנם אחר עצבון הזה שישפוך כמים לבו נוכח פני ה' ויתחרט מעומק הלב על חטאיו ויתמרמר עליהם ויכוף כאגמון ראשו ויתן לבו לשוב עליהם אז תיכף ומיד יבא לידי שמחה ואהבת השי"ת ויובן על דרך זה ג"כ מאמר התיקונים אשר דיברנו בו הרבה פעמים שהקשה שבמקום אחד אמרו חז"ל כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת והוא מאמר הכתוב ראשית חכמה יראת ה' ובמקום אחר אמרו אין בור ירא חטא שמשמעותו שהלימוד תורה צריך שיהיה קודם ליראת חטא ועיי"ש תירוצו דאית יראה ואית יראה והוא מאמר סתום וביאורו כי באמת טרם שלמד האדם ועודנו בל ידע מגדולות בוראו ויוצרו בבטן אז עדיין אין באפשרי לבא לידי יראה האמיתית שהוא היראה עילאה ליבוש ולפחד מפני גדולות בוראו ורוממתו וע"ז אמרו אין בור ירא חטא אכן עכ"פ גם קודם שלמד יש לו ליראא עכ"פ

יראה תתאה יראת עונש החטא שהיא בחי' נוקבא ועי"ז יבוא לידי אהבה תתאה שאחר אשר יבכה וידאג על חטאיו ויתך כמים לבו ישוב תיכף לשמחה ואהבה וזהו מאמר הכתוב בכל עצב יהי' מותר שאחר העצבון שיתעצב על חטאיו מעימק הלב יותר לו שמחה מאהבה ואחר זה יתן על לבו לכנוס בדרכי החכמה ולידע ולהבין מגדולת בוראו והבנה זו אין באפשרי שתהיה קודם הלימוד עד שילמוד תחילה ויכיר וידע גדולת יוצר בראשית ואח"כ יבוא לידי יראת הרוממת המביאה לידי אהבה עילאה להתענג בנועם אלהותו ולהשתעשע במלכותו יתברך וזהו היתה אהבת האבות להקב"ה וזהו מאמר הכתוב ג"כ והיה כי יבאו עליך הדברים האלה הברכה והקללה בצר לך ומצאוך וכו' אז תתן אל לבך לשוב מיראת הקללות והעונשין ועי"ז ושבת עד ה' אלקיך וכו' שתתחרט על מעשיך הקודמים ותתן על לבך לשוב עליהם אז השי"ת מבטיחך שהגם שתחילת תשובתך לא היתה בשמחה מחמת דאגות העונות מ"מ יותירך ה' רומז שתשיג השמחה והאהבה הנותרת מעצב וחרטת העוונות כמו שביארנו לעיל מאמר הכתוב בכל עצב יהיה מותר ועי"ז תעלה במעלות לבוא לידי יראה עילאה יראת הרוממת המביאה לידי אהבה ושעשועים ודביקות בנועם ה' אשר גם בעת התעסקו בדברים גשמיים תהיה מחשבתו קשורה באהבת ה' ודביקותו וזהו מאמר הכתוב בכל מעשה ידך בפרי בטנך וכו' ובפרי אדמתך לטובה שבכולם תהיה בשמחת נועם ה' ודביקותו כי ישוב ה' לשוש עליך לטוב כאשר כו' ביאורו כי אם תעשה כל האמור למעלה ותשוב בכל לבבך ובכל נפשך ועי"ז תבוא מירא' לאהבה ותעלה במעלות ממדריגה למדריגה לבא ליראה ואהבה ותשובה עילאה אז יתן ה' שמחה בלבך וגילה בה' יתברך כמו שהתענגו האבות בנועם ה' שהיא בחי' דכורא ולזה אמר כי תשמע בקול ה' וכו' הכתובה בספר התורה הזה לשון זכר שתשיג האהבה עילאה שהיא בחי' דכורא כנ"ל ודו"ק.

**אם** יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלהיך ומשם יקחך וכו' יש לדקדק על אמרו בקצה השמים וכי מי עלה למרום שיהיה נופל עליו הלשון שהוא בקצה השמים והיה לו לומר בקצה הארץ ויבואר עפ"י מה שפירשו בזו"הק ע"פ שאל נא לימים הראשוני' ולמקצה השמים ועד קצה השמים וכו' שמה שהוא מקצה השמים ועד קצהו אתה שואל ואי אתה שואל מה שלמעלה מזה ופי' הדבר כי העולם נברא עפ"י המדות והשתלשלו' הספירות והתגלות הבנין היה במדת החסד כנרמז בפ' עולם חסד יבנה וכל הששה קצוות הי' במדת בינה נעלמי' בבחי' הריון ולזה נקראת ספירה זו אימא עילאה והרת עולם מחמת שהוית העולם היה תחילה בהעלם בה כידוע ונרמז במה שאמרו תשובה קודמת לעולם שעולם התשובה היא בינה והעולם היה בה בהעלם בבחי' עובר

וזה שאמר מקצה השמים ועד קצה השמים אתה שואל ולמעלה מהם אין אתה רשאי לשאול פי' שבג' ספירות הראשונות שהם כח"ב אין אתה רשאי לשאול בהם לזולתו כ"א להתבונן מדעתו כמו שאמרו חז"ל בחגיגה ומפני זה בינה נקראת כאן קצה שמים שממנה ואילך נשתלשל התגלית העולם והקצוות והיא התחלת הקצה וידוע שאדם השב הוא חוזר לבחי' הרת עולם משום שהוא נכסה מן המקטריגין והמשטינין ונעלם מהם וזהו אם היה נדחך בקצה השמים שתשוב תשובה שלימה ותהיה מודח ושפל ועי"ז תהיה בקצה השמים הוא מדת בינה עולם התשובה משם יקבצך ה' ומשם יקחך ויקבל תשובתך הרמתה ויקרבך אליו יתברך.

**והותירך** ה' אלהיך בכל מעשה ידך בפרי בטנך וכו'. יראה פירוש הפסוקים ע"פ מה שאמרו חז"ל גבי רות דכתיב ותאכל ותשבע ותותר ודרשו מזה שהברכה היתה שרוי' במעי' של אותה צדקת וצריך להרחיב בביאור הדבר גם גבי אשתו של עובדיה כתיב ואת ובניכי תתי' בנותר ודרשו חז"ל שתחי' בזה עד תחית המתים וזה צריך הבנה והנראה לבאר בזה ע"פ מה שאמרו חז"ל כל יום היתה בת קול יוצאת ואומרת כל העולם ניזון בשביל חנינא בני וחנינא בני די לו בקב חרובין מע"ש לע"ש ופי' הדבר כי האדם הבא לעבוד ה' באמת אף אם הגדיל לעשות ועלתה בידו לא ידמה בנפשו שראוי שתהי' פרנסתו בריוח חלף עבודתו ופעלו גם אל יאמר שהוא צריך הרבה למען הרבות עבודת בוראו ושאי אפשר לו לעבוד עבודתו אם לא יהי' לו כל הצטרכותו בריוח זה לא יתכן אמנם ידע כי כל אשר חנן ה' אותו והטיב לו מיום היותו אינה אלא מתנת חנם ומחסדו הגדול שמתנהג עם בריותיו ולא שראוי ע"פ מדותיו ומעשיו הטובים כי אם אלף שנים יחי' ורגליו קלות כאליות יהיו לעשות רצון קונו לא יספיק עבודתו אחת מני אלף לנגד חסדי המקום עליו בכל עת ובכל שעה ומי שמכיר טובת ה' ויודע כי כל אשר חונן אותו הם מותרות ואין ראוי לה מפאת מעשיו הטובים צדקתו עומדת לעד לצאצאי מעיו ולכל העולם וזהו שאמרו שב"ק יוצאת שכל העולם ניזון בשביל וכו' וחנינא בני די לו וכו' פי' משום שהי' די אצלו בקב חרובין מע"ש לע"ש והי' גומר בדעתו שאינו ראוי מצד מעשיו לשום מתנה מאת הש"י וקב חרובין די להתחסד עמו לא יותר משום כן הי' כל העולם ניזון בזכותו וזהו הפי' שאת ובניכי תחי' בנותר שדרשו שיחיו עד תחית המתים מלת בנותר פי' שתדע שהוא נותר ושאינך ראוי לחסד הזה ומתנת חנם חונן אותך בשכר זה שאתה מכיר חסדי השם תחי' עד תחית המתים וגבי רות ג"כ הפי' כן שאף זה הקלי שנתן לה בועז החזיקה היא למותרות ושאינה ראוי' לשום חנינה מצד מפעלה וזהו ותותר שהחזיקה למותרות מפני זה היתה הברכה שרוי' במעי' וגם בועז מצינו שנתברך

בשבילה כמו שנאמר שם האיש אשר עשיתי עמו היום בועז ודרשו חז"ל שהיא עשתה עמו טובה שנתברך בשבילה וגם אבותינו הקדושים אשר זכותם עומדת לנו לעד ובצילם נחי' בגוים מפני זה נשאר כל זכותם לזרעם אחריהם מאשר לא לקחו מאומה משכר עבודתם שלא הי' להם לפי דעתם לתבוע שום שכר (כמו שמצינו באברהם אבינו שאחר מלחמת המלכים הי' דואג שמא נתקבל כל שכרו וגם יעקב אבינו ע"ה אמר קטנתי מכל החסדים). וזהו והותירך ה' פי' אם תחשוב למותרת כל מה שחונן ה' אותך ואינך ראוי לחסדיו הגדולים אף ה' יותיר לך זכותך מכל מעשיך הטובים בפרי בטנך פי' לבניך אחריך ובפרי אדמתך שתשרה ברכה בכל הונך לטובה כי ישוב ה' לשוש עליך כאשר וכו' ירמז שיתן ה' בידך כל הששׁ קצוות וכל העולם וגם שיהיו ניזונין בזכותך כאשר שש על אבותיך פי' כמו שהי' הששׁ קצוות ביד אבותיך אברהם יצחק ויעקב.

**כי** המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא נפלאת היא ממך ולא רחוקה היא לא בשמים היא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו וכו' ולא מעבר לים היא לאמר מי יעבר לנו אל עבר הים ויקחה לנו וכו' כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו ראוי לתת לב בזה הרבה. א' אמרו לא נפלאת היא ופירש"י לא מכוסה היא ממך צריך הבנה ב' אמרו לא בשמים היא שהלשון מורה שהיא רק על הארץ לבדה ולא בשמים ובמה היא יותר על הארץ מבשמים גם אמרו לא מעבר לים היא מה לשון עבר הים הלא הים סובב את כל העולם ואין לו עבר השני כלל גם אמרו בפיך ובלבבך לפי ההשקפה הראשונה הי' לו לומר בהיפך שהרי מתחילה חובה להכין לבו קודם שידבר דבר. אמנם נראה לרמוז בזה כי הנה הבא למלא ידו לקרב אל העבודה עבודת הקודש לעבוד ה' ראוי לו שילמד ענינים הפנימים אשר רמוזים בהתורה ושתבוא נפשו בסודה וסוד המצות כי זה הוא יסוד לאהבה ויראה האמיתים ולהכיר גדולות בוראו יתברך. אכן בזמנינו זה לא יתכן לאדם לכווין כוונת התפילה המסורים בידינו בסידור האר"י ז"ל הן מתוך הכתב והן ללמדם ולכוונה בע"פ. וכן שמעתי מאדומ"ור הרב הקדוש האלקי רשכב"ה רב אלימלך זצוק"ל לבל יחשוב אדם מחשבות וחשבונות כוונת השמות רק קשר נגלו ונסתרו שהוא נפשו ורוחו ונשמתו בא"ס ב"ה ועי"ז הוא מקשר כל התגלות העולמות ופנימיות העולמות בו יתברך וכל כך תהי' מחשבתו דבוקה בנועם ה' עד שלא יהי' לו פנאי אפילו רגע לכווין הכוונות ואדם אשר בתפילתו בבחי' זו עשית הכוונות והייחודים מאליהם על ידי תפילתו. עוד זאת העצה היעוצה לבני עמינו ובפרט בדור יתום הזה לבל חשוב אדם להתדמות לפי דעתו לגדולים אשר בארץ המה ולקנות תחבולות ע"י שיעסוק בדברים המונים וידמה בנפשו להדבק במחשבתו למעלה בעת עשיתו הדברים

ההם ובזה יעבוד ה' לפי דעתו לא זו הדרך ישכון אור העבודה התמה ובעל נפש אשר נוגע יראת ה' בלבבו יתרחק מדרך ההיא וימנע רגלו מנתיב האנשים המתדמים ללכת בדרך הזה ועינינו הרואות אשר כל צדיקי הדורות וקדושים אשר המה בארץ נתעסקו כל ימיהם בתורה שבכתב ובתורה בע"פ ומסרו נפשם בכל שעה על התורה והעבודה ומכל תנועות אבריהם וצעדי רגליהם הי' ניכר גודל פחדם ויראתם מפני הש"ית ומהדר גאונו ויצא שמם למרחוק לגודל סגופיהם ובקשתם את ה' בכל לב בדרך הזה יהלך כל המבקש ה' ונכסף להיות מעבדיו ועוד מתנאי העבודה התמימה לבל יפסיע האדם אפילו כחוט השערה שיעבור על אזהרות התורה ואזהרות חז"ל ובעלי האסופות האחרונים אשר דבריהם מלאו פני תבל בשלחן אשר ערכו וכל הפורש מדבריהם כפורש מחייו. והאנשים אשר יעשה להם כהיתר לוותר על דברי הפוסקים בחשבם כי באם לא יתפללו בזמנם תפילתם יותר מעולה וכדומה עבודתם אך שוא והבל וכל זאת יבחן כל אדם הבא לעבוד עבודה ועבודת משא דבר השם לידע ממי יקשיב לדעת את ה' וכל זה נרמוז במאמר הכתובים כי המצוה הזאת וכו' לא נפלאת היא פי' שלא תשים מגמת תפילתך ותורתך לכווין בהם דברים נפלאים ומכוסים שכסה אותם עתיק יומין ואח"כ אמר לא בשמים היא ביאורו כי לא תמצא דרכי התורה במי שמתדמה לעלות ומשוטט במחשבתו על פני השמים ובמעשיהו לא יהי' דבר חפץ מהו לאמר מי יעלה לנו השמימה פי' לבל יתקנא באיש המתהלך בדרך הזה ותאמר מי יעלה גם לנו להעלות אותנו ג"כ שנחשוב בדברים העליונים ויקחה לנו ביאורו שילמוד גם אותנו דבר זה כמו (יערוף כמטר לקחי) וישמיענו אותה ונעשנה ואח"כ אמר לא מעבר לים היא. ידוע כי התורה נקראת ים החכמה וים התלמוד ואמר לא תמצא דרכי השם מעבר לים פי' האנשים העוברים ומוותרים על התורה ומורין היתר לעצמם לעבור זמן התפילה וכדומיהן לאמר מי יעבור לנו אל עבר הים. פי' שתאמר שאתה נכסף ומתאווה לעבור אליו ולהתדבק במי שעובר על ים התורה ויקחה שילמוד אותנו ענייניו לא תעשה כן רק כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך דייקא שהעיקר היא עסק התורה בפה לא לבקש גדולות שידמה לעסוק במעשה דברים בטלים ולהדבק במחשבתו בדברים העליונים רק בפיך תלמוד ובלבבך לעשותו ג"כ כנ"ל.

## ראש השנה

**וי"י** פקד את שרה כאשר אמר ויעש ה' לשרה כאשר דבר ותהר ותלד שרה לאברהם בן לזקניו למועד כו' וימל אברהם את יצחק בנו בן שמונת ימים וכו' ואברהם בן מאת שנה

כו' ותאמר שרה צחוק עשה לי אלהים כו' ותאמר מי מלל לאברהם הניקה בנים שרה וכו'. הנה יראה לרמוז בכתובים אלו על תוכן ענינינו בר"ה ואשר ע"י השופר ממתקים כל הגבורות ונכללים בהחסדים וידוע אשר אברהם הוא מדת חסד ויצחק הוא מדת גבורה ויש לרמוז בתפלתינו בר"ה ועקידת יצחק לזרעו היום ברחמים תזכור שיש לפרש שתעקוד מדת גבורה ומסטין בכבל יאסר ויתכללו הגבורות בהחסדים ומפני זה אנו תוקעין מאה קולות למנין העשר ספירות שכל אחת כלולה מעשרה. וזהו אמרו וה' פקד את שרה ביאורו שהש"י פקד וצוה אותנו שנתקע בשופר כי שר"ה נוטריקון "שופר "ראש "השנה כאשר אמר יום תרועה יהי' לכם ויעש ה' לשרה כאשר דבר פי' עשי' הוא לשון תיקון כאשר דבר רומז שכאשר מתעוררין הדינין מתתקנים ומתמתקין ע"י שופר ראש השנה שדבר הוא קשות (כמו דבר אדוני הארץ אתנו קשות) ותהר רומז שע"י השופר הם באים לבחי' הרת עולם וכנסין מן המקטריגים כעובר זה המכוסה בבטן אמו ותלד שרה לאברהם פי' שהתולדה משופר ר"ה היא מדת אברהם שהיא מדת החסד בן לזקניו רומז שיורדין השפעות טובות לישראל ובני חיי ומזוני מי"ג תיקוני דיקנא עלאה למועד אשר דבר אתו אלהים פי' למועד הזה שהוא ר"ה אשר דבר אלקים וצוה לתקוע שגם מדת אלקים מסמכת שישובו ישראל בתשובה ויתהפכו הגבורו' לחסדים וימל אברהם את יצחק רומז שמדת אברהם בטלה את מדת יצחק (ולשון וימל לשון וקטפת מלילות שנקראים כן מפני שאדם מוללן ושוחקן בין אצבעותיו) בן שמונת ימים רומז לשמונה ספירות ממלכות עד החכמה שכולן נמתקו ויורד לתוכן מוח החכמה עלאה ואברהם בן מאת שנה רומז שמדת הרחמים מתעורר ע"י המאה קולות שעולין אל העשר ספירות שכל אחת כלולה מהעשר ("שנה גימטריא ספירה) בהולד לו את יצחק רומז שע"ז נולד שמחה וחדוה בעולמות (ל' ויפול אברהם על פניו ויצחק).

**ותאמר** שרה צחוק עשה לי אלהים וכו' ותאמר מי מלל לאברהם וכו' ויגדל הילד ויגמל ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק. יראה בהמשך הכתובים אלו מרמזים על ענין גדול כי הנה אנחנו עם בני ישראל כל עיקר מגמת כעולתינו וכוונתינו להצטדק במשפט בימי ר"ה ימים הנוראים והגדולים אשר המה עת משפט לאלהי יעקב להיות כל באי עולם נידונין לפניו ית"ש ואנו מקוים לרחמי השם להיות נידונין ברחמיו וחסדיו הגדולים ולהשתיק כל המשטינים ומקטריגין עלינו ולהמתיק הגבורות בשרשם ולזה אנו תוקעין בשופר שהוא קול פשוט בלי דיבור והוא ממדת בינה עולם המחשבה ועי"ז יומתקו כל הדינים ויומשכו הרחמים על הכנסת ישראל. גם ע"י תקיעת שופר יעוררו לבות בני אדם מתרדימת שנת הזמן ולשוב בתשובה שלימה באמת אשר מקול השופר

יחתו ויחרדו מאימת הדין והשב בתשובה הוא מוזר לבחי' הרת עולם שהוא בינה עולם התשובה שהתשובה קדמה לעולם ומזה הם באין לבחי' לידה ואח"כ הם באין לבחי' יניקה (כי על ידי תשובה הם נעשים כתינוק בן יומו נקי מן החטא) ואח"ז הם באין לבחי' גדלות וזהו ותאמר ש'ר'ה נוטריקון 'שופר 'ראש 'השנה צחוק עשה לי אלהים פי' ששמחה נעשה ממדת הדין שנהפך לרחמים ונמתקו הגבורות. כל השומע יצחק לי פי' מפני שכל השומע קול שופר ר"ה יצחק לי הוא מתפחד ממדת הדין שהוא מדת יצחק ועי"ז שב בתשובה וממתיק הגבורות ומעורר רחמים על כנ"י ותאמר מי מלל לאברהם פי' השב בתשובה הוא בא לבחי' מ"י שהוא רומז לנו"ן שערי בינה מלל הוא לשון שחיקה (לשון וקטפת מלילות שנקראים כן מפני שמוללן בידיו) שהוא שוחק ומבטל הגבורות ועי"ז הוא בא לאברהם שהוא מדת חסד להמשיך חסדים לעולם הניקה בנים 'ש'ר'ה פי' ע"י 'שופר 'ראש 'השנה הם באים לבחי' יניקה כי ע"י התשובה שעושים עם בני ישראל הנקראים בני"ם למקום הם נעשים כתינוק בן יומו נקיים מן החטא. כי ילדתי בן לזקוניו פי' מה שישראל באים מהרת עולם לבחי' לידה הוא. לזקוניו ברחמים כמו זקן מלא רחמים. ויגדל הילד פי' שהם באים אח"כ לבחי' גדלות. ויגמל פי' שנפרשו ממדת הדין להיות נידונין ברחמי השם. ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמל את יצחק פי' כשנמתקו הגבורות ויגמל ויפרש מדת הדין שהוא מדת יצחק מעל בני ישראל עשה אברהם שהוא מדת חסד. משתה גדול שהוא שמחה גדולה וחדוה בכל העולמות.

**ותרא** שרה את בן הגר המצרית כו' מצחק ותאמר לאברהם. גרש האמה הזאת ואת בנה כו' פי' שאברהם אבינו ע"ה התפלל על ישמעאל לו ישמעאל יחי' לפניך. והנה כשראתה שרה שישמעאל מצחק בתנועות של יצחק והוא לץ והוא מכיתות שאין מקבלין פני השכינה אמרה גרש האמה הזאת ואת בנה שהוא אינו מן הישוב ומה דכתיב כי שמע אלהים אל קול הנער באשר הוא שם פי' באשר הוא שם במדבר אבל לא בישוב ואינו מן הישוב וקל להבין.

**ויהי** בעת ההיא ויאמר אבימלך ופיכל שר צבאו אל אברהם לאמר אלהים עמך בכל אשר אתה עושה. ועתה השבעה לי באלהים הנה אם תשקור לי ולניני ולנכדי כחסד אשר עשיתי עמך תעשה עמדי וכו' יש לדקדק שאמר תחילה ויאמר אבימלך וכיכול ששניהם היו מדברים אל אברהם ואח"כ אמר כחסד אשר עשיתי עמך תעשה עמדי לשון יחיד והי' לו לומר כחסד אשר עשינו עמך תעשה עמנו. אמנם יש לרמוז כי הנה ידוע שכל מגמתינו בר"ה לכלול מדת יצחק במדת אברהם שיסכימו הגבורות עם החסדים לטובות הכנ"י. והנה ידוע שהגבורות הם ה' שמות הוי' שעולין במספר ק"ל וכן החסדים הם ה' שהם

ג"כ ה' שמות הר' וע"י אתערותא דלתתא שישראל מקבלין עליהם עול מלכותו יתברך וממליכין אותו בכל העולם עי"ז מתעורר אתערותא דלעילא וממשיכים עליהם שפע אלהותו יתברך דרך הי' ספירות ועי"ז מאירין כל העשר קדושות כמאמר הכתוב אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון שרומז שע"י תרועת קול שופר נמשך עליהם שפע ממקור העליון שהוא בבחי' פני המלך וי"ג ת"ד ועי"ז מאירים כל הספירות משפע אור אלהותו יתברך ונמתקין הגבורות ומסכימים אל החסדים להשפיע טובות להכנ"י. והנה ידוע שכמו שהוא חסד מאת הש"ית שמהפך על עמו ישראל מד"הד למד"הר ומתחסד עם עמו כמו כן כביכול הצדיק אשר בתפילתו ובמעשיו הטובים מהפך מד"הד למד"הר כביכול שעושה חסד וצדקה עם כל העולמות וביותר כביכול עם הש"ית ב"ה כי חפץ חסד הוא. והצדיק שגורם שיתהפך מדת הדין למד"הר הוא מתחסד ביותר עם קונו כמאמר הכתוב וצדקה תהי' לנו כי נשמור וכו'. והנה ידוע שתפילות ישראל ותקיעתם מתקבלות ע"י המלאך מט"ט לעשותם עטרה בראש אלקי ישראל והוא המלאך המליץ בעד ישראל וכותב זכיותיהם ונקרא פ"י כ"ל מפני שכל דברי המלכות נחתכין על פיו כידוע והוא נקרא שר צבא ה'. וזהו ויאמר אבימלך ופיכל שר צבאו אל אברהם. אבימלך רומז לאבינו מלך העולם. ופיכל רומז להמלאך מט"ט המליץ בעד ישראל שנקרא פ"י כ"ל מפני שכל דברי המלכות נחתכין על פיו וביאורו שהש"ית מבקש מן הצדיקים הממשיכים חסדים על הכנ"י והם בבחי' אברהם ואומר להם אלהים עמך בכל אשר אתה עושה שמדת הדין שהוא שם אלהים הוא מסכים עמך בכל עשותך ובכל מיני הטובות שאתה ממשיך על הכנ"י ועתה השבעה לי באלהים הנה אם תשקור לי ולניני ולנכדי לנינ"י לנכד"י בלי וא"ו הפעולה עולים גימטר' רש"ד מנין ה' הויו"ת של חסדים שעולים ק"ל וה' הויות של גבורה שעולים ג"כ ק"ל והעשר הויות עולין ר"ס ועוד ד' יותר שרומז אל הכנ"י שהם דלים בימי הגלות וע"י שישראל מקבלין עליהם עול מלכותו ית"ש עי"ז ממשיכים שפע אלהותו על כל העשר קדושות ומאירין יחד כל הויות העשרה הנ"ל וממשיכין הארה על הכנ"י שנקרא ד'. וזהו שהש"ית מבקש מן הצדיק ואומר לו השבעה וכו' אם תשקור לי ולניני ולנכדי רומז שתראה שתחזק במעוזך להמשיך חסדים ולהמתיק הגבורות לעולם על הכנ"י כמו שנמתקו עתה על ידי שיאירו יחד כל העשר קדושות שעולין ר"ס וישפיעו טובות על הכנ"י שהם דלים בימי הגלות והם בבחי' ד' והכל עולה רס"ד כמנין לנינ"י לנכד"י וזהו מאמר הכתוב כחסד אשר עשיתי עמך תעשה עמדי שכמו שאני עושה עמך חסד שקבלתי תפילתך להפך מד"הד למדת הרחמים כן תראה שתעשה עמי חסד לעולם וכמו שביארנו שעיקר החסד מתחסד הצדיק ביותר עם

קונו על ידי שמהפך מד"הד לרחמים שזהו רצון הבורא ב"ה ומגמתו שיתהפך מד"הד לרחמים ולכן נאמר לשון יחיד מפני שהגם שהצדיק עושה חסד עם כל העולמות ע"י מה שממשיך הארת אלהותו על הכ"י ביותר כביכול עושה חסד עם קונו לבדו החפץ בטובתן של ישראל עמו והבן.

**ויצב** אברהם את שבע כבשות הצאן לבדהן ויאמר אבימלך אל אברהם מה הנה שבע כבשות האלה כו' ויאמר כי את כבשות תקח מידי בעבור תהיה לי לעדה כי חפרתי את הבאר הזאת הכתוב הזה אומר דרשוני גם מה שתרגום אונקלס שבע כבשית הצאן שבע חורפן דען ג"כ בלתי מובן עפ"י פשוטי כי התרגום של כבשים הוא בכל מקום אמרין ויראה לרמוז בזה מענינו של יום כי הנה ידוע שמה שאנו קורין ביום ראשון של ר"ה בפרשת לידת יצחק וביום השני בפרשת העקידה הטעם הוא שביום ראשון הוא דינא קשי' בחי' לידת יצחק שרומז ללידת הדינין ויום השני הוא בחי' עקידת יצחק שאברהם שהוא רומז למדת החסד עוקד את יצחק שהוא מדת גבורה והדינין נכללין בהחסדים ועיקר המתקת הדינין הוא ע"י המסירת נפש שכל אחד מבני ישראל מוסר נפשו בעת קבלתו עול מלכות שמים ובעת התפילה שבאותו ההתעוררת והתשוקה שהוא מתעורר למסור נפשו בעבודת התפילה עי"ז מעלה מ"נ וגורמין אתערותא דלעילא להריק שפע הדעת על המדות ונעשה יחוד קוב"ה ושכינתיה ועי"ז מקבלים הכנ"י השפעת החסדים שבכל המדות והגבורות שבהמדות נמשכים על האומות ומתפרשין מעל הכנ"י והנה אברהם אבינו בעשותו זאת שלנגד אבימלך שהוא היה מסטרא אחרא שהרי ליצחק אבינו דחה בשתי ידיו ואמר לו לך מעמנו וכו' שלא רצה לדבק עצמו בהקדושה ע"כ רמז אברהם בנתינת הצאן שנתן לו שבזה הוא ממשיך הגבורות על אבימלך וריעיו שכיוצא בו וזהו ויצב אברהם את שבע כבשות הצאן לבדהן ומתרגמינן שבע חורפן שרומז חריפות ותוקף הדינין ולבדהן עולה כמנין "הויה אדני לרמוז שע"י התעוררת תשוקת אברהם אבינו על שמסר נפשו על עבודת הש"ת בזה נעשה ייחוד בשמות הקדושים ועי"ז הציב והבדיל אותן השבע חורפן שרומזין על הגבורות של הז' מדות שיתפרדו מעל הכנ"י ויחולו על ראש האומות ואבימלך לא הבין פנימיות מעשהו לזה שאל מה הנה שבע כו' לזה השיב לו כי את שבע כבשות תקח מידי בעבור כו' רמז לו שאותן השבע חורפן מוכרח אתה ליקחם ולקבלן שאין להם מקום לחול על הכנ"י וזהו גמר אומר בעבור תהיה לי לעדה "עדה אותיות "דעה שלכן מוכרח אתה לקבל שפע הגבורות מפני שתהיה לי "הדעה שרומז על הדעת העליון שיורד ע"י התעוררת המיין נוקבין שמעלין הכנ"י ע"י מסירת נפשם על התורה ועל העבודה ונתן טעם לזה כי חפרתי את הבאר הזאת "באר

נוטריקון "בידך "אפקיד רוחי שרומז שמחמת גודל תשוקת עבדות ה' יש להצדיק כלות הנפש ומוסר נפשו ורוחו ביד הקב"ה ומפני שאני חפרתי את הבאר שרומז להעלאת המ"נ ממסירת הנפש מן הראוי שאקבל את שפע החסדים ממקור העליון.

**א"י** ויצב אברהם את שבע כבשות הצאן לבדהן ויאמר אבימלך כו' מה הנה שבע כבשות האלה וכו' ויאמר כי את שבע כבשות תקח מידי בעבור תהיה לי לעדה כי חפרתי את הבאר הזאת וכו' ויטע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם ה' אל עולם ויגר אברהם בארץ פלשתים ימים רבים הנה פשטי הפסוקים צריכים הבנה מאי רמז לו מכבשות האלה אל הבאר ויבואר עפ"י מה דאיתא בר"ה דף י"ז בה"א ורב חסד מטה כלפי חסד היכי עביד ר"א אומר כובש ריב"ח אמר נושא פירש"י כובש הכף מאזנים של הזכיות ומכריעין את העונות והנה לא יתואר קצת פשטו כלפי מעלה להקל הכף מאזנים או להכביד והפי' נראה כמובא לעיל כי הנה אמרו חז"ל מחשבה טובה הקב"ה מנרפה למעשה ומחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה וכוונתו שאף שהוציא מחשבתו מכח אל הפועל אין המחשבה הרעה מצטרפת אל המעשה ההיא וביאור הענין שאם חישב אדם לעשות מצוה ומחשבת לבו היה בגודל תבערת יקוד לשם ה' ובדחילא ורחימא ובעת מצא ידו לעשותה ולגומרה נפל מעט מחשיקת נפשו ויש לו איזה פני' ח"ו והמעשה מצד עצמה היא מעטת הערך והשי"ת ברחמיו הרבים מצרף להמעשה המחשבה הטובה אשר היא ברורה וזכה וע"י זה נעשית המצוה יקרה וגדולה בערכה ויש בה כדי להכריע את העונות וזהו ורב חסד שהוא מגדיל החסד ומטה אל מעשה המצוה המחשבה הטובה להגדילה ולהאדיר אותה וח"ו להיפך כשהאדם עושה עבירה והוחם לבבו לעשותה כתנור אש וזדון לבו השיאו והשם חושב מחשבות לבל ידח ממנו נידת לאשר אנחנו בניו ובני בחוניו ומסלק הוא יתברך את המחשבה ואינו מצרפה אל מעשה הרע וממילא נשארה העבירה קלה שהמעשה בלי המחשבה היא שוגג וזהו נושא עון שעושה אותו קל ועולה למעלה במאזנים והנה בכל הז' מדות שהם אהבה יראה התפארות נצחון וכו' בכולן יש בהם צד ימין וצד שמאל וצריכים אנו שיכבוש הטוב ויכריע את הפכו וזהו ויצב אברהם את שבע כבשות הצאן ירמוז אל השבע מדות שיכבוש ויכריע הטוב את הפכו ע"י המחשבה הטובה שנצטרפת להמעשה ויאמר אבימלך מה הנה שבע כבשות וכו' ויאמר כי את שבע כבשות וכו' בעבור תהיה לי לעדה כי חפרתי את הבאר הזאת ירמז אל המחשבה הטובה שהיא באר מים חיים כנודע.

**ויטע** "אשל בבאר שבע דרשו חז"ל שהוא נוטריקון "אכילה "שתיה "לויה ונראה לפרש שלוי' הוא לשון חיבור כמו ילוה אישי אלי והכוונה ופי' שאף בעת אכילה ושתיה

היה מחשבתו קדושה וטהורה והי' דבוק בבוראו ויקרא שם בשם ה' פי' שלמד זה לכל באי עולם שיכונו עצמן בכל מעשיהם ולידע שה' הוא אדון העולם ויגר אברהם בארץ פלשתים ימים רבים ויגר נוטריקון י"ג רחמים שהמשיך הי"ג מדות שיתנהגו ישראל בהן אף בימי הגלות וזהו בארץ פלשתים ונקראים ימי הגלות ימים רבים (כמו שנאמר בהושע ימים רבים ישבו ישראל וגומר) שאף בימי הגלות יתנהגו ישראל ברחמיו הגדולים ובחנינתו ואריכות אפים וכו'.

**ויהי** אחר הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם וכו' והעלהו שם לעולה וכו' ויבקע עצי העולה וכו' וילכו שניהם יחדיו ויאמר יצחק וכו' הנה האש והעצים ואיה השה לעולה. יראה לבאר בכונת צווי זאת גם טעם אמרו וילכו שניהם יחדיו ולא אמר יחד כי הנה ידוע אשר מדת אברהם היא מדת אהבה ומדת יצחק היא מדת יראה ופחד ומטבע האהבה העזה להיות נכסף ומתאוה להדבק אל הנאהב מגודל תבערת יקוד האהבה ואוהבי ה' יחכו להדבק בנועם אורו יתברך עד כי מגודל דביקותם וכלות נפשם והשתוקקותם יקשה להם פרידתם מדביקו' ההוא אכן טבע היראה היא להיפך כי יתירא לגשת מגודל פחדו ויראתו א"א להעובד ה' מיראה לבד להיות דבוק באורו יתברך כמו העובד מאהבה ולזה נצטוה אברהם אבינו ונאמר לו קח נא וכו' את יצחק והעליהו לעולה רמז שהעלהו במדריגתו שיהי' ג"כ נכסף לעלות ולהדבק באור הש"י ולמסור נפשו מגודל האהבה הבוערת בלבו לזאת וישכם אברהם וכו' ויבקע עצי העולה מלת עצי לשון עצה רומז כי שם עצות בנפשו ועשה הכנות לזה שיעלה את יצחק במעלה זו וזהו וילכו שניהם יחדיו רומז שהשיגו שניהם היחודים להדבק באור א"ס ב"ה ולזאת היתה שאלת יצחק ואיה השה לעולה רומז שבא למדריגת המלאכים ששואלי' זה לזה אי' מקום כבודו והי' משתוקק לעלות במדריגה זו ולהדבק באורו ית"ש.

**א"י** ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את אברהם וכו' את בנך את יחידך וכו' אל תשלח ידך וכו' כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה ולא חשכת את בנך את יחידך ממני וכו' ויקרא מלאך ה' אל אברהם שנית מן השמים וכו' יש להבין במקראי קודש הללו אחת על כפל הלשון את בנך את יחידך וכבר דרשו בזה ודברי תורה כפטיש וכו' וגם באמרו עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה הכי עד כה לא ידע מזה וגם הפסוק ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה אשר יאמר וכו' כל זה צריך ביאור. אמנם נרמז מזה כמו שיתבאר הנה ידוע כי מדת אברהם היא חסד ורחמים אשר הוא הזריח והאיר אור עבדות השם לעבדו באהבה רבה ולהמשיך חסדים ורחמים על העולם וכל ישעו וחפצו כל לבלתי להניף שבט המוסר ושלא להראות פנים זועמות לבני ישראל ושלא ליראם

ולהפחידם כלל וכלל ובמדה זו עבד כל ימיו את הבורא ית"ש וכאשר התחיל להתנוצץ ניצוץ נוגה יצחק בנו אבינו ע"ה בחר לו דרך בעבדותו ית' לעבדו ביראה ופחד לידע דאית דין ואית דיין ולפחד ולירא ממדת הדין היפך מדת אברהם אביו ע"ה וכאשר נצטוה אברהם אבינו ע"ה לעקוד את בנו ולשחטו היתה כוונתו לשתי פנים האחת לקיים מצות בוראו וחק המלך וגזירתו לעשות כאשר צוהו והשנית חשב בדעתו אשר רצונו יתברך לבטל מדת יצחק מהעולם שהיא עבודת השם מיראה ופחד ואעפ"כ וילכו שניהם יחדיו בלב אחד ובשמחה הגם כי יצחק אבינו השיג בשכלו עבודת היראה עם כל זאת בראותו לפי מחשבתו ודעתו אשר כונת הש"י להסכים למדת אברהם אבינו ע"ה חש ונמהר לעשות רצון קונו בלב שלם. וזה כונת הכתוב מה שאמר המלאך לאברהם אל תשלח וכו' כי לא תתבטל מדת יצחק מן העולם מכל וכל כי עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה כלומר כי עתה בעקוד את בנך לשחטו דמות היות רצון השם לבטל מדת יצחק מכל וכל שמתירא היית ממדת הדין שהוא אלקים שלא להפחיד ולאיים על ישראל וזהו כי ירא אלקים אתה לזאת יאמר לו לא כן אנכי עמך להסכים לגמרי לדעתך רק גם מדת יצחק מהצורך לעולם בכדי שיפחדו ממדת הדין ולהחזירם עי"ז בתשובה ממעשיהם ויומתקו עי"ז הגבורות בשרשן ויתמשך הרחמים לעולם ועיקר התנהגות יהי' במדת הרחמים וזהו אמרו ולא חשכת את בנך את יחידך כלומר ולא חשכת את בנך שהוא מדת יצחק לא יתבטל מכל וכל בכדי לידע דאית דין ואית דיין ויעשו תשובה וגם את יחידך הפירוש כי הצדיקים הזוכים יש להם נר"ן חי' יחידה ויחידה באה מעולם שאין שם בחי' דכר ונוקבא ושם אחדות שאין שם דין כלל ולזאת נקראת יחידה וזה אמרו אשר גם את יחידך המורה לרחמים יתקיים להנהגה בעולם ועבודת השם יהי' ע"י שניכם יראה ואהבה ולזאת ויקח אברהם את האיל ויעלהו לעולה "תחת "בנו דייקא להמתיק הגבורות בשחיטת האיל תחת יצחק בנו ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה שהודה ג"כ שצריך להתירא ולעבוד את ה' מיראה ג"כ אשר יאמר היום בהר ה' יֵרָאֶה פי' שע"י שיחזרו בתשובה מפחד הבורא ית"ש יומתקו הגבורות ויתעוררו רחמים לעולם ויראה שם הוי' במילאו המורה על רחמים.

**ביום** השלישי וישא אברהם את עיניו וירא את המקום מרחוק. ואיתא במדרש וירא את המקום מרחוק מה ראה ראה ענן קשור בהר כו' אמר ליצחק בני רואה אתה מה שאני רואה אמר לי' הן. אמר לשני נעריו רואים אתם מה שאני רואה אמרו לו לאו אמר הואיל וחמור אינו רואה ואתם אינכם רואים שבו לכם פה עם החמור ומנין שעבדים דומין לבהמה מן הכא שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד כה ונשתחוה ונשובה

אליכם כו' ויאמר יצחק אל אברהם אביו כו' ויאמר הנני בני ויאמר הנה האש והעצים ואי' השה לעולה ויאמר אברהם אלהים יראה לו השה לעולה בני וילכו שניהם יחדיו. הדקדוק הוא שמלת כה אינו מובן כי תיבת כה מורה על המקום אשר עמדו שם עתה בעת שאמר להם שבו לכם פה והי' לו לומר נלכה עד שם והנראה בזה דהנה אברהם אבינו ע"ה המשיך חסדים על העולם. וכשבא יצחק לעולם הבין שאין זה קיום העולם כי מתוך הטובה יבעטו ח"ו כמאמר הכתוב ואכל ושבע ודשן ופנה וגו' ע"כ המשיך גבורות לעולם לידע שאית דין ואית דיין והנה כל אחד כיון בעבדותו ליחד קוב"ה ושכינתיה והנה בעבדות הש"ית אי אפשר בלא מסירת נפש וא"כ אברהם שרצה להמשיך פרנסה וחיים וכל טוב וליחד עי"ז קוב"ה ושכינתי' הי' צריך בכל יום למסור נפשו בעבודתו ית"ש. וכן יצחק בדרכי עבודתו הי' צריך למסור נפשו אליו ית"ש ועיקר מסירת הנפש צריך להיות בשעת ק"ש כשאומר שמע ישראל כשמקבל עליו עול מלכות שמים וכשמיחד להקב"ה מעלה ומטה וד' רוחות ובפסוק שמע ישראל יש כ"ה אותיות. והנה אברהם ויצחק שהיו מתווכחים זה עם זה שזה הלך במדת החסד וזה הלך במדת הגבורה כוונת שניהם הי' למען יחוד קוב"ה ושכינתי' ע"כ רצו להמסיר נפשם למענו ית"ש ע"כ הי' העקידה שיצחק מסר נפשו וכן אברהם הי' לו מס"נ בזה כי איתא במדרש כל מי שאין לו בן אינו רואה פני השכינה אך על ידי שהאדם רוצה למסור נפשו בתשוקה גדולה ובאהבה עזה יחשב בעיני הקב"ה כאלו עשה זאת בפועל ממש. כי גלוי וידוע לפניו ית"ש רצונו של אדם ועי"ז נעשה היחוד כאלו עשה בפועל ממש ועי"ז אינו בא עוד לידי מסירת נפש בפועל ממש כי הש"ית יודעו ומכירו שיכול למשור נפשו על קדושתו ית"ש לזאת אינו מסבב עליו עוד סיבובי מעשיות לבוא על ידיהם לידי מסירת נפש ואינו מנסהו עוד ומזה נבוא לביאר ביום השלישי וישא אברהם את עיניו וירא את המקום מרחוק ר"ל שראה שהקב"ה שנקרא מקומו של עולם הוא רחוק. ופירש המדרש שראה ענן קשור בהר. ר"ל שראה שהשכינה הקדושה היא נשבכת בקוצים כסוחים שיונקים ממנה החיצונים וע"כ קראו אברהם הר ויצחק קראו שדה שרומז שאז היתה השכינה בגלות כי שדה והר רומזים על מקום שאינו ישוב והיו משים מגמת נפשם לעלותה וזהו ראה ענן שהוא רומז לשכינה היא קשור בהר דהיינו שיונקים ממנה החיצונים. אמר ליצחק רואה אתה מה שאני רואה ואמר לו הן ר"ל שגם הוא הבין גלות השכינה. אמר להם רואים אתם מה שאני רואה אמרו לו לאו שהם לא הבינו זאת ע"כ אמר לשני נעריו שבו לכם פה עם החמור ואני והנער נלכה עד כה ר"ל אני והנער נמשור עצמינו על קדושת שמו יתברך כדי ליחד קוב"ה ושכינתי' שהוא סוד של שמע ישראל שיש בו

כ"ה אותיות וזהו עד כ"ה ע"כ נאמר ויקח אברהם את עצי העולה וכו' וילכו שניהם ר"ל שהלכו שניהם יחדיו למסור נפשם על קדושת שמו ית' כנ"ל ויאמר יצחק אל אברהם כו' ויאמר הנה האש והעצים ואי' השה לעולה ר"ל שרצה להשיג דרכי התשובה כי זאת היא העיקר וזהו הנה האש היינו תורה שנמשלה לאש והעצים רומז למצות שנקראו עיטין אך איה השה ר"ל דרכי התשובה שמלת 'ש'ה נוטריקון 'שערי 'התשובה ויאמר אברהם אלהים יראה לו השה לעולה בני ר"ל באמת צריך אתה בני להתדבק בתשובה ולתקן מדתך על שאתה מעורר גבורות על העולם. וילכו שניהם יחדיו כלומר בלב אחד למסור נפשם על קדושת שמו ית' בפועל ממש ויבואו אל המקום וכו' ויבן שם אברהם את המזבח וכו' ויקרא אליו מלאך ה' וכו' ויאמר אל תשלח ידך אל הנער כלומר אינכם צריכים לבא לידי מס"נ בפועל שגלוי וידוע לפני רצונכם הטוב ומעלה אני עליכם כאלו נשחט על גבי המזבח ואפרו יהי' צבור לפני לזכור לבניו זכות העקידה לרחם עמו ביום דין אמן.

**שבו** לכם פה עם החמור כו' ואח"כ כתיב וישב אברהם אל נעריו כו'. הלשון אינו מדוקדק אמנם הפי' כך כי מתחילה ראה שאינם רואים כלום וקרא אותם חמורים ואמר שבו לכם פה עם החמור עם הדומה לחמור ואח"כ אע"פ שרחק אותם מתחילה אח"כ קירב אותם לבסוף שיהיו יכולים לעשות תשובה וזהו וישב אברהם אל נעריו פי' שהחזיר אברהם אותם בתשובה על מעשה נעוריהם וזהו וילכו יחדיו אל באר שבע היינו בלב אחד ודו"ק והבן.

**ויאמר** אל תשלח ידך אל הנער ואל תעש לו מאומה כי עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה ולא חשכת את בנך וכו' ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה אשר יאמר היום בהר ה' יראה יש לרמוז בזה כי הנה ידוע אשר השני י"ט של ר"ה יום ראשון הוא דינא קשי' ויום השני דינא רפי' והטעם שיום ראשון הוא בחי' לידת יצחק שהוא מדת גבורה ולכן אנו קורין אז וה פקד את שרה שאז הוא לידת הדינין ולכן הוא דינא קשי' וביום ב' קורין העקידה שאז ממתיקין הדינין ואברהם שהוא מדת חסד עקד את יצחק לבל יופקון תוקפוהי לבר ולכן הוא דינא רפי' שכבר נמתקו ונכללו בהחשדים. והנה כבר אמרנו על מאמר חז"ל בר"ה שהכל מודין בפסח נולד יצחק שרומז שעיקר לידת הדינין הי' ברחמים ובבחי' פסח שהוא עת חסד והרצון הי' שימתקו כמאמר הכתוב והאלהים עשה שיראו מלפניו שמדת הדין אינו רק שיראו מלפניו ויחזרו בתשובה וע"י שהאדם מתירא מפני השם הוא ממתיק כל הגבורות ש י'ר'א'ה גימטריא 'ג'ב'ו'ר'ה. וכבר אמרנו שהמתירא מפני ה' באמת אינו מתירא משום דבר בעולם והנה אברהם אבינו ע"ה הי'

מדתו כולו חסד שאף על האומות לא הי' מושך דינין כמאמר הכתוב לו ישמעאל יחי' לפניך ולכן הי' רצונו לבטל מדת יצחק מכל וכל שלא יהי' בחי' דין כלל רק כולו חסד. אמנם רצון הש"ית הי' שישאר מדת יצחק בכדי שיהי' יכולת להמשיך מדת גבורה על שונאי ישראל ולא אמר לו השם לשחוט דהיינו לבטל מדת גבורה מכל וכל רק שיעלהו לעולה דהיינו שיקשר מדת גבורה למעלה בשרשה שלא תרד על הכ"י ולא הי' הצורך רק לעקדה שיתעקדו הגבורות ויתכללו בחסדים ולא ירדו על הכנ"י. וזה נרמז בתפילתינו ועקדת יצחק לזרעו היום ברחמים תזכור שרומז שיתעקדו הגבורות ויתבטלו מעל זרעו של ישראל ויתמשכו על האומות. וזה רומז הכתוב עתה ידעתי כי ירא אלהים אתה ולא חשכת כי' לפי שאתה מתירא ממדת הדין שהוא שם אלהים לכן לא חשכת את בנך ורצית להקריבו כדי שתתבטל מדתו מכל וכל להיותך אוהב חסד כנ"ל. אמנם אל תשלח ידך אל הנער כי מן הצורך למדת יצחק להמשיך דינים על שונאי ישראל. וזה אמרו ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה רומז שע"י העקדה שהי' במקום ההוא פעל ועשה שיתמתקו הגבורות מעל ישראל על ידי שיתיראו מפני ה' וישובו אליו יתברך אשר יאמר היום בהר ה' יֵרָאֶה רומז במלת היום שבכל ראש השנה ביום העקדה שהוא יום שני של ר"ה על ידי אשר יֵאָמֵר ותזכר עקדת יצחק יפעלו שיתמתקו הגבורות ויתגלו החסדים על הכנ"י ומלת 'ב'ה'ר ר"ת 'בראש 'השנה שבכל ר"ה בעת הזכירם ענין העקידה שהיתה בו ביום שיפעלו שה' יֵרָאֶה שיתגלו החסדים ויראה שם הוי"ה ב"ה במילואו שהוא שם רחמים ולכן הובטח אח"כ ויירש זרעך את שער אויביו. רומז שלא כאשר דמית לבטל מדת הדין מכל וכל רק מן הצורך למדת יצחק בכדי שיתמשכו הדינין על שונאי ישראל וישראל יירשום ודו"ק.

**ויהי** ביום ההוא ויבואו עבדי יצחק ויגידו לו על אודות הבאר אשר חפרו ויאמרו לו מצאנו מים ואיתא במדרש ויבואו עבדי יצחק אין אנו יודעים אם חצאו אם לא מצאו מן מה דכתיב וימצאו שם באר מים חיים שמצאו מים חיים. והמדרש הזה אין לו שחר ונקדים לפרש הפסוקים שלמעלה וישב יצחק ויחפר את בארת המים אשר חפרו בימי אברהם אביו ויסתמום פלשתים אחרי מות אברהם ויקרא להן שמות כשמות אשר קרא להן אביו. ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצאו שם באר מים חיים ויריבו רועי גרר עם רועי יצחק לאמר לנו המים כו' ויעתק משם וכו' ולא רבו עלי' ויקרא שמה רחובות ויאמר כי עתה הרחיב ה' לנו ופרינו בארץ. והענין הוא כי סוד ר"ה הוא יצחק שהוא המשיך מדה זו על העולם שאית דין ואית דיין. ואם יעבור אדם על מצות הבורא ישפט. והנה דרך משל אם האדם יעבור על מצות המלך נידון לפני השרים היושבים על מדין ואלו

השרים ישפטוהו כפי ראות עיניהם אשר רואים המעשה אשר עשה ואין יכולים לצאת חוץ לשורת הדין אך האיש אשר לו הריב יוכל למסור משפטו אל המלך עצמו וטבע המלכות הוא חסד כמאמר הכתוב באור פני מלך חיים וכשמגיע המשפט למלכות עצמו הוא שופט אותו בחסד. והנה בר"ה הוא עת משפט כנאמר כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב. ויצ"הר מקטרג על ישראל להזכיר עוונותיהם לפני ב"ד שלמעלה וזהו יצחק כנזכר בזו"הק שם ע"פ וילך עשו השדה לצוד ציד להביא כו' אנו מוסרים משפטינו למלך עצמו. וזהו מלפניך משפטינו יצא עיניך תחזינה משרים כי המלכות הוא חסד כמאמר הכתוב באור פני מלך חיים כי הקב"ה רואה גודל החרטה ותשובה שבלבות בני ישראל. ע"כ הוא מרחם עליהם בדין משא"כ הב"ד שלמעלה שאין לדיין אלא מה שעיניו רואות כהנ"ל. ועיקר המשפט אשר עתה בר"ה הוא כדי שיעשו תשובה כהובא במדרש שאמר הקב"ה לאד"הר אתה סימן לבניך כשם שנכנסת לפני ביום זה לדין ועשית תשובה ויצאת בדימוס כן עתידין בניך לכנס לפני ביום זה לדין ויוצאין בדימוס וע"י תשובה יכולים למסור משפטן למלך עצמו והוא רואה תשובתם ומשפיע עליהם רחמים ויצחק בעצמו מסכים על החסדים שירדו על הכנ"י רק שחפץ שיפחדו מאימת הדין ויתחרטו על עוונותם. וזהו וישב יצחק ויחפר את בארות המים אשר חפרו בימי אברהם ר"ל 'ב'א'ר הוא נוטריקון 'בידך 'אפקיד 'רוחי וכו' שיצחק חפר ומסר נפשו על עבודתו ית"ש כמו אביו ויקרא להן שמות כשמות אשר קרא להן אביו ר"ל שגם כוונת יצחק הי' שיומשך חסדים על כנ"י כמו אביו רק חפץ שיפחדו מאימת הדין כדי שיעשו תשובה וזהו ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצאו שם באר מים חיים ומים חיים רומז להחסדים גדולים שהוא אור פני מלך חיים. ויריבו רועי גרר וכו' פי' שעל זה קיטרגו הסט"א עד ויחכור באר אחרת ולא רבו עלי' ויקרא שמה רחובות רומז לרחובות הנהר שהוא בינה עולם התשובה ור"ל שע"י תשובה נמתקין הגבורות בשרשן ומתעורר מזל עליון שהוא חיים שהוא אור פני מלך חיים ע"כ אמר כשהשיג זאת כי עתה הרחיב ה לנו ופרינו בארץ וזהו פי' המדרש ויבואו עבדי יצחק כו' ויאמרו לו מצאנו מים ר"ל שאמרו שהשיגו חסד שמים רומז על חסד ואמר המדדש אין אנו יודעים אם מצאו אם לא מצאו מן מה דכתיב וימצאו שם באר מים חיים שהוא רומז על ר"ה שבר"ה אנו ממשיכין הבאר של מים חיים ע"כ אנו אומרים זכרנו לחיים וכתוב לחיים טובים שמצאו מים חיים כלומר שמצאו בר"ה חסדים גדולים שהוא אור פני מלך חיים.

**ויהי** בבוקר והנה היא לאה ויאמר אל לבן מה זאת עשית לי הלא ברחל עבדתי עמך ולמה רמיתני הנה כל הענין הזה של יעקב אבינו בלתי מובן על פשוטו וח"ו לחשוב על

בחיר שבאבות וכללית המרכבה ובן פ"ד שנים היה בעת שנשא האחיות ולא ראה קרי מימיו וחלילה לומר שלכך בחר ברחל להיותה יפת תואר ולא בחר בלאה מפני שלא היתה נאה כאחותה וגם למה הוצרך לבן לרמות אותו ולמה לא אמר לו תיכף שלא יעשה כן במקומינו לתת הצעירה לפני הבחירה והיה מוכרח לקחת שתיהן אמנם יראה לומר כי הנה ידוע שהשני אמהות רחל ולאה הם בחי' השני ימים טובים של ר"ה שיום ראשון שהוא דינא קשי' הוא בבחי' לאה ויום השני שהוא דינא רפי' הוא בחי' רחל והם בחי' תרין "ההין דשם "הויה שלאה היא בבחי' ה"ה עלאה ורחל ה"ה תתאה ובחי' לאה היה אצל יעקב כ"כ יראה גדולה מאוד בערך שלא היה רוצה לקחתה מפני שירא היה לגשת אל מדריגה גדולה כזו ולא היה בדעתו לקחתה בשום אופן אלולי שרימה אותו לבן ולכן אמר לו מה זאת עשית לי וכו' למה רמיתני לשון התרוממות פי' למה רוממתני לגשת למדריגה גדולה כזו אשר יראתי לגשת כ"כ הגבה למעלה וק"ל.

**תקעו** בחודש שופר בכסה ליום חגנו כי חוק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב יש לרמת בזה כי הנה ביום ר"ה שבו נברא העולם והוא זכרון ליום ראשון יורדין השפעות חדשות לטובת הכנ"י ממקור העליון אמנם כשהשפעות יורדין מעולמות העליונים ומתגלים בז"יה אז יש מיימינים ומשמיאלים ויש כמה מקטריגים שרוצים לעכב השפע מלירד על הכנ"י ולכן היא עת משפט ויום דין ונתן הקב"ה עצה להמתיק הדינין ולהשתיק כל מסטין מעלינו וצוה לנו לתקוע בשופר שהוא קול פשוט שעדיין לא בא לבחי' דיבור שרומז לעלמא דחירות שאין בו אחיזת חיצונים ובו נמתקים כל הגבורות ומתקיים מאמר הכתוב אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו שגוון אודם רומז לדין והלבנונית רומז לרחמים כידוע וע"י שישראל עושין תשובה הם מהפכים מדה"ד למדה"ר והדם נעכר ונעשה חלב שהוא גוון הרחמים והאימא עלאה שהיא העולם התשובה מכסית עליהם מכל המקטריגים והנה איתא בכתבי האר"י ז"ל על פסוק מי מלל לאברהם הניקה בנים שרה שרומז שע"י עולם התשובה שנקרא מי ומאה קולות שהם גימטריא מלל נמתקים הגבורות שהם בחי' יצחק ומתהפכים לחסדים שהוא מדת אברהם ועי"ז הניקה בנים שרה שהכנ"י יונקים השפעות טובות ובני חיי ומזוני ושרה היא אימא עלאה ולבאר דבריו להבינם מעט נקדים מאמר הכתיב ויאמר יהושע כו' כה אמר ה' בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם ויש להבין הלא גם ישראל ידעו מזה ומה הודיעם בזה אמנם רמז בזה גודל מעלת אבותינו הקדושים כי שורש ישיבתם הוא במקור נעלם בעבר הנהר היוצא מעדן העליון והנה כבר כתב רש"י ז"ל על פסוק וייצר ה' אלהים את האדם שהכתיב ביצירתו שני שמות מלאים שהכל נברא במאמר והוא נברא בידים

ונעשה בחותם וכן הוא אומר תתהפך כחומר חותם וביאור הדבר שכמו שהצורה הטבועה ע"י החותם הצורה ההיא הוא בהיפוך מחותם שהציור אשר הוא על החותם בימין הוא נחרת על הצורה הנחתמה בשמאל כן הוא דוגמת האדם הנעשה בצלם אלקים וכן אבותינו הקדושים כשהיו בהעלם בהרת עילם היה אברהם בשמאל ויצחק בימין וכשיצאו הזריעות עולם ונתגלה בנין העולם נעשה מדת החסד שהוא מדת אברהם לימין ומדת יצחק שהוא גבורה לשמאל ולכן בר"ה שאנו צריכים להמתיק הדינין מתעלים האבות ע"י השופר ותקיעות "תשר"ת לשרשם להרת העולם ובא יצחק בימין אברהם ואברהם לשמאלו כמו שהם בשרשם ועי"ז מתמצע יצחק בין יעקב ואברהם ונמתקים הגבורות ונכללין תחת החסדים ומתהפך האודם ללובן ודם נעכר ונעשה חלב וזהו מי מלל לאברהם שע"י המאה קולות שהן כמנין מלל אנו מעלים האבות לשרשם להרת העולם שהיא אימא עלאה עולם התשובה שנקרא מ"י ועי"ז נעשית ההמתקה כנזכר ועי"ז הניקה בנים שרה שע"י אימא עילאה שהוא נקרא שרה נמתקין הגבורות ויונקים הכנ"י שנקראים בנים למקום החסדים היורדים עליהם מהי"ג מכילין דרחמי וזהו תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו "בחודש "שופר "בכסה סופו תיבות "שרה שע"י שאנו מעלים האבות שיהיו בכסה בהרת עולם באימא עילאה שנקראת שרה עי"ז נמתקין הגבורות ונכללין בהחסדים ודם נעכר ונעשה חלב וזהו רומז "בכסה "ליום "חגנו הר"ת הם אותיות "חלב ואמר עוד כי חוק לישראל הוא חק הוא מנין הטרמוטין שבתקיעות "התשר"ת כידוע פי' שע"י תקיעות התשר"ת נעשית ההמתקה שיוכללו הגבורות בהחסדים ויכללו אברהם ויצחק בישראל דלעילא שהוא מקור הרחמים וזהו משפט לאלקי יעקב שידונו הכנ"י ברחמים גדולים בבחי' יעקב שהוא רחמים ובזה יתבאר ג"כ סיום הכתוב שהבאנו למעלה פירושו בשם האר"י ז"ל שאמר אח"כ ויגדל הילד ויגמל ויעש אברהם משתה גדול ביום הגמלאת יצחק ויגדל הילד רומז שמדת יצחק בא לגדלות המוחין ועי"ז יגמל ממדתו מדת הגבורה ונכלל בהחסדים ויעש אברהם וכו' ביום הגמל את יצחק "הגמל גימטריא "מזלא שהוא כמנין הג' הויות הראשונות שרומז שע"י מזלא עילאה נמתקו הגבורות וכשהגבורות ממתקות עושה אברהם שהוא מדת חסד משתה ושמחה בכל העולמות.

**א**"י תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו והנה דוד המע"ה אמר פסוק זה לתקוע שופר בר"ה ולא חלק בו אם חל להיות בשבת או בחול וחז"ל התקינו שלא לתקוע אם חל ר"ה להיות בשבת שמא יעבירנו ד' אמות בר"ה ועדיין אין זה מספיק קצת לבטל עבור זה מצוה של תורה וטעם זה אמרו בנגלה ומסתמא היו להם גם טעם כמוס ע"פ סוד. ונראה

לי שמרומז הטעם שאין תוקעין בשבת בפסוק הנ"ל והענין הוא דהנה כל מגמת עבודתינו בימים הנוראים אלו להעלות המלכות שמים שיתגלה מלכותו יתברך במהרה על כל העולמות כמאמרינו בפ' נצבים ועל זה אנו מתפללים בימים הנוראים האלו ותמלוך אתה ה' לבדך על כל מעשיך אך ביום הדין מתיצבים המקטריגים לקטרג עכנ"י ח"ו כמו שנאמר ויהי היום ויבואו בני אלהים להתיצב על ה' ודרשו ז"ל ויהי היום זה ר"ה וכדי לתת עצות בנפשינו צוה לנו הקב"ה לתקוע בשופר ביום הזה כדי לערבב הסט"א לבל יכלו להרע לישראל שהענין השופר הוא שהוא קול פשוט בלא חיתוך הדיבור ומן הצורך לשום כל מגמת כוונתינו בלב ומחשבה יחד לשוב לפניו ית"ש מעומק הלב בעת התקיעה וכשתוקע בשופר מעומק הלב בתשובה הקב"ה שהוא בוחן כליות ולב מקבל מחשבה זו לפניו וע"י קול פשוט שיוצא מן השופר נתעורר עולם המחשבה שאין בו דיבר. ואין שום מלאך ושרף יודעים עד מה ולא יבינו מה שישראל עושין בשופר ועי"ז נתערבב השטן ונחלש הסט"א. והדם נעכר ונעשה חלב דהיינו שהגבורות נמתקים ומסכימין על החסדים שירדו על הכנס' ישראל ונתגלה הלבנונית עליון הרחמים הגדולים עכנ"י. ולזה אנו מכוונים בעת תקיעות שופר השם הקדוש ק'ר'ע ש'ט'ן משולב עם שם הויה ב"ה כי ע"י תקיעותינו ביום זה נתערבב השטן והרחמים מתגברין ונתגלה הלבנונית עליון הי"ג מכ"ד עכנ"י והנה בימות החול שאז עת התגברות הדינין והסט"א צריכים אנו להמתיקם ע"י השופר בכדי שלא יבינו הסט"א אבל בשבת קודש לית שולטנא אחרא בכולהו עלמין ואנפהא נהרין בנהירו עלאה ואין להסט"א שום ממשלה לקטרג בשבת קודש והלבנונית עליון מאיר לכל העולמות לזה אין מן הצורך לתקיעת שופר בשבת קודש שגם בלא שופר נתערבב ונחלש כח הסט"א והלבנונית מופיע בכל העולמות ומה שאנו פועלים בימי השבוע ע"י השופר יכולים לפעול בשבת קודש בלא שופר כנ"ל. וטעם זה נרמז בפסוק הנ"ל כי הר"ת של "תקעו "בחודש "שופר "בכסה "ליום "חגנו הן למפרע "שבת "חלב וגם ר"ת אלו עולין בגימטריא ת'ש'מ'ב כמנין ק'ר'ע ש'ט'ן וי"ג מכילין דרחמי ופי' שעל ידי השופר נתערבב השטן והלבנונית נגליון נתגלה על הכנ"י הי"ג מכ"ד. וגם נרמז בפסוק זה ש'ב'ת ח'ל'ב ור"ל אם הוא בשבת קודש מאיר הלבנונית עליון מעצמו מגודל קדושות שבת ואין מן הצורך לתקוע בשופר שגם בלא שופר יכולים לפעול רחמים גדולים וחסדים טובים על כנסת ישראל.

**אשרי** העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון. לכאורה אינו מובן וכי אפשר שכל העם ידעו כוונת השופר אשר כוונתו גבוה מעל גבוה. והנראה בזה דעיקר כוונת ר"ה והשופר וכוונת הנסירה הוא שיהיה היחוד פא"פ. והנה נודע ששם הויה ב"ה הוא רחמים ושם

אלקים הוא דין וחמשה אותיות של שם אלקים כל אות ואות יש לו צירוף של שם אלקים נמצא שהגבורות הן ה' פעמים אלקים וחמשה פעמים אלקים עולה בגימ' ת"ל והן בחי' דו"נ נמצא שהן שני פעמים ת"ל וזהו קווצותיו תלתלים היינו שני פעמים ת"ל ע"כ כתיב תלתלים שחורות שהן דינין ויש בהם שחרות שאינן מאירין ע"כ צריכים אנו להמתיק על ידי כשרון מעשינו שיאיר בהם השמות הויות של רחמים שיהי' ה' הוא האלהים ועל ידי ששמות הויות מאירין בהם נהפכים לרחמים וע"י מה נמתקין ע"י השופר אם נכווין בתקיעתינו רק כדי לעשות רצון יוצרינו כמו שאמר אדוני מורי ורבי הרב הקדוש רבינו אלימלך זצוק"ל על הגמרא למה תוקעין רחמנא אמר תקעו. ופי' הוא ז"ל שהגמרא מקשה למה תוקעין כלומר מה היא בכוונה של התקיעות. ותירץ רחמנא אמר תקעו פי' שזאת תהי' עיקר הכוונה לעשות רצון הבורא ב"ה וע"י תקיעתינו לעשות רצון הבורא ב"ה אנו ממתיקין הגבורות ונהפכו לרחמים דהיינו ע"י תקיעות מעומד אנו ממתיקין אות אחת מהחמשה שמות אלקים שעולים ת"ל ונשאר תכ"ט וע"י תקיעות מיושב אנו ממתיקין עוד אות אחת מהחמשה שמות הנ"ל ונשאר ח'ת'ך שהוא שם של רחמים גדולים חותך חיים לכל חי הוא השם היוצא מפסוק "פותח "את "ידך מס"ת שלו והנה ר"ת של פסוק זה "אשרי "העם "יודעי "תרועה "יי' "באור פניך יהלכון עולה בגימ' ח'ת'ך וזהו פי' הפסוק אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון ר"ל אשרי העם שעושים רצון הבורא ב"ה בתקיעתם שעי"ז הן ממתיקין הגבורות ונעשים רחמים שהוא שם ח'ת'ך המרומז בפסוק זה כנ"ל וע"י ששם זה נתגלה. פניך יהלכון ר"ל שפנים של זעם חלף והולך לו. ונמשך עכנ"י חסדים ורחמים גדולים אמן.

**אל** אמונה בערכך דין אם תמצה עומק הדין. מי יצדק לפניך בדין קדוש. זאת יובן עפ"י מה שאמרנו כבר טעם למה שאנו אומרים ביו"הכ בתפילת נעילה ז' פעמים ה' הוא אלקים. ותוכן הדברים שם מה שבעולם שלמטה רחמים בעולם שלמעלה הימנו דין כי שם בעולם שלמעלה הימנו עדיין הוא צימצום נגד עולם שהוא יותר גבוה וכן מעולם לעולם עד א"ס ב"ה ששם אין שום צימצום רק כולו רחמים גמורים וזהו ה' ר"ל מה שבעולם שלמטה הוא הוי' דהיינו רחמים הוא אלהים ר"ל בעולם שלמעלה הימנו הוא עדיין דין ועפי"ז יובן אל אמונה שהוא חסד גדול שהוא עתיקא אבל בערכך ר"ל נגד הא"ס ב"ה הוא דין אם תמצה עומק הדין שהוא בחי' ממעמקים קראתיך ה' מי יצדק לפניך בדין ר"ל העולם המחשבה שנקרא "מי יוכל להמתיק ולהצדיק לפניך עומק הדין שלא ישלוט ח"ו על כנסת ישראל.

ת"ר חכמי ישראל מונין למבול כר' אליעזר ולתקופה כר' יהושיע חכמי אומות העולם מונין אף למבול כר' יהושיע גם איתא במס' ר"ה דף יו"ד ע"ב תניא ר' אליעזר אומר בתשרי נברא העולם בתשרי נולדו אבות וכו' בפסח נולד יצחק וכו' ר' יהושיע אומר בניסן נברא העולם בניסן נולדו אבות וכו' בפסח נולד יצחק וכו' כבר נתחבטו בזה גאוני קמאי האיך שייך פלוגתא בדבר מציאת דליכא תלי' בסברא כיאם במציאת הזמן האיך שייך פלוגתא והאיך נוכל לומר אלו ואלו דא"ח והנני מוסיף להפליא מה שנאמ' בדברי ר' יהושע בפסח נולד יצחק כנראה שפת יתר כי בזה אינו פליג על ר"א דקאי כוותי'. ובדרך רמז נוכל לומר ולפרש ונקדים לבאר מאמר האר"י הקדוש זלה"ה וז"ל דינא דכורא תקיפין ברישא וניחין בסופי' ודינא דנוקבא נייחין ברישא ותקיפין בסופי' והוא מאמר סתום ויובן ע"פ מה שאמרו שהש"י ברא העולם במדת הדין וגבורה כמש"ה בראשית ברא אלהים וכו' שבתחילה עלה במחשבתו לבראתו במדת הדין וראה שאין העולם מתקיים והקדים מדת רחמים ושתפה למדת הדין וראשית הבריאה הי' ברצונו הפשוט רק להטיב לברואיו היינו שבאם לא יחטא אדם יהי' לו כל טוב כן היתה כונת הבריאה אך כאשר יחטא אדם אזי הדין המשפט מתוחה עליו להעניש אותו כמשפט חטאו כי לא היתה אז המתקת הגבורות כי ראשית הבריאה היתה מני' ובי' בלי אתערותא דלתתא רק מני' ובי' ברצונו הפשוט והיתה כונת הבריאה רק להטיב דהיינו שלא יחטא ולא יענש ויבוא עליו כל טוב אבל כשיחטא ליכא המתקת הגבורות והמתקת הגבורות הוא רק באתערותא דלתתא ע"י הצדיקים על ידם יש המתקת הגבורות זהו פירש מאמר האר"י זלה"ה דינא דכורא ר"ל הבריאה הקדומה שהי' מני' ובי' בלי אתערותא דלתתא מכונה בשם דכורא תקיפין ברישא ר"ל כי אף שכונת הבריאה היתה רק להטיב אך כשיחטא האדם אזי הדינים מוכנים לבוא עליו כי ליכא המתקה ודינא דנוקבא נייחין ברישא וכו' ר"ל שהמתקות הגבורות היתה ע"י אתערותא דלתתא מכונה בשם נוקבא הי' נייחין ברישא שיש המתקת הגבורות והבין וראשית בריאה הקדומה שהיתה בלי אתערותא דלתתא מכונה בשם תשרי שהי' הרת עולם במחשבה קדומה והיתה בלי המתקה והמתקת הגבורות לא הי' עד האבות התחילו באתערותא דלתתא להמתיק הגבורות וזה מכונה בשם ניסן כי אז התחיל להתגלות שיש כח בצדיקים להמתיק כי אז נגאלו ממצרים ע"י האבות ומשה ואהרן ע"י אתערותא דלתתא והיתה אז המתקת הדינין זאת היתה בניסן לכך קודם בדורות הראשונים בדור המבול שהיו חוטאים גברו הדינים עליהם עד מאד עד שהציף ה' עליהם את מי המבול כי לא הי' המתקת הגבורות רק המשפט הי' ברצון הקדום והמתקה לא הי' עד האבות וידוע שכשישראל אין צריכים לשידוד מערכות העולם נוהג

ע"פ הטבע כאשר הי' הבריאה שיתנהג העולם ע"פ הטבע רק כשישראל המה בעומקא ועקתא אזי משדד להם המערכות ברצונו הפשוט וידוע שהעולם נתקיים ע"י ישראל העושים רצונו וכאשר חוטאים חלילה וסטרא דדינא גוברת שיחרב העולם אזי כשישראל שבים בתשובה שלימה ומתקנין וממתיקין הגבורות בשרשם העולם נתקיים תחת תקופי הזמן והמתקת הגבורות הוא רק לקיום העולם תחת תקופי הזמן והא ראיה כשהיו צריכים לבריאה חדשה דהיינו בקריעת ים סוף שהי' בריאה חדשה אמר הקב"ה למשה מה תצעק אלי שזאת אינו תלוי' באתערותא דלתתא רק ברצון הקדום בלי אתערותא דלתתא ע"כ אמר לאו עידן צלותא הוא שאין הדבר תלוי' באתערותא דלתתא רק ברצון הקדום כנ"ל (עיין בפ' בשלח שם הארכתי בענין זה ותבין הדבר לאשורו). זאת מרמז לן הגמרא חכמי ישראל מונין למבול כר' אליעזר מבול הוא כינוי לחטא ר"ל שירא האדם מלחטא מונין כר"א שכל אדם ישמור עצמו מלחטא כר"א שאומר בתשרי נברא העולם והוא המשפט ברצון הקדום וראשית הבריאה הי' בלי המתקה ע"כ ישמר אדם עצמו מאד מאד מלחטא ולתקופה ר"ל לקיום העולם היינו אם היו חוטאים ח"ו וצריכים לקיום העולם שלא יחרב מניסן מנינן לשוב בתשובה שלימה שיהי' קיום העולם תחת תקופי הזמן ע"י המתקה וחכמי אומות העולם שאינם רוצים לשמור עצמם מחטא ע"כ מונין אף למבול כר"י והבן ובסיגנון זה נבאר הפלוגתא דר א ור"י כי ידוע שאברהם כולו חסד ויעקב כולו רחמים ויצחק כולו משפט ואנו ממתיקים בשופר בתש"ת נגד אברהם יצחק יעקב שיצחק שהיא כולו משפט יהי' נמתק בין אברהם ויעקב כי יעקב צריך להיות בי' מיצעא כי הוא הבריח התיכון המחבר הקצוות אך בכדי להמתיק המשפט ע"כ צריך יצחק להיות בי' מיצעא וזהו הפלוגתא שר"א אומר בתשרי נברא העולם גם בתשרי נולדו האבות ר"ל שהבריאה הקדומה הי' ברצונו הפשוט בלתי המתקה לזה הוצרך בפסח נולד יצחק ר"ל בניסן כי אז הי' המתקת הדינין ר"ל והי' נמתק יצחק שכולל המשפט ור"י אומר בניסן נברא העולם ובניסן נולדו האבות ר"ל שבתחילת הבריאה הי' ברצונו הפשוט שיהי' אח"כ המתקה לזה אמר ג"כ בפסח נולד יצחק בפסח ר"ל מלשון ופסחתי על בתי מצרים ר"ל שצריכים לפסוח ליצחק ממקומו כי מקומו בשמאל שהוא כולו משפט צריכים לפסוח ולנתק אותו ממקומו שיהיה בי' מיצעא בין אברהם ויעקב שיהי' המתקת המשפט ויתמשך רחמים וחסדים גדולים על כנסת ישראל. ודו"ק והבן.

**ואמרו** לפני בר"ה מלכיות זכרונות ושופרות. מלכיות כדי שתמליכוני עליכם. זכרונות כדי שיעלה זכרונכם לפני לטובה ובמה בשופר. אמר ר' אבוה למה תוקעין בשופר של איל. אמר הקב"ה תקעו לפני בשופר של איל כדי שאזכור לכם עקידת יצחק בן

אברהם ומעלה אני עליכם כאילו עקדתם עצמנם לפני עכ"ל. יש להבין במה שאמר כדי שתמליכוני עליכם שהרי כבר אמרו בכל ברכה מלך העולם וגם מלך הקדוש ומלוך על כל העולם וכבר הומלך עלינו מאז. ויראה שמורה לנו ענין גדול בעבדות השם כי השם ב"ה ברא תבל ומלואה וכל העולמות כדי שידע כל פעול כי הוא פעלו ולהכיר מלכותו שהוא מושל בכל ומלך על כל הארץ ולהגדיל שמו ולספר הודו ואותנו לקח להיות לו לעם סגולה ולשמור מצותיו וליחדו בכל יום פעמים באהבה ולהמליכו בשמים ממעל ועל הארץ מתחת ובארבע רוחות השמים כרמוז בתיבת אחד. אמנם לא רבים יחכמו לקבל עול מלכות שמים שלימה וליחד כל מחשבותם לאמיתת מציאותו ומלכותו כי שאור שבעיסה מעכב ועונותינו מבדילין בינינו לבין אלהינו גם בעת שאנו אומרים ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך וכו' ומן הצורך להיות נכון בכל לב ונפש למסור את נפשו מרוב אהבה וחשיקה לנועם הש"ית ואורו ומעטים הם המקיימים ומכוונים זה זולת השרידים אשר ה' קורא ויחידי סגולה אשר כלתה נפשם לחזות בנועם הש"ית והם נכונים בכל עת ובכל שעה לקדש שמו ולמסור נפשם מרוב אהבתם להדבק באור העליון ע"ד שמצינו לר"ע ע"ה שכל ימיו הי' מצטער מתי יבוא לידו מצות בכל נפשך ולבסוף שהיו סורקין את בשרו במסרקות של ברזל הי' קורא קריאת שמע באהבה עזה ולא הטרידוהו יסורים הגדולים והעצה לבוא לידי מדה זו הוא להנין עצמינו להמליך אלהינו באהבה עזה יבכל לב ונפש בשני ימי ר"ה ועי"ז יוסיף אומץ ליחד אלהינו בעת אמרו שמע ישראל כל השנה שיוכל לקבל עליו עול מלכות שמים בקדושה ע"י המשכת הקדושה שהוא מושך עליו בר"ה ואשרי מי שהוא זוכה לקדש ולטהר עצמו ומחשבותיו ולהכין עצמו לקראת אלהינו בכל המ"ח שעות שבר"ה שבזה ימשוך קדושה ודביקות השם על כל השנה שיוכל להיות דבוק בנועם השם כל היום וכל חלק מחלקי השעות שבר"ה יתנו עזר וסעד לכל יום מימי השנה להמליך הבורא ב"ה וזהו הפי' ואמרו לפני מלכיות כדי שתמליכוני עליכם שהכוונה שתאמרו המלכיות בר"ה בכל לבכם שע"י זה תמליכו את השם ב"ה כל השנה ברוב עוז ואל יוכל נרגן המפריד להבדיל ביניכם לבוראנו אך נהי' דבוקים באורו בלי מסך מבדיל. אמנם אין ראוי לאדם לבקש זאת שיבוא לידי מסירת נפש בפועל כמו שקרה לר' עקיבא שנהרג על קדושת שמו יתברך אמנם יכין עצמו לקדש ה' בכל עוז ומי שהוא נכון לזה באמת ובשמחה מעלה עליו הש"ית כאילו קיימו בכועל ממש וזהו הפי' שאזכור לכם עקדת יצחק ומעלה אני עליכם כאלו עקדתם עצמכם לפכי פי' אחרי שהמלכתם אלהיכם עליכם ואתם נכונים לקדש שמו ולמסור נפשכם יזכור לכם עקדת יצחק שעפרו צבור אף שלא נשרף בפועל ומעלה אני

עליכם כאילו גם אתם עקדתם עצמכם לפני ונעשין עולות בפועל ולא תצטרכו לבא לידי מעשה ממש.

**שופר** של ראש השנה של יעל פשוט ופיו מצופה זהב ושני חצוצרות מן הצדדין שופר מאריך וחצוצרות מקצרות שמצות היום בשוכר וכו' ראוי להבין במשנתינו שהרי לא היו נוהגין כן אלא בימי המקדש. וקשה קצת שישמענו רבינו הקדוש הלכתא למשיחא בלבד גם למה הי' פיו מצופה זהב ויראה לרמוז כי הנה ירוע בספרי קודש שלזה תוקעין בשופר כלומר עורו ישנים מתרדמתכם. ונראה שרמזו בזה כי האדם שחטפתו שינה אין שכלו ומוחו צלול עד שישן קצת וירגיע שכלו ומקבל אח"כ מוחין חדשים ועל דרך זה סובב ג"כ כוונת תפילות ותקיעות שופר בר"ה כידוע שהעולמות מתעלין אז לקבל מוחין חדשים שיתמשך אור אלהותו יתברך בכל העולמות וכל מגמתינו לבנות קומת השכינה שיהי' מתפרסם אלהותו מלא כל הארץ שהיא עתה בזמן הגלות בחי' נקודה קטנה בלי אברים ואין מלכותו יתברך מתפרסם עדיין לכל יושבי תבל עד שיקוים מאמר הנביא והי' ה' למלך על כל הארץ ועיקר הבנין הוא ע"י אתערותא דלתתא שמעורר אתערותא דלעילא ורחמנא לבא בעי בזה לקבל עליו עול מלכות שמים שלימה לידע ולהבין רוממות אלהותו יתברך דאיהו עיקרא ושרשא דכולו עלמין ולית אתר פנוי מיני' עי"ז הוא ממשיך אלהותו יתברך לעולמות התחתונים וגם צריך לתקן מדותיו שהם אהבה יראה התפארות וכו' לבל ישתמש בהם רק לכבוד בוראו ובזה הוא ממשיך הוא"ו משם הוי"ה ב"ה שהוא ז"א אל המלכות שמים ה"א תתאה אמנם גם הז"א עדיין אינו קומה שלימה הגם שהוא בבתי' אברים מ"מ אין קומה בלא ראש ועיקר הוא השכל שהוא במוח שאין באפשרי להרים יד ורגל בלי השכל המניע את האברים. ואין הקומה נשלמת עד שיומשכו אל הזו"נ המוחין עילאין מעולם המחשבה ולזה אנו תוקעין בשופר בר"ה שהוא קול פשוט ובא ממחשבה בכדי להמתיק הגבורות ולהמשיך הי"ג מכילין דרחמי ע"י המשכות אור אלהותו יתברך מא"א אל זו"נ ועי"ז יתיחדו השם אהי"ה עם השם הוי"ה ושם הוי"ה בשם אדנ"י ותרד השפע מה' עלאה אל הוא"ו והה' תקבל מהיו"ד והנה ידוע מאמר חז"ל על פסוק תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגנו שהחודש מתכסה בו רומז שבר"ה המלכות שמים עולה אל הא"א לקבל משם שפע מא"ס ב"ה והכל הוא ע"י אתערותא דלתתא ולזה תקנו לנו אנשי כנסת הגדולה לומר פסוקי המלכיות והמלך הקדוש והמלך המשפט בכדי שע"י קבלת עול מלכות שמים נעלה העולמות מתתא לעילא ויומשך אור אלהותו יתברך מעילא לתתא אל כל העולמות ועי"ז נמשכין שמות הרחמים ונמתקים שמות הדינים ולזה התקיעה שהיא מרמזת על מדת אברהם מדת חסד הוא קול ארוך

כדי להמשיך השפע מא"א שיתגלו החסדים על הכנ"י והתרועה והשברים שהם בבחי' גבורה הם קולות קצרים שאין הרצון שתהי' ההנהגה על ידם רק שיומתקו תיכף. והנה השטן הוא היצ"הר מידיעתו אשר ע"י מעשי בני ישראל וכוונת תקיעותיהם וקבלת עול מ"ש הם מעלים כל העולמות מתתא לעילא ומורידין מעילא לתתא שפע אלהותו יתברך. לזה כל מגמתו לערבב כוונותיהם ומחשבותיהם אמנם כשהאדם עומד נגדו ואינו נותן מקום שיתאחז במצודתו אז מסתלק תיכף ושוב אינו יכול לערבבו. והנה הזו"נ כל עוד שלא קיבלו עדיין המוחין עילאין הם בבחי' חצי צורות שעדיין לא נשלם שיעור קומתם כנ"ל וגמר צורתם הוא על ידי המשכת המוחין עילאין שאז נשלם שיעור קומתם באברים וראש וזה שרמז שופר של ר"ה של יעל פשוט יעל לשון עלייה פי' שע"י השופר מעלין כל העולמות להמשיך מעילא לתתא אור הא"ס הפשוט בתכלית הפשיטות. ופיו מצופה זהב זהב רומז למדת יצחק שהוא גבורה כידוע ורומז שהגם שהשטן כל מגמתו לערבב כוונתם ולעורר מדת יצחק עליהם מסתלק תיכף ע"י התקיעה. ואינו מצופה רק פיו שרומז להתחלה ושוב מתבטל אחיזת החיצונים ע"י המשכת המוחין עילאין אל זו"נ. וזהו שאמר ושני חצ"וצרו"ת מן הצדדין. חצ"וצרו"ת הוא נוטריקון חצ"י צורו"ת רומז שז"א ומלכות שהם חצי צורות קודם שמקבלין המוחין עומדים לקבל השפע שיורד מא"א ע"י השופר. וזהו שופר מאריך רומז שהשופר פועל שיורד השפע מאריך אנפין אל הזעיר ונוקבא ונשלם שיעור קומתם וחצוצרות מקצרות רומז שהגבורות המעכבים השפע ועושין את הזו"נ בבחי' חצ"י צורו"ת מקצרות ומסתלקות תיכף והבן.

**אמר** ר' עקיבא אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרין מי מטהר אתכם אביכם שבשמים שנאמר וכו' וקשה מאי קמ"ל ר' עקיבא בזה וכי לפני מלאך או לאחד מצבא השמים יטהרו בוודאי הן מטהרין עצמם לפני אביהם שבשמים ונראה בזה שבא ר' עקיבא להשמיענו שלא יעלה על לב האדם השב על עוונותיו ועושה צדקה וגם סיגף עצמו בתעניתים ועוסק בתורה ותפילה שיצא ידי חובתו בתשובה חלילה וחלילה כי אם יתבונן האדם רוממות אלהותו ית"ש ולפני מיחטא וגודל הפגם בוודאי יבין שכל הסיגופים והצדקות והזעקות שלו אינם אפילו כטפה מן הים נגד מה שחטא לפני מי שאמר והיה העולם ומאד מאד צריך האדם להתחזק עצמו בכל פעם יותר ויותר בתשובה וכל מה שזיכהו הבורא שיבין גדולות רוממות אלקינו הוא מבין יותר גודל הפגם שלו לפני מי חטא ולפני מי צריך ליהטר עצמו בתשובה לכן צריך האדם מאד בכל פעם יותר בתשובה וזהו פי' הגמרא אמר ר' עקיבא אשריכם ישראל פי' חזקו עצמיכם ישראל בתשובה ותיבת אשריכם הוא מלשון אשרי חמוץ ור"ל תתחזקו עצמיכם מאד בתשובה

ואל תאמרו שיצאתם ידי חובת התשובה רק תתבוננו בעצמיכם לפני מי אתם מטהרים ומי מטהר אתכם ואז תראו ואז תשכילו אשר תעשו ותבינו שהתשובה שעשיתם עד עכשיו אינו כפי הפגם אפילו כטפה מן הים כי מי יכול לפייס למלך גדול ונורא מלך מ"ה הקב"ה וה' יורינו ויפתח לנו שערי תשובה שנשוב אליו באמת אמן.

**המ"א** מביא שמהרש"ל לא אכל דגים בר"ה כי היו חביבים עליו עד מאד ורוצה למעט תאוותו ונ"ל דהטעם שלו היה כך כי הגם דאיתא ליכל אינש בריש שתא קריא ורוביא ותמרא וקרא כו' הטעם משום סימנא טבא כדאיתא בגמרא דהיינו שיכוין בכל הסימנים שהם ציונים לדברים עליונים שבעולמית העליונים והנה באוכלו הסימנים הטובים יכווין לציון וסימן לשלמעלה דהיינו באוכלו רוביא יכוין לסימן וציון שלמעלה שירבה זכיותינו וכן בקרא וכן בתמרי לציון וסימן שלמעלה ואח"כ יכוין להמשיך הדבר למטה דבר ההיא המרומז בו והנה בוודאי דגים הם סימן וציון לדברים טובים למעלה ולהמשיך דוגמתן למטה כגון לפרות ולרבות כדגים ומרמזים ג"כ על עינא פקיחא שבדגים אין להם עפעפים והנה כשהאדם רוצה לכוין כנ"ל הוא מחויב להפשיט עצמו מכל התאוות דהיינו למשל באוכלו רוביא ורוצה לכוין לציון וסימן שלמעלה ולהמשיך דוגמתו לתתא צריך למשוך עצמו שלא לאכול לתאווה גשמיות רק לפשוט עצמו מתאוות גשמיות ולכוין שרוביא הוא ציון וסימן לשלמעלה וימשיך אז דוגמתו לתתא שירבה זכיותינו משא"כ באוכלו לתאווה גשמיות שאז אינו פועל כלום להמשיך דוגמתו לתתא והנה המהרש"ל ז"ל מחמת שהיו הדגים חביבים עליו עד למאד היה ירא באוכלו הדגים שלא ימשוך אותו התאווה לתתא ולא יהיה יכול להפשיט עצמו מהתאווה גשמיות על כן משך עצמו מהם ולא אכל אותם שירא שלא יהיה פועל באוכלו הדגים שימשוך כן לתתא דוגמתם כי שמא ימשוך עצמו אחר התאווה ושוב לא יהיה פועל כלום וק"ל.

## וילך

**וילך** משה וידבר את כל הדברים האלה אל כל ישראל ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבא וה' אמר אלי לא תעבור את הירדן הזה ה' אלהיך הוא עובר לפניך הוא ישמיד את הגוים האלה מלפניך וירשתם יהושע וכו' ויאמר ה' אל משה הנך שוכב עם אבותיך וקם העם הזה וכו' ואנכי הסתיר אסתיר פני ביום ההוא על כל הרעה אשר עשה וכו' הדקדוקים רבו א' מה דכתיב וילך משה שלא נמצא בכל התורה כולה שהלך משה לישראל כשרצה לדבר עמם בצוות המקום אלא הם היו באים אצלו כנאמר ויבוא העם אל משה וכו' או ויקהל משה או ויקרא משה גם אינו

מובן שאמר וילך משה וידבר שמשמע שבשעת הלוכו דבר וזה אינו מנהגו של עולם ב' שאמר בן מאה ועשרים שנה אנכי היום לא אוכל עוד לצאת ולבוא משמע שמחמת זקנה אינו יכול עוד לצא' ולבא ואח"כ אמר וה' אמר אלי לא תעבור וכו' ואם גזירת המקום ב"ה שלא יעבור את הירדן למה הזכיר שהוא אינו יכול לצאת ולבוא הלא אף אם היה בכוחו לעבור וה' לא צוה לא הי' עובר עוד קשה שאמר הכתוב ה' הוא עובר לפניך הי' לו לומר ה' הוא הולך לפניך כנאמר וה' הולך לפניהם גם קשה הלא כתיב במשה לא כהתה עינו ולא נס ליחו ומפני מה לא הי' בכוחו לצאת ולבוא גם צריך להבין דדרשינין בגמ' אסתר מן התורה מנין דכתיב ואנכי הסתר אסתיר וק' הלא ע"י אסתר נעשו ניסים גדולים לישראל וגברו רחמים וחסדים גדולים מן השמים על ישראל על ידה תהיה נרמזת בפסוק זה שאמרו חכמינו ז"ל עליו שכל התוכחות אינם קשים כ"כ כהסתרת פנים ונראה בזה דהנה צדיקי הדור נקראים כלי ה' שהם כלים שעל ידם יורד השפעות טובות על הכנ"י שהן מעלין המלכות עד המוחין והוא מקבלת שפע מהמוחין ומשפיעין על כנ"י ע"י צדיקי הדור שהם מעוררין רחמים וחסדים על כנ"י והנה יש אנשים שדורשין ומוכיחין את ישראל בדברי תוכחות ולא יפה הן עושין שמעוררין בדיבורם גבורות ח"ו על כנ"י ויוכל להגיע איזה צער ונזק ח"ו ע"י דיבורם וכשישראל הן בצער כביכול אף הוא בצער כדאיתא כשישראל הם בצער שכינה מה אמרת קלני מראשי כו' וכ"ש כשהציבור שרוים בצער כביכול הוא יתברך ג"כ בצער וכן כתיב עמו אנכי בצרה מפני שהם דבוקים בעצמותו ית"ש כדכתיב כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו לכן הוא מרגיש בצערם ומחמת זאת אינו מסתכל בעוונותיהם של ישראל וזהו שאנו אומרים בר"ה לא הביט עון ביעקב ולא ראה עמל בישראל ועמל הוא לשון עיפות. ור"ל שאין הקב"ה מסתכל לא בעוונותיה' שלהם ולא בעצליתם שהם נרפים מעבודתו ית"ש ואמר הכתוב הטעם ה' אלהיו עמו ר"ל שיש בהם חלק אלקי ממעל ואם יסתכל חלילה על עוונות שלהם ויענשם ח"ו יהי' הוא ית"ש ג"כ עמהם בצער. ותרועת מלך בו. ר"ל אם יגיע להם ח"ו איזה שבר כביכול גם המלך בו לכן אין רצונו ית"ש שיתעוררו עכנ"י גבורות ח"ו רק לעורר רחמים וחסדים אליהם אך אם המוכיח הוא צדיק גדול כ"כ שהוא דבוק בא"ס ב"ה ואין לו אחיזה בזה העולם כלל צדיק כזה יוכל לדבר אליהם דברי תוכחת מוסר שמדבריו לא יגיע להם שום נזק מחמת שהוא דבוק בא"ס ב"ה ששם כולו רחמים ואין שם שום אחיזת החיצונים כלל ובזה העולם אין לו שום אחיזה כלל בלתי אפשר שיגיע מדבריו שום נזק ואדברה גם דבריו הקשים הן רחמים אבל אם עדיין אחוז בזה העולם חלילה וחלילה להוציא מפיו שום דבר קשה רק צריך תמיד לעורר רחמים וחסדים עכנ"י. וצדיק אשר יהי' דבוק בא"ס

ב"ה ולא יהיה לו שום אחיזה בזה העולם אינו מצוי ומשה כשהי' מדבר דברי תוכחות אלו לבני ישראל הי' ביום שנסתלק מן העולם כמו שפירש"י בן מאה ועשרים שנה אנכי היום היום מלאו ימי ושנותי ולא הי' לו אז שום אחיזה בזה העולם והי' דבק בא"ס ב"ה כדאיתא בזוה"ק בהאי רצון איסתלק משה לכן הי' בכוחו לדבר דברי תוכחות אלה לבני ישראל שהי' בטוח שלא יגיע מדבריו שום נזק ואדרבה שגם בדברים אלה נרמזים רחמים גדולים וזהו שאמרו חז"ל שהפסוק הנך שוכב עם אבותיך וקם העם הזה וכו' הוא מאותן שאין להם הכרע. ר"ל כי בפרשה זו דיבר משה דברים שהם נראים דברים קשים ואמרו ז"ל שאין להם הכרע ר"ל שאין להכריע מלת וקם שיהיה דבוק עם העם שלמטה רק קאי אמה שלמעלה הנך שוכב עם אבותיך וקם שיקומו לתחית המתים. מפני כשדיבר אותן הדברים היה בעת הסתלקותו מן העולם ולא היה אחוז בזה העולם כלל והיה דבוק בא"ס ב"ה ששם כולו רחמים ואין שם שום אחיזת החיצונים כלל ומזה נבוא לביאור הפסוקים וילך משה פי' שהלך ונתפשט לגמרי מזה העולם ונאחז ברצון העליון וידבר את הדברים האלה אל כל ישראל פי' מחמת שהלך אז מזה העולם ולא הי' לו עוד אח זה בזה העולם הי' מדבר אליהם את כל הדברים הנאמרים להלן שנראים דברי תוכחות מפני שהי' בטוח שלא יגיע להם שום היזק כלל וזהו ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום פירש קודם שדיבר דברי התוכחות הודע להם שאל ירע בעיניהם מה שמוכיח אותן בדברים כאלה שבטוח הוא שלא יזיק להם כלל וכלל דברי תוכחותיו. וזהו בן מאה ועשרים שנה אנכי היום ואין לי עוד אחיזה בזה העולם וכמו שדרשו ז"ל היום מלאו ימי ושנותי. לא אוכל עוד לצאת ולבא פי' שהצדיק כל ימי חיים חיותו צריך להיות בבחינה רצוא ושוב ר"ל שיהי' דבוק בבורא ב"ה בהתפשטות הגשמיות לגמרי. ושיוכל ג"כ לירד מדביקותו לזה העולם לצורך ישראל כדי לקשרם לשרשם. וכמו שבארנו ע"פ אשר יוציאם ואשר יביאם וכל זמן שיש לו אחיזה בזה העולם אינו יכול לדבר קשות ואמר להם משה. לא אוכל עוד לצאת ולבוא. ר"ל שאינו יכול לירד עוד מדביקותו לזה העולם מחמת שהגיע זמן הסתלקיתו ובזה הודיע להם שאל יפחידו מדבריו. ואמר להם עוד. ה' הוא עובר לפניך ר"ל אע' פי שאני אומר לפניכם דברים שנראים קשים כגידין הקב"ה ייטיב עמכם ויעבור על פשעכם וזהו ה' הוא עובר לפניך פי' שהוא מעביר על פשעיך מחמת חלק אלקי ממעל שיש בך כנ"ל. ובתוך דברי התוכחות רמז להם גם כן שהבטיח להם הקב"ה שלא יסתכל ולא יביט בעונם משום בכל צרתם לו צר וזה. ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא על כל הרעה אשר עשה פירש שאנכי הסתר אסתיר פני מלהביט ברעתם אשר עשו ולכן נרמז בתיבת אסתיר. אסתר שעל ידה נתגלה הרחמים

על ישראל מפני שכאן נרמז רחמים גדולים שהקדוש ברוך הוא אינו מסתכל בעוונותיהם של ישראל.

**ויאמר** אליהם וכו' לא אוכל עוד לצאת ולבא וכו' ה' אלקיך הוא עובר לפניך וכו' הנה על פי פשוטו יש לפרש שהורה לנו לעורר לבבות עם בני ישראל בימים האלה ימים הנוראים הממשמשים ובאים שהם עת משפט לאלהי יעקב לבל יהי' נכון לבו בטוח בתפלת הצדיק אשר הוא חוסה בצילו שיפגיע בעדו או לבטוח באיזה מצוה שעשה שעל ידה תצא כאור משפטו כי אין הדבר תלוי אלא בו לשוב בתשובה שלימה ולשפוך שיחו לפני בעל הרחמים בתפלה ובתחנונים שישוב ירחמיהו ויקבל תשובתו כי ימינו פשוטה לקבל שבים כמובא על זה משל נאה במדר' שהארי' המלך שבחיות קצף על עבדיו החיות כולם והיו זוחלים ורועדים מאימת קצפו ולא היו יודעים האיך ישאו פנים לבא לפני המלך ולהתחנן לו שיסור קצפו מעליהם ונענה להם השועל שהוא הפיקח שבחיות אני אלך לפניכם לפייס את המלך בעד כולכם שאני יודע שלש מאות משלים לפייסו בהם ובטחו החיות בדבריו והלכו אחריו והוא לפניהם וכשהלך לפניהם דרך פרסה או יותר החזיר פניו אליהם ואמר להם תדעו שנשכחו מאתי מאה מהמשלים והשיבו לו שיסתפקו ביתר השני מאות וכשהלך עוד מעט אתם אמר להם הנה שכחתי עוד מאה והשיבו שיספיק גם המאה שנשארו לו וכיון שהגיע אתם קרוב לחצר המלך אמר להם תדעו שכבר שכחתי כל המשלים ומעתה תעזרו את עצמיכם וכל אחד יבקש על נפשו מלפני המלך אולי יתמלא רחמים עליו להטות אליו חסד ועלי אין לכם להשען עתה והנמשל מובן מאליו שהגם שהצדיק הוא עומד בפרץ בעד עם בני ישראל והוא המקרבן להכניסן תחת כנפי השכינה ומביאם קרוב לחצר המלך מכל מקום בהיותם קריב להיכל המלך הוא מודיעם שהדבר העקרי תלוי רק בהם לפייס את מלך מ"ה בתשובה שלימה ובתפלה ובתחנונים וכן משה רבינו ע"ה אחרי אשר נהלם כל ימיו וקרבן אל הש"י לסוף אמר להם שאל יבטיחו בזה שהתפלל עליהם עד היום שכבר נתרצה להם הש"י מכל וכל ואינם צריכים עוד לבקש בעצמן ולהתחנן לפניו יתברך כי עיקר תלוי בתפלת עצמן להתחנן לפניו יתברך שישא עוונם ויעבור חטאם כרוב רחמיו. וזהו שאמר לא אוכל עור לצאת ולבא שאין יכולת בידי להביאכם בהיכל המלך מעתה ולא תבטחו בי רק ה' הוא עובר לפניך וכו' רומז להש"י הוא עובר לפניך וכו' רומז להש"ית הוא עובר על פשע לכן יאות לכם שבעצמיכם תחלו פניו שיעבור על פשעכם והוא יקבל ברחמים את תפלתכם.

**עוד** יש לרמוז בזה עפ"י מה שאמרנו כבר על מאמרם ז"ל בד"ה ב"ה אומרים ורב חסד מטה כלפי חסד היכי עביד ר"א אומר כובש וכו' ריב"ח אומר נושא שנאמר נושא עון

ועובר על פשע תנא דבי ר' ישמעאל מעביר ראשון ראשון וכך הוא המדה ויש להבין שמשמעות לשון הגמרא מורה שזה שתנא דבי ר"י הוא פירוש על מה שאמרו ר"א וריב"ח ולפי המובן מפשוטו שהוא כמו שפירש"י כובש שכובש הכף מאזנים של הזכיות ונושא שמגביה הכף מאזנים של עון א"כ מה שתנא דבי ר"י שהוא מעביר רחשין ראשון אינו ענין לדבריהם כלל גם מהו וכך הוא המדה שאין לו הבנה גם מה ראשון ראשון בכפל הלשון גם הלא הפסוק שהביא ריב"ח ראיה לדבריו הוא במיכה שאמר נושא עון ועובר על פשע ומדוע לא הביא ראיה מן התורה שאמרה נושא עון ופשע שג"כ משמעותו שמגביה הכף מאזנים של העון אמנם ביארנו הדבר עפ"י מאמרם ז"ל שמחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה ומחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה והענין הוא כי הנה ישנם כמה בני אדם מעובדי השם אשר קודם תפילתם הם מכינים עצמם במחשבתם ומקשרים עצמם בהשי"ת בגודל התלהבות האהבה והיראה וכן עושים הכנות כמה שעות קודם התפילה ואעפי"כ לפעמים בעת התפילה מתקררין מעט מחום תבערת יקוד לבבם ותפילתם היא קרה ואינה גבוה ויקרה בערך אמנם השי"ת ברוב רחמיו הוא מצרף אותה המחשבה וההכנה שהיתה קודם התפילה ומחברה עם מעשה התפילה או איזה מצוה אחרת שעושה שהכין עצמו מקודם לכן בדו"ר ובשעת עשיתה נתקרר מתוקף תשוקתו וכן לפעמים האדם מחשב לעשות מצוה והיא במחשבתו כמה שנים ואינה מוציאה מכח אל הפועל עד כמה שנים אח"כ ואעפי"כ הקב"ה מצרף לה גם ראשית מחשבתו שחשב עלי' קודם כמה שנים ועי"ז המצוה נעשה גדולה ויקרה ועי"ז הזכיות מכריעות וזהו כובש שע"י צירוף המחשבה הם כבידות אמנם להיפך בעבירה שהאדם עובר הגם שג"כ יש עבירה שלב האדם בוער בקרבו לעשותה כמאמר הכתוב כי קרבו כתנור לבם והוא מחשב עלי' איזה זמן קודם עשיתה אמנם הנה כבר לימד הקב"ה בעצמו סנגוריא על כל באי עולם באמרו כי יצר לב האדם רע מנעוריו ולכן מפני שכל מחשבה רעה הוא מחמת היצ"הר המסית את האדם והוא המפיל במחשבת האדם שיבוא לחשוב על ההרהור ההוא והוא הניתן בו מיום שננער לצאת ממעי אמו ולכן השי"ת ברוב רחמיו אינו מצרף אותה ראשית המחשבה הרעה למעשה מפני שאין להאשים כ"כ את האדם אשר היצר שולט בו מנעוריו ומפיל לתוך מחשבתו הרהורי עון וזהו מעביר ראשון ראשון כי המחשבה היא נקראת ראשון שהיא ראשון למעשה אך מאין בא זה שתפיל במחשבתו הרהור רע הלא מפאת היצ"הר המדיחו לחשוב מחשבות און ולכן היצר הוא נקרא ראשון ומתואר כאן בשם ראשון ראשון מפני שהוא הראשון להראשון ור"ל לאותה המחשבה הבלתי טובה שנקראת ראשון למעשה היצר הוא ראשון לה ג"כ ומעתה מובן

היטיב שדברי תנא דבי ר"י הם פירש למה שאמר ריב"ח נושא שמגביה הכף מאזנים של העוונות וע"י מה הוא מגביהו ע"י שמעביר ומסלק את המחשבה שבאה מצד היצר שהוא ראשון לראשית המחשבה הזו ועי"ז ממילא העוונות הם כגוף בלא נשמה והם קלים בערך וזהו וכך היא המדה פי' שאותה המדה הכתובה בתורה בתוך הי"ג מדות שהוא נושא עון ופשע היא בעצמה אותה מדה של מיכה שאמר נושא עון ועובר על פשע שבמה נושא העון ע"י שעובר על הפשע שמעביר את חימום היצ"הר ממנה וממילא היא קלה ולכן הביא ריב"ח הפסוק ממיכה ולא הפסוק של התורה מפני שבפסוק של מיכה הוא מפורש בו היטיב שהנשיאות העון הוא ע"י שעובר על פשע ולכן משה רבע"ה כשבא להסתלק מן העולם והיו ישראל מתיראין שלא יהיה מי שיעמוד בפרץ לפניהם לכפר בעד חטאתם ע"י תפילתו כמו משה רבינו לכן ניחמם בזה שעי"ז תהיה תקנתם שהשם ב"ה הוא עובר לפניך פי' שהוא עובר על פשע וכמו שאמרנו שמעביר את היצ"הר ומחשבת הפשע ונשארה העבירה כגוף בלא נשמה והזכיות מכריעות כנ"ל.

ה' אלהיך הוא עובר לפניך וכו' יהושיע הוא עובר לפניך כו' הנה יש להבין בזה כיון שבישרם שה' הוא עובר וישמיד הגוים מה הוצרכו לבשורה השניה שיהושיע עובר לפניהם עוד אמרו ה' אלקיך עובר לפניך יהושיע הוא עובר שהיה לו לומר הולך ויראה הפי' כי הנה בהסתלקות משה רבינו מעל ישראל הגיע להם צער ואנינה על שני דברים הא' שכל עת שכעס הקב"ה עליהם היה משה רבינו ע"ה יודע לפייסו שלא ישפוך עליהם זעמו וכמה ימרוהו במדבר וינסהו עשר פעמים ומשה בחירו עמד בפרץ והפציר בתפילה עד שנתרצה הקב"ה לישראל ועתה בהסתלק משה על מי יהיה להם להשען ומי יפייס את ממ"ה הקב"הומי יעמוד לפני זעמו וצער הב' הוא לאשר משה רבינו ע"ה היה עניו מאד ולא כעס עליהם ולא דיבר עמם קשות מעולם אף אם רב היה טרחם ומשאם עד שפעם אחת שאמר להם שמעו נא המורים נענש עליו וכל מה שהוכיחם לא הוכיחם כ"א ברמז ולא הזכיר עוונם בגלוי והיה דואגים פן יהיה להם אחריו מנהיג אשר לא יהיו יכולין לעמוד בתוכחתו ולא יהיה יכול לסבול משאם שלא יכעוס עליהם וידבר להם דברי קנטירין וע"כ גדל צערם ומכאובם על אשר לוקח אדוניהם מעל ראשיהם ולזה היה משה רבינו מנחמם ומדבר על לבם ואמר שעל מה שאתם מצטערין מי ידבר בשבילכם לפני מלך מ"ה הקב"ה ה' הוא עובר לפניך (ע"ד שדרשו רז"ל על פסוק ויעבור ה' על פניו מלמד שנתעטף הקב"ה כש"ץ ולימד למשה סדר התפילה שהם הי"ג מדות ש"ר שכשהם מסדרין איתם הקב"ה מוחל עונותיהם) ופי' שה' הוא עובר על פשע שהוא מדת נושא עון ופשע ומה שאחז במאמרו מדה זו מכל הי"ג מדות הוא מפני שעיקר התנהגות

העולם וקיומה הוא ע"י מדה זו ואילולי זאת באם יחטא האדם יתחייב בנפשו ואדם אין צדיק בארץ וכו' ועל שהיו דואגים פן יהיה להם מנהיג שלא יהיו יכולין לעמוד בתוכחתו אם יוכיח אותם על פניהם ופן ידבר אתם קשות ע"ז אמר להם יהושיע הוא עובר פי' שהוא ג"כ יעבור על פשעיכם ולא יקפיד עליפם שכתוב בו איש אשר רוח בו ודרשו שיוכלו להלוך כנגד רוחו של כל אחד וגם הוא יוכל לסבול אתכם וינהל אתכם לאט ולא יקנטר אתכם.

**ויצו** משה אותם לאמר מקץ שבע שנים במועד שנת השמטה בחג הסוכות וכו' תקרא את התורה הזאת נגד כל ישראל באזניהם הקהל את העם האנשים והנשים והטף וכו' למען ישמעו וכו' כבר נדברנו בזה במ"א לבאר מדוע ניתנה קריאה זו דווקא במועד שנת השמטה ובחג הסוכות. ועתה נוסיף לבאר על מה שקדמנו אז שמקודם אמר תקרא את התורה וכו' ואח"כ אמר הקהל את העם וכו' הלא מן הצורך להקהילם תחילה ואח"כ לקרות באזניהם והנראה לרמוז בזה כי הנה השורש העיקרי משרשי העבודה הוא אהבת בני ישראל זה לזה מקטנם ועד גדלם ואף גם האנשים הנוטים מדרך הטוב יאהב הדברים הטובים הנמצא בהם וידרוש טובתם ולהתפלל בעדם על מחסורם אשר יחסר להם וילמדם להיותם אוהבים זה לזה וכאשר נמצא בבני ישראל אהבה ואחוה וריעות אין מקום להמסטינין להרע להם ועי"ז מסתופף בהם יראת ה' כי יקשיבו זה לזה להטות לדרך הטובה וזהו אמרו תקרא את התורה הזאת וכו' באזניהם הקהל את העם פי' שדבר זה ותורה זאת תקרא באזניהם שיקהלו ויתאחדו כאיש אחד לאהוב זה את זה מקטנם ועד גדלם וזהו האנשים והנשים והטף שיאהבו כולן זה לזה ועי"ז ישמעו וילמדו ליראה את ה' וק"ל.

**ויאמר** ה' אל משה הנך שוכב עם אבותיך וקם העם הזה וזנה אחרי אלהי כו' ואנכי הסתר אסתיר פני וכו' ועתה כתבו לכם את השירה הזאת ולמדה את בני ישראל וכו' ויכתוב משה וכו' וילמדה את בני ישראל וכו' וידבר משה באזני כל קהל ישראל את דברי השירה הזאת עד תומם וכו'. הנה יש להתבונן בזה כי הש"ית אמר לו כתבו לכם וכו' ולמדה את בני ישראל וכן עשה משה כמו שנאמר ויכתוב משה וכו' וילמדה את בני ישראל ומה זה שאמר אחר כן וידבר משה באזני כל קהל ישראל הלא לא מצינו שנצטוה על דיבור זה ומה ראה משה להוסיף זה מדעתו. גם לשון עד תומם צריך הבנה שהי' לו לומר עד סופם גם מה שתרגם אונקלס על מלת עד תומם עד דשלימו צריך ביאור. ויראה לומר בזה ע"פי מאמר חז"ל אסתר מן התורה מנין שנאמר ואנכי הסתר אסתיר ויש לתת לב הלא באמת הצמיח לנו הש"ית אז ישועה ועשה לנו נסים ונפלאות אשר ראינו כי עוד לא

שכחנו ועוד לא הסתיר פניו ממנו. אמנם ידוע כי כל מה שמראין לצדיק מדבר העתיד להיות (כענין שנאמר כי לא יעשה ה' דבר כי אם גלה סודו לעבדיו הנביאים) הוא רק למען יתקנו הם הדבר ולהחזיר את ישראל לדרך הטוב והנה משה רבינו ע"ה כשנאמרו לו דברי השירה הזאת גם בשמעו כל הענין שנאמר וקם העם וכו' ואנכי הסתר אסתיר וכו' אז ידע בנפשו כי הדבר תלוי בו לתקנו לבל יבואו ישראל לידי מדה זו ולבל יפלו כל כך בשחיתות יצרם הרע ופעל ע"י מה שדיבר השירה הזאת שקשר נשמתן בשרשם עד סוף כל הדורות לבל יוכלו לנתק מוסרות עבודת בוראם מכל וכל ומפני כן נעשה להם נס בימי מרדכי ואסתר. שכבר פעל זה משה בדיבורו מאז מקדם שלא תסור השגחות הש"ית מאליהם וזהו אמרו וידבר משה באזני כל קהל ישראל את דברי השירה הזאת עד תומם ותרגומו עד דשלימו וביאורו עד שהביאם לידי שלימות להיותם תמימים עם אלהיהם שלא יבואו לידי הסתרת פנים ושארי דברים האמורים בפרשה גם אין הלשון יוצא מידי פשוטו ויש לפתרו עד סופם ופי' עד סוף כל הדורות שקשר אותם בעבותות עול עבודת הש"ית לבל יפרקו עולו מעל צוואריהם.

## הפטרת שבת שובה

**שובה** ישראל עד ה' אלהיך כי כשלת וכו' קחו עמכם דברים ושובו אל ה' אמרו אליו כל תשא עון וקח טוב ונשלמה פרים שפתינו. הנה מקרא זה צריך הבנה א' אמרו קחו עמכם דברים הי' די שיאמר קחו דברים ב' ביאור הכתוב אליו כל תשא עון גם מה וקח טוב גם אמרו ונשלמה פרים שפתינו יש לתת לב הלא בזמן שנתנבא הושע עוד הי' הבית על תילו והארמון על משפטו ומה צורך לשילום פרים בדבר שפתים הלא היו יכולין להקריב הקרבנות כמשפטם. ויראה כי הנביא מבאר לנו ומורה הדרך אשר בה נלך בעבדות בוראנו יתברך ודרכי התשובה הנכונה. כי הנה ישנם אנשים אשר יחשבו כי תוכן התשובה הוא יום ענות אדם נפשו בתעניתים וסיגופים. ואולם לא בזה בחר ה' ובפרט בדורות האלו צוה לנו אדומ"ור הרב האלקי הקדוש מו"ה אלימלך זצוק"ל לבל יתענו יותר ממה שציוו חכמינו ז"ל כי כשל כח הסבל לסבול התעניות והסיגופים ואין באפשרי לקנות שלימות ע"י תעניתים זולת מי שבטוח על כחו ואינו שיהי' יכולת בידו לקבלם או פגם ח"ו בעבירות חמורות יבוא לפני צדיקי הדורות להורות לו תשובה וכל ערום יעשה בדעת. אמנם זאת העצה להבא לשוב אל ה' לא טוב היותו מגלה מומיו לבני אדם כמאמר דוד המלך ע"ה אשרי נשוי פשע כסוי חטאה. אכן אולי אחרי אשר לא יפרטם בשפתיו רק יצפנם בלבבו ישכח ומסיח מדעתו אשר העוה ויסורו מנגד עיניו

לזאת העצה הנכונה שבעת אשר יהי' לבדו בלי חברת האדם בביתו או בחוץ ישפוך שיחו לפני ה' ויתוך כמים לבו ולפרוט חטאיו ולהתוודות עליהם ולבקש מלפניו יתברך שיפתח לו פתחי התשובה ויורהו נועם דרכי'. גם בשכבו על משכבו בלילות זאת תהי' שיחתו בינו לבין בוראו ממקור לבבו ואם כה יעשה ימים על ימים בכל עת ובכל שעה גם בעת אשר יתהלך בחוץ לעסוק עסקיו אזי יבטח כי יפתחו לו שערי תשובה גם על זאת יפקח עיניו כל הבא לעבוד ה' באמת שישקול במאזני שכלו כל דיבוריו ומוצא שפתיו בתורה או בתפילה. האם נאמרו בלי תערובת סיג מחשבה הפוסלת ובלי פני' ובדחילא ורחימא והגם כי יעלה על דעתו אשר דיבוריו נאמרו באמת ובתמים ככל האמור. הנה מחשבה זו עצמה מטלת מום בעבודתו אחרי אשר יתברך בלבבו כי הוא יוצא ידי חובתו בעבדות בוראו לכן ראוי ונכון אשר אחר כל תיבה ותיבה אשר מוציא מפיו יתן אל לבו להתחרט עלי' על מיעוט עבדותו ולבקש מלפני ה' שישא עונו והנה אמרו חז"ל על פסוק אדם ובהמה תושיע ה' אלו בני אדם שהן ערומים בדעת ומשימים עצמם כבהמה וביאור הדבר שכמו שהבהמה אין בצעקתה שום פני' וכוונת גיאות להעדר שכלה כמו כן יהי' עובד ה' שלא יהי' בתפילתו ועבדותו שום פני' וזה אמרו קחו עמכ"ם דברים פי' שתקחו הדברים עמכם בינכם לבין אלהיכם ושובו אל ה' ואח"כ מורה לנו הכתוב מהות התשובה ואמר אמרו אליו כל תשא עון פי' שתאמרו אליו יתברך בכל ענינכם הן בתורה הן בתפילה בכולם תדעו אשר לא יצאתם ידי חובתכם ותבקשו מלפניו יתברך שישא עון אשר חטאתם במיעוטכם עבדותיכם וקח טוב ביאורו שע"י שתקטינו עצמכם תמשכו עליכם השם הטוב שהוא מספר קטן של הוי"ה ב"ה ותקבל שפע כל טוב. ונשלמה פרים שפתינו פי' עי"ז תקנה שלימות ע"י אשר פרים שפתינו שאנו משימים עצמינו כבהמה וכמאמר חז"ל הנזכרים וביאורו שאין בתפילת שפתינו שום פני' כלל.

**א"י** שובה ישראל עד ה' אלהיך כי כשלת בעינך קחו עמכם דברים ושובו אל ה' אמרו אליו כל תשא עון וקח טוב וכו' יראה הפי' שהכתוב מלמד לאדם לדעת מהות התשובה ובמה נשוב מעונינו כי במהות התשובה נמצא אנשים אשר לקחו דרך לעצמם לענות נפשותיהם וגופם במיני ענוים בתעניתם ובטבילות ובשארי דברים. ובדרך זה ימצאו ב' סוגי בני אדם האנשים המשכילים הבינו כי עיקר התשובה בלב היא תלוי להיות תמיד תוהא על הראשונות. ובכל רגע צריך האדם לשוב על רגע שקדם לו כי לא יצדק אנוש מעשיו ולא יזכה ילוד אשה אם שהוא ממעט בעבודתו וגם במה שעבד ה' שמא הי' לו קצת התפארות בו גם העונות המה מסכים מבדילים בינינו לבין אלהינו ואין יכולת קודם התשובה להיות נכסף בכל לב לדבק באור עליון כמאמר דוד המעה חטאתי

נגדי תמיד שפירושו שהי' מתאונן ומצטער תמיד על שחטאתו לנגדו עומד ומבדיל בינו לבין קונו וצריך האדם השב למשוך עצמו בכל עוז לשבר דבר המבדיל למען יהי' נכסף לנועם ה' וזה יהי' מגימת פניו כל הימים והאנשים המשכילים המענים את נפשותיהם אם ירגישו שנחלשו חושיהם ושלא יוכלו ללמוד תורה ולהתפלל כראוי ונכון מחמת חלישת גופם וממעטים ע"י זה במלאכת שמים אזי ירפו מתעניתם למען לא יתבטלו מעבודתם ויש אנשים אשר לא ראו אור התשובה הנכונה ולא מחכמה המה מענים את גופם חנם וסוברין כי זה תשובה עיקרית לענות נפש ולא טוב עושים ובפרטות בדורות אלו דחלשא עלמא ואין ינולת לסבול ענויים ושעבוד המלכיות מחלישין הגופים ודחיקא מלתא טובא בבקשות המזונות זאת העצה (שלא לענות נפש כלל ומוטב) להשים כל אחד מגמת פניו אל התשובה העיקרית והוא שילמדו ויתפללו בדחילא ורחימא וכמו שנתבאר בגמרא שאדם השב אם הי' רגיל ללמוד דף א' ילמוד שני דפים והדבר ברור לכל בעלי ענוים שאין הכוונה שזו תחשב לתשובה מה שלומד דף יותר. אמנם כוונתם על פנימיות הלימוד ומהותו הוא שקודם שילמוד ישוב בתשובה בכל עוז שלא יהי' נאמר עליו מה לך לספר חוקי ובעת התפילה והלימוד יפשפש אחר כל תיבה שהוציאה מפיו האם נאמרה מעומק הלב ושלא בהתפארות וגם מהצורך לקשר נר"ן דלי' בפנימיות האותיות ולהסיר כל מחשבות לבו וכל הרגשותיו שלא יהיה כי אם בהתפילה ובלימוד התורה ומתבאר מהתיקונים ומוכח לעיל על מה ששנינו כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו חכמתו מתקיימת וגם שנינו אין בור ירא חטא והוא דבר הסותר קצת ופי' שם שהכוונה שתקדם יראת חטאו לחכמתו וישוב בתשובה קודם הלימוד וכשילמוד מתוך התשובה ולקיים כל דבר תורה מאשר ילמוד יפקח ה' את עיניו ויפתחו לו שערי תשובה יותר ויותר וזהו אין בור ירא חטא שיראת חטא האמיתית ותכליתה אי אפשר כ"א אחר הלימוד וצריך האדם לדבק עצמו בעת התורה והתפילה בנועם אור הש"ית עד שאחר התורה והתפילה יהי' לו כוסף ופלות נפש ויונעם לנפשו להשאר דבוק באור העליון וחפצו ותשוקתו למסור את נפשו (ביד אדוני') לחסות בצל ה' ולחזות בנועם ה' ובאם יראה שעדיין אינו בערך זה כי עוונותיו מבדילין בינו לבין אלהיו ויראה לפשפש במעשיו ולשוב בתשובה וזהו התשובה האמיתית וזהו שובה ישראל עד ה' אלהיך שתראה לשוב כל כך עד שתסיר מסך המבדיל בינך לבינו ותדבק בנועם ה' כי כשלת בעונך והוא מבדיל ועומד נגדך להפסיק בינך לבין המקום ב"ה ואח"כ מורה הכתוב במה נוכל להסיר מסך המבדיל ואמר קחו עמכם דברים ושובו אל ה' פי' שתקח לך דברי תורה ותפילה ועי"ז תוכל לשוב לה' להדבק בו אמרו אליו פי' כמו את ה' האמרת היום פי' שתראה להדבק

אליו בגודל אהבה וחשוקה בעת התורה והתפילה ובאם תעשה כן הכתוב מבשרך כי כל תשא עון פי' שישא ה' עונך ויסלח לך.

**א"י** שובה ישראל עד ה' אלהיך כי כשלת בעונך קחו עמכם דברים ושובו אל ה' אמרו אליו כל תשא עון וקח טוב ונשלמה פרים שפתינו יש לדקדק בזה א' אמרו עד ה' אלהיך לשון יחיד ומדוע יחד את השי"ת על איש אחד לבדו ולמה לא נאמר אלהיכם לשון רבים גם כי כשלת בעונך אין לו הבנה גם קחו עמכם דברים צריך ביאור גם למה נאמר אמרו אליו ולא נאמר דברו אליו גם כל תשא עון בלתי מובן שהיה לו לומר תשא העוונות כולם ויראה לרמוז עפ"י מאמר חז"ל במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולין לעמוד והדבר צריך ביאור ונראה לומר כי הבעל תשובה אשר שב אל ה' בכל לבבו על כל עוונותיו יש יכולת בידו להפך מדת הדין למדת הרחמים יותר מהצדיק גמור אשר עמד בתומו כל ימיו כי הבעל תשובה אשר קודם שובו היה אחוז בעבותות היצר ובסטרא אחרא ואחרי שובו היפך את כל הרע לטוב ונהפך משמאל לימין ע"כ העוז בידו ג"כ להפך מדה"ד שהוא בחי' שמאל למדה"ר שהוא בחי' ימין וזהו ג"כ מאמר חז"ל על פסוק צדיק מושל ביראת אלקים מי מושל בי צדיק ביאורו ג"כ שהצדיק אשר הוא בעל תשובה גמור וכבר היפך את הרע לטוב והוציא יקר מזולל יש בידו לבטל גזירת המקום ב"ה כמאמרם ז"ל הקב"ה גוזר והצדיק מבטל מפני שיש כח בידו להפך מדת הדין למדה"ר מחמת שכבר היפך השמאל לימין והנה בזמן שבית מקדשינו היה על מכונו והארמון על משפטו כשהיה אדם חוטא היה מביא קרבן וענין הקרבן הוא כמו שאמרו חז"ל על פסוק ויעלהו לעולה תחת בנו שעל כל עבודה ועבודה שעשה היה מתפלל ואומר יהי רצון שתהא זו כאלו עשוי בבני כאלו בני שחוט וכו' והנה בזמן הזה שחרב בית המקדש אמרו חז"ל שהתפילה היא במקים הקרבן והטעם הוא שכל ענין הקרבן היה להחשיב דם הקרבן כאלו היה דם האדם החוטא אף שלא הי' בפועל וא"כ כ"ש בעת התפילה שהאדם מוציא עלי' כוחו ואינו ומרתיח את דמו ומהפכו מאודם ללובן מק"ו שתהא מכפרת על האדם שממעט את דמו בפועל ממש וראוי שתהפך עליו מדה"ד למה"ר וחטאיו כשלג ילבינו ואמנם עיקר התפילה צריכה שתהא בדחילא ורחימא וילהיב לבבו בעת תפילתו בהתלהבות עצום מאד ויקשר מחשבתו בהשי"ת בדביקות וחשקות גדול כ"כ עד שכמעט שיגביה כל גופו וירצה להתדבק בשרשו ולעלות למעלה להשאר דבוק בנועם אור העליון ואז ראוי הוא שתכפר עליו ואולם אי אפשר לבא לידי מדה זו רק ע"י התדבקות לצדיקי הדור בפרט בדורות הללו אשר כשל כח הסבל ואי אפשר לסבול ענוים וסיגופים למרק העוונות ולהסיר מסכים המבדילים בינינו לבין

אלקינו וע"י שהאדם מכתת רגליו ממקום למקום לילך לפני צדיקי הדור ומענה בדרך כוחו בגודל הטורח מהדרכים וגם הוא מתדבק לצדיקי הדור שמורים לו דרכי התשובה ומקשרים נשמתו לשורשה ומלהיבים לבבו לעבודת השי"ת ולשוב בתשובה שלימה להסיר מנגד עיניו מסך המבדיל מלחזות בנועם ה' ואז יכון תפילתו כקטורת וכקרבן מחמת שתהיה בהתהלבות ובדביקות להדבק בא"ס ב"ה וזהו אמרו שובה ישראל עד ה' אלהך פי' שתראה לשוב בדרך הזה עד שה' יהיה אלהיך ביאורו שכביכול יהיה ציית אותך ותהיה מושל לבטל גזירת המקום בה' כמאמרם ז"ל מי מושל בי צדיק וזהו אמרו כי כשלת בעונך כי זה הוא נתינת טעם שמפני כן תוכל למשול לבטל גזירת המקום ב"ה מפני שנכשלת בעוונותך ויכולת להפך אחר כן הרע לטוב והשמאל לימין לכן תהיה העוז בידך להפך מדה"ד שהוא בחי' שמאל למדה"ר שהוא בחי' ימין גם כי כשלת בעונך ביאורו שהכשלת כוחך והחלשת גופך בתשובתך ואמר א"כ שהעצה לבא לידי תשובה האמיתית ולכפר על כל עוונותינו הוא קחו עמכם דברים ופי' כמו שאמרו חז"ל על פסוק ויקחו לי תרומה ויקחו לי לשמי שביאורו שיקחו את הקב"ה לשמו ע"י תרומתם וכן ג"כ כאן פי' שתקחו עצמיכם עם הדברים שתהיו דבוקים בדביקות כ"כ עד שתקחו גם את עצמיכם ותרצו לפרוח ולעלות להדבק למעלה מחמת גודל הדביקות על ידי הדיבורים של התפילה ועל ידי זה חש"ו אל ה' ותכפרו על נפשותיכם והעצה לבא לידי תפילה בדביקות כזה הוא התחברות לצדיקי הדור המלהיבים לבב עם בני ישראל לעבוד ה' מהו מאמר הכתוב אמרו אליו כל כל רומז לצדיק כידוע ואמרו לשון אימרא ושפה פי' שתדבק אל הצדיק כמו שפה שמחובר לבגד ואז תשא עון שתשוב בתשובה וישא נגונך גם אמרו לשון אהבה כמו את ה' האמרת שיהי' ביניכם אהבה והתקרבות לצדיקים וקח טוב "טוב בגימטריא שם "אהוה היוצא מפסוק "את "השמים "ואת "הארץ והנה שמעתי מהרב הקדוש רשכב"ה רבינו יעקב יצחק מלובלין טעם למה שם "אהי' הוא תשובה שלשון אהי' פירושו אהי' עובד ה' מעתה ומעתה רצוני לתקן מעשי המקולקלים וכן שם "אהוה פירושו כן לשון הוה שאהי' טוב מעתה וגם טוב הוא גימטריא מ"ק של שם הוי' ב"ה ורומז בכאן שהבעל תשובה שהוא מקבל ע"ע בכל לבב לבל ישוב עוד לכסלה ואומר שיהי' מעתה עבד ה' עי"ז הוא מיחד שמות אהי' הוי' וכן הוא מיחד שם "אהוה עם שם "הוי' (וראיתי בספר מגדול אחד ששם "אהוה למעלה משם "אהי' שמהו' נתהוה אח"כ יו"ד) וזהו וקח טוב שתיחד שם "אהוה שהוא גימטריא "טוב עם שם "הוי' שהוא מ"ק של "טוב ע"י תשובתך שאתה רוצה להיות טוב עבד ה' מעתה ואח"כ אחר שתעלה למעלה זו אז ונשלמה פרים שפתינו שאז תהיה תפילתך במקום קרבן כנ"ל והבן.

**א"י** שובה ישראל עד ה' אלהיך כי כשלת בעונך קחו עמכם דברים ושובו אל ה' אמרו אליו כל תשא עון וקח טוב ונשלמה פרים שפתינו הנה כבר דקדקתי על אמרו שובה ישראל עד ה' אלהיך כי כשלת וכו' לשון יחיד ואח"כ אמר קחו עמכם לשון רבים גם קחו עמכם צריך ביאור גם אמרו אליו כל תשא עון אינו מובן גם ונשלמה פרים שפתינו אין לו קישור למה שלפניו. אמנם יבואר ע"פ מאמר חז"ל לעולם יראה האדם א"ע חציו זכאי וחציו חייב וכו' כאלו כל העולם תלוי עליו שאם זכה מכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות ובאם נתחייב וכו' וכן מצינו כשהתנוצץ אור אברהם אבינו ע"ה לעולם ראה והתבונן במעשי אנשי דורו שפרקו מעליהם עול מ"ש וראה שקיום העולם כולו תלוי עליו ואז הוסיף אומץ ודביקות בהשם ושמר כל עתיו ורגעיו שיהיו שלימים בעבדות השם ונתקיים העולם בשבילו וכן כל אדם העובד ה' צריך לראות תמיד א"ע כאלו אין להקב"ה בעולם הזה אלא אותו לבדו וכאלו כל העולם תלוי במעשיו ואז עי"ז יראה לשוב אליו יתברך ולתקן את כל אשר פגם בכדי שיכריע את כל העולם לכף זכות ואז הגם כי ח"ו אין מעשה כללות ישראל כראוי הוא מקיים את העולם ע"י מעשיו וכמו שמצינו ג"כ במשה רבינו ע"ה שבשעת מעשה עגל עמד בפרץ וטען שלא נאמר אנכי ה' אלהיכם אלא אנכי ה' אלהיך לי אמרת ואני לא עברתי עליהם והן ח"ו להיפך מצאינו שאמר משה רבינו פן יש בכס שורש פורה וכו' ואח"כ וראו את מכות הארץ וכו' שח"ו שורש אחד רע מכריע כל העולם לכף חובה. וזהו שובה ישראל עד ה' אלהיך פי' שכ"כ תשוב בתשובה כאלו כל העולם כולו אינו אלא עליך ואין בעולם אלא אתה לפני השם וה' הוא אלקיך לבד ולכן נאמר בלשון יחיד ואמר כי כשלת בעונך פי' שח"ו ע"י עונך תוכל להכשיל את כל העולם לכן תזהר לשוב בתשובה שלימה ואמר אח"כ שגם האנשים העוסקים בעבדות השם כל ימיהם וקמים בלילות לראש אשמורת ללמוד תורה ולשפוך שיח לפני ה' והם מתפללים בכונה אל ידמו בנפשם שכבר הם יוצאים ידי חובתן רק צריך לידע ולהשים על לב כי אין צריך לומר שבשעת שהאדם עוסק בעניני העולם הזה שיוכל לפגום בדבוריו בל"הר ורכילות ודברים בטלים ושקרים ודומיהן רק שגם בשעה שעוסק בעבדות ה' ועומד להתפלל אם ישקול בפלס מאזני שכלו כל דבוריו ומוצא שפתיו יכיר וידע שגם אז פוגם במחשבות זרות והגם שאין לו מחשבות זרות יוכל להיות שיש לו איזה פני' או שלא התפלל בד"ור כראוי ואז יבחין שגם הדבור שמוציא מפיו לפני השם ב"ה אינו ברור וצלול ואפילו כשתקבל עליו עול מלכות שמים ואומר שמע ישראל כשיתן אל לבו אח"כ היטיב ידע שעדיין לא אמרו באמירה זכה בלי שום תערובות התפארות או פני' דקה. ואז יבא לתכלית ההכנעה. והעצה לבא לידי

מדה זו לשוב בתשובה על פרטי דבוריו בתורה ובתפילה הוא ההתדבקות לצדיקי הדור והם יעוררו לבבו לתשובה האמיתית. וזהו אמרו קחו עמכם דברים ושיבו אל ה' פי' שתשים לבך להתבונן בהדיבורים שלך בתורה או בתפילה ולשוב בתשובה עליהם לפני ה' והעצה לבוא להתעוררת תשובה זו הוא אמרו אליו כל. כל רומז להצדיק שנקרא כל כידוע ואמרו הוא לשון חיבור כנ"ל כמו אימרא של בגד שהוא תפירה המחברת הבגד ופיר' שתחבר עצמך אל הצדיק ואז תשא עון פי' שיתנשאו ויעמדו לנגד עיניך כל פרטי העבירות והקלות ידמו לך כגדולות גבוהות ותשיב עליהם בתשובה ו'ק'ח ט'ו'ב פי' שעי"ז תקח לעצמך הכנעה וטוב הוא רומז לקטנות וההכנעה שהוא מספר קטן של שם הויה ב"ה. ואז תשיג לבוא לידי שלימות. מהו ונשלמה פרים שפתינו שתהיה עבודתך זכה בלי פני' כמו שאין בבהמה בקולה שום פני' וכמאמר חז"ל ע"פ אדם ובהמה תושיע ה' אלו בני אדם שהם ערומים בדעת כאדם הראשון ומשימין עצמם כבהמה.

**א**"י שובה ישראל כו' כי הנה הנביא בא להוכיח כלל כל עדת ישראל ואמר לכולם שובה ישראל וחשש כי הלא העדה כולם קדושים ובתוכם הרבה גדולים בתורה ובמעשים טובים ואולי ישנם אנשים אשר אין מרגישים בעצמן כל חטא ועון מכל חטאות האדם שיצטרכו לשוב בתשובה ולא יהיו דבריו מתישבים על לבם לזאת פתח לפניהם תחילה הדרך להבחין בו האם כבר יצא ידי חובת תשובה. והאם יש בידו איזה חטא לשוב עליו כי הבחינה היא בעת אשר יעמוד האדם לשפוך שיחו לפני ה' או יבוא לעסוק בתורה אז באם הוא מנוקה מעת יהיו דיבוריו זכים וברורים ויוצאים ממעמקי לבו בגודל תבערת יקוד אהבת בוראו (כי אין מסך ומבדיל בינו לבין ה') בלי שום מחשבות בלתי לא טובים אכן אם הוא מחולל בעון העון הוא מסך מבדיל וקשה עליו לדבר דיבוריו בתורה ובתפילה ממורשי לבבו בלתי תערובות סיג מחשבות הפוסלת את העבודה. והמסתכל בבחינה זו יכיר וידע כי עודנו צריך לשוב כי מעט מזעיר נמצא אדם אשר תהיה תפילתו מאירה וזכה מכל סיג ותערובות. וזהו מאמר הנביא שובה ישראל עד ה' אלקיך ביאורו שתשוב עד ה' שלא ישאר שום מסך מבדיל ביניך לבין קונך כי כשלת בעונך והעון מבדיל וסוכך בעדו מלהתקרב אל ה' ואמר במה יבחן האם יש בידו ממה לשוב הוא קחו עמכם דברים ביאורו גם כן כנ"ל שתקחו לעצמיכם הדברים שעמכם שאתם מוציאים מפיכם בעת התפילה ועל ידי זה תדעו ותכירו שעדיין צריכים אתם להרבות בתשובה ועי"כ אין הדיבורים זכים וברורים מעומק הלב וזהו ושובו אל ה' ואח"כ נתן להם עצה איך לשוב אחר שידע שצריך לשוב אל ה'. ואמר אמרו אליו כל תשא עון ביאורו שתעתירו אל ה' שישא עונכם ממה שפגמתם עד הנה וקח טוב שתקבלו עליכם

מהיום להטיב מעשיכם מכאן ולהבא ואח"כ אחר שתסירו המסך המבדיל ונשלמה פרים שפתינו שיעלה תפילתכם לריח ניחוח ותיטב לה' משור פר מפני שתהי' אז זכה וברורה בדיבורים היוצאים מן הלב כנ"ל.

**כל** האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי ופירש"י שם כל דמפיש באכילה ושתי' טפי עדיף. ודברי רש"י ז"ל צריכים ביאור שזה אינו מבואר לכאורה מלשון הגמרא מאיזה טעם יהי' עדיף דווקא לאכול הרבה גם הי' לו לומר דמפיש למיכל ולמשתה. אמנם יראה לומר ע"פי מה שאמרו חז"ל אין השכינה שורה אלא על חכם גבור ועשיר ובעל קומה והדבר צריך ביאור מה יוסיף תת כח להשראת השכינה כשהוא בעל קומה. והנראה כי הנה ידוע אשר העולמות הם עלמא דאתגלי' ועלמא דאתכסי' והחיצוניות העולמות הם עלמא דאתגלי' ופנימיות העולמות הם עלמא דאתכסי' וכן בכל הדברים התחתונים יש בהם פנימיות וחיצוניות והחיצוניות הם כלים לקבל הפנימיות וכל מה שהכלי יותר גדול יותר יכנוס בתוכו ומפני זה הי' מן הצורך שיהי' הנביא בעל קומה בכדי שיהי' הכלי יותר גדול שיכנס בו יותר פנימיות וקדושה. והנה בעיו"כ הזמן להמשיך החיצוניות והכלים לעשות להם בית קיבול וביו"הכ אנו ממשיכין הפנימיות וליחד קוב"ה ושכינתי' כידוע מכתבי האר"י ז"ל ושארי ספרי הקודש שיו"הכ הוא דין להמשיך הפנימיות העולמות אל התגלות העולמות וליחד קוב"ה ושכונתי'. וע"כ מצוה לאכול עיו"כ בכדי שנעשה הכנה לקבל הפנימיות ביו' הכ וזה ביאר רש"י ז"ל כל דמפיש באכילה טפי עדיף פי' שע"י האכילה הוא מוסיף לקבל הפנימיות. גם יש לפרש שממשיך ע"י אכילתו שפע וברכה על כל השנה. וזהו דמפיש באכילה שמוסיף באכילתו תוספת ברכה לעולם.

## יום כיפור

**והכהנים** והעם העומדים בעזרה כשהיו שומעים את השם הנכבד והנורא מפורש יוצא מפי כהן גדול בקדושה ובטהרה היו כורעים ומשתחוים ונופלים על פניהם וכו'. ואף הוא הי' מתכוין כנגד המברכים לגמור את השם וכו' ואומר להם תטהרו. צריך לשום לב מפני מה דווקא ביום הכיפורים היו כורעים כשהיו שומעים את השם מפי כה"ג הלא בבית המקדש היו אומרים בכל יום השם הוי"ה ככתיבתו ומפני מה לא הי' כריעה גם צריך לדעת שמלת מפורש לכאורה הוא כמיותר שזאת ידוע שבבית המקדש לא היו מזכירין רק השם המפורש והי' די באמרו השם הנכבד והנורא יוצא מפי כה"ג כו'. אך הענין הוא שבכל ימות השנה הגם שהצדיקים עושין יחודים והעולמות מתעלין מ"מ אור

הכתר אינו מתגלה חוץ מיום הכיפורים שאז מתגלה אור הכתר עליון על ישראל ומופיע עליהם כל היום הקדוש והוא המטהר את ישראל ביום זה כנאמר כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם וגו' לפני ה' תטהרו. ומלת תטהרו רומז אל הכתר שתיבת תטהר"ו עולה גימטריא תר"ך כמנין כתר וע"כ יש דעות בין המקובלים לומר קדושת כתר גם בשחרית יו"כ ע"כ כל ימות השנה לא הי' כריעה בשעה שהזכיר את השם המפורש מפני שלא הי' היחוד גדול כ"כ אבל ביו"הכ שכה"ג הי' מכווין כשהזכיר את השם הנכבד והנורא להמשיך אור הכתר ע"כ הי' צריך כריעה מפני גודל קדושתו ועיצם בהירתו שאין בו השגה וזהו פי' כשהיו שומעים את השם הנכבד והנורא מפורש יוצא מפי כה"ג ור"ל שהיו שומעים את השם מפי כה"ג בכוונה זו להמשיך הכתר עליון. ובמלת מפרש מרומז הכתר שכן מפר"ש בגימטריא כת"ר ע"כ היו כורעים כי אז לא הי' באפשרי בלא כריעה שנפלו על פניהם מרוב גודל קדושתו ועוצם בהירתו של כתר עליון שאין בו השגה ואמר אח"כ ואף הוא הי' מתכווין ככגד המברכים לגמור את השם ר"ל ליחד את השם בכוונה זו להמשיך קדושת כתר וזהו ואומר תטהרו ר"ל באומרו להם תטהרו הי' מכווין להמשיך שיופיע עליהם אור קדושות כתר שמרומז בתיבת תטהרו כנ"ל.

## האזינו

**האזינו** השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי כשעירים וכי' כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו הנה הכתובים הללו צריכים ביאור ובפרט אמרו כי שם ה' אקרא שאין לו שייכות להענין כלל שהוא בא להעיד בהם שמים וארץ גם התורה היא נצחית ומרמזת בכל זמן ובפרט שירת האזינו שמצינו לרמב"ן ז"ל שאמר שנרמז בה כל הדברים שבעולם שהיו ושעתידין להיות ונראה לבאר בזה עפ"מ חז"ל יערוף כמטר לקחי כמטר זו רוח דרומית תזל כטל זו רוח צפונית כשעירים זו רוח מזרחית וכו' ויש להבין מה ענין ארבע רוחות לכאן ויבואר ע"פ מה שאמרו בברכות חזי' דהוי מאריך באחד אמר לי' כיון דאמלכתי' למעלה ולמטה ולארבע רוחות תו לא צריכת וכו' ובאמת הגם שכונה זו נראית פשוטה וכוונת הק"ש והתפלה רחבים מני ים אמרו חכמי האמת שכונה זו להמליך להש"י למעלה ולמטה ולארבע רוחות היא היותר גדולה שבכל הכונות והטעם בזה הוא שכוונה זו כוללת כל הכוונות שכוונת מעלה כוללת כל העולמות העליונים ומטה הוא כולל כל העולמות התחתונים והארבע רוחות בהם הי"ב גבולי אלכסון שהם כנגד י"ב צרופי הוי' וגם מעלה ומטה וארבע רוחות הם הששה קצוות ואנו ממשיכין עי"ז פנימיות אלהותו ית' אל הששה הקצות אמנם אין נקל לאדם

לכוין כוונה זו על אמיתתה כי אין המכוין במה שהאדם מעלה על לבו וחושב דבר זה בעת אמרו שמע ישראל וסובר שכבר עשה בזה את כל מה שמוטל עליו רק צריך תחילה לתקן מדותיו הרומזים על הששה קצוות שלא לאהוב מאהבת המדומות מהעולם הזה רק לאהוב להבורא יתברך ושלא להתירא משום בריה בעולם זולתי יראת הבורא ב"ה ושלא לפאר רק להבורא ית"ש ולמעשי הצדיקים עובדי השם ושלא יאהוב לנצח שום אדם רק לנצח ליצ"הר וכו' ואז אחר שיתקן כל שיעור קומת אבריו יבנה בזה קומת השכינה ואז יוכל להמליך הש"י על הששה קצוות דהיינו להמשיך המוחין עילאין שהם בחי' ראש אל הששה קצוות שהם בחינת השיעור קומה רק אין קומה בלי ראש ואחר שהשלים בנין המדות שהם בחי' הגוף אז יוכל להמשיך המוחין שהם בחי' הראש והצדיק כזה שכבר זיכך כל מדותיו כראוי הוא מיחד כל העולמות ויוכל לפעול להמשיך ע"י דבוריו וקבלתו עול מלכות שמים את כל הברואים שישתוקקו להדבק בשרשם ולקשר את כל העולמות לשרשם. וזהו רומז במאמר הכתוב האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ וכו' יערוף יכו' תזל וכו' ואמרו חז"ל שהם ארבע רוחות העולם וביאור הדבר שאחר שעלתה בידו ליחד הששה קצוות שהם מעלה ומטה וארבע רוחות ע"י הזדככות המדות הרומזים לששה הקצוות אז כי שם ה' אקרא אוכל לפעול שאתם כללות הכנ"י וכל הברואים הבו גודל לאלקינו שתשתוקקו להתעלות ולהתגדל להדבק בה' אלקינו.

**א**"י האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי יראה לבאר בזה על פי מאמר חז"ל על פסוק ויותר שהיה קהלת חכם וכו' ואיזן וחקר וכו' ודרשו חז"ל ואיזן שעשה אזנים לתורה כקופה זו שאין לה אזנים לאחוז בה. ובא ועשה לה אזנים וביאור הדבר כי בלא צדיקי הדור אשר הם בכל דור ודור אין באפשרי לאדם להשיג המצות על בורים ולהבינם על אופניהם וכן ביארו בזוהר פרשת תשא כי אלולי צדיקי הדורות המלמדים להועיל ומורים דרך ה' לא ישיג אדם אפילו מצוה אחת כתקנה הגם כי ילמדנה הרבה פעמים. והצדיק עושה אזנים לתורה להתבונן על ידי דרכי התשובה וזהו אמרו האזינו השמים ואדברה. שמים רומז לצדיקי הדורות ופירושו שהם יעשו אזנים לתורה ולמה שמדבר אשר ע"י זה תשמע הארץ אמרי פי רומז לאנשים שהם קטנים בערכם ישמעו ויבינו על ידי זה אמרי פי.

**דור** עקש ופתלתל הלה' תגמלו זאת עם נבל וכו' הנה פשוטו כמו זר נחשב שמשה רבינו ע"ה יתאר עם ה' ישראל קדושים תוארים אלו ויראה לרמוז בה פנימיות הכתוב שנרמז בו לימוד זכות גדול על הכנ"י וגודל מעלתם כי כל שעשועי השי"ת אינו רק במעשיהם של ישראל וכל עיקר בריאת העולם לא הי' אלא בשביל ישראל שצפה השי"ת שתהיה

אומה ישראלית שהם ייחדו העולמות העליונים ע"י מעשיהם הטובים ותורתם ותפילתם כמאמרם ז"ל בראשית בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית כי גם הפחות ערך שבישראל יש להם חלק בהתורה והם דבוקים בו יתברך ע"י התורה וכאיש ישראלי שופך שיחו לפני ה' ומדבר דיבורים מעומק הלב הגם שאינו יודע עד היכן הדברים מגיעין מ"מ הוא מיחד ע"י דיבוריו העולמות העליונים ומתיחד השם הוי' עם שם אדני ובימים הקדושים והנוראים הללו שכל כללות עם בני ישראל הם שבים בתשובה ומדבקים עצמם בעולם התשובה שהוא עולם המחשבה הם מיחדין השם הוי' עם שם אהיה וממשיכין עליהם הי"ג מדות של רחמים שהם הלבנונית העליון י"ג תיקוני דיקנא עלאה והנה הי"ג מדות ש"ר כ"א מהם הוא הויה אחת והם הי"ג הויה אשר כל הויה עולה עם המילואין במילוי יודין ע"ב וי"ג פעמים ע"ב עולה תתקל"ו ועם המקור שהיא ג"כ שם של ד' אותיות תתק"ם כמנין "פתלתל וזה נרמז כאן דור עקש ופתלתל רומז בזה גודל מעלתם של ישראל שהם דור אשר מתיחד על ידם השמות הויה והשמות אהיה שבכל העשר ספירות וי' פעמים הויה אהיה עולה כמנין "עקש והם הממשיכים הי"ג הויות של רחמים שעולים עם המילואים יעם המקור כמנין פתלתל ולכן מתמה הכתוב הלה' תגמלו זאת לשון גמולי מחלב עתיקי משדים שהוא לשון הפרשה פי' שמתמה הכי אפשר להפריש את השי"ת שנקראת זאת מהכנ"י אחרי שהם עם נבל רומז שהם דבוקים בנו"ן שערי בינה ול"ב נתיבות החכמה ע"י תשובתם ועסק תורתם גם ירמוז שהם דבוקים בנובלת חכמה של מעלה שהוא התורה כתרגומו עם נבל עמא דקבילו אורייתא ולא חכם שאחר כל השבח הזה שלהם אינם מחזיקים א"ע לחכמים והם שפלים בעיני עצמן הלא הוא אביך קנך הוא לשון רצון (כמו לא אבו בדרכיו הלוך) שרצון השי"ת בבריאת העולם היה למען יברא אותך שישראל הם המיחדים כל העולמות הוא עשך עשי' לשון תיקון שהוא תיקנך ויתקן אותך לעתיד לבא ויכוננך לשון כיור וכנו וביאורו כמאמר הכתוב השמים כסאי והארץ הדום רגלי שישראל הם רגלי הכסא כבוד וצדיקים הם המרכבה וזהו ויכוננך שאתה הכן וההדום שלו.

**הלי"י** תגמלו זאת עם נבל ולא חכם הלא הוא אביך קנך הוא עשך ויכוננך הנה הכתוב צריך הבנה ורש"י ז"ל פי' קנך שק נאך שקננך כו' ויכוננך אחרי כן בכל מיני בסיס וכן וגם צריך ביאור ויראה לרמוז כי הנה כשעלה ברצונו הפשוט לברוא את העולם ישראל עלו במחשבה תחילה והיה הרצון הקדום בבריאת העולם שצפה השם יתב' שיהיו בעולם אומה הישראלית ושע"י גודל תשוקתם להדבק בבוראם ורוב חשקם וכלות נפשם בזה יעלו מיין נוקבין ועי"ז יורידו השפעה לכל העולמות וזהו מאמר הכתוב וכל שיח

השדה טרם יהיה בארץ כו' כי לא המטיר וכו' ואדם אין כו' רומז הכתוב בזה שתכלית כוונת הבריאה היתה שלא תרד שום השפעה רק ע"י אתערותא דלתתא והעלאת המ"נ שמעוררין הכנ"י וע"י שהם מעלין מ"נ מתעלין עי"ז כל העולמות ומוסיפין תשוקה להדבק לשורשם וזה הוא עיקר שעשועין להשי"ת שישראל מזככין עצמם ממעמקי הגשמיות ומשתוקקים להדבק בבוראם אמנם לפעמים ח"ו שאין מעלין מ"נ ואין מעשי התחתונים גורמין שיהיה בהם כדי להשפיע מלעילא השפעה הצריכה לכל העולמות אז כדי שלא יתבטל הויות העולם מעורר השי"ת מדתו שהוא נוצר חסד שפי' שהוא ממתין ומצפה על מעשה בני ישראל הטוב שיעשו אח"כ ומתחסד עמהם בשביל זה לעת עתה ונוצר אותיות רצון שהרצון הקדום בבריאת העולם ג"כ היה כן שעדיין לא היה אז מי שיעורר מיין נוקבין לגרום השפעת בריאת העולם והעלה המאציל העליון מ"נ מני' ובי' ע"י השעשועים שיהיה לו במעשיהם הטובים של ישראל העתידים להיות לאחר זמן וזה היה לו בבחי' המ"נ וכן כשאין במעשה התחתונים כדי להעלות המ"נ ולהמשיך השפעה מעילא לתתא השי"ת הוא מעלה מ"נ מני' ובי' כדי לקיים העולם ע"י שהוא נוצר חסד שהוא לשון המתנה ושימור שהוא מצפה על תשובתם ומעשיהם הטובים שיעשו אח"כ ומתחסד עמהם בשביל זה ומעלה מ"נ מני' ובי' וזהו הלי"י תגמלו זאת זאת רומז לנוקבא ור"ל בלשין תימה שהכי ראוי הוא שתגמלו להשי"ת שיהיה הוא המעלה מ"נ ושיהיה הוא בבחי' זאת שהוא נוקבא עם נבל ולא חכם נבל לשון ועלהו לא יבול שפירושו שלא יפול העלה מן האילן וכן כאן קראם בשם עם נבל על שם שהם נופלים ממדריגתם שאין מתעלין עצמם לעילא ונשארים למטה ולא חכם שאינם מתדבקין בחכמה עילאה הלא הוא כו' עשך ויכוננך ופירש"י בכל מיני בסיס וכן וביאורו ע"פי דרכינו שהלא תכלית הבריאה והעשיה היה שתהיה אתה הבסיס והיסוד שגורם להשראת שכינתו יתברך שע"י מעשיך הטובים תעלה המ"נ ותוריד עי"ז השפעות אור אלהותי יתברך ולא שיהיה היחוד מני' ובי'.

**זכר** ימות עולם בינו שנות דור ודור שאל אביך ויגדך וכו'. יראה לרמוז בזה על פי מאמר הכתוב כי ששת ימים עשה ה' את השמים וכו'. ויש להתבונן שהי' מן הצורך לומר בששת ימים עשה ה' וכו' אמנם ירמוז בזה על הששה קצוות שהם (ח'ג'ת 'נ'ה'י) שהם היו כלי אומנתם של הקב"ה בבריאת העולם והם נקראים ששת ימים והצדיק אשר מקשר כל העולמות מתתא לעילא בא"ס ב"ה ועולה דרך העולמות ע"י אתערותא דלתתא הוא מעורר המיין דכורין להריק שפע כל טוב אל הששה קצוות מעילא לתתא. ואולם הגם שיורד השפע מלמעלה לפעמים מתעכבת בהיכלות התחתונים מפני המקטריגים

על עוונות בני ישראל ומן הצורך לשוב בתשובה שלימה ולפתוח הצינורות והבא לעבוד עבודה תמה ולהיות מן הנכנסין לטרקלין לעבוד המלך ה' צבאות צריך שיתקן את כל אשר פגם בין בגלגול זה ובין בגלגול אחר וישוב בתשובה גם על עוונות אבותינו ולתקן את כל פגמי הדורות הקודמים עד אדם הראשון. וזהו אמרו זכור ימות עולם מלת זכור לשון זְכָר רומז שתראה להמשיך שפע מיין דכורין מג' הראשונות אל ימות עולם הם ששה קצוות שהם כלי אומנות בנין העולם כמאמר הכתוב עולם חסד יבנה בינו שנות דור ודור מלת בינו רומז לתשובה כי בינה היא עולם התשובה כידוע וביאורו שתשובו ותתקנו פגמי דור ודור שאל אביך ויגדך מלת ויגדך כמו (נגיד ונפיק מן קדמוהי לשון המשכה) ופי' שתלך לשאול מן הצדיק המנהל לעם בני ישראל והוא אב לכולם והוא ימשוך ההשפעה לבל תתעכב מלירד על ישראל זקניך ויאמרו לך פי' שזקני דורך הם ימתקו כל הדינין שאמירה הוא לשון רכה ומלת ל"ך רומז לנו"ן שערי תשובה שע"י שילמדוך לשוב בתשובה יתמשכו רחמים עליך.

**א"י** ע"ד הנ"ל זכור ימות עולם בינו שנות דור ודור שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך. יש להבין שאמר שיזכור מה שאירע כל ימות עולם והלא הוא לא הי' בימים הראשונים שידע מה שאירע מימי העולם גם שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך. קשה כן שלכל היותר יוכל לידע עי"ז מה שאירע מארבעה וחמשה דורות אבל לא יותר. ויראה לרמוז בזה על פי מאמר הזו"הק על פסוק כי ששת ימים עשה ה' ולא נאמר בששת שרומז בזה לשית יומין עלאין מחסד עד מלכות שהתגלות העולם הי' בחסד כמאמר הכתוב עולם חסד יבנה. והנה ידוע שהז' מדות הם אהבה יראה התפארות נצחון הודי' תענוג ממשלה ולכן אמרו בספרי קודש שצריך האדם לקדש את ימי המעשה שביום הראשון יקשט יותר מדת אהבה לבל יאהב רק להשי"ת ולצדיקיו המתהלכים בעבודתו. וביום ב' יקשט יותר מדת יראה לבל יתירא משום דבר זולת הבורא ב"ה וכן בהתפארות שיפאר להבורא ב"ה ולנצח במלאכת הקודש ובעבודת השם ולהודות לשמו הגדול ולבל יתענג רק בעונג אלהותו ויקבל עליו עול מ"ש והאדם המקשט את כל מדותיו הוא ממשיך לתוכן מוחין עילאין ורצון העתיקא קדישא והי"ג מכילין דרחמי שהם ת"ד עילאה. והנה ידוע שבעשרת ימי התשובה הם הולכין כסדר שיום הראשון מעשי"ת הוא בחי' כתר של עולם התשובה ויום הב' הוא חכמה. ובכל יום מאירה קדושה אחת עד יו"הכ שבו מאירין יחד כל העשר קדושות ולכן מן הצורך אז לתקן מדותיו כדי להמשיך לתוכן המוחין והי"ג מכילין דרחמי ולכן אנו אומרים סליחות בעשרת ימי תשובה ומזכירין הי"ג מכילין דרחמי הרבה פעמים בכל יום כדי להמשיך אותן על הכנ"י ושיתגלה על הכנ"י

אור פני המלך שהוא לובן העליון ועתיקא קדישא. וזה רומז הכתוב זכו"ר ימות עולם לשון זכר כנ"ל פי' שתמשוך בחי' דכורא ממוחין עלאין אל ימות העולם שהם המדות והשית יומין עלאין ביני"ו שנות דור ודור פי' שתמשך מוח בינה לזו"נ שהם רמוזים במלת דור ודור כמו שרמזו קדמונינו בתפילתינו לדור ודור המליכו לאל. שאל אביך ויגדך רומז שיהי' שאלתך ובקשתך להמשיך מוחין דאבא אל המדות ויגדך לשון נגיד ונפיק שהוא לשון המשכה. גם ויגדך נוטריקון י"ג ד"ך שתמשיך הי"ג מכילין דרחמי על ישראל שהם נקראים דך מפני שהם דכים ועניים בגלות וזהו זקניך ויאמרו לך זקניך רומז ג"כ לתיקוני דיקנא שעל ידי שתמשיך הי"ג ת"ד יתמתקו הגבורות ויתהפכו לחסדים ופי' ויאמרו לשון אהבה כמו את ה' האמרת שיתהפכו הגבורות לאהבה וחסד והבן.

**בהנחל** עליון גוים בהפרידו בני אדם יצב גבולות עמים למספר בני ישראל. כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו. יש להתבונן בפסוק זה גם במלת כי שמורה על נתינת טעם למה שקדם בפסוק שבשביל זה הציב גבולות עמים כי חלק כו' מה ענין זה לזה ויראה לרמוז בזה כי הנה הש"ית ברא תבל ומלאה רק להטיב לברואיו ולהכירם כח מלכותו ואותנו זרע אברהם אוהבו בחר מכל העמים אשר על פני האדמה וקרבנו לשמו הגדול ואמרו בזו"הק אורייתא וישראל וקוב"ה חד וביאור הדברים כי הנה אחדות הש"ית אין יחידות כמוה בשום פנים שהוא אחדות הפשוט וכל אחד שבנמצאים יש לקרב לו עוד אחד והם שנים וכן הם נחלקים לאחדים רבים וחלקים שונים למחצה ולשליש ולרביעי ויותר. אכן אחדות הש"ית הוא שלא יתואר בו שום התחלקות בשום ענין והתדמות בעולם וכי אנו עם בני ישראל לא יתואר בנו שום התחלקות כיתר האומות אשר שם האומה כולל כולם ובפרטיהם הם מחולקים במספרם וכל אחד הוא סיג בפני עצמו והם מעלמא דפרודא הם והנלוים אליהם. ואנחנו שורש נשמתינו חוצבו ממקום אחדות גמור ואין ביניינו גם כן שום התחלקות כלל מפני כי שרשנו אחד הוא בעצמיותו זולתי האנשים המתפרדים מעל ה' ומעמו ישראל והם ג"כ מעלמא דפרודא. וזהו אמרו בהנחל עליון גוים בהפרידו בני אדם יצב גבולות עמים למספר בני ישראל וביאורו שאע"פ שהציב גבולותיהם למספר בני ישראל. ועשה את זה לעומת זה אעפי"כ הם רק מתדמים קצת למספר בני ישראל והם נפרדים הגם כי ישראל הם באחדות גמור מפני אשר חלק ה' עמו ביאורו שכשם שאין באפשרי לתת חלק בעצמיות ה' כך הם עמו יען אשר יעקב חבל נחלתו שהם מתאחדים זה בזה כחבל וקשורים בא"ס יתברך ע"כ אין באפשרי להתדמות לאחדותם של ישראל.

**א"י** בהנחל עליון גוים בהפרידו כו' למספר בני ישראל כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו להבין יש מה השבח הזה שהציב גבולות עמים למספר בני ישראל ומה ענינו אל השירה הזאת גם מה זה נתינת טעם שמפני כי חלק ה' עמו. הציב גבולות עמים. למספרם שאין ענין זה לזה לפי המובן בהשקפה אמנם יש לרמוז בזה כי השם יצר עולמים לכבודו. להגדיל שמו ומלכותו ושיתגלה אלקותו על בריותיו וייצר את האדם בעצמו. ויפח באפיו נשמת חיים כלולה מכל העולמות העליונים ומלאה בינה והשכל להבין עבדותו יתברך ולהקדיש שמו בתחתונים שיכירו כוחו ומלכותו ולקשר אליו יתברך כל הברואים וכל העולמות אכן מעט נטוי' רגליו ונלכד בערמת הנחש ויהי כאשר החל האדם לרוב על פני האדמה ובא דור אנוש אז עקשו נתיבותם ועבטו אורחותם ויאמרו לאל סור ממנו וכל מגמתם שמו למעט כבוד שמים ולהכחיש אלקותו עד כי נשטפו במי המבול. וגם אחר המבול לא שקטו מזה ובא נמרוד לעולם אשר המריד כל העולם עליו יתברך והוא הסיתם לבנות המגדל ולעלות על במתי עב וכל הרשעים ההם שמו מגמת פניהם לסלק שכינתו מתחתונים ולבלי הזכיר בשם ה' ולהגדיל את שמם עד הגיע עת התנוצץ אור אברהם אבינו ע"ה הוא החל לשוטט בים שכלו ובן ג' שנים הכיר בוראו והי' מפרסם אלקותו לכל באי עולם ומלמדם לברך בשמו וגם בנו יצחק אבינו מילא אחריו להרבות כבוד שמים ולהמשיך שכינתו בתחתונים עד בוא יעקב אבינו והלך גם הוא באורחותיהם. והוא הוליד י"ב שבטי ישורון. וממנו והלאה יתיחסו עם ה' וחשב ה' לבל יוסיפו עוד בני עולה לעשות המזימתה כאשר עשו הראשונים. ונתן ה' את שבעים הנפש אשר ליעקב אבינו עליון על כל הגוים שהם עי"ן אומות ועי"ן שריהם כפף תחת העי"ן נפש. למען אשר ישלוט כ"א מיוצאי ירך יעקב על אומה אחת לבל יוכלו קום תחת אבותיהם הרשעים והע' נפש הם רמוזים בע' רבתי של שמע וע' רבתי של ו'ע'ד מ'ב'ש'כ'מ'ל'ו ואמרו חז"ל שבניו אמרו שמע ישראל ויעקב אמר ב'ש'כ'מ'ל'ו. והכוונה שהם יחדוהו למעלה בעולמות עליונים (ששם אחדות הפשוט) והוא הורה מלכותו בתחתונים שמלכותו בכל משלה. וזה נרמז בפ' עולם חסד יבנה. כי בכל דור ודור אף אם יתרבו ככוכבי השמים כולם הם כללות העי"ן נפש ויש בכל דור ע' צדיקים נגד הע' זקנים ומשה ואהרן על גביהם. כי בכל דור יש צדיקים בבחי' משה ואהרן והאבות ועולה מספרם ע"ב מספר ח'ס'ד ועליהם קיים בנין העולם. ויש להם כח להכניע האומות ושריהם לבל יוכלו להרע ולעכב עבודת השי"ת ולמעט כבוד שמים חס ושלום ולנגד זה חיבר רבינו הקדוש ס' מסכתות כי שבעת שחוברו כבר היו מוכנעים יו"ד אומות והכניע בהם הס' הנשארים. ובחוץ לארץ יש לעולם ל"ו צדיקים כנמצא בזוה"ק והם מרומזים בפ' אשרי כל חוכי ל"ו

וכמנין זה עולה הש"ס בבלי להכניע בהם אומות הח"ל אשר מן הצורך להכניעם וזה נרמז בפ' על כן קראו שמה בבל כי שם בלל ה' שפת כל הארץ שכל האומות נכללו בשם בבלי וכמו שדרשו חז"ל דקרא קאי על הש"ס בבלי ומפני אשר הע' נפשות הם קשורים באין סוף ב"ה אשר הוא אחדות הפשוט בלי התחלקות כלל לא כשאר אחד היוכל להחלק לאחדים רבים לזה יש לאל ידם לקשר כל האומות ולשים מוסרות עליהם לבל יוכלו להפריד בין הדביקים וזהו כוונת הפסוק בהנחל עליון גוים כאשר החלו הגוים להתנחל בהפרידו בני אדם פי' כאשר נפרדו בני אדם מאתו יתברך. למרוד בו לזאת יצב גבולת עמים למספר בני ישראל שיהי' מספרם ע' אומות לנגד הע' נפש יוצאי ירך יעקב כי חלק ה' עמו שהם חלק ה' ואי אפשר להפרידן ולחלקן מפני אשר הם קשורין בו יתברך והוא אחדות הפשוט יעקב חבל נחלתו שהם חבילות וצרור נחלתו וקשורים בו יתברך ע"כ העוז והמשרה על שכמם למשוך כל האומות ושריהם אליהם לרצונם בחבלים ועבותות ולשלוט עליהם ולהרבות כבוד שמים שלא יוכלו למחות בידם.

**כנשר** יעיר קנו וכו' יפרש כנפיו יקחהו ישאהו על אברתו יש לרמוז בזה ע"פ מאמר הנביא בהפטורה זו אהי' כטל לישראל יפרח כשושנה ויך שרשיו כלבנון והוא בלתי מובן ע"פ פשוטו. והנראה ע"ד רמז כי הנה הש"י ברוב רחמיו חננו בזה החודש תשרי לשית עצות בנפשו לדבק בו יתברך שהחודש הזה הוא ממולא בברכה גם בעניני גשמי כמאמרם ז"ל במדרש שבו ברכה בו גיתות מלאין יין וגרנות מלאין תבואה ודוגמתו בעולמות העליונים ברוחני' ג"כ אמנם להיות תחילתו ימי הדין לזאת נצטוונו לתקוע בשופר להמתיק הגבורות על ידי זה ולעורר לבבנו לשוב אליו יתברך בכל לב ועת לדרוש את ה' בהמצאו באלו העשרת ימי תשובה ואנו מזכירין בימים האלו הי"ג מכילין דרחמי שהם הי"ג ת"ד הלבנונית העליון כדי להלבין אודם חטאינו ע"י שמתגלה הכנ"י הלובן העליון כמאמר הכתוב אם יהי' חטאיכם כשנים כשלג ילבינו וזהו רומז הכתוב וכפר אדמתו עמו וכפר הוא לשון קינוח כמו אכפרה פניו וכפרש"י שם ואדמתו לשון אדמימות ורומז שיקנח האדמימות של עמו וילבין עונם והנה כתב הר"מ קורדווארי ז"ל שאותן החמשה ימים שבין ר"ה ליוה"כ חק שבת ועי"כ וב' ימים של ר"ה ויו"הכ שבהם מתגלים האורות העליונים מאליהן לגודל קדושתם ובחמשה ימים הנותרים הכוונה להמשיך בכל יו"ד שערים מהנו"ן שערי בינה שהוא עולם התשובה ועי"ז ביו"הכ מתגלין כל הנו"ן שערי בינה והה' ימים הם כנגד הה' מדות שמחסד ועד הוד שיסוד הוא נקרא כל שהוא כוללם יחד. והמלכות הוא הכוללת דכוללת ועי"ז מקבלת המלכות שהיא הה"א תתאה שפע מג' האותיות הראשונים משם הוי' שהם י'ה'ו'. והנה י'ה'ו במילוי אלפין עולין ט"ל

וכשאין היחוד שלם ח"ו נאמר בהקב"ה שראשי נמלא ט"ל ומן הצורך להמשיך הטל שהוא אותיות הי'ה'ו' עם המילואי' על הכנ"י וזהו אהי' כטל לישראל שיומשך על הכנ"י שפע מג' אותיות הראשונות משם הוי' ב"ה שעולים עם המילואין הנ"ל כמנין טל יפרח כשושנה. כשושנה בגימ' פ'א'ר'ת שרומז למדת יעקב שיומשך משם השפעה על הכנ"י ויך שרשיו כלבנון הכאה רומז על יחוד כמו חביט חבט שבגמרא כידוע ורומז שיתיחד הקב"ה עם הכנ"י שנקראים שרשים (כמו שנאמר הבאים ישרש יעקב) כלבנון רומז ללובן העליון שיתגלה עליהם (וכמאמר חז"ל למה נקרא שמו לבנון שמלבין עוונותיהם של ישראל) ומזה נבוא ג"כ לביאור הכתוב כנשר יעיר קנו כ'נ'ש'ר נוטריקון "כנ' "שערי "רחמים קנו רומז למדת מלכות דאיהו קן דיליה גם קנו עולה ששה הויות שרומז שהמלכות תקבל אור הנ' שערי בינה על ידי הששה ספירות שהם ששה הויות יעיר לשון (ותער כדה שרומז על הורקת ההשפעה) גוזליו ירחף ביאורו כפשוטו שירחף על ישראל וכצפרים עפות כן יגן עליהם ה' צבאות להסתירם בסתר כנפיו וזהו ג"כ יפרוש כנפיו יקחהו ורומז שהתשובה שהיא אמא עילאה תפריש כנפי' על ישראל ותקחם ותהיה להם למחסה ולמסתור בפני המקטריגין כמאמרינו ע"פ והאם רובצת על האפרוחים ישאהו על אברתו הנה עי"ן באל"ף מתחלפת וכמו על עברתו למעלה מעברתו ורומז שינטלם וינשאם למעלה מהדינין שנקראים עברת ה'. או יש לפרש לשון עיבור שהעולם התשובה נקרא הרת עולם שישראל יהיו טמונים בעולם התשובה בפני המקטריגין כעובר הטמון בבטן אמו והבן.

**צור** ילדך תשי ותשכח אל מחללך יש לרמוז בזה כי הנה ידוע אשר כל מגמת תפלתינו בימים הנוראים האלה להמשיך עלינו הי"ג מכילין דרחמי ולזה אנו מזכירין אותן הרבה פעמים בכל יום מימי הסליחות והי"ג מכילין דרחמי הם מזלא עילאה שהוא ג' הויות שיש בהם י"ב אותיות ועם המקור הם י"ג והנה ידוע שמקור הי"ג תיקוני דיקנא הוא כולל מעשר קדושות וכל אחד מהעשר קדושות הוא כולל ג' הויות וכללות כולם הם שלשים הויות שעם הכולל הם עולים תשפ"א כמנין "ילדך "תשי עם הז' אותיות. וזהו צור ילדך תשי ותשכח אל מחללך תשכח הוא לשון מציאה כמו שמצינו בגמרא לכי תשכח מחללך הוא לשון תפלה כמו ויחל משה ורצה לומר שתתפלל אל השם ותבקש אותו תמצאהי בבקשתך ויומשכו עליך הל' הויות שבי"ג מכילין דרחמי שעולים כמנין "ילדך "תשי עם האותיות כנ"ל.

**ויאמר** אסתירה פני מהם אראה מה אחריתם כי דור תהפכת המה בנים לא אמן בם הנה משמעות הכתוב לפי פשוטו מורה שדבר אתם קשות וידוע מאמר הזוהר הקדוש

ששירה היא יסוד עליון מתתא לעילא ומעילא לתתא והגם שכל התורה כולה היא צרופי שמותיו של הקב"ה מצינו לחז"ל שאמרו שבשירת האזינו נרמזו בה כל באי עולם שעתידין להבראות ובה קישר משה רבינו נשמת כל ישראל לשרשם מתתא לעילא וקשר כל השמות בקישורא דמהימנותא ובשירה דא משיך ברכאין מעילא לתתא על כל העולמות וקשה לפרש הכתוב על פשוטו שהוא נראה דברים קשים כגידין. ויראה לרמוז בזה כי הנה הש"י ברא עולמו להטיב לברואיו ולהשרות שכינתו בתחתונים ע"י שיכירו כח מלכותו וישראל עלו במחשבה תחילה כמאמרם בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית ובשבילם נברא העולם והם היו שעשועיו הקודמים שהגם שיהיו בשעבוד מלכיות ובעומק הגלות יקבלו עליהם עול מלכותו ויקשרו עצמן לשרשם ועל ידם יתפרסם אלהותו יתברך בתחתונים ולכן כל בר ישראל הגם שאינו יודע גודל היחודי' עדהיכין מגיעים מ"מ עכ"פ חובה עליו שבעת אמרו שמע ישראל ייחד במחשבתו שמלכותו מלכות כל העולמים ובכל משלה ויקבל עליו עול מלכותו יתברך ועי"כ בעת שיתפלל תפלות שמונה עשרה יוכל לקשר מחשבתו בא"ס יתברך כאילו השכינה כנגדו והוא עומד לפני ה' לבד ולא יתערבו בתפלתו מחשבות זרות ועי"ז ייחד שם הוי' עם שם אדני אמנם עדיין אין זה ייחוד גדול כ"כ כי בכל העשר קדושות בכל אחד ואחד יש בו יחוד הוי' אדני. ומן הצורך ליחד כל העשר ספירות דהיינו כל העשר הויות ועשר אדנית שבכל העשר קדושות והנה אמר בזוהר הקדוש על פסוק ויקחו לי תרומה וכו' זהב וכסף ונחושת וכו' שחישב שם י"א דברים שרומזים לי"א עתים שהזמן גורם בהם לרומם עצמם אל השם יתברך ולקשר עצמם בשמו הגדול. ומהם ר"ה ויו"הכ ועשרת ימי תשובה. ויש להבין הלא ר"ה ויו"הכ מכלל העשרת ימים הם ובלא הם אין נשאר רק שבעת ימים ולמה נקראו עשרת ימי תשובה. אמנם יבואר זה כי הנה אמרו חז"ל במדרש. שלכן נקרא שם החודש הזה תשרי מלשון תשרי ותשבוק שאז השי"ת מוחל עוונותיה' של ישראל. והם שביתין ושביקין ושרי להו וגם אמרו חז"ל שבתשרי בו ברכה בו גיתות בו שופר בו סוכה בו לולב ויש להם בחודש זה מצות הרבה שהם מבטלין על ידם כל הקטריגון מעצמן ומקשרין עצמן בהשי"ת על ידי המצות. ולכן אמרו חז"ל בתשרי מתחיל מאזנים לעלות רומז בזה שמכריעין עצמו לכף מאזנים של זכות ועולין לחלקו של הקב"ה ע"י המצות הרבות שיש להם בתשרי ולכן נקל להם ביותר בחודש זה ליחד כל העשר שמות הויות ועשר שמות אדני ולזה ג"כ נקרא תשרי. שתשרי גימטר' ת'ת'ק'י מספר של עשרה פעמים הוי' אדני והזמן היותר נכון לזה הם עשרת ימי תשובה שהם כנגד העשר קדושות שבכל יום מימי התשובה מן הצורך להמשיך קדושה אחת

כדי ליחד כל העשר שמות הויה אדני שבכל העשר קדושת עד יו"כ שאז מאירין יחד כל העשר קדושות ולכן נקראו הימים האלו עשרת ימי תשובה הגם שחוץ ר"ה ויו"הכ אין אלא ז' מפני שהם אחוזים וקשירים זה בזה ליחד בהם כל עשר שמות הוי' אדני שבכל העשר קדושות ועי"ז מתבטלין כל הגבורות מעל ישראל. וזהו רומז הכתוב ויאמר אסתירה פני מהם מלת ויאמר כמו אמרתי אני בלבי ופי' הגם שתעלה על לבי להסתיר פני מהם איני יכול למה לפי שאראה מה אחריתם שסוף דבר יהי' שהם שבים אלי מעומק הגלות ומקבלין עליהם עול מלכותי ומיחדים שמי כי דור תהפכת המה עתה מפרש מה הוא האחרית שרואה אני שהם דור תהפכת שמהפכין את הרע לטוב ומדת הדין למד"הר ע"י קבלתם עול מלכות שמים וייחודם שמי וזה רומז במלת 'ת'ה'פ'כ'ת שעם הה' אותיות עולה תתק"י כמספר עשרה פעמים הוי' אדני ורומז שהם מיחדים כל העשר קדושות וכל השמות הוי' אדני שבהם ועי"כ ממתיקין כל הדינים והגבורות ומתהפך עליהם הכל לטובה בנים לא אמן בם רומז ע"פ מאמר חז"ל שלא היו עונים אמן במקדש והטעם לפי שאמן גימט' של פעם אחת "הוי' "אדני ובמקדש היו מיחדין כל הויות ואדנות של כל העשר קדושות בבת אחת ולכן כל חותמי ברכות שבמקדש התקינו שיהי' אומרין מן העולם ועד העולם שרומז שיחדו את כל העולמות וכל העשר קדושות ולכן לא היו עונין אמן שאינו רק יחוד של פעם אחד הוי' ואדני וזה אמרו בנים לא אמן בם רומז שהם מיחדין כל העשר שמות הוי' ועשר שמות אדני שבכל עשרה קדושות ולכן אמר לא אמן בם פי' שאינם מסתפקים ביחוד של אמן לבד שהיא יחוד של פעם אחד הוי' אדני רק שהם מיחדין כל העשרה קדושות כנ"ל והבן.

**לו** חכמו ישכילו זאת יבינו לאחריתם איכה ירדף אחד אלף ושנים יניסו רבבה אם לא כי צורם כו' הנה ידוע כי תורתינו הקדושה היא נצחית ומאירת עינים לדורותינו ומה גם פ' האזינו אשר מצאנו להרמב"ן ז"ל שאמר שכל הברואים מראשיתן וכל האדם וקורותיו נכלליו בה בפרטות ולזאת לאלקים מילין לרמוז בזה כי השם ב"ה יסד הארץ וכונן שמים וכל העולמות בחכמה ובתבונה ודעת ומצאנו לחכמי האמת שתארו זה בשם שכל משכיל ומושכל וכוונתם כי השם הוא השכל הנעלם מכל רעיון ותורתינו הקדושה היא המשכיל שהיא משכלת את האדם ומלמדתו להדבק בהשכל והאדם הלומד הוא המושכל שהוא נעשה מושכל ע"י התורה שמדריכתו להקשר בהשכל הנעלם וזה הכוונה האמיתית והרצוי' בלימוד התורה שמהצורך לשוב אל ה' קודם הלימוד ובעת הלימוד ואחר הלימוד ולהסיר מעצמו עוונותיו שהמה מסך המבדילים בעד האור העליון וזהו כוונת המאמר למעלה עם נבל ולא חכם שחז"ל אמרו שנובלת חכמה העליונה היא

התורה הגלויה המסורה בידינו ומהכרח לעלות ע"י התורה להבין החכמה העליונה ולדבק עצמו בהשכל הנעלם ומי שאוחז בידו הנובלת לבד שאינו משכיל מה שלמעלה מזה ואינו מדבק עצמו בהשכל זהו עם נבל ולא חכם שעושה לימודו מנובלת לבד ואינו נותן לב להשיג החכמה העליונה אמנם צריך האדם להשיג על ידי המשכיל אותו היא התורה להדבק בהשכל וזהו אורייתא וקוב"ה וישראל חד ומי שלומד תורה על דרך זה ומקבל עליו עול מלכות שמים באימה וביראה ובכל לב ונפש העוז וכח בידו לגרש את החיצונים ע"י לימודו וקבלת עול מלכות שמים שמקבל עליו שיברחו מפניו למדבר שמם ארץ אשר לא עבר בה איש וזה כוונת הכתוב לו חכמה ישכילו זאת כלומר להמשיך החכמה הנעלמה אל המלכות שמים שתהיה בהתגלות לאנשים ההוגים בתורת ה' וזאת הוא התגלות מלכות בתחתוני' אשר יוכל להאמר עליו זאת היא וממדה זו ישיגו המשתעשים בתורת ה' ע"י המשכיל אותם שהיא התורה את שכל החכמה הנעלמה יבינו לאחריתם פי' שמדת בינה שהיא עולם התשיבה יתגלה לדורשי' וזהו לאחריתם שיתמשך אורה לאחרית הספירות ומשם חתראה לאנשים המבקשים את ה' לשוב אליו איכה ירדוף אחד אלף פי' תיבת אחד היא פי' שמע וקבלת אחדותו ית"ש ירדוף אלף חיצונים ויברחו מפניו ושנים הם תורה שבכתב ותורה שבעל פה יניסו רבבה כמה רבבות מזיקין שבורחין מפני אדם העוסק בתורה לשמה אם לא כי צורם מכרם ליד עם קרובו וה' הסגירם לידם.

## סוכות

### פרק א

**רמזי יום א של סוכות**

**אלה** תולדות השמים והארץ בהבראם וכו' ודרשו חז"ל בהבראם בה' בראם גם אמרו בהבראם באברהם וצריך להבין הענין מה זאת שבאברהם נברא העולם גם ששני דרשות אלו דרשו מתיבה אחת ממלת בהבראם ויש לרמוז בזה ובתחילה נקדים הכתובים בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ והארץ היתה תוהו ובוהו וגו' ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור והנה גם בכתובים אלו יש רמז ונקדים עוד מה שדרשו רז"ל בסכת בסכת בסכות מכאן ששתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח והענין הוא כי הנה כתיב וענן ה' על המשכן יומם ואיתא בזו"הק יומא דכולא יומא שהוא אברהם דאזיל עם כולא יומא והענין הוא דהנה בינה הוא הרת עולם וכשהתחיל העולם לצאת מבינה יצא חסד כנאמר עולם חסד יבנה ומחסד גבורה וכן כל המדות נמצא באברהם היה נכלל

כל המדות ואברהם הוא הממשיך חסדים מהמוחין על כנ"י והנה מכל בחינות סוכה אור המקיף שלה היא בינה שהוא אימא עלאה המסככת על בני ובינה היא ה' עילאה וה' אשורית נכתבת בב' קוין כשני דפנות והנקודה שבתוכה היא יו"ד תהי שדרשו ז"ל שסוכה היא שנים כהלכתן ושלישית אפילו טפח שסוכה היא רומזת על ה' עלאה וזאת עיקר עבודתינו בימים הקדושים אלו להעלות המ"ש להמוחין שאימא עלאה תחופף על המדות ויתגלה מלכותו ית"ש ועיקר כוונת הבריאה היה בשביל זה שיהיה שכינתו בתחתונים ולכן יסד הפייט וכל המקיים מצות סוכה כאלו קיים כל התורה כולה מפני שרומזת על ה' עילאה אשר בשביל זה נברא העולם שידע כל הברואים כולן ממלכותו ית"ש וזהו אלה תולדות השמים והארץ בהבראם בה' בראם ר"ל בשביל הסוכה נברא העולם שהיא ה' עלאה ואברהם הוא הממשיך חסדים עכנ"י מהמוח בינה וזהו בהבראם באברהם וזהו בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ והארץ היתה תוהו ובוהו זהו ר"ה שהוא זמן המשפט ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור זהו סוכות שאז מתנוצצים החסדים לצאת לכנסת ישראל.

**ויאמר** אברם אדני ה' מה תתן לי כו' ובן משק ביתי הוא דמשק אליעזר ויאמר אברם הן לי כו'. והנה דבר ה' אליו לאמר לא יירשך זה כי אם אשר יצא ממעיך הוא יירשך ויוצא אותו החוצה ויאמר הבט נא השמימה וספור הכוכבים אם תוכל לספור אותם כו' יש לרמוז במקראות אלו ע"פי מה שאמרו חז"ל בגמרא במס' ע"ז דף ב' דרש ר' חנינא בר פפא ואיתימא רבי שמלאי לעתיד לבא מביא הקב"ה ספר תורה ומניחו בחיקו ואומר כל מי שעסק בה יבא ויטול שכרו מיד מתקבצין ובאין אומות העולם בערבוביא וכו' עיי"ש בדף ג' אמרו לפניו רבש"ע תנה לנו מראש ונעשנה אמר להן הקב"ה שוטים שבעולם מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת. מי שלא טרח בערב שבת מהיכן יאכל בשבת. אלא אעפי"כ מצוה קלה יש לי וסוכה שמה לכו ועשו אותה כו' מיד כל אחד ואחד נוטל ועושה סוכה בראש גגו והקב"ה מקדיר עליהם חמה בתקופת תמוז וכל אחד ואחד מבעט בסוכתו ויוצא וכו' יש לרמוז באגדה זו באמרו מצוה קלה וגם אמרו בראש גגו. דמה צורך להשמיענו איזו מקום הסוכה ומפני מה יעשוה בראש הגג. כי הנה ידוע מאמרם ז"ל נתעטף הקב"ה וברא את העולם ופי' הדבר כי השם ברא עולמו כדי להכיר אלהותו וברא את האדם גופו מתחתונים ונשמתו מעולמות עליונים מאד למען יזכך חומריותו ויעלה במעלות למקום שרשו להדבק באורו יתברך וזאת תכלית כוונת בריאת האדם. אמנם מפני אשר רב מאד גודל בהירת אורו עד אין סוף. ואם הי' משיג האדם הבהירות הגדול ההוא בהתחלת עבדותו לא הי' באכשרי להכיל ולסבול אותו כמו אדם אשר הי'

במחשך ימים רבים ולא ראה מאורות. או נחלשה לו חוש הראות אם יביאו האיש ההוא לאור השמש בצהרים יזיק לו מאד ואפשר יוכה בעוורון. ועצתו היא לחנך אותו מעט מעט ובתחילה יכתחו לו סדק קטן שיאיר מעט ואח"כ יוסיפו להאיר לו ככה יעשו יום יום עד אשר יהי' למוד ורגיל באורות וכדמיון זה צימצם השם יתברך ויתעלה את אורו בלבושים וצימצומים רבים ואדם הבא לעבוד ה' ולדבקה בו יעלה במעלות מעט מעט מקדושה לקדושה עד יוכל להדבק בא"ס ב"ה. וזהו שנתעטף הקב"ה וברא את העולם הכוונה שנתלבש בלבושים וצימצומים רבים כדי שיוכלו ברואיו לסבול. וכדרך זו פירשו בזוהר הקדוש בישעי' סי' נ"ז על פסוק אז יבקע כשחר אורך ולא אמר כשמש מפני שכוונתו כאשר אור היום מאיר מעט מעט כמו כן יבקע אורך מעט מעט למען תוכל לסבול וזה פי' הפסוק לשמש שם אהל בהם והוא כחתן יוצא מחופתו וכו' כלומר שלהבהירות שם אוהל ולבושים וצימצומים בהם והוא כחתן יוצא מחופתו שהולך בשובה ונחת ויצעד בלאט כמו כן האור מתגלה מעט מעט וזהו שנאמר בישעי' שם וזרח בחושך אורך ואפלתך כצהרים הכוונה ג"כ שבתחלת הענין יזרח אורך בחושך מעט כדי שתוכל לקבלו ואחר כך יהי' אפלתך כצהרים ותשיג אור הבהיר ואנו עם בני ישראל אשר ביו"הכ ה' מטהר אותנו מכל חטאותינו. ואם הי' אדם משיג הבהירות תיכף אחר יו"כ לא הי' יכול לסבול ע"כ צוונו השם יתברך מצות סוכה לנאת מעט מעט מהגשמיות ואנו יוצאין מהבית להסוכה שהוא צילא דמהמנותא (והאימא עלאה סוככת עלינו כנשר יעיר קנו על גוזליו ירחף ומגנת עלינו מן המסטינין ומקטריגין) ובימי הסוכות מתגלין עלינו מאימא עלאה ה' הויות שהם ה' חסדים ואנו נכנסין מקדושה לקדושה ומחסד לחסד ועל ידי שהאדם יושב בסוכה בצילא דמהמנותא יכול להמשיך על עצמו קדושה ודביקות על כל השנה. ומפני זה צריך שיוכל לראות הכוכבים בעד הסכך שכוכבים הם התנוצצות החסדים שמאירים דרך לבושים וכוכב גימטריא כ"ו כ"ב מנין הוי"ה וכ"ב אותיות התורה לרמוז שאף שהשם מסתתר בלבושים וצימצומים אעפי"כ יוכל אדם למצוא התגלות הוי' בכל הכ"ב אותיות התורה וגם סוכה הוא לשון הבטה כמו (שהכל סוכין ביפי') שעל ידי הסוכה אדם יכול להביט ולהשיג האור הגדול ובכל ז' ימי הסוכות האור מתגלה בכל יום ויום יותר עד שיוכלו המבקשים את ה' להדבק בשמיני עצרת באור הש"ית בדביקות נפלא ע"י שנתקדשו ונטהרו מעט מעט. וזה שאמרו מצוה קלה יש לי קל"ה עולה ה' הויות שהן ק"ל וה' עלאה אשר ממנה יוצאין ומתגלין בימי הסוכות על ידי עשיית הסוכה מיד כל אחד ואחד נוטל והולך ועושה סוכה בראש גגו פי' שרוצין לעלות במעלה ולעשות הסוכה בבחינה היותר גדולה ומפני שהם לא טרחו בע"ש כלל ולא אבו

הלוך בדרכי השם ועתה ירצה להם בפתע פתאום לעלות במעלה אשר לא עמלו בה וה' ישוב גמולם בראשם ומקדיר עליהם חמה פי' שיראה להם בהירות היותר גדול וע"י שלא עבדו השם עד עתה אין ביכולתם להכילה וכל אחד ואחד מבעט בסוכתו ויוצא וזהו פי' הפסוק שאברהם אבינו נצטער ואמר ובן משק ביתי הוא דמשק אליעזר שבא מדמשק והוא ממשפחת עבדים ואינו מעלמא דחירות וע"כ אין ביכולתו לישב בצילא דמהמנותא ושתהי' אמונתו שלימה ומי ינוח במקומו להודיע לכל באי עולם אמונת אלהים חיים והשיב לו הש"ית לא יירשך זה כי אם אשר יצא ממעיך הוא יירשך מלת ממעיך אפשר לפרשו לשון הומי' פי' מאשר יצא מהומיתך אשר אתה מכריז לכל באי עולם להוודע אמונת השם מי שיצא בעקבותיך הוא יירשך ויוצא אותו החוצה פי' שהביאו להסוכה צילא דמהמנותא. ויאמר הבט נא השמימה וספור הכוכבים אם תוכל לספור אותם וכו' פי' שכמו שדרך הסכך תוכל לספור הכוכבים (הם התנוצצות החסדים המאירים דרך הלבושים) ובא לרמוז כמו שרמזנו למעלה שע"י הסוכה אדם יכול להשיג התגלות אור הבהיר משם הוי' אל הכ"ב אותיות התורה מעט מעט כמו כן יהי' זרעך שיעלו מעט מעט לחזות בנועם ה' וע"י כן יוכלו לקבל אור הבהיר ההוא אחרי כן.

**והשענו** תחת העץ וכו' ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר רך וטוב כו' פרש"י ז"ל בן בקר רך וטוב ג' פרים היו כדי להאכילן ג' לשונות בחרדל יש לרמוז בזה כי הנה במס' ראש השנה הקשו תוס' דבגמרא משמע דהמלאכים באו אליו בתשרי ובמקום אמר משמע שאז הי' פסח עיי"ש. אמנם ע"ד האמת לק"מ ואלו ואלו דא"ח שהצדיק יש יכולת בידו להמשיך בפסח גם האורות של חג הסוכות. וכן האור של פסח בחג הסוכות ע"י ייחודיו. והנה אמרו חז"ל שאברהם יצחק ויעקב נתברכו בכל מכל כל שבאברהם נאמר וה' ברך את אברהם בכל. וביצחק כתיב ואכל מכל וביעקב כתיב יש לי כל והענין הוא כמאמרם ז"ל בת הי' לאברהם ובכל שמה שזה רומז למדת המלכות שמים שנקראת כל מטעם שהיא כוללת המדות כולן וכל אחד מהאבות הקדושים זאת היתה מגמת עבודתם להעלות המלכות שמים אל המוחין עלאין שהם חב"ד. ומוח בינה ההוא הה' עלאה שהיא הסוכה עלאה המקפת ששה קצוות והמלכות שמים. ועל ידי ישיבת הסוכה ואכילה שאוכלין בהסוכה הצדיק מעלה המ"ש אל המוחין עלאין שחכמה ובינה הם תרין רעין דלא מתפרשין. והנה כל זה נעשה באמצעות המצות ומעשים טובים והמלאכים שאין ביניהם קיום המצות אינן משיגים השגה זו כלל ואברהם אבינו ע"ה כשבאו המלאכים אצלו ביקש להטעימן טעם קיום המצות שעל ידן מעלין המלכות שמים אל המוחין שזה לא השיגו המלאכים מעולם לזה אמר להם והשענו תחת העץ

עץ עם הכולל בגימטריא קס"ח שהוא שם אהי' במילוי יודין שהוא מוח בינה הסוכה עלאה שהטעימן בזה מה שפועלין הצדיקים ע"י קיום מצות סוכה שמעלין עי"ז המ"ש אל המוחין וזהו שאמרו חז"ל שהאכילן ג' לשונות בחרדלא. הנה לשו"ן רומז למלכות שהוא סיים הפה ומלכות פה תורה שבע"פ קרינן לה וג' לשונות רומז לג' בחי' המלכות שמים שכל אחד מהאבות הקדושים היתה מגמתו להעלות המלכות שמים אל המוחין כל אחד כפי שרשו והמוחין הן ג' 'ח'ב'ד ומוח העליון הוא החכמה וזה שהאכילן ג' לשונות בחרדל חרדל שהיא 'ח'ר'ד'ל'א בלשון ארמי נוטריקון 'חכמה 'רישא 'ד'לא 'אתיידע. ורומז שהטעימן ענין העלאת הג' בחינות המלכות שמים של הג' אבות אל החכמה עילאה שהיא רישא דלא אתיידע כנ"ל.

**ולשרה** אמר הנה נתתי אלף כסף לאחיך הנה הוא לך כסות עינים לכל אשר אתך ואת כל ונוכחת הנה המקרא הזה בלתי מובן ואומר דרשוני על מה רמז באמרו אלף כסף וגם אמרו לאחיך הלא ידע כבר שאשתו היא גם מה זה כסות עינים גם לכל אשר אתך צריך ביאור. ויראה לרמוז בזה כי הנה אברהם ושרה מרמזים על מגמת ענינינו בר"ה ויו"הכ וסוכות. וידוע אשר בזמן שהיה בית קדשנו ותפארתנו על מכונו והארמון על משפטו היו ישראל מקבלים ההשפעה ממלכות שמים והחיצונים ושרי האומות לא היו מקבלים רק התמצית וע"י שליח ועתה בעוונותינו אשר חרב בית הבחירה וגלינו מארצינו נעשה ח"ו להיפך אשר החיצונים רודפים לקבל ההשפעה ממדת מלכות שמים היורדת על הכנ"י ועוסקים אותה ואמרו בזוהר הקדוש על פסוק תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגינו שבימי הדין בראות המלכו' שמי' שהחיצונים גברו מאד אז הוא עולה אל הג' הנעלמות ומסתתרת מפני החיצונים והנה שרה הוא לשון אדנות רומז למלכות שמים וזהו מאמר אברהם כבואם מצרימה שהוא רומז להחיצונים אמר אל שרה שהיא המלכות אמרי נא אחותי את רומז שתעלה אל החכמה (כמו אמור לחכמה אחותי את) וזה רמוז במאמר חז"ל שהטמינה בתיבה מפני המצרים הם החיצונים והנה בבוא חג הסוכות שהוא עת התגלות החסדים וישראל מתכסין בשבעה עננים אז יורדת המלכות שמים עם המתנות טובות שקבלה להריק לעם בני ישראל והנה ידוע ממאמר הזוהר הקדוש על פסוק יומם יצוה ה' חסדו שמדת אברהם שהוא חסד הוא יומא דאזיל עם כולי יומין וכולל בתוכו כל המקיפין הפנימים וידוע לחכמי האמת אשר אור המקיף החיצון של יום ראשון הוא שם אהי' במילוי יודין וע"י שישראל נכנסין בהסוכה שהיא אימא עלאה אין כח בהחיצונים להתקרב וזהו רמוז במאמר הש"י לאבימלך השב את אשת האיש רומז שתשוב השכינה אל מקומה להריק שפע לישראל הראוים לקבל השפע ואבימלך ג"כ רומז להחיצונים

שהוכה בנגעים לבל יגע במלכות שמים. וזהו מאמר הכתוב ולשרה אמר הנה נתתי אלף כסף לאחיך כסף הוא רומז לרחמים כידוע וגם רומז לשם אהי' במילוי יודין שהוא עולה קס"א "שכסף גימ' ק"ס ואלף רומז לאות א' ורמז שהמדות מלכות והה' חסדים נעשים מוקפים מהשם הזה וזה אמרו לאחיך דווקא שהוא אברהם מדת חסד שהמקיף חיצון של יום ראשון הוא שם אהי' במילוי יודין הנה הוא לך כסות עינים פירש שתתכסה בו מפני המקטריגים לכל אשר אתך רומז למדת יסוד שנקרא כל ואת כל ונוכחת פי' שתהיה נושע מתוכחת המבקשים להניק שפע היורד אל ישראל שהשם אהי' מגין וחוצץ בפני המקטריגים (לבל יגעו אל המדות).

**ואברהם** זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל יש לרמוז בזה על פי מאמר חז"ל על הכתובים וענן ה' על המשכן יומם. ונאמר יומם יצוה ה' חסדו. ורמז בזה כי הנה ידוע שהסוכה מרמזת לעניני כבוד שהם שבעה כנגד השבעה אבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב משה ואהרן יוסף דוד שהם כ"א המשיכו אור אלהותו יתברך לעולמות התחתונים ע"י שדבקו עצמן בהשבע מדות אברהם במדת החסד ויצחק במדת גבורה וכו' שהם הז' יומין עילאין ועל ידי שאנו מקיימין מצות סוכה אנו ממשיכין הה' חסדים שיתכללו בהצדיק ומשפיע להכנ"י וימתקו כל הגבורות. והנה אברהם אבינו ע"ה נקרא איתן האזרחי לשון א' זרח שהוא הי' הראשון שהזריח אור אלהותו יתברך בעולם ע"י שנתדבק במדת חסד כמאמר הכתוב אחד הי' אברהם וכו' והנה התגלות הבנין העולמות הי' במדת חסד כמאמר הכתוב עולם חסד יבנה ולכן אברהם אבינו שנתדבק במדת חסד הוא כולל בתוכו את כל האבות ואיהו יומא דאזיל עם כולי יומין ובא עם כל אחד מהאבות האושפיזין עלאין כדי לכלול גם מדות הגבורות ושיתכללו בהחסדים לטובת הכנ"י ע"י מנות סוכה והסוכה עילאה שהיא אימא עילאה תהא מסככת עליהם ומשפיע אליהם כל טוב כמאמר הכתוב והאם רובצת על האפרוחים או על הבצים שרומז לאימא עלאה שרובצת עלאפרוחין דילה וזהו פי' הכתוב יומם פי' עם כל הימים יצוה ה' חסדו שהש"י מצוה למדת החסד להלוך עם כל הימים כדי לכלול הגבורות בהחסדים וזהו ביאור הכתוב וענן ה' על המשכן יומם ענן ה' רומז לסוכה שהיא כנגד ענני כבוד והסוכה עלאה שהיא אימא עלאה היא על המשכן ועל השית יומין להשפיע טובות על הכנ"י ע"י מצות סוכה ושיתמשכו עליהם הי"ג מכילין דרחמי ואברהם יכלול בתוכו מדת יצחק להמתיק הגבורות. וזהו אמרו אברהם זקן מלת זקן רומז לזקן מלא רחמים ולי"ג ת"ד עלאה בא בימים רומז שאברהם שהוא מדת חסד בא בימים פירש שבא בכלל היומין עלאין ז' ימי הבנין להמשיך עליהם הי"ג מכילין דרחמי מזקן העליון וה' ברך את אברהם

בכל. "בכל רומז לנ' שערי בינה שעולים "כל שה' בירך אותו שיושפע על ידו על הכנסת ישראל ע"י מצות סוכה שפע טוב מהסוכה עלאה שהיא ספי' בינה וק"ל.

**ולקחתם** לכם ביום הראשון פרי עץ הדר וכפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל יש לרמוז בזה כי הענין כל מגמת עבודתינו עתה להמשיך חסדים גדולים על כנ"י ועיקר הוא להמשיך חיים ומאן דיהיב חיי יהיב מזוני וחיים נשפע ממקום גבוה מאד מהי"ג מכ"ד כמאמר הכתוב באור פני מלך חיים והנה ידוע מאמר חז"ל הדרת פנים זקן ולכן הי"ג מכ"ד מתוארים בשם הדר שהדרת פנים זקן כמאמר הכתוב ושער רישי' כעמר נקי וע"י קיום נטילת לולב ואתרוג אנו ממשיכין הי"ג מכ"ד והמקור של הי"ג מכ"ד הוא כוצר חסד לאלפים שהוא "נחל עליון וע"י שאנו ממשיכין הי"ג ת"ד עם המקור שהוא נחל עליון נמתקין כל הגבורות והן כפוין תחת החסדים ונקשרין בשרשן ונשפע מהמקור של הי"ג מכ"ד חיי בנו מזוני עכנ"י ומזה נבין ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדרפי' שבקיום מצות נטילת לולב ואתרוג תמשכו הי"ג ת"ד שהן מתוארים בשם הדר כנ"ל ותקחו הפרי של הי"ג ת"ד דהיינו השפע שמשם נשפע חיי בני ומזוני כנ"ל וזהו ולקחתם לכם כלומר ע"י שאתם ממשיכין הי"ג תקוני דיקנא בקיום מצוה זו תקחו לכם פרי עץ הדר ר"ל תקחו לכם השפע של הי"ג ת"ד שמותארים בשם הדר וכפות תמרים ר"ל שעי"ז תכופו הדינין שנקראו תמורות שיהיו כפוין תחת החסדים וענף עץ עבות ענף רומז לגבורות ששם אלהים ברבוע עולה מאתים כמנין ענף והצדיק הוא מעלה ומקשר אותם בהאבות הקדושים ומלת עבות כולל שני פירושים לשון קישור וגם עי"ן מתחלפת באל"ף והוא לשון אבות וזהו וענף ר"ל הגבורות עץ עבות עץ הוא הצדיק מקשר אותן באבות הקדושים וכשהגבורות הן כפוין תחת החסדים ונמתקין בשרשן נמשך העריבות נעימית של הנחל עליון ונשפע עכנ"י בני חיי ומזוני וזהו וערבי נחל ר"ל שנשפע העריבות נעימות של נחל עליון כנ"ל.

**א"י** ולקחתם לכם ביום הראשין פרי עץ הדר וכו' ראוי לשים לב למה נצטווינו ליקח הלולב במועד חג הסוכות דווקא וגם נשים לב למה שקשרו ודבקו קדמונינו ז"ל מצות סוכה ולולב ומיניו זה בזה מה שייכות יש להם יחד ויראה לרמוז בזה כי הנה כבר אמרנו למעלה הטעם שהסוכה הוא צילא דמהמנותא שע"י הסוכה האדם ממשיך עליו מדת האמת מדת אבותינו הקדושים שנתדבקו באמת והסוכה רומזת לענני כבוד שהיו לישראל במדבר בזכות אהרן שנאמר עליו תורת אמת היתה בפיהו ולזה השם ס"ג שהוא המסככך שעולה עם המילוי "סכך צריך לכווין אותו בכל יום מימי הסוכות להמשיך אותו בכל אחד מהשבעה רועים שז' פעמים ס"ג עולה אמת והשם הזה יש בו ג' יודין

ואלף שהוא שם אל שעולה במילואו "אלף "למ"ד כמנין "הקף שהשם ס"ג הוא נשמת עולם הבינה שמקפת על יחוד הזו"נ לבל תהיה בהם אחיזת החיצונים והנה הג' יודין הם ג' מוחין שהם חב"ד והם בשרשם יוד אחת וקוצה של יוד דבוקה בא"ס ב"ה ואין בה השגה כלל וגו היוד רומז להחכמה שהוא נביעת השתלשלות העולמות ומקורם ורגל היוד רומז לבינה שבה נצטיירו העולמות ובה ציור הכ"ב אותיות ברל"א שערים פנים ואחור והנה כבר אמרנו שכל אות מהכ"ב אותיות הוא כלול מעשר קדושות וכ"ב פעמים עשר עולה ר"ך שרומז שע"י עסק התורה בכ"ב אתווין דאורייתא מתרככין קושי הדינין והנביעה של הכ"ב אותיות ושרשם הוא היוד שאין אפשר לכתוב שום אות אם לא יתחיל לכתוב נקודה שהיא יוד ובזה יש לרמוז בכתוב ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית כו' כי הנה נאמר ותקע כף ירך יעקב שרומז ששרו של עשו רצה לסלק היוד משמו של יעקב שישאר עקב שעולה ב' פעמים שם אלהים שבו אחיזת החיצינים וגם רצה לסלק הנביעה מהכ"ב אותיות התורה שהיא היוד שיתפרדו משרשם והכ"ב אותיות אשר הם כלולים כל אות מהם מעשר קדושות עולים ר"כ כנזכר ועם יוד הנביעה הם "ירך וזהו ותקע כף ירך יעקב שרצה לסלק שני יודין שהם עולין כ' היו"ד שהיא מקור ונביעה להכ"ב אותיות והיוד משם יעקב ולכן נאמר ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית ואיתא בתיקונים שבית היא בת יוד ורומז שנסע להסוכה עלאה ונתכסה בה לבל יתאחזו החיצונים בשמו ועי"ז ויבן לו בית שהוא בת יוד שלא תשלוט בשמו אחיזת החיצונים לסלק היוד משמו והנה נחלקו בגמרא אי סוכה דירת קבע בעינין או סוכה דירת עראי בעינן ויש לרמוז בזה שאלו ואלו דברי אלהים חיים כי הנה הסוכה צריכה שתהיה גבוה יוד עכ"פ ושלא יהיה הסכך למעלה מעשרים אמה והענין הוא כי הסוכה היא אימא עילאה והיא מסככת על הזו"נ כשמתיחדין שלא תהיה בהם אחיזת החיצונים והזו"נ כל אחד כלול מעשר קדושות ולכך צריך שלא יהיה הסכך למעלה מעשרים אמה שצריך שתסכך על הזו"נ שכל אחד כלול מעשר קדושות והם יחד עשרים ועכ"פ צריך שלא תהיה פחותה מעשרה שרומז לבחי' סוכה המסככת על הז"א לבדו או על המלכות לבד כידוע והנה בשמות המקיפים הם שמות אהיה עם המילואים שהם "קנא "קסא "קמ"ג שהם הצלם אלהים הם החותם שעולים "חנה כמנין "חותם עם הכולל והשמות הפנימים הם שמות הויות עם המילואים והאדם היושב תוך הסוכה הוא דוגמת אדם העליון שהוא הז"א שפנימיות שלו הוא שם מ"ה שעולה כמנין אדם והז"א הוא כלול מעשר קדושות וכל קדושה הוא בחי' אדם ויש בו עשר פעמים שם מ"ה שעולה ת"נ וע"י הקפת הלולב ונענועיו האדם ממשיך שמות הפנימים והמקיפים לתוכו ועי"ז נמתקין הגבורות ומתבטלין אחיזת החיצונים ובזה יש

לרמוז דלמ"ד סוכה דירת קבע בעינן הוא רומז "שקבע עולה כמנין שני פעמים אלהים וע"י הסוכה שהיא אימא עלאה נמתקין שמות אלקים ומתבטל אחיזת החיצונים משמות אלקים ומתיחדין הזו"נ ומ"ד שסוכה דירת עראי בעינן היא מר אמר חדא ומר אמר חדא ול"פ ורומז ששמות המקיפים והמסככים הם הג' שמות אהיה עם המילואים שעולים "תנה כמנין "קבע "עראי עם השתי תיבות וזהו שאמר הכתיב ולקחתם לכם ביום הראשון "פרי עץ הדר "פרי עץ בגימ' ת"נ כמנין עשר שמות מ"ה שבעשר קדושת "הדר עם הכולל עולה ר"י כמנין עשר שמות אהיה שבעשר הקדושות שע"י הלולב האדם ממשיך שמות הפנימים והמקיפים לתוכו וע"י המשכות שמות הפנימים והמקיפין מאירין כל העשר קדושות מאירין יחד על הכנסת ישראל ונמשכים רחמים גמורים וחסדים גדולים על הכנסת ישראל.

**בסכת** תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסכת יש לרמוז בזה כי הנה כבר אמרנו בזה שבסוכות הוא התגלות החסדים והגבורות מתמתקין בשרשן ונמשכים על האומות כנאמר כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות ויציאת מצרים כן היתה שניצולו ישראל ונטבעו המצרים בים וזה היה ע"י המשכת השם ע"ב שהוא חסד וע"ב שמות היוצאים מפסוקים של ויסע ויבוא ויט אותיותיהם עולים רי"ו שהוא גימטריא גבורה שאז נמשך מדת גבורה על המצרים והנה תפילתינו בר"ה ויכון בחסד כסאך ותשב עליו באמת ופי' שבאם הדין הוא בחסד אז נקראת ישיבה משא"כ באם הדין הוא ח"ו בכעס אין זה ישיבה כביכול שבשעת הכעס אדם קם מישיבתו מפני שהוא מתפעל בכעסו והנה זה ידוע אשר הסוכה היא שבעת ענני כבוד ורומז לשבעה רועים אשר אנו מוקפים בזכותם והם בבחי' השבע מדות וזהו אמרו בסוכות תשבו שבעת ימים רומז אל הז' מדות שיהיה כולם חסדים שחסד נקרא ישיבה כנזכר כל האזרת בישראל ישבו בסוכות "אזרח גימטריא "גבורה ורומז שהגבורות והדינין שיהיו ח"ו על ישראל יתישבו ויתמתקו ע"י הסוכה וזהו לשון ישיבה שהוא לשון המתקה כי בעת שיסור הכעס נקרא ישיבתו ישיבה כנ"ל.

**א"י** בסכת תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסכת יש לרמוז בזה עפ"י מאמר חז"ל שפרי החג היו שבעים כנגד שבעים אומות שישבו בשלוה ולהגן עליהם מן היסורים וע"י זה אין פתחון פה לשרי האומות לקטרג עלינו אחרי שאנו מקריבין פרים בעד האומות להגין עליהם ואילולי הקרבנות לא היו מתקיימים בעולם ומפני זה אינם יכולין לשלוט בעשות המצות ולבלבל את ישראל מעבודתם ח"ו אכן יסכימו לטובתינו כי עבודתינו הוא ג"כ טובתם וקיומם בעולם ואף בזמן הזה שבית הבחירה היה לחרבה

וחולל גאון עוזינו עם כל זאת כבר נאמר ונשלמה פרים שפתינו שע"י שאנו עוסקים בפרשת עולה הוא חשוב ומרוצה לפניו כאילו הקרבנו עולה וזהו בסכת תשבו שבעת ימים שבעת ימים ירמוז אל הע' אומות שיש להם אחיזה בשבע המדות תשבו לשון וישב אותם אברם לשון הברחה ופירושו כי בחג הסוכות אנו מבריחין מעלינו השבעת ימים הם שרי אומות לבל יקטרגו עלינו כל האזרח בישראל ישבו בסכת פי' אותן שאוחזין מדות האזרח הוא אברהם אבינו איתן האזרחי ובני ישראל צועדים באורחותיו ועובדין השם מאהבה ישבו בסכת שיתכסו על ידה מכל המקטריגין שהסכה היא אימא עלאה הסוככת על בני' כידוע ולא יוכלו המקטריגין לשלוט בהם רק יתמשכו חסדים עליהם. **א"י** בסכת תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסכת למען ידעו דורותיכם כי בסכת הושבתי את בני ישראל. הנה חכמינו ז"ל דרשו בסכת בסכת בסכות ולמדו מזה שת"ק סבר שתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח. ור' שמעון סובר שלשה כהלכתן ורביעית אפילו טפח וכו'. ויש לדקדק על הלשון שאמר שתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח. הלא גם אותו טפח מן השלישית הוא מן ההלכה ואין השתים כהלכתן עד שיהי' גם מכותל השלישי טפח לפחות והי' יותר נופל על הלשון לומר שתים שלימים ושלישית אפילו טפח. גם משורת בידינו מחז"ל שכל מחלוקת תנאים ואמוראים אלו ואלו דברי אלהים חיים וראוי לשים לב על מחלוקתן כאן ויראה לפרש בדרך רמז כי הנה ידוע מחכמי האמת בכתבי האר"י ז"ל שהסוכות הם שלשה סוכה הא' היא המקיף המלכות שמים והב' היא המקיף הזעיר אנפין לבדו והג' היא הסוכה עלאה המסככת על שניהם יחד והאדם כפי הכנתו ועבודתו הוא ממשיך עליו הסוכות הללו והנה מדריגה הראשונה הוא קבלת עול מלכות שמים שהגם שעדיין אינו משיג נעימות עבדות ה' ומתיקות דרכי' מ"מ חובה עליו שהגם שתהי' העבודה לעול על צווארו ישים עצמו כשור לעול וכחמור למשא לקיים המצות מיראת ה' ומיראה יבוא לאהבה וקודם שהשיג אהבת ה' ונועם דרכי התורה חובה עליו להתנפל ולהתחנן לפני בוראו שיפתח לו שערי עבודת השם ויורהו נועם מטעמותיו כמו שאמר אדומ"ור הרב הקדוש רשכב"ה מו"ה אלימלך זצוק"ל על פסוק פתחו לי שערי צדק אבוא בם אודה יה זה השער לה' צדיקים יבואו בו. שביאור הכתוב שזה השער לה' ועבודת הצדיקים להתפלל בכל עת שיפתחו לו שערי צדק להשיג יותר ממה שהשיג וע"י קבלתו עול מלכותו יתברך הוא ממשיך על עצמו הסוכה תתאה ממלכות שמים ואחר שיקבל עליו עול מלכותו יתברך וישקוד על דלתי העבודה ויראה כי המסכים מבדילים בינו לבין אלהינו מאשר פעל ועשה ע"י נטות מדרך הטובה אז יתן אל לבו להסירם ע"י התשובה וגודל החרטה. וכבר אמרו צדיקי הדורות שהתפילה

היא כמו המראה אשר יראה בה האדם את עצמו כמו כן בתפילה יוכל האדם להכיר במחשבות המבלבלות אותו מה שצריך לתקן עדיין כי המחשבה המבלבלות אותו היא מעין אותה המדה אשר לא תיקן עדיין. ועי"ז יתן אל לבו לתקן המדות שהם אהבה יראה התפארות נצחון הודי' תענוג ממשלה להשליך מנגד עיניו כל אהבות הרעות ולאהוב לבוראו ולהתיראות מפניו ולבל יפאר רק לבורא ב"ה ולמעשה צדיקים ולנצח ליצרו ושלא להודות רק לבוראו ב"ה ולהתענג על ה' ולבל יבקש גדולה וממשלה ויקבל עליו עול מלכותו ית"ש ועל ידי שהוא מתקן מדותיו הוא ממשיך על עצמו סוכת הז"א שהוא כלול מששת המדות ואחר אשר יתקן כל מדותיו ויסיר כל המסכים המבדילים בינו לבין קונו אז יעלה במעלות להדבק בבוראו בכל עתותיו ורגעיו גם בעת עשיותיו הגשמיים מאכילה ושתי' והילוך ותהי' מחשבתו קשורה בא"ס ב"ה ואז יהי' בעולם המחשבה וימשיך על עצמו הסוכה עלאה שהיא אמא עילאה עולם המחשבה והיא נקראת סוכת שלם והנה כל עוד שלא עלה למדריגה זו להדבק בעולם המחשבה צריך לפלס מעשיו במאזני צדק לבל יטה כחוט השערה מקו ההלכה וישמור עצמו מאד לבל יצא כלל מתחום שקבעו חז"ל בכל מעשיו בפועל מפני שעדיין לא הגיע למדריגות עבדות השם ברזא דמחשבא. אמנם הצדיק אשר כבר הגיע למעלת הדביקות בא"ס ב"ה והוא קשור במחשבתו בכל עת עיקר עבדותו הוא במחשבה כמאמרם ז"ל קיים אברהם אבינו כל התורה כולה עד שלא ניתנה. הגם שלא מצאנו שעשה בפועל מעשה המצות כהנחת תפילין ועשית סוכה וכדומיהן מ"מ המשיך על עצמו פנימיות הקדושות שרומזת אליהם המעשים ההם ע"י מחשבתו הקדושה אשר היתה דבוקה בא"ס ב"ה. ולכן נכתב בתורתינו בסכת בסכת בסכות שני פעמים חסר ואחת מלא לרמוז על הג' הסוכות ההם שכל עוד שלא הגיע האדם למדריגת הסוכה עילאה עדיין אינו בשלימות. ולכן נכתב חסר. וזהו מאמר הכתוב בסוכות תשבו שבעת ימים רומז שכל עוד שעבודתכם לתקן הז' מדותיו שהם רומזים לשבעה יומין עלאין עדיין אינכם על צד השלימות ולא השגתם הסוכה עלאה ולכן נכתב חסר שעדיין חסירה מכם הסוכה העיקרית אמנם כל האזרח בישראל רומז למי שהוא בבחי' א' זרח שכבר תיקן כל הששה מדות עד ראשותם ישבו בסוכות שזה הוא זוכה לסוכה עלאה למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציאי אותם מארץ מצרים שאז ג"כ עדיין לא השיגו הסוכה עלאה. וזהו רמזו רז"ל שתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח פי' שכל זמן שלא זכה האדם רק לשתי הסוכות הנ"ל שהם סוכות המלכות וסוכות הז"א עדיין צריך לעשות המצות כהלכתן בפועל ממש שעדיין לא הגיע לעבדות השם ברזא דמחשבה ושלישית אפי' טפח רומז שמי שהשיג הסוכה הג' ג"כ

אז הוא מקיים המצות ביותר ע"י המחשבה ודביקות באור העליון שאין שם השגה רק בבחי' לחלוחית וטופח ע"מ להטפיח. וזה שאמר בגמרא חד מ"ד רביעית אפילו טפח סובר שהגם שהגיע למדריגת הסוכה עילאה היא סוכת שלם עדיין צריך לעשות המצות דווקא עיקרן בפועל ורביעית שאם זכה לבתי' יחידה אז אפילו טפח כמובן.

**יתנו** עידיהן ויצדקו אלו ישראל ישמעו ויאמרו אמת אלו אומות העולם וכו' ובדף ג' באותו ענין אמר להן הקב"ה כו' מי שטרח בע"ש יאכל בשבת מי שלא טרח וכו' אלא אעפי"כ מצוה קלה יש לי וסוכה שמה לכו ועשו אותה וכו' ואמאי קרו לי' מצוה קלה משום דלית בי' חסרון כיס מיד כל אחד ואחד נוטל והולך ועושה סוכה בראש גגו והקב"ה מקדיר עליהם חמה וכו' וכל אחד ואחד מבעט בסוכתו ויוצא. ראוי להבין אגדה זו מה שאמר מצוה קלה יש לי הלא באמת הרבה יגיעות ייגע איש ישראלי עד שיעשה לו סוכה הגם כי חז"ל אמרו שבשביל זה נקראת קלה שאין בה חסרון כיס מ"מ על הרוב תצטרך ליגיעה רבה. גם אמרו שכל אחד עושה סוכה בראש גגו צריך ביאור מה צורך להשמיענו מקום עשיתם גם מאיזה טעם לא יעשוה על הארץ. גם מה שאמר שהקב"ה מקדיר עליהם חמה. כבר העירו חז"ל הלא אין הקב"ה בא בטרוני' עם בריותיו. אמנם יראה לרמוז בכל זה ענינים פנימים ע"פי משנתינו בסוכה סוכה שהיא גבוה למעלה מעשרים אמה פסולה ושאין לה שלש דפנות פסולה ושחמתה מרובה מצלתה פסולה ונראה לרמוז בזה כי הנה ידוע אשר הימים הקדושים האלה הם עת עליות העולמות. והנה ר"ה ויו"הכ הם ימי הדין אכן בחג הסכת הוא עת התגלות החסדים דרך המדות ונאמר בשם הרב הקדוש האלקי אב"ד דק"ק בארדיטשוב זצוק"ל על מאמרינו בסוכות ראשון הוא לחשבון עוונות ופירש שמפני אשר ישראל שבו בתשובה מאהבה ונחשבים לזכיות כל העוונות והם נחשבים להתתוסף למנין הזכיות והישראל מסתתרין בסוכה מן המקטריגין והמסטינין עליהם ונכסין בשבעה עננים הרומזין להשבעה רועים אושפיזין עילאין שהזריחו אור אלהותו יתברך בעולם הזה. והנה ג' פעמים בסוכת נאמר בפסוק בסכת תשבו וכו' כל האזרח בישראל ישבו בסכת כו' בסכות הושבתי את בני ישראל והם רומזין להג' סוכות הידועים לחכמי האמת כנ"ל האחת היא המקיף מדת מלכות לבד. והסוכה השנית המקיף של הו' מדות. והסוכה הג' המקיף שתיהם וישראל המקיימים מצות סוכה מיחדין אהי"ה הוי"ה אדנ"י וממשיכין השפעה מהה' עלאה דרך הו' אל הה' תתאה ומתמתקין הגבורות בשרשן ומתגלים החסדים על הכנ"י והם ה' חסדים כידוע כי מדת יסוד נקרא כל הכולל כולן ומלכות היא כוללת דכוללת והנה ישראל עם הקדיש הם הולכין מתתא לעילא דרך המלכות והה' חסדים ועי"ז ממשיכין השפע מעילא לתתא

וידוע ממאמר הזו"הק על פסוק שאל נא לימים הראשונים וכו' ולמקצה השמים ועד קצה השמים שמקצה השמים עד קצהו אתה יכול לשאול ואי אתה רשאי לשאול מה שלמעלה מזה וביאור הדבר כי העולם נברא ע"י המדות ועולם חסד יבנה ולמעלה ממדת חסד אין רשות לשאול לזולתו וגם למשה רבינו ע"ה לא נתגלה רק מ"ט שערי בינה ולא שער הנו"ן וטעמו של דבר מפני שאם יעלה למעלה מזה יתבטל ממציאותו וזה רמוז במשנתינו סוכה שהיא גבוה למעלה מעשרים אמה פסולה רומז שישראל נכנסין מתתא לעילא דרך הה' חסדים וממשיכין עי"ז החסדים מעילא לתתא ומתתא לעילא הם ה' ומעילא לתתא הם ג"כ נחשבים ועולין יו"ד ומדת מלכות שכלולה מכולן עולה ג"כ יו"ד וזהו שאם הוא גבוה למעלה מעשרים שאז היא גבוהה מן המדות פסולה שלמעלה מהם אין שם סוכה כלל וזהו ג"כ שאין לה ג' דפנות פסולה רומז אל הג' אבות שהשיגו הג' סוכות וביאורו ג"כ שלמעלה מהג' סוכות אין שם סוכה כלל וגם חמתה מרובה מצלתה רומז כנ"ל שאם להשיג אורות העליונים למעלה מן המדות זו ג"כ פסולה וזה רומז כאן שאמר מצוה קל"ה יש לי רומז שע"י הסוכה ישראל מיחדין הה' חסדים עם המלכות שהיא הה' תתאה וה' הויות עולין ק"ל ומתיחדין עם הה' וזהו קל"ה ואולם האומות לא יעשו כדרך שישראל עושין שעולין בהדרגה מתתא לעילא אל המדות דרך המלכות רק כל אחד ואחד עושה לו סוכה בראש גג"ו רומז שידמו לעלות למעלה מגדולה גבורה ולכנס אל הי' רומז לאריך אנפין. והקב"ה מקדיר עליהם חמה רומז למה שזכרנו שמכיון שנכנסין למעלה מהמדות והג' סוכות אז אין להם סוכה כלל והוא בבחי' חמתה מרובה מצלתה שזכרנו וכל אחד מבעט בסוכתו מכיון שאין להם סוכה כלל מחמת שנכנסין למעלה מג' סוכות כנ"ל.

**א"י** ישמעו ויאמרו אמת אלו אומות העולם וכו' דרש ר"ח בפ' וכו' לעתיד לבוא מביא הקב"ה ס"ת ומניחו בחיקו ואומר כל מי שעסק בה יבוא ויטול שכרו וכו' אמרו לפניו רבש"ע תנה לנו מראש ונעשנה אמר להם הקב"ה שוטים שבעולם מי שטרח בערב שבת וכו' אלא אעפ"כ מצוה קלה יש לי וסוכה שמה לכו ועשו אותה וכו' ואמאי קרו לי' מצוה קלה משום דלית בי' חסרון כיס מיד כל א"וא נוטל והולך ועושה סוכה בראש גגו והקב"ה מקדיר עליהם חמה בתקופת תמוז וכל א"וא מבעט בסוכתו ויוצא. הנה נדברנו בזה ועוד יש לאלקי מילין וכבר העירו חז"ל הלא אין הקב"ה בא בטרוני' עם בריותיו גם מדוע נקראת מצוה קלה ומה שאמרו ז"ל משום דלית בי' חסרון כיס עדיין אין זה מספיק שהלא עינינו רואות שהרבה פעמים באה ע"י טורח גדול גם למה ינסה אותם במצות סוכה דווקא יותר מבשאר מצות הקלות. אמנם יש לבאר ע"פי הזוהר הקדוש

שהסוכה היא צילא דמהמנותא ויש להבין למה נקראת צילא דמהמנותא. ונקדים מאמר הכתוב כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה כי הנה לשון סוכה יש לה ב' פירושים לשון סכך והגנה ולשון הבטה כמו שהכל סכין ביפי'. וכבר אמרנו למעלה שעל ידי קיום מצות סוכה האדם ממשיך על עצמו קדושות הז' מדות שנתדבקו בהם השבעה רועים שהמשיכו על ידן אור אלהותו יתברך לעולם וע"י זה נמשכין עליהם הה חסדים ונכללים בהיסוד והמלכות כוללת דכוללת שמקבלת מן היסוד. אמנם פתח שער העבודה לכל המצות. והיסוד העיקרי הוא אמונת אלהי עולם לידע בבירור ולהכיר בוראו ואת מי הוא עובד ולשם מי הוא עושה המצות ההם ודאיהו עקרא ושרשא דכולי עלמין ומסבב כולי עלמין ובתוך כל עלמין וממלא כל עלמין ולית אתר פנוי מני' כל זה צריך לידע בבירור גמור כל הבא לעבוד ה' וזולת זה לא תתכן עבודתו והנה כבר אמרנו על נוסח הברכה שקבעו לנו אנשי כנסת הגדולה לומר אמת ואמונה חוק ולא יעבור שהוא בלתי מובן וביארנו שכשהאמת היא עם האמונה אז האמונה חוק ולא יעבור שכל עוד שיש באדם איזה שקר באיזה מדה או בדיבור או באיזה תנועה אי אפשר להשיג האמונה על בורי' וצריך להסיר ולבער מלבו כל בחי' שקר שיש בו וכל המסכים המבדילים בינו לבין קונו ולתקן כל מדותיו שיהיו בלי שום פני' דקה מן הדקה ואז יבוא לידי האמונה ושמעתי מהרב הקדוש האבדק"ק נשחיז זצוק"ל שע"י האמונה יוכל האדם להחיות מתים ולהפוך כסף לזהב ולשנות כל דרכי הטבע. וגם מי שיש לו אמונה האמיתית אינו מתירא משום דבר ולא יזיקנו שום דבר ואמונה הוא לשון אמון כמו ואהי' אצלו אמון שהוא לשון המשכה שע"י האמונה האדם ממשיך עליו נועם אור אלהותו יתברך. והנה מצות סוכה ביותר נקל לעשותה בלי פני' רק על צד אמונת ה' מחמת שאין במצותה רק הישיבה שאין בה מקום כ"כ לאיזה פני'. וגם אבותינו בצאתם ממצרים זכו לענני כבוד בזכות האמונה שהאמינו בה' ויצאו לארץ לא זרועה ולמדבר שמם בלתי מיושב וגם צידה לא עשו להם ולכן גם ה' שילם להם פעלם ומשכורתם וסבבם בענני כבוד לחופף עליהם מחום השמש ולשמרם מכל נזק ועי"כ המשיכו אור אלהותו יתברך עליהם ונתדבקו במדת אבותינו השבעה רועים שהי' ג"כ כל מגמתם להמשיך שכינתו יתברך בתחתונים ומפני זה זכו לשבעת ענני כבוד שהם כנגד השבעה רועים והמשיכו עליהם וכללו בעצמן כל החסדים הנשפעים על הכנ"י ועי"ז זכו לכל הניסים ולקבלת התורה. וזהו מאמר הכתוב כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך מלת כלולותיך לשון כללות שאני זוכר לכם החסדים הראשונים שכללתם בעצמכם כל החסדים הנכללים בהיסוד להשפיע אל המלכות שהיא כוללת דכוללת וזה נשפע עליכם

מפני שהאמנתם בי והלכתם אחרי בארץ לא זרועה ולכן נקרא סוכה צילא דמהימנותא מפני שהיא מרמזת לסוכת עניי כבוד שהיו ישראל במדבר ע"י האמונה שהאמינו בה' וגם אנו מקבלים עלינו אמונת ה' ע"י הסוכה שאנו יוצאין מבתינו ונוה שאנן לסוכת עראי מחמת אמונת ה' כמו שעשו אבותינו שיצאו למדבר ארץ אשר לא עבר בה איש. ולכן נקראת סוכה לשון הבטה והתבוננית בדבר להתבונן על ידה באמונת אלהי עולם. וגם סוכה לשון סכך והגנה שהסוכה מגנת עליו מכל מיני מקטריגין ומכל רע. וגם לעתיד ינצלו ישראל על ידה מלהט היום הבא כמאמר הכתוב וסוכה תהיה לצל יומם מחורב ולמחסה ולמסתור מזרם ומטר כי ימטר על רשעים וכו' שגם לעתיד ינצלו ע"י הסוכה שהיא צילא דמהימנותא והסוכה תגין עליהם מחמת האמונה שהאמינו בה' בעולם הזה ועשו כל המצות מחמת אמונתם בו יתברך וקבלו עליהם עול מלכותו והמשיכו אלהותו עליהם ולכן לא יזיקו להם חום השמש ולהט יום הבא וינצלו מכל מיני פורעניות הנה גם באומות יש בהם אשר קיימו מהשבע מצות שלא היו מגלי עריות ושיפכי דמים אמנם אין במצות שלהם כלום אחרי שאין בלבם שום אמונה בה' ולא כוונו כלל לעשותם לשם המצוה על המצות ההם ולכן לעתיד לבוא השי"ת ינסה אותם במצות סוכה שהיא הצילא דמהמנותא להראותם שאין להם שום קיבול שכר על מצוותם אשר עשו מחמת שלא האמינו בה ולא כוונו לעשות לשם מצוה ולזה אמר להם הקב"ה מצוה קלה יש לי וסוכה שמה שהגם שאינה קלה מ"מ היא קלה לעשותה בלי פני' ועל צד אמונת השם יותר משארי מצות הנעשים על צד האמיתית ושאי אפשר לשום מצוה שתהיה נעשית על אמיתתה אם לא שתקדים להם האמונה והיא השער לעבודת השי"ת ועשית המצות ואין התחלה לשום מצוה זולתה ולכן אחר שיעשו הסוכה הקב"ה יוציא חמה מנרתיקה להראות להם שאין להם שום אמונה שאם היו מאמינים בהשם יתברך היו ניצולים מקידור חום השמש כמאמר הכתוב וסוכה תהיה וכו' ולמחסה ולמסתר מזרם וכו' ומחמת שאין להם אמונה לא תגין עליהם סוכתם וינזקו מהשמש ובעל כרחם ישמעו ויאמרו אמת שישראל עם הקדוש הם האוחזים במדת האמת והאמונה ואין לזרים אתם בשילום שכרם והבן.

**א"י** בגמרא הנ"ל יתנו עידיהן ויצדקו אלו ישראל וכו' דרש ר"ח בפ' וכו' לע"ל מביא הקב"ה ס"ת ומניחו בחיקו וכו' אמר להם הקב"ה מכם יבאו ויעידו בהן בישראל שקיימו את התורה כולה יבא נמרוד ויעיד באברהם וכו' אמרו לפניו רבש"ע תנה לנו מראש ונעשנה וכו' אלא אעפי"כ מצוה קלה יש לי וסוכה שמה וכו' מיד כא"וא נוטל והולך ועושה סוכה וכו' והקב"ה מקדיר עליהם חמה וכו' וכא"וא מבעט בסוכתו ויוצא שנאמר

וכו' יש להבין דלפי הדרש הזה נראה מיותר בכתוב מאמרו ישמעו ויאמרו אמת שהרי די באמרו יתנו עידיהן שהאומות יעידו בעצמן שצדקו ישראל גם למה ינסה אותן במצות סוכה דווקא גם כבר הקשו ז"ל שהרי אין הקב"ה בא בטרוני' עם בריותיו הגם שתירצו משום דישראל נמי זמני דמשכא להו תקופת תמוז וכו' מ"מ הרי לא הקדיר עליהם החמה אמנם יראה לומר כי הנה ידוע שהסוכה נקראת צילא דמהמנותא ולהבין אמאי הוא צילא דמהמניתא הוא עפ"י מה שאמרו בזוהר הקדוש ע"פ בסכת תשבו שבעת ימים שרומז על השבעה רועים אושפיזין עילאין שיושבין בסוכה כשישראל מקיימים מצות סוכה והשבעה רועים הם המשיכו לעולם אמונת אלהותו ית"ש ע"י שהמליכוהו על כל תנועה ותנועה ועל כל דיבור ודיבור ועל כל מחשבה ומחשבה ועיקר השיגם אלהותו ית"ש שהשיגו היה ע"י שנתדבקו במדת אמת ונתרחקו מן השקר שלא יגעו בו אפילו כחוט השערה כי ח"ו שכשהאדם יוצא מן האמת אפילו כמלא נימא נתפס תיכף בשקר כי הקליפה היא תמיד לעומת הקדושה כקוף בפני אדם וכן מצינו שהעיד הכתוב על אהרן שהתהלך באמת כמו שנאמר תורת אמת היתה בפיהו וכן אברהם הוא יומא דאזיל עם כולו יומין וכולל בתוכו מדת כל אחד וגם הוא היה כהן לאל עליון והיתה לו מדת כ"א וכן ביעקב נאמר תתן אמת ליעקב שמדתו היא אמת וכן כ"א מהאבות הקדושים נתדבקו במדת האמת ולכן צריך לכווין בכל יום מימי הסוכות השם ס"ג כזה "יוד "הי "ואו "הי שעם המילוי שהיא ו'ד'י'א'ו'י' שהוא גימטר' ל"ז עולה בגימ' כמנין "סכך וצריך להמשיך השם ס"ג בכל אחד מהז' אבות שהם הז' מדות שז' פעמים ס"ג עולה בגימ' אמת וגם בשם ס"ג יש בו ג' יודין וא' שהוא שם א"ל שעילה במלואו "אלף "למד כמנין "הקף כנ"ל שהשם ס"ג הוא נשמת עולם הבינה שמקפת על היחוד זו"נ לבל תהיה בהם אחיזת החיצונים ואיתא בתיקונים שהם מרמזין על עדות אלהותו יתברך ע"ד הכתוב אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלקים ולכן הסוכה היא צילא דמהמנותא שהאמת והאמונה אחוזים זה בזה שע"י האמת האדם בא להאמונה וע"י הסוכה האדם מתדבק במדת האמת כנ"ל ובא ע"י זה לאמונה והנה הממשיך השקר לעולם הוא כנען וכמו שאמרו במס' פסחים בפ' ערבי פסחים שכנען צוה לבניו אל תדברו אמת ולכן נאמר וישמע הכנעני מלך ערד וכו' וילחם בישראל ואמרו ז"ל ששמע שמת אהרן ונסתלקו ענני הכבוד וביאור הדבר שהענני הכבוד היו בזכות אהרן שנתדבק באמת ולכן כשמת אהרן המגביר האמת נסתלקו ענני הכבוד אז רצה כנען להגביר השקר שלו והכנעני הוא עמלק וכמו שאמרו חז"ל ששינה לשוני ללשון כנען והוא מקור הטומאה ומפני זה לעתיד לבוא כששפת אמת תיכון לעד ואז יאמרו הגוים שגם הם רצונם להדבק בהאמת על כן יאמר

להם הקב"ה כיון שרצונכם להדבק באמת לכו וקיימו מצות סוכה שהיא היא המרמזת על האמת והיא מצוה קלה שאין בה חסרון כיס רק שהיא להדבק באמת ולהתרחק מן השקר אמנם הגוים ההם שקר קבלו אבותיהם וימינם ימין שקר ונתדבקו כל ימיהם במדת כנען לכן יהיה להם החמת קשה להכילו כבחינת חמה מנרתיקה ולכן בע"כ יכירו וידעו ויכרחו להודות שזרע ישראל כולו זרע אמת שהם נתדבקו במדת אבותיהם הממשיכין האמת לעולם וזהו יתנו עידיהן ויצדקו ישמעו ויאמרו אמת שהם בעל כרחם יעידו על ישראל שקיימו את התורה וגם יכרחו להעיד שרק ישראל הם המקבלין האמת ומדבקים בו כל ימיהם ואין לזרים אתם בשילום שכרם כנ"ל.

## פרק ב

### רמזי יום ב של סוכות

**ויצחק** בא מבוא באר לחי ראי והוא יושב בארץ הנגב ויצא יצחק לשיח בשדה לפנות ערב וישא עיניו וירא והנה גמלים באים ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק ותפל מעל הגמל ותאמר אל העבד מי האיש הלזה ההולך בשדה לקראתינו ויאמר העבד הוא אדוני ותקח הצעיף ותתכס. ראוי להבין על אמרו ויצחק בא מבוא שאינו מובן פירושו וחז"ל במדרש אמרו אתא ממיתא וגם המדרש אין לו ביאור והבנה על פשוטו גם אמרו והוא יושב בארץ הנגב קשה שאין זה מקום מסומן לידע היכן היתה ישיבתו גם אמרו חז"ל ויצחק בא מהיכן בא מהר המורי' וגם זה צריך ביאור גם אמרו וישא עיניו וירא והנה גמלים באים צריך ביאור גם לא מצאנו שידע כלל בהליכת הגמלים בפרט למאמר חז"ל שבא אז מהר המורי' א"פ לא הי' בביתו בעת שהלכו'. גם ותפול מעל הגמל צריך ביאור. גם ותקח הצעיף ותתכס צריך הבנה למה כסתה עצמה בצעיף גם בתרג' מתרגמינין ונסיבת עיפא ואתכסיאת ומילת עיפא לא נתברר שיהיה פירושו צעיף. ויש לרמוז כי הנה כבר אמרנו זה הרבה פעמים שהשי"ת ברא עולמו להטיב לברואיו ע"י שיכירו כח מלכותו ית"ש וברא מדת הדין בעולם כדי שיתיראו מפניו ויעשו תשובה כמאמר הכתוב משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה וביאור אותו הרב הקדוש מו"ה יעקב יצחק מפשיסחא זצקל"ה שכאשר נשמע הדין מן השמים. והארץ יראה ודרי' עשו תשובה אז תיכף ושקטה שנשקט ונתבטל כמאמר הכתו' והאלקים עשה שייראו מלפניו שמדת הדין לא נבראת רק כדי שיתיראו ולא להנהגה. והנה כבר אמרנו שאברהם אבינו ע"ה להיותו ממדת החסד רצה לשחוט את יצחק ולבטל מדתו מכל וכל. אמנם השי"ת לא צווהו רק להעלותו כדי שיתעקד ועי"ז יפעלו שתתבטל מדתו במדת אברהם לטובות הכ"י ולא שתתבטל מדתו לגמרי כי גם לבחי' גבורה צורך בעולם להמשיכין על

שונאי ישראל וזהו מאמר הכתוב עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה ולא חשכת פי' לכן לא חשכת ובקשת לשחטו לפי שירא אלקים אתה שאתה מתירא ממדת הדין. אמנם באמת גם למדה"ד צורך בעולם להמשיך על האומות כנ"ל ולכן לא נתבטלה מכל וכל. רק שנמתק על ידי העקדה וזהו מאמר הכתו' ויצחק בא מבוא רומז במלת מבוא שפי' ענין חזרה מביאה היינו שלא תבוא מדתו. כמו אל נא תמנע "מהלוך שפירושו שאתה מונע ההליכה שהמ"ם הפעולה מתפרשת בכל מקום על דרך זה וזהו בא מבוא פירש שבא בבחי' חזרה מירידת מדתו שנמתקי הגבורות בשרשן ובאו ממותקות. וזהו ג"כ יש לרמוז במדרש אתא ממיתא כמובן וזהו שאמרו חז"ל מהיכן בא מהר המוריה פירש מהיכן בא למדה זו שיהי' נמתק מהר המוריה בא שעל ידי העקדה נתפלל מדתו במדת אברהם ונצטרף אש במים באר לחי רואי רומז שדבר זה הוא באר ומקור להמתקות הגבורות. לחי רואי פירש לכווין את לבו לאביו שבשמים שהוא חי וקיים ולהתבונן שהוא רואה כל. ולשוב בתשובה שלימה ועי"ז והוא יושב בארץ הנגב כו' שע"י התשובה נתישבו הגבורות ונמתקו ונכללה מדת יצחק במדת נגב שהוא מדת ימין וחסד ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב ואמרו חז"ל שתיקן תפילת מנחה. ונראה לומר שלכך תיקן הוא תפילת מנחה שלעתותי ערב דינין מתערין בעלמא. ולכן תיקן תפילת מנחה כדי להמתיק מדתו ע"י התפילה וזהו ביאור הכתו' ויצא יצחק לשוח בשדה כדי לפנות ערב פי' לפנות כמו ופנה את הבית וביאורו שלכך תיקן התפילה כדי להעביר ולפנות הערב והחשכות ע"י התפלה וישא עיניו וירא והנה גמלים באים רומז שנשא עיניו לראות בביאות תגמולת ישראל וגמלים לשון גמול שראה שראוים לגמול טוב שמלאין מצות ומעש"ט ותשא רבקה את עיניה ותרא את יצחק שראתה שאעפ"כ מדתו מדת גבורה ותפל מעל הגמל גמל רומז לבחי' גבורה כידוע ואמר שנפלה ממדת הגבורה לבור לעצמה דרך אחר לבל תשלוט מדת הדין ותאמר אל העבד מי האיש וכו' ויאמר העבד הוא אדני לשון אם אדונים אני איה מוראי שהוא ממדתו שהוא מדת גבורה. ותקח הצעיף ותתכס ה'צ'ע'י'ף עם החמשה אותיות גימטריא ר"ס כמנין עשר הויות פי' שכסתה עצמה מפני מדת הדין בעשרה ההויות שבעשר הקדושות. ותרגומו ונסיבת ע'י'פ'א ואתכסיאת ע'י'פ'א גימטר' קס"א מילוי שם אהי' שהוא שם המקיף והסוכה כידוע שכסתה עצמה באימא עלאה מפני מדת הדין שלא ישלוט על הכ"י וכמו שאמר הבעש"ט זצוק"ל שלכך נקרא בינה אימא עילאה מפני שהתינוק המתפחד מאיזה דבר הוא נחבא תחת כנף בגד אמו וכמו כן הכנ"י מסתתרת מפני המקטריגים ע"י עולם התשובה שהוא אימא עילאה.

**ויבאה** יצחק האהלה שרה אמו כו' ויאהבה וינחם יצחק אחרי אמו ופרש"י ז"ל ויבאה האהלה ונעשית דוגמת שרה אמו כלומר והרי היא שרה אמו שכל זמן ששרה קיימת הי' נר דלוק מע"ש לע"ש וברכה מצוי' בעיסה וענן קשור על האהל ומשמתה פסקו וכשבאת רבקה חזרו. ויראה לרמוז בזה כי הנה ידוע אשר הש"י נתן לנו שבתות למנוחה ומועדים לשמחה המזכירין את ה' לעמו ישראל בכדי שיהי' עת פנוי לאיש ישראלי להמשיך עליו אור קדושה גם על ימי חול ולהכין לעצמו משבת לחבירו והנה בחג הסוכות אשר אדם יוצא מביתו ונכנס לסוכה ונעשה מוקף משבעה עננים והסוכה עילאה מקפת אותו מבחוץ ועי"ז מתמקין כל הגבורות שהם ממדת יצחק ומתגלין החסדים וההי' חסדים נכללים בהיסוד ומתיחדין עם המלכות. וזהו ביאור מאמר חז"ל שהובא בפרש"י שכל זמן ששרה קיימת הי' נר דלוק מע"ש לע"ש רומז שהמשיכה אור קדושה משבת לחבירו וברכה מצוי' בעסה "עסה גימט' קל"ה רומז להה' חסדים שעולין ק"ל ומתיחדין עם המלכות שהיא הה' תתאה וענן קשור על האהל רומז לשם אהי' שהוא המקיף החיצון לבל יוכלו המסטינין להתקרב אל הכנסת ישראל וזו פי' הפסוק וינחם יצחק פי' שמדת יצחק שהיא גבורה נתהפך לחסד ונמתקו הגבורות.

**ויזרע** יצחק בארץ ההיא וימצא בשנה ההיא מאה שערים ויברכהו ה' ויגדל האיש וילך הלוך וגדל עד כי גדל מאד ופירש"י בשם רבותיני כי גדל מאד שהיו אומרים זבל פרדותיו של יצחק ולא כספו וזהבו של אבימלך הכתובים אלו צריכים ביאור. גם הדרשות סתומים הם ועוד לאלקי מילין לרמוז בזה כי ידוע אשר עבודת יצחק היתה ליראה את השם ולפחוד ממנו ולידע דאית דין ואית דיין ושופט ומשפט. וע"כ נקרא בפי חכמי אמת כי יצחק הוא מדת הדין. אכן גם רצון יצחק אינו אלא לירא את השם ועי"ז יתמשכו רחמים לעולם ומדת גבורה על שונאי ישראל. וגם מדת יצחק מסכמת לזה כמו שאמרנו בר"ה ע"פ ויקרא אברהם שם המקום ההוא ה' יראה פי' שצריך ליראה את השם אשר יאמר היום בהר ה' יֵרָאֶה פי' שעל ידי שייראו את השם ית"ש השם הוי"ה יֵרָאֶה במילואו ויתעוררו רחמים על כנסת ישראל וע"י התשובה אדם שב לבחי' הרת עולם שהוא אור המקיף העולמות וצריך להמשיך הגדלות דמוחין שהם שמות המילואים של הוי"ה ב"ה אל אור המקיף שהוא שם אהי"ה ולהמתיק הגבורות בשרשן ואור המקיף היא הסוכה עילאה. וע"י שאנו מקיימין מצות סוכה היא מקפת אותנו ומגנת עלינו מן המקטריגין והשם הוי' בניקוד אלהים שהוא גבורה בחי' יצחק עולה אל הגדלות דמוחין ומתמתקין הגבורות בשרשן ואינן יוצאין כלל. וסכ"ך גימט' מאה מפני שכל העשר קדושות נכללות באור המקיף שהוא הסוכה עלאה וכ"א מהעשר כלולה מכל העשר ויו"ד פעמים י' עולה

מאה וע"י שמושכין הגדלות דמוחין אל אור המקיף מאירין כל העשר ספירות וזהו ויזרע יצחק בארץ ההיא בארץ ההיא היא הארץ העליונה כידוע שהיא מדת מלכות וימצא בשנה ההיא שנ"ה בגימט' ספיר"ה וימצא מאה שערים שמצא הארה בכל העשר ספירות שכל אחת כלולה מעשר וזה נרמז במה שאמרו רבותינו ז"ל אומד זה למעשרות הי' שכל אחת כלולה מעשר. ויגדל האיש וכו' עד כי גדל מאד פי' שיצחק שהוא בחי' גבורה ושרש הגבורות הוא שם הוי"ה בניקוד אלהים עלה אל הגדלות דמוחין אל העתיקא ועי"ז מתגלין החסדים ומתמתקין הגבורות. ובזה יש לרמוז במה שדרשו רבותינו זבל פרדותיו של יצחק ולא כספו וזהבו של אבימלך כיוונו בזה כי ע"י מצות סוכה שהיא צילא דמהמנותא הצדיק ממשיך עצמו לדביקות השם וקדושה וע"י כן אף כשיוצא מן הסוכה נשאר לו השארת הקדושה וידוע כי סוכה היא בחי' יצחק וזהו מאמרם ז"ל זבל פרדותיו של יצחק פי' זבל הוא לשון דביקות כמו יזבלני אישי פרודותיו הוא לשון פרידה של יצחק. פי' שאף שבשעה שנפרד מעט לעסוק בעניני העולם מהדביקות שהי' לו ע"י הסוכה שהיא בחי' יצחק הוא יותר טוב מכספו וזהבו של אבימלך כסף הוא אהבה ויראה שאהבה ויראה של האדם המתחיל לכנס בעבודת הש"ית שהוא אבי מלך שאבי לשון רצון (כמו לא אבה בדרכיו הלוך) שרצונו לעבוד את המלך מלפי המלכים הקב"ה שעבדות הצדיק היודע ומשיג הדביקות היא גדולה מאד כ"כ עד שהשארת אותה הקדושה שקנה לעצמו בישיבת הסוכה היא גדולה וטובה מאותה היראה ואהבה של אדם המתחיל לעבוד ה'.

**עוד** יאמר ויזרע יצחק בארץ ההיא וכו' ויברכהו ה' ופי' בתרגום אונקלס ואשכח בשתא ההיא על חד מאה בדשערוהי ויש לפרש ע"ד שפי' חכמי האמת על פסוק ושמי ה' לא נודעתי. שהכוונה שעד משה רבינו לא הי' השם מושג בעולם שהג' אבות שביקשו את ה' לא השיגו כ"א אותיות הו"ה משם הוי"ה והי' לא הושגה עד שבא משה רבינו. וידוע שמדת מלכות נקראת אספקלרי' שאינה מאירה מפני שהשגת מלכות שמים משיג כ"א לפי מדריגתו ושכלו כמו שפי' בזוהר הקדוש על פסוק נודע בשערים בעלה. כל חד לפום שיעורין דלי' אמנם כל המבקש את ה' בכל עוז וכל אות נפשו להשיג מלכותו ואמונתו ואמיתית מציאותו יתברך אף אם שכלו קטן מהשיג ההשגה היותר גדולה עם כל זאת יען כי הי' לבבו שלם לבקש את ה' ועל זה ישפוך שיחו וזאת כל מגמתו יחון ה' אותו מתנת חנם וילמדהו בינה והשכל ויראהו מנועם אורו יותר מהשגת שכלו וזהו הפירוש ויזרע יצחק בארץ ההיא זריעה נקראת עבדות השם כמו (זרעו לכם לצדקה) בארץ ההיא היא מדת מלכות הארץ העליונה כנ"ל שעבודתו היא להשיג מלכות שמים וימצא וכו'

מאה שערים שמצא והשיג מאה פעמים ממה שהי' משער בשכלו וזהו שפי' הת"א על חד מאה בדשערוהי שנראה הכוינה שהשיג על חד מאה ממה שהי' בהשערת שכלו וזהו שסיים הכתוב ויברכהו ה' שהשם ברכו בזה וחננו בהשגה זו כנ"ל.

**א"י** ויזרע יצחק בארץ ההיא וימצא בשנה ההיא מאה שערים ויברכהו ה' וכו' ופירש"י ורבותינו אומד זה למעשרות הי' והוא ע"פי מדרש חז"ל. והוא בלתי מובן כי גם אם האומד למעשרות מ"מ כשאנו יודעים סך המעשר אנו יודעים גם כן כמה סך התבואה שנתעשרה וא"כ מה חילוק בין אם האומד למעשרות או על גוף התבואה. גם מהו למעשרות הלא בימי יצחק עדיין לא הי' מעשר שני נוהג שעדיין לא הי' בה"מק ולא הי' אלא מעשר אחד והי' להם לומר אומד זה למעשר ויראה לרמוז בזה ע"פי הכתוב ויצחק בא מבוא באר לחי רואי ויש להבין מה משמיענו הכתוב בזה כי אין לך קוץ בתורה שהוא מיותר. אמנם הנה ידוע שע"י הסוכה נמתקין כל הגבורות שאברהם הוא יומא דאזיל עם כולו יומין והוא עם כל אחד מהשבעה רועים. והאדם היושב בסוכה כל שבעה הוא בחי' יעקב שהוא האדם העליון המתכסה בסוכה עילאה. וכמו שאמרנו למעלה ע"פ ויעקב נסע סכתה ועל ידי אברהם ויעקב נמתקין הגבורות של יצחק ונכללין בהחסדים ומאירין יחד כל העשר קדושות ע"י שנמשכין לתוכן פנימיות הספירות שהם שמות הויו"ת עם המילואין והשמות ההויות עם המילואין שהם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שעולין רל"ב כמנין הר"ת של 'באר 'לחי 'רואי מהו ויצחק בא מבוא כמו כי בא השמש כי' שמדת יצחק שקעה ונסתלקה מבוא עוד שנסתלקה שלא תביא עוד ע"י השמות שעולין כמנין הר"ת של 'באר 'לחי 'רואי. והנה אמרו חז"ל שהסוכה שהוא גבוה למעלה מעשרים אמה פסולה וידוע שהטעם הוא מפני שהסוכה הוא רומזת לאימא עילאה המסככת על יחוד הזו"נ שהם הו"ה משם הוי"ה וכל אחד מהם כלול מעשר קדושות והם יחד עשרים ולכן צריך שלא תהי' גבוה למעלה מעשרים שלמעלה מהן אין שם סוכה וזהו אמרו ויזרע יצחק בארץ ההיא וימצא בשנה ההיא ופי' רש"י ז"ל שהארץ קשה והשנה קשה ורומז שמאה שערים רומז לשערי בינה שיש בה עשר קדושות וכל אחת מהקדושות כלולה מכל העשר ושם המספר הגדול ועולה למאה והיא הסוכה עילאה וביאר הכתוב ע"פי פרש"י שאע"פ שהארץ קשה והשנה קשה שיש תגבורת הדינין אעפ"כ במתקין הגבורות על ידי הסוכה שהיא רומזת לסוכה עילאה המסככת על יחוד שיש בה מאה שערים. וזהו שפירש"י אומד זה למעשרות הי' פי' שהמאה שערים הם רומזים להסוכה עילאה המקפת הזו"נ שכל אחד כלול מעשר והם שני מעשרות ויברכהו ה' רומז שנתברך בשמות ההויות עם

המילואין שעל ידיהם מאירין כל העשר קדושות ומתמתקן הגבורות בשרשן ונמשכין רחמים וחסדים על הכנסת ישראל.

**וכל** הבארות אשר חפרו עבדי אביו בימי אברהם אביו סתמום פלשתים וימלאום עפר ויאמר אבימלך אל יצחק לך מעמנו כי עצמת ממנו מאד וכו' וישב יצחק ויחפר את בארת המים אשר חפרו בימי אברהם וכו' ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצאו שם באר מים חיים ויריבו רועי גרר עם רועי יצחק וכו' ויחפרו באר אחרת וכו' ויעתק משם ויחפור באר אחרת ולא רבו עלי' ויקרא שמה רחובות וכו' ויעל משם באר שבע וירא אליו ה' וכו' אנכי אלהי אברהם אביך אל תירא כי אתך אנכי וכו' ואבימלך הלך אליו מגרר ואחוזת מרעהו ופיכל שר צבאו ויאמר אליהם יצחק מדוע באתם אלי ואתם שנאתם אותי וכו' ויאמרו ראו ראינו כי היה ה' עמך ונאמר תהי נא אלה בינותינו בינינו ובינך וכו' ויעש להם משתה וכו' וישכימו בבקר וכו' וישלחם יצחק וילכו מאתו בשלום וכו' ויקרא אותה שבעה על כן שם העיר באר שבע עד היום הזה הנה ידוע שכל סיפורי מעשיות של התורה כולם מרמזין לרזין עילאין ויש לרמוז בזה כי הנה כל המצות כולם קרא אותם בזוהר הקדוש לבושין דמלכא והטעם שכל עשיית המצות הכוונה בהם להמשיך עי"ז פנימיות אלהותו יתברך המלובש במצוה זו ולהדבק בא"ס ב"ה כגון תפילין שנמשכין על ידם המוחין עילאין ובשבת הגם שאין מניחים תפילין נמשכין המוחין עלאין ע"י קדושת שבת ותפילת שבת וכן ביו"ט וכן בניענועי לולב ודומיהן ע"כ אין ראוי לאדם לעשות זאת מצות אנשים מלומדה כאשר ראה לזולתו שעושה כן יעשה גם הוא לא בזה בחר ה' רק בכל מעשיו תהיה מגמתו להשיג על ידי לבושים הללו פנימיות אלהותו יתברך וגם באבותינו הקדושים מצאנו ראינו שכאשר התנוצץ ניצוץ אברהם אבינו התחיל לשוטט בים שכלו איזה דרך ישכון אור השגת אלהותו כמאמרם ז"ל אצל שלמה המלך שעשה אזנים לתורה משל לפלטין גדולה שהיו בה פתחים הרבה וכל שהיה נכנס בתוכה היה טועה מדרך הפתח בא פיקח אחד ותלה הפקעת התחילו הכל נכנסין ויוצאין דרך הפקעת ועוד אמרו משל ליער קנים ולא היה אדם יכול לכנוס בה ובא פיקח אחד ונטל את מגל וכסח התחילו הכל נכנסין דרך הכיסוח שרומזו חז"ל בזה שאבותינו הקדושים פתחו לפנינו איזה דרך ישכון אור להשיג מציאת אלהותו וא"א ע"ה מצא לו דרך להשיג אלהותו ע"י אהבה וחסד והאנשים אשר היו בדורו בקשו גם הם להלוך באורחותיו אמנם לא תפסו רק הלבוש ולא השגיחו על הפנימיות שהוא להמשיך פנימיות אלקותו ולכן לא עלה בידם מאומה וזה רומז הכתוב וכל הבארות אשר חפרו עבדי אביו וכו' באר רומז להשגה ומעין נביעת החכמה ורומז שכל הבארות שחפרו עבדי אביו ע"י שלא השגיחו על פנימיות

להשיג מציאת אלקותו רק על הלבושים לכן סתמום פלשתים וימלאום עפר שלא עלה בידם מאומה אכן כאשר התנוצץ ניצוץ יצחק אבינו ונתן אל לבו לחפיר באר מים חיים מהשגות אור אלהותו יתברך כפי שורש נשמתו אז ראה ויחקור להשיג פנימיות אלהותו יתברך ע"י עבדות ה' ביראה ולידע דאית דין ודיין ולהשיג ע"י לבוש הזה פנימיות אור פני מלך ה' וזהו וישב יצחק ויחפור את בארות המים אמנם הסטרא דמסאבא בראותה איש אשר ישים אל לבו לבקש את ה' ולהשיג מציאותו אז תחרץ לעמוד נגדו ולבלבלו וזהו מאמר הכתוב ויחפרו עבדי יצחק בנחל וימצאו שם באר מים חיים רומז במלת חיים שמצאו דרך ולבוש להשגות אלהותו ית"ש ע"י הלולב שהוא גימטריא "חיים גם "חיים עם הכולל גימטריא "הדס אמנם ויריבו רועי גרר וכו' ויחפרו באר אחרת ויריבו גם עלי' שסט"א עמדו נגדם לבלבלם ויעתק משם כבר אמרנו בזה שרומז שכאשר הניע לבחי' עתיקא שאין שם שום אחיזה להחיצונים אז ויחפור באר אחרת ולא רבו עלי' ויקרא את שמה רחובות "רחובת עם הה' אותיות גימ' "תרכ"א כמנין "כתר עם הכולל.

**ויחפרו** עבדי יצחק בנחל וימצאו שם באר מים חיים נראה לרמוז בזה דהנה ע"י מצות סוכה ולולב אנו נצלים מכל גזירות רעות ומכל הקטרוגים ע"י שאנו ממשיכים המוחין שהן "חכמה "בינה "ודעת על המדות וממילא כשנשפע שפע לנפש שנתמלא בחכמה ובדעת להבין דרכי התורה ועבודה ממילא גם שפע גשמיות יורד עמם ובכל השנה כולה אנו ממשיכין המוחין על המדות ע"י התפילין שאנו מניחין הראש על כנגד המוח ועל היד כנגד הלב להורות שאנו משעבדין הלב והמוח לאבינו שבשמים אנו ממשיכין המוחין על המדות ע"י התפילין והשי"ן שהם רומזים על המוחין ובשבת נתמשכין המוחין ע"י שבת שהיא בעצמו אות ובסוכות אנו ממשיכין אותן ע"י הסוכה והלולב והנה "נצח "הוד "יסוד שבג' ראשונות הן בהמדות מוחין ולהבין זאת הוא עפ"י משל כשהרב לומד עם תלמידו מה שאצל הרב דבר קטן הוא אצל התלמיד דבר גדול שאינו משיגו כלל עד שהוצרך הרב להסביר לו ולטעמו ולהבינו וכל זמן שהתלמיד אינו משיגו כלל אז היא אצלו בבחי' כתר ואח"כ כשמתחיל התלמיד להבין מעט אז היא אצלו בבחי' חכמה ואח"כ כשמבין יותד היא אצלו בבחי' בינה ודעת וע"י דיבורו שמדבר הדבר ההיא נתגלה המוחין דהיינו השכל של הדבר שהוא במוחו של אדם ונמצא שגם הדיבר שהן השפתים היא בחי' מוח שע"י נתגלה המוח וע"פי דברינו אלה נבין מה דאיתא בכוונת שהאתרוג רומז למלכות שהיא ה' תתאה והלולב רומז לויו"ו וההדס רומז ליו"ד שההדס צריך להיות מג' ג' וביו"ד יש ג"כ ג' נקודות והערבות רומז לשפתים ולכאורה אינו מובן הלא ערבות הן נצח והיד וע"פי דברינו הוא מובן היטיב שהערבות הן נו"ה בהמוחין

אבל אצל המדות הן בחי' שפתים שהן ג"כ בחי' מוח שע"י השפתים נתגלה המוח כמו כן ע"י ערבות נתגלה המוחין על המדות והמוחין הן אהיה הויה אהיה לכן יש בתפילין של ראש כ"א הזכרות וכן בת"שי שהן שני פעמים אהיה והויה הן השמות בעצמן שעל ידן נמשכים הג' מוחין אהי' הויה אהיה וכן ע"י הערבות נתגלו הג' מוחין אלו אהיה הויה אהיה שהן בגימטריא ס"ח שעולה כמנין "חיים וכן הלולב בגימ' "חיים וזהו כוונת הפסוק ויחפרו עבדי יצחק בנחל ר"ל שחפרו במצות ערבי נחל וימצאו שם באר מים חיים ר"ל שע"י הערבות נמצאו ונתגלו המוחין אהיה הויה אהיה שהן בגימטריא "חיים כנ"ל.

**ויעל** משם באר שבע רומז לשבעת ימי הסוכות שאז נמתקין כל הגבורות מעל הכנ"י ויורדין החסדים על הכנ"י וזהי וירא אליו ה' וכו' ויאמר אנכי אלהי אברהם אביך אל תירא וכו' רומז שאני מסכים למדת אברהם אביך להמשיך החסדים על הכנ"י אל תירא פי' אל תמשוך בחי' יראה ופחד על הכנ"י כי אתך אנכי שהשם הוי' עם מדתך להמתיקה ויבן שם מזבח וכו' ויכרו שם עבדי יצחק באר רומז שכרו הבאר להשיג אלהותו ע"י שבעת ימי הסוכות והנה ידוע מאמר חז"ל ששבעים פרי החג הם כנגד ע' האומות שישבו בשלוה ועי"ז מוכרחין גם שרי האומות להודות בטובות עם בני ישראל אחרי שכל חיותם היא על ידי ישראל ואלולי זאת לא הי' מתקיימין אפילו שעה אחת וזהו ואבימלך הלך אליו מגרר ופיכל שר צבאו רומז לשרי האומות שבעל כרחם מוכרחים לבקש שלומן של ישראל וזהו ויאמר אלהם יצחק מדוע באתם אלי ואתם שנאתם אותי וכו' ויאמרו ראו ראינו כי היה ה' עמך וכו' כמובן ויעש להם משתה רומז לע' פרי החג שהם נקרבים בשביל האומות וישכימו בבוקר. רומז לשמיני עצרת שאז היו מקריבין פר אחד ואיל אחד ואז הקב"ה מתיחד עם הכנ"י לבדם ואין לזרים אתם. אז וישלחם יצחק וילכו מאתו בשלום רומז כמאמר חז"ל הנפטר מן המת יאמר לו לך בשלום ורומז שאז ניטל מהם כל חיותם וישראל יכנסו לחיים טובים ולשלום להתיחד עם בוראם ויהי ביום ההוא ויבואו עבדי יצחק ויגידו לו על אודות הבאר אשר חפרו ויאמרו לו מצאנו מים. ביום ההוא רומז לשמיני עצרת כנ"ל אז אמרו לו מצאנו מים רומז שמברכין הגשם שמרמז לטיפת הזיווג והיחוד והקב"ה מתיחד אז עם הכ"י וישראל משיגים פנימיות אלהותו באין שטן שכבר נסתלקו שרי האומות ויקרא אותה שבעה שהיחוד הוא על ידי הכנסת שבעת ימי הסוכו' שישראל נכנסין מקדושה לקדושה כדי שיתיחדו עם בוראם בשמיני עצרת כנ"ל והבן.

**ויהי** ביום ההוא ויבואו עבדי יצחק ויגידו לו על אודות הבאר אשר חפרו ויאמרו לו מצאנו מים עיין במדרש רבה וז"ל ויביאו עבדי יצחק אין אנו יודעים אם מצאו אם לא מצאו מן מה דכתיב וימצאו שם באר מים חיים הוי אומר שמצאו מים חיים עכ"ד

המדרש והוא פלאי אמנם היש לרמוז בכוונתו כי הנה כל אדם אשר ימלא את ידו להלוך בדרכי ה' ולהיות מעובדיו מן הצורך שיכרה לו באר ממקור לבבו לבל תהי' עבודתו מצות אנשים מלומדה להיות פרטי מעשיו כאשר עשו הוריו כי בזה לא תתכן עבודתו לאמיתה ודבר זה מצאנו ראינו לאבותינו הקדושים. שאברהם אבינו צולל בים שכלו ומצא בעבודתו לעבוד את ה' מאהבה. ויצחק אבינו לא היה די לו להשען על עבודת אביו ולצעוד באורחותיו אכן חפר באר אחרת ומצא השגת עבודת ה' מיראה. ולהתפחד ממדת הדין ולידע כי את הכל יבא אלקים במשפט מכן הגם כי מדת יצחק היא מדת הדין כבר אמרנו בזה למעלה כי לא היתה מגמת יצחק אבינו לנטות על בניו קו המשפט ח"ו. ולשפטם במדת הדין חלילה. אך כל מדת יצחק אינו רק ליראה את השם הנכבד ולשוב אליו יתברך ולנער את הרשעים אשר אין פחד אלקים לנגד עיניהם מעולם. ולא יחילו מפני זעמו אמנם עם בני ישראל הגם אם לא זכו מעשיהם כי אדם אין צדיק בארץ וכו'. המה יראים מפני השם ית' ויבושו ממעשיהם ויכלמו מעונותיהם ולאיש אשר אלה לו גם מדת יצחק מסכמת לרחמהו ולקבלו בתשובה ולא לשפטו לפי מעשיו וזהו כוונת הכתוב. והאלקים עשה שיראו מלפניו כלומר שמדת הדין לא נבראת כי אם שיראו מלפניו וישובו בתשובה וידוע כי כל עניני עבדות השם יתברך נקראים בארות שהם מקורות נובעים מים הנאמנים וזה נרמז במה שנאמר למעלה וכל הבארות וכו' סתמום פלשתים כלומר שכיון שנפטר אברהם אבינו ע"ה גברו פלשתים וסתמו הבארות. הוא רומז לשכל אמונת אלקי עולם שבקשו להכחיש אמונתו וזהו שנאמר וישב יצחק ויחפור וכו' שהוא שב לפרסם אלקותו ומלכותו יתברך. וזה כוונת המדרש כי הנה ידוע אשר מדת חסד נקראת חיים. וחיים בגימטריא לולב ועם הכולל הוא ג"כ גימט' של הדס. ולולב הוא רומז לשם הויה ב"ה כידוע לחכמי האמת אשר הוא מדת רחמים. והנה עבדי יצחק ומשרתיו (אשר מצאנו במסכ' חולין בדף ד' על פסוק מושל מקשיב וכו' שדרשו חז"ל שהמקשיב לדבר אמת כל משרתיו צדיקים) בוודאי היו צועדים באורחותיו. ובדרך אשר הורה לפניהם ולזה חפרו בארות ר"ל שחפרו למצוא יראת השם מדת יצחק. וכבר ביארנו שתכלית בקשות יצחק הו' שיתיראו ממדת הדין וישובו בתשובה למען יתמתקו הגבורות בשרשן וימשכו רחמים לעולם וזו פי' הענין שכשהיא אומר ויאמרו לו מצאנו מים ולא פי' מהות המים. וכל ההשגות נקראים מים כידוע אינו יודע אם מצאו אם לא מצאו. כלומר כיון שהם חפרו למצוא מקור רבם שהיא היראה לא נדע האם מצאו תכלית המבוקש ג"כ שהוא המשכת החסדים להמשיך הרחמים לעולם לזה למדינו הכתוב למעלה וימצאו שם באר מים חיים שמצאו מים חיים שהם החסדים כנ"ל.

**ויהי** כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות וכו' ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי וכו' ורבקה אמרה אל יעקב וכו' לך נא אל הצאן וקח לי משם שני גדיי עזים טובים ואעשה אותם מטעמים לאביך כאשר אהב וכו' ותעש אמו מטעמים כאשר אהב אביו וכו' ותתן את המטעמים ואת הלחם וכו' הוה גביר לאחיך וכו' הן גביר שמתיו לך וכו' ראוי לתת לב בפרשה זו א' מה ראה יצחק לברך את עשו הרשע ב' אמרו ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי לפי השקפה בלתי מובן שיצחק אבינו יבקש מטעמים הערבים לחיך ויקוץ בזולתם הלא צדיק אוכל לשובע נפשו לבד והמתוק ובלתי מתוק שוה בעיניו גם צריך טעם על השנות הדבר פעמים ושלש ואעשה אותם מטעמים כאשר אהב ותעש וכו' כאשר אהב אביו גם צריך ביאור מה שהשיב לעשו הן גביר שמתיו לך יעוין ברש"י והרבה פנים לתורה גם למה בחרה רבקה לקחת גדיי עזים ולא כבשים הלא גם כבשים מצותן לקרבן פסח גם מלת טובים צריך ביאור. אמנם יראה לרמוז בזה כי הנה אבינו יצחק לא נעלם ממנו כי יעקב ראוי יותר לברכה מעשו ואולם יצחק אבינו היתה מדתו מדת גבורה ודין וידע בנפשו כי הגם שיברך לעשו לא תחול הברכה כי אם בדין ובאם לא יזכה לא תעשו פרי ועל אופן זה שם מגמת פניו בברכתו לפקוד על עשו בדין הקשה ולזה אמר שיעשה מטעמים כאשר אהב כי הנה אמרו חז"ל סימנא מלתא וליכל אינש בריש שתא קרא ורוביא סלקי ותמרי וחז"ל האחרונים מנעו ממנו לבל נאכל דברים חמוצים בר"ה והטעם כי המשכת הברכה הוא לפי ענין הוראת המאכל ההוא ודברים מתוקים הם ממדת החסד והחמוצים והחריפים הם ממדת גבורה ולזה אנו אוכלים בר"ה דברים מתוקים ויצחק אבינו להיות כי מדתו היא גבירה אהב ג"כ מאכלים עזים וחריפים המעוררין מדתו ולכן צוה להביא לו מאכלים ההם כדי להמשיך הברכה מסטרא דגבורה ואמנם רבקה יראה לנפשה פן ח"ו בעת ברכתו לעשו יצא מפיו דבר המזיק ליעקב לזאת צותה שיקדמנו ויקח גדיי עזים טובים מלת גדיי לשון מגדים רומז כי עזים הם ג"כ רומזים לסטרא דדינא וגבורה לשון עז והיא לקחה והמתיקה הגבורות ועשתה אותם טובים ולזה נתנה מטעמים ולחם מלת "לחם אותיות "מחל גם אותיות "חלם כי נקודת חולם היא ממדת הרחמים כידוע גם "לחם גימטריא "מזלא שהוא מנין ג' הויות וכל זה כדי להמתיק הגבורות ולהמשיך על יעקב אבינו גבורות ממותקים ולזה הביא לו יין המשמח לבב אנוש כדי להמתיק מדת יצחק ובכדי שיברכהו בשובה ונחת וכן עלתה בידו וברכו הוה גביר לאחיך ביאורו שמדת גבורה יחול על אחיך ועליך יתמשכו רחמים ואח"כ כשבא עשו נאמר ויחרד יצחק חרדה גדולה שאז חזר למדתו מדת פחד יצחק ולזה אמר לעשו

הן גביר שמתיו לך ביאורו כנזכר שכל הגבורות שמתי עליך ועל כן אין מקום לברכך עוד ועל יעקב המשכתי הרחמים וחסדים ומפני כן יתקיימו בידו.

**א"י** ויהי כי זקן יצחק וכו' ויקרא את עשו וכו' ועשה לי מטעמים כו' בעבור תברכך נפשי כו'. הנה ע"ז עמדו כל המפרשין מה ראה יצחק לשאת פני רשע שיבקש לברכו הכי נעלם מאתו רוע מעלליו. ועוד לאלקי מילין ע"ד פשוטו. ומובן בזה גם כן ענין המטעמים שצוה יצחק לעשו שיעשה לו ונקדים מאמר חז"ל ע"פ שמעו אלי כל אבירי לב הרחוקים מצדקה שכל העולם ניזונים בצדקה והם ניזונים בזרוע וביאור הדבר. כי הנה הש"ית ברא עולמו להטיב לברואיו שתתגלה שכינתו בתחתונים. וישראל עלו במחשבה תחילה שצפה הקב"ה שהם יהיו מוכנים לקבל תורתו ולדבקה בו יתברך באמצעית עסק התורה הי' טבע הבריאה שיהי' לכל מי שירצה לעבוד הש"ית יהי' לו כל טוב בני חיי ומזוני וכל השפעות טובות שאם יצטרך לבקש טרפו וטרף אנשי ביתו ובאם יטרד עצמו בבקשת המזונות ושארי דברים הכרחים תורתו מתי יהי' נעשית לכן מן ההכרח שיהי' לכל איש הישראלי אשר נדבו לבו לעבוד את השם שיהי' לו כל טוב בני חיי ומזוני וכל השפעות טובות וכמה עבדים לשמשו כמאמר הכתוב ועמדו זרים ורעו צאנכם ובני נכר אכריכם וכו' וכל הייעודים שיעדה תורתינו הקדושה הטובות שיהיו לישראל באם ישמעו אל המצות השם שיברך פרי בטנם ופרי אדמתם וכל משלח ידיהם כולם אמנם בדרך שכר חלף עבודתם כמו שיראה בהשקפה לפום רהיטא עד שהוקשה לקצת מן הראשונים למה ייעדה התורה שכר המצות בעולם הזה ולא הובטחו בשכר העקרי שהוא עו"הב ולדרכינו יובן שכל הבטחות הטובות אינו מדרך שילום שכר רק שכן חייבה טבע הבריאה שיהי' לכל איש ישראלי כל הצטרכות בבני חיי ומזוני בכדי שיהי' לבו נכון לעבוד את השם בלי טרדות הלב וזהו שניזונים בזרוע מפני שכן חייבה כוונת הבריאה שיהי' להם כל הצטרכותם. אכן כל העמים שלא קבלו התורה ואינם מקיימים שום מצוה ממצות ה' אין ראוי שיהי' להם שום שפע ומזון מטבע הבריאה אחרי שכל טובות העו"הז לא נברא אלא שיהי' מוכן לעובדי השם הצטרכותם. ולכן כל כבוד עושר העמים בדרך גזילה הוא בידם אם לא שיהיו משמשים את ישראל אז יטלו שפעם מחמת השימוש שמשמשין אותן ובזה יובן מאמר חז"ל במס' בבא קמא ע"פ עמד וימודד ארץ כו' שכיון שראה הקב"ה שהשבע מצות שקבלו עליהם ב"נ שאין מקיימין אותן עמד התיר ממונם לישראל. ולדרכינו יובן היטיב שאחרי שכוונת בריאת העולם לא הי' אלא שפריו וטובו יהי' מונן למקיימי מצות השם ועבדיו א"כ הם שאינם מקיימין המצות כל טובם הוא רק גזול בידם ומן הראוי ע"פ הטבע הבריאה שלא יהי' להם כל מאומה לכן ממונם מותר לישראל שבאמת הממון הזה

הוא של ישראל שהם מקיימין מצות השם ב"ה והנה יצחק אבינו ע"ה כשבא לברך את בניו ראה והתבונן שיעקב אבינו אינו צריך לברכתו שבלא זה הרי אדני בריאת העולם הוטבעו ויוסדו על זה שיהי' לזרע יעקב אשר בם בחר די מחסורם מכל טוב אחרי שהם יקבלו התורה ויקיימו אותה בכדי שלא יטרוד אותם הבלי הזמן. אמנם עשו הרשע ראה יצחק אבינו שע"פי הטבע הבריאה אין לו כל מאומה מחמת שאינו מקיים שום מצוה מהמצות. לכן רצה לברכו בברכה שבירכו באמת אח"כ שהיא על חרבך תחי' ואת אחיך תעבוד שביאורו שכל חיותו לא יהי' רק על אחד משני פנים או ממה שיחמוס בחרבו בדרך גזילה אחרי שאינו ע"פי הדין שיהי' לו שום טובה או שיקבל עליו שיעבוד את אחיו ויהי' לו שפעו בדרך פרס שנוטל העבד מרבו שמשמשו. ולכן צוה לו לעשות המטעמים לרמוז לו ע"ז שאי אפשר שתחול עליו שום ברכה אם לא ע"י שיהי' משמש לעובדי השם ובזה יטול שפעו בדרך פרס שנוטל העבד מרבו. וזולת זה אין לו רק מה שיקח בחרבו ויגזול ויחמום ואחר כך כשנכנס יעקב אבינו ע"ה נחה על יצחק רוח השם ובירכו ברכה הראוי לו שיעבדוהו עמים וכל הברכות כולן שיהי' הכל מוכן לו שיהי' פנוי לעבודת השם יתברך בלי טורח ועמל בעניני הפרנסה ואחר כך כשנכנס עשו אמר לו בא אחיך במרמה ויקח ברכתך פי' שכבר לקח גם ברכתך עבורך שכל ברכתך אינו אלא שתהי' עבד ליעקב והרי ברכתיו בזה שתהא עבד לו כנ"ל.

**במוצאי** יו"ט הראשון של חג ירדו לעזרת נשים ומתקנין שם תקון גדול מנורות של זהב היו שם וארבעה ספלים של זהב בראשיהם וארבעה סולמות לכל אחד ואחד וארבעה ילדים מפרחי כהונה ובידיהם כדים של מאה ועשרים לוג שהן מטילין לכל ספל וספל מבלאי מכנסי כהנים ומהמייניהן מהן היו מפקיעין ובהן היו מדליקין ולא הי' חצר בירושלים שאינה מאירה מאור בית השואבה. חסידים ואנשי מעשה היו מרקדין בפניהם באבוקות של אור שבידיהן וכו' ע"כ הנה אמרו בגמרא שלכך נקרא בית השואבה שמשם היו שואבין רוח הקודש וראוי לתת לב למשנתינו על עניני המנורות וגם על אמרו שהיו מתקנים שם תקון גדול מהו וגם אמרו ד' סולמות לכל אחד אין אנו יודעין אם פירושו לכל אחד מהספלים או לכל אחד מהמנורות גם על ענין שאיבת רו"הק מהו. ויש לרמוז בזה כי הנה כל מגמתינו בימי החג בישיבת הסוכה ולולב והקפות להמשיך פנימיות אלהותו עלינו ולהכנס מקדושה לקדושה ולהמשיך עי"ז הה' חסדים שיושפע על הפנ"י ועי"ז יתיחד השם הוי"ה בשם אדני ויהי' ה' בהיכל קדשו ויומתקו כל הגבורות בשרשן והנה ידוע שהגבורות הם ק"כ צירופי אלהים ועי"ז שאנו ממשיכין פנימיות ההוי"ה אל המקיכים מתמתקים כל הגבורות וזה רומז שבמוצאי יו"ט הראשון

על ידי הלולב וההקפות היו יורדין לעזרת נשים רומז למלכות שמים שנקראת עזרת נשים ומתקנים שם תיקון גדול על ידי שמיחדים השם הוי"ה ב"ה להמשיך אותו לשם אדני ומנורות של זהב היו שם רומז שגם בחי' זהב שהיא בחי' דין היתה מאירה וד' ספלים של זהב בראשיהן רומז לד' אותיות הוי"ה שע"י המשכות הויות ממתיקין כל הגבורות וד' סולמות לכל אחד ואחד רומז לאותיות שם אדני שהוא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה וארבעה ילדים מפרחי כהונה ובידיהם כדים של מאה ועשרים לוג. מלת כדים רומז לי"ב צירופי הוי"ה שהי"ב צירוכים הם מ"ח אותיות והשם הוי"ה עולה כ"ו ומ"ח וכ"ו עולה כמנין כדי"ם גם כדים עם הד' אותיות גימטריא מזל"א שהוא הי"ג מכילין דרחמי שהם מקור החכמה ומאה ועשרים לוג רומזים לק"כ צירופי אלהים שע"י מזלא עילאה נמתקו ק"כ צירופי אלהים ואמר אחר כך מבלאי מכנסי כהנים ומהמייניהן מהן היו מפקיעין רומז שע"י גודל שפלות רוחם של הכהנים שהיו מקטינים א"ע ומחזיקין א"ע בשפלות כבגד בלוי על ידם היו מפקיעין לשון המשכה שעל ידם נמשך אליהם אור אלהותו יתברך ונמתקו הגבורות ובהם היו מדליקין שע"י שהיו לבבם דולק ומתלהב לאהבת בוראם עי"ז נגה עליהם אור אלהותו יתברך וחופף עליהם קדושתו ולא הי' חצר בירושלים שלא הי' מאירה מאור בית השואבה רומז שלא היה בירושלים שום קיבוץ מבני ישראל שלא הי' מאיר עליהם אור קדושה מקדושת אלהותו יתברך שהמשיכו עליהם בבית השואבה וחסידים ואנשי מעשה היו מרקדין בפניהם באבוקות של אור שבידיהן ידים רומזים לאהבה ויראה כידוע ורומז שע"י גודל תבערת יקוד אהבתם ויראתם שהי' דולק בלבם בזה היו מרקדין ומפני זה היו שואבים שם רוח הקודש מפני שהמשיכו עליהם אור פנימיות אלהותו ונתדבקו באין סוף ב"ה.

## פרק ג

### רמזי יום ג של סוכות

**ויעקב** נסע סכתה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סוכות וכו' הפסוק הזה הוא בלתי מובן ויראה בו כי הנה ידוע מכתבי האר"י ז"ל שהסוכה היא על שלשה בחי' הרמוזים בפסוק בסכות תשבו שבעת ימים ששנים נכתבו חסרים הא' הוא המקיף המלכות שמים לבדה והב' הוא המקיף הז"א לבד והשלישית שנכתב' מלא בוי"ו הוא המקיף של שניהם יחד כשמתיחדין הזו"נ והיא הסוכה עילאה והנה חז"ל אמרו על פסוק ויבן ה' אלקים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה מכאן שניתן באשה בינה יותר מן האיש וזה בלתי מובן על פשוטו. ויראה לרמוז בזה כי הנה ידוע שהיסוד נקרא כל מפני שכולל בו הה' חסדים שמקבל מהמדות שלמעלה ממנו והמלכות נקראת כלה מפני שהיא

כוללת דכוללת מחמת שכוללת הה' חסדי' שקיבל היסוד מהמדות וגם היא מקבלת מה שנכלל בהיסוד עצמו שהוא ג"כ ה' חסדים ולכן נקראת כלה בתוספת ה' מחמת הה' חסדים שנכללו בהיסוד ונשפעו בה וזהו שניתן בה בינה יותר מן האיש רומז להמלכות שמקבלת השפעה יותר מהיסוד שהוא בחי' דכר והנה ידוע שיעקב אבינו ע"ה הוא בחי' הדעת שעל ידו נעשה עיקר היחוד. ולכן נמשכת עליו הסוכה עלאה שהיא המקיף של זו"נ כשמתיחדין והוא המקבל השפעה מספי' בינה להריק למדות מלכות. וזהו אמרו ויעקב נסע סכותה רומז להסוכה עלאה שהוא השיג בחי' הסוכה עלאה מפני שהיתה מדריגתו גדולה שהיה בחי' הדעת שעל ידו נעשה היחוד ולכן נמשכה עליו הסוכה עלאה שמקפת הזו"נ. ויבן לו בית ביתו זו אשתו רומז למדת מלכות נוקבא דז"א שהמשיך שפע בינה למדת מלכות. ומלת ויבן לשון בינה כמאמר חז"ל למעלה. ולמקנהו רומז לאנשים שנדבקו בו שהם קנינו ע"י שהדריכם בדרכי השם שהם עדיין לא הגיעו למדריגתו לעשות היחוד כמוהו ולהם עשה סכת חסר רומז להשני הסוכות שהם חסרים בפסוק בסכת תשבו שמרמזים על סוכת הז"א לבדו וסוכת המלכות לבדה בלי היחוד והבן.

**א"י** ויעקב נסע סכתה ויבן לי בית ולמקנהו עשה סכת הנה הראשי תיבות של "לו "בית "ולמקנהו עולים לולב ל' של "לו "וב' של "בית "ולמד וא"ו של "ולמקנהו וק"ל.

**ויאמר** יעקב אל ביתו ואל כל אשר עמו הסירו את אלהי הנכר אשר בתוככם והטהרו והחליפו שמלתיכם ונקומה ונעלה בית אל וכו' ויתנו אל יעקב את כל אלהי הנכר אשר בידם ואת הנזמים אשר באזניהם ויטמון אותם יעקב תחת האלה אשר עם שכם הנה רבו דקדוקי מאמר הזה א' אמרו הסירו את אלהי הנכר וחלילה לשבטי ישראל שיהיו בידם ע"א וגם מה שפרש"י אלהי הנכר שיש בידכם משלל של שכם אינו מספיק שהרי היו יכולין לבטלה ע"י עכ"ם (כמו שמצינו בעטרת מלכם שבטלם את הגיתי) עוד אמרו אשר בתוככם שהי' לו לומר אשר עמכם שלשון תוך אינו נופל רק על תוכיות הגוף ופנימיותו עוד אמרו והטהרו במה יטהרו כי אפר פרה עוד לא היה להם גם והחליפו שמלותיכם צריך ביאור מפני מה ההכרח להחליפם גם אמרו ויטמין וכו' תחת האלה אשר עם שכם יש להבין מה צורך להזכיר מקום ההטמנה אמנם נרמז בזה ענין פנימי כי הנה ידוע מאמרם ז"ל וכבר דברנו בו כי שבעים פרי החג היו קרבים לנגד השבעים אומות להגן עליהם ואמרו חז"ל ברעיא מהימנא שאלולי הקרבנות לא היו מתקיימים בעולם ועי"ז אין יכולת לשרי הע' אומות לשלוט ולבלבל עשית המצות וקיומם וע"כ מסכימים על עבודת ישראל (וניתנו הקרבנות להיקרב בסכות כי כל עניני סוכות מורין להכניע שרי האומות כאשר יבואר אי"ה לפנינו בס"ד) וכבר אמרני בפ האזינו על פסוק יצב גבולות עמים

למספר בני ישראל שכוונתם שהציב גבולות עמים ואומותם ושריהם כמנין ע' נפש יוצאי ירך יעקב למען ישלוט כל אחד על שר משריהם ובכל דור ישנם ע' צדיקים בחי' הע' נפש להכניע השרים ונוסיף בביאור הדבר באופן היכולת להכניעם כי כל אומה מהשבעים אומות היא שקועה במדה רעה משונה מאומה אחרת ולזה עינינו רואות בהאומות כי מהם אשר טבע העם ההוא לשפוך דם ומהם אשר טבע האומות להיות שטופים בזימה וגניבה ודומיהן זה יורה כי שר שלהם הוא המושך אותם לזה ואדם נברא כלול מכל העולמות עליונים ותחתונים ויש בו כללות הע' שרים ג"כ והוא כח המושך לתאוות הגשמיות שונות זו מזו והצדיק אשר ביער הרע מקרבו והפכו לטוב והכניס הדבר ההוא תחת הקדושה יש לאל ידו להכניע השר המושך אל התאווה ההיא שנכנסה להקדושה ע"י הצדיק (ד"מ אם הצדיק מלמד להחוסים בצילו לבל ילבשו מלבוש נכרי ומכניס הדבר הזה אל הקדושה מכניע בזה אומה ושר שלה המושך אותה לתאוות מלבושי פריצות) והנה ידוע לחכמי האמת אשר כוונת הלולב וההדס והאתרוג משתנים בכל יום מהז' ימים בצירופים ולבושי השמות שונים זה מזה וע"י ההקפות שעושים בכל יום מהז' ימי הסוכות יש יכולת להצדיקים להכניע בכל הקפה יו"ד שרים משרי האומות ובמשך ימי החג יכנעו כל הע' בכוונת הקדושות ושמות הידועים ליודעי חן וכוונת שם הוי' שההי"אן במילוי יו"דין והוא"ו במילוי אל"ף (שהיא שם ס"ג כזה "יוד "הי "ואו "הי) צריך לכוין בכל יום והג' יו"דין והא' הנמצא בשם זה הוא עולה שם אל. וזהו ויאמר יעקב וכו' הסירו את אלהי הנכר כלומר שיסירו כל התאוות הגשמיות הבאים מסט"א שנקראת אלהי נכר ר"ל ועי"ז תכניעו השרים והטהרו פירש שיטהרו לבם מכל התאוות והחליפו שמלותיכם ירמוז שיכוונו כוונת ההקפות שמקיפים עם הלולב שהם מתחלפים בכל יום בלבושי שמות וע"י זה יכניעו השרים לגמרי ונקומה ונעלה בית אל ירמוז אל הכוונה הכוללת כל הימים שהוא שם ס"ג אשר יש בו ג' יו"דין וא' שהוא שם "אל כנ"ל ויתנו וכו' ואת הנזמים אשר באזניהם הוא ע"פ מה שנאמר מסיר אזנו משמוע תורה שהפי' שאדם הנוטה לתאוות הגשמיות עושה לעצמו מסך המבדיל לאזנו ועי"ז לא יוכל לשמוע דברי תורה מצדיקי הדור שאף ששומע אינו נכנס לאזניו ואינו יורד למעמקי לבו וזהו ויתנו וכו' ואת הנזמים אשר באזניהם פי' שהסירו המסך המבדיל אשר היה באזניהם ע"י שהסירו אלהי הנכר וגברו על התאוות וזהו ויטמון אותם יעקב פי' שהכניע את אלהי הנכר הוא בחינת הרע של הע' שרים טמן אותן לבל יוכלו לשלוט תחת האל"ה נוטריקין "אתרוג "לולב "הדס אשר עם שכ"ם נוטריקין "שם "כבוד "מלכותו ופירש הדבר שע"י קבלת מלכות שמים וכוונת האתרוג לולב הדס הכניע הע' שרים תחת ידו כנ"ל

## פרק ד

### רמזי יום ד של סוכות

**וידבר** אלהים אל משה ויאמר אליו אני ה' וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי ה' לא נודעתי להם וכו' ופרש"י לא נכרתי להם במדת אמיתות שלי שעלי' נקרא שמי ה' הנה דברי רש"י צריכים ביאור ונבין ג"כ עפי"ז למה משה רבינו הוא רביעי לאשפיזין והאבות קודמין לו והלא הוא היה אדון הנביאים ואב לחכמים לקודמין לפניו ג"כ ויראה לרמוז עפ"י מה דאיתא בתיקונים ע"פ זה שהאבות הקדושים נתדבקו בהג' אותיות משם הויה ב"ם אברהם בהה' עילאה ויצחק בהיו"ד ויעקב בהוא"ו והה' תתאה לא הושגה עד משה רבינו וביאור הדבר כי הנה כל מגמת אבותינו הקדושים היה להמשיך אלהותו יתברך לעולם והמשכת אלהותו הוא שידעו באי עולם שהוא ית"ש המהוה את כל העולמות וכשמתגלה ידיעה זו בעולם ממילא נמשכים רחמים וחסדים גדילים לעולם כי באור פני מלך חיים וכשח"ו מתעלמין בני אדם מאלהותו יתברך אין הרחמים מתגלין והוא להיפך ח"ו והאבות הקדושים הגם שהם השיגו מאמיתית אלהותו יתברך מ"מ עדיין לא היה ביכולתם להמשיך התגלות אלהותו לכל העולם שיתגלה שכינתו בתחתונים ולכן לא הושגה הה' תתאה שהיא רומזת להתגלות שכינתו יתברך עד שבא משה רבינו והוריד שכינתו יתברך להתחתונים ונתגלה מלכותו יתברך בפום בי' ומאז נעשה השם הויה ב"ה במלואו וזהו שבחו של משה רבינו שהשיג הה' תתאה שעל ידו נתגלה מלכותו יתברך בעולם ומאז השם שלם ויש יכולת להמשיך לתוך השם הוי' שמות המילואים שהם נשמות העולמות. והנה מקור אותיות השם הוי"ה יוצאין מהמוחין ובאימא עילאה שהיא הסוכה עילאה שם הוא ציור האותיות והעולמות והיא מסככת עליהם כאמא על בניי'. והנה ידוע שנשמת בינה הוא שם ס"ג שהוא עולה עם המילוי סכ"ך וצריך להמשיך השם ס"ג ע"י הסוכה על כל השבעה רועים וז' פעמים ס"ג עולה אמ"ת וכל זמן שאין התגלות מלכותו יתברך בתחתונים אין השם הוי"ה בשלימותו ואי אפשר להמשיך לתוכו השם ס"ג שהוא נשמת העולמות וזהו שפי' רש"י ושמי ה' לא נודעתי לא נכרתי להם במדת אמיתית שלי פי' כל זמן שלא הי' התגלות אלהותו בעולם לא הי' השם שלם בהה' תתאה ולא הי' באפשרי להמשיך השם ס"ג לכל אחד מהשבעה רועים שעולה ז' פעמים ס"ג כמנין אמ"ת עד שבא משה רבינו ע"ה והוריד שכינתו בתחתונים מאז יש יכולת להמשיך לעולם נשמות ההויות. ולכן הוא רביעי לאושפיזין עילאין שזה הוא שבחו שנתגלה על ידו האות רביעי משם הוי' ב"ה ע"י שהמשיך שכינתו בתחתונים ונעשה השם שלם מה שלא עלתה עדיין ביד האבות הקדושים כנ"ל.

**ויכתב** משה את התורה הזאת ויתנה אל הכהנים בני לוי הנושאים את ארון ברית ה' וכו' ויצו משה אותם לאמר מקץ שבע שנים במועד וכו' בחג הסוכות וכו' תקרא את התורה הזאת וכו' הקהל את העם וכו'. המשך הכתובים אלו צריכים הבנה א' מה ההכרח באמרו בני לוי הלא ידענו שהכהנים בני לוי. גם הנושאים את ארון הוא מיותר לפי ההשקפה ראשונה. ומדוע נתנם אל הכהנים לבדם ולא לכל ישראל עוד קשה הלא מצות הקהל היא מכלל התורה והמצות. ולמה כתיב ויתנה אל הכהנים ואח"כ ויצו משה וכו' הלא אם כלה לכתוב את כל התורה אין ספק שגם פרשת הקהל לא תגרע מכל התורה וכבר כתובה בתורה והי' מן הצורך לכתוב תחילה פרשת הקהל ואח"כ ויכתוב משה וכו' גם אמרו תקרא את התורה וכו' הקהל את העם וכו' הלא טרם יקרא מן הצורך להקהל את העם למען ישמעו את הקריאה. אמנם יש לומר בזה כי הנה עוד יש להבין מדוע נגבל הזמן בשנת השמיטה ובחג הסוכות דווקא לא בשארי שנים ובשארי מועדים. והענין הוא על פי מאמר חז"ל לא ניתנה תורה אלא לאוכלי המן וביאר הדבר הוא ממה שאמרו ז"ל על פסוק לא בשמים היא ולא מעבר לים היא וכו' שאינה מצוי עם אותם שהלכו בימים ובדרך רחוקה והטעם כי האדם אשר נטה שכמו לטרדת הזמן ולבקש מזונו אין ביכולתו להגות בתורה ולהשתעשע בפנינים ולהבין דרכה לאשר לבבו פונה לקניני העולם ולא תמצא תורה כ"א באנשים אשר השליכו אחרי גיווים כל מקרי העולם ולא יחתרו לבקש קניני העולם רק לקיום גופם ולא יותר והם מתבודדים לבקש את ה' וטובו וזה ינעם לנפשם ויערב ללבם לאנשים ההם ניתנה תורה. וזהו כוונתם שאמרו לא ניתנה התורה אלא לאוכלי המן שכוונתם הוא שאוכלי המן לא הטרידו נפשם בבקשת הזמן כי לקטו עומר לגלגלת והי' די להם למחיתם לכל היום ההוא ולאנשים כערכם שאינם מטרידים עצמם בטרדת הזמן להם נתנה תורה למורשה וישנם אנשים אשר מקנאים את צדיקי הדור בראותם כי ילכו לאורם לשמוע מפיהם דברי אלהים חיים והאנשים ההם יחשבו לדמות לערך הצדיקים בתורתם ולא יבינו כי רחוקים הם מדרך הצדיקים אשר לא הטרידו שכלם מעולם בהבלי הזמן ופגעיו אכן כל אות נפשם להשיג דרכי ה ולחזות בנועם אורו ובאהבתו ישגה תמיד. וקדמונינו ז"ל ראו כי אזלת יד ורוב הציבור המה טרודים למצוא טרף לביתם וכל ימי השבוע אינן יכולים לקבוע עיתים לתורה ותיקנו שיתאספו הציבור בכל השבת והחכם דורש לפניהם ומורה לפניהם הדרך אשר ילכו בה וכן היו עושין מדי שבת בשבת כדאיתא בגמרא ועי"ז האנשים המשכילים שמו לנפשם לזכור את בוראם במשך ימי החול לבל יתמשכו אחר טרדת הזמן ושלא לשכוח ח"ו את ה' אלהינו אכן עדיין לא מצאו די ספוקם לכל כללות בני עמינו כי להיותם יגיעים

כל ימי השבוע המה עיפים ביום המנוחה ואינן יכולים להעיין שכלם בדרכי ה' לזאת נתנו לישראל ימים טובים ומועדים טובים המזפירים את ה' לעמו ישראל למען יזכרו לעשות את כל מצותיו ולדבקה בו ויש להם פנאי שבעה ימים לעסוק בתורה אפם כי היותר נאות לזה מכל המועדים הוא חג הסוכות כי בפסח עדיין לא הונחו מאדם כל טרדת לבו מפני היותו טרוד בעסקיו קודם פסח. אמנם בחג הסוכות כבר עברו עליו זמני התשובה כי מר"ח אלול ואילך הוא עת התעוררות התשובה לכל איש ישראלי. ואח"כ ממשמשין ובאין ימי הדין אשר ירעדו ויפחדו אז מאימת הדין ואח"כ הם עשרת ימי התשובה ויום הכיפורים אשר כללות בני עמינו ילהב לבבם אז לעבודת בוראינו. וגם הימים שבין יוה"כפ לסוכות המה עוסקים במצות סוכה וארבעה המינים ותיקונם וע"כ כבר נחו ושקטו מהבלי הזמן ומאורעיו ויש להם בחג הזה הרבה מצות והרבה קדושות ואז הם נכונים להעמיק שכלם בתורת אלהינו למצוא הדרך אשר ילכו בה ויותר מובחר מכל הזמנים הי' להם לישראל בחג הסוכות של מוצאי שביעית שבכל השנים הי' להם לחרוש ולזרוע ולקצר קציריהם בזמן שהיו שרוין על אדמתם והיו קצת טרודים מקצירת תבואתם ובצירת כרמיהם אכן בשנה השביעית נחו שקטו מכל עבודתם בשדה. ואחר עבור עליהם כל הימים הקדושים אשר קודם סוכות אין ספק כי הם נכונים להקדש ולהטהר ולשמוע את דברי התורה ולטעום נעימות מטעמים וזהו כוונת הכתוב ויכתוב משה את התורה הזאת ויתנה אל הכהנים כו' ואל כל זקני ישראל וכו' ולא לכל ישראל מטעם שהזכרנו כי לא מצא לבבם נכון לקבלה ולהתענג בתענוגים לאשר הם טרודים במאורעות הזמן. ולזה לא ניתנה כי אם לכהנים בני לוי משרתי השם השומרים משמרתם וזהו הנושאים את ארון ברית ה' הכוונה כי אור שכינתו חופף עליהם מגודל קדושתם ופרישתם מהבלי העולם וגם אל כל זקני ישראל המתבודדים עצמם כל ימיהם לבקש את ה' להם נתנה וזהו שאמר ויתנה אל הכהנים וכו' אין הכוונה אל התורה אשר כתב שנתן להם גוילים ויריעותיהם כי הלא עדיין לא נגמרה ובסוף הסדרה מצינו שצוה להם לקחת התורה ולשימה בארון וכאן הכוונה על לימוד רזין התורה לא נתנם רק לכהנים וחשש משה פן יחר לישראל דבר זה ע"כ אמר להם כי בשנת השמיטה בחג הסוכות תקרא וכו' שאז תוכלו להבין כולכם מעמקי סודותי' אחרי אשר תרגיעו מטרדת הזמן ואז הקהל את העם וכו' שכולם תהיו ראוים להבינה וזהו למען ישמעו וכו' ליראה וכו' שאז יבינו ה' ואז יערב לנפשם בקריאתה יותר מכל הזמנים והבן.

## פרק ה
### רמזי יום ו של סוכות

**ואת** יהודה שלח לפניו אל יוסף להורת לפניו גשנה ויבאו ארצה גשן ויאסר יוסף מרכבתו ויעל לקראת ישראל אביו גשנה וירא אליו ויפול על צואריו ויבך על צואריו עוד יש לתת לב מדוע בחר לשלוח לפניו את יהודה דווקא ויותר היה לו לשלוח את נפתלי שהי' קל ברגליו לרוץ גם יש לדקדק על אמרו ששלח את יהודה אל יוסף להורות לפניו גשנה הלא הם באו לגשן טרם שבא יוסף לגשן שאחר שבא יעקב לגשן אסר יוסף מרכבתו ועלה לקראתו כמש"ה ויבאו ארצה גשן ויאסר יוסף מרכבתו וכו' אמנם יש לרמוז בזה כי הנה ידוע שהיחוד הוא לקשר הה' תתאה בהר והו' בה' עלאה והה' עלאה בהיוד ובזמן הגלות איתא בכתבי האר"י ז"ל שצריך להמשיך ע"י הכריעות שבש"ע את הר אל הה' תחילה והנה ידוע שיעקב עם י"ב שבעי יה הם כללות היחוד אמנם עיקר היחוד נעשה ע"י יעקב ויוסף ומלכות בית דוד שיעקב הוא הדעת שאי אפשר לעשות היחוד בלי דעת ויוסף הוא הצדיק המשפיע שג"כ אי אפשר לעשות היחוד זולתו וגם אין היחוד בלא המלכות שהיא המקבלת שהגם שאינה מדה רק כוללת המדות מ"מ אי אפשר להשפעה שתצא החוצה ולכן הספירות הם עשר ולא תשע והנה קנאת יוסף עם השבטים זאת היתה שיוסף חשב עצמו לעיקר מחמת שאי אפשר להיחוד שיהיה זולתו והשבטים חשבו שהמלכות הוא העקרית שהוא יהודה שממנו יצאה מלכות בית דוד שאי אפשר להיחוד בלי נוקבא המקבלת וזאת היתה כוונת יוסף שירד יעקב למצרים מפני שידע שהוא הצדיק המשפיע שאי אפשר להיחוד שיהי' זולתו ולכן נסתלקה השכינה מיעקב כל אותן השנים שפי' ממנו יוסף מפני שנשאר בלי משפיע ולא היה אפשר לעשות היחוד ובנימין לא היה רק דוגמת צדיק ולא היה היחוד שלם והנה יעקב אבינו ביקש להודיע זאת ליוסף לבל יחשוב עצמו לעיקר ושאי אפשר להיחוד בלא המלכות המקבלת ולכן נאמר ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גשנה לשון "גש "נא פי' ששלח לפניו את יהודה שהוא מרכבה למדת מלכות להורות לפניו שהגיע עת לעשות הייחוד וזהו גשנה לשון הגשה וייחוד ויאסר יוסף מרכבתו רומז שקישר עצמו במרכבתו שהוא מרכבה למדת היסוד ויעל יוסף לקראת ישראל אביו גשנה רומז לסדר הייחוד שהמשפיע צריך לקשר עצמו בהדעת להורידו ההשפעה וזהו וירא אליו ויפל על צואריו רומז שעשה היחוד בבחי' נשיקין כידוע ויבך על צואריו עוד ויבך בלי וא"ו הפעולה עולה ל"ב כמנין לב' נתיבות החכמה שהמשיך השפעה ממקור העליון להשפיע אל המלכות.

**וליוסף** אמר מברכת ה' ארצו וכו' בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו בהם עמים ינגח יחדו אפסי ארץ יראה לרמוז בזה כי הנה ידוע אשר יוסף נקרא יוסף הצדיק שכל מי שמשמר הברית כראוי שלא להשפיע כ"א למקום הראוי ומקדש ומטהר עצמו במותר

לו הוא נעשה מרכבה למדות יסוד צדיק המשפיע אל המלכות וגורם שהשפעה העליונה היורדת דרך היסיד לא יושפע לחוץ רק אל המלכות והנה ידוע אשר יוסף הצדיק נאמר בו אלה תולדות יעקב יוסף שהיה דומה לו וגם במדה זו נדמה לאביו בשמירת הברית ומפני זה הביא דיבת אחיו לאביו שנדמה בעיניו שאינם משמרים אותו כראוי וגם בירידתו למצרים סבל נסיון אשת פוטיפר כידוע גודל הנסיון אשר נתנסה ועמד בו ומזה זכה למלכות מצרים מפני אשר נתדבק במדת היסוד המשפיע ומשפיע למקום הראוי אל המלכות והנה אמרו חז"ל הדרת פנים זקן ויראה לרמוז בזה כי המשמר הברית כראוי ניכר הידור קדושתו בפניו ומפני זה הסריס שאין משפיע אין לו הדרת פנים והמשמר הברית הוא מתדבק עי"ז בדיקנא עלאה והנה ידוע לחכמי האמת שמדת היסיד נקראת הדר וגם ידוע לחכמי האמת אשר אור המקיף הוא שם אהיה במילוי ההי"ן שעילה קנ"א וזו אמרו בכור שורו הדר לו שור הוא לשון הבטה והסתכלות (כמו בנות צעדה עלי שור שפירושו בו לשון הסתכלות) והדר רומז לשמירת הברית ולדביקות בדיקנא עלאה כמו שביארנו ממאמר חז"ל הדרת פנים זקן ורומז שבכירת וראשית הסתכלות היתה שיהיה הדר לו שיהיה לו הדרת פנים בשמירת הברית וקרני ראם קרניו קרן הוא לשון זריחת אור (כמו כי קרן אור פניו) ראם לשון גובה כמו (וראמה וישבה תחתיה) ורומז שהוא מושך אור השפעה ממקום גבוה היא היוד משם הייה שהוא ראשית חכמה בהם עמים ינגח יחדו אפסי ארץ להשים אותם יחדיו באפס ותוהו גם "אפסי עולה קנ"א שהיא שם אהיה במילוי ההין המקיף של הויות שע"י שהוא נעשה מרכבה למדת היסוד הוא מיחד גם אור המקיף עם המלכות שהוא הארץ העליונה וזו יחדיו אפסי ארץ שהוא מיחד אפסי עם הארץ כנ"ל.

## רמזי קהלת

**רמזי שחו"המ של סוכות**

**דברי** קהלת בן דוד מלך בירושלים הנה אמרו חז"ל שלכך נקרא קהלת שאמר דבריו בהקהל ויש לפרש שכיוונו שלכך זכה לרוח הקודש מחמת שהקהיל את עצמו דהיינו שהקטין את עצמו בגודל הכנעה ולזה נקרא קהלת בן דוד רומז שהיה בבחי' אביו דוד שהיה קטן אצל עצמו כמאמר הכתוב ודוד הוא הקטן מלך בירושלים רומז שהיה מקבל עליו עול מלכות שמים והיה ירא ושלם גם ירמוז עפ"י מאמר חז"ל נשים דעתן קלה וביאר האר"י ז"ל שרמזו בזה שהיסוד מקבל ה' חסדים שהם ה' הויות שעולים ק"ל והוא כוללם ולכן נקרא כל והמלכות נקראת כלה מפני שהיא מקבלת ג"כ הה' הויות חסדים

ההם שעולים ק"ל וגם הוא מקבלת מהיסוד מה שנכלל ביסוד עצמו והוא כוללת דכוללת ונתתוסף בה ה' חסדים מה שמקבלת כללות היסוד ולכן אמרו נשים דעתן "קלה שרומז שמקבלת אותן הה' הויות שעולין ק"ל שנשפעו בהיסוד וגם כוללת היסוד שהוא ג"כ ה' חסדים והנה ירידת ההשפעה הוא ע"י אתערותא דלתתא מתעורר אתערותא דלעילא והצדיקים הם הממשיכין השפעות טובות וזהו דברי קהלת ואמרו חז"ל שאמר דבריו בהקהל רומז שהמשיך השפעה אל המלכות שהיא בחי' דוד שתקבל הה' הויות הנשפעים להיסוד שעולים ק"ל וגם ה' חסדים שבכללית היסוד ושניהם עולים "קהל וזו שאמר דבריו "בהקהל ולזה נקרא קהלת בן דוד רומז שהמשיך אותם למדת מלכות שהיא בחי' דוד כנ"ל.

**א"י** דברי קהלת בן דוד מלך בירושלים הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל יש להתבונן על אמרו הבל הבלים אמר קהלת שמלת אמר קהלת מיותר שהרי כבר התחיל דברי קהלת וכו'. ויראה לרמוז בזה כי הנה ידוע אשר מתורת ותפלת איש ישראלי נעשה ייחוד למעלה בעולמות העליונים והנה אמרו חז"ל שבעשרה לשונות נקראת תפלה שועה זעקה צעקה רינה וכו' וזה צריך ביאור ויראה לומר כי הנה עיקר התפלה היא המחשבה והדבור והמעשה הם כלים להוציא המחשבה מכח אל הפועל והייחודים נעשים מהבל פה המתפלל והנה לפעמים ייגע האדם מלהתפלל תפלתו כראוי ולהוציא דבורים לפני ה' ולא יהי' ביכלתו להוציא דבריו כאשר עם לבבו ומפני זה וזעק אל ה' בעת תפלתו ויאנח ממקור לבו בקולות שונות כאשר ידוע להמבקשים להתפלל תפלתם כראוי והנה הבל היוצא מקול זה יוכל להרשם בו כל תפלתו ותורתו ובפרט בעת אשר יוועדו יחדיו יראי השם יחד להתפלל ולשפוך שיח לפני ה' הנה ההבל היוצא מצעקתם אשר יצעקו כל אחד מהם נעשה רושם למעלה בעולמות העליונים ויוכלין לצרף בזה צירופי התורה וסודותי' מבראשית עד לעיני כל ישראל. וזה אמרו הבל הבלים אמר קהלת ביאורו שההבל היוצא מהבלים אשר נעשו ונאמרו ממקהלות ישראל אז הבל הבלים הכל הבל פי' שהבל הנעשה מפיהם הכל הבל "הבל נוטריקון הה' רומז לחמשה חומשי תורה ובי"ת ולמ"ד מרמזים שמתחלת בבי"ת ומסיימת בלמ"ד כל רזי' יכולין להרשם בהבל היוצא מפי תפלות הרבים בעת אשר יוועדו יחדיו.

**א"י** הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל יש להבין מדוע הפסיק בתיבות אמר קהלת באמצע הפסוק גם הלא כבר התחיל דברי קהלת ולמה לו לכפול שקהלת אמרם כנ"ל והנה חז"ל אמרו שאותן ז' הבלים הם נגד ז' ימי בראשית ואמרו בזוהר הקדוש שהם כנגד הז' קולות וכנגד הז' שמות של שם מ"ב וראוי לשום לב להבין בהם. ויראה לרמוז

כי הנה עיקר הייחוד הוא ליחד המחשבה והדבור והמעשה שהוא היחוד של שם של ר"ת "ייחוד "קדושה "ברכה שהוא כמנין אהי' הוי' אדני מנין יב"ק וגם בתורה ובתפלה צריך האדם ליחד ע"י הבל פיו המחשבה והדבור והמעשה דהיינו המחשבה שמחשב איך להוציא הדבור והקול הוא הדבור וחיתוך הדבור במוצאות הפה היא המעשה ועי"ז מאירין יחד כל העשר קדושות ונמשכים פנימיות הספירות שהם עשר הויות המקיפים ונמתקין כל העשר ספי'. וזהו אמרו הבל הבלים אמר קהלת ג' פעמים הבל גימטריא קי"א ועם הכולל הוא יב"ק כמנין אהי' הוי' אדני ורומז שצריך להקהיל וליחד הג' שמות הללו ע"י הבל ודבור עסק התורה ותפלה ואמר עוד הבל הבלים הכל הבל הם עוד ד' הבלים וד' פעמים הבל עולה קמ"ח ועם הג' הבלים הראשונים עולה ר'נ'ט שעולה עם הכולל כמנין עשר הויות שעל ידי זה נמשכין כל העשר הויות שבכל העשר קדושות והבן.

**א"י** הבל הבלים אמר קהלת הנה איתא בתיקונים עובדא חד הוי בחד מאינון בעלי קבין עיי"ש. ואיתא שם שכל העולמות נבראו באותן הבלים שבקהלת ולא נתבאר שם הענין באר היטיב. ויראה לרמוז בזה ענין גדול. ונמשול לשבר את האוזן שכשהאדם יש לו תשוקה בתבערת יקוד האהבה וכלות הנפש לדבר מה אז ע"י אותו ההשתוקקת שהיא ממלאת גופו ועצורה בעצמותיו הוא מוצא מפיו הבל בקול פשוט המורה על תשוקת לבו והנה אותו ההבל הגם שלא בא עדיין לבחי' דיבר רק הבל לחוד מ"מ כבר היא מותפס ומושג לאדם השומעו בשעה שיוצא מפיו. אמנם אותו ההבל בשעה שמתעורר האדם להוציאו ע"י מילוי התשוקה אותו ההתעוררת להוציא ההבל הוא גם כן בחי' הבל אמנם אין נתפש אז עדיין ואינו מושג אז לשום בריה זולתי האדם ההוא שיודע מהתעוררת אמנם דבר זה הוא גשמי' ואין לו דמיון וערך כלל לנגד כבודו יתברך. והכתו' אומר ואל מי תדמיוני ואשוה ועם כל זאת לשבר את האוזן נאמר שכן כביכול כשעלה ברצונו הפשוט לברוא את העולמות העלה לפניו ית"ש השעשועין שיהיו לו ע"י שיהי' בעולם הכנ"י שישתוקקו ויתאוו להדבק בו ואז מחמת אותן השעשועין והתענוג הוציא הבלים שהם חכמה ובינה שהם בבחי' הבל שכבר יצא רק שלא בא לבחי' דיבר רק הבל פשוט. אמנם הבל ההבלים הוא התעוררת ההבל. שאותו ההתעוררת להוציא ההבל הוא גם כן הבל. אמנם הוא עדיין רק בההתעוררת ולא יצא עדיין. וזהו הבל הבלים אמר קהלת. קהלת מתוארת עצמיותו ית"ש מחמת שכל העולמות הם היו כמוסין ברצונו הקדום בהקהל בשרשם וזהו הבל הבלים אמר קהלת שההבל ההבלים שהוא התעוררות ההבל הוא ג"כ אמירה.

**מה** יתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש. דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת. וזרח השמש ובא השמש וכו'. הולך אל דרום וסובב אל צפון סובב סובב וכו' ועל סביבותיו שב הרוח. יש להתבונן המשך קישור הכתובים גם אמרו הולך אל דרום וכו'. גם כפל הלשון סובב סובב. ויראה לבאר ע"פי מאמר חז"ל הכתוב בכל עצב יהי' מותר וכו' וביאור הדבר כי באמת אין מותר לאדם בעולמו כי אם אשר כל ימי חלדו יכיר וידע ידיעה נכונה אשר עדיין לא יצא ידי חובתו ויתעצב אל לבו על מיעוט השתדלותו בעבדות בוראו הגם כי העובד ה' צריך שיהי' לו לב שמח עם כל זאת ראוי אשר אופן שמחתו תהיה מתוך אשר נפשו תראה ולבבו יבין לאשרו כי עוד לא עשה גם מעט מחיבתו בעבדות השם ויכיר עוותתו הכרה גדולה אחר זה יוכל לתת שמחה בלבי אשר נחהו ה' בדרך האמת. להכיר ערך עצמו ושמחה זו היא מתוך הכנעה רבה וגם בעת שמחתו. לא יסור מנגד עיניו להתעצב על עקשות דרכיו ומיעוט עבדותו. ועי"ז ישח וישפל בעיניו ויבוא לתכלית ההכנעה הנה העושה זאת כל ימיו יהיה לו יתרון לזכותו לבניו אחריו וכן מצינו לאבותינו הקדושים שהקטינו עצמם שאברהם אמר ואנכי עפר ואפר. וכן משה רבינו אמר ואנחנו מה ועי"ז זכותם עומדת לעד וזה אמרו מה יתרון לאדם ביאורו שמי שהוא בבחי' מה אני. זה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש שיוותר זכותו לדורות הבאים אחריו כמו שנשתייר זכות אבותינו וזהו אמרו דור הולך ודור בא פי' גם כשיבוא דור אחר הארץ לעולם עומדת מי שהוא שפל בעיניו כארץ יעמוד זכותו לעולם גם לדורות הבאים. וזהו אמרו וזרח השמש ובא השמש (ביאורו כמו מאמר חז"ל עד שלא שקעה שמשו של עלי זרחה שמשו של שמואל) ופי' שגם שיבוא וישקע שמשו ויאסף על עמיו עם כל זאת ואל מקומו זורח הוא שם פירש גם כשיהי' שואף ונמשך אל מקומו של אחר הפטירה מן העולם מ"מ זורח הוא שם שגם משם זורח זכותו לעולם. ואחר כך מורה לנו הכתו' במה לבוא לידי הכנעה זו ואמר הולך אל דרום שלא יטריד עצמו בהבלי הזמן. רק ילך תמיד אל דרום היא החכמה וכמאמר חז"ל הרוצה להחכים ידרום להעשיר יצפין ועל ידי זה יכיר וידע גודל חיובו בעבדות השם וסובב אל צפון פי' אל בקשות העושר לבל יעשה רק סיבה מעטה כפי ההכרח לבקשת טרף לביתו לא יותר ואמר עוד סובב סובב הולך הרוח פירש מי שמטריד עצמו הרבה ועושה הרבה סיבות לבקשת הממון הולך הרוח שהולך רוחו ממנו ותאוותו מוציאתו מן העולם ואומר הכתו' שמי שסיבב עצמו יש לו תקנה ע"י שיעשה תשובה על אשר הרבה להטריד עצמו וזו אמרו ועל סביבותיו מלת על לשון תשובה כמו שדרשו חז"ל על פסוק נאום הגבר הוקם

על שהוקם עולה של תשובה וביאורו שמי שעושה תשובה לסביבותיו אשר סיבב הרבה לבקשת הממון אז שב הרוח וחיותו חוזרת אליו ומוצא יישוב לרוחו.

**א**"י בדרך קצרה ע"ד הנ"ל מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת דהנה כתיב בכל עצב יהי' מותר ודבר שפתים אך למחסור. פי' מה שהאדם מתעצב בלבו על שאינו עובד את הבורא ב"ה כראוי. וכל מה שמתחזק בעבודתו ית"ש יותר הוא מתעצב יותר שגם זאת אינו כראוי ועי"ז הוא מזדכך נפשו ונשמתו וזה חלקו מכל עמלו ודבר זה יותר קבוע לו בלבו ובוער בקרבו תמיד ודבר שפתים אך למחסור ר"ל שישיחנה לפני אחרים השברון רוח אשר בקרבו אך למחסור אבל בלבו צריך תמיד להתעצב ולהתמרמר על מיעוש השגתו בעבדות ה' ולהיות שפל ונכנע בעיני עצמו. וע"י עצבות זה יהי' מותרות שיזדכך נפשו ונשמתו כראוי וישאר אחריו ברכה שדבריו יהיו נשמעים בבתי מדרשות כמו שעינינו רואות צדיקים שהיו משימין עצמן כעפר הארץ וזכרם לא יסוף לעולם וזהו פירוש הפסוק מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמל תחת השמש פי' אין לאדם שום מותרות מכל עמלו. אלא ממה שעושה עצמו שפל ברך מזה יש לו מותרות וזה מה ר"ל על ידי שהוא שפל בעיני עצמו כאמור ואנחנו מה זאת הוא היתרון לאדם ר"ל זאת לבדו יותר לו מכל עמלו שעי"ז מזדכך נפשו ונשמתו כראוי וישאר אחריו ברכה שזכרו לא יסוף וקדושתו תופיע תמיד בתוך בני ישראל והא ראיי' דור הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת ר"ל שהצדיקים שהיו משימין עצמן כארץ הן עומדין לעולם ואף לאחר סילוקן מן העולם קדושתן מופיע על העולם.

**דור** הולך ודור בא והארץ לעולם עומדת. וזרח השמש ובא השמש ואל מקומו שואף זורח הוא שם. הולך אל דרום וסובב אל צפון סובב סובב הולך הרוח ועל סביבותיו שב הרוח. הכתובים אלו צריכין ביאור שהכתוב אומר דור הולך ודור בא ודרשו חז"ל דור שהולך הוא דור שבא. וקשה מאין להם דרש זה שמא דור אחר הוא שבא ודור שהלך שוב אינו חוזר עוד גם מה שאמר הכתוב וזרח השמש ובא השמש. לכאורה הוא כמיותר מה משמיענו בזה הכתוב גם מה ענין סמיכות זריחת השמש לכאן גם קשה שאח"כ אמר הכתוב הולך אל דרום וסובב אל צפון. וכי גם זאת הוצרך שלמה המלך לכתוב בספרו מה שכל העולם רואים בכל יום שהשמש הולך אל דרום וסובב אל צפון ואפילו קטנים ואפילו גוי שבשוק יודע זאת. גם מה שאמר הכתוב סובב סובב הולך הרוח הוא ג"כ בלתי מובן שקורא להשמש רוח שלא מצינו זאת בשום מקום שנקראת השמש רוח. והנראה בזה דהנה אם אדם הראשון לא הי' פוגם לא הי' נטרד מג"ע והי' מוליד בנים בג"ע מסטרא דקדושה לבד ולא הי' שום תערובת ר"וט והי' הקב"ה משרה

שכינתו בתחתונים כמו שהי' כוונת הבריאה אך ע"י חטא אד"הר נתערב רע בטוב ונפלו ניצוצי נשמות לבין הקליפות והנשמות שבאים לעולם צריכים לתקן מה שחסר להם עד שורש אד"הר ואם לא תיקנו בפעם ראשון מוכרחים הן לבוא עוד בגילגול. וכן מצינו כמה נשמות שנתגלגלו כגון הבל במשה וקין ביתרו. והנה הצדיק כשבא לעולם יתבונן בעצמו על מה שבא לעולם ומה שצריך לתקן הוא משים בטחונו בהקב"ה ואינו רודף אחר טרדות הזמן ומשים כל מגמת נפשו לתקן מה שצריך. וצדיק כזה שוב אינו בא בגילגול עוד. אבל בעו"הר רובא דרובא שוכחים על מה הן באים לעולם ומשימים פניהם אל הכסף והזהב ורודפים אחר הממון יום ולילה לא ישבותו לקבץ הון לכן מוכרחים הן לשוב לעולם הזה בגילגול עוד אולי יתקן מה שעיוות וזה פי' הכתובים דור הולך ודור בא ר"ל שלמה המלך היה מתמי' שראה שדור שהולך הוא דור שבא בגילגול לתקן מה שצריכים ואפי"כ והארץ לעולם עומדת ר"ל שאינם מתקנים מה שצריכי' רק הארציות שלהם עומדת עדיין וזאת הי' לפלא בעיניו ואם תאמר שטבע הבריאה הי' כן שיבואו בגילגולים אח"כ ואין לשנות על זה אמר הלא גם זאת אני רואה מי שירצה מתקן מה שהוא צריך ואינו חוזר עוד לבוא בגילגול רק שם הוא זורח במרכבה עליונה וזהו וזרח השמש ובא השמש כלומר שצדיק אחד נפטר וצדיק אחד בא במקומו כמו שדרשו ז"ל עד שלא שקעה שמשו של משה זרחה שמשו של יהושע ואני רואה שהצדיק שהולך לבית עולמו אל מקומו המוכן לו בג"ע הוא שואף זורח הוא שם כלומר שאינו חוזר עוד לבוא בגילגול רק שם במרכבה עליונה הוא זורח וא"כ תגדיל הפלא למה יתר הדור צריכים להתגלגל. ע"ז השיב הולך אל דרום כלומר ביאתו לעולם הזה בשביל החכמה להשיג חכמת התורה והעבודה ודרום מורה על חכמה כמאמר חז"ל הרוצה להחכים ידרים ומי שפונה עצמו אל החכמה מתקן מה שחסר לו ושוב אינו חוזר בגילגול. ומה שאנו רואים כמה נשמות שמוכרחים להתגלגל הוא מפני שעל הממון ישימו עיניהם וזהו וסובב אל צפון ר"ל שהוא סובב אחר הממון לקבץ הון וצפון מורה על ממון כמאמרם ז"ל הרוצה להעשיר צפון. ואמר עוד סובב סובב הולך הרוח פי' אם הי' חוזר בתשובה בעודנו מי הי' לו תקנה שלא יצטרך להתגלגל אבל הוא סובב אחר הבלי זמן עד שנפטר מזה העולם. וזהו סובב סובב הולך הרוח ר"ל שסובב אחר הממון עד שהולך ממנו הרוח כלומר עד שימות לכן ועל סביבותיו שב הרוח ר"ל ע"י הסביבות שסובב כל ימיו אחר הבצע גורם לו ששב הרוח ר"ל שמוכרח להתגלגל לשוב עוד לזה העולם עד שיתקן מה שחסר לו עד שורש אד"הר.

**וזרח** השמש ובא השמש ואל מקומו שואף זורח הוא שם נראה לפרש דהנה מתחילה קודם שהאדם נכנס בעבדות ה' טועם עריבות נעימות אלהותו ית"ש שהקב"ה מראה לו גדלות ראשון כמאמרינו בכמה מקומות ולבו בוער בקרבו בהתלהבות גדול ואח"כ נסתלק השגה זו ממנו ונשאר ערום וערי'. וצריך האדם לבל יתיאש עצמו רק שישתוקק בלבו לאמר מי יתן וישקני מנשיקות פיהו פעם שנית. ועל זאת ישים כל מגמת עבדותו שיחזור להשגה ראשונה אשר השיג מתחילה ולא ישכח הטעימה של נעימות עריבות אלהותו ית"ש אשר טעם ויום ולילה ישקוד על עבודתו בכוונה זו למען ישיג הנעימה הראשונה ואם כה יעשה יהי' מובטח שבוודאי יזכך עצמו ויזכה להשגה ראשונה אשר השיג וזה כוונת הפסוק וזרח השמש ר"ל מתחילה זורח אור אלהותו ית"ש באדם בלתי התעוררת שלו ואח"כ בא השמש ר"ל שנסתלק ממנו אותו אור. ונתן הכתוב עצה לבל יתיאש האדם א"ע רק שתמיד יכסוף וישתוקק אל מקומו הראשון וכל מגמת עבודתו תהיה על כוונה זו שיחזור להשגה הראשונה וזהו ואל מקומו שואף ר"ל אם יכסוף לחזור אל מקומו הראשון. זורח הוא שם ר"ל התשוקה שהוא משתוקת בעצמה היא גם כן זריחתה.

**ויותר** מהמה בני הזהר עשות ספרים הרבה אין קץ ולהג הרבה יגיעת בשר סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא וכו' כי את כל מעשה האלהים יבא במשפט וכו' ופרש"י ויותר מהמה בני הזהר יותר מיושר דברי אמת דברים הכתובים בספרים הנזכרים למעלה בני הזהר לשמור דברי חכמים ואם תאמר אם יש בהם צורך למה לא נכתבו עשות ספרים הרבה אין קץ אם באנו לכתוב לא הספקנו עכ"ל ויש להבין הלא באמת אנו רואין שנכתבו ספרים הרבה לאין מספר על אזהרת ומצות התורה. אמנם יראה כי שלמה המלך ע"ה מזכיר מעלת הצדיקים האמיתים שהגם שלא חברו ספרים אשר נחקקו בספר עם כל זאת יותר הרבו תועלת בדבריהם אשר הורו לתלמידיהם והעמידו תלמידים הרבה כאשר ראינו לצדיקי הדורות שלפנינו אשר נתפשטו תלמידיהם ועשו פרי והצליחו וכל אחד מתלמידיהם הוא ספר מלשון ספירות ובהירות מפני אשר לבותם צחים ובהירים בעבודת השם. וזה מאמר הכתוב ויותר מהמה בני הזהר לשון זוהר הרקיע שהיא לשון התנוצצת אור וביאורו שיותר ממה שיש תועלת בקצת ספרים תראה להזהיר ולהזריח לב הבאים לשמוע דברים ולרומם לבותם לעבדות השם וזהו עשות ספרים הרבה אין קץ פי' שכל אחד מתלמידי הצדיק ותלמידי תלמידיו הוא ספר בפני עצמו כנזכר מפני שלבם צח לעבדות השם ומודיע שאין ראוי לחבר ספר אשר תהי' העסק והלימוד בו יגיעה רבה ותועלת מעטה וזו אמרו ולהג הרבה פי' שיצטרך להגות הרבה זו היא יגיעת בשר

ואין ראוי לעשות ואחר כן מורה לנו להכיר ולידע ההפרש אשר בין צדיקים האמיתים למחברי ספרים ואין כוונתם רצוי' בלתי לה' ואמר שכוונת הצדיקים הוא סוף דבר וכו' את האלהים ירא שכוונתם רק להורות דרכי השם ויראתו ואחר כך אומר כי את כל מעשה האלהים יבא במשפט על כל הנעלם פי' הגם כי הצדיקים ג"כ יובאו למשפט טרם יבואו לג"ע העליון עם כל זאת אנו מכירין האמיתיות שבכוונתם שדבריהם אשר הורו ליראת השם נזכרים ונעשים ועומדים לעד והרבה ספרים נתחברו אשר אבד זכרם המה ובזה יבחן גודל מעלת צדיקי האמת וזהו אמרו עוד הפעם סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא וכו' פירש שהגם שהצדיקים גם הם הובאו במשפט עם כל זאת אנו יכולין לשמוע ולהבין כי עיקר הכל היא היראת ה' מפני אשר אנו רואין שצדקת הצדיקים וזכותם עומדת לעד.

**סוף** דבר הכל נשמע את אלהים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם כי את כל מעשה האלהים יבא במשפט על כל נעלם וכו' יש להבין שכפי פשוטו שמורה שהם דברי קשות מדוע נסתיים בזה הספר קהלת. הן אמת שלזה נחזר הפסוק שלפניו באחרונה ועוד לאלקי מילין. והנה חז"ל אמרו על פסוק סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא וכו' שכל מי שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים וגם זה צריך ביאור שהרי עינינו רואות הרבה פעמים שאין דבריהם נשמעין בעיני ההמון וגם אמרו חז"ל כי זה כל האדם כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה וגם זה צריך הבנה ויראה לרמוז כי הנה כבר אמרנו בזה שהשי"ת ברא עולמו להטיב לברואיו שיכירו אלהותו בתחתונים. והשם יתברך הוא מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית שרומז שאור של שבעת הימים שאדם צופה ומביט בו מסוף עולם ועד סופו. גם בעת הזאת יש יכילת להצדיקים להמשיכו עליהם אמנם לא כל האדם זוכה לזה כי טרדות העולם ושיעבוד המלכיות מטרידק האדם מעבודת ה' ומהשיג נועם אורו. אכן השי"ת ברחמיו הגדולים נתן לנו תורה ומצות להדבק בו על ידיהם ושתל בכל דור ודור צדיקים המתבודדים לעבוד ה' ולהשיג מתק אור עבדותו. ואינם מטרידין עצמם בהבלי העולם הזה הגשמי והם ממשיכין אור אלהותו יתברך בעולם ועל ידי זה יש יכולת בידם להמתיק כל הגבורות ולבטל כל הדינים מעל עם בני ישראל ולהפך עליהם כל הגזירות לטובה. ולמשוך עליהם השפעות טובות כמאמר חז"ל עיל פסוק צדיק מושל ביראת אלקים מי מושל בי צדיק שהקב"ה גוזר והצדיק מבטל וזהו רמזו חז"ל כל מי שיש בו יראי"ש דבריו נשמעין פי' שדבריו נשמעין לפני השי"ת ב"ה בכל תפלותיו בעד עם בני ישראל והוא מבטל מעליהם כל הגזירותו מהפכים לטובה וזהו כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה רומז שכוונת הבריאה היתה כן שיהי' יכולת להצדיקים לבטל גזירות המקום

ב"ה ולהמשיך השפעות טובות וזהו "לצוות לזה לשון צוי וממשלה "לזה רומז על הקב"ה ככתוב "זה אלי ואנוהו וכמו שאמרו חז"ל מי מושל בי צדיק. וזהו מאמר הכתוב סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא הכל רומז להקב"ה שהוא כל יכול וכוללם יחד נשמע לשון נפעל (כמו מלך לשדה נעבד שפירושו שצריך להוות עובד) וכמו כן נשמע שהוא צריך להיות שומע את מי שהוא ירא אלקים ושומר מצותיו כי זה כל האדם רומז למה שאמרו חז"ל שהובא למעלה וכמו שביארנו שהש"י שהוא נקרא "זה הוא ציית להצדיק ולצוויו כי את כל מעשה האלקים פירש האלקים רומז למדת הדין שאלקים בכל מקום לשון דיין יביא במשפט על כל נעלם רומז שכל הדינין שהם מעשה אלקים שהוא שם דין יביא הצדיק במשפט פי' עם המשפט וגזר דין הנחרץ לרעה ח"ו יביא הצדיק על כל נעלם רומז שהוא מעלים הגבורות וקשרם בשרשן שיתבטלו מעל ישראל.

**א"ר** יוחנן שיתין משׁשת ימי בראשית נבראו יש לרמוז ע"פי מאמר חז"ל. שבת אחד משׁשים בעולם הבא. והנה ענין העונג הרוחני' הזה הוא כפי ההכנה שעושה בשבוע כולה שאם האדם מכין עצמו בששת ימי השבוע לקשר עצמו לשרשו ולהדבק בבוראו. ואינו מטריד שכלו בעניני העולם הגשמי אז נקל לו לטעום העונג הרוחני' שהוא השתעשעות בעונג מציאת אלהותו יתברך. ואור קדושתו שמתגלה בשבת קודש. משא כ באם האדם מוטרד בששת ימים של השבוע בהבלי העולם קשה לו להשיג העונג ההוא בשבת וזהו רמזו חז"ל שיתין פירש החלק אחד משישים שאדם טועם בשבת מעין עולם הבא מנועם אור אלהותו ית' משׁשת ימי בראשית נבראו. שע"י ששת ימי המעשה שהאדם מכין עצמו לקראת אלהיו הוא משיג העונג ההוא וק"ל,

## רמזי הושענא רבה

**כי** תבא אל הארץ אשר ה' אלהיך נותן לך וירשתה וישבתה בה ואמרת אשימה עלי מלך ככל הגוים אשר סביבותי. שום תשים עליך מלך וגו' והי' כשבתו על כסא ממלכתו וכתב לו את משנה התורה הזאת על ספר וכו'. ראוי לשים לב הלא התורה היא נצחית ואיך שייך מצוה זו עתה בגלות המר ובפרט שהרמב"ם ז"ל חשב אותה בין התרי"ג מצות גם קשה הלא כששאלו מלך בימי שאול הוכיחן שמואל על ששאלו שלא כהוגן וא"כ איך אמר הכתוב ואמרת אשימה עלי מלך ככל הגוים אשר סביבותי וכי תעלה על הדעת שהתורה. תכתוב על ישראל לומר שישאלו שאלה בלתי הגונה. גם מה שאמר הכתוב וכתב לו את משנה התורה הזאת ג"כ אינו מובן מפני מה דווקא משנה תורה וחז"ל דרשו מזה שהיה חיוב על המלך להיות לו שני תורות. קשה היה לו לכתוב וכתב לו שני תורות

מהו את משנה התורה הזאת ונראה לרמוז בזה דהנה בימים הקדושים שעברו מר"ה עד הו"ר הזמן היא להעלות המלכות שמים שיתגלה מלכותו במהרה על כל העולמות אשר עתה ניצוצי המלכות היא בהעלם מסובב בקליפות. וצריכים אנו לבנות קומות השכינה ולהעלות ניצוצי הקדושה עד שתתעלה המ"ש ויתגלה מלכותו על כל העולמות ובימים האלו הוא הזמן להעלותה שאז הוא היקף השנה. וצריכם אנו להעלותה כמו שהיה בעת הבריאה והנה בזמן היקף השנה אז המשפט והמשפט הוא אם כוונת האדם בלתי לה' לבדו לבנות קומת השכינה או ח"ו להנאתו אך כל איש ישראלי רצונו הוא לעשות רצון יוצרו אלא השאור שבעיסה מעכב לכן המשפט הוא לשפוט את הסט"א למה הן מעכבי' ומונעים את ישראל מלעשות רצון יוצרם לבנות קומת השכינה והנה במשנה תורה נמצאים בה דינין הרבה גם חידושי דינין שלא נמצאו בכל התורה מפני שד' ספרים הם כנגד ד' אותיות הוי' וספר דברים כנגד אדני שהוא מלכות כי דינא דמלכותא דינא והדינין והמשפט היא ביד המלך כמאמר הכתוב משפטיך למלך תן לכן אצל דוד כתיב ויהי דוד עושה משפט וצדקה ויהי דוד בכל דרכיו משכיל וה' עמו כלומר שהוא היה מלך ונאמר משפטיך למלך תן ומגמת דוד היה כל ימיו להביא המלכות אל קו הימין שאפילו השרי אומות יסכימו ג"כ על העלאות המלכות והיה עושה על ידי האתערותא דלתתא צדקה במקום המשפט ונתן מכיסו למי שנתחייב בדין כדי שלא יתרעם ולא יקטרג על המשפט ובזה הביא המלכות אל קו הימין וכל שרי אומות היו כפוים תחת החסדים לכן היה מושל דוד על כל האומות מפני שהיה מכניע שרי האומות שהם יסכימו ג"כ ולא יקטרגו עכנ"י וזהו וה' עמו ודרשו רז"ל שהיה הלכה כמותו בכל מקום היינו שהיה הלכה כמותו בכל העולמות מפני שהיה מכניע לשרי מעלה שהסכימו ג"כ על טיבות ישראל והנה פרי החג היו ע' כנגד ע' אומות בכדי שגם הם יסכימו על טובות ישראל ולא יקטרגו עכנ"י וביום הו"ר אנו עושין ז' הקפות ושונים ספר משנה תורה מפני שבהקפות אנו עושין חומות ומגינים להמלכות וזהו שביום זה החותם שבהקפות אנו עושים חימות שהע' שרים לא יכולו לקרב אל המלכות וכל הקפה כנגד יוד אימות (וחותם אותיות חומת) וביום זה אנו מעלין המלכות להמוחין שאהיה במילוי יודין ובמילוי ההין ובמילוי אלפין עולה בגימ' תנ"ד במנין ח'ו'ת'ם והמילואים בפני עצמם עולים ש'צ'ב' ועם ג' כוללים הן ש'צ'ה כמנין מ'ש'נ'ה שע"י הקפות אנו עושים חומות והוא אותיות חותם כנ"ל וגם ע"י משנה תורה שאנו לומדים בהו"ר בזה אנו מעלים הגבורות לשרשן שיסכימו ג"כ עם החסדים והמלכות מתעלה להמוחין ומקבלת השפעות טובות עכנ"י ומזה נבוא לביאור כי תבא אל הארץ וגומר ואמרת אשימה עלי מלך ר"ל שתרצה להעלות המלכות אל קו

הימין שגם הסט"א יסכימו על טובות ישראל וזהו ככל הגוים אשר סביבותי פי' שמלת "ככל עולה שבעים ור"ל שגם העי"ן שרים אשר הן סביבות המלכות ויונקים ממנה לא יקטרגו ויסכימו ג"כ על טובות ישראל אמר הכתוב שום תשים עליך מלך ור"ל זהו יקר בעיני ה' שתשים מגמתך להעלות המלכות וע"י מה גמר אומר הכתוב והיה כשבתו על כסא ממלכתו וכתב לו את משנה התורה הזאת רמז ביום הו"ר ע"י משנה תורה וע"י הקפות שהן חותם כנ"ל מתעלה המלכות במוח כנ"ל.

**עמים** הר יקראו שם יזבחו זבחי צדק כי שפע ימים יינקו ושפני טמוני חול יראה לבאר הכתוב כי הנה ידוע מאמרם ז"ל ודברנו בו למעלה כי ע' פרי החג היו קריבין נגד שבעים האומות להגין עליהם ואמרנו בו כי הוא מן הצורך להביאם למען יסכימו שרי השבעים אומות בטובת ישראל אחרי כי ידעו אשר כל קיומם בעולם וכל שפע טובם הוא בא בעבור ישראל אמנם לאשר כי הרשעים כים נגרש השקט לא יכלו אנו מקיפים עצמינו בחומות ברזל הוא זכות השבעה רועים האושפיזין עלאין והם ההקפות הנעשין בז' ימי החג וזה נרמז בפסוק הן שמתי חול גבול לים וכר שפי' שהרשעים המשולים לים כמאמר הכתוב והרשעים כים נגרש שם השי"ת גבולם את החול הם ישראל עם קרובו המושלים לחול כאמור והיה מספר ישראל כחול הים וכו' ובהרבה מקומות שלא יוכלו האומות לעבור את גבולם להרע לישראל ותוקף הגבול והחומה הוא זכות השבעה רועים ובהושענא רבה היו קריבין ז' פרים לנגד כללות כל האומות אשר מספרם נחלק לשביעיות גם אנו עושין ז' הקפות יחד ביום זה להכניען הע' שרים שיהיו כולם כבושים תחת יד ישראל ושלא לעבור את גבולם להרע להם ובכל יום מימי החג נעשה בכל יום הקפה אחת להכניע בכל הקפה עשרה שרים כנזכר לעיל ובהושענא רבה נעשה כללות כל הקפות של ז' ימי החג העברו להכניע כל השבעים שרים יחד וזה נרמז בהפסוק עמים הר יקראו ה"ר נוטריקון "הושענא "רבה שבהושענא רבה הם נקראים לשון אסיפה שנאספים ונכללים יחד להיות כבושים לבל יעברו להרע לנו וע"י מה הם נעשין נכנעים אמר הכתוב שם יזבחו זבחי צדק שבני ישראל זובחים זבחים לטובתם ושפע ימים יינקו שהם יונקים שפע טוב והם משולים לים כנזכר והם ע"י זה שפוני טמוני חול שהם נעשין שפין וטמון בחול הוא ישראל לבל יוכלו לצאת מהגבול אכן יהיו נסגרין שם שלא לקטרג על ישראל.

**אשריך** ישראל מי כמוך עם נושע בה' מגן עזריך ואשר חרב גאוותיך ויכחשו אויביך לך ואתה על במותמו תדרוך יראה לרמוז בזה כי הנה ידוע לחכמי האמת אשר מכוונות הושענא רבה הם לכוין בכל הקפה השם הויה במילוי יודין ואלף שהוא שם ס"ג וג'

פעמים ג' יודין ואלף עולה מגן וזו רומז מגן דוד ועי"כ אנו עושין לעצמינו מגן מכל צרינו ומסטינינו וזו ע"י הלולב והערבה שאנו מקיפים בהם ו'ע'ר'ב'ה גימ' ז'ר'ע והם אותיות עזר שעי"כ אנו ממשיכין השפעות טובות וזרע של קיימא ועזר וסעד מן האויבים ומסטינין וזו רומז באמרו אשריך ישראל וכו' עם נושע בה' מגן עזריך ביאורו שאנו עושין ע"י ערבה שהוא גימטריא עזר מחסה ומגן מן המסטינים ואשר חרב גאותך רומז אל הלולב כמאמר הזו"הק שע"י שישראל נצחו בדינין בר"ה תפסין מאני קרבא והם מתגאן עי"ז על האומות ויכחשו אויביך לך ביאורו שהאומות ושריהם מכחישים את ישראל אכן לבסוף ואתה על במותמו תדרוך שתעלו למעלה למעלה.

## רמזי שמיני עצרת

**וישע** ה' אל הבל ואל מנחתו כו' יש לרמוז כי הנה אמרו בתיקונים שנשמת ישראל הם מבחי' הבל ונשמת הערב רב הם מבחי' הרע שבקין והטוב שבקין נתוקן בחבר הקני וגם אמרו שקין הוא היצ"הר והבל רומז ליצ"ט והנה כל מגמתינו ביום השמיני עצרת שיתיחד הקב"ה עם הכנ"י ולהמשיך כל אורות העליונים אל המלכות שמים ועיקר הייחוד הוא ע"י התורה ואורייתא וקוב"ה וישראל חד ועל ידי עסק התורה והבל פיו של האדם הוא מיחד את הקב"ה עם הכנ"י שנשמותיהם של ישראל הם קשורים באותיות התורה וזה נרמוז במלת ה'ב'ל שה' רומזת לה' חומשי תורה וב' רומז להתחלת התורה שמתחלת בב' ולסיום שמסיימת בל' וזהו הבל הבלים אמר קהלת וכו' הכל הבל פי' שהכל מיתיחד ע"י ה' חומשי התורה שתחילתה ב' וסיפה ל' גם הבל הוא גימ' של מילוי שם ס"ג שע"י ההבל ועסק התורה נמשכין אורות העליונים אל המלכות ויורדין הש"ע נהורין מהי' אל הו' להשפיע אל המלכות ונמתקין כל הגבורות והנה גם זה ידוע שביום שמיני עצרת אנו מעלין נשמות שהם מבחי' הבל ושירדו הנשמות שהם מבחי' הרע של קין וזהו רמוז בהכתוב וישע ה' אל הבל וכו' ואל קין ואל מנחתו לא שעה ו'י'ש'ע נוטריקון ו'י'ו'ם שמיני ע'צ'ר'ת שאז מתעלין נשמת הבל גם רומז שע"י הבל ועסק התורה שהיא ה' חומשי תורה ומתחלת בב' ומסיימת בל' עי"ז בעשה היחוד ויורדין הש"ע נהורין מן הי' אל הו' וזה רמוז במלת וישע"ע וי' רומזים לשני אותיות השם הויה ב"ה וש"ע רומזין לש"ע נהורין שהו' מקבלת מהי' וזו ו'י'ש'ע כנ"ל.

**וידבר** אלהים אל משה וכו' וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ושמי ה' לא נודעתי להם. יש לרמוז בזה כי הנה ידוע שכל מגמתינו בר"ה ויו"הכ וסוכות ליחד השם הוי' ולהמשיך הה' תתאה שהיא מדת מלכות שמים ולקשר אותה בהו' ושיתיחד

הז"א עם המלכות שנקראת כלה ויתיחד הקב"ה עם הכנ"י וזהו ענין הנסירה בכדי שיהי' הזיווג פנים בפנים שע"י חטא אד"הר כביכול אין השם שלם ע"י שנעשה פירוד בין הו' לה' תתאה והגם שיש איזה יחוד אינו פנים בפנים ועדיין אין היחוד שלם עד לעתיד שאז יתיחד הקב"ה עם הכנ"י ויהי' השם שלם בלי פירוד והנה אבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב הם היו הראשונים שהמשיכו אלהותו יתברך לעולם התחתון ואברהם אבינו נתדבק בה' עלאה ויצחק בהי' ויעקב בהו' אמנם עדיין לא הי' היחוד שלם שלא נתיחדו רק הג' אותיות הראשונות שעם המילואים עולין "טל וכנרמוז בפסוק שראשי נמלא "טל שרומזים להג' אותיות עם מלואיהם אמנם משה רבינו ע"ה היא הי' שושבינא דמלכא והוא ייחד את החתן והכלה והמשיך הה' תתאה אל הו' ונעשה הזיווג שלם והנה ידוע שענין הנסירה הוא צימצום וכל צימצום הוא נרמוז בשם שדי שפירוש שאמר לעולמו די ותיחם בו את העולמות שלא יתפשטו יותר. וזהו מאמר הכתוב וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי רומז שעדיין לא הי' היחוד שלם שלא השיגו רק הג' אותיות הראשונות של השם הוי' והי' צימצום מחמת שלא נתיחדה הה' תתאה עם הו' ולכן נאמר באל שדי שרומז לצימצום ושמי ה' לא נודעתי להם רומז במלת נודעתי מלשון והאדם ידע את חוה פירש שעד שבא משם רבינו עדיין לא הי' הזיווג שלם ולא נתיחדה הה' תתאה עם הו' ביחוד שלם מפני שלא השיגו רק הג' אותיות הראשונות כנ"ל.

**ביום** השמיני עצרת תהי' לכם וכו' הנה היום טוב שני של גליות משמיני עצרת הוא נקרא בפי כל ישראל שמחת תורה ובארץ ישראל שאין היו"ט רק יום אחד היום השמיני הוא יום שמחת תורה וכן קיימו וקבלו עליהם כללות בני ישראל בכל מושבותיהם והנה ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא וצריך טעם מדוע ניתן היום הזה לשמוח בו שמחת תורה ומן הראוי הי' שביום שבועות יום מתן תורתינו יהי' שמחת תורה הגם כי בו אנו מסיימים התורה הרי מצאנו לחז"ל שאמרו שבמערבא לא הוי מסיימי אורייתא רק לג' שנים ויראה לרמוז מנהגם בפסוק זה ביום השמיני עצר"ת נוטריקון "עושים "צדיקים "ריקודי "תורה.

**עוד** יאמר ביום השמיני עצרת תהיה לכם ותרגום אונקלס עצרת כנישין לשון אסיפה כי הנה שבט דן נקרא מאסף לכל המחנות מפני שריו מהלכין באחרונה ואמרו חז"ל שהיה מאסף האבידות שאבדו ישראל ומחזירין אותן לבעליהם והנה בשמיני הוא עת לקבץ כל הדיבורים וכל המחשבות שחשב ודיבר איש ישראל אשר נידחו מלעלות למקום קדושתן ולהעלות אותם אז וזהו עצרת תהיה לכם לשון אסיפה שתאספו כל הדיבורים והמחשבות להעלות אותם.

**עוד** ירמוז כי הנה עבדותינו ביום השמיני עצרת לתקן חטא אדה"ר ולהעלות העולמות וכאשר יתוקן חטא זה ותתבטל אחיזת החיצונים יהיה עת קיבוץ גליות ובכל שנה ושנה אנו מקשרים חבל בחבל ונימא בנימא עד שתיקן אי"ה במהרה בימינו וזהו אמרו עצרת תהיה לכם לשון אם פה כנ"ל שתראה לתקן פגם אדה"ר ולזמר ערנים וכו' יהיה קיבוץ גליות.

**עוד** ירמוז באמרו עצרת תהיה לכם כי הנה ידוע אשר ביום שמיני עצרת הוא זמן להמשיך על ישראל רצון ראשית הבריאה שהוא רצון העתיקא אשר אין שם שום אחיזת החיצונים רחמים פשוטים בלי תערובות דין כלל ועי"ז יומתקו כל הגבורות והדינים מתבטלין ויורדין על ישראל רחמים גמורים וידוע שכל העולמות יש בהם עשר קדושות וזו רומז במלת ע'צ'ר'ת נוטריקון "עשר "צורות "ראשונות "תמיד תהיה לכם שהם העשר קדושות מרצון העתיקא ובזה ביארנו מאמר הכתוב וירא ראשית לו כי שם חלקת מחוקק ספק ויתא ראשי עם צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל כי הנה ידוע ממאמר הזוהר הקדוש דבהאי רצק אסתלק משה שהסתלקות משה רבינו היה להיכל הרצון וזה אמרו וירא ראשית לו פי' שֵׂרֵאֶה הראשית שהוא רצון עתיקא קדישא ויראה ויגלה אל עם בני ישראל כי שם חלקת מחוקק ספון ביאורו שחלק משה שהוא מחוקק ספון ונעלם שם ויתא ראשי עם פי' שגם ראשי עם וצדיקיהם יבואו להיכל הזה ולהמשיך משם רחמים על ישראל וזהו אמרו צדקת ה' עשה מלת צדק רומז לגבורה ופי' עשה לשון תיקון שיתקן הצדק שהוא רומז לגבורה וימתיקו ויהפכו לרחמים ומשפטיו עם ישראל ותקן הכל שיהי ברחמים גמורים וחסדים גדולים.

**עוד** יאמר ביום השמיני עצרת תהיה לכם כו' יראה לרמוז בזה ע"פי מאמר הכתוב אשה כי תזריע וילדה זכר ודרשו חז"ל אשה מזרעת תחילה יולדת זכר איש מזריע תחילה יולדת נקבה והענין הוא מפני שכשהאשה מזרעת תחילה ואח"כ מזריע האיש הטיפה דדכורא שבאה אחרונה גוברת על הטיפה דנוקבא ולכן יולדת זכר וכשהאיש מזריע תחילה הטיפה דנוקבא שבאה אחרי' גוברת ויולדת נקבה והנה מבשרי אחזה אלקי שכן הוא הענין ביחוד העליון שכשהיחוד הוא ע"י אתערותא דלתתא ע"י ישראל שמקבלין עליהם עול מלכותו יתברך ומעלין המיין נוקבין אז יורדת ההשפעה ממקור העליון בבחי' דכורא משא"כ כשהוא להיפך כמובן ומזה היה גרם חטא אדה"ר ע"י שהיה איש מזריע תחילה והנה בשמיני עצרת הוא עת שהשי"ת ב"ה מיחד עצמו עם הכנ"י ולכן מברכין הגשם ביום זה שהוא רומז לטיפת הזיווג והיחוד כידוע ולכן אמר הכתיב ביום השמיני עצרת כביכול שהשי"ת עוצר עצמו מלהשפיע המיין דכורין כדי שיהיה

אתערותא דלתתא ברישא ותרד ההשפעה בבחי' דכורא וזהו עצרת תהיה לכם שעצרת ההשפעה הוא עד שתהיה לכם אתערותא דלתתא ברישא ואז יברכו הגשם שהוא רומז לטיפת הזיווג כנ"ל.

**עוד** יש לרמוז בזה עפ"י מאמר חז"ל שע' פרי החג הם כנגד הע' אומות ובשמיני עצרת שאז מתיחד השי"ת עם הכנ"י היו מקריבין פר אחד איל אחד כנגד ישראל שהם מתדבקין באחדותו ית' והאו"ה הם מתנהגין עפ"י ז' כוכבי לכת שכל כוכב שולט על כללות של יוד אומות והם תחת המזל ומתנהגין עפ"י משפטי הכוכבים ומזלות אמנם כנגד זה הם ז' רקיעים ופנימיות השבעה רקיעים הם הז' ספירות וישראל עם הקדוש שהם מקבלין עליהם עול מלכותו ית' ומתדבקין באין סוף ברוך הוא וברוך שמו הם מורידין השפעה אל הספירות ולכל העולמות וכולם מקבלין השפעה על ידם. ולכן אינם תחת משפט הכוכבים ומזלות שהגם שכפי הוראת הכוכב הוא שלא ירד הגשם יכולין צדיקי הדור בתפילתם לשדד המערכות ולשנות המזל מפני שהם דבוקים במזל העליון וי"ג ת"ד עלאה והכוכבים מקבלין ההשפעה על ידם. והנה ידוע ממאמר חז"ל שמארץ עד לרקיע מהלך ת"ק שנה וכן בין רקיע לרקיע ואלו הת"ק שנה הם רומזין לשם שי"ן דל"ת יו"ד שמילואיו עולים ת"ק שבו תיחם השם יתברך כל העולמות שלא יתפשטו יותר מגבולם. וזהו ביום השמיני עצרת תהי' לכם ר"ת של תיבות הללו גימט' ת'ק'ז'. רומז לשבעה הרקיעים שאויר כל אחד הוא ת"ק שנה והז' רומז לז ספירות שע"י שישראל מתיחדין עם הקב"ה הם ממשיכים השפעה לכל הרקיעים ולכל הספירות ולכן כל מלאכת עבודה לא תעשו שכל מה שיהי' ע"פי הוראת המזל איזה מלאכה ועבודה להמשיך הטובה לא תעשו פי' שלא תצטרכו לעשות שום פעולה חזקה להמשכת טובה ההיא שבקל תוכלו להמשיכה בלי שום יגיעה ועבודה כנ"ל.

**עוד** יש לרמוז ביום השמיני עצרת תהיה לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו יש לרמוז בפסוק זה כי הנה ידוע מאמר קדמונינו ז"ל אשר כל באי עולם בר"ה יכתבון וביום צום כיפור יחתמון. והנה אמרו במסכת ר"ה שצדיקים נכתבין לאלתר לחיים ובינונים תלוין ועומדין עד יו"הכ אם ישובו בתשובה יכתבו בספר החיים עם הצדיקים והנה האנשים המבקשים את ה' ומסתופפים בצל הצדיקים להורות להם דרכי ה ודרכי תשובה הנכונה ואף כי שאור שבעיסה מעכב מכל מקום כוונתם לטובה וכל אות נפשם לשוב בתשובה שלימה לעבוד ה' לאנשים האלה הגם שלא זכו מעשיהם מכל וכל הכתוב מבשרם שירחמו מן השמים. והנה בידוע אשר גמר החתימה נעשית בהושענא רבה וביום השמיני עצרת הפיתקין נמסרין לזה מבשר הכתוב וביום השמיני 'ע'צ'ר'ת נוטריקון 'עדת

'צדיקים 'רחמים 'תהי' שכל המסתופפים בצילם יהיו לרחמים אכן עדיין לא ידענו האם יהי' הדבר קל ומהר להפעל בני שיצטרכו הצדיקים לעבוד עבודה ולהרבות ולהפצר בתפילה. לזה אמר תהי' לכם כל מלאכת עבודה לא תעשו. פי' שהדבר יהי' מסור בידכם שלא תצטרכו לעשות עבודת התפילה הרבה.

**עוד** יש לרמוז שהכתוב מבשר להצדיקים האמיתים אשר הם ממשיכין שפע טוב מעילא לתתא על עם בני ישראל שביום השמיני עצרת תהי' לכם עצרת הוא לשון אסיפה כמו עצורה בעצמותי' עצרו כח פי' שיהי' נאסף לכם ממלאים ברכת ה' שפע כל טוב להריק לעמו ישראל.

**גם** ירמז כי הנה הגם אשר נגזר על האדם איזה גזירה ונחתם גזר דינו מפני אשר לא שב עדיין כראוי בכל לב יש לאל יד צדיקי הדור לעצור הגזירה ושלא תצא הפיתקא שלו עד ישוב אל ה' וירחמהו ויקרעו גזר דינו וזהו ביום השמיני עצרת ור"ל עצרת כמשמעו שיהי' בידכם העוז והכח לעצור הגז"ד שלא יצא.

**או** ירמז ביום השמיני עצרת תהי' לכם. יש לרמוז בזה כי הנה ידוע שכשעלה ברצונו הפשוט לברוא את העולם צימצם הא"ס ב"ה אור עצמיותו שיהיה מקום פנוי לעמידת העולמות. והנה האור המקיף העולמות המצמצם אור הח"ס ב"ה הוא דבוק בעצמיותו ית"ש והוא עצמיות הא"ס ג"כ וישראל שעלו במחשבה תחילה הם דבוקים בשרשם בא"ס ית"ש והנה להבדיל בהבדלות אין שיעור מבשרי אחזה אלקי שכשהאדם עצור עצמו מלעשות איזה דבר הוא מצמצם ואוסף כחו אליו וממשיך כחו לתוך עצמו ולמידין אנו מזה שהצימצום שצימצם הא"ס ב"ה עצמיותו והמשיך אור עצמיותו לעשות מקום פנוי לעמידת העולמות נוכל לתארו בשם עצרת שעצרת הוא ענין המשכה לתוך עצמיותו. והנה ישראל ביום שמיני עצרת שאז הוא גמר היחוד והזיווג שאז מתיחד קוב"ה עם הכנ"י והם מתדבקין אז בשורש שרשם שעלו במחשבה תחילה וזהו ביום השמיני עצרת תהי' לכם שאז תדבקו בעצרת שהוא אור אין סוף ב"ה כנ"ל והבן.

**ולכל** היד החזקה וכו' אשר עשה משה לעיני כל ישראל בראשית ברא אלהים וכו' הנה ידוע שהתורה הקדושה נעוץ סופה בתחילתה ויש לרמוז בזה ע"פי הפסוק ביום השמיני עצרת תהי' לכם וכו'. כי הנה כל מגמותינו מר"ה עד שמיני עצרת להמתיק הגבורות שתקבל המלכות גבורות ממותקות בכדי שיהי' היחוד והזיווג ביום שמיני עצרת. ואי אפשר לזיווג בלי גבורות לכן מן הצורך שירדו גבורות ממותקות שיהו' להכנ"י עי"ז התעוררת להעלות המ"נ ויכללו כל העשר קדושות בהחסדים והנה מקור החסד הוא אברהם ומקור שרשו של אברהם הוא שם ע"ב שחסד עולה ע"ב. והנה בכניסת ש"ע

איתא בכוונות שצריך לכוין השם הוי"ה בעייני"ן שיש בהשם כ"ד עייני"ן שהם ע"ב תגין והוא כדי להמשיך השם ע"כ לתוך הוי' פשוטה בלי שום מילוי שהשם ע"ב כשמתחלק לאותיות יש בו רי"ו אותיות כמנין גבור"ה. וגם השם הוי' במילוי יודי"ן שהוא עולה ע"ב הנה כל מילוי הוא קצת גבורה ולכן צריך להמשיך השם ע"ב בתוך הוי"ה פשוטה שהוא בעייני"ן שהוא כולל רחמים בלי שום דין ועי"ז נמשך השפעה על הכנ"י מעינא פקיחא דלית לי' גבינין שכתוב בו הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל והנה השם ע"ב הוא כלול מעשר קדושות ויש בו עשר פעמים ע"ב שעולה תש"ך. וצריך להמשיך בו העשר קדושות שבו על המלכות וזהו ביום השמיני עצרת תהי' לכם עצרת עולה בגימטריא תש"ס שרומז שצריך להמשיך העשר קדושות שהם עשר פעמים ע"ב שעולין תש"ך אל המ' שרומז למלכות ותש"ך עם המ"ם עולין תש"ס כמנין עצר"ת וזהו אשר עשה משה לעיני כל ישראל לעיני רומז להעייני"ן שבשם הוי"ה כל ישראל הוא הכנ"י שמשה רבינו המשיך העייני"ן על הכנ"י וזהו בראשית ברא אלהים שזה הי' הרצון הקדום בבריאת העולם להמשיך השפעות העינא פקיחא על הכנסת ישראל. סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם יש לדקדק שתיבות הכל נשמע לכאורה הוא כמיותר והי' די באמרו סוף דבר את האלהים ירא וכו'. עוד קשה הלא כל ספר קהלת דיבר מזה שתכלית כל המדברים לירא את האלהים ולמה חזר וחתם ספרו במה שדיבר בפרטיות וכל ספר קהלת מלא מזה גם מלת כי זה כל האדם אינו מובן. ובפרט תיבת האדם שמורה על האדם הידוע בוודאי אין לו פירוש. ונראה שבכתובים אלו נרמז היחוד של שמיני עצרת דהנה כל מגמת עבודתינו בימים האלו להעלות המלכות שמים כידוע והייחוד נשלם בש"ע כי בהו"ר אנו עושים ז' הקפות. ובהקפות שאנו עושין בהו"ר אנו עושים חומות ומגינים אל המלכות שלא יכולו לקרב אלי' הסט"א להניק מן המלכות וזהו החותם של הו"ר שתיבת חותם הוא אותיות חומת וע"י שאנו עושים בהו"ר הקפות שהם מגינים על המלכות מתעלה המלכות ביום ש"ע ומתיחד בא"ס ב"ה ונשפע חסדים גדולים על כנ"י וכשהיחוד נשלם כנקל הוא להשיג היראה עלאה וזאת נרמוז בפסוק זה סוף דבר הכל כו' ר"ל ביום שמיני עצרת שהוא סוף דבר של העלאות המלכות הכל נשמע המלכות נקראת הכל מטעם הנ"ל שהיא כוללת כל המדות ונשמע הוא לשון יחוד והוא מלשון עדה וצילה שמען קולי וזהו הכל נשמע ר"ל המלכות נתיחד בא"ס ב"ה. את האלהים ירא פי' כשהמלכות נתיחד אז באפשרי להשיג היראה עלאה ואת מצותיו שמור הענין הוא כי י"ה עם שמי גימטריא שס"ה לא תעשה ו"ה עם זכרי רמ"ח מצות עשה שמצות עשה הן בחי' זכור בחי' אהבה ומצות לא תעשה הן שמור בחי' יראה.

וכשהאדם משיג היראה עלאה שהיא גדולה מאהבה אז גם המ"ע על בחי' שמור בחי' יראה עילאה וזהו ואת מצותיו שמור כי בשמיני עצרת שהיחוד נשלם ובאפשרי להשיג היראה עלאה גם המצות עשה הן על בחי' שמור דהיינו יראה עלאה. כי זה כל האדם פי' כ"י ז"ה כ"ל עם הכולל בגימטריא מג"ן. והאדם רומז על האדם היושב על הכסא ור"ל ע"י מה נשלם היחוד אמר הכתוב כ"י ז"ה כ"ל שבגימט' מגן כנ"ל ור"ל ע"י שאנו עושים בהו"ר מגינים על ידי הקפות לבל יכלו לקרב אליו הסט"א להתאחז ועי"ז נבנה קומת האדם העליון ונשלם היחוד בש"ע שהמלכות מתעלה להמוחין.

**הנה** חז"ל אמרו שמיני רגל בפני עצמו לענין פז"ר קש"ב וידוע אשר סימני חז"ל רמוזים בהם סודות הרבה נעלמים ואף אנו נאמר כי הנה הידוע אשר עיקר מגמת עבדותינו בימי הסוכות להמשיך אור אלהותו יתברך על כל העולם. ועל ידי שישראל נכנסין לסוכה הם נכסין בצל אימא עלאה הסוככת עליהם מן החיצונים וידוע אשר ע"י סוכה ולולב הם ממשיכים עליהם אור השמות המקיפין וע"י הנענועים של הלולב הם ממשיכים אור הפנימי שהם שמות הויות ואור המקיף הם שמות אהי"ה ובכל יום מימי הסוכות מאיר עליהם שם אחד ממילוי שמות הוי"ה ושם אחד ממילוי שמות אהי"ה וביום שמיני עצרת מאירים כל שמות מילוי הויות ומילוי שמות אהי' יחד ומתייחד אז השם עם הכנסת ישראל ונעשה יחוד שם הוי' עם שם אהי"ה הנה ידוע אשר מילואין שמות הוי' הם ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן ומילואי שמות אהי"ה הם קנ"א קס"א קמ"ג וסך כולם עולה תרפ"ז ופז"ר קש"ב עולה תרפ"ט רומז לשמות הנ"ל וב' היתרים רומזים להקב"ה עם כנסת ישראל. לזה רמזו שמיני רגל בפני עצמו לענין פז"ר קש"ב והבן.

## שמחת תורה

**אתה** הראת לדעת כי ה' הוא האלהים אין עוד מלבדו לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו יש לרמוז בסמיכת שני הכתובים אלו שאנו אומרין אותם סמוכים בש"ת ע"פ שיש להבין על אמרו אתה הראת לדעת שזה אמר להם במשנה תורה אחר הארבעי' שנה שהיו במדבר שמשמעותו מורה שעכשיו באו לידיעה זו שאם כבר נקבע בלבם ידיעה זו לא הי' צריך להזכירן עכשיו. ויש לרמוז ע"פ מה שאמרנו טעם למה שקורין העולם הלילה שאחר יו"הכ בלשון אשכנז (צו גאטס נאמן) ע"פ מאמר חז"ל קודם שנברא העולם הי' הוא ושמו לבד וכבר האריכו בזה המקובלים ויבואר ע"פ מה שאמרנו ג"כ למה אנו אומרין אחר תפלת נעילה ז' פעמים ה' הוא אלקים כי הנה ידוע שהא"ס ב"ה לית מחשבה תפיסא בי' כלל ואי אפשר לתאר בו שום אות ונקודה וכשעלה ברצונו

הפשוט לברוא את העולמות צימצם אורו שיהי' מקום לעמידת העולמות ושיוצר האדם כי אור עצמיות אלהותו אין באפשרי לשום נברא להכילו והנה גם הצימצום הראשת עדיין כולו אור פשוט אשר לא השיגה אותו שום ברי' ולכן צימצום אורו בצימצומים רבים עד עולם הגשמי הזה והנה ידוע שכל צימצום שהוא מצמצם האור מלהתפשט הוא בחי' דין שהוא שם אלהים ושם הוי' הוא רחמים וישראל עם הקדוש ביום הכיפורים הם מזככין עצמן מאד מחמת שאז הם דוגמת מלאכי שרת בלי אכילה ושתי' ואומרין שירות ותשבחות כל היום כולו ולכן ע"י הזדככותם הם עולין בעליות העולמות מעולם אל עולם ומעלים המלכות שמים אל הא"ס ב"ה ועי"ז הם משיגים מה שלא השיגו עד עכשיו ולכן אומרין אז ז' פעמים ה' הוא אלקים שרומז לעליות העולמות שכל מה שעולים למעלה למעלה עלי' אחר עלי' הם משיגים שמה שחשבו עד עתה על אותן השגות האורות שלא השיגו עדיין ששם הוא בחי' הוי' שרומז לרחמים וחשבו ששם הוא כולו רחמים בלי שום בחי' דין שהוא שם אלקים עתה שמשיגים השגה יותר גדולה יודעין הם שעדיין הוא צימצם ומן הצורך עדיין להשיג רחמים יותר עליונים וזהו ה' הוא אלקים פי' שמה שחשבנו עד עתה ששם הוא שם הוי' ושהוא כולו רחמים. עכשיו שהושגנו יותר ידענו שזה הוא אלהים שרומז לצימצום ויש רחמים יותר עליונים וכן כל פעם שאומרים ה' הוא אלקים רומז על דרך זה שכל מה שעולים יותר הם. משיגים שגם אלו הרחמים הם צימצום לנגד מה של מעלה מהם. וזהו מאמרם ז"ל. קודם שנבראו העולם היה הוא ושמו לבד רומז שקודם הבריאה היה רק בחי' שם הוי' לבד ולא היה עדיין שום צימצום שהוא בחי' אלקים רק עצמית אלהותו יתברך שהוא כולו רחמים שהוא בחי' שמו שם הוי' ולכן נקרא היום שאחר יו"הכפ בלשון אשכנז (גאטס נאמן) שרומז שאז משיגים שיש השגה ממציאותו יתברך במקום אשר לא יתואר כלל בשם אלקים שהוא בחי' דין. רק שמו יתברך שהוא שם הוי' שהוא רחמים וזהו מאמר הכתו' אתה הראת לדעת כי ה' הוא אלקים אין עוד מלבדו פי' שע"י שהלכתם במדבר ארבעים שנה ולא אכלתם. כי אם המן שהוא מאכל הרוחני' והיה לכם הזדככות גדול עי"ז השגתם שה' הוא אלקים פי' שכל שיש לתאר עדיין בשם הויה זה הוא צימצום עדיין והוא בחינ' דין שהוא אלקים א"י"ן ע"ו"ד. פירש והיכן אין לתאר עוד בשם אלקים ואין שם צימצם. "מלבדו במקום שהא"ס לבדו הוא בעצמיות אלהותו בלי שום תואר אות ונקודה שם הוא כולו רחמים וזהו שאנו סומכין לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו שרומז שבמקום שהוא לבדו בעצמיות אלהותו ולית מחשבה תפיסא בי' כלל שם לעולם חסדו בתכלית החסד והרחמים והבן.

**אמר** רבי יהושע בר אבא אמר גידל אמר רב שמונה פסוקים שבתורה כו' כמאן דלא כר"ש דתניא וימת שם משה עבד ה' אפשר משה חי וכתב וימת שם משה אלא עד כאן כתב משה מכאן ואילך כתב יהושע בן נון. דברי רבי יהודא וכו' אמר לו ר"ש אפשר ס"ת חסר אות אחת וכתיב לקוח את ספר התורה הזה וכו' אלא עד כאן הקב"ה אומר ומשה כותב ואומר. מכאן ואילך הקב"ה אומר ומשה כותב בדמע וכו' הנה כבר העירו הרבה מפרשים על פירש מלת בדמע. ואף אנו נאמר על פי מאמר הכתוב אם יהיה נביאכם במראה אליו אתודע. לא כן עבדי משה וכו' כה אל פה אדבר בו. וביאר הכתוב כבר פירש ויתרון נבואת משה רבינו על שערי הנביאים שכל הנביאים. בשעת נביאתם היו מתבטלין מהרגשותיהם והיו מתנבאים ואינם יודעים בעצמן בשעת נביאתם מהות הנביאות כמבואר בספרי קודש. לא כן משה רבינו נאמר בו אשר ידעו ה' פנים בפנים כאשר ידבר איש אל רעהו. וגם בשעת הנבואה היה משיג מהות הנבואה וטיבה. אכן אז בשמונה הפסוקים שכתב קרוב להסתלקות שאז נאמר לא אוכל עוד לצאת ולבוא ודרשו חז"ל שנסתמו ממנו מעינות החכמה ואם בשעת כתיבת הח' פסוקים ניטלה ממנו מדריגת נביאתו והי' כותבין אז בהיותו במדריגת שארי נביאים שהם בטולי ההרגשה ואינם יודעין בעת אשר ינחה עליהם רוח השם מהות נביאתם ולכן כתב בדמע ביאורו שהוא היה אז מעוררב ולא ידע מהות כתיבתו ומלת בדמע פירושו. כמו מלאתך ודמעך לא תאחר שהוא עירוב.

**עוד** יראה לומר בזה גם בנעיצת סוף התורה בתחילתה כי הנה ידוע מאמר חכז"ל אשר התורה קדמה לעולם אלפים שנה וכל מה שכתוב בתורתינו הנתונה לנו מסיני הי' כתוב גם למעלה בתורה הקדומה רק שאנו מבינין הדברים למטה בענינים גשמים. ולמעלה לא היתה אז בגשמיות כלל רק הסודות לבד וכל מעשיות התורה הנראים לנו שמורים רק ספורי מעשיות כל זה הי' כתוב בתורה הקדומה וכן נמסר למשה רבינו ומשה כתב התורה כמעתיק מספר אל ספר אפס כי שם בהיותה בשמים אין הענינים מורין בגשמיות כלל. כי שם רק שכלים רוחנים וגם בפסוק ופלגשו ושמה ראומה הגם כי לנו נראה הדבר כסיפור מעשה גשמי באמת הענין מורה על פנימיות דקה מן הדקה עמוק עמוק מי ימצאנו. והנה אנחנו רואין כעת. כל התורה כולה מסודרת לפנינו. וכתו' בה בריאת מעשה בראשית מכל ששת ימי המעשה אשר כל רואיהם יכירון שזה דבר בלתי אפשרי לכתבו אם לא כי כן ראה בתורה העליונה. כי מי היה בעת יסד ה' את הארץ וגם השמונה פסוקים של וימת משה נאמר בהם. ויקבור אותו בגי וכו' לא קם נביא וכו' אשר נראה לכל עין כי אי אפשר לידע זה שלא יקום נביא לעולם כמשה אם לא מכח הנבואה. ועל

כרחך שגם זה היה כלול בתורה הקדומה כמו בריאת שמים וארץ וא"כ אין מן התימא אשר משה בעצמו כתב וימת שם משה כי הגם אם אנו מבינין הדבר על ענין גשמי למעלה אין שם גשמי ומשה העתיק תורתינו מתורה אשר קדמה לעולם והשיג פנימיות הדברים בעצמיותן בעת כתבו כי בשמים הי' ואין חילוק וחידוש בפסוקים אלו יותר מכל מעשה בראשית ולזה נסמכה מעשה בראשית ונעוץ סופה בתתילתה להורות כי הכל בכתב מיד ה' ע"פ התורה העליונה כנ"ל.

**א"י** בגמרא זו ע"ד הנ"ל דתניא וימת שם משה וכו' אפשר משה חי וכתב וימת שם משה אלא עד כאן כתב משה מכאן ואילך כתב יהושע בן נון. דברי ר' יהודא וכו' אמר לו ר"ש אפשר ס"ת חסר אות אחת וכתיב לקוח את ספר התורה הזה ושמתם אותו (ופי' רש"י אפשר ס"ת חסר ומשה קורא לו ס"ת לקוח את ספר התורה הזה) אלא עד כאן הקב"ה אומר ומשה כותב ואומר מכאן ואילך הקב"ה אומר ומשה כותב בדמע עכ"ל, ויש להבין איך יתרץ ר"ש קושית ר' יהודא דאפשר משה חי וכותב וימת שם משה. גם מהו בדמע והאור החיים הקדוש זצ"ל פירש בו שלשון בדמע פירושו מעורבב וביאורו שכתב האותיות של הח' פסוקים אך לא בצירוף זה אלא בצירוף אחר וזהו בדמע שהיו כתובים בערבוב האותיות בצירופים אחרים ולא היו כתובים הצירוף הזה של וימת שם משה ודברי תורה כפטיש יפוצץ סלע ועדיין אין תירץ זה מספיק דעדיין הקושי' במקומה עומדת שהרי כמו שאם חסר אות אחת נפסל הס"ת כמו כן אם ישתנה תיבה אחת גם מהשמונה פסוקים לצירוף אחר נפסל הס"ת וא"כ אפשר שכתב בו הח' פסוקי' בצירוף אחר וכתוב לקוח את ספר התורה הזה ושמתם וכו' שמשה קראו ס"ת ויראה לומר ע"פי מאמר חז"ל ואהי' אצלו אמון אני הייתי כלי אומנותו של הקב"ה ולהבין הענין איך היתה התורה כלי אומנות הוא כמו שאיתא בספרי קודש שכשעלה ברצונו הפשוט לברוא את העולמות התנוצץ נקודות מעצמיותו יתב"ש שמאותן הנקודות נעשו האותיו' ונתגלגלו ברל"א שערי' פנים ואחור וכל צירוף מרל"א האלפא ביתית נצטרף עם שם הוי' ברוך הוא ועל ידי זה נבראו כל העולמות על ידי צירופי האלפא ביתות שנצטרפו עם שם הוי' ברוך הוא וזהו נקרא תורת האצילות שבתורה זו נבראו כל העולמות ובעולם הבריאה נצטרפו האותיות להיות תיבות ומצטרפין ג"כ עם שארי השמות שאינם נמחקין וע"ז ג"כ אמרו חז"ל שמי שיודע צירופי התורה יוכל להחיות מתים ובעולם היצירה שהוא עולם המלאכים מצטרפין שם פסוקי התורה רק שמצטרפין הפסוקים עם שמות המלאכים כגון ויאמר יעקב כאשר ר'א'ם הוא נוטריקון "רפאל "אוריאל "מיכאל ושם בעולם המלאכי' הפסוקים מצטרפין עם שמות אותן המלאכי' ובעולם העשי' הצירוף

הוא כמו שנמסרה לנו צירופים שהוא מקרא התורה בהמעשיות שבה כאשר היא ולזה כיון האר"י ז"ל שכתב שמקרא הוא בעשי' שרומז למה שאמרנו שבעולם העשי' סידור המקרא והפסוקים הם כמו שהיא מסודרת בידינו והנה תורת האצילות לא הושגה לשום אדם זולתי משה רבינו ע"ה שהשיג קצת ממנה וגם ידע צירופי התורה שבבריאה יצירה עשי' איך הוא הצירוף בכל עולם ועולם והנה כתיב ולא קם נביא עוד כמשה וביאורו ז"ל שמדריגת משה היתה בזה למעלה על כל הנביאים שכל הנביאים היו מתנבאין הנבואה השלוחה בפיהם ולא היו יודעין בשעת נבואתם מה שמדברין זולתי משה רבינו שגם בשעת נבואתו הי' יודע מה שמדבר והשיג בשעת נבואתו גם פשוטי הדברים שהי' מדבר אכן אותן השמונה פסוקי' שכתבן סמוך להסתלקותו ואז בשעת הכתיבה לא הי' כלל בעולם העשי' מחמת שנתדבק ברצון העליון (כמו שנתבאר בפסוק וילך משה וידבר) ולכן הי' יכול לכתוב וימת שם משה מחמת שבעולם העשי' שהצירופי התורה שהוא מסודר בידינו הוא בעשי' מזה העולם כבר נסתלק והי' יכול לכתוב וימת שם משה מחמת שהי' בזה העולם בבחי' מיתה הגם שעדיין הי' חי בעולמות שלמעלה וזהו שאמרו חז"ל עד כאן משה אומר וכותב מכאן ואילך הקב"ה אומר ומשה כותב בדמע פי' שכתיבת כל התורה ידע לומר מה שהיא כותב שהיה יודע הצירופים שיש לכל התורה בכל עולם ועולם ובעולם העשי' ג"כ אכן בעת כתיבת השמונה פסוקים אלו שלא הי' אז בעולם העשי' לא ידע צירוף זה של וימת שם משה הגם שהוא בעצמו כתב על הסדר שהם מסודרים לא ידע מה הם וזהו שהיה כותב בדמע שהיה מעורבב ולא היה יודע צירוף של וימת שם משה עם השארי פסוקים כמו שארי הנביאים שלא היו יודעין בעת נבואתם מה שאומרים כמו כן לא היה משיג שוב הח' פסוקים בצירוף הזה שהוא בידינו מרמת שלא היה אז בעולם העשי' והבן.

**לא** אמות כי אחיה ואספר מעשי יה וכו' פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה להבין מפני מה לא הזכיר באלו הכתובים רק שם י"ה גם מה זה שהתפלל שלא ימות הכי לעולם יחיה ונראה להבין עפ"י מאמר הכתוב יקר בעיני ה' המותה לחסידיו והוא ג"כ בלתי מובן ע"פי פשוטו ויובן ע"פי מה דאיתא בכתבי האר"י ז"ל שע"י התפילות ועבודת הצדיקים בעולם הזה הם מוסיפין כח למעלה שעל ידי התעררותם למטה הם מעלין מ"נ ונעשים יחודים בעולמות העליונים אמנם אין נשמת הצדיק עולין בבינה בסוד מ"נ אלא ע"י מסירת נפש בפיעל להריגה על קידש השם שעי"ז נעשה יחוד חו"ב וזה הענין העשרה הרוגי מלכות וזהו מאמר הכתוב יקר בעיני ה' המותה לחסידיו מפני שע"י מיתתם העלו המ"נ להיחוד העליון שלא היה באפשרי להעלות בהיותם בחיים חיותם ויחוד זה יקר

בעיני ה' וזה שהתפלל דוד המלך לא אמות כי אחיה כו' כי ידוע שחכמה בינה הם אותיות י"ה והתפלל שלא אמות רק שיהיה יכולת בידו לעשות ייחוד הזה בעודנו בחיים חיותו וזהו ואספר מעשה יה (ואספר הוא לשון ייחוד כמו אשה מספרת עם בעלה) ומעשה יה הוא רומז ליחוד חו"ב וזהו ג"כ יסור יסרני יה כו' פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה שהתפלל שיפתחו לו השערים לעשות ייחוד זה של שם י"ה בהיותו בחיים חיותו בעולם הזה כנ"ל.

## וזאת הברכה

**אף** חובב עמים כל קדושיו בידך והם תכו לרגלך ישא מדברתיך תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב. יראה לבאר בכתוב זה כי הנה ישנם אנשים צדיקים המתהלכים את ה' והמה עובדי השם באמת ועם כל זאת המה מקטינים עצמם ונוסעים אל צדיקי הדור הבלתי גדולים מערכם ומטים אוזן לשמוע היוצא מפיו ואולם גם הצדיק ההוא מקטין עצמו והגם כי ישים ה' דבר בפיו לדבר דברי תורה ודיבורים קדושים תלה גדולה באנשים היושבים לפניו כי עבורם חנן ה' אותו בזה. וזו אמרו אף חובב עמים מוסב אל השכינה וביאורו שראוי לך לאהוב ולחבב עם בנ"י מפני אשר כל קדושיו בידך וכולם קדושים ואעפ"כ הם תכו לרגלך שהם מכתתים עצמם תחת רגלי הצדיקים ישא מדברתיך תורה צוה לנו משה ביאורו שהם מדברים ואומרים שהדיבורים באים לו בשביל קדושתו הגדולה תורה צוה לנו משה הוא צדיק הדור שהוא בבחי' משה וגם הצדיק מקטין עצמו ואומר מורשה קהלת יעקב ביאורו שאשר חנן ה' אותו הוא מורשה לו בשביל קהלת יעקב.

**ברך** ה' חילו ופועל ידיו תרצה מחץ מתנים קמיו ומשנאיו מן יקומון. ראוי להבין אמרו מחץ מתנים למה בחר מכת מתנים לאויביו יותר משאר מכות. ויראה לרמוז בזה כי הנה מעקרי עבודת ה' הוא התפילה בדחילא ורחימא וע"י שאדם מקשר נפשו ורוחו ונשמתו ומדבק עצמו בעת התפילה באין סוף ב"ה מושך על עצמו דביקות וקדושה על כל היום אכן העצה היעוצה לבוא לידי מדה זו לזכות לשלימות התפילה הוא ע"י שיקום בחצות לילה וילמוד כמה שעורים ומהן הלכות פסוקות כל אחד לפי ערכו וע"י זה הוא מגרש הקליפות העומדין לבלבל בעת התפילה ומטהר מחשבותיו שיהי' לו נקל להתפלל בלי מחשבה זרה ולהעלות העולמות משנפלו מראשית הבריאה והן הן המחשבה הזרה הנופלת לאדם בשעת התפילה. כי כשבא להעלות הניצוץ ממעמקי הקליפות אז יעמדו נגדו לעכבו לבל יתעלה מהן. וצריך האדם לגבר חיילים לזה ועל ידי עסק התורה שעוסק

קודם התפלה בדחילו ורחימא יהי' לו סעד לזה. וזהו אמרו ברך ה' חילו לשון ויחל משה שהוא לשון תפילה פי' שיברך ה' את תפילתו שתעשה פרי ופועל ידיו תרצה פי' שגם תנועות הידים אשר אדם עושה בעת תפילתו לעורר לבבו אל זכות התפילה גם זה יעלה לרצון לפניו מחץ מתנים קמיו מלת מתנים לשון לימוד (כמו תנוי מתנינן) וביאורו כי הכתוב נותן עצה לזה שיהיה תפילתו מקובלת ומרוצה ע"י שימחץ בלימודו תחילה את כל קמיו הם הקליפות העומדים לעכבו. ומשנאיו מן יקומון לבל יהי' להם תקומה כלל נגדו.

**וליוסף** אמר מברכת ה' ארצו ממגד שמים מטל ומתהום רבצת תחת יש לרמוז בזה ע"פי הפסוק אלה תולדות יעקב יוסף. ורומז בזה כי הנה ידוע שיעקב הוא הדעת והוא המקשר הלב עם הקצוות והוא עולה ומתווך בין חכמה ובינה. ויוסף הוא חלק התחתון של הוא"ו שהוא המקשר מדות התחתונות ומריק השפעה על הכנ"י והנה כל נדיק הוא בחי' יוסף שהוא יסוד צדיק מפני שכל צדיק הוא מקשר הכנ"י מתתא לעילא וממשיך אלהותו יתברך מעילא לתתא על הכנ"י. ומדת הצדיק הוא כוללת השפעת החמשה קצוות ומקבל מהם השפעת אורות החמשין תרעין דבינה שקיבלו ומשפיע להמלכות ולכן נקרא הצדיק כל מפני שהוא כולל בתוכו ההשפעה להשפיע על כנ"י וע"י זה מתמלאת פגימת הלבנה שהוא רומז למלכות שמים שכשמקבלת השפעת אור הששה קצוות נתמלא פגימתה. והנה קדושת הא"ס ב"ה נמשכת על הכנ"י ע"י שמות ההויות שהם פנימיות העולמות וע"י זה מתיחדת הה' תתאה עם היה"ו ונעשה הם שלם אמנם סוד העתיקא הוא שמות אהי' והשמות אהי"ה עם המילואים הן המקיפין היחוד לבל תהי' בו שום אחיזת החיצונים והם בגימטריא תנ"ה עם הכולל שהם הצלם אלהים וחותם הצדיק כמאמרינו בנוסח ברכת המילה וצאצאיו חתם באות ברית קודש ועי"ז נחתמין הכנ"י מכל צד לבל תהי' בהם אחיזת החיצונים. וזהו רומז הכתוב וליוסף אמר מברכת ה ארצו. פי' שהצדיק שהוא המקשר הכנ"י עם דודה והוא בחי' יוסף שהוא יסוד צדיק אמר מברכת ה' ארצו. ארצו רומז למדת מלכות הארץ העליונה שהיא מתברכת ע"י שמות ההוי' ומקבלת ההשפעה באמצעות להצדיק שהוא בחי' יוסף ממגד"ד שמי"ם מט"ל מגד לשון המשכה (כמו נגיד ונפיק) שנמשך על המלכות שהיא הארץ העליונה השפעות השמים שהוא רומז לז"א ע"י המשכת הצדיק גם ממג"ד גימטריא לבנ"ה שהמלכות נקראת לבנה כידוע ורומז שהלבנה שהיא המלכות מתיחדת עם בעלה ונמשך עלי' השפעת היה"ו שהם עולין עם המילואים כמנין ט"ל. ומתהום רובצת תחת רומז שהשמות אהי' עם המילואים שעולים תנ"ה כמנין תהו"ם עם הארבע אותיות הם מקיפים היחוד והאימא עילאה שהיא

עולם התשובה והוא שם אהי' רובצת על בני' וזהו רובצת תחת שרובצת על היחוד לבל יתאחז החיצונים ועי"ז מקבלין הכנ"י כל השפעות טובות.

**וממגד** ארץ ומלאה ורצון שכני סנה תבואתה לראש יוסף ולקדקד נזיר אחיו יש לרמוז בזה כי הנה בכל ר"ה שמתחיל לכנוס שנה אחרת והקיף חדש לטובת הכנ"י. ולכן אז הוא עת משפע ועיקר המשפט היא שאז דנין את הנשמות. אם כבר הגיע עתם שיזדככו ושיתבררו העולמות וכמו שכתב האר"י ז"ל על נוסח מי כמוך שזוכר יצוריו לחיים קאי על חיי הנשמות וכן כל אדם שהוא נכסף לזכך נפשו ורוחו ונשמתו ולדבק נפשו לשרשה הוא נשפט אז אם הוא ראוי לפתוח לו שערי אורה ולהשפיע עליו קדושה לנפשו ורוחו ונשמתו ואז כשיורדת השפעת חיי הנשמות יורד ג' כ עמה השכעות בני חיי ומזוני אמנם אין צדיק בארץ כו'. לכן צריך לשוב אז בתשובה שלימה בכדי להמשיך עליו קדושה מלמעלה ועיקר התשובה הוא בעיתים הללו שע"י זה הוא ממשיך עליו קדושה בחג הסוכות שהוא עת היחוד שהקב"ה מתיחד עם הכנ"י וזהו שהצדיקים נחתמין לאלתר לחיים והבינונים תלוים ועומדין עדיו"הכ ר"ל שנכתבים להשפעת חיי הנשמות והנה ידוע שביו"הכ החותם הוא בסוד נעילת היסוד שהוא שם אהי' עם המילואים שעולה חותם כידוע ובהושענא רבה החותם הוא בסוד נעילת המלכות שהוא רק מילואי שמות אהי' לבד שעולים עם הג' כוללים כמנין משנ"ה. ולכן קורין אז משנה תורה והחותמות האלו הם חותמין את הכנ"י מכל צד שלא יתאחזו החיצונים בהם ושיתיחד הקב"ה ושכינתי' והנה הייחוד הזה הוא יחוד עצמי והוא סוד התורה שבכתב עם התורה שבע"פ דמלכות פה תורה שבע"פ קרינן לה והנה מימות משה רבינו היתה התורה בבחי' הלכה למשה מסיני בלי הכלכול שהוא סוד תורה שבכתב שהוא פנימיו' התורה והנה ראה רבינו הקדוש והתנאי' שבדורו שמחמת עומק הגלות וקושי השיעבודים יהיה קשה לזכך עצמו ונשמתו ולקשר עצמו לשרשו. לכן המציאו לחבר את המשנה שהוא אותיות נשמה שמעסק פלפול המשנה שהיא פשיטת התורה יבוא להשיג התורה שבכתב. וצריך האדם תחילה לקיים התרי"ג מצות שבפשטות התורה וממנה יבוא להשיג הפנימיות ויתיחדו התורה שבכתב עם התורה שבע"פ. וע"י זה יתיחד הקב"ה עם הכנ"י ויומשך עליהם השפעה מרצון העליון. וזהו וממגד ארץ ומלאה הנה כבר אמרנו למעלה שמגד הוא לשון המשכה. גם ממגד גימטריא לבנה שהוא רומז למלכות שמים. ורומז כאן שעל המלכות שמים נמשכים שמות המילואין. וזהו וממגד ארץ ר"ל שנמשך על הארץ העליונה שמות המילואים ורצו"ן שכנ"י סנ"ה הנה שכני עם החולם שהוא נחשב ג"כ לוא"ו עולה שפ"ו ועם הע' אותיות של ורצו"ן שכנ"י עולה שצ"ה כמנין משנ"ה וזהו ורצון שכני

שע"י המשנה נמשך עליהם השפעה מרצון העליון. והמשנה הוא סוד נעילת השערים שהחותם של המלכות הם מילואי שמות אהי' שעולים עם הכוללים כמנין משנה 'ס'נ'ה הוא נוטריקון 'סוד 'נעילת 'השערים שהמשנה שהוא גימטריא ורצון שכני עם האותיות הוא סוד כעילת המלכות. ועי"ז תבואתה לראש יוסף פי' לשון הבאה שהמלכות שמים מתעלה ומובא לראש יוסף ראש יוסף הוא הדעת שעולה למעלה עד הא"ס ב"ה ולקדקד נזיר אחיו קדק"ד גימטריא יצח"ק נזיר הוא לשון הפרשה כמו נזורו אחור פי' שמדת יצחק שהוא גימט' קדק"ד הוא מתפרש מן הכנסת ישראל שנקראת אחיי ורעיי. גם נזיר לשון נזר וכתר ורומז שלקדק"ד שהוא יצחק נמשך אור הכתר של הקדוש ברוך הוא שנקרא אח לישראל ועי"ז מתמתקין גבורותיו של יצחק ונכלל בהחסדים.

**אין** כאל ישורון רכב שמים בעזרך ובגאותו שחקים פי' רש"י ז"ל דע לך ישורון שאין כאל וכו' רוכב שמים הוא אותו אלוה שבעזרך ובגאותו הוא רוכב שחקים ולפירושו קשה שאם הי' מדבר לנוכח עם ישראל ואומר להם אתה ישורון דע לך שאין כאל הי' לו לומר ישורון אין כאל שהיה יותר נופל על הלשון. גם יתר הכתוב אין לו קישור קצת ונראה לומר על פי מאמר חז"ל על פסוק ויקרא לו אל אלקי ישראל שהקב"ה קראו ליעקב אל והדבר בלתי מובן ויראה לומר כי הנה ידוע שכשישראל מקבלים עליהם עול מלכותו יתברך ומיחדים שמו ומשבחים אותו הוא יקר מאד בעיני השם והוא יתברך מתפאר בזה בכל העולמות כמאמר הזוהר הקדוש חזי במאי ברא אתינא לקמך הגם שיש לו שרפים ואופנים ואין מספר לגדודי מעלה שמשבחין ומפארים אותו תמיד מ"מ אין זה דבר גדול לנגד גדולת הבורא יתברך מחמת שאין ביניהם יצ"הר אבל ישראל עמו שהם שרוים בין האומות ובעומק הגלות ובמקום מגושם כל תנועה וקול ודיבר שעושין לשמו יתברך הוא יקר מאד בעיני ה' הרבה ועי"ז מורידין שפע לכל העולמות וממשיכין כל האורות העליונים שישפיעו אל המלכות ועי"ז השי"ת משתבח בהם בכל העולמות ולכן נקרא יעקב אל שאל לשון חוזק כמו ואת אילי הארץ לקח וכמו יש לאל ידי וביאורו שהצדיקים כביכול שיש להם כח מעין בוראם להמשיך שפע לכל העולמות ע"י שמתדבקים בא"ס ב"ה וממשיכין המוחין עלאין אל המדות וזהו מאמר הכתוב אין כאל ומי הוא דוגמתו ישורון וביאורו שאין כאל תוקף ובעל היכולת להשפיע טובות הרבה וישראל הם גם כן בעלי יכולת להמשיך השפע כל טוב רכב שמים בעזרך רכ"ב נוטריקון ר' רומז לראשית חכמה וכ' לכתר ב' הוא בינה וביאורו שהם ממשיכין הג' ראשונות אל השמים שהיא הז"א בעזרך רומז שבעזר ישראל שהם עוזרין בתפילתם מושכין שפע הג' ראשונות

להשפיע אל המדות ובגאותו שהוא מתרומם ומתנשא ע"י ישראל שהם מגדלין שמו הוא מתפאר בשחקים ובכל העולמות.

**ויתמו** ימי בכי אבל משה ויהושע בן נון מלא רוח חכמה כי סמך משה את ידיו עליו וישמעו אליו בני ישראל ויעשו כאשר צוה ה' את משה ולא קם נביא עוד בישראל כמשה וכו'. ראוי לשים לב למה הפסיק הענין בפרשתו של משה וכתב ויהושע בן נון מלא רוח חכמה. הפסוק הזה הי' לו לכתוב בסוף הענין אחר לעיני כל ישראל הי' לו לכתוב ויהושע בן נון וכו' ומה ענין סמיכות פסוק זה ויתמו ימי בכי אבל משה. גם קשה שאמר הכתוב וישמעו אליו בני ישראל ויעשו כאשר צוה ה' את משה כאשר צוה ה' את יהושע הי' לו לכתוב אך הענין הוא שאצל משה כתיב לא כן עבדי משה פה אל פה אדבר בו והוא רבן של כל הנביאים ובחיי משה היו ישראל יכולים להשיג יראת ה' על ידו וכשנסתלק משה רבינו היו בוכים ומתאנחים יום ולילה מי יעמוד בפרץ לפניהם ומי ידריכם בדרך עבדות ה' כי מי גדול כ"כ שיעלה למדריגת משה וא"כ אי אפשר שיהי' רבי כמשה והיו בוכים שנאבד מהם אור גדול כ"כ ולא ישיגו עוד עבדות ה' כאשר השיגו בחייו כי לא יהי' להם רבי עוד כמשה עד שראו שיהושע בן נון מלא רוח חכמה מחמת שמשה סמך את ידיו עליו ור"ל שהוא תלמיד משה וכל המניח בן הגון או תלמיד הגון כאלו לא מת. והיו מתנחמין בזה שהמוחין של משה יופיעין ביהושע מחמת שהוא תלמידו כמאמר חז"ל פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה והחמה משפיע אל הלבנה. ובזה היו מתנחמים והי' יהושע דומה בעיניהם כמשה בעצמו מפני שהיו בטוחים שהמוחין של משה יופיעו ביהושע שהוא תלמידו ויכולו להשיג גם באמצעות יהושע כמו שהשיגו באמצעות משה ובזה היו מתנחמים ונחו מבכייתם וזהו מאמר הכתוב ויתמו ימי בכי אבל משה ע"י מה אמר הכתוב ע"י שראו שיהושע בן נון מלא רוח חכמה כי סמך משה את ידיו עליו ר"ל שהוא תלמיד משה והרי כאלו משה לא מת שהמוחין שלו יופיעו ביהושע שהוא תלמידו וכשראו כן וישמעו אליו בני ישראל ויעשו כאשר צוה ה' את משה כלומר שהשיגו ע"י יהושע עבדות ה' כאשר השיגו על ידי משה וזהו ויעשו ע"י יהושע כאשר צוה ה' את משה שהמוחין של משה הופיעו ביהושע תלמידו לכן סמך הכתוב ויהושע בן נון מלא רוח חכמה לויתמו מפני שעי"ז תמו וגמרו בכיית משה שראו שיהי' אתם גם אחר פטירתו שהמוחין שלו יופיעו ביהושע תלמידו כנ"ל.

**ולכל** היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל. ונראה עוד לרמוז בנעיצת סוף התורה בתחילתה כי הנה ידוע אשר הייחודים הם אהי' הוי' אדני. ואמנם יש עוד שם היוצא מר"ת מהפסוק 'את 'השמים 'ואת 'הארץ ואמרו חז"ל חכמי

האמת שהוא גושפנקא דחתים בי' שמיא וארעא ולפי דעת המקובלים הקדמונים זה השם יותר עליון וגבוה משם אהי'. ושם זה לא יושג עד ביאת גואלינו ואז יושג הייחוד שם זה עם שם אדני וזה רומז 'לעיני 'כל 'ישראל 'בראשית 'ברא 'אלהים הר"ת גימ' אדנ"י שהוא סוף כל המדריגות. 'את 'השמים 'ואת 'הארץ הוא שם אהו"ה. ולעתיד במהרה בימינו יושג ייחוד שני השמות הללו.

**עוד** יראה לרמוז בנעיצת סוף התורה בתחילתה ונבין תחילה אמרו ולא קם נביא וכו' ולכל האותות והמופתים וכו' לפרעה ולכל עבדיו וכו' ולכל היד החזקה וכו' הרי עשיית האותות לעיני פרעה קדם להדיבור פנים אל פנים ולמה הקדים המאוחר אמנם יראה כי הנה מדריגת משה הי' עולה על מדריגת שארי נביאים שכל הנביאים נאמר בהם במראה אליו אתודע לשון במראה הוא כמו שאם אדם מביט במראה הוא רואה צורתו עומדת לנגדו. וכמו שתנועתו הוא בעת שיביט אל המראה כמו כן יראה במראה וכביכול שפע רוח השם על נביאיו הוא ג"כ שכל מה שמוסיפים הכנה מתתוסף עליהם שפע נבואה ורוח ה' ודומה למראה אשר יביט בה האדם. וכן פי' רבותינו ז"ל על פסוק ה' צילך כי הש"ית משרה שכינתו על קדושיו כפי ענין הכנתם כמו הצל אשר הוא לנוכח האדם וענין תנועתו יעשה הצל נגדו ולכן אמרו חז"ל יכול יתפלל אדם כלהיום ת"ל ערב ובוקר וצהרים מפני אשר אי אפשר לאדם להיות דבוק כל היום במוחין עלאין וגם בעת תפילתו מן הצורך שיכין עצמו מקודם שעה אחת כמו שאמרו חכמינו ז"ל מחסידים הראשונים. אכן נבואת משה רבינו ע"ה לא הי' צריך להכנה רק שבכל עת שרצה הי' מדבר עם השם ב"ה מפני אשר כבר נברא מוכן לזה וכן נקצב עליו מששת ימי בראשית שתהי' לו הכנה זו לעולם בלי תסור ממנו וזה אמרו ולא קם נביא וכו' אשר ידעו ה' פנים אל פנים וכו' מלת ידעו לשון והאדם ידע את חוה לשון יחוד אח"כ אמר שלא אז לבד בא למדריגה זו רק גם בעת אשר עשה המופתים בשליחות ה' לעיני פרעה גם שם הי' מוכן לזה מפני שנברא כן ועלה במחשבה מתחילת הבריאה וזו אמרו ולכל המורא הגדול וכו' לעיני כל ישראל מורא גדול זו גילוי שכינה כמו שיסדו בהגדה וכל זה הוא מפני אשר בראשית ברא אלהים את השמים. ואמרו חז"ל כי השמים אותיות משה ים שגם הוא עלה במחשבה אז ונברא בהכנה זו.

**עוד** יאמר ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל פי' רש"י לעיני כל ישראל שנשאו לבו לשבור הלוחות לעיניהם שנאמ' ואשברם לעיניכם והסכימה דעת הקב"ה לדעתו שנאמר אשר שברת יישר כחך ששברת. הנה ידוע שתורתינו הקדושה נעוץ סופה בתתילתה ויראה לרמוז בזה ע"פ מה שיש להבין על

מחז"ל שדרשו יישר כחך ששברת ומה הוא היישר כח אמנם הנה ידוע מאמרם ז"ל שאנכי ולא יהי' לך מפי הגבורה שמענו וביאור הדבר שהלוחות הראשונו' ניתנו בבחי' יראה ופחד אשר לא הי' באפשרי שיתקיימו ישראל בבחי' זו כמאמר הכתוב דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלקים פן נמות והלוחות האחרונות ניתנו בבחי' אהבה ובימי רצון ולכן שיבר הלוחות הראשונות מפני שידע שלא יהי' אפשר להתקיים בבחי' זו וכן דרשו חז"ל גבי בריאת העולם שביקש הקב"ה לבראו במדת הדין וראה שאין העולם מתקיים וכו' וכן נמי גבי הלוחות. וזהו ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל ששיבר את הלוחות הוא משום בראשית ברא אלהים שהלוחות הראשונות נבראו במדת הדין ולכן אמר לו הש"י יישר כחך ששברת כנ"ל והבן.

**א"י** ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה לעיני כל ישראל בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ נראה ע"פ מה שכתוב ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלהיך וכו' ואיתא בגמרא אטו יראה מלתא זוטרתא היא אין לגבי משה מלתא זוטרתא היא וכבר הקשו הקדמונים אטו משום דלגבי משה מלתא זוטרתא היא הלא לגבייהו דישראל מלתא גדולה היא ומשה אמר זאת לישראל ולגבייהו דישראל הקושי' במקומה עומדת אטו יראה. מלתא זוטרתא היא גם צריך להבין משה אמר לישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה ומלת שואל הוא לשון בקשה ומשמעות הלשון הוא מה הוא מבקש ממך שמא מרובה הלא אינו מבקש ממך כי אם ליראה והיכן מצינו שהקב"ה מבקש מישראל ליראה אותו הגם שמשה רבינו נביא אמת הי' אבל משמעות הלשון משמע שכבר מבקש הוא ית"ש זאת וכבר כתב זאת במקום אחר והנראה בזה דהנה בפ' ואתחנן גבי עשרת הדברות מצינו שאמר הקב"ה למשה מי יתן והי' לבבם זה ליראה אותי כל הימים נמצא מצינו שהקב"ה מבקש מישראל שיראו מפניו אך מפני מה כתיב שם ליראה אותי ולא כתיב לאהוב אותי אך הענין הוא שיש כמה בחינות יראה ותכלית העיקר הוא כמאמר הכתוב והתהלכתי בתוככם והייתי לכם לאלהים ודרשו חז"ל והתהלכתי בתוככם אטייל עמכם בג"ע יכול לא תיראו מפני ת"ל והייתי לכם לאלהים וזהו יראה עלאה לידע רבונו ולירא מפניו בגין גדולתו ורוממותו ויראה כזו אי אפשר להשיג כשהוא בגוף הגשמיי ויראה זו גדולה מכל בחי' אהבה ויראה ולא השיג שום אדם אותה עדיין חוץ משה רבינו ע"ה. ודורו של משה הגם שהיו דור דיעה מ"מ לא השיגו יראה זו כי בלתי אפשר להשיג יראה זו בעודנו חי בגוף שמיד הי' נשרף והי' מתבטל ממציאות ואפילו למשה היו יראים לגשת כמאמר הכתוב. וייראו מגשת אליו. אך ע"י אמצעית משה שהוא השיג היראה עילאה היו יכולים ללמוד

ממנו איך להשיג מעט מעט עד שיזדככו עצמם לבא אל יראה עילאה. שע"י שיראו לגשת אל משה רבינו היו מבינים מזה ולומדים ק"ו איך לירא מפני הבורא ב"ה וגם היו יראים לעשות ח"ו כנגד דת תוה"ק מחמת משה שהוא יכיר בהם. ולכן הלכו בדרך הישר והאמת ובאמצעות משה היו יכולים להזדכך עצמם עד שהשיגו היראה עלאה וזהו שאמרו למשה בשעת מ"ת דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות פירש אם ידבר עמנו אלהים נמות מחמת גודל היראה ונבטל ממציאות לכן דבר אתם עמנו ועל ידך נוכל להשיג מעט מעט היראה עילאה ונעבוד את הש"י ביראה עילאה ולא נבטל ממציאות וזהו שאמר הקב"ה למשה הטיבו את אשר דברו שראה כוונתם הטובה שמפני זה רוצים לשמוע ממשה כדי שישיגו ע"י אמצעית משה היראה עלאה לכן אמר מי יתן והי' לבבם זה להם ליראה אותי וכו' כל הימים ר"ל על כל הדורות אמר כן מי יתן ויהי' להם רבי כמוך שיראו מפניו ועל ידו יישיגו היראה עלאה. ומזה נבוא לביאור ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה היינו יראה הרוממות וזאת ביקש הקב"ה מבני ישראל במתן תורה ומי יתן והיה לבבם זה ליראה אותי כל הימים היינו יראה עלאה כנ"ל והקשה הגמרא אטו יראה מלתא זוטרתא היא ותירץ אין לגבי משה מלתא זוטרתא היא פי' אין לגבי משה ר"ל אותן האנשים שהיו לגבי משה היינו אצל משה מלתא זוטרתא היא כי באמצעית משה היו יכולים להשיג היראה עלאה וזהו ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל המורא הגדול היינו יראה עלאה ופי' היראה עלאה אשר עשה משה לעיני כל ישראל כלומר שהמציא משה היראה עלאה בלב כל ישראל כנ"ל ובשביל יראה זו נברא העולם כי תכלית בריאת שמים וארץ הי' בשביל להכיר גדולתו ורממותו יתברך וזהו בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ כלומר בשביל יראה עלאה נבראו שמים וארץ ובתיבת בראשית יש אותיות "ירא ויראה זו השיגו ישראל ע"י משה רבינו ע"ה כנ"ל.

חזק חזק ונתחזק. חסלת פרשת וזאת הברכה וספר דברים.

## השמטות

**השמטות מפרשת בראשית**

**וכל** שיח השדה טרם יהיה בארץ וכו' ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה פרש"י ז"ל ומ"ט לא המטיר לפי שאדם אין לעבוד את האדמה ואין מכיר בטובתם של גשמים וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם התפלל עליהם וירדו וצמחו האילנות והדשאים ויש לרמוז בזה כי הנה כשהאדם מדבק מחשבתו באהבת בוראו והוא מתמלא

בכוסף ותשוקה לעבוד את השם בתורה או בתפילה אז מכח אותה התשוקה הוא מוציא קול פשוט מקירות לבו ובאותו ההבל היוצא באותו קול נרשם בו למעלה כל בחי' מחשבתו וכל בקשתו שיש בלבו לבקש כפי בחי' מחשבתו בוכן נכללהכל באותו ההבל העולה מפיו כי ההבל הוא כולל הל"ב נתיבות החכמה וה' חומשי תורה כפי בחי' מחשבתו כי הה' של הבל רומזת לה' חומשי תורה וב' ל' רומזין לל"ב נתיבות החכמה ובהקבץ יחד רבים מעם בני ישראל אשר מתוועדים יחדיו לעבוד את השם בתפילה בציבור או בלימוד תורה אז ע"י הבל פיהם העילה למעלה מתיחדים העולמות העליונים ועל ידי זה מריקים שפע כל טוב על כנסת ישראל וזהו ענין מאמר חז"ל שהעולם מתקיים על הבל פיהם של תינוקת של בית רבן וזהו ואד יעלה מן הארץ רומז על ההבל פיהם של עובדי השם שההבל היוצא הוא נרגש בחוש הראי' ג"כ כדמות אד וענן וכאותו ההבל והאד עולה מתתא לעילא אז על ידי אותו אתערותא דלתתא מתעורר אתערותא דלעילא להריק שפע מעילא לתתא על הכנסת ישראל וזהו והשקה את כל פני האדמה שרומז על שפע טוב היורד מעולמות העליונים על הכנסת ישראל.

**ונהר** יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והי' לארבעה ראשים שם האחד פישון הוא הסובב את כל ארץ החוילה אשר שם הזהב וזהב הארץ ההוא טוב כו' ושם הנהר השני גיחון הוא הסובב את כל ארץ כוש ושם הנהר השלישי חדקל הוא ההולך קדמת אשור והנהר הרביעי הוא פרת הענין הוא שהעיקר הוא הענוה וכל מאן דזעיר הוא רב וזה ונהר פי' אור יוצא מעדן הוא מלשון דכתיב בקהלת פסוק ג' סי' ד' וטוב משניהם את אשר עדן לא היה פי' מהאיש אשר עדיין לא הוא שאינו מחזיק עצמו לכלום רק שמתאמץ א"ע בעבודת השי"ת כאלו הוא מתחיל עכשיו מאדם כזה יוצא אור ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים פי' נתגדל למעלה למעלה שם האחד פישון הוא מלשון פשו פרשיו שמרבה את עצמו בקדושה יתירה הוא הסובב את כל ארץ החוילה על ג' דרכים הוא. הוא מלשון אוחילה שהוא לשון תקוה שהוא מקוה להשי"ת וגם מלשון תפילה מלשון ויחל משה גם מלשון חוילה מחוי לי' במחוג וזהב הארץ ההיא ט'ו'ב הוא השם הוי' ב"ה במספר קטן ושם הנהר השני גיחון הוא מלשון גוחה גחון ולחש לי' הוא לשון קטנות הוא הסובב את ארץ כוש שהוא משונה בעורו כן הוא בהכנעה וענווה ושם הנהר השלישי חדקל מלשון חד וקל כדאיתא בגמרא דע"ז טוב להיות חד וקל להיות בשמחה וביראה הוא ההולך קדמת אשור הוה מלשון שירה ותפילה כשהולך להתפלל צריך להיות חד וקל בזריזות ושמחה והנהר הרביעי הוא פרת שמפרה ומרבה בעוה"ז והבין.

**מפרשת לך לך**

**ויאמר** אברם וכו' מה תתן לי ואנכי הולך ערירי ובן משק ביתי הוא דמשק אליעזר ופרש"י ז"ל ע"פ דברי חז"ל נוטריקון דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים והנה יש לדקדק שאברהם אבינו ע"ה הי' אומר זה לקב"ה דרך קובלנא בתפלתו מה תתן לי ואנכי הולך ערירי ובן משק ביתי הוא דמשק אליעזר ולפי הדרש של נוטריקון אליעזר הוא צדיק ודולה ומשקה מתורת רבו לאחרים אדרבא לא הי' להזכיר כלל מאליעזר רק מה תתן לי ואנכי הולך ערירי ול"ל לסיים ובן משק ביתי הוא דמשק אליעזר ונראה דידוע מספרים הקדושים שאבותינו הקדושים שורשם הוא למעלה ולמעלה בחכמה ובינה ודעת וכל אחד אחז בשרשו אברהם לקח מדת החסד לשרשו של מעלה ויצחק אבינו ע"ה אחז במדת הגבורה בשרשו שלמעלה ויעקב אבינו וכו' והנה איתא בספרים הקדושים על פסוק אבן מאסו הבונים היתה לראש פינה שאמר דוד המלך ע"ה על מדתו מדת מלכות שאבן מאסו הבונים דהיינו האבות עיי"ש בדברי קדשם באריכות והנה ג"כ מספרים הקדושים שמדת צדיק יסוד עולם אינו לוקח לעצמו כלום רק לוקח השפע מכל הספירות הקדושים ונותנים למדת מלנות הקדושה. והנה אברהם אבינו עדיין קודם המילה הי' בעת ההיא והי' הלוכו בקודש אז רק בפ"ח ושער מלכות. ודבר זה ידוע מספרי הקודש שסעודת מוצאי שבת קודש הוא נגד דוד המלך ע"ה. ונחזור לענינינו שאברהם אבינו הי' אז הלוכו בקודש בפתח ושער מלכות והי' משתוקק לבוא לשרשו של מעלה שהוא כמה וכמה מדריגות עוד למעלה למעלה עד שורשו וזה שביקש אברהם אבינו מה תתן לי ואנכי הולך ערירי ובן משק ביתי הוא דמשק אליעזר ר"ת 'מ'ש'ק הוא 'דוד 'מוצאי 'שבת 'קודש דהיינו שהוא עדיין במדת דוד המלך כנ"ל אליעזר הוא תפילה כנ"ל אל"י עז"ר והיא היא שהמדה ההיא נקרא תפילה וע"ז שפיר מכוין פירש"י ע"פי חז"ל דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים דהיינו המדה הנ"ל המעביר שפע מכל הספירות כנ"ל ודו"ק היטיב.

**בהפטרה מפ' זו בישעי'**

**יתן** כעפר חרבו כקש נידף תשתו ואמרו חז"ל שדי עפרא והוי חרבא גילא והוי קשתא. ואמרתי כבר שפי' הוא כך שדי עפרא פי' שע"י שהי' אברהם אבינו ע"ה לגבי עצמו עפר ואפר הי' הדבר הזה חרב להרוג שונאיו גילא והוי קשתא פי' ע"י שמחה וגילה בעבודת הש"ית זה הי' קשתא לנגד אויביו להמיתם אח"כ מצאתיו בספר קדושת לוי ויש להבין עדיין היכן נרמוז בפסוק לשון גילה בשלמא דבר זה שע"י שהי' לגבי עצמו כעפר ע"ז הוי חרבא להרוג שונאיו זה מרומז בפסוק דכתיב יתן כעפר חרבו. אבל גילה ושמחה לא נרמוז בקרא רק כתיב כקש נידף קשתו. ונרתה לי דמרומז דבר זה בסוף הפטורה

דכתיב תזרם ורוח תשאם ואח"כ כתיב ואתה תגיל בה' ובקדוש ישראל תתהלל דהיינו כנ"ל דעל ידי גילה ושמחה בה' תזרם ורוח תשאם לשונאים והיינו כנ"ל וק"ל.

**מפרשת וירא**

**יקח** נא מעט מים ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ הנה איתא בזו"הק בפ' זו וז"ל בדף ק"ב ע"א ז"ל תא חזי כל מה דאכיל אברהם אבינו בטהרה איהו קא אכיל כו' דאפילו בר נש דאיהו מסאב לא יכיל לקרבה לביתיה כדין ידע אברהם דהא מסאב איהו ועביד לי' טבילה כו' עיי"ש הלשון. ושם ע"ב וז"ל ועיינא דמייא הוה תחות ההוא אילנא ומאן דצריך טבילה מיד מיין סלקין לגביה ואילנא אסתלתין ענפוי כדין ידע אברהם דאיהו מסאבא ובעי טבילה מיד כו' תא חזי דאפילו בשעתא דאזמין לון למלאכים אמר לון והשענו תחת העץ בגין למחמי ולמבדק בהו כו' הגם שכל דברי הזוהר הקדוש הם סתומים ומכוסים מכל רעיון בכל מקום אעפי"כ הדברים האלו שבמאמר הזה הם סתומים ומכוסים לגמרי והם דברי נביאות לגמרי ע"כ הנני מבקש מהשם למחול לי לרמוז איזה רמז להבין מעט מזעיר דבריו הקדושים שמרומז כל המאמר בפסוק הנ"ל כי איתא בספר גליא רזיא בדף ח' ע"ב שמרמז בפסוק שמע ישראל הוא מרמז למקוה וז"ל והנה מה שנ"ל לענ"ד תחלת דברי איך מן קרא דק"ש נפקו שיעורי המקוה בכלל ובפרט שתיבת שמע ישראל חשבונם תתק"ס לוגי מיא ר"ל אם האותיות והכולל ושם בספר הקדוש הנ"ל מרמז איך בפסוק היחוד הנ"ל מרומז כל שיעור המקוה ויוצא לנו מזה כי בפסוק שמע ישראל מרמז איך שיטהר אדם עצמו בק"ש במקוה עילאה מי שאומר הק"ש כתקונו בדחילא ורחימא ואך צריך עכ"פ לטהר עצמו קודם במקוה תתאה בארבעים סאה מים איך יוכל לקבל טהרה ממקוה עילאה אם לא טיהר עצמו במקוה תתאה וזהו שאמרו חכז"ל בעל קרי אסור לקרות ת"ש דווקא כנ"ל כי בפסוק הזה מרומז המקוה עילאה כנ"ל וק"ל וזהו מרומז בפסוק הנ"ל יקח נא מעט מים. תיבות נ"א מע"ט מי"ם גימטריא ר"ס מנין עשרה הויו"ת ר"ל שיקחו לעצמם הקדושה משיעור קומה עילאה דהיינו כל י' קדושות שהם י' הויות ועי"ז ירחצו עצמם הגשמיו' הגוף שמרמז לרגלים והשענו תחת העץ תיבות תחת העץ מרמז שאלו השני תיבות עולים בגימ' שמע ישראל שגימטריא תתק"ם כנ"ל המרמז לתתק"ס לוגי מיא של מקוה וי"ג יותר המרמז לתיבת אחד שבק"ש וכל זה הי' מרמז להם אברהם אבינו בפסוק הזה שיטבלו עצמם במקוה עילאה המרומז בפסוק שמע ישראל וזהו הרמז בזוהר הקדוש וז"ל ועיינא דמייא הוה תחות ההוא אילנא כנ"ל שמרומז בתיבת אלו שיעור מקוה עילאה ובהו הוה בדק למלאכין ואמר להון השענו תחת העץ שגימט' עולה שמ"ע ישרא"ל אח"ד כנ"ל זהו רמז תתק"ס לוגי מיא כנ"ל ועפי

דברים אלו נוכל לומר גם כן רמז מה למה מתחיל הש"ס במסכתת ברכות ומסיים הש"ס במסכתת עוקצים דווקא הלא דבר הוא שרבינו הקדוש בוודאי מרמז בזה דברים גדולים וע"פי הנ"ל יש לומר טעם הדבר כי הספר הקדוש גליא רזיא הנ"ל מתחיל בספרו הקדוש תיבת מתניתין ואמר שתיבת מתניתין גימטריא תתק"ס לוגי מיא של מקוה עיי"ש ואיתא בתחילת מסכתת עוקצים בטעם שמביא התוס' יו"ט למה מסיים בעוקצים באחרונה עיי"ש שהביא שם שמסכתת ידים ועוקצים הם חדא מכילתא וע"פי הדברים האלו שפיר נוכל לומר שהתחיל רבינו הקדוש הש"ס דווקא במס' ברכות וסיים בעוקצים וסידר במסכתת ברכות תשעה פרקים ובמס' ידים ארבעה פרקים ובמס' עוקצים שלשה פרקים כי תיבות ברכו"ת ועוקצי"ם עם תשעה פרקים ושבע פרקים של עוקצים כי ידים ועוקצים הם חדא מכילתא הם חדא מכילתא עולים במכוון תתק"ס לוגי מיא של מקוה וע"כ מתחיל המסכתא באות מ' מאימתי לרמז לארבעים סאה של המקוה ומסיים באות מ' לרמוז ג"כ לארבעים סאה שצריך ללמוד התורה מרישא עד סיפא בטהרה והשם יטהר אותנו במהרה במים טהורים לטהרנו ע"י תורתו ככתוב.

**ולא** ידע בשכבה ובקומה מלא ר"ל שלא ידע שיצא ממנו דוד מלך משיח ה' כי תיבות ב'ש'כ'ב'ה ו'ב'ק'ו'מ'ה גימטריא הכי הוא ד'ו'ד מ'ל'ך מ'ש'י'ח י'ה'ו'ה וגם מרומז בפסוק ו'ת'ל'ד ה'ב'כ'י'ר'ה ב'ן ו'ת'ק'ר'א ש'מ'ו מ'ו'א'ב ר"ת גימטריא מ'ש'י'ח עם הכולל לרמוז את זה לעומת זה כי הר"ת של הפסוק הוא גימטריא ג"כ ש'ט'ן מ'ש'י'ח עם הכולל הוא ג"כ גימטריא כנ"ל וז"ל כי המשיח יבטל כח השטן לרמז מני' ובי' שדא בי' נרגא ומהרסיך ומחרביך ממך יצא.

**מפרשת תולדת**

**ואלה** תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק וכבר צווחו קמאי דקמאי על הכפל יצחק בן אברהם ול"ל אח"כ אברהם הוליד את ינחק ותו יש לדקדק דהל"ל אברהם הוליד ליצחק מאי הוליד את יצחק ונראה דאיתא במס' עדיות האב זוכה לבן בחמשה דברים בנוי בכח בחכמה כו' והנה כבר ידוע מספרים הקדושים וכבר הובא בדברינו לעיל שמדתו של יצחק אביני ע"ה הי' גבורה ופחד יצחק ומדתו של אברהם אבינו ע"ה היה חסד לאברהם כידוע והנה ע"י מדתו של יצחק אבינו ע"ה שהיא מדת הגבורה לא הי' באפשרי שיהיה קיום העולם ובפרט להוליד תולדות אלא ע"י שהאב זוכה לבן בחמשה דברים כנ"ל היה סיוע ליצחק אבינו ע"ה להוליד תולדות בעולם ובפרט ע"י העקידה שנכלל אשא במיא כמבואר בדברינו בכרשיות הקודמים ע"י כן זכה יצחק אבינו להוליד תולדות וזה ואלה תולדות יצחק בן אברהם ומפרש הפסוק ע"י מה זכה יצחק אבינו

להוליד תולדות אברהם הוליד את יצחק פי' את הוא לשון עם דהיינו אברהם הוליד עם יצחק דהיינו כנ"ל שנמתק יצחק אבינו ויצא ממנו יעקב שהוא היה כלול משניהם מגבורות ומחסדים שהוא היה יושב אהלים כדאיתא בספרי הקודש ודו"ק.

**ויעתר** יצחק לה' לנכח אשתו כו' איתא בזוהר הקדוש בדף קל"ז ע"א וז"ל ד"א ויעתר יצחק דצלי צלותה וחתר חתירא לעילא לגבי' מזלא על בנין דהא בההוא אתר תליין בנין וכדין ויעתר לו ה' הגם שכל דברי הזוהר הקדוש הם סתומים וחתומים מעין כל עכ"פ נופל לומר מעט רמז מהיכן לקח הזוהר הקדוש דברים הקדושים הללו מדברי הפסוק הזה כי הנה האמת וידוע לכל שבני חיי ומזוני לאו בזכותא תליא מלתא אלא במזלא כבר פירשו הקדמונים עפ"י דברי האר"י הקדוש ז"ל כי כל הרחמים שצריך להתעורר מתתא לעילא ולהמשיך מעילא לתתא הן חיי ובני ומזוני צריך לעלות וליחד ולקשר העולמות עד עתיקא ומשם יוכל למשוך מי"ג תיקוני דיקנא הי"ג מדות הרחמים ועי"ז נמתקו הגבורות ומאירים הי"ג תיקינים וממתיקין הגבורות שיתהפכו לרחמים וזה ידוע שמזלא עולה שלשה הויות דהיינו שלשה שמות שם ה'ו'י'ה הם י"ב אותיות ועם המקור הם י"ג תיקוני דיקנא והם בגימ' מזלא וזהו במזלא תליא חיי ובני כו' וע"י מה יכולים למשוך הי"ג תיקונים היינו על ידי הייחודים שמיחדים השמות הקדושים השמות הויות ושמות אהיה עם המילואים שלהם ועי"ז יכולים להמשיך הי"ג תיקונים הנ"ל וזהו ידוע לכל מי שעוסק בספרי זוהר הקדוש והאר"י ז"ל שהשמות הויות ואהיה עם המילואים שלהם עולים תרפ"ז שזה צריך לכוין בשבת קודש כי אז ע"י שמות אלו עולים עד דיקנא דאריך כמבואר בכוונת האר"י ז"ל וזהו פי' הפסוק ויעתר וצחק כי תיבת ו'י'ע'ת'ר עם הכולל עולה תרפ"ז מנין השמות הקדושים הנ"ל ע"כ כתיב ויעתר ולא כתיב ויתפלל לרמוז שכיון לשמות הנ"ל ליחד שמות הויות עם שמות אהיה במילואיהן ועי"ז היה עולה עד דיקנא דאריך והמשיך מי"ג תקוני דיקנא בנים דהיינו ממזלא כי מזלא עולה שלשה הויות עם המקור הם הי"ג וזהו לנכח אשתו כי נ'כ'ח גימטריא מ'ז'ל'א כנ"ל וזהו פי' הזוהר הקדוש דצלי צלותיה כו' לעילא לגבי מזלא כנ"ל כי כל זה מרומז בפסוק ל'נ'כ'ח כי הלמד של לנכח היא פעולה ור"ל שהתפלל למזלא עילאה להמשיך משם בנים ע"י כוונת שהיה מיחד בתפילה שלו שמות הויות ואהיה במלואיהם העולים בגימטריא ו'י'ע'ת'ר וע"י שמות הקדושים העולים ו'י'ע'ת'ר עם הכולל עלה עד נ'כ'ח דהיינו מזלא בגימ' ומשם המשיך בנים וזהו פי' דברי הזוהר הקדוש כנ"ל.

**ויתן** לך האלהים מטל השמים כו' אררית ארור ומברכיך ברוך איתא בזוה"ק יעקב נתברך לעילא לעילא ועשו לתתא לתתא עיי"ש בפ' זו יש לרמוז איך הוא מרומז בפסוקים אלו

ויש לומר כי מנין התיבות של שני פסוקים אלו מן ויתן לך עד ברוך יש בהם כ"ו תיבות כמנין שם הויה ב"ה ואותיות של שני פסוקים אלו הם קי"ב מנין יב"ק שמות היחוד אהיה הויה א'ד'נ'י וגם יש לרמוז ר'ב ד'ג'ן גימטריא עם הכולל עשר הויות מנין ר'ס ו'ת'י'ר'ש בלא וי"ו גימ' עשר הויות עם עשר אדני הרי מרומז איך נתברך ביחודים גדולים ובברכת עשו מתחיל הברכה משמני הארץ כו' לא נמצא רק כ' תיבות והיא רומז לך' של מ'נ'צ'פ'ך שהיא גבורות ואותיותיהם הם ק"ד רמז למנין חצי השם של יצחק כי יצחק מרמז לגבורות וחצי יצחק נמתק בעקדה ולקח יעקב חצי השם הימיני הנמתק באברהם וחצי השני לקח עשו המרמז לגבורות קשות וזהו פי' הפסוק מי איפוא הוא הצד ציד כו' ר"ל הוא יעקב שצידד לקבל מנין צי"ד דהיינו ק"ד גימטריא ארבעה הויות הימינים מן יצחק גם ברוך יהיה ועשו נקרא ג"כ איש צ'י'ד שקיבל ארבעה הויות הגבורות צד שמאל של יצחק וזהו ג"כ הרמז שכתב הזו"הק על פסוק מי אפוא דקיימא שכינתא תמן כד בריך לי' יצחק ליעקב ועל דא אמר מי אפוא מאן הוא דקאים הכא ואודי על אינון ברכאין דברכות ליה וודאי גם ברוך יהיה דהא קב"ה אסתכם באינון ברכאן יש לרמוז ג"כ בתיבת איפוא ומחלק רש"י ז"ל התיבה לשנים איפוא א"י פ'ו'א ותיבת פ'ו'א גימטריא ל'ב'נ'ה היא מדת מלכות היא השכינה הקדושה שעומדת אצל יעקב בשעת הברכות והודה לברכות.

## מאמרים מלוקטים

### פרק א

**בזמירות ליל שבת**

**עזור** לשובתים בשביעי בחריש ובקציר עולמים פוסעים בו כו' יש לרמוז בזה עפ"י מאמר אליהו הנביא בהקדמת תיקני זוהר ואלין עשר ספירין אינון אזלין כסדרין חד אריך וחד קצר וחד בינוני והדבר סתום וחתום איך יתואר באורות עליונים ענין אריך וקצר וקצת להבין זה עפ"י פשוטו הוא כי השי"ת הוא מאריך רצונים ומקצר חרונים שמדת רחמיו הוא מאריך להטיב לברואיו לאורך ימים וכן הוא מאריך אפו גם לרשעים עד שישובו בתשובה ומדת הדין הוא מקצר כמאמר חז"ל שזעמו הוא רגע כמימרי ומתרצה ברחמיו לעמו תיכף וזהו חד אריך וחד קצר וחד בינוני שמדה המורה על רחמים הוא אריך שהוא ית"ש מאריך רצונים ומדה המורה על גבורה הוא מתואר בשם קצר שאינו מאריך בה כלל ועומד מכסא דין ויושב על כסא הרחמים (וכן חד בינוני הוא המדה המכרעת בין חסד לדין) אמנם עיקר העת רצון הוא בשבת קודש וע"י קיום השלש סעודות של שבת

מתעורר הרצון העליון על הכנסת ישראל ונמתקין הגבורות והנה כשהאדם מהפך באיזה דבר לפעול אותו להוציאו לאור כפי רצונו אותה הפעולה היא מתוארת בשם חרישה כמו לילא חרשתם בעגלתי ומטעם שכמו שהחורש דעתו לבצע מעשיהו כדי שתהיה השדה מתוקנת כפי רצונו ומוכנת לזרוע מה שירצה כן כל מי שרוצה לפעול איזה פעולה ומהפך בה שתנא כפי רצונו הוא ג"כ מתואר בשם חרישה שחרש דבר זה והכין לעצמו כפי דעתו וזהי עזור לשובתים בשביעי בחריש ובקציר פי' רומז שתעזור במה שהם מהפכין לבטל מדה"ד שמתואר בשם קצר כנזכר וזהו ענין בחריש ובקציר וכו' פי' שהם חורשים את הקציר שהיא רומז למדה"ד ומהפכין בו להפכו למדת הרחמים פוסעים בו פסיעה קטנה הנה ידוע ששמות אלהים נקראים קטנות דמוחין והם המדת הדין וזהו פוסעים בו כו' (לשון אפשעה בה אציתנה יחד בישעיהו כ"ז:ד' שפירש"י שם שאפסיע על מדת הדין המקטרגת על ישראל ומעכבת מלנקום באויביהם ואצית אויביהם יחד) שפוסעין בו עלמדה"ד שמתואר בשם קטנות ומבטלין אותו ע"י הג' סעודות של שבת וזהו סועדים בו לברך שלש פעמים וגמר אומר צדקתם תצהיר כאור שבעת הימים ביאורו כמאמר חז ל שאור שבעת הימים אדם צופה ומביט בה מסוף העולם ועד סופו שרומז שלא היה בו שום מסך מבדיל וגם צדקתם תצהיר כן בלי שום מסך ומבדיל בלי שום קיטרוג כאור בהיר של שבעת הימים ושיומתקו כל הדינין המעכבין השפעות אור הבהיר ההוא.

**צדקתם** תצהיר כאור שבעת הימים ה' אלהי ישראל כו' תשועת עולמים הנה הדברים האלה בלתי מובנים וצריכים ביאור ונראה לפרש ע"פי מאמר חז"ל על פסוק ויעש אלהים את שני המאורות הגדולים את המאור הגדול כו' ואת המאור הקטן כו' ואמרו חכמינו ז"ל שנבראו שוים ונתמעטה הלבנה על שקיטרגה ואמרה חי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד ואמר לה הש"ית לכי ומעטי ח"ע ולהפיס דעתה אמר לה צדיקים יקראו על שמך ויש להבין מהו צדיקים יקראו על שמך ונראה כי הנה מטבע האדם שכל אחד מבקש להתגדל על חבירו ושתהיה מעלתו עולה על מעלת חבירו. וזהו דוגמת קיטרוג הלבנה שאי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד ורצתה להתגדל יותר ועל ידי כן נתמעטה ובחצי החודש כשמתגדלת כ"כ עד שסבורה להיות שלימה מוכרחת להתמעט. וכן הוא מי הראוי ג"כ לכל אדם שעלתה מעלתו וסבור להיות שלם במעשיו ובימי העולם הזה אי אפשר לבוא לידי שלימות האמיתי ולכן צריך למעט את עצמו ולמצוא חסרון במעשיו ולולא זאת לא תיכון עבודתו אמנם לעתיד לבא כשמזדככו ישראל ותתבטל הקנאה ובקשת השררה ותמלא הארץ דעה את השם ויתבער היצ"הר מן העולם אז יהיו הצדיקים בתכלית השלימות ואז ג"כ תתמלא פגימת הלבנה ולא יהי' בה שום מיעוט וזהו

צדיקים יקראו על שמך שכל זמן שאין הלבנה בשלימותה גם הצדיקים צריכים למצוא מיעוט בעבודתם כי אין באפשרי להיות בעו"הז בשלימות האמיתי כנ"ל אבל לעתיד יתמלא המיעוט כנ"ל והנה שבת קודש היא בחי' עולם הבא. ולכן בשבת יכולין לבא יותר לידי מדה זו להעביר מקרבו רוח הקנאה ובקשת הגדלות ולקנות שלימות. וזהו אמרו עזור לשובתים בשביעי וכו' צדקתם תצהיר כאור שבעת הימים פי' צדקתם של שומרי שבת תגרום להם שמירת שבת שיקנו שלימות על ידה ויהי' צדקתם בהירה כמו שהי' אור המאורות בשבעת ימי בראשית בלי מיעוט. אמנם בעו"הז עדיין אין באפשרי להיות שלם בתכלית השלימות ולכן אמר ה' אלהי ישראל אהבת תמים פי' מאחר שהש"ית אוהב שיהיו תמימות ושלימות בצדיקים בלי מיעוט כלל ולכן יאתה לה' אלהי ישראל שיושע את עמו תשועת עולמים שאז יהיו שלימים בתכלית השלימות כנ"ל והבן.

## פרק ב

### בתפלת שחרית של שבת

**זה** שיר שבח של יום השביעי שבו שבת אל מכל מלאכתו ויום השביעי משבת ואומר מזמור שיר ליום השבת טוב להודות לה' לפיכך יפארו ויברכו לאל כל יצוריו שבח יקר וגדולה וכבוד יתנו לאל מלך יוצר כל המנחיל מנוחה לעמו ישראל בקדושתו ביום שבת קודש נראה לפרש הפסוקים אלו דהנה ידוע לכל איש אשר מבקש ומחתיר אחר עבדות ה' באמת יודע זאת שלא כל הזמנים ולא כל המקומות שוים לעבדות ה' כי במקום קדוש מרגיש בעצמו שיותר טוב לו לעבדות ה'. ובשבת ויו"ט הוא מרגיש קדושה יתירה יותר מבשאר ימים כמו דאיתא שאל טורנסרפוס את רבי עקיבא מה יום מיומים והשיב לו מה גבר בגוברין. ובאמת צריך להבין שניהם מה גבר בגוברין ומה מה יום מיומים. אך הענין הוא ע"פי מה שאמרנו כי חק הוא לישראל שהקב"ה משיב להם חוקה חקקתי מראשית הבריאה להטיב לכנ"י. אבל אנו בית ישראל צריכין לידע הטעם כמו שאיתא אצל פרה אדומה לך אני מגלה טעם פרה אבל לאחרים חוקה והענין הוא שלזה הי' רצון הבורא ב"ה להטיב עם כנ"י שראה שיקבל תענוג ושעשועין מעם קרובו ישראל שאף שהם מדולדלים ודחוקים ומשך עליהם עול הגלות אעפי"כ הן מבקשים כמטמוניות עבדות ה' ב"ה. וזאת לפניו שיעשועין גדולים לכן מן הראוי שיטיב להם בכל מיני טובות שהם מכינים עצמם תמיד לעבודת המלך כל ימות השבוע ובזה ממשיכין קדושה העליונה לכל העולמות וכל העולמות יש להם חיות ועלי' ע"י ישראל ועל ידם הן משיגים הקדושה העליונה וכל זמן שאין מקדישין למטה את יום השבת אין מקודש למעלה כמו ששמענו כמה מעשיות מקדושי עליון בענין זה וביו"ט בוודאי אין מקודש למעלה עד שבני ישראל מקדישין

אותו מלמטה. לכן השבתות וימים טובים מקודשין יותר משאר ימים מפני שבני ישראל מקדישין אותן במעשיהן הטובים כל ימות השבוע. וזה יום מיומים וגבר בגוברין ג"כ כי לא כל הרוצה ליטול את השם ויתדמה עצמו לערך הצדיקים יבוא ויטול כי צריך לקדש עצמו כל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו. ולכן להצדיק הוא בנקל יותר לעבוד הש"ית שהצדיק ממשיך הקדושה עליונה וגם בשבת וביו"ט נקל יותר לעבודת ה' ית"ש מחמת שבני ישראל מקדשין אותם. נחזור לענינינו מחמת שאו"ה אינם מכינים עצמם לשום קדושה ואינם יודעים מזה כלל לכן אין הקב"ה אומר להם שום טעם למה הוא מטיב לישראל רק חוקה אבל ישראל יודעים הטעם כי ע"י מעשיהם שהן מכינים עצמם וממשיכין הקדושה עליונה על כל העולמות כולן איך יוכל שום אחד לפתוח פיו ולקטרג על ישראל שכולן צריכים להודות שע"י בני ישראל הם מרגישין הקדושה עליונה ואלמלא ישראל לא הי' להם שום חיות ואדרבה הם צריכים לפאר ליוצרם על שברא עם קדוש כזו שעל ידם הם מרגישין קדושות הבורא ב"ה. וזהו פי' הפסוקים זה שיר שבח של יום השביעי. וזהו לפי פשוטו שבו שבת כו' ויום השביעי משבח ואומר. ר"ל שיום השביעי בעצמו מרגיש הקדושה ואומר מזמור ומה אומר טוב להודות לה' ר"ל שבו יותר טוב לעבדות ה' מבשאר ימים לפיכך יפארו ויברכו לאל כל יצוריו ר"ל לפיכך מחמת שע"י שבני ישראל ממשיכין הקדושה עליונה עד שכל העולמות וכל הברואים מרגישין הקדושה לכן הם חייבים לפאר ליוצרם ובמה יפארו אותו אמר הכתוב שיאמרו המנחיל מנוחה לעמו ישראל בקדושתו ר"ל שע"י ישראל שהן ממשיכין הקדושה עליונה יש להם עלי'. לכן צריכים להודות על שברא עם קדוש כזה כנ"ל.

## פרק ג

### רמזי שלש סעודות

**מה** שבא בספרי חכמי האמת ובזמר בני היכלא שבסעודה שלישית של שבת הוא רעוא דרעווין הטעם הוא כי להבין ענין רעוא דרעוין קצת הוא כביכול כי שכשלאדם נופל במחשבתו לעשות איזה דבר הנה כבר אמרנו שבכל דבר שמחשב היא בחי' היוד ספירות כי בתחילתו דרך משל נופל בשכלו לבנות איזה בנק וכשנפל בשכלו הוא מתבונן איכות הבנין וצורתו ועל איזה דרך הוא אוהב שיהיה הבנין משוכלל גם מתירא שבאם לא יבנה בנין זה או לא יעשה עסק זה יגיע לו היזק פלוני גם מחשב התפארת שיהי' לו בעשית דבר זה וכן כולם הם על דרך זה. אמנם הנה רצון האדם אין באפשרי לתוארו בשם רצון. רק מראשית המחשבה ואילך הוא רוצה בדבר שנופל במחשבתו. אמנם מאין נפל במחשבתו לחשוב מחשבה זו ומי שעורר את רצונו דבר זה אין האדם יודע כלל. כי קודם

שבא לחשוב דבר זה הרי היתה המחשבה אפס ואופס אמנם כביכול אצל הבורא ב"ה אינו כן כי הוא מתואר בשם אהי' אשר אהי' והנה שם אהי' הוא מתבאר שיהי' אחר כן והוא ענין רצון שרוצה במחשבתו שיהיה דבר זה. ואולם בא"ס ב"ה. יש רצון המעורר כל הרצונות. ואי אפשר להבין זאת ולתאר כלל בשכל האדם שאי אפשר לומר כלל שיהיה לו רצון קודם שנפל במחשבתו הדבר שחושב. וזהו אהיה אשר אהיה שרומז על רצון של רצונות. וזהו רעוא דרעווין שפירושו רצון הרצונות שמעורר כל הרצונות והנה תחילת הבריאה התחילה מתחילת יום א' ואילך ותחילת יום א' הוא תיכף אחר שבת ברגע של יציאת השבת ומאז ואילך התחילו ז' ימי המעשה נמצא שרצון המעורר הרצון לבריאת העולם הוא קודם לכן. טרם שיתחילו ימי המעשה והוא הסעודה שלישית ולכן בזמן אותו הסעודה הוא רעוא דרעווין והבין.

**כי** עין בעין יראו בשוב ה' ציון ונאמר ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דבר. ראוי לתת לב על אמרו עין בעין שהוא משולל הבנה. ויראה לרמז בזה כי הנה השי"ת ברא עולמו במדת הרחמים ומדת הדין והאציל עשר קדושות שהם עשר הויות ה' חסדים וה' גבורות כידוע החסדים הם לשלם בהם גמול טוב לשומרי מצותיו והגבורות הם להעניש שונאי ישראל העוברים על המצות אמנם צדיקי כל דור יש לאל ידם להמתיק הגבורות בשרשן ע"י שממשיכים בהם שמות הרחמים ועי"ז יש שמחה והארה בכל העולמות. וזאת הוא חשקת השי"ת שנמתיק הגבורות. וכל הגבורות כולם כל מאווים שיתמתקו. ולעתיד לבא אז תרבה הדעת וכולם ידעו את ה' מקטנם ועד גדלם אז יתמתקו כל הגבורות ויתהפכו לרחמים והנה ה' הויות החסדים עולים ק"ל כמספר עי"ן וגם הה' הויות דגבורה עולים ג"כ כמספר עי"ן. וזהו כי עין בעין יראו בשוב ה' וכו' פירש שיראו השמות הגבורות ממותקים וכלולים בתוך החסדים ובזה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דבר פירש שגם דיבור שהוא לשון עז כמו שדרשו חז"ל מלשון דבר אתנו אדוני הארץ קשות היה גם כן פי ה' שהוא שם הרחמים. כלומר שעיקר מגמתם אינו רק שיתמתקו ויתהפכו לרחמים.

## פרק ד

**בתהילים סי' ק"י**

**נשבע** ה' ולא ינחם אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק הנה חז"ל בנדרים דרשוהו. על דיבורו של מ"צ לפי שהקדים שם ברכת עבד לברכת קונו שאמר תחילה ברוך אברם ואח"כ וברוך אל עליון לכך ניטלה ממנו הכהונה וניתנה לאברהם ויש להרחיב ביאור הענין על פי מאמרם ז"ל. כי הצדיק הממשיך שפע לעם בני ישראל צריך לעורר אתערותא

דלתתא ולהמשיך על ידי זה מעילא לתתא רחמים על ישראל ולהמתיק הגבורות בשרשן למעלה. לבל ירדו כלל על ישראל והנה מ"צ מלך שלם עשה להיפך באמרו ברוך אברם לאל עליון קשר מדת אברהם שהיא רחמים למעלה ובאמרו ברוך אל עליון אשר מגן צריך וכו' הוריד בברכתו בחינת גבורה לעולם שיתמסרו הצרים בידו ע"כ אמר לו הש"י לאברה' אתה כהן לעולם ביאורו שאתה תמשיך מדת הכהנים שהיא מדת חסד לעולם שירדו החסדים למטה והגבורות יתמתקו בשרשן.

**שמעו** אלי אבירי לב הרחוקים מצדקה. אלו ת"ח שכל עולם ניזונין בצדקה והם ניזונין בזרוע י"ל הפירוש הוא כן. דהנה השי"ת נותן לחם לכל בשר בחסדו ית"ש. דהיינו שרוב עולם אפילו ישראל אינם אוכלים. רק לתאוה לשבר תאות רעבון ולזון גופם. אבל הצדיקים אוכלים אכילתם כדי לחזק מוחם לעבודת הבורא ב"ה ואוכלים בקדושה וממשיכים באכילתם. ובכוונת תורתם השפעות וטובות גדולות לישראל ולחדש מוחם יותר בשכליות יתירות. וידוע שאמרו בגמרא נשבע ה' בימינו זו תורה וזרוע עוזו זו תפילין והנה כוונת התפילין להמשיך עליו מוחין חדשים מהבורא ית"ש. וזהו פירש הגמרא שהצדיקים ניזונין בזרוע. דהיינו להמשיך באכילתם מוחין קדושים והשפעות טובות המרומז בזרוע ודי למבין.

## פרק ה

**במסכת שבת דף קי"ח**

**ואמר** אביי תיתי לי דכי חזינא צורבא מרבנן דשלים מסכתיה עבידנא יומא טבא לרבנן. הענין כך הוא דמצאינו דדרשו בגמרא דר"ה אלה מועדי ה' אשר תקראו אתם כו' אתם אפילו שוגגים אתם אפילו מוטעים. אתם אפילו מזידין עיי"ש נמצא למידין שיש כח ביד חכמי הדור לעשות היום טוב כפי הזמן הנראה לדעתם ואפי' מזידין והענין הוא כך שזה הכח למשוך מעילא לתתא החסדים ורחמים גמורים על כנסת ישראל. כגון למשל בחג הפסח שאז יש הארת רחמים וחסדים לכנ"י וכן בכל מועד מה שצריך למשוך מעילא לתתא לכנסת ישראל. הכל תלוי בחכמים הן המה צדיקי הדור הדבוקים בו ית"ש באמת. יש להם כח למשוך מעילא לתתא החסדים ורחמים גמורים. או שאר המדות מעילא לתתא וליחד מתתא לעילא והכל הוא בידם והם יודעי בינה לעתים. בכל עת וזמן מה שצריך להמשיך לכנ"י. איזה מדה שלמעלה. אזי הם מתיחדים מתתא לעילא ומושכים מעילא לתתא המדה הצריכים להמשיך לכנ"י ובזה המדה המושכים לכנ"י מתייחדים כל המדות ביחוד גמור. בתוך אותו המדה וע"כ אמרו חז"ל אתם אפילו מזידים לפי שהכל הוא בידם שכשרואים באותו עת וזמן שצריך למשוך חסדים ורחמים גמורים

לכנ"י מעברים השנה ועושים אז יו"ט כדי שיומשך מעילא לתתא אותו מדה והארה העליונה שרואים שצריך בעת ההיא למשוך לכנסת ישראל והנה ע"י לימוד מסכתא יש כח ביד הצדיק למשוך איזה בחי' שירצה להמשיך או בחינת פסח או בחינת שבועות או בחינת סוכות או בחינת פורים דוגמת יו"ט שממשיכים חסדים וטובות ורחמים גמורים על כנסת ישראל או שאר מדות שצריכים להמשיך לכנסת ישראל. ודינים וגבורות לשונאי ישראל כן בסיום מסכתא ממשיכים אותו המדה שצריפים למשוך לכנ"י וזאת המדה נעשה כוללת שכלולה בה כל יתר המדות כדאיתא בכתבי האר"י זלה"ה. ובזה יובן המאמר שהתחלנו בו ואמר אביי תיתי לי כו' עבידנא יומא טבא לרבנן דהיינו ר"ל שעשה יום טוב והמשיך הארה עליונה והמדה עליונה מיוחד ביחוד גמור כל שאר המדות כפי מה שהי' צריך למשוך באותו עת וזמן לכנסת ישראל דוגמת יו"ט ומה שאמר יומא טבא לרבנן דייקא. מפני שפעל בלימודו ובקדושתו הגדולה שירגישו רבנן בעלי נפש. הקדושה והארה ממדה הקדושה שמשך אז לכנ"י מעילא לתתא ואותו היום טוב הרגישו גם הם. הם הרבנן מארי נפש שמרגישין ברוחניות קדושה. כי בכל יום טוב יש נפש יתירה אפילו בר"ח כדאיתא בספרים הקדושים הטעם שאומרים כתר בראש חודש. וזה מרגישין רק בעלי הנפש המה הרבנן. על כן אמר עבידנא יומא טבא לרבנן דייקא ודו"ק.

## פרק ו

**בגמרא תענית דף ל"א**

**תנו** רבנן יפפיות שבהם מה היו אומרות תנו עיניכם ליופי שאין האשה אלא ליופי מיוחסות שבהם מה היו אומרת תנו עיניכם במשפחה לפי שאין האשה אלא לבנים פרש"י אם בניך יהיו מיוחסים הכל קופצין עליהם בין זכרים בין נקבות מכוערות שבהם מה היו אומרות קחו מקחכם לשום שמים הנה יש לדקדק בדבר חז"ל מפני מה נאמר אצל יפפיות תנו עיניכם ליופי ובמיוחסות תנו עיניכם במשפחה ג"כ הו"לל למשפחה או דהו"לל ג"כ ביופי מפני מה דקדקו כאן ליופי בלמ"ד וכאן נאמר במשפחה בבי"ת גם קשה מיוחסות שבהם מה היו אומרות כו' לפי שאין האשה אלא לבנים ופרש"י הכל יהיה קופצין עליהם בין זכרים בין נקיבות קשה דהא המה גם כן מיוחסים ובנו אדם אין קופצים עליהם רק צריכים להמליץ בעדם ולהתחנן והאיך היא המליצה גם קשה שאומרים שאין האשה אלא לבנים האיך תלוים בנים טובים במשפחה מיוחסים אך להבין דברי חז"ל שכל חדא וחדא טוענת דבר שלא יתירא האדם מיצ"הר כי מאשה יפה מונעים בני אדם שלא יהיה להם הנאת גשמי' מיפיה גם ממיוחסת מונעים שלא יהיה

להם גיאות עם משפחתה המיוחסים לזאת כל אחת ואחת נותנת עצה לאיש נגד היצ"הר יפפיות אומרות תנו עיניכם ליופי ר"ל שלא תביטו בהיופי של מטה שהוא גשמיות רק להביט אל מקום השורש של היופי שהוא עולם התפארת לכך נאמר ליופי בלמ"ד ר"ל להביט ליופי היינו לעולם התפארת שהיא המקום שורש של היופי והמיוחסות שבהם נותנים להם עצה שיצילו נפשם מגיאות שלא יהיה להם גיאות במשפחתה המיוחסים כי ידוע שסגולה גדולה מאד להיות לו בנים טובים בשעת הזיווג יצייר במחשבתו צורת הצדיקים לזה אומרים המיוחסות תנו עיניכם במשפחה ר"ל שיוכל לציור בשעת הזיווג צורת הצדיקים שבמשפחתה שתמיד יהי' מורגלא אצלם ויהיה להם בנים טובים כמותם לזה אומרים שאין האשה אלא לבנים מכוערות שבהם אומרים מה לכם לחפש אחר תחבולת להנצל מהיצ"הר קחו מקחכם לשום שמים ולא תצטרכו לעשות תחבולת כיון שאין בו במה לתלות הגיאות והגשמיות אין מקום ליצ"הר לפתותו וק"ל.

**שם** בדף הנ"ל

**אמר** עולא ביראה אמר רבי אליעזר עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם בגן עדן וכל אחד ואחד מראה באצבעו שנאמר ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו ויושיענו זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו וצריכים להבין מה מרמז לנו בזה ומה הוא הלשון מראה באצבעו מה לו להראות הו"לל וכל אחד ואחד יהיה רואה אותו אך נוכל לומר שחז"ל רמזו לנו כי ידוע שכל צדיק וצדיק אוחז דרכו בעבדות ה' כפי שכלו ומעשים הצדיקים אינם שוים זה לזה זה עובד להשי"ת בדרך זה וזה בדרך אחר ובכדי שלא יצער עצמו הצדיק באומרו אולי דרכיי בעבודתי אינם ישרים כי יש צדיק אחר שעובד להשי"ת בדרך אחרת לזה לעתיד הקב"ה יהיה מראה לכל או"א שהיה עבודתו בדרך טוב וישר וכל צדיק וצדיק יהיה רואה שטובים היו דרכיו אשר הלך בדרכי השם כפי שכלו לזה אמר כל א"וא יהיה מראה באצבעו כו' זה ה' קוינו לו ר"ל זאת היא דרך הישר אשר עבדתי לו להשי"ת והוא הדרך הנכון לעבודתו ית"ש כי כך יהיה מראה לו הקב"ה כי נכון היו דרכיו וק"ל.

## פרק ז

**במס' קידושין דף פ"ב ע"א**

**תניא** ר' שמעון בן אלעזר אומר מימי לא ראיתו צבי קיץ וארי סבל ושועל חנוני והם מתפרנסים שלא בצער והם לא נבראו אלא לשמשני ואני נבראתי לשמש את קוני מה אלו שלא נבראו אלא לשמשני מתפרנסים שלא בצער ואני נבראתי לשמש את קוני אינו דין שאתפרנס שלא בצער אלא שהרעתי את מעשי וקיפחתי את פרנסתי יש להבין במאמר

זה מאי שימוש יש לאדם מצבי וארי' ושועלים והנראה בזה שהוא הדבר בעצמו שנבראו לשמש בו והוא שילמוד האדם מהן עבדות השם שניקח מזה ק"ו לבטוח בה' שיוכל להזמין כל גווי' די מחסורה אלא שקילקול המעשים מקפח הפרנסה ונקרא דבר זה שימוש כמו שמצינו בגמרא ששימוש חכמים נקרא הלימוד שלמדין ומתרצין דבר קשה ע"ד הכא במאי עסקינין או הא מני וכדומה והכא נמי זה נקרא לשמשני כמו ללמדני כדכתיב מלפינו מבהמות הארץ וכו' וק"ל.

**באותו** ענין מה אלו שלא נבראו אלא לשמשני מתפרנסין שלא בצער ואני שנבראתי לשמש את קוני אינו דין שאתפרנס שלא בצער אלא שהרעתי את מעשי וכו' יש להבין במאמר הזה הלא ראינו כמה פעמים שהכפירים שואגים לטרף וכמה חיות רעות וזאבים אשר אין להם במה להתפרנס ונראה פי' הענין שכוונתם שאם השי"ת יזמין לו פרנסת יומו שלא ידאג דאגת מחר כמאמרם ז"ל מי שברא היום ברא פרנסתו ועיד אמרו כל מי שיש לו פת בסלו ואומר מה נאכל למחר הרי זה מקטני אמנה והנה החיות באמת יש להם בחינה זו מפני שאין להם שכל ואם יש להם מאכל לפי שעה אינם דואגים על מחר ומכל שכן בן אדם אשר חננו ה' דעה להבין ולהשכיל שראוי לו לבטוח בה' שבוודאי יתפרנס ביום מחר ואל יחשוב מחשבות האיך ובמה וישמח במה שחננו ה' לשעתו וזהו כוונתם שהן מתפרנסין שלא בצער פי' שאם יש להם במה להתפרנס לפי שעה אין דואגים על יום מחר ואני שנבראתי לשמש את קוני אינו דין שאתפרנס היום שלא בצער שבוודאי יהיה לי ביום מחר כנ"ל.

## פרק ח

**שם בדף הנ"ל**

**תניא** רבי נהוראי אומר מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה שכל אומנות שבעולם אין עומדת לו אלא בימי ילדותו כו' אבל תורה אינו כן עומדת לו לאדם בעת ילדותו ונותנת לו אחרית ותקוה בעת זקנותו בעת ילדותו מהו אומר כו' בזקנותו מהו אומר עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו פרש"י ז"ל ינובון יצמחו צמח ויתייחד שכרן לעת שיבתן ולי נראה לפרש ינובון כפשוטו לשון ניב שפתים לשון דיבור וביאורו כי בבחרותו של האדם יש לו כח ללמוד ולהתפלל בכח אבל בזקנותו של האדם אין לו כח ללמוד ולהתפלל מפני תשות כוחו רק שמדבר דיבורים קדושים לעבודת השי"ת וזה פי' בזקנתו מהו אומר עוד ינובון בשיבה וק"ל.

## פרק ט

**מסכת אבות פרק ראשון**

**אל** תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס כו' יש לפרש עפ"י מאמר חז"ל ששכר מצוה מצוה והפי' הוא כי הנה עיקר שכר העולם הבא הוא שיזכו עם בני ישראל להינות מזיו השכינה ולהשתעשע בנועם אור אלהותו יתברך והנה הצדיק כשעושה איזה מצוה הוא ממשיך עליו על ידי המצוה נועם השגת מציאות אלהותו ומתענג בזה הרבה ותענוג הזה הוא מעין התענוג העולם הבא שיתענגו על ה' וישתעשעו באלהותו וזהו עולמך תראה בחייך שבחייך תשיג מעין עולם הבא וזהו שכר מצוה מצוה פי' שהמצוה בעצמה שעיקרה הוא התענוג השגת אלהותו שזהו עיקר עשית המצוה להשיג ע"י פנימיות אלהותו והוא בעצמה השכר ששכר עולם הבא הוא ג"כ השגת אלהותו יתברך וזהו אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס שעובד כדי לקבל השכר לאחר זמן ועתה עדיין לא קיבל מאומה ובאמת במצות הוא טועם בשעת עשית המצוה השגת אלהותו יתברך מעין שכר עולם הבא ולכן לא יעבוד ע"מ לקבל פרס שמורה שעדיין לא היה לו שום תענוג ושעשועין מעשות המצוה רק ישתעשע בשעת עשות המצוה כאלו כבר קיבל כל השכר שהוא השגת אלהותו יתברך שמו וק"ל.

## פרק י

**במס' חולין דף ס"ו ע"ב**

**תנן** התם כל שיש לו קשקשת יש לו סנפיר ויש שיש לו סנפיר ואין לו קשקשת כו' ומקשו בגמרא וליכתוב רחמנא קשקשת ולא לכתוב סנפיר א"ר אבהו וכן תנא דבי ר' ישמעאל יגדיל תורה ויאדיר. ויש להבין הלא כמה הלכות הם כהררים התלוים בשערה ולא נרמזו בתורה רק מעוטא דמעוטא וכאן יהי' בתורתינו הקדושה תיבה יתירה בלי צורך רק משום יגדיל תורה והנראה שהענין הוא כך. כי הנה ידוע בספרי קודש שכל הברואים יש להם שורש בעולמות העליונים והנה דגים באים מעולם קדוש וגבוה מאד מאד שהוא מרמז על עינא פקיחא כידוע מספרי קודש אשר ע"כ הזהירו לאכול בכל שבת דגים. והנה כל הנבראים נבראו בכח התורה הקדושה כידוע ממאמר חז"ל ומפני זה כל דבר שהוא מעולם היותר גבוה יש לו מקום יותר גבוה בתורה ע"כ בתורתינו הקדושה נכתב סנפיר לדגים הגם שאין צורך בו רק משום יגדיל תורה ויאדיר מפני שהם מרמזים לעולם גבוה מאד ע"כ בא להם מקום מיוחד בתורה משום יגדיל תורה ויאדיר ודו"ק. ובדרך הלצה יש בנמצא מין דג הנקרא במדינתינו לאקוס ויש לו סנפיר יותר על שארי הדגים והוא מפני שהוא מובחר ממיני הדגים. ובוודאי יש לו שורש גדול בתורה וע"כ נרמז בהסנפיר שיש לו מפני שנכתב סנפיר מיותר בתורה משום יגדיל תורה.

## פרק יא

**במס' עוקצין פ"ג מי"ב**

**אמר** ר' יהושע בן לוי עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק שלש מאות ועשרה עולמות שנא' להנחיל אוהבי י"ש כו'. יש לעיין שהרי אמרו חז"ל בסנהדרין כל הנביאים לא נתנבאו אלא למהנה ת"ח מנכסיו אבל ת"ח עצמם עין לא ראתה אלהים זולתך וכאן הוא נותן קצבה לנחלת הצדיק אמנם יראה שרומז בזה גודל מעלת ההתחברות וכינוס לצדיקים נאה להם ונאה לעולם כמו שכתוב בספר יצירה אבן אחד בונה שתי בתים שתי אבנים בונות וכו' שרומז ג"כ למעלת ההתחברות שגדולה היא בערכה וכל מה שמתוסף איש ישראל נעשה רושם למעלה גדול מאד וזה רמז שעתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות. ביאורו כשהם כל אחד בפני עצמו ואין מתחברין יחד אז יש קצבה לנחלתם. וגם ירמז שבאם הם מתחברין יחד בגודל אהבה אז שני פעמים ש"י עולה כתר שנקרא אין ואז חלקם סכון ונעלם ונחלתם בלי מצרים מפני שהם נכנסין לבחינת אין.

**בגמ'** ברכות אמר רבין בר אדא א"ר יצחק מנין שהקב"ה מניח תפילין שנא' נשבע ה' בימינו ובזרוע עוזו בימינו זו תורה שנא' מימינו אש דת למו ובזרוע עוזו אלו תפילין ומנין שהתפילין הן עוז לישראל שנ' וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך כו' אמר ליה רב נחמן ב"ר יצחק לר' חייא בר אבין הני תפילין דמארי עלמא מה כתיב בהו א"ל מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ כו' תינח בחד ביתא בשאר ביתי כו' כי מי גוי גדול. ומי גוי גדול דדמיין להדדי בחד ביתא ומי כעמך ישראל ואשריך ישראל בחד ביתא או הניסה אלקים בחד ביתא ולתתך עליון בחד ביתא וכולה כתיבא באדרעי עכ"ל המאמר והנה יש להבין מפני מה לא הזכיר תפילין של ראש כלל רק כולה כתיבא באדרעי דווקא. הנה הבקי בעץ החיים ויודע כל המקומות השייכים לענין תפילין יבין זאת כי איתא שם שה"זא הוא בעל ששה קצוות ולא ניכר בו הראש והוא נבלע כי ברא כרעא דאבוה הוא ואנו צריכין להמשיך ארבעה מוחין כידוע והם ארבע פרשיות כדי שיגדול ויהי' לו ראש ומוחין עלאין מאבא ואריך כידוע וזה מנין שהקב"ה מניח תפילין כדאיתא שפי' על הז"א שנקרא הקב"ה שנאמר נשבע ה' בימינו זו תורה כו' ובזרוע עוזו זו תפילין כי הוא בעל ששה קצוות ומתחיל מזרועות וזה בזרוע עוזו דייקא וקחשיב הגמר' ארבע פרשיות שבחייהו דישראל שמתפאר בהם בישראל ועי"ז נמשך ד' מוחין עלאין לז"א מאבא עלאי ואריך אנפין ע"כ קאמר הגמרא שפיר וכולא כתיבא באדרעי דייקא באדרעי כדכתיב ובזרוע עוזו שמתחיל מזרועות ומניח תפילין עם ארבעה פרשיות הללו כדי למשוך לו מוחין עלאין כנ"ל. ע"כ לא חשיב תפילין של ראש לפי שהם המוחין בעצמם ולא שייך

להניח תפילין להמשיך המוחין רק כתיבא באדרעי דווקא כנ"ל וכשתעיין אתה המעיין בע"ח היטיב ובעמק המלך תבין הדבר לעמקו ותשמח בו כי הוא סוד גדול ודו"ק.

## פרק יב

### על סיום הש"ס

**תנו** דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום כו' גם בגמ' א"ר יהושע בן לוי עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות וכו' להבין דברי חכמינו הקדושים ז"ל למה נקט בלשון שונה ולא לומד ובגמרא שניה למה דווקא מספר זה הגם שדרשו מהפסוק להנחיל אוהבי יש על כל זה צריך טעם למה ונקדים לבאר תיבת מסכתת והלכה אשר רבו המפרשים לפרש ואענה גם אנכי חלקי בעז"ה. הנה כשעלה ברצונו הפשוט לברוא העולמות. בכדי להטיב שיוכלו לקבל אלהותו שיכירו גדולתו. וראה המאציל שאין ביכולת הברואים לקבל גודל הבהירות אור א"ס אשר היה ממלא כל עלמין ויכולו הנבראים לבטל ממציאותם. מה עשה המאציל צימצם שכינתו. ועשה מקום פנוי אשר באותו מקום יברא העולמות. וזה המקום הוא מארבע קוים שטחים ארבע קצוות אשר מקיף אותו המקום והוא סוד מ"ם רבתי מלמרבה המשרה. ואור אין סוף מקיפו מכל צד אחר זה גזרה חכמתו יתברך והאיר מאור א"ס למקום הפנוי ובקע המ"ם ועשה מזה צורת ב"ו או כ"ו מ"ם פתוחה ודרך הבקיעה מאיר לכל העולמות אשר יברא. והנה אותו האור בא מלמעלה ונשתלשל למטה ואז נמצא ממילא ששה קצוות מעלה ומטה וארבע רוחות. ונודע שכל קדושה כלולה מעשר והוא ס' וזהו סוד מ"ם וסמ"ך שבלוחות. וזהו סוד ק"ש שתמלכוני בשמים ובארץ וארבע רוחות והנה נודע שבאורייתא ברא קב"ה עלמא. היינו שאותיות התורה עלו ונצטרפו ברל"א שערים רל"א אלפא ביתא ונכללו זה בזה. ומהם נעשה מלבוש העליון אשר בו נתעטף הקב"ה והנה הצירוף הראשון מהרל"א שערים הוא א"ל ב"ם וסוף אותו הצירוף הוא כ"ת והוא שורש ומקור שאר הצירופים. וזהו מ"ס כ"ת ר"ל מתחילה נעשה המ"ם אח"ז האיר בה אור א"ס ושלשל אורו ממעלה למטה ונעשה ששה קצוות הוא סמ"ך. ועוד מחמת גודל הבהירות לא היו יכולים הנבראים להתקיים כו' עד מסוף הצירוף. והצדיקים ע"י עסק התורה מיחדים העולמות מתתא לעילא ומורידים השפע מעילא לתתא מאור עליון אור א"ס ב"ה מקור הרחמי' אשר אין שם תערובת דין כלל והנה יחוד העולמות מתתא לעילא ומעילא לתתא הוא סוד דעת מדריגת יעקב הנקרא אמת תתן אמת ליעקב וזהו סוד ר"ת "מאמתי "קורין "את "שמע בגימט' "אמת והנה הלכה בגימטריא ששים ושני פעמים הלכה עולה ק"ך בזה ממתיקין הגבורות אשר שורשן ק"ך צירופי אלקים. כי ע"י לימוד ועסק התורה מיחדים

הצדיקים העולמות מתתא לעילא ומאירין מאור עליון אור א"ס ב"ה על השמות אלהים ונמתקים הדינין וזהו כל השונה הלכות היינו שני פעמים הלכה שעולה ק"ך ר"ל שע"י עסקו בתורה בקדושה מיחד העולמות מתתא לעילא וגורם להאיר אור עליון על הק"ך צירופים לשנות אותם מדין לרחמים להמתיק הדינין בשורשם הוא בן עולם הבא. מקור הרחמים כי יתעלה נשמתם מאד ויתקשרו במקור הרחמים והרצון העליון. והנה קודם אותיות כ"ת שבסוף צירוף הראשון הוא י"ש. ולזה מרמז הפסוק להנחיל אוהבי י"ש ר"ל שינחיל הקב"ה לאותן הצדיקים אור העליון מאותיות י"ש רחמים גדולים ועצומים. שיאירו על הדינין לבטלם להמתיקם ולהוריד השפעות טובות ורחמים גדולים על הכנסת ישראל אמן.

## פרק יג

### שם באותו משנה

**אמר** ר' שמעון בן חלפתא לא מצא הקדוש ברוך הוא כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום שנאמר ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום. ויש לדקדק מה הוא הלשון מחזיק ברכה לשון חזקה ולהבין הדבר הוא עפ"י מה דמצאנו באם יש לאדם חזקה באיזה דבר הן חזקת קרקע או שאר דבר אזי לא יוכל שום אדם לערער עליו כיון שיש לו חזקה בוודאי היא שלו אף שיש לפקפק עליו אולי אינו שלו או דבר אחר אין כח באדם להוציאו ממנו כיון שיש לו חזקה ודברי המערער בטלין ומצאנו חבור עצבים אפרים הנח לו כי השלום דבר גדול הוא כ"כ אף שח"ו עובדים ע"ז ויש שלום גדול ביניהם לא יוכל השטן לקטרג עליהם על עבירות שלהם כיון שיש שלום ביניהם אזי דברי השטן בטילין ולא יעשו רושם כלל לזה אמר התנא לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה כו' לשון חזקה שלא יהי' לשטן איזה ערער ומשטינת עליהם רק השלום כיון שיש שלום בישראל לא יכול לקטרג עליהם כלל ודברי ר' שמעון בן חלפתא הם פירוש על דברי ר' יהושע בן לוי שאמר מקודם עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות שנאמר להנחיל אוהבי יש וכו' ונוכל לומר גם כן בדרך זה כי ידוע שאין לצדיק בעו"הז מנוחה כי רובם המה מחוסר פרנסה ואף שיש לאיזה צדיק די ספוקו אין לו שלום מרשעים ומאומות עולם. אבל לעתיד יהי' לצדיקים שלום ושלוה והשקט. לזה אמר שינחיל הקב"ה לישראל לכל צדיק וצדיק ש"י עולמות כו' שנאמר להנחיל אוהבי יש כו' י"ש נוטריקון 'ישראל 'שלום שינחילם השלום שיהי' להם שלום גדול ולא יהיו להם שום מבלבלים והבן.

**או** יאמר א"ר שמעון בן חלפתא לא מצא הקדוש ברוך הוא כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום יראה לרמוז כי הנה הראשי תיבות של 'מחזיק 'ברכה 'לישראל 'אלא 'השלום

עולים כמנין מזל"א שהוא עולה ג' הויות ועם הכולל עולין י"ג שג' הויות הם י"ב אותיות ועם המקור הוא י"ג כי כשיש שלום בישראל יש יכולת בידם עי"ז להמשיך בני חיי ומזוני מי"ג תיקוני דיקנא עילאה שאמרו חכמינו ז"ל דבמזלא תלי' מלתא והוא רומז להי"ג תיקוני דיקנא הנ"ל שהשפעה נמשכת מהן וכשיש שלום בישראל נמשך עליהם שפע כל טוב.